

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

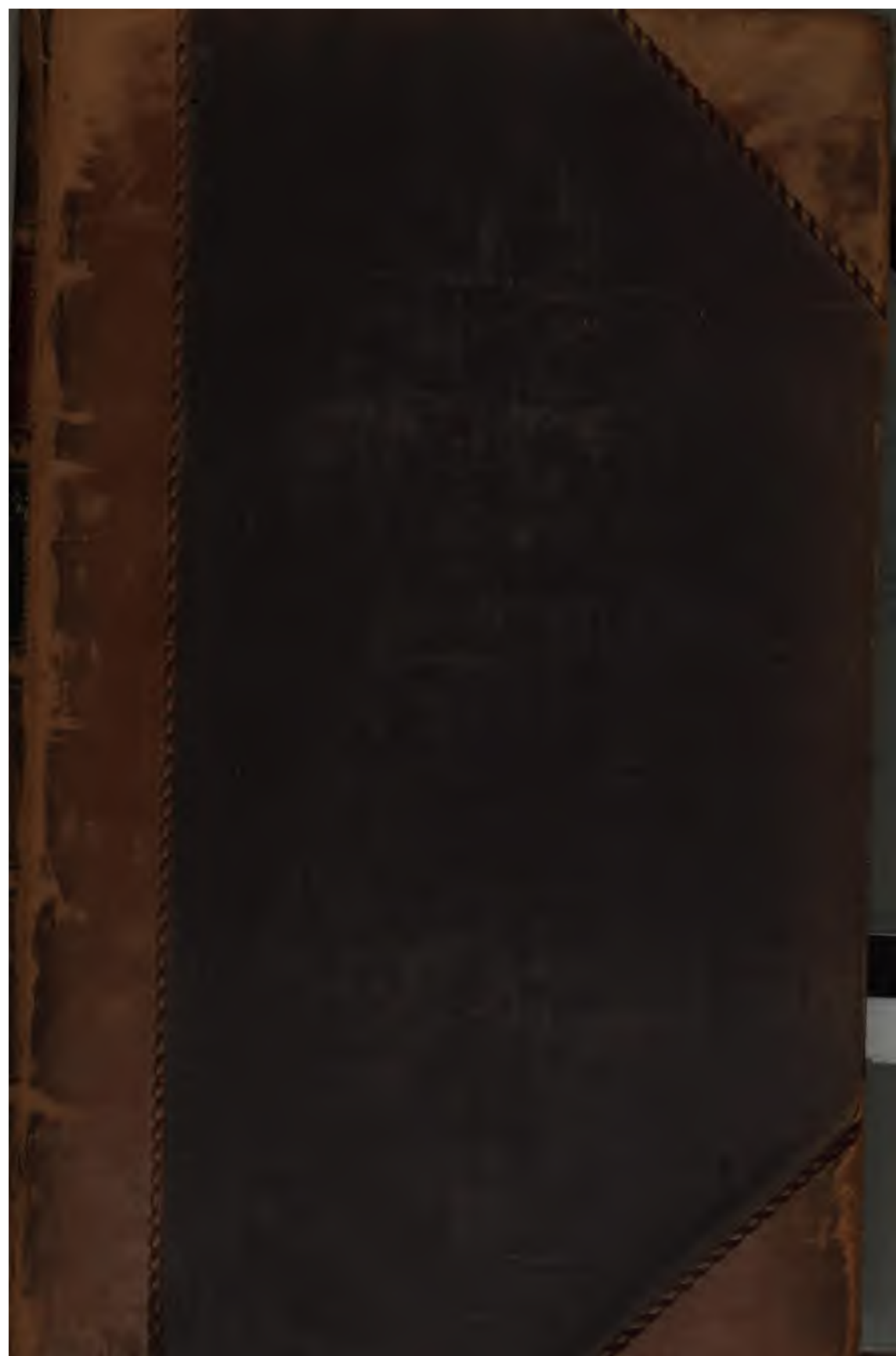
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

6000879490

/

1

H E R O D O T I

HALICARNASSENSIS

M U S A E.

VOLUMEN SECUNDUM.

HERODOTI

HALICARNASSENSIS

M U S A E.

TEXTUM AD GAISFORDII EDITIONEM RECOGNOVIT,
PERPETUATUM

FR. CREUZERI

TUM SUA ANNOTATIONE INSTRUXIT, COMMENTATIONEM DE VITA ET
SCRIPTIS HERODOTI, TABULAS GEOGRAPHICAS, IMAGINES
LIGNO INCISAS INDICESQUE

ADIECIT

J. C. F. BAEHR.

EDITIO ALTERA EMENDATIO ET AUCTION.

VOLUMEN SECUNDUM.

LIPSIAE
IN BIBLIOPOLIO HAHNIANO.
MDCCCLVII.

290. L. 41.

Index Voluminis secundi.

	pag.
Herodoti liber III. Thalia	1
„ „ IV. Melpomene	286
Excursus I (ad III, 28 de Apide)	671
„ II (ad III, 70 de septem Persarum coniuratis eorumque nominibus)	676
„ III (ad III, 98 de India)	682
„ IV (ad III, 102 de Caspatyro)	685
„ V (ad III, 105 de insulis, quae vocantur Cassiterides, et de cassitero)	688
„ VI (ad III, 116 de Gryphis)	691
„ VII (ad III, 119 Epistolae C. Fr. Hermannii)	696
„ VIII (ad IV, 1 de belli a Dario Scythis illati causis ac tempore)	710
„ IX (ad IV, 18 de Olbia)	713
„ X (ad IV, 32 de Hyperboreis)	716
„ XI (ad IV, 42 num Phoenices iussu Neconis Africam cir- cumnavigarint)	719
„ XII (ad IV, 44 de Scylace Caryandensi)	723

Imagines huic Volumini adiectae.

- I. pag. 285. Imago Darii, Persarum regis, ex inscriptione Bisutuna secundum Rawlinsonum; vid. nott. ad III, 30.
- II. pag. 670. Cyre, fons Apollinis, secundum eam delineationem, quam exhibet James Hamilton: Wanderings in North-Africa. London 1856. p. 30. 37. Ad Herodot. IV, 158.
- III. pag. 675. Imago Apidis, qualem exhibuit Mariette in Bulletin archéolog. de l'Athen. franc. 1855. nr. 5. pag. 54. Ad Herodot. III, 28.
- IV. pag. 695. Imago Gryphi, desumpta ex opere v. cl. Dubois-Montpéreux: Voyage en Crimée, au Caucase, en Arménie etc. Atlas. Archéologie Ser. III. Pl. XXV. b: Peintures à Fresques qui ornaient le sarcophage en bois du tombeau du Kouloba près de Kertsche.
-

Errata: p. 33 Adnott. col. 1 lin. 21 ab inf. pro *cum* leg. *eos* — p. 208 Adnott. col. 2 lin. 16 pro *κεκρημένως* leg. *κεκρημένως* — p. 259 Adnott. col. 1 lin. 4 ab inf. pro *minus* leg. *unius* — p. 273 Adnott. col. 2 lin. 18 pro *Labyreti* leg. *Labynti* — p. 598 Adnott. col. 2 lin. 2 ab inf. pro *quar* leg. *qui*.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ.

Θ Α Α Ε Ι Α.

193 *ΕΠΙ* τοῦτον δὴ τὸν Ἀμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο, 1

CAP. I.

Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἀμασιν Καμβύσης — ἐστρατεύετο] Qui *Cambyses* [Καμβύσης] a Graecis scriptoribus dicitur Persarum rex, is in Bisutuna inscriptione (de qua vid. nott. ad III, 30) formae cuneatae vocatur *Kabujiya*, ut legit Rawlinson, de vocis etymo disputans plura in: *Journal of the royal Asiatic Society* XI, 1. pag. 97 seqq; De Saulcy (*Journal Asiatique* Ser. V. Vol. V. p. 142) legit *Kam B Dja-Kumboutchya*; Oppert (ibid. Ser. IV. Vol. XVII. p. 291) *Kambuziya*: quod nomen ipsi videtur eodem pertinere, quo regis nomen *Kei Kaous* in Neo-Persarum carminibus. In Aegyptiorum monumentis Cambysis nomen quoque obvium, ubi sonat *Kembell* vel *Kambôlth*, Hebraice כמברת; vid. Rosellini *Monumentt. storice.* II. p. 169. Hujus Cambysis expeditio in Aegyptum cadit in ann. 527 ante Chr. n., ut supra iam monui ad II, 1; eundem annum ex ipsis Aegyptiorum monumentis eruit De Rouge in *Athenaeo Parisiensi* 1855. nr. 50 pag. 1083. Causas expeditionis a Cambysae adversus Aegyptios susceptae nullas cum declarent Ctesias (Persicc. §. 9), Justinus (I, 9), alii, in eas inquit Dahlmann. Herodot. p. 148; quippe quas latius patere existimat et ex prioris tem-

poris dissidiis atque inimicitiis repetendas, cum Cambysem satis stimulare posset et ambitio et vero etiam ira, eo quod Aegyptii olim cum Croeso foedus contra Persas iniissent, excitata. Accedebat, quod terras Aegypto adiacentes pater iam Persarum ditioni adiecerat, quam ulterius promovere ad gloriam regnique sui dignitatem pertinere existimabat filius. Itaque non peculiares quasdam, quales Herodotus hoc capite ac seqq. pro illius aetatis indole ac ratione enarrat, causas expeditioni in Aegyptum institutae fuisse censet Dahlmann., sed illas latius patentibus, ad ipsum Persarum imperium regisque ambitionem maxime pertinentes. Nec aliam belli causam revera fuisse indicat Heeren. *Ideen.* II, 2. p. 406, nisi divitias atque opes Aegypti, quibus Persae inhierint. Quum Persae Cyro duce terras Aegypto adiacentes armorum vi subegissent, una supererat Aegyptus, imperio adiungenda, terra et ditissima et florentissima neque vero armis tam valida, ut Persarum copiis bello aduensis diutius resistere posse videretur. Itaque Cambysem, Cyri filium et successorem, consentaneum erat expeditionem parare contra hanc terram satisque inde hinc rex causae habuit, ex qua bellum inferret Aegyptiis, vel si minus aemulum paternae glo-

ἄγων καὶ ἄλλους, τῶν ἥρχε, καὶ Ἑλλήνων Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε· πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα αἴτεε Ἀμασιν θυγατέρα· αἴτεε δὲ ἐκ συμβουλῆς ἀν-

riae minusque cupidum praedae cogendae illum fuisse existimemus: quas causas praecipuas belli Aegyptis inferendi habuisse putat Osiander (Observatt. ad Ctesiam in programme Stuttgart. anni 1821. pag. 10.). Vid. Duncker Geschichte d. Alterth. II. p. 527 seq. et conf. etiam Mure: critical history of the lang. and literat. of anc. Greece IV. pag. 419 et Rosellini Monum. stor. II. p. 159—163, qui causas belli ab Herodoto allatas vix probabiles satisve idoneas videri posse censet: quas easdem probari quoque posse negat Wilkinson (Manners etc. I. p. 195 seq.), graviora utique in causa fuisse ratus, quae ex ambitione regum Persarum regniue recens conditi sint repetenda: eoque etiam referri vult crudelitatem, qua Cambyses posthac in Aegyptios saevierit. Quando igitur ipsa regni Persici conditio rerumque status Cambysem satis invitare adeoque sponte adducere debebat ad bellum Aegyptiis inferendum, accedere utique poterant aliae quoque causae, secundariae illae quidem minusque graves, quae quamquam primariam belli causam atque originem haud constituunt, praetendi tamen aut ansam quandam praebeuisse credi poterant, curiose exquirendae iis, qui omnino causas belli indagarent. Atque huc mihi referenda videntur, quae Herodotus hoc capite et seqq. de causis huius expeditionis tradit, sedulo conquistata ab auctore in causas belli inquirente et quae ab utrisque, et Persis et Aegyptiis, tradita acceperat, diligenter referente. — Quibus Cr. haec addit: „Si tamen reputamus universam sibi Asiam Persas vindicasse (vid. supra I, 4 ibiq. annott. p. 13), Asiae autem antiquitus accensam fuisse Libyam (Plat. Gorg. p. 523 E. p. 265 seq. Heindf. cf. Schaefer. Melett. p. 36 seq.); si porro reputamus, Nabuchodonosorem Babylonium Aegyptum Libyamque ad-

eo armis tentasse (Megasthen. ap. Strab. XV. §. 6. p. 687 sive pag. 8 ed. Tzschuck. cf. Io. Mueller. Allgem. Gesch. I. p. 86), Persarum autem reges semetipsos pro successoribus Babyloniorum habuisse; haud absurdum videatur credere, Cambysem sibi persuasisse, se antiquo hereditarioque iure suo dominationem Aegypti Libyaeque postulare posse.“ — Προκαὶ Ἑλλήνων Naber in Mnemosyn. IV. p. 15. legi vult καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, ut II, 1 et IV, 118 in fin. Mihi vix opus videtur ita h. l. scribere: quare vulgatam lectionem reliqui intactam.

ἐκ συμβουλῆς] Retinui cum recentt. edd. hoc, quod Wesseling. loco vulgatae ἐκ βουλῆς, quam revocarunt Schweigh. et Gaisf., posuerat, assentientibus Sanctrofti libro et Vindobonens. Quod apud Theonem in Progymn. IV. §. 35. p. 56 Herodoti verba haec afferentem legitur ἐκ συμβουλῆς (Spengelio auctore mutandum iu συμβουλῆς), dubiae fidei id esse putat Wesselingius, quamquam apud Nostrum I, 157 reperitur vox συμβουλῆς sine ulla lectionis varietate, neque inde sollicitanda (cf. Bredov. Quaest. d. dial. Herodot. p. 69); frequentior utique Herodoto est συμβουλῆς vox, quod monstrant hi fere loci: III, 125. IV, 97. VII, 15. 51. 135. VIII, 101. 103, atque alii aliorum scriptorum loci, quos attulit Bredov. l. l. Significat autem ἐκ συμβουλῆς: e consilio, suasu, quemadmodum ἐκ ῥησέων III, 136, ubi vid. nott. — Verbum αἴτεε, in quo augmentum negligitur, retinui cum Bredov. p. 310. — In verbis sequentibus: ὃς μεμψόμενος Ἀμασιν ἐπὶ ῥῆξε πάντα (i. e. qui Amasidem incusans, ei succensens instituit haec) non offendor accusativo Ἀμασιν, quamquam is facile in dativum Ἀμάσι commutari poterat, quem Noster posuit infra cap. 4: μεμψόμενος κοινὰ Ἀμάσι (ubi Florentinus et Sanctrofti liber Ἀμασιν praebent).

δρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος Ἀμασιν ἐπρῆξε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν ἀποσπάσας ἀπὸ γυναικὸς τε καὶ τέκνων ἐκδοτὸν ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας παρὰ Ἀμασιν αἵτε ἱερὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἴη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὲ ἐπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπτιος ἐνῆγε τῇ συμβουλίῃ, κελεύων αἰτέειν τὸν Καμβύσεα Ἀμασιν θυγατέρα, ἵνα ἡ δοῦς ἀνιῶτο, ἢ μὴ δοῦς Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἀμασις, τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθόμενος καὶ ἀρρώδεων, οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσασθαι· εὐ γὰρ ἠπίστατο, ὅτι οὐκ ὥς
 194 γυναικὰ μιν ἐμελλε Καμβύσης ἔξειν, ἀλλ' ὥς παλλακὴν. ταῦτα δὲ ἐκλογιζόμενος ἐποίησε τάδε. ἦν Ἀπρίω τοῦ προτέρου βασιλέως θυγάτηρ κάρτα μεγάλη τε καὶ εὐειδής, μούνη τοῦ οἴκου

et IV, 180. VI, 88. 92. Etenim accusativus verbo μεμφόμενος h. l. iungitur eodem modo ac sensu, quo Noster I, 77 dixit: Κροίσος δὲ μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλήθος τὸ ἐώντων στρατεύμα — τοῦτο μεμφθεὶς, et infra III, 13: τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικύμενα μεμφθεὶς, aliisque locis accusativum huic verbo adstruxit, quos ad I, 207 indicavimus. Neque aliter hoc ipso loco paulo post priora repetens Noster scripsit ταῦτα δὲ ἐπιμεμφόμενος. Add. Xenophont. Anab. II, 6, 30: οὗτ' ἐς φιλίαν αὐτοῦς ἐμύφετο. Verbum ἐπρῆξε (ταῦτα) valet: instituit, machinatus est haec: quo sensu Thucydides compluribus locis, in Lexico Thucydidæo II. p. 365 ed. Bétant. indicatis hoc verbum adhibuit. Herodotus ipse VI, 113: ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀποστάσιν ἐπρῆξε. — Verba: ἐκδοτὸν ἐποίησε ἐς Πέρσας significant: eum, tanquam captivum aut facinorosum hominem, poena afficiendum Persis petentibus tradidit; quo sensu ἐκδοσις de supplicium deditione dicitur I, 159. et ἐκδοτὸν ἀγεσθαι IV, 85. Neque aliter Isocrates in Pannegyr. cap. 34. §. 122 dixit: ἐκδοτὸν ἐποίησεν.

[ἱερὸν ὀφθαλμῶν] Cum Persae artem medicam minus callerent, non mirum est, Aegyptios advocatos fuisse medicos, ut qui artis huius obperitiam tum temporis valde celebrati fuisse videantur, quosque etiam

post Cambysem secum habuit Darius, ut intelligitur ex III, 129 (ubi vid. notatt.). Postea eorum in locum Graeci successerunt medici. Tu conf. ad Ctesiae fragm. nott. pag. 16 seqq. et quae ad Herodotum II, 84 adscripsimus. Testatur quoque Xenophon in Cyropaed. VIII, 2, 24, Cyrum optimos quosque medicos ad se convocasse. — In proxime seqq. verbis ἐνῆγε valet: continuo incitabat s. instigare haud desiit, ut IV, 79. 145. V, 90. 104.

[ἵνα ἡ δοῦς ἀνιῶτο, ἢ μὴ δοῦς] Tum in his, tum in verbis seqq. οὐκ εἶχε οὔτε δοῦναι οὔτε ἀρνήσασθαι Herodoto fortasse obversatum fuisse Euripidem in Iphigen. Aul. 56, qui ipse Aeschylum imitatus sit Suppl. 385, notat Valcken. — In seqq. retinui δυνάμει, cuius loco recentt. edd. (vid. Bredov. p. 266) δυνάμει, vid. I, 192 ibique nott. Item ἠπίστατο retinui, ubi duo codd. male exhibent ἐπίστατο, vid. Bredov. p. 301.

[ὥς παλλακὴν] Pellices multas praeter uxores legitimas, quibus nati solius succedendi in regno habebant, alere solebant reges Persarum, filios inde susceptos plerumque ad munera ampliora et magistratus, v. c. satrapias, evehentes. Conf. ad Ctesiae fragm. pag. 178. 230.

[μεγάλῃ τε καὶ εὐειδής] Eodem modo loquitur cap. 3 de infantibus. De discrimine utriusque vocis habet quaedam Anmon. de differ. p. 61.

λελειμμένη· οὐνομα δέ οἱ ἦν Νίτητις. ταύτην δὲ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῷ ἀποπέμπει ἐς Πέρσας ὥς ἑαυτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ χρόνον ὥς μιν ἡσπάζετο, πατρόθεν οὐνομάζων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ παῖς· ὦ βασιλεῦ, δια-

62; sed magis huc pertinere videtur, ad quod Hoffmeister (Sittlich-religiöse Lebensansicht des Herodotos. Essen 1832. p. 82 seq.) nos attendere iubet: apud Herodotum, qui multum omnino tribuat corporis virtutibus, in his indicandis iunctam adeo saepius reperiri et *magnitudinem* et *formositatem*, ut in Phya, muliere Attica I, 60, in Pigretis sorore V, 12, aliisque locis, ubi aequè de viris id dicitur (VII, 19. 187. IX, 96 coll. III, 20) atque mox cap. 3 de infantibus. De Apriae filia, quae una relicta dicitur e regis huius familia, morte opinor exstincta, difficultatem faciunt temporum rationes, quae virginem hanc formosam *quadragenariam* adeo fuisse ostendunt. Qui enim anno 570 ante Chr. n. regno excidit Aprias, mox interfectus ab Aegyptiis (II, 161 ibique nott. et II, 169), huius filiam, quo tempore Cambyzes Aegyptum invadere in animo habuit (528-527 ant. Chr. n.), plus quadraginta annis numerasse necesse est. Neque haec difficultas, quae et Wesselingium advertit et Osiandrum in altero programme de Ctesia (Stuttg. 1821) §. 15. pag. 9 seqq., eo satis levare poterit, ut cum Larchero Apriem, regno exutum, non statim interfectum, sed complures adeo annos regnante Amaside servatum in huius ipsius aedibus vixisse statnamus: quandoquidem Herodoti verba (II, 169: *τέως μὲν ἐτρέφετο κ. τ. λ.*) longius vitae spatium Apriae concessum fuisse credere nos haud sinunt. Neque sane credibile, per orientem praesertim, mulierem quadraginta ferme annos natam, ob corporis venustatem ad matrimonium quaeri Haec si respiciuntur, maiorem utique fidem ea merebitur fama, quae Nitetis a Cyro petitam et in matrimonium ductam esse tradit, de qua vid. cap. 2 ibique nott. Herodotus vero cum

hanc reiiceret, alteram a Persis aliatam narrationem vix magis probasse videtur, consulto adiciens: οὕτω μὲν νυνὲν λέγουσι Πέρσαι. A Persis autem sane ita narrari, Ctesiae narratio, quam retulit Athenaeus XIII. p. 560 D. in plerisque cum Herodotea prorsus consentientem, satis probare videtur. In ipsis monumentis Aegyptiacis nomen huius filiae Apriae, quae ab Herodoto scribitur Νίτητις, ab Athenaeo Νειτήτις, nondum inventum esse, monet de Rougé l. I. pag. 1086, sed cum a dea *Neith* deductum sit, restitui posse nomen addit: *Neitritis*. — Ad seqq. κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῷ (i. e. *veste aurata ornata*) conf. supra I, 111. Plutarch. Artaxerx. 15 et Xenophont. Memorabb. III, 11. §. 4: καὶ μητέρα παροῦσαν ἀντὶ ἐν ἐσθῆτι καὶ θορακίᾳ οὐ τῇ τεχνόσῃ κ. τ. λ. Hand aliter Cicero in Caton. mai. 17. §. 59 Cyri minoris dixit *purpuram ornatumque Persicum multo auro multisque gemmis*. Nec multum inde distat, quod paulo inferius apud Nostrum legitur: ὃς ἐμὲ σοὶ κόσμῳ ἀσκήσας. Quem usum verbi ἀσκήειν eodem fere sensu, quo κοσμεῖν, attigimus ad II, 130. Ad dativum κόσμῳ conf. II, 52. VII, 36. Mox scripti ἀληθείη pro ἀληθινή, conf. nott. ad I, 34. 116. In antecedentibus ἡσπάζετο probat Bredov. p. 295, qui idem quoque reponi vult I, 122 (coll. II, 121), ubi nos vulgatam lectionem, quae augmentum omittit, reliquimus intactam. Valet autem: *comiter et cum affectu amoris salutabat*. Item retinui ὑπὸ Ἀμάσιος, cuius loco Bekker. edidit ἐπ' Ἀμάσιος; conf. Bredov. pag. 209 — μετὰ δὲ χρόνον intelligo; aliquo tempore interiecto: conf. χρόνον III, 13 ibique nott. et nott. ad III, 36.

διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις] i. e. „ab Amasi te de-

βεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις, ὃς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκή-
σας ἀπέπεμψε, ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα διδούς, εὐόσαν τῇ ἀληθείῃ
Ἀπρίῳ, τὸν ἐκείνος, εὐόντα ἑωυτοῦ δεσπότηα, μετ' Αἰγυπτίων
ἐπαναστὰς ἐφόνευσε. Τοῦτο δὴ τὸ ἔπος καὶ αὕτη ἡ αἰτία ἐγγε-
νομένη ἤγαγε Καμβύσεα τὸν Κύρου, μεγάλως θυμωθέντα,
ἐπ' Αἰγυπτον. οὕτω μὲν νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ 2
οἰκητεῦνται Καμβύσεα, φάμεν οἱ μιν ἐκ ταύτης δὴ τῆς Ἀπρίῳ
θυγατρὸς γενέσθαι· Κύρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα παρὰ Ἀμα-
σιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεα· λέγοντες δὲ ταῦτα
οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. οὐ μὴν οὐδὲ λέληθε αὐτοὺς (εἰ γὰρ τινες
καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ὀρθῶς ἐπιστέαται καὶ Αἰγύ-
πτιοι), ὅτι πρῶτα μὲν νόθον οὐ σφι νόμος ἐστὶ βασιλεῦσαι,

ceptum esse nescis. Participii usum nunc satis notum multis illustravit Valcken. Conf. Kuehner Gr. Gr. §. 657. — Herodoti verba citat Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 143. 144 διαβεβλημένος explicans καταπαί-
χθεις καὶ καταγέλασθεις. Quo rectius opinor Negris interpretatur ἀπατηθεῖς, ut V, 50, ubi conf. nott. Add. VIII, 110. IX, 116. Ad verba seqq. τὸν ἐκείνος — ἐφόνευσε conf. II. 169.

CAP. II.

Αἰγύπτιοι δὲ οἰκητεῦνται Καμβύ-
σεα] οἰκητεῦνται Sancrofti liber ex-
hibet, quod unum verum habet Bredov. p. 177, quodque etiam reposui I, 94. Supra I, 4. reliqui alteram
formam οἰκνεῦνται, ubi vid. nott. In seqq. ἐπὶ τὴν θυγατέρα valet: *ad filiam petendam*; vid. III, 14. V, 12.

φάμεν οἱ μιν ἐκ ταύτης δὴ τῆς
Ἀπρίῳ θυγατρὸς γενέσθαι· Κύρον
γὰρ εἶναι κ. τ. λ.] Quod ad argu-
mentum huius loci attinet, quem re-
spexit Theophrastus Smyrnaeus Progymnasm.
cap. VI. §. 1, ex eodem Athenaeo, qui Ctesiana retulit, discimus Dino-
nem in Persicis et Lynceam in tertio
Aegyptiacorum libro tradidisse: τὴν
Νειτήτιν Κύρῳ πεμφθῆναι ὑπὸ
Ἀμασιδος, ἐξ ἧς γεννηθῆναι τὸν
Καμβύσην, ὃν ἐκδικοῦντα τῇ μητρὶ
ἐπ' Αἰγυπτον ποιήσασθαι στρατείαν.
Quae eadem pluribus persequitur

Polyaenus VIII, 29. Ac tota haec fama, quam Herodotus reiecit, conficta videtur ab Aegyptiis, qui ut dominationis peregrinae contumeliam a se averterent, Persarum regem, cuius iugum subire coacti erant, ad suorum regum stirpem referre eiusque imperium legitimum quasi reddere voluerint, haud aliter atque multo post Alexandrum Magnum Nectanebi, qui ultimus Aegyptiorum rex ferebatur, filium perhiberent ab Olympiade editum, quam Nectanebus, ad Philippi aulam profugus, magicis artibus compresserit: de qua fama vid. Pseudo-Callisthenem, Caroli Muellieri cura editum, I, 3, 4 et seqq. pag. XX et p. 4 seqq. coll. Notices et Extraits des Mss. de la bibliothèque du roi etc. XIII, 2, pag. 219 seqq. Add. Geier in: Wiener Jahrb. CXIII. p. 197. Boeckh in Schmidt. Zeitschr. f. Gesch. II. pag. 758. Letronne in: Revue d. deux mondes [1845] T. X. pag. 39.

οὐ μὴν οὐδὲ λέληθε αὐτοὺς] De particulis οὐ μὴν οὐδέ conf. nott. ad II, 49 et ad verba seqq. εἰ γὰρ τινες καὶ ἄλλοι Blomfield. in Glossario ad Aeschyli Agamemn. 907. Formam ἐπιστέαται noli turbare; vid. Bredov. p. 329.

νόθον οὐ σφι νόμος ἐστὶ βασιλεῦ-
σαι] De successione, quae in regno Persarum valuit, plura leguntur apud Brisson. De reg. Pers. princip. I, 6 seqq., quibuscum conf. Heeren. Ideen I. p. 468 seq. Vix enim

γνησίον παρεόντος· αὐτὶς δὲ, ὅτι Κασσανδάνης τῆς Φαρνα-
σπεω θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ'
οὐκ ἐκ τῆς Αἰγυπτίης. ἀλλὰ παρατρέπονσι τὸν λόγον, προσ-
ποιεῦμενοι τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενέες εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε
3 ἔχει. Λέγεται δὲ καὶ ὧδε ὁ λόγος, ἔμοι μὲν οὐ πιθανὸς, ὡς τῶν

videtur certus succedendi ordo inter
regis filios obtinuisse, ut omnino
fieri solet in orientalium regnis. Nam
cum ii tantum e regis filiis rite suc-
cederent, qui legitimo matrimonio
erant oriundi, haud raro tamen pel-
licum quoque filios invenimus omnia
molientes, quo ad summum perve-
nient imperium rerumque potiren-
tur. Inde seditiones, tumultus, bella
domestica. — Pro γνησίον παρεόν-
τος Nabero in Mnemosyn. IV. pag.
21 arridet γνησίον περ ἐόντος.

τῆς Φαρνάσπεω] In psephismate,
quod Olbiae detexit et descripsit P.
de Koeppen (vid. Corpus Inscr. Graec.
T. II. nr. 2058), invenitur regis no-
men *Saitapharnes*; a quo non valde
abhorrent, eodem viro docto mo-
nente, *Ariopharnes*, quod Thracum
regis fuit nomen, *Artaphernes* (Her.
V, 25), itemque *Pharnaspes*, qui h.
l. nominatur (nomine fortasse de-
ducto ab *asp*, i. e. equo), *Pharnaza-
thes* (VII, 65), *Pharandates* (IX,
76), *Pharnuches* (VII, 88), *Pharna-
ces*, quod nomen frequentius occurrit
per Bosporum, et in ipso Herodoto
VII, 66. IX, 41. Cf. P. de Koeppen:
Nordgestade des Pontus (Vienn. 1823)
pag. 94, et vid. Boeckh. in Corp. In-
scriptt. Graec. II. p. 83. 116; *Φαρ-
νάκης* et *Φαρνακίων* in inscriptione
Graeca nr. 2130 et 2131. Quod ad
nominis originem et significatum at-
tinet, Persica voce *far* s. *faru* splen-
dorem vel potentiam declarari vo-
lunt: vid. Boeckh. l. l. Hamaker
Miscell. Phoen. pag. 108 seqq. et
conf. quoque Pott. Etymologische
Forschung. I. pag. XLVI. Caeterum
hanc *Cassandamen* (quod nomen, Grae-
ce utique sonans, ad Graeci sermo-
nis rationem deflexum puto), quae
Pharnaspis, Achaemenidae viri, filia
fuit, legitimam Cyri uxorem fuisse
dubitari nequit; Ctesiam si audimus
(Persic. Excerptt. §. 2.), Cyrus *Amy-*

tin, Astyagis filiam, in matrimonium
duxit; Xenophontem si sequimur
(Cyropaed. VIII, 5. §. 19.), *Cyaxaris*
filiam in matrimonium accepit a
Cyaxare: quae quidem vera si sunt,
plures utique uxores Cyrum habuisse
legitimas credas licet, id quod a
Persarum more haud abhorruisse vi-
detur; conf. Barn. Brisson. de regn.
Persarr. I, 106. Consentientem me-
cum video Osiandrum in primo pro-
grammate de Ctesia (Stuttgart. 1818.)
§. 15. p. 16. Sed idem vir doctus in
altero programme anni 1821. p. 6
in not. 21. addit, potius in his
Ctesiae quam Herodoti sententiam
sibi videri. A quo ita dissentio, ut
neutrum scriptorem falsa retulisse
credam: de pluribus opinor uxoribus
pro orientalium hominum more co-
gitandum. — In fine capitis inta-
ctum reliqui *παρατρέπονσι*, ut omnes
libri scripti afferunt, a recentt. edd.
mutatum in *παράγρονσι* ex eo
praecepto, quod in simplici verbo
τρέπειν semper ab Herodoto serva-
tum esse credam; cf. III, 21. IV,
128 ibique nott. Quod idem num in
compositis quoque valeat, est de quo
dubites, libris praesertim scriptis
adversantibus, quorum tamen au-
ctoritatem in his rebus non admodum
respiciendam esse sunt qui conten-
dant. Equidem satius duxi et h. l.
et III, 36. 65 vulgatam scripturam
haud mutare. Ad significationem
verbi *παρατρέπονσι* (τὸν λόγον), i. e.
invertunt narrationem, facit locus Dio-
nysii A. R. VI, 75: *παρατρέψω τὸν
λόγον ἔξω τοῦ ἀληθοῦς*. Conf. etiam
Dion. Cass. XLII, 28 et ipsum He-
rodotum VII, 16. *προσποιεῦμενοι*
est: *affectantes, simulant*; cf. He-
rod. II, 121. §. 4. Plura vid. in Thes.
Ling. Graec. VI. p. 1989 ed. Din-
dorf.

CAP. III.

ἔμοι μὲν οὐ πιθανός] Confert

Περσίδων γυναικῶν ἐσελθοῦσά τις παρὰ τὰς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τῇ Κασσανδράῃ παρεστεῶτα τέκνα εὐεῖδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῶ ἐρχάτο τῷ ἐπαίνῳ ὑπερδωμάζουσα, ἡ δὲ Κασσανδράῃ, ἐοῦσα τοῦ Κύρου γυνή, εἶπε τάδε· Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει, τὴν δ' ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκνητον ἐν τιμῇ τίθεται. Τὴν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι εἶπεν ταῦτα, τῶν δὲ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἶπεν Καμβύσεια· Τοιγάρ τοι, ὦ μητερ, ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνὴρ, 195 Αἰγύπτου τὰ μὲν ἄνω κάτω θήσω, τὰ δὲ κάτω ἄνω. Ταῦτα εἶπεν αὐτὸν ἔτεα ὥς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θώμῃ γενέσθαι· τὸν δὲ διαμνημονεύοντα οὕτω δὴ, ἐπεὶ τε ἠνδρώθη καὶ ἔσχε τὴν βασιλητὴν, ποιήσασθαι τὴν ἐκ' Αἰγύπτου στρατητὴν.

Συνήνευκε δὲ καὶ ἄλλο τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς 4 τὴν ἐπιστράτευσιν ταύτην. ἦν τῶν ἐπικούρων τῶν Ἀμασίου

Wesseling. I, 52, ob particulam μὲν opinor, quae hic ponitur, non sequente particula δέ. Vid. Kuehner Gr. Gr. II. §. 734, 2. Caeterum hoc quoque loco iuvat advertere lectores ad Herodoti studium veri exquirendi summamque eius in enarrandis rebus cautionem, ut eo maiorem reliquis ab ipso narratis fidem tribuant. — Ad verba seqq. ἐν τιμῇ τίθεται conf. quae similia sunt allata ad II, 141 init. 172.

τὰ μὲν ἄνω κάτω θήσω κ. τ. λ.] i. e. plane confundam omnes res eversumque Aegyptum. Est proverbialis locutio de rebus in perpetua fere inconstantia positis, fluctuantibus atque incertis. De qua vide Heindorf. ad Platon. Phaedon. pag. 172 seq. ad Gorgiam p. 115. 157. ad Theaetet. p. 320 et Voemel. ad Demosthen. Philipp. I. §. 41. pag. 211. Quod antecedit τοιγάρ τοι (quo magis profecto), explicuerunt Kuehner Gr. Gr. §. 758, 4 et Hartung Lehre d. Part. II. p. 354. — Ad verba ἔτεα ὥς δέκα κου γεγονότα conf. Thomam Magist. s. v. γέγονα pag. 183, ubi accusativum in hac locutione praeferri docet. At male ille pro δέκα κου exhibet δώδεκα. Pro vulg. ἠνδρώθη auctore Bredovio p. 295 dedi ἠνδρώθη, quod etiam Dietschius exhibuit. Vid.

IV, 155 coll. II, 63. ποιείσθαι στρατητὴν Herodoto esse expeditionem suscipere, facere, monuit Valcken. laudans III, 30. V, 77.

CAP. IV.

Συνήνευκε δὲ καὶ ἄλλο κ. τ. λ.] De structura verbi συνήνευκε conf. supra laudd. ad I, 73. 13 et infra III, 14, ubi additur ὥστε, de quo cf. Kuehner Gr. Gr. §. 612. not. 1. — ἐπιστράτευσιν hic exhibent optimi libri et Lexicon Seguiet. p. 94, 20. στράτευσιν ex Aldina fluxit. Infra IX, 3 in fin. est ἐπιστράτην.

ἦν τῶν ἐπικούρων] Indicantur milites mercenarii, mercede e Graecis potissimum, Ionibus atque Caribus, conducti, quales iam ante Amasin Aprias conduxerat eumque secutus ipse Amasis, quem omnino φιλέλληνα praedicabant (II, 178). Tu conf. II, 163 ibiq. nott. Add. III, 11. 139 coll. 145. 146. VI, 39. Ἀλικαρνησέως intactum reliqui; recentt. edd. Ἀλικαρνησέως; sed vid. nott. ad Prooemium Herodoti, nec magis recepi ἦν ante Φάνης, quam vocem e duobus codd. revocavit Dindorf, uncis inclusam exhibuit Dietsch. Namque vel vocula δέ, quae respondet antecedenti (γένος) μὲν, haec eodem modo antecedentibus addi de-

ἀνὴρ γένος μὲν Ἀλικαρνησσεὺς, οὖνομα δὲ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς καὶ τὰ πολέμια ἄλκιμος. οὗτος ὁ Φάνης, μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι, ἐκδιδρῆσκει πλοῖον ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγον οὐ σμικροῦ, ἐπιστάμενόν τε τὰ περὶ Αἰγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἀμασις, σπονδὴν ποιούμενος ἐλεῖν, μεταδιώκει δὲ, τῶν εὐνούχων τὸν πιστότατον ἀποστείλας τριῆρεϊ κατ' αὐτὸν, ὃς αἰρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὼν δὲ οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἰγυπτον· σοφίῃ γάρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης. καταμεθύσας γὰρ τοὺς φυλάκους ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὥρμημένῳ δὲ στρατεύεσθαι Καμβύσῃ ἐπ' Αἰγυπτον καὶ ἀπορέοντι τὴν ἑλασιν, ὅπως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾷ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τᾶλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα, ἐξηγέεται δὲ καὶ τὴν

clarare poterat. Accedit, quod in hac formula omnino verbum omittitur; cf. III, 9. γνώμην ἱκανός, i. e. *consilio, prudentia praestans*, eodem sensu legitur in Plutarch. Lucull. 16. Inde γνώμης ἔργα idem dixit in Cat. mai. cap. 27.

καὶ τὰ πολέμια ἄλκιμος] τὰ πολέμια Aldina editio una cum tribus codd. Reliqui, inter quos Florentinus ac Mediceus, τὰ πολεμικά, quod ex coniecturasive emendatione viri cuiusdam docti ortum videtur, qui τὰ πολέμια haud raro *rem militarem, res bellicas* indicare ignorabat. De qua vocis significatione Wesselingius citat V, 78. 111. VII, 9. §. 3. 238. IX, 58, alia ad Diodor. Sicul. I, 54. Add. Herod. VII, 111. 234. IX, 122. Krueger. ad Xenophont. Anab. I, 6. §. 1. et Kuehner Gr. Gr. §. 557, b, qui de accusativo addito monuit. Cobet. legi vult: τὰ πολέμια κάρτα δόκιμος, ut V, 111. Sed ἄλκιμος quoque haud infrequens Nostro; cf. III, 110. I, 201. I, 79. 103 aliisque locis. Ad verba: μεμφόμενός κού τι Ἀμάσι conf. nott. ad III, 1. — Locutionem ἐλθεῖν ἐς λόγους (*ad colloquium venire, colloqui*), quae proxime invenitur, expressit Pausanias I, 22. §. 3 monente Siebel. ad h. l. Conf. Herodot. I, 86. IV, 126. VII, 9, 2. Ad οἷα δὲ conf. nott. ad I, 66; ad λόγον οὐ σμικροῦ nott. ad I, 120.

ἀποστείλας τριῆρεϊ κατ' αὐτόν] i. e. *eunuchorum fidissimo cum triremi misso secundum eius vestigia*., ut Latinus interpres reddit, *quod iter ille direxerat*. In Florentino, Mediceo, binisque aliis: τριῆρη. Equidem retinui τριῆρεϊ, quod Wesselingius firmavit his locis: III, 44. VI, 39. V, 85. Ad verba κατ' αὐτόν conf. I, 84 ibique nott. et IX, 53. Nec aliter fere Lucianus in Cataplo, cap. 18. τί οὐ διανήχομαι κατ' αὐτούς, ubi utriusque loci Herodotei bene memor fuit Jacobitz.

σοφίῃ γάρ μιν περιῆλθε ὁ Φάνης] i. e. *dolo, calliditate eum circumvenit Phanes. σοφίην calliditatem* indicare, ad Herodot. II, 172 monuerat Valcken. Tu conf. Herodot. I, 68. III, 127. V, 21 coll. III, 85. Ad verbum περιῆλθε conf. Pausan. VI, 18. §. 2: τέχνη περιῆλθε, ubi Herodotei loci non immemor fuit Siebelis. Idem verbum eodem sensu adhibuit Aristophan. Eqq. 1139. Plutarch. Nic. 10. Paulo post ex Florent. cum Schweigh. et Gaisf. posui στρατεύεσθαι Καμβύσῃ, quae vulgo leguntur ordine inverso. Ad verba ἀπορέοντι τὴν ἑλασιν (i. e. *qui de itinere incertus erat. consilii experts*) conf. IV, 179. I, 75 coll. II, 121. §. 3. In proxime seqq. διεκπερᾷ pro futuro accipiendum. Tu conf. Fischer. ad Weller. II. p. 358. Bredov. pag. 390.

ἐλασιν, ὧδε παραινέων· πέμψαντα παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα
δέεσθαι, τὴν διέξοδόν οἱ ἀσφαλέα παρασχεῖν. Μούνη δὲ ταύτῃ 5
εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι
οὐρῶν τῶν Καδύτιος πόλιός ἐστι Σύρων τῶν Παλαιστίνων κα-

In fin. capitis pro: παρὰ τὸν Ἀραβίων βασιλέα unus Parisinus liber exhibet Ἀράβιον, quod non male hic legi censet Schweigh. conf. III, 5. 7. Nec equidem repugnarem, si tantum legeretur παρὰ τὸν Ἀράβιον (ut I, 2 fin. τὸν Κόλχον), deleta voce βασιλέα, quam tamen omnes h. l. scripti libri agnoscunt. Suasit autem Phanes Cambysi, ut nuntio ad Arabum regem misso peteret, ut hicce ipsi tutum transitum praeberet. Pro τὴν διέξοδον Cobet. legi vult τὴν διόδον, quae vox legitur VII, 201. IX, 99. 104. Sed vid. quoque Herod. III, 117. IV, 140. II, 21. 26. Itaque vulgatum retinui. — Caeterum dubitat de hac tota narratione Joann. Seemann (De rebus gestis Arabum ante Christ. natum. Berolin. 1835. pag. 13 seq.), quaerens, num „Persae geographiae tam ignari fuerint, ut Babylone expugnata vicini Arabum facti a Graeco demum quodam de populo, qui deserta ultra Euphratem sita incolebat, edocendi essent?“ Itaque haec de Persarum inscitia tradita ex ore sacerdotum Aegyptiorum Cambysi Persisq. iratorum fluxisse videntur viro docto, ut mirum imperitia eorum perstringeretur. Mihi secus videtur. Etenim Persis itinere pedestri per deserta Aegyptum petentibus opus fuisse transigere cum gentibus illic habitantibus aut vagantibus eoque transitum sibi parare tutum, ita consentaneum esse videtur, ut, si neglexissent, mirandum utique id fuisset. Herodotus vero eo magis haec opinor retulit, quod ad Halicarnassensem virum, popularem suum, pertinebant, a cuius posteris sive cognatis ipse haec accepisse putandus erit.

CAP. V.

Μούνη δὲ ταύτῃ εἰσὶ φανεραὶ κ.
τ. λ.] Conf. II, 141 ibique nott. ἐσ-

βολαί eodem prorsus modo dicuntur a Polyaeo VII, 9. Quae hoc loco describitur via in Aegyptum una illa quidem, per quam terrestri itinere ex Palaestina in Aegyptum (i. e. per Idumaeam, quae vocatur, Pelusiacaque deserta) pervenire licet, eam omni tempore inde ab hac Cambyasis expeditione usque ad recentissima tempora tritam fuisse omnibus aequae exercitibus atque mercatoribus vel peregrinatoribus satis constat, nuperque etiam commonstravit Stark (Gaza s. Forschungen z. Geschichte u. Alterthumskunde I. pag. 10, itemque Movers: Die Phoenicier etc. II. 2. pag. 184 coll. II, 3 (III, 1). pag. 279 seqq. et 332, qui singula accurate sunt persecuti. Hac vero via Herodotum ipsum in hanc terram pervenisse putat Wesselingius Praefat. p. V ed. Gaisf. At verisimilius videri monet Heyse Quacst. Herod. p. 97, navi eo profectum esse Herodotum, potissimum ob ea verba, quae initio leguntur capitis sexti, ubi Noster se iis adnumerare videatur, qui illam in terram navigarint. De tempore, quo Noster Aegyptum adierit, conf. nott. ad II, 1. De urbe Caduti s. Hierosolymis diximus in Excurs. XV ad II, 159. p. 889. seqq. Nec aliter Heeren. Ideen I. 2. p. 114.

τῶν Καδύτιος πόλιός ἐστι Σύρων] Schweighaeus. edidit ἡ ἐστὶ, Gaisford.: ἡ ἐστὶ Σύρων, vulgoque exstare ait ἡ ἐστὶ, cuius loco Gronovius eumque secuti Reizius ac Schaeferus γῆ ἐστὶ. Nec aliter recentt. editt., quos deserui; neque enim placet γῆ, quod glossam redolet; nec magis retinendam duxi voculam ἡ, qua electa oratio aequalis fit sequentibus, in quibus etiam simplex adicitur genitivus verbo εἶναι. Aliter Matthiae, cui videtur Herodotus, quum dicere vellet, ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὐρῶν τῶν Καδύτιος πό-

λεομένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος, ἐούσης πόλιος, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, 196
 Σαρδίῳ οὐ πολλῷ ἐλάσσονος, ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἐπὶ
 θαλάσσης μέχρι Ἰηνήσου πόλιός ἐστι τοῦ Ἀραβίου· ἀπὸ δὲ Ἰη-

λιος ἡ χώρα ἔστι Σύρων, institutae orationis oblitus ultima ad Cadytin urbem retulisse, ἡ ἔστι Σύρων. Alia prorsus tentavit Hitzig (Urgeschichte u. Mythologie der Philistaeer p. 108), qui hunc locum suae sententiae de Cadyti, quam ad Gazam referri vult, ut accommodaret, ita legendum proponit: μέχρι οὐρανῶν τῶν Καδύτιος πόλιος ἡ ἔστι Σύρων τῶν Παλαιστινῶν καλεομένων ἐμπόρια: octo enim esse addit emporia Philistaeorum ab urbe Ecdippa usque ad Gazam. Id vero vel magis a totius loci sententia abhorret, quae nulla alia esse potest, quam quae dudum a Wesselingio his verbis declarata est: „a Phoenice ad fines urbis Cadytis, Palaestinorum (Syrorum) censebatur: hinc emporia ad mare Ienysum usque regis Arabis, inde vero Serbonidem lacum, omnia iterum Syrorum Palaestinorum.“ In qua sententia Cadytin utique cogites licet ad mare sitam, adeo ut pro Hierosolymis, quae a mari remotior mediterraneis montibus imposita fuit urbs, haberi nequeat. Offenderat hoc iam Wesselingium, alios, ac nostrae aetatis viros doctos potissimum commovit, ut Gazam h. l. intelligi mallent eoque Cadytin referrent; vid. in primis Hitzig l. l., Stark l. l. pag. 220 et quos alios laudavi T. I. p. 890. Qui iidem cum bene intelligerent, hanc sententiam stare vix posse, si in Herodoti verbis proxime sequentibus ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἐπὶ θαλάσσης (i. e. in maris ora sita) μέχρι Ἰηνήσου πόλιός ἐστι τοῦ Ἀραβίου, Ienysus, ut vulgo fit, ad eum locum referatur, qui nunc vocatur Khan Iinas, i. e. domicilium Ioniae, quippe qui quatuor tantum aut quinque horarum itinere distet a Gaza, maluerunt, vel de ea urbe, cui nomen Rhinocolura, (i. e. *El Arisch*, cf. Ritter: *Erdkunde* XVI. p. 39. 329.) vel de alia quadam urbe, haud longe inde remota, cogitare; cf. Stark p. 223. 30; Hitzig

l. l. p. 109 seq. Quae quam incerta sint, nemo non videt: nec magis utique certum videtur, Gazam omnino h. l. intelligi: quam si Noster indicare voluisset, hoc ipso eius nomine etiam appellasset idque eo magis, quo accuratius tractum maritimum cognovisset videtur. Cadytis autem vocem ipsam ut pro Gaza habeam, nemo quisquam mihi persuadebit. Malim itaque de Hierosolymis cogitare, ad quam urbem unice spectare credam verba ἐούσης πόλιος, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, Σαρδίῳ οὐ πολλῷ ἐλάσσονος; nam fando audierat Noster de Hierosolymorum magnitudine ac frequentia, cum in tractu illo maritimo urbibusque Phoenicum commoraretur, in interiores Iudaeae tractus ac loca mediterranea haud profectus, neque accurate inde de Hierosolymis ac Iudaeis edoctus: qui si verbis μέχρι οὐρανῶν τῶν Καδύτιος πόλιος fines terrae Iudaeae, cuius caput sane erat Cadytis, intelligi voluit, ipsam hanc urbem, cuius situm ignorabat, minus respiciens quam eius ditionem ad mare usque pertinentem, haud scio an recte de his retulisse videri queat. Conf. Heidelberg. Jahrbh. d. Litt. 1853. pag. 374. Syros autem Palaestinos nullo alio esse atque Philistaeos, vel ex iis, quae ad I. 105 coll. I. 72 monuimus, satis apparebit.

μέχρι Ἰηνήσου πόλιός ἐστι] Ienysus a nullo alio, quantum scio, commemoratur scriptore, nisi a Stephano Byzantino, qui haec habet: Ἰνυσός, πόλις Ἀλγύπτον προσεχῆς τῷ Κασίῳ ὄρει· Ἡρόδοτος, nisi mendum in voeis scriptura inest. De situ urbis si quaeras, ex trium dierum eam inter et Casium montem intervallo videri prope Raphiam fuisse Ienysum statuit Wesselingius: Raphia autem eo loco sita fuisse perhibetur, qui nunc, antiquo nomine retento, vocatur Rafa, sex horarum itinere distans ab urbe Gaza et antiquae mo-

νύσου αὐτίς Σύρων μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον οὐρος τείνει ἐς θάλασσαν· ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφῶ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης ἤδη Αἰγυπτος. τὸ δὴ μεταξὺ Ἰηνήσου πόλιος καὶ Κασίου τε οὐρεος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, ἐὼν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χωρίον ἀλλ' ὅσον

lis rudera adhuc praebens. Larcherus cum aliis Ienysum eo loco extitisse vult, cui nomen *Khân Iûnas* (Ioniae domicilium), qui quatuor ferme horarum spatio remotus a Gaza, ex Aegypto et quidem ex loco Salahiah prope Pelusium per deserta XXVII mill. Germanic. proficiscentibus primus se offert, arbores, aquam, herbas, alia commonstrans. Tu vid. Rennel. Geogr. Her. p. 496. I. W. Hartmann: Das Paschalik Aegypten p. 861—863. A qua sententia et Starkium et Hitzigium discedere, qui prope Rhinocolura Ienysum olim extitisse putant, iam supra dixi. Et ad hanc sententiam inclinat quoque Ritter: Erdkunde XVI. p. 40 seq. — In proxime seqq. male pro τοῦ Αραβίου quidam libri τῆς Αραβίων. Intelligitur enim, usu satis noto, rex Arabum. Conf. I, 2. — mox scripsi οὐρος pro vulg. ὄρος, vid. nott. ad II, 6.

μέχρι Σερβωνίδος λίμνης] De hoc lacu diximus ad II, 6. De *Casio* monte vid. ibid. nott., ubi etiam attigimus fabulam de Typhone, in cuius speciem omnis fere rerum naturalium excessus intempestivus quasi coalescit (cf. Plutarch. De Isid. et Osirid. cap. 33. 45.), qui inde pro nimio quovis ardore, foetore adeoque peste habetur, ut mirum non sit loca sive deserta soleque nimio torrentia sive siticulosa paludibusque foeda Typhonis receptaculum, domicilium ac sedem fingi primariam. De qua cf. Creuzer. in Commentt. Herodott. p. 280 et Ritter. Erdkunde II. p. 400 coll. 303. — Pertinet huc potissimum locus Scholiastae ad Apollon. Rhod. II, 1211 scribentes de Typhone, qui a Iove percussus ad Syriam ac Pelusium pervenerit, ὅπου βιασθεὶς κείται ἐν τῇ Σερβωνίδι λίμνῃ διήκει

δὲ αὐτὴ ἀπὸ Συρίας μέχρι Πελουσίου· περὶ δὲ τοῦ τὸν Τυφῶνα ἐν αὐτῇ κείσθαι καὶ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, in quibus pro Ἡρόδοτος reponendum esse Ἡρόδοτος, vix dubium esse poterit. Accedit alter Plutarchi locus in Vit. Anton. cap. 3. pag. 917, Romanos narrantis ipso bello magis timuisse viam, quae (e Syria) ad Pelusium duceret, ἅτε δὲ διὰ ψάμμον βαθείας καὶ ἀνύδρου παρὰ τὸ Ἐκρηγμα καὶ τὰ τῆς Σερβωνίδος ἔλη γινομένης αὐτοῖς τῆς πορείας, ἃς Τυφῶνος μὲν ἐκπνοῆς Αἰγύπτιοι καλοῦσι κ. τ. λ., quem locum tractans Creuzer. l. l. p. 288 addit, quam periculosa belligerantibus sint haec deserta, documento esse Gallorum exercitum a Britannorum duce Sidn. Smith in fugam coniectum. Cui licet adiungere recentioris memoriae exemplum de Ibrahimi, Aegyptiorum principis, exercitu, qui e Syria fugatus per haec deserta in Aegyptum redux ipso anno 1840 exunte maxima damna est perpassus ac fere periit. Neque de his sane quisquam dubitabit, qui harum terrarum et expeditionum bellicarum per eas factarum conditionem satis cognoverit. Quod ad antiquitatem pertinet, Aegyptii Typhonem in hac terra occultum cum dicerent, consulto id mihi dixisse videntur, quo hostes hac via, qua sola pedestri peti poterat Aegyptus, accedentes arcerent, cum his timendum esset, ne in Typhonem occultum inciderent, mox exsurgentem omnesque Aegyptiorum hostes prosternerentem. Qua fabula indicari pericula e mala aëris temperie, nimio solis calore et omnium rerum inopia (i. e. a Typhone) exorta iisque gravissima, qui hac via Aegyptum aggredierentur, facile credam: neque vero haec ad historiam ita retulerim, ut cum Rittero

6 τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδόν, ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον ναυτιλλομένων ἐννευῶκασιν, τοῦτο ἐρχομαι φράσων. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης καὶ πρὸς ἐκ Φοινίκης κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου δις τοῦ ἔτους ἐκάστου· καὶ ἐν κεράμιον οἴνηρόν ἀριθμῶ κείμενον οὐκ ἐστι, ὥς λόγῳ εἴπειν, ἰδέσθαι. κοῦ δῆτα, εἰποι τις ἂν, ταῦτα ἀναισιμοῦται;

(Erdkunde XVI. p. 184.) statuum, Typhonem, quem deum proprium sibi sumpserint peregrinae illae gentes, quae vulgo vocantur *Hyksos* (cf. nott. ad II, 128), eo loco occisum perhiberi, ad quem usque illae gentes ab indigenis Aegyptiis reiectae fuerint. — In singulis Herodoti verbis retinui *Τυφῶ*, cum Dindorf. et Dietsch. edidissent *Τυφῶ*. Equidem, si quid mutandum, malim scribere *Τυφῶνα*, quod supra legitur II, 144, quodque etiam in Stephani Byzantini loco s. v. *Ἡρώ* pro vulg. *Τυφῶ* restitutum video. Plura Bredov. p. 250 seq. Voculam *ἤδη* post verba *ἀπὸ ταύτης* cum Gaisf. ex aliquot libris recepi; cf. Hartung. Lehre d. gr. Partik. I. p. 238.

ἀλλ' ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδόν] Cum a Casio monte usque ad Ienysum iter sit XV milliar. Germanic., a Serbonide lacu adeo minus, Persarum exercitum quatuor quotidie confecisse milliaria statuit Renel. l. l. p. 496. — Ad verba *ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς* conf. II, 149. 7. III, 4. IV, 185. Arrian. Exped. Alex. III, 4, 1 ibiq. Ellendt.

CAP. VI.

ἐννευῶκασιν] Ad formam conf. quae diximus ad I, 10 et I, 68; ad argumentum conf. nott. ad III, 5.

κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου] *κέραμος* collective hic de *vasis figlinis*, de *cadorum* s. doliorum numero s. *multitudine* intelligendum. Affert h. v. inter alia exempla singularis numeri pro plurali positi Fischer. ad Weller. III, a. pag. 300. De ipsa voce eiusque significatione conf. Photii Lexic. p. 116. Hoc vero ex loco, optime monente Heeren. Ideen. I, 2. p. 121 et II, 2. p. 382, intelligitur, quae nam res a Phoenicibus in Aegyptum

introducuae fuerint, quantumque vini commercium floruerit hasce per regiones.

καὶ ἐν κεράμιον οἴνηρόν ἀριθμῶ x. τ. λ.] i. e. Quamquam tot dolia vino repleta quotannis in Aegyptum importantur, tamen ne unum quidem istorum doliorum figlinorum per Aegyptum videre licet. Quare iure quaesieris, quid istis doliis fiat, quamnam ad rem adhibeantur, ita ut ex hominum conspectu prorsus evanescant. Ad hanc quaestionem, in quam unumquemque sponte incidere consentaneum est, iam respondet Herodotus, usum doliorum ad aquas per deserta ferendas indicans; quorum doliorum figlinorum loco nunc nemo nescit adhiberi a profici-scentibus utres.

κεράμιον οἴνηρόν ex hoc loco citant Pollux XII, 161. p. 802 seq. Hemsterh., ubi cf. interpr. et Bekker. Anecd. I. pag. 110, 32. Athenaeus XI. p. 473 B. Clitarchum affert in Glossis, qui τὸ κεράμιον φησιν *Ἰωνας κάδον καλεῖν*. Add. Bredov. pag. 182 seqq. — *ἐν ἀριθμῶ* („ne unum quidem numero“) non quidem abundanter, sed gravitatis et sententiae augendae causa additum puto. Conf. Weiske: De pleonasm. L. Gr. p. 45. 46. Pro *ἰδέσθαι*, quod cum edd. recentt. reposui, olim *εἰδέσθαι*. Tu conf. I, 88 ibiq. nott. Infra III, 12 *ἰδοίτο*. Pro *κείμενον* (i. e. *repositum*) aliquot libri *κενόν* (i. e. *vacuum*, sc. *dolium*), quod perperam recepit Schaefer. Nam e scholio natum videtur, ut recte monuit Schweigh. Ad locutionem ὥς λόγῳ εἴπειν conf. II, 21. 53 ibique nott.

κοῦ δῆτα — ταῦτα ἀναισιμοῦται] E Florentino nuper receptum *ἀναισιμοῦνται*, addicente uno Parisino atque Aldina, pro vulg. *ἀναισιμοῦ-*

ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω. δεῖ τὸν μὲν δῆμαρχον ἕκαστον ἐκ τῆς
 ἐωυτοῦ πόλιος συλλέξαντα πάντα τὸν κέραμον ἄγειν ἐς Μέμ-
 φιν, τοὺς δὲ ἐκ Μέρφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἀνυδρα τῆς Συρίας
 κομίζειν, πλῆσαντας ὕδατος. οὕτω ὁ ἐπιφοιτέων κέραμος καὶ
 || ἔξαιρέομενος ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τὸν παλαιὸν κομίζεται ἐς Συρίην.
 Οὕτω μὲν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὴν ἐσβολὴν ταύτην παρασκευά- 7
 σαντες ἐπ' Αἰγυπτον, κατὰ δὴ τὰ εἰρημμένα σάξαντες ὕδατι,
 ἐπεὶ τε τάχιστα παρέλαβον Αἰγυπτον. Τότε δὲ οὐκ ἰόντος καὶ
 ὕδατος ἐτοίμου Καμβύσης πυθόμενος τοῦ Ἀλικαρνησσοῦς ξεί-

ται, quam Mediceus alique codd. exhibent, quamque recte Dindorfius, quem secutus sum, retinuit. Quamquam enim apud Herodotum subinde verbum plurale sequitur neutra pluralia (II, 128: alia aliis ex scriptoribus haud pauca attulit Fischer ad Weller. III, a. pag. 343), tamen haud paucis locis verbum plurale falso a librariis inductum esse satis probant ea, quae Bredov. p. 334 hanc in rem disputavit: quare haud dubitavi re, vocare ἀναισιμῶνται. Sensus loci est: quoniam, i. e. quemnam sane in usum haec dolia insumantur s. adhibeantur. Non valde dispar, quod II, 150 et I, 179 legitur: δεῖ με ἐπιφράσαι, ἵνα ἐκ τῆς τάφρου ἢ γῆ ἀναισιμῶθῃ. Conf. etiam II, 11. De verbo ἀναισιμῶν monuimus ad I, 170.

δεῖ τὸν μὲν δῆμαρχον ἕκαστον κ. τ. λ.]. Νομάρχην, qui scilicet administrando nomo praefectus erat, supra II, 177 Noster nominaverat, ubi vid. nott. Add. Diodor. Sicul. I, 54. 64. 73. coll. Franz in Corp. Inscriptt. Graec. III. p. 291 seqq. 294, Ptolemaeorum aetate hunc magistratum στρατηγὸν appellatum esse adiens. Noster eundem h. l. δῆμαρχον appellat, quo nomine designari putem eos, qui singulis vicis ad unum eundemque nomum adscriptis (τοπαρχίας vocat Strabo XVII. p. 1136 A. s. p. 787) praepositi fuerint. Infra III, 27 memorantur ἐπίτροποι, vicomagistri, qui demarchis opinor fuerint subiecti. — τὰ ἀνυδρα τῆς Συρίας sunt ea ipsa deserta, quae supra indicaverat, ex Palaestina in Aegyptum proficiscentibus permeanda. Moneo propter Larcherum,

qui h. l. sic vertens: dans les lieux arides de la Syrie, iustam vituperationis ansam dedit alteri Gallo interpreti.

οὕτω ὁ ἐπιφοιτέων κέραμος καὶ ἔξαιρέομενος κ. τ. λ.] i. e. Hoc modo dolia figlina ista in Aegyptum (a Phoenicibus e Syria) invecta ibique exposita (e navibus sc.) ad priora (dolia) in Syriam retro deferuntur. Minus accurate Larcherus: „ainsi toutes les jarres que l'on porte en Egypte et que l'on y met en reserve, sont reportées etc.“ Quem verbo ἔξαιρέομενος tribuimus sensum, eum confirmat alter locus IV, 190: ἐπεὶ ἀπύκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία.

CAP. VII.

σάξαντες ὕδατι] sc. ταύτην τὴν ἐσβολὴν, i. e. hanc viam per deserta proficiscentibus aqua necessariā instruunt. Est enim Herodoti sententia, Persas fuisse, qui simulatque Aegypto essent potiti, illud iter terrestre (per deserta a Palaestina usque ad Aegypti fines prope Pelusium) adparaverint, quique eo, quo indicarit modo, aqua necessariā illud instruxerint. σαττεν apud Herodotum omnino valet instruere, ornare, ut VI, 70. 73. VII, 86 et apud Aeschyl. Agamemn. 627. Apud Herodotum VII, 62 de armatura dicitur indeque idem fere valet, quod ὀπλιζειν, armis instruere. Tu conf. Valcken. ad h. l. et verbum παρασάττεν simili modo adhibitum VI, 125. Wesselingius ad nostrum locum alia attulit: Lucian. de Dea Syr. 48. Athen. VII. p. 322 etc.

νου, πέμψας παρὰ τὸν Ἀράβιον ἀγγέλους καὶ δεηθεὶς τῆς ἀσφαλείης ἐτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ.

- 8 Σέβονται δὲ Ἀράβιοι πίστις ἀνθρώπων ὅμοια τοῖσι μά-
λιστα, ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῷδε· τῶν βουλομένων τὰ
πιστὰ ποιέεσθαι ἄλλος ἀνὴρ, ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἐστεῶς,
λίθῳ ὁξεί τὸ ἔσω τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς δακτύλους τοὺς μεγά-
λους ἐπιτάμνει τῶν ποιευμένων τὰς πίστις· καὶ ἔπειτα λαβὼν 197
ἐκ τοῦ ἱματίου ἑκατέρου κροκύδα ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ
κειμένουσιν λίθους ἐπτά· τοῦτο δὲ ποιέων ἐπικαλέει τὸν τε Διό-

τοῦ Ἀλικαρνησέος ξείνου] Ἀλι-
καρνησέος ex Florentino binis-
que aliis recepi libris pro vulg. Ἀλι-
καρνησῆος, vid. nott. ad Pro-
oem. T. I. p. 1, quibus nunc addere
licet Voemel Prolegg. ad Demosthen.
I. p. 124 seq. et Keil in Philolog.
IX. p. 456. — Ad formam accusa-
tivi πίστις in seqq. conf. Bredov.
pag. 264. Ad locutionem πίστις
δούς τε καὶ δεξάμενος (*fide data et
accepta*) conf. similem locutionem
δίκας s. τὰ δίκαια διδόναι καὶ δέ-
χεσθαι apud Thucyd. I, 37. 140.
V, 59 ibique interpret. Homer.
Hymn. in Mercur. 312, itemque τὰ
πιστὰ s. πίστιν δούναι καὶ λαβεῖν,
quod frequenter dixit Xenophon,
vid. Cyropæd. III, 2, 23 aliosque
locos complures allatos a Borne-
manno in Annot. ad Xenophont.
Conviv. II. §. 37. p. 135.

CAP. VIII.

ὅμοια τοῖσι μάλιστα] i. e. ut qui
maxime; vid. Kuehner. Gr.Gr. §. 590.
not. 3, qui et hunc locum et alios
(III, 57. VII, 118) bene attulit.
Herodoteis plane contraria legun-
tur in Babrii fabula nuper detecta
LVII, 12 seqq.:

ἐντεῦθεν Ἀραβὲς εἰσιν, ὡς ἐπει-
ράθην,
ψεῦσται δὲ καὶ γόητες, ὧν ἐπὶ
γλώσσης
οὐδὲν κάθηται ὄημα τῆς ἀλη-
θείας. —

Sequentia verba sic intellige: Si
qui velint foedus inire secum, alius
quidam vir inter utrumque (paci-

scentem sc.) medius collocatus lapi-
de acuto interiorem manum utrius-
que illius, qui foedus inire velit,
iuxta pollicem incidit etc. Verba
τῶν ποιευμένων τὰς πίστις, quibus
antecedentia verba τῶν βουλομένων
τὰ πιστὰ ποιέεσθαι ob multa alia,
quae interposita sunt, quodam-
modo repetuntur, suspecta habet
Cobet: mihi consulto addita viden-
tur a scriptore perspicuitatis stu-
diosissimo.

ἐκ τοῦ ἱματίου ἑκατέρου κρο-
κύδα] Male duo libri κροκίδα, re-
liqui vulgatum tenent. Pollux VII,
63. p. 732 ita: λέγει οὖν Ἡρόδοτος·
λαβὼν κροκύν ἐκ τοῦ ἱματίου.
Deinde ex Aristophane laudat κρο-
κύδα, quam formam plenior Her-
odotum in talibus vocibus practu-
lisse ex iis satis patet, quae Bre-
dov. p. 270 seq. attulit. Significa-
tur *flocus*, plane ut in Theophrast.
Charact. 2. Plutarch. Syll. 35 aliis-
que locis in Thes. Ling. Gr. IV.
p. 1992 ed. Dind. indicatis. Pro
ἑκατέρου iidem libri ἐκάστων.
Perperam. Namque ἐκάτερος dicitur,
cum uterque seiunctum suum
quisque peragit; ἀμφοτέροι, cum
uterque idem eadem in re agit.
Post Ammonium de differ. vocabb.
pag. 14 monuit, hoc loco allato,
Wyttenbach. ad Plutarch. Morall. I.
2. pag. 1060 seq. Tu conf. infra III,
12. 60.

ἀλείφει — λίθους ἐπτά] Nume-
merus *septenarius* apud Arabes quo-
que sacer fuisse videtur; quin ad
septem oves incrementum exigitur in
Genes. XXI, 28 seqq., ubi cf. Boh-

νυσον καὶ τὴν Οὐρανίην, ἐπιτελέσαντος δὲ τούτου ταῦτα ὁ
τὰς πίστις ποιησάμενος τοῖσι φίλοισι παρεγγυᾷ τὸν ξείνον ἢ
καὶ τὸν ἀστὸν, ἦν πρὸς ἀστὸν ποιέηται· οἱ δὲ φίλοι καὶ αὐτοὶ
τὰς πίστις δικαιοῦσι σέβεσθαι. Διόνυσον δὲ θεὸν μόνον καὶ
τὴν Οὐρανίην ἡγεῦνται εἶναι· καὶ τῶν τριῶν τὴν κουρὴν
κείρεσθαι φασί, κατὰ περ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι· κεί-
ρονται δὲ περιτρόχαλα, περιξυροῦντες τοὺς κροτάφους. οὐνο-

len pag. 229. Et ipsum verbum
בָּרַב vel potius בָּרַבָּ (quod solum
in usu est) iuravit, deducitur a voce
בָּרַב i. e. septem, eam ipsam ob
causam, quod, cum numerus septe-
narius in omni oriente sanctus ha-
beat (cf. nott. ad I, 98), inde in
confirmandis iuramentis adhiben-
tur symbola septemplexia. Vid. Wi-
ner. Simon. Lex. manual. pag. 941.
et conf. Bohlen.: Das alte Indien II.
pag. 57. 246 de septem testibus,
qui in iudicio vulgo requiruntur,
admonentem. Quod vero Hitzig
(Urgeschichte u. Mytholog. d. Phi-
list. p. 262) septem lapides ἐν μέσῳ
κειμένους, erectos tamen fuisse
contendit Phalliche significationem
continere vult ob ipsam vocis Ὀρο-
τάλ (i. e. erecti) significationem, id
longius utique videtur quaesitum et
ab ipsis Herodoti verbis alienum.
— Ad voc. ἐπιτελέσαντες conf. II,
63 ibique nott. IV, 186. — παρεγγυᾷ
valet: sub sponsonis fide commendat
s. tradit, ut in Alciphron. Epist. I,
29. Photius in Lexic. p. 287 prae-
ter alia habet: παρεγγυῶν· παραι-
νῶν, διαβεβαιούμενος. — Ad ποιέη-
ται suppl. τὰς πίστις.

Διόνυσον δὲ θεὸν μόνον καὶ
τὴν Οὐρανίην ἡγεῦνται εἶναι] Spe-
ctat huc opinor Origenes contra
Cels. V. §. 37: οἱ Ἀραβες τὴν Οὐ-
ρανίαν καὶ τὸν Διόνυσον μόνους
ἡγοῦνται θεοὺς, ἐν οἷς τὸ θῆλυ
καὶ τὸ ἀρρεν δεδόξασται. „Desi-
gnantur“, ut recte scribit Wesse-
lingius „duo totius orientis prae-
cipua numina, Sol et Luna“. At-
que hunc Dionysum Nabataeos
dixisse Δουσαρην, testantur Suidas
et Hesychius. Solem vero insigni-
ter coluisse, vel e Theophrasti Hist.
Plant. IX, 4. §. 5 patet, eodemque

etiam spectat, quod refert Arrian.
Exped. Alexandr. VII, 20. §. 1.
Ἀραβας δύο μόνον τιμᾶν θεοὺς,
τὸν Οὐρανὸν τε καὶ τὸν Διόνυσον,
in quibus eadem mihi agnoscere
posse videor numina, quae in loco
Herodoteo indicantur, licet quae
adduntur explicandi causa (τὸν μὲν
Οὐρανὸν αὐτὸν τε ὀρώμενον καὶ
τὰ ἀστρα ἐν οἷς ἔχοντα τὰ τε ἄλλα
καὶ τὸν ἥλιον, ἅψ' ὅπου ἡ μεγίστη
καὶ φανωτάτη ὠφέλεια ἐς πάντα
ἡκεῖ τὰ ἀνθρώπεια· Διόνυσον δὲ
κατὰ δόξαν τῆς ἐς Ἰνδοὺς στρα-
τείας) aliud quid prodere videan-
tur. Οὐρανίην enim Lunam esse
iam supra ad I, 105 monuimus.
Conf. etiam Wihl: De gravissimis
aliquot Phoenicc. inscriptt. p. 36.
Hitzig l. l. pag. 233. 231. coll. p.
262 de hoc Arabum Dionysio s. Sole
disserens eundem esse vult atque
Indorum Sivam; longe probabiliora
affert Movers: Die Phoenizier II, 3
(III, 1). pag. 286 sq.

κείρονται δὲ περιτρόχαλα, περι-
ξυροῦντες τοὺς κροτάφους] Intac-
tum reliqui περιξυροῦντες, ut II, 65,
auctore Bredovio p. 372 mutandum
in περιξυρεῦντες, quod dederunt
Dindorf., Dietsch., alii. Valcke-
naer, cui displicuit περιξυροῦντες,
quam Ionicam formam esse negat,
suspensus erat: περίξ ξυρεῦντες,
quo certe hand opus videtur, quam-
quam hand infrequens Nostro πέ-
ριξ, vel addito genitivo, vel omis-
so, ut V, 87. 115. Naber in Mne-
mosyn. IV. p. 18 verba περιξυροῦ-
τες τὸν κροτάφον insiticia habet,
quae mihi consulto ad explicanda
antecedentia videntur addita. —
Pro περιτρόχαλα male Florentinus
cum aliis quibusdam ὑπὸ τρό-
χαλα. Sed unum verum περι-

μάζουσι δὲ τὸν μὲν Λιόνυσον Ὀροτάλ, τὴν δὲ Οὐρανίην Ἀλι-

τρόχαλα, quod affert quoque Photius in Lexic. p. 311 hoc ipso ex loco. Est vero περιτρόχαλα κείρεσθαι in orbem tondere, plane ut in Plutarch. Morall. (II.) pag. 261 F. (ubi vid. Wyttenbach. Tom. VII. Part. 1. p. 17.), in Priaci Excerptis Legatt. p. 45 sive pag. 190 ed. Bonn., ubi prodit quidam ἀποκείραμενος τὴν κεφαλὴν περιτρόχαλα (i. e. capite in rotundam raso) et apud Agath. I, 3, ubi Franci dicuntur περιέτροχα κείρομενοι; sed cum Dindorfio (Thes. Ling. Graec. VI. p. 963) scribendum περιτρόχαλα. Neque huc non pertinebit Plutarchus in Vit. Thesei cap. 5 de Abantibus scribens, quos ὀπίθεν κομόωντας dixit Homerus (Il. II. 542, ubi cf. Schol.), quod anteriorem capitis partem tondere solebant, οὐχ ὑπ' Ἀράβων διδασχθέντες, ὥς ἐνιοὶ νομίζουσιν κ. τ. λ., si quidem Arabes olim cum Cadmo in Euboeam transgressi feruntur, teste Strabone X. p. 447. Atque Pollux II, 29 inter tonsurae genera memorat quoque περιτρόχαλα, quod genus Athenis dictum fuisse σκαφίον, ex Hesychio s. v. σκαφίον discimus. Unde Photius p. 382 σκαφίον explicat κουρά περιτρόχαλος, de quo nunc accurate disputavit Wieseler in: Jahrb. d. Philolog. u. Paedagog. LXXI. p. 305 seqq. coll. Das Satyrspiel p. 124. 207, qui inter alia attulit quoque plura exempla statuarum Graecarum, in quibus caput sic plane tonsum exhibetur, quemadmodum h. l. de Arabibus testatur Herodotus, cuius locum vir doctus recte explicuit de eo tonsurae genere, quo capilli circum circa caput ita abscissi sunt, ut in vertice tantum retineantur illi atque in nodi formam fere colligantur: quales in Libya proferuntur Macae, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὐξέσθαι, τὸ δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν κείροντες ἐν χροῖ, ut Noster scribit IV, 175, qui hoc ipso loco, ne ullum relinqueretur dubium, quid esset κείρονται περιτρόχαλα, consulto, ut videtur, ad-

didit, verba περιξυρῶντες τοὺς κροτάφους, i. e. circum tempora capillos radentes, tondentes: in quibus nequitiam ex interpretamento natum περιξυρῶντες, ut olim placuerat Valckenario. Ad hanc vero tonsuram Arabibus quoque hominibus usitatum Wesseling. refert Ieremiae verba IX, 26: כְּצִיצִי כְּצִיצִי (i. e. circumcisos, circumtonsos capitis angulo s. in rotundam capitis comam attonsos). Et iure, si quidem plerique Ieremiae interpretes et veteres et recentiores sic ea verba accipienda esse docent. Conf. Rosenmueller. Schol. ad h. l. (P. VIII. Vol. I. p. 303), Iahn. Archaeolog. I. 2. p. 106 et Hitzig ad Ieremiae l. I. pag. 80 (Exegot. Handbuch z. A. T. T. II), qui idem etiam consulendus erit ad eiusdem prophetae locos huc spectantes XXV, 23. XLIX, 32. Arabes usque ad suum aevum eundem tonsurae modum servasse scribit Scholiasta Graecus in Levitic. XIX, 27.

Ὀροτάλ] Ita cum Schweigh. et Gaisf. edidimus, idemque dederunt Dindorf., Dietsch., alii. In Florentino prius exstitisse videtur Ὀροτάλ, quod idem plures alii exhibent libri. Sancerotti liber Ὀροτάλ, edd. vett. Οὐροτάλ, et ita scribit Payne Knight on symbolic. lang. §. 30. pag. 22. "Cr.", unde Wesseling. reposuerat Οὐροτάλ, monens hic designari duo totius orientis praecipua numina, Solem et Lunam, inque voce Οὐροτάλ manifesto inesse Hebraeorum et Arabum אור i. e. solem, lumen. Contra Hammer. in Annall. Viennenss. X. p. 222 Οὐροτάλ haud dubie corruptum esse censet pro Οὐσατάλ, quae vera sit Arabica vox. Pocockio Specim. Hist. Arab. p. 107 placuerat Ολοτάλ, quod interpretatur: deum excelsum s. supremum. Reiskius explicuerat אור וצל Orvetal, quo declararetur lux et umbra; atque sic alii aliter, de quibus conf. Wesseling. Nostra aetate, ut alia taceam in re valde ambigua atque incerta, Schelling

λάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσεω 9
ἀπιγμένοισι ἐποίησατο ὁ Ἀράβιος, ἐμνησαντο τοιάδε. ἀσκούς κα-

(Zweiter Jahresbericht d. Baiersch. Acad. d. Wissensch. 1831. p. 55 seq.) scribi mavult *Ὀύροτάλτ* vel etiam *Ὀύροταλάτ*: etenim *ταλάτ* s. *ταλτ*, quod celerius pronuntiatum sonet *alt*, continere vult vocem *Allat* s. dei; *Urot* esse dicit progeniem, filium: unde *Urotalt* filium deae, i. e. *Dionysum*. E Sanscritana lingua vocem repetit Hitzig (Urgeschicht. u. Mytholog. d. Philist. p. 262), ut hic deus vocetur *urddhas*, i. e. *οὐρδός*, ubi de Phallo cogitandum censet. Sanius utique Movers (Die Phoenizier I. p. 337 coll. 414, quem sequitur Eckermann: Lehrb. d. Religionsgesch. I. p. 131) Arabicam vocem ad eandem stirpem revocat, ad quam *Ar-tel* pertinet, unde formā tantum differre putat *Urot-al* sive *Orot-al* *אֱלֹהִים*. *ignemque dei* interpretatur. — *Ἀλιλάτ* eadem est dea, quae I. 131 vocatur *Ἀλιττα*, *Luna* s. coelestis Venus Arabum. Tu conf. Bochart. Phaleg. II, 19 a Wesseling. citatum. Cuius eiusdem deae in sacro Mohammedi codice fit mentio: *عالات* in Sur. 51, pag.

298 Marecc. Atque etiam *الخري* quod procul dubio, iudice Hitzigio l. 1. pag. 106, idem atque *κός* apud Ioseph. Antiqq. XV, 7. §. 9, quod Edomitum est numen. Edomitas autem Herodotus una cum Arabibus complecti videtur; de quo multis monuit Hottinger. Histor. orient. pag. 228 seqq. ed. sec. coll. Pocock. Spec. Histor. Arabb. p. 89 seqq. ed. White. Ab hac vero dea eiusque cultu Arabum *Alilaeorum* (*Ἀλιλαίοι*) genti, cuius meminerunt Diodor. Sicul. III, 41 et Agatharchides cap. 49, nomen inditum esse, dudum monuit Bochart. Phaleg. II, 19 itemque nostra aetate F. H. Müller: De rebus Semitt. (Berolin. 1832) pag. 42. Nomen deae, quam pro Luna habuit, inde etiam explicare studuit Bochart cum Joh. Scaligero, ad vocem *ליל* (*Hilal*) et ad pluralem *לילות*

(*Ahalt*) referens, nec aliter Selden. De diis Syrr. Syntagm. II. cap. 2. p. 253 coll. cap. 4. p. 288 *noctilucam* reddi voluit. Reiecit haec Schelling l. 1., cum voce *Hilal* non *luna*, sed *novilunium* declararetur, neque omnino haec dea *Alilat*, quae supra I. 131 *Alittav* vocatur, ob hunc ipsum locum pro Luna accipi possit: ipsum nomen ex *Al*, Arabum articulo, et ex *lat*, forma foemina vocis *Ilah* s. *Elah*, quae *deus* significetur, compositum explicat. De Veneris planeta cogitat Movers l. 1. pag. 234—599; iam Paulus in Annall. Heidelbergg. 1836 p. 163 hanc deam de Veneris stella benigne lucente accipi voluerat. Nec magis placent, quae de nominis etymo excogitavit Hitzig l. 1. pag. 233 *Salilat* explicans: quippe quae ex aqua proveniat. Parentem alii explicant, quos sequitur Eckermann l. 1. p. 130. Tu vid. praeterea Lajard in Annales de l'Institut Archéolog. 1847. T. XIX. p. 77, qui de hac dea variis nominibus per orientem culta exponens Arabicae quoque huius deae meminit, quam in numis imperatorum Romanorum conspicuam Arabum quoque Muhamedanorum scriptores commemoraverint sub nomine *Allat*, *All-Uzza* sive *Al-Ozza*, haud diversam illam quidem ab Herodotea dea *Alilat* sive *Alitta*: quam equidem, ut supra iam dixi, a *Luna* haud diversam esse crediderim: itaque etiam deum *Orotal* pari iure ad *Solem* revocare posse mihi videor.

CAP. IX.

ἀσκούς καμήλων] Intelligit *utres e pelle camelorum factos* s. omnino pellem camelorum, qua scil. utris loco uterentur. Tu conf. VII, 20 ibiq. interpret. Inde hoc loco ἀσκοὶ (*pelles camelorum*) opponuntur ταῖς ζωαῖς καμήλοις (i. e. *vivis camelis*); quibus sc. hos utres aqua repletos imposuit. Namque ἐπισάπτειν significat *imponere*. Inde quoque fit nostrum *satteln*. Conf. Xenoph. Anab.

μάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον Ὀροτάλ, τὴν δὲ Οὐρανίην Ἀλι-

τρόχαλα, quod affert quoque Photius in Lexic. p. 311 hoc ipso ex loco. Est vero περιτρόχαλα κείρεσθαι in orbem tondere, plane ut in Plutarch. Morall. (II.) pag. 261 F. (ubi vid. Wytttenbach. Tom. VII. Part. I. p. 17.), in Prisci Excerptis Legatt. p. 45 sive pag. 190 ed. Bonn., ubi prodit quidam ἀποκειράμενος τὴν κεφαλὴν περιτρόχαλα (i. e. capite in rotundum raso) et apud Agath. I, 3, ubi Franci dicuntur περιτροχα κειρόμενοι; sed cum Dindorfio (Thes. Ling. Graec. VI. p. 963) scribendum περιτρόχαλα. Neque huc non pertinebit Plutarchus in Vit. Thesei cap. 5 de Abantibus scribens, quos ὀπιθεν κομώντας dixit Homerus (II. II. 542, ubi cf. Schol.), quod anteriorem capitis partem tondere solebant, οὐχ ὑπ' Ἀράβων διδαχθέντες, ὥς ἐνιοὶ νομίζουσιν κ. τ. λ., si quidem Arabes olim cum Cadmo in Euboeam transgressi feruntur, teste Strabone X. p. 447. Atque Pollux II, 29 inter tonsurae genera memorat quoque περιτρόχαλα, quod genus Athenis dictum fuisse σκαπίον, ex Hesychio s. v. σκαπίον discimus. Unde Photius p. 382 σκαπίον explicat κουρά περιτρόχαλος, de quo nunc accurate disputavit Wieseler in: Jahrb. d. Philolog. u. Paedagog. LXXI. p. 365 seqq. coll. Das Satyrspiel p. 124. 207, qui inter alia attulit quoque plura exempla statuarum Graecarum, in quibus caput sic plane tonsum exhibetur, quemadmodum h. l. de Arabibus testatur Herodotus, cuius locum vir doctus recte explicuit de eo tonsurae genere, quo capilli circum circa caput ita abscissi sunt, ut in vertice tantum retineantur illi atque in nodi formam fere colligantur: quales in Libya proferuntur Macae, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὔξασθαι, τὸ δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν κείροντες ἐν χοῦ, ut Noster scribit IV, 175, qui hoc ipso loco, ne ullum relinqueretur dubium, quid esset κείρονται περιτρόχαλα, consulto, ut videtur, ad-

didit verba περιξυρῶντες τοὺς κροτάφους, i. e. circum tempora capillos radentes, tondentes: in quibus nequitiam ex interpretamento natum περιξυρῶντες, ut olim placuerat Valckenario. Ad hanc vero tonsuram Arabibus quoque hominibus usitatam Wesseling. refert Ieremiae verba IX, 26: כְּסָפִים וְכְסָפִים (i. e. circumcisos, circumtonsos capitis angulo s. in rotundam capitis comam attonsos). Et iure, si quidem plerique Ieremiae interpretes et veteres et recentiores sic ea verba accipienda esse docent. Conf. Rosenmueller. Schol. ad h. l. (P. VIII. Vol. I. p. 303), Iahn. Archaeolog. I. 2. p. 106 et Hitzig ad Ieremiae l. I. pag. 80 (Exeg. Handbuch z. A. T. T. III), qui idem etiam consulendus erit ad eiusdem prophetae locos huc spectantes XXV, 23. XLIX, 32. Arabes usque ad suum aevum eundem tonsurae modum servasse scribit Scholiasta Graecus in Levitic. XIX, 27.

Ὀροτάλ] Ita cum Schweigh. et Gaisf. edidimus, idemque dederunt Dindorf., Dietsch., alii. In Florentino prius exstitisse videtur Ὀροτάλ, quod idem plures alii exhibent libri. Sancrofti liber Ὀροτάλ, edd. vett. Οὐροτάλ, „et ita scribit Payne Knight on symbolic. lang. §. 30. pag. 22.“ (Cr.), unde Wesseling. reposuerat Οὐροτάλ, monens hic designari duo totius orientis praecipua numina, Solem et Lunam, inque voce Οὐροτάλ manifesto inesse Hebraeorum et Arabum אור i. e. solem, lumen. Contra Hammer. in Annall. Viennens. X. p. 222 Οὐροτάλ haud dubie corruptum esse censet pro Οὐσάτάλ, quae vera sit Arabica vox. Pocockio Specim. Hist. Arab. p. 107 placuerat Ολοτάλ, quod interpretatur: deum excelsum s. supremum. Reiskius explicauerat אור וצל Orvetal, quo declaretur lux et umbra; atque sic alii aliter, de quibus conf. Wesseling. Nostra aetate, ut alia taceam in re valde ambigua atque incerta, Schelling

λάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσει 9
ἀπιγμένοισι ἐποίησατο ὁ Ἀράβιος, ἐμνηνατο τοιάδε. ἀσκούς κα-

(Zweiter Jahresbericht d. Baiersch. Acad. d. Wissensch. 1831. p. 55 seq.) scribi mavult *Οὐροτάλτ* vel etiam *Οὐροτάλατ*: etenim *τάλατ* s. *τάλτ*, quod celerius pronuntiatum sonet *alt*, continere vult vocem *Allat* s. dei; *Urot* esse dicit progeniem, filium: unde *Urotalt* filium deae, i. e. *Dionysum*. E Sanscritana lingua vocem repetit Hitzig (Urgeschicht. u. Mytholog. d. Philist. p. 262), ut hic deus vocetur *irādhas*, i. e. *ορθός*, ubi de Phallo cogitandum censet. Sanius utique Movers (Die Phoenizier I. p. 337 coll. 414, quem sequitur Eckermann: Lehrb. d. Religionsgesch. I. p. 131) Arabicam vocem ad eandem stirpem revocat, ad quam *Ar-tel* pertinet, unde formā tantum differre putat *Urot-al* sive *Orot-al* *אֱלֹהִים*. ignemque dei interpretatur. — *Ἀλιάρ* eadem est dea, quae I, 131 vocatur *Ἀλιττα*, *Luna* s. coelestis Venus Arabum. Tu conf. Bochart. Phaleg. II, 19 a Wesseling. citatum. Cuius eiusdem deae in sacro Mohammedi codice fit mentio: *عالات* in Sur. 51, pag.

298 Marecc. Atque etiam *الشَّرْبِي* quod procul dubio, iudice Hitzigio l. l. pag. 106, idem atque *κοῦς* apud Ioseph. Antiqq. XV, 7. §. 9, quod Edomitum est numen. Edomitas autem Herodotus una cum Arabibus complecti videtur; de quo multis monuit Hottinger. Histor. orient. pag. 228 seqq. ed. sec. coll. Pocock. Spec. Histor. Arabb. p. 89 seqq. ed. White. Ab hac vero dea eiusque cultu Arabum *Alitaeorum* (*Ἀλιταῖοι*) genti, cuius meminerunt Diodor. Sicul. III, 41 et Agatharchides cap. 49, nomen inditum esse, dudum monuit Bochart. Phaleg. II, 19 itemque nostra aetate F. H. Müller: De rebus Semitt. (Berolin. 1832) pag. 42. Nomen deae, quam pro Luna habuit, inde etiam explicare studuit Bochart cum Joh. Scaligero, ad vocem *לִילִי* (*Hilal*) et ad pluralem *לִילִי*

HERODOT. II,

(*Ahalti*) referens, nec aliter Selden. De diis Syrr. Syntagm. II. cap. 2. p. 253 coll. cap. 4. p. 288 *noctilucam* reddi voluit. Reiecit haec Schelling l. l., cum voce *Hilal* non *luna*, sed *novilunium* declaretur, neque omnino haec dea *Alilat*, quae supra I, 131 *Alitav* vocatur, ob hunc ipsum locum pro Luna accipi possit: ipsum nomen ex *Al*, Arabum articulo, et ex *ilat*, forma foemina vocis *Ilah* s. *Elah*, quae *deus* significetur, compositum explicat. De Veneris planeta cogitat Movers l. l. pag. 234—599; iam Paulus in Annal. Heidelbergg. 1836 p. 163 hanc deam de Veneris stella benigne lucente accipi voluerat. Nec magis placent, quae de nominis etymo excogitavit Hitzig l. l. pag. 233 *Salilat* explicans: quippe quae ex aqua proveniat. Parentem alii explicant, quos sequitur Eckermann l. l. p. 130. Tu vid. praeterea Lajard in Annales de l'Institut Archéolog. 1847. T. XIX. p. 77, qui de hac dea variis nominibus per orientem culta exponens Arabicæ quoque huius deae meminit, quam in numis imperatorum Romanorum conspicuam Arabum quoque Muhamedanorum scriptores commemoraverint sub nomine *Allat*, *All-Uzza* sive *Al-Ozza*, haud diversam illam quidem ab Herodotea dea *Alilat* sive *Alitta*: quam equidem, ut supra iam dixi, a *Luna* haud diversam esse crediderim: itaque etiam deum *Orotal* pari iure ad *Solem* revocare posse mihi videor.

CAP. IX.

ἀσκούς καμήλων] Intelligit *utres e pelle camelorum factos* s. omnino pellem camelorum, qua scil. utris loco uterentur. Tu conf. VII, 26 ibiq. interpret. Inde hoc loco *ἀσκοὶ* (*pelles camelorum*) opponuntur *ταῖς ζωαῖς καμήλοις* (i. e. *vivis camelis*); quibus sc. hos utres aquā repletos imposuit. Namque *ἐπισάττειν* significat *imponere*. Inde quoque fit nostrum *satteln*. Conf. Xenoph. Anab.

μήλων πλήσας ὕδατος ἐπέσαξε ἐπὶ τὰς ξωὰς τῶν καμήλων πάσας, τοῦτο δὲ ποιήσας ἤλασε ἐς τὴν ἄνυδρον καὶ ὑπέμεινε ἐνθαῦτα τὸν Καμβύσῳ στρατόν. Οὗτος μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων εἰρη-
ται· δεῖ δὲ καὶ τὸν ἔσσον πιθανόν, ἐπεὶ γε δὴ λέγεται, φηθῆναι. Ποταμός ἐστι μέγας ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὐνόμα Κόρυς, ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν. ἀπὸ τούτου δὴ ὦν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀραβίων, φασάμε-
νον τῶν ὠμοβοέων καὶ τῶν ἄλλων δερμάτων ὄχρετόν μήκει ἔξι-

III, 4, 35 et Bekker. Anecd. I. p. 94: ἐπισάξαι ἀντὶ τοῦ ἐπιγεμίσαι. Pro ἐπέσαξε male unus liber ἐπέ-
λαξε. Paulo post pro ὑπέμεινε Schw. et Gaisf. ex Florentino libro et Passion. cod. receperunt ὑπέ-
μεινε, quod idem praebent editt. Dindorfii et Dietschii. Nos censo-
rem secuti in Ephemerid. Ienens. 1817. nr. 164. pag. 374 vulgatam lectionem retinendam duximus. Caeterum totum hunc locum nati-
vae simplicitatis plenum collaudat Waardenburg. De nativa simplicit. Herodot. pag. 147.

Οὗτος μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων] Monet Rennel. l. l. pag. 494, hoc itinere adhuc eos uti, qui Aegyptum terrestri via ex Asia pe-
tant; quod tamen vix licuisse tot copiis tantoque exercitui, cum omnis Arabia vix ac ne vix quidem tantam utrumque copiam, quanta ad Cambysis exercitum sustentandum fuisset opus, afferre potuerit; ut hactenus minus probabilis fiat He-
rodoti narratio. In quo tamen nimis dubitanter cunctari et insistere vi-
detur vir sagacissimus. Alteram He-
rodoti narrationem ob spatium lon-
gum, unde aqua fuerit deducta, mi-
ram utique videri idem iudicat, nisi forte propiores fuerint fontes putei-
que, e quibus aqua per fistulas in receptacula sit ducta. Ac simile quid, quod recentiori aetate acci-
dit, idem affert Rennel. l. l. Atti-
git haec Wheeler Geography of Herodot p. 316, qui quae Herodoto minus credibilia videbantur, ea no-
strae aetatis hominibus probabilia videri posse censet: quae vero alia affert ad rem explicandam, haud-
quaquam sufficiunt. — Pro ἔσσον

scripsi ἔσσον, vid. nott. ad II, 6. Ad particulas ἐπεὶ γε δὴ (quando-
quidem sane s. profecto) cf. Hartung. Lehre d. Partik. I. pag. 407.

τῷ οὐνόμα Κόρυς] De hoc fluvio nihil quidquam aliunde constat. Ad-
scripsit Wesselingius: „Amnis Corys Arabum geographo קרי נארי, torrens Core.“ Apud Abulfedam uti-
que commemoratur in Arabiae de-
scriptione locus Wadi-El-Kura (i. e. vallis vicorum) unius diei itinere di-
stans ab Hidjr (qui est locus saxo-
sus), quae statio est Syrorum in loca sacra migrantium, non admo-
dum remota ab ora Syriae: vid. Reinaud: Geographie d'Abulfed. T. II. P. I. p. 118. Idem locus Wadi-El-Kura inde quoque reperit-
ur in Lexico geographico, quod edidit Juynboll (Lugdun. Bat. 1854. fascic. VIII. p. 206) vallisque esse dicitur inter Medinam et Dama-
scum vicis repleta. Quae num ad Herodoti fluvium Coryn pertineant, peritioribus decernendum relinquo. Ritter. Vorhalle p. 88 de voce Koros ac similibus per Asiam obviis, quas ad Solem eiusque cultum spectare omnes vult, disputans hunc quo-
que Arabiae fluvium attigit. Ru-
brum mare de Arabico sinu h. l. in-
telligendum; cf. nott. ad I, 1; de usu verbi ἐκδιδοῖ vid. nott. ad I, 6.

φασάμενον τῶν ὠμοβοέων κ. τ. λ.] i. e., ab eo inde fluvio dicitur rex Ara-
bum consulis coriis et bovinis et aliis (pellibus) canalem ad desertum illa us-
que pertinentem parasse perque eum aquas duxisse. ὠμοβοή, ubi vul-
go supplent δορά, pellis s. corium bovinum, invenitur quoque IV, 65 et VII, 91, ubi cf. interpr. Plura similia vid. in Lambert. Bos. El-

πνεύμενον ἐς τὴν ἄνυδρον, ἀγαγεῖν διὰ δὴ τούτου τὸ ὕδωρ, ἐν δὲ τῇ ἄνυδρῳ μεγάλας δεξαμενάς ὀρύξασθαι, ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι. ὁδὸς δ' ἐστὶ δυώδεκα ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἄνυδρον. ἄγειν δέ μιν διὰ ὀχετῶν τριῶν ἐς τριζὰ χωρία.

198 Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου 10
ἐστρατοπεδεύετο Ψαμμήνιτος ὁ Ἀμάσιος παῖς, ὑπομένων Καμ-
βύσεια. Ἀμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζῶοντα Καμβύσης, ἐλάσας ἐπ'
Αἴγυπτον· ἀλλὰ βασιλεύσας ὁ Ἀμασις τέσσερα καὶ τεσσερά-

lipss. Graecc. pag. 115 seq. Ad formam vocis Ionicam (ἰσοβοόος), a qua hic illic librarii discesserunt, conf. Bredov. p. 156. — Pro ῥαψάμενον plures libri ἰψάμενον, quod cave recipias. Mox pro ἐπιπνεύμενον restitui ἐξικνεύμενον, quod praeter Parisinos libros exhibet in margine (nam in textu ipso haec verba plane desunt) Florentinus, iubente quoque Schweigh. in Lex. Herod. s. v. Cf. III, 108 et I, 171. II, 34. IV, 10. 16. 192. Pro vulg. μήκει scripsi μήκει, ut I, 68, monente Bredov. pag. 257. ὀχετός est *canalis*, per quem aqua ducitur; inde τὸ ὕδωρ ὀχετευόμενον III, 60, coll. II, 99.

δεξαμεναὶ sunt *aquarum receptacula, cisternae*, ut VI, 119, ubi cf. nott. Plat. Crit. p. 117. A. Hesychius explicat ὕδατων δοχεῖα. Nunc *Reservoirs* vulgo vocant. Quod sequitur δεκόμεναι, insitium habet Mehler in Mnemosyn. V. p. 64, qui idem mox pro ἄγειν reponi vult ἀγαγεῖν, atque hanc totam sententiam ἀγαγεῖν — χωρία praeponi verbis ὁδὸς δ' ἐστὶ — ἄνυδρον. Sed verba haec: ἄγειν δέ μιν — χωρία ad antecedens λέγεται pertinent eo-que consulto ut videtur distinguuntur a proxime praecedentibus, quae per parentheses quasi ceteris interiecta ab ipso scriptore directo sermone proferuntur: ὁδὸς δ' ἐστὶ κ. τ. λ., certa illa quidem e Nostri sententia, qui reliqua, fama tantum tradita indeque ἔσσαν πιθανά ab his discernere voluit.

διὰ ὀχετῶν τριῶν ἐς τριζὰ χωρία] Vocula τριῶν a Mediceo, Flo-

rentino, aliis abest. Ac mihi quoque illa ex interpretamento sive additamento orta videtur.

CAP. X.

Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι κ. τ. λ.] Male in Florentino, Mediceo, aliis ἐστρατεύετο pro ἐστρατοπεδεύετο, quae eadem confusio exstat V, 14. Nam ad (ἐν) *Pelusium ostium* Nili castra et excubiae militum erant. Tur vid. II, 141. 154, et de ostio Nili *Pelusiaco* Excurs. VI ad II, 17. pag. 850. Ad vocem κατέλαβε conf. notatt. ad II, 66. Pro Ψαμμήνιτος Florentinus et unus Paris. Ψαμμήνιτος et hic et infra III, 14: quae scriptura aequae reiicienda vide nr atque scriptura Ψαμμίτιχος pro Ψαμμήτιχος, de qua cf. nott. ad II, 2. Mox pro vulg. ζῶντα edidi ζῶοντα, ut I, 86, ubi vid. nott. ἀλλὰ βασιλεύσας — ἀπέθανε]

Quum post regnum XLIV annorum Amasis mortuus esse h. l. dicatur, qui anno 570 ante Chr. nat. (ut ad II, 161. p. 799 statuimus) vel anno 571, ut statuit De Rougé (vid. ad III, 1) ad regnum evectus est, sequitur eundem anno 526 ante Chr. n. esse mortuum, quem eundem annum ponit Diodorus I, 68, qui quinquaginta quinque regni annos eidem tribuit, minus recte id quidem; cf. Schultz Specim. Appar. ad annal. critic. p. 27, Boeckh in: Schmidt. Zeitschrift f. Geschichtswissensch. II. pag. 716. Quadragesimum vero quartum regni annum additum Amasisid nomini invenit Rosellini in stela quadam (Monument. storici. II. p. 152. not.). Qui sequitur *Psam-*

κοντα ἔτεα ἀπέθανε, ἐν τοῖσι οὐδέν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα
 συνηνείχθη. ἀποθανῶν δὲ καὶ ταριχευθεὶς ἐτάφη ἐν τῇσι τα-
 φῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. Ἐπὶ Ψαμμενί-
 του δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου φάσμα Αἰγυπτίοισι
 μέγιστον δὴ ἐγένετο· ὕσθησαν γὰρ Θῆβαι αἱ Αἰγύπτιαι, οὔτε
 πρότερον οὐδαμὰ ὕσθῃσαι οὔτε ὕστερον τὸ μέχρι ἐμεῦ, ὥς λέ-
 γουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὕεται τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου
 11 τὸ παράπαν· ἀλλὰ καὶ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάδι. Οἱ δὲ
 Πέρσαι ἐπεὶ τε διεξελάσαντες τὴν ἄνυδρον ἔζοντο πέλας τῶν

menitus, Amasidis filius, eius nullam mentionem fecit Diodorus l. I., sed in Manethonis Excerptis apud Iul. Africanum (vid. Syncell. p. 45) vocatur Ψαμμεχερίτης, ultimus dynastiae vicesimae sextae rex, qui sex tantum menses imperium tenuit, quos eosdem ei etiam Herodotus tribuit III, 14. In monumentis Aegyptiorum huius regis nomen se invenisse negat Rosellini l. I. p. 153, sed in statuariae, quae in museo Vaticano asservatur, inscriptione hieroglyphica, hoc nomen se reperisse putat, quod et ipsum *Psametik* fuerit. Add. Bunsen: Egypt's Place in Universal History I. p. 605, 631, ubi notae hieroglyphicae regis nomen declarantes exhibentur.

ἐν τοῖσι οὐδέν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα συνηνείχθη] Scripsi e Sancerfti libro *συνηνείχθη* pro vulg. *συνενείχθη* probante Bredov. p. 300. οὐδέν ἀνάρσιον πρῆγμα hic valet: *nil mali, nil incommodi, nulla calamitas*. Inde graviore sensu ἀνάρσια sunt etiam *res indignae, haud ferendae*, ut I, 114. V, 89. 90. IX, 37. 110. Apud Homerum inveniuntur ἀνάρσιοι ἄνδρες *Odyss.* X, 459. XI, 401. II. XXIV, 365, qui πολέμιοι explicantur ab Apollonio in Lexic. Homeric. p. 123 ed. Toll. — Insequ. οἰκοδομήσατο valet: *construisserrat s. construenda (sepulcra) curaverat*.

ἐτάφη ἐν τῇσι ταφῇσι κ. τ. λ.] Tu vid. II, 169.

ὕσθησαν γὰρ Θῆβαι κ. τ. λ.] Conf. Suidas s. v. βουλήσεται et ὕσθησαν. Tu vide quae diximus ad I, 193. II, 13. 14. Mox e Florentino edidimus

οὐδαμὰ, ut I, 56. 58. III, 53. 65. 88. 101. VII, 50. Apud Suidam l. I. invenitur οὐδαμῇ. Schweigh. in textu item reliquit οὐδαμὰ, sed in Lex. Herod. s. v. alteram commendat scripturam.

ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάδι] ψεκάδι offerunt Mediceus, Florentinus, alii; Sancerfti liber, bini Paris. atque Eustath. ad Dionys. Perieg. 248, qui hunc locum affert: ψεκάδι. In Aldina aliisque libris aliquot exstat ψεκάσι. Equidem Bredov. p. 130 secutus cum recentt. edd. dedi ψεκάδι, si quidem forma haec, apud Aeschylum, Aristophanem, alios, obvia, utique magis antiqua videtur, ut monuerunt interpretes ad Moorid. p. 419 ed. Piers. Conf. etiam Blomfield. ad Aeschyl. Agamemnu. 1512. p. 138. Intelliguntur autem *imbres tenues*, qui Aelian. N. A. VI, 41 dicuntur *φανίδες λεπταί*. Tu vid. Iacobs ad h. l. pag. 228 et Creuzer: Ein altathen. Gefäss. pag. 55. Add. Aristoph. Pac. 121 ibiq. Schol. Wesseling. praeterea citat Plutarch. II. p. 506 C. Heraclid. Allegor. pag. 466 et Aristidis locum in Aegypt. pag. 339 s. T. III. p. 567 [II. pag. 449 Dindorf.]: *ἐτι τοῖνον καὶ τὰ κάτω τῆς Αἰγύπτου λαμπρῶς πολλὰκις ὕεται· ψεκάδι μὲν γὰρ καὶ ἄνω πολλὰκις ὥς ἐν χρόνοις, ἀλλὰ τάγε πρὸς θαλάττης καὶ κατὰ συνήθειαν πολλῶι* (sc. ὑετῶ ὕεται). Ad ipsum loci argumentum facit quoque Diodorus I, 10 Aegyptum ut plurimum pluviae expertem esse scribens: ubi conf. Wesselingii not. Neque nunc aliter hoc se habere, res est satis nota: adeo ut, quando accidat, ut

Αἰγυπτίων ὡς συμβαλέοντες, ἐνθαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου, ὄντες ἄνδρες Ἕλληνες τε καὶ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνη, ὅτι στρατὸν ἤγαγε ἐπ' Αἰγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε. ἦσαν τῷ Φάνη παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλελειμμένοι, τοὺς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς ὄψιν τοῦ πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἔστησαν ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων· μετὰ δὲ ἀγινέοντες κατὰ ἓνα ἕκαστον τῶν παίδων ἔσφα-

imbres decidunt, id pro portento habetur ab incolis, ut narrat Rosellini l. I. II. p. 160 seq. not., videri in superiore Aegypto antiquitus rarius decidisse imbres, quam nostris temporibus adiciens: ipse cum supra Thebas inter urbes Edfu et Elithyiam in Nilo navigaret, die vicesimo septimo Februarii ann. 1829 pluvias copiosissimas pluries expertus est. Tu add. Allgemeiu. Zeitung 1836. 3. April. Ausserordentl. Beilage. Accuratus in hanc rem nuper inquisivit Russegger Reisen etc. I, 1. p. 204 seq. 224 seqq. II, 1. pag. 524. 530 seqq. causasque pluviarum rarius utique in his terris decidentium ex ipsa harum terrarum natura aërisque temperie ac praecipue ventis a septentrione magna vi flantibus repetendas docuit, quibus imbres tropici in interioribus Africae tractibus effusi prohibentur, quo minus septentrionem versus magis procedant, cum intra certos terminos, ad gradum duodevicesimum borealis latitudinis usque porrectos, retineantur.

CAP. XI.

οἱ ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου κ. λ.] mercenarios milites regis Aegyptiorum intelligit. Vid. nott. ad III, 4. ὅτι στρατὸν — ἀλλόθροον] ἀλλόθροος (i. e. *alia lingua utens*, inde *alienigena*, *peregrinus*) vox HomERICA; conf. Odyss. I, 183 (ubi Apollo-nius p. 88 explicat *βερβάροος*). III, 302. XIV, 43. XV, 452. In quo antiqui coloris quid inesse nemo non videt. Apte Italus Interpres admonuit Baruch. IV, 15 (ubi commemoratur *ἔθνος ἀναιδὲς καὶ ἀλλόγλωσσον*).

ἀγινέοντες κατὰ ἓνα ἕκαστον τῶν

παίδων] κατὰ α binis Parisinis abest. Male. Vid. Matth. Gr. Gr. §. 427. not. 2. pag. 789. et conf. Herodot. I, 9. 196. II, 93. VIII, 113 ibique nott. Valet enim: *adducentes singulos deinceps pueros*, unum post alterum. Quae sequuntur verba *ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα* vulgo reddunt: *super craterem mactarunt*: quod sic intelligendum, ut pueros, unum post alterum, tamquam victimas sic caederent, ut sanguis in craterem suppositum deflueret: quae haud infrequens est dicendi ratio, quam ex h. l. notavit Kuehner Gramm. Graec. II. §. 622, b. Tu vid. Herodot. IV, 62. V, 5. VII, 113 ibique allata. Add. Xenophont. Anab. II, 2, 9. Platon. De republ. III. p. 391 B. Polyæn. III, 9, 40. Plutarch. Aristid. 21. Apitz. ad Sophocl. Trachin. p. 128 Adversar. et ad Euripid. Phoeniss. 1024. pag. 184. Ad verba: *διὰ πάντων δὲ διεξιθέοντες τῶν παίδων* Schweigh. in Lex. Herod. s. v. *διεξέρχ.* (I. p. 166) suppleri vult *σφάζοντες καθ' ἓνα ἕκαστον*, ut adeo loci sententia haec sit: „*cum per omnes pueros* (mactando s. unum post alterum mactantes) *transiissent* opusque absolvissent.“ Vid. Herodot. I, 196 ibique nott. — Ad verba: *ἡμιόντες δὲ τοῦ αἵματος*, quibus Noster declarare vult, singulos quosque accedentes aliquot sanguinis guttas gustasse, cf. Monk. ad Euripid. Alcest. 316. — Ad argumentum citat Wesselingius similem fere barbariem Apollodori Cassandrensis tyranni in Diodor. Sic. II. p. 563 seq. (XXII, 10). Atque etiam alias apud gentes similia fere memorantur de sanguine humano, qui, vino mixtus inque pateris circumlatus, ab iis, qui foedera iungebant, gustabatur. De

- ξον ἐς τὸν κρητῆρα. διὰ πάντων δὲ διεξελθόντες τῶν παίδων οἶνόν τε καὶ ὕδωρ ἐσεφόρεον ἐς αὐτόν· ἐμπιόντες δὲ τοῦ αἵματος πάντες οἱ ἐπίκουροι, οὕτω δὲ συνέβαλον. μάχης δὲ γενομένης καρτερῆς καὶ πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέ-
- 12 δων πλήθει πολλῶν ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θῶμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος παρὰ τῶν ἐπιχωρίων. τῶν γὰρ ὁστέων περικεχυμένων χωρὶς ἑκατέρων τῶν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων (χωρὶς μὲν γὰρ τῶν Περσέων ἐκέετο τὰ ὀστέα, ὥς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχὰς, ἐτέρωθι δὲ τῶν Αἰγυπτίων) αἱ μὲν τῶν Περσέων κεφαλαὶ εἰσι ἀσθενέες οὕτω, ὥστε, εἰ θέλεις ψήφῳ μούνη βα-

Scythia ipse Noster IV, 70 eique consentiens Lucianus in Toxari cap. 37, ubi vid. Iacob. De Romanis conf. Plutarch. in Publicol. cap. 4 init. pag. 98, coll. Sallust. Catil. 22. De Armeniis atque Iberis Tacitus testatur Annal. XII, 47, ubi vid. Lipsii nott. Quin etiam apud Ungaros, Camanos, Hibernos idem valuisse monet I. Grimm (Deutsche Rechtsalterth. pag. 193 seq.), hoc diserte adiciens, nulla immanis moris vestigia apud Germanos reperiri. Hebridi-
 anis solis morem fuisse legimus, ut manus humano sanguine tinctas iungentes iurarent communi voce; plane ut Scythae gladios, sagittas et lanceas sanguini immergere dicuntur apud Herodot. I. 1. Alia quaedam huc spectantia attigit Lasanlx: Studien des class. Alterthums pag. 276. Ipse Noster similem quendam ritum in foederibus iungendis profert I, 74 fin., ubi cf. nott.; hoc vero loco uero non videt, sacram rem fieri, quam qui peragerent, eo firmiori iuramento obstrictos teneri voluerunt ad fortiter pugnandum: indeque etiam non mercenarios tantum milites, verum omnes etiam Aegyptios huius sacri participes fuisse vult Ghillany: die Menschenopfer der Hebraeer p. 622; sed hoc ab Herodoto alienum videtur, solos mercenarios (i. e. peregrinos, Graecos atque Cares) disertis verbis commemorante, cum Aegyptii ab humanis sacrificiis plane abhorrerint; vid. II, 45 ibiq. not.
 πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων κ. τ. λ.] Vocula ἐξ a binis libris abest, plane ut I, 76, ubi tamen, mea quidem

sententia, aegre caremus praepositione, quae quo minus inscratur, obstant libri scripti ad unum omnes. — De hac Cambysis pugna narrat quoque Polyaeus VII, 9 itemque Ctesias Persicc. §. 9, quinque Aegyptiorum myriades, duas Persarum in ea occubuisse scribens: quamquam in ceteris ab Herodoto plane differt. Etenim Cambysem tradit expeditionem in Aegyptum fecisse contra Amyrtacum eius terrae regem eamque subegisse operâ Combaphis, qui cum apud Aegyptiorum regem multum valeret eunuchus, huius ipsius res prodiderit ea conditione, ut ipse Aegypti praefectus fieret. Amyrtacum, vivum a Persis captum, nil mali passum esse addit Ctesias, nisi quod cum sex mille Aegyptiis delectis Susa translatus fuerit. De Amyrtaco cf. nott. ad cap. 15.

CAP. XII.

αἱ μὲν τῶν Περσέων κεφαλαὶ εἰσι κ. τ. λ.] Plurima ex his leguntur in Excerptt. Cod. Palatini, quae contuli in Creuzeri Commentt. Herodott. pag. 429. Paulo ante scripsi εἶδον pro vulg. ἴδον, cf. II, 44 ibique nott., ad vocem ἑκατέρων conf. quae ad III, 8 monita sunt. In seqq. διατετρανέεις, quae est futuri forma, in mentem revocat συνετραίνειν verbum, quo Noster usus est II, 11, ubi vid. nott. Pro θέλεις Saneirofti liber θέλοις. Caeterum haec verba Synesium spectare in Encom. Calv. p. 77, monet Weselingius.

λέειν, διατετρανέεις, αἱ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὕτω δὴ τι ἰσχυρά, μόγις ἂν λίθῳ καίσας διαράξειας. αἷτιον δὲ τούτου τόδε ἔλεγον καὶ ἐμέ γ' εὐπετέως ἐπειθον, ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν, αὐτίκα 190 ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρεῦνται τὰς κεφαλὰς, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον παχύνεται τὸ ὀστέον. τῶντὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ μὴ φαλακροῦσθαι αἷτιόν ἐστι· Αἰγυπτίων γὰρ ἂν τις ἐλαχίστους ἴδοιτο φαλακροὺς πάντων ἀνθρώπων. τούτοισι μὲν δὴ τοῦτό ἐστι αἷτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλὰς. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι, ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλὰς, αἷτιον τόδε· σκητροφέουσι ἔξ

οὕτω δὴ τι ἰσχυρά, μόγις ἂν — διαράξειας] i. e. „*Aegyptiorum vero crania ita sunt valida, ut lapide percussus aegre diffingas.*“ Particulam ὥς, quam ante μόγις exhibuerant vett. editiones, a Guil. Dindorf. mutatam in ὧς, equidem cum Schweigh. et Gaisf. et Dietsch. prorsus abieci, quoniam a libris omnibus scriptis abest et Noster utique ita sine coniunctione loqui solet; conf. III, 108. IV, 52, quae attulit Schweigh. Add. IV, 52. et conf. Jacobs. ad Aelian. Nat. Animal. III, 16: in hoc enim dicendi genere Aelianus Herodotum imitari videtur. Conf. etiam Hartung Lehre d. griech. Partik. I. p. 280. Assentitur Matth. in Gr. Gr. p. 1286, qui idem pag. 912 consulendus ob voces δὴ τι; add. III, 120. 108. 23. 145. IV, 28. II, 135. VII, 6. — Mox Mediceus, Florentinus, alii διαρρήξεις, quod cum Gronovio recepit Wesselingius; equidem cum Dietsch. et Dindorfio (quem vid. in Thesaur. Ling. Graec. II. p. 1294 coll. Bredov. p. 330) e codice Vindobon. dedi διαράξειας, si quidem verbum διαράττω (i. e. *perundo, perfringo*, cf. Hesiod. Scut. 364) melius loci sententiae convenire videtur, quam διαρρήγνυμι. Schweighaenser. et Gaisford. dederant διαρρήξειας, quod dudum, ut monuit Cr., voluerat Werfer. in Actt. phil. Monacc. I. pag. 249, approbante Dissen. in Disquis. philoll. I. pag. 10, quodque Sacerdoti liber cum tribus aliis suppeditat. Futurum διαρρήξεις, addita vocula ἂν, ut ab Herodoto omnino alienum est, ita huic loco minime conveniens, in quo optativum sibi flagitat ratio. —

Quod ad loci argumentum attinet, spectat haec tota res de craniorum diversitate ad quaestionem deprimitiva gentis Aegyptiacae origine, de qua vid. quae allata sunt ad II, 2. Atque observat Prichard (Researches etc. I. p. 283 coll. II. p. 234 ed. tert.), Negrorum crania maiorem utique densitatem ac duritiam praee aliis aliarum gentium craniis ostendere idemque observari in mumia Londini asservata. Conf. etiam Wilkinson. Manners etc. III. p. 360. Arabicae stirpis primos Aegypti incolae fuisse, rubrum mare transgressos, inde contendit Frank in Revue Contempor. T. XXIII. p. 6 (1855 Decemb.).

αἷτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλὰς] De infinitivo, qui sequitur vocem αἷτιον, cf. II, 20 ibique nott. De Aegyptiis caput tondentibus vid. II, 36.

σκητροφέουσι ἔξ ἀρχῆς] i. e. *ab initio* (ab eo tempore, quo nati sunt) *pueros sub umbra educant*, parietibus inclusos; quod ipsum eo refero, quod ipso Herodoto auctore I, 136 filii recens nati apud Persas quinque per annos mulieribus solis committuntur nec ullum in patrum conspectum per hoc tempus veniunt. De quo more plura Brisson. De reg. Pers. princip. II, 82 seq., qui idem de principum filiis, qui eunuchis plerumque tradebantur instituendi, consulendus II, 166. „Quibus adde nunc Olympiodorum in Platonis Alcib. prior. p. 153 et quem ad eum locum laudavi I. de Hammer in Annall. Litt. Vindobonn. Vol. VIII. p. 381 et Vol. IX p. 63.“ Cr. — Pro

- ἀρχῆς, πῖλους τιάρας φορέοντες. ταῦτα μὲν νυν τοιαῦτα ἔοντα εἶδον· εἶδον δὲ καὶ ἄλλα ὁμοῖα τούτοις ἐν Παπρήμῃ, τῶν ἄμα Ἀχαιμένει τῷ Δαρείου διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρῳ τοῦ Λίβυος.
- 13 Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς μάχης, ὥς ἐτράποντο, ἔφρουγον οὐδενὶ κόσμῳ. κατελιθθέντων δὲ ἐς Μέμφιν ἔπεμπε ἀνὰ πο-

σκίητροφῆν, cuius loco σκίατροφῆν Plato dixit Polit. VIII, 9 (de quo vid. Ast. ad Phaedr. p. 262 et Heindorf. ad Phaedr. p. 228), posteriore aetate σκιοτροφῆν dicebatur. Conf. de hac scriptura Creuzer. ad Olympiod. Commentt. in Plat. Alcib. II. p. 42. not. 28. Ad vocis significationem conf. Herodot. VI, 12 ibique nott.

πῖλους τιάρας φορέοντες] τιάρας intactum reliqui, ut I, 132, auctore Dindorfio (pag. XVIII) et Bredovio p. 126 mutandum in τήρας, quod recepit Dietrich. πῖλοι quaevis dicuntur capitis tegumenta. Unde fit, ut ipsa tiara, quae ad Persas proxime spectat iisque usitatum fuit capitis tegumentum, pileo (quippe latioris significationis vocabulo) subinde denotetur; nec mirum, apud Synesium loco supra laudato simpliciter inveniri πῖλους sine τιάρας. Fuit autem tiara perquam similis iis pileis, quos adhuc per orientem gestare solent (*Turban* vocant), erecta illa quidem plerumque et eo, quod ab inferiore et superiore parte aequale lata erat, a cidari in apicem exeunte diversa atque pro ordinum gradibus distincta. Qua tiara eaque varii generis ornati adhuc conspiciuntur Persae in ruderibus Persepolitanis. Tu vid. Mongez Mém. de l'Institut. IV. p. 15 seqq. Ex Herodoto imprimis huc facit VII, 61; alia veterum testimonia attulit Brisson. l. I. II, 184. Ad Herodotum respexit auctore Valcken. Plato De Legg. XII. p. 402 D. — Cr. citat.: „Platon. Scholiast. pag. 185 Ruhnck. Astii Comment. p. 545, Valckenarii Scholas in Act. Apostoll. III, 7. Tom. I. p. 545 et Iacobs ad Antholog. Gr. Vol. IX. p. 428.“ — De alia vocis huius significatione dicemus ad IV, 23. — Paulo post deditur εἶδον ut supra III, 12. De Παπρήμῃ conf. II, 63 ibiq. nott.

τῶν ἄμα Ἀχαιμένει τῷ Δαρείου κ. τ. λ.] Hanc in rem conferantur Herodot. VII, 7. Ctes. Excerptt. Perss. 32 (nbi conf. nott. pag. 170 sqq.), Thucyd. I, 104. 109. *Inarus*, e Libyae s. Africae regionibus Aegyptio adiacentibus in hanc ipsam terram irruens, in Deltae paludibus stagnisque contra Persarum copias se tenuit, quorum dux Achaemenes, ab Artaxerxe rege ac fratre, primo regni anno 402 a. Chr. n. cum magnis copiis et terrestribus et navalibus missis, Inarum quidem vicit, sed ipse obiit; ita ut Inarus, ab Atheniensibus post adiutus, Persis resistere posset usque ad annum 456 a. Chr. n., vel potius 455, Olymp. 81, 2, si Clintonem sequamur (Fast. Hellen. ed. Krueger. p. 48), ubi a Megabyzo superatur. Ex hoc autem loco Dahlmannus (Herodot. p. 68—70) tempus colligi posse existimat, quo Herodotus Aegyptum viserit, nimirum post ann. 456 a. Chr. n., intra 454—441 a. Chr. n. s. vitae annum tricesimum et quadragesimum. Conf. nott. ad II, 1. Pro Ἰνάρῳ cave recipias, quod e duobus libris enotatur, Ἰνάρων. Conf. ad Ctes. fragm. l. I. et Bredov. p. 169. *Libys* dicitur, i. e. *Liby* rex s. *regulus*.

CAP. XIII.

κατελιθθέντων δὲ ἐς Μέμφιν] i. e. cum intra Memphin coacti, compulsi essent. Eodem modo I, 80 fin. III, 146. coll. I, 24 ibiq. nott. VI, 133 ibiq. Wessel. V, 119. VIII, 27. Quod proxime antecedit οὐδενὶ κόσμῳ (*inconditâ fugâ* s. *effusâ*), explicui ad VIII, 60. §. 3. — ἀνὰ ποταμὸν, *adverso flumine*, ut monuit Valcken. citans I, 194. II, 96. IV, 18, ubi additur articulus τὸν, quem omissum videmus et h. l. et IV, 14. Paulo post scripsi cum recentt. edd. Μυτιλη-

ταμὸν Καμβύσης νέα Μυτιληναίην, κήρυκα ἄγουσαν ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην προκαλούμενος Αἰγυπτίους. οἱ δὲ, ἐπεὶ τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν Μέμφιν, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ τοῦ τείχους, τὴν τε νέα διέφθειραν καὶ τοὺς ἄνδρας κρουρογγυδὸν διασπάσαντες ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος· καὶ Αἰγύπτιου μὲν μετὰ τοῦτο πολιορκούμενοι χρόνῳ παρέστησαν. Οἱ δὲ

ναίην pro Μιτυλ. Vid. nott. ad I, 27; *ducentis* viris Mytilenaeam navem repletam fuisse consequens est: ducentos enim viros *triremibus* plerumque impositos fuisse satis constat: vid. Boeckh Staatshaushalt. d. Athen. I. p. 340. 360 seq. 371 et praecipue p. 384 seq. ed. secund., Urkund. v. Seewesen. p. 118 seq.; qui idem vir doctus recte monuit (Staatshaushalt. I. p. 358. Urkund. p. 73 seq.), νέας quas vocat Herodotus, eas de triremibus intelligendas esse. Deinde alterum id hoc ex Herodoti loco colligere licebit, Mytilenaeos s. Lesbios, qui una cum ceteris Ionibus in Cyri potestatem pervenerant (vid. Herodot. I. 169 ibique nott.), ad hanc expeditionem naves Persarum regi exhibuisse, qui non terrestri solum itinere, sed maritimo etiam, navibus, quas a Phoenicibus, Cypriis, Ionibus sibi comparaverat, ad Aegypti litora missis, Aegyptum petisse videtur. Hinc infra III, 19 (coll. III, 25) dicitur ὁ ναυτικὸς στρατός. — εἶδον, a Gaisfordio mutatum in ἴδον, retinui, ut cap. 12 et II, 41. — ἐκχυθέντες (*effusi*), plane ut ἐπὶ πόθεν ἐκχόμενοι in Odyss. VIII, 515 coll. Apollon. Rhod. I, 880 aliisque locis in Thesaur. L. Graec. III. p. 645 ed. Dindorf. indicatis. Quod sequitur additum cum vi quadam ἀλέες (*densi, conferti*, simul una effusi), et ipsum conferri potest cum Homericō ἀλλέες in II. V, 498, ubi conf. Scholia et Doederlein in Glossar. Homeric. nr. 451. T. II. p. 32. Herodoti crebrius hac voce utentis locos iam indicavimus ad I, 133.

καὶ τοὺς ἄνδρας κρουρογγυδὸν διασπᾶσαντες] i. e. *homines in frusta dispersos s. dilaniatos sursum tollunt intra moenia. κρουρογγυδὸν* apud Euphr. in Aedes. p. 26 ed. Boiss. in-

venitur, ubi vid. not. Boissonadii pag. 223, qui, cum adiectiva in δὸν exeuntia *modum et rationem* significant, κρουρογγυδὸν, quod a κρουρογγὺς descendit, proprie sic vertendum esse monet: „ad modum carniū edulium, quae per frusta dissecantur.“ De his adverbis, quae in δὸν finiuntur, plura Fischer ad Weller. I. pag. 297. 298. Verbum *κατακρουρογγεῖν* Noster adhibuit VII, 181, ubi conf. nott. κρουρογγεῖν eodem sensu dixit Lucian. de dea Syr. 55. Alia vid. in Thes. Ling. Graec. IV. p. 1945 ed. Dindorf. De ipso hoc poenae genere, quo vel corpus in partes discinditur vel extremas partes ac membra, ut nares, aures, alia, abscinduntur et loco edito publice exponuntur, frequentiore illo quidem per orientem, conf. quae attulit Lengerke ad Daniel. II, 6. pag. 55. In articulo τοὺς immerito haerere videtur Wesselingius, scribendum esse statuens: καὶ διακοσίου τῶν ἄνδρας x. t. λ., quum in TOTΕ lateat HHΣ. At significantur quotquot in navi fuerant, ad unum fere omnes, ut recte monuit Schweigh. Et requiritur, puto, articulus vel ob verba praegressa et quodammodo opposita τὴν τε νέα διέφθειραν. — τεῖχος hic de castello s. arce Memphidis intelligendum esse satis apparet ex III, 14. Larcherus citat III, 91. IV, 124.

χρόνῳ παρέστησαν] i. e. *tandem in deditionem venerunt. χρόνῳ* valet: *tempore aliquo praeterlapso, tandem, denique*. Conf. I, 68 ibiq. nott. I, 80. 175 ibique nott. V, 77. VII, 6. VIII, 53. 107. „Adde Fischer. ad Weller. III. p. 222 et Rückert ad Platonis Conviv. p. 215.“ Cr. παρέστησαν ex h. l. citat Thomas Magister pag. 692 s. v. Tu conf. III, 45. 155 et quae Wesselingius attulit: V, 65 VI, 99. 140. Imitatur Pausanias

προσεχέες Αίβνες, δεισαντες τὰ περὶ τὴν Αἰγυπτον γεγονότα, παρέδωσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητί· καὶ φόρον τε ἐτάξαντο καὶ δῶρα ἐπέμπον. ὥς δὲ Κυρηναῖοι καὶ Βαρκαῖοι, δεισαντες ὁμοίως καὶ οἱ Αἴβνες, ἔτερα τοιαῦτα ἐποίησαν. Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Αἰβνῶν ἐλθόντα δῶρα φιλοφρόνως ἐδέξατο, τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα μεμφθεῖς, ὥς ἐμοὶ δοκέει, ὅτι ἦν ὀλίγα· ἐπέμψαν γὰρ δὴ πεντηκοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυ-

VIII, 27. §. 1, ubi Herodoti non oblitus est Siebelis.

καὶ φόρον τε ἐτάξαντο] i. e. tributum sibi imponi passi sunt, tributum pendere sponderunt. Quibus addit Noster, imperfecto tempore usus: καὶ δῶρα ἐπέμπον, a quo inde tempore dona (tributi loco) ferre coeperunt; ut vix opus esse videatur monere de discrimine aoristi (ἐτάξαντο) et imperfecti (ἐπέμπον). Ad locutionem φόρον ἐτάξαντο, quae frequens etiam in titulis reperitur (vid. Sauppe. Inscriptt. Macedd. Vimar. 1847. p. 12), cf. III, 89. IV, 165, et de medii verbi in hisce vi ac potestate Kuster. de verb. Graec. med. cap. 8. pag. m. 123. Similia verba media, in quibus similis obtinet vis ac potestas, recensuit multa, nec verbo τάξασθαι (nam aoristus in his potissimum spectandus) cum compositis omisso, E. Fr. Poppe in descriptione de Graec. verb. med. inserta libro, qui inscribitur: Neues Archiv f. Philol. u. Paedag. v. Seebode 1829. nr. 57. pag. 227. not. 9. In his enim verbis medium vim activi cum accusativo pronominis reflexivi coniuncti et verbi intransitivi habet. Infra VI, 42 Noster: φόρους ἔταξε ἑκάστοισι x. τ. λ., de quo conf. Meier. De Andocid. V, 3. pag. 13. — Libyos hosce, qui Aegypto proximi tum Cambysi se dederint, Herodotum ipsum visisse existimat Dahlmann (Herodot. p. 71 seq.); eosdemque esse suspicatur, quibus Inarus ille olim imperitarat, et postea, ipsius Herodoti aetate, Thannyras, Inari filius, de quo vid. III, 15. — ὥς in seqq., quod satis notum, valet: eodem modo, similiter etiam. Cf. III, 152. VIII, 126. et Fischer. ad Weller. I. pag. 259 seq., ne plura. De Cyrenaeis conf.

III, 91 et quae plura libro quarto enarrantur, cap. 150 seqq. De Barcaeis conf. III, 91 et IV, 201 seqq. Libyum et Cyrenaeorum, qui una cum Aegyptiis in bellum profecti erant, mox vero donis missis Cambysi se quidvis impositum praestituros esse promiserant, meminerat quoque Diodorus libro X, 34 in Ursini Excerptt. de Legatt. p. 314.

δεισαντες ὁμοίως καὶ οἱ Αἴβνες] Libri plerique ὁμ. α̃ καὶ. Sancrofti liber ac Vindob. ὁμοίως ὥς καὶ. Schaeferus ediderat ὁμοίως καὶ. Atque sic scribendum esse iudicat Struve in Spec. I. Quaest. de Herod. dial. p. 24—26. (s. Opuscc. II. p. 287 seqq.) vel e binis illis libris recipiendum ὥς loco pronominis relativi, quod, ubicumque apud Herodotum post vocabula simile quid aut idem significantia reperitur adiuncta particula καὶ, aspiratione careat, ut sane α̃ hoc loco stare nequeat. Mihi quidem istud ὥς, quod bini libri afferunt, ex antecedenti vocula ortum videtur; itaque voculam prorsus eieci, adstipulante Dindorfio. Uncis inclusam exhibet Dietsch voculam α̃, quam equidem cum ceteris edd. sustuli. — Ante τοιαῦτα cum recentt. editoribus inserui ἔτερα, plane ut I, 120, ubi vid. nott. III, 79 coll. Werfer. in Actt. phil. Monacc. I, 1. pag. 113 seq. — In seqq. ad structuram verbi μεμφθεῖς cf. nott. ad III, 1.

πεντηκοσίας μνέας ἀργυρίου] Atticae si intelligantur minae, quarum sexaginta faciunt talentum, summa argenti erit octo talentorum et viginti minarum. Haec si ad nostros numos revocaris, existet summa 12064 imperiali. sive 21715 floren. 14 crucigg. Cf. Wurm De pond.

ρηναί· ταύτας δρασσόμενος αὐτοχειρίῃ διέσπειρε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι 14 Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον ἐπὶ λύμῃ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλευσάντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι, διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, ποιεῶν τοιάδε. στείλλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλῇ ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἐχουσαν ὕδρην· συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων ὁμοίως ἐσταλμένας 200 τῇ τοῦ βασιλέως. ὥς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρήϊσαν αἱ παρθένοι κατὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πατέρες ἀνεβῶν τε καὶ

etc. ratt. pag. 56 seq. et Tab. XIII. XIV. — αὐτοχειρίῃ (*sua ipsius manu*) invenitur quoque I, 140. III, 66. 74. Alia dabit Bredov. pag. 77.

ταύτας δρασσόμενος] i. e. *has preheensas sua ipsius manu distribuit exercitui*. Plura de hoc verbo vid. in Thes. Ling. Gr. III. p. 1671 ed. Dindorf. „Rarior constructio. Vid. Schleusneri nov. thes. vet. test. II. pag. 200 s. v. δράσσεσθαι. — καταδραττεσθαι etiam genitivum adiunctum habet apud Proclum in Aleib. I. cap. 54.“ Cr.

CAP. XIV.

κατίσας ἐς τὸ προάστειον] Conf. I, 14 ibiq. nott. Add. V, 12. 25. 26. III, 61. 64. — ἐπὶ λύμῃ invenitur supra II, 121. §. 4. Jacobs ad Aelian. N. A. I, 31. pag. 20 et quae similia affert G. V. Mueller in script. III. De variis rebus grammatt. (Torgav. 1825) p. 6.

διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς] Koen. ad Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 15. pag. 397 mavult διεπειρᾶτο, Sanceroffi liber offert διεπειρᾶτο, utrumque reliquendum, ut recte monet Bredov. p. 381. Sententiam loci sic reddere: *animum eius tentabat s. tentare studuit*. Nam in imperfecto inest conatus ac studii significatio. De qua conf. I, 68 ibiq. nott., ne plura. ψυχῇ Schweigh. recte interpretatur *animum*, citans VI, 128, ubi eodem sensu Nostrum dixisse putat: *διεπειρᾶτο αὐτῶν — τῆς ὁργῆς*. Conf. etiam VII, 153. Infra III, 119 legitur *ἀπεπειρᾶτο γνώ-*

μης. Mox in verbis *στείλλας αὐτὰς τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλῇ ἐξέπεμπε κ. τ. λ.* (i. e. *filiam eius servili veste indutam s. instructam* etc.) verbum *στείλλας* pari modo videmus adhibitum VII, 62. 93. Plutarch. Aemil. Paul. 33, ubi conf. Held pag. 277. Pro *δουλῇ* e Sanceroffi cod. cum recentt. add. scripsi *δουλῇ*, cf. Bredov. p. 180. ἐπ' ὕδωρ (i. e. *aquatium, ad aquam hauriendam*) Noster eodem modo dixit V, 12. VI, 137. VII, 193 coll. VII, 32. I, 37. IX, 51 et ἐπὶ θήρην ἵνα IV, 114. 116. Attigit quoque Kuehner Gr. Gr. §. 613 et Fischer. ad Weller. Gr. Gr. III, b. pag. 243. Ad ea verba, quae proxime antecedunt, Cr. conf. the Classical Journ. Vol. II. p. 582 seq. — ἀπολέξας et quae sequuntur, citat Thomas Magist. p. 54. Herodoti sententia est: *simul una (cum regis filia) alias etiam mixit virgines e principum virorum filiabus selectas et eodem modo quo regis filia vestitas*.

ὥς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρήϊσαν αἱ παρθένοι κατὰ τοὺς πατέρας] i. e. *quae cum clamantes et eulantes praeeriverent eum locum, quo patres (ex adverso ipsarum) erant collocati s. considebant*. Wesselingius e binis libris exhibuerat *παρήϊσαν*, Reiz. et Schaef. *παρήϊσαν*, quod Matthiae h. l. citans in Gramm. Gr. p. 1154 retinuit, in textu ipso exhibens *παρήϊσαν*, a verbo *παριέναι*, praetereundi significatione; Schweighaeuser. et Gaisford. dederunt, quod in Florentino libro aliisque legitur: *παρήϊσαν*, a verbo *παρεῖναι* ea significatione, de qua conf. nott. ad I, 21. Equi-

ἀνέκλαιον, ὀρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προῖδων καὶ μαθὼν ἔκνυσε ἐς τὴν γῆν. παρεξελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων δευτέρα οἱ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχόντων, τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. ἤγοντο δὲ ποινην τίσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηϊ· ταῦτα γὰρ ἐδίδασαν οἱ βασιλῆται δικασταί, ὕπερ ἀνδρὸς ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. ὁ δὲ ἰδὼν παρεξιόντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαί-

dem cum recentt. edd. probante Bredovio pag. 409 dedi παρήϊσαν, quod unum verum esse videtur ac loci sententiae conveniens; infra παριέναι eodem sensu Noster dixit. Retinui etiam κατὰ τοὺς πατέρας, licet plurimi codd. παρὰ τ. π. exhibeant, quod inde revocavit Dietsch. Nam κατὰ in talibus significat *ex adverso, contra*, optime monente Valcken., qui citat Herodot. II, 121. III, 86. VI, 101. Thucyd. VIII, 86 aliisque locis, quos excitat Boehme ad I, 33. Inde Matthiae l. I. vernacule sic reddidit: „da wo ihre Väter sassen.“ Minus accurate opinor Kuehner Gr. Gr. §. 607, 1: *zu den sitzenden Vätern*. Ad dativos βοῇ τε καὶ κλανθυῶν conf. Herod. III, 79. 127. IX, 59 et similes Homeri locutiones (Ili. III, 2 etc.), de quibus dixit Freytag. ad Homeri Ili. II, 149. pag. 280. In seqq. pro πατέρες male olim legebatur πάντες, vid. Wesseling. Dissert. Herodot. III. p. 17; ἀνέκλαιον cum recentt. edd. e Florentino atque ex Aldina revocavi pro vulg. ἀντέκλαιον. Idem cum recentt. edd. retinui προῖδων καὶ μαθὼν, cuius loco e duobus libris Schaefer. προσιδὼν κ. μ. Itidem mox dedi cum reliquis editt. παρεξελθουσέων, ad quod tuendum Wesseling. citat VI, 117 et Sophocl. Antigon. 933. Florentinus cum aliis: παρελθουσέων. Ad δευτέρα conf. I, 48 ibique nott.

τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους] Ita cum Schweigh., Gaisf. et recentt. edd. dedi. Vulgo τοὺς δὲ αὐχ. Quod in aliis libris et scriptis et editis post δεδεμένους insertum legeba-

tur ἤγον, id meliorum librorum auctoritate cum iisdem viris doctis abieci. Sunt autem participia δεδεμένους et ἐγκεχαλινωμένους per quandam sensus structuram iungenda cum verbis: τὸν παῖδα — μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων. Quod ad loci argumentum attinet, monuit Gronovius Observatt. II, 22 de frenis supplicii causa ori impositis; captivos fune circum cervicem vinctos ipsa monstrant Aegyptiorum monumenta: cf. Wilkinson Manners etc. I. ad p. 106 (nostrae edit. T. I. p. 871) et ad p. 384. — In seqq. ἤγοντο e Sancerosti libro revocavi cum recentt. edd. iubente Bredov. p. 293 pro vulg. ἄγοντο, quam Florentinus liber praebet. καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον] Plerique libri, Medicus, Florentinus, Sancerosti liber, alii, exhibent ἡγεόμενον, quod dedit Wesselingius quodque etiam Matthiae tuetur, tum in nota ad h. l., ubi interpretatur: „qui ceteros praegrediens, ante ceteros ad mortem ducbatur“, cum ἡγεσθαί τινα pervulgatum sit, v. c. VII, 40; tum in Gr. Gr. pag. 430, ubi exponit: *der voran-gieng*, alteram Aldinae lectionem ἀγεόμενον e scribendi errore fluxisse ratus. Et facit huc quodammodo III, 15 init., ubi legimus: ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα. Ex Aldina, binis libris addicentibus, Schweigh. et Gaisf. dederunt ἀγεόμενον, quam formam Ionicam esse volunt pro ἀγόμενον, probante quodammodo Schaefero ad Gregor. Corinth. p. 233 et Buttmanno Gr. Gr. mai. II. p. 31 not. coll. Werfer. in Actt. philoll.

όντων καὶ δεινὰ ποιούντων, τὼντὸ ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. παρειλθόντων δὲ καὶ τούτων συνήνεικε, ὥς τε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόν-

Monacc. I. p. 269 seq. et p. 70, nisi *ἀγόμενον* corruptum esse existimus ex *ἀγινόμενον*, quod Schaefero quoque in mentem venerat: utitur enim Noster hoc verbo VII, 33 aliisque locis, quos vid. apud Schweighaeuser. in Lexic. Herodot. I. p. 5. Dietschius et Bekkerus ad Wesselingii lectionem redierunt; equidem cum Dindorfio (Prolegg. p. XXIII) et Bredovio p. 366 dedi *ἀγόμενον*, si quidem, quod bene monet Bredovius, verbum *ἀγέσθαι* ab Aristotele quoque Rhett. III, 8 Herodotea referente adhibetur atque omnino in hac re proprium esse videtur, v. c. in Xenophont. Anab. I, 6, 10. V, 7, 34. Memor. IV, 4, 3. Aelian. V. H. I, 30. Mox reliqui *ἐπὶ θάνατον* cum recentt. edd., quod Werfer. l. l. mutari vult in *ἐπὶ θανάτῳ* et hoc loco et paulo inferius, omnibus libris scriptis refragantibus, cum *ἐπὶ θανάτῳ* solemnem fere formulam esse putet, de qua etiam conferre licet, quae attulit Spohn. ad Isocrat. Panegyric. §. 154 (cap. 41). Wesselingius coniecerat: *τὴν ἐπὶ θανάτῳ*, plane ut Pausan. I, 20. §. 4 dixit; ad quem locum Herodotei loci non immemor fuit doctissimus interpres. Tu conf. supra I, 109 ibiq. nott. Equidem accusativum *θάνατον*, quem bene iam tuitus est Sintenis in Schulzeitung 1831. II. pag. 587, eo magis retinendum duxi, cum totius loci sententia aequae ac verbi *ἀγέσθαι* structura accusativum hic poscere videretur, quem a dativo (*θανάτῳ*) aliis locis adhibito bene discernendum esse vel Xenophontis locus in Anab. I, 6, 10 coll. V, 7, 34 satis docere poterat.

τὼντὸ ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ] i. e. *idem fecit, quod in filia.* alii plures codd. omittunt, omisitque inde Dindorf., uncis inclusam exhibuit Dietsch. Neque tamen eieci particulam, quam in huiusmodi locutionibus Noster relativo pronomini addere solet. Plura Struve l. l.

pag. 24 (Opuscc. II. p. 287 seq.). Ad verba *ἐπὶ τῇ θυγατρὶ* conf. Viger. pag. 624. In proxime antecedd. *δεινὰ ποιούντων* adverte verbum activum, quo etiam Noster usus est II, 121. §. 5 et, si vera est Florentini libri lectio, IX, 33 coll. 52. 93, ubi cf. nott.; crebrius sane invenitur medium verbum hac in formula, quae miros ad motus affectusque, quos quis aliquam rem aegre ferens edit, significandos adhibetur. Conf. III, 155. IV, 33. V, 33 et 87. VII, 1 et quae alia attulit Iacob. ad Lucian. Toxar. cap. 33. pag. 111 et Naber in Mnemosyn. IV. p. 22. Ad verba seqq. *συνήνεικε, ὥς τε* conf. supra III, 4 ibique nott.

ἄνδρα ἀπηλικέστερον] i. e. *virum aetate proveciorem.* Glossa Herod. reddit *πρεσβύτερον*. Plura de hac voce in comparativo plerumque adhibita dabit Lobeck. ad Phrynich. pag. 84. Quod sequitur *ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων* indicat hominem, *qui bonis exciderat*: qua in re *ἐκπίπτειν* vel a Iureconsultis adhiberi docent loci allati in Thesaur. Ling. Graec. III. p. 528 ed. Dindorf. *τὰ ἔοντα* de *bonis* s. *fortunis* dici, satis constat; cf. Xenoph. Cyrop. III, 1, 3. Anab. VII, 8, 22. Ad verba *εἰ μὴ ὅσα πτωχός* ex antecedentibus repetendum *ἔχει*, hoc fere sensu: *qui non solum nihil habebat, nisi quantum mendicus (habere solet), verum etiam stipem a militibus rogabat.* Ad sententiam ipsam conf. Aristophan. Plut. 551: *πτωχὸν μὲν γὰρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ἔστιν ἔστιν μὴδὲν ἔχοντα.* — Mox retinui *εἴθε*, ut III, 12. Male olim *ἴδε*. — Pro *τὸ ποιούμενον πᾶν* Wass. ad Thucyd. I, 143 scribi voluit: *τὸ π. ἅπαν*, quod idem praebent Sancrofti liber ac Vindobonensis. Quo tamen vix opus. *φύλακoi* Noster scripsit, constanter forma *φύλακος*; usus pro *φύλαξ*, observante iam Suida s. v., qui excitat Nostri locum I, 84. Add. III, 4. 48. 77 aliosque locos iam allatos a Bredov. p. 252. Atta-

των ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιὴν, παρίεναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλυσσας μέγα καὶ καλέσας οὐνόματι τὸν ἑταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν. Ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἱ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ Καμβύσῃ ἐσήμαινον. θωυμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιούμενα, πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτόν, λέγων τάδε· Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ, τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα, οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀνέκλυσσας, τὸν δὲ πτωχόν, οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας; Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· Ὡ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκίητα ἦν μέγῳ κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἑταίρου πάθος ἄξιον ἦν δακρύων, ὅς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσὼν ἐς πτωχήν ἦν ἀπὶ-201 κται ἐπὶ γήραος οὐδῶ. Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου,

men idem dixit χρυσοφύλακας IV, 13, 27, quod mutari recte vetat Bredov. l. l. — ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ recte Schweighauser. reddit: *quaque pompa praetereunte*. — In seqq. pro: εἰρωτᾷ, διότι δὴ Cobet legendum proponit: εἰρωτᾷ τὰ δὲ· τί δὴ κ. τ. λ., itemque πυνθάνομαι pro πυνθάνεται.

οὔτε ἀνέκλυσσας] Aldina et Mediceus liber: ἀνέκλυσσας, quod cum recentt. edd. recepi. Reliqui libri ἀπέκλυσσας, quod tuetur Wesseling. laudans II, 121. Aeschyl. Prometh. 638. Sophocl. Oed. Tyr. 1466. Philoctet. 709 et Procopium sollertem priscorum scriptorum aemulatorem, hoc verbo ἀποκλανεῖν frequentissime utentem. Sed cf. Herodot. III, 66. Ad formam ἀνέβωσας cf. nott. ad I, 10.

ὡς ἄλλων πυνθάνεται] i. e. ut ex aliis cognovit. Aldina, Florentinus liber cum binis aliis: πυνθάνομαι, quod Schweighausero, qui in textu retinuit πυνθάνεται, vehementer placet, cum regis scilicet verbis homo loquatur et in seqq. quoque sic respondeat Psammenitus, ac si cum ipso rege praesenti colloqueretur. Mihi hoc speciosius quam verius videtur. Matth. exhibuit πυνθάνομαι. Reliqui editores vulgatam

retinuerunt. Verba μέγῳ κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν (i. e. *graviora mala quam quae flere possem*) ob structuram plenam inde attulit Matthiae Gr. Gr. §. 448, b.: alia dabit Valckenauer. ad h. l., in quibus illud ὥστε vel additum infinitivo reperitur (ut in Xenophont. Memorabb. III, 5, 17), vel omisum. Tu conf. de infinitivi ratione Eichhoff: Versuch. z. wissenschaftl. Begründung d. griech. Syntax. (Crefeld, 1831) pag. 52.

ἐπὶ γήραος οὐδῶ] in limine senectutis, de iis dicitur, qui ad extremam pervenerunt senectutem aut proxime ad eam accedunt. Qua formula HomERICA (conf. v. c. II. XXII, 60. XXIV, 486. Od. XV, 346) adeoque proverbiali nec Plato nec alii abstinuerunt. Tu conf. Ast. ad Platon. Polit. I, 2. pag. 326. 327 et Bredov. p. 259 seq. Quocum eodem viro docto p. 21 in proxime antecedentibus revocavi πάθος, quod licet uno tantum libro scripto comprobetur, iam Valckenarius praetulerat; reliqui codd. fere omnes πένθος, quod plerique recentt. edd. retinuerunt, excepto Dindorfio, qui dedit πάθος. — πτωχήν, cuius loco Aldina πτωχίην, retinui; cf. Bredov. p. 184.

καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ

εὖ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι. ὥς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυπτίων, δακρύειν μὲν Κροῖσον, ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύση ἐπ' Αἰγυπτον, δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρσόντας, αὐτῷ

τούτου κ. τ. λ.] Sensus verborum expeditus, structura grammatica maxime impedita; quam ut expediret, Schweigh. ἀπενειχθέντα participium pro verbo finito, quod sequatur voculam ὥς, positum videri statuit; quamquam quos affert locos ad hanc structuram probandam VI, 31. 79, ii maxime videntur esse alieni. Ad eandem ferme rationem Steger. hunc locum explicat, ad ἀπενειχθέντα supplendo ἦν, quod idem valeat atque ἀπενειχθη. Sed in praefatione pag. XII seqq. hoc ei displicere dicit; rescribi mavult ὦν (pro ὥς), quae particula apud Herodotum ad orationem continuandam inserviat. Pro ὑπὸ τούτου, quod ad nuntium a Cambyse missum pertinet, idem legi vult τὰ ἀπὸ τούτου, i. e. quae ab hoc (sc. Psammenito) proficiscebantur, quae ab hoc dicta erant. A. Matthiae haec adscripserat: „Verba καὶ ταῦτα ὥς — εἰρῆσθαι in protasi esse videri possunt, quam sequi deberet apodosis δακρύειν μὲν Κροῖσον, sed turbatus esse ordo verborum insertis illis ὥς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυπτίων. Sed ne sic quidem constructio recte procedit: nam δακρύειν μὲν Κροῖσον etc. opposita sunt verbis εὖ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι et narrationi aliorum contraria Aegyptiorum. Itaque vereor, ne ὥς e seqq. huc retractum sit.“ Schaeferus edidit ὥς; equidem revocavi ὥς, quae vocula si recte posita est, temporali significatione (i. q. ἐπεὶ) accipi non poterit, sed eo sensu, quo etiam Schweighauser. in Lex. Herodot. II. p. 302 intelligi vult: Atque haec, utpote renuntiata (Cambysi) ab hoc (nuntio) bene dicta esse ei videri (dicunt): ut vero ab Aegyptiis traditur, Croesus lacrimas fudit etc. Ubi ad verba καὶ ταῦτα — εἰρῆσθαι e sequentibus verbis ὥς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγ. iure mihi λέγεται ad antecedentem mente repetere posse videor; verba autem δακρύειν μὲν Κροῖσον κ. τ. λ. pendent a λέγεται ea structura, quam ad I,

58 attigimus, coll. Kuehner. Gr. Gr. §. 857, 2 et Matthiae: Vermischte Schrift. pag. 61. Herod. IV, 5. VII, 171. Structuram anacoluthicam huius loci attigit quoque Geisler De Graece. nominatt. absolutt. pag. 55. Quae cum ita sint, nihil mutare in Herodoteis verbis volui, quae eodem modo exhibuerunt recc. edd., neque opus erit addere ἡκουσε post verba ὑπὸ τούτου, ut opinatur Abich in Philolog. X. p. 503 seq. Retinui quoque οἱ e Mediceo libro repositum pro σπιν, cuius nullum hic locum esse ostendit Bredov. p. 282.

δακρύειν μὲν Κροῖσον — δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρσόντας] In verbo δακρύειν repetito inest vis quaedam, quam cum Homericis comparant Odys. IV, 104 seq.: κλαίει μὲν Ἀργεῖη Ἑλένη — κλαίει δὲ Τηλέμαχος κ. τ. λ. Eodemque refero, quod apud Nostrum legitur III, 36: καὶ ἀπὸ μὲν σπονδῶν ὠλεσας — ἀπὸ δὲ ὠλεσας Κῆρον, ubi eam ipsam ob causam nolim tollere alterum ὠλεσας, prouti placet Cobeto. Neque huc non pertinet VIII, 89: — ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς — ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων, quibus similia inveniuntur V, 81. IX, 5.

ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος] De re conf. I, 89 ibiq. nott. De forma et significatione ἐτετεύχεε conf. Lobeck. ad Phrynich. pag. 395. Namque Attici hac forma, hac verbi substantivi notione (valet enim h. l. erat), usi non sunt; apud posterioris aetatis scriptores haec forma tum in verbo simplici tum in compositis saepius reperitur. Pro ἐπισπόμενος male olim ἐπισπώμενος. Tu vid. nott. ad I, 91 et cf. III, 31. 132. Cr. conf. Thucyd. IV, 35 ibiq. Poppo. pag. 74 et annotat. suam ad Plotin. pag. 494. infr. Ad seqq. verba: αὐτῷ τε Καμβύση ἐσελθεῖν conf. I, 24 et ad verba: τὸν τέ οἱ παῖδα nott. ad I, 31. — οἱ ἀπολλύμενοι ii sunt, qui ad mortem destinati erant.

τε Καμβύση ἐσελθεῖν οἶκτόν τινα, καὶ αὐτίκα κελεύειν, τὸν τε οἱ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σῶζειν, καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προ-
 15 αστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἑαυτόν. Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον οἱ μεθιόντες οὐκέτι περιέοντα, ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέν-
 τα, αὐτὸν δὲ Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες ἦγον παρὰ Καμβύσεα, ἐνθα τοῦ λοιποῦ διαίτατο, ἔχων οὐδὲν βίαιον. εἰ δὲ καὶ ἡπι-
 στήθη μὴ πολυπρηγμονεῖν, ἀπέλαβε ἂν Αἴγυπτον, ὥστε ἐπι-

CAP. XV.

οὐκέτι περιέοντα] Ita de iis, qui non amplius inter vivos sint, frequenter apud Nostrum dici. probavit Naber in Mnemosyn. III. p. 486 his locis: V, 39. VI, 103. VII, 140. IX, 10. — Quod ad sequentia attinet, in quibus Psammenitis tum nil mali passus a Cambyse, sed postea sollicitans Aegyptios ad defectionem, mortem sumpto taurino sanguine subiisse dicitur: haec a Ctesianis plane differunt; Ctesia enim teste (Persicc. §. 9) Cambyses contra Amyrtaeum Aegyptiorum regem profectus, qui se suaque Cambysi tradidit, sperans se Aegypti satrapam creatum iri, Amyrtaeum hunc vivum captum nullo alio malo affecit, nisi quod eundem cum sex millibus Aegyptiorum Susa relegavit. Quae si vera sunt neque in Ctesiana Excerpta vitii quid irrepsit, hunc Amyrtaeum ab eo diversum esse, quem Noster infra hoc ipso capite nominat, statuas necesse est: hunc vero Ctesiae Amyrtaeum unum ex filiis aut cognatis Psammeniti fuisse suspicatur Osiander in Observatt. ad Graece, de rebus Persicc. autores, inprimis Ctesiam (Stuttgart. 1821) p. 11, cui et ipsi Herodoti de his narratio longe videtur probabilior. Quocum plane consentio, confusionem quandam aut mendii quid in Ctesiana Excerpta irrepsisse ratus.

εἰ δὲ καὶ ἡπιστήθη μὴ πολυπρηγμονεῖν] ἦν, quod e Wesselingii editione in posteras edd. irrepsit, cum Schweigh., Gaisf. et recentt. edd. mutavi in εἰ, non aliter atque III, 69, iubente quoque Werfero in Actt. phill. Monacc. I. pag. 100. — Pro

ἡπιστήθη Schaefer. edidit ἐπιστήθη, quod idem offert Sancrofti liber; reliqui omnes ἡπιστήθη, quod Wesselingius cum Porto aliisque (v. c. Fischer. ad Weller. II. p. 297) a verbo ἐπίσταμαι derivans scribi mavult πολυπρηγμονῶν, quod ipsum Sancrofti liber ac Vindobonensis exhibent; ut hic fere sit loci sensus ex Vallae interpretatione: „qui si compertus etiam fuisset, non affectare res novas.“ Quam interpretationem tamen duram quam vitiosam iudicat Werfer. in Actt. phill. Monacc. I. pag. 106, cum nusquam hic aoristus verbi ἐπίσταμαι passiva inveniatur notione. Quare Werferus activam verbi notionem tenens locum sic reddit: si autem scivisset non moliri res novas, confrens Herodotea VII, 20: ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος Quae ratio expediendi hunc locum commodissima videbatur Schweighaeusero, nisi hoc verbum ἡπιστήθη, ut iam fecit Henr. Stephanus in Thes. L. Gr. III. p. 140, ad verbum ἀπιστώ referendum esset, quod sequatur negatio eodem modo, quo post vocem ἀπιστής illa ponitur I, 66, coll. III, 66, ubi vid. Thucyd. I, 10. II, 101. Unde hunc loci sensum esse vult: „si de illo creditum esset, non eum res novas moliri [moliturum esse], aut, nisi creditum esset novas eum res moliri. Equidem unum verum habeo ἡπιστήθη a verbo ἐπίσταμαι derivandum (conf. Bredov. pag. 301) et eum in modum explicandum, quo fecit Wesselingius, a quo tamen discessi, vulgatam retinens πολυπρηγμονεῖν vel potius πολυπρηγμονεῖν (ut scripsi cum Bredovio pag. 374 et cum Dindorfio), cum infinitivus etiam in altero Herodoti loco supra laudato hoc verbum sequatur. — In proxime

τροπεύειν αὐτῆς· ἐπεὶ τιμᾶν ἐώθασι Πέρσαι τῶν βασιλέων τοὺς παῖδας, τῶν, ἣν καὶ σφεων ἀποστείωσι, ὅμως τοῖσι γε παισὶ αὐτῶν ἀποδιδούσι τὴν ἀρχήν. πολλοῖσι μὲν νυν καὶ ἄλλοις ἐστὶ σταθμώσασθαι, ὅτι τοῦτο οὕτω νενομίκασι ποιέειν, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε, τῷ Λίβνῳ Ἰνάρῳ παιδί Θαννύρῳ, ὃς ἀπέλαβε τὴν οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν, καὶ τῷ Ἀμυρταίου Πανσίρῳ· καὶ γὰρ οὗτος ἀπέλαβε τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχήν. καίτοι Ἰνάρῳ τε

antecedentibus ad formam διατετατο conf. Bredov. p. 319.

ἣν καὶ σφεων ἀποστείωσι] Vulgo εἰ καὶ, cuius loco cum recentt. edd. e pluribus libris recepimus ἣν καὶ σφ., prouti quoque voluit Werfer. l. l. pag. 235, particulam εἰ coniunctivo apud Herodotum iungi negans. De coniunctivi forma ἀποστείωσι conf. Bredov. p. 309. τῶν, quod ad antecedens τῶν βασιλέων referas, repetitur quodammodo pronomine αὐτῶν ex ea dicendi ratione, quam Nostro haud infrequentem esse merito dixit Kuehner. Gr. Gr. §. 632, ubi vid. plura.

ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε] δὴ a pluribus abest libris scriptis. Hoc loco nolim eiicere voculam, quam omisit Dindorf., retinuit Dietsch. Conf. II, 43 ibique nott. et similem Nostri locutionem III, 38, ubi cf. laudd. VII, 238. Unde etiam ἐν δὲ δὴ καὶ probavit Naber in Mnemosyn. IV. p. 14 plurimos Nostri locos afferens. — Paulo ante νενομίκασι valet: *in usu habent, solent*, ut I, 131. 133. II, 42 etc. Quod additum legitur οὕτω, eiici vult Cobet. — Iis vero, quae h. l. veteres Persae in rebelles victos, reges principesve agere dicuntur, contraria prorsus recentiores Persas agere, ex Agath. Hist. IV, 24 fin. apparet. Sed vel hodie Turcas aliasque orientis gentes non aliter sentire atque antiquos Persas monet Wilkinson. Manners etc. I. pag. 198. Etenim hic mos, quem Persis hoc loco Noster solis tribuit, orientis gentibus et antiquo et recentiore tempore omnino communis fuisse videtur recteque monet Hengstenberg De rebb. Tyriorr. p. 45 seq., Persas hunc morem a decessoribus suis in regno, quorum vesti-

giis plurimis in rebus insisterent, accepisse, eundemque etiam secutum esse Nebucadnezare in regno Indaico, ubi occiso Jojakimo primo Jechonjam, deinde Zedekiam, utrumque ex antiqua regum stirpe, regno admoverit. — In seqq. in plerisque libris desunt verba τῷ Λίβνῳ, meā quidem sententiā maxime retinenda, cum valeant: *Thannyræ, filio Inari, regis Libyæ*. Conf. III, 12 ibiq. nott. Ad verba τὴν οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν conf. I, 31 et supra III, 14. Quare nulla causa eiiciendi οἱ, ut suadet Mehler in Mnemosyn. V. p. 75, qui idem in proxime antecedentibus οὕτω quoque eiici vult.

καὶ τῷ Ἀμυρταίου Πανσίρῳ] De Amyrtaeo cf. II, 140. Hunc Amyrtaeum qui eundem esse volunt atque eum, qui apud Syncell. p. 76 coll. p. 276 profertur vicesimae octavae dynastiae rex Saita, qui regnum sex annos (usque ad ann. 408 a. Ch. n.) tenuerit, cum necesse est Herodoti vitam ad hunc certe annum usque in Darii Nothi tempora prorogare, ut Bouher. Diss. Herodot. cap. I. Dahlmann. Herodot. p. 46 coll. Heyse Quaest. p. 76 ac nuper quoque Mure: history etc. IV. p. 536; qui quod ad eundem annum alterum quoque Herodoti locum I, 130 retulerunt, de hoc aliter statuendum esse iam supra in nott. monui. Neque magis nostrum locum afferri posse ad Herodoti vitam usque ad illum annum extendendam, dubium vix esse poterit, cum h. l. non de eo Amyrtaeo, qui apud Syncellum affertur ac pro Pausiridis filio, ut Boeckhius haud iniuria suspicatur, haberi poterit, sermo sit, sed de eo, qui teste Thucydide I, 110 coll. Diodor. XI, 74. 77 Inaro devicto (ann.

καὶ Ἀμυρταίου οὐδαμοί κω Πέρσας κακὰ πλέω ἐργάσαντο. νῦν 202
δὲ μηχανώμενος κακὰ ὁ Ψαμμήνιτος ἔλαβε τὸν μισθόν· ἀπι-
στάς γάρ Αἰγυπτίους ἦλω. ἐπεὶ τε δὲ ἐπαίστος ἐγένετο ὑπὸ
Καμβύσειω, αἷμα ταύρου πιὼν ἀπέθανε παραχρῆμα. οὕτω δὴ
οὗτος ἐτελεύτησε.

450—455 ante Chr. n.) et in crucem
acto *) in paludibus latitans vel
amplius Persis restitit, quique, si
penes Ctesiam (Persicc. 32) **) fides,
omnino una cum Inaro seditionem
contra Persas moverat, anno 460 s.
462 a. Chr. n. A quo inde tempo. e
usque ad annum 408 hunc eundem
Persis restitisse indeque non diver-
sum esse ab eo Amyrtaeo, qui teste
Syncello l. i. regnum, quod per sex
annos obtinuit, deposuit anno 408,
ut credam, a me impetrare nequeo.
Verum iam viderat Wesselingius
idemque docuerunt Krueger ad Clin-
ton. Fast. Hellen. p. 48. 85. 328. Le-
ben d. Thucyd. p. 25. Boeckh in:
Schmidts Zeitschrift f. Geschichts-
wiss. II. p. 746 seq. Rubino de morte
Herodot. (Marburg. 1848) p. 7 seq.
Schoell in Philolog. IX. p. 193 seqq.
coll. Grote history of Greece IV. p.
306 et Rosellini Mon. stor. II. p.
181 seqq. 197 seqq., qui non satis
accurate inter utrumque Amyrtaeum
distinguens ad eum, qui apud Syn-
cellum commemoratur rex, refert in-
scriptiones Thebis ad hodiernum vi-
cum Karnac repertas, quae nomen
huius regis praebeant *Mihori* s. *Ami-
hori*. Cf. etiam Bunsen Egypt's Place
etc. II. p. 632. Inari, Thannyrae ac
Pausiridis nullum in monumentis Ae-
gyptiorum reperiri vestigium, idem
testatur Rosellini l. i. p. 201.

νῦν δὲ μηχανώμενος] De usu par-
ticularum νῦν δὲ conf. nott. ad III,
25. μηχανώμενος Dindorf. sponte
mutavit in μηχανεώμενος, quod le-
gitur VII, 172, ubi tamen Sanrofti li-
ber μηχανώμενος et ibid. ἐμχανέων-

το. Equidem cum Dietschio nihil mu-
tandum censui, praesertim cum alte-
ram formam vix probam videri mo-
nuerit Bredov. p. 387 seq. 389. In
seqq. verba: ἐπεὶ τε δὲ ἐπαίστος
ἐγένετο ὑπὸ Καμβύσειω valent: post-
quam a Cambyse fuit detectus s. ubi Cam-
byses eum defecisse cognovit. Glossa
Herodotea ἐπαίστος exponit: φανε-
ρός. Tu conf. VI, 74. VII, 146. VIII,
128.

αἷμα ταύρου πιὼν] Simili modo Ta-
nyoxarces interficitur sumpto san-
guine taurino, quem letiferum esse
constans fuit veterum opinio. Vid.
Ctes. Excerptt. Perss. §. 10 et quae
in nott. ad hunc locum p. 128 et ad
Plutarch. Flamin. 21. pag. 127 (ubi
excitavi de his disserentem Heide-
kamp in Seebode Archiv. f. Philo-
log. u. Paedagog. 1824. II. p. 376
seqq.) attuli de aliis viris, quos eo-
dem modo extinctos esse antiqui
tradiderunt; quibus add. Kruegel-
stein de his disputantem in Pierer:
Allgem. medicin. Annall. (Leipzig.
1828) pag. 1449 seqq. Namque vel
medici veteres sic docuerunt, in pri-
mis Nicander Alexipharm. 312 ibiq.
Scholl.: in quibus quae ratio reddi-
tur, cur mortem afferat sanguinis
taurini potus, eam nullam esse, ne-
que omnino letiferum esse talem po-
tum, nunc satis docent artis chemi-
cae ac medicae periti. Itaque si ve-
rum est, quod Herodotus h. l. et Ctes-
ias l. l. tradunt (alios ut mittam),
sanguinem taurinum, cuius potus et
Psammenito et Tanyoxarcae mor-
tem attulerit, venenatum fuisse cre-
das licet: ut recte iam cogitavit An-

*) Hoc factum esse anno 453 a. Chr. n. ponit Kleinert in: Dürptsche Beiträge z. Theo-
log. II. p. 215 sqq.

**) In Ctesiae verbis: Ἀφίσταται Αἰγυπτίος, Ἰνάρου Αἰθίως ἀνδρός καὶ ἐτ-
έρου Αἰγυπτίου τὴν ἀπόστασιν μελετήσαντος, pro ἐτέρου Krueger l. i. reponi
vult Ἀμυρταίου, probante quoque Schoell l. i. p. 185.

Καμβύσης δὲ ἐκ Μέμφιος ἀπίκητο ἐς Σάτιν πόλιν, βου- 16
 λόμενος ποιῆσαι, τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ ἐσῆλθε ἐς τὰ
 τοῦ Ἀμάσιος οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσιος
 νέκυν ἐκφέρειν ἔξω. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπιτελέα ἐγένετο, μαστι-
 γοῦν ἐκέλευε καὶ τὰς τρίχας ἀποτίλλειν, καὶ κεντροῦν τε καὶ

dreas Schottus ad Ctesiae l. l. Sed de tota hac re propediem accuratius disseret peculiari descriptione Helfferich, Professor Lycei Heidelbergensis.

CAP. XVI.

ποιῆσαι, τὰ δὴ καὶ ἐποίησε] Similem in modum Noster supra II, 49: ποιῆσαι τὰ ποιῆσαι, I, 39 aliisque locis, quos iam attulit omnes Bredov. p. 30. In qua eiusdem verbi repetitione insignem quandam vim inesse nemo non videt. Similia plurima, collecta e poetis praesertim, Herodoto non omisso, dedit Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Agamemn. 66. Attigit quoque hoc dicendi genus Nitzsch. ad Odys. XI, III. pag. 205 et Jacobs ad Aelian. N. A. I, 59.

ἐς τὰ τοῦ Ἀμάσιος οἰκία] οἰκία apud Herodotum in plurali de regum aedibus palatiisve dici in Lex. Herodot. annotat Schweigh. citans I, 35. 41. 44. 98. III, 53. 140. Ad ipsam rem conf. II, 169 et III, 10, unde forsitan quis h. l. intelligere mavult τὰ οἰκία de amplissima illa aede sacra, cui privatae aedes Amasidis adstructae fuerint ipsumque sepulcrum. „De regibus Aegypti non solum in hypogeis (sepulcris) regis, sed etiam in locis sacris, templis sepeliri solitis, ut Osymandyas apud Diodor., cf. Descript. de l'Egypt. T. II. pag. 154.“ Cr. — In seqq. ἐκφέρειν ἔξω ad eandem orationis refero abundantiam quandam, qua infra III, 75 legitur: ἀνακτάσθαι ὁπίσω, ubi antea eadem in re verbo uno semper Noster erat usus et VII, 225: ἀνεχώρουν ὁπίσω, I, 105. V, 27, ubi vid. nott. IV, 30: ὁπίσω ἀπελαύνουσι. IV, 33. 43. III, 135; IX, 10: ἐξεληλύθεισαν ἔξω Σπάρτης; itemque apud Thucydidem I, 23: τὰς αἰτίας προ-

έγραψα πρώτον, uti nunc recte legitur; I, 29: προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα. Add. VIII, 66. IX, 62 et cf. Herod. III, 49: πρότεροι — ἦραν, plane ut apud Thucydid. II, 36: ἀρξομαι — πρώτον, ubi cf. Poppo. Apud Romanos quoque vocem *rursus* verbis cum *re* compositis similem in modum adiungi satis constat: cf. Herzog. ad Sallust. Catil. 18 pag. 88. — τὸν Ἀμάσιος νέκυν Noster dixit, qui supra I, 113. II, 89. 90 νεκρὸν dixerat, hoc loco ad poetarum opinor ac praesertim Homeri usum accedens, qui hac voce utitur Odys. X, 521. XI, 491. XXII, 437. Euripidis locum ex Orest. 1623 cum aliis quibusdam attulit Valckenar. Add. Phoeniss. 789 (Πολυνεΐκους νέκυν), ubi apte Herodotei loci memor fuit Apetz. p. 159. Infra quoque III, 24 promiscue ὁ νεκρὸς et ὁ νέκυνς dicitur.

ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπιτελέα ἐγένετο] i. e. cum haec perfecisset. Locutio satis frequens apud Herodotum; conf. I, 117. 124. III, 141. IV, 4. 5. V, 107. VII, 11. 30, quae citat Schweigh. in Lex. Herod. Voculam οἱ cum recentt. edd. retinui. — Mox cum Dindorf. et Dietsch. dedi κεντροῦν, ut Sancerstii liber et Dio Chrysostom. XXXVII. p. 467 exhibet, probante quoque Lobeck. in Ῥηματικ. p. 171. Vulgo κεντροῦν a verbo κεντῶ, cuius nullum alibi vestigium occurrit. De Amasidis cadavere a Cambyse omnibus modis violato ac denique flammis tradito refert quoque Diodorus X, 32 (Excerptt. Vales. p. 249).

τὰς τρίχας ἀποτίλλειν] „Quod Noster capillum Amasidis evulsus memorat, facere quidem cum eo videri potest quodammodo Diodorus Siculus I, 91 itidem pilos in superciliis et palpebris cadaverum medicato-

τάλλα πάντα λυμάλνεσθαι. ἐπεὶ τε δὲ καὶ ταῦτα ἔκαμον ποι-

rum servatos memorans: verumtamen quae ipse Noster altero loco II, 36 refert, ita moverunt Caylum, ut p. 127 Diodoro prorsus fidem derogandam hac in causa existimaret, ut incredibilia narranti. Heynio contra (in Spicil. Antiq. numm. pag. 94 seqq.) verisimilia videntur, ut cui in mentem venisset nostri loci; Boettigerus (Ideen z. Archaeol. d. Mahler. p. 67) medium sequi maluit et adducere. Nec minus de ea re disputavit Zoega De obeliscc. pag. 256 sqq., quae mihi nunc confecta videtur. Etenim capillum in medicatis corporibus residuum arguunt mumiarum vetustissimarum crania, e cryptis Thebaicis eruta. Lege mihi quae posuit Iomardus (Descr. de l'Egypt. Antiq. II. p. 344 seqq.). Qui quidem in mumiis non solum capilli reliquias reperit, sed cincinnatum plane capillum ipsum apteque compositum. Ac suffragatur eius observationibus ipsius civis ac sodalis Rouyerius (ibid. Livr. X. p. 208). Ille vero eam rem dicit etiam confirmari aliquot Aegyptiorum figuris, quas anaglypha opera Thebaica picturaeque exhibeant. "Cruzer. (Commentt. Herodd. p. 363). — Caeterum iure h. l. quaeras, qui factum sit, ut Cambyzes plane contra Persarum morem et consuetudinem in Aegyptios tantopere saevierit. Cuius rei causam plerumque a sacris utrique populo maxime diversis cum repetant indeque exortā inimicitia, quae eadem postea seditionum multarum apud Aegyptios quoque fuerit causa; Heerenius (Ideen II, 2 pag. 408) potius hoc inde explicari posse censet, ut, quae a Persis commissa fuerint, in sacerdotes potissimum acta fuisse cogitemus, quorum potentiam minui adeoque frangi Persarum victorum maxime interfuerit. Vix enim Persas latere potuisse, quantum in Aegyptiorum

gente universa valerent sacerdotes quantamque vim illi in reliquos Aegyptios omnium ordinum exercerent; ut inde quoque fiat credibile, a sacerdotibus praecipue excitatas fuisse turbas istas ac seditiones, quas frequentes postmodo in Aegypto exortas esse accepimus. Post Heerenium, alios ut taceam, in eandem rem inquisivit Letronne (Mémoires de l'Acad. des Inscriptions. XVII. 1. pag. 39 seqq. coll. Revue d. deux mond. T. X. p. 37 seqq.). Qui utique in Cambyse animi indolem respici vult ad violentiam quamque proni *) atque epilepsiae morbo (III, 33) accedente vel magis exasperati, licet misericordiae illum non prorsus expertem fuisse vel ex ipsa Herodoti narratione (vid. cap. 14 fin. ibique potissimum verba: *αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἶκτον τινα κ. τ. λ.*) colligi posse videatur viro docto, adeo ut Cambyzes in Aegyptios certe regni initio non severius quam Cyrus alique Persarum reges in alias gentes regesve victos egisse putandus sit. Sed expeditione in Ammonios et Aethiopes (Herod. III, 25. 26) frustrata, quidquid sanae mentis Cambyzes adhuc retinuerat, id omnino perdidisse videtur Letronnio, ut ab eo inde tempore mente plane captus in Aegyptios, quos iugi impatientes et ad defectionem paratos viderat, potissimum saevierit. Odio sacrorum Aegyptiorum singulari quodam vix ductum videri putat Cambysem, qui non magis Zoroastri disciplinam suspexerit neque omnino huius ita studiosus fuerit, ut eam in omnibus sequi eandemque propagare voluerit, quum suis tantum consiliis obsequens omnia iura hamana atque divina neglexerit. Accedit, quod Zoroastri doctrina, si Roethium sequimur (Geschicht. d. abendländ. Philosoph. I. p. 388 seqq. coll. 428) postero demum tempore

*) Etenim Cambyzes, teste Diodoro X, 31 (Excerpti. Valless. p. 249) ἦν μὲν φύσει μακρὸς καὶ παρακνηνηκὸς τοῖς λογισμοῖς, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὸν ὤμὸν καὶ ὑπερήφανον ἔποιε τοῦ τοῦ βασιλείας μέγεθος.

εὗντες (ὁ γὰρ δὴ νεκρὸς, ἅτε τεταριχυνμένος, ἀντειχέ τε καὶ οὐδὲν διεχέετο), ἐκέλευσέ μιν ὁ Καμβύσης κατακαῦσαι, ἐντελλόμενος οὐκ ὄσια. Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζουσι εἶναι τὸ πῦρ. τὸ ὦν κατακαίειν τοὺς νεκροὺς οὐδαμῶς ἐν νόμῳ οὐδετέροις ἐστι, Πέρσῃσι μὲν, δι' ὅπερ εἴρηται, θεῶ οὐ δίκαιον εἶναι

apud Persas florere coepit, studio Darii Hystaspis, qui eam omni modo propagare valde studuerit; unde haud scio an explicandum sit, quod Cambyses, qui Zoroastri decretis minus tenebatur neque strenuum huius doctrinae sectatorem se unquam exhibebat, Amasidis cadaver comburi iusserit, ἐντελλόμενος οὐκ ὄσια, ut Herodotus scribit ad ea respiciens, quae Zoroastri doctrina, cui posteriores reges admodum addicti erant, flagitabat. Neque hoc ad Cambysem excusandum afferri posse existimaverim, quod Amasidis cadaver iam in mumiae formam redactum, indeque siccum et durum minusque ut putant impurum cremari voluerit (cf. Rhode: Die heilige Sage etc. p. 513): quodvis enim cadaver impurum habebatur, idque flammis tradere summum nefas.

ὁ γὰρ δὴ νεκρὸς — οὐδὲν διεχέετο] i. e. corpus, quippe medicatum, resistebat ac nullo modo diffuebat. Unde patet, generosissimis medicamentis primoque conditurae genere regis corpus fuisse conditum. Ac monuit ipse Noster de variis conditurae generibus II, 86 seq., ubi vid. nott. De voce ταραχύνειν monuimus ad II, 85. διαχεῖσθαι de corpore s. cadavere dilabente, diffuente occurrit quoque in loco Aeneae Gazaei in Theophrast. p. 68, quem excitavit Creuzer. in Commentt. Herod. pag. 11. 12.

ἐντελλόμενος οὐκ ὄσια] De ignis cultu apud Persas e Zoroastri doctrina omnia constant. Quae vero h. l. memorantur, cum iis comparantur, quae ad Ctesiae fragm. Pers. pag. 103 annotavi, citata supra ad I, 86, ubi vid., itemque ad alterum Ctesiae locum Excerptt. Pers. §. 57 („καὶ περὶ τοῦ θάψαντος τὸν πατέρα διὰ τοῦ πυρὸς, παρὰ τὸν νόμον“) pag. 205. Ex

quibus opinor satis patebit, cremare cadavera Persis summum visum fuisse nefas idque certe ab eo inde tempore, quo Zoroastri disciplinam plane assumpserant. Inde quoque vir doctus in libro, qui inscribitur Hermes, Tom. XXXI, 1. pag. 100, Persas putat prius quidem, cum scilicet Cyrus Croesum igne comburi vellet, alia sacra ac Medico-Zoroastrica, Cambysis aetate demum recepta, esse secutos. Tu vide, quae paulo ante diximus et quae de Cyro Croesum comburi iubente adnotavimus ad I, 86.

νομίζουσι εἶναι τὸ πῦρ] Abest articulus τὸ ex omnibus, quantum novimus, libris scriptis et hoc loco et paulo inferius in verbis: *νομίζονται τὸ πῦρ θηρόν εἶναι*; nos utroque loco cum recentt. edd. et Bredovio p. 84 inseruimus articulum, quem exhibet Stobaeus, Herodoti verba exhibens Tit. 123, 13. p. 583 s. T. III. pag. 491 ed. Gaisford., quemque necessarium esse plane existimo. Inde quoque Io. Chrysost. II. p. 54 B. scribit: *θεὸς παρὰ Πέρσαις νομίζεται τὸ πῦρ*. — Mox plerique libri et scripti et editi: *τὸ ὦν κατακαίειν τε τοὺς νεκροὺς κ. τ. λ.*, in quibus cum nullus esset locus particulae τε, Schweighauserus eam mutavit in γε eumque secutus est Gaisfordius. Equidem cum Dindorf. et Dietsch. voculam, quae in Sancrofti codice non legitur, prorsus abicere malui.

δι' ὅπερ εἴρηται] i. e. eam ob causam, quam modo attuli, sacrum a Persis haberi ignem dictitans deumve, cui tradere corpus humanum (depascendum sc. et consumendum) nefas esse arbitrentur. Ad verbum νέμειν conf. VI, 33. IX, 7, 1. Pro λέγοντες quod quidam exhibent λέγουσι (ut cum Πέρσῃσι scilicet conveniat), id noli recipere. Similis structurae exempla affert Wesseling.

λέγοντες νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπου, Αἰγυπτίοισι δὲ νενόμισται τὸ πῦρ θηρίον εἶναι ἔμψυχον, πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν τὰ περ ἂν λάβῃ, πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς συναποθνήσκειν τῷ κατεσθιομένῳ. οὐκ ἄν θηρίοισι νόμος οὐδαμῶς σφί ἐστι τὸν νέκυν διδόναι· καὶ διὰ ταῦτα ταριχεύουσι, ἵνα μὴ κείμενος ὑπὸ εὐλέων καταβρωθῇ. οὕτω δὲ οὐδετέροισι νομιζόμενα ἐνετέλλετο ποιεῖν ὁ Καμβύσης. Ὡς μέντοι Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἀμασις ἦν ὁ ταῦτα παθὼν, ἀλλὰ ἄλλος τῶν τις Αἰγυπτίων, ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι, ᾧ λυμαινόμενοι Πέρσαι ἐδό-

Herodot. VI, 13. VII, 144. Add. Duker. ad Thucydid. VII, 42. 70 et Geisler. De Graece. nominatt., quos vocant, absolutt. p. 29, qui structuram hanc ad sensum magis conformatam inde ortam putat, quod Herodotus iis, quae antea scripserat ἐν νόμῳ οὐδετέροις ἐστὶν mente quasi haec substituit: οὐδετέροι νομίζουσι, ad quae referret λέγοντες. Cobet participium λέγοντες spurium habet indeque eiiciendum prorsus censet.

Θηρίον εἶναι [ἔμψυχον] Laudat Wesseling. de Aegyptiorum Vulcano, ignis ac plerarumque artium inventore, Diodor. Sicul. I, 12. 13, Nicandr. Alexipharm. 175 et Plutarch. Sympos. VII. p. 703, ubi Chaeroneus philosophus quærens, cur sacer sit habitus ignis, haec disputat plane congrua cum Aegyptiorum doctrina: οὐδὲν γὰρ ἄλλο μᾶλλον ἐμψύχῳ προσέοικεν ἢ πῦρ κινούμενον τε καὶ τρεφόμενον δι' αὐτοῦ καὶ τῇ λαμπρότητι δηλοῦν ὥσπερ ἡ ψυχὴ καὶ σαφηνίζον ἅπαντα. Nec aliter fere Stoici; namque „Zenoni animus ignis videtur“ teste Cicerone Tuscc. Quaest. I, 9. Plura hanc in rem Creuzer. ad Ciceron. De nat. deor. III, 14, qui idem nunc addit haec: „Plotino contra, et ipsi Aegyptio homini, sed philosopho, ἄψυχον τὸ πῦρ παρ' αὐτοῦ IV, 7, 2, quae componenda sunt cum I, 6, 3 et VI, 7, 2.“ Diodorus loco laudato (I, 12) haec de Aegyptiis scripsit: τὸ δὲ πῦρ μεθερμηνευόμενον Ἡφαίστον ὀνομάσαι, νομίσαντας μέγαν εἶναι θεὸν καὶ πολλὰ συμβάλλεσθαι πᾶσιν εἰς γένεσιν τε καὶ τελεῖαν αὐ-

ξησιν. Quae nemo non videt ad eum deum pertinere, qui nomine *Phthah* (vid. ad II, 3. 99 nott.) significatur atque primigenius habetur ignis, ex quo omnes res exortae sunt, omnium igitur rerum creator. Qui cum per *scarabaeum* declaratur, quem capitis loco adeo fert humana dei forma, inde haud scio an orta videri queant, quae Herodotus de igne scripsit, quem Aegyptii pro bestia habuerint, quae devoret quidquid nacta sit. Cf. Roeth. l. l. pag. 142. 193 et nott. p. 75.

καὶ διὰ ταῦτα ταριχεύουσι] Conf. quae de conditura exposuimus in Excurs. VIII ad II, 85 pag. 861 seqq. — In seqq. εὐλέων Glossa Herodotea exponit σκολήκων.

οὐκ Ἀμασις ἦν ὁ ταῦτα παθὼν] Valcken. conf. Dion. Chrysost. Orat. 37. p. 466 seqq. haec deridentem et Diodor. Sic. X, 32. de Virtt. et Vit. T. II. p. 556 ed. Wess. In verbis ἀλλὰ ἄλλος τῶν τις Αἰγυπτίων vocem ἄλλος spuriam iudicant Cobet et Mehler in Mnemosyn. V. p. 60, indeque eiiciendam. Mihi haud placet. Verba seqq. ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι recte Schweigh. sic reddidit: *eiusdem cum Amasi staturae*. Nam ἡλικίην h. l. non tam *aetatem*, quam *staturam*, *formam corporis* significare, recte monuit Larcherus, citans IV, 111, ubi plura Coraëus. Italus interpres, cum infra III, 50 Herodotus vocem ἡλικίης sensu *aetatis* adhibuerit cumque *aetatis* similitudo ad *formae* et *staturae* similitudinem valuerit, utrumque exprimere maluit, vertens: *eia e statura*.

ᾧ λυμαινόμενοι — Ἀμάσι λυμαι-

κεον Ἀμάσι λυμαίνεσθαι. λέγουσι γὰρ, ὡς πυθόμενος ἐκ μαν-
τηίου ὁ Ἀμασις, τὰ περὶ ἑωυτὸν μέλλοι ἀποθανόντα γίνεσθαι,
203 οὕτω δὴ ἀκεόμενος τὰ ἐπιφερόμενα, τὸν μὲν ἄνθρωπον τοῦ-
τον, τὸν μαστιγωθέντα, ἀποθανόντα ἔθαψε ἐπὶ τῇσι θύρῃσι
ἐντὸς τῆς ἑωυτοῦ θήκης, ἑωυτὸν δὲ ἐντετέλατο τῷ παιδί ἐν
μυχῇ τῆς θήκης ὡς μάλιστα θείναι. αἱ μὲν νυν ἐκ τοῦ Ἀμάσιος
ἐντολαὶ αὗται, αἱ ἐς τὴν ταφὴν τε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔχουσαι,
οὗ μοι δοκεῖσι ἀρχὴν γενέσθαι, ἄλλως δ' αὐτὰ Αἰγύπτιοι
σεμνοῦν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύσατο τριφασίας στρα- 17
τηίας, ἐπὶ τε Καρχηδονίους καὶ ἐπὶ Ἀμμονίους καὶ ἐπὶ τοὺς
Μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ

νεσθαι] ὅ in τῷ mutatum vult Struve
Spec. I. Quaest. de Herod. dialect.
p. 27 seq. (Opusc. II. p. 292), cum
Herodotus in hisce semper ea pro-
nominis forma utatur, quae a con-
sonante incipiat. Nos, libris omni-
bus adversantibus, nihil in his mu-
tandum censuimus; cf. I, 91. III, 72.
Recentt. edd. scripserunt τῷ. Mox
vero pro Ἀμασιν, quod haud pauci
tuentur libri scripti, cum recentt.
edd. restitui Ἀμάσι, quod ipsum li-
brorum quorundam auctoritate non
destitutum est, probante Bernhardy.
Griech. Syntax p. 91 et Bredov. p.
263. Tu conf. I, 214. Burges. in
Prolegg. Thucyd. pag. 301 legi
vult: Ἀμάσι καὶ λυμαίνεσθαι. — In
seqq. pro μέλλοντα cum Schaef. et
Gaisf. reposuimus μέλλοι, quod Vin-
dobonensis liber praebet. In San-
crofti libro exstat μέλλει. — τὰ ἐπι-
φερόμενα sunt eventura, imminetia,
ut I, 209. Ad ἀκεόμενος cf. III, 40 fin.
ἐντὸς τῆς ἑωυτοῦ θήκης] Male
quidam libri ἐκτός. Vid. supra II,
169. 170. Ad vocem θήκης conf.
II, 42 fin. Verba αἱ ἐς τὴν ταφὴν
τε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔχουσαι va-
lent: quae ad sepulcrum spectant, ut
II, 53, ubi vid. nott. Add. III, 82, 126,
alia, quae suppeditabit Schweigh.
in Lex. Herodot. — In seqq. ἀρχὴν
valet omnino, ut I, 193. II, 95, III,
39. I, 9. 86 ibique nott.

ἄλλως δ' αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμνοῦν]
Ita scripsi cum edd. recentt. aucto-
ritate Florentini libri et quattuor Pa-

risinorum pro olim vulg. ἄλλ' ἄλ-
λως vel, quod Wesselingius dede-
rat: ἄλλ' ἄλλως δ', quem secutus
est Matthiae, eiecta litera δ'. No-
ster infra III, 139 simili fere modo
ἄλλως δὲ scripsit antecedente nega-
tione coll. I, 102. VI, 105. Et con-
ferri quoque poterit V, 41, ubi No-
ster dixit κομπέειν ἄλλως, qui h. l.
et I, 59 dixit σεμνοῦν.

CAP. XVII.

καὶ ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίο-
πας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ
νοτίῃ θαλάσῃ] Extrema verba sic
vertit Schweigh.: ad australe Libyae
mare habitantes. At Letronne (Journ.
d. Savans. 1817. pag. 97) Vallae prae-
fert interpretationem: qui Africam
ad australe mare incolunt; ita ut ge-
nitivus Λιβύης pendeat ab οἰκημέ-
νους, cui verbo adiciatur genitivus
vel addita vel omissa praepositione.
Quod mihi quidem haud persuasit
vir doctus, cum, quem attulit Pro-
copii locum De bell. Goth. p. 308 C.,
eum huc pertinere non magis cre-
dam, quam locos a Bastio, quem
ille citat, allatos in Epist. critic. pag.
74. De sensu participii οἰκήμε-
νος conf. nott. ad I, 27. Add. Sie-
belis ad Pausan. I, 33. §. 4. — ἡ νο-
τίῃ θαλάσῃ hic de australi oceano
s. Indico intelligendum, ut II, 11.
158. IV, 42, ubi vid. nott. Conf.
Schlichthorst Geogr. Afric. Herod.
pag. 18. Rennel. l. l. pag. 462. 572
et Heeren. Ideen II, l. pag. 337 not.,

θαλάσση. βουλευομένων δέ οἱ ἔδοξε, ἐπὶ μὲν Καρχηδονίους τον

qui Herodoti verba sic exponit: „jenseits dem Eingange des Arabischen Meerbusens, an dem Indischen Meere“; ut igitur extra sinum Arabicum et fretum Babel Mandeb, quod vulgo dicitur, in Africae ora orientali, quam Indicus qui dicitur Oceanus alluit, sive ἡ νοτιή θάλασσα, ut Noster loquitur, sedes Macroborum quaerendae sint. Hoc vero mare Indicum qui h. l. intelligi posse negat (Bobrick Geograph. d. Herodot. p. 227), cum de illo mari cogitandum sit, quod Libyam, a mari totam circumdatam (Herodot. IV, 42), a meridie attingat, quid sibi velit, haud perspicio. Nec magis recte vidisse videtur Larcherus, qui in Tab. geograph. pag. 210 hic de Arabico sinu cogitat. Quin exstitit Maltebrun (in Nouvell. Annal. d. Voyag. T. V. P. II. 1820. Paris. p. 361 sqq. notante Cr.), qui Herodoto accuratam sinus Arabici notitiam fuisse omnino negans, quippe quem haud raro maris australis significatione comprehenderit, Heerenium et Larcherum, quamvis diverse statuentes, falsos esse contendit, ita scilicet iudicans ob eam, quam ipse sibi formavit mente, opinionem de *Macroborum* sedibus. Ac de hac gente eiusque sedibus disputare longum, certique quid statuere perquam difficile. Quod enim olim Macrobios ad tribum quandam (nunc nominari dicunt Shangallas) auctore Bruce, celeberrimo peregrinatore, retulerunt, id quamvis nuper ab eodem Maltebrun. l. l. pag. 360 (ubi Macrobios ab Ichthyophagis longe remotos fuisse negat) denuo susceptum, falsum reperitur monumentibus Larchero et Heerenio, cum ista gens infra regionem auriferam Gaba et Nuba ad utramque Nili ripam, septentrionem versus a Fazukla habitet, et quidem media in terra procul a mari, nec unquam in urbes coacta, nec ad vitam magis civilem, qualem Macrobios egisse satis ostendit ipsa Herodoti narratio, traducta. Herodoti Macrobi ad mare sedes habere dicuntur, in maxime remotis terra-

rum orbis partibus (III, 114), ad quos Cambyse iter faciens quintam modo viae partem explevit, cum re infecta (III, 25) redeundum esset. Quare vix dubium, magis meridiem versus sedes Macroborum esse quaerendas, ut recte statuit Heeren. l. l. pag. 337, qui Cosmae narrationem de terra Susa (quod nomen iam duobus post Herodotum saeculis frequens reperitur), auri illa quidem plena, ad hanc de Macrobiis narrationem referens Macrobios hac ipsa in terra ad oram maritimam extra fretum Babel Mandeb, prope promontorium Gardefan, in terra, quam nunc tenent *Samalis*, sedes habuisse ponit. Vid. Ideen I, l. p. 337 seqq. p. 345, et qui Heerenio adstipulantur, Bothe in: Deutsche Monatschrift 1799. II. p. 185 seq., Russell: Nubia et Abyssinia (Edinburgh Cabinet-Library XII) p. 117 seq. Ac monet Heerenius, ea, quae Herodotus enarret, nonnihil exaggerata videri et ad excitandam admirationem efficta, praesertim cum aequae ac reliqua, de Cambyse quae apud Herodotum legantur, ex Aegyptiorum sacerdotum ore fluxerint. Ac regionis Sebae incolae valde proceros, quos Iesaias XI, V, 14 commemoret, non alios videri atque Macrobios idem addit pag. 350. Rennel. l. l. pag. 572 in terra, quae nunc dicitur Abyssinia, Macroborum sedes collocandas esse censet. Ab Heerenii sententia discedit Hoskins, qui haec tractavit, Travels in Ethiopia p. 307 seqq. Etenim procul a mari neque vero admodum remotas a Meroë (vid. Herod. II, 29 ibique nott.) occidentem et meridiem versus sedes Macroborum quaerendas esse putat, qui nomades fuerint potentissimi terramque auriferam obtinuerint, quae ipsa Cambysem ad expeditionem faciendam excitasse videri queat: itaque circa fluvium album (*Bahr el Abiad*) Macrobios habitasse existimat, quibus admixti fuerint *Automoli* illi, de quibus Noster supra dixit II, 30. Neque aliam fere sententiam profert Wheeler Geography of Herodot. p.

ναυτικὸν στρατὸν ἀποστέλλειν, ἐπὶ δὲ Ἀμμονίους τοῦ περὶ
ἀποκρίναντα, ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας κατόπτας πρῶτον, ὁπομέ-
νους τε τὴν ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου
τράπεζαν, εἰ ἔστι ἀληθές, καὶ πρὸς ταύτη τὰ ἄλλα κατοφο-
μένους, δῶρα δὲ τῷ λόγῳ φέροντας τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Ἡ δὲ 18
τράπεζα τοῦ ἡλίου τοιγὰρ τις λέγεται εἶναι· λειμῶν ἔστι ἐν τῷ

528 seq., ubi eadem sentientem lau-
dat Cooley: Ptolemy and the Nile
p. 20. Mihi magis placet Heerenii
sententia, quae certe cum Herodoti
verbis Macrobius hosce ad mare au-
strale collocantis neque in interioris
Africae tractibus reponentis melius
convenire mihi videtur.

κατόπτας πρῶτον] κατόπτας *spe-*
culatores dicit atque *exploratores*,
quos eosdem alibi (III, 19. 25. 136.
138) vocat *κατασκόπους*. Idem vo-
cabulum infra III, 21. Conf. Pollux
II, 59. Blomfield. in Glossar. ad Ae-
schyl. Sept. c. Theb. 36. — In ver-
bis: τὴν ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι λε-
γομένην spuria videntur esse τοῖσι
Αἰθίοψι Cobeto; quae omnibus
libris probata retinui.

εἰ ἔστι ἀληθές] i. e. *an re vera*
ita se habeat; ubi verbo *εἶναι* adiun-
ctum est adverbium, de quo, alios
ut taceam, monuit Stallbaum ad
Plat. Enthyphr. pag. 10 seq. Ex He-
rodoto conf. III, 23. IV, 134. Ad
τῷ λόγῳ cf. V, 20.

CAP. XVIII.

Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου τοιγὰρ
τις λέγεται εἶναι] De mensa solis
haec Pompon. Mela III, 9 init. (coll.
Solin. cap. 30): „Est locus appa-
ratis epulis semper refertus: et quia,
ut libet, vesci volentibus licet, ἡλίου
τράπεζαν appellant; et quae passim
apposita sunt, affirmant innasci sub-
inde divinitus“. Ad fabulas, ut vi-
detur, ista refert Pausan. VI, 26. §. 1
(coll. I, 33. §. 4), ubi conf. Kuehn.
et quem Wesseling. laudat, Liban.
Orat. Antioch. II. p. 385. Si vero
quaeras. quid veri lateat sub hac
narratione, paucis ita defungitur I.
Voss. ad Mel. l. l.: „quia communis
esset omnibus haec mensa, ideo co-
lis appellabatur. Sol enim omnibus
lucet.“ Altius hanc in rem inquirat

Heeren (Ideen II, 1. pag. 345 seq.),
qui Solis aram s. mensam forum esse
vult, in quo commercium cum pere-
grinis fuerit factitatum; quod ipsum
cum templorum sanctitati per Afri-
cae regiones commissum fuerit, laud
mirum, hic quoque religionem fuisse
adiunctam. Inde quae Cosmas nar-
rat de quodam commercii genere in-
ter peregrinos et indigenas, ea ita
ad Herodoti narrationem translata
vult Heeren., ut hoc commercium
publica auctoritate fuerit institutum
indeque etiam intelligatur, cur ma-
gistratus noctu dicantur carnem ad-
ponere, qua diu vescantur qui velint,
quamque indigenae terrâ edi existi-
ment. Mihi in hisce potissimum sa-
crorum et religionis ratio habenda
videtur, illamque narrationem ad
Solis praesertim cultum adeoque le-
ctisternia diis fieri solita festis prae-
sertim diebus, ubi magnus et indige-
narum et advenarum solet esse con-
cursus, pertinere crediderim. Conf.
C. Fr. Hermann: Gottesdienstl. Al-
terthüm. §. 15. not. 16 ibique laud.
Et crebro per orientem inveniri
lectisternia monuit Gesen. ad Iesai.
LXV, 11. pag. 287, qui tamen Solis
mensam ab Herodoto commemora-
tam minus huc pertinere adiecit, eo
potius superstitionem spectasse ra-
tus, ut Solem illic coenasse et hacce
frusta reliquias vulgo arbitra-
rentur. De lectisterniis ut cogitem,
facit quoque sacra coena, quam in
Iovis Ammonii templo repraesenta-
tam invenit V. Ill. de Minutoli; conf.
eius itiner. pag. 119 et tab. VIII. et
vid. Car. Baehr: Symbolik d. mo-
saisch. Cultus I. p. 438. Quin ad
ipsos Graecos talia manasse, docu-
mento est Iuppiter ille, qui ad Ae-
thiopes pios se confert coenatum.
De quo Creuzer. in Symbol. IV. p.
352 ed. tert. De lectisterniis quo-

προαστείῳ ἐπίπλεος κρεῶν ἐφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων, ἐς τὸν τὰς μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας τιθέναι τὰ κρέα τοὺς ἐν τέλει ἐκάστους ἔοντας τῶν ἀστῶν, τὰς δὲ ἡμέρας δαίνυσθαι προσιόντα τὸν βουλόμενον· φάναι δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἐκάστοτε. ἡ μὲν δὲ τράπεζα τοῦ 19 ἡλίου καλεομένη λέγεται εἶναι τοιήδε. Καμβύσῃ δὲ ὥς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατασκόπους, αὐτίκα μετεπέμπετο ἐξ Ἑλεφαντίνης πόλιος τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους τὴν

que hic cogitari vult Wheeler l. supra l., cum de Aegyptiorum festo agatur, quod Herodoti aetate in desuetudinem iam pervenerit. Ad Heerenii sententiam magis accedit Russel. l. supra l. Maltebrun l. supra l. ex hisce narrationibus cognosci posse statuit sacerdotum imperium, qui quotidie Soli mane offerant sacrificia festisque diebus multitudinem congregatam hac ciborum sacerorum largitione recreare studeant, quo libentius illa ipsis alia praebeat opera ac vectigalia. Neque aliter fere Bothe (Deutsche Monatsschrift 1799. II. p. 193) *Solis mensam* apud gentes, quae Solem coluerint, proverbialiter quasi dici putat *Dei mensam*, qua appellatione eum locum illae significarint, in quem mercatores pecudes abegerint atque mactarint. Sed magis adeo eos a vero prorsus aberrare credam, qui narrationem de Solis mensa cum mediis aevi fabulis de sanguine regali (*Graal* vulgo vocant) contendunt.

ἐπίπλεος κρεῶν ἐφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων] πάντων τῶν τετραπόδων de omnis generis quadrupedibus intelligendum. Conf. I, 50 ibiq. not. *Carnem elixam*, quam dicit Herodotus, de carne siccata probabiliter accipiendam esse statuit Heeren. l. l. pag. 346, cum istius modi caro in istis regionibus plerumque servetur atque etiamnum siccata caro in cibis delicatissimis habeatur. Sed si de sacrificio cogitemus, nihil credo obstat, quo minus de *elixu carne* hic Nostrum loqui dicamus. — In seqq. ad verba ἐς τὸν — τιθέναι κ. τ. λ. ex antecedentibus repetendum λέγεται. ἐπιτηδεύοντας valet: ex instituto, operam huic rei dantes pro

muneris officio. τοὺς ἐν τέλει Noster vocat *magistratus*; de qua locutione plura Valcken. et Wessel. ad IX, 106 laudantes Sophocl. Antig. 66. Philoctet. 384. 922. Thucyd. V, 27. VII, 73 etc. Quibus alia addit Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Agamemn. 101. coll. Duker. ad Thucyd. I, 58. Timaei Glossam in Lexic. Platon. p. 103: ἐντελείς οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἄρχαντες, cum ad Platonem nihil faciat, huc spectare putat Ruhnkenius. — Ad δαίνυσθαι cf. I, 211. II, 100. In seqq. pro τὴν γῆν αὐτὴν Naber in Mnemosyn. IV. p. 18, ad Cobeti Varr. Lectt. p. 163 amandans, verissimum esse iudicat, si scribatur τὴν γῆν αὐτομάτην. Cui assensus est Mehler. ibid. V. p. 74. Mihi mutandae vulgatae causa non esse videtur idonea.]

CAP. XIX.

τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους κ. τ. λ.] De Ichthyophagis haec Pausan. I, 33. §. 4: Ἀλφειῶν δὲ τῶν ὑπὲρ Συήνης ἐπὶ θάλασσαν ἔσχατοι τὴν ἐρυθρὰν κατ-οικοῦσιν Ἰχθυοφάγοι καὶ ὁ κόλπος, ὃν περιεοικοῦσιν, Ἰχθυοφάγων ὀνομάζεται. Quibus add. Strabon. XVI. p. 769 s. p. 1113 D. et Diodor. Sicul. III, 15 sqq., quibuscum conveniunt Agatharchidis Excerptt. (apud Photium Bibl. Cod. CCXIII) §. 30 seqq., ubi Mueller. (Geograph. Gr. minn. I.) p. 129 reliquos locos veterum, in quibus de Ichthyophagis (i. e. qui piscibus vescuntur) sermo est, attulit: tu vid. inprimis Arriani qui fertur Peripl. Mar. Erythr. §. 4. 20. p. 261. 273 ibid. et cf. quae de his Agatharchidis Ichthyophagis retulit H. J. Fieten: De Agatharchide Cnidio

Αἰθιοπίδα γλῶσσαν· ἐν ᾧ δὲ τούτους μετήϊσαν, ἐν τούτῳ ἐκέλευε ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πλέειν τὸν ναυτικὸν στρατὸν. Φοίνικες δὲ οὐκ ἔφασαν ποιήσῃν ταῦτα· ὀρκίοισι τε γὰρ μεγάλοισι ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ ἂν ποίεῖν ὅσια, ἐπὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἑωυτῶν στρατευόμενοι. Φοινίκων δὲ οὐ βουλομένων οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγίνοντο. Καρχηδόνιοι μὲν νυν οὕτω δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων. Καμβύσης γὰρ βίην οὐκ ἑδικαίου προσφέρειν Φοίνιξι, ὅτι σφέας τε αὐτοὺς ἐδεδώκεσαν

(Bonn. 1848) p. 35 seqq. Unde manifestum est, in regionibus supra Aegyptum sinui Arabico proximis et extra eius fauces sitis sedes Ichthyophagorum, gentis barbarae fere et maxime rudis, esse quaerendas. Ob Herodoti verba Heeren. l. I. pag. 349 partem quandam gentis in superiore Aegypto sedes habuisse statuit indeque ulterius pertinuisse ad tribus palantes in desertis, per quae commercium inter Aegyptum et Aethiopiam (sive Macrobiarum regiones) factum fuerit; unde illos Ichthyophagos ob itinera per deserta mercandi causa crebrius instituta utriusque terrae et linguae cognitionem habuisse verisimile videtur viro docto quaerenti, an ad gentem, cui nunc nomen *Abade*, in illis regionibus adhuc habitantem, et inde ab antiquissimo aevo mercibus per deserta transportandis deditam, Ichthyophagi referri queant. Conf. etiam nott. ad III, 17. De Ichthyophagiis, qui per oram Arabiae, Carmaniae, Gedrosiae ad Indiam usque habitare dicuntur, retulit praeter Agatharchidem (de quo vid. Frieten l. I. p. 33) aliosque a Muellero l. I. allatos inprimis Arrian. Indic. 26. 28 seq. 31 seq. — De Elephantine conf. nott. ad II, 17.

ἐν ᾧ δὲ τούτους μετήϊσαν] Formam Ionicam μετήϊσαν restituit Valcken., quem rec. edd. secuti sunt. Vid. Bredov. p. 409 et Her. III, 14. 28. Ad significationem recte Valcken.: „dum ad istos accessendos proficiebantur“. Nam μετιέναι s. μετέρχεσθαι valet accessere, ire petiitum, ut supra III, 15. 28. IX, 33. Wesselingius excitavit Strabon. XIV. p. 950 A sive 641 B. et XV. p. 714.

καὶ οὐκ ἂν ποίεῖν ὅσια κ. τ. λ.] Haec illi dicunt pro antiquo coloniarum iure, ex quo non licuit urbi capitali bellum inferre colonis suis, nec iis vicissim metropoli. Quae enim apud Graecos valere, ea apud Poenos quoque olim valuisse credibile est. Vid. Heeren. Ideen. II, 1. p. 29 et inprimis locos Herodoti VII, 51. VIII, 22, Thucydidis I, 38. V, 106, Polyb. XII, 10, 3. Conf. C. Fr. Hermann. Lehrbuch d. griech. Staatsalterth. §. 73 et §. 74 ed. quart. Schoemann. Antiqq. Graec. p. 418. Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 49 seqq. Laurent Histoire du droit des gens I. p. 494, qui alia quoque attulit, unde intelligimus, quam arcto vinculo Carthaginienses ac Tyrii iuncti fuerint usque ad Alexandri Magni aetatem, cui Tyrii eam ob causam tam obstinate restitisse videntur, quod a Carthaginiensibus, colonis suis et quasi filiis, auxilium expectaverant. Et postea quoque hanc rationem valuisse, Hannibalis exemplum nos quodammodo docere potest, qui Carthagine fugiens Tyrum se legatum esse missum diceret, teste Livio XXXIII, 48.

ὅτι σφέας τε αὐτοὺς ἐδεδώκεσαν Πέρσῃσι] Colligit inde Fr. Chr. Schlosser. (Universalhist. Uebersicht etc. I, 1. p. 251.), Tyrum, quam Persae esse aggressos nusquam relatum invenimus, ultro in potestatem Persarum cessisse. Nec magis relatum invenimus, quo tempore Phoenices Persis se dederint. Quod cum vulgo ad Cyri tempora reiciatur, magis probabile videtur Dahlmanno (Herodot. p. 151) ad Cambysis tempora referre, qui, antequam in Aegyptum expeditionem

Πέρσῃσι, καὶ πᾶς ἐκ Φοινίκων ἤρτετο ὁ ναυτικός στρατός. δόν-
τες δὲ καὶ Κύπριοι σφεας αὐτοὺς Πέρσῃσι ἐστρατεύοντο ἐπ'
20 Αἴγυπτον. Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπί-
κοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἐπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἐντει- 204
λάμενος τὰ τε λέγειν χρῆ, καὶ δῶρα φέροντας, πορφύρεόν τε
αἶμα καὶ χρύσειον στρεπτόν περιανχένιον καὶ ψέλια καὶ μύρον
ἀλάβαστρον καὶ φοινικῆτον οἶνον κάδον. Οἱ δὲ Αἰθίοπες οὐ-

fecerit, et Phoenicum et Cypriorum
acceperit deditionem. At vero re-
ctius statuerunt Ley (Fata et condi-
tio Aegypt. sub imperio Persar. p.
44 seq.) et Hengstenberg (De Rebb.
Tyriorr. p. 59 seqq. 63 seqq.), iam
Cyro se dedisse Tyrios, coque etiam
referre mihi posse videor plusquam-
perfectum *ἐδεδωκεσαν* consulto ab
Herodoto adhibitum, ut illud iam
ante Cambysem factum esse signifi-
caret. Cyprii num eodem tempore,
quo Tyrii, Cyro se dederint, id ex
Herodoti certe verbis (*δόντες δὲ καὶ
Κύπριοι σφεας αὐτοὺς Πέρσῃσι*) col-
ligi vix poterit: immo post Tyrios
in Persarum ditionem receptos Per-
sis Cyprii cessisse videntur, quos
Amasis primus subegerat teste He-
rodoto II, 182, ubi cf. nott. Qui
quamdiu Cyprios in ditione tenuerit,
haud constat; nec magis illud mani-
festum, num extremis Amasidis an-
nis, an eo mortuo demum cum Psam-
menitus regnum paternum suscepis-
set, ab Aegyptiis deficientes Persis
se tradiderint. Nam alterutrum certe
statui necesse erit. Cyro se dedisse
Cyprios refert Xenophon Cyropaed.
I, 1, 4. VII, 4, 2. VIII, 6, 8, quem
in talibus presse sequi vix licebit,
si quidem praeter Cyprios etiam Ae-
gyptiis imperitasse scribit Cynum I,
1, 4 coll. VI, 2, 10. VIII, 6, 21. VIII,
8, 1. — ὁ ναυτικός στρατός de classe
intelligendum, qua simul a mari Ae-
gyptum petebat Cambyses; vid. su-
pra ad III, 13 nott. Ad quam clas-
sem licet Graeci quoque Persis sub-
diti naves praebuissent, praecipua
tamen pars a Phoenicibus mari po-
tentibus subministrata est, adeo ut
ab his totius classis penderet salus.
— Ad *ἤρτετο* conf. I, 125 et ad rem
ipsam nott. ad III, 25.

CAP. XX.

ἐντειλάμενος τὰ τε λέγειν χρῆ] Re-
tinui cum recentt. edd. *τὰ τε*, quod
Wesselingius iam dederat, pro vulg.
τά, sed pro *χρῆν* e Mediceo, Floren-
tino binisque aliis codd. recepi *χρῆ*,
probante Matthiae, qui *χρῆν* huic
loco convenire iure nobis negare vi-
detur, citans quae disputari ad Eu-
ripid. Hec. 262. Hippol. 296. 344.
Androm. 424. Gr. Graec. §. 505 not.
Supra Noster I, 69: *ἐντειλάμενός τε
τὰ λέγειν χρῆ*, ubi male libri non-
nulli *χρῆν*. — Ad dona quod attinet,
conf. Aelian. V. H. I, 22, ubi inter
dona legatis a Persarum rege tribui
solita memorantur quoque armillae,
torques et stola Medica. Apud Xe-
nophontem in Cyropaed. VIII, 5, 18
Cyxares Cyro mittit obviam *τῇν
θνηγατέρα στέφανόν τε χρυσοῦν καὶ
ψέλια φέρονσαν καὶ στρεπτόν καὶ
στολήν Μηδικὴν ὡς δυνατόν καλ-
λίστην*. Unde Herodoti loco altero
VIII, 113 invenimus Persas, *ἄνδρας
στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους*,
ubi conf. nott. Caeterum Macrobio-
rum regio cum auro abundet, haec
munera a Cambyse per ludibrium po-
tius missa videri vult Heeren. Ideen
I. I. pag. 346; ut indignabundus Ma-
crobiolorum rex alio quasi lusu re-
sponderit.

καὶ ψέλια καὶ μύρον ἀλάβαστρον]
ψέλια (i. e. *armillae*) plerique libri
iique optimi. Alii *ψέλλια*. Tu con-
feras III, 22. IV, 163. IX, 79 et quae
plura attulit Bredov. pag. 99, qui
satis docuit, apud Herodotum certe
hoc vocabulum cum una litera *λ* esse
oxarandum. — *μύρον ἀλάβαστρον*
est vasculum e lapide alabastrite
confectum myrrhisque repletum;
plane ut Plinius scribit, a Larchero

τοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι

laudatus, in Hist. Nat. XXXVI, 8 (T. II. p. 374): „Lapidem alabastriten . . . cavant ad vasa unguentaria, quoniam optime servare incorrupta dicitur.“ In Evang. Matth. XXVI, 7 simili prorsus modo legitur ἀλάβαστρον μύρον. De quo plurima congressit Schleusner, in Lex. N. F. s. v. I. pag. 114. Tu vid. Plutarch. Timol. 15 ibique Heas. p. 71 et Held p. 405. Ussing. De nominibb. vass. Graecc. p. 70. Krause Angeiolog. pag. 9 seq. Creuzerus haec adscripserat: „Winckelmanni opera Vol. III. p. 126 sqq. et p. 354 sqq. ed. nov. Dresd. G. H. Martini ad I. A. Ernestii Archaeolog. p. 137 et praecipue I. G. Schneideri Annotatt. in Theophrastum de Odoribus §. 40. pag. 665 sq.“ Quod vero ex Eustath. ad Homer. p. 940, 53 s. 923, 10 et Suid. s. v. ληκθος Wesseling. insertum vult articulum τὸν ante haec verba, eo non opus esse recte monet Schweigh., a grammaticis istis, qui prioris cuiusdam grammatici observationem descripserint, ipsum Herodotum inspectum esse negans. Quibus postea haec adscripsit Creuzerus (cf. Ein alt-athenisches Gefäss etc. p. 60. Zur Gemmenkunde p. 151): „Respiciunt haec Photius (s. v. ληκθος p. 183 ed. Dobr.), Suidas (l. l.), quos laudant interpretes. Adde Scholiastam Platonis in Hipp. mai. p. 136 Ruhnck., ubi: ἀρξενικῶς δὲ τὸν ἀλάβαστρον εἶπεν Ἡρόδοτος, qui locus Schweighaeuserum fugit caeteroqui recte monentem, articulum τὸν ante μύρον non debere obtrudi Herodoteae orationi. Reliqua, quae ad hunc locum expediendum addidit vir doctissimus, non placent. Videtur antiquus criticus, ex cuius commentariis hortulos suos irrigarunt isti Lexicographi, cum Scholiasta in integriori suo exemplo legisse: καὶ χρύσειον μύρον ἀλάβαστρον eamque differentiam scripto consignasse, quo lectores intelligerent, ex Atticorum usu Herodoto scribendum fuisse καὶ χρυσέην μ. ἄλ. Habet haec repetitio adiectivi χρύσειον quandam

significationem nativae narrationis Herodoteae et alterum ΧΡΥΣΕΟΝ facile excidere poterat ante ΜΥΡΟΝ. Mihi repetito adiectivo χρύσειον non opus esse videtur, quamquam haec vox repetitur in Xenophontis loco, utique diverso, Anab. I, 2, 27: στρεπτόν χρυσοῦν καὶ ψείλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν κ. τ. λ. Quae post στρεπτόν legitur vox περικνηνιον, eam et h. l. et III, 22 invito Herodoto in textum irrepsisse putat Naber in Mnemosyn. IV. p. 19. Sed libri omnes scripti retinent vocem, quae sane haud scio an consulto addita videatur. — De pabnorum vino conf. I, 194. II, 86 ibiq. nott. Wesseling. consuli vult Athen. XI. p. 473 B. Polluc. X, 75.

λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων] Conf. Eustath. ad Dionys. 218. Eadem infra III, 114 coll. VII, 70, ubi de Aethiopibus: οὐλότατον τρέχοντα ἔχονσι πάντων ἀνθρώπων. Quae verba sane Afrorum sive Negrorum, ut nunc vocant, gentem indicare videntur: quamquam id minus convenit, quod homines huius gentis perhibentur μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων: sed negat mirum videri posse Hoskins Travels in Ethiop. p. 310. Iesaias quoque incolas regionis Sabae corporis proceritate insignes ait XLV, 14, ubi praeter Solinum cap. 30, duodecim pedes Aethiopes longos esse narrat, alios scripturae sacrae locos de magna Aethiopum statura affert Gesen. p. 95. Add. Bohnen. ad Genes. X, 7. pag. 123. Nec multum istos differre a Macrobiis probabiliter statuisse Heerenium l. l. p. 350 seqq. supra iam monuimus. Qui idem suspicatur, has laudes de Aethiopiae gentium statura celsa ac decora fluxisse ex mancipiorum negotiatoribus, qui istas gentes praecipue laudare consueverint. — „Comparat cum his Aethiopum laudibus fabulas Germanorum, Britannorum, in Edda obvias de Aasgard, editor novae editionis operis: The history of English

Πέρσῃσι, καὶ πᾶς ἐκ Φοινίκων ἤρτετο ὁ ναυτικὸς στρατός. δόν-
τες δὲ καὶ Κύπριοι σφεας αὐτοὺς Πέρσῃσι ἐστρατεύοντο ἐπ'
20 Αἴγυπτον. Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἑλεφαντίνης ἀπί-
κοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἐπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἐντει- 204
λάμενος τὰ τε λέγειν χρῆ, καὶ δῶρα φέροντας, πορφύρεόν τε
αἶμα καὶ χρύσειον στρεπτόν περιανχένιον καὶ ψέλια καὶ μύρον
ἀλάβαστρον καὶ φοινικῆτον οἶνον κάδον. Οἱ δὲ Αἰθίοπες οὐ-

fecerit, et Phoenicum et Cypriorum
acceperit deditionem. At vero re-
ctius statuerunt Ley (Fata et conditio
Aegypt. sub imperio Persar. p. 44
seq.) et Hengstenberg (De Rebb.
Tyriorr. p. 59 seqq. 63 seqq.), iam
Cyro se dedisse Tyrios, coque etiam
referre mihi posse videor plusquam-
perfectum *ἐδεδώκεσαν* consulto ab
Herodoto adhibitum, ut illud iam
ante Cambysem factum esse signifi-
caret. Cyprii num eodem tempore,
quo Tyrii, Cyro se dederint, id ex
Herodoti certe verbis (*δόντες δὲ καὶ
Κύπριοι σφεας αὐτοὺς Πέρσῃσι*) col-
ligi vix poterit: immo post Tyrios
in Persarum ditionem receptos Per-
sis Cyprii cessisse videntur, quos
Anasis primus subegerat teste He-
rodoto II, 182, ubi cf. nott. Qui
quamdiu Cyprios in ditione tenuerit,
haud constat; nec magis illud mani-
festum, num extremis Anasidis an-
nis, an eo mortuo demum cum Psam-
menitus regnum patrum suscepisset,
ab Aegyptiis deficientes Persis
se tradiderint. Nam alterutrum certe
statui necesse erit. Cyro se dedisse
Cyprios refert Xenophon Cyropaed.
I, 1, 4. VII, 4, 2. VIII, 6, 8, quem
in talibus presse sequi vix licebit,
si quidem praeter Cyprios etiam Ae-
gyptiis imperitasse scribit Cynun I,
1, 4 coll. VI, 2, 10. VIII, 6, 21. VIII,
8, 1. — ὁ ναυτικὸς στρατός de classe
intelligendum, qua simul a mari Ae-
gyptum potebat Cambyses; vid. su-
pra ad III, 13 nott. Ad quam clas-
sem licet Graeci quoque Persis sub-
diti naves praeuissent, praecipua
tamen pars a Phoenicibus mari po-
tentibus subministrata est, adeo ut
ab his totius classis penderet salus.
— Ad *ἤρτετο* conf. I, 125 et ad rem
ipsam nott. ad III, 25.

CAP. XX.

ἐντειλάμενος τὰ τε λέγειν χρῆ] Re-
tinui cum recentt. edd. *τὰ τε*, quod
Wesselingius iam dederat, pro vulg.
τά, sed pro *χοῆν* e Mediceo, Floren-
tino binisque aliis codd. recepi *χοῆ*,
probante Matthiae, qui *χοῆν* huic
loco convenire iure nobis negare vi-
detur, citans quae disputerit ad Eu-
ripid. Hec. 262. Hippol. 296. 344.
Androm. 424. Gr. Graec. §. 505 not.
Supra Noster I, 69: *ἐντειλάμενός τε
τὰ λέγειν χοῆ*, ubi male libri non-
nulli *χοῆν*. — Ad dona quod attinet,
conf. Aelian. V. H. I, 22, ubi inter
dona legatis a Persarum rege tribui
solita memorantur quoque armillae,
torques et stola Medica. Apud Xe-
nophontem in Cyropaed. VIII, 5, 18
Cyxares Cyro mittit obviam *τὴν
θνηατέρα στέφανόν τε χρυσοῦν καὶ
ψέλια φέρονσαν καὶ στρεπτόν καὶ
στολὴν Μηδικὴν ὡς δυνατόν καλ-
λίστην*. Unde Herodoti loco altero
VIII, 113 invenimus Persas, *ἄνδρας
στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους*,
ubi conf. nott. Caeterum Macrobio-
rum regio cum auro abundet, haec
munera a Cambyse per ludibrium po-
tius missa videri vult Heeren. Ideo
l. l. pag. 346; ut indignabundus Ma-
crobiorum rex alio quasi lusu re-
sponderit.

καὶ ψέλια καὶ μύρον ἀλάβαστρον]
ψέλια (i. e. *armillae*) plerique libri
iique optimi. Alii *ψέλλια*. Tu con-
feras III, 22. IV, 163. IX, 79 et quae
plura attulit Bredov. pag. 99, qui
satis docuit, apud Herodotum certe
hoc vocabulum cum una litera *λ* esse
exarandum. — *μύρον ἀλάβαστρον*
est vasculum e lapide alabastrite
confectum myrrisque repletum;
plane ut Plinius scribit, a Larchero

τοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι

laudatus, in Hist. Nat. XXXVI, 8 (T. II. p. 374): „Lapidem alabastriten . . . cavant ad vasa unguentaria, quoniam optime servare incorrupta dicitur.“ In Evang. Matth. XXVI, 7 simili prorsus modo legitur ἀλάβαστρον μύρον. De quo plurima congressit Schleusner. in Lex. N. F. s. v. I. pag. 114. Tu vid. Plutarch. Timol. 15 ibique Hess. p. 71 et Held p. 405. Ussing. De nominibb. vass. Graecc. p. 70. Krause Angeiolog. pag. 9 seq. Creuzerus haec adscripserat: „Winckelmanni opera Vol. III. p. 126 sqq. et p. 354 sqq. ed. nov. Dresd. G. H. Martini ad I. A. Ernestii Archaeolog. p. 137 et praecipue I. G. Schneideri Annotatt. in Theophrastum de Odoribus §. 40. pag. 665 sq.“ Quod vero ex Eustath. ad Homer. p. 946, 53 s. 923, 10 et Suid. s. v. λήκνθος Wesseling. insertum vult articulum τὸν ante haec verba, eo non opus esse recte monet Schweigh., a grammaticis istis, qui prioris cuiusdam grammatici observationem descripserint, ipsum Herodotum inspectum esse negans. Quibus postea haec adscripsit Creuzerus (cf. Ein alt-athenisches Gefäss etc. p. 60. Zur Gemmenkunde p. 151): „Respiciunt haec Photius (s. v. λήκνθος p. 183 ed. Dobr.), Suidas (l. l.), quos laudant interpretes. Adde Scholiastam Platonis in Hipp. mai. p. 136 Ruhnck., ubi: ἀρξενικῶς δὲ τὸν ἀλάβαστρον εἶπεν Ἡρόδοτος, qui locus Schweighaeuserum fugit caeteroqui recte monentem, articulum τὸν ante μύρον non debere obtrudi Herodoteae orationi. Reliqua, quae ad hunc locum expediendum addidit vir doctissimus, non placent. Videtur antiquus criticus, ex cuius commentariis hortulos suos irrigarunt isti Lexicographi, cum Scholiasta in integro suo exemplo legisse: καὶ χρύσειον μύρον ἀλάβαστρον eamque differentiam scripto consignasse, quo lectores intelligerent, ex Atticorum usu Herodoto scribendum fuisse καὶ χρυσέην μ. ἄλ. Habet haec repetitio adiectivi χρύσειον quandam

significationem nativae narrationis Herodoteae et alterum ΧΡΥΣΕΟΝ facile excidere poterat ante ΜΥΡΟΝ. Mihi repetito adiectivo χρύσειον non opus esse videtur, quamquam haec vox repetitur in Xenophontis loco, utique diverso, Anab. I, 2, 27: στρεπτόν χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν κ. τ. λ. Quae post στρεπτόν legitur vox περικυμένιον, eam et h. l. et III, 22 invito Herodoto in textum irrepsisse putat Naber in Mnemosyn. IV. p. 19. Sed libri omnes scripti retinent vocem, quae sane haud scio an consulto addita videatur. — De palmatum vino conf. I, 104. II, 86 ibique nott. Wesseling. consuli vult Athen. XI. p. 473 B. Polluc. X, 75.

λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων] Conf. Eustath. ad Dionys. 218. Eadem infra III, 114 coll. VII, 70, ubi de Aethiopibus: οὐλότατον τριζώμα ἔχονσι πάντων ἀνθρώπων. Quae verba sane Afrorum sive Negrorum, ut nunc vocant, gentem indicare videntur: quamquam id minus convenit, quod homines huius gentis perhibentur μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων: sed negat mirum videri posse Hoskins Travels in Ethiop. p. 310. Iesaias quoque incolas regionis Sabae corporis proceritate insignes ait XLV, 14, ubi praeter Solinum cap. 30, duodecim pedes Aethiopes longos esse narrat, alios scripturae sacrae locos de magna Aethiopum statura affert Gesen. p. 95. Add. Bohlen. ad Genes. X, 7. pag. 123. Nec multum istos differre a Macrobiis probabiliter statuisse Heerenium l. l. p. 350 seqq. supra iam monuimus. Qui idem suspicatur, has laudes de Aethiopiae gentium statura celsa ac decora fluxisse ex mancipiorum negotiatoribus, qui istas gentes praecipue laudare consueverint. — „Comparat cum his Aethiopum laudibus fabulas Germanorum, Britannorum, in Edda obvias de Aasgard, editor novae editionis operis: The history of English

αὐτοὺς φασὶ κεχωρισμένοισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιλῆην τοιῶδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρῖνωσι μέγιστόν τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν.

- 21 Ἐς τούτους δὴ ὧν τοὺς ἀνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ αὐτῶν, ἔλεγον τάδε· Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενος φίλος τοι καὶ ξείνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε, ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι διδοί, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἡδεται χρεώμενος. Ὁ δὲ Αἰθίοψ μαθὼν, ὅτι κατόπται ἦκοιεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιαῦδε· Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἐπεμψε φέροντας, προτιμῶν πολλοῦ ἔμοι ξείνος γενέσθαι, οὔτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα· ἦκετε γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς. οὔτε ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ δίκαιος· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὔτ' ἂν ἐπεθυμῆσε χώρης ἄλλης ἢ τῆς ἐωυτοῦ, οὔτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἦγε, ὑπ' ὧν μηδὲν ἡδίκηται. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε διδόν-

poëtry by Thom. Warton. (Lond. 1824.) Praef. pag. 31." Cr.

κατὰ τὴν βασιλῆην τοιῶδε] Comparentur cum hisce: Diodor. Sicul. III, 8 fin. Aristotel. Polit. IV, 4 (IV, 3, §. 7. Schneid.). Athen. XIII, 2. pag. 566 Nicol. Damascen. Excerptt. Valess. p. 518. Quae attulit Wesseling.

καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν] i. e. et cuius robur magnitudini corporis respondere iudicant. De praepositione κατὰ conf. I, 84 ibiq. nott.

CAP. XXI.

προτιμῶν πολλοῦ ἔμοι ξείνος γενέσθαι] i. e. quum magni faciat, ut mihi hospes fiat amicitiamque iungat. Conf. supra II, 37, ubi προτιμῶντες, quod non magis mutandum censui in προτιμῶντες atque hoc loco προτιμῶν in προτιμῶν, ut fecit Dindorf., qui etiam IV, 43 ἐπιτιμῶν mutavit in ἐπιτιμῶν, licet Thomas Magist. p. 358 ed. Bernard. Herodotea afferens exhibeat ἐπιτιμῶν. Quo eodem consilio ductus in antecedentibus reliqui χρῶμενος, quod idem dedit Dindorfius, sed Dietschius mutavit in χρῆόμενος, Bredovii praeceptum secutus p. 389. 390, qui ad

unam formam solutam omnia haec exigenda esse censuit, quae contractam formam praebent. In quo me assentientem haud inveniet. — Ad κατόπται conf. III, 17 ibique nott.

νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε διδόντες] Loquitur Bruce, celeberrimus peregrinator, de quodam arcuum genere apud gentem Aethiopicam, cui nunc nomen Shangalla, ad tendendum perquam difficili; indeque Herodoti Macrobios eos ipsos esse vult, quorum rex Cambysi talem miserit arcum. At recte nobis monere videtur Heeren. l. I. pag. 336, idem aequae ad vicinas quoque gentes pertinere potuisse. Doctum Anglum refellit quoque Larcherus, denuo sequitur Maltebrun. loco supra laud. p. 360. Propius ad Herodoti locum spectare videntur ea, quae de Aethiopicis scribit Diodor. Sicul. III, 8, qui utuntur ξυλίνοις τόξοις τετραπηχεσιν, οἷς τοξεύουσι μὲν τῷ ποδὶ προσβαίνοντες, ἀναλωθέντων δὲ τῶν οἰστῶν σκυντάλαις ξυλίναις διαγωνίζονται. Nec aliter de arcibus Aethiopum, qui elephantos et venantur et iis vescuntur, Strabo XVI. p. 772 retulit; ἢ δὲ τοξεία, addit, διὰ τριῶν ἀνδρῶν συντελεῖται κ. τ. λ. Ingentes

τες τάδε ἔπεα λέγετε· Βασιλεὺς ὁ Αἰθιοπίων συμβουλευέει τῷ Περσέων βασιλεῖ, ἔπειν οὕτω εὐπετέως ἔλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἔοντα μεγάθει τοσαῦτα, τότε ἐκ' Αἰθιοπίας τοὺς Μακροβίους πλήθει ὑπερβαλλόμενον στρατεύεσθαι· μέχρι δὲ τούτου θεοῖσι εἰδέναι χάριν, οἳ οὐκ ἐπὶ νόον τράπουσι Αἰθιοπίων παισὶ γῆν ἄλλην προσκταῖσθαι τῇ ἑωυτῶν. Ταῦτα δὲ εἰπας 22 καὶ ἀνέις τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἥκουσι. λαβὼν δὲ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον, εἰρώτα, ὅ τι εἴη καὶ ὅπως πεποιημένον. εἰπάντων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθείην περὶ τῆς πορφύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολεροὺς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερά δὲ

arcus Troglodytis, Aethiopiae terminis, tribuit quoque Plinius Hist. Nat. VIII, 8. Quae omnia ex Agatharchide ducta esse contendit Frieten: De Agatharchide Cnidio p. 42. 43, Herodotei loci haud immemor, qui sane inde aliquam lucem accipere poterit, cum aliorum quoque antiquitatis scriptorum testimonio id comprobatum inveniamus, gentes quasdam Aethiopiae s. Africae interioris ingentibus uti areubus iisque tractandis quodammodo excellere: hac vero arte et Scythas et Persas excelsuisse, iam supra ad I, 73 coll. ad V, 49 monuimus: unde explicatur, quod etiam Darius et Scytharum rex sibi invicem arcus misisse dicuntur in Ctesiae Perss. Excerptt. §. 17, ubi in nott. p. 145 roboris ac virtutis bellicae signum haberi arcum notavimus: de qua arcus significatione conf. quoque Creuser. Symbol. II, p. 596 seq. ed. tert. et Grotesfend in Boettiger. Amalth. II, p. 81. — Ad locutionem πῶν δὲ conf. III, 25.

ὁ οὐκ ἐπὶ νόον τράπουσι κ. τ. λ.] Affert haec Gregor. Corinth. p. 480 Schaeef. (de dial. Ion. §. 71) ob formam πῶν pro νοῦν. Vid. Bredov. pag. 248, quo eodem auctore p. 146 dedi τράπουσι pro vulg. τρέπουσι. Neque vero Melherum secutus sum in Mnemosyn. V. pag. 75 pro οὗ scribentem ὅτι. Ad reliqua conf. I, 27 ibiq. nott.

CAP. XXII.

εἰπάντων] Male in binis libris εἰ-

πόντων. Supra εἰπας et infra εἰπαν. Tu vid. nott. ad I, 49.

εἰρώτα, ὅ τι εἴη καὶ ὅπως πεποιημένον] Herodotus, qui alias in pluribus membris promiscue et interrogativis et relativis utitur vocibus (cf. I, 35 ibiq. not.), hic sola posuit relativa, ut II, 106. III, 111. IV, 45. Observavit Struve Spec. I. Quaest. de dial. Herod. pag. 49 not. (Opuscul. II. p. 323.).

δολεροὺς μὲν τοὺς ἀνθρώπους κ. τ. λ.] Tangit haec Plutarch. II, p. 863 D. p. 646 B., quocum conf. Clement. Alexandr. Stromat. I, pag. 344. „Expressit Plutarchus in Quaest. Romm. [p. 270 D.] §. XXVI, ad quem vid. Wytttenbach. Animadverss. T. III, pag. 31, ubi alios quosdam similes Plutarchi locos excitat, et conf. Jacobs ad Antholog. Gr. Vol. X. (ad Rufini Epigr. XIV) p. 163. “ Cr. Quod Reiskius pro χρώματα scribi vult αλείμματα, non magis necessarium quam quod Italus interpres substitui vult χρίσματα. — Ad structuram verbi ἐρωτᾶν in seqq. cf. supra I, 32. — τρέπον δὲ restituiamus cum Gaisf. et Matth. Cf. I, 204. II, 22. 137. III, 31. Ac libri in vulgata omnes conspirant. — In seqq. ad ἐπέεσσιν conf. Gregor. Corinth. de Dial. Ion. §. 73 ibique Koen. pag. 483. In seqq. προκείσθαι intactum relinqui, ut II, 2 κείσθαι, ab omnibus libris scriptis allatum, sed Bredovio auctore p. 377 in προκείσθαι et κείσθαι mutandum, cum Herodotus in infinitivo contractam formam praetulerit, in reliquis formas non contractas secutus. Quod mihi nondum

αὐτῶν τὰ εἴματα. δεύτερα δὲ τὸν χρυσοῦν εἰρώτα στρεπτόν 205
τὸν περιανχένιον καὶ τὰ ψέλια. ἐξηγεομένων δὲ τῶν Ἰχθυο-
φάγων τὸν κόσμον αὐτῶν γελάσας ὁ βασιλεὺς καὶ νομίσας εἶ-
ναί σφεα πέδας εἶπε, ὥς παρ' ἑαυτοῖσι εἰσι ῥωμαλεώτεραι
τούτων πέδαι. τρίτον δὲ εἰρώτα τὸ μύρον. εἰπάντων δὲ τῆς
ποιήσιος πέρι καὶ ἀλείψιος τὸν αὐτὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ
εἵματος εἶπε. ὥς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο, καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ
τὴν ποιήσιν, ὑπερησθεὶς τῷ πόματι ἐπείρετο, ὃ τι τε σιτέε-
ται ὁ βασιλεὺς, καὶ χρόνον ὅκῃσον μακρότατον ἀνὴρ Πέρσης
ζώει. οἱ δὲ σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπαν, ἐξηγησάμενοι τῶν
πυρῶν τὴν φύσιν, ὀρδώκοντα δ' ἔτεα ζῴης πλήρωμα ἀνδρὶ
μακρότατον προκέεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη οὐδὲν θω-
μάζειν, εἰ σιτέομενοι κόπρον ἔτεα ὀλίγα ζῶουσι· οὐδὲ γὰρ ἂν
τοσαῦτα δύνασθαι ζῶειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφερον,
φράζων τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι τὸν οἶνον· τοῦτο γὰρ ἑαυτοὺς
23 ὑπὸ Περσέων ἐσσοῦσθαι. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν
Ἰχθυοφάγων τῆς ζῴης καὶ διαίτης πέρι, ἔτεα μὲν ἐς εἴκοσι καὶ

persuasit vir doctus: utraque forma
et contracta et soluta Herodotum et
uti potuisset et usum esse credide-
rim. Conf. etiam IV, 22.

εἰ σιτέομενοι κόπρον κ. τ. λ.] Mo-
net Heeren. l. l. pag. 339, hunc panis
contemptum referendum videri ad
istud panis genus, quod in illis Afri-
cae regionibus ex Durra conficiatur
quodque brevi corrumpatur, ut vesci
nequeas. Iure autem idem Heeren.
l. l. p. 335 hinc concludit, Macrobios
agris colendis operatos non esse, nec
omnino agriculturam novisse, quam-
vis vitam satis cultam degisse vide-
antur.

εἰ μὴ — ἀνέφερον] Ita melio-
res libri, quos cum recentt. edd. pro-
bante Bredov. p. 370 secutus sum.
Matth. retinuit ἀνέφνον, ut olim
legebatur. Est enim hic fere loci
sensus: Namque Persae ne tot quidem
annos vivere posse dicebat nisi vini
potu se recrearent, monstrans scilicet
Ichthyophagis vinum. De verbo ἀνα-
φείν, de quo Wesseling. citat Dio.
Cass. LVI. p. 680. Aelian. H. A.
XIII, 12, Cr. confert quae plurima
ex Plutarcho collegit Wyttenbach.
in Animadverss. ad Plutarch. Moral.

I. p. 502 seq. — τῷδε, quod post
ποματι olim legebatur, abieci cum
recentt. edd. — Mox retinui: τὸ ὅτι
γὰρ ἑαυτοὺς κ. τ. λ., ubi Florentinus
cum duobus aliis libris τούτω. Conf.
III, 106 ibique nott. Cobeto et Mel-
lero in Mnemosyn. V. p. 65 displicet
praepositio ὑπὸ genitivo Περσέων
addita, quem ab ἐσσοῦσθαι pendere
vult, quamquam eiusdem perissolo-
giae quam dicit exempla exstant III,
106. IV, 197 (vel potius IV, 97).
Mihi horum locorum alia videtur
esse ratio, quae praepositionem uti-
que admittit eamque adeo requirit:
quod idem factum video III, 45, ubi
Mehler. l. l. p. 66 itidem praeposi-
tionem eiici vult.

CAP. XXIII.

ἔτεα μὲν ἐς εἴκοσι] Pro εἴκοσι
scripsi εἴκοσι. Vid. nott. ad II, 121.
Pro ζῴης in antecedd. alii ζωῆς, alii
ζῶης, ntrumque alienum ab Hero-
doto, conf. I, 32. 38 ibiq. nott. II,
77. 105 etc. — Ad rem ipsam laudat
Wesseling. Valer. Maxim. VIII, 13.
ext. 5. Numerum centum viginti an-
norum, tanquam maximum vitae hu-

ἐκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀπικνέεσθαι, ὑπερβάλλειν δέ τινας καὶ ταῦτα· σίτησιν δὲ εἶναι κρέα ἐφθὰ, καὶ πόμα γάλα. θῶνμα δὲ ποιευμένων τῶν κατασκόπων περὶ τῶν ἐτέων ἐπὶ κρήνην σφι

manae finem, iam in Genes. VI, 3 constitui hominibus a Iehova videmus: indeque etiam Moses in Deuteronom. XXXIV, 7 natus esse dicitur *centum viginti* annos, cum moretur: ut adeo vel in Herodoti loco idem numerus consulto positus videatur; conf. Bohlen. ad Genes. l. l. pag. 83. Maltebrun. l. supra l. p. 361 Macrobius arbitratur secundum annorum dimidia numerasse, quemadmodum aliae Africae gentes facere soleant, indeque factum, ut tantus annorum numerus exstiterit. Atque Heerenius quoque l. l. pag. 338 vix iis, quae de longa Macrobiolorum aetate hic narrentur, fidem adhiberi posse ait, cum mirum profecto sit, in terris tam calidis atque insalubribus inveniri homines, qui ad tantam senectutem perveniant. Equidem haec eo pertinere credam, quo alia similia, quae ex primitivo gentium aevo, orientalium potissimum, de hominibus vulgo tradantur longaevis, ut v. c. de Indis, de Iudaeis, aliis; quae de re ad Ctesiae Indd. §. 16. p. 310 seqq. plura notavi. Nec alio haec referri video a Bredovio (Untersuchung. über Gegenst. der alten Geschichte und Geograph. p. 73 seqq. 93) collata cum Graecorum traditionibus de prisca aevi heroibus, ut robustiore et celsiore corpore praeditis ita diutius viventibus, quam postera aetate mortales vivere vulgo solent. Adde quoque, quae de Arganthonio, Tartassiorum rege, memorantur supra I, 163, alia, quae Luciani libellus Macrobiolorum (T. III. p. 318 seqq. ed. Jacobitz.) supeditare potest.

ὑπερβάλλειν] Ita cum plerisque codd. et Eustathio haec afferente ad Dionys. Perieget. 218 exhibui pro ὑπερβάλλειν, quod ferri non posse docuit Bredov. p. 364 seq.

σίτησιν δὲ εἶναι κρέα κ. τ. λ.] Voculam τε, quae vulgo post κρέα legebatur, e Sanerofiti libro et Bodleiano ms. 2935 delevit Gaisford.,

HERODOT. II.

quem ego cum recentt. edd. secutus sum. Quod vero Schweigh. suspicatur excidisse aliquid, ex cap. 97 fortasse supplendum, aut κρέα τε ὅπα καὶ ἐφθὰ scribendum, id minime necessarium nobis esse videtur; nec magis placet Schaeferi emendatio κρέατα, quippe quam formam Herodoto abiudicandam censemus. Vid. modo Bredov. pag. 259, qui Herodoteas huius vocis formas collegit. Pro πόμα Cobet scribi vult πώμα, quae forma usus est Aeschylus Suppl. 914. Theb. 284. Eumen. 252, itemque Euripides Bacch. 707 et Hecub. 396, ubi Porson. hanc formam revocavit pro πόμα, quam formam Atticis incognitam dicit. Conf. Monk ad Hippol. 209. Lobeck ad Phrynich. p. 456 et quae plura hanc in rem proposuit Guil. Dindorf. in Thes. Ling. Graec. VI. p. 2300 sub h. v., Hippocratem quoque et Aretaeum eadem forma usos esse monens, quam Herodoti libri afferunt, quamque inde reicere nolui. — Ad argumentum quod attinet, observat Maltebrun l. l. lac et boum carnem siccata, quibus fruantur Macrobiani, adhuc commune esse alimentum incolarum regionis Sennaar. De carne siccata, quam etiam supra III, 18 probabiliter intelligi diximus, cogitat quoque Russel. (Barbary States in Edinbourg Cabinet Libr. XVII. pag. 117), cum illa in deliciis habeatur per has regiones.

ἐπὶ κρήνην σφι ἡγήσασθαι] De hoc fonte hunc in modum Mela III, 9. §. 2. „Est lacus, quo perfusa corpora quasi uncta pernitent. Bibitur idem; adeo est liquidus et ad sustinenda quae incidunt aut immittuntur infirmus, ut folia etiam proximis decisa frondibus non innatantia ferat, sed pessum et penitus accipiat.“ Miras huius fontis ad virtutes quod attinet, laudat Wesseling. iudicium Boerhavii, perdocti medici, in Element. Chem. I. p. 550, qui quo Herodoti narrationem veram esse probet, in illis telluris pla-

ἡγήσασθαι, ἀπ' ἧς λουόμενοι λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἴη· ὅξειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὥσει Ἰων. ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δὴ τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μηδὲν οἷόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπλέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα, ἀλλὰ πάντα σφέα χωρεῖν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο εἰ σφι ἔστι ἀληθῆως, οἷόν τι λέγεται, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν, τοῦτο τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων ἀγαγεῖ σφέας ἐς

gis ligna haberi putat ponderosissima, quae aqua ferre nequeat. Quibuscum tamen non congruunt ipsa Herodoti verba: μήτε τῶν ὅσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα, quippe quem ipsum de hac re dubitasse satis monstrant verba: εἰ σφι ἔστι ἀληθῆως, οἷόν τε λέγεται. De Sila, Indico fluvio, simile quid ex Megasthene refert Arrian. Indd. VI, 4, notante Lurchero. Ac plura retulerat Ctesias, cuius consulas fragm. p. 369 seq. de fonte, cui nihil innatet, sed omnia submergantur, ob aquam omnium levissimam, ut putat Beckmann. ad Antigon. Caryst. p. 207, nisi, quod vix credam, fabulis haec omnino erunt adscribenda. Idem Ctesias Indd. §. 30 fontem perhibet in India esse, qui, quaecunque iniecta sint, eiiciat, excepto ferro, argento, auro, aere, quae omnia immergantur. Ubi Beckmann. cogitat de aqua salis divite, cuius inde gravitas specifica maior fuerit eā, quam habeant corpora hominum caeterorumque animalium. Tu vid. nott. ad Ctesiae locum pag. 339 seq. — Formam λούόμενοι, quam libri omnes praebent, bene tuetur Bredov. pag. 392. Dindorf. Prolegg. p. XXXIX praefert λούμενοι.

κατάπερ εἰ ἐλαίου εἴη] Plures apud veteres commemorantur olei fontes, de quibus dixi ad Ctesiae fragm. (Indd. §. 11. 32) pag. 346. 347. 289 seqq. Sunt opinor fontes bituminis s. picis pleni; unde quod provenit petroleum sive naphtha, eo veteres olei vice usos esse ad eundem Ctesiam p. 346 monui. Conf. etiam, quae admonuit Hoskins Travels in Ethiop. p. 310 narrans, oleo adhuc ungi corpora in his regionibus, et

add. Russell. l. l. pag. 115, qui similia fere affert.

ὅξειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὥσει Ἰων] Matthiae in Gr. Gr. §. 376 hunc locum, quem ob genitivum (Ἰων) verbo ὅξειν additum laudat, sic reddit: „die Quelle rieche wie nach Veilchen“. Minus opinor accurate, cum ex proxime antecedentibus, cum quibus haec arcte coniungenda sunt, mente repetendum sit τοὺς λουομένους hoc fere sensu: ex hoc (fonte qui loti fuerint) odorem quasi violarum spirare. De genitivi structura monuit quoque Kuehner. Gr. Gr. §. 527. Tu vid. infra III, 113. Aeschyl. Agamemn. 1581. Blomf. Ad verba οὕτω δὴ τι conf. III, 12.

χωρεῖν ἐς βυσσόν] Duo libri βυσσόν. At βυσσόν Ionum esse e Scholl. Aristoph. Ran. 183 monet Wesseling. Add. Iacobs ad Aelian. N. A. IX, 57 et conf. Bredov. p. 21. Ad verba εἰ σφι ἔστι ἀληθῆως cf. III, 17.

διὰ τοῦτο ἂν εἶεν] Tota sententia inde a verbis τὸ δὲ ὕδωρ — μακρόβιοι ad ipsum pertinet scriptorem, qui, quae ipse de his sentiat, reliquae interserit narrationi, quae, quoniam ab aliis relata continet, per indirectam orationem affertur. Hanc ob causam mox redit in structuram accusativi et infinitivi (ἀγαγεῖν x. τ. λ.). Caeterum Herodoti rationes allatas miras videri indicat Heeren. l. l. pag. 338 not. At Hammero (Annall. Vienn. IX. p. 64) omnis haec narratio ad fabulas sacras referenda videtur indeque Macrobiorum fons similis illi fonti vitali, qui in libris Persarum sacris vocatur Ardnisur et commemoratur in carmine Schahnameh.

206 δεσμοπήριον ἀνδρῶν, ἐνθα τοὺς πάντας ἐν πέδῃσι χρυσέῃσι δεδέσθαι. ἔστι δὲ ἐν τούτοις τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμιώτατον. θεησάμενοι δὲ καὶ τὸ δεσμοπήριον ἐθεήσαντο καὶ τὴν τοῦ Ἥλιου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ 24 δὲ ταύτην τελευταίας ἐθεήσαντο τὰς θήκας αὐτῶν, αἱ λέγονται

ἐν πέδῃσι χρυσέῃσι δεδέσθαι] De usu praepositionis ἐν diximus ad I, 66. Ad argumentum citant Dion. Chrysost. Or. 79. p. 446 B. et Heliodor. Aethiopp. IX. p. 40. Respicit Herodotea quoque Plutarchus Erot. 7. p. 753 A. in his verbis: χρυσαῖς ὥσπερ ἐν Αἰθιοπία πέδαις δεδέσθαι βέλτιον ἢ πλούτῳ γυναικὸς, ubi Winckelmann. p. 127 non immemor fuit Herodotei loci. Cr. addit Lindenbrog. ad Ammian. Marcellin. XXVII, 12, 3. p. 207 ed. Wagn. et Erf. Heeren. I. l. p. 347 ea, quae de aureis compedibus narrantur, ad fabulas reiicienda esse censet; sed ferri et aeris raritatem in hisce regionibus satis ait esse notam confirmarique Cosmae narratione, qui ferrum in iis rebus recenseat, quas Aethiopes auri loco a peregrinis mercantur. Tu conf. quoque Movers: Die Phoenizier II, 3 (III, 1). pag. 67. De ferro et aere, quod prisco admodum aevo in maxime pretiosis habebatur metallis, nonnulla notavi ad I, 25, 68. — In forma θεησάμενοι et hoc loco et cap. 25 conveniunt omnes, quantum scimus, libri scripti, indeque etiam mox e Sanrofti libro alioque restitui ἐθεήσαντο, probante Bredov. p. 46. Dindorf. et Dietsch. exhibent θηησάμενοι et ἐθεήσαντο. Cf. etiam I, 8 ibique nott.

CAP. XXIV.

αἱ λέγονται σκενάζεσθαι ἐξ ὕλου] ὕλον cum Schweigh. et Gaisf. dedi pro vulg. ὕαλον, cui duo libri suffragantur. Quae grammatici Graeci de discrimine inter ὕλος et ὕαλος doceant, vid. apud Thom. Magistr. pag. 862 seqq. Moer. pag. 373. Phrynich. pag. 309 seqq. ed. Lobeck. et

quae alia affert Bredov. p. 136, qui formam ὕελος unam genuinam in Herodoto esse monuit. Conf. etiam Ideler. ad Aristotelis Meteorolog. IV, 11, 15 (Vol. II. p. 526). Matthiae et Dindorf. retinuerunt ὕαλον. — Ad argumentum loci potissimum conferatur Diodori vel potius Ctesiae, quem citat, locus II, 15., in fragm. Ctes. pag. 410 seqq., ubi, quod ad dissensum Ctesiae atque Herodoti attinet, eum Diodoro potius pro more minus accurate Ctesianos libros exscribenti attribuendum videri monui. Quid vero voce ὕελον Herodotus designarit, id certo definire difficillimum. De vitro, quod multo labore coquitur nec in terra ipsa nascitur, quo minus intelligamus, obstant ipsa Herodoti verba (ἡ δὲ σφι πολλὴ καὶ εὐεργὸς ὀρίσεται); quamquam ita placuit Pauwio (Recherch. philos. sur les Egypt. I. p. 191 coll. p. 283), Vincent. p. 794 seqq. ad calcem Renel. de geogr. Herod. et viro nobilissimo de Minutoli: Nachträge z. Reise etc. pag. 224 seqq. *Crystallum* *) significari suspicatus est Heeren. Ideen. II, 1. p. 335; quod tamen ipsum in calidissimis regionibus illis nec oritur nec omnino facile est elaboratu. Palmerium (ad Diodor. I. l.) si audias, fuit metallica quaedam species, quam tamen ipse se ignorare fatetur, hoc adiciens: „stibium certe, quod et antimonium dicitur, videtur esse quaedam vitri species.“ *Electrum* s. *succinum* fuisse, probare studuit Gataker. ad M. Anton. IV. p. 133, accedente M. Gesnero in Commentt. societ. Gotting. III. p. 92, obloquente Wesselingio (ad Herodoti locum), cui ipsi in mentem venerat *sal fossilis* (nos: *Steinsalz*), qui ingenti copia

*) Apud Achill. Tat. II, 3 ὕαλον ὀρωρυγμένην explicant *crystallum*.

σκευάζεσθαι ἐξ ὑέλου τρόπῳ τοιῶδε · ἐπεὶ τὸν νεκρὸν ἰσχνή-
νωσι, εἴτε δὴ κατὰ περ Αἰγύπτιοι εἴτε ἄλλως κως, γυψώσαν-
τες ἅπαντα αὐτὸν γραφῇ κοσμεύουσι, ἐξομοιεύντες τὸ εἶδος ἐς
τὸ δυνατόν, ἔπειτα δὲ οἱ περιστᾶσι στήλην ἐξ ὑέλου πεποιη-
μένην κοίλῃν · ἥ δέ σφι πολλὴ καὶ εὐεργὸς ὀρύσσεται. ἐν μέσῃ
δὲ τῇ στήλῃ ἐνεὼν διαφαίνεται ὁ νέκυσ, οὔτε ὁδμὴν οὐδεμίαν

in quibusdam Aethiopiae partibus proveniat et ex nativis secetur montibus, quodque in lucem quando prolatum sit, ita durescat, ut ab imperitis pro vitro haberi possit. Add. Brongniart: Traité elem. de Miner. T. I. p. 144. Et eo quodammodo inclinatur Italus interpres, multum de h. l. disputans. Ad Wesselingii sententiam accesserunt plerique recentiores, de salis fossilis genere quodam hic cogitandum esse rati, Bohlen: Das alte Indien. II. p. 183, Iul. Magnus: Das Einbalsamiren d. Leichen pag. 65, Thierfelder in: Ien. Litt. Zeit. 1845. nr. 285. p. 1138. Atque mihi quoque haec sententia probabilior videtur iis, quae statuit Fritze: De conditura corpp. mort. (Berolin. 1834). p. 36. h. l. de gummi acacia cogitans, quo soluto mortuorum corpora circumfundi potuerint. Atque iam Heynio (De fontibb. Diodor. p. LX. ed. Bip.) placuerat bitumen s. gummi; Werfero, quantum ex iis, quae in Act. phil. Monacc. I. p. 107 scripsit, intelligere licet, sal montanus; Gallo interpreti, Miot, species micae. Nec magis placet qui olim in mentem venerat alabastriles lapis, ad quem spectant, quae in Creuzeri Commentt. Herod. p. 54. not. 26 (ubi de h. l. consuli vult prae-ter viros doctos supra laudatos Heyn. in Notit. Mum. Gottingens. p. 8, Zoeg. de Obelisc. p. 261. 266, Com. de Palin in Fragmens sur l'etude des hieroglyphes T. I. p. 4 seqq. p. 12, Boettiger: Ideen zur Archaeolog. d. Mal. p. 57, Blumenbach. in: Beiträg. zur Naturgesch. II. p. 122) leguntur: „Pellucidum penitus sarcophagum ex uno lapide alabastrite confectum ipsis Thebis Aegyptiacis e sepulcro nuper admodum eruit Belzoni, ut ipse quidem perscripsit in epistola ad Viscontium data

(Journ. d. Deb. 30 Mart. 1818). Quae res numquid ad Herodoteum l. faciat, non decerno. Et lege, quae hanc in rem modeste dubitans monuit Iomard, in Journ. d. Sav. 1818 m. Mai. pag. 310 seqq. Neque magis dicam de alabastrite. Tu vid. Plin. H. N. XXVI, 8, 12 et Hillii Obs. phys. et critt. ad Theophrast. De lapidd. pag. 45 seqq. Et conf. ipsum Belzon. in itin. eximias huius sarcophagi virtutes praedicantem (Voyage en Egypt. et en Nubie traduit par Dep. ping. Paris 1821. T. I. p. 380 seqq.), ubi inter alia leguntur haec: „il est fait du plus bel albâtre oriental: n'ayant que deux pouces d'épaisseur, il devient transparent, quand on place une lumière derrière une des parois.“ — Quem sarcophagum nunc satis constat in museo asseruari Britannico. Conf. Heeren. l. I. II, 2. pag. 267 not.

[ἐπεὶ τὸν νεκρὸν ἰσχνήνωσι] i. e. quando cadaver arefecerint. Quod ad septuaginta illos dies opinor spectat, de quibus supra II, 86, ubi conf. nott. Ad formam ἰσχνήνωσι conf. Bredov. p. 357. Mox γυψῶν est: gypso obducere. Tu vid. Boettiger. l. I.

[γραφῇ κοσμεύουσι] i. e. „(corpus gypso obductum) picturā ita exornant, ut speciem quam maxime similem vivo referat s. ad veri ac vivi corporis similitudinem quam proxime accedat, deinde cavam ei circumdant columnam ex vitro confectam.“ Tu conf. II, 86 et ad vocem γραφῇ II, 73. 78. In seqq. vox εὐεργὸς (facilis tractatu) eodem sensu apud Theophrastum invenitur Hist. Plant. III, 9. §. 2 et 6. V, 1. §. 1 et 6. §. 2. Aristotel. Part. An. II, 16. — ἀεικὲς (i. e. molestum, ingratum) invenitur quoque III, 33 coll. VI, 98, ubi vid. nott.

ἄχαριν παρεχόμενος οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδέν· καὶ ἔχει πάντα φανερά ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκρῳ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχουσι τὴν στήλην ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες, πάντων τε ἀπαρχόμενοι καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες, μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομίσαντες ἱσταῖσι περὶ τὴν πόλιν.

Θεσάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι ἀπαλλάσσοντο 25 ὁπίσω. ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων ἀντίκα ὁ Καμβύσης ὀργὴν ποιησάμενος ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε παρασκευὴν σίτου οὐδεμίαν παραγγείλας οὔτε λόγον ἑωυτῷ δοὺς, ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς ἐμελλε στρατεύεσθαι. οἱ δὲ ἐμμανὴς τε ἑὼν καὶ οὐ φρενήρης, ὥς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο, Ἕλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ ταύτῃ τάξας ὑπο-

καὶ ἔχει πάντα φανερά] i. e. „columna omnia manifesta s. conspicua habet sicut ipsam cadaver,” ut reddit Schweigh. hoc adiiciens, mumias Aegyptias non nisi anteriore parte conspici potuisse, quum dorsum arculæ esset tectum, hoc vero cadaver omni ex parte, et posteriori et anteriori, conspicuum fuisse ob columnam vitream, in qua inclusum erat, omni ex parte perspicuam. Itaque ad ἔχει ex antecedentibus mente repetendum ἡ στήλη, id quod etiam fecit Negris, hoc modo locum explicans: καὶ ἡ στήλη ἐκτίθησιν εἰς τὰς ὄψεις μοῖως ὅλα τὰ μέρη τοῦ νεκροῦ. Verba αὐτῷ τῷ νέκρῳ Remig. cod. ante προσήκοντες collocat, probante Wesselingio et Larchero, refragante Werfero in Actt. phil. Monacc. I. p. 106 seq., qui vulgatam sic tuetur: „cadavera gypsata et picturata cippis salis montani excavatis inserta perlucet sine ullo foedo odore et omnia corporibus ipsis (αὐτῷ τῷ νέκρῳ) similia (ὁμοίως) ostendunt (φανερά). Igitur αὐτὸς ὁ νέκρως non est idem, quod ὁ νέκρως, verum hic cadaver gypsatum picturâque exornatum, ille corpus merum, in cuius speciem gypsatum corpus formabatur.”

οἱ μάλιστα προσήκοντες] i. e. maxime necessarii, cognati, ut II, 86. 90 vel II, 36 init. τοὺς μάλιστα ἰκνέεται. Quod sequitur: πάντων τε ἀπαρχόμενοι valet: omnium rerum primitias offerentes, ut IV, 61, ubi vid. nott., idque apte coniungitur cum sacris

s. victimis mortuo corpori adductis (καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες). Conf. etiam supra nott. ad I, 92.

CAP. XXV.

Θεσάμενοι δὲ τὰ πάντα] Ad Θεσάμενοι conf. III, 23 ibique nott. ὀργὴν ποιησάμενος idem valet atque ὀργισθεὶς (iratus), notante Valcken., qui laudat VII, 105. Thucyd. IV, 1:4. coll. 123, et similes locutiones, ut θῶνμα ποιείσθαι, alias, I, 127. VI, 28. VIII, 74. Tu vide nott. ad I, 68.

οὔτε λόγον ἑωυτῷ δοὺς] i. e. nec secum reputans. Vid. nott. ad I, 97. II, 162. V, 75. VI, 86.

οἱ δὲ ἐμμανὴς τε ἑὼν καὶ οὐ φρενήρης] i. e. utpole furiosus nec mentis compos. Ac notat hoc παραλληλισμῶν genus, Sophocli (v. c. Antigoni. 498. Electr. 474), aliis quoque usitatum, Valckenarius, laudans III, 34. V, 42. IX, 54. Alia quoque affert Karsten. ad Aeschyl. Agamemn. 712 et 1077. φρενήρης, quod itidem exstat locis Herodoteis modo allatis III, 30. V, 42, Glossa Herodotea explicat σωφρων. Supra II, 120 invenitur φρενοβλαβής, mente captus.

Ἕλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας] Add. quae infra leguntur: τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν, quod ad Cares Ionesve aliosque Graecos erit referendum, qui ex quo tempore Persis se dederant, et tributum et copias ad classem, quae Phoenicum maxime navibus constitit (πᾶς ἐν

μένειν, τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. Ἐπεὶ τε δὲ στρα- 207
τευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς πέντε
μυριάδας· καὶ τούτοις μὲν ἐνετέλλετο, Ἀμμονίους ἐξανδρα-
ποδισαμένους τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπρῆσαι, αὐτοὺς δὲ
τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν ἦε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. Πρὶν δὲ τῆς
ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα
πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτίων ἐχόμενα ἐπελελοίπεε, μετὰ δὲ
τὰ σιτία καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα· εἰ μὲν νυν
μασθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸν

Φοινίκων ἤρητο ὁ ναυτικὸς στρα-
τός III, 19 fin.), praebere coacti
erant. Vid. nott. ad III, 13. — αὐ-
τοῦ ταύτῃ valet eo ipso loco, quo scil.
erant, cum expeditionem pararet
Cambyses, in Aegypto. Vocula ταύ-
τῃ, quam Sanerofti liber habet, cae-
teri fere omittunt indeque etiam eie-
cerunt Dindorf. et Dietsch. Sed vid. I,
189 ibique nott. Ad verbum medium
ἀγόμενος (secum ducens) consulto po-
situm cf. Bornemann. ad Xenophont.
Cyropaed. II, 1. §. 2. — In seqq.
τούτοις scripsit sensum magis re-
spiciens quam genus grammaticum;
spectat enim τούτοις ad πέντε μυ-
ριάδας τοῦ στρατοῦ.

τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς] Arti-
culum τὸ ante τοῦ omittit Sanerofti
liber. Male; nam usus loquendi arti-
culum repetitum satis sibi flagi-
tare videtur. Cr. citat Schaefer.
Melett. critt. p. 8. Quod ad argu-
mentum attinet, eadem fere, quae
Herodotus tradit, exstant in Diodori
Excerptt. Valess. p. 249 (X, 33). Iu-
stinus I, 9 haec tantum de tota Cam-
bysis expeditione scribit: „Ad Ham-
monis quoque nobilissimum templum
expugnandum exercitum mittit, qui
tempestatibus et arenarum molibus
oppressus interit.“ In Ctesianis Ex-
cerptis apud Photium nihil plane de
his traditum reperimus. De Iovis
oraculo atque Ammonis vid. Hero-
dot. II, 18. 32 ibique nott.

πάντα αὐτοὺς — ἐπελελοίπεε] i. e.
omne ciborum genus eos defecit. Tu
conf. II, 25 ibiq. nott. Pro ἐπελε-
λοίπεε liber Sanerofti ἐπιλελοίπεε,
omisso augmento, de quo vid. ad I,
94 nott. Ad verba: τὰ εἶχον σιτίων

ἐχόμενα conf. I, 120 ibiq. nott. et ad
seqq. ἐπέλιπε κατεσθιόμενα eodem
fere modo Noster dixit, quo III, 108
coll. VII, 21. 58. 127. Conf. Kueh-
ner Gr. Gr. §. 392, c, α.

ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε] i. e. Si
Cambyses obstinatione sua victa, con-
silio mutato, ad aliam, meliorem scil.
sententiam, se convertisset. Verbum
γνωσιμαχεῖν, quod Ionicis adnume-
ratur vocibus a Gregor. Corinth. p.
539, invenitur VII, 130. VIII, 29,
unde sumpsit Pausanias IX, 7. §. 4,
ubi vid. Siebelis p. 27. Glossa He-
rodotea exponit τὸ γινῶναι τὴν ἐαν-
τοῦ ἀσθένειαν, τὴν τε τῶν ἐναν-
τίων ἰσχύν. Eadem habet Grego-
rius Corinth. I. I. — Quam longe
autem meridiem versus Cambyses
processerit, id ex Herodoto accura-
tius definiri posse negat Heeren. I. I.
p. 337, ubi non fugit virum doctum,
quod alii tradunt rerum scriptores,
ad Meroëm usque venisse Camby-
sem. A quo ipso Meroëm conditam
sororisque vel matris nomine appel-
latam fuisse auctor est Strabo XVII.
p. 750 s. 1139 et Diodor. I, 33, ubi
conf. Wessel. Conf. ibid. I, 34, ubi
Cambysis imperium in quaedam Ae-
thiopiae loca commemorat. Inde opi-
nor Ampelius in libr. memor. 13. §. 2:
„Cambyses — cum septuaginta mi-
lia hominum subegisset in Aegypto
et regem eius Amasin, Aethiopiam
profectus, magna parte militum per
famem amissa, irritus rediit; ur-
bem tamen ibi condidit Meroën.“ —
In seqq. ad vocem ἀρχῆθεν conf. I,
131. II, 138 et ad Ionicam vocem
ἀμαρτὰς I, 91. 119. VIII, 140. De
locutione λόγον ποιῆσθαι conf. I, 4.

στρατὸν, ἐπὶ τῇ ἀρχῇθεν γενομένη ἀμαρτιάδι ἦν ἂν σοφὸς ἀνὴρ, νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιεύμενος ἤτε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται, ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιη-
φαγέοντες διέζων, ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτῶν τινες ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐ-
τῶν ἀποκληρώσαντες κατέφαγον. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμ-
βύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπείσ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας στό-
λον ὁπίσω ἐπορεύετο, καὶ ἀπικνέεται ἐς Θῆβας, πολλοὺς ἀπο-
λέσας τοῦ στρατοῦ. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν τοὺς
Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω
ἐπρηξε. Οἱ δ' αὐτῶν ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσταλέντες στρατεύε- 26
σθαι, ἐπεὶ τε ὀρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων ἐπορεύοντο ἔχοντες
ἄγωγους, ἀπικόμενοι μὲν φανεροὶ εἰσὶ ἐς Ὅασιν πόλιν, τὴν

13. 213 etc., ne plura. — νῦν δὲ eodem modo legitur III, 15. 21. 40. V, 65. 92. §. 1. Vid. C. Fr. Hermann. ad Lucian. de conscrib. hist. pag. 226 seq. et Apitz. Adverss. ad Sophocl. Trachin. pag. 95. — Pro σοφὸς ἀνὴρ, quod retinui, Dindorf. et Dietsch. e nonnullis libris ἀνὴρ σοφὸς, ordine inverso.

ἐκ δεκάδος γὰρ κ. τ. λ.] Similem fere in modum locutus est Pausan. I, 20. §. 4. Ad verba proxime antecedentia: ἕως μὲν τι εἶχον κ. τ. λ. Wessel. conferri vult Liban. Decl. XIX. (I. p. 507) et Senec. de ira III, 20.

ἀπείσ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας στόλον] Citat haec Thomas Mag. p. 811 s. v. στόλος. — In seqq. ἐκ Θηβέων cum Schweigh. et Gaisf. retinui. Vid. Bredov. p. 217 seqq. Mediceus liber: Θηβῶν, alii plures Θηβαίων.

ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἐπρηξε] i. e. adeo cessit infelicitur adversus Aethiopes suscepta expeditio. Ita Valcken. notans, Graecos in designanda aliqua calamitate nonnunquam uti verbo παῤῥαι simpliciter posito, mali ominis voce κακῶς omissa, ut apud Herod. IV, 77. Thucyd. VII, 24. Demosthen. pro Coron. p. 172 [cap. 57 s. §. 151. pag. 293]. Add. Herodot. V, 78. VI, 44 coll. 94. VII, 18. VIII, 129. Apitz l. l. pag. 111.

CAP. XXVI.

οἱ — ἐπ' Ἀμμωνίους] De Ammonis diximus ad II, 32.

φανεροὶ εἰσὶ ἐς Ὅασιν πόλιν] De Oasibus hunc in modum Strabo XVII. pag. 791. s. 1140 A: Αὐάσεις δ' οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι τὰς οἰκουμένης χώρας, περιεχομένης κύκλῳ μεγάλαις ἐρημίαις, ὥς ἂν νήσους πελαγίας· πολὺ δὲ τοῦτ' ἐστὶ κατὰ τὴν Λιβύην· τρεῖς δ' εἰσὶν αἱ πρόσχωροι τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ὑπ' αὐτῇ τεταγμέναι. Add. ibid. II. p. 130 s. 192 infra et 193. Stephan. Byzant. s. v. Αὐάσις. Atque de ipso nomine, ut inde ordiar, citant Bochart. Phaleg. IV, 29. p. 320 D. E., Iac. Ludolf. in Commentt. ad Histor. Aethiopp. pag. 50 seqq., Langlès in Append. II. ad Voyage de Hornemann. T. II. p. 343 seqq. Nam apud Coptas etiamnum antiqua vox, sive Οάσις fuit sive Αὐάσις, residet in formis Ouahsi et Ouah, quorum hoc cum Arabum voce Wah, qua nunc vulgo Oases significantur, convenire volunt. In quibus domicilii s. loci habitati subest notio. Vid. Ritter: Erdkunde I. pag. 1004, Minutoli Reise z. d. Tempel des Iupp. Amm pag. 86 ibiq. laudat et in primis Ideler in: Fundgruben des Orients IV. p. 397. Si sequamur Uhlemann. in Philolog. Aegypt. p. 12, haec vox locum significat, ubi bibi queat. — Quod vero unam modo Noster vocat

ἐχουσι μὲν Σάμιοι, τῆς Ἀσχιωνίης φυλῆς λεγόμενοι εἶναι· ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ Θηβῶν διὰ ψάμμου· οὐ-

Oasin, Strabo l. I tres, Ptolemaeus (IV, 5. p. 280) duas, quas easdem nunc quoque constituunt, credibile sit, quae nunc magno intervallo separantur Oases binae, eas olim unam fuisse eandemque Oasin continuam. Quarum quae maior est, ad meridiem magis conversa (nunc vocant *El Wah el Keblich* sive etiam simpliciter *El Wah*), sita intermedia a Thebis Ammonium proficiantibus, eam ab Herodoto h. l. indicari, vix dubium; in qua qui nunc appellatur locus *El Karghé*, eum pro *Oasi wbe*, quam Noster dicit, habendum esse viri docti statuunt. Reperiuntur in ista terra duorum peregrinatorum, Caillaud et Edmonstone, studio perquisita et cognita monumentorum antiquorum rudera, templorum vestigia, aedes Graecis inscriptionibus ornata. Tu vid. Heeren. Ideen II, 1 p. 218 seqq., Ideler l. I. IV. pag. 412. 417, Rennel. l. I. p. 630, Schlichthorst l. I. p. 98 seq., Ritter. l. I. I. pag. 965. 968 seqq. 1004 seqq., Hoskins Visit of the great Oasis etc. (London 1837) p. 252 seqq. 274 seqq. 283.

Σάμιοι τῆς Ἀσχιωνίης φυλῆς] Quum apud Etymolog. p. 160, 22 binae tantum Sami memorentur tribus *Σχησία* et *Ἀστυπαλαία*, Berkelius ad Stephan. Byzant. s. v. *Ἀῶσις* hic pro *Ἀσχιωνίης* reponi vult *Σχησίας*. Quo minime opus esse monuerunt dudum interpretes Herodotei. Et affert Wesseling. Nicandri Alexipharm 151 cum Scholiis et Herod. III, 3). Panofka de Samiorum tribubus (Res Samm. p. 81 seqq.) disputans tribus partibus, in quas Sami civitatem Polycrates diviserit (cf. Herod. III, 39), respondisse videri monuit has tribus tres, quarum binae memorantur ab Etymologo, tertia Herodoti sit *Ἀσχιωνία*, ab Aeschryone heroe, ad quem auctorem tribus referatur, sic appellata. Si vero cum viro docto (Ideler l. I. pag. 418) quaeras, quo pacto Samii isti in hanc Oasin devenerint, num a Persis illuc traducti illo ex more, quo

gentes victae alias prorsus in regiones haud raro transferebantur, an potius ipsi illuc profecti mercandi causa sedesque illic figentes: malim hoc ipsum statuere, praesertim cum Samiorum res navalis et mercatura iam Olymp. XXXVII maxime floret, ut vel Tartessum venirent. Quo eodem ferme tempore illos in Oasin maiorem venire potuisse, haud quidem ab omni probabilitate abhorret. Conf. Mueller. Aeginett. p. 67 et Letronne in: Revue d. d. mond. T. IX. p. 524 seq. et Mém. de l'Acad. des Inscrip. XVII, 1 pag. 12 seq., qui merito ad ea, quae h. l. de Samiis, quos in mediis Africae desertis invenimus consistentes, traduntur, attendi nos vult: etenim egregie inde Graecorum cognoscuntur studia, qui, ex quo Aegyptus peregrinis omnino patefacta est, non ipsam solum Aegyptum totam permearint commercium agentes, verum etiam longius processerint ultra huius terrae fines atque in Oasi con sederint, quae intermedia sita inter Aegyptum atque interiores Africae tractus, Darfur et Khordofan nunc vocant, maxima ad commercium agendum praebuit commoda. Horum Samiorum quod nullum posthac reperitur vestigium, haud mirum videtur Letronnio, cum in eandem Oasin haud paucos quoque Aegyptios credibile sit se recepisse, quibuscum Samii deinde plane coaluerint. Idem Letronnius hosce Samios antea Abydum tennisse suspicatur, quam urbem Milesios condidisse auctor est Stephanus Byzantinus s. v. *Ἀβυδος*.

ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδὸν] Hoc optime congruere cum vero locorum intervallo monet Heeren Ideen II, 1. p. 219. Cum enim duplici via ad Oasin perveniri possit, illam, quae magis meridiem versus ducat et antiquis temporibus maxime fuerit frequentata, explere LII horas, quas dicunt, ut commode septem diebus confici possit. Qui autem Thebis Ammonium proficiuntur, iis medio in itinere sita est haec

νομάζεται δὲ ὁ χώρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν Μακάρων νῆσος· ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χώρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸν

Oasis, ubi adhuc mansio est et statio iter facientium. Conf Heeren. l. l. p. 220, Ideler l. l. IV. pag. 408. 413 coll. Rennel. p. 630.

κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν] Monet Valcken., in hac formula articulum τῇν post praepositionem vulgo addi, ut II, 30. IV, 52. Sed omittitur IV, 110. VI, 98. — Ad verba ὅτι μὴ conf. nott. ad I, 18. II, 50.

Μακάρων νῆσος] νῆσος cum Schweigh., Gaisf. et Matth. reponendum censui, libris plerisque probantibus atque Stephan. Byz. s. v. Ἀνασις. Et hanc lectionem, quam recentt. odd. etiam receperunt, merito sequitur Italus interpres. Weselingius primus dederat νῆσοι, quod praeter duos libros scriptos praebent Valla, Olympiodor. apud Phot. p. 191 s. 111 et Eustath. ad Homer. Odys. IV. p. 1509, 30 s. 186, 51. Quibus sane Beatorum quae feruntur insulae in Atlantico mari, poetis maxime celebratae, obversatae esse videntur, cum singularem in pluralem commutarent. Hinc autem factum opinor, quod in epigrammate apud Tzetz. ad Lycophron. 1194 pag. 952 ed. Muelleri. de una urbe Thebarum Boeotiae invenitur αὐτὸ' εἰς Μακάρων νῆσοι. Singularem numero de eodem loquitur loco Photius Lex. Gr. p. 178, cui iunge Hesych. II, 52, Suid. p. 483 et Phavorin. p. 1206, qui eadem tradentes variant in Μακάρων νῆσος et Μακάρων νῆσοι. Monuit haec Creuzer. in Commentt. Herodd. p. 91. Ac nemo fere nescit, iam mature Beatorum insulas inveniri et laudari sedes piorum hominum vita defunctorum, post autem, Augusti potissimum aevi et sequenti haec maximo pere exornata et amplificata fuisse a poetis.

Ad Herodoti locum quod attinet, haud mirum esse scribit Ideler l. l. p. 397. 398, quod haec appellatio ad Oases Africae quoque fuerit traducta, quippe quae fontibus abundantes, herbarum arborumque flore insignes iis, qui e desertis adveniant,

verae videantur esse beatorum sedes. Idem monet Minutoli l. l. p. 85.

— „Ac pervenisse ad Graecos homines famam Elysii in Aegyptiorum finibus siti, loquuntur veterum scriptorum excerpta, quae leguntur ap. Etymol. magn. p. 428, p. 388 Lips., Suidam in Ἑλλήσιον, Tzetz. ad Lycophr. v. 1194. 1204 et Eudociam p. 219. In loco Aegyptiaco accuratius designando variatum esse nemo mirabitur. Sic, ut hoc utar, Apion locum designaverat inter Canobum et Zephyrium, teste Eustathio ad Odys. p. 1509 pag. 186 infr. Basil. Illud docte, si quid video, ex hoc ipso loco HomericO (Odys. IV, 561 seqq.), ubi Aegyptius Proteus Menelao vaticinatur, efficere studuit Zoëga De obelisc. p. 296: „„universam fabulam de Elysio s. de beatorum insulis Aegyptiacae esse originis.““ Quam rem odorari quodammodo tibi videre, ubi legeris, quomodo Herodorus et Olympiodorus ap. Phot. in Bibl. p. 191 (p. 111. Hoesch.) Homericas res, veluti Phaeaciam adeoque Homeri patriam ad illas Aegyptias et Thebaicas insulas Beatorum retulerint. Nam ut Thebarum mentionem persequar, alio loco e Pherecydis, Antiochi, aliorum scriptorum testimoniis didicimus, utrarumque Thebarum et Aegyptiarum et Boeotiarum primordia, miracula et eventa multis partibus ab antiquis hominibus coniuncta esse (v. Melett. I. p. 94). Hinc in hac urbe condenda Ogygus Aegyptiacarum Thebarum rex dicitur πάντα ποιήσας εἰς ὄνομα τῶν Ἀλγυπτίων Θεβῶν. Eo referendum arbitror, quod Boeotiae Thebae suas habuere Beatorum insulas. Photius Lex. Gr. p. 178: Μακάρων νῆσος, ἡ ἀκρόπολις τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Θεβῶν τὸ παλαιόν, ὡς Ἀρμένδας. Eam vero famam si quaeris, ego ortam crediderim non solum ab agri Aegypti superioris fertilitate, verum inde quoque, quod in Thebarum Libyaeque confinio amplissima spelaea longe lateque patebant, ab antiquissimo inde tempore opulentorum Ae-

στρατόν· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμώνιοι καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες, ἄλλοι οὐδένες οὐδὲν ἔχουσι εἰπεῖν περὶ αὐ- 208 τῶν· οὔτε γὰρ ἐς τοὺς Ἀμμωνίους ἀπίκοντο, οὔτε ὁπίσω ἐνόστησαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπ' αὐτῶν Ἀμμωνίων· ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ὀάσιος ταύτης λέναι διὰ τῆς ψάμμου ἐπὶ σφέας, γενέσθαι τε αὐτοὺς μεταξὺ κου μάλιστα αὐτῶν τε καὶ τῆς Ὀάσιος, ἄριστον αἰρεομένοισι αὐτοῖσι ἐπιπνεῦσαι νότον μέγαν τε καὶ ἑξαισιον, φορέοντα δὲ θίνας τῆς ψάμμου καταχῶσαι σφεας, καὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμώνιοι μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι περὶ τῆς στρατιῆς ταύτης.

27. Ἀπιγμένου δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν ἐφάνη Αἰγυπτίοισι

gyptiorum sacerdotumque ac regum cadaveribus recipiendis destinata. Malo enim hac in causa cum d'Anvillio facere (Mém. sur l'Egypt. p. 188), quam cum Larchero (Tabl. geogr. p. 376). Nam antiquis Graecis illa sepulcra Thebaica ignota fuisse nemo crediderit, qui loci Homerici de magnitudine Thebarum vim intelligere calleat. At vero sufficit nobis ad nostram causam illud tenere: sub rerum Aegyptiarum primordiis Thebas eo loco ac numero fuisse, ut et reipublicae et religionum caput ac fastigium censeretur. "Creuz. in Commentt. Herodd. p. 90 seqq.

λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπ' αὐτῶν Ἀμμωνίων] καὶ cum Schweigh. et Gaisf. reposui. Abiecerat Wesselingius, quem recentt. edd. secuti sunt. Hanc vero narrationem, de qua confertur Iustin. I, 9 et Senec. Quaest. Natt. II, 32, si quis, quae vel recentioribus temporibus illic accidisse dicuntur, reputet multosque peregrinantes una cum camelis, aliis, arenā ventis adflatā obrutos esse norit, minime incredibilem videri vix est, quod moneam. Neque incredibile illa videtur viro docto, Iul. Magnus: Das Einbalsamiren der Leichen p. 8, aliisque viri doctis. Quin quod his ipsis in regionibus, in quibus Cambysis exercitum periisse verisimile est, nuper admodum loca altiora, ex ossibus quae constant, terrā sepul-

crorum ad instar superimpositā, inventa sunt, triginta numero, quae singula vel centum adeoque plura hominum cadavera continere potuerint. Ac plures istiusmodi colles fore ut inveniantur, adfirmant desertorum istorum incolae. Vid. Ritter: Erdkunde I. pag. 968 coll. Ideler. I. I. p. 417, cui, quae de numero exercitus Persarum hic narrantur, exag-gerata videntur; Persas ille putat, a ductoribus Aegyptiis in mediis desertis derelictos et proditos, ita prae defatigatione omniumque rerum, aquae praesertim, inopiā periisse. Attigit Herodoteam narrationem quoque Hoskins (Travels in Ethiop. p. 30. Visit. to the great Oasis etc. pag. 260 seqq.), qui in desertis prope Siwah colles inveniri scribit arenae, quae ventorum vi mota transire volentes impediāt eosque regredi cogat: neque vero totum exercitum aliquot myriadum huiusmodi turbinibus pessumdari potuisse putat, sed Persas a viae ductibus falsos in perniciem esse ad-ductos. — αὐτοῖσι pro vulg. αὐτέοισι e Sancerfti libro dedi cum recentt. edd. iubente Bredov. pag. 246. — ἑξαισιος de vento admodum vehementi omnemque modum excedente dixerunt quoque Xenophon Hellen. V, 4, 17 et Plato Tim. pag. 22 E. Quae antecedunt, μέγαν τε καὶ, pro glossemate habet Mehler in Mnemosyn. V. p. 66, cui equidem minime assentior.

ὁ Ἄπις, τὸν Ἕλληνας Ἐκαφον καλέουσι. ἐπιφανέος δὲ τούτου

CAP. XXVII.

ὁ Ἄπις] Scripsi cum recentt. edd. Ἄπις pro vulg. Ἄπις auctore Iacobi. ad Aelian. N. A. X, 28. p. 356 et Siebel. ad Pausan. I, 18. p. 57 et II, 5. §. 5. p. 176, cum prior syllaba producat. Conf. Saal. ad Rhiani fragm. p. 48.

τὸν Ἕλληνας Ἐκαφον καλέουσι] Vid. nott. ad II, 153 fin., ubi eadem leguntur. Ipsum nomen, ut ad h. l. iam monuimus, apud Aegyptios notis hieroglyphicis exhibitum sonat *Hpi* (*Hapi*, *Hepi* s. *Api*; cf. Bunsen Egypt's Place etc. I. p. 431. 512 seq., Roeth. Geschicht. d. abendl. Philosph. I. nott. pag. 113 seq., Lepsius: Ueber den Apiskreis in: Zeitschrift. d. deutsch. Morgenländ. Gesellschaft. VII. p. 428) ac declarat *iudicem* (mortuorum scil. in inferis) cognomenque inde est Osiridis, supremi mortuorum iudicis, cui quae consecrata erat bestia, huius quoque nomen assumebat. Hic igitur Apis, qui non ad eximium quoddam bonum genus pertinebat (cf. Link: Die Urwelt pag. 190), sed ex vulgari bono genere erat quaerendus, nulla alia re insignis nisi iis, quae in eodem requisita fuisse Herodotus cap. 28 indicat, Memphi quando inventus erat, in Vulcani templo nutriebatur, ut Nostrer II, 153 tradit, vivusque omnino in hac urbe, consentientibus veterum testimoniis (vid. modo Diodor. Sicul. I, 84 coll. 21. Plutarch. De Is. et Osir. 20. p. 359. Strab. XVII. p. 803. 805. 807) colebatur atque mortuus sepeliebatur (Plutarch. De Isid. et Osirid. cap. 29. p. 362 B). Etenim ut Mnevis, alter taurus, Soli (*Helioph*) erat consecratus indeque in Solis urbe (Heliopoli) colebatur, ita Apis ad *Lunam* aequae pertinuisse traditur a veteribus (Porphyr. apud Euseb. Praepar. Evangel. III, 13. Ammian. Marcellin. XXII, 14, 7. Plutarch. l. l. cap. 43. p. 368. Aelian. Nat. An. XI, 11. Suidas s. v. Ἄπις, quae afferunt Roeth. l. l. et Lepsius l. l. pag. 427) atque ad *Nilum* crescentem eoque salutem afferentem

Aegyptiis: adeo ut non aliter atque Nilus omnis foecunditatis, quae hocce fluvio efficitur, symbolum quasi haberetur, indeque etiam ad Osiridem referretur, deum beneficium, per Nilum quasi operantem omniaque bona et commoda hominibus afferentem in hac terrestri vita aequae atque post mortem bene medicatorum curam gerentem; unde repetendum, quod Plutarchus Memphi et ali et repeliri scribit Apidem, *ἐξ-δωλον ὄντα τῆς ἐκείνου* (Osiridis) *ψυχῆς* (De Isid. et Osirid. cap. 20. p. 359) s. *εἰκόνα τῆς Ὀσίριδος ψυχῆς* (ibid. 29. p. 362) s. *εἰκόνα Ὀσίριδος ἐμψυχον* (ibid. cap. 43. p. 368), ac Diodorus Sicul. I, 85 causam Apidis ab Aegyptiis culti eam affert, *ὅτι τελετήσαντος Ὀσίριδος εἰς τούτον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετέστη*, unde Osiridi sacrum esse Apidem idem Diodorus scribit I, 21, idque ad agriculturam et commoda inde humano generi provenientia refert. Nec aliter Plutarchus (l. l. cap. 73. p. 380) et Strabo l. l. Apidem Osiridi consecratum esse testantur: quem taurum vivum quasi Osiridis, boni dei atque inferorum iudicis, symbolum habitum indeque potissimum cultum esse, haud dubitandum, monstrantibus ipsis Aegyptiorum monumentis atque inscriptionibus in Apidum sepulcro solemniter nunc repertis: vid. Mariette l. l. mox l. pag. 97. 98. Neque mirum, sacram hanc bestiam mox ad astronomiam quoque et temporum rationes accurate constituendas traductam videri, adeo ut Apidis periodum definirent viginti quinque annorum, in qua cycli solares ac lunares convenirent omnisque inde tolleretur temporum inaequalitas: de qua Apidis periodo praeter alios nuper exposuerunt Lepsius Chronolog. d. Aegypt. I. p. 160 seq. et dissertatione supra laudata p. 429 seqq., Io. a Gumpach: Zeitrechnung d. Babyl. u. Assyrl. p. 165 seqq. et: Zwei chronologische Abhandl. über den Apiskreis. Heidelberg. 1854, ne plura afferam in ea re, quae ad Herodotum minus pertinere videri

γενομένου ἀντίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἰματά τε ἐφόρεον τὰ κάλλι-
στα, καὶ ἦσαν ἐν θαλλήσι. ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους
ποιεῦντας ὁ Καμβύσης, πᾶγχυ σφέας καταδόξας, ἐωυτοῦ κα-
κῶς πρήξαντος, χαρμόσυνα ταῦτα ποιεῖν, ἐκάλεε τοὺς ἐπι-
τρόπους τῆς Μέμφιος· ἀπικομένους δὲ ἐς ὅσιν εἰρετο, ὃ τι

queat. Haec vero periodus num cum ipsa Apidis vita ad viginti quinque annos, ut volunt, determinata ullo modo cohaereat, disquisiverunt Lepsius l. l. et Mariette l. l., qui hoc certe fieri posse negat (p. 100), cum Apides in templis enutriti et culti non aliam naturae legem in moriendo secuti sint atque caetera animalia. Ut ad Apidem ipsum redeam, hicce taurus si repertus erat, solemnī pompa a sacerdotibus arcessebatur et quattuor per menses in aedibus orientem versus patentibus alebatur festique dies inde ab interlunio agitabantur. Tum demum Heliopolin bestiam ducebant et quadraginta per dies nutriebant; quibus peractis Memphin Vulcani in templum Apis deducebatur omnique sacrificiorum honore, thure, aliis afficiebatur. De quibus conf. Diodor. I, 85. Strab. XVII. p. 807. Plin. H. N. VIII, 72, 46, alii, quos supra iam excitavimus, quos Wilkinson etiam secutus est in iis, quae de hac re perscripsit: *Manners* etc. second. ser. I. p. 347 seqq. Conf. etiam Alberti ad Hesych. s. v., Zoega De obelisco. p. 283. Vitae tempus quando expleverat Apis mortuusque erat, solemniter medicatus et conditus eum fere in modum, quo humana corpora et ipsa animalium cadavera (II, 67 ibique nott.), eoque consecratus Osiridi, in sepulcro reponebatur (cf. III, 29 fin.), quod prope Memphin fuisse in Serapeo, quod dicitur (vid. Strabo l. l.), ut testantur veteres, ita egregie nunc compertum habemus recentissimae aetatis studiis: hoc enim Serapeum, quod Apidis mausoleum vere dicere licet, nuper detexit et aperuit Mariette accurateque descripsit in Bulletin archéolog. de l'Athen. franc. 1855. nr. 5 et seqq. l'Institut II. nr. 252. p. 153 seqq. 156, plura adeo in posterum de his relaturus. Introi-

tum habet hoc mausoleum in rupes incisum intusque continet cameram subterraneam Apidum mumiis rependis factam: in qua praeter multas alias Aegyptiorum res maxime memorabiles invenit vir ille doctus sexaginta quattuor Apidum mumias hic repositas una fere continenti serie inde ab Amenophidis III tempore, quem regnasse volunt intra ann. 1550—1520 ante Chr. n., usque ad Psammitichum I. Quae res quantum valeat ad veterum Aegyptiorum instituta accuratius cognoscenda ipsaeque tempora recte constituenda, nemo non intelligit.

πᾶγχυ σφέας καταδόξας] καταδόξας idem fere quod simplex δόξας, nisi quod malam quandam in partem adhiberi videtur verbum compositum. Conf. I, 22. 79. 111. III, 69. VI. 16. VIII, 69. In proxime antecedentibus ad formam θαλλήσι, quae proba est, cf. Bredov. p. 189. Ad χαρμόσυνα in seqq. Schweigh. in Lex. Herod. suppleri vult ἱερὰ, ut dies festi sacraque, quae obeant Aegyptii, intelligantur. Utitur Plutarchus (De Isid. et Osir. cap. 29. p. 362) in explicando Sarapidis nomine hac voce: ὅτι τὴν ἑορτὴν Αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα καλοῦσιν, et τὸν χαρμόσυνον στέφανον dixit Planudes in Ovidii Metamorphos. XV, 615. pag. 688.

ἐκάλεε τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Μέμφιος] Equidem eiusmodi magistratus hic indicari censeam, qui ad Romanorum vicomagistros accedunt. Neque enim nomorum praefecti, de quibus II, 164, neque demorum, de quibus III, 6, hic intelligi posse videntur, sed praesides urbis, cum aliis locis vox ἐπίτροπος de praefectis sive de iis, qui summo loco urbem administrant, dicatur: vid. V, 30. VII, 176 coll. I, 108. — In seqq. pro εἰη φανείς Cobet in Mnemosyn.

πρότερον μὲν, ἔντος αὐτοῦ ἐν Μέμφι, ἐποίεον τοιοῦτον οὐδὲν Αἰγύπτιοι, τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρείη τῆς στρατιῆς πληθὸς τι ἀποβαλὼν. οἱ δὲ ἔφραζον, ὥς σφι θεὸς εἴη φανείς, διὰ χρόνου πολλοῦ ἑωθὼς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὥς, ἐπεὶ φανῇ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης ἔφη ψεύδεσθαι σφας, καὶ ὥς ψευδομένους θανάτῳ ἔζημιον. Ἀποκτείνας δὲ τούτους δεύτερον τοὺς ἱεῖας 28 ἐκάλεε ἐς ὄψιν. λεγόντων δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν ἱεῶν οὐ λήσειν ἔφη αὐτὸν, εἰ θεὸς τις χειροῆθης ἀπιγμένος εἴη Αἰγυπτίοις. τοσαῦτα δὲ εἰπας ἐπάγειν ἐκέλευε τὸν Ἄπιν τοὺς ἱεῖας· οἱ μὲν δὴ μετήϊσαν ἄξοντες. Ὁ δὲ Ἄπης οὗτος, ὃ Ἐπαφος, γίνεται μόσχος ἐκ βοῶς, ἥτις οὐκέτι οἷα τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βαλέσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τὴν βοῦν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατίσχειν, καὶ μιν ἐκ τούτου τίττειν τὸν Ἄπιν. Ἐχει δὲ ὁ μόσχος οὗτος, ὁ Ἄπης καλεόμενος, ση-

VI, 1. p. 43 legi vult ἐπιφανείη, quo mihi haud opus esse videtur.

CAP. XXVIII.

οὐ λήσειν ἔφη αὐτὸν, εἰ θεὸς τις χειροῆθης ἀπιγμένος εἴη Αἰγυπτίοις] i. e. non clam se ipso fore (s. se bene intellecturum esse), si manu tractabilis (mansuetus) deus ad Aegyptios pervenisset. Haud male Langius vernacule sic reddidit: „er wolle bald erfahren, ob ein zahmer Gott zu den Aegyptiern gekommen.“ Loquitur ita Cambyzes tanquam Persa ac Zoroastris doctrinae deditus, ex qua Persae neque bestias divino cultu prosequerentur neque omnino bestias pro deorum symbolis haberent. Vox χειροῆθης, qua Cambyzes de eo utitur, de bestiis vulgo dicitur mansuetis aut domitis; cf. Herod. II, 69. Diodor. Sic. I, 48 (ubi invenies χειροῆθην λέοντα), Plutarch. De educ. liber. 4. p. 2 F. et Comparat. Vit. Anton. et Demetr. 6 coll. Sertor. 12 init. — In proxime seqq. pro olim vulg. μετήϊσαν scripsi μετήϊσαν, vid. ad III, 19 nott.

ἥτις οὐκέτι οἷα τε — βαλέσθαι γόνον] i. e. quae non amplius ullum alium foetum (s. semen foecundans) in uterum suum concipere potest.

Scripsi e duobus codd. cum edd. recentt. βαλέσθαι pro vulg. βάλλεσθαι. Schaefer. e Pauwii coniectura recipit λαβέσθαι, quo certe vix opus; nec magis opus cum Stegero Praefat. p. XIII scribere ὁσὶν pro οἷα τε hoc sensu: quam non amplius fas est aliud partum concipere. γόνος hoc sensu haud infrequens apud Hippocratem aliosque: cf. Thesaur. Ling. Graec. II. p. 718 Dindorf.

σέλας ἐπὶ τὴν βοῦν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατίσχειν] κατίσχειν hic valet delabi, deferri. Explicuit, observante Valck., Eustath. ad Iliad. α' pag. 100, 40 et Abresch. in Dilucid. Thucydid. pag. 460. Cr. addit Schol. Leidenss. ad Iliad. I, 450 ed. Wassenb. Ad rem ipsam consul. Pompon. Mel. I, 9: „raro nascitur, nec coitu pecoris, ut aiunt, sed divinitus et coelesti igne conceptus;“ atque inprimis Plutarch. De Isid. et Osirid. cap. 43. pag. 308 C., qui Apidein scribit γενέσθαι, ὅταν φῶς ἐρεῖσθαι γόνιμον ἀπὸ τῆς σελήνης καλεῖσθαι βοῶς ὀργώσης, coll. Quaeest. Sympos. VIII, 1: Αἰγύπτιον τὸν Ἄπιν λοχεύεσθαι φασιν ἐπαφῇ τῆς σελήνης.

Ἐχει δὲ — σημήϊα τοιάδε] καλεόμενος intactum reliqui, a Dindorfio mutatum in καλεούμενος. Qui idem

μήλα τοιάδε· ἐὼν μέλας ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετράγωνον φορέει, ἐπὶ δὲ τοῦ νώτου αἰετὸν εἰκασμένον, ἐν δὲ τῇ 29 οὐρῇ τὰς τρίχας διπλᾶς, ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ κύνθαρων. Ὡς δὲ 209

quod in seqq. verbum φορέει prorsus expunxit, quod antea iam fecerant Gronovius, Wesselingius et Matthiae, equidem id retinendum censui cum Schweigh. et Gaisf., cum huius vocis, quae Florentini ac trium Paris. codd. auctoritate nititur, eiiciendae haud iusta videretur causa. Dietsch. uncis inclusit. Quod ad argumentum attinet, conf. Strabo XVI. p. 807, quae auctore Apis est „διὰ λευκὸς τὸ μέτωπον καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ τοῦ σώματος, τὰλλα δὲ μέλας“. Nigrum colorem Apidi quoque tribuit Porphyrius l. supra l., mixtum colorem Plutarch. De Isid. et Osir. 43. p. 368, si quidem speciem profert Apidis περιμελαινομένου τὰ λαμπρὰ τοῖς σκεροῖς. Tetragonon quid voluerit, declarant Plutarchi verba (ibid. cap. 56. p. 374): ποιεῖ δὲ τετράγωνον ἢ πεντὰς ἄφ' ἐαυτῆς, ὅσον τῶν γραμμάτων παρ' Αἰγυπτίοις τὸ πληθὺς ἐστὶ, καὶ ὅσον ἐνιαυτῶν ἕξη χρόνον ὁ Ἄπης. Quibus verbis respici ad viginti quinque annos, quibus et periodus illa et ipsa Apidis vita determinabatur (vid. nott. ad III, 27), satis intelligitur. Plura de his vid. in Creuzeri Excursu ad h. l., ubi etiam Apidis imagines quaedam laudantur. Add. Champollion. Panthéon Egypt. nr. 37. Apidis imaginem ligno incisam exhibuit Wilkinson. l. supra l. pag. 349, duas alias Mariette l. supra l. pag. 54, id monens, quae Graeci de Apidis forma tradant, ea in universum quidem probari ipsis Aegyptiorum monumentis Apidisque figuris adhuc servatis. In his vero tribus imaginibus non τετράγωνον sed τρίγωνον in fronte Apis praebet album, reliquo capite nigro; discum intra cornua habet; in dorso cernitur sacrae avis figura incisa alis expansis, una cum scarabaeo aliaque ornamentis sive insignibus; in cauda habet Apis duplices utique pilos, albos et nigros. Ad sacrae avis figuram haud scio an spectent Nostri verba: αἰε-

τὸν εἰκασμένον, quae et ipsa declarant figuram aquilae s. figuram adsimilatam aquilae, ut reddi vult Schaeffer. ad Plutarch. Marcell. 15 (T. V. p. 24.).

ἐπὶ δὲ τοῦ νώτου αἰετὸν εἰκασμένον] „Haec verba male habent Zoegam De obelisc. p. 448. Vulturis (γυπὸς) signum in Apidis notis esse, non aquilae, si icones conferas. Tu vide v. c. Cayli Recueil Tom. I. Tab. 12. Ego in ea re ampliandum existimo. Nam primum nemo nescit diligentiam Herodoti in rebus naturalibus describendis, ut minime credibile sit, vulturem et aquilam ab eo esse confusos. Deinde phoenicis avis imago nonnunquam adiungi poterat Apidi. Est vero phoenix ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ περιήγησιν ὁμοιότατος, ipso Herodoto teste II, 73. Poterat autem phoenix bifariam iungi Apidi, primum respectu habito inundantis Nili, cuius nota in notis Apidis erat, si quidem in anaglyphis Thebaicis urceum et pateram gestat phoenix, igitur et ipse ad Nilum solstitio aestivo crescentem refertur (vid. Descript. de l'Egypt. Antiqq. Vol. I. cap. 5. §. 6. p. 29 seqq.); deinde quoniam Apidis periodus chronologica viginti quinque annorum inclusa erat in periodo phoenicis MD annorum. De his periodis vid. Marshami Canon. chron. pag. 9, Dornedden: Neue Theorie p. 85 et Iomard. in Descr. de l'Eg. Vol. I. Antiqq. cap. 5. §. 5. p. 28.“ Creuzer. De Apidis periodo dixi ad III, 27, de Phoenicis periodo ad II, 73.

ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ κύνθαρων] Porphy. apud Euseb. Pr. Evang. III, 13 habet ὅτι ὁ τῇ γλώττῃ κύνθαρος, nec aliter, quem cum illo citat Wessel., Plinius H. N. VIII, (71) 46: „Nodus sub lingua, quem cantharum appellant.“ Unde cum Iablonskio in Herodoto scribi quis malit ὅτι ὁ δὲ τῇ γλ., quemadmodum interpretatus est Larcherus: sous la langue. Atque

ἤγαγον τὸν Ἄπιν οἱ ἱερεῖς, ὁ Καμβύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, σπασάμενος τὸ ἐργχειρίδιον, θέλων τύψαι τὴν γαστέρα τοῦ Ἄπιος, καίει τὸν μηρὸν, γελάσας δὲ εἶπε πρὸς τοὺς ἱερεῖς· ὦ κακαὶ κεφαλαί, τοιοῦτοι θεοὶ γίνονται, ἐναιμοὶ τε καὶ σαρκώδεις καὶ ἐπαίοντες σιδηρίων; ἄξιός μὲν Αἰγυπτίων οὗτός γε ὁ θεός. ἀτὰρ τοι ὑμεῖς γε οὐ χαίροντες γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε.

id ipsum recentt. edd. nunc recapisse video, retenta Latina Schweighauseri interpretatione: in lingua, si quidem Schweighauserus lectionem vulgatam ἐπὶ δὲ τῇ γλ. haud mutavit, omnibus libris scriptis quantum scio probatam. Valet autem illa: iuxta s. prope linguam, neque vernacule reddi poterit: auf der Zunge, ut a quibusdam reddita inveni haec verba. Cantharum autem sive scarabaeum Aegyptiorum in doctrina sacra solis ac lucis indeque omnis generationis vitaeque symbolum haberi nunc satis constat. Qui idem inde in hypogeis mumiiave invenitur frequens, animae in corporum s. materiae mutatione non extinctae signum. Tu vid. Plutarch. De Isid. et Osirid. cap. 74. p. 381 B coll. 10. p. 355 et quae plura hanc in rem afferunt Creuzer. Symbol. II. p. 210 seqq. ed. tert., Wilkinson. Manners etc. second series II. pag. 255 seqq., F. W. Hope in Pettigrew History of Mummies (Lond. 1834) pag. 223. — Ad verba proxime antecedentia τὰς τριγὰς διπλάς Larcherus laudat Scholiast. Ptolem. in Tetrabibl. p. 2, qui bovis caudam secundum lunam crescere et decrescere dicit.

CAP. XXIX.

οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος] i. e. haud prorsus mentis compos. Conf. III, 145. VI, 75. Descendit a μάργος (vesanus, avidus), de quo Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Prometh. 909. Ad σπασάμενος conf. ob medii verbi usum Herodot. III, 118. 128. 77. 79. IX, 107 et quae notavimus ad Plutarch. Philopoem. pag. 26. καίει τὸν μηρὸν] Congruit Plutarch. De Isid. et Osir. cap. 44. p. 368 F coll. Aelian. V. H. VI, 8; de Ocho simile quid perpetrante idem Plutar-

chus l. l. cap. 31. pag. 363 C. retulit, itemque Aelian. N. A. X, 28. Var. Hist. IV, 8. Maxim. Tyr. 35. §. 1. Quae iam attulit Valckenarius, addens Darium Hystaspis, insanum Cambysis facinus detestatum, atque utroque (Cambyse et Ocho) utique meliorem, plane aliter egisse omniaque fecisse, ut Aegyptiorum favorem sibi conciliaret, teste Diodoro Sic. I, 95 et Polyae. VII, 10. §. 7. Quod sequitur: ὦ κακαὶ κεφαλαί, haud infrequens est allocutio, qua utitur Demosthen. de fals. legat. §. 313. p. 442, qui in Mid. §. 135. pag. 559 dixit ὦ μαρὰ κεφαλῇ, plane ut Aristoph. Acharn. 285. Verba τοιοῦτοι θεοὶ γίνονται redde: Tales (apud vos) dii sunt s. nascuntur, sanguine et carne instructi etc. Ita nimirum Persa eloquitur, qui nullos novit deos ἀνθρώποφνέας, ut Noster dicit I, 131 (ubi vid. nott.), nec magis bestias divino honore cultas.

ἐπαίοντες σιδηρίων] i. e. sentientes ictum ferri. ἐπαίειν exponitur a schol. Apollon. Rhod. II, 195 αἰσθάνεσθαι. Frequens hoc verbum eodem fere sensu, adiuncto genitivo apud Aelianum, cuius locos notavit Iacobs ad Aelian. Nat. An. I, 5. pag. 9. In seqq. Werfer. (Actt. phil. Monacc. I. p. 98) praefert lectionem librorum nonnullorum: ἄξιός μὲν γε Αἰγυπτίων οὗτός γε ὁ θεός, conferens I, 187. Nos vulgatam ἄξιός μὲν Αἰγ. retinimus, libris scriptis probatam.

οὐ χαίροντες γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε] i. e. non iuvabit vos me ludibrio habuisse s. poenam non effugietis, quod me ludibrio habuistis. De locutione οὐ χαίροντες consul. G. Hermann. ad Viger. p. 767, Heindorf. ad Plat. Gorg. p. 220. Conf. Herod. VI, 50. 76. III, 63. 69. 36, ubi Valcken. praeter alia Hemsterhusium conferri

Ταῦτα εἶπας ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι, τοὺς μὲν ἱρέας ἀπομαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τῶν ἄλλων τὸν ἄν λάβωσι ὀρτάζοντα κτείνειν. ἡ ὀρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο Αἰγυπτίοισι, οἱ δὲ ἱερεῖς ἐδικαιεύντο. ὁ δὲ Ἄπιδις πεπληγμένος τὸν μηρὸν ἐφθινε ἐν τῷ ἱρῷ κατακείμενος. καὶ τὸν μὲν τελευτήσαντα ἐκ τοῦ τρώματος ἔθαψαν οἱ ἱερεῖς λάθρῃ Καμβύσεω.

- 30 Καμβύσης δὲ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, αὐτίκα διὰ τοῦτο τὸ ἀδίκημα ἐμάνη, ἐὼν οὐδὲ πρότερον φρενήρης. Καὶ πρῶτα μὲν τῶν κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιον, ὄντα πατρὸς καὶ μητρὸς τῆς αὐτῆς, τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπτου, ὅτι τὸ τόξον μοῦνος Περσέων ὅσον δὲ ἐπὶ δύο δακτύλους εἰρυσε, τὸ παρὰ τοῦ Αἰθίοπος ἦναι καὶ οἱ Ἰχθυοφάγοι, τῶν δὲ ἄλλων Περσέων οὐδεὶς οἷός τε ἐγένετο. Ἀποικομένον ὦν ἐς Πέρσας τοῦ Σμέρδιος ὅψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιγῆδε. ἔδοξε οἱ ἄγγελον ἐλθόντα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν, ὡς ἐν τῷ θρόνῳ τῷ βασιλεῖτι ἱζόμενος Σμέρδις τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐ-

vult in Miscell. Obs. VI. p. 343. Imitando expressit formulam Pausanias IV, 21. §. 7, ubi conf. Siebelis. — Ad verba γέλωτα — θήσεσθε conf. III, 38 et VII, 209, ubi Wessel. praeterea citat Iob. XVII, 6. Athen. VIII, pag. 335 C. Conf. etiam Kuehner. Gr. Gr. §. 560 et ea, quae attulit Hoeger. in Actt. phil. Monacc. III, 4. pag. 511. — Quod sequitur: ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι valet: *mandatum dedit, iniunxit iis, quorum hoc munus s. officium erat*; ut adeo οἱ ταῦτα πρήσσοντες iidem fere sint atque οἱ ἐπὶ τούτων ἐπεστέωτες qui dicuntur IV, 84, ubi vid. nott.

ἐδικαιεύντο] i. e. puniebantur, flagellis caesi, unus post alterum. Conf. I, 100. V, 92. §. 2, ubi Wessel. laudat Leopard. Emendatt. V, 9. — In proxime antecedentibus ante ὀρτὴ articulum ἦ, quo libri scripti carere dicuntur, inseruit Schaeferus, quem cum Dindorfio secutus sum, cum articulus hoc loco vix abesse possit, nulla praesertim alia voce antecedente; tu cf. supra III, 16.

ἔθαψαν οἱ ἱερεῖς] Ab Herodoto dissentit Plutarchus, qui bovem a Cambyse necatum, canibus dein proiectum ab iisque devoratum esse scribit, De Is. et Osirid. cap. 44. pag.

368 F. Apidis sepulcrum Memphis fuisse testatur idem Plutarch. l. l. cap. 20 et 29: quod nuper detectum fuisse supra ad III, 27 monui. In quo tamen huius Apidis mumiam haudquaquam invenit Mariette, quamquam, si vere scribit Noster, Apidis cadaver in mumiae formam redactum illic quoque repositum esse credibile est. Nam eo spectat verbum θάπτειν h. l. adhibitum, de quo conf. etiam nott. ad I, 117.

CAP. XXX.

φρενήρης] Conf. III, 25 ibique nott. Verbum ἐξεργάσατο *conficiendi s. interficiendi, perdendi* vim h. l. assumit, ut mox cap. 31, ubi vid. nott. In seqq. ad verba ὅσον τε ἐπὶ δύο δακτύλους conf. III, 5 fin. ὅσον τε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ad ipsam sententiam comparamus Iustinum I, 9 de Cambyse sic pronuntiantem: „erat enim difficile, ut parceret suis, qui cum contemptu religionis grassatus etiam adversus deos fuerat.“

τὸ — ἦναι καὶ] Vid. cap. 21.

τῇ κεφαλῇ — ψαύσειε] Locutionem postea proverbii vim induisse notat Wesseling. citans Aristaeon. I, 11. Aelian. V. H. XII, 41. Eunap.

ρανου φάσειε. Πρὸς ὧν ταῦτα δεισας περὶ ἑαυτοῦ, μὴ μιν ἀποκτείνας ὁ ἀδελφεὸς ἄρχη, πέμπει Πηγήσπεια ἐς Πέρσας, ὅς ἦν οἱ ἀνὴρ Περσέων πιστότατος, ἀποκτενέοντά μιν. ὁ δὲ ἀναβάς ἐς Σοῦσα ἀπέκτεινε Σμέρδιν, οἱ μὲν λέγουσι ἐπ' ἄρχην ἐξαγαγόντα, οἱ δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν προσαγαγόντα

Vit. Aedes. p. 48 [p. 28 Boissonad., cuius vide annotat. pag. 226]. Liban. II. p. 115 B. Barth. ad Stat. Theb. III, 155.

οἱ μὲν λέγουσι ἐπ' ἄρχην ἐξαγαγόντα κ. τ. λ.] ἐξαγαγόντα, uti mox προσαγαγόντα, ad Praxaspem pertinet, qui Smerdin eduxerit venatum. Ἐρυθρὴν θάλασσαν hic de Persico sinu intelligi monet Breiger. Commentat. de difficill. quibusd. Asiae Herodot. p. 11. Tu conf. nott. ad I, 1. — Ad argumentum loci inprimis facit Ctesias in Excerptt. Perss. §. 10 coll. §. 8, ubi, quem Smerdin Herodotus appellat, is vocatur Tanyoxarces, a Cyro moriente constitutus Bactriae aliarumque quarundam terrarum ac gentium satrapa. Idem a Xenophonte (Cyrop. VIII, 7, 11) vocatur Tanyoxares, cui Cyrus Medorum, Armeniorum et Cadusiorum satrapiam designarit. Quem eundem, ad Herodoteam appellationem magis accedens, Iustinus I, 9 vocat Ergin (sive Merdin sive Mergin; nam libri variant); quocum conf. Aeschyl. Pers. 774. Qui scriptores ut in singulis quibusdam discrepant, ita in fratris nece a Cambyse perpetrata conveniunt. Accedit aliud testimonium gravissimum ex tabula illa Bisutuna ipsius Darii iussu rupibus incisa et literis cuneatis exarata: in hac enim inscriptione vere Persica ante Darium commemoratur Cambyses (Kabujiya) Persarum rex Achaemenidarum e stirpe prognatus, Cyri filius, qui habuit fratrem, eodem patre eademque matre (plane ut Herodotus tradit) ortum, nomine Bartija; hunc a Cambyse, antequam in Aegyptum proficisceretur, occisum esse tradit inscriptio (Tab. I. §. 10): Aegyptiorum ex fama, quam Herodotus retulit, Cambyses post subactam Aegyptum cum ob prava facinora in

furorem incidisset, fratrem interfecit: in quo perspicuum est, ab Aegyptiis consulto sic narrari, ut Cambysem furore correptum divinitus, adeo ut fratrem necaret, poenas luentem declararent eorum, quae in Aegyptiorum eorumque sacra commisisset. Conf. etiam, quae de hoc dissensu diximus in: Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Vol. L. pag. 400 seq. De reliquis vid. Herodot. III. 61 seqq. ibique nott. Inscriptionem illam Bisutunam, quae ad Herodotum illustrandum tam multa confert, primus detexit ac descripsit Rawlinson: The Persian cuneiform inscription at Behistun etc. London 1846 in Journal of the royal Asiatic society X, l. XI, l. XIV, l. XVI, l.; conf. Holtzmann in: Heidelbergg. Jahrb. 1847. p. 83 seqq. et quae ipse commentatus sum in: Jahrb. f. Philolog. u. Paedag. Vol. L. pag. 390 seqq. Mox eandem inscriptionem una cum ceteris Persarum regum inscriptionibus adhuc repertis edidit Benfey: Die Persischen Keilinschriften mit Uebersetzung und Glossar. Leipzig 1847, itemque Grotefend in: Abhandl. d. Gesellschaft d. Wissensch. z. Göttingen VI. p. 53 seqq. et De Sauley in: Journal Asiatique Ser. V. Tom. III. p. 95 seqq. Exhibuit verba inscriptionis nostris literis exarata et in singula accurate inquisivit Oppert in: Journal Asiatique Ser. IV. Tom. XVII. p. 255 seqq. 376 seqq. 531 seqq. T. XVIII. p. 56 seqq. 322 seqq.; reliquae Achaemenidarum regum inscriptiones exhibentur T. XIX. 140 seqq. Conf. etiam Filosteno Luzzato: Sulla iscrizione cuneiforme persiane di Behistun. Padua 1849. Quorum viro- rum doctorum observationibus usi sumus, ubi ex inscriptionis verbis lucis aliquid locis Herodoteis afferri potest. De ipsa regione, in qua haec

31 καταποντῶσαι. Πρῶτον μὲν δὴ λέγουσι Καμβύση τῶν κακῶν ἄρξαι τοῦτο, δεύτερα δὲ ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεὴν ἐπισπομένην 210 οἱ ἐς Αἴγυπτον, τῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεῇ. ἔγρημε δὲ αὐτὴν ὧδε· οὐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν πρότερον τῇσι ἀδελφεῇσι συνοικέειν Πέρσαι. ἡράσθη μίης τῶν ἀδελφεῶν Καμβύσης, καὶ ἔπειτα βουλόμενος αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιήσειν, εἴρετο καλέσας τοὺς βασιλῆτους δικαστὰς, εἰ τίς ἐστι κελύων νόμος τὸν βουλόμενον ἀδελφεῇ συνοικέειν. Οἱ δὲ βασιλῆται δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς οὗ ἀποθάνωσι ἢ σφί παρευρεθῇ τι ἀδι-

inscriptio reperitur, in Media vetere intra loca Sahana et Kermanschah, ut nunc vocant, ubi rupes in altum exsurgunt, quibus literae cuneatae insculptae sunt, nomine *Bagistan*, *Behistun* s. *Bisutun*, vid. Ritter: Erdkund. IX. p. 350 seqq., Rawlinson. l. supra l. X. p. 187 seqq.; imaginem regionis lapidi incisam exhibet Flandrin: Voyage en Perse T. I. pl. 16 seqq.

CAP. XXXI.

ἐξεργάσατο τὴν ἀδελφεὴν] ἐξεργάζεσθαι, quod *conficiendi*, *perpetrandi* significatione vulgo reperitur, hoc loco haud scio an *interficiendi* notionem assumat, ut paulo ante cap. 30 et mox cap. 52. IV, 134. V, 19, et sic, monente Cr., explicat Schweigh. in Steph. Thes. L. Gr. p. 3796 ed. Londin. Haud aliter διεργάζεσθαι apud Herodotum I, 110 (ubi vid. nott.). I, 213. V, 20, ubi vid. nott. Ad ἐπισπομένην conf. nott. ad I, 91.

οὐδαμῶς γὰρ ἐώθεσαν] Vulgo perhibent Persarum fuisse morem cum matribus, sororibus, filiabus concumbendi, idquē e Zoroastris lege ita constitutum fuisse. Quod quamquam pluribus comprobatur exemplis, vulgarem tamen communemque Persarum fuisse morem negat Anquetil in Append. ad Zendavest. I, 1. p. 71. Plura hanc in rem laudavi ad Ctesiae fragm. pag. 91 seqq. coll. 199, quibus nunc addo Schulting. Iurisprudēt. Anteiust. ad Gaii Institt. I, 4. §. 35 et Jacobs. Lectt. Stobenss. p. 143 seqq. — Articulum οἱ ante

Πέρσαι vulgo positum cum recentt. edd. abieci. Matthiae eum retinuit. Quod sequitur ἡράσθη, eo sensu accipiendum, quo I, 8, ubi vid. nott.

καλέσας τοὺς βασιλῆτους δικαστὰς] In Sanerofiti libro ac Vindobonensi, apud Vallam et Hesych. s. v. βασιλῆεις invenitur τοὺς βασιλῆτους καλεομένους δικαστὰς. Gaisf. confert III, 14. VII, 194. Add. V, 25. Alia veterum testimonia de hoc regiorum iudicum concilio suppedabit Brisson. de reg. Perss. princip. I. §. 132. 133, quibus add. Esther. I, 13. Quod e Magis fuisse compositum probabiliter statuit Heeren. Ideen. I. p. 458 seq. Cum enim Magorum disciplina non minus ad cultum et sacra, quam ad omnem Persarum rem publicam spectaret, Magos et sacerdotes et iudices summosque regis consiliarios fuisse, maxime est consentaneum. Septem autem illos fuisse numero suspicor ex iis, quae apud Brisson. l. l. §. 133 allata invenio. Add. I. v. Hammer in: Wiener Jahrbüch. X. p. 241. In Erythraeorum inscriptione nuper inventa legitur huiusmodi iudicis regii nomen, si recte singula supplevit Lebas (Revue Archéolog. XIII. p. 7 seq.); ἐπὶ βασιλῆος ἑξ[έ]ξου] — Π[ε]ρσ[ι]στ[ρ]ος δικαστῆς βασιλῆος]. ἐς οὗ ἀποθάνωσι κ. τ. λ.] Ad ἐς οὗ conf. nott. ad I, 67 et de coniunctivis ἀποθάνωσι et παρευρεθῇ nott. ad I, 19 fin. IV, 119. 196. Vocabulam μῆ, quam Aldina inseruit ante παρευρεθῇ, probante Toupio in Emendd. Suid. III. pag. 325 ed. Lips., minime recepinus, cum ob-

κον, μέχρι τούτου. οὗτοι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι δίκας δικάζουσι, καὶ ἐξηγῆται τῶν πατρίων θεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακίεται. Εἰρομένου ὧν τοῦ Καμβύσεω ὑπεκρίνοντο αὐτῷ οὗτοι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλεία, φάμενοι νόμον οὐδένα ἐξευρίσκειν, ὃς κελεύει ἀδελφεῇ συνοικεῖν ἀδελφεόν· ἄλλον μὲν τοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων εἶναι ποιέειν, τὸ ἂν βούληται. οὕτω οὔτε τὸν νόμον ἔλυσαν δειδαντες Καμβύσεα, ἵνα τε μὴ αὐτοὶ ἀπόλωνται τὸν νόμον περιστέλλοντες, παρεξεύρον ἄλλον νόμον σύμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. Τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἐγχευε τὴν ἐρωμένην, μετὰ μὲν τοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν.

stet optimorum librorum auctoritas. Fr. Hoeger. in Actt. philoll. Monacc. III, 4. pag. 490 Herodoti sermoni magis convenire putat, si scribatur: ἦν σφι μὴ παρενρεθῇ τι ἀδικον μέχοι τούτου. Negris, qui utique retinuit ἦν σφι κ. τ. λ., tamen magis sibi placere addit, si legatur: ἐς οὐ ἀποθάνωσι· ἦν σφι δὲ παρενρεθῇ κ. τ. λ. Mihi neutro opus esse videtur. — Ad ipsam rem conferas, quae VII, 194. V, 25 enarrantur. Nec alio modo nunc atque antea ius exerceri apud Persas monstrant ea, quae narrat Morier. II, 103 teste Heeren. l. l. — In seqq. ἐξηγῆται, qui alias sunt religionum s. sacrorum interpretes, somniorum inde divinatores et explicatores (cf. I, 78), hoc loco legum potius atque institutorum sunt interpretes, qui leges et iura aequae ac sacra habent cognita indeque sciscitantibus aut consulentibus respondere possunt. Tu vid. Ruhnken. ad Timaei. Lex. Plat. pag. 111 seq.

καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακίεται] i. e. et ad eos omnia referuntur. Conf. I, 97. Scripsi ἀνακίεται, quod Florentinus liber cum aliis suppeditat, pro vulg. ἀνακίεται, quae pluralis est forma huc non pertinens; vid. Bredov. p. 334.

φάμενοι] Idem responsum hoc ipso ex loco affert Schol. ad Lucian. de Sacrific. §. 5. Vol. IV. p. 84 seq. ed. Iac. Satis vero ex hoc responso liquet, regum Persarum potestatem, etsi institutis quibusdam sacris ipsoque

hoc iudicium summorum concilio circumscripta videri queat, nullis tamen legibus coercitam esse omnique, ut omnino per orientem fieri solet, in uno regis arbitrio fuisse posita. Monuit Heeren. Ideen. I. pag. 450. — In verbis seqq. οὕτω οὔτε τὸν νόμον κ. τ. λ. sibi respondent particulae οὔτε (ad quod pertinet ἔλυσαν) et τε, ad quod pertinet παρεξεύρον, vid. nott. ad VI, 1.

τὸν νόμον περιστέλλοντες] i. e. tuentes, observantes legem. Conf. nott. ad II, 147 et I, 98.

τὴν ἐρωμένην] Atossam intelligit Dario post nuptam, ut patet ex III, 88 coll. III, 68 et ex Schol. Lucian. l. In proxime seqq. verbis μετὰ μὲν τοι οὐ κ. τ. λ. illud μὲν τοι respicit ad antecedens μὲν δὴ, de quo usu cf. nott. ad VI, 86. §. 1. Infra III, 36 fin. invenitur μὲν — μέντοι.

ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν] ἔσχε, momente Valcken. ad IX, 76, est: uxoris loco habuit, quem usum verbi ἔχειν satis notum probant exempla ab Lhardyio allata ex Herodoto, qui addidit γυναῖκα I, 60, 146. 173. 205, omisit III, 68. 88. V, 116. 118. VI, 57. VII, 73. 165. 207. VIII, 136. Nomen huius sororis natu minoris Meroën fuisse, ex Liban. Antioch. p. 343 coll. or. XXXII. p. 668 D. notat Wesseling. Atque tradit Strabo XVI. pag. 790, Cambysem ab Aegypto inde progressum esse usque ad Meroën, cui sive insulae sive urbi nomen sororis imposuerit. — Pro ἐπ'

τουτέων δῆτα τὴν νεωτέραν ἐπισκομένην οἱ ἐπ' Αἴγυπτον κτεί-
 32 νει. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὼς, ὥσπερ περὶ Σμέρδιος,
 λέγεται λόγος. Ἕλληνες μὲν λέγουσι, Καμβύσεια συμβαλέειν
 σκύμνον λέοντος σκύλακι κυνὸς, θεωρεῖν δὲ καὶ τὴν γυναῖκα
 ταύτην. νικωμένου δὲ τοῦ σκύλακος ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον
 σκύλακα ἀπορρήξαντα τὸν δεσμὸν παραγενέσθαι οἱ, δύο δὲ
 γενομένους οὕτω δὴ τοὺς σκύλακας ἐπικρατῆσαι τοῦ σκύμνου.
 καὶ τὸν μὲν Καμβύσεια ἤδεσθαι θεώμενον, τὴν δὲ παρημένην
 δακρύειν. Καμβύσεια δὲ μαθόντα τοῦτο ἐπείρεσθαι, διότι δα-
 κρύοι, τὴν δὲ εἰπεῖν, ὥς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφῷ τι-
 μωρήσαντα δακρύσειε, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος καὶ μαθούσα,
 ὥς κείνῳ οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ
 ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσεια, Αἰγύπτιοι δὲ, ὥς 211
 τραπέξῃ περικατημένων λαβοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα περι-
 τίλαι καὶ ἐπανείρεσθαι τὸν ἄνδρα, κότερον περιτετιμμένη ἢ
 θριδαξὴ ἢ δασεῖα ἐοῦσα εἴη καλλίων. καὶ τὸν φάναι δασεῖαν,

Αἴγυπτον Cobet legi vult ἐς Αἴγ., ut
 initio capitis huius.

CAP. XXXII.

Ἕλληνες μὲν λέγουσι] Voculam
 γὰρ, quam post μὲν vulgo inserunt,
 cum Gaisf. omisi; abest enim illa a
 Mediceo, Florentino, aliis. Schwgh.,
 Matth. et recentt. edd. retinuerunt.
 In proxime antecedentibus ad ver-
 ba: ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ conf. nott.
 ad I, 140. Ad verba σκύμνον λέον-
 τος et σκύλακι κυνὸς conf. Ammo-
 nium De differ. vocabb. p. 145 Val-
 cken., qui eodem modo haec bestia-
 rum nomina discerni vult: σκύμνοι
 δὲ λέοντων, σκύλακες δὲ κυνῶν,
 quod praeter Suidam et Photium ea-
 dem fere observantes vel Homeri
 usu probatur, qui σκύλακας dixit ca-
 iulos Odyss. IX, 289. XII, 86. XX, 14.
 coll. Sophocl. Trach. 1088 et Xeno-
 phont. Cyropaed. I, 4, 15. σκύμνος
 de leone invenitur Ili. XVIII, 319.
 Sophocl. Aiac. 986 (al. 998). Aristophan.
 Ran. 1477. Eqq. 1039. Eurip. Suppl.
 1223. Retinui συμβαλέειν ne-
 que mutavi in συμβαλεῖν, ut placet
 Bredovio; vid. nott. ad IV, 42. Valet
 autem συμβαλέειν hoc loco commit-
 tere ad pugnandum, ut V, 1, idque

ipsum mente addendum ad sequen-
 tia verba, ubi soror etiam dicitur
 θεωρεῖν, i. e. spectasse leonem cum
 cane pignantem. Ad οὕτω δὴ conf.
 I, 94. 196. II, 94 etc.

ὥς τραπέξῃ περικατημένων] Vo-
 cula ὥς pertinet ad τὴν γυναῖκα πε-
 ριτεῖλαι, eo structuræ genere, quo
 etiam supra I, 207 dixit ὅτι — ἀπο-
 στρέψειν, ubi vid. nott. Ad geniti-
 vum περικατημένων mente cogites
 Cambysem atque sororem matrimo-
 nio ipsi iunctam: cum Cambyses et
 uxor mensae assiderent. In proxime
 antecedentibus verbis vox μαθούσα
 ita displicet Cobeto, ut eam tollere
 malit. Libri scripti omnes retinent.

κότερον περιτετιμμένη ἢ θριδαξὴ
 κ. τ. λ.] i. e. utrum ea lactuca, cui
 folia sint decerpta, an ea, quae inte-
 gra sit, pulcrrior sit? Herodoti verba
 sic dedimus, qualia in Mediceo, Flo-
 rentino, aliis comparent, adscito
 participio ἐοῦσα, quod in Sacerofsti
 libro et Vindobonensi additum in-
 venit eum fere in modum, quo il-
 lud positum legimus I, 194. III, 49,
 ubi cf. nott. VII, 73. 129. Gaisfor-
 dius hoc omisit, in ceteris consen-
 tiens; recentt. edd. revocarunt le-
 ctionem olim vulgatam: κότερον πε-
 ριτετιμμένη ἢ δασεῖα ἢ θριδαξὴ ἐοῦσα

τὴν δ' εἶπεν· Ταύτην μέντοι κοτὲ σὺ τὴν θρίδακα ἐμιμήσαιο,
τὸν Κύρου οἶκον ἀποφιλώσας. Τὸν δὲ θυμωθέντα ἐμνηδῆσαι
αὐτῇ ἐχούσῃ ἐν γαστρὶ, καὶ μιν ἐκτρώσασαν ἀποθανεῖν.

Ταῦτα μὲν ἐς τοὺς οἰκητοὺς ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἶτε δὴ 33
διὰ τὸν Ἀπιν εἶτε καὶ ἄλλως, οἷα πολλὰ ἐώθεε ἀνθρώπους
κακὰ καταλαμβάνειν. καὶ γάρ τινα καὶ ἐκ γενεῆς νοῦσον με-

εῖν καλλίων, quae Valcken. olim sic
constituenda censuit: κότερα περι-
τελιμένη ἢ θρίδαξ ἢ δασεῖα εἶδον
εἶν ἀμείνων, adiciens ἀμείνων reddi
potuisse καλλίων, ut in Hesych., ubi:
ἀμεινον· κάλιον. Tu conf. quoque
censorem in Ephemer. Ienens. 1817.
nr. 163. pag. 363. δασεῖα, ut mox δα-
σειαν, reliqui intactum: Wesselingio
in mentem venerat δασή, recentt.
edd. scripserunt δασεῖα et δασεῖαν ea
ex regula, quam proposuit Bredov.
p. 158, ubi vid. Libri scripti non
addicunt. Conf. etiam IV, 21. 109.
— Ad rem iam Valcken. attulit Epi-
charmi dictum apud Athen. II. p.
68 F., ex quo praeter alios, quos ex-
citat Lobeck. loco mox laudando,
etiam Phrynichus processisse vide-
tur, scribens Herodotum Ionum ex
dialecto dixisse θρίδακα, Atticos
vero (ἡμεῖς δὲ, ait, ὡς Ἀττικοί) θρι-
δάκην, coll. Antiatticist. in Bek-
keri Anecd. pag. 99. Ad quem Phry-
nichi locum Lobeck. de voce θρίδαξ
s. lactuca (Lattich) plurima veterum
collegit testimonia. Scripsi autem
cum recentt. edd. θρίδαξ pro olim
vulg. θρίδαξ, vid. quae observat
Goettling. Lehre vom Accent p. 255
et conf. nott. ad II, 73. — Paulo post
in verbis: ταύτην μέντοι κοτὲ σὺ κ.
τ. λ. ταύτην unice ad δασεῖαν (θρί-
δακα) referri posse mihi videtur,
adeo ut tota responsio sororis cum
ironia quadam et cavillatione acci-
pienda sit eum fere in modum: At-
qui tu sane hanc (integram) lactu-
cam es imitatus, eo quod Cyri domum
circumcidisti, unum quasi folium
post alterum decerpens, i. e. unum
post alterum occidens e Cyri domo
antea integra. In seqq. εἶχειν ἐν γα-
στρὶ valet: gravidam esse, plane ut
IV, 30 et apud Pausan. I, 6, 2 et IV,
9, 5. Simplex εἶχειν sive ἰσχεῖν apud
Herodotum invenitur V, 41. Vocem

ἐκτρώσασαν (abortu facto), cuius
usum damnant et Thomas Magister
(p. 319) et Phrynichus (p. 208), sa-
tis tumentur loci Hippocratis et alio-
rum antiquitatis scriptorum, quos
attulerunt Trillerus ad Thomam et
Lobeck. ad Phrynich. l. l. de hoc
verbo plura disputantes.

CAP. XXXIII.

οἷα — καταλαμβάνειν] κατα-
λαμβάνειν de casibus dici sive mal-
lis, quae nos subito corripiant et
opprimant, quae inopinata repen-
tino impetu superveniant, monuit
Hemsterhus. ad Lucian. Somn. §. 12.
Tom. I. p. 192, quo usi sunt Valcken.
ad Herod. IV, 11 et Goeller. ad Thu-
cydid. IV, 31, ubi plura. Tu vid.
supra II, 66 ibiq. nott. — In antece-
dentibus ad verba: ταῦτα — ἐξε-
μάνη, quae redeunt capitis sequen-
tis initio: τάδε — ἐξεμάνη, conf.
Kuehner. Gr. Gr. §. 547. not. 3 de
hoc accusativo addito monentem.
Cf. etiam III, 37. Mox reliqui inta-
ctum ἐώθεε, cuius loco e duobus li-
bris scriptis recentt. edd. exhibue-
runt ἔωθε. Tu vid. I, 11 ibique nott.
184.

καὶ γάρ τινα καὶ ἐκ γενεῆς κ.
τ. λ.] Alterum καὶ cum Schweigh.
et Gaisf. recepi e duobus codd., cum
vulgo omittatur; Dietsch. uncis in-
clusit vocem, quam prorsus omisit
Dindorf. Ad verba seqq. οὐ γὰρ τοι
ἀεικέες οὐδὲν ἦν (nihil mirum utique
fuit) cf. VI, 98, ubi eadem prorsus
locutio: nec multum inde differt III,
24, ubi cf. nott. — Ad ipsam rem du-
dum ex Hesychio monuerat Lar-
cher., de epilepsia hic cogitandum
esse, quem morbum Iustinus XIII, 2,
11 vocat valetudinem maiorem. Plura
nunc suppedabit Fr. Dietz. ad Hip-
pocratis (qui ipse contra appellatio-

γάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὴν ἱρὴν οὐνομάζουσι τινες. οὐ νῦν τοι αἰετὲς οὐδὲν ἦν, τοῦ σώματος νοῦσον μεγάλην νο-
 34 σέοντος, μηδὲ τὰς φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δ' ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας ἐξεμάνη. λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πηρξάσπεα, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε οὗτος, τούτου τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἦν τῷ Καμβύσῃ, τιμὴ δὲ καὶ αὕτη οὐ σμικρὴ· εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε· Πηρξάσπεες, κοτόν μὲ τινα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄνδρα, τίνας τε λόγους περὶ ἐμέο ποι-
 εῦνται; Τὸν δὲ εἰπεῖν· ὦ δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα με-
 γάλως ἐπαινέειαι, τῇ δὲ φιλοινίῃ σέ φασι πλεόνως προσκέ-

nem sacri morbi, quam hominum in-
 troduserit imperitia, disputat) li-
 brum περὶ τῆς ἱρῆς νοῦσον (Lips.
 1827) p. 93 seqq., ubi quaerit, qui
 factum sit, ut iste morbus, cui alias
 apud Hippocratem *epilepsiae* nomen,
sacri morbi appellatione designetur
 aut etiam *μεγάλη νοῦσος* adeoque
ἡρακλητὴ dicatur. Quas omnes ap-
 pellationes ad vehementiam morbi
 atque magnitudinem, quae vel ma-
 ior, quam re vera est, veteribus visa
 fuerit, spectare, iam Graeci obser-
 varunt nonnulli, quorum testimonia
 attulit Dietz. l. l. pag. 98 seqq. Ob-
 servat Italus Herodoti interpres,
 apud eos, qui nunc Etruriam incol-
 unt, epilepsiam vocari *mal benedetto*.
 Hunc vero morbum ipsis veteribus
 Aegyptiis incognitum non
 fuisse, ostendunt quae in papyro de
 re medica agente et ad annum
 1350 ante Chr. nat., ut volunt, re-
 cedente inveniuntur remedia ad sa-
 crum morbum expellendum, teste H.
 Brugsch. in Allgem. Monatsschrift
 1853. I. p. 53. — De Cambysis fu-
 rore cf. ad III, 16 allata. Ad illo-
 cutionem τὰς φρένας ὑγιαίνειν cf.
 Kuehner. Gr. Gr. §. 557, a.

CAP. XXXIV.

καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε οὗτος]
 De structura loci et pronominum
 usu satis monuerunt Matthiae: Ver-
 mischte Schrift. p. 13 et Kuehner.
 Gr. Gr. §. 799. Pro ἐφόρεε Naber in
 Mnemosyn. IV. p. 19 proponit ἐσ-
 ἐφόρεε, ut I, 114. III, 77. Quidni
 simplici verbo in hac re uti licuit

Herodoto? De ipsa re monui ad I,
 114. De *pinernis* regum Persarum
 quaedam leguntur apud Briasson. De
 reg. Perss. princip. I. §. 92 seqq., qui-
 bus nunc addere licet, quae legun-
 tur in Nicolai Damasceni Excerptis
 nuper Muellieri et Federi curâ pu-
 blicatis de Cyro ipso, qui puer in
 aula regia enutritus et postmodo
 regi carus factus ad supremum pin-
 cernae munus, Artembara eunucho
 mortuo, promovetur: vid. Graecc.
 historr. fragm. ed. Mueller. III. p.
 398 et Feder. p. 109.

περὶ ἐμέο ποιεῦνται] Duo libri
 ἐμεῦ. Sed probum ἐμέο, quod etiam
 legitur I, 126. VI, 86 aliisque locis:
 cf. Bredov. p. 281. — Mox eodem
 Bredovio p. 375 probante edidi cum
 recentt. edd. ἐπαινέειαι pro vulg.
 ἐπαινέαι, quod Schweighaeus. et
 Gaisford. dederunt; cf. I, 39 ibique
 nott. I, 206.

τῇ δὲ φιλοινίῃ — προσκέσθαι]
 Tu conf. I, 133 ibiq. nott. pag. 278
 et Brisson. l. l. I, 84. Ad argumen-
 tum loci Valcken. consuli vult Athen.
 X. p. 433 B. et Senecam De ira III,
 14. πλεόνως intactum reliqui, Din-
 dorfii monitu (Thes. Ling. Graec. VI.
 p. 1191) mutandum in πλεύνως, quod
 ita scriptum exstat V, 18, mea qui-
 dem sententia in πλεόνως refingen-
 dum. Neutro loco e libris scriptis
 quidquam affertur. Alia quaedam
 exempla huius formae adverbialis
 comparativorum in ὧς exeuntis vid.
 ad III, 129. — In seqq. pro οἱ πρό-
 τεροι λόγοι Cobet legi mavult οἱ
 πρότερον λόγοι.

σθαι. Τὸν μὲν δὴ λέγειν ταῦτα περὶ Περσέων, τὸν δὲ θυμωθέντα τοιαύδε ἀμείβεσθαι· Νῦν ἄρα μέ φασι Πέρσαι οἴνῳ προσκείμενον παραφρονέειν καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα. οὐδ' ἄρα σφέων οἱ πρότεροι λόγοι ἦσαν ἀληθέες. Πρότερον γὰρ δὴ ἄρα, 212 Περσέων οἱ συνέδρων ἐόντων καὶ Κροίσου, εἰρετο Καμβύσης, κοῖος τις δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κύρον· οἱ δὲ ἀμείβοντο, ὥς εἴη ἀμείνων τοῦ πατρός· τὰ τε γὰρ ἐκείνου πάντα ἔχειν αὐτὸν, καὶ προσεκτῆσθαι Αἴγυπτόν τε καὶ τὴν θάλασσαν. Πέρσαι μὲν ταῦτα ἔλεγον, Κροῖσος δὲ, παρεών τε καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ κρίσει, εἶπε πρὸς τὸν Καμβύσεα τάδε· Ἔμοι μὲν νῦν, ὃ καὶ Κύρον, οὐ δοκέεις ὁμοῖος εἶναι τῷ πατέρει· οὐ γάρ κω τοί ἐστι νῦν, οἷόν σε ἐκεῖνος κατελλέπετο. ἦσθη τε ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης, καὶ ἐπαίνειε τὴν Κροίσου κρίσιν. Τούτων δὴ ὧν ἐπιμνησθέντα ὀργῇ λέγειν πρὸς τὸν 35 Πηγηάσπεια· Σὺ νῦν μάθε αὐτὸς, εἰ λέγουσι Πέρσαι ἀληθέα,

ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κύρον] Wesseling. cum aliis ante τελέσαι voculam ὥστε subaudiens haec ita reddit: „ut ad patris exemplar perveniat s. cum aequiparet.“ Schweigh. interpretatur: „qualis vir ipse esset cum patre Cyro collatus.“ Steger. in praefat. p. XIII dubitat, an simplex τελεῖν, quod cum praepositione εἰς coniunctum valeat referri, censeri inter viros (ut II, 51. VI, 108), significare possit: pervenire ad aliquid, aequiparare, cum διατελεῖν sc. τὴν οδὸν dici oportuisset, ut in Xenoph. Anab. I, 5, 7. Quare rescribi vult: πρὸς τὸ (i. e. πρὸς τοῦτο ὃ) ὁ πατήρ οἱ τελέσαι Κύρος, ad id, quod ipsius pater perfecit Cyrus, ubi τελέσαι pro optativo accipiendum. Contra quem monuit censor Lipsiensis 1829. nr. 136. pag. 1086, τελεῖν utique posse significare pervenire ad aliquid, ut in Thucyd. IV, 78. II, 97 aliisque locis excitatis a C. Fr. Hermann. ad Lucian. De conscrib. hist. p. 43 coll. 225. Naber in Mnemosyn. III. p. 479 verba τελέσαι Κύρον insiticia habet. Negris uncis inclusit verbum τελέσαι, quod neque spurium neque supervacuum esse videtur, si quidem eum in his verbis inesse putamus sensum, |quem Schweig-

haeuserus Latinis verbis reddidit, quemque eundem sic reddi voluit Bernhardy Griech. Syntax. p. 265: „um gegen Kyros zu rangiren.“ De usu praepositionis πρὸς in comparisonibus diximus ad II, 35 coll. III, 94.

καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ κρίσει] i. e. et cui displicebat hoc Persarum iudicium. De verbo ἀρεσκεσθαι cf. Herod. IV, 78. VII, 160 ibique nott.; de dativo addito monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 584. Scripsi autem cum edd. recentt. κρίσει, ut VIII, 69, probante Bredov. p. 267; vulgo κρίσει. In proxime antecedentibus scripsi cum recentt. edd. Πέρσαι μὲν ταῦτα ἔλεγον, omissa vocula δὴ, quam post μὲν ex uno Sancerfti libro inseruit Gaisford. reliquis libris non addicentibus. In fine capitis ad locutionem ἦσθη — ἀκούσας Valckenar. de usu participii, quod verbo ἦδεσθαι et similibus adiungi solet, plura attulit h. l. vix repetenda: tu vid. modo Kuehner. Gr. Gr. §. 659.

CAP. XXXV.

Σὺ νῦν μάθε αὐτὸς] Retinui vocem αὐτὸς a Schweigh. et Gaisford. e duobus codd. receptam, quam uncis inclusit Dietsch., prorsus eiecit

εἶτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παραφρονέουσι. εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε, ἐστὲωτος ἐν τοῖσι προθύροισι, βαλὼν τύχοιμι μέσης τῆς καρδίας, Πέρσαι φανέονται λέγοντες οὐδέν· ἦν δὲ ἀμάρτω, φάναι Πέρσας τε λέγειν ἀληθῆα καὶ ἐμὲ μὴ σωφρονέειν. Ταῦτα δὲ εἰπόντα καὶ διατείναντα τὸ τόξον βαλέειν τὸν παῖδα, πεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς ἀνασχίζειν αὐτὸν κελεύειν καὶ σκέψασθαι τὸ βλήμα· ὥς δὲ ἐν τῇ καρδίῃ εὗρεθῆναι ἐνεόντα τὸν ὀστέον, εἰπεῖν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς γελάσαντα καὶ περιχαρῆα γενόμενον· Πρῆξασπες, ὥς μὲν ἔρωγε οὐ μάλινομαι, Πέρσαι τε παραφρονέουσι, δῆλά τοι γέγονε. νῦν δέ μοι εἰπέ, τίνα εἶδες ἤδη πάντων ἀνθρώπων οὕτως ἐπίσκοπα τοξεύοντα; Πρῆξάσπεια δὲ ὀρέοντα ἄνδρα οὐ φρηνήρεα, καὶ

Dindorf.: etenim cum vi quadam hoc loco pronomen positum videtur. In verbis seqq. εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς x. τ. λ. attendi volumus ad diversitatem particularum ac modorum has excipientium indeque profectam ipsius sententiae diversitatem, si quidem in priori orationis parte εἰ ponitur, sequente optativo (cuius loco III, 36 futurum indicativi reperimus positum), in altera parte ἦν sequente coniunctivo, cum in apodosis vel futurum vel imperativus ponatur: adeo ut εἰ — ἦν sibi quodammodo opposita videri queant, cf. I. 71 ibique nott. — De genitivo duplici (τοῦ παιδὸς et μέσης τῆς καρδίας) monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 542, 3. Ad verba ἐν τοῖσι προθύροις cf. III, 140 et ad λέγοντες οὐδέν (nihil, scil. veri, dicentes) conf. VII, 17. — Pro vulg. μὲ e Sanerofti libro cum Dietsch. edidi ἐμὲ. φάναι pro imperativo positum illustrat Cr. e Sophocl. Electr. 9, ubi cf. nott. Tu vid., ne plura, Kuehner. Gr. Gr. §. 644. — Quod ad argumentum attinet, Senecae eadem fere enarrantis locum, De Ira III, 14, iam excitavit Valckenarius. Ac nostra aetate ad hanc narrationem de Cambyse Prexaspis filium feriente provocarunt ii, qui in Helvetorum famam de Tello pomum in filii capite feriente inquisiverunt atque huius famae apud Danos, alios, propagatae fundum ex Herodotea narratione repetere studuerunt; cf. Ideler: Die Sage

vom Schuss des Tell pag. 59—61, Bibliothèque Universelle de Genève 1843. nr. 89. pag. 25.

σκέψασθαι τὸ βλήμα] Ad vocabulum βλήμα, quod apud classicum auctorem inveniri negaverat H. Stephanus (Thes. L. Gr. I. p. 666), Wesseling. citat Eurip. in Suppl. 330, Philon. De exsecr. pag. 932 E. Add. quae in Parisina edit. Thesauri T. II. p. 284 ed. Dindorf. afferuntur. — βαλέειν retinui, cf. nott. ad IV, 42.

οὕτως ἐπίσκοπα τοξεύοντα] ἐπίσκοπα (ubi adiectivum pro adverbio poni existimem) τοξεύειν de eo accipio, qui scopum feriat, qui sagittam ad scopum adigere sciat. Conf. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyli Agamemn. 611 coll. Gloss. ad Choëphor. 682. E Theocrit. XXIV, 105 Larcher. affert ἐπίσκοπον ὀστέον. Magis huc faciunt, quae attulit Iacobs. ad Achill. Tat. II, 29 (ad p. 49, 9) p. 573. Add. Hesych. s. v. ἐπίσκοπα· τυγχάνοντα τοῦ σκοποῦ, ubi vid. Albert. T. I. p. 1385. Apud Eleos invenitur ἐπισκόπον Ἀρτέμιδος templum teste Plutarcho II. p. 302 C. Alia qui quaerat de hac voce, adeat Thes. Ling. Graec. T. III. p. 1780 ed. Dindorf. Hinc verbum posterioris aetatis ἐπισκοπεῖν, de quo Lobeck. ad Phrynich. pag. 591. De ipsa arcus ratione et significatione diximus ad III, 21. Quod vero Noster in sequentibus Prexasperm dicentem facit, ne deum quidem (τὸν

περὶ ἑωυτῷ δειμαίνοντα εἶπεν· Δέσποτα, οὐδ' ἂν αὐτὸν
ἐγωγε δοκέω τὸν θεὸν οὕτω ἂν καλῶς βαλλέειν. Τότε μὲν ταῦτα
ἐξεργάσατο· ἐτέρῳθι δὲ Περσέων ὁμοίους τοῖσι πρώτοισι δυώ-
δεκα ἐπ' οὐδαμῇ αἰτέη ἀξιόχρεον ἑλὼν ζῶντας ἐπὶ κεφαλὴν
κατάρυξε.

θεὸν) tam dextre ferire posse, id
opinor dixit Persam hominem Grae-
corum ad morem loquentem faciens
(quod idem fecit Noster I, 95. 118.
120. 124, ubi vid. nott.), atque τὸν
θεὸν, articulo praeposito significans
Apollinem, qui primus artem tra-
ctandorum arcuum homines edo-
cuisse ferebatur indeque et ipse ar-
cum gerit. — Ad usum praepositio-
nis περὶ in verbis περὶ ἑωυτῷ δει-
μαίνοντα conf. Kuehner. Gr. Gr. §.
610, II.

ὁμοίους τοῖσι πρώτοις] Ex Al-
dina editione fluxit ὁμοῖα τοῖσι
πρώτοις, quod revocavit Wesselin-
gius eumque secutus Reizius; idem-
que retinuerunt posteri editores in-
de a Schweighaeusero, qui haec
verba interpunctione a ceteris ver-
bis seiunxit ac parum recte sic red-
didit Latine: „non dissimili ratione.“
Quo longe rectius iam Valla, quem
sequuntur Letronne (Journal d. Sa-
vans 1817. p. 97) et Dindorf., erat
interpretatus: *primoribus pares*. San-
crofti liber cum quinque aliis prae-
bet ὁμοίους, quod ipsum cum El-
tizio (Jahrb. f. Philolog. u. Paedag.
Suppl. Vol. IX. p. 125) unum verum
habeo indeque etiam, probantibus
Negris et Lhardy, in textum revocavi,
reiecta lectione codicis Florentini
aliique libri ὁμοίως, quod altero
loco (II, 57) probum iudicavi, ab
hoc vero loco alienum censeo. Qui
enim vulgo afferuntur loci Herodoti
(III, 8. 57. 68. VII, 118. 120. 141),
Thucydidis (I. 25. VII, 29), Scri-
ptoris Epistolarr. Phalarid. 108. p.
314, in iis omnibus ὁμοῖα vel adie-
ctivo vel verbo inunctum vel certe ad
alterutrum spectans sic invenitur, ut
adverbii vices quasi gerere videntur:
unde Pausanias, quando in hunc mo-
dum loquitur, scripsit ὁμοίως II,
37, 2 IV, 34, I. VII, 25, 7. X, 12, 1.
Nostri autem loci plane aliam esse

rationem sponte intelligitur: in quo
et voces δυώδεκα et ζῶντας aequae
ac verba ἑλὼν et κατάρυξε requirunt
nomen in accusativo positum,
ad quod haec referri possint. Ita-
que revocandum erat ὁμοίους: hos
vero ὁμοίους non alios fuisse existi-
mo atque eos, qui apud Xenophonem
(Cyropaed. I, 2, 15 coll. VII, 5.
85. add. I, 5, 5. II, 1, 2. 9. 16. II, 2,
21. II, 3, 5) vocantur ὁμότιμοι at-
que apud ipsum Herodotum VII, 114
ἐπιφανείς. — Ad vocem ἀξιόχρεον
conf. I, 156.

ζῶντας ἐπὶ κεφαλὴν κατάρυξε]
Schweigh. haec ita interpretatur:
vivos inverso capite terrā iussit defodi.
Fischer. ad Weller. III, 6. p. 242
verba ἐπὶ τὴν κεφαλὴν explicat: *bis
an den Kopf*. Equidem malim huc re-
ferre locutionem ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖν
(i. e. *praecipitare*, vid. Thesaur. Ling.
Graec. IV. p. 1498) et ἐπὶ κεφαλῆς
πίπτειν, de qua Lobeck. ad Phry-
nich. pag. 140. Herodotus III, 75 fin.
ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρε-
σθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κατω. VII, 136
ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφα-
λῆν. Plat. de Rep. VIII, 7. p. 553 B.
ἐπὶ κεφαλῆν ὠθεῖ ἐκ τοῦ θρό-
νου — φιλοτιμίαν. — Aliud eiusdem
crudelissimi supplicii exemplum No-
ster ipse praebet VII, 114, his ad-
ditis verbis: *Περσικὸν δὲ τὸ ζῶν-
τας κατορύσσειν*. Add. Ctesiam in
Persicc. Excerptt. §. 42 (ubi vid.
nott. p. 182) et §. 55. Plutarch. De
superstit. p. 171 D. sive p. 679 Wyt-
tenbach. Pertinent huc quoque, quae
Valerius Maximus IX, 2, 7 narrat de
Ocho, „qui Ocham sororem capite
defodit“; ubi Doederlein in Varr.
Lectt. Ogd. (Erlang. 1835. p. 8) legi
vult: „capite *tenuis* defodit.“ Ad-
notat Italus interpres, apud Italos
quoque olim hoc supplicii genus in
usu fuisse, ubi vocatum est: *pro-
paginare*, nomine ducto de plantis

- 36 Ταῦτα δέ μιν ποιεῦντα ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς νο-
 θετῆσαι τοισίδε τοῖσι ἔπει· Ὁ βασιλεῦ, μὴ πάντα ἡλικίῃ καὶ
 θυμῷ ἐπίτρεπε, ἀλλ' ἴσχε καὶ καταλάμβανε σεωντόν. ἀγαθόν 213
 τι πρόνοον εἶναι, σοφὸν δὲ ἡ προμηθεῖη. σὺ δὲ κτείνεις μὲν
 ἄνδρας, σεωντοῦ πολιήτας, ἐπ' οὐδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιόχρεφ' ἐλὼν,
 κτείνεις δὲ παῖδας. ἦν δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποιήης, ὅρα ὅπως μὴ
 σευ ἀποστήσονται Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ πατὴρ σὸς Κύρος ἐνετέλλετο
 πολλὰ κελεύων σὲ νουθετεῖν καὶ ὑποτίθεσθαι, ὅ τι ἂν εὐρί-
 σκω ἀγαθόν. Ὁ μὲν δὲ εὐνοίαν φαίνων συνεβέβλυνέ οἱ ταῦτα,
 ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· Σὺ καὶ ἐμοὶ τολμᾷς συμβουλευεῖν, ὅς
 χρηστῶς μὲν τὴν σεωντοῦ πατρίδα ἐπετρόπευσας, εὖ δὲ τῷ
 πατρὶ τῷ ἐμῷ συνεβούλευσας, κελεύων αὐτόν Ἀράξεα ποταμὸν
 διαβάντα ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων ἐκείνων διαβαί-
 νειν ἐς τὴν ἡμετέραν, καὶ ἀπὸ μὲν σεωντόν ὦλεσας, τῆς σεων-

ramisve in terram demissis. Nec alio
 fere supplicio Simoniacos homines
 apud inferos affici fingit Dantes
 Algerius Infern. XIX, 49. Purgat.
 XXVII, 15.

CAP. XXXVI.

μὴ πάντα ἡλικίῃ καὶ θυμῷ ἐπί-
 τρεπε] i. e. noli omnia iuvenili cui-
 dam ardori et irae committere. ἡλι-
 κία eodem significatu acrioris stu-
 dii, iuvenilis fere ardoris atque cu-
 piditatis invenitur VII. 18. ἐπίτρεπε
 intactum reliqui, a recentt. edd. li-
 bris invititis mutatum in ἐπίτρεπε; cf.
 I, 98 et III, 2 ibique nott. In ante-
 cedentibus ad ἐδικαίωσε conf. I, 89
 et VIII, 126. — καταλαμβάνειν in
 seqq. valet coërcere, cohibere, ut no-
 tavimus ad I, 46. Add. IX, 2 ibique
 Wesseling. πρόνοος (providus) vo-
 cabulum rarum esse monet Haupt
 Annotat. in Aeschyl. Suppl. 809
 pag. 194. Sophocles Aiac. 119 dixit
 προνοώστερος, ubi cf. interprett. Alia
 vid. in Thes. L. Gr. VI. p. 1791 ed.
 Dindorf.

σοφὸν δὲ ἡ προμηθεῖη] Scripsi
 προμηθεῖη, quod Florentinus exhi-
 bet liber, pro olim vulg. προμηθίη,
 cf. I, 54. 88 ibiq. nott. Ad vocis
 significationem conf. Eurip. Hecub.
 795. Sophocl. Philoctet. 558. Val-
 cken. ad Phoeniss. p. 496.

ὅρα ὅπως — ἀποστήσονται] ἀπο-
 στήσονται pro ἀποστήσονται
 recte dederat Wesseling. Probat
 nunc Florentinus unusque liber Pa-
 risinus. Conf. III, 154. 40. 140. 142.
 135 coll. 104. I, 8. 9 ibique nott. VII,
 18. Plura Iacob. ad Lucian. Toxar.
 p. 113 coll. p. 109. Ante voculam
 σὸς articulum ὁ, qui in libris scrip-
 ptis non invenitur, inseruerunt re-
 centt. edd. Pro εὐνοίαν, quod omnes
 tenent libri, Bredov. p. 127 scribi
 vult εὐνοίην, ut VI, 108. VII, 104;
 sed vid. nott. ad I, 46. — In seqq.
 ad ὑποτίθεσθαι (consilium dare, mo-
 nere) conf. I, 107 ibique nott. I, 90.
 156. — Infra cum Schweigh., Gaisf.
 et recentt. edd. revocavi ὅς χρη-
 στῶς μὲν κ. τ. λ., ubi vulgo ὡς χρ.
 contra librorum auctoritatem. — De
 Ἀραξε diximus ad I, 202; ad for-
 mam accusativi (Ἀράξεα) cf. Bredov.
 p. 228.

καὶ ἀπὸ μὲν σεωντόν ὦλεσας]
 Vid. nott. ad III, 14 et de tmesi con-
 fer. Kuehner. Gr. Gr. §. 619, 2 et
 nott. ad I, 194. Ad verba οὐ τι
 χάρων cf. nott. ad III, 29. Nam
 hanc formulam, ad quam facile men-
 te addere licet ταῦτα συνεβούλευσας
 s. ἐποίησας, gravem quandam habet
 mali comminationem indeque apte
 h. l. adhibetur, ut in Euripid. Orest.
 1593. Sophocl. Philoctet. 1293. Oe-
 dip. Tyr. 372: quos locos attulit

τοῦ πατρὶδος κακῶς προστάς, ἀπὸ δὲ ὧλεσας Κῦρον πειθόμε-
νόν σοι· ἀλλ' οὐ τι χαίρων, ἐπεὶ τοι καὶ πάλαι ἐς σὲ προφά-
σιός τευ ἐδεόμην ἐπιλαβέσθαι. Ταῦτα δὲ εἰπας ἐλάμβανε τὸ
τόξον, ὥς κατατοξεύσων αὐτόν. Κροῖσος δὲ ἀναδραμὼν ἔθεε
ἔξω· ὁ δὲ, ἐπεὶ τε τοξεῦσθαι οὐκ εἶχε, ἐντετέλατο τοῖσι θερά-
ποισι, λαβόντας μιν ἀποκτείνειν. οἱ δὲ θεράποντες, ἐπιστά-
μενοι τὸν τρόπον αὐτοῦ, κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον ἐπὶ τῷδε
τῷ λόγῳ, ὥστε, εἰ μὲν μεταμελήσει τῷ Καμβύσῃ καὶ ἐπιζητή-
σει τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ ἐκφάναντες αὐτόν θῶρα λαμβνονται ζωά-
γρια Κροῖσου· ἦν δὲ μὴ μεταμέλῃται, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε
καταχρᾶσθαι. Ἐποθῆσέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον οὐ
πολλῷ μετέπειτα χρόνῳ ὕστερον· καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες

Wesselingius. Recte nunc legitur οὐ
τι, cuius loco male olim οὐτοι.
Tu vid. Werfer. in Actt. philoll. Mo-
nacc. I. p. 262. In seqq. ἐπιλαβέ-
σθαι προφάσιος valet: occasionem
arripere, nancisci, ut VI, 13. 49.

ὥστε, εἰ μὲν μεταμελήσει] ὥστε
spectat ad antecedentia ἐπὶ τῷδε τῷ
λόγῳ (hoc consilio s. hac conditione
proposita), ut in Thucyd. III, 114
(ἐπὶ τοῖσδε — ὥστε), cum alias se-
quatur ἐπ' ὅτε, addito infinitivo,
ut I, 22. VII, 154: plura Kuehner.
Gr. Gr. §. 828. Tu vid. etiam VII,
158 et IX, 26, ubi eodem modo po-
nitur ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε et IX, 33 ἐπὶ
τοῖσι αὐτοῖσι λόγοις, atque vel infra
III, 48: πυνθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν
λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγολάτο ἐς Σάρδεις.
In seqq. attende εἰ sequente futuri
indicativo in priori membro, in al-
tero ἦν sequente coniunctivo, de
quo cf. nott. ad III, 35. Kuehner.
Gr. Gr. §. 818. not. 5. Werfer. in Actt.
philoll. Monacc. I. p. 101 seq.: in
protasi ponitur et futurum indica-
tivi (ut III, 83. VI, 65. VII, 153) et
infinitivus, quem in hac formula et
ipsum sequi loci supra allati osten-
dunt. Idem Werfer. consulendus p.
95. 96 ad verba οἱ δὲ ἐκφάναντες,
ubi δὲ priori in periodo succedit in
locum repetitae particulae μὲν, ut
IV, 126. IX, 48. Verbum ἐπιζητεῖν
idem significare atque ποθεῖν mo-
net, notante Cr., Schaefer. ad Dio-
nys. Halic. de comp. verb. p. 113
coll. Melett. critt. pag. 106, quem

secutus pro μεταμελήται scripsi με-
ταμέλῃται. Vid. Bredov. p. 364.—θῶ-
ρα ζωάγρια Κροῖσου sunt munera ob
servatam Croeso vitam, ut reddit Leis-
ner. ad Lambert. Bos. De Ellip-
sin. Ling. Graec. pag. 126 ed. Schaefer.,
vel, ut explicat Suidas, λῦτρα δι'
ὧν τὸ ζῆν περιγίνεται. Inde ζωά-
γρια ἀποθνεῖν dixit Aelian. N. A.
XI, 31, quo eodem fere sensu θνεῖν
σωτήρια Diodorus XVII, 100: cf.
Lobeck. Aglaopham. I. pag. 383. Ad
Herodotum haud scio an propius
spectet Homer. Odys. VIII, 426,
quem respexit Aelianus N. A. V, 7
coll. Homer. Ili. XVIII, 407. — De
ζωογρίῃ λαβεῖν cf. Herodot. VI, 28
ibique nott. VI, 37.

καταχρᾶσθαι] i. e. interficere.
Vid. nott. ad I, 82. Scripsi κατα-
χρᾶσθαι pro vulg. καταχρῆσθαι,
vid. I, 47 ibique nott.; sed retinui
ποθῇ, ex Bredovii praecepto p. 374
mutandum in ποθέῃ, ut fecit Din-
dorf.

οὐ πολλῷ μετέπειτα χρόνῳ
ὕστερον] Noli haerere in hac
orationis abundantia haud insolita,
quam ignorans Weisk. De Pleonasm.
p. 32 verba μετέπειτα χρόνῳ a glos-
satore profecta esse existimabat.
Sed vid. Werfer. in Actt. phil. Mo-
nacc. I. p. 268 alia in medium pro-
ferens sermonis abundantis exem-
pla: III, 48. Thucyd. V, 61. Hymn.
in Cerer. 205. Tu ex Herodoto po-
tissimum conf. VII, 7 (χρόνῳ μετέ-

τοῦτο ἐπήγγελλον αὐτῷ, ὥς περιεῖη. Καρβύσης δὲ Κροίσῳ μὲν συνήδεσθαι ἐφη περιεόντι, ἐκείνους μὲντοι τοὺς περὶ ποιήσαντας οὐ καταπροΐξεσθαι, ἀλλ' ἀποκτενέειν· καὶ ἐκοίσε ταῦτα.

- 37 Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς συμμάχους ἐξεμαίνετο, μένων ἐν Μέμφι, καὶ θήκας τε παλαιὰς ἀνόγων καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. ἐν δὲ δὴ καὶ ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱδρὸν ἦλθε, καὶ πολλὰ τῷ ἀγάλματι κατεγέλασε. ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τῶγαλμα τοῖσι Φοινικηίοισι Παταίοισι ἐμ-

πικα). I, 171. III, 123. 126. 129 et allata ad III, 13. De accusativo, qui verbo ποθεῖν adiungitur, cf. Kuehner. Gr. Gr. §. 532. not. 1. — In seqq. cum Schweigh. et Gaisf. dedi ἐπήγγελλον pro vulg. ἐπήγγελλοντο, quod retinuit Matth.

ἐκείνους μὲντοι τοὺς περὶ ποιήσαντας οὐ καταπροΐξεσθαι] i. e. se non impune laturum eos, qui Croeso vitam servassent, sed eos interfecturum. Verbum καταπροΐξεσθαι Gloss. Herodot. exponit: προῖκα ποιῆσαι, ἀτιμωρητὶ, οἷον καταπροσησας. Valcken. ad verbi significationem illustrandam excitat Herodot. III, 156. V, 105. VII, 17, ubi participium adiungitur, Aristophan. Vesp. 1357. Thesmoph. 573. Eqq. 433. Nam hinc unus ex Atticis hoc verbo hac significatione utitur. Tu vid. Lobeck. ad Phrynich. pag. 169. Genitivus ubi additur, irridendi, insultandi significationem assumit, monente eodem Valcken. Cr. laudat ad h. l. Ernesti. ad Aristoph. Nubb. 1241. — Ad particulam μὲντοι conf. III, 31.

CAP. XXXVII.

ἐν δὲ δὴ καὶ ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱδρὸν] Sic scripsi cum recentt. edd. respiciens ad I, 185 ibique allat. Schweighauserum, quem sequitur Gaisfordius, Wesselingii lectionem duobus eodd. probatam retinuerat: ἐς δὲ δὴ καὶ τοῦ Ἡφ., cum plerique alii libri ferrent ὥς δὲ δὴ καὶ ἐς τὸ (alii τοῦ) Ἡφαίστου. Pro ὥς, quod recte reiecit Bredov. p. 31, Schaeferus ediderat ὥς. De ipso Vulcani templo vid. II, 99 ibique

nott. In antecedentibus ad verba: τοιαῦτα — ἐξεμαίνετο cf. ad III, 33 nott. συμμάχους pro vulg. ἐπιδμάχους scripsi, ut I, 69, ubi vid. nott. — In proxime seqq. ad structuram verbi καταγέλασθαι cum dativo, quae reperitur quoque cap. 38, vid. Kuehner. Gr. Gr. §. 518. Add. Herod. III, 155. I, 212. VII, 9.

τοῖσι Φοινικηίοισι Παταίοισι ἐμπερέστατον] De Patæcis, Phoenicum diis, Wessel. consuli vult Stanlei. ad Aeschyli S. c. Th. 214. Tu vid. Ruhnken. in Diss. de tutel. et insignn. navv. pag. 216 Opuscul. oratt. (T. I. p. 416 Opp. ed. Bergmann.) ibique Selden. De diis Syrr. II, 16. pag. 279, Movers: Die Phoenizier I. p. 652 seqq. Namque hoc nomen latinus patuit omnibusque diis Phoeniciis ac fortasse quoque Syris fuit commune, ad significandos deos, quos cubitali figura aut pygmaei statura in navibus secum circumferebant, utpote navium tutores et deos averruncos. Eorum igitur ad formam Vulcanus s. Phthah (cf. Her. II, 3. 99.) sub figura nani barbati repraesentabatur; cuiusmodi pygmaei plures hodieque in Aegyptiorum anaglyphis inveniuntur. Vid. Hirt. in Denkschrift. d. Berl. Acad. 1822. pag. 128 seqq. 141, Champollion: Panthéon Egypt. pl. 8 (in altera tabula, quae tales Vulcani imagines exhibet valde deformes), Wilkinson: Manners etc. second. ser. I. p. 254. Suppl. Pl. 24 A. fig. 2. 5. Pl. 43. fig. 1. 2., Bunsen Egypte's Place etc. I. p. 383 seq., Raoul-Rochette Mém. de l'Acad. d. Inscriptt. XVII. p. 331 seq. 370 seq., Gesenius:

πεφύσταντον, τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν τῇσι προφύρῃσι τῶν τριηρέων περιάγουσι. ὃς δὲ τούτους μὴ ὀπώπεε, ἐγὼ δὲ οἱ σημανέω· πυγμαίου ἀνδρὸς μύμησις ἐστὶ. Ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τῶν Καβείρων τὸ ἱρὸν, ἐς τὸ οὐ θεμιτὸν ἐστὶ ἐσιέναι ἄλλον γε ἢ τὸν ἱρέα.

Monumentt. Phoenic. Tab. 39 et Vol. I. p. 300 (de numis urbis Cossyrae, in quibus huiusmodi imagines conspiciuntur). Videntur autem Aegyptii Vulcanum tam deformem eam ob causam effinxisse, ut tali imagine rudiori declararent ipsius dei vim atque naturam: si quidem mundi nondum perfecti neque omnibus partibus absoluti creatorem hunc deum esse voluerunt: de qua re vid. Roeth: Geschichte der abendländ. Philosoph. I. not. 129. pag. 77 seqq. Unde vel Graecorum Vulcanus claudicans nonnihil lucis accipiet. Nomen vero Πάταικων et ipsum non prorsus alienum ab Aegyptii Vulcani nomine *Phthah* s. *Ptah*, quippe quod iisdem consonantibus continetur: conf. Bunsen l. l. et vide plura apud Roeth. l. l. pag. 78. Graecis dii Πάταικοι vix cogniti, nisi fragmentum inscriptionis a Boeckhio vulgatae huc referas, in qua tale quid legitur; vid. Boeckh: Urkund. z. Seewesen p. 105. 350. Ut ad Vulcani Aegyptii redeam imaginem deformem ac vilem, hanc qui adspexerit, ei vix mirum videbitur, huius adspectu Cambysis iram et indignationem excitatam esse Persasque, qui ab omni deorum forma humana abhorrerunt, tam rudi adeoque ridicula dei Memphisitici imagine vel magis esse offensos. — Cr. haec adscripsit: „Eiusmodi figurae comparant in numis Cossyrae itemque consimile signum fictile exstat in British Museum (vid. Terra cotta's of the British Museum ed. Combe nr. 42). Comparat has pygmaeorum deorum imagines cum septentrionalium, Germanorum, Britanorum fabulis editor operis The History of English Poetry by Thom. Warton. Ed. nov. (Lond. 1824) Pref. pag. 39. not. 50.“
ἐν τῇσι προφύρῃσι τῶν τριηρέων] Glossa (unde Suidas et Hesychius sua opinor desumerunt) ad h. l. θεοὶ οἱ Πάταικοι Φοινικικοὶ ἐν ταῖς

προφύρῃσι ἱδρύνενοι. Unde quae rit Wesseling., num in suo Herodoti codice glossator legerit ἐν τῇσι προφύρῃσι. Sed, eodem Wesseling. monente, J. Swinton. in Diss. de num. Samar. et Phoen. pag. 60 [ibique Tab. II. fig. 5. Conf. Rasche in Lexic. univers. rei numar. vett. III, 2. pag. 614. Cr.] Sidoniorum numum exhibuit, in quo navis conspicitur, quae hosce deos tutelares in prora ostendit. Quare malim equidem cum Ruhnken. l. l. pag. 261 statuere, Grammaticos istos in suis Herodoti libris mendose scriptum invenisse προφύρῃσι pro προφύρῃσι, quam cum Selden. l. l. haec secum repugnantia ita conciliare, ut utraque navis pars extrema Pataeco fuerit ornata, qui in puppi tutor s. deus averruncus, in prora autem navis insigne fuerit. De huiusmodi insignibus navium conf. praeter Ruhnkenium l. l. Becker in Charicl. I. p. 213 ed. Herm. — De forma ὀπώπεε conf. nott. ad I, 68, ubi hoc reliquit Dietsch., qui nostro loco cum Dindorfio e Schaeferi coniectura edidit ὀπωπε, libris scriptis invitis.

ἐγὼ δὲ οἱ σημανέω] Plures libri pro οἱ exhibent ὅδε. Particula δὲ, quae male abest a duobus libris, hic in apodosi iteratur, monente Wesseling. in Actt. phil. Monn. I. pag. 97. Tu vid. locum prorsus geminum IV, 99 et cf. III, 68. 133. V, 40 ibique allata.

Ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τῶν Καβείρων τὸ ἱρὸν κ. τ. λ.] Respexit haec Strabo X. p. 473 s. 725 A. Hoc igitur alterum templum, quod praeter legem intravit Cambyses, diversum a Vulcani templo, cum eius tamen religione coniunctum utique videtur, si quidem Cabiri, quibus consecratum erat, ipsius Vulcani filii eadem inde forma pusilla ac deformi representati ferebantur. Hi vero Cabiri haud alii esse poterunt, nisi summi illi Aegyptiorum dei octo,

ταῦτα δὲ τὰ ἀγάλματα καὶ ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκήψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὁμοία τοῦ Ἡφαίστου· τούτου δὲ σφρας παῖδας 38 λέγουσι εἶναι. Πανταχῇ ὧν μοι δηλὰ ἐστὶ, ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύσης· οὐ γὰρ ἂν ἱροῖσιν τε καὶ νομαλοῖσιν ἐπεχείρησε καταγελᾶν. εἰ γὰρ τις προθείη πᾶσι ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψάμενοι ἂν ἐλοίατο ἕκαστοι τοὺς ἐωυτῶν· οὕτω νομίζουσι πολὺ τι καλλίστους τοὺς ἐωυτῶν νόμους ἕκαστοι εἶναι. οὕκων

qui ex eorum doctrina primum deorum ordinem constituunt (cf. nott. ad II, 43. 46), et ex illo ipso, qui reliquis praeesse putatur summus deus (i. e. ex Vulcano), editi perhibentur. Hinc quoque Hesychius: Κάβειροι — λέγονται δὲ εἶναι Ἡφαίστου παῖδες, neque aliter Photius: Κάβειροι δαίμονες — εἶσι δὲ ἦτοι Ἡφαίστου (ut recte emendavit Lobeck. in Aglaopham. p. 1249 pro Ἡφαιστοί) ἢ Τιτᾶνες. Qui dii quod summi in rerum natura perhibentur aequae atque in coelo summamque vim in omnes res exercent, inde vocantur Κάβειροι, i. e. θεοὶ μεγάλοι, θύνατοι, κραταιοί, ut veteres explicant, Δῖι potes (ut reddidit Varro De ling. Lat. IV, 10. p. 17. Macrob. Sat. III, 4. Cf. Lobeck. Aglaoph. p. 1227 seqq. 1244), stirpe deducta ex Hebraica voce כַּבְיִיִּם ut adeo Aegyptios hos deos Noster eodem nomine significare potuerit insigniori utique ad summam deorum vim declarandam, quo supra iam Samothracum deos appellarat II, 51, ubi vid. nott. Tu vid. inprimis Roeth. l. l. not. 159. pag. 116 seqq. coll. Creuzer Symbol. III. p. 17 seqq. ed. tert., qui Cabiris planetas significari putat septem, addito Vulcano. — In proxime seqq. θεμιτὸν ex h. l. attulit Grammaticus in Bekkeri Anecd. I. pag. 99. De ipsa vocis forma cf. Bredov. p. 269. — In fine cap. cum recentt. edd. exhibui ὁμοία τοῦ Ἡφαίστου, ubi vulgo insertum τοῖσι, quod meliores libri ignorant. Nec agnoscit Thomas Mag. pag. 649 h. l. citans ob structuram vocis ὁμοίος cum genitivo, de qua conf. Kuehner. Gr.

Gr. §. 519, aa. Similia quaedam Herodoteis attulit Schaefer. ad Plutarch. Vit. T. V. p. 150.

CAP. XXXVIII.

καταγελᾶν] De structura monui-
mus ad III, 37.

εἰ γὰρ τις προθείη] Exscripsit haec Stobaeus Tit. 23, 11. pag. 191 s. 426 T. I. Gaisf. — Nos retinuimus προθείη, cuius loco quidam προσθείη. In proxime sequentibus cum vi quadam repetita est vox νόμους in verbis ἐκ τῶν πάντων νόμων, cf. Lobeck. ad Sophocl. Ai. 277. pag. 201. Respicit haec auctor in fragm. Pythagor. p. 715, notante Valcken., qui haec adiecit: „Quibus adsuemus usu diuturno, natale solum, patriae leges atque instituta maiorum, prae aliis pulchra videntur hominibus, ut naturae sic receptarum consuetudinum tenacissimis. Vel hoc solum, Herodoto indice, Cambysen argueret dementiae, quod Aegyptiorum sacris violatis religiosos ritus habuerit ludibrio.“ — In seqq. cum Gaisf. et Matth. scripsi πολὺ τι, addicente Florentino et Sanrofti libro. Reliqui πολὺ τι, quod recentt. edd. mutarunt in πολλὸν τι, ut praecipit Gregor. Corinth. §. 12, ἴσους τὸ πολλὸν neque τὸ πολὺ dixisse affirmans; add. Bredov. pag. 36. Sed cf. Herod. I, 56. II, 106 ibique allata. Ad locutionem γέλωτα — τίθεσθαι conf. III, 29. — πάντες οἱ ἄνθρωποι retinui cum cett. edd. Unus Gaisfordius e Sanrofti libro ac Vindobonensi exhibet: οἱ πάντες ἄνθρωποι. In Florentino aliisque prorsus deest articulus.

οἰκός ἐστι ἄλλον γε δὴ ἢ μαινόμενον ἄνδρα γέλωτα τὰ τοιαῦτα
τίθεσθαι. Ὡς δὲ οὕτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες
οἱ ἄνθρωποι, πολλοῖσι τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι
σταθμώσασθαι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε. Δαρεῖος ἐπὶ τῆς ἑωυτοῦ
ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας εἶρετο, ἐπὶ κόσφῳ ἂν
χρήματι βουλοῖατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας κατασιτέε-
σθαι· οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ
μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλατίας, οἱ τοὺς

σταθμώσασθαι] Conf. II, 2 et ad
seqq. ἐν δὲ δὴ καὶ III, 39. 125. 15
ibique laud. II, 176 ibiq. nott. I,
185. Quod vero recentt. edd. in an-
tecedentibus πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλ-
λοισι scripserunt pro πολλοῖσι τε
καὶ ἄλλοισι, malui in vulgata persi-
stere, omnibus libris probata.

ἐπὶ κόσφῳ ἂν χρήματι βουλοῖατο]
Simillima ex Xenoph. Cyrop. III, 1.
§. 43 laudat Steger. Tu conf. Plat.
Apolog. p. 41 A., ne plura. — Mox
dedi ἔρδειν, quod etiam exhibet ex
hoc Herodoti loco Origenes contr.
Celsum V. p. 254. Et conf. Herod.
III, 80. IV, 60.

τοὺς καλεομένους Καλατίας] Reli-
qui καλεομένους, a Dindorf. mutatum
in καλευμένους, et revocavi cum re-
centt. edd. Καλατίας, idemque re-
scripsi III, 97 probante Stiehle in
Schneidewin. Philolog. X. p. 225,
ubi vulgo Καλαντίαι. E Florentino
aliisque h. l. Schweighauser., Gais-
ford. et Matth. dederant Καλλατίας.
Rectum praebet Stephanus Byzant.
Καλατίαι· γένος Ἰνδικόν· Ἐκαταῖος
Ἀσία. Hos Calatias Rennel. l. l. pag.
522 eosdem esse suspicatur atque Pa-
daeos, de quibus III, 99. Sed Hee-
ren. Ideen. I, 1. pag. 364 seq. monet
huius gentis nomen latius patere et
omnino ad Indiae meridionalis trac-
tus pertinere, cum deductum videat-
ur ab Indica voce *Caller* s. *Coulis*,
Couleries. In his vero regionibus car-
nem humanam edendi consuetudi-
nem semper fere obtinuisse idem ad-
dit, cum vel recentioris aetatis pe-
regrinatores istius modi carnem ad
vendendum in foro publice exposi-
tam viderint, et, quae Herodotus de
parentibus, quos comedant, scri-
bat, eadem multo post a Marco Polo

enarrentur. Apud gentem Africam,
quam vulgo vocant Hottentotten, si-
milis adhuc reperiri Larcherus ad
III, 99 scribit. Ad religionem autem
sive superstitionem quandam illum
morem spectasse e verbis εὐφη-
μεῖν μιν ἐκέλευον colligit Malte-
brun. Nouvell. Annal. d. voyag. II.
p. 328. Infra IV, 25 similia fere de
Issedonibus narrantur, quae eadem
etiamnum in insula Sumatra apud
gentem Battas inveniri scribunt.
Conf. Heeren. l. l. I, 2. p. 285. Apud
Brasiliae gentes quasdam simile
quiddam obtinere testatur Martius
(Von dem Rechtszustand der Urein-
wohner Brasil. pag. 73), cum cognat-
os senio infirmos inutilesve cae-
dant atque comedant. Quare non
est sane quod in ridiculum talia in-
consulto vertat A. G. Schlegel. (Ber-
lin. Taschenbuch. 1829. pag. 16),
praesertim cum infra III, 99 de Pa-
daeis similia tradantur. Calatiarum
sedes in Indiae septentrionalis mon-
tibus Persarum regno finitimis collo-
cari posse putat Bensley (Encyclo-
paed. v. Ersch. u. Gruber Sect. II.
P. XIII. p. 41) eosdemque vix dif-
ferre ab iis, qui apud Ctesiam Indice.
§. 22 Καλύστριοι vocantur: quo utro-
que nomine *nigra veste indutos* homi-
nes declarari iudicat, cum *Kala* idem
valeat atque *niger*; conf. etiam Boh-
len: Indien I. p. 63 et Kruse: Indiens
alt. Geschichte. p. 37. — Mox reliqui
ἐπὶ τίνι χρήματι (i. e. quo pretio),
cuius loco Dindorf. Comment. de He-
rodot. dialect. p. XX scribi iubet ἐπὶ
τῷ χρήματι. Verba εὐφημεῖν μιν
ἐκέλευον vulgo reddunt: „*meliora*
eum ominari iusserunt.“ Malim: *si-*
lentium agere (neque tam dira verba,
de mortuorum scil. combustione, pro-

γυνέας κατεσθίουσι, εἰρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' ἐρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα, ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίεατ' ἂν τελευτέοντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρὶ. οἱ δὲ ἀμβώσαντες μέγα εὐφημέειν μιν ἐκέλευον. Οὕτω μὲν νυν ταῦτα νενόμισται· καὶ ὁρθῶς μοι δοκεῖ Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον²¹⁵ πάντων βασιλέα φήσας εἶναι.

ferre) *eum iusserunt*. Conf. modo allata a Blomfield. in Gloss. ad Aeschyli Agamemn. 1218. Langius vernacule reddidit: „er solle nicht so gottlos reden.“ — Ad formam ἀμβώσαντες conf. I, 10. III, 14.

Πίνδαρος ποιῆσαι] Ad verbum ποιεῖν conf. II, 53, 117. IV, 14. V, 95. A verbo ποιῆσαι sequentia sic pendere vult Mehler in Mnemosyn. V. p. 65, ut φήσας eiiciatur, quod a librario additum putat. Mihi vocula retinenda videbatur. Pindari dictum, quo utitur Herodotus, valde est celebratum multisque repetitum serioris potissimum aetatis scriptoribus, quorum locos referunt Schneider ad Pindari fragm. III, 1. pag. 76 seqq. et Bergk: Poett. Lyricc. Graecc. p. 277 (ad Pindari fragm. 146). Est potissimum Platonis locus in Gorgia pag. 484 B. pag. 126 Heind. (coll. Schol. ad Pind. Nemm. IX, 35 et Aristid. Oratt. Platt. II. p. 52), qui viros doctos advertit, quippe in quo philosophus poetae dictum alio atque Herodotus sensu accepisse videtur, existimans Pindarum nos edocere voluisse *aeterna lege immortales mortalesque constringi*. Nec multo aliter ipsum Pindarum accepisse, cui νόμος sit *lex summa naturae a fato constituta, cui et dii et homines pareant*, statuit Boeckh., ipsos Pindari versus sic probabiliter restituens:

... κατὰ φύσιν
νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς
θανάτων τε καὶ ἀθανάτων
ἄγει δικαίων τὸ βιαιότατον
ὑπερτάτα χειρὶ. τεκμαίρομαι
ἐργοῖσιν Ἡρακλέους κ. τ. λ.

(Vid. Pindd. Opp. T. II. P. II. pag. 640 seqq.) . Quem sequitur Dissen. (Commentt. in Pind. Carm. pag. 660) et Bergk l. l., nisi quod verba κατὰ φύσιν in Pindari carmine revera ex-

stitisse negat. Herodotus autem, ut Wesselingii utar verbis, intellexit *mores longa adsuetudine valentes et dominantes quantumvis pravae et inhumanos*. His enim utique ὁ νόμος s. lex continetur, quam unam in civitate regnare vult Noster, vulgo receptam Graecorum sententiam secutus. Hoc enim satis constat, per Graeciae civitates liberas id unum maxime valuisse, ut lex s. νόμος pro domino uno haberetur, cui omnes liberi cives servirent. Egrege monstrant Herodoti verba VII, 104 et quae similia ex Platone, aliis excitavit C. Fr. Hermann. Lehrb. der Griech. Staatsalterth. §. 51. not. 5. et seqq. §. 53. not. 3 seqq. ed. quart. Consuli etiam poterunt de hac Herodoti sententia Hoffmeister: Sittlich-religiöse Weltansicht des Herodot. p. 71. 91 et Brandis: Geschichte. d. Griech. Röm. Philosoph. I. p. 521. Ac videtur mihi Noster hanc totam de νόμῳ disputationem s. digressionem consulto inseruisse non tam declaraturus, quid ipse de rebus publicis et de civitate regenda sentiret (cf. Commentat. §. 12 et locc. ibi allat.) aut quam exosum sibi esset tyranni imperium, qui lege prorsus solutus νόμοις τε κινεῖ πάτρια κ. τ. λ., ut loquitur III, 80, quam potius respiciens ad ea, quae sua ipsius aetate in Sophistarum scholis ferebantur: horum enim artibus in utramque partem de quaque re disputantium quum omnia, quae inter cives firma ac certa esse debent, in dubium vocari incertaque reddi, ipsosque mores atque instituta, unde lex omnis, quae una in civitate libera regnare debet, profisciscitur, inde labefactari videret non sine summo totius rei publicae discrimine, hanc opinor suam sententiam Sophistis opposuit, qua legem (νό-

Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἰγυπτὸν στρατευομένου ἐποίησαντο 39
καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεια
τὸν Αἰάκειος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς, καὶ τὰ μὲν πρῶτα
τριχῇ δασάμενος τὴν πόλιν, τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ
Συλοσῶντι ἐνεῖμε, μετὰ δὲ τὸν μὲν αὐτῶν ἀποκτείνας, τὸν δὲ
νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας ἔσχε πᾶσαν Σάμον, ἴσχων δὲ
ξεῖνίην Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ συνεθήκατο, πέμπων τε
δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ
αὐτίκα τοῦ Πολυκράτους τὰ πρήγματα αὐξέτο, καὶ ἦν βεβωμένηα

μον) omnium regem haberi legeque ipsa totius civitatis salutem contineri voluit.

CAP. XXXIX.

ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς] i. e. qui seditione mota Samum occupavit. Rem enarrat Polyæn. Strategg. I, 23. §. 2. Hoc autem factum fuisse vulgo ponunt Olymp. LIX, 4. Larcherus posuerat Olymp. LXII, 2 (cf. Tab. chronol. pag. 628), Volneius LXI, 4; Panofka, qui pluribus disputat, quo tempore Sami tyrannidem suscepit Polycrates (Samiorr. res pag. 29 seqq.), in Bentleii sententiam discedit, qui Olymp. LIII, 3 (566 a. Chr. n.) hoc accidisse statuit. Quam sententiam refutans I. M. Schultz. in Appar. critic. pag. 30 seq. vix certa ratione hodie effici posse monet, quando Polycratis dominatio in Samios inceptit, sed probabilem videri Eusebii rationem, qui ad Olymp. LXII, 1 s. 532—531 a. Chr. n. Polycratis et fratrum tyrannidem reiecerit. Atque hac in sententia omnium maxime probabili mihi quoque acquiescendum videtur: sequitur hanc Wachsmuth Hellen. Alterthumsk. I. p. 406. 859. ed. sec. itemque Clinton. Fast. Hellen. p. 10—12 ed. Krueger. coll. Fischer. Griechische Zeittafeln p. 132. Ad Bentleii sententiam redire mavult Plass: Die-Tyrannis I. pag. 235 seq., ubi de Polycrate pluribus disputat, de quo etiam peculiari libello scripsit D. I. Veegens: De Polycrate Samio, Amstelodam. 1839. — Ad verba τριχῇ δασάμενος τὴν πόλιν conf.

quae supra ad III, 26 occasione oblata adscripsimus. Adde Anacreontem, qui insulam hinc vocavit *tripartitam* (τριμερίστην): vid. Anacreontis Reliqq. ed. Bergk p. 164 seq. et potissimum p. 169. — In verbis ἔσχε πᾶσαν Σάμον omisi cum recentt. edd. voculam τὴν olim ante Σάμον positam, quam plerique libri scripti ignorant.

ξεῖνίην — συνεθήκατο] ξεῖνίην hic dedi e Sancerotti libro cum Breddovio (p. 180) et recentt. edd. pro vulg. ξεινήην. Tu vid. I, 27. 69. II, 182. III, 43, ubi in vera lectione ξεῖνίην Codd. conspirant. Quod in Stephani margine legitur φιλήην, id pro interpretamento habeo, quod etiam paulo post ante συνεθήκατο in quorundam librorum textum irrepsit. — De Amasi, Graecorum studiosissimo, conf. II, 178; de tempore, quo vixerit, cf. nott. ad I, 30. II, 162. III, 10.

καὶ ἦν βεβωμένηα] i. e. eius res s. imperium per Ioniam reliquamque Graeciam celebratum erat. De locutione conf. VI, 131. VIII, 124; ad formam cf. nott. ad I, 10. Cum autem h. l. Ionia reliquae Graeciae quodammodo opponatur, satis opinor inde perspicui poterit, quantum illo tempore iam floruerit Ionia et prae reliqua Graecia eminuerit. Quod ad Samios, vera Herodotum memoriae prodidisse monet Panofka l. l. pag. 32, quum etiam teste Thucydide (I, 13) ac Strabone (XIV. p. 637), alios ut taceam, sub Polycratis imperio Samiorum res maxime vigerint. Quin vel ante Polycratis aetatem circa Olymp. XXXVII et

ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. ὅκου γὰρ ἰθὺς αἰετὶ στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως. ἔκτετο δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας· ἔφερε δὲ καὶ ἦγε

XL Samum artibus et commercio floruisse, ad III, 130 monstrabimus.

ὅκου γὰρ ἰθὺς αἰετὶ στρατεύεσθαι] i. e. quocunque enim cum exercitu proficisceretur s. expeditionem institueret. Idem verbum ἰθὺς αἰετὶ I, 204. IV, 122. VIII, 8, 2. Conf. Blomfield Glossar. in Aeschyl. Pers. 417. De Ionum more, quo ἰθὺς pro εὐθὺς etc. dixerunt, plura Bredov. p. 160 seq. — Apud Frontonem loco mox laudando Polycrates inde dicitur „omnium quaecunque intenderat sine offensione potitus. Nihil in aetate agunda duri aut acerbi expertus esse dicitur: quin sub manus cuncta.“

ἔκτετο δὲ κ. τ. λ.] Plures libri ἐκέκτετο, quos neque hoc loco neque aliis, ubi eadem reperitur forma, secuti sumus. Conf. II, 108. Eustath. ad Homer. Ili. pag. 759, 41 s. 662, 39. Ac monuit de Ionum hac forma Fischer. ad Weller. II. pag. 288 et (nam ad Atticos quoque transit scriptores) Heindorf. ad Platon. Protagor. pag. 572. Plura dabit Bredov. pag. 287. De pentecontoris conf. I, 163 ibique nott., Thucyd. I, 14 ibique interpretes, quibus adde disputata a Moversio in libro: Die Phoenizier II, 3 (III, 1). pag. 173 seq. 178 seq. Etenim id mirum videri queat, cur hoc loco in copiarum navalium recensu solae naves pentecontori, neque triremes commemorantur, quale navium ad bellum aptorum genus longe antea (circa 704 a. Chr. n.) et inventum et vel apud Samios introductum erat; accedit, quod Cambysi ad Aegyptiacam expeditionem proficiscenti quadraginta triremes misisse dicitur Polycrates: vid. Herod. III, 43. Sed pentecontori, quibus illa aetate Phoenices rebus navalibus omnino excellentes utebantur, cum et magnitudine et ambitu ceteris navibus praestarent, inde opinor explicandum videtur, cur Polycrates, sprete triremibus, pentecontorum clas-

sem habuerit aptam ad bellicosus usus. Ac spectant haec ad illam Samiorum θαλασσοκρατίαν, de qua conf. III, 122 ibique nott.

χιλίους τοξότας] Qui numerus iusto minor videtur Larchero ob ea, quae III, 45 narrantur, cum decem milia stipendiariorum militum tyrannum habuisse multo sit probabilius. Equidem hic eosdem intelligi puto, qui III, 45 vocantur τοξόται οἰκητοί, i. e. satellites regii, quales aliorum tyrannorum δορυφόροι vulgo occurrunt (cf. I, 59), quos mille tantum fuisse numero eo magis mihi fit credibile, quod praeter hosce τοξότας οἰκητοὺς illo loco commemorantur ἐπίκουροι μισθοῦτοι, milites conductitii, stipendiarii (cf. nott. ad III, 4), quos plures numero sibi comparasse videtur tyrannus. Ac recte sic quoque h. l. intellexit Plass l. I. p. 238.

ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας] Citat haec Eustath. ad Homer. Ili. pag. 573, 18 s. 435, 35. Ad locutionem conf. I, 88 ibique nott. In verbis proxime sequentibus: τῷ γὰρ φίλῳ ἔση χαριεῖσθαι μάλλον ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβεῖν (i. e. amico enim dicebat se gratificari malle reddendo potius quae eripuisset, quam si omnino nihil ei eripuisset) Dindorf. scripsit χαριεῖσθαι, secutus ea, quae etiam Bredovium praecipientem invenimus p. 340. 356. 375 seq. Equidem satius duxi cum Dietschio in talibus a vulgata codd. omnibus probata non recedere. Ad ἀρχὴν cf. supra III, 16 ibique nott. Idem Dindorf. pro αἰρήκεε, quod equidem cum Dietsch. retinui, scripsit ἀραιρήκεε: cf. Prolegg. p. XXXIII et Bredov. p. 314—316, qui hanc formam reduplicatam unam veram habet in Herodoto, quam invitis libris revocare pronum videtur. Ad argumentum conf. Thucyd. I, 13: καὶ Πολυκράτης Σάμον τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου ναυτικῶ ἰσχυρὸν ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκούους ἐποιήσατο καὶ Πη-

πάντας, διακρίνων οὐδένα. τῷ γὰρ φίλῳ ἐφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. συγνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἰρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ἄστυα, ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους, πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι, ναυμαχίῃ κρατήσας εἶλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ᾤονταν. Καὶ κως τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ 40 Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. πολλῶ δὲ ἐτι πλευνός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βιβλίον τάδε 210 ἐπέστειλε ἐς Σάμον· Ἀμασις Πολυκράτει ὥδε λέγει· Ἡδὺ μὲν

νειαν ἐλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. — In seqq. ad verba ἐν δὲ δὴ καὶ cf. ad III, 38 nott. et Kuehner. Gr. Gr. §. 618, 2. Ad ipsum bellum, quod hoc loco commemoratur, cum Milesiis gestum spectare censet Panofka l. l. pag. 32 locum ap. Schol. Aristoph. Plut. 1003 s. 1075, ubi oraculum, quod Polycrati obtigerit, quoque ipso ille ad bellum Milesiis inferendum motus fuisse videri queat circa Olymp. LVI, ut Panofka existimat, memoriae proditur. Neque vero e Scholiastae verbis quidquam concludi posse, quod ad hoc bellum Polycratis cum Milesiis pertineat, recte mihi statuere videtur C. G. Schmidt: De rebus publicis Milesiorum (Gotting. 1855) p. 38 seq., cum Caribus potius hoc oraculum ab Apolline datum fuerit quaerentibus, num Milesios auxilio vocarent, cum a Dario bellum inferretur. De ipso bello inter Polycratem et Milesios exorto recte idem Schmidt sic iudicat: Polycratem hoc bello Miletum tanquam civitatem florentissimam reque navali atque commercio maxime florentem opprimere voluisse: quod vero ipsi haud successisse, ex ipso Herodoti silentio satis opinor concludere licebit.

CAP. XL.

εὐτυχίῳ — οὐκ ἐλάνθανε] i. e. atque Amasin haud sane latebat, magnum felicitate frui Polycratem s. res Polycratis admodum florere: ad structuram cf. I, 44, ne plura. Ad verba: ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές (i. e. sed haec res cum advertit, ei curae fuit)

conf. I, 89. II, 150. V, 12. Ad ipsum argumentum Herodoteae narrationis de summa Polycratis felicitate eiusque commercio cum Amaside Aegyptiorum rege, a quo monitus annuum in mare deiecit, conf. Diodor. Sicul. I, 95. Strab. XIV. p. 638. Athen. XII. p. 522. 540. Plin. Hist. Nat. XXXVII, 1. 2. Valer. Maxim. VI, 9. ext. 5. Cicero de finib. V, 30. Herodotea fere retulit Fronto de bello Parthico p. 323 seqq. T. II. ed. Francof.

Ἀμασις — ὥδε λέγει] Admonet Wesseling. de hac simplici in regum epistolis edictisve usitata formula, laudans Herod. IX, 140. III, 122. Thucyd. I, 129. II Regg. XVIII, 31. Tu conf. quoque Plutarch. II. pag. 151 B. (ibique Wyttenbach. Animadverss. pag. 942), ubi Amasidis refertur epistola ad Biantem scripta, et Diogen. Laert. VIII, 3, ubi Polycrates Amasidi Pythagoram literis scriptis commendasse fertur. In hac vero Herodotea epistola, ad quam respicit Maxim. Tyr. XXXV, 2, ait Valckenar., „sic parum considerate „fingitur loquens Amasis, ac si Solonem audisset in aula Croesi verba facientem (supra I, 32). Qui Solonis illud cum Croeso colloquium, „hanc quoque confinxit epistolam „Herodotus, ab illis hoc nomine non „facile reprehendendus, qui historiae cursum orationibus interiectis „sibi libenter patiantur ab historicis Graecis et Latinis interrumpi.“ Nec tamen ex unius alteriusque sententiae similitudine colligi posse, epistolam sive colloquium ab Herodoto prorsus fictum esse, censet in-

πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὥς ἐστι φθονερόν. καὶ κως βούλομαι καὶ αὐτὸς, καὶ τῶν ἄν

terpres Italus. Mihi de hac epistola, quam nemo unquam sic Graece ab Amaside scriptam et ab Herodoto descriptam vel Graece redditam putabit (cf. Dilthey Griech. Fragmm. I. p. 56, Westermann De epistoll. scriptt. Graecc. P. I. p. 5. II. p. 11), idem fere statuendum videtur, quod de Solonis colloquio celeberrimo supra ad I, 30 statuimus. Quod ut prorsus fictum esse negamus, ita variis sententiis exornatum esse a Nostro eum in finem putamus, ut suam sententiam de rebus divinis ac divina omnium rerum providentia adeoque Nemesei declararet, quam in omnibus rebus humanis manifestam iis quoque, quae Polycrati, famosissimo Graecorum tyranno et potentissimo, acciderint, insigniter probari arbitratur. Huc enim spectare credam ut alia; quae de Polycrate in Herodoteis Musis enarrantur, ita hanc quoque epistolam, natam illam quidem ex eo commercio, quod utique Amasis, ut erat Graecorum studiosissimus (cf. Herodot. II, 178 seqq.), cum Polycrate habuisse videtur, teste Strabone, Diodoro, aliis supra laudatis, sed ita compositam ab Herodoto, ut regem Aegyptium, qui Graeco tyranno haud scio an prudentiam et moderationem commendaverit, id literis scriptis eo modo facientem produceret, qui Graecorum decretis adeoque suae ipsius sententiae de rebus divinis atque humanis congruens esset summamque inde vim haberet in Graecorum animos, quorum in gratiam suam historiam omnino perscripsit. Conf. Ditges de fati ap. Herodot. ratione p. 14. Amasidis vero has literas circa Olymp. LVI, quo tempore cum Milesiis tyrannus bellum gerebat, scriptas videri, auctor est Pannofka l. I. pag. 33. Exscripsit illas Stobaeus Tit. CXII, 15. p. 583 s. T. III. p. 411 ed. Gaisf. Receperunt in Epistolarum collectiones Aldus (Venet. 1499) et Genevensis editor (1606.

p. 455), ut monet Westermann, loco supra laudato p. 11, qui illud addit, mature iam hanc epistolam loco suo motam in libris manuscriptis tanquam singularem epistolam circumferri coeptam esse, indeque se ipsum in cod. Guelferbytano 104. fol. 25 invenisse eandem inter Synesii epistolas insertam.

ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὥς ἐστι φθονερόν] Retinui vulgatam cum recentt. edd. praeceunte Matthiae nec improbane censore Ienensi 1817. nr. 263. p. 363: e Florentino Schweigh. et Gaisford. inverso ordine dederant τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ κ. τ. λ. Sed Noster supra I, 32 iam scripserat: — ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὼν φθονερόν τε καὶ ταραχώδες. Nostro loco ἔστι omisit Dindorf: equidem cum Dietschio retinere malui, omnibus codd. adstipulantibus. De ipsa sententia vid. nott. ad I, 32 et conf. Ditges: De fati ap. Herodot. ratione pag. 14, Luebker: Sophokleische Theolog. u. Ethik I. pag. 57 seq.

καὶ κως βούλομαι] i. e. ac fere malo et me ipsam et eos, qui mihi sunt curae, ex parte secundis, ex parte adversis uti rebus, eoque modo vitam transigere, ut fortunam in utramque partem per vices experiar, quam ut rebus omnino secundis fruam. Ad βούλομαι cum Valckenario licet mente addere μᾶλλον, Homeri ad usum, qui saepius sic adhibet hoc verbum hoc sensu, sequente vocula ἢ, ut Ill. I, 117 coll. 112. II, 319. Od. III, 232. Tu conf. etiam Lambert. Bos. de Ellipss. l. Gr. p. 770 Schaef. Ast. ad Platon. Polit. p. 388. — Ad προσπατεῖν conf. I, 65 ibique nott. — διαφέρειν τὸν αἰῶνα (vitam transigere) Noster dixit eodem modo, quo Euripides Hel. 10 βίον διαφέρειν, et quae alia huiusmodi ex Hippocrate, aliis afferuntur in Thesaur. L. Gr. II. p. 1374 Dindorf. Moneo propter Klausen, qui hunc locum laudans in notis ad Aeschyli Choëphor. 60. p. 91 interpretatur: administrare vi-

κῆδωμαι, τὸ μὲν τι εὐτυχεῖν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσ-
πταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσσω, ἣ
εὐτυχεῖν τὰ πάντα. οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις
ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριξος, εὐτυχεῶν τὰ πάντα.
Σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιαύδε·
φροντίσας, τὸ ἂν εὖρης ἐόν τοι πλείστου ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ
ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω,
ὅκως μηκέτι ἦξει ἐς ἀνθρώπους. ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἤδη τῷ πό-
τούτου αἰ εὐτυχλαί τοι ταῖσι πάθαισι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ
ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο. Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης, 41

iam. Ad ἐναλλάξ cf. VI, 52. Plut. Arat. 30; ad τὰ πάντα εὐτυχεῖν Herod. III, 43. 44. Ad ipsam sententiam iuvat addere, quae Fortunatus Iuvalta, Rhaetus, in commentariis vitae suae a Mohrio (Archiv. f. d. Geschichte. Graubündt. I. pag. 108) in vernaculum sermonem redditus scribit se ipsum pari modo consolans, quod nemo mortalium reperitur, qui vel summa felicitate usus in mala non incidat, cum in humana vita res secundae atque adversae se invicem excipiant, nec unquam pari fortuna res profuant. Fronto loc. supra laud. ita sententiam expressit: „haudquaquam utile est homini nato res prosperas perpetuo evenire. Fortunae variae magis tuta.“

οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἶδα ἀκού-
σας] i. e. neminem enim unquam fundo
cognovi. Conf. II, 150: ἦδεα γὰρ λό-
γῳ. Verba subsequantia: ὅστις ἐς
τέλος — πρόρριξος prorsus respon-
dent iis, quae in Solonis colloquio
leguntur I, 32 fin., ubi inter alia
haec: πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλ-
βον ὁ θεὸς πρόρριξος ἀνέτρεψε,
ubi conf. Herod. VI, 86 fin. ibique
de voce πρόρριξος nott. — ἐς τέλος
valet postremo, versus vitae finem;
Diodori Siculi locos quosdam, ubi
eamdem reperitur dictio, excitavit
Wesseling. ad Diodor. III, 30. —
Ad locutionem τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις,
quae redit cap. 43, conf. quod cap.
sequenti legitur eodem fere sensu:
τὴν ψυχὴν ἀσθηθεῖν. Totam senten-
tiam sic redde: re tecum deliberata

quodcunque inveneris maximi tibi pre-
lii esse ac tale, cuius iactura maxima
aegritudine animum tuum adficiat, hoc
ita abiice, ut non amplius ad homines
(s. in hominum conspectum) perve-
nias. — In verbis antecedentibus Co-
bet scribi vult: σὺ νῦν ἐμοὶ πειθό-
μενος pro σὺ ὦν νῦν κ. τ. λ. In se-
quentibus ad verba ὅκως — ἦξει,
ubi male in quibusdam ἦξη, conf.
nott. ad III, 36.

ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἤδη κ. τ. λ.] „ac
tu quidem, si nec ab hoc inde tempore
(quo ego te haec admoneo) res se-
cundae per vices fere cum adversis
tibi accident, fac ut iis eo quo dixi
modo s. ea, quae a me proponitur, ra-
tione medearis.“ Scripsi in his τῷ πό-
το, ut Florentinus, Mediceus, alii prae-
bent, pro τὸ ἀπό, quod Gaisfor-
dius dederat; vid. Bredov. p. 197 et
conf. Herod. I, 199. Deinde reliqui:
τοι ταῖσι πάθαισι, quod etiam probat
Schaefer. (ad Plutarch. Vitt. T. VI, p. 477), addens voculam αὐ ante
ταῖσι πάθαισι, cuius loco Florenti-
nus et, ut credibile est, alii quoque
libri ταῖς πάθαις, quod cum genui-
num esse negaret Bredov. p. 83 coll.
233, scribi iussit αὐτῇσι πάθαισι,
quod dedit Dietsch. τῇσι πάθαισι ex-
hibuit Dindorf. — Ad ἀκέο cf. III, 16.

CAP. XLI.

ἐπιλεξάμενος] i. e. quae cum
legisset. Conf. I, 124. 125. II, 125.
III, 43. 128 etc. Hesychius, notante
Larchero, haec: ἐπιλέξατο· τὰ γε-
γραμμένα ἀνέγνωσεν.

καὶ νόῳ λαβὼν, ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἀμασις, ἐδίξητο, ἐπ' ᾧ ἂν 217
μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων· διζή-
μενος δ' εὗρισκε τόδε. ἣν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρει χρυσόδετος,

καὶ νόῳ λαβὼν] i. e. *cumque haec animo recondidisset, intellexisset ac reputasset*. Exstat eadem locutio III, 51. 143. V, 91. VIII, 19. Schweigh. confert IX, 10, ubi est: *φορὴν λαβόντες τὸν λόγον*. Quo eodem fere pertinebant haec: *ἐπὶ νόον τρέπειν* III, 21, ubi vid.; *ἐν νόῳ ἔχειν* I, 10. 27. III, 143. *ἐν νόῳ γίνεσθαι* IX, 46. Add. Arrian. Exped. I, 23, 2 ibique Ellendt. — Mox retinui *ὑπετίθετο*, quod plerique libri afferunt; Dindorf. Aldinae lectionem *ὑποτίθειτο* revocavit.

τὴν ψυχὴν ἀσηθείη] Observat Wessel. *ἀσάν* et *ἀσάσθαι* apud Hippocratem saepius dici de *fastidio* et *tristitia* itemque apud Theognid. 639, ubi additur *φρένα*, et 983, ubi additur *θυμόν*. Cf. nott. ad III, 40.

ἣν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρει χρυσόδετος] Hac de gemma veterum locos collegit Panofka De Samiorr. rebb. pag. 34. not. 1 et multo ante Kirchmann. De annull. pag. 170 seqq. Quibuscum *Cr.* conferri vult, quae apud Pausan. I, 17. §. 3 coll. Hygin. Poët. Astr. II, 5 narrantur de Minois gemma, quam in mare deiectam Theseus, quo Neptuni filium se esse probaret, retulisse fertur, et quae ibid. X, 30. §. 2 traduntur de Phoco, Aeaci filio, cui Iasus gemmam dono dedit auro inclusam s., ut ipsa verba apponam, *λίθου σφραγίδα ἐνδεδεμένην χρυσῷ*. Nostra aetate quis ignorat elegantissimum Schilleri carmen de Polycratis annulo? De quo ipso annulo ex Herodoti loco disputavit Facius in Miscell. z. Gesch. d. Cultur und Kunst pag. 66 seqq. notante *Cr.*, itemque Lessing in: Antiquar. Brief. (Opp. T. XI. pag. 153—161 et additament. Eschenburg. ibid. pag. 183 et XII. p. 253), ad quem eundem iure provocat Sillig. in Catalog. Artific. pag. 442. Ac Lessingius quidem hunc Polycratis annulum gemmam caelatam, quae effigiem habuerit insculptam, fuisse negat, sed

lapidem simplicem, integrum, auro inclusum. Neque enim Theodorum, qui tum in aere elaborasse, tum architectus insignis fuisse fertur, sculpendi peritum dici a veteribus; nec omnino, teste Plinio in Hist. Nat. XXXVII, 1, ante Polycratis tempora gemmas caelatas exstitisse, cum multo post demum, Ismeniae tempore, smaragdis signa insculpere coeperint. At illud argumentum, de Theodoro depromptum, nihil valere monet Eschenburg. l. l., quo magis non in una arte, sed in pluribus bene versatos esse constat haud paucos Graecorum artifices, ipseque Herodotus, cum scriberet: *ἣν δὲ ἔργον Θεόδωρον*, profecto non simplicem lapidem auro inclusum, sed artis quoddam opus intellexerit. Quare malim cum Eschenburg. h. l. *σφραγίδα* accipere de gemma caelata s. de annulo, cuius lapidi signum quoddam fuerit insculptum, probante Polluc. V, 100, Pausan. l. l. (ubi verba Θεόδωρον ἔργον ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου τῆς σμαράγδου σφραγίς ex ipso Herodoto deducta videri recte statuit Siebelis) et Tzetz. (Chil. VII, 121, ubi legimus: *ὃν τεχνικῶς ἐσφράγισεν ὁ δακτυλιόγλυφος Θεόδωρος ὁ Σάμιος*). Quibuscum conf. Clement. Alexandr. Paedag. III. p. 289 Tom. I. Pott., unde *lyran* annulo insculptam fuisse credas licet. Nec aliam Minois nec Phoci fuisse gemmam, iure quodam mihi sumere posse videor. Et multo ante Polycratis tempora Mnesarchus, Pythagorae pater, vocatur *δακτυλιόγλυφος* apud Diogen. Laert. VIII, 1, notante *Cr.* Accedit, quod ipsa vox *σφρηγίς* annulum significat, quo utitur signatorio, qui inde signum quoddam sive imaginem insculptam habet, quemadmodum de Babyloniiis Noster scribit I, 195 *ἑκαστός δὲ σφρηγίδι ἑα ἔχει*, neque huc non pertinet alter Nostri locus VII, 69, ubi commemoratur *λίθος, ὃς πεποιημένος, τῷ καὶ τὰς σφρηγίδι-*

σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον δὲ ἦν Θεοδώρου τοῦ Τηλε-

δας γλύφουσι, itemque Plutarchi locus in Vit. Marii cap. 10 scribentis: αὐτὸς τε Σύλλας σφραγίδα ποιησάμενος ἐφόρει γλυφὴν ἔχουσαν ἐγχειριζόμενον ὑπὸ τοῦ Βοήζου τὸν Ἰωνοῦ ῥῥαν ἱαντῶ. Inde ἡ δημοσία σφραγὶς de publico Atticae civitatis sigillo in Graecis inscriptionibus apud Rangabé Antiquités Helleniq. II. nr. 838 b. c. et 847 p. 495 et p. 509. Quae cum ita sint, non erat, quod Becker. in Charicl. I. p. 345 sec. edit. dubium esse pronuntiaret, quid in hoc Herodoti loco statuendum esset; mirorque C. O. Mueller. (Handbuch d. Archaeolog. §. 97, 2. coll. §. 60 ed. tert.) ad Lessingii, ut videtur, sententiam accedentem Theodoro nihil tribuere nisi quod gemmam auro incluserit. De gemma caelata rectius h. l. cogitavit Crenzer. (Zur Gemmenkunde etc. p. 134), Gurlitt (Archaeolog. Schrift. p. 101) et praecipue Urlichs, qui totam hanc quaestionem denuo pertractavit in: Rheinisch. Mus. N. F. X. p. 24; neque aliter accepit Wilkinson (Manners etc. I. p. 186), qui de Arabum voce *Khdum* admonuit, quae prorsus conveniat cum Graecorum voce σφραγὶς, si quidem annulus designatur, qui lapidem vel auro inclusum habet, cui nomen vel aliud quid insculptum est. Apud Arabes enim addit similem quandam Graecae ferri famam, ita tamen ut annulus forte in mare ceciderit neque ulla Polycratidis fiat mentio.

χρυσόδετος] indicatur lapis s. gemma auro inclusa s. circumdata, plane ut apud Pausan. X, 30. §. 2 legimus σφραγίδα ἐνδεδεμένην χρυσῶ, ubi Siebelis, non immemor loci Herodotei, citat Diodor. Sicul. XIX, 94 memorantem δακτυλὸν ἐνδεδεμένον λίθον

σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα] „*Sardonychem* eam gemmam fuisse constat: ostenduntque Romae, si credimus, Concordiae delubro, cornu aureo Augusti dono inclusam et novissimum prope locum tot praelatis obtinentem.“ Ita scribit Plinius H. N. (XXXVII, 1, 2 coll. 4),

quem sequitur Solinus cap. 33, ab Herodoto uterque dissentiens, nisi, quae Larcheri est suspicio, duo Polycratidis fuerint annuli, quorum alter ab Herodoto, alter a Plinio commemoretur. Lessingius l. l. pag. 183 Herodoto unice in his fidem haberi vult; quod idem mihi quoque, quamvis aliis de causis, maximopere placet. Add. Urlichs l. l. recte negans eam *sardonychem*, quae utique Romae asservabatur et Polycratidis fuisse perhibebatur, de eo Polycratidis annulo accipi posse, de quo Herodotus tradit. Quid? quod nuperrime scribunt hunc ipsum Polycratidis annulum, Romae asservatum, a vinatore quodam in Albani vineis reperi- tum ac summo pretio venum datum esse! Conf. Athenaeum Franc. 1856. nr. 8. pag. 157 seq. De ipso *smaragdo*, lapide maxime duro indeque ad insculpendum ut aptiore ita difficiliore, vir doctus monuit, notante Cr., in The classical Journal IV. p. 167 seq., ubi hic locus tangitur. Addit idem Cr. — „*Ψευδὴς σμαράγδος* Theophrasti De lapidib. §. 25 est malachites (*der Malachit*). Vid. Schneideri annot. in eum locum pag. 557 sq.“ C. O. Mueller l. l. §. 313, 2 veterum smaragdum plerumque ex eo genere esse scribit, quod nunc vocatur *Plasma di Smeraldo*.

ἔργον δὲ ἦν Θεοδώρου] δὲ ἦν cum recentt. add. scripsimus, probante censore Ienensi 1817. nr. 163. pag. 363. Vulgo ἦν δέ. Cobet prorsus eiici vult ἦν. — De Theodoro diximus ad I, 51. Intelligitur h. l. Theodorus minor natus, qui cum Teleclis filius vocetur, distingui debet ab altero Theodoro, Rhoeci (de quo ad III, 60) filio alteriusque Teleclis fratre. Qui multo prior ad Olympiadum initia fere a viris doctis remouetur artemque aeris fundendi reperisse fertur; a quo istum annulum factum multorum annorum decursu ad Polycratem pervenisse haud magis probabile est, quam calicem Croesi (cf. I, 51) ab eodem Theodoro, quinque saltem hominum aetatibus antiquiori, elaboratum esse

κλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκει ἀποβαλέειν, ἐποίησε τοιάδε. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ὥς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγίδα, πάντων ὁρεόντων τῶν συμπλόων, ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος· τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε. 42 ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο. Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρη ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεικε γενέσθαι. ἀνὴρ ἀλιεύς, λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλόν, ἡξίον μιν Πολυκράτει δᾶρον δοθῆναι· φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἔλθειν ἐς ὄψιν. χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου, ἔλεγε διδούς τὸν

si dixeris. Apud Diodor. I, 98 et Athenagor. XIV. p. 61 *Telecles* ille maior natu, Theodori prioris frater, intelligi debet; apud Herodotum et Pausaniam (VIII, 14, 5. X, 38, 3) *Telecles minor natu*, Theodori minoris pater. De quibus artificibus consul. Thiersch. Epoch. d. bild. Kunst. pag. 181 seqq. ed. secund., quem iure sequitur Sillig. l. l. pag. 435 seq. 442; conf. etiam Panofka: Samiir. res pag. 53 seq. Ac plures Theodoros Samios eosdemque artifices distinguendos esse dudum, notante Cr., monuerat Boettiger. in: Andeut. z. Archaeolog. pag. 52. Tu vide potissimum de hoc Theodoro accurate disputantem et singula huius artificis opera, quae constant, recensentem Urlichs l. supra l. pag. 23 seqq. — ἀποβαλέειν retinui, vid. nott. ad IV, 42; recentt. edd. ἀποβαλεῖν.

περιελόμενος τὴν σφρηγίδα — ῥίπτει i. e. *gemmam detractam* (de digito) *in mare coniicit*. Ad verbum *περιαιρεῖσθαι* *detrahendi* notione conf. III, 128 coll. 159. 96. II, 151. Plat. Sympos. p. 213 A. De republ. II. p. 359 E. Nec alia vis praepositionis *περὶ* in verbo *περιτίθεσθαι* (de quo vid. nott. ad Plutarch. Pyrrh. 11. pag. 170), *περιτίλλειν* (Herod. III, 32), in aliis. In proxime antecedentibus ad significationem verbi ἀναγαγεῖν (quod in ἀνάγειν mutari iubet Naber in Mnemosyn. IV. p. 19) conf. allata ad VIII, 60. §. 1. In verbis ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς licet orationis abundantiam quandam animadvertere, haud dissimilem ab ea, quam ad III, 16 notavimus, ad ma-

iorem sermonis perspicuitatem pertinentem. Tu conf. etiam nott. ad Plutarchi Flamin. pag. 126. Quare nolui abiicere praepositionem ἀπὸ et h. l. et loco simili IX, 93, ut placet Cobeto et Mehlero in Mnemosyn. V. p. 65. Mox retinui ἀπέπλεε a recentt. edd. mutatum libris invitis in ἀπέπλωε, sed ἐχρῆτο, quod Dindorfus retinuit, mutavi in ἐχρᾶτο, vid. nott. ad III, 36 et de locutione συμφορῇ χρῆσθαι nott. ad I, 35. Add. Herodot. III, 117 et Hemsterhus. ad Callimach. in Dian. 69. p. 104.

CAP. XLII.

ἀπὸ τούτων] Cave corrigas ἀπὸ τούτου. Haud aliter ἐκ τούτων in Plutarch. Flamin. 9 init., ubi vid. nott. pag. 100, coll. Herod. I, 4. Add. Aeschyl. Pers. 793. — In seqq. ἐπὶ τὰς θύρας de *regis palatio* s. de *aula regia*, ad quam accessit piscator, intelligendum. Tu conf. III, 35 coll. 140 et quae plurima de hac locutione, in qua articulus modo additus modo neglectus reperitur, excitavit e Xenophonte Bornemann. ad Xenophontis Cyropaed. I, 3, 2.

χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου] i. e. *hoc cum ei successisset* s. *cum adeundi copiam ei fecisset rex*. Verbum *χωρεῖν* s. *προχωρεῖν* haud infrequens de *faciliiori successu*. Attulit Wesseling. V, 62. VIII, 102. VII, 10. §. 2, quibus add. V, 89. 49. VIII, 68, ne plura. — ἀποχειροβίωτος is est, qui suarum ipsius manuum opera vitam sustentat victumque sibi ipse quae-rit: quo eodem significato apud

ἰχθύν· Ὁ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίωτος, ἀλλὰ μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὴ μιν φέρων δίδωμι. Ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἐπεσι ἀμείβεται τοισίδε· Κάριτα τε εὐ' ἐποίησας, καὶ χάρις διπλή τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δειπνον καλέομεν. Ὁ μὲν δὲ ἄλιεύς, μέγα ποιούμενος ταῦτα, ἦτε ἐς τὰ οἰκία· τὸν δὲ ἰχθύν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὐρίσκουσι ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγίδα· ὥς δὲ εἰδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα ἔλεγον, ὅτεω τρόπῳ εὐρέθη. Τὸν δὲ ὥς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν οἷα καταλελαβήκεε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἀμασις τὸ βι-
218 βλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε, ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι

alios invenitur ἀντονογός. Invenitur ἀποχειροβίωτος apud Xenophonē. Cyropaed. VIII, 3, 37, assert- que etiam hanc vocem inter alias eiusdem notionis voces Pollux VII, 7. Add. Lucian. Somn. cap. 7. — Mox scripsi cum edd. recentt. τοι- σίδε pro τοῖσδε; in proxime sequen- tibus haud mutavi διπλήν, quod Bredovio suadente p. 249 in διπλόη cor- rigendum foret.

μέγα ποιούμενος ταῦτα] μεγάλη exhibet Sancerotti et Vindobon. liber, qui iidem libri IX, 111 praebent μέ- γα. ubi Florentinus alique μεγάλη, quod idem invenitur in his locis a Vessel. allatis: Herod. II, 121, 4. Polyaen. VII, 10, 8. Homer. Ili. XIII, 282. Euripid. Andromach. 188 coll. Dorvill. ad Charit. p. 564. μέγα prae- ter locum laudatum IX, 111 inveni- tur VIII, 3, μεγάλη I, 119, quod mihi documento est, utrumque dicendi genus aequè placuisse Herodoto. In proxime antecedentibus verbis Din- dorf. scripsit καλέωμεν, nos vulga- tam καλέομεν omnibus libris proba- tam retinimus. In seqq. κεχαρη- κότες dedi, ut III, 27; aliquot codd. κεχαρηότες, quod merito reprobave- runt edd. recentt.

Τὸν δὲ ὥς ἐσῆλθε θεῖον κ. τ. λ.] i. e. cum vero ipsam subiret cogitatio,

divinam esse rem s. divinitus hoc ipsi accidisse. Verbo ἐσῆλθε et dativum et accusativum adstrui satis notum. Ex Herodoto conf. I, 24. 86. 116. III, 14. VI, 125. VIII, 137. VII, 46.

γράφει ἐς βιβλίον] βιβλίον de ta- bula s. charta, in qua quid scripto consignatur, intelligendum, ut I, 123. 124. 125. VII, 211.

τὰ ποιήσαντά μιν οἷα καταλελα- βήκεε] i. e. quae facienti qualia sibi accidissent, s. quae fecisset quaeque inde ipsi accidissent. De structura loci conf. Matth. Gr. Gr. §. 488. not. 1. pag. 919 et §. 657. pag. 1118. Ad formam καταλελαβήκεε laudant Ety- mol. p. 386, 28. Herod. III, 65. VIII, 122. IX, 59. 60 etc. Tu add. III, 139. 143. 149 et conf. Bredov. p. 289. De significatione verbi vid. II, 66. III, 43. 75. 118. IV, 11. 33. IX, 93, alia.

γράφας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε] i. e. tradidit epistolam in Aegyptum perferendam, s. traditam misit in Aegyptum. Ita Valck. laudans Harpo- crat. pag. 43 et Thom. Magistr. pag. 333. Wesseling. attulit Thucyd. I, 129. Herodot. V, 95. Add. Lambert. Bos. De ellipss. L. Gr. p. 153.

CAP. XLIII.

ὅτι ἐκκομίσαι — πρῆγματος] Spe- ctant haec ad Herodoti aliorumque

πρήγματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσῃεν μέλλει Πολυκράτης, εὐ-
τυχέων τὰ πάντα, ὃς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὐρίσκει. πέμψας δὲ οἱ
κῆρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τοῦδε δὲ εἵνεκεν
ταῦτα ἐποίησε, ἵνα μὴ, συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυ-
κράτεια καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὥς περὶ ξεί-
νου ἀνδρός.

- 44 Ἐπὶ τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεια, εὐτυχέοντα τὰ πάντα,
ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων τῶν μετὰ ταῦτα
Κυθωνίων τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων. Πολυκράτης δὲ
πέμψας παρὰ Καμβύσεια τὸν Κύρου, συλλέγοντα στρατὸν ἐπ’
Αἴγυπτον, ἐδεήθη, ὅπως ἂν καὶ παρ’ ἑαυτὸν πέμψας ἐς Σάμον
δέοιτο στρατοῦ. Καμβύσης δὲ ἀκούσας τούτων προθύμως

de fato sententiam, quod nemo, ne
deus quidem, effugere, quod nemo
avertere aliove flectere possit. Conf.
IX, 16 fin. I, 91, alia, quae ad Plu-
tarch. Pyrrh. 30. pag. 236 seq. exci-
tavimus. — In seqq. μέλλοι e duo-
bus libris revocarunt edd. recentt.
probante Cobeto pro vulgata μέλλει,
cuius mutandae causam idoneam
non perspicio. Ad voces εὐτυχέων
τὰ πάντα conf. III, 40.

διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην] Haec
respicit Synesius Epist. XLVI. So-
cietatis ruptae causam aliam prodit
Diodor. I, 95, veriore, prouti sta-
tuit Panofka: Samiorr. res pag. 34
et Plass: Die Tyrannis I. p. 240. Ad
formam ξεινίην conf. nott. ad III,
39. — Mox cum recentt. edd. scripsi
τοῦδε δὲ, ut VIII, 85, pro τοῦ δὲ, et
εἵνεκεν, quod Florentinus et San-
crofti liber afferebat, pro εἵνεκα.
Ad καταλαβούσης conf. III, 42 ibi-
que laudd. Ad verba ἀλγήσειε τὴν
ψυχὴν cf. III, 40.

CAP. XLIV.

Ἐπὶ τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεια
κ. τ. λ.] His verbis Noster redit ad
ea, quae cap. 39 enarrare institue-
rat, interrupta narratione de com-
mercio inter Amasidem et Polycra-
tem atque de annulo in mare pro-
iecto: eamque ob rem etiam addidit
particulas δὴ ὦν. Verba seqq. ἐπι-
καλεσαμένων τῶν — Σαμίων indi-
cant Lacedaemonios ad hoc bel-

lum Polycrati inferendum commo-
tos esse a Samiis, qui eorum auxi-
lium imploraverant. Ipsa Lacedae-
moniorum expeditio adversus Poly-
cratem, observante Panofka l. l. pag.
36, suscepta fuit Olymp. LXII, 3 sive
anno 530 ante Chr. n. Equidem ma-
lim sequi Larcherum (vid. nott. ad
III, 48) et Wachsmuth. (Hellen. Al-
terthumsk. I. pag. 858), qui consti-
tuerunt Olymp. LXIII, 4 sive ann.
525 ante Chr. n. — De Cydonia conf.
nott. ad III, 59.

ἐδεήθη, ὅπως ἂν — δέοιτο στρα-
τοῦ] i. e. rogavit eum, ut ad ipsum
legatos Samum mitteret copiasque ab
ipso peteret. Sic vulgo reddunt: in
quo vix ratio habetur voculae ὅπως
ἂν sequente optativo. cuius structu-
rae vim ita reddi vult Kuehner. Gr.
Gr. §. 775 coll. §. 637. not. 4: „ut,
si opus esset, exercitum a se peteret.“
Malim equidem sic exprimere: ro-
gavit eum, ut animo secum reputaret,
num fieri posset, ut legatis missis co-
pias ab ipso peteret. Attigit quoque
Matthiae Gr. Gr. §. 531. not. 2 et
pluribus hanc structuram explicuit
Baeumlein: Untersuchungen über
die Griech. Modi p. 316 seq. Ex He-
rodoto cf. supra II, 126. — In pro-
ximo seqq. Dindorf. revocavit ἔπεμ-
ψε, quod unus Sancrofti liber prae-
bet: reliqui libri ἔπεμψε, quod re-
tinere malui aequae atque in seqq.
ἀπέπεμψε, i. e. mittere instituit. Mox
omnes libri ὑπώπτετε e Bredovii
sententia pag. 317 mutavi in ὑπό-

ἔπεμψε ἐς Σάμον, δεόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι ἐν τῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς ὑπόπτενε μάλιστα ἐς ἐπανάστασιν ἀπέπεμπε τεσσαράκοντα τριήρεσι, ἐντειλάμενος Καμβύσῃ ὀπίσω τοῦτους μὴ ἀποπέμπειν. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίῳν ὑπὸ 45 Πολυκράτεος οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐπεὶ τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δοῦναί σφι λόγον, καὶ σφι ἄδειν τὸ προσωτέρω μηκέτι πλέειν· οἱ δὲ λέγουσι, ἀπικομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. Καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πολυκράτης νηυσὶ ἀντιάσας ἐς μάχην κατέστη· νικήσαντες δὲ οἱ κατιόντες ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον, πεζομαχῆσαντες δὲ ἐν αὐτῇ ἐσώθησαν· καὶ οὕτω δὴ ἔπλεον ἐς Λακεδαιμόνα. Εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσι, τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου νικῆσαι Πολυκράτεα, λέγοντες ἐμοὶ δοκέειν οὐκ ὀρθῶς. οὐδὲν γὰρ ἔδεε σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικαλέσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεα παραστήσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις 219 οὐδὲ λόγος αἰρέει, τῷ ἐπίκουρῳ τε μισθωτοὶ καὶ τοξόται οἱ·

πτενε, augmento neglecto. Cf. III, 68. Ad verba τεσσαράκοντα τριήρεσι conf. quae ad III, 39 de copiis navalibus Polycratidis adnotavimus. Ad ὀπίσω — ἀποπέμπειν conf. similes locutiones ad III, 16 allatas.

CAP. XLV.

ἐν Καρπάθῳ] i. e. ad Carpathum insulam s. in Carpathio mari. De usu praepositionis ἐν diximus ad II, 163. Wesseling. laudat Diogen. Laert. I, 81, ubi ἐν ταῖς Ἀθήναις, i. e. in mari, quod Athenas alluit, cum §. 31 dixisset περὶ τὴν Ἀθηναίων θάλασσαν. Ad locutionem ἐγένοντο — πλέοντες conf. IV, 179 ibique nott. — Carpathus insula, septentrionem versus a Creta sita, nunc appellatur Scarpanto; unde quod alluit insulam mare, meridiem versus ab Rhodo insula, Carpathium vocatur. Vid. Horat. Od. I, 35, 8; reliquos veterum locos de hac insula dabit Forbiger. Handbuch d. alten Geograph. III. p. 1138.

δοῦναί σφι λόγον κ. τ. λ.] i. e. rem illam secum deliberasse s. re deliberata statuisset. Conf. I, 97. III, 25

ibique nott. σφίσι e Sancerotti libro dederunt recentt. edd. Conf. nott. ad I, 57. Qui iidem edd. quod exhibuerunt πλώοντες, πλώειν. καταπλώουσι, ἐπλωον, malui equidem in vulgata acquiescere aequo proba; cf. Bredov. pag. 172 seq. In seqq. quod Herodotus dicit ἀποδρῆναι, inde apud Pausaniam II, 31. §. 1 ἀποδρᾶναι neque ἀποδρᾶναι scribi vult Siebelis ad l. l.

καταπλέουσι δὲ — κατίστη] i. e. quibus Samum retro navigantibus Polycrates cum classi obviam profectus proelium commisit. Ubi observa vim praepositionis κατὰ in verbo καταπλέουσι, ut I, 165 et paulo infra in voce κατιόντων.

οὐδὲν γὰρ ἔδεε] ἔδεε cum rec. edd. dedi. Vulgatam ἔδει retinuit Matthiae. De vocula αὖν verbo ἔδεε non addita conf. nott. ad I, 89. In seqq. παραστήσασθαι valet ad deductionem compellere, expellere, vincere. Conf. III, 13 ibique nott. Wesseling excitat Thucyd. I, 98. 124. Schol. in Sophocl. Oedip. Colon. 909, alia.

οὐδὲ λόγος αἰρέει] i. e. minime probabile, consentaneum est. Conf. I, 132 ibique nott. — Ad seqq. ἐπίκουροι —

Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγον πολλὰ, οἷα κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσει ὑπεκρίναντο, τὰ μὲν πρῶτα λεγθέντα ἐπιλεληθέναι, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνιέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα καταστάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδὲν, θύλακον δὲ φέροντες ἔφασαν, τὸν θύλακον ἀλφίτων δέεσθαι· οἱ δὲ σφι ὑπεκρίναντο, τῷ θυλάκῳ περιεργασθαι· βοηθεῖν δ' ὧν ἔδοξε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι 47 ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον, ὥς μὲν Σάμιοι λέγουσι, εὐεργεσίας ἐκτίνοντες, ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νησι ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὥς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι δεομένοισι Σαμίοις ἐστρατεύοντο, ὥς τίσα-

recipiebant Samii, vix alii esse poterunt atque οἱ ἔφοροι, quos omnibus Herodoti locis, ubi Sparta commemorantur ἄρχοντες s. ἀρχή, intelligi vult Ulrichs in Rheinisch. Mus. VI, 2. pag. 226. Conf. Herodot. VI, 67. 107 ibique nott. Ad Ephorum munera (de quibus conf. Hermann. Antiqu. Graec. §. 44 ed. quart.) quum pertineret, legatos peregrinos recipere et cum iis agere, haud mirum videtur, quod ad hos potissimum accesserunt Samii pro fugi opem petentes.

τὸν θύλακον ἀλφίτων δέεσθαι] Abest ab Aldina vox θύλακον, probante Valcken., qui τὸν accipi vult pro τοῦτον vel, quod praefert, mutandum in τόνδε, hoc fere sensu: *huncce, quem digito monstrabant, saccum inanem farinā indigere*. Et multa e comicis praesertim attulit Valcken., ubi τόνδε et τοῦτον hoc pacto invenias positum δεικτικῶς. Nos reliquorum librorum auctoritatem omnium secuti sumus. Atque, quod monuit Schweigh., Lacedaemoniorum responsum indicare videtur, vocabulo θύλακον utique hic usos esse Samios. — θύλακον exponunt *saccus* s. *vas* ad ferendum panem ex corio confectum, *panarium*. Vid. Thomas Magist. p. 457 et cf. Frommel. in Creuzeri Melett. III. p. 150 not.

τῷ θυλάκῳ περιεργασθαι] Vulgo περιεργασθαι, cuius loco e Parisino uno ac Florentino recentt. ed. receperunt περιεργασθαι, augmento

neglecto, ut III, 155 ἔργασται et IV, 45 ἔργασμαι. Plura vid. apud Bredov. p. 302. Sensus est: *voce θυλάκῳ Samios supersedere potuisse*, s. *supervacuum quid fecisse Samios*, cum sacco afferentes haec verba (vacuum scil. esse sacco) addiderint, cum satis fuerit sacco solum ostendisse, nullo verbo adiecto. Conf. locos geminos a Wessel. et Larchero allatos Sext. Empir. adv. Mathematt. II. §. 23. pag. 293. Aelian. V. H. IV, 11. Demosthen. pro Coron. cap. 22. §. 54. pag. 248 Reisk. Et conf. quoque Herodot. II, 15.

CAP. XLVII.

ὅτι σφι πρότεροι — ἐπὶ Μεσσηνίους] Hoc fidem facere proelio adversus Megarenses, de quo Plutarch. II. p. 303, quodque idem sub tempore accidisse probabile sit, monet C. O. Mueller. Aeginett. pag. 67. Ac videtur hoc ad Olymp. XXVII s. XXVIII pertinere, quippe quo tempore bellum Messenium secundum est finitum Samique classe iam opibusque floruerunt. Conf. Panofka: Samiorr. res pag. 26. — In verbis: ὥς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι Cobet verbum λέγουσι tolli vult, respiciens ad antecedens λέγουσι. Mihi retinendum videbatur verbum.

οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι κ. τ. λ.] De locutione οὐκ οὕτω — ὥς βουλούμενοι Valcken. laudat III, 120. VI, 61. 108; idem monet, *τιμωρεῖν, ἀμύνειν, ἀρῆγειν* esse *auxilium alteri*

κήλοι ἦσαν πλήθει πολλοί, τοῦτον ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων, ἐόντων ὀλίγων, ἐσσωθῆναι. τῶν δὲ ὑπ' ἐωυτῶ ἐόντων πολιη-
τέων τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τοὺς νεωσοί-
κους συνειλῆσας εἶχε ἐτοίμους, ἣν ἄρα προδιδῶσι οὗτοι πρὸς
46 τοὺς κατιόντας, ὑποπρῆσαι αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοις. Ἐπεὶ τε
δὲ οἱ ἐξελαθέντες Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτους ἀπίκοντο ἐς τὴν

τοξόται conf. nott. ad III, 4. 39. Vocem *μισθωτοί* prave additam qui habet Mehler in *Mnemosyn.* V. pag. 66 indeque eicit, ab eo ita dissentio, ut hanc vocem vel maxime necessariam esse censeam, cum *μισθωτοί* (*ἐπικούροι*) et *ὀκλήιοι* (τοξόται) h. l. sibi opponantur.

τῶν δὲ ὑπ' ἐωυτῶ ἐόντων] Sancrofti liber *ἐωυτόν*. Sed solet Noster dativum in huiusmodi formulis ponere: cf. I, 94 ibique nott. V, 30. 96. 103. VI, 121. VII, 11. — Ad *συνειλῆσας* cf. quae de hoc verborum genere attuli ad III, 13. In seqq. *ἐτοίμους* per synesin vulgo intelligunt, ad τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας referentes, ut haec sit loci sententia: *Civium sibi subiectorum feminas una cum natis navalibus inclusas, s. in navalia coactas, habuit paratas, quae, si illi (sc. cives) cum redeuntibus transigerent, una cum ipsis navalibus comburerentur.* Nec aliter Langius, qui vernaculo sermone reddidit Herodotum, h. l. accepit. Suidas Herodotea verba exscribens s. v. *νεώσοικοι* exhibet *ἐτοίμους* (pro *ἐτοίμους*), idemque in Herodoti verbis reponi vult Cobet Varr. Lectt. p. 157, cum *εἶχε ἐτοίμους* idem fere sit atque *ἐτοίμους ἦν*. Equidem cum caeteris Herodoti edd. vulgatam retinere malui eo quo dixi sensu. — In verbis *αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοις* (i. e. *una cum ipsis navalibus*) articulum *τοῖσι*, quem Wesselingius eumque secuti editores reliqui deleverunt, ut II, 47 (ubi cf. nott.), retinui, cum in omnibus, quantum novi, libris scriptis et hoc loco et altero, qui exstat VI, 32 (*τὰς πόλεις ἐνπεμπράσαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱεροῖσι*), articulus additus inveniat, quem eundem duobus quoque aliis locis (II, 65. 111) adiectum reperio, quemque inde etiam revocavi III, 100, ubi cf. nott.

Quamquam verum est, aliis locis articulum in hac formula omitti: III, 126. IV, 64. 69. VI, 93. VII, 39. VIII, 17 (v. Bredov. p. 83), ut adeo Noster hac formula usus esse videatur, vel addito vel neglecto articulo: conf. Nitzsch. ad Homeri *Odyss.* VIII, 186. p. 191. Qui de eadem formula disputarunt Matthiae Gr. Gr. §. 405. not. 3 et Kuehner. Gr. Gr. §. 568, b., in nostro loco adscribendo omiserunt articulum. — *νεώσοικοι* dicuntur *navalia*, in quibus naves ad terram protractae una cum armis, rudentibus, aliis huc pertinentibus rebus asservabantur; vid. Boeckh: *Urkund. über d. Attisch. Seewesen.* p. 64 seqq. 67. *προδιδῶσι πρὸς τοὺς* etc., monente Wesseling, idem est atque: *inita prodicione transfugiant.* Conf. V, 113. VI, 100.

CAP. XLVI.

οἱ ἐξελαθέντες] Pro vulgata *ἐξελασθέντες*, quam sane plures codd. exhibent, revocavi ex Aldina *ἐξελαθέντες*, quam formam unam probam in Herodoto habet Bredov. p. 342. Conf. etiam III, 51. IV, 145. In seqq. ad verba: *καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας* conf. III, 156 ibique nott. Namque *καταστάς* dicitur is, qui sive ad magistratum curiamve sive ad populi concionem deductus dicendi causa stat et quasi substitit. Pluribus, nec h. l. omisso, monuit Wyttienbach. ad Plutarchi *Morall.* I, 2. pag. 922. Hinc satis patet, quo sensu dicatur *τῇ πρώτῃ καταστάσει*, quod invitis libris in *καταστάσι*, ut recentt. edd. exhibent, mutare nolui: cf. II, 173 ibique nott. De ipsa re consul. Plutarch. *Apothegmm. Lacon.* p. 232 D. (coll. 216 A) et Arsen. in Violet. p. 442 ed. Walz. — *οἱ ἀρχοντες*, ad quos se

Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγον πολλὰ, οἷα κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσει ὑπεκρίναντο, τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἐπιλεληθέναι, τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνιέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα καταστάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδὲν, θύλακον δὲ φέροντες ἔφασαν, τὸν θύλακον ἀλφίτων δέεσθαι· οἱ δὲ σφι ὑπεκρίναντο, τῷ θυλάκῳ περιεργάσθαι· βοηθέειν δ' ὧν ἔδοξε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι 47 ἑστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον, ὥς μὲν Σάμιοι λέγουσι, εὐεργεσίας ἐκτίνοντες, ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὥς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι δεομένοισι Σαμίοισι ἑστρατεύοντο, ὥς τίσα-

recipiebant Samii, vix alii esse poterant atque οἱ ἔφοροι, quos omnibus Herodoti locis, ubi Spartae commemorantur ἄρχοντες s. ἀρχή, intelligi vult Urlichs in Rheinisch. Mus. VI, 2. pag. 226. Conf. Herodot. VI, 67. 107 ibique nott. Ad Ephorum munera (de quibus conf. Hermann. Antiqq. Graec. §. 44 ed. quart.) quum pertineret, legatos peregrinos recipere et cum iis agere, haud mirum videtur, quod ad hos potissimum accesserunt Samii pro fugi opem petentes.

τὸν θύλακον ἀλφίτων δέεσθαι] Abest ab Aldina vox θύλακον, probante Valcken., qui τὸν accipi vult pro τούτων vel, quod praefert, mutandum in τόνδε, hoc fere sensu: *huncce, quem digito monstrabant, saccum inanem farinā indigere*. Et multa e comicis praesertim attulit Valcken., ubi τόνδε et τούτων hoc pacto invenias positum δεικτικῶς. Nos reliquorum librorum auctoritatem omnium secuti sumus. Atque, quod monuit Schweigh., Lacedaemoniorum responsum indicare videtur, vocabulo θύλακον utique hic usos esse Samios. — θύλακον exponunt *saccum* s. vas ad ferendum panem ex corio confectum, panarium. Vid. Thomas Magist. p. 457 et cf. Frommel. in Creuzeri Melett. III. p. 150 not.

τῷ θυλάκῳ περιεργάσθαι] Vulgo περιεργάσθαι, cuius loco e Parisino uno ac Florentino recentt. ed. receperunt περιεργάσθαι, augmento

neglecto, ut III, 155 ἔργασται et IV, 45 ἔργασμαι. Plura vid. apud Bredov. p. 302. Sensus est: *voce θυλάκον Samios supersedere potuisse, s. supervacuum quid fecisse Samios, cum saccum afferentes haec verba (vacuum scil. esse saccum) addiderint, cum satis fuerit saccum solum ostendisse, nullo verbo adiecto*. Conf. locos geminos a Wessel. et Larchero allatos Sext. Empir. adv. Mathematt. II. §. 23. pag. 293. Aelian. V. H. IV, 11. Demosthen. pro Coron. cap. 22. §. 54. pag. 248 Reisk. Et conf. quoque Herodot. II, 15.

CAP. XLVII.

ὅτι σφι πρότεροι — ἐπὶ Μεσσηνίους] Hoc fidem facere proelio adversus Megarenses, de quo Plutarch. II. p. 303, quodque idem sub tempore accidisse probabile sit, monet C. O. Mueller. Aeginett. pag. 67. Ac videtur hoc ad Olymp. XXVII s. XXVIII pertinere, quippe quo tempore bellum Messenium secundum est finitum Samiique classe iam opibusque floruerunt. Conf. Panofka: Samiorr. res pag. 26. — In verbis: ὥς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι Cobet verbum λέγουσι tolli vult, respiciens ad antecedens λέγουσι. Mihi retinendum videbatur verbum.

οὐκ οὕτω τιμωρῆσαι κ. τ. λ.] De locutione οὐκ οὕτω — ὥς βουλόμενοι Valcken. laudat III, 120. VI, 61. 108; idem monet, τιμωρεῖν, ἀμύνειν, ἀρῆγειν esse *auxilium alteri*

σθαι βουλόμενοι τοῦ κρητῆρος τῆς ἀρπαγῆς, τὸν ἦγον Κροίσω, καὶ τοῦ θώρηκος, τὸν αὐτοῖσι Ἀμασις ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐπεμψε δῶρον. καὶ γὰρ θώρηκα ἐλήϊσαντο τῷ προτέρῳ ἔτεϊ ἢ τὸν κρητῆρα οἱ Σάμιοι, ἐόντα μὲν λίνεον καὶ ζῶων ἐνυφασμένων συχῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου.

ferre in iniuria propulsanda; τιμωρεῖσθαι, τίσασθαι, ἀμύνεσθαι, ἀλέξασθαι, iniuriam sibi illatam vindicare. Ad argumentum facit Plutarchi locus II. pag. 859 C., ubi haec Lacones respondisse legimus: ὡς οὐ βοηθοῦντες οὐδ' ἐλενδεροῦντες, ἀλλὰ τιμωροῦμενοι Σαμίους στρατεύσαιντο. — De structura verbi τίσασθαι cum genitivo cf. infra III, 145; de ipso cratere vid. Herodot. I, 70. καὶ ζῶων ἐνυφασμένων συχῶν] ζῶα intelligo figuras quaslibet animalium, aliarum rerum. Vid. I, 70. II, 4 ibique nott. Inter Graecos Corinthii mature excelluisse dicuntur conficiendis vestibus, quae ut aliis rebus, ita ζῶοις ἐνυφασμένοις, i. e. figuris intextis insignes erant indeque ζωαὶ dicebantur; monuit Henr. Barth: Corinthiorum commercii et mercatur. histor. Particul. (Berlin. 1844.) p. 28.

κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοις ἀπὸ ξύλου] i. e. auro et liciis cotoneis ornatum, distinctum, sive, ut Heeren. Ideen I, 2. pag. 119 interpretatur: *der mit baummollenen Fäden gestickte leinene Harnisch.* Verbis εἰρίοις ἀπὸ ξύλου *cotoneum* s. *gossypium* indicari, manifestum fit aliis ex locis: III, 106. VII, 65. Unde Pollux VII, 75, haec scribens: ἥδη δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἀπὸ ξύλου τι ἔριον γίνεται· ἐξ οὗ τὴν ἐσθῆτα λίνου ἂν τις μᾶλλον φαίη προσεοικέναι, πλὴν τοῦ πάχους. Hinc in Ctesiae Indicis, cap. 22 invenimus ξύλινα ἱμάτια de vestibus ex cotoneo confectis, ubi conf. nott. p. 326; Plinius Hist. Nat. XIX, 1, 3 ipso Graeco vocabulo retento dicit „lina inde facta xyliua“. Ex hoc vero Plinii loco aequae atque ex Herodoto satis patet, veteres Aegyptios iam cognitum habuisse cotoneum eoque esse usos: etsi quo tempore primum in usum venerit cotoneum, quaeque

in ipso usu ratio intercesserit inter cotoneum et linum, vix accuratius constituere licet; vid. Ritter in: Denkschrift. d. Berlin. Akad. der Wissensch. anni 1851 (1852). pag. 327 seqq. et conf. quae supra ad II, 86 adnotavimus. Quantum vero texendi arte veteres Aegyptii longe ante Herodoti aetatem Amasidis temporibus excelluerint, vel hic Herodoti locus docere potest: quare vix erit Plinius Hist. Nat. VIII, 48, 74 audiendus, ubi artem plurimis licis texendi Alexandrinis attribuit, nec magis Is. Voas, qui (ad Catull. pag. 196) hanc artem Alexandrinis Iudaeis adscribi vult, cum longe prius in Aegypto illa floruerit, qua in terra antiquissimo iam aeo texendi artem valde cultam magnique aestimatam esse, merito scribit Heeren. I. l. Add. Wilkinson Manners etc. III. p. 127 seqq. et cf. nott. ad Herodot. II, 35. — Quae his adduntur verba τῶν δὲ εἵνεκα θωνμάσαι ἄξιόν ἐστιν, ταῦτα ποιεῖ ἄριπτόν κ. τ. λ., propter singulare genus adsimulationis affert Eltz. in Quaest. Herod. p. 16 (Jahrbuch. für Philolog. u. Paedag. Suppl. IX. p. 125): „cum enim Herodotus proprie scribere deberet: τῶν δὲ εἵνεκα θωνμάσαι ἄξιός ἐστιν, ταῦτα ποιεῖ ἄριπτόν κ. τ. λ., pro eo utens genere dicendi, quod in lingua Graeca late patet, verba illa, quae in sententia relativa posita sunt, e verbo primario ποιεῖ fecit suspensa, itaque accusativum ἄξιον posuit.“ Equidem ἄξιον (sc. ἐστίν) pro neutro habere malim: eodemque modo etiam Lhardy acceperisse video, qui reddidit „operae pretium est“ laudavitque locos Xenophonteos in Anab. V, 8, 7. VI, 3, 13. Hellen. VI, 4, 22. Add. Wilkinson. Manners etc. III. p. 127 seq. 130 et cf. nott. ad Herod. II, 35. — In seqq. ἀριπτόν, qua voce alias *funis* indicatur, ut

220 τῶν δὲ εἵνεκα θωυμάσαι ἄξιον, ἀρπεδόνῃ ἐκάστη τοῦ θῶρηκος ποιέει· ἐοῦσα γὰρ λεπτή ἔχει ἀρπεδόνας ἐν ἑωτῇ τριηκοσίας καὶ ἐξήκοντα, πάσας φανεράς. τοιοῦτος ἕτερός ἐστι καὶ τὸν ἐν Αἰνδῶ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἀμασίς.

Συνεπελάβοντο δὲ τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον, 48 ὥστε γενέσθαι, καὶ Κορίνθιοι προθύμως. ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γενόμενον γενεῇ πρότερον τοῦ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ κρητήρος

apud Xenophont. *Cyrop.* I, 6, 19, de *filo* accipiendum. Inde Pollux VII, 31 interpretatur τὰ νήματα. Add. B. ten Brink in Schneidewini *Philolog.* VII. p. 357. Quod ad numerum attinet florum *trecenlorum sexaginta*, tesserariam quandam rationem subesse vult Bohlen *Ind.* II. p. 270 seqq. ad numerum dierum cuiusque anni opinor spectantem.

τὸν ἐν Αἰνδῶ ἀνέθηκε] Praeter Aelian. N. A. IX, 17 et Plin. H. N. XIX, 1, quos Wesseling. laudat, vid. Herod. II, 182 ibique nott.

CAP. XLVIII.

Συνεπελάβοντο δὲ] Schaefer. ex uno libro dederat *συνεπιλάβοντο*, neglecto augmento, quod in his verbis nunquam omittere solet Herodotus: cf. Bredov. p. 288. Ad argumentum loci praeter Plutarchum, qui in libro de malignit. Herod. cap. 22. pag. 859 E. T. II. Herodotea afferens gravium criminationum inde ansam sumpsit, vid. Diogen. Laert. I, 95 et Plin. H. N. IX, 25, 41. Conf. etiam Panofka: Samiorr. res pag. 38. A *Cnidius* neque a Samiis iuvenes servatos esse, tradunt Plutarchus ac Plinius, idque verius tradi censet Guil. Conr. Arm. Mueller: De *Corcyraeorum* republ. (Gotting. 1835) p. 16. Mihi Herodoti auctoritas in iis, quae ad Samum pertinent, potior videtur esse.

ἐς τούτους εἶχε] i. e. ad hos quoque pertinuit iniuria, sive, ut Schweigh. haec reddit: „Etenim adversus hos quoque contumeliam admiserant Samii proxima ante hanc expeditionem aetate.“ Ita εἶχε ἐς τι invenitur II, 53, ubi vid. nott. V, 81. VII, 143.

IX, 43. Unde probe discernenda ea structura, qua Noster I, 69 dixit: αὐτοὺς εὐεργεσίαι εἶχον, ubi Steger. praepositionem ἐς ante αὐτοὺς inseri iubet: sed vid. nott. ad h. l.

γενεῇ πρότερον τοῦ στρατεύματος κ. τ. λ.] In his non prorsus sibi constat temporum ratio. Larcherus, quem sequitur Clinton in *Fastis Hellenicis* pag. 14 ed. Krueger., *Corcyraeorum* fugam ponit in Olymp. LIII, 4 sive ann. 565 a. Chr. n., raptumque craterem Olymp. LVI, 1 s. 555 a. Chr. n., *Laconum* expeditionem Olymp. LXIII, 4 s. 525 a. Chr. n. (*Tab. chronol.* T. VII. pag. 620. 622 seqq. 630 coll. 531 seq.). Quae ex ratione decem annorum crit intervallum inter iniuriam a Samiis illatam et craterem raptum; quod quidem longius est, quam quod verbis κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον indicari potuisse credam. Inter expeditionem et iniuriam illam vel longius annorum spatium intercedet, quam quod unius γενεῆς spatio expleatur, quod teste Herodoto (II, 142, ubi conf. nott.) annis triginta tribus, additis aliquot mensibus, absolvitur. Etenim si pueri illi ad Alyattem a Periandro iam sene (ut ex iis, quae III, 53 narrantur, colligere licet) extremis certe vitae annis, quam usque ad ann. 585 ante Chr. n. protaxisse dicitur, missi sunt, i. e. ferme anno 591 sive 590, expeditio vero Lacedaemoniorum incidit in ann. 530—525 ante Chr. n., sexaginta ferme annorum spatium intererit, duas propemodum generationes absolvens. Itaque Panofka l. l. p. 31, cum apud Plutarchum l. l. loco unius γενεῆς ponantur tres γενεαί, in Herodoteo loco literam γ ante vocem

τῇ ἀρπαγῇ γεγονός. *Κερκυραίων γὰρ παύδας τριηκοσίους ἀνδρῶν τῶν πρώτων Περιάνδρος ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδεις ἀπέπεμψε παρὰ Ἀλυάττια ἐπ' ἐκτομῇ. προσχόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τῶν ἀρόντων τοὺς παύδας Κορινθίων πυνθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγοίατο ἐς Σάρδεις, πρῶτα μὲν τοὺς παύδας ἐδίδαξαν ἱεροῦ ἄψασθαι Ἀρτέμιδος, μετὰ δὲ οὐ περιορέοντες ἀπέλ-*

γενεῇ excidisse suspicatur, quo scilicet tres intelligantur *γενεαί*. As-sensi sunt C. O. Mueller: Die Dorer I. p. 168 atque Plass: Die Tyrannis I. p. 153 (qui *Plehn* scripsit, cum *Panofka* scribendum esset). Ideler ad Aristotel. Meteorolog. II, 4. p. 549. T. I. legi vult *προτέρᾳ* pro *πρότερον*. Mihi aliquando in mentem venerat *δευτέρῃ* pro *πρότερον*, quamquam vel hoc modo vix satis consultum erit loco mea quidem sententia prorsus turbato, in quo vel maiorem difficultatem exhibent verba addita: *κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ κορητῆρος τῇ ἀρπαγῇ γεγονός*, quae in omnibus libris scriptis exstant tempusque indicant anni 555 ante Chr. n., ut supra vidimus, longe diversum illud quidem ab eo tempore, quo iniuria illa a Samiis Periendo illata est, circa 591 pueros Corcyraeorum ad Alyattem mittenti. Bene intellexit has difficultates Wiedmann (Ueber die Regierungszeit des Krösus in: Mus. d. Rhein. Westphäl. Schulmännervereins T. IV. p. 26), quas ne sic quidem tolli posse putat, si pro *χρόνον* legatur *τρόπον* et retineatur a Panofka insertum illud *γ'* ante *γενεῇ*. Ac sane in Herodoti verbis nos valde advertere debet *γεγονός* repetitum, cum antecedit *γενόμενον*. Quare Urlichs (Rhein. Mus. N. F. X. p. 18 not.) interpolatum esse Herodotum ratus haec verba posterius a lectore quodam Herodoteis inserta esse existimat: qualia alibi quoque ipsi observavimus ad VI, 126 et IX, 10. Equidem lubens accederem viro doctissimo, modo sana etiam essent, quae proxime antecedunt verba, in quibus tamen nihil mutare ausus sum, meliora expectans; retinui quoque voculam *δὲ*, a recentt. edd. e Florentino et Sancrofti libro mu-

tatam in *δὲ*, cuius in tali glossa vix locus esse poterit.

Περιάνδρος ὁ Κυψέλου κ. τ. λ.] De *Periandro* conf. I, 23. V, 92. §. 6 ibique nott., Fischer. Griech. Zeittafeln pag. 119 seq., Plass: Die Tyrannis I. p. 156 seqq. Trecentos procerum pueros ad Alyattem misit castrandos eam ob causam, quod Corcyraei patriam in libertatem vindicaturi Nicolaum Periandri filium atque regem a patre ipsis impositum necarunt: tum collecto exercitu Perian-der aggressus est urbem eaque capta viros quinquaginta caedis auctiores interfecit, *τούς δὲ τούτων νύκτας πλείστοντας ὄντας ἐπέμψε πρὸς Ἀλυάττην τὸν Λυδῶν βασιλεῖα ἐπ' ἐκτομῇ*, ut tradunt Nicolai Damasceni Excerpta e codice Escorialensi nuper vulgata Muellieri (Fragm. Historic. Graec. T. III. p. 393 seq.) et Federi (Excerpta e Polybio, Diodoro etc. P. II. pag. 99 seq.) curā. Tu conf. Herod. III, 53. A Samiis re comperta pueros servatos esse eadem Excerpta confirmant. Per Lydiam autem non solum illo tempore, verum etiam postea, Persarum in ditionem cum Lydii venissent, negotium castrandorum puerorum maxime exercitatum, indeque etiam commercium eunuchorum factitatum fuisse videtur. Tu vid. inprimis Herod. VIII, 105. Heeren. Ideen I, 1. p. 154. — In seqq. retinui *προσχόντων*, quamvis in Florentino *προσχόντων*, quod dederunt Dietsch. et Dindorf. Vid. nott. ad I, 2.

τὸν λόγον, ἐπ' οἷσι ἀγοίατο] Ad verba *ἐπ' οἷσι* conf. nott. ad III, 36, ad formam *ἀγοίατο* Bredov. p. 311. *ἱεροῦ ἄψασθαι Ἀρτέμιδος*] In Samo insula cum praeter Iunonem Apollinem quoque insigniter colerent, nil mirum, Dianam sororem in eiusdem honoris consortio fuisse, ipsamque

κειν τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱεροῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐργόντων Κορινθίαν, ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι ὄρτην, τῇ καὶ νῦν ἔτι χρέον-
ται κατὰ ταῦτά. νυκτὸς γὰρ ἐπιγενομένης, ὅσον χρόνον ἱέ-
τευον οἱ παῖδες, ἵστασαν χοροὺς παρθένων τε καὶ ἡνθέων·
ἱστάντες δὲ τοὺς χοροὺς τρωκτὰ σησάμου τε καὶ μέλιτος ἐποιή-
σαντο νόμον φέρεσθαι, ἵνα ἀρπάζοντες οἱ τῶν Κερκυραίων
παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦτο δὲ τότε ἐγένετο, ἐς ὃ οἱ Κορίν-
διοι, τῶν παίδων οἱ φύλακοι, οἴχοντο ἀπολιπόντες· τοὺς δὲ
παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι. Εἰ μὲν νυν Περιάν- 49
δρου τελευτήσαντος τοῖσι Κορινθίοισι φίλα ἦν πρὸς τοὺς Κερ-

eximie cultam adeoque colonis e Samo deductis additam fuisse. Cuius rei plura testimonia affert Panofka l. supra l. pag. 63. Habuit haec dea suam sedem, Tauropolium, in quod tanquam asyllum Coreyraeorum pueros confugere Samii iusserant, quodque ipsum hoc loco intelligendum esse, aliorum ex testimoniis efficitur. Vid. Panofka l. l. Cr. praetera conferri iubet Broendsted. Reisen in Griechenland pag. 267, ubi plura de Diana Tauropolo. In Nicolai Damasceni Excerptis l. l. pueri ad *Iunonis* templum (de quo cf. Herodot. I, 70. III, 60 ibiq. nott.) confugisse dicuntur: οἱ δὲ προσχόντες Σάμω ἱκέται τῆς Ἥρας ἐγένοντο καὶ αὐτοὺς Σάμιοι αἰσθόμενοι τὸ σύμπαν ἐρρῶσαντο. — Ad structuram verbi *περιορέοντες* cum infinitivo cf. I, 24. II, 64 ibique nott. Mox e duobus codd. revocavi *χρέονται* pro *χρέωνται*, ut I, 34, ubi cf. nott.

[ἵστασαν χοροὺς] i. e. *choros instituebant, adornabant*. De qua locutione post Lennep. ad Phalarid. Ep. 96. pag. 269 monuit Welcker. in Iahn. Annal. Paedagg. et Philologg. IX, 2. p. 151. — *παρθένων τε καὶ ἡνθέων* dixit Noster ex Homeri usu, apud quem hae voces sic coniunctae reperiuntur de virginibus (innuptis) atque iuvenibus, Ili. XVIII, 593. XXII, 127 coll. IV, 474. XI, 60. Od. XI, 38. — *τρωκτὰ σησάμου τε καὶ μέλιτος* sunt, opinor, placentae sesami ac mellis vel simile quid esculentum inde paratum. Ac Sami placentas multum fuisse celebratas Athenaeus refert XIV, 13. p. 644 C. notante

HERODOT. II.

Larchero. Add. Pollux VI, 78 et quae alia affert Bergk. ad Anacreont. reliqq. p. 104. In proxime seqq. verbis: ἵνα ἀρπάζοντες οἱ τῶν Κερκυραίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν, in quibus ad ἀρπάζοντες mente repetendum τρωκτὰ σησάμου τε καὶ μέλιτος, Ideler l. l. scribi vult: ἵνα ἀρπάζοντες τοὺς τῶν Κερκυραίων παῖδας οὗτοι ἔχοιεν τροφήν, cum proprie scribendum fuerit: ἵνα ἀρπάζοιεν τοὺς παῖδας καὶ οὗτοι ἔχοιεν τροφήν. Quod mihi non persuasit, qui Herodoti verba sana esse arbitror. Qui idem haud magis mihi persuasit, quod in fine capitis pro οἱ Σάμιοι scribi vult οἱ Κνίδιοι, respiciens ad ea, quae initio huius capitis admonuimus.

ἐς τοῦτο δὲ τότε ἐγένετο, ἐς ὃ κ. τ. λ.] i. e. *hoc tamdiu faciebant, donec Corinthii, puerorum custodes, his relictis, abierunt*. Sic plane VII, 181. Cum recentt. edd. scripsi ἐγένετο, cum vulgo legeretur ἐγένετο. Ad ἐς ὃ conf. Struve Specim. I. Quaest. de dialect. Herodot. p. 42. (Opusc. II. p. 312). De verbo ἀπολιπεῖν, quod digrediendi notione vim verbi οἴχεσθαι auget, monuit h. l. laudato Werfer. in Actt. phill. Monacc. I. p. 87. 88.

CAP. XLIX.

Εἰ μὲν νυν Περιάνδρου τελευτήσαντος κ. τ. λ.] i. e. „Si Perianthro mortuo Corinthii cum Corcyraeis reconciliati essent, illi sane Lacedaemonios non adiuvissent in expeditione contra Samum suscepta hanc ob cau-

κυραίους, οἱ δὲ οὐκ ἂν συνελάβοντο τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ταύτης εἵνεκεν τῆς αἰτίας. νῦν δὲ αἰεὶ, ἐπεὶ τε ἔκτισαν τὴν νῆσον, εἰσὶ διάφοροι ἔόντες ἑωυτοῖσι. τούτων ὧν εἵνεκεν

sam; sed inde a quo tempore colonos in insulam deduxerunt, semper mutuae inter utrosque existunt dissensiones. De particulis μὲν et δὲ, quibus h. l. protasis et apodosis iungitur, cons. Werfer. in Actt. phil. Monacc. I. pag. 89 seqq. Add. Herodot. IV, 126. φῖλα ἣν retinui, cum duo libri ferrent φῖλλα, quo non magis opus esse atque φῖλια, ut Bekker. scribi mavult, recte monuit Bredov. p. 67. Cf. etiam supra II, 152. — In seqq. ad voculas νῦν δὲ cf. nott. ad III, 25.

ἐπεὶ τε ἔκτισαν τὴν νῆσον] De tempore, quo colonia in Corcyram fuerit deducta, veteres dissentiunt, quorum locos interpretes ad h. l. laudant. Namque Eusebius (Chronic. II. pag. 119) hoc refert ad Olymp. XVIII, 1 s. 708 a. Chr. n., Strabo (VI. p. 269 s. 414) ad Olymp. XI, 2 s. 735 a. Chr. n.; e marmor. Oxonienss. p. 25. Epoch. XXXII Olymp. VI, 1 s. 756 a. Chr. n. constitui posse censet Larcher. T. VII. pag. 504. Strabonem sequitur Raoul-Rochette Hist. de l'Etabliss. d. colon. Grecq. III. p. 183. 185, Eusebii testimonio reiecto, idemque fecit Fischer: Griech. Zeittafeln pag. 68, contraria his veterum testimonia probari haud posse commonstrans. Vide etiam Clinton. Fastos a Kruegero converss. in Appendic. pag. 418. Sexcentis post Troiam eversam annis Corcyram conditam esse auctor est Timaeus ap. Schol. Apollon. Rhod. IV, 1216. Quem, nisi in ipsis verbis mendum, egregie lapsus existimo, cum hoc ex calculo colonia Cypselo et Periendo foret posterior. Quod vero eodem Timaeo auctore Chersicrates, qui coloniae dux erat, patriā ob infamiae notam (δι' ἀτιμίαν) cessisse fertur, ut sane, qui primi Corcyram condiderint, Corintho pulsī aut per vim cedere coacti esse videantur: inde inveteratum coloniae odium in metropolin haud scio an repeti queat, nisi, quae est Muel-

leri sententia De Corcyraeorr. re. publicc. p. 15 seq., in causa potius fuit „mutus in rebus, quae ad mercaturam spectant, aemulatio, deinde a Corcyraeorum parte vinculorum, quibus patriae maiori annectebantur, laxandorum studium, eo, quod viribus iam satis erant firmati, effectum, dum Corinthii ea adstringere conabantur.“ Inde quoque antiquissimum per Graeciam proelium navale inter Corcyraeos et Corinthios commissum teste Thucydide I, 13. Tu vid. Raoul-Rochette l. l. p. 184 et quae de Corcyra condita excitat C. Fr. Hermann Lehrb. d. Griech. Staatsalterthümer. §. 86. not. 8 ed. quart.

εἰσὶ διάφοροι ἔόντες ἑωυτοῖσι] Haec Noster scripsit, haud scio an respiciens ad bellum Peloponnesiacum (cf. VII, 137. IX, 73), hisce mutuis Corinthiorum et Corcyraeorum dissidiis provocatum et conflatum. Omisi voculam ἀλλήλοις, quam plerique codd. post εἰσὶ inserunt, quamque inde retinuerunt Matthiae, Dindorf. et Dietsch.; etenim nata illa videtur ex interpretatione vocis ἑωυτοῖσι, quamquam ne sic quidem locus perpurgatus videtur Gaisfordio, qui aequae ac Schweigh. omisit voculam ἀλλήλοις. Eltz. in Quaest. Heroddt. fasc. II. (Jahrb. d. Philolog. u. Paedagog. Suppl. IX. p. 326) loco ita mederi vult, ut retenta voce ἀλλήλοις pro ἑωυτοῖσι scribatur αὐτοῖσι. Qui postea hunc locum tractavit G. Ad. Gebhardt (Emendatt. Herodott. Part. I. Curiae Regnitianae 1856. p. 5—7), is scribi vult: διατελεῖσι διάφοροι ἔόντες αὐτοῖσι, respiciens ad alios Nostri locos (VII, 111. VI, 42. IX, 73), in quibus pari orationis redundantia verbo διατελεῖν adicitur vocabulum αἰεὶ, quod hoc quoque loco praecedat. Valckenarius, retenta voce ἀλλήλοις et distinctione breviori post διάφοροι posita, post ἑωυτοῖσι addi volebat συγγενέες vel ὁμογενέες vel simile

221 ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἱ Κορίνθιοι. Ἀπέπεμπε δὲ ἐς Σάρδεις ἐπ' ἑκτομῇ Περίανδρος, τῶν πρώτων Κερκυραίων ἐπιλέξας τοὺς παῖδας, τιμωρεῦμενος· πρότεροι γὰρ οἱ Κερκυραῖοι ἤρξαν ἐς αὐτὸν πρῆγμα ἀτάσθαλον ποιήσαντες. Ἐπεὶ τε γὰρ 50 τὴν ἑωυτοῦ γυναῖκα Μελίσσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε, συμφορὴν τοιήνδε οἱ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γεγρονυίῃ γενέσθαι. ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὁ μὲν ἑπτακαίδεκα, ὁ δὲ

quid; eumque secutus Reiz. (Praef. p. XIX) utique inseruit *συγγενέες*. Quo quidem vocabulo facile mihi parere posse videtur Herodotea oratio, in qua sane plura sunt, quae animum advertere possint. Etenim ut taceam celerem subiecti quod dicunt transitum, neque vero prorsus insolitum apud Nostrum, si quidem id, quod ad *ἐκτισαν* mente addendum certe est οἱ Κορίνθιοι τοὺς Κερκυραίους, utrumque tanquam subiectum ad sequentia εἰς διάφοροι referendum est, sc. οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι: vel locutio εἰς — ἰόντες offendit, ad quam explicandam quae attulit Valckenarius, IV, 46. 147. 175. VI, 52, ea minus huc pertinere credam; retulerim huc potius eos locos, quos de participio verbi εἶναι huic ipsi verbo adiecto attuli ad III, 32, quosque attulerunt Dorville ad Charit. p. 295 et Boissonad. ad Philostrat. Heroicc. pag. 520, ad Eunap. p. 357. 593. Itaque totius loci, quem sic exhibui, ut a librorum scriptorum lectione minus recederem, sententia haec erit: *nunc vero semper, ex quo* (Corinthii) *condiderunt* (Corcyraeos), *utrique* (Corinthii et Corcyraei) *sibi infensi sunt animis s. tales sunt, qui inter se dissident.* — Ad verba πρότεροι — ἤρξαν conf. nott. ad III, 10 et ad ἐς αὐτὸν nott. ad I, 41.

CAP. L.

Ἐπεὶ τε γὰρ τὴν ἑωυτοῦ γυναῖκα Μελίσσαν] De Periandro Proclis, qui Epidauri tyrannus erat, filiam depiciente et in matrimonium ducente comparentur Athen. XIII, 6. p. 589 s. 132 ed. Schweigh. Diogen. Laert. I, 94 seq. Parthen. cap. 17.

Plutarch. II. p. 146 D. 150 B. Herodot. V, 92. §. 7. Pausan. II, 28, 4, qui *Melissae* monumentum ad Epidaurum commemorat. Unus Diogenes Laërtius quod *Lysidem* vocat, quam reliqui *Melissam*, hoc cum C. O. Mueller. (Aeginett. pag. 65, quem sequitur C. Wagner. in descriptione de Periandro pag. 19 seq.) ita explicare malim, ut Periander, ex quo Proclis filiam in matrimonium duxerat, illam non *Lysidem*, ut ante vocabatur, sed *Melissam* vocari voluerit, nomine utique honorificentiore, ob primarium Corinthi sacerdotium administratum, instar reginae Athenarum. Namque *Melissas*, i. e. *apes*, passim sacerdotes, Cereris potissimum ac Dianae, vocatas esse satis constat. Vid. Creuzer. Symbol. IV. p. 311. 315 seq. 384 et 644 ed. tert. et C. Wagner. l. l.

ἀπέκτεινε] Ob calumnias pellendum, quas postea certiora edoctus igni cremandas dedit, ira abreptus gravidam mulierem calcis ictu interfecisse fertur Periander, auctore Diogene Laërt. l. l. Quo facto summum dolorem ac moerorem tyrannum concepisse monstrant, quae apud Herodot. V, 92. §. 7 memoriae produntur, coll. Diogen. Laërt. I. §. 100. Neronis scelus in Poppaeam, de quo Tacit. Annal. XVI, 6, et alia quaedam similia excitat Wagner. l. l. p. 20.

δύο παῖδες] *Cypselum* et *Lycophronem* vocat Diogen. Laërt. I, 94, illum maiorem natu stolidumque, hunc minorem prudentemque fuisse narrans. Excerpta Nicolai Damasceni, quae modo laudavi, quattuor filios commemorant, qui patre iam sene omnes obierint, *Euagoram*, qui Potidaeam coloniam deduxerat, *Ly-*

ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγυνώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς, ἑὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, μεταπεμψάμενος παρ' ἑωυτοῦ ἐφιλοφρονέετο, ὥς οἰκὸς ἦν, θυγατρὸς ἔδοντας τῆς ἑωυτοῦ παίδας. ἐπεὶ τε δὲ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτούς· Ἄρα ἴστε, ὦ παῖδες, ὅς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; Τοῦτο τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποίησατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε ἀκούσας οὕτω, ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον ἄτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, διαλεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο, ἴστορέοντι τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. τέλος δὲ μιν περὶ θυμῷ ἔχομε-

cophronem, qui tyrannidem parabat apud perioecos, *Gorgum*, qui e curru decedens cervicem fregit, *Nicolaum*, omnium moderatissimum, a Coreyraeis necatum, qui Periandri consilium intellexerant, quo ipse in Corcyram abire et Nicolao Corinthum tradere constituerat.

Προκλῆς] Scripsi *Προκλῆς* pro vulg. *Προκλῆς*, monente Dindorf. Prolegg. p. XV et Bredov. p. 258. Unus liber *Πατροκλῆς*, quae lectio ex linea nominibus propriis superscribi solita orta videtur. Quare in Pausan. II, 28. §. 3 Siebelis nunc recte exhibuit *Προκλῆος* loco vulgatae *Πατροκλῆος*. De librariorum isto errore praeter Wesseling. plures monuerunt, quos laudat Marx. ad Ephori fragm. pag. 110 not. De ipso Procle conf. Plutarch. II. p. 403 et C. O. Mueller. in Aeginett. p. 64 seq., cui tyranni dominatio, quae etiam Aeginetas Epidauri colonos male habuit, ad Ol. L ferme continuata esse videtur; vid. ibid. pag. 66. — In seqq. pro vulg. *εἰκὸς* scripsi *οἰκὸς*, ut III, 38. Plura Bredov. p. 195. — *ἀπεπέμπετο* in seqq. valet: „cum — a se dimitteret“, uti cap. 52, ubi additur *ἐξ ὀφθαλμῶν*, vid. Kuehner. Gr. Gr. §. 396, γ. et nott. ad Herodot. I, 33.

ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποίησατο] i. e. nullo loco habuit, non respexit. Tu conf. de locutione I, 153. III, 120, ubi similia quaedam attigit Valcken. III, 125. VII, 222. 14. 57.

διαλεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο] Ita edidi Schweighauserum secutus, qui lectionem ante Wesselin-

gium vulgatam οὐ revocavit: eundemque etiam editt. recentt. recte secuti sunt, cum vocula οὐ ad ipsum verbum *προσδιελέγετο* pertineat, iunctum antecedentibus verbis οὔτε *προσεῖπε* per ipsam voculam τε; de qua structura particularum οὔτε — τε conf. Herod. III, 31. VI, 1 ibique nott. Wesselingius pro οὐ dederat οὔτε, quod sane Florentinus liber cum quibusdam aliis praebet, a nostro loco valde alienum: attamen recepit Gaisfordius; οὐ τι exhibuerunt Reiz. et Matthiae, quod in scriptis libris certe non reperitur. — Ad verba: *λόγον οὐδένα ἐδίδου* cf. III, 45.

περὶ θυμῷ ἔχομενος] i. e. valde iratus animo. Scripsi ita cum recentt. edd. pro *περὶ θυμῷ ἔχ.*, quod Wesseling. mutaverat in *περὶ θυμῷ ἔχομενος*, citans Aeschyl. Choëph. 38. Herod. II, 162 (*περιθυμῶς ἔχων*, quod tamen huc minus pertinere videtur, ut recte monet Schweigh.). I, 141 (ubi est *ὀργῇ ἔχομενος*). Eltz. in Quaest. Herodott. p. 16 (Jahrb. f. Philol. u. Paedag. Suppl. IX. p. 126) de hoc loco disputans *περιθυμῶς ἔχομενος* scribi mavult. Mihi magis huc facere videntur Homeria, quae Noster imitatus est: Ili. XXII, 70: *ἀλύσσοντες περὶ θυμῷ*. XXIV, 236: *περὶ δ' ἡδ' εἰς θυμῷ*. Nec aliter *περὶ κῆρι* Od. VI, 158. Ili. XIII, 119. 206. 430, alia id genus, de quibus disputavit Nitzsch. ad Homeri Odys. V, 36. pag. 8 seq. itemque Goettling. ad Hesiodi Scut. 12, qui quod in his formulis *περὶ* scribunt idque pro *περισσῶς* acci-

νος ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίαν. Ἐξελάσας δὲ τοῦ- 51
τον ἱστώρεε τὸν πρεσβύτερον, τὰ σφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη.
ὁ δὲ οἱ ἀπηγγέτο, ὥς σφεας φιλοφρόνως ἐδέξατο· ἐκείνου δὲ
τοῦ ἔπεος, τό σφι ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε, ἄτε οὐ νόφ
λαβῶν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδέμίαν μηχανὴν ἔφη
εἶναι μὴ οὐ σφι ἐκείνον ὑποθέσθαι τι, ἐλιπαρέε τε ἱστορέων.
ὁ δὲ ἀναμνησθεὶς εἶπε καὶ τοῦτο. Περίανδρος δὲ νόφ λαβὼν
καὶ τοῦτο, καὶ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος οὐδέν, ἧ ὁ ἐξε-
λαθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δλαιταν ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων
ἄγγελον, ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅπως ἀπε-
λαννόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπηγλάνετ' ἄν καὶ ἀπὸ ταύ-
της, ἀπειλούντός τε τοῦ Περίανδρου τοῖσι δεξαμένοισι καὶ ἐξέρ-
γειν κελεύοντος. ἀπελαννόμενος δ' ἄν ἦτε ἐπ' ἐτέρην τῶν ἐταί-
ρων· οἱ δὲ ἄτε Περίανδρου ἔοντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες,
ὁμῶς ἐδέκοντο. Τέλος δὲ ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, 52
ὅς ἄν ἡ οἰκίοισι ὑποδέχεται μιν ἡ προσδιαλεχθῇ, ἱρὴν ζημίην
τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσῃν δὴ εἶπας. πρὸς ὧν δὴ

piunt, equidem malui eos sequi vi-
ros doctos, qui in Homero nunc edi-
derunt περὶ, quam praepositionem
in his dativo additam existimo non
aliter atque in iis locutionibus, quas
attulit Matthiae Gr. Gr. §. 397. not. 2.

CAP. LI.

οὐ νόφ λαβῶν] Cf. nott. ad III, 41.
Quae sequuntur verba: Περίανδρος
δὲ οὐδέμίαν μηχανὴν ἔφη εἶναι μὴ
οὐ σφι ἐκείνον ὑποθέσθαι τι val-
ent: Periander vero fieri prorsus
non posse, dixit, quin ille (avus) ipsis
aliquid suggesserit s. consilium quod-
dam dederit. Ad locutionem οὐδέ-
μίαν μηχανὴν κ. τ. λ. vid. II, 160
ibique allata; ad verbum ὑποθέ-
σθαι conf. nott. ad I, 107.

μαλακὸν ἐνδιδόναι — οὐδέν] i. e.
nihil (de ira) remittere. Conf. III,
105, et quae citavimus plura ad Plu-
tarch. Alcibiad. p. 171, ad Flamin.
p. 100. Pro ἧ, quod sequitur, ob
constantem Herodoti usum Struve
Spec. I. Quæst. de dial. Herod. p.
30 seq. (Opuscc. II. p. 296) scriben-
dam censet τῇ, quod Dindorf. et
Dietsch. dederunt. Equidem retinui

ἧ, ut II, 32, ubi cf. nott., sed pro
ἐξελασθεὶς, quod plurimi libri affe-
runt, ut III, 46 dedi cum recentt.
edd. ἐξελαθεὶς. ἐς τούτους spectat
ad ἧ, quod inde nihil aliud esse at-
que παρ' οἷς recte monet Struve l. l.,
similia quaedam huius generis affe-
rens. ἀπηγόρευε μὴ κ. τ. λ. eodem
modo Noster dixit, quo III, 128;
ἀπηγλάνετ' ἄν e Florentino dedi
pro ἀπελάνετ' ἄν, ut VII, 210.
Vid. Bredov. p. 299. — In fine cap.
cum recentt. edd. restitui δ' ἄν ἦτε
pro ἀνήτε, quod Reiz. ediderat. Cf.
Hermann. ad Viger. p. 820 et nott.
ad I, 42.

CAP. LII.

ὅς ἄν ἡ οἰκίοισι κ. τ. λ.] Compa-
rat cum hisce Sophoclea in Oedip.
Tyran. 347 Wessel. Ad verba ὅσῃν
δὴ εἶπας cf. I, 157.

ἱρὴν ζημίην τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι
ὀφείλειν] „ut is mulctam penderet,
quae ἱερά esset Ἀπόλλωνος, s. quae
ei deo tanquam donarium consecra-
retur, sicut cygnus v. c. erat ἱερός
Ἀπόλλωνος. Dicebant autem ἀνα-
θήματα s. donaria vasaque sacra
ἱερά. Vid. Diodor. Excerptt. XXVI, 5

τοῦτο τὸ κήρυγμα οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι, οὔτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἐκείνος ἐδικαίλευ πειραῖσθαι²²² ἀπειρημένον, ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν τῇσι στοιῇσι ἐκαλινδέετο. τετάρτη δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἀλousίῃσι τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπωκότα, οἴκτειρε· ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς ἦτε ἄσσον καὶ ἔλεγε· ὦ παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐστι, ταῦτα τὰ νῦν ἔχω; πρὸς αὐτὸν, ἢ τὴν τυραννίδα καὶ ἀγαθὰ, τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα ἔοντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον παραλαμβάνειν; ὃς ἔων ἐμός τε παῖς καὶ Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος βασιλεὺς, ἀλήτην

ibique Wessel. p. 512. Sic in Archontum iureiurando erat, si quis ipsorum contra leges fecisset, eum mulctae nomine statum suam auream pensurum esse, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀποτίσαι Delphis Apollini consecrandam, ut est apud Polluc. VIII, 86. pag. 906 Hemsterh. Cf. Platon. Phaedr. pag. 235 E. ibique Schol. p. 56 Ruhn. reliquosque interpr. Heraclid. Pontic. Polit. I, 10, in quo loco explicando turpiter lapsus est Koelerus p. 32. Cr. Huiusmodi mulctas diis solvendas, vel singulis hominibus vel ipsis civitatibus impositas, commemorant Rose Inscriptt. Graec. p. 216, Paciaudi Monum. Peloponn. I. pag. 177 seq., Curtius Anecd. Delphic. pag. 44. Apollinis, cui haec mulcta debetur, templum in inferiore Corinthi parte commemorat Leake Travels in Morea III. pag. 249, qui idem (Peloponnes. pag. 301) in huius templi fundamentis anno 1676 a Sponio et Whelero repertam esse addit inscriptionem Romanam, qua L. Hermidius Celsus aedem et statum Apollinis dedicasse traditur. — In seqq. ad verba πρὸς ὧν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα cf. nott. ad I, 38, et ad πειραῖσθαι III, 118. Deinde scripsi ἐν τῇσι στοιῇσι ἐκαλινδέετο (in porticibus volutabatur) pro vulg. στοιῇσι, quam recte repudiaverunt recentt. edd.; cf. Bredov. p. 161. Ad verbum ἐκαλινδέετο conf. similes locos, quos attulerunt Jacobs. ad Aelian. N. A. II, 31, Sauppis ad Xenophont. De re equestr. V, 3. pag. 216 et in primis Bredov. p. 371 pluribus de hoc verbo disputans.

ἀλousίῃσι τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπωκότα] i. e. qui ob infortunium nec lavacris nec cibis uteretur, s. illuvie et inedia male affectum, ut interpretatur Schweigh. συμπέπτειν incidere quidem valet, sed non sine doloris et affectus cuiusdam significatione addita. Conf. Wytttenbach. ad Platon. Phaeton. pag. 206. Ad vocem ἀλousίῃσι, qua et Hippocrates et alii utuntur, conf. locos allatos in Thesaur. L. Gr. I. p. 1527 ed. Dindorf. Ad verba ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς conf. I, 156 coll. IX, 4. VII, 162 et quae alia affert Wex ad Sophocl. Antigone. 714. p. 221.

ἔοντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον] Ad filium pertinet, hoc fere sensu: cum tu patri, s. patris animo, te accommodes. Conf. III, 70. — Ad verba Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος confer Homerum, qui ἄφνειον dixit Corinthum Ili. II, 570, et Pindarus, qui ὀλβίαν praedicavit (Olymp. XIII, 4). Add. Thucyd. I, 13 et quae alia veterum testimonia collegit Wagner. in Specim. rerr. Corinth. pag. 1. Spectat autem vox εὐδαίμων ad opes s. ad opulentiam et divitias commercio potissimum a Corinthiis comparatas; vid. nott. ad V, 8. — βασιλεὺς hoc loco dicitur tyranni filius, hereditario et legitimo iure quasi constitutus rex: quod iis addi poterit, quae de significatione vocum τύραννος et βασιλεὺς disputant viri docti; cf. Plass: Die Tyrannis I. pag. 123 seqq. 131 seqq. Ad verba ὀργῇ χροῶμενος (recentt. edd. χροῶμενος) cf. I, 88, χροῖν cum recentt. edd. pro vulg. ἐχρῆν dedi, ut II, 173; cf. Bredov. p. 286.

βίον εἴλεν, ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος, ἐς τὸν σε ἦκιστα χρῆν. εἰ γάρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγερόνεε, ἐξ ἧς ὑποψίην ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοὶ τε αὕτη γέρονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὅσῳ αὐτὸς σφεα ἐξεργασάμην. σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἰκτείρεσθαι, ἅμα τε ὁκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρέσσονας τεθνυῶσθαι, ἅπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν τοῦτοισι αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἱρὴν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἐωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. Μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος, ὥς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, στείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὥς τῶν παρεόν-

ἐν αὐτοῖσι ἐγερόνεε] ἐν αὐτοῖσι Schweigh. accipit pro ἐν ἑαυτοῖσι, de prima persona, reddiditque: in domo nostra, unde Eltz l. antea l. pag. 127 rescribi vult: ἐν ἑαυτοῖσι, quod de prima persona aequae accipiat (inter nos). Negris praeferret ἐν οἰκίοισι, modo hoc in libris scriptis inveniretur. Equidem cum recentt. edd. retinui ἐν αὐτοῖσι, in ipsis his sc. rebus, malis, malimque intelligere προήγμασι s. συμπτώμασι cum Coraë, qui, si quid mutandum, legi mavult ἐν αὐτῇ σοι (tibi ob eam sc. matrem), quod merito displicuit Larchero. Nec magis necessarium, eodem Coraë auctore, pro τὸ πλεῦν reponere τόσῳ πλεῦν. Ad structuram conf. Wex ad Sophocl. Antig. 782. pag. 236. Quae sequuntur verba ὅσῳ αὐτὸς σφεα ἐξεργασάμην, sic scripsi Bredovium secutus pag. 283, qui pro σφε, quod vulgo edunt, rescribendum esse docuit σφεα, quod ipsum ad ἐν αὐτοῖσι (scil. προήγμασι) est referendum, ut haec sit loci sententia: quo magis ipse ea perfecit. Atque hanc sententiam Schweighaeuserus etiam in Latina interpretatione expressit („quam a me haec facta sunt“), mox vero in Lexic. Herodot. I. p. 226 maluit cum Coraë redere: quod ego ipse eam occidi vel perdidici, eam verbi ἐξεργάζεσθαι secutus notionem, qua supra ad III, 31 positum illud invenimus; in qua

sententia σφε pro αὐτὴν accipendum et ad matrem referendum erit, cuius nulla in antecedentibus mentio; accedit etiam, quod ipsa forma σφε ab Herodoto aliena est, ut docuit Bredov. l. l. Itaque Herodoti verba eo sensu accipienda erunt, quem supra indicavi. Eltz. l. l. pag. 128 scriptum fuisse coniecit: ὅσῳ αὐτὸς γε ἐξεργασάμην.

σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κ. τ. λ.] Pindari est sententia in Pyth. I, 164 (85): κρέσσων οἰκτιρῶν φθόνος, ubi conf. Boeckh. et Jacobs. in Delectt. Epigr. p. 255. Exscripsit Herodoteam sententiam Stobaeus Tit. 3, 69. p. 42 s. p. 103. T. I. Gaisf. Pro τοκέας cum Gaisf. et Matth. reposui τοκέας, de quo vid. potissimum Struve Specim. II. Quaeest. de Herodot. dial. pag. 6. (Opuscul. II. p. 331). In seqq. αὐτὸν κατελάμβανε est: eum inhibere conabatur. De imperfecti usu dixi ad I, 68, de verbi significatione ad III, 36. Ad ἀποπέμπεται cf. nott. ad III, 50. πλοῖον e plerisque libris cum edd. recentt. dedi pro πλοῖω, monente Schweighaeusero; valet enim: instructa navi. Alia enim est ratio eorum locorum, quos ad III, 4 attulimus.

ἐστρατεύετο — Προκλέα] De Procle vid. nott. ad III, 50. Exstat, monente Valcken. apud Diogen. Laërt. I, 100 epistola velut a Periandro scripta ad Procle socerum. — In

τοῦτο τὸ κήρυγμα οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι, οὔτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε· πρὸς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἐκείνος ἐδικαίλευ πειραῖσθαι 222 ἀπειρημένον, ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν τῇσι στοιῇσι ἐκαλινδέετο. τετάρτη δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἀλυσίῃσι τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπιτωκότα, οἴκτειρε· ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς ἦτε ἄσسون καὶ ἔλεγε· Ὁ πατ', κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐστι, ταῦτα τὰ νῦν ἔχω; πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα καὶ ἀγαθὰ, τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα ἔοντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον παραλαμβάνειν; ὃς ἔων ἐμός τε παῖς καὶ Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος βασιλεὺς, ἀλήτην

ibique Wessel. p. 512. Sic in Archontum iureiurando erat, si quis ipsorum contra leges fecisset, eum mulctae nomine statum suam auream pensurum esse, χρυσὸν ἀνδριάνα ἀποτίσαι Delphis Apollini consecrandam, ut est apud Polluc. VIII, 86. pag. 906 Hemsterh. Cf. Platon. Phaedr. pag. 235 E. ibique Schol. p. 56 Ruhnke. reliquosque interpr. Heraclid. Pontic. Polit. I, 10, in quo loco explicando turpiter lapsus est Koelerus p. 32. "Cr. Huiusmodi mulctas diis solvendas, vel singulis hominibus vel ipsis civitatibus impositas, commemorant Rose Inscriptt. Graec. p. 216, Paciaudi Monum. Peloponn. I. pag. 177 seq., Curtius Anecd. Delphic. pag. 44. Apollinis, cui haec mulcta debetur, templum in inferiore Corinthi parte commemorat Leake Travels in Morea III. pag. 249, qui idem (Peloponnes. pag. 394) in huius templi fundamentis anno 1676 a Sponio et Whelero repertam esse addit inscriptionem Romanam, qua L. Hermidius Celsus aedem et statum Apollinis dedicasse traditur. — In seqq. ad verba πρὸς ὧν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα cf. nott. ad I, 38, et ad πειραῖσθαι III, 118. Deinde scripsi ἐν τῇσι στοιῇσι ἐκαλινδέετο (in porticibus volutabatur) pro vulg. στοιῇσι, quam recte repudiaverunt recentt. edd.; cf. Bredov. p. 161. Ad verbum ἐκαλινδέετο conf. similes locos, quos attulerunt Iacobs. ad Aelian. N. A. II, 31, Sauppium ad Xenophont. De re equestr. V, 3, pag. 216 et in primis Bredov. p. 371 pluribus de hoc verbo disputans.

ἀλυσίῃσι τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπιτωκότα] i. e. qui ob infortunium nec lavacris nec cibis uteretur, s. illuvie et inedia male affectum, ut interpretatur Schweigh. συμπίπτειν incidere quidem valet, sed non sine doloris et affectus cuiusdam significatione addita. Conf. Wytttenbach. ad Platon. Phaedon. pag. 206. Ad vocem ἀλυσίῃσι, quae et Hippocrates et alii utuntur, conf. locos allatos in Thesaur. L. Gr. I. p. 1527 ed. Dindorf. Ad verba ὑπεῖς δὲ τῆς ὀργῆς conf. I, 156 coll. IX, 4. VII, 162 et quae alia afferit Wex ad Sophocl. Antig. 714. p. 221.

ἔοντα τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον] Ad filium pertinet, hoc fere sensu: cum tu patri, s. patris animo, te accommodes. Conf. III, 70. — Ad verba Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος confer Homerum, qui ἀφνειὸν dixit Corinthum Ili. II, 570, et Pindarus, qui ὀλβίαν praedicavit (Olymp. XIII, 4). Add. Thucyd. I, 13 et quae alia veterum testimonia collegit Wagner. in Specim. rerr. Corinth. pag. 1. Spectat autem vox εὐδαίμων ad opes s. ad opulentiam et divitias commercio potissimum a Corinthiis comparatas; vid. nott. ad V, 8. — βασιλεὺς hoc loco dicitur tyranni filius, hereditario et legitimo iure quasi constitutus rex: quod iis addi poterit, quae de significatione vocum τυραννός et βασιλεὺς disputarunt viri docti; cf. Plass: Die Tyrannis I. pag. 123 seqq. 134 seqq. Ad verba ὀργῇ χρεώμενος (recentt. edd. χρεόμενος) cf. I, 88. χρεὼν cum recentt. edd. pro vulg. ἐχρεὼν dedi, ut II, 173; cf. Bredov. p. 286.

βίον εἴλεν, ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος, ἐς τὸν σε ἤκιστα χρῆν. εἰ γάρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγγέρονε, ἐξ ἧς ὑποψίην ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοὶ τε αὕτη γέγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχος εἰμι, ὅσῳ αὐτός σφεα ἐξεργασάμην. σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἰκτείρεσθαι, ἅμα τε ὁκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρέσσονας τεθυμῶσθαι, ἅπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περιάνδρος μὲν τούτοις αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δὲ μιν ἱρὴν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἐωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. Μαθὼν δὲ ὁ Περιάνδρος, ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, στείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περιάνδρος ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τῶν παρῶν-

ἐν αὐτοῖσι ἐγγέρονε] ἐν αὐτοῖσι Schweigh. accipit pro ἐν ἑαυτοῖσι, de prima persona, reddiditque: in domo nostra, unde Eltz l. antes l. pag. 127 rescribi vult: ἐν ἑωυτοῖσι, quod de prima persona aequè accipiat (inter nos). Negris praeferret ἐν οἰκίοις, modo hoc in libris scriptis inveniretur. Equidem cum recentt. edd. retinui ἐν αὐτοῖσι, in ipsis his sc. rebus, malis, malimque intelligere προήγμασι s. συμπτώμασι cum Coraë, qui, si quid mutandum, legi mavult ἐν αὐτῇ σοι (tibi ob eam sc. matrem), quod merito displicuit Larchero. Nec magis necessarium, eodem Coraë auctore, pro τὸ πλεῦν reponere τόσῳ πλεῦν. Ad structuram conf. Wex ad Sophocl. Antig. 782. pag. 236. Quae sequuntur verba ὅσῳ αὐτός σφεα ἐξεργασάμην, sic scripsi Bredovium secutus pag. 283, qui pro σφε, quod vulgo edunt, rescribendum esse docuit σφεα, quod ipsum ad ἐν αὐτοῖσι (scil. προήγμασι) est referendum, ut haec sit loci sententia: quo magis ipse ea perfeci. Atque hanc sententiam Schweighaeuserus etiam in Latina interpretatione expressit („quam a me haec facta sunt“), mox vero in Lexic. Herodot. I. p. 226 maluit cum Coraë reddere: quod ego ipse eam occidi vel peridi, eam verbi ἐξεργάζεσθαι secutus notionem, qua supra ad III, 31 positum illud invenimus; in qua

sententia σφε pro αὐτῇ accipiendum et ad matrem referendum erit, cuius nulla in antecedentibus mentio; accedit etiam, quod ipsa forma σφε ab Herodoto aliena est, ut docuit Bredov. l. l. Itaque Herodoti verba eo sensu accipienda erunt, quem supra indicavi. Eltz. l. l. pag. 128 scriptum fuisse coniecit: ὅσῳ αὐτός γε ἐξεργασάμην.

σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κ. τ. λ.] Pindari est sententia in Pyth. I, 164 (85): κρέσσων οἰκτιρῶν φθόνος, ubi conf. Boeckh. et Jacobs. in Delectt. Epigr. p. 255. Exscripsit Herodoteam sententiam Stobaeus Tit. 3, 69. p. 42 s. p. 103. T. I. Gaisf. Pro τοκῆας cum Gaisf. et Matth. reposui τοκέας, de quo vid. potissimum Struve Specim. II. Quaest. de Herodot. dial. pag. 6. (Opuscul. II. p. 331). In seqq. αὐτὸν κατελάμβανε est: eum inhibere conabatur. De imperfecti usu dixi ad I, 68, de verbi significatione ad III, 36. Ad ἀποπέμπεται cf. nott. ad III, 50. πλοῖον e plerisque libris cum edd. recentt. dedi pro πλοῖω, monente Schweighaeusero; valet enim: instructa navi. Alia enim est ratio eorum locorum, quos ad III, 4 attulimus.

ἐστρατεύετο — Προκλέα] De Procle vid. nott. ad III, 50. Exstat, monente Valcken. apud Diogen. Laërt. I, 100 epistola velut a Perandro scripta ad Procle socerum. — In

των οἱ πρηγμάτων ἔοντα αἰτιώτατον· καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπί-
 53 δαυρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα καὶ ἐξώγησε. Ἐπεὶ δὲ τοῦ
 χρόνου προβαίνοντος ὃ τε Περιανδρος παρηβήκει καὶ συνε-
 γινώσκειτο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἔπορᾶν τε
 καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεκάλεε τὸν Λυκόφρονα
 ἐπὶ τὴν τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων οὐκ
 ἐνώρα, ἀλλὰ οἱ κατεφαίνετο εἶναι νωθέστερος. ὁ δὲ Λυκόφρων
 οὐδὲ ἀποκρίσιος ἤξιωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περιαν-
 δρος δὲ, περιεχόμενος τοῦ νεηνίῳ, δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐ-

seqq. *ζωγρεῖν* est *capto vitam concedere*, ut supra *ζωάγια* III, 36 *prae-*
mia pro Croeso conservato. Alibi *ζωγρεῖν* valet *vivum capere*, ut I, 86.
 211 etc. Hinc *ζωγρίαν λαβεῖν*
τινα eodem fere sensu, de quo di-
 ximus ad Ctesiae Excerptt. Per-
 sicc. §. 9. Add. etiam Herodot. VI,
 28. 37.

CAP. LIII.

καὶ συνεγινώσκειτο ἑωυτῷ] De stru-
 ctura conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 638
 et nott. ad IV, 43. Verba seqq. τὰ
 πρήγματα ἔπορᾶν τε καὶ διέπειν va-
 lent: *res publicas s. imperium inspi-*
cere et administrare. De ἔπορᾶν quae-
 dam dixi ad Plutarch. Philopoem.
 pag. 64. 256. Ex Herodoto conferas
 I, 48. 110. 124, et de verbo *διέπειν*
 VI, 83. — *παρηβήκει* redde: *conse-*
nuit, aetatis florem excessit, eodemque
 fere modo sic legitur in Thucyd. II,
 41 et in Aeschyl. Agamemn. 957.
 ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 παίδων κ. τ. λ.] Eum indicari, quem
Cypselum vocat Diogenes (conf. nott.
 ad III, 50), suspicor. Sed Aristote-
 les Politt. V, 11 [V, 9. §. 22 ed.
 Schneid.] huic filio nomen fuisse
 scribit *Gordiae*, cuius ipsius filius
 Psammetichus Periandro successerit.
 A quo diversus opinor ille Gor-
 gias, Periandri frater, cuius apud
 Plutarchum fit mentio II. p. 160 C.,
 quique idem ab aliis scriptoribus,
 quorum locos attulit Wytttenbach.
 in Animadverss. ad Plutarchi I. I.
 pag. 979, modo *Gorgias* modo *Tor-*
gus adeoque *Gargesus* nominatur,
 mirā librariorum negligentia. „Sed

quid si *Gorgias* vel *Gorgus* Plutarchi,
 qui cum posteris suis tyrannus Am-
 braciotarum erat, omnino diversus
 est a *Gordia* nostro, Psammetichi
 patre et fratre fortasse ipsius Cy-
 pseli?“ C. O. Mueller in Aeginett.
 p. 66 not. coll. C. Wagner de Pe-
 riandro pag. 24. Quattuor Periandri
 filios afferunt Nicolai Damasceni
 Excerpta; vid. nott. ad III, 50. —
 Verba ἐπὶ τὴν τυραννίδα recte sic
 vulgo vertunt: *ad regnum suscipien-*
dum.

οὐκ ἐνώρα] Pro vulg. *ἐνώρα* cum
 Bredovio scripsi *ἐνώρα*, ut I, 123.
 Mox ἀποκρίσιος reliqui, ut I, 49.
 Recentt. edd. ὑποκρίσιος ediderunt,
 quod placuit Bredov. p. 37. Ad sen-
 tentiam conf. Plutarch. II. p. 175 E.,
 ubi Wytttenbach. in Animadverss.
 pag. 1051, Herodotei loci non imme-
 mor, extrema verba sic reddit: „in
 maiore natu filiorum non videbat τὴν
 τυραννίδα, non agnoscebat idoneum ty-
 rannidis successorem.“ Schweigh. ad
 ἐνώρα subaudit τὸ εἶναι δυνατόν τὰ
 πρήγματα διέπειν. Tu conf. I, 89.
 123. V, 36. VIII, 140, 2. — In seqq.
νωθέστερος is dicitur, *qui ingenio*
tardiori, hebetiori est, stupidior homo.
 — „Plotin. III, 8, 3: οἱ νωθέστεροι
 τῶν παίδων. cf. III, 6, 6. VI, 7, 22.“
 Cr. Comparativi eadem fere vis at-
 que supra III, 29 comparativi ὑπο-
 μαργότερος.

περιεχόμενος τοῦ νεηνίῳ] i. e.
magnam iuvenis curam gerens, magnā
curā s. studio iuvenem amplectens.
 Conf. III, 72. V, 40. VII, 39. VIII,
 60. In seqq. scripsi *πεσείν* pro vulg.
πεσείν, cf. ad III, 81.

τὸν τὴν ἀδελφεὴν, ἑωυτοῦ δὲ θυγατέρα, δοκέων μιν μάλιστα ταύτη ἂν πεῖθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγουσῆς· Ὡ καὶ, βούλειαι τὴν τε τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσεῖν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς διαφορηθέντα μᾶλλον, ἢ αὐτὸς σφεα ἀπελθὼν 223 ἔχειν; ἀπιδι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεωντὸν ξημιῶν. φιλοτιμίῃ κτῆμα σκαιόν· μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ. πολλοὶ τῶν δικαίων τὰ ἐπιεικέστερα προτιθεῖσι, πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῶα διεξήμενοι τὰ πατρῶα ἀπέβαλον. τυραννὶς χρῆμα σφαλερόν· πολλοὶ

καὶ τὸν οἶκον — διαφορηθέντα] τὸν οἶκον de paternis bonis s. de patrimonio intelligi notat Larcherus. διαφορηθέντα est: *direptum, dilapidatum*, ut I, 88. Hoc vero participium noli sic accipere, ut accipere voluisset videtur Matthiae in Gr. Gr. §. 631, 4, ut oratio ex infinitivo qui antecedit (πεσεῖν) subito in participium transiisse putetur, cum hoc participium arete cohaereat cum τὸν οἶκον, et ad τὸν οἶκον — διαφορηθέντα e seqq. trahere liceat verbum ἔχειν, unde hic accusativus aequae pendeat atque in sequentibus accusativus σφεα ab eodem verbo ἔχειν. Scripsi autem σφεα, ut dudum coniecerat Valckenar. probante Bredov. p. 283. Vulgo σφε, quod ab hoc Herodoti loco aequae alienum est atque supra III, 52, ubi cf. nott. Spectat autem σφεα ad τὴν τε τυραννίδα καὶ τὸν οἶκον. Itaque totius loci sententia haec est: *Vixne regnum in aliorum manus incidere et domum patris diripi potius quam ut ipse (a Corcyra) discedas (huc) et haec (regnum et domum) teneas.*

φιλοτιμίῃ κτῆμα σκαιόν] φιλοτιμία monente Valck. vix alio sensu atque φιλονεικία (*pervicacitas s. obstinatio*). Nec aliter Italus interpres, qui ei significationem tribuit: *ambiziosa contenzione, caparbieltà, puntigliò*. Ipsa sententia apud Stobaeum quoque XXIII, 12. p. 190 s. p. 426. Vol. I. Gaisf. reperitur et ad Sophoclem refertur auctorem. Ad usum vocis κτῆμα et vocis χρῆμα (in verbis: τυραννὶς χρῆμα σφαλερόν) conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 421. not. 4. Infra Noster III, 80: *κῶς δ' ἂν εἴη χρῆμα κατηρημένον μουναρχίῃ.*

μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ] Articulum τῷ tolli vult Cobet. Ad ipsam locutionem hancce, proverbialem fere, illustrandam Wesseling. laudavit Sophocl. in Aleadis apud Stobaeum Florileg. IV, 37 (Nauck Fragm. Tragicc. p. 117): *Ἐνταῦθα μέντοι πάντα τὰνθρώπων νοσεῖ, Κακοῖς ὅταν θέλωσιν ἰᾶσθαι κακά*. Appian. De reb. Italicc. 3 (pag. 35 Schweighaesus.): *σὺ δὲ μὴ ἀνιάτω κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ*. Apollon. Rhod. IV, 1081. Thucyd. V, 65 ibiq. Duker. Aelian. N. A. III, 47 ibique Iacobs. Plura dabit Krabinger. ad Synes. Orat. περὶ βασιλ. p. 144 seq., quo uti debebam ad Plutarchi Alcibiad. p. 207, ubi de verbo ἰᾶσθαι admonui, quod de quovis dicatur remedio, quo damni s. incommodi quid levetur aut in melius convertatur. Formam ἰῶ, quam libri scripti praebeant, retinui nec mutavi in ἰέο, quod mihi quidem ab Herodoto alienum videtur; cf. III, 85. IX, 111 et Bredov. p. 386. Mox revocavi vulgatam προτιθεῖσι pro προτιθέασι, quod in recentt. edd. adhuc retineri video, merito damnatum a Bredov. p. 394; cum Bekkero et recentt. edd. scripsi μητρῶα et πατρῶα, eodem Bredov. p. 175 probante, pro μητρῶα et πατρῶα.

τυραννὶς χρῆμα σφαλερόν] Ad sententiam Euripidea hic laudant ex Iphigen. in Aul. 21 et quae plura perquam similis leguntur ex Euripide, aliis excerpta apud Stobaeum Tit. 48 init. p. 343 seq. p. 341. T. II. Gaisf. — In seqq. τὰ ἐπαγωγότατα sunt verba ad persuadendum aptissima, persuasoria, blanda. Vid. ad Plutarchi Pyrrh. p. 197 et ad Siebel. ad Pausan. I, 34. §. 3.

δὲ αὐτῆς ἐρασταί εἰσι, ὁ δὲ γέρων τε ἤδη καὶ παρηγηκώς. μὴ δῶς τὰ σεωντοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι. Ἡ μὲν δὴ τὰ ἐπαγωγότατα διδασχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἔλεγε πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ ὑποκρινόμενος ἔφη οὐδαμὰ ἤξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν πυνθάνηται περιέοντα τὸν πατέρα. Ἀπαγγειλάσης δὲ ταύτης ταῦτα τὸ τρίτον Περίανδρος κήρυκα πέμπει, βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἵκειν· ἐκείνους δὲ ἐκέλευε, ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον, διάδοχον γίνεσθαι τῆς τυραννίδος. Καταίνεσαντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ παιδὸς ὁ μὲν Περίανδρος ἐστέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι τούτων ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώραν ἀπίκηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον. Ἀντὶ τούτων μὲν Περίανδρος Κερκυραίους ἐτιμωρετο.

- 54 Λακεδαιμόνιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὥς ἀπίκοντο, ἐπολιόρκεον Σάμον. προσβαλόντες δὲ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ μὲν πρὸς θαλάσσης ἐστεῶτος πύργου κατὰ τὸ προάστειον τῆς πόλιος ἐπέβησαν, μετὰ δὲ, αὐτοῦ βοηθήσαντος Πολυκράτεος χειρὶ πολλῇ,

τὸ τρίτον Περίανδρος] articulum ὁ ante Περίανδρος olim insertum ignorant libri scripti, quos equidem cum Schweighausero aliisque edd. secutus sum: unus retinuit Dietsch. Eodem modo Περίανδρος in fine capituli, omisso articulo. — In seqq. ἐστέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν valet: ad Corcyram ire constituere s. parabat. De usu imperfecti conf. nott. ad I, 68. Verbum στέλλεσθαι de profectione, maritima praesertim, haud infrequens. Vid. III, 124. V, 43. VII, 2. 239. Siebelis ad Pausan. I, 2. §. 3. Ad verba: ὁ δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον, ubi male abest vocula οἱ duobus a libris, conf. III, 14. 15. 55.

κτείνουσι τὸν νεηνίσκον] Hanc ob necem bellum conflatum scribit Schol. Thucydid. I, 13 pugnamque commissam navalem, quam omnium antiquissimam per Graeciam perhibet ipse Thucydides ducentis sexaginta annis ante bellum Peloponnesiacum finitum; unde consequens est, hoc accidisse anno 664 a. Chr. n., quo tempore Cypselus, Periandri pater, rerum nondum erat potitus, id quod ei obtigit anno 655 ante Chr.

n., eundemque, triginta per annos cum regnasset, secutus est Periander filius anno 625 ante Chr. n., qui ipse quadraginta per annos regnum tenuit, i. e. usque ad annum 585 ante Chr. nat. Vid. Fischer: Griech. Zeittafeln p. 89. 92. 119 et conf. etiam Larcher. in not. ad h. l. et Tab. chronolog. T. VII. p. 603. 604. Haec igitur tam discrepantia ut secum concilientur, haud sufficit, quod Bouhier in Diss. Herod. cap. XV in Thucydide pro 260 annis reponi voluit 160, ita ut annus exsistat 564 a. Chr. n., quo utique Periander dudum erat mortuus! Nos cum Wesselingio Scholiastam lapsam esse statuere malumus. Caeterum auctor est Diogenes Laërt. I, 95, Periandrum, nuntio de Coreyraeorum iuvenibus Sami servatis accepto, moerore confectum vitā cessisse, annos natum ferme octoginta. Quae in Nicolai Damasceni Excerptis, in quibus hic Periandri filius nomen gerit Nicolai, traduntur de his, iam supra ad III, 48. 50 attulimus.

CAP. LIV.

ἐπέβησαν] ἐπέβησαν, quod du-

ἀπηλάθσαν. κατὰ δὲ τὸν ἐπάνω πύργον, τὸν ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ οὐρεος ἐπεόντα, ἐπεξῆλθον οἱ τε ἐπικούροι καὶ αὐτῶν Σαμίων συχνοί· δεξάμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐφευγον ὀπίσω, οἱ δὲ ἐπισπόμενοι ἔκτεινον. *Εἰ μὲν νυν* 55 *οἱ παρειόντες Λακεδαιμονίων ὁμοιοὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην Ἀρχίη τε καὶ Λυκώπη, αἰρέθη ἂν Σάμος. Ἀρχίης γὰρ καὶ Λυκώπης μῦνοι συνεσπείοντες φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι Σαμίοις, καὶ ἀποκληισθέντες τῆς ὀπίσω ὁδοῦ ἀπέθανον ἐν τῇ πόλει τῇ Σαμίων. τρίτῃ δὲ ἀπ' Ἀρχίῳ τούτου γερονότι ἄλλῳ Ἀρχίῃ, τῷ Σαμίου τοῦ Ἀρχίῳ, αὐτὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγενό-*

dum commendaverat Wesselingius in Sancrofti libro alioque reperit pro vulg. *ἐπερέβησαν*, exhibui cum recentt. edd. Tu cf. I. 84 ibique nott. Mox pro *ἀπηλάθσαν*, quod plerique codd. afferunt, scripsi cum Bredov. p. 342 et recentt. edd. *ἀπηλάθσαν*, quod praebet Aldina. Moenium ac turrium veteris Sami reliquias quasdam se vidisse testatur Tournesfort: Relation d'un voyage du Levant I. p. 160. Quas easdem persequens Ross (Reisen auf den griech. Inseln II. p. 147) rudera quaedam occidentem versus ab urbe vetere conspicua ad hanc turrim pertinere posse suspicatus est, sed Romanae structurae illa esse invenit Guérin: Description de l'île de Samos pag. 200 coll. p. 181, ubi de suburbio quaedam affert.

τὸν ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ οὐρεος ἐπεόντα] *ῥάχης* de animantium dorso (Pl. IX, 208) atque de ipsis plantarum foliis (Theophrast. Hist. plant. III, 7, 5, 17, 4, 18, 7 *ῥάχης* τοῦ φύλλου) dicitur; sed hoc loco et altero, qui exstat VII, 216, de *montis dorso* accipiendum, ut in Polyb. III, 101, 2, V, 69, 1. Dionys. Halicarn. Antiqu. V, 44 aliisque locis, quos vid. in Thesaurο Ling. Graec. VI. p. 2351 ed. Dindorf. Cum igitur turris in montis dorso sive ingo exstructa esset, in Sami arce, qua septentrionem versus spectat, eam quaerendam esse suspicor, cum a septentrione tantum arx, quae montem, cui nunc nomen Castro, occupabat, munita esset, ut scribit Guérin l. l. p. 195 seq., qui post Tournesfort. l. l.

reliquias moenium urbis atque arcis accurate descripsit unamque invenit turrim adhuc servatam, summa arte e lapidibus marmoreis exstructam: quam ab Herodoto hoc loco designari quod putat, equidem assentiri nequeo, cum turris haec in ipso montis ingo esset exstructa, ea vero, quae adhuc superest, centum metris Gallicis infra montis iugum a viro docto dicatur sita. Panofka Samiorr. res p. 4 hunc Herodoti locum respiciens haec adscripsit e Tournesfortii narratione desumpta: „Moenia albo marmore splendentia in Ampeli dorso quindecim pedes eminebant, decem pedes latitudine complexa: post decimum sextum quemque pedem turris conspiciebatur, nisi qua natura saxum praecipit in eius locum substituerat.“ — In seqq. ad *ἐπικούροι* cf. nott. ad III, 4.

CAP. LV.

Εἰ μὲν νυν — ἐγένοντο] ἐγένοντο Schweigh. et Gaisf. pro *ἐγένοντο*, quod retinui cum Matth. et recentt. edd. Pro *συνεσπείοντες* libri duo *συνπιεσόντες*, nec aliter Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 1. pag. 374.

αὐτὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγενόμεν] Gravi errore lapsus, opinor, vir doctus, Heyse in Quaest. Herodott. I. p. 89 hic de *Pitana*, Aeolica urbe, cogitat, cum omnis narratio eo nos ducat, ut Laconiae locum hic intelligi statuamus, hanc vero ipsam regionem Nostrum visisse plures loci, ubi Herodotus Lacedaemoniis utitur testibus, ab eodem Heyse collecti

μην (δήμον γὰρ τούτου ἦν), ὃς ξείνων πάντων μάλιστα εἶμα τε Σαμίους, καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τοῦνομα τεθῆναι, ὅτι οἱ ὁ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ ἀριστεύσας ἐτελεύτησε· τιμᾶν δὲ Σαμίους ἔφη, διότι ταφῆναι οἱ τὸν πάππον δημοσίῃ ὑπὸ Σα-
56 μίων. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι τεσσεράκοντα ἐγερόνεσαν ἡμέραι πολιορκέουσι Σάμον, ἐς τὸ πρόσω τε οὐδὲν προεκόπτετο τῶν πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελοπόννησον. ὥς δὲ ὁ μα-

I. I. p. 119, satis ostendunt. Quo etiam facit locus, qui legitur III, 47. Intelligitur autem h. I. *Pitana* ad Eurotam, Spartae vicus unus ex antiquissimis, occidentem versus, multumque celebratus atque incolis frequens. De quo cf. Kortüm in: Schlosser. et Bercht Archiv. etc. IV. pag. 142. 152, C. O. Mueller: Die Dorer II. p. 50. 451, Leake Travels in Morea I. p. 176 et Mézières in: Archives des missions scientifiques etc. III. pag. 399, Curtius: Der Peloponnes. II. p. 234. Infra apud Herodot. IX, 53 ὁ Πιτανητέων λόγος, ubi vid. nott. Hoc loco nostro vicus *Pitanae* intelligitur, qui ab Herodoto h. I. *δήμος* appellatur, a Thucydidis schol. I, 20 *κώμη*, ab aliis *φυλὴ*, quarum quattuor omnino Spartae fuisse volunt, ut adeo inter *δήμον* et *κώμην* vix quidquam intersit, recte monente K. W. Krueger: Leben des Thucydid. pag. 93. Neque enim ad unam Atticam terram pertinet vox *δήμος*, sed ad alias quoque regiones, indeque varie redditur, cum omnino pagum s. vicum, cui sui sunt agri, magistratus adeoque sacra, ab aliis separata, designet. Vid. Siebelis ad Pausan. I, 1. §. 2 et conf. Herodot. V, 92. §. 2. Satis vero notum est, Pitanae unum ex istiusmodi vicis fuisse, quibus Sparta urbs, auctore Thucyde, constabat. Nam ille Archias profecto non *περίοικος* fuit, sed Spartanus homo, ipsā Spartā oriundus, ut iure contendit C. O. Mueller. I. I. II. p. 50 seq.

δήμον γὰρ τούτου ἦν] Aliquot libri prave τούτου τοῦ ἦν, quos sequitur Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 7. p. 385 seq., corrupto usus Herodoti libro. Ad seqq. conf. Plu-

tarch. II. p. 860 C. Pro *εἶμα* plur. libri *εἶμα τε*. Ad verba καὶ οἱ τῷ πατρὶ conf. III, 53 fin. *τοῦνομα* intactum reliqui; Dindorf. τὸ οὔνομα, cf. Bredov. pag. 201.

διότι ταφῆναι οἱ — Σαμίων] Quod Wesseling. Eustathium citans pag. 579, 41 Herodotum scripsisse putat ταφῆναι, equidem non assentior. Vid. nott. ad II, 81. Ad infinitivi structuram in oratione obliqua post particulas temporales, conditionales, causales hand infrequentem conf. modo I, 129. II, 121. §. 2. III, 26. 35. 105 ibique nott. Voculam εὖ post Σαμίων delevi cum recentt. edd., quippe quae a melioribus libris abest. Quam tuetur Schaefer. ad Dionys. Halicarn. de compos. verb. pag. 113 (notante Cr.); quos tamen ille affert locos, ii a nostro loco non nihil discrepare videntur. Nec magis voculam εὖ tueri poterunt, quae leguntur III, 82 fin.: μὴ λύειν ἔχοντας εὖ. III, 63; ἔλεγε ἄρα. III, 80: ἐλέχθησαν δ' ὦν, aliisque locis ad V, 27 allatis, quorum ratio dispar est. Videtur autem Valckenario Herodotus (ut saepe humana fuerit passus) propterea, quod Archias familiariter fuerit usus, hanc avi colaudandi captasse occasionem: ut qui in aliis idem subinde fecerit.

CAP. LVI.

ὥς σφι — πολιορκέουσι] Ad usum participii in dativo positi hac in structura vid. allata ad Herodot. II, 2, ubi pro IX, 38 scribere debebam IX, 41: ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγγόνεε ἡμέρῃ ἀντικατημένοις ἐν Πλαταιῇσι. — Ad προεκόπτετο conf. I, 190.

ὥς δὲ ὁ ματαιότερος λόγος ἄρρη-

ταιότερος λόγος ὥρμηται, λέγεται Πολυκράτεια ἐπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολίβδου, καταχρυσώσαντα δοῦναι σφι, τοὺς δὲ δεξαμένους οὕτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. Ταύτην πρώτην στρατηγὴν ἐς τὴν Ἀσίην Λακεδαιμόνιοι Λωριέες ἐποιήσαντο.

ται, λέγεται] i. e. ad verbum: ut vero falsus fertur rumor s. fama, dicunt, sive, ut Schweigh. interpretatur: „fertur autem fama, temere quidem sparsa, quae ait.“ Displicent verba Graeca Wesselingio, cui vel λέγεται γὰρ vel ὥρμηται λέγεσθαι scribendum videtur, ut IV, 16. VI, 86 coll. V, 50. Quo neutro opus esse censet Schweigh., cum plena hic inveniat locutio, in qua λόγος ὥρμηται sane idem valeat atque λέγεται, quod vocabulum si ab uno abesset codice, in reliquis codices temere irrepsisse arbitraretur Schweigh. e scholio, per quod quis olim locutionem λόγος ὥρμηται explicare voluerit. Idem comparat VII, 189, ubi est φάτις ὥρμηται; fama exiit, emanavit, fertur. Equidem hac orationis abundantia, quippe quae ab Herodoti indole non aliena est, non offendor. — De voce μάταιος conf. nott. ad II, 118.

νόμισμα κόψαντα] Hoc si verum est, omnium certe antiquissimum monetae corruptae exemplum habemus ex Olymp. LXI, 4 s. 533 a. Chr. n. vel LXIII, 4 s. 525 a. Chr. n. (vid. nott. ad III, 48). Ac Solonis quidem aetate monetae corruptionem satis cognitam legibusque severius interdictam fuisse e Demosthene fit manifestum advers. Timocrat. in fin. §. 212. pag. 765. 766 ed. Reisk., quo loco bene utitur, notante Cr., Eckhel D. N. Prolegg. cap. XIX. pag. CXIII. Vol. I, ubi vide plura. Add. Becker in Charicl. II. p. 159 ed. Herm. et quae de plumbeis veterum numis disputat Angel. Mai. ad Fronton. II. p. 268 seq. 327. Iam Solonis legislatio, qua mortis poena in numorum corruptorum crimen constituta erat, incidit in annum 594 a. Chr. n. (conf. nott. ad I, 30.) Nec tamen eiusmodi poenas quamvis veras quidquam valuisse, idem admonet Eckhel. Quae Herodotus hoc loco tradit, si quid veri subesse exi-

stimes, satis esse possunt documento, quam auri egena aurique propemodum inscia tum temporis fuerit Graecia, si Polycrates hoc modo Spartanis imponere, aut si omnino istiusmodi fabula oriri ac spargi potuerit, praesertim cum dudum in Lydia aurei cuderentur numi (de quibus cf. nott. ad I, 94). Confer. Boeckh. in Oeconom. Atheniens. I. pag. 32 ed. sec., qui idem pag. 772 seq., ubi de rudi Spartanorum moneta ferrea disserit, antiquissimi interdicti meminit, quo nemini Spartano praeter ferream monetam auri s. argenti quid possidere licuit. Quod ipsum omni fere aetate neglectum fuisse iure monet Boeckh. Nam qui omnino (modo vera sint, quae Noster ex fama refert) Spartani auro se corrumpi passi essent, si auri nihil quidquam possidere potuissent? Pertinent quoque ad hunc Herodoti locum, quae idem Boeckh. I. l. Vol. II. p. 258 (coll. Corp. Inscr. Graec. nr. 150. T. I. p. 237.) ex inscriptione affert verba: *στατήρες κίβδηλοι* [καταχρυσώ] μένοι οἱ παρὰ Λακωνος, ubi sane Herodotea narratio sponte in mentem venit.

πολλὸν μολίβδου] μολίβδου scripsi, ut I, 186, ubi etiam Gaisfordius sic exhibuit, qui h. l. dedit μολύβδου, quod etiam Dindorf. et Dietsch. dederunt. Quod nos exhibuimus, probant Poppo ad Thucyd. I, 93 et dudum antea Sallier. ad Moer. p. 256. Tu vid. etiam Pierson. ad Moerid. I. l. Wesseling. ad Diodor. II, 10, Duker. et Goeller. ad Thucyd. I. l. Add. Interpret. ad Iliad. XI, 237 coll. Eustathio ad Iliad. XXIV. p. 1340 s. p. 1469: quae affert Bredov. p. 42.

Ταύτην πρώτην στρατηγὴν] Pro πρώτῃν male plures libri τὴν. Est enim sensus: nam hanc primam expeditionem in Asiam suscepisse dicuntur, cum iam antea rebus Asiaticis se immiscuissent, ut patet ex I, 152, nul-

57 Οἱ δ' ἐπὶ τὸν Πολυκράτεια στρατευσάμενοι Σαμίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολείπειν ἐμελλον, καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον· χρημάτων γὰρ ἐδέοντο· τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτῶν μάλιστα ἐπλούτεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυ-

lam vero expeditionem hanc in terram fecissent. Imitatus est locutionem Pausan. IV, 5, monente Valcken. — Mox a Λακεδαιμόνιοι Δωριεῖς si abesset Λακεδαιμόνιοι, nemo requireret, notante Valcken., qui tamen bene addit, Δωριεῖας Heraclidas Spartanos lubenter se nuncupasse, quum honoris cuiusdam significationem vocula adiecta contineat, ut in Pausan. VII, 6. §. 3. Mihi consulto videtur Noster vocem Δωριεῖς adieciisse, quam et ipsam merito retinendam esse censet Valckenarius.

CAP. LVII.

τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤκμαζε κ. τ. λ.] De Siphniorum opibus atque metallis aureis testatur Pausanias X, 11. §. 2, cui addit Wesselingius et Bochartum De Phoenic. colon. I, 4 haec illustrantem. Sed postea Siphniorum res valde fuisse diminutas e Demosthenis loco De contribut. p. 176 ed. Reisk. colligimus. Commemorantur Siphnii apud Herod. VIII, 46, et inter Atheniensium socios recensentur in inscriptionibus nuper detectis, tributum solventes ter mille sexcentarum drachmarum (cf. Boeckh. l. l. II. p. 729. Franz. Element. Epigraph. Gr. nr. 52. Meier. Commentat. Epigraph. pag. 5). Romanorum aetate Siphnii opus figlinum, quo adhuc excellere dicuntur, praecipue exercuerunt, testibus Plinio H. N. XXXVI, 22, 44 et Stephano Byzantino, qui ποιήριον Σίφνιον inde commemorat. Nunc insulae, quae Cycladibus accensetur, nomen Sifanto. Metallorum, quae olim fuerunt, adhuc superesse vestigia, mihi olim confirmavit Provolegius, vir Siphnius, qui in Academia Heidelbergensi literis operam dabat, hoc addens, metalla exercere antea non

licuisse per Turcas, quibus pulsas sperandum, illa aliquando instauratum iri. Ac plumbum frequens hodieque reperiri scribit Tournefort Voyage d. Levant. T. I. p. 174 seq. Qui nostra aetate accuratius perquisivit ac descripsit insulam, L. Ross (Reise nach d. Inseln etc. I. p. 138 seq. 141), is sane antiquorum metallorum vestigia prope aediculam Sti Sostis invenit, de quibus iisdem plura quoque retulit Fiedler: Reise nach Griechenland etc. II. p. 125 seqq. 136 seqq.

καὶ νησιωτῶν—ἐπλούτεον] Citat haec Gregor. Corinth. de dialect. Ion. §. 14. p. 396. Ad αὐτόθεν haec adscripsit Cr.: „αὐτόθι exhibet Cod. Arch. [Sancrofti liber]. Atque sic h. l. laudat Grammat. mscr. Bibl. Sangerm. Ruhnkenius tamen ad Xenoph. Memorabb. Socr. III, 6, 12 αὐτόθεν et huic loco et Xenophonteo accommodatus indicat. “ Pertinet huc glossa in Bachmanni Anecd. I. p. 180: αὐτόθεν· Ἡρόδοτος ἐν τρίτῳ ἱστοριῶν ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ. Tu vid. nott. de hac voce ad Plutarchi Alciadiad. p. 135. — Ad Θησαυρὸς conf. I, 14. 51 ibique nott., ad ὁμοίᾳ III, 8. — ἐποιεῦντο est: exstruendam fecerunt s. curarunt aediculam. Conf. II, 127. 129. IV, 152. Plura Roulez. Specim. in Themistii Oratt. (Lovan. 1828) pag. 7. — Quae Herodotus h. l. de Siphniis tradit, qui decimam proventuum partem Apollini consecrarunt indeque Θησαυρὸν Delphis construxerunt, eadem tradit Pausanias l. supra l., nec desunt alia exempla decimae e variarum rerum proventu vel ex praeda diis oblatae apud Herodot. V, 77. IV, 152. VII, 132. IX, 81, quibus alia adduntur a Boeckh. l. l. Tom. I. pag. 444. Atque iam antea de his monuerunt Paciaudi Monum. Peloponn. I. pag. 171 seq. et Rose Inscriptt. Graec.

225 ρέων μετάλλων, οὕτω ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτοδεν χρημάτων θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται ὁμοῖα τοῖσι πλουσιωτάτοις· αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἐκάστῳ χρήματα διενέμοντο. Ὅτε ὧν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρὸν, ἐχρέοντο τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ παρόντα ἀγαθὰ οἶά τε ἔστι πολὺν χρόνον παραμένειν. ἡ δὲ Πυθίῃ ἐχρησέσφι τάδε·

Ἄλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήϊα λευκὰ γένηται,
λευκοφρὺς τ' ἀγορῇ, τότε δὴ δεῖ φράδμονος ἀνδρὸς
φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

Τοῖσι δὲ Σιφνίοις τότε ἦν ἡ ἀγορὴ καὶ τὸ πρυτανήϊον Παρίῳ λίθῳ ἡσκημένα. Τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἶοι τε ἦσαν γυνῶ-58

p. 215 coll. C. Fr. Hermann Gottesdienstl. Alterth. d. Griech. §. 20. not. 4.

ἐχρέοντο] Ex uno Parisino cum recentt. edd. recepi ἐχρέοντο pro vulg. ἐχρέωντο, cf. I, 39 ibique nott. Sed in antecedentibus reliqui ἀπέπλεον, cuius loco recentt. edd. ἀπέπλων.

οἶά τε ἔστι] Steger. Praefat. p. XIII mavult ἔσται, ut I, 55. — Pro πολὺν, quod omnes libri praebent cum Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 17. pag. 398. Koenius ibid. §. 12. pag. 395 reponi vult πολλὸν, quod recentt. edd. exhibuerunt; tu vid. ad III, 38 nott.

φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον] Tres libri φράσσασθαι. Caeterum huius ξύλινου λόχου motante Valcken. recordatus esse videtur Themistocles, cum Delphici oraculi ξύλινον τέχος civibus suis interpretaretur. Tu vid. Herodot. VII, 143. Plutarch. Themistocl. 10. Idem Valcken. observat, verbum φράζεσθαι, in veterum oraculis satis tritum, valere: animo considerare, saepius etiam considerata cavere s. φυλάξασθαι (quo ipso Noster mox utitur, oraculi sensum explicaturus), ut in Plutarch. Agesil. 3, 30, ubi utrumque verbum invenitur iunctum. Vid. Herod. I, 84 ibique nott. — λόχον haud alio sensu apud Euripid. Troadd. 534 et Tryphiodor. 2 inveniri monet Larcher. — Quo sensu autem Pythia ξύλινον λόχον et κήρυκα ἐρυθρόν dixerit, naves Samiorum hostiles

significans, mox ipse Noster declarat. Quae eadem quod praeter curiam albam Siphniorum etiam forum commemorat album s. candida supercilia habens (id enim proprie valet λευκοφρὺς, de qua voce conf. Dindorf. in Thes. Ling. Graec. V. pag. 226), cogitandum de foro, quod albi marmoris lapidibus stratum albam inde faciem praebebat aequae atque curia albo marmore exstructa. Fora autem veterum Graecorum lapidibus strata fuisse iam Homeris testatur in Odys. VI, 266. IX, 184: quibus locis apte usus est Curtius (Zur Geschichte d. Wegbaues b. d. Griechen in: Abhandl. d. Akad. d. Wissensch. zu Berl. ann. 1854. pag. 239), alia quoque afferens inscriptionum testimonia, ex quibus intelligitur, fora, aulas, vias ad templa ducentes plerumque lapidibus fuisse strata. — Mox revocavi τότε ἦν, quod omnes praebent usque ad Schweighauserum, qui ex uno Florentino dedit ἦν τότε, probante quoque censore Iennensi 1817. nr. 163. p. 363.

Παρίῳ λίθῳ ἡσκημένα] Ad ἡσκημένα vid. nott. ad II, 130. Conferri hic quoque poterunt Homericæ Ili. X, 438: ἄρμα δὲ οἱ χροσῶ καὶ ἀργύρῳ ἐν ἡσκηται, quae ob dativi usum apte attulit Kuehner. Gr. Gr. §. 586., f., quem eundem consulat §. 431, 2 ob neutrum (ἡσκημένα) excipiens nomina diversi generis. Parium lapidem (ex insula, quae olim Paros, nunc Paro vocatur, Cy-

ναι, οὔτε τότε ἰθὺς οὔτε τῶν Σαμίων ἀπιγμένων. ἐπεὶ τε γὰρ
τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον προσέσχον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν
νεῶν μίαν, πρέσβεας ἄγουσαν ἐς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν
ἅπασαι αἱ νέες ἦσαν μιλτηλιφεές· καὶ ἦν τοῦτο, τὸ ἢ Πυθίῃ

cladum una, proveniente) quanti Graeci postmodo inprimis fecerint, nemo fere nescit; quippe quo prae-ter alia marmoris genera ad signa, simulacra, alia artis opera uteban- tur, quemque a puritate et soliditate reliquis marmoribus praeferebant. Tu vide, neplura, Plin. H.N. XXXVI, 4. §. 2. 15. Strabon. X. p. 487 s. p. 746 A. et quae recentiori aetate mo- nuerunt Winckelmann. Opp. Tom. V. p. 100. 396 seq., Hirt. in Boettig- eri Amalth. I. p. 225, C. O. Muel- ler. Handb. d. Archaeol. §. 309. Apud Pausaniam *Parus lapis* inve- nitur I, 33. §. 2. IV, 31. §. 9. V, 11. §. 5. „Adde Dodwelli Itinerar. class. et topograph. Graec. I, 2. pag. 332 vers. Sickleri, ubi doctus Britannus probatum ivit Parium marmor adhuc ab omnibus cum Attico sive Pente- lico marmore temere confusum esse. Quae sententia si pervincat, sex- centa per Archaeologorum libros no- mina mutanda erunt.“ Cr. Celeber- imi marmoris lapicidinas in insula Paro nostra aetate plures inviserunt viri docti easdemque accurate de- scripserunt: Thiersch in Morgen- blatt 1832. nr. 119. pag. 474 seq. coll. Abhandll. d. philol. Class. d. Bayer. Acad. I (1834). p. 585 seqq., ubi plura de Paro afferuntur, L. Ross in: Morgenblatt 1836. nr. 140. pag. 559 et Reisen nach d. Inseln I. p. 44 seq. 50 seq., Fiedler: Reise in Griechenland II, p. 183 seqq. coll. Clarke Travels II. p. 414 seqq. Cae- terum hicce Herodoti locus merito advertit viros doctos in ea quae- stione, quae de marmore in artis operibus adhibito et coloribus in- ducto nostris temporibus est insti- tuta: cum enim hoc loco alba curia albumque forum e Pario marmore paratum opponatur navibus rubro colore tinctis, satis inde patet, cu- riae aedificium aequae ac forum mar- more albo exstructum hunc nativum

colorem marmoris retinuisse colori- bus hand inducti, adeo ut extrinse- cus candidam prorsus speciem ac fa- ciem et curia et forum praeberet. Cf. Fr. Kugler: Ueber die Polychro- mie der griech. Architectur (Bremen 1835.) pag. 9 seqq., Chr. Walz in: Heidelberg. Jahrb. 1837 pag. 215 seq., Raoul-Rochette: Journal des Savans 1837. pag. 103, Ulrichs Rei- sen in Griechenland I. p. 72 seq. ac praecipue Hettner in: Allgemeine Monatsschrift 1852, Octob. p. 934.

CAP. LVIII.

προσέσχον] Vulgatam προσέσχον cum recentt. edd. retinui, ut VI, 119; plerique codd. προσίσχον, quod rece- perunt Schweighauser. et Gaisford. Ad significationem conf. supra III, 48 et IV, 42 ibique nott. Kuehner Gr. Gr. §. 392, c, α. Ad ἰθὺς, quod eodem significatu atque ἰθὺς ponitur, conf. Bredov. p. 113. — Mox pro vulg. νῆες dedi e Sancrofti libro alioque νέες cum recentt. edd. Vid. Bredov. p. 261.

μิลτηλιφεές] Vulgo μιλτηλιφεές; Wesselingius, quem sequitur Schw., probaverat μιλτηλοιφεές e Sancrof- ti, ut opinabatur, libro, in quo ta- men μιλτηλοιφεές exstat, monente Gaisf., qui ipse ex uno Parisino ex- hibuit μιλτηλιφεές, quod unum pro- bandum esse statuit Lobeck. ad Phrynich. p. 572, cum, quae ab ao- risto secundo s. praesenti thematico originem ducant, diphthongo reiecto brevi syllaba formentur, ut ἀνγλι- φής, πισσαλιφής Eustathii ex prae- cepto ad Odyss. p. 1561, 8 s. 260, 45 coll. Etymol. pag. 61, 5. Ad si- gnificationem vocis faciunt Homerica vocabula μιλτοπάροχος (Ili. II, 637, ubi conf. Freytag. p. 430 seq., Odyss. IX, 125), φοινικοπάροχοι (Odyss. XI, 123. XXIII, 272) de navibus, quae minio s. colore rubro erant illitae.

προηγόρευε τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάσθαι τὸν ξύλινον λόχον κελύουσα καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. Ἀπικόμενοι δ' ὧν οἱ ἄγγελοι θέοντο τῶν Σιφνίων δέκα τάλαντά σφι χρῆσαι· οὐ φασκόντων δὲ χρῆσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι οἱ Σάμιοι τοὺς χώρους αὐτῶν ἐπόρθεον. πυθόμενοι δ' ἰδυὺς ἤκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι ἐσώθησαν, καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκλησθησαν τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων. καὶ αὐτοὺς μετὰ ταῦτα ἑκατὸν τάλαντα ἐπρηξαν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον ἀντὶ 59 ἰσχυμάτων παρέλαβον Ἐθρέην τὴν ἐπὶ Πελοποννήσῳ, καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι παρακατέθεντο· αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ

Ἀπικόμενοι δ' ὧν] Voculam δ' cum recentt. edd. retinui, eiectam a Schweigh. et Gaisf., quod in nonnullis codd. illa deest. Ad χρῆσαι (commodare) conf. quae dixi ad Plutarchi Philopoem. pag. 49. 260. Ex Herodoto cf. VI, 89 et vid. etiam nott. ad VII, 38. — In fine cap. ἐπρηξαν est: *exegeront*. Conf. I, 106. II, 126. V, 84, ubi medium invenitur. Add. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyli Pers. 482. Ad ipsum ἐπρηξαν mente addendum ex antecedentibus of Σάμιοι.

CAP. LIX.

Ἐθρέην τὴν ἐπὶ Πελοποννήσῳ] Ἐθρέην pro Ἐθρέαν, quod in binis libris comparet, cum edd. recentt. dedi. Alii libri mendose Θυρέην s. Θυρέαν. Vid. Weessling. Dissertat. Herodot. IX. p. 102 et Bredov. p. 128. Insula, quam nemo nostra aetate ignorat, in sinu Saronico est sita e regione Hermiones s. Troezenis, in cuius ipsius potestatem post devenit insula; unde minus mirum, quod factum sit, ut Samii insulam Troezeniis certa lege traderent. Cf. de Hydræ insula Pausan. II, 34. §. 9. Stephan. Byz. s. v. Quae exigua ac tenuis antiquitus fuit insula, eam nostra aetate re navali ita excellere, ut vel trecentas naves mercatorias habuisse dicatur ab Holland. Travels II. p. 204 ed. sec., eandemque etiam de Graecorum libertate recuperanda optime meritam esse inter omnes constat. Vid. Ross. Wanderungen in Griechenland II. pag. 22

HERODOT. II.

seqq. et scriptionem, quae Monachii prodiiit 1834: *Ἐπὶ μνηματι περὶ τῆς νήσου Ἐθρέας ὑπὸ Ἀντων. Μιαούλη*. Vulgo nunc vocatur *Idra*.

Κυδωνίην] Conf. III, 44. Neque vero sic Herodoti verba sunt accipienda, ut Samii exsules Cydoniam primi condidisse existimentur, cum dudum ante annum 524 a. Chr. n. s. Ol. LXIV, 1, in quem incidit hoc, auctore Raoul-Rochette l. mox l., Cydonia urbs commemoretur, cuius origines ad Minoem Arcadesve colonos prisco admodum aevo huc perfectos referantur, ut reliquarum Cretae urbium mater fere sit habenda. Itaque de urbe vel amplificanda vel restauranda (cf. I, 167) Herodoti verba intelligenda esse monet Hoeck (Creta I. p. 23. II. p. 439 coll. III. pag. 413) et dudum andea Raoul-Rochette (Histoire de l'Etabliss. d. col. Gr. III. p. 427). Add. Pashley Travels in Creta I. p. 12 seq., qui etiam de situ urbis disputat, de qua plura Hoeck. l. l. I. p. 23 seq. p. 383. Haec enim urbs in occidentali Cretae parte sita quadraginta fere stadia aberat ab ea, quae nunc *Canea* vocatur, satis ampla ac frequens incolis portuque instructa et commercio florens; ut adeo haec ipsa res Samios commoviasse videri queat, ut eum in locum se potissimum converterent, nisi diserta Herodoti obstarent verba, qui ut Zacynthios expellerent, illos hoc fecisse scribit, sive ob inimicitias quasdam sive ultionis cuiusdam repetendae causa. Inimicitiarum autem vix aliam fuisse originem putat C. O. Mueller.

ἔκτισαν, οὐκ ἐπὶ τοῦτο πλέοντες, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελαῶντες ἐκ τῆς νήσου. ἔμειναν δ' ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα πέντε, ὥστε τὰ ἱρὰ τὰ ἐν Κυθωνίῃ ἔόντα νῦν οὐτοὶ εἰσι 228 ποιήσαντες καὶ τὸν τῆς Δικτύνης νηόν. ἔκτω δὲ ἔτει Ἀλγινῆται

Aeginett. p. 112 seq. not., quam Ionom et Achaeorum inveteratum odium, cum Zacynthii Achaeorum fuerint stirpis Spartanisque inde inimici, Samii vero Spartanis eorumque colonis faverint. — In proxime antecedentibus intactum reliqui παρακατέθεντο (in depositum dederunt), cuius loco Dietsch. exhibuit παρέθεντο. Cf. V, 92. §. 7. VI, 73 ibique allata. Deinde pro ἐπὶ τούτῳ πλέοντες, ut Schweigh. et Gaisford. exhibuerunt, cum recentt. edd. revocavi ἐπὶ τοῦτο, cf. V, 45; neque vero πλώοντες scripsi contra omnium librorum auctoritatem. Mox Bredovium secutus pag. 368. 391 dedi ἐξελαῶντες pro ἐξελοῦντες, ut dudum placuerat Pier-sono ad Moer. p. 146 et Wesseling. in nota ad h. l., ubi affert IV, 148. V, 63. IX, 89. — Ad verba ἐπ' ἔτεα πέντε cf. nott. ad I, 166.

τῆς Δικτύνης νηόν] Δικτύνης omnes Herodotei libri, cum alias duplici litera τ hoc nomen scriptum inveniat, unde Dindorf. edidit Δικτύννης. Nam significatur dea Cretensium lunaris, Britomartis quae vocabatur, atque etiam Dictynna, quod nomen deae inditum a monte urbeque cognomine. Nam in his Cretae insulae regionibus dea venatrix commorari putabatur, cuius nomen a δίκτυς, quod rete significat, repetit Mythographus ed. Bode II, 26. III, 7. §. 4 init. De qua post Spanhem. ad Callimach. in Dian. 205 disputarunt Creuzer. in Symbol. II. p. 151 seqq., C. O. Mueller. Aeginett. p. 165, Hoeck. Creta I. pag. 24 seq. Huius autem deae sacra cum a Samiis Noster repetat (cuius hac in re testimonium — nam Samiorum res accurate noverat; conf. nott. ad III, 60 — omni fide dignum), haec est Muellori l. l. sententia, Britomartis, quae proprie ac primitus Cretensium fuerit dea, et Dictynnae, quae Samia dea fuerit, sacra post-

modo apud Cydoniatas in unum coa-luisse, ita ut posteris temporibus Britomartis etiam Dictynnae nomine per Cretae urbes coleretur adeoque pro uno eodemque numine utraque dea haberetur.

ἔκτω δὲ ἔτει Ἀλγινῆται] Conf. Strabo VIII. p. 376 s. p. 577 A. Quae in Olymp. LXV, 2 sive 519 ante Chr. n. incidere statuit C. O. Mueller Aeginett. p. 113. Haec enim prima Aeginetarum fuit expeditio, cuius ad nos pervenit notitia, postquam illi civitatem ab Epidauriorum potestate solutam constituerant. Ac nemo nescit, quanta incrementa postmodo ceperit Aeginetarum res navalis ac mercatura, ut mox inter Graeciae populos θαλασσοκρατούσας referantur. Conf. infra III, 139 coll. V, 83. — Quod ad verba καπρίους ἔχουσέων attinet, vulgo hic intelligunt apros, prorarum insignia, quibus, quemadmodum aliae gentes arietibus, leonibus, aliis instiusmodi signis, ita Samii naves suas exornare soliti fuerint. Vid. Ruhnken. in Diss. de navv. parasemm. in Opusc. acad. pag. 270 (p. 418. T. I. ed. Bergmann.), et add. G. Dindorf. in Thes. L. Graec. T. IV. pag. 952. Nec aliter in Lycia apud Phaselitas navium proras apris fuisse insignitas numi monstrant, docente Eckhel. D. N. I. Vol. III. p. 6, quem locum adscripserat Cr. At de instiusmodi ornamentis navium hic cogitari posse negat Naeke ad Choerili fragmm. p. 157, tum ob Choerili versum (apud Hesych. s. v. Σαμιακὸς τρόπος) ipsumque Herodotum, qui proras navium apro tanquam insigni ornatas nunquam καπρίους dicturus fuisset, tum ob ipsa Hesychii verba, ex quibus potius naves sint intelligendae, quae non apri insigne in prora, sed ipsius prorae extremitatem obtusam habuerint et reflexam, ut exhibuerit suis rostrum; unde factum, ut ipsa navis suis quandam simili-

αὐτοὺς ναυμαχίῃ νικήσαντες ἠνδραποδίσαντο μετὰ Κρητῶν· καὶ τῶν νεῶν καπρίους ἐχουσέων τὰς πρώτας ἡρωτηρίσσαν καὶ ἀνέθεσαν ἐς τὸ ἱεὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Ἀλγίῃ. Ταῦτα δὲ

tudinem prae se ferre videretur. Ad stipulantur his Becker et C. Fr. Hermann. in Charicl. I. pag. 214 ed. alt. neque ipse aliter hunc locum intelligi posse existimo. Etenim Hesychnii, vel potius Didymi, quem Hesychnius laudavit, verba sic se habent: *Δίδυμος δὲ τὰς Σαμαίνας ἰδ-αιτέραν παρὰ τὰς ἄλλας ναὺς τὴν κατασκευὴν ἔχων· εὐφότεραι μὲν γὰρ εἶσι τὰς γαστέρας, τοὺς δὲ ἐμβόλους σεσίμωνται, ὡς δοκεῖν ὄν-χεσιν, ὅων ὁμοίως κατασκευάσθαι, ὅσον ποταμῶνος εἶναι· διὸ καὶ ἐπὶ ταύτης λέγεται· ναὺς δὲ τις ὠκυπό-ρος Σάμια, ὅς τις εἶδος ἔχουσα, ad quem locum plura alia veterum testimonia attulit Mauric. Schmidt (Didymi fragm. p. 30), in quibus etiam Phot. Lex. p. 498, ubi haec leguntur: *σάμαιναι πλοῖα Σάμια οὖν ἐμφερεῖς τὰς πρώτας ἔχοντα*. Neque sane in Herodoti loco ipsa refragatur vox *καπρίους*, quominus intelligamus navium apri formam exhibentium sive in apri formam desinentium proras, quas resectas tanquam tropaea in Minervae templum dedicaverunt suspensa: etenim *κάριος* ipse *aper* dicitur apud Homerum in Iliad. XI, 414. XII, 42 (coll. XI, 293. XVII, 282, ubi *σὺς κάριος* invenitur) et Apollon. Rhod. II, 820. 830 coll. I, 126, ubi *ζῶων κάριον*. Rem conficit numus Samius, de quo vid. Pinder. Numism. ineditt. I. p. 29. Tab. II. nr. 5; navis proram is exhibet in apri formam effictam, ubi doctissimus editor cogitari voluit de eo navium genere, cui nomen *Samaenae*, similes quosdam numos reperiri scribens in Museo Hedervariano.*

ἐς τὸ ἱεὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Ἀλγί-
ῃ] Haec intelligo de Minerva *Poliade*, ut aliis locis (conf. quae collegi in Diss. de Apolline Patricio pag. 6 et add. Boeckh. Explicc. ad Pindar. Ol. V, 9. p. 148. 149 coll. ad Ol. VII. p. 171 seq.), ita apud Aeginetas sanctissime culta. Tu vid. C.

O. Mueller. Aeginett. pag. 60 seqq. 108 seqq. Nec opus peculiarem quandam deam rerum navalium sibi fingere praesidem; nam quod numen Aeginetis, genti in mercatura rebusque maritimis valde occupatae, maxime fuit tutelare, eius in fanum rostra spoliata fuisse dedicata, quid habet absonum? Summa enim fuit Aeginetis dea eademque tutelarisa, ad quam omnem suam salutem referebat Aeginetarum gens rebus navalibus maxime dedita. „Ex hoc Minervae templo Aeginetico non, ut adhuc creditum est, ex Iovis Panhellenii fano, signa illa Aeginetica, quae nunc Monachii in Regis Bavariae glyptotheca asservantur, eruta esse commonstravit liber Baro a Stackelberg in praestanti opere, quod inscribitur: Der Apollotempel zu Bassae in Arcadien. Rom, 1826.“ Cr. Tu vid. ibid. pag. 106—109, ubi vir doctus sculpturis illis Aegineticis, quae Monachii in glyptotheca nunc cernuntur, ipsam hanc Aeginetarum cum Cydoniis pugnam repraesentari arbitratur. Add. quae idem disputavit in Annall. dell. Institut. di corrisp. Archeolog. T. II. p. 314, ubi hanc suam sententiam de hoc Minervae templo Aeginetico signisque inde erutis tueri studet contra dubitationes prolatas a Scharnhorstio in iisdem Annalibus T. I. pag. 201 seqq. in scriptione de insula Aegina. Hanc vero sententiam, quam primus protulit Stackelberg, deinde peculiari scriptione amplius persecutus est Hug (Hemerkungen über die Aeginet. Bildwerke. Freiburg 1835), qui et ipse pugnam in his imaginibus repraesentatam ad ea, quae Herodotus h. l. tradit, referri vult p. 15 seqq. Neque nunc ullum dubium superesse potest de hoc Minervae templo, lapide non longe ab ipius templi rudibus reperto, in quo inscripta leguntur verba *ὄρος τεμε-
νός Ἀθηναίας*, vid. L. Ross in Kunstblatt. 1837. nr. 78. p. 322 (Ar-

ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινήται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι, ἐπ' Ἀμφικράτειος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ στρατευσάμενοι ἐπ' Αἰγιναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινήτας, καὶ ἑπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἥ μὲν αἰτία αὕτη.

60 Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέ-

chaeolog. Aufsätze I. p. 241 seqq.), qui idem erit consulendus in Wanderungen in Griechenland. I. pag. 153. Rossio assensus est C. O. Mueller in Götting. gel. Anzeig. 1838. pag. 1337 seq. coll. Allgem. Lit. Zeit. 1835. nr. 99. pag. 168. Add. Guerin l'Institut II. (1854) nr. 217. pag. 4 seqq. et About: Archives des missions scientifiques III. p. 555 seqq., qui accurate disputat de hoc templo, cuius adhuc cernuntur rudera quaedam in colle, unde late patet prospectus: quod templum quale olim fuerit, indicavit quoque C. O. Mueller Handb. d. Archaeolog. §. 80, 12; delineationem eius exhibuit About l. l. ad pag. 556; ipsam templi (quod Iovi Panhellenio consecratum falso existimavit) ac regionis imaginem dedit Williams in: Selects Views of Greece. Vol. I. Quibus add., quae de hac regione ac templo ibi exstructo monuit Leake: Travels in Morea. II. p. 440 seq. 466 seq. III. pag. 273. Quod vero C. O. Mueller. l. supra l. hoc templum Olymp. LXXV (i. e. 480 ante Chr. n.) post victoriam de Persis reportatam probabiliter exstructum dicit, hic ipse Herodoti locus adversatur, nisi de antiquiore eiusdem deae templo cogitare velis. De statu illis Aegineticis ex hoc templo erutis et Monachium nunc delatis vid. eundem C. O. Mueller. l. l. §. 90, 2.

ἔγκοτον ἔχοντες] H. Stephano praeferenti ἐν κότον ἔχοντες refragantur hi loci: VIII, 29. IX, 109, alia, quae attulit Wesseling. Add. VI, 73. 133 et conf. VIII, 27, ubi invenitur eodem sensu ἐνέχειν χόλον, et Homer. Ili. I, 82, ubi est κότον ἔχειν. Est vero substantivum ἔγκοτος, ira, simulas, inimicitia. Adiectivum ἔγκοτος (iracundus) exstat in Aeschyli Choëphor. 387. 1040 911 coll. Sept. c. Th. 804.

πρότεροι γὰρ Σάμιοι κ. τ. λ.] Haec Polycratis aetatem longe antecedere nemo non intelligit; quare Amphicratem, modo recte βασιλεὺς dicitur ab Herodoto, antiquis Sami regibus, Procli Leogoraeque adnumerari vult C. O. Mueller. Aeginett. pag. 67, praesertim cum iam ante Olymp. XL Samus arte et mercatura valde floruerit. Add. Panofka Samiorr. res p. 26, qui vix ante Ol. XXV (i. e. 680 ante Chr. n.) Amphicratem Aeginetis bellum intulisse statuit.

CAP. LX.

Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία κ. τ. λ.] Aristoteles (Polit. V, 11, s. V, 9. §. 4) inter opera a tyrannis, quo plebem alerent eiusque animos a rebus publicis avocarent, confecta, Sami quoque memorat ἔργα Πολυκράτεια, quae ad tria ista opera h. l. ab Herodoto indicata vulgo referunt. Ac satis quidem notum, tyrannos ita plerumque egisse, ut plebem otiosam operibus magnis molibusque exstruendis detinerent eoque ipso a seditionibus motibusque avocatum iugum impositum patienter ferre docerent. Quod ut aliis locis aliis a tyrannis factum esse novimus (cf. allata a C. Fr. Hermann: Lehrs. d. griech. Staatsalterth. §. 64. not. 4. ed. quart.), a Polycrate factum esse negant Panofka l. l. p. 35 et Veegens De Polycrate Samio pag. 64, quamquam contrarium indicare videtur Aristoteles loco laudato Polit. V, 9, 4 (al. VIII, 4.), ubi inter opera a tyrannis in hunc finem exstructa etiam commemorat τῶν περὶ Σάμον ἔργα Πολυκράτεια, quo loco apte utitur Plass: Die Tyrannis I. p. 243 seq., ubi recenset Polycratis opera, quibus ille victum praebuerit egenis pauperibusque ac simul quoque artificum studia excitavit. A

μισα ἀπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, οὐρεὸς τε ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς, τοῦτον ὄρυγμα, κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆκος τοῦ ὄρυγματος ἐπτά στά-

quibus operibus Heraeum certe exhibere licebit, quod, ut mox indicabimus, longe prius extrui coeptum est et confectum. Vid. Thiersch. Epochen etc. p. 184. 185. — In universum autem h. l. teneri velim, Herodotum saepius suis in libris Samum respicere eiusque res memorabiles referre singulari quadam industria, unde verisimile fit, quod Suidas s. v. Ἡρόδ. tradit, Herodotum hac in insula aliquamdiu commoratum Ionicam didicisse dialectum historiamve conscripsisse vel, quod malumus, scribendae historiae initium fecisse. Conf. Herod. III, 139 init. et Heyse Quaest. Herod. I. p. 88. Quin ipsa longior narratio de Polycrate Samiisque h. l. inserta comprobare videtur scriptoris animum ad Samiorum res valde intentum, haud scio an eam ipsam ob causam, quod diutius hac in insula fuerat commoratus. De istiusmodi digressionibus in opere Herodoteo diximus ad I, 23; quas in nullo alio historiarum scriptore obvias ad indolem Herodoteae historiae pertinere, praesertim in fati tyrannorum Graeciae enarrandis conspicuam, monet Creuzerus: Hist. Kunst d. Griech. pag. 212 ed. sec., cum haec earum sit vis, ut hostes Graeciae libertatis puniri nec ullum scelus a vindicta divina impune ferri appareat. Conf. etiam nott. ad II, 32. 115. 120. III, 40.

οὐρεὸς τε ὑψηλοῦ κ. τ. λ.] i. e. „Primum opus est montis (s. in monte), qui ad centum quinquaginta orgyias altus est; in hoc igitur monte fossa est deducta ab imo monte incipiens et duplici utrinque ore instructa; fossae longitudo est septem studiorum, altitudo et latitudo octo pedum utraque.“ Ubi vox τοῦτον refertur ad οὐρεὸς non alia fere ratione atque III, 14 init. Articulus τὸ ante ὄρυγμα vulgo positum e duobus codd. cum recentt. edd. delevi. ἀρξάμενον non aliter positum atque II, 17. 33. III, 91. ἀμφίστομον retinui, quod mo-

nente Bredov. pag. 69. solum a Graecis scriptoribus usurpatum esse videtur: unus Saurofti liber ἀμφίστομον. Conferatur quoque Eustathius, qui hunc Herodoti locum tangit ad Dionys. Perieg. 533. Est igitur hoc loco fossa intelligenda, quae sic ducta erat, ut ab imo monte initio facto hunc ipsum montem perforaret et in oppositum montis latus exiret indeque duobus orificiis pateret (ἀμφίστομον): cuius modi canales transversos ab utroque montis latere actos nunc Anglica voce Tunnel's appellare solent, haud infrequentes illos quidem nostra aetate, in usum viarum ferratarum structos. Ipse vero mons, per quem fossa ducta est, nullus alius esse potest, monstrante Guerin l. mox l., nisi is, qui nunc vocatur Castro (in cuius cacumine Sami fuit arx) quique intermedius situs est inter veterem urbem Samum et fontem, qui nunc appellatur Sancti Ioannis, unde aqua ipsa in fossam subterraneam ducta erat. Hicce mons in altitudine 248 metrorum Gallicorum adscendere dicitur: id quod 28 ferme metris discedit ab ea, quam Herodotus indicavit, altitudine. Ex iis enim, quae II, 149 leguntur, satis patet, centum quinquaginta orgyias aequare nongentos pedes Graecos sive unum stadium alteriusque dimidium; nam orgyia sex constat pedibus sive quattuor cubitis. Haec si ad recentiores mensuras revocantur, efficitur inde montis altitudo 653 pedum Parisinorum sive 277,4331 metrorum Gallicorum sive 883,9572 pedum Rhenan. Septem stadia aequabunt 3986 pedes Parisinos s. 0,1748 milliar. geogr. Octo autem pedes Graeci quominus totidem Rhenanos conficiant, paululum modo deest. Tu vid. Wurm De pond. ratt. pag. 110 seq. 213. Ac denique alterius fossae εἰκοσίπηγυ βάθος ascendet ad 20,47 pedes Rhenanos. Ad locutionem στάδιοι εἰσι cf. I, 93 ibique

ἐπόλησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινῆται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι, ἐπ' Ἀμφικράτειος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ στρατευσάμενοι ἐπ' Αἰγιναν, μεγάλα κακὰ ἐπόλησαν Αἰγινῆτας, καὶ ἑπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἥ μὲν αἰτία αὕτη.

60 Ἐμῆκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέ-

chaeolog. Aufsätze I. p. 241 seqq.), qui idem erit consulendus in Wanderungen in Griechenland. I. pag. 153. Rossio assensus est C. O. Mueller in Götting. gel. Anzeig. 1838. pag. 1337 seq. coll. Allgem. Lit. Zeit. 1835. nr. 99. pag. 168. Add. Guerin l'Institut II. (1854) nr. 217. pag. 4 seqq. et About: Archives des missions scientifiques III. p. 555 seqq., qui accurate disputat de hoc templo, cuius adhuc cernuntur rudera quaedam in colle, unde late patet prospectus: quod templum quale olim fuerit, indicavit quoque C. O. Mueller Handb. d. Archaeolog. §. 80, 12; delineationem eius exhibuit About l. l. ad pag. 556; ipsam templi (quod Iovi Panhellenio consecratum falso existimavit) ac regionis imaginem dedit Williams in: Selects Views of Greece. Vol. I. Quibus add., quae de hac regione ac templo ibi exstructo monuit Leake: Travels in Morea. II. p. 440 seq. 466 seq. III. pag. 273. Quod vero C. O. Mueller. l. supra l. hoc templum Olymp. LXXV (i. e. 480 ante Chr. n.) post victoriam de Persis reportatam probabiliter exstructum dicit, hic ipse Herodoti locus adversatur, nisi de antiquiore eiusdem deae templo cogitare velis. De statu illis Aegineticis ex hoc templo erutis et Monachium nunc delatis vid. eundem C. O. Mueller. l. l. §. 90, 2.

ἔγκοτον ἔχοντες] H. Stephano praeferenti ἐν κότον ἔχοντες refragantur hi loci: VIII, 29. IX, 100, alia, quae attulit Wesseling. Add. VI, 73. 133 et conf. VIII, 27, ubi invenitur eodem sensu ἐνέχειν χόλον, et Homer. Ill. I, 82, ubi est κότον ἔχειν. Est vero substantivum ἔγκοτος, ira, simulas, inimicitia. Adiectivum ἔγκοτος (iracundus) exstat in Aeschyli Choëphor. 387. 1040 911 coll. Sept. c. Th. 804.

πρότεροι γὰρ Σάμιοι κ. τ. λ.] Haec Polycratis aetatem longe antecedere nemo non intelligit; quare Amphicratem, modo recte βασιλεὺς dicatur ab Herodoto, antiquis Sami regibus, Procli Leogoraeque adnumerari vult C. O. Mueller. Aeginett. pag. 67, praesertim cum iam ante Olymp. XL Samus arte et mercatura valde floruerit. Add. Panofka Samiorr. res p. 26, qui vix ante Ol. XXV (i. e. 680 ante Chr. n.) Amphicratem Aeginetis bellum intulisse statuit.

CAP. LX.

Ἐμῆκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία κ. τ. λ.] Aristoteles (Polit. V, 11, s. V, 9. §. 4) inter opera a tyrannis, quo plebem alerent eiusque animos a rebus publicis avocarent, confecta, Sami quoque memorat ἔργα Πολυκράτεια, quae ad tria ista opera h. l. ab Herodoto indicata vulgo referunt. Ac satis quidem notum, tyrannos ita plerumque egisse, ut plebem otiosam operibus magnis molibusque exstruendis detinerent eoque ipso a seditionibus motibusque avocatum iugum impositum patienter ferre docerent. Quod ut aliis locis aliis a tyrannis factum esse novimus (cf. allata a C. Fr. Hermann: Lehrs. d. griech. Staatsalterth. §. 64. not. 4 ed. quart.), a Polycrate factum esse negant Panofka l. l. p. 35 et Veegens De Polycrate Samio pag. 64, quamquam contrarium indicare videtur Aristoteles loco laudato Polit. V, 9, 4 (al. VIII, 4.), ubi inter opera a tyrannis in hunc finem exstructa etiam commemorat τῶν περὶ Σάμον ἔργα Πολυκράτεια, quo loco apte utitur Plass: Die Tyrannis I. p. 243 seq., ubi recenset Polycratis opera, quibus ille victum praeberit egenis pauperibusque ac simul quoque artificum studia excitarit. A

γιστα ἀπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, οὐρεὸς τε ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄργυιās, τούτου ὄρυγμα, κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆκος τοῦ ὄρυγματος ἐπτά στά-

quibus operibus Heraeum certe exhibere licebit, quod, ut mox indicabimus, longe prius extrui coeptum est et confectum. Vid. Thiersch. Epochen etc. p. 184. 185. — In universum autem h. l. teneri velim, Herodotum saepius suis in libris Samum respicere eiusque res memorabiles referre singulari quadam industria, unde verisimile fit, quod Suidas s. v. Ἡρόδ. tradit, Herodotum hac in insula aliquamdiu commoratum Ionicam didicisse dialectum historiamve conscripsisse vel, quod malumus, scribendae historiae initium fecisse. Conf. Herod. III, 139 init. et Heyse Quaest. Herod. I. p. 88. Quin ipsa longior narratio de Polycrate Samiisque h. l. inserta comprobare videtur scriptoris animum ad Samiorum res valde intentum, haud scio an eam ipsam ob causam, quod diutius hac in insula fuerat commoratus. De istiusmodi digressionibus in opere Herodoteo diximus ad I, 23; quas in nullo alio historiarum scriptore obvias ad indolem Herodoteae historiae pertinere, praesertim in fatis tyrannorum Graeciae enarrandis conspicuam, monet Creuzerus: Hist. Kunst d. Griech. pag. 212 ed. sec., cum haec earum sit vis, ut hostes Graeciae libertatis puniri nec ullum scelus a vindicta divina impune ferri appareat. Conf. etiam nott. ad II, 32. 115. 120. III, 40.

οὐρεὸς τε ὑψηλοῦ κ. τ. λ.] i. e. „Primum opus est montis (s. in monte), qui ad centum quinquaginta orgyias altus est; in hoc igitur monte fossa est deducta ab imo monte incipiens et duplici utrinque ore instructa; fossae longitudo est septem stadiorum, altitudo et latitudo octo pedum utraque.“ Ubi vox τούτου refertur ad οὐρεὸς non alia fere ratione atque III, 14 init. Articulum τὸ ante ὄρυγμα vulgo positum e duobus codd. cum recentt. edd. delevi. ἀρξάμενον non aliter positum atque II, 17. 33. III, 91. ἀμφίστομον retinui, quod mo-

nente Bredov. pag. 69. solum a Graecis scriptoribus usurpatum esse videtur: unus Saurofti liber ἀμφίστομον. Conferatur quoque Eustathius, qui hunc Herodoti locum tangit ad Dionys. Perieg. 533. Est igitur hoc loco fossa intelligenda, quae sic ducta erat, ut ab imo monte initio facto hunc ipsum montem perforaret et in oppositum montis latus exiret indeque duobus orificiis pateret (ἀμφίστομον): cuius modi canales transversos ab utroque montis latere actos nunc Anglica voce *Tunnel's* appellare solent, haud infrequentes illos quidem nostra aetate, in usum viarum foratarum structos. Ipse vero mons, per quem fossa ducta est, nullus alius esse potest, monstrante Guerin l. mox l., nisi is, qui nunc vocatur *Castro* (in cuius cacumine Sami fuit arx) quique intermedius situs est inter veterem urbem Samum et fontem, qui nunc appellatur Sancti Ioannis, unde aqua ipsa in fossam subterraneam ducta erat. Hicce mons in altitudinem 248 metrorum Gallicorum adscendere dicitur: id quod 28 ferme metris discedit ab ea, quam Herodotus indicavit, altitudine. Ex iis enim, quae II, 149 leguntur, satis patet, centum quinquaginta orgyias aequare nongentos pedes Graecos sive unum stadium alteriusque dimidium; nam orgyia sex constat pedibus sive quattuor cubitis. Haec si ad recentiores mensuras revocantur, efficitur inde montis altitudo 653 pedum Parisinorum sive 277,1331 metrorum Gallicorum sive 883,9572 pedum Rhenan. Septem stadia aequabunt 3986 pedes Parisinos s. 0,1748 milliar. geogr. Octo autem pedes Graeci quominus totidem Rhenanos conficiant, paululum modo deest. Tu vid. Wurm De pond. ratt. pag. 110 seq. 213. Ac denique alterius fossae εἰκοσάπηχυ βάθος adscendet ad 20,47 pedes Rhenanos. Ad locutionem στάδιοι εἰς cf. I, 93 ibique

διοί εἰσι, τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος ὅκτῳ ἑκάτερον πόδες. διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα εἰκοσίπηχυν βάθος ὀρώρεται, τρίπουν δὲ τὸ εὖρος, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ὀχετεύμενον διὰ σωλήνων παραγίνεται ἐς τὴν πόλιν, ἀρόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. ἀρχι-

nott. et ad ἑκάτερον nott. ad III, 8. Ad formam ὀρώρεται cf. I. 185 ibique nott.

διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ] Hoc, monente Wesseling., ita intelligendum, ut per eundem montem et iuxta priorem fossam excavata fuerit altera, quae aquaeductus vicem praeberet. Prior hominibus transitum dabat, ut, si quid aquaeductui labis fieret, sarciretur: unde et latior et celsior altera erat. Hinc ita de hoc opere pronunciat Thiersch. l. I. p. 184: „Der Durchstich (ὄρυγμα) eines 150 Klaftern hohen Berges, sieben Stadien lang und damit verbunden eine Wasserleitung, zwanzig Ellen tief und drei Schuhe breit.“ Adde Curtium bene haec explicantem in Archaeolog. Zeitung 1847. pag. 30: „Das Ausserordentliche war, dass Eupalinos erst einen sieben Stadien langen Durchstich mit genau berechnetem Gefäll machte, acht Fuss breit und acht Fuss hoch und dann in den Boden dieses Stollen einen drei Fuss breiten Canal ein grub von zwanzig Ellen Tiefe. Der erste Gang diente also nur dazu, um dem Wasserlaufe Luft zu schaffen und ihn an jeder Stelle beaufsichtigen zu können. Von seiner untern Mündung kam das Bergwasser auf einem gemauerten Aquäduce nach der Stadt Samos.“ Iam intelligimus, cur altera fossa, quae ad aquas abducendas facta erat, tres tantum pedes lata fuerit, nec mirabimur hanc fossae latitudinem, quae iusto minor videtur Bobrickio (Geograph. des Herodot. pag. 46) hunc locum Herodoteum prorsus non intelligenti miraque adeo haec verba adiciendi: „Das ἀμφίστομον könnte man sich vielleicht so erklären, dass sich der geraden Fortsetzung der Wasserleitung ein Hügel entgegenstellte und man, um der Mühe des abermaligen Durchstichs zu entgehen, sie in zwei Armen herum leitete.“ Quae quam

aliena sint ab Herodoti verbis, nemo non videt. Recentiore aetate Eupalini opus celeberrimum denuo invenire studuit Tournefort (Relation d'un voyage du Levant etc. I. p. 161 et 166) idque adeo sibi reperisse visus est prope vicum Mytilini qui nunc vocatur, ubi fons large profluens cernitur, cuius aquas per montem (*Kataruga*, cuius cavernas quasdam vidit) fossa hac subterranea in Sami urbem deductas esse putavit: minus recte, ut nunc satis exploratum habemus. Etenim post Thierschium (Morgenblatt. 1832. nr. 115. p. 448 et: Etat actuel de la Grèce T. II. p. 19) et Iud. Rossium (Reisen auf den griech. Inseln II. p. 151), qui, quae de hoc opere ab incolis tradita accepit, in ea quo minus accuratius inquireret, se impeditum esse scribit, hunc laborem in se suscepit atque ipsa vestigia huius canalis, qui a fano Sancti Ioannis, ubi fons prosilit largam aquae copiam suppeditans, per montem Castro in ipsam veterem urbem Sami fuit ductus, invenit et, quousque hoc fieri potuit, persecutus est Guérin: Archives des missions scientifiques III. p. 475 seqq. et: Description de l'île de Patmos et de l'île de Samos (Paris 1856) pag. 210. 300 seqq., ubi accurate de his retulit addiditque totius regionis delineationem. Ipsum Eupalini opus iam Romanorum aetate non amplius in usu fuisse, sed terra obrutum esse putat, cum aquaeductus Romani, ab Eupalini opere bene discernendi, ruinae adhuc cernantur. Utrouque autem hoc opere id omnino spectatum fuisse videtur, ut incolae urbis ad mare sitae in regionibus inferioribus aquam puriorem ac salubriorem acciperent, qua ad omnia commode uti possent.

ἀπὸ μεγάλης πηγῆς] fons dicebatur *Gigartho* s. *Leucothea*: quos duos fontes Sami commemorat Plinius H.

τέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλτιος
Ναυστροφόν. τοῦτο μὲν δὴ ἐν τῶν τριῶν ἐστὶ· δεῦτερον δὲ
περὶ λιμένα χώμα ἐν θαλάσσῃ, βάθος κατὰ εἰκοσι ὀργυνίων,
μῆκος δὲ τοῦ χώματος μέτρον δύο σταδίων· τρίτον δὲ σφι ἐξέρ-

N. V, 31, 37. Vid. Panofka Samiorr.
res pag. 4, qui idem ex eo, quod
aquaeductus hic commemoratur, Sa-
mum non semper εὐνδρον fuisse putat,
quamquam quattuor fluvii insulam
irrigantes a veteribus nominantur
indeque Anacreon Samum appellat
ἰσδὼν ἄστυ Νημφέων, quod dixit,
si Hesychium sequimur, ἐπεὶ
εὐνδρον εὐνδρος ἐγένετο, quamquam
aliam causam affert Athenaeus XV.
p. 672 B. Tu vid. Bergk Anacreont.
fragmm. pag. 164 seqq. 169. Poëtt.
Lyricce. Graecce. ed. alt. p. 779. Ad
verba διὰ σωλήνων (per tubulos) cf.
similem locum, qui legitur in Dicae-
archi libello (T. II. p. 127 Geogr.
minn. ed. Gail. sive Mueller. Hist.
Graecce. fragmm. II. p. 258): φέρεται
δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Καθμείας ὕδαρ ἀφα-
νὲς διὰ σωλήνων ἀγόμενον κ. τ. λ.
De ipsa voce eiusque significatione
plura vid. in Thes. Ling. Graec. T.
VII. p. 1707 ed. Dindorf.

δεῦτερον δὲ περὶ λιμένα χώμα ἐν
θαλάσσῃ] Pro περὶ λιμένα Mehler
in Mnemosyn. V. p. 67 scribi vult
παρὰ λιμένα. — Herodoti verba recte
sic intelligit Thiersch. Epochen.
pag. 184: „ein Damm im Meere zum
Schutze des Hafens, gegen zwanzig
Klafter hoch und grösser denn zwei
Stadien.“ Add. Panofka l. l. p. 4.
Ad nostras mensuras si haec revo-
catis, viginti orgyiae aequant fere
112 pedes Parisinos sive 117 pedes
Rhen. et quod excurrit; duo stadia
efficiunt 1130 pedes Parisinos s.
0,0199 milliar. geogr. Tu vid. Wurm.
l. l. Atque affirmat Guérin, qui vestigia
huius aggeris accurate perscrutatus
est, l. l. pag. 203 seqq., eam mensuram,
quae ad longitudinem pertinet, admodum
exactam ac veram esse: eam vero, quae ad
altitudinem spectat, nimiam videri putat,
cum ipsius maris profunditas vix decem
attingat orgyias. Etenim adhuc aggeris
e sinistra portus parte ducti cernuntur in
mari, tranquillo prae-

sertim nec fluctibus excitato, vestigia:
quod dudum testatus est Tournefort l. l.
pag. 160 seq. itemque Ross l. l. pag. 148
et nunc praecipue Guérin. l. l. Fuit autem hoc
totum opus ex genere eorum, quibus nunc
nomen *Molo*, exstructum illud quidem
ad maiorem portus opportunitatem et
securitatem indeque coniunctum cum re
navali Samiorum et commercio admodum
florente: quare opere diruto nunc minore
accessum et securitatem habere naves
paucasque tantum atque exiguas in
portum admitti posse tradunt. Ad ipsam
portus oram villis iacet vicus lapidibus
antiquae structurae aedificatus: nomen ei
Tigani (Τηγάνιον). — Pro βάθος κατὰ
εἰκοσι ὀργυνίων Eltz Quaest. Herodd.
fasc. II. in: Jahrb. f. Philol. und Paedag.
Suppl. T. IX. p. 129 suspicatur scriptum
fuisse ab Herodoto: βάθος καὶ εἰκοσι ὀργυνίων.

τρίτον δὲ σφι ἐξέρχεται] *Heracum* s.
amplissimum Iunonis templum intelligi,
cuius una cum Dianae Ephesiae templo
iam supra II, 148 Noster mentionem fecerat,
neminem fugit. Add. III, 123 et I, 70,
ubi reliquos Nostri locos attulimus. De
quo templo quod Herodotus h. l. scribit:
νῆος μέγιστος πάντων νηῶν (quam
vocem deleri vult Mehler l. l.) τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν, id eo magis respici vult Thiersch.
Epochen etc. pag. 185, quoniam nec
Aegyptiorum templa amplissima ac
spatiosissima, quae ipse viderat Herodotus,
eo eximantur. In Heraei magnitudine et
splendore omnino consentiunt veteres
scriptores (Strab. XIV. p. 637 s. 944.
Pausan. VII, 5. §. 2. 6. Cic. in Verr. I, 20.
Appulei. Florid. II. nr. 15. T. II. p. 49. Oudend.
T. II. pag. 53 ed. Hildebr.). Hodie vix
quidquam superesse accepimus, unde
templi et magnitudinem et amplitudinem
vel coniectura assequi liceat, cum omnia
ita eversa ac solo

γασται νηὸς μέγιστος πάντων νηῶν τῶν ἡμεῖς ἰδμεν, τοῦ ἀρχι-

fere aequata sint, ut nihil aliud emineat nisi una columna nec ea integra, et aliquot bases ac partes columnarum formae Ionicae, quarum effigiem exhibuerunt Tournesort l. l. pag. 162, auctores Antiquitt. Ionice. I. chap. V. Pl. 2. et seqq. Choiseul-Gouffier Voyage etc. I. cap. 6. p. 99. Pl. 53 seq. Add. Ross l. l. pag. 143 seq., qui ex Heraei materia ablata dicit exstructa esse omnia circum-circa aedificia omnesque muros, et Guérin l. l. p. 215 seq., qui et ipse in Heraei vestigia accurate inquisivit. Situm illud fuit in eadem insulae ora meridionali, ad quam ipsa Samus urbs iacebat, unde occasum versus proficiscenti ac litus legenti unius horae itinere distabat Heraeum, loco inferiore ducentis ferme passibus a mari exstructum neque valde remotum ab Imbraso fluvio, cui nunc nomen Daphnia. Quod vero C. O. Mueller (Handb. d. Archacolog. §. 80, 3 coll. §. 53, 2) hoc templum tantopere celebratum successisse vult Polycratis aetate in locum antiquioris templi Dorici, quod a Rhoeco et Theodoro circa Olympiad. XL (i. e. 620 ante Chr. n.) fuerit exstructum, id utique a vero abhorret neque cum ipsis Herodoti verbis unquam conciliari poterit. Herodoti enim verba: τοῦ ἀρχιτέκτων πρῶτος ἐγένετο Ποικίλος Φίλεω, ea indicare videntur, quae ipsius Thierschii l. l. pag. 185 verbis referre malumus: „dass Rhoecus den Plan gemacht und den Bau begonnen, nach ihm aber Andere, oder wenigstens ein Anderer ihn fortgesetzt und vollendet.“ Iam vero Rhoecum illum ad Olympiadum initia, igitur multo ante Polycratis aetatem, pertinere maxime probabilis est sententia, obloquente quamvis Panofka: Samiorr. res pag. 51. 58. Conf. supra nott. ad III, 41. Itaque templum a Rhoeco exstrui coeptum, postea crescentibus Samiorum rebus sensim sensimque perfectum fuisse putem, ut Polycratis tempore, quo ipso Samiorum res maxime floruisse credibile est, ab-

solutum videri potuerit. Nam post Polycratis aetatem templum perfectum fuisse ut credam, minime adduci possum, quippe Samiorum rebus tunc temporis iam fractis ac deminutis. Conf. Thiersch. l. l. Nec aliter medio aevo, quod dicunt templa illa, quae admiramur, amplissima ac splendidissima per Italiam Germaniamve multorum annorum adeoque seculorum per decursum exstructa et ne sic quidem perfecta fuisse, quis est qui nesciat? Hanc sententiam probarunt viri docti, qui nuper eandem quaestionem denno pertractarunt atque satis demonstrarunt, de uno templo tantum esse cogitandum idque omnium templorum Ionicae structurae esse antiquissimum, a Rhoeco mature iam exstrui coeptum et postmodo ita perfectum, ut hanc Ionicae structurae formam retinuerit, cum nullum supersit vestigium, ex quo colligas, templum Dorico genere primitus exstructum postea eam mutationem subiisse, ut totius operis delineatione mutata Ionicam structuram assumpsit; neque etiam ipsis Persicis bellis templum vel si hic illic detrimenta quaedam passum esse perhibeatur, dirutum aut eversum esse constat. Vid. Stark: Archaeolog. Studien (Wetzlar 1852) pag. 13 seq., Urlichs in: Rhein. Mus. N. T. X. p. 3 seqq. Qui idem l. l. recenset singula dona, quae in hoc templo posita commemorantur ab Herodoto (I, 70. II, 182. III, 47. 123. IV, 88. 152), apteque etiam ex ipso perfecti (ἐξέργασται) usu colligi posse putat, ipsum Herodotum, quem Sami diutius commoratum esse supra monuimus, hoc templi opus, quale a Rhoeco exstructum fuit, suis vidisse oculis idque certe declarare voluisse, templum, quale primitus a Rhoeco exstructum est, tale sua ipsius aetate adhuc cerni neque ullam subiisse mutationem inde a prima aedificatione per Rhoecum instituta. — De donis illis, quae Heraeo continebantur, de magna auri argentique copia ad Appuleii usque

τέκτων πρῶτος ἐγένετο Ποῦκος Φίλεω ἐπιχώριος. Τούτων εἵνεκεν μᾶλλον τι περὶ Σαμίων ἐμήκνυα.

Καμβύση δὲ τῷ Κύρου χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον καὶ 61 παραφρονήσαντι ἐπανιστάται ἄνδρες μάγοι δύο ἀδελφοί, τῶν

aetatem ibi congesta, plurima quae monuit Panofka l. l. p. 60 seqq. coll. pag. 57 seqq., ubi de Iunone Samia eiusque cultu disputat, de qua eadem cf. Creuzer. Symbol. III. p. 215 seqq. ed. tert.

[Ποῦκος Φίλεω] Cum Φίλεω descendat a Φίλης (cf. Bredov. pag. 228), cuius artificis nomen apud Suidam (III. p. 598 Kust.) sonet Φιλίας, in Herodoto Thiersch. l. l. p. 181. 182 scribi vult Φιλίω, indeque etiam veram scripturam Pausaniae in locis VIII, 14. §. 5. X, 38. §. 3 esse restituendam. Sed utroque hoc loco Siebelis, cuius nott. consul. ad priorem locum p. 245, edidit Φιλίον, praecedente Sylburgio atque Amasaeo, et sequente nuperrimo editore Schubart. *Rhoecus Samius* cum Theodoro aeris fundendi artem invenisse fertur (vid. Pausan. VIII, 14. §. 5. IX, 41. §. 1 coll. Plin. H. N. XXXV, 12. sect. 43) idemque insignis illa aetate architectus fuisse videtur, cum praeter Heraeum Samium Lemni quoque una cum Smilide et Theodoro labyrinthum exstruxisse dicatur. Notis statum a Rhoeco factam memorat Pausan. X, 38. §. 3. Haec Sillig. in Catalogo artific. pag. 407 Thierschium l. l. secutus, coll. p. 439 seq. De Rhoeci tempore si quaeras, fallitur Brunn (Geschichte d. griech. Künstler I. p. 30 seqq.), qui Rhoecum ac Theodorum (cf. etiam nott. ad III, 41. I, 51) circa Olymp. L collocat: quo rectius iam C. O. Mueller (l. l. §. 16) et Fischer (Griech. Zeittafeln pag. 96) ad Olymp. XXXV regressi sunt, docetque Urlichs l. l., ad tempus ante Olymp. XL certe pertinere Rhoecum, qui iam circa Olymp. XXXVII, adeoque, ut videtur, Olymp. XXXIII exstruendo Heraeo operam dedit, i. e. circa ann. 648 ante Chr. n.

CAP. LXI.

[ἐπανιστάται] Ad formam conf.

II, 80. 113. IV, 174. De augmento omissio in verbo καταλελοίπε diximus ad I, 94 fin. — μελεδανός qui h. l. dicitur, idem mox ἐπίτροπος vocatur III, 63. 65. Tu vid. notatt. ad II, 65 et add. Aelian. V. H. II, 14. XIV, 32. In seqq. de usu optativi (κρῆπτοιτο — εἰδείησαν) atque indicativi (ῆσαν) monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 769, 3, γ, qui ad formam utique raram optativi εἰδείησαν nos attendi iubet Gr. Gr. §. 239. not. 4. ὡς ὁλλοί ῆσαν cum recentt. edd. scripsi, ubi vulgo post ὁλλοί inseritur τε. Ad argumentum quod attinet, differunt in singulis quibusdam Ctesias, qui de his retulit in Persicc. Excerptt. §. 10 seq., et Herodotus; utrius maior esset fides, ad Ctesiam disquisivi pag. 126 seq. In universum velim hoc teneri, ab orientalium regnorum conditione minime abhorreere ea, quae Ctesias, in quem iniuriā quidam invecti sunt, memoriae prodidit, quaeque ille e regis annalibus desumpsisse putandus est. Conf. Osiander. in programmat. scholast., quod prodiit Stuttgarf. 1821. p. 12, alia ad Ctes. l. l. citata. Videtur autem, monente Heeren. Ideen I, 1. pag. 412, Magorum coniuratio id proxime spectasse, ut vetus Medorum imperium Magorumque potestas, a Persarum regibus si non fracta, at diminuta certe, restitueretur eo praesertim tempore, quo, Cambyse fati abrepto, regia stirps iam exstincta videri posset. Inprimis huc faciunt extrema Cambysis verba ad Persarum principes III, 65 in fin., ubi conf. nott. Quae Herodotus tradit, ea Persarum e carminibus epicis, quibus res a Cyro atque Dario gestae ita fuerint celebratae, ut poëtae non prorsus rerum veritatem secuti illas res mutatas adeoque amplificatas exhibuerint, fluxisse vult Duncker Gesch. d. Alterth. II. p. 556: a quo ita dissentio, ut quae fama tradita de his Herodotus in

τὸν ἕτερον καταλελοίπεε τῶν οἰκίων μελεθωνὸν ὁ Καμβύσης. οὗτος δὴ ὧν οἱ ἐπανάστη, μαθὼν τε τὸν Σμέρδιος θάνατον, ὥς κρύπτοιο γενόμενος, καὶ ὥς ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἐπιστάμενοι αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ περιέοντα μιν ἐδείξαν. πρὸς ταῦτα βουλευσας τάδε ἐπεχείρησε τοῖσι βασιλῆταισι. Ἦν οἱ ἀδελφεὸς, τὸν εἰπά οἱ συνεπαναστῆναι, οἰκῶς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύσης ἔοντα ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέκτεινε· ἦν τε δὴ ὁμοῖος εἶδος τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ οὐ-

itineribus sciscitando accepisset, ea ab historiae patre hic referri existimem diversamque omnino famam de his sparsam esse idem credam; monstrat id Ctesiae narratio, imperfecta illa quidem et in angustos compendii fines coacta a Photio: monstrat Iustini (I, 9) narratio, quae aliis e fontibus ducta videtur. Namque Ctesia auctore (Persicc. §. 10) *Sphendadates* magus *Tanyoxarcem*, Cambysis fratrem, apud ipsum Cambysem ita est criminatus, ut hicce fratrem ad se arcessitum interfici iuberet: quo facto magus, qui Tanyoxarci valde similis fuisse dicitur, regnum affectavit; Iustinus Cambysem tradit somno exterritum (vid. Herod. III, 30) parricidium fecisse atque ad hoc ministerium delegisse magum quendam ex amicis, nomine *Cometen*: hunc vero, prostrato Smerde, Cambysis fratre, suum ipsius fratrem, nomine *Oropasten*, qui Smerdi et oris et corporis lineamentis persimilis fuisset, subiecisse regemque constituisse. Hi igitur scriptores quamquam in singulis quibusdam rebus iisque secundariis discrepant, in summa tamen, quae ad fratris regii necem et ad magorum rebellionem redit, satis conveniunt atque egregie confirmantur testimonio inscriptionis Bisutunae (de qua vid. supra nott. ad III, 30) sic narrantis: cum Cambyses fratre interfecto in Aegyptum se contulisset, impietatem per omnes regni Persarum terras grassari coepisse, mendacia in dies increbuisse; tum magum quendam nomine *Gumita* s. *Gaumata* exstitisse a monte Arakadis in terra Pishijanwata s. Pisiyanvadaya primo die mensis Viyak'hna, men-

titum se esse *Barhija* (Smerdin), Cyri filium, Cambysis fratrem: ad hunc magum deinde omnes terras transiisse defectione parata: id vero egregie ferentem Cambysem esse mortuum. De magi nomine *Gaumata* disserterunt Rawlinson: Journal of the Asiatic Society XI, 1. pag. 135 et Oppert: Journal Asiatique T. XVII. (IV. Ser.) pag. 379, qui interpretatur *abundantem pecudibus*; in nomine terrae *Pisiyanvadaya* cognosci posse *Pasargadaram* nomen (*Parça vâddâ*) idem existimat pag. 380.

πρὸς ταῦτα βουλευσας τάδε] πρὸς ταῦτα ad antecedentia (ut v. c. I, 206. 207) spectat, ad mortem scilicet Smerdis, paucis cognitam; τάδε ad sequentia, ad ea, quae magus excogitavit, ut rerum potiretur. Verba sequentia ἐπεχείρησε τοῖσι βασιλῆταισι vulgo reddunt: *regiam occupare instituit*: quo sensu utique τὰ βασιλῆα de regio palatio dicuntur I, 30. 178. Equidem cum Schweighausero (Lexic. Herodot. I. p. 120) malim ad H. Stephani sententiam accedere sic reddentis: *invadendum regnum sibi putavit*, vel potius: *regnum affectavit*, cum ipse a Cambyse esset relictus τῶν οἰκίων μελεθωνός. Itaque ad τοῖσι βασιλῆταισι mente subaud. *πρηγμασι*. Infra III, 65 Cambyses loquitur: οἱ δὲ ὑμῖν μάγοι κρατέουσι τῶν βασιλῆων κ. τ. λ.

οἰκῶς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι] Consentit cum hisce Ctesiae narratio Persicc. Excerptt. §. 10. In Bisutuna inscriptione nihil traditur de faciei similitudine neque de nomine utrique communi: immo diversum a Cambysis fratre nomen habet magus.

227 νομα τῶντὸ εἶχε Σμέρδιν. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζειῖθης, ὥς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε ἄγων ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο κήρυκας τῇ τε ἄλλῃ διέπεμπε καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον προερέοντα τῷ στρατῷ, ὥς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουστέα εἴη τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' οὐ Καμβύσεω. Οἷ τε δὴ ὧν ἄλλοι κήρυκες προηγόρευον ταῦτα, καὶ δὴ 62 καὶ ἑ ἐπ' Αἴγυπτον ταχθεῖς (εὑρίσκει γὰρ Καμβύσεια καὶ τὸν στρατὸν ἔοντα τῆς Συρίας ἐν Ἀγβατάνοισι) προηγόρευε στὰς

Πατιζειῖθης] „Schol. cod. Passion. Διονύσιος ὁ Μιλήσιος Πανζούθην ὀνομάζεσθαι τοῦτον λέγει. Ex h. l. Κατιζειῖθης Zonaras. Cf. Rutgersii Var. Lect. I, 8. III, 10.“ *Gaisf.* Nomen Πατιζειῖθης, cuneatis literis si scribatur, sonare *Patizaitā*, suspicatur Oppert. l. l. pag. 402. Alia ferri huius magi nomina apud Ctesiam et Iustinum supra vidimus. ἀναγνώσας est: *cum persuasisset*. Vid. I, 68 ibique nott.

εἶσε ἄγων] Conf. I, 9 ibiq. citat. Creuzer. ad Plotin. de pulcrit. pag. 518. Qui idem haec nunc addi vult: „Hom. Od. I, 130 αὐτὴν δ' ἐς θρόνον εἶσεν ἄγων et sic saepius. Cf. etiam Odys. IX, 98 ibiq. Cod. Harl. p. 54 ed. Lips. Contra Odys. X, 233: εἶσεν δ' εἰσαγάγονσα.“ Caeterum plena hic utitur Herodotus locutione, qui III, 64. 65. 30 scripsit ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον. Vid. nott. ad III, 14.

τῇ τε ἄλλῃ διέπεμπε] Ita edidi Schweigh. et Gaisf. secutus. Vulgo διέπεμπε τῇ τε ἄλλῃ, idque retinuit Matthiae. — Conf. I, 1 ibique nott. et add. Herod. IV, 114. 192. Iacobs ad Aelian. de N. A. III, 42; plura quoque dabit Theodorus Malina de dictione Polyaeae (Berlin. 1854) pag. 83. — In seqq. προερέοντα ad unum illum caduceatorem referendum, qui in Aegyptum a mago fuit missus, ut monet Matth. Gr. Gr. §. 443, l. p. 829, idem de usu verbalis vocis (ἀκουστέα) admonens, de quo eodem Valck. citat Thucyd. I, 80. Sophocl. Electr. 340. Vid. etiam Kuehner. Gr. Gr. §. 528. not. 4. Verba προερεῖν, προειπεῖν, προαγορεῖν de praecone potissimum frequentata significant, eodem Val-

cken. observante: *proclamando edicere, vel denuntiare*. Conf. Bornemann. ad Xenophont. Cyropaed. II, 4, 31 et Pausan. IV, 5, 3.

CAP. LXII.

ἐν Ἀγβατάνοισι] Ita cum recentt. edd. scripsi. Olim Ἐχβατάνοισι. Conf. III, 64 et supra I, 98. Memorat *Erchala* in Galilaeae tractu Ioseph. Vit. cap. 11., itemque Stephanus Byzantinus: Ἀγβάτανα, πολίχνιον Συρίας. Ἡρόδοτος τρίτῳ· οἱ δὲ νῦν Βατάνειαν αὐτὴν καλοῦσι. — Δημήτριος δὲ φησιν Ἀγβάτανα διττά, τὰ μὲν τῆς Μηδίας, τὰ δὲ τῆς Συρίας κ. τ. λ., ac multis deinde additis de scriptura vocis sic concludit: δειξόμεν δ' ἐν τῷ β', ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς Βατάνεια καὶ Βατάνεια καλεῖται καὶ τὸ ἔθνικόν Βατανεῶται, quibuscum iungantur, quae in eodem scriptore leguntur: Βατανεῖαι συνοικία Συρίας ἢ καὶ Βατανεῖα ἐνικῶς· τὸ ἔθνικόν Βατανεῶτης· ἔστι καὶ Βάτανα πρὸς τῷ Εὐφράτῃ. Magis huc pertinere videtur Plinii locus Hist. Nat. V, 19. §. 75, quem cum Billerbeck. (Asiae Herodott. difficill. p. 11) alliisque viris doctis huc referre malim: „Promontorium Carmelum et in monte oppidum eodem nomine, quondam *Achatanu* dictum.“ Ac dubitat Mannert. (Geograph. d. Gr. u. Roem. VI, 1. p. 353 seq.) de Cambysis ad Carmelum itinere, indeque Cambysem obisse coniecit Bathurae in Batanea. At Mannerti dubitationes diluit Gallus Plinii interpres, Parisot, in ea Plinii editione, quae Parisiis apud Panchoucke prodiit anno 1829, Tom. IV. p. 208, ubi haec subiicit vir doctus:

ἐς μέσον τὰ ἐντεταλμένα ἐκ τοῦ μάγου. Καμβύσης δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐκ τοῦ κήρυκος καὶ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα αὐτὸς τε προεδόσθαι ἐκ Πρηξάσπεος (πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέρδιν οὐ ποιῆσαι ταῦτα), βλέψας ἐς τὸν Πρηξάσπεα εἶπε· Πρηξάσπεες, οὕτω μοι διεπρήξαι, τό τοι προσέθηκα πρῆγμα; Ὁ δὲ εἶπε· ὦ δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα, ὅπως κοτέ σοι Σμέρδιδι ἀδελφεῷς ὁ σὸς ἐπανέστηκε, οὐδὲ ὅπως τι ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς νεικὸς τοι ἔσται ἢ μέγα ἢ σμικρόν· ἐγὼ γὰρ αἰνῶς ποιήσας, τὰ σὺ με ἐκέλευες, ἔθαψά μιν χειρὶ τῆσι ἐμευτοῦ. εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνεστήασι, προσδέκεό τοι

„Il serait plus sage de douter de la vérité de l'historiette; — inspiré sans doute par l'identité de nom entre la capitale de la Médie et une petite ville de Syrie.“ Iosephus Antiqq. Iudd. XI, 2, 2 apud Damascum Cambysem interiisse tradit. Quem Schweigh. consuli vult Hyde Relig. vet. Pers. pag. 511, is in Appendice ad pag. 416 ita: „Magna Mediae urbs τὰ Ἐκβάτανα seu Ἀγβάτανα (apud Aeschylum in Persis *Agbatanum*) synonymam habet in Syria urbem Arabice dictam Battāna, Stephano αἱ Βατανεῖαι, Iudithae I, 9 Βετάνη, cuius civis est *Al Battani*, unde celebris astronomus *Al Bategnius*. Et hinc constat quod Ἐκβάτανα seu Ἀγβάτανα sit corruptela pro Ἐλβάτανα seu Ἀλβάτανα. At prorsus diversum quid est eiusdem nominis urbs in Media, in cuius linguae genuinis vocibus dictus articulus *Al* nunquam usurpatur.“ Inter Bataneam, quam affert Stephanus Byzantinus, et inter Ecbatana valde discernendum esse mihi videtur, quia teste Eusebio (cuius locum affert Guérin: De ora Palaestinae. Paris. 1856. pag. 16) *Batanea* haud longe absuit ab urbe Caesarea, *Ecbatana* autem, ut Plinius l. supra l. indicat, in Carmeli monte sita fuerunt. — In seqq. verbis ad locutionem (στάς) ἐς μέσον conf. similia quae exstant III, 80. 83. 130. 140. 142. IV, 97 (ubi conf. nott.). VI, 129. Winckelmann. ad Platon. Euthydem. pag. 91. ἐλπίσας (*ratus*) eodem sensu legitur I, 27: *Κροῖσον δὲ ἐλπίσαντα λέγειν ἐκείνον ἀληθέα*, I,

30. 75. 77. III, 144. 151, ne plura. Ad verba: *πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν κ. τ. λ.* conf. quae supra leguntur III, 30. In verbis: *οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα, ὅπως κοτέ σοι κ. τ. λ.* vocula ὅπως idem fere valet atque ὡς, de quo conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 769, 3, a.

ἡ μέγα ἢ σμικρόν] i. e. *nihil prorsus*, ut V, 116 et crebro apud oratores Atticos, ut monuit Valcken. Add. Lennep. ad Phalarid. Epist. 98. pag. 268.

ἔθαψά μιν χειρὶ τῆσι ἐμευτοῦ] Dicentem haec Noster facit Prexaspem Graecorum ex more. apud quos θάπτειν (cf. nott. ad I, 117) ad omnem sepulturae curam pertinet, sive comburitur cadaver sive in terra reponitur sive alio quo modo absumitur: Persas enim cadavera mortuorum a bestiis discerpta et cero circumlita tum demum in terra condere tradit Herodotus I. 140, ubi vid. nott. Graecorum ex opinione. ex qua plura omnino in Herodoteam de Persis narrationem irrepsisse supra iam (ad I, 124) notavimus, sequentia quoque verba fluxisse credo: *εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνεστήασι κ. τ. λ.*, ubi cogitandum opinor de mortuorum umbris sive Manibus ex Orco ad lucem revocandis. Retinui autem ἀνεστήασι, ut I, 196. 200, ubi conf. nott., cum omnes libri scripti, quantum novi, sic afferant; Bredov. p. 398 mavult scribi ἀνεστάσι, Eltzius (Jahrbh. f. Philolog. u. Paedag. Suppl. IX. p. 129 seqq.) praefert ἀνιστάται vel scribi iubet: *ἡν μὲν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀναστήασι*,

καὶ Ἀστυάγεα τὸν Μῆδον ἐπαναστήσεσθαι· εἰ δ' ἔστι ὥσπερ
 πρὸ τοῦ, οὐ μὴ τί τοι ἐκ γε ἐκείνου νεώτερον ἀναβλαστήσει.
 νῦν ὦν μοι δοκεί, μεταδιώξαντας τὸν κῆρυκα ἐξετάζειν εἰρω-
 228 τεύοντας, παρ' ὅτεν ἦκων προαγορεύει ἡμῖν Σμέρδιος βασιλεὺς
 ἀκούειν. Ταῦτα εἰπαντος Πρηξάσπεος (ἤρесе γὰρ Καμβύση) 63
 ἀντίκα μεταδιώκτος γενόμενος ὁ κῆρυξ ἦκε. ἀπιγμένον δέ μιν
 εἶρετο ὁ Πρηξάσπης τάδε· Ὠνθρῶπε, φῆς γὰρ ἦκειν παρὰ
 Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἄγγελος· νῦν ὦν, εἰπας τὴν ἀληθείην,
 ἅπιθι χαίρων. κότερα αὐτὸς τοι Σμέρδις φαινόμενος ἐς ὄψιν
 ἐνετέλλετο ταῦτα, ἣ τῶν τις ἐκείνου ὑπηρετείων; Ὁ δὲ εἶπε·
 Ἐγὼ Σμέρδιν μὲν τὸν Κύρου, ἐξ ὅτεν βασιλεὺς Καμβύσης
 ἤλασε ἐς Αἴγυπτον, οὐ κω ὅπωπα· ὁ δέ μοι μάγος, τὸν Καμ-
 βύσης ἐπίτροπον τῶν οἰκίων ἀπέδεξε, οὗτος ταῦτα ἐνετείλατο,
 φᾶς Σμέρδιν τὸν Κύρου εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενον εἶπαι
 πρὸς ὑμέας. Ὁ μὲν δὴ σφι ἔλεγε, οὐδὲν ἐπικατεψυσμένους.
 Καμβύσης δὲ εἶπε· Πρηξάσπες, σὺ μὲν, οἶα ἀνὴρ ἀγαθός,
 ποιήσας τὸ κελεύμενον αἰτίην ἐκπέφευγας· ἐμοὶ δὲ τίς ἂν εἴη

quorum neutrum placet. De perfecti
 usu consuli poterit Fritsch. ibid. IV.
 pag. 99.

οὐ μὴ τί τοι — ἀναβλαστήσει] i. e.
 nihil quidquam novi (i. e. mali) inde
 ubi nascitur s. efflorescet. In Me-
 dieo, Florentino, aliis post νεώτε-
 ρον male κακὸν inseritur; quippe
 hoc ipsum tecte et per quendam eu-
 phemismum ipsa voce νεώτερον con-
 tinetur. Itaque merito editores inde
 a Wesselingio eiecerunt vocem, uno
 excepto Dietschio, qui eam retinuit,
 sed uncis inclusit tanquam spu-
 riam. Conf. Pausan. IV, 35, 2 et
 vid. Herodot. V, 19. 35. 93. 106.
 VIII, 142. Thucyd. I, 132. Eurip.
 Rhes. 590. Aristoph. Eccles. 310,
 alia, quae attulit Valcken. et quae
 ad Herodot. I, 27 allata sunt. Inde
 apud Herod. I, 210, eodem Valcken.
 monente, νεώτερα βουλευεῖν insidiis
 alteri structis res novas moliri. Cr.
 confert. Heindorf. ad Platon. Protag.
 pag. 461. — ἀναβλαστάνειν proprie
 de plantis dicitur nascentibus et pul-
 lulantibus, dein ad alias quasvis
 transfertur res. Conf. VII, 156. V,
 92. §. 4. et nott. ad I, 66. — In pro-
 xime seqq., ubi Sancrofti liber omit-

tit δοκεί idemque exhibet μεταδιώ-
 ξας, Wesselingius reponi vult: νῦν
 ὦν μοι μεταδιώξας τὸν κῆρυκα ἐξε-
 τάζειν παρ' ὅτεν κ. τ. λ. ἐξετά-
 ζειν ex h. l. citat Lex. Seg. pag. 96,
 28. De forma ὅτεν conf. I, 7 ibiq.
 nott. Pro εἰρωτεύοντας Dietsch. de-
 dit εἰρωτέοντας.

CAP. LXIII.

φῆς γὰρ ἦκειν] De usu particulae
 γὰρ diximus ad I, 8. 124. Add. III,
 83. 120. IV, 79. 97. V, 19. VI, 11.
 Quod antecedit ὦνθρῶπε, id simpli-
 citer alloquentis, at irridentis esse
 monuit Lobeck. ad Sophocl. Aiac.
 1154. p. 451 sq. ed. alt. Cf. etiam
 Herodot. VIII, 125. Ad verba ἅπιθι
 χαίρων conf. III, 29. 36. — Infra pro
 ἐξ ὄρου, quod omnes libri exhibent,
 nisi quod Sancrofti liber praebet ἐξ
 ὄσου, Struve Spec. I. Quaest. pag.
 48 (Opuscul. II. p. 322) ex constanti
 Herodoti usu rescribi vult ἐξ ὄτεν,
 quod cum recent. edd. recepi. In
 fine capitis antecedentis exstat παρ'
 ὅτεν. Ad formam ὅπωπα conf.
 III, 37.

Περσέων ὁ ἐπανεστεῶς, ἐπιβατεύων τοῦ Σμέρδιος οὐνόματος; Ὁ δὲ εἶπε· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ γερονὸς τοῦτο, ὃ βασιλεῦ. οἱ μάγοι εἰσὶ τοι οἱ ἐπανεστεῶτες, τὸν τε ἑλίπες μελεδωνὸν τῶν οἰκίων, Πατιξείθης, καὶ ὁ τοῦτον ἀδελφεὸς Σμέρδις. 64 Ἐνθαῦτα ἀκούσαντα Καμβύσεια τὸ Σμέρδιος οὐνομα ἔτυψε ἢ ἀληθείῃ τῶν τε λόγων καὶ τοῦ ἐνυπνίου, ὃς ἐδόκεε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαι τινὰ οἱ, ὡς Σμέρδις ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον ψάυσειε τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. μαθὼν δὲ, ὡς μάτην ἀπολωλεκῶς εἴη τὸν ἀδελφεὸν, ἀπέκλειε Σμέρδιν. ἀποκλαύσας δὲ καὶ περιημεκτῆσας τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ ἀναθρώσκει ἐπὶ τὸν ἵππον, ἐν νόφῳ ἔχων τὴν ταχίστην ἐς Σοῦσα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν μάγον. καὶ οἱ ἀναθρώσκοντι ἐπὶ τὸν ἵππον τοῦ κουλεοῦ τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἀποπίπτει, γυμνωθὲν δὲ τὸ ξίφος παίει τὸν

ἐπιβατεύων τοῦ Σμέρδιος οὐνόματος] i. e. *Smerdis nomen usurpans, iniuriā sibi assumens*. Citat haec Polux II, 200. Ad locutionem attulit Wesselingius III, 67. IX, 94. Iamblich. ap. Phot. pag. 248. Procop. Goth. B. I, 1. Pers. I, 25. Vandal. I, 11. Add. Kuehner. Gr. Gr. §. 522, b.

CAP. LXIV.

ὃς ἐδόκεε] Vid. supra III, 30. Ad verba ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον cf. nott. ad I, 14. III, 14. III, 65 et Kuehner. Gr. Gr. §. 622, b. — Ad περιημεκτῆσας conf. I, 44. ἀναθρώσκει ἐπὶ τὸν ἵππον, i. e. *prosiluit, ut equum conscenderet*. Cf. infra VII, 18. Homer. Ili. XIII, 140. Apollon. Rhod. III, 957. IV, 42. Mox omnes libri recte praebent ἐν νόφῳ, quod idem e melioribus libris revocavi IV, 125 pro ἐν νῶ, quod reiecit Bredov. p. 249. Add. I, 10.

τοῦ κουλεοῦ τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἀποπίπτει] Transscripsit haec, mōnente Valcken., Zonaras Annal. IV. p. 127 D. — κουλὸς Ionicā formā exhibetur pro κολεὸς (*vagina*), quam ipsam tres libri h. l. afferunt. Conf. Bredov. pag. 165. In voce μύκης explicanda iam veteres in diversas partes abisse monstrant, quae leguntur apud Eustath. ad Iliad. II. p. 290, 2 s. 219, 27. Etymolog. p. 594. Schol. ad Nicandri Alexipharm.

103. Bekkeri Anecd. p. 1399. coll. Berkel. ad Stephan. Byzant. s. v. *Μυκῆναι*. Neque enim, quod quibusdam placuit, ὁ μύκης h. l. significat *ansam gladii s. manubrium*, ὁ κατὰ τὴν λαβὴν κρατητῆς καλούμενος, ut ait Hesychius, quamquam, ut monuit Winckelmann. Opp. T. V. pag. 87, *vaginae extrema et capuli summa pars in antiquis gladiis simili propemodum fuit forma*. Est potius ὁ μύκης, ut Schol. ad Nicandr. l. l. exponit, τὸ κατακλείον τὴν θῆκην, *lamina extremam ensis vaginam claudens, s. der Deckel am Ende der Degenscheide, das Ortband*. Nec aliter Italus et Germanus interpret. Nam fungo cadente Cambysis gladius vagina fuit nudatus illumque ferire potuit. Tu conf. praeter Wessel. et Valck. ad h. l. Creuzer. ad Hecataei fragm. p. 77 seqq. ibique Schol. Venet. ad Iliad. XV, 302. Pausan. II, 16. §. 3. Idem Pausanias, observante Valcken., I, 28 ad Herodoti locum respexit, alioque loco VIII, 11. §. 6 Hannibali idem, quod Cambysi, evenisse tradit.

ξίφος] Quod Mongez (Mém. de l'Institut. IV. pag. 60. 62 seq.) distinguunt in Persarum armis *gladium*, proprio sensu appellatum τὸ ξίφος, et ensem minorem, sive pugionem, *acinacem*, ut Persae vocabant, equidem desidero testimonia. Nam hoc quoque loco intelligi putem ensem

μηρόν. τραυματισθεὶς δὲ κατὰ τοῦτο, τῇ αὐτὸς πρότερον τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν Ἀπὺν ἐπλήξε, ὥς οἱ καιρὴν ἔδοξε τετύνθῃ, εἶρετο ὁ Καμβύσης, ὃ τι τῇ πόλει οὖνομα εἶη. οἱ δὲ εἶπαν, ὅτι Ἀγβάτανα. τῷ δὲ ἔτι πρότερον ἐκέχρηστο ἐκ Βουτούς πόλιος, ἐν Ἀγβατάνοισι τελευτήσῃ τὸν βίον. ὁ μὲν δὲ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἀγβατάνοισι ἔδόκεε τελευτήσῃ γηραιὸς, ἐν τοῖσι οἱ ἦν πάντα τὰ πρήγματα, τὸ δὲ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἀγβατάνοισι ἔλεγε ἄρα. καὶ δὴ ὥς τότε ἐπειρόμενος ἐπύθετο τῆς πόλιος τὸ οὖνομα, ὑπὸ τῆς συμφορῆς τῆς τε ἐκ τοῦ μάγου ἐκπεπληγμένος καὶ τοῦ τρώματος ἐσωφρόνησε, συλλαβὼν δὲ τὸ θεοπρόπιον εἶπε· Ἐνθαῦτα Καμβύσεια τὸν Κύρου ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν.

illum minorem, quem Persae teste Herodoto VII, 61 gestare solebant ad dextrum femur e cingulo suspensum sive *acinacem* (quod pugionis genus fuisse videtur), quo ipso ornatu hodieque comparent Persae in rudibus Persepolitanis. Tum quoque facilius intelligi poterit, qui pugionis s. acinacis lamina delapsa Cambyasis femur feriri potuerit. Cambyses enim (sunt verba Ammian. Marcell. XXIII, 8) „suomet pugione, quem aptatum femori dextro gestabat, subita vi ruinae nudato, vulneratus paene lethaliter interiit.“ Veterum testimonia de *acinace* suppeditabit Brissson. de reg. Pers. princip. III, 7 seq. p. 632 seq. Add. alata ad III, 118 et IV, 62.

κατὰ τοῦτο, τῇ] Sic infra III, 86: κατὰ τοῦτο, ἐν α. III, 125 fin. ἐς τοῦτο, τῇ. Similia plurima ex Herodoto praebet Struve Specim. I. Quaest. etc. p. 31. (Opuscc. II. p. 297). — Pro Ἀπὺν, ut vulgo scribitur, scripsi Ἀπὺν. Vid. nott. ad III, 27, et de ipsa re conf. III, 29. In seqq. ὥς οἱ καιρὴν ἔδοξε τετύνθῃ (cum lethale vulnus sibi accepisse videretur) scripsi καιρὴν, quod dudum proposuerat Blomfield. in Glossar. ad Aeschyli Agamemn. 1263, quodque unum probari posse multis exemplis ostendit Cobet Varr. Lectt. p. 339 seqq. Unum afferro locum ex Ctesiae Excerptt. Perss. 38: εἰς τῇ κεφαλῇ τὰξενύται ὁ καιρὸς. Conf. etiam de hac locutione, in qua

vulgo supplent πληγὴν, Lambert. Bos. de Ellipss. L. Gr. pag. 385 ed. Schaef. Vulgo καιρὴν, quod omnes libri scripti et editi offerunt. In ipsa re ab Herodoto dissentit Ctesias Excerptt. Perss. §. 12 fin., ubi regem narrat Babylone parvum lignum quum poliret, tempus quo falleret, femoris musculum percussisse et undecimo post die mortuum esse. In Bisutuna inscriptione, ut ad III, 61 monuimus, nihil huiusmodi traditur, nisi Cambysem ob defectiorem magi iratum mortuum esse.

ἐκέχρηστο] Retinui hoc, ut II, 147, ubi vid. nott. — De Bulo urbe conf. II, 75.

ἐν τοῖσι οἱ ἦν πάντα τὰ πρήγματα] Conf. I, 122. III, 157. Ad vocc. ἔλεγε ἄρα consul. Kuehner. Gr. Gr. §. 757, b. Sic cap. 65: οὐκ ἦν ἄρα. Alia vid. ad IV, 64 nott. Mox scripsi cum quattuor codd. ἐπειρόμενος pro vulg. ἐπειρεόμενος, quod iure damnarunt Dindorf Prolegg. pag. XXXVI et Bredov. p. 366 coll. 147.

Ἐνθαῦτα — ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν] Simile quid Roberto Guiscardio, Apuliae duci, accidisse scribit Italus interpres. Qui admonitus Hierosolymis sibi esse moriendum, cum ad sanctum Salvatoris sepulcrum proficisceretur, in Zacyntho aeger remansit loco quodam, cui nomen Hierosolyma; quod cum audisset dux, loci nomen sciscitatus, morti se proximum habuit et paucis post diebus revera mortuus est. Ad-

65 Τότε μὲν τοσαῦτα· ἡμέρησι δὲ ὕστερον ὥς ἑξοσι μεταπεμψάμενος Περσέων τῶν παρεόντων τοὺς λογιμωτάτους ἔλεγέ σφι τάδε· Ὡ Πέρσαι, καταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἐκρυπτον πρηγμαίων, τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκφῆναι. ἐγὼ γάρ, ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ, εἶδον ὅψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὴν μηδαμὰ ὄφελον ἰδεῖν. ἐδόκειον δέ μοι ἄγγελον ἐλθόντα ἐξ οἴκου ἀγγέλλειν, ὥς Σμέρδης ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ψαύσειε τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. δεισας δὲ, μὴ ἀπαιρεθῆω τὴν ἀρχὴν πρὸς τοῦ ἀδελφεοῦ, ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα· ἐν τῇ γὰρ ἀνθρωπῆτι

dere iuvat, quod Ezelino, Italiae principi notissimo, accidisse narrat Raumer in: Geschichte der Hohenstaufen VIII, 5. T. IV. p. 439. Qui quum ad locum, cui nomen *Cassano*, graviter vulneratus in hostium manus incidisset captusque in carcere retineretur, a custode quaerens, quo loco captus esset, ubi nomen *Cassano* audivit, exclamasse fertur: non multum discriminis esse inter *Cassano* et *Bassano*, quo loco mortem sibi praedictam esse addidit. — Quod ad ipsum Cambysem attinet, quem hic moriendum fata constituisse Noster scribit, recte mihi observare videtur Ditges: De fati apud Herodot. ratione p. 8. 9, hanc de Cambyse morte narrationem ex Herodoti mente non aliter esse diiudicandam atque ea, quae de Croeso (cf. I, 32. 34) ac de Cyro (cf. I, 204 ibique nott.) Noster tradidit: qui quum propter superbiam, qua supra res humanas se efferrent, iustos terminos, quibus res humanas contineri fas est, egressi ac nimia qua fruerentur felicitate haud contenti ulteriora semper peterent, divina sive invidia sive vindicta capti ac prostrati meritam insolentiae poenam luerunt. Quod idem in Cambyse pariter contra divinam legem peccante factum esse Herodoti est sententia. „Nihil enim (ita scribit Ditges l. l.) in hoc homine erat temperati, nihil modesti, nihil sancti. Quare si quis unquam, hic certe iustos humanarum rerum terminos est egressus. Nimiā potentiā insolenter se iactavit, exultavit quasi insaniam quadam, nefariam in omnes edidit sae-

vitiam. Idcirco non parvi est habendum, quod letale vulnus eadem corporis parte accepisse dicitur, qua ipse olim Apin, Aegyptiorum deum, vulneraverit. Etenim ita optime significatur, exitium eius insolentiae, qua Aegyptiorum sacra violaverit, iustam iudicandam esse poenam.“

CAP. LXV.

καταλελάβηκε] Cf. nott. ad III, 42; ad rem consul. III, 30. — In seqq. reliqui ὄφελον, ut I, 111, ubi cf. nott. Recentt. edd. ὄφελον. Ad verba ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον cf. nott. ad III, 64.

μὴ ἀπαιρεθῆω] Sic III, 126: ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν. Ad formam coniunctivi solutam (ἀπαιρεθῆω) omnia dabit Bredov. pag. 321; ad locutionem ταχύτερα ἢ σοφώτερα, quae rexit VII, 194, conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 750, f., Schaefer. ad Longi Pastoral. pag. 374. Cr. affert Hermann. ad Aristotel. Poët. p. 180. Mox scripsi cum recentt. edd. φύσι et infra ὅψι (pro φύσει et ὅψει), ut II, 141; reliqui ἀποτρέπειν, a recentt. edd. mutatum in ἀποτρέπειν, cf. nott. ad III, 2. In seqq. pro οὐκ ἐνῆν Steger. Praefat. pag. XLV scribi mavult οὐκ ἐνείη ἄν. Ipsa sententia, quae iam cap. 64 in fine profertur, coll. III, 43, ita Graeca est, ut vix Persam hominem talia edidisse credibile sit. Tu conf. I, 91 ibique allata, et vid. nott. ad I, 124. III, 64. Sed faciunt talia ad Herodoti mentem cognoscendam simulque rationem historiae conscribendae perspicendam.

φύσι οὐκ ἐνὴν ἄρα τὸ μέλλον γίνεσθαι ἀποτρέπειν· ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος Πηξιάσπεια ἀποπέμπω ἐς Σοῦσα ἀποκτενέοντα Σμέρδιν. ἔξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου ἀδεῶς διαιτώμην, οὐδαμὰ ἐπιλεξάμενος, μή κοτέ τίς μοι, Σμέρδιος ὑπαραιρημένον, ἄλλος ἐπανασταίῃ ἀνθρώπων. παντὸς δὲ τοῦ μέλλοντος ἐσεσθαι ἁμαρτῶν, ἀδελφροκτόνος τε, οὐδὲν δέον, γέγονα, καὶ τῆς βασιληΐης οὐδὲν ἔδρουν ἐστέρημαι. Σμέρδις γάρ δὴ ἦν ὁ μάγος, τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῇ ὄψι ἐπαναστήσεσθαι. Τὸ μὲν δὴ ἔργον ἔξεργασταί μοι, καὶ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἔοντα λογιέσθαι· οἱ δὲ ὑμῖν μάγοι κρατέουσι τῶν βασιληῶν, τὸν τε ἔλιπον ἐπίτροπον τῶν οἰκίων, καὶ ὁ ἐκείνου ἀδελφεὸς Σμέρδις. τὸν μὲν νυν μάλιστα χρῆν, ἐμεῦ αἰσχυρὰ πρὸς τῶν μάγων πεπονθότος, τιμωρέειν ἐμοί, οὗτος μὲν ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τῶν ἑωντοῦ οἰκησιωτάτων. Τοῦτου δὲ μηκέτι ἔοντος, δευτέρα τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὧ Πέρσαι, γίνεται μοι ἀναγκαϊότατον ἐντέλλεσθαι, τὰ θέλω μοι γενέσθαι, τελευτῶν τὸν βίον. καὶ δὴ ὑμῖν τάδε ἐπισκήπτω, θεοὺς τοὺς βασι-

ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος] De voce μάταιος conf. II, 118. III, 56. — In seqq. de ἐπιλεξάμενος conf. I, 78. Admonent vero interpretes ad Herod. VII, 149, verbum ἐπιλέγεσθαι, quod proprie valet *secum reputare, perpendere*, haud raro *metus* quandam simul induere notionem idemque fere significare, quod φοβεῖσθαι, ut VII, 47. 49. 52. 236. Cr. addit Schaefer. Append. ad Bast. Epist. crit. pag. 29 coll. ad Sophocl. Trach. 631.

ὑπαραιρημένον] Confer. VII, 8. §. 3 ὑπεξαρημένον. Plura dabit Bredov. p. 315 seq. Vocem ἀδελφροκτόνος ex h. l. citat Pollux III, 25. Ad usum locutionis οὐδὲν δέον vid. quae similia attulit Geisler: De Graec. nominatt. absolutt. p. 38. Ad verba: τὸν μοι ὁ δαίμων προέφαινε conf. I, 210 in simili re: τῷ δὲ ὁ δαίμων προέφαινε, ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσῃν αὐτοῦ ταύτη μέλλοι κ. τ. λ. Conf. etiam VII, 37. Unde πρόφαντον de oraculi effato s. responso V, 63. IX, 93.

χρῆν, ἐμεῦ — πεπονθότος, τιμωρέειν ἐμοί] Non sine quadam vi dictum pro ἐμοί — πεπονθότι. Vid.

Kuehner. Gr. Gr. §. 681, b. Mox cum recentt. edd. revocavi οἰκησιωτάτων, quod Schweighaeuserus dederat, Gaisfordius mutaverat in οἰκησιωτάτων. Idem obtinet V, 5. Tu vid. Bredov. pag. 177. In Sancrofti libro et apud Priscian. XVIII. pag. 1206 exstat οἰκησιωτάτων. De particula μὲν iterata cf. III, 75 et de structura ea, qua cum verbo τετελεύτηκε iungitur praepositio ὑπὸ, Kuehner. Gr. Gr. §. 392, b.

δευτέρα τῶν λοιπῶν ὑμῖν] Larcherus τῶν λοιπῶν h. l. idem valere censet atque τοῦ λοιποῦ (*iandem, enſen*), provocans ad Marcland. Animadverss. ad Maxim. Tyr. Diss. XVII. p. 682. Equidem cum Schweigh. in Lex. Herod. s. v. (II. p. 80) verba τῶν λοιπῶν referre malim ad superlativum ἀναγκαϊότατον. Hic enim loci est sensus: *Tum* (mortuo sc. Smerdi) *reliquorum* (quae vobis sc. habeo mandanda) s. *inter ea, quae reliqua sunt, hoc maxime necessarium vobis mandandum habeo*. Itaque τῶν λοιπῶν minime de Persis intelligendum *reliquis*, excepto uno Smerde: id quod placuit Lhardy.

καὶ δὴ ὑμῖν τάδε ἐπισκήπτω.

ληϊους ἐπικαλέων, καὶ πᾶσιν ὑμῖν καὶ μάλιστα Ἀχαιμενιδέων τοῖσι παρεούσι, μὴ περιιδεῖν τὴν ἡγεμονίην αὐτίς ἐς Μηδους περιελθοῦσαν· ἀλλ', εἴτε δόλῳ ἐχουσι αὐτὴν κτησάμενοι, δόλῳ ἀπαιρεθῆναι ὑπὸ ὑμέων· εἴτε καὶ σθένει τερ κατεργασάμενοι, σθένει κατὰ τὸ καρτερόν ἀνασώσασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι 230 ὑμῖν γῇ τε καρπὸν ἐκφέροι, καὶ γυναικὲς τε καὶ ποιμναι τί·

θεοὺς τοὺς βασιληϊοὺς ἐπικαλέων] De significatione verbi ἐπισκῆπτω cf. III, 73 ibique nott. Quos h. l. advocat Cambyzes *deos Persarum regios*, quosque eosdem advocat Histiaeus V, 100, haud alios esse credam atque eos, quos Cyrus moribundus advocat *θεοὺς πατρώων* apud Xenophont. *Cyropaed.* VIII, 7, 17 coll. §. 3. et I, 6, 1. VII, 1, 1, ubi Cyrus Iovem *πατρώων* et Vestam *πατρώων* alloquitur: nec differunt opinor *dii patris* in Curtii narratione IV, 10, 16 (coll. VI, 11, 7). IV, 14, 17. V, 12, 2. VII, 4, 1. In quibus nisi Graecum scriptorem de Persis tradentem Persas Graecorum more ac religione loquentes et iurantes facere statuas, nihil aliud supererit, nisi ut de geniiis quibusdam s. angelis Persarum cogitemus, quos patrones sibi adscivisse indeque coluisse existimemus regiam Achaemenidarum gentem. In ipsis Persarum inscriptionibus tenuia atque incerta vestigia aliorum deorum praeter Ormuzdum s. Auramazdam inveniuntur: uno tantum loco in Bisutuna inscriptione praeter hunc deum alii quidam invocantur dii, modo locum recte intellexerint interpretes; idemque fieri dicunt in Persepolitana quadam inscriptione, de qua vide quae dixi in: *Jahrb. f. Philolog. et Paedag.* Vol. L. pag. 410 coll. 413 seq. Apud Scythas iuramentum fieri ad *βασιληϊας ἱστίας* Noster tradit IV, 68. Inde quoque septem Persarum coniurati opus aggredientes preces fecisse dicuntur *τοῖσι θεοῖσι* III, 76.

μὴ περιιδεῖν — περιελθοῦσαν] Ad structuram loci cf. III, 48 ibique nott.; ad usum verbi *περιελθοῦσαν* cf. I, 7. 120 ibique nott. III, 140. Haud aliter Pausan. III, 6. §. 1 et

Lucianus in *Toxari* §. 51: καὶ μὴ περιιδεῖν ὡς Εὐβλότον περιελθοῦσαν τὴν ἀρχήν, ubi cf. nott. a Carolo Iacobitz. p. 95. Mox cum recentt. edd. reliqui ἀπαιρεθῆναι, ut I, 70. III, 126; vulgo ὑπαιρεθῆναι, tres libri scripti ἀπαιρεθῆναι. Ad locutionem κατὰ τὸ καρτερόν cf. I, 76. 212. IV, 201 et Iacobs ad Aelian. N. A. II, 38. Nec dissimile κατὰ κράτος, de quo vid. ad Ctesiae Excerptt. Perss. §. 7. pag. 112, Iacobs. ad Aelian. N. A. VI, 50; κατὰ τὸ ἰσχυρόν Herodot. IV, 201. V, 62, ubi cf. nott. Quod antecedit σθένει eiici vult Mehler in *Mnemosyn.* V. p. 66. — In seqq. *ποιμναι* e Florentino aliisque libris dederunt Schweigh. et Gaisford.; cf. Herod. II, 2. Plat. de Republ. III. p. 416 A. Vulgatam *ποιμναι* (cf. I, 126), quam Medicus exhibet, retinuerunt Matthiae et recentt. edd. ipseque retinendam duxi ob VI, 139, ubi in simili imprecationis formula sic legitur. Ipsa vero sententia, quam Herodotus Cambysem facit dicentem, *Persis imprecantem*, prorsus Graeca est: apud Graecos talia in formulis imprecationum saepenumero inveniri recte statuerat Valckenarius, qui praeter alterum, de quo dixi, Herodoti locum et Philostrati locum in Vit. Apollon. III, 20 apte attulit Sophocli. in Oedip. Tyr. 277, quem Noster respexerit. De hoc Sophoclis loco cf. Luebker. Sophocli. Theolog. u. Ethik. pag. 60: ad Herodoti locum conf. potissimum Aeschin. in Ctesiphont. §. 110, quem una cum aliis huc spectantibus locis excitavit Lasaulx (Ueber d. Fluch d. Griech. u. Röm. p. 11 sive *Studien des class. Alterthums* p. 166 seqq. coll. p. 175. 176), qui de hoc toto imprecationum genere apud Graecos usitato

πτοιεν, ἐοῦσι ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον ἔλευθέροισι· μὴ ἀνασώσα-
μένοισι δὲ τὴν ἀρχὴν, μηδ' ἐπιχειρήσασι ἀνασώξειν, τὰ ἐναν-
τία τούτοις ἀρέομαι ὑμῖν γενέσθαι· καὶ πρὸς ἐτι τούτοις τὸ
τέλος Περσέων ἐκάστῳ ἐπιγενέσθαι, οἷον ἐμοὶ ἐπιγέρονε. Ἄμα
τε εἰπας ταῦτα ὁ Καμβύσης ἀπέκλειε πᾶσαν τὴν ἐωντοῦ πρῆ-
ξιν. Πέρσαι δ' ὥς τὸν βασιλέα εἶδον ἀνακλαύσαντα, πάντες 66
τά τε ἐσθῆτος ἐχόμενα εἶχον, ταῦτα κατηρεῖκοντο, καὶ οἰμωγῇ
ἀφθόνῳ διεχρέοντο. μετὰ δὲ ταῦτα, ὥς ἐσφακέλισέ τε τὸ ὄστέον

accurate egit omniaque et veterum scriptorum et inscriptionum testimonia attulit.

μηδ' ἐπιχειρήσασι ἀνασώξειν] Verbum ἀνασώξειν spurium habet Cobet indeque eiici vult: mihi cum vi quadam hic positum videtur indeque retinendum. Idem vir doctus in proxime sequentibus legi vult: πρὸς ἐτι τοιοῦτο τέλος κ. τ. λ. Sed formulam πρὸς ἐτι τούτοις satis opinor tuentur alii loci Herodotei: VII, 197 (ubi Wesselingius nostri loci bene memor fuit). IX, 110. Conf. etiam III, 74: πρὸς δ' ἐτι. Pro ἀρέομαι, quod omnes libri et scripti et editi tuentur, Lhardy dedit ἀρώμαι, quod aequè displicet atque ἀρέωμαι, ab uno Florentino exhibitum.

Ἄμα τε εἰπας] De usu voculae ἄμα cf. I, 179. IV, 67 et nott. ad I, 112.

CAP. LXVI.

ταῦτα κατηρεῖκοντο] i. e. suas ipsorum (non aliorum) vestes discindebant, consuetudini obsecundantes, ut ait Valcken., in regis luctu: de quo more conf. modo Herod. VIII, 99 (ibique nott.). Xenoph. Cyropaed. III, 1, 13. III, 3, 67. V, 1, 6, ne plura. De medii verbi vi ac potestate dixit Valcken. Hesychius II. pag. 202: κατηρεῖκοντο· κατεσχίζοντο. Cf. Pollux VII, 50. Diodor. Sic. I. p. 83. II. p. 186, et quae alia attulit Valcken., inprimis Aeschyl. Pers. 537 (544), quem forsitan Noster respexerit. Verbum ἐρεῖκειν veteres explicant σχίζειν, ῥηγνυεῖν (scindere). Tu vid. praeter Valcken. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. l. l. Ad locutionem ἐσθῆτος ἐχόμενα vid. I, 120. III, 25 ibi-

que nott. — Pro διεχρέωτο e San- crofti libro ac Vindobonensi recepi διεχρέοτο. Tu conf. III, 57.

ἐσφακέλισέ τε τὸ ὄστέον] Similem in modum de Miltiade loquitur VI, 136 (coll. IV, 28, ubi ἀποσφακέλι- ζειν). Addit Wessel. Conon. Narrat. XVIII. Galen. pag. 546, qui idem in Hippocrat. Aphorism. p. 323, ubi γάγγραιναν medicorum alius Gracis σφακέλων dici notat, hunc in modum pergit: οὕτω γοῦν μοι δοκεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος τὸν μηρὸν εἰρηκέ- ναι τὸν Καμβύσον σφακέλιζεσθαι, memoria ille quidem lapsus, ut ad- dicit Wessel., qui de vocabuli signi- ficatione (carie corrodi indeque ta- bescere) laudat Foes. Oecon. Hipp. p. 603, ubi plura. Add. Thesaur. Ling. Graec. VII. p. 1579 seq. ed. Dindorf. Italus Herodoti interpres haec ita reddidit: „cariatoglisi l' osso e mar- cita la coscia.“ — In seqq. ad ἀπὴ- νεικε Schweigh. suppleri vult ἡ νοῦσος s. τὸ κακόν. Plenius utique Noster VI, 27: τοὺς δὲ — λοιμὸς ὑπολαβὼν ἀπὴνεικε (ubi plura similia attulimus), atque Pausanias Herodotea imitatus IX, 7, 3: — τὸν πρεσβύτατον — ἀπὴγγαγεν ὑπο- λαβοῦσα νόσος φθινώσκει. Sed alius generis esse puto, quod legi- tur apud Herodot. VII, 4: συνή- νεικε αὐτὸν Λαρεῖον — ἀποθανεῖν, quamquam id nostro loco admodum simile videtur Gust. Ad. Gebhardto in Emendatt. Herodott. P. I. pag. 7—10, qui alios Nostri locos confe-rens, in quibus συνήνεικε ἀποθα- νεῖν (VII, 17) aut κατέλαβε ἀποθα- νεῖν (III, 118. VI, 38. 103. VII, 155. IX, 75) dicitur, hoc quoque loco pro ἀπὴνεικε haud dubitat quin legen- dum sit: ἀποθανεῖν συνήνεικε. Mihi

καὶ ὁ μὲν τὰ χίιστα ἐσάπη, ἀπῆναικε Καμβύσεα τὸν Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπτα ἔτα καὶ μῆνας πέντε, ἅπαιδα δὲ τὸ παράπαν ἔοντα ἔρσενος καὶ θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παρικοῦσι ἀπιστίη πολλή ὑπεκέρχτο, τοὺς μάγους ἔχειν τὰ πρήγματα· ἀλλ' ἠπιστέατο ἐπὶ διαβολῇ εἰπεῖν Καμβύσεα, τὰ εἶπε περὶ τοῦ Σμέρδιος θανάτου, ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν. οὗτοι μὲν νυν ἠπιστέατο Σμέρδιν τὸν Κύρου βασιλέα ἀνεστῶτα· δεινῶς γὰρ καὶ ὁ Περσέων ἐξαρνος ἦν, μὴ μὲν ἀποκτεῖναι Σμέρδιν· οὐ γὰρ ἦν οἱ ἀσφαλὲς, Καμβύσεα

non opus videtur a vulgata lectione libris scriptis omnibus probata discedere, quam satis opinor expedit ratio a Schweighaeusero proposita.

βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπτα ἔτα καὶ μῆνας πέντε] Ctesias Excerptt. Perss. §. 12 *duodeviginti* annos Cambysen regnasce tradit; nisi hos in numeros mendum irrepserit. Iosephus Antiquitt. XI, 2, 2 *sex* annos, Clemens Alexandrinus Stromat. I. p. 395 *decem* ponit annos; reliqui scriptores Herodotum sequuntur, minus illi quidem accurate *octo* annos Cambysi tribuentes. At meā quidem sententiā Herodotum hic sequi praestat. Conf. ad Ctesiam laudat. pag. 131 ibique Osiandr. in programmat. II. de Ctesia (Stuttg. 1821) §. 25. pag. 15 haec ita conciliare studentem, ut quindecim annis ante Cyri obitum regio quodam honore aut provinciae alicuius praefecturā Cambysem ornatum fuisse sumat. De quo utut statuis, equidem mihi videor iure posse referre Cambysis obitum ad Olymp. LXIV, 4 s. 521 a. Chr. n. (vid. Clinton. Fast. a Kruegero converss. pag. 14.) vel ad annum 522 a. Chr. n. (quem posuit Larcher. T. VII. p. 630) ob ea, quae ad II, 1 dixi de Cyro mortuo et Cambyse in regnum evecto 529 ante Chr. n., assentiente de Rougé, qui ex Aegyptiorum monumentis ipsis hunc annum constituit; vid. Athenaeum Franc. 1855. nr. 50. pag. 1083—1088. Conf. etiam Lepsius in: Monatsberichte der Berlin. Akadem. 1854. pag. 497 seq. Sed hoc mirum est, apud scriptores orientales ipsosque Persas nihil relatum inveniri nec de

Cambyse nec de Smerde mago. Quapropter Malcolm. (Hist. Pers. I. p. 46 version. vernacul.) imperium regis Lohrasp, quod per CXX annos extendunt, et Cambysis et Smerdis regnum simul comprehendisse existimat. — In seqq. ad verba: ἀπιστίη πολλή ὑπεκέρχτο cf. II, 152 ibique nott.; ad formam ἠπιστέατο cf. II, 173 ibique nott.; de significatione vid. nott. ad V, 74. Valet autem: sed *existimabant* (Persae), *Cambysem calumniae causa haec dixisse* etc.

ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν] i. e. ut sic omne illi nomen Persicum redderetur hostile. οἱ ad Smerdin spectat. De verbo ἐκπολεμῶν Wesseling. confert V, 73. Ioseph. B. Iud. VII, 10. §. 2. Ammon. (cf. Animadverss. Valcken. cap. 18. pag. 72), Moerid. (pag. 309 ed. Piers.) et Thom. Magist. (p. 703). Add. Herod. IV, 120 et quae attulit Voemel ad Demosthen. Olynth. I. pag. 320.

ἀνεστῶτα] Contra librorum vetustorum auctoritatem Valcken. hic scribi vult *ἀνεστῶτα* et h. l., ut I, 120. et III, 67 (ubi vid. not.), ut intelligatur Smerdis in regnum ingressus sive rex constitutus. Reciperunt inde hoc Dindorf. et Dietsch.: mihi emendatione vix opus videtur; intelligo Smerdin exstitisse regem regnumque occupasse, respicientes ad III, 62: *ὅπως κατέσθαι Σμέρδης ἀδελφεός ὁ σὸς ἐκάνεστηκε*, et paulo post: *εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεώτες ἀνεστῶσι*.

ἐξαρνος ἦν, μὴ μὲν ἀποκτεῖναι] μὲν, cuius loco duo libri *μιν*, Ionum ex usu ponitur pro *μὴν*, docente Gre-

τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπολωλέκειναι αὐτοχειρίῃ.

231 Ὁ δὲ δὴ μάγος, τελευτήσαντος Καμβύσεω, ἀδεῶς ἐβασί- 67
λευσε, ἐπιβατεύων τοῦ ὁμωνύμου Σμέρδιος τοῦ Κύρου, μῆνας
ἐπὶ τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύση ἐς τὰ ὀκτὼ ἔτεα τῆς πληρώσιος
ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τοὺς ὑπηκόους πάντας εὐεργεσίας μεγά-
λας, ὥστε ἀποθανόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ
Ἀσίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. διαπέμψας γὰρ ὁ μάγος ἐς πᾶν
ἔθνος, τῶν ἥρχε, προείπε ἀτελείην εἶναι στρατηῆς καὶ φόρου
ἐκ' ἔτεα τρία. προείπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἐνιστάμενος ἐς τὴν

gor. Corinth. de dial. Ion. §. 62, ubi vid. Koen. p. 471. Conf. Herod. II, 118 ibique nott. III, 74. 99. De particula μή conf. I, 68 et Kuehner. Gr. §. 717, 2.

CAP. LXVII.

ὁ δὲ δὴ μάγος] Revocavi cum edd. recentt. lectionem olim vulgatam ὁ δὲ δὴ, a Schweigh. et Gaisf. e duobus codd. mutatam in: ὁ μὲν δὴ, quod ferri non posse ostendunt antecedentia verba οὗτοι μὲν νυν κ. τ. λ., quibus respondent ὁ δὲ δὴ μάγος. Ad vocem ἐπιβατεύων conf. III, 63 ac de ipsa coniuratione compar. Ctes. Excerptt. Perss. §. 14 et Justin. I, 9.

μῆνας ἐπὶ τοὺς ἐπιλοίπους] In hoc tempore et Ctesias l. l. et alii, quos ad Ctesiam laudavi pag. 135, cum Herodoto consentientes reperiuntur. Neque Bisutuna inscriptio dissentit, quae Magum rebellem existisse tradit die decimo quarto aut, si Oppertum sequimur (l. l. XVIII. p. 378 seq.), vicesimo quarto mensis Viyakhna, regnum vero occupasse nono die mensis Garmapada: vid. Column. I. §. 11; mox vero (§. 13) eundem inscriptio narrat interfectum esse decimo die mensis Bāgayādis, qui ipse auctore Opperto (l. l. p. 383 seq. 400) cum Martio mense convenit; Garmapada cum Iulio-Augusto sive (ut Grotefend. p. 48 vult) cum Iunio-Iulio: ipsa enim voce calorem indicari, tempus igitur anni calidum significari, docent Oppert.

l. l., Grotefend. et Rawlinson (Journal of the royal Asiatic society XI, 1. p. 130): a mense Garmapada vel Viyakhna octo ferme menses numerandi erunt usque ad mensem Bāgayādis, quo fraus detecta magusque interfectus est, quod verno igitur tempore factum esse intelligimus.

ἀτελείην] De hac voce conf. I, 54 ibiq. nott. — Ad vocem φόρον conf. nott. ad III, 89. In proxime seqq. cum recentt. edd., iubente Valcken., edidi: ἐνιστάμενος (ingressus imperium) pro ἀνιστάμενος. Conf. I, 120. II, 147. VI, 59. Probavit quoque Bredov. p. 63. Qui hoc loco ab Herodoto valde humanus fuisse dicitur magus, omnes subiectos magnis beneficiis afficiens, is, Bisutunam inscriptionem (Column. I. §. 13) si sequimur, admodum crudelis fuit indeque populo exosus, cum multos interfecerit. Sed Herodoto haud scio an plus fidei tribuamus quam iis, quae gloriabundus Darius in rupem incidi iussit, magorum odio et innata Persarum superbia ductus: cf. Oppert. Journal Asiatiq. IV. Ser. T. XVII. p. 392. Qui idem Darius quod paulo post (§. 14) magum crudelitate infamem se necasse gloriatur regnique ordinem restituisse ac palatio reddidisse, quae abstulisset magus, ad liberalitatem magi opes ac thesauros regni inter populares distribuentis eosque omni beneficiorum genere cumulantis utique spectasse videri potest. Vid. Haug in: H. Ewald: Jahrb. f. bibl. Wissensch. T. V. (1853) p. 155.

καὶ ὁ μὲν τὰ χίματα ἐσάπη, ἀπῆνεικε Καμβύσεα τὸν Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπτά ἔτεα καὶ μῆνας πέντε, ἅπαιδα δὲ τὸ παράπαν ἔοντα ἔρσηνος καὶ θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παραιοῦσι ἀπιστίη πολλὴ ὑπεκέρχτο, τοὺς μάγους ἔχειν τὰ πρῆγματα· ἀλλ' ἠπιστέατο ἐπὶ διαβολῇ εἰπεῖν Καμβύσεα, τὰ εἶπε περὶ τοῦ Σμέρδιος θανάτου, ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν. οὗτοι μὲν νυν ἠπιστέατο Σμέρδιν τὸν Κύρου βασιλέα ἀνεστεῶτα· δεινῶς γὰρ καὶ ὁ Πρηξάσσης ἑξαρκος ἦν, μὴ μὲν ἀποκτεῖναι Σμέρδιν· οὐ γὰρ ἦν οἱ ἀσφαλές, Καμβύσεω

non opus videtur a vulgata lectione libris scriptis omnibus probata discedere, quam satis opinor expedit ratio a Schweighaeusero proposita.

βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπτά ἔτεα καὶ μῆνας πέντε] Ctesias Excerptt. Perss. §. 12 *duodeviginti* annos Cambysi regnasse tradit; nisi hos in numeros mendum irrepserit. Iosephus Antiquitt. XI, 2, 2 *sex* annos, Clemens Alexandrinus Stromat. I. p. 395 *decem* ponit annos; reliqui scriptores Herodotum sequuntur, minus illi quidem accurate *octo* annos Cambysi tribuentes. At meā quidem sententiā Herodotum hic sequi praestat. Conf. ad Ctesiam laudat. pag. 131 ibique Osiandr. in programmat. II. de Ctesia (Stuttg. 1821) §. 25. pag. 15 haec ita conciliare studentem, ut quindecim annis ante Cyri obitum regio quodam honore aut provinciae alicuius praefecturā Cambysem ornatum fuisse sumat. De quo utut statuis, equidem mihi videor iure posse referre Cambysis obitum ad Olymp. LXIV, 4 s. 521 a. Chr. n. (vid. Clinton. Fast. a Kruegero converss. pag. 14.) vel ad annum 522 a. Chr. n. (quem posuit Larcher. T. VII. p. 630) ob ea, quae ad II, 1 dixi de Cyro mortuo et Cambyse in regnum evecto 520 ante Chr. n., assentiente de Rougé, qui ex Aegyptiorum monumentis ipsis hunc annum constituit; vid. Athenaeum Franc. 1855. nr. 50. pag. 1083—1088. Conf. etiam Lepsius in: Monatsberichte der Berlin. Akad. 1854. pag. 497 seq. Sed hoc mirum est, apud scriptores orientales ipsosque Persas nihil relatum inveniri nec de

Cambyse nec de Smerde mago. Quapropter Malcolm. (Hist. Pers. I. p. 46 version. vernacul.) imperium regis Lohrasp, quod per CXX annos extendunt, et Cambysis et Smerdis regnum simul comprehendisse existimat. — In seqq. ad verba: ἀπιστίη πολλὴ ὑπεκέρχτο cf. II, 152 ibique nott.; ad formam ἠπιστέατο cf. II, 173 ibique nott.; de significatione vid. nott. ad V, 74. Valet autem: sed *existimabant* (Persae), *Cambysem calumniae causa haec dixisse* etc.

ἵνα οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν] i. e. ut sic omne illi nomen Persicum redderetur hostile. οἱ ad Smerdin spectat. De verbo ἐκπολεμῶν Wesseling. confert V, 73. Ioseph. B. Ind. VII, 10. §. 2. Ammon. (cf. Animadverss. Valcken. cap. 18. pag. 72), Moerid. (pag. 309 ed. Piers.) et Thom. Magist. (p. 703). Add. Herod. IV, 120 et quae attulit Voemel ad Demosthen. Olynth. I. pag. 320.

ἀνεστεῶτα] Contra librorum vetustorum auctoritatem Valcken. hic scribi vult ἀνεστεῶτα et h. l., ut I, 120. et III, 67 (ubi vid. not.), ut intelligatur Smerdis in regnum ingressus sive rex constitutus. Reperunt inde hoc Dindorf. et Dietsch.: mihi emendatione vix opus videtur; intelligo Smerdin exstitisse regem regnumque occupasse, respiciens ad III, 62: ὅπως κοτέ σοι Σμέρδις ἀδελφὸς ὁ σὸς ἐπ' ἀνέστηκε, et paulo post: εἰ μὲν νυν οἱ τεθνεώτες ἀνεστέασι.

ἑξαρκος ἦν, μὴ μὲν ἀποκτεῖναι] μὲν, cuius loco duo libri μιν, Ionum ex usu ponitur pro μὴν, docente Gre-

τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπολωλέκειναι αὐτοχειρίῃ.

231 Ὁ δὲ δὴ μάγος, τελευτήσαντος Καμβύσεω, ἀδεῶς ἐβασί- 67
λευσε, ἐπιβατεύων τοῦ ὁμωνύμου Σμέρδιος τοῦ Κύρου, μῆνας
ἐπὶ τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύση ἐς τὰ ὀκτὼ ἔτεα τῆς πληρώσιος·
ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τὸνς ὑπηκόους πάντας εὐεργεσίας μεγά-
λας, ὥστε ἀποθανόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ
Ἀσίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. διαπέμψας γὰρ ὁ μάγος ἐς πᾶν
ἔθνος, τῶν ἤρχε, προείπε ἀτελείην εἶναι στρατηῆς καὶ φόρον
ἐπ' ἔτεα τρία. προείπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἐνιστάμενος ἐς τὴν

gor. Corinth. de dial. Ion. §. 62, ubi vid. Koen. p. 471. Conf. Herod. II, 118 ibique nott. III, 74. 99. De particula *μή* conf. I, 68 et Kuehner. Gr. §. 717, 2.

I. I., Grotefend. et Rawlinson (Journal of the royal Asiatic society XI, I. p. 130): a mense Garmapada vel Viyakhna octo ferme menses numerandi erunt usque ad mensem Bāga-yādis, quo fraus detecta magusque interfectus est, quod verno igitur tempore factum esse intelligimus.

CAP. LXVII.

ὁ δὲ δὴ μάγος] Revocavi cum edd. recentt. lectionem olim vulgatam ὁ δὲ δὴ, a Schweigh. et Gaisf. e duobus codd. mutata in: ὁ μὲν δὴ, quod ferri non posse ostendunt antecedentia verba οὗτοι μὲν νυν κ. τ. λ., quibus respondent ὁ δὲ δὴ μάγος. Ad vocem ἐπιβατεύων conf. III, 63 ac de ipsa coniuratione compar. Ctes. Excerptt. Perss. §. 14 et Iustin. I, 9.

μῆνας ἐπὶ τοὺς ἐπιλοίπους] In hoc tempore et Ctesias I. I. et alii, quos ad Ctesiam laudavi pag. 135, cum Herodoto consentientes reperiuntur. Neque Bisutuna inscriptio dissentit, quae Magum rebellem existisse tradit die decimo quarto aut, si Oppertum sequimur (I. I. XVIII. p. 378 seq.), vicesimo quarto mensis Viyakhna, regnum vero occupasse nono die mensis Garmapada: vid. Column. I. §. 11; mox vero (§. 13) eundem inscriptio narrat interfectum esse decimo die mensis Bāga-yādis, qui ipse auctore Opperto (I. I. p. 383 seq. 400) cum Martio mense convenit; Garmapada cum Iulio-Augusto sive (ut Grotefend. p. 48 vult) cum Iunio-Iulio: ipsa enim voce calorem indicari, tempus igitur anni calidum significari, docent Oppert.

ἀτελείην] De hac voce conf. I, 54 ibiq. nott. — Ad vocem φόρον conf. nott. ad III, 89. In proxime seqq. cum recentt. edd., iubente Valcken., edidi: ἐνιστάμενος (*ingressus imperium*) pro ἀνιστάμενος. Conf. I, 120. II, 147. VI, 59. Probavit quoque Bredov. p. 63. Qui hoc loco ab Herodoto valde humanus fuisse dicitur magus, omnes subiectos magnis beneficiis afficiens, is, Bisutunam inscriptionem (Column. I. §. 13) si sequimur, admodum crudelis fuit indeque populo exosus, cum multos interfecerit. Sed Herodoto haud scio an plus fidei tribuamus quam iis, quae gloriabundus Darius in rupem incidi iussit, magorum odio et innata Persarum superbiā ductus: cf. Oppert. Journal Asiat. IV. Ser. T. XVII. p. 392. Qui idem Darius quod paulo post (§. 14) magum crudelitatem infamem se necasse gloriatur regnique ordinem restituisse ac palatio reddidisse, quae abstulisset magus, ad liberalitatem magi opes ac thesauros regni inter populares distribuentis eosque omni beneficiorum genere cumulantis utique spectasse videri potest. Vid. Haug in: H. Ewald: Jahrb. f. bibl. Wissensch. T. V. (1853) p. 155.

68 ἀρχήν. Ὀγδόῳ δὲ μηνὶ ἐγένετο κατάδηλος τρόπῳ τοιῷδε. Ὀτάνης ἦν Φαρνάσπειω μὲν παῖς, γένει δὲ καὶ χοήμασι ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περσέων. οὗτος ὁ Ὀτάνης πρῶτος ὑπόπτευσεν τὸν μάγον, ὥς οὐκ εἶη ὁ Κύρου Σμέρδης, ἀλλ' ὅσπερ ἦν, τῇδε συμβαλλόμενος, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ ὅτι οὐκ

CAP. LXVIII.

ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περσέων] Quae sic interpretatur Zonaras Annal. IV, 1. pag. 127 s. pag. 306 ed. Bonn.: Ὀτάνης ἦν γένει καὶ πλούτῳ Περσῶν τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλος. De locutione conf. III, 8. 35. 57. VII, 141. Lennep. ad Phalarid. Epp. CVIII. pag. 314. Scripsi cum recentt. edd. ὁμοῖος pro vulg. ὁμοίως, quam tuetur Hemsterhus. ad Lucian. Somn. 2. (T. I. p. 172 Bip.) itemque vir doctus in Hall. Litt. Zeit. 1846. nr. 167. p. 181 (mens. Iul.). In seqq. reliqui ὑπόπτευσεν, neglecto augmento, ut III, 44, ubi vide not. Florentinus cod. affert ὑπ' ὥπτευσεν. Ad structuram accusativi τὸν μάγον, qui verbo antecedenti additur, conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 857, c, qui apte alterum quoque Nostri locum attulit III, 80. De Otane vid. Excurs. ad III, 70, quem eundem esse atque eum, qui in Bisutuna inscriptione appellatur Utana, cuius pater Φρανῆσπα (Pharnaspes), probavi. Apud Iustinum (I, 9. §. 14) vocatur Ostanes.

ἀλλ' ὅσπερ ἦν] „Sancrofti liber ὅπερ, quod non praeferendum esse quivis facile videt. Si quis vero hoc pro genuino habeat, tum non adversatur, quod ex nostra sententia ἀλλὰ τόπερ scribendum videri possit. — Hoc enim iam mihi constat, eas voces disyllabas, quae, ubi apostrophum recipiunt, accentum amittunt, semper apud Herodotum ultimam vocalem abiciere. Huc pertinet praeter praepositiones quasdam ἀλλά. Casu tantum factum est, ut nisi uno in loco ἀλλά in omnibus novem Herodoti libris ante relativum positum non reperiatur; est is III, 68. Si vero saepius ita particulam hanc posuisset Herodotus, tunc noli dubitare, quin relativum a spiritu semper incepisset.“ Struve Spec.

I. Quaest. etc. pag. 7. 47. not. **. (Opuscc. II. pag. 264. 320). Ad verba ὥς οὐκ εἶη conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 769, 3.

τῇδε συμβαλλόμενος] Sic scripsi pro olim vulg. συμβαλλόμενος, quod ferri nequit. Vid. nott. ad I, 68. Tacet de his Ctesias, apud quem §. 13 ita legimus, Ixabaten, qui Cambysis cadaver in Persidem deduxerat, inde reversum evulgasse rem praesente omni exercitu magumque, qui rerum potitus erat, probro affectis; unde, cum in templum confugisset, comprehensum interfectumque esse. Quae similia sunt Herodoteis de Prexaspes III, 75. Neque ipsum nomen multum differt. In Bisutuna inscriptione nihil de his traditur.

ἐκ τῆς ἀκροπόλεως] Olim intellexeram de regio palatio, arcis ad instar munito, quemadmodum de Deiocis arce I, 98, ac de Susorum arce regia hic agi credideram, inductus potissimum iis, quae III, 71 fin. narrantur de Dario e Perside Susa veniente ibique cum coniuratis deliberante et mox ad facinus properante. Namque Susi reges Persarum per aliquot anni menses vernos commorari fuisse solitos, ut aliunde satis constat, ita vel ex Estherae narratione patet (cf. I, 2. II, 3), itemque ex Nehemiae, Danielis, aliorum libris. Hanc vero urbem, Medis victis a Cyro, τὴν τῆς ἡγεμονίας βασιλείου constitutam fuisse scribit Strabo XV. p. 725 seq. s. p. 1058 B. haec addens: ἡ δὲ ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Μεμόνιον et quae sunt reliqua de moenibus, aedibus regiiis, aliis; facit huc quoque Stephanus Byz. s. v. Σούσα p. 678 seq. Berkel. (cf. Luc. Holsten. in hunc locum p. 302 seq.): οἰκοδόμησαν ἐπὶ τῆς ἀκρας τὰ ἐν Σούσοις βασίλεια, τὰ διαμείναντα τὰ μέχρι τῆς Περσῶν ἡγεμονίας, κληθέντα δ' ἀπ' ἐκείνου

ἐκάλεε ἐς ὄφιν ἑαυτῷ οὐδένα τῶν λογίων Περσέων. ὑποπτεύ-
σας δέ μιν ἐποίεε τάδε. Ἔσχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης θυγατέρα,
τῇ οὐνομα ἦν Φαιδίμη· τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην εἶχε τότε ὁ μά-
γος, καὶ ταύτῃ τε συνοίκεε καὶ τῇσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι τοῦ
Καμβύσεω γυναιξί. πέμπων δὲ ἄν' ὁ Ὀτάνης παρὰ ταύτην τὴν
θυγατέρα ἐπυνθάνετο, παρ' ὅτεφ' ἀνθρώπων κοιμῶτο, εἰ τε
μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, εἰ τε μετὰ ἄλλου τευ. ἡ δέ οἱ ἀντέ-
πεμπε, φαιμένη οὐ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν
ιδέσθαι οὐδαμὰ, οὔτε ὅστις εἴη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἶδέναι.
ἐπεμπε δεύτερά ὁ Ὀτάνης λέγων· Εἰ μὴ αὐτὴ Σμέρδιν τὸν
Κύρου γινώσκεις, σὺ δὲ παρὰ Ἀτόσσης πύθευ, ὅτεφ' αὐτῷ

Μεμνόνεια. Quae eadem sunt τὰ
βασιλῆα τὰ *Μεμνόνια* καλεόμενα
apud Herodotum V, 53. VII, 151.
Infra III, 76 τὰ βασιλῆα occurrunt
in Persarum coniuratione et III, 70
eadem in re memoratur ἀκρόπολις.
„De Susis consule Hoeck. in Vet.
Mediae et Pers. Monum. pag. 90,
et quae plura leguntur in Symbol. et
Mytholog. I. p. 450 seqq. p. 461 ed.
alt.“ *Cr.* Nunc vero alia prorsus
nos docet inscriptio Biantuna, in
qua (col. I. §. 13) Darius ipse lo-
cum indicat, quo fidelium Persarum
opera adiutus magum interfecit:
Sikthauvatis dicitur castellum in Me-
diae terra Nisaea. De Nisaea satis
constat; vid. Herodot. VII, 40 ibi-
que nott. Castellum s. arx *Sikthau-*
vatis, quam ἀκρόπολιν hoc loco di-
cit Herodotus, nobis aliunde haud
cognita. In Mediam autem, quae
magorum sedes erat patria, magum,
qui regnum occupaverat, se contu-
lisse utique consentaneum est. Su-
sis, quam urbem a Cyro τὸ τῆς ἡγε-
μονίας βασιλείον constitutam esse
modo vidimus quamque etiam a Me-
dia longissime abesse novimus, con-
venerunt Persarum principes ac Da-
rius e Perside huc profectus (III,
70): qui coniuratione inita ac deli-
beratione habita inde iter institue-
runt ad magum evertendum (cf. III,
76), quem in Mediae arce commo-
rantem trucidarunt. Quod ad ipsa
Susa attinet, vid. nott. ad III, 70 et
conf. etiam Heumann. Dissert. de
aula regia Susorum, causa interitus

regni Persarum. Recklingshausen
1847. 4.

τῇ οὐνομα ἦν Φαιδίμη] Φαιδίμη
cum Schweigh. et Gaisf. et h. l. et
III, 69 scripsi. Recentt. edd. vulga-
tam Φαιδύμη revocarunt. Aliquot
libri utroque loco Φαιδίμη. Quod
equidem dedi, probavit Letronne
(Mem. de l'Acad. des Inscriptt. T.
XIX. P. I. p. 119 seqq. 121. coll.
Revue Archéolog. IV. p. 467 seqq.),
cum Φαιδίμη redeat ad stirpem
φάος, unde φαίδιμος, illustris. Ac
ne mireris Graecum fere nomen in
Persarum rebus, plura huiusmodi
nomina Graece prorsus sonantia (ut
Ἀφροκόμης, Τρεφάνθης, Ζώνηρος)
attulit Letronne, qui omnia haec
nomina apud Persas aliam certe, at
similem quodammodo formam ha-
buisse putat, quam Graeci ad suam
linguam ac pronunciationem utique
delicatiorem deflexerint. Tu conf.
etiam III, 88 ibique nott. Hammer
contulit nomen *Fatime*. — In seqq.
cum Schweigh. et Gaisf. reposui
παρὰ ταύτην τὴν θυγατέρα. Vulga-
tam παρ' αὐτὴν τὴν θυγ. retinuit
Matth.

σὺ δὲ παρὰ Ἀτόσσης πύθευ] De
particula δὲ cf. nott. ad I, 112 et
Werfer. in Actt. philoll. Monacc. I.
p. 89. De *Atossa* cf. III, 31. 88. Fuit
enim Cambysis soror et uxor, mago
deinde et tum ipsi Dario Hystaspis
nupta, apud quem plurimum valuit,
ut patet ex III, 133. 134. VII, 3.
De ipsa voce haec adscripsit *Cr.*:
Atesh Persice. *Atusia* quoque urbis

συνοικέει αὐτή τε ἐκείνη καὶ σύ. πάντως γὰρ δὴ κου τὸν γε ἐωυτῆς ἀδελφεὸν γινώσκει. Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ θυγάτηρ· Οὕτε Ἀτόσση δύναμαι ἐς λόγους ἐλθεῖν, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν ἰδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναικῶν· ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα οὗτος ὠνθρωπος, ὅστις κοτέ ἐστι, παρέλαβε τὴν βασι-
 69 λήτην, διέσπειρε ἡμέας, ἄλλην ἄλλη τάξας. Ἀκούοντι δὲ ταῦτα τῷ Ὀτάνῃ μᾶλλον κατεφαίνετο τὸ πρῆγμα. τρίτην δὲ ἀγγελίην ἐσπέμπει παρ' αὐτήν, λέγουσαν ταῦτα· ὦ θύγατερ, δει σε, γεγонуῖαν εὖ, κίνδυνον ἀναλαβέσθαι, τὸν ἂν ὁ πατήρ ὑποδύνειν κελεύῃ. εἰ γὰρ δὴ μὴ ἐστι ὁ Κύρου Σμέρδης, ἀλλὰ τὸν 23:

in Assyria ad Caprum fluvium. Eius urbis numus exhibet caput femineum turritum et inscriptionem ΑΤΟΤ-ΣΙΕΩΝ. Explicatur numus in Archaeologia Britannica Tom. XVI. nr. 3. Cf. Goetting. Anzeig. 1811. nr. 78.

ἰδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναικῶν] Bredovium p. 221 si sequamur, scribendum erit *συγκατημένων*, sed cf. I, 123 et III, 106 ibique nott. Naber in Mnemosyn. IV. p. 19 scribi mavult *συγκατακοιμωμένων* aut *συγκοιμωμένων*, quo mihi quidem haud opus videtur. Nec magis opus cum Mehlero ibid. V. p. 68 rescribere *συνοικημένων* vel *συγκατοικημένων*. Quod ad argumentum ipsum attinet, regibus Persarum pro more principum orientalium plurimas fuisse pellices satis constat, nec repetam veterum scriptorum de Persis testimonia hanc in rem collecta a Barn. Brisson. De reg. Pers. princ. I. §. 110 seq., e quibus intelligi poterit, quantopere omnis gynaecei ratio apud veteres Persas cum iis conveniat, quae adhuc in orientalium regum gynaeceis (vulgo vocant *Harem*) reperiuntur, bene monente Heeren. Ideen. I, 1. pag. 466. Add. Duncker. Gesch. d. Alterthums II. p. 611. Verba αἱ συγκατημεναι γυναῖκες (i. e. *feminae, quae una mecum hic [nos: in Harem] habitant*) omnino ad communem mulierum in gynaeceis istis rationem vivendi victusque et negotiorum consuetudinem spectant, de qua conf. Esther. II, 12. Itaque recte Dorrill. ad Charit. p. 498, ubi h. l. tangit, I. Gro-

novium dicit nimis argute hanc locutionem committere cum Latina: *stare in lupanari*. Namque non meretricibus peculiaris sedendi mos apud Persas, sed omnibus foeminis, praecipue lanam tractantibus, id quod vel Sardanapali exemplo probari idem monet Dorrill. laudans Diod. II, 23 et Athen. XII, 7. p. 529. [Tu vid. Ctes. fragm. pag. 427. 431 seq.] „Et vero Graecarum etiam feminarum antiquitus hunc morem fuisse arguit locus Odysseae VII, 305 seqq.“ Cr. — In seqq. pro vulg. ὠνθρωπος, cuius loco Schweigh. et Gaisford. posuerunt ὠνθρωπος, equidem cum recentt. edd. rescripsi ὠνθρωπος, conf. Bredov. pag. 197.

CAP. LXIX.

κίνδυνον ἀναλαβέσθαι] Cobet proponit: *κίνδυνον ἀναβαλέσθαι*, quod mihi alienum videtur ab hoc loco, ubi de *subeundo*, in *se recipiendo* periculo sermo est, neque de periculo in aliud tempus differendo, quod foret ἀναβαλέσθαι, ut in Thucyd. V, 46 τὸν πόλεμον ἀναβαλέσθαι, add. IV, 63. V, 82 et in Herod. VI, 88. IX, 8. coll. V, 49. Alios aliorum auctorum locos suppedabit Thesaur. Ling. Graec. I, 2. pag. 306 ed. Dindorf.

εἰ γὰρ δὴ μὴ ἐστι] Unus Sancerosti liber εἰ, reliqui ἦν, quod tueri studuit G. Hermann. Opusc. IV. p. 46, cui merito obloquitur vir doctus in: Allgem. Schulzeit. 1831. II. nr. 123. pag. 984. Tu vid. nott. ad III, 15 et Werfer. in Actt. philoll. Monacc.

καταδοκέω ἐγὼ, οὗ τοί μιν, σοί τε συγκοιμώμενον καὶ τὸ Περσέων κράτος ἔχοντα, δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ δοῦναι δίκην. νῦν ὧν ποιήσον τάδε· ἐπεάν σοι συνενῶδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνωμένον, ἄφασον αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ ἦν μὲν φαίνεται ἔχων ὦτα, νόμιζε σεωντήν Σμέρδι τῷ Κύρου συνοικεῖν· ἦν δὲ μὴ ἔχων, σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι. Ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ Φαιδίμη, φασμένη κινδυνεύσειν μεγάλως, ἦν ποιῇ ταῦτα. εἰ γὰρ δὴ μὴ τυγχάνει τὰ ὦτα ἔχων, ἐπίλαμπος δὲ ἀφάσσουσα ἔσται, εὖ εἰδέναι, ὥς αἰστώσει μιν. ὅμως μέντοι ποιήσῃ ταῦτα. ἡ μὲν δὴ ὑπεδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ κατεργάσεσθαι. τοῦ δὲ μάγου τούτου τοῦ Σμέρδιος Κύρος ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέταμε ἐπ' αἰτίῃ δὴ τινι οὐ μικρῇ. Ἡ ὧν δὴ Φαιδίμη αὕτη, ἡ τοῦ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἐπιτελέουσα, τὰ ὑπεδέξατο τῷ πατρὶ, ἐπεὶ τε αὐτῆς μέρος ἐγένετο τῆς ἀπίξιος

I. pag. 262 not., qui idem οὗτοι h. l. mutatum vult in οὗτοι, cum οὗτοι significet neque tamen indeque huic loco minus conveniat. Retinui equidem οὗ τοί i. e. *haud sane*. — In seqq. formulam τὸ κράτος ἔχειν (*summam rerum s. imperium tenere*) aliquot exemplis illustrat Siebelis ad Pausan. VIII, 3. §. 1. — Ad χαίροντα conf. III, 29.

ἀφασον] Ita omnes libri, a verbo ἀφάσσω. Vid. Bredov. p. 338. Minus recte Wesseling. eumque secutus Gaisf. exhibuit ἀφάσσω. Suidas I. pag. 391 ἀφάσσω· ψηλαφῶν. Quae eadem leguntur in Bachmanni Anecd. I. p. 169, 21. In seqq. verbis ἦν δὲ μὴ ἔχων vocem ἔχων male intrusam habet Mehler. in Mnemosyn. V. p. 66. Malui retinere. — Ad particulam δὲ repetitam in altero orationis membro (σὺ δὲ τῷ μάγῳ Σμέρδι) conf. Werfer. I. l. I. pag. 93. 273. In seqq. verbis: ἦν ποιῇ ταῦτα e Bredovii praecepto scribendum ποιῇ; Dindorf. ex uno libro Parisino dedit ποιήσῃ.

εἰ γὰρ δὴ μὴ τυγχάνει] Reposui cum recentt. edd. trium librorum ex auctoritate; εἰ — τυγχάνει pro vulg. ἦν — τυγχάνῃ, quod vel ob sequens ἔσται ferri non poterat. Stegero auctore in Praef. p. XIV verba Herodoti sic constituenda sunt: ἦν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ τὰ ὦτα ἔχων, ἐπί-

λαμπος δὲ (sc. γένηται) ἀφάσσουσα, ἔσεσθαι, εὖ εἰδέναι, ὥς αἰστώσει μιν, futurum esse, hoc se probe scire, ut etc. Quod iure displicuit censori Lipsiensi 1829. nr. 136. pag. 1086.

ἐπίλαμπος δὲ ἀφάσσουσα ἔσται] i. e. si *deprehensa foret illam tangens*. ἐπίλαμπος Ionum ex more pro ἐπίληπτος, ut III, 127 καταλαμπτός et IV, 13 φοιβόλαμπος. Gloss. Herodot. exponit καταφανής. Nec aliter Hesych. s. v. ἐπίληπτος, ubi vid. Alberti T. I. pag. 1364. — αἰστώσῃ eodem *necandi* sensu III, 127. Conf. etiam Homer. Odys. X, 259. XX, 79. τὰ ὦτα ἀπέτεμε] Ut manuum ita aurium quoque invenitur amputatio in Persarum supplicii. Vid. Brissot. De reg. Pers. princ. II. §. 123. pag. 587.

ἡ τοῦ Ὀτάνεω θυγάτηρ] Haec verba minime ita abundare, ut eiicienda sint, monet Valcken., cum orationem paucis interruptam solemnibus voculis Noster denuo ordiri soleat, ut qui superflua quaedam (quale v. c. hoc loco illud est, quod addit, quo patre Phaedime sit orta) perspicuitatis causa adiacere malit, quam verborum parsimonia obscurus videri.

ἐπεὶ τε αὐτῆς μέρος ἐγένετο τῆς ἀπίξιος] i. e. *quum ordo veniret puellae, ut ad regem accederet*. Sanicrofti liber αὐτῆς, reliqui libri αὐτῆς, quod

παρὰ τὸν μάγον (ἐν περιτροπῇ γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες φοιτοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι) ἐλθοῦσα παρ' αὐτὸν εὐδε. ὑπνωμένον δὲ καφ' τερῶς τοῦ μάγου ἤφασε τὰ ὦτα. μαθοῦσα δὲ οὐ χαλεπῶς ἀλλ' εὐπετέως οὐκ ἔχοντα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐγγόνεε, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γενόμενα.

70 Ὁ δὲ Ὀτάνης παραλαβὼν Ἀσπαδίνην καὶ Γωβρύην, Περσέων τε πρῶτους ἔοντας καὶ ἑωυτῷ ἐπιτηδεωτάτους, ἐς πίστιν ἀπηγγέσατο πᾶν τὸ πρῆγμα· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρα ὑπόπτενον οὕτω τοῦτο ἔχειν, ἀνενείκαντος δὲ τοῦ Ὀτάνεω τοὺς λόγους ἐδέξαντο· καὶ ἐδοξέ σφι, ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρι-

retinendum duxi. Ad ipsam rem conf. inprimis Esther. II, 12, ubi praeter alia hoc: καὶ ὅταν ἡ καιρὸς κορασίου ἐσελθεῖν πρὸς βασιλέα. Tu add. Diodor. Sic. XVII, 77, ubi Wessel. laudat Curtium III, 3, 24. VI, 8, 8. — φοιτᾶν hic eo sensu, quo II, 111, ubi vid. nott. Ad locutionem ἐν περιτροπῇ cf. II, 168. In seqq. cum Dindorfio scripsi εὐδε pro ἡδὲ, quod iure damnavit Bredov. p. 309, itemque e Florentino dedici cum recentt. ἤφασε, probante quoque censore Ienensi 1817 nr. 164. pag. 374. Vulgo ἤφασε.

οὐ χαλεπῶς ἀλλ' εὐπετέως] Similis abundantiae exempla affert Valcken. Antiphont. p. 118, 24. (Tetralog. 3. §. 6) Lysiae pag. 319. Isaei pag. 67, 4. (Or. 7. §. 35) Tu vid. Herod. II, 43 ibiq. nott.

CAP. LXX.

παραλαβὼν — ἐς πίστιν] παραλαμβάνειν frequens de iis, qui socium aliquem sibi assumunt s. adsciscunt: VI, 80. VII, 106. 168. 169. Xenoph. Cyrop. I, 4, 15. Verbo προσλαμβάνεσθαι utitur Ctesias Excerptt. Perss. §. 14 pro eo, quod Herodotus posuit προσεταιρίζεσθαι et h. l. et V, 66. Add. Ctesias Excc. Perss. §. 60. In Graecis autem civitatibus liberis nec minus Romae sodalitia, in quae, quotquot a republica exclusi aut remoti erant, haud raro coire solebant indeque coniuratione facta novas moliri res, dicuntur ἑταιρεία s. συνωμοσία. Conf. C. Fr. Hermann. Lehrb. d. Griech.

Staatsalterth. §. 70. not. 3. et §. 155, not. 3. ed. quart., Frid. Creuzeri Roemm. Antiquitæten §. 148. pag. 203 sq. ed. alter. Quae haud scio an quodammodo faciant ad usum verbi προσεταιρίζεσθαι, quo Noster mox utitur. Idem ἐπιτηδεωτάτους ἐς πίστιν dixit viros maxime aptos s. idoneos, quibus fidem haberet, ut supra I, 115 ἐπιτηδεωτάτους ἐς τοῦτο. Neque aliter IV, 72 τῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδεωτάτους Noster dixit ministros s. famulos maxime idoneos, aptos. Plura vid. in Thes. L. Gr. III. p. 1839 ed. Dindorf. — In proxime seqq. ad significationem verbi ἀνενείκαντος (i. e. quum retulisset, renunciasset) conf. Sophocl. Antig. 258, ubi Erfurdt. praeter Euripid. Phoeniss. 1721 excitavit Appian. De reb. Hisp. VI, 53 De reb. civ. II, 115, ubi idem verbum eodem significatu reperitur.

τοῦ Ὀτάνεω] Sic plerique libri. E Mediceo Gronov. Ὀτάνεος, ut olim quoque III, 71, ubi nos cum recentt. edd. reposuimus Ὀτάνεω, coll. III, 84, quo loco libri duo Ὀτάνεος, reliqui Ὀτάνεω, quod unum verum esse monuit Bredov. p. 229. Ipso Otanes iam supra III, 68 dicitur ὁμοῖος τῷ πρώτῳ Περσέων neque inferiores genere ceteri fuerunt, qui cum Otane deinceps seconiunxerunt, ex Achaemenidarum gente (de qua cf. I, 125 ibique nott.), opinor, oriundi: de quibus singulis vid. quae in Excursu ad h. l. afferuntur. — Pro πιστεύει Mehler in Mnemosyn. V. p. 75 scribi vult πιστεύοι. Quod sane minus aptum vulgato videtur.

κι τοῦτον, τῷ πιστεύει μάλιστα. Ὅτάνης μὲν νυν εἰσάγε-
νταφέροντα, Γωβρύης δὲ Μεγάβυζον, Ἀσπαθίνης δὲ Ὑδάρ-
γερονότων δὲ τούτων ἔξ παραγίνεται ἐς τὰ Σούσα Δα-
δὲ Ὑστάσπεος, ἐκ Περσέων ἦκων· τούτων γὰρ δὴ ἦν οἱ ὁ

γεται] Valcken. substitui vult
ται e Zonar. Ann. IV. p. 128 B.
ed. Bonn. — Paulo ante pro τῷ
n libri ὅτῳ, quod per se quidem
imnandum, sed in ὅτῳ con-
dum censet Struve Spec. II.
t. de dial. Herod. p. 14. 48
sc. II. p. 322). Pro Μεγάβυ-
ζος liber Μεγάβυζον, quam
n lectionis varietatem iam no-
Ctesiae Excerptt. Perss. §. 22.
i cf. nott. p. 157. Sed falso
Μεγάβυζον in Excursu ad h.
s mihi docuisse videor.

ἡ Σούσα — ἐκ Περσέων ἦκων]
quae de Susis diximus ad III,
tas urbs a Cyro constituta re-
les, a posteris regibus valde
atque amplificata est; in qui-
sum Darii Hystaspis fuisse
ian. N. A. I, 59 colligo; a quo
mod Plinius H. N. VI, 27 (31)
condita esse scribit, hic ipse
oti locus satis contrarium ar-
Apud veteres aedium splen-
dibusque magnitudine mul-
debrata haec urbs, quam haud
ito illorum, quibus regio ista
are dicitur, urbem dixeris,
Stephano Byzantino, qui s. v.
haec affert: Σούσα πόλις
τος Περσικῇ, Μίμνονος κτί-
εληται δὲ ἀπὸ τῶν κρινῶν, ἃ
ἐν τῇ χώρᾳ πεφύκει ἐκείνη,
ἃ ν τε αὐτὸ καλοῦσιν οἱ βαρ-
; et convenit sane vox שושן,
a vid. nott. ad Ctesiae Ex-
Perss. §. 22. Reliquos ve-
locos de hac urbe praebet For-
(Handbuch d. alt. Geograph.
584 seq.) ubi Mannertum (V,
353), Hammerum (Wien.
b. VIII. p. 355 seqq. 365 seqq.
XXXVIII. p. 134 seqq.), alios
is veterem urbem eo loco ex-
e vult, quo nunc exstructa est
cui nomen Schuster, quae
et terrae Chusistan metropolis
es praefecti (de qua cf. Ritter

Erdkunde IX. p. 178 seqq.) ad Eu-
laeum fluvium s. Karun (Kuran), ut
nunc vocant, sita. Quam sententiam
postea retractavit Forbiger (Pauly
Realencyclop. VI, 2. pag. 1521), cum
bene perspexisset, si de veterum Su-
sorum situ quaeratur, de nullo alio lo-
co cogitari posse nisi de eo, qui voca-
tur Sus ab Arabibus, Shush a Persis,
Schuschan ab Hebraeis (cf. Esther. I,
2. Daniel. VIII, 2.). Adhuc ruinae
multae cernuntur per duodecim fer-
me milliar. Anglice spatium spar-
sae inde a fluvio Ditzful, quae is ma-
xime ad occasum vergit, in Eulaeum
deinceps se infundens, usque ad
orientalem ripam fluvii Kera s.
Kerkah, qui est veterum Choaspes:
per hanc planitiem, quae nunc de-
serta fere est ferarumque omnis
generis sedes, omnia tu vides ob-
tectata opere latericio, quale in Ba-
bylonis veteris solo adhuc reperitur:
exsurgunt hic illic similes tumuli,
inter quos unus potissimum eminet
reliquis ambitu et altitudine supe-
rans, cui nomen Kala i Shush, i. e.
arx Susorum. Hoc igitur loco vetera
Susa esse quaerenda satis nunc
comptum habemus studiis viro-
rum doctorum, qui ipsi in haec
loca profecti omnia accurate disqui-
siverunt, Macdonald Kinneir (Geo-
graphical memoir of the Persian
empire pag. 97 seqq.), Rawlinson,
alii, quos secutus de his Susorum
ruinis bene retulit Ritter: Erdkunde
IX. p. 294 seqq. coll. 191 seqq., cui
adde virum doctum in Philological
Mus. Cantabrig. II. pag. 185 seqq.,
Georg Long in: The classical Mu-
seum IV. p. 64 seqq., Rawlinson.
in: The Journal of the royal geogra-
phical Society IX. p. 83 seqq. (ubi
mappa geographica adiecta est, ac-
curate singula indicans), Ainsworth
Researches in Assyria pag. 205 seqq.,
Bode Travels in Luristan and Ara-
bistan II. p. 186 seq. Ac denuo no-
stra aetate in haec omnia summa

πατήρ ὕπαρχος. ἐπεὶ ὧν οὗτος ἀπίκετο, τοῖσι ἔξ τῶν Περσέων
 71 ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι. Συνελθόντες δὲ οὗ
 ἔόντες ἐπτά, ἐδίδοσαν σφίσι πίστις καὶ λόγους. ἐπεὶ τε δὲ
 Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγέ σφι τάδε. Ἐγὼ
 ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐτὸς μῦθος ἐπίστασθαι, ὅτι τε ὁ μάγος εἴη
 ὁ βασιλεύων καὶ Σμέρδης ὁ Κύρου τετελεύτηκε· καὶ αὐτοῦ
 τούτου εἵνεκεν ἦκω σπουδῇ, ὥς συστήσω ἐπὶ τῷ μάγῳ θάνα-
 τον. ἐπεὶ τε δὲ συνήνεικε, ὥστε καὶ ὑμέας εἰδέναι καὶ μὴ μῦ-
 θον ἐμὲ, ποιέειν ἀντίκα μοι δοκέει καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι· οὐ
 γὰρ ἄμεινον. Εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης· Ὡ καὶ Ὑστάσπερος,

curā inquisivit Will. Kenn. Lof-
 tus: qui ipse totam regionem, in qua
 vetera Susa fuerunt sita, perlustra-
 vit indeque de ipsius veteris urbis
 situ, de tumulis singulis ruderibus-
 que adhuc conspicuis accurate retu-
 lit in opere, quod Londini prodiit
 1857: Travels and Researches in
 Chaldaea and Susiana; ubi vid. po-
 tissimum cap. XXV—XXXI pag.
 314 seqq.; addita est p. 340 veteris
 urbis delineatio atque p. 436 totius
 regionis mappa geographica, quam
 eandem quoque invenimus exhibi-
 tam in: Journal of the geographical
 Society XXVI. p. 131. His vero ea,
 quae supra de urbis situ posuimus,
 egregie confirmantur atque in sin-
 gulis illustrantur. — Περσέων refero
 ad terram Persarum patriam sive
Persidem, quae proprie dicebatur
Fars, s. *Pars*, s. *Farsistan* (quod ip-
 sum significat *Persarum terram*), pro-
 xime adjacentem Cissiorum terrae,
 in qua Susa erant sita. Tu vid. Hee-
 ren. Ideen I, 1. p. 192 seqq. et conf.
 Herod. III, 91. 92. — ὕπαρχος in sqq.
 de *satrapa* intelligere malim: conf.
 III, 120 et IV, 166. Add. nott. ad
 Ctesiam Exec. Peras. §. 9. p. 121.
 122. In Bisutunae inscriptionis ini-
 tio Darius et Hystaspem patrem et
 maiores reliquos commemorat us-
 que ad Achaemenem: a quo suam
 gentem appellari addit Achaemeni-
 das a longo inde tempore potentes
 et regia dignitate ornatos, cum ante
 ipsum octo reges ex hac gente ex-
 stiterint, quibus ipse nonus accedat.
 Mox cum recenti. edd. reposui ἐπεὶ

ὧν οὗτος ἀπίκετο, ubi vulgo ἀπ-
 τός.

CAP. LXXI.

ἐδίδοσαν σφίσι πίστις καὶ λό-
 γους] i. e. *fide data invicem sermones*
contulerunt s. *deliberarunt, quid faci-*
undum esset. Haud multavi ordinem
 verborum, quem e Sancrofti libro
 rec. edd. sic exhibuerunt: *ἐδ. σφ. λό-*
γους καὶ πίστις, nam post fidem
 mutuo datam demum sermones con-
 tulisse putandi illi erunt. Ad vocem
πίστις cf. III, 8 ibique nott.: ad lo-
 cutionem *λόγους διδόναι* conf. nott.
 ad I, 97; ad *γνώμην ἀποφαίνεσθαι*
 vid. nott. ad VIII, 49. — Ad seqq.
 verba, ubi voci αὐτὸς cum vi qua-
 dam additur μῦθος, vid. Heindorf.
 ad Platon. Charmid. pag. 64; de
 optativo (εἴη), quem excipit indica-
 tivus (τετελεύτηκε), conf. Kuehner
 Gr. Gr. §. 769, 3.

αὐτοῦ τούτου εἵνεκεν] i. e. *ob id*
ipsum s. *solius huius rei causa*. Lau-
 dant de locutione Herod. II, 3. Thu-
 cydid. I, 139. VIII, 67. Pausan. I,
 23. §. 6.

ὥς συστήσω ἐπὶ τῷ μάγῳ θάνα-
 τον] Conf. infra III, 84. Dicitur h.
 l. *συνιστάναι* de eo, qui alios socios
 excitat et secum coniungit, quo in-
 teritum mago parent. Cf. VI, 74. —
 Ad *συνήνεικε ὥστε* conf. I, 74 ibiq.
 nott., et de locutione οὐ γὰρ ἄμει-
 νον (nec enim utile erit s. *proderit*)
 vid. nott. ad I, 187. coll. VII, 169.
 IX, 5. Simili modo legitur *κέρδιον*
 VI, 86. §. 3.

πατρὸς ἀγαθοῦ καὶ ἐκφαίνειν ἰσικας σεωντὸν ἐόντα τοῦ
 οὐδὲν ἔσσω. τὴν μέντοι ἐπιχειρήσιν ταύτην μὴ οὕτω
 χυνέ αἰσούλως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὐτὴν λάμ-
 δεῖ γὰρ πλεῦνας γενομένους οὕτω ἐπιχειρεῖν. Λέγει
 αὐτὰ Δαρειὸς· Ἄνδρες οἱ παρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ
 ἔνσω εἰ χρήσεσθε, ἐπίστασθε ὅτι ἀπολέεσθε κάκιστα· ἐξ-
 νὰς τις πρὸς τὸν μάγον, ἰδίῃ περιβαλλόμενος ἑωυτῷ κέρ-
 μάστα μὲν νυν ὠφεῖλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι
 ν ταῦτα· ἐπεὶ τε δὲ ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε,

πατρὸς ἀγαθοῦ καὶ ἐκφαί-
 νει] Reliqui ἰσικας, quod
 libri scripti tenent, ut I, 39;
 . edd. dederunt οἰκας, quod
 quoque iubet Bredov. p. 195.
 ntentia Graeca videtur, Per-
 l a Graeco rerum scriptore
 . Quo facit locutio αὐτοῖς τε
 καὶ ἐξ ἀγαθῶν, de qua Hein-
 d Plat. Phaedr. pag. 248, ad
 pag. 227. Vocem αἰσούλως in
 αἰσάται Hesychius, qui expli-
 ρῶς, αἰσάτως. Legitur quo-
 Eurip. Rhes. 261. In Hero-
 I, 9. §. 2 αἰσούλατα, quod
 fertur ab Hesychio explicante
 ρετα.

ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον αὐτὴν
 ε] i. e. *consideratius, maiore
 ratione adhibita rem capesse.*
 ationem ἐπὶ τὸ σωφρονέστε-
 Kuehner. Gr. Gr. §. 613, 2,
 ernacule reddi vult: *mehr der
 gang gemäss.* In Thucyd. I,
 illi modo sibi opponi σωφρο-
 αἰσούλα observat Schweigh.
 uificationem verbi λαμβάνειν
 , quae ad Plutarch. Alcib. p.
 legimus. Mox edidi cum re-
 edd. Ὁ τάνω. Conf. nott.
 70. Cum vocibus ἀπολέεσθε
 x comparamus Aristophanis
 ὡ κάκιστ' ἀπολούμενος, de
 Fr. Hermann. ad Lucian.
 t. conscrib. pag. 105. Add.
 t. I, 112 et de futuri forma
 Bredov. p. 340.

εἰ γὰρ τις] ἐκφέρειν, ut apud
 i *efferre*, dicitur de arcanis
 is s. *effutiendis*. Plura dixi
 izeri Melett. III p. 82. Add.

Herod. VIII, 132. III, 74 et II, 170,
 ubi eodem sensu ἐξαγορεύειν.

ἰδίῃ περιβαλλόμενος ἑωυτῷ κέρ-
 δεα] περιβάλλεσθαι h. l. valet: *sibi
 comparare, acquirere*. Cf. Herodot.
 VI, 25. VII, 190. VIII, 8 et Pau-
 san. VII, 8. §. 5: *δύναμιν, ἣν ἐπὶ
 Φίλιππον περιεβάλλοντο*, ubi Siebe-
 lis nostri loci non fuit immemor.
 Alia dedi plura ad Plut. Philopoe-
 17. pag. 62.

μάστα μὲν νυν ὠφεῖλετε ἐπ'
 ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι ποιεῖν ταῦ-
 τα] Dedi cum recentt. edd. ὠφεῖλετε
 (pro ὀφέλετε) probante Bredov. et
 βαλόμενοι, cuius loco duo libri
 βάλόμενοι. Olim vulgo βουλόμε-
 νοι. Ipsam locutionem ἐπ' ἑαυτοῦ
 βάλλεσθαι, quam Gronovius h. l.
 interpretatur: *in se ipsum aliquid re-
 cipere*, rectius tu interpreteris cum
 Schweigh. aliisque: *secum delibe-
 rare*, aliis sc. non admissis, adsci-
 tia; ut hic loci sit sensus: *hoc facere
 debebatis re cum nemine alio commu-
 nicatu, proprio consilio, vobiscum solis
 deliberantes*. Conf. quae Schweigh.
 citat: III, 155. IV, 160. V, 73. De
 praepositione ἐπὶ conf. nott. ad I,
 142; de verbo ὑπερτίθεσθαι I, 8.
 107 et Valcken. ad Herod. VII, 8.
 Ad structuram verbb. seqq. ἦ ἴστε
 ὑμῖν ὅτι — ὡς κ. τ. λ. consul. Kueh-
 ner Gr. Gr. §. 771, 3 qui idem §. 664.
 not. 3 de usu participii φθᾶς quo-
 que monuit. — Ad κατέρω conf. II,
 89. Quod verbum quoniam plerum-
 que genitivum hac notione adiun-
 ctum habet, Matth. praefert σφέα,
 quod Sanctrofti liber exhibet pro
 σφέας, ut vulgo legitur. Equidem
 cum recentt. edd. σφέα recepi, pro-

καὶ ἐμοὶ ὑπερέθεσθε, ἢ ποιῶμεν σήμερον, ἢ ἴστε ὑμῖν ὅτι, ἣν ὑπερπέση ἡ νῦν ἡμέρη, ὥς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος 72 ἔσται, ἀλλὰ σφεα αὐτὸς ἐγὼ κατερέω πρὸς τὸν μάγον. *Λέγει* πρὸς ταῦτα Ὀτάνης, ἐπειδὴ ὥρα σπερχόμενον Δαρεῖον· Ἐπεὶ τε ἡμέας συνταχύνειν ἀναγκάξεις, καὶ υπερβάλλεσθαι οὐκ ἔξῃ, ἴθι ἐξηγέο αὐτὸς, ὅτεω τρόπῳ παρίμεν ἐς τὰ βασιλῆα, καὶ ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. φυλακὰς γὰρ δὴ διεστειώσας οἰδὰς κου καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν ἀλλ' ἀκούσας, ἃς τέω τρόπῳ περήσομεν; Ἀμείβεται Δαρεῖος τοῖσδε· Ὀτάνη, ἢ πολλὰ ἔστι, τὰ λόγῳ μὲν οὐκ οἶά τε δηλώσαι, ἔργῳ δέ· ἄλλα δ' ἔστι, τὰ λόγῳ μὲν οἶά τε, ἔργῳ δὲ οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ ἴστε φυλακὰς τὰς κατεστειώσας ἐούσας οὐδὲν χαλεπὰς παρελθεῖν. τοῦτο μὲν γὰρ, ἡμέων ἐόντων τοιῶνδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ παρήσει, τὰ μὲν κου καταιδεόμενος ἡμέας, τὰ δὲ κου καὶ δειμαίνων. 234 τοῦτο δὲ ἔχω αὐτὸς σκῆψιν εὐπρεπεστάτην, τῇ παρίμεν, φὰς ἄρτι τε ἦκειν ἐκ Περσέων καὶ βούλεσθαί τι ἔπος παρὰ τοῦ πατρὸς σημῆναι τῷ βασιλεῖ. ἐνθα γὰρ τι δεῖ ψεύδος λέγεσθαι, λεγέσθω· τοῦ γὰρ αὐτοῦ γλιχόμεθα οἱ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ

bante censore Ienensi (1828 Ergänz. Blätt. nr. 45. p. 349 et nr. 186. p. 45).

CAP. LXXII.

[ἴθι ἐξηγέο] ἐξηγέο, ut αἰτέο I, 90, ubi vid. nott. Idem verbum III, 79 et IV, 9 Dindorf. edidit ἐξηγέο.

οἰδὰς κου καὶ αὐτὸς] In Florentino libro unoque Parisino οἰδὰς κου. In excerptt. cod. Palatini (v. Creuzeri Commentt. Herodott. pag. 429) invenitur οἰδὰς κου. Ad significationem verbi οἰδὰς (nosti) conferri poterit Herodot. IV, 157 in oraculo Pythico. itemque Homeri locus in Odys. I, 337, ubi praeter hunc Herodoti locum Ameis attulit similes locos ex Hymno in Mercur. 456. 467 et ex Theognid. 491. Quod ad formam attinet, vid. Bredov. p. 411. — In seqq. ad verba εἰ μὴ ἰδὼν ἀλλ' ἀκούσας conf. quae similia congressi in Creuzeri Melett. III. pag. 26. In his enim valet ἀλλὰ (praeccedente εἰ μὴ) at — certe, saltem.

ἃς — περήσομεν] Pro ἃς Struve scribendum censet τὰς, quod recentt.

edd. receperunt: tu vid. nott. ad III, 16. Libri omnes h. l. conspirant in lectione vulgata. Pro περήσομεν nonnulli exhibent περῆσομεν, quod Schweighaeusero videtur ad Ionicum dicendi genus referri posse, ut πεῖρατα pro πέρατα. Sed vid. Bredov. pag. 151, qui merito hanc formam reiecit.

ἡμέων ἐόντων τοιῶνδε] i. e. cum nos tales simus, principes scil. Persarum, summa dignitate ornati, quae nobis liber patet ad regem aditus. Revocavi cum Matthiae et recentt. edd. τοιῶνδε, quod dudum placuerat Wesselingio (qui confert VIII, 62), pro τοῖων, quod Schweighaeus. et Gaisf. e duobus codd. receperant.

ἐνθα γὰρ τι δεῖ ψεύδος λέγεσθαι, λεγέσθω] Haec excerpit Stobaeus XII, 23. p. 141 s. p. 317. T. I ed. Gaisf., ubi invenitur καὶ insertum ante ψεύδος. Sed Eustath. ad Homer. p. 188 s. 143, l. et 028, 8 s. 482, 47 cum vulgata lectione convenit. Ipsa sententia vere Graeca, qualem vix probabile est Persam hominem esse cloutum, cum mendacio nihil turpius apud Persas habere

ἐν διαχρεώμενοι. οἱ μὲν γε ψεύδονται τότε, ἐπειὰν τι μέλ-
τοισι ψεύδεσι πείσαντες κερδήσεσθαι, οἱ δ' ἀληθίζονται,
τῇ ἀληθείᾳ ἐπισπάζονται κέρδος, καὶ τι μᾶλλον σφιδι
ἔπηται. οὕτω οὐ ταῦτ' ἀσκέοντες τῶντοῦ περιεχόμεθα.
μηδὲν κερδήσεσθαι μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὃ τε ἀληθιζόμε-
σθ' εἴη, καὶ ὁ ψευδόμενος ἀληθής. ὅς ἂν μὲν νυν τῶν
κρῶν ἐκὼν παριῇ, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσται· ὅς δ'
τιβαίνειν πειρᾶται, διαδεικνύσθω ἐνθαῦτα ἐὼν πολέμιος·
τετα ὡσάμενοι ἔσω ἔργον ἐχώμεθα. Λέγει Γωβρύης μετὰ 73
: Ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κότε κάλλιον παρέξει ἀνασώσασθαι

teste ipso Herodoto I, 138, l. nott. Graeca huc potius fa-
quae exstant apud Sophocl.
tot. 107 coll. Heliodor. Ae-
I, 26. p. 43 C. Nam hanc sen-
m ex iis fuisse, quae per Grae-
rhetorum et sophistarum in
s maxime agitentur, satis
rant Platonica in Polit. II,
I, 3, ubi plurima alia excita-
p. 442 seq. (a Cr. laudatus),
otio hoc loco non praetermis-
uae cum ita sint, ea quoque,
continno sequuntur ad senten-
illam sive explicandam sive
ndam, Sophistarum Graeco-
more dicta aut eorum ex
lationibus repetita videntur.
structura verbi γλῆσθαι di-
ad II, 102; de futuri forma
rdήσεσθαι vid. Bredov. pag.
d ἐπισπάζονται cf. Blomfield.
ssar. ad Aeschyl. Pers. 483.
Herodoteis comparavit Voe-
Demosthen. Olynth. I. §. 3
a μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ
ται καὶ παρασπάζεται τι τῶν
πραγμάτων. Mox retinui σφι-
nott. ad I, 57. Recentt. edd.
bus eodd. receperunt σφι. Ad
ἑωντοῦ περιεχόμεθα conf.
i3.

σφι παριῇ] Mendosum παρείη
cum recentt. edd., probante
r. in Actt. phil. Monacc. I,
45, sed pro παρείη, quod vulgo
int, cum Bredovio pag. 304
psī παριῇ. Requiritur enim
nctivus verbi παρίεναι, quod
transitum dare, aditum permit-
at VII, 175. III, 88. 77. VIII,

15. IX, 1. IV, 146. In proxime seqq.
αὐτῷ οἱ cum quadam vi prolatum,
ut in Pausan. I, 20. §. 1, ubi Hero-
doti meminit Siebelis. — Ad ἄμει-
νον cf. III, 71. — ἐς χρόνον hic si-
gnificat: in posterum, ut VII, 29. IX,
89 coll. III, 65. — In fine cap. cum
recentt. edd. recepi διαδεικνύσθω,
ubi vulgo δεικνύσθω, quod retinuit
Dindorf. De verbi structura cum
participio nunc satis nota attulerat
plura Valckenarius, e quibus unum
Herodoti locum II, 119 (ubi cf. nott.)
hic laudasse sufficiat. Sequentia
verba: καὶ ἔπειτα ὡσάμενοι ἔσω ἔρ-
γον ἐχώμεθα valent: atque tum, ubi
nos summa vi praecipitavimus in in-
teriores palatii partes, opus adyredia-
mur. Vocula ἔσω eodem fere sensu
I, 116 coll. 111. V, 20. Ad locutio-
nem ἔργον ἐχώμεθα conf. II, 121.
§. 1.

CAP. LXXIII.

ἡμῖν κότε κάλλιον παρέξει] Reti-
nui ἡμῖν κότε cum recentt. edd., a
Schweighaeusero et Gaisford. muta-
tum in ἡμῖν κότε. Sensus loci est:
Quando unquam nobis pulcrius erit,
imperium recuperare — quam mori?
Verbum παρέξει impersonaliter
frequentius apud Herodotum inveni-
tur. Vid. III, 142. IV, 14. VIII, 8.
V, 49 ibique nott. In seqq. revocavi
cum Bredov. p. 326 olim vulgatam
lectionem ἀναλαβεῖν et ἀποθανεῖν,
cuius loco inde a Wesseling. re-
centiores editt. dederant ἀναλαβέ-
ειν et ἀποθανεῖν, ut in Sancrofti
libro legitur.

τὴν ἀρχὴν, ἣ, εἰ γε μὴ οἶοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβεῖν, ἀποθανεῖν; ὅτε γε ἀρχόμεθα μὲν, ἔοντες Πέρσαι, ὑπὸ Μήδου ἀνδρὸς μάγου, καὶ τούτου ὧτα οὐκ ἔχοντος. ὅσοι τε ὑμέων Καμβύσῃ νοσέοντι παρεγένοντο, πάντως κού μέμνησθε, τὰ ἐπέσκηψε Πέρσῃσι, τελευτῶν τὸν βίον, μὴ πειρεωμένοισι ἀνακτασθαι τὴν ἀρχήν· τὰ τότε οὐκ ἐνεδεκόμεθα, ἀλλ' ἐπὶ διαβολῇ ἐδοκέομεν εἰπεῖν Καμβύσεα. Νῦν ὦν τίθεμαι ψῆφον, πεῖθεσθαι Δαρείῳ, καὶ μὴ διαλύεσθαι ἐκ τοῦ συλλόγου τοῦδε ἀλλ' ἢ ἰόντας ἐπὶ τὸν μάγον ἰδέως. Ταῦτα εἶπε Γωβρῆνης, καὶ πάντες ταῦτα αἶνεον.

- 74 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα βουλευόντο, ἐγίνετο κατὰ συντυχίην τάδε. Τοῖσι μάγοις ἐδοξε βουλευομένοις Πηρξάσπεια²³⁵ φίλον προσθέσθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε πρὸς Καμβύσεω ἀνάρσια, ὅς οἱ τὸν παῖδα τοξεύσας ἀπολωλέκεε, καὶ διότι μῦθος ἦπύ-

ὅτε γε ἀρχόμεθα] ὅτε γε (pro ὅτε γὰρ) cum recentt. edd. exhibuimus, dudum iubente Valcken. ad Euripid. Phoeniss. p. 209. Quod sequitur μὲν, ei respondent sequentia ὅσοι τ. ε. τ. λ., de qua structura vid. Kuehner Gr. Gr. §. 733, 6, a. Ad argumentum conf. III, 61. 65 ibiq. nott. Ex hisce enim Persarum liberationibus ac sermonibus satis fit manifestum, Persas, mago ad regnum evecto, imperio privatos se putasse, regno devoluto ad eos, qui antequam Cyrus Persaeque rerum potiti essent, imperium obtinuissent. Hinc Persae semper de recuperando imperio loquuntur, idque ipsum imprimis agunt, Cambyse ipso morti proximo principibus Persarum adstantibus talia praecipiente. Inde quoque in Bisutuna inscriptione (Column. I. §. 14) Darius interfecto mago regnum se restituisse gloriatur.

τὰ ἐπέσκηψε] Respicit supra dicta III, 65, ubi ἐπισκήπτειν valet iniungere, mandare, cum hoc loco comminandi simul et imprecandi notionem adsciscere videatur, monente Schweigh. in Lex. Herod. s. v. (II. p. 264), ubi Hesych. ἐπισκήπτω· ἐπαρώμαι, nisi potius, eodem Schweigh. monente, obiurgandi s. reprehendendi significationem assumpserit,

qua ab Hesychio et Suida exponitur ἐπιτιμᾶν, ἐπιμέμφεσθαι. Tu vid. Herodot. IV, 33. VII, 158 et conf. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Pers. 107. Inde ἐπισκήπτειν iniungendi notione, addita quoque comminandi et imprecandi vi, hoc loco erit accipiendum.

Νῦν ὦν τίθεμαι ψῆφον] i. e. statuo, censeo; etenim hic quoque Persam Graecorum ad morem loquentem facit Noster, qui eadem hac solemni fere formula in sententiis ferendis usus est VI, 57. VIII, 123, de qua plura qui cupiat, is adeat Thesaur. Ling. Graec. VII. p. 2172 ed. Dindorf. Atque infra III, 80 Noster dixit τίθεμαι γνώμην, quod eodem ferre redit; ψῆφον προστίθεσθαι dixit Thucyd. I, 20. 40. — In proxime sequentibus verbis pro vulgata: ἄλλοθι ἰόντας ἢ ἐπὶ τὸν μάγον ἰδέως, in qua sane offendit vox ἄλλοθι, cuius loco aut ἄλλοσε aut ἄλλῃ iam Schweighaeuserus recte exspectaverat, cum edd. recentt. reposui ἄλλ' ἢ ἰόντας ἐπὶ τὸν μάγον ἰδέως („neque ex hoc conventu discedendum nisi recta adversus magum“); solet enim sic poni ἄλλ' ἢ (nisi, praeterquam), antecedente negatione; conf. Hartung. Lehre v. d. Partik. d. griech. Sprache II. p. 44 seq. et vid. Herodot. IX, 123.

τὸν Σμέρδιος τοῦ Κύρου θάνατον αὐτοχειρίῃ μιν ἀπολέ-
 ρος δ' ἔτι ἰόντα ἐν αἰνῇ μεγίστῃ τὸν Πηγεάσπεα ἐν Πέρ-
 τουύτων δὴ μιν εἵνεκεν καλέσαντες φίλον προσεκτείνωτο,
 τε λαβόντες καὶ ὀρκίοισι, ἣ μὲν ἔξιν παρ' ἑωυτῶ, μηδ'
 ἢ μηδενὶ ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ σφέων ἀπάτην ἐς Πέρσας
 ἵκαν, ὑπισχνέμενοι τὰ πάντα οἱ μυρία δώσειν. ὑποδε-
 νω δὲ τοῦ Πηγεάσπεος ποιήσιν ταῦτα, ὥς ἀνέπεισάν μιν

CAP. LXXIV.

ς δ' ἔτι, ἰόντα ἐν αἰνῇ
 1] Celerem orationis trans-
 verbo finito (ὅτι τε ἐπεπόν-
 καὶ διότι — ἡπίστατο —
 ' ἔτι ἰόντα) in participium,
 poctat ad antecedentem ac-
 um Πηγεάσπεα, consulto, ut
 detur, h. l. ob plura verba
 ita repetitum neque inde in
 astis suspicionem vocandum,
 is erit pluribus explicare, nec
 opus, cum Steger. Praefat.
 IV contra scriptorum libro-
 lem edere πρὸς δὲ, ἄτε ἰόν-
 let autem Noster voculae
 and raro sic addere particu-
 . Vid., ne plura, III, 65 fin.
 ott. Similis fere transitus ex
 inito in infinitum III, 75: καὶ
 τε τὸν μὲν, ὡς — ἀποκτείνεις,
 ἄγους δὲ βασιλεύειν. Add.
 . — Locutionem ἐν αἰνῇ με-
 ἰσθαι (omnium laudibus ferri,
 in honore esse) illustravit
 ling. his locis: VIII, 112. Ar-
 add. 27. Add. IX, 16. Cae-
 quae h. l. de *Prexaspe* nar-
 eodem pertinere suspicor,
 tesiae narrata (Excerptt.
 §. 13) de *Ixabate*, qui e *Per-*
 eniens omni exercitui rem-
 se et conviciis in magum con-
 in templum confugisse di-
 unde protractus periiit. — In
 dentibus quod legitur φίλον
 ἔσθαι, idem invenitur I, 53.
 66.

ι τε λαβόντες καὶ ὀρκίοισι] i.
 data et iuramentis cum obstrin-
 plane ut IX, 106 πίστι κα-
 ντες καὶ ὀρκίοισι et apud
 . B. Goth. I, 11. Hist. Arc.
 im. IV, 26. Quae apte protu-
 sseling. contra Gronovium,
 IODOT. II.

cui placuerat πίστις, quemadmo-
 dum Medicus liber exhibet, cui
 Florentinum quoque et duos alios
 accedere video. Nam ut cum Gro-
 novio dativum ὀρκίοισι ad προσε-
 κτείνωτο referas, aut cum Abresch.
 Dilucidd. Thucydd. p. 425 partici-
 pio ὑπισχνέμενοι adstruas, eo vix
 quidquam durius. Schweigh. mallet
 καὶ τε λαβόντες, modo unus offerret
 liber. Caeterum conf. etiam, quod
 supra legitur III, 7 πίστις δοῦς τε
 καὶ δεξάμενος et III, 8 πίστις —
 ποιέσθαι. — ἣ μὲν cum recentt.
 edd. scripsi pro vulg. ἣ μὴν. Tu
 vid. III, 66. Ad verbum ἐξοίσειν
 conf. nott. ad III, 71. — τὰ πάντα
 (in verb. ὑπισχνέμενοι τὰ πάντα)
 valet: omnino, in universum. Monuit
 a Cr. laudatus Schaefer. ad Dionys.
 Halic. de compos. verb. p. 335. Tu
 conf. Hermann. ad Viger. pag. 727.
 Mehler in Mnemosyn. V. p. 68. 69
 deleri vult articulum τὰ ante πάντα,
 respiciens ad IV, 88 (πᾶσι δέκα,
 ubi vid. nott.) et IX, 81 (πάντα
 δέκα, ubi vid. nott.), ita ut magi
 omnium rerum, quae cogitari pos-
 sint, sexcenas se duros polliciti
 sint putandi. Equidem ob ipsum
 μυρία hunc locum sic explicari posse
 nego: itaque retinui articulum τὰ.

ὑποδεκομένον] Male in quibus-
 dam libris ὑποσχομένον. Nam fre-
 quens apud Herodotum ὑποδέχε-
 σθαι, in se recipere, suscipere, v. I,
 24. II, 121. §. 6. III, 138 etc. — In
 seqq. pro ἀνέπεισαν Valcken. mallet
 ἀνέγνωσαν, modo libri ferrent. Conf.
 Wessel. Diss. Herod. p. 40 et Herod.
 I, 68. — Pro vulg. Πηγεάσπεω e
 Florentino aliisque repositi Πηγεά-
 σπεος, ut III, 62. 63, idemque feci
 mox cap. 75 et 78 probante Bre-
 dov. pag. 230.

οἱ μάγοι, δεύτερα προσέφερον, αὐτοὶ μὲν φάμενοι Πέρσας πάντας συγκαλέσειν ὑπὸ τὸ βασιλῆον τεῖχος, ἐκείνον δ' ἐκέλευον ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορεύσαι, ὥς ὑπὸ τοῦ Κύρου Σμέρδισ ἀρχονται καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦτα δὲ οὕτω ἐνετέλλοντο, ὥς πιστοτάτου δῆθεν ἐόντος αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις ἀποδεξαμένον γνώμην, ὥς περιεῖλ' ὁ Κύρον Σμέρδης, καὶ ἔξαρχον 75 νησαμένον τὸν φόνον αὐτοῦ. Φαμένον δὲ καὶ ταῦτα ἐτοίμου εἶναι ποιεῖν τοῦ Πηξάσπεος συγκαλέσαντες Πέρσας οἱ μάγοι ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον καὶ ἀγορεύειν ἐκέλευον. Ὁ δὲ, τῶν μέντοι ἐκείνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκὼν ἐπελήθετο· ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ Ἀχαιμένοος ἐγενεολόγησε τὴν πατριὴν τὴν Κύρου· μετὰ δὲ, ὥς ἐς τοῦτον κατέβη, τελευτῶν ἔλεγε, ὅσα ἀγαθὰ Κύρος Πέρσας πεποιήκοι· διεξελθὼν δὲ ταῦτα ἐξέφαινε τὴν ἀληθείην, φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γάρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν τὰ γενόμενα, ἐν δὲ τῷ παρῶντι ἀναγκαίην μιν καταλαμβάνειν φαίνειν. καὶ δὴ ἔλεγε, τὸν μὲν Κύρου Σμέρδιν ὥς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσῳ ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε, τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτησαίατο ὀπίσω τὴν ἀρχὴν καὶ τοὺς μάγους τισαίατο, ἀπῆκε ἐωντὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ

δεύτερα προσέφερον] i. e. *alterum* (s. deinde) *hoc ei proposuerunt*. Cf. V, 40. VIII, 52. Eodem sensu Zonaras, observante Valcken., scripsit *προσεπήγον*. — In seqq. pro *συγκαλέειν* e Sancerotti libro nunc repositum *συγκαλέσειν*. Vid. Bredov. pag. 339. Cobet in *Mnemosyn.* IV. p. 250 *retineri vult συγκαλέειν*, quod ipsum pro futuri infinitivo haberi vult. — In fine cap. ad vocem *δῆθεν* conf. I, 59. VI, 1. VII, 66 ibiq. Valcken. et ad verba *ἀποδεξαμένου γνώμην* I, 170.

CAP. LXXV.

τούτων μὲν ἐκὼν ἐπελήθετο] Plane sic loquitur Noster IV, 43: τοῦ ἐπιστάμενος τὸ ὄνομα ἐκὼν ἐπιλήθομαι. In proxime antecedentibus verbis: τῶν μὲν τοι ἐκείνοι προσεδέοντο αὐτοῦ Bekker. quaerit an legendum sit τῶν μὲν δὴ ἐκείνοι κ. τ. λ. idque recepit Lhardy. Equidem cum ceteris Herodoti editori-

bus *retinere malui μὲν τοι*, cuius mutandae idonea ratio haud apparet. Cobet pro *μὲν τοι* reponi vult *μὲν*, quod certe magis arridet. De particula *μὲν* priori in membro iterata conf. Werfer. *Actt. phil. Monacc.* I, 1. pag. 94 et Herod. III, 65. 108. Ad significationem verbi *κατέβη* faciunt, quae dixi ad I, 90. De perfecti usu in *πεποιήκοι* (pro quo quidam libri *πεποιήκει*) monuit Kuehner *Gr. Gr.* §. 439, b., qui idem §. 771, 5 consulendus ad verborum quae sequuntur structuram: ὥς — ἀποκτείνειε, τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Haud aliter infra III, 87; conf. etiam supra nott. ad III, 74.

καταλαμβάνειν φαίνειν] Ad verbum *καταλαμβάνειν* conferantur, quae citavi ad III, 42; *φαίνειν* hic valet: *aperire verum, dicere quod res est*. Conf. II, 116. — In seqq. pro *ἀνακτησαίατο* et *τισαίατο* Cobet futura reponi iubet *ἀνακτησούατο* et *τισούατο*.

ἀπῆκε ἐωντὸν — κάτω] *se demisit*

ν κατω. Πρηξάσκης μὲν νυν, ἐὼν τὸν πάντα χρόνον
δόκιμος, οὕτω ἐτελεύτησε.

Οἱ δὲ δὴ ἐπὶ τῶν Περσέων, ὥς ἐβουλευσαντο αὐτίκα 76
φείειν τοῖσι μάροισι καὶ μὴ ὑπερβάλλεσθαι, ἦσαν εὐξά-
τοισι θεοῖσι, τῶν περὶ Πρηξάσπεα πρηχθέντων εἰδότες
· ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ στείχοντες ἐγίνοντο, καὶ τὰ περὶ
ῖσπεα γεγονότα ἐπυνθάνοντο. ἐνθαῦτα ἐκστάντες τῆς
ἐδίδοσαν αὐτίς σφίσι λόγους, οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Ὀτάνην
· κελεύοντες ὑπερβάλλεσθαι, μηδὲ οἰδεόντων τῶν πρη-
ν ἐπιτίθεσθαι, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαρεῖον αὐτίκα τε ἰέναι

caput delaberetur deorsum de
de tarr se praecipitem dedit.
infinitivi (φέρεσθαι), qui so-
la addita particula ponitur,
quod aliquam actionem se-
sive inde efficitur, indicatur,
exemplis illustravit Werfer.
t. phill. Monacc. I. p. 264.

VI, 81: — τὴν μὲν πλέω
· ἀπὸ πᾶσι ἀπείναι κ. τ. λ., ubi
ott. Apud Pausan. I, 30. §. 1
· καὶ δὴ καὶ φέρων ἑαυτὸν
· ubi Siebelis de participii
mens nostrum quoque locum
rit.

CAP. LXXVI.

· μενοι τοῖσι θεοῖσι] θεοὺς
numero Noster scripsit, eos
pinor intelligens deos, quos
· patrios Persarum deos (Grae-
cellarunt: de quibus cf. nott.

65. In Bisutuna inscriptione
Ormuzdus s. Auramazda est,
ipem implorat Darius magum
liens, cuiusque ope se regem
· esse declarat; cf. Column. I.
oll. §. 5.

· δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ — καὶ κ. τ.
his particulae τε — καὶ ad
ales rationes exprimendas
identur. Cf. Kuehner. Gr. Gr.
2. Alia quaedam Steger. af-
ad locutionem στείχοντες ἐγί-
conf. eundem Kuehner. Gr.
416, 4.

· σαν αὐτίς σφίσι λόγους] i.
· νο, iterum secum deliberant.
VIII, 9. I, 97. αὐτίς eum

Schwgh. et Gaisf. pro vulg. αὐτοῖσι
rescripsi. In seqq. οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν
Ὀτάνην (s. Δαρεῖον) non tam valet:
ipse Otanes s. Darius, quam, quae
Geelii est interpretatio, Otanes s.
Darius cum its, qui ipsius sententiae
accesserant. Ita recte quoque inter-
pretatus est Kuehner. Gr. Gr. §.
474, d.

· πάγην κελεύοντες ὑπερβάλλ-
· λ ε σ θ α ι] ὑπερβαλέσθαι dederant
Schweighaeuser. et Gaisford. au-
ctoritate plurium librorum atque
Eustathii haec citantis ad Odyss. p.
1441, 61 s. 90, 44. In Mediceo libro
binisque aliis exstat ὑπερβαλέσθαι,
in Florentino ὑπερβαλλέσθαι, in Pa-
risinis duobus ὑπερβάλλεσθαι, quod
cum Bekkero, Dindorfio (qui Pro-
legg. pag. XXIII probare videtur
ὑπερβαλέσθαι) et Dietschio recepi;
conf. etiam Bredov. p. 365. Eusta-
thius interpretatur διατρέβειν, mi-
nus apte, ut monuit Valcken., qui
explicat: opportunitatem exspectare
rei gerendae, sive differre, ut VII,
206. IX, 45. 51. IV, 9 coll. VIII,
112. Coraës ad Plutarch. Vit. T. IV.
p. 417 ed. Schaef., Held. ad Plutarch.
Aemil. Paul. 22.

· μηδὲ οἰδεόντων τῶν πρηγματῶν
ἐπιτίθεσθαι] i. e. neque, in hac re-
rum perturbatione, adgrediendum. Di-
citur οἰδέειν (de quo cf. Bredov. p.
381) timere de rebus turbulentis,
minime tranquillis certisve, ut III,
127, ubi Valcken. de verbo φλεγμαι-
νειν monet, quod simili fere modo
usurpatur. De quo Ast. ad Platon.
Polit. II, 13. p. 420. Transtulit etiam

καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν, μηδὲ ὑπερβάλλεσθαι. ὠθιζομένων δ' αὐτῶν ἐφάνη ἰρήκων ἐπὰ ζεύγεα, δύο αἰγυπιδῶν ζεύγεα διώκοντά τε καὶ τίλλοντα καὶ ἀμύσσοντα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἐπὰ τὴν τε Δαρείου πάντες αἴνεον γνώμην, καὶ ἔπειτα ἦσαν 77 ἐπὶ τὰ βασιλῆα, τεθαρσχηότες τοῖσι ὄρνισι. Ἐπιστᾶσι δὲ ἐπὶ

Plotinus VI, 7. 36. p. 728 *ἔξερχθεις δὲ τῶ αὐτῶ, τοῦ νοῦ ὅλον κύματι, καὶ ὑποῦ ὑπ' αὐτοῦ ὅλον οἰδήσαντος*. De locutione *πλεγμαίνειν* ad Olympiodori in Platonis Alcib. pr. p. 136 verba: *διότι πλεγμαινόνσῃ πόλει δυνάμεις περιποιεῖτο* plura attulerunt Moserus et Cr. Inter Latinos scriptores Tacitus Hist. II, 32: „quoniam Galliae *tumeant*,” de seditione. Atque ipse Cicero ad Att. XIV, 4: „*tument* negotia,” quae diversis modis a viris doctis explicantur, quos laudat Ernesti in Clav. Cic. s. v. — Ad verbum *ἐπιτίθεσθαι* (*aggregari*) Valcken. excitat Isocrat. ad Philipp. pag. 90 A. (§. 39) Xenoph. Memor. III, 9, 7. Add. ibid. II, 8, 3.

ὠθιζομένων δ' αὐτῶν — ζεύγεα] i. e. *dum inter se altercantur, adparent septem accipitrum paria*. *ὠθίζεσθαι* eo hic usurpatur sensu, quo VIII, 78 et IX, 26 *ὠθισμός λόγων*. Alio sensu VII, 225 et IX, 62 *ζεύγος*, quod proxime de *bigis* sive de *boum pari* dicitur, tum de *quovis pari* adhibetur, ut III, 130 et 109. VII, 35. *ἰρήκων* cum recentt. edd. scripsi pro *ἰρήκων*, vid. Bredov. p. 93. 94. — In seqq. *αἰγυπιδῶν* Glossa Herod. explicat *γυπιδῶν*, et *ἀμύσσειν* per *ταράσσειν* (s. *σπαράσσειν*), *ἐλκοῦν*, *ξέειν*. Nec aliter Hesychius s. v. atque Eustathius ad Iliad. I, 243, quem una cum aliis locis ad huius verbi vim explicandam (*vellicare, lacerare*) attulit Blomfield in Glossar. ad Aeschyl. Pers. 120, qui idem ad vers. 214 plura quoque affert de verbo *τίλλειν*, quod de iis dicitur, qui plumas vel capillos convellunt. Verbo *ἀμύσσειν* Herodotus utitur III, 108. De ipso augurio haec teneri velim: aquilam et accipitrem inter Oromasdis s. Ormuzdi animalia quam maxime censi ipsumque numen bonum iis quodammodo representari.

Unde factum, ut aquila pro regia haberetur ave regiaeque dignitatis omnino esset signum ac symbolum. Et omnino apud orientales homines tali ave advolante regiam dignitatem vel simile quid portendi, exposuit I. de Hammer. Histor. Osman. I. pag. 50 seqq. Ad Persas veteres quod attinet, auctor est Olympiodorus Commentt. in Platon. Alcib. I ad p. 121 D. p. 153. 154, eunuchos regiis filiis, quos educarent, venustatis causa nasum ita formasse, ut aquilae nasum referrent; in quo ipso Cyrum se imitari dixisse. Tu conf. Plutarch. Mor. II. p. 821 E. et vid. Hydeum de vet. relig. Persarr. pag. 374 seq. a Cr. laudatum, ipsumque Creuzer. in Symbol. III. p. 649. 756 ed. tert. et ad Olymp. I. l. Simile quoddam augurium apud Persas traditur ab Aeschyl. Pers. 210 seqq. Neque rara sunt aquilarum auguria, quae fausta plerumque habebantur, inter Graecos atque Romanos, a quibus Iovis ales habebatur aquila: vulturum auguria, quae Romulo ac Remo acciderunt, Livius enarrat I, 7. De aquilae augurio apud Graecos plura affert Spanhem. ad Callimach. hymn. in Iov. 69. Atque haec ipsa haud scio an respicienda quoque sint in hoc Persarum augurio, quale profert Herodotus: in hoc vero nemo non intelligit, septem coniuratos per septem *ἰρήκων* (accipitrum s. aquilarum) paria significari, a quibus duo *αἰγυπιδῶν* (vulturum) paria cum vellicantur, magos duos, qui ad instar rapacium avium (quales sunt vultures) regnum Persarum legitimum ad se rapuerant, indicari patet. — In fine cap. cum recentt. edd. scripsi *τεθαρσχηκότες* pro vulg. *τεθαρσχηότες*. Confer. Gregor. Cor. de dial. Attic. §. 82 ibiq. Koen. pag. 153 seq. ed. Schaeef.

ύλας ἐγίνετο, οἷόν τι Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε· καταιδεό-
 γὰρ οἱ φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρῶτους, καὶ οὐ-
 νοῦτον ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἐσεσθαι, παρίεσαν θείῃ
 ἢ χρεωμένους, οὐδ' ἐπειρώτα οὐδεὶς. ἐπεὶ τε δὲ παρῆλ-
 'ς τὴν αὐλήν, ἐνέκυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι εὐ-
 ναι, οἱ σφας ἰστόρεον, ὃ τι θέλοντες ἤκοιεν· καὶ ἅμα
 ὄντες τοὺς τοῖσι πυλουροῖσι ἠπεύλειον, ὅτι σφας
 καν, ἴσχον τε βουλομένους τοὺς ἐπὶ τὰ ἐς τὸ πρόσω παριέ-
 οἱ δὲ διακελευσάμενοι καὶ σπασάμενοι τὰ ἐγγχειρίδια τού-
 μὲν τοὺς ἴσχοντας αὐτοῦ ταύτῃ συγκεντέουσι, αὐτοὶ δὲ
 ' θρόμῳ ἐς τὸν ἀνδρεῶνα. Οἱ δὲ μάγοι ἔτυχον ἀμφοτέροι 78
 αὐτὰ ὄντες τε ἔσω καὶ τὰ ἀπὸ Πηρξάσπεος γενόμενα ἐν
 ἡ ἔχοντες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεθορυβημένους
 ἰ βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφοτέροι, καὶ ὥς ἔμα-
 τὸ ποιούμενον, πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. ὁ μὲν δὲ αὐτῶν
 'ει τὰ τόξα κατελόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο.
 ὅτα δὲ συνέμισγον ἀλλήλοισι. τῷ μὲν δὲ τὰ τόξα ἀναλα-

CAP. LXXVII.

· τε Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε] i. *ad tale quid, quale Darii sen-
 tēdicaverat*. Conf. de locutione
 l. VI, 110. VIII, 100.

· πομπῇ χρεωμένους] i. e. *vel-
 latus missos, divino instinctu
 impulsu*. Wessel. confert Herod.
 IV, 152. Aeschyl. Agamemn.
 725 Blomf.]. Add. Plutarch.
 I. pag. 323 F. Herodot. VII,
 2. VIII, 94.

· τε δὲ παρῆλθον] Voculam
 ost' δὲ vulgo insertam cum
 igh. et Gaisf. abieci auctori-
 lorentini libri: recentt. edd.
 erunt. — Ad verba τοῖσι τὰς
 ας ἐσφέρουσι conf. I, 114 ibi-
 ott. et ad locutionem αὐτοῦ
 conf. I, 189. Ad argumentum
 r. Ctesiae Excerptt. Perss.
 quo auctore coniurati septem
 spata conscio, qui regiarum
 a claves tenuit, intromissi
 i offendunt cum pellice con-
 ntem, qui illos conspicatus
 tim se proripuit et (nam Ba-
 ie operā omnia arma e con-

clavi antea sublata erant) sellae fra-
 ctae pede arrepto se defendit, donec
 a coniuratis confossus tandem per-
 iit. In Bisutuna inscriptione nihil
 quidquam de his traditur. — In
 seqq. pro ἀπεύλειον scripsi cum re-
 centt. edd. ἡπεύλειον iubente Bre-
 dov. p. 295. Ad σπασάμενοι conf.
 nott. ad III, 29. Inde quoque ceteri
 Persae III, 79 σπασάμενοι τὰ ἐγ-
 χειρίδια dicuntur: de quo ensium
 genere cf. nott. ad III, 118 coll.
 VII, 62. — Ad vocem ἀνδρεῶνα
 observat Italus interpres, apud su-
 am gentem adhuc in usu esse vo-
 cem *androne*, quamquam significa-
 tione latiore indeque nonnihil di-
 versa.

CAP. LXXVIII.

· πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο] i. e. *ad
 vim propulsandam se convertere*, ut
 ad IV, 125 interpretatur Wesse-
 ling. Tu vid. nott. ad II, 45.
 Ad verba ἀνά τε ἔδραμον conf.
 VII, 218 — οἱ δὲ μάγοι ἀμφοτέροι
 sunt duo fratres, qui rebelles existi-
 terant, ut supra cap. 63 seq. legi-
 mus.

βόντι αὐτῶν, ἐόντων τε ἀγχοῦ τῶν πολεμίων καὶ προσκειμένων, ἣν χρῆστα οὐδέν. ὁ δ' ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἡμύνετο, καὶ τοῦτο μὲν Ἀσπαθίην καίει ἐς τὸν μηρόν, τοῦτο δὲ Ἰνταφέρνεα ἐς τὸν ὀφθαλμόν· καὶ ἐστερήθη μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ τοῦ τραώματος ὁ Ἰνταφέρνης, οὐ μέντοι ἀπέθανέ γε. τῶν μὲν δὴ μάγων οὐτερος τραυματίζει τοὺτους, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεὶ τέ οἱ τὰ τόξα οὐδὲν χρῆστα ἐγένετο, ἣν γὰρ δὴ θάλαμος ἐσέχων ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει. θέλων αὐτοῦ προσθεῖναι τὰς θύρας, καὶ οἱ συνεσπίκτονσι τῶν ἐκτὰ διό, Δαρεῖος τε καὶ Γωβρύης. συμπλακέντος δὲ Γωβρύεω τῷ μάγῳ ὁ Δαρεῖος ἐπεστεῶς ἠφόρει, οἷα ἐν σκότει προμηθεόμενος, μὴ πλῆξῃ τὸν Γωβρύην. ὁρέων δὲ μιν ἀργὸν ἐπεστεῶτι ὁ Γωβρύης εἶπρετο, ὅ τι οὐ χράται τῇ χειρί· ὁ δὲ εἶπε· Προμηθεόμενος σέο, μὴ πλῆξω. Γωβρύης δὲ ἀμείβετο· Ὡθεὶ καὶ δι' ἀμφοτέρων τὸ ξίφος. Δαρεῖος δὲ πειθόμενος ὥσέ τε τὸ ἐγχειρίδιον καὶ ἐτυχεῖ κως τοῦ μάγου.

- 79 Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς μάγους καὶ ἀποταμόντες αὐτῶν τὰς κεφαλὰς τοὺς μὲν τραυματίας ἐωντῶν αὐτοῦ λείπουνσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν καὶ φυλακῆς τῆς ἀκροπόλιος· οἱ δὲ πέντε αὐτῶν ἔχοντες τῶν μάγων τὰς κεφαλὰς ἔθεον ἔξω, βοῇ τε καὶ πατάγῳ χρεώμενοι, καὶ Πέρσας τοὺς ἄλλους ἐπεκαλέοντο, ἐξη-

θέλων αὐτοῦ προσθεῖναι τὰς θύρας; αὐτοῦ ad θάλαμον spectat. — προσθεῖναι τὰς θύρας est *ianuas adducere* s. *oppōnere, claudere*. Landat Valcken, Polluc. X, 25 et Suid. s. v. (ubi explicatur ἀποκτεῖναι, non altiter atque in Bekkeri Anecd. I. p. 111), Lys. De caede Eratosth. I. p. 8. Thucyd. IV, 67. Pausan. II, 35. §. 1 (ubi Siebelis Herodoti non est oblitus). Homerus II. XIV, 16) ἐπιθεῖναι τὰς θύρας dixit et similiter Plato Sympos. p. 218 B. *adducere ostium* apud Petronium exstat Satyr. 94.

συνεσπίκτονσι] Hoc reliqui firmatum Zonarae auctoritate et Plutarchi, qui in eadem re enarranda utitur voce *συνεσπικόντων* Opp. II. pag. 50 E. Alii *συνεπικίπτονσι*, alii aliter. Ipsum Gobryae factum multi post Herodotum celebrarunt scriptores, a Wyttenbachio ex parte citati ad Plutarchi l. 1., Justin. I, 9.

Valer. Max. III, 2. ext. 2. Aristid. I. pag. 502. II. pag. 236. Apud Ctesiam Exce. Persa. §. 15 aliter tradimus; qui magum cum septem Persis collectantem confossum tandem esse scribit; uni Artaphrenae hoc tribuit Aechylus Persa. 776. — Ad προμηθεόμενος conf. II, 172 ibique nott., ad χράται (quod cum recentt. edd. dedi pro χρεῖται), ob indicativi usum, cf. Kuehner. Gr. Gr. §. 846, d. Pro vulg. χρεῖ exhibui Bredovium secutus χρεῖ. Vid. IV, 64 ibique nott.

CAP. LXXIX.

τοὺς — τραυματίας] *vulneratos* intellexit. Dixi de hac voce ad Ctesiae fragm. pag. 123. Ad vocem ἀκροπόλιος conf. nott. ad III, 68.

βοῇ τε καὶ πατάγῳ χρεώμενοι] Eadem leguntur VII, 211, ubi Persarum moris hoc esse scribit Wesse-

ενοί τε τὸ πρῆγμα καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλὰς· καὶ ἅμα
νον πάντα τινὰ τῶν μάγων τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον. Οἱ δὲ
σαι μαθόντες τό τε γερονὸς ἐκ τῶν ἐπτὰ καὶ τῶν μάγων
ἱππάτην, ἐδικαίευν καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν, σπα-
νοι δὲ τὰ ἐγγχειρίδια ἔκτεινον, ὅκου τινὰ μάγον εὑρίσκον·
μὴ νύξ ἐπελθοῦσα ἔσχε, ἔλιπον ἂν οὐδένα μάγον. Ταύ-
την ἡμέρην θεραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμε-
, καὶ ἐν αὐτῇ ὄρετῃν μεγάλην ἀνάγουσι, ἣ κέκληται ὑπὸ
Ἰσίων Μαγοφόνια, ἐν τῇ μάγον οὐδένα ἔξεστι φανῆναι ἐς
ὥς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρην
ην.

Ἐπεὶ τε δὲ κατέστη ὁ θόρυβος, καὶ ἐκτὸς πέντε ἡμερῶν 80
ετο, ἐβουλεύοντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι μάγοισι περὶ τῶν
ῥμάτων πάντων· καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι

admonens simul Homericī Ili.
it.: Τῶες μὲν κλαγγὴ τ' ἐνοπή
σθ. Conf. etiam Herod. III, 14
τε καὶ κλανθμῷ) ibique nott.
sch. Vit. Aristid. 17. — πάντα
τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον inter-
r. *κατασκευαζόμενος* iis *obviam fa-*
Sic τὰ ἐν ποσὶν *obvia quaevis*,
onuit Boissonad. ad Philostr.
la. pag. 280, ne plura. Ad lo-
nem ἕτερα τοιαῦτα conf. I, 120.
ἀνάγουσι in seqq. Aldina et
sodd. ἄγουσι, ut I, 147. VIII,
sed conf. etiam V, 118 ibique
Ad verba σπασάμενοι τὰ ἐγ-
δια conf. III, 77 et in fine huius
is ad verba κατ' οἴκους ἑαν-
έχουσι (*domi manent, se retinent*)
tem. ad Herodot. VI, 39.

ἰππίαται — Μαγοφόνια] Reti-
plurimorum codd. auctoritate
φόνια, cuius loco quod Flo-
pus liber habet Μαγοφονία, id
se verbis Excerptit. Perss. §.
στῆς τῆς μαγοφονίας) probari
negat Bredov. p. 181, bene-
ms haud pauca huiusmodi fe-
ma nomina, similem in modum
ita. — Ad rem maxime huc
net Agathiae locus Hist. II, 26.
123 Nieb. Atque Kleuker. ad
vest. III. pag. 247 (coll. in
nd. ad Zendav. II. P. II. pag.

192. nr. 370 et Foucher. ibid. I. P.
II. p. 73 not.) hoc festum ad Persa-
rum sacra pertinuisse negat, cum
magorum, i. e. Zoroastris cultorum,
in dedecus fuerit institutum neque
etiam commemoratum inveniatur in
sacris Persarum libris. Itaque ci-
vile potius festum fuisse arbitratur
nequaquam omnibus commune et
in occidentalibus tantum regni Persa-
rum partibus celebratum. Sed
apud orientales rerum scriptores
hoc festum commemorari scribit I.
de Hammer. (Annall. Vienn. X. pag.
249 seq.), cum festum h. l. indice-
tur exstirpatae omnis Ahrimaniae
progeniei, cui nomen *Charfesters*,
lustrale festum, quod agant extremo
mense Februario, quem eundem a
februando, i. e. lustrando s. purgan-
do, nomen accepisse, nunc satis no-
tum. Vid., ne plura, Hyde de relig.
Persarr. p. 260 ac de Persarum fe-
sto consul. Kleuker. ad Zendav. III.
p. 246.

CAP. LXXX.

καὶ ἐκτὸς πέντε ἡμερῶν ἐγένετο]
i. e. *quinque diebus praeterlapsis*.
Conf. IV, 133. Florentinus liber
cum duobus aliis pro ἐκτὸς affert
ἐντὸς, quod receperunt Dindorf.,
Dietsch et Lhardy.

Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δ' ὧν. Ὅτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον

ἐλέχθησαν δ' ὧν] δ' ὧν idem fere est quod οὐδὲν ἦσσαν, *nilominus*, ut IV, 5. 82. Usurpatur formula in enarrandis iis, quae minus credibilia vel incerta videantur. Sic apud Pausan. I, 30; §. 4 λέγουσι δ' οὐν, ubi praecedebat μὲν, II, 19 fin. λέγουσι δ' ὁ μὲν. Conf. Hartung. Lehre d. Partik. d. Griech. Sprache II. p. 12. Ullrich. Beiträge zur Erklär. d. Thucydid. II. p. 19. — De ipsa deliberatione, quae inter septem Persas coniuratos hic instituitur de futura imperii forma, in Ctesianis Excerptis et in Bisutuna inscriptione nihil relatum invenimus; eamque ipsam qui negarent habitam esse, olim existisse Graecos homines ipsius Herodoti aetate, hic locus alterque VI, 43 satis monstrare videtur. Quare iam Valcken. ad h. l. pronuntiaverat, Herodotum de tribus rerum publicarum generibus, quae populi, quae paucorum, quae unius potestate regerentur, ea facere Otanem, Megabyzum, Darium dicentes, quae pro singulis dici posse viderentur aut quae ab aliis dicta meminisset. Neque aliter fere de his statuit Hoffmeister (Sittlich-religiöse Lebensansicht des Herodotus p. 85), qui Herodotum ea, quae ipse senserit, de his tribus rerum publicarum formis h. l. disse-rere et exponere putat; add. Grote History of Greece III. p. 307. Cum vero Noster diserte affirmet, hanc deliberationem vere habitam esse, ut pro fctis inde ista minime habere liceat, argumentorum summam certe haud confictam videri verique subesse quid hisce colloquiis existimat Heeren Ideen I, 1. pag. 413 seq., quamvis, qui orientalium hominum naturam indolemque norint, iis minime hoc dubium esse possit, hanc deliberationem ita ut narratur nequaquam esse habitam, sed Graecorum ad mores atque indolem in singulis a scriptore accommodatam effictamque; quorum ex more istiusmodi quaestionis tractandi omnem disputationis sententiarumque aequae ac verborum colorem ductum

esse credas licet. Creuzerus (Die hist. Kunst der Griech. p. 106 seq. sive p. 86 ed. sec.) Herodotum, scriptorem caeteroqui accuratissimum verique indagandi et narrandi studiosissimum, hic praeter morem sequi statuit famam, quae ex Graecorum inscitia orientis fluxerit; quaeque fidem ut inveniat, minime efficere ea, quae VI, 43 proferantur. Herodotum autem eo magis ad talia perductum videri vult, quo magis haec aptam disputandi occasionem offerebant de iis, quae tunc temporis maxime per Graeciae civitates agitabantur. Equidem ut minime negem, deliberationem quandam de regni successore constituendo olim inter septem Persarum principes haberi potuisse adeoque habitam esse, quoniam a more gentium orientalium talia non prorsus abhorrent (vid. quae in Excurs. ad III, 70 circa fin. allata sunt) indeque veri quid subesse his haud invitum concedam (conf. A. de long in Excurs. ad h. l. in Symbol. litterar. [Amstelodam. 1840] IV. p. 117 seqq. 131 seqq. Spiegel in Münchn. Gel. Anz. 1852. II. pag. 296 seq.), ita hoc a me minime impetrare possum, ut eam deliberationem eo modo, iis verbis, quibus h. l. legimus, olim institutam esse credam, cum omnes istiusmodi quaestiones de regiminis forma ab orientalium hominum indole atque conditione prorsus alienae sint, nec unquam per orientem de alio imperii genere sit cogitatum, nisi de eo, ubi summa penes unum potestas, nullis legibus illa quidem circumscripta. Itaque ad ea, quae tunc temporis per Graeciae civitates maxime agitabantur et in rhetorum s. sophistarum scholis disceptabantur, potissimum spectare videtur Herodotea narratio, quin inde maximam partem fluxisse, id quod singulis locis nos probaturos speramus. — Atque, alia ut taceam, ipsum hoc triplex rerum publicarum genus, de quo h. l. disputatio inter Persarum principes instituitur, a Graecis et inventum et excultum, multumque disceptatum

οἱ καταθεῖναι τὰ πρήγματα, λέγων τάδε· Ἐμοὶ δοκέει,
ἐν ἡμέων μούναρχον μηκέτι γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἡδὺ οὔτε
ἴν. εἰδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύσεω ὕβριν ἐπ' ὅσον ἐπεξ-
μετεσχέκατε δὲ καὶ τῆς τοῦ μάγου ὕβριος. Κῶς δ' ἂν εἴη
κατηρτημένον μούναρχῃ, τῇ ἔξεστι ἀνευθύνῳ ποιέειν
ύλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἀριστον ἀνδρῶν πάντων, στάντα

mo fero nescit: conf. quae ex-
ur ab C. Fr. Hermanno Griech.
alterth. §. 54. not. i. ed. quart.
uoque repetenda erunt, quae
nime hic in tyrannos dicta
untur, multaue alia, quae
a fere originem produnt, ad
rum animos capiendos, opi-
fecta ipsiusque scriptoris ani-
ibertatis studiosissimum et ab
dominatu alienissimum opti-
clarantia. — Herodotea quo-
tigit Plutarchus II. p. 826 E.,
Plutarchi sit haec disputa-
la. Herodotea etiam Dionii
obversata esse in oratione,
grippa Octaviano persuadere
, ut rem publicam liberam
(LII, 2—13), statuit Frand-
l. Vipsan. Agrippa pag. 13—27.

aliter ea, quae Philostrat.
t. Apollon. V, 32 de optima
blica forma disserentem fa-
pasianum, ad Herodoti exem-
efficta vult Kayser ad Philo-
Vit. Sophist. p. 173.

έσον — καταθεῖναι τὰ πρή-
| Ad locutionem (ἐς μέσον)
nt, quae ad III, 62 attulimus,
add. Platon. Cratyl. p. 284
τὸ κοινὸν δὲ καταθέοντας χρῆ-
' κ. τ. λ. In proxime seqq. vo-
ῶν, quae in edd. vet. post
ρρον legebatur, delevimus au-
te omnium fere codd., quam
olim tueri studuit Valcke-
, cum ad Homeri exemplum
im ita scripseris putaret, af-
Eustath. ad Odys. τ'. p. 1867
ᾧ, qui multa Homerica huius
s collegerit. — Ad structuram
εἰδετε — τὴν Κ. ὕβριν κ. τ.
not. ad III, 68.

δ' ἂν εἴη χρῆμα κατηρτη-
μύναρχῃ] i. e. quo autem
res bene composita esse potest
imperium? Stobaeus XLIX, 20.

p. 346 s. T. II. p. 348 Gaisf. Hero-
dotea exscripsit, in quibus pro κα-
τηρτημένον Valcken. κατηρτημένον
vel κατηρτισμένον scribi posse mo-
nuuit, plane ut olim quoque Step-
hanus erat suspicatus. Ac Noster hoc
verbo usus est V, 28. 106. IX, 66,
ubi conf. nott. Sed ab hoc loco, li-
bris quoque scriptis in vulgata con-
sentientibus, id alienum, cum κα-
τηρτημένον ad verbum καταρτάν
referendum sit, unde Bredov. p. 75
χρῆμα κατηρτημένον reddi vult: res
apta vel accommodata. Ad usum vo-
cis χρῆμα conf. nott. ad III, 53. Ad
ipsam sententiam confer Euripid.
Suppl. 428 (415), Stobaeus Tit.
48. §. 20, p. 343 seq. T. II. p. 341 seq.
Gaisf. et quae alia his maxime con-
grua citat C. Fr. Hermann. Lehrb.
d. Griech. Staatsalterth. §. 63 not.
8 ed. quart. Videntur enim Herodo-
tea de monarchia s. unius imperio
hisc non admodum esse dissimilia,
quae a sophistis per Graeciae libe-
ras civitates dictitata omnium inde
ore ferebantur de tyrannide, quod
omnium rerum publicarum genus
deterrimum iudicabatur. Conf. etiam
Grote: History of Greece III. p. 15.

τῇ ἔξεστι ἀνευθύνῳ ποιέειν τὰ
βούλεται] „Vid. Hugo Grot. De iure
b. et pac. lib. I. cap. III. §. 8. 9. 10,
Haller: Restaurat. d. Staatswis-
sensch. I. pag. 462.“ Cr. Sallust.
Iug. 31 in fin.: „Nam impune quae
lubet facere, id est regem esse.“ So-
phocl. Antig. 502 seq. ἀλλ' ἢ τυ-
ραννὶς πολλὰ τ' ἀλλ' εὐδαιμονεῖ,
κἄξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' α' βού-
λεται. — ἀνευθύνος de Romanorum
dictatore apud Dionys. Halic. Anti-
tiqq. Romm. V, 70. VI, 38. VII, 56.
Add. ibid. I, 50. XI, 41. In omni-
bus Graecorum rebus publicis libe-
ris cum hoc inprimis requireretur,
ut magistratus rationi reddendae es-

ἐς ταύτην τὴν ἀρχὴν, ἐκτὸς τῶν ἐωθότων νοημάτων στήσειε. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἀρχῇθεν ἐμφύεται ἀνθρώπῳ. δύο δ' ἔχων ταῦτα ἔχει πᾶσαν κακότητα· τὰ μὲν γὰρ ὕβρι κεκορημένος ἔρδει πολλά καὶ ἀτάσθαλα, τὰ δὲ φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύραννον ἄφθονον ἔδεε εἶναι, ἔχοντά γε πάντα τὰ ἀγαθὰ· τὸ δ' ὑπεναντίον τούτου ἐς τοὺς πολίτας πέφυκε. φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι περιουσί τε καὶ ζῶνσι, χαίρει δὲ τοῖσι κακίστοις τῶν ἀστῶν,

sent obnoxii (ὑπεύθυνοι, cf. C. Fr. Hermann Griech. Staatsalt. §. 154), factum est, ut ad regni naturam constituendam vel grammatici, ut Phavorin. s. v. βασιλεία pag. 354, 49 sq., docerent, reges debere esse ἀνευθύνους, i. e. rationi reddendae *haud obnoxios*. Conf. Aristot. Polit. IV, 8. §. 3 et Tittmann: Darstell. der Griech. Staatsverfass. pag. 540. Ex hisce igitur Graecorum sive sophistarum sive philosophorum disputationibus, illa aetate maxime celebratis ac vulgatis, hanc Nostri sententiam deductam esse admodum fit credibile. In Herodoti verbis quod pro ἀνευθύνῳ Cobet legi vult ἀνευθενθύνῳ (ut sane apud Aristotelem l. l. Aristoph. Vesp. 565. Plat. de Legg. IX. p. 875 aliisque locis exstat), nolui tamen recipere, cum alterum quoque bene dici posse monstret Thucydid. III, 43: ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντα πρὸς ἀνευθενθύνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. Verba στάντα ἐς ταύτην τὴν ἀρχὴν (i. e. virum in hoc imperio collocatum, s. cui hoc imperium permittatur) ad eandem rationem explicanda puto, ad quam ἴζεσθαι εἰς τι, alia id genus, de quibus vid. nott. ad I, 14. III, 14. 64.

ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις] Similia de insolentia tyrannorum apud Sophocl. Oedip. Tyr. 883, monente Wessel., qui ad seqq. verba: φθόνος δὲ ἀρχῇθεν ἐμφύεται ἀνθρώπῳ haec adscripsit: „invidia insita plerisque mortalium est.“

δύο δ' ἔχων ταῦτα] sc. ὁ μόνναρχος. Mox cum recentt. edd. scripsi ὕβρι e Florent. pro vulg. ὕβρει, quod tenuit Matthiae. Ad formam κεκορημένος (i. e. repletus insolentia),

quae est Homeri atque epicorum, vid. Homer. Odys. VIII, 98. Illi. XVIII, 287. Hesiod. Opp. et D. 591. Apollon. Rhod. I, 576. Dativum similiter adstruxit Homerus Illi. VIII, 379. XIII. 831. XVII, 241.

καίτοι ἄνδρα γε τύραννον ἄφθονον ἔδεε εἶναι] i. e. *quamquam virum regia certe in potestate constitutum oportebat invidia vacare*. Ad usum vocularum καίτοι — γε, quas sequitur alterum adeo γε (ἔχοντά γε πάντα τὰ ἀγαθὰ) conf. VII, 9, 2. I, 187 et quae alia dabit Hartung Lehre v. d. Partik. etc. I. p. 404. III, Voemel. ad Demosthen. p. 526. — ἔδεε scripsi cum Bredov. pag. 373 pro vulg. ἔδει, quod retinuit Dietsch. Vid. supra III, 45. — ἄφθονος a Thom. Magist. p. 132, qui Herodoti verba affert, explicatur ὁ μὴ φθονῶν. Quae sequuntur verba: τὸ δ' ὑπεναντίον τούτου ἐς τοὺς πολίτας πέφυκε valent: *sed contrarium fere huius* (quod regem omnibus bonis instructum facere oportet) in cives fieri solet, ubi vis verbi πέφυκε in passivam prorsus transit, ut in Euripideis illis, quae Lycurgus profert contr. Leocrat. §. 100 vers. 8. αὐτόχθονες δ' ἐφύμεν.

φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι, περιουσί τε καὶ ζῶνσι] i. e. *invidet enim optimis quibusque, quod superstitibus adhuc sunt ac vivunt*: in quibus Noster consulto et cum vi quadam dixisse videtur περιουσί τε καὶ ζῶνσι, quae duo verba ad unum idemque redeunt; cf. Buttmann. ad Demosthen. Mid. p. 119. ed. sec. Quare sane non erat, quod Mehler in Mnemosyn. V. p. 66 verba τε καὶ ζῶνσι a librariis addita indeque eiicienda haberet, quae mihi quam

διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκεσθαι, ἀναρμοστώτατος δὲ πάντων ἦν τε γὰρ αὐτὸν μετρίως θαυμάζης, ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται· ἦν τε θεραπεύη τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπί. τὰ δὲ δὴ μέγιστα ἐρχομαι ἐρέων· νόμαιά τε κινεῖ πάτρια, καὶ βιάται γυναῖκας, κτείνει τε ἀκρίτους. Πλήθος δὲ ἄρχον πρῶτα

maxime videntur retinenda. — Ad ipsam sententiam confert Cr. Salust. Cat. 7, 2 (ubi vid. Gerlach.): „nam regibus boni quam mali suspectiores sunt semperque his aliena virtus formidolosa est.“

διαβολὰς δὲ ἄριστος ἐνδέκεσθαι] i. e. *calumnias vero facillime admittit*. Wytttenbach. Select. hist. pag. 350. 450 reponi vult ἄρεστος (pro ἄριστος) eo sensu: *qui lubens admittit calumnias*. Qua emendatione laud opus. Nec magis opus erit, cum Nabeto (Mnemosyn. III. p. 467) legere ῥᾶτος pro ἄριστος. Mox cum Gaisford. et Schaef. e Sancerfti libro atque Aldina exhibui ἀναρμοστώτατος, ut tyrannus indicetur minime congruus aptusve, qui cum reliquis vivat eodemque iure atque consortio gaudeat. Vulgatum ἀναρμοστώτατος tuetur Schweigh. sic vertens: *quod vero maxime omnium incongruum est*. Quem sequuntur recentt. edd. haec verba ab antecedentibus, quibuscum nos coniunximus, maiore posita distinctione, sconiungentes. Atque sic quoque haec verba attulit Sauppins ad Lycurg. contra Leocrat. pag. 95 ed. Baiter. Ad ipsam sententiam cf. Euripid. Med. 119 seqq.

ἄχθεται ἅτε θωπί] Ita cum recentt. exhibui e Sancerfti libro itemque Stobaeo haec verba l. supra l. sic referente*). Editiones veteres exhibent *θωπέαν ἡγούμενος*, libri scripti plerique *θωπέαν*, omisso verbo ἡγούμενος. Cf. Bredov. p. 28. Herodoti in usu esse ἄχθεσθαι τῇ ἀρχῇ et similia observat Wessel., ut II, 103. 175. *θῶψ* eodem interprete dicitur *assentator blandus*, ut in Philon. pag. 979 E. 1015 D. Procop. B.

Pers. II, 30. Hinc in Bekker. Anecd. pag. 190, 4. 265, 17: *θωπέα ἡ περὶ σὴ πρὸς τινὰς κολακεία* et quae plura habet Timaeus Lex. Plat. ubi vid. Ruhnken. pag. 146. Adde Scholia in Theaet. pag. 363 Bekk. et Winckelmann. in Praefat. ad Platon. de Legg. p. X. (ed. Turicens. anni 1841). Ad argumentum Wess. conferri vult Dion. Chrysost. Or. VI p. 97. — De locutione *ἐρχομαι ἐρέων* conf. nott. ad I, 5.

νόμαιά τε κινεῖ πάτρια] Haec citans Schweigh. in Lex. Her. s. v. *κινεῖν* addit: „vel potius *κινεῖ*“. E libris scriptis nihil enotatur. *κινεῖ* Bredov. p. 371 scribi quoque vult, ut III, 78 *ῶθε* (pro *ῶθει*) et *ἡπόρε* (pro *ἡπόρει*), itemque III, 69 *ποιέη* (pro *ποιῇ*) et III, 36 *ποθέη* (pro *ποθῇ*): quae omnia sic dedit Dindorf., quo cautius opinor Dietsch. vulgatum retinuit, quam et ipse satius duxi retinere in re nondum prorsus certa et ad liquidum perducta. Ad locutionem, ne plura, conf. Xenoph. Agesil. I, 37 *διὰ τὸ τὰς πολιτείας κινήθηναι*. Add. Helten. III, 4, 7 et Bergmann. ad Isocrat. Areopagit. 11, quo auctore *κινεῖν* hoc loco valet *immutare*, *abrogare*. — De locutione *βιάσθαι* s. *βιάζεσθαι γυναῖκα* (*mulieri vim inferre*) plura dabunt interprett. ad Thom. Mag. pag. 151 et Phrynich. pag. 70 seq. ed. Lobeck. Ex Herodoto conf. IV, 43 ibique allata, et VI, 137. — Ad voces *κτείνει* τε *ἀκρίτους* (i. e. *interficil indicit causā*) conf. Werfer. in Actt. phil. Monaco. I. pag. 237. Thes. Ling. Graec. I. p. 1305 ed. Dindorf.

Πλήθος δὲ ἄρχον] Haec ex Euri-

*) Genus ex Aldina Herodoti editione apud Stobaeum male receperat *θωπέαν ἡγούμενος*, sed veram lectionem, quae in prima Stobaei editione legitur, recte nunc revocavit Meineke (Vol. II. p. 289).

μὲν οὖνομα πάντων κάλλιστον ἔχει, ἰσονομίην· δεύτερα δὲ τούτων τῶν ὁ μούναρχος ποιέει οὐδέν. πάλω μὲν ἀρχὰς ἄρχει, ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν ἔχει, βουλευματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. Τίθεμαι ὧν γνώμην, μετέντας ἡμέας μούναρχήν

pidis Medea 119—130 fluxisse videri monet Wyttēb. Selectt. hist. pag. 357, quem eundem ad Cicer. De nat. deor. I, 44 conferri vult Cr. Ad verba πρῶτα μὲν — δεύτερα δὲ conf. Werfer. I. I. pag. 254. Herod. III, 48.

[ἰσονομίην] Quod olim apud Stobaeum I. I. legebatur ἰσοιμίην, id meliori ἰσονομίην nunc cessit, quod recte exhibuit Meineke. Tu conf. Herod. III, 83. 142. V, 37. Nam, ut recte monuit Wessel., in populari statu laudatur iuris inter omnes aequabilitas. Idem citat Euripid. Suppl. 433. Hyperid. apud Rutil. Lupum II. §. 2 (ubi Ruhnck. comparat Salust. Catil. 9) Liv. II, 3 et Valcken. ad Euripid. Phoeniss. 541. Tu add. Aristotel. Polit. IV, 4. §. 2 ed. Schneid. et Cicer. De rep. I, 31. Quae iuris aequabilitas cum eo potissimum referatur, ut cuique civi, quando de rebus publicis agatur, in concione animi sensa libere proferre liceat, accedit inde illa quidem ad ἰσηγορίαν, utraque autem maxime pertinet ad popularem imperii statum sive democratiam. Vid. C. Fr. Hermann. Lehrbuch der Griech. Staatsalterth. §. 66, potissimum not. I. et 5 et conf. etiam Grote: History of Greece IV p. 238. Inde Maeandrius, Samiorum tyrannus, depositurus tyrannidem suae fidei a Polycrate commissam Samiis proponit ἰσονομίην, teste Herodoto III, 142, ubi inter alia loquitur haec: ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεῖς ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω, et deinde: — τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν περικείμεν, quod ad idem redit.

πάλω μὲν ἀρχὰς ἄρχει] i. e. sorte gerit magistratus: quatenus sc., qui magistratus gerunt, sorte eliguntur inter cives eos, qui examine ante instituto satis fuerint probati, id quod, teste Aristotele in Polit. IV, 7. §. 3 Schneid., pro maximo libertatis indicio per Graeciae civitates

liberas habebatur. Ac satis notum est, Athenis potissimum omnes fere magistratus sic sorte fuisse delatos in eoque ipso valde sibi placuisse populum. Aliis locis idem obtinuisse patet ex Tittmann. Darstell. der Griechisch. Staatsverf. pag. 538 coll. pag. 308—314, ubi singulos magistratus, sorte Athenis electos, recenset. Tu vid. potissimum C. Fr. Hermann. I. I. §. 67, 4. et §. 148 ed. quart. Cr. confert Harenbergel: De tribun. plebis institutione, Trai. ad Rhen. 1820 pag. 2. — Ad ipsam locutionem πάλω — ἄρχει conf. allata a Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Sept. c. Theb. 55.

ὑπεύθυνον δὲ ἀρχὴν ἔχει] Constituebant haec vel certe constituere putabantur naturam reipublicae liberae apud Graecos, ut magistratus singuli muneris rationem populo redderent. Quod Athenis imprimis valuisse nemo est, qui nesciat. — Plurima hanc in rem Tittmann. I. I. pag. 324 seq. et C. Fr. Hermann. I. I. Hinc rex s. tyrannus ἀνεύθυνος, vide supra nott.

βουλευματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει] In Graeciae civitatibus liberis omnia ad populum eiusque conciones relata indeque unice suspensa fuisse, ita ut liber populus in concione de omnibus, quae ad civitatem, ad regiminis formam, ad iudicia, alia pertinerent, summo loco decerneret, neminem fugit. Vid. C. Fr. Hermann. I. I. et Tittmann. I. I. p. 144 seq. ibiq. Demosthen. in Neaer. p. 1375 ὁ γὰρ δῆμος ὁ Ἀθηναίων κυριώτατος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπάντων καὶ ἔξω αὐτῶν ποιεῖν ὅτι αὐτὸν βούληται κ. τ. λ. Quare Cicer. De republ. I, 27: „Athenienses quibusdam temporibus sublato Areopago nihil nisi populi scitis agebant.“ Athenas autem atque Atheniensium rempublicam in Herodoteis potissimum respicienda esse, vix moniti opus.

ἦθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἐνὶ τὰ πάντα. Ὅτάνης μὲν
 ὑπὲρ τὴν γνώμην ἐσέφερε. Μεγάβυζος δὲ ὀλιγαρχίῃ ἐκέ- 81
 'πιτράπειν, λέγων τάδε· Τὰ μὲν Ὅτάνης εἶπε, τυραννίδι
 ν, λελέχθω καὶ μοι ταῦτα· τὰ δ' ἐς τὸ πλῆθος ἄνωγε φέ-
 ρο κράτος, γνώμης τῆς ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ
 οὐ οὐδὲν ἐστὶ ἀσυνετώτερον οὐδὲ ὑβριστότερον· καὶ τοι
 νῦν ὕβριν φεύγοντας ἄνδρας ἐς δῆμον ἀκολάστου ὕβριν
 ν ἐστὶ οὐδαμῶς ἀνασχετόν. ὁ μὲν γὰρ, εἴ τι ποιέει,
 κῶν ποιέει, τῷ δὲ οὐ γινώσκειν ἐνι. κῶς γὰρ ἂν γι-
 ν, ὅς οὔτ' ἐδιδάχθη, οὔτε οἶδε καλὸν οὐδὲν οὐδ' οἰκήτον,

ἡθός ἀέξειν] i. e. multitudi-
 . multitudinis imperium) au-
 multitudini imperium ac potesta-
 tem permittere s. democratiam
 are. Ipsa vox ἀέξειν ex Ho-
 qui saepius ea utitur *nutrien-*
lendi indeque *augendi* signifi-
 e (Odys. IX, 111. XIII, 360.
 72. III. VI, 201. XII, 214) de-
 a videtur.

ἂρ τῷ πολλῷ ἐνὶ τὰ πάντα]
 ad Anaxagorae philosophi
 ptum (ἐν παντὶ παντὸς μοῖρα
 πλὴν νόου) spectare arbitri-
 . Schorn. in fragm. Anaxag.
 . 1829) pag. 24. Add. Schau-
 id Anaxag. pag. 74. 90. 99 seq.

(CAP. LXXXI.

αρχίῃ — ἐπιτράπειν] sc. τὰ
 ατα (imperium, rerum summam
 lere, tribuere), quod ipsum ad-
 invenio VI, 26. Conf. praeter-
 120. I, 64. IV, 202. VII, 52. —
 ticipio praesentis παύων (abo-
) voluntatis et conatus notio-
 nesse recte monuit Kuehner.
 r. §. 438, 2.

ἦ' ἐς τὸ πλῆθος κ. τ. λ.] i. e.
 vero ad multitudinem summam im-
 i deferri iussit: scripsit Noster
 ad antecedentia τὰ μὲν respi-
 , ad quam structuram perti-
 ea, quae attulit Matthiae Gr.
 478. Verba seqq. γνώμης τῆς
 ης ἡμάρτηκε illustravit aliquot
 similibus apposis Wytten-
 ad Plut. Moral. I. pag. 99, a
 udatus. Indicatur autem aber-
 i sententia proposita, de qua de-

liberetur, cui obtemperetur. Mox scri-
 psi cum recent. edd. ἀσυνετώτερον
 pro ἀξυνετώτερον, vid. Bredov. p.
 124, qui conferri vult I, 185. II, 57;
 itemque dedi ὑβριστότερον e Mediceo
 aliisque libris pro ὑβριστικώτε-
 ρον, quod retinuit Florentinus liber.
 Ad ipsam sententiam conf. VII,
 150, ubi δῆμος συνολίκεμα ἀχαρι-
 τώτατον.

ἐς δῆμον ἀκολάστου ὕβριν κ. τ.
 λ.] δῆμον de plebe s. populi multi-
 tudine Noster intellexit, ut antea
 τὸ πλῆθος. Tu hisce adhibe Plato-
 nica in Polit. VIII, 13 seqq. et Ci-
 ceroniana De rep. I, 43 seq. coll.
 Aristotel. Polit. IV, 4. §. 4 μόνναρ-
 χος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται σύνθετος
 εἰς ἐκ πολλῶν κ. τ. λ. — πεσείν pro
 πεσέειν scripsi iubente Bredov. p.
 327. Conf. I, 32. II, 141. III, 53.
 120.

τῷ δὲ οὐ γινώσκειν ἐνι] Similia
 quaedam de plebis inscitia rerum
 administrandarum citat Wesseling.
 ex Eurip. Suppl. 417. Aeschin. Dial.
 III, 17. Eodemque Pythagoricorum
 sententiam, φαῦλος γὰρ κριτὴς
 παντὸς καλοῦ πράγματος ὄχλος, spe-
 ctare monet Krische De societatis a
 Pythagor. cond. scopo politico p. 81.
 Addere quoque licet Taciti illud
 (Annal. I, 20): „nihil in vulgo mo-
 dicum.“

ὅς οὔτ' ἐδιδάχθη, οὔτε οἶδε κα-
 λὸν οὐδὲν, οὐδ' οἰκήτον] i. e. qui
 nec didicerit, nec novit honestum
 quidquam, neque conveniens. Valcken.
 interpretatur: qui nihil pulcri hone-
 stique novit aut ab aliis edoctus, aut a

ὥσθ' ἔμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνευ νόου, χειμάρρῳ ποταμῷ ἔκελος; Δῆμῳ μὲν νυν, οἱ Πέρσῃσι κακὸν νοέουσιν, οὗτοι χράσθων. ἡμεῖς δὲ, ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες ὁμίλῃν, τούτοις περιθέωμεν τὸ κράτος· ἐν γὰρ δὴ τούτοις καὶ αὐτοὶ ἐνεσόμεθα. ἀρίστων δὲ ἀνδρῶν οἶκός ἄριστα βουλευόμενα γίνεσθαι.

se ipse, quod sui proprium, ita ut verba oide οὐδὲν οἰκίον idem valeant atque οὐδὲν οἶδεν οἰκοθεν, id est ἐξ αὐτοῦ. Et plures attulit vir doctus locos, in quibus sibi opposantur verba εἰδέναι sive νοῆσαι et διδασθῆναι. Equidem, qui in huius loci interpretatione Schweigh. secutus sum, malim cum Coraë οἰκίον h. l. eo sensu accipere, quo alias καθήκον, κρέπον ((honestum, conveniens), ita ut significatione non valde recedat ab antecedenti καλόν, cuius ipsius ampliandae causa haud scio an additum omnino videatur. Praeter Isocratis locos a Coraë alatos vid. Schweigh. Ilex. Polyb. p. 401. Dietsch. (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. XVIII. p. 409) mavult intelligere id quod rei publicae conducit. Neque igitur opus pro οἰκίον reponere ὀνήτιον, ut proponit Eldikius. Valckenario assensus est Hoffmeister: Sittlich-relig. Lebensansicht des Herodot. p. 87. — De negandi particulis in hac sententia consulto auctis apte monuit Nitzsch. ad Homer. Odys. IX, 215. Respondet autem particulae οὐτε sequens te eo modo, quo in aliis locis ad VI, 1. excitatis.

ὥσθ' ἔμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνευ νόου] i. e. „qui deproperet negotia cum impetu sine mente irruens“, de plebe, quae in res publicas tractandas si inciderit, omnia propere transigi temereque confici velit. Hic enim cogitandum de temeritate concionum Graecarum et oratorum impetu temerario, ut dudum monuit Valcken. Tu conf. etiam Grote: History of Greece IV. pag. 506.

χειμάρρῳ ἔκελος] Pro ἔκελος Florent. liber εἰκελος, quod reiiciendum esse docet Bredov. p. 169. Conf. II, 12, ubi equidem reliqui προσεικέλην ab omnibus libris alla-

tum, haud scio an mutandum in προσεικέλην, quam formam revocavi quoque III, 110. IV, 61. 177. Caeterum frequens haec imago apud veteres reperitur. Vid. Homer. II, 11, 144. V, 88. Alia ad h. l. attulit Valcken. Sophocl. Antig. 727. Cicero pro Planc. 4. 6; pro Muraen. 17; pro Milon. 2; de provinc. consull. 16. Demosthen. contr. Aesch. fals. leg. pag. 383 Reisk., quem locum, eodem monente Valcken., multi post imitando expresserunt. — „Proclum si audias, hic vulgi magis imperium describi dicas quam populi. Ita enim ille in Platon. Alcib. pr. 18. p. 57: 'Ο μὲν γὰρ δήμος ἐστὶ πρὸς ἐσθὺν τὸ συνδεόμενον· ὁ δὲ ὄχλος διεσπασμένον κληῖδος· ὅθεν δὴ καὶ ἐν ταῖς πολιτείαις διαφέρειν λέγουσι τὴν ὀλοκρατίαν τῆς δημοκρατίας· ἐστὶ γὰρ ἡ μὲν ἀτακτος καὶ παρανομος καὶ κλημμελής, ἡ δὲ ὑπὸ τῶν νόμων τεταγμένη. Ubi plura adposui in imo margine.“ Cr.

Δῆμῳ μὲν νυν, οἱ Πέρσῃσι κ. τ. λ.] Haud aliter fere Fabricius, Cineam de Epicuri doctrina disserentem audiens, „Utinam“, inquit, „taliam curent, qui hostes sint populi Romani, Pyrrhus ac Samnites.“ Vid. Plutarch. Pyrrh. 20. — Ad formam χράσθων conf. Bredov. p. 379 et 337 et ad περιθέωμεν eundem p. 394. Ipsius verbi significationem attigimus ad I, 129, quam ad vestes, arma, alia id genus proprie spectantem, deinde latius patentem et ad alias quasvis res tractatam iam novit Homerus Odys. III, 205: αἱ γὰρ ἐμοὶ τοσσῆνδε θεοὶ δύνανται περιθεῖν, ubi conf. ab Ameisio nott. — In fine cap. cum recentt. edd. scripsi οἶκός pro εἰκός. ἀρίστους Noster dixit ad id simul respiciens, quod principes s. primores civitatis, nobili genere nati, optimates a Graecis sic nominari solent; cf. modo V, 29.

ἡξος μὲν δὴ ταύτην γνώμην ἐσέφερε. Τρίτος δὲ Δα-82
ἱπεδείκνυτο γνώμην λέγων· Ἐμοὶ δὲ, τὰ μὲν εἶπε Με-
ς ἐς τὸ πλήθος ἔχοντα, δοκέει ὀρθῶς λέξαι, τὰ δ' ἐς ὀλι-
γὸν οὐκ ὀρθῶς. Τριῶν γὰρ προκειμένων, καὶ πάντων τῶν
ἐρίστων ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου καὶ ὀλιγαρχίης καὶ
ρχου, πολλῶ τοῦτο προέχειν λέγω. ἀνδρὸς γὰρ ἐνὸς τοῦ
οὐδὲν ἄμεινον ἂν φανείη· γνώμη γὰρ τοιαύτη χρεώ-
ἐπιτροπεύοι ἂν ἀμωμήτως τοῦ πλήθους, σιγῶτό τε ἂν
ύματα ἐπὶ δυσμενέας ἀνδρας οὕτω μάλιστα. ἐν δὲ ὀλι-
γῇ πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ κοινὸν ἐχθεα ἰδια
φιλέει ἐγγίνεσθαι. αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κο-
ος εἶναι γνώμησί τε νικᾶν, ἐς ἐχθεα μεγάλα ἀλλήλοισι
ονται, ἐξ ὧν στάσιες ἐγγίνονται, ἐκ δὲ τῶν στασιῶν φό-
κ δὲ τοῦ φόνου ἀπέβη ἐς μουναρχίην· καὶ ἐν τούτῳ διέ-
ῶσφ ἐστὶ τοῦτο ἄριστον. Δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύ-
νῃ οὐ κακότητα ἐγγίνεσθαι. κακότητος τοίνυν ἐγγινομέ-
τα κοινὰ ἐχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεται τοῖσι κακοῖσι, φιλίας

CAP. LXXXII.

ος δὲ Δαρειὸς κ. τ. λ.] Quae
tur, exscripsit Stobaeus Tit.
, 24. p. 325 s. p. 300 T. II
Ad locutionem ἀπεδείκνυτο
cf. nott. ad I, 170. Ad
ἐς τὸ πλήθος ἔχοντα conf.
III, 16 fin. et Kuehner. Gr.
92, α. — In seqq. verba καὶ
τῶν λέγω ἀρίστων ἐόντων
et si omnium eorum (trium),
αὶ, quodque (in suo genere)
sit s. habeatur; de vi vocis
cf. I, 50. III, 18 ibique nott.
φ τοῦτο προέχειν λέγω] τοῦτο
μουναρχον εἶναι s. τὴν μουν-
ν, vid. Kuehner Gr. Gr. §.
κ. 2. Haud aliter fere paulo
καὶ ἐν τούτῳ διέδεξε, ὅσφ
ἔστο ἄριστον. — ἐνὸς τοῦ
nott. edd. reposui pro mendo-
τον. Mehlerum si sequamur
mosyn. V. p. 71. 72, scriben-
it: ἀρχοντος γὰρ ἐνὸς τοῦ
ant ἀνδρὸς γὰρ ἐνὸς τοῦ
ἀρχοντος. Mihi neutro
se videtur. Ad verba ἂν φα-
nf. Werfer. Actt. philoll. Mo-
p. 255. Verba seqq.: ἐν δὲ
γῇ πολλοῖσι ἀρετὴν κ. τ. λ.

valent: in paucorum potestate, ubi
plures virtutem ad res publicas tractan-
das afferunt eandemque exercent, in-
ter hos inimicitiae privatae eaeque vali-
dae exsistere solent. Similem fere sen-
tentiam invenias expressam in Iso-
cratis Panegy. §. 79. — Ad locutio-
nem αὐτὸς ἕκαστος (unusquisque ipse
s. solus) Wessel. laudat Herod. VIII,
10. 123, Aeneam Tact. 4. Tu add. V,
78. VII, 19. Sequitur verbum in nu-
mero plurali (ἀπικινέονται), haud ali-
ter atque III, 150. 158, ubi conf. nott.

ἀπέβη ἐς μουναρχίην] sc. τὰ πρή-
γματα s. τὸ κράτος, conf. Kuehner.
Gr. Gr. §. 413, 3, qui idem §. 392, α.
fin. consulendus aὖ διέδεξε; vid.
etiam nott. ad V, 124. In utroque
autem aoristo (ἀπέβη et διέδεξε)
significationem eius, quod fieri ple-
rumque soleat, inesse, monere vix
opus. Conf. Herod. I, 194 ibique
nott. Ad ipsam rem faciunt loci ge-
mini, quos excitavit C. Fr. Hermann.
Lehrb. d. Griechisch. Staatsalterth.
§. 63. not. 3 seqq. ed quart. — In
proxime seqq. ἀδύνατα μὴ οὐ κακό-
τητα ἐγγίνεσθαι conf. ad voc. ἀδύ-
νατα I, 91 et ob usum particularum
μὴ οὐ Kuehner Gr. Gr. §. 718, 2, c.

δὲ ἰσχυραί· οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ κοινὰ συγκύψαντες ποιεῦσι. τοῦτο δὲ τοιοῦτο γίνεται. ἐς ὃ ἂν προστάς τις τοῦ δήμου τοὺς τοιοῦτους παύσῃ. ἐκ δὲ αὐτῶν θαυμάζεται οὗτος δὴ ὑπὸ τοῦ δήμου, θαυμαζόμενος δὲ ἂν ὧν ἐφάνη μόνναρχος εἶναι· καὶ ἐν τοῖς τοῖς δηλοῖ καὶ οὗτος. ὥς ἡ μουνναρχία κράτιστον. Ἐνὶ δὲ ἐπεὶ πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν, κόθεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίῃ ἐγένετο, καὶ τεῦ δόντος; κότερα παρὰ δήμου ἢ ὀλιγαρχίης ἢ μουνάρχου; Ἐχὼ τοίνυν γνώμην. ἡμέας ἐλευθερωθέντας διὰ ἓνα ἄνδρα τὸ τοιοῦτο περιστέλλειν. χωρὶς τε τούτου πατρίους νόμους μὴ λυεῖν ἔχοντας εὖ· οὐ γὰρ ἄμεινον.

- 83 Γνώμαι μὲν δὴ τρεῖς αὐταὶ προεκέατο, οἱ δὲ τέσσερες τῶν ἐπὶ ἄνδρων προσέθεντο ταύτη. Ὡς δὲ ἐσώθη τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάνης, Πέρσῃσι ἰσονομίην σπεύδων ποιῆσαι. ἔλεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε· Ἄνδρες στασιῶται, δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι δεῖ ἓνα γέ τινα ἡμέων βασιλεῖα γενέσθαι. ἤτοι κλήρω γε λαχόντα, ἢ ἐπι-

συγκύψαντες ποιεῦσι] i. e. in idem incumbentes et consentientes faciunt. Ita Wesseling., qui συγκύψαντες restituit pro mendoso συγκύψαντες, laudans Herod. VII, 145. Aristoph. Eqq. 850. Quae probans Wyttenb. in Selectt. hist. p. 357. 451, addit: Synes. Epist. 136. p. 273 A. et Lucian. Bis accus. II. p. 796. Add. Dionys. Antiqu. Romm. VI, 58. Quae Bekkerus eumque secutus Dindorf. post haec verba addi volunt τὰ ποιεῦσι (cf. I, 39. II, 49. III, 16 etc.), a libris scriptis omnibus atque a Stobaeo absunt neque omnino necessaria videntur; itaque omisi cum Dietrichio et Bredovio pag. 30. — In seqq. ad ἐς ὃ ἂν — παύσῃ conf. I, 93 ibique nott.

ἐκ δὲ αὐτῶν θαυμάζεται] In his constituendis Schweigh. et Gaisf. secutus sum. Neque aliter ediderunt Dindorf. et Dietsch. Valcken. pro ἐκ δὲ αὐτῶν maluit ἐκ δὲ αὐτῶνδε (postea), quod receperunt Reiz. et Matth. — Ad verba seqq. ἐνὶ δὲ ἐπεὶ — εἰπεῖν conf. Herodot. VII, 10, 3 et quae plura similia affert Frotscher. ad Anonymi oration. funebris. pag. 50. — In seqq. διὰ ἓνα ἄνδρα redde: unius viri operâ, ut VI, 38. VII, 165.

τὸ τοιοῦτο περιστέλλειν] τὸ τοι-

οῦτο, intelligit imperium a. dominatum unius viri a. regium, respiciens ad proxime antecedens ἓνα ἄνδρα indeque etiam articulum addens voci τοῦτο, de quo articulo addito conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 488, b. De verbi περιστέλλειν notione conf. I, 98. II, 147. III, 31. χωρὶς τούτου est: praeterea. Ad verba οὐ γὰρ ἄμεινον cf. I, 187. III, 71 ibique nott. De vocula εὖ (ἔχοντας εὖ) in fine posita plura dabimus ad V, 27.

CAP. LXXXIII.

Ἄνδρες στασιῶται] Minime seditiosos intellige viros, sed qui eiusdem erant factionis a. τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς στάσεως. Monuit Larcher. De voce ἄνδρες in allocutione adiecta conf. Lobeck. ad Sophocli. Aiac. 1154. p. 452 ed. alt. Ad ἰσονομίην conf. nott. ad III, 80. Ad ἐς μέσον conf. nott. ad III, 62 et quod mox in fine cap. legitur: ἐκ τοῦ μέσου κατήσθαι. — In seqq. ad usum voculae γὰρ initio sermonis conf. allata ad III, 63.

κλήρω γε λαχόντα] i. e. sorte lectum, adeptum. Qui λαχόντα primas recepit pro λαχόντων Wesselingius haec excitavit similia: Aeschyl. S. c. Th. 55. [57, ubi cf. Blomfield in Glossario] 128. Eumen. 33. Herod. IV, 94. Phil. Const. Princip. p. 722.

τρεφάντων τῷ Περσέων πλήθει τὸν ἄν ἐκεῖνο ἔλγεται, ἢ ἄλλη
τινὶ μηχανῇ· ἐγὼ μὲν νῦν ὑμῖν οὐκ ἐναγωνιεύμαι· οὔτε γὰρ
ἄρχειν οὔτε ἄρχεσθαι ἐθέλω. ἐπὶ τούτῳ δὲ ὑπεξίσταμαι τῆς ἀρ-
χῆς, ἐπ' ᾧ τε ὑπ' οὔδενός ὑμέων ἄρξομαι, οὔτε αὐτὸς ἐγὼ,
οὔτε οἱ ἅπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι. Τούτου εἰκαντος ταῦτα, ὥς
συνεχώρουν οἱ ἔξ ἐπὶ τούτοις, οὗτος μὲν δὴ σφι οὐκ ἐνηγωνί-
241 ζετο, ἀλλ' ἐκ τοῦ μέσου κατήστο. Καὶ νῦν αὕτη ἡ οἰκίη διατε-
λέει μούνη ἐλευθέρα ἐοῦσα Περσέων, καὶ ἄρχεται τὸσαῦτα ὅσα
αὐτῇ θέλει, νόμους οὐκ ὑπερβαίνουσα τοὺς Περσέων. Οἱ δὲ 84
λοιποὶ τῶν ἐπὶ ἐβουλευόντο, ὥς βασιλέα δικαιοτάτα στήσου-
ται· καὶ σφι ἔδοξε, Ὅτάνη μὲν καὶ τοῖσι ἀπὸ Ὅτάνεω αἰεὶ γι-
νομένοις, ἦν ἐς ἄλλον τινὰ τῶν ἐπὶ ἐλθῇ ἢ βασιλεῖ, ἐξαι-
ρετα δίδοσθαι ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ἑτεος ἐκάστου καὶ τὴν πᾶσαν

Tu vid. nott. ad III, 128. Inde πάλ-
λον ἐκνῶσα de se dixit Darius ad
regnum evectus apud Aeschyl. Pers.
781. — Ad ἐπιτρεφάντων mente rep-
et. ἡμέων ex antecedentibus. —
τὸν ἄν ἐκεῖνο ἔλγεται cum recentt.
edd. revocavi e libris scriptis in hac
lectione fere consentientibus; vulgo:
τὸν ἄν ἐκεῖνοι ἔλονται, quod libro-
rum scriptorum auctoritate carere
videtur. — Locutionem ἢ ἄλλη τινὶ
μηχανῇ Wesseling. comparat cum
ea dicendi formula, quae apud Ly-
siam occurrit: μήτε τέχνη μήτε μη-
χανῇ μηδεμίᾳ. Tu vid. Lysiae orat.
in Agorat. §. 95. pag. 512 Reisk.

ἐπὶ τούτῳ δὲ — ἐπ' ᾧ] Cf. III, 48.
— Mox reposui κατήστο, ut I, 45,
ubi cf. nott. Dictionem ipsam ἐκ
τοῦ μέσου κατήσθαι Wessel. inter-
pretatur: e medio secedere, neutra-
rum esse partium. Conf. IV, 118.
VIII, 22. 73. ἄρξομαι (ut nullius
vestrum imperio subiectus sim s. pa-
ream), ut mox ἄρξομαι, eodem fere
sensu passivo VII, 159 fin. 163. Conf.
Kuehner. Gr. Gr. §. 399 et quos lo-
cos affert Burges Prolegg. Thucyd.
p. 139, in quibus ἄρχειν et ἄρχεσθαι
similem in modum sibi opponuntur.
Cf. etiam nott. ad III, 132. Ad
structuram locutionis ἐπ' ᾧ τε se-
quente futuro indicativi consul. eun-
dem Kuehner. §. 828, ubi apte lau-
dat Herod. VI, 65. VII, 153. Conf.
etiam supra I, 22 ibique nott.

HERODOT. II.

CAP. LXXXIV.

ἐσθῆτά τε Μηδικὴν] *Medicam ve-*
stem Acanthis honoris causa datam
Noster scribit VII, 116. Nec aliam
esse putem *Persicam vestem*, quam
Cilicum regulo honoris causa tribuit
Cyrus minor natu ap. Xenoph. Anab.
I, 2. §. 27 coll. Aelian. V. H. I, 22
fin. Intelligitur enim *Medica stola*,
quae dicitur, longa ad talos usque
pertinens, vestis sinuosa et complica-
ta, e serico confecta (ut scribit
Procop. b. Pers. I, 20) et a Per-
sis, postquam rerum potiti erant,
recepta, ita ut et rex ipse et prin-
cipes Persarum et quotquot alii viri
illustres hoc munere honoris pleno
ornarentur a rege, illā solemniter
uterentur. Pertinet huc, opinor, He-
rodot. I, 135, ubi *Medicam vestem*
Persas assumpsisse scribit; id quod
de Persarum primoribus potissi-
mum, meo quidem iudicio, erit in-
telligendum. Nec alio spectat Cyri
maioris edictum in Cyrop. VIII, 1,
40. 3, 1. Quod vero singulis viris
tale vestimentum honoris causa a
rege tribuitur, id plane congruit cum
recentiorum Persarum more, apud
quos singulis viris sive primoribus
in honorem tale vestimentum, quod
Castan s. *Calai* vocant, a rege con-
cedi solet. Neque huc non spectat,
quod Mohammedes incolis urbis Ai-
lat in Arabia vestem dedisse fer-

δωρεὴν, ἣ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τιμωτάτῃ. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβουλεύσαντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα καὶ συνέστησε αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρετα, τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλεύσαντο· παριέναι ἐς τὰ βασιλῆα πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἐπὶ ἅνεν ἐσαγγελέος, ἦν μὴ τυχάνῃ εὖδων μετὰ γυναικὸς βασιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι

tur, teste I. de Hammer in Wiener Jahrb. LXVI. p. 24 seq. Pertinuerunt autem talia haud dubie ad munera illa maxime honorata, de quibus III, 100 et VII, 8 fin. Adhuc in monumentis Persepolitans conspiciuntur in lapide incisi viri sive Medi sive Persae, hac stola induti ampla et maxime plicata, eaque ipsa discreti ab aliis inferioris conditionis hominibus, qui aliam vestem gestant. Vid. Heeren. Ideen I, l. pag. 214 seq. et Mongez. Mém. de l'Institut. IV. p. 89 seqq. una cum tabula adiecta. — In antecedentibus verbis ad structuram ὥς — στήσονται conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 816, a. Ipsum verbum ἵσταναι in rege constitnendo s. creando usitatum iam supra notavimus ad I, 97 coll. V, 42, notavitque Musgravinus ad Sophocl. Antig. 692 coll. Oedip. R. 940. Eodem fere sensu καθίσταναι alii dixerunt scriptores: vid. Voemel. ad Demosthen. Olynth. III. p. 382.

[ἐβουλεύσαντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα] Revocavi cum recentt. add. ἐβουλεύσαντο et hoc loco et paulo inferius (τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλεύσαντο et ἐβουλεύσαντο τοιούτῃ) pro vulg. ἐβούλευσαν, cuius hic locus nullus esse videtur; sed consulto retinui ἐβούλευσε, de Otane quod recte dicitur; vid. nott. ad I, 73 et conf. Bredov. p. 24. Verum iam viderant Valckenar. (qui interpretatur: *re inter se deliberata constituerunt*). Wesseling. et Matthiac. — Neque in iis, quae Otani, neque in iis, quae caeteris conceduntur privilegia, commemoratur id, quod Plutarch. II. p. 820 D. affert: septem Persarum principibus, qui magum interfecerant, concessum esse εἰς τὸν πρόσθεν τῆς κεφαλῆς τὴν τιὰραν φορεῖν· τοῦτο γὰρ ἐποιήσαντο σύμβολον χωροῦντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. De tiara

Persarum conf. nott. ad I, 132 et III, 12.

[ἅνεν ἐσαγγελέος] Conf. I, 114 ibiq. nott. Cr. ad h. l. excitat: „Wesseling. ad Diodor. Sicul. XVI, 47. p. 118. Sainte-Croix Examen critiq. des histor. d'Alexandr. pag. 39 et Coraëm ad Heliodor. Aethiop. X in Animadverss. pag. 348. — Perquam similia his sunt, quae Lucian. De Syr. dea §. 25. Vol. III. p. 525 ed. Iacob. habet, ubi rex ad Combabum: ἀπέξαι δὲ παρ' ἡμέας ἅνεν ἐσαγγελέος οὐδέ τις ἀπέρεξε σε ἡμετέρος ὄφιος, οὐδ' ἦν γυναικὶ ἀμα εὐνάσσομαι.

γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι] Nam praeter pellices, quas multas habuere Persarum reges, suas quique habebant uxores legitimas, quibus nati soli ad successionem idonei essent. Vid. I, 135 ibiq. nott. Brissan. de reg. Perss. princip. I, 100 seq. — In universum quod attinet ad ea privilegia, quae h. l. septem coniurati sibi ac posteris suis in omne tempus constituisse dicuntur, antequam regem e suorum ipsorum numero eligerent, tenendum est, hos coniuratos, ut in Excurs. ad III, 70 exposuimus, ex Achaemenidarum tribu fuisse, ἐνθεν οἱ βασιλεῖς οἱ Περσῶν γεγόνασι, ut Noster scribit I, 125 (ubi vid. nott.), regia igitur stirpe et ipsos prognatos adeoque inter primores s. principes Persarum referri solitos et ad rerum publicarum curam regnique administrationem cum rege summo participandam vocatos: ac narrat Theophylactus Hist. III, 18, vel apud eos Persas, qui sexto post Chr. n. saeculo cum Byzantinis imperatoribus bella gesserunt, antiqua lege, quae ab ipso Dario Hystaspis f. condita fertur, rerum gravissimarum et illustrissimarum administrationem septem tribubus s. familiis sortito distributam

ἄλλοθεν τῷ βασιλεῖ ἢ ἐκ τῶν συνεπαναστάντων. περὶ δὲ τῆς βασιλεῖς ἐβουλευσάντο τοῖονδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπανκτίλλοντος πρώτος φθέρῃται ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτῶν ἐπιβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιληίην.

Δαρείῳ δὲ ἦν ἵπποκόμος, ἀνὴρ σοφός, τῷ οὐνομα ἦν Οἰ-85

esse. Quo eodem spectare arbitror, quod Mithridates Ponti rex genus suum ad unum ex his septem coniuratis retulisse dicitur apud Polyb. V, 43. §. 1, et quod Cappadociae reges se posteros forebant Anaphae (i. e. Otanis), unius e septem illis coniuratis, cui inde Cappadociae regnum tributum fuerit, ὥστε μὴ τολεῖν φόρους Πέρσαις, ut tradit Diodor. Sic. XXXI, 28.

ὅτεν ἂν ὁ ἵππος] „Augurii ex equis capti apud Graecos exemplum vid. ap. Hom. Hymn. in Apoll. 231 seq. ibique Boettiger. in Matthiae Animadvers. in Hymn. Homer. p. 157 seq.“ Cr. Wesseling. observat, videri Persas matutinum legisse tempus, quod solem orientem venerantur, coll. Procop. b. P. I, 3. Tu vid. Herodot. VII, 123 ibique nott. — Caeterum in his enarrandis consentit Ctesias cum Herodoto. Ita enim ille Pers. Excerptt. §. 15: βασιλεῖς δὲ τῶν ἐπὶ ὁ Δαρείος, τοῦ ἵππου, καθὰ συνέπειτο ἀλλήλοις, πρώτου μηχανῇ τινι καὶ τέχνῃ, ἐπειδὴ ὁ ἡλῖος πρὸς ἀνατολὰς ἐγένετο, χρηματίζαντος. Ac postea haud pauci huius rei mentionem fecerunt usque ad Michaëlem Choniata, qui in allocutione Isaaci Angeli §. 43 (Tubing. 1847. ed. Tafel) eiusdem meminit. In Bisutana inscriptione nihil prorsus de hoc Persarum consilio augurioque ex equi hinnitu capto traditur: neque etiam in aliis inscriptionibus Persicis tale quid commemorari invenimus; quod enim in una Persepolitana inscriptione equum, cuius ope Darius ad regnum evectus sit, significari existimavit Lassen (Zeitschrift z. Kunde d. Morgenl. VI, p. 19 seqq. 23 seqq.), parum recte hoc fieri docuit Holtsmann. (Beiträge z. Erklärung der Persisch. Keilinschrift. pag. 31 seqq.). — „Respexerunt hunc et similes locos, qui de

vocibus animalium praecepta consignerunt Grammatici, qui fere: ἵππων χρηματίζευν. Vid. Ammon. III, 18. p. 228 Valcken., Tittmanni Praef. ad Zonarae Lex. p. XIII, et quos alios laudavi in Meletemm. e discipl. antiq. I. p. 10 seqq. Olympiodorus in Platonis Alcib. pr. pag. 46: αὐτὸς (Δαρείος) διὰ χρηματισμοῦ τοῦ ἵππου ἐκτίθετο τὴν ἀρχὴν, ubi Herodotum laudat.“ Cr. — De equis soli sacris conf. I, 189 ibiq. nott. Ac sponte in mentem venit Taciti in German. 10. §. 6, ubi de Germanis scribit, qui equorum candidorum „hinnitus ac fremitus observant: nec ulli auspicio maior fides non solum apud plebem, sed apud proceres, apud sacerdotes etc.“, ubi conf. interpretes atque Iacob. Grimm: Deutsche Mythologie p. 624 seqq. ed. sec., qui alia quoque attulit, unde intelligimus maioribus nostris equorum hinnitus admodum faustos visos esse pugnam ingressuris. Cr. addit Delium in: Nachträge zu Sulzers Theorie d. schön. Künste u. Wissenschaft. Vol. VI. p. 280.

φθέρῃται] „Vox propria de animalium voce naturali. Vid. Heyn. ad Iliad. XIX, 407. Observv. T. VII. pag. 699.“ Cr. Sic de canum latratu apud Apollon. Rhod. III, 1217. Apud Herodotum de hinnitu accipiendam esse vocem, vel ex cap. 87 patet.

CAP. LXXXV.

Δαρείῳ δὲ ἦν ἵπποκόμος] i. e. equiso, equorum magister s. custos, ut in Xenophont. Hellen. II, 4, 6 et Diogen. Laërt. VI, 83, ubi commemoratur Menandri fabula, quae inscribitur Ἴπποκόμος. „Differt ab ἵπποφορῷ. Vid. Platon. Polit. pag. 261 pag. 255 Bekker., annotante etiam Scholiasta ad eum locum in cod.

δωρεὴν, ἣ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τιμωτάτῃ. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβουλευσάντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα καὶ συνέστησε αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρετα, τὰδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλευσάντο· παριέναι ἐς τὰ βασιλῆα πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἐπὶ ἅνεν ἐσαγγελέος, ἦν μὴ τυχάνῃ εὖδων μετὰ γυναικὸς βασιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι

tur, teste I. de Hammer in Wiener Jahrb. LXVI. p. 24 seq. Pertinuerunt autem talia haud dubie ad munera illa maxime honorata, de quibus III, 100 et VII, 8 fin. Adhuc in monumentis Persepolitans conspiciuntur in lapide incisi viri sive Medi sive Persae, hac stola induti ampla et maxime plicata, eaque ipsa discreti ab aliis inferioris conditionis hominibus, qui aliam vestem gestant. Vid. Heeren. Ideen I, l. pag. 214 seq. et Mongez. Mém. de l'Institut. IV. p. 89 seqq. una cum tabula adiecta. — In antecedentibus verbis ad structuram ὡς — στήσονται conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 816, a. Ipsum verbum ἵσταναι in rege constitnendo s. creando usitatum iam supra notavimus ad I, 97 coll. V, 42, notavitque Musgravius ad Sophocl. Antig. 662 coll. Oedip. R. 940. Eodem fere sensu καθίσταναι alii dixerunt scriptores: vid. Voemel. ad Demosthen. Olynth. III. p. 392.

[ἐβουλευσάντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα] Revocavi cum recentt. edd. ἐβουλεύσαντο et hoc loco et paulo inferius (τὰδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλευσάντο et ἐβουλευσάντο τοιόνδε) pro vulg. ἐβούλευσαν, cuius hic locus nullus esse videtur; sed consulto retinui ἐβούλευσε, de Otane quod recte dicitur; vid. nott. ad I, 73 et conf. Bredov. p. 24. Verum iam viderant Valckenar. (qui interpretatur: *re inter se deliberata constituerunt*). Wesseling. et Matthiae. — Neque in iis, quae Otani, neque in iis, quae caeteris conceduntur privilegia, commemoratur id, quod Plutarch. II. p. 820 D. affert: septem Persarum principibus, qui magum interfecerant, concessum esse εἰς τοῦμπροσθεν τῆς κεφαλῆς τὴν τιὰραν φορεῖν· τοῦτο γὰρ ἐποιήσαντο σύμβολον ζωοῦντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. De tiara

Persarum conf. nott. ad I, 132 et III, 12.

[ἅνεν ἐσαγγελέος] Conf. I, 114 ibiq. nott. Cr. ad h. l. excitat: „Wesseling. ad Diodor. Sicul. XVI, 47. p. 118. Sainte-Croix Examen critiq. des histor. d'Alexandr. pag. 39 et Coraem ad Heliodor. Aethiop. X in Animadverss. pag. 348.“ — Perquam similia his sunt, quae Lucian. De Syr. dea §. 25. Vol. III. p. 525 ed. Iacob. habet, ubi rex ad Combabum: ἀπέξαι δὲ παρ' ἡμέας ἅνεν ἐσαγγελέος οὐδέ τις ἀπέρεξε σε ἡμετέρος θυμὸς, οὐδ' ἦν γυναικὶ ἄμα εὐνάσσομαι.

γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι] Nam praeter pollices, quas multas habuere Persarum reges, suas quique habebant uxores legitimas, quibus nati soli ad successionem idonei essent. Vid. I, 135 ibiq. nott. Brisson. de reg. Perss. princip. I, 100 seq. — In universum quod attinet ad ea privilegia, quae h. l. septem coniurati sibi ac posteris suis in omne tempus constituuisse dicuntur, antequam regem e suorum ipsorum numero eligerent, tenendum est, hos coniuratos, ut in Excurs. ad III, 70 exposuimus, ex Achaemenidarum tribu fuisse, ἐνθεν οἱ βασιλεῖς οἱ Περσῶν γηγόνασιν, ut Noster scribit I, 125 (ubi vid. nott.), regia igitur stirpe et ipsos prognatos adeoque inter primores s. principes Persarum referri solitos et ad rerum publicarum curam regnique administrationem cum rege summo participandam vocatos: ac narrat Theophylactus Hist. III, 18, vel apud eos Persas, qui sexto post Chr. n. saeculo cum Byzantinis imperatoribus bella gesserunt, antiqua lege, quae ab ipso Dario Hystaspis f. condita fertur, rerum gravissimarum et illustrissimarum administrationem septem tribubus s. familiis sortito distributam

ἄλλοθεν τῷ βασιλεῖ ἢ ἐκ τῶν συνεπαναστάσεων. περὶ δὲ τῆς βασιλεῖς ἐβουλεύσαντο τοῖονδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπανατέλλοντος πρώτος φθέγγεται ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτῶν ἐπιβεβηκότων, τούτων ἔχειν τὴν βασιληίην.

Δαρείῳ δὲ ἦν ἱπποκόμος. ἀνὴρ σοφός, τῷ οὐνομα ἦν Οἰ-85

esse. Quo eodem spectare arbitror, quod Mithridates Ponti rex genus suum ad unum ex his septem coniuratis retulisse dicitur apud Polyb. V, 43. §. 1, et quod Cappadociae reges se posteros ferebant Anaphae (i. e. Otanie), unius e septem illis coniuratis, cui inde Cappadociae regnum tributum fuerit, ὥστε μὴ ταῖς φόροις Πέρσαις, ut tradit Diodor. Sic. XXXI, 28.

ὅτεν ἂν ὁ ἵππος] „Angurii ex equis capti apud Graecos exemplum vid. ap. Hom. Hymn. in Apoll. 231 seq. ibique Boettiger. in Matthiae Animadvers. in Hymn. Homer. p. 157 seq.“ Cr. Wesseling. observat, videri Persas matutinum legisse tempus, quod solem orientem venerantur, coll. Procop. b. P. I, 3. Tu vid. Herodot. VII, 123 ibique nott. — Caeterum in his enarrandis consentit Ctesias cum Herodoto. Ita enim ille Pers. Excerptt. §. 15: βασιλεῖς δὲ τῶν ἐπὶ ὁ Δαρεῖος, τοῦ ἵππου, καθά συνήετο ἀλλήλοις, πρώτος μηχανῇ τινι καὶ τέχνῃ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος πρὸς ἀνατολὰς ἐγένετο, χρηματίζαντος. Ac postea haud pauci huius rei mentionem fecerunt usque ad Michaëlem Choniata, qui in allocutione Isaaci Angeli §. 43 (Tubing. 1847. ed. Tafel) eiusdem meminit. In Bisutuna inscriptione nihil prorsus de hoc Persarum consilio augurioque ex equi hinnitu capto traditur: neque etiam in aliis inscriptionibus Persicis tale quid commemorari invenimus; quod enim in una Persepolitana inscriptione equum, cuius ope Darius ad regnum evectus sit, significari existimavit Lassen (Zeitschrift a. Kunde d. Morgenl. VI. p. 19 seqq. 23 seqq.), parum recte hoc fieri docuit Holtsmann. (Beiträge z. Erklärung der Persisch. Kellinschrift. pag. 31 seqq.). — „Respexerunt hunc et similes locos, qui de

vocibus animalium praecepta consignerunt Grammatici, qui fere: ἐφ' ἵππων χρηματίζειν. Vid. Ammon. III, 18. p. 228 Valcken., Tittmanni Praef. ad Zonarae Lex. p. XIII, et quos alios laudavi in Meletemm. e discipl. antiq. I. p. 10 seqq. Olympiodorus in Platonis Alcib. pr. pag. 46: αὐτὸς (Δαρεῖος) διὰ χρηματισμοῦ τοῦ ἵππου ἐκτίθετο τὴν ἀρχὴν, ubi Herodotum laudat.“ Cr. — De equis soli sacris conf. I, 189 ibiq. nott. Ac sponte in mentem venit Taciti in German. 10. §. 6, ubi de Germanis scribit, qui equorum candidorum „hinnitus ac fremitus observant: nec ulli auspicio maior fides non solum apud plebem, sed apud proceres, apud sacerdotes etc.“, ubi conf. interpretes atque Iacob. Grimm: Deutsche Mythologie p. 624 seqq. ed. sec., qui alia quoque attulit, unde intelligimus maioribus nostris equorum hinnitus admodum faustos visos esse pugnam ingressuris. Cr. addit Delium in: Nachrichten zu Sulzers Theorie d. schön. Künste u. Wissenschaft. Vol. VI. p. 280.

φθέγγεται] „Vox propria de animalium voce naturali. Vid. Heyn. ad Iliad. XIX, 407. Observv. T. VII. pag. 690.“ Cr. Sic de canum latratu apud Apollon. Rhod. III, 1217. Apud Herodotum de hinnitu accipiendam esse vocem, vel ex cap. 87 patet.

CAP. LXXXV.

Δαρεῖῳ δὲ ἦν ἱπποκόμος] i. e. equiso, equorum magister s. custos, ut in Xenophont. Hellen. II, 4, 6 et Diogen. Laërt. VI, 83, ubi commemoratur Menandri fabula, quae inscribitur ἱπποκόμος. „Differt ab ἱπποφορῶ. Vid. Platon. Polit. pag. 261 pag. 255 Bekker., annotante etiam Scholiasta ad eum locum in cod.

δωρεὴν, ἣ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τιμωτάτῃ. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβουλεύσαντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα, ὅτι ἐβούλευσέ τε πρῶτος τὸ πρῆγμα καὶ συνέστησε αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρετα, τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλεύσαντο· παριέναι ἐς τὰ βασιλῆα πάντα τὸν βουλόμενον τῶν ἐπὶ ἅνεν ἐσαγγελέος, ἦν μὴ τυγχάνῃ εὖδων μετὰ γυναικὸς βασιλεύς· γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι

tur, teste I. de Hammer in Wiener Jahrb. LXVI. p. 24 seq. Pertinuerunt autem talia haud dubie ad munera illa maxime honorata, de quibus III, 100 et VII, 8 fin. Adhuc in monumentis Persepolitans con- spiciuntur in lapide incisi viri sive Medi sive Persae, hac stola induti ampla et maxime plicata, eaque ipsa discreti ab aliis inferioris condi- tionis hominibus, qui aliam vestem ge- stant. Vid. Heeren. Ideen I, l. pag. 214 seq. et Mongez. Mém. de l'In- stit. IV. p. 89 seqq. una cum tabula adiecta. — In antecedentibus verbis ad structuram ὡς — στήσονται conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 816, a. Ipsum verbum ἰσταναι in rege constituen- do s. creando usitatum iam supra notavimus ad I, 97 coll. V, 42, no- tavitque Musgravius ad Sophocl. Antig. 692 coll. Oedip. R. 940. Eodem fere sensu καθιστάναι alii dixerunt scriptores: vid. Voemel. ad Demo- sthen. Olynth. III. p. 392.

ἐβουλεύσαντο οἱ δίδοσθαι ταῦτα] Revocavi cum recentt. add. ἐβουλεύ- σαντο et hoc loco et paulo inferius (τάδε δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐβουλεύσαντο et ἐβουλεύσαντο τοιοῦνδε) pro vulg. ἐβούλευσαν, cuius hic locus nullus esse videtur; sed consulto retinui ἐβούλευσε, de Otane quod recte di- citur; vid. nott. ad I, 73 et conf. Bredov. p. 24. Verum iam viderant Valckenar. (qui interpretatur: *re inter se deliberata constituerunt*). Wes- seling. et Matthiæ. — Neque in iis, quae Otani, neque in iis, quae cae- teris conceduntur privilegia, com- memoratur id, quod Plutarch. II. p. 820 D. affert: septem Persarum prin- cipibus, qui magnum interfecerant, concessum esse εἰς τὸν πρόσθεν τῆς κεφαλῆς τὴν τιὰραν φορεῖν· τοῦτο γὰρ ἐποίησαντο σύμβολον χω- ροῦντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. De tiara

Persarum conf. nott. ad I, 132 et III, 12.

ἅνεν ἐσαγγελέος] Conf. I, 114 ibiq. nott. Cr. ad h. l. excitat: „Wesse- ling. ad Diodor. Sicul. XVI, 47. p. 118. Sainte-Croix Examen critiq. des histor. d'Alexandr. pag. 39 et Coraem ad Heliodor. Aethiop. X in Animad- verss. pag. 348. — Perquam simi- lia his sunt, quae Lucian. De Syr. dea §. 25. Vol. III. p. 525 ed. Iacob. habet, ubi rex ad Combabum: ἀπὲ- ξται δὲ παρ' ἡμέας ἅνεν ἐσαγγελέος οὐδέ τις ἀπέργε σε ἡμετέρος ὄφιος, οὐδ' ἦν γυναικὶ ἀμα εὐνάσσομαι.

γαμέειν δὲ μὴ ἐξείναι] Nam prae- ter pellices, quas multas habuere Persarum reges, suas quique habe- bant uxores legitimas, quibus nati soli ad successionem idonei essent. Vid. I, 135 ibiq. nott. Brisson. de reg. Perss. princip. I, 100 seq. — In universum quod attinet ad ea privi- legia, quae h. l. septem coniurati sibi ac posteris suis in omne tempus constituisse dicuntur, antequam re- gem e suorum ipsorum numero eli- gerent, tenendum est, hos coniura- tos, ut in Excurs. ad III, 70 expo- sumus, ex Achaemenidarum tribu fuisse, ἐνθεν οἱ βασιλεῖς οἱ Περσεί- δαι γεγόνασι, ut Noster scribit I, 125 (ubi vid. nott.), regia igitur stirpe et ipsos prognatos adeoque inter primores s. principes Persarum re- ferri solitos et ad rerum publicarum curam regnique administrationem cum rege summo participandam vocatos: ac narrat Theophylactus Hist. III, 18, vel apud eos Persas, qui sexto post Chr. n. saeculo cum Byzantinis imperatoribus bella ges- serunt, antiqua lege, quae ab ipso Dario Hystaspis f. condita fertur, rerum gravissimarum et illustrissi- marum administrationem septem tri- bus s. familiis sortito distributam

ἄλλοθεν τῷ βασιλεῖ ἢ ἐκ τῶν συνεπαναστάτων. περὶ δὲ τῆς βασιλεῖος ἐβουλευσάντο τοιόνδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος ἡλίου ἐπανατέλλοντος πρώτος φθιγγέται ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτῶν ἐπιβεβηκότων, τούτον ἔχειν τὴν βασιληΐην.

Δαρσίῳ δὲ ἦν ἵπποκόμος, ἀνὴρ σοφὸς, τῷ οὐνομα ἦν Ol-85

esse. Quo eodem spectare arbitror, quod Mithridates Ponti rex genus suum ad unum ex his septem coniuratis retulisse dicitur apud Polyb. V, 43. §. 1, et quod Cappadociae reges se posteros ferebant Anaphae (i. e. Otanie), unius e septem illis coniuratis, cui inde Cappadociae regnum tributum fuerit, ὥστε μὴ ταῖς ἐν φόρῳ Πέρσαις, ut tradit Diodor. Sic. XXXI, 28.

ὅτεν ἂν ὁ ἵππος] „Augurii ex equis capti apud Graecos exemplum vid. ap. Hom. Hymn. in Apoll. 231 seq. ibique Boettiger. in Matthiae Animadvers. in Hymn. Homer. p. 157 seq.“ Cr. Wesseling. observat, videri Persas matutinum legisse tempus, quod solem orientem venerarentur, coll. Procop. b. P. I, 3. Tu vid. Herodot. VII, 123 ibique nott. — Caeterum in his enarrandis consentit Ctesias cum Herodoto. Ita enim ille Persa. Excerptt. §. 15: βασιλεύει δὲ τῶν ἐπὶ ὁ Δαρσίος, τοῦ ἵππου, καθὰ συνέπειντο ἀλλήλοις. πρώτου μηχανῇ τινι καὶ τέχνῃ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος πρὸς ἀνατολὰς ἐγένετο, χειρτείσαντος. Ac postea haud pauci huius rei mentionem fecerunt usque ad Michaëlem Choniatam, qui in allocutione Isaaci Angeli §. 43 (Tubing. 1847. ed. Tafel) eiusdem meminit. In Bisutana inscriptione nihil prorsus de hoc Persarum consilio augurioque ex equi hinnitu capto traditur: neque etiam in aliis inscriptionibus Persicis tale quid commemorari invenimus; quod enim in una Persepolitana inscriptione equum, cuius ope Darius ad regnum evectus sit, significari existimavit Lassen (Zeitschrift a. Kunde d. Morgenl. VI. p. 19 seqq. 23 seqq.), parum recte hoc fieri docuit Holtsmann. (Beiträge z. Erklärung der Persisch. Keilinschrift. pag. 31 seqq.). — „Respexerunt hunc et similes locos, qui de

vocibus animalium praecepta consignerunt Grammatici, qui fere: ἐφ' ἵππων χειρτείσειν. Vid. Ammon. III, 18. p. 228 Valcken., Tittmanni Praef. ad Zonarae Lex. p. XIII, et quos alios laudavi in Meletemm. e discipl. antiq. I. p. 10 seqq. Olym-piodorus in Platonis Alcib. pr. pag. 46: αὐτὸς (Δαρσίος) διὰ χειρτεισμού τοῦ ἵππου ἐκτίσεται τὴν ἀρχήν, ubi Herodotum laudat.“ Cr. — De equis soli sacris conf. I, 189 ibiq. nott. Ac sponte in mentem venit Taciti in German. 10. §. 6, ubi de Germanis scribit, qui equorum candidorum „hinnitus ac fremitus observant: nec ulli auspicio maior fides non solum apud plebem, sed apud procures, apud sacerdotes etc.“, ubi conf. interpretes atque Iacob. Grimm: Deutsche Mythologie p. 624 seqq. ed. sec., qui alia quoque attulit, unde intelligimus maioribus nostris equorum hinnitus admodum faustos visos esse pugnam ingressuris. Cr. addit Delium in: Nachträge zu Sulzers Theorie d. schön. Künste u. Wissenschaft. Vol. VI. p. 280.

φθιγγέται] „Vox propria de animalium voce naturalis. Vid. Heyn. ad Iliad. XIX, 407. Observv. T. VII. pag. 699.“ Cr. Sic de canum latratu apud Apollon. Rhod. III, 1217. Apud Herodotum de hinnitu accipiendam esse vocem, vel ex cap. 87 patet.

CAP. LXXXV.

Δαρσίῳ δὲ ἦν ἵπποκόμος] i. e. equiso, equorum magister s. custos, ut in Xenophont. Hellen. II, 4, 6 et Diogen. Laërt. VI, 83, ubi commemoratur Menandri fabula, quae inscribitur ἵπποκόμος. „Differt ab ἵπποφορῷ. Vid. Platon. Polit. pag. 261 pag. 255 Bekker., annotante etiam Scholiasta ad eum locum in cod.

βάρης. πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ τε διελύθησαν, ἔλεξε Δαρκεῖος τάδε· Οἰβαρες, ἡμῖν δέδοκται περὶ τῆς βασιλῆτης ποιέειν κατὰ τάδε· ὅτεν ἂν ὁ ἵππος πρῶτος φθέρῃται ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιλῆτην. νῦν ὦν, εἰ τινα ἔχεις σοφίην, μηχανῶ, ὥς ἂν ἡμεῖς σχῶμεν τοῦτο τὸ γέρας, καὶ μὴ ἄλλος τις. Ἀμείβεται Οἰβάρης τοῖσδε· Εἰ μὲν δὴ, ὦ δέσποτα, ἐν τούτῳ τοί ἐστι ἡ βασιλεία εἶναι ἢ μὴ, θάρσσε τούτου εἵνεκεν, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν, ὥς βασιλεὺς οὐδεὶς ἄλλος πρὸ σεῦ ἔσται· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα. Λέγει Δαρκεῖος· Εἰ τοίνυν τι τοιοῦτον ἔχεις σοφισμα, ὦρη μηχανᾶσθαι καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι, ὥς τῆς ἐπιούσης ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Οἰβάρης ποιέει τοιόνδε· ὥς ἐγένετο ἡ νύξ, τῶν θηλέων ἵππων μίαν, τὴν ὁ Δαρκεῖος ἵππος ἔστραγγε μάλιστα, ταύτην ἀγαγὼν ἐς τὸ προάστειον κατέδησε, καὶ ἐπήγαγε τὸν Δαρκεῖος ἵππον· καὶ τὰ μὲν πολλὰ περιῆγε ἀγχοῦ τῇ

Clark. pag. 78 Gaisf. "Cr. — Ad vocem σοφίην in seqq. conf. III, 4. Formam μηχανῶ nolui cum Bredovio mutare in μηχανέο, libris scriptis omnibus invitis; cf. III, 53 ibique nott. Ad structuram ὥς ἂν — σχῶμεν cf. I, 5. II ibique nott.

ἐν τούτῳ τοί ἐστι] i. e. in eo situm est, inde pendet. Cf. Herod. VI, 109, et quae Valcken. attulit: Euripid. Iphigen. Taur. 1057. Andocid. de Myster. §. 39. pag. 6, 18. Lys. De caed. Erat. §. 34. p. 20. In proxime seqq. ad verba τούτου εἵνεκεν (quod ad hoc attinet) cf. Kuehner. Gramm. Gr. §. 599 not. 2 et infra Herod. III, 122 ibique nott.

ὦρη μηχανᾶσθαι] Ex Bacchylideis (cf. Bacchyl. fragm. ed. Neue nr. XXI. p. 33 seq.): οὐχ ἔδρας ἔργον οὐδ' ἀμβολᾶς Herodotea fluxisse vult Wessel., praeterea monens, verba seqq. ὥς τῆς ἐπιούσης ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται dicta videri secundum proverbium: νῦν γάρ ἐστ' ἀγὼν (vid. Aristoph. Pac. 275) aut πλησίον ὁ ἀγὼν. Eiusmodi locutiones de iis, qui ad certamen aliquod se accingunt, attigit Casaubon. ad Sueton. Ner. 45. Pro ἡμῖν ἔσται Naber. in Mnemosyn. IV. p. 7 mavult scribi ἔστ' αὖ. Quo mihi quidem non opus videtur. — Quae deinceps

enarrantur de Oebaris fraude, inveniuntur quoque in brevibus contracta apud Polyæn. Strateg. VII, 10.

ταύτην ἀγαγὼν] ταύτην repetitum post praegressum τὴν, ut III, 63. 75. Plura Struve Spec. I. Quaest. de Herod. dial. pag. 29. (Opuscul. II. p. 293 seq.). Sic quoque IV, 41 aliisque locis. — Monet Fischerus ad Weller. I. p. 371 et h. l. et cap. seq. perspicuitatis adiuvandae causa vocem θηλέων Nostrum addidisse.

τὰ μὲν πολλὰ περιῆγε ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ] περιῆγε cum Schweigh. et Gaisf. dedi pro περιῆγαγε, quod e Wesselingii editione retinuerunt Matthiae et Dietsch. Quod nos reposuimus, placuit quoque Schaefero ad Dionys. Halic. de comp. verb. p. 208 (quem Cr. laudat), ubi τὰ μὲν cum sequenti πολλὰ iungi vetat, cum sibi cohaereant τὰ μὲν — τέλος δέ, plane ut alibi τὰ μὲν — τὰ δέ. Inde vertit: et primum quidem saepius. — Ad ἀγχοῦ conf. I, 190, et ad ἐγγρίμπτων (quod reposui pro ἐγγρίπτων) conf. II, 60 ibiq. nott. Suidas: ἐγγρίπτων· προσπελάζων. Mox θηλέη cum plerisque libris scriptis et Gregor. Corinth. de Ion. dial. §. 41. pag. 440 hunc locum excitante dedi, quia haec forma una est Herodotea, neque probum, quod in Al-

ι, ἐγγρίμπτων τῇ θηλήῃ· τέλος δὲ ἐπῆκε ὀχεῦσαι τὴν ἵπ-
 "Αμ' ἡμέρῃ δὲ διαφωσκούσῃ οἱ ἔξ, κατὰ συνεθήκαντό, 86
 σαν ἐπὶ τῶν ἵππων. διεξελαννόντων δὲ κατὰ τὸ προά-
 ν, ὡς κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἐγίνοντο, ἵνα τῆς παροιχομέ-
 νικτὸς κατεδέδετο ἡ θήλεα ἵππος, ἐνθαῦτα ὁ Λαρεῖον ἵπ-
 εροσδραμῶν ἐχρεμέτισε· ἅμα δὲ τῷ ἵππῳ τοῦτο ποιήσαντι
 κπῇ ἔξ αἰθρίης καὶ βροντῇ ἐγένετο. ἐπιγενόμενα δὲ ταῦτα
 ἀρεῖω ἐτελέωσέ μιν, ὥσπερ ἐκ συνθέτου τευ γενόμενα· οἱ
 ταθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων προσεκύνεον τὸν Λαρεῖον ὡς

ogitur θήλει. Tu vid. Bredov.
 [57.

κε ὀχεῦσαι τὴν ἵππον] Pleribi-
 bri τὸν ἵππον: equidem, quum
 psum mente addendum sit ad
 , malui cum recentt. edd. re-
 τῇ ἵππον, quod pertinet ad
 ut in Platonis Euthyd. §. 63.
 198 E: ἐγγυέ τοι εἶδον — ἀν-
 ὄν κῦνα) ὀχεῦσονται τὴν κῦ-
 Etenim loci sensus est: admi-
 rum Darii), ut iniret equam.
 r infra IV, 30 ἐπιεῖσι τοὺς
 ταῖς ἵπποις. Caeterum ὀχεῦ-
 χουτῆς de equo admissario dici,
 us monuit Frommel. in Creu-
 lelett. III. pag. 157.

CAP. LXXXVI.

ἡμέρῃ δὲ διαφωσκούσῃ] E
 oftii et Vindobon. libro recepit
 dingius διαφανσκούσῃ. Sed
 igh. et Gaisf. potissimum ob
 stini libri auctoritatem dede-
 διαφωσκούσῃ, quod et h. l.
 , 45 restitui quoque vult Bre-
 p. 142, quodque etiam dede-
 indorf. et Dietsch. Apud Dio-
 a frequens ὄποφωσκειν et ἐπι-
 ιεν, ut loci monstrant a Wes-
 ollecti ad XIII, 18 (ubi est:
 μέρας ὄποφωσκούσης). Si-
 at locutio, interprete Valcken.,
 o die, ubi primum illuxit. Alii
 iores, eodem monente Valcken.,
 μέρα s. ὡς ἕως ὀπέφαινε,
 prima luce, cum primum dilucu-
 coll. Gell. N. Att. II, 29 ibiq.
 v. et VII, 1. Ellendt ad Ar-
 Exped. Alex. III, 21, 5. Infra
 17 Noster scripsit: ἡὼς τε διέ-

φαινε, quae una cum aliis affe-
 runt in Programme Gottingensi
 (1836) de partibus noctis et diei ex
 divisionibus vett. P. I. pag. 10. —
 In seqq. οἱ ἔξ sunt illi sex coniurati,
 cum Otanes septimus imperio renun-
 ciasset. Sic III, 83 οἱ ἔξ — ἐπὶ τῶν
 ἵππων est: equis insidentes, s. ἐπι-
 βεβηκότες, ut III, 84. 85 dixerat.
 Conf. etiam IX, 44 et IV, 141.

κατὰ συνεθήκαντο] Ad vocem
 κατὰ (prout) cf. I, 208 et Kuehner.
 Gr. Gr. §. 618. In seqq. verba: διεξ-
 ελαννόντων δὲ κατὰ τὸ προάσκειον
 reddunt: dum urbe egressi vehuntur
 per suburbium, ubi ad διεξελαννόν-
 των mente addas τοὺς ἵππους (cf.
 Kuehner. Gr. Gr. §. 392, c, α.) et κατὰ
 eo sensu accipias, quo invenitur I,
 30, 77, ubi vid. nott. Ad structuram
 κατὰ τοῦτο — ἵνα conf. III, 64 ibi-
 que nott. Ad usum praepositionis
 κατὰ cf. II, 121. §. 4 ibique nott. et
 III, 14.

ἐτελέωσέ μιν] eum consummarunt,
 i. e. confirmarunt regem, inaugurarunt.
 Confer. I, 120. 160. V, 111. Wesse-
 ling. citat Ep. ad Hebr. II, 10. Dixit
 autem Noster τελέω (pro τελειώω),
 ut τέλος, alia id genus, de quibus
 disputat Bredov. p. 155. — ὥσπερ ἐκ
 συνθέτου τευ, i. e. quasi ex compo-
 sito. Citat Thomas Mag. p. 823, ubi
 haec: σύνθετον οὐ μόνον τὸ συγκεί-
 μενον ἐκ τινῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ συμφω-
 νία. Ad προσεκύνεον conf. nott. ad
 II, 80. Fulminis augurium faustum
 habebatur adeoque victoriae et re-
 gni omen, de quo cf. Iul. Caes. Bu-
 lenger: De terrae mot. et fulminibb.
 V, 9 et V, 17.

87 βασιλέα. Οἱ μὲν δὴ φασὶ τὸν Οἰβάρεα ταῦτα μηχανήσασθαι, οἱ δὲ τοιαῦδε (καὶ γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρω λέγεται ὑπὸ Περσέων), ὥς τῆς ἵππου ταύτης τῶν ἄφθρων ἐπιψαύσας τῇ χειρὶ ἔχοι αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὥς δὲ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνόντι ἀπίεσθαι μέλλειν τοὺς ἵππους, τὸν Οἰβάρεα τοῦτον ἐξέφρατα τὴν χεῖρα πρὸς τοῦ Δαρείου ἵππου τοὺς μυκτῆρας προσενεῖ-
και, τὸν δὲ αἰσθόμενον φοιμάσασθαι τε καὶ χρεμετίσαι.

88 Δαρείος τε δὴ ὁ Ὑστάσπεος βασιλεὺς ἀπεδέδεκτο· καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλὴν Ἀραβίων, Κύρου τε καταστρεφάμενον καὶ ὕστερον αὐτὶς Καμβύσεω. Ἀράβιοι δὲ οὐδαμὰ κατήκούσαν ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξείνοι ἐγέ-

CAP. LXXXVII.

ἔχοι αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι] i. e. dicunt — cum manum tenuisse occultatam in bracciis. Cum recentt. edd. rescripti ἔχοι pro ἔχει, libris sic iubentibus. De verbo ἔχειν, adiuncto participio, conf. I, 27. 28. De Persarum bracciis s. ἀναξυρίσι conf. I, 71. Add. V, 49. VII, 67 et Mongez. Mém. de l'Institut. IV. pag. 32 seqq. 48 seq. — Caeterum nihil de his legitur apud Polyænum Strateg. VII, 10 de Oebaris fraude narrante: equum tradit Polyænus cognito loco, in quo pridie cum equa rem habuisset, amatorio quodam affectu excitatum hinnitus edidisse primum.

ἀπίεσθαι μέλλειν τοὺς ἵππους] equos hic intelligit sex: coniuratori, qui de imperio decertaturi erant. ἀπίεσθαι proprie valet *emitti* (e carceribus) *indeque procedere*; ductum opinor de equo-tribus certaminibus, adeo ut loci sensus sit: *cum in eo esset, ut equi prodirent s. in certamen quasi descenderent*. Conf. Herod. VII, 122. — De structura mutata ex finita in infinitam orationem conf. III, 75 ibique nott.

φοιμάσασθαι τε καὶ χρεμετίσαι] Glossa Herodotea: φοιμάσασθαι· φρονάσασθαι, φροῆσαι. Ac φοιμάσασθαι proprie de hirco, φρονάσασθαι de equo dici monent veteres grammatici. Ammonius De diff. vocabb. p. 144 (ubi vid. Valcken. Animadverss. p. 226), Thomas Mag. p.

901. Sed Herodotum de equi hinnitus φοιμάσασθαι dixisse expressè monuit Suidas s. v. coll. Schol. ad Theocr. Id. V, 141. Bachmann. ad Lycophron. Alex. 244. Schaefer. ad Dionys. Halic. De compos. verb. p. 195, et quae alia citat Creuser. in Melett. I. pag. 12: — χρεμετίζων eadem in re narranda adhibuit Ctesias Excerptt. Perss. §. 15 et, memento Cr., Olympiod. in Commentt. in Alcib. I. pag. 46. 155.

CAP. LXXXVIII.

Δαρείος — ἀπεδέδεκτο] Cum Darius, moriente Cyro (vid. I, 209), viginti ferme annos esset natus, Cambysis vero ac magi regnum octo expleret annos, Darius undetriginta annos natus s. anno 521 a. Chr. n. ad regnum accessisse concludit Larcher. in not. ad h. l. coll. Tab. chronol. VII. p. 630. Tu vide disputata ad III, 66 et 67. De ipso Darii nomine vid. Excurs. ad III, 70 et nott. ad VI, 98. In Aegyptiorum quoque monumentis inveniri nomen Darii notis hieroglyphicis declaratum ostendit Rosellini Mon. storie. II. p. 170 seq.

Ἀράβιοι δὲ οὐδαμὰ κατήκούσαν κ. τ. λ.] οὐδαμὰ dedimus pro οὐδαμὰ. Vid. nott. ad III, 10. Citat haec Eustath. ad Dionys. Perieg. 933. Arabes s. incolae eius terrae, quae nunc Yemen vocatur, quamquam vix hominum memoria tam liberi neminique subditi fuisse vi-

νοῦτο, καρέντες Καμβύσει ἐπ' Αἴγυπτον· ἀεκόντων γὰρ Ἀραβίων οὐκ ἂν ἐσβάλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. Γάμους τε τοὺς πρώτους ἐγάμεε Πέρσῃσι ὁ Δαρείος, Κύρον μὲν δύο θυγατέ-

dentur, quemadmodum h. l. praedicat Herodotus, quem alii post (ut Diodor. II, 1) secuti sunt, tamen per breve tantum tempus exteris paruisse, cum terrae ipsius conditione satis tuti essent ab aliorum incursionibus dominatuque, bene monet Ritter: Erdkunde II. p. 191. Neque enim Darius, neque eius successores, nec ipse denique Alexander in Arabiam felicem usque progressi sunt et Augusti aetate, quae eo missa est Romanorum expeditio duce Acilio Gallo, re infecta rediit nec ad locorum quidem cognitionem multum profuit, teste Strabone XVI. pag. 782 s. pag. 1129 B. coll. pag. 780 s. p. 1126 B. seqq. De ea notione, quam de Arabia Noster habuit, conf. nott. ad Herodot. II, 8; de significatione verbi καρέντες vid. nott. ad III, 72. Ob dativum Πέρσῃσι, qui sequitur verbum κατήκουσαν, Herodotea avert Kuehner. Gr. §. 575.

ἀεκόντων γὰρ Ἀραβίων] Conf. supra III, 7. 8. Mox cum recentt. add. e pluribus libris reposuimus ἐσβάλοιεν pro vulg. ἐσβάλλοιεν, cui patrocinatur censor Ienensis 1817. nr. 164. pag. 374.

Γάμους τε τοὺς πρώτους ἐγάμεε Πέρσῃσι ὁ Δαρείος] Dativum Πέρσῃσι Schweigh., qui olim addere voluit ἐν, post retulit ad πρώτους, ut intelligantur nuptiae, quae Persis primae, i. e. nobilissimae fuerint. Neque aliter fere Kuehner. Gr. Gr. §. 581, e. coll. 588, a. intelligi vult: matrimonia ex Persarum iudicio nobilissima. In Schweighaeuseri et Dindorfii versione Latina redditur „inter Persas“, quod haud scio an praefendum sit respicienti quoque ad praegressa, quae de Arabibus Noster retulerat, qui iam ad Persas quasi regressurus et orationem quodammodo interruptam excepturus est. Neque abundare videtur haec vox hoc loco, ubi uxores iustis nuptiis ac legitimo matrimonio iun-

ctae Dario recensentur; quippe quas e solis Persis et quidem ex una Cyri Achaemenisve stirpe regi sumere licuit; unam tantum novimus Estheram, modo huc illa pertineat, quae e simplici pellice in legitimae uxoris locum evecta esse videtur. Vid. Heeren: Ideen I, 1. pag. 468. Memorantur autem h. l. ab Herodoto eae solum uxores, quibuscum Darius ab eo inde tempore erat iunctus, quo regnum adeptus est. Quas quattuor fuisse, eo magis tenendum, cum e Mohamedi instituto quattuor uxores legitime ducere liceat, eisdemque e decreto quattuor omnino omnium optima habendae sint uxores. Quod e sanctitate numeri quaternarii apud orientales homines repetendum. Vid. I. de Hammer. Histor. Osman. I. p. 565. Filiae Gobryae, quam prius duxerat Darius, nulla h. l. mentio. Ac scribit Iustinus I, 10 de Dario: „Illic iam principio regni Cyri regis filiam in matrimonium recepit, regalibus nuptiis regnum firmaturus, ut non tam in extraneum translatus quam in familiam Cyri reversum videretur.“ De simili Cyri consilio monuimus ad I, 95. Inter Darii uxores autem plurimum valuit Atossa, de qua Noster VII, 3: ἡ Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος, coll. III, 133. E Gobryae filia susceperat Darius filios tres, quorum unus Ἀραβαζάνης (VII, 2), alter Ἀριαβίγνης (VII, 97), tertius, quae Valcken. est suspicio, Ἀρσαμένης vocabatur. Ex Atossa quattuor filios suscepit, teste Herodoto VII, 2, qui Xerxem maximum natu inter hos significat, et VII, 7 Achaemenem alterum Darii filium et Xerxis fratrem avert: quibus Valckenar. addi vult Masisten et Hystaspem (VII, 82. 97. 64); ex Artystone Arsamen et Gobryam (VII, 60. 72); e Parmye unum Ariomardum (VII, 78). Ex Phratagyne, filia fratris Artanis, nati Abrucomes et Hyperanthes (VII, 224), quod utrumque nomen aequae ac

ρας Ἀτοσσάν τε καὶ Ἀρτυστώνην, τὴν μὲν Ἀτοσσαν προσυνοικήσασαν Καμβύση τε τῷ ἀδελφεῷ καὶ αὐτὶς τῷ μάγῳ, τὴν δὲ Ἀρτυστώνην παρθένον. ἑτέραν δὲ Σμέρδιος τοῦ Κύρου θυγατέρα ἔγχε, τῇ οὖνομα ἦν Πάρμυς. ἔσχε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀτάνεω θυγατέρα, ἣ τὸν μάγον κατάδηλον ἐποίησε. δυνάμειός τε πάντα οἱ ἐπέμπλατο. Πρῶτον μὲν νυν τύπον ποιησάμενος λίθινον ἔστησε· ζῶον δὲ οἱ ἐνὴν ἀνὴρ ἱκεύς· ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε· ΔΑΡΕΙΟΣ Ὁ ΤΣΕΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΤ' ἹΠΠΟΤ ΤΗ ἈΡΕΤΗ (τὸ οὖνομα λέγων) ΚΑΙ ΟΙΒΑΡΕΟΣ ΤΟΤ' ἹΠΠΟΚΟΜΟΤ ΕΚΤΗΣΑΤΟ ΤΗΝ 89 ΠΕΡΣΕΩΝ ΒΑΣΙΛΗΗΝ. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι

Phaedimes (III, 68) nomen, quae Otanis fuit filia, quod Graece sonat, explicuimus ad III, 68.

δυνάμειός τε πάντα οἱ ἐπέμπλατο] i. e. omnia ei potentia complebantur, s. omne Persarum regnum ipsi redditum, ipsiusque potentia per omnes regni partes stabilita. Revocaui ἐπέμπλατο, quod idem legitur III, 108, cum Dindorfio (Praef. p. XLII) et Bredov. pag. 334. pro vulg. ἐπιπλέατο, quod ex Mediceo, Florentino, aliis fluxit, neque vero ferri h. l. potest. Verba seqq.: τύπον ποιησάμενος λίθινον Italus interpretes reddit: un monumento di pietra; et in nota monet, τύπον minime hic significare statuum, sed potius „un basso rilievo“. Recte: etenim τύπος h. l. imaginem s. figuram (equitis) significat, quam rex lapidi insculpi iussit: quales equitum s. beliatorum figurae saxis incisae adhuc inter veterum Persarum monumenta conspiciuntur; vid. II, 136. 138 ibique nott. Ad significationem verbi modii ποιέσθαι cf. I, 31 ibique nott. et Kuehner. Gr. Gr. §. 396, β.; ad vocem ζῶον cf. nott. ad II, 4. III, 47. Caeterum inter eas Darii inscriptiones, quae adhuc cognitae sunt, nullam esse, in qua equi, cuius ope ac virtute Darius ad regnum pervenerit, mentio fiat, iam supra ad III, 84 adscripsi: in ea, quae Darii sepulcro addita est, inscriptione aequae atque in Bisutuna unius Auramazdis s. Ormuzd beneficio se regnum debere enuntiat Darius. Ne-

que enim equum, cuius in hac Herodotea inscriptione mentio fit, de equo coelesti, qui est Sol (i. e. Ormuzd), intelligi posset, id quod nuper proposuit Donaldson (Journal of the Asiatic Society XVI, 1. p. 5 seq.), mihi quidem persuasum habeo.

τὸ οὖνομα λέγων] i. e. nomen equi hic erat adscriptum s. indicatum.

CAP. LXXXIX.

Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι] Haec verba Latine sic reddidit Dindorf.: „his peractis Persicum imperium in praefecturas distribuit“ etc., ut sane verba ἐν Πέρσῃσι, quae ex mea sententia arcte cum verbis ποιήσας δὲ ταῦτα cohaerent, ad sequentia (ἀρχὰς καταστήσαντο) traxisse videatur. Rectius opinor Schweighaeuserus: his domi peractis; inde malim equidem ita locum intelligere: Darius, haec cum peregrisset in Perside sive in ea terra, quae proprio sensu sic dicitur (Herodot. III, 97), Persepoli opinor, ubi hoc monumentum lapideum, cuius cap. 68 mentio fit, a rege constitutum esse credo, deinde ad totius regni administrationem propius accedens viginti eius provincias constituit singulisque tributa imposuit: id quod profecto fieri non potuit, nisi omni regno pacato omnibusque ad id pertinentibus terris ad regis obsequium redactis. Itaque hanc totius regni divisionem, de qua Herodotus refert, factam esse arbitror non sta-

ς κατεστήσατο εἰκοσι, τὰς αὐτοὶ καλέουσι σατραπείας.

est magum interfectum et Darius ad regiam dignitatem evectum, liquet certe annis praeterlucum oppressis iis seditionibus quas in variis regni provinciarum, mox vero a Dario exas esse tradit inscriptio Bisu-omnia essent pacata et regis lo obedirent; id quod vix ante a 516 ante Chr. n. fieri potuisse mo, si quidem vel post Babylonum seditionem, quae urbe Babae capta mense Augusto anni id. nott. ad III, 150) finita est, denno exortas esse seditiones ista inscriptione a Dario ipso intelligimus: adeo ut demum annum 516 Darius ad hanc descriptionem, quae omnes complecteretur, accedere po-

ς κατεστήσατο εἰκοσι] Agnos in hisce rudimenta interiorum dicunt administrationis rearsarum per provincias nunciatius descripti vel potius decepti: id quod priores Persarum, et Cyrus et Cambyses, modo neglexisse videntur. Conenim est haec provinciarum ptio, quam Darius instituisse inasse fertur, cum accuratiorum, quae singulis gentibus celisque subditis sint praes, distributione, quin ex ea quodammodo nata videri quoniam regni stabiliendi cueregrie illa quidem prodens. enim fugit regem sapientem, administratione non bene oratributisque singulorum populi non satis accurate constitutis prius, ut dona offerebantur, arta, nec ad ullum modum menique adstricta; quo ipso vel premebant subditos praefectone regiorum arbitrio plane exo), ipsum regnum vix diu stare integrum imperiumque, brevi situm, mox iam eversum iri. vero Noster de hac Persici rescriptione retulit, ea ex opti-entibus pleraque certe fluxisse quam non est, quod dubitemus,

ad posteriora tamen regni tempora eam non prorsus convenire haud mirum. Cum enim prima talis divisionis rudimenta potius, quam ipsam perfectam omnique parte absolutam descriptionem Darius exhibuerit, postmodo nonnulla mutata aliterve constituta esse quis miretur? Neque unice ad tributa ac vectigalia, ut quibusdam (vid. Ritter: Erdkunde VIII. p. 85. 111 seq.) placuit, haec descriptio spectasse censenda est, ita ut alia quaedam praeterea exstiterit ipsius terrae s. provinciarum descriptio; nam tale quid nunquam in Persarum rebus locum habuisse invenimus, apud quos utrumque potius semper coniunctum fuisse consentaneum est. Neque accurate locorum ac terrarum rationem situmve secuta est haec descriptio, in qua maior ratio habitae fuisse videtur terrarum sive gentium, prout illae quidem in Persarum venerint ditionem. Quarum nonnullae post a Persis quae defecerunt, nullum amplius tributum solvisse inveniuntur. Itaque nil mirum, si apud posterioris aetatis scriptores quaedam inveniuntur, cum Herodoteis quae minime congruant, immo ob temporum diversitatem maxime distingui debeant. Quo vel illud refo (alia ut taceam), quod ad numerum satrapiarum pertinet, in quo ab Herodoto valde discrepant aliorum scriptorum testimonia, quae dudum attulit Barn. Brissonius De reg. Perss. principat. I. §. 169 ac nuper disquisivit Hitzig (Das Buch Daniel s. Exegetisch. Handbuch z. A. T. Part. X. p. 90 seq.) ad Danielis locum VI, 2, ubi centum viginti satrapias Darius constituisse dicitur; qui numerus ad centum viginti septem satrapias adscendit in libro Esther. I, l. VIII, 9: eundem numerum prodit Iosephus Antiqq. Iudd. XI, 3. §. 2. XI, 6. §. 1, qui alio loco (ibid. X, 11. §. 4) trecentas sexaginta satrapias (quae inde conveniant cum numero dierum anni) a Dario factas esse scribit: quos numeros omnes valde exaggeratos nimiosque videri

καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας ἐτάξατο φθ-

vix est, quod moneam: neque enim licebit cum Wheeler. (Geography of Herodot. pag. 202) gentium potius numerum quam satrapiarum hinc respicere. Plato, qui regnum a Dario in septem partes divisum esse narrat (De legg. III, 12. p. 695 coll. Epist. VIII. p. 332 A), unde hauserit, equidem haud affirmem: in numero satrapiarum eo, quem declarat Herodotus, acquiescere malim: quippe ad quem proxime accedit is terrarum singularum Dario subiectarum numerus, qui a Dario ipso in Bisutuna inscriptione indicatur Tab. I. §. 6, ubi singulis terris nominatis sequitur in fine numerus XXIII, quem sine iusta causa in numerum XXI mutari voluit Rawlinson (vid. ad III, 30) pag. 198; sed vid. Oppert. l. l. XVII. pag. 274 et conf. quae dixi in: Jahrb. f. Philol. u. Paedag. Vol. L. pag. 393.

καλέουσι σατραπείας] De satrapae et satrapiae nomine dixi ad Ctesiam pag. 122 et ad Herodot. I, 192. De singulis satrapiis, quas a Dario institutas deinceps recenset Herodotus, accurate iam exposuit Heeren. Ideen I, l. p. 145 seqq. itemque Rennel. l. l. pag. 479 seqq., Wheeler Geography of Herod. pag. 204 seqq., addita delineatione singularum satrapiarum: quibuscum conf. Ritter: Erdkunde VIII. p. 85 seqq. Nunc vero nova lux accessit ex ipsis Persarum inscriptionibus cuneatis, e quibus huc potissimum pertinet una Persepolitana *), meridionali palatii parieti insculpta, in qua Darius profert terras ipsius imperio subditas; altera Darii sepulcro adiecta **), quod eo loco, cui nunc

nomen Nakschi Rustam, adhuc repperitur, et ipsa terras singulas indicans, quae regis imperio paruerint; tertia denique Bisutuna (de qua vid. nott. ad III, 30), in qua Darius ipse (Tab. I. §. 6) singulas recenset terras, quae ad ipsius regnum pertineant. Atque addi his poterunt ea terrarum nomina, quae primo capite libri Vendidad continentur et ad antiquissima Persarum tempora recedunt: de quibus post Kleuker. (Zendavest. II. pag. 209), alios ***), disseruerunt M. Haug in: Bunsen, Aegyptens Stelle in d. Weltgesch. Buch V. Abth. IV. V. pag. 104 seqq. et Kiepert in: Monatsber. d. Akad. d. Wissensch. s. Berlin. 1856. Decemb. p. 621 seqq. His igitur omnibus ita uti sumus, ut lucis nonnihil inde acciperent Herodoti verba, respectu simul habito eorum, quae infra VII, 61 seqq. traduntur de singulis gentibus, quae in Xerxis exercitu militarint, ex publico quodam documento opinor et ipsa deprompta. Atque dici vix potest, quantum haec omnia valeant ad Herodotum illustrandum quantumque fidei addant iis, quae historiae pater h. l. prodidit, publica opinor documenta secutus, in quae ipse inciderat, cum iter per Persarum regnum faceret, neque Hecataei scrinia compilans, quae est Klausenii sententia ad Hecataei fragm. pag. 95. Id unum teneri volumus, idque in hac tota quaestione valde respiciendum nobis videtur: eam satrapiarum descriptionem et singularum terrarum gentiumque notationem, quam Herodotus exhibet, ad regni administra-

*) Exhibuit hanc primus Niebuhr. in Itiner. Tom. II. Tab. XXXI. J., repetiit deinde Ker Porter (Travels in Georgia, Persia etc. London. 1821. Vol. I. tab. 55.) atque explicare studuit A. Lassen: Die altpersisch. Keil-Inschrift. v. Persepolis etc. Bonn. 1836. pag. 19 seqq. 62 seqq. et Zeitschrift z. Kunde d. Morgenl. VI. p. 43 seqq., Beaufey: Die Persische Keilinschrift (Leipzig 1847) p. 53. Oppert in: Journal Asiatique IV. Ser. T. XIX. p. 140 seqq. Conf. etiam Holtzmann: Beiträge z. Erklärung der Pers. Keilinschr. I. Karlsruhe 1848.

**) Vid. Lassen in: Zeitschrift etc. VI. p. 88 seqq., Holtzmann l. l. pag. 121 seqq., Beaufey l. l. pag. 55, Hitzig: Die Grabschrift des Darius zu Nakschi-Rustam. Zürich. 1847. Oppert. in Zeitschrift etc. XI. (II. 1) pag. 133 seqq. coll. Journal Asiat. IV. Ser. T. XIX. p. 130 seqq. Imaginem splendidam exhibet Flandin: Voyage en Perse Pl. 172 et 173.

***) Vid. potissimum Burnouf Comment. sur le Yacna Notes et éclairciss. p. LV seqq. et p. XCIII seqq.

οἱ προσιέναι κατὰ ἔθνεά τε καὶ πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς
οὐκ ὀνόματι προστάσσων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς προσεχίας,
κατέρω ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. Ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων
ἰδὼν τὴν ἐπέτειον κατὰ τάδε διείλε. τοῖσι μὲν αὐτῶν ἀρ-
ν ἀπαγινέουσι ἐρητο Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον ἀπ-

et certam tributorum exi-
rationem pertinere: illum
ecensum terrarum singularum
vici regni ambitum pertinen-
quem in inscriptionibus illis
mus, fieri potius ad regis
potentiam declarandam et
andam neque aliud quid spe-
unde recte Oppert. l. l. (XVII.
: „les satrapies (*Khsatrapāva-
Khsatrapāthra*) indignent une
n administrative, tandis que
vinces (*dahyāva*) ont une
ation purement ethnique.“
qui respiciat, is quoque intel-
eur satrapiae singulae vel
his comprehensae non pro-
veniant cum iis ipsis terris,
n inscriptionibus illis prola-
rimus: quod ubi factum est,
arate suo quidque loco indi-
us.

[αὐτο φόρους] i. e. instituit, im-
tributa a singulis populis sibi
nda. De locutione monnit
is ad Pausan. VIII, 52. §. 2.
nf. III, 13 ibique nott. et in-
l, 97.

[ὑπερβαίνων τοὺς προσεχίας] i. e.
ingrediens gentes finitimas s. vi-
ita ut non semper gentes vi-
s. contiguae ad unam eandem
rovinciam adscriptae fuerint,
tiam aliae remotiores, aliis
us interiectis separatae et
ctae. Hoc enim sibi volunt
etq. (in quibus cum Dindorf.
sch. vulgarem ordinem reti-
mutatum a Schweighaeus. et
rd. e libri Sancroft. auctori-
tā ἐκαστέρω ἄλλοισι ἄλλα
νέμων, i. e. additioni alii alias
gentes (non adiacentes finiti-
ae, sed) remotiores adscribens.
de vix aliquoties factum esse
Heeren. l. l. p. 146, Kennellii
m, quo localis, ut dicunt,
n fuerit haec provinciarum

descriptio, merito reiiciens, quippe
ipsius Herodoti verbis refragan-
tibus. Contra exstitit Maltebrun.
(Nouvell. Annall. d. Voyag. II. pag.
335) provincias longiore intervallo
separatas in hac satrapiarum de-
scriptione iunctas fuisse prorsus ne-
gans, cum nullum istiusmodi sepa-
rationis inveniatur exemplum, modo
singula rite intelligantur et expli-
centur. Quae enim in unam satra-
piam fuerint coniunctae terrae, eas
omnes sibi conterminas aut certe
propinquas fuisse vult, ita ut ibi
tantum existant difficultates, ubi
nomades commemorantur.

Ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων πρόσδοτον τὴν
ἐπέτειον] Haec ipsa verba adlecta
indicare quodammodo videntur, in
hac regni divisione non una tributa
valuisse, sed omnem reipublicae ad-
ministrationem, quam dicunt, re-
gem respexisse. Ne quis vero cre-
dat, ex hisce tributis singularum
gentium, quae Persarum imperio
paruerunt, aerarium exstitisse, unde
in rempublicam impensae fuerint
factae ac militibus, magistratibus
salaria stipendiaque soluta; pro ori-
entis more omnia istiusmodi tributa
ad regem ipsum, qui pro arbitrio
ntatur, pertinent. Conf. Heeren.
Ideen I, l. p. 478. — Intactum re-
liqui ἐπέτειον, ut II, 25. 92 et III,
95. V, 49, e Bredovii praecepto mut-
tandum in ἐπέτειον, quod h. l. dede-
runt Dindorf. et Dietsch., quodquo
etiam IV, 26 vulgo legitur. Conf.
etiam Gregor. Corinth. pag. 440 ed.
Schaeff.

Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον
ἀπαγινέειν] Vox τάλαντον ne mte-
tur in τάλαντον, monet Wessel., lau-
dans I, 51. Aelian. V. H. X, 17 et
l. Fr. Gronov. De pecun. vet. I, 6.
Mox pro Εὐβοικῶν dedi cum re-
centt. edd. e tribus codd. Εὐβοικῶν,
quae forma apud Polybium, Strabo-

αγινέειν, τοῖσι δὲ χρυσίον ἀπαγινέουσι Εὐβοϊκόν. τὸ δὲ Βαβυλωνίον τάλαντον δύναται Εὐβοϊδας ἑβδομήκοντα μνέας. Ἐπὶ γὰρ Κύρου ἄρχοντος καὶ αὐτὶς Καμβύσεω ἦν κατεστηκὸς οὐδὲν φόρου πέρι, ἀλλὰ δῶρα ἀγίνεον. διὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπίταξιν τοῦ φόρου καὶ παραπλήσια ταύτῃ ἄλλα λέγουσι Πέρσαι, ὥς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος, Καμβύσης δὲ δεσπότης, Κῦρος δὲ

nem, Appianum reperitur. Sic quoque III, 95 aliisque locis, quos attulit Bredov. pag. 162. In ipsa re cum Herodoto prorsus consentit Polux IX, 86, septuaginta Atticas ponens minas; septuaginta duas minas Atticas Aelianus V. H. I, 22 Babylonio talento attribuit, cui Noster septuaginta tantum minas Euboicas adscribit: unde sequitur, septuaginta duas minas Atticas aequasse septuaginta Euboicas, talentumque Euboicum Attico gravius fuisse ea fere ratione, quae obtinet inter numerum tricesimum quintum et tricesimum sextum. Itaque vix opus, ut cum Gallo docto (De la Barre in Mém. de l'Acad. d. Inscript. XII. p. 226 seqq.) in Herodoti textu refingatur: *ἑβδομήκοντα καὶ δύο μνέας*, praesertim cum, iudicante Boeckhio Metrolog. Untersuchungg. pag. 46, ne hac quidem ratione omnia ea, quae in numeris Herodoteis et hoc loco et potissimum infra cap. 95 (ubi vid. nott.) spectanda sunt, secum bene componi queant ipseque Herodotus, nisi in eius verba irrepsisse menda statuas, vix ullius culpae errorisve immunis sit indicandus. Ubi superior ad h. l. exstat Bellangerii et Larcheri annotatio, illius emendationem hancce probantis, huius reiicientis Euboicumque talentum septuaginta minis constituisse indeque Babylonio par ferme fuisse iudicantis. Nec sane multum differre videtur Euboicum et Atticum talentum, quod ipsum sexaginta minas continuisse neminem fugit. Ad nostras mensuras si revocaris, auctore Wurmio De pond. rationn. etc. pag. 47 pondus minae Atticae est 8214,28571 gran., talenti Attici 492857,1 gran. Paris., itaque mina aequat 0,891,3070 libr. Parisin. sive 0,932 7821 libr. Colon. (s.

29 Loth 3,3961 Quint. Colon.), talentum 53,47843 libr. Paris. sive 55,96694 libr. Colon. Aliam Galli docti, Letronnii, computationem exhibet Miot, Gallus Herodoti interpretis; ex qua mina Attica valet 436,5 grammes recentioris mensurae; Euboïda mina 448,971 grammes indeque talentum Euboicum 26938 grammes sive 26 Kilogrammes, 938 grammes s. 55 lib. 4 gr. antiqui ponderia. — Ad formam *μνέας* conf. I, 51. II, 180 et alia, quae excitavit Bredov. pag. 219; de accusativi usu monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 556. In seqq. retinui *κατεστηκός*, quod in *κατεστὸς* mutari mavult Bredov. p. 309; cf. etiam nott. ad II, 126.

ἀλλὰ δῶρα ἀγίνεον] Haec verissime dici orientaliumque regnorum conditioni maxime convenienter quivis intelliget. Quippe in quibus hodieque subditi muneribus, quae regi s. principi offerre coacti sunt, magis adeo premuntur, quam tributis ordinariis vectigalibusque. Nec aliter Cyri maioris natu institutum fuisse, res ipsa docet. Confer Heeren. Ideen I, 1. pag. 404. Nec refragatur Herodoteae narrationi de hac tributorum annuorum descriptione a Dario instituta (conf. Polyaen. VII, 10, 3) illud, quod supra III, 67 Persis magus concessisse dicitur *ἀτελῆν στρατηγῆς καὶ φόρον*. Nam ibi non de ordinario ac stato tributo agitur, sed de eo ipso, quod singulis gentibus pro temporum locorumque ratione fuerit impositum, sive doni ad instar quotannis ut penderent imperatum. Strabo XV. p. 735 s. 1068 B. ad Darium Longimanum tributorum rationem institutam reiicit.

ὥς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος] Ad significationem verbb. *κάπηλος* et *κάπηλεύειν* faciunt, quae ad I, 94 coll. 155 notata sunt. — Sententia

ὁ μὲν, ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ πρήγματα, ὁ δὲ, ὅτι
ὡς τε ἦν καὶ ὀλίγωρος, ὁ δὲ, ὅτι ἤπιός τε καὶ ἀγαθὰ σφι
ἐμμηχανήσατο. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων καὶ Μαγνήτων τῶν 90
Ἀσίῃ, καὶ Αἰολέων καὶ Καρῶν καὶ Λυκίων καὶ Μιλυέων

ientialium indole loquendive
son aliena et in posteriorum
rum libris saepe obvia, ubi
ob avaritiam notatur. Plura,
te Wesseling., Spanhem. ad
Or. I. p. 9 et Davis. in Ma-
yr. Diss. IV. pag. 508. Add.
iger. ad Synesii orat. de regn.
V. p. 154. Darii divitias com-
at quoque Hieronymus Epist.
Heliodor. §. 11 (T. I. p. 337
llars.). Probant autem Darii
iam vel certe nimium argenti
mea, quae memoriae produn-
187, sed mitem quoque eius
m in remittendis tributis de-
t ea, quae narrantur a Plu-
Mor. II. p. 172 F et Polyaen.
1, 3. Honorificentius de Da-
timonium Plato quoque prae-
sist. VII. p. 332 B.

γῶρος] Sic dicitur, qui nul-
i curam rationemve habet, du-
superbus est. Hinc VI, 137
itur ὄβρις et ὀλιγώρη. Ad
χαλεπός conf. I, 100.

ὅτι ἤπιος κ. τ. λ.] Eadem de
qui *patri* appellatione a sub-
officiebatur, praedicant Pro-
t Olympiod. in Commentt. ad
n. Alcib. I. pag. 151 seq. II.
5. coll. Michaël. Choniat. loco
ad III, 84 laudato, ac longe
hos Xenophon in Cyropaed.
2, 9 coll. VIII, 1, 44. VIII, 8, 1
chylus in Perss. 774 seq., ubi
m ipsum facit loquentem de
Κῆρος, εὐδαίμων ἀνὴρ, ἀρ-
Θηκε πᾶσιν εἰρήνην φίλοις.
Pausan. VIII, 43. §. 3 ibique
lis pag. 335. Diodor. IV, 30.

De republ. I, 27 ibiq. A. Mai.
I, 26. Herodotes attigit Eu-
ad III. II, 57. Multa de his
er. ad Antonin. I, 9. pag. 11.
autem notum, quo sensu sibi
antur *πατήρ* ac *δεσπότης*, quae
m appellatio *domini* Graecis
r invidiosa videbatur. — In

verbis καὶ ἀγαθὰ σφι πάντα ἐμμηχα-
ήσατο reliqui πάντα, cuius loco Me-
diceus, Florentinus, alii τὰ ponunt,
unde τὰ πάντα exhibuit Dietsch.

CAP. XC.

Μαγνήτων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ] *Magne-*
tes, qui in Asia minori ad Maean-
dram et Magnesiam prope Sipylum
habitabant, distinguuntur ab eius-
dem nominis gente, quae in Thessa-
lia sedes habuit. Vid. VII, 173:183.
De Ionibus cf. I, 142 seqq., de Aeol-
ibus I, 141, de Caribus I, 171, de
Lyciis I, 173 coll. VII, 92, de Pam-
phylis I, 28. VII, 91. — Ad *Μιλυέων*
conf. I, 173 ibiq. nott. — Ad hanc
praefecturam quae adscriptae erant
gentes, eae omnes oram Asiae mi-
noris maritimam occidentalem et
meridionalem fere totam explent a
Troade inde usque ad Ciliciam. So-
los Milyenses non ad oram, sed intus
habitasse, inde forsitan colligi po-
terit, quod VII, 77 inter copias Xer-
xis pedestres commemorantur. Do-
res quoque hac satrapia comprehen-
sos fuisse non dubitamus. In in-
scriptionibus supra (ad III, 89) in-
dicatis *Yuna* reperitur nomen terrae,
quam ad *Ioniam* indeque ad hanc
ipsam satrapiam spectare, dubio vix
caret, cum *Yuna* eo sensu a Persis
adhibita videatur vox, quae omnes
Graecae stirpis gentes in Asia mi-
nori insulisque adiacentibus subdi-
tas Persis complectatur, ab *Ionibus*
ipsis significatione ducta. Oppert.
(l. l. XVII. p. 279) in Bisutuna in-
scriptione *Iones* maritimos (i. e. Grae-
cos in insulis habitantes) et *Iones*
terrae continentis (Graecos in Asia
minori habitantes) commemorari pu-
tat. — Rennelio l. l. pag. 481 eam
ob causam videtur rex omnes gentes
mari proximas in unam coniunxisse
ditionem, quo navales copiae uni
potissimum duci ac praefecto essent
subditae.

καὶ Παμφύλων (εἰς γὰρ ἦν οἱ τεταγμένος φόρος οὗτος) προσέφη τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου· ὁ μὲν δὲ πρῶτος οὗτος οἱ νόμος κατεστήκει. ἀπὸ δὲ Μυσῶν καὶ Λυδῶν καὶ Λασονίων καὶ Καβαλίων καὶ Ὑγεννέων πεντακόσια τάλαντα· νόμος δὲν-τερος οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι. καὶ Φρυγῶν καὶ Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Παφλαγόνων

ὁ μὲν δὲ πρῶτος οὗτος οἱ νόμος κατεστήκει] Hanc satrapiam omnium primam quod Noster protulit, cum in ipsis inscriptionibus cuneatis post multas alias demum nominata inveniat haec terra, id profecto non fecit dignitatis causa, quae haec provincia primum inter caeteras occuparet locum, sed singularum satrapiarum recensum ita instituit, ut ab ea, quae maxime occasum versus sita Graecis esset proxima, initio facto deinde orientem versus procederet ad eas indicandas, quae in occidentali Persici regni parte essent sitae, a septima inde satrapia alium sequeretur ordinem in reliquis enarrandis; cf. nott. ad III, 91.

καὶ Λασονίων καὶ Καβαλίων καὶ Ὑγεννέων] In his nominibus libri scripti variant. Nos recentt. edd. secuti sumus. Pro *Λασονίων* in Florentino aliisque codd. invenitur *Ἀλ-σωνίων*. De quo conf. nott. ad IV, 17. Valcken. coniecerat: *Λασονίων τῶν καὶ Καβηλίων καλεσμένων*, tum oh VII, 77 (ubi haec exstant: *Καβη-λεις δὲ οἱ Μήονες, Λασόνιοι δὲ καλεσμένοι*), tum ob Hygennenses, gentem prorsus incognitam. Videntur autem sedes harum gentium in Lydiae eiusque ea parte, quae ad Lyciam vergit, esse quaerendae. Conf. Rennel. l. l. pag. 482. *Caba-llam* regionem novit Plinius H. N. V, 28 (ubi vid. Parisot. pag. 311) coll. 32. Add. Stephan. Byz. s. v. Plura de his vid. apud Forbigerum: Handb. d. alt. Geograph. II. p. 323 seqq. et adde ea, quae afferuntur in Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. LVIII. p. 213. *Hygennenses* quod attinet, Wesselingio in mentem venit regionis Obigenes, quae Lyconiae fuit pars, teste Plinio l. c. De *Lydis* ac *Mysis* conf. I, 28 ibiq. nott.

93. 171 et VII, 74. Ex inscriptionibus cuneatis huc pertinet ea terra s. provincia, cui nomen *Sparde*, quod cum Lassenio (Zeitschrift f. Kunde d. Morgenl. VI. p. 50) et Hitzig (l. l. pag. 79) ad Graecorum *Sardis* mihi recte retulisse videor (Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. L. p. 300), quodque de *Lydia* accipi vult Oppert. (l. l. XVII. p. 270).

πεντακόσια τάλαντα] Vocem *ἀργυρίου*, quae in edd. vetustis additur, scripti libri ignorant. Nec dubium, illam mente potius subaudiendam, quam textui inserendam esse. Fines huius satrapiae cum priore multo angustiores videantur, ne quis miretur ei maiorem argenti summam impositam, monet Rennel. l. l., per *Lydiam*, quae ad hanc satrapiam pertinuit, auri et argenti fuisse metalla fluviumque Pactolum et *Tmolo* aurum secum ferentem; quo factum, ut *Lydiae* regum divitiae in proverbium olim cesserint ipsique *Lydii* primi numos euderunt, teste Herodoto I, 94, ubi vid. nott. Et magis huc pertinet Nostri locus V, 49, ubi *Lydos* dicit Aristagoras *πολυαργυρωτάτω* vs optimamque habitantes terram. Cf. Creuzer. ad *Xanthi Ἀνδριακῶν* reliquias in *Historicoor.* graecc. antiquiss. fragm. pag. 203 seq.

ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι] i. e., *ab Hellespontis a dextra intro navigantibus*, si sc. a mari Aegaeo Hellespontis petitis, ut ad Hellespontis oram Asiaticam intelligantur habitantes. De locutione *ἐπὶ δεξιὰ* conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 581; ad participii (*ἐσπλέοντι*) usum vid. nott. ad I, 54.

καὶ Φρυγῶν κ. τ. λ.] Conf. VII, 72. 73. De *Thracibus Asiaticis* vid. nott. ad I, 28, ubi etiam de *Mariandynis*. Per *Syrios* indicari *Cappadoces*, pa-

Ἰαριανδυνῶν καὶ Συρίων ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια ἦν τὰ φόρος· νομὸς τρίτος οὗτος. ἀπὸ δὲ Κιλικίων ἵπποι τε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριηκόσιοι, ἐκάστης ἡμέρης εἰς γινόμενος, ἅλαντα ἀργυρίου πεντακόσια· τούτων δὲ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ἐς τὴν φρουρέουσιν ἵππον τὴν Κιλικίην χώραν ἡμιούτο, τὰ δὲ τριηκόσια καὶ ἐξήκοντα Λαρεῖώ ἐφοίτα· τέταρτος οὗτος. Ἀπὸ δὲ Ποσειδηῶν πόλιος, τὴν Ἀμφί-91

I, 72, ubi vid. nott. coll. I, 6. et Jacquet in Journal Asia- (III. Ser.) VI. p. 387 seq. De *monibus* cf. I, 28. 72 et VII, 72. *am*, e prima satrapia exclu- Rennel. statuit pag. 483 seq. *ae* praefectura tertia compre- quae si cum prima et secunda *retur*, multo maioris ambitus *identur*, licet hae tres satra- onifunctae ne unam quidem ea- sequent, quales in orientalibus partibus fuerint institutae. *lectebatur* autem tertia prae- a omnem Asiam minorem ori- versus a Lydia, septentrio- versus a Tauro, ad Pontum us- Thermodontem fluvium. Ita- *ae* pertinebit ea provincia, quae *ae* inscriptionibus cuneatis di- *Kataputuka* s. *Cappadocia* (cf. *nson* in: Journal of the roy. ly XI, 1. pag. 95), cuius etiam *ae* Dario regnante commemo- in Ctesiae Excerptt. Persae.

δὲ Κιλικίων] Iure statuit Ren- I, pag. 485 *Ciliciae* fines Hero- *aetate* latiores fuisse, ut qui- *tem* versus Euphratem attige- (V, 52) et occidentem aequae *ptentrionem* versus fines terrae *rioris* multo superaverint. Ci- *terrae* nulla fit mentio in in- *donibus*, nisi hanc terram Cap- *diae* satrapiā, quae tertia est *loti*, simul comprehendi existi- *neque* enim huc referri posse *mo* eam terram s. provinciam, *in* Bisutuna inscriptione de- *loco* constitui vult Oppert. (I. I. 4. 279) *Ionum* in continenti ha- *tium*: quae ipsa quorsum per- *t in* Herodotea satrapiarum de- *ctione*, haud facile dixeris.

τούτων δὲ τεσσαράκοντα μὲν καὶ ἑκατὸν κ. τ. λ.] quod e Sanerofiti libro alteroque eiecerunt Schweigh. et Gaisf., retinendum duxi. itemque mox retinui μὲν, quod a Mediceo, Florentino, aliis abesse video. — In seqq. *ἀνασιμουτο* retinui pro *ἀνασιμουτο*, vid. Bredov. p. 334. Ad ipsam verbi significationem vid. nott. ad I, 179. — Attendi vult h. l. Rennel. l. l., ut in quo, quod nuspiam alibi invenimus, equitum manus regis impensis sustentari dicatur. Fuerunt enim hac in provincia fauces, per quas aditus in Syriam, Aegyptum, reliquas interiores regni partes patuit, et ex iis ipsis rursus in Asiam minorem. In Xerxis copiis Cilices non memorantur; centum tantum naves exhibebant VII, 91. — *φοιτᾶν* de tributo dicitur, quod in regium redit aerarium. Conf. V, 17 coll. VII, 23.

CAP. XCI.

Ἀπὸ δὲ Ποσειδηῶν πόλιος] Haec urbs duodecim millaria meridien versus est sita ab extremo sinu Iasico, ubi vulgo Ciliciae et Syriae fines ponuntur, quos ipsos Herodoti aetate magis quam postea meridiem versus porrectos fuisse credibile est. Cf. Steph. Byz. s. v. Scylax in Periplus. §. 102. Stadiasm. m. par. §. 175. Septem stadia dicitur remota ab urbe Mandane eo fere in loco, ubi nunc promontorium *Kizliman*. — De *Amphiloch*, vate celeberrimo, vid. Pausan. II, 18. 20. V, 17. Qui idem in Cilicia *Mallum* urbem condidisse fertur, teste Strabon. XIV. p. 675 s. p. 993 A. Lucian. Alexandr. §. 19. T. II. pag. 181 ed. Iacobitz. Quin Pamphylii ab iis Graecis originem

λοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἰκισε ἐπ' οὐροισι τοῖσι Κιλικῶν τε καὶ Σόρων, ἀρξάμενον ἀπὸ ταύτης μέχρ' Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων (ταῦτα γὰρ ἦν ἀτελέα) πεντήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν. ἔστι δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ Φοινίκη τε πᾶσα καὶ Συρία ἡ Παλαιστίνη καλεομένη καὶ Κύπρος· νομὸς πέμπτος οὗτος. ἀπ' Αἰγύπτου δὲ καὶ Λιβύων τῶν πρόσσεχέων Αἰγύπτῳ καὶ Κυρήνης τε καὶ Βάρκης (ἐς γὰρ τὸν Αἰγύπτιον νομὸν αὐταὶ ἐκεκοσμέατο) ἑπτακόσια προσήτε τάλαντα, πάρεξ τοῦ ἐκ τῆς Μοίριος λίμνης γινομένου ἀργυρίου, τὸ ἐγίνετο ἐκ τῶν λιχθύνων. τούτου τε δὴ χωρὶς τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ ἐπιμε-

trahere dicebantur, qui hoc ipso Amphilocho et Calchante ducibus post Troiam captam dispersi alio fuerint impuls. Conf. Herod. VII, 91. Strab. XIV. p. 642. s. 951 C. — „De Amphilocho, in cuius locum infausta manus Antiochum intulerat, vid. Iacob. ad Luciani Alex. l. l. p. 41 seq. et p. 126 seq.“ Cr.

ἀρξάμενον ἀπὸ ταύτης] i. e. quod attinet ad omnem istum tractum a Posidonio usque ad Aegypti fines porrectum. Minus apte cum participii usu Larcherus comparat participia δέον, ἐξόν, παρόν. De Arabia conf. III, 7. 8. 88. Intelligitur, credo, is terrae tractus, qui medius inter Aegyptum et Palaestinam est situs, Idumaea, quae vulgo vocatur, et desertum inter Gazam et Pelusium. Conf. Rennel. l. l. p. 490, et ad verba ταῦτα γὰρ ἦν ἀτελέα conf. III, 97, ubi Arabes iis adduntur gentibus, quae a tributo exemptae dona regi ferre solebant. De Syria Palaestina vid. III, 5 et VII, 89 coll. F. H. Muel-ler. De rebb. Samitt. (Berolin. 1831.) pag. 27. De Cypro cf. III, 19. — Nec huius satrapiae ulla fit mentio in inscriptionibus, nisi nomen *Pulija*, quod in sepulchrali Darii monumento circa finem inter reliqua terrarum et gentium Darii imperio subditarum nomina inveniri volunt, ad *Phoenices* indeque etiam ad hanc Herodoti satrapiam referre velis, quamquam tota res ambigua valdeque dubia videtur: cf. quae dixi in Jahrb. f. Philol. u. Paedag. L. p. 396. Oppertus (XIX. p. 159 seq.) nomen illud inscri-

ptionis ad Africae terras spectare putat.

καὶ Κυρήνης τε καὶ Βάρκης] et cum recentt. edd. addidi. Ad rem conf. III, 13. Barcaei et Cyrenaei, qui et ipsi Libyes erant, quod h. l. a Libyum gente distinguuntur, Schlichthorst. (De Her. geogr. Afric. p. 139) eos *Libyes* intelligi vult, qui Marmaricam tenuerint, aut qui Libyecum nomum, quem dicunt, incoluerint, *Cyrenacos* autem et *Barcaeos* dici cives tantum urbium Cyrenae et Barcaes. Intelligitur autem h. l. ea provincia, quae in tribus illis inscriptionibus *Aegypti* nomine declaratur: eo enim spectare vocem *Mudraya*, nunc satis constat; cf. quae dixi in: Jahrbuch. f. Philol. u. Paedag. L. p. 394 seqq. et Oppert. l. l. XVII. p. 279. — In seqq. ἐκεκοσμέατο retinui, ut I, 100, ubi vid. nott., IX, 30. VI, 41.

πάρεξ τοῦ ἐκ τῆς Μοίριος x. τ. λ.] Conf. II, 149 ibiq. nott. Causam, cur hic proventus lacus Moeridis eximatur a tributo ordinario in regis aerarium redeunte, Diodorus affert I, 52, monente Valck.; cum, quae rex Aegypti fecisset, ea Aegyptiorum ad exemplum Persa quoque fecisse putandus sit.

τούτου τε δὴ χωρὶς x. τ. λ.] i. e. praeter hunc igitur argenti nomum (quae sc. e piscium proventu in lacu Moeridis redit) et praeter frumentum, quod militibus demetiebantur, ex hac satrapia septingenti (argenti) talenta, ut dixi, redierunt. ἐπιμετρούμενον cum Schweigh. et Gaisf. dedi pro

ἰένου σίτου προσήτε ἑπτακόσια τάλαντα· σίτου γὰρ δυώ-
 μυριάδας Περσέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τεῖχετ τῷ ἐν
 ρι κατοικημένοισι καταμετρέουσι καὶ τοῖσι τούτων ἐπικού-
 νομὸς ἔκτος οὗτος. Σατταγύδαι δὲ καὶ Γανδάριοι, καὶ

μύνον. Conf. nott. ad Plu-
 Flamin. 5. pag. 89. Dindorf.
 tsch. dederunt ἐπιμετρεῖν μέ-
 τρον contracta forma apud He-
 rum ferri nequeat: de qua re cf.
 v. p. 374.

ὃ γὰρ δυώδεκα κ. τ. λ.] Haec
 addita putem, ut proxime an-
 tia καὶ τοῦ ἐπιμετρομένου
 accuratius explicentur, ut haec
 i sententia: Persis in Memphi-
 re considentibus eorumque au-
 is demetiuntur frumenti cen-
 igitni mille portiones (s. cen-
 igitni mille medimnos fru-
). Retinui in his cum edd.
 t. Aldinae lectionem, quam
 sti liber cum aliis quibusdam
 , indeque scripsi σίτον (au-
 G. I. Eltzio in Jahrbh. f. Phi-
 Paedag. Suppl. T. IX. p. 327
 dum in σίτον), ubi Mediceus,
 stinus, alii πρὸς, cuius hic
 esse nequit; deinde μυριάσι,
 ab omnibus libris allatum est,
 i cum recentt. edd. in μυριά-
 uadente iam Schweighausero
 usu ipso poscente, cum ver-
 καταμετρέουσι requirat accu-
 m: quod cum sentiret Schae-
 in mendoso πρὸς latere pu-
 ενρον, vid. ad Lambert. Bos.
 lipas. L. Gr. pag. 270. Pro
 xi δέκα, quod ipsum coniun-
 ionnulli scripserunt δυοκαίδε-
 cripsi, quod in quibusdam li-
 estat: δυώδεκα, qua forma He-
 rum plerumque uti monstrant,
 attulit Bredov. p. 279. Ad μν-
 s intellig. μεδίμνους, quae vox
 additur, modo omittitur (conf.
 fer. l. l.). Nam in talibus in-
 lis Graecos mensuram et spe-
 quippe vulgo notam, haud
 mittere recte observavit Gro-
 s.

u — κατοικημένοισι] De hoc
 ipio conf. nott. ad I, 27. Me-
 ur apud Thucydidem I, 104
 Memphidis pars, nomine Λευ-

RODOT. II.

κὸν τεῖχος, quod scilicet, monente
 Scholiasta, reliquae duae urbis par-
 tes latere coctili exstructae erant,
 tertia pars lapidibus. Add. Diodor.
 Sic. IX, 74 et conf. Ungarelli in:
 Annali del Instit. de correspond.
 Arch. T. XIX (1847). pag. 22 seq.
 Persarum praesidia in hoc Memphi-
 dis vico relicta putat Ley (De Lat. et
 condit. Aegypt. sub Perss. imperio
 pag. 18) ob Inari rebellionem (cf.
 Herod. III, 12. 15 ibique nott.) paulo
 ante sedatam, novas seditiones ut
 cohiberent coortasque reprimerent.
 In hymno, qui notis Aegyptiorum
 hieroglyphicis inscriptus stelae in
 museo Parisiensi legitur, salutaris
 Osiris „Sanctus muri albi, le Saint du
 Mur-Blanc“, ut reddit Chabat, qui
 hunc hymnum Gallice conversum
 exhibuit in: Revue Archéologique
 XIV ann. (1857) pag. 69 recteque
 verba *muri albi* ad unum e vicis
 Memphidis („un des quartiers de
 Memphis“) retulit; mihi haud dubi-
 um videtur significari τὸ λευκὸν τεῖ-
 χος τὸ ἐν Μέμφι, quod Herodotus
 h. l. appellavit. Ad vocem ἐπικού-
 ρους conf. nott. ad III, 4. — Ipsa
 tributum summa, quae inclusio fru-
 mento vix ad vices centena millia
 imperialium nostrae monetae ad-
 scendit, haud ita magna videtur
 Rennelio l. l. p. 525, si quidem tri-
 cies centena millia hominum omnino
 in Aegypto fuisse (ut Diodor. refert
 I, 31) reputaveris, ita ut in singula
 capita vix sedecim grossi cadant.

νομὸς ἔκτος οὗτος] Monet Mal-
 tebrum l. l. pag. 337, sex praefectur-
 ras antea commemoratas a Persis
 nomine earum designatas fuisse,
 quae *trans aquam*, i. e. Euphratem
 (occidentem versus) sitae sint. Iam
 Herodotum idem docet subito ad
 provincias interiores transire, qui a
 Perside, quae ad nullam praefectur-
 ram pertinebat, profectus inde reli-
 quas satrapias recenset easque eo
 ordine, qui nobis quidem temere in-

Δαδίκαι τε καὶ Ἀπαρύται, ἐς τὸντὸ τεταγμένοι, ἐβδομήκοντα

stitutus videri queat, ignorantibus scilicet rationes geographicas aliasve, quae Herodotum, ut hoc ipso, nec alio modo in enarrandis singulis provinciis procederet, commovere potuerint. Neque enim credere possum (quae Wheeleri est sententia II. pag. 205), Herodotum in singulis satrapiis recensendis haud presse secutum esse eum ordinem, quo haec omnia in documentis publicis, e quibus hausit, tradita invenerit, sed sponte mutasse illum atque nullo discrimine habito, prout ipsi convenire videretur, has satrapias recensuisse. Cf. nott. ad III, 100.

Σατταγύδαι — Ἀπαρύται] *Gandarii* et *Dadicae* infra occurrunt VII, 66. *Sattagydae* et *Aparytae* aliunde non cogniti. Has vero gentes omnino ad orientales plagas ultra Sogdianam versus Indi fontes et superiorem huius amnis cursum spectare dixerat Billerbeck. Difficill. geogr. As. pag. 18, improbante Gatter., qui ad superiora loca Iaxartis et Oxi has gentes refert. Kennelio I. I. pag. 513 seq. haec satrapia ab ea, quae decima sexta est in hoc recensu, tribus partibus ita videtur cincta fuisse, ut occidentem versus sedes Parthorum primitivas, septentrionem versus deserta Chorasmiae, meridiem versus Ariam, orientem versus Bactriam tangeret; qui ipsi fines sunt *Margianae*, quam regionem, iam libro Vendidad tertio loco commemoratam (*Mouru*), Noster ignorat. Ad *Gandarios* pertinere vult urbem *Godar*, ad *Aparytas* urbem *Apabarti*cam, utramque ab Isidoro memoratam et intra Nisacam (quam Kennel. habet pro terra Naisabour) et Antiochiam Margianam (quam pro terra Meru habet) collocatam. Ac denique urbem *Gandar* eandem contendit esse, quae in Dschingischani historia nomine *Kaendar* crebro appelletur. De *Gandariis* obloquitur

Larcher. tum in not. ad VII, 66, tum in tab. geograph. Strabonis potissimum ob auctoritatem XV. p. 699 s. p. 1024 A., qua Indicam potius censet gentem esse, cuius sedes ad Indum fluvium sint quaerendae. Et Wahl (Erdbeschreib. v. Ostind. p. 461 seq. 465) longa disputatione efficere studuit, *Gandariorum* gentem *Gandaricamque* regionem non aliam esse atque eam, quam nunc vocant *Kutwer* et *Belour*; cuius gentis tribus quasdam videri *Dadicas* et *Aparytas*, aut certe accolae ea in regione, quae a Bucharia parva usque ad Tibetum parvam pertineat; ipsum nomen cum Persicis convenire vocibus *Gandaker* s. *Gundaker*, *Gundware* s. *Gandware*: quibus omnibus *fortem* hominem significari ac *bellicosum*. *Dadicas* Larcherus ab oriente Bactrianae et ab occidente Gandariorum collocaverat, I. de Hammer. (Annall. Vienn. XLVI. p. 120 coll. LIII. p. 25) trans Oxum in regione Buchara, quae nunc vocatur, a gente Tadschik habitata ac primitiva Germanorum patria, collocat. [Idem vir doctus in iisdem Annalibus (Vol. LIII. pag. 25) hos *Δαδίκας* discrete Germanorum maiores dicit*). Cr.] Add. Histor. Osman. I. p. 616. Ac denique Maltebrun (Annall. Nouv. II. p. 337. 338), qui hac satrapia gentes nomades montosas a Persis orientem et occidentem versus contineri *Gandariosque* ad Pactycam australem (conf. nott. ad III, 102) se extendisse vult, *Dadicas* atque *Daos* eandem esse arbitratur gentem, quae terras Bactriae vicinas tenuerit, antequam ad Caspium mare migraverit. *Aparytas* probabiliter esse putat *Paryatas* Ptolemaei; *Sattagydas* vero prorsus ignorari. *Sattagydae* in inscriptionibus illis tribus indicantur nomine *Thatagus*; in Persepolitana et sepulchrali praeterea *Gandara* invenitur:

*) Add. ibid. LIX. p. p. 149. LXX. p. 34. LXXIII. p. 22. LXXXIX. p. 7. Sed Hammero Germanos ab his *Dadicis* s. *Tadschik* (i. e. Persis) repetenti recte obloquitur Pott. Etymolog. Forschung. II. p. 518 seq. Et conf. quoque Journal d. Voyages 1845. Juill. p. 113.

καὶ ἑκατὸν τάλαντα προσέφερον· νομὸς οὗτος ἑβδομος. ἀπὸ Σούσων δὲ καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων χώρας τριηκόσια· νομὸς ὄγδοος οὗτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης 92 χίλια οἱ προσήτε τάλαντα ἀργυρίου καὶ παῖδες ἑκτομῖαι πεντακόσιοι· νομὸς εἰνατος οὗτος. ἀπὸ δὲ Ἀγβατάνων καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς καὶ Παρικανίων καὶ Ὀρθοκορυβαντίων πεντήκοντά

hanc terram cum Sattagydarum regione ad unam satrapiam Herodotus refert, additis *Dadicis* et *Aparyiis*: quas omnes gentes ad Paropamisi regiones olim pertinuisse dubium vix est. Sattagydas inde in occidentali parte terrae Kabulistan habitasse, in orientali Gandarios, haud scio an recte statuerit Lassen (Zeitschrift etc. VI. p. 60 seqq. De Pentapot. Indic. p. 15 seq. 105 seq.), quem sequitur Ritter: Erdkunde VIII. pag. 101 seq. coll. III. p. 1087. Gandariorum iam Hecataeus mentionem fecerat (teste Stephano Byzant. s. v.), qui Indicam gentem esse vult, neque eosdem ignorat Plinius Hist. Nat. VI, 16, 18. §. 48. Tu vid. praeterea Rawlinson (Journal of the Asiat. Soc.) XI, 1. p. 125 seq., qui de Sattagydarum nomine ibid. pag. 170 disputavit. Quo eodem pertinebunt *Aparytae*, si, ut contendit Lassen l. l., iidem habendi sunt atque *Παροῦται*, quam gentem ad Paropamisum habitasse ex Ptolem. VI, 17. 18. 20 patet: neque alio loco quaerendi erunt *Dadicae*, quos vicinos fuisse terrae Kaschmyr a septentrione, indeque frequentius incursiones in hanc ipsam terram fecisse vult Troyer: Histoire des rois du Kaschmyr II. p. 320. Wheeler Geography of Herodot. 297 eos esse vult, qui nunc vocantur *Tadjiks*; *Gandariorum* refert ad terram *Kandahar*. νομὸς οὗτος ἑβδομος] Post νομὸς cum recc. edd. abieci δὲ, quod vulgo adiectum est quodque retinuit Matth.

ἀπὸ Σούσων δὲ καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων χώρας] Haec praefectura, ambitum si spectes, post Lydicam minima fuit, observante Rennel. l. l. p. 499. Complectebatur eam regionem, quae nunc vocatur *Chusistan*, *Babyloniae*, *Mediae*, *Persidi* et *Per-*

sico sinui vicinam, una cum *Susis*, quae sedes fuit regia. Cf. VII, 62. 86 et Heeren. Ideen I, 1. pag. 299 seq. In tribus inscriptionibus haec provincia s. *Cissia* s. *Susiana* appellatur nomine *Uvaza*, de qua voce vid. Lassen: Zeitschrift etc. VI. p. 49 seq. et Oppert l. l. XVII. p. 276, Rawlinson. l. l. p. 87 seq., qui scribit *Uvaja*. Quae olim fuit terra fertilissima ac feracissima, ea nunc desertis repleta indeque fere incognita recentioribus.

CAP. XCII.

καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης] *Babyloniam* atque *Assyriam* promiscue a Nostro dici supra ad I, 192 observavimus; hoc vero loco haud scio an utraque terra in unam satrapiam coniecta fuerit, cum in inscriptionibus tribus illis et *Babylonia* terra (*Babirus*) et *Assyria* (*Athura*: vid. Lassen l. l. pag. 48 et Rawlinson l. l. pag. 9) separatim nominetur, adeo ut tributorum tantum percipiendorum causa in unam provinciam coniunctae videantur.

παῖδες ἑκτομῖαι πεντακόσιοι] Eunuchorum institutum a Babyloniiis Persas accepisse Hellanicus auctor erat, teste Donato in Terent. Eunuch. I, 2, 87, unde iure colligas *Babylonios* crudelis moris vel auctores omnino fuisse vel certe multum in eo praestitisse aliis gentibus. Nec alienum hoc ab effrenata *Babyloniorum* libidine, de qua vid. quae attulit Muenther. De relig. Babylon. pag. 73.

ἀπὸ δὲ Ἀγβατάνων καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς κ. τ. λ.] Hanc praefecturam, intra Caspium et Persicum mare sitam, et ambitu et coeli solique praestantia in optimis provinciis habendam esse monet Rennel. l. l. p. 500. *Mediam* idem vult Herodoto eam esse, quae posthac

τε καὶ τετρακόσια τάλαντα νομὸς δέκατος οὗτος. Κάσπιοι

Magnae Mediae acceperit appellationem, et quae nunc vocetur Irak Aiami; quae Media minor s. Atropatene postea vocata sit et nunc dicatur Aderbidian, eam Herodoto esse *Matiēnen*. In Bisutuna inscriptione deest huius terrae nomen: in duabus alteris inscriptionibus reperitur *Mad* s. *Mada*: vid. Lassen l. l. p. 48 et Ritter l. l. pag. 88. De *Ec-batanis*, quae urbs in septentrionali provinciae parte erat sita, diximus ad I, 98, ubi etiam de scriptura vocis. *Paricanos* rectius dici *Paretacenos* (quae gens in confiniis huius praefecturae orientalibus a Perside inde usque ad Caspiae fauces sedes habuit; conf. etiam Van der Chys Comment. geogr. ad Arrian. pag. 91 et quae supra posuimus ad I, 101 coll. VII, 86), Rennelii est sententia l. l. pag. 501 coll. Maltebrun l. l. pag. 338. Cui obloquitur Larcher. in Tab. geogr. s. v., cum Paretaceni fuerint Medorum una tribus, discernendi igitur a Paricanis, qui intra Medos et Orthocorybantos sedes tenuisse videantur. Maltebrun l. l. gentem dicit per plures provincias sparsam. Qui III, 94 Aethiopibus iunguntur *Paricanii*, ad aliam huius gentis vagantis ac nomadum ad instar viventis tribus pertinuisse videntur; vid. Lassen: Beiträge etc. pag. 65 seq., qui etiam in nomen gentis ipsum inquisivit. Cf. etiam Jacquet in Journal Asiatique Ser. III. T. V. pag. 582 seq. *Orthocorybantos* in meridionali praefecturae tractu habitasse Rennel. contendit, ubi nunc terra Kurrimabad, quod probat Lassen l. l. pag. 65. Iacquet l. l. pag. 581 gentis nomen sic explicat, ut significet *excelsa (montium) obtinentes*. Gatter. (in not. ad Billerbeck. Diss. l.) et has gentes et eas, quae proximae provinciae fuerint adscriptae, ab oriente maris Caspii in terris borealibus quaerendas esse statuit; Paricaniorum sedes a meridie Iaxartis in medio fere cursu usque ad lacum Aral fuisse videri.

νομὸς δέκατος οὗτος] Monet Mal-

tebrun. l. l., in hisce tribus satrapiis Herodotum ordinem sequi geographicum a meridie ad septentrionem; unde ulterius progredientem ad septentrionem memorare *Caspios* in undecima satrapia, in meridionali et australi Caspii maris tractu habitantes, et *Darius*, tum temporis circa Caspiae portas haud dubie habitantes.

Κάσπιοι δὲ καὶ Πανσίκαι κ. τ. λ.] Has gentes omnes sine dubio meridionalem Caspii maris tractum tenuisse inde a Cyri ostiis usque ad Oxum a meridie montibus altis clausum, coniecit Rennel. l. l. pag. 502. Nunc terrae vocantur Ghilan, Massaderan sive Taberistan, Korkan, Dahestan. Sed videntur istae gentes posthac suas sedes prorsus mutasse, cum nulla amplius earum inveniat mentio. Conf. Heeren. Ideen I, 2. p. 290. Ad *Caspios* quod attinet, memorantur illi in Xerxis exercitu VII, 67. 86, ubi praeterea etiam indicantur *Κάσπιοι καὶ Παρσιανοί*. Sedes, ut diximus, habuere a meridie Caspii maris, ab oriente et septentrione Mediae. Conf. Rennel. l. l., Billerbeck. l. l. pag. 19 ibique Ptolem. VII, 1, cui adde Pomp. Melam III, 5. §. 30: „intus sunt ad Caspium sinum *Caspiae* et *Amazones*.“ Quare non placet, quod Gatter. *Caspios* habitasse vult inter mare Aral et litus Caspii maris euroaquilonium, in litore meridionali Iaxartis, unde post occidentem versus progressos esse *Caspios* ea in loca, quae *Sarmatarum* fuerint, antequam in Europam primo fere post Chr. n. saeculo migrarint. Accuratius de *Caspiorum* gente disputavit Ritter: Erdkunde II. pag. 800 seqq. Qui et ipse gentis olim maximae et mercaturae florentissimae sedes in meridionali Caspii maris, quod inde nomen traxit, tractu usque ad portas Caspiae fere fuisse probat, ita ut Persarum aetate terram Ghilan et Derbend tenuisse putandi sint. Posthac autem nomen gentis sensim sensimque evanescere idem subiicit. Nomen, eodem fonte, derivatur a *Casp*, quod mon-

δὲ καὶ Πανσίκαι, Παντίμαθοί τε καὶ Δαρεῖται, ἐς τὸντο
 συμφέροντες, διηκόσια τάλαντα ἀπαρίνεον· νομὸς ἐνδὲ-
 κατος οὗτος. ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Αἰγλῶν ἐξήκοντα
 καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν· νομὸς δυωδέκατος οὗτος.

tem significat. Neque Caspiorum ne-
 que reliquarum gentium s. terra-
 rum, quae undecimam satrapiam
 constituisse h. l. dicuntur, alia fit
 mentio in inscriptionibus: quare ad
Sacorum terram s. ad *Chorasmiam*,
 quae utraque in his commemoratur,
 has gentes pertinuisse olim suspi-
 catus sum: vid. Jahrb. f. Philolog.
 u. Paedag. L. pag. 399.

Πανσίκαι] Ita libri scripti omnes
 praeter Sancrofti codicem, qui ex-
 hibet *Πανσολ* καὶ, quod receperunt
 Dindorf. et Dietsch (qui scripsit
Πανσοί), cum in ceteris quoque po-
 pulorum nominibus iunctis particu-
 lam καὶ additam inveniamus. *Paesicae*
 apud Pompon. Melam l. l. di-
 cuntur itemque apud Plin. Hist.
 Nat. VI, 19 (17), unde in Herodoto
Παισίκαι legi vult I. Voss., quod
 ipsum continuo recepit Reiz., quem
 sequitur Matthiae. Inter Oxum et Ia-
 xartem sedes gentis fuisse statuit I.
 Voss. Nec dubitat Rennel. l. l. p.
 503, quin Herodoti *Pausicae* iidem
 sint ac Strabonis *Pasiccae* (s. *Πα-
 σιασολ*), ut nunc editur in Strabon.
 XI. pag. 511) et Ptolemaei *Aspa-
 siacae*, qui *Chorasmii* vicini orien-
 tem versus a mari Caspio habita-
 rint, in quo obloquitur Wheeler l.
 l. pag. 290, qui non tam longe se-
 ptentrionem versus sedes huius gen-
 tis proferri posse putat. H. Apetz.
 (in not. ad Matth. edit.), qui *Paesic-*
os componit cum Ptolemaei *Pascis*
 (*Πάσσαι*), in *Sogdianis* esse putat,
 quos Plin. H. N. VI, 17 *Scythiae* po-
 pulis adnumerat. Ipse Herodotum
 scripsisse suspicatur *Πάσαι καὶ
 Παντίμαθοι* κ. τ. λ. Gatter. l. l.
 pag. 20 *Pausicas* et *Dartas* Caspiis
 a meridie finitimos fuisse statuit.
Dartas Rennel. l. l. p. 476, 503 cum
Dais (de quibus vid. nott. ad I, 125)
 centendit. Nec alia fere Larcheri
 sententia.

Παντίμαθοι] Huius gentis nul-
 la alibi fit mentio. Maltebrun. l. l.

eo inclinat, ut verum gentis nomen
 fuisse existimet *Parthi-Medae*, cum
 Parthi Medis admixti fuerint. — In
 proxime seqq. ad *συμφέροντες* sup-
 ple τὸν φόρον.

ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Αἰγ-
 λῶν] Nemo nescit veterum *Bactra*
 recentiorum esse *Balkh*; quamquam
 provinciae ambitus num omni tem-
 pore idem fuerit, minime liquet,
 praesertim cum, notante Rennel. l.
 l. pag. 514, *Bactriae* nomen latius
 patuerit et omnino regiones orien-
 tem versus sitas indicet. De hac
 terra conf. Bayer. hist. regn. Bactr.
 §. 4—8. In copiis Xerxis memoran-
 tur *Bactriani* VII, 74. In tribus in-
 scriptionibus cuneatis terra haec
 profertur nomine *Bdkhtris*, de quo
 vid. Lassen: Zeitschrift etc. VI. p.
 57 seq. Oppert l. l. XVII. p. 282. In
 capite primo libri *Vendidad* vocatur
Bakhdi. De ipsa terra, qualis nunc
 est, vid. Ritter: Erdkunde VIII. p.
 218 seqq. De *Aeglis* nihil quidquam
 compertum habemus. In extrema
Bactria orientem versus, ubi nunc
 terra *Kil*, *Gil* s. *Kilan*, eos habitasse
 suspicatur Rennel. l. l. pag. 515.
 Quod apud Stephan. Byz. legitur:
Αἰγῆλοι ἔθνος Μηδικόν, quidam huc
 referunt. Billerbeck. l. l. p. 15 *Αἰ-
 γλῶν* (cuius loco libri quidam *Αἰγ-
 δων* coll. VII, 72.80) corruptum es-
 se indicat pro *Ἀρείων*. Lassen (Bei-
 träge etc. p. 106) corrigi vult *Σόγ-
 δων*: *Σόγδοι* in decima sexta sa-
 trapia numerantur cap. 93. Wheeler
Geography of Herodot. p. 296 de ea
 gente s. tribu *Afghanorum* cogitari
 posse suspicatur, quae vocatur
Ghiljies, olim celeberrima, nunc in
 vicinitate terrae *Cabul* habitans.

νομὸς δυωδέκατος οὗτος] Mirum
 esse h. l. confitetur Maltebrun. l. l.
 pag. 330, quod in satrapiarum re-
 censu Herodotus ad septentrionales
 et australes partes subito conversus
Bactrianam praefecturam comme-
 moret; nisi Persarum in his narra-

93 Ἀπὸ Πακτυκῆς δὲ καὶ Ἀρμενίων καὶ τῶν προσεχέων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου τετρακύσια τάλαντα· νομὸς τρίτος καὶ δέκατος οὗτος. ἀπὸ δὲ Σαγαρτίων καὶ Σαραγγέων

tionem aut publica documenta fuerit secutus.

CAP. XCIII.

Ἀπὸ Πακτυκῆς δὲ καὶ Ἀρμενίων] Conf. III, 102 et Heeren. Ideen I, 2. p. 289. Herodotum in eo errare pronuntiat Rennel. l. l. pag. 504, quod huius praefecturae fines ad Pontum Euxinum usque extendat, cum Colchi ad nullam satrapiam, reliquae vero gentes ad satrapiam decimam nomnam pertinerint. Infra VII, 67 memorantur *Pactyes* vicini *Sagartiis*, qui ipsi cum Persis proximi fuisse videantur. *Pactyum* sedes in regione *Bactearis*, in montibus ad occidentem urbis Ispahan locandas esse suspicatur idem Rennel. improbante Lassen. (Beiträge etc. p. 83), qui de ea gente cogitare mavult, cui nunc nomen *Kurden* quamque ipse Noster VII, 63 *Chaldaeorum* appellatione significarit. Cui recte obloquitur Jacquet l. l. pag. 599 seqq., ubi hanc proponit coniecturam in ipsis Herodoti verbis: Ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Πακτυκῆς ἐξήκοντα κ. τρ. τάλ. φόρος ἦν· νομὸς δὲ δρωδέκατος οὗτος. Ἀπὸ Αἰγλῶν δὲ καὶ Ἀρμενίων κ. τ. λ. Neque enim in Armeniae adeoque Caucasi montibus (cf. Maltebrun. l. l. p. 340) *Pactyum* sedes quaerendas ipsamque regionem *Pactycam* collocandam esse, satis docent Herodoti loci III, 102. IV, 44, ex quibus circa Indum potius hanc terram quaeri debere patet; cf. Billerbeck l. l. p. 13, cui tamen mox p. 14 probabilius videtur ad Oxi superiora sedes gentis constituere. Mihi de una terra *Kabul* aut regionibus conterminis cogitari posse videtur: vid. Excurs. ad III, 102. In cuneatis inscriptionibus nulla *Pactyum* s. *Pactycac* mentio: quae si h. l. cum Armenia coniungitur, id nonnisi ea ratione fieri potuit, qua subinde gentes diversas ac dissitas in unam satra-

piam coniectas esse Noster III, 89 affirmaverat. *Armenia* in tribus inscriptionibus aequè significatur *Armina*, de qua terra praeter Ritterum *Erdkunde* VIII, pag. 91 vid. Herodot. I, 180 ibiq. nott. et V, 52. Strabon. XI. pag. 530 s. pag. 802 B. Larcher. affert, Armenios praeter tributi summam regi quotannis ad *Mithrae* festum obtulisse viginti mille equos pullos.

ἀπὸ δὲ Σαγαρτίων] Huius satrapiae ambitu Persidem propriam includi, sitam inter *Sarangaeos* et *Persicum* sinum atque ordinario tributo exemptam teste Herodoto III, 97, haud iniuriā observare videtur Rennel l. l. pag. 508. — De *Sagartiis*, quos incolae regionis *Zagatai* esse suspicatur idem Rennel., diximus ad I, 125. In Media aquilonia habitasse non improbable videtur Gatter. (ad Billerbeck. l. l. pag. 16). Gentem nomadum in Perside propria fuisse statuit Maltebrun. l. l. pag. 340. Pertinet huc ea terra, quae in Persepolitana inscriptione vocatur *Asagarta*, de qua conf. Lassen Zeitschrift etc. VI. pag. 54, Rawlinson l. l. pag. 62 et Ritter l. l. pag. 99. In Sesostridis inscriptione quod nomen gentis reperitur *Schakarscha*, id ad *Sagartios* relatum vult de Rouge in Athen. Franc. 1855. nr. 44. p. 958: de quo equidem dubito.

καὶ Σαραγγέων] *Sarangas* Rennel. l. l. recte collocat in terra *Zarang* s. *Sohistan*, ut nunc appellatur. Tu vid. VII, 67. III, 117 et potissimum Heeren. Ideen I, 1. pag. 334, Ritter: *Erdkunde* II. pag. 18 seqq. 21 seqq. Nam celebratur haec regio in antiquis Persarum traditionibus sacrisque libris sive carminibus, quippe quae heroum sedes et deorum quasi patria fuerit. In inscriptionibus tribus haec gens s. terra nominatur *Zaranka* s. *Zarak*; cf. Lassen. l. l. p. 55, Oppert l. l. p. 280. In libro *Vendidad* eadem terra lau-

θαμαναίων καὶ Οὐρίων καὶ Μύκων καὶ τῶν ἐν τῇσι νήσοις.

: vid. Haug. l. l. pag. 112 et rt. l. l. pag. 635. Quod vero en. ad III, 117 Σαράγγας et ρας pro una eademque gente, vix dubium videbitur pro- tionem literae Sain spectanti. recte Drangas in eadem re- Zarang collocat Van der Chys ient. geogr. ad Arrian. pag. dd. Ellendt ad Arrian. Exped. III, 25, 13. Aliter de his sta- de Hammer in: Wien. Jahrb. XXI. p. 33 coll. LXIII. p. 10.

Θαμαναίων] *Thamanacorum*, fra quoque III, 117 comme- itur, sedes accuratius indio- on audet Rennel. l. l. Biller- l. l. pag. 14 ad medium Oxum abitasse censet, quos Malte- l. l. pro Carmaniac incolis ha- nec alio spectat Valckenarii atio ad III, 117, ubi pro Θα- ων coniicit Καρμανίων. Hal- (Deutsch. Gesch. I. p. 145) gentem refert ad terram Ta- n (Thabarestan) s. Masende-

Οὐρίων καὶ Μύκων] *Utios* al. l. l. haud dubie eodem licit atque *Uxios*, qui Bacte- rrae sint confines. Uxios, et anos et campestres, gentem osam a septentrione Persidis, odje *Ascion* s. *Asiat*, in mon- , qui Persidem a Media seiun- habitare notat Van der Chys ient. geogr. ad Arrian. pag. ccedit, quod in Bisutuna in- tione (Col. III. §. 5) rebellio emoratur, quae in Persidia ncia, cui nomen *Yutia*, exorta a Dario mox oppressa. Quod n ad gentem *Ovriōn*, quae h- rtur, spectare vix dubitari po- vid. Oppert: Journal Asiatiq. er. Tom. XVIII. p. 64. Itaque : subsistere malim, quamquam t Billerbeck. l. l. p. 17, Utios sos esse ab Uxiis, qui Susianis finitimi; ab oriente maris Ca- potius sedes suas habuisse et et *Mycos*, qui iidem iungun- II, 68. Maltebrun. l. l. *Utios* ribn habet Uxiis subdita in

montibus Persidem inter et Susia- nam; *Mycos* vero in terra, quae nunc Moghistan dicitur, habitasse existimat. Ac videtur sane et My- corum et Utiorum gens Thamanacis finitima sedes tenuisse; nec abso- num est, quod Heerenius Ideen I, 2. pag. 280 protulit, Utios videri eos, qui Turcarum patres feruntur et per medium aevum vocantur Uzen. Quod idem statuissse vides I. de Hammer: Geschichte der Mongol- len pag. 15. 54. *Hunnorum* quoque maiores esse vult Fejér: vid. Wie- ner Jahrb. d. Litt. Vol. C. pag. 270. Ab Oxo nomen *Utiorum* et *Uxi- orum*, qui in regione, cui nunc no- men Darnawend, habitaverint, ro- peti vult Halling. l. l. I. pag. 226 seqq. Quo autem iure statuat Man- nert. in Geogr. Gr. et Romm. V, 1. pag. 11. 12, Sarangaeos, Thamanae- os, Utios, Mycos et insularum, quae mox apud Herodotum vocantur, quae Persarum sub ditione fuerint, ipse viderit. Equidem propter Sa- gartios et Saranges, quorum sedes satis certae sunt, et propter insula- rum in Persico sinu sitarum com- memoracionem Thamanaeos, Utios et Mycos circa easdem fere regio- nes meridionales aut habitasse aut vagatos esse crediderim, longe igitur abfuisse ab Oxo et regionibus ad septentrionem magis spectanti- bus. Quod ad *Mycos* attinet, eorum meminerat Hecataeus, teste Ste- phano Byzant. s. v.: unde supra Ge- drosiae oram in ea terra, quae nunc ad provinciam *Makran* pertinet, hu- ius gentis sedes fuisse monstravit Lassen: Zeitschrift etc VI. p. 64 coll. Oppert. p. 284, qui uterque huc re- ferri voluit terram *Maka*, quae in Persepolitana et Bisutuna inscri- ptione vocatur. Idem Stephanus: *Μάκραι ἔθνος μετὰ τὸν Καρμανίαν καὶ Ἀραβίαν*. De terra *Makran* s. *Mekran* cf. Kiuneir geogr. Mem. etc. pag. 202 seqq.

τῶν ἐν τῇσι νήσοις οἰκούντων τῶν κ. τ. λ.] Pro τῶν ἐν τῇ Ἐρι- θρῇ κ. τ. λ. Herold. Quaest. Herod.

- οἰκόντων τῶν ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσῃ, ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίξει βασιλεὺς, ἀπὸ τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγίνετο φόρος· νομὸς τέταρτος καὶ δέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ καὶ Κάσπιοι πεντήκοντα καὶ διηκόσια ἀγίνεον

II. p. 16 scribi vult τῇσι: quo mea ex sententia haud opus. Ad significationem verbi οἰκόντων cf. nott. ad I. 27. II, 166. Persici sinus intelligi insulas, plerasque parvas ambitu, de quibus etiam VII, 80, vix dubium. Quae insulae olim Phoenicum commercio insignes postera aetate Venetis quoque forum praebebant Indicarum praesertim mercium huc advectarum indeque ulterius transportatarum. Mannert. l. l. pag. 11 Persici sinus insulas hic intelligi negat, quippe longius remotas ab iis gentibus, de quibus h. l. sermo sit; quare insulas Indo fluvio propiores vel in ipso Indo sitas intelligendas esse contendit. — De rubro mari s. sinu Persico conf. nott. ad I. 1 et 180. Suspiciatur autem Rennel., cum hae insulae minores sint, satrapiae notationem imperfectam esse, quippe ad quam etiam regiones Persico sinui adiacentes pertinuerint.

τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους] ἀνασπάστοι dicuntur, qui e patrio solo aliorum abducuntur et relegantur pro eo more, qui per orientem obtinuit, vel singulos viros illustres, vel integras nationes devictas, sedibus patriis motas. alia in loca multo remotiora transferendi. Tu vid. Herod. IV, 204. VI, 12. 9. 32. VII, 80. Ctes. Persic. Exc. §. 9. 40. Demosthen. Philipp. IV. §. 32. Dörville. ad Charit. pag. 393. Gesen. ad Isai. XXXVI, 16 — Ac mirari subit, haec ipsa loca, ad quae relegatos detrudebant Persae, saeculo decimo tertio post Chr. n. barbaris in terram continentem irrupentibus, refugium praebuisse incolae terrae continentis, qui insulam, cui nomen Ormuz, occupaverunt.

Σάκαι] De Sacis vid. I, 153 ibique nott. VII, 64 96 coll. IV, 6. VI, 113. IX, 71. Ad Scytharum stirpem

pertinent, quos ipsos Sacarum nomine apud Persas designari testis est Herodotus VII, 64. Namque hac appellatione communi quotquot gentes per deserta illa magna, quae a septentrione regni Persici extenduntur, vagantur more nomadum, comprehendi credibile est. Addam hic, quae Ritter: Vorhalle etc. p. 264. 265 protulit, Sacarum nomen ab initio haud dubie non gentis fuisse, sed ad religionem spectasse cultumque, ita ut gentes hostiles, septentrionem et occidentem versus, quae sensim sensimque ad Tannain usque pertinuerint, communibus sacris utentes, communi Sacarum nomine vocati ac Gelonorum stirpem, Budinorum, Sauromatarum, aliorum complexi fuerint. Contra Turcas Sacarum nomine (Sakata) significari putat I. de Hammer: Geschichte d. goldn. Horde p. 7. In tribus inscriptionibus invenitur terra Saka, quam a Scythia haud differre statuit Oppert. l. l. pag. 283, nomen ipsum adhuc servatum esse adiciens in eius terrae nomine, quae nunc Segestan (Sakastana) dicitur. Conf. etiam Rawlinson l. l. pag. 170. Itaque hoc Herodoti loco tribum quandam Sacarum s. Scytharum Persis subditam (cum reliqua gens satis fuerit libera) intelligere malim, quam Rennel. l. l. p. 515 in Sogdiana orientali intra superiores Oxi et Iaxartis regiones, in terra Kotlan et Saganian circa Imai montes habitasse censet Bactrianis finitimam. Add. Wheeler l. l. p. 294.

Κάσπιοι] Sic omnes libri, plane ut VII, 86. Quo utroque loco cum, qui supra III, 92 et VII, 97 vocantur Caspii, intelligi nequeant, Reis. (Praef. p. XVI seq.) correxit Κάσπιοι, Stephani Byz. auctoritate fretus, qui ex Herodoti libro tertio Κάσπιον, Parthorum urbem, Indiae finitimam citat, nisi iam de Caspatyro (cf. III, 102) potius quam

α· νομὸς πέμπτος καὶ δέκατος οὗτος. Πάρθοι δὲ καὶ Χο-
ν καὶ Σόγδοι τε καὶ Ἄριοι τριηκόσια τάλαντα νομὸς ἕκτος

bris s. Caspiis cogitasse pu-
sit. Inde Negris recepit
ποι. Rennelio l. l. pag. 516
hero Casios intelligere pla-
incolas eius regionis, quae
ποα vocatur apud Ptolem.

Sacis et Sogdianis conter-
nunc cognita nomine Kash-
ad Bucharium minorem per-

De incolis Caucasi Indici
ge remotis ab urbe Caspaty-
nus vid. ad III, 102) cogitat
un. l. l. p. 341. Quod ab hoc
que alienum videtur, in quo,
lectione retenta, cuius mu-
rix ulla iusta causa apparet,
storum gente cogitandum,
itera pars, quae a meridie
naris sedes habuit, undeci-
rapiae addita erat (III, 92),
utem, quae ab oriente eius-
aris circa Oxum magis ad-
ionem habitabat vel in de-
quae illic sunt et nunc ad
Chissa pertinent, vagaba-
etiam Wheeler Geography
dot p. 204 seq.), inde Sacis,
ythia, addita ad decimam
satrapiam pertinebat. —
vor Cobet legi vult ἀπαγι-
t sane legitur III, 92 et 94.
tamen ipso loco aequae ac-
legitur δῶρα ἀγίνεον,
ulgatam mutare nolui.

πέμπτος καὶ δέκατος οὗ-
satrapia decima quinta inde
altebr. l. l. p. 341 enumera-
sequi earum provinciarum,
tyro in interiori Asia acqui-
terius Persarum regno sint

οὐ δὲ καὶ Χοράσμοι καὶ
τε καὶ Ἄριοι] Quae hic me-
r gentes, coll. VII, 61. 61.
omnes iudice Rennel. p. 512
usdemque sunt stirpis a Me-
entrionem et orientem versus
tae, meridiem versus intra
um et Taurum. Conf. etiam
l. l. pag. 201. Sogdi intra
Iaxartem ea in terra, quae
catur Soghd s. Samarkand,

habitabant; Chorasmi in ea, cui
nunc nomen Chowaresm; Arii in
terra Herat; Parthi tractus monto-
sos intra Hyrcaniam, Margianam,
Ariam et Chorasmiorem desertum
Herodoti aetate tenuisse videntur.
Conf. III, 117. Quos Parthos in uni-
versum pro Persis haberi vult vir
doctus quidam in: Hermes XXXI, l.
pag. 101. In sacro Persarum libro
Vendidad harum terrarum s. gen-
tium nomina iam proferri dubio vix
caret. Etenim inter terras ibi com-
memoratas secundo loco vocatur
Sogdiana, sexto loco Haraeva (i. e.
Aria, Herat) s. Horoya; octavo loco
Urva, quae a Kieperto (p. 636) ad
occidentales tractus Parthorum re-
fertur, ab Haugio (p. 113) ad terram
Kabul. In cuneatis inscriptionibus
tribus hae gentes s. terrae, quae h. l.
ad unam satrapiam referuntur, et
ipsae proferuntur. Qui Σόγδοι apud
Herodotum vocantur, et postea
etiam Σογδιανολ, iis nomen proferuntur
Sugda vel Suguda, cui Herodotum
Σόγδοι vel, quod apud Dionys. Pe-
rieg. 747 legitur, Σογδιὰ bene con-
venit: cf. Lassen. Zeitschrift etc.
VI. p. 58, Oppert l. l. XVII. p. 283,
Ritter: Erdkunde VIII. p. 55. Cho-
rasmiorem nomen in inscriptioni-
bus fertur Uvarazmija s. Uvarazmis:
vid. Oppert. p. 282 et Lassen. l. l.
pag. 58. 59. Parthorum nomen pro-
fertur Parthova: cf. Oppert. pag. 279
et Ritter: Erdkunde VIII. pag. 99.
Ariorum terra dicitur Haraiva: vid.
Oppert. l. l. pag. 280, Lassen. l. l.
pag. 56. 57, Rawlinson l. l. XI, l.
pag. 44. Scripsi autem in Herodoti
loco cum recentt. edd. Ἄριοι, quod
iam Schweighaens. voluerat, quod-
que alter Herodoti locus VII, 66
itemque Stephan. Byzant. s. y. Ἀρία
postulare videbatur; vulgo Ἀρείοι.
De ipsa gente cf. etiam quae ad VII,
62 adnotavimus. „De Ἀρείοις conf.
Symbol. et Mytholog. I. pag. 737
ed sec. (I. p. 298 ed. tert.), ubi Hero-
dotum VII, 62 attigi. Add. I. de
Hammer. in Annal. Vienn. Vol. IX.
p. 33 seqq.“ Cr.

94 καὶ δέκατος οὗτος. Παρικάνιοι δὲ καὶ Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς ἑβδομος καὶ δέκατος οὗτος. Ματιηνοῖσι δὲ καὶ Σάσπειρσι καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετέτακτο τάλαντα· νομὸς ὄγδοος καὶ δέκατος οὗτος. Μόσχοισι

CAP. XCIV.

Παρικάνιοι δὲ καὶ Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας] Quum *Aethiopes Asiatici* ob VII, 70 prope Indiam in terra Makran, Haur aliisque sint collocandi, *Paricarios* minime pro *Barcaniis*, qui in regione Balkan habitant, habendos esse monet Rennel. l. l. pag. 517, sed videri potius et ipsos in Gedrosia sive terra Makran habitasse, ubi urbs Purah, quae Alexandri aetate memoretur, caput fortisan fuerit. Pro Colchis habuit Larcherus, quem refellit Schweigh., qui ob VII, 68, ubi cum Utiis et Mycis, Erythraei maris incolis, nominantur *Paricani*, eos vicinos his ipsis gentibus fuisse statuit. Vid. III, 93 ibique nott. Ad Indum fluvium adeoque in Gedrosiae et Carmaniae regionibus sedes *Aethiopum Asiaticorum* quaerendas esse recte contendit Billerbeck. l. l. p. 15, praesertim cum in his terris etiamnum homines facie nigricanti inveniantur. Nec aliter fere Maltebrun. l. l. p. 342 et Wheeler. l. l. pag. 298. 299. *Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας* h. l. iis opponuntur, qui infra III, 97 dicuntur *Αἰθίοπες οἱ πρόσοντες Ἀγύπτῳ*, de quibus Noster II, 29 seqq. III, 20 seqq. Qui utrique quod eodem *Aethiopum* nomine appellantur, id ob cutis colorem similem fere factum videri, adnotat Kruse: *Indiens älteste Geschichte* p. 31. Conf. etiam IV, 197 et VII, 69, 70, ubi plura afferemus. In inscriptionibus cuneatis nulla invenitur mentio gentium ad hanc satrapiam relatarum, nisi, quod valde dubium, *Maka*, de qua terra ad III, 93 diximus, huc referre velis: malim cogitare de ea terra, quae in illis inscriptionibus vocatur *Haraauatis* s. *Harumatis* (cf. Oppert. l. l. pag. 284, Lassen l. l. pag. 62), i. e. *Arachosia*, cuius nulla apud Herodotum in hac satrapiarum recensu mentio fit. Eadem terra in

libro *Vendidad* decimo loco vocatur *Haragaiti*.

Ματιηνοῖσι δὲ κ. τ. λ.] Voculam δὲ cum Schweighaeus. et Gaisf. e Florentino inserui, probante Dindorfio. Omisit voculam Dietsch. De *Matienis* diximus ad I, 72, de *Saspiribus* ad I, 104. Hoc addo, *Maltebr.* l. l. *Matienos* collocare in iis terris, ubi lacus Ourmiah, *Saspires* in Caspaso circa urbem Erivan, ut nunc appellatur. Conf. etiam Wheeler pag. 284. *Alarodii*, qui iidem VII, 79 vocantur, vicinas his gentibus sedes occupasse videntur. Qui utrum pro Alanorum maioribus sint habendi, quaerit Ritter: *Erdkunde* II. pag. 849. 922. *Alarodios* eā *Armeniae* provinciā contineri, cui nunc nomen *Avarad*, contendit Vivien de St. Martin (*Journal d. Voyag.* 1847 Iuill. p. 14), cui assentitur Quatremère (*Mém. de l'Acad. d. Inscript.* XIX, l. p. 442). In cuneatis inscriptionibus nihil invenitur, quod ad hanc Herodoti satrapiam pertineat.

Μόσχοισι δὲ καὶ Τιβαρηνοῖσι κ. τ. λ.] Haec satrapia, observante Rennel. pag. 507, orientem versus usque ad Phasidis et Cyri fontes pertinebat, occidentem versus usque ad Thermodontem fluvium et Pontum Euxinum a meridie *Armeniae* montibus terminabatur. Add. Wheeler p. 280. Atque cum Xenophon *Anab.* V, 3 seqq. has easdem fere gentes nominet ab oriente occidentem versus proficiscens per terras *Macronum*, *Mosynoecorum*, *Chalybum* et *Tibarenorum*, Herodotus VII, 78 Rennelio videtur gentium nomina confudisse. *Moschi* apud Xenophontem non occurrunt, sed apud Herodotum VII, 78. De montibus *Moschorum* conf. Strab. XI. p. 492 s. 754 A. et XII. p. 521. 548 s. 793 A. et 825 B. Alia dabit Tzschucke ad Pompon. Mel. III, 5. §. 4. pag. 139 seq. *Tibarenos* novit Xenophon. *Anab.* V, 5, 1, ubi con-

ἰ Τιβαρηνοῖσι καὶ Μάκρῳσι καὶ Μοσυνοῖκοις καὶ Μαροῖ-
ῖσι τάλαντα προεῖρητο· νομὸς εἰνατος καὶ δέκατος οὐ-
ἴνδων δὲ πλήθος τε πολλῶν πλείστον ἐστὶ πάντων τῶν
Ἰθμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας
ἱλλοὺς ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγματος· νομὸς

reger. Aliorum scriptorum lo-
ppeditabit Forbiger: Hand-
alt. Geograph. II. pag. 409;
tis sedibus scripserunt Koch:
g der Zehntausend nach Xeno-
Anabasis (Lips. 1850) pag. 118
am ante eum Ainsworth: Tra-
the track of the 10000 Græeks
1844) pag. 203—248. De *Ma-*
s dixi ad II, 104. Id unum
iuvat, nostra aetate exsti-
itum doctum, Georgium Fe-
i a Macronibus hisce gentem
rorum s. *Hungarorum*, ut nunc
ur, repeti vellet. Vid. Wie-
hrbüch. d. Litt. Vol. C. pag.
laltebr. l. l. has gentes, unam
lteram, habitasse statuit in
ms Caucasi ad Caspium mare
pertinentibus. *Moschos* et *Ti-*
s vocat quoque Pompon. Me-
2. §. 54. In inscriptionibus
is nec huius satrapiae ulla
ntio nec quidquam reperitur,
ad gentes ab Herodoto com-
atas bene referri queat.
συνόκοις] Retinui et
so et VII, 78 cum recentt. edd.
scripturam a Gaisford. et
ighaeusero ex uno libro mu-
in *Μοσυνοῖκοις*, ut in Ste-
Byzant. quoque legitur sub h.
sque locis, quos dabit omnes
Schmidt ad Didymi Chalcen-
ism. pag. 34. Eadem lectio-
rietas reperitur in Xenophon-
cis Anab. VI, 4, 1 coll. V, 5,
, 8, 27, ubi conf. editores et
retes. De sedibus gentis cf.
n. XI, 14. p. 528 sive p. 801
biger l. l. II. p. 410. Ains-
l. l. pag. 201. 247. Koch. l. l.
16. Quos si sequimur, sedes
in montibus prope Pontum
um erant, septentrionem ver-
Chalybum regione et Tiba-
roximae.
Μαροῖς] Edd. vetustae *Μάρ-*

δοῖσι libri scripti ex parte *Μαροῖ-*
σι sive *Μάρροισι*, ut Florentinus.
Quod nunc legitur, ex Is. Vossii
coniectura fluxit ad Mel. I. 2. §. 54.
Nam *Mares*, qui VII, 79 iidem me-
morantur, Mosynoecis contermina
gens, teste Steph. Byz. s. v. Unam
gentis tribum in montibus Caucasi
occidentalibus, alteram in Armenia
sedes habuisse vult Maltebrun. l. l.
Ἰνδῶν δὲ πλήθος κ. τ. λ.] Conf.
III, 98 et V, 3. Plane eundem in
modum Ctesias Indd. Excerpt. §.
1 Indos dicit *πλείους σχεδὸν συμ-*
πάντων ἀνθρώπων, consentiente
Strabone II. p. 130 s. p. 192 A et
Arrian. Ind. VII, 1.
πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους] i. e.
prae reliquis omnibus, ut II, 35, ubi
vid. nott., Kuehner. Gr. Gr. §. 616.
Cf. etiam III, 34. VIII, 44. Schweigh.,
qui prius interpretatus erat: *pro ra-*
tione aliorum omnium, nunc substitui
vult (in Lexic. Herod.): *contra quam*
s. *supra quam reliqui omnes*. Hero-
doteo loco apte nuper usus est We-
stermann. (Commentatt. in scriptt.
Graec. P. VI. p. 15) ad tuendum
Demosthenis locum in Orat. XX ad-
vers. Leptinem §. 31, observans,
praepositionem *πρὸς* in comparatio-
nibus unius cum multis eiusdem ge-
neris rebus sic solere usurpari, ut
illius cum his congruentiam signifi-
cet atque aequalitatem.
ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα
ψήγματος] *ramenta auri* intelligit s.
pulverem aureum, qualem e monti-
bus auriferis fluvii secum ferunt.
Cf. I, 93. III, 95. 98. V, 101.
VI, 125. Caeterum haec summa
CCCLX talentorum auri nimia vi-
detur Rennelio, cum e Babylonia et
Assyria, quae omnium ditissima
fuerit praefectura, mille tantum ta-
lenta redirent; sed respiciendum,
opinor, quod Indis fluvii de monti-
bus multum auri advehebant; neque

95 εἰκοστὸς οὗτος. Τὸ μὲν δὲ ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ

inconsulto Noster ipse addidit πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, bene sentiens, mirum fortasse videri tantam auri copiam Indis impositam. De India auri ditissima testatur Ctesias Exc. Ind. §. 12, ubi vid. nott. pag. 300. — Indiae satrapia vicesima quae Herodoti est, in Bisutuna inscriptione non commemoratur: eam opinor ob causam, quod eo tempore, quo hanc inscriptionem incidi iussit Darius rex (i. e. statim postquam ad regnum ipse evectus erat rebellesque vicerat), nondum subacta erat India, quod postmodo factum esse ex Herodot. IV, 44 intelligimus. In Persepolitana inscriptione atque in sepulchrali Darii nominatur inter terras Dario subditas India s. *Hidhus*, quam antiquam Persicam vocis formam esse pro Sanscritana voce *Sindhus* monet Lassen: Zeitschrift etc. VI. pag. 62. Conf. etiam Ritter: Erdkunde VIII. pag. 103. Quae vero in tribus illis inscriptionibus cuneatis affertur Arabia terra (*Arabaja*; cf. Oppert. l. l. XVII. p. 278 et Lassen. l. l. pag. 48), huius nulla mentio in hoc Herodoti indice, qui supra III, 88 Arabes Persis nunquam subditos fuisse affirmat: ubi quinam Arabes intelligi posse videantur, diximus; et conf. quoque III, 107 seqq. Eos vero Arabes, qui in regionibus Babyloniae ac Syriae finitimis conserderant aut per deserta illic sita vagabantur, Persis subditos fuisse quum credibile sit, ad hos ipsos eam, quae in inscriptionibus Dario subiecta dicitur, Arabiam referendam esse arbitror, ab Herodoto omissam, qui infra III, 97 Arabes inter eas gentes refert, quae non tributum, sed dona (ad instar tributi) regi obtulerint.

CAP. XCV.

Τὸ μὲν δὲ ἀργύριον κ. τ. λ.] Ad Εὐβοϊκόν cf. nott. ad III, 89. Ad

formam *συμβαλλόμενον* cf. nott. ad I, 68. Mox pro *εἶναι* cum recentt. edd. dedi *γίνεται*, dudum sic iubente Reiz. in Praef. pag. XIX. Benedictus maluerat *εἶη ἄν*. Matth. retinuit *εἶναι*. — Babylonicum talentum, quod supra vidimus ad III, 80 LXX Atticas minas continere, ita conveniet cum Euboico, ut numerus 20938 cum numero 31428 sive numerus senarius cum septenario. Cum vero h. l. Herodotus 9540 talenta Euboica*) efficiat dicat 7740 talentis Babylonicis (qui numerus existit computatis singulis singulorum satrapiarum tributis), sequitur, 43 talenta Babylonica convenire cum 53 Euboicis, ita ut quattuor Babylonica paria ferme sint quinque Euboicis. Haud fugit Renneium l. l. p. 525. Equidem adnotasse satis habeo; nam quis talia nunc rite componere velit? Mox pro *τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσια καὶ εἰκοσιχίλια τάλαντα* in Sancrofti libro invenitur: *ὀγδωκόντα καὶ ὀκτακόσια*, ita ut oriatur numerus 9880, qui sanequam necessarius est ad conficiendam eam summam 14560 talentorum, quam Noster infra protulit, cum talenta argenti 9540 auri 4080 efficiant tantum summam talentorum 14220. Larcherus Sancrofti libri lectionem, in qua recipienda dubitabat Reizius Praefat. p. XIX, arripuit, eandemque dedit Negris, nec Schweighausero displicet *ὀκτακόσια*, e cuius adnotatione haec transscribere liceat: „In unum collectis numeris omnibus, qui in recensu tributorum ex XIX praefecturis redeuntium discrete indicantur, prodit summa 7740 talentorum Babyloniorum; quae pro ratione 60 ad 70, quam cap. 89 docuit auctor, conficiunt Euboica talenta 9030; quibus si adieceris 4680 ex India redeuntia, habebis summam 13710. Denique his 13710 si adieceris 240 fere talenta, quae ex Moeride lacu

*) Dicendum potius erat 9030, si revera talentum Babylonium septuaginta minis Euboicis constat, ut supra III. 89 legimus. Monuit Boeckh: Metrol. Untersuchg. pag. 46. quem sequitur Wheeler Geography of Herodot. p. 302.

Εὐβοϊκὸν συμβαλλόμενον τάλαντον γίνεται τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσια καὶ ἐνακισχίλια τάλαντα. τὸ δὲ χρυσίον τρισκαίδεκαστάσιον λογιζόμενον, τὸ ψῆγμα εὐρίσκεται ἐδὼν Εὐβοϊκῶν τάλαντων ὀρθῶκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. τούτων ὧν πάντων συντιθεμένων τὸ πλῆθος Εὐβοϊκὰ τάλαντα συνελέγετο ἐς τὸν ἐπέτειον φόρον Δαρείῳ μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἐξήκοντα· τὸ δ' ἔτι τούτων ἔλασσον

(cap. 91 coll. cum II, 149 extr.) redibant, conficiuntur 13950 talenta. Itaque, nisi in numero 14560 (sub finem huius cap.) erratum fuerit, intelligi par est, aut in superiorum numerorum particularium aliquo sive aliquibus peccatum fuisse, aut 610 illa talenta, quae complendae summae 14560 desunt, ad reliquam summam adiecta esse tanquam pretium frumenti, ab Aegyptiis eorumque finitimis ad alenda centum et viginti hominum milia conferendi, de quo cap. 91. — Gallus interpres Miot Herodoteos numeros sic explicare studet, ut hac summa non solum contineatur summa tributorum, quae singulis praefecturis imposita fuerit, sed alii quoque redditus, ut v. c. ex piscatu in Moeride lacu. Sed haud scio an verba adversentur Herodoti subsequentia: τὸ δ' ἔτι τούτων ἔλασσον ἀπείεις οὐ λέγω. Neque omnino his aut aliis eiusmodi coniecturis multum lucrabimur ad Herodoti numeros sive explicandos sive ad ordinem redigendos, in quibus multa turbata esse nemo non videt sive librariorum culpa id factum sit sive ipsius Herodoti errore, quem in his numeris et declarandis et supputandis eo modo lapsus esse credamus, quo in simili computatione II, 142 (ubi vid. nott.) illum a vero aberrasse existimat Boeckh. Metrologg. Untersuch. p. 46. Neque aliter fere statuisse video Grote: History of Greece IV. p. 315, Wheeler: Geography of Herodot. p. 302.

τὸ δὲ χρυσίον τρισκαίδεκαστάσιον x. r. λ.] Computationem iustam esse nemo non videt; nam 360 talenta ramentorum auri pro ratione tredecupla conficiunt sane 4680 talenta

argenti Euboica. Ac variam fuisse auri ad argentum rationem pro minori vel maiori eius abundantia monet Wesseling. Ita v. c. Platonis aetate duodecupla fuit (vid. Hipparch. p. 231 D.), Menandri comici aetate (vid. Pollux IX, 76) decupla, eamque vulgarem Graecorum rationem fuisse observat Boeckh. l. I. pag. 130, hoc quoque Herodoteo loco restituendam, si audiamus Lenormant: Revue numismatique 1845. pag. 18 seq.; Constantini aetate ad quindecuplam adscendit, sub Theodosio iuniore ad octodecuplam; apud Romanos inter Caesaris et Diocletiani tempora duodecupla s. undecupla fuit et paulo ante tredecupla. Qualis medio aevo fuerit ratio, nunc mittimus; in praesentia per Galliam quindecupla esse dicitur. Vid. quem Miot citat Letronne Considerat. génér. sur l'eval. d. monn. Gr. et Romm. (Paris 1817) p. 103 seq. — In seqq. pro συντιθεμένων Eltz Quaest. Herodd. Fasc. I. p. 130 seq. (Jahrb. f. Philolog. u. Paedag. Supplem. T. IX) scribi vult συντιθέμενον, comparans locos Herodoteos VII, 184. IV, 50. Equidem vulgatam retinere malui, itemque reliqui ἐπέτειον, ut III, 89, ubi recentt. edd. ἐπέτειον.

τὸ δ' ἔτι τούτων ἔλασσον ἀπείεις οὐ λέγω] „ut minorem numerum militum, qui hanc summam excedit.“ Ita Schweigh., nec aliter uterque Gallus interpres. Et recte ad sensum, si quid video, cum Herodoti ea sit mens, ut, quae praeter haec tributa antea commemorata summae his ipsis tributis inferiores in regium aerarium deveniant, eas se hic silentio praetermittere dicat. Huiusmodi minora quaedam vectigalia

96 ἀπείεις οὐ λέγω. Οὗτος Δαρείῳ προσήτε φόρος ἀπὸ τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. προΐοντος μέντοι τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ νήσων προσήτε ἄλλος φόρος καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θερσσευαλῆς ὀλκημένων. Τοῦτον τὸν φόρον θησαυρίζει ὁ βασιλεὺς τρὸς τοιαῦδε. ἐς πῖθους κεραμένους τήξας καταχέει, πλὴ-

praeter ordinaria tributa recenset v. c. Heeren. Ideen I, 1. pag. 482. Alii Herodoti verba sic intelligunt, ut Noster eos numeros, si qui summam antea dictam Euboicorum talentorum excedant, silentio transire perhibeatur („wobei ich, was noch von kleineren Zahlen dabei ist, hier weglassse,“ ut vernacule reddit Ad. Schoell.): quod tamen propter ipsos numeros, ex quibus summa producta erat, fieri non potuisse recte monet Boeckh l. supra l. Itaque rectius Lange: „ohne geringere Einkünfte, die ich gar nicht rechnen will.“ — Iam vero si omnium horum redituum summam ducas talentisque 14560 addas, auctore Kennelio l. l. p. 524 seq., 700 talenta pro frumento Aegyptio, 1000 pro Arabum tributis, 2000 pro Persarum, Aethiopum, Colchorum donis, existit summa talentorum 18260, quae aequant ducenties centena millia imperialium. Quae omnium totius Persarum regni redituum summa nimis exigua videtur Kennelio itemque Robertsono (Ueber d. Kenntn. der Alten v. Indien. pag. 193 ed. vern. Forster.), qui inde concludit, auri argentique pretium illa aetate multo fuisse maius. Sed optime monet eius censor ibid. pag. 526, praeter haec tributa regi solvenda etiam singulis provinciis multa alia praestanda fuisse tum in praefectos satrapasve, tum in milites per provinciam distributos provinciaeque impensis sustentandos. Quae minime hoc regio tributo comprehendendi censenda sunt; nec exigua ea ipsa fuisse, unus Nostri locus I, 192 satis monstrare potest de quotidiano Babylonici satrapae reditu. Cf. Heeren. Ideen I, 1. pag. 481, quo eodem indice (p. 480) Herodoti talenta Euboica 14560 aequant ferme

centena millia imperialium. Ducenties centena millia imperialium ferme Darium percepisse statuit quoque Schoell. l. supra l. Grote l. l. e Babyloniciis talentis 7740 prodidisse putat ad 2,964000 libr. Anglie., ex Euboiciis talentis 4680 summam fero 1,290,000 eiusdem monetae.

CAP. XCVI.

τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν] i. e. ex paucis quibusdam Libyae regionibus. De voce *Libyae*, quae modo latiori sensu de omni, quam nos dicimus, Africa, modo angustiori de ora Africae boreali maritima ab Aegypto usque ad Syrtes apud Herodotum inveniatur, monuit Rennel. l. l. p. 567 coll. Schlichthorst. p. 14. 15 et nott. ad II, 17. Hoc loco de *Libyae* sensu arctiori atque inprimis de Cyrene et Barce, quae III, 91 vocantur civitates Libycae Aegypto continuae, cogitandum videtur. Latiore sensu *Libya* dicitur infra III, 115.

ἀπὸ νήσων] Insulas intelligo Aegaei maris Asiae proximas indeque regis ditioni adiectas. — In seqq. ad ὀλκημένων conf. nott. ad I, 27.

ἐς πῖθους] Ex hoc modo argenti aurique conservandi, praesertim si, quae IV, 186 (ubi vid. nott.) narratur, respexeris, haud iniuriā colligi quodammodo poterit, argentum aurumve signatum sive monetam Persis ante Darium sive incognitam sive nullo certe in usu fuisse videri, ut qui primus aureos numos, Darcorum nomine post insignes, proculdi iusserit non quidem ad vitae commercii usum aut regias impensas, sed potius eo consilio, ut memoriam suam hoc pacto ad posteritatem transmitteret virosque bene de se meritos aliquo insigni munere remuneraretur; quoniam

σας δὲ τὸ ἄγρος περιαιρέει τὸν κέραμον. ἐπεὶ δὲ δεηθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦτο, ὅσου ἂν ἐκάστοτε δέηται.

Αὐταὶ μὲν νυν ἀρχαὶ τε ἦσαν καὶ φόρων ἐπιτάξεις. ἡ γὰρ Περσίς δὲ χώρα μούνη μοι οὐκ εἰρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώραν. Οἷδε δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐτά-

post Darium in communem quoque usum hos numos venisse satis superque constat. Nec alios numos, quam istiusmodi memoriales in Neopersarum regno sub Sophis procusos fuisse monet Heeren. Ideen I, l. p. 481. Tu conf. etiam Rennel. l. l. pag. 526. — Ad formam adiectivi *περαιρέει* conf. IV, 70 et Bredov. pag. 183. Ad significationem verbi *περαιρέει* (*detrahit, tollit*) conf. nott. ad III, 41.

CAP. XCVII.

Αὐταὶ μὲν νυν ἀρχαὶ τε ἦσαν κ. τ. λ.] Finitur hoc loco satrapiarum et tributorum singulis satrapiis impositorum descriptio inde a capite 89 instituta: iam adduntur eae gentes, quae, cum tributum nullum penderent, dona tamen regi ferebant (de quibus donis cf. nott. ad III, 89): *Aethiopes, Colchi, Arabes*. Harum igitur gentium enumeratione facta non statim Noster pergit in enarrandis iis, quae Dario ad regnum modo evecto deinceps acciderint neque narrationem satrapiarum indice exhibito interruptam continuat, sed mira illa, quae de Indorum gentibus aurique copia maxima (cf. III, 94) fando acceperat, hoc loco (cap. 96 seqq.) addere instituit, ipsa illa gentium descriptione ad haec adductus simulque bene sentiens, haec Graecis, in quorum gratiam scribebat, prorsus incognita esse eorumque animos valde advertere: qua eadem de causa etiam de Arabia quaedam adscripsit (cap. 107 seqq.) aequae mira Graecisque incognita: unde demum cap. 118 ad ipsam rerum Persicarum narrationem redit, exponens de Intapherne atque Oroeta (cap. 120 seqq.), cuius res eo minus silentio praetereundas esse putabat, quo magis ad Samum specta-

bant (vid. III, 60 ibique nott.) et ad Graecorum res, interiecta quoque (cap. 129 seqq.) narratione de Democedis, celeberrimi Graecorum medici rebus, quae cum domesticis Darii rebus erant coniunctae: a quibus omnibus demum cap. 150 regreditur ad Persarum res, de Babylone exponens, quae a Dario deficit et gravi ac longa obsidione recuperata est.

Sufficiant haec de oeconomia s. dispositione huius libri: etenim satis inde Herodoti cernitur consilium Graecorum in commoda potissimum scribentis et ea inprimis enarrantis, quae Graecis sive grata sive utilia esse eorumque animos oblectare et excitare potuerint: inde quoque explicari poterit, cur nulla fiat mentio seditionum atque motuum, quos statim post Darium ad regnum evectum in variis regni Persici regionibus exortos et Darii ac Persarum virtute compositos tradit Bisutuna inscriptio, in qua ipso Darius loquitur de belli tumultu in Susiana ac Babylonia, in Perside, Media, Sattagydia, Parthia, Margiana, Armenia, Scythia commoto, sed oppresso: vid. Col. I. §. 16 seq. Col. II. §. 2 seqq. Haec enim ad Persas ipsos cum spectarent, minus necessaria Noster habuit, quae copiosius enarraret: satis habuit, de una Babylone loqui, qua de re cf. ad. III, 150 nott.

ἡ Περσίς δὲ χώρα] Intelligitur *Persis propria*, quae dicitur, s. terra *Fars* s. *Farsistan*, Susianae vicina, de qua plura Heeren. l. l. p. 192 seqq. et Ritter: *Erdkunde* VIII. p. 771 seqq. Vid. Kinneir *Memoir of the Pers. emp.* p. 54 seqq. Hanc vero tributorum immunitatem ad omnes decem Persarum tribus supra I, 125 commemoratas spectasse iure monet Rennel. l. l. pag. 508.

χθρσαν φέρειν, δῶρα δὲ αἰγίνεον, Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο, οἱ περὶ τε Νύσαν τὴν ἱρὴν κατοικίηται καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὀρτάς. οὗτοι οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ πλησιόχωροι τοῦτοις σπέρματι μὲν χρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ οἱ Καλατίαι Ἴνδοι, οἰκήματα δὲ ἔκτληται κατάγαια. οὗτοι συναμφοτέροι διὰ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου καὶ διηκοσίας φάλαγγας

δῶρα δὲ ἀγίνεον] Conf. nott. ad III, 89. De Aethiopibus et Cambysis expeditione contra eos vid. III, 17. Rennel. I. I. p. 572 hos Aethiopes a Cambyse subactos pro Nubiis habet.

Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ κ. τ. λ.] Citat haec Eustath. ad Odys. p. 1386, 8 s. 13, 14. Verbis additis οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ distinguuntur hi Aethiopes ab Aethiopibus Asiaticis, de quibus vid. III, 94. De Nysa diximus ad II, 146. Retinui κατοικίηται et ἔκτληται a Dindorf. (Comment. de dial. Herod. p. XXVII) mutatum in κατοικίεται et ἔκτεάται. Cf. etiam I, 142. IV, 53 et alios locos Nostri a Brevio iam allatos pag. 311.

σπέρματι μὲν χρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ Καλατίαι] Alterum τῷ abiecit Gaisf. Sine causâ idonea, libris invitis. Nam utrumque apud Herodotum obvium, qui, monstrante Struve Spec. I Quaest. de Herod. dial. I. pag. 25 (Opuscul. II. p. 188. 189), in hisce modo solam particulam καὶ posuit, modo relativum pronomen addita hac particula. Naber in Mnemosyn. IV. p. 20 verba: οὗτοι οἱ Αἰθίοπες usque ad ἔκτληται κατάγαια eiici vult. — De Calatiis vid. nott. ad III, 38. De semine cum nihil quidquam alibi relatum inveniat, haec vero gens Indica parentes suos devorare supra dicatur, Valcken. pro σπέρματι coniecit σήματι, i. e. τάφῳ. Wesselingius (Dissert. Herod. XI. p. 174) ad parentum comedendorum morem respiciens maluerat ἔργματι μὲν χρέωνται, i. e. eodem facinore defunguntur, quo Indi Calatiae; cf. V, 77. Quorum neutrum placuit Schweigh.,

qui apud Athen. III, 110 E. memorari dicit τὸ ἐν Αἰθιοπία γινόμενον σπέρμα, coll. Polluce VI, 73 et Hesychio s. v. Ὀρίνδην, ita ut h. l. oryza sive milii quoddam genus, infra quoque III, 100 (ubi vid. nott.) commemoratum, intelligatur. Idem consuli vult Denon. Voyag. en Egypt. pag. 75. Schweighauserum recte sequitur Italus interpres.

οἰκήματα δὲ ἔκτληται κατάγαια] Conf. IV, 183 de Troglodytis Aethiopibus. — Ad formam κατάγαια cf. Bredov. p. 139; qui Herodoti attulit locos II, 150. IV, 95. 96. 176. 192. Male enim duo codd. hoc loco κατάγαια.

δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου] aurum purum intelligitur, quod coctum non est, quale ex fluviis auriferis provenit aut in desertis sabulosis reperitur. Conf. nott. ad I, 50. De auri pulvere cogitat Larcher. ob chloenicis mensuram adhibitam. — In proxime antecedentibus διὰ τρίτου ἔτεος est: tertio quoque anno (nos: alle drei Jahre), ut II, 4. 37, ubi cf. nott.

διηκοσίας φάλαγγας ἔβενον] i. e. ducentos ebeni truncos. Vid. III, 114, ubi et ebenum et elephantos in Aethiopiae bonis memorat. Nostrum locum attigit Plinius H. N. XII, 4, 8 coll. Eustath. ad Ili. p. 469, 2 s. 357, 30. Plura de ebena ex India plerumque ad Persas ac Phoenices transvecto indeque ad ipsam Graeciam ex India vel Aethiopia invecto Kruse: Ind. alte Geschichte p. 371 seq. Apud Hesychium φάλαγγες sunt στοργγύλα ξύλα καὶ σύμμετρα et apud Schol. Apollon. Rhod. II, 845 φάλαγξ, τὸ ἐπίμηκες καὶ στοργγύλον ξύλον et quae sequuntur com-

υ καὶ πέντε παῖδας Αἰθίοπας καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας με-
ς εἴκοσι. Κόλχοι δὲ ἐτάξαντο ἐς τὴν θωρεὴν καὶ οἱ
χέες μέχρι τοῦ Κανκάσιος οὐρεος· ἐς τοῦτο γὰρ τὸ οὐρος
ἰέρῃσι ἄρχεται· τὰ δὲ πρὸς βορέην ἄνεμον τοῦ Κανκά-
Περσέων οὐδὲν ἐτι φροντίζει. οὔτοι ὦν δῶρα, τὰ ἐτά-
, ἐτι καὶ ἐς ἐμὲ διὰ πεντετηρίδος ἀγίνεον, ἑκατὸν παῖδας

la cum iis, quae apud No-
mag. 163 leguntur: „Phalungae
ur fustes teretes etc.“ Sponte
tem venit nostrum *Planken*. —
i ἐβένου, cum falso exhibeant
a libri ἐβένου; vid. Bredov.
— παῖδας Αἰθίοπας haud scio
ster intellexerit *castratos* s.
os.

αυτοῖς ὀδόντας μεγάλους εἰ-
Plinius H. N. VIII, 3, 4: „Prae-
pei in se expetendam sciunt
esse in armis suis, quae Iuba
appellat, Herodotus tanto
ior et consuetudo melius den-
Ad quem locum nunc monet
ismus Cuvier. (pag. 407 seq.
ed. Panckouck.), controver-
de naturae dentium maiorum
vocalis, *défenses*) elephant
admodum fuisse agitatam,
que opinionem, quae eadem
assaniae, invenisse patronos
recentiori aetate, quamquam
abum, quin potior sit Hero-
tententia, cum revera sint den-
inime cornua. Ebur idem Cu-
ddidit vix differre ab ea mate-
riori, quae in dentibus insit,
que illos maiores insertos esse
ntes incisivos gerenti. De
tudine dentium idem attulit
iorum duo testimonia, unde
dentes vel centum libr. pon-
ruperasse. Elephantos in Afri-
quentes reperiri, unde ebur
imzum ad Europam fuerit alla-
er Phoenices, pluribus expo-
G. de Schlegel. Ind. Bibl. I,
137 seqq. 141 seqq., qui
l. l. pag. 145 observat, Hero-
primum esse inter Graecos
ores, apud quem ἑλεφας de
elephanto positum inveniat.
etiam IV, 191.

ἔαυτο ἐς τὴν θωρεὴν] „Colchi
e] ad donationem ordinarunt.“

RODOT. II.

Ita Wessel. subiiciens, ferre sic mo-
rem in ultronea tributis et donorum
collatione, ut infra: οὔτοι ὦν δῶρα
τὰ ἐτάξαντο et supra 13 (ubi vid.
nott.) IV, 35. 165. Tu conf. nott. ad
III, 13.

Κανκάσιος οὐρεος] In duobus li-
bris Κανκάσιο (quod ferri posse
negat Bredov. p. 233 seq.) a Καν-
κασος, quod invenitur I, 203. 204.
IV, 12 et I, 104 τὸ Κανκάσιον ὄρος.
Quod nostro loco legitur Κανκάσιος,
satis tuesur inscriptio Graeca in
Inscr. Gr. Thes. nr. 2104 vers. 4 et
Stephanus Byzantinus, qui praeter
Κανκάσος et inde ductum Κανκά-
σιος formam Κανκάσις (unde h. l.
genitivus Κανκάσιος) quoque com-
memorat. — Mox scripsi βορέην pro
vulg. βορήν, ut I, 6, ubi vid. nott.

ἐς τοῦτο γὰρ τὸ ὄρος ὑπὸ Πέρ-
σῃσι ἄρχεται] Hoc verissime dici
monet Heeren. Ideen I, 1. pag. 148,
cum septentrionem versus Persa-
rum regnum Ponto Euxino, Caspio-
que mari et Caucasi montibus inter
utrumque mare positum terminatum
sit; qui fines a nemine ante Zingis-
Chan. sunt superati.

ἑκατὸν παῖδας] Tributum servo-
rum et servarum hic intelligo. E
Caucasi regionibus antiquitus mul-
tos homines, et pueros et puellas,
coemptos et in alias terras tanquam
mancipia venditos esse idque com-
mercium per Phoenices potissimum
factum esse haud pauca docent,
quae attulit Movers: Die Phönizier
II, 3. p. 82. Etiamnum e regionibus
Caucasiis in Aegyptum mitti, quos
Mammalucos vocant, milites exi-
mios insignique et corporis robore
et formositate, docet Rennel. I. l.
pag. 525 not. Ac nemo fere nescit,
quantum hodieque corporis formae
et robore excellant Colchicae terrae
incolae: e quibus adhuc virgines

καὶ ἑκατὸν παρθένους· Ἀράβιοι δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ ἀνὰ πᾶν ἔτος. Ταῦτα μὲν οὗτοι δῶρα πάρεξ τοῦ φόρου βασιλέϊ ἐκόμιζον.

- 98 Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ Ἴνδοι, ἀπ' οὗ τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέϊ τὸ εἰρημένον κομίζουσι, τρόπῳ τοιῷδε κτέωνται. Ἔστι τῆς Ἰνδικῆς χώρας τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψάμμος· τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν καὶ περὶ ἀτρεκέες τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἡῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκεῖν ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἴνδοι. Ἰνδῶν γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ ἐρημίη ἐστὶ διὰ τὴν ψάμμον. Ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν καὶ οὐκ ὁμό-

formae eximiae venduntur in Turcarum gynaecea, iuvenes vero ac viri prae omnibus pulcherrimi ac fortissimi habentur.

Ἀράβιοι δὲ χίλια τάλαντα] Exscripsit Eustath. ad Dionys. Perieget. 923 et Plinius H. N. XII, 17, 38. §. 80. De *Arabibus* cf. nott. ad III, 94. Mox cum rec. edd. dedi ταῦτα μὲν οὗτοι δῶρα, ubi vulg. ταῦτα μὲν ὧν δῶρα, quod retinuit Matthiae.

πάρεξ] Apud Homerum invenitur παρὲν et παρὲξ promiscue; apud Herodotum unice πάρεξ idque paroxytonon. Plurima hanc in rem attulit Grashof. in: Schulzeit. II. 1831. p. 515 seqq. Add. nott. ad I, 93 et cf. III, 91, 117. IV, 46; Cramer. Anecd. Oxoniens. I. p. 379. Nec aliter περίξ III, 158. IV, 15, ubi cf. nott. — πάρεξ τ. φ. est: praeter imperatum aliis tributum, ut Wessel. explicat.

CAP. XCVIII.

τὸ εἰρημένον κομίζουσι] Cf. III, 94. De magna auri copia, qua antiquitas India fuit celebrata, praeter Ctesiae locum, quem supra iam attulimus (Indicc. §. 12 ibique allata), plurima testimonia inde a sacra scriptura ex Iobi libro atque Iesaeae vaticiniis itemque e sacris ipsorum Indorum carminibus usque ad recentiora tempora protulerunt Bohlen.: Das alte Indien II. p. 118 et Kruse: Indiens älteste Geschichte pag. 361 seq.: quae declarant, constantem hanc veterum fuisse opinionem, quam antiquissimi Grae-

corum testes, Herodotus et Ctesias, iam prodiderunt. Conf. etiam infra ad III, 106 allata. Inde τὸν Ἰνδικὸν χρυσὸν celebravit Sophocles Antigone. 956 ed. Both.

πρῶτοι πρὸς ἡῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς — Ἰνδοί] Ad locutionem πρὸς ἡῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς conf. nott. ad IV, 44 et ad locutionem πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Agamemn. 92. Quod ad rem attinet, Ctesias Ind. I ultra Indos habitare negans mortales cum Herodoto convenit, itemque Strabo II. p. 130. s. p. 192 atque in primis initio libri XV. p. 695 (πρῶτη γὰρ ἐκκεῖται πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ μεγίστη). Unde satis patet, nullam hos scriptores Sinensium terrae cognitionem habuisse. — De Herodoti atque Ctesiae India vid. Excurs. ad h. l.

Ἰνδῶν γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ ἐρημίη ἐστὶ διὰ τὴν ψάμμον] Ne quis hoc miretur, bene monet Heeren. Ideo I, 1. p. 367, Indiam, qualem certe Noster novit, et septentrionalem et meridionalem in deserta exiisse, illam in deserta Cobi, quae dicuntur, hanc in regionem sabulosam, quae inde a terra Guzerat usque ad Malatan pertineat; unde factum, ut Herodotus omnem Indiam orientem versus desertis terminari crederet. Rennel. I. l. p. 519 hoc loco desertum Iesselmere s. Registan indicari videtur. Conf. etiam Maltebrun. Annall. novell. d. Voyag. II. p. 323 seq.

Ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν καὶ οὐκ ὁμόφωνα σφίσι] Heeren. I. l. I,

σπίσι· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν νομάδες εἰσι, οἱ δὲ οὗ, οἱ δὲ ἐν
ἵεσι οἰκέουσι τοῦ ποταμοῦ καὶ ἰχθυὺς σιτέονται ὤμους,
ἰφείουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων ὀρμεόμενοι. καλάμον δὲ
ν πλοῖον ἕκαστον ποιέεται. οὗτοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν

295 de Indorum ordinibus
vocat) disserens easque ad
s gentium stirpes revocans
erodoti verba eo magis re-
ult, quo verius illa dicta vi-
ei, qui quam diversae sint
communi Indorum nomine
omprehensae, satis noverit.
a in multis aliis rebus nec
maxime differunt hae gen-
t hoc quoque ipsum, quod
t illae linguā utantur eādē-
iculentō est documento, di-
stirpis Indorum esse gentes.
ab Herodoto h. l. vera tradi-
t Lassen: Indische Alter-
unde I. p. 388 seq., qui et
er Indiae incolae primitivos
leoque tres diversae stirpis
distingui vult, ad quas re-
am Herodotum recte ac vere
lere existimat. Add. ibid.
32.

ἐν τοῖσι ἔλεσι οἰκέουσι τοῦ
ῶ] Indum fluvium, in cuius
us hae gentes habitent, in-
nanifestum est. Quare cum
Id. I. p. 361 huius gentis
ira ipsa Indi ostia posuerim
rabitas, ad quos forsitan
it. Nec movet me Malte-
auctoritas, qui l. l. p. 325
ntem quippe piscibus fruen-
ibusque exiguis utentem ad
ris Indi ripas habitasse con-

Adhuc circa Indi ostia qui
it, eos piscibus potissimum
ustentare testantur recentio-
Lassen l. l. I. pag. 96; de
abundantia in Indo fluvio
Burnes: Travels in to Bok-
ol. II. p. 252. — ἰχθυὺς scri-
vulg. ἰχθύνας, ut I, 202, ubi
ott. IV, 53.

λοίων καλαμίνων ὀρμεόμενοι]
αλάμινα, ut infra V, 101 οἱ
αλάμιναι, intelliguntur naves
idine confectae, ubi cogitan-
eo arundinis genere, quod
idos crescit in summam alti-

tudinem et ad varios vitae usus adhi-
betur (nostrum *Bambusrohr*). De hoc
Indico calamo vid. mox plura. Quod
Wesselingio in mentem venerat ὀρ-
μεόμενοι (ab ὀρμεῖν, *homo pisces*
capto), quodque Pauwio ὀρμεῖσθαι
(ab ὀρμῆς *linea*, *hamus*, unde ὀρμι-
σθαι, *homo capto*), hoc utroque non
opus. Vulgatam Schweigh. Latine
sic reddit: *navigitis ex arundine con-*
fectis insectantes, et in nota ad h. l.:
navibus arundineis ad capiendos pisces
exeuntes, in quo Gaisfordio displicet
vox *exeuntes*, cum ὀρμεῖσθαι signifi-
cet *initium motus ortumque alicunde*
cipio, indeque Herodoti verba po-
tius valeant: *e navigitis arundineis pi-*
scantur, s. *utuntur navigitis arundineis*
ad captandos pisces. Larcherus scribi
voluit ὀρμεόμενοι, ut unus Parisinus
liber affert, quodque cum recentt.
edd. inde exhibui pro vulg. ὀρμεώ-
μενοι.

καλάμον δὲ ἐν γόνυ πλοῖον ἕκα-
στον ποιέεται] Affert Herodotea Eu-
stathius ad Dionys. Perieg. 1107.
Haec ipsa, opinor, Plinius respexit
de Indica arundine praeter alia sic
scribens Hist. Nat. XVI, 36: „Arun-
dini quidem Indicae arborea ampli-
tudo; — navigiorumque etiam vicem
praestant, si credimus, singula in-
ternodia etc.“ et VII, 2, §. 21: „arun-
dines tantae proceritatis, ut singula
internodia alveo navigabili ternos
interdum homines ferant. Multas
ibi quina cubita constat longitudine
excedere.“ Quae de arundinis ge-
nere, cui nomen *Bambus*, intelligen-
da esse, bene ad h. l. monuit Cu-
vier, addens hanc arundinem maxi-
mis arboribus non cedere altitudine,
crassitie et soliditate, cuius una
quaedam species, *Bambus arundina-*
cea, ad sexaginta pedes adeoque
amplius in altitudinem porrigatur.
Primarius de Indica arundine locus
exstat apud Ctesiam Exc. Ind. 6
(ὁ λεγόμενος Ἰνδικὸς κάλαμος φύε-
ται, πάχος μὲν ὅσον δύο ἀνδρὲ πε-

φορέουσι ἐσθῆτα φλοῖνην· ἐπεὰν ἐκ τοῦ ποταμοῦ φλοῦν ἀμύ-
σωνται καὶ κόψωσι, τὸ ἐνθιῦτεν φορμοῦ τρόπον καταπλέξαν-
99 τες ὡς θώρηκα ἐνδύνουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἡῶ

ριωργνωμένοι μὲν περιλάβοιεν, τὸ δὲ ὕψος ὅσον μυριοπόρου νεὺς ἰστός κ. τ. λ.), ubi antiquiorum scriptorum congeSSI testimonia (in quibus praecipue consul. praeter Plin. l. l. Diodor. II, 17 med. XVII, 90. Strab. XV. pag. 710 s. 1037 C. Theophrast. Hist. Plant. IV, 11. p. 159 Schneid.), et quae a recentioribus disputata sunt, indicavi. Tu vid. inprimis Salmas. Exercitt. Plinn. pag. 1010 seq. 1052 seq., Schneider. ad Theophrast. l. l. p. 371, Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. pag. 765 et Heeren. Ideen I, 1. pag. 360, quocum plane faciendum esse puto, ut arundo Indica, cuius apud Herodotum mentio fit, pro *Bambi* arundine habeatur, quae ipsa in iis Indiae regionibus, ad quas Herodoti narrata proxime spectant, maxime proveniat. *Bambusum* et *Calamum Rotang* Linnei a Sprengel. Hist. Bot. I. p. 171 intelligi, ex Schneideri annotatione l. l. animadverti. Lassen (Indische Alterthumsk. II. p. 633 coll. I. p. 253) *Bambi* arundinem hic intelligi negat; de alio arundinis genere, quod *Bambo* par fere sit altitudine atque ad Indi ripas crescat, ad varios vitae usus ab incolis, qui illud vocitent *Kana*, adhibitum, Herodotum loqui arbitratur.

φορέουσι ἐσθῆτα φλοῖνην] τε, quod post ἐσθῆτα vulgo legebatur, cum recentt. edd. sustuli, itemque ἦν, quae vocula in tribus libris post φλοῖνην legitur, ab aliis vero quinque abest, quaeque, si retinetur, ad καταπλέξαντες referri debet, quamquam, ut bene monet Struve Spec. I. Quaest. de dial. Herod. pag. 22 (Opuscc. II. p. 284), Indi „non ipsam vestem in storeae modum plectunt, sed scirpi in hunc modum plexo ut veste utuntur“. Itaque hunc virum doctum secutus cum recentt. edd. abieci ἦν, quippe qua voce importuna eiecta omnia optime procedant, cum Herodotus in talibus plerumque ἀσυνδέτως loqui soleat, ut pluribus

docet Struve l. l. Herold. Emend. Herodd. P. II. p. 11. 12, qui et ipse ἦν ferri posse negat, eius loco scriptum fuisse τοιῆνδε putat.

ἐσθῆτα φλοῖνην] Docet Wessel, Atticis φλέως, Ionibus φλοῦς herbam esse palustrem, scirpi instar (nostrum *Bast*), auctore Polluce X, 178, ubi ἐσθῆς φλοῖνῃ (*vestis acirpea* s. *ex phleo*), coll. Pausan. VIII, 22 etc. Schweighaeuserus laudat Niebuhr. Itin. II. p. 70 ibique tab. aen. XII. fig. C. Attigit Heeren. l. l. I, 3. p. 328 seq. vestimenta apud Indos antiquissimo aevo ex arborum cortice parata atque Herodoto et Ctesiae Ind. 22 commemorata; qualia anachoretarum aut poenitentium agentium supplicantiumve hominum fuisse e Sacontalae carmine Indico patet; quae eadem sub sole siccare solebant, humiditati ut resisterent. [„Conf. Philostrat. de Vita Apollonii III, 16, Liber legum auctore Menu s. Manu cap. VI. vs. 6, Carmen Indicum Ramayana lib. I. stroph. 30 et Kosegarteni Adnot. in version. german. fabulae scenicae Nalae (Nali) pag. 288 seq.“ Cr.] Sed apud Ctesiam l. l. ξύλινα ἱμάτια hand scio an eiusmodi intelligenda sint vestimenta, qualia supra III, 47 Herodotus indicaverat εἴρια ἀπὸ ξύλου, i. e. ex *coloneo* s. *gossypio* (*Baumwolle*) confecta. Vid. nott. ad Ctes. pag. 326 et ad Herod. III, 47. — E duobus libris cum recentt. edd. exhibui ἀμύσσονται pro vulg. ἀμύσσωσι, itemque mox ἐνδύνουσι e Sanerofti libro pro vulg. ἐνδύνειν, quod ferri posse negat Bredov. p. 362. Aliter sentire videtur Meineke ad Theocrit. Id. II. pag. 200 et Kuehner. Gr. Gr. §. 182.

φορμοῦ τρόπον καταπλέξαντες] i. e. *corbis* ad instar *pertextentes*. Locutionem repetiit Pausan. VIII, 22. §. 4, ubi conf. Siebelis. Glossa Herodotea ad h. l. φορμός· πλέγμα ὡς κόφινος.

ἐς τούτων νομάδες εἰσι, κρεῶν ἐδεσται ὧμων, καλέον-
ταδαῖοι. νομαίοισι δὲ τοιοῖσινδε λέγονται χρᾶσθαι. ὅς
τῶν ἀστῶν, ἦν τε γυνή ἦν τε ἀνὴρ, τὸν μὲν ἄνδρα
καὶ μάλιστα οἱ ὁμιλέοντες κτείνουσι, φάμενοι αὐτὸν τη-
ρῆναι τοῦ σφίσι κρέα σφίσι διαφθεῖρεσθαι. ὁ δὲ ἄπαρνος

CAP. XCIX.

καὶ δὲ Παδαῖοι] De Padaeis
s. laudant Tibull. IV. 1.
icol. Damascen. ap. Stob.
E reliquiis Histor. uni-
144 ed. Orelli cf. eundem
ment. notarr. in Nicol. Da-
z. 70 seq. Larcherus cum
l. pag. 519 Padaeos et Gan-
una eademque gente ha-
utraque a Gange fluvio,
Padus s. Padma in Sans-
lingua appelletur, nomen
ita ut Padaeorum gens
eiusque ostia sit rele-
contra in montibus septen-
hanc gentem feram Tar-
terminam quaerendam esse
neent. apud Rennel. l. 1.
Heerenius Ideen I, l. 1. pag.
eos, qui ab oriente Indo-
yphagorum s. ab oriente
Indi fluvii sedes habue-
terra statuit collocandos
se nunc vocatur Guzerat,
s. Paddar, ad cuius ripas
us nomen invenerit. Nec
s. abesse notat deserta am-
ulosa, usque ad terram Mul-
sta, in quibus et antiquiore
lore aevo gentes maxime
erae domicilium habuerint,
oster Calatiarum nomine
, 38 (ubi vid. nott.) indi-
ni obloquitur Maltebrun.
Annal. II. p. 326. 329, cum
s. sedes in montibus supe-
rae Panjab meridiem ver-
ra Kaschmir quaerendae
smque vero gentem Pa-
at Calatiarum, quos ulti-
rientem Herodotus norit,
indicat videri vult stirpis,
ethicae. Equidem malum
ad Heerenii sententiam,
i vel eo probari videtur,
ne circa fluvium Paddar

gentes habitare dicuntur ferissimae
(vocantur Pindarris et Gonds in lo-
cis Adschmir, Malwa et Khandisch),
quae adhuc homines sacrificant co-
gnatosque aut morbo correptos fa-
tali aut propter senectutem infir-
mos mactant eosdemque comedunt,
ut monuit Kruse Indiens alte Ge-
schichte p. 37. Bohlen (Indien I. p.
44. 63 seqq.) Padaeos ad infimum In-
dorum ordinem eumque maxime con-
temptum, cui nomen Paria, referri
huiusque ordinis s. stirpis homines
palantes intelligi vult: neque aliter
fere Benfey (in Encyclopaed. Ersch.
et Gruber. Sect. II. P. XIII. p. 41
seq.), qui vocem Παδαῖοι spectare
putat ad Sanscritanam vocem Pad,
qua pes significatur, cum ex pede
Brahmae exortum sit quartum istud
et infimum hominum genus, qui vo-
cantur Paria.

νομαίοισι δὲ τοιοῖσινδε] Ita cum
recentt. edd. exhibui pro vulg. νό-
μοις δὲ τοιοῖσινδε. Matth. edidit: νό-
μοις τοιοῖσινδε δέ. Cf. infra IV, 26.
De ipsa re vide nott. ad III, 38.

ὁ δὲ ἄπαρνος ἐστὶ μὴ μὲν νοσέειν]
Vulgo ἀπαρνεόμενος, quod retinuit
Matth. tum in textu, tum in Gr. Gr.
§. 559, ubi h. l. excitatur, coll. Kueh-
ner. Gr. Gr. §. 416, 4. Tu conf. Pol-
lucem V, 104 et Suidam s. v. et ad
locutionem III, 66. II, 179. V, 106.
— In proxime antecedentibus pro
διαφθεῖρεσθαι Aldina et aliquot li-
bri διαφθείρειν, quod amplecten-
dum indicat censor Ienensis 1817.
nr. 164. pag. 372. Reliqui libri, in-
ter quos Mediceus ac Florentinus,
retinent διαφθεῖρεσθαι, quod inde
ego quoque cum recentt. edd. reti-
nendum duxi, cum altera lectio ex
emendatione s. correctione quadam
grammatici docti orta esse videatur.
Ipsa sententia haec fere est: δι-
cetes, illum tabescentem morbo suum
ipsius carnem corrumpere indeque ipsis

ἔστι μὴ μὲν νοσέειν, οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι ἀποκτείναντες κατευωχέονται. ἦν δὲ γυνή κάμη, ὥσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες ταῦτα τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες κατευωχέονται. ἐς δὲ τούτου λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτῶν ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ τὸν ἐς 100 νοῦσον πίπτοντα πάντα κτείνουσι. Ἐτέρων δὲ ἐστὶ Ἰνδῶν ὅδε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον, οὔτε τι σπεί-

gustandi cupidis corruptam praeberē. Itaque τὰ κρέα tanquam obiectum, quod vocant, ad διαφθεῖσθαι refero, vix ita explicandum, ut proposuit Wannowski: Syntax. anomal. Graec. pars. pag. 175.

οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι] i. e. hi vero, non concedentes hoc, non agnoscentes, quod sc. morbo se laborare negat. Conf. V, 86. 94. IV, 128. VI, 61. 140. Ad verba ἀποκτείναντες κατευωχέονται conf. supra nott. et conferri quoque possunt, quae de gentibus quibusdam Brasiliae similia fere scribit Martius: Ueber d. Rechtszust. d. Ureinwohner Brasil. p. 73. In seqq. αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες sunt mulieres aegrotanti mulieri maxime necessariae, cum eadem maxime conversantes: de quo familiari usu s. commercio idem verbum explicandum quoque opinor in Thucydid. I, 41.

ἐς δὲ τούτου λόγον — ἀπικνέονται] i. e. in eius rationem, ad eam sc. senectutem pauci perveniunt, interprete Gronovio, qui confert VII, 9. — πρὸ γὰρ τοῦ equidem retinui; e duobus codd. Dindorfius dedit πρὸ γὰρ τούτου. Sed vid. I, 122. III, 62. V, 55. 75. Mox cum Schweigh. et Gaisf., probante censore Ienensi 1817. nr. 163. pag. 363 seq., edidi πίπτοντα πάντα, ubi illud πάντα cum vi quadam additum esse neminem fugit. Vulgo: πάντα πίπτοντα, quod Matthiae retinuit.

CAP. C.

οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον] Satis constat, apud Indos nefas haberi, animalia occidere; cf. modo Kruse l. l. pag. 37. Ad hunc vero Herodoti locum haud scio an perti-

neant, quae similia apud Nicol. Damascen. (pag. 140 ed. Orell. ex Stob. 66, 38) de gente quadam Indica, cui nomen Ἀρίτονοι, praedicantur, ubi Orellius praeter alia Herodotum merito laudat pag. 66 in nott. supp. Herodoteam narrationem, in qua caeterum falsa veris admixta sunt, ad eos spectare, quos vulgo vocamus *Hindus*, statuit Rennel. l. l. p. 519 et Vincent. ibid. p. 720. Aliud placet Heerenio Ideen I, l. pag. 305, qui h. l. de ea gente, cui nunc nomen *Marattorum*, agi contendit; horum enim maiores has ipsas Indiae regiones septentrionales semper antiquitus tenuisse monet, eosque ipsos non aliter atque Indos s. *Hindus* carnem plerumque aversari, bellicosos caeteroqui et valde rudes vel nostra aetate. Quae cum Herodoti verbis conveniunt; nec refragantur, quae de nigro istorum Indorum colore idem perscripsit, cum in meridionalibus Indiae tractibus homines reperiantur vel prorsus nigri vel quorum color ad nigrum proxime accedat. Benfey l. l. pag. 42 Herodoti verba de Indis, qui nihil quidquam animatum occidunt nec quidquam serunt nec denique domos possident, de anachoretis accipi vult; Brachmanarum solitariam vitam agentium vestigia in his cornu existimat Lassen: Indische Alterthumsk. II. pag. 635 seq. refragante Bohlen (Indien I. p. 319 seq.), qui mavult h. l. de Buddhae asseclis cogitare: quod mihi vix fieri posse videtur, cum Buddhae cultus ad longe posteriora tempora pertineat. Kruse l. l. p. 38 inde intelligi vult h. l. eos, qui *Τλόβτοι* apud Megasthenem vocantur et ab Indis ipsis *Wanapresthas*, i. e. solitarii (incolae) silvae. —

ρουσι, οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι· ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον, τὸ συλλέγοντες αὐτῇ τῇ κάλυκι ἔψουσί τε καὶ σιτεύονται. ὅς δ' αὖν ἐς νοῦσον αὐτῶν πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὴν ἔρημον κέεται, φροντίζει δὲ οὐδεις οὗτ' ἀποθανόντος οὔτε κάμνοντος. Μίξις δὲ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων 101 ἐμφανής ἐστι, κατάπερ τῶν προβάτων· καὶ τὸ χρώμα φορέουσι ὅμοιον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τὴν ἀπένεται ἐς τὰς γυναῖκας, οὐ κατάπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μέλαινα, κατάπερ τὸ χρώμα· τοιαύτην δὲ

Ad significationem verbi νομίζουσι conf. nott. ad I, 131. Ad ποιηφαγέουσι (i. e. *herbis vescuntur*) conf. III, 25. Plura vid. apud Lobeck. ad Phrynich. pag. 643.

καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι] *κέγχρος milium* est, de quo cf. Creuzer. fragm. historice. pag. 62. Herodoti haec verba vulgo de *oryza* intelligunt, qua Indiae gentes vesci vitamque potissimum sustentare dicuntur. Conf. Heeren. Ideen I, 1. pag. 366 (coll. nott. ad Herod. III, 97) et Heyne Opuscul. Acad. T. I. pag. 345 in nott. Cum vero h. l. semen comparatur cum milio parvo, unde *oryzae* semine minus fuisse colligi potest, cumque semen una cum calice fuerit coctum, id quod in *oryzam* minime cadere potest, Linkius (Die Urwelt p. 218) Herodotum hic loqui statuit de *hibisco* quodam, cuius plures species per Indiam edi soleant, ita ut fructus non maturi, semen, arca et calix simul una coquantur: semen maturum aequare magnum milium magnitudine, immaturum semen esse minus. De *oryza* dubitaverat quoque Miot, qui indicari indicat *Dourah* s. *holcum sorghum* Linn., cum in India aequae atque in Aegypto (cf. II, 36 ibiq. nott.) *holcus* inveniatur, sigillatim in regionibus septentrionem versus a terra Paniab sitis, ut monet Maltebrun. l. I. pag. 323. — In seqq. revocavi vulgatam lectionem αὐτῇ τῇ κάλυκι, in qua ob antecedentia ἐν κάλυκι articulum τῇ, quem ex uno Sanctrofti libro omiserunt re-

centt. edd., retinendum duxi: cf. etiam nott. ad III, 45.

CAP. CI.

καὶ τὸ χρώμα φορέουσι — Αἰθίοψι] Haec verissime dici, ex Heerenio modo notavi. Cum Herodoto consentiunt Arrian. Exp. Alex. V, 4, 8 et Ctes. Ind. §. 9. coll. 20. 24. Quam vero sententiam de sole Indiam regionesque australes maxime urente Graeci tenebant (vid. infra III, 104), ex ea consequens erat, Indos, qui proximi solis radiis expositi essent, magis inde aduri et nigrum cutis recipere colorem. Conf. Bredov. Uranolog. p. VIII. — In antecedentibus vocem προβάτων latiore sensu accipere malim; cf. II, 41. I, 133 ibique nott.

ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν κ. τ. λ.] Haec falso tradi auctor est Aristoteles H. A. III, 22. Gener. Animall. II, 2. p. 207 coll. Strabon. XV. p. 695 s. 1019. Idem iudicium esse Soemmeringii, viri doctissimi, observat Heeren. Ideen I, 1. pag. 366. Verba τὴν ἀπένεται ἐς τὰς γυναῖκας ab interpolatore insulse addita putat Naber in Mnemosyn. IV. p. 19. 20. — Θορὴν Noster dixit aequae ac γονὴν de semine genitali, de quo supra II, 93 dixerat Θορὸν, quam eandem formam exhibet pluribus locis Hippocrates (vid. Foesii Oecon. Hippocrat. p. 272. s. v.) itemque Aristoteles Hist. Anim. III, 16 et Plutarch. II. p. 637 F., qui idem Θορὴν scripsit II. p. 907 A. Ad ipsam locutio-

ἔστι μὴ μὲν νοσέειν, οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι ἀποκτείναντες κατενωχέονται. ἦν δὲ γυνή κάμη, ὥσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες ταῦτα τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες κατενωχέονται. ἐς δὲ τούτου λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτῶν ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ τὸν ἐς 100 νοῦσον πίπτοντα πάντα κτείνουσι. Ἐτέρων δὲ ἐστὶ Ἰνδῶν ὅδε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον, οὔτε τι σπεί-

gustandi cupidis corruptam praebere. Itaque τὰ κρέα tanquam obiectum, quod vocant, ad διαφθείρεσθαι refero, vix ita explicandum, ut proposuit Wannowski: Syntax. anomal. Graec. pars. pag. 175.

οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι] i. e. hi vero, non concedentes hoc, non agnoscentes, quod sc. morbo se laborare negat. Conf. V, 86. 94. IV, 126. VI, 61. 140. Ad verba ἀποκτείναντες κατενωχέονται conf. supra nott. et conferri quoque possunt, quae de gentibus quibusdam Brasiliae similia fere scribit Martius: Ueber d. Rechtszust. d. Ureinwohner Brasil. p. 73. In seqq. αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες sunt mulieres aegrotanti mulieri maxime necessariae, cum eadem maxime conversantes: de quo familiari usu s. commercio idem verbum explicandum quoque opinor in Thucyd. I, 41.

ἐς δὲ τούτου λόγον — ἀπικνέονται] i. e. in eius rationem, ad eam sc. senectutem pauci perveniunt, interprete Gronovio, qui confert VII, 9. — πρὸ γὰρ τοῦ equidem retinui; e duobus codd. Dindorfius dedit πρὸ γὰρ τοῦτόν. Sed vid. I, 122. III, 62. V, 55. 75. Mox cum Schweigh. et Gaisf., probante censore Ienensi 1817. nr. 193. pag. 363 seq., edidi πίπτοντα πάντα, ubi illud πάντα cum vi quadam additum esse neminem fugit. Vulgo: πάντα πίπτοντα, quod Matthiae retinuit.

CAP. C.

οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον] Satis constat, apud Indos nefas haberi, animalia occidere; cf. modo Kruse l. l. pag. 37. Ad hunc vero Herodoti locum haud scio an perti-

neant, quae similia apud Nicol. Damascen. (pag. 140 ed. Orell. ex Stob. 66, 38) de gente quadam Indica, cui nomen Ἀρίτονοι, praedicantur, ubi Orellius praeter alia Herodotum merito laudat pag. 66 in nott. supp. Herodoteam narrationem, in qua caeterum falsa veris admixta sunt, ad eos spectare, quos vulgo vocamus *Hindus*, statuit Rennel. l. l. p. 519 et Vincent. ibid. p. 720. Aliud placet Heerenio Ideen I, l. pag. 306, qui h. l. de ea gente, cui nunc nomen *Marattorum*, agi contendit; harum enim maiores has ipsas Indiae regiones septentrionales semper antiquitus tenuisse monet, eosque ipsos non aliter atque Indos s. *Hindus* carnem plerumque aversari, bellicosos caeteroqui et valde rudes vel nostra aetate. Quae cum Herodoti verbis conveniunt; nec refragantur, quae de nigro istorum Indorum colore idem perscripsit, cum in meridionalibus Indiae tractibus homines reperiantur vel prorsus nigri vel quorum color ad nigrum proxime accedat. Benfey l. l. pag. 42 Herodoti verba de Indis, qui nihil quidquam animatum occidunt nec quidquam serunt nec denique domos possident, de anachoretis accipi vult; Brachmanarum solitariam vitam agentium vestigia in his cerni existimat Lassen: Indische Alterthumsk. II. pag. 635 seq. refragante Bohlen (Indien I. p. 319 seq.), qui mavult h. l. de Buddhae asseclis cogitare: quod mihi vix fieri posse videtur, cum Buddhae cultus ad longe posteriora tempora pertineat. Kruse l. l. p. 38 inde intelligi vult h. l. eos, qui Τλόβιοι apud Megasthenem vocantur et ab Indis ipsis *Wānaprasthas*, i. e. solitarii (incolae) silvae. —

ρουσι, οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι· ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστι ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον, τὸ συλλέγοντες αὐτῇ τῇ κάλυκι ἐψουσί τε καὶ σιτέονται. ὅς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτῶν πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὴν ἐρημον κέεται, φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὔτ' ἀποθανόντος οὔτε κάμνοντος. Μῆξις δὲ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων 101 ἐμφανὴς ἐστι, κατάπερ τῶν προβάτων· καὶ τὸ χροῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τὴν ἀπένται ἐς τὰς γυναῖκας, οὐ κατάπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μέλαινα, κατάπερ τὸ χροῶμα· τοιαύτην δὲ

Ad significationem verbi νομίζουσι conf. nott. ad I, 131. Ad ποιηφαγέουσι (i. e. *herbis vescuntur*) conf. III, 25. Plura vid. apud Lobeck. ad Phrynich. pag. 643.

καὶ αὐτοῖσι ἐστι ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι] κέγχρος *milium* est, de quo cf. Creuzer. fragmm. historice. pag. 62. Herodoti haec verba vulgo de *oryza* intelligunt, qua Indiae gentes vesci vitamque potissimum sustentare dicuntur. Conf. Heeren. Ideen I, 1. pag. 366 (coll. nott. ad Herod. III, 97) et Heyne Opuscc. Acad. T. I. pag. 345 in nott. Cum vero h. l. semen comparatur cum milio parvo, unde *oryzae* semine minus fuisse colligi potest, cumque semen una cum calice fuerit coctum, id quod in *oryzam* minime cadere potest, Linkius (Die Urwelt p. 218) Herodotum hic loqui statuit de *hibisco* quodam, cuius plures species per Indiam edi soleant, ita ut fructus non maturi, semen, arca et calix simul una coquantur: semen maturum aequare magnum milium magnitudine, immaturum semen esse minus. De *oryza* dubitaverat quoque Miot, qui indicari indicat *Dourah* s. *holcum sorghum* Linn., cum in India aequae atque in Aegypto (cf. II, 36 ibiq. nott.) *holcus* inveniatur, sigillatim in regionibus septentrionem versus a terra Paniab sitis, ut monet Maltebrun. I. l. pag. 323. — In seqq. revocavi vulgatam lectionem αὐτῇ τῇ κάλυκι, in qua ob antecedentia ἐν κάλυκι articulum τῇ, quem ex uno Sancrofti libro omiserunt re-

centt. edd., retinendum duxi: cf. etiam nott. ad III, 45.

CAP. CI.

καὶ τὸ χροῶμα φορέουσι — Αἰθίοψι] Haec verissime dici, ex Heerenio modo notavi. Cum Herodoto consentiunt Arrian. Exp. Alex. V, 4, 8 et Ctes. Ind. §. 9. coll. 20. 24. Quam vero sententiam de sole Indiae regiones australes maxime urente Graeci tenebant (vid. infra III, 104), ex ea consequens erat, Indos, qui proximi solis radiis expositi essent, magis inde aduri et nigrum cutis recipere colorem. Conf. Bredov. Uranolog. p. VIII. — In antecedentibus vocem προβάτων latiore sensu accipere malim; cf. II, 41. I, 133 ibique nott.

ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν κ. τ. λ.] Haec falso tradi auctor est Aristoteles H. A. III, 22. Gener. Animall. II, 2. p. 207 coll. Strabon. XV. p. 695 s. 1019. Idem iudicium esse Soemmeringii, viri doctissimi, observat Heeren. Ideen I, 1. pag. 366. Verba τὴν ἀπένται ἐς τὰς γυναῖκας ab interpolatore insulse addita putat Naber in Mnemosyn. IV. p. 19. 20. — *θορὴν* Noster dixit aequae ac *γονὴν* de *semine genitali*, de quo supra II, 93 dixerat *θορὸν*, quam eandem formam exhibet pluribus locis Hippocrates (vid. Foesii Oecon. Hippocrat. p. 272. s. v.) itemque Aristoteles Hist. Anim. III, 16 et Plutarch. II. p. 637 F., qui idem *θορὴν* scripsit II. p. 907 A. Ad ipsam locutio-

ἔστι μὴ μὲν νοσέειν, οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι ἀποκτείναντες κατευωχέονται. ἦν δὲ γυνὴ κάμη, ὥσαύτως αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες τὰντὰ τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὸν γὰρ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θύσαντες κατευωχέονται. ἐς δὲ τούτου λόγον οὐ πολλοὶ τινες αὐτῶν ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ τὸν ἐς 100 νοῦσον πίπτοντα πάντα κτείνουσι. Ἐτέρων δὲ ἐστὶ Ἰνδῶν ὁδε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον, οὔτε τι σπεί-

gustandi cupidis corruptam praeberē. Itaque τὰ κρέα tanquam obiectum, quod vocant, ad διαφθείρεσθαι refero, vix ita explicandum, ut proposuit Wannowski: Syntax. anomal. Graec. pars. pag. 175.

οἱ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι] i. e. hi vero, non concedentes hoc, non agnoscentes, quod sc. morbo se laborare negat. Conf. V, 86. 94. IV, 126. VI, 61. 140. Ad verba ἀποκτείναντες κατευωχέονται conf. supra nott. et conferri quoque possunt, quae de gentibus quibusdam Brasiliae similia fere scribit Martius: Ueber d. Rechtszust. d. Ureinwohner Brasil. p. 73. In seqq. αἱ ἐπιχρεώμεναι μάλιστα γυναῖκες sunt mulieres aegrotanti mulieri maxime necessariae, cum eadem maxime conversantes: de quo familiari usu s. commercio idem verbum explicandum quoque opinor in Thucyd. I, 41.

ἐς δὲ τούτου λόγον — ἀπικνέονται] i. e. in eius rationem, ad eam sc. senectutem pauci perveniunt, interprete Gronovio, qui confert VII, 9. — πρὸ γὰρ τοῦ equidem retinui; e duobus codd. Dindorfius dedit πρὸ γὰρ τοῦτον. Sed vid. I, 122. III, 62. V, 55. 75. Mox cum Schweigh. et Gaisf., probante censore Ienensi 1817. nr. 103. pag. 363 seq., edidi πίπτοντα πάντα, ubi illud πάντα cum vi quadam additum esse neminem fugit. Vulgo: πάντα πίπτοντα, quod Matthiae retinuit.

CAP. C.

οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἐμψυχον] Satis constat, apud Indos nefas haberi, animalia occidere; cf. modo Kruse I. I. pag. 37. Ad hunc vero Herodoti locum haud scio an perti-

neant, quae similia apud Nicol. Damascen. (pag. 140 ed. Orell. ex Stob. 66, 38) de gente quadam Indica, cui nomen Ἀρίτονοι, praedicantur, ubi Orellius praeter alia Herodotum merito laudat pag. 66 in nott. supp. Herodoteam narrationem, in qua caeterum falsa veris admixta sūt, ad eos spectare, quos vulgo vocamus *Hindus*, statuit Rennel. I. I. p. 519 et Vincent. ibid. p. 720. Aliud placet Heerenio Ideen I, I. pag. 305, qui h. l. de ea gente, cui nunc nomen *Marattorum*, agi contendit; horum enim maiores has ipsas Indiae regiones septentrionales semper antiquitus tenuisse monet, eosque ipsos non aliter atque Indos s. *Hindus* carnem plerumque aversari, bellicosos caeteroqui et valde rudes vel nostra aetate. Quae cum Herodoti verbis conveniunt; nec refragantur, quae de nigro istorum Indorum colore idem perscripsit, cum in meridionalibus Indiae tractibus homines reperiantur vel prorsus nigri vel quorum color ad nigrum proxime accedat. Benfey I. I. pag. 42 Herodoti verba de Indis, qui nihil quidquam animatum occidunt nec quidquam serunt nec denique domos possident, de anachoretis accipi vult; Brachmanarum solitariam vitam agentium vestigia in his carnal existimat Lassen: Indische Alterthumsk. II. pag. 635 seq. refragante Bohlen (Indien I. p. 319 seq.), qui mavult h. l. de Buddhae asseclis cogitare: quod mihi vix fieri posse videtur, cum Buddhae cultus ad longe posteriora tempora pertineat. Kruse I. I. p. 38 inde intelligi vult h. l. eos, qui Τλόβιοι apud Megasthenem vocantur et ab Indis ipsis *Wānaprasthas*, i. e. solitarii (incolae) silvae. —

ρουσι, οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι· ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστι ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον, τὸ συλλέγοντες αὐτῇ τῇ κάλυκι ἔψουσί τε καὶ σιτέονται. ὅς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτῶν πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὴν ἔρημον κέεται, φροντίζει δὲ οὐδεὶς οὐτ' ἀποθανόντος οὔτε κάμνοντος. Μῆξις δὲ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων 101 ἐμφανὴς ἐστί, κατὰπερ τῶν προβάτων· καὶ τὸ χροῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τὴν ἀπένται ἐς τὰς γυναικάς, οὐ κατὰπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μέλαινα, κατὰπερ τὸ χροῶμα· τοιαύτην δὲ

Ad significationem verbi νομίζουσι conf. nott. ad I, 131. Ad ποιηφαγέουσι (i. e. *herbis vescuntur*) conf. III, 25. Plura vid. apud Lobeck. ad Phrynich. pag. 643.

καὶ αὐτοῖσι ἐστι ὅσον κέγχρος τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι] κέγχρος *milium* est, de quo cf. Creuzer. fragmm. historice. pag. 62. Herodoti haec verba vulgo de *oryza* intelligunt, qua Indiae gentes vesci vitamque potissimum sustentare dicuntur. Conf. Heeren. Ideen I, 1. pag. 366 (coll. nott. ad Herod. III, 97) et Heyne Opuscc. Acad. T. I. pag. 345 in nott. Cum vero h. l. semen comparatur cum milio parvo, unde *oryzae* semine minus fuisse colligi potest, cumque semen una cum calice fuerit coctum, id quod in *oryzam* minime cadere potest, Linkius (Die Urwelt p. 218) Herodotum hic loqui statuit de *hibisco* quodam, cuius plures species per Indiam edi soleant, ita ut fructus non maturi, semen, arca et calix simul una coquantur: semen maturum aequare magnum milium magnitudine, immaturum semen esse minus. De *oryza* dubitaverat quoque Miot, qui indicari indicat *Dourah* s. *holcum sorghum* Linn., cum in India aequae atque in Aegypto (cf. II, 36 ibiq. nott.) *holcus* inveniatur, sigillatim in regionibus septentrionem versus a terra Panjab sitis, ut monet Maltebrun. I. l. pag. 323. — In seqq. revocavi vulgatam lectionem αὐτῇ τῇ κάλυκι, in qua ob antecedentia ἐν κάλυκι articulum τῇ, quem ex uno Sanctrofti libro omiserunt re-

centt. edd., retinendum duxi: cf. etiam nott. ad III, 45.

CAP. CI.

καὶ τὸ χροῶμα φορέουσι — Αἰθίοψι] Haec verissime dici, ex Heerenio modo notavi. Cum Herodoto consentiunt Arrian. Exp. Alex. V, 4, 8 et Ctes. Ind. §. 9. coll. 20. 24. Quam vero sententiam de sole Indiae regionesque australes maxime urente Graeci tenebant (vid. infra III, 104), ex ea consequens erat, Indos, qui proximi solis radiis expositi essent, magis inde aduri et nigrum cutis recipere colorem. Conf. Bredov. Uranolog. p. VIII. — In antecedentibus vocem προβάτων latiore sensu accipere malim; cf. II, 41. I, 133 ibique nott.

ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν κ. τ. λ.] Haec falso tradi auctor est Aristoteles H. A. III, 22. Gener. Animall. II, 2. p. 207 coll. Strabon. XV. p. 695 s. 1019. Idem iudicium esse Soemmeringii, viri doctissimi, observat Heeren. Ideen I, 1. pag. 366. Verba τὴν ἀπένται ἐς τὰς γυναικάς ab interpolatore insulse addita putat Naber in Mnemosyn. IV. p. 19. 20. — Θορὴν Noster dixit aequae ac γονῆν de semine genitali, de quo supra II, 93 dixerat Θορὸν, quam eandem formam exhibet pluribus locis Hippocrates (vid. Foesii Oecon. Hippocrat. p. 272. s. v.) itemque Aristoteles Hist. Anim. III, 16 et Plutarch. II. p. 637 F., qui idem Θορὴν scripsit II. p. 907 A. Ad ipsam locutio-

καὶ Αἰθίοπες ἀπένται θορήν. οὗτοι μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑκαστέρως τῶν Περσέων οἰκέουσι καὶ πρὸς νότου ἀνέμου· καὶ Δαρείου βασιλεὺς οὐδαμὰ ὑπήκουσαν.

102 Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Κασπατύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυαῇ χώρῃ εἰσὶ πρόσουροι, πρὸς ἄρκτου τε καὶ βορέω ἀνέμου κατοικημένοι τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Βακτρίοισι παραπλησίην ἔχουσι δίαίταν. οὗτοι καὶ μαχμώτατοί εἰσι Ἰνδῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τὸν χρυσὸν στελλόμενοι εἰσὶ οὗτοι· κατὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημὴ διὰ τὴν ψάμμον. ἐν δὲ ὧν τῇ ἐρημῇ ταύτῃ καὶ τῇ ψάμμῳ γίνονται μύρμηκες, μεγάθρα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα,

nem: ἀπένται θορήν cf. III, 109 ibique nott.

οὗτοι μὲν τῶν Ἰνδῶν κ. τ. λ.] Propter haec verba Heeren. Ideen I, 1. pag. 363 seq. hęc cogitari vult de iis regionibus, quae ab oriente tangunt Indi fluvii loca inferiora, quibus nomen *Sind*, s. omnino de ea regione, quae inter terras Multan et Guzerat sita est. — Ad structuram verbb. seqq. Δαρείου βασιλεὺς — ὑπήκουσαν conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 528. not. 4.

CAP. CII.

πρὸς ἄρκτου τε καὶ βορέω ἀνέμου] πρὸς ἄρκτου est septentrionem versus, ut III, 116, et paulo antea πρὸς νότον ἀνέμου (meridiem versus) et III, 107 πρὸς μεσαμβρίας: qua significatione alias accusativus praepositioni adiungitur, de qua re conf. nott. ad I, 84. II, 121. III, 97. 98. 99; et quod attinet ad vocem ἀνέμου in his plerumque additam, cf. nott. ad I, 6. — βορέω, quod libri afferunt omnes, et h. l. et IV, 37 retinui cum Bredon. p. 218; alii βορέω. Ad κατοικημένοι cf. III, 91. I, 27 ibique nott. Ad rem conf. Ritter: Erdkunde II. pag. 622 et vid. Excurs. ad h. l. de *Caspattyro* urbe et *Pactyica* regione.

καὶ οἱ — στελλόμενοι εἰσὶ οὗτοι] Ipsam hanc gentem nomine suo non indicat Noster: Megasthenes auctore (loco mox laudando) fuerunt Δέρδαι, Plinio auctore *Dardae*, alibi Δερᾶδαι, quod cum nomine *Narada*,

quod in carmine Mahābhārata invenitur, convenit. Conf. Lassen: Ind. Alterthumsk. I. pag. 40. not. II. p. 631. Caeterum cum recc. odd. scripsimus καὶ οἱ ἐπὶ τὸν χρυσόν, ubi vulgo abest vocula *of*.

κατὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημὴ] Quod sequitur διὰ τὴν ψάμμον, simili modo legitur III, 98. — Cum Indi, quibus haec deserta sint vicina, prope Bactra et Pactyicam, sive prope terras Balk et Cabul, e septentrione reliquorum Indorum habitant, in montibus Tibeti parvae et Buchariae parvae, nulla alia deserta his intelligi posse iure notat Heeren. Ideen I, 1. p. 340 coll. pag. 90, *naï* deserta *Cobi*. Add. Maltebrun. Nouvell. annall. d. Voyag. II. pag. 323. Montes his desertis adjacentes auri venis abundare constat fluviosque inde occidentem versus per Buchariam magnam delabentes aurum cum ferre aequae atque eos, qui ad orientem aquas volventes vel in lacus se effundant vel arenis se immisceant. Ac vel praeterlapso saeculo auri ramenta sive pulverem aureum ex his regionibus in Sibiriam deduci solitum fuisse docet Heeren. l. l. De ipsis desertis consul. Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. p. 481 seqq. 744 seq.

γίνονται μύρμηκες] Ad sequens μεγάθρα conf. II, 10 ibique nott. — Ad rem optime monuit Heeren. Ideen I, 1. p. 312, sive veri quid inesse statuamus in hac de formicis narratione, cui bestiola, quae ad instar criceti in terram se abdat, occasionem dederit, sive omnia plane dicta

ἀλωπέκων δὲ μέξονα. εἰσὶ γὰρ αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλείῃ τῶν Περ-

indicemus, certi vix quidquam nobis terrae ipsius et animalium, quae alat, naturam ignorantibus statui posse, praesertim cum regiones, de quibus hic sermo, orientalium fabulis maxime celebratae sint (conf. Excurs. ad III, 98), quae inde per omnem orientem Graeciamque adeo propagatae fluxerint. Neque tamen omnem narrationem prorsus fictam crediderim, cum Herodotus in aula Persarum regum (Susis, credo, ubi Herodotum ipsum fuisse cum Dahlmenno in Herod. pag. 77 statuere placet) huiusmodi formicas in India captas et inde advectas ali scribat. Cui aliud recentioris temporis testimonium addit Larcher. ex Thuan. hist. XXIII. p. 461 et Busbecq. Epp. Turc. 4, a Persarum sc. rege anno MDLIX oratorem ad Solimanum missum fuisse cum muneribus; inter quae ipsa fuisse formicam Indicam magnitudine canis mediocris, animal mordax ac saevum*). Coniuncta est haec tota narratio de Indorum formicis cum illa fama de magni auri copia, quae in India reperitur, de qua cf. nott. ad III, 94. 98: nec mirum in antiquissimo Indorum carmine, cui nomen Mahābhārata, commemorari *formicarum aurum*, i. e. a formicis effossum et inde ab Indis septentrionalibus in meridionales regiones allatum; vid. Lassen: Indische Alterthumsk. I. pag. 40 not. Formicarum loco *gryphes* posuit auri custodes Ctesias, in caeteris quoque ab Herodoto dissentiens totamque rem vel magis amplificans atque exaggerans in Indicc. Excerptt. §. 12 (apud Aelian. N. A. IV, 27), ad quem locum conf. nott. nostra pag. 300 seq. et in Excurs. VI ad Herodot. III, 116. Propius ad Herodo-

tum pertinent, quae plura de formicis his Nearchus, qui pelles earum se ipse vidisse affirmat, atque Megasthenes retulerunt, cum Herodoteis apprime congruentia: vid. Arrian. Ind. 15. Strabon. XV. p. 706 s. 1032. II. p. 70 s. 121. Aelian. H. A. III, 4. Pompon. Mel. III, 7. §. 2. Plin. H. N. XI, 31, 36. §. 111. XXXIII, 21. Schol. ad Sophocl. Antig. 1037. Themist. Or. XXVII. p. 337 C. D. Dio. Chrysost. XXXV. §. 23. p. 73 Reisk. Unde vel similia ad Athenienses ipsos translata esse videntur, ut monstrant ea, quae apud Harpocrat. s. v. *χρυσόγειον* (p. 185 ed. Lips.) leguntur, ex Eubulo deducta; cf. Meineke Fragm. comicc. Graecae. III. p. 215. Iam si quaeras, quid sibi velit haec tota narratio et quorsum spectet, Comes de Veltheim in commentat., quae inscribitur: „Von den goldgraben-den Ameisen und Greifen der Alten“ (Vermischte Aufs. T. II. pag. 267 seqq.), Herodoti hancce narrationem relata vult ad auri lotionem quandam in his desertis institutam, in qua pellibus vulpium (*Canis Corsak* Linn.) hac in regione frequentissimarum, quae in terram se abdere soleant, usi fuerint. De hac cane vel alia quadam vulpini generis bestiola Indica hic cogitari posse censet Italus interpres. (Link. Die Urwelt p. 258) narrationi huic, praeter fidem forsitan auctae, originem dedisse arbitratur animal quoddam, quod in terram cavernas fodiendo aurum quaerentes duxerit. Nec tamen de cane Corsak cogitandum, sed de alio animali fodiente, forsitan de marmotae specie quadam, qualem recentioris aetatis peregrinator in illis regionibus con-

*) In codice Msnicensi, qui epistolam Ioannis presbyteri de miraculis Indiae continet, haec leguntur: „In quadam provincia nostra sunt formicae in magnitudine catulorum, habentes VII pedes et alas IV. — Istae formicae ab occasu solis ad ortum morantur sub terra et fodiunt purissimum aurum tota nocte — quaerunt victum suum tota die. — In nocte autem veniunt homines de cunctis civitatibus ad colligendum ipsum aurum et imponunt elephantibus. — Quando formicae sunt supra terram, nullus ibi audent accedere propter crudelitatem et ferocitatem ipsarum.“ Attulit haec Tzschuck. ad Pompon. Mel. III. 7. §. 2. pag. 245, ubi hoc quoque addit, Arabicos scriptores eadem, quae Herodotus prodit, iisdemque verbis referre. Conf. Notic. et extr. d. Manusc. de la bibl. du Roi. II. p. 429.

σέων, ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. οὔτοι ὦν οἱ μύρμηκες, ποιεύμενοι ὀλκῆσιν ὑπὸ γῆν, ἀναφορέουσι τὴν ψάμμον, κατάπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἑλλησι μύρμηκες καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰσι δὲ καὶ

spexerit. Cum hac autem narratione alteram de gryphibus (de qua vid. ad III, 116) postmodo confusam esse, utramque in Indiam, i. e. terram omnium rerum mirandarum quasi parentem, relegatam, idem statuit p. 259. Accuratus utramque famam distinxit Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. pag. 483—488, hanc de formicis fabulam tractans optimeque monens, in tanta illarum regionum obscuritate hodieque illam bestiam in historia naturali quaeri vix posse. Indicam formicam suspicatur speciem quandam esse canis hyaenae („eine Varietät der gestreiften oder gefleckten Hyäne“, vid. p. 812 seqq.) ipsamque nomen Graecum μύρμηξ vel a Persico derivandum etymo (ubi mur denotat formicam, müress formicam magnam, immanem, *mirnisch* animal magnum formicae ad instar formatum) vel a voce myr s. mur in pluribus Asiae linguis obvia et significante *feram* (Wild, Wildnis). At Maltebrun. (l. I. II. pag. 368 seq.) utramque fabulā de formicis ac de gryphibus nil aliud contineri putat, nisi hoc: Indis, regionum septentrionalium incolis, aurum tum e matallis fodinisque, tum e fluviis, tum ex arena pulvereque acquirere dum studeant, terras inhospitales permeandas gentesque feras debellandas esse. Fabulam de formicis inde ortam censet, quod Indi aurum e pulvere quaerentes vestigia formicarum albarum secuti pellibusque vulpium, hyaenarum, aliarum ferarum usi sint; quae formicae cum valde noceant omnemque saepe messem evertant, inde natum vult narrationem de bello, quod cum formicis gerant homines. Vid. pag. 380 seq. et conf. nott. ad III, 116. Nuper in hanc fabulam denuo inquisivit Lassen. l. I. I. p. 40 et potissimum pag. 848 seqq., inde profectus, quod formicarum et auri ab his allati unum nomen sit *pipilika*, de ipsis formicis cogitari posse negat:

de alia bestia formicis simili, et quidem de marmotae quodam genere hic cogitandum esse putat, quod in Tibeti campis planis atque arenosis inveniatur et in cavernis habitans similem in modum, quo formicae, vitam agat: adeo ut ad hanc bestiam formicae nomen transferri potuerit. Assentit plane O. F. Peschel in: Deutsche Vierteljahrsschrift 1854. II. pag. 265 seq.; dissentit Kruse Indiens alte Geschichte pag. 30, qui chacalum potius s. lupum flavum, qui diu quidem in cavernis agat, noctu saeviens omniaque dilacerans pervagetur h. l. intelligendum esse indicat: in quo vix quemquam adsentientem habebit. Ad Lassenii sententiam accedit Gumprecht: Zeitschrift f. allgemeine Erdkunde VI, 6. pag. 592 seq.

ἄλωπέκων δὲ μέζονα] Scripsi ἄλωπέκων, ut II, 67. Vulgo ἄλωπεκων, quod plures afferunt libri, quamquam id ferri nequit; cf. Brodov. p. 253. — Caeterum scribit quoque Megasthenes de his formicis: — εἶναι γὰρ ἄλωπέκων μέζονας πρὸς λόγον τοῦ μεγάλθους σφῶν καὶ τὴν γῆν ὀρύσσειν κ. τ. λ. (Arrian. Indd. 15); apud Strabonem l. I. ex eodem Megasthene dicuntur *θηρία ἄλωπέκων* οὐκ ἐλάττω, τάχος ὑπερφυῖς ἔχοντα καὶ ζῶντα ἀπὸ θήρας κ. τ. λ.

εἰσι γὰρ αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλεῖ τῶν Περσέων] In regum paradisis, credo, hae bestiae alebantur una cum aliis feris, quas rex venari pro more solebat. Conf. Brisson. De reg. Pers. princip. I, 79. Pro τῶν Bekkerus scripsit τῶ, quod idem dederunt Dindorf. et Dietsch. Libri scripti omnes retinent τῶν.

καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον] Pro καὶ Herold Emendatt. Herodd. P. II. pag. 6 scite emendat κατὰ, quemadmodum legitur quoque I, 182. II, 176 coll. II, 20.

εἰσι δὲ καὶ τὸ εἶδος ὁμοιότατος] Ita Gaisf. secutus e pluribus libris

τὸ εἶδος ὁμοιότατοι. ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυστίς. Ἐπὶ δὴ ταύτην τὴν ψάμμον στέλλονται ἐς τὴν ἐρήμον οἱ Ἴνδοι, ζευζάμενος ἕκαστος καμήλους τρεῖς, σειρηφόρον μὲν ἐκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκειν, θήλεαν δὲ ἐς μέσον· ἐπὶ ταύτην δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηδεύσας ὅπως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξῃ· αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἔσσονες ἐς ταχυτήτα εἰσὶ, χωρὶς δὲ ἄχθεα δυνατώτεραι πολλὸν φέρειν. Τὸ μὲν δὴ εἶδος ὁκοῖόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπισταμένοισι τοῖσι 103 Ἕλλησι οὐ συγγράφω, τὸ δὲ μὴ ἐπιστάται αὐτῆς, τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοις σκέλεσι ἔχει τέσσερας μη-

scriptis edidi, probante censore Ienensi 1817. nr. 163. pag. 364, qui locum sic interpretatur: bestias illas non modo terram fodere, sicuti formicas, sed formā quoque persimiles esse formicis (Graecis). Schweigh. exhibuit: εἰς δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδος ὁμοιότατοι. Vulgo omittitur τὸ ante εἶδος et post ὁμοιότατοι inseritur αὐτοὶ, cuius loco etiam invenitur οὗτοι, parvo discrimine, cum omnino similes formicis ad formam designentur, interprete Wesseling., qui conferri iubet locos iam supra laudatos Arriani, Strabonis, Dionis, itemque Plinii. Vox χρυστίς de arena auri ferace adhibetur in eadem re ab Arriano Indd. 15 et ab auctore anonymo Oration. funebr. a Frotschero nuper editae cap. 6. p. 21, ubi editor Herodoti fuit bene memor, itemque Xenophontis, qui vocem ἀργυρίτις adhibuit De vectigg. I, 5. IV, 2. 6. 11. 27.

σειρηφόρον μὲν ἐκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκειν] funalem intelligit camelum. σειρηφόρος de equo funali dicitur Aristoph. Nubb. 1302 (al. 1282) ibique Schol., Electr. 715, („Cf. Ex. Spanhem. ad Aristophan. Nubb. vs. 122. p. 87 seq. Beck. ab eoque laud. Aeschyl. Agamemn. vs. 851. 1649. Euripid. Iphigen. Aulid. vs. 220 seqq. alii.“ Cr.) Inde sensus loci hic est: „tres quisque camelos ita iungunt, ut marem funalem utrinque collocent, qui a latere trahant, femina vero mediam inter hos ponant; hanc vero ipse conscendit, quam ab recentissime natis suis avulsam ut iungat, operam dedit.“ — Ad θήλεαν conf.

citatt. ad III, 85. Mox scripsi ἔσσονες, ut cap. 103, pro vulg. ἡσσονες, itemque ταχυτήτα pro vulg. ταχύτητα, quod minus recte scriptum videtur ex ipsis veterum grammaticorum praeceptis, quae affert Goettling. Lehre v. Accent pag. 277. Pro ζεύξῃ recentt. edd. ζεύξει; equidem ob ea, quae II, 120 (ubi vid. nott.) leguntur, vulgatam mutare nolui. In fine cap. reliqui πολλὸν, quod plurimi libri offerunt. Alii πολλῶ. Tu confer VII, 7.

CAP. CIII.

τὸ δὲ μὴ ἐπιστάται] ἐπιστάται dictum pro ἐπίστανται, scil. οἱ Ἕλληνες, ut II, 142 (δυνέται) et III, 2, ubi cf. nott.

ἔχει τέσσερας μηρούς] Herodoti h. l. tangens Bochart. Hierozoic. I, 2. cap. 1 init. μηρούς femora reddit his verbis: „articulos quattuor cum totidem ossibus interiectis: per eos articulos, quos in femore habet solus camelus, medium femur illi flectitur.“ Schweigh. in Lex. Herod. μηρούς de qualibet intelligit parte cruris cameli inter duos articulos comprehensa. Nec dubium, μηρούς de ossibus s. articulis, neque de car nibus dici. Vid. Bothe ad Sophocl. Antigon. vs. 929. Tangit Herodotea Aristoteles H. A. II, 1. pag. 779 D., itemque Aelianus ex Herodoto profecit N. A. X, 3, ubi Schneiderus haec adscripsit: „Narrationem Herodoti ita explicat Gesner. Hist. Quadruped. p. 165. Ego, inquit, per genera articulos intelligo, per femora

σέων, ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. οὗτοι ὧν οἱ μύρμηκες, ποιεύμενοι ὀλκῆσιν ὑπὸ γῆν, ἀναφορέουσι τὴν ψάμμον, κατάπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἑλλῆσι μύρμηκες καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰσὶ δὲ καὶ

spexerit. Cum hac autem narratione alteram de gryphibus (de qua vid. ad III, 116) postmodo confusam esse, utramque in Indiam, i. e. terram omnium rerum mirandarum quasi parentem, relegatam, idem statuit p. 259. Accuratus utramque famam distinxit Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. pag. 483—488, hanc de formicis fabulam tractans optimeque monens, in tanta illarum regionum obscuritate hodieque illam bestiam in historia naturali quaeri vix posse. Indicam formicam suspicatur speciem quandam esse canis hyaenae („eine Varietät der gestreiften oder gefleckten Hyäne“, vid. p. 812 seqq.) ipsamque nomen Graecum μύρμηξ vel a Persico derivandum etymo (ubi mur denotat formicam, mürress formicam magnam, immanem, *mirnisch* animal magnum formicae ad instar formatum) vel a voce myr s. mur in pluribus Asiae linguis obvia et significante *feram* (Wild, Wildnis). At Maltebrun. (l. l. II. pag. 368 seq.) utraque fabulā de formicis ac de gryphibus nil aliud contineri putat, nisi hoc: Indis, regionum septentrionalium incolis, aurum tum e matallis fodinisque, tum e fluviis, tum ex arena pulvereque acquirere dum studeant, terras inhospitales permeandas gentesque feras debellandas esse. Fabulam de formicis inde ortam censet, quod Indi aurum e pulvere quaerentes vestigia formicarum albarum secuti pellibusque vulpiis, hyaenarum, aliarum ferarum usi sint; quae formicae cum valde noceant omnemque saepe messem evertant, inde natum vult narrationem de bello, quod cum formicis gerant homines. Vid. pag. 380 seq. et conf. nott. ad III, 116. Nuper in hanc fabulam denuo inquisivit Lassen. l. l. I. p. 40 et potissimum pag. 848 seqq., inde profectus, quod formicarum et auri ab his alati unum nomen sit *pipilika*, de ipsis formicis cogitari posse negat:

de alia bestia formicis simili, et quidem de marmotae quodam genere hic cogitandum esse putat, quod in Tibeti campis planis atque arenosis inveniatur et in cavernis habitans similem in modum, quo formicae, vitam agat: adeo ut ad hanc bestiam formicae nomen transferri potuerit. Assentit plane O. F. Peschel in: Deutsche Vierteljahrsschrift 1854. II. pag. 265 seq.; dissentit Kruse Indiens alte Geschichte pag. 30, qui chacalum potius s. lupum flavum, qui diu quidem in cavernis agat, noctu saeviens omniaque dilacerans pervagetur h. l. intelligendum esse indicat: in quo vix quemquam adsentientem habebit. Ad Lassenii sententiam accedit Gumprecht: Zeitschrift f. allgemeine Erdkunde VI, 6. pag. 592 seq.

ἀλωπέκων δὲ μέζονα] Scripai ἀλωπέκων, ut II, 67. Vulgo ἀλωπέκων, quod plures afferunt libri, quamquam id ferri nequit; cf. Bredon. p. 253. — Caeterum scribit quoque Megasthenes de his formicis: — εἶναι γὰρ ἀλωπέκων μέζονας πρὸς λόγον τοῦ μεγάλθους σφῶν καὶ τὴν γῆν ὀρύσσειν κ. τ. λ. (Arrian. Indd. 15); apud Strabonem l. l. ex eodem Megasthene dicuntur θηρία ἀλωπέκων οὐκ ἐλάττω, τάχος ὑπερφυῖς ἔχοντα καὶ ζῶντα ἀπὸ θήρας κ. τ. λ.

εἰσὶ γὰρ αὐτῶν καὶ παρὰ βασιλεῖ τῶν Περσέων] In regum paradisis, credo, hae bestiae alebantur una cum aliis feris, quas rex venari pro more solebat. Conf. Brisson. De reg. Pers. princip. I, 79. Pro τῶν Bekkerus scripsit τῶ, quod idem dederunt Dindorf. et Dietsch. Libri scripti omnes retinent τῶν.

καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον] Pro καὶ Herold Emendatt. Herodd. P. II. pag. 6 scite emendat κατά, quemadmodum legitur quoque I, 182. II, 176 coll. II, 20.

εἰσὶ δὲ καὶ τὸ εἶδος ὁμοιότατος] Ita Gaisf. secutus e pluribus libris

τὸ εἶδος ὁμοιάται. ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσίτις. Ἐπὶ δὴ ταύτην τὴν ψάμμον στέλλονται ἐς τὴν ἐρήμον οἱ Ἴνδοι, ζευξάμενος ἕκαστος καμήλους τρεῖς, σειρηφόρον μὲν ἑκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκειν, θήλεαν δὲ ἐς μέσον· ἐπὶ ταύτην δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηθεύσας ὅκως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπᾶσας ζεύξῃ· αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἔσσονες ἐς ταχυτῆτα εἰσὶ, χωρὶς δὲ ἄχθεια δυνατώτεραι πολλὸν φέρειν. Τὸ μὲν δὴ εἶδος ὁκοῖόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπισταμένοισι τοῖσι 103 Ἑλλήσι οὐ συγγράφω, τὸ δὲ μὴ ἐπιστάται αὐτῆς, τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοις σκέλεσι ἔχει τέσσερας μη-

scriptis edidi, probante censore Ienensi 1817. nr. 163. pag. 364, qui locum sic interpretatur: bestias illas non modo terram fodere, sicuti formicas, sed *formā quoque persimiles esse formicis (Graecis)*. Schweigh. exhibuit: *εἰσὶ δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδος ὁμοιάται*. Vulgo omittitur τὸ ante εἶδος et post ὁμοιάται inseritur αὐτοὶ, cuius loco etiam invenitur οὗτοι, parvo discrimine, cum omnino *similes* formicis ad formam designentur, interprete Wesseling., qui conferri iubet locos iam supra laudatos Arriani, Strabonis, Dionis, itemque Plinii. Vox *χρυσίτις* de arena *auri ferace* adhibetur in eadem re ab Arriano Indd. 15 et ab auctore anonymo Oration. funebr. a Frotschero nuper editae cap. 6. p. 21, ubi editor Herodoti fuit bene memor, itemque Xenophontis, qui vocem ἀργυρίτις adhibuit De vectigg. I, 5. IV, 2. 6. 11. 27.

σειρηφόρον μὲν ἑκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκειν] funalem intelligit camelum. σειρηφόρος de equo funali dicitur Aristoph. Nubb. 1302 (al. 1282) ibique Schol., Electr. 715, („Cf. Ex. Spanhem. ad Aristophan. Nubb. vs. 122. p. 87 seq. Beck. ab eoque laud. Aeschyl. Agamemn. vs. 851. 1649. Euripid. Iphigen. Aulid. vs. 220 seqq. alii.“ Cr.) Inde sensus loci hic est: „tres quisque camelos ita iungunt, ut marem funalem utrinque collocent, qui a latere trahant, femina vero mediam inter hos ponant; hanc vero ipse conscendit, quam ab recentissime natis suis avulsam ut iungat, operam dedit.“ — Ad θήλεαν conf.

citatt. ad III, 85. Mox scripsi ἔσσονες, ut cap. 105, pro vulg. ἡσσονες, itemque ταχυτῆτα pro vulg. ταχύτητα, quod minus recte scriptum videtur ex ipsis veterum grammaticorum praeceptis, quae affert Goettling. Lehre v. Accent pag. 277. Pro ζεύξῃ recentt. edd. ζεύξει; equidem ob ea, quae II, 120 (ubi vid. nott.) leguntur, vulgatam mutare nolui. In fine cap. reliqui πολλόν, quod plurimi libri offerunt. Alii πολλῶ. Tu confer VII, 7.

CAP. CIII.

τὸ δὲ μὴ ἐπιστάται] ἐπιστάται dictum pro ἐπίστανται, scil. of ἑλλήνες, ut II, 142 (δυνέσται) et III, 2, ubi cf. nott.

ἔχει τέσσερας μηρούς] Herodoti h. l. tangens Bochart. Hierozoic. I, 2. cap. 1 init. μηρούς femora reddit his verbis: „articulos quattuor cum totidem ossibus interiectis: per eos articulos, quos in femore habet solus camelus, medium femur illi flectitur.“ Schweigh. in Lex. Herod. μηρούς de qualibet intelligit parte cruris cameli inter duos articulos comprehensam. Nec dubium, μηρούς de ossibus s. articulis, neque de car nibus dici. Vid. Bothe ad Sophocl. Antigon. vs. 929. Tangit Herodotea Aristoteles H. A. II, 1. pag. 779 D., itemque Aelianus ex Herodoto profecit N. A. X, 3, ubi Schneiderus haec adscripsit: „Narrationem Herodoti ita explicat Gesner. Hist. Quadruped. p. 165. Ego, inquit, per genua articulos intelligo, per femora

ρούς καὶ γούνατα τέσσερα, τὰ δὲ αἰδοῖα διὰ τῶν ὀπισθίων
 104 σκελέων πρὸς τὴν οὐρὴν τετραμμένα. Οἱ δὲ δὴ Ἴνδοι τρόπῳ
 τοιούτῳ καὶ ξεύξει τοιαύτῃ χρῶμενοι ἐλαύνουσι ἐπὶ τὸν χρο-
 σὸν, λελογισμένως ὅκως κανυμάτων τῶν θερμοτάτων ἐόντων

vero ossa, quae inter articulos recta habentur. Haec autem terna esse in prioribus cruribus, in posterioribus quaterna, ipse dum haec scriberem, in dromade observavi. Contra anatomici Parisienses in Mém. p. servir à l'hist. d. animaux I. pag. 74 genna interpretantur callos, quibus sternum et flexurae pedum in camelo obsitae sunt; sed quid tum femoribus fiet? Callos quosdam in camelis recens natis iam conspicuos Herodoto erroris causam fuisse existimat Miot, Gallus interpres. Equidem et h. l. et VI, 75 μηρός cum G. Hermannō (ad Aeschylī Prometh. 498. T. II. p. 98) de utroque femore toto, quod et os et carnem complectitur, intelligo locumque Herodoti sic accipio, ut hicce in quoque pede posteriore (ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι) duo femora duoque genna numerasse putandus sit. „Coxendix enim (ita scribit G. Hermannus) cameli longior quam equi est, in quo ossa non pauciora nec femora quam in camelo sunt, sed non ut separatim femur coxendix.“

τὰ δὲ αἰδοῖα κ. τ. λ.] Verum sane est, quod camelus veretrum retro versum habere dicitur indeque retro mingens est, quamquam coitum ut reliqua animalia exercet. Vid. Aristotel. H. A. V, 2 coll. II, 1, cui recentioris aetatis viri docti suffragantur. Spectat huc Arabum proverbium, cuius meminit Bochart. l. l. cap. 5: *magis praeposterus, quam urina cameli*, quia scil. retrorsum mingit animal genitaliaque retrorsum habet versa. — Quod Aelianus l. l., ubi Herodotea haec affert, pro αἰδοῖα dixit ἄρθρα, haud offendet eum, qui eodem sensu, quo αἰδοῖα, de animalibus dici ἄρθρα meminerit: de quo Valckenar. apte confert Aeliani locos N. A. I, 17. III, 47. VI, 27. IX, 48, quibus Herodoteos addere licet III, 87 et IV, 2, ubi ἄρ-

θρα de animalium genitalibus dicuntur. Humana genitalia intelliguntur in illa formula legis a Solone latae (ἄρθρα ἐν ἀρθροῖς ἔχειν) apud Lucian. in Eunuch. §. 10, cuius apte meminit idem Valckenar.

CAP. CIV.

λελογισμένως ὅκως — ἔσονται] i. e. temporis ratione ita inita, ut, quando aestus maxime furit, aurum rapiant. Unus liber Parisinus ἔσονται. De structura loci (ὅκως — ἔσονται) conf. nott. ad III, 36 coll. III, 102. Quod post ὅκως vulgo legebatur ἄν, duorum codd. auctoritate (in quibus legitur ὅκως αὐτῶν θερμοτάτων ἐόντων) ipsaque sententia postulante delevi, Dindorfium secutus; necis voculam incluserant Matth. et Dietsch., quamquam hanc particulam, quam futuro in tali structura nunquam Noster addidit, tueri studuit G. Hermann. (Opuscul. IV. p. 31), sic explicans: „quasi dicas, ut, quoties id faciunt, faciant maxime caloris tempore“, itemque vir doctus in: Allgem. Schulzeit. 1831. II. nr. 123. pag. 983, qui, ut negat ἄν cum indicativo futuri (quemadmodum voluit G. Hermannus) iungi posse, ita hanc voculam ad verba κανυμάτων τῶν θερμοτάτων ἐόντων referri vult, ut haec inde existat fere loci sententia: ὅκως ἔσονται ἐν τῇ ἀρκαῇ κατὰ ταύτην τὴν ὥρην, ἐν ἣ περὶ τὰ κανύματα θερμοτάτα ἄν εἴη, quod vel magis displicet. Kuehner. (Gr. Gr. §. 776, 2), qui et ipse tuetur ὅκως ἄν — ἔσονται, ad verba κανυμάτων τῶν θερμοτάτων ἐόντων particulam spectare putat illaque sic explicat: ὅταν κανύματα θερμοτάτα ᾖ. Add. Hartung: Lehre d. Partik. d. griech. Sprache II. p. 283 seq., qui idem retinet particulam ἄν, quam eliciendam posthac statuisse G. Hermannum colligo ex iis, quae scribit Ellis. Quaest. Herod. I. p. 17 (Jahrb. f.

ἔσονται ἐν τῇ ἀρπαγῇ· ὑπὸ γὰρ τοῦ καύματος οἱ μύρμηκες ἀφανέες γίνονται ὑπὸ γῆν. θερμότητος δέ ἐστι ὁ ἥλιος τοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἐωθινόν, οὐ κατὰπερ τοῖσι ἄλλοις μεσαμβρίας, ἀλλ' ὑπερτείλας μέχρι οὐ ἀγορῆς διαλύσιος. τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῶ μᾶλλον ἢ τῇ μεσαμβρίῃ τὴν ἑλλάδα, οὕτως ὥστ' ἐν ὕδατι λόγος αὐτοῦς ἐστι βρέχεσθαι τῇν-καῦτα. μεσοῦσα δὲ ἡ ἡμέρη σχεδὸν παραπλησίως καίει τοὺς τε

Philol. u. Paedag. Supplem. IX. p. 131), ex corrupta codd. scriptura, quam supra retulimus, illum hanc lectionem restituisse: *ὅπως ἀγέων θερμοτάτων λουσέων ἔσονται ἐν ἀρπαγῇ*, in quibus verbis ἀγέας intelligi vult solis radios. Eltzius ipse leniori medicina adhibita corrigit: *ὅπως ἂν κ. τ. θ. ἐ. ἔχωνται ἐν τῇ ἀρπαγῇ* h. e. *ut, cum aestus ferventissimi sint, in rapina detineantur*. Mihi neutrum placet.

Θερμότητος δέ ἐστι κ. τ. λ.] i. e. *ardentissimus autem his hominibus sol est tempore matutino, non ut aliis hominibus, medio die, sed ab eo tempore, quo ad aliquam altitudinem in coelo pervenit, usque dum tempus est a foro discedendi, s. usque versus diem medium* (cum circa duodecimam ferme horam e nostra diei dimetiendi ratione a foro discederent). Ita recte h. l. intellexit Schweigh., *ὑπερτείλας* aequae atque *ἀνατείλας* (teste Hesychio) de *sole oriente* accipiens. Nec aliter Bredov. Geogr. et Uranolog. Herod. spec. p. VIII. h. l. interpretatur, in quo *ὑπερτείλας* reddidit: *eo usque capiti imminens sol*. De sole Indico eadem ferme Ctesias Exc. Indd. §. 8 fin. τὸ ἐωθινόν de tempore matutino intelligendum, ut in Xenophont. Helen. I, 1, 4: *ἐνανμάχησαν — μέχρι δελῆς ἐξ ἐωθινοῦ*, modo sana sint verba *ἐξ ἐωθινοῦ*, quae a Xenophonte scripta esse negant et Brückner. et Breidenbach.; conf. Muetzell: Zeitschrift f. Gymnasialwes. XI. p. 132 seq.

μέχρις οὐ ἀγορῆς, διαλύσιος] De locutione diximus ad II, 173 et I, 181. Ac monet Struve Spec. I. Quaest. de dial. Herod. I. pag. 44 (Opuscul. II. p. 316), Herodotum in

his semper οὐ scribere, nec unquam eā uti formā relatiivi, quae a consonanti incipiat.

οὕτως ὥστ' ἐν ὕδατι λόγος αὐτοῦς ἐστι βρέχεσθαι] Verbum βρέχεσθαι Valla reddidit: *in aqua se abluerē*, Schweigh. *aquā maderē*; quod si, ut idem vir doctus coniecit, de *sudore vehemēti* accipiat, vereor, ut hoc Graecum sit. Larcherus libere sic expressit haec: „pendant ce temps — là ils se tiennent dans l'eau;“ Miot, alter interpres: „que les Indiens sont, dit-on, obligés de se jeter de l'eau pour se rafraîchir.“ Italus interpres: — „costoro bagnansi nell' acqua.“ Lange denique ita locum vertit: „also dass die Leute, wie man sagt, alsdann sich im Wasser nass machen.“ Malim equidem sic reddere: *adeo ut in aqua per hoc totum tempus matutinum se tenere et aquā se aspergere dicantur*. Barker in Classic. Journ. nr. XLIV. p. 376, qui haec verba et ipse ad nimum sudorem referri vult, solis radiis excitatum, scribi vult: *ἀνεῖν ὕδατος βρέχεσθαι*.

μεσοῦσα δὲ ἡ ἡμέρη κ. τ. λ.] δὲ pro δὲ cum recentt. edd. reposui. Est enim loci sensus, interprete Bredovio l. l. et Schweigh. „meridies vero (s. meridianus vero sol) Indos fere urit aequae atque caeteros homines: declinante meridie talis est illic sol, qualis alibi matutinus (s. matutino tempore, mane), et reliquum coeli spatium dein percurrēns magis magisque friget, dum ad occasum perveniens maxime friget.“ Pro vulg. *ἀποκλιναμένης* e Sancrofti libro cum edd. recentt. exhibui *ἀποκλινομένης*, quod idem legitur III, 114. IV, 181; indicatur autem id diei tempus, quo sol a me-

ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τοὺς Ἰνδοὺς. ἀποκλινομένης δὲ τῆς μεσαμβρίας γίνεται σφί ὁ ἥλιος, κατὰ περ τοῖσι ἄλλοις ὁ ἐσθινός· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἐπιὼν ἐπὶ μᾶλλον ψύχει, ἐς δ' ἐπὶ 105 δυσμῇσι ἔων καὶ τὸ κάρτα ψύχει. Ἐπεὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν ᾠρον οἱ Ἰνδοὶ ἔχοντες θυλάκια, ἐμπλήσαντες ταῦτα τῆς φάμ-

ridie vergit s. inclinat ad vesperam; vid. C. O. Mueller. in Disput. de partibus noct. et diei P. I. (Gotting. 1836) pag. 12, qui docet, diei tempus meridiem versus indicari locutione ἀγορῆς διαλύσις; tum sequi ipsam meridiem s. medium diei tempus, μεσαμβρίην vocat Herodotus; quae dein inclinare (ἀποκλίνεσθαι) coepit ad solis usque occasum s. vesperam. Quae cum ita sint, haud offendor verbis: μεσοῦσα δὲ ἡ ἡμέρα σχεδὸν παραπλησίως καίει κ. τ. λ., quibus quod addi voluit ὁ ἥλιος Wannowski (Syntax. anomal. Graec. pag. 57), verba μεσοῦσα — ἡ ἡμέρη pro nominativis absolutis accipiens, equidem non adsentior. — ἐπὶ μᾶλλον (i. e. magis) recepi cum recentt. edd. pro vulg. ἐπὶ μᾶλλον, quod in Matth. edit. adhuc invenitur. Tu vid. IV, 181. I, 94 ibique nott. et quae h. l. Wessel. attulit. Diogen. Laërt. I, 122. Dio Cass. LXVII. pag. 507. Quibus add. Roulez. Observatt. in Themist. pag. 35 seqq. Hess. ad Somn. Scipion. 17 (4) §. 17. p. 83. Engelhardt ad Platon. Euthyphron. cap. 13. ἐπὶ μάλιστα legitur apud Themistium p. 65, 14 ed. Dindorf. Apud Ctes. Ind. §. 9 exstat ἐπὶ ἔλαττον. — Pro ἐπιὼν Schaefero ad Lambert. Bos. Ell. Gr. p. 557 placuit ἀπιὼν. Ad locutionem ἐπὶ δυσμῇσι, qua voce occasus solis declaratur, conf. similia plura, quae excitavit Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Pers. 237. — In clausula adscribamus, quae adnotavit Bredov. l. l. pag. VIII (coll. pag. XIV, et Ukert. Geogr. der Gr. u. R. I, 2. pag. 26. 100): „quum sol ex opinione Herodoti omnibus terris uno eodemque tempore oritur et occidit, quumque Indis in extremis orientis finibus matutinus caputibus imminens est, maxime vero longinquus die vesperascente, necesse est, Herodotus

terram planam esse sibi finxerit, super qua solem transire; quumque extremos orientis fines matutinus sol multo magis urere dicitur, quam caeteras terras meridianus, necesse est, ut coelum concavatum esse creditum sit, marginibus undique terrae inclinatis.“ Quo prius monuerat Mannert. Geogr. d. Gr. u. R. V, 1. p. 13. 14, haec ex ea, quam Homerus sibi finxerit, terrae formā explicanda esse, qua mane sol ipsis cervicibus Indorum impendat indeque eos maxime urat; quo magis autem procedente die ad vesperam usque vergat Indosque quasi relinquat, minori calore premat, quin maxime cum remotus sit, refrigerationis aliquid praebet. Rennellio l. l. pag. 383 in talibus omni superstitione non prorsus liber fuisse videtur Herodotus, in iis nimirum potissimum lapsus, quae ad terrae formam solisque cursum eiusdemque vim in terram ipsam pertineant.

CAP. CV.

ἔχοντες θυλάκια] θυλάκια teste Etymol. p. 457 est δεσμάτινον σακκίον (saccus). Conf. III, 46. — In seqq. retinui, quod in plerisque codd. legitur, ὁμοίον, ad quod commode ex antecedentibus suppleri poterit τὸν μύρμηκα s. τοῦτο τὸ θηρίον. — Ad verba εἰ μὴ προλαμβάνειν conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 849, c. et allata ad III, 55; ad particulas οὐτὼ ὥστε, quas sequitur sententia negativa per οὐ prolata, conf. quae attulit Hertlein in: Observatt. critt. (Wertheim 1836) pag. 39, qui quod in seqq. pro οὐδένα scribi mavult οὐδὲ ἕνα, eo haud opus utique videtur, libris praesertim invitis. Ipsa Herodoti sententia sic accipienda: — ita ut nisi Indi viam praecipiant, dum formicae congregantur, nemo eo-

ταχίστην ἐλαύνουσι ὀπίσω. αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες
 ἰς θῆλ' ἀλέγεται ὑπὸ Περγέων, μαθόντες διώκουσι· εἶναι
 ἦτα οὐδενὶ ἐτέρῳ ὁμοῖον, οὕτω ὥστε, εἰ μὴ προλαμ-
 ῖς ὁδοῦ τοὺς Ἴνδους, ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγε-
 ῖδ' ἄν σφραγίσθαι. τοὺς μὲν νυν ἐρσενας
 ἡλῶν (εἶναι γὰρ ἔρσονας θεῖν τῶν θηλέων) καὶ παρα-
 , ἐπελκομένους οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς δὲ θηλέας,

retur s. salvus discederet.
 mula ἐν ᾧ, quae temporis
 onem habet (während), ab-
 ita Herodoteos locos sup-
 rae Quaeest. de dial. He-
 . I. p. 39 (Opuscul. II. p.
 id formam θηλέων conf.
 I, 85 citavimus.
 ῥαλῦσθαι, ἐπελκομένους
 ἀμφοτέρους] Dicit Wes-
 um esse, utrum παραλύε-
 rium an vinculorum resolu-
 pi debeat; funales tamen
 it equi mares, in pernici-
 iniis haud pares, de vin-
 lutis intelligere mavult.
 equi, ait, exsolvedantur,
 μὲν ἀμφοτέρω, non ambo
 rior fortasse dexter, tum
 ut contra. Quae inter-
 lacet Stegero itemque pla-
 sighaeusero, qui conf. V,
 [3 et IV, 203, ubi iungun-
 μνοι et ἐπελκόμενοι de
 agmine pone maneant,
 us exercitum sequantur.
 ionem huic quoque loco
 ait (cf. Lex. Herod. s. v.),
 iset particula οὐκ, in kov
 nutanda cum Pawio, ut
 assistat sententia: moran-
 tius sequentes subinde, s.
 ut ambo. Libri scripti om-
 itum scio, οὐκ retinent.
 n παραλύεσθαι, notante
 n minus frequens sit: de-
 us, remittere ab aliqua re,
 locitate (plura vid. The-
 r. p. 327 ed. Dindorf.), ac
 l. mente addi possit τῆς
 proposuit Iacobs ad Ae-
 IV, 48, qui idem ad I, 38
 tulit locos complures ex
 n quibus τοῦ θυμοῦ, τῆς
 ia sic adiecta inveniuntur

verbo παραλύεσθαι, malim h. l. de
 virium remissione hoc verbum ac-
 cipere indeque totum locum sic in-
 terpretari: mares equos etiam remit-
 tere a cursu (s. viribus deficere) se-
 gnus sequentes (sunt attractos, ne
 sc. nimis pone feminam relinquantur), nec tamen utrumque pari modo,
 cum scilicet vix duo equi funales s.
 cameli tam pari gradu currere pos-
 sint, ut ne alter subinde relinquantur,
 alter praecurrat. Coraëus, quem
 sequitur Italus interpres, παραλύε-
 σθαι idem h. l. esse contendit atque
 χωρίζεσθαι, ἀποσπᾶσθαι, ἀπολει-
 πεσθαι (se séparer, s'écarter, s'éloi-
 gner, rester en arrière), ut I, 149.
 III, 136. V, 75, indeque hanc elicit
 sententiam: „les chameaux mâles
 se separeroient des femelles (reste-
 roient en arrière), s'ils n'étoient
 point tirés ensemble et à côté d'el-
 les.“ Liberius haec ita reddidit
 Miot: „il arrive souvent, qu'ils sont
 obligés de lâcher les deux chameaux,
 non pas à la fois, mais l'un après
 l'autre.“ Langius vernaculo ser-
 mone haec ita reddit: „Die Kameel-
 hengste — werden müde, wenn sie so
 mitlaufen müssen, der eine früher,
 der andere später.“ Censori Ienensi
 1817. nr. 164. pag. 372 verba καὶ
 παραλύεσθαι antecedentibus εἶναι
 γὰρ ἥσσονας θεῖν τῶν θηλέων an-
 nectere placet et participium ἐπελ-
 κομένους per anacoluthiam quan-
 dam orationis accipere pro infinitivo
 ἐπέλκεσθαι, ad οὐκ ὁμοῦ an-
 tem supplere τῇ θηλέῃ, ut hic eva-
 dat loci sensus: „mares camelos,
 cum omnino feminis sint impares
 currendo indeque deficiant lassive
 fiant, sequi non posse eundem ac
 feminam cursum, sed utrumque tra-
 hi.“ — Voculam καὶ, quae a San-

ἀναμνησκόμενας τῶν ἑλίκων τέκνων, ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν. Τὸν μὲν δὴ πλέω τοῦ χρυσοῦ οὕτω οἱ Ἴνδοι πτωῖνται, ὥς Πέρσαι φασί· ἄλλος δὲ σπανιώτερός ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ὀρυσσόμενος.

- 106 Αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκουμένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον, κατάπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλὸν τι κάλλιστα κεκραμένως ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ, πρὸς τὴν ἡῶ ἐσχάτη τῶν οἰκουμένων ἡ Ἰνδικὴ ἐστὶ, ὥσπερ ὀλίγον πρότερον εἶρηκα. ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν τὰ ἔμψυχα τετράποδά τε καὶ τὰ πετεινὰ πολλὰ μὲν ἢ δν

crofti libro alteroque abest, reiecerunt recentt. edd. probante Wesselingio. Mihi retinenda videbatur ob intensivam vim, quam h. l. affert. In proxime antecedentibus retinui *θεῖν*, ut *δεῖν* I, 120. II, 133 seqq., librorum e consensu. Bredovio p. 373 placet *θεῖν*, quod recentt. edd. receperunt.

[ἐνδιδόναι μαλακὸν οὐδέν] i. e. nihil de cursu remittere, maribus quamvis segnius sequentibus. De locutione conf. Schol. Aristoph. Plut. 488 ibiq. Hemsterhus. et Herod. III, 51 ibique citata.

CAP. CVI.

Αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκουμένης κ. τ. λ.] Conf. III, 116. Ex Herodoti mente Indi omnium extremi ad orientem, Arabes ad meridiem, terram habitatam terminant. Nam ultra Indos nil nisi deserta sabulosa, meridiem versus Arabibus contermini sunt Aethiopes ad occidentem usque porrecti; de finibus terrae ad occidentem ac vel magis ad septentrionem nihil certi exploratique Noster habuisse videtur. Unde hoc ille sibi colligere videtur, Graeciam patriam in media terra habitata sitam optima coeli frui temperie, licet, quae in extremis terrae confiniis regiones sint, optimos quosque edant fructus. (Conf. Dahlmann. in Herodot. pag. 90 seq. et A. v. Humboldt: Kritische Untersuchungg. etc. [von Ideler] I. pag. 314). Ut autem Noster ita crederet, ea, quae pul-

cherrima et rarissima Graecis esse viderentur, extremas terrae partes possidere (III, 116), adductus videtur eo potissimum, quod sane res pretiosissimae, veluti aurum, electrum, alia, e regionibus maxime remotis in Graeciam adductae dicebantur ab iis, qui cum has res afferrent, terras illas quam longissime remotas praedicarent, ad quas rari essent aditus multisque periculis obstructi: qua re alios ab his regionibus visitandis lucroque inde capiendo arcere voluisse videntur. — τὰς ὥρας eo sensu dixit, quo I, 142, 149. II, 77. *κεκραμένως* scripsit Dietsch. libris invitis, idemque etiam placuit Bredovio p. 125.

τοῦτο μὲν γὰρ, πρὸς τὴν ἡῶ] Hic, monente Schweigh., respondent capituli 107 verba: πρὸς δ' αὖ μεσσημβρίης κ. τ. λ. Scripsi ἡῶ cum recentt. edd. pro vulg. *ἡω*, quae Atticorum forma ab Herodoto aliena est, docente Bredov. p. 33, qui idem p. 221 τῶν οἰκουμένων retineri posse iudicat, si pro neutro habeatur: in quo recentt. edd. eum secuti sunt et h. l. et infra cap. 114, adeoque etiam mox cap. 107, ubi Bredovius scribi iubet τῶν οἰκουμένων ἡω χωρίων pro vulg. οἰκουμένων, et supra III, 68. I, 123, ubi conf. nott. Initio cap. intantum reliqui οἰκουμένης, in quo omnes libri scripti consentiunt; recentt. edd. scripserunt οἰκουμένης. — In seqq. dedi e Florentino cum recentt. edd. πετεινὰ pro vulg. πετηνὰ, ut II, 123. Vid. Thes. ling. Graec. VI. p. 1013 ed Dindorf.

ὀλίγον πρότερον] Vid. cap. 98.

λοιισι χωρίοισι ἐστὶ, πάρεξ τῶν ἱππων· τοῦτο δὲ ἐς-
ὕπὸ τῶν Μηδικῶν, Νισαίων δὲ καλευμένων ἱππων·
χρυσὸς ἄπλετος αὐτόθι ἐστὶ, ὁ μὲν ὀρνυσόμενος, ὁ δὲ
ῥυόμενος ὑπὸ ποταμῶν, ὁ δὲ, ὥσπερ ἐσήμηνα, ἀρπαζό-

ων ἱππων] Haec ita in
pronuntiata non pro-
videri nemo non videt.
quis solis haud scio an
videri queant. Pertinet
e narratio in Indd. §. 11,
asorum gentem media in
, boves, asinos adeoque
mulos omneque iumento-
magnitudine arietes vix
ad quem locum et Aelia-
mus N. A. XVI, 37 de
edica quadam gente, ea-
arrantem, et Wahl. Erd-
bstind. p. 815.824 optime
in terris Adschmyr et
am, in insula Ceylon s.
et potissimum in terra
ves hodieque inveniri tam
tenues, ut vix canibus
et vitulis pares sint, item-
in Bengalia terra minima
aturā.

δὲ ἐσσοῦνται] Retinui
as loco ex uno Florentino
sit τοῦτω; etenim τοῦτω
matur altero Nostri loco,
III, 22. Alia est ratio lo-
7: τῷ πολέμῳ ἐσσοῦντο.

ἐσσωμένοι ἦσαν τῷ θυ-
Nisaeis equis dicemus ad
oc loco id tantum monea-
nem, in qua pascebantur
i, non ad veterum Rha-
asbin et Teheran, in se-
ligitur regni parte, quae-
se, sed in ea veteris Me-
quae ad meridiem magis
ascuaque ea intelligenda
longe lateque patent inde
, quae nunc vocatur Ker-
plurima dabit Ritter
IX. p. 363 seqq. Ipsa haec
i scio an significetur in
scriptione (I. §. 13), in
kthauvatis in Nisaea (Ni-
Mediae commemoratur,
a Dario interfectus est;
rt. Journal Asiatiq. Ser.
II. pag. 403.

Π. II.

χρυσὸς ἄπλετος] De India auri
feracissima conf. III, 94. 98. 105.
Ctes. Ind. §. 12, alia, quae ibi adno-
tavimus. Add. Heeren. Ideen I, 3.
pag. 319 seqq. et I, 1. pag. 90. Te-
stantur auri per Indiam copiam an-
tiquissima Indorum carmina, in qui-
bus vasa, ornamenta, alia non nisi
aurea plerumque commemorantur.
De formicis et gryphibus quae tra-
duntur eodem spectantia, attigimus
in nott. ad III, 102 et in Excurs. ad
III, 116. — ἄπλετος valet ingens;
de qua voce consul. Doederlein. Com-
ment. de alpha intensivo (Erlang.
1830) pag. 14. Haud aliter ἄπλετος
χρυσὸς de ingenti auri vi I, 14. 50.
215. IX, 109. ἄλλες ἄπλετοι IV, 53.
ῥυόμενος VIII, 12. οἰμωγὴ
ἄπλετος VI, 58. VIII, 90. IX, 24.

ὁ μὲν ὀρνυσόμενος] Intelligitur au-
rum e fodinis paratum (*Bergmerks-
gold, Goldertz, gediegenes Berg-
gold*); quod provenit e montibus,
qui inde ex monte Altai et Imao
Emodoque deserta illa inter Tibe-
tum parvam et ipsos montes Altai
permeant. Vid. Wahl. Erdbeschr.
v. Ostind. pag. 483 et Maltebrun.
Nouvell. Annall. d. Voyag. II. p.
368.

ὁ δὲ καταφορεύμενος ὑπὸ ποτα-
μῶν] Indicatur aurum, quod secum
ferant fluvii per deserta Cobi orien-
tem versus delabentes et vel in la-
cus vel in arenam exeuntes, *Fluss-
gold, Goldkies*. Ac vel recentiori
aetate ex his regionibus aurum in
Siberiam fuisse abductum monet
Wahl l. l. p. 483.

ὁ δὲ, ὥσπερ ἐσήμηνα, ἀρπαζόμε-
νος] ἐσήμηνα cum recentt. editt.
scripsi pro ἐσήμηνα. Vid. Bredov. p.
356. Intelligitur tertium auri genus,
reliquis frequentius per has terras,
Goldsand, Goldletten. Quod multum
per terram sparsum, ut facile eruas,
inveniri dicunt. Vid. Wahl. l. l. pag.
482. 483.

μενος. τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἴρια, καλλονῇ τε προφέροντα καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ τῶν οἴων· καὶ 107 ἐσθλῇ οἱ Ἴνδοι ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων χρέονται. Πρὸς δ' αὖ μεσαμβρίης ἐσχάτῃ Ἀραβίῃ τῶν οἰκεομένων χωρέων ἐστὶ ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τέ ἐστι μούνη χωρέων πασέων φνόμενος καὶ σμύρνη καὶ κασίη καὶ κιννάμωμον καὶ λήδανον· ταῦτα πάντα, πλὴν τῆς σμύρνης, δυσπετέως κτέονται οἱ Ἀράβιοι. 21 Τὸν μὲν γε λιβανωτὸν συλλέγουσι, τὴν στύρακα θυμιαῶντες, τὴν ἐς Ἑλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτην θυμιαῶντες λαμβά-

τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια] Hanc lanam ex arboribus proveniente[m] et ovina[m] lana[m] praestantior[em] *gossypium* esse (nostrum *Baumwolle*), nemo non videt. Conf. III, 47 ibique nott. VII, 65. Nec alio pertinent *εἴματα ξύλινα* apud Ctes. Ind. §. 22, ubi Plinium citavi Hist. Nat. XIX, 1. Philostrate. V. Apoll. II, 20 coll. III, 15. Eodem respiciunt Pollux VII, 75. Arrian. Ind. 16. Pompon. Mel. III, 7. Servius ad Virg. Aen. I, 649. Nostrā memoriā copiosius de *gossypio*, ex quo vestes parantur, disseruit Wahl. I. l. pag. 702 seqq. coll. De Guignes in Mem. de l'Acad. des Inscrip. T. XXXV. p. 556 (qui quae h. l. de *gossypio* traduntur, ad Sinam relata vult), Heeren: Ideen I, 1. pag. 106 et Kruse: Indiens alte Geschichte p. 330 seq. Nam *gossypii* usus ad vestimenta ex ipsa India, quae patria istiusmodi vestimentorum haberi poterit, mature per Persici regni provincias propagatus esse videtur, praesertim per insulas sinus Persici, ubi in officinis *gossypio* maxime usi sunt ad vestes parandas. Ex India quoque in Aegyptum prisco admodum aevo venisse, ubi in cadaveribus medicandis adhibebatur, sententia est A. G. Schlegelii (Indien, im Berliner Taschenbuch 1829 p. 7) ipsumque nomen sindonis a fluvio *Sindho*, qui est *Indus*, derivatum vult. Tu vid. quae de his ad II, 86 adnotavimus. — *χρέονται* ex uno Parisino cod. cum recentt. edd. dedi pro *χρέωνται* itemque cap. 107 *κτέονται* pro *κτέωνται*. — *πρόφerein* (*antecellere*, *praestare*) eo-

dem modo legitur V, 28. VI, 127.

CAP. CVII.

Ἀραβίῃ — χωρέων ἐστὶ] *χωρέων* pro *χωρίων* cum recentt. edd. exhibui. Ad argumentum huius et seqq. capp. tenendum est, Herodotum ipsum minime Arabiam (cf. etiam nott. ad II, 8) visisse, ut, quae de hac terra cap. CVII — CXIII enarrantur, ex aliorum, haud scio an ipsorum Arabum narrationibus, quos sive in ipsa Aegypto, sive in regionibus Arabiae conterminis convenerit, fluxisse putanda sint. Ipse Noster hoc indicare videtur cap. 108 init., ubi scribit *λέγουσι* — Ἀράβιοι, coll. III et II, 75. Add. Dahlmann. in Herod. p. 71 et Heyse Quaest. Herod. pag. 96. 97.

ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τέ ἐστι] *λιβανωτός* de *thure* dicitur, *λίβανος* de arbore ipsa, unde provenit thus. Monuit P'hyrnych. pag. 188, ubi vid. interprett. De *libanoto* et de *myrrha* cf. nott. ad II, 86. Add. Rosenmuller. Archaeolog. II, 1. pag. 159 seqq. et Kruse I. l. pag. 384 seqq. 393 seq. 435 seq. De *ladano* vid. nott. ad III, 112. De *casia* et *cinnamomo* praeter Eustath. ad Dionys. Perieget. 933 vid. nott. ad III, 110. III et II, 86.

τὴν στύρακα θυμιαῶντες] *θυμιαῶν* est *incendere*, ut IV, 75. VI, 97. III, 112. VIII, 99 (*ἐθυμίων θυμιαματα*). *Styracem* esse nostrum *Storax*, nemo nescit. Ad argumentum conf. Plin. II. N. XII, 17, 38. §. 81.

τὴν ἐς Ἑλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι] Ex hoc loco Dahlm. in Herod.

: γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα ὄφεις ὑπόπτει-
 ροὶ τὰ μεγάθια, ποιμίλοι τὰ εἶδεα, φυλάσσουνσι πλή-
 ρι περὶ δένδρον ἕκαστον, οὗτοι οἷ περ ἐπ' Αἰγυπτον
 ὕνται. οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀπελαύνονται ἀπὸ τῶν δην-
 ῆς στύρακος τῷ καπνῷ. Λέγουσι δὲ καὶ τόδε Ἀρά- 108
 τᾶσα ἂν γῇ ἐπίμπλατο τῶν ὀφίων τούτων, εἰ μὴ γίνε-
 ' αὐτοὺς οἷόν τι κατὰ τὰς ἐχίδνας ἡπιστάμην γίνε-

dit, quam floruerit Phoe-
 mercium cum Graecis,
 ter tot alias res vel sto-
 vix ullius momenti, ad-
 uam in rem plura nunc
 vers: Die Phoenizier II,
 de hoc Phoenicum com-
 ulisque rebus huc perti-
 piose, ut solet, dispu-
 pag. 27 seqq. Et sane
 antea memorantur, ea
 hoenices, qui ex Arabia
 rint, Graecis innotuisse
 fuisse dubitari nequit,
 cum Arabia et per hanc
 India maxime florente.
 lia etiam cinnamomum
 rabia minime provenire
 it) et casia adducta in
 inde asportarunt Phoe-
 aecos et ad alias Euro-
 talis gentes. Plura Hee-
 , 2. pag. 96 seqq. 250.
 , qui idem monet, thus
 ex ipsa Arabia, quam
 ex Africae oris, ubi
 proveniat, Phoenices
 ideque alias in terras
 u. Vid. l. l. I, 2. p.
 . Movers l. l. pag. 99,
 Graecam vocem (λιβα-
 Punicam stirpem vocis
 לִבְנִי (i. e. *thuris grana*,
 kōrner") refert indeque
 lit, a Phoenicibus thus
 Graecis. *Casiam* atque
 per Phoenices innotuisse
 sae voces quoque decla-
 Movers l. l. pag. 102.
 re valet. De quo multa
 gel. Ind. Bibl. I, 2. p.
 Kruse l. l. pag. 267 seq.
 ὀπτειροι] (Conf. Diodor.
 7 et quae notavimus ad

Herod. II, 75 et in Addend. T. I.
 pag. 932. Add. Tzschuck. ad Pom-
 pon. Mel. III, 8. §. 9. pag. 306, qui
 et veterum et recentiorum locos de
 his serpentibus volatilibus excitavit.
 Heeren. l. l. I, 2. pag. 99 cogitat de
 iis bestiolis, quae dicuntur *Musqui-*
to's. Miot, Gallus Herodoti inter-
 pres, alios hic indicari statuit ser-
 pentes, quam quos supra Noster di-
 xerit II, 75. Agi enim hic putat de
 serpentum genere in Arabia quod
 inveniatur, quodque alis careat, sed
 motus celeritate ita excellat, ut ser-
 pentum volantium inde acceperit
 nomen. De quo conferri vult Nie-
 buhr. Descr. Arab. I. pag. 246 seq.
 — In verbis τὰ γὰρ δένδρεα κ. τ. λ.
 vox ταῦτα abest a Sanerofti libro
 alteroque, unde omisit Dindorf, un-
 cis inclusit Dietsch. Mox scripsi
 μικρός, ut I, 5, ubi cf. nott., sed
 reliqui cum Dietschio δένδρον, ut I,
 193, a Bredovio p. 252 mutatum in
 δένδρεον, quod ipsum exhibuit Din-
 dorf. Ad μεγάθια cf. II, 10 ibique
 nott.

CAP. CVIII.

ἐπίμπλατο] Reliqui hoc, quod me-
 liores codd. offerebant. Vid. nott.
 ad III, 88. Ad verba εἰ μὴ γίνεσθαι
 conf. III, 105 ibique nott.

κατὰ ἐχίδνας] Sanerofti liber καὶ
 τὰς (pro κατὰ), unde Schweigh.
 sic olim scriptum fuisse coniecit:
 οἷόν τι καὶ κατὰ τὰς ἐχίδνας.
 Plane aliter hunc locum constitui
 vult Lennep. ad Phalarid. Epist.
 pag. 148 a Cr. laudatus: — εἰ μὴ
 γίνεσθαι κατ' αὐτοὺς, οἷόν τι καὶ
 τῇσι ἐχιδνῇσι ἡπιστάμην γίνεσθαι
 κακῶς, τοῦ θεοῦ προνοίῃ, ὥσπερ
 καὶ οἰκός ἐστι, τοῦση σοφῇ κ. τ. λ.
 Quae cum nimis recedant a codi-

σθαι. Καί κως τοῦ θείου ἡ προνοίη, ὥσπερ καὶ οἰκός ἐστι, ἐοῦσα σοφή, ὅσα μὲν ψυχὴν τε δειλὰ καὶ ἐδῶδιμα, ταῦτα μὲν

cum vestigiis, praestat eam sequi lectionem, quam libri scripti plerique afferunt.

Καί κως τοῦ θείου ἡ προνοίη κ. τ. λ.] Coniunctum hoc est cum universa Nostri sententia de numine eiusque vi in omni rerum natura. Quae cum talis sit, ut in omnibus iustum modum valere velit, iam in rebus humanis mutuisque hominum rationibus aequabilitate quadam continetur, qua sua cuique tribuantur neque cuiquam liceat modum illum aut fines positos transgredi, nisi numinis vindictam in se provocare velit. Nam deus ipse vindex quasi est huius rerum ordinis divinitus in natura constituti (φθονερός ὁ θεός, vid. nott. ad I, 32. III, 40), in quo omnia ab initio ita sunt ordinata, ut invicem sibi respondeant secumque convenient ac iusto moderamine se mutuo conservent. Ita ex Herodoti de divina natura sententia sponte altera exoritur de divina, quae dicitur, providentia. Ut enim a principio omnia divinitus sic creata sunt ac disposita, ut iustus ille omnium rerum modus conservetur nec quidquam in rerum natura sic valeat, ut illum turbare possit, ita etiam divinum numen toti naturae semper prospicit atque consulit, deprimens, si quae illum modum excedant, erigens, quae inferius relinquantur. Tu conf. nott. ad I, 32, VII, 10. §. 5 et Jaeger. in Disputt. Herodott. p. 44 seq. Quae ipsa sententia de divino numine rebus naturae consulente ac providente quemadmodum philosophorum in scholis postmodo fuerit exculpta, pluribus persequitur Lennep. l. I. pag. 149 seq., minime ille quidem negans — et quis quae-so negare poterit? — huius doctrinae initia ad multo antiquiora tempora pertinere, quam ad Platonem, qui primus inter philosophos θεοῦ πρόνοιαν, qua mundus conservetur, constituerit. Nam ante Anaxagoram (qui primus, Plutarchi sunt verba in vita Periclis c. 4, γοῦν ἐπέστησε τοῖς ὅλοις) sive τύχην sive

ἀνάγκην διακοσμήσεως ἀρχὴν posuerant; post quem Plato θεοῦ πρόνοιαν in philosophiam transtulit, cuius sententiam dein Stoici ad doctrinae suae rationem conformarunt. Sed haec longius persequi, ab Herodoti interpretatione alienum videri queat, cuius sententiam de divina providentia, a Xenophonte quoque deinceps propagatam, quod ad naturae res apte et convenienter constituendas ac tuendas restringi vult Naegelsbach: Nachhomerische Theologie etc. pag. 26. 91 seq., equidem haud assentior. Quare hoc unum modo teneri velim, initia illius doctrinae de divina mente rebus humanis prospiciente, quam philosophi Graeci tantopere celebrarunt, ab Herodoto repeti posse, qui ab aliis prioris aetatis viris ipsoque Anaxagora (ad quem respexit supra III, 80 fin.) primus discedens ad ea, quae et veriora et humana mente digniora sunt, viam quasi aperuisse censendus est pro eo, qui in ipso inerat, vero religionis sensu et ingenio supra vulgus et omnino supra suam ipsius aetatem eminenti. Facit huc, quod Athenis cultam fuisse accepimus Minervam Πρόνοιαν, de qua conf. Lennep. l. I. et nott. ad Herod. I, 92.

ἐοῦσα σοφή] His cum verbis quod Schweigh. et Gaisf. coniunxerunt antecedens ἐστι, quod ad οἰκός pertinet, equidem disiunxi; neque enim huc pertinet id dicendi genus, de quo ad III, 49 diximus. In proxime seqq. ob particulam μὲν in priori orationis parte repetitam (ὅσα μὲν — ταῦτα μὲν) conf. Kuehner Gr. Gr. §. 733, b. Hartung Lehre d. griech. Part. I. p. 177. Voculam γὰρ post ὅσα μὲν invecitum recentit. edd. iure deleverunt. Cf. Reiz. Praef. p. XIX et Bredov. pag. 29, cum quo eodem pag. 103 dedi πεποίηκε, quod inde a Bekkero recentiores edd. receperunt pro vulg. πεποίηκεν. Mox cum iisdem dedimus ἐπιλήπη pro vulg. ἐπιλήπηται, quod retinuit Matth. Vid. Werfer. in Actt. phill.

πάντα πολύγωνα πεποίηκε, ἵνα μὴ ἐπιλίπη κατεσθιόμενα, ὅσα δὲ σχέτλια καὶ ἀνιηρά, ὀλιγόγωνα. τοῦτο μὲν, ὅτι ὁ λαγὸς ὑπὸ παντὸς θηρεύεται θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπων, οὕτω δὴ τι πολύγονόν ἐστι, ἐπικυῖσκειται μούνον πάντων θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρὶ, τὸ δὲ ψιλόν, τὸ δὲ ἄρτι ἐν τῇσι μήτρῃσι πλάσσεται, τὸ δὲ ἀναιρέεται. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐστι. ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἐὼν ἰσχυρότατον καὶ θρασύτατον,

Monacc. I, 1. p. 86 et supra nott. ad III, 25.

καὶ ἀνιηρά] i. e. molesta, nociva, infensa. Quod cum in leaenas, vipers, de quibus mox Noster agit, minus cadat, Valck. legi mavult ἄμικτα, qua voce non feræ tantum, sed ferinis etiam moribus populi haud raro designentur, ut ap. Demosthen. pag. 489, 74. Sophocl. Trach. 1111. Libri scripti huic coniecturae non favent, quam haud necessariam equidem duco, quamquam in textum recepit Reiz. In seqq. verbis τοῦτο μὲν respondent verba: ἡ δὲ δὴ λέαινα κ. τ. λ.

ὅτι ὁ λαγὸς] Vulgo λαγῶς, alii λαγῶς, minus Ionicum. Tu vid. Phrynich. pag. 186 ibique Lobeck. et Bredov. p. 169. Quod verò Herodotus h. l. perscribit de lepore, quem bestiae aequae atque aves omnes ipsique homines venantur, haud scio an observata fuerint Aeliano N. A. XIII, 11 circ. fin., ubi de lepore scribit nunquam quietem capiente semperque sibi suisque natis timente ab aliis bestiis. Atque huc quoque referunt, quod in proverbio dicitur λαγὼ βίον ζῆν: vid. Lucian. Somn. §. 9, ubi plura Solanus, Herodoti haud immemor, et Hemsterhusius adnotarunt T. I. p. 187. 188 ed. Bipont. Ad seqq. οὕτω δὴ τι conf. nott. ad III, 12.

ἐπικυῖσκειται μούνον πάντων θηρίων] Ad rem cf. Polluc. V, 73 et vid. Athen. IX. pag. 400 et Eustath. ad Homer. Ili. XII. pag. 908, 2 s. 869, 17. Qui uterque exhibet ἐπικυῖσκει τε. Sed vulgata praestat hoc fere sensu: superfetui, super priores fetus alio fetu gravida fit bestia, s. denuo concipit. Vid. Bredov. p. 370. Laudat Valcken. Herod. II, 93.

IV, 30 (ubi sic κυτσκεσθαι) et Clement. Alexandr. Paedag. II. p. 223 T. I Pott. de leporis salacitate eodem verbo ἐπικυῖσκεισθαι utentem. [„Adde Georg. Io. Bekkeri Specimen Obs. in Philostrati Vit. Apollon. lib. I. pag. 21 sq., qui Herodoti huius loci non immemor fuit.“ Cr.] Nec dissimilia tradi idem notat ab Aristotel. De gen. an. IV, 5. Aelian. N. A. II, 12, ubi Iacobs. affert Aristotel. N. A. VI, 33 aliosque veterum locos. Causa, ut me admonuit doctissimus Leuckart, inde repetenda, quod lepus duplicem habet uterum, ita ut femina, si iam gravida sit, denuo semen concipere eoque modo a pluribus simul superfetare possit. Conf. Allgem. Hist. d. Natur P. III. T. II pag. 141 (Hamb. et Lips. 1757. 4). Itaque recte Linné in System. natur. I. pag. 161 ed. Gmelin. scribit: „immensus (sc. lepus) parturitione per totam aetatem, superfœtatione haud rara.“

ἀναιρέεται] i. e. concipit. Cf. Cati. tier. Gazophyl. pag. 70 et Herodot. VI, 69. Athenaeus l. l. ἐπαναίρεται, Eustathius l. l. ἐπαναιρέεται, quod sic explicat: ἐπιλαμβάνεται καὶ ἐπὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ τελευτέροις κυήμασι σπερματικῶς συλλαμβάνεται. Salmasius in Solin. pag. 283 Herodotea cum Plinianis comparans praefere videtur ἐπαναίρεται. Sed iure vulgatum tuetur Valcken.

ἡ δὲ δὴ λέαινα — ἀπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτει ἔν] Ad structuram (λέαινα — ἐὼν κ. τ. λ.) conf. Kuehner Gr. Gr. §. 421. Quod ad argumentum attinet, eadem fere scribunt Antigon. Caryst. 25 et A. Gellius N. Att. XIII, 7, notante Valck., qui omnia hanc in rem a Bochart. Hierozoic. I. lib. III. cap. 2 congesta esse dicit. Add.

ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκει ἐν· τίκτουσα γὰρ συνεκβάλλει τῷ τέκνῳ τὰς μήτρας. τὸ δὲ αἷτιον τούτου τόδε ἐστί· ἐπεὰν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχῃται διακινεόμενος, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας 252 θηρίων πολλὸν πάντων ὀξύτατους, ἀμύσσει τὰς μήτρας, αὐξανόμενός τε δὴ πολλῷ μᾶλλον ἐσικνέεται καταγράφων· πέλας τε δὴ ὁ τόκος ἐστί, καὶ τὸ παράπαν λείπεται αὐτέων ὑγιᾶς οὐδὲ 109 ἔν. Ὡς δὲ καὶ αἱ ἐχιδναὶ τε καὶ οἱ ἐν Ἀραβίῳσι ὑπόπτεροι ὄφεις, εἰ ἐγίνοντο, ὥς ἡ φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ἦν βιώσιμα ἀνθρώποισι. νῦν δ', ἐπεὰν θορνύνται κατὰ ζεύγεα,

Leemans ad Horapoll. Hieroglyph. pag. 360. Falsa autem esse, quae Herodotus scribit, dudum monuit Aristoteles II. A. VI, 31 itemque Aelianus N. A. IV, 34, monentque naturae curiosi nostra aetate. Ne vero quis Herodoto, qui Arabibus sua debeat, obrectandum censeat, Arabes ipsos eam tenuisse opinionem, qua leaena semel tantum unum aut ad maximum duo natos parere existimaretur, ex una Locmanni fabula quadam optime intelligitur. Semel quotannis leaena verno tempore parit, ut recte tradit Aristoteles I. I., quocum conf. Allgem. Hist. d. Nat. P. V. T. I. pag. 12. Et plerumque unum modo parit, quamquam Parisiis unam leaenam ter eodem anno peperisse ex Mus. d'Hist. nat. fasc. II adnotat ad h. I. Schweigh.

συνεκβάλλει — τὰς μήτρας] Haec quoque fabulis adnumeranda esse docet Aristotel. I. I. — Mox pro ἐν τῇ μήτρῃ Bekker., quem Dindorf. et Dietsch. secuti sunt, scripsit ἐν τῇ μητρὶ, probante Bredov. p. 132. Mihi nec hoc loco nec altero III, 10) persuasit.

ἐσικνέεται καταγράφων] i. e. atque augescens iam multo magis penetrat lacerando(uterum). Scripsi, quod omnes fero libri scripti habent, ἐσικνέεται pro vulg. ἐπικνέεται, quod Dindorf. et Dietsch. retinuerunt: quos ipsos secutus revocavi καταγράφων, unius Sancerstii libri auctoritate mutatum in καταγνάφων a Schweigh. et Gaisford., quamquam in eadem re enarranda Herodotum, ut videtur, secutus Aelianus Var. Hist. X,

3 scripsit: καταγράφουσι ταῖς ὄνυξι τὰς μήτρας, quod Perizonio interprete valet: *scalpunt, vellicant, fodiant*. Qui idem Aelianus N. A. IV, 34 scribit: ὁ λόγος δὲ, ὅστις λέγει διαξάλλειν αὐτοὺς τὰς μήτρας, μῦθος ἐστὶ, vocabulo διαξάλλειν (*dilacerare*) usus, cuius loco διασπαράττειν in hac eadem re dixit Basilius Opp. p. 85 A., ad quem locum alios eiusdem fabulae memores scriptores excitavit Alb. Jahn in Animadverss. in Basilii M. Opp. (Bern. 1842) pag. 91. Ad significationem verbi καταγράφειν pertinet Hesychii locus: κατέγραψαν· κατέξυσαν — In fine cap. ad οὐδὲ ἔν cf. I, 32 ibique nott.

CAP. CIX.

οὐκ ἂν ἦν βιώσιμα] Eodem modo βιώσιμον Noster dixit I, 45. Alios veterum locos suppeditabit Thesaur. Ling. Graec. II. p. 263 Dindorf. — Herodotea haec tangit Aristides T. III. p. 521 (T. II. p. 410 Dindorf.) eoque etiam Diodor. I, 87 respicere videtur Valckenario, qui sequentia Herodoti verba citat Aeliani N. A. XV, 16 coll. I, 24. Adde quae Leemans affert ad Horapollin. Hieroglyph. pag. 351. 353.

νῦν δ', ἐπεὰν θορνύνται] i. e. quando ad coitum coeunt, ut recte nunc interpretatur Schweigh. in Lex. Herod., qui prius sic reddiderat: quando ad coitum libidine concitantur s. agitantur. — θορνύσθαι eodem sensu dixit Nicander Theriacc. 130 coll. Hesych. s. v. — κατὰ ζεύγεα valet: *per paria*. Mox reliqui ἐκποιή-

καὶ ἐν αὐτῇ ἢ ὁ ἔρσην τῇ ἐκποιήσῃ, ἀπιεμένου αὐτοῦ τὴν γονὴν, ἢ θήλεα ἀπτεται τῆς θειρῆς, καὶ ἐμφῦσα οὐκ ἀνίει, πρὶν ἂν διαφάγῃ. ὁ μὲν δὲ ἔρσην ἀποθνήσκει τρώπῳ τῷ ἐλθρήμένῳ, ἢ δὲ θήλεα τίσιν τοιγύδε ἀποτίνει τῷ ἔρσενι· τῷ γονεὶ τιμωρούντα ἐτι ἐν τῇ γαστρὶ ἑόντα τὰ τέκνα διεσθίει τὴν μήτραν. διαφραγόντα δὲ τὴν νηθὺν αὐτῆς οὕτω τὴν ἐκδυσιὺν ποιέεται. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφιες, ἑόντες ἀνθρώπων οὐ δηλήμονες, τίκτουσὶ τε φῶ καὶ ἐκλέπουσι πολλὸν τι χρῆμα τῶν τέκνων. αἱ μὲν δὲ νυν ἐχιδναὶ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν εἰσὶ, οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἑόντες

σε a recentt. edd. mutatum in ἐκποιήσῃ, cf. II, 82 ibique nott.; itemque revocavi ἀπιεμένου, quod unum verum quoque habet Dindorf. Comment. de dialect. Herod. p. XXXVII, qui recte confert VII, 122; e Florentino receptum erat ἀπιεμένου, cuius nullus locus esse potest. Vid. Bredov. p. 396. Ipsum verbum medium hac *seminis emittendi* notione Noster iam adhibuit III, 101 itemque Aelian. N. A. IV, 19, ubi Iacobs. nostri loci non fuit immemor. Itaque totius loci haec est sententia: *quando in ipsa genitura versatur mas, dum semen a se emittit, femina etus collum apprehendit ei que innixa non prius remittit quam perroserit* (collum). — In seqq. ad formam θήλεα cf. III, 85. Pro θειρῆς (ut I, 51) duo codd. habent θειρῆς, quod ab Herodotea oratione alienum merito reiecit Bredov. p. 159 seq.

καὶ ἐμφῦσα οὐκ ἀνίει] ἐμφῦσα intransitive accipiendum: *innixa, insistens, inhaerens, firmiter s. mordicus tenens*. Pertinent huc HomERICA: ἐν δ' ἄρα οἱ φῶ χειρὶ (Ili. VI, 253. 406. Odyss. II, 302. X, 280. 397. XI, 246) et: ὁδᾶξ ἐμφύοντες χεῖλεσιν (Od. I, 381. XVIII, 409. XX, 268). Alia attigi ad Plutarch. Philopoe. pag. 15 seq. — Ad ἀνίει conf. nott. ad I, 6. et IV, 125. Bredov. p. 393. Ad πρὶν ἂν conf. nott. ad I, 19. — Paulo infra pro τῷ γονεὶ, quod mendosum videtur Struv. in Spec. II Quaest. de dialect. Herod. pag. 7 (Opuscul. II. p. 332), reposui eodem auctore τῷ γονεὶ.

διεσθίει τὴν μήτραν] Bekker.

cum recentt. edd. e Sancerfti libro alteroque recepit τὴν μητέρα (pro τὴν μήτραν); cf. III, 108. Sensus loci est: *pulli patrem ulciscetes, dum in ventre adhuc sunt, uterum perrodunt*. Wesseling. confert Nicandr. Theriac. 130 seq. (ubi vid. Scholia p. 14 ed. Keil.) Galen. Theriac. ad Pison. p. 461. Philostrat. V. Apoll. II, 14. Plures alios aliorum scriptorum locos affert Alb. Jahn (Animadvers. in Basilii Magni Opp. p. 91) ad verba S. Basilii haec (p. 85 B.): ἐχιδναὶ τὰς μῆτρας ἐκφαγοῦσαι προέρχονται. — Ad vocem οὐ δηλήμονες conf. II, 74.

πολλὸν τι χρῆμα τῶν τέκνων] χρῆμα de *multitudine* intelligendum. Vid. I, 36 ibiq. nott. III, 130. IV, 81. VI, 43, alia ut taceam. — τῶν τέκνων e codd. iure nunc receptum (pro vulg. ὀφίων), dudum iubentibus Valcken. et Wesseling., cum avium pulli s. *νεοσσοὶ* a poetis ad Homeri imitationem saepius τέκνα dicantur, ut contra liberi parentum *νεοσσοὶ*, de qua re nonnulla ad h. l. attulerunt Wesseling. et Valckenar. itemque Waltz ad Arsenii Violet. pag. 75. Tu vid. praeterea Ammon. de differ. vocc. pag. 146, quo utitur Ast. ad Plat. Polit. VIII, 3. pag. 548 A. Ac supra III, 106 τέκνον de brutis invenitur. Conf. Homer. Ili. II, 311. 315. 317. XI, 113. XIX, 400. Odyss. XVI, 217. Quare in Plutarch. Pericl. I init. retinendum *κυνῶν τέκνα*, quamvis Anonym. pro τέκνα afferat ἐκγονα. — Ad οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἑόντες mente repetendum ex antecedentibus οἱ ὄφιες. In fine capituli κατὰ τοῦτο valet: *ea de causa*

ἀθρόοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀραβίῃ καὶ οὐδαμῇ ἄλλη· κατὰ τοῦτο δο-
κέουσι πολλοὶ εἶναι.

- 110 Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τοῦτον οὕτω κτῶνται Ἀράβιοι,
τὴν δὲ κασίην ᾧδε. ἐπεὶ ἀν καταδήσονται βύρσησι καὶ δέρμασι
ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον, πλὴν αὐτῶν τῶν
ὀφθαλμῶν, ἐρχονται ἐπὶ τὴν κασίην. ἥ δὲ ἐν λίμνῃ φύεται οὐ
βαθέη· περὶ δὲ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ ἀνλίζεται κούθηρία πτε-
ρωτὰ, τῇσι νυκτερίσι προσείκελα μάλιστα, καὶ τέτριγε δεινόν,

s. ratione multi esse videntur, Conf.
III, 137.

CAP. CX.

τὴν δὲ κασίην] „Herodotea casia
est κασία σύριγξ s. *cassia fistula* (Ca-
nelle) et vero fortasse *Laurus cas-*
sia Linn., consimilis cinnamomo.“
Creuzer. Commentt. Herodd. pag.
39, ubi praeter alia citat primarios
de casia locos Dioscorid. I, 12 et
Theophrast. IX, 45. Heeren: *Ideen*
I, 2. pag. 99 not. ex viri docti cuius-
dam auctoritate pronuntiat κασίην
esse *Laurus cassia* Linn. Tum igitur
nostrum erit: *wilder Zimmt* s.
Mutterzimmet, *Zimmtsorte*, quod gene-
rosiori canellae Zeilonicae s. cin-
namomo cognatum fertur. Vid., ne
plura. Rosenmueller. *Bibl. Archae-*
olog. II, 1. pag. 270 seq. Winer.
Bibl. Realwörterb. I. p. 769 ed sec.
Cinnamomum (יָסִינִי conf. nott. ad
III, 107. 111), cuius species quae-
dam sive varietas casia esse vide-
tur, est *Laurus cinnamomum* Linn.,
cuius cortex nostrum est *Zimmt* s.
Canelle; quo crassiore minusque
subtilem corticem casia arbor s.
Laurus cassia habet. Conf. Heeren.
l. l. I, 2. pag. 249. Rosenmueller.
l. l. et praecipue Kruse: *Indiens alte*
Geschichte pag. 375, qui quae huc
pertinent, e vetustis scriptoribus
attulit omnia. Casiam et cinnamo-
mum veterum eandem prorsus esse
rem neque differre a *canella*, quam
nos hodie vocamus, Beckmanni
est sententia ad Antigon. Caryst.
cap. 49, ubi vid. plura. Cautius in
his agendum videtur Gallo interpreti
Miot, vel potius ei, quem consuluit,
Desfontaines; ita ut certo vix sta-

tui possit, in quo diversa fuerit ca-
sia a cinnamomo et quorsum utra-
que arbor referri debeat. Quid quod
praecunte Galeno (*De antid.* I. p.
70) vel recentiores botanici ab una
eademque arbore provenire contem-
dunt cassiam et cinnamomum, re-
pugnante Linkio, qui ita distingui
vult, ut alteram appellet *Perseam*
cinnamomum, alteram *Perseam cas-*
siam, utramque *Indicam*. Tu vid.
Kruse l. l. pag. 378 seqq. et Lassen:
Ind. Alterthumsk. I. p. 279 seqq.,
qui de his plurima attulerunt. Equi-
dem hoc unum addo, quod et supra
ad III, 107 iam posui, *Phoenices cas-*
siam et cinnamomum, cum in Ara-
bia minime proveniat, sed in India
tantum, ex Arabia tamen, quo Indi
attulerint, accepisse et ex ea terra
dein in alias orbis terrarum partes
transduxisse. Unde credibile est,
eam opinionem ortam esse, qua in
ipsa Arabia et casiam et cinnamomum
oriri putarent.

τῇσι νυκτερίσι προσείκελα] *Vulgat.*
προσεικέλα mutavi cum Bekkero et
Dindorfio in *προσεικέλα*: vid. nott.
ad III, 81, ubi *ἐκελος*. — *ἐς ἀλκὴν*
ἄλκιμα Noster dixit bestias ad vim
repellendam strenuas fortiterque re-
sistentes. Valcken. maluerat: *τὰ τῶ-*
σι νυκτερίσι προσείκελα μάλιστα, καὶ
τέτριγε δεινόν, καὶ ἐστὶν ἐς ἀλκὴν
ἄλκιμα. Libri scripti non confirmant.
τρίξιν vespertilionum esse, mon-
strant hi loci: Herod. IV, 183, ubi
vid. nott.; Eustath. ad *Odyss.* XXIV,
5 et ad *Ili.* II. p. 173, 44; ad *Dionys.*
Perieg. 180. Plura, observante Val-
cken., Wetsten. ad *Marci Evang.*
IX, 18. Tu add. Gesen. ad *Iesai.*
VIII, 19. p. 343 seq., qui etiam La-
tinorum *stridere* comparat, et, quem

53 καὶ ἐς ἀλκὴν ἄλκιμα. τὰ δὲ ἀπαμυνομένους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν οὕτω δρέπειν τὴν κασίην. Τὸ δὲ δὴ κιννάμωμον ἐτι τούτων 111 θωνμαστότερον συλλέγουσι. ὅκου μὲν γὰρ γίνεται, καὶ ἥτις μιν γῇ ἢ τρέφουσα ἔστι, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν· πλὴν ὅτι, λόγφ οἰκῶτι χρεώμενοι, ἐν τοισίδε χωρίοισί φασι τινες αὐτὸ φνέσθαι, ἐν τοῖσι δ' Διόνυσος ἐτράφη. ὄρνιθας δὲ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφρα, τὰ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόν-

Cr. laudat, Wytttenbach. ad Plutarch. De S. N. V. pag. 125. — Ad rem consul. Plin. H. N. XII, 19, 42. §. 85, qui Herodotea retulit fabulisque adscripsit, et Heeren. Ideen I, 2. pag. 99, qui h. l. indicari suspicatur lacertam volentem, quae in his regionibus reperiatur, sive *draconem volentem* Linn., qui sane in India orientali et Africa hodieque occurrit et intra pedes posteriores et anteriores duabus pennis est instructus. Plurima Gesen. ad Isaii. XIV, 29. pag. 496. 497.

τὰ δὲ ἀμυνομένους — οὕτω δρέπειν τὴν κασίην] Ad haec explicanda et ex iis, quae in antecedentibus enarrantur, et ex iis, quae in proximis sequentibus afferuntur, cum ex aliorum narratione omnia fluxerint, λέγουσι vel simile quid mente addi posse existimo. Quod cum absit, insolens haec structura visa est viris doctis, quippe in qua accusativus cum infinitivo nihil habeat, unde pendeat: itaque Bekkerus, quem Dindorf. et Dietsch. secuti sunt, voculam δὴ mutari voluit in δεῖ: quod merito reiecit Eltz (Quaest. Herodd. fascic. II. in: Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. Suppl. Vol. IX. p. 327), sublatā insolentiā structurae nasci insolitam sententiam affirmans, indeque ipse ob Florentini cod. auctoritatem, qui pro δρέπειν affert δρέπει, proponit: τὰ δὲ ἀπαμυνομένους — δρέπει, transitum hunc e numero plurali ad singularem Nostro haud insolitum esse probans ex aliis locis: I, 195. II, 65. IV, 22. 172. VIII, 98. Qua tamen emendatione vix opus erit, si mente addideris λέγουσι.

CAP. CXI.

ἐν τοῖσι δ' Διόνυσος ἐτράφη] Ae-

thiopiam, credo, indicare voluit. Vid. III, 97. II, 146. De India cogitat Heeren. Ideen I, 2. p. 252, quoniam ex hac terra cinnamomum in Arabiam fuerit deductum et inde demum alias ad terras a Phoenicibus translatum. De qua re monent quoque F. H. Mueller. De rebb. Semitt. (Berolin. 1831) p. 57. 58 et Humboldt: Kritische Untersuchungg. etc. (von Ideler) I, 2. pag. 313. Herodoti locum respicit Schol. in Nicandri Theriacc. 947, ubi haec leguntur: ἐν τῷ γ' φησιν Ἡρόδοτος ἐν Ἰνδικῇ ζῶον εἶναι, ὃ καλεῖται κιννάμωμον (sic), ὅτι καλὴν ποιεῖται ἐκ τῶν καρπῶν διὰ τὴν ὁσμὴν, ὅθεν καὶ κιννάμωμον καλεῖται· οἱ δὲ τὸ ξύλον τὸ κιννάμωμον αὐτὸ φασιν εἰρηκέναι. Paulo ante cum recentt. edd. scripsi οἰκῶτι pro vulg. εἰκῶτι. Ad verba: ὅκου — γίνεται καὶ ἥτις conf. III, 22.

ὄρνιθας δὲ λέγουσι] Citant haec Etymol. p. 514, 2 et Eustath. ad Dionys. Perieg. 939. Suid. s. v. κιννάμ. Et conf. quoque Plin. H. N. XII, 19, 42.

τὰ κάρφρα] i. e. *paleam*, convolutam tenuem corticem, s. tenuia ligni frusta. Nos: dünne, dünne Reiser, ut recte interpretatur Schneider. in Lex. s. v. κιννάμ. Plura vid. in Thes. Ling. Graec. T. IV. pag. 997 ed. Dindorf. — Caeterum hanc fabulam de avibus cinnamomum afferentibus per antiquitatem admodum vulgatam fuisse ostendunt, quae collegit Beckmann. ad Antigoni. Caryst. de Mirabb. pag. 84. Atque etiamnum apud incolae Taprobanes hanc reperiri, testantur recentiores peregrinatores, monente Heeren. l. l. pag. 252. 101. Equidem fabulam ad ea pertinere credam, quae Phoeni-

τες κιννάμωμον καλέομεν· φορέειν δὲ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσσιᾶς, προσπεπλάσμενας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήμνοισι οὐρεσι, ἐνθα πρόσβασιν ἀνθρώπων οὐδεμίαν εἶναι. πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπογινόμενων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα διαταμόντας ὥς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφεα θέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσσιᾶν, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκὰς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπταμένας τὰ τῶν ὑποζυγίων μέλεα ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιᾶς, τὰς δὲ οὐ θυναμένας ἰσχεῖν καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν, τοὺς δὲ ἐπιόντας συλλέγειν οὕτω τὸ κιννάμωμον, συλλε-
 112 γόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λῆδανόν, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδανον, ἐπὶ τούτου θωυμα-

ces excogitarint consultoque divulgant de mercibus pretiosioribus, quas ipsi soli advehebant, ne scilicet huius fructuosioris mercaturae facultate privarentur.

κιννάμωμον] Vera Nostrum tradidisse, ipsa testatur vox Hebraica קינמון, nomine a fistulis huius plantae deducto. Vid. Exod. XXX, 23 et Proverb. Salom. VII, 17. Quam vocem sic explicat H. Apetz. in nota ad h. l., ut inde omnis fabulae rationem perspicere possit. Nam priorem vocis partem Keen (קען) significare vult *nidum*, et verbum inde factum קען *nidum facere*. Quae aliis diiudicanda relinquo. Attulit, quae de etymo huius vocis viri docti statuunt, Winer. in Simon. Lexic. manual. pag. 861. Radicem vocabuli esse קען Hitzig. vult, ita ut de substantiu sit cogitandum. Eiusdem originis videtur esse vox קסיה; namque Laurus cassia dicitur קסיה in Psalm. XLV, 9, a radice קען *decidere, amputare*. Neque eo non pertinet קען Exod. XXX, 24. Ezech. XXVII, 19.

πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε] i. e. ad (adversus) haec igitur Arabes hoc excogitare artificium s. hoc callide excogitato uti artifício. Plane sic Noster II, 66: πρὸς ὧν ταῦτα σοφίζονται τάδε. Add. I, 80. VIII, 27 ibique nott.

τῶν ἀπογινόμενων] De mortuis ita

dici satis notum. Conf. Herod. II, 85. 130. V, 4. — In seqq. Matth. et recentt. edd. καταπετομένας, cuius loco e Florentino Schweigh. et Gaisf. καταπετομένης, quam Ionicam formam verbi καταπετάσθαι dicit Schweigh., de qua conf. Bredov. p. 355, qui ipse καταπατένας, quod Sancerotti liber alterque habet, verum recipiendumque duxit. Verbo πέτεσθαι Noster quoque usus est II, 95. Ex eodem libro utroque mox recepi τὰ τῶν ὑποζυγίων μέλεα pro vulg. αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων, et paulo infra voculam πέν post οὕτω, quam plures codd. ignorant, abieci. In fine cap. quod legitur: συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας, sic intellige, ut cinnamomum, quod ab hisce hominibus colligitur, inde ex his locis (ἐκ τούτων) perveniat (transportetur) in alias regiones.

CAP. CXII.

Τὸ δὲ δὴ λῆδανόν, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδανον] Vulgo: Ἀράβιοι καλέουσι. Quod nos dedimus, e Florentino fluxit. De ledano hinc Eustath. ad Homer. p. 1147, 3 s. 1199, 37. Add. Dioscorid. I, 128. Plin. H. N. XII, 17. λῆδος s. λῆδανον (لادن) — (لادن) resinae est genus bene olentis, quae in frondibus cisti Cretici, sive, ut aliis placet, cisti Ladiferi (utrumque enim distinguen-

σιώτερον γίνεται· ἐν γὰρ δυσοδμοτάτῳ γινόμενον εὐωδέστα-
τόν ἐστι· τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγῳσι εὐρί-
σκεται ἐγγινόμενον, οἷον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσιμον δ' ἐς
πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ, θυμῳσί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι.
Τοσαῦτα μὲν θυωμάτων πέρι εἰρήσθω· ἀπόξει δὲ τῆς χώρης 113
τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὥς ἡδύ. Δύο δὲ γένεα ὄτων σφί ἐστι
θωύματος ἄξια, τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστί. τὸ μὲν αὐτέων ἔτε-

dum esse monet Miot) invenitur, quaeque solis radiis ne consumatur cum verendum sit, mane eo ducunt capras hircosae, quorum barbae resina adhaerescat, hoc modo capienda. Et hanc colligendae resinae rationem antiquitus ita valuisse dicunt, ut verissime Noster retulisse videri debeat. In oriente adhibetur ad unguentum, nec minor eius usus in re medica. Vid. Heeren. Ideen I, 2. pag. 90. Rosenmueller: Bibl. Archaeolog. II, 1. pag. 156 seqq., Movers: Die Phoenizier. II, 3 (III, 1) p. 224 seq. Recentioris aetatis peregrinatorum aliquot testimonia excitavit Larcher. Italis adhuc vocatur *ladano* sive *ladano*.

τῶν αἰγῶν τῶν τράγων] Maluit Wesseling scribere καὶ τῶν τράγων s. τῶν τε τράγων, quo neutro opus, cum is verborum sit ordo: ἐν τοῖσι πώγῳσι τῶν τράγων τῶν αἰγῶν. Conf. Schweigh. Daniel. VIII, 5. 8. 21, ubi exstat ὁ τράγος αἰγῶν s. τῶν αἰγῶν. Add. Lobeck. Patholog. Gr. prolegg. pag. 28. — γλοιὸς quamque sordem oleo aliisque rebus permixtam s. mucosam materiam designat; vid. Thesaur. Ling. Graec. II. pag. 640 ed. Dindorf. Additur h. l. ἀπὸ τῆς ὕλης, quo significetur viscum, quod ex silva s. ex arboribus colligitur. Ad verbum θυμῳσί conf. nott. ad III, 107.

CAP. CXIII.

ἀπόξει δὲ τῆς χώρης — ὥς ἡδύ] De genitivo τῆς χώρης cf. nott. ad III, 23. Ad rem conf. Lucian. de dea Syr. 30. Ver. Histor. II. 5. Diodor. Sicul. III, 46 ibiq. Wessel.

Δύο δὲ γένεα ὄτων σφί ἐστι κ. τ.

λ.] Ad loci huius argumentum pertinet Aelian. N. A. X, 4, ubi conf. Iacobs pag. 340. Herodoti ipsius locus non fugit Heeren. Ideen I, 2. pag. 123 seq., ubi praeter alias Phoenicum merces lanam quoque indicat, quam ex Arabia, in cuius desertis multi ovium greges eximiae lanae hodieque pascuntur, illi abstulerint. Quam lanam omnium optimam ac subtilissimam esse tum ob coeli aëris temperiem et ovium sub dio commorationem, tum ob eximiam, quam nomades impendant, curam, idem Heeren. commonstrat, hac una in re Herodotum lapsum esse ratus (nam reliqua cum recentiorum descriptionibus accurate conveniunt), quod bina ille ovium genera distinguens varietates quasdam pro ipsis generibus sumpserit. Ex iis, quae ad h. l. attulit Larcher., apparet, etiamnum in diversis Africae regionibus istiusmodi oves longis crassisque caudis instructas inveniri. De Indicis ovibus egimus ad Ctesiae Indic. §. 13. Itaque verba: τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστί non tam stricto sensu erunt accipienda. Quem equidem de hac *ovi Arabica* consului, Leuckartum, is mihi rescripsit, hanc *ovem laticaudatam* esse varietatem ovis domesticae nostrae s. *ovis arietis* Linn. et multas per Asiae partes inveniri, v. c. per Arabiam, Persidem, Sinam, Syriam, Aegyptum; caudam esse prolongatam ac magis minusve divisam, multo illam quidem adipe refertam. A qua ove sunt qui distinguant ut varietatem peculiarem *ovem steatopygam* (Pall. Spic. Zoolog. fasc. XI. p. 63. Tab. IV. fig. 1), cuius pauciores sint in cauda vertebrae, sed magna quoque adipis copia. Vix

τες κιννάμωμον καλέομεν· φορέειν δὲ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσσιᾶς, προσπεπλασμένας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήνοισι οὖρεσι, ἐνθα πρόσβασιν ἀνθρώπων οὐδεμίαν εἶναι. πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπογινομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποξυγίων τὰ μέλεα διαταμόντας ὥς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφεα θέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσσιᾶν, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκάς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπταμένας τὰ τῶν ὑποξυγίων μέλεα ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιᾶς, τὰς δὲ οὐ δύναμένας ἰσχειν καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν, τοὺς δὲ ἐπιόντας συλλέγειν οὕτω τὸ κιννάμωμον, συλλε-
 112 γόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λῆθανόν, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάθανον, ἐτι τούτου θωυμα-

ces excogitarint consultoque divulgarent de mercibus pretiosioribus, quas ipsi soli advehebant, ne scilicet huius fructuosioris mercaturae facultate privarentur.

κιννάμωμον] Vera Nostrum tradidisse, ipsa testatur vox Hebraica קנמון, nomine a fistulis huius plantae deducto. Vid. Exod. XXX, 23 et Proverb. Salom. VII, 17. Quam vocem sic explicat H. Apetz. in nota ad h. l., ut inde omnis fabulae rationem perspicere posse opinetur. Nam priorem vocis partem Keen (קנ) significare vult *nidum*, et verbum inde factum קנמון *nidum facere*. Quae aliis diiudicanda relinquo. Attulit, quae de etymo huius vocis viri docti statuunt, Winer. in Simon. Lexic. manual. pag. 861. Radicem vocabuli esse קנפ Hitzig. vult, ita ut de substantia sit cogitandum. Eiusdem originis videtur esse vox קנא; namque Laurus cassia dicitur קנא in Psalm. XLV, 9, a radice קנפ decidere, amputare. Neque eo non pertinet קנפ Exod. XXX, 24. Ezech. XXVII, 19.

πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε] i. e. ad (adversus) haec igitur Arabes hoc excogitare artificium s. hoc callide excogitato uti artifício. Plane sic Noster II, 66: πρὸς ὧν ταῦτα σοφίζονται τάδε. Add. I, 80. VIII, 27 ibique nott.

τῶν ἀπογινομένων] Demortuis ita

dici satis notum. Conf. Herod. II, 85. 136. V, 4. — In seqq. Matth. et recentt. edd. καταπετομένας, cuius loco e Florentino Schweigh. et Gaisf. καταπετωμένας, quam Ionicam formam verbi καταπετῶσαι dicit Schweigh., de qua conf. Bredov. p. 355, qui ipse καταπατένας, quod Sancerfti liber alterque habet, verum recipiendumque duxit. Verbo πέτεσθαι Noster quoque usus est II, 95. Ex eodem libro utroque mox recepi τὰ τῶν ὑποξυγίων μέλεα pro vulg. αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποξυγίων, et paulo infra voculam πέν post οὕτω, quam plures codd. ignorant, abieci. In fine cap. quod legitur: συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας, sic intellige, ut cinnamomum, quod ab hisce hominibus colligitur, inde ex his locis (ἐκ τούτων) perveniat (transportetur) in alias regiones.

CAP. CXII.

Τὸ δὲ δὴ λῆθανον, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάθανον] Vulgo: Ἀράβιοι καλέουσι. Quod nos dedimus, e Florentino fluxit. De ledano hinc Eustath. ad Homer. p. 1147, 3 n. 1199, 37. Add. Dioscorid. I, 128. Plin. H. N. XII, 17. λῆθος s. λῆθανον (لثان) — (لثان) resinae est genus bene olentis, quae in frondibus cisti Cretici, sive, ut aliis placet, cisti Ladniferi (utrumque enim distinguen-

σιώτερον γίνεται· ἐν γὰρ δυσοδρομιάτῳ γινόμενον εὐωδέστα-
τόν ἐστι· τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πάγῳσι εὐρί-
σκεται ἐγγινόμενον, οἷον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσιμον δ' ἐς
πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ, θυμιασί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι.
Τοσαῦτα μὲν θυωμάτων πέρι εἰρήσθω· ἀπόξει δὲ τῆς χώρας 113
τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὡς ἡδύ. Δύο δὲ γένηα ὄτων σφί ἐστι
θωύματος ἄξια, τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστί. τὸ μὲν αὐτέων ἔτε-

dum esse monet Miot) invenitur, quaeque solis radiis ne consumatur cum verendum sit, mane eo ducunt capras hircosve, quorum barbae resina adhaerescat, hoc modo capienda. Et hanc colligendae resinae rationem antiquitus ita valuisse dicunt, ut verissime Noster retulisse videri debeat. In oriente adhibetur ad unguentum, nec minor eius usus in re medica. Vid. Heeren. Ideen I, 2. pag. 90. Rosenmueller: Bibl. Archaeolog. II, 1. pag. 156 seqq., Movers: Die Phoenizier. II, 3 (III, 1) p. 224 seq. Recentioris aetatis peregrinatorum aliquot testimonia excitavit Larcher. Italis adhuc vocatur *ladano* sive *ladano*.

τῶν αἰγῶν τῶν τράγων] Maluit Wesseling. scribere καὶ τῶν τράγων s. τῶν τε τράγων, quo neutro opus, cum is verborum sit ordo: ἐν τοῖσι πάγῳσι τῶν τράγων τῶν αἰγῶν. Conf. Schweigh. Daniel. VIII, 5. 8. 21, ubi exstat ὁ τράγος αἰγῶν s. τῶν αἰγῶν. Add. Lobeck. Patholog. Gr. prolegg. pag. 28. — γλοιὸς quamque sordem oleo aliisque rebus permixtam s. mucosam materiam designat; vid. Thesaur. Ling. Graec. II. pag. 640 ed. Dindorf. Additur h. l. ἀπὸ τῆς ὕλης, quo significetur viscum, quod ex silva s. ex arboribus colligitur. Ad verbum θυμιασί conf. nott. ad III, 107.

CAP. CXIII.

ἀπόξει δὲ τῆς χώρας — ὡς ἡδύ] De genitivo τῆς χώρας cf. nott. ad III, 23. Ad rem conf. Lucian. de dea Syr. 30. Ver. Histor. II. 5. Diodor. Sicul. III, 46 ibiq. Wessel.

Δύο δὲ γένηα ὄτων σφί ἐστι κ. τ.

λ.] Ad loci huius argumentum pertinet Aelian. N. A. X, 4, ubi conf. Iacobs pag. 340. Herodoti ipsius locus non fugit Heeren. Ideen I, 2. pag. 123 seq., ubi praeter alias Phoenicum merces lanam quoque indicat, quam ex Arabia, in cuius desertis multi ovium greges eximiae lanae hodieque pascuntur, illi abstulerint. Quam lanam omnium optimam ac subtilissimam esse tum ob coeli aëris temperiem et ovium sub dio commorationem, tum ob eximiam, quam nomades impendant, curam, idem Heeren. commonstrat, hac una in re Herodotum lapsam esse ratus (nam reliqua cum recentiorum descriptionibus accurate conveniunt), quod bina ille ovium genera distinguens varietates quasdam pro ipsis generibus sumpserit. Ex iis, quae ad h. l. attulit Larcher., apparet, etiamnum in diversis Africae regionibus istiusmodi oves longis crassisque caudis instructas inveniri. De Indicis ovibus egimus ad Ctesiae Indic. §. 13. Itaque verba: τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστί non tam stricto sensu erunt accipienda. Quem equidem de hac *ovi Arabica* consului, Leuckartum, is mihi descripsit, hanc *ovem laticaudatum* esse varietatem ovis domesticae nostrae s. *ovis arietis* Linn. et multas per Asiae partes inveniri, v. c. per Arabiam, Persidem, Sinam, Syriam, Aegyptum; caudam esse prolongatam ac magis minusve divisa, multo illam quidem adipem refertam. A qua ove sunt qui distinguant ut varietatem peculiarem *ovem steatopygam* (Pall. Spic. Zoolog. fasc. XI, p. 63. Tab. IV. fig. 1), cuius pauciores sint in cauda vertebrae, sed magna quoque adipis copia. Vix

τες κιννάμωμον καλέομεν· φορέειν δὲ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσσιᾶς, προσπεπλασμένας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀποκρήνουσι οὖρεσι, ἐνθα πρόσβαινιν ἀνθρώπων οὐδεμίαν εἶναι. πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὕων τῶν ἀπογινομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα διαταμόντας ὥς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφεα θέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσσιᾶν, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκάς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπταμένας τὰ τῶν ὑποζυγίων μέλεα ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιᾶς, τὰς δὲ οὐ δύναμένας ἰσχειν καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν, τοὺς δὲ ἐπιόντας συλλέγειν οὕτω τὸ κιννάμωμον, συλλε-
112 γόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδανον, ἐπὶ τούτου θωυμα-

ces excogitarint consultoque divulgant de mercibus pretiosioribus, quas ipsi soli advehebant, ne scilicet huius fructuosioris mercaturae facultate privarentur.

κιννάμωμον] Vera Nostrum tradidisse, ipsa testatur vox Hebraica קנמון, nomine a fistulis huius plantae deducto. Vid. Exod. XXX, 23 et Proverb. Salom. VII, 17. Quam vocem sic explicat H. Apetz. in nota ad h. l., ut inde omnis fabulae rationem perspicere posse opinetur. Nam priorem vocis partem Keen (קען) significare vult *nidum*, et verbum inde factum קנען *nidum facere*. Quae aliis diiudicanda relinquo. Attulit, quae de etymo huius vocis viri docti statuunt, Winer. in Simon. Lexic. manual. pag. 861. Radicem vocabuli esse קנען Hitzig. vult, ita ut de substantia sit cogitandum. Eiusdem originis videtur esse vox קססא; namque Laurus cassia dicitur קססא in Psalm. XIV, 9, a radice קססא decidere, amputare. Neque eo non pertinet קנען Exod. XXX, 24. Ezech. XXVII, 19.

πρὸς ὧν δὴ ταῦτα τοὺς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε] i. e. ad (adversus) haec igitur Arabes hoc excogitare artificium s. hoc callide excogitato uti artificio. Plane sic Noster II, 66: πρὸς ὧν ταῦτα σοφίζονται τάδε. Add. I, 80. VIII, 27 ibique nott. τῶν ἀπογινομένων] De mortuis ita

dici satis notum. Conf. Herod. II, 85. 136. V, 4. — In seqq. Matth. et recentt. edd. καταπετομένας, cuius loco e Florentino Schweigh. et Gaisf. καταπετωμένας, quam Ionicam formam verbi καταπετώμαι dicit Schweigh., de qua conf. Bredov. p. 355, qui ipse καταπατένας, quod Sancerfti liber alterque habet, verum recipiendumque duxit. Verbo πέτεσθαι Noster quoque usus est II, 95. Ex eodem libro utroque mox recepi τὰ τῶν ὑποζυγίων μέλεα pro vulg. αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων, et paulo infra voculam μὲν post οὕτω, quam plures codd. ignorant, abieci. In fine cap. quod legitur: συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας, sic intellige, ut cinnamomum, quod ab hisce hominibus colligitur, inde ex his locis (ἐκ τούτων) perveniat (transportetur) in alias regiones.

CAP. CXII.

Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ καλέουσι Ἀράβιοι λάδανον] Vulgo: Ἀράβιοι καλέουσι. Quod nos dedimus, e Florentino fluxit. De ledano hinc Eustath. ad Homer. p. 1147, 3 s. 1199, 37. Add. Dioscorid. I, 128. Plin. H. N. XII, 17. λῆδος s. λήδανον (لادن) — (لادن) resinae est genus bene olentis, quae in frondibus cisti Cretici, sive, ut aliis placet, cisti Ladiferi (utrumque enim distinguen-

σιώτερον γίνεται· ἐν γὰρ δυσοδρομιάτῳ γινόμενον εὐωδέστα-
τόν ἐστι· τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πάγωσι εὐρί-
σκεται ἐγγινόμενον, οἷον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης. χρήσιμον δ' ἐς
πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ, θυμιασί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι.
Τοσαῦτα μὲν θυμμάτων περὶ εἰρήσθω· ἀπόξει δὲ τῆς χώρης 113
τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὥς ἡδύ. Δύο δὲ γένεα οὐδὲν σφί ἐστι
θωνύματος ἄξια, τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστὶ. τὸ μὲν αὐτέων ἔτε-

dam esse monet Miot) invenitur, quaeque solis radiis ne consumatur cum verendum sit, mane eo ducunt capras hircosve, quorum barbae resina adhaerescat, hoc modo capienda. Et hanc colligendae resinae rationem antiquitus ita valuisse dicunt, ut verissime Noster retulisse videri debeat. In oriente adhibetur ad unguentum, nec minor eius usus in re medica. Vid. Heeren. Ideen I, 2. pag. 90. Rosenmueller: Bibl. Archaeolog. II, 1. pag. 156 seqq., Movers: Die Phoenizier. II, 3 (III, 1) p. 224 seq. Recentioris aetatis peregrinatorum aliquot testimonia excitavit Larcher. Italis adhuc vocatur *laudaro* sive *ladano*.

τῶν αἰγῶν τῶν τράγων] Maluit Wesseling. scribere καὶ τῶν τράγων s. τῶν τε τράγων, quo neutro opus, cum is verborum sit ordo: ἐν τοῖσι πάγωσι τῶν τράγων τῶν αἰγῶν. Conf. Schweigh. Daniel. VIII, 5. 8. 21, ubi exstat ὁ τράγος αἰγῶν s. τῶν αἰγῶν. Add. Lobeck. Patholog. Gr. prolegg. pag. 28. — γλοιὸς quamque sordem oleo aliisve rebus permixtam s. mucosam materiam designat; vid. Thesaur. Ling. Graec. II. pag. 640 ed. Dindorf. Additur h. l. ἀπὸ τῆς ὕλης, quo significetur viscum, quod ex silva s. ex arboribus colligitur. Ad verbum θυμιασί conf. nott. ad III, 107.

CAP. CXIII.

ἀπόξει δὲ τῆς χώρης — ὥς ἡδύ] De genitivo τῆς χώρης cf. nott. ad III, 23. Ad rem conf. Lucian. de dea Syr. 30. Ver. Histor. II, 5. Diodor. Sicul. III, 46 ibiq. Wessel.

Δύο δὲ γένεα οὐδὲν σφί ἐστι κ. τ.

λ.] Ad loci huius argumentum pertinet Aelian. N. A. X, 4, ubi conf. Jacobs pag. 340. Herodoti ipsius locus non fugit Heeren. Ideen I, 2. pag. 123 seq., ubi praeter alius Phoenicum merces lanam quoque indicat, quam ex Arabia, in cuius desertis multi ovium greges eximiae lanae hodieque pascuntur, illi abstulerint. Quam lanam omnium optimam ac subtilissimam esse tum ob coeli aërisve temperiem et ovium sub dio commorationem, tum ob eximiam, quam nomades impendant, curam, idem Heeren. demonstrat, hac una in re Herodotum lapsam esse ratus (nam reliqua cum recentiorum descriptionibus accurate conveniunt), quod bina ille ovium genera distinguens varietates quasdam pro ipsis generibus sumpserit. Ex iis, quae ad h. l. attulit Larcher., apparet, etiamnum in diversis Africae regionibus istiusmodi oves longis crassaque caudis instructas inveniri. De Indicis ovibus egimus ad Ctesiae Indic. §. 13. Itaque verba: τὰ οὐδαμόθι ἐτέρωθι ἐστὶ non tam stricto sensu erunt accipienda. Quem equidem de hac *ovi Arabica* consului, Leuckartum, is mihi descripsit, hanc *ovem laticaudatam* esse varietatem ovis domesticae nostrae s. *ovis arietis* Linn. et multas per Asiae partes inveniri, v. c. per Arabiam, Persidem, Sinam, Syriam, Aegyptum; caudam esse prolongatam ac magis minusve divisam, multo illam quidem adipe refertam. A qua ove sunt qui distinguant ut varietatem peculiarem *ovem steatopygam* (Pall. Spic. Zoolog. fasc. XI. p. 63. Tab. IV. fig. 1), cuius pauciores sint in cauda vertebrae, sed magna quoque adipis copia. Vix

ρον ἔχει τὰς οὐρὰς μακρὰς, τριῶν πηχέων οὐκ ἐλάσσονας, τὰς εἰ τις ἐπείη σφι ἐπέλκειν, ἔλκεα ἂν ἔχοιεν, ἀνατριβομενέων²⁵⁴ πρὸς τῇ γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυλουργεῖν ἐς τοσοῦτο· ἀμαξίδας γὰρ ποιεῦντες ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἐνὸς ἐκάστου κτήneos τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἀμαξίδα ἐκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον γένος τῶν οἰῶν
114 τὰς οὐρὰς πλατεῦς φορέουσι καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίας παρήκει πρὸς δύνοντα ἥλιον ἡ Αἰθιοπική χώρα, ἐσχάτη τῶν οἰκομένων· αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολ-

tamen recte sic distingui iudicat Leuckart., praesertim cum iisdem fere in regionibus ac praeterea in promontorio Bonae Spei illa ovis inveniatur, cuius cauda subinde ad quinquaginta libr. pond. adscendat. Hisce addi nunc velim ea, quae de huius generis ove, per Asiam minorem quoque nunc admodum frequente nomenque gerente *Karamonli*, observavit Tchihatcheff: Asie mineure II. p. 734 seq. — In ipsis Herodoti verbis τὸ μὲν αὐτῶν κ. τ. λ. reliqui αὐτῶν, quod ad antecedens οἰῶν spectare credo, probante Bredov. p. 221, cum quo eodem p. 221 etiam dedi ἀνατριβομενέων e Sancerfti libro et Florentino, qui paulo ante exhibuit αὐτῶν. Dietsch. recepit αὐτῶν et ἀνατριβομενέων. Verba τὰς εἰ τις ἐπείη σφι ἐπέλκειν significant: *quas* (caudas) si quis permetteret ipsis post se trahendas s. quas si quis ipsas sineret post se trahere. Haud aliter fere VII, 161: ἦν ὁ Λάκων ἐπὶ τῇ τοι ἄρχειν. Et vid. quoque supra I, 90 ἐπίσταται ξυλουργεῖν ἐς τοσοῦτο] i. e. pastorum quisque lignum fabricare in tantum callet, ut inde exiguum plaustrum conficere queat, quod caudae subligetur. De voce ἀμαξίς, qua *plaustrum exiguum* s. *prostellum* significatur, vid. Janson in Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog.

Suppl. Vol. XIX, p. 530. — In fine cap. verba καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος valent: *vel usque ad cubiti latitudinem.*

CAP. CXIV.

Ἀποκλινομένης] Ita cum Schwgh. et Gaisf. et recc. edd. exhibui, probante censore Ienensi. 1817. nr. 164. pag. 372 seq. Cf. IV, 22 init. Vulgo ἀποκλιναμένης, quod retinuit Matth. Schweigh. eam sibi fingit verborum structuram: μεσαμβρίας πρὸς δύν. ἢ ἀποκλινομένης. Equidem verba πρὸς δύνοντα ἥλιον malim referre ad παρήκει. Censori Ienensi l. l. haec verba ad ἀποκλινομένης aequae atque ad παρήκει referenda videntur.

ἡ Αἰθιοπική χώρα] De Aethiopiis diximus ad III, 17. Quos volunt iis in locis habitasse, quae in sacris libris terrā *Ophir* designantur²⁵⁵); quippe unde, quae hic commemorantur Aethiopiae bona, advecta vult Heeren. Id. I, 2. p. 77. 249, ubi Ezech. XXVII, 15 laudat, ebum et ebur inter merces Tyrum advectas recensentem. Conf. ibid. II, 2. p. 392 et II, 1. p. 461. Ex Aethiopia enim per Aegyptum magnam illam eboris vim, qua et Hebraei et Graeci ad artis opera usi sint, allatam fuisse censemus. Qua de re, monente Cr., optime disputavit Quatre-

²⁵⁵) Quae terra num in Africae ea parte, quae meridiem versus ab Aegypto extenditur ac vulgo Aethiopiae nomine comprehenditur, quaerenda sit, nunc non disquiram: in Arabia septentrionali quaerunt Keil (Dörptsche Beiträge z. Theolog. II. p. 268 seq. 293 seq.), Winer (Bibl. Realwörterb. II. p. 215 seq.), alii; in India Gesenius (Ersch u. Gruber Encyclop. Sect. III. Vol. IV. p. 201 seqq.), Benfey (ibid. Sect. II. Vol. XVII. p. 23 seqq.), ne plura proferam. Vid. Winer l. l. et Forbiger Handb. d. alt. Geogr. II. p. 763 seqq.

λὸν καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφίας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβενον, καὶ ἄνθρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μακροβιωτάτους.

Αὐταὶ μὲν νυν ἐν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαὶ εἰσι καὶ ἐν τῇ Λι- 115
βύῃ. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἐσπέρην ἐσχατιέων
ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν· οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέχομαι Ἡρι-

mère de Quincy in opere, quod inscribitur: Le Jupiter Olympien. Tu conf. etiam Hoskins Travels in Ethiop. p. 325 seqq. De ebena Aethiopico elephantisque conf. supra III, 97. Ad οἰκισμένων cf. III, 106.

ἀμφιλαφίας] Dicitur haec vox, quae eadem reperitur IV, 28. 172, de quavis re *ampla* et *magna*. Monuit Ruhnk. ad Timaei Lex. Plat. p. 27. Conf. Schol. ad Apollon. Rhod. IV, 1306 et quae plura alia dabunt Blomfield ad Aeschyli Agamemn. 985 et Tafel. Dilucidd. Pindarr. ad Olymp. IX, 122. pag. 362.

δένδρεα πάντα ἄγρια] Pro πάντα Sancrofti liber ἀπαντα, quod placeat Schaefero ad Dionys. Halicarn. de composit. verb. pag. 124. Haud male Mehler (Mnemosyn. V. p. 64) παντοία coniicit pro πάντα.

CAP. CXV.

ἐσχατιαὶ εἰσι] Tres libri, inter quos Florentinus et Medicus, ἐσχαται, sed vid. III, 105. 116 et quae plura affert Nitzsch ad Odys. IX, 182 vocem ἐσχατιῶν de extremis maximeque remotis terrae finibus semper adhiberi scribens. *Libyam* h. l. latiori sensu de omni, quam novit, Africa dixit Herodotus. Conf. nott. ad III, 96.

ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν] Cernitur in his scriptoris et summa diligentia et maximum veri studium; ut qui de his regionibus, ad quas nec ipse nec ullus alius Graecus homo tunc temporis penetrasset, ea, quae Phoenices navibus eo profecti narrarint sive prorsus ficta, sive vera falsis admixta (quibus scilicet reliquos homines fallerent et ab illis arcerent regionibus), in medium proferre noluerit iisque ipsis, quae proferat, dubitationem suam inter-

ponat. Ac bene monet Rennel. pag. 397 Herodotea tangens, Phoenices studiose celasse videri, qui ipsis sint divitiarum fontes, quae commercii viae atque copiae.

οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέχομαι Ἡριδανὸν τινα] Quo vel disertius Strabo V. p. 215 Ἡριδανὸν appellat τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα. Ad Eridanum fluvium electrum sive succinum erui indeque a Phoenicibus ad Graeciam Asiamque afferri fando audierat Noster. Quibus tamen fidem se habere posse negat, cum vel amnis huius nomen Graeci quid sonet, Graeci autem minime ad eas usque terras pervenerint. Qui postea Eridani nomine insignitus est Italiae fluvius, Padus (conf. Plin. H. N. III, 16. XXXVII, 2. Virgil. Georg. I, 482 ibiq. I. H. Voss.), de eo Herodotum, qui Thuriis, i. e. in ipsa Italia, opus suum absolvit, nequaquam cogitasse, satis, puto, erit manifestum; eoque magis miramur Plinium de Herodoto, qui urbis Romae anno CCCX (i. e. 444 ante Chr. n.) historiam suam Thuriis in Italia condiderit, scribentem haec addere potuisse: „quo magis mirum est, quod eidem credimus, qui Padum amnem vidisset, neminem ad id tempus Asiae Graeciaeque aut sibi cognitum.“ (Hist. Nat. XII, 4, 8. §. 18). Plinio addimus eos, si qui nostra aetate contenderunt, Herodotum, qui bene certe cognitum habuerit Eridanum, id tamen profiteri noluisse mercaturae causis adductum iisdem fere, quibus etiam Phoenices commoti de terris remotioribus, quae commoda ipsis praeberent commercia, aut consulto tacerint aut varia confabulati sint, ut nuper statuit Halling in Wiener Jahrb. LXIII. p. 123, cui recte adversati sunt Wuttke ad Schaffa-

ρον ἔχει τὰς οὐρὰς μακρὰς, τριῶν πηχέων οὐκ ἐλάσσονας, τὰς εἰ τις ἐπέιη σφι ἐπέλκειν, ἔλκεα ἂν ἔχοιεν, ἀνατριβομενέων²⁵⁴ πρὸς τῇ γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δ' ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυλονοργεῖν ἐς τοσοῦτο· ἀμαξίδα²⁵⁵ γὰρ ποιεῦντες ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἐνὸς ἐκάστου κτήνεος τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἀμαξίδα ἐκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον γένος τῶν ὄτων¹¹⁴ τὰς οὐρὰς πλατεῖας φορέουσι καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίας παρῆκει πρὸς δύνοντα ἥλιον ἡ Αἰθιοπική χώρα, ἐσχάτη τῶν οἰκομένων· αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολ-

tamen recte sic distingui iudicat Leuckart., praesertim cum iisdem fere in regionibus ac praeterea in promontorio Bonae Spei illa ovis inveniatur, cuius cauda subinde ad quinquaginta libr. pond. adscendat. Hisce addi nunc velim ea, quae de huius generis ove, per Asiam minorem quoque nunc admodum frequente nomenque gerente *Karamonli*, observavit Tchihatcheff: Asie mineure II. p. 734 seq. — In ipsis Herodoti verbis τὸ μὲν αὐτέων κ. τ. λ. reliqui αὐτέων, quod ad antecedens ὄτων spectare credo, probante Bredov. p. 221, cum quo eodem p. 221 etiam dedi ἀνατριβομενέων e Sancerfti libro et Florentino, qui paulo ante exhibuit αὐτέων. Dietsch. recepit αὐτέων et ἀνατριβομενέων. Verba τὰς εἰ τις ἐπέιη σφι ἐπέλκειν significant: quas (caudas) si quis permetteret ipsis post se trahendas s. quas si quis ipsas sineret post se trahere. Haud aliter fere VII, 161: ἦν ὁ Λάκων ἐπὶ τῇ τοι ἄρχειν. Et vid. quoque supra I, 90

ἐπίσταται ξυλονοργεῖν ἐς τοσοῦτο] i. e. pastorum quisque lignum fabricare in tantum callet, ut inde exiguum plaustrum conficere queat, quod caudae subligetur. De voce ἀμαξίς, qua plaustrum exiguum s. postellum significatur, vid. Janson in Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog.

Suppl. Vol. XIX, p. 530. — In fine cap. verba καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος valent: vel usque ad cubiti latitudinem.

CAP. CXIV.

Ἀποκλινομένης] Ita cum Schwgb. et Gaisf. et recce. edd. exhibui, probante censore Ienens. 1817. nr. 164. pag. 372 seq. Cf. IV, 22 init. Vulgo ἀποκλιναμένης, quod retinuit Matth. Schweigh. eam sibi fingit verborum structuram: μεσαμβρίας πρὸς δύν. ἥλ. ἀποκλινομένης. Equidem verba πρὸς δύνοντα ἥλιον malim referre ad παρῆκει. Censori Ienensi l. l. haec verba ad ἀποκλινομένης aequae atque ad παρῆκει referenda videntur.

ἡ Αἰθιοπική χώρα] De Aethiopiis diximus ad III, 17. Quos volunt iis in locis habitasse, quae in sacris libris terrā *Ophir* designantur*); quippe unde, quae hic commemorantur Aethiopiae bona, advecta vult Heeren. Id. I, 2. p. 77. 249, ubi Ezech. XXVII, 15 laudat, ebrium et ebur inter merces Tyrum advectas recensentem. Conf. ibid. II, 2. p. 392 et II, 1. p. 461. Ex Aethiopia enim per Aegyptum magnam illam eboris vim, qua et Hebraei et Graeci ad artis opera usi sint, allatam fuisse censemus. Qua de re, monente *Cr.*, optime disputavit Quatre-

*) Quae terra num in Africae ea parte, quae meridiem versus ab Aegypto extenditur ac vulgo Aethiopiae nomine comprehenditur, quaerenda sit, nunc non disquiram: in Arabia septentrionali quaerunt Keil (Dörptsche Beiträge z. Theolog. II. p. 268 seq. 293 seq.). Winer (Bibl. Realwörterb. II. p. 215 seq.), alii; in India Gesenius (Ersch u. Gruber Encyclop. Sect. III. Vol. IV. p. 201 seqq.), Benfey (ibid. Sect. II. Vol. XVII. p. 25 seqq.), ne plura proferam. Vid. Winer l. l. et Forbiger Handb. d. alt. Geogr. II. p. 763 seqq.

λὸν καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφίας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβενον, καὶ ἄνδρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μακροβιωτάτους.

Αὗται μὲν νυν ἐν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαὶ εἰσι καὶ ἐν τῇ Λι- 115
βύῃ. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἐσπερίην ἐσχατιέων
ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν· οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέχομαι Ἡρι-

mère de Quincy in opere, quod inscribitur: Le Jupiter Olympien. Tu conf. etiam Hoskins Travels in Ethiop. p. 325 seqq. De ebena Aethiopico elephantisque conf. supra III, 97. Ad οἰκισμένων cf. III, 106.

ἀμφιλαφίας] Dicitur haec vox, quae eadem reperitur IV, 28. 172, de quavis re *ampla* et *magna*. Monuit Ruhnken. ad Timaei Lex. Plat. p. 27. Conf. Schol. ad Apollon. Rhod. IV, 1306 et quae plura alia dabunt Blomfield ad Aeschyli Agamemn. 985 et Tafel. Dilucidd. Pindarr. ad Olymp. IX, 122. pag. 362.

δένδρεα πάντα ἄγρια] Pro πάντα Sacerdoti liber πάντα, quod placet Schaefero ad Dionys. Halicarn. de composit. verb. pag. 124. Haud male Mehler (Mnemosyn. V. p. 64) παντοία coniicit pro πάντα.

CLAP. CXV.

ἐσχατιαὶ εἰσι] Tres libri, inter quos Florentinus et Medicus, ἐσχαται, sed vid. III, 105. 116 et quae plura affert Nitzsch ad Odys. IX, 182 vocem ἐσχατιῶν de extremis maximeque remotis terrae finibus semper adhiberi scribens. *Libyam* h. l. latiori sensu de omni, quam novit, Africa dixit Herodotus. Conf. nott. ad III, 96.

ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν] Cernitur in his scriptoris et summa diligentia et maximum veri studium; ut qui de his regionibus, ad quas nec ipse nec ullus alius Graecus homo tunc temporis penetrasset, ea, quae Phoenices navibus eo profecti narrarint sive prorsus ficta, sive vera falsis admixta (quibus scilicet reliquos homines fallerent et ab illis arcerent regionibus), in medium proferre noluerit iisque ipsis, quae proferat, dubitationem suam inter-

ponat. Ac bene monet Rennel. pag. 397 Herodotea tangens, Phoenices studiosae celasse videri, qui ipsis sint divitiarum fontes, quae commercii viae atque copiae.

οὔτε γὰρ ἔγωγε ἐνδέχομαι Ἡριδανόν τινα] Quo vel disertius Strabo V. p. 215 Ἡριδανὸν appellat τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα. Ad Eridanum fluvium electrum sive succinum erui indeque a Phoenicibus ad Graeciam Asiamque afferri fando audierat Noster. Quibus tamen fidem se habere posse negat, cum vel amnis huius nomen Graeci quid sonet, Graeci autem minime ad eas usque terras pervenerint. Qui postea Eridani nomine insignitus est Italiae fluvius, Padus (conf. Plin. H. N. III, 16. XXXVII, 2. Virgil. Georg. I, 482 ibiq. I. H. Voss.), de eo Herodotum, qui Thuriis, i. e. in ipsa Italia, opus suum absolvit, nequaquam cogitasse, satis, puto, erit manifestum; eoque magis miramur Plinium de Herodoto, qui urbis Romae anno CCCX (i. e. 444 ante Chr. n.) historiam suam Thuriis in Italia condiderit, scribentem haec addere potuisse: „quo magis mirum est, quod eidem credimus, qui Padum amnem vidisset, neminem ad id tempus Asiae Graeciaeque aut sibi cognitum.“ (Hist. Nat. XII, 4, 8. §. 18). Plinio addimus eos, si qui nostra aetate contenderunt, Herodotum, qui bene certe cognitum habuerit Eridanum, id tamen profiteri noluisse mercaturae causis adductum iisdem fere, quibus etiam Phoenices commoti de terris remotioribus, quae commoda ipsis praeberent commercia, aut consulto tacerint aut varia confabulati sint, ut nuper statuit Halling in Wiener Jahrb. LXIII. p. 123, cui recte adversati sunt Wuttke ad Schaffa-

δανόν τινα καλέσθαι πρὸς βαρβάρων ποταμὸν ἐκδιδόντα ἐς

rik: Slav. Alterth. I. p. 105, Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 258. Ac recte etiam monuit Grotefend. (Zur Geogr. u. Gesch. von Alt-Italien I. p. 7), Eridanum, cuius vel ante Herodotum iam Hesiodus faciat mentionem Theogon. 338, minime ad Padum referri posso, sed fictum esse fluvium in Europae tractibus borealibus: quem eundem quod in Herodoteo loco pro *Rheno* haberi vult idem vir doctus (l. l. pag. 15), vereor ut assentiri possim. Nec magis accedere possum Ukerto (l. l. II, 2. pag. 17), qui Herodotea haec de Eridano relata vult ad ea, quae de Galliae fluviis, de Garumna, Ligeri, aliis famâ Herodoto innotuerint, cui merito obloquitur Kruse: Urgeschichte d. Esthnisch. Volkstammes pag. 308. Ac dudum antea iam in ea, quae h. l. de Eridano atque electro Noster scripsit, inquisiverunt viri docti, inter quos sufficiat nominasse Gesner. in Commentatt. Soc. Reg. Gotting. T. III. p. 67 et inprimis p. 88 seqq. et Baier. in Commentatt. Aca-dem. Petropolit. T. VII. p. 346 seqq., qui amnem *Düna* (p. 351) prope Riga hodiernam, cui fluvio apud Marcian. Heracleot. Peripl. II. §. 39 nomen *Ποῦδων*, Herodoti Eridanum esse statuit assentientesque nactus est nostrae aetatis viros doctos, Schaffarik: Slavische Alterthümer v. Wuttke I. p. 103. 105, Kruse l. l. pag. 297. 316, alios: a quibus dissensit iam Wesselingius, qui ipse cum aliis Herodoti *Eridanum*, quae Graeca sit vox, relatum vult ad *Rhodaunen* fluvium, qui Vistulae hand longe a Gedano miscentur, ubi etiamnum succini magna copia, qua omnino Prussiae ora maritima abundet. Cuius fluvii nomen varie pronuntiatum peperisse statuit Graecum *Ἠριδανόν*. Wesselingium secuti sunt Larcherus in nott. ad h. l., Ren-nel. l. l. pag. 397, Italus Herodoti interpres, alii. Quibuscum conf. I. II. Vossii disputata in: Weltkunde d. Alten (Ephemeridd. Ienensis. 1804) p. XXXI seqq., A. B. Wilhelm: Ger-

mania etc. p. 81, Diltthey in nott. ad Taciti Germ. 45. p. 291 seq. et in scrip-tione peculiari de electro et Eri-dano, quae prodiit Darmstad. 1824, Heeren Idcen. I, 2. pag. 70. 71. II, 1. pag. 178. Ac Diltthey. l. l. pag. 17 Herodoti locum ad totam rem diin-dicandam iure censet gravissimum, quippe ex quo pateat, Eridanum ex antiquiorum Graecorum sententia in extremis Europae finibus ad septentrionem versus fuisse, unde electrum adveheretur. Qui fluvius parum cognitus cum a senioribus perperam pro Pado haberetur, multisque fabulis haec res exornaretur, probabilius videtur Dilttheyo, *Vistulam* Eridani nomine celebratam esse (pag. 22), ad cuius ostia nempe vora electri patria inveniatur, quae, missis aliorum fabulis, in mari Bal-tico eiusque oris sit quaerenda. At-que hoc ipsum mare Balticum (nos: *Outsee*) Eridano fluvio indicari longa disputatione efficere studet J. G. Hasse in libro: Der aufgefundenen Eridanus oder neue Aufschlüsse über Ursprung, Vaterland und Ge-schichte des Bernsteins (Riga 1790) pag. 59 seqq. 83 seqq. Ad cuius maris litora cum Phoenices pervenisse ne-get Redslob, extra hoc in Cimbrica peninsula, in ducatu Slesvico-Hol-satico electri patriam collocari ibi-que etiam Eridanum quaeri vult idem vir doctus; vid. Thule, die phoe-nicischen Handelswege etc. (Lips. 1855) cap. II. p. 13 seq. et III. p. 23 seq. Equidem ut Eridanum fluvium fabulis poetarum sollertia postmodo praecipue celebratis adscribendum esse persuasum habeo, ita qui ve-rum eius situm indagare velit, cum vix quidquam profecturum esse pu-tem. Namque electrum cum vix aliunde nisi ex oris Europae septen-trionalis maritimae, ubi adhuc provenit, ad Graecos afferri potuerit, Phoenices, qui vel totam Africam circumnavigasse dicuntur, has quo-que Prussiae regiones navibus adi-isse indeque electrum secum abstu-lisse, a vero non prorsus abhorret. Conf. Diltthey. l. l. pag. 21. 22.

θάλασσαν τὴν πρὸς βορέην ἄνεμον, ἀπ' ὅτεν τὸ ἤλεκτρον φοι-
τᾶν λόγος ἐστὶ, οὔτε νήσους οἶδα Κασσιτερίδας εἰσάσας, ἐκ τῶν
ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾶ. τοῦτο μὲν γὰρ ὁ Ἡριδανὸς αὐτὸ κατ-
ηγορέει τὸ οὐνομα, ὡς ἐστὶ Ἑλληνικὸν καὶ οὐ βάρβαρον, ὑπὸ
ποιητέῳ δὲ τινος ποιηθέν· τοῦτο δὲ οὐδενὸς αὐτόπτεω γενο-

Quos tamen eosdem ob magnum succini pretium de locis, unde ad-
veherent, vel nihil quidquam vel in-
certa, mirabilia adeoque horrenda
auditu Graecis narrasse credibile
fit, indicantes scil. electri patriam
Eridanum fluvium, fabulosum illum
quidem nec cuiquam accuratius
notum. Quae ipsa dein poëtae Graeci
assumpsisse magisque adeo pro-
more exornasse censendi sunt. Ut
enim terrestri itinere succinum a
Baltici maris oris ad Padi ostia aut
in Pannoniam regionesque a Graeciis
Romanisve habitatas allatum
credam, a me impetrare non pos-
sum, quamquam Ritter. (Vorhalle
p. 183) sic existimasse video, ut
electri mercatores ad Eridanum,
quos norit Herodotus (?), quorum-
que emporium, ubi Herodotus sua
acceperit (?), Olbia fuerit, tali iti-
nere usi sint. Qua in sententia
praeiverat Baier. l. I. p. 353 succina
statuens primum a populis ad Eri-
danum transmissa esse ad Scythas
et secundo Borysthene ad catarrac-
tas, ibi excepta esse a Borysthenni-
tis Graecis, qui se Olbitas dicere
mallent. Accessit postea Voigt (Ge-
schichte v. Preussen I. p. 19), qui et
ipse triplici terrestri itinere elo-
ctrum ad Graecos Romanosque
perductum esse arbitrat. Sed He-
rodoti certe aetate tale commercium
itinere terrestri nondum exstitisse
recte mihi statuere videtur Kruse
l. I. pag. 269. 296. — De electro
praeter eos viros, quos iam laudavi-
mus, nostra aetate accuratius scrip-
serunt, omnibus veterum locis al-
latia, Ideler. ad Aristotel. Meteorolo-
g. IV, 10, 3. Vol. II. p. 521. seqq.
et Ukert in: Zeitschrift für Alter-
thumswissensch. 1838. nr. 52. Con-
ferri denique poterunt quoque ea,
quae leguntur in Berghaus. Annall.
Geograph. 1833. pag. 321. seqq.

ἐκιδιδόντα] sc. τὸ ὄψωρ. Cf. I, 6
ibiq. nott. Ad ὅτεν vid. nott. ad I,
7. βορέην scripsi pro vulg. βορήν,
ut III, 97. I, 6, ubi cf. nott. Herodo-
tea excerptis Eustath. ad Dionys.
Perieg. 561. De insulis *Cassiteri-
dibus* disputavimus in Excursu ad
h. l.

οὐ βάρβαρον] Sic scripsi cum re-
centt. edd. probante Bredov. p. 129,
e Sanicrofti et Vindobon. libro, Vall.
et Eustath. ad Dionys. Perieg. 14.
Conf. Herod. VIII, 19 et I, 60 ibiq.
nott. Vulgo οὐ τι βαρβαρικόν. Ad
significationem verbi κατηγορέει (i.
e. arguit, ostendit) in antecedentibus
faciunt ea, quae attulit Wyttienbach.
ad Platon. Phaedon. p. 184. Eodem
modo Noster IV, 189. In seqq. τοῦ-
το δὲ, οὐδενὸς αὐτόπτεω γενομένου,
οὐ δύναμαι ἀκούειν vocula οὐ abest
a Sanicrofti libro duobusque Parisi-
nis: inde prorsus omisit eam Din-
dorfius, uncis inclusit tanquam spu-
riam Dietsch: atque abest illa sano
in loco prorsus simili, qui legitur
IV, 16: οὐδενὸς γὰρ δὴ αὐτόπτεω
εἰδέναι φαμένον δύναμαι πυνθί-
σθαι: quare etiam hoc loco abesse
illam malui quam retinere; neque
enim ea vis inest, quae in altero
loco, qui legitur II, 29 (ἄλλου δὲ
οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυνθίσθαι),
sed simplex negatio sufficit, quem-
admodum eo loco, qui VII, 139 in-
venitur: τὴν γὰρ ὠρελήν — οὐ δύ-
ναμαι πυνθίσθαι, ἥ τις ἂν ἦν. Ad
vocem αὐτόπτης praeter locum lau-
datum IV, 16 conf. etiam VIII, 79.
80, ubi idem vocabulum cum qua-
dam vi ponitur. Itaque loci sen-
tentia erit haec: tum vero a ne-
mine, qui ipse suis oculis haec vidit,
accipere s. audire possum, quamvis
studiose inquirens, mare esse ultra
Europam septentrionem versus ex-
tensum."

μένον δύναμαι ἀκούσαι, τοῦτο μελετῶν, ὅπως θάλασσά ἐστι τὰ ἐπέκεινα τῆς Εὐρώπης. ἐξ ἐσχάτης δ' ὧν ὁ τε κασσίτερος ἡμῖν
 116 φοιτᾷ καὶ τὸ ἤλεκτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτον τῆς Εὐρώπης πολλῶ
 τι πλείστος χρυσὸς φαίνεται ἐὼν· ὅπως μὲν γινόμενος, οὐκ²⁵⁵
 ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἶπαι· λέγεται δὲ ὑπὲρ τῶν γρυπῶν
 ἄρπάζειν Ἀριμασπouς, ἄνδρας μονοφθάλμους. πείθομαι δὲ

τοῦτο μελετῶν] i. e. quamvis studeo, enixe id agens, ut sc. verum de his certique quid comperirem. Cf. VI, 105. Quare non erat, cur haec sollicitaret Valcken. — De etymo vocis ἤλεκτρον non est quod agam post ea, quae ex veterum et recentiorum disputationibus attulit Dilthey. l. l. pag. 6 seq., qui idem monet, pag. 7 seqq. hanc vocem de duabus rebus plane diversis usurpatam esse, cum modo metallum quoddam (de quo Plinius Hist. Nat. XXXIII, 4, 23), modo succinum, quod dicitur, significet. Herodotum de succino (quod forsitan pro metallo habuit, modo non accuratius, quod ipsum dubitem) cogitasse, vix est quod moneam. Conf. etiam Hasse l. l. p. 51. not., qui plane alia ratione huius vocis etymon explicare studet, de adverbio ἡρι (i. e. mane, ad orientem) et de radice δανος cogitans, qua in Celtica utique lingua rivum s. fluvium significari contendunt. „Conf. etiam Milin. in Minéralogie Homérique Class. V. p. 48 seqq. ed. secund., ubi p. 58 Herodoteus quoque locus attingitur.“ Cr.

ἐξ ἐσχάτης δ' ὧν ὁ τε κασσίτερος — τὸ ἤλεκτρον] His verbis concludit Noster suam narrationem, respiciens ad ea, quae supra cap. 106 enuntiaverat: αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τῆς οἰκουμένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον (ubi vid. nott.) et quae in fine cap. 116 iterum pronuntiat: αἱ δὲ ὧν ἐσχατιαὶ οἰκασι — τὰ κάλλιστα δοκούντα ἡμῖν εἶναι καὶ σπανιώτατα ἔχειν αὐτά.

CAP. CXVI.

Πρὸς δὲ ἄρκτον τῆς Εὐρώπης] Ex h. l. et IV, 42. 45 intelligi ait Schweigh., Europam ex Herodoti ratione secundum totam Asiam su-

perne porrigi universamque Asiae, quam nos vocamus, partem septentrionalem comprehendere. Accuratus in haec inquisivit Heeren. Ideen I, l. p. 93, commonstrans verba πρὸς ἄρκτον τῆς Εὐρώπης et seqq. non tam ad Europae nostrae partes septentrionales et occidentales spectare, quam ad Asiae regiones septentrionales (ad quas eandem fabulam de Arimaspiis pertinere patet ex IV, 27) ac sigillatim ad eos montes, qui Siberiam a Tartaria magna seiungant, nunc cognitos nomine *Allai* et auro minime carentes, cum, quae illic habitasse dicantur gentes, omnes auro abundare perhibeantur, et metallorum reliquiae adhuc in iis ipsis regionibus inveniantur, quibus orbem terrarum omnino claudi et terminari putarint. Conf. etiam quae ad III, 102 adscripsimus.

πολλῶ τι πλείστος χρυσὸς φαίνεται] τι cum recentt. edd. plurium codd. auctoritate recepi, cum vulgo abesset. — Locutionem ὑπὲρ τῶν γρυπῶν illustrant Homérica Ili. XVI, 353. Od. XI, 37. Ili. V, 854. VIII, 504. XV, 628. 720. XVII, 461. 581. Idem dicendi genus frequens apud Apollonium Rhodium, cuius locos collegit Wellauer. in Indice edit. suae s. v. Tu vide nunc de hac formula Homérica accurate disputantem Spitzner. in Excurs. XVIII ad Homeri Iliad. pag. 77; cuius disputationis summam retulit Dindorf. in Thesaur. Ling. Graec. T. VIII. pag. 124. — De gryphum fabula disputavimus in Excursu ad h. l. De Arimaspiis videbimus ad IV, 27. 32.

ἄνδρας μονοφθάλμους] Unas Sancrofti liber μονοφθάλμους, prave: vid. Bredov. pag. 164. — In fine cap. veteres edd. αἱ δὲ ὧν ἐσχατιαί, quod retinuit Dindorfius;

οὐδὲ τοῦτο, ὅπως μονόφθαλμοι ἄνδρες φύνονται, φύσιν ἔχον-
τες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποις. Αἱ δὲ ὦν
ἑσχατιαὶ οἰκασί, περικληῖνται τὴν ἄλλην χώραν καὶ ἐντὸς
ἀπέργουσαι, τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι καὶ σπανιώτατα
ἔχειν αὐτά.

Ἔστι δὲ πεδίον ἐν τῇ Ἀσίῃ περικεκλημένον οὐρεὶ πάντο· 117
θεν, διασφάγες δὲ τοῦ οὐρεὸς εἰσι πέντε. τοῦτο τὸ πεδίον ἦν
μὲν κοτε Χορασμίων, ἐν οὐροῖσι ἐὼν τῶν Χορασμίων τε αὐτῶν
καὶ Ὑρκανίων καὶ Πάρθων καὶ Σαραγγέων καὶ Θαμαναίων,
ἐπεὶ τε δὲ Πέρσαι ἔχουσι τὸ κράτος, ἔστι τοῦ βασιλέως.
256 ἔκ δὲ ὦν τοῦ περικληῖντος οὐρεὸς τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας.

equidem cum Schweigh. et Gaisf. e
duobus Parisinis codd. reposui αἱ
δὲ ὦν ἑσχατιαί, quod huic loco me-
lius convenire videbatur. Ad ipsam
sententiam vid. nott. ad III, 106
init.

σπανιώτατα ἔχειν αὐτά] αὐτὰ e
Sanerosti libro alteroque dedi cum
Dindorf., Bekker. et Dietsch. pro-
bante iam Wesselingio, idque re-
fero ad proxime antecedentia τὰ
κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι καὶ
σπανιώτατα cum vi quadam addi-
tum: „ea, quae pulcherrima videntur
nobis esse atque et ipsa rarissima.“
Vulgo αὐται, quod Schweighauser.
et Schaeferus retinuerunt, quod-
que nunc etiam praefert Dietsch.
(Jahrbb. f. Philolog. u. Paedagog.
Vol. LXVIII. p. 409), subiectum αἱ
ἑσχατιαὶ repeti ratus voce αὐται,
quod vel ob verbum οἰκασί nimis
remotum credere nequeo.

CAP. CXVII.

διασφάγες] Gloss. Herodot. αἱ
διεστώσαι πέτραι. Eadem Gregor.
Cor. de dial. Ion. §. 146, ubi vid.
nott pag. 538. Conf. nott. ad Herod.
II, 158 et add. VII, 199. 216. De
accentu grammatici et veteres et re-
centiores ambigunt, scribentes διά-
σφαγες, διασφαγῆς et διασφάγες.
Bastius ad Greg. Cor. l. I. unice pro-
bat διασφάγες. Plurima dabit The-
saur. Ling. Graec. T. II. p. 1334
ed. Dindorf. Nos: Schlucht, Fels-
schlucht. Cum vero vix credibile sit,

unum eundemque fluvium per quin-
que montium fauces in planitiem
crumpere, de aggeribus potius hic
cogitari posse putat Gnthe l. infra
allato p. 790, quibus perfossis flu-
vii aquae in planos campos trans-
mittantur.

ἦν μὲν κοτε Χορασμίων] De hoc
genitivo, qui additur verbo εἶναι,
plurima attulit Valcken. ad h. l. Mox
edidi ἐν οὐροῖσι ἐὼν (cum in finibus
esset sita planities) pro olim vulg. ἐν
οὐρεῖ ἐόντων, quod teneri vult Man-
nert. Geogr. der Griech. u. Roem. V.
pag. 8. Breigero (Asiae difficill. p.
67) verba ἐν οὐροῖσι ἐόντων Χορα-
σμίων plane eicienda videntur. —
De gentibus, quae hic nominantur,
vid. nott. ad III, 93. Soli Hyrcanī,
qui iidem etiam in Xerxis exercitu
militasse dicuntur VII, 62 (ubi conf.
nott.), hoc loco adduntur, quos cur
in Satrapiarum indice Noster haud
nominaverit, eo magis mirum, quod
Hyrcania terra antiquissima Persa-
rum videtur, cuius vel in primo ca-
pite libri Vendidad mentio fit, ubi
nono loco quae commemoratur terra
Vehrkāna, eam de Hyrcania vulgo
intelligunt, quae ad oram meridio-
nalem maris Caspii extenditur (vid.
Kiepert Monatsbericht. d. Akad. zu
Berlin. 1856. p. 631), obloquente
M. Haug (Bunsen, Aegypt. Stelle etc.
V. p. 114 seq.), qui aliter inter-
pretans verba libri Vendidad de terra,
quae nunc vocatur Kandahar, cogi-
tari vult.

ἔκ δὲ ὦν τοῦ περικληῖντος οὐ-

οὐνομα δέ οἱ ἔστι Ἄκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε, διαλε-

ρεος τούτου κ. τ. λ.] Planitiem ab Herodoto commemoratam in montibus, qui a Caspio inde mari Indiam usque tangant et latiore Paropamisi appellatione comprehendantur, ubi gentes hic indicatae consederint, regionem esse *Kaschmir*, statuit Manert. l. l. fluviumque *Acen* eundem esse, quem veteres *Acesinem*, recentiores *Tschunab* vocarint, in Indum ab oriente influentem. De terra *Kaschmir* Herodoti verba intelligenda esse statuit quoque Halling. in Wien. Jahrb. Vol. LXIII. pag. 183 seq. At de hac regione cogitari non posse, recte monuerunt Sancto-Crucius (Examen critiq. d. hist. d'Ale-xandr. pag. 714 coll. 829 seq.), Maltebrun (Nouvell. Annal. II. p. 350), A. G. de Schlegel Ind. Biblioth. II, 2. p. 301 seq., alii. Hinc planitiem ab oriente maris Caspii sitam longeque ab Indo remotam, fluviumque *Oxum* intelligere vult Gatterer, qui pro Ἄκης in Herodoto rescribi vult Ἀξής (Societ. reg. Gotting. T. XIV. p. 14 seq. Billerbeck. l. l. pag. 17), itemque Heeren: Ideen I, 2. p. 289. I, 1. p. 191. 482. De *Oxo* multa Kephallides Hist. maris Caspii pag. 291 seqq., qui ipse pag. 332 seqq. ea, quae de Ace Herodotus narrat, ad *Margum* fluvium, qui hodie vocatur *Tedjend*, et partem provinciae *Chorasam*, quae olim *Margiana* dicebatur, percurrit, relata vult, ipsamque planitiem montibus undique cinctam in *Margiana* montibus referta facile inveniri posse putat. De *Margiana* terra, quam in Herodoti libris memoratam haud invenimus, accurate nuper retulit Guthe: Zur Geschichte u. Geographie der Landschaft *Margiane*, des heutigen *Merw*. Hannover 1856. Quae de Ace convallem istam permeante et incolentium agros irrigante scribit Herodotus, ea apprime convenire ait cum iis, quae de Margo *Plinius* H. N. VI, 16, 18. §. 47 tradat. Praeterea mediocrius Margi annis magnitudinem talem aquarum obstructionem, qualem a rege Persarum factam esse Herodotus narrat, quodammodo ad-

mittere videri, quod in *Oxum* minime cadere merito statuit. In hanc fere sententiam nuper quoque disputavit H. Guthe in: Jahrb. f. Philol. u. Paedag. LXXIII. p. 795 seqq., de fluvio *Tedjend* cogitans, quem pro Ace sive Ocho haberi vult, quem admodum etiam Breiger. l. l. *Aces* pro *Ocho* habere mavult. Quo rectius, opinor, *Rennell*. l. l. pag. 461 de flumine *Hilmend*, qui in lacum *Zurrah* s. *Zareh* se effundat, agi putat, cum illius lacus sit longitudo XXV milliarr. *Germann*. et latitudo quinque milliarr. omnisque illa regio manifesta praebeat indicia, solum ipsum aquis limoque adfectum olim fuisse. Itaque, si quid certi in huiusmodi rebus omnino constitui licet, in ea regione, quae nunc vocatur *Schistan*, planitiem ab Herodoto indicatam quaerendam esse censeo. Ubi fluvium *Hilmend*, qui *Aces* est, nunc tangunt loca deserta incultave, olim bene culta erant et habitata, cum fluvii aquae canalibus arte deductis dispergerentur terraeque redderetur maxime fertilis. Hos aquaeductus et omnem hanc molem, qua fluvii aquae per terras adiacentes distribuerentur, a *Temure* postea ita eversam esse accepimus, ut vix ullum superesset vestigium. *Consul.* Ritter. Erdkunde II. p. 18 seqq., 22 seqq., ac de fluvio *Hilmend* ibid. pag. 19 et VIII. p. 150 seqq. coll. 64 seq., ubi praeter alia hoc quoque monet, *Acen*, cum *Ochus* in lingua *Pehlwi* omnino flumen denotet, hac quoque appellatione significari potuisse. Quae in primo capite libri *Vendidad* undecimo loco commemoratur terra *Haëtumat*, eam de valle fluvii *Hilmend* intelligunt et *Hang* (p. 116) et *Kiepert* p. 631 loco supra ad III, 89 laudato; conf. etiam *Burnouf* Comment. sur le *Yacna* pag. XCIII seqq. Ac multum in sacris Persarum libris, carminibus vulgi-que ore hanc terram praedicari, quae multis operibus ad solum sterile ac siccum irrigandum arte factis, multis canalibus fuerit insignis, idem pluribus ostendit. Est enim in He-

λαμμένος πενταχοῦ, τῶν εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ διασφάγος ἀγόμενος ἐκάστης ἐκάστοισι. ἐπεὶ τε δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἶσι, πεπόνθασι τοιόνδε. Τὰς διασφάγας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς πύλας ἐπ' ἐκάστη διασφάγι ἔστρεψε· ἀποκεκλημένον δὲ τοῦ ὕδατος τῆς διεξόδου τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῇ ἐξήλυσιν. οὗτοι ὦν, οἳ περ ἔμπροσθε ἐώθεσαν χρᾶσθαι τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι, συμφορῇ μεγάλῃ διαχρέωνται. τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει σφι ὁ θεός, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ δὲ θέρους σπείροντες μελίνην καὶ σήσαμον χρηῖσκοντο τῷ ὕδατι. ἐπεὶ ὦν μηδὲν σφι παραδίδωται τοῦ ὕδατος, ἐλθόντες ἐς τοὺς Πέρσας αὐτοὶ τε καὶ γυναῖκες, στάντες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως, βοῶσι ὠρνόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν μάλιστα ἐντέλλε-

rodotea narratione, quod vix quemquam latebit, de eiusmodi opere cogitandum, quod nos dicimus *Schleusenwerk*. Vid. Heeren. l. I. I, 1. pag. 482 seq. Ipse laeus, cui nunc nomen *Zurrah* s. *Zareh*, a veteribus vocabatur *Aria palus*; nomen recentius cum gentis *Σαραγγῶν* s. *Δραγγῶν* nomine (cf. III, 93) componunt ac pro eodem fere habent; vid. Ritter. l. I. VIII. p. 64. Quo magis miror Schlegelium, qui l. I. (quem *Cr.* indicavit) haec omnia de Ace fluvio ficta videri pronuntiat!

ἄρδεσκε, διαλελαμμένος] Ad formam imperfecti ἄρδεσκε conf. quae plurima affert Bredov. pag. 285 et seq. Ad significationem verbi διαλελαμμένος (i. e. *divisus* in quinque amnes) vid. nott. ad I, 190. Verba τῶν εἰρημένων τούτων ad solos Chorasmos pertinere posse putat Guthe l. I., cum nunc fluvius haud sufficere queat ad quinque gentium terras irrigandas. — Paulo infra pro ἐξόδου cum rec. edd. recepi διεξόδου. Conf. II, 24. — Ad ἐνδιδόντος (i. e. *insistente* in planitiem *fluvio*) cf. nott. ad I, 6.

συμφορῇ — διαχρέωνται] Vid. III, 41 ibiq. nott. — Ad verba ὕει — ὁ θεός conf. nott. ad Herod. II, 13.

μελίνην καὶ σήσαμον] μελίνη *Panicum miliaceum* Linn. Nobis est: der gemeine *Hirse*. Conf. Harpocrat.

s. v., qui hunc Herodoti locum aliosque Xenophontis locos excitavit: unde alii grammatici sua duxerunt, quos laudavit Voemel ad Demosthen. de Chersones. p. 586. De *sesamo* conf. nott. ad I, 193. Pro *χρησκοντο* Schweigh. malebat *χρησκονται*, ut Portus. Mox retinui *παραδίδωται*, quam formam coniunctivi passivi alii scripserunt *παραδιδῶται*, vid. Bredov. pag. 401. Ad verba *στάντες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως* conf. nott. ad III, 120. Scripsit autem Noster *στάντες* et *ὠρνόμενοι* masculino genere, respiciens ad αὐτοὶ, quod primarium est additumque habet *γυναῖκες*.

βοῶσι ὠρνόμενοι] ὠρνεσθαι de lupis aliisque feris proprie dicitur, mox vero ad quosvis sonos indistinctos clamoresque inconditos transfertur. Cf. Herod. IV, 75. Ammon. de differ. vocabb. et quae Creuzerus citat in Melett. I. pag. 11 not. Add. Boissonad. ad Eunap. pag. 225. 576. Pindar. Ol. IX, 163 ibiq. interpret. Apud Livium V, 39: „*ululatus* cantusque dissoni“ coll. XXI, 28. Idem XLIII, 10 „*ululantes* mulieres“ dixit. Schweigh. citaverat Caesar. B. G. V, 37: „tum suo more victoriam conclamant atque *ululatum* tollunt.“ — In seqq. ad verba τὰς ἐς τοῦτο φερούσας cf. similia I, 180 fin. I, 191. II, 122 138. IV, 200.

ται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τοῦτο φερούσας· ἐπεὰν δὲ διάκορος ἢ γῆ σφέων γένηται πίνουσα τὸ ὕδωρ, αὐταὶ μὲν αἱ πύλαι ἀποκληθόνται, ἄλλας δ' ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα τῶν λοιπῶν. ὥς δὲ ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα μεγάλα πρησόμενος ἀνοίγει, πάρεξ τοῦ φόρου. Ταῦτα μὲν δὴ ἔχει οὕτω.

- 118 Τῶν δὲ τῷ μάγῳ ἐπαναστάντων ἐπὶ ἀνδρῶν, ἓνα αὐτῶν Ἴνταφέρνεα κατέλαβε, ὑβρίσαντα τάδε, ἀποθανεῖν αὐτίκα μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. ἤθελε ἐς τὰ βασιλῆα ἐσελθὼν χρηματίζασθαι τῷ βασιλεῖ· καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος οὕτω εἶχε τοῖσι ἐπαναστάσι τῷ μάγῳ, ἔσοδον εἶναι παρὰ βασιλῆα ἄνευ ἀγγέλου, ἣν μὴ γυναικὶ τυγχάνη μισγόμενος ὁ βασιλεύς. οὐκ ᾧν δὴ Ἴνταφέρνης ἐδικαίειν οὐδένα οἱ ἔσαγγεῖλαι, ἀλλ' ὅτι ἦν τῶν ἐπὶ τὰ, ἐσιέναι ἤθελε. ὁ δὲ πλουρὸς καὶ ὁ ἀγγελιηφόρος οὐ περιώρεον, φάμενοι τὸν βασιλῆα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ δὲ Ἴνταφέρνης, δοκέων σφέας ψεύδεα λέγειν, ποιεῖ τοιαῦτα· σπασάμενος τὸν ἀκινάκεια ἀποτάμνει αὐτῶν τὰ τε ὅτα καὶ τὰς ῥίνας,

ἐπεὰν δὲ διάκορος — τὸ ὕδωρ] i. e. „si satis aquarum imbiberit terra, s. satis irrigata, satiata fuerit.“ Vocem διάκορος ex h. l. citat Thomas Mag. s. v. p. 216. Ad locutionem πίνειν τὸ ὕδωρ conf. Anacreon XIX, 1 ibiq. Fischer. Herod. IV, 198. Ad significationem verbi πρησόμενος (*exigens* multum pecuniae) cf. II, 126. V, 84.

πάρεξ τοῦ φόρου] Inter Persarum regum redditus praeter ordinaria tributa recenset haec Heeren. I, 1. pag. 482 bene adiiciens, antiqua aeque ac recentiori aetate reges Persarum iis, quae ad soli fertilitatem augendam instituta erant, usos esse ad vectigalia imponenda redditusque suos hinc augendos. Tu vid. etiam nott. ad III, 97.

CAP. CXVIII.

κατέλαβε] Conf. nott. ad III, 42. De *Intapherne* vid. Excurs. ad III, 70. In seqq. verbum *χρηματίζεσθαι*, quo Herodotus utitur, valet *agere, transigere* de aliqua re. Citat Thomas Mag. p. 119, ubi vid. interpret. Tu

vid. VII, 163 et quae attuli ad Ctesiae fragmm. pag. 173.

καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος οὕτω εἶχε κ. τ. λ.] Vid. supra III, 84. Ad usum verbi *μίσγεσθαι* cf. II, 46. 64. 89 et nott. ad I, 5. In seqq. ad vocem *πλουρὸς* cf. III, 72. 77. 156 et ad ὁ ἀγγελιηφόρος nott. ad I, 114. *περιώρεον* haud mutavi, licet duo codd. *περιώρων*; cf. Bredov. p. 313.

σπασάμενος τὸν ἀκινάκεια] Sic vocabatur Persarum gladius, ipso mōte Herodoto VII, 54. Conf. III, 29. 77. 79. 128. VIII, 120. IV, 63 ibique nott. Brevem fuisse ensē, tum veterum quaedam testimonia docent, tum Persepolitana monumenta, in quibus viri acinace armati ad femur repraesentantur. Pluribus monuit Mongez. *Mémoire de l'Institut*. IV. pag. 60 seqq. — Ad usum verbi medii *σπασάμενος* conf. III, 29 ibique nott. De forma accusativi *ἀκινάκεια* (ab *ἀκινάκης*), quae rexit IV, 70. IX, 107, licet VII, 54 omnes in forma *ἀκινάκη* convenient, conf. Bredov. p. 224.

ρας περὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου περὶ τοὺς ἀνέχνας
 ᾔδῃ, καὶ ἀπῆκε. Οἱ δὲ τῷ βασιλεῖ δεικνύουσι ἔω- 119
 ν τὴν αἰτίην εἶπον, δι' ἣν πεπονθότες εἴσαν. Δα-
 ᾠρωδῆσας, μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἔξ πεποιηκότες ἔωσι
 μεταπεμπόμενος ἓνα ἕκαστον ἀπεπειράτο γνώμης, εἰ
 νοὶ εἰσι τῷ πεποιημένῳ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξέμαθε, ὥς οὐ σὺν
 εἴη ταῦτα πεποιηκῶς, ἔλαβε αὐτόν τε τὸν Ἰνταφέρ-
 τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τοὺς οἰκῆτους πάντας, ἐλπίδας
 ἔχων, μετὰ τῶν συγγενέων μιν ἐπιβουλεύειν οἱ ἐκανά-

περὶ τὸν χαλινὸν — ἔδῃσε]

h. l. sic reddidit: „*aurēs praecisas* sc.) *circa frenum as cervicibus eorum circum- ita homines dimisit.*“ Equi- intelligo, ut Intaphernes iares (praecisas et) circa ui (quo scil. vectus acces- exas deinde circa cervices illorum alligaverit atque m sic (i. e. auribus ac na- iei alligatis) dimiserit. Nec gius hunc locum accepisse iippe quem sic reddidit: inen Säbel und hieb ihnen l Ohren ab und hängte sie ügel seines Pferdes und ihnen um den Hals und er sie laufen.“ Nam In- pro eo Persarum more pa- quo vid. Brisson. de reg. ncip. III, 2. 3, insidens adio armatus ad regias ac- sisse putandus est. Te- ionumenta, quae modo epolitana. — Ad ἀνείρας 87: ἐξείρας, et Aristot- arn. 914: τοὺς στεφάνους

134. 135. V, 85. VIII, 67. I, 47, ne plura. Nam verbum medium περι- σθαι indeque composita deponen- tium vim adsciscunt significatu ten- tandi, explorandi, addito genitivo, de quo monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 530, h. Conferantur etiam Poppo: De verbis Graecis. mediis (in Seebode Archiv für Philolog. 1829. nr. 59) pag. 236. not. 96 et Mehlhorn. in Seebode et Iahn. Annal. philoll. et paedagogg. I, 1. pag. 40. not. 32. Ad verba: εἰ συνέπαινοί εἰσι τῷ πε- ποιημένῳ (i. e. num comprobassent s. consensissent in id, quod ab Intapherne factum erat), vid. V, 20 coll. VII, 15. Affert quoque Herodotea Voemel ad Demosthen. de Coron. §. 167 (συνκαταίνους γενέσθαι) in Pro- grammate Francofurt. 1842. edito pag. 7.

ὥς οὐ σὺν ἐκείνοις εἴη] In his praepositionem σὺν consensum s. au- xilium denotare, monuit Fischer. ad Weller. III, b. pag. 147. Conf. He- rod. III, 153.

ἐλπίδας πολλὰς ἔχων] i. e. valde existimans (s. timens) Ad quam no- tionem vocis ἐλπίς atque ἐλπίζειν faciunt, quae tradit Thomas Magist. pag. 299 seqq. coll. Stallbaum ad Plat. Phileb. pag. 91. Interpret. ad Thucyd. I, 1. Atque sic plane loquitur sed mutato sensu (magnam spem habens) Herod. III, 122. Ad verbum ἐπιβουλεύειν cf. I, 24. VIII, 132. Ad verba ἔδῃσε τὴν ἐπὶ θά- νάτῳ conf. nott. ad I, 109. Ad ver- ba seqq. φοιτέονσα ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως cf. III, 120 ibique nott.

CAP. CXIX.

ᾧ βασιλεῖ δεικνύουσι] Ex e Sanerosti libro reposui : pro vulgato δεικνύουσι, Herodoto ferri nequit; cf. 402 seq et nott. ad II, 86. didit δεικνύουσι, Dietsch. lectionem retinuit. αὐτο γνώμης] i. e. unius cu- lentiam explorabat, unum- labat. Sic III, 52. 128.

στασιν, συλλαβὼν δὲ σφεας ἔδησε τὴν ἐπὶ θανάτῳ. Ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφέρνεος, φοιτέουσα ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ βασιλέως, κλαίεσκε ἄν καὶ ὀδυρέσκετο· ποιεῦσα δὲ αἰεὶ τῶντὸ τοῦτο τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτεῖσθαι μιν. πέμψας δὲ ἄγγελον ἔλεγε τάδε· Ὡ γύναι, βασιλεὺς τοι Δαρεῖος διδοὶ ἓνα τῶν δεδεμένων οἰκητῶν ῥύσασθαι, τὸν βούλει ἐκ πάντων. Ἡ δὲ βουλευσαμένη ὑπεκρίνατο τάδε· Εἰ μὲν δὴ μοι διδοὶ βασιλεὺς ἑνὸς τὴν ψυχὴν, αἰρέομαι ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν. Πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα καὶ θαυμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε· Ὡ γύναι, εἰρωτᾷ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἄνδρα τε καὶ τὰ τέκνα ἐγκαταλιπούσα, τὸν ἀδελφεόν εἴλειν περιεῖναι τοι, ὃς καὶ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν παίδων καὶ ἔσσον κεχαρισμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι. Ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· Ὡ βασιλεῦ, ἀνὴρ μὲν μοι ἄν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλλα, εἰ

κλαίεσκε ἄν καὶ ὀδυρέσκετο] ἄν cum Schweigh. et Gaisf. c Florentino binisque Parisinis adicci, cum vulgo abesset. Vid. III, 51 ibiq. nott. III, 148. I, 196 ibiq. nott. Bredov. pag. 286 et G. Hermann Opusc. IV. pag. 23. Tuetur quoque voculam ἄν Matthiae in Miscell. philologg. Add. p. 84, a Cr. laudatus.

Ὡ γύναι] Conf. nott. ad I, 111 et add. Moebium ad Anacreont. pag. 27. 28, qui hanc compellationem honestam esse et virginis et uxoris admonet. In seqq. retinui ἀλλοτριώτατος, in quo superlativo omnes libri scripti consentiunt quemque bene etiam mihi tuitus esse videtur G. Hermann. Opusc. III. p. 168 seq. (coll. ad Viger. p. 718), Graecos superlativum pro comparativo posuisse docens, ubi duo simul indicare voluissent, et maius quid esse alio et omnino maximum: ut igitur hoc loco a muliere frater dicatur omnium, qui ad ipsum s. ad ipsius domum pertineant, maxime alienus ac vel magis profecto alienus ipsis filiis a se natis. Quae ratio cum displiceat Bredovio pag. 66 hanc totam orationis formam Atticis aptiorem esse iudicanti quam Nostri sermoni, recipi inde vult cum Bekkero ἀλλοτριώτατος, quod exhibent quoque Dindorf. et Dietsch.

Sanum videtur superlativum habuisse Wyttenbach. ad Plutarch. Mor. II. p. 689 seq. 945 a Cr. laudatus. — Mox pro ἧσσον scripsi ἔσσον cum Bredov. p. 144.

ἀνὴρ μὲν μοι ἄν ἄλλος γένοιτο] Cum Florent. exhibeat μὲν τοι (pro μὲν μοι), utrumque, auctore Schweigh., fortasse sic iungendum: μὲν τοι ἄν μοι. Sed praestat vulgata, quam recentt. edd. quoque retinuerunt. Vox δαίμων significatione vix differt a voce θεός, quam utramque vocem promiscue Noster adhibuit I, 80. 87. II, 43. Plura Gerhard in: Denkschrift. d. Akad. d. Wissenschaft. zu Berlin. ann. 1852. pag. 251 seqq. itemque Ukert in: Abhandll. d. k. süchs. Gesellsch. d. Wissenschaft. 1850. II. p. 137 seqq. 140 seq. — Ipsa sententia cum Sophocl. Antigon. 909 seqq. sic convenit, ut alter alterius vestigia legisse alteriusque verba expressisse videri queat. Etenim Antigonam haec dicentem facit poeta vs. 905 seqq. (860 seqq. ed. Boeckh.):

πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου πατήρ, εἰ
τοῦδ' ἡμπλακόν.
μητρός δ' ἐν Ἰδῶν καὶ πατρός
κεκενθότοι,
οὐκ ἔστ' ἀδελφός, ὅστις ἄν βλά-
στοι ποτέ.

ταῦτα ἀποβάλοιμι· πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς οὐκ ἔτι μεν ζώντων

Quae cum ex Herodoti imitatione fluxisse contenderent viri docti, aliter censuit Valckenar., quo auctore Sophoclea potius dedit Herodotus ad verbum propemodum expressa, assertique idem ex hoc fonte ductam similem Luciani sententiam in Toxar. cap. 61. Contra quem haud scio an recte iam Heyse Quaest. Herod. pag. 67 not.: „At aegre Herodotum e Sophocle hausisse tibi persuaseris, quae tanquam historicae personae dictum ille refert; quanquam Clemens Alexandr. Stromat. VI init. p. 625 D. furti istius Herodotum arguit.“ In eandem sententiam disputat ad h. l. Italus interpres. Herodoteam sententiam collaudat Plutarch. De fratern. amor. pag. 481 E. Sophoclea assert et Clemens Alexandrinus l. l. et Aristoteles Rhett. III, 10, 9: ut mirum sane videri queat, cur Sophoclis versus, qui in omnibus codicibus inventiuntur, nostra aetate a viris doctis in fraudis suspicionem ita adducti fuerint, ut illos ipsos ad Herodoti verba confictos ac postmodo Sophocli intrusos crederemus; vid. C. Schoenborn: Ueber d. Aechtheit der VV. 895—906 in Sophocl. Antigon. Vratislav. 1827. Adde Schoell: Sophocles. Sein Leben und Wirken (Frankfurt 1842) p. 119 seqq. A. Jakob in introductione ed. Antigon., quae prodiit Berolin. 1849. Scherm: Ueber Sophocles Antigon. Vs. 904 ff. Bruchsal. 1851. Schneidewin in ed. quarta Antig. p. 113. A quibus viris doctis ita dissentio, ut hos versus ad ipsam sententiam necessarios planeque aptos ad totam fabulae conformationem ipsiusque Antigoniae orationem indeque maxime integros iudicem; tu vid., alios ut taceam, Wex Prolegg. ad Sophocl. Antig. p. 71. Capellmann in: Rhein. Westph. Mus. (1843) II, 1. p. 60 seqq. Witzschel in Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. XLIX, 3. pag. 250 seqq. et in editione Antigoniae Sophocl. pag. 25. Boeckh in edit. Antigon. Sophocl. p. 260 seqq. Bothe ad Sophocl. Antig. l. l. Bon. Laza-

rewicz De vers. spuriiis ap. Sophocl. p. 34. Sani igitur si sunt hi versus et a Sophocle ipso profecti, quaeritur, num ex Herodoteae sententiae imitatione fluxerint, quae ipsa haud paucorum virorum doctorum est opinio (conf. F. Schultz. De vit. Sophocl. pag. 140. Wex l. l. pag. 73. H. B. von Hoff: De mytho Helen. Euripid. p. 38—49. Fr. Ritter in: Wien. Jahrb. CVIII. pag. 207 et Didymi Opuscul. p. 61), an Herodotea e Sophoclis imitatione ducta sint: quorum alterutrum si ponas, necesse est statuas, vel Herodotum, qui aliquot annis ante Antigoni in scenam deductam Thurius cesserat, ibi Sophocleae fabulae cognitionem accepisse, vel Sophoclem Herodoteum opus aut certe partem eius cognovisse atque ante oculos habuisse, cum versus illos scriberet: quorum neutrum affirmaveris, quamquam et sententias et locutiones utriusque scriptori similes reperiri iam ad I, 2 adnotavimus, quas ipsas ad eam familiaritatem, quam inter poëtam et historiae patrem intercessisse contendunt, quodammodo valere posse credas. Quae cum ita sint, neque Sophoclem Herodotea neque Herodotum Sophoclea imitando expressisse dixerim: ipsa sententia talis est, quae inter Graecos propagata adeoque valde communis et in Sophistarum scholis adeo tractata utrique, et poëtae et rerum scriptori, innotescere et ab utroque adhiberi potuerit; neque sane tum mirabimur, ab Herodoto huiusmodi sententiarum studioso insignem hanc sententiam Graecam Persidi mulieri tribui, ut qui aliis quoque locis (I, 118. 119. 124. III, 62. 65. 75. 89 etc.) Persas Graeca loquentes et agentes exhibuerit. Tu conf. quae dixi in: Heidelberg. Jahrb. anni 1851. pag. 950 seqq. et add. Hoffmeister: Sittlich-religiöse Lebensansicht d. Herodot. p. 80. C. Duden: De Sophoclis Antigon. (Marnburg. 1854.) pag. 26—28. et quod ad Sophoclem attinet, vid. potissimum Luebker: Sophocl. Theolog. u.

ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ γένοιτο. ταύτῃ τῇ γνώμῃ
χρῶμένη ἐλέξα ταῦτα. Εὐ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ
γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε τοῦτόν τε τὸν παραιτέετο καὶ τῶν παίδων
τὸν πρεσβύτατον, ἥσθεις αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάν-
τας. τῶν μὲν δὴ ἑπτὰ εἰς ἀντίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλπει.

120 Κατὰ δέ κου μάλιστα τὴν Καμβύσειω νοῦσον ἐγένετο τάδε.
ὑπὸ Κύρου κατασταθεὶς ἦν Σαρδίων ὑπαρχος Ὀροίτης, ἀνὴρ
Πέρσης. οὗτος ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ὀσίου· οὔτε γὰρ τι
παθὼν οὔτε ἀκούσας μάταιον ἔπος πρὸς Πολυκράτεος τοῦ Σα-
μίου, οὔτε ἰδὼν πρότερον, ἐπεθύμει λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι,
ὥς μὲν οἱ πλεῖνες λέγουσι, διὰ τοιγύνη τινα αἰτίην. ἐπὶ τῶν²³⁸
βασιλέος θυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροίτην καὶ ἄλλον Πέρσην,

Ethik. II. pag. 42 seq. Tractavit quo-
que hanc totam quaestionem, quae
cum altera quaestione de ipsa Hero-
doti vita et de recitationibus, quae
ab Herodoto habitae dicuntur, arcte
coniuncta est, Car. Fr. Hermannus
in Excursu ad h. l., ubi vid.

τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας]
„De hoc duro more cf. Lindenbrog.
et Vales. ad Ammian. Marcellin.
XXIII, 6. 81. T. II. p. 61 seq. ed.
Wagn. et Erf.“ Cr. In antece-
dentibus retinui ἐλέξα, auctoritate
Mediceae, Florentinae, aliorum codd.
Vulgo ἐλέξε, quod praefert H. B. von
Hoff l. l. pag. 38.

CAP. CXX.

ἐγένετο] Aliquot libri ἐγίνετο.
Equidem cum Schweighaeus. (qui
reddidit: *acciderat*) et recentt. edd.
aoristum retinendum censui.

Σαρδίων ὑπαρχος] De *satrapa*,
opinor, intelligendum. Conf. III,
126. 128. Heeren. Ideen I, 1. pag.
492 et nott. ad III, 70.

Ὀροίτης] Unus liber Ὀρίτης. Apud
alios scriptores reperitur Ὀρόντης,
de qua scriptura consulatur Hem-
sterhus. ad Lucian. Contempl. 14.
T. III. pag. 396 Bip., qui scriptu-
ram diversam in diversis scriptori-
bus retinendam esse censet, prae-
sertim cum Polycratis historia non
prorsus simili modo ab omnibus vi-
deatur esse enarrata. Cf. etiam a
Voemel. allata ad Demosth. p. 804.

Vox Ὀροίτης in Plutarch. Artaxerz.
27 occurrit. Ad vocem ὀσιος in seqq.
Cr. consuli vult Dorville ad Charit-
ton. pag. 267 et Bekker. Anecd. d.
pag. 288.

οὔτε γὰρ τι παθὼν — μάταιον
ἔπος] i. e. neque facto ullo neque
verbo (conviciis) laesus a Polycrate.
Ad vocem μάταιος conf. VII, 15
coll. 13, ubi pro eo invenitur *σέ-
κης*. Add. II, 118. III, 10. 56. 65.
VII, 10. §. 7 ibique nott. Ad argu-
mentum conf. Diodor. (XXI) T. II.
p. 557 Wessel., unde Polycratem
sane quid commisisse discimus. Nam
Lydos, qui Orontis imperium satis
grave quo effugerent, Samum se re-
ceperant, humaniter quidem rece-
pisse, mox vero eos interfecisse eo-
rumque opibus potitus esse dicitur.

ἐπὶ τῶν βασιλέος θυρέων κατήμε-
νον] Haec pro more orientalium,
qui hodieque apud Turcas obtinet,
ubi regis aula dicitur *porta*. Cum
enim reges ipsi in aedibus intimis
habitarent, aulicorum multitudo an-
te ipsas aedium portas circa atria
vestibulae commorabatur. Hinc su-
pra III, 117 *στάντες κατὰ τὰς θύρας*
τοῦ βασιλέος et similia III, 119 et in-
fra III, 140, alia ut taceam, quae col-
legit Bornemann. ad Xenoph. Cyro-
paed. I, 3, 2 et Wytenbach. ad Pla-
tarch. Morall. I. p. 1028. Conf. etiam
Barn. Brissou. de reg. Persarr. prin-
cip. I. §. 211. Heeren. Ideen. I, 1.
p. 472. 473. Cr. confert Isocrat. Pa-
negyr. c. 11 et Museum Atticum

νομα εἶναι Μιτροβάτεια, νομοῦ ἄρχοντα τοῦ ἐν Δασκυ-
τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσεῖν. κρινομένων δὲ
ρετῆς εἰπεῖν τὸν Μιτροβάτεια τῷ Ὀροίτῃ προσφέροντα·
ἐν ἀνδρῶν λόγῳ, ὃς βασιλεῖ νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῶ
ιροσκειμένην οὐ προσεκτήσας, ὥδε δὴ τι εὐόσαν ἐνπε-
ρωθῆναι, τὴν τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὀκλίτησι
τὰς ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει; Οἱ μὲν δὴ μὴν

p. 107 et ad vocem *Μιτρο-
eliodor. Aethiopp. X. pag.
p. 40 ed. Cor. Intactum
Μιτροβάτεια*, ut I, 121 Ὀροί-
Τολυκράτεια, neque mutavi
, quod proximo antecedit,
τεια, quod recentt. edd. ex-
nt, cum in his nominibus
ae accusativi formam promi-
sostro adhibitam esse existi-
Conf. quae exhibuit Bredov.
-230. Sed pro vulg. *συμπε-*
seqq. dedi συμπεσεῖν, ut III,
vid. nott.

ασκυλίῳ] Conf. III, 126 et
i. *Dascylium* Bithyniae occi-
is, quae cum Mysia adiacente
m satrapiam coniuncta erat,
ait primaria ad Propontidem
regniue satrapae, quem h. l.
ἄρχοντα dici putem, sedes.
ιασχυλίτις σατραπεία vocatur
Thucyd. I, 129 coll. Xenoph.
I, IV, 1, 15, ubi Pharnabazi
ae sedes (τὰ βασίλεια) in hac
urbe fuisse dicitur, unde ipsa
dicebatur *Δασχυλίτις γῆ* (cf.
s. Halic. Antiq. Komm. I, 47),
lacus, ad quem urbs exstructa
Δασχυλίτις λίμνη teste Stra-
II, p. 575. 576. Quae omnia
ient ad eam satrapiam, quam
r supra III, 90 tertiam recen-
De ipsa urbe, quae nunc vo-
Diaskili, veterum locos omnes
t Forbiger Handb. d. alt. Geo-
II, p. 398. Add. Krueger: Hi-
philolog. Stud. p. 95. not. et
b: Staatshaushalt. d. Athen. II.
79 ed. sec. Ac denique conferri
e poterit Heeren. Ideen I, 1.
161. Ad τούτους in proximo
cf. III, 63. 85. κρίνεσθαι va-
ceplare inter se, verbis certare.
γὰρ ἐν ἀνδρῶν λόγῳ] Ad vo-

culam γὰρ conf. Hermann. ad Viger.
pag. 829. 840. Libri omnes ἀνδρῶν,
excepta una Aldina, quae offert ἀν-
δρός, probante Valcken., qui vere-
tur, ut eo sensu, quo viri praestan-
tes dicantur ἐν λόγῳ εἶναι, et qui
nullo sint numero, οὐτ' ἐν λόγῳ οὐτ'
ἐν ἀριθμῷ, dici possit plurali nu-
mero εἶναι ἐν ἀνδρῶν λόγῳ. Quare
verba σὺ γὰρ ἐν ἀνδρῶν λόγῳ idem
valere existimat atque σὺ γὰρ ἀνὴρ;
tunc vir fortis vel egregius censetur?
quemadmodum apud alios invenia-
tur ἐν ἀνδρὸς μέρεϊ s. μοίρᾳ εἶναι.
Equidem hoc minus a scriptorum li-
brorum auctoritate discedere volui,
quo magis apud senioris aetatis scrip-
tores, qui Herodotum imitati esse
videntur, pluralis numerus in simi-
libus invenitur locutionibus. Wes-
sel. citat Herod. VIII, 68. III, 125.
Procop. B. Pers. I, 7. II, 5 coll. B.
Vand. I, 7. — Apud Ctesiam Perss.
Exc. §. 4 singulari numero prolatum
invenio: ἐν ὁμήρου λόγῳ. [„Caete-
rum in oraculo illo Megarensibus
dato item usurpatum est: Ὑμεῖς —
οὐτ' ἐν λόγῳ οὐτ' ἐν ἀριθμῷ, quod
in proverbium abierat tangitque
Olympiodorus in Platon. Alcib. pr. I.
p. 8, ubi plura posui; tangere etiam
Plato videtur in Philebo Baumgar-
ten-Crusio VII. Vid. pag. 37 ed.
Stallbaum.“ Cr.] — De structura
loci, in quo post praegressum ὥδε
δὴ τι sequitur relativum pronomen
τῇν (ubi expectaveras particulam
ὥστε vel simile quid), monuit Schae-
fer. Appar. critic. in Demosthen. Vol.
II, pag. 531. Conf. Herod. IV, 28. 52.
ἐπαναστὰς ἔσχε] Conf. supra III,
39. Ad seqq. καὶ νῦν αὐτῆς conf.
ob pronominis usum III, 34 init. ibi-
que adscripta. — Ad verba οὐχ οὐ-
τώ — ὥς (non tam — quam) conf. III,

φασι τοῦτο ἀκούσαντα καὶ ἀλγήσαντα τῷ ὀνείδει ἐπιθυμῆσαι οὐκ οὕτω τὸν εἰπῶντα ταῦτα τίσασθαι, ὥς Πολυκράτεα πάντως 121 ἀπολέσαι, δι' ὃν τινα κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάσσονες λέγουσι, πέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα, ὅτεν δὴ χρήματος δεησόμενον· οὐ γὰρ ὧν δὴ τοῦτό γε λέγεται· καὶ τὸν Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι, παρεῖναι δὲ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήιον· καί κως, εἰτ' ἐκ προνοίης αὐτὸν καταλογέοντα τὰ Ὀροίτεω πρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίῃ τις τοιαύτη ἐπεγένετο·

47 et ad usum pronominis ὃν τινα in seqq. nott. ad IV, 8.

CAP. CXXI.

οὐ γὰρ ὧν δὴ] „Vid. I, 40 et Gregor. Corinth. pag. 300 ed. Schaef. ibique interpret. De οὐ γὰρ δὴ γε add. Doederlein. Actt. phil. Monacc. I. pag. 31.“ Cr. De particulis ὧν δὴ vid. Ephemer. Ienens. 1817. nr. 163. p. 351. Stegero hic locus explicandus videtur per sententiam suppressam, hunc fere in modum: οὐδὲ ὧν ἐγὼ ἔχω λέγειν, ut ipsa verba sic constitui debeant: οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε λέγεται· οὐδὲ ὧν ἐγὼ ἔχω λέγειν. Quibus certe vix opus. Satis enim expedita videtur sententia: neque enim id ulique (quod petiturus praeco erat) dicitur (ab iis, qui haec narrant). Ad locutionem ὅτεν δὴ cf. I, 86 ibique nott. οἱ δὲ ἐλάσσονες spectat ad id, quod cap. 120 legitur: ὥς μιν οἱ πλεονες λέγουσι. — Ad ἀνδρεῶν conf. nott. ad I, 34 et Creuzer. in Wien. Jahrb. LVII. p. 33.

παρεῖναι δὲ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήιον] Anacreontem apud Polycratem, qui plures omnino eius aetatis viros artibus ingeniique cultu insignes secum habuit, commoratum fuisse alia quoque evincunt testimonia, inprimis Strabon. XIV. pag. 438 s. 945 coll. Aelian. V. H. IX, 4. XII, 25. Pausan. I, 2. §. 3. Himer. Or. XXX. §. 4. 5. Add. Panofka: Samiorr. res pag. 30, et quod ad Anacreontem proximo attinet, Moebium in commentat. de Anacreontis vita et carminn. quae praefixa est editioni, quae Goth. et Erfordt prodiit anno 1826 (Vol. XIX.

bibl. class. curā Jacobs et Rost.) pag. VIII seqq., ubi aliorum quoque, de his qui disputarunt, laudantur scriptiones. Maximā enim apud tyrannum gratiā summaque adeo familiaritate floruit poëta, qui ingenium illius durum arte sua mitius reddidisse fertur. Quo mortuo Athenas Anacreontem accessivit Hipparchus, Pisistrati filius, apud quem non minori floruit poëta auctoritate summisque honoribus fuit ornatus (cf. Plat. Hipparch. p. 228 C.). Sed haec uno verbo indicasse sufficiat ad hunc locum, quem tum ad Anacreontis aetatem constituendam, tum ad Polycratis tempora definienda nonnihil valere nemo non videt. In cuius rebus cum nihil fere ad certum annum revocari queat, ut monuit Schultz. in Appar. critic. pag. 30, praeter necem ann. 523 a. Chr. n. s. Olymp. LXIV, 1 et auxilium Cambysi Aegyptum invadenti missum anno 525 a. Chr. n., quae hic ab Herodoto referantur, ea in annum 524 a. Chr. n. incidere consequens est. Ad Olymp. LXIV, 3 s. 522 a. Chr. n. haec retulerat Clinton. in Fast., ubi vid. Larcherus Polycratis necem ponit in ann. 523 a. Chr. n. s. Ol. LXIV, 2 (Tab. chronolog. pag. 630); Panofka (Samiorr. res pag. 41) in Olymp. LXIV, 1. Floruit Anacreon circa Olymp. LXII, 2 s. 531 a. Chr. n.; circa Olymp. LXIII, 4. s. 525 a. Chr. n. Athenas venisse perhibetur; cf. Clinton. Fast. Hellen. p. 13 ed. Krueger.

καταλογέοντα τὰ Ὀροίτεω πρήγματα] Scripsi καταλογέοντα cum viro docto in Annall. Ienens. 1828. nr. 185. pag. 45 et cum Bredov. p. 82, quem Dietsch. quoque sequitur,

γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ ὀλυκράτεα (τυχεῖν γὰρ ἐπεστραμμένον πρὸς τὸν τοίχον) τι μεταστραφῆναι, οὔτε ὑποκρίνασθαι. Αἰτίαι μὲν δὴ 122 διφάσαι λέγονται τοῦ θανάτου τοῦ Πολυκράτεος γενέ- πάρεστι δὲ πείθεσθαι, ὁκοτέρη τις βούλεται αὐτέων. ὦν Ὀροίτης, ἱζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρου οἰκημένη ἐπεμπε Μύρσον τὸν Γίγεω, ἄνδρα Λυδὸν, ἱμον ἀγγελὴν φέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκράτεος τὸν Πολυκράτης γὰρ ἐστὶ πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἰδμεν Ἑλλήνων,

lg. κατ'ηολογόντα, quam re- Dindorf. Conf. Herodot. I, i de accusativo addito quae- onui, et vid. infra III, 125, et VI, 75 ἐν ἀλογίᾳ ἔχειν ell. II, 141, ubi vid. nott. am structuram inde a verbis is nonnihil turbatam videri orsus legitimo modo proce- nonitu vix opus. Causa in eo iud post verba καὶ ὡς (quae fere modo posita leguntur 3. IV, 140. III, 150) non tur ea, quae expectaveras, verba αὐτὸν (i. e. Polycra- ταλογέοντα excipit infiniti- uem structura requirit, cum tur causalis sententia, illata ulam γὰρ, unde factum est, illo inchoata iustam clausu- n inveniret. Quare Herodoti ic proprie constituenda esse teger. ad h. l.: καὶ ὡς τὸν κτεα, εἴτ' ἐκ προνοίας κα- τὰ Ὁρ. πρήγματα — ἐπεγέ- ὄν οὖν δὴ Πολυκράτεα, τοῦ ε τοῦ Ὁρ. παρελθόντος δια- α, οὔτε τι μεταστραφῆναι γὰρ — τὸν τοίχον) οὔτε ὑπο- θαι. Itaque totius loci hunc asum patet: „atque Polycra- re consulto Oroetae res asper- t, sive casu quodam ita accide- n Oroetae praeco accessisset e fecisset, neque ullo modo se sse (cum forte ad murum es- versus) neque quidquam re- re.“ Ad verba ἐκ προνοίης 150 ibique nott.

CAP. CXXII.

Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάν-

δρου] *Magnesia*, quae ad Macandri fluvii ripam septentrionalem sita erat, quindecim miliaria ad meridiem et orientem ab Epheso, si penes Plinium (Hist. Nat. V, 29, 31) fides, distingui debet ab ea *Magnesia*, quae ad Sipylum montem sita, Smyrnam versus, et ipsa ad Lydium pertinebat. Eam nunc *Magnisam*, alteram Macandriam hodie *Inekbazar* dici affirmant. Conf. Strab. XIV, 1. p. 636 s. 943 C. aliorumque testimonia, quae citat Van der Chys Comment. geogr. ad Arrian. p. 20. Quibus adde, quae ex antiquis aeque ac recentioribus scriptoribus attulit Forbiger. Handb. d. alt. Geograph. II. p. 225 seq. Conf. etiam supra I, 161. De *Macandro* diximus ad I, 18. Ad οἰκημένη conf. nott. ad I, 27. III, 17.

Μύρσον] Idem nomen infra V, 122. Ac videntur apud Lydos usitata fuisse nomina et *Myrni* (s. *Myrsili*) et *Gygis*. Vid. Herod. I, 7, 8 ibiq. nott. Verba subsequencia Letronne in Journal d. Sav. 1817. pag. 98 reiecta et Larcheri et Schweighaeuseri interpretatione („*Myrsum* — *Samum* misit, nuncium ferentem, quo animum Polycratidis exploraret“) rectius, opinor, sic interpretanda esse censet: „misit in *Samum* ad Polycratem, cuius cogitata noverat.“ Namque τὸ οὖν idem valere quod διάνοιαν, consilium, mentem („les vues, les des- sins, les projets“), recte monet Letronne, quemadmodum paulo post: μαθὼν ὦν ταῦτά μιν διανοεῦμενον ὁ Ὀροίτης, quae Schweigh. recte sic vertit: „hoc eum animo agitare in- telligens Oroetes.“

ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη, παρέξ Μίνω τε τοῦ Κνωσσίου, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότερος τούτου ἤρξε τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπίνης λεγομένης γενεῆς Πολυκράτης ἐστὶ πρῶτος,

ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη] Cf. supra III, 39 ibique nott. et infra III, 139 De Polycrate, qui classe plurimum valuit insulasque plures Aegaei maris sibi subegit, testimonia exstant Thucydidis (I, 13) ac Strabonis (XIV. p. 945 B. s. 637 D.) dudum allata a Valcken. Quibus equidem hoc adicio, iam mature, antequam aliarum Graeciae gentium floreret res navalis, Samios et navibus et mercaturā maritimā insignes laudari; quam in rem conferantur, quae attulerunt Panofka: Samiior. res pag. 14 seq. et Klausen: Aeneas u. die Penaten I. pag. 240, qui hanc in rem vel Samiorum numeros profert, in quibus praeter Iunonis caput conspicitur navis. Nam mature illi navibus fabricandis operam dedisse adeoque navium genus quoddam ipsi invenisse praedicantur. Ad θαλασσοκρατίαν quod attinet, monet Valcken., Graecos, qui maris tonuerint mediterranei partem, superbo θαλασσοκρατοῦντων titulo insignes exhiberi, cum in aliquot tantum insulas Aegaei maris imperium exercuerint. Agitur autem, monente Wesselingio, hic non tam de populis gentibusve, quae opibus maritimis valuerint, quam de regibus tyrannisve. De iis, qui apud Graecos celebrantur θαλασσοκρατοῦντες, consulatur Heyne in Nov. Comm. Societ. Gott. T. I. p. 66—95. II. pag. 40—71. ubi ex Eusebio (ad ann. 530 a. Ch. n.) post Minoem septendecim gentium recensentur θαλασσοκραταί, inter quas Samii decimum tertium locum occupant („XIII. mare obtinuerunt Samii“). Tu add. Guil. Watson Goodwin: De potentiae vett. gent. maritimae epochis apud Eusebium (Gotting. 1855) pag. 60 seqq. coll. p. 4, ubi de ipsa voce θαλασσοκρατεῖν eiusque sensu exponit, et vid. Bunsen: Aegypt. Stelle etc. Buch V. p. 130 seq., qui hanc Samiorum θαλασσοκρατίαν annos per triginta

unum durasse (550—520 ante Chr. n.) ostendit. — Pro ἐπενοήθη, in quo conspirant omnes libri, Dindorf. in Comment. p. VIII reponi vult ἐπενοήθη, quod merito respuit Bredov. pag. 196. Cf. Herod. VI, 115.

παρέξ Μίνω τε τοῦ Κνωσσίου] Μίνω τε, quod non spernendum esse statuit Wessel. conferens Etymol. m. p. 588, 28, e duobus codd. recepi cum recentt. edd. probante Bredov. pag. 250, qui recte negare videtur, alteram genitivi formam Μίνωος, ut plerumque hic exhibent, Herodoto in usu fuisse. Cf. Herod. I, 171. 173. Κνωσσίον cum duplici σ scribendum esse idem monuit Bredov. p. 96. Cnossius dicitur Mīnos, quum Cnossus urbs antiqua esset regia Minois sedes, opibus aedumque splendore insignis indeque maxime celebrata per antiquitatem. Alibi vox cum una σ scripta reperitur; de qua scriptura monuerunt Moser. et Creuz. ad Cicer. de Legg. I, 5. pag. 39 de re quoque monentes. Tu add. inprimis Hoeck: Creta I. pag. 10. 403. II, 182. De ipso Mīnoe, maris imperium qui primus inter Graecos tenuisse fertur, vid. Thucyd. I, 4. Diodor. Sic. IV. 60. V, 54, alia, quae interpretes Thucydidis pag. 64. ed. Gervini attulerunt. Add. Hoeck. I. l. II. pag. 701 seqq.

καὶ εἰ δὴ τις κ. τ. λ.] Ante Minoem quidem nemo, quantum novimus, θαλασσοκρατῶν apud Graecos celebratur, sed inter Minoem et Polycratem plures recensentur ab Africano et Eusebio in Chronicis. Quapropter Cr. conferri vult Syncellum pag. 172 C. et Euseb. Chron. ex cod. Armen. ed. I. cap. 36. pag. 168 Gr. ed. Mediolan. pag. 51. Armen. ed. Venet.

τῆς δὲ ἀνθρωπίνης λεγομένης γενεῆς] ἀνθρωπίνῃ γενεῇ (qua alias vitae humanae significatur spatium; conf. II, 142 ibiq. nott.) h. l. tempus designat historicum, quod dicitur,

ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξειν. μαθὼν ὦν ταῦτά μιν διανοούμενον ὁ Ὀροίτης πέμψας ἀγγέλλειν ἔλεγε τὰδε· ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ὩΔΕ ΛΕΓΕΙ. Πυνθά νομαὶ ἐπιβουλεύειν σε πρήγμασι μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα. σὺ νῦν ὧδε ποιήσας ὀρθώσεις μὲν σεαυτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ. ἐμοὶ γὰρ βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβουλεύει θάνατον, καὶ μοι τοῦτο ἐξαγγέλλεται σαφηνέως. σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας αὐτὸν καὶ χρήματα, τὰ μὲν αὐτῶν αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ ἐμὲ ἔα ἔχειν. εἵνεκέν τε χρημάτων ἄρξεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων, πέμψον ὅστις τοι πιστότατος τυγχάνει ἐὼν, τῷ ἐγὼ ἀποδέξω. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πολυκράτης ἦσθη τε καὶ ἐβούλετο· καὶ κως, 123 ἡμίερετο γὰρ χρημάτων μεγάλως, ἀποπέμπει πρῶτα κατοφύμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου, ἄνδρα τῶν ἀστών, ὅς οἱ ἦν

quodque opponitur τῇ μυθικῇ, quae heroica Graecorum ac mythica (fabulosa) est aetas, in qua non certa constat et rerum et temporum ratio. Monuit J. Scaliger. Can. Isag. III. pag. 278. Conf. etiam Grote: History of Greece I. p. 313 seq. Caeterum vel hiece locus ostendere potest, quantū curā Noster ea, quae fabulis adscribenda esse putat, ab iis discernat, quae facta revera cum sint, ad ipsam rerum historiam pertinere existimat: ut igitur critica ratione antiquitatem Graecam perscrutatus esse videri queat. — Ad verba: ἐλπίδας πολλὰς ἔχων conf. III, 119; voce νήσων parvas Aegaei maris insulas potissimum intelligendas esse, monuimus ad V, 30, ubi vid. nott.

ὧδε λέγει] Conf. III, 40. Ad locutionem οὐκ εἶναι κατὰ τὰ φρονήματα conf. II, 10 et I, 121. Dicere enim vult Noster: neque vero te opibus satis esse instructum, quae tuis consiliis sint accommodatae sive pares.

σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας κ. τ. λ.] i. e. Tu igitur, ut et me ipsum ex hac terra educas et pecunias meas exportes. Ita recte Schweigh. in Lex. Herod. comparans III, 43. — Ad verba εἵνεκέν τε χρημάτων (quod attinet ad pecunias) Cr. consuli vult Wyttenbach. Animadverss. in Plutarch.

Moral. II. pag. 671 sep. Cf. supra III, 85 ibique nott.

CAP. CXXIII.

ἦσθη τε καὶ ἐβούλετο] Verbum ἐβούλετο hic praegnanti sensu dictum videtur: valdeque animo haec expetere s. concupiscere coepit. Ubi ratio quoque erit habenda imperfecti, quod consulto adhibetur, licet praecedat ἦσθη. Schweigh. reddit: conditionemque accepit. Sic V, 59 θυμῷ βονλομενοι, Valck. interprete, est: cupide volentes, animose desiderantes, επιθυμητικῶς πρὸς ταῦτα διακείμενοι. — In verbis seqq. καὶ κως eodem modo ponitur, quo supra III, 121.

Μαιάνδριον Μαιανδρίου] Μαιανδρίον (pro Μαίανδρον) nunc recte repositum. Vid. Luciani I. mox I. Ipsum nomen a fluvio ductum esse, ut multa alia huiusmodi, monet Letronne Journal d. Sav. 1846. pag. 169. Monet autem h. l. Valcken., rarius sane apud Graecos patris nomen filio fuisse inditum, ut ex h. l. appareat. Persas hoc utique nunquam fecisse ait, et apud Demosthenem quoque quinque memorari filios patribus cognomines. De Mueandrio vid. Lucian. Nocyomant. §. 16. Contempl. §. 14 et ad utrumque locum Hemsterh. pag. 358. 390

γραμματιστής· ὃς χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων τὸν κόσμον τὸν ἐκ τοῦ ἀνδρεῶνος τοῦ Πολυκράτεος, ἔοντα ἀξιοθέτηον, ἀνέθηκε πάντα ἐς τὸ Ἡραῖον. Ὁ δὲ Ὅροίτης, μαθὼν τὸν κατὰσκοπον ἔοντα προσδόκιμον, ἐποίει τοιαύδε· λάρνακας ὅκτ' ἀπληρώσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχέος τοῦ περὶ ἀνὰ τὰ χεῖλεα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέβαλε, καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας εἶχε ἐτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος καὶ θεησάμενος 124 ἀπήγγειλε τῷ Πολυκράτει. Ὁ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων, πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐστέλλετο αὐτὸς ἀπιέναι, πρὸς δὲ καὶ ἰδούσης τῆς θυγατρὸς ὅψιν ἐνυπνίου τοιγῆδε· ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἡέρι μετέωρον ἔοντα λουῖσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ταύτην ἰδούσα τὴν ὅψιν παντοίῃ ἐγίνετο, μὴ ἀποδηῆσαι τὸν Πολυκράτα παρὰ 200

seq. T. III Bip. coll. Perizon. ad Aelian. V. II. XII, 53, et vid. ipsum Herodotum III, 142 seqq. Nam Maecandrius Polycrati interfecto successit in Sami imperio. Cuius res enarrantur a Panofka: Samiorr. res pag. 43 seq. Quod vero Lucian. in Contempl. §. 14 Polycratem scribit ab adstante familiari servo Maecandrio proditum esse, id unde habeat, equidem nescio. Apud Herodotum tale quid minime refertur. In Diodori Excerpt. Vales. p. 250 (Diodor. X, 38) traditur Polycrates Lydos quosdam, qui Oroetae imperium fugientes Samum appulerant cum multis pecuniis ibique supplices exstiterant, primum quidem humaniter excepisse, mox vero trucidasse eorumque opibus potitus esse.

ὃς χρόνῳ — ὕστερον τούτων] Ad locutionem conf. III, 36. — In proxime seqq. κόσμον de *suppellectili pretiosa* in Polycratis conclavi intelligere malim. De *Heracleo* dixi ad III, 60. προσδόκιμον εἶναι valet *expectari*, ut I, 78, ubi vid. nott.

καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας] i. e. *obligatus* (vinculis constrictas) *conspertasque arcas in parato habuit*. Sic II, 122 καταδέειν, *obligare, vinculis constringere*. Add. V, 72. Docent autem interpretes, priusquam claves essent inventae, arcas et fores, quas tuto clausas voluerint veteres, loris fuisse colligatas nodis constri-

ctis, quos nemo quisquam facile posset solvere. Vid. Homer. *Odys.* VIII, 447 ibique Eustath. pag. 319, 9. Plura dabit Boettiger in *Amalthea* I. p. 112. — Ad ipsam narrationem quod attinet, similem Hannibalis fraudem, notante Vulcken., retulit Corn. Nep. Vit. Hann. cap. 9. §. 3 („*amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento*“), ubi vid. interpret. T. II. p. 178. 179. ed. van Staver. et Bardil., itemque Egestanorum fraudem Thucydides VI, 46 coll. Diodor. XII, 83. Polyæn. VI, 21. De Pythio Syracusano tale quid refert Cicer. De offic. III, 14.

CAP. CXXIV.

ἐστέλλετο αὐτὸς ἀπιέναι] αὐτὸς; cum Gaisf. et Matth. recepi pro vulg. αὐτόσε, probante quoque Schweigh., qui vocabulo αὐτόσε nunquam alias Herodotum esse usum affirmat, cum pro αὐτόσε ille potius h. l. posnisset ἐκείσε. ἀπαγορεύειν h. l. valet *dissuadere*, ut VII, 149. IX, 60. Ad verbum ἐστέλλετο conf. III, 53 et ad verba λουῖσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς caput sequens. Formam contractam huius verbi a Nostro plerumque adhiberi monuit Bredov. p. 392.

παντοίῃ ἐγίνετο] ἐγίνετο e Florentino recepinus pro ἐγίνετο. Sensum locutionis ita indicavit Val-

ροίτεια, καὶ δὴ καὶ ἰόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πεντηκόντερον
 ἔλκετο. ὁ δὲ οἱ ἠπέλλησε, ἣν σὼς ἀκουοστήσῃ, πολλὸν
 ὄνον παρθενεύεσθαι. ἣ δὲ ἡρώσατο ἐπιτελέα ταῦτα γε-
 :· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ τοῦ
 ; ἔστερῆσθαι. Πολυκράτης δὲ, πάσης συμβουλῆς ἀλο- 125
 , ἔπλεε παρὰ τὸν Ὀροίτεια, ἅμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολ-

non omnes se formas vertebat, ob-
Polycratem, dumo ne abiret,
 , subaudiendum esse mo-
 additum illud quidem ab Ae-
 . A. XV, 21 Herodotum imi-
 II, 10, ubi: παντοίοις ἐγένον-
 θαι δεόμενοι x. t. l. Quo-
 enim vehementiori mentis
 ibito qui concitantur, terro-
 rertim seu metu, eos dici
 nos γενέσθαι idem observat.
 rod. IX, 108, alia ut omit-
 t Winckelmann. ad Platon.
 em. pag. 125. De infiniti-
 sequitur, structura monuit
 r Gr. Gr. §. 661 not. 1. Unde
 Atticorum locutio ἐν παντί
 u (maximo in timore esse),
 illustravit Wyttenb. ad Plut.
 . V. p. 127. Add. Sturz. Lex.
 . III. p. 467 Ast. ad Platon.
 pag. 600. — Ad verba ἐπὶ
 τηκόντερον conf. I, 163 ibiq.

ἠμῶν] i. e. male ominaba-
 rōis ominosis prosequatur.
 us liber, Florentinus, alii:
 το, quod probavit Grono-
 lldina, Sanctrofti liber, alii
 ζετα, quod idem in suo co-
 rerat Eustathius sic scribens
 I. p. 28, 27 sive 21, 48: τὸ
 Ἰσοδότῳ ἐπιφημίξεσθαι
 :ὄν ἐστι τῷ ἐπερωφημείν· ἄλ-
 ακή λέξις ἐστὶ, δηλοῦσα προ-
 τενα μαντείας δι' ἀναμνή-
 ροντίον, i. e. molientem ali-
 somnio monere ominis, Cr.
 sto, qui Hesychium citat,
 uem ἐπιφημίσμασι explica-
 νίσμασι, ubi Alberti T. I.
 90 laudat Thucyd. VII, 75
 ph. B. J. VII, 5. Schneiderus
 s. v., ubi h. l. laudat, red-
 inosa verba (sive in bonam
 , sive in malam) acclamare,
 alave proloqui vota indeque

vel assensum, vel reprobationem
 declarare. Neque aliter fere Dissen.
 ad Pindar. Olymp. VI, 56. pag. 67:
 „boni aut mali ominis verba alicui
 dicere, tum bona aut mala impre-
 cari.“ Tu vid. inprimis Lobeck. ad
 Phrynich. p. 596. In proxime seqq.
 ἠπέλλησε — παρθενεύεσθαι Naber
 in Mnemosyn. IV. pag. 23 Herodo-
 tum παρθενεύεσθαι scripsisse
 putat. Mihi id haud necessarium
 videtur, quamquam Nabero assen-
 sus est Mehler ibid. V. pag. 74, qui
 idem in verbis seqq. pro πλέω χρό-
 νον legi vult πάντα χρόνον. Ne-
 que hoc mihi opus videtur. Ad ἐπι-
 τελέα γενέσθαι conf. I, 116. III, 10.
 βούλεσθαι — ἢ — ἔστερῆσθαι]
 Ad structuram verbi βούλεσθαι (ubi
 subaudiunt μάλλον) sequente ἢ
 conf. locum Xenophontis in Cyro-
 paed. I, 4. §. 3 et quae alia affert
 Lambert. Bos. de ellipsis. L. Gr. pag.
 767. — Ad rem denique confers
 Philonem, qui narrat (ap. Euseb.
 Praepar. Ev. VIII, 13 s. Philon.
 Opp. II. pag. 639 ed. Mang.), som-
 nium, quod Polycratidis filiae per
 quietem fuisset obiectum, id ipsum
 tyrannum vidisse et recitasse, cum
 in crucem tolleretur.

CAP. CXXV.

ἀλογήσας] Conf. nott. ad III, 121.
 De Democede vid. infra III, 120. De
 innectura particularum in verbis ἄλ-
 λους τε — ἐν δὲ δὴ καὶ monuit
 Werfer. in Actt. phil. Monacc. I, 2.
 pag. 244. Tu conf. nott. ad III, 38.
 Ad verba Κροτωνιήτην, ἄνδρα ἡ-
 τρὸν τε ἰόντα Wesseling. comparat
 Homer. Ill. XI, 514 et Herod. III,
 122 Μύρσον — ἄνδρα Λυδόν. Equi-
 dem interpunctioem mutandam
 censui, ita ut comma poneretur post
 ἄνδρα, ut V, 43. 71. Mox ob plu-

λοὺς τῶν ἐταίρων, ἐν δὲ δὴ καὶ Δημοκῆδεα τὸν Καλλιφῶντος, Κροτωνιήτην ἄνδρα, ἰητρὸν τε ἔόντα καὶ τὴν τέχνην ἀσκέοντα ἄριστα τῶν κατ' ἑωυτόν. Ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης διεφθάρη κακῶς, οὔτε ἑωυτοῦ ἀξίως οὔτε τῶν ἑωυτοῦ φρονημάτων· ὅτι γὰρ μὴ οἱ Συρηκοσίων γενόμενοι τύραννοι, οὐδὲ εἰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράννων ἀξίός ἐστι Πολυκράτει μεγαλοπρεπείην συμβληθῆναι. ἀποκτείνας δὲ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγγίσιος Ὀροίτης ἀνεσταύρωσε. τῶν δὲ οἱ ἐπομέ-

rium librorum consensum retinui ἀσκέοντα (pro ἐπασκέοντα). Wessel. laudat IX, 32 (VI, 92 invenitur ἐπασκεῖν). Euripid. Suppl. 872. Aeschyl. Prometh. 1064. — Ad ὅτι μὴ vid. nott. ad I, 18.

οἱ Συρηκοσίων γενόμενοι τύραννοι] In scriptura vocis Συρηκοσίων libri differunt. Tu vid. Hess. ad Plutarch. Timoleon. pag. 1 seqq. Vocem τύραννοι plerique hic omittunt libri, forsitan ob statim subsequens τράνων. Equidem non deleverim. Per Syracusanorum tyrannos, monente Valcken., Herodotus nullos alios designare potuit, nisi Gelonem et Hieronem, qui paulo ante obierit, quam Herodotus historiam suam conderet. Utrumque principem commemorat et cum Pisistrato contendit Plutarch. De S. N. V. pag. 351 F., ad quem locum de Gelonis et Hieronis in tyrannide modestia Wyttenbach. p. 37 citat Plutarch. Apophthegm. p. 175 A. B. Aelian. V. H. VI, 11. De Gelone moderatissimo et clementissimo insigne Diodori exstat testimonium XI, 26, ubi εὐεργέτης καὶ σωτὴρ καὶ βασιλεὺς prae-dicatur. De Hierone, poetarum cultore ac fautore, praeter Aelian. V. H. IV, 15 plura Pindarus, ad cuius Olymp. primam Boeckh. tum in introductione, tum ad vs. 13 pluribus disputavit. Floruit rex inde ab anno Olymp. LXXV, 33 s. 478 ante Chr. n. (quo ipso anno Gelo obiit) mortuusque est Olymp. LXXVIII, 2 sive 467 ante Chr. n. Atque Herodotus anno 444 a. Chr. n. Thuriōs in Italiam cecidisse fertur, ubi usque ad annum 408 a. Chr. n. eum vixisse quod ponunt complures viri docti, probari id haudquaquam posse locis

Herodoteis I, 130 et III, 15, in annotatione ad hos ipsos locos ostendimus: quamquam longius certe spatium multorum annorum ibi vixisse certum est, sive cum Schoellio (in Schneidewini Philolog. IX. p. 190 seq.) ponas mortis tempus anno 425 a. Chr. n. sive aliquot certe annos vitae addas. De poetis, qui tyrannorum Graecorum in aula floruerint, consul. Wachsmuth. De Pind. reip. const. praec. II. p. 17 et Hellen. Alterthumsk. II, 2. pag. 280.

μεγαλοπρεπείην] Sic omnes libri, quibus invitis nihil mutare audeam. Schweigh. in Lex. Herod. s. v. aut μεγαλοπρέπειαν aut μεγαλοπρεπήην scribi vult. Supra I, 130 μεγαλοπρεπήη sine ulla lectionis varietate. Tu vid. Bredov. pag. 127. 186. Ad significationem vocis faciunt Aristotelis verba Rhet. I, 8. p. 33 Sylb.: μεγαλοπρέπεια δὲ ἀρετὴ ἐν δαπανημασι μεγέθους ποιητικῇ, μικροφυχία δὲ καὶ μικροπρέπεια τάναντία. Quae una cum aliis attulit Creuzer, ad Plotin. de pulcrit. pag. 239. Ut igitur μικροπρέπεια illiberalitas, ita μεγαλοπρέπεια liberalitas ea est, quae in magnificis factis dictisque eclucet magnisque in cogitationibus; quibus nemo Polycratem antecessit, teste Herodoto, cuius iudicium verissimum esse pronuntiat Panofka: Samiōrr. res pag. 43, si scil. virtutes viri animusque et fortissimus et prudentissimus, aliquando quidem etiam minus iustus, sed constans in propositis consiliisque contendantur.

οὐκ ἀξίως ἀπηγγίσιος] Locutionem imitatus est Pausan. III, 11. §. 1, ubi vid. Siebelis. Auctor est Strabo XIV, 1. pag. 638 a. 945 C.

οι μὲν ἦσαν Σάμιοι, ἀπῆκε, κελύων σφέας ἐωυτῶ χά-
δέναι, ἐόντας ἐλευθέρους· ὅσοι δὲ ἦσαν ξεινοί τε καὶ
τῶν ἐπομένων, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ποιούμενος εἶχε.
φάτης δὲ ἀνακρεμάμενος ἐπετέλεε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς
ρός· ἐλοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὅπως ὅοι, ἐχρίετο δὲ
οὐ ἡλίου, ἀνιείς αὐτὸς ἐκ τοῦ σώματος ἰκμάδα. Πολυ-
κρᾶτος μὲν δὴ αἱ πολλαὶ εὐτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ
δὲ ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς προεμαντεύσατο.

Χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυκράτεος 126
μετῆλθον. μετὰ γὰρ τὸν Καμβύσεω θάνατον καὶ τῶν
τὴν βασιλῆτην μένων ἐν τῇσι Σάρδισι Ὀροίτης ὠφέλει
ἰδὲν Πέρσας, ὑπὸ Μήδων ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν·

item dolo captum a Persarum
suspensum esse. At cruci
esse (ἀσασκολοπισθῆναι)
idem et Lucianus Contempl.
c. 295. T. I. ed. Iacobitz. et
Cysostom. Or. XVII. p. 251.
Ipsam supplicium, quod
tus relatu dignum negat, in-
nisse crudelitatis, vix dubio
Excoriationem fuisse suspi-
Vessel. cum Casaubono Exer-
Annal. Baron. XVI. p. 615,
idem in Polycratem sint ab-
ippe cum Persae cruci suffi-
capita amputasse aut cutem
suo videantur. Quod in Ba-
factum esse Ctesias Exc.
j. 59 enarrat. Alia dabit Bris-
reg. Pers. princip. II, 215.
e tempore, quo Polycrates
liximus ad III, 121.
μὲν ἦσαν Σάμιοι] ἦσαν (pro
t h. l. et paulo post rescripti,
us sic iubentibus. Verba ἐόν-
vθέρους redde: quod sint li-
cte enim cohaerent cum pro-
tecedentibus χάριν εἰδέναι.
ba ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ vid.
ad III, 120.
τέλεε] „Conf. supra III,
τελέα et I, 43: ἐξέπλησε τοῦ
τὴν φήμην. Cf. VI, 140 et
Valcken. scholia in N. T. (A.
1 vs. 15, pag. 321) ibique
τελέσθαι, τέλος s. πέρας
ἐξελθεῖν, ἐξηκεῖν, ἐκπεραι-
et πληρωθῆναι.“ Creuzer.
Herodot. II, 63. III, 69. 138.
DDOT. II.

Ad verba ὅπως ὅοι conf. ob usum
vocis ὅπως nott. ad I, 11.

τῇ — προεμαντεύσατο] Ad stru-
cturam ἐς τοῦτο — τῇ conf. III, 64
ibique n. tt. Ad argumentum, quod
attigit Lehrs (Populäre Aufsätze aus
d. Alterth. p. 45), conf. III, 40 seqq.
et add. Diodori Excerptt. X, 36.

CAP. CXXVI.

τίσιες μετῆλθον] i. e. Polycratem
vindicta (furiae ultrices) assecuta est.
Redit locutio in clausula ipsa huius
narrationis cap. 128 fin. eandemque
imitatus videtur Aelianus Var. Hist.
VI, 10. N. A. XV, 23, ubi Iacobs.
huius loci haud fuit immemor. In-
de apud Antiphontem Or. I, §. 10
(p. 609 ed. Reisk.) — μετέφρο-
μαὶ τὸν φονέα τοῦ πατρός. Et conf.
quoque oraculum in Herodot. VI,
86, §. 3 vers. 5.

ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν] Conf.
III, 65 init. Respiciat enim tem-
pus, quo Smerdis magus imperium
tenuit. — Paulo ante pro καὶ τῶν
μάγων τὴν βασιλῆτην Valcken. sus-
spicatus erat κατὰ τῶν μ. τὴν βασιλ.,
ut sensus loci is exsistat: eo tempore,
quo magi regnum occuparant. Conf.
III, 61. 67. De usu praepositionis
κατὰ in designando tempore dixi ad
I, 67. De confusione haud infre-
quenti vocularum καὶ κατὰ cf.
modo I, 87. Scitam Valckenarii
emendationem nemo editorum rece-
pit. — ὠφέλει, quod omnes exhi-

ὁ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ταραχῇ κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεια τὸν ἐκ Δασκυλείου ὑπαρχον, ὃς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεια ἔχοντα, κατὰ δὲ τοῦ Μιτροβάτew τὸν παῖδα Κρανάσπην, ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους, ἅλλα τε ἐξέβρισε παντοία, καὶ τινὰ ἀγγραρήιον Δαρείου ἐλθόντα παρ' αὐτὸν, ὥς οὐ πρὸς ἡδονὴν οἱ ἦν

bent libri scripti, reliqui, a Bekkero et Dindorfio mutatum in ὠφέλεε (ut mox ἐπεθύμει), probante Bredovio pag. 372. Cautius mihi egisse videtur Dietsch., vulgatam et ipse retinens, cum in talibus utique Herodotum non unā tantum formā solutā usum esse credibile sit. — Ad tmesin Herodoto haud infrequentem in verbis κατὰ μὲν ἔκτεινε cf. I, 194. II, 39. 40 ibique nott.

ἐν ταύτῃ τῇ ταραχῇ] Conf. III, 150. Ex hoc loco Heeren. Ideen I, I, pag. 412 concludi vult, quantus omnino iste fuerit motus a Smerdi magisque excitatus; quippe ad omnem Asiam late patentem regnique partes amplissimi maxime remotas ille valuisse videtur. Quo enim tempore Smerdis regnum occuparat septemque illi principes coniurabant, omnium fere rerum perturbatio per regnum illud exorta esse videtur, in qua, ut fieri solet, singuli provinciarum praefecti se constituerint reges et pro suo quique egerint arbitrio. Itaque etiam nil mirum, in singulis regni terris Dario ad imperium evecto exstitisse rebelles principes, quos singulos deinceps a Dario victos recenset Bisutuna illa inscriptio (de qua cf. ad III, 30. 61 nott.) ipsaque monstrat imago rupi inculpta, novem huiusmodi principes exhibens manibus colloque vinctos ad Darium regem accedentes.

τὸν ἐκ Δασκυλείου ὑπαρχον] Conf. III, 120 ibiq. nott. Ad verba τὰ ἐς Πολυκράτεια ἔχοντα conf. III, 16. In verbis subseqq. cum Gaisf. et recc. edd. Florentini libri potissimum auctoritate scripsimus: κατὰ δὲ τοῦ Μιτροβάτew τὸν παῖδα Κρανάσπην, ubi vulgo κατὰ δὲ τὸν Μ. παῖδα Κρανάσπην, quam lectionem retinuit Matthiae, nisi quod Κρανάσπην edidit.

καὶ τινὰ ἀγγραρήιον] Tabellarium intelligit s. cursorem regum equitem; de quo tabellariorum instituto apud Persas primarius exstat Nostri locus VIII, 98 (ubi cf. nott.), quem una cum aliis hac de re excitavit Brisson. de reg. Pers. princ. I. §. 238. Quibus locis addere licet Lucilium, qui Satirarum sexto libro dixerat: „concursans veluti *angarius* clareque quiritans“ teste Nonio s. v. quiritare pag. 21. Ut enim regis mandata quam citissime ad provinciarum praefectos pervenirent, cursores erant per stationes dispositi, qui illa ad satrapas, eorumque responsa ad regem perferrent. Quod institutum, cuius simile quid adhuc exstare scribit Morierus, quo minus cum nostris cursibus publicis (*Posten* vulgo vocant) comparetur, id obstat, quod tantum ad res regias publicasve istud pertinuit nec ullo modo privatorum hominum rebus usuique inservit. In Mongolorum regnis a Dschingischani successoribus similia quaedam esse instituta, ex iis, quae de his retulit Marco Polo, satis fit manifestum. Monuit Heeren Ideen etc. I, I. p. 497 seq. Italus interpres ab hac voce Persica descendere vult Italarum voces *angheria*, *angheriare*, *angariare*, *angariatore*. Parum recte; multo enim propiora sunt Latina: *angor*, *angere*. De ipsa voce Graeca plura posteræ aetatis grammatici protulerunt, quorum loci exhibentur in Thesaur. I. Gr. I. pag. 229 edit. Paris. Radicem vocis investigavit P. Bötticher in Aricc. (Hal. 1851) pag. 10.

ὥς οὐ πρὸς ἡδονὴν οἱ ἦν] cum ei grata non essent, cum displicerent regis mandata. Ad locutionem vid. quae similia attulit Dorville ad Chariton. p. 538, cui add. Stallbaum ad Platon. Sympos. pag. 28 ed. tert.

γγελλόμενα, κτείνει μιν ὀπίσω κομιζόμενον, ἄνδρας οἰ-
 τας κατ' ὁδόν· ἀποκτείνας δέ μιν ἠφάνισε αὐτῷ ἔκπρ.
 ἰος δὲ ὥς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἐπεθύμει τὸν Ὀροίτεα τίσα- 127
 , πάντων τε τῶν ἀδικημάτων εἵνεκεν καὶ μάλιστα Μιτρο-
 ν καὶ τοῦ παιδός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν
 ἰδόκει πέμπειν, ἅτε οἱ οἰδεόντων ἐτι τῶν πρηγμάτων, καὶ
 τί ἔχων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν Ὀροίτεα μεγάλην τὴν ἰσχὺν
 ἰανόμενος ἔχειν, τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἐδορυφόρεον,
 δὲ νομὸν τὸν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικόν. Πρὸς

[ρας οἱ ὑπείσας] i. e. viros sub-
 i, in insidiis clam collocans, ut
 03, quo utroque loco ὑπείσας
 vult Cobet. Varr. Lectt. pag.
 mparans χάσις I, 88 sq. coll.
 4, ubi cf. nott. Sed recte cum
 v. p. 148. vulgatam retinue-
 ditores recentt. Cf. etiam III,
 se). — Pro κατ' οὐδὸν scri-
 s cum recentt. edd. et Bredov.
 100 seq. plerisque codd. sic iu-
 nae: κατ' ὁδόν. Ad locutionem
 ἐκπρ. conf. III, 45. 100.

CAP. CXXVII.

κὲν δὴ τῆς ἰθείης] Cf. supra
 31, ubi locutionem, quam nos
 interpretati e vestigio, conti-
 schweigh. in Lex. Herod. ma-
 addere palam, ex aperto, et hoc
 IX, 37. Quam quidem signi-
 nem ex primitiva illa, qua
 ecta, e vestigio, continuo, spon-
 ere, equidem credam. Schae-
 d Plutarch. Tom. IV. p. 361
 eubner. Lips. 1829) comparat
 ὁθείας (geradezu), quod apud
 rehim legitur. In ipsam locu-
 rationem inquisivit Lobeck
 gramm. Regiomont. 1835. De
 oge nominn. Jon. I. p. 113
 Similia quaedam exhibuit Bo-
 l Sophocl. Antig. 912. Paulo
 εἵνεκεν e Florentino cum re-
 edd. recepinus pro εἵνεκεν.
 of οἰδεόντων] Cf. III, 76 ibi-
 ott. Voculam οἱ translata
 'alek. post. ἰδόκει, quod meā
 sententiā haud necessarium.
 articipiorum structura, quum
 vos absolutos excipit alterum

participium in nominativo positum,
 cf. Herod. V, 34 et quae similia at-
 tuli ad Plutarchi Philopem. pag.
 40. Admonuit quoque huius structu-
 rae vir doctus in Ephemeridd. Ha-
 lens. 1828. nr. 64. pag. 516. — Quod
 ad ipsum argumentum attinet, ver-
 rissime h. l. ea dici, quae de regni
 rebus maxime turbulentis proferun-
 tur, quibus Darius ad regnum modo
 evectus impeditus est, quo minus
 continuo Oroetam puniret, patet ex
 iis, quae in Bisutuna inscriptione
 traduntur de variis seditionibus
 mox exortis, sed armorum vi oppres-
 sis a Dario; vid. nott. ad III, 97 et
 150.

τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἐδορυφό-
 ρεον] Opportune monet Heeren.
 Ideen I, l. p. 493, singulos regni sa-
 trapas pari modo, quo magnum
 Persarum regem, et ad eius ipsius
 exemplar, sibi aulae formam con-
 stituisse, indeque eos habuisse suos
 quemque comites et aulicos, femi-
 narum gregem et eunuchos ad has
 custodiendas, palatium una cum
 paradiso, in quo feras venarentur,
 quin ipsos satellites, quibus cincti
 in publicum prodirent, alia i. l. ge-
 nus. Attigit haec Brissson. de reg.
 Pers. princip. I, 175.

εἵχε δὲ νομὸν τὸν τε Φρύγιον κα-
 τ. λ.] Intelliguntur credo ipsae illae
 tres praefecturae, quas primo loco
 recensuit Noster supra III, 90. Ex
 eo ipso, quod plures praefecturae
 ad unum deferrentur satrapam, ut
 hoc ex loco subinde factum esse in-
 telligimus (conf. etiam Brissson. de
 reg. Pers. princip. I, 170), horum
 praefectorum potentiam nimis au-

ταῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο. συγκαλέσας Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους ἐλεγέ σφι τάδε· Ὡ Πέρσαι, τίς ἂν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποστὰς ἐπιτελέσειε σοφίῃ καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὀμίλῳ; ἔνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν. ὑμέων δὴ ὦν τίς ἂν μοι Ὀροίτεια ἢ ζῶντα ἀγάγοι ἢ ἀποκτείνειε; ὅς ὠφέλησε μὲν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μὲν δύο ἡμέων ἦϊστωσε, Μιτροβάτεια τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ, τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν καὶ πεμπομένους ὑπ' ἐμεῦ κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνάσχετον φαίνων. πρὶν τι ὦν μέζον ἐξεργάσασθαι μιν Πέρσας κακὸν, καταλαμπτέος ἐστὶ ἡμῖν θανάτω.

128 Δαρεῖος μὲν ταῦτα ἐπειρώτα· τῷ δὲ ἄνδρες τριήκοντα ὑπέστησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιεῖν ταῦτα. ἐρίζοντας δὲ Δαρεῖος κατελάμβανε, κελεύων πάλλεσθαι· παλλομένων δὲ

ctam ipsique Persarum regi perniciosum factam fuisse, bene colligit Heeren. I, 1. pag. 498 seq., quippe unde superborum praefectorum istorum, qui omnia pro suo quique arbitrio transigerent, plane ut reguli, haud raro tumultus exstiterint seditionesque, quibus summi Persarum regis potestati se penitus subtrahere studuerint. Cuius rei plura ex Persarum historia exempla attulit Heeren l. I.

τοὺς δοκιμωτάτους] Ita cum aliis Florentinus liber, ut paulo ante cap. 126 ἄνδρας — δοκιμους Noster dixerat; cf. etiam III, 135. 143. I, 152. 158 etc. Alii λογμωτάτους, probante Schweigh. post Wesseling., qui confert III, 65. IX, 15. 24. IV, 138.

ὑποστὰς ἐπιτελέσειε σοφίῃ] Citat haec Eustath. ad Iliad. II. p. 222, 22 s. 108, 19, ubi τελέσειεν. Ad vocem σοφίῃ confer III, 4. 85; ad locutionem βίῃ τε καὶ ὀμίλῳ Herod. IX, 59 et III, 14 ibique allata. Verba seqq. ἔνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν excitavit Stobaeus Tit. 48, 19 p. 326 s. 305 Vol. II ed. Gaisf. — In iis, quae mox sequuntur, ὑμέων δὴ ὦν τίς κ. τ. λ., particulam ἂν libriorum socordia excidiase vult Werferus in Actt. phil. Monacc. I, 2. p. 257, quamquam ipse nesciens, quo loco probabiliter par-

ticula sit inserenda. Qua ipsa h. l. opus non esse statuit G. Hermann. ad Viger. p. 944, quum ex antecedentibus verbis τίς ἂν μοι τοῦτο — ἐπιτελέσειε particula mente quidem repetenda sit et ad seqq. subaudienda. Hoc enim Graecis usitatum esse monet idem Hermannus, ut, ubi oratio ex duobus constet membris, quorum alterum cum altero vel alia ratione coniunctum sit vel eius repetitionem quandam contineat, in posteriore omittant ἂν. Nec aliter Matth. in Gr. Gr. p. 982. 983. Quae ratio cum ad nostrum locum vix valeat, qui valde differt ab aliis hae spectantibus (v. c. Xenophont. Memm. II, 1, 18), equidem cum recentt. edd. inserui voculam ἂν post τίς. — Ad formam ἔοργε in seq. cf. I, 127.

τοῦτο δὲ καὶ] καὶ e Florent. adscitum. Vulgo omittitur, neque voculam receperunt Matthiae et recentt. edd. Pro ἀνακαλέοντας Dindorf. exhibuit ἀνακαλεῦντας. Ad vocem καταλαμπτέος conf. supra III, 69 ἐπιλαμπτέος; ibique nott.

CAP. CXXVIII.

κατελάμβανε] i. e. cohibuit, inhibuit eorum contentionem. Cf. de hac verbi significatione I, 46 et VII, 9. §. 2 ibique nott.

παλλομένων δὲ λαγχάνει ἐκ πάν-

ἵνει ἐκ πάντων Βαγατος ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγατος
 τοιαύδε· βιβλία γραψάμενος πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν
 αὐτοῦ πρηγμάτων σφρηγιδά σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρειίου, μετὰ
 ἔχων ταῦτα ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτεω
 ἐν ἑλθὼν, τῶν βιβλίων ἐν ἑκαστον περιαιρεόμενος, ἐδί-
 ῳ γραμματιστῇ τῷ βασιλεῖ ἐπιλέγεσθαι· γραμματιστὰς
 οἱ πάντες ὕπαρχοι ἔχουσι. ἀποπειρεώμενος δὲ
 δορυφόρων ἐδίδου τὰ βιβλία ὁ Βαγατος, εἰ ἐνδεξαίματο
 τασιν ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρῶν δὲ σφας τὰ τε βιβλία σεβομέ-

Citat hunc locum Suidas in
 πάλος, ut observat Toup.
 Id. in Suid. III. p. 4 s. Tom.
 17. Quemadmodum Attici di-
 κηροῦν et κληροῦσθαι, ita
 πάλλειν et παλλέσθαι, ubi
 m dicitur de eo, qui *prae-
 fecti sortitioni sortes in aliorum
 i coniciit in galeam, sitellam* s.
 (qua de sortium concussione
 πάλλειν κληροῦς); medium
 verbum eorum est, qui ipsi
 tur s. *rem inter se sorti commit-
 tuunt* ex his *tangebat sors*, s. en-
 te nomen excidit, is *λαχεῖν* s.
πάλλω λαχεῖν dicebatur; conf.
 III. 83. IV, 94. 153 coll.
 I. S. c. Th. 55. Sophocl. Ele-
 I, alia plurima, quae excita-
 ek., cui haec adnotatio omni-
 etur. Tu adde de voce πάλος
 attulit Blomfield. in Glossar.
 schyli S. c. Th. I. I. — De
 eratica Βαγαίος vid. quae di-
 in Excurs. ad III, 70.
 περὶ πολλῶν ἔχοντα πραγμά-
 Ad locutionem conferas II,
 ἵνα γυνικὸν διὰ πάσης ἀγω-
 ροντα, ubi vide nott. coll. VII,
 [unc locum equidem sic reddi-
 cum Schweigh. in Lex. He-
 ibelli multi et in quibus de mul-
 is agebatur.“
 αἰρεόμενος] i. e. *detrahens si-
 solvens singulas literas* s. vin-
 ciuiusque epistolae. Cf. III, 41
 ott.
 ἔγεσθαι] Cf. nott. ad III, 41.
 ἔμ ἀποπειρεώμενος cf. III,
 q. nott.
 ματιστὰς δὲ βασιλεῖτος] Cf.
 I. Ideen I, I. p. 496 seq. Hoc

ad regiam auctoritatem tenendam
 ita institutum fuit: quippe a nuntiis
 regis mandata regis celeriter exe-
 quenda his scribis tradebantur, qui
 ea cum satrapis communicarent ci-
 toque peragerent; cum, qui dicto
 non audirent, pro rebellibus habe-
 rentur indeque statim interfice-
 rentur indictâ causâ atque hand
 raro vel ob solam suspicionem.
 Quod in Turcarum regno cum ho-
 dieque sic valeat, id ipsum satis
 comprobare videtur, ea, quae ad
 Oroetam pessumdandum a Dario
 fierent, non abhorreere ab ea princi-
 pum orientalium ratione, quae et
 olim valuit et immutata fere ad no-
 stram usque aetatem sic remansit.
 Wesseling. monuerat, hisce Bagaci
 artibus ad Oroetam pessumdandum
 convenire Macronis technas in Ael.
 Seiano apud Dionem Cassium, et
 Olympii s. Honorii Imp. in Stili-
 cone opprimendo apud Zosimum
 (hist. V. p. 344).

εἰ ἐνδεξαίματο ἀπόστασιν] Unus
 Sanerofii liber: εἰ οἱ ἐνδεξαίματο,
 non improbante Wesseling., qui ἐν-
 δεξαίματο repetit a verbo ἐνδεύνη-
 σθαι, conferens Diodor. XIII, 17 et
 Excerptt. T. II. p. 631. Epist. ad
 Timoth. IV, 14. Tum enim erit sen-
 sus: *an significaturi ei essent defectionem*.
 Malim equidem in lectione
 vulgata Mediceo, Florentino, aliis
 probata persistere et cum Porto ip-
 soque Schweigh. in Lex. Herod. s.
 v. repetere ἐνδεξαίματο a verbo ἐν-
 δέχεσθαι, eo fere sensu: *exploratu-
 rus sententiam satellitum, an admissuri
 s. recepturi sint defectionem ab Oroe-
 ta* s. *defectionis sermonem ipsis obla-*

ταῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο. συγκαλέσας Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι, τίς ἂν μοι τοῦτο ὑμέων ὑποστάς ἐπιτελέσειε σοφίῃ καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὀμίλῳ; ἐνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν. ὑμέων δὴ ὦν τίς ἂν μοι Ὀροίτεια ἢ ζῶντα ἀγάγοι ἢ ἀποκτείνειε; ὃς ἀφέλῃσι μὲν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μὲν δύο ἡμέων ἦϊστοσε, Μιτροβάτεά τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ, τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἀνακαλέοντας αὐτὸν καὶ πεμπομένους ὑπ' ἐμεῦ κτείνει, ὕβριν οὐκ ἀνάσχετον φαίνων. πρὶν τι ὦν μέζον ἐξεργάσασθαι μιν Πέρσας κακὸν, καταλαμπτέος ἐστὶ ἡμῖν θανάτῳ.

128 Δαρεῖος μὲν ταῦτα ἐπειρώτα· τῷ δὲ ἄνδρες τριήκοντα ὑπέστησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιέειν ταῦτα. ἐρρίζοντας δὲ Δαρεῖος κατελάμβανε, κελεύων πάλλεσθαι· παλλομένων δὲ

ctam ipsique Persarum regi perniciosum factam fuisse, bene colligit Heeren. I, 1. pag. 498 seq., quippe unde superbiorum praefectorum istorum, qui omnia pro suo quique arbitrio transigerent, plane ut reguli, haud raro tumultus exstiterint seditionesque, quibus summi Persarum regis potestati se penitus subtrahere studuerint. Cuius rei plura ex Persarum historia exempla attulit Heeren l. l.

τοὺς δοκιμωτάτους] Ita cum aliis Florentinus liber, ut paulo ante cap. 120 ἄνδρας — δοκιμους Noster dixerat; cf. etiam III, 135. 143. I, 152. 158 etc. Alii λογισμωτάτους, probante Schweigh. post Wesseling., qui confert III, 65. IX, 15. 24. IV, 138.

ὑποστάς ἐπιτελέσειε σοφίῃ] Citat haec Eustath. ad Iliad. II. p. 222, 22 s. 168, 19, ubi τελέσειεν. Ad vocem σοφίῃ confer III, 4. 85; ad locutionem βίῃ τε καὶ ὀμίλῳ Herod. IX, 59 et III, 14 ibique allata. Verba seqq. ἐνθα γὰρ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν excitavit Stobaeus Tit. 48, 19 p. 326 s. 305 Vol. II ed. Gaisf. — In iis, quae mox sequuntur, ὑμέων δὴ ὦν τίς κ. τ. λ., particulam ἂν libriorum socordia excidisse vult Werferus in Actt. phill. Monacc. I, 2. p. 257, quamquam ipse nesciens, quo loco probabiliter par-

ticula sit inserenda. Qua ipsa h. l. opus non esse statuit G. Hermann. ad Viger. p. 944, quum ex antecedentibus verbis τίς ἂν μοι τοῦτο — ἐπιτελέσειε particula mente quidem repetenda sit et ad seqq. subaudienda. Hoc enim Graecis usitatum esse monet idem Hermannus, ut, ubi oratio ex duobus constet membris, quorum alterum cum altero vel alia ratione coniunctum sit vel eius repetitionem quandam contineat, in posteriore omittant ἂν. Nec aliter Matth. in Gr. Gr. p. 982. 983. Quae ratio cum ad nostrum locum vix valeat, qui valde differt ab aliis huc spectantibus (v. c. Xenophont. Memm. II, 1, 18), equidem cum recentt. edd. inserui voculam ἂν post τίς. — Ad formam ἔοργε in seq. cf. I, 127.

τοῦτο δὲ καὶ] καὶ e Florent. adscitum. Vulgo omittitur, neque voculam receperunt Matthiae et recentt. edd. Pro ἀνακαλέοντας Dindorf. exhibuit ἀνακαλέοντας. Ad vocem καταλαμπτέος conf. supra III, 69 ἐπιλαμπτέος ibique nott.

CAP. CXXVIII.

κατελάμβανε] i. e. cohibuit, inhibuit eorum contentionem. Cf. de hac verbi significatione I, 46 et VII, 9. §. 2 ibique nott.

παλλομένων δὲ λαγχάνει ἐν πάν-

ἔχει ἐκ πάντων Βαγατος ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγατος
 τοιάδε· βιβλία γραψάμενος πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν
 πραγμάτων σφρηγιδὰ σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρείου, μετὰ
 ἔχων ταῦτα ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικόμενος δὲ καὶ Ὀροίτεω
 ἐλθὼν, τῶν βιβλίων ἐν ἑκαστον περιαιρεόμενος, ἐδί-
 φ' γραμματιστῇ τῷ βασιλεῖ ἐπιλέγεσθαι· γραμματιστὰς
 ὡς ἱππάρχους οἱ πάντες ὕπαρχοι ἔχουσι. ἀποπειρεώμενος δὲ
 δορυφόρων ἐδίδου τὰ βιβλία ὁ Βαγατος, εἰ ἐνδεξαίματο
 εἶεν ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρέων δὲ σφραγὶς τὰ τε βιβλία σεβομέ-

Citat hunc locum Suidas in
 πάλος, ut observat Toup.
 Id. in Suid. III. p. 4 s. Tom.
 17. Quomodo Attici di-
 κληροῦν et κληροῦσθαι, ita
 κάλλειν et κάλλεσθαι, ubi
 m dicitur de eo, qui praefe-
 usi sortitioni sortes in aliorum
 coniciit in galeam, sitellam s.
 (qua de sortium concussione
 κάλλειν κληροῦς); medium
 verbum eorum est, qui ipsi
 tur s. rem inter se sorti commit-
 uem ex his tangebatur sors, s. cu-
 te nomen excidit, is λαχεῖν s.
 , πάλῳ λαχεῖν dicebatur; conf.
 . III. 83. IV. 94. 153 coll.
 rl. S. c. Th. 55. Sophocl. Ele-
 11, alia plurima, quae excita-
 ek., cui haec adnotatio omni-
 etur. Tu adde de voce πάλος
 stulit Blomfield. in Glossar.
 schyli S. c. Th. I. l. — De
 versica Βαγατος vid. quae di-
 in Excurs. ad III, 70.

περὶ πολλῶν ἔχοντα πράγμα-
 Ad locutionem conferas II,
 ἵνα γυμνικὸν διὰ πάσης ἀγω-
 γοντα, ubi vide nott. coll. VII,
 hunc locum equidem sic reddi-
 cum Schweigh. in Lex. He-
 ibelli multi et in quibus de mul-
 is agebatur.

αἰρούμενος] i. e. detrahens si-
 solvens singulas litteras s. vin-
 cuiusque epistolae. Cf. III, 41
 ott.
 ἔγεσθαι] Cf. nott. ad III, 41.
 com ἀποπειρεώμενος cf. III,
 iq. nott.
 ματιστὰς δὲ βασιλεῖ] Cf.
 1. Ideen I, 1. p. 496 seq. Hoc

ad regiam auctoritatem tuendam
 ita institutum fuit: quippe a nuntiis
 regis mandata regis celeriter exse-
 quenda his scribis tradebantur, qui
 ea cum satrapis communicarent ci-
 toque peragerent; cum, qui dicto
 non audirent, pro rebellibus habe-
 rentur indeque statim interfice-
 rentur indicta causa atque haud
 raro vel ob solam suspicionem.
 Quod in Turcarum regno cum ho-
 dieque sic valeat, id ipsum satis
 comprobare videtur, ea, quae ad
 Oroetam pessumdandum a Dario
 fierent, non abhorrere ab ea princi-
 pum orientalium ratione, quae et
 olim valuit et immutata fere ad no-
 stram usque aetatem sic remansit.
 Wesseling. monuerat, hisce Bagaei
 artibus ad Oroetam pessumdandum
 convenire Macronis technas in Acl.
 Seiano apud Dionem Cassium, et
 Olympii s. Honorii Imp. in Stili-
 cone opprimendo apud Zosimum
 (hist. V. p. 344).

εἰ ἐνδεξαίματο ἀπόστασιν] Unus
 Sanerofti liber: εἰ ὁ ἐνδεξαίματο,
 non improhante Wesseling., qui ἐν-
 δεξαίματο repetit a verbo ἐνδεκνι-
 σθαι, conferens Diodor. XIII, 17 et
 Excerptt. T. II. p. 631. Epist. ad
 Timoth. IV, 14. Tum enim erit sen-
 sus: an significaturi ei essent defectio-
 nem. Malim equidem in lectione
 vulgata Mediceo, Florentino, aliis
 probata persistere et cum Porto ip-
 soque Schweigh. in Lex. Herod. s.
 v. repetere ἐνδεξαίματο a verbo ἐν-
 δέχεσθαι, eo fere sensu: exploratu-
 rus sententiam satellitum, an admissuri
 s. recepturi sint defectionem ab Oroe-
 ta s. defectionis sermonem ipsi obla-

νους μεγάλως καὶ τὰ λεγόμενα ἐκ τῶν βιβλίων ἐτι μετόνως, διδοὶ ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τάδε· Ὡ Πέρσαι, βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν μὴ δορυφορεῖν Ὀροῖτεα. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τούτων μετῆκάν οἱ τὰς αἰχμὰς. ἰδὼν δὲ τοῦτό σφας ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ θαρσύνσας τὸ τελευταῖον τῶν βιβλίων διδοὶ τῷ γραμματιστῇ, ἐν τῷ ἐγγράπτῳ· Βασιλεὺς Δαρεῖος Πέρσησι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροῖτεα. Οἱ δὲ δορυφόροι ὥς ἤκουσαν ταῦτα, σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκας κτείνουνσι παραντίκα μιν. Οὕτω δὴ Ὀροῖτεα τὸν Πέρσῃ Πολυκράτεος τοῦ Σαμίῳ τίσις μετῆλθον.

129 Ἀπικομένων δὲ καὶ ἀνακομισθέντων τῶν Ὀροῖτεω χρημάτων ἐς τὰ Σοῦσα συνήνεικε χρόνῳ οὐ πολλῷ ὅστερον βασιλέα Δαρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν ἀποθρῶσκοντα ἀπὸ ἵππου, στρα-

lum, ut sit ἐνδεξ. ἀπόστασιν idem, quod ἐνδ. τὸν περὶ ἀποστάσιος λόγον. Atque vel hac in interpretatione admitti poterit vocula οἱ, quae a Dindorf. et Dietsch. recepta est. Madvig in Schneidewin. Philolog. II. Beil. pag. 24 mavult ἐνδεξόατο, ut sit optativus futuri. Supra III, 38 δεξάατο. — δορυφόρους intelligit satellites, quos mille circum se habuisse Oroetam supra cap. 127 dixerat.

μὴ δορυφορεῖν] Ad usum particulae μὴ conf. supra III, 51. Verba sequentia μετῆκάν οἱ τὰς αἰχμὰς equidem sic intelligo: deposuerunt s. submiserunt hastas, tradiderunt ei lanceas, ut obedientiae, quam summi regis mandatis praestarent, esset signum. Honoris causa hoc factum esse vult Steger., plane ut apud nos milites, rege aut viro insigni praetereunte, honoris causa signa militaria submittere soleant. Tu conf. III, 143: μετεῖναι τὴν ἀρχὴν, depoenere imperium, et IV, 98: τὰ τόξα μετείντες, depositis, sepositis arcibus; IV, 3 αἰχμὰς μιν καὶ τόξα μετεῖναι, ut alia nunc transeam. — In seqq. pro τούτῳ cum recentt. edd. et Florentino binisque Pariss. et Sanctrofti libro recepi τοῦτο, quod pertinet ad πειθομένους.

τοὺς ἀκινάκας] Pro vulg. ἀκινάκας, quam formam accusativi iure

damnat Bredov. p. 224, e Florentino et Parisino uno dedi ἀκινάκας cum recentt. edd., quae eadem forma reponenda VII, 67. IX, 80. De ipso gladio cf. III, 64. 118 et de verbo σπασάμενοι nott. ad III, 29. — In seqq. ad verba τίσις μετῆλθον conf. III, 126 ibique nott.

CAP. CXXIX.

ἐν ἄγρῃ θηρῶν] Satis constat multisque confirmatur testimoniis, tum reliquos Persas venando valde fuisse deditos, tum vero praecipue reges, qui et exercitationis et voluptatis causa, vel ex sacro Zoroastris praecepto in paradisis omni ferarum genere repletis venari solebant. De qua re plura dabit Barnab. Brisson. de reg. Pers. princ. I, 165. 33. 167. Adde Heeren. Ideen I, 1. p. 474 seq. („Xenoph. Cyropaed. I, 2. 10. Cf. Ios. v. Hammer in Wiener Jahrb. der Liter. Vol. VIII. p. 378 seqq.“ Cr.) — Paulo ante ad verba χρόνῳ οὐ πολλῷ ὅστερον cf. III, 36. — ἰσχυροτέρως Noster dixit, qui aliquoties tali comparativorum forma adverbiali usus est, de qua conf. Matthiae Gr. Gr. I. §. 262. p. 688 seqq. ed. tert. Sic III, 143 εὐπεσιότερος; I, 122 θειοτέρως. Ac pertinet huc quoque πλέονως III, 34, ubi cf. nott. Alia dabit Fritzsche ad Aristoph. Thesmophor. pag. 618.

φῆναι τὸν πόδα. καὶ κως ἰσχυροτέρως ἐστράφη· ὁ γάρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρθρων. νομίζων δὲ καὶ πρότερον περὶ ἑωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρῶτους ἐκ τῆν ἱππικὴν τούτοις ἐχρᾶτο. οἱ δὲ στρεβλοῦντες καὶ βιάμενοι τὸν πόδα κακὸν μέζον ἐργάζοντο. ἐπ' ἐπτα μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἐπτα νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνίῃσι εἴχετο, τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ φλαύρως παρακούσας τις πρότερον ἔτι ἐν Σάρδισι τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκλήδεος τὴν τέχνην ἀγγέλλει τῷ Δαρεῖ· ὁ δὲ ἄγειν

ὁ γάρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε] Ex Herodoto haec refert, notante Wessel., Dio Chrysost. Or. XIV. p. 231 B. LXXVII. p. 652 E. Significatur autem *artuum luxaturq*, quae alibi dicitur ἐκβολή τοῦ ἄρθρου, *ossis e loco suo motio*, ut v. c. apud Plut. de superst. pag. 164 E., ubi Wyttēb. in Animadversionibus p. 999, Herodoti et Dionis non immemor, Foesium in Oecon. Hippocr. et Upton. in Indice Epictet. s. v. ἐκβάλλειν laudat.

Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας κ. τ. λ.] Persae cum nulla unquam artis medicae peritiā valerent, ex quo tempore per Cambysem Aegyptus Persis cognita et regno addita fuit, hinc medicos suos petiisse videntur. Nam Aegyptus singulis singulos corporis partibus adhibebat medicos, medendi arte valde exculta: de qua re vid. nott. ad II, 84. Inde Aegyptii medici prae caeteris arte insignes fumāque celebrati esse videntur, usque dum, Dario rege quippe male tractato, Graeci medici eorum in locum succederent. Id quod per Democedem ita potissimum fuisse effectum, valde sit probabile. Tu vid. Brisson. l. l. §. 232. 233 coll. Vales. et Lindenbrog. ad Ammian. Marcell. XXII, 16, Kurt Sprengel: Pragmatische Geschichte d. Arzn. etc. T. I. p. 79 et quae alia attuli ad Ctesiam pag. 16. Quibus addero licet Chosroēm, qui insigni modo medicum Graecum est remuneratus, teste Procop. in Goth. IV, 10. Vid. Gibbon: Geschichte etc. X. p. 45 ed. german. — ἐχρᾶτο e Sanctrofti libro alteroque dedi cum recentt. edd.

pro ἐχρῆτο, quod idem tolli iussit Bredov. p. 380.

στρεβλοῦντες καὶ βιάμενοι τὸν πόδα] i. e. *torquentes pedem vimque inferentes*, ut scilicet in rectum statum redigerent, *ἐλκοντες καὶ βιαζόμενοι τὸ ἄρθρον*, ut ait Dio Chrysostomus, qui haec, monente Valcken., l. l. attigit.

ἀγρυπνίῃσι εἴχετο] i. e. *insomniā laborabat s. premebatur*. Tu conf. I, 190. III, 50, ne plura. Alia dabit Stallbaum. ad Platon. Phileb. §. 98. p. 137 a Cr. excitatus. — Ad verba *ἔχοντι οἱ φλαύρως* pertinet Δαρεῖος, in fine enuntiati consulto repetitum ob priora verba nimis remota a verbo ἀγγέλλει.

παρακούσας] *παρακούειν, obiter audire*, post Cattier. Gazophylac. pag. 93 illustravit Fritzsche Quaest. Lucc. p. 15.

τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκλήδεος] In Dionis loco l. utroque ille dicitur Δημόδοκος, quod nimirum, ut recte iudicat Wyttēbach. ad Plut. Mor. I. p. 550, e Socraticorum lectione *Demodoci* nomen Dionis notius fuerit quam *Democedis*, ut recte ille appellatur ab Herodoto, Timaeo ap. Athen. XII. p. 522 B. et Aelian. V. H. VIII, 17. Add. Kurt Sprengel: Pragmatische Geschichte etc. T. I. p. 349 et Krische: Forschungg. auf d. Gebiete d. alt. Philosoph. I. p. 72 seq. de Democede, qui Pythagorae disciplinae quoque fuit addictus, accurate disputantes. De medicinae schola ea, quae Crotoniensium in urbe iam mature sedem habuit, ex qua et Alcmaeon et Democedes prodierint, uterque medica arte libera-

μιν τὴν ταχίστην παρ' ἑωυτὸν ἐκέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτῳ ἀνδραπόδοισι ὅκου δὴ ἀπημελημένον, παρ-
 130 ἦγον ἐς μέσον, πέδας τε ἔλκοντα καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον. Στα-
 θέντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτα ὁ Δαρεῖος, τὴν τέχνην εἰ ἐπί-
 σταιτο. ὁ δ' οὐκ ὑπέδεκετο, ἀρρωδέων, μὴ ἑωυτὸν ἐκφῆνας
 τὸ παράπαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεστερημένος. κατεφάνη δὲ τῷ
 Δαρεῖω τεχνάζειν ἐπιστάμενος, καὶ τοὺς ἀγαγόντας αὐτὸν
 ἐκέλευσε μάστιγας τε καὶ κέντρα παραφέρειν ἐς τὸ μέσον.
 Ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, φᾶς ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπί-
 σταςθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ φλαύρως ἔχειν τὴν τέχνην. μετὰ
 δὲ, ὥς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεώμενος καὶ ἦπια
 μετὰ τὰ ἰσχυρὰ προσάγων ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν ἐποίησε,

liorem in modum tractata et exulta praestans, vid. Unna in: Philologisch-histor. Studien d. Gymnas. zu Hamburg von Petersen (1832.) I. pag. 58 seqq. Caeterum Dahlmann. (Herodot. pag. 50 seq.) existimat, hanc omnem de Democede narrationem, praecipue ea, quae inde a cap. 131 memoriae produntur, Herodoto innotuisse in Magna Graecia commoranti, nisi, quod ab omni abhorret vero, eum iam antea Italiam visisse sumpseris. — Ad locutionem ὅκου δὴ cf. supra III, 121; ad ἐς μέσον III, 62.

CAP. CXXX.

κατεφάνη — τεχνάζειν ἐπιστάμενος] δὲ, quod Schweigh. e duobus Parisinis recepit, retinui cum Dindorfio. Dietschius ad lectionem olim vulgatam τε rediit. „Dolos et strophas noverat Democedes, ut artis medicae peritiam dissimularet. Id τεχνάζειν.“ Sic Wesseling. laudans VI, 1, ubi itidem τεχνάζειν valet dissimulandi artibus uti. Conf. etiam II, 121. §. 1. — ἐπιστάμενος, Larchero monente, idem est atque καίπερ ἐπιστάμενος, scilic. τὴν τέχνην, sensus enim est: Dario Democedes (cum negaret artis medicae peritum se esse) nectere dolos videbatur, ut qui satis calleret hanc artem. Paulo ante ὑπέδεκετο est: ille hoc (quod sc. artem medicam calleret) in se non recepit s. interroganti negabat.

Haud aliter IV, 167. VI, 60. — „In τεχνάζειν repetitis vocibus τέχνη etc. interposito inest haud insuavis verborum lusus. ἰατρῶν τέχνας novit Plotinus IV, 4, 42.“ Cr. — In verbis seqq. nota celerem subiectorum, ut dicunt, transitum, nullo pronomine addito; ad κατεφάνη enim mente repetendum ὁ Δημοκίδης, ad ἐκέλευσε autem ὁ Δαρεῖος. Eodem modo paulo post ad ἐπέτρεψε subaud. ὁ Δαρεῖος, ad χρεώμενος — ἐποίησε, ὁ Δημοκίδης.

φλαύρως ἔχειν τὴν τέχνην] Valcken. mavult legi φλ. ἔχειν τῆς τέχνης. Quo tamen non opus, libris praesertim invitis. Vulgata valet: se non satis peritum esse, quod ad hanc artem attinet, se obiter tantum hanc artem callere. Alio sensu φλαύρως ἔχειν III, 129 et VI, 135 et φλαύρως ἀκούειν VII, 10, 7 coll. VI, 94. — Ad sequens ἐπέτρεψε Schweigh. suppleri vult ἑαυτοῦ τὸ πρᾶγμα vel potius ἑαυτὸν.

ἦπια μετὰ τὰ ἰσχ. κ. τ. λ.] ἦπια φάρμακα, remedia lenia, lenientia, iam novit Homerus III. IV, 218. XI, 515. 829. 845 sq. et Aeschyl. in Prometh. 481, ubi ἦπια ἀνέσματα. Unde proprium in remediis mitioribus, quae nec igne nec ferro fiunt. Plura Iacobs Lectt. Stobb. p. 32, ubi otiam de translata vocis significatione. — Democedes ita regem sanasse consensus est, ut post remedia violentiora ab Aegyptiis medicis, ut videtur, adhibita nunc Graecorum

χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγίεια μιν ἔοντα ἀπέδεξε, οὐδαμὰ ἔτι ἐλπί-
 ἀτίκουν ἔσεσθαι. Δωρέεται δὲ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δα-
 πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεσι. ὁ δὲ μιν ἐπείρετο, εἰ οἶ-
 σιον τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγίεια ἐποίησε.
 : δὲ τῷ ἔπει ὁ Δαρειὸς ἀποπέμπει μιν παρὰ τὰς ἐωντοῦ
 ρας. παράγοντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι ἔλεγον πρὸς τὰς γυναι-
 ῖς βασιλὲς οὗτος εἴη ὃς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε. ὑποτύπτουσα
 τέων ἐκάστη φιάλῃ ἐς τοῦ χρυσοῦ τὴν θήκην ἔδωρετο

rum ex more et disciplina
 ret alia remedia prioribus
 a, sc. mitigantia, lenientia.
 (in nott. ap. Larcher.) utram-
 sem, et ἰσχυρὰ et ἥπια, ad
 a Democede adhibitam spe-
 ansset; ut qui post curatio-
 nam in Dario facere coactus
 ἐπὶ τὰ ἰσχυρὰ), ad dolores
 idos regi dederit narcotici
 πια), v. c. opium, quo conso-
 grotum. Ita enim ait prae-
 Hippocrate De sterilib. §.
 m. II. p. 623, eamque ipsam
 tionem, quam Herodotus ver-
 ληνικοῖσι λήμασι χρειώμενος
 , quamque hodieque quivis
 hibeant medici. Quam inter-
 onem, Italo interpreti proba-
 num Herodoti verba admit-
 pae viderit vir doctissimus.
 m adscribam Dionis Chry-
 cum ex orat. LXXVII. p. 653
 . II. pag. 417 Reisk., ex quo
 t, nec Dionem tale quid, quod
 vult, cogitasse. Ita enim
 Δημόδοκος (cf. supra III,
 Κροτωνιάτης (Δαρειὸν) —
 λαιτῶν καὶ καταίων (i. e.
 do et perfundendo; quae le-
 s. ἥπια, opinor, sunt reme-
 do verbo καταίων s. καταίο-
 it Wytttenbach. ad Plutarch.
 erna. amico ab adul. p. 550,
 Herodoteum et Dioneum lo-
 ppositit. Cr.) καὶ τὰ ἄλλα
 ηθεῖς δι' ὀλίγων ἡμερῶν ὑγιή-
 ῃ.
 μὰ ἔτι ἐλπίζοντα] De verbo
 v conf. nott. ad I, 28. In pro-
 aq. cum recentt. edd. ob plu-
 m eodd. consensum δωρέεται
 , pro δέ μιν. — In seqq. ad
 : cf. nott. ad III, 76 et ad

ἐπιτηδὲς (i. e. consulto) cf. VII, 168.
 44. VIII, 141 ibique nott.

τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε] Citat h. l.
 Thomas Mag. pag. 928, quo demon-
 strat, τὴν ψυχὴν subinde simplici-
 ter valere τὴν ζωὴν (vitam), ubi
 plura interpretes. Tu conf. supra
 III, 119. III, 108. I, 24. II, 134.
 VII, 30.

ὑποτύπτουσα δὲ αὐτέων κ. τ. λ.]
 Fluctuant in his libri scripti et editi.
 Nos cum edd. recentt. Gaisfordium
 secuti sumus et Matth., qui tamen
 articulum τὸν ante Δημοκ., quem
 ignorant libri, retinet. Vulgo legi-
 tur: τοῦ χρυσοῦ σὺν θήκῃ, quod
 quomodo explicem, equidem non
 habeo. Melius Sanicrofti liber τοῦ
 χρυσοῦ τὴν θήκην, cui Gaisfordius,
 accedente Matth., praeposuit ἐς ex
 coniectura Toupil in Emendd. Suid.
 II. pag. 391, qui olim ita locum cor-
 rexerat: ὑποτύπτουσα — φιάλῃ ἐς
 τὴν χρυσοθήκην, i. e. phialam in ar-
 cam nummariam submittens. Qui idem
 sensus efficitur ea, quam dedimus,
 lectione, probata illa quidem et
 Schneidero in Lex. Gr., qui compa-
 rat IX, 83 θήκας χρυσοῦ, et mul-
 tum antea Porsono ad Aristophanis
 Aves 1145, qui ex Plutarch. II. pag.
 942 C. χρυσίου θήκην affert. ὑπο-
 τύπτειν quid sit, docent duo loci
 Herodotei II, 136, ubi vide et VI,
 119 et Aristoph. Av. l. l. Nam phia-
 lis tanquam palis usae Darii uxores,
 s. phialis (ut palis) in arcam au-
 ri plenam immisis, inde egerebant
 s. eiciebant Democedi auri nummos
 tam large, ut humum cadentes minimos
 subsequens tolleret sibi colligeret.
 Larcherus Toupium secutus ita Gal-
 lice explicuit: „C'est mettre la sou-
 coupe sous le tas de pièces d'or et

Δημοκῆδεα οὕτω δὴ τι θαυσιλῆι δωρεῇ, ὥς τοὺς ἀποκίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα πολλὸν τι χρυσὸν συνελέχθη.

131 Ὁ δὲ Δημοκῆδης οὗτος, ὥδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος, Πολυκράτει ὠμίλησε. πατρὶ συνέιχετο ἐν Κρότωνι ὄργην χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεὶ τε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν οἴχετο ἐς Αἰγίναν. καταστάς δὲ ἐς ταύτην τῷ πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους λητρούς, ἀσκευὴς περ ἐὼν καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν

la retirer aussi pleine qu'il soit possible." Italus interpretes Schweighaeuserum se secutum esse ait, quamvis illius interpretatio non prorsus sibi satisfecerit. Ipse locum sic reddit: — „e ognuna di esse attingendo oro con un vassojo dagli scrigni, gliene regalava col vassojo stesso in si largo donamento, che il domestico, il quale lo seguiva etc. etc." Vernacule sic expressit Lange: „Und eine jede von ihnen schöpfte mit einer Schale aus dem Goldkasten und schenkte sie dem Democedes, dass der Diener — sich die Stateren, die von den Schalen herunterfielen, aufas und sich dadurch eine grosse Menge Gold zusammenlas." De phialis conf. quae Wytttenbach. in Select. historice. pag. 374 seq. et Schneider ad Xenophont. Cyropaed. I, 3, 9. p. 38 ed. tert. monuerunt. Frequenter reperiri per antiquitatem inter dona sollemnia admonuit Krause Angeiolog. pag. 60. 61. Et Valcken. quoque phialarum implam fuisse notavit capacitatem, sed latam figuram paralarum instar, quare in Numer. IV, 14: Hebraeorum vocem כִּיָּיִן, qua palae designantur, φιάλας reddunt interpretes Graeci: eodem monente Valcken., qui alia praeterea affert. Ad vocem χρῆμα conf. III, 109.

στατήρας] Attici stateres aurei (quorum tamen nullus hodie superest) pondus habebant duarum, valorem autem viginti drachmarum (4 Thal. 20 gross. Saxonn., s. 8 floren. 41 cruciger.). Quibus aequales pondere et valore veteres faciunt aureos Persicos sive stateres s. daricos, quorum adhuc nonnulli super-

sunt auri probitate insignes. Ita Wurm. de pond. etc. rat. pag. 67. 58. στατήρας quos Noster vocat, nullos alios esse posse nisi daricos i. e. numos aureos a Dario cunos, sponte intelligitur. Quales cum adhuc asservuntur in Vindobonensi museo, Eckhel (Doctr. num. I, 3. p. 553) accuratius inquisivit in eorum valorem, quem eo ferme quo diximus modo constituit: quamquam hos daricos non genuinae notae Persicae esse, sed a Graecis in Asia sub Persarum imperio viventibus cunos alii contendunt. Cf. Hall. Litt. Zeit. 1825. nr. 64. pag. 522. — Ad verba χρῆμα πολλόν τι conf. nott. ad III, 109.

CAP. CXXXI.

Πολυκράτει ὠμίλησε] De Polycrate poëtas, artifices, doctos viros, ut mos fuit Graecorum tyrannorum, colente et observante conf. nott. ad III, 121. De Democede cf. ad III, 129 nott.

πατρὶ συνέιχετο — ὄργην χαλεπῶ] i. e. premebatur, male tractabatur a patre, qui dura erat indole s. iracunda. Conf. VI, 12. I, 214. Ad vocem ὄργην conferri possunt, quae ad I, 73 adscripsimus. Verba καταστάς δὲ ἐς ταύτην valent: cum in hanc insulam transgressus sedem ibi fixisset. De dativis, qui sequuntur, tempus declarantibus (τῷ πρώτῳ ἔτει — δευτέρῳ — τρίτῳ — τετάρτῳ) satis monuit Kuehner Gr. Gr. §. 560.

ἀσκευὴς περ ἐὼν] i. e. cum eo, quo opus est ad artem medicam exercendam, apparatu s. suppellectile caretet (tanquam profugus, qui sua secum ferre haud poterat): quod ipsum vel

ρὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆα. καὶ μὲν δευτέρῳ ἔτει τα-
 ῖς Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθεύονται, τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθη-
 ναίων μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυνάων ταλάν-
 νῳ μὲν ἀπείκετο ἐς τὴν Σάμον. Καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ

s declarant verba sequentia:
 ὅτι οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν
 ἐστὶ ἐργαλῆα, i. e. *cumque iis
 ptis, quae ad hanc artem per-
 tinent desultus esset*. Etenim
 et ceteros Graecos medicosque
 raticos medicina et chirur-
 gica coniuncta fuit, ut utramque
 artem exerceat: inde medi-
 cine erat haberet *λατρείον*,
 sednam quandam ad omne
 curationum instituendarum
 et accommodatam, machinis
 umentis necessariis instru-
 ptisque medicamentis refer-
 i quam ipsam aegri so reci-
 et e qua peterent medica-
 ab ipso medico parata. Tu-
 cker. Charicl. III. p. 54 ed.
 in. et Littré Oeuvres d'Hip-
 T. V. p. 25 seqq. His igitur
 s adiumentis et tali officina
 m exercendam apta caruisse
 edem, Herodoti verba decla-

σῆ μισθεύονται] i. e. *publice
 ento conducunt*. Ad formam
 ται conf. Bredov. pag. 391.
 a Wesseling. e Strabone IV.
 s. 181 C. (ubi vide Casaubo-
 notat, medicos olim publice
 conductos. Add. Diodor. Si-
 I, 80. Atque huiusmodi me-
 ni publice conducti pauperes
 nt, dicuntur *οἱ δημοσιεύον-
 id*. Aristophan. Acharn. 1029
 Schol. coll. Plut. 407 Plat.
 . pag. 259 A. Tu conf. de his
 er: Kleine Schrift. III. p. 230
 ecker. Charicl. III. p. 50 seq.
 rmann., Rangabé Antiquit.
 iq. II. pag. 35. 90. Graecos
 s, si ad nostram monetam
 ris, unum talentum *Atticum*
 hic quidem intelligendum esse
 obis sumere posse videtur)
 et 1447 imperiales (Saxonn.)
 gross. Saxonn., s. 2605 floren.
 cigg.; centum minae aequa-
 412 imperiales 10 gross. Sa-

xonn. 4343 floren. 3 crucigg., et
 duo talenta 2895 imperr. 9 gross.
 Saxonn., 5211 flor. 39 crucigg.
 Ita Wurmius de pond. rat. p. 55 sq.
 208 sq. Add. Boeckh. Metrolog.
 Untersuch. p. 79 et Staatshaush. d.
 Athen. I. p. 169, qui idem Atticum
 talentum h. l. intelligi vult, quod
 ferme aequat mille quingentos im-
 periales. At exstitit Valcken., qui
 ut Polycratem non miratur de male
 quaesitis adeo munificum fuisse in
 medico remunerando, ita Aegineta-
 rum atque istius temporis Athenien-
 sium maxime miratur tantam muni-
 ficentiam, indeque suspicatur, sum-
 mam pecuniae hic ab Herodoto ni-
 mis amplificatam fuisse, quoniam,
 dum opes Atheniensium maxime
 florent, legatis in diem, teste Ari-
 stoph. Acharn. 66, *duae* datae fuerint
 drachmae (quod ne duodecim qui-
 dem grossos efficit s. 52 crucigeros),
 et medicis vix ulla tum publicae data
 fuerit merces, coll. Aristoph. Plut.
 408 Et quaerit idem Valcken., unde
 omnino illa aetate, scil. ante
 bella Persica, in Atheniensium ae-
 rarium tanta devenit pecuniae
 vis, ut peregrino medico, quem ad
 rem fuisse valde attentum haud ae-
 gre concedo, tantum salarium an-
 nuum adsignare potuerint. Quae
 quam vere sint disputata, vix in
 dubium revocari poterit; ne vero
 ipsum incriminemur Herodotum ta-
 lia enarrantem sive amplificantem,
 obstat, quod a Dahlmanno probabili-
 ter disputari ad III, 121 diximus,
 Herodotum scil. in Magna Graecia
 ab ipsis, quod suspiceris licet, Cro-
 toniatis talia accepisse, qui popula-
 ris sui nomen ut celebrarent eius-
 que laude nimis aucta, uti fieri so-
 let, gloriarentur, talia sparsisse pu-
 tandi sint.

δυνάων ταλάντων] Ad formam *δυνών*
 (ita enim plurimi libri) cf. Bredov.
 p. 278 seq., qui hac genitivi forma
 Nostrum semper usum esse docet.

- Δημοκῆδεα οὕτω δὴ τι δαψιλῆι δωρεῇ, ὥς τοὺς ἀποκίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὖνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα πολλόν τι χρυσοῦ συνειλέχθη.
- 131 Ὁ δὲ Δημοκῆδης οὗτος, ὥδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος, Πολυκράτει ὠμίλησε. πατρὶ συνέχετο ἐν Κρότωνι ὄργην χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεὶ τε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν οἶχετο ἐς Αἴγιναν. καταστὰς δὲ ἐς ταύτην τῷ πρώτῳ ἐτεῖ ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἡμετέρους, ἀσκευῆς περ ἐὼν καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν

la retirer aussi pleine qu'il soit possible." Italus interpres Schweighauserum se secutum esse ait, quamvis illius interpretatio non prorsus sibi satisfecerit. Ipse locum sic reddit: — „e ognuna di esse attingendo oro con un vassojo dagli scignini, gliene regalava col vassojo stesso in sì largo donamento, che il domestico, il quale lo seguiva etc. etc." Vernacule sic expressit Lange: „Und eine jede von ihnen schöpfte mit einer Schale aus dem Goldkasten und schenkte sie dem Democedes, dass der Diener — sich die Stateren, die von den Schalen herunterfielen, aufas und sich dadurch eine grosse Menge Gold zusammenlas." De phialis conf. quae Wytttenbach. in Select. historicc. pag. 374 seq. et Schneider ad Xenophon. Cyropaed. I, 3, 9. p. 38 ed. tert. monuerunt. Frequenter repieri per antiquitatem inter dona solemnina admonuit Krause Angeiolog. pag. 60. 61. Et Valcken. quoque phialarum amplam fuisse notavit capacitatem, sed latam figuram paralarum instar, quare in Numer. IV, 14: Hebraeorum vocem שֶׁלֶט, qua palae designantur, φιάλας reddunt interpretes Graeci: eodem monente Valcken., qui alia praeterea affert. Ad vocem χρῆμα conf. III, 109.

στατήρας] Attici stateres aurei (quorum tamen nullus hodie superest) pondus habebant duarum, valorem autem viginti drachmarum (A. Thal. 20 gross. Saxonn., s. 8 floren. 41 cruciger.). Quibus aequales proferre et valore veteres faciunt. Per Persas sive stateres, quos Persae aureos adhuc nonnulli

sunt auri probitate insignes. Ita Wurm. de pond. etc. rat. pag. 57. 58. στατήρας quos Noster vocat, nullos alios esse posse nisi daricos i. e. numos aureos a Dario cunos, sponte intelligitur. Quales cum adhuc asserventur in Vindobonensi museo, Eckhel (Doctr. num. I, 3. p. 553) accuratius inquisivit in eorum valorem, quem eo ferme quo diximus modo constituit: quamquam hos daricos non genuinae notae Persicae esse, sed a Graecis in Asia sub Persarum imperio viventibus cunos alii contendunt. Cf. Hall. Litt. Zeit. 1825. nr. 64. pag. 522. — Ad verba χρῆμα πολλόν τι conf. nott. ad III, 109.

CAP. CXXXI.

Πολυκράτει ὠμίλησε] De Polycrate poëtas, artifices, doctos viros, ut mos fuit Graecorum tyrannorum, colente et observante conf. nott. ad III, 121. De Democede cf. ad III, 129 nott.

πατρὶ συνέχετο — ὄργην χαλεπῶ] i. e. premebatur, male tractabatur a patre, qui dura erat indole s. iracunda. Conf. VI, 12. I, 214. Ad vocem ὄργην conferri possunt, quae ad I, 73 adscripsimus. Verba καταστὰς δὲ ἐς ταύτην valent: cum in hanc insulam transgressus sedem ibi fixisset. De dativis, qui sequuntur, declarantibus (τῷ πρώτῳ — πρώτῳ — τετάρτῳ) cf. Kuehner Gr. Gr. §. 569. περ ἐὼν] i. e. cum eo, quo comparatu s. suppellectilem profugus, ut quid artem medicam exercendae suad poterat.

ὅσα περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆα. καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει τάλαντον Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθεύνται, τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθηναῖοι ἑκατὸν μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης θυῶν τάλαντων. οὕτῳ μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον. Καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ

disertius declarant verba sequentia: καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆα, i. e. cumque iis instrumentis, quae ad hanc artem pertinent, plane desitutus esset. Etenim apud veteres Graecos medicosque Hippocraticos medicina et chirurgia ita coniuncta fuit, ut utramque unus idemque exerceret: inde medicus necesse erat haberet *λατρείον*, i. e. officinam quandam ad omne genus curationum instituendarum aptam et accommodatam, machinis et instrumentis necessariis instructam ipsisque medicamentis refertam: in quam ipsam aegri se reciperent et e qua peterent medicamenta, ab ipso medico parata. Tu vid. Becker. Charicl. III. p. 54 ed. Hermann. et Littré Oeuvres d'Hippocrate T. V. p. 25 seqq. His igitur omnibus adiumentis et tali officina ad artem exercendam apta caruisse Democedem, Herodoti verba declarant.

δημοσίῃ μισθεύνται] i. e. publice *eum talento conducunt*. Ad formam μισθεύνται conf. Bredov. pag. 301. Ad rem Wesseling. e Strabone IV. p. 273 s. 181 C. (ubi vide Casaubonum) notat, medicos olim publice fuisse conductos. Add. Diodor. Sicul. XII, 80. Atque huiusmodi medici, qui publice conducti pauperes curabant, dicuntur *ὀφ δημοσιεύοντες*, vid. Aristophan. Acharn. 1029 ibique Schol. coll. Plut. 407 Plat. Politic. pag. 259 A. Tu conf. de his Welcker: Kleine Schrift. III. p. 230 seq., Becker. Charicl. III. p. 50 seq. ed. Hermann., Rangabé Antiquit. Helleniq. II. pag. 35. 90. Graecos nummos, si ad nostram monetam revocaris, unum talentum *Atticum* (quod hic quidem intelligendum esse iure nobis sumere posse videmur) conficiet 1447 imperiales (Saxonn.) et 16 gross. Saxonn., s. 2605 floren. 30 crucigg.; centum minae aequant 2412 imperiales 19 gross. Sa-

xonn. 4343 floren. 3 crucigg., et duo talenta 2895 imperr. 9 gross. Saxonn., 5211 flor. 39 crucigg. Ita Wurmius de pond. rat. p. 55 sq. 208 sq. Add. Boeckh. Metrolog. Untersuch. p. 79 et Staatshaush. d. Athen. I. p. 169, qui idem Atticum talentum h. l. intelligi vult, quod ferme aequat mille quingentos imperiales. At exstitit Valcken., qui ut Polycratem non miratur de male quaesitis adeo munificum fuisse in medico remunerando, ita Aeginetarum atque istius temporis Atheniensium maxime miratur tantam munificentiam, indeque suspicatur, summam pecuniae hic ab Herodoto nimis amplificatam fuisse, quoniam, dum opes Atheniensium maxime florerent, legatis in diem, teste Aristoph. Acharn. 68, *duae* datae fuerint drachmae (quod ne duodecim quidem grossos efficit s. 52 crucigeros), et medicis vix ulla tum publice data fuerit merces, coll. Aristoph. Plut. 408 Et quaerit idem Valcken., unde omnino illa aetate, scil. ante bella Persica, in Atheniensium aerarium tanta devenerit pecuniae vis, ut peregrino medico, quem ad rem fuisse valde attentum haud aegre concedo, tantum salarium annum adsignare potuerint. Quae quam vere sint disputata, vix in dubium revocari poterit; ne vero ipsum incriminemur Herodotum talia enarrantem sive amplificantem, obstat, quod a Dahlmanno probabiliter disputari ad III, 121 diximus, Herodotum scil. in Magna Graecia ab ipsis, quod suspiceris licet, Crotoniatis talia accepisse, qui popularis sui nomen ut celebrarent eiusque laude nimis aucta, uti fieri solet, gloriarentur, talia sparsisse putandi sint.

θυῶν τάλαντων] Ad formam θυῶν (ita enim plurimi libri) cf. Bredov. p. 278 seq., qui hac genitivi forma Nostrum semper usum esse docet.

131 *Δημοκῆδεα οὕτω δὴ τι δαφυλῆι δωρεῇ, ὥς τοὺς ἀποπύπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα πολλὸν τι χρυσοῦ συνελέχθη.*
Ὁ δὲ Δημοκῆδης οὗτος, ὥδε ἐκ Κρότῳ ἀπιγμένος, Πολυκράτει ὠμίλησε. πατρὶ συνέχετο ἐν Κρότῳ ὄργην χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεὶ τε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν οἴχετο ἐς Αἴγιναν. καταστάς δὲ ἐς ταύτην τῷ πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους λητρούς, ἀσκευὴς περ ἑὼν καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν

la retirer aussi pleine qu'il soit possible." Italus interpretes Schweighaeuserum se secutum esse ait, quamvis illius interpretatio non prorsus sibi satisfecerit. Ipse locum sic reddit: — „e ognuna di esse attingendo oro con un vassojo dagli scrigni, gliene regalava col vassojo stesso in si largo donamento, che il domestico, il quale lo seguiva etc. etc." Vernacule sic expressit Lange: „Und eine jede von ihnen schöpfte mit einer Schale aus dem Goldkasten und schenkte sie dem Democedes, dass der Diener — sich die Stateren, die von den Schalen herunterfielen, aufas und sich dadurch eine grosse Menge Gold zusammenlas." De phialis conf. quae Wytttenbach. in Select. historice. pag. 374 seq. et Schneider ad Xenophont. Cyropaed. I, 3, 9. p. 38 ed. tert. monuerunt. Frequenter reperiri per antiquitatem inter dona solennia admonuit Krause Angeiolog. pag. 60. 61. Et Valcken. quoque phialarum amplam fuisse notavit capacitatem, sed latam figuram paralarum instar, quare in Numer. IV, 14: Hebraeorum vocem כִּי־בַד, qua palae designantur, *φιάλας* reddunt interpretes Graeci: eodem monente Valcken., qui alia praeterea affert. Ad vocem *χρῆμα* conf. III, 109.

στατήρας] Attici stateres aurei (quorum tamen nullus hodie superest) pondus habebant *duarum*, valorem autem *viginti* drachmarum (4 Thal. 20 gross. Saxonn., s. 8 floren. 41 cruciger.). Quibus aequales pondere et valore veteres faciunt aureos Persicos sive stateres s. daricos, quorum adhuc nonnulli super-

sunt auri probitate insignes. Ita Wurm. de pond. etc. rat. pag. 67. 58. *στατήρας* quos Noster vocat, nullos alios esse posse nisi daricos i. e. numos aureos a Dario cunos, sponte intelligitur. Quales cum adhuc asservantur in Vindobonensi museo, Eckhel (Doctr. num. I, 3. p. 553) accuratius inquisivit in eorum valorem, quem eo ferme quo diximus modo constituit: *quamquam* hos daricos non genuinae notae Persicae esse, sed a Graecis in Asia sub Persarum imperio viventibus cunos alii contendunt. Cf. Hall. Litt. Zeit. 1825. nr. 64. pag. 522. — Ad verba *χρῆμα πολλόν τι* conf. nott. ad III, 109.

CAP. CXXXI.

Πολυκράτει ὠμίλησε] De Polycrate poetas, artifices, doctos viros, ut mos fuit Graecorum tyrannorum, colente et observante conf. nott. ad III, 121. De *Democede* cf. ad III, 129 nott.

πατρὶ συνέχετο — *ὄργην χαλεπῶ*] i. e. premebatur, male tractabatur a patre, qui dura erat indole s. iracunda. Conf. VI, 12. I, 214. Ad vocem *ὄργην* conferri possunt, quae ad I, 73 adscripsimus. Verba *καταστάς δὲ ἐς ταύτην* valent: *cum in hanc insulam transgressus sedem ibi fixisset*. De dativis, qui sequuntur, tempus declarantibus (*τῷ πρώτῳ ἔτει* — *δευτέρῳ* — *τρίτῳ* — *τετάρτῳ*) satis monuit Kuehner Gr. Gr. §. 560.

ἀσκευὴς περ ἑὼν] i. e. *cum eo*, quo opus est ad artem medicam exercendam, *apparatu* s. *supellectile carere* (tanquam profugus, qui sua secum ferre haud poterat): quod ipsum vel

ἡ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλήτα. καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει τα-
Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθεύνται, τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθη-
ατὸν μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυνῶν ταλάν-
ῶν μὲν ἀπείκετο ἐς τὴν Σάμον. Καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ

declarant verba sequentia:
ὅθεν τῶν ὅσα περὶ τὴν
ἐργαλήτα, i. e. cumque iis
his, quae ad hanc artem per-
tinent desinitus esset. Etenim
Aetres Graecos medicosque
aticos medicina et chirur-
gionum iuncta fuit, ut utramque
arte exerceat: inde medi-
cine erat haberet ἰατρικόν,
cinam quandam ad omne
rationum instituendarum
accommodatam, machinis
mentis necessariis instru-
mentisque medicamentis refer-
quam ipsam aegri se reci-
et e qua peterent medica-
ab ipso medico parata. Tu
ker. Charicl. III. p. 54 ed.
a. et Littre Oeuvres d'Hip-
T. V. p. 25 seqq. His igitur
adiumentis et tali officina
exercendam apta caruisse
dem, Herodoti verba decla-

τῇ μισθεύνται] i. e. publice
no conducunt. Ad formam
ta conf. Bredov. pag. 391.
Wesseling. e Strabone IV.
. 181 C. (ubi vide Casaubo-
nat, medicos olim publice
ductos. Add. Diodor. Si-
, 80. Atque huiusmodi me-
i publice conducti pauperes
t, dicuntur of δημοσιεύον-
l. Aristophan. Acharn. 1029
schol. coll. Plut. 407 Plat.
pag. 259 A. Tu conf. de his
r: Kleine Schrift. III. p. 230
ker. Charicl. III. p. 50 seq.
mann., Rangabé Antiquit.
I. II. pag. 35. 90. Graecos
, si ad nostram monetam
ia, unum talentum Atticum
ic quidem intelligendum esse
bis sumere posse videmur)
t 1447 imperiales (Saxonn.)
oss. Saxonn., s. 2605 floren.
igg.; centum minae aequa-
12 imperiales 19 gross. Sa-

xonn. 4343 floren. 3 crucigg., et
duo talenta 2805 imperr. 9 gross.
Saxonn., 5211 flor. 39 crucigg.
Ita Wurmius de pond. rat. p. 55 sq.
208 sq. Add. Boeckh. Metrolog.
Untersuch. p. 79 et Staatshaush. d.
Athen. I. p. 109, qui idem Atticum
talentum h. l. intelligi vult, quod
ferme aequat mille quingentos im-
periales. At exstitit Valcken., qui
ut Polycratem non miratur de male
quaesitis adeo munificum fuisse in
medico remunerando, ita Aegineta-
rum atque istius temporis Athenien-
sium maxime miratur tantam muni-
ficentiam, indeque suspicatur, sum-
mam pecuniae hic ab Herodoto ni-
mis amplificatam fuisse, quoniam,
dum opes Atheniensium maxime
florerent, legatis in diem, teste Ari-
stoph. Acharn. 68, duae datae fuerint
drachmae (quod ne duodecim qui-
dem grossos efficit s. 52 crucigeros),
et medicis vix ulla tum publice data
fuerit merces, coll. Aristoph. Plut.
408 Et quaerit idem Valcken., un-
de omnino illa aetate, scil. ante
bella Persica, in Atheniensium ae-
rarium tanta devenerit pecuniae
vis, ut peregrino medico, quem ad
rem fuisse valde attentum haud ae-
gre concedo, tantum salarium an-
nuum assignare potuerint. Quae
quam vere sint disputata, vix in
dubium revocari poterit; ne vero
ipsum incriminemur Herodotum ta-
lia enarrantem sive amplificantem,
obstat, quod a Dahlmanno probabili-
ter disputari ad III, 121 diximus,
Herodotum scil. in Magna Graecia
ab ipsis, quod suspiceris licet, Cro-
toniatis talia accepisse, qui popula-
ris sui nomen ut celebrarent eius-
que laude nimis aucta, uti fieri so-
let, gloriarentur, talia sparsisse pu-
tandi sint.

δυνῶν τάλαντων] Ad formam δυνῶν
(ita enim plurimi libri) cf. Bredov.
p. 278 seq., qui hac genitivi forma
Nostrum semper usum esse docet.

ἀνδρὸς οὐκ ἥκιστα Κροτωνιῆται ἱητροὶ εὐδοκίμησαν· ἐγένετο γὰρ ὦν τοῦτο, ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἱητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεῦτεροι δὲ Κυρηναῖοι. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων 132 πρῶτοι. Τότε δὴ ὁ Δημοκλῆδης, ἐν τοῖσι Σούσοισι ἐξησάμενος

Κροτωνιῆται — εὐδοκίμησαν] Florentinus liber: οὐκ ἦκ. Κρ. ἱητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑ. εἶναι, mediis intermissis. E Sancerfti libro enotatur: ἱητροὶ εὐδ. καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλ. εὐφημίζοντο, non male illud quidem, Wesseling. iudice, sed quod ex critici interpretatione natum videatur. Ad argumentum idem Wesselingius, Clericum Hist. med. II, 2. pag. 79 conferens, Democedem et Crotoniatas medicos dicit plura scholae Italicae videri debuisse: affert dein Pythagoram Crotone tunc temporis excitavimus Milonem Democedis socerum (infra 137) et illustrem in Pythagorae rebus memoriam Democedis apud Iamblichum Vit. Pyth. cap. 35. §. 257. p. 207 Kust. [„ubi miror Kiesslingium p. 506 intactum reliquisse Δημοκλῆδους, cum meliores libri mss. exhibeant Δημοκλῆδους, et ita haud dubie etiam cum Scaligero lectum voluit Wesseling.“ Cr.]. Tu conf., quae de his diasserunt Unna eo loco, quem ad III, 129 laudavimus; quem ibidem quoque excitavimus Krische, is hanc Herodoti laudem de Crotoniatas et Cyrenaicis medicis ad Pythagoricos potissimum referri vult, qui cum philosophiae studio artem medicam coniunxerint famamque inde adepti sint.

καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον] Attigit Eustathius ad Dionys. Perieg. 419. Hanc vero Argivorum laudem ad tibicinum artem potissimum pertinuisse statuit C. O. Müller. Dor. II. pag. 332. 338. 544, cum vel tibiae genus quoddam inde Argivum dicatur. Laudat idem artifices Argivos complures, *Sacadam*, qui carmina ad tibiae canenda fecerit ipseque cecinerit circa Olymp. XLVIII, *Hieracem*, harmoniae musicae, ad quam tibia accedente Argis cantabat in festo Stheniorum, auctorem,

Aristonem, et ipsum tibicinem priscum, cuius mentio aliquoties fit. De *Sacada* vid. Plutarch. De music. cap. 8. 9 ibique Volckmann. pag. 86. 90. 129, ubi etiam de *Hierace* et *Aristone* nonnulla attulit ac tibicinum Argivorum gloriam vel postera aetate perdurasse monuit. Neque vero ad unam tibicinum artem laudem in re musica Argivis tributam pertinere credam, cum iidem mulctam imposuisse dicantur, si quis quid in musicam deliquisset, eumque punivisse narrentur, qui primus aggressus fuisset pluribus quam septem ab ipsis receptis fidibus uti et ad Mixolydium tonum alludere, teste Plutarch. De music. 38. p. 1145. Unde lyram quoque Argivos tractasse patet. Quod vero Herodotus hanc Argivorum laudem in re musica ad Polycratidis aetatem refert, Clinton (Fast. Hellen. p. 19 ed. Krueger.) id tempus potissimum respiciit vult, quo Telesilla poëtria floruit, circa Olymp. LXVII, 3 sive 510 ante Chr. n. Cr. ad h. l. excitaverat Iabloniski Vocc. Aegyptt. p. 36 seqq., qui ex Aegyptiaco sermone repetens vocem Ἀργος musicum significare coniecerat. De quo ipse viderit vir doctus. — Ad ipsam locutionem, qua Noster utitur: ἤκουον — εἶναι — πρῶτοι, i. e. primi inter Graecos ferebantur arte musica, conf. quae similia leguntur apud Nostrum VIII, 93: ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Ἀλκίνοῦ coll. VI, 86, 1, et II, 173: ἄμεινον ἤκουες coll. IX, 79; κακῶς ἤκουσε III, 120.

CAP. CXXXII.

Τότε δὴ] E Florent. Schweigh. et Gaisf. receperunt δὲ, quod etiam Dindorf. et Dietsch. dederunt. Equidem cum Matthiae vulgatam hic retinere malui.

οἰκόν τε μέγιστον εἶχε καὶ ὁμοτράπεζος βασιλεὺς ἐγγε-
λὴν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλλήνας ἀπιέναι πάντα τὰ ἄλλα
καὶ τοῦτο μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἰητροὺς, οἱ βασιλέα
ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι ὑπὸ Ἑλ-
τροῦ ἐσώθησαν, τοὺτους βασιλέα παραιτησάμενος
· τοῦτο δὲ μάντιν Ἥλειον Πολυκράτει ἐπισπόμενον
ελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι ἐρρύσατο. ἦν δὲ μέ-
ρηγμα Δημοκῆδης παρὰ βασιλεῖ.

· εἶδος] Summum hoc apud
· nobatur, si quem e maxi-
· rex honore ad mensam
· accumbendi designaret.
· lot. V, 24. Testantur loci
· Kruegero (ad Xen. Anab.
· a Sturzio in Lex. Xenoph.
· 5, ubi potissimum conf.
· I, 1. 30 et Anab. I, 8, 18;
· s. Perss. Excerptt. §. 41.
· leon I, 1. p. 217. Inde su-
· tesiam Cnidium, qui mul-
· taxerxi medebatur (Plut.
· in 18. 21), simili honore a
· sarum affectum fuisse;
· Hippocratem talia nactu-
· , si ad regis aulam acce-
· litionesque oblatas (nam
· ἰατρῶν τοῖς ἀρίστοις eum
· oluit rex, vid. Opp. Hip-
· 1272. ed. Genev. 1602) re-
· uisset. — In proxime seqq.,
· offi liber affert: πλὴν τε
· ον τοῖς Ἑλλήνας, veram
· sturam refici posse putat
· bb. f. Philolog. u. Paedag.
· 131): πλὴν τε ἐνὸς τοῦ
· Ἑλλ. ἀπ., i. e. praeter hoc
· uidem hac mutatione opus
· arbitror.

· ως ἀνασκολοπιεῖσθαι] In
· libris ἀνασκολοπιεῖσθαι.
· forma conf. III, 83 et quae
· Nostro affert Bredov. pag.
· Herodoti loco infinitivus
· dii pro passivo accipi de-
· uo usu Duker. ad Thucyd.
· VII, 25. Quibus alia addit
· ed. Thucyd. I, 1. p. 192.
· icyd. I, 68 et quae ad Hero-
· 3. V, 35 afferuntur. Copio-
· Graecorum usu disseruit
· Jahrb. f. Phil. u. Paedag.
· XIX. p. 506 seqq. ac prae-

· cipue p. 510 seqq. — Ad argumen-
· tum loci pertinet Dio Chrysost. Orat.
· 77. p. 653. — ἀνασκολοπίζειν, e palu
· suspendere, idem quod ἀνασταναρῶν,
· ut apparet ex IX, 78. Add. III, 159.
· IV, 43. 202, quibuscum confer,
· quae de hoc supplicii genere dixi-
· mus ad I, 128. Quod vero rex ira-
· tus tale de Aegyptiis medicis sup-
· plicium sumi voluerit, id a regum
· orientalium ratione haudquaquam
· abhorret. Sic, uti hoc utar, rege
· mortuo, medicos, quod scilicet re-
· gis mortem non impedierint, summo
· loco apud Persas delicti, non aliter
· atque astrologos, quod scil. regis
· obitum non praedixerint, docet Ro-
· senmueller: Alt. u. Neu. Morgenl. T.
· IV. p. 352. nr. 1081 ad Daniel. V, 13.

· βασιλέα παραιτησάμενος] i. e. de-
· precatus apud regem pro illis, ut scil.
· veniam iis daret rex, supplicium
· remitteret. Cf. I, 90. 24. VI, 86. §.
· 3. IV, 146. V, 33: παραιτέτο τὸν
· Πέρσην, Persam exorare nitebatur
· poenam deprecando, ut reddit Val-
· ckenarius citans Schol. in Aristoph.
· Vesp. 1249. Xenoph. Memorab. II,
· 2, 14 et Zonaram pag. 1520. Siebe-
· lis ad Pausan. I, 10. §. 5 ita vim
· verbi παραιτεῖσθαι explicuit: ab ali-
· quo precibus aliquid impetrare studere.
· — Mox e Florent. cum recentt. edd.
· ἐπισπόμενον (qui secutus erat Po-
· lycratem sc. ad Oroetam) pro ἐπι-
· σπώμενον recepimus. Vid. nott. ad
· I, 91. III, 14.

· ἦν δὲ μέγιστον πρήγμα] Pro τῷ
· βασιλεῖ cum recentt. edd. restitui-
· mus παρὰ βασιλεῖ, hoc fere sensu:
· Erat vero Democedes apud regem vir
· maximae auctoritatis, plurimum polle-
· bat apud regem. Conf. III, 137 in
· fin.: οὐνομα πολλὸν παρὰ βασι-

- 133 Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα τάδε ἄλλα συνήνεικε
γενέσθαι. Ἀτόσση τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ γο-
ναικί, ἐπὶ τοῦ μαστοῦ ἔφυν φῦμα· μετὰ δὲ ἐκτραγὲν ἐνέμετο
πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἢ δὲ κρύπτουσα καὶ
αἰσχυνομένη ἔφραξε οὐδενί, ἐπεὶ τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμ-
ψατο τὸν Δημοκῆδεα καὶ οἱ ἐπέδεξε. ὁ δὲ φᾶς ὑγίεια ποιήσειν
ἐξορκοῖ μιν, ἢ μὲν οἱ ἀντυπουργήσειν ἐκείνην τοῦτο, τὸ ἂν
αὐτῆς δεηθῇ· δεήσεισθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ
134 φέροντα. Ὡς δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγίεια ἀπέδεξε,
ἐνθαῦτα δὴ διδραχμῆισα ὑπὸ τοῦ Δημοκῆδεος ἢ Ἀτοσσα προσ-
έφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δαρείῳ λόγον τοιούτου· Ὡ βασιλεῦ, ἔχων

λέγ. Kuehner. Gr. Gr. §. 506, 2. Add. J. Fr. Gronov. Observatt. IV, 15. pag. 250, qui comparat Latina vocabula *negotium*, *res* eodem modo adhibita.

CAP. CXXXIII.

Ἀτόσση] Conf. III, 88 ibique nott. φῦμα in seqq. notat *tuber*, *vomicam*. Conf. Aelian. V. H. XII, 1 circ. init. Hippocrat. De nat. puer. p. 390. T. I, et quae de ipsa vocis scriptura monuit Lobeck in Programm. de nominib. in μῦ exentibus Diss. II. p. 4. 5. (Regimont. 1834.). Excitavit Wesseling. hanc in rem Plin. H. N. VII, 50 eadem spectantem, quae Plut. II. p. 89 C. (ubi cf. Wytttenbach. pag. 624 Animadvss.). Apud Athen. XII. pag. 522 B. simpliciter τὸν μαστὸν ἀλγῆσασα dicitur. De voce μαστός conf. nott. ad IV, 202. ἐνέμετο πρόσω] Quod aliis plerumque profuit ruptum tuber (cf. Wytttenbach. l. l.), id Atossae incommodum auxit. Dicitur verbum νέμεσθαι de ulceribus latius serpentibus corpusque sensim sensimque depascendo absumentibus. Cf. Wytttenbach. ad Plut. S. N. V. pag. 16. Plutarch. Pericl. 34 coll. Artax. 16. 23. Camill. 34.

ἢ δὲ κρύπτουσα] De usu particulae δὲ consul. Werfer. in Actt. phill. Monacc. I. pag. 96 coll. Herod. II, 39 ibique nott. III, 147.

ἐξορκοῖ μιν, ἢ μὲν οἱ] Male in nonnullis libris ἐξορκεῖ. Valet autem ἐξορκοῖ μιν; ad iusiurandum eum adi-

git, *iureiurando eum adstringit*, ut IV, 154. VI, 74. Mox cum recentt. edd. scripsimus ἢ μὲν pro vulg. ἢ μή, cf. III, 66 ibique nott.

τῶν ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ φέροντα] Plane sic Noster III, 131: ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλῆα. Optimi quique libri, in quibus Medicus, Florentinus, praepositionem ἐς addunt in Aldina aliisque omissam, ad quam tuendam Schweigh. confert I, 10. IV, 90 et Markland. ad Eurip. Suppl. 295. Ac monuit quoque Valcken., saepenumero verbis ἔχειν et φέρειν adiecti a Nostro praepositionem in diversis loquendi formis, in quibus illa significet: *spectare* vel *pertinere*, ut II, 52. IX, 42. 32. V, 92. §. 3. VIII, 37 et apud Pausaniam, talia crebrius imitantem: de quo plura Siebelis ad Pausaniam I, 2. §. 4. Contra, quae habent vel adferunt *ignominiam*, ea sunt αἰσχύνην ἔχοντα vel φέροντα, in quibus valde dubitari poterit, auctore Valcken., an locum suum praepositio ἐς possit tueri. Idem laudat Thucyd. I, 5. Aelian. V. H. I, 21. Wesseling. citaverat Eurip. Hec. 1241 et Platon. Menex. pag. 247 A. — Inde Matth. praepositionem abiecit, nec aliter hunc l. laudavit, ubi de participii usu agit, in Gr. Gr. §. 550 init. p. 1104. Equidem cum omnibus recentt. edd. praepositionem ἐς retinendam duxi.

CAP. CXXXIV.

προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ] Ad vocem

δύναμιν τοσαύτην κάτῃσαι, οὔτε τι ἔθνος προσκτώμενος οὔτε δύναμιν Πέρσῃσι. οἰκὸς δὲ ἐστὶ ἄνδρα καὶ νέον καὶ χρημάτων μεγάλων δεσπότην φαίνεσθαι τι ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ Πέρσαι ἐκμάθωσι, ὅτι ὑπ' ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφοτέρω δέ τοι φέρει ταῦτα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπιστέωνται ἄνδρα εἶναι τὸν προεστεῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέμῳ, μηδὲ σχολὴν ἄγοντες ἐπιβουλεύσῃ τοι. νῦν γὰρ ἄν τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, 200 ἕως νέος εἰς ἡλικίην· αὐξανομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι καὶ ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλύνονται. Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε. ὁ δ' ἀμείβεται τοισίδε· Ὡ γύναι, πάντα, ὅσα περ αὐτὸς ἐπινοέω ποιήσειν, εἰρηκας. ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι ζεύξας γέφυραν ἐκ τῆσδε τῆς ἡπείρου ἐς τὴν ἐτέρην ἥπειρον ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι· καὶ ταῦτα ὀλίγον χρόνου ἔσται τελεύμενα. Λέγει Ἀτσοσα τάδε· Ὅρα νυν, ἐπὶ Σκύθας μὲν τὴν πρώτην

πόλιν cf. I, 9 ibique nott. In seqq. κάτῃσαι valet: *otiosus sedes, nihil agens sive moliens*, quam verbi καθῆσθαι significationem uno verbo attingisse satis erit. Cf. III, 151 et Sturzii Lex. Xenoph. T. II. p. 606. Mox pro εἰκὸς e Florent. nunc iure receptum οἷκός.

ἐπ' ἀμφοτέρω δέ τοι φέρει ταῦτα ποιέειν] i. e. *ad utrumque tibi sane hoc prodest facere*. Conf. IV, 129. Inde in uno libro συμφέρει pro φέρει, quae lectio interpretamentum redolet. In seqq. omnes libri ἐπιστέωνται, quod mendosum habent Dindorf. (Commentat. pag. XXIV, quamquam ipse in textu exhibuit ἐπιστῶνται pro ἐπίστωνται) et Bredov. p. 400 corrigentes ἐπίστωνται. Equidem in talibus cum Dietschio malui vulgatam lectionem retinere.

αὐξανομένῳ γὰρ τῷ σώματι κ. τ. λ.] Admonuit huius sententiae, quae sane Graeca magis videtur atque Herodotea, quam mulieris Persidis, Eustath. ad Od. II, 315. p. 1447, 28 s. p. 98, 32. Et conferas quoque Scholia Veneta Villosi. ad h. l. Caeterum prorsus similis Democriti exstat sententia apud Stobaeum Tit. 116, 45. p. 592 s. p. 437. T. III ed. Gaisf. (cf. Fragmm. Democr. p. 316 ibique Mullach, qui huius sententiae

auctorem habet Herodotum) itemque Galeni De Hippocr. et Plat. dogm. I. p. 323; nec aliena sunt, quae interpret. laudant, Aristotelica in Polit. II, 7. Heraclid. Pont. Allegor. p. 485 et e Romanis potissimum Lucet. III, 447 coll. Liv. VI, 23. — Verbum ἀπαμβλύνειν (*hebetare*) hac significatione illustrat, aliis locis appositis, Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. S. c. Th. 712. Ad verba ὦ γύναι cf. III, 119. I, 111 ibique adscripta.

ζεύξας γέφυραν] Exstat eadem locutio, quae valet *iungere pontem* (ratibus scil. adductis), IV, 88. 97. 118. VII, 36. 34. Conf. etiam nott. ad IV, 83. De usu perfecti (βεβούλευμαι, i. e. *constitutum habeo*) monuit Kuehner. Gr. Gr. §. 439. not. 2. Et conf. quoque Bredov. p. 25 bene monentem de significatione deliberandi secum et hac ex deliberatione aliquid constituendi, quae in medio hoc verbo inest; passivo sensu τὰ βεβουλευμένα Noster dixit IV, 120. 125. 128 aliasque locis ab eodem Bredovio allatis. — In seqq. ὀλίγον χρόνου est: *brevi tempore, intra breve temporis spatium*; conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 524. Herod. IV, 151. VI, 58.

ἐπὶ Σκύθας — ἔασον] Valcken.

λέναι ἔασον· οὗτοι γὰρ, ἐπεὰν σὺ βούλῃ, ἔσονται τοι. σὺ δὲ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι· ἐπιθυμέω γὰρ, λόγῳ πυνθανομένη, Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι θεραπαίνας καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ ἄνδρα ἐπιτηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἕκαστα τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγορήσασθαι τοῦτον, ὃς σευ τὸν πόδα ἐξήσατο. Ἀμείβεται Δαρεῖος· ὦ γύναι, ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκεῖ τῆς Ἑλλάδος ἡμέας πρῶτα ἀποπειράσθαι, κατασκόπους μοι δοκεῖ Περσέων πρῶτον ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ τούτῳ, τῷ σὺ λέγεις, πέμψαι ἐς αὐτούς, οἳ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἕκαστα αὐτῶν ἐξαγγελέουσι ἡμῖν. καὶ ἔπειτα 135 ἔξεπιστάμενος ἐπ' αὐτούς τρέφομαι. Ταῦτα εἶπε· καὶ ἅμα ἔπος τε καὶ ἔργον ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμψε, κα-

citans h. l. ad I, 53. ἔασον tantundem fere valere ait a' que ἐν ὀρδενὶ λόγῳ πειθῆσαι: iam tu mitte, missam fac priorem expeditionem in Scythas. Revocavi cum recentt. edd. ἐπὶ Σκύθας a Schweigh. mutatum ex aliquot libris in ἐς Σκύθας. Pro λέναι Bekkero praestare videtur εἶναι, respicienti opinor ad I, 153, ubi vid. nott. Libri scripti non accedunt, quorum ad auctoritatem recentt. edd. quoque retinuerunt omnes λέναι, quod hand scio an hoc loco aeque opus sit ad ἐπὶ Σκύθας atque antea στρατεύεσθαι ad ἐπὶ Σκύθας. Ad locutionem τὴν πρώτην confer Kuehner. Gr. Gr. §. 554. not. 2.

σὺ δὲ μοι — στρατεύεσθαι] Simili modo Noster VII, 159, ubi vid. nott. I, 55. V, 105. IV, 163. IV, 126, ne plura. Mehler in Mnemosyn. V. p. 72 ante στρατεύεσθαι inseri vult πρῶτα. Ad argumentum conferri poterit Dinonis locus apud Athen. XIV. cap. 18. pag. 652 B. C., ubi alia etiam proferuntur, quibus regem induxerint ad bellum Graecis inferendum. Et monet quoque de ancillis Atticis et Ionicis ab Atossa sibi expetitis et de belli Persici origine Aelian. H. A. XI, 27, notante Wessell., qui Claudian. in Eutrop. II, 200 haec attigisse putat. — Ad κατηγορήσασθαι conf. nott. ad II, 56; ad ἀποπειράσθαι nott. ad III, 119; ad ἄμεινον εἶναι (conducere, utile esse) cf. I, 187 ibique nott. III, 148.

— In fine cap. uno verbo attigisse satis erit vim praepositionis ἐξ in verbis compositis ἐξαγγελέουσι et ἐξεπιστάμενος, ut infra III, 137 in ἐκμαθεῖν.

CAP. CXXXV.

καὶ ἅμα ἔπος κ. τ. λ.] In h. l. scriptura libri valde fluctuant, quorum nonnulli post ἔπος inserunt sive εἶπε sive ἔφα. Quo neutro opus, cum ex proxime antecedentibus facile repeti possit εἶπε atque omnino proverbialis sit locutio, plane ut Latinum: dictum, factum. Itaque hanc quam dedimus verborum lectionem unam veram esse pronuntiat quoque Bredov. p. 85. Nec opus rescribere cum Valcken., probante quamvis Schaefero ad Dionys. Halic. de compos. verbb. p. 33, ταῦτα εἶπε· ἅμα τε ἔπος ἔφατο καὶ ἔργον ἐποίησε: ista dixit, et simul atque dixisset, rem aggreddichatur. Idem Valcken. confert vult ob locutionis similitudinem I, 112. IV, 150. VIII, 5, alia id genus. Formulae fontem Homericum esse quivis sentiet. Cf. Iliad. XIX, 242, ubi dudum animadvertit Eustath. p. 1182, 30 s. 1248 fin. Herodotea tangens. Add. Pind. Pyth. IV, 185 seq. (105) οὐτ' ἔργον οὐτ' ἔπος εὐτράπελον κτείνουσι εἰπῶν, ubi Boeckh. apte admonuit Herodotei loci, et ipsum Herodotum IV, 139: ἔδοξε σφι — τὰδε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι. ἐπέλαμψε] Idem verbum VIII, 14.

σέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα, ἐντετέλλετό σφι,
 ἡ Δημοκῆδεϊ, διεξελθεῖν τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑλ-
 λῆδος τε μὴ διαδρῆσεται σφεας ὁ Δημοκῆδης, ἀλλὰ μιν
 τίσω ἀπάξουσι. ἐντειλάμενος δὲ τούτοισι ταῦτα, δεύ-
 σας αὐτὸν Δημοκῆδεα, ἐδέετο αὐτοῦ, ὅπως ἐξηγησά-
 ιαν καὶ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσῃσι ὀπίσω
 ρα δέ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφείοις ἐκέλευε
 ἐκείνου ἐπιπλά λαβόντα ἄγειν, φὰς ἄλλα οἱ πολλα-
 τιδώσειν· πρὸς δὲ ἐς τὰ δῶρα ὀλκάδα οἱ ἐφη συμβα-
 πλῆσας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλεῦσεσθαι.
 ἐν δὲ, δοκέειν ἐμοί, ἀπ' οὐδενὸς δολεροῦ νόου ἐπηγ-
 ταῦτα. Δημοκῆδης δὲ δέισας, μὴ εὖ ἐκπειρωτὸ Δα-
 τι ἐπιδραμῶν πάντα τὰ διδόμενα ἐδέετο· ἀλλὰ τὰ

I, 190, ubi est ὑπέ-
 VII, 13.

ἡ] Scripsimus cum re-
 quorundam librorum au-
 robante Struvio Opusc.
 ιαδρῆσεται et ἀπάξουσι
 σται et ἀπάξουσι. Tu
 (ibique nott.). 140. Sic
 ἐδέετο αὐτοῦ ὅπως —
 vocem ἐπιπλά in seqq.
 que nott. Ad verborum
 ignem πᾶσαν — τὴν Ἑλ-
 Kuehner. Gr. Gr. §. 865.
 fere infra III, 139: λα-
 δα καὶ περιβαλόμενος

οἱ πολλαπλήσια] Vulgo
 α, cuius loco ex uno San-
 Gaisf. recepit παραπλή-
 ιηι e glossa natum vide-
 em ex Florentino aliis-
 re malui πολλαπλήσια,
 Gaisf. Iones dixisse στα-
 ιλάσια, non πολλαπλή-
 ntepenultima huius vo-
 tur. Quod falso statui
 ov. p. 131, ubi vid. plura.
 s τὰ δῶρα] Verba ἐς τὰ
 eigh., qui olim interpre-
 ad transferenda dona,
 etius verti monuit (in
 d. II, 293): ad illa dona
 s sese adiecturum onera-

Est enim haec Herodoti
 raeterea (i. e. praeter ea,
 si promiserat) quod atti-
 T. II.

net ad illa dona (quae patri fratri-
 busque destinata secum avecturus
 erat), rex onerariam navem una se
 illi attributurum esse dixit. — Quod
 olim vulgatum erat συμβαλλέσθαι
 reieci, cum Larchero et recentt. edd.
 scribens συμβαλέσθαι, quod duo of-
 ferebant Parisini; vid. etiam Bre-
 dov. p. 305. 375. Eustathius, qui
 h. l. citat ad Iliad. p. 741, 83 s.
 638, 15, praebet συμβαλέσθαι, Flo-
 rentinus συμβαλλέσθαι. Ad significa-
 tionem verbi conf. VII, 29 et IV, 50.
 — In seqq. πλεῦσεσθαι retinui, ubi
 recentt. edd. πλώσεσθαι; Sancerotti
 liber habet πλεύσεσθαι. Pro ἐπαγ-
 γίλλετο dedi ἐπηγγέλλετο, ut recentt.
 edd. quoque exhibent; vid. Bredov.
 pag. 296.

δεῖσας μὴ εὖ ἐκπειρωτὸ] Pro εὖ,
 ut olim vulgatum, nunc rectius edi-
 tum εὖ, quod pro οὖ positum hoc
 uno loco obvium notat Bredov. pag.
 281. Ad ἐκπειρωτὸ conf. III, 119.

οὔτι ἐπιδραμῶν] ἐπιτρέχειν est
 h. l. cupide involare, arripere: de
 qua notione Wess. laudat VIII, 32
 et Aristid. T. II. p. 401 ed. Iebb.
 Schweigh. Appian. citat Punic. 94,
 Larcherus Facium ad Pausan. IX
 Tom. p. 65. not. 18. Ad τὰ διδόμε-
 μενα (i. e. quae offerebantur) cf. III,
 148 et IV, 162 ibique nott. κατὰ
 χωρὴν κατὰ. valet suo loco intacta
 relinquere, ut I, 17. IV, 135 coll.
 VII 95. — Verba ἐς τὴν δωρεὴν

μὲν ἑωυτοῦ κατὰ χώρην ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀ-
ελθὼν ἔχοι· τὴν μὲν τοι ὀλκάδα, τὴν οἱ Λαρεῖος ἐπηγγέλλετο
ἐς τὴν δωρεὴν τοῖσι ἀδελφείοις, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος
δὲ καὶ τούτῳ ταῦτα ὁ Λαρεῖος ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ θά-
λασσαν.

- 136 Καταβάντες δ' οὗτοι ἐς Φοινίκην καὶ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα
πόλιν αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ αἰτῇσι καὶ
γαυλὸν μέγαν παντοίων ἀγαθῶν. παρσκευασμένοι δὲ πάντα
ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα· προσίσχοντες δὲ αὐτῆς τὰ παραθαλάσ-
11 σια ἐθηεῦντο καὶ ἀπεγράφοντο, ἐς ὃ, τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ οὐ-
νομαστότατα θεησάμενοι, ἀπίκοντο τῆς Ἰταλίας ἐς Τάραντα.

valent: ad dona perferenda fratri-
bus. De usu praepositionis admonuit
Kuehner. Gr. §. 560. not. 4.

CAP. CXXXVI.

Καταβάντες δ' οὗτοι ἐς Φ.] Revo-
cavi cum recentt. edd. lectionem δ'
οὗτοι pro δὲ οὕτω, quod nonnulli
libri praebeant.

γαυλὸν μέγαν] γαυλὸν (πλοῦν φοι-
νικικόν, ut Gloss. Herodd. reddunt)
plane ut ὀλκάδα navem dici onera-
riam, minorem triremi, scribit Wes-
seling., laudans Etymolog. magn.
p. 222, 28 et Alberti ad Hesych. s. v.
Adde Herod. III, 137. VIII, 97. VI,
17. Plutarch. II. p. 460 C. Vid. quo-
que Letronne: Recherches sur Dieuil
pag. 126, qui de hac voce exposuit,
qua navigii genus Phoenicibus usi-
tatum ad merces transportandas de-
signatur, Hesychio aliisque Graecis
grammaticis testibus, qui de stirpe
vocis quoque quae siverunt, quam
Graecam esse negat Letronne, qui
cum Wesselingio ex Hebraica radice
גל i. e. Gol s. Gaul, quae ad cavi-
tatem s. rotunditatem pertinet, vo-
cem repeti mavult, auctore Bocharto
in Geograph. sacr. II. pag. 738, 73.
Plura de hac voce nunc disputavit
Movers: Die Phoenizier II, 3. pag.
158 seqq.; apud Phoenices scribi
גל i. e. Gammal, quod ad τὸ στοιγ-
γύλον accedat, idem admonuit; add.
eundem pag. 164 seq. „Contra γαυ-
λος dicitur ποιμενικὸν ἄγγεῖον, vid.
Glossas et reliq. in Stephani Thes.

L. Gr. p. 2893 ed. Londin. Adde
Scholiast. in Aristophan. Avv. et in-
terpr. vs. 597 et Festum p. 159 Da-
cerii.“ Cr. Tu conf. Herodot. VI,
119 ibique nott.

προσίσχοντες] i. e. navem appet-
lentes, admoventes (nam accusativus
τὰ παραθαλάσσια pendet a sequenti
verbo ἐθηεῦντο, ad quod cf. nott.
ad I, 10). Ita Noster VI, 90. 119.
IV, 76. 157.

καὶ ἀπεγράφοντο] i. e. sibi descri-
pserunt, quae viderant; in tabulas re-
ferri (a scribis) iusserunt. Cf. II, 145.
VII, 100 ibique nott. Mox Schae-
fero auctore recepi οὐνομαστότατα,
quod etiam dedit Dietsch. addicente
Sancrofti libro et Vindobonensi, qui
uterque exhibet οὐνομαστότατα, quo
eodem superlativo Noster usus est
I, 178. II, 178. Olim legebatur οὐ-
νομαστό, quod retinuit Dindorf. Θεη-
σάμενοι intactum reliqui cum Bre-
dov. p. 46; Dindorf. et Dietsch. de-
derunt θεησάμενοι.

τῆς Ἰταλίας ἐς Τάραντα] Nomen
Italiae pluribus locis apud Herodo-
tum occurrit (ut infra IV, 15. V, 43.
VI, 126. VIII, 62), eoque designatur
non omnis, quae a nobis nuncupatur
Italia, sed Italia australis, a Grae-
cis colonis culta, unde etiam ipsius
Graeciae nominetur pars. Conf. Bre-
dov. Geograph. Herod. spec. pag.
XXIII, ubi vide plura. Herod. I,
167 et 23. Soph. Antig. 1035. Ad
has vero inferioris Italiae urbes re-
gionesque, maritimas praesertim,
Herodotum, qui vix interiora atti-

¶ Ἐνθαῦτα δὲ ἐκ φηστῶν τῆς Δημοκίδεος Ἀριστοφιλίδης, τῶν Ταραντίνων ὁ βασιλεὺς, τοῦτο μὲν τὰ πηδάλια παρέλυσε τῶν Μηδικῶν νεῶν, τοῦτο δὲ αὐτοὺς τοὺς Πέρσας ἔρξε, ὡς κατασκόπους δῆθεν ἑόντας. Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐπασχον, ὁ Δημοκίδης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπικνέμενος δὲ ἤδη τούτου ἐς τὴν ἑωυτοῦ ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν, ἀπέδωκε σφι. Πλέοντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ 137

gerit, pervenisse, Thuriis, ubi senex vixit, profectum, ex iis, quae collegit Heyse Quaest. Herodd. p. 138 seq. satis manifestum fit.

ἐκ φηστῶν τῆς Δημοκίδεος] Ita Codex Askev. Male Ald. Med. Florent. alii: ἐκ Κρεσσῶν, duo alii ἐκ Κρότωνος, quod neutrum stare posse dndum viderunt Wesseling. Diss. Herod. p. 31 et Valcken., sic interpretantes vulgatam lectionem ἐκ φηστῶν: ex indulgentia s. gratia in Democedem; quamquam id ipsum quomodo probari posset, dubitasse videtur Valckenar. Hanc quoque interpretationem recepit Schweighaeuser. itemque Larcher., qui reddidit *par bonté pour Démocède*, non probans Coraïs interpretationem, quae verba ἐκ φηστῶν idem valeant, quod ἐκ ῥαδιουργίας, ἐκ τέχνης, ἐκ σοφίσματος, e machinis, fraudibus Democedis, s. inductus a Democede. Coraëm sequitur Negrus. At vereor, ut quos Coraës protulit Pollucis locos IV, 3. §. 20. 22. VIII. §. 12. 13, alia, quae addit, hoc evincant. Schaeferus coniecerat ἐκ χρηστοσύνης. Italus interpres Wessel. et Larcher. sequitur. Herold. Emendatt. Herodott. P. II. p. 14 corruptum hunc locum esse ratus pro ἐκ φηστῶν scribi vult ἐκ χρηστοσύνης τ. Α., quod idem esse contendit atque χρηλόντος Δημοκίδεος (i. e. rogatu Democedis) eoque etiam refert alterum Nostri locum IX, 33, ubi χρηστοσύνη legitur, de qua voce tu vid. ibi nott. Qua coniectura quid lucrum, haud intelligo; itaque malui in ea persistere lectione, quae minus certe libri auctoritate nititur melioremque adeo sensum exhibet. Atque iungitur ῥαστώνη et χάρις apud Polyb. XXXVIII, 3, 11.

Pro Ἀριστοφιλίδης unus Parisinus liber Ἀριστοφίλης (i. e. optimorum s. optimatum amicus), cuius loco reponere Ἀριστόφνλος (i. e. optimatione genere natus) in mentem venit viro docto, qui id nomen sic scriptum invenisset in antiquissimo Anaclorii numo: vid. Millingen Sylloge of ancient coins pag. 56. Qui Aristophilides quod Tarentinorum rex h. l. vocatur, noli de magistratu intelligere (ut voluit Heyne Opuscul. II. p. 222) neque de sacerdote s. rege sacrificulo (ut statuit Plass: Die Tyrannis I. p. 91) nec denique de tyranno rege, quales postmodo in civitatibus liberis exortos videmus. Tarentini enim, qui Spartanorum coloni erant, regem aequae atque Spartani constitutum habebant, patria Dorum instituta secuti: quales reges aliis quoque in Spartanorum coloniis atque in Doricis civitatibus inveniuntur, teste ipso Herodoto IV, 150 et 154, ne alia afferam, quae hanc in rem protulit Schoemann. Antiqu. Graec. p. 84. not. 7 et Lorentz. De vet. Tarentinn. civitate p. 32, cui plane assentior. Idem p. 50 not. ex hac Herodoti narratione colligi vult, Crotoni Tarentinam civitatem amicam esse factam ante bella Persica.

τὰ πηδάλια παρέλυσε] i. e. *deimi, adimi iussu navium gubernacula*, quibus destitutae naves altum petere non possent. Eadem locutio apud Athen. VIII, 16. p. 361 B. Inde infra: τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν, quae (sc. gubernacula) de navibus eorum dempserat, ea reddidit. ἔρξε e Florentino alteroque Parisino nunc receptum pro vulg. ἔρξε, quod ab Herodoti usu recedit: vid. Bredov. p. 153. — Ad vocem δῆθεν cf. I, 50.

Πέρσαι καὶ διώκοντες Δημοκῆδεα ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα, εὐρόντες δέ μιν ἀγοράζοντα ἄπτοντο αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν καταρρωθέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα προΐεναι ἐτοῖμοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀντάπτοντό τε καὶ τοῖσι σκντά-²⁸⁸λοισι ἐπαιον τοὺς Πέρσας, προϊσχομένους ἔπια τάδε· Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτην γένόμενον ἔξαιρέεσθε. κῶς ταῦτα βασιλεὺς Δαρεῖω ἐκχρήσει περιυβρίσθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιεύμενα ἔξει καλῶς, ἣν ἀπέλησθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε προτέρην στρατευσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραποδίζεσθαι πειρησόμεθα; Ταῦτα λέγοντες τοὺς Κροτωνιήτας οὐκ ὦν ἐπειθον· ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκῆδεα καὶ τὸν γαυλὸν, τὸν ἄμα ἤγοντο, ἀπαιρεθέντες ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην, οὐδ' ἔτι ἐξήτησαν τὸ προσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ἀπικόμενοι ἐκμαθεῖν, ἐστεριημένοι τοῦ ἡγεμόνος. Τοσόνδε μέντοι ἐνετείλατό σφι Δημοκῆδης ἀναγομένοισι, κελεύων εἰπεῖν Δαρεῖω σφέας, ὅτι ἄρμοσται τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκῆδης γυναῖκα. τοῦ γὰρ δὴ παλαι-

CAP. CXXXVII.

ἀγοράζοντα] i. e. in foro versantem, ut II, 35. III, 139. IV, 78. 164. Mox cum Gaisf. et Matth. reposui ἦσαν pro ἔαν. Conf. III, 125.

καὶ τοῖσι σκντάλοισι ἐπαιον] Plures τῆσι σκντάλοις, quod mihi pertinere videtur ad id interpolationum genus, de quo plura disseruit Bredov. pag. 52 seqq. Et sane Suidas σκντάλοι apud Herodotum esse ait idem quod ῥάβδοι. Nec aliter Gloss. Herodd. σκντάλοις· ῥάβδοις. At idem Suidas mox τὸ σκντάλον in hoc Herodoti loco exponit τὸ ῥόπαλον. — Athenaei locum XII p. 522 C., ubi pauca quidem de Persis et Democede, quamquam alio ex fonte, attulit Wess. — Ad vocem προϊσχομένους conf. nott. ad I, 141. — In seqq. pro γένόμενον Schweighaëus malebat γινόμενον. At mihi vulgata praestare videtur.

κῶς ταῦτα — ἐκχρήσει περιυβρίσθαι] καὶ e Sancerfti et Vindob. libro ante κῶς inseruit Gaisf., quem secutus est Matthiae. Mihi καὶ ab alia manu additum videtur, itaque cum recentt. edd. abieci. Sed mox

cum Gaisf. scripsi βασιλεῖ (pro βασιλῆϊ), ut in fine cap. et paulo ante: βασιλέος pro βασιλῆος. Quod semel hic indicasse sufficit. Sensus loci est: Qui Dario regi sufficere poterit, s. qui poterit aequo ferre animo, tantum contumelia affici? Cf. VIII, 70. Mox cum recentt. edd. exhibui ἀπέλησθε pro eo, quod inde e Wessel. editione vulgatum erat ἀπέλεσθε. Schweigh. αὐτὸν s. τοῦτον (Democedem sc.) intelligi vult, ut haec inde evadat sententia: si nobis illum ademeritis, si nos illo privaveritis. — In seqq. ad structuram vocum ἐξαιρεθέντες et ἀπαιρεθέντες conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 561. not. 5. Ad τὸν γαυλὸν cf. nott. ad III, 136. In seqq. ad ἀναγομένοισι (in altum cum eveharentur s. discederent, abirent) cf. VIII, 84. VI, 96.

ἄρμοσται τὴν Μίλωνος] ἀρμόζειν τινά τι est desponsare mulierem aliqui, ut IX, 108. Inde ἀρμόζειν γάμον, nuptias contrahere. At ἀρμόζεσθαι τινα est sibi puellam desponsare s. uxorem ducere, ut V, 32. 47. VI, 65. Plura dabit a Cr. ad h. l. excitatus Wytenbach. ad Plut. Morall. II. p. 879. („Philostratus VII.

στέω Μίλωνος ἦν οὖνομα πολλὸν παρὰ βασιλέϊ. κατὰ δὲ τοῦτο
μοι δοκέει σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον τελέσας χρήματα μεγάλα
Δημοκλήδης, ἵνα φανῇ πρὸς Δαρείου ἑὸν καὶ ἐν τῇ ἑωυτοῦ
δοκιμος. Ἀναγκθέντες δὲ ἐκ τῆς Κρότωνος οἱ Πέρσαι ἐκπί- 138
πτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἴηπυγίην· καὶ σφεας δουλεύοντας ἐν-
θαῦτα Γίλλος ἀνὴρ Ταραντίνος φυγὰς ὀνσάμενος ἀπήγαγε
παρὰ βασιλέα Δαρείον. ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἐτοιμος ἦν διδόναι
τοῦτο ὃ τι βούλοιο αὐτός. Γίλλος δὲ αἰρέεται κάτοδόν οἱ ἐς

Sophist. in Hermocrate IV. pag. 610
Olear.: — ἀσπαζομένον τε ἀρμολογῶν
οἱ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. Pro eo
posteriores usurpant ὁμαζεῖν. Vid.
Hesych. II. pag. 106 Alberti et conf.
Casaub. et Salmas. ad Iul. Capito-
lin. T. II. p. 62 et Bielii Thes. V.
T. II. p. 88. Cr.). Quae Democedi
acciderint, cum in patriam reversus
Milonis filiam in matrimonium du-
xisset, tacet Noster: e Iamblichi
Vit. Pythag. cap. 35. §. 257 intelli-
gimus, Democedem inter eos Pytha-
goreos fuisse, qui plebis propugna-
toribus rempublicam turbantibus ob-
sisterent: deinde vero, cum vitae
periculum subiret, Plateas se rece-
piasse, plebe ita irata, ut tyranni-
dis eundem argueret et tria talenta
eiusdem interfectori per praeconem
praemium proponeret: vid. ibid. §.
261 coll. Krische: De societatis a
Pythagor. in urb. Crotoniatt. condi-
tae scopo politico pag. 88 seq. 98 seq.
Unde colligimus, Democedem maxi-
mum Pythagoricae philosophiae stu-
dium impendisse, adeo ut in hoc viro
summa artis medicae peritia coniun-
cta fuerit cum philosophiae studio;
conf. nott. ad III, 129. De Milone,
athleta Crotoniata illustrissimo, qui
sex victorias Olympicas septemque
Pythicas reportasse fertur, prima-
rii sunt loci A. Gellii N. Att. XV,
16 et Pausan. VI, 14. §. 2. 3, ubi
reliqua indicat Siebelis, cui add.
Krause Olymp. p. 327, Hellenic. II, 2.
pag. 157. Ad κατὰ — τοῦτο cf. III,
109. Verba τελέσας χρήματα μεγάλα
vertunt: magna pecuniae vi erogata,
i. e. maximo sumptu ad nuptias per-
agendas facto; id vero hoc consilio
ductus fecisse videtur, ἵνα φανῇ
πρὸς Δαρείον ἑὸν etc., quo Darius

perspiceret, se quoque in patria
apud suos valde coli maximique ac-
stimari. Nam πρὸς Δαρείον idem
valet quod ὑπὸ Δαρείου, ut I, 120.
λόγον οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περ-
σέων II, 139. 152, alibi. Neque aliter
fere πρὸς IV, 144. VII, 5. 139.

CAP. CXXXVIII.

ἐκπίπτουσι — ἐς Ἴηπυγίην] ἐκπί-
πτειν de iis dicitur, qui inviti in ali-
quem locum delati ventorum vi ad
terram eiiciuntur. Conf. Locell. ad
Xenoph. Ephes. p. 239 et vide Plut.
Pyrrh. 15, ubi etiam *Iapygium pro-*
montorium commemoratur, ad quod
ob vada ac loca importuosa caeca-
que difficilis et periculosus accessus.
Romanis *Salentinum* vocatur pro-
montorium, terraque adiacens *Sal-*
entina s. *Messapia* sive etiam *Ia-*
pygia. Nunc vocatur *Capo di Leuca*
(Cap Finisterre) in regione d'Otran-
to, ditionis Neapolitanae. Vid. Clu-
ver. in Sic. Antiq. IV, 13. pag. 1239
seq., Poppo: Prolegg. ad Thucyd. I,
2. p. 547 et, qui omnes veterum lo-
cos suppeditat, Forbiger. Handbuch
d. alt. Geograph. III. p. 751 seq.

διδόναι τοῦτο] τοῦτο e Flor.
ac duobus Pariss. Reliqui edd. cum
Matth. τοῦτο. Memoratu dignum
est, quod ex Appulei. Florid. II. p.
351 (T. II. p. 59 ed. Hildebr.) affert
Wessel., Pythagoram, Cambysis
olim captivum, a quodam *Gillo*,
Crotoniensium principe, recipera-
tum esse. Quem eundem Gillum h.
I. commemorari suspicio est Wesse-
lingii. Haec amicitia, quae inter
Cnidios et Tarentinos intercessit,
explicatur et commercii rationibus,
quibus utraque civitas floruit, et

Τάραντα γενέσθαι, προαπηγησάμενος τὴν συμφορὴν. ἵνα δὲ μὴ συνταράξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἣν δι' αὐτὸν στόλος μέγας πλὴρ ἐπὶ τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούνοὺς ἀποχρᾶν οἱ ἔφη τοὺς κατὰ γοντας γίνεσθαι, δοκέων ἀπὸ τούτων ἐόντων τοῖσι Ταραντίνοισι φίλων μάλιστα δὴ τὴν κάτοδόν οἱ ἔσεσθαι. Δαρειὸς δὲ ὑποδεξάμενος ἐπετέλεε· πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον κατὰγειν σφέας ἐκέλευε Γίλλον ἐς Τάραντα. πειθόμενοι δὲ Δαρεῖφι Κνιδιοὶ Ταραντίνους οὐκ ὦν ἔπειθον, βίην δὲ ἀδύνατοι ἦσαν προσφέρειν. Ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐπρήχθη, οὗτοι δὲ πρῶτοι ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπίκοντο Πέρσαι, καὶ οὗτοι διὰ τοιούδε πρῆγμα κατὰσκοποὶ ἐγένοντο.

139 Μετὰ δὲ ταῦτα Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἰρέει, πολίων πασέων πρώτην Ἑλληνίδων καὶ βαρβάρων, διὰ τοιγύδε τινὰ αἰτίην. Καμβύσεω τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον ἄλλοι τε συγχοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὥς οἶκός, κατ' ἐμπορίην, οἱ δὲ στρατευόμενοι, οἱ δὲ τινες καὶ αὐτῆς τῆς χώρας θεηταί, τῶν ἣν καὶ Συλοσῶν ὁ Αἰάκειος, Πο-
λυκράτεός τε ἐὼν ἀδελφεὸς καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. Τοῦτον τὸν Συλοσῶντα κατέλαβε εὐτυχίῃ τις τοιγύδε· λαβὼν χλανίδα καὶ

communi origine, si quidem Cnidi et ipsi Lacedaemoniorum coloni erant, teste ipso Herodoto I, 174, aequae atque Tarentini. Monuit Lorentz. De vet. Tarentin. civitate pag. 16.

CAP. CXXXIX.

πολίων πασέων πρώτην κ. τ. λ.] De Sami opibus ac potentia conf. supra III, 59. 60 et alia testimonia a. C. O. Mueller. in Aeginett. pag. 67. not. p. excitata, Plutarchi in Pericl. pag. 167 E. (c. 28 fin.) Cicer. ad Qu. Fr. I, 1, 8. Alia, quae ad res navales marisque imperium pertinent, attulimus ad III, 122. — Paulo post pro ὥς εἰκόσ e Flor. cum recentt. edd. exhibui ὥς οἶκός.

οἱ δὲ στρατευόμενοι] qui scilicet mercede conducti tum apud Aegyptiorum reges posteriores, tum postea apud Persas stipendia faciebant, mercenarii milites, stipendiarii, qui supra vocantur οἱ ἐπικούροι; cf. nott. ad III, 4. Ac vi-

detur Valekenario vox στρατευόμενοι e superioribus male hic repetita, qui idem verba οἱ δὲ, nunc in textum recepta, a correctore profecta existimat. Ipse vero locum sic constitui vult: κατ' ἐμπορίην στρατευόμενοι, vel κατ' ἐμπορίην στρατευόμενοι. Naber in Mnemosyn. III. p. 487 scribi vult στρατευσόμενοι.

Συλοσῶν ὁ Αἰάκειος] Conf. II, 182 et III, 30. Hinc etiam Sylosontis filius, qui patri post successit, Aecetes vocatur VI, 13. IV, 138. De quo plura Panofka: Samiorr. res p. 46 seq., ac de ipso Sylosonte p. 45 seq. Spectant huc quoque, quae leguntur in Diogen. Laërt. II, 5 et in Tzetzae Epist. pag. 63 ed. Pressel. Ad vocem κατέλαβε in seq. cf. III, 42 ibique nott. Atque in iis, quae sequuntur, praecipue in verbis λαβὼν χλανίδα καὶ περιβαλούμενος, orationis Herodoteae imaginem animo quasi proponentis ἐνέργειαν effert Waardenburg. De nativa simplicit. Herodot. pag. 132.

λαβὼν χλανίδα] χλανὶς dicebatur

περιβαλλόμενος πυρρὴν ἡγόραζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖος, δορυφόρος τε ἑὼν Καμβύσεω καὶ λόγου οὐδενὸς καὶ μεγάλου, ἐπεθύμησε τῆς χλανίδος, καὶ αὐτὴν προσελθὼν ᾤνετο. ὁ δὲ Συλοσῶν, ὁρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδος, θείῃ τύχῃ χρεώμενος λέγει· Ἐγὼ ταύτην πωλέω μὲν οὐδενὸς χρήματος, δίδωμι δὲ ἄλλως, εἰ περ οὕτω δεῖ γενέσθαι πάντως τοι. Αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος παραλαμβάνει τὸ εἶμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν ἡπίστατό οἱ τοῦτο 140 ἀπολωλέναι δι' εὐηθείην. ὥς δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος Καμβύσης τε ἀπέθανε καὶ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιλῆην ἔσχε, πυνθάνεται ὁ Συλοσῶν, ὥς ἡ βασιλῆτῃ περιεληλύθοι ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα, τῷ κοτὲ

tenuis vestis, laena mollior ac tenuior subtilioris plerumque lanae, indeque etiam maioris pretii, qualem homines delicatiores plerumque gestare solebant. Plura disputavi ad Plut. Alcib. c. 23. pag. 193. Add. Becker. Charicl. III. p. 185 coll. 175 ed. alt. et C. Fr. Hermann. Privatalt. d. Griech. §. 21. not. 19. Ac miratur Valck., cur hic dicatur χλανίς, quae fuerit χλαμύς (ut frequens omnino est harum vocum permutatio, de qua vid. nott. ad Alcib.), cum de iis, qui ob vestimentum se iactarent, proverbii instar dictum fuerit ἡ Συλοσῶντος χλαμύς, Diogenian. Prov. Cent. V, 14 coll. Suid. s. v. χλαμύς. At cum exquisitius opinor, vestimentum l. l. cogitari queat, acquiescere malui in omnium libror. scriptura. Apud Aelianum V. H. IV, 5 dicitur ἱμάτιον s. pallium. Contra χλαμύδα Darium Babylone a Sylosonte accepisse scribit Tzetzes Chil. III. p. 312 coll. Suida l. l. Strabo eandem rem tangens XV. p. 945 D. s. 638 C. simpliciter posuit ἑσθήτα. Ad ἡγόραζε (in foro versabatur) cf. III, 137 et ad verba λόγον οὐδενὸς καὶ μεγάλου nott. ad I, 130 coll. infra III, 146.

ἐπεθύμησε] E prava Medicei codicis scriptura ἐπιθυμέων Valck. coniecit: ἐπεθύμει in imperfecto, quemadmodum ᾤνετο (emere cupiit) I, 68, ubi vide plura. Mihi Noster consulto ἐπεθύμησε scripsisse vide-

tur, quod omnes quoque editores retinuerunt.

θείῃ τύχῃ χρεώμενος] i. e. divino quodam instinctu, divinitus, forte quadam, ut ait Livius I, 4, ubi vide I. Fr. Gronov. Sic κατὰ δαίμονα I, 111; alia dabit Valcken. ad III, 153, quibus add. nott. ad Plut. Philopolem. 17. p. 63. — ἄλλως valet gratias. Cf. nott. ad III, 16 fin. Verba πάντως τοι alii cum seqq. iunxerunt.

CAP. CXL.

δι' εὐηθείην] εὐηθείην, ut scribi vult Matth. in nota ad II, 87, quam attigimus ad I, 54, nunc recepi e Florentino, probante Bredov. p. 187 pro vulg. εὐηθείην. Ad sensum recte interpretatur Wesselingius: simplicitatem quandam et facilitatem in donando, sive etiam animi quandam bonitatem, quam Galli dicunt bonhomie. Quare Graeci iungunt, eodem momento Wessel., φιλανθρωπίαν s. προσηγορία καὶ εὐηθείαν, ut ap. Thomam Magistr. s. v. pag. 382. Plura interpret. ad Thucyd. III, 83. Cr. adscripsit Platonis locum in Charmide pag. 175 C., ubi Heindorf. p. 115 Herodoti loci est recordatus. Nunc idem addit Plat. Rempubl. I. p. 348 et quae posuit ad Plotin. I, 6. 1 et ad Procl. in Platon. Alcib. pr. pag. 323. ἡπίστατο est: existimabat; cf. V, 74 ibique nott.

περιεληλύθοι] Conf. III, 65 ibique nott. Ad optativum περιελη-

αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἶμα. ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα ἔζητο ἐς τὰ πρόθυρα τῶν βασιλέως οἰκίων, καὶ ἔρη Δαρείου εὐεργέτης εἶναι. ἀγγέλλει ταῦτα ἀκούσας ὁ πύλουρος τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ θαυμάσας λέγει πρὸς αὐτόν· Καὶ τίς ἐστὶν Ἕλλήνων εὐεργέτης, τῷ ἐγὼ προαιδεύμαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβέβηκε δ' ἢ τις ἢ οὐδείς κω παρ' ἡμέας αὐτῶν. ἔγω δὲ χρέος εἶπεν οὐδὲν ἀνδρὸς Ἑλλήνος. ὅμως δὲ αὐτὸν παράγετε ἔσω, ἵνα εἰδέω, τί θέλων λέγει ταῦτα. Παρήγε ὁ πύλουρος τὸν Συλοσῶντα· σπάντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτευν οἱ ἐρμηνέες, τίς τε εἴη, καὶ τί ποιήσας εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλέως. εἶπε ὧν ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὥς αὐτὸς εἴη ἐκείνος ὁ δούς. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Δαρεῖος·

λύθοι conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 769, 3, β. Pro ἐς τοῦτον τ. α. plures libri iique non spernendi ὡς τοῦτον, quod retineri vult Iacobitz. ad Lucian. Toxar. pag. 95. Neque vero περιελθεῖν ὡς vel πρὸς τινά dici posse statuit Valcken. recteque omnino negare videtur Bredov. p. 34, apud Herodotum ὡς poni eo sensu, quo εἰς s. πρὸς apud Atticos scriptores. Mox ad structuram verbb. ἔζητο ἐς τὰ πρόθυρα cf. nott. ad I, 14. Ad τὰ πρόθυρα cf. nott. ad III, 120.

Δαρείου εὐεργέτης εἶναι] Haec e more Persarum explicanda sunt, quo nomina eorum, qui munus quoddam praebuissent regi, in tabulas referebantur, ipsique, ut regis εὐεργέται, s. Persico nomine *Orosangae*, muneribus splendidis vicissim ornabantur. Auctor est ipse Herodotus VIII, 85, ubi vid. nott. Alia dabit Briss. De reg. Pers. princ. I, 138; Graecarum civitatum instituta similia attigit Hemsterhusius ad Luciani Dial. Mort X, 6. T. II. p. 448 ed. Bipont. Quae si reputemus, iam nil mirum, cur Syloson muneris regi olim oblatus bene memor ad regis animum accesserit.

λέγει πρὸς αὐτόν] Ita e melioribus nunc editum pro vulg. πρὸς ἑαυτὸν, quod ex Ald. in ed. Wess. irrepsit, quodque e scholio natum videtur Schweighauesero conferenti II, 162. III, 52. Ad vocem προαιδεύ-

μαι conf. nott. ad I, 61 et de dativo addito Kuehner Gr. Gr. §. 579. not. 3. Scripsi autem τῷ (pro ᾧ), ut paulo antea: τῷ — ἔδωκε, monente Struve Quaest. I. p. 23 s. Opuscul. II. pag. 285.

νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων] Inde Wess. colligit, colloquium hoc congruere cum principio Olymp. LXV. A Panofka (Samiorum res p. 44) video referri ad Ol. LXIV, 3 s. a. 521 a. Chr., quo ipso anno Darium ad regnum evectum esse supra ad III, 88 vidimus.

ἢ τις ἢ οὐδείς κω] i. e. nullus s. nemo fere. Inde reddidit: *kaum irgend wer* Kuehner Gr. Gr. §. 633, 5. not. 2 alios similes locos afferens. Valcken. praeter Xenoph. (Cyrop. VII, 5. 45) et Aristidis locum T. I. p. 285 (T. I. p. 260 Dind.) Aelianum hac locutione usum esse monet De N. A. III, 43. V, 50. VI, 58. VII, 8. XIV, 26. Conferri quoque poterit Persii illud (Sat. I, 3) *vel duo vel nemo* (i. e. paucissimi), ad quem locum plura e Latinis aequae ac Graecis similia attulerunt Causabonus et Passovius. Ac similem quandam Nostri formulam ad paucitatem indicandam attigimus supra ad II, 121. §. 1. Ad vocem χρέος conf. Lobeck. ad Phrynich. p. 361 sq. In seqq. Dietech. dedit εἰρώτεον pro εἰρώτευν, cf. Bredov. p. 382. Ad ἐς μέσον conf. III, 62 ibique nott.

ὦ γενναιότατε ἀνδρῶν, σὺ κείνος εἶ, ὃς ἐμοὶ οὐδεμίαν ἔχοντί
 κω δύναμιν ἔδωκας, εἰ καὶ σμικρά; ἀλλ' ὦν ἴση γε ἡ χάρις
 ὁμοίως, ὥς εἰ νῦν κοθέν τι μέγα λάβοιμι. ἀντ' ὦν τοι χρυσὸν
 καὶ ἄργυρον ἅπλετον δίδωμι, ὥς μὴ κοτέ τοι μεταμελήσει Λα-
 ρεῖον τὸν Ὑστάσπεος εὖ ποιήσαντι. Λέγει πρὸς ταῦτα ὁ Συλο-
 σῶν· Ἐμοὶ μήτε χρυσὸν, ὦ βασιλεῦ, μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ'
 ἀνασώσάμενός μοι δὸς τὴν πατρίδα Σάμον, τὴν νῦν, ἀδελφεοῦ
 τοῦ ἐμοῦ Πολυκράτεος ἀποθανόντος ὑπὸ Ὀροίτew, ἔχει δούλος
 ἡμέτερος· ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φόνου καὶ ἐξανδραποδίστος.
 Ταῦτα ἀκούσας Λαρεῖος ἀπέστελλε στρατιήν τε καὶ στρατηγὸν 141
 Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ γενόμενον, ἐντειλάμενος, ὅσων
 ἔδεγθη ὁ Συλосῶν, ταῦτά οἱ ποιέειν ἐπιτέλεα. καταβάς δὲ ἐπὶ
 τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης ἔστελλε τὴν στρατιήν.

Τῆς δὲ Σάμου Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου εἶχε τὸ κράτος, 142
 ἐπιτροπαίην παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν ἀρχήν· τῷ δικαιο-
 τάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι οὐκ ἐξεγένετο. Ἐπειδὴ γάρ
 οἱ ἐξηγγέλθη ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐπόλεε τοιάδε. πρῶτα
 μὲν Διὸς Ἐλευθερίου βωμὸν ἰδρύσατο, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν

μεταμελήσει] Ita e Florent. pro
 vulg. μεταμελήσει, quod cum Matth.
 retinuerunt Dindorf. et Dietsch. Cf.
 III, 36 ibique nott. Ad participii
 structuram cf. Herod. VII, 54. —
 Paulo ante rescripsi οὐδεμίαν, pro
 οὐδεμίην, et ἀντ' ὦν pro ἀνθ' ὦν,
 monente Struv. Spec. I Quaest. He-
 rod. pag. 32 (Opuscul. II. p. 299).
 — In seqq. δὸς a pluribus abest
 codd., ac sane ex Wessel. et
 Schweigh. iudicio bene abesse po-
 test vocula, quam Cobet quoque ei-
 ci vult.

CAP. CXLI.

ἀπέστελλε] Ita e pluribus libris
 cum Gaisf. pro vulg. ἀπέστειλε, quod
 retinuit Matth. De Otane conf. III,
 68. 80. Ad locutionem ποιέειν ἐπι-
 τέλεα conf. III, 16. — In seq. στέλ-
 λειν omnino valet instruere, conf.,
 ne plura, Blomf. Gloss. ad Aesch.
 Pers. 615. Sic στέλλειν στρατὸν apud
 Euripid. Iphigen. in Aul. 601; ac
 supra apud Herod. III, 52 (στέλλας
 πλοῖον), ubi cf. nott. V, 64 (στόλον
 στείλαντες).

CAP. CXLII.

Μαιάνδριος] Conf. supra III, 123.
 ἀρχήν ἐπιτροπαίην imperium dicit
 sibi s. ipsius fidei commissum, conf.
 IV, 147.

οὐκ ἐξεγένετο] i. e. cui, quod voluit
 quodque propositum habuit, non suc-
 cessit; qui propositum exsequi s. per-
 ficere non potuit. Conf. I, 78. VII, 4.
 8. V, 51. 105. IX, 23. ἐξηγγέλθη et
 mox ἐπηγγέλλετο dedi cum recentt.
 edd. pro ἐξαγγέλθη et ἐπαγγέλλε-
 το; vid. Bredov. p. 290. Idem feci
 III, 153.

τέμενος] Conf. II, 112 ibique nott.
 βωμὸν et τέμενος Homeri exemplo
 Il. VIII, 48 Nostrum iunxisse mo-
 net Wessel., citans Pausaniam VI,
 6, alia. Plura dabit C. Fr. Hermann.
 Gottesdienstl. Alterth. p. 17. not.
 13. Hinc paulo infra ita loquitur
 Maeandrius: τῷ αὐτὸς τε ἱρὸν ἰδρυ-
 σάμην. Videtur haec ara Iovis Libe-
 ratoris in eo suburbio fuisse, quod
 proxime urbem ipsam occidentem
 versus extendebatur, auctore Guérin
 Descript. de Samos. p. 181 seq. 213
 seq., qui alterum quoque suburbium

οὐρῖσε τοῦτο, τὸ νῦν ἐν τῷ προαστείῳ ἐστὶ, μετὰ δὲ, ὥς οἱ ἐπεποιήτο, ἐκκλησίην συναγείρας πάντων τῶν ἀστῶν ἔλεξε τάδε· Ἐμοὶ, ὥς ἴστε καὶ ὑμεῖς, σκῆπτρον καὶ δύναμις πᾶσαι ἡ Πολυκράτειος ἐπιτέτραπται, καὶ μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἀρχεῖν· ἐγὼ δὲ, τὰ τῷ πέλας ἐπιπλήσσω, αὐτὸς κατὰ δύναμιν οὐ ποιήσω. οὔτε γάρ μοι Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἑωυτῷ, οὔτε ἄλλος, ὅστις τοιαῦτα ποιεῖ. Πολυκράτης μὲν νυν ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεὶς ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω. Τοσάδε μέντοι δικαῖω

fuisse sumit ulterius remotum ab urbe Heraeum versus, in quo Veneris fuit templum; cf. Herodot. IX, 66. et vid. etiam Ross: Griech. Inseln II. p. 146. — οὐρῖσε pro οὐρῖσε dedi cum recentt. edd. secutus Bredov. pag. 94, itemque scripsi προαστείῳ pro προαστηλίῳ ex Florentini et Sancerotti. libri auctoritate; cf. Bredov. p. 183. — Ad vocem παρχεῖ conf. III, 73 ibique nott.

τὰ τῷ πέλας ἐπιπλήσσω] i. e. quae alii exprobro, s. quae in alio reprehendo, plane ut VII, 136. ὁ πέλας h. l. est *quivis alius*. Nec est, quod in singulari numero offendamur nostrumque locum, quae Elmsleii est sententia ad Eurip. Med. 85, corruptum censeamus. Merito oblocutus est Goeller. ad Thucyd. I, 32. Add. G. Hermann. Opusc. III. p. 160. — κατὰ δύναμιν valet: *pro viribus* s. *quoad potero*, ut II, 109: κατὰ λόγον, *pro ratione*, ubi cf. nott. Hesiodus Opp. et D. 334 eodem modo dixit κατὰ δύναμιν, ac pluribus locis Plato κατὰ δύναμιν, Phaedr. p. 240 C. De Legg. IX. p. 865 E. Polit. p. 279 C. Theaetet. p. 168 C.

οὔτε ἄλλος, ὅστις τοιαῦτα ποιεῖ] Sponte in mentem venit Homericum illud: ὥς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὃ τις τοιαῦτα γε ῥέξοι Odys. I, 47 coll. Plut. Tib. Gracch. cap. 21. — In seq. cum Gaisf. et Matth. pro μοῖραν e S. exhibui μοῖραν. Cum verbis continuo subsequentibus conf. supra III, 80. γέρεα sunt munera s. honores ipsi tributi, concessi. Cf. VI, 57. VII, 104. IV, 162 et conf. nott. ad I, 59. Nec admodum dispar II, 168. Mox dedimus ἰρωσύνην cum

Florentino; Bekkerus cum Bredovio p. 194 reposuit invitis libris ἰρωσύνην, eodemque modo scripsit IV, 161. VI. 56. — Ad περιτίθημι cf. I, 129. III, 81 ibique nott.

ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεὶς ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω] Ad ἐς μέσον conf. nott. ad III, 62; ad ἰσονομίην nott. ad III, 80: unde patet, eodem redire, quod paulo post enuntiat Maeandrius: τὴν ἑλευθερίην ὑμῖν περιτίθημι. Itaque Maeandrius liberam rem publicam, quali utebantur Iones, Samiis redditurus imperiumque a Polycrate ipsius fidei traditum depositurus eos tantum honores sibi retinere voluisse videtur, qui antiquis Graeciae regibus concessi vel postera aetate, qua regia potestas vel prorsus sublata vel in populi liberi gratiam diminuta est, hic illic remanserant, inprimis munera sacerdotalia: cuius rei complura exempla affert C. Fr. Hermann. in Antiqq. Graec. §. 56. not. 15. ed. quart. Quod praeterea e Polycratidis opibus sex talenta sibi ἐξαίρετα (cf. II, 168) dari vult, id quoque cum iis convenit, quae Cyrenaeis petentibus ab oraculo Delphico missus Demonax ad rempublicam constituendam impertivit, qui Doricae civitatis forma revocata τῷ βασιλεῖ Βάττῳ τεμένεα ἐξελῶν καὶ ἰρωσύνας τὰ ἄλλα πάντα, τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλεῖς, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε (Herod. IV, 161). Itaque Batt, Cyrenaeorum regis, conditio non alia atque ea, quam Maeandrius sibi ipse expetit, qui non agros exemptos, e quorum proventu vitam sustineret, sibi

γέρεα ἐμεωντῶ γενέσθαι· ἐκ μὲν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων
 ξαίρετα ξὺς τάλαντά μοι γενέσθαι· ἱρῶσύνην δὲ πρὸς τού-
 τοις αἰρεῖσθαι αὐτῶ τ' ἐμοὶ καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοις
 τοῦ Διὸς τοῦ Ἐλευθερίου, τῶ αὐτὸς τε ἱρὸν ἰδρυσάμην, καὶ
 τὴν ἔλευθερίην ὑμῖν περιτίθῃμι. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σα-
 μίοις ἐπηγγέλλετο· τῶν δὲ τις ἐξαναστὰς εἶπε· Ἀλλ' οὐδ'
 ἄξιός ἐστι σύ γε ἡμέων ἄρχειν, γεγονώς τε κακὸς καὶ ἐὼν ὀλε-
 θρος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως λόγον δώσεις τῶν μετεχειρίσας χρη-
 μάτων. Ταῦτα εἶπε ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῶ οὖνομα 143
 ἦν Τελέσαρχος. Μαιάνδριος δὲ νόφ λαβὼν, ὥς, εἰ μετῆσει
 τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις ἀντ' αὐτοῦ τύραννος καταστήσεται, οὐ
 δὴ τι ἐν νόφ εἶχε μετιέναι αὐτήν· ἀλλ' ὥς ἀνεχώρησε ἐς τὴν
 ἀκρόπολιν, μεταπεμπόμενος ἓνα ἕκαστον, ὥς δὴ λόγον τῶν
 χρημάτων δώσω, συνέλαβε σφραγὸς καὶ κατέθηκε. οἱ μὲν δὴ
 ἐδεδέετο, Μαιάνδριον δὲ μετὰ ταῦτα κατέλαβε νοῦσος. ἐλπί-
 ζων δὲ μιν ἀποθανέσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῶ οὖνομα ἔην Λυκάρη-
 τος, ἵνα εὐπετεστέρως κατάσχη τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα,
 κατακτείνει τοὺς δεσμώτας πάντας. οὐ γὰρ δὴ, ὥς οἴκασι,
 ἐβουλέετο εἶναι ἔλευθεροι.

tribui vult (cum huiusmodi agri nulli in Samo fuisse videantur), sed partem opum a Polycrate collectarum. Tu vid. quae ad Herod. IV, 161 adscripsimus.

ἐὼν ὀλεθρός] Ita apud Graecos haud raro vocatur homo nequam, nullius frugis, plane ut apud Latinos pestis, perniciēs, alia id genus satis nota. Conf. Valcken. Observv. ad Ammon. I, 10. p. 43. Reisk. Ind. Graec. Demosth. pag. 533 et quae alia citavi ad Plut. Artax. 14 in Creuzeri Meletemm. III. pag. 64. Add. Goettling. ad Hesiod. Epy. 101. In verbis, quae proxime antecedunt: γεγονώς τε κακὸς Florentinus liber κακώς, quod recentt. edd. amplexi sunt, probante Cobet. Var. Lectt. pag. 157. Ad ὅπως — δώσεις cf. III, 36 ibique nott. Caeterum haec verba citat Eustath. ad Od. I. p. 1420, 26 s. p. 72, 31.

CAP. CXLIII.

νόφ λαβὼν] Cf. III, 41 ibiq. nott. — Pro σὺ δὴ τι ἐν νόφ εἶχε Schweigh.

et Gaisf., quos recentt. edd. secuti sunt, e Sancerro libro ovτ' ἔτι. Equidem cum Matth. retinui vulgatam. Ad ἐδεδέετο cf. I, 66. — Ad κατέλαβε cf. III, 42. 149. Insulae posthac Lycaretum Persae praefecerunt, teste Herodoto V, 27. Ad formam κατάσχη in seqq. cf. I, 89. VIII, 22 et Bredov. p. 324. Ad significationem conf. IV, 43 ibique nott.

ἐβουλέετο] Hanc formam, a recentt. ed. mutatam in ἐβούλοντο, retinui, ut I, 4, ubi vide nott. „Non detrectabant Samii libertatem, sed talem, quae pactio esset servitutis (qualem scilicet iis offerret s. proponeret Lycaretus)“. Wess. Pauw maluit ἀνελεύθεροι, unde Larcherus sic vertit: „il paraît bien que les Samiens regardoient comme une chose indigne d'un homme libre, d'obéir à un tyran.“ Equidem malim cum Waardenburg. De nativ. simplic. Herodot. p. 185 haec verba sic intelligere, ut Herodotus Samiorum stultitiam quodammodo arguat, qui libertatem ultro sibi a Maeandrio

- 144 Ἐπειδὴ ὧν ἀπίκοντο ἐς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι κατάγοντες
 Συλοσῶντα, οὔτε τίς σφι χεῖρας ἀνταίρεται, ὑπόσπονδοί τε
 ἔφασαν εἶναι ἐτοῖμοι οἱ τοῦ Μαιανδρίου στασιῶται καὶ αὐτὸς
 Μαιάνδριος, ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς νήσου. καταινέσαντος δ' ἐπὶ
 τούτοισι Ὀτάνεω καὶ σπεισαμένου τῶν Περσέων οἱ πλείστον
 ἄξιοι θρόνους θέμενοι κατεναντίον τῆς ἀκροπόλιος κατέατο.
- 145 Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράνῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑπομαργότερος, τῷ
 οὔνομα ἦν Χαρίλεως· οὗτος ὃ τι δὴ ἑξαμαρτῶν ἐν γοργύρῃ
 ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε τὰ πρησόμενα, καὶ διακύ-
 φας διὰ τῆς γοργύρης, ὥς εἶδε τοὺς Πέρσας εἰρηναίως κατημέ-
 νους, ἔβρα τε καὶ ἔφη λέγων, Μαιανδρίῳ θέλειν ἔλθειν ἐς λό-
 γους. ἐπακούσας δὲ ὁ Μαιάνδριος λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε
 ἄγειν παρ' ἐωυτόν. ὥς δὲ ἤχθη τάχιστα, λοιδορέων τε καὶ κα-
 κίζων μιν ἀνέπειθε ἐπιθέσθαι τοῖσι Πέρσῃσι, λέγων τοιάδε·
 Ἐμὲ μὲν, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ἔοντα σεωντοῦ ἀδελφεόν καὶ ἀδι-
 κήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμοῦ, δῆσας γοργύρης ἡξίωσας, ὀρέωνται
 δὲ τοὺς Πέρσας ἐκβάλλοντάς τέ σε καὶ ἄνοικον ποιεῖντας, οὐ
 τολμᾶς τίσασθαι, οὕτω δὴ τι ἔοντας εὐπετεᾶς χειρωθῆναι;
 Ἄλλ', εἰ τι σὺ σφεας καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὸς τοὺς ἐπικούρους,
 καὶ σφεας ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς ἐνθάδε ἀπίξιος· αὐτὸν δέ σε
- 146 ἐκπέμψαι ἐκ τῆς νήσου ἐτοῖμός εἰμι. Ταῦτα ἔλεξε ὁ Χαρίλεως.

oblatam respuissent, eoque se ipsos
 perdidissent, cum a Lycareto mox
 occiderentur. Itaque haud immerito
 e Nostri sententia id perpassi vi-
 dentur, cum libertatem, quod sum-
 mum bonum mortalium iudicat He-
 rodotus, respuissent.

CAP. CXLIV.

οἱ τοῦ Μ. στασιῶται] Plures li-
 bri στρατιῶται, quod tamen parum
 differre recte statuit Wess., cum
 omnes eiusdem fuerint factionis.
 Maeandrii ἐπίκουροι III, 145. 146
 et nott. ad III, 4. Ad structuram
 particularum οὔτε — τε conf. nott.
 ad VI, 1. Ad seqq. θρόνους θέμε-
 νοι (sellis positus) cf. I, 9 ibique nott.
 de voce θρόνος; de arce Samiorum
 diximus ad III, 54. Pro vulg. ἐκα-
 τέατο cum Bredov. p. 317 reposui
 κατέατο, ut IX, 90; tu conf. etiam
 nott. ad II, 86.

CAP. CXLV.

ὑπομαργότερος] i. e. „petulantior
 et propemodum vecors.“ Ita Wess.,
 laudans VI, 75. III, 29 (ubi v. nott.),
 Appian. B. civ. V, 49, Suidas s. v.
 Ad locutionem ὃ τι δὴ ἑξαμαρτῶν
 conf. quae similia affert Lobeck. ad
 Sophoclis Aiac. 885. pag. 394 ed.
 alt. γοργύρῃ subterraneum indicat
 carcerem, δεσμοτήριον ὑπόγειον, ut
 Glossae Herodoti. ad h. l. et Suidas
 s. v. Tu vid. Thesaur. Ling. Gr. II.
 p. 734, ubi omnia de h. v. allata re-
 peries. In seqq. pro vulg. ἄχθη et
 hoc loco et V, 13 scripsi cum re-
 centt. edd. ἡχθη, quod reponi quo-
 que iussit Bredov. pag. 293. Ad
 οὔτω δὴ τι cf. III, 12 ibique nott.
 et in fine cap. ad verba: καὶ σφεας
 ἐγὼ τιμωρήσομαι τῆς — ἀπίξιος
 III, 47 et de structura Kuehner. Gr.
 Gr. §. 536.

CAP. CXLVI.

Ταῦτα ἔλεξε] Quam vulgo in-

Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον, ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο ἀφροσύνης ἀπικόμενος, ὥς δόξαι τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν περιέσεσθαι τῆς βασιλείας, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἐμελλε ἀπολάμψεσθαι ἀκέραιον τὴν πόλιν. ἐρεθίσας ὦν τοὺς Πέρσας ἤθιλε ὥς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια κρήγματα καὶ οὕτω παραδιδόναι, εὖ ἐξεπιστάμενος, ὥς πα-
 ῥόντες οἱ Πέρσαι κακῶς προσεμπικρανέεσθαι ἐμελλον τοῖσι Σαμίοισι, εἰδὼς τε ἑωυτῷ ἀσφαλέα ἐκδυσιν ἐοῦσαν ἐκ τῆς νήσου τότε, ἐπεὰν αὐτὸς βούληται· ἐπεποίητο γάρ οἱ κρυπτὴ διῶρυξ, ἐκ τῆς ἀκροπόλιος φέρουσα ἐπὶ θάλασσαν. Αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλέει ἐκ τῆς Σάμου· τοὺς δὲ ἐπικούρους πάντας ὀπλίσας ὁ Χαρίλεως καὶ ἀναπετάσας τὰς πύλας ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας, οὔτε προσδεκομένους τοιοῦτο οὐδὲν, δοκούν-
 τας τε δὴ πάντα συμβεβάναι. ἐμπεσόντες δὲ οἱ ἐπικούροι τῶν Περσέων τοὺς διαφοροφευμένους τε καὶ λόγου πλείστου ἔοντας

serunt particulam δὲ, eam cum Schweigh. et Gaisf. abieci. Sequentia verba citat Thomas Mag. p. 875, ὑπολαμβάνω idem esse probans, quod ὑποδέχομαι. — Ad formam ἀπολάμψεσθαι cf. I, 199. III, 36. IX, 38. — ἀκέραιον de urbibus et regionibus adhiberi integris s. nondum hostili ferro violatis Valcken. monuit ad IV, 152. Pro ἔθελε nunc e Florentino ac Sanctrofti libro revocavi ἤθελε; vid. Bredov. p. 117. Pro ἀπονητὶ, quod in Luciani Gymnas. 10 quoque invenitur, Cobet legi vult ἀκοντὶ, quo quidem opus hand videtur. De huiusmodi adverbis in ττ exeuntibus plura vid. apud Fischer. ad Weller. I. p. 209.

οἱ Πέρσαι κακῶς] Voculam κακῶς, quae a Florentino, Mediceo, aliis abest, merito revocavit Schweighaeuserus, quem recentt. edd., uno excepto Matthiae, secuti sunt, cum hac vocula, quam Sanctrofti liber cum aliis praebet, addita verbum παθόντες carere nequeat; probavit quoque Doederlein. Lat. Synonym. IV. p. 263 seq. Ad verbum προσεμπικρανέεσθαι (i. e. vel magis eos exasperatum iri in Samios) conf. Herodot. V, 62, ubi invenitur ἐμπικραίνεσθαι. — In seqq. quae narrat Maeandrius de occulto cuniculo (δι-

ῶρυξ κρυπτῇ), quem effodiendum curaverat ex arce ad mare ducentem; ea fidem quodammodo accipiunt ex iis, quae Ross. (Reisen auf d. Griech. Inseln II. p. 152) scribit, huiusmodi cuniculos subterraneos adhuc per Samum inveniri affirmans.

ἐξῆκε ἐπὶ τοὺς Πέρσας] Recte iam Valcken. (ad VII, 210) interpretatur: „emisit in Persas, portis patefactis.“ Pertinet enim huc accusativus ἐπικούρους, quos armis instructos, portis apertis, adversus Persas eduxit. Infra III, 158 Noster: ἐξῆκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος, i. e. immisit Persas intra moenia. Verba seqq. δοκούντας τε δὴ πάντα συμβεβάναι valent: sed existimantes, omnia utique convenisse (inter Samios ac Persas). Ad infinitivi formam συμβεβάναι (ut τεθνάναι I, 31. ἐστά-
 ναι etc.) conf. Bredov. p. 399; ad significationem verbi conf. C. F. Mueller: De ritibb. et caerimoniis etc. (Regimont. 1854) pag. 9, qui docuit, hoc verbum plerumque adhiberi, ubi agitur de pace s. foedere ineundo, de induciis faciendis, quando utrique conveniunt. Tu conf. etiam Herodot. I, 13. 72. 82. — Ad structuram οὔτε προσδεκομένους — δοκούντας τε conf. nott. ad VI, 1.

τοὺς διαφοροφευμένους] i. e. τοὺς

ἐκτεινον. καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα ἐποίουν, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἡ
 Περσικὴ ἐπεβοήθει· πιεζόμενοι δὲ οἱ ἐπίκουροι ὀπίσω κατει-
 147 λήθησαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν. Ὅτάνης δὲ ὁ στρατηγός, ἰδὼν κά-
 θος μέγα Πέρσας πεπονθότας ἐντολὰς τε, τὰς Λαρεΐος οἱ ἀπο-
 στέλλων ἐνετέλλετο, μῆτε κτείνειν μηδὲνα Σαρμίων, μῆτε ἀν-
 δραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον Συλο-
 σῶντι, τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο·
 ὁ δὲ παρήγγειλε τῇ στρατιῇ, πάντα τὸν ἀν λάβωσι, καὶ ἄνδρα
 καὶ παῖδα, ὁμοίως κτείνειν. ἐνθαῦτα τῆς στρατιῆς οἱ μὲν τὴν
 ἀκρόπολιν ἐπολιόρχεον, οἱ δὲ ἐκτεινον πάντα τὸν ἐμποδῶν
 148 γινόμενον ὁμοίως ἐν τε ἐρῶ καὶ ἔξω ἱροῦ. Μαϊάνδριος δ' ἀπο-

φορεῖς φοροσμένους, ut Glossae exponunt Herod., accedentibus Persycho, Suida et Etymolog. p. 279. Cum vero Persae consedisent, quod satis monstrant verba cap. 144 fin. (Θρόνους θέμενοι) et 145 (ἐρηναίως κατημένους), verbo διφοροφρεσμένους nihil aliud nisi Persas sellis insidentes declarari crediderim. Nec aliter Kuhn. ad Aelian. V. H. IV, 22, ubi narratur, veteres Athenienses, quocumque irent, secum habuisse pueros pedisequos sellas plicatiles gestantes, ne temere quovis in loco sedere cogerentur. Quod idem testatur Heraclides Ponticus apud Athen. XII. p. 512 (T. IV. p. 402 Schweigh.), ubi plura attulit Roulez (de Heraclid. Pontic. p. 62 seq.), id quoque monens, has sellas Atheniensium humiles ac plicatiles fuisse pro tempore modo tenas modo relaxatas. Add. Creuzer: Ein alt-attisches Gefäss etc. pag. 37. 73. Ac de huiusmodi sellis, quas Persae in illum locum afferri iusserant (cap. 144), haud scio an hoc quoque loco cogitandum sit. Adde Larcherum, cui displicet haec Corais interpretatio: „ceux d'entre les Perses, qui étoient les plus considérés, et qui se faisoient suivre par des esclaves porteurs de chaises.“ Nam διφοροφρεσμαι ille interpretatur: je me fais porter une chaise, vel potius: je me fais suivre par un esclave qui port une chaise, pour m'en servir dans le besoin. Italus interpres h. l. sic vertit: „che erano d'alto con-

to e portati nei seggi.“ Passivam enim verbi notionem ille retineri vult idemque de Persis nobilioribus atque insignioribus hic unice agi addit. Ad verba λόγον πλείστον ὄντας conf. I, 120; ad κατελήθησαν cf. III, 13; ad οἱ ἐπίκουροι cf. III, 4 ibique nott. I, 120. Pro πιεζόμενοι e Florentino revocavi πιεζόμενοι, de quo vid. nott. ad I, 142.

CAP. CXLVII.

ἐντολὰς τε, τὰς] Ad haec respiciunt, quae infra leguntur: τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος, relicta prorsus structura incepta, quae ad ἐντολὰς τε (quae ipse antecessentibus ἰδὼν — Πέρσας πεπονθότας arcte addita voluit Noster) verbum aptum requirebat: quo omisso propter plura alia interiecta Noster priora denuo repetens scripsit τουτέων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο, in aliam transgrediens structuram, in qua μὲν posuit respiciens ad sequentia: ὁ δὲ κ. τ. λ., de quo usu cf. nott. ad I, 133. Maluit Herold (Emendatt. Herodott. P. II. p. 9 seqq.) scribi τῶν μὲν ἐντολέων, quo sane omnis structurae difficultas tollitur, quamquam illud ipsum τῶν ἐντολέων repetitum difficultatem exhibet. Itaque satius duxi vulgatam retinere. E libris scriptis nihil notatum reperio.

τῆς Σάμου ἐκπλέει ἐς Λακεδαίμονα· ἀπικόμενος δ' καὶ ἀνενεικάμενος, τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίεε τοιάδε. πῆρτα ἀργύρεά τε καὶ χρύσεια προθεῖτο, οἱ μὲν θεοῦ αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτὰ, ὁ δὲ ἂν τὸν χρόνον τοῦτον μένει τῷ Ἀναξανδρίδῳ ἐν λόγοισι ἔων, βασιλεύοντις, προῆγέ μιν ἐς τὰ οἰκία. ὅπως δὲ ἴδοιτο Κλεομένης ρια, ἀπεθώμαζε τε καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δὲ ἂν ἐκέλευε ποφέρεσθαι αὐτῶν ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ δις καὶ τρις; Μαιανδρίου ὁ Κλεομένης δικαιοτάτος ἀνδρῶν γίνεσθαι μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίλευ· μαθὼν δὲ, ὥς ἄλλοις τῶν ἀστῶν εὐρήσεται τιμωρίην, βὰς ἐπὶ τοὺς ἐφό-

CAP. CXLVIII.

ἐς Λακεδαίμονα] Ex iis, III, 54. 56. 47 sunt enarrari colligi posse videtur, in-
is et Lacedaemonios olim
dinem quandam et amici-
lo dein ruptam intercessis-
io ipso haud scio an causa
mda, cur eo potissimum
n in terram se receperit
us; ut enim olim Spartam
Samii exsules auxilia pe-
, 46), sic et Maeandrius il-
se moliri Spartanorumque
um se recuperaturum spe-
Aelian. V. Hist. XII, 53
; Maeandrii Samii cum
sibus dissidio ortum Pers-
ae bellum quosdam tradere
Aristagoram, opinor, con-
sum Maeandrio, quamquam
um Perizonio, qui Maeand-
um Lacedaemonii non au-
st, putat ad Athenienses
rtisse, a quibus ipsis cum
etrasset, ad Darium access-
ique ad bellum Graecis in-
instigasse! — ἀνενεικά-
lgo reddunt: postquam res,
um adveceerat, in hospitium
udas curavit. Malim: post-
suas — (e navi in terram)
bique in tuto collocavit; cf.
V, 36. VIII, 32.

— προθεῖτο] Forma opta-
θεῖτο merito suspecta est
p. 395, qui scribi mavult

προθείτο, ut I, 53 προσθείτο et
VII, 237 υποθείτο. De structura
conf. nott. ad I, 11. Sic mox ὅπως
— ἴδοιτο ex Lexico Segnier. p. 100,
8. — ἐξέσμων valet: smegmate ab-
tergebant, purgabant, abluebant, sive
ἐσμηζον, ut interpretatur Hesych.,
praeter quem Valcken. excitat He-
rod. II, 37 et Clement. Alex. Pae-
dag. III, 4. pag. 208 T. I ed. Pott.
(ubi est σμήζειν) Athen. IX. pag.
409 C. Add. Herod. IV, 73 et IX,
110 ibique nott. Plurima de hoc
vocalulorum genere Lobeck. ad
Phryn. p. 253 sq. In seqq. Gaisford.
scripsit ἀπεθώμαζε pro vulg. ἀπε-
θώμαζε, quod punctis diacreseos
sublatis retinuit Matth. Et recte.
Probavit enim hanc scripturam ut
unice veram Struve in Spec. III
Quaest. de dial. Herod. p. 2 sq. 6
sq. 10 sq. (Opuscul. II. p. 347. 353.
359). In iis, quae sequuntur, consti-
tuendis Gaisfordium secutus sum.
Vulgo: ὁ δὲ ἂν ἐκέλευε αὐτῶν ἀπο-
φέρεσθαι αὐτόν κ. τ. λ. — In seqq.
ad διδόμενα cf. III. 135 ibique nott.
Ad formam ἐδικαίλευ conf. Bredov.
p. 391.

εὐρήσεται τιμωρίην] i. e. postquam
animadvertit, Maeandrium aliis ci-
vium illi largiendo, s. aliis civibus si
illa offerret, ab his auxilium inventu-
rum esse. Nam τιμωρία idem hic va-
let, quod βοηθεια, monente Val-
cken., qui confert Thucyd. I, 58, ubi
eodem fere sensu ἐτοιμάζεσθαι τι-
μωρίαν, i. e. τιμωροὺς, βοηθοὺς, et
Plutarchi locum in Apophthegmm.

- ρους, ἄμεινον εἶναι· ἔφη τῇ Σπάρτῃ, τὸν ξεῖνον τὸν Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπεισῇ ἢ αὐτὸν ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιητέων κακὸν γενέσθαι. οἱ δ' ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν Μαιάνδριον. Τὴν δὲ Σάμον σαγηνεύσαντες οἱ Πέρσαι παρέδωκαν Συλοσῶντι, ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν. ὕστέρῳ μέντοι χρόνῳ καὶ συγκατοίκισε αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ὀτά-
της ἐκ τε ὄψιος ὀνείρου καὶ νούσου, ἣ μιν κατέλαβε νοσήσαι τὰ αἰδοῖα.
- 150 Ἐπὶ δὲ Σάμον στρατεύματος ναυτικοῦ οἰχομένου Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι. ἐν ὅσῳ γὰρ ὁ

Laconn. pag. 224 A., ubi eadem de re haec leguntur, εὐλαβούμενος δὲ, μὴ ἑτέροις τισι τῶν ἀστῶν διαδῶ. — Quod ad Ephoros accedit Cleomenes, inde explicandum, quia pene Ephoros fuit omnis morum cura atque ea potestas, quae ad securitatem et salutem publicam conservandam spectat (*Polizeieigenth*); conf. Lachmann: Die spartan. Staatsverfassung pag. 217, C. Fr. Hermann. Griech. Staatsalterth. §. 24 not. 14, qui idem etiam conferri poterit §. 27, not. 14 ed. quart. de eo Spartanorum instituto, quo quidquid peregrinum esset, a se arcere ipsosque peregrinos expellere vel certe non diu ferre in sua terra studerent: ad id enim hoc quoque Herodoti loco erit respiciendum.

ἐξεκήρυξαν] i. e. edicto publico eiecerunt, plane ut apud Plut. I. I. Lys. c. Eratosth. 23. Diog. Laërt. II, 43, alibi.

CAP. CXLIX.

Σάμον σαγηνεύσαντες] σαγηνεύειν, *everriculo capere*, de piscibus proprie dicitur, qui retibus irretiti et in unum sensim sensimque coacti capiuntur. Inde transfertur ad urbes gentesque, quae piscium ad instar capiuntur, nullo sc. sexus aut aetatis facto discrimine. Est primarius Nostri locus VI, 31. Alia ibi attulit Valck. Strab. X. pag. 687 B. s. 448 A. Plat. Legg. III. pag. 698 D. Diog. Laërt. III, 33. Philostr. V. Apollon. I, 23. Aristid. I. pag.

213. 385. (T. I. pag. 200. 357 Dind.) Maxim. Tyr. XXXIX, 16. Boettiger: Amalth. II. pag. 307. Quibus add. Themist. p. 348 et 351 ed. Dindorf. et Yates: Texttrin. Antiq. I. pag. 437. Italus interpres admonet similis metaphorac, qua utitur Iesus Christus in Evang. Matth. XIII, 47: *πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγηνὴν βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ*.

ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν] Strabonem si audis XIV. p. 945 s. 638 C., Syloson acerbum in subditos exercuit imperium, ut inde viris vacua redderetur urbs (*ὥστε καὶ ἐλειπάρησεν ἡ πόλις*), unde proverbium ortum: *ἐκῆτι Συλοσῶντος ἐρηγῶρήη*. De quo Zenob. III, 90. Ad Olymp. LXV refert hoc imperium, quod Persarum ope de Samo obtinuit Syloson, Panofka: Samiorr. res. pag. 45. Sed satius videtur, cum Dunckero (*Geschicht. d. Alterth. II. p. 570*) expugnationem Sami referre ad Olymp. LXVI, 1. sive ad ann. 516 ante Chr. n. Ad *συγκατοίκισε* (i. e. *una sc. cum Sylosonte colonos deduxit in urbem vacuam*) conf. II, 154 *κατοίκισε* ibique nott. Ad *κατέλαβε* cf. III, 42.

CAP. CL.

Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν] Meminit huius defectionis et Iustinus I, 10 et Plut. II. p. 175 A. p. 687 Wyttenb., coll. Polyaen. VII, 12; meminit item Ctesias Persicce. Exc. §.

ἵστος ἦρχε καὶ οἱ ἑπτὰ ἐπανεστήσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ

eo dissentiens ab Herodoto, ad Xerxis regnum hanc seditionem refert, in quo eodem sequabatur Plutarchum II. pag. 173. 688 Wyttenb. Minus recte, ut quidem videtur, cum in temerationibus constituendis necesse quisquam Ctesiae maiorem Herodoto fidem tribuendam enseat, nec ullum aliud, quancio, testimonium de Babylon defectione, quae regnante acciderit, supersit. Nec ma-
 obo, quod duas defectiones, m Dario regnantē, alteram imperante, quae Ieremiae praedicta fuerit, sumpsit Ve-
 Ieremiae interpres, pro-
 ut videtur, Valckenario. quomodo probari possint, equi-
 aud intelligo. Caeterum perti-
 me, quae in Diodori Excerptt. X, 44) in A. Maii Nov. script. II. p. 34 leguntur. „Pro
 Cyrum in hac historia falso rat Gregor. Naz. in Stelit. et us in scholiis in eum. Vid. made in Notices et Extraits. XL pag. 107.“ Cr. Tempus
 ionis si quaeris, discernendum aetore ipso Herodoto inter id a, quo tacite defectionem ani-
 tatarint bellumque praeparaper statum turbulentum, quo nis annis regni Cambysis, qui
 Chr. haud dubie obiit (vid. ad III, 66), omnis Asia Persis a agitabatur, et inter illud, ebus satis praeparatis palam rint, i. e. eo fere tempore, amum versus vela dedit clas-
 flosontis in gratiam, qui re-
 cecens ad imperium evectum
 αὐτοὶ τὴν ἀρχὴν ἔχων III, 140) it; unde non multo post ann.
 520 Babylonios palam defe-
 fit probable. Quae accuratius
 finita vult Oppert (Journal
 ique IV Ser. Vol. XVII. pag. ut anni 520 mense Decembri
 onii intra urbem se recipere
 fuerint a Dario, qui mense
 rio anni 519 urbem oppugnare
 rit ac viginti post mensibus
 RODOT. II.

(ἐλκοστώ μηνί, Herod. III. 153), Augusto igitur mense anni 518, ceperit. Plura de hac Babyloniorum defectione referuntur in Bisuntina illa inscriptione, cuius auxilio iam supra (ad III, 30. 84 seqq. 89 seqq.) usi sumus ad Herodoti narrationem illustrandam, Col. I. §. 16 seqq. Etenim statim post Darium regno potitum seditio commemoratur Sn-
 siorum mox oppressa, itemque Babyloniorum longo demum tempore et multā operā sedata a Dario, qui ipse eloquitur Babylonium hominem exstitisse rebellem, nomine Naditabira, qui se dixerit Nabuchodonosorum, filium Nabonidi (i. e. Labyreti; cf. nott. ad I, 188), idque populo persuaserit indeque regno Babylonio potitus sit. Unde Chaldaeos fuisse, qui hanc defectionem excitaverint, colligere posse mihi videor. Sed Darius exercitu moto rebelles pugnā ad Tigrim alterāque ad Euphratem commissā vicit, ipsam urbem cepit principemque Naditabira interfecit. De Zopyro, cuius fraude urbem captam esse tradit Herodotus, nihil traditum in hac inscriptione reperitur; nec tale quid in publico documento in ipsius Darii honorem facto commemorari omnino oportuit: ab Herodoto autem id eo magis arreptum ac relatum existimes, quo aptius atque accommodatius Graecis, quibus scribebat, id omnino videri poterat; cf. quae dixi in: Jahrbh. f. Philolog. u. Paedagog. Vol. L. pag. 405. Quo eodem opinor consilio ductus Noster haud commemorat reliquas defectiones sive rebelliones, quas in diversis regni partibus exortas post Babyloniorum rebellionem ac similem in modum compressas ipse rex recenset in illa inscriptione; pertinet huc rebellio in Susiana (Col. II. §. 3), in Media (§. 5. 12), in Armenia (§. 7), in Sagartia (§. 14), in Parthia atque Hyrcania (§. 16), in Margiana (Col. III. §. 3), in Persidis provincia, quae Utiorum (vid. supra III, 93) fuisse videtur (§. 5), in Arachosia (§. 9) et in ipsa Babylo-

χρόνῳ καὶ τῇ ταραχῇ ἐς τὴν πολιορκίην παρεσκευάδατο· καὶ
 ὡς ταῦτα ποιεῦντες ἐλάνθανον. Ἐπεὶ τε δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανέος
 ἀπέστησαν, ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες γυναῖκα
 ἕκαστος μίαν προσεξαιρέετο, τὴν ἐβούλετο, ἐκ τῶν ἑωυτοῦ οἰ-
 κίων, τὰς δὲ λοιπὰς ἀπάσας συναγαγόντες ἀπέπνιξαν· τὴν δὲ
 μίαν ἕκαστος σιτοποιὸν ἐξαιρέετο. ἀπέπνιξαν δὲ αὐτὰς, ἵνα μὴ
 151 σφειὼν τὸν σίτον ἀναισιμώσωσι. Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δα-
 ρείος καὶ συλλέξας ἅπασαν τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν ἐστρατεύετο
 ἐπ' αὐτοὺς, ἐπελάσας δὲ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐπολιόρκει φρον-
 τίζοντας οὐδὲν τῆς πολιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ἐπὶ τοὺς
 προμαχεῶνας τοῦ τείχεος οἱ Βαβυλώνιοι κατωρχέοντο καὶ κατέ-

nia iterum (§. 13): de quibus rebellio-
 nibus plura enarrat rex, qui decem
 et novem pugnis commissis victo-
 rem se exstitisse novemque reges s.
 principes, qui rebellionis auctores
 fuerint, vivos cepisse gloriatur (Col.
 IV. §. 2). De quibus omnibus nihil
 ab Herodoto traditum reperiri noli
 mirari: neque enim Noster Persarum
 res tam accurate persequi instituit,
 ut nihil quidquam deesset, potiora
 tantum inde allaturus, quae cum
 Graecorum rebus, quas scribendas
 sibi sumpserat, aliqua ratione
 coniuncta essent aut certe Graecorum
 animos maxime adverterent.

καὶ τῇ ταραχῇ] Eodem modo No-
 ster loquitur III, 126. Mox cum re-
 centt. edd. pro *παρεσκευάσαντο* e
 Florent. unoque Paris. exhibui *πα-
 ρεσκευάδατο*, probante Schweigh.
 et conferente V, 34. VII, 218. Reli-
 quos locos dabit Bredov. p. 328. Ad
 locutionem: *ἐκ τοῦ ἐμφανέος* (*palam*)
 conf. VII, 205. I, 111 ibique nott.
 et Pausaniam hoc loquendi genus
 imitantem IX, 1. §. 3, ubi vid. Sie-
 belis. Atque inde etiam Procopio
 hanc locutionem valde placuisse (v.
 c. B. Goth. I. 11. 12.) monet Wess.
 Quae sequitur narratio de Babylo-
 niis mulieres omnes (exceptis matri-
 bus et una cuiusque domus muliere)
 interficientibus, vel exaggerata si vi-
 deatur, tamen satis ostendit ferociam
 illam animi, innatam fere Semiticae
 stirpis gentibus et multis exemplis
 Iudaicae historiae probatam. Mo-

nuit Grote: History of Greece IV. p.
 309.

τὰς μητέρας ἐξελόντες γυναῖκα
 ἕκαστος μίαν κ. τ. λ.] i. e. *matribus
 exemptis singuli quique uxorem quam
 praeferrea* (i. e. praeter matres, quas
 retinebant) *sibi exinebant, quam quis-
 que volebat, ex aedibus suis, reliquas
 omnes mulieres (sive uxores, sive
 servas) congregatas suffocarunt.*
 In quibus verbis retinui τὴν ἐβού-
 λετο, quod librorum scriptorum of-
 fert consensus pro olim vulg. τὴν
 αὖ ἐβούλετο, quam tueri velle vide-
 tur God. Hermann. De partic. αὖ
 p. 26 seqq. (Opuscul. Vol. IV), cum
 significet: *quam forte volebat s. quam-
 cunque volebat; τὴν ἐβούλετο* idem
 reddit: *eam quam volebat.* Sequitur
 Hermannum Fritsch in: Jahrb. f.
 Philolog. u. Paedagog. Suppl. IV. p.
 73. Mihi vero hac in structura im-
 perfecti αὖ haud quaquam ferri pos-
 se videtur. — οἰκίων ex iisdem li-
 bris scriptis dedi pro olim vulg. οἰ-
 κίων. Ad structuram vocis *ἕκαστος*
 conf. III, 158.

σιτοποιὸν] Hoc omnino mulierum
 olim fuisse officium, ut panem pa-
 rarent, monet Wess. ex VII, 187 et
 Eurip. Hecub. 363. — In seqq. ἀναι-
 σιμώσωσι retinui; ἀναισιμώσωσι ex-
 hibent Suidas et Eustath. ad Od. θ'
 pag. 1595. 10 s. 306 extr.

CAP. CLI.

ἐπὶ τοὺς προμαχεῶνας] Cf. I, 164
 ibique nott.

κατωρχέοντο] i. e. *insultabant, ir-*

σχωπτον Δαρειον καὶ τὴν στρατιὴν αὐτοῦ. καὶ τις αὐτῶν εἶπε
 τοῦτο τὸ ἔπος· Τί κάτησθε ἐνθαῦτα, ὦ Πέρσαι, ἀλλ' οὐκ
 ἀπαλλάσσεσθε; τότε γὰρ αἰρήσετε ἡμέας, ἐπεὰν ἡμίονοι τέκωσι.
 Τοῦτο εἶπε τῶν Βαβυλωνίων, οὐδαμὰ ἐλλείπων ἂν ἡμίονον
 τεκεῖν. Ἐπὶ δὲ μνηῶν καὶ ἐνιαυτοῦ διεληλυθότος ἦδη ὁ Δα- 152
 || ρεῖος τε ἥσχαλλε καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, οὐ δυνατὴ ἐοῦσα ἐλεῖν
 τοὺς Βαβυλωνίους· καὶ τοι πάντα σοφίσματα καὶ πάσας μηχανὰς
 ἐπεποιήκει ἐς αὐτοὺς Δαρεῖος. ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐδύνατο ἐλεῖν
 σφέας, ἄλλοισι τε σοφίσμασι πειρησάμενος, καὶ δὴ καὶ τῷ Κῦ-
 ρος εἰλέ σφεας, καὶ τούτῳ ἐπειρήθη. ἀλλὰ γὰρ δεινῶς ἦσαν ἐν
 φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδέ σφεας οἷός τε ἦν ἐλεῖν.
 Ἐνθαῦτα εἰκοστῷ μὴνι Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου τούτου, 153

ridebant, quod idem exprimit sequens *κατέσχωπτον*. Nec aliter fere *ἐξορχεισθαι* invenitur significatione *illudendi*, *insultandi*; vid. quae dixi in Creuz. Meletem. III. p. 75. 73, quibus nunc addo Iacobs. *Animadv.* in Achill. Tat. IV, 8. pag. 710 coll. Creuzer. Symbol. IV. p. 504. not. 343. Et facit quoque huc Nostri locus VI, 130, ubi *ἀπορχεισθαι τὸν γάμον*, *sallando perdere, amittere nuptias*. Vid. ibi nott.

Τί κάτησθε] Cf. III, 134. — Ad *ἐλλείπων* conf. I, 27 coll. I, 75. 77. IV, 135. III, 130.

CAP. CLII.

ὁ Δαρεῖος ἥσχαλλε] i. e. *aggre se-rebat*, ut IX, 117. Florentinus h. l. exhibet *ἥσχαλε*, sed praestat imperfectum a Sancerotti libro aliisque allatum. De augmento conf. Bredov. p. 297. Ipsa vox Homérica (vid. Odyss. II, 193) et Hesiodéa (in fragm. XCIII e Schol. Pindar. ad Nem. III, 21); frequentius utique Homerus dixit *ἀσχαλάω* (Ili. II, 293. XXIV, 403. Odyss. XIX, 159 etc.) itemque Apollonius Rhodius, cuius unum sufficiat afferre locum II, 243, ubi scholium explicat *δυσφορεῖν*.

ἐπεποιήκει ἐς αὐτοὺς] De structura verbi *ποιεῖν* cum praepositione *ἐς* conf. I, 41. III, 49. Quare nō lui sequi Cobetum scribentem *ἐπ' αὐτοῖς*. — Ad οὐδ' ὧς in seqq. conf.

III, 13. 109 et ad vocem *σοφίσματα* III, 85, ubi eodem fere sensu *σόφισμα*.

δεινῶς ἦσαν ἐν φυλακῇσι] ἦσαν e pluribus libris revocavi cum Gaisf. et Matth. pro vulg. *ἔσαν*. Sensus est: *studiose custodias agebant*. Haud infrequens apud Nostrum *ἐν φυλακῇ ἔχειν* s. *φυλακῇν ἔχειν*, vid. I, 160. V, 77. VII, 207. VIII, 23. 40.

CAP. CLIII.

Ζωπύρῳ] Pertinet huc disputatio, quam conscripsit I. Chr. Wichmanshausen: De Zopyro Babylonios fallente, ex Herodot. III et Iustin. I, 10. Lips. 1685. Nomen Zopyri in Persarum rebus decantatum dicit Dorvill. ad Charit. p. 472, ubi de nominis Graeci ratione quaerit. Nec meliora attulit Bochart., quem laudat in Hierozoic. III, 11. p. 414. — *Megabyzi* nomen legitur quoque III, 160 et apud Ctesiam Perss. Excerptt. §. 22. 33. Alibi scribitur *Μεγαβαζος*, de qua scripturae diversitate conferas Duker. ad Thucyd. I, 109 et potissimum Hemsterhus. ad Lucian. Tim. I. p. 383 Bip., Dorvill. ad Chagit. l. l., Perizonium ad Aelian. V. H. II, 2. Frequens enim hoc nomen in Persarum reperitur historia, pluresque duces ita vocantur, ex stirpe nobilissimi illius Megabyzi, qui septem inter coniuratos fuit, opinor, oriundi. Tu vid. quae de hoc nomine afferuntur in Excurs. ad

ὅς τῶν ἐπὶ ἀνδρῶν ἐγένετο τῶν τὸν μάγον κατελόντων, τοῦτ' ἔφω Μεγαβύζου παιδί Ζωπύρῳ ἐγένετο τέρας τοδε· τῶν οἱ σιτοφόρων ἡμιόνων μία ἔτεκε. ὥς δέ οἱ ἐξηγγέλη, καὶ ὑπὸ ἀπιστίας αὐτὸς ὁ Ζωπύρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπείπας τοῖσι δούλοισιν μηδενὶ φράζειν τὸ γερονὸς ἐβουλεύετο. καὶ οἱ πρὸς τὰ τοῦ Βαβυλωνίου δῆματα, ὅς κατ' ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεὶ περ ἡμίονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἀλώσεσθαι, πρὸς ταύτην τὴν φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκεε ἀλώσιμος εἶναι ἤδη ἡ Βαβυλῶν· σὺν γὰρ θεῷ
154 ἐκείνῳ τε εἰπεῖν καὶ ἑωυτῷ τεκεῖν τὴν ἡμίονον. Ὡς δέ οἱ

III, 70. Quibus add. Letronne in Mém. de l'Acad. d. Inscriptt. XIX, 1. pag. 12. 120, qui vocem Ζωπύρος Graece sonantem et ad vocem Persicam similis fere soni effectam repetit a ζῶω et πῦρ, ut significetur is, qui ignem vivificat, ignis igitur adorator. In Bisutuna inscriptione quod invenitur nomen *Dadd' hupiya*, id a Graeco nomine Ζωπύρος valde distare, monitu vix opus. Conf. Opert. in: Journal Asiatique IV. Ser. T. XVIII. p. 357 seq.

ὅς τῶν ἐπὶ ἀνδρῶν κ. τ. λ.] Conf. III, 70. Mox vulgo: τοῦτ' ἔφω Μεγαβύζου παιδί, cuius loco Sancrofti liber τοῦτον τοῦ Μ. π., quod cum probasset Herold., merito reiecit Dietsch, in Jahrb. f. Philol. u. Pædagog. Vol. LXI. p. 432. Ipse cum Bekk. et Dindorf. exhibui τοῦτ' ἔφω. — In seqq. pro ἐξηγγέλη dedi ἐξηγγέλη, ut supra cap. 142. Per hunc Megabyzum ea peracta esse, quae Zopyro tribuit Herodotus, auctor est Ctesias Excerptt. Pers. §. 22, quem forsitan secutus Diodorus in Excerptis ab Ang. Maio publicatis (Scriptt. vet. nov. coll. II. p. 34) X, 44. 45 omnia ea, quae Zopyrum fecisse tradit Herodotus, ad Megabyzum refert.

ἡμιόνων μία ἔτεκε] Eadem Ctesias l. I. §. 22. Alium mulae partum Noster commemorat VII, 57, ubi cf. nott. Ac negat Aristoteles H. A. VI, 22. pag. 882 Bip., mulam unquam peperisse, unde non mirum, apud veteres hoc si acciderit, prodigii loco fuisse habitum. Vid. Plin. II. N. VIII, 44. (69) §. 173. Sueton. Galb.

cap. 4. Inde vel in proverbium abiit apud veteres: „nec mula parit“; cf. Gargil. Martial. Curae boum §. 19. pag. 32 ed. Lunaburg. Praeter Bochart. Hieroz. II, 20 omnia et veterum et recentiorum testimonia hac de re collegit Beckmann. ad Aristot. Auscultt. mirabb. p. 70. p. 142 et 427 comprobans recentioris aevi documentis ea, quae de mulis rarissime parientibus tradidit antiquitas. De mula, quae partum edidit Neapoli, plura narrantur in Götting. Gel. Anzz. 1848. Nachricht. nr. 13. pag. 172 seq. Et commemorat Schneider. ad Aristotelis l. I. (Hist. An. VI, 28 s. 33. T. III. p. 520) ex Actis Acad. dem. Parisin. 1768. p. 50 et 1753 p. 131 equam, quae primo partu pulum, altero mulum edidit.

τὸ βρέφος] βρέφος de beluis (ἐκ ἀλόγου ζώου) dici, monet Grammaticus in Lex. Seguiet. p. 84, 22 ad Herodoti et Homeri testimonium provocans. Tu conf. III. XXIII, 266. Oppian. Halieut. V, 464. Aelian. H. N. XI, 25, quae attulit Wess. — Ad ἀπείπας et eius structuram cf. I, 155 ibique nott. IV, 125. — Verba πρὸς τὰ — δῆματα (ubi πρὸς valet secundum, ad; vid. nott. ad I, 38) repetuntur ob plura interiecta verbis πρὸς ταύτην τὴν φήμην, ubi Sancrofti liber exhibet φήμην; tu conf. I, 43 ibique nott.

σὺν γὰρ θεῷ — εἰπεῖν] Videbatur Zopyro hoc dictum non sine numine prolutum, divinitus Babylonio quasi immissum et iniectum. Vid. I, 86 ibique Valcken., cf. IX, 91: κατὰ συντυχίην, θεοῦ ποιεῦντος, forte fortuna, deo rem dirigente, et I, 111:

ἡ μὲν ὁρσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυλῶνι ἀλίσκεσθαι, προσελ-
 Δαρεῖω ἀπεπνυθάνετο, εἰ περὶ πολλοῦ κάρτα ποιέεται
 Βαβυλῶνα ἐλεῖν. πνυθόμενος δὲ, ὡς πολλοῦ τιμῶτο, ἄλλο
 λεύετο, ὅπως αὐτός τε ἔσται ὁ ἐλὼν αὐτὴν καὶ ἑωυτοῦ τὸ
 ν ἔσται· κάρτα γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσησι αἱ ἀγαθοεργαίαι ἐς τὸ
 ἰσχυρὰ μεγάθεος τιμῶνται. Ἄλλω μὲν νυν οὐκ ἐφράζετο ἐργα-
 τὸς εἶναι μιν ὑποχειρίην ποιῆσαι, εἰ δ' ἑωυτὸν λωβησάμε-
 νον αὐτομολήσειε ἐς αὐτούς. Ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῷ ποιησάμε-
 νον λωβᾶται λῶβην ἀνήκεστον· ἀποταμῶν γὰρ ἑωυτοῦ
 φεῖνα καὶ τὰ ὦτα καὶ τὴν κόμην κακῶς περικείρας καὶ
 ἰγῶσας ἤλθε παρὰ Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρῶς 155
 κε, ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον λελωβημένον, ἐκ τε τοῦ
 νου ἀναπηδήσας ἀνέβωσέ τε καὶ εἰρετό μιν, ὅστις εἴη ὁ

δαίμονα, alia, quae attigi ad
 B. III, 77. 130.

CAP. CLIV.

ἀγαθοεργαίαι] Eadem vox III,
 cf. etiam I, 67 ibique nott.
 am contractam τιμῶνται mu-
 nolui in tanta eorum locorum
 tudine, qui solutas, quas unas
 erodoto ferendas esse volunt,
 as non exhibet, sed contra-
 quibus Herodotum et ipsum
 esse malim credere. Conf. Bre-
 p. 389.
 φράζετο] φράζεσθαι, monente
 ten., valet considerare, animad-
 re, σκοπεῖν, βουλευτικῶς σκέ-
 θαι, ut veteres notant Gram-
 m. Vid. supra III, 57 et V, 92.
 ibique nott. Quod poëtis usita-
 ad Ionicos dein transiit scri-
 s, non item ad reliquos solu-
 rationis scriptores. In proxime
 pro ὑποχειρίην, quod cum
 bus recentt. edd. retinui, Flo-
 nus αὐτοχειρίην, quod Aldina
 ue exhibet, Medicus αὐτοχει-
 , neutrum recte, ut dudum
 idit Wesseling. Dissert. Hero-
 IX. p. 103. Ad verba εἰ δ' —
 μολήσειε ob usum voculae δὲ
 lartung: Lehre d. Partik. II.
 405. Locutio ἐν ἐλαφρῷ ποιεί-
 , quam supra I, 118 invenimus,
 mte Valcken., notat moleste

ferre, χαλεπῶς φέρειν (quod sc. Ba-
 bylonem adhuc capere non potuis-
 sent). Similia quaedam ad h. l. idem
 excitavit.

ἑωυτὸν λωβᾶται] Herodoti verba
 excitat Nonnus in Gregor. Stelit. II.
 p. 161. Ad vocem ἀνήκεστον (insa-
 nabilis) poëtis perquam usitatam plu-
 rima collegit nec hoc loco omisso
 Blomf. ad Aesch. Choëph. Gloss. vs.
 509. Vid. etiam Herodot. VI, 12. Ac
 plura comprobant testimonia, a Bris-
 son. De reg. Pers. princ. II, 223 col-
 lecta, aurium, narium, manuum,
 pedum amputationes apud Persas
 haud inusitatas fuisse. Ad hanc cor-
 poris mutilationem, quae in dede-
 core est, accedunt comae male ton-
 sae (τὴν κόμην κακῶς περικεί-
 ρας), quod et ipsum dedecoris indi-
 cium est. Caeterum in Abulfedae
 Excerptis (Specim. histor. Arabb.
 ed. Pocock. p. 509) similis quaedam
 historia narratur de servo, cuius na-
 sum Amru ex pacto abscidit, ut hoc
 modo adversarium falleret.

CAP. CLV.

ἀνέβωσε] Ob formam conf. I, 8
 ibiq. nott. Mox pro ἀναπηδήσας
 duo libri cum Eustath. ad Homer.
 p. 288, 15 s. 218, 11 πηδήσας, cu-
 ius loco Cobet legi vult ἀποπηδή-
 σας, quod mihi ab hoc loco alienum
 videtur, cui melius convenit ἀνα-

λωβησάμενος καὶ ὃ τι ποιήσαντα. ὁ δὲ εἶπε· Οὐκ ἔστι οὗτος ὦνῆρ ὅτι μὴ σὺ, τῷ ἔστι δύναμις τοσαύτη ἐμὲ δὴ ὥδε διαθεῖναι· οὔτε τις ἀλλοτρίων, ὃ βασιλεῦ, τάδε ἐργασται, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωυτὸν, δεινὸν τι ποιεύμενος Ἀσσυρίους Πέρσησι καὶ καταγελᾶν. 'Ο δ' ἀμείβετο· Ὡς σχετλιάτατε ἀνδρῶν, ἐργῷ τῷ αἰσχίστῳ οὖνομα τὸ κάλλιστον ἔθεν, φᾶς διὰ τοὺς πολιορκουμένους σεωυτὸν ἀνηκέστως διαθεῖναι· τί δ', ὃ μάταιε, λεωβημένου σεῦ, θαῤσσον οἱ πολέμοιοι παραστήσονται; κῶς οὐκ ἐξέπλωσας τῶν φρενῶν, σεωυτὸν διαφθείρας; 'Ο δὲ εἶπε· Εἰ μὲν τοι ὑπερετίθεα, τὰ ἐμελλον ποιήσειν, οὐκ ἄν με περιείδες·

πηδήσας, ut in Ili. XI, 379. Aristoph. Av. 490. Ad structuram verbū, ὃ τι ποιήσαντα conf. supra III, 42 ibique nott. Sensus est: *quisnam ipsum sic mutilaverit, et qua de causa*, s. quid ipse fecerit, cur ita alius ipsum mutilaverit. Ad ὅτι μὴ cf. III, 160. I, 18. Retinui ὦνῆρ cum Gaisf., ut I, 162. Vid. Bredov. p. 197. Duo libri ἄνῆρ cum Eustathio ad Od. ζ' p. 1559, 35 s. 258, 28. διαθεῖναι, quod mox redit, valet *afficere, tractare*. In seqq. pro οὔτε τις ἀλλοτρίων Franke De particc. negatt. Comm. II. (Rinteln 1853) p. 25 ex uno Parisino scribi vult οὐδ' ἑ. τ. ἄλλ. Mihi satius videbatur, in vulgata acquiescere, quam etiam tuentur a God. Hermannō disputata Opusc. III. p. 158.

δεινὸν τι ποιεύμενος] Immerito, ut videtur, particulam τι, quam omnes tenent libri, suspectam habuit Valck. recte caeteroqui monens, Graecos dixisse δεινὸν s. δεινὰ ποιήσασθαι (*graviter, moleste ferre aliquid*), sequente vel infinitivo vel particula εἰ cum verbo finito. Cf. nott. ad III, 14. *Assyrii* dicuntur hic Babylonii, permutatione haud infrequenti, de qua conf. nott. ad I, 192. Ad structuram verbi καταγελᾶν conf. supra III, 37 ibique nott. Simili modo loquentem inducit Mardonium Noster VII, 9: καὶ Ἰωνᾶς — οὐκ ἔασεις καταγελάσαι ἡμῖν. Coebet pro καταγελᾶν legi vult ἐγγαυεῖν, quo mihi non opus esse videtur.

τί δ', ὃ μάταιε] δ' cum recentt.

edd. inserui. Ad παραστήσονται cf. III, 13 ibique nott.

κῶς οὐκ ἐξέπλωσας τῶν φρενῶν] „Sununne te credis esse, qui facie foede deformata sic te ipse laceraveris.“ Sunt verba Valck., iure improbantis, quod e binis libris affertur: ἐξάμβλωσας pro ἐξέπλωσας, quod ipsum satis firmatum est Nostri loco VI, 12, ubi Iones παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου. Ac Suidas s. v. ἐκπλεύσαντες· ἔξω γεγόμενοι. Ipsam locutionem, qua dicitur: *enavigare e mente*, pro: *discedere de mente s. de se* (vid. Cic. De divin. II, 55. coll. Tuscull. III, 5. IV, 36.), *insanum, dementem fieri*, e re nautica petitam in maritimis civitatibus, qualis fuit Ionia, minus absonam videri, iudicavit Wessel. Prope accedit, quod Valck. attulit, Theocriteum: *avolare ex mente* II, 19. XI, 72 (πᾶ τὰς φρένας ἐκπεπῶσσαι); Eurip. Electr. 175. Ac denique huc referri poterit Pausaniae istud III, 4, §. 1: ἐξώκει ἐκ τοῦ νοῦ, ubi cf. Siebelis.

Εἰ μὲν τοι ὑπερετίθεα κ. τ. λ.] De imperfecti forma (pro ὑπερετίθη) conf. Bredov. p. 396. Quod ad significationem attinet, Noster h. l. alteroque, qui exstat V, 32, activo usus est verbo, aliis locis (cf. I, 107. III, 71 ibique nott.) medio verbo, sed diversa significatione; itaque malim h. l. reddere: *Equidem sane ad te si retulissem ea, quae factururus eram, haud me siviisses facere. μὲν τοι cum Matth. et recentt. edd. reposui pro μὲν τοι, quod dederunt*

νῦν δ' ἐπ' ἐμῶντοῦ βαλόμενος ἐπρήξα. ἦδη ἄν, ἦν μὴ τῶν
σῶν δεήσει, αἰρέομεν Βαβυλώνα. Ἐγὼ μὲν γάρ, ὡς ἔχω, αὐτο-
μολήσω ἐς τὸ τεῖχος, καὶ φήσω πρὸς αὐτοὺς, ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε
πέπονθα· καὶ δοκέω, πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν οὕτω, τεύξε-
σθαι στρατιῆς. σὺ δὲ, ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ ἐσέλθω ἐς τὸ
τεῖχος, ἀπὸ ταύτης ἐς δεκάτην ἡμέρην τῆς σεωντοῦ στρατιῆς,
τῆς οὐδεμίας ἔσται ὥρῃ ἀπολλυμένης, ταύτης χιλίους τάξον κατὰ
τὰς Σεμιράμιος καλεομένας πύλας· μετὰ δὲ αὐτῆς ἀπὸ τῆς δε-
κάτης ἐς ἐβδόμην ἄλλους μοι τάξον δις χιλίους κατὰ τὰς Νινιῶν
καλεομένας πύλας· ἀπὸ δὲ τῆς ἐβδόμης διαλιπὼν εἰκοσι ἡμέ-
ρας, καὶ ἔπειτα ἄλλους κάτισον ἀγαγὼν κατὰ τὰς Χαλδαίων

Schweigh. et Gaisford.; conf. Bredov. p. 281. — βαλόμενος e Florentino pro βαλλόμενος iam revocavit Schweighaeus., quem reliqui edd. merito secuti sunt; ad locutionem ἐπ' ἐμῶντοῦ βαλόμενος (i. e. meo, proprio consilio, re mecum delibera- rata neque cum alio quopiam communicata) vid. nott. ad III, 71. Verba ἦν μὴ τῶν σῶν δεήσει Schaefer. (ad Lambert. Bos. de Ellips. L. Gr. pag. 228) reddi vult: nisi tu desis, cum vulgo perperam vertantur: nisi tu tuis deeris. Accuratius opinor Dindorf.: nisi tu iis, quae tui muneris sunt, defueris. Tu cf. similem locum VII, 18. — In seqq. ad verba ὡς ἔχω conf. I, 24 ibique nott. πέπονθα cum Schweighaeusero aliisque recepi pro ἐπαθον, quod huic loco minus aptum esse neminem fugit.

τῆς οὐδεμίας ἔσται ὥρῃ ἀπολλυμένης] Tu vid. I, 4 ibique nott. Nec differt significatione locutio οὐδεμίας ὥρῃν ἔχειν s. ποιεῖσθαι, rem parvi s. nihili pendere, ut IX, 8. Apud Lucianum invenitur ὥρῃν ἔχειν, mo- nente Valcken., qui Soph. Oed. Col. 377. 209 alia citat additque locutionem ὀλιγῶρος ἔχειν, quae contrariam in partem accipi debet. Tu conf. etiam Elmsley ad Sophoclis l. I. (vers. 277. p. 131 ed. Lips.) et Kuehner. Gr. Gr. §. 533. not. 4. — In proxime seqq. κατὰ valet prope, ad, ut II, 121, 4, ubi vid., I, 76, ubi vid., IV, 139. — De ipso situ portarum cf. nott. ad III, 158.

διαλιπὼν] Retinui hoc cum re-

centt. edd., quod pari modo positum III, 157 invenitur. Schweighaeus. eumque secutus Gaisford. e tribus codd. posuerunt διαλείπειν (in quo infinitivum pro imperativo positum existimeo, ut paulo infra ἔάν, κελύειν et supra III, 134 aliisque locis), quod mihi librarii culpā ortum videtur. Ad imperativi formam ἔχόντων cf. I, 89 ibique nott. In proxime seqq. omnes libri μὴδὲν τῶν ἀμυνόντων, quod cum ferri non posse intellexisset Dindorf., scripsit ἀμυνόντων, de futuro cogitans, quo usus est Noster (ἀμυνέειν) VII, 168. IX, 60. Mihi satius videbatur reponere ἀμυνόντων, quod idem scriptum reperio a Schweighaeus. hunc locum afferente in Lex. Herodot. s. v. (T. I. p. 29). Sensus enim est: nihil eorum (armorum), quibus hostes propulsumus nosque tuemur. Seqq. τοῦτο δὲ ἔάν ἔχειν valent: id vero (i. e. gladios breves) illos habere s. his solis illos armatos esse sinito. Ad vocem ἐγχειριδίων cf. nott. ad III, 118, 77. Quod in H. Stephani ed. pro ἔάν invenitur ἄν, id quamvis nullo libro scripto probatum ita defendi posse putat G. Hermann. Opuscul. IV. p. 178, ut infinitivus ἔχειν additā particulā ἄν pro imperativo accipiatur. Quod mihi haud persuasit, neque persuasit Burgesio in Prolegg. Thucyd. pag. 301. — In seqq. e Sanerofti libro alteroque reposui ἐπιτρέπονται pro vulgata ἐπιτρέπονται, quam ferri posse negat Bredov. p. 146.

καλομένους πύλας τετρακισχιλίους. ἐχόντων δὲ μήτε ῥοι μηδὲν τῶν ἀμυνόντων, μήτε οὔτοι, πλὴν ἐγχειριδιά δὲ ἑᾶν ἔχειν. μετὰ δὲ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην ἰδέως τὴν λην στρατιὴν κελεύειν περὶξ προσβάλλειν πρὸς τὸ τεῖχος δέ μοι τάξον κατὰ τε τὰς Βηλίδας καλομένους π Κισσίας. ὥς γὰρ ἐγὼ δωκέω, ἐμέο μεγάλα ἔργα ἀποδετά τε ἄλλα ἐπιτρέφονται ἐμοὶ Βαβυλώνιοι καὶ δὴ καὶ λέων τὰς βαλανάγρας. τὸ δ' ἐνθεῦτεν ἐμοὶ τε καὶ μελήσει, τὰ δὲ ποιέειν.

¶ 156 Ταῦτα ἐντειλάμενος ἦτε ἐπὶ τὰς πύλας, ἐπιστρῶς δὴ ἀληθέως αὐτόμολος. ὁρέοντες δὲ ἀπὸ τῶν πικατὰ τοῦτο τεταγμένοι κατέτρεχον κάτω· καὶ ὀλίγον κλίναντες τὴν ἑτέραν πύλην εἰρώτεον, τίς τε εἴη, δεόμενος ἦκοι. ὁ δὲ σφι ἡγόρευε, ὥς εἴη τε Ζώπυρος :

τῶν πυλῶν τὰς βαλανάγρας] Ad vocem βαλανάγρα, quae etiam omnino indicat *clavem*, *claustra*, tenendum est, βάλανον dici cavam intus cochleatim striatam, quae in foramen serae (τὴν βαλανοδόκην) descendebat, et tota intra id immersa latebat. Hoc modo clausae fores si aperiendae erant, adhibebatur βαλανάγρα, quae in idem foramen demittebatur et conveniebat in cavum βάλανον eamque attrahebat. Ita Salmasius Exercitt. Plin. pag. 650. (T. II. p. 916.) Add. Themist. p. 315 D. s. 381 ed. Dind. et quae alia proferuntur in Thes. L. Gr. II. p. 66 ed. Dindorf. Add. Aeneam Tactic. 18 ibiq. interpretes. p. 178 Orell. et imaginem βαλανάγρας illic exhibitam. — In fine recepi τὰ δει pro vulg. τάδε, quod omnes recentt. edd. reiecerunt, unus tuetur Eltz. (Quaest. Herodd. fasc. II. in: Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Suppl. IX. p. 343), cum τάδε, ut putat, h. l. spectet ad id, quod caput est: „τάδε intelligit Zopyrus id, de quo cum Dario egit, i. e. proditorem, quam adversus Babylonios paraturus erat.“ Quam rationem vix cuiquam placere posse existimo.

CAP. CLVI.

ἐπιστρεφόμενος] Reddunt vulgo:

subinde se convertens et cians, ac si revera esset in transfugam simulans. Et i sum Gallice quoque red cherus: — „il s'enfuit vtes de la ville se ret temps en temps, comme un veritable transfuge.“ Homer. Hymn. in Mercuri στροφάδην δ' ἐβάδιζεν, q explicuit: et huc illuc in circumferbat oculos, con IV, 497. At Fr. Franke 76 reddit: „huc illuc — ul ibat, vagabatur.“ — Val verba ὥς δὴ ἀληθέως in quibus δὴ notare vi confert Polyæn. VII, 12, pyro: ἦκεν αὐτόμολος, δὴ ὑπὸ Δαρείου παθῶν. mili modo ὥς δὴ adhibuit 211 coll. V, 20; ubi vid. i

ὀλίγον τι παρακλίναντες valvarum alteram ἀήγ rientes, ut ait Wess., Aristoph. Pac. 981. — Ve κλίνειν in foribus patefa dem usitatum Homero Ili auctori Vit. Hom. 33. — εἰρώτεον τίς τε εἴη καὶ μενος ἦκοι conf. I, 35 Mox cum Schweigh. et C psi πύλοισι pro vulg. quod retinuit Matth. Coi 118.

μολέοι ἐς ἐκείνους. ἦγον δὴ μιν οἱ πυλῶνται, ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ τὰ κοινὰ τῶν Βαβυλωνίων. καταστάς δὲ ἐπ' αὐτὰ κατοικιζέτο, φάς ὑπὸ Δαρείου πεπονθέναι, τὰ ἐπεπόνθεε ἱπ' αὐτοῦ· παθεῖν δὲ ταῦτα, διότι συμβουλευσαι οἱ ἀπανιστάναι τὴν στρατιήν, ἐπεὶ τε οὐδείς πόρος ἐφαίνετο τῆς ἀλώσεως. Νῦν τε, ἔφη λέγων, ἐγὼ ὑμῖν, ὦ Βαβυλώνιοι, ἤκω μέγιστον ἀγαθόν, Δαρεῖω δὲ καὶ τῇ στρατιῇ καὶ Πέρσῃσι μέγιστον κακόν. οὐ γὰρ δὴ, ἐμὲ γε ὥδε λαβησάμενος, καταπροῖξεται· ἐπίσταμαι δ' αὐτοῦ πάσας τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων. Τοιαῦτα 157 ἔλεγε. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ὀρέοντες ἄνδρα τῶν ἐν Πέρσῃσι δοκιμώτατον φινός τε καὶ ὧτων ἐστερημένον, μάλιστα τε καὶ αἵματι ἀνακεφυρμένον, πάγχυ ἐλπίσαντες λέγειν μιν ἀληθῆα, καὶ σφί ἦκειν σύμμαχον, ἐπιτρέπεσθαι ἐτοῖμοι ἦσαν, τῶν ἐδέετο σφείων. ἰδέετο δὲ στρατιῆς. Ὁ δὲ, ἐπεὶ τε αὐτῶν τοῦτο παρῆ-

καταστάς δὲ ἐπ' αὐτὰ] Valck. scribi maluit καταστάς δὲ ἐς αὐτά, i. e. ἐς μέσον αὐτῶν, stans in concilio vel curia Babyloniorum, ut qui deduxisse dicantur Zopyrum ἐπὶ τὰ κοινὰ τῶν B., quod ipsum indicat commune s. concilium Babyl. Tu conf. nott. ad Plut. Philopoem. p. 32. 59. Neque vero opus esse hac emendatione, monstrat alter locus VIII, 79: στάς ἐπὶ τὸ συνέδριον, ubi recte monuit Schweigh., participium στάς s. καταστάς valere constitutus, productus. Atque supra III, 44: καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγον. — ἡπεπόνθεε plerique libri. Olim πεπόνθεε, sine augmenti reduplicatione, ut aliis quoque locis, quos collegit Bredov. p. 289, idem factum videmus, unde haec lectio non tam spernenda videtur Werfero in Actt. phill. Monacc. I, 2. p. 240. Cum vero Noster in his variare soleat, modo reduplicationem addens, modo negligens, equidem praeferendum duxi, quod librorum scriptorum consensus h. l. praebeuit. — Mox vulgatam revocavi παθεῖν, ex uno Sacerotti libro mutatam in παθεῖν, quod ipsum exhibuerunt Dindorf. et Dietsch. Tu vid. Bredov. pag. 326. ἀπανιστάναι valet abducere, ut VI, 133 coll. IX, 86. 87. ἐπεὶ τε οὐδείς] Particulam δὲ post te male intrusam cum recentt. edd.

abieci. Schweighaeusero placet δὴ pro δέ.

ἔφη λέγων] Vid. I, 118 ibique nott. Ad seqq. ἤκω μέγιστον ἀγαθόν cf. Kuehner. Gr. Gr. §. 506. not. 2. et Krueger. ad Dionys. Halic. pag. 97. Ante στρατιῇ cum Schweigh. et Gaisf. e pluribus libris recepi τῇ. Omisit Dietsch. articulum, quem retinuit Dindorf. — Ad vocem καταπροῖξεται vide nott. ad III, 36. Exstat ad h. v. glossa Herodotea, qua tamen parum proficimus. διεξόδος, quod propria notione invenitur II, 24. 26. III, 4. III, 117, hic et VII, 231 translato sensu de diversis consiliorum viis et rationibus accipiendum. „Et tralate vario modo usurpant philosophi; de quibus dictum ad Plotin. II, 8. 1. III, 8. 8. V, 8. 6. Cf. Procl. in Alcib. pr. p. 12 et p. 240.“ Cr.

CAP. CLVII.

ἦσαν, τῶν ἐδέετο σφείων] ἦσαν rescripsi e binis libris cum Gaisf. et Matth. pro ἦσαν. Verbo δεῖσθαι duplex hic adstruitur genitivus et rei et personae. Conf. Herod. I, 8. — In seqq. ἐπιλεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων est: cum e Babyloniiis optimos quosque selegisset, hos eduxit etc. Conf. supra III, 44 ἐπιλέξας eodem fere sensu.

λαβε, ἐποίεε, τὰ περ τῷ Δαρείῳ συνεθήκατο. ἔξαγαγὼν γὰρ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιὴν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐνετείλατο Δαρείῳ τάξει, τούτους κατεφόνευσε. μαθόντες δέ μιν οἱ Βαβυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὁμοῖα, πάγχυ περιχαρές ἔόντες, πᾶν δὴ ἐτοιμοὶ ἦσαν ὑπηρετεῖν. ὁ δὲ διαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκειμένας, αὐτὶς ἐπιλεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων ἐξήγαγε καὶ κατεφόνευσε τῶν Δαρείου στρατιωτῶν τοὺς δισχιλίους. ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δὲ αὐτὶς διαλιπὼν τὰς συγκειμένας ἡμέρας ἐξήγαγε ἐς τὸ προειρημένον, καὶ κυκλωσάμενος κατεφόνευσε τοὺς τετρακισχιλίους. ὥς δὲ καὶ τοῦτο κατέργαστο, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης
 158 τε οὗτός σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσβολὴν δὲ Δαρείου κατὰ τὰ συγκείμενα ποιευμένου πέριξ τὸ τεῖχος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν γὰρ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος ἡμύνοντο τὴν Δαρείου στρατιὴν προσβάλλουσαν, ὁ δὲ Ζώπυρος τὰς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας κα-

εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες] *ore ferrebant cum laudantes*. Conferat Wess. VI, 36, ne quis αἰνέοντες redundare arbitretur.

πάντα δὴ ἦν κ. τ. λ.] i. e. omnium primo loco apud Babylonios censebatur et dicebatur Zopyrus. In qua locutione, quod ἐν ante τοῖσι melius omitti censet Valck. (ad VII, 156), satis iustam equidem non perspicio causam. At vero omisit praepositionem Matthiae, eandemque etiam eiici vult Cobet; sed reliqui editores merito retinuerunt. Tu cf. praeter VII, 156 etiam supra I, 122 ibique laudd. Alios, qui de hac formula egerunt, viros doctos excitavit ad h. l. Wesseling.

στρατάρχης] Ita cum Schweigh. et Gaisf. exhibui, cum plures libri στρατάρχης. Laudant interpretes Herodd. VIII, 41. Athen. I. p. 11. Philo Iud. c. Flacc. p. 981. Pindar. Isthm. V, 30.

CAP. CLVIII.

κατὰ τὰ συγκείμενα] i. e. secundum ea, quae cum Zopyro convene-

rant. Conf. V, 50. 62. Expressit locutionem Pausan. VIII, 10. §. 4, ubi vid. Siebel. De voce πέριξ vid. nott. ad IV, 15. — In seqq. scripsi cum Schweigh. et Gaisf. ὁ μὲν γὰρ Βαβ., delens, quam vulgo inserunt, particulam δὴ post γὰρ. Ad ἐσῆκε conf. III, 146 ibique nott. — De Iovis Belii templo vid. nott. ad I, 181. — Ad vocem ἑκαστος cf. Kuehner. Gr. Gr. §. 509 et supra III, 150. 82. Ctasiae si confidimus, res confecta est non Zopyri, sed Megabyzi operá. Conf. Perss. Excerptt. §. 22.

τὰς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας καλεομένας πύλας] Utramque portam in orientali urbis parte fuisse inde colligit Rennel. p. 543, quod Ctasia porta procul dubio Susa orientem versus duxerit; Belii portam, e qua Babylonii in Belii templum. quod scilicet proximum fuisse probabile est, confugerint, in eadem parte fuisse idem censet, indeque etiam argumentum petit, quo ipsum Belii templum in orientali urbis parte situm fuisse commonstret. Nobis ad I, 181 probabilior visa est ea sententia, qua in occidentali Babylonis

λεομένας πύλας ἀναπιτάσας ἐσῆκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ ποιηθὲν, οὗτοι ἔφηνον ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Βήλου τὸ ἱρόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἔμμενον ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει ἕκαστος, ἐς ὃ δὴ καὶ οὗτοι ἔμαθον προδεδομένοι.

Βαβυλῶν μὲν νυν οὕτω τὸ δεύτερον αἰρέθη. Δαρείος δὲ 159 ἐπεὶ τε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν σφρων τὸ τεῖχος περιεῖλε καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε· τὸ γὰρ πρότερον ἔλῶν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα ἐποίησε τούτων οὐδέτερον· τοῦτο δὲ ὁ Δαρείος τῶν ἀνδρῶν τοὺς κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχίλους ἀνεσκολόπισε, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. ὥς δ' ἔχουσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφι γένεα ὑπογίγηται, τάδε Δαρείος προῖδὼν ἐποίησε· τὰς

parte hoc templum collocari debeat. — *Nini portam*, Herodoto commemoratam, cum Niniven duxerit, ad septentrionem spectasse Rennel. statuit, *Chaldaicam portam* meridiem versus, *Semiramidis portam* septentrionem et orientem versus. Atque omnino a parte occidentali nulla Babylonis videri fuisse moenia idem contendit. Nos *Chaldaeorum portam* collocamus in orientali urbis parte, quippe in qua potissimum huius gentis erat sedes, regum Chaldaicorum palatio ornata. Cf. Heeren. Ideen I, 2. p. 181.

CAP. CLIX.

τὸ τεῖχος περιεῖλε καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε] i. e. moenia sustulit s. diruit portasque avulsit. Eodem modo τὸ τεῖχος περιαιρέειν Noster dixit VI, 46. Ad ἀπέσπασε cf. I, 17. Quod vero Cyrus hic moenia intacta reliquisse dicitur, obstat disertum Berosi testimonium ap. Ioseph. c. Apion. I, 20, si quidem τεῖχη illic moenia urbem cingentia neque arces extra urbem munitioes significant. At mihi quae Herodotus scribit, verisimiliora videntur, praesertim si Cyri illam ubivis in victos monstratam clementiam respicimus, cf. Gesen. ad Iesai. XIII. p. 469. In Bisutuna inscriptione, in qua, ut ad III, 150 indicavimus, plura de hac Babyloniorum rebellionem exponuntur, nihil traditur de moenibus dirutis neque de Babylo-

niis ter mille cruci affixis; quod sane in tali monumento in Darii honorem et gloriam posito vix expectari poterat: unum rebellionis ducem interfectum esse enuntiat Darius, qui alium quoque rebellem una cum sociis cruci s. palo affigi iussit (Col. III. §. 8), duos autem alios, absceisis naribus, auribus, lingua, crucis supplicio traditos commemorat (Col. II. §. 13. 14). Caeterum gravius supplicium, quod de Babyloniiis sumptum esse Noster scribit, e quibus ter mille viros summae dignitatis (τοὺς κορυφαίους, i. e. principes fere, Chaldaeos opinor; cf. nott. ad III, 150) palo affigi iussit Darius, haud mirum videbitur ei, qui talem saevitiam et crudelitatem ab orientalium hominum animis regumque moribus haud abhorreere satis noverit, ipsa teste historia regnorum orientalium atque motuum, qui in his acciderint: neque adeo recentiorum aetatem talibus carere, quae consimilia fere iis, quae ab Herodoto h. l. narrantur, vel ad probandam huius fidem afferri possint, apte monuit Grote: History of Greece IV. p. 311, in memoriam revocans illud supplicium, quod Petrus Magnus Russorum princeps de militibus rebellibus, Strelitzae vulgo vocantur, Moscuæ sumpsit anno 1698 post Chr. n.; quibus alia addi poterunt in Mongolorum, Hunnorum, Turcarum historia obvia.

ἵνα σφι γένεα ὑπογίγηται] i. e. ut

γὰρ ἑωυτῶν, ὥς καὶ κατ' ἀρχὰς δεδήλωται, ἀπέκνιξαν οἱ Βαβυλωνιοὶ, τοῦ σίτου προορέωντες· ἐπέταξε τοῖσι περιοίκουσιν ἔθνεσι γυναικάς ἐς Βαβυλῶνα κατιστάναι, ὅσας δὴ ἑκάστοισι ἐπιτάσσω, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαῖωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε· ἐκ τουτέων δὲ τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλωνιοὶ 160 γεγόνασι. Ζώπυρου δὲ οὐδείς ἀγαθοεργίην Περσέων ὑπερέβαλετο παρὰ Δαρείῳ κριτῇ, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κύρος μόνος· τούτῳ γὰρ οὐδείς Περσέων ἤξιώσε' κω ἑωυτὸν συμβαλέειν. Πολλάκις δὲ Δαρείον λέγεται γνώμην τήνδε ἀποδέξασθαι, ὥς βούλοιο αὖ Ζώπυρον 270 εἶναι ἀπαθῆα τῆς ἀεικείης μᾶλλον, ἢ Βαβυλωνιάς οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ εὐσίῃ προσγενέσθαι. ἐτίμησε δὲ μιν μέγας· καὶ γὰρ δῶρά οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου ταῦτα, τὰ Πέρσῃσι ἔστι τιμώ-

soboles ipsis fiat, subveniat. Quaerit Bekker., pro γένεα an legendum sit γενεή, quam vocem eo sensu, qui hic requiritur, inveniri volunt in Iliad. XXI, 187. 191; sed eodem sensu Homerum quoque dixisse γένος monstrant alii loci: Ili. XIX, 122. VI, 140. IX, 538. Ita qui γένος scripsit Ili. XIV, 113, is eodem sensu γενεήν adhibuit Odys. XV, 225. Quare in Herodoto nihil mutare volui. Ad vocem ἀντισκολόπιε cf. nott. ad I, 128 et III, 132, et ad verba τὰς γὰρ ἑωυτῶν x. t. λ. ob usum particulae γὰρ supra nott. ad I, 8. 24.

ὥς καὶ κατ' ἀρχὰς δεδήλωται] Cf. III, 150. κατ' ἀρχὰς valet: initio huius narrationis, ut V, 62. 92. §. 6. VII, 88, ubi conf. nott. Ad structuram τοῦ σίτου προορέωντες conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 533, b. — Ad verba ὅσας δὴ ἑκάστ. ἐπιτ. conf. I, 157. 160 ibique nott.

ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαῖωμα] τὸ κεφαλαῖωμα indicat summam, quam vulgo dicimus. Quod in Sancrofti libro legitur μυριάδες, non prorsus displicet Wesselingio comparanti Lysiam in Or. Parent. 7. Ioseph. B. Iud. IV, 11. 3, alia.

CAP. CLX.

παρὰ Δαρείῳ κριτῇ] i. e. Dario iudice; vid. I, 32 ibique nott. IV, 65. — Mox haud mutavi συμβαλέειν,

vid. nott. ad IV, 42. Zopyri factum Dariique de eo iudicium plures celebrant, quos ad III, 150 init. citavimus, atque videtur illud adeo in proverbium cessasse, de quo Zenobius IV, 9. Tu adde his Anonymi Byzantini rhetoric. militar. a Koechlyo nuper editam cap. 47 (Part. poster. Turici 1856. pag. 12.). Ipsum Cyrum quanti fecerint Persae, satis ex iis patet, quae supra III, 34. 89 allata sunt.

γνώμην τήνδε ἀποδέξασθαι] Mile de Megabyzo dictum exstat IV, 143. Qui pro Zopyro Megabyzum in his nominat Diodorus (vid. supra ad III, 153), is hoc quoque Darii dictum ad Megabyzum refert. In secum Schweigh. et Matth. retinui ἀεικείης, cuius loco Gaisf. reposuit ἀεικείης. Tu vid. nott. ad I, 157 et 73.

ταῦτα, τὰ Πέρσῃσι ἔστι τιμώ- τα] Ctesiae si fides est Excerpt. Perss. §. 22, Megabyzum, cuius opus potissimum res confecta et urbs tandem expugnata est, Xerxes honoravit cum aliis multis donis, tum aureā, sex talentorum ponderis, quae munus inter regia dona apud Persas sit honorificentissimum. Tu conf. nott. ad h. l. p. 157. 158. Maluit Herodotus in universum loqui, cum singula forsitan minus bene cognita haberet.

τατα, καὶ τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τῆς ἐκείνου ζόης, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε. Ζωπύρου δὲ τούτου γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐστρατήγησε· Μεγαβύζου δὲ τούτου γίνεται Ζώπυρος, ὃς ἐς Ἀθήνας αὐτομόλησε ἐκ Περσέων.

ἀτελέα νέμεσθαι] Quae ita intelligo, ut rex illi urbem ita commiserit, ut redditus ipse perciperet neque quidquam in regium aerarium immitteret, ut alii satrapae ex ea distributione, quam Darius (supra III, 89 seq.) constituerat, facere solebant; cf. Herod. VIII, 136. Ad ipsam locutionem vid. III, 97: ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώραν et conf. III, 91. I, 192.

ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθηναίων κ. τ. λ.] De hac re conf. Ctes. Ex-

cerptt. Perss. §. 32. 33. Diodor. Sicul. XI, 74. 76. Thuc. I, 109. Incidit hoc in ann. ante Chr. n. 458. — Cf. Larcher. T. VII. p. 653.

Ζώπυρος] Ad rem cf. IV, 43 et Ctes. Excerptt. Perss. §. 43, unde colligi poterit, cur ille Athenas potissimum fugerit, et quae illi ratio cum Atheniensibus intercesserit. — In seqq. αὐτομόλησε dedi e duobus codd. cum Schweigh. et Gaisf. pro vulg. ἤντομόλησε, quod male retinuit Matth. Vid. Bredov. p. 318.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ Γ'.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

1 **ΜΕΤΑ** δὲ τὴν Βαβυλωνος αἵρεσιν ἐγένετο ἐπὶ Σκύδης αὐτοῦ Δαρείου ἔλασις. Ἀνθεύσης γὰρ τῆς Ἀσίας ἀνδράσι καὶ χρημάτων μεγάλων συνιόντων ἐπεθύμησε ὁ Δαρείος τίσασθαι Σκύδας, ὅτι ἐκείνοι πρότεροι, ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν καὶ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀντιουμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης. Τῆς

CAP. I.

Αὐτοῦ Δαρείου ἔλασις] Schweighaeuser., quem sequuntur Gaisf. et Matthiae, pro αὐτοῦ de suo scripsit αὐ τοῦ, codicibus refragantibus. Equidem ad vulgatam lectionem redire malui, cum ipse Darius expeditionem suscepisse cur dici nequeat, haud intelligam, praesertim si reputemus alias expeditiones, alia bella per Darii duces gesta, quae haud pauca commemorat Bisutuna inscriptio; cf. ad III, 150 allata. Inde recentt. edd. recte retinuerunt αὐτοῦ. Et patrocinator lectioni αὐτοῦ Letronne in Journ. d. Savans 1817. pag. 92, ubi haec addidit vir doctissimus: „On auroit à s'exercer sur plusieurs centaines de passages, s'il fallait corriger le texte de cet historien toutes les fois, qu'il emploie αὐτός de la même manière, par une sorte de surabondance, soit pour rappeler l'attention sur une personne, dont il vient de parler, soit pour ajouter une nuance de plus, comme dans la phrase qui nous occupe.“

Ἀνθεύσης γὰρ τῆς Ἀσίας κ. τ. λ.] i. e. cum viris floreret (virorum fortium praeberet copiam) Asia multaeque pecuniae in regis aerarium confluerent s. redirent, ex tributo scilicet singulis gentibus imposito, ut III, 89 seqq. legimus. Itaque status imperii florentis, i. e. et virorum proventu et opum praesidio abundantis, ad bellum suscipiendum invitabat. Ad usum verbi ἀνθεῖν vid. Herod. VI, 127. Thucyd. I, 19 fin. Ad usum verbi συνιόντων conf. Herod. I, 64. De reliquis, quae ad hunc locum pertinent, de vera belli causa ac de tempore, quo susceptum est, vid. plura in Excurs. ad h. l.

ὑπῆρξαν ἀδικίης] i. e. initium fecere iniuriarum, primi iniurias intulerunt. Citat locum Suidas s. v. III. p. 550. De locutione conf. Valer. ad Euripid. Phoeniss. p. 533 et infra Herod. IV, 119 ibique nott., VI, 119. Ipsum verbum ὑπῆρξαν Suidas exponit προκατήρξαντο. Ad id, quod antecedit τοὺς ἀντιουμένους (i. e. obviam euntes, occurrentes, sonum hostili) conf. Herodot. I, 76. 207. IV, 3. VII, 9, 1. 102. 189. IX, 7, 2.

νω Ἀσίης ἦρξαν, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἰρηται, Σκύθαι
 θυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ ἐπιδιώκοντες
 ἰον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τῆς ἀρχῆς Μήδους·
 γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι, ἦρχον τῆς Ἀσίης. Τοὺς
 ὑθας ἀποδημήσαντας ὅκτῳ καὶ εἰκοσι ἔτεα καὶ διὰ χρό-
 σούτου κατιόντας ἐς τὴν σφετέρην ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσ-
 ὄνος τοῦ Μηδικοῦ· εὖρον γὰρ ἀντιουμένην σφι στρατιὴν
 ἰγν. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὥς σφι οἱ ἄνδρες
 ἐν χρόνον πολλὸν, ἐφοίτεον παρὰ τοὺς δούλους. Τοὺς 2
 ὕλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι τοῦ γάλακτος εἵνεκεν,

αἱ πρότερόν μοι εἰρηται] Vide
 I, 103. 105 ibique nott. Mox
 θυῶν pro θυῶν; de quo vid.
 d I, 14. Cf. IV, 89. 90. Ad
 seqq. Κιμμερίους γὰρ ἐπιδιώ-
 κ. τ. λ. conferunt Schol. Ho-
 d Odyss. XI, 14. Tu vide
 ad Herodot. I, 6. 15. IV, 11.
 εἰόντας (redeuntes) conf. III,
 3, ne plura.
 ἔτεον παρὰ τοὺς δούλους]
 ie coniuges eorum longa exspe-
 ctatione sessorum — servis ad
 am pecorum relicti nubunt.“
 stinus II, 5, quem citat Val-
 :. de usu verbi φοιτᾶν mo-
 le quo diximus ad II, 111 coll.
 b.

CAP. II.

ς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάν-
 τλοῦσι] De his conferunt Non-
 n Gregor. Nazianz. pag. 152.
 t Herodotea Plutarchus T. II.
 A. Opp. itemque Schol. Ari-
 m. Eqq. 959, ubi μολγούς in-
 tantur τυφλούς, Scythicam ex-
 oti verbis prave fingentes na-
 a. Utitur autem nostro loco
 n. Id. I, 2, pag. 296, quo, ut
 is nomadum gentibus, ita Scy-
 noque servos fuisse probaret;
 ne monet, Scytharum e terris
 um servorum copiam in Asiam
 asque inde orbis terrarum par-
 iductam fuisse: unde factum,
 thac Scytharum nomine pro-
 significarentur quilibet servi.
 γάλακτος εἵνεκεν, τοῦ πί-
 , ποιεῦντες ὥδε] His verbis,
 scum iungenda sunt, quae in

fine huius capitis leguntur: τούτων
 μὲν εἵνεκα πάντα, τὸν ἄν λάβωσι,
 οἱ Σκύθαι ἐκτυφλοῦσι· οὐ γὰρ ἀρο-
 ται εἰσι, ἀλλὰ νομάδες, merito offen-
 sus est Hansen: Osteuropa etc. pag.
 68. 77 seq., intelligi posse negans,
 quid commune habeat servorum ex-
 caecandorum mos cum equarum lac-
 te et butyro inde parando: in He-
 rodoti narratione turbata esse quae-
 dam inde existimat aut errorem
 quendam subesse, natum illum qui-
 dem ex interpretatione quadam He-
 rodoti exhibita, sed falso intellecta,
 praesertim cum infra cap. 20 hi
 ipsi servi vocentur οἱ τυφλοί; quam
 in rem affert, quod apud Osmanos
 servus vocatur *kiole*, caecus *kior*;
 aut si hoc minus placeat, cogitari
 quoque posse existimat de anti-
 qua fama, quam ad suam aetatem
 Noster temere transtulerit, aut de
 caecis, quos inter Scythas variis de
 causis solito plures fuisse credamus
 licet, ad inferiora domus negotia
 eam ipsam ob causam adhibitis
 omnino sermonem fieri. Ac simi-
 lem fere in modum Kruse (Urge-
 schichte des Esthnisch. Volksstam-
 mes pag. 290) suspicatur, agi forsitan
 hoc loco de caecis, qui plurimi
 adhuc reperiantur in terris Russiae
 meridionalibus, tum ob pulverem
 subtilem, tum ob fumum in casis
 semper excitatum oculisque huma-
 nis nocivum, quique inde ad nego-
 tia inferiora domestica adhibean-
 tur. Quae certe probabiliora viden-
 tur iis, quae commentus est Neu-
 mann: Die Hellenen im Skythen-
 lande pag. 279—282. Attuli haec,

τοῦ πίνουσι, ποιεῦντες ὧδε· ἐπεὰν φουσητήρας λάβωσι ὅστει-
 νους ἀνλοῖσι προσεμφερεστάτους, τοὺτους ἐσθέντες ἐς τῶν θη-
 λέων ἵππων τὰ ἄρθρα, φουσῶσι τοῖσι στόμασι, ἄλλοι δὲ ἄλλων
 φουσεόντων ἀμέλγουσι. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο ποιεῖν·
 τὰς φλέβας τε πίμπλασθαι φουσεωμένας τῆς ἵππου καὶ τὸ οὐθαρ
 κατίεσθαι. ἐπεὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα, ἐσχέαντες ἐς ξύλινα
 ἀγγήια κοῖλα καὶ περιστίζαντες κατὰ τὰ ἀγγήια τοὺς τυφλοὺς,

quae num sufficiant ad hunc locum explicandum, aliis diiudicandum relinquare praestat. Equidem, quae toto hoc capite traduntur, reliquae de Scythia et Darii expeditione narrationi interiecta esse crediderim a Nostro, qui hac oblata occasione servos a Scythia privari oculorum sensu et ad butyrum parandum (s. omnino ad domestica negotia) adhiberi relaturus utrumque hoc iam ita confusum exhibet, ut facile suspicari liceat, Herodoti verba minime proferri integra, sed omissa esse quaedam, ad servorum excaecandorum morem pertinentia causamque nefandi istius moris declarantia: quae si adessent verba, sponte opinor intelligeremus, qui factum sit, ut h. l. servi excaecati cum butyro a servis parando coniungi potuerint. De lacunis Herodoteis conf. Bredov. p. 13 seqq.

ἐπεὰν φουσητήρας λάβωσι] Cum recentt. editt. scripsi φουσητήρας, φουσῶσι, φουσεόντων, φουσεωμένας, quae voces duplicata littera σ vulgo exhibebantur. Mox ὅστεινος Noster dixit forma ὅστεινος usus, cum alii ὅστινος praeferrent. Conf. Lobeck. ad Phrynich. pag. 262. Ad vocem ἄρθρα (*genitalia*) cf. nott. ad III, 103.

τὰς φλέβας τε πίμπλασθαι φουσεωμένας τῆς ἵππου καὶ τὸ οὐθαρ κατίεσθαι] Valckenar. scribi mavult φουσεωμένης τῆς ἵππου ex Athenaeo, qui ob vocem οὐθαρ haec citat IX, 60. pag. 399 C. Libri Herodotei non addicunt. Est vero οὐθαρ, quod de bubus aliisque animalibus rarius adhibetur, *uber*, *mammas*, *sumen*, quod si demittatur (*κατίεσθαι*), lac facilius omulgeri posse apparet. Simile quid in Arabia se vidisse narrat Nie-

buhr (Description de l'Arab. pag. 146, teste Larchero), ubi mulgente altero alter manum brachiumque in vaccae vulvam inserit, quod illam hac titillatione excitatam plus lactis edituram putant. Quibus subiicit Schweighauserus, quae similia in australi Africae promontorio vaccis fiant, quae, postquam ademptus sit vitulus, lac dare recusant, auctore Kolbio in Capite Bonae Spei hodierno (Norimberg. 1719) pag. 460. Tu vide librum, qui inscribitur: Der orientalisch-indian. Kunst- u. Lustgärtner (Dresd. 1692) pag. 252, ubi in tabula adiecta imago cernitur vaccae, quae mulgetur, cuiusque vulvam servus inflat. Ac similem quandam morem a Calmuccis adhibitum in vaccis, qui lac recusant, affert Pallas (Reise in die südlichen Provinzen v. Russland II. p. 119), quo ad Herodoti verba explicanda utuntur Hansen l. l. pag. 69 et Kruse l. l. p. 291. Ac pertinent huc Scythiae, qui dicuntur Ἰππημολοί, Γαλακτοφάγοι, de quibus conf. Strabo VII. p. 300 s. p. 460 B. Scymni Chii fragm. vs. 116. Nicol. Damasc. fragm. p. 140 Orell., ne plura. Cf. IV, 46. Quin hodieque apud Tartaros equarum lac praeferri vaccarum lacti testantur. Conf. Coraës loco mox laudando pag. 280. 281 seq.

καὶ περιστίζαντες] Ita Medicus aliusque codex. In Aldina, Florentino, aliis: *περιστήξαντες*, in aliis *περιστήσαντες*, quod ab Henr. Stephano invecum sic interpretantur: *ad mulcralia caecos collocantes*. At nobis hoc vocabulum ab eo intrusum videtur, qui vocem *περιστίζαντες* explicare aut huius ipsius loco aliud idque sibi notius vocabulum substituere voluerit, ignorans scilicet

δουέουσι τὸ γάλα. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον ἀπαρύσαντες ἡγεῦνται εἶναι τιμιώτερον, τὸ δ' ὑπιστάμενον ἔσσον τοῦ ἐτέρου. τούτων μὲν εἵνεκα ἅπαντα, τὸν ἂν λάβωσι, οἱ Σκύθαι ἐκτυφλοῦσι· οὐ γὰρ ἀρόται εἰσι, ἀλλὰ νομάδες. Ἐκ τούτων³ δὴ ὧν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπετράφη νεότης,

cet illius vim ac notionem. Itaque cum recte. edd. retinni·περισι(ξ)αντες, idque eodem sensu, quo περι-κυλώσαντες (circumdantes et collocantes), accipiendum et a verbo περισι(ξ)ειν (i. e. continua serie circum collocare) repetendum duco, praeunte Wesselingio et probante Guil. Dindorfio in Thesaur. L. Gr. T. VI. p. 941. Schweighauser. in Lexico Herodot. (II. p. 206) de verbo περισι(ξ)ειν minus recte cogitans eodem modo explicat: continua serie circum collocare, accedente Schneidero in Lexic. Gr. Idem verbum infra IV, 202. — δονέουσι τὸ γάλα valet: agitant lac; vid. Homer. Ili. XII, 157. XVII, 55 et conf. nott. ad Herodot. VII, 1.

καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον] ἐπιστάμενον hic vocatur illud, quod in lacte superne stat sive supernat, quod Galli vocant la crème, unde Latinam vocem cremae formasse fertur Fortunatus, sexti saeculi post Chr. n. poeta. Italus interpres Hippocratis affert locum De aër. aq. et locc. §. 94 [ubi plura nunc attulit Coraës T. II. pag. 281 seq.] sive cap. 18 fin. de Scythia: καὶ πί-νουν γάλα ἰππων καὶ ἰππάκην τρώ-γουν· τοῦτο δ' ἐστὶ τυρός ἰππων, quibus verbis addere iuvat alterum eiusdem Hippocratis locum (De morbis IV. pag. 508 ed. Foes. sive Tom. II. pag. 357 seq. ed. Kuehn.): ὥσπερ οἱ Σκύθαι ποιεῖν ἐν τοῦ ἰπ-πίου γάλακτος· ἐγγέαντες γὰρ ἐς ξύλα κοῖλα σείλουν· τὸ δὲ ταρασσό-μενον ἀφροεῖ καὶ διακρίνεται· καὶ τὸ μὲν πῖον, ὃ βούττηρον καλεῖνται, ἐκπολῆς διύσταται ἑλαφρὸν ἔον, τὸ δὲ βαρὺ καὶ ταχὺ κάτω ἵσταται, ὃ καὶ ἀποκρίναντες ξηραίνουσι· ἐπὴν δὲ παγῇ καὶ ξηρανθῇ, ἰππάκην μιν καλεῖνται, ὃ δὲ ὄρρος τοῦ γάλακτος ἐν μέσῳ ἐστί. Quare ii, qui equarum lac praebere butyrum negant

indeque Herodoti verba alio modo explicare student (cf. Hansen l. l. p. 60), Herodoti haec verba vix recte mihi intellexisse videntur, quae ad butyri confectionem pertinere ipsa Hippocratis verba allata satis docere poterunt: neque aliter inde intellexit Fr. Kruse l. l. pag. 291 (coll. Th. Kruse: Indiens älteste Geschichte p. 405) de butyro conficiendo apud Herodotum agi recte pronuntians, itemque Ritter (Vorhalle p. 357), qui Herodoti verba et ipse ad butyri refert parationem, quae Graecis antea incognita Scythia Ponti accolis prius innotuisse videatur, quaeque apud Graecos Aristaeae adscribatur. De Aristaeae conf. l. l. 13 seq.

οὐ γὰρ ἀρόται εἰσι, ἀλλὰ νομά-δες] „Nempe non nisi nomades (i. e. pastores) Scythiae excaecant servos: agro colendo caeci parum habiles erant futuri.“ Schweighauser.

CAP. III.

Ἐκ τούτων — ἐπετράφη νεότης] τούτων pro τούτων scripsi cum Gaisf. et Matthiae, itemque ἐπετράφη cum Schweigh. et Gaisf. pro vulgato ἐτράφη, quod servavit Matth. non respiciens opinor eam vim, quae h. l. in praepositione ἐπὶ inesse videtur. Conf. II, 121, 1 et quae alia habet Bredov. pag. 350. Quod acquiritur οἷ, ad νεότης referendum, structurā ad sensum, quae dicitur, haud infrequenti. Sic Noster VIII, 128: περιέδραμε ὁμιλος, οἷ — ἔφερον. — Servos autem hosce non alios esse atque Sindos ignobiles, quos commemorat Ammianus Marcellinus XXII, 8, statuit P. de Koepfen. in libro, qui inscribitur: Altherthümer am Nordgestade des Pontus (Wien. 1823) pag. 63, huc quoque trahens eam regionem, quae apud Plinium

οὐ ἐπεί τε ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν, ἡντιοῦντο αὐτοῖσι
κατιοῦσι ἐκ τῶν Μηδῶν. καὶ πρῶτα μὲν τὴν χώραν ἀπετά-
μοντο, τάφρον ὀρυζάμενοι εὐρέαν, κατατείνουσιν ἐκ τῶν Ταυ-

(Hist. Nat. IV, 12, 26. §. 84) appel-
latur *Scythia Sindice*.

τὴν χώραν ἀπετάμοντο] i. e. *ter-
ram, quam tenebant, abscisserunt* (a
reliqua scil. terra), *fossā ductā*. De
voce ἀποτέμνεσθαι quaedam nota-
vimus ad Plutarchi Philopem. p.
60. Conf. etiam Herodot. I, 82. —
Ipsam autem fossam infra quoque
IV, 20 coll. 28 Noster commemo-
rat, itemque Tauricos montes ex hoc
ipso loco citat Eustathius ad Dio-
nys. Perieg. 163, in Chersoneso Tau-
rica sive Crimaea et quidem me-
ridionali parte quaerendos. Ab his
igitur montibus quae fossa ad lacum
Maeoticum usque deducta dicitur,
minime talis esse potuit, mea qui-
dem ex sententia, quae Isthmum,
angustissimum illum quidem, quo
Chersonesus cum continenti con-
iungitur, interciperet aditumque
in ipsam Tauricam intercluderet.
Quamquam olim illic exstitisse di-
cuntur munimenta ad Romanorum
aetatem pertinentia, unde ipsi loco
nomen *Taphrae* (*Taphrus*) teste Pl-
nio H. N. IV, 26 (12) coll. Strab.
VII. p. 308 s. p. 473 B., quo loco
quod dederat Casaubonus *Τάφροι*
(pro *Τάφροι*), id Groskurd, verna-
culus interpres, nunc mutatum vult
in *Ταύροι*. Add. Mel. II, I, 39:
„Quod inter paludem et sinum est,
Taphrac nominatur.“ Ac sua adhuc
aetate hanc fossam terrā oppletam
fuisse scribit Constantinus. Porphy-
r. de administr. imper. cap. 42; quin
medio aeo munimenta valde ampla
illic exstructa fuisse asserunt, ubi
nunc *Perekop* s. *Or Kapi*, quod idem
valere dicunt. Vid. Rennel. in Geogr.
Herod. pag. 418. 419, Tzschucke ad
Mel. I. l. nott. exegg. p. 22, et qui
de hac ipsa fossa apud Herodotum
cogitandum esse statuit, Danville
in Mém. de l'Acad. d. Inscriptt. T.
XXXV. pag. 581, improbante Man-
nerto, qui in Geogr. Graec. et Ro-
mann IV. p. 294 ab hac fossa a Sey-
this ducta, quae orientalem paenin-

sulam minorem Kertsch a maiori se-
creverit, bene distinguendam esse
monet eam, quae per Isthmum multo
postea fuerit deducta, itemque Nie-
buhrio (Vermischte Schriften I. pag.
157), quo auctore fossa haec in Cri-
maea utique quaerenda, neque ta-
men apud locum Perekop, sed ab
occidente Bospori, quem prius Cim-
merii, a Scythis eiecti, traiecerint.
Atque in hac sententia mihi eo
magis acquiescendum esse videtur,
quod Taurici montes, a quibus inde
fossa ducta fuit in mare Asovicum
s. Maeoticum, nulli alii esse pos-
sunt, nisi ii, qui per meridionalem
maxime tractum terrae Crimaeae
extenduntur ferme usque ad Theo-
dosiam, ubi desinunt: ab hoc igitur
loco vel certe e regione vicina
haec fossa, qua suas terras securas
reddere studerent, fuit ducta ad
Macotidem sive ad Chersonesum Ze-
nonis, qua eadem posthac etiam
Bosporanum regnum a Tauris erat
divisum, indeque longitudinem fer-
me quattuor mill. Germanicc. habe-
bat, auctore Boeckh. in Inscriptt.
Graec. Corp. I. p. 82. 96 coll. Mu-
raview-Apostol: Reise d. Taurien
p. 204 coll. 167, qui vestigia quae-
dam huius fossae adhuc superasse
affirmat. Quam ob rem accedere
nequeo Lindnero (Skythien u. die
Skythen des Herodot. p. 57), qui
fossam hanc intelligit de angusto
illo maris tractu, quo apud locum,
cui nunc nomen Genitzi, putidum
quod vocant mare cum Maeotide s.
Asovico mari cohaeret, nec magis
accedere possum Kolstero (Jahrbb.
f. Philolog. u. Paedag. Suppl. XII.
p. 622 seq.), qui hac fossa a loco
Perekop usque ad Genitzi ducta
ipsum hoc putidum, quod vocatur,
mare eiusque originem indicari h. l.
putat, atque, cum bene intelligeret,
nullos ibi esse montes, a quibus inde
fossa duci potuerit, pro *ὄρεσιν*
scribi vult *ὄρῳ*, ut *finex Taurici*,
non *montes* intelligantur. Hansen

ρικῶν οὐρέων ἐς τὴν Μαιῆτιν λίμνην, ἥ περ ἐστὶ μερίστη· μετὰ δὲ πειρωμένοισι ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύθησι ἀντικατιζόμενοι ἐμάχοντο. γινομένης δὲ μάχης πολλάκις καὶ οὐ δυναμένων οὐδὲν πλεον ἔχειν τῶν Σκυθῶν τῇ μάχῃ εἰς αὐτῶν ἔλεξε τάδε· Οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύθαι; δούλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι αὐτοὶ τε ἐλάσσονες κτεινόμενοι γινόμεθα καὶ ἐκείνους

l. l. pag. 48, quamquam totam Herodoti narrationem a fabula non prorsus abhorreere existimat, id tamen certum esse statuit, fossam apud Isthmum Perecopium cogitari h. l. non posse, cum fossa a meridie septentrionem versus, i. e. a montibus tractus meridionalis usque ad mare Asovicum ducta intelligi debeat. Reichard (vid. Hertha 1828. I. pag. 11 et: Sammlung kleiner Schriften aus d. Gebiet d. Geographie pag. 250 seqq.) Herodotum de fossae, cuius nulla plane adhuc supersunt vestigia, directione prave edoctum fuisse statuit. Sed ex ea paludis Maeoticae, quam Noster sibi finxerit (vid. nott. ad IV, 100), forma directionem fossae facilius constitui posse existimat Voelcker (Mythische Geogr. pag. 177): quae a Tauricis montibus usque ad Emporium Cremnos perducta paeninsulam Tauricam in orientem prominentem a continenti seiunxerit, ut servos praestaret tutos a dominis suis a septentrione circa Tanain Maeotidemque accedentibus. Addam his denique Klausen. (ad Hecataei fragm. pag. 86), qui cum nullam Herodotus Chersonesi formam noverit, inde explicanda censet, tum quae alibi de his regionibus Noster enarrarit, tum quae de Cimmeriorum itinere IV, 11 tradantur et de fossa, qua Scytharum servi se tutati fuerint, quamque non in Isthmo, sed a Tauricae montibus usque ad Maeotidem ductam esse putarit.

ἐς τὴν Μαιῆτιν λίμνην] Apud Herodotum saepissime invenitur Μαιῆτις, I, 104. IV, 86 (ubi Ponti mater vocatur). 20. 21. 57. 100. 101. 110. 116. 120 coll. IV, 45. 123; indeque etiam hoc loco, ubi omnes libri et scripti et editi offerunt Μαιῶτιν, reposui Μαιῆτιν, iubente Bredov. pag.

168 et probante Hansen l. l. pag. 15. Neque aliter dederunt Dindorf. et Dietsch. Vulgo Μαιῶτις appellatur, quod iam obivum in Hippocrat. De aër. et locc. I. p. 555 Kuehn. (I. p. 291 Foes.), in Aeschyl. Prometh. 420 Blomf. et in Aristophan. Nub. 274, postera aetate potissimum invaluisse videtur; quod nomen auctore Rittero (Vorhalle pag. 151 seq. 161 seqq.) referendum ad nomen *Matris Magnae Deum* (Μήτηρ, Μητρίς), quae omnium in natura rerum parens ac nutrix celebretur. Et confersas quoque Eustathii disputata ad Dionys. Perieg. 163. Cr. conferri vult Schoenemann. Geogr. Argonaut. p. 36. Veterum testimonia de *Maeotide* eiusque variis appellationibus exhibent Tzschucke ad Pompon. Mel. I, 19. pag. 634 seqq. Vol. III. P. I. nott. exegett., Ukert: Geographie d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 167. not. 91, Forbiger: Handbuch d. alt. Geograph. II. pag. 28. Nunc satis constat vocari mare *Asovicum*, quod si apud veteres *lacus* vel *paludis* denominationem habet, recte sic dici testantur recentiores, cum ita stagnosum ac paludosum sit, ut exiguis tantum navibus accessum praebeat atque inde stagni potius quam maris speciem prae se ferat.

ἀντικατιζόμενοι] Valde hic fluctuant libri scripti, inter quos Medicus, Florentinus, alii ἀντικατιεύμενοι, Aldina ἀντικατιζόμενοι, quod dedit Schaeferus, merito reiectum a Bredovio pag. 368. Equidem ex uno libro cum recentt. edd. exhibui ἀντικατιζόμενοι, quod idem legitur V, 1. Ad locutionem Wesseling. citat VI, 77. IX, 26: ἀντίτοι ἔγοντο τοῖσι κατιούσι et sim.

αὐτοὶ τε ἐλάσσονες κτεινόμενοι γινόμεθα] Verba αὐτοὶ τε, quae vulgo deerant, cum recentt. edit.

κτείνοντες ἐλασσόνων τὸ λοιπὸν ἄρξομεν. νῦν ὦν μοι δοκῇ αἰχμὰς μὲν καὶ τόξα μετεῖναι, λαβόντα δὲ ἕκαστον τοῦ ἵππου τὴν μᾶστιγα ἰέναι ἄσσον αὐτῶν. μέχρι μὲν γὰρ ὤρεον ἡμέας ὅπλα ἔχοντας, οἱ δὲ ἐνόμιζον ὁμοιοὶ τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν δὲ ἴδωνται μᾶστιγας ἀντὶ ὅπλων ἔχοντας, μαθόντες ὥς εἰσι ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τοῦτο, οὐκ ὑπομε-
 4 νέουσι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι ἐποίησαν ἐπιτελέα. οἱ δ' ἐκπλαγέντες τῷ γινομένῳ τῆς μάχης τε ἐπελάθοντο καὶ ἔφενγον. Οὕτω οἱ Σκύθαι τῆς τε Ἀσίης ἤρξαν, καὶ ἐξελαθέντες αὐτὶς ὑπὸ Μήδων κατήλθον τρόπῳ τοιούτῳ ἐς τὴν σφετέρην. τῶν δὲ εἵνεκα ὁ Δαρεῖος τίσασθαι βουλόμενος συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στρατεύμα.

5 Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον ἀπάντων ἐθνέων εἶναι

inserui, libris scriptis fluctuantibus. Ad μετεῖναι cf. nott. ad III, 128.

λαβόντα δὲ ἕκαστον τοῦ ἵππου τὴν μᾶστιγα κ. τ. λ.] Respicit haec Eustath. ad Dionys. Perieg. 364. Ac praeterea hic conferri volunt Iustin. II, 5. Claudian. in Eutrop. I, 608 coll. Menandr. Eclog. Legat. p. 137 ed. Hoesch., ubi similes Turxanthi in rebelles minae. Flagella adhuc inter gentes nomades deserta illa habitantes maxima esse auctoritate ipsisque armis paria iudicari Hansen. l. l. pag. 71 ostendere studet ex iis, quae habet Kohl: Südrussland II. p. 233. — In seqq. cum Florentino dedi ὤρεον, vid. nott. ad III, 118. Mox restitui οἱ δὲ, a Gaisfordio mutatum in οἷδε et antecedentibus verbis adiunctum: a quibus equidem separavi, cum ad ἐνόμιζον pertineat, plane ut in simili loco II, 39, ubi vid. notata. — Verba καὶ συγγνόντες τοῦτο cum vi quadam antecedentibus (μαθόντες ὥς εἰσι ἡμέτεροι δοῦλοι) subiiciuntur: atque id ipsum (scilicet se servos esse) secum si reputaverint sibi prorsus persuaserint. Tu cf. nott. ad IV, 43.

pro ἐξελαθέντες, quod equidem cum Bekkero, Dindorfio et Bredovio revocandum censui; cf. III, 46. 51. IV, 145 ibique nott. Dietsch. retinuit ἐξελασθέντες. Mox scripsi eum recentt. edd. τῶν δὲ εἶν., ubi vulgo τῶν δὲ. Quod ad ipsum capitis argumentum attinet, similia quaedam in annalibus Novgorodensibus tradi monet Italus interpres ex Ramus: Dell. navig. e de' viaggi I. pag. 166. Cives Novgorodenses cum Graecam quandam obsidentes urbem per septem annos continuos abessent, uxores maritorum absentiam aegre ferentes deque reditu desperantes servis nupserunt suis. Cum vero expugnata urbe mariti domum redierent, servi initio quidem fortiter resistentes, mox tamen, ubi illi depositis armis cum baculis sive flagellis fecerunt impetum, perterriti in fugam se dederunt eumque in locum, cui etiam nunc nomen *Chloppigrod*, i. e. *servorum castellum*, se receperunt. Quo tamen ipso in loco hi servi postea capti variisque suppliciis affecti sunt.

CAP. V.

CAP. IV.

ἐποίησαν ἐπιτελέα] De locutione conf. nott. ad III, 16. In proxime seqq. cum Florentino, Mediceo aliisque vulgo exhibent: ἐξελασθέντες

Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι] Ad loci structuram vid. nott. ad I, 58. III, 14 et conf. IV, 76. Attingit quoque Siebelis ad Pausan. VIII, 12. §. 2. Quare non opus legere: οἱ δὲ Σκύ-

ρον, τοῦτο δὲ γενέσθαι ὦδε. ἄνδρα γενέσθαι πρῶτον
ἢ ταύτην, εἰούση ἐρήμῳ, τῷ οὐνομα εἶναι Ταργίταον·

1 proponit Cobet. Ex hoc o, quo Scythas ipsos Nobet auctores narrationis, imillimis, ut IV, 7. 8. I, 03, Herodotum ipsum vi-
thiam, colligi vult Heyse
Herodd. pag. 131, eamque
confirmari accurata Scy-
ntis ac regionis descri-
ptae inde a cap. 46 institui-
tem ipsum locum consulas
stavimus. Ad oeconomiam
operis tenendum erit, ab
loco Nostrum de Scythis
rare incipientem ad Darli-
em, quam tractandam sibi
, redire demum capite 83,
sedant scriptoris verba:
καὶ δὲ ἐς τὸν κατ' ἀρχὰς
λόγον, necessaria illa qui-
tantam digressionem.
τὸ ἀπὸ τῶν ἑθνέων εἶναι
ον x. r. λ.] Facit huc Iu-
tio II, 1, Scytharum gen-
er habitam esse antiquis-
i inter Scythas Aegyptios-
generis vetustate ac prin-
rit disceptatum. At Hero-
tionem praefereendam esse
tuit Italus ad h. l. inter-

μα εἶναι Ταργίταον] Tar-
n multo post quoque in-
id Polyaeum auctor est
rpes, intelligens, opinor,
Strateg. VIII, 55, ubi
Maeotis commemoratur,
taeo Sindorum regi nu-
iod nomen, si Boeckhio
Corp. Graecc. Inscriptt.
ad Sauromatas pertinet.
en Ταργίτιος apud Theo-
6. Ac varia de hoc ipso
mmenti sunt viri docti,
Dankowszky (Fragmente
d. Völker ungarischer u.
Zunge. Presburg 1825)
oni vult Ταργίταον Stary-
γτα, i. e. abavum: quo quid
aud exputem. Magis huc
elii (Geogr. Herod. pag.
atio, Tartarorum in his
iosci posse statuentis, si

quidem Turk, Iapheti filius Turca-
rumque abavus, non diversus sit a
Targitao Herodoti. Nec aliter sta-
tuisse video Ios. de Hammer. (Gesch.
d. Osmann. I. pag. 1), quo auctore
Turk, unde originem ducunt Turcae,
idem prorsus atque Targitau, qui
in Genes. X, 3 vocetur Togharma.
Addit Reichard. l. l. pag. 12, adhuc
Targitai nominis superesse videri
quaedam vestigia in locorum quo-
rundam appellationibus, v. c. Tar-
gonitza et Taraschtscha in gubernio
Kiew, Tarchan in Chersoneso Tau-
rica, Turczyn in Vollhynia ac Po-
lonia. De quo nolim ego ferre
iudicium. Barth (Die Kabiren in
Deutschland pag. 168. 399) Targi-
taum ad Graecorum refert Herculem,
utrumque ad deum Thor, quem Ger-
maniae nationes coluerunt. Alia de
huius nominis significatione attulit
Neumann (Hellenen im Scythenlande
I. p. 184). Qui Scythica haec cum
Esthonum rebus nuper composuit,
Fr. Kruse (Urgeschichte des Esth-
nisch. Volksstammes p. 284), is in
Targitai nomine ipsum Esthnicum
turk, targa (sapiens) sibi invenisse
videtur: in qua voce simul inesse
addit magi cuiusdam s. fascinatoris
significationem, quam eandem etiam
a caeteris nominibus hoc loco alla-
tis non alienam esse putat. Sed
haec omnia in coniectura posita
esse, dubitari vix poterit: quid veri
inde erui possit, haud facile dixeris.
Etenim famam quandam Scytharum
indigenam de sua origine proferri
ad Graecorum modum effictam et
compositam indeque Nostro ipsi mi-
nime probatam, nemo non videt:
quae fama cum gentis Scythicae ab-
avum Iove et filia Borysthenis fluvii
natum traderet, ipsam gentem in-
digenam, ex ipsa terra, in qua vi-
veret, quasi editam declarare vo-
luisse videtur: neque alio spectare
credam eam Scytharum famam,
quam refert Diodor. II, 43, Iovem
cum virgine ex terra apud se nata
congressum Scythen genuisse, qui,
cum omnium maxime clarus existi-

τοῦ δὲ Ταργίτου τούτου τοὺς τοκέας λέγουσι εἶναι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, λέγουσι δ' ὦν, Δία τε καὶ Βορυσθένης τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα. γένεος μὲν τοιούτου δὴ τινος γενέσθαι τὸν Ταργίταον· τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λειπόξαν καὶ Ἀρπόξαν καὶ νεώτατον Κολάξαν. Ἐπὶ τούτων ἀρχόντων

tisset, genti nomen dederit. In his, quae satis certo mihi poni posse videntur, subsisto: reliqua omnia incerta ac dubia, in quibus etiam hoc, quod Targitaum hunc Brandstaeter (Scythic. p. 68 seq.) ad Cimmericos referri vult agricolas, qui primitus terram illam coluerint; in hos impetum fecisse vult tres nomadum catervas, harum ultimam (duce Colaxai) terram occupavisse caeterasque secum duxisse et auream catervam esse factam. Itaque migrationem quandam gentium nomadum e superiori Asia factam hac tota fama indicari putat Hansen l. l. pag. 108 seq., ob vasa aurea, quae coelitus delapsa ferebantur, de Asiae regione auro referta ac praecipue de monte Altai cogitandum esse ratus, si de primitivis horum Scytharum sedibus quaeratur. Cum Esthonum fama haec omnia ita componi a Friderico Krusio iam supra diximus, ut sane Esthonum gens ex hac Scythica derivata videri queat.

λέγουσι δ' ὦν] Ad locutionem conf. III, 80 ibique nott. Ex hoc autem loco Ritter. (Vorhalle etc. p. 173) colligi posse censet, populi hanc certe fuisse famam inter Borysthenis accolae divulgatam. Qui idem l. l. pag. 172 coll. 174. 177 *Iovem*, qui hic memoratur, s. *Δία* pro Indorum *Deva* habet, Borysthenisque (qui sacer sit fluvius) filiam, e qua Iupiter Scytharum parentem genuerit, eandem esse vult atque *Apiam* s. *Gacem* (IV, 59), *Macetm* (IV, 3), Magnam deum Matrem, e fluvio sacro, ut ferebant, ortam, cum aqua scil. omnium rerum haberetur principium. Koeppen (Nordgestade d. Pont. pag. 13. 14) Borysthenem explicat fluvium septentrionalem, qui septentrionalis sit Avater, Diodorumque citat loco supra laudato, qui Scytham, gentis

auctorem, a Iove atque Echidna virgine tradit progenitum. Qua de fama quid statuendum sit, paulo ante monuimus: Iovem igitur de *Sole* atque filiam Borysthenis fluvii (qui inter deos fluviales habetur eo modo, quo haud pauci alii fluvii Graecorum: cf. O. Mueller. Handb. d. Archaeolog. §. 403, Gerhard: Griech. Mytholog. §. 542 seqq.) de *aqua* si quis intelligere indeque Targitaum ex his natum pro terra ipsa, Scytharum quasi parente, habere velit, haud refragabor. Scytharum famam cum iis congruere, quae Sinensium scriptores referant, monet Goerres: Mythengesch. I. p. 199.

τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λειπόξαν καὶ Ἀρπόξαν καὶ νεώτατον Κολάξαν] Tres Targitai filii quod commemorantur totius Scytharum gentis abavi, id quidem satis congruit cum iis, quae apud alias quoque antiquitatis gentes ferri videmus, si quidem tres gentis auctores s. abavos uno eodemque patre genitos plerumque proferri invenimus. Ut praeteream, quae de *tribus* Noachi filiiis in sacra scriptura traduntur (Genes. V, 32 et X, 1 seqq.), pertinet huc Babyloniorum fama de tribus Xisuthri filiiis (vid. Berosi fragm. ed. Richter p. 60), Persarum fama de Feriduno, qui interfecto angue terrae imperium nactus inter filios tres distribuit; atque ipsae tres Persarum gentes praecipuae, a Nostro I, 125 allatae, huc referri poterunt. Eodem quoque spectabit Germanorum fama de tribus Manni filiiis (apud Tacit. Germ. 2), ipsaque Graecorum fama de tribus Hellenis filiiis, Doro, Xutho, Aeolo, ne plura proferam, quae nuper attulit E. ab Lasaulx: Philosoph. d. Geschicht. p. 40 seqq., quibus communem videri hanc famam de *tribus* cuiusque gentis auctoribus ad unum

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεια ποιήματα, ἄροτρον τε καὶ

patrem relatis probaret. Ad Scythas ut redeam, satis clarum est, *tribus* his Targitai filiis indicari Scytharum nationem in tres gentes sive tribus distinctam eum in modum, quo apud alias quoque gentes nomades triplices huiusmodi divisiones reperiri monuit Hansen l. l. pag. 108 coll. Kruse l. l., qui tres Esthonium, Livonum, Curonum gentes hic quoque afferendas esse putavit. Ipsa vero haec nomina filiorum Targitai, qui trium Scythicae nationis gentium auctores exstiterint iisdemque etiam nomina indiderint, quid valeant quidve significent, si quaeras, difficilior utique erit certi quid statuere: itaque satis habeo afferre varias virorum doctorum sententias. Pelloutier, quem affert Larcher. in Hist. d. Celt. l. p. 136, terminatione *xain*, quae tribus hisce nominibus communis sit, *filium* indicari statuit, plane ut in nostris: *Andersohn*, *Lohnsohn*, aliis. Ad Germanorum deos antiquissimos, quos *Asen* vulgo vocant, referre placet Rittero Vorhalle p. 173. 346; quo auctore dicas *Lip-Asais*, *Kol-Asais*, i. e. sacrum solis heroem. Ex indigena Turcarum fama, qua gentis initia repetantur ab *Oghus-Chan*, qui Abrahami aequalis regnum condiderit, vocem *oxain* tribus hisce filiorum Targitai nominibus communem neque diversam ab hac ipsa voce *Oghus* s. *Ghus-Chan* explicare studet Ios. de Hammer. l. l. pag. 4. Ac denique Reichard. l. l. horum quoque nominum vestigia in locorum quorundam urbiumve appellationibus indaganda censet, quo appareat, has ipsas urbes ad Targitai filiorumque eius pertinere aetatem, ita ut omnis Russia Europaea, addita Polonia, prisco admodum aevo uni domino paruerit Targitao. Hinc ad *Λειπόξαιν* refert oppida *Liponetz* in gubernio Kiev, *Lipomo* et *Lipochonsk* in gubernio Orel, *Liponskoe* in gubernio Smolensk, *Lipniaka* in gubernio Cherson, alia. Ad *Ἀρπόξαιν* spectare opinatur *Ararka* in gubernio Tula, ad *Κολάξαιν* oppida *Kolonna* in gubernio

Moscua, *Kolno* in gubernio Minsk, *Kologriv* in gubernio Kostroma, alia in septentrionalibus Russiae regionibus sita. Quae aliis diiudicanda relinquo. Nec magis placent, quae de his nominibus eorumque significatione protulit Neumann loco supra laudato. Fr. Kruse l. l. ut ipsius Targitai, ita filiorum nomina ex Esthnica lingua repeti vult indeque explicat *Λειπόξαις*: leppitaja, „der Versöhner“ (ut ipsius verba referam), *Ἀρποξαις*: arpo-töja, „Zauberer mit Sieben“ et arwotellaja, „der Zeichendeuter“; *Κολακίς*: kollad, „der bei den Esthen so gewöhnliche Drudenfuss, der alle übrigen Zauberkünste überwindet.“ H. Ebel (vid. Kuhn: Zeitschrift f. vergleich. Sprachforsch. VI, 5. pag. 404) et Targitai patris et filiorum tria nomina ad Indogermanicam stirpem referri vult: quorum nomen cum communis sit terminatio in —ξαις, quam Grimmius ad Sanscritanam radicem *azi* (i. e. oculus) retulit, ipse mavult cogitare de Sanscritana voce *xaja* (i. e. dominans), cuius nomen *xajas* respondeat Graeco ξαίς, adeo ut *Κολάξαις* sit *Kulaxajas* (i. e. *rex generis*: Herrscher des Geschlechts), *Λειπόξαις*, *Λέπουxajas*, qua voce *rex unctus* significetur, *Ἀρπόξαις* *rex parvus* a Sanscritana voce *alpa* (*arbhā*), qua *parvus* denotetur. Vocis Targitai priorem partem *ταργ* ad verbum *τρέχω* referri posse idem putat, alteram partem —ταος bene convenire cum Sanscritana voce *taras* i. e. *robustus*, *robur*. Alia, quae vel magis mira videri queant, nunc mitto; unum adiciam Valerii Flacci locum VI, 48, ubi eiusdem *Colaxis* mentionem iniici iam Wesselingius monuerat. Apud Pomponium Melam I, 19 inter Ponti accolae commemorantur *Coraxici* et introrsum magis habitantes *Coraxi*, de quibus vid. Tzschuck. in nott. exegg. (Vol. III. P. I.) pag. 621. 625.

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεια ποιήματα — πεσεῖν] πεσεῖν scripsi pro vulg. πεσεῖν, ut II, 141, ubi vid. nott. ποιήματα dicuntur, quaecun-

| ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυδικήν. καὶ

que manibus humanis elaborata sunt: instrumenta, vasa, artis opera, alia id genus, ut II, 135 et potissimum VII, 84 (ποίηματα χαλκῆα καὶ σιδήρεα), ποίηματα ἀργύρεα apud Lucian. De dea Syr. §. 49. Conf. etiam Platon. Meno p. 97 E. Ipsa quattuor haec munera, quae de coelo decidisse dicuntur, Esthonum esse communia utensilia ac supellectilem, aratro et iugo utentium ad agros colendos, phialā ad potus parandos, securi ad varios usus domesticos, monet Kruse l. l., qui Scytharum Herodoti et Esthonum res omnino pares esse contendit additque, adhuc apud Esthones eas res, quae divinam voluntatem significant, de coelo delapsas dici. Mihi propius ad h. l. accedere videntur ea, quae Scythas Asiaticos apud Alexandrum Macedonum regem loquentes facit Curtius, qui vera se proferre asserit, VII, 8. §. 8 (17): „Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignoret, iugum boum, aratrum, hasta, sagitta et patera. His utimur et cum amicis et adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quaesitas: paterā cum his vinum diis libamus; inimicos sagittā eminus, hastā cominus petimus.“ Quae eadem munera sive symbola aliter explicare studuit Hansen l. l. pag. 85, cum in Herodoteo loco aratrum ad agros colendos, iugum ad plaustra, in quibus nomades vivunt, securim ad regiones Scythas et ad bella, phialam ad bibendum referri vellet. Haec igitur quattuor munera s. instrumenta quod coelitus delapsa dicuntur et diligentissime servari adeoque tanquam res sacrae coli mox traduntur cap. 7, divinam quandam vim habere atque in rebus divinis ipsis numerari nemo non sentit, qui antiquitus apud alias quoque gentes huiusmodi res de coelo delapsas sacras haberi noverit, ut v. c. Romanorum ancile, et Graecorum s. Tro-

ianorum Palladium, alia id genus, quibus divinum quiddam portendi hominibus ac declarari putabant. Ac sponte hic in mentem veniunt lapides, qui coelo decidunt, aërolithi vulgo vocantur, et quidem ignei, quos nemo tangere possit, donec tempore aliquo praeterlapso refrigerint: quale in iis, quae Herodotus retulit, Targitai filiis accidit, quorum primus et alter aurum de coelo delapsum igneum tangere initio haud potuit, sed superveniens tertius aurum refrigeratum sustulit*). Itaque de aërolithis h. l. cogitavit Al. de Humboldt: Asie centrale I. p. 408 seqq. Allgem. Zeitung 1838. p. 2203. Cosmos I. p. 395, itemque Reichardus loco mox laudando, et Ius. de Hammer: Geschichte d. goldnen Horde p. 15, ubi antiquam commemorat famam, in qua loco auri coelitus delapsi lapis aërolithus proferatur.

ἄροτρον τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην] Exstat auctore Ios. de Hammer l. l. pag. 5 Turcarum fama, *Oghus*, gentis auctorem atque conditorem, sex filios suos emisisse ad periclitandam fortunam; qui cum arcum tresque sagittas ex peregrinatione ipsi retulissent, patrem arcum tribus maioribus natu filiis dedisse, sagittas tribus minoribus. Iam arcus sagittarumque loco apud Herodotum commemorari ait Hammer. l. l. pag. 564 munera coelitus delapsa aratri, iugi, securis ac phialae; idque ipsum idem comparat cum alia Turcarum fama, quae tamen ab Herodoteis longius distare videatur. Reichard. l. l. pap. 12 not. quaerit, num de aërolithis hic cogitandum sit an potius de auriferis Russiae orientalis regionibus, opes necessarias, quibus ille fratres superare potuerit, suppeditantibus. Namque in regni divisione inter fratres instituta Colaxi, minimo natu, eam sa-

*) Quare accedere non possum viro docto (Classical Museum XXII. p. 383), qui in his vestigia quaedam ordalium agnoscere posse arbitratur.

τῶν ἰδόντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσον ἵεναι, βουλόμενον αὐτὰ λαβεῖν, τὸν δὲ χρυσὸν ἐπιόντος καίεσθαι· ἀπαλλάχθέντος δὲ τούτου προσιέναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα ποιέειν. τοὺς μὲν δὴ καίόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι, τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελθόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκείνον κομίσαι ἐς ἑωυτοῦ· καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα συγγνόντας τὴν βασιλεῖν πᾶσαν παραδοῦναι τῷ νεωτάτῳ. Ἀπὸ μὲν δὴ Λειποξάτος γεγενῆναι τούτους τῶν Σκυθῶν, οἷ6 Ἀνχάται· γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάτος,

ne obtigisse partem, in qua reperiuntur auri fodinae.

ἄροτρον] In symbolis veterum Germanorum aratrum quoque memoratur, quo terram recens acquisitam adeant. Conf. Grimm: Deutsche Rechtsalterth. I. pag. 186, ubi aureum Henrici ducis aratrum componit cum hoc Scytharum aratro aureo coelitus delapso. Brandstaeter l. l. pag. 66. 69 aratro offenditur in his Scytharum, qui nomades vivant, muneribus; itaque aratrum ad agricolas, qui antea hanc terram habitaverint, i. e. ad Cimmerios pertinere putat. Sed cum non omnes Scythae sint nomades, sed agris quoque colendis operam dent, aratrum quoque hic locum habere posse existimo.

ἀπώσασθαι] In Sancerotti libro ac Vul. exstat ἀπαλλάσσεσθαι; unde Valcken. olim scriptum fuisse coniecit: καίόμενον τοῦ χρυσοῦ ἀπαλλάσσεσθαι. Mihi hoc ipsum ἀπαλλάσσεσθαι e scholio ortum videtur. Etenim τὸν χρυσὸν pro accusativo subiecti accipiendum est, adeo ut aurum ipsum ardens eos, qui ipsum ablaturi essent, repulisse dicatur; neque aliter in proxime antecedentibus verbis καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα ποιέειν illud τὸν scil. χρυσὸν pro accusativo subiecti accipiendum est, aurum ut dicatur idem fecisse, quod prius fecerit, cum primus accederet. Pro κατασβῆναι Medicus, Florentinus, alii καταστῆναι. Quod nos dedimus, tuetur Eustath. ad Homer. pag. 513, 11 s. 398, 24. De ipsa forma Cr. conferri vult Fischer. ad Weller. III, a. p. 170 seq.: qui idem

de usu articuli (τὸν) pro pronomine demonstrativo citat Reiz. De prosod. pag. 8. Sic infra IV, 9. 15 καὶ τὸν, ne plura. Ad συγγνόντας cf. IV, 3 et 43 ibique nott.

CAP. VI.

οἱ Ἀνχάται γένος καλέονται] γένος hoc loco opinor de tribu intelligendum eum in modum, quo supra I, 101 Medici populi et I, 125 Persarum γένῃ dicuntur (ad quem locum conf. nott.) et II, 164 Aegyptiorum γένῃ, ipsiusque Graeci populi Doricum et Ionicum γένος I, 56. Latiori sensu γένος de Croeso Lydo I, 6. — Plinio auctore II. N. IV (26), 12. §. 88: „a Taphris per continentem introrsus tenent *Auchetae*, apud quos Hypanis oritur;“ id quod ad locum *Liponetz* refert Reichard. l. l. pag. 13. *Auchetas*. Scytharum gentem, memorat quoque Valer. Flacc. VI, 132. *Euchatae* inter Scytharum gentes recensentur ab eodem Plinio (Hist. Nat. VI, 17 s. 19. §. 50) itemque *Cotieri*, quos cum iis, qui ab Herodoto vocantur *Κατάρχοι*, contendit Neumann l. l. pag. 183 e Mongolorum lingua nominis ipsius vim et significationem eruere conatus: quod idem tentavit in nominibus *Auchatarum* et *Scolotorum* ad Mongolicam stirpem revocatis. Quae cum valde incerta ac dubia sint (vid. modo Schiefner in: Bulletin de la classe des sciences historiques etc. de l'Academie de St. Petersburg. T. XIII. nr. 13 sive nr. 301. pag. 197 seqq.), uno verbo indicasse satis erit. Nec magis certa videntur, quae de

| ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυδικήν. καὶ

que manibus humanis elaborata sunt: instrumenta, vasa, artis opera, alia id genus, ut II, 135 et potissimum VII, 84 (ποίηματα χαλκεα καὶ σιδήρεα), ποίηματα ἀργύρεα apud Lucian. De dea Syr. §. 49. Conf. etiam Platon. Meno p. 97 E. Ipsa quattuor haec munera, quae de coelo decidisse dicuntur, Esthonum esse communia utensilia ac supellectilem, aratro et iugo utentium ad agros colendos, phialā ad potus parandos, securi ad varios usus domesticos, monet Kruse l. l., qui Scytharum Herodoti et Esthonum res omnino pares esse contendit additque, adhuc apud Esthones eas res, quae divinam voluntatem significant, de coelo delapsas dici. Mihi propius ad h. l. accedere videntur ea, quae Scythas Asiaticos apud Alexandrum Macedonum regem loquentes facit Curtius, qui vera se proferre asserit, VII, 8. §. 8 (17): „Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, iugum boum, aratrum, hasta, sagitta et patera. His utimur et cum amicis et adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quaesitas: paterā cum his vinum diis libamus; inimicos sagittā eminus, hastā cominus petimus.“ Quae eadem munera sive symbola aliter explicare studuit Hansen l. l. pag. 85, cum in Herodoteo loco aratrum ad agros colendos, iugum ad plaustra, in quibus nomades vivunt, securim ad regios Scythas et ad bella, phialam ad bibendum referri vellet. Haec igitur quattuor munera s. instrumenta quod coelitus delapsa dicuntur et diligentissime servari adeoque tanquam res sacrae coli mox traduntur cap. 7, divinam quandam vim habere atque in rebus divinis ipsis numerari nemo non sentit, qui antiquitus apud alias quoque gentes huiusmodi res de coelo delapsas sacras haberi noverit, ut v. c. Romanorum ancile, et Graecorum s. Tro-

ianorum Palladium, alia id genus, quibus divinum quiddam portendi hominibus ac declarari putabant. Ac sponte hic in mentem veniunt lapides, qui coelo decidunt, aërolithi vulgo vocantur, et quidem ignei, quos nemo tangere possit, donec tempore aliquo praeterlapso refrigerint: quale in iis, quae Herodotus retulit, Targitai filiis accidit, quorum primus et alter aurum de coelo delapsum igneum tangere initio haud potuit, sed superveniens tertius aurum refrigeratum sustulit*). Itaque de aërolithis h. l. cogitavit Al. de Humboldt: Asie centrale I. p. 408 seqq. Allgem. Zeitung 1838. p. 2203. Cosmos I. p. 305, itemque Reichardus loco mox laudando, et Ius. de Hammer: Geschichte d. goldnen Horde p. 15, ubi antiquam commemorat famam, in qua loco auri coelitus delapsi lapis aërolithus profertur.

ἄροτρον τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην] Exstat auctore Ios. de Hammer l. l. pag. 5 Turcarum fama, Oghus, gentis auctorem atque conditorem, sex filios suos emisisse ad periclitandam fortunam; qui cum arcum tresque sagittas ex peregrinatione ipsi retulissent, patrem arcum tribus maioribus natu filiis dedisse, sagittas tribus minoribus. Iam arcus sagittarumque loco apud Herodotum commemorari ait Hammer. l. l. pag. 564 munera coelitus delapsa aratri, iugi, securis ac phialae; idque ipsum idem comparat cum alia Turcarum fama, quae tamen ab Herodoteis longius distare videatur. Reichard. l. l. pap. 12 not. quaerit, num de aërolithis hic cogitandum sit an potius de auriferis Russiae orientalis regionibus, opes necessarias, quibus ille fratres superare potuerit, suppeditantibus. Namque in regni divisione inter fratres instituta Colaxi, minimo natu, eam sa-

*) Quare accedere non possum viro docto (Classical Museum XXII. p. 383), qui in his vestigia quaedam ordinalium agnosci posse arbitratur.

πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσον ἰέναι, βουλόμενον
 ὃν, τὸν δὲ χρυσὸν ἐπιόντος καίεσθαι· ἀπαλλάχθέν-
 του προσίεναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτά
 ὅς μὲν δὴ καίόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι, τρίτῳ
 ἐφ' ἐπελθόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκείνον κομίσαι
 καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα
 τὴν βασιλῆϊν πᾶσαν παραδούναι τῷ νεωτάτῳ.
 ἢ Λειποξάτος γεγενέναι τοὺτους τῶν Σκυθῶν, οἳ
 ἔνος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάϊος,

partem, in qua repe-
 diuinae.

In symbolis veterum
 aratrum quoque me-
 terram recens acqui-
 Conf. Grimm: Deut-
 lterth. I. pag. 186, ubi
 lei ducis aratrum com-
 oc Scytharum aratro
 delapso. Brandstaeter
 aratro offenditur in
 i, qui nomades vivant,
 aque aratrum ad agri-
 itea hanc terram habi-
 i. ad Cimmericos perti-
 ad cum non omnes Scy-
 ades, sed agris quoque
 am dent, aratrum quom
 um habere posse exi-

In Sancrofti libro ac
 ἀπαλλάσσεσθαι; unde
 scriptum fuisse conii-
 τῷ χρυσοῦ ἀπαλ-
 Mihi hoc ipsum ἀπαλ-
 scholio ortum videtur.
 χρυσὸν pro accusativo
 piendum est, adeo ut
 ardens eos, qui ipsum
 nt, repulisse dicatur;
 n proxime antecedenti
 τὸν αὐτὶς ταῦτα ποιέ-
 scil. χρυσὸν pro accu-
 sti accipiendum est,
 atur idem fecisse, quod
 cum primus accederet.
 ai Medicus, Florenti-
 στῆναι. Quod nos de-
 ur Eustath. ad Homer.
 s. 398, 24. De ipsa
 nferri vult Fischer. ad
 i. p. 170 seq.: qui idem

de usu articuli (τὸν) pro pronominie
 demonstrativo citat Reiz. De pros-
 od. pag. 8. Sic infra IV, 9. 15 καὶ
 τὸν, ne plura. Ad συγγόντας cf.
 IV, 3 et 43 ibique nott.

CAP. VI.

οἳ Ἀντάται ἔνος καλέονται] ἔ-
 νος hoc loco opinor de tribu intelli-
 gendum eum in modum, quo supra
 I, 101 Medici populi et I, 125 Per-
 sarum γένη dicuntur (ad quem lo-
 cum conf. nott.) et II, 164 Aegyptio-
 rum γένη, ipsiusque Graeci populi
 Doricum et Ionicum γένος I, 56. La-
 tiori sensu γένος de Croeso Lydo I,
 6. — Plinio auctore H. N. IV (26),
 12. §. 88: „a Taphris per continen-
 tem introrsus tenent *Auchetae*, apud
 quos Hypanis oritur;“ id quod ad
 locum *Lipowetz* refert Reichard. l. l.
 pag. 13. *Auchetas*, Scytharum gen-
 tem, memorat quoque Valer. Flacc.
 VI, 132. *Euchatae* inter Scytharum
 gentes recensentur ab eodem Plinio
 (Hist. Nat. VI, 17 s. 19. §. 50) item-
 que *Cotieri*, quos cum iis, qui ab
 Herodoto vocantur *Κατίαροι*, con-
 tendit Neumann l. l. pag. 183 e Mon-
 golorum lingua nominis ipsius vim
 et significationem eruere conatus:
 quod idem tentavit in nominibus
Auchatarum et *Scolotorum* ad Mongo-
 licam stirpem revocatis. Quae cum
 valde incerta ac dubia sint (vid.
 modo Schiefner in: Bulletin de la
 classe des sciences historiques etc.
 de l'Academie de St. Petersbourg. T.
 XIII. nr. 13 sive nr. 301. pag. 197
 seqq.), uno verbo indicasse satis erit.
 Nec magis certa videntur, quae de

| ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικήν. καὶ

que manibus humanis elaborata sunt: instrumenta, vasa, artis opera, alia id genus, ut II, 135 et potissimum VII, 84 (ποίηματα χάλκεα καὶ σιδήρεα), ποίηματα ἀργύρεα apud Lucian. De dea Syr. §. 49. Conf. etiam Platon. Meno p. 97 E. Ipsa quattuor haec munera, quae de coelo decidisse dicuntur, Esthonum esse communia utensilia ac supellectilem, aratro et iugo utentium ad agros colendos, phialā ad potus parandos, securi ad varios usus domesticos, monet Kruse l. l., qui Scytharum Herodoti et Esthonum res omnino pares esse contendit additque, adhuc apud Esthones eas res, quae divinam voluntatem significant, de coelo delapsas dici. Mihi propius ad h. l. accedere videntur ea, quae Scythas Asiaticos apud Alexandrum Macedonum regem loquentes facit Curtius, qui vera se proferre asserit, VII, 8. §. 8 (17): „Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, iugum boum, aratrum, hasta, sagitta et patera. His utimur et cum amicis et adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quaesitas: paterā cum his vinum diis libamus; inimicos sagittā eminus, hastā cominus petimus.“ Quae eadem munera sive symbola aliter explicare studuit Hansen l. l. pag. 85, cum in Herodoteo loco aratrum ad agros colendos, iugum ad plaustra, in quibus nomades vivunt, securim ad regiones Scythas et ad bella, phialam ad bibendum referri vellet. Haec igitur quattuor munera s. instrumenta quod coelitus delapsa dicuntur et diligentissime servari adeoque tanquam res sacrae coli mox traduntur cap. 7, divinam quandam vim habere atque in rebus divinis ipsis numerari nemo non sentit, qui antiquitas apud alias quoque gentes huiusmodi res de coelo delapsas sacras haberi noverit, ut v. c. Romanorum ancile, et Graecorum s. Tro-

ianorum Palladium, alia id genus, quibus divinum quiddam portendi hominibus ac declarari putabant. Ac sponte hic in mentem veniant lapides, qui coelo decidunt, aërolithi vulgo vocantur, et quidem ignei, quos nemo tangere possit, donec tempore aliquo praeterlapso refrigerint: quale in iis, quae Herodotus retulit, Targitai filiis accidit, quorum primus et alter aurum de coelo delapsum igneum tangere initio haud potuit, sed superveniens tertius aurum refrigeratum sustulit*). Itaque de aërolithis h. l. cogitavit Al. de Humboldt: Asie centrale I. p. 408 seqq. Allgem. Zeitung 1838. p. 2203. Cosmos I. p. 395, itemque Reichardus loco mox laudando, et Ios. de Hammer: Geschichte d. goldnen Horde p. 15, ubi antiquam commemorat famam, in qua loco auri coelitus delapsi lapis aërolithus proferatur.

ἄροτρον τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην] Exstat auctore Ios. de Hammer l. l. pag. 5 Turcarum fama, Oghus, gentis auctorem atque conditorem, sex filios suos emisisse ad periclitandum fortunam; qui cum arcum tresque sagittas ex peregrinatione ipsi retulissent, patrem arcum tribus maioribus natu filiis dedisse, sagittas tribus minoribus. Iam arcus sagittarumque loco apud Herodotum commemorari ait Hammer. l. l. pag. 564 munera coelitus delapsa aratri, iugi, securis ac phialae; idque ipsum idem comparat cum alia Turcarum fama, quae tamen ab Herodoteis longius distare videatur. Reichard. l. l. pap. 12 not. quaerit, num de aërolithis hic cogitandum sit an potius de auriferis Russiae orientalis regionibus, opes necessarias, quibus ille fratres superare potuerit, suppeditantibus. Namque in regni divisione inter fratres instituta Colaxi, minimo natu, eam sa-

*) Quare accedere non possum viro docto (Classical Museum XXII. p. 383), qui in hīs vestigia quaedam ordalium agnoscere posse arbitratur.

ντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσον λέναι, βουλόμενον
 βεῖν, τὸν δὲ χρυσὸν ἐπιόντος καίεσθαι· ἀπαλλαχθέν-
 τούτου προσιέναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα
 τοὺς μὲν δὴ καιόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι, τρίτῳ
 εἰσάτῳ ἐπελθόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκείνον κομίσαι
 τοῦ· καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα
 ντας τὴν βασιλῆην πᾶσαν παραδούναι τῷ νεωτάτῳ.
 ν δὲ Λειποξάλος γεγρονέναι τούτους τῶν Σκυθῶν, οἷ6
 α γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάλος,

isse partem, in qua repe-
 uri fodinae.

π] In symbolis veterum
 rum aratrum quoque me-
 , quo terram recens acqui-
 eant. Conf. Grimm: Deut-
 htsalterth. I. pag. 186, ubi
 Henrici ducis aratrum com-
 m hoc Scytharum aratro
 alitus delapso. Brandstaeter
 66. 69 aratro offenditur in
 arum, qui nomades vivant,
 is; itaque aratrum ad agri-
 uī antea hanc terram habi-
 , i. e. ad Cimmericos perti-
 it. Sed cum non omnes Scy-
 nomades, sed agris quoque
 operam dent, aratrum quo-
 locum habere posse exi-

de usu articuli (τὸν) pro pronominis
 demonstrativo citat Reiz. De pros-
 od. pag. 8. Sic infra IV, 9. 15 καὶ
 τὸν, ne plura. Ad συγγρόντας cf.
 IV, 3 et 43 ibique nott.

CAP. VI.

οἱ Ἀρχαταί γένος καλέονται] γέ-
 νος hoc loco opinor de tribu intelli-
 gendum eum in modum, quo supra
 I, 101 Medici populi et I, 125 Per-
 sarum γένῃ dicuntur (ad quem lo-
 cum conf. nott.) et II, 164 Aegyptio-
 rum γένῃ, ipsiusque Graeci populi
 Doricum et Ionicum γένος I, 56. La-
 tiori sensu γένος de Croeso Lydo I,
 6. — Plinio auctore H. N. IV (20),
 12. §. 88: „a Taphris per continen-
 tem introrsus tenent *Auchetae*, apud
 quos Hypanis oritur;“ id quod ad
 locum *Lipometz* refert Reichard. l. l.
 pag. 13. *Auchetas*, Scytharum gen-
 tem, memorat quoque Valer. Flacc.
 VI, 132. *Euchatae* inter Scytharum
 gentes recensentur ab eodem Plinio
 (Hist. Nat. VI, 17 s. 19. §. 50) item-
 que *Colteri*, quos cum iis, qui ab
 Herodoto vocantur *Κατάρροι*, con-
 tendit Neumann l. l. pag. 183 e Mon-
 golorum lingua nominis ipsius vim
 et significationem eruere conatus:
 quod idem tentavit in nominibus
Auchatarum et *Scolotorum* ad Mongo-
 licam stirpem revocatis. Quae cum
 valde incerta ac dubia sint (vid.
 modo Schiefner in: Bulletin de la
 classe des sciences historiques etc.
 de l'Academie de St. Petersburg. T.
 XIII. nr. 13 sive nr. 301. pag. 197
 seqq.), uno verbo indicasse satis erit.
 Nec magis certa videntur, quae de

σθαι] In Sancerotti libro ac-
 tat ἀπαλλάσσεσθαι; unde
 . olim scriptum fuisse conii-
 ομένον τοῦ χρυσοῦ ἀπαλ-
 α. Mihi hoc ipsum ἀπαλ-
 α e scholio ortum videtur.
 τὸν χρυσὸν pro accusativo
 accipiendum est, adeo ut
 sum ardens eos, qui ipsum
 essent, repulisse dicatur;
 iter in proxime antecedenti-
 is καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα ποί-
 τὸν scil. χρυσὸν pro accu-
 sive accipiendum est,
 t dicatur idem fecisse, quod
 erit, cum primus accederet.
 σβῆναι Mediceus, Florenti-
 καταστῆναι. Quod nos de-
 tuerit Eustath. ad Homer.
 }, 11 s. 398, 24. De ipsa
 r. conferri vult Fischer. ad
 III, a. p. 170 seq.: qui idem

| ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικὴν. καὶ

que manibus humanis elaborata sunt: instrumenta, vasa, artis opera, alia id genus, ut II, 135 et potissimum VII, 84 (ποίηματα χάλκεα καὶ σιδήρεα), ποίηματα ἀργύρεα apud Lucian. De dea Syr. §. 49. Conf. etiam Platon. Meno p. 97 E. Ipsa quattuor haec munera, quae de coelo decidisse dicuntur, Esthonum esse communia utensilia ac supellectilem, aratro et iugo utentium ad agros colendos, phialā ad potus parandos, securi ad varios usus domesticos, monet Kruse l. l., qui Scytharum Herodoti et Esthonum res omnino pares esse contendit additque, adhuc apud Esthones eas res, quae divinam voluntatem significant, de coelo delapsas dici. Mihi propius ad h. l. accedere videntur ea, quae Scythas Asiaticos apud Alexandrum Macedonum regem loquentes facit Curtius, qui vera se proferre asserit, VII, 8. §. 8 (17): „Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, *iugum boum, aratrum, hasta, sagitta et patera*. His utimur et cum amicis et adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quaesitas: paterā cum his vinum diis libamus; inimicos sagittā emimus, hastā cominus petimus.“ Quae eadem munera sive symbola aliter explicare studuit Hansen l. l. pag. 85, cum in Herodoteo loco aratrum ad agros colendos, iugum ad plaustra, in quibus nomades vivunt, securim ad regiones Scythas et ad bella, phialam ad bibendum referri vellet. Haec igitur quattuor munera s. instrumenta quod coelitus delapsa dicuntur et diligentissime servari adeoque tanquam res sacrae coli mox traduntur cap. 7, divinam quandam vim habere atque in rebus divinis ipsis numerari nemo non sentit, qui antiquitas apud alias quoque gentes huiusmodi res de coelo delapsas sacras haberi noverit, ut v. c. Romanorum ancile, et Graecorum s. Tro-

ianorum Palladium, alia id genus, quibus divinum quiddam portendi hominibus ac declarari putabant. Ac sponte hīc in mentem veniunt lapides, qui coelo decidunt, aërolithi vulgo vocantur, et quidem ignei, quos nemo tangere possit, donec tempore aliquo praeterlapso refrigerint: quale in iis, quae Herodotus retulit, Targitai filiis accidit, quorum primus et alter aurum de coelo delapsum igneum tangere initio haud potuit, sed superveniens tertius aurum refrigeratum sustulit^{*)}. Itaque de aërolithis h. l. cogitavit Al. de Humboldt: *Asie centrale* I. p. 408 seqq. *Allgem. Zeitung* 1838. p. 2203. *Cosmos* I. p. 395, itemque Reichardus loco mox laudando, et Ios. de Hammer: *Geschichte d. goldenen Horde* p. 15, ubi antiquam commemorat famam, in qua loco auri coelitus delapsi lapis aërolithus proferatur.

ἄγορρόν τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην] Exstat auctore Ios. de Hammer l. l. pag. 5 Turcarum fama, *Oghus*, gentis auctorem atque conditorem, sex filios suos emisisse ad periclitandam fortunam; qui cum arcum tresque sagittas ex peregrinatione ipsi retulissent, patrem arcum tribus maioribus natu filiis dedisse, sagittas tribus minoribus. Iam arcus sagittarumque loco apud Herodotum commemorari ait Hammer. l. l. pag. 564 munera coelitus delapsa aratri, iugi, securis ac phialae; idque ipsum idem comparat cum alia Turcarum fama, quae tamen ab Herodoteis longius distare videatur. Reichard. l. l. pap. 12 not. quaerit, num de aërolithis hic cogitandum sit an potius de auriferis Russiae orientalis regionibus, opes necessarias, quibus ille fratres superare potuerit, suppeditantibus. Namque in regni divisione inter fratres instituta Colaxi, minimo natu, eam sa-

^{*)} Quare accedere non possum viro docto (*Classical Museum* XXII. p. 383), qui in his vestigia quaedam ordalium agnosci posse arbitratur.

α πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἄσσουν ἰέναι, βουλόμενον
 εἶναι, τὸν δὲ χρυσὸν ἐπιόντος καίεσθαι· ἀπαλλαχθέν-
 ύτου προσιέναι τὸν δεύτερον, καὶ τὸν αὐτὶς ταῦτα
 τοὺς μὲν δὴ καίόμενον τὸν χρυσὸν ἀπώσασθαι, τρίτῳ
 τάτῳ ἐπελθόντι κατασβῆναι, καὶ μιν ἐκείνον κομίσαι
 ὕ· καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα
 κς τὴν βασιλῆτην πᾶσαν παραδοῦναι τῷ νεωτάτῳ.
 δὴ Λειποξάτος γεγενῆσθαι τούτους τῶν Σκυθῶν, οἷ⁶
 γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάτος,

e partem, in qua rep-
 fodinae.

In symbolis veterum
 m aratrum quoque me-
 no terram recens acqui-
 nt. Conf. Grimm: Deut-
 salterth. I. pag. 186, ubi
 ariici ducis aratrum com-
 hoc Scytharum aratro
 xdelapso. Brandstaeter
 i. 69 aratro offenditur in
 am, qui nomades vivant,
 itaque aratrum ad agri-
 antea hanc terram habi-
 e. ad Cimmericos perti-
 Sed cum non omnes Scy-
 mades, sed agris quoque
 eram dent, aratrum quo-
 cum habere posse exi-

αι] In Sancerfti libro ac
 t ἀπαλλάσσεσθαι; unde
 im scriptum fuisse conii-
 του τοῦ χρυσοῦ ἀπαλ-

Mihi hoc ipsum ἀπαλ-
 e scholio ortum videtur.
 χρυσὸν pro accusativo
 cipiendum est, adco ut
 mardens eos, qui ipsum
 sent, repulisse dicatur;
 in proxime antecedenti-
 αι τὸν αὐτὶς ταῦτα ποιέ-
 v scil. χρυσὸν pro accu-
 iecti accipiendum est,
 icatur idem fecisse, quod
 t, cum primus accederet.
 ηναι Mediceus, Florenti-
 ταστῆναι. Quod nos de-
 stur Eustath. ad Homer.
 11 s. 398, 24. De ipsa
 conferri vult Fischer. ad
 , a. p. 170 seq.: qui idem

de usu articuli (τὸν) pro pronominio
 demonstrativo citat Reiz. De pros-
 od. pag. 8. Sic infra IV, 9. 15 καὶ
 τὸν, ne plura. Ad συγγόντας cf.
 IV, 3 et 43 ibique nott.

CAP. VI.

οἱ Λύγαται γένος καλέονται] γέ-
 νος hoc loco opinor de tribu intelli-
 gendum eum in modum, quo supra
 I, 101 Medici populi et I, 125 Per-
 sarum γένη dicuntur (ad quem lo-
 cum conf. nott.) et II, 164 Aegyptio-
 rum γένη, ipsiusque Graeci populi
 Doricum et Ionicum γένος I, 50. La-
 tiori sensu γένος de Croeso Lydo I,
 6. — Plinio auctore H. N. IV (26),
 12. §. 88: „a Taphris per continen-
 tem introrsus tenent *Auchetae*, apud
 quos Hypanis oritur;“ id quod ad
 locum *Lipowetz* refert Reichard. l. l.
 pag. 13. *Auchetas*, Scytharum gen-
 tem, memorat quoque Valer. Flacc.
 VI, 132. *Euchatae* inter Scytharum
 gentes recensentur ab eodem Plinio
 (Hist. Nat. VI, 17 s. 19. §. 50) item-
 que *Cotieri*, quos cum iis, qui ab
 Herodoto vocantur *Κατάρροι*, con-
 tendit Neumann l. l. pag. 183 e Mon-
 golorum lingua nominis ipsius vim
 et significationem eruere conatus:
 quod idem tentavit in nominibus
Auchatarum et *Scolotorum* ad Mongo-
 licam stirpem revocatis. Quae cum
 valde incerta ac dubia sint (vid.
 modo Schiefner in: Bulletin de la
 classe des sciences historiques etc.
 de l'Academie de St. Petersburg. T.
 XIII. nr. 13 sive nr. 301. pag. 197
 seqq.), uno verbo indicasse satis erit.
 Nec magis certa videntur, quae de

οἱ Κατάροι τε καὶ Τράσπιδες καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ νεωτάτου αὐτῶν τοὺς βασιλέας, οἱ καλέονται Παραλάται· σύμπασιν δὲ εἶναι οὖνομα Σκολότους, τοῦ βασιλέως ἐπωνυμίην· Σκύθας δὲ 221
7 Ἑλληνες οὐνόμασαν. Γεγονέναι μὲν νῦν σφας ὥδε λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔτεα δὲ σφι, ἐπεὶ τε γερόνασι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως Ταργιταίου ἐς τὴν Δαρείου διά-

Catiarorum et Traspium nominibus protulit Reichardus mox indicanda.

οἱ Κατάροι τε καὶ Τράσπιδες καλέονται] Cr. confert Schoenemann De geograph. Argonaut. pag. 35. *Catiarorum* vestigia adhuc cerni statuit Reichard. l. l. in locis *Kaulom* in gubernio Tambow, *Kady* in gubernio Kostroma, *Kalnikon* in gubernio Wologda. *Traspies* idem reperit in vico *Trasna* gubernii Kaluga. — In seqq. pro αὐτέων cum Gaisf. et Matthiaeo scripsi αὐτῶν, itemque τοὺς βασιλέας, monente Struve Spec. Quæst. de dialect. Herod. II. pag. 16. (Opuscul. II. p. 344). Vulgo τοὺς βασιλῆας, cuius loco alii receperunt Fabri emendationem τοῦ βασιλῆος, quæ etiam arridet Neumanno l. l. p. 177. Wesselingius ac Schweigh. maluerunt τοὺς βασιληῖους, quod idem placuit Mehlero in Mnemosyn. V. p. 76. Quorum neutrum videtur necessarium, ut recte observat Italus interpres. Namque οἱ βασιλεῖς sequenti quoque cap. iidem dicuntur Scythæ, qui infra (IV, 20. 56. 59. 121) βασιλῆοι, s. regii Scythæ. Sic quoque apud Indos gens, quæ vocatur *Rasputen*, principum (Râjâ-putra's) nomen gerit.

Παραλάται] Neumann l. l. pag. 183 hoc nomen, quod Græce detortum habet, explicare se posse negat, nisi quis cogitare velit de voce *Berlat*, quæ apud Mongolos et tribus et vero etiam singuli homines appellantur. Nec meliora, opinor, Reichard, qui l. l. pag. 14 huc refert oppidum *Pereaslaw* in gubernio Pultawæ situm! Ad nomen *Σκολότους* idem referri vult urbes *Sklon* in gubernio Mohilew, *Sokolow* et *Sokolonka*. Neumann, ut paulo ante monuimus, Mongolorum tribum *Scholot* huc trahi posse existimat. Nomen tribus ad omnem Scytharum populum male

transferri a Nostro opinatus erat Halling (Wiener Jahrb. d. Literat. Vol. LIX. p. 266. 268 et: Deutsche Geschichte I. p. 62 seq.), atque sic alii alia protulerunt, quibus fidem habere minime liceat. Ipsum *Scytharum* nomen ab insigni, quæ gens vult, arcus tractandi facultate reputant, cum in Lithuania adhuc *sztani* significet *iaculari*, et in Livonia, Caronia, Finnia, Laponia *skylla*, *kyta* s. *kyt* denotet *sagittarium*. Laudat Wesseling. (ad Diodor. Sic. II, 43) Bayer. in Diss. de orig. Scythar. in Commentt. Acad. Petropol. I. p. 391. Nos de *Scytharum* s. *Sacaram* appellatione plura attulimus ad Ctesias fragm. p. 96. 97. Quem ibi citavimus J. de Hammer. in Annal. Viennens. IX. pag. 43, is Herodoti *Σκολότους* refert ad Persicam vocem *Ssakalib* (in plurali numero a *Ssaklab* sive *Ssoklob*), quæ in carmine Schahnameh Slavorum gens designatur inter gentes Turanias. Quam eandem esse atque *Sacaram* gentem, ipso nomine indicari idem contendit. — Schaffarik (Slavisch. Alterth., herausgegeben. v. Wuttke I. p. 286 seqq.) eam gentem, quam Græci Scytharum nomine indicaverint, nomen habuisse putat *Tschud* sive *Cud*, *Scud*, unde ductum *Σκύθης*; neque aliter fere statuit Eichwald: Alte Geograph. etc. pag. 248. Sed hoc ipsum nomen *Tschud* s. *Cud* Fennorum genti deberi neque ad Scythas nomades transferri posse recte monere videtur Zeuss: Die Deutsch. u. die Nachbarst. p. 284. Ad aliam stirpem Slavicam, quæ est *Skit* et *Skitatjsja* (i. e. *vagari*, *pelari*) vocem *Σκύθης* (i. e. *qui circumvagatur*) revocat Ermann: Reise um d. Erde etc. I. p. 218. Equidem hæc attulisse satis habeo, ne interpretis munus defugisse videar: pe-

ν τὴν ἐπὶ σφέας χιλίων οὐ πλέω, ἀλλὰ τοσαῦτα. Τὸν δὲ
ὄν τοῦτον τὸν ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλεῖς ἐς τὰ μάλιστα,
θυσίῃσι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος.

ae, quid verum sit, decernant. Graeci, ut diserte h. l. Noster iat, Σκυθας vocabant, eos e eodem Herodoto teste (VII, II. ad III, 93) appellabant Σά-εαδὲμque vox in cuneatis in-δονibus obvia: in sepulchrali inscriptione, si Oppertum se-ir (Zeitschr. d. d. morgenl. Ge- h. XI. p. 134 seq.), inter gen-ario subditas commemorantur *Amargā*, i. e. Scythae pastores *τῆς τσιρακλάνδα*, i. e. Scythae sa-um periti. — Mox rescripsi ecentt. edd. βασιλεῖς et cap. seq. εἰς ac βασιλεῖς, eodem Struvio nte l. l. pag. 10. 16. (Opuscc. 336. 344).

CAP. VII.

ἰων οὐ πλέω] Larcherus, qui elingium secutus Darii expedi- m, quam nos anno 516—515 Chr. n. assignavimus (vid. Ex- ad IV, 1), anno 508 ante Chr. locaverat, inde in eam quoque onem adductus erat, ut Scy- am primordio congruere puta- am Israhelitarum discessu ex- pto: itaque Scytharum origi- onit in ann. 1508 a. Chr. n., litarum discessum in ann. 1531 r. n. Cf. Tom. VII. pag. 570. 635. Tabl. chronol. Sed vid. ad II, 117.

θυσίῃσι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι χονται ἀνὰ πᾶν ἔτος] Quae sic accipi vult Wesseling., ut [vel potius regii Scythae, οἱ βα- s, vid. not. ad IV, 6] illud au- quotannis arcessierint in suum ue regnum; ut sanequam, quae em est Wesselingii sententia, fuisset θυσίῃσι μεγάλῃσι με- νται, ut VI, 69. At iure haec pretatio, Larchero vernaculo- interpreti probata, displicuit eighaeusero, veterem Latinam onem retinenti: *placantque ma- acrificiis et adeunt quotannis*, si-

ve, ut Valla expresserat: *placaturque* (id aurum) *maioribus hostiis et aditur quotannis solenniter*. Quem sequitur Italus interpres. Quibus haec addit *Schweigh.*: „Quid sit vero, quod his subiicit Herodotus de eo, qui aurum illud habens obdormiverit sub dio, mihi haud satis liquet. Istud *δίδο-σθαι δὲ οἱ διὰ τοῦτο* non *eum ob caussam* intelligebat Larcher., quod *annum hunc ille non esset transacturus*; sed *propter hoc ipsum periculum dari praemium illud ei, qui aurum hoc recte custodivisset sibi que cavisset, ne sub dio obdormisceret*.“ Ac ne- gari nequit, obscurum quid in his, quae haud scio an iusto brevius a Nostro relata negotium inde faces- sant, manere, cum vix intelligi queat, quomodo quis aurum tam di- ligenter servatum ad se trahere et cum eo sub dio dormire potuerit: nisi haec ad festorum solennia per- tinuisse existimes atque ad eos ho- nores, quibus aurum de coelo de- lapsum tanquam rem sacram ac di- vinam prosecuti sint. Ita malim statnere, quam Brandstaetero l. l. p. 52 haec ab Herodoto aliquando dormitante esse scripta opinanti fidem habere. Etenim quod h. l. tan- tum agri dari dicitur, quantum quis uno die equo vectus circumire po- tuerit, id sane probationem acci- pit quandam ab iis, quae similia apud antiquos reperiuntur; „dona amplissima, ait Plinius Hist. Nat. XVIII, 3, imperatorum *fortium* civium, *quantum quis uno die plu- rimum circumaravisset*“; accedunt alia testimonia, a Larchero iam allata, Senecae De beneficc. VII, 7 et Ovidii in Metamorphos. XV, 616. Ac de Germanis et Romanis similia quae- dam observantibus monuit quoque Grimm: Deutsche Rechtsalterth. I. pag. 89, nostro loco non praetermis- so. cui subiicit Livii locum II, 5 de Horatio Coelito, cui tantum agri dari legimus, quantum uno die circum- ararit. Quin Mahomedum ferunt Tur-

ὅς δ' ἂν ἔχων τὸν χρυσὸν τὸν ἱρὸν ἐν τῇ ὀρτῇ ὑπαίθριος κατακοιμηθῇ, οὗτος λέγεται ὑπὸ Σκυθῶν οὐ διενιαντίζειν· δίδοσθαι δέ οἱ διὰ τοῦτο, ὅσα ἂν ἵππῳ ἐν ἡμέρῃ μὴ περιελάσῃ αὐτός. Τῆς δὲ χώρας εἰούσης μεγάλης, τριφασίας τὰς βασιλῆας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑωυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξαιν, καὶ τουτέων μίαν μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ τὸν χρυσὸν φυλάσσεσθαι. Τὰ δὲ κατ' ὑπερθε πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων τῆς χώρας οὐκ οἶά τε εἶναι ἐτι προσωτέρω οὔτε ὄραν οὔτε διεξιέναι ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἥερα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκληθόντα τὴν ὕψιν.

8 Σκύθαι μὲν ὥδε ὑπὲρ σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τῆς κατ' ὑπερθε λέγουσι, Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν Πόντον οἰκούντες ὥδε.

cae cuidam poëtae tantum agri Macedonici largitum fuisse, quantum uno die posset equo circumveli. Notavit Niebuhr. Roem. Gesch. I. p. 566 ed. sec. Kolster (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. Suppl. Vol. XIII. p. 57) verba ἔχων τὸν χρυσὸν non de rege accipi vult, sed de auri custode, qui in his nocturnis festis si forte obdormiverit, morti traditus fuerit indeque tantum agri traditum habuerit, quare etiam δεδόσθαι scribi iubet. Quae quam aliena sint ab ipsis Herodoti verbis, in quibus verba ὅς δ' ἂν ἔχων κ. τ. λ. non nisi ad antecedens οἱ βασιλεῖς (qui sunt regii Scythae; vid. nott. ad IV, 6) referri possunt neque omnino de nocturno festo agitur, pluribus exponere non opus. Neque meliora sunt ea, quae Neumann. protulit. l. l. pag. 269.

καὶ τουτέων μίαν μεγίστην ποιῆσαι] μίαν cum Gaisf. et Matth. recepi e Florentino libro, qui etiam μεγίστην collocat post ποιῆσαι. Retinui τουτέων, quod ad antecedens τὰς βασιλῆας (regna) spectat, a recentt. edd. mutatum in τούτων. Sed vid. Bredov. pag. 222.

Τὰ δὲ κατ' ὑπερθε πρὸς βορέην κ. τ. λ.] „Nectenda sunt πρὸς βορέην ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων, quemadmodum τὰ πρὸς βορέην τῆς ἡπείρου aliaque III, 102.“ Wesseling. Equidem h. l. sic intelligo: Quae vero loca superius sita sunt, septentrio-

nem versus ab iis, qui superiores Scythiae tractus incolunt, ea ulterius nec spectari nec peragrari posse dicunt prae plumis effusis. De voce ἄνεμον abundanter fere addita cf. I, 6 ibiq. nott. Et sic saepe infra IV, 17. 18. 20. 23. 99. V, 33 etc. βορέην edidi pro βορῆν, ut IV, 21 alii-que locis.

ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων] i. e. prae plumis diffusis, quibus nivem intelligi satis patet ex IV, 31. Attigit quoque Wahl. Erdbeschreib. v. Ostind. p. 495 not. Quae Herodotus h. l. scripsit de nive omnem visum intercludente, verissime scribi concedet is, qui noverit aut ipse expertus sit, quanta vi tempestates in his regionibus exortae etiam nunc saeviant, magna nivis copia ita in aërem sublata, ut omnia prorsus compleantur eumque in modum obscurentur, ut nihil quidquam oculis cerni possit summumque periculum ex his tenebris densissimis super omnia effusis existat sive hominibus sive pecudibus haud raro pereuntibus. Quam in rem conferri possunt, quae attulit Neumann l. l. pag. 28 seqq.

CAP. VIII.

οἱ τὸν Πόντον οἰκούντες] Pontum Euxinum hic intelligi, monitu vi-
opus. Paulo ante αὐτῶν scripsi pr-
αὐτέων, Gaisfordium ac Matthiae

ἐὰν ἐλαύνοντα τὰς Γηρύνεω βοῦς ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύ-

Vid. Bredov. p. 242. Quae : Graecorum Pontum acco-
narratio de Hercule, eam
doto tradidit atque ad uni-
n creationem mirum in mo-
nastulit Iustinus in libro qui
tur Baruch: unde haec refe-
n libro Origenis s. Hippo-
futatt. omn. haeres. p. 149
V, 24. p. 217 seq. ed. Dun-

λέα ἐλαύνοντα τὰς Γηρύν-
[is] Apud Dionys. Perieget.
na exstat genitivi Γηρύνος,
i Γηρύνος (quod probat
us ad Aristoph. Acharn.
alii Γηρύνον: quam forma-
Atticis cum labenti Graeci-
mmunem fuisse opinatur
dy ad Dionysii l. I. pag. 679.
dotoo loco libri scripti non
t, nisi quod Sancerofti liber
ad. habet Γηρύνωα et mox
γῆ pro vulg. Γηρύνεα; cf.
p. 228. Ac triplex nominis
r forma: Γηρύνων, Γηρύν-
ῆγονος, monente Tzschu-
Mel. III, 6 nott. exegg. pag.
if. etiam Muetzell. De emend.

Theog. pag. 449. — Obser-
cherus, τὰς βοῦς non vaccas
ad boves sive boum gregem.
ymol. magn. pag. 473 lin. 34.
er eadem in re loquitur Phi-
in Heroice. pag. 108 Boia-
a vid. Fischer. ad Weller. I.
9. 370. Infra eundem in mo-
ster τὰς ἵππους. In Iustini
ne unus modo equus, quo
Hercules longam viam per-
commemoratur. Mox pro
ταύτην Bernhardy (Griech.
319) proponit: τῇ γῇ

In seqq. verbis ἦν τινα
ἔσθαι νέμονται, pronomen
o simplici ὅς poni, ut IV, 41.
120, alibi, monet Struve Spec.
de dial. Herod. I. p. 6.
s. II. p. 263). De ipsa fabula
s exponere alienum a nostro
o. Fecit hoc, monente Cr.,
ad Apollodor. II, 5, 10. pag.
adiic. Tzschucke l. I., Sturz.
anicc. fragmm. p. 20 sq. ed.

sec., Graslin De l'Iberie ou Essais
etc. p. 321 seqq., Jacobs: Vermischte
Schrift. VI. p. 146 seqq. (qui fabulam
de Geryone eodem spectare putat,
quo ea, quae de Geryone s. inferorum
deo vulgo traduntur), Creuzer. et
Hermann: Briefe über Homer. u. He-
siod. p. 176 seq., Creuzer. Symbol.
II. p. 82. 649 seq. III. p. 60 ed. tert.,
qui Geryone, ut iam veteres statue-
runt, hibernum tempus declarari
existimat, superatum quasi a Sole
(Hercule). Sed haec et alia, quae
huius sunt generis, nunc mitto: sat-
tis habeo primarium laudare Hesio-
di locum de Geryone qui legitur in
Theogon. 289 seq., ad quem vid. a
Lennepio notata p. 244 et C. O.
Mueller: Die Dorer I. p. 422 seq.
Apud Herodotum quae narrantur
de Geryonis sedibus, iis contraria
olim tradiderat Hecataeus, teste
Arriano in Expedit. Alexandr. II.
16 (cf. Creuzeri Historice. antiquiss.
fragmm. p. 50 seq.), Geryonem re-
gnasse scribens circa Ambraciam
et Amphilochiam, unde armenta
Mycenas duxerit Hercules. Quam
opinionem de Geryonis armentis ex
Acarmania abactis stabilire studet
Aristotel. De mirabb. auscultatt.
cap. 145. p. 295 ed. Beckmann., ubi
diversae recentiorum ea de re opi-
niones enumerantur. Add. Scylac.
§. 26 ibiq. Is. Voss. (Vol. I. pag. 367
ed. Gail.). Sed Hecataei adversa-
rium Nostrum exstitisse, qui eius
decreta haud raro tacita reprehen-
sione perstrinxerit, supra iam mo-
nuimus atque hic ipse locus indicat,
in quo suam eamque vulgatam apud
Graecos sententiam de Geryonis do-
micilio Noster consulto, ut videtur,
exponit, alteram Hecataei opinio-
nem silentio prorsus premens; quam-
quam veteres iam de Geryone insu-
laque Erythia dissensisse, e Plinii
loco Hist. Nat. IV, 36 fin. manife-
stum est, quocum conf. Strabon. I.
mox laudandum ac Pompon. Mel.
III, 6, 15: quo auctore Erythia,
quae a Geryone habitata traditur,
sita fuit in Lusitania, summaque
fuit regionis fertilitas, Straboni quo-

ὅς δ' ἂν ἔχων τὸν χρυσὸν τὸν ἱρὸν ἐν τῇ ὀρτῇ ὑπαίθρῳ
 || κοιμηθῇ, οὗτος λέγεται ὑπὸ Σκυθῶν οὐ διενιαντίζεσθαι
 δεῖ οἱ διὰ τοῦτο, ὅσα ἂν ἱππῶ ἐν ἡμέρῃ μὴ πικρὸς
 αὐτός. Τῆς δὲ χώρης ἐούσης μεγάλης, τριφασίας τὰ
 ληΐας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑωυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξει
 τουτέων μίαν μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ τὸν χρυσὸν φε-
 σθαι. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμ
 ὑπεροίκων τῆς χώρης οὐκ οἶά τε εἶναι ἐτι προσωτέρω οἱ
 οὔτε διεξιέναι ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γάρ
 γῆν καὶ τὸν ἥερα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκα-
 τὴν ὄψιν.

8 Σκύθαι μὲν ὥδε ὑπὲρ σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς χα-
 κατύπερθε λέγουσι, Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν Πόντον οἰκέον

cae cuidam poëtae tantum agri Ma-
 cedonici largitum fuisse, quantum
 uno die posset equo circumvehi. No-
 tavit Niebuhr. Roem. Gesch. I. p. 566
 ed. sec. Kolster (Jahrbb. f. Philol.
 u. Paedag. Suppl. Vol. XIII. p. 57)
 verba ἔχων τὸν χρυσὸν non de rege
 accipi vult, sed de auri custode, qui
 in his nocturnis festis si forte ob-
 dormiverit, morti traditus fuerit in-
 deque tantum agri traditum habue-
 rit, quare etiam δεδόςθαι scribi iu-
 bet. Quae quam aliena sint ab ipsis
 Herodoti verbis, in quibus verba
 ὅς δ' ἂν ἔχων κ. τ. λ. non nisi ad an-
 tecedens οἱ βασιλεῖς (qui sunt regii
 Scythae; vid. nott. ad IV, 6) referri
 possunt neque omnino de nocturno
 festo agitur, pluribus exponere non
 opus. Neque meliora sunt ea, quae
 Neumann. protulit. l. l. pag. 269.

καὶ τουτέων μίαν μεγίστην ποιῆ-
 σαι] μία cum Gaisf. et Matth. re-
 cepi e Florentino libro, qui etiam
 μεγίστην collocat post ποιῆσαι. Re-
 tinui τουτέων, quod ad antecedens
 τὰς βασιλῆας (regna) spectat, a re-
 centt. edd. mutatum in τούτων. Sed
 vid. Bredov. pag. 222.

Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην κ.
 τ. λ.] „Nectenda sunt πρὸς βορέην
 ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων, quemadmo-
 dum τὰ πρὸς βορέην τῆς ἡπείρου alia-
 que III, 102.“ Wesseling. Equi-
 dem h. l. sic intelligo: Quae vero
 loca superius sita sunt, septentrio-

nem versus ab iis, qui a
 Scythiae tractus incolunt,
 rius nec spectari nec perag-
 dicunt prae plumis effusis.
 ἄνεμον abundanter fere a
 I, 6 ibiq. nott. Et sic sa-
 IV, 17. 18. 20. 23. 99. V, 3
 ρέην edidi pro βορέην, ut IV
 que locis.

ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων]
 plumis diffusis, quibus nive
 satis patet ex IV, 31. At
 que Wahl. Erdbeschreib. v
 p. 495 not. Quae Herodotus
 scripsit de nive omnem vis
 cludente, verissime scribi
 is, qui noverit aut ipse ex-
 quanta vi tempestates in hi-
 bus exortae etiam nunc saevi-
 gna nivis copia ita in aëren
 ut omnia prorsus compleat
 que in modum obscurantur
 quidquam oculis cerni po-
 mumque periculum ex his
 densissimis super omnia edi-
 stat sive hominibus sive i
 haud raro pereuntibus.
 rem conferri possunt, qui
 Neumann l. l. pag. 28 seq.

CAP. VIII.

οἱ τὸν Πόντον οἰκόντες
 Eurimum hic intelligi, mi-
 opus. Paulo ante αὐτῶν si-
 αὐτέων, Gaisfordium ac Ma-

α ἐλαύνοντα τὰς Γηρύνεω βοῦς ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύ-

Vid. Bredov. p. 242. Quae Graecorum Pontum acco-
narratio de Hercule, eam
doto tradidit atque ad uni-
creationem mirum in mo-
nastulit Iustinus in libro qui
tur Baruch: unde haec refe-
in libro Origenis s. Hippo-
futatt. omn. haeres. p. 149
e V, 24. p. 217 seq. ed. Dun-

α ἐλαύνοντα τὰς Γηρύν-
[ε] Apud Dionys. Perieget.
ma exstat genitivi Γηρύνης,
ii Γηρύνης (quod probat
ius ad Aristoph. Acharn.
alii Γηρύνου: quam forma-
Atticis cum labenti Graeci-
communem fuisse opinatur
rdy ad Dionysii l. l. pag. 679.
doteo loco libri scripti non
st, nisi quod Sancerotti liber
nd. habet Γηρύνας et mox
ην pro vulg. Γηρύνα; cf.
. p. 228. Ac triplex nominis
ur forma: Γηρύων, Γηρύ-
Γηρυονεύς, monente Tzschu-
Mel. III, 6 nott. exegg. pag.
nf. etiam Muetzell. De emend.
Theog. pag. 449. — Obser-
cherus, τὰς βοῦς non vaccas
ad boves sive boum gregem.
ymol. magn. pag. 473 lin. 34.
ter eadem in re loquitur Phi-
in Heroice. pag. 108 Bois-
u vid. Fischer. ad Weller. I.
9. 370. Infra eundem in mo-
ster τὰς ἵππους. In Iustini
ne unus modo equus, quo
Hercules longam viam per-
commemoratur. Mox pro
ταύτην Bernhardy (Griech.
. 319) proponit: τῇ γῇ
In seqq. verbis ἦν τινα
ἔθαι νύμονται, pronomen
o simplici ὅς poni, ut IV, 41.
120, alibi, monet Struve Spec.
de dial. Herod. I. p. 6.
II. p. 263). De ipsa fabula
exponere alienum a nostro
o. Fecit hoc, monente Cr.,
ad Apollodor. II, 5, 10. pag.
adiic. Tzschucke l. l., Sturz.
mice. fragmm. p. 20 sq. ed.

sec., Graslin De l'Iberie ou Essais
etc. p. 321 seqq., Jacobs: Vermischte
Schrift. VI. p. 146 seqq. (qui fabulam
de Geryone eodem spectare putat,
quo ea, quae de Geryone s. inferorum
deo vulgo traduntur), Creuzer. et
Hermann: Briefe über Homer. u. He-
siod. p. 170 seq., Creuzer. Symbol.
II. p. 82. 649 seq. III. p. 60 ed. tert.,
qui Geryone, ut iam veteres statue-
runt, hibernum tempus declarari
existimat, superatum quasi a Sole
(Hercule). Sed haec et alia, quae
huius sunt generis, nunc mitto: sa-
tis habeo primarium laudare Hesio-
di locum de Geryone qui legitur in
Theogon. 289 seq., ad quem vid. a
Lennepio notata p. 244 et C. O.
Mueller: Die Dorer I. p. 422 seq.
Apud Herodotum quae narrantur
de Geryonis sedibus, iis contraria
olim tradiderat Hecataeus, teste
Arriano in Exposit. Alexandr. II.
16 (cf. Creuzeri Historice. antiquiss.
fragmm. p. 50 seq.), Geryonem re-
gnasse scribens circa Ambraciam
et Amphilochiam, unde armenta
Mycenas duxerit Hercules. Quam
opinionem de Geryonis armentis ex
Acarnania abactis stabilire studet
Aristotel. De mirabb. auscultatt.
cap. 145. p. 295 ed. Beckmann., ubi
diversae recentiorum ea de re opi-
niones enumerantur. Add. Scylac.
§. 26 ibiq. Is. Voss. (Vol. I. pag. 307
ed. Gail.). Sed Hecataei adversa-
rium Nostrum exstitisse, qui eius
decreta haud raro tacita reprehensio-
ne perstrinxerit, supra iam mo-
nuimus atque hic ipse locus indicat,
in quo suam eamque vulgatam apud
Graecos sententiam de Geryonis do-
milio Noster consulto, ut videtur,
exponit, alteram Hecataei opinio-
nem silentio prorsus premens; quam-
quam veteres iam de Geryone insu-
laque Erythia dissensisse, e Plinii
loco Hist. Nat. IV, 36 fin. manife-
stum est, quocum conf. Strabon. I.
mox laudandum ac Pompon. Mel.
III, 6, 15: quo auctore Erythia,
quae a Geryone habitata traditur,
sita fuit in Lusitania, summaque
fuit regionis fertilitas, Straboni quo-

την ἐδόσαν ἐρήμην, ἣν τινα νῦν Σκύθαι νέμονται. δὲ οἰκίειν ἔξω τοῦ Πόντου, κατοικημένον τὴν οἰκίαν γουσι Ἐρυθρίαν νῆσον, τὴν πρὸς Γηδεύροις τοῖσι κλέων στηλέων ἐπὶ τῷ Ὀκεανῷ. τὸν δὲ Ὀκεανὸν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρχάμενον γῆν περὶ πᾶσα ἔργω δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐνθεῦτεν τὸν Ἡρακλέα ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώραν καλεομένην. καταλαβεῖς

que celebrata loco classico III, 5. §. 4. pag. 169 s. 257 C. Namque Erythia insula, minime illa quidem fabulosa, ut quibusdam placuit (quamquam poetarum ingeniis talia aucta et amplificata esse non est quod negemus), media inter Gades ipsas et terram continentem sita dicitur: id quod convenit in locum, cui nunc nomen *Trocadero*, si quidem ipsae Gades olim insulam, quae nunc vocatur *St. Leon*, occupabant. Vid. Mannert: Geogr. d. Gr. u. Roem. I. p. 287 sq. 292 ed. tert., Gosselin ad Plin. l. I. pag. 369 seq., Wheeler: Geography of Herodot. p. 174 et, qui accurate de his disputat, Forhiger: Handbuch d. alt. Geograph. III. p. 46 seq. De Erythia fabulosa, quae ex solis occidentis radiis nomen invenit, dixit I. H. Voss: Weltkunde der Alten p. XXI. Add. Bernhardy ad Dionys. Perieg. 558. pag. 678 et Ukert: Geograph. d. Griech. u. Roem. II, I. pag. 240.

κατοικημένον] activa accipiendum notione, neque mutandum in κατοικημένην, ut ad νῆσον referatur. Vid. nott. ad I, 27. Add. Letronne: Journ. d. Savans 1817. p. 40, cuius verba potiora huc transcribam: „Il me paroît certain, que κατοικημένον est ici une tautologie, au moyen de la quelle Hérodote reprend le sens du précédent οἰκίειν, et cette locution n'a rien de plus singulier que ἐχρέοντο — χρεόμενοι II, 103 et αἰρεόμενον — ἐλεσθαι VII, 10.“ Add. I, 67, ubi ἐγεγόνασαν — γενομένοι.

τοῖσι ἔξω Ἡρακλέων στηλέων] Cave scribas ἔσω pro ἔξω. Vid. nott. ad II, 33. Namque Gades extra columnas Herculeas fuisse sitas nemo nescit, extra orbem terrarum, ut

Livii utar verbis XXV cumfusam Oceano insula vulg. Ἡρακλητῶν cum 157 exhibui Ἡρακλέων dederunt Dindorf. et I demque scripturam rei 43. 181. 185. 196 atque volo II, 33.

τὸν δὲ Ὀκεανὸν λόγῳ κ. τ. λ.] De his vid. nott. 23. Ukert: Geogr. d. G 10. 26 et Ideler ad Arol. II, 1. Vol. I. p. 49. Milesium hic respiciunt tuit Klausen. ad Hecat. 40. Tu conf. nott. ad Igitur Herodotea Eustath. Perieg. 41, ubi haec καὶ αὐτὸς Ἡρόδοτος, ὁ ἔχειν τοὺς γράφοντας, ὅτι περὶ τῆς γῆς. U probabiliter restitui potest (pro γῆν περὶ) putabit ad Eustath. l. I. pag. 115. Et minime ad hunc locum qui legitur IV, 36, rei

καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν Emendd. Herodd. P. II hic hunc in modum scriptum fuisse existimamus καταλαβεῖν γὰρ (ut I, 24 vid. nott.) αὐτὸν χειροκρινόμενον, ἐπεὶ οὐδὲν αὐτὸν τὴν κατευπνώσαι, quae notatione libris scriptis haud opus videtur ad H recte intelligenda, quatur. — λεοντήν edidit 220 pro vulg. λεοντήν. καταλαβεῖν conf. notata locutione δείξαι τύχην I 153 et I, 126, et ad usum οἱ in verbis τὰς nott. ad Herod. I, 34

νά τε καὶ κυρμόν· ἐπειρυσάμενον δὲ τὴν λεοντέην κατ-
αι, τὰς δὲ οἱ ἵππους τὰς ἀπὸ τοῦ ἄρματος νεμομένας ἐν
τῷ χρόνῳ ἀφανισθῆναι θείῃ τύχῃ. Ὡς δ' ἐγεφθῆναι 9
ρακλία, δίζεσθαι· πάντα δὲ τὰ τῆς χώρας ἐπέξελθόντα
ἐπικίεσθαι ἐς τὴν Ἰλλίην καλεομένην γῆν. ἐνθαῦτα δὲ

ἀπὸ τοῦ ἄρματος νεμομέ-
ος dicit, qui plauastro iuncti,
m Hercules in somnum inci-
soluti a plauastro pascebant
que ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ (i. e.
ascebant ipseque Hercules
premebatur) divina quadam
evanuerunt. Minus accurate
arratione, quam ex Herodoto
exhibet Iustinus l. 1., loco
i, quod in his regionibus pe-
nitibus usitatum est, equus
, quo vectus (ἐφ' οὗ καθέ-
) terram peragraverit Hercu-
is, quae proxime antecedunt,
ρακλία ἀφανισθῆναι ἐς τὴν
κεφθῆναι τὴν καλεομένην,
Nostrum locutum esse mo-
lei. ad Aechyli Prometh. 2,
mas nunc vocetur Scythia,
si se. aetate, nondum sic ap-
esset, quo tempore Hercu-
as fingebant. Neque talem
em adhibuit Aechylus l. 1.
m appellans tempore Prome-
sem aetate multo Herculem
nisse fama tulerat.

CAP. IX.

θα] Ita iure melioribus e li-
ne repositum pro δίζεσθαι.
It. ad I, 65. 94 coll. IV, 130

ἢ Ἰλλίην καλεομένην] Ter-
aeae Noster meminit IV, 18.
76 itemque Plinius H. N. IV
: „inde silvestris regio Hy-
are, quo alluitur, cognomi-
Nec alia, opinor, regio in-
Pomponio Melae II, 1, 4
is: „— Hypacaris per No-
volvitur. Silvae deinde sunt,
ximas hae terrae ferunt.“
Chius Orb. descript. 845 in-
non. Peripl. §. 3 (T. III. p.
II.) orientem versus Bory-
transgresso obvius esse

Scythas, qui Hylaeam vocatam inha-
bitent, testantur. Intelligitur autem
is terrae tractus, qui hand procul a
Taurica Chersoneso cingitur Bory-
sthene, Ponto Euxino, Carcinite
sinu et Hypacyri fluvio, silvisque
(quibus reliqua Scythia, arborum
maxime inops, caret; cf. IV, 19 et
61) repleta dicitur: ex quo ipso no-
men ductum nemo non videt. Nunc
haec quoque regio arboribus nuda-
ta; quamquam vestigia dicuntur su-
peresse, quibus olim eam fuisse te-
ctam appareat. Omnis enim illa
regio, quae ab ora Ponti Euxini se-
ptentrinali introrsum extenditur lon-
ge lateque patens, silvis adeoque
ipsis arboribus nunc prorsus caret
lignique materiâ inde omnino indi-
get: qua de re multum nostra aeta-
te quaesitum esse video: conf. Baer
in Baer et Helmersen: Beiträge z.
Kenntniss des Russisch. Reichs etc.
IV. p. 106 seqq. (qui ipse p. 181 Hy-
laeam veterem paeninsulam illam
esse dicit, quae intra Borysthenis
ostium et Pontum Euxinum promi-
net) et alia, quae attulit Hansen:
Osteuropa etc. p. 30 seq. coll. Kolster
in Jahrb. f. Philol. u. Paedagog.
Suppl. XII. p. 611—615, ubi Lind-
neri opinionem (Skythien u. d. Sky-
then des Herodot. p. 40 seq.) impu-
gnat Hylaeam a septentrione et oc-
cidente Borysthenis inferioris falso
quaerentis; tu vid. etiam Ukert:
Geogr. d. Griech. u. Roem. III. 2. p.
452 seq., Muraviev-Apostol. Reise
durch Taurien pag. 39. Tchihat-
cheff: Asie mineure II. pag. 554.
Nunc regioni, quae ad deserta No-
gaica, a Nogaicia Tartaris habitata,
pertinet, nomen *Iambogluk*. Cf. Ren-
nel. l. 1. p. 406, Reichard. l. 1., Man-
nert: Geogr. IV. p. 80 seq., Koehler:
Mémoir. sur le cours d'Achill. pag.
129. 130, Heeren: Ideen I, 2. pag.
272, quo auctore incertum, utrum

αὐτὸν εὐρεῖν ἐν ἄνθρω μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδναν διφυ

huis regionis silvosae adhuc supersint indicia: etsi apud populum fama silvae, quam nullam recentioris aetatis ostendant mappae geographicae, quamque nunc evanuisse credibile, cum olim silvae nigrae nomine latius illa extensa fuisse videatur. Quae nunc a Tansai prope locum Tzerkask incipient silvae, eas idem Heeren. scribit finiri ad Borysthenem prope Czernigow: ex quo inde deserta porrigi usque ad Pontum Euxinum multis tumulis insignita.

μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδναν διφυεῖα] Ἐχιδναν scripsi cum Schweighaeus. et Gaisf. pro Ἐχιδνάν, quod in Ἐχιδνήν aut Ἐχιδνήν mutare voluit Valcken., neutrum, opinor, recte, ut ex iis patet, quae attulit Bredov. p. 133 similia; nec magis scribere volui cum recentt. edd. Ἐχιδναν, ut ipsum viperae animal (cf. Aeschyl. Choëph. 243. 981) intelligeretur, cuius partibus tantum instructam mulierem s. virginem declarare Noster voluit, hanc ipsam ideo μιξοπάρθενόν τινα et διφυεῖα praedicans, quae adiectiva sunt mulieris nomini Ἐχιδνα addita: quam eandem virginem fabulosam et portentosam, terrâ editam descripsit Hesiodus in Theogon. 292 (295) seqq. quamque Tartaro et Terrâ natam dicit Apollodor. Biblioth. II, 1, 2, qui III, 5, 8 ab hac Echidna et Typhone natam fert Sphingem, assentiente Euripide Phoeniss. 1030, ad quem locum quod olim Valckenar. in Herodoteis verbis proscribi voluerat vocem διφυεῖα, postea retinendam duxit, bene memor Cecropem ad eandem rationem dictum fuisse διφυεῖα itemque Centauros apud Sophocel. Trachin. 1110 (ubi: διφυή τ' αἰμυκτὸν ἱπποβάμονα στρατόν). Nec aliter Libanius (in Basilic. II. p. 108) de Chirone: καὶ κενταύρου σῶμα διφυεῖα καὶ τροφεία μιξάνθρω-

πον καὶ τροφήν ἐξηγησιώμενη μιξοπάρθενον Sphingem Echidnam editam dixit Euripides l. l. 1037, Eryn vocavit Lycophron Alex. 6 Diodorus Siculus II, 43 ipsum Echidnae nomen haud proferens γῆν fuisse πάρθενον scribit, quae superiores corporis partes cingulo imbricata habuerit muliebres, inferiores vērinas (τὰ δὲ κατώτερα ἐχιδνῆς); quae Herodoto dicuntur τὰ μὲν ἀπὸ τῶν γλουτῶν (sic dedi pro γλουτέων, vid. Bredov. p. 235), Diodoro sint τὰ μὲν ἄνω μέρη τοῦ σώματος μέχρι τῆς ζώνης. Nequa iter Pseudo-Origenes s. Hippolytus supra l.: ἣν δὲ φησὶν ὁ Ἡρόδοτος τὰ μὲν αὐτῆς (in proxime praecedentibus κορη μιξοπάρθενος νεότητι) μέχρι βουβώνος παρθένου, καὶ δὲ τὸ κάτω σῶμα μετὰ βουβῶνα φυτόν τι θείαμι ἐχιδνῆς. Est autem sensus loci Herodotei: ibique in intro semivirginem quandam Echidnam (i. e. viperam) invenisse mixtae naturae, s. corporis, cuius superiora a nativitate feminae, inferiora serpente fuerint s. formam repraesentaverint. Tigit Herodotea Eustath. ad Dion Perieget. vs. 310, quibuscumque parentur Diodori verba laudanda Melae II, 1, 105 („Basilidis ab Hercule et Echidna generis principis sunt, mores regii, arma tantum gittae“) et inscriptio apud D. Class. I. p. 34, quam attulit ad h. Wesseling. In hac inscriptione, quae pluribus exponit Herculis migratationes et res gestas, inter alia legitur haec: τοῦτω δὲ ἐπὶ Στυγίαν ὁ βῆς Ἀγάθυρσον μάχῃ ἐνέκασε, τῷ θυγατρὶ αὐτοῦ συγγενόμενος Ἐχιδνὸς υἱὸς Ἀγάθυρσον ἐθετο καὶ Στυγί (Reinesii Inscriptt. Cl. IV, 12. Class. Inscr. Graecae. Vol. III. p. 803. 5984). Primarium de Echidna cum Hesiodi iam supra attuli; tam ad eum notata a Lennepio p. 246 Muetzell: De emendat. Hesiod. The

*) „Similiter Callistratus de Centauro XII. p. 905 s. p. 160 ed. Jacobs: καὶ ἡ γυναικὶν τὸ σῶμα κ. τ. λ. Idem Chiron ἱπποκένταυρος dicitur. Vid. Nonn. in Gregor. Byzanz. in Melett. I. p. 71.“ Cr.

μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτῶν εἶναι γυναικὸς, τὰ δὲ ἐνερθε
 ἰδόντα δὲ καὶ θωνμάσαντα ἐπείρεσθαί μιν, εἰ κον ἰδοι
 πλανωμένας· τὴν δὲ φάναι, ἑωυτὴν ἔχειν, καὶ οὐκ
 τειν ἐκείνῳ πρὶν ἢ οἱ μιχθῆναι· τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχθῆ-

452. — Ipsam fabulam de
 erculis atque Echidnae filiis
 Koepen (Nordgest. d. Pon-
 13), qua nihil aliud signifi-
 citur, nisi quod Agathyrsi
 ab oriente in eas terras, in-
 versari post dicuntur, perve-
 egionemque vel ante Gelo-
 apparint: filiorum enim no-
 sive conditores gentis du-
 sive ipsas gentes, quae an-
 ao aevo hoc solum occupa-
 licari. Ac *Gelonos* quidem
 et pro antiquissimis Graecis
 anti Euxini olim tenentibus,
 les barbarorum incursu ad
 loca reiectis; ut minime
 posteris colonorum Grae-
 Milesiorum inprimis, qui
 est demum in hac ora conse-
 habendi sint. Ad fabulam
 has, quae non nisi similibus
 illustrari queat, idem affert
 nem de serpentibus, quibus
 V, 105, ubi vid. nott.) fugati
 itemque admonet Indici nu-
 ischnu, qui deus in prima
 ae sive incarnatione conspi-
 emideus, eā figurā, quae ex
 ac piscis partibus mixta
 instar deae Syriacae. Quo
 anc famam relata vult Rit-
 halle pag. 64, cum serpens
 e non differat a pisce inde-
 ducat ad primam Indici
 incarnationem rerumque ex-
 ocationem. At vero Echid-
 nae ab inferiore corporis par-
 tis speciem prae se fert,
 ut spectare eiusque videri
 negari vix poterit, recte-
 um sic statuissse video Hal-
 Vlen. Jahrb. LIX. p. 253.
 p. 139. Deutsche Gesch. I.
 sq.) itemque Heinicke (Ho-
 Lycurg. p. 127), qui hanc
 dna et Hercule fabulam ad-
 ulas retulit, in quibus coe-
 erra sub viri et navis imagine
 ententur: quae si recte sta-

tuuntur, fabula hac Graeca de Echid-
 na (terra), quae cum Hercule (Sole)
 congregitur, nihil aliud fere decla-
 rari existimem, quam quod Scytharum
 fama significari supra (ad IV,
 5) vidimus: quae a Jove (Sole) et fi-
 lia Borysthenis fluvii (aqua) natum
 facit Targitaum, Scytharum aba-
 vum, eiusque filios tres, qui sunt
 trium gentium s. tribuum Scythica-
 rum et ipsi abavi: ut adeo utraque
 fama originem gentis e terra ipsa
 editae maximeque indigenae et sta-
 tim ab initio in tres tribus distin-
 ctas significare voluisse videatur.
 In his subsisto: neque enim placet
 cum Em. Braun (Griech. Götterlehre
 §. 110) fabulam de Echidna ita ad
 res naturales in universum trans-
 ferre, ut hac virgine mixtae et por-
 tentosae formae declarari putem no-
 tionem vaporis pestiferi e terra editi
 omniaque consumentis: cum Echid-
 na virgo, quae cum Hercule congre-
 di cupit eundemque apud se reti-
 nere studet, terram potius declarare
 videatur duram, frigidam, incul-
 tam, quae Solis radiis incallescere ac
 fecundari cupit indeque Solem
 (Herculem) quam diutissime apud
 se retinere vult. Sed longius abesse
 puto, quae Iustinus (in Pseudo-Origenis
 s. Hippolyti philosoph. I. I.)
 commentus est, cum hanc fabulam
 ad universi creationem referret tres-
 que filios ab Echidna natos consti-
 tueret tria principia universis inge-
 nerata rebus, duo mascula, unum foe-
 mininum. Nec denique probari posse
 credo, quod Gibbon (Geschicht. d.
 Verf. u. Unterg. d. Roem. Reichs
 Vol. VI. cap. XXVI. p. m. 326) ex
 hac Graecorum fama de Scytharum
 origine repeti vult ea, quae de Hun-
 norum origine turpi leguntur apud
 Iornand. de reb. Gett. cap. 24.

πρὶν ἢ οἱ μιχθῆναι] In duobus li-
 bris scriptis invenitur μιχθῆν, in aliis
 compluribus deest vocula ἦ. Nos
 plenior locutionem retinuimus,

ναι ἐπὶ τῷ μισθῷ τούτῳ. ἐκείνην τε δὴ ὑπερβάλλεσθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὥς πλείστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλέϊ· καὶ τὸν κομισάμενον ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι. τέλος δὲ ἀποδιδούσαν αὐτὴν εἰπεῖν· Ἴππους μὲν δὴ ταύτας ἀπικομένας ἐνθάδε ἔσωσά τοι ἐγὼ, σῶσρά τε σὺ παρέσχης· ἔχω γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας. τούτους, ἐπεὰν γένωνται τροφίαι, ὅ τι χρὴ ποιέειν, ἐξηγέο σὺ, εἴτε αὐτοῦ κατοικίξω (χωρὶς

qua etiam alibi Noster utitur, v. c. II, 2. IV, 147. 167. V, 65. IX, 13. 93 fin. (coll. IX, 117 et I, 140), ubi simili modo inter coniunctivum et infinitivum δῶσι et δώσειν libri fluctuant. De quo a me consultus C. Fr. Hermann. ita scribit: „πρὶν ἢ Atticis ποῦσι abinducat Elmsleius ad Euripid. Med. p. 112. Debebat, ut opinor, omnino alienum dicere ab veterum Atticorum consuetudine.“ Ita Dindorf. Ind. ad Aristoph. T. VI. p. 602. Nimirum Reisig. Appar. critic. ad Sophocl. Oed. Col. p. 180: „videtur media demum dialecti Atticae aetate increbuisse et a veteribus illis Atticis, Thucydide, Aristophane, prorsus esse alienum.“ Neque vero huc, quem affert Schaefer. ad Demosthen. IV. p. 564 locum Platonis De rep. VI. p. 501 referri posse monstravit Stallbaum, mutata loci interpunctione. Add. G. Hermann. Opusc. III. pag. 230: „Etiam in prosa oratione rarum est πρὶν ἢ, si ad exempla nudi πρὶν compares. Cur vero? Nempe quia plerumque πρὶν dici res postulat, rarius πρὶν ἢ. Differunt enim. Similiter non idem est, utrum priusquam dicas an prius quam.“ Tu vid. Baeumlein: Untersuchung über die Griech. Mod. pag. 346. In proxime seqq. e Florentino libro aliaque revocavi cum recentt. edd. ὑπερβάλλεσθαι pro olim vulg. ὑπερβαλέσθαι, quod vel ob sequens ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι minus videtur aptum. Ad verbi significationem (*differre, moras nectere*) conf. III, 76 ibique nott. Post ὑπερβάλλεσθαι Mehler in Mnemosyn. V. p. 72 inseri vult ἀεί. Ad verba καὶ τὸν κομισάμενον κ. τ. λ. conf. IV, 5. 15. Sensus est: *hunc vero receptis equis* (quum equos re-

cuperasset, tum demum) *discedere voluisse.*

σῶσρά τε σὺ παρέσχης] i. e. *tu exhibuisti, solvisti pretium servalatum equarum.* De voce σῶσρα conf. I, 118 ibique nott. Hesychius σῶσρα interpretatur σῶσρα, quo utroque nomine donaria et sacrificia dici monet Lobeck. in Aglaoph. p. 383, alia quaedam etiam afferens. — In seqq. cum recentt. edd. pro vulg. ἔχω γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω dedi o Sancerosti libro alteroque: ἔχω γὰρ ἐκ σεῦ τρεῖς παῖδας, quod iam Schweighausero aptius visum erat.

ἐπεὰν γένωνται τροφίαι] τροφίαι idem valet atque ἀνατετραμμένοι, ἀνδρωθέντες, *educati, adulti.* Monuit Valcken., qui similes quasdam locutiones idem significantes ad h. l. attulit apteque etiam admonuit Homeri, qui uno tantum loco hac voce usus (Il. XI, 307) dixit τροφί κῆρα, quod Suidas explicavit τετραμμένον, συνιστάμενον, alii Graeci interpretes εὐτραφείς, εὐπαγείς; alio Odysseae loco (III, 290) dixit κόματα τροφόνετρα eodem fere sensu, ad quem locum Eustathius Herodotenae haec ipsa attulit p. 1468 s. pag. 128, 17. Ac denique conferri quoque poterit, quod supra legitur apud Herodot. II, 93: οἱ τροφόμενοι ἰχθύες γίνονται. — Mox retinui ἐξηγέο (*dice, monstra*), ut III, 72, ubi cf. nott. Recentiores edd. ἐξηγέο. Verba: εἴτε αὐτοῦ κατοικίξω valent: *nam hac ipsa in terra (cuius ego sola teneo imperium) sedes iis adsignem s. tribuam.* Idem verbum I. 154. In seqq. verbis τὸν δὲ λέγονσι πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Naber in Mnemosyn. IV. p. 12 eiici vult λέγονσι, sine causa idonea, ut mihi quidem videtur.

ἦσδε ἔχω τὸ κράτος αὐτῇ), εἴτε ἀποπέμπω παρὰ σέ. Τὴν ἢ ταῦτα ἐπειρωτᾶν· τὸν δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα εἰπεῖν· ἢ ἀνδρωθέντας ἰδῆναι τοὺς παῖδας, τάδε ποιεῦσα οὐκ ἂν ἄνοις. τὸν μὲν ἂν ὀρᾷς αὐτῶν τόδε τὸ τόξον ὧδε διατεῖ-
 ον, καὶ τῷ ζωστήρι τῷδε κατὰ τάδε ζωννύμενον, τοῦτον ἦσδε τῆς χώρης οἰκήτορα ποιεῦ· ὃς δ' ἂν τούτων τῶν ἑρ-
 ῶν ἐντέλλομαι λίπηται, ἔκπεμπε ἐκ τῆς χώρης. καὶ ταῦτα
 σα αὐτῇ τε εὐφρανέει, καὶ τὰ ἐντεταλμένα ποιήσεις.
 ἂν δὲ εἰρύσαντα τῶν τόξων τὸ ἑτερον (δυο γὰρ δὴ φο-
 τέως Ἡρακλέα), καὶ τὸν ζωστήρα προδέξαντα παραδοῦ-
 ῖ τόξον τε καὶ τὸν ζωστήρα, ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβο-
 υάλην χρυσέην· διδόντα δὲ ἀπαλλάσσεσθαι. τὴν δ', ἐπει

[τάδε ζωννύμενον] κατὰ τάδε
 io fere sensu atque antea ὧδε
 Et facit huc quoque τόδε τὸ
 εἰ τῷ ζωστήρι τῷδε, quae
 hic δεικτικῶς ab Hercule dici
 Wesseling. Declarare enim
 ercules eum, „qui hoc modo,
 o ut vides facio, arcum ten-
 puloque hoc eo modo, quo tu
 vides facientem, se cingit.“
 q. ad verba ὃς δ' ἂν τούτων
 γων — λίπηται (qui vero his
 pias iniungo, imparcem se prae-
 s. qui haec opera, quae iniungo,
 re haud potuerit) conf. simi-
 ueturam VII, 8. §. 1. VII, 48.
 o ratione particulae μὲν in
 periodi parte repetitae (τὸν
 ὀρᾷς — τοῦτον μὲν τῆσδε
 οἰκ. π.) conf. Werfer. in Actt.
 Monacc. I. pap. 90. Sed in
 parte semel tantum inveni-
 de quo ipso vid. ibid. pag.
 In fine cap. cum recentt. edd.
 vi e pluribus codd. εὐφρανέει-
 vulg. εὐφρανέαι. Vid. Bre-
 375. Cf. IV, 163.

CAP. X.

μὲν δὲ εἰρύσαντα τῶν τόξων
 ρον] εἰρύνειν hic valet addu-
 conf. ἐπειρύνεσθαι IV, 8. In
 Matthiae retinuit πρὸς δέ-
 cuius loco nos cum Schweigh.
 sf. reposuimus (τὸν ζωστήρα)
 ἔξαντα (ut sit: aptandi cinguli
 praemonstrasse), quemadmo-

dum dudum voluerat Wesseling. con-
 ferens I, 60. Pro τὸν ζωστήρα San-
 croftii liber offert τῷ ζωστήρι, quod
 Porson. Advers. pag. 161 cum So-
 phocl. Oed. T. 456 (ubi: σκήπτρον
 προδεικνύς) comparat. At huius lo-
 ci alia, opinor, ratio. Ad ipsius loci
 argumentum hoc opinor tenendum.
 Arcus cum ad praecipua Scytharum
 arma pertineat (cf. nott. ad I, 73.
 III, 21. V, 49) atque a tota vitae
 ratione, qua gentes illae nomades
 utuntur, disiungi nequeat, par erat
 eos, qui ad Herculem Scythicae
 gentis origines referrent, huic quo-
 que arcum tribuere arcusque tra-
 ctandi rationem et ipsam inventio-
 nem ad hunc quoque referre; alia
 enim Graecorum ipsorum fama Her-
 culem ferebat arcus tractandi ratio-
 nem edoctum fuisse a Teutaro (Tar-
 gitao?) Scythae, teste Scholiasta
 Theocrit. XIII, 56, qui ad Herodo-
 tum ipsum provocat (nisi pro Ἡρό-
 δωτος legendum Ἡρόδωρος, vid.
 Toup. et Hemsterhus. ad h. l. Tom.
 IV. p. 170 seq. Poëtt. minn. Graec.
 ed. Gaisford.) et Scholiast. Lycop-
 phron. Alex. 56. Conf. etiam Neu-
 mann: Die Hellenen im Scythenlan-
 de pag. 110.

ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς
 υἰάλην χρυσέην] Vulgo sic inter-
 pretantur: „quod (cingulum) in ex-
 tremo commissura auream habuit phia-
 lum, quae sibi haud liquere ait
 Schweigh. in Lex. Herod. Valla ζω-
 στήρα intellexit balteum; quem secu-

οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μὲν σφι οὐνό-
ματα θέσθαι, τῷ μὲν Ἀγάθυρσον αὐτῶν, τῷ δ' ἐπομένῳ Γε-
λωνόν, Σκύθην δὲ τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ τῆς ἐπιστολῆς μεμνη-
μένην αὐτὴν ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. καὶ δὴ δύο μὲν οἱ τῶν
παίδων, τὸν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνόν, οὐκ οἶους τε γε-
νομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸν προκειμενον ἄεθλον, οἷχεσθαι ἐκ
τῆς χώρας ἐκβληθέντας ὑπὸ τῆς γειναμένης· τὸν δὲ νεώτατον
αὐτῶν Σκύθην ἐπιτελέσαντα καταμεῖναι ἐν τῇ χώρῃ. καὶ ἀπὸ
μὲν Σκύθew τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλέας γινο-
μένους Σκυθίων, ἀπὸ δὲ τῆς φιάλης ἐτι καὶ ἐς τότε φιάλας ἐκ

tus Larcherns Gallice haec ita ex-
pressit: „à l'endroit, où le baudrier
s'attachoit, pendoit une coupe d'or.“
Equidem malim συμβολὴν accipere
de cinguli claustris (nos: Schloss,
Gürtelschloss), quibus suspensa sive
annexa fuerit phiala, eum fere in
modum, quo reddidit Miot, alter Gal-
lus interpres: „la ceinture portait à
l'endroit, où elle s'agrafait un flacon
d'or,“ atque Italus interpres: „il
quale (cingulo) all'estremità del for-
maglio aveva una fiata d'oro.“ Et hanc
interpretationem, vernaculo quoque
interpreti probatam, confirmare vi-
dentur, quae infra leguntur de Scy-
this etiamnum phialas e cingulo sus-
pensas gestantibus. De fibula phia-
lam aliquo modo repraesentante co-
gitaverat Braun, qui h. l. assert in
libro De vestit. sacerdot. Hebr. II,
3. §. 362. pag. 390. — *Agathyrsi* no-
men ad gentem Agathyrsorum, de
quibus plura infra IV, 100 seqq.,
Geloni nomen ad Gelonorum gentem,
de qua vid. IV, 108 seq. spectare,
neminem fugit.

τῆς ἐπιστολῆς μεμνημένην] ἐπι-
στολὴ dicitur *mandatum*, s. *quidquid*
iniungitur. Conf. VI, 50 et Blomfield.
in Glossar. ad Aeschyli Prometh. 3.
Moneo, ne quis lectionem nunc inre
proscriptam ἐπιστολῆς tueri velit.

οὐκ οἶους τε γενομένους ἐξικέ-
σθαι πρὸς τὸν προκειμενον ἄεθλον]
i. e. *cum proposito certamini essent*
impares. In seqq. ad ἐπιτελέσαντα
ex antecedentibus mente repeten-
dum: τὸν προκειμενον ἄεθλον, ut
Noster dixit infra IV, 43 et I, 126.

ἐτι καὶ ἐς τότε φιάλας ἐκ τῶν ζω-

στήρων φορέειν Σκύθας] i. e. *utque*
ad hoc tempus phialas gestare Scythas
e cingulo suspensas. Attulit h. l.
Struve (Opuscul. II. p. 120), in quo
ἐκ ponitur (in verbis ἐκ τῶν ζωστή-
ρων), ubi ἀπὸ expectari poterat,
quod monente eodem viro docto re-
motiorem nexum declarat, cum ἐκ ad
propriorem nexum indicandum adhi-
beatur, quod utrumque facile con-
fundi posse nemo non videt: acce-
dit, quod ob antecedentia ἀπὸ τῆς
φιάλης (i. e. *propter illam phialam*)
Noster praepositionem ἀπὸ iterum
ponere atque diverso sensu nolit.
— Referunt huc exiguum statuum
ex electro elaboratam, quae in tu-
mulo quodam prope Panticapaeum
s. Kertsch nuper est reperta virum
repraesentans altera manu tenen-
tem pharetram sagittis plenam, arcu
nonnihil prominente, altera manu
cornu s. rhytonem (i. e. *vas potio-
rium sive poculum cornu formam*
exhibens), eumque baculo s. clavā
nixum et Scythica anaxyride indu-
tum: quam sive privati hominis
Scythiae imaginem existimes (qua-
lem vestitus Scythicus indicare vi-
detur itemque vas potiorum, si qui-
dem pro tali auream phialam Hero-
doto commemoratam habere velis)
sive, quod mihi quidem videtur ve-
risimilius, Herculis simulacrum;
quippe cuius cultum in his regionibus
frequentem testantur numi Ol-
biopolitarum aliquot inventi (conf.
Choix de Medaill. antiq. d'Olbi-
opolis, faisant partie du cabinet
du conseil. d'état De Blaremburg.
Paris 1822 p. 53. 64 coll. Notice

ῥων φορέειν Σκύθας· τὸ δὲ μῦνον μηχανήσασθαι
α Σκύθη. ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκούν-
τι.

ι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἔχων ὧδε, τῷ μάλιστα λεγο-11
ις πρόσκειμαι. Σκύθας τοὺς νομάδας οἰκούντας ἐν τῇ
λέμῳ πεισθέντας ὑπὸ Μασσαγετῶν, οἰχεσθαι δια-
ταμὸν Ἀράξῃ ἐπὶ γῆν τὴν Κιμμερίην· τὴν γὰρ νῦν

s d'antiquité, découverts
de Blaraberg [sic] Pa-
. 14. 18), quemque re-
ferunt auctorem. Ita-
ecis advenis erit cogi-
ui indigenis mixti vesti-
num adsciverint diisque
re attribuerint. Tu conf.
na Notice sur quelq. ob-
g. 12 seqq. 28. Herculem
e cultum esse docet in-
raeca (v. Corp. Inscr.
2120 b.) et anaglyphum
n, quod Herculem cum
mentat: vid. Corp. Inscr.
L II. p. 159.
ῥων — Σκύθη] i. e. hoc
matrem parasse Scythae
ae commodum instituisse.
b Aldina exhibet τὸν,
atum voluit Gronovius.
, Florentino, aliis exstat
χανᾶσθαι et Σκύθην,
ique alienum ab hoc lo-
qq. Pontum qui incolunt
it Graeci Ponti Euxini ac-
i Ponti Euxini habitantes.

CAP. XI.

τα λεγόμενῳ αὐτὸς πρόσ-
verbum πρόσκειμαι (se-
nitor) vid. I, 133 ibique
um verbo commodum iun-
άλιστα.
α], Vid. Valcken. Schol.
pag. 376—378. Cr. Ad
conf. Herodot. IV, 13.
IX, 21. 60. 61. 111, 146.
9, 1 et XI, 33, 3. Xeno-
m. VII, 1, 43. Indicat
thas bello pressos a Mas-
διαβάντας ποταμὸν Ἀρά-

ξῆα ἐπὶ γῆν τὴν Κιμμερίην] Ara-
xem pro Volga plurimi hic accipiunt.
Cf. nott. ad I, 202. Tzschuck. ad
Mel. III, 5, 5. nott. exegg. p. 148
Vol. III. P. III. Heeren: Ideen etc.
I, 2. p. 269 coll. Köppen: Nordgest.
d. Pont. pag. 73. Halling: Deutsche
Geschichte I. p. 69. At Breiger
(De As. Herod. pag. 60 sq. 66) ad
Oxum, qui nunc Gihon vocetur, ve-
terum locos de Araxe relatos vult.
— De Cimmeriis vid. nott. ad I, 6.
15 et Ukert Geogr. d. Gr. u. Roem.
I, 1. p. 26. Pro Mongolis habet Nie-
buhr: Vermischte Schrift. I. pag.
361. 364 Herodotumque egregie la-
psum esse pronuntiat, Cimmerios
scribentem, Caspii maris litora legen-
tes, a Bosporo aufugisse atque per
Colchidem terram Halyn transgres-
sos Asiam invasisse, cum hac via
ingredientibus opus fuisset navibus
itemque Caucasi montes superandi
fuissent aditu difficiliores; neque
omnino gentes nomadas, quotquot
Seythiam occuparint et aliis dein-
ceps a gentibus loco pulsae fuerint,
orientem versus discescisse videri,
sed occidentem versus ad Danubii re-
giones, idem Niebuhrius monet. Nam-
que Cimmeriorum vestigiis in Bospo-
ro conspicuis ab ipsis Cimmeriis de-
nominato (quibus ipsis Herodotum in
errorem putat esse ductum) nihil
aliud effici posse, nisi ut partem
quandam gentis hac in terra reli-
ctam fuisse credas liceat, quo tem-
pore Graeci coloni advenerint. Cr.
de Cimmeriis hic conferri vult Schoe-
nemann: Geogr. Argonaut. pag. 29
seqq., Sprengel. Apolog. d. Hippocrat.
II p. 619. Quae Mannertus dispu-
tavit de hac gente fabulosa, leguntur
in Geogr. Gr. et Romm. IV. p. 10. 34
seq. 58 seq., cui add. Ukert: Geogr.

νέμονται Σκίθαι, αὕτη λέγεται τὸ παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων. τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθῶν, βουλευέσθαι, ὡς στρατοῦ ἐπιόντος μεγάλου· καὶ δὴ τὰς γνώμας σφῶν κηχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν βασιλέων· τὴν μὲν γὰρ δὴ τοῦ δήμου φέρειν γνώμην, ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη, μηδὲ πρὸς πολλοὺς [δεόμενον] κινδυνεύειν·

Gr. et Romm. I, 1. pag. 26. Quae Herodotus hoc loco de Cimmericis tradit, ad fabulas relegata vult Schayes (in Dissertat. de Cimmericis et Cimbris, quae legitur in l'Institut II. Sect. 1855. nr. 240. p. 160. 162), e cuius viri docti sententia Cimmericorum gens nunquam revera existisse putanda est. — Ad verba βουλευέσθαι, ὡς στρατοῦ ἐπιόντος μεγάλου conf. IV, 102 ibique nott.

ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας] i. e. utramque (sententiam) intentum, i. e. acriter, fortiter defensam. Sic infra IV, 14: ἐντεταμένως ἀμυισθητέιν. Sic ἐντόνως in Platon. Rep. VII, 10. p. 528. Xenoph. Hell. II, 4, 23 Anab. VII, 5, 7. Apud Plutarch. Publ. 1. ἐντονώτατος ἐχθρός; add. Tib. Gracch. 2. Artaxerx. 2. — Orationis structurā, quae ab verbis καὶ δὴ τὰς γνώμας σφῶν κηχωρισμένας incipit nec infinitivum habet, qui sequi debebat, vix ita offendemur, ut cum Heroldo (Emendatt. Herodd. P. I. p. 6) scribamus κηχωρίσθαι: neque enim id opus videbitur ei, qui orationis inceptae, nec ita, ut par erat, continuatae ob alia vel addita vel interiecta verba plura, exempla apud Nostrum inveniri haud pauca meminerit, recteque monuit Dietsch (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. LXIX. p. 329) vix quemquam fore, qui offendantur, si scriptum exstet: τὰς γνώμας — κηχωρισμένας, τὴν μὲν φέρειν — τὴν δὲ κ. τ. λ. Sic quoque Noster II, 55 scripsit: δύο πελειάδας μελαίνας — ἀναπαμένας, τὴν μὲν αὐτέων — τὴν δὲ — ἀπικέσθαι. Tu conf. alia, quae Matthiae Gr. Gr. §. 319 attulit similia.

ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη] De locutione conf. nott. ad I, 79. Quae sequuntur verba, e quattuor codd. vulgo sic exhibita μηδὲ πρὸς πολλοὺς δεόμενον κινδυνεύειν, ne-

gotium facessunt interpretibus. Ut enim de prava Gronovii taceam lectione, quam Mediceus, Florentinus, alii tuentur: μηδὲ πρὸ πολλοῦ δεόμενα (cuius loco aliis placuisse video δεόμενον sive δεομένον), vocem δεόμενον sine ullo sensus detrimento abesse posse indicat Weseling., eamque prorsus supervacuum esse statuit Larcherus. Nec tamen sollicitanda vocula videtur Schweighaeusero, cum ellipticam illa compleat dictionem sic expediendam, ut intelligatur πρῆγμα ἐστὶ, i. e. res indiget, res postulat, ut hoc fiat. Valcken. coniecerat: μηδὲ πρὸς πολλοὺς οὐδὲν δέον μένοντας κινδυνεύειν hoc sensu: „ita rem esse comparatam, ut optimum videretur excedere regione, neque manendo atque adversus exercitum numerosum pugnando frustra se obicere periculo.“ Battmann. pro δεόμενον proposuit δέοι μένοντας, idque receperunt Dindorf., Lhardy et Dietsch. Quam vero δέον s. δέοι in hoc orationis nexu ab Herodoti usu abhorreat, qui sane ἀπαλλάσσεσθαι et μένειν saepe sic sibi respondentia ponat, Bredov. p. 29 genuinam hanc censet esse scripturam: μηδὲ πρὸς πολλοὺς μένοντας κινδυνεύειν, idque probavit Herold l. l. Cum vero vocis μένοντας nullum prorsus in libris scriptis inveniat vestigium, malui uncis includere δεόμενον, quod ex glossemate verbis πρῆγμα εἴη adscripto irrepsisse in textum arbitror. Abicht (Philolog. X. p. 709—712) legi vult: μηδὲ πρὸς πολλοὺς δέοι ἀνακινδυνεύειν. — In seqq. βασιλέας, quod Gaisf. reliquerat, cum Matthiae mutavi in βασιλέας, itemque βασιλέων pro βασιλῆων. Cf. IV, 6. Interpunctionem post ἀμαρτῇ (i. e. sine pugna, sine proelio, ut I, 174. II, 102. III, 13. IV. 93 etc.) vul-

ἄν βασιλέων διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρας τοῖσι ἐπικ-
ων δὲ ἐθέλειν πείθεσθαι οὔτε τοῖσι βασιλεῦσι τὸν
ἔτε τῷ δήμῳ τοὺς βασιλέας. τοὺς μὲν δὲ ἀπαλλάσσε-
λεύεσθαι ἀμαχητὶ, τὴν χώραν παραδόντας τοῖσι ἐπι-
σι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἐσωτῶν κέεσθαι ἀπο-
μῆδὲ συμφεύγειν τῷ δήμῳ, λογισαμένους, ὅσα τε
ἐπόνθασιν καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς πατρίδος κακὰ
καταλαμβάνει. ὥς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, διαστάντας καὶ
ἴσους γενομένους, μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους· καὶ τοὺς
ἄνόντας πάντας ὑπ' ἐσωτῶν θάψαι τὸν δῆμον τῶν
ν παρὰ ποταμὸν Τύρην· καὶ σφεων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ
ἀφαντας δὲ οὔτω τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῆς χώρας ποιέεσθαι,
δὲ ἐπελθόντας λαβεῖν ἐρήμην τὴν χώραν. Καὶ νῦν¹²
ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμέρια τείχεα, ἔστι δὲ Πορθμήτα

delevi, auctore Schweig-
Lex. Herod. s. v. Caete-
e tota de Scythia narra-
teneri volumus, quod in
e Persis Noster retulit li-
hand semel ab eo factum
as: de Scythia enim Grae-
more loquitur et Graeca
ad eos referens indeque
(βασιλέας) et populum
distinguit, quemadmo-
meri carminibus vetusto
aevo inter reges et po-
lingui et utriusque iura
iscerni videmus (vid. mo-
ermann. Griech. Staatsal-
56 ed. quart). Ac reges
non tantum ipsos dici re-
a quicunque regiam fere
habent aut regiae sunt
aeque supra caeteros (δῆ-
nt, principes civitatis, ex
nero satis constat: vid.
I, 300 cum interpret. et
recentioribus, VI, 54,
& conf. Schoemann: Gric-
orth. p. 22. Quare hoc quo-
ὲς βασιλέας aeque ac τὸν
lligendum censeo de opti-
ve principibus civitatis,
feruntur stirpis esse, at-
plebe.

— κακὰ ἐπίδοξα κατα-
i. e. quot calamitates ex

patria profugis sine dubio superveni-
rent. De voce ἐπίδοξος plures Ly-
siae, Aeschinis, aliorum locos attu-
lit Valcken., quem iam laudavimus
ad I, 89, ubi vid. nott. De verbo
καταλαμβάνειν vid. nott. ad III, 42.
— διαστῆναι valet se dirimere, in
diversas abire partes; praepositionis
διὰ vim exposuit Fischer. ad Wel-
ler. III, b. p. 172. Tu cf. etiam nott.
ad IX, 2.

καὶ σφεων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος]
Suspiciatur Valckenarius, olim scrip-
tum fuisse τῇ καὶ σφεων, s. etiam
ἐν α καὶ σφεων κ. τ. λ.: qua parte
regionis eorum etiam adhuc exstat se-
pulcrum. De sepulcris conf. nott. ad
IV, 71. Neque enim alius generis
hoc sepulcrum fuisse coniecit Zoega
De obeliseis. pag. 338. De Τύρῃ flu-
vio conf. IV, 51. Perperam Hero-
doti locum intellexit Reichard. I. l.
pag. 55.

CAP. XII.

Καὶ νῦν ἔστι — Κιμμέρια τείχεα,
ἔστι δὲ Πορθμήτια Κιμμέρια] Hero-
dotus Cimmeria moenia atque Porth-
mia commemorans, hisque addens
terram Cimmeriam atque Bosporum
Cimmerium, hac quattuor nominum
Cimmeriorum, quae sua ipsius ae-
tate adhuc in usu fuerint, comme-
moratione mihi probare velle vide-

Κιμμέρια, ἔστι δὲ καὶ χώρα οὖνομα Κιμμερίη, ἔστι δὲ Βόσπο-

tur eam sententiam, quam sibi ipsi maxime placere supra (cap. 11) erat professus: eam scil. terram, quam Scythae obtinuerint, primitus Cimmeriorum gentem tenuisse, pulsam illam quidem a Scythis, qui in illius sedes ingressi sint. Hoc igitur ut probaret, primo loco affert *Κιμμέρια τείχεα*, quae Larcherus, cum *τείχος* non castellum tantum arcemve, sed oppidum quoque ipsum (cf. IV, 46) significet, referri vult ad eam urbem, de qua Strabo XI. p. 491 s. 756 haec tradit: τὸ δὲ *Κιμμερικὸν πόλις ἦν πρότερον ἐπὶ χειρρονήσου ἰδρυμένη, τὸν ἰσθμὸν τάφρῳ καὶ χώματι κλείουσα*; hanc vero urbem eo loco quaeri volunt, qui nunc vocatur *Eski Krim*, i. e. vetus Crimaea, quae primaria totius fere regionis urbs olim fuisse dicitur sita nonnihil septentrionem versus a Theodosia, indeque satis remota ab ipso mari: conf. Reichard l. l. pag. 12. Mannert. Geograph. d. Griech. u. Roem. IV. p. 304 seq., cui obloquitur Koehler in Mém. de l'Acad. de St. Petersburg. IX. p. 666. Hoc igitur Cimmerium si a mari remotum fuerit, aliud profecto fuerit necesse est atque illud *Cimmerium*, quod in ipso Bospori ore situm scribit Mela I, 19. §. 120 (ubi vid. Tzschucke nott. exegett. Vol. III. P. I. p. 634) quodque commemorat Plinius Hist. Nat. VI, 6(6): „ultimo in ostio *Cimmerium*, quod antea *Cerberion* vocabatur“; neque aliud videtur fuisse illud *Cimmerium* (*Κιμμερικόν*), ubi navium stationem esse, quam ventis ab occidente flantibus petant, tradit Anonymus Peripl. Pont. Euxin. §. 6, idemque adeo intelligendum esse puto apud eundem Strabonem l. l. narrantem τὴν κώμην τὴν *Κιμμερικὴν*, ἣτις ἔστιν ἀφαιρήσιον τοῖς τὴν λίμνην πλέουσιν: quae omnia ad unum idemque oppidum mihi pertinere videntur, ad ipsum mare exstructum eo ferme loco, quo nunc *Elkenkaja*, prope montem *Opuk*, teste Ukerto: Geograph. d. Griech. u. Roem. III, 2. p. 476, quocum conf. Dubois de Montpéroux: Voyage autour du Cau-

case V. p. 257.; atque vel promontorium *Κιμμέριον*, quod vocat Ptolemaeus Geogr. V, 8, haud scio an huc pertineat. Ad Herodoti locum ut redeam, ad *Κιμμέρια τείχεα* neque Cimmerium illud, sive remotum a mari sive ad ipsum mare situm existimes, neque τὴν κώμην τὴν *Κιμμερικὴν*, neque etiam *Κιμμερίδα πόλιν*, quam Hecataeus dixit teste Strabon. VII. p. 299 coll. Scymn. 896 et Anonym. Peripl. I. l. §. 6 in Asia sitam, commodè referri posse putem, malimque credere *Κιμμέρια τείχεα* hic in universum dici moenia s. castella compluribus Chersonesi locis a Cimmeriorum gente olim exstructa, post deserta, cum Scythae accederent, indeque in ruinas lapsa: quae cum gentis nomen retinuerint vel postera aetate, vestigium huius ipsius utique praebere poterint. Quae sequuntur *Πορθμία Κιμμέρια*, infra quoque IV, 45 commemorata, ea utique certum quandam locum declarare videntur. Namque Stephan. Byzant. p. 615 Berk. s. p. 236 Westerm. *Πορθμία καὶ Πορθμίον, κώμη ἐπὶ τῷ στόματι τῆς Μαϊωτίδος λίμνης*; nec aliter apud Anonym. Peripl. Pont. Euxin. §. 5: *Πορθμίον χωρίον ἦτοι τοῦ στομίον τῆς Μαϊωτίδος λίμνης*. Qui idem §. 9 mentionem facit κώμης τῆς *Πορθμίτιδος* τῆς ἐν τῷ τέλει τῆς *Εὐρώπης*, τῆς ἐν τῷ στομίῳ τῆς *Μαϊωτίδος λίμνης* ἦτοι τοῦ *Ταναΐως*. Quare haud scio an Plinius l. l. ultimo in ostio (Bospori scil.) *Cimmerium*, quod antea *Cerberion* fuerit vocatum, ubi dixit, haec ipsa Porthmia intellexerit, quae cum *Cimmerio* oppido ulterius sito, ut vidimus, confuderit. Ut dicam, quid sentiam: indicari mihi videtur is locus, cui nunc nomen *Jenikale*, non admodum distans a *Panticapaeo* s. *Kertsch*, ut nunc vocant. Conf. Ukert l. l. p. 480 coll. 477 seq. — *χώρα Κιμμερίη* nisi de omni illa terra, quam Cimmeriorum gens olim obtinuisse perhibetur, intelligatur, vix accuratius constitui poterit.

ἔστι δὲ Βόσπορος Κιμμέριος κα-

ίριος καλεόμενος. φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγον-
 ν Ἀσίην τοὺς Σκύθας καὶ τὴν χειρσόννησον κτίσαντες,
 ν Σινώπη πόλιν Ἑλλάς οἰκισται. φανεροὶ δὲ εἰσι καὶ οἱ
 διαῶντες αὐτοὺς καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικήν,
 τες τῆς ὁδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ
 ν ἔφευγον, οἱ δὲ Σκύθαι ἐν δεξιῇ τὸν Καύκασον ἔχον-
 τον, ἐς ὃ ἐσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσόγαιαν

Plinius H. N. IV, 12 (24):
 xu iungitur (Pontus Eu-
 io Maeotii lacus. *Cimme-
 rus* id os vocatur mmd
 adine." Add. VI, 6. Mel.
 trab. VII, 4. pag. 310 s.
 p. 494. Scymni Chii De-
 l. 772. Anonym. Peripl. l.
 o locos dabunt Tzschucke
 l. nott. exegett. Vol. III.
 631 et praecipue Ukert l.
 5. His adde quod nuper
 est Romae in chronicis
ταρσιος ἐπὶ Σκύθας διέβη
ν Κιμμέριον Βόσπο-
Annali del. Instit. ar-
3. p. 88. Nunc huic freto,
is s. mare Asovicum iun-
o, nomen fretum Caphae,
um idiomate Bocca di S.
ive Stretto di Caffa, ab ea
e olim admodum floruit
beodosiae (cf. Ukert l. l.
postea autem Caffae no-
uit: recentiore aetate ab
ch, quae propior freto est,
tum nominare coeperunt.
pro τὴν χειρσόννησον κτί-
ais refingere velit τὴν χει-
κτίσαντες vel οικήσαντες,
e, ut alia taceam, I, 149:
ἐν ἔνυχον κτίσαντες.
 156. 157. Quod ad argu-
 occi attinet, de Cimmericis
 ythis tradit quoque Stra-
 494 coll. Scymni Chii De-
 seq.
 ὅν Σινώπη πόλιν Ἑλλάς
 duo libri οἰκισται. Tu conf.
 cientem Eustath. ad Dio-
 g. 772, ac de ipsa urbe
 l, 772 ibique nott., quibus
 ne placet: Streuber: Sino-
 st. antiquar. Umriss. Ba-
 . Imaginem exhibuit Tchi-

hatcheff: Asie mineure I Atlas. Pl.
 22. Haec urbs ad Ponti Euxini oram
 in Paphlagonia a Milesiis, teste Ar-
 riano in Peripl. Pont. Eux. §. 14 s.
 §. 21 ed. Mueller., condita circa
 Olymp. XXXII, 2 postea maxime
 eminuit, com Ponti regia sedes es-
 set facta. De qua post Strabon. XII.
 p. 545 s. 821 sq. et Polyb. IV, 56
 consul. Mannert: Geogr. d. Gr. u. R.
 VI, 3. pag. 11 sqq., Raoul-Rochette
 Hist. de l'etabliss. d. col. Gr. III.
 p. 171 sqq., et quae citat Gail. ad
 Scymni Chii fragmm. vs. 204. p. 407.
 T. II, Tzschucke ad Mel. I, 19. p.
 597 seq. (Vol. III. P. I) nott. exegg.
 Nunc appellatur *Sinob*. Atque Rit-
 tero (Erdkunde II. p. 792) anctore
 iam antea Cimmericorum urbs fuit
 Sinope; quo in nomine syllabā *Sin*,
 plurium gentium in nominibus ob-
 via, indicari vult homines prisco ae-
 vo metallorum tractandorum peritos,
 quales Sinopes urbis regionisque
 adiacentis incolas fuisse accepimus.

ἐς ὃ ἐσέβαλον] ἐς ὃ (donec) exhibui
 cum Schweigh., Gaisf. et recent. edd.
 Duo libri exhibent ἐς τ', quod idem
 occurrit IV, 201. VII, 141 aliisque
 locis a Struvio Spec. Quaest. de He-
 rod. dial. I. pag. 42 (Opuscul. II. p.
 313) allatis; unde Koenig (ad Gre-
 gor. Corinth. de dial. Ion. §. 63. p.
 472 Schaef.) et Wesselingio in men-
 tem venit ἐς τὸ, quod magis sit Io-
 nicum, nescientibus sane, Herodo-
 tum hac in formula nunquam eā uti
 pronominis formā, quae e conso-
 nante incipiat. Monuit Struve l. l.
 Quare nec hoc loco, nec II, 157. IV,
 122 quidquam mutandum.

ἐς μεσόγαιαν τῆς ὁδοῦ τραφεθέν-
 τες] i. e. itinere in mediterranea loca
 converso. Libri aliquot στραφεύτες,
 ut etiam IX, 56; Valckenario magis

τῆς ὁδοῦ τραφθέντες. οὗτος δὲ ἄλλος ξυνὸς Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λεγόμενος λόγος εἴρηται.

13 Ἐφη τε Ἀριστεύς ὁ Καῦστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος,

arridet ἐκτραφθέντες, cum ἐκτρέπασθαι sit deflectere de recta via, ut II, 80. VI, 34. Pausan. I, 44, 2. 6. IX, 2, 1. De ipsa forma τραφθέντες vid. Bredov. p. 350 coll. 145 seq.

λεγόμενος λόγος] Pari modo loquitur I, 214. II, 47. 48. VII, 214. VIII, 118. 119. Add. Pausan. I, 19, 2. I, 43, 1 coll. II, 13, 8. Verba οὗτος δὲ ἄλλος — εἴρηται ne quis ad sequens trahat caput, monet Reiz. Praefat. pag. XXII, cui add. Schaeffer. ad Plutarch. Themistocl. 11. T. IV. p. 334.

CAP. XIII.

Ἀριστεύς] Veterum testimonia de Aristea, quem auctore Suida circa Olymp. L. floruisse volunt, collegit omnia Schultz. in Specim. Appar. ad Annal. pag. 4 not. 9 coll. Fabric. Bibl. Graec. I. pag. 10, Bode: Geschichte d. episch. Dichtkunst I. p. 472 seqq. De tempore Aristae cf. nott. ad cap. 15. Herodotea expresserunt Pausan. I, 24, 6. V. 7, 4. Tzetz. Chil. II, 724—731, qui nonnulla minus bene intellexit, alii. Idem Tzetzes in Allegor. Homeric. a Matranga (Anecd. I. p. 227) nuper editis ad Odyss. IX, 122 sex profert Aristae versus de Issedonibus, quos praeter alia unum tantum oculum in fronte habere dicit poeta. Alio tamen ex fonte sua hausisse videtur Plutarchus Vit. Romul. 28 (al. 27) p. 35 C., quocum conf. Athen. XIII. p. 605 C. et Plin. H. N. VII, 2. VII, 52 (53). Add. Suidas s. v. T. I. pag. 323. Ipsam narrationem de Aristea existit inter recentiores Ritter (Vorhalle pag. 271) qui ex antiquissima Budhae doctrina de animarum immortalitate ac migratione deductam et ad Graecorum indolem effectam diceret, cum de Aristea similia praedicarentur atque de Buddha apud Indos (p. 357), ipsumque nomen Aristae (quod haud scio an duxeris a voce ἄριστος,

conf. ibid. pag. 281) aliquid reconditius atque secretius prodere videretur (pag. 275). Nec aliam esse rationem fabularum de Zalmoxi (de quo vid. nott. ad IV, 95 sq.), de Epimenide, de Pythagora atque Abaride Hyperboreo. De quibus ipse videat vir doctus, qui assentientem fere nactus est Brandstaeterum Scythicae. pag. 7 seq. — Quod Aristaeas filius Caystrobi vocatur, convenit cum Suida l. l., ubi Ἀριστεύς Δημηχάριδος ἢ Καῦστροβίου, quod ipsum nomen a Caystro fluvio ductum (cf. Letronne Journal des Savans 1846. p. 169) ad priores sedes familiae nobilissimae (vid. cap. 14) in campis Lydicis sive Ionicis admonere nos potest. Δημηχάριδος nomen, quod populo gratum declarat, non minus insigne videtur. Programma, quod Ambergae 1838 prodiisse legi: πρὸς Ἀριστεά τοῦ Προκοννήσιου μεθολογούμενα. Conscr. I. G. Hubmann, inspicere haud licet.

ἀνὴρ Προκοννήσιος] Idem affirmat Strabo XIII. p. 589 A. s. 581 A., ubi insulae Proconnesi mentionem facit, quae in Propontide sita et a Milesiis condita insignis ferebatur egregii marmoris proventus lapidisque alabastritae vinique optimi feracissima. Nunc vocatur Marmora, ipsique mari, quo circumdata est, nomen dedit. Collegit quae huc faciunt omnia Tzschuck. ad Mel. II, 7 nott. exegg. pag. 577—580 Vol. III P. II coll. Raoul-Rochette l. l. III. p. 253 seqq., Forbiger. Handbuch d. alt. Geograph. II. p. 161. Quod ab aliis scribitur Προκόννησις, magis, ut videtur, ex veterum Atticorum dicendi ratione, de eo post Tzschuck. l. l. pag. 577 et nott. criticae. pag. 480 Vol. II P. II monuit Boeckh. in Corp. Inscriptt. Graecae. I. pag. 18 a., cui add. Franz. Element. Epigraphicae. pag. 78 et, qui de hoc nominum genere pluribus exposuit, Voemel. ad Demosthen. Philipp. II. pag. 39 seqq. In Herodoti

ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἴσσηδόνας, φοιβόλαμπτος γενόμε-
 τηδόνων δὲ ὑπεροικεῖν Ἀριμασπὸν ἄνδρα μοννο-
 ρ, ὑπὲρ δὲ τούτων τοὺς χρυσοφύλακας Γρυῖπας, τού-
 τοὺς Ὑπερβορέους κατήκοντας ἐπὶ θάλασσαν. τούτους
 τας πλὴν Ὑπερβορέων, ἀρξάντων Ἀριμασπῶν, αἰεὶ
 ἡσιοχώροισι ἐπιτίθεσθαι· καὶ ὑπὸ μὲν Ἀριμασπῶν ἐξω-
 ἐκ τῆς χώρας Ἴσσηδόνας, ὑπὸ δὲ Ἴσσηδόνων Σκύθας,
 οὓς δὲ οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ, ὑπὸ Σκυθέων

libri scripti omnes, quan-
 Προκο ν ν ἡσιος, quibus ob-
 a quoque censet Bredov.
 isec enim scriptura magis
 ise videtur.

ἔπεα] i. e. ἑποιοῖς, qua-
 r Suidas l. l., carminis epi-
 Nam Arimaspea intelli-
 quibus mox cap. 14. Sic
 14 coll. 16 ποιεῖν ἔπεα.
 ipra II, 53 ibique nott. in
 pag. 856 T. I. De Issedu-
 nott. ad I, 201. IV, 27;
 ris conf. nott. ad IV, 27.
 γρηῖς disputavimus in Ex-
 III, 116; de Hyperboreis,
 ra. et nott. ad IV, 32. Hoc
 Ritterum (Vorhalle pag.
 tasse sufficiat, quaeren-
 i, quae urbiū ad Ponti
 illini consecratarum feran-
 ia, v. c. Assia, Assopolis,
 odo convenient cum Issa-
 mine. Qui idem pag. 281
 laudans iustos piosque, bel-
 inter Gryphos et Arima-
 am, de quo cecinerit Ari-
 a aliud fuisse bellum, nisi
 a antiquissimo tempore in-
 et Iran commissum; quo
 m, ut piorum iustorumque
 erra Iran pulsus devenerit
 Scythica. — Ac de fonte
 nus, unde Aristes carmi-
 entum petierit, a Milesio-
 is ad Ponti oram haec ac-
 οἰῆtam statuit Voelcker
 gr. pag. 183, itemque prius
 eller Dor. I. p. 275 non
 lque eā, qua sua acceperit
 i, Aristeam sua accepisse
 Iraecis Ponti atque Bory-
 ecclis, Milesiis potissi-
 de devenire potuisse ad

Proconnesios et ad ipsos Mile-
 sios.

φοιβόλαμπτος γενόμενος] i. e.
 Phoebi numine afflatus, divino instin-
 ctu motus. Vox φοιβόλαμπτος inve-
 nitur apud Lycophron. vs. 1460
 itemque communi forma φοιβόλη-
 πτος in Plutarch. Vit. Pompei. 48.
 pag. 641 et in Longini qui dicitur
 libro περὶ ὅψ. §. 16. Ad sententiam
 facit, quod infra IV, 79 de Bacchi-
 cis orgiis legitur: ἡμέας ὁ θεὸς λαμ-
 βάνει· νῦν οὐτος ὁ δαίμων καὶ τὸν
 ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, ad quem
 locum vid. notatt. Ad formam χρυ-
 σοφύλακας et h. l. et IV, 27 obviam
 conf. nott. ad III, 14.

οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσῃ]
 Australe mare, quod septentrionali
 (sive mediterraneo) opponitur, ru-
 brun dici mare sive Oceanum australe-
 tem, monuimus ad II, 158. Ad quod
 mare nemo quisquam sane quaeret
 Cimmerios. Caspium mare aut Pontus
 Euxinus quo minus intelligatur, ha-
 bita sc. ratione Oceani septentrio-
 nalis, id usu linguae impediri exi-
 stimat Wesselingius. At, nisi ine-
 pte fabulatum esse dicas Aristeam,
 vix aliud mare poëta, e cuius car-
 mine Herodotea fluxerunt, intelli-
 gere potuit atque Pontum Euxinum,
 quem νοτίην θάλασσαν dixit respec-
 tu habito maris borealis sive Ocea-
 ni glacialis, eoque maiori iure di-
 cere potuit, si, quod Breiger. Dif-
 ficill. As. pag. 10 contendit, haec
 maris australis appellatio non uni
 illi mari, quod Indicum sive Ocea-
 num australem vulgo vocant, fuerit
 propria, sed apta cuique mari, cuius
 situm meridionalem alii eique se-
 ptentrionali contrarium indicare vo-
 luerit auctor. Itaque recte de Ponto

πιεζομένους, ἐκλείπειν τὴν χώραν. Οὕτω δὲ οὐδὲ οὗτος συμ-
 14 φέρεται περὶ τῆς χώρας ταύτης Σκύθῃσι. Καὶ ὅθεν μὲν ἔην
 Ἀριστέης ὁ ταῦτα ποιήσας, ἐλθεται· τὸν δὲ περὶ αὐτοῦ ἤκουον
 λόγον ἐν Προκοννήσῳ καὶ Κυζίκῳ, λέξω. Ἀριστέην γὰρ λέ-
 γουσι, ἐόντα τῶν ἀστῶν οὐδενὸς γένος ὑποδεέστερον, ἐσελ-
 θόντα ἐς κναφήλον ἐν Προκοννήσῳ ἀποθανεῖν· καὶ τὸν κνα-
 φέα κατακλιῖσαντα τὸ ἐργαστήριον οἴχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι
 προσήκουσι τῷ νεκρῷ. ἐσκεδασμένου δὲ ἤδη τοῦ λόγου ἀνα-

Euxino hic cogitandum esse statuunt Schweigh., Larcher. et Reichard. l. l. pag. 15. — Quod ad ipsam narra-
 tionem attinet, observat Rennel. l. l. pag. 411, conspici hic easdem re-
 rum commutationes, quae omnino
 frequentes in Asiaticarum gentium
 historia reperiantur ab antiquissimo
 inde aeo usque ad tempora recen-
 tissima; eoque refert Gallos migran-
 tes Brenno duce, Hunnos post Chri-
 stum natum palantes, Mongolos sub
 Dschingischane ac Tamerlane, quin
 anno 1770 et seqq. Calmuccos, quo-
 rum sexaginta mille familiae a Vol-
 ga ad lacum Balchatz commigrarint.
 Itaque verisimile ei videtur, Scytharum
 maiores primitus circa Caspium
 mare habitasse in Kirgisorum de-
 sertis, eodem fortasse loco, quo Scy-
 thae regii ab Herodoto collocentur,
 ut qui in hasce sedes primitivas re-
 gressi esse viderentur. Ukert: Geogr.
 d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 260
 ad ea, quae ab Aristea tradebantur,
 referri quoque posse putat ea, quae
 Herodotus IV, 127 coll. 71. 56 Idan-
 thyrsium regem dicentem facit de re-
 gum Scytharum sepulcris in regione
 septentrionali sitis longeque remo-
 tis ab ostio Borysthenis; idemque
 admonet tumulorum, qui multi in
 hisce regionibus septentrionalibus
 adhuc reperiuntur.

Οὕτω δὲ οὐδὲ οὗτος συμφέρεται]
 i. e. „hoc igitur modo ne huic quidem
 de hac regione convenit cum Scythis,
 i. e. cum iis, quae Scythiae ipsi tra-
 dunt.“ Voculam δὲ, quam eiecerunt
 Schweigh. et Gaisf., equidem cum
 Matth. et Dietsch. retinui; sustule-
 runt Dindorf. et Bekker. In Floren-
 tino libro exstat: οὕτω δὲ οὗτος
 συμφέρεται. Ad significationem ver-

bi συμφέρεσθαι conferantur hi loci:
 I, 173. 196. II, 44. 79. 80. IV, 154.
 114.

CAP. XIV.

ὁ ταῦτα ποιήσας, ἐλθεται] ποιή-
 σας auctoritate codicis Florentini,
 aliorum, restitui cum recentt. edd.
 pro vulg. εἰπας. Namque ποιῶν in
 his valet *versibus exponere, descri-
 bere*, quam significationem attigi-
 mus ad II, 53. p. 856 T. I. Pro ἐλ-
 θεται quod plures libri afferunt ἐλ-
 ρηκα, id merito respuit Schweigh.,
 cum hanc formā in talibus Noster uti
 non soleat. Ad argumentum loci ci-
 tant Tzetz. l. l. Origen. contr. Cel-
 sum III. p. 463, alios, quos ad IV,
 13 indicavimus.

οὐδενὸς γένος ὑποδεέστερον] i. e.
 „nulli civium nobilitate generis secun-
 dum.“ Similis locutio exstat I, 23,
 ubi vid. nott. *κναφήλον fullonis* de-
 notat officinam; cf. I, 92. Tzetzes
 l. l. substituit *χαλκείον*, qua voce
 Noster utitur I, 68, qui mox adhi-
 buit vocem *ἐργαστήριον*, i. e. *offici-
 nam*, quae eadem reperitur in Ari-
 stoph. Equitt. 744. Xenoph. Hellen.
 III, 4, 17.

τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ] *Cog-
 gnatos, affines mortui* intelligit, τοὺς
 μάλιστα ἐκνέεται, ut loquitur II, 36.
 Et conf. praeterea II, 85. 86. VI,
 128. — Paulo post cum recentt. edd.
 reposui *τεθνηώς* (ut mox *τεθνηότα*),
 quod codd. aliquot afferebant. Wes-
 selingius tenuit *τεθνηώς*, quod in
 Mediceo, aliis invenitur. Nec ma-
 gis convenit, quod e Florentino, aliis
 Schweigh. edidit *τεθνηώς*. Utrum-
 que enim ab Herodoto alienum esse
 docuit Bredov. pag. 399.

, ὥς τεθνεῶς εἶη ὁ Ἀριστέης, ἐς ἀμφισβασίας τοῖσι
 πικνέεσθαι ἄνδρα Κυζικηνόν, ἦκοντα ἐξ Ἀρτάκης
 ἅντα συντυχεῖν τέ οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λόγους
 καὶ τοῦτον μὲν ἐντεταμένως ἀμφισβατέειν· τοὺς
 ἰοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήλιον παρεῖναι, ἔχοντας
 ὅρα, ὥς ἀναιρεσομένους. ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ οἰκή-
 τε τεθνεῶτα οὔτε ζῶντα φαίνεσθαι Ἀριστέην. μετὰ
 φ' ἔτει φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον ποιῆσαι τὰ
 α, τὰ νῦν ὑπ' Ἑλλήνων Ἀριμάσπεια καλεῖται, ποιή-

βασίας τοῖσι λέγονσι ἀπι-
 . e. controversiam movisse
 esse) iis, qui haec dice-
 yzicenum. Ad vocem ἀμ-
 onf. VIII, 81, ubi pro
 Gaisf. nunc reposuit
 . Sic in seqq. pro ἀμ-
 , quod codd. omnes te-
 s Origenes l. l. exhibet
 , quod cum etiam in-
 meliores libri praebeant,
 loco reponendum existi-
 ante quoque Bredov. p.

Ἰ Ἀρτάκης πόλις] E Flo-
 n. rec. edd. reposui Ἀρ-
 ulg. Ἀρτακίης, quod fon-
 en prope Artacen urbem,
 . Apollon. Rhod. I, 957.
 xhibet Eustath. ad Ho-
 . X. p. 1650, 54 s. 386,
 han. Byz. pag. 174 Berk.
 erm. Ἀρτάκη πόλις Φρυ-
 -πος Μιλησίων κ. τ. λ.
 h. operarum, ut videtur,
 xstat Ἀρτακίης. Infra
 invenitur Ἀρτάκη, quae
 ique haud longe abfuit a
 iocum in unam adeo ur-
 is videtur coaluisse. Tu-
 on. XIII. p. 582 s. 873 B.
 5 s. 941 D. Plin. H. N. V,
 uin ipsis in Argonauta-
 memoratur urbs; vid. Or-
 . 496. Nunc vocatur Ar-
 ue est archiepiscopi Cy-
 so scil. Cyzico everso.
 t. VI, 3. p. 531 et vid.
 Forbiger: Handbuch d.
 II. pag. 129. not. 90.
 l. Κυζίκου] i. e. Cyzicum
 s noto loquendi usu. Ac

Plutarchus in Romul. l. l. Crotonem
 ponit pro Cyzico, de qua urbe nunc
 deleta paucisque ruderibus veterem
 splendorem testante praecipuus au-
 ctor Strabo XII. pag. 575 s. 861 C.
 coll. XIV. pag. 635 s. 941 D., quo-
 cum conf. Diodor. Sic. XVIII, 51.
 Plin. l. l., alii. Sita enim erat in Pro-
 pontidis insula, continenti mox iun-
 cta, a Milesiis, ut quidam volunt,
 condita; quae postera aetate potis-
 simum eminuit atque innotuit, Mi-
 thridatis praesertim temporibus, ac
 deinde vel Romanorum imperato-
 rum temporibus valde floruit. Exigua
 urbis veteris splendidissimae hodie
 superesse dicuntur rudera ab urbe
 Artaki remota spatio unius ferme
 horae, teste Prokesch. Erinnerung.
 aus Aegypt. u. Kleinasien III. p.
 258 seqq. Plura dabit Tzschuck. ad
 Mel. I, 19 nott. exegg. Vol. III. P. I.
 pag. 555 seq., Forbiger l. l. pag. 127
 seq. et Marquardt: Cyzicus u. sein
 Gebiet. Berlin 1836.

ἐντεταμένως ἀμφισβατέειν] Cf.
 nott. ad IV, 11 et in proxime seqq.
 ad structuram verbi παρεῖναι conf.
 nott. ad I, 21. τὰ πρόσφορα dicit,
 quaecunque necessaria (instrumenta
 sc.) sive apta sunt ad cadaver tol-
 lendum. Cf. VII, 20.

φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον]
 Eodem modo Noster V, 30: ὅταν
 ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, quae
 accedunt ad eam structuram verbi
 παρεῖναι, de qua modo diximus; ad
 verba seqq. ποιῆσαι τὰ ἔπεια conf.
 nott. ad IV, 13.

Ἀριμάσπεια καλεῖται] Tzetzes lo-
 co supra laudato habet Ἀριμάσπεια,
 Origenes et Suidas Ἀριμάσπεια, quae,

σαντα δὲ ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον. ταῦτα μὲν αἱ πόλεις
15 λέγουσι. Τὰδε δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλ
κυρήσαντα μετὰ τὴν ἀφάνισιν τὴν δευτέραν Ἀριστέω ἐτι
σεράκοντα καὶ τριηκοσίοισι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐ

si Suidam sequimur, tribus libris historiam Hyperboreorum Arimasporum (τῶν Ὑπερβορέων Ἀριμασπῶν) persequebantur. Praeter Arimaspea Suidas commemorat Aristee Theogoniam aliudque carmen de Herculis rebus (s. v. Πείσανδρος); Arimaspeorum meminit quoque Strabo I. pag. 21 s. 40 A. XIII. p. 589 s. 881 A., itemque Pausan. I, 24, 6, ubi quaedam traduntur de argumento carminum, quibus omnino veterum narrationes antiquissimas de regionibus orientalibus ac septentrionalibus contentas fuisse conicias, itemque bella antiquitus gesta his ipsis in regionibus, ut e Ritteri sententia monuimus ad IV, 13. Exstant quidem apud Longin. De sublim. sect. X, 4 nonnulli versus ex Arimaspeis ducti, itemque apud Tzetz. Chil. VII, 687 seqq., quos tamen a posterioris aetatis homine fictos atque suppositicios esse vel ex iis, quae leguntur apud Dionys. Halicarn. in iudic. de Thucydid. 23. p. 146 seq. Sylburg., haud immerito colligunt viri docti; vid. G. J. Voss. De hist. Graec. IV, 2 (p. 10 seq. ed. Westermann.) et potissimum Schultze in Appar. etc. pag. 5. Argumentum carminum, quae Gellii aetate adhuc exstitisse colligas e Noctt. Att. IX, 4 coll. Plin. Hist. Nat. VII, 2, eruere studuit Bode loco supra laudato pag. 475 seqq. Ritter: Vorhalle p. 278 haec Arimaspea carmina Herodoto quidem antiquiora esse quamvis concedens, a poeta quodam conscripta putat iunioris Apollinisque sacerdote, minime vero ab antiquissimo illo Aristea (s. Buddha), cuius ipsius doctrina ne illibata quidem in haec Arimaspea transierit. Quae ipsa, quamvis vix apta ad intelligendum, maxime aestimata fuisse a posterioris aetatis scriptoribus, nec sane Graecorum, Milesiorum inprimis colonorum sive mercatorum ex ore fluxisse videri. Utut statuis,

hinc quoque satis intelligit topere antiquitus floruerit cium inter Graecos Ponti Asiamque orientalem et in Monuit Heeren. Ideen etc. I 286.

αἱ πόλεις αὐταὶ] i. e. Pesus et Cyzicum.

CAP. XV.

Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν
Cum Metapontum (quam Graeciae urbem amplissimam ignorat) vix unius diei itinere a Thuriis, ubi Herodotum exisse operique suo ultimam imposuisse scimus, scriptore illuc profectum suis oculis se auribusque percepisse, tuas licet. Cf. Dahlmann. p. 50, Heyse Quaest. Herod. seqq. Hinc infra scripsit: ἔστηκε ἀνδριὰς κ. τ. λ. Ac tu scio an serius addita habere Thuriis opus suum retracta autem iure hinc colligi velis p. 400 not., Herodoto Italia sensu, quo nos vulgo ac fuisse cognitam, equidem nitem, cum hic quoque ut a stanter apud Nostrum Italia de Italia inferiori sive Macedonia, quae vocatur, accipi de bene vidit Bredov. in Specim. et Uranolog. Her. pag. XX Haec autem ipsa Italiae regio, in qua iacet Meta cum olim Bottiaea fuerit ipsum ad Buddhae cultum Ique fabulae de Aristea origi ferri vult Ritter. Vorhalle p

ἔτσι τεσεράκοντα καὶ τριοῖσι] Aristeam ad Olympum in adnotat. ad IV, 13; to ante primam Olympiadendum erit, si, quae hister computando se reperi pro veris habeamus. Atque coniunctum esse putamus, q

φ τε καὶ Μεταποντίῳ εὐρίσκον. Μεταποντινοὶ φασί, Ἀριστέην, φανέντα σφι ἐς τὴν χώραν, κελεύσαι βωμόν σφι ἰδρύνασθαι, καὶ Ἀριστέῳ τοῦ Προκοννησίου ἐπώνυμον ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἰσάναι. φάναι γάρ σφι τὸν σὺν Ἰταλιωτέων μῦνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώραν,

Iomeri praeceptorem fuisse teste Strabone XIV. p. 639 946 B, quodque aetate sua Homero eundem appellat a Orat. ad Graec. cap. 14. bulae ad carminum Homericam propagationem spectantes de l. l. p. 276) „alia ratione inequeunt, nisi ea, ut Aristodemam Homericam Proconnesi statuamus. Qua in scholarum Proconnesi carmina et Homericam, evenit, ut potest illo Homerum ipsum edoce fabularentur.“ Ita Sengeblom Homeric. Dissertat. poster. q., qui idem (Jahrbb. f. Phil. Paedagog. Vol. LXVII. p. 1) Aristeam his temporibus statuit, quibus Proconnesum condiderint, quod ipsum Gyges, qui anno 716 a. Chr. n. am evectus est (vid. nott. ad accidit: adeo ut ad Gygis aetatem Aristeam quoque rebeat. Alio modo difficultates studuit vir doctus in opere lissimo (Metapont par le duc des et F. J. Debacy. Paris. ag. 14. 15), hanc de Aristeam narratorem referens team, Damophontis filium, em, Pythagorae successori circa ann. 500 a. Chr. n. pollinis sacra Metaponti inre vellet, hoc eo melius ut Aristeam illius Proconnesii insignis et celebrati nomen erit: de quo ut discernere non fabulam de Aristea Metapontinam cum Apollinis saae in hac urbe maxime floruit. G. Hollander: De rebus antinorum. Gotting. 1851. p. 1), coniunctam esse credamus ad illud tempus spectare, eo ipsa sacra Metapontum a fnerint. — Locutio ὡς ἐγὼ

συμβαλλόμενος — εὐρίσκον denuo invenitur VII, 24. 184. VIII, 30. Conf. etiam II, 31 et, quod ad formam συμβαλλόμενος attinet, Bredov. p. 365. Ante seqq. verba articulum τὰ inseri vult Mehler in Mnemosyn. V. p. 76.

Ἰταλιωτέων] Graecis magistris monentibus Itali sunt indigenae, prisci Italiae incolae; Italiothae peregrini, Graeci inprimis, qui hac in terra considerant. Vid. Thom. Magistr. p. 793 ibiq. nott. Ammon. pag. 77 ibique Valcken. In proxime antecedentibus retinui, quod omnes praebent scripti libri, Ἀριστέῳ, probante quoque Bredov. pag. 218. Ἀριστέῳ exhibuit Dindorf. (vid. Commentat. de dialect. Herodot. pag. XI) itemque Dietsch. — In verbis sequentibus: καὶ αὐτὸς οἱ ἐπεσθαι ὁ νῦν ἔων Ἀριστέης: τότε δὲ — εἶναι κόραξ noli offendi nominativis infinitivo additis, qui sane eo magis miri h. l. videntur, cum continuo sequatur accusativus: καὶ τὸ ν εἶπαντα ταῦτα ἀφανισθῆναι, quique sane referendi sunt ad antecedentia φάναι γάρ, ad quae ipsa ex antecedentibus mente repetenda sunt Ἀριστέην Μεταποντινοὶ φασί. Etenim alii quoque apud Herodotum inveniuntur loci, in quibus alterius sententiae obliquae ab altera eaque primaria pendentes infinitivi sibi nominativos adiunctos sumunt, loco accusativorum, quos in primaria sententia positos in hac quoque altera expectabas: vid. II, 118 ibique nott. et conf. Schoene: De attractionis quam dicunt singularibus quibusdam exemplis apud Herodotum repert. (Bielefeld. 1840) pag. 3, qui causas huius usus eruere studuit. Ipsa Herodoti verba, haud obscura illa quidem, sic accipienda sunt: (Metapontini ferebant, Aristeam) dixisse — se ipsum, qui nunc

καὶ αὐτός οἱ ἔπεισθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε δέ, ὅ
τῳ θεῷ, εἶναι κόραξ. καὶ τὸν εἰπαντα ταῦτα ἄφρα
σφείας δὲ Μεταποντίνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαι
θεὸν ἐπειρωτᾶν, ὅ τι τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη. τῇ
θίῃ σφείας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι· πειδομ
ᾶμεινον συνοίσεσθαι. καὶ σφείας δεξαμένους ταῦτα
ἐπιτελέα. Καὶ νῦν ἔστηκε ἀνδριάς ἐπωνυμίην ἔχων·
παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος, πέριξ δὲ αὐτὸν
ἑστᾶσι· τὸ δὲ ἄγαλμα ἐν τῇ ἀγορῇ ἵδρυνται. Ἀριστέω
πέρι τὸσαῦτα εἰρήσθω.

16 Τῆς δὲ γῆς, τῆς πέρι ὅδε ὁ λόγος ὥρμηται λέγεσθαι
δεῖς οἷδε ἀτρεκέες, ὅ τι τὸ κατύπερθε ἔστι. οὐδενὸς

revera sit Aristes (i. e. homo e corvo in vitam humanam speciemque revocatus), illi (Apollini) esse secutum; tum vero, cum deum sequeretur, corvum fuisse; atque eundem (Aristeam) his verbis prolatis evanuisse.

εἶναι κόραξ] Paulo aliter Plinius H. N. VII, (53) 52 (quo loco plures omnino refert mortuos, qui revivis-
se antiquitus dicebantur): „Aristeae etiam visam (animam scil.) evolantem ex ore in Proconneso, corvi effigie, magna, quae sequitur, fabuloseitate.“ De *Zalmoxi* similia referuntur IV, 95, ubi vid. nott. *Corvum* magorum in doctrina significare *sacerdotem Solis*, teste Porphyrio de abstin. IV. p. 399 (ed. Lugd. Bat. 1620) monuit Ritter: Vorhalle p. 278, quo ipso cum ad Asiam Medicam relegemur, Aristeam ille vult haberi pro vate ac ministro *Solis*, antiquissimi numinis, quod Indorum sit *Koros* s. *Buddha*. Quae aliis diiudicanda relinquo, id unum adiciens, corvum omnino sacram ferri avem Apollinisque comitem ac ministrum in auspiciis frequentem. Plura, nec hoc loco praetermisso, I. Fr. Groenovius in Observatt. III, 19 fin. Satis igitur vel inde apparebit, quod paulo antea posuimus, cum Apollinis sacris Metapontum introductis fabulam hanc de Aristea coniunctam videri. — Ad verba proxime sequentia καὶ τὸν conf. IV, 9. Paulo post cum recentt. edd. scripsimus

τὴν δὲ Πυθίην, ubi vul Πυθίην. Ad verba ποιᾶν conf. III, 10. IV, 3.

πέριξ δὲ αὐτὸν] Ita cu edd. reposui, cum apud Evocula πέριξ (de cuius aemmus ad III, 117) crebrius quarto casui iuncta, interpretes; cf. I, 190. II 158. IV, 36. 52. 79. 180. V IV, 152, ubi libri fluctuant casativum et genitivum, invenitur I, 179. II, 91. A ponitur πέριξ III, 155. V 41, de cuius accentu in posito veterum Grammaticos attulit Bredov. pag. conf. etiam nott. ad III, 1 loco pro πέριξ sunt qui περὶ et pro αὐτὸν e Sane notatur αὐτῶν, quod Wesnuit. — Ad argumentum Athen. XIII. pag. 605 C, telligimus, lauros, aram ginem ex aere fuisse.

CAP. XVI.

οὐδενὸς γὰρ δὴ αὐτόπτε x. τ. λ.] Eadem locutio II II, 29. VII, 139. In his arandis de Aristea deque illius carmine commemor prudenter egerit Herodotus observat Dahlmann. l. l. p. satis patet, quid de laudandum sit, quas Aristes tori summa fide digno pr

πεω εἰδέναι φαμένον δύναμαι πυνθέσθαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ
της, τοῦπερ ὀλίγω πρότερον τούτων μνήμην ἐποιεύμην,
οὗτος προσωτέρω Ἰσσηθόνων, ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἐπεσι
ν, ἔφησε ἀπικέσθαι, ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, φᾶς
ὄνας εἶναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. Ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς
ἰως ἐπὶ μακρότατον οἶοι τ' ἐγενόμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι,
ῥήσεται. Ἀπὸ τοῦ Βορυσθενειτέων ἐμπορίου, τοῦτο 17
ὃν παραθαλασσίῳ μεσαίτατόν ἐστι πάσης της Σκυθικῆς,
ἡτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἐόντες Ἕλληνες Σκυ-

adagatori, tribuerit Reichard.
15.— Ad verba proxime an-
tia conf. nott. ad III, 56.

γὰρ οὐδὲ Ἀριστέης] Quae
eipiuntur et repetuntur ver-
bē οὐ τοῖς, in quibus nulla
tensio. De particulis οὐδὲ
sic iunctis conf. Hemster-
Lucian. Nigrin. 6. T. I. p.
6 ed. Bip. et quae alia his
C. Fr. Hermann. ad Lucian.
trib. histor. pag. 309. Vid.
a Xenoph. Cyrop. VII, 2,
ie Bornemann., Demosthen.
§. 6 ibique Voemel p. 781.
noto conf. quoque V, 98 ibi-
t

ὀλίγω πρότερον τούτων
ἐποιεύμην] Vid supra IV,
τοῦπερ duo libri τοῦ πέρι et
p unns Sancrofti liber ὀλί-
d idem III, 106 meliores li-
unt.— Ad ποιέων conf. nott.
13 et ad ἀκοῇ (vom Hörensa-
rod. I, 171. II, 29.

μακρότατον — ἐξικέσθαι]
; 29 ibique nott. — εἰρήσε-
ie sic invenitur IV, 82. De
ris passivo sensu adhibitis
ra ad III, 132.

CAP. XVII.

τοῦ Βορυσθενειτέων ἐμπο-
ἰκὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπί-
ονται] Βορυσθενειτέων ex-
ivisis vocalibus; vid. Bre-
190 et Herod. IV, 18, 53. 78.
scripsi Σκυθικῆς, quod duo
ferunt, ut supra cap. 12, iu-
acobitz ad Lucian. Toxar.
); nec aliter Dindorf. et
DOT. II.

Dietsch. exhibuerunt. Vulgo Σκυθί-
ης. Loci sententia haec: a Borysthe-
nitarum emporio (quod in medio fere
universae orae maritimae Scythiae
situm est), ab hoc igitur emporio (si
ad interiora tendas) primi habitant
Callipidae s. primos offendes Callipi-
das. Moneo ob Reichardum, qui l.
1. pag. 24 praepositionis ἀπὸ vim
plane ignorans locum sic reddidit:
Vor der Handelsstadt der Borysthe-
niten — wohnen die Callipiden. — Bo-
rysthenitarum emporium haud pro-
cul ab ipsa Olbia, quae Borystheni-
tarum fuit urbs, situm eo loco cre-
diderim, quo Hypanis atque Bory-
sthenes coniuncti Ponto miscentur,
illiusque urbis mercaturā florentis
portum fuisse. Tu conf. IV, 24 et
Excurs. ad IV; 18. Ab hoc loco cur
Noster profectus sit in singulis Scy-
tharum gentibus recensendis si quis
quaerat, ipse Noster causam addi-
dit eam, quod in medio maxime si-
tum putabat omnium totius Scythi-
cae terrae gentium s. σκυθιατικῶν ma-
re attingentium, unde ad interiora
commode progredi liceret: accedit,
quod ibi maxima Graecorum colonia
erat condita, quae omnium maxi-
mum commercium cum Scythicis
gentibus instituerat indeque Nostro
navi huc profecto optimam praebe-
bat facultatem singula quaeque ex-
quirendi. Qua de re nihil erat, quod
offenderet Lindnerum (Skythien u.
die Skythen des Herodot. p. 43. 47.),
adeo ut lacunam statui vellet intra
cap. 16 et 17, in qua Noster de re-
gionibus occidentalibus exposuerit.

Καλλιπίδαι — ἐόντες Ἕλληνες
Σκύθαι] Cr. conferri vult Sprengel.

θαι, ὑπὲρ δὲ τούτων ἄλλο ἔθνος, οἷ' Ἀλαζῶνες καλέονται

Apolog. d. Hippocr. II. pag. 602—609. — Reichard. ex prava, quam instituit, huius loci interpretatione *Callipidas* habitasse vult ea in regione, quae nunc vocetur Bessarabia intra fluvios Kagulnik et Pruth. Atque etiam Niebuhr. Verm. hist. Schrift. I. pag. 359, *Callipidas*, qui ab Alazonibus sint plane diversi genere iidemque, quos Ephorus vocet *Καρπίδας*, intra Isthmum et Olbiam habitasse censet. Ephorus enim iuxta Istrum (παρὰ τὸν Ἴστρον) esse *Καρπίδας* tradiderat, teste Scymno Chio Orb. descript. 841 (ubi *Καλπίδας* scripsit Letronne, ut gentis nomen magis accederet ad Herodoti *Καλλιπίδας*) et Anonym. Peripl. Pont. Eux. § 3. p. 3 ed. Huds. Inde Gailius (Geogr. Gr. min. II. p. 398 coll. III p. 208) *Carpidas* retulit ad *Carpidem* amnem, qui teste Herodoto IV, 49 e superiore Umbricorum terra in Istrum infuit neque sane ad eam gentem referri poterit, quam ad inferiorem Istrum in regionibus mari proximis collocaverat Ephorus, meâ quidem sententiâ a *Callipidis* prorsus seiungendam, licet Neumann (Die Hellenen im Scythenlande I. p. 218) *Carpidas* et *Callipidas* pro una eademque gente Slavica haberi velit atque *Carpidas* rectius dici quam *Callipidas*, quae magis Graeca sit forma, existimet. Praeter Herodotum *Callipidarum* meminit Strabo inter alias Scytharum gentes XII. p. 550 s. p. 827 A, itemque Mela his verbis II, 1, 65: „*Callipidas* Hypanis includit.“ Unde satis mihi patere videtur, in Herodoto nihil mutandum esse alienosque ab Herodotea *Callipidarum* gente *Carpidas* haberi. In antiquo Olbiae psephismate perquam memorabili, quod primus protulit P. de Koeppen, praeter alias gentes commemorantur *μικελλήνες*, ad montes Olbiae vicinos consistentes et ad tuendam urbem cum Olbiopolitis iuncti, qui cum Herodoti *Callipidis* ab eodem viro docto hand male, ut videtur, comparantur. Vid. Nordgest. des Pont. pag. 92—95. Choix d. medaill. d. cabinet de Bla-

remberg. pag. 26. 27. Ta Corp. Inscriptt. Graecae. nr 17. pag. 122. Vol. II i Boeckh. pag. 81 existimat *ἐλλήνας*, qui in hac ins vocantur, non alios esse a qui *Ἑλλήνες Σκυθῶν* apud tum appellantur, qui e Graece Scythia in illa regione tibus coaluerint. Ac Graecis ex parte certe haberi (ipsum nomen declarare praesertim si cum Eichw. Geographie d. caspischen I 299) scribamus *Καλλιπιδας* que nomen repetamus a *equis*, quos multos in his planis non longe ab ora maris alat haec gens. Kolster f. Philol. u. Paedag. Sup p. 27) comparat eos, qui habitantes vocantur *Καλ* VII, 154, ipsosque *Callip* mixtos e Graecis et *Scythi* (*λήνας*) habet, sed Graecis Scythia sedes ceperint, eos accipi vult *Ἑλλήνες Σκυ* paulo post *Σκυθῶν ἀγοτῆς* θαι γεωργοί, quod vero nui *λήνες Σκυθῶν* referri possdem dubitaverim: nec madam, Graecos, qui in Scythia con siderint, sic dici possunt *νας Σκυθῶν*. Nec denique possum viro docto *Callip* cuiusdam incolas esse puti ipso teste Herodoto in pleritharum more illi vixerint adeo coluerint: quare m collocari in campis planis, ab ostio Borysthenis septem versus intra Hypanim et I nem extenduntur, „im No Dnjeprliman“, ut ait Eichw id quoque afferens, adhuc vium, qui in Borysthenem dat, dici *fluvium equestrem* *fluss* s. *Konskaja rjeka* in li sorum). Occidentem versu sthene *Callipidarum* sedes Rennel. I. I. pag. 410.

ὑπὲρ δὲ τούτων ἄλλο ἔθνος καλέονται] *super loca interiora, Alazones q*

οὐ οἱ Καλλιπίδαι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ταῦτ' Ἀλκίωνα ἐπα-
 ριστον δὲ καὶ σπείρουσι καὶ σιτέονται, καὶ κρόμυνα
 ἰσοδα καὶ φακούς καὶ κέγχρους. Ὅτι δὲ Ἀλαζώνων οἰ-
 σκύνθαι ἀροτῆρες, οἱ οὐκ ἐπὶ σιτήσῃ σπείρουσι τὸν

bis. Scripsi Ἀλαζώνες, ut
 voluerat Reiz., et h. l. et
 secutus auctoritatem Ste-
 dyzantini s. v. p. 30 Westerm.,
 leguntur: Ἀλαζών, ἴθνος
 τοῖς Σκύνθαις ὁξύνεται διὰ
 θυμαίων καὶ φυλάττει τὸ ὠ-
 νιδιαστολήν, in quibus ver-
 od παροξύνεται scribi vult
 ghauserus, qui inde in He-
 loco dedit Ἀλαζώνες adstipu-
 laisfordio, haud assentior,
 ad Strabonem quoque l. l. in-
 r Ἀλαζώνες. Alii libri scri-
 diti in Herodoti loco prac-
 αζώνες, haud recte, ut mihi
 videtur. Quod ad ipsam gen-
 inet, componi vult hos Ala-
 um Alysonis apud Herod. III,
 ppos: Nordgest. d. Pont. p.
 iva ille quidem lectione de-

Itemque cum Amazonibus,
 usus sacra Chaldaica ad se-
 nales Ponti oras esse tra-
 la Podolia ac regione Brac-
 Bratislav hanc gentem habi-
 onellii est sententia p. 410,
 se Reichard. l. l. pag. 25, nec
 t. IV. p. 94 valde discedunt.
 seren. Ideen I, 2. p. 272, quo
 gentis sedes ibi quaerendae,
 ysthenes (Dnjepr) et Hypa-
 is) sibi appropinquant; et
 tentia ad verum maxime ac-
 ridetur: vid. Eichwald. pag.
 8, qui Alazones pro certa
 gente haberi negat, sed no-
 esse contendit Scytharum
 um, qui agricolis Scythiis op-
 tr, ipsa Ἀλαζώνων voce a
 λῶν, ἀλάω (i. e. vagari) de-
 la quo equidem viro docto
 inequeo, cum Herodotus ac
 certam gentem hoc nomine
 at Ἀλαζώνων, quod Ἀλιζώ-
 tius scribi putat Neumann
 p. 219 gentem Slavicam ac-
 ue Callipidas esse ratus. De
 oque equidem valde dubita-
 Nec magis placet hanc vo-

cem ad Fennorum linguam revocare,
 indeque extorquere significationem
 gentis inferiora loca habitantis,
 quod fecit Hansen: Osteuropa pag.
 170; quo cautius indicavit de his
 Kolster. l. l. pag. 28.

κρόμυνα καὶ σκόροδα] Cf. II, 125.
 Utrumque sic iunctum reperitur Num-
 mer. XI, 5 monente Wesseling., qui
 Geoponn. XII, 30, alia citavit. De
 scriptura vocis κρόμυνα cum du-
 plici μ admonuit Bredov. p. 99.

Ὅτι δὲ Ἀλαζώνων οἰκεῖν Σκύν-
 θαι ἀροτῆρες] Scythas aroteres, qui
 supra Alazones locantur et una
 cum iis nominantur IV, 52, bene ab
 iis distingui vult Voelker. (Myth.
 Geogr. p. 179), qui Σκύνθαι γεωργοὶ
 vocentur (IV, 18. 53. 54) Scythae-
 que sint Hellenici, orientem versus
 a Borysthene habitantes, cum Scy-
 thae aroteres occidentem versus a
 Borysthene circa Hypanim sedes te-
 nuisse putandi sint, praesertim cum
 inde a Danubio atque Polonia, quae
 nunc vocatur, usque ad mare Aso-
 vicum solum sit fertile plantisque
 gignendis valde aptum. Cf. Heeren.
 l. l. p. 272. Itaque in ea regione,
 cui nunc nomen Ukraine, quaeque
 frumento hodieque abundet, Scythas
 aroteres habitasse ponit pag. 295;
 quorum sedes ad superiorem Ty-
 ram (Dnjepr) collocat Blaremburg
 Choix des medailles etc. pag. 13; ad
 Borysthenem (Dnjepr) atque in Po-
 dolia Niebuhr. (Hist. Schrift. I. p.
 360); in australi parte Galitiae ac
 Bukowina tractuque septentrionali
 Moldaviae, Podoliae ac Volhyniae
 Mannert. l. l. IV. pag. 95. Ac denique
 commemoranda est Ritteri opinio,
 qua Scythae aroteres posterius sint an-
 tiquorum Cimmericorum, qui servi
 Scytharum atque Alazonum olim
 fuerint facti. Vid. Vorhalle etc. p.
 341. 458.

οἱ οὐκ ἐπὶ σιτήσῃ — ἀλλ' ἐπὶ
 κρήσῃ] Retinui σιτήσῃ et κρήσῃ,

στον, ἀλλ' ἐπὶ πρήσει. τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι

a recentt. edd. mutatum in *σιτήσι* et *πρήσι*; vid. I, 153 ibique nott., qui idem locus satis ostendere potest ἐπὶ πρήσει esse: *ad vendendum*, neque, quae Kolsteri l. l. pag. 28 seq. est sententia, *ad comburendum* („zum Verbrennen“), ut nimirum haberent cremandi materiam in regionibus omni ligno prorsus destitutis. Quam quidem significationem verbis ἐπὶ πρήσει tribui posse nego, cum Herodoti haec potius sit sententia: Scythas Aroteres frumentum serere non tantum ad edendum (i. e. ut inde victum sibi parent, cum reliqui Scythae nomades aliis potissimum rebus vescantur), verum etiam ad vendendum, i. e. ut illud frumentum, quo ipsis opus non est, vendant aliis, Graecis potissimum in Olbia habitantibus indeque illud exportantibus in ipsam Graeciam. Tu conf. Hansen. l. l. p. 37, qui de magno frumenti proventu in his regionibus admonet: ac bene quoque observaverat Heeren: Ideen I, 2. pag. 297, uti nunc ex hisce Russiae meridionalis regionibus, iis praecipue, quae ad utramque Borysthenis ripam sitae ad Kiew usque pertinent (*Ukraine* vulgo nuncupant), magna frumenti copia exportatur per Ponti Euxini emporia, ita antiquitus iam ex iisdem terris frumento abundantibus mercaturae causa magnam frumenti vim fuisse Olbiam advectam, unde Iones, Athenienses, alii Graeci in alias orbis terrarum partes navibus illud ultra transvexerint.

τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι *Νευροί* τούτων cum recc. edd. dedi pro *τουτέων*. *Neuros*, de quibus infra IV, 51. 100. 105, ad fontes Hypanis (Bug) et Tyrae (Dnjestr) in Galitiae regioneque vicina Lutzk habitasse statuit Rennel. l. l. pag. 415, quos eosdem in regionibus prope Lemberg Vistulam versus sedes suas habuisse docet Mannert. IV. p. 103. Et sane eo ducere videtur Herodotus ipse IV, 100. Heeren. Ideen I, 2. pag. 276, cui adstipulatur Wheeler: Geography of Herodot.

p. 180, in Polonia interithuania a Carpatibus moeque, unde Tyras provientrionem versus usque sthenem commoratos esse scribit; quos in Volhynia (l. l. pag. 29), in Polonithuaniae confiniis sedisse chard. l. l. p. 57: ubi *Narew* urbsque eiusdem eius fontes condita lacusque in gubernio Minsk *Neurg* prodere videantur. teres praeter Herodotum gentis meminerunt Plinius (26), 12. Mel. II, 1, 75. 130, Marcell. XXII, 8, Scymn. (Anon. Peripl. §. 3 (T. II Gail.), qui uterque primos habitare Carpidas ex Ephodein Aroteres ulterius *Neum* que ad regionem iterum ob glaciem. Idem, *opli* *Navari* apud Ptolemaeum, nio Minsk collocandi, *n* *Navaros*, quos pro iisdem que *Neuros*, ad Tyrae flu occidentalem inde a Gali ad tractus Poloniae interitasse putant Schaffarik: Alterthüm. I. p. 194 seq. wald. l. l. pag. 271 seq., Hal 171. Cr. de *Neuris* conferri ting. gelehrt. Anz. 1815. nr. 1244 seqq., ibique Orchow cours sur l'origine de la Po la langue et la literature nation. Qui non aliter f Heeren. l. l. *Neurorum* se in interiori Polonia *septe* versus multum extensas mam Lithuaniae partem coites; idemque *Neurorum* *ves* reperisse videtur in fluvio quem urbs Vilna), cui apu nas nomen *Neris*, et in mon nari, quibus apud Lithuan las nomen *Pa-Neris* (i. e. *Nerin*) quibusque *separen* Poloniae et qui Lithuanis utantur. Et hanc terram o fluvios, lacus camposque genti pastoritiae multum c addit.

δὲ τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον ἐρῆμος ἀνθρώπων, ὅσον
 ιεν. ταῦτα μὲν παρὰ τὸν Ἵπανιν ποταμὸν ἐστὶ ἐθνεα
 ἐρης τοῦ Βορυσθένεος. Ἀτὰρ διαβάντι τὸν Βορυσθέ- 18
 θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Ἰλαίη ἀπὸ δὲ ταύτης ἄνω
 ῖουσι Σκύθαι γεωργοί, τοὺς Ἕλληνες οἱ οἰκούντες ἐπὶ

δὲ τὸ πρὸς βορέην ἄνε-
 cavi βορέην et h. l. et seq.
 vet. edd. cum Bredovio
 vulg. βορῆν; cf. I, 6 ibi-
 Ad structuram verborum,
 Νευσῶν genitivus pendet
 l. ἄν., Wesseling. confert
 os IV, 20. 19. 185. 191.
 chweigh. ac Gaisf. et hoc
 qq. e Florentino aliisque
 s pro vulg. ἐρημος, quod
 video Matthiae. At alte-
 us magis convenire testa-
 an. Gramm. mai. I. p. 55,
 e apud Herodotum ferri
 st Bredov. p. 273. De Hy-
 ott. ad IV, 52; de Bory-
 ad IV, 53.

CAP. XVIII.

παρὰ τὸν Βορυσθένεα
 Ephoro refert Scymnus
 ript. orb. 844: πρὸς ἀνα-
 ταβάντι (Meineke δια-
 Βορυσθένην τὴν λεγομέ-
 ν οἰκούντας Σκύθας εἰ-
 γος δ' ἐχομένους τούτων
 τα πάλιν ἐρημον ἐπὶ πο-
 τῆ, ὅπῃ δὲ ταύτην Ἀνδρο-
 θῶν ἐθνος, ἐπείκεινα δ'
 ν ἐρημον ἐχομένην. item-
 m. Peripl. §. 3. (T. III.
 Gail.): quae sane talia
 e Herodoto potius ducta
 — Quae in ipsis Hero-
 tentat Lindner. l. l. p. 45,
 quae probari nequeant.
 diximus ad IV, 9.
 οἰκούναι Σκύθαι γεω-
 ariam Valckenarii emen-
 iω pro ἀνθρώποι (quod
 ri scripti h. l. praebent
 per compendium vulgo
 e] nemo nescit) iure re-
 a textum posteriori editores
 e Bast. in Gail. Geogr.

minn. T. III. pag. 245 ipseque Gail.
 T. II. p. 390. Quin ipsius Scymni
 Chii Herodotum haud dubie ex-
 scribentis auctoritate hoc probari
 videtur; vid. l. l. Quo magis mi-
 rum, recentioris aetatis editores re-
 diisse ad veterem scripturam ἀν-
 θρώποι, quae vox merito offensioni
 fuit Heroldo (Emendatt. Herodott.
 P. II. p. 12 seq.) feliciter restituiti:
 ἀπὸ δὲ ταύτης ἄνω ὁνοῦσι οἰκούναι
 Σκ. γ., qua eadem dicendi formula
 Noster utitur II, 7. 8. 29, aliis locis
 similium verborum participia in da-
 tivo ponens, usu satis noto. Quare
 hanc emendationem, quae verissima
 nobis visa est, recepimus. Hinc
 loci haec existit sententia: *ex hac*
(Hylaea) si ad altiora (septentrionem
versus a mari remotiora loca) accedas,
Scythae Georgi (agricolae) habitant.
 Etenim alibi quoque ἄνω οἰκεῖν s.
 οἱ ἄνω dicuntur, qui a mari sunt re-
 motiores; οἱ κάτω, qui ad ipsum
 mare habitant. Cf. Herod. II, 7. 155.
 Thucyd. II, 83. 98 coll. I, 7. Pausan.
 V fin., alia, quae larga manu dedit
 Valckenarius. Ipsos *Scythas Geo-*
gos, quos a *Scythis Aroteribus* bene
 distinguendos esse ad IV, 17 dixi-
 mus, ad laevam (i. e. orientalem)
 ripam Borysthenis in regione late
 patenti atque extensa habitasse ait
 vir doctus in Choix des medaill. d.
 cabinet d. Blaremborg etc. p. 12.
 Add. Kolster. l. l. pag. 31 coll. Han-
 sen. pag. 43. Ac sane agitur hic de
 gente, quae regiones inter Borysthe-
 nem et Tanain sitas tenuerit, ut bene
 vidit Heeren. Ideen I, l. p. 275. Ad
 meridiem Borysthenis ab oppido
 Kinburn usque ad fluvium Kons-
 koje, qui Herodoti sit Panticapes,
Georgorum Scytharum sedes fuisse
 ponit Reichard. l. l. p. 26. 48. At-
 titigit gentem Strabo VII. pag. 311
 s. 478 C., itemque Mela II, l, ubi
 aliorum commenta de hac gente re-

τῷ Ἰπάνι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθενεῖτας, σφέας δὲ Ὀλβιοπολίτας. οὗτοι ὧν οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται πρὸς τὴν ἡῶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ, κατήκοντες ἐπὶ τῷ οὐνομα κέεται Παντικάπης, τὸ δὲ πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἀνὰ τὸν Βορυσθένα ἡμερέων ἔνδεκα. ἡ δὲ κατύπερθε ἐρῆμός ἐστι ἐπὶ πολλόν. μετὰ δὲ τὴν ἐρῆμον Ἀνδροφκέουσι, ἔθνος ἐὼν ἰδιον καὶ οὐδαμῶς Σκυθικόν. τὸ δὲ

tulit Tzschucke (nott. exegg. p. 55. Vol. III. P. II).

οἱ οὐκίοντες ἐπὶ τῷ Ἰπάνι ποταμῷ] Duo codd. ὑπὸ τῷ Ἰπάνι. Male, ut e Dion. Chrysost. Borysth. p. 437 B., itemque e Scymn. Chii fragmm. vs. 801 et, qui hunc secutus est, Anon. Peripl. §. 12 (T. III. p. 218 ed. Gail.) satis intelligitur. Inde quoque IV, 53 nunc iure repositum ἐπὶ τῷ Ἰπάνι, cum, qui flumen accolant, dicantur habitare ἐπὶ τῷ ποταμῷ, minime ὑπὸ τῷ ποταμῷ, ut II, 108, alibi. Vid. nott. ad II, 176. Et, monente Cr., probant Bast. Lettre critiq. pag. 15. 19 seqq. et Schaefer. Melett. criticc. p. 104. Pro vulg. ἔω et h. l. e duobus codd. recepi ἡῶ, idemque feci cap. 19 et 40; vid. nott. ad III, 106. Verba ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁδοῦ sic intelligo, ut Scythae agricolae terram ab oriente Borysthenis in trium dierum iter extensam tenuisse perhibeantur: quod, si sequimur Hansen: Osteuropa etc. pag. 46, explicatur ex minori fertilitate ipsius terrae, quae quo longius recedit a fluvio, eo minus apta fit ad agriculturam et in deserta prorsus abit. κατήκοντες ἐπὶ ποταμὸν valet: pertinentes s. pertingentes ad fluvium usque, quo ipsorum terra terminatur, quemadmodum IV, 20. 37. 171. 178. V, 49. De Panticape vid. nott. ad IV, 54. Quae ad Borysthenitas s. Olbiopolitas spectant, in Excursu ad h. l. tractavimus.

τὸ δὲ πρὸς βορρῆν ἄνεμον] Cf. nott. ad IV, 7. Mox quod undecim ponit dierum navigationem, infra IV, 53 decem statuit. Sed tu vid. ibi notatt. In proxime seqq. pro ἡδὴ δὲ, quod retinuerunt Matthiae et Lindorf., equidem Schweigh. et Gaisf.

secutus e tribus codd. δ ἐπὶ πολλόν in seqq. plar modo positum invenitur 1 tempore II, 119, ubi vid. m ferenda est ad hunc locum. P. de Koeppen (Nordgest. i 13 not.), Herodoteam Seyterius septentrionem verctam fuisse negantis, quaeque tumuli pertineant mae in gubernio Kursk, ubi neque hominum genus incipitur, a meridionalis Russii prorsus diversum. Neque iici posse, quod deserta interposita inter Scythas ras gentes magis septentrisus habitantes; cum ipsa terra minime fuerit culta illa deserta illinc initium quo undecim dierum navis verso Borysthene, pervenir

μετὰ δὲ τὴν ἐρῆμον Ἀνδροφκέουσι] De Androphagis 100. 106 ibiq. nott. Qui consederint, accuratius inde licebit, ut recte mil videtur Ukert Geograph. u. Roem. III, 2. pag. 425 terum testimonia de hac gelit, atque Aristotelis quot (de mor. VII, 6 coll. Ter Marc. I) addidit de Pontirudibus ac feris humana scentibus, itemque Gellii (4), qui Anthropophagos, q atque Ephorus apud Anon. Pont. Euxin. p. 3 pro Seyt ad ultimas terras septentrisus transfert. Itaque sat recentiorum virorum sent huius gentis sedibus h. l. Inter quos Eichwald. (A. patt. III, 1. p. 14) eo inc Fennicam quandam intel

θε ἐρῆμος ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων οὐδὲν, εἰς ἔδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ γεωργῶν τούτων Σκυ- 19
 ἀβάντι τὸν Παντικάπην ποταμὸν νομάδες ἤδη Σκύ-
 νται, οὔτε τι σπείροντες οὐδὲν οὔτε ἀροῦντες· ψιλὴ
 ρέων πᾶσα αὕτη γῆ πλὴν τῆς Ἰλαίης. οἱ δὲ νομάδες
 πρὸς τὴν ἡῶ, ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδὸν, νέ-

tem, quam Russi vocent
 a, i. e. qui se ipsos edunt.
 e rectius, opinor, in gu-
 solensk gentem habitasse
 ren. I, 2. pag. 277, nec
 edunt, quae de sedibus hu-
 statuit Reichard. l. l. pag.
 d. l. l. pag. 414 ad ripam
 pets in Russorum Polonia
 gos collocat, adeoque in
 Minsk. Et sane ad hanc
 a ducere videtur alter lo-
 0. Si vero deserta illa in
 Minsk et Smolensk quae-
 , Androphagorum sedes in
 Wjasma, Kaluga, Moskwa
 esse indicat Hansen l. l.
 in desertis supra Krilow
 xtensis mavult quaerere
 us sedes Kolster. l. l. pag.
 bernio Jekaterinoslaw ab
 Borysthenis deserta haec
 esse, indeque Androphag-
 oles ad Samaram fluvium
 a putat Lindner. p. 44.

CAP. XIX.

; ἤδη Σκύθαι νέμονται
 eichardo auctore pag. 28
 desertam, quae nunc No-
 ur, hi Nomades tenuerunt.
 it Voelcker. Myth. Geogr.
 ulo accuratius Scytharum
 madum terram olim com-
 e putat Hansen. p. 47 par-
 des gubernii Jekaterinos-
 rnium Charkow, occiden-
 ones gubernii Woronesh
 Cosaccorum Donicorum,
 ocantur. Qui Panticapen-
 avio cf. nott. ad IV, 54)
 aja habet Gerrhumque pro-
 inde inter utrumque flu-
 s gentis huius ponendas
 it Kolster. l. l. pag. 32,
 ; σπείροντες οὐδὲν οὔτε

ἀροῦντες] Recentt. edd. οὗτ' ἐτι
 σπείροντες; equidem vulgatam reti-
 nui in libris scriptis exhibitam et
 probatam Mehlero in Mnemosyn. V.
 p. 76. In Herodoti verbis ὅσπερ
 πρότερον tale ferme cerni potest,
 quale in Homeri verbis Odys. IX,
 109: ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα καὶ ἀνή-
 ροτα πάντα φύονται, ubi conf.
 Nitzsch pag. 25 seq., ruditatem et
 feritatem gentium nomadum tali
 modo declarari adiiciens. Atque
 praeter alios Aeschylus quoque in
 Prometh. 686: στείχ' ἀνηρότους
 γύας· Σκύθας δ' ἀφίξει νομάδας.
 — De Hylaea vid. nott. ad IV, 9.

ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδὸν]
 Rennel. l. l. pag. 407, quocum facit
 Miot, alter Gallus Herodoti inter-
 pres, hunc diurnorum itinerum nu-
 merum esse probum negat, cum Scy-
 thae regii, accolae nomadum, a qui-
 bus non nisi Gerrho separati sint,
 meridiem versus usque ad Tauricam
 Chersonesum (IV, 20) pertinere di-
 cantur, ita ut a Borysthene, a cu-
 ius ostio fere incipit Chersonesus,
 septendecim dierum itinere remoti
 esse nequeant. Quare quattuordecim
 dierum iter in quattuor dierum iter
 forsitan commutandum esse suspica-
 tur p. 409. In quam eandem senten-
 tiam observat quoque Reichard. l. l.
 pag. 27, mensuram dierum quattuor-
 decim ab occidente ad orientem esse
 maiorem, quam quae e mappis geo-
 graphicis sumi queat; itemque Voel-
 cker. l. l. pag. 180 spatium quattuor-
 decim dierum convenire negat; ita
 ut vel errorem in his subesse sta-
 tuamus necesse sit, vel aliā certe
 minusque solitā mensurā Nostrum
 usum esse ponamus. In Rennelii sen-
 tentiam discedit quoque Bobrik in
 Geograph. Herod. p. 54, vel quattuor
 dierum iter ponendum ratus vel ἐπὶ
 ποτ, Γέρρ. mutandum in ἀνα ποτ.

20 μονται χώραν κατατρίνουσαν ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον. Π

Γέρρον. Ob librorum scriptorum consensum in his Herodoti verbis ne recentt. quidem edd. quidquam mutandum esse censuerunt recteque Rennelio adversatus est Brandstæter (Scythicc. p. 73) de incertis orientis et septentrionis definitione hic cogitandum esse ratus. Quod vero verba τὸ πρὸς τὴν ἡῶ explicari vult: *magis ad orientem et ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον praeter Gerrhum*, assentiri nequeo: *κατατρίνουσαν* enim ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον Noster dixit eodem modo ac sensu, quo cap. 18 κατήκοντες dixit, ubi cf. nott., adeo ut terram designet, quae ad fluvium Gerrhum usque pertingat. Nec magis τὸ πρὸς τὴν ἡῶ esse poterit: *magis ad orientem*, sed nihil aliud significat nisi *orientem versus*: unde patet relicienda esse omnia ea, quae ad hanc locutionem in verbis proxime antecedentibus (τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ γεωργῶν τούτων Σκυθίων, i. e. ab oriente Scytharum horum agricultarum) aliter explicandam excogitavit Lindner. p. 46. Quae cum ita sint, huius loci difficultatem, quae in quattuordecim dierum itinere potissimum sita videtur, diminui adeoque tolli putat Ukert Geogr. d. Gr. u. Roem. III, 2. p. 335 seq., si verba τὸ πρὸς τὴν ἡῶ, quae valent utique: *orientem versus*, includere simul etiam existimantur *septentrionem* atque intelligantur de utraque directione (*Nord-osten*): in hanc directionem si Scytharum nomadum regio porrecta putetur per quattuordecim dierum itinera, intelligi posse Herodotea existimat vir doctus. At quis quaeso in talibus, quae ipse Noster non persecutus est, sed fando ab aliis accepta retulit, omnia tam accurate convenire posse existimabit?

ἐπὶ ποταμὸν Γέρρον] De Gerrho conf. IV, 20. 50. Plin. H. N. IV, 12 (26): „Gerrhus Basilidas et Nomadas separat.“ Quem Larcherus (in Tab. geogr.) pro brachio Borysthene habet, Danvillius (Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXV. p. 581) pro eo fluvio, cui nunc nomen *Molosznia-modi*. In quem ipsum qui influit

Tokmak, eum pro Gerrho vult Gatterer (Abhandl. v. cien etc., übersetzt v. Schl. Gotting. 1800. 8. p. 19). de hoc fluvio, quocumq. niat, nullus fere hodiequitur, disputat Rennel. l. l. cuius argumenta repetiit h. l. Gerrhum enim et ipse Borysthene brachium fuisse tur in Maeotin se exoneratamen, Borysthene ad o magis magisque converso, aqua detracta ita exsiccatur ut ad mare usque pervenire non posset, sed in palude etiamnum ibi reperiantur, retur. Quin hodieque eo quo Gerrhum mari se miscibile sit, plures inveniri in lacum angustum Moloe fluentes, quem olim cum valde remoti sinu quodamctum fuisse probabile sit. IV. p. 96 fluvium *Calimyrhum* statuit; pro fluvio *Maeotico* habet Reichard. l. l. pag. fluvio, qui nunc vocatur (qui idem atque *Molotechna* que tam prope accedens Borysthene, ut pro uno esse haberi possit, in Maeotico habet Voelcker. l. l. pag. Quibus ut ullam fidem trahere duci sane nequeo: neque lora inveni ea, quae ab i doctis nuper prolata sunt doti Gerrhum illustrandum duos rivulos *Wys* et *Tian* neri opinatur Lindner l. l. *Tunais* fluvii cursum si Gerrho designari putat H. pag. 47; de fluvio *Inguis*, qui panin influit, cogitat Eichw. Geograph. d. Casp. Meer. 306. Pro *Samara* fluvio, converso urbis Jekaterinoslaveni iungitur, Gerrhum habet Kolster l. l. pag. 23. 3 omnia talia sunt, ut cum verbis conciliari nequeant navigationem quadraginta in Borysthene faciendam habet (IV, 53) usque ad

ν ταῦτα δὴ τὰ καλούμενα Βασιλήϊα ἐστὶ, καὶ Σκύθαι
τε καὶ πλείστοι, καὶ τοὺς ἄλλους νομίζοντες Σκύθας
ἰσχυτέρους εἶναι. κατήκονσι δὲ οὗτοι τὸ μὲν πρὸς με-
ρὲς τὴν Ταυρικὴν, τὸ δὲ πρὸς ἡῶ ἐπὶ τε τάφρον, τὴν
τῶν τυφλῶν γεγόμενοι ὥρυσαν, καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης
Πιδος τὸ ἐμπόριον, τὸ καλεῖται Κρημνοί· τὰ δὲ αὐ-

ad superiorem Borysthe-
quaerendum esse satis
poterit, recteque inde
(Ideen I, 2. pag. 275)
onem, quae IV, 53 com-
, ad superiorem Bory-
laeri vult. Tu vid. nott.

CAP. XX.

τὰ καλούμενα Βασιλήϊα
ligitur ea regio, quam
vocantur, *Scythae* obti-
nibus conf. IV, 6. Add.
ad Mel. II, 1 nott. exegg.
[. Vol. III. P. II. Ac Nie-
nische hist. Schrift. I.
de cogitandum putat de
lentali desertorum, quae
fluvium Donetz ad Maeo-
ne porrecta itemque in
ea. Illum enim fluvium,
Borysthenis delabentem,
politae pro Borysthenis
brachio, facile oriri po-
rem, ita ut fluvium, qui
Tanain se infundat, in
xire putarint. Cum re-
rtharum terra, quam se-
m versus excipiunt Me-
, trans Gerrhum (i. e. ab
rrhi) extendere ac meri-
us usque ad Tauricam
fluvium orientem versus
licatur, de regionibus ma-
trionem versus sitis cogi-
detur, ad quas ipsas et
ionem et Gerrhum fluvium
nonimus ad IV, 19 et 53,
rum sententiis, qui Ger-
egionibus meridionalibus
ris oram extensis quaeri
eque etiam de regionum
sedibus aliter sentiunt,
. l. supra l. pag. 32 atque
47, qui regios Scythas ha-

bitasse putat inde a Crimaea no-
stra ad Tanais ripam, dein intra Ta-
nain et Wolgam usque ad urbem Sa-
ratow: quas easdem terras longe
post auream tribum, quae vocatur,
obtinuisse addit. — In ipsis Hero-
doti verbis quod post καὶ Σκύθαι
Mehler in Mnemosyn. V. p. 76 in-
seri vult οἱ βασιλήϊοι, id quidem
haud videtur necessarium; nec libri
scripti addicunt.

τὸ δὲ πρὸς ἡῶ] Cf. IV, 18 ibique
nott. De *fossa*, quam commemorat
Noster, diximus ad IV, 3. — In pro-
xime seqq. pro *Μαιήτιδος* Mediceus,
alii exhibent *Μαιώτιδος*. Tu vid.
nott. ad IV, 3.

Κρημνοί] Cf. IV, 110, ubi ad di-
tionem *Scytharum liberorum* hoc emporium pertinuisse dicitur. De ipsa
voce conf. Hesych. s. v. II. p. 345
ed. Albert. Unde differt, opinor,
Cremniscos, cuius Plinius meminit
H. N. IV, 12 (26). Ac videtur Man-
nerto IV. p. 84 seq. ita omnino lo-
cus fuisse appellatus saxosus, qui
ubi revera fuerit, vix accuratius de-
finiendum, nisi quod prope Calmum
fluvium fuisse videri statuas. Rit-
ter. (Vorhalle pag. 156) in univer-
sum reddit: *die Klippen*. Omnem
enim oram septentrionalem maris
Asovici valde praecipitem esse, adeo
ut *Κρημνῶν* nomen ad quamvis eius
partem commode referri pluribusque
locis tribui possit, pluribus quoque
exposuit Kolster. (l. l. T. XII. p.
623 seq.), qui ipse hoc emporium ad
promontorium *Wissarionoma* situm
fuisse contendit; Lindner. l. l. p. 57
de promontorio, cui nomen *Fedo-
tana*, cogitat, quod cum in insula
inveniat, huc referri posse negat
Kolster, qui hoc emporium ulterius
versus Tanais ostia collocandum
esse putaverat, haud aliter atque
Mannert. (l. l. p. 14), qui prope ur-

τῶν κατήκουσι ἐπὶ ποταμὸν Τάναϊν. Τὰ δὲ κατ'ὅππῃ
βορέην ἄνεμον τῶν βασιλῆων Σκυθῶν οἰκεῖνσι Με
νοι, ἄλλο ἔθνος καὶ οὐ Σκυθικόν. Μελαγχλαίων δὲ

bem Taganrog, quae nunc vocatur, id probabiliter posuerat. Hansen (Osteuropa p. 50) non longe ab eo loco, cui nomen Carcinitis IV, 55, hoc emporium abfuisse ratus accuratius ipsum situm definiri posse negat, nisi quis huc trahere velit *Πορθμῆα τὰ Κιμμέρια* IV, 12 (ubi vid. nott.). 45, quae ex mea quidem sententia longissime absunt ab eo loco, cui nomen *Κρημνοί*. Neumann (Die Hellenen im Skythenl. p. 541) non longe ab urbe *Nogaisk*, quae nunc vocatur, *Κρημνοῦς* fuisse ponit. Ac denique, ut nihil praetermisisse videar in hac re valde dubia atque ambigua, Reichard. l. l. pag. 27 locum quaeri posse censet in vico *Stari-Krim* ad fluvium Calmium, non procul ab urbe *Mariupol*. — In proxime sequentibus quod Reiskio in mentem venerat scribere τὸ δὲ αὐτῶν pro τὰ δὲ αὐτῶν, quod omnes tenent scripti libri, merito obloquitur Struve Spec. Quaest. I. p. 12 (Opuscc. II. pag. 271). Ipsa sententia minime dubia. Nam Scythas hosce vult partim etiam ulterius usque ad Tanain pertinere.

Μελαγχλαῖνοι] De hac gente conf. IV, 100. 102. 107, ubi ipsius nominis redditur ratio. Ac praeterea eam commemorant Stephanus Byz. s. v. (ex Hecataeo Milesio, cuius vid. fragm. pag. 87 ed. Klausen.), Scylax in Peripl. §. 79 (p. 286 seq. Tom. I ed. Gail. p. 61 Muell.), Plinius H. N. VI, 5, Mel. II, 1, 13, Schol. Dionys. Perieget. 309, Ptolem. V, 8, qui diversis modis de hac gente eiusque sedibus tradunt, Dio Chrysost. 36. p. 77 ed. Reisk. Sedes in Russiae guberniis Nowgorod, Orel, Mohilew, Kursk, aliis proximis fuisse vult Rennel. pag. 413, quem sequitur Larcher. in Tab. geogr. At Heeren. Ideen I, 2. pag. 277, quocum facit Mannert. IV. p. 104, prope Moscuam habitasse statuit Melanchlaenos; qui cum Scythicae stirpis non fuerint, Scythicia quamvis utentes

instituti (Herod. IV, 1 Heeren cum Gatterero e manorum genus relatos viter atque Androphagos. R si audias l. l. pag. 58, *Mel* fluvio Wolchow usque i primordia extendebantur tumque probabile est quos memorat Ptolem. VI. hodiernum *Mologa*, quod Volgam se exonerantis e sitae nomen est, in unichlaenorum appellatione disse. De quibus ipse doctus. Hansen l. l. p. 176 in regione Rjäsan et habitasse vult Melanchlae que in Esthonia: ad Lithu tes pertinere eosdem pot catus est: quod certe prob detur quam in Galitia e riorum Tyrae cursum e gentis quaerere, ut fecit I XIII. p. 34. 41, Herodotu gentis sedibus assignand esse existimans. De gen s. Tschudica, qualis Esti tio est, cogitaverat Eich Geograph. d. Caspisch. M pag. 307 ob vestes nigra Melanchlaeni utuntur astra aetate Esthones ac IV, 107 ibique nott. A sententiam pluribus pers Fr. Kruse: Urgeschichte nisch. Volksstammes p. sedes huic genti assigna nia, Livonia atque Estho que meridiem versus usqu riorum Tyram. orientem Moscuae regiones usque De sedibus gentis certum tuere vix licet: ipsam gen nicam s. Tschudicam i quam Esthones quoque liand dubitari posse vide Melanchlaenos pro Esth beri quoque vult Possart: seeprovinz. II. (Das Gou Esthland) p. 160.

τὸ κατ'ὅππῃ λεῖναι] I

ὑπερθε λίμναι, καὶ ἐρῆμός ἐστι ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς
 290 ἴδμεν.

Τάναυν δὲ ποταμὸν διαβάντι οὐκέτι Σκυθική, ἀλλ' ἡ μὲν 21
 ἡ πρώτη τῶν λαξίων Σαυροματίων ἐστὶ, οἱ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρξά-

dogs et Onega hic intelligi volunt Mannert. IV. p. 104 atque Reichard. l. l. pag. 28: quod ipsum temerarium videtur Koeppenio (Nordgest. d. Pont. pag. 17); sed magis adeo temerarium hoc, quod ad hos ipsos lacus Melanchlaenorum sedes a Rudbeckio constituantur. Kruse l. l. pag. 207 hic indicari putat ipsam terram Fennicam s. Finnicam ac praecipue orientalem eius partem una cum regionibus adiacentibus gubernii Olo-nets et Wologda.

CAP. XXI.

Τάναυν δὲ διαβάντι] Eadem formula dicendi Noster utitur supra cap. 17. 18 (ubi vid. nott.) et 19. Ipsa Herodoti verba sic intelligenda erunt, ut, si quis a dextra (i. e. occidentali et septentrionali) ripa Tanais in alteram (orientalem ac meridionalem) transgressus fuerit, is primum inveniat Sauromatas a meridie Tanais habitantes. Namque Herodotus, ut ad cap. 17 monuimus, in singulis gentibus ac terris indicandis e media fere Ponti ora circa Olbiae regiones progressus ad interiora deinde septentrionem et orientem versus accedit.

ἡ μὲν πρώτη τῶν λαξίων] Glossa Herodotea λαξίων exponit μερισμόν, ἀλλήλων, i. e. sortem, portionem terrae; nec aliter fere Hesych. (T. II. p. 424 coll. 467 Alb.) ac Suidas s. v. T. II. pag. 415. Neque vero scribendum λαξίς, sed λαξίς, monente Schweighaens. et Bredov. pag. 135. Et conf. Gregor. Corinth. de dial. Ion. §. 130 ibique Koen. p. 531. Quare non intelligo, cur Gatterer. (Societ. Gotting. Commentt. XIV. p. 31) λαξίων hic portionem significare

neget, ipse interpretans primam regionum. — Cr ad h. l. conferri vult Schoenemann. Geogr. Argon. p. 36.

Σαυροματίων ἐστὶ] *Sauromatae* commemorantur IV, 57. 102. 110. 116 coll. Pompon. Mel. II, 1. 15. I. 19, 140, ubi vid. Tzschucke nott. exegg. Vol. III. P. I. pag. 612 seqq. coll. ad III, 4. Vol. III. P. III. p. 106 seqq. Add. Ukert: Geogr. der Griech. u. Roem. III, 2. pag. 277 seqq. Unde colligit Rennel. pag. 415, quocum conf. Mannert. IV. pag. 107, habitasse gentem intra Tanain s. Don atque Volgam, qua parte uterque fluvius maxime sibi appropinquet, unde formetur Isthmus Zaritzyn, et probabiliter ad utramque ripam fluvii Hygrin, qui nunc vocetur Donetz. A meridie porriguntur deserta Astracana itemque regio Tanaiticorum (s. Donicorum) Cosaccorum, qui nunc appellantur; a septentrione atque oriente Budini loca proxima Sauromatis tenent. Quae probans Larcher. in Tab. geogr. s. v. sedes gentis incepisse statuit, quā Palus Maeotica fiat latior, indeque orientem et septentrionem versus quindecim dierum itinere patuisse. Ad Rennelii sententiam accedit quoque Heeren. Ideen I, 2. pag. 278, recte monens *Sauromatas* hic eosdem esse atque *Sarmatas* *); quae gens tenuerit deserta a Cosaccis Tanaiticis nunc occupata adeoque fortasse partem desertorum Astracanicorum septentrionem versus, ad cum usque locum, quo sibi maxime appropinquant Tanais ac Volga. Easdem Cosaccorum regiones meridionalesque gubernii Saratow tractus Sauromatas sive Sarmatas occupasse statuit Reichard. p. 29, ac multo antea Gatterer ap. Billerbeck.

Tu *) Sic, uti hoc utar. Mela I. 19 *Sarmatis* ea tribuit, quae *Sauromatis* Herodotus. Tu conf. Tzschucke ad Mel. III nott. exegg. pag. 106, Gail. ad Geogr. minn. II. pag. 402 et potissimum Ukert: Geograph. d. Griech. u. Roem. III, 2. p. 277. not. et p. 250 not. 16.

μενοι τῆς Μαιήτιδος λίμνης νέμονται τὸ πρὸς βορρην ἰ
ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδόν, πᾶσαν ἐούσαν ψιλήν καὶ

Difficill. As. etc. p. 23. Nostra aetate qui de gentis sedibus quaesiverunt, Sauromatas easdem fere regiones circa Tanain indeque usque ad Wolgam (Araxem) extensas obtinuisse, quae nunc a Cosaccis Donicis habitantur, plerique affirmant; cf. Hansen l. l. pag. 51, Kolster l. l. XIII. pag. 35, Lindner. pag. 69, Wheeler: Geography of Herodot. p. 181 seqq., Schaffarik: Slawische Alterthümer I. p. 361. 368. Cr. his haec addidit: „De Sarmatarum originibus conf. Stanislaw Siestrzencewicz de Bohusz: Recherches historiques sur l'origine des Sarmates, des Esclavons et des Slaves. Petropoli 1812. 1813. Is circa annum 1455 a. Chr. n. per Scythas ex Assyria Mediaque delatos putat Sarmatas indeque ad Tanain fluvium; profectos autem in Europam Sarmatas esse iam ante Herodoti aetatem, transiisse Tanain plurimos anno 380 a. Chr. n. adortosque esse incolas Scythiae Europaeae.“ Qui pluribus Sauromatarum s. Sarmatarum origines persecutus est Schaffarik l. l. pag. 334 seqq. 361 seqq., is e Media olim profectos Sarmatas in eam, quam illos tenuisse diximus, terram ab oriente Tanais sitam et ulterius extensam se recepisse probare studuit, ex Arica stirpe eosdem ortos esse ratus neque ullo modo cum Slavis inde confundendos; cf. pag. 368—373. Aricae stirpi quoque ascribi vult Sarmatas Neumann l. l. pag. 327: e Media profectos ad Tanain pervenisse statuit etiam Clarke Travels I. pag. 288. Ad Scytharum stirpem eos referri vult Ukert l. l. III, 2. pag. 271. 280 seqq. 315 seqq., quos Hippocrates De aër., aq. et loc. §. 89 ed. Cor. gentem Scythicam esse et ipse testatur, quosque Scytharum linguâ uti affirmat Herodotus IV, 117: ut adeo haec Scytharum gens post caeteras in hanc regionem ingressa perhibeatur; ad quam sententiam vel illud accedit, quod praecipue postera aetate Scytharum et Sarmatarum nomina promiscue ad-

hibita neque omnino accuratincta reperimus: cf. Uker seqq., ad cuius sententiam thica Sauromatarum s. f. rum origine accedere quoque tur Zeuss: Die Deutschen Nachbarstämme pag. 277—Scythis tamen differre Sarm. Slavorum parentes sint habere contendunt, inter quos (Wien. Jahrb. LXIII. p. 1 Deutsche Gesch. I. p. 66) et in Corp. Inscr. Graec. Vol. 83. 109, qui cum Scythas ad licam stirpem referat, ab cerni vult Sauromatas, quorum parentes dicit, permixtum quidem cum Scythis: und candum putat, quod Scythiae eosdem uti Noster scribat, tam suum ipsius quam Olb. rum iudicium in his fuerit s. οὐ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρεῖται Μαιήτιδος λίμνης νέμονται βορρην ἀνεμὸν] Gatterer haec telligit (Comm. Soc. Gottin. p. 31), ut ab ostio fluminis (coll. Herod. IV, 100) Sau incolant tractum, boream procurrentem, iuxta orientalem ripam. De voce μυχὸ II. Polyb. II, 14.

ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδοῖν Sauromatarum terram boream per quindecim dierum itinere quod idem est, per LXXV i. Germann. extendi negat Gatterer p. 32, cum Herodotus, ita f. edoctus a Scythicis sive mercatoribus has regiones, Wolgam, quam nimirum sus ignorarit, pro superior habuerit ea potissimum par Tanais, cursu maxime flexo vato, Volgae proxime accedat. Contrarium statuit (Wiener Jahrb. LXIII. p. 1 176) Sauromatarum sedibus nire spatium quinque dierum sive LXXV mill. Germanis ab angulo Maeotidis scatur per deserta usque ad eae tractum, quo fluvii Ti-

καὶ ἡμετέων δενδρέων. ὑπεροικέουσι δὲ τούτων δευτέρην λάξιν
ἔχοντες Βουδίνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέην ὕλη παντοίῃ.

Don atque Araxes s. Wolga maxime
sint propinqui: ut eo usque terra
Sauromatarum porrigatur, supra
quam inde a quinquagesimo gradu
borealis latitudinis sedes Budino-
rum extendantur. Et quis quaeso
in huiusmodi descriptionibus, quales
sunt hi quindecim itineris dies, omnia
tam accurate cum iis, quae nunc va-
lent, convenire posse existimabit?

δευτέρην λάξιν ἔχοντες] Pro λάξιν
duo eodd. τάξιν, quod ex interpre-
tamento in textum fluxisse nemo non
videt. Paulo ante cum Gaisf. rescri-
psi τούτων pro τούτων, ut IV, 13.
37, alibi.

Βουδίνοι] Apud Stephanum Ry-
zant. s. v. Βουδίνοι, ἔθνος Σκυ-
θικός· παρὰ τὸ δινεῦναι ἔπανω
ἀμαξῶν ὑπὸ βοῶν ἐλκομένων· ἀμα-
ξῆμοι γὰρ οἱ Σκυθαί: quae vocis
derivatio num vera sit, nunc non
quaero, sed rectius nomen gentis
scribi Βουδίνοι, monuit quoque
Goettling. Lehre v. Accent. pag. 203.
Itaque sic retinui in hoc Herodoti
loco atque in reliquis Nostri de hac
gente locis, qui sunt: IV, 22. 105. 108.
122. Add. Mela I, 19 fin.: „Foecun-
dos pabulo, et alia steriles nudos-
que campos tenent *Budini*.” [ubi
conf. Tschucke nott. critt. Vol. II.
P. I. pag. 647 et nott. exegg. Vol.
III. P. I. pag. 645 seq.] Ob quae lo-
ca Mannert. (Geogr. d. Gr. u. Roem.
III. pag. 9 seqq. 15 seqq. coll. 493.
IV. pag. 103. 108) sedes gentis col-
locat in regionibus a septentrione
et oriente Galitiae ac Ludomiriae
ad Vistulam usque versus mare Bal-
ticum; eodemque refert Butones
apud Strab. VII. p. 290 s. 445 A.,
qui Plinio H. N. IV, 14 sunt *Guto-
nes* et Ptolemaeo *Budini*. Quin ulte-
rius progressus *Budinos* sive *Gelo-
nos* pro *Germanis antiquissimis* haberi
vult sive *Gothis*, quorum dux *Odin*
sive *Wodan*: quale idem fere enun-
tiavit Rommel in Ersch. et Gruber:
Encyclopaed. Sect. I. Vol. XIII. p.
141, qui *Budinos* pro *Gothorum* gen-
te *venatui* dedita haberi vult, quae
nec *Odinio* per terrae *Ukrainae*

planitiem ad Scandinaviam usque
progressa sit. Quae nunc non magis
disquirere vacat, quam Kitteri
opinionem (Vorhalle p. 25 seq. 30.
153 seqq.), qua *Budini* Buddhae,
Indici dei, habeantur cultores ex
Asia media adeoque India huc de-
lati. Bayer. in Opuscul. p. 88 ed.
Klotz. *Budinos* et *Gelonos* ibi fere
habuisse putat, ubi Palatinatus
est Chelmensis et Brzestiensis in
Polonia. Magis septentrionem ver-
sus prope urbem *Novgorod* *Budinos*
relegat Brehmer. Entdeckungg. im
Alterthum I. p. 484 seqq., qui Indi-
cos coluerint deos. Contra in Vol-
hynia et Russia alba, quae vocatur,
in meridionalibus imperii Russici
tractibus sedes *Budinorum* fuisse
contendit Schaffarik, qui longus est
de hac gente, Slawisch. Alterthum.
I. p. 184 seqq., praecipue p. 187. In
Podolia circa superiorem Tyrae
(Dnjestr) cursum inde ab urbe Ka-
menetz usque ad paludosas regiones
circa urbem Pinsk septentrionem
versus indeque orientem versus us-
que ad Tanain (Don) extendi sedes
Budinorum putavit Eichwald: Alt.
Geograph. d. Casp. Meeres pag. 274.
Quorum virorum doctorum senten-
tiae ita accedit Grote (History of
Greece III. p. 325), ut *Budinos* in Po-
loniae et Russiae meridionalis par-
tibus quaerere malit quam in orien-
talibus regionibus circa montem
Ural. Vel magis ab hisce recedit
Kolster l. l. pag. 37 seqq., qui Illyri-
cam gentem *Bulinorum* (*Βουλινολ*)
in Scylacis Caryand. Periopl. §. 22
commemorata cum Herodoti *Bu-
dinis* comparat ac pro una eadem-
que gente haberi vult circa Savum
fluvium habitantem usque ad Adria-
tici maris oram: quae quam aliens
sint ab hoc Herodoti loco, pluribus
exponere haud attinet: de ipsis *Bu-
dinis* vid. nunc allata a Car. Muel-
lero in Geogr. Gr. minn. I. pag. 28.
29. Longe rectius a septentrione
Sauromatarum, ultra Tanain habi-
tantium, *Budinorum* sedes quaeren-
das esse monet Koeppen: Nordgest.

22 Βουδίνων δὲ κατύπερθε πρὸς βορρὴν ἔστι πρώτη μ

d. Pont. pag. 17. 68, ea fere in regione gubernii Woronjesh, ubi nunc oppidum *Bobrow* sive *urbs castorca*. Nec alia est sententia Kennelii pag. 416 et Ritteri (Erdkunde II. p. 765. 766). In gubernii Astracani parte, quae ad fluvium Iaik vergit, Budinos collocat Billerbeck. Diffic. As. pag. 23; Heeren. (Ideen I, 2. pag. 278 et Goett. Gel. Anz. 1834. nr. 90 p. 901) in gubernio Saratow, et, gentem magnam et frequentem ulterius septentrionem orientemve versus productam existimare si liceat, in guberniis Pensa, Simbirsk, Kasan usque ad Perm et usque ad vicinitatem Norossi montis (s. Ural meridionalis). Adhuc enim iis in terris silvas plurimas esse narrant, navibus fabricandis materiam suppeditantes. Non aliter Reichard. pag. 33. 59 Budinorum sedes, quo tempore Scythiam invaserit Darius, intra Tanain et Volgam fuisse statuit, in occidentali parte gubernii Simbirsk, in septentrionali parte gubernii Saratow regionibusque Pensa et Tambow. Quin nomina quaedam subiicit, in quibus antiquum gentis nomen adhuc cognosci queat. Coraës (ad Hippocrat. De aër. aq. et locc. T. II. p. 313) secutus Bueschingum *Tartaros Budziacos*, qui nunc vocantur, Budinorum vult posteros esse. Quibuscum conferenda, quae prius de his statuerat Gatterer. in Comm. Societ. Gott. XIV. pag. 33, et Danvillius (Mém. de l'Acad. des Inscrip. XXXV. pag. 550 coll. 586), qui quae de Budinis ab Herodoto et hoc loco et potissimum infra IV, 108 referuntur, egregie convenire existimat cum iis, quae recentiores peregrinatores de Circasiorum regionibus et terra Kuban memoriae prodiderint. Ad Caucasi regiones tum erunt relegandi Budini: quemadmodum olim quoque Bayerus voluerat: quod ab Herodoti verbis longissime abesse nemo non videt, ad quae propius accedens Hansen l. l. pag. 52 coll. 174 Budinorum, quos pro Turcis s. Tartaris habet, sedes inde a gubernio Sara-

tow usque ad fertiles gubernii Simbirsk extendi ner (l. l. pag. 71) ad tractus gubernii Charko Attuli has virorum doctas valde controversas ulla gens est, de qua iusta aetate sit discepta monente Ukerto Geogr. n. Roem. III, 2. p. 537 ubi veterum scriptorum centiorum disputationes omnes, ipse cautius in existimat, adeo ut certo eiusdemque originem conneget. Equidem, si Hestem primum ac locum placet, non video, quo finis s. Lithuania aut Volgalia, quae nunc vocatur, sedes quaeri possint, et tum prorsus lapsum finis statuas: itaque malitiam eorum accedere, quoniam Saratow regionibus et septentrionem tem versus Budinos habent: quos ipsos Germanos esse parentesque, unum nertus l. l. alique, ita nunc Car. Halling (Wi LXIII. p. 125 et in Diss. gente Budinorum. Berol. 1—40 accedente Kruse in Wüchenth. Nachricht. I seq. 355 seq., qui et ipse sedes in Germania et finoniae regionibus quaerere student; alii pro Scythia inter quos imprimis Sepp. p. 189 seq., Eichwald seq., Kruse: Urgesch. Volksstamm. p. 256 seq. Tu cf. etiam quae ad Iranum referuntur: hoc loco id unum Zeuss (Die Deutsch. u. Barb. p. 703) suspicatus nos non alios esse videri qui postmodo Alani vocantur: de quibus Scythiae genere, quae a stirpe Persica sint repetendae. Satis indicare: de quibus libet sit iudicium. Cr. confer

μερέων ἔκτὰ ὁδὸν, μετὰ δὲ τὴν ἐρῆμον ἀποκλίνοντι μάλ-
λ' ἀπηλιώτην ἄνεμον νέμονται Θυσσαγέται, ἔθνος πολ-

Ans. 1823. nr. 75. pag. 747.
x historia Poloniae, quae au-
Bandtkæ prodiit Cracoviae
inter alia hoc quoque refertur,
se primitus habitasse in Rus-
sionalis tractibus finitimos
stiae Asiaticae, quae intra
m ac Tanain sita fertur, tem-
i decursu, aliis gentibus ex
interiori advenientibus, occi-
m versus magis magisque pro-
m; esse vero Budinos eosdem
Wudinos ac Wenedos (nos
en vocamus), nomine deducto
ide s. Wanda, quod aquam
noda) denotet, cum gentis se-
imitivae aquis, stagnis ac pa-
s plenae fuerint. Quin Gelo-
b legimus eosdem esse atque
boreos, quorum dona quotan-
tum missa fuerint. [Quo eo-
rtinet, quod contendit J. J.
sh (Die Wissenschaft des sla-
Mythus. Wien. 1842. p. 248):
s atque Budinorum urbem
oloniam Graecam in medias
um terras deductam, cum in-
nos et Graecos magnum com-
um intercesserit]. Idem Cr.
d vult interpret. ad Ammian.
l XXXI, 2. 13. T. III. p. 358
— πᾶσαν δασέην ὅλη παν-
το ὅλη Koen. ad Gregor. Co-
pag. 474 suspicatur ἰδῆ. Tu
V, 109 ibique nott. — Pro
, quod omnes libri scripti
nt, recentt. edd. δασέαν. Cf.
ibique nott.

CAP. XXII.

πρώτη μὲν ἐρῆμος ἐπ' ἡμε-
ρὰ ὁδόν] Eadem referuntur
V, 123. Observat autem De
s (Mém. de l'Acad. d. In-
XXXV. pag. 546), intra Ta-
Volgam et quidem orientali
, ab urbe Astracan si rectâ
tem versus tendas, adhuc
sse deserta; quarum unum
o ab Herodoto probabiliter
stur. Quod desertum, auctore
ro l. l. pag. 33, hodie vocatur
s. Uralium desertum, a Cal-

muccis Naryn, a Russis Ryn-peski.
Mannert. IV. pag. 109 de regione
sabulosa trans Volgam circa lacum
salsum, Elton, hic cogitandum esse
suspiciatur. Ut ut est, ad orienta-
lem Volgae ripam haec deserta quae-
renda esse, hic illic nunc ad agri-
culturam adhiberi coepta, pronun-
tiat Reichard l. l. pag. 33. — Mox
cum recentt. edd. exhibui ἀποκλί-
νοντι pro ἀποκλίναντι. Cf. III, 114.
Verba πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον (in
quibus ἄνεμον simili abundantia
adiectum putamus, qua in locutione
illa πρὸς βορέην ἄνεμον IV, 7. 21.
I, 6 (ubi cf. nott.) aliisque locis com-
pluribus, valent: Eurum, Subsolanum
versus, ut IV, 90. 152. VII, 188.
Nam ὁ ἀπηλιώτης subsolanus est
ventus, qui ab ortu aequinoctiali
procedit. Nos: Ostwind. Cf. Salmas.
Exercitt. Plinn. pag. 879 F., quo
recte utitur Leopold. ad Plut. Ser-
tor. 8. Cf. Coraëus ad Hippocrat. De
aër. aq. et locc. T. I. p. LXIX.
LXXXIII. Kruse Hellas I. p. 275.

Θυσσαγέται] Vid. infra IV, 123 et
Steph. Byz. s. v. p. 405 ed. Bekk. p.
141 Westerm. (ἔθνος περὶ τὴν Μα-
ῶτιν λίμνην, ὡς Ἡρόδοτος). Apud
Plinium H. N. IV, 12 (26). VI, 7
vocantur Thyssagetae. Add. Pom-
pon. Mel. I, 19, 141: „Iuxta Thyss-
agetae Turcaeque vastas silvas oc-
cupant alunturque venando;“ ubi
conf. de vocis scriptura Tzschucke
in nott. critt. Vol. II. P. I. p. 648.
coll. Eichwald loco mox l. Post De
Guignes, qui l. l. pag. 546. 550 Thyss-
agetas ad utramque Volgae ripam
in regionibus planis terrae Captchac
usque ad fluvium Ibi habitasse po-
suerat, exstitit Gatterer., qui loco
supra landato p. 34 Thyssagetas
et Zyrcas terram Kirgisorum mino-
ris Iordae, Herodoti certe aeta-
te, tenuisse contendit. Qui idem
apud Billerbeck. Difficill. As. pag.
25 de hoc Herodoti loco hunc in
modum disputavit: „Supra Budi-
nos inde a Samara fluvio usque ad
fluvium Iaik et inde usque ad deser-
tum VII dierum iter fuisse; ad cuius

λὸν καὶ ἰδιον· ζῶνσι δὲ ἀπο θήρης. Συνεχέες δὲ

fines ab oriente ultra fluvium Iaik Thyssagetæ incoluisse usque ad Iyrkas, qui vix usque ad Irgis fl. habitare potuere, verum ad Ilel fl. vel ad Uil campestribus insedissee videantur. Etsi in populis nomadibus non adeo mirum foret, si usque ad fl. Irgis cognominem fere habitasse putentur. Atque altero loco, in Commentt. Societ. Gotting. XIV. p. 36 pluribus utriusque gentis persequitur secessionem atque migrationem, quæ posthac acciderint. Rennelio p. 416 seq. et Mannert. IV. p. 109 Thyssagetæ intra Tanain superiorem ac Volgam in gubernio Saratow sedes suas habuisse videntur; quæ auctore Heeren. Ideen I, 2. pag. 281 in gubernio Perm prope montem Ural ad fines Siberiæ quærendæ sunt adeoque ulterius forsitan septentrionem versus, si quidem magna et frequens fuisse putanda est gens. Quo in eodem gubernio magna urbium rudera adhuc inveniri scribit Reichard. l. l. pag. 34, locum *Tyssowsk* fluviumque *Tschussowaja* ad *Thyssagetarum* nomen referens, quorum sedes ad fluvium Kama usque (cuius brachium fertur esse *Tschussowaja*) porrectæ fuerint adeoque convenire videantur cum antiquo regno Biarmiae, de quo multa ferantur in Russorum historia. Neque aliter fere Schaffarik: Slavisch. Alterthüm. I. p. 296 intra fluvios Wolgam et Kama ab oriente Wolgae sedes Thyssagetarum quaeri vult, reiecta sententia et Mannerti, qui in gubernio Saratow, et Potockii, qui in regione circa urbes Wladimir, Nishegorod et Simbirek illas quæsierat, cum magis ad orientem et septentrionem reponendas esse sedes gentis ex Herodoti loco satis perspicuum esse putet. Inde quoque Bessel. De rebus Geticis pag. 63 seq., qui accurate de Thyssagetarum gente disputat omnesque veterum scriptorum posterae ætatis locos attulit, in regionibus Uralicis sedes collocat iis fere in locis, quæ permeat fluvius Tschussowaja, cuius nomen æque ac Reichard. l. l. ad

Thyssagetæ referri possum cum prior utriusque non ad eandem stirpem pertinetur. Intra fluvios Samara ab oriente Wolgae, ubi h. ab occidente veniens suldiem versus delabitur, Th. habitasse vult Hansen l. l. quos eosdem minus rebernio Charkow collocat l. l. pag. 72. Sed a vero p. horret Kolsteri sententia 39. 40, coniuncta cum ea, Budinis ad cap. 21 attulqua Thyssagetæ non divantur ab Agathyrhis in Tria habitantibus (vid. IV. 104 ibique nott.) ipso utritis nomine prorsus simili, et ad eandem radicem r nec magis probatur Eichentia (Alt. Geograph. d. C res p. 283—290), qui codi *Thyssagetæ* dici opinatur *Tyragnetæ* sint, i. e. Slavi ad fluvium *Tyram* habitantes: de qua confusisagetarum et *Tyragnetar* quoque Bessel l. l. Long Ükertus (Geogr. d. Griech. III, 2. pag. 541 seq.) inquam dubia et lubrica si non intelligit, id unum affirmari posse statuit, a ne Wolgae sedes Thyssaquaerendas esse. Inde si sedibus paulo accuratius endis quaeratur, ad verus accedere videtur Heerenii itemque Reichardi et si q his maxime similes reperit origine ac stirpe Thyssagquaeras, nolim certi quitiare: ad Slavos referri eowaldo l. l. diximus: maiori specie ad Fennorum et Tschudicam gentem magcantur a Zeuss. (Die Deuts Nachbarst. p. 273 seq.) et rik. l. l.; ad Getarum stir que ad magnam Gothorum manorum familiam Thyssa que atque Massagetæ et T referri vult J. Grimm (Ab

ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικημένοι εἰσὶ, τοῖσι οὖνομα
κεῖται Ἰϋρχαι, καὶ οὗτοι ἀπὸ θήρης ζῶντες τρώῃω τοῦδ'ε.

Berlin. Akad. anni 1846. pag. 26): quod ut credam, a me impetrare nequeo. Quod ad nomen gentis pertinet, Koepfen. Nordgest. des Pont. p. 18 eo revocat nomina *Thisse*, *Theisse*, sive, ut hodie Ungari atque Slavi pronuntiant, *Tissa*, indeque etiam gentes non procul habitantes Gothorum. Quo eodem idem (pag. 95 l. 1.) refert *Thismatas*, quorum mentio fit in antiquo Olbiae psephisma nuper reperto (vid. nott. ad IV, 18), quorumque nomen, extremam vocis partem si spectes, comparari possit cum *Sauromatarum* atque *Iamatarum* appellationibus. Tu conf. Boeckh. in Corp. Inscriptt. Graecae. II. p. 85.

ζῶνσι δὲ ἀπὸ θήρης] De usu praepositionis ἀπὸ conf. II, 92 ibiq. nott. IV, 23. 46. 103. V, 6. VII, 28. VIII, 104 et quae plura dabit Fischer. ad Weller. III, b. pag. 106.

Ἰϋρχαι] Τῶρχαι scribi vult Naber in Maemosyn. IV. p. 20, quia *Turcae* sunt Plinio ac Melae l. l.; quos iidem ferme locis atque Thyssagetis habitasse vult Mannert. IV. pag. 109 ad occidentem montis Ural. Quo prior De Guignes l. l. gentem Thyssagetis vicinam prope lacum Saissan collocat, in orientali parte regionis Captchac; *Iyrcaus* vocari putabat Gatterer, cuius sententiam paulo ante commemoravimus, a fluvio *Iryis*, qui gentis regionem tangat Kennel. p. 437 si audias, intra fl. Iaik et Volgam circa Saratow conseruerunt Iyrcae sive Turcae sive Torgautae: quo nomine etiamnum Calmuccorum tribum in his regionibus palantem designari addit: etsi plures illic nationes nomadas fuisse, quarum nulla ad Herodotum pervenerit notitia, perquam sit probabile. Heeren. (Idem I, 2. pag. 281. 307) potissimum ob verba cap. 24 Iyrcarum sedes ad occidentalem montis Ural partem quaerendas ratus in huius ipsius radices ad fines Siberiae in gubernio Permensi Iyrcae conseruisse arbitratur iidem forsitan in regionibus, quas postea oc-

cuparint *Iugrii* (hodie vocantur *Il'ogulen*, *Ostiaken*), nisi potius pro una eademque habendi sint gente, quae mercatura insigni vel decimo quinto post Chr. n. saeculo floruit et multo antea iam floruisse putanda est. Reichard. l. l. pag. 35 Iyrcae in iidem ferme sedibus collocat, quas nunc tenent Iurgusen-Iwanowsk, ad fluvium Iurgusen in gubernio Permensi ad orientem regionis Tysnowsk, ubi idem sedes Thyssagetarum posuerat. Quibus Cr. haec adscripsit. „Pro Ἰϋρχαι coniecit Τῶρχαι Ioannes Potoki comes in libro, qui inscribitur: Essai d'histoire universelle et recherches sur la Sarmatie, aliisque libris, quos super historia Poloniae Russiaeque edidit. Vid. Goetting. gelehrte Anz. 1817. nr. 93. pag. 921—923 seqq.“ *Iyrcaus* h. l. et legi et intelligi quoque voluerunt Eichwald l. l. pag. 284, Schaffarik l. l. pag. 297., Hansen l. l. pag. 174 seq. coll. F. Mueller: der Ugri-sche Volksstamm I, 2. pag. 91. Nec pauci fuere, qui inde *Turcarum* posteriorum originem repeti vellent; parum recte, ut satis ostendit copiosa de his Tschuckii disputatio ad Melae l. l. in nott. critt. pag. 650. Vol. II. P. I., idemque monent Lassen (Zeitschrift f. Kunde des Morgenland. I. p. 240), de Gabelentz. (ibid. II. p. 70), qui *Turcae* plane diversae stirpis esse recte contendunt, ac vir doctus in Annal. Monacc. 1840. nr. 237. p. 851, qui ad Fennicam s. Tschudicam stirpem referri vult Iyrcae ab occidente l'ralis montis sedentes, recteque inde etiam Humboldt (Asie centrale I. p. 393 o versione Mahlmanni p. 245) Iyrcae ad Turcas referri posse negat, aliter quamvis statuente I. de Hammer. (Wien. Jahrb. LXXXVII. p. 52. Geschichte d. gold. Horde. p. 7), qui nisi *Iyrcaus* in *Turcae* velis commutare, ipsum nomen Iyrcarum ad Turcicam vocem *Iuruk*, quae *palantes*, *migrantes* designari vult, revocat. Ut ut statuis de his, id quidem satis certum videtur, in regionibus

λογῶ ἐπὶ δένδρεον ἀναβὰς (τὰ δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνὰ πᾶσα ρην), ἵππος δὲ ἐκάστω, δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κείσθαι νότῃτος εἵνεκα, ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπίδῃ ἀπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ ὁ κύων ἔχεται. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὸ πρὸς τὴν ἡ νοντι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλῆων 23 ἀποστάντες, καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χρόνον μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθῶν χώρας ἐστὶ ἡ κατὰ πᾶσα πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος, τὸ δ' ἀπὸ τούτου λ

planis ad occidentalem montis Ural partem extensis, quas Heeren. et Reichard. indicarunt, Iyrcarum sedes collocandas esse; quas qui ad Bukowinam transferri vult Kolster l. l. pag. 40, is a vera Herodoti sententia valde aberrasse putandus est.

λογῶ] scil. ὁ θηρῶν, ut recte monuit Schweigh. Tu vid. I, 132 ibiq. nott. II, 47. Ac pellium causa, quas ad Olbiam aliasque Graecorum colonias ad Ponti oram conditas adveherent, unde in alias illae terras transportarentur, hanc venationem institutam fuisse, recte adnotare videtur Heeren. Ideen I, 2. pag. 304. In seqq. verba: ἐπὶ γαστέρα κείσθαι ταπεινότητος εἵνεκα valent: (eductus) in ventrem procumbere humilitatis causa, i. e. ut quam minime e terra promineat. Pro κείσθαι Dindorf. edidit κέεσθαι, reiiciendum e Bredovii canone, de quo dixi ad III, 32. Ad vocem ταπεινότητος conf. Diodor. Sic. I, 31: εἵνοι δὲ διὰ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας οὐ δυνάμενοι προῦδένθαι τὴν γῆν λαμβάνουσιν ἑαυτούς κ. τ. λ.

ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων] Canem Iyrcas statuit Koeppen. Nordgestade etc. pag. 85 eodem habuisse loco, quo nunc vulgo per Europam vitae socium quasi assumant canem, animal domesticum. In seqq. verba καὶ ὁ κύων ἔχεται valent: canis inhaeret vestigiis s. proxime sequitur. Vid. I, 134 ibique nott. Pro τέτραμμένοι cum recentt. edd. dedi ἀποκλίνοντι.

οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι] Rennel. p. 437 hos Scythas in desertis, quae nunc pertinent ad hordam, quam di-

cunt, mediam et minorem, collocat; gubernii partem eos habitasse vul. l. l. p. 25 itemque Hal. Jahrb. LXIII. p. 177 et p. 175, qui de *Baschkiris* Orenburg et Perm adhibitis cogitari posse suam voluntariam hanc eorum nem fuisse e voce ἀπὸς dammodo colligi possent. Ideen I, 2. pag. 30 te vix aliud illi spectantur coloniam s. sedem novae turae in via conderent, Ponti coloniisque ibi ceteriores Asiae plagas Ural et regiones ulterius ceret.

CAP. XXIII.

πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος] πεδιάς et hoc loco 47 obviam adiectivum Gail. (Geogr. minn. III. quoque haud pauca adiectiva in eandem syllabam. Quae sequitur vox e Florentino et Sancrofti buit Gaisford. probantur hausero, qui tamen vult βαθύγαιος; equidecentt. edd. Bekkerum s. παρὶς βαθύγαιος, quam in eiusdem confortibus ab Herodoto monstravit Bredov. pag. 77. Quod ad significat attinet, parum recte vult humilis, cum ad agri et ubertatem illa pertineat

ἔστι καὶ τρηχέη. διεξελθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέης χῶρον πολλὸν

bus commonstravit Ezech. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Apollin. 67. Conf. etiam Diodor. Sic. XX, 109. Atque hoc vel opposita in seqq. verba *ἡθώδης τε καὶ τρηχέη* docere poterant. Plura si quis desideret, adeat Thea. Ling. Graec. II. p. 27 seq. ed. Dindorf. Quod ad loci argumentum attinet, recte tradi haec notat Gatterer Comm. Societ. Gotting. XIV. pag. 5, cum via a Volga inde ducat per valles nunc quoque aequae amoenas atque frugiferas.

ἡθώδης τ' ἔστι καὶ τρηχέη] Hoc ad montanas regiones, quae ab oriente gubernii Saratow incipiant, referri vult Maltebrun. Annall. d. Voyag. II. p. 372. At De Guignes (Mém. de l'Acad. d. Inscr. T. XXXV. p. 551) hic cogitat de desertis *Chamo* longe lateque extensis, quae Sinam euntibus perlustranda sint. De quo mox videbimus. Nunc afferamus duos locos huc cum maxime facientes, alterum Melae I, 19 fin. [ubi nunc conf. Tschucke nott. exegg. Vol. III P. I. p. 646 coll. nott. p. 651 Vol. II, P. I.]: qui postquam Thysagetas Turcasque memoravit, eum in modum pergit: „Tum continuis rupibus late aspera et deserta regio ad *Arimphaeos* usque permittitur. His iustissimi mores; pro domibus nemora, alimenta baccae, et maribus et foeminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur: adeoque ipsos nemo de tam feris gentibus violat, ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit.“ Alter Plinii est locus H. N. VI, 14 (13): „Ibi-que *Arimphaeos* quosdam accepimus, haud dissimilem Hyperboreis gentem. Sedes illis nemora, alimenta baccae, capillus iuxta foeminis virisque in probro existimatur: ritus clementes. Itaque sacros haberi narrant inviolatosque esse etiam feris accolarum populis: nec ipsos modo, sed illos quoque, qui ad eos profugerint.“ Quae ipsa magnam partem ex Herodoto videntur esse haerens. Quinam vero hi ipsi sint montes, ad quorum radices habitare dicatur gens, *Argippaeorum* sive

Arimphaeorum nomine insignita, si quaeramus, De Guignes l. l. hic agi putat de montibus altioribus, qui Sinam a septentrione atque oriente cingant quorumque ad radices *Argippaeorum* fuerint sedes, ultra deserta Chamo. Et convenire cum populo Sinae ea subiicit, quae Herodotus de huius gentis moribus victuque memoriae prodiderit. Neque vero de Sinae populo hic cogitari posse, recte statuere videtur Danvill. l. l. p. 588 sq., qui *Argippaeos* societatem quandam Brachmannum s. Lamas, ut vocantur, quae inspicatur. Quo eodem fere modo nostra aetate Ritter. Erdkunde II. p. 691 coll. 765. 802 *Argippaeos* pro Serica quadam natione habet, quae mercaturae fuerit dedita, vel pro tribu quadam sacerdotali omnium iustissima maximeque pia. Quo rectius, opinor, alii de *Calmuccis* s. *Mongolis* hic cogitandum esse statuunt. Inter quos Gatterer. (ap. Billerbeck. Diffic. As. pag. 26. Commentt. Societ. Gotting. XIV pag. 6. 42) *Argippaeos*, quos pro *Calmuccis* pro Serica maioribusque Hunnorum, ad montis *Imai* radices septentrionem versus in terra *Suonyaria* (quam hodie occupent Soongari, *Calmuccorum* gens) insedisae statuit. Rennel. pag. 437 seq. sedes genti assignat in terra magna *Kirgisorum*, ubi montium tractus, nomine *Arga*, in gubernio Orenburg. Nec aliter fere Heeren. Ideen I, 2. pag. 282 coll. 209. 300, consentiente Halling. in Wien. Jahrb. LXIII. p. 177 seq., montes ab Herodoto commemoratos ad montem Ural spectare ratus *Argippaeos* pro *Calmuccis* habet, qui ad Mongolos pertineant et sine dubio in occidentali Mongoliae parte, in ea, quae nunc *Kirgisorum* est, regione habitaverint. Nam in eos unos convenire addit, quae hoc loco de *Argippaeorum* moribus ac vivendi genere tradantur. Quae cum ita sint, Bohlen. (Indien. I. pag. 100) h. l. in universum *Mongolos* indicari haud iniuriā statuere videtur. Ac denique Reichard. l. l. pag. 35 Ar-

λογᾷ ἐπὶ δένδρεον ἀναβὰς (τὰ δὲ ἐστὶ πικρὰ ἀνὰ πᾶσαν
 ρην), ἵππος δὲ ἐκάστω, δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 νότῃτος εἵνεκα, ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπὶ δὴ τ
 ἀπὸ τοῦ δένδρεου, τοξεύσας καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον
 καὶ ὁ κύων ἔχεται. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὸ πρὸς τὴν ἡμ
 νοντι οἰκίονσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλῆων ἰ
 23 ἀποστάντες, καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χρόνον
 μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθῶν χώρας ἐστὶ ἡ κατα
 πᾶσα πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος, τὸ δ' ἀπὸ τούτου λι

planis ad occidentalem montis Ural
 partem extensis, quas Heeren. et
 Reichard. indicarunt, Iyrcarum se-
 des collocandas esse; quas qui ad
 Bukowinam transferri vult Kolster
 l. l. pag. 40, is a vera Herodoti sen-
 tentia valde aberrasse putandus est.

λογᾷ] scil. ὁ θῆρῶν, ut recte mo-
 nuit Schweigh. Tu vid. I, 132 ibiq.
 nott. II, 47. Ac pelliū causa, quas
 ad Olbiam aliasque Graecorum colo-
 nias ad Ponti oram conditas advehe-
 rent, unde in alias illae terras trans-
 portarentur, hanc venationem insti-
 tutam fuisse, recte adnotare videtur
 Heeren. Ideen I, 2, pag. 304. In
 seqq. verba: ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 ταπεινότητος εἵνεκα valent: (edo-
 ctus) in ventrem procumbere humilita-
 tis causa, i. e. ut quam minime e terra
 prominat. Pro κείσθαι Dindorf. edi-
 dit κέεσθαι, reiiciendum e Bredovii
 canone, de quo dixi ad III, 32. Ad
 vocem ταπεινότητος conf. Diodor.
 Sic. I, 31: ἐνιοὶ δὲ διὰ τὴν τα-
 πεινότητα τῆς χώρας οὐ δυνάμε-
 νοι προῖδέσθαι τὴν γῆν λανθάνου-
 σιν ἑαυτοὺς κ. τ. λ.

ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων] Canem
 Iyrcas statuit Koeppen. Nordgesta-
 de etc. pag. 85 eodem habuisse loco,
 quo nunc vulgo per Europam vitæ
 socium quasi assumant canem, ani-
 mal domesticum. In seqq. verba
 καὶ ὁ κύων ἔχεται valent: canis in-
 haeret vestigiis s. proxime sequitur.
 Vid. I, 134 ibique nott. Pro τετραμ-
 μένοι enim recentt. edd. dedi ἀπο-
 κλίνοντι.

οἰκίονσι Σκύθαι ἄλλοι] Rennel.
 p. 437 hos Scythas in desertis, quæ
 nunc pertinent ad hordam, quam di-

cunt, mediam et minores
 rum, collocat; gubernii O
 partem eos habitasse vult
 l. l. p. 25 itemque Hall
 Jahrb. LXIII. p. 177 et I
 p. 175, qui de *Baschkiris* in
 Orenburg et Perm adhu-
 tibus cogitari posse susp
 voluntariam hanc eorum
 nem fuisse e voce ἀποστ
 dammodo colligi posse p
 ren. Ideen I, 2, pag. 302.
 te vix aliud illi spectari
 coloniam s. sedem novam
 turæ in via conderent, q
 Ponti coloniisque ibi com
 teriores Asiae plagas i
 Ural et regiones ulterius
 ceret.

CAP. XXIII.

πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύ-
 γαιον πεδιάς et hoc loco e
 47 obviam adiectivum e
 Gail. (Geogr. minn. III. p.
 quoque haud pauca affe-
 ctiva in eandem syllabam
 tia. Quæ sequitur vox,
 e Florentino et Sancrofti
 buit Gaisford. probante
 hacusero, qui tamen vulg
 nuit βαθύγαιος; equidem
 centt. edd. Bekkerum se-
 psi βαθύγαιος, quam es-
 mam in eiusdem conformi
 cibus ab Herodoto sem
 monstravit Bredov. pag.
 77. Quod ad significatio
 attinet, parum recte vulg
 humilis, cum ad agri fi
 et ubertatem illa pertineat

ἔστι καὶ τρηχέη. διεξελθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέης χῶρον πολλόν

bus commonstravit Ezech. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Apollin. 67. Conf. etiam Diodor. Sic. XX, 100. Atque hoc vel opposita in seqq. verba ἡθώδης τε καὶ τρηχέη docere poterant. Plura si quis desideret, adeant Thes. Ling. Graec. II. p. 27 seq. ed. Dindorf. Quod ad loci argumentum attinet, recte tradi haec notat Gatterer Comm. Societ. Gotting. XIV. pag. 5, cum via a Volga inde ducat per valles nunc quoque aequae amoenas atque frugiferas.

ἡθώδης τ' ἔστι καὶ τρηχέη] Hoc ad montanas regiones, quae ab oriente gubernii Saratow incipiant, referri vult Maltebrun. Annall. d. Voyag. II. p. 372. At De Guignes (Mém. de l'Acad. d. Inscr. T. XXXV. p. 551) hic cogitat de desertis Chamae longe lateque extensis, quae Sinam euntibus perlustranda sint. De quo mox videbimus. Nunc afferamus duos locos huc cum maxime facientes, alterum Melae I, 19 fin. [ubi nunc conf. Tzschucke nott. exegg. Vol. III P. I. p. 646 coll. nott. p. 651 Vol. II, P. I.]: qui postquam Thysasgetas Turcasque memoravit, cum in modum pergit: „Tum continuis rupibus late aspera et deserta regio ad *Arimphaeos* usque permittitur. His iustissimi mores; pro domibus nemora, alimenta baccae, et maribus et foeminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur: adeoque ipsos nemo de tam feris gentibus violat, ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit.“ Alter Plinii est locus H. N. VI, 14 (13): „Ibi-que *Arimphaeos* quosdam accepimus, haud dissimilem Hyperboreis gentem. Sedes illis nemora, alimenta baccae, capillus iuxta foeminis virisque in probro existimatur: ritus elementes. Itaque sacros haberi arrant inviolatosque esse etiam feris accolarum populis: nec ipsos modo, sed illos quoque, qui ad eos profugerint.“ Quae ipsa magnam partem ex Herodoto videntur esse haerere. Quinam vero hi ipsi sint montes, ad quorum radices habitare dicuntur gens, *Argippaeorum* sive

Arimphaeorum nomine insignita, si quaeramus, De Guignes l. l. hic agi putat de montibus altioribus, qui Sinam a septentrione atque oriente cingant quorumque ad radices *Argippaeorum* fuerint sedes, ultra deserta Chamo. Et convenire cum populo Sinae ea subiicit, quae Herodotus de huius gentis moribus victuque memoriae prodiderit. Neque vero de Sinae populo hic cogitari posso, recte statuere videtur Danvill. l. l. p. 588 sq., qui *Argippaeos* societatem quandam *Brachmanum* s. *Lamas*, ut vocantur, fuisse suspicatur. Quo eodem fere modo nostra aetate Ritter. Erdkunde II. p. 691 coll. 765. 892 *Argippaeos* pro *Serica* quadam natione habet, quae mercaturae fuerit dedita, vel pro tribu quadam sacerdotali omnium iustissima maximeque pia. Quo rectius, opinor, alii de *Calmuccis* s. *Mongolis* hic cogitandum esse statuunt. Inter quos Gatterer. (ap. Billerbeck. Diffic. As. pag. 26. Comment. Societ. Gotting. XIV pag. 6. 42) *Argippaeos*, quos pro *Calmuccis* habet maioribusque Hunnorum, ad montis *Imai* radices septentrionem versus in terra *Soongaria* (quam hodie occupant *Soongari*, *Calmuccorum* gens) insedissee statuit. Rennel. pag. 437 seq. sedes genti assignat in terra magna *Kirgisorum*, ubi montium tractus, nomine *Arga*, in gubernio *Orenburg*. Nec aliter fere Herren. Ideen I, 2. pag. 282 coll. 209. 300, consentiente Halling. in Wien. Jahrb. LXIII. p. 177 seq., montes ab Herodoto commemoratos ad montem *Ural* spectare ratus *Argippaeos* pro *Calmuccis* habet, qui ad *Mongolos* pertineant et sine dubio in occidentali *Mongoliae* parte, in ea, quae nunc *Kirgisorum* est, regione habitant. Nam in eos unos convenire addit, quae hoc loco de *Argippaeorum* moribus ac vivendi genere tradantur. Quae cum ita sint, Bohlen. (Indien. I. pag. 100) h. l. in universum *Mongolos* indicari haud iniuriâ statuere videtur. Ac denique Reichard. l. l. pag. 35 *Ar-*

λογῶ ἐπὶ δένδρεον ἀναβὰς (τὰ δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνὰ πᾶσα
 ρην), ἵππος δὲ ἐκάστω, δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 νότῃτος εἵνεκα, ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπὶ δὴ
 ἀπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον
 καὶ ὁ κύων ἔχεται. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὸ πρὸς τὴν ἡ-
 ροντι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλῆων
 23 ἀποστάντες, καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χώρον
 μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθῶν χώρας ἐστὶ ἡ κατὰ
 πᾶσα πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος, τὸ δ' ἀπὸ τούτου λ

planis ad occidentalem montis Ural
 partem extensis, quas Heeren. et
 Reichard. indicarunt, Iyrcaurum sedes
 collocandas esse; quas qui ad
 Bukowinam transferri vult Kolster
 l. l. pag. 40, is a vera Herodoti sen-
 tentia valde aberrasse putandus est.

λογῶ] scil. ὁ θηρῶν, ut recte mo-
 nuit Schweigh. Tu vid. I, 132 ibiq.
 nott. II, 47. Ac pellium causa, quas
 ad Olbiam aliasque Graecorum colo-
 nias ad Ponti oram conditas advehe-
 rent, unde in alias illae terras trans-
 portarentur, hanc venationem insti-
 tutam fuisse, recte adnotare videtur
 Heeren. Ideen I, 2. pag. 304. In
 seqq. verba: ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 ταπεινότητος εἵνεκα valent: (edo-
 ctus) in ventrem procumbere humilita-
 tis causa, i. e. ut quum minime e terra
 promineat. Pro κείσθαι Dindorf. edi-
 dit κέεσθαι, reiiciendum e Bredovii
 canone, de quo dixi ad III, 32. Ad
 vocem ταπεινότητος conf. Diodor.
 Sic. I, 31: ἐνιοὶ δὲ διὰ τὴν τα-
 πεινότητα τῆς χώρας οὐ δυνάμε-
 νοι προῖδέσθαι τὴν γῆν λανθάνου-
 σιν αὐτοὺς κ. τ. λ.

ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων] Canem
 Iyrcaur statuit Koeppen. Nordgesta-
 de etc. pag. 85 eodem habuisse loco,
 quo nunc vulgo per Europam vitae
 socium quasi assumant canem, ani-
 mal domesticum. In seqq. verba
 καὶ ὁ κύων ἔχεται valent: canis in-
 haeret vestigiis s. proxime sequitur.
 Vid. I, 134 ibique nott. Pro τετραμ-
 μένοι cum recentt. edd. dedi ἀπο-
 κλίνοντι.

οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι] Rennel.
 p. 437 hos Scythas in desertis, quae
 nunc pertinent ad hordam, quam di-

cunt, mediam et minor-
 rum, collocat; gubernii
 partem eos habitasse vul-
 l. l. p. 25 itemque Hal
 Jahrb. LXIII. p. 177 et
 p. 175, qui de *Baschkiria*
 Orenburg et Perm adha-
 rentibus cogitari posse sua
 voluntariam hanc eorum
 nem fuisse e voce ἀπὸς
 dammodo colligi posse
 ren. Ideen I, 2. pag. 304.
 te vix aliud illi spectat
 coloniam s. sedem novae
 turae in via conderent,
 Ponti coloniisque ibi co-
 teriores Asiae plagas
 Ural et regiones ulterius
 ceret.

CAP. XXIII.

πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύ-
 γαιος πεδιάς et hoc loco
 47 obviam adiectivum
 Gail. (Geogr. minn. III.)
 quoque haud pauca af-
 fectiva in eandem syllaba
 tia. Quae sequitur vox
 e Florentino et Sancroft
 buit Gaisford. probant
 hausero, qui tamen vul-
 nuit βαθύγαιος; equide-
 centt. edd. Bekkerum ο-
 ψαι βαθύγαιος, quam e-
 nam in eiusdem confor-
 mibus ab Herodoto ser-
 monstravit Bredov. pag.
 77. Quod ad significati-
 onem attinet, parum recte vul-
 gis humilis, cum ad agri
 et ubertatem illa pertinet

ἔστι καὶ τρηχέη. διεξεληθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέης χῶρον πολλὸν

bus commonstravit Ezech. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Apollin. 67. Conf. etiam Diodor. Sic. XX, 109. Atque hoc vel opposita in seqq. verba ἡθώδης τε καὶ τρηχέη docere poterant. Plura si quis desideret, adeat Thea. Ling. Graec. II. p. 27 seq. ed. Dindorf. Quod ad loci argumentum attinet, recte tradi haec notat Gatterer Comm. Societ. Gotting. XIV. pag. 5, cum via a Volga inde ducat per valles nunc quoque aequae amoenas atque frugiferas.

ἡθώδης τ' ἔστι καὶ τρηχέη] Hoc ad montanas regiones, quae ab oriente gubernii Saratow incipiant, referri vult Maltebrun. Annall. d. Voyag. II. p. 372. At De Guignes (Mém. de l'Acad. d. Inscr. T. XXXV. p. 551) hic cogitavit de desertis *Chamo* longe lateque extensis, quae Sinam euntibus perlustranda sint. De quo mox videbimus. Nunc afferamus duos locos huc cum maxime facientes, alterum Melae I, 19 fin. [ubi nunc conf. Tzschucke nott. exegg. Vol. III P. I. p. 646 coll. nott. p. 651 Vol. II, P. I.] : qui postquam Thysagetas Turcasque memoravit, eum in modum pergit: „Tum continuis rupibus late aspera et deserta regio ad *Arimphaeos* usque permittitur. His iustissimi mores; pro domibus nemora, alimenta baccae, et maribus et foeminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur: adeoque ipsos nemo de tam feris gentibus violat, ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit.“ Alter Plinii est locus H. N. VI, 14 (13): „Ibi-que *Arimphaeos* quosdam accepimus, haud dissimilem Hyperboreis gentem. Sedes illis nemora, alimenta baccae, capillus iuxta foeminis virisque in probro existimatur: ritus clementes. Itaque sacros haberi narrant inviolatosque esse etiam feris accolarum populis: nec ipsos modo, sed illos quoque, qui ad eos profugerint.“ Quae ipsa magnam partem ex Herodoto videntur esse hausa. Quinam vero hi ipsi sint montes, ad quorum radices habitare dicatur gens, *Argippaeorum* sive

Arimphaeorum nomine insignita, si quaeramus, De Guignes l. l. hic agi putat de montibus altioribus, qui Sinam a septentrione atque oriente cingant quorumque ad radices *Argippaeorum* fuerint sedes, ultra deserta Chamo. Et convenire cum populo Sinae ea subiicit, quae Herodotus de huius gentis moribus victuque memoriae prodiderit. Neque vero de Sinae populo hic cogitari posse, recte statuere videtur Danvill. l. l. p. 588 sq., qui *Argippaeos* societatem quandam *Brachmanum* s. *Lamas*, ut vocantur, quae insuspicatur. Quo eodem fere modo nostra aetate Ritter. Erdkunde II. p. 691 coll. 765. 892 *Argippaeos* pro *Serica* quadam natione habet, quae mercaturae fuerit dedita, vel pro tribu quadam sacerdotali omnium iustissima maximeque pia. Quo rectius, opinor, alii de *Calmuccis* s. *Mongolis* hic cogitandum esse statuunt. Inter quos Gatterer. (ap. Billerbeck. Diffic. As. pag. 26. Commentt. Societ. Gotting. XIV pag. 6. 42) *Argippaeos*, quos pro *Calmuccis* habet maioribusque *Hunnorum*, ad montis *Imai* radices septentrionem versus in terra *Soongariu* (quam hodie occupant *Soongari*, *Calmuccorum* gens) insedisae statuit. Rennel. pag. 437 seq. sedes genti assignat in terra magna *Kirgisorum*, ubi montium tractus, nomine *Aryu*, in gubernio *Orenburg*. Nec aliter fere Heeren. Ideen I, 2. pag. 282 coll. 299. 300, consentiente Halling. in Wien. Jahrb. LXIII. p. 177 seq., montes ab Herodoto commemoratos ad montem *Ural* spectare ratus *Argippaeos* pro *Calmuccis* habet, qui ad *Mongolos* pertineant et sine dubio in occidentali *Mongoliae* parte, in ea, quae nunc *Kirgisorum* est, regione habitant. Nam in eos unos convenire addit, quae hoc loco de *Argippaeorum* moribus ac vivendi genere tradantur. Quae cum ita sint, *Bohlen*. (Indien. I. pag. 100) h. l. in universum *Mongolos* indicari haud iniuriâ statuere videtur. Ac denique Reichard. l. l. pag. 35 *Ar-*

λογῇ ἐπὶ δένδρεον ἀναβάς (τὰ δὲ ἐστὶ πυκνὰ ἀνὰ πᾶσαν
 ρην), ἵππος δὲ ἐκάστω, δεδιδαγμένος ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 νότητος εἵνεκα, ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν δὲ ἀπίδῃ
 ἀπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας καὶ ἐπιβάς ἐπὶ τὸν ἵππον
 καὶ ὁ κύων ἔχεται. Ἐπεὶ δὲ τούτων τὸ πρὸς τὴν ἡμῶν
 νοντι οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιλῆων
 23 ἀποστάντες, καὶ οὕτω ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χρόνον
 μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθῶν χώρας ἐστὶ ἡ κατα
 πᾶσα πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγαιος, τὸ δ' ἀπὸ τούτου λι

planis ad occidentalem montis Ural
 partem extensis, quas Heeren. et
 Reichard. indicarunt, Iyrarum se-
 des collocandas esse; quas qui ad
 Bukowinam transferri vult Kolster
 l. l. pag. 40, is a vera Herodoti sen-
 tentia valde aberrasse putandus est.

λογῇ] scil. ὁ θηρῶν, ut recte mo-
 nuit Schweigh. Tu vid. I, 132 ibiq.
 nott. II, 47. Ac pelliū causa, quas
 ad Olbiam aliasque Graecorum colo-
 nias ad Ponti oram conditas advehe-
 rent, unde in alias illae terras trans-
 portarentur, hanc venationem insti-
 tutam fuisse, recte adnotare videtur
 Heeren. Ideen I, 2. pag. 304. In
 seqq. verba: ἐπὶ γαστέρα κείσθαι
 ταπεινότητος εἵνεκα valent: (edo-
 ctus) in ventrem procumbere humilita-
 tis causa, i. e. ut quam minime e terra
 promineat. Pro κείσθαι Dindorf. edi-
 dit κέεσθαι, reiiciendum e Bredovii
 canone, de quo dixi ad III, 32. Ad
 vocem ταπεινότητος conf. Diodor.
 Sic. I, 31: ἐνιοὶ δὲ διὰ τὴν τα-
 πεινότητα τῆς χώρας οὐ δυνάμε-
 νοι προῦδέσθαι τὴν γῆν λανθάνου-
 σιν ἑαυτούς κ. τ. λ.

ἐτοῖμός ἐστι καὶ κύων] Canem
 Iyras statuit Koeppen. Nordgesta-
 de etc. pag. 85 eodem habuisse loco,
 quo nunc vulgo per Europam vitae
 socium quasi assumant canem, ani-
 mal domesticum. In seqq. verba
 καὶ ὁ κύων ἔχεται valent: canis in-
 haeret vestigiis s. proxime sequitur.
 Vid. I, 134 ibique nott. Pro τετραμ-
 μένοι cum recentt. edd. dedi ἀπο-
 κλίνοντι.

οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι] Rennel.
 p. 437 hos Scythas in desertis, quae
 nunc pertinent ad hordam, quam di-

cunt, mediam et minores
 rum, collocat; gubernii O
 partem eos habitasse vult
 l. l. p. 25 itemque Hall
 Jahrb. LXIII. p. 177 et I
 p. 175, qui de *Baschkiris* in
 Orenburg et Perm adhu-
 tibus cogitari posse suap
 voluntariam hanc eorum
 nem fuisse e voce ἀποστ
 dammodo colligi posse i-
 ren. Ideen I, 2. pag. 302
 te vix aliud illi spectari
 coloniam s. sedem novam
 turae in via conderent, q
 Ponti coloniisque ibi com-
 teriores Asiae plagas :
 Ural et regiones ulterius
 ceret.

CAP. XXIII.

πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύ-
 γαιαν πεδιάς et hoc loco e
 47 obviam adiectivum e
 Gail. (Geogr. minn. III. p
 quoque haud pauca affe-
 ctiva in eandem syllaba
 tia. Quae sequitur vox,
 e Florentino et Sancrofti
 buit Gaisford. probante
 hausero, qui tamen vulg
 nuit βαθύγαιος; equidem
 centt. edd. Bekkerum se-
 psi βαθύγαιος, quam es-
 mum in eiusdem conform
 cibus ab Herodoto sem
 monstravit Bredov. pag.
 77. Quod ad significati-
 attinet, parum recte vulg
 humilis, cum ad agri fi-
 et ubertatem illa pertineat

ἔστι καὶ τρηχέη. διεξεληθόντι δὲ καὶ τῆς τρηχέης χώρον πολλὸν

bus commonstravit Ezech. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Apollin. 67. Conf. etiam Diodor. Sic. XX, 109. Atque hoc vel opposita in seqq. verba *ἡ θωδὴς τε καὶ τρηχέη* docere poterant. Plura si quis desideret, adeat Thes. Ling. Graec. II. p. 27 seq. ed. Dindorf. Quod ad loci argumentum attinet, recte tradi haec notat Gatterer Comm. Societ. Gotting. XIV. pag. 5. cum via a Volga inde ducat per valles nunc quoque aequae amoenas atque frugiferas.

ἡ θωδὴς τ' ἔστι καὶ τρηχέη] Hoc ad montanas regiones, quae ab oriente gubernii Saratow incipiant, referri vult Maltebrun. Annall. d. Voyag. II. p. 372. At De Guignes (Mém. de l'Acad. d. Inscr. T. XXXV. p. 551) hic cogitarat de desertis *Chamae* longe lateque extensis, quae Sinam euntibus perlustranda sint. De quo mox videbimus. Nunc afferamus duos locos huc cum maxime facientes, alterum Melae I, 19 fin. [ubi nunc conf. Tzschucke nott. exegg. Vol. III P. I. p. 646 coll. nott. p. 651 Vol. II. P. I.]: qui postquam Thys-sagetis Turcasque memoravit, eum in modum pergit: „Tum continuis rupibus late aspera et deserta regio ad *Arimphaeos* usque permittitur. His instissimi mores; pro domibus nemora, alimenta baccae, et maribus et foeminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur: adeoque ipsos nemo de tam feris gentibus violat, ut aliis quoque ad eos confugisse pro asylo sit.“ Alter Plinii est locus II. N. VI, 14 (13): „—Ibi-que *Arimphaeos* quosdam accepimus, haud dissimilem Hyperboreis gentem. Sedes illis nemora, alimenta baccae, capillus iuxta foeminis virisque in probro existimatur: ritus clementes. Itaque sacros haberi narrant inviolatosque esse etiam feris accolarum populis: nec ipsos modo, sed illos quoque, qui ad eos profugerint.“ Quae ipsa magnam partem ex Herodoto videntur esse *sancta*. Quinam vero hi ipsi sint *montes*, ad quorum radices habitare licet tur gens, *Argippaeorum* sive

Arimphaeorum nomine insignita, si quaeramus, De Guignes l. l. hic agi putat de montibus altioribus, qui Sinam a septentrione atque oriente cingant quorumque ad radices *Argippaeorum* fuerint sedes, ultra deserta Chamo. Et convenire cum populo Sinae ea subiicit, quae Herodotus de huius gentis moribus victuque memoriae prodiderit. Neque vero de Sinae populo hic cogitari posse, recte statuere videtur Dan-vill. l. l. p. 548 sq., qui *Argippaeos* societatem quandam *Brachmanum* s. *Lamas*, ut vocantur, fuisse suspicatur. Quo eodem fere modo nostra aetate Ritter. Erdkunde II. p. 691 coll. 765. 892 *Argippaeos* pro *Serica* quadam natione habet, quae mercaturae fuerit dedita, vel pro tribu quadam sacerdotali omnium iustissima maximeque pia. Quo rectius, opinor, alii de *Calmuccis* s. *Mongolis* hic cogitandum esse statuunt. Inter quos Gatterer. (ap. Billerbeck. Diffic. As. pag. 26. Commentt. Societ. Gotting. XIV pag. 6. 42) *Argippaeos*, quos pro *Calmuccis* habet maioribusque Hunnorum, ad montis *Imai* radices septentrionem versus in terra *Soongyari* (quam hodie occupant *Soongari*, *Calmuccorum* gens) insedisae statuit. Rennel. pag. 437 seq. sedes genti assignat in terra magna *Kirgisorum*, ubi montium tractus, nomine *Arga*, in gubernio *Orenburg*. Nec aliter fere Heeren. Ideen I, 2. pag. 282 coll. 299. 300, consentiente Halling. in Wien. Jahrb. LXIII. p. 177 seq., montes ab Herodoto commemoratos ad montem *Ural* spectare ratus *Argippaeos* pro *Calmuccis* habet, qui ad *Mongolos* pertineant et sine dubio in occidentali *Mongoliae* parte, in ea, quae nunc *Kirgisorum* est, regione habitaverint. Nam in eos unos convenire addit, quae hoc loco de *Argippaeorum* moribus ac vivendi genere tradantur. Quae cum ita sint, Böhlen. (Indien. I. pag. 100) h. l. in universum *Mongolos* indicari haud iniuriâ statuere videtur. Ac denique Reichard. l. l. pag. 35 *Ar-*

|| οἰκέουσι ὑπώρεαν οὐρέων ὑψηλῶν ἄνθρωποι λεγόμενοι πάντες φαλακροὶ ἐκ γενεῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ ὁμοίως, καὶ σιμοὶ, καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα, φωνήν

gippaeorum vestigia arbitratur cognosci in fluvio *Archipowka*, quod brachium esse fertur fluvii *Tschus-sowajae* in gubernio Perm. Prope urbem *Iekaterinenburg*, quae magis septentrionem versus sita est, ad radices montis *Ural Argippaeos* habitasse statuit *Kolster* l. l. pag. 44. Equidem radices altorum montium (*ὑπώρεαν οὐρέων ὑψηλῶν*) de alio monte atque de monte *Ural* intelligi non posse credo gentemque ibi habitantem non aliam atque *Calmuccorum* gentem esse puto, qui nunc magis meridiem versus in regionibus planis ac desertis prope *Astracan* urbem mareque *Caspium* degunt, olim vero ad montem *Ural* circa urbem *Orenburg* in iis desertis habitasse putandi sunt, in quibus nunc *Kirgisorum* tribus vel etiam *Baschkiri* (de quibus adeo hoc *Herodoti* loco agi putant *Erman*: *Reise um die Welt* I. p. 428 seq. et *F. Mueller*: *Der Ugrische Volksstamm* I. p. 142) sedes suas habere dicuntur. De *Calmuccis* solis hic cogitari posse, alios ut taceam, statuerunt quoque *Eichwald*: *Alte Geograph.* etc. p. 259 seq. et *Klemm*: *Culturgeschichte* VIII. p. 8. Unus contra monuit *A. de Humboldt*: *Asie centrale* I. p. 396, illa aetate, qua scripsit *Herodotus*, neque *Calmuccos* neque *Baschkiros* in his regionibus circa montem *Ural* habitasse, ad quas medio tantum aevo, compluribus post *Herodotum* saeculis, ex interioribus *Asiae* tractibus *Sinae* adiacentibus profecti fuerint. De quo equidem haud decernam. — Vocem *ὑπώρεαν* haud mutavi, licet II, 158 (ubi vid. nott.) et VII, 199 altera forma *ὑπώρηην* ab omnibus afferatur libris; neque *Dindorf*. neque *Dietsch*. vulgatam mutaverunt; cf. *Bredov*. p. 156 et nott. *Herod.* I, 110.

[*φαλακροὶ ἐκ γενεῆς γινόμενοι*] De voce *φαλακροί*, qua *calvi* significari solent homines, vid. *Thesaur.* Ling. Graec. VIII. p. 605 ed. *Din-*

dorf. Quod ad ipsam *calvi* net, eadem de *Arimphaek Mela* ac *Plinius* l. l. ἐκ γενε modo supra III, 33; ut mihi e *Florentino* codice reponere νετῆς. *Calvitii* causam, nobis V, 25 ad aquam, quatur reiecit, *Ritter*: *Erdkun* 892 seq. et *Vorhalle* pag. more repetit, quo per omnem sacerdotem antiquissimae dhae caput tondere solit. Nam *Argippaeos* pro sacerdotibus ab eo haberi modo vidi quomodo haec cum *Herodo* ἐκ γενεῆς γινόμενοι (quifiscantur: qui inde a nati sunt s. qui *calvi* nati omnes) ciliari queant, equidem ntem. Ad *Sinae* incolae ret *Guignes* l. l. pag. 553. I aliis de *Calmuccis* cogitare: qui aequae atque aliae gentes *Mongolicae* et *Turcicae* adtis verticem tonsum gestant unde facile inter *Graecos* nionem oriri potuisse putat l. l. p. 429 et *Eichwald* l. quae illos nasci ferebat calhis convenit quoque sententiam *brunii* (*Annali*. d. *Voyag.* 372) observantis, monachorum (*ghélongs* vocantur) sibi caput radere ipsosque sacerdotio destinatos radi, que provenerint capilli.

[καὶ σιμοί, καὶ γένεια ἔχγάλα] i. e. simo sunt naso oblongo sive praelongo. N habent Stumpfnasen und e Kinn,“ sive, ut *Heerenii* ut l. l. „Sie haben eingedrückte und grosse Kinnbacken.“ *Calmuccis* aptissime dici n videt. Quare haud accedat ad *Schweighaeuseri* opinionem postquam prius τὰ γένεια interpretatus est, postea *Herod.* s. v. videndum esse ne barbas prolixas hic dictor, quo magis mira foret i

291 *λέντες, ἐσθῆτι δὲ χρωόμενοι Σκυθικῇ, ζῶντες δὲ ἀπὸ δενδρέων. ποντικὸν μὲν οὖνομα τῷ δενδρέῳ, ἀπ' οὗ ζῶσι,*

capita quidem calva, sed proluxas illi habuerint barbas. Atque sic μέγαν *παύωνα* de *proluxa barba* inveniri I, 175. VIII, 104, idem monet. Sed hoc loco γένεια de *barba* num intelligi possit, quamquam sic positum videtur VI, 117, equidem vehementer dubito, nec ullam video causam, cur a vulgata, quam secutus sum, interpretatione discedam. Mannertum IV. p. 110 *ingentia membra virilia* hic intelligi existimantem minime mirabimur.

φωνήν δὲ [δότην] λέντες i. e. *propria, peculiari utuntur lingua* eaque igitur diversa a reliquorum Scytharum lingua, quibus, ut in aliis rebus, ita investiti sunt similes. Ad Sinenses, quorum lingua quantum a reliquis et Asiae et Europae linguis abhorreat nemo nescit, haec refert De Guignes l. l. Nos ad Calmuccos, ut reliqua, quae hic enarrantur, referimus; qui sane Mongolicae stirpis si sunt, aliam habent linguam atque ceterae gentes Scytharum nomine comprehensae, quae Slavicam vel Fennicam vel aliam quandam linguam loquuntur. Erman l. l. pag. 430 de Turcomannica lingua, qua hodie utuntur Baschkiri (quos h. l. intelligi vult), agi existimat ipsamque Herodoti locutionem *φωνήν λέγειν* ad proprium loquendi modum, quem huic genti tribuunt, referri vult („eine Sprache gleichsam hervorkommend von sich geben“): quod mihi quidem non persuasit, quia *φωνήν λέγειν* apud Herodotum nihil aliud declarat, nisi *vocem edere, loqui*, cf. nott. ad II, 2. Aliud sane erit *ὄνηται φωνήν*, de quo vid. II, 2, l. 85. V, 93.

ζῶντες δὲ ἀπὸ δενδρέων] Refero huc „*alimenta haccue*“ apud Melam ac Plinium l. l. Ac vegetabilibus, quae dicuntur, unis Calmuccorum monachos vesci testatur Maltebrun. l. supra laud.

ποντικὸν μὲν οὖνομα τῷ δενδρέῳ] „*Si corylum [Haseltaude]* intelligit, cuius fructus *avellana silvestris [Haselnuss]* veteribus vulgo *nux Pontica*

dicebatur, mireris, quid sit, quod succum e fructu expressum *nigrum* dicat. Quid sit vero, quod Mannert. IV. pag. 110 quaerat: *arborne Pontica* intelligi *cedrus Siberica* debeat, ipse viderit.“ *Schweigh.* Nucum cultura cum per mediam Asiam valde esset propagata pluresque earum ferrentur species, Ritter: *Erdkunde* II. pag. 831 de *nucis* quadam specie hic cogitandum esse statuit. At vero, optime monente Heeren. Ideen I, 2. p. 283, hic intelligitur *Prunus Padus* Linn. (*Fogelkirsche*), cuius baccae atras in lacte coquant Calmucci coctaque cribro cernunt; unde quae profluxere, ea denuo coquant, ut solida inde exsistat massa, quam vocant *Moisin Chat*; cuius vultu exiguum partem aqua si solveris, ius inde sit maxime nutriens. Affirmantur haec iis, quae retulit Erman: *Reise um die Erde* I. p. 307 coll. 427, qui circa urbem Iekatarinburg in monte l'al sitam eandem invenit arborem in hac regione aliisque Russiae tractibus fere indigenam, e cuius fructibus Baschkiri, qui a meridie illius urbis habitant, adhuc liquorem sibi parant eo quo dixit Herodotus modo. Quod idem a Calmuccis, Cosaccis fieri addit Eichwald: *Alte Geograph. d. Casp. Meeres* pag. 261. *Ponticum* h. l. hanc arborem dici notat Erman. l. l. pag. 432, quod Graeci quaecunque e Ponti Euxini regionibus ad ipsos allata sint aut ullo modo ipsis cognita fuerint, *Pontica* appellare consueverint. Quae cum ita sint, neque de *inglande* (*Waltussbaum*) cogitandum, quae, ipso teste Reichardo l. l. pag. 28, in his ipsis Calmuccorum regionibus haudquaquam invenitur, neque de Sinensi quadam arbore sicis simili, cui nomen *ti-tchi*, in provinciis Fo-kien, Kuang-tung et Kuang-si, prouti statuit De Guignes l. l. pag. 554.

ἀπ' οὗ ζῶσι] E Florentino libro unoque Parisino dedi *ἀπ' οὗ* pro *ἀπὸ τοῦ*, probante Struvio l. l. I. p. 2. 32 seq. 35 (Opusce. II. p. 257. 299. 302), cum apud Herodotum

μέγαθος δὲ κατὰ συνκῆν μάλιστά κη· καρπὸν δὲ φορέ-
 ῖσιν, πυρῆνα δὲ ἔχει. τοῦτο ἐπεὶ γένηται πέπον, σ-
 ιματίοισι· ἀπορρέει δ' ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν, οὗνο
 ἀπορρέοντι ἔστι ἄσχυ. τοῦτο καὶ λείχουσι, καὶ γάλακι
 σγοντες πίνουσι· καὶ ἀπὸ τῆς παχύτητος αὐτοῦ τῆς τρ-
 || λάθας συντιθεῖσι, καὶ ταύτας σιτέονται. πρόβατα γὰ

praepositio, quae apostrophum pati potest, ultimam vocalem amittat et relativi formam a consonante incipientem aspernetur. Qui idem Struve l. l. pag. 22 (Opuscul. II. p. 285) de asyndeto in his verbis consulendus. De usu praepositionis ἀπὸ cf. nott. ad IV, 22. Respexit Herodotea verba Athen. II. pag. 57 C.

μέγαθος δὲ κατὰ συνκῆν μάλιστά κη] i. e. magnitudo huius arboris eadem/ferme est quae fici. De usu praepositionis κατὰ conf. I, 121 et 84. IV, 192. In sqq. πυρῆνα intellexit nucleum, granum. Plura de hac voce vid. in Thes. Ling. Graec. VI. pag. 2261 ed. Dindorf.

τοῦτο ἐπεὶ γένηται πέπον, σακεύουσι ιματίοισι] i. e. qui fructus quando maturuit, pannis eum percolant. τοῦτο ad καρπὸν referendum, haud insolita sensus, quae vocatur, structura. Pro ιματίοισι scribere ἡθανίοισι (i. e. cribris), ut quidam voluit, minime opus. — σακεύουσι omnes praebent codd.; σακεύουσιν Photius et Suidas ad Herodotum provocantes, itemque ex Herodoto σακεύειν τὸ ὑλίζειν (i. e. percolare, saccare) citat Eustathius ad Homer. Ili. XIII. p. 940, 17 c. 914, 10. Cf. Bekker. Anecd. I. p. 113, 32. Itaque reposui σακεύουσι, Dindorfium secutus in Thes. Ling. Graec. VII. p. 27, cum verbi σακκῆω nullum alibi reperiat vestigium. Valckenario auctore veteres dixerunt σακκῆιν et σακκίζειν, recentiores σακκῆιν et σακκίζειν; qui idem conferri iubet Salmas. ad Solin. p. 148 A. et Casaubon. ad Athen. II, 10. [49 s. T. I. p. 380 Schweigh.] Schaeferus in Herodoti textu exhibuit σακκῆουσι. Ipsius verbi sensum vix recto assecutum esse puto Heeren. l. l. sic interpretantem: „sie schütteten sie in Säcke.“ Langius reddidit: „sie pressen sie aus

in einem Sack von Zeug.“ A „sie schlagen sie (die Fru Tücher.“ Nimirum fructum premunt liquoremque inde excolant his pannis.] reddit: „sobald die Frucht worden ist, presst man schläuchen (?) ihren dünn und schwarzen Saft heraus“ ἀπορρέει Mehler in Mue p. 74 ἀπορρέον legi vult ἄσχυ] Vocem aski apud ac Mongolos acerbum quod significare auctor est] Annall. d. Voyag. II. p. ipsum eos, a quibus haec atque Herodotus accepit fructus cuiusdam liquorem vult. Adhuc a Baschkir quorem ea voce designat Russi scribant Atschui, a man l. l. pag. 427, negal pag. 261, qui apud Tartarione Kasan acidum vocat scribit, quod idem Azui Erman: de quo equidem cernam.

παλάθας συντιθεῖσι] i. e. rodotes: παλάθας· λέγεται τρυγὸς πλάσματα· πυρῆνα συνκῶν ἐπ' ἀλλήλους θέσεις Wesseling. Intellexit Nos video, massam solidam, in libi speciem conformatae tunc faecis illius (αὐτοῦ ἄσχυ pertinet). Unde E p. 307 sic reddi vult: „rückbleibenden Trebern Fleische und Kern, τρυβί Kuchlen zwischen den pladen“: etenim voce παλά respici putat ad παλάμη equidem dubito. Veteres recte monuit Wesseling. l. XVII, 67, ficos, pruna, nus, quae siccaverant, in solidam densare variasque

πολλά ἐστὶ· οὐ γάρ τι σπουδαῖται νομίαι αὐτόθι εἶσι. Ὑπὸ δένδρεφ δὲ ἕκαστος κατοικηται, τὸν μὲν χειμῶνα, ἐπεὶ τὸ δένδρεον περικαλύψῃ πύλῳ στεγνῷ λευκῷ, τὸ δὲ θέρος ἄνευ πύλου. Τοῦτους οὐδὲις ἀδικεῖ ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι· οὐδέ τι ἀρήϊον ὄπλον ἐκτέεται. καὶ τοῦτο μὲν τοῖσι περιόκενσι οὗτοί εἰσι οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες· τοῦτο δὲ,

nas effingere solebant, quas καλάδας vocabant. Add. Schaefer. ad Longi Pastorall. pag. 381. Sic καλέθη ἱερῶν in Luciani Piscat. 41. καλέθη καρπῶν in Vit. Auct. 19. — συντιθεῖσι e Sancerotti libro recensiti cum Bredov. p. 394 pro vulg. συντιθεῖσι; cf. III, 53. Ad vocem πέλατα cf. nott. ad I, 133. σπονδαὶ νομαὶ sunt pascua proba, praeterea; cf. IV, 198 et alia in Thes. ag. Gr. VII. p. 624.

πύλῳ στεγνῷ λευκῷ] Quae vulgo sunt: mit einem dichten weissen. Nam πύλος hoc loco non pascua designat, sed tegmen coactile e. ut notat Wesseling. Hippocratis De aer., aq. et loc. §. 93. Πύλος (ubi nunc vid. Coraës de ipsa tribu disputans pag. 273 seq.). Conf. ipsum Herodotum IV, 73. στεγνός, quod ipsum in Hippocratis l. l. ex egregia Hemsterhusii translatione nunc legitur, est firmus, densus, solidus. Invenitur apud Dioscor. XVIII, 25, ubi Wesseling. lat Diodor. XX fin. et Euripid. Iph. 323. Plura vid. in Thes. L.

VII. p. 686 seq. — Ad loci argumentum observat Heeren. Ideen I, ag. 283, videri Herodotum palos, quos quos sternuntur tentoria, pro quibus, quibus sane illi similes habuisse, cum regio ista arboribus revera prorsus careat. Ne omnino eam gentis partem, quam Herodotus norit, ditiores atque amorem videri fuisse, ut quae sane in eisdem locis, in quibus nunc praetor, cum armentis suis palata erit. Sive arbores sive palos in lignis, de tentoriorum genere quomodo hic cogitandum esse nemo non let: id quod quam maxime convenit.

Tartarorum aliarumque gentium namque moribus, quae sub tentoriis admodum simplici ratione fa-

ctis vitam degere solent. Conf. Yates Textrin. Antiq. I. pag. 389. Arbores tegmine obduci cum scribit Herodotus, palos tentorii potius intelligi statuit quoque Erman l. l. pag. 433, haec omnia ad Baschkiros in huiusmodi tentoriis sub arboribus degentes bene convenire ratus.

[ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι] Propter haec verba potissimum Argippaeos pro tribu sacerdotali Indica haberi vult Ritter. l. l. Et sane hoc ex loco quodammodo colligi posse videtur Heerenio l. l. p. 312, valuisse olim gentis quandam per classes sive tribus (Casten vulgo appellant) descriptionem, Argippaeosque inter Calmuccos sive Mongolos pro istiusmodi tribu sacerdotali, praeter caeteris insigni indeque etiam ad lites dirimendas adhibita, habendos esse. Ad Sinenses hoc quoque, ut reliqua fere omnia, falso refert De Guignes l. l. pag. 554 seq. Superiorem quandam gentis tribum, quae sacris praest ac simul iurisdictionem habet indeque etiam asylus, hoc loco intelligi mihi vix dubium: modo credas, quae ad unam gentis tribum pertinent, ea ab Herodoto ad totam illam gentem transferri. — ἀρήϊον ὄπλον dixit Noster ad Homeri imitationem, qui ἀρήϊα τεύχεα habet Ili. VI. 340 et πολέμηια τεύχεα Ili. VII, 193, nec aliter ἀρήϊα τεύχεα apud Apollon. Rhod. I, 266. IV, 206 et ἀρήϊα δοῦρα IV, 1156. Apud Herodotum ipsum IX, 33 ἀρήϊοι ἀγῶνες opponuntur τοῖς γυμνικοῖς. Ad formam ἐκτέεται cf. Herod. IV, 174 et quos alios locos excitavit Bredov. pag. 329.

οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες] i. e. ii sunt, qui finitimorum lites dirimunt tanquam arbitri. Sic διαιρεῖν, notante Valeken., in Polluc. VIII, 8, Aristoph. Ran. 1132 (ubi vid. interpre-

ὅς ἄν φεύγων καταφύγη ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς
οὐνομα δέ σφί ἐστι Ἀργιππαῖοι.

|| 24 Μέχρι μὲν νυν τῶν φαλακρῶν τούτων πολλή
τῆς χώρας ἐστὶ καὶ τῶν ἐμπροσθε ἐθνέων. καὶ γὰρ
τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτούς, τῶν οὐ χαλεπὸν ἐστὶ

tes plura afferentes), alibi. Tales autem hic lites intelligendas esse docet Heeren. l. l. p. 312, quales in mercibus permutandis inter gentes mercaturae causa confluentes (conf. nott. ad IV, 24) oriri soleant. Vocem *διαφορᾶν* hinc laudat, monente Cr., Coraëus ad Aelian. Var. Hist. II, 21. pag. 293.

ὅς ἄν φεύγων καταφύγη] i. e. *quicumque* (si quis) *domo profugus* (exsul) *ad hos confugerit, a nemine laeditur*. Ita opinor scripsit Noster, bene memor eorum, quae apud Graecos hospitii iure, quod ad τοὺς ἑξέτας pertinebat (cf. nott. ad I, 44. V, 51), vel etiam asyli iure erant constituta, ac pari modo in hac quoque tribu sacerdotali obtinuerunt, quae *asylum* fere praebuisse videtur, quod omnibus exsulis aut maleficis aliarum gentium tutum exhiberet refugium. De Graecorum asyliis ac iure asylorum vid. laudata a C. Fr. Hermann: Gottesdienstl. Alterth. §. 10. not. 15 ed. sec. Pro *καταφεύγων* cum recentt. edd. dedi *φεύγων*, quod Sancerosti liber unus suggerebat, dudum inuentibus Valcken. et Porsono ad Euripid. Phoeniss. 1231, ubi vir doctus alios attulit locos similes, in quibus verbo simplici, quo conatus indicatur, adiectum reperitur compositum, effectum commonstrans. Infra V, 95: αὐτὸς μὲν φεύγων ἔκφευγει. Cf. VI, 30 ibique nott.

οὐνομα δέ σφί ἐστι Ἀργιππαῖοι] Duo codd. Ὀργιμπαῖοι, Zenobius Prov. V, 25 Ὀργιμπεῖοι, quod genuinum nomen esse negans Gatterer. (Comm. societ. Gott. XIV. p. 13) cum populi tamen more sub arboribus vivendi convenire ait, cum arbor apud Calmuccos vocetur *Urga*; ut sane *Orgimpaeci* s. *Urgimpaeci*, i. e. sub arboribus degentes, haud male dici queant Calmucci, quorum tur-
guria, artificiosius quamvis extru-

cta, minime tamen ab
rum ratione habitandi
Apud Melam et Plini
cuntur *Arimphaei*. Ec
nere malui Ἀργιππαῖ
ducto ab *equis albis*:
tem albos, ut de Persi
I, 189 ibique nott., VI
gentes nomades Asiae n
valde celebrari ceterisq
pluribus docent Erman
F. Mueller: Der Ugrisc
p. 155 et Eichwald. I.
unde nomen translatu
quandam celebratiorem
praestantem haud iniur
Herodoto Graece redd.
Argippaeos cum Arima
vult Hansen l. l. pag. 16
nominis, in quo *asp* P
gnā significet *equum*, si
significatio; ad Persi
adeo revocari posse ge
mat Zeuss: Die Deut
Nachbarstämme pag. 2

CAP. XXIV

πολλὴ περιφάνεια τῇ
i. e. *multa terrae cognitio*
cognita haec est regio. (I
Isaeum De Apollod. I
17 [p. 178 Reisk.]; q
scriptore Larcher. affe
hered. p. 71, 8 [p. 20
itemque ex Demosthen.
phan. p. 622, 2 [p. 110
καὶ γὰρ Σκυθῶν τις
ται ἐς αὐτούς] Herode
intelligenda sunt, ut et
Graecorum (in ora Pon
bitantium) nonnulli a
usque pervenerint, ad
Seythae. Monui ob ea
Hansen l. l. pag. 2 no
his Herodoti verbis et
contineri observat Hee
2. p. 299. 303 (quocum
brunn. Annall. d. Voy

Ἰ'Ελλήνων τῶν ἐκ Βορυσθένεός τε ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων
 οὐκῶν ἐμπορίων. Σκυθῶν δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτοὺς, δι'
 τὰ ἐρμηνέων καὶ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπρήσσονται. Μέχρι 25

l, Hansen l. l. pag. 105 seq. et
 ert: Geograph. d. Griech. u. Roem.
 , 2. pag. 30 seq. 260.) descriptio-
 mercaturae, quae inde a Grae-
 Ponti accolis trans montem Ural
 ionesque a Caspii maris septen-
 sitas in interiorem usque
 goliā instituta fuerit (nos vo-
 us *Caravanenhandel*) simulque
 notationem, quam mercatores
 acis inde Ponti coloniis ad has
 toris Asiae plagas facere con-
 erint; cui mercaturae faciundae
 has, quippe nomadas necessa-
 te instructos pecore ad merces
 deserta transportandas, aptissi-
 fuisse idem subicit. A Bory-
 is ostio urbeque Olbia profecti
 montem Ural ad Calmuccos
 e penetrarunt, itinere ita insti-
 ut primum Hylaeam regionem
 gressi Asovici maris s. Maeoti-
 ram legerent usque ad Tanain,
 Astracana deserta intrarent,
 septentrionem versus per Sar-
 rum terram ad Budinos Gelo-
 ue pervenirent, mox vero ad
 item magis conversi per septem
 um deserta ad Thyssagetarum
 rcarum regiones, ubi Siberiae
 fines, accederent; e quibus
 sum montem eo fere loco, quo
 iacet Orenburg, transgressi
 rgisorum et Calmuccorum de-
 a, qui itinerum finis fuisse vide-
 pervenire. Nam ultra Argip-
 as (quos *Calmuccos* esse supra di-
 as) iter minime continuasse vi-
 tur illi mercatores, unde sua ac-
 t Herodotus: quamquam ipsius
 caturae fines minime illic ponen-
 esse bene concedimus Heerenio
 p. 309, quippe cum illic tantum
 venisse videantur undique pro-
 i mercatores, merces suas qui-
 permutaturi. Neque vero pellos
 um advectas esse, quamquam
 is praecipua mercaturae pars,
 magis Ponti accolae ob acris
 us coelique intemperiem (cf. IV,
 19. n. q. nott.) pellibus indiguerint;

quin ipsum aurum e mediae Asiae de-
 sertis Indiaeque montibus auriferis
 allatum videri monet idem Heeren.
 l. l. Ac memoratu dignum, hodie-
 que eadem fere viā pellium merca-
 turam institui, qua antiquitus hoc
 factum fuisse ex Herodoto colligi-
 mus; quin Christi doctrinam ad gen-
 tes illas olim eadem viā allatam
 fuisse observat Ritter: *Erdkunde* II.
 p. 623.

ἐκ Βορυσθένεός τε ἐμπορίου] Conf.
 nott. ad IV, 17.

δι' ἑπτὰ ἐρμηνέων καὶ δι' ἑπτὰ
 γλωσσέων διαπρήσσονται] Quod
 Heeren. *Ideen* I, 2. p. 302 coll. I,
 l. p. 123 ita intelligit, ut per se-
 ptem gentes aliā linguā utentes
 mercatores Scythici Graecive iter
 fecerint totidemque inde etiam in-
 terpretibus indiguerint. Quas se-
 ptem gentes non alias videri vult
 atque Taurios, Sarmatas, Budinos,
 Gelonos, Thyssagetas, Iyras et
 Argippaeos. In quibus falso poni
 Tauricos statuit Brandstaeter Scy-
 thic. pag. 74, qui ipse Melanchlae-
 nos, Sauromatas, Budinos, Thyssa-
 getas, Iyras, Argippaeos affert,
 septimam vero gentem desiderat,
 cum Gelonos a Budinis segregare
 non aptum videatur: Herodoti inde
 errorem notari posse putat. De quo
 equidem aliter statuo, quamquam
 de his gentibus earumque linguis
 certi quid statuere vix licebit: ipse
 septenarius et interpretum et lin-
 guarum numerus, per orientem tam
 frequens tamque insignis (cf. nott.
 ad I, 98), advertere nos potest apte-
 que Hansen p. 156 ex J. de Ham-
 mer. (*Goldne Horde* etc. p. 145) af-
 fert Mongolorum principum morem,
 qui septem primariis regni linguis
 decreta sua edi voluerunt. Id unum
 ex Herodoti verbis certo colligi pos-
 se quivis concedet, valde diversae
 originis ac stirpis eas fuisse gentes,
 quae communi Scytharum appella-
 tione in hac singularum gentium
 enarratione comprehenduntur, sive

μὲν δὴ τούτων γινώσκεται. τὸ δὲ τῶν φαλακρῶν κινούμενοι οὐδὲις ἀτρεκέως οἶδε φράσαι· οὐρεὰ τε γὰρ ὑψηλὰ ἄβρατα, καὶ οὐδὲις σφεα ὑπερβαίνει. οἱ δὲ φαλακροὶ κινουσι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, οἰκείειν τὰ οὐρεὰ ἀνδρας, ὑπερβάντι δὲ τούτους, ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ

ad Aricam sive Mongolicam Turcicamque sive Fennicam sive Slavicam sive ad aliam quampiam illas retuleris: quarum nationum linguas admodum diversas esse nemo nescit.

CAP. XXV.

οὐδὲις ἀτρεκέως οἶδε φράσαι] Plane eodem modo loquitur IV, 16. V, 9, ubi vid. nott. coll. I, 57. Pro τούτων et hoc capite et cap. 24 init. 25 fin. 27 init. 31 cum Gaisf. et Matth. dedi τούτων. Ad γινώσκεται ex antecedentibus suppl. ἡ χώρα. οὐρεὰ τε γὰρ ὑψηλὰ ἀποτάμνει] Particulam τε, quae vulgo abest, e duobus libris cum Gaisf. et recentt. edd. inserui. Ad ἀποτάμνει suppleri potest αὐτοὺς s. τὴν χώραν, ita ut montes illi dissecare s. distinguere terram viamque praecludere dicantur. Cf. I, 72. Indicari autem h. l. montes *Altai*, ut nunc vocantur, Siberiam a meridie terminantes, optime monuit Heeren. Ideen I, 2. pag. 284, itemque Gatterer. in Commentt. societ. Gotting. XIV. p. 7. Nec aliter Voelcker: Myth. Geogr. p. 191, Humboldt: Asie centrale p. 399. οἰκείειν τὰ οὐρεὰ ἀγέροδας ἀνδρας] Similia portenta, notante Wesseling., refert Strabo I. p. 43 s. 73. Quae Herodotus pro fictitiis nec ulla fide dignis habere videtur, in iis veri quid latere cum putarent viri docti nostrae aetatis, hoc ipsum quale esset, studiosius investigarunt. Atque iam De Guignes (Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXV. p. 557 seq.) hic agi statuit de gente, quae a pernicitate, qua insignis fuerit, hoc nomen *Aegipodum* tulerit et in montibus a Sinæ ac Tartariae septentrione sedes suas habuerit. Quocum convenit quodammodo Larcheri opinio, *capripedes homines* figurate hic eos dici statuentis, qui caprarum

ad instar montes praeruptos que conscendant. Gatterer 8 *capripedes* fuisse contatorum genus quoddam securius per ardua et altum ambulare possent, tils vel lignis etiam hirs adaptaverint; ut adeo per milia fuerint *Caucasi* s. quibus vid. Strabo XI. p. 772 B. Quin *ovium genus* *gali* vocant („Steinschaf“) intelligi possit, quaerit IV. p. 113. Kolsterum Philolog. u. Paedagog. 8 p. 44) si sequimur, hominibus caris putabimus bracciis et pelle confectis indutos et strictis et singulos pedum primentibus. Mihi sat cum Heerenio Ideen etc. 284 talia referre ad fab de ultimis Asiae mediae trionalis ac sigillatim 8 gionibus incolisve fereba Graeciam spargebantur. riam haec quoque referre Maltebrun. Annall. d. pag. 373 et Wheeler: Ge Herodot. p. 197. Confer grammata Berolini editum a viro docto A. Erman: sur l'Hérodote et la Sibérie ὑπερβάντι δὲ τούτους] cipii structura conf. I, 51 ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ νον καθ' ἐνδουσι] i. e. mensces dormiunt. Ubi vulg. περίοδον [vel potius ὄρε Lamb. Bos. De ellipsis. coll. pag. 545. Intactum θεύδουσι cum Dindorf. pag. 93 et hoc loco et II, δουσι scribi iubet eumque est Dietsch. Spectat hu ad Dionys. Perieget 581. mentum loci recte ita scriber l. l.: „hoc nemini hoc

μηνον καθεύδουσι. τοῦτο δὲ οὐκ ἐνδέκομαι ἀρχήν. Ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἡῶ τῶν φαλακρῶν γινώσκειται ἀτρεκέως ὑπὸ Ἰσσηδό-
νων οἰκούμενον· τὸ μὲν τοι κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον οὐ

bile poterit esse, qui, qualis sit Lapponum nosterum vitae ratio, haud ignoraverit." Ac veri quid hac in fabula vere Siberica subesse bene vidit Hoeren. l. l. pag. 284. 307 coll. Mannert. IV. p. 118, Bredov. Specim. Uranolog. pag. XVI et Rennel. p. 443, Hansen l. l. pag. 53, Kolster. l. l. p. 44, Kruse: Urgeschichte d. Esthn. Volksstamm. pag. 70. Ubi enim tempore hiberno omnis quasi natura dormire videtur, quid mirum, ipsos homines sex mensium spatio parietibus inclusos et continua fere noctis caligine, non nisi lunae sive aurorae borealis luce subinde collustratae, pressos dormientes dici sex per menses? Quae cum ita sint, de Siberiae incolis haec intelligenda esse, recte statuit Voelcker. Myth. Geogr. l. pag. 191. — In seqq. ἀρχὴν valet omnino, proinde, ut I, 86, ubi vid. nott., III, 16. Articulum τὴν vulgo praemissum abieci cum Dindorfio, duorum codd. auctoritate et reliquorum fere omnium Herodoti locorum consensu commotus: vid. potissimum IV, 28. 29 et V, 106. Additur articulus V, 57: sed huius loci ratio alia mihi esse videtur.

Ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἡῶ — Ἰσσηδό-
νων οἰκούμενον] i. e. „sed cum re-
gionem, quae ab oriente calvarum hu-
manum nila est, satis certo accepimus
ab Issedonibus incoli.“ ἀτρεκέως cum
Schweigh. et Gaisf. inserui, cum a
pluribus libris abesset. Neque recepit
Matthiae, cum sane facile oria-
tur suspicio, ex iis verbis, quae ca-
pituli initio leguntur (οὐδέ τις ἀτρε-
κέως οἶδε φράσαι), vocem huc in-
trusam esse. In seqq. αὐτῶν τού-
των cum Gaisf. et Matth. scripsi
pro αὐτῶν τούτων. Issedones com-
memorantur I, 201 (ubi vid. nott.),
IV, 13. 26 itemque apud Ptolem. VI,
15, 16, qui tres huius nominis gen-
tes distinguit, et apud Pompon. Mcl.
II, 1, 15. 85, ubi Issedones vocan-
tur. Ex Hecataeo Milesio Issedones,

Scythiae gentem, affert Stephan. Byzant. s. v. (p. 92 fragmm. Hecat. ed. Klausen.), Alemanem laudans, qui Ἀσσεδόνας dixerit, aliamque vo-
cis scripturam, quae inveniat, per
ε commemorans. Idem Stephanus
s. v. Τρεβόροι Damasten excitat
rerum scriptorem, qui ἄνω Σκυθῶν
Ἰσσηδόνας οἰκεῖν, τούτων δ' ἀνω-
τέρῳ Ἀριμάσπους κ. τ. λ. retulit.
Reliquos veterum locos de Issedoni-
bus attulit Ukert: Geogr. d. Griech.
u. Roem. III, 2. pag. 509 seq. Cul-
muccis hanc gentem accenseri a Ren-
nelio, supra ad I, 201 diximus.
Quae eadem etiam Gattereri vide-
tur sententia, pluribus exposita in
Comment. Soc. Gott. XIV. p. 11 sq.,
coll. apud Billerbeck. Difficill. Asi-
ae pag. 28, ubi Issedonum sedes in
terra a Karakalpakis habitata collo-
cat. In interioribus Mongoliae ma-
gnae tractibus, ubi nunc terra Soon-
gurey, Issedones ponit Heeren. Ideen
I, 2. pag. 286, ad Sericam veterem
usque porrectos, cuius incolae et
ipsi ad Issedonum stirpem pertine-
rint. Ac dudum antea De Guignes
l. l. pag. 559—561 loca ab occidente
Sinac, quae nunc ad Buchariam par-
vam referantur, intra Massagetas
et Sericam terram sive Sinam Iss-
edones tenuisse statuerat. Mannert.
IV. pag. 112 prope amnem magnum
Syr, qui in lacum Aral se effundit,
Issedones habitasse vult, quos ab
orientem maris Caspii laevisque Aral
quaerendos esse auctor quoque est
Voelcker. Myth. Geograph. I. pag.
192. Ab oriente fluvii Ilchim in de-
sertis, in quibus nunc Kirgisi me-
diae tribus vagantur, Issedones ha-
bitasse suspicatur A. de Humboldt:
Asie centrale I. p. 402 seq. 401.
Reichardt. l. l. pag. 16 Issedonum
sedes fuisse arbitratur ad fluvium
Isel, qui gubernii Permensis partem
perfluens fluvio Tobol iungitur,
cuius ad ripas oppidum Isetskoi
Ostroy, pagusque Iseticus, quae no-
mina ad Issedonum appellationem

γινώσκεται, οὔτε τῶν φαλακρῶν οὔτε τῶν Ἰσσηρόνων
26 ὅσα αὐτῶν τούτων λεγόντων. Νόμοισι δὲ Ἰσσηρόνες ἰ
λέγονται χρᾶσθαι. Ἐπεὶ ἂν ἀνδρὶ ἀποθάνῃ πατὴρ, οἱ
κοντες πάντες προσάγουσι πρόβατα· καὶ ἔπειτα ταῖ
σαντες καὶ καταταμόντες τὰ κρέα κατατάμνουσι
τοῦ δεχομένου τεθνεῶτα γονέα· ἀναμύξαντες δὲ π
κρέα δαῖτα προτιθέεται. τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ψ

spectare opinatur. Neque aliter
Eichwald Alte Geogr. d. Casp. Mee-
res. pag. 264 Issedones ad fluvium
Isset (de quo fluvio fertiles campos
et gratos permeante cf. F. Mueller:
Der Ugrische Volksstamm I. p. 83
seq.) habitasse indeque nomen quo-
que accepisse putat, quaerendos il-
los quidem in ea gente, cui nunc
nomen Wogulen, quae gens una cum
Baschkiris in his tractibus hodieque
sedes suas habere dicitur; vid. F.
Mueller l. l. pag. 140 seq. et 162
seqq. 181. Quod certe longe proba-
bilius videtur, quam sedes huius
gentis magis meridiem versus con-
stituere prope lacum Aral, ut fecit
Halling (Wien. Jahrb. LXIII. p. 179
coll. Deutsche Geschichte I. p. 67),
qui etiam alia vel magis absona de
hac gente eiusque nomine attulit
(Wien. Jahrb. LIX. p. 257); quibus
add. Wahl., qui appellationem *Issedonum*
sive *Essedonum* (cf. Lucan.
III, 280) ab *essedo* s. *essedo*, quod
plaustrorum est genus, derivat (Erd-
beschr. von Ostind. pag. 490), cum
tentoria sua haec gens secum in
plaustris vexerit, ea loca occupans,
quae a Serica antiqua infra meridion-
alis montis Altai tractus ad lacum
Maeoticum usque porrigantur. — Ad
verba εἰ μὴ ὅσα ex antecedentibus
suppl. γινώσκεται: nisi quae cogno-
scuntur ipsis his (Issedonibus) nar-
rantibus s. auctoribus. Paulo ante
βορέην scripsi pro βορέην; vid. II,
148.

CAP. XXVI.

τοιοῖσι δὲ λέγονται] Ita dedi cum
Gaisf. Cf. II, 37. III, 99, ubi vid.
nott. Mox cum recentt. edd. recepi-
mus ἀποθάνῃ pro ἀποθάνοι, quod

hic ferri posse negamus. εἰ
fere valet atque τινί; cf.
VIII, 74. ὁ δεχομένος οὗ
cuius pater mortuus est, q
gnatos ad epulas recipit.
σθαι de hospite alios ex
126, ubi vid. nott.

δαῖτα προτιθέεται] Vul
θενται; Florentinus sugg
τιθέεται, quod recentt. ed
ceperunt. Vid. I, 133 ibi
Ad ipsam rem quod attine
quaedam de Padaeis, gen
referuntur III, 99 et de M
I, 216, ubi vid. nott. A
decimo atque tertio barbar
tudo propinquorum corp
randi apud Tibetanos vig
tur; vid. Meiners. in Com
Gott. XIII. p. 72. not. c. Q
num ab insulae Sumatra
quos vocant *Ballas*, idem f
tur Heeren. Ideen I, 2. p.
fabulas haec relegare qui
Knnel. p. 440, ipse admo
morem, quo affines senes
terficient, in Bengalia aliis
partibus adhuc obtinere.

τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ
χρυσούσι] i. e. caput vero
expurgatumque inaurant, e
tur tanquam sacro (s. dei
consecrato), quando annua
peragunt. Pro κατὰ χρ
ἀπο χρυσούσι, quod idem
temidor. Oneir. I, 52 inven
Wesselingio, qui praeter
Herod. II, 130 coll. IV
pro περιχρυσώσας alii libri
σώσας. Ad ipsum loci arg
facit Pompon. Mela II, 1,
seddones funera parentur
victimis ac festo coitu fa
celebrant. Corpora ipsa
caesis pecorum visceribus

αὶ ἐκαθήσαντες καταχρυσούσι, καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλ-
 ρεῶνται, θυσίας μεγάλας ἐπετείουσ ἐπιτελούντες. καὶ
 πρὶ τοῦτο ποιεῖ, κατάπερ οἱ Ἕλληνες τὰ γενέσια.

do consumunt. Capita ubi
 spolivere, auro vincta pro-
 gerunt. Haec sunt apud
 pietatis ultima officia." Et
 l. II, 1, 128. Atque ipse He-
 rod. IV, 65 enarrat, Scythas ho-
 nterfactorum aut inimicorum
 uti tanquam poculis. Quem
 rum morem attigit Plato in
 l. p. 299 E. s. p. 395 ed. Heind.
 diarum gentium ritus consi-
 dicavit Tzschucke ad Mel.
 tegg. pag. 57 Vol. III. P. II.
 VII. p. 238 s. 458 A. pag.
 s. 460 B. Addit Valcken.
 reum XXIII, 24 de Gallis Bo-
 marrantis, quae cum Issedo-
 ore, quem Herodotus memo-
 ridit, conveniunt. Tu conf.
 l. XIII, 482 seqq. Quin te-
 do Diacono II, 14 Alboinus,
 ardorum rex, e capite Kuui-
 regis Gepidarum ab ipso
 poculum parari iussit, e quo
 nda, uxor sua eademque
 mdi filia, biberet. Vid. Gib-
 eschichte d. Verf. u. Unter-
 roem. Reichs Vol. X. cap.
 p. 357 vers. germanic. Cru-
 ti moris alia aliunde exem-
 ferre dicitur Masow II. p.

γάματι χρεώνται] ἅτε αὖ duo-
 is abest, sine ullo sensus de-
 o. Eadem varietas IV, 28,
 u aequae atque ἔπειτα haud
 ob librorum consensum; re-
 dd. χρεώνται et ἔπειτα. —
 Schweigh. in Latina inter-
 ae reddiderat: *vas sacrum*;
 Herod. s. v. reponi vult: *or-
 u, quo gloriantur*. Nec aliter
 k. ad Mel. II, 1 nott. exegg.
 seq. 57 ἀγάλμα omnino id
 est, quo quis delectatur, in-
 oc loco de poculo accipien-
 t optime monuit Ruhnken.
 dei Lex. pag. 6 seq.,
 dici hoc vocabulum de do-
 uatū alicui consecratis inde-
 simulacris deorum. Unde quid

hoc loco sibi velit vocula, vix cui-
 quam obscurum esse poterit, recte-
 que observat Is. Voss. (cui adstipu-
 latur Italus Herodoti interpres) ad
 Melae l. l., Herodoti verba ita acci-
 pienda esse, ut Essedones capita
 parentum suorum deaurata in sa-
 cello aut larario collocarint iisque
 tanquam simulacris honores annuos
 exhibuerint: quod idem in Panebis,
 Libyae populo, enarrat Damasce-
 nus, teste eodem Vossio. Atque Ren-
 nel. l. l. pag. 440 se vidisse scribit
 crania ad poculorum formam efficta,
 o templis sacrisque locis in Butan
 subducta. — In seqq. ἐπετείουσ e
 Sacerdoti libro atque Aldina retinui
 pro ἐπετείουσ. Cf. III, 89.

τὰ γενέσια] scilicet ἐπιτελεῖν. In
 Bekker. Anecd. I. pag. 86, 18 in-
 venio: γενέθλιον ἡμέραν ἀξιοῦσιν
 αὖτε λέγειν, οὗ γενέθλια, οὐδὲ γε-
 νέσια. Εὐρυπιδῆς Ἴωνι, Ἡρόδο-
 τος τετάρτῳ. Celebrantur τὰ γενέ-
 сия teste Ammon. pag. 35 ἐπὶ τῶν
 τεθνηκότων, ἐν ᾗ ἕκαστος ἡμέρα
 τετελεύτησε, ubi conf. Valcken. nott.
 Neque aliter praecipiunt Hesychius
 s. v. I. p. 815. Pollux Onom. III, 102.
 Bekker. Anecd. pag. 231. Quos si
 sequimur, intelligenda erunt sacra
 in defunctorum honorem memoriam-
 que quotannis instituta ipso mortis
 die redeunte: neque tum τὰ γενέσια
 admodum differunt ab iis sacris,
 quae dicuntur νεκύσια. Aliter ta-
 men Suidas: γενέσια ἢ δι' ἐνιαυ-
 τοῦ ἐπιφοιτῶσα τοῦ τεχθέντος μνή-
 μη, et Grammaticus apud Lobeck. ad
 Phrynich. p. 104: γενέθλια ἢ δι'
 ἐνιαυτοῦ ἐπιφοιτῶσα τοῦ τεχθέντος
 ἑορτῇ, γενέσια ἢ δι' ἐνιαυτοῦ
 ἐπιφοιτῶσα τοῦ τεχθέντος μνήμη;
 ubi quod vir doctus in Pauly Real-
 encyclop. III. p. 542 legi vult τε-
 κόντος pro τεχθέντος, de eo valde
 dubito. Utnt igitur statuis, τὰ γενέ-
 сия, quae hoc Herodoti loco com-
 memorantur, indicant *sesta natalitia*,
 quae mortuorum memoriae dicata
 in ipsis eorum diebus aguntur nata-

ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ οὗτοι λέγονται εἶναι· ἰσοκ
ομοίως αἱ γυνυῖκες τοῖσι ἀνδράσι. γινώσκονται μ
οὔτοι.

27 Τὸ δὲ ἀπὸ τούτων τὸ κατύπερθε, Ἰσσηδόν.
λέγοντες τοὺς μοννοφθάλους ἀνθρώπους καὶ τοὶ
φύλακας γρύπας εἶναι, παρὰ δὲ τούτων Σκύθ
λαβόντες λέγουσι, παρὰ δὲ Σκυθίων ἡμεῖς οἱ ἄλ
μίκαμεν, καὶ οὐνομάζομεν αὐτοὺς Σκυθιστὶ Ἀρ

libus: cum quibus natales martyrum
apud veteres Christianos comparat
Kuhn. ad Polluc. l. l. Vid. Becker.
in Charicl. III. p. 120 ed. sec. C. Fr.
Hermann. Gottesdienstl. Alterthum.
§. 48. not. 11. Privatalterth. §. 31.
not. 24. Idem in Praefat. ad Platon.
T. V. p. XIII: „γενέσια memoriam
potius nativitatis spectant, sive ea
vivo, ut Alcib. p. 121 C, sive mortuo
homine colatur.“ Tu vid. Eichstadt.
Opuscul. oratt. pag. 297 seq. F. G.
Schoene: De veterum nataliciis so
lemnibus. Halberstadt. 1832, et quae
alia excitavit C. Fr. Hermann l. l. Cr.
conferri vult Adnot. in Porphy. de
Vita Plotini II et in Plotin. ipsum
III, 5. 2 et VI, 9. 9.

ἄλλως δὲ δίκαιοι] Heeren. Ideen
I, 2. pag. 313 hoc ita intelligit, ut
gens fuerit culta minimeque rudis
ac peregrinis hominibus mercaturae
causa illuc delatis infesta. Ad mer
caturam, cui faveant, refert Voel
cker: Mythische Geogr. I. pag. 191.

CAP. XXVII.

τοὺς μοννοφθάλους ἀνθρώπους
καὶ τοὺς χρυσοφύλακας γρύπας εἶ
ναι] Articulum τοὺς cum Schweigh.
et Gaisf. e duobus codd. inserui,
quos eisdem etiam sequitur Dindorf.
Ad vulgatam lectionem, a qua abest
articulus, rediit Dietsch. De voce
μοννοφθάλος plura attulit Span
hem. ad Callimach. H. in Dian. 53.
Quod sequitur νενομίκαμεν, vulgo
reddunt: accepimus. Malim equidem
verba Graeca (παρὰ δὲ Σκυθίων
ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νενομίκαμεν) sic in
terpretari: a Scythiis vero accepta (de
hominibus unoculis et de gryphibus
auri custodibus) nos, caeteri homines,

(sic se habere) vulgo
Conf. IV, 59. 94. III, 2
phis diximus in Excursu
Ἀριμασπός] Gryph
Arimaspis praeter Hero
l. et III, 116) memora
Prometh. 809 seqq.

ἔξυστόμους γὰρ Ζηνί
κύνας
Γρύπας φύλαξαι, τὴν
νῶπα
Ἀριμασπὸν ἱπποβά
σσορρι
οἰκοῦσιν ἀμφὶ νεῦμα,
πόρον.

Quae ipsa ex Aristotele
quo vid. nott. ad IV,
contendit Voelcker. M
I. pag. 184. Confert aut
ad Aeschyli locum et
VII. hist. 144 et Gellium
quibus addit Valcken. Pl
vitt. Sophist. II, 9. §.
ed. Olear. Attigit quo
1, 15; qui postquam de
rum custodientibus locum
in modum pergit: „Hos
sunt Scythae, Scytharum
singuli oculi esse dici
maspi.“ Add. Plin. I
Utrumque, et Aeschylum
tum, respexit Eustath.
Perieget. 31 plura dispu
bus etiam haec: — Ἀρι
θα καὶ Ἡροδότῳ δοκεῖ,
τον πάθος καλοῦνται,
πεῖν μονόφθαλμοι· ἄρ
τὸ ἐν Σκυθιστὶ, μα
όφθαλμός· ἱστορεῖ
τος καὶ τοὺς χρυσοφύλα
ἀνωτέρω τῶν Ἀριμασπ
τ. λ.; e quibus ipsa Her
mutanda esse voluera

ἄριμα γὰρ ἐν καλέονσι Σκύθαι, σποῦ δὲ τὸν ὀφθαλμόν.

Thea. Critt. II. pag. 630. Cui nemo editorum obsecutus est. Nam in Scytharum dialectis *spu* significare oculum, et *arim unus* monemur. Vid. Wachter. in Praefat. Glossar. Germ. §. XIII. Nec magis mihi innotescunt interpolationis vestigia, quae in his ipsis verbis ab Hartungio tentatis: *ἄριμα γὰρ ἐν καλέονσι Σκύθαι, σποῦ δὲ τὸν ὀφθαλμόν* aperta esse ait Gatterer. in Comment. societ. Gott. XIV. pag. 9. Ipsa Herodoti interpretatio num iusta ac proba sit, vix dixeris: reiecit eam prorsus Zeuss (Die Deutschen u. ihre Nachbarst. pag. 299) Arimaspos ad Persarum linguam potius revocans, in qua haud raro *Ari* et *Asp* in gentium aut virorum singulorum nominibus occurrunt: de quo etiam cogitavit Halling. (Wien. Jahrb. LXIII. pag. 189 seq. coll. 165 seq. 171 seq. Deutsche Gesch. I. p. 128, qui alia mira de Arimaspis comminiscitur) itemque Oppert. (Archiv. des Miss. scientifiq. V. 5. pag. 190), qui ad alterum genus cuneatae scripturae hanc vocem refert: *gharimus*, cum *ghar* valeat *unus*. Nolo plura proferre in tali re, quae ad liquidum perducere vix poterit, proboque Hansen. l. l. pag. 92 seq. 162. cautius de his statuentem.

Ipsam Arimasporum gentem haud pauci veterum scriptorum commemorant, quorum locos suppeditabit Ukert: Geogr. d. Gr. u. Roem. III. 2. p. 406 seqq., eos quoque adiciens scriptores, qui recentiore aetate de hac gente disputaverunt, ac singula, quae a veteribus traduntur, accurate exhibens: omnem vero hanc famam de Arimaspis per Aristeam potissimum exultam et propagatam videri idem admonuit vir doctus. Qui post Herodotum Arimasporum aliquo modo mentionem faciunt, plerique habent gentem Scythicam in septentrionalibus Asiae regionibus habitantem, eosque etiam haud raro cum Hyperboreis coniungunt: unde Stephani Byzant. *Ἀριμασποῖ-ξενος Ταρβορέων*. Ipsas sedes gentis accuratius non indicant: quas,

modo vera sit gens verique quid in hac tota fabula subsit, ad radices boreales montis Alai, ubi magna provenit auri aliorumque metallorum copia, quaerendas esse, recte statuere mihi videntur A. de Humboldt: Asie centrale I. p. 402 seq. et Ritter: Erdkunde III. p. 336 seq.: quamquam in iis, quae de Arimaspis traduntur, id quoque respiciendum videtur, quod in fabula de Gryphis tenendum esse in Excursu ad III, 116 monuimus, quandoquidem Gryphi et Arimaspi coniuncti in his commemorantur. Itaque ad auri copiam in his regionibus Asiae borealibus circa montem Altai provenientem, sed summis laboribus ac difficultatibus adeoque ipsis periculis tollendam ea quoque spectare credam, quae de Arimaspis traduntur mira ad caeteros homines ab his regionibus et ab auri thesauris tollendis arcendos efficta: sive veram gentem habeas Arimaspos, quod ipse credere malim, sive prorsus fictam. Conf. Humboldt. l. l. et Boettiger: De Arimaspis, quos etiam cum Graecorum Cyclopiis unoculis comparat, in: Kleine Schriften I. pag. 171 seq. His addere licet alia quaedam virorum doctorum, qui in sedibus gentis investigandis desudarunt, commenta. Inter quos De Guignes (Mem. de l'Acad. d. Inscr. XXXV. pag. 562), ut inde ordiar, *Arimaspos* Sinensibus vult cognitos fuisse sub nomine *Miong-nou*, qui a septentrione Sinae orientalis habitarent inde a fluvio Irtisch Calmuccorum in terra usque ad fines Tartariae orientales, unde secundo ante Chr. n. saeculo in terras proximas incursiones fecerint ipsamque Sinam terrore impleverint. Quo vel magis a vero aberrasse putandus est Reichard. l. l. p. 17, qui *Arimasporum* nomen adluc servari contendit in oppido *Aramaschewa kaia* gubernii Permensis. Rennel. pag. 137 circa Indi fontes ad montem Altai, qui ipse ab auri copia traxerit nomen, cum *Alta* apud Calmuccos Mongolosque denotet *aurum*, gentes habitasse su-

28 Δυσχέμερος δὲ αὕτη ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρα

spicatur, quarum nomen cum indicarit *unoculos*, Arimaspos inde Gryphosque confictos esse arbitratur. Ad quam sententiam accedunt, quae de Arimaspiis disseruit Voelcker. Myth. Geogr. I. pag. 193 seq. Aliam appellationis causam committitur Wahl. (Ostind. pag. 490), qui Arimaspos supra Essedones collocat iisque proximos tenuisse statuit meridionales montis Altai tractus. Nam gentem nomadicam inde *unoculam* dici arbitratur, quod contra frigus capitis tegmine usa sit tali, quod uno tantum foramine videndi causa fuerit instructum, vel quod arcuum tractandorum peritissima gens in iaculando, ut fit, unum oculum occludere solita sit. Ac denique Ritterus (Vorhalle pag. 282 seq. 305) Arimaspos, Issedones, Massagetas ad meridionalem Oxi ripam in antiqua Bactria habitasse ponens ipsos *Arimaspos* pro una tribu Medorum Cadusiorumve nobili habet, eaque bellica, cum Issedones atque Hyperborei plane diversi pacisque et artium pacis amantissimi fuerint; indeque etiam eos componit cum *Maspiis*, de quibus Noster I. 125. In regionibus propius ad montem Ural sitis Arimaspos quaesiverunt Erman et Eichwald, quorum locos in Excursu ad III, 116 attuli: *unoculos* Arimaspos dici putat Eichwald maiores Wogulorum s. Calmuccorum, qui parvis et acutis oculis ita utuntur, ut unum tantum oculum habere videri queant: quae non magis probem quam si quis cum Boettigero l. I. ex more gentium talium, quae frontem et vultum variis figuris s. coloribus inducere solent, haec explicare velit. Propius haud scio an conveniat, quod Ritter. l. I. II. p. 507 affert de Mongolorum principe, qui nomen accepit ab uno oculo, quem in medio fronte habebat quoque in longum latumque prospiciens optime utebatur. Ac denique in Arimasporum fabula, quae Graeca ex parte certe est, de Cyclopiibus quoque Graecorum cogitari posse nemo non videt. Quantum

vero fabula haec de Arimedian usque aetatem fugata, vel inde colligas, Germanis eorumque post aevo incogniti fuerunt vid. Massmann: *Kaiserei* p. 317.

CAP. XXVIII.

Δυσχέμερος δὲ αὕτη η. cem *δυσχέμερος* de *εὐ* iam Homerus adhibuit (l. XVI, 234) de Dodona. I adhibuit Apollon. Rhod. I tum hunc Nostri locum ad denburg De nativ. simpli dot. p. 149 seq.: quippe quater probetur illa Herodotus nis simplicitas, quae nat conveniat. Quae Herodotio frigore hisce in regio scribit, ea modum nimis vult Rennel. pag. 443, I memor eorum, quae Herodotus similia tradunt Strabo VI. s. 472 A. atque Ovidius, Euxini ora diutius commo Pont. I, 3, 37. III, 1, 15. seq. Cfr. Hippocrat. De a. locc. §. 96, ubi adeo haec de Scythia: „— ὥστε τὸ μῶνα αἰεὶ εἶναι, τὸ δὲ θεὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς μὴ ἴ recte monere videtur Herodotus p. 297, antiquitus maius esse in his regionibus per frigus, quam adhuc esse in pellibus sane maxime indicolae, eā, quam supra didici (ad IV, 24) acquirendis. IV. p. 71 quae hic de nino produntur, inde repetit, quodotus regio Scythias minus septentrionem versus sibi rit. Ad Heerenii sententiaris temperie nunc nonnulli accedunt ea quoque, quae disputavit Eichwald l. I. coll. Brandstaeter. l. I. pag. vel nostra aetate subinde fiat frigus in his regionibus alia ut fateamur, testatur Clavel l. p. 643. summamque

τί ἐστι, ἐνθα τοὺς μὲν ὀκτὼ τῶν μηνῶν ἀφόρητος οἶος γίνεται κρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας πηλὸν οὐ ποιήσεις, πῦρ δὲ ἀνακαίων ποιήσεις πηλόν. ἡ δὲ θάλασσα πηγνυται, 293 καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος· καὶ ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται, καὶ τὰς ἀμάξας ἐπελαύνουσι πέρην ἐς τοὺς Σινδοὺς. οὕτω μὲν δὴ

coeli intemperiem expertos esse eos, qui nostra memoria in iisdem regionibus militarunt, nemo nescit. Quae aëris intemperies num nostra aetate mutata sit an eadem manserit atque antiquis temporibus, id quidem nunc non disceptabo: quamquam nullam mutationem factam esse contendit Ideler ad Aristotel. Meteorolog. I, 12. pag. 443. Herodoto autem, qui e mitiori Ionum coelo profectus in has regiones pervenerat, longe frigidiorē videri potuisse hanc ipsam terram, in qua adhuc per magnam anni partem pellibus induti vitam degunt, recte admonuit Hansen. l. l. pag. 57. Alia, quae per aestatem nunc maximum calorem in his regionibus obtinere testantur, attulit Kolster. l. l. XII. p. 592 seq. 629 seq. Conferas etiam Neumann. l. l. p. 48 seq. — Ad οὕτω δὴ τι conf. nott. ad III, 120 et III, 12.

ἐνθα τοὺς μὲν ὀκτὼ κ. τ. λ.] Respicit haec Eustath. ad Dionys. Perieg. 660. Ad verba ἀφόρητος οἶος Matth. Gr. Gr. (§. 445, 6, b.) apte attulit Platonis locum in Charmid. p. 155 C. ἀνέβλεψέ μοι τοῖς ὄφθαλμοῖς ἀμύχανόν τι οἶον. Indicatur enim gelu intolerabile, quale vix cogitari aut tolerari potest: adeo ut hoc gelu saeviente aqua effusa lutum efficere nequeas (cum aqua statim in glaciem constringatur), sed ignem accendas necesse sit (ne scilicet aqua congelet). Simili modo ὅσος adhibetur IV, 194, ubi vid. nott.

ἡ δὲ θάλασσα πηγνυται] Consilia, quae interpretes attulerunt, legantur apud Virgil. Georg. III, 360. Ovid. Ex Pont. IV, 9, 84. [III, 1, 15.] Pompon. Mel. I, 19, 140. Senec. Herc. Fur. 530. Strab. l. l. coll. Diodor. Sic. III, 33 et V, 25. Quamquam veteribus iam mirum esse videtur, quod h. l. tradit Noster, te-

stantur Tauri philosophi verba apud Gellium N. Att. XVII, 8: „tametsi Herodotus“, inquit, „historiae scriptor, contra omnium ferme, qui haec quaeviserunt, opinionem scribit, mare Bosporicum, quod Cimmerium appellatur, earumque partium mare omne, quod Scythicum dicitur, gelu stringi et consistere.“ Quae eadem ferme repetiit Macrob. Sat. VII, 12, 31. In hisce antiquitatis testimoniis, quae ad Herodoti verba de mari hoc congelato et de Bosporo Cimmerio toto gelu constricto comprobanda satis valent, nunc subsisto: alia posteriorum temporum testimonia per singulos annos, quibus talia vel in Ponto Euxino eiusque partibus vel in fluviis in Pontum irrudentibus acciderint, usque ad nostram aetatem accurate persecutus est omnemque hanc quaestionem pertractavit Tchihatcheff: Asie mineure II. pag. 66—107, in causas simul inquirens, unde hoc effectum sit. Quae omnia Herodotum vera retulisse egregie comprobant.

οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι] Cf. nott. ad IV, 3. Duo libri τάφρης. De quo vid. nott. ad IV, 201. — Pro στρατεύονται Valckenario in mentem venit ἀμαξεύονται vel ἱππεύονται, Toupio Emendd. in Suid. III. pag. 443 Lips. στραγγύονται (i. e. super glaciem otiantur), quod ipsum arripit Larchero. Nec tamen ulla opus emendatione, cum de hostili hic agi excursionē verba seqq. τὰς ἀμάξας ἐπελαύνουσι satis doceant.

ἐς τοὺς Σινδοὺς] Pro Ἰνδοῖς, quod omnes libri scripti praebent, reposui cum edd. Σινδοῖς ex Holstenii emendatione ad Steph. Byzant. (qui pag. 670 Berk. Σινδοί, ἀπὸ μεσημβρίας τῆς Μαιώτιδος λίμνης· ἐνιοὶ δὲ καὶ τὸ Σινδικόν γένος φασὶν εἶναι τῶν Μαιωτῶν ἀπό-

τοὺς ὀκτὼ μῆνας διατελεῖ χειμῶν ἐὼν, τοὺς δ' ἐπι-
τέσσερας ψύχρα αὐτόθι ἐστὶ. Κεχώρισται δὲ οὗτος
μὲν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοισι χωρίοις

σπασμα) coll. Is. Voss. ad Scylac. Peripl. §. 72. p. 450. T. I ed. Gail. probantibus Wesselingio in Dissertat. Herodot. XI. p. 179 et Ukerto Geograph. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 494 seqq., qui omnia fere huc spectantia attulit ipsumque numum et inscriptionem, qua satis superque probatur haec emendatio, quae aequae etiam spectat ad IV, 86, ubi pro Ἰνδικῆς, quod omnes libri scripti afferunt, rescripsi Σινδικῆς. Recte enim Plinius II. N. IV, (12) 26: „regio Scythica *Sindica* nominatur.“ Mela I, 19, 112: „*Sindos* in *Sindorum* ab ipsis terrarum cultoribus condita est.“ Unde „*Sindi* ignobiles“ apud Ammian. Marcell. XXII, 8. Quos eodem *Sindos* *Sindicamque* regionem norunt Strabo XI, 2. p. 492 s. 753 C. p. 495 s. 757 C. 758 A. p. 496 s. 759 C., ubi *Sindiacus* portus s. *Sindicus*, quem etiam commemorant auctor Peripli alterius Ponti Euxini §. 2. pag. 2 Huds. pag. 207. T. III Gail., Scylax Peripl. §. 72. p. 32 Huds. pag. 285 Gail. T. I, Scymn. Chii Descript. orb. 888, Dionys. Perieg. 681 ibique Eustathius, Geograph. Ravenn. V, 10. p. 266, Nicol. Damasc. p. 160 ed. Orelli, cuius conf. nott. in Supplem. p. 84, alii. Quae cum ita sint, lectionis iure dudum proscriptae patrociniū post Kanegiesser. in Alterthumswissensch. p. 147. 202 minime debebat suscipere Ritter. Vorhalle p. 157 seqq. Erdkunde II. p. 618 seqq., qui Ἰνδὸς in Herodoto omnino mutandum negat, cum de *Indica* gente hic agatur; quae ad colonias ex interiori India ad Caucasum Pontique Euxini oras usque prisco admodum aevo deductas pertinuisse putanda sit. Add. Eichwald: Alte Geographie d. Casp. Meeres pag. 353 seq. Quae mihi longius repetita videntur, cum dubium vix esse possit, *Sindorum* gentem ex iis, quae modo attulimus, testimoniis habitasse ea fere in regione, quae nunc a fluvio cognominatur

mine vocatur *Κυβαν*, ubi ut ac regio *Sudschuk* (quo ipse mine *Sindicae* vestigia super Reichard. p. 36 l. l.). Cf., Mannert. IV. pag. 106 Tzschucke ad Mel. l. l. Vol. p. 627 seqq. 630 nott. exeg. in Corp. Inscriptt. Graec. I et pag. 1000, ubi quod *πρόδοι* accentu retracto pro equidem haud assentior. I gentem postea ulterius ad progressam esse statuit (Nordgest. d. Pont. p. 62.) sane referantur, quos in Tl. vit Homerus Ili. I, 549, quibus tamen conferas disput. in Aeschyl. Trilog. seqq.] itemque regio *Sinai* cedonia urbsque *Σινδὸς* doto VII, 123 commemoranturque Asiae minoris urbs ad extremo adiciam ex A. G. Bibl. Indic. II, 3. pag. 30 fluvium *Indum* ab indig. *Sindhum*, recteque Plinium (23) 20 scribere: „*Indus* in *Indus* appellatus.“

Κεχώρισται δὲ οὗτος ὁ τ. λ.] Hiems, haec enim est mens, omnino diversa hieme, qualis in aliis orarum partibus fieri solet. cem τοὺς τρόπους conf. I 108. Pro ἄλλοις χωρίοις Sancrofti libro recentt. e buerunt ἄλλοις χώροις, u evitentur, quae auribus mi videri queant, sex vocabulorum syllabam desinentia quam nec hoc loco, nec aliter legitur I, 60, tali κακοφωcos offensos esse existima in Indic. praelectt. hiem. gimont. Maiorem difficultatem structura insolens verisimiliter, quod cum genitivumque habeat additum (v. 140. II, 91), hoc loco cu πᾶσι τοῖσι — χειμῶσι con quare ab Herodoto scripti

νοισι χειμῶσι· ἐν τῷ τὴν μὲν ὥραιην οὐκ ὕει λόγου ἄξιον οὐδὲν, τὸ δὲ θέρος ὕων οὐκ ἀνίει. βρονταί τε ἡμος τῇ ἄλλῃ γίνονται, τηνικαῦτα μὲν οὐ γίνονται, θέρος δὲ ἀμφιλαφές· ἣν δὲ χειμῶνος βροντὴ γένηται, ὥς τέρας νενόμισται θωμμάζεσθαι. ὥς δὲ καὶ ἣν σεισμὸς γένηται, ἣν τε θέρος ἣν τε χειμῶνος, ἐν τῇ Σκυδικῇ τέρας νενόμισται. Ἱπποιοι δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἥμιονοι δὲ καὶ ὄνοι οὐκ

παῖσι τῶν ἐν ἄλλ. γ. γινομένων χειμῶνων putat Herold Emendatt. Herodott. P. II. p. 15, dativum παῖσι eo modo explicans, quo ἀπασι I, 1, ubi conf. nott. Qua quidem emendatione omnis utique structurae tolleratur difficultas, nisi dativum quoque in tali structurae genere ab Herodoto adhiberi potuisse credas, in quo alii genitivum huic verbo adiungere solent. Verbis ἐν ἄλλοιςι χρῶσιν. Nostrum respicere ad Graeciam potissimum adeoque etiam ad Italiam inferiorem, in qua diutius ipse est commemoratus, monere vix opus videtur.

ἐν τῷ τὴν μὲν ὥραιην οὐκ ὕει λόγου ἄξιον οὐδὲν] Schweigh. τὴν ὥραιην de solito ac statuto pluviarum tempore intelligit, s. de ea anni tempestate, qua alibi vulgo imbres cadere solent. Itaque de *hiemali* potius tempore intelligendum, ut recte vidit Herold l. l. pag. 16. Alii, minus opinor recte, malunt haec de *verno tempore* accipere, quo alibi solent cadere imbres, quibus nives liquefiunt, Zephyris accedentibus. Ad ipsam locutionem τὴν ὥραιην, quae etiam invenitur in Demosthen. orat. III in Philipp. §. 48. p. 123 et in orat. contr. Dionysodor. §. 30, pag. 1292, quod vulgo supplent ὥρην, iure hoc displicet Schaefero ad Lambert. Bos. de Ellipsis. L. Gr. pag. 577, cum certe nemo quisquam dixerit τὴν ὥραιην ὥρην, ideoque ὥραια in talibus παραγώγως dici existimat pro ὥρα.

ὕων οὐκ ἀνίει] De structura conf. II, 113, III, 117 ibique nott. De forma ἀνίει consul. I, 6. III, 109. IV, 125. — De voce ἀμφιλαφής di-

ximus ad III, 114. Ad τῇ ἄλλῃ conf. II, 36 et nott. ad I, 1. Particula ἡμος (*quando*) uno tantum hoc loco utitur Herodotus itemque Hippocrates: Homerica enim est vox (cf. Iliad. I, 475 aliisque locis; cf. Nitzsch. ad Odys. I. p. 272), quam inde tragici quoque assumpserunt. Plurima dabit Thesaur. Ling. Graec. IV. p. 177 ed. Dindorf.

ὥς τέρας νενόμισται θωμμάζεσθαι] In hisce equidem veterem lectionem, quam scripti libri afferbant, cum Schweigh. et Gaisf. restitui pro θωμμάζεσθαι, quod Gaisf. induxerat, reponens θωνμάζεσθαι, monente Struvio in Spec. III. p. 7 seq., quo iam usi sumus in not. ad III, 148. Nec sane constans in his reperitur Gaisford., ut qui diphthongum reliquerit IV, 30. 53. 82. 85, sed immutaverit IV, 42. 111. 129, 199 et constanter in reliquis. Tu vid. nunc Bredov. pag. 142. Vulgata lectio ὥς τέρας θωνμάζεται, a Matthiaco et Dindorf. servata, e Vesselingii fluxit editione. Quam nos restituimus librorum veterum lectionem, ea vix mendii suspicione caret; cum vox θωνμάζεσθαι male textui intrusa videatur. Post verba ὥς δὲ inserui cum recentt. edd. voculam καὶ vulgo omissam. In loci interpunctione variant, cum alii comma ante verba ἐν τῇ Σκυδικῇ, alii post haec verba ponant. — Terrae motus in Russia rarius accidit, in meridionalibus tamen regionibus subinde observari scribit Hansen. l. l. pag. 59. Apud Mongolos tonitrua, quae insolito tempore accidunt, pro malo haberi omine scribit Neumann: Die Hellen. im Skythenl. I. pag. 268.

ἀνέχονται ἀρχήν· τῇ δὲ ἄλλῃ ἔπποι μὲν ἐν κρυμῷ
 || 29 ἀποσφακελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται. Δ
 || μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον διὰ ταῦτα οὐ φύει
 αὐτόθι. μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὀμήρου ἔπος ἐν Ὅ
 ἔχον ὧδε·

Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεραιοὶ τελέθουσι.

ὁρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παραγίνεσθαι
 ρεα. ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύει κέρατα
 ἀρχήν, ἢ φύοντα φύει μόγις. ἐνθαῦτα μὲν νυν διὰ 1
 30 γίνεται ταῦτα. Θωνμάζω δὲ (προσθήκας γὰρ δὴ μοι ὁ
 ἀρχῆς ἐδίξετο), ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνάται

ἀνέχονται ἀρχήν] Articulum τὴν, quem vulgo ponunt ante ἀρχήν, cum Gaisf. meliorum librorum iussu delevi. Cf. IV, 29. III, 16. Cr. hic citat Fischer. Ind. in Aeschin. Dialogg. s. v. ἀνέχεσθαι et Eustath. ad Odyss. XIX, 27. pag. 680, 12 Bas. Ad argumentum loci facit Plinius Hist. Nat. VIII, (68) 43 de asinis: „Ipsium animal frigoris maxime impatiens; ideo non generatur in Ponto, nec aequinoctio verno, ut caetera pecua, admittitur, sed solstitio.“ — Ad verbum ἀποσφακελίζουσι (tabefiunt) conf. nott. ad III, 66. Add. Coraës ad Hippocrat. De aër., aq. et locc. T. II. p. 185 seq.

CAP. XXIX.

τὸ κόλον] „Eustathius ait κόλον Ionum esse et κυριολεκτεῖσθαι de arietibus et bubus, cornibus defectis, ad Iliad. π' p. 1049, 17 s. 1062, 30. Opportune Hippocrates de Scytharum curribus: τὰς δὲ ἀμάξας ἔλκονσι ζεύγεα — βοῶν κέρως ἄτερ· οὐ γὰρ ἔχουσι κέρατα ὑπὸ ψύχεος, De aër., aq. et locc. pag. 291 [s. 93 Cor.]“ Wesseling. Respicit Herodotea idem Eustath. ad Odyss. pag. 1485, 10 s. 152, 35. Quae Strabo profert VII. p. 307 s. 471 C., ex Herodoteis fluxisse recte monet Valcken. Italus Herodoti interpretes itemque Coraës ad Hippocr. I. recentioris peregrinatoris, Pallas, affert testimonium, hodieque per Tar-

tariae regiones inveniri all bestias, cornubus carente pros, arietes.

μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὀμήρου ἔπος] Retinui vulgati cei, Florentini, aliorum firmatam. Nam pro δέ μόναν δέ μόν et ante Ὀμνuerant καὶ, utrumque ex Sancerosti libro. — Hom qui citatur, exstat in Ody Tu conf. nott. ad Herodo

ἄφαρ κεραιοὶ τελέθουσι stae Homericini interpretati χέως κερατοφθοροῖσι διὰ ττητα cum Herodoto conveni Nitzsch. in nott. ad Hom 241. Pertinet huc quoque lis locus, ab interpretibus dudum allatus, Hist. Anir 28: καὶ ἐν μὲν Λιβύῃ εἰται κέρατα ἔχοντα τὰ κερικριῶν. Reliqua dabit Ni Ad vocem ἄφαρ (cito, cele Homer. Ili. I, 349. XVII, 405. Odyss. II, 169, ne p

CAP. XXX.

προσθήκας — ἐδίξετο pro ἐδίξετο exhibui cum edd. Cf. I, 65. In quibus exstat ἐξήγησε, quae vulgus est glossa. προσθήκαι nes, accipio digressiones, strum valde delectari ne Conf. nott. ad I, 23 col IV, 167.

σθαι ἡμίονοι, οὔτε ψυχροῦ τοῦ χώρου ἐόντος, οὔτε ἄλλου φανεροῦ αἰτίου οὐδενός. φασὶ δὲ αὐτοὶ Ἥλεῖοι ἐκ κατάρης τευ οὐ γίνεσθαι σφι ἡμίονους. ἀλλ' ἐπεὰν προσήῃ ἡ ὥρη κυτσκεσθαι τὰς ἱκνους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτάς· καὶ ἐπειτὰ σφι ἐν τῇ τῶν πέλας ἐπιείσει τοὺς ὄνους, ἐς οὓς ἂν σχῶσι αἱ ἱκνοὶ ἐν γαστρί· ἐπειτα δὲ ὀπίσω ἀπελαύνουσι. Περὶ δὲ 31 τῶν περῶν, τῶν Σκύθαι λέγουσι ἀνάπλεον εἶναι τὸν ἥερα, καὶ τοιῶν εἶνεκα οὐκ οἶά τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρόσω τῆς ἡπείρου οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτῶν τὴν γνώμην. τὰ κατ'ἐρθε ταύτης τῆς χώρας αἰεὶ νίφεται, ἐλάσσονι δὲ τοῦ θε-

ἐκ κατάρης τευ] τευ, in quibusdam libris male omisum, cum aliis retinet Eustath. ad Dionys. Perieg. vi. 400. De ipsa re laudant Pausan. V, 5, 2. V, 9, 2. Plutarch. II. pag. 303 B. (ubi Wyttenbach. in Animadversus. pag. 74 Herodotei loci laudat immemor fuit) Antigon. Caryl. Histor. mir. 13. Atque ob hasce aras curvus mulorum certaminaque, in ludis Olympiacis Ol. LXX introducta, mox abrogata esse videntur Larchero. Quae causa num vera fuerit, haud dixerim: id vero certum est, mulorum cursus in ludos Olympiacos Olympiad. LXX receptos iam Olympiad. LXXXIV desisse: quae de re conf. citt. ab C. Fr. Hermann: Gottesdienstl. Alterthum. §. 50. not. 7. Krause: Gymnastik u. Agonistik d. Hellenen. I. pag. 569. — In proxime seqq. intactum reliqui: ἐπεὰν προσήῃ ἡ ὥρη, quocum conf. II, 41 et quae alia attulit Bredov. p. 408. Male alii προσήῃ. Ad formam κυτσκεσθαι conf. Fischer. ad Weller. III, a. p. 121 et ad locutionem σχῶσι — ἐν γαστρί III, 32. De forma ἐπιείσει (imittunt) cf. Bredov. p. 394. Ad significationem conf. III, 85 ibique nott. Ad verba ὀπίσω ἀπελαύνουσι vid. nott. ad III, 16.

CAP. XXXI.

Περὶ δὲ τῶν περῶν] Tangit Herodotea Eustathius in Epistola a Taffelio nuper editis pag. 310, 10. Quo sensu Plumas dixerint Scythae, iam supra ad IV, 7 indicavimus; hoc loco

e Wesselingii observatione notamus simili imagine utentem Psalmistam CXLVII, 16 et Arnobium II. p. 105 [cap. 58. p. 91 Orell.]. Unde Plinius II. N. IV, (12) 26: „Mox Riphaei montes et assiduo nivis casu pinnarum similitudine, Pterophoras appellata regio.“ Apud Leon. African. in Afric. descript. II. fol. 56, monente Larchero, commemoratur locus nomine *Burris* (i. e. plumis tecti), „eo quod frequentes illic admodum cadant nives, quas plumas quis potius quam nivem iudicaret.“ — Pro vulg. ἀνάπλεων e duobus codd. cum Bekkero et Bredov. pag. 154 reposui ἀνάπλεον.

τῶν Σκύθαι λέγουσι] Articulum *of* ante Σκύθαι requirit Schweigh. Libri non addicunt scripti. Cf. IV, 32. — In seqq. pro οὐκ οἶά τε εἶναι in Florentino cod. invenitur οὐκ οἶοί τε εἶναι. Tu conf. IV, 7. 53. Ad ἐλάσσονι suppl. χιόνι, nisi malis νιφετῶ (ob antecedens νίφεται), quo ipso Noster utitur IV, 50 et VIII, 98. Ad χιόνι ἁδρὴν cf. nott. ad I, 16. Mox edidi cum recentt. edd. οἰκὸς pro εἰκὸς itemque in fine capituli ἀοίκητα retinui ob similes locos II, 34. V, 10, in quibus omnes libri consentiunt, qui hoc loco differunt, in quo Medicus, Florentinus, alii ἀν-οίκητα afferunt, quod recentt. edd. praetulerunt, qui duobus aliis locis codd. scripturam secuti sunt. Tu conf. Lobeck. ad Phrynich. Parerg. p. 731, cui ἀν-οίκητα magis placere videtur. — *ἔοικε* intactum reliqui, ut I, 30. III, 71.

φεος ἢ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ καὶ οἰκός. ἤδη ὦν ὅσκι
 χιόνα ἀδρὴν πίπτουσιν εἶδε, οἶδε τὸ λέγω. εἰσὶ γ
 πτεροῖσι· καὶ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἔοντα τοιοῦτοι
 τὰ πρὸς βορέην ἐστὶ τῆς ἡπείρου ταύτης. τὰ ὦν πτε
 ρας τὴν χιόνα τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιόλους
 γειν. Ταῦτα μὲν νυν, τὰ λέγεται μακρότατα, εἰρητα
 32 Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτι τι Σκύθι
 οὔτε τινὲς ἄλλοι τῶν ταύτῃ οἰκημένων, εἰ μὴ ἄρα ἴ
 ὥς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὔτοι λέγουσι οὐδέν· ἔλεγον γ
 Σκύθαι, ὥς περὶ τῶν μονοφθάλμων λέγουσι. Ἄλλ
 μὲν ἐστὶ περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα, ἐστὶ δὲ καὶ ἴ
 Ἐπιγόνουσι, εἰ δὴ τῷ ἔοντι γε Ὅμηρος ταῦτα τὰ ἔπε

τὰ ὦν πτερὰ εἰκάζοντας τὴν χιόνα
 — δοκέω λέγειν] Recte Schweig-
 haeuser. in Lexic. Herodot. I. p. 186
 haec ita reddit: „*Puto Scythas, quas
 plumas dicunt, eas nivem intelligere,
 scilicet nivem cum plumis conferen-
 tes*,” ut adeo τὰ πτερὰ pertineat ad
 λέγειν et ad εἰκάζοντας τὴν χιόνα
 mente addatur τοῖς πτεροῖς. Verba
 in fine capituli posita: ταῦτα μὲν
 νυν, τὰ λέγεται μακρότατα, εἴ-
 ρηται valent: *Haec igitur, quae nar-
 rantur de terris longissime remotis, (a
 me) prolata sunt.* Simili modo τὰ μα-
 κρότατα dixit II, 32, eodemque etiam
 spectat formula ἐπὶ μακρότατον, de
 qua vid. II, 29 ibique nott.

CAP. XXXII.

Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων
 x. τ. λ.] De *Hyperboreis* in univer-
 sum quae tenenda sunt, ea in Ex-
 cursu ad h. l. attulimus. — Ad οἰ-
 κημένων conf. nott. ad I, 27. De
Issedonibus vid. nott. ad IV, 25; de
unoculis nott. ad IV, 27.

ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι — λέ-
 γουσι] Scripsit Noster haec respec-
 tiens ad ea, quae cap. 27 scripserat
 de *Issedonibus*: a quibus quae de
 hominibus unoculis tradita essent,
 ea inde accepisse et propagasse *Scy-
 thas* dixerat. Simili modo Noster
 hoc loco argumentatur, quo probet
Issedones revera nihil de *Hyperbo-
 reis* tradere: nam si quid revera tra-
 didissent, id inde acceptum pari

modo *Scythae* etiam dix-
 ea, quae de unoculis
 tradunt.

Ἄλλ' Ἡσιόδῳ μὲν ἐστὶ
 ἐποίησε] Haec verba,
 sanissima videntur, pro
 cuiusdam veteris adno-
 buit F. A. Wolf. Prolegg
 pag. CLVII. Neque vti
 Schweighausero neque
 in Dissert. de *Hyperbo*
 neque ullam equidem in-
 sam, cur haec verba i-
 habeam, quae ex deperd
 Hesiodi carmine, ex Eo-
 liter ducta esse putem.
 Noster ad Hesiodi testin-
 mo loco provocat, alterc
 Homerum: causa inde
 tenda videtur, quod *Hesi*
 aetate certe longe antec-
 gonos: quod carmen, I
 scriptum a posteris, poi-
 siodi carmen confictum
 mus. — In seqq. ad εἰ δὴ
 I, 112. 129 ibique nott.
 reddi vult Hartung (Lehr-
 Part. I. p. 396): *das heiss*
ders.

ἔστι δὲ καὶ Ὅμηρῳ
 νοῖσι, εἰ δὴ τῷ ἔοντι
 ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε]
 commemorantur etiam in
 Homeri et Hesiodi p. 4
 sterm.) s. pag. 325 (ed.
 ἐπη ζ', primusque inde
 fertur, additis verbis: φ
 νες καὶ ταῦτα Ὅμηρῳ

Πολλῶ δέ τι πλείστα περὶ αὐτῶν Ἰήλιοι λέγουσι, φάμενοι ἱρὰ 33
 ἢ ἐνδεδμεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Ὑπερβορέων φερόμενα, ἀπι-

idem versus etiam inter alia ex Iliade et Odyssea allata legitur in Aristoph. Pac. 1270 ed. Brunck., ubi Scholia Antimachum carminis auctorem falso declarant, qui, ut dum recte monuit Brunck., antiquior certe fuerit poëta necesse est adeoque ipse, ut ferebant, Homerus: quem ab Aristophane quidem pro Epigonorum auctore habitum esse inde colligi posse putat Sengebusch in Homerica Dissert. prior. pag. 180. Accuratius in hoc carmen inquisivit eiusque argumentum, quoad fieri potuit, eruere conatus est Welcker (Der Epische Cyclus etc. II. p. 380 seqq.). Quo carmine cum res ab Epigonis (i. e. filiis eorum principum, qui contra Thebas profecti erant) gestae celebrarentur, adeo ut hoc carmen proxime exciperet Thebaidem, in qua res ipsorum illorum principum Thebas invadentium canebantur, existerent haud pauci, qui τοὺς Ἐπιγόνους vix peculiare carmen fuisse putarent, sed partem Thebaidis; conf. E. L. de Leutsch: Thebaid. cyclic. reliq. Gotting. 1830, cap. II aliosque a Welckero laudatos in not. 51. pag. 404. At vero diversum fuisse Epigonorum carmen a Thebaide, a qua illud iam distinxit auctor Certaminis Homeri et Hesiodi l. supra l., satis probavit Welckeri disputatio, ad quam accessit quoque Nitzsch. Histor. Homer. II. pag. 67, discessit vero in eo, quod Welckerus Epigonos atque Alcmaeonidem pro uno eodemque carmine haberi vult assentientemque nactus est Eckermannum (Melampus u. sein Geschlecht p. 73. 74). De hoc utat statuis, Epigonos ab Homero ipso profectos non esse recteque inde Nostrum dubitasse, haud dubium mihi videtur: carminis auctorem unum ex antiquioribus Homericis fuisse credere malim respiciens ad ea, quae Welcker. l. l. Nitzsch. l. l. pag. 12, alii de his disputarunt; ad Aeolicum sive Ionicum poëtam referri carmen voluit quoque Bode: Gesch. d. Hellen. Poës.

I. p. 287. Plura de Epigonis proferre nolim: sed Herodoti lectores admonitos velim, ut ex hoc quoque loco summum cognoscant veri studium, quo Noster in singulis rebus exquirendis ducebatur, qui de ipso Homero tanquam Iliadis et Odysseae auctore ut nullam dubitationem movit, ita eo studiosius a veris poëtae operibus ea omnia seiangere voluit, quae in Homeridarum scholis post Homerum composita ipsius Homeri nomen falso referrent; vid. supra II, 117 ibique nott.

CAP. XXXIII.

Πολλῶ δέ τι πλείστα.] Ita cum Schweigh., Gaisf. et recc. edd. dedimus. Vulgo πολλῶ δ' ἡ πλείστα, cuius loco Matthiae alios secutus liberos exhibuit πολλῶ δ' ἔτι πλείστα.

ἱρὰ ἐνδεδμεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν.] Male olim ἐνδεδμεμένα. Nam sensus est: *sacra stramini triticeo illigata*, ut Schweigh. reddit, sive, ut Spanhemius l. mox l. expressit: *sacra adligata in triticea stipula*. Larcherus interpretatus est: „que les offrandes des Hyperboréens leur venoient enveloppées dans de la paille de froment,” et Langius, vernaculus interpres: „ihre Opfergaben würden in Weizenstroh gethan.” — Ad ipsam rem conf. Salmas. ad Solin. p. 147 et Spanhem. ad Callimach. H. in Del. 283, ubi Herodoteis similia invenies haec: καλάμην τε καὶ ἱερὰ δρῆγματα. *Fruqum primitias intellexit Plinius H. N. IV, (12) 26; sacrorum primitias Mela III, 5 init., nec aliter Pausanias I, 31. §. 2 ab Hyperboeis scribit in Delum mitti primitias, quae in triticea stipula (ἐν καλάμῃ πυρῶν) fuerint absconditae nec a quopiam agnoscerentur. Add. Serv. ad Virgil. Aen. XI, 322, alia, quae attulit Spanhem. l. l. longiore disputatione hoc docens, hic intelligi posse sacra incruenta, quae e tritico, hordeo, placentis, aliis eiusmodi rebus, sine ullo ignis usu nec combustis victimis fiant; in quibus illas*

φεος ἢ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ καὶ οἰκός. ἤδη ὦν ὅστι
 χιόνα ἀδρὴν πίπτουσιν εἶδε, οἶδε τὸ λέγω. εἰς γ
 πτεροῖσι· καὶ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἔοντα τοιοῦτο
 τὰ πρὸς βορέην ἐστὶ τῆς ἡπείρου ταύτης. τὰ ὦν πτε
 ρας τὴν χιόνα τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιόλους
 γειν. Ταῦτα μὲν νυν, τὰ λέγεται μακρότατα, εἰρηγε
 32 Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτι τι Σκύθαι
 οὔτε τινες ἄλλοι τῶν ταύτῃ οἰκημένων, εἰ μὴ ἄρα ὥς
 ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὔτοι λέγουσι οὐδέν· ἔλεγον
 Σκύθαι, ὡς περὶ τῶν μονοφθάλμων λέγουσι. Ἀλλ'
 μὲν ἐστὶ περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα, ἐστὶ δὲ καὶ
 Ἐπιγόνουσι, εἰ δὴ τῷ ἔοντι γε Ὀμηρος ταῦτα τὰ ἐπε

τὰ ὦν πτερά εἰκάζοντας τὴν χιόνα
 — δοκέω λέγειν] Recte Schweighaeuser. in Lexic. Herodot. I. p. 186
 haec ita reddit: „Puto Scythas, quas
 plumas dicunt, eas nivem intelligere,
 scilicet nivem cum plumis conferen-
 tes;“ ut adeo τὰ πτερά pertineat ad
 λέγειν et ad εἰκάζοντας τὴν χιόνα
 mente addatur τοῖς πτεροῖς. Verba
 in fine capituli posita: ταῦτα μὲν
 νυν, τὰ λέγεται μακρότατα, εἰ-
 ρηγεται valent: Haec igitur, quae nar-
 rantur de terris longissime remotis, (a
 me) prolata sunt. Simili modo τὰ μα-
 κρότατα dixit II, 32, eodemque etiam
 spectat formula ἐπὶ μακρότατον, de
 qua vid. II, 29 ibique nott.

CAP. XXXII.

Ὑπερβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων
 κ. τ. λ.] De Hyperboreis in univer-
 sum quae tenenda sunt, ea in Ex-
 cursu ad h. l. attulimus. — Ad οἰ-
 κημένων conf. nott. ad I, 27. De
 Issedonibus vid. nott. ad IV, 25; de
 unoculis nott. ad IV, 27.

ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι — λέ-
 γουσι] Scripsit Noster haec respec-
 tiens ad ea, quae cap. 27 scripserat
 de Issedonibus: a quibus quae de
 hominibus unoculis tradita essent,
 ea inde accepisse et propagasse Scy-
 thas dixerat. Simili modo Noster
 hoc loco argumentatur, quo probet
 Issedones revera nihil de Hyperbo-
 reis tradere: nam si quid revera tra-
 didissent, id inde acceptum pari

modo Scythae etiam di-
 ca, quae de unoculis
 tradunt.

Ἀλλ' Ἡσιόδῳ μὲν ἐστὶ
 ἐποίησε] Haec verba,
 sanissima videntur, pro
 cuiusdam veteris adno-
 buit F. A. Wolf. Prolegg
 pag. CLVII. Neque vo
 Schweighausero neque
 in Dissert. de Hyperbo-
 neque ullam equidem i-
 sam, cur haec verba
 habeam, quae ex deperi-
 Hesiodi carmine, ex Eo
 liter ducta esse putem.
 Noster ad Hesiodi testi-
 mo loco provocat, alter
 Homerum: causa inde
 aetate certe longe antec-
 gonos: quod carmen, I
 scriptum a posteris, po-
 siodi carmen confictum
 mus. — In seqq. ad εἰ δὲ
 I, 112. 120 ibique nott.
 reddi vult Hartung (Lehr-
 Part. I. p. 396): das heis-
 ders.

ἔστι δὲ καὶ Ὀμήρῳ
 νοῖσι, εἰ δὴ τῷ ἔοντι
 ταῦτα τὰ ἐπεὰ ἐποίησε
 commemorantur etiam in
 Homeri et Hesiodi p. 4
 stern.) s. pag. 325 (ed.
 ἐπη ζ', primusque inde
 fertur, additis verbis: γ
 νες καὶ ταῦτα Ὀμήρου

ἄλλῳ δέ τι πλείστα περὶ αὐτῶν Δῆλιοι λέγουσι, φάμενοι ἱρὰ 33
δεδεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Ὑπερβορέων φερόμενα, ἀπι-

em versus etiam inter alia ex
inde et Odyssea allata legitur in
ristoph. Pac. 1270 ed. Brunck., ubi
Antimachus carminis au-
orem falso declarant, qui, ut du-
ma recte monuit Brunck., antiquior
rite fuerit poeta necesse est adeo-
is ipse, ut ferebant, Homerus:
nem ab Aristophane quidem pro-
pigonorum auctore habitum esse
de colligi posse putat Sengebusch
Homeric Dissert. prior. pag.
0. Accuratius in hoc carmen in-
lavit eiusque argumentum, quoad
ri potuit, eruere conatus est Wel-
ker (Der Epische Cyclus etc. II. p.
) seqq.). Quo carmine cum res ab
gonis (i. e. filiis eorum princi-
a, qui contra Thebas profecti
is) gestae celebrarentur, adeo ut
carmen proxime exciperet The-
as, in qua res ipsorum illorum
cipum Thebas invadentium ca-
ntur, exstiterunt haud pauci,
cor; Ἐπιγόνους vix peculiare
en fuisse putarent, sed partem
aidis; conf. E. L. de Leutsch:
aid. cyclic. reliqq. Gotting.
cap. II aliosque a Welckero
atos in not. 51. pag. 404. At
diversum fuisse Epigonorum
ena Thebaide, a qua illud iam
exit auctor Certaminis Homeri
esiodi l. supra l., satis probavit
keri disputatio, ad quam ac-
t quoque Nitzsch. Histor. Ho-
II. pag. 67, discessit vero in
quod Welckerus Epigonos atque
aeonidem pro uno eodemque car-
s haberi vult assentientemque
us est Eckermannum (Melampus
ein Geschlecht p. 73. 74). De
utut statuis, Epigonos ab Ho-
o ipso profectos non esse recte-
inde Nostrum dubitasse, haud
lum mihi videtur: carminis au-
em unum ex antiquioribus Ho-
dis fuisse credere malim re-
ms ad ea, quae Welcker. l. l.
ch. l. l. pag. 12, alii de his dis-
ant; ad Aeolicum sive Ionicum
m referri carmen voluit quo-
3ode: Gesch. d. Hellen. Pöös.

I. p. 287. Plura de Epigonis pro-
ferre nolim: sed Herodoti lectores
admonitos velim, ut ex hoc quoque
loco summum cognoscant veri stu-
dium, quo Noster in singulis rebus
exquirendis ducebatur, qui de ipso
Homero tanquam Iliadis et Odysseae
auctore ut nullam dubitationem mo-
vit, ita eo studiosius a veris poetis
operibus ea omnia seiungere voluit,
quae in Homeridarum scholis post
Homerum composita ipsius Homeri
nomen falso referrent; vid. supra
II, 117 ibique nott.

CAP. XXXIII.

Πολλῷ δέ τι πλείστα] Ita cum
Schweigh., Gaisf. et rec. edd. de-
dimus. Vulgo πολλῷ δ' ἡ πλείστα,
cuius loco Matthiae alios secutus li-
bros exhibuit πολλῷ δ' ἔτι πλείστα.
ἱρὰ ἐνδεδεμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν]
Male olim ἐνδεδεμένα. Nam sensus
est: *sacra stramini triticeo illigata*, ut
Schweigh. reddidit, sive, ut Spanhe-
mius l. mox l. expressit: *sacra ad-
ligata in triticea stipula*. Larcherus
interpretatus est: „*que les offrandes
des Hyperboréens leur venoient enve-
loppées dans de la paille de from-
ent*,” et Langius, vernaculus inter-
pres: „*ihre Opfergaben würden in
Weizenstroh gethan*.” — Ad ipsam
rem conf. Salmas. ad Solin. p. 147
et Spanhem. ad Callimach. H. in Del.
283, ubi Herodoteis similia invenies
haec: καλάμην τε καὶ ἱρὰ δρογγμα-
τα. *Frugum primitias intellexit* Pli-
nius H. N. IV, (12) 26; *sacrorum pri-
mitias* Mela III, 5 init., nec aliter
Pausanias I, 31. §. 2 ab Hyperbo-
reis scribit in Delum mitti primitias,
quae in triticea stipula (ἐν καλάμῃ
πυρῶν) fuerint absconditae nec a
quopiam agnoscerentur. Add. Serv.
ad Virgil. Aen. XI, 322, alia, quae
attulit Spanhem. l. l. longiore dis-
putatione hoc docens, hic intelligi
posse *sacra incruenta*, quae e tritico,
hordeo, placentis, aliis eiusmodi re-
bus, sine ullo ignis usu nec combu-
stis victimis fiant; in quibus illas

κνέεσθαι ἐς Σκύθας, ἀπὸ δὲ Σκυθίων ἤδη δεκομένοι
τοὺς πλησιοχώρους ἐκάστους κομίζειν αὐτὰ τὸ πρὸς ἑ
ἐκαστάτω ἐπὶ τὸν Ἀδρίην, ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς μεσαμβρίῃ

oblaciones s. primitias frugum in triticea stipula illigatas primum quodammodo locum occupasse credibile fit. Ea autem sacra, quae frugum primitiis constant, omnium antiquissima haud iniuriâ habentur. Nec aliter haec accepisse video Creuzer. Symbol. II. pag. 537 ed. tert., frugum nimirum primitias hîc intelligi ratus ac fortasse quoque placetas, alia eiusmodi munera incruenta. Post quem C. O. Mueller. Dor. I. p. 272 et ipse *frugum primitias* intelligendas esse censuit. Haec ipsa autem *ἱερὰ μετ' αὐλῶν καὶ συγκύων καὶ κιδάρας εἰς τὴν Ἀῆλόν φασι τὸ παλαιὸν στέλλεσθαι*, scribit Plutarchus De music. cap. 14.

κομίζειν αὐτὰ — ἐπὶ τὸν Ἀδρίην] Quae de Hyperboreorum legationibus traduntur, disquisivit Schubart altera disquisitionis parte pag. 40 seqq., qui quod populus populo eique proximo donaria Delum portanda transmisisse fertur, id difficile explicatu esse negat, modo coloniarum seriem fuisse statuas: de quo viri docti commento in Excursu ad h. l. monuimus. In ipso itinere indicando cum Herodoto haud convenit Pausan. I, 31. §. 2, quo auctore ad Apollinis templum apud Prasienes Hyperboreorum donaria deferuntur, quae ab ipsis Hyperboreis tradita Arimaspiis, dein ad Issedones et ab Issedonibus perveniunt ad Scythas, qui ea Sinopen adferunt; unde a Graecis Prusias (qui Atticae orientalis est pagus e regione Euboeae) delata ab Atheniensibus Delum transportantur. Quae ipsa Athenienses commentos esse si statuas, ne honoris illius essent expertes, iusto audacius hoc pronuntiatum videtur Schubarto l. l. pag. 46. 47, qui ipse Pausaniae locum corruptum iudicat. Neque vero hoc ipso multum lucratur, neque eo, quod Schweigh. statuit, haec pertinere ad id, quod insequenti tempore fieri solitum Noster postea tradit: *ἐπεὶ δὲ τοῖσι*

Ἵπερβορέοισι τοὺς ἀποκερ
κ. τ. λ. Quae cum ita sint scio an Deliorum famae p buendum sit, quamquam, quae in talibus variari soleat, ha inscius. Neque omnino vias rodoto indicatae, quae Hyperum sint allata dona, multu buendum censuit C. O. Mueller qui nil aliud inde colligit p tat, nisi quod arcte olim hu linis per Graeciam cultum ius religionis aedibus primi Graecia septentrionem vers coniectum fuisse existimem quae ipsum connexum per rum decursum studiosius e et vel sacris missis conf fuisse. Muellero ad stipulat cker. Myth. Geogr. pag. 1 Ritterus statuit (Vorhalle 1 coll. 351) ex hisce intellig quae in hac via indicantur, munera Hyperboreorum dei maturius cum Pontico-Asiati quodammodo fuisse connex ad fabulas ea, quae de Hyper traduntur, omnino relegare detur Fr. Guil. Schwartz: 1 quiss. Apollinis natura (1843) pag. 53 seqq., ea sac Hyperborei afferre dicuntur convenire ait cum ipsa Apollura, qui, aestatis deus, e tura spica advenire putabat ut in his fabulis omnibus ae una cum anni primitiis adve parnerit. Quod num suffi omnem hanc de Hyperborei explicandam, valde dubit quae ut ad Apollinis sacri spectat, ita plura quoque vestigia eius communione, ter gentes boreales et meri Graeciae olim obtinuit Apol sacra e regionibus septentri in Graeciam deducta com Vid. modo Gerhard: Griech log. §. 320. pag. 327 seq.

ἐπὶ τὸν Ἀδρίην] τὸν Ἀδρ supra Noster dixit I, 163,

ἵμενα πρῶτους Δωδωναίους Ἑλλήνων δέκεσθαι, ἀπὸ δὲ
 ἢ καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον καὶ διαπορεύεσθαι
 βοίαν, πόλιν τε ἐς πόλιν πέμπειν, μέχρι Καρύστου, τὸ
 ὃ ταύτης ἐκλιπεῖν Ἄνδρον· Καρυστίους γὰρ εἶναι τοὺς
 ὄντας ἐς Τήνον, Τηνίους δὲ ἐς Δῆλον. ἀπικνέεσθαι μὲν
 ταῦτα τὰ ἰρὰ οὕτω λέγουσι ἐς Δῆλον. πρῶτον δὲ τοὺς
 βορέους πέμψαι φερούσας τὰ ἰρὰ δύο κόρας, τὰς οἰνομά-

Quo tempore boreales Euro-
 artes Graecis nondum satis
 cognitas, regiones quoque
 Adriaticum mare sitas Hy-
 persis vulgo adtribui monet Dan-
 Schweigh. excitatus in Mém.
 acad. d. Inscr. XXXV. p. 589.
 borei si Italiae adscribantur,
 ari posse ait Niebuhr. Hist.
 I. pag. 85 ed. sec., quomodo
 boreorum dona Delum per
 Adriaticum pervenire potue-
 At de his vir doctus ipse vi-
 Conf. in Excursu de Hyper-
 allata. Alia de his Hyper-
 um itineribus Gesner. in Prae-
 I De navigatt. extra column.
 sect. II. §. 8. p. 662 (Orphic.

τους Δωδωναίους Ἑλλήνων
 Consentit Callimach. H.
 284, qui omnino in his presse
 Herodoti vestigia. Add Ety-
 agn. s. v. Δωδωναίος ὁ Ζεύς,
 perboreorum locus appellatur
 a, Aelian. V. H. III, 1. Pri-
 utem Dodonaeos commemo-
 ter Graecos, qui dona sacra
 his allata acceperint, nemo
 tur, qui et situm Dodonae et
 actitatem vetustatemque re-
 it; de quo vid. Herod. II, 5?
 ue nott. A Dodona Apollinis
 nes Delum Delphosque esse
 atas, Creuzero (Symbol. IV.
 seq. ed. sec.) quodammodo
 ligi posse videtur. Quo mi-
 ciam cum Voelcker. Myth.
 I. p. 169, Dodona quod hic
 stur, commentum esse sta-
 sacerdotum ad coniunctionem
 im, quae Dodonae, Delphis
 fuerint, pertinens.
 βαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλ-
 idem Callimach. H. in Del. 27

seq. *Meliacum* sinum intelligit e re-
 gione Euboeae septentrionalis, quem
 nunc vocant *Zeitun*. De quo praeter
 Strabon. IX. p. 426 s. 651 C. et Plin.
 H. N. IV, 12 (12) conf. Aeschylī
 Pers. 480 (459 Bothe.), Sophoclis
 Trach. 646 s. 638 coll. 195 et Phi-
 loct. 741. *Lamiacum* sinum vocat
 Pausan. I, 4. §. 3. Apud Aelian. V.
 H. III, 1 *Melienses* recensentur in-
 ter eas gentes, per quas iter facie-
 bant Delphorum pueri ad sacra
 Apollinis prope Thessalica Tempe
 obvennda. — Mox cum Schweigh.,
 Gaisf. et recentt. edd. exhibui πό-
 λιν τε ἐς πόλιν πέμπειν, ubi vulgo
 δὲ, quod retinuit Matthiae.

ἐκλιπεῖν Ἄνδρον] Quae Reiskius
 sic intelligi vult, ut *Andrum* sacra
 non sint delata, sed hac insula
 (quam, e Cycladibus unam, Euboe-
 am inter et Naxum sitam nunc vo-
 cant *Andro*) praeterita recto itinere
 a *Carysto* (quod est Euboeae oppi-
 dum, eodem adhuc nomine cogni-
 tum) ad *Tenum* (quae ad Cycladas
 pertinens nunc appellatur *Tino*) ad-
 vecta, quamvis Andrus his urbibus
 esset media interiecta. Inde Lan-
 gius reddidit: „von hier aus würde nun
 Andros übergeschlagen.“ De *Carysto*
 conf. nott. ad VIII, 112; historiam
 eius persequitur Girard: Archives
 des miss. scientifiq. II. pag. 706
 seqq. De *Andro* conf. Herod. V, 31.
 VIII, 111 seq. De *Teno* vid. Stra-
 bon. X. p. 485 aliosque vet. locos
 apud Forbiger. Handb. d. alt. Geo-
 graph. III. p. 1021, cui add. Ant.
 Moschatos: De insula Teno eiusque
 historia comment. Gotting. 1855.
 pag. 6 et Ross: Reisen auf d. Griech.
 Inseln pag. 11 seq.

οἰνομαζοῦσι — εἶναι] De infini-
 tivo εἶναι vid. Hermann. ad Viger.

ζουσι Δήλιοι εἶναι Ἵπερόχην τε καὶ Λαοδίκην· ἅμα ἀσφαλείης εἵνεκεν πέμψαι τοὺς Ἵπερβορέους τῶν ἐδρας πέντε πομποὺς τούτους, οἳ νῦν Περφερέες τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ἵππε τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπονοστήειν, δεινὰ

pag. 750, quo supra iam usus sum ad II, 41. Add. Kuehner Gr. Gr. §. 506. not. 3. — Pro κόρας Ionum ex usu κόρας et h. l. et cap. 34 scribendum esse censuit Bredov. p. 106, cui Dietsch obsecutus est. Vulgatam retinuit Dindorf.

Ἵπερόχην τε καὶ Λαοδίκην] Virginum nomina haud novit Mela III, 5, 15, nec Plinius H. N. IV, 12 (26), sed habet Arnobius advers. gent. VI, 5: „Hyperocha Laodiceque, quas advectas illuc esse finibus ex Hyperboreis indicatur.“ Quae Clemens Alexandr. habet in Protrept. T. I. p. 39 Pott., ea ex ipso Herodoto ducta esse haud iniuriā statuere videtur Spanhem. ad Callimach. H. in Del. 202. Altero loco, ubi Noster has virgines commemorat IV, 35, pro Λαοδίκης Mediceus liber duoque alii Λαοδόκης. Ad quam lectionem plura attulit Schubart. l. l. pag. 53 seq. apud Pausaniam, utroque loco I, 4, 4 (ubi Ἀμαδόκος) et X, 23, 2, ubi Λαοδόκος, Λαοδίκος scribendum ratus vel apud Herodotum legendum Λαοδόκη, quamquam illud praefereendum arbitrat. Add. C. O. Mueller. Dor. I. pag. 268, ob ipsius Herodoti Λαοδίκην corrigendum ratus in Pausania Λαοδίκος. Neque vero obsecutus est Siebelis, afferens Λαοδόκος ex Orph. Arg. 149, cuius loco Λαοδόκος, Biantis filius, ex Argonautis unus, apud Apollon. Rhod. I, 119, ut apud Valerium Flaccum; Λαοδίκος in uno Schol. ad Apollon. Rhod. I, 45. Mihi talis probatur cautio, nec in Herodoto, ut quid mutem, causa apparet, licet ipsa nominis forma Λαοδίκη (i. e. populi ius) abhorreat ab ea, quae Herodoto in usu est, λέως pro λαός etiam in nominibus propriis inde compositis semper scribenti, ut monstrant allata a Bredov. p. 138 seq., qui idem p. 151 recte observat, Ἵπερόχην (i.

e. praestantem, eminentem Herodoteo usui conveni. De aliis Hyperboreorum conf. IV, 35 ibique not. ἀσφαλῆς revocavi Bredov. III, 7. II, 121 §. 1, ubi οἳ νῦν Περφερέες καὶ καλεῖνται, quod omnes scripti et editi, unus Dindorf. καλεῖνται. Περφερα praebent libri, quos e edd. secutus sum. Alibi (circumferentes). Quos et servante Larchero, Pausanias abstin. II, 19 vocat ἀμ (i. e. manipulos gestantes XVIII, 553 et 554 ἀμ i. e. manipulos colligantes) Virg. Aen. XI, 858 οὐλοὶ hordei primitias gestantes in mentem veniunt αἱ οἱ quibus vid. modo Freytag. Ili. I, 449. p. 174 seq. sych. II. p. 945: Περφεροί. Niebuhr. Hist. Rom. ed. sec. hoc ipsum non φέρει — perferre) ad Ita opinatur, Hyperboreorum latum vult.

ὀπίσω οὐκ ἀπονοστήει ad III, 16. De locutione εἰσθαί diximus ad III, ταλάμψεται conf. nott. Sententia Herodoti haec ter ferre Hyperboreos, accidere, ut, si quos dii non reciperent s. recuperare — In seqq. Schweighauser sequuntur rec. edd., εἰς τὴν τήνην receperat τοῖς πλ. quod ab omnibus recedentibus, e quibus vulgo e πλησιοχώρους, quod e aeo equidem retinui quod Schweigh. postea revocavit in Lex. Herodot. s. v. T. I. pag. 264, cum τοὺς πλησιοχώρους πενί

νους, εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμπεται ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὴ φέροντας ἐς τοὺς οὐρούς τὰ ἱρὰ ἐνδεδεμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, τοὺς πλησιοχώρους ἐπισκήπτειν κελεύοντας προέμπειν σφέα ἀπὸ ἐωντῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω προπεμπόμενα ἀπικνέεσθαι λέγουσι ἐς Δῆλον. Οἶδα δὲ αὐτὸς τούτοισι ἱροῖσι τόδε ποιούμενον προσφερές· τὰς Θρητικής καὶ τὰς Παιονίδας γυναῖκας, ἐπεὶ ἀνὴρ θύοισι τῇ Ἀρτέμιδι τῇ βασιλῇ, οὐκ ἄνευ πυρῶν καλάμης θυούσας τὰ ἱρὰ. καὶ ταῦτα μὲν δὴ οἶδα ταύτας ποιεύσας. Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτησι 34

κείμενους, quod iunctum cum verbo *ἐπισκήπτειν* hic significet: *instare iubendo s. instanter, operose iubere mandareque*. Tu conf. etiam nott. ad III, 73. Ad pronomen *σφέα*, quod ad τὰ ἱρὰ spectat, conf. Bredov. p. 283. — In seqq. ad vocem *προσφερές* conf. II, 105, ubi eadem vox pari significatione.

τὰς Θρητικής καὶ τὰς Παιονίδας γυναῖκας? Θρητικής praebebat Florentinus liber cum duobus aliis. Vulgo *Θρήσσας* sive *Θρήσας*. Vid. Bredov. pag. 175. — *Paenones* infra IV, 40 Noster vocat in regione, quae hodiernae Serviae s. Moesiae superiori videtur accensenda. Colligit vero Creuzer. Symbol. II. p. 530 seq. ed. tert. ex Herodoti narratione, per Thraciam quoque olim viginisse antiquum illum Solis Lunaque cultum eumque puriorem, cui mox rudior accesserit agrestiorque. Quin alia, quae idem attulit, indicare videntur, Thraciam prisco admodum aevo Apollinis sacra recepisse ulteriusque propagasse. Hinc *Diunam*, quam vocat *Regiam*, haud aliam esse credam, quam quae *Bendis* a Thracibus sua lingua vocata cultaque fuerit, teste Timaeo in Lex. Platon. p. 62, ubi vid. Ruhnken. Cr. confert Pindar. Schol. ad Olymp. III, 146.

θυούσας τὰ ἱρὰ] Pro *θυούσας*, quod e Sanrofti libro aliisque cum Schaefero, Gaisfordio, Dietschio, aliis reposui; Mediceus, Florentinus, alii *ἐχούσας*, quod ex *ἐρδούσας* detortum videbatur Eldikio Susp. Spec. p. 10 et Larchero, unde Bekker. et Dindorf. in Herodoti verba receperunt *ἐρδούσας* (Herod. I, 131.

IV, 60), probante Abicht in Philolog. X. p. 710. Contra *θυούσας* e scholio male invecum videtur Schweighausero, qui ipse retinuit *ἐχούσας*, eodem fere sensu, quo *φερούσας*: *sacra manu tenentes et in pompa gestantes*. Retineri id quoque voluit Eltz. Quae. Herodot. p. 14 (Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Supplem. Vol. IX. p. 120) sic explicans: „mulieres Thraciae et Paenoniae — non sine stipula triticea *sacra habent (deue)*, hoc est, *adhibent deae sacra*. At supra I, 59 init. *θύσαντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱρὰ*, quod ipsum nihil aliud est, nisi *sacra facere, sacrificare*.

CAP. XXXIV.

Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτησι] i. e. *in honorem eorum virginum, quae ex Hyperboreorum terra advectae Deli obisse dicuntur, sibi caput tondent puellae aequae ac pueri Deliorum*. Haud aliter Pausan. I, 43, 4: *καθὰ καὶ τῇ Ἐκαίργῃ καὶ Ὠκιδίαι θύγατέρες ποτὶ ἀπεκείροντο αἱ Δηλίων*, quo in loco similem dativi usum notavit atque cum hoc Herodoti loco composuit Valeken. ad Herod. II, 61, alia quoque afferens, in quibus sic dativus adhibetur ad indicandos eos, in quorum honorem s. gratiam aliquid fieri dicatur, praecipue saceris in rebus. Add. Aristoph. Lysist. 1277 ibique Brunck (*ὀρχησάμενοι θεοῖσι*). Ran. 445 (*παννυχίζειν τῇ θεῇ*). Quo eodem etiam pertinet, quod apud Herodotum IV, 79 legitur *Διονύσῳ Βαχχεῖω τελεσθῆναι*, ubi conf. nott. In ipsa narratione

τῇσι ἔξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ κείρονται
κόραι καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν πρὸ γάμου π
ἀποταμνόμεναι καὶ περὶ ἄτρακτον ἐλλίξασαι ἐπὶ τὸ
θεῖσι (τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀ
χειρὸς, ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίῃ)· οἱ δὲ παῖδες τῶν Δηλ
χλόην τινὰ ἐλλίξαντες τῶν τριχῶν τιθεῖσι καὶ οὕτω
σῆμα. αὐταὶ μὲν δὴ ταύτην τὴν τιμὴν ἔχουσι πρὸς τῷ
35 οἰκητόρῳ. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν Ἀργὴν τε καὶ τ

Herodoto convenit cum Callimacho H. in Del. 202, nisi quod hic omnia ista ad honorem Opis, Hecæærgæ et Loxus refert, non aliter atque Pausanias I, 43, 4. Cincinnum hunc fuscæ circumvolutum, quem virgines Deliacæ ante nuptias in sepulcro deponant, ad *Ilithyiam* spectasse censet Creuzer. Symbol. II. p. 520 ed. tert.; quæ dea cum *ἔλινος* dicitur ac texturæ præsit, et ipsa fati domina ac princeps significatur tesseraria quadam ratione, de qua plura Creuzer. l. l. Larcher. ritum caput tondendi ad luctum refert, mortuorum virginum in honorem institutum et perpetuâ deinceps memoriâ consecrandum. Quin apud Troezenios simile quid obtinuisse addit, Euripid. Hippol. 1436 testem citans ac Lucian. De dea Syr. in fin. §. 60 coll. Plin. H. N. XVI, 44. Plura similia de Graecis et puellis et pueris caput tondentibus vel cincinnos præcidentibus eosque in sacrum usum deponentibus atque dedicantibus attulit Eckermann: Melampus u. sein Geschlecht. pag. 163 seq. itemque C. Bötticher (Baumkultus d. Hellen. u. Roem. p. 96), qui huiusmodi consecrationem cum arborum cultu coniunctam fuisse ostendit; cf. ibid. p. 200.

αἱ μὲν πρὸ γάμου — τιθεῖσι] i. e. illæ (virgines) quando s. quoties ante nuptias cincinnum præcident, tum (hunc cincinnum) fuso circumvolutum in sepulcro deponunt. Monui ob rationem participiorum ἀποταμνόμεναι (in præsentī) et ἐλλίξασαι (in aoristo), de quibus exposuit Nitzsch. ad Odyss. IX, 387 pag. 64. — In seqq. Noster dixit ἀριστερῆς χειρὸς (ad sinistram), omīssa præpositione

ἐκ s. ἔξ, quam aliis locis] huic genitivo addere solet 30. VII, 109. 112.

τιθεῖσι καὶ οὗτοι] Retin cum edd. recentt. E Sane alteroque Schweigh. et dederant προτιθεῖσι, quæ ciperem, nullam præcisi causam. Ad verba ἐπὶ τὸ IV, 22. χλόην herbam inde cuiusvis generis („ob *Grashalm*“ reddit Stark.) s quam capillis circumvolutum pueri in monumento virginis sepulchrali (id enim σῆμα docent nott. ad I, 972. 172) deponunt. Qui quod prope adstitisse dic (ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίῃ), est, hanc arborem cum A Dianæ sacris ita coniunct ut etiam prope Ephesum, peperisse ferebatur, sacri hor haud deesset; testat XIV, I. §. 20. p. 639, cui pua, quæ huc spectant, scribam: καὶ τὸ ἄδυνον, γεία καὶ τὴν πλησίον ἢ πρῶτον ἐπαναπανύσας τὴν θεὸν ἀπολυθεῖσαν τῷ Nec alia desunt testimonia boris in Delo consecratae tonium partum relatae: accurate disquisivit Ber Mythologische Parallelen seqq. 118 (Bericht. d. k. u. sellschaft d. Wissenschaft hist. Class. 1856. I.).

CAP. XXXV.

καὶ τὴν Ἀργὴν τε καὶ 1 Pro Ἀργὴν in Aldina legi in Stephan. margine Ἐκαί

ως παρθένους ἐξ Ἵπερβορέων κατὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους

nomen (loco Ἰσθμῶν) suggerunt
sch. H. in Del. 292 eiusque
ant. Pausan. I, 43, 4. V, 7. §. 4.
log. m. s. v. Servius ad Vir-
gen. XI, 322. Claudian. in II
Stilic. 253. Aeschin. Axioch.
pag. 371 A. s. 121 Boeckh.
et Ἐκείνη). Unde in Hero-
Ἐκείνην restituendum au-
P. Leopard. Emendd. X, 10 et
sem. ad Callimachi l. I. Equi-
um Schubart l. I. p. 48 in tali-
ntra probatorum librorum au-
tem nihil quidquam immutare
m.

¶ sunt qui Οὐκίην appellant,
scil. Ionicā, cum Ὀκίς vide-
rica forma, in utroque Pau-
s. loco alisque supra laudatis,
quo Callimacho excepto, apud
Ὀκίς: quam eandem formam
retinuit, qui Callimachum se-
est, Nonnus in Dionys. l. mox
Schubart. l. I. p. 48. His iam
m addunt puellam Λοξο Cal-
lus l. I. et Nonnus Dionys. V,
q. Quod implendi versus causa
esse vult Valcken., ad gram-
m. studia mythologica hoc
refert Schubart. l. I. pag. 49,
modo. Haec autem virginum
m ipsis quoque diis, quibus
itur, communia fuisse censen-
it, cum omnino haud raro sa-
um nomen idem sit atque nu-
quod venerantur. Itaque no-
pis s. Upis (de quo plurima
ntur congesta in Thes. Ste-
ed. Angl. I, 4. p. 551) ad ipsam
deam, quam Ilithyiam dico,
t, quae eadem cum Italorum
mparatur. Vid. Spanhem. ad
sch. H. in Dian. 203 et Creu-
mbol. II. p. 523 coll. 519 ed.
uin, iidem viris monentibus,
iana hoc nomine subinde de-
ur, quatenus Ilithyiae s. Lu-
munus in ipsam translatus
idd. Creuzer. ad Cicer. De
ior. III, 23. pag. 617. De vo-
nificatione si quaeras, Cren-
l. illam refert ad notionem
atque opis, quam, quae om-
natura rerum parens atque

origo habetur adeoque nox primiti-
va ac primigenia, Ilithyia praestat,
ut ad lucem omnia proferantur. At C.
O. Muellero (Dor. I. p. 369) indicari
videtur continua numinis cura re-
rumque humanarum custodia, quam
revereri oporteat mortales; quod
ipsum num conveniat cum huius fa-
bulae ac religionis indole, equidem
sane dubitem. Plane aliter Kruse
(v. Büsching. Wöchentl. Nach-
richt. IV, 4. p. 357 seq.), cui Opis
eadem esse videtur atque Terra.
Alteram virginem Ἰσθμῶν idem vocat
Celerem. Malim equidem vocare
Candentem, Splendentem: quod ad
deam lunarem lunaresque religio-
nes sane magis accommodatum vi-
detur. Quam eandem qui Ἐκ-
είνην appellant, et ipsi deam lu-
narem pharetrā sagittisque instru-
ctam arcusque tractandi peritissi-
mam, Dianam vulgo vocant, in men-
te habuisse videntur. Ac denique,
praeter Ὀκίην et Ἐκείνην, Ἀγαίαν
quoque ex Hyperboreis Delum ve-
nisse cecinerat Olen, teste Pausan.
V. 7. §. 4. Ubi Cererem Achaeam in-
telligi posse negat C. O. Mueller.
Dor. I. pag. 369, rescribi iubens
Ἀγαίαν, quo nomine apud Aegine-
tias culta fuerit Diana. Sed nemo
editt. secutus est, idque recte opi-
nor.

κατὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώ-
πους πορευομένας] Sensus est, has
virgines per eosdem homines sive
populos iter fecisse, eademque igitur
advenisse viā, qua scil. venisse
Hyperochon et Laodiceon supra IV,
33 enarraverat. Quam interpreta-
tionem, unice illam quidem veram,
iure probat Schubart. l. I. pag. 42,
quo eodem p. 50 monente verba ἐξ
Ἵπερβορέων cum seqq. ἀπικέσθαι
ἐς Δῆλον iungi nequeunt, sed an-
nectenda erunt praecedentibus verbis
ἐλπίσας παρθένους, ut virgines in-
telligantur Hyperboreae sive ex Hy-
perboreis profectae, ut supra IV,
34: τῇσι δὲ παρθένοισι τάντησι τῇσι
ἐξ Ἵπερβορέων τελευτησάσθαι ἐν
Δῆλῳ. Equidem verba ἐξ Ἵπερβο-
ρέων retulerim ad πορευομένας; ad

ἀνθρώπους πορευομένους ἀπικέσθαι ἐς Δῆλον ἐκ
 Ἰππερόχης τε καὶ Λαοδίκης. ταύτας μὲν νυν τῇ Ἑλλί
 φερούσας ἀντὶ τοῦ ὠκυτόκου τὸν ἐτάξαντο φόρον
 τὴν δὲ Ἀργὴν τε καὶ τὴν Ὀπιν ἅμα αὐτοῖσι τοῖσι
 κέσθαι λέγουσι, καὶ σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι π
 καὶ γὰρ ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπουνομαζούσα

κατὰ τοὺς — ἀνθρώπους conf. nott.
 ad I, 77.

ἐκ προτέρων] De his vocibus sic
 iunctis conf. Boeckh. Praef. ad Si-
 mon. Socrat. pag. XVI. Eandem
 locutionem adhibet Pausanias, mu-
 tato ordine scribens πρότερον ἐκ.
 Cf. Schubart. l. l. pag. 51 seq. —
 Pro Λαοδίκης tres codd. Λαοδόκης,
 de qua lectione diximus ad IV, 33.

ταύτας μὲν νυν — ἀπικέσθαι] i. e.
 has quidem venisse tributi ferendi cau-
 sa, quod Lucinae pro maturato partu
 pactae fuissent. Ita Schweigh. Est
 vero, opinor, hic cogitandum de ea
 Ilithyia, quae, ut paulo antea di-
 ximus, omnium primitiva est mater,
 e qua, ut e nocte principe, in lucem
 prodire quaecunque in terris omni-
 que in rerum natura conspiciuntur.
 Et eo spectare credam verba ἀντὶ
 τοῦ ὠκυτόκου, i. e. pro partu celeri-
 tate sive partu maturato (Apollinis
 scilicet et Dianae), ad cosmogoni-
 cam doctrinam, cuius incunabula
 in hac ipsa Ilithyiae fabula lateant,
 referenda. Tu conf. de Ilithyia Creu-
 zer. Symbol. II. pag. 519 seqq. ed.
 tert. Itaque parum accurate hunc
 locum a Larchero expressum esse
 patet hunc in modum: „Le tribut
 qu'elles étoient chargées d'offrir
 pour le prompt et heureux accouche-
 ment des femmes de leur pays.“ —
 Locutionem φόρον τάσσεσθαι atti-
 gimus ad III, 97.

ἅμα αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι] Apolli-
 nem et Dianam intelligit Schubart
 l. l. pag. 48. De Lucina deabusque
 parientium praesidibus alius quis
 cogitaverat. Mihi alterum praestare
 videtur: nec aliter locum intellexis-
 se video Stark (Mythologisch. Paral-
 lell. p. 118). In proxime seqq. verbis:
 καὶ σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι πρὸς
 σφέων prius σφι spectat ad Opin

et Argen, quibus alios
 res tributos esse dicim
 σφέων, i. e. a se ipsis,
 rum, qui iidem quoque
 ρὰ δὲ σφέων intellige
 Opin et Argen vero spe
 alterum quoque σφι in
 ρειν σφι (in earum ho
 τὰς γυναῖκας, quae sui
 lieres, iterumque etiam
 in verbis τὸν σφιν (i. e.
 norem s. laudem) Ὀλιν
 ἐποίησε.

ἀγείρειν] Sic paulo p
 ζοντες καὶ ἀγείροντες
 co Th. Galeus coniecera
 Sed ἀγείρειν eorum est
 efflagitant in speciem
 eorumque quasi in hei
 mox in deterius versum
 ficulis, qui, quo plebes
 pecunias ad se derivar
 aeve alicuius effigie a
 oppida vicosque vagal
 quidem ac verbo illi de
 se ferebant imaginem,
 tem sibi stipem quaereb
 Ruhnken. ad Tim. Lex.
 10. Hoc autem loco noi
 nenda ista ac detestab
 lorum istorum ratione,
 stiore stipem colligend
 gitandum, non aliter
 Iamblich. De vit. Pyth.
 76, ubi Abaris ἀγείρειν
 lini Hyperboreorum. (c
 cum Lobeck. (Aglaoph.
 ita interpretari, ut Abi
 tis, quam S. Francis
 suos perducit, specim
 stipis sacrae colligendae
 marique circumvectus.
 ce ἀγείρειν nunc quoqu
 H. Stephani Thes. I. G.
 Paris 1831) I. pag. 26
 ferri quoque vult Porc
 pag. 109 ed. Lips. — n

ὃ ὕμνω, τὸν σφι Ὀλλήν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε· παρὰ
 ιαθόντας νησιώτας τε καὶ Ἴωνας ὑμνέειν Ὀλλύν τε
 , οὐνομάζοντάς τε καὶ ἀγείροντας (οὗτος δὲ ὁ Ὀλλήν
 ἰλους τοὺς παλαιούς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυκίης ἐλ-
 ἀειδομένους ἐν Δήλῳ)· καὶ τῶν μηρίων καταγιζο-
 τῶ βωμῶ τὴν σποδὸν ταύτην ἐπὶ τὴν θήκην τῆς

ster nomina Arges et

λὴν ἀνὴρ Λύκιος ἐποί-
 nodo loquitur Pausan.
 so supra ad II, 53 (ubi
 T. I. p. 856) laudato.
 . VII, 23. §. 2 de Pam-
 παίοις τοὺς ἀρχαιοτά-
 ποιήσεν.

ntum loci quod attinet,
 sis conf. Callimach. H.
 que Pausan. X, 5. §. 4.
 Quae Schubartum l. I.
 runt, ut etiam Home-
 rus 146—164 ad Ole-
 cuiusdam poetæ anti-
 nen de Hyperboreis re-
 De ipso Ὀlene praeter
 Pausan. V, 7. §. 4. II,
 VIII, 21. §. 2 et quae
 rum scripta de Olene
 art. p. 59 in not. Unde
 lenem in Ilithyiae ho-
 Latonam, dum Apol-
 neque parturiret, adiu-
 pepigisse iureque fer-
 ntiquissimum Graeciae
 i eum Phoebi dicatur
 pheta (Pausan. X, 5.
 27, 2), primus omnino
 ar, qui prisco admo-
 pollinis s. Solis sacra e-
 ientalibus sive boreali-
 iam intulerit ac propa-
 dem quod Lycius voca-
 loto, Callimacho, Pau-
 ante quoque Suida s. v.,
 ul asfert eius cognō-
 (cuius loco Κυμαίος
 Klausen in Encyclopa-
 et Gruberi Sect. III.
 §) ἡ Τρεφόρειος, mi-
 roba, id documento esse
 cia haec sacra in Grae-
 ieta esse; quippe qua
 iquitos floruisse volunt
 andam Apollinis et Dia-

nae sive luminum coelestium, Solis
 et Lunae, cultum, quem ex iisdem
 superioris Asiae terris religionibus-
 que, ad quas Hyperborei eorumque
 sacra vulgo relegantur, illuc perve-
 nisse suspiceris, ita ut Olenis Lycii
 commemoratio in Hyperboreorum
 sacris minus certe offendat. Expo-
 suit Creuzer. Symbol. II. pag. 521
 seqq. 530 seq. 540 ed. tert. coll. Bode:
 Gesch. d. Hellen. Dichtkunst I. pag.
 477. II, 1. pag. 30 seqq. Cautius
 de his iudicavit Bernhady Grund-
 riss. d. griech. Lit. I. p. 248.

οὗτος δὲ ὁ Ὀλλήν] δὲ cum Schweig-
 haeus. et Gaisf. scripsi pro δη,
 quod Matth. retinuit. Qui hoc loco
 antiquos hymnos (τοὺς παλαιούς
 ὕμνους), qui in Delo canebantur,
 composuisse dicitur, is apud Pau-
 saniam IX, 27, 2 antiquissimos hym-
 nos (τοὺς ὕμνους τοὺς ἀρχαιοτά-
 τους) Graecis composuisse fertur.
 Cuius hymni, ad Ilithyiam, Lato-
 nam eiusque natos spectantes, com-
 memorantur a Pausania locis lauda-
 tis: uno loco (II, 13, 3) hymnus in
 Iunonem quoque indicatur. Apud
 Suidam vocatur ἐποποιός, quam-
 quam epica quae dicuntur carmina
 eius haud constant: unde ad hymnos
 Lexicographum spectasse credas.
 — In proxime antecedentibus νη-
 σιώτας intelligit, opinor, incolas in-
 sularum maris Aegaei, Cycladum,
 Sporadum, a Delo non admodum
 remotos et propter commercii ratio-
 nes ac navigationem cum Ionibus
 prope habitantibus in terra conti-
 nenti valde coniunctos.

καὶ τῶν μηρίων καταγιζόμενων
 ἐπὶ τῶ βωμῶ] Intelligimus haec de
 femoribus in ara crematis, quorum ci-
 neres sepulcro Arges et Opis iniece-
 rint. Ac nemo nescit, quantopere
 inter viros doctos disceptatum fue-
 rit de significatione vocis μηρίων,

Ῥαπίος τε καὶ Ἀργῆς ἀναισιμοῦσθαι ἐπιβαλλομένην. ἡ αὐτέων ἐστὶ ὀπισθε τοῦ Ἀρτεμισίου πρὸς ἧν τετραμ-
|| 36 χοτάτω τοῦ Κηίων Ἰστιητορίου. Καὶ ταῦτα μὲν Ῥα-

utrum scil. ossa tantum femoralia an carnem quoque ossibus adhaerentem Homerus indicaverit. In qua disceptatione mihi placet Nitzschii sententia (Adnott. ad Odyss. III, 456 pag. 223. 224), indeque μῆ-
ρία hoc quoque loco intelligere malim partes e femore exsectas, una cum ossibus scil., adipe quoque, si velis, circumvolutas diisque consecratas. Plura dabunt C. Fr. Hermann Gottesdienstl. Alterth. §. 28. not. 21. God. Hermann. in nott. ad Aesch. Prometh. v. 498 coll. Ameis ad Odyssaeae l. l. p. 88. De verbo καταγίγειν, quod de victimis arae impositis, quae igitur consumuntur, dici solet, cf. Wesseling. ad Diodor. IV, 23. Karsten. ad Aeschyli Agamemn. 581. p. 200 et vid. Herodot. I, 86 ibique nott. VII, 107. Θήκη, quod aetiori sensu de loculo s. arca dicitur, hic latiori sensu de ipso sepulcro accipiendum, ut II, 42, ubi vid. nott. Quo vero iure ex hoc loco C. O. Mueller. loco mox laudando effinxerit altum sepulcrum e cinere sacro constructum (ein hohes Grab aus Opferasche), ipse videat. Quod Bekkerus dedit: ἐπὶ τὴν θήκην τὴν Ῥαπίος κ. τ. λ., probante Bredov. p. 80, id a Dietschio receptum recipere nolui, libris omnibus adversantibus neque ulla cogente necessitate. — ἀναισιμοῦσθαι eodem modo I, 179, ubi vid. nott.

πρὸς ἧν τετραμμένη] Eo, quod orientem versus spectabat sepulcrum, indicari existimat C. O. Mueller. Dor. I. pag. 271, pertinere hoc ad Cretensium tempora, cum Doros orientem versus, Iones occidentem versus mortuos humarint.

ἀγχοτάτω τοῦ Κηίων Ἰστιητορίου] Retinui ἀγχοτάτω, ubi duo libri ἀγχοτάτη. Sed vid. locos a Bredovio allatos p. 27. Cum quo eodem viro in proxime antecedentibus retinui ὀπισθε, cum alii ὀπισθεν legant, quod ab Herodoti usu alienum esse Bredov. p. 106 monstravit. — De Ceis

vid. VIII, 1 ibique nott. I coenaculum intelligit Schuch. de festis solemnibus dum putat, quae deorum in Deli insula celebrarent incolae insularum praequarum suas quique Delj riant aedes legatis exae epulis solemnibus acco. Ac tales Ceorum aedes h contendit. Broendsted. Griechenl. I. p. 49 hoc e vocat: Bewirthungshaus den Panegyrien angekomger und Gäste. Etenim ricia sive, ut vulgo loquuntoria (conf. Bredov. p. 1 cia fuerunt constituta ad dos hospitio convivioque deorum festa concelebr adveniant sacrisque sol teresse voluerant: itaque neum, in Deli insula, h dique tota e Graecia tot l sacra celebranda confugulas Graeciae civitates se coenacula (Ἰστιητόρια) sui cives reciperentur: id locis pari modo institut testatur Strabonis locus: p. 487 de Teno ita scrib nos δὲ πόλιν μὲν οὐ μεγά δ' ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶν ἄλσει τῆς πόλεως ἔξω θ ἐν ᾧ καὶ ἐστιαιτόρια μεγάλα, σημεῖον τοῦ σι πληθος ἱκανὸν τῶν συνθ τοῖς ἀστυγεϊτόνων τὰ Π unde intelligimus haec vel cum ipsis templis co proxime exstructa fuisse. tarchus (p. 146 C.) con ptem sapientum appara Periantrum non in ipu urbe, sed ἐν τῷ περὶ ἰ ἐστιατορίῳ παρὰ τὸ δίτης ἱερὸν, ἧς ἦν καὶ θ orum ἐστιατόριον, in q iis praebebatur, qui Oly rant, commemorat Paus in fin. Conf. Krause: C

297 περί εἰρήσθω. τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον τοῦ λεγομένου εἰ-

22. 180. Qui curam huiusmodi epularum atque coenaculi habebant, ἐστιατορες vocabantur: de qua voce plura Wyttienbach. ad Plutarch. Moral. p. 40 B. sive p. 331 seq.; sacerdotes fuisse colligas e Pausania VIII, 13, 1 commemorante τοὺς τῇ Ἀρεμίδι ἐστιατορας τῇ Ἐφείῃ γινόμενους, καλουμένους δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν Ἑσσηνας. A quibus diversi ii ἐστιατορες, qui Athenis gentilium epulas apparabant: vid. Boeckh. Staatshaushalt. d. Athen. I. p. 616. 651 ed. sec. Ac vel Romae commemorat Dionys. Halicarnass. Antiqq. Romm. II, 23 ἐστιατόριον — κατεσκευασμένον ἐκάστη φρατρίᾳ, atque his ἐστιατοροῖς nomen idem addit fuisse *curiarum*, quod fuerit phratris.

CAP. XXXVI.

τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον κ. τ. λ.] Quod Schweigh. pro λέγων requirebat λέγοντα, eo meā quidem sententiā vix opus. Landat Wesseling. similia IV, 43. V, 36. VI, 137, quibus alia, si attineret, plura adici possent. Inde apud Aelian. N. A. VI, 50 recte e libris scriptis revocavit Iacobs: Ἡρόδοτος λέγει λέγων, ubi illud λέγει vulgo omissum erat. Quae sequuntur verba inde a Valckenario et Wesselingio (Dissert. Herodot. IV. p. 34) sic constituta: ὡς τὸν οἶστον περιέφερε κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν, οὐδὲν σιτιόμενον, vulgo sic vertunt: quo pacto eum sagittam per omnem terram circumvexerit nihil ubi capientem s. quo modo per omnem terram ille sagittā vectus fuerit nihil comedens; ubi voculam τὸν pro τούτων accipiunt, de quo, monente Cr., Reiz. De Prosod. Graec. acc. incl. pag. 8. Quod cum ferri posse neget Struve Spec. Quaest. de dial. Herod. I. pag. 11 not. (Opuscul. II. p. 269 seq.), eodem auctore vetus librorum scriptorum restituenda lectio: ὡς τὸν οἶστον περιέφερε — σιτιόμενος, i. e. quo modo ille (Abaris) sagittam circumvexerit per omnem terram, nihil cibi capiens, ubi articulo τὸν ante οἶστον posito indi-

HERODOT. II.

catur, notam quandam hic respici fabulam. Nec aliter olim legisse videtur Eustath. ad Dionys. Perieg. 31, cuius haec sunt verba: καὶ ὅτι ο Ἀβάρης ὁ ὑμνούμενος Τεπερβόρειος ἦν, ὃς οὐδὲν γε σιτεῖσθαι λέγεται καὶ τὸν οἶστον περιέφερεν κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν. Itaque restitui-mus: ὡς τὸν οἶστον κ. τ. λ., e qua lectione id sane elici nequit, quod vulgo putant, Abarin sagittā per aërem vectum orbem terrarum perlustrasse. Nam de Abaride quamquam haud pauca exstant veterum testimonia (apud Suidam s. v., Zonaram, Strabon. VII. p. 301 s. 461 C. Gell. N. Att. IX, 22. Plat. Char-mid. p. 158 C. Apollon. Dyscol. Hist. mirab. c. 4. Iamblich. De vit. Pythag. §. 90. 91. 135. 156. 140. 141. 147. 210. Himer. in Photii Bibl. 243 p. 1131 s. 374 Bekk. coll. Wernsdorf. ad Himer. Eclog. 19. p. 264. Oratt. 25, 2, 4. Cels. ap. Origen. III, 31. T. I. p. 467 B. Schol. Aristoph. Eq. 725) eiusque nomine etiam librum quandam inscripsit Heraclides quidam teste Plutarcho II. p. 14 E., ante Iamblichum neminem sagittae, qua per aërem vectus sit Abaris, mentionem qui fecerit reperiri contendit Struve l. l., sagittam ipsam addi ratus non nisi amuleti loco ad mala quaevis arcenda, sive, ut Lobeck. (Aglaoph. p. 315) contendit, pro signo ut esset divinae legationis. Qui idem ambigit, vulgaris haec fabula de itinere aërio utrum ab Hecataeo Abderita in libro de Hyperboreis Diod. I, 47. an ab Heraclide Pontico ἐν τοῖς ἀναφερομέ-νοῖς εἰς Ἀβαριν Anecd. Bekk. p. 145 et 178 proposita sit, primamque volaticorum hominum memoriam fortasse ab Onomacrito rependendam esse opinatur. Ad Abaridem ut redeam, gravissimus in hoc omni argumento locus exstat apud Eudociam et in Schol. ad Gregor. Naz. in catal. bibl. Bodl. pag. 51, qui copiosior nunc legitur in Nonni narratione septima a Creuzer. vulgata in Melett. I. p. 76. 77, unde insigniora tantum transcribam: ὁ

ναι Ἐπερβορέω οὐ λέγω, λέγων, ὥς τὸν διστόν περι-

Ἄβαρις ἐξ Ἐπερβορέων ἦν ἄνθρω-
πός τις· — οὗτος δ' Ἄβαρις λέγεται
ἐνθους γινόμενος περιίεναι τὴν Ἑλ-
λάδα κύκλῳ μετὰ τοῦ βέλους καὶ
χρησμούς τινας καὶ μαντείας λέγειν
ὡς ἐνθους· Ἀνκοῦργος δὲ ὁ ῥήτωρ
μέμνηται τοῦ Ἀβάριδος — λέγων ὅτι
λιμὸν διενόμενον (alii γενομένου) ἐν
τοῖς Ἐπερβορέοις ἦλθεν ὁ Ἄβαρις
ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐμισθώτευσεν τῷ
Ἀπόλλωνι· καὶ ἐδιδάχθη παρ' αὐ-
τοῦ τὸ χρησμολογεῖν· καὶ οὕτω κρα-
τῶν τὸ βέλος ὡς σύμβολον τοῦ Ἀπόλ-
λωνος (τοξότης γὰρ οὗτος θεὸς) πε-
ριῆει χρησμολογῶν πᾶσαν τὴν Ἑλ-
λάδα. Quos ipsos Abaridis χρησμούς
ab Aristophanis Schol. l. l. commemo-
ratos Herodotus ob oculos ha-
buisse videtur Lobeckio; e fabula
nota vulgusque rumore, quae hic nar-
rantur, fluxisse statuit Struve l. l.,
cui in hisce assentitur Krsche in
Disput. De societate a Pythagor. in
Croton. cond. scopo politic. (Got-
ting. 1831) p. 38. Stegeri emendationem
(in Praefat. p. XIV) pro τὸν
rescribentis τὸν δ' (i. e. τοῦτον, quod
ipsum olim in mentem venerat Pau-
vio) memorasse sufficiat.

De Abaridis aetate vix certi quid
constituere licet. Quem Croesi ae-
qualem facit Pindarus; Hieronymo
auctore (Chron. Euseb. lib. post. p.
126), quem sequitur Schultze in Ap-
parat. crit. pag. 38 (ubi reliqua ve-
terum afferuntur testimonia de Abaride),
ille e Scythia in Graeciam ve-
nisse putandus est Olymp. LIV² s.
562 a Chr. n. Conf. Fabric. Bibl. Gr. I. pag. 11 seq. Ipsum Abaridem
prophetam sive vatem dicunt, qui
divino spiritu correptus incantatio-
nes, hymnos fecerit ad initia cele-
brandae expiationesque peragendas,
qui pestem, famem, alias calamita-
tes depulerit Graecosve vaticina-
tionibus aliisque commodis adiuve-
rit. De quo quae enarrantur, disqui-
sivit Creuzer. Symbol. II. p. 543—
546. 660—670 ed. tert. Sagittam,
quae Abaridi tribuitur, mira qua-
dam vi eaque magica praeditam
cum Runis, quae vocantur, ille con-
tendit: quippe quibus et ipsis omnem

medendi, vaticinandi
artem contineri volunt
qui instructus sit, is
rerum et cognitionem
habere putandus sit. I
dis sub persona exhib
modo omnem doctrinas
que, ad sacra maxime
quae a regionibus sept
sive orientalibus in Gr
ibique propagata fueri
de Abaride fabula eor
videatur, quo fabula
reis Apollinisque cult
in Graeciam delato, s
ductum in Graeciam A
tum e borealibus regi
bus Cr. haec adscripsit
haec de Abaride tradit
bus fabulis Britannor
aliorumque populorum
lium editor Wartoniani
history of the English p
1824. Preface pag. 62.
E. Barkeri libro attul
l. pag. 663. Quae long
haud vacat: si quider
nicas literas neque Dru
putant, sapientiam u
Abaridem spectare cre
satis certo poni posse r
hanc de Abaride fama
nis sacra pertinere pr
Graeciam aliasque or
partes et communi que
coniuncta. Tu vid. es
iudicantes viros doctos:
mentatt. de Attic. con
pag. 42, C. O. Mueller:
p. 69. 364. coll. II. p. 39
Relig. de l'Antiquité II
seq. Abaridem in Att
densium pago cultum r
studuit Goettling ex
mutila (in Indic. lectt. a
anni 1854), quam affert:
βερν. Sed monstravit
(Archaeolog. Anzeig. X
p. 438 seq.), in illa st
reperiri: Ἀβερεις Θεο
δης], quod civis Attici
intelligitur. De ipso Ab
ne eiusque etymo nup
G. Muys (Griechenland

ν γῆν οὐδὲν σιτεύμενος. Εἰ δέ εἰσὶ τινες Ὑπερβόρειοι, εἰσὶ καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὁρέων γῆς περιφαντας πολλοὺς ἤδη καὶ οὐδένα νόον ἔχοντας [ἐξηγη-

) nr. 1. vatis s. fascinationem inesse docens. ἂν τινες Ὑπερβόρειοι ἄνθρωποι καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι] loco colligi volunt, Herodotus dubitasse, num ulla esset Hyperboreorum iudem accedere non possetiam Perizon. ad Aelian. 6 et Schubart. l. l. pag. Herodotus tales modo ne Hyperboreos, quales poetularum enarratores mentur, ultra Boream ventos; id quod a rerum naturae aequae abhorre ac si quis homines ultra ridionalem (Hypernotios) et, cum Hyperborei poeantur maxime boreales s. septentrionem versus bitantes, Hypernotii autem extremas terrae meries incolant. Multa hanc putans Strabo I, 3. p. 61. seq. Eratosthenem, Hecataeum, et ipsum Attigit quoque Herodotus. Apoll. Rhod. II, 675, et memoria Wyttensfat. ad Phaeton. pag. et monuit Gaisf.

ἡδέων γῆς περιόδους γρά-
τ. 1.] Herodoti vitupe-
id Hecataeum Milesium
spectare ut credam, com-
ea, quae scripta exstant
vid. nott. Neque aliter
ideo Bredovio (Geogr. et
Herod. specim. pag. XVI
s. nupero fragmentorum
ditori, Klausen, bene mo-
p. 39 seq.), Hecataeum,
in duos libros divisum,
nrum et Europam (cf.
13), condidisse Oceanum-
mine omnem terram cin-
uisse novimus, saepius ta-
ensione ab Herodoto per-
d. Reinganum: Geschichte
d. Länderabbildungen der

Alten I. p. 116, Grote: History of
Greece I. p. 492. 525. Herodoti au-
tem aetate Graecos de iis, quae ad
terrae formam et ambitum pertinent,
melius edoctos ipsiusque orbis ter-
rarum accuratiorem cognitionem
adeptos esse, ipsa haec prodit acer-
ba Herodoti vituperatio. Qui histo-
riae pater, Mannertum si audias
(I. p. 12), hoc loco decreta eorum,
qui e Thaletis disciplina profecti
globi statuerent rotunditatem (cum
scil. ipse rerum mathematicarum
omnino fuisset expertus), confudit cum
eorum doctrina, qui ad Homerum sen-
tentiam nonnihil amplificatam ter-
ram, qualem norant, haberent rotun-
dam Oceanoque circumflam. Neque
vero veram sententiam de terrae ro-
tunditate Herodotum habuisse nec
eos, quos derideat, idem Mannert.
iudicat, quamvis Herodotus, quae
ipsius fuerit terrarum multarum ac
diversarum cognitio, bene intelle-
xerit, Hecataei, aliorum quam fal-
sa sit opinio. Hoc enim potissimum
illum sibi sumpsisse vult probandum,
ut terrae latitudinem longitudine
superari appareret minimeque hinc
effici terrae rotunditatem quandam,
cum Europa sola reliquis orbis ter-
rarum partibus vel coniunctis maior
sit ambitu. Namque e mente Hero-
doti terra fuit plana, coelo conca-
vato in modum hemisphaerii obte-
cta, non accuratam circuli formam
exhibens, sed oblongam potius, hic
illic inflexam; unde factum, ut Eu-
ropam reliquis duabus orbis terra-
rum partibus ille sibi cogitaret ma-
iorem eosque deridendos esse puta-
ret, qui plane rotundam cum existi-
marent terram, parem quoque Asiam
et Europam constituerent, omni
terrarum orbe in duas easque pares
et aequales partes divisio: quam He-
cataei Milesii quoque fuisse opinio-
nem monuimus. Tu conf. Rennel.
pag. 383, Ukert: Geogr. d. Gr. u.
Roem. I, 2. pag. 26, Bredov. l. l.
pag. VII (ibique Herodot. III, 98.

σάμενον], οἱ Ῥεανόν τε ῥέοντα γράφουσι περί τήν γ

104. [ubi vid. nott. pag. 206] 105. IV, 44.) XVI, Herodotum merito laudans, quod primus in priorum scriptorum commenta inquisiverit eaque, quae non satis firmo inniti viderentur fundamento, convellere studuerit. De quo scriptoris nostri studio, ad veritatem omnibus in rebus indagandam spectante pluribus locis iam monuimus. — Pro γράφαντας πολλούς in edit. Gaisf. exstat γράφοντα, operarum, ut videtur, vitio. Verbum γράφειν non tam de scribendo quam de pingendo accipi voluit Gronovius, quem sequor una cum Bredovio l. l. pag. XVI. Schweighauserus utramque simul hic valere notionem existimat, quae describendi verbo comprehendatur. Idem tamen in Lexic. Herodot. I. p. 204 (ubi hunc Herodoti locum sic affert scriptum: γεῶν ὁρῶν Γῆς περιόδους γράφαντας κ. τ. λ.) eum Hecataei librum hic intelligi putat, qui Γῆς περίοδος inscriptus fuit. De quo Hecataei libro quamquam satis constat (cf. Klausen ad Hecataei Miles. Fragm. p. 12 seqq. 24. Mueller Fragm. historic. Graec. I. p. XI seq.), tamen hunc librum hoc loco sic designari atque citari minime credam: etenim γράφειν περιόδους minime de eo dici potest, qui librum de terrae ambitu perscribit, sed eius potius esse, qui terrae circuitum s. ambitum in tabula quadam delineet describatque eoque modo totius terrae imaginem exprimat. Nostrates verbo zeichnen utuntur; conferas Herod. II, 41 ibique nott., Reinganum l. supra l. Ac vel magis huc pertinet Nostri locus V, 49, ubi Aristagoras Milesius commemoratur, qui ad Lacedaemonios accessit ἔχων χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἀπείσεως περίοδος ἐνετέμνητο καὶ θαλάσσιά τε πάντα καὶ ποταμοὶ πάντες. Huiusmodi autem tabulam s. mappam geographicam operi suo addidisse Hecataeum credam cum Muellero l. l. p. XII, addubitante Klausen. l. l. pag. 25. — Quae sequuntur apud Herodotum verba, καὶ οὐδένα νόον ἔχοντας ἐξηγησάμενον,

si sana sunt, sic intell. multos video — nullam (in rarum orbis descriptione adhibentes, quae ipsos duc sequantur ducent, temere ulla adhibita ratione age que aliter fere haec verba video Eltzium (Jahrb. f. u. Paedagog. Suppl. IX. p. sic reddit sententiam: „dens, multos terrae ambitu pisse neque habere sensum enucleet“, eoque modo v. ctionem, quae in omnibus libris manu scriptis, det contra Dobrasum, quod stophan. Pac. 732) pro ἔχοντα b. vult ἔχοντως, ut hae loci sententia: „neque et sapienter s. prudenter ac rem explicasse.“ Dobras sunt recentiores editores, Bekker., Dietsch, Lhardy Spengel. (Rheinisch. Mus. 1. pag. 155). Invenitur ἔχοντως (quod seiunctim dum esse docet Dindorf. Ling. Gr. T. V. p. 1587) tonem De legg. III. p. Phileb. pag. 64 (ubi vid. § pag. 219) itemque frequenter Isocratem (v. c. Philipp. Panathen. §. 218. p. 278. §. 53. pag. 150), ut iam Grammatici adnotarunt, Dindorfio l. l. Num vero l. tio ad Herodotum quidquam valde dubitaverim, praesequatur οἱ — γράφουσι. πολλούς utique pertinet proxime antecedens οὐδέ (nem) referri potest. Nec t. gis placet vulgate, in quateam, vel maxime officio ἐξηγησάμενον, quos abesset, nemo aegri hac enim voce, quae e. g. orta haberi potest, eieci procedet oratio Herodotea

οἱ Ῥεανόν τε ῥέοντα κ. τ. λ.] In loci interpolato fordium secuti sumus, ita tēn γῆν (inter quae vulg.

σαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου, καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποι-
εύντων ἴσην. ἐν ὀλίγοις γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἐκάστης
αὐτέων, καὶ οἷα τίς ἐστι ἐς γραφὴν ἐκάστη.

Πέρσαι οἰκέουσι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν τὴν 37

seritur re) cum vacula *πέριξ* sint
iungenda. Cf. IV, 15 ibiq. nott.

*ἰσοῦσαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρ-
νου*] i. e. *orbiculatam velut ex tornio*,
cum vox *κυκλοτερέα* non ad *globi*
spectet rotunditatem, sed *orbis ro-
tunditatem* indicet; quam qui terrae
tribuerent indeque terram in tabulis
ut *discum detornatum* exhiberent pi-
ctam, Asiamque hinc (i. e. dimidium
terrae australe) Europae (i. e. dimi-
dio boreali) parem facerent, eos tan-
tum hic derideri a patre historiae
statuimus cum Bredov. l. l. p. XX.
III coll. Rennel. p. 383. — Respe-
xit Herodotea Eustath. ad Dionys.
Perieg. l itemque Strab. I. pag. 48
s. 83 C. Talia autem ad medii aevi
scriptores usque et mapparum geo-
graphicarum auctores pertinuisse,
qui ista propagarint, ostendit San-
tarem: *Essai sur la cosmographie*
etc. I. p. 168 seq. 199 seqq. 214 seq.
II. pag. XXXVII seqq. XLIV. LI.

καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιεύν-
των ἴσην] Haec antecedentibus sim-
plici commate, non puncto, ut fecit
Gaisf., annectenda. *ποιεύντων* Gro-
novius pro imperativo accipi voluit,
ut idem sit atque *ποιεῖτωσαν*, quem-
admodum *λεόντων* pro *λεγέτωσαν*,
alia id genus; quod probans Wesse-
ling. locum sic interpretatur: „*Asi-
am quoque faciant Europae parem.*“
Equidem cum Schweigh. *ποιεύντων*
accipio pro genitivo participii ab-
solute positi et ad superius *γελῶ*
spectante, eum fere in modum: „*ri-
deo, cum isti Asiam aequalem Euro-
pae faciant.*“ Qui enim ob praegres-
sa (ὀ-τε-γράφουσι) scribere debebat
καὶ — *ποιεῖσι*, is priorum oblitus
subito in aliam transit participii stru-
cturam ex illa sermonis negligentia,
cuius exempla quaedam attulit Eltz.
l. supra I., ubi hunc locum pari modo
explicandum docet. Quod Steger.
Praefat. pag. XIV suspicatur *ποι-
εύντας* ὧν, merito reiecit censor

Lipsiensis 1829 nr. 136 p. 1087. —
In fine cap. cum Schweigh. et Gaisf.
dedi οἷα pro vulg. ὅση, quod reti-
nuit Matth. Tu cf. IV, 40. ἐς γρα-
φὴν valet: „*ad delineationem s. de-
scriptionem*“ s. si quis eam delineare
atque imagine explicare velit; quo
eodem sensu paulo ante verbum
γράφειν adhibuerat.

CAP. XXXVII.

Πέρσαι οἰκέουσι] Schweigh., col-
latis his locis IV, 38. 40. 41, Hero-
dotum scripsisse putat: *Ἀσίην Πέρ-
σαι οἰκέουσι*. Codices non adducunt;
nec sane opus est illa voce addita,
quam si quis velit, commode hoc loco
mente supplere poterit. Idem sta-
tuisses video Italum Herodoti inter-
pretem et Letronnium Journ. d.
Sav. 1817. Janv. p. 45, qui bene mo-
net, verbum *οἰκεῖν* apud Herodotum
crebrius adhiberi, non addito obiecti
accusativo, sed participio verbi ali-
cuius vel postposito vel anteposito.
Itaque hoc quoque loco nihil adicien-
dum esse censet, cum sensus idem
fere sit ac si Herodotus dixisset:
*Πέρσαι οἰκέουσι ταύτης τῆς ἡπεί-
ρου τὸ τεταμένον ἐς τὴν νοτίην θά-
λασσαν*. Nec aliter mox idem ver-
bum *habitandi* significatione, nullo
addito accusativo: *ταῦτα τέσσαρα
ἔθνηα οἰκεῖ*, et in fine capitis: *οἰκεῖ
δ'* — *ἔθνηα*. Vid. supra I, 56. II,
166 ibique nott.

ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν, τὴν
Ἐρυθρὴν καλεομένην] De Persico
sinu cogitat Breiger. l. l. pag. 72.
Quem sinum Noster, cum vix nove-
rit, latiori meridionalis maris appel-
latione complectitur, ad quod ipsum
hic sinus pertinet. Vid. Breiger. l.
l. pag. 11, Rennel. pag. 455. 463,
Tzschucke ad Mel. III, 8 init. pag.
278 seqq. nott. exeg. Vol. III. P.
III. Tu vid. nott. ad I, l. I, 180.
III, 30.

Ἐρυθρὴν καλομένην. τούτων δ' ὑπεροικέουσι πρὸ ἀνέμου Μῆδοι, Μήδων δὲ Σάσπειρες, Σασπείρων δὲ κατήκοντες ἐπὶ τὴν βορρῆν θάλασσαν, ἐς τὴν Φᾶσις ἐκδιδότ. ταῦτα τέσσαρα ἔθνεα οἰκείει ἐκ θαλάσσης ἐς θ.

38 Ἐνθεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἐσπέρης ἀκταὶ διφάσιαι ἀπ' αὐτὴν τείνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγγήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἐτέρη, τὰ πρὸς βορρῆν ἀπὸ Φάσιος ἀρξαμένη, παρατὰ θάλασσαν παρὰ τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἡ

τούτων δ' ὑπεροικέουσι πρὸς βορρῶ ἀνέμου Μῆδοι] τούτων cum Gaisf. et Matth. dedi pro τούτων. — Mox aliquot libri πρὸς βορρῆν ἀνεμον, quod nec ipsum ab usu scriptoris abhorret. Cf. Herod. II, 121 ibique nott. IV, 38 itemque IV, 7. 22. 122. Ipse intactum reliqui βορρῶ a nonnullis mutatum in βορρῆω, de quo vid. nott. ad III, 102. De Saspiribus diximus ad I, 104. III, 94. Cuius gentis nomen idem esse contendit Ritter (Vorhalle pag. 120—131. 140) atque lapidis lazuli s. sapphiri, quippe qui in huius gentis sedibus patriis unice reperiatur, in India superiori, Serinda, Budhae cultu insigni, unde profecti coloni ad fluvium Koros prope Colchos consederint.

ἐπὶ τὴν βορρῆν θάλασσαν] Ad formam vocis βορρῆν Ionicam conf. allata a Bredov. p. 179; ad verbum ἐκδιδόναι eiusque significationem conf. I, 6 ibique nott. III, 9. IV, 48. 53. Boreale mare, cui opponitur ἡ νοτίη θάλασσα in antecedentibus, de mari mediterraneo, quod etiam Pontum Euxinum, in quem Phasis influit, e veterum sententia complectitur, intelligendum; vid. nott. ad II, 11. 158 et conf. infra IV, 42. De Phasi, Asiae termino, cf. IV, 45.

CAP. XXXVIII.

τὸ πρὸς ἐσπέρης] Ita meliores libri, quos secutus sum. Olim τὸ πρὸς ἐσπέρην. Cf. IV, 37. Quae sequuntur verba, ἀπ' αὐτῆς, pro iis Wesseling. cum Pauwio malebat ἀπ' αὐτέων scil. θαλασσέων sive ἔθνέων, de quibus scil. antea Herodotus locutus erat. Reiz. (Praefat.

pag. XVII) rescripsit ἀπ' cum de Asiae inter duo nticum et internum, proetoribus diversis sermo sit in vulgata lectione acquis sic exposuit Schweigh.: , δὲ, Inde vero, ait Herodo ab illo inde terrarum traci mediam Asiam a meridie ad nem porrigitur, quae est Asiae terra ac veluti mi inde, inquam, versus excurrunt ἀπ' αὐτῆς, ab nente Asia, ἀκταὶ διφάσι orae in mare porrectae, d nes ita in mare porrectae maior pars mari adluatur duae veluti paeninsulae una est Asia minor, in bo a Phasi [ἡ ἀκτὴ ἡ ἐτέρη βορρῆν ἀπὸ Φάσιος ἀρξ. australi (τὰ δὲ πρὸς νότον αὕτη ἀκτὴ κ. τ. λ.) a Pl mare mediterraneum exo tera ora ac veluti paenins a Perside maiorque eius strale s. Erythraeum ma eoque circumluitur, mino pars mediterraneum mare Nec aliter fere Dahlmann pag. 84 itemque Italus H terpres, cui et ipsi in He bis nihil mutandum vide Niebuhr. Vermischt. hii I. p. 152. — βορρῆν re βορρῆν; cf. I, 6 ibique no IV, 7. 21.

παρατίεταται ἐς θάλασσαν τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον τοῦ μέχρι Σιγείου τοῦ Τ. e. excurrit in mare s. ponticum s. iuxta Pontum tumque usque ad Sigean Hellespontum hic latiori

τοῦ Τρωϊκοῦ, τὰ δὲ πρὸς νότου ἢ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ
ὑριανδρικοῦ κόλπου, τοῦ πρὸς Φοινίκῃ κειμένου, τείνει
θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἀκρης. οἰκέει δ' ἐν τῇ ἀκτῇ
ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα. αὕτη μὲν νυν ἢ ἐτέρῃ τῶν
ν. Ἡ δὲ δὴ ἐτέρῃ ἀπὸ Περσέων ἀρξαμένη παρατίθεται ἐς 39

Conf. nott. ad IV, 85. De
omontorio conf. Strab. XIII.
s. 890 B., alios, quos cum
to Sigeum promontorium in
onti marisque Aegaei fini-
llocante consentire monet
. l. l. pag. 21. Nunc vocari
lenicher s. lenischehr, vid.
ike ad Mel. I, 18 nott. exegg.
I Vol. III. P. I et Forbiger:
d. alt. Geograph. II. p. 114.
torii imaginem in tabula re-
latam dedit Clarke Travels
ag. 171, qui idem de Sigeo
disputavit pag. 160, de quo
d. ad V, 65 nott.

ἢ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μυ-
ριανδρικοῦ κόλπου] Unam eandem-
digi ἀκτὴν, universam quip-
am minorem, bene monet
h., et sane invenitur cre-
τη peninsula, monstrante
Scylac. in Geogr. min. I.
seq., cum quavis longior
litoralis, in mare porrectus,
cessit. Tu vid. plura in Din-
hesaur. Ling. Graec. Ste-
pag. 1365 et conf. Forbi-
I, pag. 80. not. 25. Quod
duhr. (Vermischt. Schrift.
) inter ἀκτὴ ἐν χειρὸν ἡσος
iscrimen, haud usque qua-
re illud observat Dahlmann.
ag. 84. Cr. ad vocem ἀκτὴ
t: The classical Journal
p. 327 seq. — Μυριανδρι-
cui cum edd. recentt. Li-
dum variant, quorum alii
κοῦ exhibent (quod ipsum
leiz. et Matthiae), alii Μα-
s. Μαριανδυνῶν, alii Μα-
δυν. At Mariandynus sinus
pertinet, qui in Bithyniae
gens Mariandynorum est
conf. I, 28. III, 90 ibiq.
uviusque Sangariis mari
quaerendus. Myriandri-
s in Phoeniciae ac Syriae

confiniis quaerendus videtur, item
forsitan qui Issicus quoque vocatur.
Nam Myriandrus, Syriae urbs, Phoe-
nicum, ut videtur, emporium, in
illo fere tractu memoratur. Vid.
Stephan. Byz. s. v. (Μυριανδρος,
πόλις Συρίας πρὸς τῇ Φοινίκῃ. Ξε-
νοφῶν ἐν πρώτῳ ἀναβάσει· τὸ
κτητικὸν Μυριανδρικοῦ κόλπος), Xe-
noph. Anab. I, 4. 6, ubi aliorum tes-
timonia (Strabonis XIV. p. 676,
Arriani Exped. Alex. II, 6, 3, Melae
I, 12, Plinii Hist. Nat. V, 18 s. 22.
§. 80: „in ora oppidum Myriandros“) attulit Krueger., qui tamen quod
Μυριανδρον rectius forsitan scribi cen-
set, quam Μυριανδρον, in eo ve-
reor, ut assentiri possim, quamquam
et Hertlein et Dindorf. in nuperrima
editione exhibuerunt Μυριανδρον, re-
liquis scriptoribus, qui urbem nomi-
nant, omnibus refragantibus. Me-
moratur quoque Μυριανδρος urbs
Phoenicum apud Scylac. Peripl. §.
102 (p. 40 Huds. p. 301 Gail.), ubi
alios testes interpretes laudarunt.
Nunc, Larchero observante, My-
riandricus sinus vocatur Aiasse. Ipsa
urbs, quattuor milliarr. Germanicis
distans a portis Syriae et Ciliciae,
nunc prorsus deleta est: nec ullae
superesse ruinae dicuntur, conf.
Ainsworth: Travels in the Tract of
the Ten Thousand etc. pag. 60, For-
biger. l. l. II. pag. 644. De Triopio
promontorio vid. nott. ad I, 144. 174.
πρὸς Φοινίκῃ cum recentt. edd. de-
dimus, cum etiam apud Xenophonem
l. l. exstet: ἐπὶ τῇ θαλάσῃ, i.
e. prope, iuxta mare.

ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα] Su-
pra I, 28 plures harum gentium no-
minari notat Schweigh.

CAP. XXXIX.

Ἡ δὲ ἐτέρῃ κ. τ. λ.] Vid. nott. ad
IV, 38. — Ἐρυθρὴν θάλασσαν eo-

τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, ἣ τε Περσικὴ καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης
κομμένη Ἀσσυρίη καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης ἡ Ἀραβίη. λήγει δ'
οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον,
Λαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσῆγαγε. Μέχρι μὲν ν
νίκης ἀπὸ Περσέων χῶρος πλατὺς καὶ πολλὸς ἐστὶ· τι

dem sensu appellari, quo IV, 37 dicitur de Persico vel potius Indico mari, quo simul comprehenditur sinus Persicus qui dicitur, vix est, quod moneamus; conf. etiam Rennel. p. 454, Heyse l. l. pag. 103.

ἡ τε Περσικὴ καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης κ. τ. λ.] Sententia scriptoris haec est: hac altera Asiae paeninsula contineri primum Persidem, deinde, quae eam continuo excipiat, Assyriam, et quae inde incipiat, Arabiam, ita ut terminetur sinu Arabico. *Assyriae* autem nomen latius patere omnemque Babyloniam, Mesopotamiam ac Syriam complecti et supra iam monuimus (I, 102. 177 seq.), et hoc loco cum Rennel. p. 458 iterum monemus. Quo eodem monente *Arabiae* nomen olim et ipsum latius patuit ad Tigrin usque septentrionem versus extensae; quam cum angustiore habuerit Herodotus sinumque Persicum atque Arabicum nimis sibi propinquos cogitaverit, ab erroris suspicione ille non absolvendus erit, ut statuit Rennel., subiiciens hunc errorem vel Plinii (cf. Hist. Nat. VI, 28 s. 32. §. 143) aetate adhuc exstitisse. Ad usum et significationem verbi *ἐκδεχομένη* conf. IV, 41 ibique nott.

λήγει δὲ αὐτὴ] αὐτὴ cum recentt. edd. recepi pro αὐτῇ. Quae sequuntur verba: οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ, a nonnullis male intellecta, cum Schweigh. sic interpretari malim: non vere quidem (ait) oram desinere eo loco, ubi sinus Arabicus interiecto isthmo a mari mediterraneo separatur, sed ex usu recepto tantum loquendive more (νόμῳ) illic desinere putari, cum revera illic non desinat, sed ulterius progressa per omnem continetur Africam; ita ut etiam Africa, quae Arabico sinu ab Asia terminari vulgo dicatur, verum si quaeras, pro huius alterius orae

sive paeninsulae parte quaedammodo haberi debeat.

tum hoc receptum esse ac consuetudine, ut illa ora sinu iam terminata existimaverat, longius progressa Africam, quam ab Asia veratam tertiam orbis terrae stituant partem, comp. Quem loci sensum Dahlm. que probatum (Herod. pag. expressit Langius, itemque ter Gallus interpres („non lement, mais par une sorte d'adoption adoptée“) et Italus („ma solamente secondo la opinione“), Schweighauser ipse secutus. — Valet igitur idem fere quod τῷ νενομισμένῳ II, 17. IV, 45. Thucydides νόμῳ μὲν γὰρ τιμῇ τὰ τοιαῦτα aliter νόμος de communi opinione in Platon. Phaedr. D., ubi vid. Heindorf. p. 21 p. 238.

ἐς τὸν Λαρεῖος — ἐσῆγγε verba ideo addi putat I Herod. pag. 85, quod hinc quo rubrum mare cum mari coniungitur, integri paeninsula. De ipso *De* diximus ad II, 158. In praeterea verbis *sinum Arabicum* presse commemoravit, quod latiori *maris rubri* appellat. Cf. Schlichthor. Breiger. l. l. pag. 13 seq. nott. ad II, 8. Quae consequuntur verba: μέχρι μὲν νίκης usque ad ἐς τὴν τε finem cap. antecedentis transeunt verba οἰκίει δ' ἐν τῇ τῇ ἔθνεα ἀνθρώπων τοιή locari vult Spengel in: Mus. N. F. VI. pag. 156. χῶρος πλατὺς καὶ πολλὸς gio plana itemque longe litens. Sic IV, 100: λίμνη

ης παρήκει διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη παρά τε τὴν Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν τελευτᾷ· ἐν τῇ ἔστι τρία μούνα. Ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς τῆς Ἀσίης ἔχοντά ἐστι. Τὰ δὲ κατ' ἐπερθε Περσέων ἴδων καὶ Σασπείρων καὶ Κόλγων, τὰ πρὸς ἧώ τε καὶ ἠατέλλοντα, ἐνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα, ὧρὲν δὲ ἡ Κασπίη τε θάλασσα καὶ ὁ Ἀράξης ποταμός, πρὸς ἧλιον ἀνίσχοντα. μέχρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκείται Ἀσίη·

ἡ, et VI, 125 κόλπος πολὺς, nisi legendum βαθύς. ilimus in nott. ad Herod. διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης, nām. Conf. Thucyd. I, 63 ch. Dilucid. Thucyd. pag.

Latini nonnunquam per Itinerar. Alexandri ed. Mediol. §. 17: „perque Eu-silitan.“ Cf. Letronne in Sav. 1818, p. 409 ibiq Zo-4, 3. Procop. B. Goth. IV, IV, 34. p. 662 B. „Creuz-bera, quae sic accipienda de a Phoenice porrigitur per re ora haec secundum Syriam ensam et Aegyptium, in quam ad mediterraneum mare specta-te monuit Niebuhr l. l.

Tu conf. nott. ad I, 185. e mente Herodoti haec al-ninsula talis est, quae a inde usque ad Phoeniciam exhibeat planitiem, sed hoenicia aliam sequatur di-n, mediterraneum per mare a Syriacam oram porrecta ptum usque, ubi desinat. Palaestinensi cf. I, 105 ott. II, 104 ibique nott. — ἔχουσιν non aliter fere posi-10 I, 180. 191. II, 53. III, ne Nostri locis; ipsa Hero-entia haec est: haec igitur la se habent terrae inde a cidentem versus Asiae porre-

australi sive rubro e meridie illuc porrecto circumflui Herodoti est opinio, ita ut ἡ Ἐρυθρὴ θάλασσα latiori sensu in universum dicatur quidquid maris a meridie indeque etiam ab oriente est Asiae, Asiam ab utraque parte et meridionali et australi circumfluens. Cf. Breiger. l. l. pag. 12 et, monente Cr., Man-nert. IV. pag. 61 seqq. Verba τὰ πρὸς ἧώ τε καὶ ἧλιον ἀνατέλλοντα Schweigh. in Adnot. ad I, 202 inter-pretatur regiones ad orientem (in par-tibus orientalibus) sitas. Malim equi-dem: regiones orientem versus porre-ctas. Vid. nott. ad IV, 44. Quam e Sancrofti libro alteroque Schweig-haeus. et Gaisford. receperant for-mam epicam ἧλιον et h. l. et IV, 42 fin. 44 fin., eam probantibus Din-dorf. p. XXXVII et Bredov. pag. 45 sustuli, vulgarem formam, quae sola est Herodotea, revocans ἧλιον. Vid. supra I, 204. — ἐνθεν, cum op-ponatur verbis πρὸς βορέω δὲ, valet: inde ab hac i. e. meridionali parte.

καὶ ὁ Ἀράξης ποταμός, ῥέων πρὸς ἧλιον ἀνίσχοντα] Haec verba, sana modo sint, Araxem orientem versus fluere indicare videntur, ita ut in mare australe, quod Asiam ab orien-te terminet, exeat, neque in Caspium mare, ut Noster retulit I, 202. Ita-que Schweigh. (vid. not. ad I, 202) haec verba sic intelligi vult, ut Ara-xes fluere dicatur ad orientem s ab oriente Caspii scil. maris, cum ver-bum ῥέειν, adiuncta praepositione, non tam de fluvii cursu ac directio-ne dicatur, quam potius omnino, qua parte, qua regione ille fluat, in-dicet. Tum igitur Herodotus, quae Schweigh. est sententia, indicare voluit Araxem, qui in orientalibus

CAP. XL.

κατ' ἐπερθε Περσέων] Re-telligit ultra Persidem, Me-laspires Colchosque orien-tis sitas, quas mari eoque

τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης ἐρῆμος ἦδη τὸ πρὸς τὴν ἡῶ, οὐδ' ἐξ
φράσαι, οἷον δὴ τί ἐστι. Τοιαύτη μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀ
41 Ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ ἐτέρῃ ἐστὶ ἀπὸ γὰρ.

Asiae partibus, ab oriente Caspii maris („ostwärts vom Capischen Meere“) delabatur, sive, ut reddit Langius: „*der da fliesset gegen Sonnenaufgang*“; neque sane intelligo, quonam alio modo haec verba accipi possint, quibus Noster in universum declarare voluit orientalem fluvii cursum et indicare fluvium, qui in orientalibus Asiae regionibus delabatur easdemque permeet. Quare vix licebit cum Latinis interpretibus haec verba reddere: „qui contra solem orientem fluit“, si quidem Noster tale quid dicere nec voluit nec potuit. Sed inde opinor factum, quod e contextu Herodoteo haec verba: *ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα* eiecit Borheck., quaeque et ipsa eiicienda censet Breiger. l. l. pag. 75 coll. 66, quippe ex interpolatoris manu in vecta textui, aut ita mutanda, ut loci tollatur difficultas: *ῥέων ἀπ' (certe ἀπ') ἡλίου ἀνίσχοντος*. Gravius illud utique est, num *Araxes* fluvius et hoc loco et I, 202 pro *Oxo* (Amu-Darja) sit habendus, ut praeter alios existimat Eichwald (Geograph. d. Ostküste d. Caspisch. Meeres etc. pag. 22), an pro *Iaxarte* (Sir-Darja), quae est Schweighauseri, Humboldtii (Asie centrale I. pag. 54), aliorum sententia, de qua nolo repetere, quae ad I, 202 pag. 405 seq. Vol. I. exposui; unum addam virum doctum, A. Butakoff, qui de lacu Aral ac de utriusque fluvii, Oxi et Iaxartis, in hunc lacum nunc influentis cursu accurate exposuit mappamque addidit in: Journal of the royal geographic. society Vol. XXIII. pag. 92 seqq. Conferri etiam poterit Voelcker: Myth. Geogr. I. p. 215. De Armeniae *Araxe* cogitari non posse contra Tzschuckii (Nott. exegg. in Mel. III, 5. 5. pag. 149) aliorumque sententiam monuit Breiger. l. l., nec magis de *Volga*, cuius nulla omnino apud Nostrum fieri videtur mentio. Conf. Voelcker. l. l. p. 192. 193. Equidem in talibus

decernere vix audeam, quorror aut confusio subesse | nott. ad. I, 202), ex *man* imperfecta istarum regionum fluxiase putem.

ἐρῆμος ἦδη τὸ πρὸς τὴν ἡῶ „*quae inde orientem versus ea omnia deserta sunt*.“ *Cobi* intelligi, auctor est l. pag. 78; quo ipso *H* Asiam terminari idem si III. 92. 101 ibique not quod ab Herodoto *alien* vocavi ἡῶ; cf. II, 8. III 18 et vid. Dindorf. p. XX. dov. p. 33.

CAP. XLI.

Ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτὶ
ἐστὶ] E mente Herodoti
Africa ad eam pertinet
lam, quae inde a Persid
mediterraneum porrigitur
nott. ad IV, 39. In edi
male abest articulus τῇ
quod iure notat Schaefer
Gr. minn. T. III. pag. 238
cum articulus ante vocem
repetendus sit ex optim
ptorum constanti fere usu
ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λιβύ
δέκεται] i. e. *Aegyptum ex*
sinit Asia, *continua iam*
lyae, illi contigua. Ad v
δέκεται conf. IV, 39. 99 c
Eodem sensu simplex δέξ
176. Quod vero hinc pate
tur Breiger. l. l. p. 80, I
Libyae adiudicasse Aegypt
aliter si sensisset, vix lo
ret ἀπὸ, sed μετὰ, aut
scribendum fuisset *Αἴγυπτος*
καὶ Λιβύη, mihi secum
neutrum valere hinc
quemquam fugiat. Aegypt
rodoto Libyae accenseri,
II, 16 monuimus et hoc le
monemus ob verba nostri
IV, 42, ubi cf. nott., et 39,
alteram paeninsulam ad
usque, in quam desinat,

Λιβύη ἦδη ἐκδέκεται. κατὰ μὲν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη
σεινὴ ἐστὶ· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἑρυθρὴν θά-
λασσαν δέκα μυριάδες εἰσὶ ὀργυιέων· αὐταὶ δ' ἂν εἶεν χίλιοι
στάδιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ στεينوῦ τούτου κάρτα πλατεῖα τυχγάνει
τοῦσα ἡ ἀκτὴ, ἥτις Λιβύη κέκληται. Θωυμάζω ὦν τῶν διουρι- 42
σάντων καὶ διελόντων Λιβύην τε καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην· οὐ
γὰρ μικρὰ τὰ διαφέροντα αὐτέων ἐστὶ. μήκει μὲν γὰρ παρ'

cit, ita ut Aegyptus Asiae adscribi
nequeat. Dicitur autem Libya lat-
iori sensu de omni, quam nos quo-
que dicimus, Africa, inclusa Aegy-
pto, aut angustiori sensu de reliqua
Africa, excepta Aegypto. Vid. Ren-
nel. p. 567. Schlichthorst. l. l. p. 15.
Gallum interpretem Miot si sequa-
mur, Herodotus hic in medio relin-
quit, cinnam terrarum parti Aegy-
ptus adscribi debeat. Tu conf. etiam
de hac distributione orbis terrarum
apud veteres interpret. ad Sil. Ital.
l. 195 et Lucan. IX, 411.

κατὰ μὲν νυν Αἴγυπτον — στεινὴ
ἐστὶ Monet Breiger. l. l. p. 80, an-
gustam hanc oram esse Isthmum, qui
inter mediterraneum mare ac sinum
Arabicum interiacet. — In loci le-
ctione recentt. edd. secutus sum.

ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης κ.
r. l.] Hocce mare dici mediterraneum
satis constat; rubro mari sinus indi-
catur Arabicus, qui ad hoc ipsum
mare pertinet et latiori hac rubri
maris appellatione comprehendi so-
let. Cf. Breiger. l. l. pag. 11. 14.
De reliquis conf. II, 158 ibiq. nott.,
de stadiorum et orgyiarum rationi-
bus vid. nott. ad II, 149.

τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ στεينوῦ τούτου κ.
r. l.] i. e. quod attinet ad loca ulte-
riora ab his angustis, sive ultra hunc
isthmum sita, valde ampla ac spatiosa
existit ora haecce, quae Libya vo-
catur. Ante ἀκτὴ cum Schweigh.,
Gaisf. et Dindorf. e Florentino libro
inserui articulum ἥ, qui vulgo abest,
quique etiam omittitur in Dietschii
editione. Ipsa sententia iam supra
II, 158 prolata consulto, ut videtur,
h. l. iterum profertur.

CAP. XLII.

Θωυμάζω ὦν κ. τ. λ.] Gaisf. de-

derat Θωυμάζω. Sed vid. nott. ad IV,
28. 111. De argumento loci conf.
II, 17 ibiq. nott. Ac miratur hoc
loco Herodotus eos, qui omnem ter-
rarum orbem in tres partes sibi ae-
quales, Libyam s. Africam, Asiam,
Europam, dividant, cum minime sibi
invicem pares sint hae partes, sed
magnitudine ambituque admodum
differant. Tripartitam orbis ter-
rarum divisionem agnoscit quoque
Pindar. Pyth. IX, 8, eandemque
etiam posterius plerumque retine-
runt, paucis quibusdam dissidenti-
bus, qui totam terram in duas par-
tes, alteram septentrionalem (i. e.
Europam), alteram meridionalem (i.
e. Asiam), additâ plerumque Libyâ
s. Africâ, dividerent: de qua re vid.
Cless ad Sallust. Iгурth. 17.

μήκει μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρω
παρῇκει ἡ Εὐρώπη] Verba παρ' ἀμ-
φοτέρω minus accurate reddidit
Breiger. l. l. p. 76: *super omnem Li-
byam ac Asiam*. Est enim, si quid
video, haec loci sententia: *nam lon-
gitudine quidem praeter s. secundum
utramque (Asiam et Africam) exten-
ditur Europa*, ut adeo reliquis dua-
bus partibus longior sit s. longitu-
dine sua utriusque partis longitudi-
nem aequet adeoque superet: unde
Langius reddidit: „denn Europa er-
streckt sich in der Länge über die
beiden anderen hinaus“. Conf. IV,
45. Quod ita efficitur, quia, quid-
quid terrarum ultra Caspium mare
et Araxem est fluvium, omnis igitur
ille tractus, quem septentrionalis
Asiae appellatione comprehen-
dere solemus, ex Herodoti opinione
ad Europam pertinet, quae a Gadit-
ano freto columnisque Herculeis ad
orientales usque Herodoto incogni-
tas regiones, ad lacum Maeoticum

- ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη, εὐρεος δὲ πέρι οὐδὲ σὺ ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοὶ ἔωντι περίρρυτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐράζι τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πρώτου, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, κατὸς, ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυγα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ τοῦ διέχουσας ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέπεμψε Φοῖ-

porrigitur. Cf. Heyse l. l. pag. 103. Bredov. Geogr. et Uranolog. Herodot. spec. pag. XXI. Hinc factum, ut Noster eos tantopere miretur, qui triplicem terrae divisionem aequalem statuerint.

εὐρεος δὲ πέρι οὐδὲ συμβαλέειν ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι] i. e. quod ad latitudinem Europae attinet, hanc terrae partem ne dignam quidem iudico, quae cum reliquis terrae partibus (Asia ac. et Africa) conferatur, quippe multo minoribus. Cf. Bredov. l. l. Rennel. p. 366 not. Pro συμβαλέειν Schweigh. suspicatur συμβαλέειν (praesenti tempore), quod in Herodoto ferendum haud esse docuit Bredov. p. 364; vid. nott. ad I, 68. Nec magis placet refingere συμβαλέειν, ut iubet idem Bredov. p. 327, refragantibus omnibus codd. et hoc loco et aliis (II, 10. III, 12. 32. 35. 41. 160. IV, 99 coll. 53), in quibus cum Dindorfio et Dietschio satius duxi retinere librorum scriptorum lectionem.

Λιβύη μὲν γὰρ δηλοὶ ἔωντι ἐν ὄρεσσιν ἀμφοτέρωθεν] Quam Valcken. eiici vult vocem ἔωντι, plures de structura verbi δηλοῦν excitans locos similes, eam retinendam esse merito statuit Schweigh. Namque Africa, haec est Herodoti sententia, se ipsam indicat aquā circumfluentem esse, excepta ea parte, qua Asiae illa est contermina et contigua. Unde patet, Aegyptum ab Herodoto Libyae accenseri terminumque Asiae et Africae constitui isthmum Aegyptiacum sinumque Arabicum. Cf. Schlichthorst. l. l. pag. 16. 17, Bobrik: Geograph. d. Herod. pag. 202 et vid. nott. ad IV, 41. — De argumento Cr. quoque consuli vult Gesner. De navigatt. extr. col. Herc. P. I. §. 6. p. 629 (Orphicc. Herm.) coll. p. 607.

Νεκῶ — καταδέξαντος — βασιλέως cum Gaisf. edi silghos. Ad καταδέξαντος 163 ibique nott. De igitur, quam regis iussu eam instituisse narratum ximus in Excursu ad h. l. nali, cuius mox mentio fit ad II, 158.

ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυγα ὀρύσσων] i. e. qui posuit s. fossam ducere desuit, alcepto necdum absoluto Moneo propter Dureau d (Géogr. physiq. de la mer: 69), qui duplici modo accipi posse contendit, modo, quo ipsi nos redditero autem modo, ut valquam destitit a sodiendo, fossā; in quo illum lapsu paret. Qui idem vir dolem hunc iam a Sesos esse ponit, ita ut, quidcoue, Dario, Ptolemaeo ad reparandum canalem effectum eundemque purgatū tinerit, quamvis hōncausa ipsum canalē opibuat. Mihi secus vid nott. ad II, 158 et Tz Pompon. Mel. nott. exeg. 8. §. 7) p. 358. Vol. III. l etiam de voce διώρυξ m de hoc amni naturā factū titur et Diodorus, quā scriptores utuntur de aliis et alveis derivatis. — Schweigh. et Gaisf. et recepi διέχουσας pro ἔχουσας plures libri itemque M nent. Cf. VII, 122. l ἔχειν alienum esse ab commonstrant I, 180. nott,

οίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακλέων στηλέων
 εἰν ἕως ἐς τὴν βορητὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω ἐς Αἰγυ-
 πκνέσθαι. Ὀρμηθέντες ὧν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς

μενος ἐς τὸ ὀπίσω — διεκ-
 [ρακλέων e Florentino duo-
 lis libris recepi pro Ἡρα-
 nod exhibuit Gaisford., re-
 deservuerunt. Vid. nott. ad
 ide in seqq. quoque revo-
 κλάς pro Ἡρακλήας. —
 pro ἐκπλέειν cum edd. re-
 II. Cf. IV, 43. VII, 122.
 lersoni Verisimil. p. 335 s.
 ps. Dindorf. et Dietsch.
 διεκπλέειν et mox ἐκπλεον
 εἰ. Equidem, ut saepius
 i, formam vulgarem, quam
 ant, retinendam duxi, in-
 43 περικπλέειν cum opti-
 sique codd. exhibui, inta-
 quens, quod continuo se-
 ρικπλέων, quod omnes codd.
 videntur, cum nulla eno-
 tiatur scripturae differen-
 eo, cum minime nobis li-
 ia ad unam eandemque
 st formam revocare, No-
 lque formâ usum esse sta-
 it. Conf. Bredov. p. 172.
 nentum observant, scite
 e videri regem, quod a
 leo inde illos ad Libyam
 igandam proficisci iusse-
 navigatio hac ex parte in-
 idem fere praebeat com-
 ot incommoda existunt,
 a parte si navigationem
 velis. Qui ab Arabico
 discuntur, iis venti se-
 mque maris fluentia, cur-
 adiuvantia; quae omnia
 ab alia inde parte pro-
 amque Indicum per mare
 septentrione spirant per
 pus aestatis hemisphaerii
 tum secundum occiden-
 e litus constans est auster
 ie maximam partem bo-
 is delabitur. Itaque haec
 ie narrationis fidem quan-
 i, neminem fugit. Conf.
 g. 693 seqq., Koes. in scri-
 uliari, quam in Excursu
 ivimus, pag. 16 seqq. coll.

pag. 8 seq., Iunker in disputatione,
 quae inscribitur: „Die Umschiffung
 Libyens durch die Phoeniker“ et
 inserta est Annall. philologg. et
 paedagogg. Lipsiensibus Suppl. Vol.
 VII. p. 357 seqq.

ἕως ἐς τὴν βορητὴν θάλασσαν]
Mediterraneum intelligi *mare*, iam su-
 pra (ad IV, 37) monuimus.

Ὀρμηθέντες ὧν οἱ Φοίνικες ἐκ
 τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἔκπλεον τὴν
 νοτίην θάλασσαν] τὴν Ἐρυθρὴν
 θάλασσαν de sinu *Arabico* intelligen-
 dum, vix monere opus. Τὴν νοτίην
 θάλασσαν id mare vocat Herodo-
 tus, quod a meridie Africam cir-
 cumfluere incipit ab eo inde loco,
 ubi rubrum mare, ab India exten-
 sum, Africae oram orientalem al-
 luit. Cf. Rennel. pag. 462. Neque
 propriam mari cuidam hanc videri
 appellationem supra iam monuimus
 ad IV, 13, sed cognomen potius vi-
 detur a situ australi petatum; ita ut
 hoc quoque loco australem maris ru-
 bri partem vocari statuamus *mare*
australe, non aliter fere ac si Hero-
 dotus dixisset ἔκπλεον πρὸς νότον.
 Vid. Breiger. l. l. pag. 10. Quo mi-
 nus audiamus Gosselinum, Ocea-
 num eum hic indicari arbitrantem,
 qui oram Africae orientalem ac me-
 ridionalem alluat; unde Herodoto
 innotuisse mare Atlanticum atque
 rubrum ipsi iunctum Africamque his
 maribus cinctam. Cf. Dureau de la
 Malle l. l. pag. 69. Iunker. l. l. p.
 365, qui Erythraeum mare, quod ad
 sinum Arabicum modo retulimus, ab
 hoc discerni falso putat, Phoenices
 iter suum instituisse opinatur ex ali-
 quo portu sinus Adensis, in quo
 omnia ad expeditionem spectantia
 apparaverint, indeque eosdem cir-
 cumvectos esse promontorium Guar-
 dafui. De quo mihi aliter videtur,
 qui Phoenices ex Arabici sinus portu
 profectos esse credere malim. Tem-
 pus profectionis idem Iunker. p. 367
 seq. ad mensem Iunium exeuntem

ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη, εὐρεος δὲ πέρι οὐδὲ συμ-
 ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑωυτὴν
 περίρρυτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρῶει
 τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πρώτου, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, κα-
 τος, ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυχα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ τ
 λου διέχουσαν ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέπεμψε Φοῖνι

porrigitur. Cf. Heyse l. l. pag. 103. Bredov. Geogr. et Uranolog. Herodot. spec. pag. XXI. Hinc factum, ut Noster eos tantopere miretur, qui triplicem terrae divisionem aequalem statuerint.

εὐρεος δὲ πέρι οὐδὲ συμβαλέειν ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι] i. e. quod ad latitudinem Europae attinet, hanc terrae partem ne dignam quidem iudico, quae cum reliquis terrae partibus (Asia sc. et Africa) conferatur, quippe multo minoribus. Cf. Bredov. l. l. Rennel. p. 366 not. Pro συμβαλέειν Schweigh. suspicatur συμβαλέειν (praesenti tempore), quod in Herodoto ferendum laud esse docuit Bredov. p. 364; vid. nott. ad I, 68. Nec magis placet refingere συμβαλέειν, ut iubet idem Bredov. p. 327, refragantibus omnibus codd. et hoc loco et aliis (II, 10. III, 12. 32. 35. 41. 160. IV, 99 coll. 53), in quibus cum Dindorfio et Dietschio satius duxi retinere librorum scriptorum lectionem.

Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑωυτὴν ἐοῦσα περίρρυτος] Quam Valcken. eiici vult vocem ἑωυτὴν, plures de structura verbi δηλοῦν excitans locos similes, eam retinendam esse merito statuit Schweigh. Namque Africa, haec est Herodoti sententia, se ipsam indicat aquā circumfluam esse, excepta ea parte, qua Asiae illa est contermina et contigua. Unde patet, Aegyptum ab Herodoto Libyae accenseri terminumque Asiae et Africae constitui isthmum Aegyptiacum sinumque Arabicum. Cf. Schlichthorst. l. l. pag. 16. 17, Bobrik: Geograph. d. Herod. pag. 202 et vid. nott. ad IV, 41. — De argumento Cr. quoque consuli vult Gesner. De navigatt. extr. col. Herc. P. I. §. 6. p. 629 (Orphice. Herm.) coll. p. 607.

Νεκῶ — καταδέξαντος] tinui, ut II, 158, ubi vid. A βασιλέως cum Gaisf. edidi σιλήος. Ad καταδέξαντος 163 ibique nott. De ipsa tione, quam regis iussu etiam instituisse narratur, ximus in Excursu ad h. l. nali, cuius mox mentio fit, ad II, 158.

ὃς ἐπεὶ τε τὴν διώρυχα ὀρύσσων] i. e. qui postquam s. fossam ducere desit, ab cepto necdum absoluto d Moneo propter Dureau de (Géogr. physiq. de la mer no 69), qui duplici modo ha accipi posse contendit, eo modo, quo ipsi nos reddidit tero autem modo, ut valea quam destitit a fodiendo, per fossā; in quo illum lapsam paret. Qui idem vir doct lem huncce iam a Sesostr esse ponit, ita ut, quidquid coue, Dario, Ptolemaeo : ad reparandum canalem du sectum eundemque purgan tinuerit, quamvis honor causa ipsum canalis opus buatur. Mihi secus videt nott. ad II, 158 et Tschel Pompon. Mel. nott. exegg. 8. §. 7) p. 358. Vol. III. P. etiam de voce διώρυξ μοι de hoc amni naturā facto utitur et Diodorus, quaqu scriptores utuntur de aliis et alveis derivatis. — N Schweigh. et Gaisf. et recececepi διέχουσας pro ἔχουσαι plures libri itemque Mat nent. Cf. VII, 122. Ne ἔχειν alienum esse ab I commonstrant I, 180. I nott,

πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακλείων στηλέων
 λείν ἕως ἐς τὴν βορρῆν θάλασσαν, καὶ οὕτω ἐς Ἐγυ-
 πτικνέεσθαι. Ὀρμηθέντες ὧν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς

αἰάμενος ἐς τὸ ὀπίσω — διεκ-
] Ἡρακλείων e Florentino duo-
 e aliis libris recepi pro Ἡρα-
 κ, quod exhibuit Gaisford., re-
 res deseruerunt. Vid. nott. ad

Inde in seqq. quoque revo-
 Ηρακλίας pro Ἡρακλήας. —
 λείν pro ἐκπλέειν cum edd. re-
 dedi. Cf. IV, 43. VII, 122.
 t Piersoni Verisimil. p. 335 s.

Lips. Dindorf. et Dietsch.
 ut διεκπλέειν et mox ἐκπλεον
 ὄντες. Equidem, ut saepius
 omni, formam vulgarem, quam
 ferunt, retinendam duxi, in-
 IV, 43 περιπλέειν cum opti-
 busque codd. exhibui, inta-
 relinquens, quod continuo se-
 περιπλέων, quod omnes codd.
 re videntur, cum nulla eno-
 aveniatur scripturae differen-
 tadeo, cum minime nobis li-
 menia ad unam eandemque
 m et formam revocare, No-
 utrâque formâ usum esse sta-
 m sit. Conf. Bredov. p. 172.
 gumentum observant, scite
 esse videri regem, quod a
 rabico inde illos ad Libyam
 navigandam proficisci iusse-
 m navigatio hac ex parte in-
 totidem fere praebeat com-
 quot incommoda existunt,
 ia a parte si navigationem
 re velis. Qui ab Arabico
 rofiscuntur, iis venti se-
 itemque maris fluentia, cur-
 vis adiuvantia; quae omnia
 ia ab alia inde parte pro-
 . Namque Indicum per mare
 e septentrione spirant per
 ompus aestatis hemisphaerii
 is; tum secundum occiden-
 tice litus constans est auster
 nque maximam partem bo-
 rnsus delabitur. Itaque haec
 otius narrationis fidem quan-
 tiam, neminem fugit. Conf.
 pag. 693 seqq., Koes. in scri-
 peculiari, quam in Excursu
 citavimus, pag. 16 seqq. coll.

pag. 8 seq., Junker in disputatione,
 quae inscribitur: „Die Umschiffung
 Libyens durch die Phoeniker“ et
 inserta est Annall. philologg. et
 paedagogg. Lipsiensibus Suppl. Vol.
 VII. p. 357 seqq.

ἕως ἐς τὴν βορρῆν θάλασσαν]
 Mediterraneum intelligi mare, iam su-
 pra (ad IV, 37) monuimus.

Ὀρμηθέντες ὧν οἱ Φοίνικες ἐκ
 τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἔπλεον τὴν
 νοτίην θάλασσαν] τὴν Ἐρυθρὴν
 θάλασσαν de sinu Arabico intelligen-
 dum, vix monere opus. Τὴν νοτίην
 θάλασσαν id mare vocat Herodo-
 tus, quod a meridie Africam cir-
 cumfluere incipit ab eo inde loco,
 ubi rubrum mare, ab India exten-
 sum, Africae oram orientalem al-
 luit. Cf. Rennel. pag. 462. Neque
 propriam mari cuidam hanc videri
 appellationem supra iam monuimus
 ad IV, 13, sed cognomen potius vi-
 detur a situ australi petiitum; ita ut
 hoc quoque loco australem maris ru-
 bri partem vocari statuamus *mare*
australe, non aliter fere ac si Hero-
 dotus dixisset ἔπλεον πρὸς νότον.
 Vid. Breiger. l. l. pag. 10. Quo mi-
 nus audiamus Gosselinum, Ocea-
 num eum hic indicari arbitrantem,
 qui oram Africae orientalem ac me-
 ridionalem alluat; unde Herodoto
 innotuisse mare Atlanticum atque
 rubrum ipsi iunctum Africamque his
 maribus cinctam. Cf. Dureau de la
 Malle l. l. pag. 69. Junker. l. l. p.
 365, qui Erythraeum mare, quod ad
 sinum Arabicum modo retulimus, ab
 hoc discerni falso putat, Phoenices
 iter suum instituisse opinatur ex ali-
 quo portu sinus Adensis, in quo
 omnia ad expeditionem spectantia
 apparaverint, indeque eosdem cir-
 cumvectos esse promontorium Guar-
 dafuli. De quo mihi aliter videtur,
 qui Phoenices ex Arabici sinus portu
 profectos esse credere malim. Tem-
 pus profectionis idem Junker. p. 367
 seq. ad mensem Iunium exeuntem

καὶ ἔλεγον ἔμοι μὲν οὐ πιστὰ, ἄλλω δὲ δὴ τεῶ, ὡς περιπλώον-
τες τὴν Αἰθῶν τὸν ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιὰ· οὕτω μὲν αὐτὴ
ἐγνώσθη τὸ πρῶτον. Μετὰ δὲ Καρχηδόνιοι εἰσι οἱ λέγοντες· 43

curate persequens, hoc triennii spa-
tium in hanc navigationem insum-
ptum, quod Mannerto brevius, Gos-
selinio longius videtur, quam ut
credi possit, satis rectum ac iustum
videri posse ei, qui ipsam naviga-
tionem per maria prorsus incognita
tardius institutam ipsasque commo-
rationes crebrius in terra continenti
factas animo satis reputaverit. Pro-
fectos esse Phoenices vel Iunio
mense exeunte vel Iulio ineunte
idem vir doctus ponit pag. 367 seq.;
mense Augusto hoc factum esse vult
Wheeler: Geography of Herodotus
p. 339, et quidem anni 613 a. Chr. n.,
si quidem Neco, qui anno 612 a. Chr.
n. (vel potius 610: vid. nott. ad II,
156) regnum suscepit ac primis certe
regni annis et canali exstruendo
aliisque rebus occupatus fuit, hoc
demum canali perfecto de tali ex-
peditione ad Africam explorandam
et circumnavigandam cogitare po-
tuisse putandus sit: Phoenices igitur
mense Augusto anni 613 e portu
prope Suez egressos et freto Babel-
mandeb superato ingressos mare In-
dicum mense Octobri, deinde oram
legentes ad promontorium bonae
spei pervenisse exeunte Ianuario
anni 612 ponit Wheeler l. l.; unde
continuato itinere ineunte Martio
anni 611 ad fluvium, cui nunc no-
men Senegal, accessisse et anno 610
superatis columnis Herculeis in Aeg-
yptum rediisse idem existimat, se-
gete et messe duplici facta in occi-
dentali Africae ora, in terra Angola
et prope fluvium Senegal. — Ad
verba καὶ ἔλεγον, ἔμοι μὲν οὐ πιστὰ,
ἄλλω δὲ δὴ τεῶ cf. V, 86.

τὸν ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιὰ] Pro
ἥλιον revocavi ἥλιον, ut IV, 40.
ἐς τὰ δεξιὰ (ad dextram partem), ut
alibi fere ἐπὶ τὰ δεξιὰ ac similia, de
quibus cf. I, 51. VI, 33 ibique Wes-
seling. Ad dextram (id est a septen-
trione) solem habuisse putandi sunt
Aegyptii, cum circulum aequinoctia-
lem, qui dicitur, transgrederentur:

quod ipsum quantum ad narrationis
veritatem faciat, non fugit viros
doctos, quamquam Herodoto ob
eam, quam animo sibi informarat,
terrae formam mirum hoc visum
fuisse nos minime miramur. Cf. Ren-
nel. l. l. pag. 383, Heeren. Idcen I, 2.
p. 81, Dureau de la Malle l. l. pag.
70, Koes, l. l. pag. 26., Junker. l. l.
pag. 367 seq. 372, Grote: History of
Greece III. p. 379.

οὕτω μὲν αὐτὴ ἐγνώσθη τὸ πρῶ-
τον] Ad quae mente suppleri vult
Larcher.: περίρρητος ζούσα, πλὴν
ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Αἰθῶν οὐρί-
ζει, cum ea Herodoti sit sententia,
ut tum primum cognitum fuerit,
hanc orbis terrarum partem s. Li-
byam mari esse cinctam, nisi qua
cum Asia cohaereat.

CAP. XLIII.

Μετὰ δὲ Καρχηδόνιοι κ. τ. λ.]
„Postea (post illam Phoenicum na-
vigationem) Carthaginenses dicunt,
scilicet cognovisse se circumfluum esse
Africam: nam (hoc suo nomine, non
Carthaginensium verbis, adicit He-
rodotus) Sataspes quidem non circum-
navigavit Africam, ad hoc licet mis-
sus.“ Schweigh. Quem iure se-
quitur Miot itemque Italus inter-
pres. Itaque Carthaginenses quo-
que testes h. l. proferuntur eorum,
quae de Phoenicum navigatione cir-
ca Libyam, quam mari circumfluum
esse inde cognitum est, narrata
sunt: vid. Grote: History of Greece
III. p. 378. Carthaginenses cum
aliquoties (cf. IV, 196. VII, 167)
citantur narrationis auctores, quaeri
sanequam poterit, num ipsam No-
ster adierit Carthaginem, praeser-
tim cum aliquam certe Libycae orae
partem viserit. At vix eum ad Car-
thaginem usque pervenisse credibile
est, ita ut, quae Carthaginensi-
bus narrantur auctoribus, a nautis
mercatoribusque Carthaginensibus,
quos sive in Aegypto sive in Libyae

ἐπεὶ Σατάσπης γε ὁ Τεάσπιος, ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης, οἰκλῶσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθεὶς, ἀλλὰ δαίσι μῆκος τοῦ πλόου καὶ τὴν ἐρημίην ἀπῆλθε ὀπίσω, οὐδ' ἔλεσε, τὸν ἐπέταξε οἱ ἡ μήτηρ ἄεθλον. Θυγατέρα γὰρ 2 τοῦ Μεγαβύζου ἐβίησατο παρθένον· ἔπειτα μέλλοντι διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπιεῖσθαι ὑπὸ Ξέρξῳ, ἡ μήτηρ τοῦ Σατάσπειος, ἐούσα Δαρείου ἀδελφεῇ, ἵστατο, φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ἐπιθήσειν ἥπερ ἐκεῖ βύην γάρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλῶειν, ἐς ὃ ἂν περιπλῶν αὐτὴν ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσας Ξέρξῳ ἐπὶ τούτοις ὁ Σατάσπης, ἀπικόμενος ἐς Αἴγυπτον λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας παρὰ τούτων, ἔπλεε παρὰ Ἑστίαν. διεκπλώσας δὲ καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς τῷ οὐνομα Σολοείας ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην· καὶ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μῆσι, ἐπεὶ τε τοῦ πλοῦ

ora, sive alio quo loco offenderit, Noster accepisse putandus sit. Cf. Dahlmann. Herodot. pag. 71 seq., Heyse l. 1. pag. 117 coll. 115, Heeren. Ideen I, 2. pag. 2 seq. 195, qui quaecunque de Africa Herodotus retulerit, ea in Aegypto illum sibi collegisse contendit. Carthaginienses igitur sive nautas sive mercatores si Noster consuluit sive in Aegypto sive alio quo loco, tamen quae de Sataspis eiusque expeditione h. l. narrantur, non a Carthaginiensibus, sed Sami potius Nostrum accepisse ut credam, faciunt quae in fine capituli leguntur de Samio viro, qui eunuchi res intervertit. Samo enim in insula Nostrum longius commoratum esse satis novimus; cf. modo III, 39 seqq. 59.

ἀπῆλθε ὀπίσω] Conf. III, 16 ibiq. nott. Teaspes commemoratur infra quoque VII, 70. IX, 76, pater Phrandatis, ab hoc igitur Teaspis, qui Sataspis pater dicitur, diversus: ut nomen videatur inter Persarum primores haud infrequens, in quo aequae atque in voce Sataspis equi (asp. esp) significationem inesse volunt viri docti harum literarum periti. De Zopyro, Megabyzi filio, conf. III, 160. Mox scripsi ἐβίησατο παρθένον pro παρθένον ἐβίησατο, pro-

bante quoque censore Ien nr. 103. pag. 364. Reliqui tinnerunt vulgatam lectioem significationem verbi ἐβίησατο nott. ad III, 80 et conf. 103. 380 et Aelian. Hist. 19. — Ad ἀνασκολοπιεῖσθαι nott. ad III, 132. — βασιλῆος Gaisf. dedi pro βασιλῆος retinui παραιτήσατο, ubi οἱ τήσατο. Vid. Bredov. pag. augmentum in hoc verbo neglectum esse recte monuit Koen. ad Gregor. Cor. de §. 23. p. 407 et nott. ad H. 132. — In seqq. ad locum μίην ἐπιθήσειν conf. nott.

ναύτας παρὰ τούτων] opinor, intelliguntur nautae bus et navem et nautas. Spectat enim τούτων ad Αἴγυπτον, structura haec. In seqq. pro μῆνεσι, qui Sancerfti libro receperant haeus. et Gaisford., res edd. recentt. μῆσι, quod ut loco et altero, qui legitur ferri posse docuit Bredov. — De Soloëntis promontorio ad II, 32.

ἐπεὶ τε τοῦ πλεῦνος αἰεί cum semper maior pars (it. huc deesset, s. cum maior i

ἀποστρέψας ὀπίσω ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. Ἐκ δὲ ταύτης
μενος παρὰ βασιλέα Ξέρξεα ἔλεγε φᾶς τὰ προσωτάτω ἀν-
ους σμικροὺς παραπλέειν ἐσθῆτι φοινικητῇ διαχρωμέ-
οι, ὅπως σφεῖς καταγοίαιο τῇ νηϊ, φεύγεσκον πρὸς τὰ
λείποντες τὰς πόλεις· αὐτοὶ δὲ ἀδικεῖν οὐδὲν ἐσιόντες,
κα δὲ μούνα ἐξ αὐτέων λαμβάνειν. τοῦ δὲ μὴ περιπλώσαι
ἢ παντελῶς αἰτιον τόδε ἔλεγε, τὸ πλοῖον τὸ πρόσω οὐ

nares superesset conficienda. —
ἀποστρέψας ὀπίσω cf. III, 16
not. — βασιλέα cum Gaisf. re-
pro βασιλῆα. — Ad locutio-
legi φᾶς conf. I, 118 ibique
II, 156. V, 36. 49. Weiske de
sm. ling. Gr. p. 112. Schweig-
erus inesse ait eam vim, qua
perrexit dicere.

ἢ φοινικητῇ διαχρωμένους]
tus intelligi vult non *purpu-
reas*, ut reliqui, sed *vestes e
cortice vel foliis confectas*, qua-
a anachoretarum fuerint. Ap-
rit Schweighauser. in Lexico
ot. II. p. 359 laudans alios
locos (I, 194. II, 86. III, 20),
bus palmeum vinum, οἶνος
ῆτος, commemoratur. Purpu-
rim vestem si Noster indicare
ret, adiectivum φοινίκιος ad-
ret, quo sane utitur I, 98. II,
II, 76. IX, 22: quos locos iam
Bredov. p. 179, quem conf. —
εἶθαι νηϊ est *navi ad terram,
et appellere*, ut VIII, 4. Plu-
Lucull. 2. 12. Plura vid. in
r. ling. Graec. IV. p. 1050
dorf. Pro vulgato πόλις ex-
am, qua Noster utitur, for-
όλις, conf. Bredov. pag. 264.
equitur αὐτοὶ in nominativo
i, cum ad ἔλεγε φᾶς referen-
it atque Sataspem una cum
sociis comprehendat, insi-
us structurae praebet exem-
quam ad I, 56 attigimus, coll.
II, 115 et IX, 90. Expli-
nis nominativi structuram
e in Diss. de attractionis
icunt sing. quibusdam exem-
Herodotum pag. 3. In seqq.
anibus edd. recentt. exhibui
; cum sit: *intrans, intro ad
desse accedentes*. — πρόβατα
DOT. II.

quid sint, attigi ad I, 133. II, 41.
ἐξ αὐτέων, quod omnes codd., quan-
tum scio, afferunt, retinui, cum ad
πόλις spectet: neque alia videtur
esse sententia Bredovii p. 222 ἐξ
αὐτέων tanquam recte scriptum ex-
hibentis. Dindorf. edidit ἐξ αὐτῶν.

τὸ πλοῖον τὸ πρόσω — ἐνίσχεσθαι]
Ante προβαίνειν quod in Aldina et
libris quibusdam inseritur εἶναι,
cum Schweighausero et Gaisfordio
omisi auctoritate optimorum codd.,
in quibus Florentinus et Medicus;
retinuit tamen Dindorf. uncisque in-
clusit tanquam spurium Dietsch. —
Ad argumentum quod attinet, simi-
lem in modum scribit Scylax in Pe-
ripl. §. 112. p. 53 Huds. ultra Cer-
nen (cf. nott. ad IV, 195) τὰ ἐπέ-
κεινα οὐκ ἐστὶ πλωτὰ διὰ βραχύ-
τητα θαλάσσης καὶ πηλὸν καὶ φῶ-
κος, ubi Vossius adscripsit similes
locos Plutarchi Vit. Thes. 1 et Ta-
tiani adv. Gr. p. 150. Sed h. l. ob-
servat Wesseling., relictus causam
Sataspis fuisse ventos, ex oriente ad
constitutum flantes navisque cur-
sum praepedientes. Vix enim du-
bium, quin ad eam Africae partem,
quae circa lineam est aequinoctia-
lem, Sataspes pervenerit ibique ven-
tis, quos aestivo tempore constan-
ter a meridionali plaga flare novi-
mus, impeditus iter continuare haud
potuerit. (Cf. Schlichthorst. l. l. p.
184. Atque Guineae occidentalis
orae (nunc vocant Sierram Leonam)
fuisse, ad quam usque Persam ve-
nisse probabile sit, iam ventis con-
trariis oppositisque fluctibus ab iti-
nere continuando impeditum, ponit
Rennel. l. l. pag. 704. Utut statuis,
sive ad aequatorem, sive ad pro-
montorium bonae spei (quod vix cre-
dam) Sataspem navigando perve-

δυνατὸν ἔτι προβαίνειν, ἀλλ' ἐνίσχεσθαι. Ξέρξης συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα, οὐκ ἐπιτελέσαντά τε ἔμενον ἄεθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκη τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπέδρη ἐς Σάμ ἐπύθετο τάχιστα τὸν δεσπότεα τετελευτηκότα, ἐκ μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κατέσχε, τοῦ ἐπιστάμενος ἐκὼν ἐπιλήθομαι.

nisse ratus, id dubitari vix poterit, Persam ventis ex adverso flantibus redire coactum esse, cum Phoenices, qui Neconis iussu ex Arabico sinu profecti iter instituissent, ventis fluctibusque secundis adiuti Libyae oras commodius circumnavigare et, promontorium illud transgressi, occidentalem Libyae oram circumire ac per columnas Herculis facilius redire possent. Atque haud scio an illud quoque afferri possit ad excusandum Sataspem promissis haud stantem, quod non Phoenicios secum habuerit nautas, navigandi peritissimos illos quidem vel per maria minus cognita, sed, ut Noster diserte tradit, Aegyptios, minus certe adsuetos huiusmodi itineribus maritimis minusque peritos ventorum certo tempore flantium ac maris fluctuum obsistentium. Conf. Groote: History of Greece III. p. 384, Wheeler: Geography of Herodot. pag. 344, Iunker. l. l. pag. 366. Sed id ipsum, quod ad totius narrationis fidem nonnihil facere possit, quod de Sataspe, cui diffidit excusanti, supplicium sumi iussit rex, indicio esse videtur, illum cursum circa Africae oras iam ab aliis peractum fuisse, regemque, inde a Sataspe hoc fieri potuisse arbitratum, eo magis illi iratum fuisse, quod non assecutus sit, quod aliis fors antea cessisse Xerxes audierat. Cf. Renel. l. l., Koes. l. l. pag. 28. 20.

Ξέρξης δὲ σὺν οἷ — ἀληθέα] i. e. Xerxes intelligens s. sibi persuasum habens, eum (Sataspem) nec vera dixisse, nec propositum perfecisse. In hunc quoque sensum haec verba accipi voluit a Cr. citatus Gesner. in Diss. de navigatt. extr. col. Herc. P. I. §. 6. pag. 632 Orphicc. ed.

Herm. Ad verbi συγγινώσκων et structuram, de qua quaedam ad h. l. adduxit Herodot. V, 91. III, 53, pari fere modo additu quem in simili verbi (significatione haud improprie) structura adhibita studuit C. Straube in: Philolog. u. Paedag. Suppl. Herodoti haud immo etiam Wex. ad Soph. 914. pag. 255 et Herod. I, 80. 91. IV, 3 coll. 5 verba ἐπιτελέσαντά τε ἔμενον ἄεθλον conf. sibi IV, 10 attulimus; vult tollere, quam Noster respiciens ad grammaticam, quam ad ipsam quae duo continet a re Sataspi: primum, quod dixerit, alterum, quod laborem haud executum sequeq. retinui ἐπιδόρσιο mutatum in ἐπιδόρσιο vid. nott. ad III, 21. tionem verbi conf. Thucyd. pag. 318 ed. Bernartum ipsum Herodoti locum cans: ἐπιτιμῶ τιμωρί, ubi plura attulerunt in let igitur poenam irrogat. Inde τὰ ἐπιτίμια, poenae Plutarch. Coriolan. 13 coll. Blomfield. Glossar. S. c. Th. 1023.

ἐκὼν ἐπιλήθομαι] locutiones I, 51. II, 12 Conf. quoque Aeschylus 38: ὡς ἐκὼν ἐγὼ καὶ κοῦ μαθούσι ληθόμεναι, field. in Glossar. — non potius est, interverit, VII, 164.

200 Τῆς δὲ Ἀσίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Λαφρείου ἐξευρέθη, ὃς βου- 44
 λόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος οὗτος ποτα-
 μῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι, τῇ ἐς
 θάλασσαν ἐκδιδοί, πέμπει πλοίοισι ἄλλους τε, τοῖσι ἐπίστευε
 τὴν ἀληθείην ἐρέειν, καὶ δὴ καὶ Σκύλακα ἄνδρα Καρυανδέα.
 οἱ δὲ ὀρηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυκῆς
 γῆς ἐπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐς

CAP. XLIV.

ὃς κροκοδείλους δεύτερος οὗτος
 κ. τ. λ.] Ad locutionem δεύτερος οὗ-
 τος conf. I, 25 itemque IV, 23 (οὐ-
 δὲνός δεύτερον) et Wunder. ad So-
 phoclis Philoctet. 315. De crocodilo
 conf. II, 67 seqq. ibique adnotata.
 Convenit cum Herodoto Arrianus
 Exped. Alex. VI, 1 de Alexandro
 scribens, qui πρότερον μὲν γε ἐν τῷ
 Ἰνδῷ ποταμῷ κροκοδείλους conspe-
 xit μόνον τῶν ἄλλων ποταμῶν πλὴν
 Νείλου κ. τ. λ. Idem in Indic. 6:
 οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοίως τῷ Νεί-
 λῳ τῷ Αἰθιοπείῳ τε καὶ Αἰγυπτίῳ
 κροκοδείλους τε φέρουσιν κ. τ. λ.
 Add. Agatharchid. de mari Erythr.
 I. §. 9. (Geogr. Gr. min. ed. Muel-
 ler I. p. 117). Ac testatur quoque
 Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. pag. 833,
 in Indo, Gange aliisque omnibus re-
 gionis Hindostan ac Decan multos
 hodieque reperiri crocodilos Aegy-
 ptiacis vel maiores. Add. Ritter:
 Erdkunde V. p. 466. VII. p. 49. Cro-
 codilos ab Herodoto hic confundi
 cum alligatoribus contendit Lassen:
 Indische Alterthumsk. II. pag. 633.
 — Ad voculae τῇ usum conf., quae
 simillima ex Herodoto congescit
 Strave Spec. etc. I. pag. 31 seqq.
 (Opusc. II. p. 297); et paulo antea
 ad verba τοῦτον τὸν ποταμὸν cf. III,
 85 ibique nott. — Attigit Herodotea,
 monente C. r., A. G. Schlegel. Ind.
 Bibl. II, 3. p. 298 et 304, ubi de
 nomine fluvii Indi, qui proprie sit
Sindhus. Tu vid. plura apud Lassen
 I. l. II. pag. 2 seq. 34, Ritter: Erd-
 kunde VII. pag. 5 seqq.
 [Σκύλακα ἄνδρα Καρυανδέα] De
Scylace in Excursu ad h. l. egimus.
Caryandā, quae est Cariae urbs in
 ipso continentis terrae litore posita

(de qua vid. Tzschuck. ad Pompon.
 Mel. I, 16 nott. exegg. pag. 471 Vol.
 III. P. I, Forbiger: Handb. d. alt.
 Geograph. II. pag. 217 seq.) oriun-
 dus ille perhibetur.

ὀρηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πό-
 λιος καὶ τῆς Πακτυκῆς γῆς] i. e.
 profecti e Caspatyro urbe regioneque
Pactyica, ubi Maltebrun. Annall. d.
 Voyag. II. p. 330 seq. verbum ὀρη-
 σθαι latiori sensu accipi vult, ut sit
 partir d' un point de terre ferme pour
 aller vers un autre. Quo sensu si hic
 accipitur ὀρηθέντες, nihil inaeque
 putat in Herodoti verbis, quod Cas-
 patyri urbem ad Indum sitam esse
 nos statuere cogat. Quod ipsum
 coniunctum est cum huius viri docti
 sententia de Caspatyro urbe ac re-
 gione Pactyica, quam in Excursu ad
 III, 102 protulimus. Scylacem enim
 arbitratur navigasse non per Indum,
 sed per alium quendam fluvium, qui
 ab occidente orientem atque meri-
 diem versus delabens Indo se ad-
 miscent, ex quo ipso demum ad ve-
 rum Indum pervenerit Scylax. De
 quo ipso mox videbimus.

ἐπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἡῶ τε
 καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐς θάλασσαν] i. e.
 navigarunt secundo fluvio orien-
 tem versus in mare. Cum Indus fluv-
 ius, ut nemo nescit, minime orien-
 tem versus cursum suum dirigat,
 sed a montibus, unde provenit, re-
 ctā fere meridiem versus delabatur,
 Larcherus haec Scylaci, quippe in-
 telligenti peregrinatori, tribui posse
 negat, sed Herodoto, qui, prava sac-
 culi sui de mari orientali opinione
 deceptus, ita retulerit, cum illum
 secundo flumine usque ad mare na-
 vigasse audiasset. Quin A. G. de
 Schlegel ob haec ipsa, quae aperte
 falsa sint, omnem narrationem su-

θάλασσαν· διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἐσπέρην πλέοντες τὴν μὴν ἀπικνέονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ Αἰγυπτίσι τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα, ἀπέστειλε πλῶειν Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας Ἰκατεστρέψατο Λαρεῖος καὶ τῇ θαλάσῃ ταύτῃ ἐχράτο.

spectam fieri contendit. Cf. Berlin. Taschenbuch. 1829. pag. 18. Mihi secus videtur; qui ob levem hunc Herodoti errorem de scriptoris fide ipsiusque navigationis a Scylace susceptae veritate dubitare nolim. Add. Koes. l. l. pag. 20 not. Atque Herodotum ab erroris crimine liberari posse censet Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. p. 475, cum de primitivo Indi cursu tantum loquatur ille Scylacisque navigationem a potiori directione describat. *Gungem*, non *Indum* fuisse fluvium, qui ad orientem decurrit, suspicatus erat Dodwell. Dissert. de Scylac. §. 1. Heerenio Ideen etc. I, 1. pag. 355 Herodotus videtur posuisse fluvium *Indum* pro fluvio *Gureo* s. *Kameh*, quem scilicet cum Indo confuderit. Docto Gallo Dureau de la Malle l. l. pag. 67 not. verba πρὸς ἥῳ τε καὶ ἥλιον ἀνατολὰς indicare videntur orientem et meridiem versus; quae si orientem versus accipiantur, scribendum: πρὸς Κοῇ (sic) τε καὶ ἥλιον ἀνατολὰς (ad *Choem* fluvium, qui in Indum influat), ut evitetur tautologia. Quem fugit sane, omnem hanc locutionem πρὸς ἥῳ τε καὶ ἥλιον ἀνατολὰς, quae etiam reperitur I, 201. 204. III, 98 coll. IV, 40, effectam videri secundum Homericam πρὸς ἥῳ τε ἡέλιόν τε Ili. XII, 239. Od. XIII, 240. Hymn. in Apoll. 258. 436; qua ipsa comprehendit et meridiem et orientem versus (ut πρὸς ζόφον, septentrionem et occidentem versus), plures olim statuerunt, inter quos inprimis Maltebrun. l. l. II. p. 332 coll. Brzoska Spec. I. de geograph. mythic. (Lips. 1831) pag. 9 et Bernhardt ad Dionys. Perieg. vs. 243. pag. 578. vs. 437. p. 635. At ex accurata locorum Homericorum interpretatione satis perspicitur, hac formula nihil aliud significari nisi orientem versus. Quae Grotefendi, Ukerti, Zeunii, Spohnii,

Nitzschii (ad Odyss. L.) rum sententia egregie nunc est Voelckeri disputatione Geogr. §. 27. pag. 43 seq. Forbiger: Handb. d. alt. I. pag. 6 seq. — Pari m dixit II, 31: ἀπὸ ἐσπέρας ἥλιον διασμένων.

τοὺς πρότερον εἶπα] Verba μετὰ δὲ τούτους πρὸς τας valent: confecta hac s. post hanc navigationem xime sequentia conf. III 102 ibiq. nott.

καὶ τῇ θαλάσῃ ταύτῃ telligitur mare, quod Indoras; quod ipsum Herodotum vel hac appellatione designari vel latiori illo nomine observat Breignier 12 not.

οὕτω καὶ τῆς Ἀσίης — Cum Schweigh. et Gaisf. εχομένη, quod e tribus libris praestare videbatur lex vulgatae παρεχομένη, ac Borheck. mutarant in νη. Ac structuram loci παρεχομένη non nisi quandam structuram eudentibus convenit, ut γκαὶ τῆς Ἀσίης πλὴν τὰ sita existimentur pro: εἰς Ἀσίην πλὴν τὰ κ. τ. λ. procederent, si legeretur μενα, quod tamen libris nime ausim recipere. Ind loci enascitur sententia reliquas Asiae partes — s. here compertum est atque Schweighaeusero probab sic scriptum fuisse: οὕτω Ἀσίης — τὰ ἄλλα ἀντὶ περὶ εχομένη τῇ Λιβύῃ, i. — reliqua explorata sunt certe atque contigua Libyae (Schweighaeuseri sunt viam antea monuerat cap

τῆς Ἀσίας, πλὴν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται
 ὅμοια παρεχομένη τῇ Λιβύῃ. Ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν 45
 φανερὴ ἐστὶ γινωσκομένη, οὔτε τὰ πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα οὔτε
 τὰ πρὸς βορρην, εἰ περιόρντος ἐστὶ· μήκει δὲ γινώσκεται παρ'
 ἀμφοτέρως παρήκουσα. Οὐδ' ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτεν μὴ
 ἐούση γῇ οὐνόματα τριφάσια κέεται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναι-
 κῶν, καὶ οὐρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη

contiguum esse Asiae Libyam, id statim c. 45 iterum urget, unam esse continuum terram; itaque nil causae fuisse, cur tres veluti distinctae et a se invicem seiunctae terrae statuerentur. Nec tamen hac emendatione opus videbitur reputanti, locum ex ea, quae Herodoti fuerit, opinione de similitudine formae Asiae atque Africae explicari debere; quae scilicet utraque terra mari circumdatus et paeninsulae ad instar porrecta perhiberetur, mareque Indicum ac boreale magis sibi vicinum. Recte verborum Herodoteorum sensum cepit Langius, sic vertens: „Also hat man entdeckt, dass auch Asien ebenso beschaffen ist, wie Libyen;“ nec aliter fere Miot, itemque Italus interpretes. — Verbum παρήκουσθαι (*praeberere, exhibere*) frequens Nostro scriptori, ut II, 174. IV, 46. 53. 75. 82. 86. 91. VII, 6. 161. πλὴν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα] i. e. praeter eas partes, quae ab India orientem versus extenduntur, regiones scilicet Herodoto prorsus incognitas, qui ultra Indos deserta esse nemini cognita supra IV, 40 posuerat. — ἥλιον revocavi pro ἡέλιον, vid. nott. ad. IV, 40.

CAP. XLV.

Ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φανερὴ ἐστὶ γινωσκομένη κ. τ. λ.] Repetuntur haec infra eodem capite: ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη οὔτε εἰ περιόρντος ἐστὶ γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων. Verbum γινώσκεσθαι eodem modo IV, 42 fin. μήκει δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρως παρήκουσα] i. e. hoc vero comperitum est, longitudine illam (Europam) secundum utramque (i. e.

Asiam atque Africam) porrigi, sive longitudine utrasque superare. De qua Herodoti sententia diximus ad IV, 42 init.

Οὐδ' ἔχω συμβαλέσθαι] i. e. neque vero coniecturam assequi possum. De verbi συμβαλέσθαι significatione conf. I, 68. III, 68. V, 1. De usu praepositionis ἐπὶ in locutione ἐπ' ὅτεν vid. I, 7 ibique nott. et conf. not. in fine huius cap. Verba proxima μὴ ἐούση γῇ Dionysium imitari Periegetem vs. 7, monet eius interpretes Eustathius. ἐπωνυμία h. l. idem fere quod ὄνομα. Cf. I, 14. II, 4. V, 66 etc.

καὶ οὐρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐτέθη] Haec verba extremis verbis capitis antecedentis: ὅμοια παρεχομένη τῇ Λιβύῃ olim annecti voluit Bouher. in Diss. Herod. 18. pag. 119. Contra quem recte Schweigh. haec observat: „αὐτῇ non ad Asiam refertur, sed ad universam terram, quae cum una atque continua sit (γῇ μία ἐούσα), mirum sibi videri ait Herodotus, cur tribus nominibus illa distinguatur, quasi tres essent terrae, Nilo et Phasi aut Tanai fluvii determinatur: videturque hoc significare: cum tres, quae vulgo nominantur terrae partes, non sint interiecto mari usquequaque a se invicem seiunctae, debebat una continens universa terra censerī; sin maiorum quorundam fluminum cursus satis causae est, cur terra in partes divisa statuatur, multo plures quam tres partes fuisse numerandas.“ Divisionem terrae in tres partes ex Herodoto quoque affert Theo in Progymnasmat. II, 7. pag. 19 Finckh. p. 67 Spengel. (Rhett. Graec. Vol. II). Tu conf. etiam supra ad IV, 36 al-

καὶ Φάσις ὁ Κόλχος (οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν τὸν Μα
Πορθμήτα τὰ Κιμμέρια λέγουσι)· οὐδὲ τῶν διουριῶ

lata et add. Peschel in: Deutsche Vierteljahrschrift 1854. Nr. 66. pag. 276.

καὶ Φάσις ὁ Κόλχος] Videtur omnino illa aetate haec valuisse sententia, ut Phasis septentrionem versus Asiam terminaret et quidquid ultra Phasin esset septentrionem versus, Europae adscriberetur. Ita certe Aeschylus in Prometh. solito Phasin dixerat *Εὐρώπης καὶ Ἀσίας τέρμονα* s. ὄρον, teste Arriano in Peripl. Pont. Euxin. cap. 19 itemque Anonym. Peripl. Ponti Euxini et Maetoid. p. 1 et Procopio Hist. Goth. IV, 6. Vol. II. p. 484, 16. Alia veterum testimonia attulit Forbiger: Handbuch d. alt. Geogr. II. pag. 30. 97, ubi de hoc fluvio disputat, cui nunc nomen *Rion* s. *Rioni*: vid. Herodot. I, 2. 104. II, 103. IV, 37. 38. 86. VI, 84 et conf. quae de hoc fluvio ac regionibus adiacentibus nuper disputavit C. Koch in: Petermann's Mittheilungen etc. 1856. fascic. IX. Quod vero Phasin, quem Aeschylus profert, pro *Hypani*, cui nunc nomen *Kuban*, accipi vult Forbiger (I. l. et I. p. 28), vereor ut assentiri possim. Ad Herodoti Phasin pertinent quoque, quae disputarunt Breiger. I. l. pag. 72 seqq., Heyse I. l. pag. 104, Ritter: Erdkunde II. pag. 914. Qui igitur in constituendo termino Asiae atque Europae aliam atque nos sequitur rationem, eum tamen Asiae atque Africae eundem, quem nos, constituisse terminum probabiliter coniecit Heyse I. l. pag. 86, quamvis hoc ipso in loco vulgarem suae aetatis sententiam, ex qua Nilus utramque dirimere putabatur orbis terrarum partem, sequi videatur. Hinc frequenter componi monet Voelcker. Myth. Geogr. I. pag. 152. 153 Aegyptum atque Pontum terrasque Ponto adiacentes tanquam terminos terrae ultimos meridiem ac septentrionem versus. Ac denique Phasin Herodotum ipsum visisse statuimus ob II, 104 (ubi vid. nott.) coll. II, 105. IV, 86. Quem tamen ulterius progressum esse ne-

gamus. De ipso fluvio collegit Tzschucke ad M. 614 seqq. nott. exegg. (V. de eo quoque disputans minum Asiae et Europae res statuerint Phasin e ob causam, quod navigium olim eundem flumen. De quo nunc inquirere non vacat.

οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸς ius sententiae obiter tamen faciat mentionem, nec aliquos tantum (οἱ δὲ) scribat, haud immerito gas, quod aliorum quorum testimonia docent, sententiam, qua Phasin termino haberent, Herodotum praevaluisse. Cf. Breig 72, Heyse I. l. p. 104 ibi mer. I, 1 testantem, veterumque Europae terminum] *σιν ποταμὸν καὶ τὸν Ἰσθμὸν*, recentiores M. dem et Tanain fluvium. Curtius VII, 7, 1 et Sc. Asiae atque Europae constituit §. 68. 70. p. 58. (Geograph. Gr. min. I). Nec aliam Polybii, Scythiorum deinceps fuisse monuit Dodwell. Disser §. 18. Et conf. denique halle pag. 319 seqq., T Pompon. Mel. I, 136 no 51. — De Tanai fluvio ibique nott.

τὸν Μαίητην] καὶ M. bet Procopius B. G. IV tea exscribens et *Mae* dem intelligens non aliam atque Agathemer. I. l. — in τὸν Μαίητην conse nihil profecto impedit, intelligamus *Macoticum* dici *Tanaim* (i. e. qui fluvium fines decurrit), quod *Νεῖλος ὁ Αἰγύπτιος* et *Φάσις ὁ Κόλχος*.“ Schwa pra nott. ad IV, 3.

καὶ Πορθμήτα τὰ Κιμμέρια nott. ad IV, 12, ubi de

πα πνθίσθαι, καὶ ὄθεν ἔθεντο τὰς ἐπωνυμίας. ἡ δὲ γὰρ
 μὲν ἐπὶ Λιβύης λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν
 ὄμα, γυναικὸς αὐτόχθονος, ἡ δὲ Ἀσίῃ ἐπὶ τῆς Προμη-
 νναϊκὸς τὴν ἐπωνυμίην. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνον-
 ὦ οὐνόματος Λυδοί, φάμενοι ἐπὶ Ἀσίῳ, τοῦ Κότυος,
 ἄνω, κεκλήσθαι τὴν Ἀσίην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς Προμη-

fretum sito dicitur, cum hoc
 ius de ipso freto intelligen-
 leatur. — Ad verbum πν-
 ex antecedentibus repetas
 ex cum Gaisf. recepi, quod
 h. reposuerat, ἡ δὲ γὰρ Λι-
 ἡδὴ γὰρ Λιβύῃ μὲν. In
 editione exstat ἡδὴ γὰρ,
 antt. edd. retinuerunt. Ad
 4 (ubi quidam codd. ἀπό
 στε) Λιβύης conf. nott. ad
 l. Struve Specim. Quaest.
 ig. 5 (Opuscul. II. pag. 262).
 re nomen conf. etiam quae
 rofert ad Virgil. Aen. I. 21.
 l. apud Forbiger. Handb. d.
 graph. II. pag. 704.

σίῃ ἐπὶ τῆς Προμηθεΐος γυ-
 Stephan. Byz. s. v. Ἀσία
 a etiam id profert, Asiam
 esse ab Asia, Promethei
 hii Asiam Promethei matrem
 i, ut Eustath. ad Dionys.
 170 coll. ad 620, qui He-
 sitans exhibet μητρός (pro
), Apollodor. I. 2. 3 (ubi
 yn. Observv. p. 10 et add.
 . Mytholog. d. Iapet. p. 375
 yncophron. 1283, Schol. ad
 Rhod. I. 444, a quibus et
 dissentit, qui Clymenem
 ei matrem facit Theogon.
 , et Aeschyl. in Prometh.
 ubi Promethei matrem red-
 it; de qua fabulae diversi-
 iudicas, id semper tenen-
 m Prometheo, qui omnium
 i parens habetur et declara-
 coniungi Asiam, ut hanc
 rimitivam humani generis
 ide significari haud imme-
 igit Lasaulx: Die Prome-
 e p. 8 (Akademische Ab-
 ag. 321). Asiam heroem Ho-
 noscere videtur Ili. II. 461,
 . allata a Freytag. pag. 358.

Sed Dubois de Montpéreux (Voyag.
 autour d. Caucase IV. p. 380 seq.)
 ex hoc Herodoti loco colligi vult,
 Asiam primitivam non in ea Asia,
 quam minorem vulgo vocamus quam-
 que in mente habuerint Lydi, sed
 circa Caucasi radices esse quaeren-
 dam. De Asiae voce a regione Ly-
 diae prope Caystrum ad universam
 orbis terrarum partem tracta vid.
 Heyne Observv. ad Homer. Iliad.
 IV. pag. 278. Alia de Asiae nomine
 ad Lydiae certam quandam particu-
 lam proprie pertinente et paulatim
 deinde ad tractum orbis terrarum
 universum traducto dabant Bern-
 hardy ad Dionys. Perieg. 836. p. 754
 ac Tzschucke ad Pompon. Mel. I. 2
 init. nott. exegg. Vol. III. P. I. pag.
 52 de hoc nomine eiusque varia si-
 gnificatione copiosissime disputans.
 Add. Forbiger. Handb. d. alt. Geo-
 graph. II. p. 38 seq. Ritter: Vor-
 halle p. 300. 457. 467 Asiae nomen
 significare contendit sacram terram,
 Odinique a sociis, qui Aesen vulgo
 vocantur, repetit. Quod monuisse
 satis erit.

φάμενοι ἐπὶ Ἀσίῳ, τοῦ Κότυος,
 τοῦ Μάνεω] Cf. Eustath. ad Dionys.
 620. Ac supra I. 7 Lydi a Lydo,
 Atys filio, orti dicuntur, qui idem
 Atys I. 94 Manis perhibetur filius,
 qui h. l. vocatur Cotys. De quo dis-
 sensu iam ad I. 94. pag. 210 et ad
 I. 7. p. 18 monuimus Herodoti verba
 mutanda esse negantes. Namque
 ut codices taccam refragantes, alii
 quoque exstant testes, Cotyem Ma-
 nis filium qui perhibent, ut sane
 proclive sit quidquam mutare. Alia
 nunc mittamus; unum audiamus
 Ritter. Vorhalle p. 365 nomina Ma-
 nes, Cotys, Botys ad Graecam indo-
 lem efficta statuentem, cum vere
 sint Asiatica e prisco Buddhae tem-

θεός Ἀσίης, ἀπ' ὅτεν καὶ τὴν ἐν Σάρδισι φυλὴν Ἀσιάδα. Ἡ δὲ δὴ Εὐρώπη οὔτε εἰ περίρρυτός ἐστι, πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων, οὔτε ὁκόθεν τὸ οὖνομα ἔλ οὔτε ὅστις οἱ ἦν ὁ θέμενος φαίνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς ἡσομεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ οὖνομα τὴν χώραν· πρόι ἄρα ἀνώνυμος, ὥσπερ αἱ ἕτεραι. ἀλλ' αὕτη γε ἐκ τῆ φαίνεται εὐῶσα καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὴν γῆν ταύ νυν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπη καλέεται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Κρήτην, ἐκ Κρήτης δὲ ἐς Λυκίην. Ταῦτα μὲν νυν τον εἰρήσθω· τοῖσι γὰρ νομιζομένοισι αὐτῶν χρησόμε 46 Ὁ δὲ Πόντος ὁ Εὐξείνιος, ἐπ' ὃν ἐστρατεύε

pore, ubi *Menes* idem quod *homo* (unde *mens*, *Minos*) et *Khodo* ac *Bodu* Persarum sint.

ἀπ' ὅτεν] Male vulgo ἀπὸ τεν. Cf. I, 7 ibique citatum Struve Spec. etc. I, qui ibidem pag. 5 (Opusc. II. p. 262) nostrum attigit locum, in quo cum Sancerfti liber exhibeat ἐπ' ὅτεν (quod ipsum recepit Schaefer.), utrum ἀπ' ὅτεν an ἐπ' ὅτεν Herodotus scripserit, definire non audeat, cum utramque praepositionem Nostro in usu fuisse plures ostendant loci. Sic hoc ipso in capite pluries invenitur ἐπὶ, aliis locis, ut I, 7. (ubi vid. nott.) 145, ἀπὸ. Quin plerumque libri scripti fluctuant inter ἐπὶ et ἀπὸ. Sic, uti hoc utar, pro ἐπὶ Αἰβύης tres codd. ἀπὸ Αἰβύης, quae eadem varietas in verbis ἐπὶ Ἀσίῃ et τῆς Προμηθεὺς exstat. Add. IV, 107. 148. 149 coll. 184. VII, 40.

κεκλήσθαι Ἀσιάδα] Inde Heerenio Ideen. I, 1. pag. 154 *Asia* urbs, quae apud Stephanum Byz. commemoratur, non alia atque Sardes esse videtur: de quo tamen admodum dubito respiciens ad Stephani Byzantini verba: Ἀσία πόλις Ἀνδρίας παρὰ Τμώλῳ, ἐν ἣ τρέχορδος εὐρέθη κιθάρᾳ.

οὔτε ὁκόθεν — λαβεῖν τοῦτο, οὔτε ὅστις οἱ — φαίνεται] Sola in his noster adhibuit relativa pronomina, qui alias, monente Struvio I. p. 49. (Opusc. II. p. 323), promissue et interrogativis et relativis utitur in interrogationibus obliquis. — In seqq. pro λαβεῖν, quod recte

omnes, quantum scio, Dindorf. exhibuit λα cum Bredov. p. 325—3 Pro καὶ οὐκ ἀπικομένη] pag. XIV rescribere ν ο ὐκ. Ad verba ἀλλ' *tantum*) ἐκ Φοινίκης con IX, 354: ἀλλ' ὅσον ἐ λας ἵκανε et similia, apud Apollon. Rhod. I. Ipse Noster II, 73 εἰ μ φῆ. Imitatus est Pau §. 4. De ipso argum Europae vid. Movers: I II, 2. pag. 77.

Ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ ρήσθω] i. e. *Haec haec to*, de terrae scil. div partes et de earum i terminis. Sic plane N σοῦτρον IV, 190 et VI. σοῦτρο, quod etiam b Dietsch, e canone Br Retinuit vulgatam r satis incerta Dindorfii malui. Ad ipsam loc etiam Aristot. De rep Marcell. 8 fin. Imitat VI, 4. §. 4, ubi vid. Si

CAP. XLV

ὁ δὲ Πόντος ὁ Εὐξείνιος te redit Noster ad nar ab initio huius libri inst this aliisque gentibus Euxinum habitantibus illam quidem inde a ca ne de Hyperboreis,

παρέων πασέων παρέχεται, ἔξω τοῦ Σκυθικοῦ, ἔθνεα ἀμαθέ-
στατα. οὔτε γὰρ ἔθνος τῶν ἐντὸς τοῦ Πόντου οὐδὲν ἔχομεν
προβαλέσθαι σοφίης πέρι, οὔτε ἄνδρα λόγιον οἶδαμεν γενόμε-
νον, πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεος καὶ Ἀναχάρσιος. Τῷ δὲ Σκυ-
θικῷ γένει ἐν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπῆτων πρηγμαμάτων
σοφώτατα πάντων ἐξενύρηται, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα
οὐκ ἄγμαι. τὸ δὲ μέγιστον οὕτω σφι ἀνενύρηται, ὥστε ἀποφυ-
γεῖν τε μὴδὲνα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας, μὴ βουλομένους τε ξέει-

quoque rerum ad geographiam s.
terrae descriptionem spectantium
occasione ipsi prae buerat. — Cae-
terum hoc ex loco et seqq. satis ma-
nifestum fieri scribit Heyse l. l. pag.
181, ea, quae inde de Scytharum
terra gentibusque singulis enarran-
tur, ex antopsia quadam fluxisse.
Vid. etiam infra cap. 86. Nec dubi-
um in istas regiones pervenisse
Herodotum, quem quaecunque refe-
rat vel ipsum vidisse vel ab indige-
nis Graecisve Ponti accolis accepisse
recte statuere videtur Niebuhr.
(Verm. Schrift. I. p. 355); quocum
Herodotum ponimus vix ultra Ol-
biam progressum esse, nec in Tau-
ricam paeninsulam Bosporumque
venisse. Et laudibus inde dignum
iudicant patrem historiae Man-
nert. IV. p. 63. 67 (coll. Rennel. p.
130) atque Dahlmann. Herod. pag.
130 ob accuratam rerum Scythica-
rum expositionem. Nec tamen Man-
nerto (IV. p. 65 seq.) credam Hero-
dotum mercaturae causa has Ponti-
as visisse existimanti, quamquam
avi mercatoria Nostrum vectum
se ad has regiones admodum est
credibile. Ad παρέχεται cf. IV, 44
1. Quae sequuntur verba ἔθνεα
ἀμαθέστατα κ. τ. λ., attigit Eustath.
I Dionys. vs. 660.
τῶν ἐντὸς τοῦ Πόντου] i. e. ea-
rum gentium, quae cis Pontum habi-
nt. Cf. VIII, 47. Thucyd. II, 96:
ἐν δὲ ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ Ἰστροῦ
σταμῶ κ. τ. λ. Haec vero ipsa ab
Herodoto in Italia, Thuriis, scripta
se vult Larcher., cum in Asia mi-
ori Samove in insula si haec scri-
sisset, dicere non potuisset eis
ὄντως. — προβαλέσθαι hic est: in
mediam proferre, commemorare, ut I,

99. σοφίην prudentem sollertiam in-
terpretatur Vesselingius, sapientiam
Schweigh. Sic sane Noster I, 60 de
Atheniensibus scribit: τοῖσι πρώ-
τοις λεγόμενοις εἶναι Ἑλλήνων σο-
φίην. Add. I, 30. Paulo aliter III,
4. 127, ubi vid. nott.

ἄνδρα λόγιον] i. e. virum peritum,
eruditum atque cultum. Cf. I, 1 ibique
nott. II, 77.

πάρεξ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνεος καὶ
Ἀναχάρσιος] Affert h. l. propter vo-
culam πάρεξ eiusque accentum
grammaticus Graecus in Crameri
Anecd. Oxoniens. I. p. 379. 380.
Tu vid. nott. ad I, 93. III, 97. —
Herodotus ut supra duo posuerat
diversa, nec gentem nec virum eru-
ditum se proferre posse asserens,
ita duo iam subiicit diversa hinc
excipienda, Scytharum scil. gentem
et Anacharsin. De quo ipso cf.
IV, 76. 77.

τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἄγμαι] i. e.
reliqua certe instituta sive inventa Scy-
tharum equidem non valde probo s.
laudo. Ad verbum ἄγμαι conf. IV,
75. 157. VIII, 144 coll. VI, 76. IX,
79 et de structura Ruhnken. ad
Tim. p. 8, Boissonad. ad Philostrat.
Heroicc. pag. 380.

ὥστε ἀποφυγεῖν τε μὴδὲνα κ. τ.
λ.] Bina sunt, quae insignia com-
memorat coniuncta particulis τε —
τε, primum illud, ut nemo, qui bello
(ipso) aggressus fuerit, (ipso) effu-
gere possit; alterum hoc, ut ipsi, si
nolint reperiri, a nemine deprehendi
possint. ἀποφυγεῖν scripsi pro vul-
gata ἀποφυγεῖν, quam I, 91 inta-
ctam reliqui, quamque nunc mutan-
dam censeo, commotus iis, quae
exposuit Bredov. pag. 327. ἐπέρχε-

ρεθῆναι, καταλαβεῖν μὴ οἶόν τε εἶναι. τοῖσι γὰρ μὴ
μὴτε τείχεα ἢ ἐκτισμένα, ἀλλὰ φερέοικοι ἔοντες πάντι
ἐκποτοξόται, ζῶοντες μὴ ἀπ' ἀρότου, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων
ματὰ τέ σφι ἢ ἐπὶ ζευγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν οὗτοι αἱ
47 καὶ ἄποροι προσμίσγειν; Ἐξεύρηται δέ σφι ταῦτα, τῇ
ἐούσης ἐπιτηδέης καὶ τῶν ποταμῶν ἔοντων σφι συμμάχι

σθαι eodem fere sensu VI, 108. De
verbo καταλαβεῖν vid. III, 42. IV, 8.

τοῖσι γὰρ μὴτε ἄστεα κ. τ. λ.]
Quod Schaefer., quem conf. ad Gre-
gor. Corinth. pag. 80, post γὰρ in-
seruit ἂν, quae vocula sane ex vul-
gari praecepto abesse non potest,
nos librorum auctoritatem sequi ma-
luimus, quam eandem etiam tuetur
G. Hermann. de particul. ἂν II, 10.
p. 116 seq. Tu vid. supra nott. ad
II, 85 et conf. IV, 66. 172. τείχεα
arces esse, castella, monuit Larcher.
Cf. III, 91. IV, 12. 124. V, 125.
Plura dabit Tzschucke ad Pomp.
Mel. II, 2. §. 6. Vol. III. P. II. p. 107
nott. exegg. Ad ipsam sententiam
conf. Herodot. IV, 127.

φερέοικοι ἔοντες, πάντες] i. e.
omnes portatili domo utentes, in plu-
stris scil. domus s. sedes habentes,
ut ipse Noster mox subiicit: οἰκή-
ματὰ τε σφι ἢ ἐπὶ ζευγέων. Unde
Hannabii dicti apud Mel. II, 1. §.
19 coll. Plin. II. N. VI, 12 (25). Ac
pertinet huc quoque Aeschylī locus
in Prometh. 708 atque Hippocrat.
De aër., aq. et locc. §. 93 itemque
Horatii Od. III, 24. 10 coll. I, 35.
9. IV, 14. 42 (ubi Scythae profugi)
Valer. Max. V, 4 ext. 5 Iustin. II,
2. Strab. VII. p. 302 s. 463 C. Hinc
ὀκρόφορα Scytharum ἔθνη in Sey-
mni Chii fragm. 115 et in Anon.
Pont. Euxin. Peripl. §. 4 (T. II. p.
309. III p. 246 ed. Gail.). Unde re-
cte colligit Heeren. Ideen etc. I, 2.
pag. 290 ad Tartaricam stirpem hos
Scythas pertinuisse. Nogaii Tartari
(cf. nott. ad IV, 19) adhuc in plaustis
vitam degentes inveniri dicuntur:
cf. Berghaus. Annal. 1833 pag. 400;
huiusmodi plaustra, quae khabitka
s. tentoria appellant, imagine re-
praesentat Clarke Travels I. cap.
14. init., qui idem p. 302 et 310 He-
rodotei loci haud fuit immemor.

Add. Neumann: Die Hel
Skythenl. I. pag. 272 et c
ad Herodot. IV, 75.

ἐκποτοξόται] Idem eo
Thucyd. II, 96 (ubi Du
Ovid. Trist. III, 10. 54.
aliisque testimoniis modo

ζῶοντες μὴ ἀπ' ἀρότου,
κτηνέων] Quibuscum co
quae Strabo l. I. in mediu
Homerum citans atque H
qui Scythas lacte nutriti
Hinc σιτούμενα γάλακτι
Scytharum ἔθνη apud
Chium et in Anonym. Pe
Tu conf. not. ab IV, 2. —
praepositionis ἀπὸ in verb
ἀρότου, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέ
allata ad IV, 22.

κῶς οὐκ ἂν εἴησαν —
σγειν] De Scytharum forti-
tant Thucyd. II, 97. Ius
Strabonem (vel potius Ep
I. Quibus add. Horat. Od.
ibiq. Mitscherlich. coll. n
9. 23. — ἄποροι προσμίση
vertunt: aditu difficiles, mi
ut iam monuit Schweigha
Lexic. Herodot. II. p. 250
malim reddere: quibuscum
ad manus venius. Vid. Her
49: ἐκποτοξόται προσφέρει
ρος, et conf. Herod. V, 64
et nott. ad Plutarch. Ph
24. Elmsley. ad Euripid. B

CAP. XLVII.

καὶ τῶν ποταμῶν ἔοντων
μάχων] i. e. cumque fluvii
adiumento. Ad significati-
cis σύμμαχος in talibus
ad V, 65. Neque aliter i
συνμαχεῖν Noster utitur
μέν κού τε καὶ τὸ χωρεῖον
χέει.

γὰρ γῆ ἰούσα πεδιάς αὕτη, ποιῶδης τε καὶ εὐνδρός ἐστι, ποταμοὶ τε δι' αὐτῆς φέουσι οὐ πολλῶ τρω ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων. ὅσοι δὲ οὐνομαστοὶ τέ εἰσι αὐτῶν καὶ προσπλωτοὶ ἀπὸ θαλάσσης, τούτους οὐνομανέω. Ἴστρος μὲν πεντάστομος, μετὰ δὲ Τύρης τε καὶ Ἰπανίς, καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικᾶρης, καὶ Ἰπάκυρις, καὶ Γέρορος, καὶ Τάναις. φέουσι δὲ οὔτοι κατὰ τάδε.

ἰούσα πεδιάς — καὶ εὐνδρός] Pro ἐνδρός (terra aqua bene irrigua) duo libri ἐνδρός. Male; cf. IX, 25 coll. II, 7. Ad argumentum loci praeter Hippocrat. l. l. conf. Mel. II, 1 fin.: „Terra late patent et ob excedentia ripas suas plerumque flumina nusquam non ad pabula fertiles.“ Add. Ovid. Ex Pont III, 1, 20. Verba οὐ πολλῶ τρω inveniuntur quoque I, 181 init. Verbum οὐνομανέω, quo Noster hic utitur, ex Homero ductum III. IX, 121. Odys. XXIV, 34] et Hymn. in Vener. 291.

Ἴστρος μὲν πεντάστομος] πεντάστομος dixerant Istrum Ephorus (ap. Strabon. VII. p. 305 s. 469 B. Ephori fragm. pag. 190), Dionys. Perieg. 301. Scymn. Chius vs. 775 et fortasse quoque Scylax (cf. §. 20. p. 7 Hudson, ibiq. Voss. T. I. p. 352 ed. Gail.), Arrian. Exp. Alex. V, 3, itemque Mela II, 1, 80 totidem, quot Nilus (quem πεντάστομον Noster dixit II, 10), ostiis Istrum in mare affluere scribens. Septem ostia commemorat Strabo l. l. pag. 469 A, alii, quos laudant interpretes ad Ammian. Marcell. XXII, 8. T. II. pag. 470 Wagner. Hinc Ovidio (Trist. II, 189) *septemplex* est Ister, quem *sex* fluminibus in Pontum evolvi scribit Plinius H. N. IV (12) 24 (coll. Tacit. German. 1), qui accurate recenset haec ostia sex eorumque nomina indicavit. Praeter Plinii h. l. est praecipue Ptolemaei locus in Geogr. II, 10, 2 seqq. de Istri ostiis tenendus, de quibus omnino vid. allata a Tzschuck. ad Mel. Vol. III. P. II. p. 46 seq. Reichard. l. l. pag. 38 ac Mannerto IV. p. 219 seqq., Wilhelm. in Ersch. et Gruber Encyclopæd. Sect. I. Vol. XXIII. p. 87 seq., Forbiger: Handb. d. alt. Geogr.

III. p. 327. Tractaverunt haec quoque Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 1. pag. 160 seqq. et Kruse in peculiari descriptione de Istri ostiis, Vratislav. 1820, in qua pag. 100 seqq. de numero ostiorum Istri omnibus veterum testimoniis collectis concludit, *quinarium* ostiorum numerum antiquissimis temporibus obtinuisse, cum *sex* ostium, idque maxime boreale, serius efformatum sit, *septimum* vero a poetis potius excogitatum videatur. Quod quantum ad Herodoti auctoritatem firmandam valeat, nemo non videt. Atque iidem, quos modo laudavi, viri docti ex parte in eo elaborarunt, ut, quae a veteribus commemorantur ostia, cum iis, quae nunc exstant, contenderent et singulorum directionem cursumque accurate indicarent. De quo in tanta scriptorum disensione ipsaeque regionis ostiorumque per temporum decursum mutatione certi quid statuere anceps ac lubricum. Namque hodieque *tribus* Danubium ostiis, minime iisdem illis, quibus olim, mari iungi constat: quorum unum nomen habet *Kilia*, alterum *Sulina*, quae sunt oppidorum adiacentium nomina, tertium *Sancti Georgii* prae se fert nomen; vid. modo, ne plura, mappas nostrae aetatis geographicas, v. c. in: *Nouvelles Annales des Voyages* 1856 (T. II. p. 230). Accurate de tribus illis brachiis retulit vir doctus in: *Das Ausland* 1836. nr. 85. p. 340. nr. 86. pag. 343 seq., cui add. Gust. Wex in *Allgem. Bauzeitung* XXII. Heft 4. pag. 93 seqq. 97 et tabb. 96. 97. De *Tyra* fluvio ac de reliquis, qui hic nominantur, vid. infra IV, 51—57 ibiq. nott. — In fine cap. abieci lectionem vulga-

- 48 Ἴστρος μὲν, ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων, τι
 ἰδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χ
 || πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἐσπέρας τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέει
 τοιούνδε μέγιστος γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν

tam ῥέουσι γὰρ οἶδε, cuius loco cum Schweigh. et Gaisf. substitui: ῥέουσι δὲ οὗτοι.

CAP. XLVIII.

Ἴστρος] Cf. II, 33. Mela II, 1, 75: „At ille, qui Scythiae populos a sequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio quam desinit nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu *Danubius* est: deinde aliter cum appellantibus accolis fit *Ister*, acceptisque aliquot amnibus ingens iam et eorum, qui in nostrum mare decidunt, tantum Nilo minor, totidem quot ille ostiis, sed tribus tenuibus, reliquis navigabilibus, effluit.“ Ac teste Strabone VII. p. 305. p. 467. 468 superiorem fluminis partem *Danubium* dixere, inferiorem ad Pontum usque *Istrum*. Hanc vero unam appellationem norunt Herodotus atque omnino Graeci antiquiores, cum serius demum *Danubii* nomen omnino audiat neque ad totum fluvium declarandum adhibeatur; de quo conf. Kruse l. l. pag. 21 seq., Forbiger l. mox l. pag. 324. Ipsum *Danubii* nomen repetunt a voce *Tan*, *Dan* s. *Don*, quae *aquam* s. *fluvium* indicet multisque fluviorum in nominibus (*Danaster*, *Danaper*, *Danais* s. *Tanais*, *Boryst-denes*) adhuc compareat. Tu conf. Bayer. Commentt. Acad. Petropol. IX. p. 375, De Broses (Acad. d. Inscript. T. XXXV. p. 518. 533), Ritter: Vorhalle p. 304 coll. Wilhelm. German. p. 54. 58. Plura dabunt Tzschucke ad Pompon. Mel. II, 1. §. 8. pag. 44. 45, Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 1. p. 143—167 (qui omnia veterum testimonia de hoc fluvio exhibuit) et Forbiger l. l. p. 324—328. — Quod vero *Ister* Herodoto auctore ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος, id falso dici observat Kruse p. 28 seq., cum aquarum huius

fluvii copia modo sit mai minor. Quod ut libenter mus, ita quam maxime timus, Herodotum haec sci spicientem ad Nilum, quoc iam supra II, 33 contendit igitur quotannis crescent inundanti, indeque impar copia fluenti opponit Istrum nihil tale observari, ea cuius omnino notitia ad historiam pervenit, acceperam pari aquarum copia Istrum fluere haud iniuriā sibi d videretur Herodotus. ὁ χειμῶνος eodem modo l. 50, ubi etiam invenimus ὁ χειμῶνι, eodem fere ser Kuehner. Gr. Gr. §. 569.

ποταμῶν καὶ ἄλλων Schweigh. ante haec verba poni vult distinctionem, post ἐκδιδομένων (sive, quibri suppeditant, ἐσθιδόμ) maiorem rursus post ποταμῶν haec sit loci sententia: „*fluvius maximus est: scilicet in eum influunt amnes et quae ceteris) augent, hi sunt: s qui eum* (prae caeteris) *aug nempe continuo deinde: Quod quamvis probatum Quaeest. Herodott. fascic. 328 (Jahrb. f. Philolog. gog. Suppl. Vol. IX), non cet, quam Stegeri (Praefatio emendatio a censore Lipsi rito reiecta (Ephemerid. 1829 nr. 136. pag. 1087): δὴ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδο: viis scilicet aliis in eum u Est enim hic loci sensus Ister ab occidente delat Scythiae amnes hoc fere ximus fit, aliis quoque in ruentibus fluviiis. Sunt vo ipsum augent, primum qu terram Scythicam perfluat hac terra scil. provenien ut Lipsiensis ille censor*

δόντων. εἰσὶ δὲ οἷδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες· διὰ μὲν γε τῆς Σκυθικῆς χώρας πέντε μὲν οἱ θέοντες, τὸν τε Σκύθαι Πόρατα 303 καλέονσι, Ἕλληνες δὲ Πυρετὸν, καὶ ἄλλος Τιαραντὸς, καὶ Ἀρα-
ρὸς τε καὶ Νάπαρις καὶ Ὀρδησός. ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν

verbum interpretatus est: „Die Donau wird auf folgende Weise gross, indem zwar auch andere Flüsse in dieselbe fallen, die aber, welche sie gross machen, sind folgende“, i. e. „Die Donau wird, obgleich auch andere Flüsse in dieselbe fallen, zunächst durch folgende gross.“ — In seqq. cum Schweigh. et Gaisf. scripsi, libros secutus: πέντε μὲν οἱ θέοντες, ubi pro πέντε οἱ Koen. ad Gregor. Cor. §. 53 de dial. Ion. pag. 468 rescribi inssit μυῖαλοι, quod Larchero, Porsono, aliis placuit (coll. IV, 49) quodque recepit Matthiae, quod vero recant. editt. merito respuerunt, itaque reiecit Eltzius l. l. Valckenarius coniecerat μόνοι, quod receperunt. Reiz. et Borheck.

εἰσὶ δὲ οἷδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποι-
εῦντες, διὰ μὲν γε τῆς Σκυθικῆς
χώρας κ. τ. λ.] Cum Danubius, iam
antequam in Hungariam ac Bulgari-
am intret, sat magnus inveniatur
ac latitudinem fere trium quadran-
tium horae quibusdam certe locis
praebeat, quo sensu nunc demum
quinque fluviis e Scythia delabenti-
bus magnum illum fieri dici quae-
sit, intelligere negat Bessel De rebus
Geticis p. 3 seq., quare haec Hero-
doti verba non tam de Istro, quam
de eo fluvio, cui nunc nomen *Sereth*,
accipi vult, adeo ut hic flu-
vius (quem Moldaviam permeare
solvimus) antea non valde magnus
satis, ubi in Danubium effundatur
aliosque illos quinque fluvios exci-
piat, maximus fiat omnium fluvio-
rum Europae. Quod sane specio-
sius quam verius dictum putem,
qui in hac tota sententia Herodotum
de uno Istro ac fluviis in eum dela-
bentibus cogitasse existimo.

Πόρατα] Prave in Sancrofti libro
existat Πόρατα, quemadmodum apud
Melam I, 19. 87. Maoticci Τορεατα.
Nunc satis convenit dici Pruth. Vid.
Remmel. p. 405, Reichard. p. 41,

Mannert. IV. p. 73 etc. Pro Πόρατα
mavult, notante Cr., Πούρατα De-
metrius Philippides in libro: *Ιστορία*
τῆς Πομμονίας Lips. 1816. Reliqui
fluvii maiorem difficultatem exhi-
buerunt viris doctis in diversas par-
tes abeuntibus. Sic *Tiarantus* plu-
ribus viris doctis videtur esse *Aluta*.
Et vid. quoque Niebuhr. Vermischt.
Schrift. I. pag. 350. Reichardus de
fluvio *Theisse* intelligit; Mannert l.
l. de fluvio *Syl* in Valachia occiden-
tali, idemque sentit Doenniges in
Commentat. de geographia Hero-
doti (Berolin. 1835) p. 22. De rivulo,
cui nomen *Tscherna* (vid. Clarke Tra-
vels II, 3. p. 610), cogitat Hansen:
Osteuropa p. 18 seq., de fluvio *Sereth*
Kolster (Jahrb. f. Philolog. Suppl. XII. p. 13), quod vel magis
alienum a vero videtur. Itaque ma-
lim redire ad eam sententiam, quae
Tiarantum in *Aluta* quaerit, ut nu-
perrime fecit Schuller in Archiv f.
Kunde Oestreich. Geschichtsquellen
XIV. p. 101, qui idem recte tres flu-
vios intra Porata et Tiarantum in
Istrum influentes eumque magnum
reddentes refert ad fluvios, qui nunc
vocantur *Sereth*, *Salowitza*, *Ardjis* s.
Ardschich: neque aliter fere statue-
runt Ukert (Geograph. d. Griech. u.
Roem. III, 2. p. 184) et Hansen l. l.
pag. 19 atque ex parte quoque Kol-
ster l. l. pag. 14 itemque Halling.
(Wien. Jahrb. LIX. p. 264. Deutsch.
Gesch. I. p. 67), qui *Ordessum* et ipse
pro fluvio *Ardschich* habet. A qua
sententia, quae mihi ad verum ma-
xime accedere videtur, alii viri do-
cti valde discedunt, quorum senten-
tias paucis commemorasse satis
erit. *Ararus* Rennelio aliisque est
amnis *Sireth* s. *Seret*, Mannerto ac
Reichardo fluviis *Aluta*; qui iidem
Naparin pro fluvio *Ardschich* et
Ordessum pro fluvio *Sereth* habent.
Contra Rennelius alique plurimi
Naparin putant esse *Proava* s. *Ju-*
tomnitzu, *Ordessum* fluvium *Argis*.

ποταμῶν μέγας καὶ πρὸς ἡῶ ῥέων, ἀνακοινοῦται τῷ Ἰ
ῥῶδω, ὁ δὲ δεῦτερος λεχθεὶς Τιαραντὸς πρὸς ἐσπέρης
λον καὶ ἐλάσσων. ὁ δὲ δὴ Ἀραρὸς τε καὶ ὁ Νάπαρις κα
δησὸς, διὰ μέσου τούτων ἰόντες, ἐσβάλλουσι ἐς τὸν
οὔτοι μὲν ἀντιγενέες ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπληθύνουσ
49 Ἐκ δὲ Ἀγαθύρων Μάρις ποταμὸς ῥέων συμμίσγ

καὶ πρὸς ἡῶ ῥέων] Schweighaeu-
sero interprete (ad I, 201) „Πυρε-
τὸς fluvius — dicitur πρὸς ἡῶ ῥέων,
non quod versus orientem dirigatur
eius cursus, sed quod ille magis
quam caeteri ad orientem, ab oriente
sit et in ea parte Istri, quae quam
maxime orientem spectat, in hunc
fluvium incidat, contra Tiarantus
memoratur magis ad occidentem vel
ab occidente esse πρὸς ἐσπέρης μάλ-
λον: nam πρὸς praepositio ista no-
tione promiscue cum genit. et cum
accusat. casu construitur, ut IV,
17, 122 etc.“ Idem observat: „quum
ῥέειν dicatur fluvius, non continuo
de cursu fluminis et de directione
cogitandum esse, qua fluvius decur-
rat, sed in hac aut illa regione fluere
illum dici.“ Conf. IV, 40 ibique
nott. Haec igitur si recte disputata
sunt, Pyretus in regione, quae ab
oriente extenditur, Tiarantus in ea,
quae ab occidente magis porrigitur,
fluere dicendus erit. Quod tamen
Herodotum dicere voluisse ut cre-
dam, vix mihi persuadere possum:
si quidem Noster pro ea, quam de
Istro borealem Europam ab occi-
dente orientem versus permeante
sibi formaverat (cf. II, 33), opi-
nionem Pyretum quoque ab occidente
orientem versus fluere indeque cum
Istro permisceri credidit: a quo flu-
vio qui nonnihil distat occidentem
versus, et ipse in Istrum se effun-
dens Tiarantus, is πρὸς ἐσπέρης
fluere dicitur et, cum minorem quam
Pyretus habeat aquarum copiam,
ἐλάσσων dicitur, ut supra I, 202: ὁ
δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέγας καὶ
ἐλάσσων εἶναι τοῦ Ἰστροῦ; nam ad
verba πρὸς ἐσπέρης τε μᾶλλον καὶ
ἐλάσσων ex antecedentibus mente
repetendum erit: ῥέων ἀνακοινοῦ-
ται τῷ Ἰστροῦ τὸ ῥῶδω. Qui praeter
hos duos fluvios in Istrum influunt

tres alii fluvii, medium
cursum tenentes, dicunt
σου τούτων ἰόντες, ubi
l. l. pag. 14 rescribi voluit
quod Hansen l. l. pag. 1
exhibet, quod mihi vero
cessarium neque probum e-
detur. Verbum ἀνακοινῶ
fluvio, qui aquas suas cui
vio communicat s. miscet,
vum h. l. habet additum,
adscribente ex h. l. iam
Fischer. ad Weller. Gr. G
pag. 412. Tu conf. quae
hoc verbo, cuius medio o
que utuntur auctores, i
interpretes ad Moerid. pag
— Ad ἀντιγενέες conf. II
que nott. et II, 17 (ubi l
Caeterum iis, quae hoc
particulam μὲν proferunt
μὲν γε τῆς Σκυθικῆς γῆς
μὲν οἱ ῥέοντες — οὔτοι
τιγενέες κ. τ. λ.), oppon
quae cap. sequenti per p
dē proferuntur: ἐκ δὲ Ἀ
κ. τ. λ.

CAP. XLIX.

Ἐκ δὲ Ἀγαθύρων Μά-
ρις] De Agathyrus conf.
ibiq. nott. Maris fluvius n-
tur Marosch s. Maros; in
Transylvaniae oritur et in
(Theisse) influit. Cf. Renn
Heeren: Ideen. I, 2. p. 2
nert. IV. pag. 73. 102,
Nordgest. d. Pont. p. 13.
l. l. Vol. III. pag. 1103, C
l. l. pag. 100, Clarke Trav
p. 616. De ipso fluvio nos
Humboldt: Examen critiq
stoire de la géographie du
continent. p. 64.

ῥέων συμμίσγεται τῷ Ἰσ-
tro verbo συμμίσγεται h. l., ut

1. ἐκ δὲ τοῦ Αἰμον τῶν κορυφῶν τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι, εἰς πρὸς βορρῆν ἄνεμον, ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν, Ἀτλας καὶ

icari putat Kolster l. l. pag. vim quandam et magnitudinem (die Mächtigkeit) rivi, qui in inferiorem quoque comdat Istro se admiscens, eam non invenire hoc verbo expressum possum, si quidem Noster *ἔσται* eodem fere sensu dixit, aulo ante ἀνακονοῦται τῷ τῷ ὄρω. Marin autem ab isto sic dici, ut Thissiam, in Maris infuit, simul comprehendit, praeter alios quoque statuit ut in: Sitzungsbericht der k. ad. d. Wissensch. zu Wien. II. pag. 551. Thissiam vero et Noster, Marin fluvium commans, quem in Istrum influere scribit, cum Thissiam diceret, haud accuratius edoctus idem de iis regionibus, quae in illa certe aetate plane inae fuerunt, indeque etiam sanior excusandus.

δὲ τοῦ Αἰμον τῶν κορυφῶν] mons apud Thucydidem memoratur II, 96. Qui e veteratentia, qua Thracia ad Isthmum Scythias contigua extenditur (IV, 99), mediam permeat, in Pontum procurrens; ora harum terrarum describit Thraciam separat a Moesia, sive terram Rumili, ut vocant, a Bulgaria. Nunc nomen *Balkan*. — Veterum testimonio attulerunt ut ad Mel. II, 2. p. 71 nott. b. Vol. III. P. II et For-Handb. d. alt. Geogr. III. p.

; ἄλλοι μεγάλοι κ. τ. λ.] Tres fluvios etiamnum in orientali arte inveniri monet Mannert. ag. 8; nunc vocari *Dristra*, et et *Kara Low*; qui tamen animae fuerint magni fluvii, μεγάλοι inseri vult voculam am scripti libri omnes ignorat. verba ἐκ τῶν Αἰμον Τίβισις prorsus deleta vult nte Gatterero (Commentatt.

societ. reg. Gotting. 1781. pag. 104 et: Thracien nach Herodot. u. Thucyd. v. Schlichthorst. Goetting. 1800. p. 31), qui haec a scio quodam male intrusa esse arbitratur. Cui iure obloquitur Larcher. (Tab. geogr. p. 573 seq.), qui *Tibisin* pro fluvio *Caralom* habet; reliquos duos, *Atlam* et *Auram*, se ignorare profiteatur. Reichardo iudice p. 42 seq. intelliguntur tres fluvii *Ariklar*, *Tabundere* et *Lom*; neque vero ab erroris crimine tum absolvendus erit Herodotus. A quo crimine ut nostrum absolveret, Schaffarik (Slavische Alterthümer I. p. 473. 506) τὸν Αἰμον montem de Sarmaticis montibus hoc loco intelligi vult; qui montes cum a septentrione Istri sint, verba πρὸς βορρῆν male posita librariis statuit pro πρὸς νότον. Quod quam temerarium sit, monitu vix opus; recteque id quoque reiecit Bessell De reb. Getic. pag. 5, qui Herodoteos fluvios tres in iis fluvii agnosci posse putat, quibus nunc nomina indita sunt: *Jantra*, *Vid*, *Osmo*: de quo equidem non magis discernere velim, quam quod proponit Doenniges l. l. pag. 21, ponere fluvios *Dristra*, *Turkula* et *Theiss*. Tibisin pro fluvio *Theiss* haberi quoque vult Hansen l. l. pag. 34, cui Atlas et Auras hodie dici videntur *Samös* et *Körös*; idem autem vir doctus Herodoti verba: ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν Ἀτλας καὶ Αὔρας καὶ Τίβισις transferri ita vult, ut post συμμίσγεται τῷ Ἰστρῷ continuo legantur, inserta vocula δὲ post ἐσβάλλουσι et locutione ἐς αὐτὸν ad Marin relata: quem adeo sequitur Kolster l. l. pag. 12, 15, ut tantum pro δὲ reponat τ; ipsos vero fluvios plane aliter explicat, cum Atlas sit *Aluta*, Auras conveniat cum fluvio *Skyll*, Tibisis cum fluvio *Temesch*. Quae quam incerta et ambigua sint omnia, nemo non intelligit: itaque satius certe erit vulgatam relinquere intactam, quam novis coniecturis turbare haud magis certis probatisve.

*Αὔρας καὶ Τίβεις· διὰ δὲ Θρηίκης καὶ Θρηίκων τῶν
ζῶν ῥέοντες Ἄθρυς καὶ Νόης καὶ Ἀρτάνης ἐκδιδοῦσι
Ἴστρον· ἐκ δὲ Παίωνων καὶ οὐρεὸς Ῥοδόπης Σκίος*

διὰ δὲ Θρηίκης καὶ Θρηίκων τῶν
Κροβύζων] *Thracas Crobyzi* (de qui-
bus conf. Mannert. IV. p. 223. VII.
p. 29) habitasse videntur ad meri-
dionales Istri ripas ab oriente Tri-
ballorum, quorum sedes in hodierna
Servia, et ab occidente Getarum,
qui ad inferiorem Istrum habita-
bant; in quorum loca postea Cro-
byzi successisse videntur, si quidem
Strabo VII. p. 318. p. 490 B. *Croby-
zos* prope Colatin, Tomos Istrum-
que collocat; quas ipsas regiones
Darii tempore tenebant Getae, ut
sane Crobyzorum natio temporum
decursu magis magisque orientem
versus ad Pontum usque sedes suas
promovisse perhibeatur: nec dubi-
tat Bessell. l. l. pag. 56, quin Cro-
byzi aliquo modo cum Getis coniun-
cti fuerint. In Scythia gentem com-
memorat Plinius IV, (12) 26; quam
Scythias finitimam perhibet Scymnus
Chius in fragm. vs. 3. 10. A meri-
die Istri Crobyzos collocat Stephan.
Byz. Hecataeum citans, cuius cf.
fragm. pag. 85 ed. Klausen. Apud
Thucydidem nulla gentis mentio,
quae quas sedes occupasse videtur,
in iis ipsis aut certe proxime collo-
cat ille Treres et Tilataeos, Hero-
doto non cognitos. Vid. Gatterer:
Thracien etc. pag. 35 seq.

Ἄθρυς] Ita librariorum socordiā
scriptum esse vult Gatterer. l. l. (p.
101 Thrac. p. 30) pro Ἰαθρυς,
quemadmodum apud Iornand. Rerr.
Gett. cap. 18 *Iatrus*, qui idem apud
Plin. III, 26 *Ieterus* et nunc *Iantra*.
Assentiuntur Mannert. VII. p. 9,
Larcher. T. VIII. p. 567 et Reichard.
pag. 42. Conf. etiam Kolster l. l.
pag. 16, qui tribus his fluviis indi-
cari putat eos fluviis, qui nunc vo-
cantur *Vid*, *Iantra*, *Ak-Lom*. Sed
haec in coniectura tantum posita
esse, monero vix opus.

Νόης] Duo libri *Νόας*, acceden-
te Valla nec improbante Gatterero,
qui *Noies* rectius scribi pronuntiat l.
l. p. 29 seq. (sive *Νούης*, ut vult

pag. 32) eoque ex fluvio i-
vult nomen urbis, quae *Ad*.
pellatur et in Ptolemaeo III
que in Tabula Peutingeri
quippe quae eo loco hand-
ta fuerit, ubi fluvius *Istro*
sceat. Mannerto VII. pag.
esse fluvius *Ischa* s. *Ostr*.
Nicopolin in Istrum influ-
chardo (p. 42) is, qui a Pli-
tur *Escamus* et in Tabula P
Anasamus, nunc *Osme*. V
opinionem, qua *Noēs* pro
Danubii nomen, praefixa *sy*
retulit Larcherus, ipse Gatt-
plexus sententiam. Quae i-
que probabilior esse videti
veteres scriptores unus
Flaccus Argon. VI, 100 *flu*
ad quem Alazones mem-
mentionem.

Ἀρτάνης] In Itinerariis
Utus, a nostrae aetatis h
Vid. Docuit Gatterer. l.
quem sequuntur Mannert.
Reichard. pag. 43. E veteri
eum commemorat Plinius l.

ἐκ δὲ Παίωνων καὶ οὐρε-
πης] De *Paeonibus* conf. V,
Rhodope mons a *Scomio*
versus porrigitur per T
nunc illi nomen *Despota* s
Dag. Plura Mannert. VII. p.
Forbiger: Handb. d. alt. G
III. pag. 1052, ac de vari
montis appellationibus apu-
Tzschucke ad Pompon. Me
pag. 72 nott. exegett. Vol. I

Σκίος] Ita recentt. odd.
scripsi, cum in Wesseling-
tione aliisque esset *Κίος*, c
Florentinus liber offert *Κίσ*
niges l. l. pag. 21 scribit *Σκί*
hand displicet. Apud Strab.
p. 590 s. 883 C. *Thracias*
Σκαιοῦς commemoratur, c
Thucydidi II, 96 est *Οεσι*
nio H. N. III, (26) 29 *Oeci*
Gatterer. (Thracien nach F
Thucydidi. pag. 28. 29) ver-
nomen fuisse coniecit H

ζων τὸν Αἶμον, ἐσδιδοὶ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ
 εἰς βορέην ἄνεμον Ἄγγρος ποταμὸς ἐσβάλλει ἐς πεδίων
 ἱλικὸν καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον, ὃ δὲ Βρόγγος ἐς τὸν
 οὐτῷ ἀμφοτέρους εὐντας μεγάλους ὁ Ἴστρος δέκεται.
 κατ' ἐπερθε χώρας Ὀμβρίκων Κάρπισ ποταμὸς καὶ ἄλ-

nod ipsum in recentiori
 pellatione *Ischa*, *Ischar*,
 areat. Adstipulatur Mau-
 10 coll. Reichard. p. 42,
 l. pag. 16, Forbiger. l. l.
 qui omnes Scium Hero-
 avio *Isker* convenire exi-
 - Mox μέσον retinui ob
 coll. IV, 55. Alii libri

ποταμὸς] *Angrus* est *Mo-*
ra, *Brongus* autem *Morava*
 Vid. Gatterer. l. l. pag.
 sequuntur Larcher. in
 p. 507, Mannert. VII.
 olster l. l. pag. 16 coll.
 Deutsch. u. ihre Nach-
 pag. 173, Reichard. pag.
 necunquē mox de *Carpi*
 Noster afferat, ea expli-
 negat, ut sane falsa esse
 ur. Nec magis falsos esse
 crim, qui *Alpis* nomine
 icari putent. Quod idem
 H. Kämpf in Umbrice.
 (Berolin. 1834) pag. 11,
 idmodum dubia, si quid
 liceat, *Aenum* (Inn) po-
 vum (Drau) intelligendos
 et. Zeuss l. l. pag. 12 hoc
 vii nomine indicari putat
 quibus fluvii in Istrum in-
 scurrant; *Alpes* scil. et
 Colster l. l. Alpin ad *Ae-*
 in ad *Arrabonem* (Raab)
 fluvium Alpin non longe
 occidua terrae Herodo-
 nxisse e verbis seqq. de
 colligit Bredov. Spec.
 ranolog. Herod. p. XXIV
 hr (Hist. Rom. I. p. 149
 ive *Carpin* sive *Alpin* pro
 io *Inn* haberi vult. Qui
 ischt. Schrift. I. p. 371
 om. II. p. 578 ed. sec. vix
 , quod *Angrum* esse con-
 ium *Drin* et *Brongum* nunc
 um (Sav); quam eandem
 IT. II.

olim Peuceri fuisse sententiam, e
 Larcheri nota intelligo.

ἐς πεδῖον τὸ Τριβαλλικόν] *Tri-*
balli ipsi apud Herodotum nusquam
 commemorantur, qui hoc uno loco
Triballorum planitiem nominat. Apud
 Thucydidem aliosque frequens huius
 gentis mentio, quae olim libera nec
 Odrysiæ subiecta Thraciae accen-
 setur gentibus et quae temporum
 decursu sedibus mutatis ad Pontum
 Euxinum Istrique inferiorem cur-
 sum magis magisque processisse vi-
 detur. Cf. Gatterer. l. l. pag. 37
 seqq. *Triballorum* planities ad Moe-
 siam inferiorem sive ad Serviam,
 quae nunc vocatur, pertinebit: die
Moravaebene, ut ait Zeuss l. l. pag.
 258. Mannert. VII. p. 11 de ea Ser-
 viae planitie cogitat, quae nunc no-
 minatur: *Amselfeld*, prope Kossova,
 insignis illa quidem duabus pugnis
 anno 1380 et 1448 commissis. At
 Niebuhrio l. l. latius patuisse vide-
 tur haec planities omnemque Hun-
 gariam inferiorem comprehendisse;
 ita ut *Triballorum* planities Slavo-
 niae atque Hungariae inferioris
 campos planos, quos Herodoti ae-
 tate *Triballi* tenuerunt, post alias
 in terras cedere coacti, comprehen-
 derit. Vid. Hist. Rom. II. p. 578
 seq. ed. sec.

ἐκ δὲ τῆς κατ' ἐπερθε χώρας Ὀμ-
 βρίκων] Superiorem Umbrorum ter-
 ram hoc loco dicit eam, quae supra
 Padum septentrionem versus ad Al-
 pes usque extenditur atque ab Hero-
 doto in Italia inferiori scribenti sane
 ἡ κατ' ἐπερθε χώρα (conf. II, 5. 32)
 dici poterat. Haud alios hic intel-
 ligi *Umbros* atque supra I, 94, com-
 pertum habeo, gentem scil. maxime
 florentem et ante Etruscorum impe-
 rium valde extensam. Neque aliam
 ultra Umbros Italiae gentem Noster
 novisse videtur, quos ipsos forsitan
 magis septentrionem versus habi-

λος Ἄλπις ποταμος, πρὸς βορέην ῥέοντες ἄνεμον ἐκδιδοῦσι ἐς αὐτόν. ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τῆς Ἰστρου, ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν, οἱ ἔσχατοι πρὸς ἡλλή

tantes sibi animo cogitaverat. Quo tamen iure Umbros ab Herodoto ad Adriam poni asserat Bredov. Specim. Geogr. et Uranolog. Herod. pag. XXIV, equidem non intelligo. Rectius, opinor, Niebuhr. Roem. Gesch. I. pag. 98 [pag. 149 ed. sec.], quem Cr. citavit, monet, Umbriae nomen apud Graecos latius patere inde a sinu maris Hadriatici septentrionem et occidentem versus usque ad Alpium radices, finibus minime definitis, quippe in terra Graecis prorsus incognita, Herodoti tempora si spectes. Neque aliter fere statuit Micali: Storia degli antichi popoli d'Ital. I. pag. 71, quocum conferenda quoque sunt, quae de his exposuerunt Mannert. Geogr. IX, 1. p. 302 seq. 435 seq. et C. O. Mueller. Etrusce. I. p. 102 seqq. Illa igitur aetate, qua Herodotus haec scripsit, Umbrorum imperium trans Padum extensum fuisse si statuamus, quod sane hic ipse Herodoti locus satis docere videtur, obstat, iudice Kaempffio l. l. p. 11 seqq. 17. 19—26. Livii testimonium (V, 33. 34), omnia, quae trans Padum sita sunt, usque ad Alpes Etruscos tenuisse perscribentis, qui ipsi satis longo tempore antequam Herodotus Thurios pervenerit historiamque suam conscripserit, a Gallis inde pulsai esse feruntur: unde transpadanae terrae Herodotum prorsus ignarum fuisse, cum ad Umbros eam referret, confitendum videtur Kaempffio, Herodotum excusare studentem, qui h. l. ea secutus sit, quae ad statum longe priorem pertineant, in quo sane Umbri trans Padum imperium suum protulisse putandi sint. Equidem Niebuhrium sequi malim, cum minime mihi negari posse videatur,

Umbrorum potentiam supra Padum, qui vul terminus habetur, esse eos usque montes, e pis (qui tum sane ad tes referri non poterit) fluxerint. — Pro Ἄλ an scribendum sit Ἄλ bum ἐκδιδοῦσι conf. n ἀρξάμενος ἐκ Κελτ 33 ibique nott., ubi dicta sunt, iis nunc fragmm. ed. Marx p notante Cr., coll. N Gesch. II. pag. 575 ed quae ex Hecataei M deperdito repetita vul Hecat. fragmm. pag. μετὰ Κύνητας valent: tes, exceptis Cynetibus, occidentem versus in tare supra II, 33 dixer l. Κύνητες, ii sunt Κ IV, 53 (coll. 50) μ quae alia affert Fisch III, b. pag. 200. Ips agro Cuneo (quod Graeco nomine Κύνη torio (quod nunc Sa perhiberi testantur) d Is. Voss. ad Pompon. I ad quem locum etia Tzschucke in nott. III. P. III. pag. 19 seq tis intra Sacrum I (Cap. Vincent) et A (Guadiana) adeoque hunc amnem in Algarb vocatur, collocat Sc diss. pecuniari: Ueber der Cynesier oder Cyn 1793. 8. pag. 7 seqq. Ideen II, 1. pag. 201. alios ut taceam, quor refert Schlichthorst. I

*) Pertinet huc Stephanus Byzantinus s. v. Κρητικόν· Ἰβηρίας Ὠκεανοῦ. Ἡρόδωρος δεικνὺς τῶν καθ' Ἑρακλέα· οἱ οἰκοῦντες καὶ Κυνήσιοι. Idem s. v. Γλήτες· ἔθνος Ἰβηρικόν μετὰ τὰς Ἡρόδωρος δεικνὺς.

ητας οίκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ῥέων δὲ διὰ πάσης
ίπης ἐς τὰ πλάγια τῆς Σκυθίης ἐσβάλλει. Τούτων ὧν 50
λεχθέντων καὶ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέ-
ρω γίνεται ὁ Ἴστρος ποταμῶν μέγιστος. ἐπεὶ ὕδωρ γε
ν συμβάλλειν, ὁ Νεῖλος πλήθει ἀποκρατέει· ἐς γὰρ δὴ

re possum (Vermischte pag. 141 seq.), qui Cy-
me in extremo occidente,
in septentrione remotissi-
mos esse statuit. Cf.
cker. Myth. Geogr. I. p.
nott. ad II, 33. Etenim
pronuntiat, Celtas inter
ropae gentes (τῶν ἐν τῇ
littimas occidentem versus
nere, unis exceptis Cyne-
nesiis, qui igitur omnium
bendi sunt, occasum ver-
ntes. Quos minime muta-
νησιας, Balearicarum
incolas, ut proponit Kol-
ig. 9, sed bene discerne-
is Celtis, ad quorum gen-
describi nequeant, ad Ibe-
lspaniae αὐτόχθονες pu-
ferre Cynesios satius uti-
ur. Cf. Dieffenbach. Cel-
p. 26.

αἰα τῆς Σκυθίης ἐσβάλ-
dam a latere alluit." Ita
Nec aliter fere Rennel.
is verbis qui indicari pu-
in in confinia Scythiae in-
ique Larcher., qui reddi-
tre dans la Scythie par
extrémités." Etenim He-
ba proprie valent: *Ister*,
iam Europam fluit, (tum,
versus delabitur) iniicit (se
uas) in latera Scythicae
adeo hanc attingens mari

Quare male reddit Kol-
pag. 10: „der Ister füllt
Scythien ein." ἐσβάλλειν
για Ister dicitur eodem
paulo ante Angrus dici-
ειν ἐς πεδίον τὸ Τριβαλ-
ς ποταμὸν Βρόγγον, coll.
additur τὸ ῥέεθρον (ἐς-
ούτος ἐς τὸν Εὐφρήτην
ὁ ῥέεθρον), quod h. l. si-
nte addere licet, ut supra
IV, 57. — τὰ πλάγια di-

cuntur latera s. confinia, quemadmo-
dum in re militari τὰ πλάγια dicun-
tur latera agminis s. aciei (nos: *die*
Flanken) apud Xenophont. Cyropaed.
V, 2, I. VII, 1, 7. 16. Anab. III,
4, 14. VI, 1, 15.

CAP. L.

Τούτων ὧν — συμβαλλομένων τὸ
σφέτερον ὕδωρ] i. e. „his igitur, quos
recensui, aliisque multis (fluviiis) suam
aquam secum confundentibus Ister ma-
ximus sit fluviorum." Ubi observa-
usum verbi συμβάλλεσθαι, addito
accusativo, sine quo mox dicit: οὔτε
ποταμός οὔτε κρήνη — ἐς πλήθος
οἱ συμβάλλεται, licet eadem fere
subsistat notio. Unde sane multum dis-
crepat activum συμβάλλειν, quo
etiam hic utitur in verbis: ὕδωρ γε
ἐν πρὸς ἐν συμβάλλειν, de qui-
bus mox videbimus.

ἐπεὶ ὕδωρ — ἀποκρατέει] Sensus
est: nam si solius (Istri) per se aquam
cum Nili aqua conferas, copia illum
superat Nilus. De locutione ἐν πρὸς
ἐν συμβάλλειν citat Wesseling.
Athen. XIV. p. 652 F. coll. Thucy-
did. II, 97. „Alibi dicitur brevius
ἐν ἀνθ' ἐτός, ut Platoni De rep.
I. p. 331. p. 11 Bekk., ubi vid. Ast.
p. 339 et conf. Stallbaum. ad Philob.
§. 161. p. 216." Cr. Tu add. Bern-
hardy ad Eustath. ad Dionys. Pe-
rieg. pag. 853. — ἀποκρατέει (pro
ἐπικρατέει) scripsi cum recentt. edd.,
cum ἀπὸ verbi simplicis vim augere
videatur, ut in tot aliis verbis. Cf.
IV, 75. — Ut antea τούτων pro του-
τέων, sic mox οὐδεμία pro οὐδεμίῃ
cum Gaisford. et Matth. rescipsi.
— Verba seqq. ἐς γὰρ δὴ τοῦτον κ.
τ. λ. respicit Eustath. ad Dionys.
Perieg. 226. Dispicet in his verbis
ἐς διδοῦσα aeque atque ἐς διδοί,
quod paulo infra legitur, Bredovio
p. 63, ἐκ διδοῦσα et ἐκ διδοί propo-

ν ὕδωρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρει ἢ ἐν τῷ χει-
 ριούτῳ τὰ συμμισγόμενα τῷ Ἰστροῦ πολλαπλήσιά ἐστι
 ἢ ἤπερ τοῦ χειμῶνος· ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντι-
 νίεται, ὥστε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἔοντα.
 μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι Σκύθῃσι ἐστι ὁ Ἰστρος, 51
 ὅτον Τύρης, ὃς ἀπὸ βορέω μὲν ἀνέμου ὀρμάται, ἄρ-
 ἔων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ οὐρίζει τήν τε Σκυδικήν
 εὐρίδα γῆν. ἐπὶ δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ κατοίκηνται
 οἱ Τυρίται καλέονται. Τρίτος δὲ Ἰπτανίς ποταμὸς 52

alarid. pag. 187, Blom-
 chyl. Pers. vs. 443 (qui
 ντισσηοῦν monuerunt),
 verba ἀντιτιθέμενα δὲ
 τε iuvat, quae leguntur
 α δὲ γινόμενα, πένθεα
 Αἰγυπτίους καταλαμβά-
 νειam utriusque loci non
 em est ratio ob nomi-
 nostro in loco, in quo
 πωσις γίνεται pro prae-
 poterunt. Tu conf. de
 Geislerum De Graec.
 quos vocant absolutis

CAP. LI.

f. IV, 11. Mela II, 1, 74.
 reell. XXII, 8. Byzanti-
 bus est Danastris. De quo
 attulerunt Tzschucke
 l. pag. 39 nott. exegg.
 II, Forbiger: Handb. d.
 ph. III. p. 1117, Ukert
 l. Griech. n. Roem. III,
 seqq. Nunc fluvium vo-
 , satis constat. Aquae
 em utroque nomine con-
 t. Conf. nott. ad IV, 48.
 : quaerere non vacat. A
 : quod delabentem facit
 luvium, qui revera ab
 l orientem magis decur-
 licandum ex ea, quam
 finxit, illius orae formā

ἢ ῥέων ἐκ λίμνης μεγά-
 ane fictum esse falsum
 dicat Reichard. l. l. pag.
 :ce fluvius supra vicum
 ime ex lacu proveniat.
 eodem auctore Scythiam

ille a Neuride seiungit. Heeren.
 Ideen I, 2. pag. 268 de orientali Ty-
 rae brachio cogitat, quod in Galitia,
 in pago Sombron oriatur. — De Neu-
 ris diximus ad IV, 17. — Retinui ἄρ-
 χεται, cum male in quibusdam libris
 exstet ἔρχεται. Cf. II, 17. 33. IV, 49.

οἱ Τυρίται καλέονται] De urbe
 Tyra intelligunt, teste Plinio IV,
 26 (12): „clarus amnis Tyra, oppido
 nomen imponens, ubi antea Ophiusa
 dicebatur.“ Convenit cum Plinio
 Polyhistor apud Stephanum Byzant.
 s. v. Τύρας, quo nomine et fluvium
 et urbem appellari dicit, his additis:
 ἐκαλεῖτο δὲ Οφιοῦσα. Inde sunt qui
 Tyram, sunt qui Ophiusam comme-
 morent, de una eademque urbe lo-
 quentes, dissentiente Ptolemaeo,
 qui (Geogr. III, 10) inter utramque
 urbem sic distinguit, ut Tyram non
 longe ab ora maritima, Ophiusam in
 terris mediterraneis a mari remo-
 tioribus sitam ponat. Equidem cum
 Muellero, qui veterum testimonia
 attulit ad Scymni Chii vs. 802 (Geo-
 graph. Graec. minn. I. p. 229), prae-
 fero eam sententiam, qua duo haec
 nomina ad unam eandemque referen-
 da sunt urbem, fluvio adjacentem et
 a Graecis conditam. De Tyritis, in
 quorum locum postea successisse
 videntur Tyragetae, vid. Ukert. l. l.
 pag. 116 et conf. quoque Tzschucke
 l. l. pag. 40, qui dubitat, an Bender
 urbs in eo loco sit sita Tyramque
 veterem in castro Palanko quaeren-
 dam censet. Cf. Reichard. l. l. p. 43
 coll. Mannert. IV. p. 83. 234.

CAP. LII.

Τρίτος δὲ Ἰπτανίς] Nunc vocatur

ὀρμαῖται μὲν ἐκ τῆς Σκυθικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης με-
πέριξ νέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοί· καλέεται δ' ἡ
ὀρθηὶς μήτηρ Ἰπάνιος. ἐκ ταύτης ὧν ἀνατέλλων ὁ Ἰ-
ταμός ῥέει ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερῶν πλόον βραχὺς α

Bug. Cf. Mannert. IV. pag. 74, Reichard. l. l. pag. 44, Tzschucke ad Melam l. l. pag. 35. 36, Forbiger: Handb. d. alt. Geogr. III. p. 1116 seq., Ukert l. l. pag. 187 seq., qui veterum locos de hoc fluvio omnes exhibent. Ipsum nomen Graeco atque barbaro mixtum statuit De Bross. Mém. de l'Ac. d. Inscr. XXXV. pag. 527 *amnemque inferiorem* designare. In alia omnia abit Ritter: Vorhalle pag. 181 seqq. 184 seqq., Indica advocans, quae ab hoc loco sane aliena videntur.

ἐκ λίμνης μεγάλης] Herodotum hic quoque nimio suo studio, quo amnes plerumque e lacubus iisque magnis derivat, abreptum fuisse contendit Reichard. l. l., nisi forsitan paludum ac stagnorum, quae in gubernio Minsk reperiuntur, notitia quaedam ad Herodotum pervenerit. Namque haec stagna, a quibus non valde remoti Hypanis fontes, olim magnum lacum effecisse videri. Oritur enim, quod satis nunc notum est, Hypanis in Podolia, Poloniae regione: ripas eius paludosas esse et arundine repletas, adeo ut paludis s. lacus speciem commode praebere potuerint, recentiores asserunt; cf. Hansen. l. l. pag. 19 et pag. 20, qui recte monet, ipsum lacum eumque magnum, ex quo effluit Hypanis, nullum reperiri.

τὴν πέριξ νέμονται ἵπποι ἄγριοι] Ad vocem πέριξ vid. nott. ad IV. 15. Herodotea attigit Eustath. ad Dionys. Perieg. 1143. pag. 312, 24 seq. ed. Bernhardy. Non aliter hodie ad ripas fluvii Wyssum in desertis gubernii Cherson equos pasci feros scribit Koeppen: Nordgestade des Pont. pag. 11. Ac de equis, qui per istos campos in terra Ukrania, quae vocatur, longe lateque adhuc vagantur liberi nec domiti, recentioris quoque aetatis peregrinatores satis testantur (vid. allata a Kolstero l. l. pag. 18, Eichwald Alte Geograph. p.

296 et conf. Dureau de Mém. de l'Académie d. XIII. pag. 481 seq., 7 Asie mineure II. pag. 6 Link. (Die Urwelt pag. de primitiva equi patrum quam in regionibus palmaris Caspii esse ait Ritter l. l. pag. 185 si sanctissimi pascuntur, tri consecrati, nec alia terris habitati atque eleo Taprobanes insula.

μήτηρ Ἰπάνιος] Pertii II, 1, 65: „Callipidas cludit. Ex grandi paludem quam Matrem eius ac lant;“ atque Eustathius Perieg. 1143 (pag. 312 hardy): Ἰστίον δὲ οὗ καὶ δοτον καὶ Σκυθικὸς ἐστὶ λεγόμενος Ἰπάνιος ἐκ λίμνης μεγάλης, ἥτις τὴν Ἰπάνιος, καὶ δὲ Μαίωτις μήτηρ τοῦ Εὐ respicit Nostrum verba IV ἥτις τε καλέεται καὶ Πόντον, quo eodem est Dionys. Perieg. 1143 II. N. VI, 7. Avien. D 245. Or. marit. 393. A fert, quod teste Strabo p. 109 Tzschuck. Tim suam regionem πηγὴν θαλάσσης perhibuerunt pius sic occurrunt paterens, ut monuit Tzschucke l. l. pag. 37 nott. III. P. II. Macotis autem hanc ob causam dicet huius ille quasi gignitur sive incrementa e Vorhalle p. 57 seq. col modi appellationes ad Magnae omnium in n. Matris cultum ad Pontum allatum refert. De derit vir doctissimus.

ἐπὶ μὲν πέντε ἡμέρας Quattuor dierum itinera

ὁ δὲ τούτου πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον
κινῶς. ἐκδιδοὶ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, οὕτω δὲ τι

itur, si adiciantur, novem
existit iter, quod cum fluvii
line, quae est octoginta mil-
venire monet Mannert. IV.
l. — In seqq. scripsi cum
ph., Gaisf. et recc. edd. βρα-
γινῶς ἔτι, ubi pro ἔτι vul-
quod ipsum retinuit Mat-
rotem βραγὺς cum Hansen.
20 eundem eo refero, quod
tenui aqua fluit et vadosus
: leicht, flach, quo eodem sen-
itur apud Strabon. I. p. 51.
ne huc non pertinent, quae
strum (II, 102. IV, 179.
l. II, 91) dicuntur τὰ βρά-
i scribendum τὰ βραχέα;
beck. ad Phrynich. p. 537),
quae Virgilius Aen. I, 111
na. — Ad argumentum He-
loci pertinet Vitruvius de
. VIII, 3. §. 11 sic scri-
item sunt ex amaro succo
ntes exeuntes vehementer
in Ponto est flumen Hy-
i a capite profluit circiter
adraginta sapore dulcissi-
ide cum pervenit ad locum,
ib ostio ad millia centum
i, admiscetur ei fonticulus
uam parvulus: is cum in
it, tunc tantam magnitudi-
inis facit amaram, ideo
id genus terrae et venar,
laraca foditur, ea aqua ma-
rificetur amara.“ Herodo-
ue ante oculos habuisse
Mela, ubi l. l. legimus:
is) et diu, qualis natus
sit. Tandem non longe a
parvo fonte, cui Exampaeo
est, adeo amaras aquas
it ipse quoque iam sui dis-
non dulcis hinc defluat.“
αἰνῶς] Hesychio interprete
34 αἰνῶς valet αἰνῶς καὶ
καὶ λίαν ἢ μάλιστα. Cf.
II. 76. Ex Homero ductum
vid. III. X, 38. Odyss. I,
353. Hymn. in Apollin. 64.
phylus quoque Pers. 926 et
Rhod. III, 15. 480.
ἡ τι εὐσῶα κ. τ. λ.] Ad loci

structuram, ubi antecedens οὕτω
excipit relativum pronomen, conf.
Kuehner. Gr. Gr. §. 802 et vid. su-
pra I, 87. III, 12. Cr. adscripsit:
„Conf. Schaeferi Melett. p. 71. Fluxit
autem hic usus Herodoteus ex Ho-
mero. Vid. Odyss. XIV; 402—404.“
Inde Valckenar., qui similes Hero-
doti locos iam attulit I, 103. III,
120. IV, 28. 184, nostrum locum sic
accipi vult: fons adeo erat amarus,
ut, quum exiguus esset, Hypanin flu-
men in paucis magnum vitaret amari-
tudinem suam miscendo. Atque κινῶ
idem vult esse atque ἀποτον ποι-
εῖν, ut infra Noster loquitur IV, 81,
eiusdem rei mentionem faciens, at-
que Stephan. Byzant. s. v. Ὑπανίς
haec scribens: Μητροδάρος δ' ἐν
τετάρτῳ καὶ κρήνην τινὰ πικρὰν ποι-
εῖν αὐτὸν ἐγγεῖσθαι καὶ ἀποτον ποι-
εῖν τὸν ποταμόν, ubi Metrodori loco
Herodotum substituendum esse cen-
set idem Valckenarius: de quo
quidem nunc decernere nolum, sed
eos afferam veterum locos, qui prae-
ter Melam et Stephanum Byzan-
tinum eiusdem rei mentionem fa-
ciunt: Aristotel. Meteorol. II, 3,
qui in universum scribit, fontem in
Scythia esse, qui totum fluvium red-
dat amarum; ipsum Hypanin affe-
runt Ovid. Met. XV, 285. Vitruv.
VIII, 3, 11. Pausan. IV, 35. Athen.
II. p. 43. C. D. et Eustath. ad Dio-
nys. Perieget. 1143 eandem rem
enarrantes, cuius memoriam inde
satis propagatam apud veteres fuisse
iure colligas, adeo ut de fide eius du-
bitari vix queat: de loco autem si
quaeras, ubi hicce fons exstiterit,
cuius adhuc certe nullum vestigi-
um, hunc circa urbem Braclaw s.
Bratzlaw (cf. ad IV, 17 nott.), ut
nunc vocatur, quaerendum esse cen-
set Mannert. IV. p. 94. Reichard.
p. 25 respici putat locum quendam
Podoliae, nomine Ladyschin, ad
meridionalem Hypanis s. Bugi rip-
am, qua in eum Selnitzia influit.
Illic enim mineralis fons. Mox ta-
men subiicit, Herodoti fontem situm
videri a septentrione Bugi; etsi de

ἐοῦσα πικρὴ, ἢ μεγάλη σμικρὴ ἐοῦσα κινᾷ τὸν Ἵπαν

huius fluvii amaritudine, cuius ipsius causa sit fons, nihil quidquam nunc traditum reperiatur. Ponticae orae fontes non nisi laticis paene marini memorat Ovid. Ex Pont. III, 1, 17. Ad Mannerti sententiam accedit fere Eichwald (Alte Geograph. d. Casp. Meeres p. 207 seqq.) cogitans de naphthae fontibus, qui haud infrequentes circa illas regiones reperiuntur, eoque amarum fontem Herodoti referens, quem prope Michajtowska fuisse viginti mill. remotum ab ostio Hypanis, meridiem versus situm ab urbe Wosnesensk, declarat Kruse: Urgeschichte d. Esthn. Volksstämme p. 283. Cum fons iste ab Herodoto collocetur ea in regione, ubi Tyras et Hypanis exiguo intervallo fluunt s. limites suos contrahunt (τὰ τέμματα συνάγοναι) iuxta Alazones (vid. nott. ad IV, 17), Hansen. l. l. pag. 19. 37 hanc regionem inter urbes Mogilew et Braclaw s. Bratzlaw facile cognosci posse, prope oppida Olviopol et Gaissin haud male statuere videtur. Addam his Koehlerii sententiam (Mém. sur la course cet. consacr. à Achill. p. 126 coll. Mém. de l'Acad. de Petersbourg T. X. p. 652), qui fabulam de Exampaeo fonte inde censet ortam esse, quod aquae stagni Borysthenici aliquando in ipsum fluvium ventorum vi fuerint reiectae, cum quae de hoc narrentur fonte amaro, Herodoti aetate si vera fuisse ponamus, nunc minime ita sese habeant. Atque a recentioris aetatis peregrinatore relatum inveni, fluvium Hypanin prope urbem, quae nunc vocatur *Nikolajef*, quamvis septuaginta quinque fere Russica milliaria (vocant Werst) a mari remotum, salsam tamen praebere aquam. Cf. Sommer. Taschenb. zur Verbreit. geogr. Kenntn. 1832. pag. 129. Idem ex alio diario allatum posthac vidi a Tzschuck. l. l. pag. 38, fluvium milliariibus quibusdam ante, quam excurrat in Pontum, amarum saporem traxisse, quem mari tribuunt. In quo eodem principis Wuertembergensis diario memo-

ratur lacus salsus, per quem fluat *Teligol*, nisi sit h (ions). Haec igitur eo fluvialis aquae amaritudinis Noster tradit, e marina per ostia in fluvium irrutam: quod si per aliquem fieri posse concedamus, quattuor dierum navigatio vix potuit: adeo ut Herc Pontis oram attigit atque quae accurate edoceri poterat retulisse putandus sit, amaritudinem non maris habente, sed fonte, qui curascetur, effici diserte traigitur ab Herodoto statim cum fontes, qui aquae ac salsam praebent, et illas regiones inveniri traiecit Eichwald. l. supra l. Cf. Kolster l. l. pag. 19. De nomine Scythico varie quid viri docti; Dubois de l' (Voyage autour du Cauc. 306) Exampaeum s. sacrum dicit vult, quibus et *Czorny — szlak*, i. e. atris mappis geographicis additum. Ritter. (Vorhalle zum men fontis *Exampaei* susque *Hexenpfad*, *Asenpfad*, id est ad antiquam viam sacram dhistica sacra occidenti fuerint traducta. Ritteri quitur Brandtaeter Scyth Boeckhio (Corp. Inscript. II. p. 111) vox *Ἐξαμπαῖος* videbatur *ἔννεια ὁδὸς*, quod ipsius Herodoti verbis et pro *Ἰσθμὸς*, cum *ἔξ* significet; sed postea (*A Zeitung*. 1847 nr. 4. p. 1) ctus sententiam suam et voce *ἔξ* sacrum significat Zeuss (Die Deutschen u. barst. p. 295) nomen repZendica lingua, in qua *v esch* declarat *sacrum* et *viam*, *semitam*, vel e Pers in qua *Pai* idem valeat at unde *Ἐξαμπαῖον* verteritur *crum*, quam appellatio alienam videri ab hoc loco

ποταμόν ἐν ὀλίγοισι μέγαν. ἔστι δὲ ἡ κρήνη αὕτη ἐν οὐροισι
 χώρας τῆς τε ἀροτήρων Σκυθῶν καὶ Ἀλαζῶνας· οὖνομα δὲ
 τῇ κρήνῃ καὶ, ὅθεν ῥέει, τῷ χώρῳ Σκυθιστὶ μὲν Ἐξαμπαῖος,
 κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Ἰραὶ ὁδοί. συνάγουσι δὲ τὰ τέρ-
 ματα ὃ τε Τύρης καὶ ὁ Ἰπανὶς κατὰ Ἀλαζῶνας· τὸ δὲ ἀπὸ
 τούτου ἀποστρέψας ἐκάτερος ῥέει εὐρύνων τὸ μέσον.

Τέταρτος δὲ Βορυσθένης ποταμὸς, ὅς ἐστι μέγιστός τε 53
 μετὰ Ἰστρον τούτων καὶ πολυαρκέστατος κατὰ γνώμας τὰς ἡμε-
 τέρας, οὗτι μόνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἀπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου· τούτῳ γὰρ οὐκ
 οἷά τί ἐστι συμβαλέειν ἄλλον ποταμόν· τῶν δὲ λοιπῶν Βορυ-

quoque Hansen. l. l. Add. Grimm.
 Geschichte d. deutsch. Grammatik
 I. p. 235. Alia excogitavit Neumann
 (Die Hellenen in Scyth. p. 196 seq.)
 ex Mongolica lingua *aimak-dsam* re-
 putens Ἐξαμπαῖον et interpretans:
die Wege der heiligen Versammlung!
 De quo quid statuendum sit, docet
 A. Schiefner in: Bulletin de la classe
 de sciens historiques de l'Acad. de
 St. Petersbourg XIII. pag. 544 seq.
 ἐν ὀλίγοισι μέγαν] i. e. *fluvium in-*
ter minores magnum (Scythiae sc. in-
ter fluvios reliquos, cum Istro com-
paratos), ut interpretatur Schweigh.
 Equidem malim cum Letronnio red-
 dere (Journ. d. Savans 1817. p. 98):
inter paucos magnum, i. e. d'une gran-
deur peu commune. Haud aliter No-
 der IX, 41: ἐν ὀλίγοισι Περ-
 σῶν ἢν ἀνὴρ δόκιμος. Alia dabit
 Hemsterhus. ad Lucian. I. p. 172 ed.
 Bipont. Similem locutionem attigi-
 mus ad III, 8. — Ad locutionem με-
 τὰ Ἰστρον] in proxime anteceden-
 tibus conf. I, 51 ibique nott. (ubi
 ro IV, 72 legendum IV, 52). Mox
 ἰδί ἐν οὐροισι, ubi male olim ἐν
 οὐροισι. Tangit haec Eustath. ad
 Homer. p. 149, 15 s. 112, 51. — De
 γῆνις agricolis atque Alazonibus cf.
 att. ad IV, 17.
 εὐρύνων τὸ μέσον] i. e. *dilatans*
spatium s. latum in medio spatium re-
cedens. Quod dixit respiciens ad
 antecedens: *συνάγουσι* — τὰ τέρμα-
 α. ἀγῶνα εὐρύνουν dixit Homer.
 d. VIII, 260. Plura vid. in Thes.
 ling. Graec. III. p. 2430 ed. Dindorf.

CAP. LIII.

Βορυσθένης ποταμὸς] Nunc, quod
 nemo nescit, vocatur *Dnieper, Dnepr*,
 ortum, ut volunt, ex voce *Danapris*,
 qua posteris temporibus fluvium
 significabant. Vid. Tzschucke ad
 Melam nott. exegg. II, 1. pag. 28
 seq. Vol. III. P. II. De antiqui no-
 minis ratione quae commentū sunt
 Danvill. in Mém. de l'Acad. d. In-
 scriptt. XXXV. pag. 577, Ritter:
 Vorhalle p. 175, Schaffarik Slawisch.
 Alterth. I. p. 271. 502, Eichwald l.
 l. pag. 302, alii, ea nunc mittamus.
 Fontes fluminis in gubernio Smo-
 lensk, ostia intra Chersonem urbem
 atque Kirnburn. Plura Mannert. IV.
 p. 75, Reichard. p. 45, ac praecipue
 Forbiger: Handb. d. alt. Geogr. III.
 p. 1115. 1116, et Ukert: Geograph.
 d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 188
 seqq., qui omnes veterum locos de
 hoc fluvio attulerunt. His addi po-
 terunt ea, quae protulit Eichwald
 Alt. Geogr. d. Casp. Meeres pag.
 301 seqq., qui Herodotum admodum
 accurate de Borysthene retulisse iu-
 dicat: quod idem statuit Malden
 (Journal of the roy. geograph. so-
 ciety XV. p. 352 seq.), qui quae He-
 rodotus de Borysthene scribit, ea
 testem oculatum ferme prodere as-
 serit. — Locutionem μετὰ Ἰστρον
 attigimus ad IV, 49.
 οὐκ οἷά τί ἐστι συμβαλέειν] Ali-
 quot libri *συμβαλλειν*. Vulgatam re-
 liqui lectionem, de qua conf. nott.
 ad IV, 42. Herodotea affert Eustath.

σθένης ἐστὶ πολυαρκεστάτος, ὃς νομάς τε καλλίστα
 • μιδεστάτας κτήνεσι παρέχεται, ἰχθῦς τε ἀρίστους
 καὶ πλείστους, πίνεσθαι τε ἥδιστός ἐστι, ῥέει τε καὶ

ad Dionys. Perieg. 311. Ad sententiam conf. etiam II, 33, 34.

ἐστὶ πολυαρκεστάτος] i. e. *ad multa maxime sufficiens, plurima praebens commoda*. Eodem sensu Italia dicitur γῆ πολυαρκεστάτη a Dionys. Halic. Antiqq. Romm. I, 36 et Alexandria πόλις πολυαρκεστάτη a Plutarch. Vit. Alexandr. 26. Atque hanc interpretationem satis quoque probant ipsa Nostri verba, quae sequuntur, itemque Scymnus Chius, a quo Borysthenes dicitur *χρησιδέστατος*, i. e. (omnium fluviorum) *ad omnes vitae necessitates maxime sufficiens*. Itaque minus recte Krause (in Encyclopaed. Ersch. et Gruber. Sect. I. Vol. LXI. p. 211) vocem πολυαρκεστάτος referri vult ad aquae copiam semper parem, ut adeo significetur fluvius, qui pari aquae copia semper fluat, neque igitur crescat neque deficiat. Ipse Scymni locus, qui ex Herodoto ductus utique videtur, sic se habet, vs. 813 seqq.: οὗτος δὲ (Βορυσθένης) πάντων ἐστὶ χρησιδέστατος, κήτη μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ καρποὺς φέρων τοὺς φρομένους νομάς τε τοῖς βοσκήμασιν· ῥεῖν δ' αὐτὸν ἐπὶ μὲν ἡμερῶν λέγουσι πλοῦν ὡς τετραράκοντα πλωτῶν, εἰς δὲ τοὺς ἄνω τόπους ἀπλωτός ἐστι καὶ περάσιμος· ὑπὸ χιόνος γὰρ καὶ πάγων ἐξείργεται. Herodotea quoque attigit Eustathius ad Dionys. Perieget. 311, eademque ante oculos habuisse videtur Mela, qui de Borysthene haec scribit (II, 1, 55 seq.): „Tum Borysthenes gentem sui nominis adluit, inter Scythiae amnes amoenissimus: turbidis aliis liquidissimus defluit, placidior quoque quam caeteri, potarique pulcherrimus. Alit laetissima pabula magnosque pisces, quibus et optimus sapor et nulla ossa sunt. Longe venit ignotisque ortus e fontibus quadraginta dierum iter alveo stringit; tantoque spatio navigabilis secundum Borysthenida et Olbiam, Graeca oppida, egreditur.“

ὃς — παρέχεται] **M** vidimus, l. 1.: *alut laei* ubi Tzschucke admone recentiores quoque rignionis adiacentis fieri dicare. Pro *ἐννομίδει* quidam libri exhibent dieco aliisque probati ptum *ἐννομιδέστατας* necessarium rescribere cuit, *εὐδοκιμεστάτας* a *στάτας*, ut Valcken. ob Vallae interpretati *commodatissima pecorib. εὐνομιδέστατας*, *indica curata, optima*. Explica Hesychium (T. I. p. 11 vos, *εὐκόμιστος ἐν ἰς* que Italo interpreti hir quoque videtur *pascoli* — De verbo *παρέχεσθ* ad IV, 44.

διακριδόν] i. e. *exin* Homeric Noster utit qua cf. III. XII, 103. **X** sych. s. v. I. p. 947 il Alios locos suppeditali Graec. II. p. 1194 ed D o duobus codd. revocat vid. I, 202. III, 98.

πίνεσθαι τε ἥδιστος *simus ad bibendum, sive* dit l. 1., *potarique pulci* Kuehner Gr. Gr. §. 640 *καθαρός* et *θολερός*, *pura* et *turbida* dicit haud raro opponuntur iam attulit aliquot loc IV, 31. Dio Chrysoste Ioann. Chrysostom. T. Tu conf. etiam Herodo que nott. et de voce 4 cydid. II, 102. Plat. Ph A. Arrianus Indic. 6 N: inundationis dicit *θοῖ* argumentum, praeter lae atque Eustathii l. Plin. II. N. XXX, 5 (3 16. p. 42 E. s. 162 Sch *βαθντάτη* conf. V, 9: magis tenendum, ha

τι, σπόρος τε παρ' αὐτὸν ἄριστος γίνεται, ποιή τε, πείρεται ἡ χώρα, βαθυτάτη, ἅλεις τε ἐπὶ τῷ στόματι εὐτόματοι πηγγννται ἄπλετοι· κήτεά τε μεγάλα ἀνὰ τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρχενσιν, ἅλλα ἃ θωνμάσαι ἄξια. Μέχρι μὲν νυν Γέρρου χώρου, ἐς σεράκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γινώσκειται ῥέων ἀπὸ

na, nunc plane deserta in-
ullo arborum virgultarum-
entu insignia nec ferarum
monet Kochler. Mém. sur
— Achill. p. 129. Ipsam
aestatem minus salubrem
tradunt, mutatam scilicet
nfluentibus. Conf. Tzschu-
lelae l. l. pag. 30.
— ἀπλετοί] Idem testa-
Chrysost. l. l. Et iure su-
licet, ex hoc ipso copioso
ventu tantas sibi divitias
stantasque opes Olbiae in-
id. Kochler l. l. p. 130. Et
quoque poterit, qui recen-
tissimum respexit, Haug:
mons sur les salines de la
Russie in: Mém. present. à
le Petersbourg par divers
. p. 132 seqq. — Ad locu-
um Arrian. Anab. I, 20, 1,
rygiae lacu scribit, cui no-
mia, ἐν ᾗ ἅλεις πηγγννται
u, apte attulit Lhardy. De
stos conf. nott. ad III, 100.
τε μεγάλα ἀνὰκάνθα κ. τ.
scio an huc faciant Melae
l.: „alit magnos pisces,
et optimus sapor et nulla
„“ Nec aliter fere Plinius
„ 17 (15) ac Solinus 20, 15.
de reb. Get. 20, quae una
i attulit Tzschucke ad Me-
ott. exegg. pag. 30. 31, qui
ecosum omnino esse amnem
ἡτέα ἀνὰκάνθα sunt cete-
rentia. Alii intelligunt *husso-*
acipenser, Reichard. pag.
eos pisces, quos vocamus
Adhuc prope antiquam Ol-
Hypani optimos pisces capi-
r; in quibus *Acipenser Stu-*
penser Ruthenus, *Acipenser*
Acipenser Stellatus. Vid.
medaill. antiq. d'Ol. p.
onf. Schneider. et Jacobs.

ad Aelian. N. A. XIV, 26. Pertinent
hi ad hoc piscium genus, quos vo-
camus *Störe*. Hos vero frequentissi-
mos adhuc reperiri testatur, alios
ut taceam, Tchihatcheff: Asie mi-
neure II. pag. 811 seqq. et 828, item-
que is, qui de hac re tota omnium
accuratissime disputavit, Kochler in
dissertatione, quae inscribitur: „*Τά-*
ριχος ou recherches sur l'histoire et
les antiquités des pêcheries de la
Russie meridionale“ inserta actis
Academ. Petropolitan. Ser. VI. Vol.
I., ubi vid. potissimum pag. 357
seqq. coll. 445. Illius piscis in fluviis
Ponto Euxino se miscantibus fre-
quentissimi ova., nunc cognita sub
nomine *Caviar*, ab accolis horum
fluviorum hodieque multum gustari
accepimus. Tu vid. de his narran-
tem Kochler. l. l. pag. 411 seqq. et
conf. etiam Dubois de Montpérenx
Voyage aut. du Caucase IV. p. 94.
Monuit Miot, Gallus interpres; quo
eodem monente hic piscis sane car-
tilagines tenerrimas praebet nul-
lasve fere spinas, plane ut Herodo-
tus tradit. Hunc sequitur Italus
interpres, de voce *ταρχενσιν* quo-
que monens, qua non solum condi-
tura piscium, quae sale fit, sed
etiam exsiccatio significetur: unde
in condiendis mortuis apud Aegy-
ptios *ταρχενσιν* II, 86 coll. IX, 120.
ταρχος ἀντακαίων bis memorari
apud Athen. III. p. 118 D. notat
Valcken. De his quoque monuit
Kochler. l. l. pag. 353 et 275 seq. —
θωνμάσαι hic intactum reliquit
Gaisford. Cf. nott. ad IV, 28.

ἐς τὸν τεσεράκοντα ἡμερέων
πλόος ἐστὶ] Strabo VII. p. 306 s. p.
470 A. per sexcenta stadia naviga-
bilem esse fluvium contendit. Qua-
draginta dierum navigationem pro-
dunt et Mela l. l. et Seymnus Chius
l. l. Quod cum nimium videretur,

σθένης ἐστὶ πολυαρκεστάτος, ὃς νομάς τε καλλίστας καὶ
 μιδεστάτας κτήνεσι παρέχεται, ἰχθῦς τε ἀρίστους δι-
 καὶ πλείστους, πίνεσθαι τε ἥδιστός ἐστι, ῥέει τε καθαρά

ad Dionys. Perieg. 311. Ad sententiam conf. etiam II, 33, 34.

ἐστὶ πολυαρκεστάτος] i. e. *ad multa maxime sufficiens, plurima praebens commoda*. Eodem sensu Italia dicitur γῆ πολυαρκεστάτη a Dionys. Halic. Antiqq. Romm. I, 36 et Alexandria πόλις πολυαρκεστάτη a Plutarch. Vit. Alexandr. 26. Atque hanc interpretationem satis quoque probant ipsa Nostri verba, quae sequuntur, itemque Scymnus Chius, a quo Borysthenes dicitur *χειωδέστατος*, i. e. (omnium fluviorum) *ad omnes vitae necessitates maxime sufficiens*. Itaque minus recte Krause (in Encyclopaed. Ersch. et Gruber. Sect. I. Vol. LXI. p. 211) vocem *πολυαρκεστάτος* referri vult ad aquae copiam semper parem, ut adeo significetur fluvius, qui pari aquae copia semper fluat, neque igitur crescat neque deficiat. Ipse Scymni locus, qui ex Herodoto ductus utique videtur, sic se habet, vs. 813 seqq.: οὗτος δὲ (Βορυσθένης) πάντων ἐστὶ χειωδέστατος, κτήνη μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ καρπὸς φέρων τοὺς φρομένους νομάς τε τοῖς βοσκήμασιν ῥεῖν δ' αὐτὸν ἐπὶ μὲν ἡμερῶν λέγουσι πλοῦν ὡς τετταράκοντα πλωτῶν, εἰς δὲ τοὺς ἄνω τόπους ἀπλωτός ἐστι καὶ περάσιμος· ὑπὸ χιόνος γὰρ καὶ πάγων ἐξείργεται. Herodotea quoque attigit Eustathius ad Dionys. Perieget. 311, eademque ante oculos habuisse videtur Mela, qui de Borysthene haec scribit (II, I, 55 seq.): „Tum Borysthenes gentem sui nominis adluit, inter Scythiae amnes amoenissimus: turbidis aliis liquidissimus defluit, placidior quoque quam caeteri, potarique pulcherrimus. Alit laetissima pabula magnosque pisces, quibus et optimus sapor et nulla ossa sunt. Longe venit ignotisque ortus e fontibus quadraginta dierum iter alveo stringit; tantoque spatio navigabilis secundum Borysthenida et Olbiam, Graeca oppida, egreditur.“

ὃς — παρέχεται] Mela, vidimus, I. I.: *alut laetissima* ubi Tzschucke admonet I. I. recentiores quoque riparum gionis adiacentis fertilitatem dicare. Pro *ἐννομιδεστάτη* quidam libri exhibent, nu dico aliisque probatis librum *ἐννομιδεστάτας*; nec necessarium rescibere, ut enit, *ἐνδομιδεστάτας* aut *ἐστάτας*, ut Valcken. olim e ob Vallae interpretationes *commodatissima pecoribus*. *ζ* *ἐννομιδεστάτας*, indicant *prae curata, optima*. Explicatur Hesychium (T. I. p. 1510) *νος, ἐνδομιτος ἐν ζαιμαί* que Italo interpreti hinc videri quoque videtur *pascoli assae* — De verbo *παρέχεσθαι* c. ad IV, 44.

διακριδόν] i. e. *eximie*, Homericum Noster utitur quoque cf. III. XII, 103. XV, I sych. s. v. I. p. 947 ibique Alios locos supplebit Th Graec. II. p. 1194 ed Dindorf duobus codd. revocavi pro vid. I, 202. III, 98.

πίνεσθαι τε ἥδιστος] i. e. *simus ad bibendum, sive, ut* dit I. I., *potarique pulcherrime* Kuehner Gr. Gr. §. 610, a. *καθαρός* et *θολερός*, quae *pura* et *turbida* dicuntur haud raro opponuntur, Vi iam attulit aliquot locos: IV, 34. Dio Chrysostom. I Ioann. Chrysostom. T. II. I Tu conf. etiam Herodot. I, que nott. et de voce *θολε* cydid. II, 102. Plat. Phaedr. A. Arriannus Indic. 6 Nilum inundationis dicit *θολερός* argumentum, praeter laud lae atque Eustathii locos, Plin. H. N. XXX, 5 (30). A 16. p. 42 E. s. 102 Schweig βαθυστάτη conf. V, 92. §. magis tenendum, haec l

σι, σπόρος τε παρ' αὐτὸν ἄριστος γίνεται, ποιή τε, κείρεται ἡ χώρα, βαθυτάτη, ἅλεις τε ἐπὶ τῷ στόματι κύτόματοι πηγνυνται ἄπλετοι· κήτεά τε μεγάλα ἀνά-
τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἅλλα
ἀ θωνμάσαι ἄξια. Μέχρι μὲν νυν Γέρρον χώραν, ἐς
σεράκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γινώσκειται ῥέων ἀπὸ

na, nunc plane deserta in-
ullo arborum virgultarum-
entu insignia nec ferarum
monet Koehler. Mém. sur
— Achill. p. 129. Ipsam
aestatem minus salubrem
tradunt, mutatam scilicet
nfluentibus. Conf. Tzschu-
elae l. l. pag. 30.

— ἄπλετοι] Idem testa-
Chrysost. l. l. Et iure su-
licet, ex hoc ipso copioso
ventu tantas sibi divitias
stantasque opes Olbiae in-
id. Koehler l. l. p. 130. Et
quoque poterit, qui recen-
tissimum respexit, Haug:
ions sur les salines de la
Russie in: Mém. present. à
le Petersbourg par divers
. p. 132 seqq. — Ad locu-
um Arrian. Anab. I, 20, 1,
brygiae lacu scribit, cui no-
ania, ἐν ᾗ ἅλεις πηγνυνται
α, apte attulit Lhardy. De
eros conf. nott. ad III, 106.
τε μεγάλα ἀνάκονθα κ. r.
l scio an huc faciant Melae

l.: „alut magnos pisces,
et optimus sapor et nulla
t.“ Nec aliter fere Plinius
I, 17 (15) ac Solinus 20, 15.
de reb. Get. 20, quae una
i attulit Tzschucke ad Me-
iott. exegg. pag. 30. 31, qui
scosum omnino esse amuem
ἐγχεα ἀνάκονθα sunt rete-
centia. Alii intelligunt *huxso-
acipenser*, Reichard. pag.
eos pisces, quos vocamus
Adhuc prope antiquam Ol-
Hypani optimos pisces capi-
r; in quibus *Acipenser Stu-
penser Ruthenus*, *Acipenser*
Acipenser Stellatus. Vid.
medaill. antiq. d'Ol. p.
onf. Schneider. et Jacobs.

ad Aelian. N. A. XIV, 26. Pertinent
hi ad hoc piscium genus, quos vo-
camus *Störe*. Hos vero frequentissi-
mos adhuc reperiri testatur, alios
ut taceam, Tchihatcheff: *Asie mi-
neure* II. pag. 811 seqq. et 828, item-
que is, qui de hac re tota omnium
accuratissime disputavit, Koehler in
dissertatione, quae inscribitur: „*Τά-
ριχος* ou recherches sur l'histoire et
les antiquités des pêcheries de la
Russie meridionale“ inserta actis
Academ. Petropolitae. Ser. VI. Vol.
I., ubi vid. potissimum pag. 357
seqq. coll. 445. Illius piscis in fluviis
Ponto Euxino se miscentibus fre-
quentissimi ova., nunc cognita sub
nomine *Caviar*, ab accolis horum flu-
viorum hodieque multum gustari
accepimus. Tu vid. de his narran-
tem Koehler. l. l. pag. 411 seqq. et
conf. etiam Dubois de Montpéroux
Voyage aut. du Caucase IV. p. 94.
Monuit Miot, Gallus interpres; quo
eodem monente hic piscis sane car-
tilagines tenerrimas praebet nul-
lasve fere spinas, plane ut Herodo-
tus tradit. Hunc sequitur Italus
interpres, de voce *ταρίχευσιν* quo-
que monens, quae non solum condi-
tura piscium, quae sale fit, sed
etiam exsiccatio significetur: unde
in condiendis mortuis apud Aegy-
ptios *ταριχεύειν* II, 86 coll. IX, 120.
τάριχος ἀντακαίων bis memorari
apud Athen. III. p. 118 D. notat
Valcken. De his quoque monuit
Koehler. l. l. pag. 353 et 275 seq. —
θωνμάσαι hic intactum reliquit
Gaisford. Cf. nott. ad IV, 28.

ἐς τὸν τεσσαράκοντα ἡμερέων
πλόος ἐστὶ] Strabo VII. p. 306 s. p.
470 A. per sexcenta stadia naviga-
bilem esse fluvium contendit. Qua-
draginta dierum navigationem pro-
dunt et Mela l. l. et Scymnus Chius
l. l. Quod cum nimium videretur,

ἔμεν φράσαι. φαίνεται δὲ ῥέων δι' ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν
Σκυθῶν τὴν χώραν· οὗτοι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ἐπὶ
δέκα ἡμερῶν πλόον νέμονται. μόνου δὲ τοῦτου τοῦ ποταμοῦ
καὶ Νείλου οὐκ ἔχω φράσαι τὰς πηγὰς· δοκέω δὲ, οὐδὲ οὐδεὶς
Ἑλλήνων. Ἀγχοῦ τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης ῥέων γίνεται,
καὶ οἱ συμμίσγεται ὁ Ὑπανίς, ἐς τὸ αὐτὸ ἔλος ἐκδιδοῦς. τὸ δὲ

nigow, ad urbem Orel et Kursk usque illam quidem pertinentem. Idem vir doctus inde etiam desertam terram, quam permeat Borysthenes ad Scytharum agriculturalum regionem perveniens, quaeri vult in gubernio Minsk et Smolensk.

ἐς τῶν γεωργῶν Σκυθῶν] Conf. nott. ad IV, 17. 18. — φαίνεται ῥέων, recte monente Hansen. l. l. pag. 22, est idem fere atque φανερός ἐστι ῥέων: satis constat s. manifestum est fluere per desertum in Scytharum agriculturalum regionem.

ἐπὶ δέκα ἡμερῶν] Quod undecim dies supra IV, 18 posuit, vix tanti est, ut obrectemus scriptori alias diligentissimo. Nec sane Herodotum sibi obloqui contendit Voelcker. l. l. p. 175, cum unius diei iter, quod ad Hylaeam Noster retulerit, si adiciatur, undecim dierum existat summa itineris usque ad Olbiopolitas; qui si non una supputetur dies, decem dierum. Illa autem undecim dierum itinera Mannert. IV. p. 96 centum aequare milli irr. geogr. et ad regiones circa Kiev usque pertinere. — Verba παρ' αὐτὸν valent: iuxta eum.

μόνου δὲ τοῦτου — τὰς πηγὰς] Nilo conf. II, 34 ibiq. disputt. Borysthenis fontes Herodoto fuisse incognitos, nemo mirabitur, qui, usque illa aetate Graecorum cognitio terrarum septentrionem vervaluerit, satis respexerit. Nec minus Straboni, aliis veterum illi notuere. Cf. Mannert. IV. p. 224 seqq., Tzschucke ad Melam nott. ex. p. 1. l. p. 31 seqq. Nunc satis constat, eos in gubernio Smolensk, agro Sendomirensi, scaturire.

ἐς τὸ αὐτὸ ἔλος ἐκδιδοῦς] i. e. in eundem lacum se exonerans. Ad usum verbi ἐκδιδοῦναι conf. nott. ad IV, 50. De lacu s. palude Maeotica hic agi sententia fuit viri docti Durenu

de la Malle Geograph. physique etc. p. 170; ut sane haec palus olim multo magis extensa fuisse cogitur. At recte observat Miot, Borysthenes si Herodoti aetate in Maeotidem influxisset, hoc profecto a scriptore accuratissimo fuisse indicatum, qui de Maeotica palude non adhibuisset vocem ἔλος, minime illam quidem convenientem, sed λίμνην, ut IV, 57. 100. Itaque recte Miot sic interpretatur: „il se jette avec lui dans les mêmes marais;“ ut stagna paludisque ad Ponti Euxini oras prope ipsa Borysthenis atque Hypanis ostia intelligantur. Ad argumentum conf. Dion. Chrysost. or. 36 init. p. 437 B., Mannert. IV. p. 226, Tzschucke ad Mel. l. l. nott. exegg. p. 32, recte monentem, Herodotea confirmari Dionis l. l. et recentiorum quoque narrationibus, a quibus lacus ille sat amplius dicitur Liman. — Particulae τε — καὶ in his verbis (ἀγχοῦ τε δὴ — καὶ οἱ συμμίσγεται) ita sibi respondent, ut comode reddi possint per ubi — ibi, hunc fere in modum: „Ubi haud procul a mari Borysthenes fluit, ibi ei miscetur Hypanis.“ Cf. IV, 190. Nec dispar ea ratio, qua ad tempus referuntur idemque valere videntur, quod ὅταν et τότε, ut observat Schweigh. ad IV, 181. Add. IV, 135. III, 76 ibiq. not. V, 86. VII, 12. 23. 217. VIII, 56. 64. 83. et conf. Hartung: Lehre d. Griech. Partik. I. pag. 99. Similem usum particularum ἥδη τε sive ἄμα τε sequente καὶ vel etiam καὶ — καὶ ex Arriano illustrat Ellendt ad Arrian. Expedit. Alexandr. III, 16, 1. Minus accurate Reichard. p. 45 ita hunc locum vernacule expressit: „Der Borysthenes geht nahe an das Meer heran, der Hypanis in denselben und beide in einerlei See.“

μεταξὺ τῶν ποταμῶν τούτων, ἐὼν ἔμβολον τῆς χώρ
πόλεω ἄκρη καλεῖται· ἐν δὲ αὐτῷ ἱρὸν Μητρὸς ἐνι
πέτρην δὲ τοῦ ἱεροῦ ἐπὶ τῷ Ἰπάνι Βορυσθενεῖται
κηνται. ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τούτων τῶν ποταμῶν.

τὸ δὲ μεταξὺ — καλεῖται] Intelligitur terrae tractus medius inter utrumque fluvium in mare procurrens et rostri ad instar in acutum desinens. Pari modo ἔμβολον invenias dictum a Dione Chrysost. Orat. 36. T. II. p. 74 et Pausan. V, 15, 6. VI, 20, 10. 13. Supra I, 106 ὁ ἔμβολος de navis rostro; de quo conf. Gregor. Cor. de dial. Ion. §. 108. p. 514. Ἰπ-πόλεω (de qua forma vocis conf. Bredov. p. 139) ἄκρη convenit cum eo promontorio, cui nunc nomen *Stanislaus Cap*, auctore Muraviev. Apostol. Reise d. Taurien etc. pag. 12, qui totam hanc regionem accurate ab Herodoto describi addit.

ἐν δὲ αὐτῷ ἱρὸν Μητρὸς ἐνίδρνται] Gaisf. e duobus libris exhibuit: ἐν δὲ τὸ ἱρὸν Δήμητρος ἐνίδρνται. Matthiae: ἐν δὲ αὐτῷ ἱρὸν Δήμητρος ἐνίδρνται. Ac Δήμητρος, quod praeter Aldinam Sancerotti liber alii-que libri Parisini praebent, recentiores editores retinuerunt, probantibus Mannert. IV. p. 83 et Boeckh. in Corp. Graec. Inscr. II. pag. 86. Equidem e Mediceo, Florentino, aliis reduxi Μητρὸς, cuius ipsius interpretamentum habeo lectionem Δήμητρος, invectam nimirum ab eo, qui de Graeca dea *Cerere*, Graecis Ponti accolis culta, cogitaverit. At, si quid video, hic cogitandum de ea dea, quae variis nominibus per Asiam, minorem potissimum, culta (v. c. Cyzici; IV, 76, aliis locis) inde in oppositas quoque Ponti oras fuit transvecta. Ad Panticapaeum inscriptio reperta est dedicata Μητρὶ Φρυγίᾳ, vid. Corp. Inscr. Graec. nr. 2107, b. (Vol. II. pag. 1001). Hinc iure lectioni Μητρὸς patrocinantur Ukert. (Geograph. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 451), Koehler. (Mém. sur l. course — Achill. p. 128) atque Creuzer. (Annal. Heidelberg. 1822. pag. 1236 seq.), Baccho, qui Sabos dicitur, addi monens sive nutricem sive matrem *Hippam*, quae ea-

dem apud Orphicum poëta [43], 4) *χθονία μήτηρ*; ind *polai* nomen repetendum. I colligas, in hac Ponti ora (regione sacra Phrygia et mature introducta esse, que Thracicam sive Phry consedissee admixtis Graecis. Quin in Olbiae nus repertis caput invenimus *Phrygiae*, muracea coronata Itaque haud iniuriā *Cybele* telligi vult Reichard. p. 4 Vorhalle p. 57. 177, qui lectione Μητρὸς standum pro totius operis sui consuetudine de Indica dea, omni tura rerum parente Indici- lonis ad has regiones ad- gitare mavult. — In seq. ἐπὶ τῷ Ἰπάνι, ubi male ὑπὸ τῷ Ἰπάνι. Cf. IV, 1 σθενεῖται dedit Gaisfordius ante eum Schweighaues centiores edd. inde a Bel quosθενεῖται exhibuerunt; unum certum, hoc vocabu- sis vocalibus apud Nost scribendum, ut recte monui pag. 190. Tu conf. Herod. 18. 78. 79. Cr. ad h. l. coi Matthiae Animadverss. in E mer. p. 110, ad Hymn. in 18, Rambach. De Mileto ei lon. p. 56 seq. et Raoul-Ro- stoire de l'établiss. d. col. C p. 315 seqq.

ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τούτων ταμῶν] In hisce verbis e- nente Schweigh., idem vi- dixisset τὰ περὶ τούτων τ- μους, ut IV, 195 coll. VII, ferunt quoque Aristoph. I νόμος τις ἐνθάδ' ἐστὶ κείμε- τῶν τεχνῶν. — τούτων et et paulo antea cum Gaisi pro τούτων; in antecede- tinni κατοικηται a Dinde- tum in κατοικείται, vid. III, 97.

Μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ ὄνομα 54
 Παντικᾶρης. ῥέει δὲ καὶ οὗτος ἀπὸ βορρῶν τε καὶ ἐκ λίμνης.
 καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθένηςος νέμονται οἱ
 γεωργοὶ Σκύθαι· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὴν Ἰλλίην, παραμειψάμενος

CAP. LIV.

πέμπτος ποταμὸς ἄλλος] ἄλλος numeri sic iungitur I, 197. Affert Larcher. Aeschyl. S. c. Th. 498. Sophocl. Antig. 1304. Eurip. Suppl. 871.

τῷ ὄνομα Παντικᾶρης] Observat Struve Spec. Quaest. Her. I. pag. 20 (Opusc. II. p. 282), in tali formula plerumque omitti verbum ἔστι, imperfectum ἦν minime. Cf. IV, 178. V, 52 etc. Supra IV, 18 additum invenimus καίται. De ipso fluvio conf. Mela II, 1, 49 („Panticapes Nomades Georgosque determinans“) et Plinius H. N. IV, 12 (20). Apud Dionys. Perieget. 311. 316 Panticapes commemoratur fluvius, qui in Ripaeis oritur et in mare boreale influit; scholiasta tradit fluvium hunc inde a Ripaeis ad Istrum accedere. Stephanus Byzant. s. v. Παντικᾶραιον hanc urbem (in Taurica paeninsula sitam) nomen accepisse scribit ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ Παντικᾶρος. Aequora Panticapei novit Arrian. Descript. orb. terr. 440; Panticapi fluenta Priscian. Perieg. 306. Quae cum ita sint, certi quid de hoc fluvio constituere vix licebit variasque inde virorum doctorum opinionationes attulisse satis habuit Ukert. Geograph. d. Griech. u. Roemer III, 2. pag. 191. Nec certi quid definire voluit Danvillius I. supra I. pag. 579: id vero recte vidit, de fluvio Samara, quem hic intelligi voluit Bayerus et nostra aetate intelligi volunt Eichwald (Alte Geograph. d. Casp. Meer. pag. 305) et Wheeler (Geography of Herodot. p. 148 seq.), sermonem esse non posse, si quidem ea, quae Herodotus de Panticape tradit, hunc fluvium non ita longe a mari remotum Borystheni se admiscere satis docent, Samara autem multo superius ad septentrionem in Borysthenem influit, ideo ut de tali rivo cogitari nequeat:

quod idem statuit Mannert. IV. p. 76 seq. In quo Larcherus obloquitur, in cursu fluvii indicando veteres labi potuisse scriptores quamvis concedens. Quamobrem Rennel. p. 407 Panticapen pro uno quodam Borysthenis brachio habet; quem fluvium Cosaccorum (Kockasoff s. Konskavodo) nunc dici, Borystheni supra catarractas se admiscentem, contenderat De Brosse (Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXV. p. 526). Post Gatterer. (Thracien nach Herod. und Thucyd. pag. 19) Reichard pag. 48 fluvium Konskoje s. Konka hic intelligi putat, cui sententiae accedunt Hansen. I. I. pag. 46 coll. 23 et Kolster. I. I. pag. 21, quoniam hic fluvius non longe a mari abesse et cum Borysthene iungi dicitur: idque unum cum Herodoti verbis convenire videtur, nisi fluvium prorsus interiisse dixeris. Heeren. (Ideen I, 2. p. 257) unum ex iis fluviiis, qui magis meridiem versus cum Borysthene iungantur, sive Sula, sive Psol, pro Panticape haberi posse arbitratur, Voelcker. Myth. Geogr. I. pag. 177 unum ex iis rivulis, qui circa Borysthenis ostia defluant, Kara Deresi, aut Helin Deresi, aut alium quendam nobis non cognitum. Rivulum Ingulez proposuit Lindner: Skythien des Herodot etc. p. 50. Alia affert Tzschucke ad Melae I. I. pag. 25 seq. nott. exegg. Equidem in tanto virorum doctorum dissensu quid ipse statuam, vix habeo, accuratiora expectanda esso ratus ab iis, qui has ipsas regiones accuratius, quam adhuc factum est, aliquando perlustrabunt: ad verum autem magis mihi accedere videtur eorum virorum doctorum sententia, qui rivum hunc non ita longe remotum a mari quaerendum esse censent. — Mox scripsi cum Schweigh., Gaisf. et recentt. edd. ῥέει δὲ καὶ οὗτος pro: ῥέει μὲν γὰρ καὶ οὗτος, quod ipsum retinuerat Matthiae.

55 δὲ ταύτην τῷ Βορυσθένει συμμίσγεται. Ἐκτος δὲ ἡ ποταμός, ὃς ὀρμάται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τὰ δων Σκυθῶν ῥέων ἐκδιδοὶ κατὰ Καρκινίτιν πόλιν, εἰ

CAP. LV.

Ἐκτος δὲ ποταμός] Male olim Ἰππάρχης, conf. IV, 47. 55. 56. Pertinet huc Melae locus II, 1, 40: „Sinus Carcinites. In eo urbs est Carcine, quam duo flumina Gerrhos et Hypacaris uno ostio effluentia attingunt, verum diversis fontibus et aliunde delapsi.“ Danvill. l. l. pag. 580 huc refert Ptolemaei Carcinitem; duos in recentioris aetatis mappis indicari geographicis rivulos, qui coniuncti sub nomine Calanza eo loco in mare exeant, ubi Carcine sita fuisse perhibeatur. Gatterer. l. l. pag. 19 fluvium a Russis nunc dici monet Moloschnye W'ody, a Tartaris Suthsu. Atque observante Mannert. IV. pag. 77 eo loco, quo Herodotus ponit, invenitur sane rivulus, qui per aestatem aquis privatus verno tempore eo magis crescat ob imbres decedentes; quo ipso tempore forsitan Herodotum fluvium vidisse suspicatur. Reichardo pag. 51 Hypacryris ille est rivulus, quem mappae geographicae in annum Asis Uluk (qui Plinii est Acesines, eodem statuente) influere ostendunt. Eichwald. l. l. pag. 305 in tota illa regione, ubi Hypacryris quaerendus foret, cum nullus adhuc reperiatur fluvius, excepto uno rivulo, aquis fere destituto, quem Tartari Kanilschak vocitent, vix aliud nobis relinqui existimat, nisi ut Hypacryrin, qui olim fluxerit, postea exsiccatum esse statuamus, aut Herodotum in hoc fluvio describendo lapsus esse existimemus, quippe quem confuderit cum eo fluvio, cui nunc nomen Ingulez, quique nunc a septentrione urbis Cherson in Borysthenem influat, neque, ut de Hypacryri Noster tradit, in sinum Carcinitem. Malden (l. l. pag. 351) in mappis geographicis rivulum se invenisse scribit prope vicum Kalantchok, intra Cherson et Perecop, eundemque convenire posse putat cum Hypacryri, quem

pro fluvio Ingul haberi vul. l. l., pro fluvio Donetz Ha pag. 26 coll. Kolster. l. l. Tu conf. etiam Tzschuck l. l. nott. exegg. pag. 23 Geograph. d. Griech. u. I 2. pag. 192 seq., qui veterum allatis testimoniis decernit in tali re, quae dem sententiā vix unquam dum perducere poterit.

ἐκδιδοὶ κατὰ Καρκινίτιν Cf. IV, 99. Καρκινίτις, urbs, memoratur a Stephano et quidem ex Hecataeo, fragmenta retulit Klausen Καρκινίτιν commemorat A Peripl. Pont. Euxin. §. 30 Mueller. (Geogr. Gr. min. 395); Καρκινίτιν haud scitius edidit R. Hercher. i Scriptt. minn. (Lips. 1834) §. 19 Peripli. Melae l. l. et. (12) 26 est Carcine urbs, l Carcina; unde sinus adiacentes (de quo Strabo VII. p pag. 471 C. et pag. 308 nomen tulit, qui nunc vocatur Perecop s. Akmeschid. Na hac in regione ipsi Herodotus detur, cognita urbis vestigia esse observat Mannert. l. l. 245, nisi ad locum Kipl multi putei antiquitus fossi hanc sitam fuisse existimant nunc Goestere s. Giuesleri Tzschucke nott. exegg. l. l. pag. 22. 23 et conf. quae de his disputarunt Geograph. Graec. minn. III. et Mueller: Geogr. Gr. min. 395 seq. De his quoque vix constare nobis posse

ἔς δὲ ξίην ἀπέργων] i. e. relinquens, sive magis ad v. dextra, ad dextram partem orientem versus, ut volunt l. l. et Reichard. l. l., He Graecum hominem, haec respicientes. Ad locutionem ξίην conf. Schaefer. ad

ων τὴν τε Τλαίην καὶ τὸν Ἀχιλλήϊον καλεόμενον Δρόμον.
 μος δὲ Γέρρος ποταμὸς ἀπέσχισται μὲν ἀπὸ τοῦ Βορυσθέ- 56
 κατὰ τοῦτο τῆς χώρας, ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης·

de ellips. pag. 860 coll. 526.
 et ad ἀπέργειν Herod. II, 99
 nott. — De Hylaea diximus
 , 9.

τὸν Ἀχιλλήϊον καλεόμενον
 n.] Locum, in quo Achillem
 ina instituisse ferunt, descri-
 lela II, 1, 50 seq. coll. Plin.
 IV, (12) 26. Strab. VII. p. 307
 et 473. Arrian. Peripl. §. 21
 conf. Gail. T. III. pag. 130 seq.).
 Peripl. §. 11, itemque attige-
 Euripid. Iphigen. Taur. 438
 Lycophron. Cass. 192), Dio-
 Perieg. 307, Ammian. Mar-
 XX, 8, Priscian. Perieg. 297,
 Conf. Tzschucke ad Mel. l. l.
 nagg. pag. 27, Mannert. IV.
 227 seq. (qui minus recte hic
 d vult de eo terrae tractu,
 promontorium *Kinburn* desi-
 kert: Geogr. d. Gr. u. Roem.
 . pag. 454 seq., Forbiger:
 d. alt. Geograph. III. p. 1121
 intelligitur autem angustus
 tractus, qui e terra Hylaea
 ad IV, 9) in mare produ-
 guam tenuem efficit, iuxta
 continentem et occasum et
 m versus porrectam, cuius
 , quae ad occasum spectat,
 eatur *Tendra*, quae ad orien-
 git, *Djarilgatsch*, minor utri-
 ra eaque longiore, quae Δρό-
 μῶν potissimum consti-
 tus Noster meminit IV, 76.
 is antiquissima religione in-
 alli Troiani temporibus in-
 ertur, cuius post Herodo-
 i prima illius mentio, plures,
 urimos modo excitavimus,
 runt. De quo nunc dicere
 . Copiosissime de his omni-
 seruit Koehler. in scriptio-
 iam laudata: Mémoire sur
 et la course consacrées à
 etc. etc. Petersbourg. 1827.
 . Commentt. Acad. Petropo-
 u locum, quem ob inunda-
 naris solique naturam nun-
 abitatum fuisse iudicat, ac-
 DOT. II.

curatissime descripsit pag. 27 seq.
 (s. pag. 551) et potissimum pag. 88
 —97 (s. p. 614 seq. 766), aliamque
 omnino nunc huius terrae conditio-
 nem esse, atque quarto ante Chr. n.
 fuit saeculo, negat.

CAP. LVI.

Γέρρος ποταμὸς ἀπέσχισται μὲν
 κ. τ. λ.] i. e. *Gerrhus* (de quo vid.
 nott. ad IV, 19) *separatur a Bory-
 sthene eo fere loco, usque ad quem
 ipse Borysthenes est cognitus* (cf. IV,
 53 ibiq. not.). Moneo ob Reichard.
 sic interpretantem: „der Gerrhus
 wendet sich vom Borysthenes ab
 bei der Gegend vorbei, wo man den
 Borysthenes erblickt!“ Multo me-
 lius loci sensum cepit Langius, ver-
 naculus interpres. Etenim de sensu
 verbi ἀπέσχισται dubitare non si-
 nunt duo Nili ostia s. brachia ἀπὸ
 τοῦ Σεβερνντικῶν ἀποσχισθέν-
 τα, ut Noster scribit II, 17, itemque
 Aristotelis locus, quem attulit Kol-
 ster. l. l. pag. 22, in Meteorol. I, 13,
 ubi de Araxe: τοῦτον δ' ὁ Τάναϊς
 ἀποσχίζεται μέρος ὧν εἰς τὴν
 Μαιώτιν λίμνην. Itaque Gerrhus
 fluvius, qui a Borysthene ἀπέσχισται,
 i. e. *separatus, diremptus est*, pro bra-
 chio Borysthenis erit habendus, qui
 quod in Hypacyrin influere dicitur,
 id utique vel magis mirum: adeo ut
 Herodotum sive eum, a quo haec
 tradita Noster accepit, erroris notā
 absolvi vix posse credam. Ac falso
 tradi Gerrhum in Hypacyrin influen-
 tem statuit quoque Rennel. pag. 400.
 Pro ἐς ὃ, quod omnes codd. tenent,
 Struve (l. l. pag. 43 s. Opuscc. II.
 p. 314) reponi vult: ἐς τὸ vel ἐς
 ὅσον, hoc loco et IV, 71. VII, 50,
 qui ἐς ὃ non nisi in tempore indi-
 cando adhiberi posse statuit. Equi-
 dem cum recentt. edd. libros scrip-
 ptos sequi malui in his locis, in qui-
 bus ipsi Struvio dubitari posse vi-
 debatur, cum fieri possit, ut ἐς ὃ,
 nisi forte ἐς ὅσον scribendum sit,

ἀπέσχισται μὲν νυν ἐκ τούτου τοῦ χώρου, οὖνομα
περὶ ὃ ἡῶρος αὐτὸς, Γέρρος. ῥέων δ' ἐς θάλασσαν ο
τε τῶν Νομάδων χώραν καὶ τὴν τῶν βασιλητῶν Σκυ
57 διδοῖ δὲ ἐς τὸν Ἰπάκνριν. Ὅγδοος δὲ δὴ Τάναϊς κε
ῥέει τὰ ἀνέκαθεν ἐκ λίμνης μεγάλης ὀρμεώμενος, ἐκ

non ad certum aliquod nomen rela-
tum, sed sic adverbialiter positum,
vulgari temporis notione ad spatium
translata, dixerit Herodotus. Hunc
secutus est Dindorf. in Commentat.
de dialect. Herodoti pag. XIX. —
De *Scythis Nomadibus* conf. IV, 19;
de *Scythis regis* IV, 20.

οὖνομα δὲ ἔχει — Γέρρος] Haud
scio an huc spectet glossa Stephani
Byzantini: Γέρρος, τόπος καὶ πο-
ταμὸς προσεχὴς τῷ Βορυσθένει· ὁ
πολίτης Γέρριος. Ubi ex Herodoto
IV, 71 Γέρροι scribi vult Stieble in:
Schneidewini Philolog. X. pag. 222.
Quo mihi haud opus videtur. De
ipsa voce Γέρρος quae protulit Neu-
mann: Die Hellenen im Skythenl. I.
pag. 242, malim apud ipsum legi.

CAP. LVII.

Τάναϊς ποταμὸς] Cf. IV, 20. 21.
45 (ubi dicitur ποταμὸν τὸν Μαιήτην).
100. 123. Mel. I, 19, 135. Arrian.
Anab. III, fin. Quem nunc vocari
Don nemo nescit; de cuius nominis
etymo conf. nott. ad IV, 48. Man-
nerto auctore IV. p. 78 ipse Hero-
dotus haud vidit hunc amnem, ad
cuius ripas nulla fuerit Graecorum
colonia; unde factum existimat, ut
eum sine dubio confuderit cum
Volga. Cf. IV, 123 ibique nott. Ve-
terum et recentiorum testimonia de
Tanai exhibent Tzschucke ad Mel.
I. I. nott. exegg. p. 639 seq. Vol. III.
P. II et Forbiger: Handb. d. alten
Geogr. III. p. 1114, eademque etiam
persecutus est Ukert: Geograph. d.
Griech. u. Roem. III, 2. pag. 194
seq. De quo fluvio quae tradit He-
rodotus, haud conveniunt cum iis,
quae nunc de hoc fluvio eiusque
cursu cognita habemus. Nostrum
scriptorem non melius quam alios,
qui de hoc fluvio antiquitus retule-
runt, edoctum fuisse merito statuas:

nec mirum in diversas
viros doctos nostrae ae-
quae de Tanai h. l. per-
dotus, explicare tentari
(Skythien d. Herodot.
fluvio Donetz cogitabat;
pag. 27 in hoc fluvio sup-
gae et inferiorem Tan-
coniuungi putabat; in
Kolster. I. I. p. 23. 25 se-
verbo indicasse satis er-
ds ῥέει τὰ ἀνέκαθεν ἐκ
γάλης ὀρμεώμενος] ἀνέ-
hic accipiendum, aliter
cent grammatici. Cf. no-
De *Tanais fontibus* alii
dunt: e lacu profuere
Herodoto Ephorus stat
Chii Descript. orb. v. 8.
brachium esse dixerunt
Eretriensis (vid. Scym-
Aristoteles (Meteorol. I
etiam de his Tzschucke
nott. exegg. p. 640 seqq.
min. T. II. p. 401, et
plures lacum, unde pr-
tur fluvius, in Tartaria
que Russiae finibus coll-
lacum ipsum esse Ca-
quod olim canali quoda-
paludi iunctum fuerit, e-
reau de la Malle Geogr.
165 seq. Ritter (Vorh-
coll. Reichard. p. 51 et
I. I.) hic cogitare vult de
qui dicitur (*Ivan s.
Osero*), in confiniis gub-
aesan et Tula. Voe
Geogr. I. pag. 189 seq.
minus consentanea sibi
detur indeque *Tanain* I
alium esse fluvium op-
Folgam. Mannerto qu-
Herodotus in Tanai foi-
lapsus esse videtur, et
Tanais fonte ille habue-
Kama haud dubie fue-
Sauromatis vid. nott. ad

μέλω ἐτι λίμνην καλομένην Μαιῆτιν, ἣ οὐρίζει Σκύθας τε τοὺς βασιλεῖς καὶ Σαυρομάτας. ἐς δὲ Τάναϊν τοῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει, τῷ οὐνομά ἐστι Τργίς. Τοῖσι μὲν δὴ οὐνο- 58 μαστοῖσι ποταμοῖσι οὕτω δὴ τι οἱ Σκύθαι ἐσκενδάται. Τοῖσι δὲ κτήνεσι ἣ ποίη ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυδικῇ ἐστὶ ἐπιχλωτάτη πασιὼν ποιέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτή- νεσι ἐστὶ σταθμώσασθαι, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

[Τργίς] Reliqui hoc, quamquam notatur ex uno libro Τργίς et pro- num erat scribere Σύργις, ut infra legitur IV, 123, haud rara literarum confusione, de qua conf. nott. ad Ctesias fragm. pag. 90, Koeppen. Nordgest. d. Pont. p. 62 et olim Gatterer. in Comment. societ. Gotting. XIV. pag. 36. Qui idem Gatterer. (Thracien nach Herod. u. Thucyd. p. 19) hic de fluvio Donetz cogitat, probantibus Mannerto IV. p. 79 et Voelckero Myth. Geogr. I. p. 178 seq., qui tamen fluvium Syrgin, de quo IV, 123, bene distingui vult. Reichard pag. 52 admonet fluvii Irgiz, qui Volgae misceatur supra Saratow ab oriente. Eadem fere statuit Hansen. l. l. pag. 29. Quod si probemus, Herodotus mirum sane errorem commisisse putandus erit. Nec meliora his se proferre posse profitetur Kolster. l. l. pag. 24. Equidem de hoc quoque fluvio ea valere credam, quae modo de Tanai posui.

CAP. LVIII.

τοῖσι μὲν δὴ οὐνομαστοῖσι — [ἐσκενδάται] i. e. his igitur fluvii maxime memorabilibus Scythia hunc sane in modum est instructa. Simili forma ac potestate ἐσκενδάται II, 138, ἐσκενδάται VII, 62. 66. 86 coll. I, 186. VII, 61. Tu vid. Bredov. pag. 328.

[ἐπιχλωτάτη] Ita recte e pluribus libris credit Wesseling., cum herba intelligatur bilis plenissima et ad eam generatam optissima; qui idem de voce ἐπίχλωλος citat Plutarch. II. pag. 129. Philostr. V. Sophist. II, 8. p. 578. Icon. II. p. 828 itemque Ovidium, qui miram herbarum Ponticae orae amaritudinem aliquoties com-

memorat [Ex Pont. III, 1, 24. 8, 16. 9, 37. IV, 10, 18]. Atque haec sententia verbis sequentibus quoque consentanea. Quare in ea acquievit Schweigh., quem secutus est Miot sic interpretans: „une herbe, qui a la propriété de produire une très grande qualité de bile chez les bestiaux.“, itemque Italus interpres: „l'erba germinante nella Scizia, hā fra tutte l'erbe per noi conosciute la virtù d' aumentare la bile.“ Qui idem herbas in regionibus stagnosis incul- tisve, quales habuisse fortur Scythia, crescentes ad bilem animalium, quae istis alantur, maxime augendam valere subiicit. Quae cum ita sint, satis patet, neque scribendum esse ἐνχλωτάτη, ut olim quis coniecit, neque ἐπιχλωτάτη vel ἐπιχλωτάτη, ut proposuit Negris (in textu ipso vulgatam retinens, quam explicuit: ἐπιτήδιος ἐς τὸ νὰ ἀν- ξήσῃ τὴν χολήν), neque ἐπιχιλω- τάτη, neque ἐπιχλωτάτη, ut placuit quoque Ukerto in: Geographie d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 250 seq. (ob νομάς ἐνχύλους, i. e. pascua succi plenissima apud Clement. Alexand. Paedag. I. p. 127, observante Wesselingio), neque ἐνχλωτάτη (quae optimum praeberet succum), ut placuit Valckenario, qui Athenaeum citat II. p. 58 E. 68 F. Nam huiusmodi herbae si hoc loco designarentur, quarum virtus sane non tam externo ex habitu, quam e sectione cognosci queat, minus bene convenient sequentia, quibus testatur Herodotus, ex apertis inspectisque animalium intestinis de herbarum indole conici posse. — ἀνοιγομένοισι Suidas (s. v. ἀνολύει T. I. p. 236) interpretatur σχιζομένοις. De dativi usu cf. nott. ad II, 2.

59 Τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὖπορά ἐστι, τὰ νόμαϊα κατὰ τάδε σφι διακέεται. Θεοὺς μὲν μύνοι ἰάσκονται, Ἰστίην μὲν μάλιστα, ἐπὶ δὲ Δία τε καὶ Γῆ ζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι γυναῖκα, μετὰ δὲ τούτοι λωνά τε καὶ Οὐρανίην Ἀφροδίτην καὶ Ἡρακλέα κα τούτους μὲν πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι· οἱ δὲ κα

CAP. LIX.

Τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὖπορά ἐστι] i. e. „Maximis igitur hisce utuntur commodis.“ — Ad ἰάσκονται in seqq. conf. Eustath. ad Homer. pag. 978, 18 s. 967, 1. Idem verbum Herodotus adhibuit in deorum cultu I, 50. 67. IV, 7 coll. V, 47. Tu vid. Homer. Ili. I, 100. 147. 386. 472. Od. III, 419. — ἐπὶ δὲ hic valet deinde, tum vero, ut in simili locutione πρὸς δέ. Cf. VII, 219. VIII, 67. 93. 113, alia apud Schweighaeus. in Lex. Herod. — Quod ad deorum nomina attinet Graeca, Scytharum numinibus tributa, quorum nomina Scythica mox afferuntur, Herodotus ea certe dixit Graecorum numina, ad quorum vim et potestatem Scythica nomina proxime accedere putabat: haec vero ipsa numina si respiciamus, vix aliunde atque ex Asiae mediae regionibus repetere licebit, adeo ut neque ad Slavicam, neque ad Fennicam neque ad Mongolicam Tartaricamque stirpem regrediendum sit, vel si statuas, inter eas gentes, quae communi Scytharum nomine comprehenduntur et hoc libro recensentur, inveniri utique, quae vel Slavicam vel Fennicam vel denique Mongolicam et Tartaricam originem habeant. Etenim Ἰστίην, quam primo loco inter Scytharum numina Noster refert, ad ignem eiusque cultum mihi referre posse videor, valde propagatum inter Medos, Persas, alias Asiae gentes vel ante Zoroastris religionem, in qua ignis summum locum obtinuit; Δία τε καὶ Γῆν coelum ac terram significare vix dubium, Ἀπόλλωνά τε καὶ Οὐρανίην Ἀφροδίτην Solem et Lunam; de Herculis cultu apud Scythas conf. infra IV, 82 et supra IV, 8. 9 ibique nott.; de Martis cultu

apud gentes bellicosas et ibique nott.; de Neptuni utique erit statuere, quem an referas ad Scytharum maris Caspici vel Ponti E accolas.

Οὐρανίην Ἀφροδίτην] scripsi pro vulg. οὐρανίην supra I, 105. 131 ibique Panticapaeum inventa in ptio Graeca, in qua com Ἀφροδίτη Οὐρανία Ἀ vid. Franz. Elementt. Epig 304; de Venere apud Graecolas culta conf. Boeckh Inscr. Graec. nr. 2120 2109. 2125.

καὶ Ἡρακλέα καὶ Ἄ Ritter. Erdkunde II. p. 8 eam illam refert famam maxime pervulgatam de dam sapientissimo, qui rit aetate et apud Phoen tur Malek art-es, apud Gr cules, apud Romanos M alios Graecos Scythasque que alio loco II. p. 793 tum ad Chalybum gentes Scythicam, Ponti accolas tractandi arte praestante quo eodem relata vult, quae exstant IV, 62 (ubi vid apud Ammian. Marcell. 3 673 de Hunnis Martem a terram fixi specie colenti νενομίκασι] Sic infra νομίζουσι ποιέειν et: νομίζουσι. Cf. IV, 63 et 131. Mox cum recentt. e καλεόμενοι, quod a plur et edd. vulgo abest. Ubi exhibuit Dietsch. καλεόμενος, dedit Dindorf Scythis regis conf. nott. Observat Goerres, loco dando, eadem fere, quae h. l. referantur, de Mon

βασιλῆτοι Σκύθαι καὶ τῷ Ποσειδέωνι θύουσι. οὐνομάζεται δὲ
Σκυθιστὶ Ἰστίη μὲν Ταβίτι, Ζεὺς δὲ ὀρθότατα κατὰ γνώμην γε

in fama gentis indigena. Cr. prae-
terea ad haec conferri vult Hummel.
Compend. Deutsch. Alterth. cap. V.
§. 7. pag. 80 seq. et Inghirami Mo-
numenti etruschi. Degli spechi mi-
stici tab. VIII. p. 161.

οὐνομάζεται δὲ Σκυθιστὶ] Si ve-
rum est, quod paulo antea monui,
Scythica numina ex Asia media re-
petenda videri et ad terras a Medis,
Persis, aliis habitatas olim perti-
nere, ipsa quoque nomina Scythica
his diis tributa ex illarum gentium
linguis repetenda erunt: quae lin-
guae cum vix accuratius nobis co-
gnitae sint, satis patet, quam diffi-
cile sit haec Scythica nomina com-
mode explicare, ad quae rite expli-
canda una Zendica lingua aut si
placet Sanscritana etiam aliquid
opis praestare poterit: nec mirum,
eos, qui aliam Scythicis gentibus
tribuerent originationem, earum diis
quoque aliam originem adscripsisse
aliaque ratione haec deorum no-
mina explicare studuisse. Sic, ut
alios taceam, Dankowszky (Frag-
mente z. Gesch. d. Völker ung. u.
slavisch. Zunge. Presburg 1825),
itemque Schaffarik: Slavische Alter-
thümer I. p. 283 seq. e Slavica lingua
has deorum appellationes explicare
instituerunt, e Fennica s. Tschu-
dica Kruse (Urgeschichte d. Esth-
nisch. Volksstamm. p. 278 seqq.), e
Mongolica Neumann (Die Hellenen
im Skythenlande I. p. 187 seqq.),
cuius rationes satis redarguit A.
Schiefner I. I. pag. 539 seqq. Nos,
missis his omnibus, probabiliora se-
quimur eaque tantum afferamus,
quae ad Herodotum explicandum et
improbandum, quantum id quidem
leri poterit, aliquid faciant; de ipso
Scytharum sermone quae nobis e
Graecis scriptoribus vel inscriptio-
nibus constant, nomina praesertim
propria, ea collegit fere omnia atque
explicare studuit Boeckh in Corp.
Inscriptt. Graec. Vol. II. pag. 110
seqq.

Taβίτι] Refert huc De Brosses
Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXV.

p. 497 vocem *Thamist* et *Tham-est*,
qua *iustus* sive *perfectus* indicetur
ignis: itemque *Themiscyram* (i. e.
Themidis urbem) adeoque *Thermo-*
don pro *Thimo-don* (Themidis flu-
vium), cum Themis eadem sit atque
Vesta. Anquetil, quem laudat Goer-
res Mythengesch. I. pag. 198 (no-
tante Cr.), et hanc vocem et caete-
ras e lingua sacra Persarum (Zend)
explicare studuit. Quo auctore Ta-
βίτι, *tabad*, i. e. *calefactus*; Παπαῖος
a *Baba*, pater; Ἀπρία terra ab *Apria*,
pulvis; Ὀκτόστροφος Apollo a *Nocthr*,
i. e. *oculus*; Ἀστειμπασα Venus Ura-
nia (ab *Artpada*), i. e. *magna regina*,
ut apud Mongolos; Θαμιασάδας
Neptunus (a *Tuman zadeh*), i. e. *par-*
tium adiuvans. Attuli haec, quae
quam dubia quamque incerta sint,
neminem fugere potest: nec magis
iam afferam aliorum opinioniones ad
Fennicam, Slavicam, Mongolicam
stirpem regredientium. Ἰστίην paulo
ante diximus ad *ignem* spectare
eiusque cultum, per Asiae mediae
gentes celebratum et inde ad Scy-
thiae gentes translatum: itaque
Zeuss (Die Deutsch. u. ihre Nach-
barstämme p. 286) vocem Ταβίτι e
Persica lingua repeti vult, in qua in-
venitur *tābiden* („leuchten, glänzen,
erwärmen“) et *tābdniden* („leuch-
ten, glänzen machen“), comparat-
que adeo Latinas voces: *tepīdus*, *te-*
por, *tepere*, de quibus etiam admo-
nuit Ramshorn in: Synonymik d.
Lat. Sprache II. p. 614. Cuius vo-
cis radicem in Sanscritana voce *tup*
(i. e. *calere*) quaeri inde volunt;
conf. Grimm: Geschichte d. deutsch.
Sprache p. 231, Böhlen (Ueber Zu-
sammenhang d. Ind. Sprache mit der
Lithauisch. in: Histor. u. liter. Ab-
handll. der deutsch. Gesellsch. zu Kö-
nigsberg, von Schubart I. nr. IV. p.
123 seqq.), qui Ταβίτι ad Sanscrita-
nam vocem retulit *talpati*, i. e. *cale-*
facientem. Quae omnia apte referri
poterunt ad eius deae appellationem,
quae *Vestam* declarat *ignisque*
significationem continet. Itaque non
erat, cur Brandstaeter (Scythicc. p.

τὴν ἐμὴν καλεόμενος Παπαῖος, Γῇ δὲ Ἀπία, Ἀπόλι

48) miraretur, apud Scythas, qui Nomades maximam partem fuerint, coli Vestam, deam foci familiaris. Ad hanc vero Scytharum Vestam refero etiam Ἰστίην τὴν Σκυθέων βασιλείαν, quae infra IV, 127 commemoratur. Sacerdos Ἐστία/α votum faciens μητρὶ Φρυγία invenitur in inscriptione Graeca ad Panticapaeum reperta: vid. Corp. Inscr. Graecae. nr. 2107, b. (Vol. II. p. 1001). Inde etiam Zamolxin, Getarum deum (IV, 94), Diodorus I, 94 vocat τὴν κοινὴν Ἐστίαν. Caeterum hanc Ἐστίαν eandem esse puto, de qua Cicero De nat. deorr. II, 27: „in ea dea, quae est rerum custos intimarum, omnis et precatio et sacrificatio extrema est.“ Ad quem locum iam Davisius plura scriptorum Graecorum attulit testimonia, quae ab hac dea sacrificandi principium factum esse ostendunt indeque etiam declarant summum locum inter deos caeteros huic numini tributum.

καλεόμενος Παπαῖος] Cum Gaisf. et Matth. reposui καλεόμενος, quod meliores libri ferebant, non improbante Schweigh., qui in textu vulgatam retinuit lectionem καλέεται. Respicit huc Eustath. ad Homer. Ili. p. 565, 7 s. 429, 3 et in Orat. VI. pag. 39, 50 ed. Tafel. In voce Παπαῖος, sive Παππαῖος, ut apud Origen. exstat contr. Cels. V. pag. 609, Patris nomen inesse patet, qui idem, monente Eustathio, non tantum Πάπας, Παντας, Πάππας dicebatur, verum etiam Πᾶς s. Πᾶ, ut mater Μᾶ. Ac praeterea huc referunt Iovem Πάπαν a Bithynis cultum itemque Attin, sic dictum teste Diodor. III, 57, et lapidem, in quo mentio Θεοῦ παπαίου. De quo Iove plura attulit Schneidewin. in: Philolog. III. pag. 256, inscriptionem quoque proferens Graecam in Phrygia repertam et publicatam a Leake, quae dedicata est Παντίᾳ Διὶ; tu conf. etiam Maury in: Revue archéologique 1852. Ianv. pag. 613. Et recte quoque monuit Boeckh. in Corp. Inscriptt. Graecae. Vol. II. p. 111, vocis Παπαῖος radicem, quae patrem et

Iovem designat, in frequentem reperiri Graecos quoque propbus ipsis Olbiopolitarum quae in inscriptionibus Παπίας, Πάπκος, Πᾶ pag. 287 hoc Iovis S comparavit cum radi quam omnipotentis deificationem apud Pers vult; affertque idem nomen Babai apud Jo: Gett. cap. 54. Bohler critanam vocem Papis cum Παπαῖος refer (Baltische Studien X 90) hunc Iovem Seyt dit cum Germanorum pentrionalium gentis

De voce Ἀπία, quificatur, Kruse in: B chentl. Nachricht. IV disputat, ut Apia id atque Opis s. Upis, trae nomen. Ac spon ceam, in mentem veni illud: ἐξ ἀπλῆς γῆς 49. Odyss. VII, 27, teres grammatici mo Freytag. ad Iliadis I. conf. etiam supra n. De Apia disputavit q in: Wien. Jahrb. V.

Οἰτόστροφος] Vocatur apud Origen. c. Cels. Γουτόστροφος apud Herodotum ob digamma Aeolicur iectum. E Graeco ety petere studet Alberti in quo explicando no tiero successisse scri qui ipse memorabilem profert inter Gudiana: ubi Οἰτόστροφος cogn Dianae et Apollini Mi auctore (Erdk. II. pag pag. 208. 268), qui Ap rum Dianaeque cultu lis ac Lunae refert s s. Γουτόστροφος non s deus Buddha, qui idem matarum, aliarum ge trionalium deus Tyr, dan: de quo conf. K

Ἄφροδίτη, Οὐρανίη δὲ Ἀφροδίτη Ἀρτίμπασα, Ποσειδέων δὲ Θα-
μμάσας. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ νηοὺς οὐ νομίζουσι
ποιεῖν πλὴν Ἀρεῖ· τούτῳ δὲ νομίζουσι. Θυσίῃ δὲ ἡ αὐτὴ πᾶσι 60
κατέστηκε περὶ πάντα τὰ ἱερὰ ὁμοίως, ἐρδομένη ὥδε. τὸ μὲν

gest. d. Pont. p. 72. Equidem ma-
lim de eo numine solari cogitare,
quod variis sub nominibus cultum
per Asiae mediae regiones inveni-
tur, idque etiam confirmari puto in-
scriptione illa Graeca, quae Θεᾷ Σε-
λήν Ολίόσκυρα καὶ Ἀπόλλωνι Ολί-
όσκυρα Μίθρα dedicata est; vid.
Corp. Inscr. Graec. nr. 6013. Vol.
III. p. 824; unde forma Ολίόσκυρος
recte esse videtur Franzio respici-
enti ad voces Σχῆρος et Θεμισκυρα.
Nec vero etiam desunt, quae Hero-
doteam formam Ολίόσυρος ab omni-
bus codd. allatam commendent simi-
lia, quae profert Zeuss. l. l. pag. 289:
quibus adde vocem Ολίόλιος apud
Pausan. IX, 29, 8, a Siebelisio iam
comparatam cum Herodotea voce,
in qua Zeuss l. l. alteram quasi spe-
ciem dei solaris Persarum („eine
Nebengestalt des persischen Sonnen-
gottes“) agnoscere vult vel potius ap-
pellationem utrique numini (Apol-
lini et Dianae) communem.

Ἀρτίμπασα] Ita plures libri item-
que Hesychius. Alii Ἀρτίπασα, alii
cum Origen. l. l. Ἀρτίμπασα. Sed
his lectionibus nihil tribuendum esse
recte censuit Boeckh. Corp. Inscr.
Graec. Vol. II. p. 111 seq., praeser-
tim cum duae exstent inscriptiones,
quarum altera dedicata est Θεᾷ Ἀρ-
τίμπασα, altera Διὶ πατρίῳ καὶ Ἀρ-
τίμπασα (nr. 6014, a. et b. operis lau-
dati). De ipsa voce haec Boeckhius:
Ἄνε ἀπὲν coelum, πᾶσα fortasse
lea? Zeuss. l. l. Persica affert art
paua, quae in baud paucis nomini-
bus Persarum occurrunt. De ipsa
lea, quae sic appellatur, iam supra
monimus: quam Dianam interpre-
tatur M. E. Meyen: De Diana Tau-
rica p. 6, ad ipsam vocem Ἀρτεμις
espiciens; alii Tellurem significari
pinati sunt adeoque Germanorum
Teriam: conf. Brandstaeter Scythic.
l. 50. — Neptuni nomen Θαμμάσας
exhibui, optimorum codd. au-

ctoritate probatum; Sancrofti liber
cum aliis quibusdam Θαμμάσας, Ori-
genes l. l. Θαμμάσας. Quod equi-
dem cum recentioribus editt. om-
nibus dedi, retineri quoque vult
Boeckh. l. l. Vol. II. pag. 112, qui
Plinium affert in Hist. Nat. VI, 7
(§. 20) scribentem, Scythas vocare
„Maeotim Temarundum, quo signi-
ficant matrem maris.“ In qua voce
prior pars Teme, aequae ut in Hero-
dotea voce Θαμι, Boeckhio signifi-
care videtur mare: ad alteram par-
tem μασάδας idem vir doctus recte
affert Herodoteum nomen Ὀκτομα-
σάδας IV, 80, quod eandem partem
retinet, quam qui ad Zendicam ra-
dicem mazdāo (dens) retulerunt, ad
verum utique accessisse videntur:
adeo ut Θαμμάσας maris deum
declaret. Conf. Hitzig: Urgeschichte
der Philist. pag. 231 et Zeuss. l. l.
pag. 287, qui huc etiam refert nomen
gentis Persarum Θαμαναίῳ apud
Herodot. III, 93. — In proxime
seqq. pro Ἀρεῖ revocavi cum re-
cent. edd. Ἀρεῖ, ut IV, 62, ubi etiam
Ἀρῆος, quod olim legebatur, mutavi
in Ἀρεος; conf. Bredov. p. 258.

CAP. LX.

περὶ πάντα τὰ ἱερὰ] i. e. in omni-
bus sacrificiis s. sacris, in omni sacri-
ficiorum genere, sive huic sive illi
deo fiant. Moneo id ob Larcherum,
cui ἱερὰ sunt loca sacris faciendis de-
stinata. Sequens ἐρδομένη ex h. l.
Wesseling. ad IX, 19, ubi similiter
ἱερὰ ποιεῖν, coll. VI, 57. Supra I,
130 Noster θυσίας ἐρδεῖν, quae
in mentem revocavit Homericus Il.
I, 315. II, 306. XI, 707. Odyss. VII,
202. Quod sequitur: τὸ μὲν ἱρῆιον
αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμ-
προσθίους πόδας, indicat victi-
mam, quae pedes anteriores habet
constrictos; pari fere modo IV, 69
ἐμπεδεῖν, compedibus vincere.

ιρήϊον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας
ὁ δὲ θύων, ὅπισθε τοῦ κτήνεος ἐστεῶς, σπάσας τὴν αἶ
στροφὸν καταβάλλει μιν, πίπτοντος δὲ τοῦ ιρήϊου ἐ
τὸν θεὸν, τῷ ἂν θύῃ· καὶ ἔπειτα βρόχῳ περὶ ὧν ἔβ
αύχένα, σκυταλίδα δὲ ἐμβαλὼν περιάγει καὶ ἀποκνίγ
πῦρ ἀνακαύσας οὔτε καταρξάμενος οὔτ' ἐπισπείσας·

// 61 ξας δὲ καὶ ἀποδείρας τράπεται πρὸς ἔψησιν. Τῆς δὲ
Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλου ἐούσης ὡδὲ σφι ἐς τὴν ἔψη

σπάσας τὴν ἀρχὴν τοῦ στροφῶν] *attracto capite loramenti* interpreta-
tur L. Bos. Observv. critt. cap. 2,
probante Valckenario, qui τὴν ἀρ-
χὴν τοῦ στροφῶν Herodoto esse ob-
servat τὸ ἄκρον τοῦ δεσμοῦ, *funis*
extremitatem. Intelligitur enim funi-
culus, quo victimae pedes constricti
sunt; huius extremam partem sive
initium (τὴν ἀρχὴν) sacerdos mani-
bus tenet atque attrahit, adeo ut
victima stans procidat in terram.
Hinc in Lex. Seguiet. p. 113, 30
στροφὸν τὸν δεσμόν· Ἡρόδοτος; et
Glossa Herodotea, quam ex ube-
riori quodam scholio imperite ex-
cerptam dicit Schweigh. στροφός·
τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν στροφίον, ὃ
ἐστὶν ἐρεοῦν. Plura si quis quaerat
de voce στροφός, is adeat Thesaur.
Ling. Graec. T. VII. p. 890—892
ed. Dindorf. De verbo καταβάλλειν
de victimis adhibito, quas mactaturi
deiciunt, nonnulla attulit Strange
in: Jahrbh. f. Philolog. u. Paedagog.
Supplem. III. pag. 566. — In seqq.
σκυταλῆς dicitur *vectis*: vid. Thes.
Ling. Graec. VII. pag. 468 ed. Din-
dorf.

περὶ ὧν ἔβαλε] Cf. nott. ad I. 194.
Ad verbi καταρχεσθαι usum cf. nott.
ad II. 45. IV, 103. Wesselingius h.
l. citat Kuster. ad Aristoph. Aves 960
et Valcken. ad Eurip. Phoeniss. 576.
Pertinet enim hoc verbum ad sa-
crorum initia indeque ad ipsam vi-
ctimae mactandae consecrationem,
quae fit molâ salsâ, qua victima ad-
spergitur, et pilis e fronte evulsis
s. abscissis atque in ignem in ara
accensum coniectis, ut recte monuit
Kuster. l. l., cui add. Nitzsch. ad
Homeri Odys. III, 439 seqq. p. 220,
C. Fr. Hermann: Gottesdienstliche

Alterthüm. §. 28. not. 12.
lustrali aqua sive vino, qu
conspersatur, sermo esse:
cet tale quid cogitasse
Schweighaeuser. in Lexico
II. p. 25. Indicatur enim
stratio s. libatio verbo ἐκ
quod Noster simili modo
IV, 62 et II, 39: quo loco
rum sacra describuntur, il
lita, ut primum ignem in
dant, deinde adductâ vi
consecratâ vini libationem
(οἶνον κατὰ τοῦ ιρήϊου ἐκ
τες): quemadmodum ho
loco id fit, ubi primum ig
accenditur, tum victimae
tur et libatio fit; quibus
peractis mactatio ipsa loc
Ad verbum ἀποδείρειν coi
IV, 64. V, 25.

CAP. LXI.

αἰνῶς ἀξύλου ἐούσης] D
νῶς diximus ad IV, 52. —
mentum cf. Mel. II, 1 sub
cubi usque eo steriles ai
ut, qui habitant, lignorum
ignes ossibus alant.“ Id
Aelian. N. A. XII, 34, H
ut videtur ante oculos hab
θαι ξύλων ἀπορία, ἅτινα
θύσασιν, τοὺς αὐτῶν ὁστίο
Alios locos, Ovidii praes
Scythia arborum inope
Ukert: Geograph. der G
Roem. III, 2. pag. 248. I
Euripides Iphigeniam fa
tem (Iphigen. Taur. 218 s
134): νῦν δ' ἀξείνον πόσι
δυσχόρετους οἴκους ναίει
Sed Herodotum haec dice

ὧν ἐξεύρεται. ἐπεὶ ἀποδείρωσι τὰ ἱρήτα, γυμνοῦσι τὰ
 ἑτα τῶν κρεῶν· ἐπειτα ἐσβάλλουσι, ἣν μὲν τύχῳσι ἔχοντες,
 ἀβήτας ἐπιχωρίους, μάλιστα Λεσβίοισι κρητῆρσι προσικέ-
 νος, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῶ μέξοντας· ἐς τούτους ἐσβάλλοντες
 βουσι, ὑποκαίοντες τὰ ὀστέα τῶν ἱρητῶν. ἣν δὲ μὴ σφι παρῇ
 βῆς, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἱρητῶν ἐσβάλλοντες τὰ κρέα

in loca ipsi cognita respicere ait
 anert. IV. pag. 71, cum de silvis
 in Valachia, Poloniae atque etiam
 ssiae (quae terrae ad veterem
 ythiam pertinuisse putantur) nihil
 cognitum habuerit. At meridio-
 libus in Russiae tractibus, ma-
 ne illis quidem planis, ac prae-
 me in regionibus Ponto vicinis
 as Graecis coloniis occupatas No-
 r omnino novit et h. l. respexit)
 imaeque quanta nunc sit ligno-
 a inopia quis nescit? Ad quae
 piciens Noster verissime haec re-
 aso putandus erit.

ἀβήτας ἐπιχωρίους] Praeposi-
 τῶν ἐς his vocibus vulgo prae-
 tam e Florentino libro Gaisf.
 scit, ita ut hae voces anteceden-
 s ἣν μὲν τύχῳσι ἔχοντες adne-
 diae sint; equidem cum Matth.
 scemtt. edd. retinui ἐς, vel pro-
 verba sequentia ἐς τούτους.
 scripsi προσικέλους, ubi vulgo
 σεκέλους; conf. nott. ad III, 81.
 Lesbiis crateribus sive poculis
 plura non constant, nec quid-
 n hac de re allatum reperi in
 n. Lesbiace. libro, qui Berolini
 prodiit. Vini feracem fuisse in-
 ta vinumque etiam in alias re-
 es deportatum esse novimus,
 ipsos incolas comissionibus
 tos. Vid. ibid. p. 97. 122. Inde
 da, vasa, alia id genus in Lesbo
 laborata et inde exportata fuisse
 iurum. Ac memoratur apud Athe-
 um XI. p. 486 A. B. Αἰσβιον, πο-
 ὄν εἶδος, quod certe indicat pe-
 ure quoddam poculorum genus
 ac insula sive inventum sive
 cipue usitatum. Conf. Krause
 diolog. pag. 136. 148. His igitur
 esbiorum crateribus formā qui-
 similia fuisse Noster enuntiat
 a s. lebetes, in quibus Scythae
 em victimarum coquunt: id

quod plane congruit cum Germa-
 norum antiquorum more, qui in
 re sacra etiam huiusmodi lebetibus
 untuntur, in quibus carnem, plane
 ut Scythae, coquunt (ἔψουσι, nos:
 kochen, sieden), neque vero, ut aliae
 gentes, assant (nos: braten). Mo-
 nuit J. Grimm: Deutsche Mytholog.
 p. 49 ed. sec. Quare Klemmio acce-
 dere non possum (Culturgeschichte
 VIII. p. 11) cogitanti h. l. de eo more
 gentium rudium, quo carnem ad epu-
 las sic parant, ut vel exsiccant sup-
 posito igne ac fere torreat vel sub-
 assent: qualia apud Americae et
 Australiae gentes reperiuntur. Cae-
 terum ipsi Athenienses teste Philo-
 choro (apud Athen. XIV, 72) Ho-
 ris sacrificantes οὐκ ὀπτῶσι, ἀλλὰ
 ἔψουσι τὰ κρέα. — Ad verba χω-
 ρὶς ἢ ὅτι conf. Herodot. I, 94. IV,
 82. Verba ὑποκαίοντες τὰ ὀστέα
 valent: ossa sub lebetibus posita ac-
 cendentes, adeo ut ligni, quo carent,
 loco adhibeant ossa animalium, quae
 mactantur. Adhuc in Mongolorum
 sacris ossa igne comburi observat
 Neumann: Die Hellenen im Sky-
 thenl. I. p. 260 seqq.

οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας κ. τ. λ.] De
 particula δὲ conf. nott. ad II, 39.
 Ad argumentum loci haec scribit
 Wesselingius: „Sunt in Aelian. N.
 A. XII, 31 hinc derivata. In pelli-
 bus coquendi morem Arabes Bedui-
 nos probasse Reiskius significavit;
 Scotos olim etiam Barnesius ad Eu-
 ripid. Cyclop. 359 et hunc usque in
 diem Tartarorum plures Witsen in:
 Tartariae Descript. pag. 659.“ Qui-
 bus Larcherus addit Ezechielis lo-
 cum XXIV, 5. Apud Mongolos quos-
 dam bestiarum carnem in ipsa ea-
 rundem pelle coqui observat Gmelin:
 Reise d. Sibir. III. p. 74 seq. — In
 seqq. χωρεῖν valet capere, continere,
 ut I, 51. 70. 192.

πάντα καὶ παραμύξαντες ὕδωρ ὑποκαίουσι τὰ ὅστε
 θεται κάλλιστα· αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετι
 ἐπιλωμένα τῶν ὀστέων. καὶ οὕτω βοῦς τε ἑωυτὸν
 τὰ ἄλλα ἱρήϊα ἑωυτὸ ἕκαστον. Ἐπειὰν δὲ ἐψηθῇ τὰ
 σας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχνων ἀπαρξάμενος,
 || ἔμπροσθε. θύουσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα καὶ ἱππο
 62 Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τῶν θεῶν οὕτω θύουσι
 τῶν κτηνέων, τῷ δὲ δὴ Ἄρει ὥδε. Κατὰ νομοὶ
 || τῶν ἀρχαίων ἐσίδρυταί σφι Ἄρεος ἱρὸν τοιονόνδε.
 φάκελοι συννενέεται ὅσον τ' ἐπὶ σταδίους τρεῖς μί

τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχνων ἀπαρξάμενος] „carnium et viscerum prosicias deo oblatas ante se (nescio an in ignem) proicit. Conf. III, 24. Aliud est κατάρχεσθαι IV, 60, quod fit, priusquam mactatur victima; aliud nunc ἀπάρχεσθαι, mactatâ et coctâ victimâ.“ *Schweigh.* Tu vid. etiam IV, 188. De igne, in quem carniū prosiciae sint coniectae, valde dubito; ipsius loci hunc esse sensum credo: is, qui sacrum fecit, carniū et viscerum prosicias deo oblatas et inde quasi consecratas ante se proicit; quod opinor ad eum morem spectat, quo victimae partes deo consecratas aliasque res diis oblatas in aërem coniiciebant, vid. nott. ad IV, 62 ibique laudatum Neumann (pag. 260 seq.), qui cum hac Herodoti narratione confert, quae similia de Mongolorum sacris retulit Gmelin: Reise durch Sibirien III. p. 22—25. θύουσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα] Respicit Eustath. ad Homer. Od. p. 1649, 6 s. 384, 14, ubi pro καὶ ἱπποῦς invenitur ἱπποῦς δὲ, quod probat vir doctus in Ephemer. Ieneuss. 1817. nr. 162. pag. 356. De voce πρόβατα vid. nott. ad I, 133. Pertinet huc Bekker. Anecd. Gr. pag. 112, 1 Πρόβατα· πάντα τὰ τετράποδα· Ἡρόδοτος τετάρτῳ.

CAP. LXII.

Κατὰ νομούς] i. e. in singulis praefecturis s. nomis, interprete Valckenario. Ac nemo nescit, Aegyptum κατὰ νομούς esse divisam, quibus singulis νομάρχαι (II, 177), qui ii-

dem apud Scythas eo IV, 66. Apud quos praefectura sive pagomes et ὁ ρχεῖον εστρουὴν Marti consecraῖ ρχεῖον, quod alias cu senatores s. magistrati significare constat (v 35, 9. VII, 6, 2. Klug. De polit. Carthagg. p. quae plura in Thes. St Vol. II. p. 2288 conge de loco quodam intelli divo, ubi Scythae, qui tur aedibus, ad res pul das ac deliberandas Hinc recte Langius red Schoell. interpretatus platz, quod adeo pra forma Herodotea ὁ ρχεῖον (ut πρωτανήιον, id genus) conf. Bredon tivus ἑκάστοισι pende δρνται, a quo eodem dativus σφι, isque al det; unde haec totius sententia: per singulos in curiis (singulis in lo convenire solent magi que populus) erectum Martis sacrum s. templu genitivum τῶν ἀρχη vult eum κατὰ νομούς. „nach den Provinzen o gen ihrer Regierung una tung“, quod vel ob in tivum ἑκάστοισι displic ipsa vocis ἀρχεῖον noti φρυγάνων φάκελοι] s. sarmentorum, surcu Hinc recte Ammonius i

ἵψος δὲ ἔλασσον· ἄνω δὲ τούτου τετράγωνον ἄπεδον πε-
 υ, καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἐστὶ ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ
 βατόν. ἔτεος δὲ ἐκάστου ἀμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν
 νῆσι φρυγάνων· ὑπονοστέει γὰρ δὴ αἰεὶ ὑπὸ τῶν χειμῶ-
 Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου ἀκινάκης σιδήρεος ἴδονται ἀρ-

φάκειλος explicat φορτίον

Vid. Herod. IV, 67. Euri-
 clop. 241. Plutarch. Vit. Fab.
 ap. 6. Thucyd. II, 77, ubi
 terpretes, qui etiam de ipsa
 scriptura, quae rectius cum
 si i instituitur. monuerunt;
 Aelian. N. A. VI, 61. X, 10.
 nam συννεύεται vid. nott.
 II, 135. Affert quoque He-
 a haec Anonymus in Crameri
 d. Oxoniens. I. p. 301, Lyrico
 falso adscribens, itemque
 d. magn. pag. 599, 33, Eu-
 ad III. VII. p. 566, 17 s. 689,
 Ad ὄσον τε (ferme, circiter)
 II, 5. 30. II, 78. 96. 99 etc.
 Homerus dixit Odys. XIII,
 ὄσον τ' ἐπὶ ἤμισυ.

s δὲ ἔλασσον] In his verbis,
 altitudinem istius congeriei
 stadiis minorem fuisse vult
 otas, haeret Wesselingius,
 artus omnino pedum cubito-
 modus, quo minorem illam
 indicaret scriptor, deficere
 ur. „Suspiciari possis: ὕψος
 ὄσον ἔλασσον scripsisse Hero-
 sed et hoc incredibile, ad
 fere altitudinem evectam
 mensam illam struem, in ter-
 cessimum, quae ligno carebat
].“ Schweigh. Libri scripti
 rata lectione omnes conve-
 quam cum edd. recentt. reti-
 stius duxi, quandoquidem He-
 in univ. tantum tantum decla-
 hi velle videtur, struis alti-
 non parem esse longitudini
 adini, sed minorem inveniri.
 ero ad ipsam struis formam
 , quae superficiem habet pla-
 quadratam, tria vero latera
 rpta, ut uno tantum a latere
 ere possis: id utique simili-
 a quandam praebet cum iis
 , quales pyramidaliter fere for-
 structos per diversas Ameri-

cae partes nuper invenerunt, adeo-
 que ipsarum pyramidum molem nos
 in memoriam revocare potest. (Conf.
 Klemm. Culturgeschichte. VIII. p. 11.
 — In seqq. pro ἄπεδον aliquot libri
 ἐπίπεδον. At bene Hesych. I. p. 431
 ἄπεδον· ὁμαλόν, ἰσοπέδον, ἐπίπε-
 δον. De loco plano s. de planitie
 invenitur I, 110. IX, 25. 102. Quare
 inter voces, ubi ἄλφα intensivum
 reperitur, recte retulit Doederlein.
 in Commentat. de ἄλφα intens.
 Graec. (Erlang. 1830) pag. 13. —
 Verba: ἀμάξας — ἐκινέουσι φρυ-
 γάνων significant: superne impositi,
 in superficie accumulanti plaustra sar-
 mentis repleta. Similia quaedam vid.
 in Thes. Ling. Graec. III. p. 1711
 ed. Dindorf.

ὑπονοστέει γὰρ δὲ] Hoc intelli-
 gendum de strue, quae a tempesta-
 tibus hibernis deorsum quasi eat s.
 subsideat indeque magis magisque
 s. paulatim minor fiat. Cf. I, 191,
 ubi hoc verbum dicitur de fluvio,
 qui regreditur s. decrescit. Ad no-
 strum locum haud scio an magis per-
 tineat Suidas: ὑπονοστήσαι· ὑπο-
 καταβῆναι.

Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου κ. τ. λ.]
 i. e. in huius igitur molis superficie
 ensis ferreus isque velustus (ἀρχαῖος,
 ut I, 105. IV, 117) erigitur (s. erectus
 stat) a singulis (civitatibus s. pagis).
 Libri quidam pro ὄγκου exhibent ση-
 κοῦ (ut sacellum s. locus septus intel-
 ligatur), ex interpretamento, ut re-
 cte statuit Wesseling. ὄγκος hic in-
 dicat molem, tumulum. Alias vocis
 significationes attigit Wytttenbach.
 ad Plutarch. Moral. I. p. 185. 579.

ἀκινάκης σιδήρεος] De acinace,
 Persico ensis genere, dixi ad III, 118
 et 128. Ad argumentum loci prae-
 ter Suid. s. v. I. p. 84 et Bekker.
 Anecd. p. 364, 30 (ἀκινάκης· μι-
 κρόν δόρυ Περσικόν) et Etymol. p.
 48, 31 Herodotea tangentes cf. Mela

πάντα καὶ παραμύζαντες ὕδωρ ὑποκαίουσι τὰ ὀστέα.
 θεται κάλλιστα· αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως
 ἐπιλωμένα τῶν ὀστέων. καὶ οὕτω βοῦς τε ἑωυτὸν ἐ-
 τὰ ἄλλα ἱρήτα ἑωυτὸ ἕκαστον. Ἐπεὰν δὲ ἐψηθῇ τὰ κ-
 σας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγγων ἀπαρξάμενος, ὃ
 || ἔμπροσθε. θύουσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα καὶ ἱππο-
 62 τῶν κτηνέων, τῷ δὲ δὴ Ἄρει ὥδε. Κατὰ νομοὺς
 || τῶν ἀρχηγῶν ἐσίδρυται σφι Ἄρεος ἱρὸν τοιονδε.
 φάκελοι συννενέεται ὅσον τ' ἐπὶ σταδίους τρεῖς μῆν

τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγγων
 ἀπαρξάμενος] „carnium et viscerum
 prosicias deo oblatas ante se (nescio
 an in ignem) proicit. Conf. III, 24.
 Aliud est κατάρχεσθαι IV, 60, quod
 fit, priusquam mactatur victima;
 aliud nunc ἀπαρχεσθαι, mactatā et
 coctā victimā.“ *Schweigh.* Tu vid.
 etiam IV, 188. De igne, in quem
 carnum prosiciae sint coniectae,
 valde dubito; ipsius loci hunc esse
 sensum credo: *is, qui sacrum fecit,*
carnium et viscerum prosicias deo obla-
tas et inde quasi consecratas ante se
proicit; quod opinor ad eum morem
 spectat, quo victimae partes deo
 consecratas aliasque res diis oblatas
 in aërem coniciebant, vid. nott. ad
 IV, 62 ibique laudatum Neumann
 (pag. 260 seq.), qui cum hac Herodoti
 narratione confert, quae similia de
 Mongolorum sacris retulit Gmelin:
Reise durch Sibirien III. p. 22—25.

θύουσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα]
 Respicit Eustath. ad Homer. Od. p.
 1649, 6 s. 384, 14, ubi pro καὶ ἱπ-
 πους invenitur ἱππωνος δὲ, quod pro-
 bat vir doctus in Ephemer. Ienenss.
 1817. nr. 162. pag. 356. De voce
 πρόβατα vid. nott. ad I, 133. Pertin-
 et huc Bekker. Anecd. Gr. pag.
 112, 1 Πρόβατα· πάντα τὰ τετρά-
 ποδα· Ἡρόδοτος τετάρτω.

CAP. LXII.

Κατὰ νομοὺς] i. e. in singulis prae-
 fecturis s. nomis, interprete Valcke-
 nario. Ac nemo nescit, Aegyptum
 κατὰ νομοὺς esse divisam, quibus
 singulis νομάρχαι (II, 177), qui ii-

dem apud Scythas com
 IV, 66. Apud quos in
 praefectura sive pago f
 mes et ἁρχεῖον et
 struem Marti consecratam
 χεῖον, quod alias curi
 senatores s. magistratus
 significare constat (vid
 35, 9. VII, 6, 2. Kluge i
 De polit. Carthagg. pag.
 quae plura in Thes. Steg
 Vol. II. p. 2288 congest
 de loco quodam intelligo
 divo, ubi Scythae, qui n
 tur aedibus, ad res publi
 das ac deliberandas oc
 Hinc recte Langius reddi
 Schoell. interpretatus es
 platz, quod adeo prae
 forma Herodotea ἀρχή
 χεῖον (ut προτανήιον, mo
 id genus) conf. Bredov.
 tivus ἐκάστοισι pendet
 δονται, a quo eodem a
 datus σφι, isque alio
 det; unde haec totius l
 sententia: per singulos p
 in curiis (singulis in loci
 convenire solent magist
 que populus) erectum ei
 Martis sacrum s. templum.
 genitivum τῶν ἀρχηγῶν
 vult eum κατὰ νομοὺς, i.
 „nach den Provinzen ode
 gen ihrer Regierung und S
 tung“, quod vel ob inte
 tivum ἐκάστοισι displicet
 ipsa vocis ἀρχεῖον notio
 φρυγάνων φάκελοι] i.
 s. sarmentorum, surculo
 Hinc recte Ammonius de

ἵψος δὲ ἔλασσον· ἄνω δὲ τούτου τετράγωνον ἄπεδον πε-
 α, καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἐστὶ ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ
 βατόν. ἕτερος δὲ ἐκάστου ἀμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν
 νοσὶ φρυγάνων· ὑπονοστέει γὰρ δὴ αἰεὶ ὑπὸ τῶν χειμῶ-
 Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου ἀκινάκης σιδήρεος ἴδρυνται ἀρ-

φάκελος explicat φορτίον

Vid. Herod. IV, 67. Euri-
 clop. 241. Plutarch. Vit. Fab.
 ap. 6. Thucyd. II, 77, ubi
 interpretes, qui etiam de ipsa
 scriptura, quae rectius cum
 i l instituitur, monuerunt;
 Melian. N. A. VI, 61. X, 10.
 mam συννεύεται vid. nott.
 4. II, 135. Affert quoque He-
 r. Oxoniens. I. p. 301, Lyrico
 falso adscribens, itemque
 l. magn. pag. 599, 33, Eu-
 cid III. VII. p. 566, 17 s. 689,
 Ad ὄσον τε (ferme, circiter)
 II, 5. 30. II, 78. 96. 99 etc.
 Homer. dixit Odyss. XIII,
 σὺν τ' ἔπει ἡμῖν.

[δὲ ἔλασσον] In his verbis,
 altitudinem istius congeriei
 stadiis minorem fuisse vult
 tus, haeret Wesselingius,
 rtus omnino pedum cubito-
 modus, quo minorem illam
 indicaret scriptor, deficere
 r. „Suspiciari possis, ὕψος
 λον ἔλασσον scripsisse Hero-
 sed et hoc incredibile, ad
 fere altitudinem evectam
 mensam illam struem, in ter-
 rissimum, quae ligno carebat
 |.“ Schweigh. Libri scripti
 ata lectione omnes conve-
 quam cum edd. recentt. reti-
 tius duxi, quandoquidem He-
 in universum tantum decla-
 bi velle videtur, struis alti-
 non parem esse longitudini
 adini, sed minorem inveniri.
 ero ad ipsam struis formam
 , quae superficiem habet pla-
 quadratam, tria vero latera
 pta, ut uno tantum a latere
 re possis: id utique simili-
 i quandam praebet cum iis
 , quales pyramidalis fere for-
 tructos per diversas Ameri-

cae partes nuper invenerunt, adeo-
 que ipsarum pyramidum molem nos
 in memoriam revocare potest. (Conf.
 Klemm. Culturgeschichte. VIII. p. 11.
 — In seqq. pro ἄπεδον aliquot libri
 ἐπίπεδον. At bene Hesych. I. p. 431
 ἄπεδον· ὁμαλόν, ἰσοπέδον, ἐπίπε-
 δον. De loco plano s. de planitie
 invenitur I, 110. IX, 25. 102. Quare
 inter voces, ubi ἄλφα intensivum
 reperitur, recte retulit Doederlein.
 in Commentat. de ἄλφα intens.
 Graec. (Erlang. 1830) pag. 13. —
 Verba: ἀμάξας — ἐπιτένουσι φρυ-
 γάνων significant: superne imponunt,
 in superficie accumulunt plaustra sar-
 mentis repleta. Similia quaedam vid.
 in Thes. Ling. Graec. III. p. 1711
 ed. Dindorf.

ὑπονοστέει γὰρ δὲ] Hoc intelli-
 gendum de strue, quae a tempesta-
 tibus hibernis deorsum quasi eat s.
 subsideat indeque magis magisque
 s. paulatim minor fiat. Cf. I, 191,
 ubi hoc verbum dicitur de fluvio,
 qui regreditur s. decrescit. Ad no-
 strum locum haud scio an magis per-
 tineat Suidas: ὑπονοστήσαι· ὕπο-
 καταβῆναι.

Ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ ὄγκου κ. τ. λ.]
 i. e. in huius igitur molis superficie
 ensis ferreus isque velustus (ἀρχαῖος,
 ut I, 105. IV, 117) erigitur (s. erectus
 stat) a singulis (civitatibus s. pagis).
 Libri quidam pro ὄγκον exhibent ση-
 κοῦ (ut sacellum s. locus septus intel-
 ligatur), ex interpretamento, ut re-
 cte statuit Wesseling. ὄγκος hic in-
 dicat molem, tumulum. Alias vocis
 significationes attigit Wytttenbach.
 ad Plutarch. Moral. I. p. 185. 579.

ἀκινάκης σιδήρεος] De acinace,
 Persico ensis genere, dixi ad III, 118
 et 128. Ad argumentum loci prae-
 ter Suid. s. v. I. p. 84 et Bekker.
 Anecd. p. 364, 30 (ἀκινάκης· μι-
 κρόν δορυ Περσικόν) et Etymol. p.
 48, 31 Herodotea tangentes cf. Mela

χαῖος ἐκάστοισι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Ἄρεος τὸ ἄγαλμα
δὲ τῷ ἀκινάκῃ θυσίας ἐπετείουσιν προσάγουσι προβάτων

II, 1, 135: „Mars omnium deus; ei pro simulacris enses et cinctoria dedicant hominesque pro victimis feriunt.“ Ad Herodotum quoque respicere videtur Arnobius advers. gent. VI, 11: „ridetis temporibus priscis Persas coluisse fluvios — *acinacem Scythiae nationes*.“ Unde Lucianus quoque profectus Scytharum deum appellat τὸν Ἀκινάκην in Toxar. 38 (ubi cf. Iacob. p. 120). Scyth. 4. Iov. Tragoed. 42: Σκῦθαι μὲν Ἀκινάκῃ θύοντες κ. τ. λ., ubi hoc legitur Scholium, ex ipso Herodoto opinor ductum: φεγγάνων φακέλους οἱ Σκῦθαι συννήσαντες καὶ ὅτ' αὐτῶν τῷ ὄγκῳ ἀκινάκην ἰδρύσαντες αἰδηροῦν θυσίας ἐπετείουσιν προσάγουσι προβάτων καὶ ἱππῶν, νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τοῦ Ἄρεως τὸ ἄγαλμα. Add. Clement. Alexandr. Protrept. I. p. 40 Pott. Apud Germanorum gentes antiquas similia fere reperiri, ut recte observat Grimm: Deutsche Mytholog. p. 185 ed. sec., ostendunt ea, quae de *Quadis* scribit Ammianus Marcell. XVII, 12: „eductis mucronibus, quos pro numinibus colunt, iuravere se permansuros in fide“, ac vel magis quae similia de *Alanis* praedicat idem Ammian. Marcellin. XXXI, 2: „nec templum apud eos visitur aut delubrum —; sed gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumque ut Martem — colunt,“ ubi consul. interpret., Lindenbrog. et Vales. T. III. p. 367 ed. Wagner. Idem de *Hunnis* testatur Iornandes De Get. 35: de quo conf. Klemm. Attila etc. p. 110 seq. 175. Ac denique apud *Wendos* in Pomerania palus, cui hastae ferrum erat infixum, pro deo colebatur; vid. Giesebrecht: Baltische Studien. VI, 1. pag. 135. Neque huc non pertinent, quae de simili lapidum lignorumque pro diis habitorum cultu apud Graecos Romanosque hic illic tradita inveniuntur, nec magis ea, quae de Carum Iove aliisque numinibus hoc modo representatis et cultis memoriae produntur. Iovis enim, quem Cares colunt, in templo ἄγαλμα ξί-

φος παρήρηται καὶ τιμᾶται μενος Κάριος τε καὶ Σαρ narrat Aelian. de N. A. XII conf. etiam Herodot. I, 1 nott. et Longperrier in: Bibliothèque de l'Athen. fr. nr. 12. p. 101 seq. Propius stat, quod, monente Niebu Schrift. I. p. 362, idem M sacri ensis symbolo reperi cultus reperitur non solum Hunnos (ut supra vidimus) Attila, verum etiam sub I chane apud Tartaros Mo Chalybum, qui et ipsis Scensendi sint, quique ferri arte praecellentes ferreasque symbola constituerint meminit Ritter: Erdkunde acinace, Persica scil. voce, monens ensem sive cultum pugionis siccae ad finibus Scythicis propriam, huc populi illis in Asiae habitantes, ut v. c. Afmati conspiciantur. Tu et nott. ad I, 215 et Hoeck. pag. 294.

τῷ ἀκινάκῃ] E libro Fl Sanctroft. duobusque aliis νάκῃ pro vulg. ἀκινάκει; et ibique nott. VIII, 120. Q idem Bredovius, qui ἀκινάκει iussit p. 224, mox libus invitis pro ἀκινάκεισιν ἀκινάκεισιν, id ut recipere trare a me haud potui. dixit ἀκινάκεια in accusativo 118 coll. IV, 70 et IX, 1 ἀκινάκεισιν quoque dicere cur negemus? Ad verba προβάτων καὶ ἱππῶν conf. II „Id observo, verba καὶ τοῖσδ' *acinaces*, quos *sig*gionibus depositos plus videtur, quam caeteros suae deos, monstrare. Quae sunt, prohibent omnem novationem.“ Wesseli. vulg. τοῖσδ' equidem cum et Dietsch. dedi τοῖσδ', Bredov. p. 213.

καὶ δὴ καὶ τοισίδ' ἐτι πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι.
 δὲ ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἄν-
 ἄνδρα ἓνα θύουσι τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ, ᾧ καὶ τὰ πρόβατα,
 κεραίῳ. ἐπεὶ γὰρ οἶνον ἐπισπείσωσι κατὰ τῶν κεφα-
 ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ἄγγος· καὶ ἔπειτα ἄνε-
 ρες ἄνω ἐπὶ τὸν ὄγκον τῶν φρυγάνων καταχέουσι τὸ
 τοῦ ἀκινάκεος. ἄνω μὲν δὴ φορέουσι τοῦτο, κάτω δὲ παρὰ
 τὴν κοιλίαν τὰδε. τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιούς
 ; πάντας ἀποτάμνοντες σὺν τῇσι χερσὶ ἐς τὸν ἥερα λείψι,
 ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ἀπέρξαντες ῥήϊα ἀπαλλάσσονται· χεῖρ

καὶ τὰ πρόβατα] Relativum
 cum in his stare posse
 Kruse l. l. I. p. 24. 26 (Opusc.
 p. 287 — 291), voculam ᾧ vel
 scilicet vel in τῷ converti vult.
 locum Dindorf. et Dietsch.
 in a libris scriptis hic rece-
 ptus ausus sum. — In seqq. ad
 ἔσωσι cf. IV, 59 et de usu
 ἑκτονίς in verbis κατὰ τῶν
 ἄνδρων II, 39 ibique nott. Cum
 ἀποσφάζουσι — ἐς ἄγγος
 tanta erunt, quae supra le-
 III, 11: ἔσφαζον — ἐς τὸν
 α, ubi vid. nott. Quo eodem
 scio an pertineat structura
 m: καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ
 εος. Ad argumentum loci
 istinet, humanas scil. victi-
 lythasque ab hoc crudeli
 male infames Cr. laudat Wyt-
 l. ad Plut. Morall. I, 2. p.
 xxi de humanis Gallorum vi-
 quoque admonuit. Addi his
 it crudelia Mexicanorum sa-
 lud quos captivis in altiore
 religione consecratum pari
 educti a sacerdotibus macta-
 ; vid. Mueller: Geschicht. d.
 an. Urreligionen pag. 637.
 ad Herodotum id pertinebit,
 arrat Pallas (Nachricht. über
 ische Völker II. p. 326), Mon-
 n morem esse in bello, ut
 occisum in Martis honorem
 mo collis fastigio hastae infi-
 corde ipso antea exciso et
 se potato.
 δεξιὸς ὅμους πάντας ἀποτά-
 s] brachium dextrum intellige
 o usque ad manus porrectum,

ut fere supra II, 121. §. 5. Conf.
 Elmsley ad Euripid. Bacch. 1127 et
 Kruse: Urgeschichte d. Esth. Volks-
 stammes pag. 277, qui ὅμους etiam
 de brachio accepit simulque respici
 vult ad Esthonum superstitionem,
 qua recto brachio s. pede bona, sini-
 stro mala portendi putaverint. Pro-
 pius laud scio an huc spectet, quod
 attulit Neumann (Die Hellenen im
 Skythenlande I. pag. 251 et 259.
 261), apud Schamanos hodieque
 moris esse, dona diis oblata in ac-
 rem proicere eoque daemones quasi
 satiare; conf. etiam supra IV, 61 fin.

καὶ τὰ ἄλλα ἀπέρξαντες ῥήϊα] i.
 e. ubi caetera quoque solemnia confe-
 cerunt. Ita dudum interpretatus erat
 H. Stephanus in Thes. Append. pag.
 484, ἀπέρξαντες h. l. deducens ab
 ἀπέργω, ἔργω, facio, conficio, perago,
 cum deducendum esset a verbo ἀπέρ-
 δω. Quod Pauwio placuerat ἀπάρ-
 ξαντες (ut sensus sit: dein alias vi-
 ctimas mutilantes abeunt), ei refraga-
 tur sermonis usus, qui medium fla-
 gitat verbum, recte monente Wesse-
 lingio, qui, si quid omnino mendo-
 sum, mallet ἀπαράξαντες, i. e. ἀπο-
 κόψαντες, amputantes et mutilantes.
 Mihi nil mutandum videtur Step-
 hani interpretationem nunc unice pro-
 banti; quod idem, alios ut taceam,
 placuisse video Schweighausero,
 qui hunc in modum haec verba red-
 didit: „postquam caedendarum reli-
 quarum victimarum finem fecerunt,“
 ut ῥήϊα ἀπέρδειν idem fere valeat
 atque θυσίας ἔρδειν (sacra facere,
 victimas caedere, vid. nott. ad IV, 60,
 ac praepositio ἀπὸ perfectionem in-

63 δὲ, τῇ αὖ πέσῃ, κέεται, καὶ χωρὶς ὁ νεκρός. *Θυσίαι αὐταὶ σφι κατεστέασι.* ὕσι δὲ οὗτοι οὐδὲν νομίζουσι, φειν τὸ παράπαν ἐν τῇ χώρῃ θέλουσι.

64 Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδέ σφι διακίετα. Ἐπρωτὸν ἄνδρα καταβάλλῃ ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς τῷ βασιλεῖ· ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν τῆς ληϊῆς μεινεῖ, τὴν αὖ λάβωσι, μὴ ἐνείκας δὲ οὐ. ἀποδείξει τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ περὶ τὰ ὄντα καὶ λῆ τῆς κεφαλῆς ἐκσείει, μετὰ δὲ σαρκίσας βοὸς πλευρῇ δι-

dicet verbique simplicis vim adaugeat.

CAP. LXIII.

οὐδὲν νομίζουσι] Conf. I, 131. IV, 59. 117. Cr. cf. Gottlieb. ad Thucyd. II, 38. — κατεστέασι cum Dindorf. et Dietsch. intactum reliqui, ut III, 62, ubi vid. nott. Bredov. scribi vult κατεστᾶσι.

CAP. LXIV.

ὧδέ σφι διακίετα] Cod. Mediceus, Florentinus duoque alii praebent διακίετα, quod reiiciendum esse recte monet Bredov. p. 334. Sic etiam supra IV, 45 recte κέεται.

ἐμπίνει] Indicatur hoc verbo, ut arbitratur Italus interpres, Scytham in vas infudisse inimici sanguinem ac dein bibisse. Mihi deglutendi vis potius in hoc verbo inesse videtur, quo eum declarari putem, qui cum animi quadam vi et cupiditate potum sumit. Sic apud Lucian. De merced. conductt. §. 18 aliisque locis allatis in Thes. Ling. Graec. III, pag. 879 ed. Dindorf.

τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλεῖ] Vulgo τούτων et βασιλῆϊ. Tu cf. Struve l. l. II. p. 12. (Opuscul. II. pag. 338.) Ad argumentum Wesselingii affert auctorem inter fragmenta Pythagorae pag. 713: τοὶ δὲ Σκύθαι καλὸν νομίζουσι, ὅς τις ἀνδρα κανὼν, ἐκδείρας τὰν κεφαλάν, τὸ μὲν κόμιον πρὸ τοῦ ἵππου φορεῖ, ubi, eodem monente Wesselingio, κόμιον pars est pellis capiti detractae, crinibus vestita, quae Herodoto χειρό-

μακτρον, mantile, ὃ τὰς γὰρ μάττοντο, ut explicat I Sophoclis verba afferens (Σκυθιστὶ χειρόμακτρον μένος) IX, 18 (79) p. 41 XII. p. 524 E. ibique Caschweigh. T. VI. p. 393 s. v. Σκυθιστὶ χειρ. T. II. p. 1222, ubi haec Σκυθιστὶ χειρόμακτρον τῶν λαμβανομένων πολλὰ κεφαλὰς ἐκδέροντες ἦσαν ῥομάκτρων ἐχρώοντο. Adque Plinium de Scythia, ribus humanis vescuntur, Hist. Nat. VII, 2 imit. verbum ἀποσυνδύσαι (pecum crinibus detrahere), quod more Scytharum in luctu dendi, sed ab hoc ipso more, quo hostium belliporum capita pellibus nuntur pro mantilibus uterito repetunt. De quo plius ad Phalarid. Epist. 13. pag. Neumann l. l. pag. 305.

ἐκσείει] excutit, ut V. vel potius excutit. Comma vocem vulgo positum d. Caschweigh. et Gaisf., itatur τῆς κεφαλῆς ἐκσείει e meνος mente subaudiaturματος aut potius τῆς κεφαpendeat a λαβόμενος atque ad quod mente addas τὸ δgris quoque explicat: σείει ἀπὸ τῆν κεφαλῆν. ἐκσείcentt. edd. exhibui e Flor. Sanicroft. libro pro vulg. ἐtuetur Lennep. l. l. et subintelligi vult τῆν κε

χειρὶ, ὀργάσας δὲ αὐτὸ ἅτε χειρόμακτρον ἐκίηται· ἐκ δὲ τῶν
χαλινῶν τοῦ ἵππου, τὸν αὐτὸς ἐλαύνει, ἐκ τούτου ἐξάπτει καὶ
ἀγάλλεται. ὅς γὰρ ἂν πλείστα δέρματα χειρόμακτρα ἐξη, ἀνὴρ
ἄριστος οὗτος κέκριται. πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποδερμάτων
καὶ χαλινὰς ἐπιένυσθαι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατὰπερ βαίτας.
πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χεῖρας, νεκρῶν ἐόντων,
ἐποδείραντες αὐτοῖσι ὄνυξι καλύπτρας τῶν φαρετρῶν ποιεῦν-
ται. δέρμα δὲ ἀνθρώπου καὶ παχὺ καὶ λαμπρὸν ἦν ἄρα, σχεδὸν

τῷ δέρματι. Schweighaeuserum recte secutus est Italus interpres; „*incidendo presso le orecchie circolarmente la cute e prendendolo, la scuote dalla testa.*“ Nec aliter fere Miot: „*il corce ces têtes en taillant la peau en cercle autour des oreilles et la détache ainsi de la partie osseuse.*“ — Ad σαρκίνας citant Pollucem II, 133: Ἡρόδοτος δὲ, Σαρκίνας, τὸ τῷ δέρματι τὴν σάρκα ἀφελεῖν. Cf. confert Posidonii Rhod. fragm. pag. 135 seq. ibique Bake. δέψει retinui cum recentit. edd., falsum esse ratus cum Bredov. p. 369 id, quod e Florentino dedit Schweighaeuser. δέψει. Cum eodem Bredovio pag. 75 reieci σαρκίνας, quod pro σαρκίνας inferre voluit Valckenarius. ὀργάσας] Sanrofti liber cum alio ὀργήσας, quod inde etiam in editis invenitur, Florentinus liber cum aliis quibusdam ὀργίνας, idque etiam Glossa Herodotea exhibet explicans *μαλάξας*. Ex Porti emendatione fluxit ὀργάσας, quod Schweighaeusero (in Lex. Herod. s. v.) placeret, nisi verendum, ne pro ὀργάζειν Iones dixerint ὀργίζειν. At Ruhnkenio ad Timaei Lex. Plat. p. 180 ὀργίνας nomen videtur ex ὀργήσας a verbo ὀργίζω, quo frequentior sane altera forma invenitur ὀργάζειν. Cum Timaeus exhibeat ὀργάσας· *μαλάξας* denique etiam a Suida, Hesychio, illis afferatur, quos laudavit plurimum Bredov. p. 75 seq., equidem cum hoc viro docto id ipsum Herodoto restituendum duxi, quod idem fecit Nitzsch.; Dindorf. retinuit vulgatam ὀργήσας. Significat autem hoc verbum materiam s. massam quamlibet *ubigere, macerare, molire*. Plura

Ruhnken l. l. Tu etiam cf. IV, 199.

ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου — ἐκ τούτου ἐξάπτει] Conferri cum his possunt, quae supra in Persarum rebus referuntur similia III, 118 fin. Apud Americanos homines incultos quae occurrunt similia, attulit Klemm Culturgesch. II. pag. 143 seqq. VIII. pag. 12.

καὶ ἀγάλλεται] i. e. *eoque gloriatur*. Cf. Herod. IX, 109 et quae ad Thucyd. VI, 41 attulit Duker. Mox scripsi αὐτῶν pro αὐτέων. — Ad ἐπιένυσθαι, cuius loco Sanrofti liber cum aliis quibusdam ἐπένυσθαι, alii ἐπιένυσθαι, conf. Bredov. p. 148, quocum vulgatam retinendam duxi. In seqq. vulg. χεῖρας mutavi in χεῖρας, quod h. l. et cap. 69 praebet Sanrofti liber. Tu vid. Bredov. pag. 159. Inde quoque cap. 71 pro χεῖρος edidi χεῖρός.

κατὰπερ βαίτας] Pastorum intelligit laenulas, crassiores ac viliores, e pellibus confectas. Cf. Theocrit. III, 25 ibique Scholia, Pollux Onomast. X, 175. VII, 70 et quae plura inveniuntur in Thes. ling. Graec. II. pag. 48 ed. Dindorf. — In seqq. καλύπτρας Noster dixit *tegmina* s. *opercula* pharetrarum; ipsa vox apud Homerum obvia de capitis muliebris tegmine, quo vultus ipsumque caput velatur: conf. Odyss. V, 232 ibique Nitzsch. Aesch. schyli Pers. 537.

ἦν ἄρα] Schweigh. e coniectura reposuit ἦν ἄρα, scil. ἡ λευκοῦ ἀνθρώπου, quod sane durius videtur. Nec magis conveniet Stegeri emendatio (Praef. pag. XV) pro ἦν ἄρα scribentis εἴη ἄν. Quapropter omnium vetustorum librorum lectionem,

δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ ἄνδρας ἐκδεύραντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐκ 65 περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμεσται. καὶ τὰς κεφαλὰς, οὐ τι πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῖ ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἐνεσθαι τῶν ὀφρύων ἐκκαθαίρει ἢ μὲν ἢ πένης, ὃ δὲ ἐξώθεν ὠμοβοέην μόνην πε οὕτω χρᾶται· ἢν δὲ ἢ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην πε ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας οὕτω χρᾶται ποτηρίῳ. πο τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκητῶν, ἢν σφι διάφοροι γένωνται,

interpunctione (ut recentt. edd. quoque fecerunt) post ἢν ἄρα posita, cum Matthiae equidem restitui, ad quam tuendam quoque faciunt ea, quae excitavit C. Fr. Hermann. ad Lucian. De histor. conscr. pag. 16. 17. 302. Conf. Plut. Fab. Max. 17. Camill. 8. Sed propius huc faciunt praeter ipsius Herodoti locos, qui exstant IV, 45. III, 64, Aeliani eodem fere modo in huiusmodi sententiis generalibus loquentis atque ἢν ἄρα ponentis (ubi expectabas ἐστὶ) loci plurimi, quos attulit Iacobs ad Aelian. N. A. VI, 63. pag. 242 et VII, 4. p. 245: unde satis intelligitur, in Herodoteo loco nihil mutandum esse, quem sic interpretor: „humana pellis et spissa est et candida, adeo ut omnibus inde pellibus promodum praestet candore.“ Ad argumentum loci faciunt, quae de Gelonis refert Mela II, 1. §. 130, ad IV, 109 afferenda. Apud Mongolos talem excoarctationem reperiri testatur Neumann (Die Hellenen in Skythenl. I. pag. 304), insigni quodam exemplo allato. Quod vero Hansen (Osteuropa etc. p. 69) scribit, hanc pellem humanam in ligno expansam videri in supellectili Scytharum fuisse et exhibuisse liquoris utrem (Brantweinschlauch), quem secum semper duxerint, id mihi valde alienum videtur ab iis, quae tradit Herodotus. Nec magis humanae pellis albitudinem, quam narrat Herodotus, retulerim ad praeparationem pellium apud nomades gentes vel ad pelles ovinas initio albas, ut idem fecit vir doctus pag. 70. Animi causa profero, quod excogitavit Kolster

(Jahrb. f. Philolog. u. F. Suppl. XIII. p. 55), qui per humanas expansas pro veni vult, quae eo modo, Turcas hodieque caudae honoris causa ante Scythas sint gestata. — Ad δ τες ex antecedentibus supra μα τῶν ἀνδρῶν. ἐκ' ἵππων equis insidentes, ut III, 96

CAP. LXV.

Ἀντὰς δὲ τὰς κεφαλὰς — τὰδε] i. e. ipsis capitibus — ciunt. Nec alia duplicis a ratio IV, 166 coll. VII, 11 verba seqq. ἀποπρίσας ἢ τ. 2. haec adscripsit W. „Serrâ postquam abscedens infra supercilia, expurgatis calvam: ἐκκαθαίρει ne proxima, sed κεφαλὰς aut Barbaram consuetudinem nos, Longobardos, Avares tramissam) habet Strabo p. 460 s. 300, atque alii, cap. 26“ [ubi conf. nott.] — particularum μὲν et δὲ in seqq. conf. Werfer. Actt. p. nacc. I. pag. 96 et Herod. 165. V, 73. Vid. etiam II, 1 nott. Ad vocem ὠμοβοέην 9 ibique nott.

ἢν σφι διάφοροι γένωνται vim vocis διάφοροι conf. V que nott. et II, 30. Ipsius tentia haec est: Idem quoque si qui e familiarum numero exstiterunt s. si quando disce inter et familiares quaedam Ubi ἐκ τῶν οἰκητῶν ex bre

ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεί. ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων,
τῶν ἂν λόγον ποιέηται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπι-
λέγει, ὧς οἱ ἔόντες οἰκήτοὶ πόλεμον προσεδήκοντο, καὶ σφεων
αὐτὸς ἐπικράτησε, ταύτην ἀνδραγαδίην λέγοντες. Ἄπαξ δὲ 66
τοῦ ἐναντιοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης ἑκαστος ἐν τῷ ἔωντοῦ νομῷ

tia quadam sermonis explicandum:
τοῖς ἐν τῶν οἰκήτων ὄντας.

τῶν ἂν λόγον ποιέηται] Deest
subiecti qui dicitur nominativus,
placet II, 47 et IV, 67 in fin. Add.
II, 70 (ibique nott.), ubi similis ob-
servatur transitus a singulari nu-
mero ad pluralem atque nostro lo-
co, ubi in fine sententiae additur
λέγοντες; plurali numero, ad omnes
illos, qui talia peragant, spectante.
Quae proxime antecedunt verba:
καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ
βασιλεί, i. e. *aique quando regis in-
dicio alter alteri in potestatem est tra-
ditus*, recte Miot sic Gallico reddi-
dit: „qui-ont été remis en leur pou-
voir par le iugement du roi“ et in ad-
notatione tuetur hanc interpreta-
tionem contra Larcheri errores. In
eundem sensum haec expressit Ita-
lus interpres. Langius sic vernaculo
sermone haec reddidit: „und wenn
er ihn überwunden hat vor dem Kö-
nige.“ Minus recte, meā quidem sen-
tentia. Namque παρὰ τῷ βασιλεί
non aliter fere accipiendum atque
III, 160: παρὰ Δαρείῳ κριτῇ. Vid.
I, 32 ibique nott.

προσεδήκοντο] i. e. *suscitabantur*,
excitabantur. Cf. VII, 229 μῆνιν προσ-
θεσθαι, quo utroque loco inter πρὸς
et πρὸ libri scripti fluctuant. De qua
confusione conf. Duker. ad Thucyd.
III, 44 coll. Herod. VI, 21. πόνον
προστίθεσθαι (laborem in se susci-
pere) dixit Thucydides I, 28 coll.
II, 37. I, 144. — Articulum τὴν ante
ἀνδραγαδίην in vulgata additum
quidem cum recentt. edd. abieci.
Bonf. Sauppe ad Xenophont. Memo-
abil. IV, 6, 15.

CAP. LXVI.

ὁ νομάρχης] Cf. IV, 62. — In seqq.
Florentino duobusque aliis Parisi-
is dedi: τοῖσι ἀνδρες πολέμοιο

ἀραιρημένοι ἔωσι, ubi pro τοῖσι vul-
go ὅσοις δὴ, unde Schweighaense-
rus reposuit τοῖσι ἂν (ob sequens
ἔωσι), quem sequitur Gaisford., cum
ἂν et δὴ saepius in codd. confun-
dantur teste Porsono in Tract. pag.
182. Gaisfordium secuti sunt Dindorf.
quoque et Dietsch., qui loco prorsus
gemino IV, 46 particulam ἂν
addere ausi non sunt, quae si hoc
nostro loco addenda est, altero quo-
que loco, cuius ratio prorsus eadem
est, addi debet. Equidem, libris
omnibus invitis, neutro loco parti-
culam hanc inserendam duxi, quan-
doquidem haud desunt loci, qui tali
in structura voculam ἂν subinde
omitti declarant, ut II, 83, ubi vid.
nott. Atque infra hoc ipso in capite
voculam ἂν in verbis ὅσοι δὲ ἂν
αὐτῶν Medicus, Florentinus duo-
que alii omittunt indeque ipse Mat-
thiae in editione sua omisit. De for-
ma ἀραιρημένοι cf. nott. ad I, 191.
Florentinus liber cum aliis codd. ex-
hibet: ἀναιρημένοι, unde Schweig-
haeus. auctore (in Lex. Herod. I.
pag. 15) vel rescribendum ἀναραι-
ρημένοι (i. e. *occisi sunt*) vel ἀραι-
ρημένοι reddendum: *capti sunt*, sta-
tuendumque *captos* ab illis pro more
etiam *occisos* esse. Equidem retinui
ἀραιρημένοι, quae sola mihi videtur
esse forma genuina, indeque etiam
in fine capituli ex uno libro scripto
cum Schaefero et Bekkero recepi
ἀραιρηκότες, ubi vulgo legitur ἀναι-
ρηκότες, quod Schweighausero in
ἀναραιρηκότες mutandum videbatur.
Neque enim causa videtur iusta, cur
verbo αἰρεῖν, quod capiendi notio-
nem vulgo habet, *occidendi* notio-
nem tribui posse negemus: quae sane
una huic loco convenire videtur.
Tn vid. plura in H. Stephani Thes.
L. Gr. I. p. 1035 ed. Dindorf. et
conf. etiam Bredov. p. 315. Din-
dorf. scripsit ἀναραιρημένοι et ἀνα-

HERODOT. II.

23

δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ ἄνδρας ἐκδεύραντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐπὶ 65 περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμισται. ἅς κεφαλὰς, οὐ τι πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῖ ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἐνερθε τῶν ὀφρύων ἐκκαθαίρει ἢ μὲν ἢ πένης, ὃ δὲ ἔξωθεν ὠμοβοέην μόνην περὶ οὕτω χραῖται· ἢν δὲ ἢ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην περὶ ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας οὕτω χραῖται ποτηρίῳ. ποι τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκητῶν, ἢν σφι διάφοροι γένωνται,

interpunctione (ut recentt. edd. quod fecerunt) post ἢν ἄρα posita, cum Matthiae equidem restitui, ad quam tuendam quoque faciunt ea, quae excitavit C. Fr. Hermann. ad Lucian. De histor. conscr. pag. 16. 17. 302. Conf. Plut. Fab. Max. 17. Camill. 8. Sed propius huc faciunt praeter ipsius Herodoti locos, qui exstant IV, 45. III, 64, Aeliani eodem fere modo in huiusmodi sententiis generalibus loquentis atque ἢν ἄρα ponentis (ubi expectabas ἐστὶ) loci plurimi, quos attulit Jacobs ad Aelian. N. A. VI, 63. pag. 242 et VII, 4. p. 245: unde satis intelligitur, in Herodoteo loco nihil mutandum esse, quem sic interpretor: „humana pellis et spissa est et candida, adeo ut omnibus inde pellibus promodum praestet candore.“ Ad argumentum loci faciunt, quae de Gelonis refert Mela II, 1. §. 130, ad IV, 109 afferenda. Apud Mongolos talem excoriationem reperiri testatur Neumann (Die Hellenen in Skythenl. I. pag. 304), insigni quodam exemplo allato. Quod vero Hansen (Osteuropa etc. p. 69) scribit, hanc pellem humanam in ligno expansam videri in suppellectili Scytharum fuisse et exhibuisse liquoris utrem (Brantweinschlauch), quem secum semper duxerint, id mihi valde alienum videtur ab iis, quae tradit Herodotus. Nec magis humanae pellis albitudinem, quam narrat Herodotus, retulerim ad praeparationem pellium apud nomades gentes vel ad pelles ovinas initio albas, ut idem fecit vir doctus pag. 70. Animi causa profero, quod excogitavit Kolster

(Jahrbh. f. Philolog. u. P. Suppl. XIII. p. 55), qui per humanas expansas pro veni vult, quae eo modo, Turcas hodieque caudas honoris causa ante Scythas ceres sint gestata. — Ad δ τες ex antecedentibus supplema τῶν ἀνδρῶν. ἐπ' ἵππων equis insidentes, ut III, 86.

CAP. LXV.

Ἀνὰς δὲ τὰς κεφαλὰς — τὰδε] i. e. ipsis capitibus — ciunt. Nec alia duplicis a ratio IV, 166 coll. VII, 15 verba seqq. ἀποπρίσας ἐκ τ. λ. haec adscripsit W. Serrà postquam absceider infra supercilia, expurgatis calvam: ἐκκαθαίρει nos proxima, sed κεφαλὰς aut: Barbaram consuetudinem nos, Longobardos, Avares tramissam) habet Strabo p. 460 s. 300, atque alii, d cap. 26“ [ubi conf. nott.] — particularum μὲν et δὲ in seqq. conf. Werfer. Actt. p nacc. I. pag. 96 et Herod. 165. V, 73. Vid. etiam II, i nott. Ad vocem ὠμοβοέην 9 ibique nott.

ἢν σφι διάφοροι γένωνται vim vocis διάφοροι conf. V que nott. et II, 30. Ipsius tentia haec est: Idem quoque si qui e familiarum numero ipse exstiterunt s. si quando discunt inter et familiares quaedam Ubi ἐκ τῶν οἰκητῶν ex brei

ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ. ξείνων δὲ οἱ ἐλθόντων, τῶν ἂν λόγον ποιέηται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπιλλέγει, ὧς οἱ ἔοντες οἰκῆλοι πόλεμον προσεθήκοντο, καὶ σφῶν αὐτὸς ἐπικρατίσῃ, ταύτην ἀνδραγαδίην λέγοντες. Ἀπαξ δὲ 66 τοῦ ἑναιαντοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἑωντοῦ νομῷ

tia quadam sermonis explicandum: τοῦς ἐν τῶν οἰκῆλων ὄντας.

τῶν ἂν λόγον ποιέηται] Deest subiecti qui dicitur nominativus, plane ut II, 47 et IV, 67 in fin. Add. II, 70 (ibique nott.), ubi similis observatur transitus a singulari numero ad pluralem atque nostro loco, ubi in fine sententiae additur λέγοντες plurali numero, ad omnes illos, qui talia peragant, spectante. Quae proxime antecedunt verba: καὶ ἦν ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ, i. e. *aique quando regis iudicio alter alteri in potestatem est traditus*, recte Miot sic Gallice reddidit: „qui-ont été remis en leur pouvoir par le jugement du roi” et in annotatione tuetur hanc interpretationem contra Larcheri errores. In eandem sensum haec expressit Italicus interpres. Langius sic vernaculo sermone haec reddidit: „und wenn er ihn überwunden hat vor dem Könige.” Minus recte, meā quidem sententia. Namque παρὰ τῷ βασιλεῖ non aliter fere accipiendum atque III, 160: παρὰ Δαρείῳ κριτῇ. Vid. I, 32 ibique nott.

προσεθήκοντο] i. e. *suscitantur, excitantur*. Cf. VII, 229 μῆνιν προσθείσθαι, quo utroque loco inter πρὸς et πρὸ libri scripti fluctuant. De qua confusione conf. Duker. ad Thucyd. III, 44 coll. Herod. VI, 21. πόνον προστιθεσθαι (*laborem in se suscipere*) dixit Thucydides I, 28 coll. II, 37, I, 144. — Articulum τὴν ante ἀνδραγαδίην in vulgata additum aequidem cum recentt. edd. abiici. Conf. Sauppe ad Xenophont. Memorabill. IV, 6, 15.

CAP. LXVI.

ὁ νομάρχης] Cf. IV, 62. — In seqq. e Florentino duobusque aliis Parisiis dedi: τοῖσι ἀνδρες πολέμιοι

HERODOT. II.

ἀραιρημένοι ἔωσι, ubi pro τοῖσι vulgo ὅσοις δὴ, unde Schweighauserus reposuit τοῖσι ἂν (ob sequens ἔωσι), quem sequitur Gaisford., cum ἂν et δὴ saepius in codd. confundantur teste Porsono in Tract. pag. 182. Gaisfordium secuti sunt Dindorf. quoque et Dietsch., qui loco prorsus gemino IV, 46 particulam ἂν addere ausi non sunt, quae si hoc nostro loco addenda est, altero quoque loco, cuius ratio prorsus eadem est, addi debet. Equidem, libris omnibus invitis, neutro loco particulam hanc inserendam duxi, quandoquidem haud desunt loci, qui tali in structura voculam ἂν subinde omitti declarant, ut II, 85, ubi vid. nott. Atque infra hoc ipso in capite voculam ἂν in verbis ὅσοι δὲ ἂν αὐτῶν Medicus, Florentinus duoque alii omittunt indeque ipse Matthiae in editione sua omisit. De forma ἀραιρημένοι cf. nott. ad I, 191. Florentinus liber cum aliis codd. exhibet: ἀναιρημένοι, unde Schweighaeus. auctore (in Lex. Herod. I. pag. 15) vel rescribendum ἀναραιρημένοι (i. e. *occisi sunt*) vel ἀραιρημένοι reddendum: *capti sunt*, statuendumque *captos* ab illis pro more etiam *occisos* esse. Equidem retinui ἀραιρημένοι, quae sola mihi videtur esse forma genuina, indeque etiam in fine capituli ex uno libro scripto cum Schaefero et Bekkero recepti ἀραιρηκότες, ubi vulgo legitur ἀναιρηκότες, quod Schweighausero in ἀναραιρηκότες mutandum videbatur. Neque enim causa videtur iusta, cur verbo αἰρεῖν, quod capiendi notionem vulgo habet, *occidendi* notionem tribui posse negemus: quae sane una huic loco convenire videtur. Tn vid. plura in H. Stephani Thes. L. Gr. I. p. 1035 ed. Dindorf. et conf. etiam Bredov. p. 315. Dindorf. scripsit ἀναραιρημένοι et ἀνα-

δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ κ
 ἄνδρας ἐκδεύραντες καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐπ'
 65 περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω σφι νενόμεσται. Ἀ
 τὰς κεφαλὰς, οὐ τι πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῖν
 ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἐνεσθαι τῶν ὀφρυῶν ἐκκαθαί
 ῃν μὲν ἢ πένης, ὃ δὲ ἔξωθεν ὠμοβοέην μούνην πε
 οὔτω χρᾶται· ἢν δὲ ἢ πλούσιος, τὴν μὲν ὠμοβοέην πε
 ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας οὕτω χρᾶται ποτηρίῳ. ποι
 τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκητῶν, ἢν σφι διάφοροι γένωνται,

interpunctione (ut recentt. edd. quo-
 que fecerunt) post ἢν ἄρα posita,
 cum Matthiae equidem restitui, ad
 quam tuendam quoque faciunt ea,
 quae excitavit C. Fr. Hermann. ad
 Lucian. De histor. conscr. pag. 16.
 17. 302. Conf. Plut. Fab. Max. 17.
 Camill. 8. Sed propius huc faciunt
 praeter ipsius Herodoti locos, qui
 exstant IV, 45. III, 64, Aeliani eo-
 dem fere modo in huiusmodi senten-
 tiis generalibus loquentis atque ἢν
 ἄρα ponentis (ubi expectabas ἐστὶ)
 loci plurimi, quos attulit Iacobs ad
 Aelian. N. A. VI, 63. pag. 242 et
 VII, 4. p. 245: unde satis intelligi-
 tur, in Herodoteo loco nihil mutan-
 dum esse, quem sic interpretor:
 „humana pellis et spissa est et candi-
 da, adeo ut omnibus inde pellibus pro-
 pmodum praestet candore.“ Ad ar-
 gumentum loci faciunt, quae de Ge-
 lonis refert Mela II, 1. §. 130, ad
 IV, 109 afferenda. Apud Mongolos
 talem excoriationem reperiri testa-
 tur Neumann (Die Hellenen in Sky-
 thenl. I. pag. 304), insigni quodam
 exemplo allato. Quod vero Hansen
 (Osteuropa etc. p. 60) scribit, hanc
 pellem humanam in ligno expansam
 videri in supellectili Scytharum
 fuisse et exhibuisse liquoris utrem
 (Brantweinschlauch), quem secum
 semper duxerint, id mihi valde alie-
 num videtur ab iis, quae tradit He-
 rodotus. Nec magis humanae pellis
 albitudinem, quam narrat Herodo-
 tus, retulerim ad praeparationem pel-
 lis apud nomades gentes vel ad pel-
 les ovinas initio albas, ut idem fe-
 cit vir doctus pag. 70. Animi causa
 profero, quod excogitavit Kolster

(Jahrb. f. Philolog. u. P.
 Suppl. XIII. p. 55), qui pel-
 humanas expansas pro ves-
 beri vult, quae eo modo, q
 Turcas hodieque caudas
 honoris causa ante Scythar-
 ceres sint gestata. — Ad δὲ
 τες ex antecedentibus suppl-
 μα τῶν ἀνδρῶν. ἐκ' ἑκπῶν
 equis insidentes, ut III, 86.

CAP. LXV.

Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς —
 τὰδε] i. e. ipsis capitibus —
 ciunt. Nec alia duplicis ae-
 ratio IV, 166 coll. VII, 154
 verba seqq. ἀποπρίσας ἕκ
 ας. 2. haec adscripsit We-
 „Serrā postquam absciderit
 infra supercilia, expurgabis
 calvam: ἐκκαθαίρει non
 proxima, sed κεφαλὰς αὐτῆς
 Barbaram consuetudinem (nos,
 Longobardos, Avaros
 ros tramissam) habet Strabo
 p. 460 s. 300, atque alii, de
 cap. 26“ [ubi conf. nott.] —
 particularum μὲν et δὲ in
 seqq. conf. Werfer. Actt. pl
 nacc. I. pag. 96 et Herod.
 165. V, 73. Vid. etiam II, 3
 nott. Ad vocem ὠμοβοέην c
 9 ibique nott.

ἢν σφι διάφοροι γένων-
 vim vocis διάφοροι conf. V
 que nott. et II, 30. Ipsius
 tentia haec est: Idem quoque
 si qui e familiarum numero ipsi
 exstiterunt s. si quando discor-
 inter et familiares quaedam
 Ubi ἐκ τῶν οἰκητῶν ex brev

τήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ. ξείνων δέ οἱ ἐλθόντων, λόγον ποιέεται, τὰς κεφαλὰς ταύτας παραφέρει καὶ ἐπι-
 ῶς οἱ ἐόντες οἰκῆτοι πόλεμον προσεθήκοντο, καὶ σφεων
 ἐπεκράτησε, ταύτην ἀνδραγαδίην λέγοντες. Ἀπαξ δὲ 66
 αὐτοῦ ἐκάστου ὁ νομάρχης ἕκαστος ἐν τῷ ἔωντοῦ νομῷ

am sermonis explicandum:
 τῶν οἰκητῶν ὄντας.

ἰν λόγον ποιέεται] Deest
 qui dicitur nominativus,
 II, 47 et IV, 67 in fin. Add.
 bique nott.), ubi similis ob-
 transitus a singulari nu-
 pluralem atque nostro lo-
 in fine sententiae additur
 plurali numero, ad omnes
 u talia peragant, spectante.
 roxime antecedunt verba:
 πικρατήσῃ αὐτοῦ παρὰ τῷ
 i. e. atque quando regis in-
 alteri in potestatem est tra-
 xite Miot sic Gallice reddi-
 a-ont été remis en leur pou-
 le iugement du roi" et in ad-
 e tuetur hanc interpreta-
 contra Larcheri errores. In
 sensum haec expressit Ita-
 pres. Langius sic vernaculo
 haec reddidit: „und wenn
 bewunden hat vor dem Kö-
 linus recte, meā quidem sen-
 Namque παρὰ τῷ βασιλεῖ
 er fere accipiendum atque
 : παρὰ Δαρείῳ κριτῇ. Vid.
 que nott.

θήσαντο] i. e. suscitarunt,
 u. Cf. VII, 229 μῆνιν προσ-
 quo utroque loco inter πρὸς
 bri scripti fluctuant. De qua
 ne conf. Duker. ad Thucyd.
 coll. Herod. VI, 21. πόνον
 εἶθαι (laborem in se susci-
 kit Thucydides I, 28 coll.
 144. — Articulum τὴν ante
 θίην in vulgata additum
 cum recentt. edd. abiici.
 nppen ad Xenophont. Memo-
 V, 6, 15.

CAP. LXVI.

ίρχης] Cf. IV, 62. — In seqq.
 tino duobusque aliis Parisi-
 i: τοῖσι ἄνδρες πολέμοι
 DOT. II.

ἀραιρημένοι ἔωσι, ubi pro τοῖσι vul-
 go ὅσοις δῆ, unde Schweighaeuse-
 rus reposuit τοῖσι ἄν (ob sequens
 ἔωσι), quem sequitur Gaisford., cum
 ἄν et δῆ saepius in codd. confun-
 dantur teste Porsono in Tractt. pag.
 182. Gaisfordium secuti sunt Dindorf.
 quoque et Dietsch., qui loco prorsus
 gemino IV, 46 particulam ἄν
 addere ausi non sunt, quae si hoc
 nostro loco addenda est, altero quo-
 que loco, cuius ratio prorsus eadem
 est, addi debet. Equidem, libris
 omnibus invitis, neutro loco parti-
 culam hanc inserendam duxi, quan-
 doquidem haud desunt loci, qui tali
 in structura voculam ἄν subinde
 omitti declarant, ut II, 83, ubi vid.
 nott. Atque infra hoc ipso in capite
 voculam ἄν in verbis ὅσοι δὲ ἄν
 αὐτῶν Mediceus, Florentinus duo-
 que alii omittunt indeque ipse Mat-
 thiae in editione sua omisit. De for-
 ma ἀραιρημένοι cf. nott. ad I, 191.
 Florentinus liber cum aliis codd. ex-
 hibet: ἀναιρημένοι, unde Schweig-
 haeus. auctore (in Lex. Herod. I.
 pag. 15) vel rescribendum ἀναραι-
 ρημένοι (i. e. occisi sunt) vel ἀραι-
 ρημένοι reddendum: capti sunt, sta-
 tuendumque captos ab illis pro more
 etiam occisos esse. Equidem retinui
 ἀραιρημένοι, quae sola mihi videtur
 esse forma genuina, indeque etiam
 in fine capitis ex uno libro scripto
 cum Schaefero et Bekkero recepi
 ἀραιρηκότες, ubi vulgo legitur ἀναι-
 ρηκότες, quod Schweighaeusero in
 ἀναραιρηκότες mutandum videbatur.
 Neque enim causa videtur iusta, cur
 verbo αἰρέειν, quod capiendi notio-
 nem vulgo habet, occidendi notio-
 nem tribui posse negemus: quae sane
 una huic loco convenire videtur.
 Tn vid. plura in H. Stephani Thes.
 L. Gr. I. p. 1035 ed. Dindorf. et
 conf. etiam Bredov. p. 315. Din-
 dorf. scripsit ἀναραιρημένοι et ἀνα-

κιρνᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουνσι τῶν Σκυθῶν
 ὄρες πολέμοιοι ἀραιρημένοι ἔωσι. τοῖσι δ' ἂν μὴ κατ
 ἤ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἤτιμα
 κατέαται· ὄνειδος δέ σφί ἐστι μέγιστον τοῦτο. ὅσα
 τῶν καὶ κάττα πολλοὺς ἄνδρας ἀραιρηκότες ἔωσι, οἱ
 || δυο κύλικας ἔχοντες πίνουνσι ὁμοῦ.

67 Μάντιες δὲ Σκυθῶν εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαντι
 βδοισι ἰτεῖνῃσι πολλῇσι ᾧδε. ἐπεὶ ἂν φακέλους ῥά
 || λους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ διεξιλόσσουσι αὐτὰ

ραιρηκότες. Dietsch. ἀναιρημένοι
 et ἀναιρηκότες. — In seqq. ad for-
 mam ἀποκατέαται conf. II, 86 ibi-
 que nott. Plura Bredov. p. 329. Va-
 let autem ἀποκατέαται: seorsim, a
 reliquis segregati, sedent.

ὄνειδος δέ σφί ἐστι μέγιστον τοῦ-
 το] Pertinent huc Melae verba II, 1, 118: „Ut quisque plures intere-
 merit, ita apud eos habetur eximius.
 Caeterum expertem esse caedis, in-
 ter opprobria vel maximum est. —
 Inter epulas quot quisque interfe-
 cerit referre, laetissima et fre-
 quentissima mentio: binisque po-
 culis, qui plurimos retulere, perpo-
 tant. Is inter Auchetas [conf. IV, 6]
 honos praecipuus est. Pocula ut
 Essedones parentum [conf. nott. ad
 IV, 26], ita inimicissimorum capi-
 tibus expoliunt.“ Verba σύνδνο κύ-
 λικας ἔχοντες iuncta bina pocula ha-
 bentes interpretatus erat Schweig-
 haeuserus Valckenar. secutus plura
 alia h. l. afferentem: sed postea be-
 ne vidit, Herodotum nil aliud dicere
 voluisse, nisi bina singulos habere
 pocula. Et ita quoque accipit Mat-
 thiae Gr. Gr. §. 141. Miot h. l. sic
 reddidit: „ils reçoivent deux coupes
 pleines au lieu d'une et boivent à la
 fois dans l'une et l'autre.“ Italus inter-
 pres: „costoro tenendo due congiunti
 catici, beono ad un tratto.“ Cr. add.
 Heindorf. ad Platon. Hipp. mai. §. 6.
 p. 127. De voce ipsa (σύνδνο) vid. Ste-
 phan. Thes. L. Gr. VII. p. 1283 Dind.

CAP. LXVII.

οἱ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτεῖνῃσι]
 i. e. qui salignis virgis divinant. De
 dativi ratione conf. nott. ad II, 2.

Ad argumentum loci V
 fert ligna ἰτεῖνα apud
 H. Pl. V, 4 (vel potius
 V, 7, 7) et Schol. Niei
 612 (613 pag. 48 ed.
 Herodoto hoc divinar
 git aliorumque simul u
 memorat ῥάβδομάντε
 no per multas orient
 que plagas reperitur.
 idem citat Ezechiel. :
 II. Grotius, et Pocock.
 Arab. p. 328; quibus a
 Casaubon. ad Strabo
 s. 1065, Lindenbrog.
 Marcell. XXXI, 2 [ul
 de Alanis traduntur]
 Divinat. III, 26 attulei
 Creuzer. de hoc divin
 apud Scythas Magosq
 libro: Zur Gemmenku
 184 seq. et Ign. I. Hau
 f. Kunde Ostreich. G
 len. XVIII, 1. pag. 34
 mili quadam German
 tione Tacitus German
 commodi nostrorum I
 meminit Ritter. Erdk.
 quibus plura e German
 tulit I. Grimm. Deuts
 p. 926 seqq.

διεξιλόσσουσι] i. e.
 sces dissolutos et humi
 sequuntur: καὶ ἐπὶ
 ῥάβδον τιθέντες δεσ
 vertunt: et unamquam
 orsim ponentes divinant
 praepositionis ἐπὶ rat
 patet, quam quod signi
 differre vult Lhardy a
 (in verbis καὶ αὐτὺς
 συντιθένει), non asse

ίστην ῥάβδον τιθέντες θεσπίζουσι· ἅμα τε λέγοντες
 συνειλέουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω, καὶ αὐτίς κατὰ μίαν
 σι. αὕτη μὲν σφι ἡ μαντικὴ πατρῴη ἐστί. Οἱ δὲ Ἐνά-
 ἄνδρόγυνοι, τὴν Ἀφροδίτην σφι λέγουσι μαντικὴν

accusativo h. l. eam habet
 m commode reddere pos-
 ut in locis Xenophonteis
 2, 4 (ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ
 VII, 3, 23 (κρέα θέμε-
 ῖ γούνατα) et Herodoteis,
 1, 72 excitavimus. Itaque
 idere: *unamquamque vir-*
alteram ponentes divinant.
vernacule reddidit: und
ie Ruthe bei [corr. auf] Ru-
issagen. Atque dum divi-
 culos *denuo colligunt* (συν-
 ῖς ῥάβδους ὀπίσω) s. viri
 explicatas in fasciculos
 atque iterum singulas (vir-
 iunt: αὐτίς κατὰ μίαν
 , ubi κατὰ distributivam
 multumque inde differt
 dente ἐπὶ. Nos: „eine
 ch der andern, einzelwei-
 structuram verborum ἅμα
 ῖς συνειλέουσι conf. nott.
) et Philological Mus. I.
 Neumann (Die Hellenen
 nlande I. pag. 265), qui
 refert, his addit ea, quae
 eise durch Sibirien I. pag.
 nili ritu tradidit, quo ad-
 nani lignorum fasciculis
 artem exercent.

Ἐνάρεες οἱ ἀνδρόγυνοι]
 οἱ ἀνδρόγυνοι, quod etiam
 ino legitur. Dispicet il-
 ῥόγυνοι Nabero in Mne-
 . p. 21. De ipsa re dixi-
 105, ubi Stark. citavimus,
 ctione illic laudata p. 10
 rum horum non meram
 l corporis fuisse affectio-
 t, haec subiciens: „Ne-
 quod populares illos evi-
 ates colerent et quod ve-
 is omnino vaticinandi vir-
 iis datam esse existima-
 e cogi posse, illos andro-
 e fuisse insanos et deli-
 quam in mentem veniet.“

Boettigerum, qui (vid.
 iolog. p. 282) de Cybeles

sacerdotibus sacro furore correptis
 virilitatemque inde sibi auferenti-
 bus agi cogitat, unde in eiusmodi
 melancholiam incidant, qua mulie-
 brem naturam se induisse opinentur.
 Et conf. etiam Coraëm ad Hippo-
 crat. De aër., aq. et locc. pag. 332.
 Tom. II. Neque meliora prolata vi-
 deo ab iis, qui nuperrime de his
 scripserunt aut ipsius vocis Ἐνάρεες
 rationem reddere studuerunt. Quae
 enim pluribus hac de re disputavit
 Neumann I. l. pag. 162 seqq. 286
 seq., de Mongolicae gentis condi-
 tione quaedam afferens, quae simi-
 lia his esse existimat, ea talia sunt,
 quibus vix clarius intelligas, quid
 de his Scytharum androgynis sit co-
 gitandum. Ad monachorum sive
 ascetarum genus quoddam, qui foe-
 mincis vestibus induti sacris per-
 fungerentur aut nova adeo sacra
 propagarent, hos Ἐνάρεας referri
 vult Hansen: Osteuropa etc. p. 87.
 Ac denique Kruse (Urgeschichte d.
 Esthn. Volksstamm. p. 292) Ἐνάρεας
 vult intelligi hominis lue Venerea
 correptos, qua haud pauci adhuc
 inter Esthones laborant. Ipsam Scy-
 thicam vocem, quam e Graeco ser-
 mone eruere studuit Stark (vid. nott.
 ad I, 105), e Persica lingua facile
 explicari posse putat Zeuss (Die
 Deutsch. u. ihre Nachbarst. p. 294),
 afferens Persicum *ner* (Sanscritan.
nara), i. e. *mas*, et privativum *a* vel *e*:
 ut adeo significantur *homines masculi*,
 sed *virilitate destituti*. Ad Mongolica
 regreditur Neumann: quem si sequa-
 mur, *libidinosos androgynos* („lüder-
 liche Zwitter“) Herodotus Ἐνάρεας
 dixisse putandus est. — In verbis se-
 quentibus *φιλόρης ὧν φλοιῶ μαν-*
τένονται usum particulae ὧν ad
 praegressa respicientis et h. l. et
 IV, 75 notavit Hartung Lehre d.
 Partik. II. pag. 19. De *tiliae cortice*
 vid. Theophrast. Hist. Plant. I, 5.
 §. 2. Ad verba *σχίστη διαπλέκων* de-
 est subiecti nominativus, ut IV, 65.

δοῦναι· φιλύρης ὧν φλοιῷ μαντεύονται. ἐπεὰν τῇ τρίγᾳ σχίσῃ, διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοις τοῖσι ἐὰν 68 διαλύων χρᾶ. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθίων κάμῃ, πεταὶ τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας οἱ τρώπῳ τῷ εἰρημένῳ μαντεύονται· καὶ λέγουσι οἱ ἐπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τὰς βασιληΐας ἱστίας ἐπιόρχῃ ὅς, λέγοντες τῶν ἀστῶν τὸν ἄν δὴ λέγωσι. τὰς δὲ ἱστίας νόμος Σκυθήσι τὰ μάλιστα ἐστὶ ὁμνύναι τότε, μέγιστον ὄρκον ἐθέλωσι ὁμνύναι. αὐτίκα δὲ διαλεῖται οὗτος, τὸν ἄν δὴ φῶσι ἐπιόρχῃσαι· ἀπυγμένοι χουσι οἱ μάντιες, ὡς ἐπιόρχῃσας φαίνεται ἐν τῇ βασιληΐας ἱστίας, καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει ὁ βασιλεὺς· ὁ ται, οὐ φάμενος ἐπιόρχῃσαι, καὶ δεινολογέεται. ἀρνεῖται τούτου ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους

II, 38, ubi vid. nott. Tu mente addas: ὁ μαντεύμενος. — In fine cap. χρᾶ valet: canit oracula, divinat, ut I, 55. 62. 63. 67. 69. IV, 155. 164 etc.

CAP. LXVIII.

καὶ λέγουσι οὗτοι ὡς τὸ ἐπίπαν μάλιστα τόδε] i. e. et dicunt hi plerumque hoc potissimum. Invenitur ὡς τὸ ἐπίπαν VI, 46. VII, 50. 157. VIII, 60. §. 3 et ὡς ἐπίπαν II, 68, quod imitatus est Pausanias VI, 20, 8 (§. 15), adeoque simpliciter ἐπίπαν (omnino, plerumque) IV, 86 et τὸ ἐπίπαν VI, 46. Alia dabit Sturz in Lex. Xenoph. II. pag. 305, Schweighauser. in Lex. Polyb. pag. 257, Burges. Prolegg. Thucydid. pag. 323, Karsten ad Xenophanis Reliqq. p. 66.

ὡς τὰς βασιληΐας ἱστίας ἐπιόρχῃσας ὅς καὶ ὅς] Ad structuram accusativi cf. IV, 172; et de locutione ὅς καὶ ὅς Kuehner Gr. (Gr. §. 781, 3, c. Pro ἐπιόρχῃσας Florentinus liber ἐπιώρχῃσας, quod merito reiiciendum censet Bredov. pag. 317. In proxime seqq. pro λέγωσι Naber in Mnemosyn. IV. p. 21 mavult θέλωσι. — Ad argumentum loci conferimus IV, 127, ubi *Vesta Scytharum* regina, coll. IV, 59. *Regios* hic intelligi *Lares*, in intimis regiae penetralibus coli solitos observat Wessel. At Rit-tero auctore (Vorhalle p. 91) hoc in-

ramentum exhibetur pæ illud Solis numen, quod originis atque appellatio quodque pro Vesta s. I regios Scythas coli op summo Scytharum numi men *Tubiti*, hic agi, ex i IV, 40 adnotavimus, Cum hoc Scytharum iurifert Böhlen id iuramentum Genes. XLII, 15 profertur [διαλεξαμένους] i. e. ca Schol. Aristoph. Ecclesios ἐλλημένους, ut IV. N. A. X, 10, ubi nonnulli cobs. Conf. etiam nott. I, 114. Vix alio modo dixit (τὸν ἀνχέναι) διαζῃ riel. 19 init. — In seqq. ται, quod omisit Langius pretatione, est: *graviter tatur, conqueritur*. Confat vocem Pollux II, 12 γέεται exhibens. Activam vix invenias; de q. Seebod. Neu. Archiv. f. pag. 234. Pro μάντιας, cap. 69 (ubi *ψευδομαν* codd. exhibent), Bredov. rescribi vult μάντις et ψ Sed cantius in his agn magnus locorum numerum formam retinent, satis datur. Quare cum Dindorf. vulgatam reliqui.

μὲν καὶ οὗτοι, ἐσυρέωντες ἐς τὴν μαντικὴν, καταδήσῳσι
 ῥσαι, τοῦ δὲ ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι καὶ τὰ
 αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρώτοι τῶν μαντίων· ἦν δὲ
 θόντες ῥάντιες ἀπολύσῳσι, ἄλλοι πάρεισι μάντιες καὶ
 λλοι. ἦν ὧν οἱ πλεῖνες τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσῳσι, δέ-
 τοῖσι πρώτοις τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι. Ἀπολ- 69
 ῖτα αὐτοὺς τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὶ ἂν ἄμαξαν φρυγάνων πλή-
 αι ὑποξεύξῳσι βοῦς, ἐμποδίσαντες τοὺς μάντιας καὶ
 ὀπίσω δῆσαντες καὶ στομώσαντες κατεργνῳσι ἐς μέσα
 γανα, ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ ἀπιεῖσι φοβήσαντες τοὺς

μὲν καὶ] Schweigh., quem
 Gaissf., post μὲν inseruit
 o allatum codice; quod nisi
 mutandum in μιν. Neutrum
 est. Particulam μὲν refero
 ms τοῦ δὲ ἰθέως, ubi ob
 i subiecti rationem vocula
 ur; cf. ad IV, 65 notata.
 καταδήσῳσι ἐπιόρησαι re-
 ti: ἦν δὲ ἀπολύσῳσι, ubi
 ai (quod simili loco inveni-
 174) convictum condemnare
 καταδικάσαι, cui oppona-
 τσαι, absolvere, monet Val-
 s de verbo ἀπολύειν, quod
 er sic inveniri nemo fere
 nonnulla citat Larcher. —
 τι μάλῃ ἄλλοι: sic vulgo ver-
 d immer wieder andere. Cf.
 ique nott. In fine cap. ad
 conf. Herod. VI, 109. IX,
 VII, 16 fin. Sententia est:
 ,constitutum est, ut primi vates
 lem subeant. Cf. etiam Plat.
 II, p. 799 E. Aeschlyi Suppl.
). Sophocl. Philoct. 990.

CAP. LXIX.

ῳσι δῆτι αὐτοὺς τρόπῳ τοι-
 οem δῆτα, qua quae sequun-
 cedentibus ita adiciuntur,
 amplius explicanda inser-
 tartung (Lehre v. d. Partik.
) et Kuelner (Gr. Gr. §. 693
 lunt: tollends. Malim equi-
 ur. Ad ipsum verbum ἀπολ-
 tsubiectum, quod dicitur, ut
 p. 68 ad verbum ἀποτάμνου-
 iod cave e seqq. retrahas οἱ
 ὧν μαντίων, cum sententia
 nita: „man bringt sie um.“

ἐπεὶ ἂν ἄμαξαν φρυγάνων πλησ-
 σι] φρύγανα quid sint, diximus ad
 IV, 62. Post ἄμαξαν Aldina duoque
 libri scripti inserunt καμάρης. Oc-
 curit eadem vox I, 199 de curru te-
 cto s. de tecto arcuato, quod plau-
 stris superimponitur; unde etiam h.
 l. Hemsterhus. ad Aristoph. Plut.
 pag. 369 praeferret ἀμάξης καμά-
 ρην, ut plaustrum tectum intelligeretur.
 Equidem a meliorum codd. auctori-
 tate stare malui. — Mox meliores
 libros secutus cum recentt. add.
 dedi ἐμποδίσαντες (pedibus constri-
 ctis), ut IV, 60. Vulgo ἐμπεδήσαν-
 τες, quod tenuerunt Wesseling. et
 Valcken., qui Herodoti ἐμπεδήσαι
 idem valere ait atque πέδαις ἐνδῆ-
 σαι, compedibus constringere, ut VI,
 23. χεῖρας scripsi pro vulg. χέρας,
 vid. nott. ad IV, 64. στομώσαντες,
 monente Wesselingio, idem ac φι-
 μώσαντες, os obturantes, sicuti ad
 supplicium trahendis fieri solebat.
 — Cr. conferri vult Vales. ad Am-
 mian. Marcellin. XXIX, 1. Tom. III.
 p. 284 ed. Wagn.

κατεργνῳσι] sc. τοὺς μάντιας, quos
 victos manibus in tergum religatis
 oreque obstructo in media sarmenta
 infulciunt. Moneo ob Schweigh., qui
 in Lex. Herod. s. v. supplet τοὺς
 βοῦς. Supra II, 86: ἐσεργνῳσι. Unde
 cum Bredov. p. 153 hoc quoque loco
 scripsi κατεργνῳσι pro vulg. κατεργ-
 γῳσι. Ad ipsum pluralem verbi for-
 mam, ad quam quoque pertinet
 ἀπόλλυσι initio capitis, vid. Bredov.
 p. 402. — In seqq. scripsi αὐτῶν
 pro αὐτέων et τούτων pro τούτέων.

βοῦς. πολλοὶ μὲν δὴ συγκατακαίονται τοῖσι μάντισι βό-
λοι δὲ περικεκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτῶν ὁ ἔ-
τακαυθῇ. κατακαίουσι δὲ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δ'
αἰτίας τοὺς μάντιας, ψευδομάντιας καλέοντες. τοὺς δ'
κτείνῃ βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει; ἀλ-
70 τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικεῖ. Ὅρκια δὲ
ταὶ Σκύθαι ᾧδε, πρὸς τοὺς ἄν ποιέωνται. ἐς κύλικα
κεραμίνην οἶνον ἐγγέαντες αἷμα συμμίσχουσιν τῶν
ταμνομένων, τύψαντες ὑπέατι ἢ ἐπιταμόντες μαχα-
κρὸν τοῦ σώματος, καὶ ἔπειτα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλ-
νάκεα καὶ οἷστοὺς καὶ σάγαριν καὶ ἀκόντιον. ἐπεὰν
ποιήσωσι, κατεύχονται πολλὰ, καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι
οἱ τὸ ὄρκιον ποιέυμενοι καὶ τῶν ἐπομένων οἱ πλείστου
71 Ταπαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέροισι εἰσι, ἐς ὃ

CAP. LXX.

τύψαντες ὑπέατι — σώματος] Cf. Herod. I, 74, ubi quod τὴν ὁμοχοιῖ-
ην dicit summam cutis superficiem,
h. l. σμικρὸν τοῦ σώματος. Ac prae-
ter Lucian. in Toxar. 37 et Athen.
II. p. 45 E. huc potissimum pertinet
Mela II, 1, 120: „Ne foedera qui-
dem incruenta sunt; sauciant se
qui paciscuntur, exemptumque san-
guinem ubi permiscuere, degustant.
Id putant mansurae fidei pignus cer-
tissimum.“ Ubi Is. Voss. nostrum
attulit locum, in quo pro ὑπέατι
emendavit ὀπέατι, quod Hemster-
husio probatum ad Polluc. X, 141
a Reizio, Schweighaeusero, Gais-
fordio et Dindorfio est receptum.
Equidem codicum lectionem ὑπέατι,
quam etiam retinuit Dietsch, resti-
tuendam putavi cum Bredov. p. 162.
Significat autem ὑπέας, quae est
Aeolica et Herodotea forma pro vul-
gari ὀπέας, *subulam* et inter σκντο-
τόμων instrumenta a Polluce refer-
tur. Qui idem Pollux X, 191 affert
κεραμίνην κύλικα, de qua cf. nott.
ad III, 96. — Ad ἀκινάκεα conf. IV,
62 ibique nott.; ad σάγαριν nott. ad
I, 215. Larcherus, qui Dodwelli lau-
dat Dissertatt. Cypriann. XII. §. 18.
pag. 130, simile quid accidisse scri-
bit Henrico III in Poloniam intran-

ti; de quo Daniel. Hist.
X. pag. 532. Plures de h
egerunt, excitat Tzschuel
pon. Mel. l. l. nott. exegg.
III. P. II. Mongolos oliv
mentum comprobandum :
e cornu bovino gustasse a
mann l. l. p. 268. — De r
usu in locutionibus ὄρκια :
ποιεῖσθαι (foedus icere), al
nere opus. Cf. IV, 201. V.
cf. nott. Homer. Ili. II,
interpret. — Ad κατεύχ
nott. ad I, 132 coll. II, 44

CAP. LXXI.

Ταπαὶ δὲ τῶν βασιλέων
ροισι εἰσι] βασιλέων cum
Matth. scripsi pro βασι-
Γερρῳ, et fluvio et regi
IV, 50 et 53 ibique nott.
hic addo, a Krusio (Ur-
d. Esthn. Volksstamm. p.
locum, in quo regum sei
dicuntur, circa urbem Moh-
ri, ubi multi adhuc invae-
muli. Caeterum hicce me
vel praegrandes attolles
mortuorum, regum praeci
vera non solum apud Si-
guit, ut h. l. testatur Herc-
rum etiam apud alias Eur-
alis gentes obtinuit. De q

ἔστι προσπλωτός. ἐνθαῦτα, ἐπεὶ σφί ἀποθάνῃ ὁ βα-
 , ὄρνυμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον. ἐτοίμον δὲ
 τοιήσαντες ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκρωμέ-
 ν τὸ σῶμα, τὴν δὲ νηδὺν ἀνασχισθεῖσαν, καὶ καθαρθεί-

n praetermisso, Zoëga De
 . pag. 338, a Cr. excitatus.
 sm loco non alienum erit si-
 quaedam monere de tumulis
 ulcralibus, qui multi nume-
 n Siberia tantum, ubi huius
 mulos et observavit et de-
 Gmelin: Reise durch Sibirien
 . 315 seqq. coll. Pallas Reise
 . p. 384 seqq., verum etiam
 ia meridionali inter Bory-
 et Tanain et inde ad Volgam
 a locis aridis planisque po-
 a hodieque exstare dicun-
 fere continua serie a Bory-
 ripsis usque ad Ieniseam, co-
 ores atque altiores, quo pro-
 unt a Tanai marisque Aso-
 . Lapidēs super eos haud
 ctos vides, statuas figuris
 e insculptis insignes; vari-
 sis sepulcris invenis supel-
 , argenteam adeo atque au-
 sa equina humanave, alia.
 potissimum Clarke: Travels
 . 32, 38, 199 et inprimis pag.
 . 338 seq. 351. 399. 432 seq.
 2. p. 161, ubi huiusmodi tu-
 scripsit multos et grandes
 tie circa Tanain et mare
 n; conf. etiam quae excitat
 Jeograph. d. Griech. u. Roe-
 , 2. pag. 369 not. et quae
 i German. 27 et Dilthey (p.
 Ruperti (p. 129) attulerunt.
 ili cum neque a Graecis ere-
 at neque a Mongolis Dschin-
 darum sub imperio (ut pro-
 detur Meinersio in Act. so-
 t. XIII. pag. 71 seqq. 74);
 uos maximam partem (nam
 certe a Mongolis structos
 s prioribus tumulis additos
 nest quod negemus, aucto-
 l. pag. 422 seq.) ante Mon-
 irruptiones dominatumque
 rectos fuisse pateat, non
 entem quandam indigenam,
 ytharum nomine antiquitus
 ensam referendi erunt. Vid.

Ritter: Vorhalle etc. p. 246 seqq. 255
 seqq. Et monet Maltebrun (Annal. d.
 Voyag. II. pag. 152 coll. Clarke l. l.
 p. 432), quae nuper ad urbem Kertsch
 (s. Panticapaeum) aperta fuerint se-
 pulcra, ad formam ac descriptionem
 interiorem perquam similia fuisse
 sepulcris, qualia ab Herodoto h. l.
 describantur. Tu vid. nunc Dubois
 de Montpéroux Voyage autour du
 Caucase V. p. 194 seqq., qui huius-
 modi tumulum regium accurate de-
 scripsit, detectum prope Panticapaeum.
 Ac nuperime ad vicum Alex-
 andropol in gubernio Iekaterinos-
 laviensi huiusmodi tumulum, du-
 centos quadraginta pedes altum, ef-
 fossum multam ac variam exhibuis-
 se narrant supellectilem auream ar-
 genteamque, alias res ad ornatum
 pertinentes, equorum ossa, cuspi-
 des, alia, unde regis fuisse sepul-
 crum in Gerrhorum terra conten-
 dunt: cf. Macpherson in Athenaeo
 Londinensi 1856 nr. 1504. pag. 1062
 seq., Allgem. Zeitung 1856 nr. 259
 p. 4135, Neue Preuss. Zeitung 1856
 nr. 267. Equidem de his pronun-
 tiare nolim, quae in universum tan-
 tum ex Ephemeridibus tradita ac-
 cepti. Caeterum quaecunque de Scy-
 tharum regum sepulcris apud Hero-
 dotum referuntur, ad Mongolorum
 instituta transfert indeque illustrare
 studet Neumann: Die Hellenen im
 Skythenlande I. p. 231 seq. 237 seq.
 ἐς ὃ] Struve reponendum censet
 ἐς τὸ. Vid. nott. ad IV, 56.

κατακεκρωμένον μὲν τὸ σῶμα]
 Ad structuram conf. Matth. Gr. Gr.
 §. 432, 5 et Geisler De Graec. no-
 minatt. quos vocant absolutis (Vra-
 tislav. 1845) pag. 25, qui accusativos
 recte retulit ad verbum ἀναλαμβάν-
 νοται, servata lege appositionis vul-
 gari. — De cadaveribus cerâ obdu-
 ctis conf. I, 140 ibique nott. Cr. ci-
 tat Zoëgam De obelisc. p. 268, ubi
 de consimilibus aliorum populorum
 moribus. Sponte autem ea, quae

σαν, πλέην κυπέρου κεκομμένον καὶ θυμὴματος καὶ σπέγματος καὶ ἀννήσου, συνερραμμένην ὀπίσω, καὶ καὶ ἐν ἀμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. οἳ δ' ἂν παραδέξωνται κομτὸν νεκρὸν, ποιεύσι τὰ περ οἱ βασιλῆῖοι Σκύθαι· τὰ ἀποτάμνονται, τρίχας περιαιέρονται, βραχίονας περιαιέρονται, μέτωπον καὶ ὄνα καταμύσσουνται, διὰ τῆς τε αἰχμῆς οἷστοὺς διαβύνονται. ἐνθεύτεν δὲ κομίζουσι ἐπὶ τὸν νέκυν τοῦ βασιλέως ἐς ἄλλο ἔθνος, τῶν ἄρχουσι· οἱ ἔπονται, ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. ἐπεὰν δὲ πάντας περ

hoc loco de *Scythia* retulit pater historiae, nobis in memoriam revocant ea, quae de *Aegyptiorum* more corpora condiendi libro secundo cap. 86 seqq. exponuntur. Et sane complura utrique genti communia fuisse, ostendunt, quae ex Hippocrat. De aër., aq. et loc. collegit Coraëus ad h. l. T. I. p. 269 sq. Videtur enim Hippocrates in iis, quae de *Scythia* tradit, consulto instituisse comparationes quasdam cum *Aegyptiis*. De voce *νηδὺς* cf. II, 86. 87.

πλέην κυπέρου κεκομμένον] Videtur esse *Cyperus comosus* Linn., de quo conf. Schneider. ad Theophrast. II. Pl. XV. 11 et in Lex. Gr. s. v. Apud Homerum Od. IV, 603 κύπερον equorum est pabulum, ubi I. H. Voss. vertit *Galgant*. Add. Bredov. p. 152. De suffimento ab *Aegyptiis* quoque in condiendis cadaveribus adhibito conf. II, 86 ibique nott. — Mox scripsi ἀννήσου o Florentino aliisque, quibus accedit Athenaei auctoritas IX. p. 371 D. Vulgo ἀνῆσον, quod retinuit Dietsch. Communis forma ἀνῆθος vel potius ἀνῆθος (vid. Fritzsche ad Aristophan. Thesmophor. vs. 485. pag. 175) h. l. nullo libro scripto allata. Intelligitur autem *Anethum graveolens* Linn., Dill.; de quo vid. I. H. Voss. ad Virgil. Eclog. II, 48. p. 61.

καὶ κομίζουσι ἐν ἀμάξῃ κ. τ. 2.] Haec cum more reges mortuos sepeliendi, qui in *Taprobane*, insula etiamnum obtineat, convenire observat Ritter: Vorhalle pag. 247. — In seqq. verba τοῦ αὐτοῦ ἀποτάμνονται (partem auris sibi abscidunt) neglexit, quod miror, Langius. Apud

Nogaicos Tartaros more scribit Potocki (*Voyage* 121), a Neumanno l. l. p. datus, ut in familiaris sui hominis morte dimidiam partem sibi ipsis absciderent, etiam in aure equi, qui et deliciis potissimum fuisset rent.

βραχίονας περιτάμνον] *Scythico* luctu convulsa ciderunt brachia ad sanguiciendum. Vide VI, 59. ling. Add. Athen. XII. p. 5; tractavit Lennep. ad Phalar. pag. 71. — Quod sequitur *σονται, valet: sibi dilacerant* Simplex αμύσσειν III, 76 proxime seqq. scripsi γ. vulg. χερσὶς (vid nott. ad) διαβύνονται pro vulg. διαβ. quod merito rejicit Bredov. valet autem h. l., ut II, transfigunt.

οἱ δὲ σφι ἔπονται] „8 βασιλῆῖοι, regum funera rite compositum cadaver vehebant ἐς ἄλλο ἔθνος. primum venissent, hi soli et λεγόντες secuti cadaver pergentes circumductum cum que *Gerrhos* usque προεξταρά· τῶν βασιλῆων ἐν γένει: leguntur ista paulo s *Vatcken*. In seqq. ad voc. σι conf. II, 67, et ad ἐνθιθιν (hinc illinc, utrinque) Ellendt ad Arrian. Exped. 8, 9 coll. II, 6, 1. Ad fort. inunctivi Herodoteam θία Bredov. pag. 394. Quod morem, quem Herodotus d

ὡν κομίζοντες, ἐν Γέροισι ἔσχατα κατοικημένοις εἶσι νέων, τῶν ἄρχουσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇσι. καὶ ἔπειτα, ἴωσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκησι ἐπὶ στιβάδος, παραπή-
 ιλμάς ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ νεκροῦ, ξύλα ὑπερτείνουσι, καὶ ὀφὶς καταστεγάζουσι. ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς

millia quaedam apud Montioris aetatis usitata affann: Die Hellenen im Sky- s I. pag. 238 seq.

De hac voce vid. nott. ad Nos dicimus: *Flechtwerk* s. *eflecht*. Ad Homer. Odyss. ustathius adscripsit: ὅτιες α φασὶ καλᾶμον πλατὺ. ὡς x. τ. λ. Ipse Wesseling. otavit: „Vid. II, 96 et Dio- ys. Or. XIV. pag. 219 ad rodotea alludentem. Bar- ntummulandi mos etsi Scy- sacra Christianorum trans- um abdicarint, Theodoreto raec. IX. p. 129 teste, non- ie in Tartariae Lithuaniae- cessat. Vid. Memor. Scyth. omment. Acad. Petrop. T. 10.“ Italus interpres cru- orem, quo in regis funere uxores, alii interficiuntur, le Turcis simile quid affe- ld. Herod. V. 4 et Nicol. fragmm. p. 155, 161 Orell. t. ad Mel. nott. exegg. II, 7ol. III. P. II. De Hunnis dit Procopius Bell. Pers. I, itiquissimum Mongolorum em, ut iis, qui sepeliantur, uaeque in vita sc. quae ha- addantur in sepulcro, mo- res Mythengesch. I. pag. quoque afferens, quod ad narrationem IV, 72 nonni- equis corum fuisse detra- d mox, repletum stramine, pedibus insistens erigatur. refando Mongolorum more fia, quae de Scythia h. l. r, plura nunc attulit Neu- l. p. 232 seqq. Atque ut ta- ae de funeribus Dschingis-

chani*) et aliorum principum huius gentis narrantur, in quibus quot ho- minum millia occisa fuerint, vix credibile videtur, occiduntur potis- simum pellices, puellae puerique, servi servaeque ac ministri cuius- vis generis, qui principi vivo fuerint grati, equi camelique; qui omnes una cum phialis aliisque rebus ad supellectilem pertinentibus regis sepulcro deinde includuntur eo con- silio, ut mortuus rex habeat, qui- bus utatur, neque ullo ministerio neque ullis deliciis careat: eo enim crudelem morem spectare credam cum Neumanno l. I. p. 230 neque al- tius quid his sacrificiis humanis sub- esse mihi persuaderi patiar. Maxi- me vero ad Herodotum illustrandum faciunt ea, quae idem vir doctus p. 240 retulit ex opere Arabici aucto- ris Ibn Batuta (The travels of Ibn Batuta, translated by S. Lee. Lon- don. 1829, pag. 220), qui saeculo de- cimo quarto adfuit funeri principis Sinensis e Mongolorum stirpe, idque ita enarravit, ut vel singuli ritus cum iis, quae in Scytharum regum funeribus teste Herodoto fieri sole- bant, conveniant. Neque nostra ae- tate pravam superstitionem prorsus cessisse, satis declarant, quae idem Neumann. p. 236 retulit ex itinera- rio docti Galli sacerdotis (Huc: Sou- venirs d'un voyage dans la Tartarie etc. I. pag. 130 edit. sec.) narrantis de servis, pueris puellisque, in prin- cipum funere adhuc nefario modo occisis. — In Herodoti loco, ut ad hunc redeam, singuli commemoran- tur regis ministri ad varia negotia vitaeque necessitates: pincerna, co- quus, equiso, corporis minister (δι- ηκονος, ut IV, 72. IX, 82; conf. B.

— — —
 singischano mortuo quadraginta puellas pulcherrimas maximeque ornatas in se-
 ra traditas esse quasi ministras tradit I. de Hammer. Wien. Jahrb. LXVII.

θήκης τῶν παλλακῶν τε μίαν ἀποπνίξαντες θάπτουσι καὶ τὸ οἰνοχόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἵπποκόμον, καὶ διήκονον, καὶ ἀγγελιφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰ καὶ φιάλας χρυσέας, ἀργύρῳ δὲ οὐδὲν οὐδὲ χαλκῷ χρέοντα ταῦτα δὲ ποιήσαντες χοῦσι πάντες χῶμα μέγα, ἀμιλλώμενοι καὶ προθυμεόμενοι ὥς μέγιστον ποιῆσαι. Ἐνιαυτοῦ δὲ περὶ φερομένου ἀντίς ποιεύσι τοιόνδε. λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπεύοντων τοὺς ἐπιτηδεωτάτους (οἱ δὲ εἰσι Σκύθαι ἐγγενεῖς· οἱ τοι γὰρ δὴ θεραπεύουσι, τοὺς ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κείνους ἀργυρώνητοι δὲ οὐκ εἰσὶ σφι θεράποντες), τούτων ὧν τι διηκόνων ἐπὶ ἀποπνίξωσι πεντήκοντα καὶ ἵππους τοὺς κελιστεύοντας πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτῶν τὴν κοιλίην καὶ κελήραντες ἐμπιπλάσι ἀχύρων καὶ συρράπτουσι· ἀψίδος δὲ ἡμῶν ἐπὶ δύο ξύλα στήσαντες ὕπτιον καὶ τὸ ἕτερον ἡμισὺ τῆς ἀψίδος ἐπ' ἑτέρα δύο, καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ πολλὰ ταῦτα ἔπειτα τῶν ἵππων κατὰ τὰ μήκη ξύλα παχέα διελάσαντες μετὰ τῶν τραχήλων ἀναβιβάξουσιν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀψίδας· τι δὲ αἱ μὲν πρότεραι ἀψίδες ὑπέχουσι τοὺς ὄμους τῶν ἵππων· οὗτοι δὲ ὀπισθε παρὰ τοὺς μηροὺς τὰς γαστέρας ὑπολαμβάνουσι σκέλεα δὲ ἀμφοτέρω κατακρέμαται μετέωρα· χαλινοὺς δὲ καὶ στόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους κατατείνουσι ἐς τὸ πρό-

ten Brink in Schneidewini Philolog. VIII. pag. 419. Nos: *Leibdiener, Kammerdiener*), quibus additur ἀγγελιφόρος, maiore opinor honore praeditus et superiore loco collocatus, si, quae ad I, 99. III, 84. 118 notata sunt, ad Scytharum reges quoque referri possunt. — Ad locutionem χοῦσι — χῶμα in fine cap. cf. I, 102. II, 137. IX, 85. V, 8.

CAP. LXXII.

Ἐνιαυτοῦ δὲ περιφερομένου] Sponte in mentem venit Homericum illud (Odys. I, 16): *περιπλομένων ἐνιαυτῶν, volventibus annis*, ut redit Virgil. Aen. I, 234.

ἐπεὶ ἀποπνίξωσι κ. τ. λ.] Simili modo, ut ad h. l. adnotat Larcher., Sinae quidam imperator, Tartarica stirpe oriundus, in coniugis mortuae tumulto plus triginta servos fertur immolasse. — αὐτῶν scripsi pro

αὐτίων, ut antea τούτων pro πτεῶν, itemque καλλιστεύοντας] vulg. καλλίστους. Nam καλλιστεῖν (*forma excellere*) haud raro innitur, I, 196. IV, 163. 180. V, 64. VII, 180. VIII, 124. Cf. Schweigh. in Lex. Herod. attulit Ad κοιλίην conf. nott. ad II, 86. I. ἀψίδος δὲ ἡμισὺ ἐπὶ δύο ἐστήσαντες ὕπτιον] i. e. ubi dimidiatum rotae circulum super duobus lig supinum collocarunt. Quae paulo ferius sequuntur verba: *ἔπειτα τῶν ἵππων* — ἐπὶ τὰς ἀψίδας, ita equidem intelligo: *deinde, postquam ea sa ligna per equorum corpora usque ad colla secundum longitudinem dimiserunt, equos imponunt dimidiatis i circulis*. Ad ὑπολαμβάνουσι conf. 24 ibiq. nott.

χαλινὸς δὲ καὶ στόμια ἐμβαλόντες κ. τ. λ.] i. e. frenae et habes equis iniectas antrorsum (ab his equis) tendunt et a palo suspendunt

, καὶ ἔπειτα ἐκ πασσάλων δέουσι. τῶν δὲ δὴ νενήσκων
 ποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα ἓνα ἕκαστον ἀναβιβά-
 ἐπὶ τὸν ἵππον, ὥδε ἀναβιβάζοντες· ἔπειτ' νεκροῦ ἐκά-
 ταρὰ τὴν ἄκανθαν ξύλον ὀρθὸν διελάσσωσι μέχρι τοῦ τρα-
 , κάτωθεν δὲ ὑπερέχει τοῦ ξύλου τούτου, τὸ ἐς τόρμον
 οὔσι τοῦ ἑτέρου ξύλου τοῦ διὰ τοῦ ἵππου. ἐπιστήσαντες
 αὐτὸ τὸ σῆμα ἱππέας τοιοῦτους ἀπελαύνουσι. ✓
 Οὕτω μὲν τοὺς βασιλέας θάπτουσι. τοὺς δὲ ἄλλους Σκύ- 73

ὅς δὲ καὶ στόμια redde: *Zaum*
et apud Gebius. De significa-
 cionis στόμιον plura dabit Sto-
 phes. Ling. Graec. VII. pag.
 19. „Dabit equi tale specta-
 ex ultima Tartaria trans-
 , Witsen. Descript. Tartar.
 ostentaturque Leidae non
 le in tabula.“ *Wessel*. Ac
 quaedam de equis mortuis,
 do apparatus apud istiusmodi
 in funeribus affert Neumann.
 g. 238. In seqq. ad ἄκανθαν
 [, 75 ibique nott. Nos: *Rück-*
*örp*os est foramen, ut monet
 . ad Diodor. Sicul. II, 8.

θεν δὲ ὑπερέχει κ. τ. λ.] Par-
 δὲ initio apodoseos illatā in-
 restructuram transit oratio,
 nec est sententia: „quando
 usque cadaveris iuxta spinam
 ctum lignum usque ad cervicem
 erunt, iam ab imo ligni huius
 inel, quam in foramen inserunt
 ligni per equum ducti.“ Nam
 i τοῦτον τοῦ ξύλου a sequenti
 , τὸ pendent; nec sane erat,
 istinctionem ante τὸ vulgo
 i tolleret Gaisf., Werferum
 in Actt. phil. Monacc. I, 1.
 coll. p. 81. Schweigh. suspici-
 οῦτο, i. e. τοῦτο τὸ μέρος
 ον. Pro vulg. πηγνύουσι unus
 hi liber πηγνύσι, ut supra
 omnes κατεργνύσι. Utrum-
 tum. Vid. Bredov. p. 402 et
 105 ibique nott.

ῆσαντες δὲ κύκλῳ τὸ σῆμα
 τοιοῦτους ἀπελαύνουσι] i. e.
 a tales equites ad monumen-
 um circa collocarunt, discedunt.
 quidem ἐπιστήσαντες τὸ σῆ-
 ere sensu dictum, quo στη-

σαντες — ἐπὶ τὸ σῆμα (ut supra ἐπὶ
 δύο ξύλα στήσαντες; IV, 34 ἐπὶ τὸ
 σῆμα τιθεῖσι; IV, 67 ἐπὶ μίαν ἐκά-
 ατην ὁάβδον τιθέντες, ubi cf. nott.)
 mirorque Schweighaeuser., qui κύ-
 κλῳ τὸ σῆμα iungi vult, ut idem sit
 atque περίξ τὸ σῆμα, cum κύκλῳ,
 ut περίξ, accusativo iungatur. Quod
 mihi quidem nondum persuasit, nec
 quem affert locum IV, 181 (περιά-
 γονσι τὴν λίμνην κύκλῳ), eum hic
 pertinere credam. Tu conf. etiam
 II, 170. IV, 202 (κύκλῳ τοῦ τείχους)
 et I, 185 (κύκλῳ περὶ αὐτήν), ex
 quo loco conicias, nostro in loco si
 quid omnino mutandum esset, scri-
 bendum potius: κύκλῳ περὶ τὸ σῆ-
 μα. De usu dativi κύκλῳ conferri
 poterunt loci allati ab Ellendt. ad
 Arrian. Exped. Alex. I, 27. §. 4.
 Quod ad ipsum argumentum attinet,
 comparat J. Grimm (Deutsche My-
 tholog. p. 630 ed. sec. et Rechtsal-
 terth. p. 676) hunc Scytharum mo-
 rem cum similibus, quae apud Ger-
 manos antiquos fieri solebant.

CAP. LXXIII.

τοὺς βασιλέας] Miror Gaisfordium
 in textu reliquisse βασιλῆας, quod
 equidem, Struvium l. l. I. p. 16
 (Opuscul. II. p. 344) cum recentt.
 edd. secutus, in βασιλέας mutavi.
 Idem exhibuit Matthiae. — In seqq.
 verba κατὰ τοὺς φίλους ea fere ra-
 tione explicanda, quae I, 30: περι-
 γον (αὐτόν) κατὰ τοὺς θρασυροῦς
 coll. I, 96. — Mox cum Schweigh.
 et Gaisf. et recentt. edd. ex San-
 crofti libro alteroque dedi πάντων
 pro ἀπάντων, quod retinuit Mat-
 thiae.

θας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγουσι οἱ ἀγγιτάτω κατὰ τοὺς φίλους ἐν ἀμάξει κειμένους· τῶν δὲ ἔκαδεκόμενος εὐωχέει τοὺς ἐπομένους, καὶ τῷ νεκρῷ παρατίθει τῶν καὶ τοῖσι ἄλλοισι· ἡμέρας δὲ τεσσαεράκων ἰδιῶται περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. Θάψαντες θαι καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε. σμησάμενοι τὰς κελκλυνάμενοι ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε· ἐπεὰν σῶσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ ταῦτα πύλου περιτείνουσι· συμφράξαντες δὲ ὥς μάλιστα λίθου διαφανέας ἐσβάλλουσι ἐς σκάφην κειμένην ἐν μέσῳ 74 τε καὶ τῶν πύλων. Ἔστι δὲ σφι κάνναβις φηγομένη ἐπὶ πλὴν παχύτητος καὶ μεγάλτεος, τῷ λίνῳ ἐμφορεστέρα δὲ πολλῷ ὑπερφέρει ἢ κάνναβις. αὕτη καὶ αὐτομάτη ρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρηῆκες μὲν καὶ εἵματα τοῖσι λινέοισι ὁμοιότατα· οὐδ' ἂν, ὅστις μὴ κάρτα

οὕτω οἱ ἰδιῶται περιάγονται] *ιδιωται privati sunt homines, qui regibus opponuntur ac principibus. Larcherus observat, non eandem omnium Scytharum videri fuisse sepulturam, cum cadavera truncis suspensa alii putrescere sivissent, teste Silio Italico XIII. 486 coll. Plutarch. II. pag. 499 D. Idem affert celeberrimi peregrinatoris, Cookii, testimonium de incolis insulae Otahiti, qui cadavera tam diu arboribus suspendunt, dum omnis caro consumpta fuerit, quo facto ossa sepeliunt.*

σμησάμενοι] i. e. ubi caput suum deterserunt. Cf. nott. ad III, 148. Ad πύλους εἰρινέους conf. IV, 23. et nott. ad III, 12. Inde Braun De vestit. sacerdot. Hebr. II, 4. §. 379. pag. 408 recte h. l. reddit: *tapetes ex lana coactos circum tendunt*, cum πύλος latiore sensu hic accipiat et quidquid ex lana coactum ac tegminis loco habitum sit, declaret.

συμφράξαντες] Scilicet τοὺς πύλους. συμφράττειν est arte coniungere, ut nihil vacui supersit spatii. Ad verba λίθους ἐκ πυρός διαφανέας conf. nott. ad II, 92 et IV, 75.

CAP. LXXV

Ἔστι δὲ σφι κάνναβις Seguiet. (Bekk. Anecd. 27 et Hesych. T. II. vero κάνναβις nostrum plantam adhuc frequentiam reperiri satis conhorum lingua vocari, servat Kruse Urgesch. Volksst. pag. 288. H. Herodotum primum miscisse monuit ad h. l. pres. Ipsum locum H. iusta causa sollicitavit

ταύτη δὲ πολλῷ ὑπερφέρει] i. e. hac tenuis (quod est et maior) autem hac kannabis, quae (s. scilicet praestat quod) et nit et sata; id quod in l. cadit. Similiter oppon. τόματα φέεται et τὰ φέεται II, 94, ut moi qui in seqq. sic olim coniecit: καὶ ἐξ αὐτῆς γυναικῆιον κόσμον καὶ εὐνται. Sine causa, utur. Tu vid. Hesych. βων dicitur tritus, i. e. nente Ernest. ad Ari 806, ut notat Cr.

λαγνοίη, λίνου ἢ καννάβιός ἐστι· ὅς δὲ μὴ εἶδὲ κω τὴν
θα, λίνεον δοκῇσει εἶναι τὸ εἶμα. Ταύτης ᾧν οἱ Σκύ- 75
καννάβιος τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύνουσι ὑπὸ
ους, καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλουσι τὸ σπέρμα ἐπὶ τοὺς δια-
λίθους τῷ πυρὶ· τὸ δὲ θυμιάται ἐπιβαλλόμενον, καὶ
ταρῆχεται τοσαύτην, ὥστε Ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν
τοκρατήσῃ· οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρὶ ὠρύν-

καννάβιός ἐστι] Citat Pol-
72 coll. Casaub. ad Diog.
63. Mox pro vulg. κανν-
arentino recepi κανναβί-
atibus Schweighaeusero et
ag. 270, quandoquidem dis-
n est inter κανναβις, quod
pius nomen est, et inter
qua voce vestis e cannabi
aratur. De ipsa voce plu-
it Stephani Thes. ling.
pag. 936 ed Dindorf.

CAP. LXXV.

οοσι ὑπὸ τοὺς πέλους] i. e.
ad pilos. Ad πέλους conf.
Verbo ὑποδύνουσι („ils se
indicari putat Larcherus
illud, per quod intrarint,
um indeque obstructum et
fuisse, postquam intrarint,
undique ad humum usque
ne scil. vapor elabi posset;
ntorii exhibita sit species.
arum plaustra eiusmodi pi-
fuisse ostendit Hippocrat.
q. et loc. §. 93. T. I. p. 83
Jalmuccis, qui in eiusmodi
æctis per deserta Astracana
dicuntur, recentioris pere-
testimonium affert Larche-
de hoc plaustrorum genere
muccos, Kirgisos aliasque
madas Asiae usitato, quae
ent Kibiks, Coraës ad Hip-
l. disputavit T. II. pag.

De Scythiis, qui in plau-
um degunt, vid. nott. ad
— In seqq. ad διαφανίας
inf. IV, 73 et ad παρῆχεται
θυμιάται pro vulg. θυμιάται
ti libro alteroque revocavi,
indorfii (p. XXXI seq. Com-
et Bredovii p. 379. Vox ἀτ-
) significatione non differt

a voce ἀτμή in Hesiod. Theog. 486;
plura attulit Ianson in Jahrb. f. Phil.
u. Paedag. Suppl. Vol. XIX. p. 529.

ὥστε Ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν
πυρὶ ἐποκρατήσῃ] i. e. ut nullum
Graecorum caldarium id superet. οὐ-
δεμία (pro οὐδεμνῇ) scripsi cum
Gaisf. Usus verbi ἀποκρατεῖν atti-
gi ad IV, 50. — πυρὶ ἐστὶ caldarium
s. tepidarium, ut recte notat Casau-
bon. ad Strabon. III. p. 154 s. 232.
Nos: Schwitzbad. Vid. Becker. in
Charicl. III. p. 75 ed. sec. Plura de
ipsa voce dabit Stephan. Thes. ling.
Gr. VII. p. 2263 seq. ed. Dindorf.
Ac nonnulla de cellis sudatoriis
Graecorum ad h. l. excitavit Val-
cken. Similis cuiusdam moris, qui
etiamnum apud Indos ad sinum Hud-
soni habitantes obtineat, meminit
Larcher. At Niebuhr. (Vermischt.
Schrift. I. pag. 362), quae Herodo-
tus refert, ea ad Siberiam pertinere
vult, ubi ebrietatem suffitu semi-
num cannabis super lapides igneos
in cella arcte clausa excitent; quod
ipsum cum caldariis, quibus et ipsis
barbari illi uti sint, confundi a scri-
ptore nostro arbitratur. Atque hu-
iusmodi confusionem ab Herodoto
commissam esse statuunt quoque
Eichwald: Alte Geogr. d. Casp.
Meeres p. 202, Hansen: Osteuropa
p. 77, Neumann l. l. p. 311, Kruse
l. l. pag. 288. Tu vid. etiam, quae
ad I, 202 notata sunt, et conf. Walz.
in Allgem. Zeitung. 1856. 16 Mai
Beilage nr. 137. pag. 2188.

οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρὶ
ὠρύνονται] i. e. „Scythae lactabundi, s.
hac desudatione delectati, clamorem
ingentem atque inconditum tollunt.“
Verbum ἀγασθαι attigi ad IV, 46;
de verbo ὠρεσθαι vid. nott. ad III,
117. Nam utrumque verbum su-

ται. τοῦτό σφι ἀντὶ λουτροῦ ἐστί· οὐ γὰρ δὴ λούνται παρὰπαν τὸ σῶμα. Αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ὕδαρ ἰσαι, κατασώχουσι περὶ λίθον τρηχὺν τῆς κυκαρίσσο θρον καὶ λιβάνου ξύλου· καὶ ἔπειτα τὸ κατασώχόμεν παχὺ ἐόν, καταπλάσσονται πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσι ἄμα μὲν εὐωδίῃ σφέας ἀπὸ τούτου ἴσχει, ἄμα δὲ ἀπ

spectum fuit Valckenario pro ὡρύονται corrigenti ὡρύπτονται *se abstergunt*, ut loci haec fere esset sententia: „*istius vaporis fomento sudantes sudorem et sordes abstergunt*“, indeque ὡρύπτονται responderet verbo καθαίρονται eo sensu, quo Noster adhibuit cap. 73. Qua coniectura opus non esse vix quemquam fugiet. Nec magis sollicitandum ἀγάμενοι, tertio casui iunctum, quem eundem a Xenophonte in Cyropaed. II, 4, 9 (ubi vid. Bornemann. plura afferentem) et Platone (in Sympos. p. 318) huic verbo additum esse recte monuit Schweighauserus Philonis locum laudans, in quo sane hoc verbum *laetandi exsultandique* notione occurrat: quare haud necesse, cum Wesselingio explicare ἀγάμενοι *mirantes, stupentes*. Adsentitur Schweighausero Waardenburg: De nativ. Herodot. simplicit. p. 168. Caeterum auctor quoque est Dio Chrysost. Or. XXXII p. 378 C., apud barbaros quosdam lenem enasci ebrietatem ex rerum quarundam suffitu; tum eos gaudere, ridentes exsurgere et omnia facere, quae bene poti soleant. Conf. etiam Klemm: Culturgeschichte Vol. VIII. pag. 10. — Pro λούνται duo codd. λούονται, quod reiiciendum, monente Bredov. p. 392, qui confert Herod. I, 198. II, 37. — In seqq. pro αὐτέων scripsi αὐτῶν.

κατασώχουσι περὶ λίθον κ. τ. λ.] i. e. *conterunt in lapide duro frusta cyparissi, cedri et arboris thuriferae*, quae ne quis miretur, qua via ad Scythas pervenire potuerint, cogitandum est de commercio florenti, quod Graeci, Iones praesertim, cum hisce Pontioris habuerint. Vix quemquam fugiet, h. l. de saporis quodam genere agi, quo Scytharum feminae pari modo utebantur, quo nostra

aetate mulieres similibus tur ad corporis munditiam que ad elegantiam et ventantibus. Neque sane iam mihi dubitare videtur l. l. p. 205, num vero et a diderit Herodotus; nec sentiendum puto, quod ce loco lignum iuniperi sul Niebuhr l. l. mulierum hui Siberiam referri vult. *sa* sae exponunt τριβονσι it das III. p. 358, quocum e seling. Nicandr. Theria ibique Schol. — *Cedri* dicandis Aegyptiorum mentio fit II, 87, thuriferae II, 86, ubi v

καὶ ἔπειτα τὸ κατασώχτο — πᾶν τὸ σῶμα καὶ πον] i. e. *atque deinde eritur s. hac massa, cum et tum corpus atque vultus*. Structuram loci, quam (Gr. Gr. §. 421, not. 2, secutus Lhardy sic expli duas constructiones (*καί τί τις* et *καταπλάσσει* hic confusas vellet, eq Knehnro Gr. Gr. §. 56 ad eum usum, quo veripue compositis, duplex adponitur, ad diversas tiones significandas; ade necesse sit statuere, τὸ πον nominativum absol quod proponit Geisler: nominatt. absolutt. pag ipsum sic vertens: „Dei quod teritur, crassum est corpus oblinunt atque fabo καταπλάσσειν Noster usus est II, 70 et 85. εὐωδίῃ σφέας ἀπὸ το Supra I, 69: καὶ γὰρ τι εὐεργεσίαι εἶχον. De us tionis ἀπὸ conf. III, 23.

τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τὴν καταπλαστὴν γίνονται καθαραὶ καὶ λαμπραί.

Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ οὗτοι αἰνῶς χρᾶσθαι φεύ-76
γους, μὴ τί γε ὧν ἄλλων, Ἑλληνικοῖσι δὲ καὶ ἥμισυ, ὥς διέ-
δεξαν Ἰναχάρσι τε καὶ δεύτερα αὐτὶς Σκύλη. Τοῦτο μὲν γάρ

CAP. LXXVI.

Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι — φεύ-
γους] Quae scribens Herodotus Ita-
le interpreti respexisse videtur ad
ea, quae de Aegyptiis II, 91 enar-
rantur. Ξεινικὰ νόμαια occurrunt
IV, 77 fin. coll. 80 fin. I, 135. Ad
αἰνῶς cf. nott. ad IV, 52.
μὴ τί γε ὧν κ. τ. λ.] Hermann. ad
Viger. p. 802 h. l. (in quo exhibuit
μῆτοι γε ὧν) citans, haec subie-
cit: „Scribendum videtur ἄλλων pro
ἀλλήλων [quae est vulgata lectio
omnibus libris probata]. Locus dif-
ficilior est, quod μὴ et ἥμισυ dicuntur
non ad verbum φεύγονται, sed ad
sententiam, quae est οὐ χρῶνται,
relata. Germanice particularum vim
sic exprimas: *sie bedienen sich kei-
ner fremden Einrichtungen, wirklich
nicht ein mal anderer Völker, der
Griechen aber am wenigsten.*“ In ean-
dem coniecturam incidit Schweig-
haeuserus, sed ob librorum aucto-
ritatem retinuit vulgatam ἀλλήλων,
quam Matth. Gr. Gr. §. 610, 2. pag.
1232 explicavit: „um nicht zu sagen,
unter einander, d. h. nicht nur nicht.“
Tum igitur scriptoris haec foret sen-
tentia, ut Scythae omnino a peregre-
nis abhorreant institutis, non solum
suis ipsorum (i. e. iis, quae apud
alias easque diversas Scytharum
tribus vigent), verum etiam quam
maxime Graecorum. Nec aliter lo-
cum accipi vult Letronne Journ. d.
sav. 1817, p. 46, in quo ἀλλήλων ad
diversas Scytharum refert tribus,
et ad verba μὴ τί γε ὧν (quae idem
valeant atque μὴ τί γε δὴ) suppleri
vult τοῖσι ἀλλήλων νομαίοισι χρῶν-
ται. Unde non admodum discedit.
Werferi ratio in Act. phill. Monac.
I, pag. 263, qui ad negativam parti-
culam μὴ τί γε intelligit χρᾶσθαι,
cum φεύγειν ad ea verba, quae in-
finitivus adiuncta negativā parti-

culā μὴ excipere soleat, referri
debeat. Equidem cum Dindorfio et
Dietschio rescripsi ἄλλων, quod mihi
tota sententia requirere videbatur:
inde locum sic intelligo: „a peregrinis
institutis etiam hi valde abhorrent, ne
dicam aliorum quidem populorum, sed
vel maxime Graecorum (sive: sed etiam
Graecis minime uti volunt).“ Retinui
in his μὴ τί γε, quod Sanctrofti liber
et Florentinus itemque Parisini prae-
bent, in Wesselingii editione muta-
tum in μὴ τοί γε: quod quo minus
hic locum habere credam, faciunt,
quae attulit C. Fr. Hermann. ad Lu-
cian. de conscrib. histor. pag. 182
seq. Et conf. insignem Demosthe-
nis locum in Olynth. II. §. 23. p. 24
Reisk., ubi μὴ τί γε δὴ. Corruptum
locum nostrum haberi vult Hartung
Lehre d. Gr. Part. II. pag. 155.

ὥς διέδεξαν Ἰναχάρσι τε — Σκύ-
λη] i. e. ut commonstrarunt in Ana-
charside atque deinde iterum in Scyla.
Revocavi cum recentt. edd. Ἰναχάρ-
σι et mox Σκύλη, quod Sanctrofti
liber aliusque praebebat, pro: Ἰνα-
χάρσις τε — Σκύλης, quod o Wes-
selingiana editione in alias quoque
transiit. Tu conf. Herod. II, 134
(ὥς διέδεξε τῇδε οὐκ ἥμισυ) et III,
82. I, 31, ubi huic dativo additur ἐν.
De Anacharside vid. Strabon. VII.
p. 303 s. p. 464 A. Seymn. Chii
fragm. 119. (vs. 858 seq. ed. Muel-
ler.) ibique Gail. T. II. p. 400 et im-
primis Diogen. Laërt. I, 101 seqq.
ibique Menag. Ex quo Diogenis vel
potius Sosicratis a Diogene allati lo-
co Anacharsidem Olympiad. XLVII
s. anno ante Chr. n. 592 Athenas ve-
nisse recte colligit Fischer: Griech.
Zeittaf. p. 115 Conf. etiam Brand-
staeter Scythicae. pag. 5 seqq. Ac
vel literas sapientis Scythae scrip-
tas proferunt, de quibus conf. Ci-
cer. Tuscul. V, 32 et quae ibi alla-
ta sunt ab interpretibus. Ipsum no-

Ἀνάχαρσις ἐπεὶ τε γῆν πολλὴν θεωρήσας καὶ ἀποδ
κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὴν ἐκομίζετο ἐς ἥθεα τὰ Σ
πλέων δὲ δι' Ἑλλησπόντου προσίσχει ἐς Κύζικον· κ
γὰρ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν ἀνάγοντας τοὺς Κυζικηνο
κάρτα μεγαλοπρεπέως, εὗξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις
καὶ ὑγίης ἀπονουστήσῃ ἐς ἑωυτοῦ, θύσειν τε κατὰ τα
ῶρα τοὺς Κυζικηνοὺς ποιεῦντας, καὶ παννυχίδα στή

men Ἀνάχαρσις ad Sanscritanam linguam si scriberetur, sonat *Anagharsti*, ut vult Leo Meyer (in Kuhn Zeitschr. f. vergl. Sprachk. V. p. 162), qui huic voci tribuit significationem *innocentis sapientis*. Mox τοῦτο μὲν, ubi non sequitur τοῦτο δέ, ut II, 99. Sed faciunt huc, quae initio cap. 78 leguntur: πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔτεσι ὑστερον κ. τ. λ. Attigit haec, monente Cr., Wytttenbach, ad Plut. Morall. I, 2. p. 768. γῆν πολλὴν pari modo positum invenitur I, 30.

καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλήν] i. e. *postquam multa sapientiae specimina in ea (terra) edidit*. De argumento laudant interpret. ad Diogen. Laërt. I, 105. Ad locutionem Wessel. confert Platon. Hipparch. p. 228 B. ὅς ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα σοφίας ἀπεδείξατο. Et cf. ipsum Herodot. I, 59. 174. II, 36 etc. — ἥθεα in seqq. sunt domicilia, ut I, 15, ubi vid. nott. In proxime seqq. post πλέων reposui cum recentt. edd. δέ, quod omnes fere libri scripti afferunt, quodque sustulerat Gaisfordius. Neque enim offensioni esse poterit haec particula in apodosi posita, si respiciemus Herodoti locos III, 37. 68. 133. V, 40 ibique nott. Ad verbum προσίσχειν (*appellere*) vid. nott. ad IV, 42. — ἀνάγειν ὁρτὴν eodem modo Noster dixit II. 48. III, 97. IV, 108: unde etiam VIII, 65 pro τῇ δὲ ὁρτῇ — ἄγο υσι Naber in Mnemosyn. III. p. 485 rescribi vult ἀνάγουσι.

κάρτα μεγαλοπρεπέως] Ita dedi ex librorum auctoritate cum recentt. edd. Vulgo: μεγαλοπρεπία κάρτα. Alii libri voculam κάρτα omittunt. Male: si quidem κάρτα cum huius-

modi adverbii s. adiectiv reperimus III, 1. IV, 79. ber in Mnemosyn. III. p. seqq. haud mutavi εὗξα loco duo libri afferunt ἡ augmentum in talibus verodoto negligi soleat: vi p. 309. — De cultu M apud Cyzicenos Wesseli Strab. I. p. 45 s. 76 B. C eil d'Antiqq. II. pag. 1 Strab. XII. pag. 575 s. „Cf. Valer. Flacc. Argv 20. Matris deum, cuius ab Argonautis repeteban gia residua in Cyzicenor ut leonis caput etc. Vid. N. V. Vol. II. pag. 453 sq. Descript. de Medailles II seqq. et Sestini Descrip Stateri antichi pag. 57 sq tur Argonautae Cybeles suisse in monte Dindymo, ea Constantini iussu C polin fuerit translaturum.“ seqq. cum recentt. edd. re τὰ ὦρα pro κατὰ τὰ ὦρα, bus codd. et e Florentine erat a Schweigh. et Gai vid. nott. ad I, 208 et cf. I

καὶ παννυχίδα στήσει 48: ἵστασαν χοροὺς, ubi παννυχίδα, s. pervigilia sive secreta spectare dam, eam ipsam ob cat celebrari solita. Sic παννυχίδας apud Platon. Rep. I, 1 Ran. 373. Eurip. Hel. (coll. Loheck. Aglaophai 651. Quos locos mihi u Fr. Hermann. Add. Wytt Plutarch. Morall. I. p. 5 παννυχίδας plures locos De ipsis huiusmodi sacris agi solitis vid. C. Fr. Her

ετο ἐς τὴν Σκυθικὴν, καταδύς ἐς τὴν καλεομένην
(ἣ δ' ἐστὶ μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλλέϊον Δρόμον, τυγχάνει
ἐοῦσα δεινδρέων παντοίων πλῆη), ἐς ταύτην δὲ κατα-
νάχαρσις τὴν ὀρτὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ θεῷ, τύμπανόν
καὶ ἐκδησάμενος ἀγάλματα. καὶ τῶν τις Σκυθέων
ισθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα ἐσήμηνε τῷ βασιλεῖ Σαν-
δὲ καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος ὥς εἶδε τὸν Ἀνάχαρσιν ποι-
ῦντα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπέκτεινε. Καὶ νῦν, ἣν τις εἰρη-
λ' Ἀναχάρσιος, οὗ φασὶ μιν Σκύθαι γινώσκειν, διὰ
τὴν ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλλάδα καὶ ξεινικοῖσι ἔθεσι διε-
ξῆς δ' ἐγὼ ἤκουσα Τίμνεω, τοῦ Ἀριαπίθεος ἐπι-

Alterth. §. 31 not. 7. De
onf. nott. ad IV, 9; de
nott. ad IV, 55. In
vulgatam cum re-
l. ἐς ταύτην δὲ καταδύς,
no Florentino Gaisfordius
δ' ἐ. Ad significationem
adūs (se abdens, se abscon-
f. Herod. IX, 37 (καταδύ-
λην). Ad verbum ἐπιτελεῖν
ad II, 63. I, 167.

ὄν τε ἔχων] Ad argumen-
spectant Apollon. Rhod. I,
Memens Alexandr. in Pro-
I. p. 20 Pott.; quae bene
esseling. Ac tympana ad
sacra proxime pertinent
e valuisse dicuntur ad sen-
andos in hominum rudium
ero quodam horrore sive
plendis. De quibus dissec-
igor: Kunstmytholog. pag.
oll. pag. 294 seqq. De for-
e huius instrumenti citat
ad Athen. XIV, 38. pag.
306 ed. Schweigh. (Ani-
Γ. VII. pag. 466 seqq.);
m Creuzer in Symbol. IV.
tert. et Volckmann ad
de music. pag. 140.

ερος ἀγάλματα] i. e. qui
sacra sc. decorum, amuleta
collo s. pectore suspensas
Ad argumentum laudant
II, 20 cum adnot. T. VII
Schweigh. ἀγάλματα quid
leuit Ruhnken. ad Timaei
pag. 6. Et faciunt huc,
ementis Alexandrini l. I.,

ea, quae de his Cybeles sacris scri-
bit Dionys. Halic. Antiqq. Romm.
II, 19.

καταφρασθεῖς] i. e. ubi Scytharum
quis eum animadvertit haec celebra-
tem. — καταφράζειν pro simplici
φράζειν ita accipere licet, ut vim
quandam praepositione verbo sim-
plici additam putemus, qualem in
καταφρονεῖν observavimus ad I, 59.
60. Idem verbum eodem sensu in
Antonin. Liberal. Transformatt. XI:
ἐπεὶ δὲ αὐτὴν κατεφράσθησαν
οἱ γονεῖς κ. τ. λ. In Solonis Carm.
V, 38; τοῦτο κατεφράσατο. In
seqq. ἣν τις εἰρηται redde: si quis
quaerat, a verbo εἰρεσθαι, quod
Noster dixit pro φρεσθαι; vid. Bre-
dov. pag. 147.

τοῦ Ἀριαπίθεος] In hoc nomine
scribendo et in reliquis Schweigh.
et Gaisf. secutus sum, cum scripti
libri valde fluctuent. Sic pro Ἀρια-
πίθεος, quod meliores libri affe-
runt, vulgo Ἀριπίθεος, quod ipsum
Matth. retinuit. — Ad nomen Ἰδαν-
θύρσον cf. IV, 120. 126 (ubi Sturz.
ad Pherecyd. fragm. pag. 57 ve-
ram scripturam fuisse suspicatur
Ἰδάνθονρος). 127. Arrian. Indic.
5. Nec aliter apud Strabonem et
Plutarchum hoc nomen invenitur
scriptum. Tu vid. nott. ad Ctesiae
Persice. Excerptt. §. 16. pag. 143.
— Ariapithem tutorem, ut hoc ad-
dam, intelligi negat Niebuhr. Verm.
Hist. Schrift. I. p. 355, cum ipse
significetur rex, pater Scylae, de
quo IV, 80. Quod vero Ariapithem

τρόπου, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου τοῦ Σκυθέων βασι-
 τρων, παῖδα δὲ εἶναι Γνούρου, τοῦ Λύκου, τοῦ Σκι-
 θεος. εἰ ὧν ταύτης ἦν τῆς οἰκίης ὁ Ἀνάχαρσις, ἴστω
 ἀδελφεοῦ ἀποθανών. Ἰδάνθυρσος γὰρ ἦν παῖς Σανλίο
 77 λιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καίτοι τινὰ ἦδη
 λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὥς ὑπὸ τ
 θεῶν βασιλέος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς τῆς Ἑλλάδος,
 γένοιτο, ὅπισω τε ἀπονυστήσας φαίη πρὸς τὸν ἀποπέ-
 ῖ Ἑλληνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ἐς πᾶσαν σοφίην, πλὴ

non *tutorum*, sed *villitum* fuisse vult
 eoque refert vim vocis ἐπιτρόπον.
 probante adeo Brandstaetero Scy-
 thice. p. 104, accedere nequeo, cum
 talis significatio a voce ἐπιτρόπου
 hoc loco abhorrere mihi videatur.
 Lycurgus ἐπιτροπέυσας Λεωβώτῳ
 dicitur I, 65. Rectius de his statuit
 Hansen: Osteurop. p. 123 seq. — De
 loci structura in verbis ὥς δ' ἐγὼ
 ἤκουσα x. t. l., quam attigit G. Her-
 mann. ad Viger. pag. 750, vid. nott.
 ad Herodot. IV, 5. Ad vocem πά-
 τρων conf. Bredov. p. 250 et nott.
 ad IV, 80. VI, 103. Caeterum hic
 totus locus satis declarare videtur,
 Herodotum non tantum ipsam Scy-
 tharum terram adiisse, sed accurate
 singula etiam exquirere studuisse:
 qui num in interioris Scythicae ter-
 rae tractus profectus sit ibique Tim-
 nam convenerit, dubium utique
 videtur: Olbiae vel in alio quo Grae-
 corum oppido portuque Timnam
 opinor convenit atque cum eo collo-
 cutus est.

ἴστω — ἀποθανών] i. e. sciat se
 a fratre interfectum esse. Herodote-
 am dicendi formulam imitatus est
 Pausan. I, 6. §. 8, ubi vid. Siebelis,
 quo monente potius vertendum: *uti-
 que a fratre interfectus est.* — Mox e
 Gronovii emendatione libris optimis
 probata scripsi ἀδελφεοῦ pro ἀδελ-
 φιδεοῦ. Nam manu fratris periit
 Anacharsis, patruus Idanthyrsi.

CAP. LXXVII.

λόγον — λεγόμενον] Conf. IV, 12.
 Verba: ὥς — τῆς Ἑλλάδος μαθη-
 τῆς γένοιτο Brandstaeter Scythice.

pag. 6 accipit: Anacharsis
 ge in Graeciam missum (i.
speculatorem, ita melius v
 (p. 103), quam si μαθη-
 xeris *discipulum*, cum mini-
 tur probabile, a Scytharum
 trorum institutorum te
 fratrem in Graeciam prop-
 rum studia missum esse.
 terarum studia in Graecia
 esse Anacharsidem, mihi
 Herodotus, sed id tanti
 charsidem, cum a fratre
 missus, deinde (cum itin-
 per Graeciam) Graecorum
 tiae exstitisse *discipulum*
 τῆν, qua voce num *specu-*
 gnari potuerit, valde equi-
 bito. Ad ὅπισω τε ἀπον-
 nott. ad III, 16.

πάντας ἀσχόλους εἶναι
 Sententia est: *omnes Grae-*
sapientiae studere, excepti
moniti, qui soli id habere
clenter sermonem darent res-
 s., ut Schweigh. reddidi
 dens consilium et dare poss-
 perc. Ad Laconum, opin-
 morem, qui paucis verbi
 maxime definitis, respond-
 que sensa aperire soleat
 terque in omnibus rebus a
 rarum studiis quamvis ne-
 Id igitur cum solis Lacedae-
 tribueret Anacharsis eosq-
 tione caeteris Graecis prae-
 tamen ipsos omni omnis
 studio carere noluit idque
 verbis: ἀσχόλους εἶναι ἐς
 φῆν, quae verba C. O. :
 disputat, de usu vocabuli
 in Indic. scholl. Gottling.

νίων· τοῦτοις δὲ εἶναι μόνουσι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ
θαί λόγον. Ἄλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπαισται ὑπ'
ν' Ἑλλήνων· ὁ δ' ὦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη, διε-
η. Οὗτος μὲν νυν οὕτω δὴ τι ἐπρηξε διὰ ξεινικά τε νό-
μι' Ἑλληνικὰς ὁμιλίας.

Πολλοῖσι δὲ κάττα ἔτεσι ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀριαπείδης 78
παρὰ πλῆσιν αὐτῷ. Ἀριαπείδει γὰρ τῷ Σκυθῶν βα-
λίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης· ἐξ Ἰστρινῆς δὲ γυ-

Jahrbb. f. Philolog. u. Paedagog. Vol. VI. pag. 48) sic
pi vult, ut Anacharsis cae-
tes Graecos negotiis ita di-
s existimarit, ut nullum iis
tium, quo de gravissimis re-
gitare et cogitata inter se
micare possent: Lacedaemo-
ngulari fortunae beneficio ab
victus cura immunes iis re-
pus et studium unice impen-
At vero tale quid dicentem
tus non facit Anacharsidem:
tis probo, quod Wisemann
cedaemoniorum philosophia
osophis. Hersfeld 1840. p. 4)
xi verba sic intelligit, ut re-
haeci negotiis districti ope-
i σοφίῃ dare non potuerint:
cto (sunt verba C. Fr. Her-
Antiq. Lacon. p. 90) non
ret, cur πᾶσαν σοφίην scri-
xisset; sensus est: Graecos
praeter Lacedaemonios tan-
rae in singula σοφίας, hoc est
rum genera conferre, ut ei,
mum sit in sapientia, τῷ
δοῦναι, vacare nequeant.“
s πέπαισται] Schweigh. in-
itur: „Temere per ludum nar-
Namque πέπαισται nunc e
hi libro aliisque editum, ac-
Valla et Eustath. ad Homeri
pag. 1504, 47 s. 306, 6 et
Wesseling. in Diss. Herod.
„ubi h. l. sic reddit: „per
ocumque narratum a Graecis
In Florentino aliisque ex-
ελασται, quod tuetur Toup.
l. in Suid. II. p. 498 sic ver-
erum haec historia est purum
Graecorum signum, appro-
archero, unde recepit Negris.
αἶν de iis dici, qui per iocum

animi causa quid produnt, recte
monere videtur Wesseling. Itaque
πέπαισται haud scio an ita dictum
sit, ut apud Plutarch. Pericl. 24:
καὶ μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγρα-
πται. Conf. Toup. ad Longin. XIV,
2. p. 315. Weisk. — Voculam ἄλλως
interpretantur μάτην. Vid. Ruhnken.
ad Tim. L. Pl. pag. 199. Ad verba
ὥσπερ πρότερον εἰρέθη conf. Herod.
IV, 156.

οὕτω δὴ τι ἐπρηξε] τι, quod a non-
nullis abest libris, cum Schweigh.,
Gaisf. et recentt. edd. revocavi mo-
nitu Schaeferi ad Gregor. Cor. pag.
499. Omisit Matthiae. — Ad ἐπρηξε
conf. III, 25 ibiq. nott. et ad ξεινι-
κά νόμοις IV, 76.

CAP. LXXVIII.

Σκύλης] Monet vir doctus in Re-
marques sur un ouvrage etc. [vid.
Excurs. ad IV, 18] p. 68 ex iis, quae
et h. l. et alibi per hunc librum de
Seytharum narratur regibus, satis
patere, nullam prorsus horum regum
in Olbiam fuisse auctoritatem atque
imperium. — Cr. ad h. l. citat Ram-
bach. De Mileto eiusque colon. pag.
56 ibique laudat. Bayer. in Opuscul.
pag. 185 et Choix de Medailles d'
Olbiopolis du Comte de Blaremborg
(Paris 1822) pag. 13 seq.

ἐξ Ἰστρινῆς] Urbs, a meridie
Istri sita trecentis stadiis a Tomis,
ab Herodoto vocatur Ἰστρίη Mile-
siorumque colonia II, 33 [ubi vid.
nott.], ab Arriano (Peripl. §. 24 coll.
§. 20) Ἰστρία, cuius cives Ἰστριαῖοι
apud Diodor. Sic. XIX, 73. Add.
Steph. Byz. s. v. Ἰστρος. Plinio H.
N. IV, 11 (18) est Istropolis. Cf.
Mannert. VII. p. 125 seq. et potissi-

τρόπου, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου τοῦ Σκυθέων βασι-
 τρων, παῖδα δὲ εἶναι Γνούρου, τοῦ Λύκου, τοῦ Σπι-
 θεος. εἰ ὦν ταύτης ἦν τῆς οἰκίης ὁ Ἀνάχαρσις, ἴστω
 ἀδελφεοῦ ἀποθανών. Ἰδανθύρσος γὰρ ἦν παῖς Σκυλῆ
 77 λιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καίτοι τινὰ ἤδη
 λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὥς ὑπὸ ἰ-
 θεῶν βασιλέος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς τῆς Ἑλλάδος
 γένοιτο, ὅπως τε ἀπονουστήσας φαίη πρὸς τὸν ἀποκ-
 τεῖν Ἑλληνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ἐς πᾶσαν σοφίην, πλ

non *tutorum*, sed *villicum* fuisse vult
 eoque refert vim vocis ἐπιτρόπου,
 probante adeo Brandstaetero Scy-
 thice. p. 104, accedere nequeo, cum
 talis significatio a voce ἐπιτρόπου
 hoc loco abhorreere mihi videatur.
 Lycurgus ἐπιτροπέυσας Λεωβώτειω
 dicitur I, 65. Rectius de his statuit
 Hansen: Osteurop. p. 123 seq. — De
 loci structura in verbis ὥς δ' ἐγὼ
 ἤκουσα x. t. l., quam attigit G. Her-
 mann. ad Viger. pag. 750, vid. nott.
 ad Herodot. IV, 5. Ad vocem πά-
 τρων conf. Bredov. p. 250 et nott.
 ad IV, 80. VI, 103. Caeterum hic
 totus locus satis declarare videtur,
 Herodotum non tantum ipsam Scy-
 tharum terram adiisse, sed accenrate
 singula etiam exquirere studuisse:
 qui num in interioris Scythicae ter-
 rae tractus profectus sit ibique Tim-
 nam convenit, dubium utique
 videtur: Olbiae vel in alio quo Grae-
 corum oppido portuque Timnam
 opinor convenit atque cum eo collo-
 cutus est.

ἴστω — ἀποθανών] i. e. sciat se
 a fratre interfectum esse. Herodote-
 am dicendi formulam imitatus est
 Pausan. I, 6. §. 8, ubi vid. Siebelis,
 quo monente potius vertendum: *ul-
 que a fratre interfectus est.* — Mox c.
 Gronovii emendatione libris optimis
 probata scripsi ἀδελφεοῦ pro ἀδελ-
 φιδεοῦ. Nam manu fratris periit
 Anacharsis, patruus Idanthyrsi.

CAP. LXXVII.

λόγον — λεγόμενον] Conf. IV, 12.
 Verba: ὥς — τῆς Ἑλλάδος μαθη-
 τῆς γένοιτο Brandstaeter Scythice.

pag. 6 accipit: Anacharsis
 ge in Graeciam missum
speculatorem, ita melius
 (p. 103), quam si μαθη-
 xeris *discipulum*, cum mi-
 tur probabile, a Scytharum
 trorum institutorum t
 fratrem in Graeciam pro-
 rum studia missum esse.
 terarum studia in Graecia
 esse Anacharsidem, mi-
 Herodotus, sed id tam
 charsidem, cum a fratre
 missus, deinde (cum itin-
 per Graeciam) Graecoru-
 tiae exstitisse *discipulum*
 τῆν, qua voce num *specu-*
 gnari potuerit, valde eq-
 bito. Ad ὅπως τε ἀπονου-
 nott. ad III, 16.

πάντας ἀσχόλους εἶναι
 Sententia est: *omnes Gr-*
sapientiae studere, excepti
monii, qui soli id habere
clenter sermonem darent re-
 s., ut Schweigh. reddidi
 dens consilium et dare pos-
 pere. Ad Laconum, opin-
 morem, qui paucis verb-
 maxime definitis, respon-
 que sensa aperire solem-
 terque in omnibus rebus i-
 rarum studiis quamvis n-
 Id igitur cum solis Lac-
 tribueret Anacharsis eosq-
 tione cacteris Graecis pra-
 tamen ipsos omni omnis
 studio carere noluit idqu-
 verbis: ἀσχόλους εἶναι ἐς
 φήν, quae verba C. O.
 disputat. de usu vocab-
 in Indic. scholl. Götting

ὦν· τούτοις δὲ εἶναι μόνουσι σωφρόνως δοῦναι τε καὶ
 ἢ λόγον. Ἄλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπαισται ὑπ'
 Ἑλλήνων· ὁ δ' ὦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρήσθη, διε-
 Οὗτος μὲν νυν οὕτω δὴ τι ἐπρήξε διὰ ξεινικά τε νό-
 Ἑλληνικάς ὁμιλίας.

ὁλοῖσι δὲ κάρτα ἔτεσι ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀριαπείδης 78
 καταπλήσια τούτῳ. Ἀριαπείδει γὰρ τῷ Σκυθῶν βα-
 νεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης· ἐξ Ἰστρινῆς δὲ γυ-

hrbb. f. Philolog. u. Pae-
 pl. Vol. VI. pag. 48) sic
 vult, ut Anacharsis caeto-
 Graecos negotiis ita di-
 existimarit, ut nullum iis
 im, quo de gravissimis re-
 tare et cogitata inter se
 care possent: Lacedaemo-
 lari fortunae beneficio ab-
 ctus cura immunes iis re-
 us et studium unice impen-
 i vero tale quid dicentem
 is non facit Anacharsidem:
 s probo, quod Wissemann
 daemoniorum philosophia
 ophis. Hersfeld 1840. p. 4)
 verba sic intelligit, ut re-
 uci negotiis districti ope-
 roφίην dare non potuerint:
 to (sunt verba C. Fr. Her-
 ntiqu. Laconn. p. 90) non
 i, cur πᾶσαν σοφίην scri-
 asset; sensus est: Graecos
 racter Lacedaemonios tan-
 ie in singula σοφίας, hoc est
 im genera conferre, ut ei,
 imum sit in sapientia, τῷ
 ὄναι, vacare nequeant.“
 πέπαισται] Schweigh. in-
 ar: „Temere per ludum nar-
 Namque πέπαισται nunc o
 libro aliisque editum, ac-
 alla et Eustath. ad Homeri
 ag. 1594, 47 s. 306, 6 et
 esseling. in Diss. Herod.
 ubi h. l. sic reddit: „per
 amque narratum a Gracis
 Florentino aliisque ex-
 astat, quod tnetur Toup.
 in Suid. II. p. 498 sic ver-
 um haec historia est purum
 aecorum signentum, appro-
 chero, unde recepit Negris.
 v de iis dici, qui per iocum

animi causa quid produnt, recte
 monere videtur Wesseling. Itaque
 πέπαισται haud scio an ita dictum
 sit, ut apud Plutarch. Pericl. 24:
 καὶ μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγρα-
 πται. Conf. Toup. ad Longin. XIV,
 2. p. 315. Weisk. — Voculam ἄλλως
 interpretantur μάτην. Vid. Ruhnken.
 ad Tim. L. I^l. pag. 199. Ad verba
 ὥσπερ πρότερον εἰρήσθη conf. Herod.
 IV, 156.

οὕτω δὴ τι ἐπρήξε] τι, quod a non-
 nullis abest libris, cum Schweigh.,
 Gaisf. et recentt. edd. revocavi mo-
 nitu Schaeferi ad Gregor. Cor. pag.
 499. Omisit Matthiae. — Ad ἐπρήξε
 conf. III, 25 ibiq. nott. et ad ξεινι-
 κά νόματι IV, 70.

CAP. LXXVIII.

Σκύλης] Monet vir doctus in Re-
 marques sur un ouvrage etc. [vid.
 Excurs. ad IV, 18] p. 68 ex iis, quae
 et h. l. et alibi per hunc librum de
 Scytharum narrantur regibus, satis
 patere, nullam prorsus horum regum
 in Olbiam fuisse auctoritatem atque
 imperium. — Cr. ad h. l. citat Ram-
 bach. De Mileto eiusque colon. pag.
 56 ibique laudat. Bayer. in Opuscc.
 pag. 185 et Choix de Medailles d'
 Olbiopolis du Comte de Blaremborg
 (Paris 1822) pag. 13 seq.

ἐξ Ἰστρινῆς] Urbs, a meridie
 Istri sita trecentis stadiis a Tomis,
 ab Herodoto vocatur Ἰστρίη Mile-
 siorumque colonia II, 33 [ubi vid.
 nott.], ab Arriano (Peripl. §. 24 coll.
 §. 20) Ἰστρία, cuius cives Ἰστριανοί
 apud Diodor. Sic. XIX, 73. Add.
 Steph. Byz. s. v. Ἰστρός. Plinio H.
 N. IV, 11 (18) est *Istropolis*. Cf.
 Mannert. VII. p. 125 seq. et potissi-

ναικὸς οὗτος γίνεται καὶ οὐδαμῶς ἐγχωρίης, τὸν ἡ γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετ' ὕστερον Ἀριαπείδης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπα τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλέως, Σκύλης δὲ τὴν τε βασιλαβε καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ οὖνομα ἦν Ὀσά, αὐτὴ ἡ Ὀποίη ἀστὴ, ἐξ ἧς ἦν Ὀρικος Ἀριαπείδει· λεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης διαίτη μὲν οὐδαμῶς Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον τὴν ἀπὸ παιδευσίως τῆς ἐπεπαίδευτο, ἐποίεε τε τοὶ ἀγάγοι τὴν στρατιὴν τὴν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθεῖνι (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς αἰσίους), ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲ

mum Tzschucke ad Mel. nott. exegg. (II, 2) pag. 85 Vol. III. P. II. In numis exstare Ἰστροίων monuit Wesseling. — In seqq. verbis pro ἐγχωρίης Naber in Mnemosyn. IV. p. 21 reponi vult ἐπιχωρίης, tum in verbis: τὸν ἡ μήτηρ αὐτὴ — ἐδίδαξε Eltz Quaest. Herod. fasc. I. pag. 18 (Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. Suppl. IX. p. 134) pro αὐτῇ reponi vult αὐτῇ, quod Sanerofiti liber praebuit. Accedit Mehler in Mnemosyn. V. p. 76 itemque Lhardy. Sed consulto mihi Noster αὐτῇ scripsisse videtur, indicaturus, hanc Scylae matrem, haud indigenam, sed Graecam (ex Istria, Graecorum colonia oriundam), quam ante commemoravit, fuisse, quae filium Graecam linguam literasque docuit, cum Scythiae a Graecorum institutis, ut supra dixerat, valde abhorrerent neque inde Graecos magistros assumerent. Ad verba μετὰ δὲ χρόνῳ ὕστερον vid. nott. ad III, 36. Ad nomen Σπαργαπείδης conf. supra I, 211 ibique nott.

διαίτη - - ἡρῶσκειτο] i. e. Scythicae vitae ratione nequaquam delectabatur s. displicebat vitae ratio Scythica. Vid. III, 34 ibique nott. Vocula μὲν, quae post διαίτη legitur, abest a libro Florentino et duobus aliis, quos secutus omisit μὲν Dindorf., uncis inclusit Dietsch. Equidem ad sequentia (ἀλλὰ πολλὸν κ. τ. λ.) respiciens abicere nolui. In verbis ἀπὸ παιδευσίως τῆς ἐπεπαίδευτο

Cobet Varr. Lectt. I ἀπὸ reponi vult ὅτι quidem non persuasit Ad structuram τῆς ἐπε ferri potest Lobeck. Aias. pag. 273 ed. alt.

εἴτε ἀγάγοι τὴν σκυθέων κ. τ. λ.] τὴν; Schweigh. et Gaiss. d. Σκυθέων, quod Matth. στρατιῇν h. l. intelligi turba s. satellitum e pro more regem seque vero in Graecam urbem securitatis causa: ita urbem ingresso extrinsecus commorabatur. εἴτε I Noster posuit pro ὅτι adstruens, quem sane postulat, ut in Homer. I 7. Apollon. Rhod. II, 4 cativo Noster posuit V qui idem εἴτ' αὖ sequi cativo adhibuit II, 63 (et VI, 27 plane ad Hoi 212. II, 34. 228. XIX, XVII, 320. 323. De Onitarum urbe, diximus ad IV, 17. Atque O quod posthac Graeco fere tenuisse quodque mis conspici monuimus nam ita invaluisse vid vante Creuz. in Annal 1822. p. 1235, ut a Scythici Borysthenitae voc stingerentur. De Mu nia itidem in Exeoursu i

λείπεσκε ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτὸς δὲ ὅπως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος
 ἄς πύλας ἐγκληΐσειε. τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθι-
 λάβεσκε ἂν Ἑλληνίδα ἐσθῆτα. ἔχων δ' ἂν ταύτην ἡρό-
 οὔτε δορυφόρων ἐπομένων οὔτε ἄλλου οὐδενός· τὰς δὲ
 ἐφύλασσον, μὴ τίς μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν
 ἡρώ· καὶ τὰλλα ἐχράτο διαίτη Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱερὰ
 κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψειε μῆνα ἡ
 νούτου, ἀπαλλάσσετο ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολὴν. ταῦτα
 ἔσκε πολλάκις· καὶ οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένει καὶ
 ἡμεῖς ἐγγίμε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεὶ τε δὲ ἐδέετο οἱ κακῶς
 ἔσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος τοιῆσδε. ἐπεθύμησε Διο-

αίπεσκε] Paulo infra λάβεσκε
 ποιέσκε. Conf. III, 119. τὸ
 ἰ, quod opponitur τῷ προ-
 ο, ipsam urbem moenibus cin-
 designat; cf. nott. ad IV, 46,
 ἡρόραζε III, 137 ibique nott.
 Βορυσθένει] Descendit a voce
 θένος, qua et fluvius et urbs
 dicitur. Vid. Strabo VII. pag. 306
 A. Steph. Byz. s. v. Scymn.
 N et Peripl. Pont. Eux. §. 12.
 seq. T. III ed. Gail. s. §. 60
 Muller. Moneo, quoniam fuisse
 (conf. Mannert. IV. pag. 439),
 urbem fingerent Βορυσθένεις,
 nulla unquam fuit. Vid. Cren-
 L coll. Koehler. Mémoires sur l.
 — Achille p. 202. Idem in
 uoque obvium, ut idem et re-
 vel urbis et fluvii esset no-
 Sic, uti hoc utar, *Gerrhus* et
 a et regionem designat; vid.
 IV, 56.

ἡμεῖς ἐγγίμε ἐς αὐτὰ] „Plenius
 καὶ ἡγαγετο ἐς αὐτὰ, ut IX,
 γνίας de caed. Eratosth. 2.
 καὶ γῆμαι καὶ γυναῖκα ἡγαγόν-
 τῃν οἰκίαν.“ *Wesseling.*
 quam illic sumpsit uxorem, in
 aedes duxit, s. aedes sibi cu-
 urbe constitui Βορυσθένειδε uti-
 ias aedes uxorem duxit indi-

genam. ἄγεσθαι γυναῖκα quum idem
 vulgo notaret ac γαμεῖν, novator
 Herodotus γαμεῖν ἐς οἰκία γυναῖκα
 dixit, quoniam plena phrasi dicebant
 et Graeci domum uxorem ducere ἄγε-
 σθαι εἰς οἶκον.“ *Valcken.* alia ex-
 citans de hoc dicendi usu, quem at-
 tigitur ad I, 34. 59. II, 45 ibiq. nott.

CAP. LXXIX.

Ἐπεὶ τε — κακῶς γενέσθαι] Ad
 locutionem conf. supra I, 8 ibique
 nott.

ἐπεθύμησε Διονύσῳ Βακχείῳ τε-
 λεσθῆναι] i. e. *Dionysi Bacchii sa-
 cris initiari cupiverat.* In Xenophont.
 Sympos. I. §. 10: οἱ τετελεσμέ-
 νοι τοῦτῳ τῷ θεῷ; inde apud eun-
 dem in Oeconomic. XXI, 12: οἱ
 ἀληθινῶς σωφροσύνῃ τετελεσμένοι.
 De dativi ratione vid. nott. ad
 IV, 34. Unde opinor differt, quod
 apud Aristophanem legitur Ran.
 357 βακχεῖ (i. e. βακχεῖα τὰ ἱερὰ)
 ἐτελέσθη. Formam Βάκχιος (vel
 rectius Βακχεῖος) apud Graecos ae-
 que in usu fuisse atque formam ma-
 gis communem Βάκχιος, observat
 Fritzsche ad Aristophan. Thesmo-
 phoriz. 988. pag. 401. Cum *Olbia*
 urbs olim quoque vocaretur *Σαβία**)

f. Anon. Peripl. Pont. §. 12. p. 215. T. III ed. Gail. s. §. 60 Muller., ubi quod
 debet: πρότερον μὲν *Ὀλβία Σαβία καλουμένη*, id ex dittographia ortum
 esse (Geogr. Gr. min. I. p. 229. 417) eiecit *Σαβία*. Itaque *Olbia* a veteribus
 appellatam quoque fuisse dicere vix licebit, cum alia testimonia haud supersint.
 pro hoc impedit, quo minus Bacchi sacra mature in urbem *Olbian* traducta esse

ναικὸς οὗτος γίνεται καὶ οὐδαμῶς ἐγχωρίης, τὸν ἡ μ
γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ
ὕστερον Ἀριαπείδης μὲν τελευτᾷ δόλφ ὑπὸ Σπαρ
τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλέως, Σκύλης δὲ τὴν τε βασιλι
λαβε καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ οὖνομα ἦν Ὀπι
αῦτη ἡ Ὀποίη ἀστὴ, ἐξ ἧς ἦν Ὀρικος Ἀριαπείδης πι
λεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης διαίτη μὲν οὐδαμῶς
Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον τε
ἦν ἀπὸ παιδευσίως τῆς ἐπεπαίδευτο, ἐποίησε τε τοιο
ἀγάγοι τὴν στρατιὴν τὴν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενεῖ
(οἱ δὲ Βορυσθενεῖται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἰ
σίους), ἐς τοῦτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν

mum Tzschucke ad Mel. nott. exegg. (II, 2) pag. 85 Vol. III. P. II. In numis exstare Ἰστροίων monuit Wesseling. — In seqq. verbis pro ἐγχωρίης Naber in Mnemosyn. IV. p. 21 reponi vult ἐπιχωρίης, tum in verbis: τὸν ἡ μήτηρ αὐτῇ — ἐδίδαξε Eltz Quaest. Herod. fasc. I. pag. 18 (Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. Suppl. IX. p. 134) pro αὐτῇ reponi vult αὐτῇ, quod Saucrofti liber praebuit. Accedit Mehler in Mnemosyn. V. p. 76 itemque Lhardy. Sed consulto mihi Noster αὐτῇ scripsisse videtur, indicaturus, hanc Scylae matrem, haud indigenam, sed Graecam (ex Istria, Graecorum colonia oriundam), quam ante commemoravit, fuisse, quae filium Graecam linguam literasque docuit, cum Scythae a Graecorum institutis, ut supra dixerat, valde abhorrerent neque inde Graecos magistros assumerent. Ad verba μετὰ δὲ χρόνον ὕστερον vid. nott. ad III, 36. Ad nomen Σπαργαπείδης conf. supra I, 211 ibique nott.

διαίτη -- ἡρώσικετο] i. e. Scythica vitae ratione nequaquam delectabatur s. displicebat vitae ratio Scythica. Vid. III, 34 ibique nott. Vocula μὲν, quae post διαίτη legitur, abest a libro Florentino et duobus aliis, quos secutus omisit μὲν Dindorf., uncis inclusit Dietach. Equidem ad sequentia (ἀλλὰ πολλὸν κ. τ. λ.) respiciens abicere nolui. In verbis ἀπὸ παιδευσίως τῆς ἐπεπαίδευτο

Cobet Varr. Lectt. pa ἀπὸ reponi vult ὑπὸ, quidem non persuasit Ad structuram τῆς ἐπεπι ferri potest Lobeck. i. Ias. pag. 273 ed. alt.

εἴτε ἀγάγοι τὴν στρατιάν κ. τ. λ.] τὴν Σκυθέων κ. τ. λ.] τὴν Σκυθέων, quod Matth. i. στρατιάν h. l. intelligo turba s. satellitum col pro more regem sequebū vero in Graecam urbem securitatis causa: itaq urbem ingresso extra commorabatur. εἴτε Hc Noster posuit pro ὅτε, adstruens, quem sane l postulat, ut in Homer H 7. Apollon. Rhod. II, 471 cativo Noster posuit VI qui idem εἴτε ἂν seque ctivo adhibuit II, 63 (u et VI, 27 plane ad Hom 212. II, 34. 228. XIX, XVII, 320. 323. De Olb nitarum urbe, diximus ad IV, 17. Atque Olb quod posthac Graecos fere tenuisse quodque i mis conspici monuimus, sam ita invaluisse vide vante Creuz. in Annal. 1822. p. 1235, ut a Scy qui Borysthenitae voca stingerentur. De Miles nia itidem in Excursu dī

ἴκεσκε ἐν τῷ προαστείῳ, αὐτὸς δὲ ὅπως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος
· πύλας ἐγκληῖσει. τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυδι-
άβεσκε ἂν Ἑλληνίδα ἐσθῆτα. ἔχων δ' ἂν ταύτην ἡγό-
ουτε δορυφόρων ἐπομένων οὔτε ἄλλου οὔδενός· τὰς δὲ
ἐφύλασσον, μὴ τίς μιν Σκυθῶν ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν
· καὶ τάλλα ἐχρᾶτο διαίτη Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱρὰ
κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψειε μῆνα ἢ
τούτου, ἀπαλλάσσετο ἐνδὺς τὴν Σκυδικὴν στολήν. ταῦτα
μὲν πολλάκις· καὶ οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένει καὶ
καὶ ἐγγίμει ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεὶ τε δὲ ἔδεξέ οἱ κακῶς 79
ταῖς, ἐγένετο ἀπὸ προφασίως τοιῆσδε. ἐπεθύμησε Διο-

ἴκεσκε] Paulo infra λάβεισκε
ἴκεσκε. Conf. III, 110. τὸ
quod opponitur τῷ προ-
ipsam urbem moenibus cin-
signat; cf. nott. ad IV, 46,
ἱραζε III, 137 ibique nott.
πασθένει] Descendit a voce
της, qua et fluvius et urbs
· Vid. Strabo VII. pag. 306
Steph. Byz. s. v. Scymn.
et Peripl. Pont. Eux. §. 12.
q. T. III ed. Gail. s. §. 60
er. Monco, quoniam fuisse
nf. Mannert. IV. pag. 430),
m fingerent Βορυσθένεις,
lla unquam fuit. Vid. Creu-
coll. Koehler. Mém. sur l.
Achille p. 202. Idem in
que obvium, ut idem et re-
urbis et fluvii esset no-
·, uti hoc utar, *Gerrhus* et
t regionem designat; vid.
· 56.
καὶ ἐγγίμει ἐς αὐτὰ] „Plenius
ἡγάγετο ἐς αὐτὰ, ut IX,
las de caed. Eratosth. 2.
γῆμαι καὶ γυναῖκα ἡγαγό-
ην οἰκίαν.“ *Wesseling.*
iam illic sumpsit uxorem, in
s deduxit, s. aedes sibi cu-
be construi Borysthenide at
us aedes uxorem duxit indi-

genam. ἄγεσθαι γυναῖκα quum idem
vulgo notaret ac γαμεῖν, novator
Herodotus γαμεῖν ἐς οἰκία γυναῖκα
dixit, quoniam plena phrasi dicebant
et Graeci domum uxorem ducere ἄγε-
σθαι ἐς οἶκον.“ *Valcken.* alia ex-
citans de hoc dicendi usu, quem at-
tigitur ad I, 34. 59. II, 45 ibiq. nott.

CAP. LXXIX.

Ἐπεὶ τε — κακῶς γενέσθαι] Ad
locationem conf. supra I, 8 ibique
nott.

ἐπεθύμησε Διονύσιον Βακχείῳ τε-
λεσθῆναι] i. e. *Dionysi Bacchi sa-
cris initiari cupiverat.* In Xenophont.
Sympos. I. §. 10: οἱ τετελεσμέ-
νοι τούτῳ τῷ θιῷ; inde apud eun-
dem in Oeconomic. XXI, 12: οἱ
ὀληθινῶς σωφροσύνην τετελεσμένοι.
De dativi ratione vid. nott. ad
IV, 31. Unde opinor differt, quod
apud Aristophanem legitur Ran.
357 βακχεῖ (i. e. βακχεῖα τὰ ἱερὰ)
ἐτελέσθη. Formam Βάκχειος (vel
rectius Βακχείος) apud Graecos ae-
que in usu fuisse atque formam ma-
gis communem Βάκχιος, observat
Fritzsche ad Aristophan. Thesmo-
phoriaz. 988. pag. 401. Cum *Olbis*
urbs olim quoque vocaretur *Σαβία* *)

anon. Peripl. Pont. §. 12. p. 215. T. III ed. Gail. s. §. 60 Mueller. ubi quod
est: πρότερον μὲν Ὀλβία Σαβία καλουμένη, id ex dittographia ortum
est (Geogr. Gr. min. I. p. 229. 417) eiecit Σαβία. Itaque Olbiam a veteribus
pellatam quoque fuisse dicere vix licebit, cum alia testimonia haud supersint.
hoc impedit, quo minus Barchi sacra mature in urbem Olbiam traducta esse

νύσφ Βακχείῳ τελεσθῆναι· μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας
τὴν τελετὴν ἐγένετο φάσμα μέγιστον. ἦν οἱ ἐν Βορυσθί
τῇ πόλει οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος περιβολῇ, τῆς
γον τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, τὴν τε πέριξ
λίθου σφίγγες τε καὶ γρυῖπες ἕστασαν, ἐς ταύτην ὁ θ
σκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατέκαη πᾶσα. Σκύλης δὲ οὐ

(a *Subo* s. *Sabazio*, quod Bacchi fuit nomen apud Thraces Phrygesque, gentes una eademque stirpe oriundas), hic prisco aevo coloniam Thracico - Phrygicam, Graecis nonnullis admixtis, fuisse statuit Creuzer. l. l. pag. 1236; unde factum, ut Bacchi sacra Phrygico - Thracica in hac Ponti ora obtinerent, ipseque Scyles posthac in Thraciam confugerit. Neque huc non facit Hippolai promontorium, de quo IV, 53. Et postea quoque quam Graeci Milesii Olbiam deduxissent coloniam, sacra haec Bacchica retenta fuisse videntur, testibus aliquot numis nuper detectis, qui ad Bacchi et Cybeles cultum spectant. Conf. Creuzer. l. l. pag. 1237. De Bacchi sacris apud Gelonos vid. IV, 109. Praeter Bacchum Apollinem quoque Προστάτην in Borysthenitarum urbe cultum esse docent inscriptiones complures (Corp. Inscr. Gr. nr. 2067. 2068. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075), itemque Iovem (ibid. nr. 2081), in cuius templo senatum convenire solitum scribit Dio in orat. Borysth. p. 81 ed. Reisk., et Mercurium (ibid. nr. 2078).

μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν] i. e. cum iam in eo esset, ut sacris initiaretur. Ad locutionem conf. I, 126 ibique nott.

ὀλίγον τι πρότερον] Vid. IV, 78. Scripsi ὀλίγον τι, quod h. l. et IV, 81 Sancrofti liber offert pro vulg. ὀλίγω τι. Aliud videtur ὀλίγω πρότερον (sine τι) VII, 113. 239: quo utroque loco idem Sancrofti liber ὀλίγον.

τὴν τε πέριξ — ἕστασαν] τε deleverunt recentt. edd. praeunte Schaefero. Equidem voculam, quam omnes quantum scio codd. agnoscunt, retinui; quippe quae, abiectis praesertim cancellis, quibus proxime an-

tecedentia verba τῆς καὶ inclusa vulgo tenentur, l. poterit. — Ad vocem πινott. ad IV, 15, et de γυθου vid. II, 139. Quod gumentum spectat, haec cultum religionisque in Ponti oras advectas relatu ter: Vorhalle p. 226. — A Cr. conferri vult Boettig gemälde Heft III. p. 98. quae in Excursu ad II, l. XVI. T. I. pag. 802 seqq.) de Gryphis egimus in Excursu 116. Gryphum in Pantie mis inveniri animadvertit chette in: Journal des Sav pag. 48; in vasis eiusdem perit et descripsit Dubois péreux Voyage autour d V. p. 175 seqq. 198. 200. Ac saepius omnino et θ Sphinges inter antiqua u gionum monumenta nunc e riri, commonstrant ea, qui tur in opere: Antiquités du Cimmérien, conservées au perial de l'Eremitage etc bourg. 1854). Pl. II. XII. X XX. XXVI. LVIII: ne pl autem statuis Scyles τῇ : s. τὸ ἔρκος, quale Graec mum plerumque cingere eam ob causam ornavit, aedes prae caeteris consi sedes sapientiae ac pruden cae: sic certe indicat Carl Wegbau etc. (Abhandll. Akad. 1854) p. 203. Equi reddidi causam in Excursu 116.

ἐνέσκηψε βέλος] De vo πτειν conf. I, 105 ibiq. ne haud raro dici de fulmine Dissen. ad Pindar. Olymp 80. pag. 136. Conf. quoque VII, 10. §. 5. Ad forman

εκα ἔσσαν ἐπετέλεσε τὴν τελετὴν. Σκύθαι δὲ τοῦ βακ-
πέρι Ἑλλήσι ὀνειδίζουσι· οὐ γάρ φασι οἰκὸς εἶναι θεὸν
πεῖν τοῦτον, ὅστις μαίνεσθαι ἐνάγει ἀνθρώπους. Ἐπεὶ
τετέλεσθη τῷ Βακχείῳ ὁ Σκύλης, διεδορήστευσσε τῶν τις
γενετέων πρὸς τοὺς Σκύθας λέγων· Ἡμῖν γὰρ καταγε-
ῖ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν καὶ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει·
τος ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ
εἰ καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνεται. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἔπε-

90 ibique nott. — Mox pro
ιον scripsi ἔσσαν. Ad signifi-
verbi ἐπετέλεσε conf. nott.
6.

φασι κ. τ. λ.] i. e. Scythae
mensuratum esse negabant,
vigilare huncce (s. talem re-
um), qui homines in furorē
ἐνάγειν (incitare, excitare)
ibique nott. — οἰκὸς cum
add. scripsi pro οἰκός.
στευσσε] Ex Aldina fluxit
us, quod in plerasque
editiones transiit atque
Schaefero, Schweighaeus.,
„Matth. et Dietschio reten-
matum adeo tribus codd.:
omodo explicem cum non
retinere nolui. Florenti-

dicus alterque liber affe-
hentes, unus Sancerotti li-
steus, quod Wesseling. in-
ur: fidem facit, Valla: indi-
dit, Scythia dicens. Idem
us placuit quoque Passovio
Gr.), aliis, idque interpre-
em concredidit (taciturnitati
m), sic alloquens Scythas.
rio placuit διέπεσε vel διέ-
Borysthenitarum unus, cu-
scis, quippe urbis portis,
sacris operaretur, oclusis,
us esse putaretur; quo
sequentius διακτείνειν apud
ntem. Quod merito displi-
do, qui ipse (Praefat. p.
x coniectura reposuit διέ-
σε, i. e. nimia loquacitate rem
Schneider. in Lex. Gr. ma-
ρήστευσσε, quod idem va-
o διέδρη (aufugit, elapsus
apud Hesychium Δρησται·
; et apud Herod. IV, 142
zhweigh. addit) ἀδρηστα

ἀνδράποδα. Idem placuit postea
Schweighaensero in Lexic. Herod.
I. pag. 156, idque etiam mihi reci-
piendum videbatur, cum non admo-
dum distet a librorum scriptorum le-
ctione διεπρήστευσσε. Dindorf. (Com-
ment. p. VII) recepit διεδορήστευσσε,
quod verbum ductum vult a δορητέ-
της s. δραπέτης (Her. III, 137. VI,
11). Negris, qui edidit διεπρήστευσσε
idque explicuit ἐφανέρωσεν, ἔδωκεν
ἐλδοσιν, scribi tamen mavult διέ-
πρησσε (quod explicuit ἐμφορεῖτο,
ἐκαμυεν ὑποθέσεις) vel etiam διέπέ-
ρασε; neutrum recte.

Ἡμῖν γὰρ καταγέλῃτε] De stru-
ctura verbi καταγέλῃν monui ad III.
38. 155; de particula γάρ conf. nott.
ad III, 83. 120.

καὶ βακχεύει καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
μαίνεται] Plures libri βακχεύει τε.
— „Vel servari debuerat βακχεύει
καὶ vel, primo καὶ (ex κε nato)
praetermisso scribi: βακχεύει τε καὶ
ὑπὸ θεοῦ μαίνεται, Bacchi sacris
operatur deique furit instinctu. In-
stinctus divino spiritu, ἐμπνευσθεὶς
ὑπὸ θεοῦ, saepius ἐκ θεοῦ vel ἐκ
θεῶν τὸν κατέχεσθαι dicebatur:
iunguntur et a Platone κατέχεσθαι
καὶ μαίνεσθαι. Dantur loquendi
formae eiusdem formae significatus:
Διονύσω μαίνεσθαι et ἐκ Διονύσου,
ἐξ Ἄρεος μαίνεσθαι, ἐξ Ἑρωτος, ἐκ
Νυμφῶν. Verbis neutris ὑπὸ longe
plurimis adiungitur [conf. Kuehner.
Gr. Gr. §. 617], rarius verbo μαίνε-
σθαι. Lucian. Dial. Deorr. XII, 1.
XVIII, 2.“ Valcken. Ab ea locu-
tione, quam Valckenar. explicuit
(μαίνεσθαι ὑπὸ θεοῦ), haud scio
an significatione nonnihil differat,
quando huic verbo simplicem dati-
vum (θεῷ) additum invenimus, ut

σθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δέξω. Εἶποντο τῶν Σκυθῶν οἱ
τες· καὶ αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενεΐτης λάθρῃ ἐ
κάτισε. ἐπεὶ τε δὲ παρήτε σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης,
μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν μεγάλ
σαντο· ἐξελθόντες δὲ ἐσήμαινον πάσῃ τῇ στρατιῇ,
80 Ὡς δὲ μετὰ ταῦτα ἐξήλανε ὁ Σκύλης ἐς ἤθεα τὰ ἐ
Σκύθαι προστησάμενοι τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Ὀκταμα
γονότα ἐκ τῆς Τήρεω θυγατρὸς, ἐπανιστέατο τῷ Σκ
μαθῶν τὸ γινόμενον ἐπ' ἐωντῶ καὶ τὴν αἰτίην, δι' ἣ

in Pausaniae locis II, 7. §. 5 et X, 32. §. 7 (τῷ Διονύσῳ — μαίνεσθαι) aliisque, quos attigit Hemsterhus. ad Lucian. Nigrin. §. 37 (I. p. 291 ed. Bip. I. p. 314 seq. ed. Lehmann.), ubi in honorem dei alicuius μαίνεσθαι dicuntur, qui eius festum rite celebrare cupiunt. Hoc equidem ab Herodoti loco alienum arbitror, in quo eum, qui μαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ dicitur, antea ὁ θεὸς sive ὁ δαίμων (quod ad unum idemque redit, ut III, 119 etc. IV, 94. 96; conf. modo Naegelsbach: Nachhomerisch. Theolog. p. 111) λαμβάνει s. λείβηκε, i. e. corripuit prorsusque captum tenet ac vi divina ita complet, ut eadem quasi coactus μαίνεσθαι incipiat. Eodem sensu Iosephus Antiqq. Ind. VIII, 2, 5 dixit τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων λαμβανόμενους atque Lucianus in Nigrin. l. l. ὁπόσοι αὐτῶν τῇ Πέῃ λαμβάνονται (ad quem locum legatur adnotatio Hemsterhusii et Lehmanni, haud praetermittentis Herodoti locum, in quo aequae atque in Luciani loco usus verbi λαμβάνειν mihi ad eam rationem accedere videtur, ad quam ipse Noster I, 165 locutus est: ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀστῶν ἔλαβε πόθος τε καὶ οἶκτος τῆς πόλιος κ. τ. λ.), itemque Plato De Legg. III. p. 690 D. ὃν εἰ τότε μὴ θεὸς ἔλαβεν, atque vel Homerus III. I, 387 χόλος ἔλαβεν, et quae sunt alia huius generis frequentes obvia; eodemque etiam pertinebunt voces θεόληπτος (Plutarch. Mor. p. 855 B. 1117 A.), νυμφόληπτος (Plat. Phaedr. p. 238 D.), φοιβόλαμπτος in ipso Herodot. IV, 13, ubi vid. nott. Ad usum verbi μαίνε-

σθαι conferri quoque phocl. Antigon. 1138 (μαίνόμεναι πάννυχον τὸν ταμίαν Ἰαχον. De νεῖν plura suppeditabit Graec. II. p. 60 ed. Din. καὶ ὑμῖν ἐγὼ δέξω] Pri cum Dindorf. et Dietz δέξω, quod vel invitis l. omnibus h. l. reponi ius p. 153. Cum iisdem κατίσει (ut I, 88), quod op. libri scripti afferebant; Bredov. p. 317. Vulgo: κάρτα συμφορὴν μέγαντο] i. e. maximam ea habuerunt, graviter in Frequens haec apud Nectio, V, 5. 35. VII, 117 συμφορῇ χρῆσθαι, de q. ad I, 35.

CAP. LXXX

ἐς ἤθεα] Conf. IV, ' sequitur προστησάμενοι quam ducem sibi constituerunt. — De Teris nomi disputans affert Thucy et Schol. Aristoph. in I — Ad formam imperstéato conf. Bredov. p. verbi significationem III, 61. 62. 63.

τὸ γινόμενον ἐπ' ἐων quid contra ipsum ageret Non aliter fere ἐπὶ, ad I, 61: μαθῶν τὰ ποιῆται τῷ [ubi cf. nott.]. Ad [ibiq. nott.] VII, 132. VII, 235. I, 27. 60. IX, ad Weller. Gr. Gr. III. p.

γαι ἐς τὴν Θρηϊκην. πυθόμενος δὲ ὁ Ὀκταμασάδης
 τρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηϊκην· ἐπεὶ τε δὲ ἐπὶ τῷ Ἰστροφῷ
 ἠντίασάν μιν οἱ Θρηϊκῆς, μελλόντων δὲ αὐτῶν συν-
 τεμψε Σιτάλκης παρὰ τὸν Ὀκταμασάδην λέγων τοιαύδε·
 μέας ἀλλήλων πειρηθῆναι· εἰς μὲν μεῦ τῆς ἀδελφεῆς
 εἰς δὲ μεν ἀδελφεόν. σύ τ' ἐμοὶ ἀπόδος τοῦτον, καὶ
 τὸν σὸν Σκύλην παραδίδωμι· στρατιῇ δὲ μῆτε σὺ κιν-
 ῃς μῆτ' ἐγώ. Ταῦτά οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης ἐπεκρη-
 ῖν γὰρ παρὰ τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφεὸς Σιτάλκῃω, πε-
 ροῦτον. ὁ δὲ Ὀκταμασάδης καταινέει ταῦτα· ἐκδιδούς
 αὐτοῦ μήτρωα Σιτάλκῃ ἔλαβε τὸν ἀδελφεὸν Σκύλην.
 λκης μὲν παραλαβὼν τὸν ἀδελφεὸν ἀπήγετο, Σκύλῃω
 μασάδης αὐτοῦ ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν. Οὕτω
 στέλλουσι τὰ σφέτερα νόμια Σκύθαι, τοῖσι δὲ παρα-
 σι ξεινικοὺς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια διδοῦσι.
 ἦθος δὲ τὸ Σκυθῶν οὐκ οἶός τε ἐγενόμην ἀτρεκέως⁸¹
 εἶ, ἀλλὰ διαφόρους λόγους περὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἤκουον·

Mar. 10 (βουλευὼν προ-
 αὐτῷ). Alia excitantur
 id Plutarch. Vit. T. V. p.
 ibner., Koch ad Antonin.
 g. 127, Strange in Jahrb.
 r. u. Paedag. Suppl. III.
 seqq. ad ἐποιέετο mente
 ex antecedentibus τὸ γί-
 νεσθαι.

ν μιν] Conf. II, 141 ibi-
 ad verbum συνάψειν conf.
 verba ἀλλήλων πειρηθῆ-
 IV, 159. III, 119 ibiq.
 seqq. pro σύ τέ μοι, quod
 innit, cum Schweigh. et
 ibui σύ τ' ἐμοί.

-ἐπεκρηνέετο] Ammon.
 tit. vocc. pag. 56 ἐπεκρη-
 δὲ ἔλεγον τὸ περὶ συμβί-
 λει σπονδῶν τὰς πόλεις κή-
 ρας ἀλλήλιας πέμψασθαι, ad
 im Valcken. in Animad-
 0. pag. 79. 80 verbum hoc
 solum de caduceatoribus
 auctoritate missis, sed de
 n quoque hominum nun-
 tri. Add. Voemel. ad De-
 drat. de Pac. p. 245 et vid.
 : ad I, 69. — De Sitale

conf. VII, 137. Post πεφηνγὼς re-
 cepi τοῦτον cum Schweigh. et Gaisf.
 e Sanerofiti libro aliaque. Medi-
 cenus, Florentinus, alii omittunt τοῦ-
 τον, quod uncis inclusum retinuit
 Dietsch.

καταινέει ταῦτα] Conf. III, 73 fin.
 καὶ πάντες ταῦτα αἴνεον. Mox
 μήτρωα scripsit Noster, qui IV, 76.
 IX, 78 in accusativo dixit πάτρων;
 neque tamen quidquam mutandum
 cenneo cum Bredov. p. 250. Atque
 Homerus quoque dixit μήτρωα in
 Ili. II, 662 coll. XVI, 717. Ad illum
 locum adscripsit Eustathius haec:
 μήτρωας μὲν εἰρηται καθ' ὁμοιότητα
 τοῦ πάτρως· ὡς γὰρ παρ' Ἡροδότου
 πάτρως, ὁ ἀπὸ πατρικοῦ ἀδελφοῦ
 θεῖος, οὕτω νῦν ὁ ἀπὸ μητρικοῦ
 μήτρωας κ. τ. λ. In seqq. ad παρα-
 λαβὼν conf. III, 70 init. — De lo-
 cutione αὐτοῦ ταύτῃ vid. I, 189 ibiq.
 nott. Usus verbi περιστέλλειν at-
 tigi ad II, 147. III, 31. De ipso ar-
 gumento conf. IV, 76. Ad verba:
 τοιαῦτα ἐπιτίμια διδοῦσι (i. e. *talent*
poenam tribuunt) conf. Euripid. He-
 cub. 1086 (1030): δρᾶσαντι δ' αἰ-
 σχρὰ δεινὰ τὰ ἐπιτίμια δαίμων
 ἔδωκεν.

καὶ γὰρ κάρτα πολλοὺς εἶναι σφεας, καὶ ὀλίγους, ὥς εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπέφαινόν μοι ἐς ὄψιν. Ἔστι Βορυσθένεός τε ποταμοῦ καὶ Ἰπάνιος χῶρος, οὖνομα δ' Ἐξαμπαῖος, τοῦ καὶ ὀλίγον τι πρότερον τούτων μνήμη φάμενος ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς ἀπορρέον τὸν Ἰπανιν ἄποτον ποιεῖν· ἐν τούτῳ τῷ χιται χαλκήϊον, μεγάρθαι καὶ ἐξαπλήσιον τοῦ ἐπὶ τῷ στό

CAP. LXXXI.

ὥς Σκύθας εἶναι] Non aliter haec puto esse accipienda ac supra II, 135: ὥς αὖν εἶναι Ποδάριν, ubi vid. nott. Schweighaeuserus reddidit: „si de vere nominatis Scythis quæras“; Dindorf: „non per se, sed pro Scytharum nomine“: quod ad Herodoti sententiam propius accedere videtur diversa referentis, quæ de Scytharum multitudine acceperat, quos alii admodum multos esse dicebant, alii paucos: hoc vero cum mirari quis possit, addidit ὥς Σκύθας εἶναι, ut qui Scythæ sint, qui tantum terræ tractum occupent, adeo ut pro tanto terræ tractu pauci tantum esse videantur. Moneo ob Hansen., qui una cum Lhardyo aliisque Schweighaeuserum secutus Herodoti verba sic accepit vernaculo sermone: *was eigentliche Scythen sind* (Osteuropa p. 167 coll. p. 65 assentiente Kolsterio in Jahrb. f. Phil. u. Paedag. Suppl. XIII. p. 51), indeque colligi vult, non omnes esse Scythas, qui hoc nomine vulgo comprehendantur: adeo ut inter Scythas, qui appellantur, diversæ stirpis gentes discernendæ sint, ipsis Scythis s. vere nominatis Scythis, qui numero sint pauciores, subditæ. Sed de talibus hoc quidem loco Noster profecto non cogitavit. Unde concidunt, quæ Neumann (Die Hellenen im Skythenl. I. p. 224), qui eandem atque Hansen est secutus interpretationem, inde disseruit de Scytharum multitudine, de qua recte mihi iudicasse videtur Wesselingius, hæc adscribens: „Tota autem hæc multitudinis Scythicæ indicatio speciem præfert scriptoris coniectantis ac nihil definiæntis.“ — In pro-

xime seqq. ἀπέφαινον ἐς let: *demonstrarunt mihi in e. oculis meis rem ipsam* s. Cf. I, 129. V, 84.

ὀλίγον τι πρότερον] Co Plures codd. ὀλίγῳ τι, de IV, 79. — In seqq. pro recentnt. edd. reposui πικρὴ χαλκήϊον] Non intellig. aerarii officina, ut I, 66 *atheneum, athenum*, ubi vulg. ἀγγεῖον, de qua ellipsi v. bel. ad Lambert. Bos. p. conf. ipsum Herodot. IV, *ein ehernes Gefäss, Kessel πλήσιον* conf. III, 135. — mentum loci facit *Athen.* 536 A. B., ubi Nymphis ens craterem a Pausania, quoniam ad Plataeas viciis, Byzantii regiones comu consecratum fuisse dicitur statuæ adhuc ad Ponti aspicerentur, inscriptione dicit, ex qua Neptuno hoc dedicatum fuisse apparet auctore (Vorhalle pag. 1) atheni opus cum Graecis describi nequeat, non nisi rum antiquorum, qui Bu lentes ex India occident migrarint, fuisse statuam que ipsum *Ariantæ regis* Ariam, *Buddhistarum p. Aria-Bactria*, relatum val que istius modi prae-gran tiquissima donaria Solis in honorem. Qui illum m. Scythæ aequæ ac Graecis bus solemnibus ac sacri maximam habuerint ratio dia ad hæc gentes bore missum esse ibique ad faciendam maxime valuit. Cf. p. 346 seq. — Qu

Πόντου κρητῆρος, τὸν Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου ἀνέθηκε. ὃς δὲ μὴ εἶδε πῶς τοῦτον, ὥδε δηλώσω· ἑξακοσίους ἀμφορέας ἐν-
 πετίως χωρεῖ τὸ ἐν Σκυθήσι χαλκῆτον, πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν
 τοῦτο χαλκῆτόν ἐστι δακτύλων ἑξ. τοῦτο ὧν ἔλεγον οἱ ἐπιχω-
 ροὶ ἀπὸ ἀρδίων γενέσθαι· βουλόμενον γὰρ τὸν σφέτερον βα-
 σιλέα, τῷ οὐνομα εἶναι Ἀριαντᾶν, τοῦτον εἰδέναι τὸ πλήθος
 τῶν Σκυθέων, κελεύειν μιν πάντας Σκύθας ἄρδιον ἕκαστον
 μίαν ἀπὸ τοῦ ὀίστου κομίσαι· ὃς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θάνατον
 ἀπέλλει. κομισθῆναι τε δὴ χρῆμα πολλὸν ἀρδίων, καὶ οἱ δόξα
 320 ἑξ αὐτῶν μνημόσυνον ποιήσαντι λιπέσθαι· ἐκ τούτων δὴ μιν
 τὸ χαλκῆτον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖναι ἐς τὸν Ἑξαμπατον
 τοῦτον. ταῦτα δὴ περὶ τοῦ πλήθους τοῦ Σκυθέων ἤκουον.

teris magnitudinem attinet, conferri volumus I, 51, ubi crater argenteus a Croeso Delphos missus memoratur et ipse sexcentarum amphorarum capax. Ad Scytharum vas ahenum faciant, quae protulit Erman (Reise um die Erde I. p. 164 seq.), de eius mensuris sic statuens: „Es war ein erznes Gefäss, welches, bei einer Metaldicke von 4,46 Zollen eine Höhlung von 282,2 Kubikfuss Par. Mass umschloss. Leider fehlt es an näheren Angaben der Gestalt; wollte man aber das Gefäss als cylindrisch sich denken, so würden die Annahmen von 4 Fuss Höhe des inneren Raumes, bei 9,48 Fuss Durchmesser desselben oder von 12 Fuss Höhe, bei 5,46 F. Durchmesser, als etwa noch wahrscheinliche Extreme, dem von Herodot angegebenen Inhalte entsprechen, und für die Menge des verarbeiteten Metalles ergiebt sich aus ersterer Annahme 76,3, aus letzterer 91,3; in einem mittleren Falle also etwa 83 Pariser Kubikfuss oder an Gewicht 41000 alte Franz. Pfunde, wenn man annimmt, dass das Gefäss aus Bronze bestanden habe.“ Addit idem se sumpsisse Graecam amphoram parem: „0,470 Par. Kubikfuss“, dactylum parem: „0,743 Par. Zoll“. Itaque sat magnum pondus fuisse utique credas, vel si hocce vas cum nostrae aetatis campanis contendas, quarum pleraeque vix triginta mille libr. excedunt, unā exceptā illā cam-

panā, quae Moscae in regum palatio (Kreml) invenitur.

ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου] De Bosporo Thracio intelligendum esse patet. Ad usum vocis στόμα in talibus vid. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Pers. 882. Add. Strab. VII. p. 310. p. 477 B., et Tzschucke ad Pompon. Mel. I, 1 nott. exegg. pag. 41 seq. Vol. III. P. I. Herodotum ipsum hoc fretum et maria haecce visisse, recte ex h. l. colligere videtur Heyse l. l. pag. 129. — In seqq. ἄρδις est sagittae cuspis, ut I, 215, ubi vid. Et conf. etiam Suid. s. v. I. pag. 314. Huiusmodi cuspides frequentes in tumulis illis sepulcralibus, de quibus ad IV, 71 diximus, per Russiam inveniri satis constat.

τοῦτον εἰδέναι] Quod de suo Reiz. inseruit βουλόμενον (post τοῦτον), id cum libri ignorent, delevi cum recentt. edd. Pro τοῦτον, quod uncis incluserunt Dindorf. et Dietsch., unus liber Parisinus τούτων, quod placet Schweighausero, quodque unice verum habet Letronne (Journ. d. Sav. 1817. p. 93); quo eodem auctore retinui in seqq. μιν, quod libris invitis Schweigh. mutarat in μέν. Mox dedi μίαν pro μίην et in seqq. αὐτῶν et τούτων pro αὐτέων et τούτέων. — Ad verbum medium λιπέσθαι conf. nott. ad II, 134 et ad verba χρῆμα πολλὸν III, 100. 130.

82 Θωνμάσια δὲ ἡ χώρα αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς ἢ ὅτι ποτὶ πολλῶ μεγίστους καὶ ἀριθμὸν πλείστους. ὃ δὲ ἀποθ' ἄξιον καὶ πάρεξ τῶν ποταμῶν καὶ τοῦ μεγάρθεος το παρέχεται, εἰρήσεται· Ἰχνος Ἡρακλέος φαίνουσι ἰ ἐνεδόν, τὸ οἴκε μὲν βήματι ἀνδρὸς, ἔστι δὲ τὸ μέγαθος παρὰ τὸν Τύρην ποταμὸν. Τοῦτο μὲν νυν τοιοῦτό ἐσ βήσομαι δὲ ἐς τὸν κατ' ἀρχὰς ἦτα λέξων λόγον.

83 Παρασκευαζομένου Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκίθας πέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν πεζὸν στρατὸν δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ ξενγνύναι τὸν Θρηϊκιον Β

CAP. LXXXII.

καὶ πάρεξ τῶν ποταμῶν] καὶ hic valet etiam, ut Struve (Quaest. de dial. Herod. Sp. I. p. 28 s. Opusce. II. p. 293) monuit. De voce πάρεξ conf. nott. ad III, 97 et de παρέχεσθαι IV, 44. Est vero mente repetendum ad παρέχεται ex antecedentibus ἡ χώρα αὕτη. Ad εἰρήσεται conf. IV, 16. III, 132 ibique nott.; ad ἦτα λέξων in fine cap. nott. ad I, 5 et I, 122.

Ἰχνος Ἡρακλέος] Conferantur, quae de Persei sandalis diximus ad II, 91 (T. I. p. 625). Ritterus (Vorhalle pag. 332 seq. 334. 341. 348 seq.) omnia Scytharum sacra ex India derivans in hoc quoque Herculis vestigio agnoscere vult sandalium Buddhae, qui post magnam inundationem comparuerit, multum mortalibus afferens salutis, cuiusque vestigium s. sacrum pedem (*Prabat s. Si-ripade*; vid. Berghans Annal. 1833. pag. 285) adhuc variis Indiae locis ac sigillatim in Taprobanes insula commonstrant carminibusque celebrent. Quae iam in Graecum Herculem ille translata opinatur, colonia Indorum scilicet ad Tyram fluvium deducta una cum Buddhae sacris. Quin ipsam mensuram duorum cubitorum congruere ait similiaque affert nonnulla, vulgarem mensuram simili modo quae superare dicantur. Add. Barth: Die Kabiren in Teutschland. pag. 153. 168. Ad Esthonum gentes, quae Herculem colunt eique similia attribuunt, hanc superstitionem

nem refert Kruse: Urges Esthn. Volksst. pag. 72.

ἀναβήσομαι δὲ ἐς τὸν κ. τ. λ.] His verbis reddit ea, quae initio huius libri enarrare coeperat: ubi i mentio ipsum incitaverit hac gente pluribus usque exponeret eaque afferret Scythia ipse sciscitando Graecis fore incognita.

CAP. LXXXIII.

Παρασκευαζομένου Δαρείου Darium moverit causa ad nem instituendam, indicotus IV, 1: quem locum i pluribus tractavimus, ubi ξενγνύναι τὸν Θρηϊκιον] Unus Sancerotti liber, quod Wesselingio probatum recepit Schaefer, quod recentt. eid. secutus sunt codd. ξενγνυσθαι, quod r Schweighauser. et Gais vid. Herodot. IV, 87. 89 33. 157 [ubi: ξενγνύναι τὸν ποταμὸν Noster dixit]. Cf Excerptt. 17, ubi alia qu tulit pag. 144 seq. [add. ad Mel. II, 2 nott. exeg. P. II. pag. 116], in quibus activum verbum reperitur ter Latini (ut illic monui Bosphoron. De locutione γέφυραν conf. nott. ad III. γνυσθαι exstat IV, 85 sivo. — Qui hoc loco Bosphorus tur Thracius, is simplicitate appellatur Bosphorus (IV.

λανος ὁ Ῥοτάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Λαρείου, ἐχρήιζε μη-
; αὐτὸν στρατηγὴν ἐπὶ Σκύθας ποιέεσθαι, καταλέγων τῶν
ἰων τὴν ἀπορίην. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπειθε συμβουλευόν οἱ
ἃ, ὁ μὲν ἐπέπαντο· ὁ δὲ, ἐπειδὴ οἱ τὰ πάντα παρῆσκεν-
ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σούσων. Ἐνθαῦτα τῶν Περ-84
Ολόβαζος ἐδεήθη Λαρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων καὶ
π στρατενομένων, ἵνα αὐτῷ καταλειφθῇ. ὁ δὲ οἱ ἔφη,
ἰφ ἐόντι καὶ μετρίων δεομένῳ, πάντας τοὺς παῖδας κατα-
ν. ὁ μὲν δὴ Ολόβαζος περιχαρὴς ἦν, ἐπλίζων τοὺς υἱέας

loniae Bosphorus. Nec tamen,
ireris, ulla eius apud Thucy-
mentio. Cf. Gatterer: Thra-
ch Herod. u. Thucyd. pag.
80: Ueber Herodots Ausmess.
st. etc. pag. 27 coll. Reunel.
8. Quo eodem pertinet *ὡς*
τοῦμα Πόντου, de quo ad IV,
8, quod neminem fugit, *fractum*
σιαντινοπολίταν, haud raro
simplici *canalis* appellatione
um. De Graeca appellatione,
taceam, conf. Schol. ad Apol-
od. II, 168. Et pluribus, He-
n quoque respiciens, de hoc
o disputat Eustath. ad Dio-
rieg. 140 et nostra aetate
cke ad Mel. I, 19 nott. exegg.
(I. P. I) p. 569. 570, Forbi-
andb. d. alt. Geograph. II.

ζε] i. e. orabat, rogabat. Quo
sensu I, 41. 152. V, 30, alibi.
r, ut *δεισθαι*, alia id genus,
ro, cuius loco subinde etiani
ut III, 44, ubi cf. nott.

λέγων — *τὴν ἀπορίην*] κατα-
alet recensere, enarrare, com-
re, ut IV, 95. 50. 114 etc.
v *inopiam* s. *paupertatem* esse
talus interpres, sed *difficul-*
sytharum terram invadendi,
upra IV, 46 Scythiae *ἀμαχοί*
ποροί *προσμίσειν*. Mihi non
it. Ad verba subsequentia
γὰρ ἐπειθε conf. nott. ad I,
t add. IX, 109 coll. VIII, 137
Valcken. Ad ἐπέπαντο ex
lente ἐχρήιζε (sic enim dedi
redov. pag. 174 pro vulg.
repetendum *χρηίζων*: *desti-*

tit a rogando. Ad ipsam verbi for-
mam conf. Bredov. p. 344.

CAP. LXXXIV.

καταλειφθῆναι] Passivo sensu ac-
cipi monet Kuehner. Gr. Gr. §. 402.
not. 2. Infra IV, 135 Noster dixit
ἡμῶς κατελείποντο sensu passivo,
et IV, 87 κατελείφθη, itemque λει-
φθεῖς IV, 144; οἱ ὑπολειπόμενοι
IV, 128; οἱ ὑπολειφθέντες IV, 134.
136. — Mox τοὺς ἐπιστεῶτας satel-
lites intelligo adstantes, qui regem
comitari consueverunt. E Sancerotti
libro aliisque iam Schaeferus rece-
pit τοὺς ἐπὶ τούτων ἐπιστεῶ-
τας, cum vulgo abesset ἐπὶ τούτων;
Schaeferum cum recentt. edd. secu-
tus sum, cum his vocibus additis
declarentur satellites, quorum hoc
munus fuerit, ut regi adstantes eius
mandata exsequerentur deque Oeo-
bazi filiis supplicium sumerent. Ad
usum praepositionis ἐπὶ sequente
genitivo conf. quae attuli ad Plu-
tarch. Alcibiad. p. 162 et ad Pyrrh.
pag. 154. Inde Lhardy, qui et ipse
dedit τοὺς ἐπὶ τούτων (leg. τούτων)
ἐπιστεῶτας, explicat: *quorum id of-*
ficiū erat, comparans VII, 117 τὸν
ἐπιστεῶτα τῆς διώρυχος (*praefectum*
foissae) et alias Nostri locutiones
idem fere significantes. Caeterum
haud dissimilis crudelitas Xerxis
narratur VII, 38 coll. Senec. de ira
III, 16. Ac talia tyranni animū
indolemque maxime commonstrare,
qui omni iure divino humanoque
postposito suo arbitrio omnia sub-
iecerit, monere haud opus. — Ad αὐ-
τοῦ ταύτη vid. IV, 80. I, 180 ibique
allata.

στρατηγῆς ἀπολελύσθαι· ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπὶ τῇ
στεῶντας ἀποκτείνειν πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας.
μὲν ἀποσφαγέντες αὐτοῦ ταύτῃ ἔλλποντο.

85 Δαρεῖος δὲ ἐπεὶ τε πορευόμενος ἐκ Σούσων εἰς
Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα ἐξευκτο ἡ γέφυρα
τεν ἐσβάς ἐς νῆα ἔπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλευμένας
τερον πλαγκτὰς ἑλλήνους φασὶ εἶναι· ἐξόμενος δὲ

CAP. LXXXV.

τῆς Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον] Conf. IV, 83 ibique nott. — De loco, ubi ponte Bosporum iunxit Darius, dicemus ad IV, 87; de Chalcedone, in cuius ditione (ἡ Καλχηδονίη) hoc factum est, vid. nott. ad IV, 144.

ἐπὶ τὰς Κυανέας καλευμένας] Nec Herodotus nec quisquam alius antiquiorum scriptorum *Cyaneas* vocat *insulas*, quales memorarunt posteræ ætatis scriptores. Saxa sunt e mari prominentia, ad oram Asiae atque Europæ sita ante Bosporum, qua Pontus in eum intrat. Cf. Strabo VII. pag. 319 s. 492. Schol. Apollon. Rhod. II, 320 seq. 559 seqq. Eustath. ad Dionys. Perieg. 140. p. 111, 7 seqq. ed. Bernhardy, Nitzsch. ad Odys. XII, 50. T. III. p. 373, ne plura. Vid. Kruse l. l. p. 7 et Append. pag. 15 seq., ubi Vulcania quaedam vestigia in insulis illis latere existimat, quas in Argonautarum rebus maxime celebratas *Cyaneas* dici a colore, quem eminus præbent, et *Planctas* s. *Errantes* et *Symplegades*, quod collidi eminus videantur, satis constat. De quibus copiosissime egit Tzschucke ad Mel. II. 7 nott. exegg. Vol. III. P. II. p. 574—577 coll. Bernhardy ad Dionys. Perieg. 144. pag. 558 seq. Add. Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 148 seq., Forbiger: Handb. d. alt. Geograph. II. p. 395 seq. Nunc loco nomen *Urek-Iaki*.

ἐξόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἱερῷ] Pauw. legi voluit ἐπὶ τῷ ἱερῷ, in promontorio seu vertice *Cyanearum*. Valckenar. (cui adstipulatur Gätterer: Thracien nach Herod. u. Thucyd. pag. 145) coniecit ἐπὶ τῷ ἱερῷ, (*sedens*)

in *tabulato navis*, ita i puppi iuxta navis *esse* putetur, cum *temere*, aliis sint *τὰς σκαλοῶν*. Atque ita *sa*: Odys. III, 363. XIII, 716. Nobis neutrum placet *telligendum Iovis ἱερῷ*, templum, quod omnino dicitur *ἱερὸν*, clarissimè dem, in loco prominenti late pateat in Pontum. Quare accedere non quæ scribit Clarke: 7681, Darium in una *Cyaneas* sedisse atque ex eo *laxasse* Pontum late *p* quod in faucibus illis, *i* templum est situm, *f* tuisse arbitratur. Sed Herodoti verba *ἐξόμενος* quæ aliter atque dixi queunt. „Τὸ ἱερὸν“ *ai* „ad os Ponti erat, *siv* ἐκβολὰς τοῦ Πόντου in Vit. Sophist. I, 34, 1. πρὸς τῷ στόματι τοῦ *I* neæ, Strab. VII. pag. 5 [Add. Scylacis Peripl. p. 56. Geogr. Gr. minn. Arrian. Peripl. Pont. { Anon. II. Peripl. Pont. (T. III. p. 232 Gail.) col dabimus de hoc templo IV, 87]. Ex fano inge- tur Pontus patebant quibus petrae *Cyaneæ* ipse clarissime, conspicuæ sunt diem, docente Gylli Lib. III, 5. “ Tu add. *l* messung. etc. pag. 7. 8. δὲ ἐπὶ τῷ ἱερῷ vertit *Ibi ad templum residens*, Kruse l. l. pag. 8, quod interpretatus sit *ibi*, quæ

τὸν Πόντον, ἔόντα ἀξιοθέητον. πελαγέων γὰρ ἀπάν-
ηκε θωυμασιώτατος, τοῦ τὸ μὲν μῆκος στάδιοι εἰς

le induci possimus, ac si
Cyaneis Darius Pontum
templatus, id quod ex Io-
mplo potius fecit, ita ut
δὲ h. l. non nisi orationi
dae inserviat. — Mox dedi-
e eodd. probante Bredov.
recentt. edd. *ἰσθμῶ* pro
ἴσθμῳ. Vid. nott. ad I, 10.
quoque exstat in codicis
scriptis.

ἡώτατος] Sancrofti liber
τατον, quod lectioni re-
ud praelulerim, licet in
sententiis neutrum haud
iatur. Conf. Matth. Gr.
θωυμασιώτατος, neglecto
hibet, qui Herodotea ex-
luidas s. v. *ἑξέινος* T. I.
Ac iure videtur Breigero
2 Herodotus Pontum prae
maribus admiratione ma-
um indicasse, tum ob ma-
n, tum quod tantam aqua-
m tam arcto freto in aliud
iare, tum denique quod
saevitia ventorumque vi-
larum reliqua maria su-

ὃν μῆκος στάδιοι εἰς ἑκα-
τοὶ καὶ μύριοι] Vulgo μῆ-
κοι, quod retinuit Mat-
thodque etiam retinuerunt
et Dietsch. Quod ego re-
tuli εἰς, praeiit Floren-
plurati numero (εἰς) vid.
60 ibique nott. — Unde
centum stadia aequant
Germanica CCLXXVII et
arrit; qui numerus iusto
imius, cum accuratius in-
maxima Ponti longitudo
CXLII milliarr. Germa-
n, ut alii volunt, CL. Scri-
s H. N. VI, 1: „Mensuram
Iosporo ad Maeoticum la-
am fecere XIV triginta
D passuum, Eratosthenes
minorem, Agrippa a Chal-
Phasin X mill.“ Quibus-
venient octo mille stadia
ibon. XII. pag. 548 s. 824

C. Arrianus ponit *novem mille septin-
gentia stadia*, Agathemerus (II, 14)
sex mille stadia a Tomis prope
Istrum usque ad Phasin. Atque sic
alii aliter: tu vid. Ukert: Geo-
graph. d. Griech. u. Roem. III, 2.
pag. 153—163, qui accurate omnia
veterum de Ponti longitudine tes-
timonia recensuit ac diiudicavit.
Quae cum ita sint, Breiger., qui et
ipse pag. 27 seq. 30 et veterum et
recentiorum de Ponti longitudine
collegit testimonia, Herodotum vult
minora adhibuisse stadia marina,
quorum undecim mille centum paria
sint Olympicis stadiis octo mille
octingentis octoginta; etsi vel sic
Herodotum non recte transiisse
Pontum, sed litora legentem statuas
necesse est. Atque in eo ipso potis-
simum insistit Dureau de la Malle
Géographie physique etc. pag. 178
seq., cum non tam de ea cogitan-
dum sit longitudine, quae recte Pon-
tum secantibus existat, quam quae
orarum, quas in navigando veteres
maxime legisse constat, ambages
una ad hunc stadiorum numerum si
retuleris, efficiatur, praesertim si
eam terram, quae nunc a Caucasi
radicibus ad mare usque procurrit,
maris undis olim tectam fuisse sta-
tuas. Nec igitur mirum, quod He-
rodotus, cuius aetate, navigandi
arte minus exulta, litora proxime
legerent, tantam longitudinem Ponti
esse edixerit; cum qui postea de his
retulerint, quo tempore iam longius
a terra navigare coepissent, mi-
norem stadiorum numerum posue-
rint. Quod idem teneri vult Kruse
(Ausmess. d. Pont.) pag. 13 seqq.
113 copiosius in haec inquirens,
cum veteres semper navigarint oras
ac litora legendo, vel in minimos
sinus subinde intrantes; quod ipsum
vero cum non plane sufficiat, *noctis*
itineria ab Herodoto adiecta esse
suspiciatur, ut maior viae longitudo
efficeretur, cum vera Ponti lon-
gitudo optime conveniat cum stadio-
rum numero, qui e solis dierum iti-
neribus supputatis prodeat. Quae

ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι; τὸ δὲ εὖρος, τῇ εὐρύτει
ἑωντοῦ, στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. τούτου το
τὸ στόμα ἐστὶ εὖρος τέσσερες στάδιοι, μήκος δὲ τοῖ

alia affert argumenta, e maris natura partim deprompta, ea hinc transcribere longum est; namque Herodotus, quem erroris suspicione liberare studet Kruse, tum in negligentiae vitium incidisse putandus erit. Cf. Dahlmann. Herodot. pag. 61 et Rennel. pag. 464 de situ orarum Ponti eiusque longitudine Herodotum recte sensisse negantes. Cui qui ita patrocinari studet Larcherus, ut minora stadia adhibuisse putandus sit, quorum undecim millia aequent CCXXVI miliaria Gallica (lieues), quae ipsa sit vera Ponti longitudo: profecto non vidit, eadem minora stadia, si in longitudine definienda valeant, in reliquis quoque mensuris valeant necesse esse, eoque ipso omnem perverti mensurarum rationem. Itaque hanc rationem merito reiecit Ukert. l. l. pag. 153. not. 80, id quidem manifestum esse ratus, ab Herodoto aeque atque ab aliis Pontum maiorem esse habitum. Atque Herodotum, quae cognoverit, retulisse indeque excusari posse Mannerti est sententia IV. p. 320. Et sane, mea quidem sententia, excusandus erit Noster, si accuratam longitudinis Ponti cognitionem, quam nemo suae et posterac aetatis et vix quisquam nostra habuit aetate, sibi comparare haud potuerit indeque ea si retulerit, quae ab aliis fando audiisset, Ionibus aut Milesiis commercii causa hoc mare perlustrantibus, aut quae sibi ipsi maxime viderentur probabilia Pontum pernaviganti.

τὸ δὲ εὖρος — στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι] τριηκόσιοι unus Sancerotti liber ex emendatione; cf. IV, 80. Reliqui διηκόσιοι. Breigero aliorum scriptorum de Ponti latitudine testimonia, ab Herodoto non admodum discedentium, colligenti l. l. videtur non valde a vero aberrasse Noster, cum e Danvillii ratione 3375 stadia minora expleant latitudinem, modo non ea, qua Herodotus velit

parte, sed ab Heracle ad Borysthenem, quae esse dicunt Pontum, illis. Cf. quoque Rennel. Et monet quoque Dures l. l. pag. 181, latitudinem Herodoti aetate usque tempus videri valde multam terram ad fluminem sertim aggestam. Nec cedunt ab Herodoteis miliaria Gallica CCXXIV, quibus veram Ponti latitudinem asserit l'linii inter. Quo magis a vero abimus Larcherum, qui quam ponit, stadiorum nisi LXVII miliaria effici statuit, cum, videntur stadia, existant miliaria Gallica et quae Kruse l. l. pag. 26 hinc etiam itinera addita certior existeret latitudo, sit LII miliaria. Germanorum itinere quae eo — Ad verba τῇ εὐρύτει ἑωντοῦ conf. I, 193 et I laudat.

τούτου τοῦ πλάτους εὖρος τέσσερες στάδιοι] ram loci ob verbum ἐστὶ ibique nott. Quod ad hanc attinet, observat l. 29, vocem στόμα apud duplici sensu accipi, et illo Bospori loco maxime prope Iovis Urii templum (eo), et latiori de omni latitudine, ut in verbis sequentibus: μήκος δὲ τῶν quibus ipsis perspicuitas datur putem haec: ὁ αὖ Βόσπορος κέκληται, ne vocem στόμα sensu arctius positam accipiat. autem, ut Kruse l. l. p. statuit, locus prope Anam ut nunc vocatur, maximam per totum tractum angustiam in latitudine indicat

ἦν, τὸ δὲ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὲ ἔξευκτο ἡ γέ-
 , ἐπὶ σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔστι. τείνει δ' ἐς τὴν
 οντίδα ὁ Βόσπορος. Ἡ δὲ Προποντὶς, ἑοῦσα εὗρος μὲν

Herodoto consentiunt rerum
 res, Strabo, Eustath. ad Dio-
 wieg. l. l., alii; dissentit Sey-
 et, et Polybius *duodecim* po-
 ladia; recentiores modo *quat-*
 o *sex* stadiis loci huius la-
 tem definiunt. Vid. Breiger.
 g. 27 et Kruse l. l. pag. 41,
 ferentiam ita tolli posse pu-
 t temporum decursu loci na-
 mutatū ipsum fretum, olim
 , iam latius factum fuis-
 timetur. Cf. etiam Tzschuck.
 l. nott. exegg. Vol. III. P. I.
 30 et Ukert l. l. pag. 145 seq.,
 ipse varias veterum nota-
 de huius loci latitudine ex-
 Add. Mueller ad Scylac. Pe-
 . 67 (Geogr. Gr. minn. I.

carunt *ventrem* et Hellespontum *ve-*
sicam. Monuit Kruse l. l. pag. 31.

ἐπὶ σταδίου εἴκοσι καὶ ἑκατὸν
 ἔστι] In hac longitudinis mensura
 scriptorum testimonia ferme concor-
 dant, quae etiam non nisi quadra-
 ginta stadiis differre videtur ab ea,
 quam nunc scribunt tractus esse
 longitudinem. Ac tolli hanc ipsam
 differentiam, si Bosphorus usque ad
 Cyaneas producaturs insulae uno
 milliaro Germanico, statuit Kruse
 pag. 43 seqq. 119 seqq. Breigero l. l.
 pag. 26 aliquot saltem stadiis in lon-
 gitudine definienda errasse videtur
 Noster; cui quod succenseamus eam
 ob causam, sanequam non erit.

Ἡ δὲ Προποντὶς ἑοῦσα εὗρος μὲν
 σταδίων πεντακοσίων] De *Propontide*
 eiusque longitudine et latitudine
 locos veterum scriptorum exhibuit
 ac recensuit Ukert l. l. pag. 140 seq.
 coll. Forbigero l. l. II. pag. 23. *Pro-*
pontidem nunc vocari *mare album s.*
mare di Marmora, nemo nescit; cuius
 latitudinem *undecim* milliariorum
 Germanicorum esse cum tradant,
 haud scio an lapsus fuerit Mannert.
 IV. pag. 594, latitudinem Propontidis,
 quae *decem* sit milliariorum geo-
 graphicorum, accurate emensum es-
 se Herodotum scribens. De quo ipse
 viderit. Qui enim *quingenta* stadia
 (id est XII $\frac{1}{2}$ milliarr. Germanicc.)
 latam esse Propontidem scripsit,
 si a Bisanthe s. Rodosto (ut nunc
 vocant) proficiscaris; is sane *sexaginta*
 stadia addidisse minimeque igitur
 accurate spatium indicasse pu-
 tandus erit. At excusari posse He-
 rodotum censet Kruse l. l. pag. 47.
 120, si Herodotum non rectā Pro-
 pontidem traiecisse putemus, sed
 navigatione praeter insulas facta eo-
 que modo multum producta, vel ob-
 fectus Bospori cursum rectum prae-
 pedientes. Breiger. l. l. pag. 24 de
 his pronuntiare non audeat, cum haud
 teneamus locos, ad quos referri que-
 at mensura hic tradita.

ζήν, τὸ δὲ Βόσπορος κέκλη-
 ὁ Noster scripsit respiciens
 l. id., quod proxime positum
 dicit ὁ ἀντήν, verum ad id,
 rimarium in hac tota senten-
 tiā μῆκος τοῦ στόματος. Cf.
 I., 17. III., 103. Ad significa-
 vocis ἀντήν cognoscendam
 , quae leguntur I., 72 (ubi cf.
 VI., 37. VII., 223 et quae plura
 it Ukert l. l. pag. 144 not. 27.
 infra dixit IV., 118: ἐπὶ τῷ
 τοῦ Βοσπόρου. Add. Maxim.
 iss. VIII., 7 ibique Davis. p.
 lut. Pericl. 19 init. Eodem
 Mela, Plinio, aliis memorari
 ad Melae locum I., 19 notavit
 eke in nott. exegg. (Vol. III.
 ag. 571 coll. Vol. III. P. II.
 3, Ukert l. l. Et monet quo-
 l. Italus interpres ἀντήν de
 terrae sive maris dici tractu:
 ictum, ut quem ἀντήνα, i. e.
 Graeci dixerunt Bosporum,
 rei bogaz, Itali (quod idem
 ilet) il braccio di San Giorgio
 it. Videtur locutio ducta a
 s humani similitudine, quam
 posterne quoque aetatis scri-
 adhibentes Propontidem vo-
 ODOT. II.

*ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι; τὸ δὲ εὖρος, τῇ εὐρύτῃ
ἑωντοῦ, στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. τοῦτου τοῦ
τὸ στόμα ἐστὶ εὖρος τέσσερες στάδιοι, μῆκος δὲ τοῦ*

alia affert argumenta, e maris natura partim deprompta, ea hic transcribere longum est; namque Herodotus, quem erroris suspicione liberare studet Kruse, tum in negligentiae vitium incidisse putandus erit. Cf. Dahlmann. Herodot. pag. 61 et Rennel. pag. 464 de situ orarum Ponti eiusque longitudine Herodotum recte sensisse negantes. Cui qui ita patrocinari studet Larcherus, ut minora stadia adhibuisse putandus sit, quorum undecim millia aequent CCXXVI miliaria Gallica (lieues), quae ipsa sit vera Ponti longitudo: profecto non vidit, eadem minora stadia, si in longitudine definienda valeant, in reliquis quoque mensuris valeant necesse esse, eoque ipso omnem perverti mensurarum rationem. Itaque hanc rationem merito reiecit Ukert. l. l. pag. 153. not. 89, id quidem manifestum esse ratus, ab Herodoto aequae atque ab aliis Pontum maiorem esse habitum. Atque Herodotum, quae cognoverit, retulisse indeque excusari posse Mannerti est sententia IV. p. 320. Et sane, mea quidem sententia, excusandus erit Noster, si accuratam longitudinis Ponti cognitionem, quam nemo suae et posteræ ætatis et vix quisquam nostra habuit ætate, sibi comparare haud potuerit indeque ea si retulerit, quae ab aliis fando audiasset, Ionibus aut Milesiis commercii causa hoc mare perlustrantibus, aut quae sibi ipsi maxime viderentur probabilia Pontum pernaviganti.

τὸ δὲ εὖρος — στάδιοι τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι] τριηκόσιοι unus Sancrofti liber ex emendatione; cf. IV, 86. Reliqui διηκόσιοι. Breigero aliorum scriptorum de Ponti latitudine testimonia, ab Herodoto non admodum discedentium, colligenti l. l. videtur non valde a vero aberrasse Noster, cum e Danvillii ratione 3375 stadia minora expleant latitudinem, modo non ea, qua Herodotus velit

parte, sed ab Heraclea i ad Borysthenem, qua l esse dicunt Pontum, illa ris. Cf. quoque Rennel. l. Et monet quoque Dureau l. l. pag. 181, latitudinem Herodoti ætate usque a tempus videri valde d multâ terrâ ad fluminum sertim aggestâ. Nec ad cedunt ab Herodoteis miliaria Gallica CXXIV½ (libus veram Ponti latitudinē neri asserit l'linii interpreti. Quo magis a vero aberramus Larcherum, qui pr quam ponit, stadiorum nisi LXVII miliaria Ge effici statuit, cum, vulg mantur stadia, existant miliaria Gallica et quod Kruse l. l. pag. 26 hīc q ctium itinera addita censet ior existeret latitudo, q sit LII miliaria. Germani dierum itinere quae confi — Ad verba τῇ εὐρύτῃ ἑωντοῦ conf. I, 193 et IV, laudat.

τοῦτον τοῦ πλάτους τὸ εὖρος τέσσερες στάδιοι] A ram loci ob verbum ἐστὶ c ibique nott. Quod ad ipsam attinet, observat Kr 29, vocem στόμα apud I duplici sensu accipi, et a illo Bospori loco maxim prope Iovis Urii templum co), et latiori de omni B gitudine, ut in verbis p quentibus: μῆκος δὲ τοῦ quibus ipsis perspicuitatē dita putem hæc: ὁ αὐτὸς Βόσπορος κέκληται, ne q vocem στόμα sensu arctior que positam accipiat. I autem, ut Kruse l. l. pag statuit, locus prope Ἀνα ut nunc vocatur, maxime i per totum tractum angust ne in latitudine indicat

τὸ δὲ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὲ ἔξευκτο ἡ γέ-
 πλι σταδίων εἰκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστὶ. τείνει δ' ἐς τὴν
 τίδα ὁ Βόσπορος. Ἡ δὲ Προποντις, εὐῶσα εὖρος μὲν

odoto consentiunt rerum
 s, Strabo, Eustath. ad Dio-
 eg. l. I., alii; dissentit Scy-
 z, et Polybius *duodecim* po-
 lia; recentiores modo *quali-
 sex* stadiis loci huius la-
 definiunt. Vid. Breiger.
 27 et Kruse l. I. pag. 41,
 entiam ita tolli posse pu-
 emporum decursu loci na-
 tatâ ipsum fretum, olim
 iam latius factum fuis-
 setur. Cf. etiam Tzschuck.
 nott. exegg. Vol. III. P. I.
 et Ukert l. I. pag. 145 seq.,
 se varias veterum nota-
 huius loci latitudine ex-
 add. Mueller ad Scylac. Pe-
 57 (Geogr. Gr. minn. I.

carunt *ventrem* et Hellespontum *ve-
 sicam*. Monuit Kruse l. I. pag. 31.

ἐπὶ σταδίων εἰκοσι καὶ ἑκατὸν
 ἐστὶ] In hac longitudinis mensura
 scriptorum testimonia ferme concor-
 dant, quae etiam non nisi quadra-
 ginta stadiis differre videtur ab ea,
 quam nunc scribunt tractus esse
 longitudinem. Ac tolli hanc ipsam
 differentiam, si Bosphorus usque ad
 Cyaneas producaturs insulas uno
 milliaro Germanico, statuit Kruse
 pag. 43 seqq. 119 seqq. Breigero l. I.
 pag. 28 aliquot saltem stadiis in lon-
 gitudine definienda errasse videtur
 Noster; cui quod succenseamus eam
 ob causam, sanequam non erit.

Ἡ δὲ Προποντις εὐῶσα εὖρος μὲν
 σταδίων πεντακοσίων] De *Propo-
 ntide* eiusque longitudine et latitudine
 locos veterum scriptorum exhibuit
 ac recensuit Ukert l. I. pag. 140 seq.
 coll. Forbigero l. I. II. pag. 23. *Pro-
 pontidem* nunc vocari *mare album* s.
mare di Marmora, nemo nescit; cuius
 latitudinem *undecim* milliariorum
 Germanicorum esse cum tradant,
 hand scio an lapsus fuerit Mannert.
 IV. pag. 504, latitudinem Proponti-
 dis, quae *decem* sit milliariorum ge-
 ographicorum, accurate emensum esse
 Herodotum scribens. De quo ipse
 viderit. Qui enim *quingenta* stadia
 (id est XII $\frac{1}{2}$ milliarr. Germanicc.)
 latam esse Propontidem scripsit,
 si a Bisanthe s. Rodosto (ut nunc
 vocant) proficiscaris; si sane *sex-
 ginta* stadia addidisse minimeque igitur
 accurate spatium indicasse pu-
 tandus erit. At excusari posse He-
 rodotum censet Kruse l. I. pag. 47.
 120, si Herodotum non rectâ Propo-
 ntidem traiecissemus putemus, sed
 navigatione praeter insulas facta eo-
 que modo multum producta, vel ob
 fluctus Bospori cursum rectum prae-
 pedientes. Breiger. l. I. pag. 24 de
 his pronuntiare non audet, cum haud
 teneamus locos, ad quos referri que-
 at mensura hic tradita.

τὸ δὲ Βόσπορος κέκλη-
 Noster scripsit respiciens
 id, quod proxime positum
 ὁ ἀνχὴν, verum ad id,
 marium in hac tota senten-
 it *μήκος τοῦ στόματος*. Cf.
 .17, III, 103. Ad significa-
 ois *ἀνχὴν* cognoscendam
 quae leguntur I, 72 (ubi cf.
 , 37. VII, 223 et quae plura
 Ukert l. I. pag. 144 not. 27.
 ifra dixit IV, 118: ἐπὶ τῷ
 ῶ Βόσπορον. Add. Maxim.
 s. VIII, 7 ibique Davis. p.
 t. Pericl. 19 init. Eodem
 fela, Plinio, aliis memorari
 i Melae locum I, 19 notavit
 se in nott. exegg. (Vol. III.
 p. 571 coll. Vol. III. P. II.

Ukert l. I. Et monet quo-
 Italus interpres *ἀνχὴν* de
rrae sive *maris* dici *tractu*;
 tum, ut quem *ἀνχένα*, i. e.
 raeci dixerunt Bosporum,
 ci *bogaz*, Itali (quod idem
 t) *il braccio di San Giorgio*
 . Videtur locutio ducta a
 humani similitudine, quam
 osterae quoque aetatis scri-
 dhibentes Propontidem vo-
 DOT. II.

σταδίων πενταχοσίων, μῆκος δὲ τετραχοσίων καὶ
καταδίδοι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔοντα στενότερα |

μῆκος δὲ τετραχοσίων καὶ χιλίων] Accuratus in Propontidis longitudinem inquirens Kruse l. l. pag. 48 seqq. Herodoti mensuram invenit a vero vix quadraginta differre stadiis; quod ipsum non tanti esse recte monet, ut scriptorem socordiae incusamus. Breigero, qui l. l. pag. 24 seq. *minora* hic intelligi vult stadia, equidem adstipulari nequeo, qui in Krusii sententia acquiescendum censeo.

•καταδίδοι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον] Frequentius utique hoc sensu apud Nostrium invenias ἐκδιδόναι de fluvio, qui in alium fluvium aut in mare influit; vid. nott. ad IV, 50 et ad I, 6. — De *Hellesponti* nomine vix est, quod dicamus post copiosissimam disputationem Tzschuckii ad Mel. II, 2 nott. exegg. pag. 109 seqq. (Vol. III. P. II): add. Ukert l. l. p. 134 seqq. et Forbiger l. l. pag. 22 seq., qui veterum locos de *Hellesponti* accurate exhibuerunt. De longitudine et latitudine *Hellesponti* disquisivit quoque Breiger l. l. pag. 24. 25. Hoc unum hic teneri velim (de quo et ipso disputat Tzschucke l. l. p. 110), *Hellespontum* tum latiori sensu et magis antiquo, ut videtur, more ita dici, ut omnem *Propontidem*, quam vocant, simul una cum ipso freto *Hellesponti*, a Sigeo inde igitur usque ad Byzantium, comprehendat (cf. VII, 137. IV, 33. 138. VI, 33, alia, quae et Breiger. l. l. p. 20 et Kruse l. l. p. 48 attulerunt): tum arctiori sensu de isto tantum canali, quem *Dardanellorum* nomine sive freti *Gallipolitani*, quoniam ab urbe *Gallipolitana* initium vulgo constituent, hodieque designant; vid. IV, 85. 86. VII, 33. 35 et conf. Breiger. et Kruse l. l.

ἔοντα στενότερα μὲν ἐπὶ σταδίων] E Schweighaeuseri emendatione exhibui cum recentt. edd. *στενότερα* pro vulg. *στενότερη*, cuius vel ob sequens μῆκος nullus hic esse potuit locus. Sancersti liber *στενότερον* praebet. Ad argumentum

conferri debet VII, 33. cum, in quo septem stadii sit *Hellespontus*, accuratius prope *Abydum* (cuius loca terra prominenti iacet *Nisus* e regione in altera) ripa olim *Sextus*, nunc *Zemenik* in colle prope *Septem* stadiorum numero cum Herodoto convenit discedit *Xenophon* Hell. 5 octo ponens stadia, isque urbes, non quo maria distans videtur. *Duo* tantum memorat *Polyb.* XVI, 4, dum in loco subest; reliqua testimonia cum Herodoto septem stadiorum fere coepeditabit Ukert l. l. pag. nota 41 recentiorum quoque sententias, in his mensuris vel magis inter se distans: quod vel ex iis, quae 78 seq. in tabula proposita potest. *Lechevalier* atque *cent* stadia *Hellesponti* nunc angustum esse didicimus una cum reliquis bus lapsum esse existit ipsas maris angustias ter cursu paulatim extensas Kruse l. l. pag. 51 seqq. seq. 120. Certi quid definiat Breiger l. l. pag. 25 quis ipse, quid verum sit cernere ausim, cum aetatis viros doctos tam hanc distantiam emensuram. Sic *Andreassy* in *Abydum* maris latitudinem dicit „375 Toisen“ (quod est mensura sex pedes plectens); *Trugnet* ponit mensurae *Gallicae* 1125—ten 1150; *Juchereau* de *Nisus* locum angustissimum *lid el Bahr* et *Kaleh* ut nunc vocant, continet *Toisen*“ vult, *Kiepert* protulit haec Ukert l. l. tis commonstrant, quam sit, de his certi quid e velle.

μῆκος δὲ τετρακοσίους. ἐκδιδοὶ δὲ ὁ Ἑλλήσποντος
 πελάγους, τὸ δὲ Αἶγατον καλέεται. Μεμέρηται δὲ 86
 ε' νηὺς ἐπίπαν μάλιστά κη κατανύει ἐν μακρομερὶ
 πτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ ἑξακισμυρίας. ἤδη ὦν ἐς

ἐ τετρακοσίους] Decem
 ntur milliaria Germani-
 erissima esse optimeque
 onet Kruse l. l. pag. 52.
 videbatur Breigero, qui
 3, recentiorum testimo-
 lesponti longitudine alla-
 team mensuram conten-
 niam neque cum aliorum
 iciliari posse nisi mino-
 juoque stadiis Nostrum
 e sumas. Mihi potior
 ntia.

AP. LXXXVI.

αν κ. τ. λ.] De voce ἐπί-
 ott. ad IV. 68. Mox dedi
 ρῆ cum Mediceo, Flo-
 s duobus. Reliqui libri:
 σῆ, quod a melioribus
 i minime dicere debebat
 in Lex. Gr. s. v. Apud
 eripl. §. 22 (pag. 8 Hud-
 Gail.) legimus: παρά-
 — ἡμέρας μακρᾶς.
 ἑξακισμυρίας, νυκτὸς
 ρίας] ὄργυιās pro ὄρ-
 recentt. edd. dedi. Cf.
 st vero talis Herodoti
 , ut uno eoque longo die
 iat iter 70,000 orgyia-
 s autem 60,000 orgyia-
 summam 700 et 600 sta-
 iunt ea ex ratiocinatio-
 ad II, 149 tradidimus.
 doti rationem vulgo re-
 nisse observat Wesselin-
 quosdam hinc disceden-
 Vid. Ukert: Geogr. d.
 n. I, 2. p. 56 seq. 58.
 bon. ad Strab. I. p. 61
 s vario modo, quo vete-
 tria et maritima itinera
 monens. Ac locorum di-
 pino secundum naviga-
 qui ad tale iter confi-
 nui soleant, definiri re-
 ill. ad Scylac. in Geogr.
 ag. 328 seq. Unde iter

ipsamque distantiam vix accuratius
 indicari posse quivis intelliget, qui
 locorum difficultates, ventos magis
 minusque prosperos, aestus, fluctus,
 vada, alia navigationis impedi-
 menta, quin ipsas naves non pari cursu,
 sed partim velocius partim tardi-
 us progredientes, satis respexerit;
 quamquam ubi stadiis spatium haud
 licuit accurate defuere, alteram ra-
 tionem secundum navigationis dies,
 latiore illam quidem, veteres, ut
 v. c. Scylacem praetulisse sponte pa-
 tet. Quae cum ita sint, haud mirum,
 huiusmodi mensuras laxiori sensu
 apud Scylacem accipiendas esse,
 qui nec ipse in illis indicandis sibi
 constans reperitur, monente Gail. l.
 l. p. 320 coll. 334. Quo minus Man-
 nertus l. p. 214 quingentorum sta-
 diorum mensuram a Scylace semper
 observari debebat pronuntiare. Et
 quingenta stadia (quae undecim fere
 geographica milliaria aequant) diei
 totidemque noctis in navigationem
 vulgo apud veteres numerari censet
 quoque Cephalides Hist. mar.
 Casp. pag. 105 seqq. Calidius de
 Herodoto pronuntiat Rennel. pag.
 390, Herodotum diurna itinera falso
 emensum esse contendens; melius,
 si quid video, Miot, Gallus interpres
 in nota ad h. l., qua Herodoti men-
 suras cum vera maris longitudine
 bene congruere ostendit. In clau-
 sula denique addere iuvat, quod
 Mannert. l. l. ex his Herodoti men-
 suris colligi vult, Milesios scil. tum
 temporis iam altum tenere mare au-
 sos ipsosque nautas eam artis peri-
 tiam nactos esse, ut, quantum spa-
 tii uno die navis conficeret, definire
 potuerint. Quod ad nocturnam Ponti
 navigationem attinet, etiamnum pe-
 riculosam ob nebulas ventorumque
 vim ac fluctus, Kruse l. l. pag. 20
 nocturna itinera ab Herodoto sponte
 adiecta esse sumens, quo maius ef-
 ficeretur intervallum, veteres con-
 tendit prorsus abstinuisse a noctur-

μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόματος (τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόνου κρότατον) ἡμερέων ἑννέα πλόος ἐστὶ καὶ νυκτῶν ὀκτώ· ἑνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιῶν γίνονται, ἐκ δὲ ἡμερέων τούτων στάδιοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι εἰσι Θεμισκύρην τὴν ἐπὶ Θερμῶδοντι ποταμῷ ἐκ τῆς Σινδικῆς τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου εὐρύτατον) τριῶν τε ἡμερέων δύο νυκτῶν πλόος· αὗται δὲ τρεῖς μυριάδες καὶ τριῶν ὀργυιῶν γίνονται, στάδιοι δὲ τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι μὲν νυν Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορος τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω τέ μοι μεμετρεῖται καὶ κατὰ τὰ εἰρημμένα περὶ

na navigatione, instrumentis nauticis praesertim destitutos atque accuratiori navigandi arte carentes: qua re rationem, quae inter diurna ac nocturna intercedat itinera, falso ab Herodoto prodi pronuntiat idem vir doctus, cui in talibus assentiri nequeo, quae quam incerta sint ac dubia, nemo non intelligit.

ἡδὴ ὡς ἐς μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόματος] Ad Phasin plerosque veterum scriptores extremum Ponti Euxini recessum ponere de longitudine Ponti disputantes, observat Breiger. l. l. p. 38. — στόμα, s. os Ponti, ut in Scylac. §. 67 (de qua appellatione vid. pluribus monentem Tzschucke ad Pompon. Mel. I, 19 nott. exegg. p. 570 Vol. III. P. I), eo loco ponimus cum Krusio l. l. p. 11 seqq. 30 seqq. 38 seqq., ubi Iovis Urii fuit templum; *Anadoli Kavak* nunc vocant. A quo loco usque ad Phasis ostia spatium esse CXLII ferme Germanicorum milliariorum tradunt.

αὗται ἑνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιῶν γίνονται] Tn vid. nott. ad II, 119. Ac recte monuit Schweighauserus, intelligi 111 myriades sive 1,110.000 orgyias; unde non opus cum Larchero in nott. ad h. l. et Breiger l. l. pag. 33 ita transponere voces: ἑνδεκα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ὀργυιῶν. Add. Kruse l. l. pag. 9 in not. Inde paulo inferius cum recentt. edd. exhibui τρεῖς μυριάδες καὶ τριήκοντα, ubi vulgo τρεῖς καὶ τριήκοντα μυριάδες, quem ordinem verborum retineri vult censor Ienensis (1817. nr. 162. p. 364). ἐς δὲ Θεμισκύρην τὴν ἐπὶ Θερμῶ-

δοντι] De *Thermodonte*, qui pellatur *Termeh*, paucis m ad II, 104; add. Forbiger pag. 416 seq. et cf. Herod. Ad quem fluvium *Amazones* se dicuntur in urbe *Themis* fluvii ostia sita. Cf. Anon. I Pont. §. 16 T. III. pag. 156 Strab. XII. pag. 547 s. 822 Schol. Apoll. Rhod. II, 371 Tzschucke ad Mel. I, 19 not (Vol. III. P. I) pag. 602, p. 601 de *Thermodonte*. — διπλῆς omnes libri scripti Sed vid. nott. ad IV, 28 Kruse l. l. pag. 26.

οὕτω τέ μοι μεμετρεῖται τρεῖται pluralis numeri est bene discernenda a forma τρι, quae paulo ante legitur singularis numeri est forma. C dox. p. 329 et vid. Etymolog. p. 578, 41. Cramer *Anecd.* p. 287, 28. Quae sequuntur καὶ κατὰ τὰ εἰρημμένα περὶ dentur addita ad comprobationem antecedentia, cum ni valeant nisi: atque horum n se habet, ut dixi; sive: atque ea quam dixi ratio s. naturae maria revera ita ut dixi sunt. Eodem sensu passivum trali πείσθη Nonter dixit — Caeterum hie locus indicio esse, ipsum Herodotum maria visisse ipsumque di fuisse emensum, iter facien recto cursu, sed, ut probioras legentem sinusque vis Cf. Breiger. l. l. pag. 19, I 130 et supra nott. ad IV, 41

αι δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος οὗτος, ἐκδιδοῦσαν ἐς ἑω-
 πολλῶ τέφ ἐλάσσω ἑωυτοῦ, ἣ Μαιῆτις τε καλεῖται
 ἢ τοῦ Πόντου.
 δὲ Δαρειος, ὡς ἐθεήσατο τὸν Πόντον, ἐπλεε ὀπίσω ἐπὶ 87
 νηραν, τῆς ἀρχιτέκτων ἐγένετο Μανδροκλῆς Σάμιος.

Maeoticam vix ille videtur
 edum pernavigasse; quip-
 us ambitu eum non recte
 fuisse, sequentia satis do-
 gna quamvis iis, quae
 ludit, *maximum* esse lacum
 rans. Cf. Heyse l. l. pag.
 ger. pag. 33, qui Herodo-
 is crimine ita liberari posse
 verba οὐ πολλῶ τέφ ἐλάσ-
 ῶ (in quibus cave deleas
 praeter Herodoti libros
 iatur quoque Eustathii aud
 Dionys. Perieg. vs. 163)
 ni lacus ambitu accipian-
 id longitudinem et latitu-
 erantur. Quae vereor ut
 Conferantur caeterum de
 paludis ambitu Scylax §.
 Huds. p. 283 T. I Gail.
 etit Anonym. in Periopl.
 pag. 206 T. III ed. Gail.),
 ad Strabon. VII. p. 310
 quae Wesselingius profert
 Byzant. verba ex Anaplo
 id. Mannert. IV. pag. 323.
 ται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος
 ρος a pluribus codd. abest,
 missum est in Dindorfii
 uncis inclusit Dietsch.
 retinui cum Schweighaeu-
 repetitum videtur pronon-
 listinguetur hic Pontus ab
 to proxime memorato. De
 ἐχεσθαι conf. IV, 44 fin.
 οὔ Πόντου] Vid. nott. ad
 lesperxit ad haec Eustath.
 . Perieg. 14. 163.

CAP. LXXXVII.

ἰπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν]
 loco, ubi Bosphorus ponte
 at (conf. IV, 85 init.), navi
 erat ad Cyaneas insulas,
 versans ad Iovis Urui tem-
 pso Ponti introitu situm,
 ms omnem Pontum con-

templatus est; quo facto rediit enim
 ad locum, ubi pons structus erat.
 — Pro vulg. ἐθεήσατο et θεήσαμε-
 νος e Florentino recepi ἐθεήσατο
 et θεήσαμενος, probante Bredovio
 p. 46. Conf. etiam nott. ad. III, 23.

Μανδροκλή; Σάμιος] „De hoc
Mandrocle vid. Tzetz. Chiliad. I,
 hist. 31 [et in Allegor. Homeric. in
 Matrang. Anecd. I. p. 224] et Lu-
 nium in Catalog. Artific. in voc. p.
 118 ibique laud. Brissonium De reg.
 Persar. princip. lib. III [§. 97, ubi
 etiam reliqua veterum testimonia
 de Dario Bosphorum iungente opera
 Mandroclis].“ *Creuz.* Idem Man-
 drocles mox cap. 88, ubi pro *Μαν-*
δροκλῆς in Antholog. Palat. VI, 34
Μανδροκλέων. *Ἀνδροκλῆς* exstat
 apud Gyll. De Bosphor. Thrac. II,
 15, idemque placeret Wesselingio,
 ni libri scripti apud Herodotum ad-
 versarentur. Neque vero quidquam
 mutandum, quandoquidem alia quo-
 que nomina propria inveniuntur cum
Μανδρο composita, haud infrequen-
 tia illa quidem in Asia minori, Io-
 nia praesertim et Caria, observante
 Letronnio in Journal d. Sav. 1846.
 p. 113 seq. Formam *Μανδροκλῆς*,
 cuius loco Sanicrofti liber alterque
 codex *Μανδροκλῆς*, satis tuentur
 similia, quae attulit Bredov. p. 258.
 Unde quoque in accusativo *Μαν-*
δροκλέα recte praebent libri scripti
 cap. 88. 89. In Silligii Catalogo Ar-
 tificum *Mandrocle* invenire non po-
 tui. Sed Brunn in catalogum arti-
 ficum Graecorum (Geschichte d.
 Griech. Künstler II, I. pag. 369) re-
 tulit *Mandrocle*, de quo *Cr.* con-
 ferri vult Fr. Thiersch: Ueber die
 Epochen d. bildend. Kunst etc. pag.
 180 seq. ed. alt. Ac pertinere mihi
 videtur Mandrocles ad illam artifi-
 cum scholam, qua Samus iam ma-
 ture inclaruit: vid. nott. ad I, 41.
 III, 60.

ῥεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος οὗτος, ἐκδιδοῦσαν ἐς ἑω-
νὸν πολλῶ τέφ ἐλάσσω ἑωυτοῦ, ἣ Μαιητὶς τε καλεῖται
ἡτήρ τοῦ Πόντου.

Ὁ δὲ Λαρεῖος, ὡς ἐθέησατο τὸν Πόντον, ἐπλεε ὀπίσω ἐπὶ 87
γέφυραν, τῆς ἀρχιτέκτων ἐγένετο Μανδροκλέης Σάμιος.

em Maeoticam vix ille videtur
e, nedum pernavigasse; quip-
cuius ambitu eum non recte
am fuisse, sequentia satis do-
congrua quamvis iis, quae
tradidit, *maximum* esse lacum
emorans. Cf. Heyse l. l. pag.
Breiger. pag. 33, qui Herodo-
poris crimine ita liberari posse
ut verba οὐ πολλῶ τέφ ἐλά-
σσω (in quibus cave deleas
quod praeter Herodoti libros
os tuetur quoque Eustathii au-
as ad Dionys. Perieg. vs. 163)
e omni lacus ambitu accipian-
ed ad longitudinem et latitu-
referantur. Quae vereor ut
ant. Conferantur cacterum de
licae paludis ambitu Scylax §.
. 30. Huds. p. 283 T. I Gail.
repetit Anonym. in Periopl.
§. l. pag. 206 T. III ed. Gail.),
ibon. ad Strabon. VII. p. 310
et quae Wesselingius profert
vii Byzant. verba ex Anaplo-
Add. Mannert. IV. pag. 323.
ῥεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος
] οὗτος a pluribus codd. abest,
as omissum est in Dindorfii
ae; uncis inclusit Dietsch.
em retinui cum Schweighaeu-
cui repetitum videtur pronon-
quo distingueretur hic Pontus ab
ponto proxime memorato. De
παρέχεσθαι conf. IV, 44 fin.

ῥη τοῦ Πόντου] Vid. nott. ad
l. Respexit ad haec Eustath.
onys. Perieg. 14. 163.

CAP. LXXXVII.

ae ὀπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν]
o ex loco, ubi Bosphorus ponte
erat (conf. IV, 85 init.), navi-
tus erat ad Cyaneas insulas,
ue reversus ad Iovis Urii tem-
in ipso Ponti introitu situm,
aidens omnem Pontum con-

templatus est; quo facto rediit eum
ad locum, ubi pons structus erat.
— Pro vulg. ἐθέησατο et θεήσαμε-
νος e Florentino recepi ἐθέησατο
et θεήσαμενος, probante Bredovio
p. 46. Conf. etiam nott. ad. III, 23.

Μανδροκλέη; Σάμιος] „De hoc
Mandrocle vid. Tzetz. Chiliad. I,
hist. 31 [et in Allegor. Homeric. in
Matrang. Anecd. I. p. 224] et Iu-
nium in Catalog. Artific. in voc. p.
118 ibique laud. Brissonium De reg.
Persar. princip. lib. III [§. 97, ubi
etiam reliqua veterum testimonia
de Dario Bosphorum iungente opera
Mandroclis].“ *Creuz.* Idem *Man-
drocles* mox cap. 68, ubi pro *Μαν-
δροκλέης* in Antholog. Palat. VI, 34
Μανδροκλέων. Ἀνδροκλέης exstat
apud Gyll. De Bosphor. Thrac. II,
15, idemque placeret Wesselingio,
ni libri scripti apud Herodotum ad-
versarentur. Neque vero quidquam
mutandum, quandoquidem alia quo-
que nomina propria inveniuntur cum
Μανδρο composita, haud infrequen-
tia illa quidem in Asia minori, Io-
nia praesertim et Caria, observante
Letronnio in Journal d. Sav. 1840.
p. 113 seq. Formam *Μανδροκλέης*,
cuius loco Sancrofti liber alterque
codex *Μανδροκλέης*, satis tuen-
tur similia, quae attulit Bredov. p. 258.
Unde quoque in accusativo *Μαν-
δροκλέα* recte praebent libri scripti
cap. 88. 89. In Silligii Catalogo Ar-
tificum *Mandrocle*m invenire non po-
tui. Sed Brunn in catalogum arti-
ficum Graecorum (Geschichte d.
Griech. Künstler II, 1. pag. 369) re-
tulit *Mandrocle*m, de quo *Cr.* con-
ferri vult Fr. Thiersch: Ueber die
Epochen d. bildend. Kunst etc. pag.
180 seq. ed. alt. Ac pertinere mihi
videtur *Mandrocles* ad illam artifi-
cum scholam, qua Samus iam ma-
ture inclaruit: vid. nott. ad I, 41.
III, 60.

θεησάμενος δὲ καὶ τὸν Βόσπορον στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτῷ
λίθου λευκοῦ, ἐνταμὼν γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσύρια, ἐς δὲ
τὴν Ἑλληνικὰ, ἔθνεα πάντα, ὅσα περ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα, τῶν

στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτῷ] ἐπ' αὐτὸν Medicus, Florentinus, alii; cuius loco quod Gronovius positum olim voluit ἐπ' αὐτῷ (ad ipsum scil. *Bosporum*), id duobus libris comprobatum nunc receptum est auctoribus Valcken. et Wesseling., qui confert IV, 86 ἐπὶ Θερμώδοντι. Sic quoque Pausan. I, 20, 7. ubi satrapa commemoratur τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας. Plura qui requirat, adeat collecta a Fischero ad Welleri Gramm. III, b. p. 233 seq. Ex Aldina, ad quam Sancrofti liber duoque alii codd. accedunt, Schaeferus recepit ἐπ' αὐτοῦ, quod cum prius displicuisset Schweighaeusero, post ita placuit (Lexic. Herodot. I. p. 243), ut receptum vellet, eandem praepositioni tribuens significationem (ad, apud, iuxta) et ad similia exempla a se collecta in Lexic. Polyb. p. 212 nr. 4 addito Herodoto VII, 115. VII, 6 ablegans: neque vero posteris editoribus persuasit, in lectione ἐπ' αὐτῷ merito subsistentibus; etenim vel sequentes genitivi λίθου λευκοῦ ad στήλας referendi, tanquam genitivi materiae, satis dissuadere poterant, alia ut taceamus. στήλας Noster vocat cippus, ut recte observat Italus interpres; quales omnino in finibus imperii terminorum tropaeorumque loco scriptos a veteribus positos fuisse, haud pauca commonstrant exempla a Zoëga collecta De obeliscis. p. 577. Ex eodem genere ille est cippus, quem literis inscriptum ad Tearum amnem erexit Darius, ut legimus IV, 91. στήλας, quas Sesostris constituit, vidimus supra II, 106, ubi conf. nott. Ctesias Excerpt. Persic. §. 17 aram Iovi διαβατηρίῳ a Dario constitutam esse scribit, de cippis nihil tradit.

ἐνταμὼν γράμματα — ἔθνεα πάντα ὅσα περ ἦγε] Rex insculpi iussit in hos cippos omnium, quas ducebat, gentium nomina et fortasse quoque singularum numerum: quod

quidem a Persarum adeoque ipsis Darii more non abhorruisse testantur tres illae Darii inscriptiones adhuc superstites, quae nomina gentium vel terrarum subditarum continent, de quibus vid. nott. ad III, 89. Videntur autem verba ἐνταμὼν γράμματα — ἔθνεα idem valere ac si dixisset ἐγγραφάμενος ἔθνεα, ut haud necesse fuerit γράμματα accipere pro inscriptione. Namque alter accensativus ἔθνεα vix aliter explicandus atque IV, 83 (ζῶα γραφάμενος πᾶσαν τὴν ζεύξιν, i. e. ζωγραφῆσας πᾶσαν τ. ζ.); cf. nott. ad I, 68. III, 25. Infra IV, 91: γράμματα ἐγγράφας λέγοντα τὰδε. — Ad particularum iuncturam atque ordinem (ἐς μὲν τὴν — ἐς δὲ τὴν) faciunt, quae collegit Krueger. ad Dionys. Halicarnass. pag. 160.

Ἀσσύρια] Literas Assyrias eadem esse atque Babylonicas, cum Assyriae ac Babyloniae nomen promiscue ponatur (vid. nott. ad I, 192), statuit Heeren Commentatt. societ. Gott. XIII. p. 35 seq. coll. Grotefend in: Ideen etc. I, 2. pag. 369, ubi hasce Assyrias literas earum ex genere esse vult, quae nunc vocantur cuneatae, in monumentis Babyloniciis obviae et a Persis in publicorum monumentorum inscriptionibus adhiberi solitae. De lingua Pehlviaca, quae Persarum in aula tum fuerit recepta, cogitandum putat Palmblad in descriptione ad I, 193 laudata, pag. 19. Cf. excitat ad h. l. Goett. Anz. 1802. p. 1191 coll. p. 1187, Hager. in Asiat. Magaz. nr. IV. p. 308. 315, et de literis Assyriis ac lingua conferri vult Jablonski Opuscul. Vol. III. p. 126 seqq. 130 seq., Volney Recherches nouvelles sur l'histoire ancienne T. III. cap. 11. p. 184 seqq., Palin Etude d. hieroglyph. Vol. I. p. 19. Haec olim scripseram: nunc dubium mihi non est, literis Assyriis aequae ac Syriis apud Xenophontem in Cyropaed. VII, 3, 16 nullas alias literas si-

ύτων μυριάδες ἐξηριθμήθησαν, χωρὶς τοῦ ναυτικοῦ, ντα σὺν ἱππεῦσι, νέες δὲ ἑξακόσiai συνελέχθησαν. νυν στήλῃσι ταύτησι Βυζάντιοι, κομίσαντες ἐς τὴν πειρον τούτων, ἐχρήσαντο πρὸς τὸν βωμὸν τῆς Ὀρθω- ἐμιδος, χωρὶς ἐνὸς λίθου· οὗτος δὲ κατελείφθη παρὰ ὕσου τὸν νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων Γοῦ δὲ Βοσπόρου ὁ χῶρος, τὸν ἔξευξε βασιλεὺς Δα- ς ἐμοὶ δοκέειν συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστὶ Βυζαντίου

isi *cuneatas* quas dicimus, eiusdem generis, cuius iptiones adhuc servatae, de quibus diximus ad hui enim res a se gestas, ras imperio suo additas is in patria terra erectis asit, is profecto in hac scriptione iisdem literis uas et gentes ipsius im- ates posteritatis memori- voluisse putandus est. sentaneum est, *Assyriis* niversum scripturam cu- Nostro indicari, qui inter : diversa huius scripturae quibus unum Assyrium Assyriorum monumentis ctis obvium, alterum Per- rsepolitani aliisque Per- m monumentis conspicu- liscrevit et ab eo genere, ime usitatum aut adeo fuisse ipsi videbatur, ap- desumpsit. Tu vid. *Lern- al d. Sav.* 1839 p. 667, ik. VIII. p. 80, Roeth: *Philosoph.* I. nott. pag. aequet *Journal Asiatiq.* . V. p. 429 seq., Boeckh. *Untersuchungg.* pag. 41, eber d. histor. Gewinn d. hrift. pag. 77. Consuli erunt, quae dudum de his : Muentner: Versuch über mig. *Inschrift.* p. 73 seq. Die alte Persisch. In- 13. 179 seq.

μυριάδες ἐξηριθμήθησαν um Persarum copiae ex ovinciis collectae secun- des omnino recenserī so- his quoque numeris vix esse, quod nos offendere

debeat, recte monere videtur Heeren. *Ideen.* I. 1. pag. 518. Consentiunt cum Herodoto in copiarum numero Iustinus II, 5 et Orosius II, 8, cum *septingentis millibus* hominum armatorum Scythiam Darium ingressum esse narrantes; ὀγδοήκον- τα μυριάδας ponit Ctesias Persicc. *Excerpt.* §. 17, itemque Diodorus Siculus II, 5, quem e Ctesia profectum esse probabile est.

πρὸς τὸν βωμὸν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος] *Diana Orthosia* s. *Orthia* Spartae inprimis culta fuit; ad cuius aram more antiquitus recepto eoque crudeli (cum olim homines mactatos esse fama ferret) pueri verberibus caedebantur. De quo Pausan. *Lacon.* 16. 6. Spanhem. ad Callimach. in *Dian.* 174, ne plura. De ipsa dea vix est quod moneam post Creuzeri disputat. in *Commentt.* Herodd. p. 247 seqq. (qui idem nunc addi vult M. de Stackelberg: *Der Apollotempel zu Bassae in Arcadien* p. 135 seqq.) coll. C. O. Mueller. *Dor.* I. p. 381 seqq. *Add. Corpus Inscriptt. Graec.* I. nr. 1416. 1444. Nec mirum, deae istius lunaris sacra, Doribus, ut videtur, maxime propria et ex ipsa Scythica s. Taurica terra in Graeciam allata quae dicerentur, posthac in Dorum quoque colonias, ad quas Byzantium pertinuisse nemo nescit, una cum colonia transvecta fuisse. Ac procul dubio Herodotus Byzantii commoratus suisque oculis, quae hic memoriae prodidit, contemplatus est. Nam qui Ponti vidit oras, eum Byzantium quoque venisse dubitari nequit. *Conf. Heyse l. l.* pag. 120.

ὥς ἐμοὶ δοκέειν συμβαλλομένῳ] δοκέειν iure receptum pro δοκέει.

88 τε καὶ τοῦ ἐπὶ στόματι ἱεροῦ. Δαρειὸς δὲ μετὰ ταῦτα
σχεδίῃ τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σ

Cf. II, 124. VIII, 30. Ad significationem verbi συμβάλλεσθαι conf. I, 63 ibique nott. II, 33. III, 68. VII, 24. 184. 187. VIII, 30.

μέσον ἐστὶ Βυζαντίον τε καὶ τοῦ ἐπὶ στόματι ἱεροῦ] Duo loca, inter quae medium struxisse videtur pontem Darius, ea vult esse Kruse, quorum alter nunc vocetur *Anadoli Kavak* s. *maris nigri castellum*, non valde remotus ab eo loco, ubi τὸ ἱερόν s. templum Iovis Urii erat constructum in Asiae ora, alter (in Europae ora) pro *apice palatii Constantinopolitani* (*Serail* nunc vocant) perhibeatur, ubi olim Byzantii arx ipsumque Dianae Orthosiae templum. — ἱερόν in faucibus Ponti situm procul dubio est *Iovis Urii templum*, e quo ipso in Pontum navigaturos solvisse testatur Arrian. in Peripl. §. 11; Iovem nimirum, qui secundos ventos prosperumque curcum praebere (unde *Urii* nomen illius), invocantes. In promontorio sive editiori loco, quem adhuc *Ioro* (corrupto scil. nomine ex ἱερόν) vocari auctor est Tournefort, situm illud fuit maximeque celebratum, crebrius inde simplici *templi* s. *fani* nomine, ut supra cap. 85, in Scylac. Peripl. §. 67. 92, aut in Anonym. Stadiasm. Prolog. (T. II. p. 434 ed. Gail., cuius notata vid. ibid. p. 503 seq.). Causam aperuit Arrian. Peripl. (T. III. p. 62 seq. ed. Gail.) §. 12 s. Anonymus, qui Arrianus ferebatur §. 1 (Mueller: Geogr. Gr. minn. I. p. 402), cuius haec sunt verba: — καὶ τὰ χωρίον λεγόμενον ἱερόν, ἐν ᾧ ναὸς ἐστὶ Διὸς Οὐρίου οὕτω προσ-αγορευόμενος· τοῦτο δὲ τὸ χωρίον ἀφετήριον ἐστὶ τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων, atque ipse Arrianus in Peripl. §. 17 (p. 380 seq. Muell.): τὸ ἱερόν τοῦ Διὸς τοῦ Οὐρίου διέχει ἀπὸ Βυζαντίου σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ ἐστὶν στενότατον καὶ τὴν τὸ στόμα τοῦ Πόντου καλου-

μενον καθότι εἰσβάλλει ποντίδα· ταῦτα μὲν εἰ. Add. ibid. §. 37 in fin. ripl. §. 1 (pag. 140 T. I alia, quae attulit Gai Osann. Disput. de fr Graec. T. III. p. 288 s coll. Tzschuckio ad M 573 (Vol. III. P. I) no conferas supra IV, 85 Verr. IV, 57. Quin in Iovis Urii sacra speci Anadoli Kavak eo ip templum Iovis, cuius superesse dicuntur ru ctum fuisse probabile aetate inventam esse Post Chishull. Antiqq. 39 exhibuit Kruse I. L. ac potissimum Osann scrip. p. 228, Clark p. 681 seq., qui ipsa nem exhibuit p. 684. tat Schoell. Hist. de l III. p. 45. 46. De i qui *Urius* vocabatur, p Mueller Geogr. Gr. m Add. O. Jahn: Arch. pag. 31 seq. Quae locum, ubi Bosphorus f ctus, vix alium esse a nunc in Europae ora *Ra sar* *), in Asiae litore *Hissar* (quae arces *vionis turres* vulgo vo iam qui perpetuae ca nam luere debeant, i nentur) magna cum statuit Kruse, alias q sas hunc locum, in qu maris angustissimum gentos passus latum, dum maxime idoneum modatum esse exponi copiosam disputatione 108—114. Append. p

CAP. LXXXV

ἡσθεὶς τῇ σχεδίῃ]

*) Imaginem huius arcis exhibet Xavier Houmaire de Hell in opere spl en Turquie et en Perse (Paris 1833 seqq.) Pl. V. L'iranique aciem praebet Voyage pittoresque de la Grèce (p. Choiseul-Gouffier) Tom. II. P. 2. Pl. CL

ἄσι δέκα. ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλῆς ἀπαρχὴν, ζῶα γρα-
πᾶσαν τὴν ξεῦξιν τοῦ Βοσπόρου καὶ βασιλέα τε Δα-
προεδρίῃ κατήμενον καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαί-

s. *pons ex ratibus factus*
) praeter poëtam, cuius
afferentur, usus quoque
in re Aeschylus in Pers.
βασιλεὺς στρατὸς — λι-
τρεδία πορθμὸν ἀμεί-
αντίδος Ἑλλάς, ubi vid.
in Glossario de hac voce
it. Ex Herodoto vid. infra
98. *Ratibus* igitur pontem
uisse patet, minime vero
pacto hae rates fuerint
uove omnino modo pons
structus; nisi quae de
io Xerxes Hellespontum
uratus tradita apud No-
ant, ad hunc quoque Da-
referre velis. Hinc rates
umero easque pentecon-
o suspicatur Kruse, quem
pag. 116. 117.

κα] i. e. *denis rebus omni-
s ex quovis genere*. Hinc
is interpres: „donò dieci
genere.“ Cf. nott. ad I,
IX, 81. In seqq. ad signi-
vocis ἀπαρχὴν conf. nott.

γράφμενος] Cum editt. re-
nxi haec verba auctorita-
odd. atque Eustathii ad
pag. 626, 54 s. 481, 6.
γράφμενος coniunctim.
rior aetas dixit ζωγρα-
ipso verbo utitur Eusta-
rodotea hac locutione ex-

At veretur Schaefer. ad
alicarn. De compos. verbh.
ut satis Graecum sit ζῶα
pro ζωγραφεῖν τι, inde-
loti in loco, distinctione
ic scribi vult: ἀπ' ὧν δὴ
ῆς ἀπαρχὴν ζῶα, γρα-
πᾶσαν τὴν ξεῦξιν — ἀνέ-
od inde etiam probari ar-
quod ante ἀνέθηκε simpli-
tatur ταῦτα γραψάμενος,
τα ζῶα γραψάμενος. Mihi
tur, qui in vulgari distin-

ctione acquiescendum esse persua-
sum habeo. Et conf. supra ad III,
47 et IV, 87 nott. de duplici ac-
cusativo, et ad I, 203. II, 4 de
significatione locutionis allata, de
qua Cr. laudat Zoëga Lib. Bassiri-
lievi aut. di Roma Part. I. Add. Le-
tronne: *Lettres d'un Antiquaire à un
artiste* etc. pag. 464. Cum enim
ζῶον effigiem quamlibet sive figu-
ram indicet, omnis locutio nil aliud
sonare videtur nisi hoc: *Mandrocles
picturā exhibuit omnem pontem regem-
que Dariū in solio sedentem exerci-
tumque traicientem et eam tabulam
Iunoni Samiae* [ubi fortasse Noster,
quem Sami diutius commoratum esse
novimus, vidit indeque ansam sum-
psit huius rei enarrandae] *dedicavit*.
Conf. quoque Wurm. in Actt. phill.
Monacc. III, 4. p. 535 seq. Caete-
rum id mihi ex Herodoti verbis sa-
tis certo colligi posse videtur, mini-
me agi hīc de pictura muro inhae-
renti (cf. nott. ad I, 104), sed de ipsa
tabula, quae in templo aequae atque
alia donaria suspensa erat. Ac re-
cte Raoul Rochette (*De la peinture
chez les Grecs* pag. 93 seq.) hoc
opus refert ad antiquissima speci-
minia artis pictoriae apud vete-
res, quae in ligno fiebat satisque
exulta Mandroclic aetate fuisse vi-
detur, quandoquidem hīc de tabula
s. pictura maioris ambitus cogitan-
dum est, quae multas et res et ho-
mines continebat.

ἐν προεδρίῃ κατήμενον] Quod
idem Xerxem fecisse scimus Abydi
ac Salamine. Ipsum locum, quo so-
lium sibi collocarat Darius, in saxo
promontorii Hermæi prominenti, in
Europæ igitur ora fuisse, suspi-
catur vir doctus, quem sequitur Kruse
l. l. pag. 114 seq. *προεδρίῃ* h. l. di-
citur sedes eminens, unde late patet
prospectus; *προεξέδρη* dicitur illa
sedes, quam Abydeni Xerxi parave-
rant, unde totum exercitum prospici-
ceret, VII, 44, ubi vid. nott.

νοντα, ταῦτα γραψάμενος ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἡραῖον, ἐπιγράψας
τάδε·

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον σχεδῖτης,
αὐτῷ μὲν στέφανον περιθείς, Σαμίοισι δὲ κύδος,
Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

ταῦτα μὲν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἐγένετο-
89 Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα διέβαινε ἐς τὴν
Εὐρώπην, τοῖσι Ἰασί παραγγείλας πλέειν ἐς τὸν Πόντον μέγα
Ἰστρου ποταμοῦ, ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὸν Ἰστρον, ἐνθαῦτα
αὐτὸν περιμένειν, ξευγνύντας τὸν ποταμόν. τὸ γὰρ δὴ ναυτι-
κὸν ἦγον Ἰωνές τε καὶ Αἰολεῖς καὶ Ἑλλησπόντιοι. Ὁ μὲν δὲ
ναυτικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας διεκπλώσας ἐπλεε ἰθὺ τοῦ
Ἰστρου, ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ τὸν ποταμὸν δυῶν ἡμερέων πλόον
|| ἀπὸ θαλάσσης τοῦ ποταμοῦ τὸν ἀνχένα, ἐκ τοῦ σχίζεται τὰ
στόματα τοῦ Ἰστρου, ἐξεύγνυε. Δαρεῖος δὲ ὡς διέβη τὸν
Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδῖν, ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηάκης·

ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἡραῖον] De hoc
Iunonis templo eiusque donariis cf.
nott. ad I, 70 et III, 60. Cr. con-
ferri vult Iacobs. Reichthum der
Gr. an plast. Kunstwerk. p. 14 seq.
De ipsa voce Ἡραῖον, quae commu-
nem formam retinet, cf. Bredov. p.
181.

ἐπιγράψας τάδε] Qui sequuntur
versus, inde transierunt in Brunckii
Analectt. III. p. 180 et in Antholog.
Graec. nr. CLIV inter ἀδέσποτα ἐπι-
γράμματα T. IV. p. 147 Iacobs (An-
tholog. Palat. VI, 31) et XI (Com-
ment.) pag. 374. In quibus versibus
quid significet σχεδῖα, paulo ante
monuimus; de *Mandrocle* ad IV, 87
diximus. Vocem στέφανον translato
potius sensu de ornamento et hono-
re, ut in Simonid. Epigr. XLI
(XXXVIII) accipiendam esse iam
Wesselingius notavit. In primo ver-
siculo pro ἀνέθηκε Naber, in Mne-
mosyn. III. p. 487 scribi vult μ'
ἀνέθηκε.

CAP. LXXXIX.

τοῦ ποταμοῦ τὸν ἀνχένα — ἐξεύ-

γνυε] ἀνχένα Istri collum s. faucis
dicit (monente Schweighausero in
Lex. Herod.), quā fluvius in diversa
brachia (ex uno quasi corpore col-
love exeuntia) dividitur. Cf. nott.
ad I, 72. IV, 85. Incipit autem Ister
nunc in tres illos amnes, quos supra
ad IV, 47 indicavimus, dividi pau-
lulum supra urbem, quae nunc vo-
catur Ismail, ad brachium Kilias
sita, et paululum supra urbem, quae
nunc appellatur Tultscha s. Tilt-
scha ad Sancti Georgii brachium
sita, sed infra id oppidum, cui nunc
nomen Isakscha, ubi integer nec-
dum in brachia divisus delabitur
Ister. Itaque, nisi olim haec omnia
aliter constituta esse dixeris, e re-
gione urbis Ismail vel Tultscha
Istrum Darius transgredi haud po-
tuit (cf. Rennel p. 420. Mannert IV.
p. 220): multo certe probabilius, id
circa Isakscha factum esse; ad hunc
usque locum classem inde a mari ad-
verso flumine navigantem pervenisse
duorum dierum itinere ibique Danu-
bium ponte inunctum fuisse admo-
dum veri simile est. Accurata dis-
putatione id efficere studuit Krass

ινος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς ἑστρατοπεδεύ-
 μέας τρεῖς. Ὁ δὲ Τεάρος λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων 90
 παμῶν ἄριστος, τὰ τε ἄλλα ἐς ἄκρην φέροντα καὶ δὴ καὶ

ostiis pag. 69—74, idemque
 avit Iochmus, adeo ut Da-
 em ferme loco Danubium
 us putetur, quo Russos
 28 Turcis bellum illaturos
 vinum ponte iunctum traie-
 epimus: tu vid. Journal of
 geographical society Vol.
 pag. 36 seqq. ac praecipue

Hic enim vir doctus in iti-
 quod anno 1817 fecit (Jour-
 the Balkan in 1847) accu-
 iam persecutus est, qua
 lim cum exercitu profectus
 e huius itineris directionem
 in mappa adiecta, qua to-
 ce iter egregie illustravit.
 roxime antecedentibus ad
 m 181: τοῦ Ἰστροῦ cf. Bre-
 61; ad formam δυνῶν nott.
 lot. IV, 1.

ινος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποτα-
 πηγὰς] Quae via in Tabula
 riana ab Anchialo rectā
 i versus ad Perinthum du-
 tiqua illa et Graecis cogni-
 ariam processisse vult Man-
 l. pag. 272, Tearique son-
 ollocat, ubi notatur oppi-
 Sargas, in media illa via si-
 le in Danvillii mappa Teari
 ion recte indicari observat
 . (Thracien nach Herod.
 ! seq); quippe qui Tearum
 tadesdo confuderit. Aucto-
 le Hammer. (Hist. Osman.
 not. 645) Tearus nunc vo-
 ara Su, qui in Contadesdum
 ve Karischduran. Sed ap-
 em hancce Teara Su se
 n hac regione audivisse ne-
 mus l. l. pag. 45, qui ipse
 loti locum inquirens Teari,
 rodotus dicit, fontes inve-
 in oppido Bunarhissar et in
 re, qui uno horae spatio se-
 tem versus inde distat. Utro-
 multos adhuc cerni fontes
 a quibus qñ formentur ri-
 ruk Bunardéré (oppidi Bu-

narhissar) et Simer-Dere (vici Vene),
 ex his coniunctis effici Herodoti Te-
 arum, qui in Contadesdum influat,
 adeo ut de triginta octo fontibus du-
 bitandum non sit, quos per aesta-
 tem omnes frigidus esse addit, per
 hiemem nonnullos ita calidos fieri,
 ut nix iniecta statim dissolvatur.
 Inter veteres Plinius utique Tearum
 novit Hist. Nat. IV, 18, 11 ac for-
 tasse etiam Simonides, in cuius Epi-
 gramm. XCII (al. XCVI), 1 qui Θε-
 αῖρον nomine indicatur fluvius, eum
 huc spectare censuit Reizius. Maiore
 iure huc retulit Wesselingius verba
 Libanii in orat. Antioch. p. 346 A
 (I, p. 696 ed. Reisk.): Δαρείω μὲν
 οὖν ἐπὶ Σκύθας ἐλαύνοντι Ταί-
 ναρος ἐν Θράκη ποταμὸς ἔδοξεν
 εἶναι κάλλιστος· καὶ σῶλον ὁ Δα-
 ρεῖος στήσας τούτο ἐνεγράφη (f.
 ἐνέγραψεν) αὐτῷ Ταίναρον εἶναι
 ποταμὸν κάλλιστον. Quae cum ita
 sint, Kolster (Jahrb. f. Philol. u.
 Paedag. Suppl. Vol. XIII. p. 64)
 minus recte Teari fontes ad oppi-
 dum Kirkkilisseh, ubi Darii copiae
 substituerint, quaerit, ipsumque Te-
 arum nunc esse fluvium Tekadere
 putat, quem ipsum rectius ad vete-
 rem fluvium Artiscum retuleris. Dis-
 stat autem Kirkkilisseh s., ut alii
 scribunt, Kirkkelesia, quinque ferme
 horarum spatio a Bunarhissar, se-
 ptentrionem et occidentem versus.
 A quibus vel magis discedit, quod
 traditum inveni in M. Heine: Bil-
 der aus d. Türkei (Petersburg. 1833,
 p. 40. 50), qui fontes calidos se in-
 venisse scribit hos non longe ab
 Achiolo s. Ancyalo veterum (i. e.
 non longe ab urbe Mesembria s. Mi-
 sevria, quae septentrionem versus
 sita est ab eo loco, ubi Iochmus hos-
 ce fontes sibi reperisse visus est)
 ad eam viam, quae ad vicum Rume-
 likios ducit, ubi etiam quaedam col-
 umnarum a Dario erectarum visti-
 gia cerni putat: de quo equidem
 valde dubito, iis adstipulans, quae
 Iochmus de his constituit.

|| ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσασθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ
 θυῶν δέουσαι τεσσεράκοντα, ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι
 καὶ αἱ μὲν αὐτέων εἰσὶ ψυχραὶ, αἱ δὲ θερμαί. ὁδὸς δ' ἐκ' 32
 αὐτὰς ἐστὶ ἰση ἐξ Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ Περὶνθου, καὶ ἐξ
 Ἀπολλωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, θυῶν ἡμερέων ἑκα-
 τέρη. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος οὗτος ἐς τὸν Κοντάδεσδον ποταμὸν,
 ὁ δὲ Κοντάδεσδος ἐς τὸν Ἀγριάνην, ὁ δὲ Ἀγριάνης ἐς τὸν
 91 Ἐβρον, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Ἀίνῳ πόλι. Ἐπὶ τούτων
 ὧν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Λαρεῖος ὡς ἐστρατοπεδεύσατο,

CAP. XC.

εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ κ. τ. λ.]
 Citant ad haec verba Eustath. ad
 Illi. γ'. p. 1263, 32 s. 1302, 13. Ad
 vocem θυῶν conf. IV, 1. Ad vocem
 ψώρην, qua scabies significatur, cf.
 Foessii Oeconom. Hippocrat. pag.
 691 s. v.

ἐξ Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ
 Περὶνθου] *Heracleopolis* urbs aliunde
 non notā. Quare Perinthi suburbi-
 um fuisse suspicatur Mannert. VII.
 p. 177, Iunonis templo insigne inde-
 que cognominatum. Voemelio au-
 ctore (ad Demosthen. Philipp. p. 97)
 idem est atque Ἡραῖον τεῖχος s. *Iu-*
nonium Castellum, Perintho prox-
 imum, ad Bosporum et Byzantium
 spectans. Stephanus Byzant. s. v.
 Ἡραῖον, πόλις Θράκης. Ἡρόδοτος
 τετάρτη. ἡ καὶ Ἡραῖον τεῖχος· οἱ
 πολῖται Ἡραῖοι, τοῦ δὲ Ἡραῖον
 τεῖχος Ἡραιοτεῖχίτης. *Perinthus* a
 Samiis ad Propontidem condita ma-
 ximopere vel Romanorum aetate flo-
 ruisse fertur primaeque Thraciae ex-
 stitit urbs, excepta Constantinopoli.
 A quarto inde saeculo *Heracleus* no-
 men accepit: nunc vocatur *Erekli*
 s. *Elegrî*. Plura Mannert l. I. et po-
 tissimum Tzschucke ad Mel. II, 2.
 pag. 102 seqq. nott. exeg. Vol. III.
 P. II. et Forbiger: Handb. d. alt.
 Geograph. III. p. 1081 seq.

ἐξ Ἀπολλωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξεί-
 νῳ Πόντῳ] Verba τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ
 Πόντῳ consulto addita putem, ne
 scilicet confunderetur haec *Apollonia*
 cum aliis eiusdem nominis urbi-
 bus compluribus, quae variis locis
 commemorantur. Haecce *Apollonia*
 ad oram meridionalem sinus, qui

nunc ab urbe Burgas illic sita no-
 men invenit, a Milesiis quinquaginta
 fere ante Cyrum annis condita in
 parva insula continenti terrae iun-
 cta, mox omnium fere coloniarum
 ad Ponti occidentalem oram sita-
 rum maxime floruit. Sed ab eo inde
 tempore, quo a M. Crasso diruta
 est, veterem statum non recupera-
 vit, praesertim cum Anchialus prope
 sita eo magis florere inciperet.
 Nunc illic oppidum *Sizoboli* (quod
 ortum est ex appellatione *Σωζο-
 λης*, quam postera aetate urbs acce-
 pit) bene munitum egregioque in-
 structum portu. Plurima Tzschucke
 l. I. p. 95 seq. Cf. Mannert VII. p.
 144 seq., Forbiger l. I. III. p. 1063
 seqq.

ἐς τὸν Κοντάδεσδον] Nemo, quan-
 tum scio, alius scriptor *Contades*
 mentionem fecit, quem Hadriano-
 poli Constantinopolin proficiscenti-
 bus traiciendum esse coniecit Man-
 nert. VII. p. 16. conf. etiam I. de
 Hammer. l. I. pag. 645. *Contades* esse,
 quem nunc vocant: the Dereh
 of *Karisilivan*, affirmat quoque Ioch-
 mus l. I. pag. 45. Iisdem viris doctis
 auctoribus *Agrianes*, qui apud po-
 sterae aetatis scriptores nomine *Er-
 gini* occurrit, hodie vocatur *Erzeneh*
 s. *Erguneh*, *Erkene*. Add. Gatterer.
 l. I. pag. 42. Miscetur ille aliquot
 milliaria meridiem versus ab Ha-
 drianopoli fluvio *Hebro*, qui maxi-
 mus fere inter Thraciae amnes (cf.
 Herod. VII, 59) nunc vocatur *Me-
 ritza*; quam appellationem iam sae-
 culi decimi tertii scriptoribus By-
 zantinis in usu fuisse videmus. Vid.
 ne plura, Mannert. VII. p. 14, For-

τῷ ποταμῷ στήλην ἔστησε καὶ ἐνθαῦτα, γράμματα
 ὡς λέγοντα τάδε· ΤΕΑΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙ
 ΑΡΙΣΤΟΝ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ
 ἸΝ ΠΟΤΑΜΩΝ· ΚΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΑΣ ΑΠΙΚΕΤΟ
 ἸΩΝ ΕΠΙ ΣΚΥΘΑΣ ΣΤΡΑΤΟΝ ΑΝΗΡ ΑΡΙΣΤΟΣ
 Ἰ ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, ΔΑ-
 'Ο 'ΥΣΤΑΣΠΕΟΣ, ΠΕΡΣΕΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
 ΠΙΠΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ταῦτα δὴ ἐνθαῦτα ἐγράφη.
 δὲ ἐνθεῦτεν ὁρμηθεὶς ἀπὶ κετο εἰς ἄλλον ποταμόν, τῷ 92
 'Αρτισκός ἐστι, ὃς διὰ Ὀδρυσέων ῥέει. ἐπὶ τοῦτον δὴ
 ἑμὸν ἀπικόμενος ἐποίησε τοιόνδε. ἀποδέξας χωρίον τῇ
 ἐκέλευε πάντα ἄνδρα λίθον ἕνα παρεξίοντα τιθέναι
 ποδεδεγμένον τοῦτο χωρίον. ὥς δὲ ταῦτα ἡ στρατιῇ

p. 1075. — *Aenus* urbs ab
 us condita sub Alexandri
 ibus et vel postea Byzan-
 state maxime floruisse fer-
 ei nomen *Enos*, nec pro-
 occidentem versus Aegaeo
 rus miscetur. Cf. Mannert.
 206 seq. Plura Tzschucke
 l. pag. 126 seq., Forbiger
 79.

CAP. XCI.

ἔστησε κ. τ. λ.] Pertinent
 e ad IV, 87 de huiusmodi
 ximus; neque γράμματα,
 loco commemorantur, alia
 istimamus atque ea, qui-
 cippus, ad Bosporum ere-
 t inscriptus, cuneata scil.
 a: unde factum, ut Hero-
 m accurate inscriptionis
 l. referre potuerit. Quam
 lltum se quaesivisse narrat
 M., sed frustra: circa op-
 inarhissar cippum cum in-
 e erectum fuisse, ex iis,
 ra diximus, satis patet.

τῆς ἡπείρου] „Palmerius
 p. 21 his vocibus non uni-
 lsiam, sed quam minorem
 , intelligit; quae mihi qui-
 lanatio non ridet. Dario
 omnis Asia dicto audiens
 im ἡπείρου III, 134 adver-
 Wessel. Ad verba ἀνὴρ

ἄριστός τε καὶ κάλλιστος cf. nott. ad
 I, 30 et IX, 72. Respondent haec
 opinor antecedentibus verbis: ὃς διὰ
 ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον. Vocem
 κεφαλαί, initio huius inscriptionis de
 fluvii fontibus adhibitam, nuspiam
 sic positam inveni: neque ullum lo-
 cum speditant Lexica. Quare co-
 gitavi de Persica voce ita translata
 incidique in Persicam vocem *Sir*,
 quae et caput declarat et omnino
 id, e quo quid proficiscitur s. pro-
 greditur; cf. Handjéri Diction franc.
 arab. pers. et turq. T. III. p. 561.

CAP. XCII.

τῷ ὀνόμα 'Αρτισκός ἐστι] Tres
 libri 'Αρτισκός, quocum Bernhardy
 ad Dionysium Perieget. vs. 314 com-
 parat Ἀλδησκός, Wesseling. Hesio-
 deum Ἀρδισκός in Theogon. 345.
 Secundum Gatterer. l. l. p. 42 nunc
 vocatur *Arda* s. *Caradare*, secundum
 Mannert. VII. p. 15. 34 appellatur
Tunsa. Nunc vocari *Teke* s. *Teke-*
dere iam supra monuimus; vid.
 Ioehmus pag. 46 seq.

ὃς διὰ Ὀδρυσέων ῥέει] Voculam
 δὴ post ὃς vulgo insertam cum re-
 centt. edd. delevi. Videtur e seqq.
 huc male translata aut e seq. διὰ
 orta. *Odrysarum* gens per Thraciam
 interiorem in planitie circa Hadria-
 nopolin Hebro perflua potissimum
 sedes suas habuisse fertur. Hoc loco,

|| ἐπετέλεσε, ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους τῶν λίθων καταλιπὼν ἀπῆλανε τὴν στρατιήν.

93 Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἴστρον, πρώτους αἰρεῖ Γέτας;

si Artiscus, ut diximus, idem fluvius est atque Teke, quem nunc vocant, cogitandum erit de ea regione, quae ad utramque fluvii ripam sita inde a Kirk-Kelesia septentrionem versus extenditur atque oppida Erekli, Dolet Agach, Kaibilar, Kizilji Kelesi, alia complectitur. Post Herodotum, qui primus Odrysas commemorat, huius gentis, quae post bella Persica imperium quoddam acquisivit, mentio fit apud Thucydidem (II, 29. 95 seqq. IV, 101), quippe cuius aetate inter Thraciae gentes potentissima fuisse videtur, quae maximam huius terrae tenuerit partem. Cf. Gatterer. I. l. pag. 13. 15. 41 seq. 151 seqq. et vid. Poppo Prolegg. ad Thucydid. Vol. I. P. 2. p. 404 seq., Alex. Beheim-Schwarzbach: De rebus Odrysarum (Berlin. 1842) pag. 7, Bessell: De rebus Geticis p. 7 seq. *ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους κ. τ. λ.*] Lapidibus in tumuli formam congestis monumenta erigere, praesertim montium in cacuminibus aliisque locis editioribus aut in confinibus, moris fuisse apud Gracos aequae atque orientales homines haud pauca commonstrant rudera lapideorum tumulorum, quae adhuc per Asiae atque Europae borealis tractus reperiuntur. Monuit Ritter: Erdk. II. p. 771 seq. — In fine cap. revocavi ἀπῆλανε, quod e Sancrofti libro alteroque Schweighaeus. et Gaisf. mutaverant in ἀπῆλανε. Tu vid. Bredov. p. 290.

CAP. XCIII.

πρώτους αἰρεῖ Γέτας τοὺς ἀθανάτιζοντας] Iis, quae h. l. de Darii itinere narrantur, continuo annectenda sunt, quae cap. 97 initio leguntur; quae intermedia leguntur, adiecta videntur propter Γέτας τοὺς ἀθανάτιζοντας; si quidem Noster, huius gentis mentione injecta noluit omittere occasionem ea enarrandi, quae in hac gente ipsius animum

maximo adverterant quaeque Graecis, in quorum usum scribebat, haud minus mira videri poterant, talem immortalitatis fidem in gente barbara minime expectantibus. — In ipsis Herodoti verbis πρώτους αἰρεῖ Γέτας arcte iungendum, cum Herodoti haec sit sententia: primos (inter Thraciae gentes) fuisse Getas, quos armorum vi aggredi armisque subigere oportuit, cum reliquas Thraciae gentes, quarum ditionem Darius attigit, ultro regi se dederint, qui a Teari fontibus (a loco Bunarlissar) profectus et Odrysarum regionem transgressus relictis iis Thracibus, qui circa Salmyssum (i. e. Midja) habitabant, pervenit ad eos Thracas, qui supra Apolloniam (Sizeboli) et Mesembriam (Misevria), i. e. septentrionem versus ab his oppidis sedes suas habebant, Scyrmidae et Nipsaei: quos inde ab iis urbibus, quas dixi, usque ad Varnam urbem, quae nunc vocatur, habitasse crediderim, adeo ut Getas, quos post Scyrmidas et Nipsaeos rex offendit, inde a regionibus Varnae usque ad Istrum consediisse illa certa aetate admodum sit probabile. Itaque in Bulgariae planitie quoque habitabant, nec tantum in montibus ipsis, ut ponit Bessell: De rebus Geticis p. 5 coll. Szule: De origin. et sedibus vet. Illyriorum. (Posnav. 1856) pag. 28. In universum quidem Getae olim loca tenuisse putantur ab Haemo extensa usque ad Istrum, intra Istrum fluvium et Pontum Euxinum, quae nunc ad Bulgariam Serviaeque partem pertinent. Cf. Gatterer. I. l. p. 35. Sed postea Philippi Macedonis aetate Istrum traieci regiones, quae nunc ad Valachiam atque Moldaviam pertinent, occupant, ubi Romanis *Dacorum* nomine innotere. Inde Plinius H. N. IV, 25 (12): „Getae, Daci Romani dicti.“ Quamquam enim sunt, qui *Getas*, gentem Thracicam, a *Dacis* distinguere velint,

θανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν ἔχοντες
ς, καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Μεσαμβρίας πόλιος οἱ-

en dubitandum, quin Geta-
pulus isque potentissimus
uoque comprehender. t. Vid.
dy ad Dionys. Perieg. vs.
. 593 seq., Niebuhr. Hist.

I. pag. 376 seq. Et viden-
s temporis decursu Getae,
hraciam gentem esse, He-
stque Thucydide auctoribus,
is, magis magisque sedes
mutasse indeque ad Istri-
is utramque ripam, magis
l occidentem, habitasse per
vanias atque Hungariae tra-
nas uberius exponere huius
est. Vid. Mannert. IV. p.
VII, 30 et quae Herodoteis
disputat Eustath. ad Dio-
leg. 304. Pluribus de Getae
is eiusque sedibus disputa-
Tzschucke in nott. exegg.

II, 2. pag. 76 seqq. Vol.
I, Zeuss: Die Deutschen u.
chbarstämme pag. 260 seq.
I. Ukert: Geogr. d. Griech.
I. III, 2. pag. 597 seqq. 604
Forbiger Handbuch d. alt.
h. III. p. 1104. Peculiari-
le rebus Geticis disputavit
Bessell. Gotting. 1854.
e gentibus adnumerat Ge-
dotus, antiquissimus testis,
Stephanus Byzant. s. v. Γε-
tasmam originis sint Getae,
ndicat: nec sane huius loci
huius gentis originibus dis-
qua nostra aetate fuerunt
Slavos referrent (cf. modo
in: Athen. franc. 1855. nr.
1101), aut qui Getas cum
onfundentes ad Germanicam
revocarent, ut nuper fecit
Grimm in Diss. de Iornande
(Berolin. 1846) p. 18 seqq., et
g in Prutz. Mus. 1856. nr.
873 seqq. Quae tamen ab
o satis aliena esse existi-
quod Getas dixit τοὺς ἄθα-
ντας et hoc loco et V, 4,
ter locutus est atque Diodo-
r., qui Getas commemoravit
ἰπαθανατίζοντας, et
arimid. §. 9 p. 156 D. de

Thracibus loquens οἱ λέγονται καὶ
ἀπαθανατίζειν: unde profecit
quoque Lucianus Scyth. §. 1. Deor.
Concil. §. 9 coll. Philostrate. Vit. Apol-
lon. VIII, 7. p. 337 Olear. Quibus
locis ἀθανατίζειν s. ἀπαθανατίζειν
non licet cum Gronovio ad Arrian.
Exped. Alex. 1, 3. p. 8 (sed vid.
nunc Ellendt ad eundem locum p.
15) interpretari: *pro immortalibus
consecrare*, sed cum Wesselingio
(ad Diodori locum), Hemsterhusio
(ad Thomam Magistr. p. 188 Bern.),
Tzschuckio (I l. p. 79) et Heindorfio
(ad Platon. Charmid. p. 60) reddere
oportet: *immortales facere, immorta-
litate tribuere*, adeo ut Getae di-
cantur οἱ ἀθανατίζοντες ex ea opi-
nione, quam de immortalitate sus-
ceperant: *qui immortalitatem animis
tribuunt s. an'imos (hominum) immor-
tales esse censent*. Hanc interpreta-
tionem probat quoque Bakhuizen
van den Brink: Varr. Lectt. etc. p. 8.

οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν
ἔχοντες Θρήικες] Aliis est Ἀλμυδησ-
σός; nec aliter Plinius H. N. IV,
18 et Mela II, 2, 63. At Σαλμυδησ-
σός exhibent quoque meliores libri
apud Xenoph. Anab. VII, 5, 12,
itemque Diodor. XIV, 37. Strabo
VII. pag. 310 s. 492 A. coll. I. pag.
49 s. 85 A. et qui alii a Kruegero ad
Xenophont. l. l. citantur. E quibus
intelligitur *Salmydessum* vocari non
tam urbem (nisi regionis illa fuerit
cognominis) quam regionem sive
oram a Thyniae promontorio usque
ad Bospori Thracii exitum, ubi Ponti
est os, porrectam, importuosam il-
lam quidem et hominibus rapacibus
habitata, qui naves tempestatibus
illuc delatas diripere solebant ipsos-
que nautas abducere servos. Nunc
nomen *Midja*. Plura interpret. ad
Scymn. Chium vs. 723. pag. 390 T.
II ed. Gail., Mannert. VII. p. 148
seqq., Tzschucke ad Mel. II, 2. pag.
97 seq. nott. exegg. Vol. III. P. II
coll. nott. critt. pag. 94 seq. Vol. II.
P. II, Forbiger: Handb. d. alt. Geogr.
III. p. 1082.

καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Με-

κημένοι, καλείμενοι δὲ Σκυρμιάδαι καὶ Νιψαῖοι, ἀμαρτή
σφέας αὐτοὺς παρέδωσαν Δαρείῳ· οἱ δὲ Γέται πρὸς ἀγνο-
μοσύνην τραπόμενοι αὐτίκα ἐδουλώθησαν, Θρηϊκῶν ὄντες
94 ἀνδρειότατοι καὶ δικαιοτάτοι. Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρέ-
πον· οὕτε ἀποθνήσκειν ἑωυτοὺς νομίζουσι, ἵνα τε τὸν ἀπόλ-

σαμβρίας πόλιος οἰκούμενοι] Primum
καὶ ante ὑπὲρ α Florentino cod.
abest. De Apollonia urbe dixi ad
IV, 90. Mesembria ad Haemi meri-
dionalem declivitatem sita dicitur,
nunc in vicum commutata, cui no-
men *Miscuria* s. *Messuri*, de quo vid.
Iochmus l. l. pag. 51. De antiqua
urbe vid. Mannert. VII. p. 135,
Tzschucke l. l. p. 94 nott. exegg. p.
91 nott. critt., Forbiger: Handb. d.
alt. Geograph. III. pag. 1084, qui
veterum locos exhibent omnes, inter
quos praecipuus est locus Herodoti
VI, 33, ubi post Graccorum Asiati-
corum seditionem a Dario composi-
tam Byzantios Mesembriam condi-
disse legimus; nec admodum illi re-
cedunt, qui, quo tempore adversus
Scythas profectus sit Darius, urbem
tradunt conditam esse. At hoc de
colonia in urbem iam antea condi-
tam denuo ducta intelligere licebit.
Cf. Raoul-Rochette Hist. de l'éta-
blissement. d. col. Gr. III. pag. 275.

Σκυρμιάδαι καὶ Νιψαῖοι] Libri
cum fluctuant, equidem Schweigh.
et Gaisf. sequi satius duxi. Vulgo
olim *Κρυμιάδαι καὶ Νιψαῖοι*, quod
iam correxit Wesselingius Dissert.
Herodot. IV. p. 28. Utriusque gen-
tis (de cuius sedibus supra monui)
nulla quantum scio apud veteres
mentio, nisi apud unum Stephanum
Byzantinum, qui scribit: *Νίψα·*
πόλις Θράκης· ὁ πολίτης Νιψαῖος
Ἡρόδοτος τετάρτη. Qui Σκυρμιάδαι
apud Herodotum vocantur, haud
differre videntur ab iis, qui apud
Stephanum vocantur Σκυρμιάδαι·
ἔθνος σὺν Γέταις (i. e. Getis finiti-
ma gens) *Εὐδοξος τετάρτη γῆς πε-*
ριοδῶ, Σκυρμιάδαι καὶ Γέται; vid.
Bessell. l. l. pag. 21 et conf. etiam
Mannert. VII. pag. 33. — Ad ἀμα-
ρτή conf. IV, 11.

πρὸς ἀγνομοσύνην τραπόμενοι]
i. e. arrogantia utentes, obstinate re-

sistentes, ut interpretatur Schweigh.
in Lex. Herodot. Namque obstinatio
certe fuit (e mente scriptoris) sive
stultitia, tot Persarum copias resi-
stere velle. Vid. nott. ad II, 172,
quibuscum conferri possunt, quae
exponit Gail: Le philolog. V. p. 247
seqq.; ad verbum *τρέπεσθαι* conf.
ad II, 45. III, 78. — In seqq. cum
Gaisf. retinui *ἀνδρειότατοι καὶ δι-*
καιότατοι, cuius loco nuper rece-
ptum: *ἀνδρειότατοι καὶ γενναῖοι*
ταί. Vulgatam confirmat Eustath.
ad Dionys. Perieg. 304. Intactum
reliqui *ἀνδρειότατοι*, et hoc loco et
I, 79 coll. IX, 37 Bredovio auctore
p. 178 mutandum vel invitis libris
in *ἀνδρηϊώτατοι*, de quo equidem
dubito, cum alia videatur compari-
tati et superlativi ratio ac positivi.
De argumento conf. Pompon. Mel.
II, 2, 3, de Thraciae gentibus sic
scribentem: „Quidam feri sunt et
ad mortem paratissimi, *Γεταί* utique.
Id varia opinio perficit: alii reditu-
ras putant animas obeuntium; alii,
etsi non redeant, non exstingui ta-
men, sed ad beatiora transire; alii,
emori quidem, sed id melius esse
quam vivere.“ Ex hac Getarum opi-
nione de animorum immortalitate
iustitiam, quam h. l. praedicat No-
ster, repeti posse putat Bessell. l. l.
pag. 51, vel etiam ex eo, quod Grae-
corum commercium nullo modo in-
festarint.

CAP. XCIV.

Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρέ-
πον] i. e. immortales vero se prae-
dicant s. censent hunc in modum, s. fidei,
quam de immortalitate suscepimus,
haec est ratio. De verbo *ἀθανα-*
τίζειν cf. nott. ad cap. 93 init.

ἀποθνήσκειν ἑωυτοὺς νομίζουσι]
Ob additum pronomen *ἑωυτοὺς* conf.
nott. ad I, 34 et II, 2. — Pro *ἵνα*

αὐτὰ Ζάλμοξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦ-
 ρουσι Γεβελέξιν. Διὰ πεντετηρίδος δὲ τὸν πάλω

g. maluit *λέναι* δὲ, sine
 idetur. Nam iunguntur
 τε-τε; conf. I, 161 ibiq.
 191 nott. III, 144. 146.
 Stallbaum. ad Plat. Phi-
 Ad locutionem *λέναι τὸν*
παρὰ Ζάλμοξιν δαίμο-
 dit Iac. Grimm (Deutsch.
 1. 132 ed. sec.) similes
 quae apud antiquos Ger-
 manes plagas incolentes de-
 tatae fuerunt, quando
Odinum vehi, ad Odinum
fahren, Odin heimsuchen:
 , si Getae iidem atque
 nuntur, ut existimat Iac.
 Zalmoxi, Getarum deo,
 sniet.

] Ita edentem Wesselin-
 t. odd. secuti sunt. In
 Mediceo, aliis exstat
 n aliis *Ζάμολξιν*. Conf.
 r. *Ζάμολξιν* (I. p. 1575),
 idas et Etymol. magn. s.
ὄξιν in Platonis quo-
 id. p. 156 D. Bodleianas
 afferre testatur Gais-
 nunc secuti sunt Baier
 tonici dialogi editione et
 annus, quem vide sis
 l. Tom. III. pag. IV. At-
 ripturam Creuzer (Sym-
 12 ed. tert.) quoque pro-
 altera formā *Ζάμολξιν*,
 tuetur Cless in: Pauly
 paed. VI, 2. pag. 2817
 andem praefert Athan.
 sopoulus in libello Graece
 Zalmoxide secundum ve-
 ritatem (Gotting. 1852)
 a vox Porphyrio auctore
 g. §. 14) vel peregrinum
) declarat vel ducta fuit
 voce *ζαλμός*, quae *pel-*
 significare dicitur Zal-
 nato iniectam: quod
 it Creuzero (Symbol. II.
 sec.). E Zendica lingua
 stere vult Bessell. l. l. p.
 i sequamur, *Ζάλμοξιν* erit
terra habitat, adeo ut sit
 lei Gebeleizis, quod con-
 sententia, quam Rhou-

sopoulus professus est, *χαταθο-*
νίου θεοῦ significationem inesse ra-
 tus; vid. l. l. pag. 16, ubi aliorum
 quoque opiniones protulit haud ma-
 gis veras aut probabiles. Utut igitur
 statuis, hunc *Ζάλμοξιν* Noster
 appellat *δαίμονα*, quam vocem
 (quae h. l. ut IV, 96. IV, 79 idem
 significat atque *θεός*) in antiquis
 quibusdam editionibus omissam li-
 bri scripti merito retinent. Nam ab
 aliis quoque scriptoribus Zalmoxis
 celebratur *deus* divinorum honorum
 particeps, quos cur assecutus sit,
 exponit Strabo, qui multus est de
 Zalmoxi VII. pag. 297 s. 456 C. seq.
 Maximum apud Getas deum esse
 Zalmoxin auctor est Iamblichus Vit.
 Pyth. §. 173, cui iunge Platon. l. l.,
 ubi *θεός* laudatur, Diodor. Si-
 cul. I, 94. Diogen. Laërt. VIII, 102,
 alios (cf. Rhousopoulus p. 25 seq.),
 quos qui comparaverit, ei dubium
 vix esse poterit, Zalmoxin a Grae-
 cis certe summum Getarum deum
 esse habitum. Unum his addo te-
 stimonium vel posterioris aetatis ex
 inscriptione Latina veteris Daciae,
 quae dedicata est deo *Zamolxi*: vid.
 Neigebaur: Dacien etc. pag. 206.
 Respexit, notante Cr., Herodoti lo-
 cum Endocia in Violar. p. 194 coll.
 Appul. Apolog. T. II. p. 503 ed.
 Hildebr.

[Γεβελέξιν] E lingua Lithuanica
 afferunt *gyva leysis*, i. e. *auctorem et*
quasi datorem quietis. Sic certe Prae-
 torius Orb. Goth. I. p. 117 seq. 119.
 Ex eadem lingua Bayerus Origg.
 Sinicc. p. 283 protulit *Zemeluks* aut
Ziameluks, qui est *deus terrae*. Alia
 excogitavit Iac. Grimm: Bericht d.
 Verhandl. d. Berl. Akad. 1849. pag.
 130. Nec meliora praebet Rhouso-
 poulus l. l. p. 26. 27, ex cuius sen-
 tentia vel propter etymon Γεβελέ-
 ξιν eundem habeamus atque Βεελζε-
 βούλ. — Mehler in Mnemosyn. V.
 p. 77 pro νομίζουσι scribi vult ὀνο-
 μάζουσι (certe ὀνομάζουσι), nisi
 tota sententia sit insiticia. Mihi
 neutrum placet.

διὰ πεντετηρίδος] singulis annis

λαχόντα αλεί σφεων αὐτῶν ἀποπέμπουσι ἄγγελον παρὰ τὸν Ζάλμοξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἐκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ μὲν αὐτῶν ταχθέντες ἀκόντια τρία ἔχουσι, ἄλλοι δὲ διαλαβόντες τοῦ ἀποπεμπομένου παρὰ τὸν Ζάλμοξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν μετέωρον ῥιπτεῦσι ἐς τὰς λόγχας. ἦν μὲν δὴ ἀποθάνη ἀναπαρεῖς, τοῖσι δὲ ἴλεως ὁ θεὸς δοκεῖ εἶναι· ἦν δὲ μὴ ἀποθάνη, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοί μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι. αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον ἄλλον ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζῶντι. Οὗτοι οἱ αὐτοὶ Θρηῖκες καὶ πρὸς βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν τοξέοντες ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειλεῦσι τῷ θεῷ, οὐδένα ἄλλον θεὸν 95 νομίζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι

(κατ' ἔτος) hoc factum esse narrat Clemens Alex. Stromat. IV. pag. 590 T. I Pott., alium, ut videtur, auctorem secutus. Quae ab Herodoto deinceps narrantur, praebet utique speciem sacrificii humani ad deum placandum peracti; de huiusmodi sacrificiis disputantem leg. Meiners. in Comment. societ. Gotting. IX. p. Fr. 63 seqq. Alia quoque excitavit C. Fr. Hermann: Gottesdienstl. Alterth. §. 27 not. I seqq. ed. sec. Ad verba τὸν πάλω λαχόντα conf. nott. ad III, 83 et IV, 153. Aeschyl. Sept. c. Th. 55.

οἱ μὲν αὐτῶν ταχθέντες] Requiebat Schweigh. οἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ τούτῳ ταχθέντες. Libri non adducunt; nec sane videtur esse necessarium. Recte Miot: „un certain nombre de Gètes se rangent in ordre, chacun d'eux tenant en main trois piques.“ — Ad διαλαβόντες cf. IV, 68 ibique nott. Pro τοῦ ἀποπεμπομένου plerique codd. τοὺς ἀποπεμπομένους. At vulgata Abreschio quoque probata ad Aristacn. p. 156 praestare videtur. Quod idem Wesselingio et recentt. edd. placuisse video. ῥιπτεῦσαι] Florentinus liber: ῥίπτονται, quod monente Bredov. p. 370 probandum non est, cum inter ῥίπτω) quo Noster usus est III, 41. IV, 61. 168. V, 92, 6) et inter ῥιπτέω (quo Noster utitur et h. l. et IV, 188. VII, 50, 2. VIII, 53) e grammaticorum veterum praecepto sic discernendum sit: ῥίπτω τὸ ἀπλῶς ῥίπτω,

ῥιπτῶ δὲ μετὰ σφοδρότητος. Conf. Lobeck. ad Sophocl. Aiac. p. 178—183 ed. sec. — In seqq. ἀναπαρεῖς, *transfixus*, dicitur is, qui in altum coniectus in hastarum spicula incidit iisque inhaeret. Idem verbum IV, 103. De participii forma conf. Bredov. pag. 349. Mox pro τοῖσι δὲ, quod Matth. retinuit, dedi cum Schweigh. et Gaisf. τοῖσι δὲ, nam loci ratio similis atque II, 39.

ἀπειλεῦσαι] Respexit Eustath. ad Dionys. Perieg. 304. Similia is, quae Thracae h. l. facere dicuntur, a Gracis Turciae in lunae deliquio adhuc fieri quibusdam locis narrant. Conf. L. Ross: Kleinasien u. Deutschland pag. 7 seq. 24. Ac vel antiquitas apud maiores nostros talia observari, quae a Thracum more non absonasunt, monuit Iac. Grimm: Deutsche Mytholog. p. 18 ed. sec. — Mox scripsit Herodotus θεὸν νομίζοντες εἶναι, cum alibi dicatur hoc sensu θεὸν νομίζειν, omisso verbo εἶναι, deos esse credere. Conf. ne plura, Stallbaum. ad Platon. Euthyphr. p. 13 seqq.

CAP. XCV.

Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι] Ad stratum loci conf. Kuehner Gr. Gr. §. 857, c. et nott. ad Herod. IV, 5. III, 14. — Quae sequuntur verba, satis docent, Herodotum ipsum Thraciae oram ac Ponti Euxini litora visitasse Graecaeque illic sitas adiisse colonias; quamquam in in-

Ἑλλήσποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόντον, τὸν
 ν τοῦτον, ἔοντα ἄνθρωπον, δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ, δου-
 ῖ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχῳ· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν, γε-
 ἐλεύθερον, χρήματα κτήσασθαι συχνὰ, κτησάμενον δὲ
 ν ἐξ τὴν ἑωυτοῦ. ἅτε δὲ κακοβίων τε ἔοντων τῶν Θρη-
 ὑπαφρονεστέρων τὸν Ζάλμοξιν τοῦτον ἐπιστάμενον
 τε Ἰάδα καὶ ἥθεα βαθύτερα ἢ κατὰ Θρήϊκας, οἷα Ἑλ-

hraciae regiones minime
 a putandus erit. Cf. Heyse
 · Hellesponti nomen latiori
 adhibitum videtur. Conf.
 V, 85.

[ἰνῶν] Num deus an
 talis fuerit Zalmoxis, dis-
 xopolous p. 24 seq. ipse
 mians: Gebelēzin anti-
 a Getarum deum fuisse,
 ar καταχθόνιον, Zalmoxin
 i Pythagorae temporibus
 ominem fuisse, deinde Ge-
 sacerdotem constitutum
 e pro eodem deo habitum

καὶ δὲ Πυθαγόρῃ] Eadem
 . I. et Diog. Laërt. I. I. In
 rigenis Philosophum. a
 aper editis pag. 30 Zamol-
 gorae servus, huius ipsius
 i Celtis attulisse fertur.
 item haec quodammodo ad
 tempora definienda. Nam-
 agoram Samo discessisse
 iant anno 566 a Chr. n. s.
 VIII] (cf. Ritter. Gesch.
 igr. Philosoph. p. 7 seq.)
 urum ad terras peregrinas
 s sive, ut aliis placet, ad

Italia figendam philoso-
 ie scholam ibi conden-
 usequens est, religiones et
 Zalmoxi ad Getas allata
 s vel proxime antecedens
 equens cadere. Tu conf.

Apparat. critic. pag. 33
 vide paulo post notata de
 thagorae. Herodoti testi-
 de Mnesarcho, Pythagorae
 re artifice sive mercatore,
 a maxime accedere recte
 lter I. I. pag. 2, a Cr. lau-
 am in hoc nomine plerique
 criptores consentiunt, qui

Pythagorae patrem commemorant,
 neque admodum inde discedere puto
 Iamblichum, qui (De vit. Pythag.
 II, 4. p. 20 Kuester) Μνημαρχον
 (sive Dorice Μνάμαρχον) appellat
 patrem Pythagorae. Tu vid. Kri-
 sche: De societatis a Pythagora in
 urbe Croton. conditae scopo politico
 pag. 3, Crenzer: Zur Gemmenkunde
 etc. pag. 134, qui idem ad Herodoti
 hunc locum conferri quoque vult
 Append. ad Etymol. magn. Vol. II.
 p. 636, 5 ed. Lips.

ἅτε δὲ κακοβίων — καὶ ὑπαφρο-
 νεστέρων] i. e. cum vero misere vive-
 rent Thraces et stupidiore s. ingeniū-
 que minus culti essent. Vocem κακό-
 βιος, quae ad victus tenuitatem
 spectat, inde retinuit Theopompus
 in Epitome Herodotea, ut testatur
 grammaticus Bekkeri p. 104, 16, ex-
 plicitque Frommel in Meletematt.
 Creuzeri III. p. 100, reliquos vete-
 rum locos afferens.

δ[ιαιτάν τε Ἰάδα] Ad omnem vitae
 cultioris, qua Iones prae caeteris
 tum excollebant, rationem refero.
 Conf. I, 35. 157. Quae sequuntur
 verba: καὶ ἥθεα βαθύτερα ἢ κατὰ
 Θρήϊκας, Schweigh. sic reddidit:
 „Zalmoxin hunc — moribus institutum
 cultioribus, quam qui apud Thracas
 obtinerent, ut qui cum Graecis ha-
 buisset consuetudinem et cum Py-
 thagora, viro inter Graecos ingenii
 culturā eminente, exstruendam sibi
 curasse exhedram etc.“ Attulit Wes-
 seling. aliquot locos, in quibus ἥθος
 βαθύ de indole prudenti et gravi in-
 telligendum. Sic quoque dicitur βα-
 θύς τῇ ψυχῇ, τῇ φρόσει, vir prudens
 et consideratus, notante Dissen. ad
 Pind. Nem. IV, 7. pag. 396, ubi no-
 strum locum non praeteriit, in quo
 simul ad eam, quam dicunt, huma-

λησί τε ὁμιλήσαντα καὶ Ἑλλήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ, κατασκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδοκεῖοντα τῶν ἀστῶν τοὺς πρώτους καὶ εὐωχέοντα ἀναδιδάσκειν, ὥς οὔτε αὐτοὺς οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἤξουσι ἐς χῶρον τοῦτον, ἵνα αἰεὶ περιεόντες ἔξουσι τὰ πάντα ἀγαθὰ. ἐν ᾧ δὲ ἐπόλεε τὰ καταλεχθέντα καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ κατάγειον οἶκημα ἐποιέετο· ὡς δὲ

nitatem artesque liberales atque ingenuas respici putem. Plura de hac voce vid. in Thesaur. L. Gr. II. p. 36 ed. Dindorf. Italus interpres ex Dantis carmine affert simile istud: „con piu dolce canzon, e piu profondo.“ De structura ἢ κατὰ conf. Kuehner Gr. Gr. §. 751, 1.

καὶ Ἑλλήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ] Haec verba excitans Eustath. ad Iliad. IV. pag. 365, 30 s. 479, 17 exhibet: οὐ τῷ ἀσοφωτάτῳ idque exponit τῷ πάντῳ σοφῷ. Quod non magis recipiendum videtur, quam quod Schaefero, hunc locum excitanti ad Dionys. Halicarn. de composit. verbb. p. 406, in mentem venerat ἀφανεστάτῳ. Ad ipsam locutionem faciunt, quae dum protulerat Valckenar. ex Thucydide I, 5: ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνάτωτάτων et VIII, 100 Μηθυμναίων οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι (coll. VII, 1. VIII, 44), e Pausania VIII, 27, 8: Τριταίων τῶν οὐκ ἀδυνάτων, aliis; his addere licet, quae de hoc dicendi genere, quod insignem prae se fert λιτότητα, disputarunt Matthiae Gr. Gr. §. 463 et Sintenis ad Plutarch. Vit. Themistocl. p. 2 seqq. Ut igitur apud Thucydidem οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι dicuntur omnium potentissimi, ita Pythagoras h. l. praedicatur οὐχ ὁ ἀσθενεστάτος σοφιστής, i. e. non infirmissimus, sed validissimus omnium sophista, qui idem ab Horatio laudatur „non sordidus auctor naturae verique“ (Od. I, 28, 14. — De voce σοφιστοῦ dixi ad I, 29; de qua eadem monuit Schaefer. ad Dionys. Halicarn. De compos. verbb. p. 406. Quod vero Mehlér in Mnemosyn. V. p. 67 vocem Πυθαγόρῃ e glossa illatam existimat indeque tollendam, equidem probare nequeo; acce-

dit, quod ad argumentum loci vix praetermitti debet, Herodotum, qui de Pythagora testimonium tam honorificum h. l. reliquit, in Magna Graecia, quam totam tenebat Pythagrae nomen, historiam suam conficisse, eoque minus gloriae eius viri, qui virtute ingenioque tantum emunit inter Graecos, derogare voluisse. Conf. Creuzer. Comm. Herod. pag. 169. Discesserat Thurios palae historiae Olymp. LXXXIV, 1 s. 444 ante Ch. n. Pythagoras e Larchi calculis natus est Ol. XLIII, 1, mortuus Olymp. LXVII, 3. Kriech. l. l. p. 3 Pythagoram circiter Ol. XLIX natum esse existimat; mortis tempus probabiliter ad Olymp. LXX reduci posse idem statuit p. 98. Alii aliter haec tempora constituunt, qui Olymp. LX fere Pythagoram floruisse volunt s. anno 539 a Ch. n. atque obiisse Olymp. LXXVII, 1 s. anno 472 ante Chr. n., adeo ut vix certi quid in his statuere liceat. Vid. Clinton. Fast. Hellen. p. XXVII. p. 9. 11. 13. 15 et pag. 37 ed. Krieger.

ἐν ᾧ δὲ ἐπόλεε] ἐν ᾧ de tempore, non de loco, accipiendum. Monuit Schweigh. in Lex. Herod. — Paulo ante dedi τούτων pro τούτων, neque vero obsecutus sum Nabero in Mnemosyn. IV. p. 21 pro τὰ πάντα ἀγαθὰ scribenti πάντα τὰγαθὰ, ut III, 80.

ἐν τούτῳ κατάγειον οἶκημα ἐποιέετο] i. e. subterraneam cameram sibi construendam curabat. Ubi attende vim medii verbi ποιεῖσθαι (vid. nott. ad II, 100) diversam ab ea vi, quam activum ἐποίησε in proximis antecedentibus habet. Ad vocem κατάγειον cf. III, 97 ibique nott. Plures locos, in quibus οἶκημα κατά-

λέως εἶχε τὸ οἶκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρητικῶν ἡφανίσθη·

memoratur, praebebit Iaelian N. A. IX, 44. Quod entum loci attinet, Strabo 16 s. 457 A. inter alia specuoque commemorat (ἀν-
χωρίον), reliquis inacces-
quo Zalmoxis fuerit com-
raro in publicum prodiens.
inentur talia loca subter-
tiis, quae Zamolxis Getis
tradidisse fertur. Hellani-
Suid. et Etymol. magn.
gmm. Hellenic. ed. Sturz.
Ζάμολξις — τελετὰς κατέ-
κτισ τοῖς ἐν Θράκη κ. τ. λ.
d vocem solemnem his in
ἐδείξε, quae a scenis sa-
ctrinam declarandam tra-
Et reapse ad δείξετα spe-
a historiam Zamolxis, ne-
l ambigere queat. Hoc au-
culo in Osiridis ritibus fe-
titur Herodotus II, 171.
tus credibile est ab initio
aneis conclavibus sepul-
tractos esse. Quam late
est hic usus antrorum se-
i mysteriisque inservien-
nere longum est. Ego, ne
s, quod dicitur, egrediar,
not laudabo, qui septen-
i populorum et Germani-
ra attinent; nimirum iis,
sius (ad Hellenic. p. 13.
rit, adde Irhovium De pa-
veterum Lib. II. cap. 7.
seqq., qui de Germanico-
orum super animorum im-
edecretis haud pauca con-
l iunge I. I. Moeserum
rift. II. p. 215 seqq., qui
te monet, metempsychod-
dicitur, non repugnare,
sana de animo immortal-
i valeat, atque utramque
e obtinuisse apud unum
e populum. Idem nos ad-
intra ac spelaea per Ger-
as obvia, in quibus initia
isse credibile sit. Cuius-
lea similiaque monumenta
natum gentium sacra do-
urate illustravit Thorlacius
te Aufsätze, das Griech.,

Roem. und Nord. Alterth. betreffend
pag. 250 seqq.). Atque ut redeam
eo, unde sum digressus, ipsis Ae-
gyptiacis illis tam operose factis
sepulcris originem dedisse antra
nativa, in quibus ab initio cadavera
reposerint homines, suspicatur
Zoëga De obelisc. pag. 279 seq.
— Classici de Zamolxi deque Drui-
dis loci sunt in Origenis Philoso-
phumenis cap. 2. pag. 882 et cap.
25. pag. 906 ed. De la Rue, ad quos
haud pauca conegessit Christ. Wolfii
industria, quae tamen nunc non
magis vacat excutere, quam ea, quae
nuper Chardon de la Rochette eam
in rem disputavit in Mélang. de Cri-
tique et de Philolog. T. I. pag. 58
seqq. "Creuzer. Comment. He-
rodd. p. 171—173 not. coll. Symbo-
lik etc. II. pag. 298 seqq. ed. sec.
III. pag. 11 seqq. et tert. Est vero
ex huius viri sententia Zalmoxis va-
tes, pelle ursina indutus, ad gentem
borealem qui pervenit immortalita-
tem animae tradens, cum Sileno
comparandus, qui et ipse vates ac
Bacchicorum sacrorum interpres
immortalitatisque auctor caprina
pelle sive lyncea indutus repraesent-
tatur. Quo etiam hoc pertinet eo-
dem Creuzero monente, quod Zalm-
moxis, tribus annis absens, quarto
denuo Thracibus denuo comparu-
isse fertur; quae sponte in memo-
riam vocant περιηρίδας per Grae-
ciam institutas et ad eandem fere
doctrinam de anima immortal-
spectantes. Quam doctrinam Getis tra-
ditam a Zalmoxi his verbis Noster
refert: ὥς οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ συμ-
πόται αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐκ τούτων ἀεὶ
γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἤξου-
σι ἐς χώρον τοῦτον, ἵνα ἀεὶ περι-
όντες ἔξουσιν τὰ πάντα ἀγαθὰ, i. e.
neque se neque convivas suos nec ho-
rum posteros morituros, sed venturos
in locum quendam, ubi perpetuo viven-
tes omnibus bonis sint fruituri. „Ita
(Creuzeri sunt verba l. l. pag. 171)
Herodoto narraverant ad Hellespon-
tum et Pontum habitantes Graeci,
a quorum iudicio hactenus suum iud-
icium seiungit rerum scriptor, quod

καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατὰ γαίον οἶκημα διαιτᾷτο ἐκ' ἐτα

Zamolxin multis annis ante Pythagoram vixisse statuit.*) Quam rem in medio positam relinquamus: illud certum, vivo Herodoto ac florente familia doctrinaque Pythagorae Graecos *Pythagoreum* dixisse placitum illud immortalitatis, neque in ea re ipsis obloqui historiae patrem. Inde Krische in scriptione supra citata pag. 66 narrationem de Zalmoxi e Pythagorica doctrina de anima potissimum enatam videri statuit. Et sane omnis de Zalmoxi narratio haud alio spectare videtur quam quo pertinent fabulae de Abaride (quocum in Platonis l. l. iungitur Zalmoxia) et de Aristea, quas supra attigimus, ad animarum immortalitatis doctrinam, opinor, e Graecia ipsa a Graecis sapientibus sive sacerdotibus ad rudes borealium Europae tractuum incolas allatam, sacris secretis sive mysteriis traditam et firmatam, ne scil. aut labefactaretur aut prorsus interiret. Ut enim haec sacra ex India illuc advecta credam, haud impetrare a me possum. Quo probabilius hoc videtur, hanc de animae immortalitate doctrinam apud Graecos cum mysteriis Bacchicis mature fuisse coniunctam, quae ipsa antiquissimo aevo ab Orpheo in Thraciam adducta indeque latius propagata esse dicuntur. (Conf. quae hac de re observat Winiewski in Indic. Lectt. Acad. Monaster. 1845—1846. pag. 12 seq.). A Thracia igitur haec sacra unā cum ista doctrina septentrionem versus ad Getas Scythasque, alias gentes in boreali Europae parte habitantes translata esse si quidem non prorsus improbabile videtur, Zalmoxis haud scio an eodem quo Pythagoras iure *Orphicus* et haberi et dici queat, cum uterque

ex uno eodemque antiquae doctrinae fonte, quae Orphei nomine maxime celebrata est, sua hausisse latiusque propagasse videatur. Quae cum ita sint, sponte intelligitur, quid de Dahlmanni (Herod. p. 156) sententia iudicandum sit, quae omnis haec de Zalmoxi narratio ex nominum similitudine quadam fluxisse putanda sit, ita ut Getarum deus indigena forte fortuna idem nomen habuerit atque unus quidam e Pythagorae discipulis. At vero Pythagorae ac scholae Pythagoricae aetatem, ut ipse Herodotus existimat, longo antecedit Zalmoxis, adeo ut huius doctrina a Pythagora profecta dici nequeat; conf. Bessell. l. l. p. 42 seqq., qui Zalmoxin deum habet, qui ad antiquissima Thracicae gentis tempora pertineat, ad quae ipsa placitum illud de animae immortalitate aequae pertineat. Unde vel inferorum deum, *καταχθόνιος θεός*, esse putat Rhousopoulus, ut supra ad cap. 94 iam indicavimus. Qui Getas pro Gothiis habent, Zalmoxin cum Odino contendere adeoque Germanis vindicare, ut I. Grimm et Wienbarg. l. supra l., haud mirabimur. Qui nuperrime hanc totam fabulam accurate persecutus est Cless. l. supra l., is pag. 2879 Zalmoxin haberi vult pro viro egregio, vate ac sacerdote, qui de populatibus iisque admodum rudibus optime meritis, quippe quos res sacras atque animae immortalitatem edocuit quorumque mores excoluit, divinos honores postmodo assecutus et pro deo cultus est. Hoc igitur nisi equaris, Zalmoxin ipsum deum fuisse credas, quem Getae coluerint, ut veteres tradunt, ad hunc vero relata dein credas quaecunque de sacris ad ipsius cultum spectantibus

*) „Facit ea in re cum Nostro Hellanicus Lesbios vel potius Herodotes intulit libro suo: τοῖς βαρβαρικοῖς νόμοις. Cf. Etymol. magn. s. v. Ζαλμοξίης et Sturzium docte hac de re monumentum ad Hellanicum fragm. p. 13 et nr. XXV. p. 61. “ *Cruzer*. Locus Hellanici nunc legitur in Fragm. hist. Graecae. l. p. 69. nr. 173 (ed. Mueller. Paris. 1841). Sed contendit Preller: De Hellanic. Lesb. pag. 6, falso haec tribui Hellanico, quae ex ipso Herodoto atque Damaste compilata fictò Hellanici nomine sint vendita. Obloquitur Bessell l. l. pag. 45.

οἱ δὲ μιν ἐπόθειόν τε καὶ ἐπένθειον ὥς τεθνεῶτα· τε-
δὲ ἔτει ἐφάνη τοῖσι Θρήϊξι. καὶ οὕτω πιθανά σφι ἐγέ-
τὰ ἔλεγε ὁ Ζάλμοξις. ταῦτά φασί μιν ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ 96
ἐν τούτου καὶ τοῦ καταγαίου οἰκήματος οὔτε ἀπιστεύω,
ἢ πιστεύω τι λίην· δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον
ἴμοξιν τοῦτον γενέσθαι Πυθαγόρεω. Εἴτε δὲ ἐγένετο
ἴμοξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἐστὶ δαίμων τις Γέτησι οὗτος ἐπι-
χαιρέτω. Οὔτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι, ὥς
θησαν ὑπὸ Περσέων, εἵποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ.
Δαρεῖος δὲ ὥς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμ' αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ 97
τρων, ἐνθαῦτα διαβάντων πάντων Δαρεῖος ἐκέλευσε
ῶνας τὴν σχεδίην λύσαντας ἔπεσθαι κατ' ἥπειρον ἐνωτῷ
ἐκ τῶν νεῶν στρατόν. Μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λυεῖν
οἰεῖν τὰ κελευόμενα Κῶης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς
ὑπὸ τῶν Περσέων, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον, εἰ

ma cum doctrina de animae
alitate introductis tradun-
to ut eius nomine quoque sa-
ci, eius sacris addicti et eius
se cultores ac propagatores
hendantur.

CAP. XCVI.

ἰπιστεύω, οὔτε ὧν πιστεύω τι
ῶδunt haec verba scripto-
is cautissimum et veri inda-
i fabulis, quas fando audie-
idiosissimum. De quo cum
ante iam monitum sit, hic
admonere vix opus. Caete-
rif. etiam Eustath. ad Odyss.
pag. 335, 3 Basil. et ad verba
ti: εἴτε δὲ ἐγένετο τις Ζάλ-
μοξος εἴτ' ἐστὶ δαίμων
. λ. conf. Plutarchum in Vit.
fin. de Iano pariter scriben-
γὰρ Ἰανὸς — εἴτε δαίμων,
κλέους γεγόμενος κ. τ. λ. De
i deo vid. nott. ad cap. 94

τω] Conf. II, 117 ibiq. nott.
hanc scriptoris de Zalmoxi
omone sive homine admoni-
ad ea praecepta spectare,
his leguntur apud Platon.
ag. 318 F. De legg. X. p.
monet Valcken.

CAP. XCVII.

καὶ ὁ πεζὸς ἅμ' αὐτῷ στρατός]
ἅμ' αὐτῷ Noster scripsit hoc loco,
qui supra IV, 35 ἅμα αὐτοῖσι negle-
cta apostropho exhibuit, ut utram-
que scribendi rationem admisisse
putandus sit. Conf. Bredov. pag.
209. Vix monitu opus, quod monuit
Larcher. ad h. l., πεζὸν στρατόν de
terrestribus dici copiis, quae classi
(τῷ ναυτικῷ), ut cap. 89, atque τῷ
ἐκ τῶν νεῶν στρατῷ, ut h. l. mox,
opponantur; de pedestribus copiis,
si sequatur ἵππος, ut IV, 134. 136.
— In voce Δαρεῖος consulto repe-
tita nemo haerebit. At Mehler in
Mnemosyn. V. p. 67 tolli eam vult.
Caeterum continuantur hoc capite
et sequenti ea, quae cap. 93 initio
(ubi cf. nott.) enarrare coepit de
Darii itinere via terrestri ad Istrum
procedentis eumque fluvium traii-
cientis. Ad vocem σχεδίην conf. IV,
88 ibique nott.

Κῶης ὁ Ἐρξάνδρου] Libri quidam
Ἐξάνδρου. Cf. V, 37. Apud Tzetz.
Chil. III, 465 Κῶης Ὁρξάνδρου.
Vid. Wesseling. Dissertat. Herodot.
XI. pag. 180 seq., qui verum iam vi-
dit. Qui στρατηγὸς Μυτιληναίων hoc
loco dicitur, eum ex eorum tyran-
norum numero fuisse credam, de

οἱ φίλον εἶη γνώμην ἀποδέκεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου ἀκιδεῖνυσθαι· Ὡ βασιλεῦ, ἐπὶ γῆν γὰρ μέλλεις στρατεῦεσθαι, τῆς οὔτε ἀρηρομένου φανήσεται οὐδὲν, οὔτε πόλιν οἰκομένην σύ νυν γέφυραν ταύτην ἔα κατὰ χώραν εἶσθαι, φυλάκους αὐτῆς λιπὼν τούτους, οἳ περ μιν ἐξευξαν. καὶ ἦν τε κατὰ νόον πρήξωμεν εὐρύντες Σκυθας, ἔσται ἄποδος ἡμῖν ἦν τε καὶ μὴ σφεας εὐρεῖν δυνάμεθα, ἢ γε ἄποδος ἡμῖν ἀσφαλῆς. οὐ γὰρ ἐδεισάκω, μὴ ἐσσωθῶμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλλον, μὴ, οὐ δυνάμενοι σφεας εὐρεῖν, πάθωμεν τι ἀλώμενοι. Καὶ τὰδε λέγειν φαίη τις ἂν με ἐμεινωτοῦ εἵνεκεν, ὥς καταμένω. ἐγὼ δὲ γνώμην μὲν, τὴν εὕρισκον ἀρίστην σοι, βασιλεῦ, ἐς μέσον φέρω, αὐτὸς μέντοι ἐφομαί τοι, καὶ οὐκ ἂν λειφθεῖην.

quibus vid. nott. ad IV, 98. 138. — Mox reposui *Μυτιληναίων*; vid. nott. ad I, 27. — De locutione *εἰ οἱ φίλον εἶη* conf. I, 87 ibique nott.; de verbis *ἀποδείκνυσθαι γνώμην* nott. ad I, 170.

ἐπὶ γῆν γὰρ μέλλεις στρατεῦεσθαι] Ad usum voculae *γὰρ* conf. nott. ad I, 8. 124. III, 120. In proxime seqq. ἀρηρομένου ex Homeri fluxisse videtur imitatione, Ili. XVIII, 548 [ad quem locum Cr. conferri vult Heynii Observ. Tom. VII. p. 540] coll. Apollon. Rhod. III, 1336. Nam ab ἀρώ fit ἥροκα, ἀρήροκα indeque ἀρήρομαι. Cf. Bredov. p. 315. 341. Hesych. I. pag. 525 ἀρηρομένη· ἀροτριωμένη, ἀροτριωμένη. „Coēs Dario asseverans, Scythicae regionis ἀρηρομένου esse οὐδὲν, novisse non videtur Scythas ἀροτήρας et γεωργούς, descriptos c. 17 et 18.“ Wess. — In seqq. scripsi *σύ νυν γέφυραν*, ubi vulgo *σύ νυν γεφύρην*. Abreschius maluerat *σύ μὲν* probante Wesseling. *γέφυραν* Schweigh. iam invexerat, quem recentt. edd. merito sunt secuti; vid. Bredov. pag. 132 et conf. IV, 98. 133. 134. 118. 136. 139. 141. — Ad locutionem *κατὰ χώραν* vid. nott. ad III, 135.

ἦν τε κατὰ νόον πρήξωμεν] i. e. si ex animi sententia successerit. Ad locutionem *κατὰ νόον* conf. I, 117. V, 106. VI, 130. VII, 150. IX, 45. 111; ad usum verbi *πράττειν* conf. III, 25 coll. IV, 156. 157. — In iis, quae continuo sequuntur, cum re-

centt. edd. exhibui *ἔσται* pro vulg. *ἔστι*, quod plerique codd. exhibent; *δυνάμεθα* scripsi ex monitu Dindorfii (Comment. pag. XXIV) et Bredovii pag. 400, pro vulg. *δυνάμεθα*, quae forma hic ferenda non est. Sed recte se habet, quod mox legitur *ἐσσωθῶμεν*, de quo cf. Bredov. pag. 323.

μὴ — πάθωμεν τι ἀλώμενοι] i. e. ne mali s. incommodi quid patiamur oberrantes. Qua dicendi formula insignem quandam calamitatem indicari constat. Conf. quae Wessel. attulit ad VIII, 102 et Viger. De idiotism. p. 279. *ἐμεινωτοῦ*, quod Matthiae retinuit, cum recentt. edd. revocavi ex edit. Wesselingiana. Schweighauserus et Gaisford. e Florentino dederunt *ἔμνωτοῦ*. Sed vid. Bredov. p. 284. Pro *καταμένω* Schaefer. e Sancrofti libro dedit *καταμενέω*, quod ipsum arriserat Wesselingio. Sed merito reiecerunt recentt. edd. Vid. Bredov. pag. 368.

ἐς μέσον φέρω] Pro *φέρω* plurimi codd. *φήσω*, quod sane minus frequens; nisi cum Valcken. rescribere malis *φήσας* hoc fere sensu: „ego palam animi mei sententiā verbis expōcitā nihilominus ipse te sequar.“ Ad locutionem *ἐς μέσον* faciunt ea, quae ad III, 62 adnotata leguntur: quibuscum conferantur, quae Dorvill. attulit ad Chariton. p. 534 ed. Lips. de formula *ἐν μέσῳ, propalam, coram omnibus*, et quae de locutione *ἐν μέσον* ad III, 83. IV, 118 monita sunt.

τα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ Δαρείος καὶ μιν ἡμέλειτο τοῖσδε·
 ἢ Δέσβιε, σωθέντος ἐμεῦ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν ἐπιφά-
 ς μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλῆς χρηστοῖσι
 καὶ ἀμείψωμαι. Ταῦτα εἰπας καὶ ἀπάφας ἄμματα ἐξή- 98
 ς α ἐν ἱμάντι, καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυράννους,
 ἢ τάδε· Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη ἀποδε-
 ς α ἐς τὴν γέφυραν μετελθῶ μοι· ἔχοντες δὲ τὸν ἱμάντα
 ἢ ποιέετε τάδε. ἐπεὰν με ἴδῃτε τάχιστα πορευόμενον ἐπὶ
 ἢ θας, ἀπὸ τούτου ἀρξάμενοι τοῦ χρόνου, λύετε ἄμμα ἐν ἐκά-
 ς ἡμέρης. ἦν δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέω, ἀλλὰ διεξέλ-

m fere sensu, quo ἐς μέσον, ar dixit ἐς πάντας VIII, 26. — πρὸς αὐτὸς μέντοι ἔψομαι re- let μέντοι antecedentibus γνώ- μῃ. Tu vid. nott. ad VI, 86. ptativo (οὐκ ἂν λειψθείην), qui nuo excipit futurum (ἔψομαι), Kuehner. Gr. Gr. §. 468, 2. He- II, 41. — Ad structuram verbo- σωθέντος ἐμεῦ — ἐπιφάνηθ' conf. nott. ad I, 3 et ad vo- συμβουλῆς III, 1. De eo ς, quo Persarum reges bene- accepta remunerari solent, di- s ad III, 140.

CAP. XCVIII.

τάφας ἄμματα ἐξήκοντα ἐν
 ς i. e. nodos in loro nexuit,
 adu. Quae supputandi ratio
 rum ruditatem satis declarat.
 les funiculos nodis illigatos ad
 m et temporis notitiam barba-
 quosdam novi orbis usurpasse
 tat Wesseling. Romanorum mo-
 quo clavis fixis olim annos no-
 feruntur, teste Livio VII, 3,
 nunt Larcher. Tu vid. de his
 ser. Antiqq. Romm. §. 161. pag.
 De sexaginta dierum numero
 IV, 136 ibiq. nott.

ς Ἰώνων τυράννους] Ἰώνας duo
 cum Valla, non improbante
 elingio, qui de ipsa re haec ad-
 sit: „Aderant tyranni ex Hel-
 nto, Chersoneso, Aeolide et
 ς, quos omnes rex si compella-
 lonum praecipuam duxit ratio-
 gratia et auctoritate potiorum;

nisi si patrii moris tenax Ionum ti-
 tulo Graecos comprehenderit. Lege
 c. 137. 138.“ His enim locis singuli
 hi tyranni a Persis constituti, qui
 duces inde quoque fuerunt copiarum
 ab iis civitatibus, quibus praeerant,
 Dario ad hanc expeditionem exhibi-
 tarum, recensentur. Persarum nimi-
 rum e re fuit, in singulis Graecorum
 civitatibus Asiaticis, Ionum prae-
 sertim a Cyro (vid. I, 141 seqq. 153.
 162. 169) subactis, constituere prin-
 cipes, qui praefecti s. satrapae loco
 cives, quibus Persae liberam suam
 rempublicam administrandam reli-
 querant, in obedientia retinerent et
 omnia in his civitatibus sic agerent,
 ut Persis id gratum acceptumque es-
 set, neque Persarum potestas ullo
 modo turbaretur aut diminueretur.
 Quos principes Herodotus pro Grae-
 corum more τυράννους vocat: uno
 loco (V, 27) huiusmodi principem s.
 praefectum a Persis constitutum vo-
 cat ὑπαρχον, eodemque etiam retu-
 lerim eum, qui cap. 97 vocatur Κοῆς,
 στρατηγὸς ἐὼν Μυτιληναίων. Tu
 vide de hoc tyrannorum genere ex-
 ponentem Plass: Die Tyrannis etc.
 I. pag. 315 seqq. — Ad μετελθῶ
 conf. Bredov. pag. 396. In seqq.
 διεξέλθωσι cum Schweigh. et Gaisf.
 edidi pro διέλθωσι, quod retinuit
 Matthiae. Cf. I, 196. Ad verba ἐς
 τὴν ὑμετέραν αὐτῶν (ita enim scri-
 psi pro αὐτέων) adhibe Fischer. ad
 Weller. II. pag. 235. Infra Herod.
 IV, 133 simpliciter scripsit ἐς τὴν
 ὑμετέραν, sed IV, 130: ὅπως τῶν
 προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν
 καταλίποιεν κ. τ. λ.

θωσι ὑμῖν αἱ ἡμέραι τῶν ἀμμάτων, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμετέ-
ρην αὐτῶν. μέχρι δὲ τούτου, ἐπεὶ τε οὕτω μετέδοξε, φυλάσ-
σετε τὴν σχεδὴν, πᾶσαν προθυμίην σωτηρίας τε καὶ φυλακῆς
παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦντες ἐμοὶ μεγάλως χαριεῖσθε. Λα-
ρεῖος μὲν ταῦτα εἰπας ἐς τὸ πρόσω ἤπειγετο.

- 99) Τῆς δὲ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηϊκή τὸ ἐς θάλασσαν πρόκει-
ται· κόλπου δὲ ἀγομένου τῆς γῆς ταύτης ἡ Σκυθική τε ἐκδί-
κεται, καὶ ὁ Ἴστρος ἐκδίδοι ἐς αὐτὴν, πρὸς εὖρον ἀνεμὸν τὸ
στόμα τετραμμένος. Τὸ δὲ ἀπὸ Ἰστροῦ ἐρχομαι σημανέων τὸ

Λαρεῖος μὲν — ἐς τὸ πρόσω ἤπει-
γετο] Non continuo sequuntur in hac
narratione ea, quae Dario ipsam
Scytharum terram ingresso deinceps
acciderunt, sed iterum plura inter-
iecta sunt, quae ad hanc eandem
terram eiusque formam ac speciem
pertinent (cap. 99—102) prius opi-
nor praetermissa, atque hoc loco,
occasione oblata, adiecta vel potius
inserta narrationi, quae deinde (cap.
102) ad Scythas ipsos se convertit
eorumque consilia de Dario repel-
lendo indeque etiam alia plura af-
fert de vita et moribus earum gen-
tium, quarum reges communi con-
silio Persis resistendum esse puta-
verunt (cap. 102—117 fin.): adeo ut
cap. 118 demum oratio ad Scythas
bellum paraturos et cum Persis con-
gressuros redeat. E qua narratio-
nis conformatione id profecto Nostri
studium apparet, ut quidquid de
Scythiis eorumque terra ac vita audi-
visset, accurate referret in suos li-
bros, neque quidquam praetermitte-
ret, quod narratione dignum vide-
retur. — ἤπειγετο dedi pro ἐπείγετο
e codicibus duobus, idemque feci
IV, 133. 135. Vid. Bredov. p. 300.

CAP. XCIX.

Τῆς δὲ Σκυθικῆς γῆς — πρόκει-
ται] i. e. Ante Scythicam terram Thra-
cia sita est, ea nimirum parte, quae ad
mare pertinet (s. ea Thracia, quae
mare attingit); inde vero, ubi in si-
num ducitur regio, Scythia (Thra-
ciam) excipit Isterque in eam (Scy-
thiam) influit, ostio ad orientem con-
verso. Bene sic Langius: „Vor dem

Scythenlande, aber an der Seeseite
liegt Thrake. Dasselbige Land bil-
det erst einen Busen und dann
kommt Scythenland und der Ister
fließet in dasselbe und wendet sich
mit seiner Mündung gen Südost.“
Verba κόλπου δὲ ἀγομένου τῆς γῆς
ταύτης de Thracia intelligenda sunt,
neque de Scythia, ut fecit Kolster
(Jahrb. f. Philol. u. Paedag. Suppl.
XII. p. 608), qui in hanc Scythias
partem, quae in sinum ducitur,
Istrum influentem facit. Hansen.
Osteurop. p. 12 rectius de Thracia
cogitat: quod vero κόλπου intelligi
vult de ea Thraciae ora, ubi Ister
in mare influit, quae olim mare fue-
rit atque hanc ob causam κόλπου
voce significetur, vereor ut asse-
nti possim. Videtur enim Noster
existimasse, oram Thraciae multo
magis, quam revera id olim fuit at-
que nunc est, occidentem versus in-
clinasse, adeo ut κόλπου fere speciem
praeberere potuerit. Est vero hic co-
gitandum de Scythiae forma qua-
drata, qualem Herodotus sibi mente
informarat, expositam a nobis in
not. ad IV, 101. Quam scilicet ad me-
ridiem Ister terminat, ad quem us-
que extenditur Thracia, Scythia a
meridie contigua, multo magis igitur,
quam vulgo putatur, septentrio-
nem versus extensa. Conf. Gatterer:
Thracien nach Herodot. etc. pag. 17
seq., Voelcker: Myth. Geogr. I. pag.
173. 174.

Τὸ δὲ ἀπὸ Ἰστροῦ ἐρχομαι ση-
μανέων κ. τ. λ.] Recentt. edd. in his
secuti sumus, maiorem distinctio-
nem ponentes post ἐς μέτρον, cum
vulgo verba sequentia ἀπὸ Ἰστροῦ,

θάλασσαν αὐτῆς τῆς Σκυθικῆς χώρας ἐξ μέτρησιν. Ἀπὸ αὐτῆς ἤδη ἀρχαίη Σκυθική ἐστι, πρὸς μεσαμβρίην τε τον ἄνεμον κειμένη, μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτι-
 οῦ δὲ ἀπὸ ταύτης τὴν μὲν ἐπὶ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέ-
 ρει, εὐόσαν ὀρεινὴν τε χώραν καὶ προκειμένην τὸ ἐς Πόν-
 τι μεται τὸ Ταυρικὸν ἔθνος μέχρι Χερσονήσου τῆς Τρηχέης
 ἑνῆς· αὐτὴ δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον

s cum seqq. verbis αὐτῆς ἤδη Σκυθική ἐστι iungimus, an-
 libus annectentur. Retinui
 τρον, quod, si sequamur ea,
 illegit Bredov. p. 204, scri-
 ἀ π' Ἰστρον. Unde haec
 loci sententia: *Inde ab Istro*
uae extenditur terra, eam)
rus sum ad mensuram, eam
ius Scythiae partem, quae ad
trigritur. Ab Istro inde haer-
t Scythia, ad meridiem versus
ue ad Carcinittidis urbem, quae

Langius: „Von dem Istros
 ill ich beschreiben, wie lang
 pen Scythenlandes Meeresküste

De locutione ἔρχομαι ση-
 eonf. nott. ad I, 5. Verba
 ρων refero ad ea, quae IV,
 iuntur. „Vetus Scythia,“ ait
 rh., „est prisca Scytharum
 riusquam illi pulsus Cimme-
 rus orientem limites suos
 laent. Quodsi (idem addit)
 ticulam etiam exprimere vo-
 dicet: *Hinc iam incipit.* Sic
 bes IV, 100. III, 5 et sae-
 bi.“ Tu add. Voelcker. l. l.
 I, Kolster. l. l. pag. 600
 weighaeuserum sequitur) et
 Geogr. d. Griech. u. Roem.
 p. 437. Itaque ex Herodoti
 antiqua Scythia, quae ab Istro
 meridiem versus porrecta
 Ponti oram obtinet inde ab
 usque ostiis usque ad Carci-
 urbem, sitam in angusto illo
 quo continens terra cum
 a coniungitur (vid. nott. ad
 non longe certe ab eo loco,
 s nomen *Perecop*.

ἀπὸ ταύτης τὴν μὲν ἐπὶ
 πον. τ. λ.] Non aliter haec
 ida ac superiora: τὸ δὲ ἀπὸ
 π. τ. λ. Unde hic fere loci

sensus: *Quae hinc ulterius extenditur*
terra (s. terram contiguam), secun-
dum idem mare porrecta, moniosa illa
quidem et in Pontum prominens, eam
incolit Taurica gens usque ad Cherso-
nesum Tracheam, quae vocatur. Qui-
 bus Tauricam paeninsulam, quae
 Crimaea hodie vocatur, indicari
 satis patet; quam tamen non totam,
 quam nos novimus, patrem histo-
 riae novisse, hic locus satis osten-
 dere videtur. Ex Herodoti autem
 verbis explicanda putem Scylacis
 verba in Peripl. §. 60 s. 68 (p. 29
 Huds. p. 283. T. I Gail. ibiq. nott.
 p. 444): ἐπὶ δὲ τῇ Σκυθικῇ ἐποι-
 κοῦσι Ταῦροι ἔθνος ἀκρωτήριον τῆς
 ἡπείρου· εἰς θάλατταν δὲ τὸ ἀκρω-
 τήριον ἐστι. Vid. etiam Mueller. ad
 Geogr. Graec. minn. I. p. 57. De
 Tauris s. gente Taurica vid. cap.
 103 ibique nott.

μέχρι Χερσονήσου τῆς Τρηχέης
 καλεομένης] Apud Stephan. Byz.
Chersonesus est urbs Tauricae, nec
 aliter h. l. Wesseling. urbem Cher-
 sonesum, quae ob situm *aspera*, τρη-
 χήν, appellata, intelligi vult, Stra-
 bonem citans (VII. p. 308 s. 474),
 qui et ipse Chersonesum urbem com-
 memorat. — „At recte Holstenius
 (aunt Schweighauseri verba) obser-
 vasse mihi videtur, non *urbem Cher-*
sonesum, sed totam *paeninsulam* hic
Χερσόνησον τὴν Τρηχέην καλεουέ-
νην dici; quam alii, quo ab aliis
 paeninsulis distinguatur, *Tauricam*
 aut *Scythicam Chersonesum* appellant.
 Hanc igitur *ad mare*, quod est *orien-*
tem versus, pertinere ait: αὐτὴ ἐς θά-
 λασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον
 (cf. IV, 22 ibique nott.) κατῆκει.
 Nec enim de urbe, sed de regione
 κατῆκειν dici consentaneum est; et
Chersonesus urbs non in orientali,

κατήκει. "Ἔστι γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρη τῶν οὐραν ἐς

sed in occidestali paeninsulae parte sita erat. Nam quod Larcherus ait, esse Chersonesum urbem in occidentali quidem parte paeninsulae, sed ab oriente Scythiae, id rem non conficit: etenim, quod mare hic τὴν πρὸς ἀπηλιώτην θάλασσαν vocat, idem mare mox τὴν πρὸς τὴν ἡῶ dicit, ubi haud dubie illud mare, quod ab oriente Chersonesi paeninsulae est, intelligitur; nempe *Maeotis palus* *), quam haud multo minorem ipso Ponto Euxino esse (IV, 86) scriptor noster existimaverat. "His a Schweighausero allatis hoc unum addam, de Chersoneso urbe quae apud Strabonem l. l. leguntur, minime ad Herodotum referri posse, cum ad *Chersonesum urbem* pertineant, Heracleotarum coloniam, Herodoto (quippe post cuius aetatem conditam esse narrant) prorsus incognitam, in occidentali paeninsulae parte, prope locum, qui nunc vocatur *Sebastopol* ac nostrā memoriā cladibus Russorum, Anglorum, Gallorum tam insignis exstitit; conf. quae post Mannert. IV. p. 269 seq. et virum doctum in I. G. Sommer: Taschenbuch zur Verbreit. geogr. Kenntnisse. 1832. pag. 110 seq. protulerunt Ukert: Geogr. d. Gr. u. Roem. III, 2. p. 468 seq. et Neumann: Die Hellenen im Skythenl. I. p. 379 seqq., qui de Chersonesi urbe accurate disputat mappamque addidit geographicam, singula illustrantem. De hac vero urbe atque regione adiacente cum apud Herodotum cogitari nequeat, patet de promontorio Chersonesi (nunc vocant *Fanary*), quod ipsum non longe abest ab urbe Chersonesi, non magis hic posse cogitari, ut putat Kolster l. l. pag. 618 seq.; itaque Chersonesus Trachea, quae h. l. dicitur, nisi de tota paeninsula Crimaea, ut Schweighauseri fert sententia, intelligatur, haud scio an rectius de huius paeninsulae parte quadam ea-

que orientali cogitandum sit, ut placuit Mannerto l. l. p. 105. 294, quem sequuntur Hansen. Ostenropa p. 48 et Brandstaeter Scythicae. p. 83 coll. Ukert. l. l. I, 2. p. 292. Quare Neumann. quoque l. l. p. 382 Chersonesum hanc Tracheam de Bosporana regione intelligi vult, sive de ea Crimaeae paeninsulae parte orientali, quae ab urbe Theodosia orientem versus extenditur usque ad Panticapaeum (Kertsch) et Porthmae Cimmeria (Ienikale).

"Ἔστι γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρη κ. τ. λ.] Sensus est: *Scythiae terrae fines duabus a partibus ad mare pertinent*; sive, ut bene expressit Langius: „Nämlich Scythenland grenzt an zwei verschiedenen Stellen an das Meer, erst gegen Mittag und dann gegen Morgen, wie die Landschaft Attika." Quemadmodum enim (haec videtur esse scriptoris mens) Suniacum iugum in Atticae paeninsula intra mare Aegaeum sinumque Saronicum prominet in mare, et quemadmodum Iapygium promontorium intra sinum Brundisium atque Tarentum in mare producitur, similem in modum Taurica paeninsula e Scythia in Pontum Euxinum porrecta est, utrinque cincta mari. Itaque *θάλασσαν τὴν τε πρὸς μεσαμβρίην καὶ τὴν πρὸς τὴν ἡῶ* de Ponto Euxino Noster intellexit, quem eundem cap. 100 etiam significavit locutione *θάλασσης τῆς ἡόλης*, ut recte vidit Hansen p. 15. Unde satis est manifestum, non accuratam Tauricae paeninsulae formam Nostrum mente conceptam habuisse; alioqui enim vix istiusmodi comparationes instituere potuisset, ut recte indicat Niebuhr: Verm. Schrift. I. p. 157. Add. Ukert: Geogr. d. Gr. u. Roem. I, 2. p. 67. Prodest autem tales comparationes scriptorem, qui Graecis potissimum suam historiam conscriptam esse vellet; quem etiam ob

*) Ita quoque accipit Voelcker. Myth. Geogr. I. pag. 173. Nam Maeotis e mente Herodoti Scythiam ab oriente includens septentrionem versus magis extenditur. De quo vid. nott. ad IV, 101.

φέροντα, τὴν τε πρὸς μεσαμβρίην καὶ τὴν πρὸς τὴν
ἐπερ τῆς Ἀττικῆς χώρας· καὶ παραπλήσια ταύτῃ καὶ
νέμονται τῆς Σκυθικῆς, ὡς εἰ τῆς Ἀττικῆς ἄλλο
κὶ μὴ Ἀθηναῖοι νεμόατο τὸν γουνὸν τὸν Σουνιακόν,
ς τὸν πόντον τὴν ἄκρην ἀνέχοντα, τὸν ἀπὸ Θορικοῦ

terrae mentionem haec
in literis mandasse, haud
probabilis est suspicio. Cf.
Herodot. pag. 50. Qui-
ae adscripserat: „Haec
aeciae incolarum in gra-
tis ab Herodoto addita
ford. in Hist. Graec. Vol.
seq. vers. vernac. Eich-
ladd. Krueger: Ueber das
Thucyd. pag. 25.

Ἀθηναῖοι νεμόατο τὸν
Σουνιακόν] Hisce verbis
stponi vult Valckenar.,
inferius vulgo leguntur:
ἰρικοῦ μέχρι Ἀναφύσστου
ad ea ipsa proxime ante-
τὸν γουνὸν — ἀνέχοντα
sententiae intelligen-
putem, minime loco suo
Vox γουνὸς eo sensu, quo
erum (cf. Ili. IX, 534.

Odyss. I, 193. XI, 323),
(Theogon. 54. 329), Pin-
hm. IV, 42), alios inve-
do fertili, secundo, cum
ri nequeat, quoniam At-
omnino sterilis fuit, an-
em accipere videtur Val-
chneidero in Lex. Gr. ob
i, qui I. pag. 870 γῶνος
quod utique probabile vi-
iudicat Schweighauser.,
ina versione eum in mo-
e reddendam hanc vocem
it: in adnotatione ad h. l.
asse ait, ne illa vocabuli
erpretatio, qua secundum
o intelligunt, nonnisi ex
a coniectura a Gramma-
conficta longeque diver-
eteres auctores ei subie-
eo ut fortasse γουνὸς emi-
cum editum veterum ser-
ficarit, ut apud Hesych.
ὄπος de loco editiori, in-
inienti, itemque apud Ety-
33, 5: λέγεται δὲ γουνὸς

ὁ ὕψηλός τόπος ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν
ἐν σώματι γονάτων, ἃ ἐξέχει. Inde
iugum reddit Lhardy, Negris inter-
pretatur ὕψηλόν τόπον, nisi pro
γουνὸν scribendum βουνόν: a quo
recte abstinuerunt posteri editores.
Langius reddit vernacule: Land-
spitze; Schoell: Vorland. Magis placet
Windung, Krümmung, quo modo et
h. l. et in Homeri Odyss. I, 193 vocem
γουνὸν reddi vult Ameis ad Homeri
l. l. L. Dindorfio (Thes. ling. Graec.
II. p. 744) quoque haud dubium vi-
detur, quin γουνὸς eiusdem sit stir-
pis, cuius γόνυ, γῶνος, γωνία; quod
si recte dictum est, eandem ferme
aut parem certe significationem quo-
que habebit.

τὸν γουνὸν τὸν Σουνιακόν — ἀν-
έχοντα] „Neglexit in his Herodotus
pagum Azeniensem, quem raro ve-
teribus memoratum minoris fuisse
constat momenti: hoc excepto in
Attices ad sinum Saronicum latere
demus erat Anaphlystus, Sunio vici-
nus: Sunii promontorium nave fle-
ctentibus sive super Sunium navi-
gantibus ab altero latere primus oc-
currebat, ad sinistram pagus Thori-
cus. Quidquid ab Anaphlysto ad us-
que Thoricum terrarum magis in al-
tum prominebat, γουνὸν vocat Σου-
νιακόν, μᾶλλον δὲ ἐς τὸν πόντον
τὴν ἄκρην ἀνέχοντα.“ Valcken.
Ubi sane accusativus τὴν ἄκρην
pendet a verbo ἀνέχοντα, cui transi-
tivam hic Noster tribuit notionem.
Prominendi notione idem verbum
VII, 123. II, 29. Thucyd. IV, 53
coll. Herodot. IV, 177. Quod vero
pro ἐς τὸν πόντον olim quis voluit
ἐς νότον (in austrum), merito repu-
diavit Wesseling. citans IV, 177 et
II, 99. Nec magis opus pro τὸν
(ante ἀπὸ Θορικοῦ) refingere τὸν
τῶν. Namque e nostri scriptoris
sententia Suniacum iugum inter Atti-
cae pagos Thuricum et Anaphlystum

μέχρι Ἀναφλύστου δήμου. λέγω δὲ, ὥς εἶναι ταῦτα σμικρὰ
μεγάλοισι συμβαλλέειν. τοιοῦτον ἡ Ταυρικὴ ἐστὶ. ὅς δὲ τῆς Ἀ-
τικῆς ταῦτα μὴ παραπέπλωκε, ἐγὼ δὲ ἄλλως δηλώσω· ὥς εἰ
τῆς Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος καὶ μὴ Ἰήπυγες, ἀρξάμενοι ἐν Βρεν-
τεσίου λιμένος, ἀποταμοῖατο μέχρι Τάραντος καὶ νεμοῖατο τὴν
ἄκρην. δύο δὲ λέγων ταῦτα πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλ-
100 λοισι ἔοικε ἡ Ταυρικὴ. Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς ἦδη Σκύθαι

nonnihil artatum longe in Aegacum mare prominet, ut recte exponit Wesseling. De Thorico pago nunc confer Kruse: Hellas II, 1. pag. 248 seq. et Forbiger: Handb. d. alt. Geograph. III. p. 955. A Sunio ille remotus erat duarum ferme horarum spatio, antiquitate insignis et potestas Acamantidi tribui adscriptus. Ubi hodieque inveniri asserunt moenia priscae ac rudis structurae, Cyclopia vulgo vocant opera, aliaque rudera, ut theatri: quae descripsit imaginibusque lapidi incisus representavit Dodwell: Views and Description of Cyclopiam or Pelasgic Remains etc. pag. 12 seqq. Tab. XXI—XXIV. Etiamnunc loco nomen Thoricos s. Thorico. Anaphlystus hinc occidentem versus aberat sexaginta stadiis, in occidentali Atticae ora, ubi nunc vicus Anaphiso. Arcis munitae rudera quaedam ad viam, quae Athenis Sunium ducebat, conspici prope locum Metoki Anabasi, qui nunc vocatur, admovent. Vid. Kruse ibid. pag. 233 seqq., Forbiger l. l. pag. 956.

ὥς εἶναι — συμβαλλέειν] Tu conf. II, 10 ibique nott. συμβαλλέειν cum Bekkero retinui, omnibus libris scriptis consentientibus, quibus invitis alii reponi volunt συμβαλλέειν; tu vid. nott. ad IV, 42. Florentinus liber cum aliis quibusdam affert συμβαλλέειν. Quod sequitur τοιοῦτον, in τοιοῦτο mutari vult Bredov. p. 105. Ad usum particulae δὲ in seqq. cf. III, 37 ibique nott. De Iapygia, quam urbem, non regionem esse voluerat Hecataeus Milesius (conf. p. 55. 62 Fragm. ed. Klausen.), conf. nott. ad III, 138. Add. Strab. VI. p. 277 s. 425 B. De Brundisio, unde Romanorum aetate traiectus in Grae-

ciam fieri solebat, plura adnotare non opus. Nunc vocatur Brindisi. Plura vid. apud Forbiger l. l. pag. 753. De ipsa vocis forma (Βρεντίσιον et Βρεντήσιον) conf. Schaefer. ad Plutarch. T. V. p. 234. Quibus Cr. haec addit: „Atque Τεμένην Homeri Odys. I, 184; quae aliis Cypri insulae urbs visa est, hanc ipsam Ausonum Βρεντίσιον urbem esse censuerunt Pausan. VI, 6. Aelian. V. II. VIII, 18. Pompon. Mela II, 4 ibiq. interpr. Conf. Niebuhr. Roem. Gesch. I. p. 48 et Will. Gell. Geography and Itinerary of Ithaka p. 101.“

πολλὰ λέγω — ἡ Ταυρικὴ] „Idem hoc valet ac si dixisset, πολλὰ ἄλλα λέγω παρόμοια, οἷς ἔοικε ἡ Ταυρικὴ.“ Schweigh. Reliqui ἔοικε, quod omnes praebent libri scripti, ut III, 71. IV, 31, ubi conf. nott. Retinuit idem quoque Bekkerus. Sed οἷς exhibuerunt Dindorf. et Dietsch.

CAP. C.

Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς κ. τ. λ.] Non aliter IV, 99: τὸ δὲ ἀπὸ Ἰσθμοῦ. Sensus est: inde a Taurica ulterius progredienti Scytharum est regio, qui et loca ultra Tauros sita tenent (i. e. regionem a Crimaea paeninsula septentrionem versus porrectam) et loca, quae mare australe (qui est Pontus Euxinus: vid. nott. ad IV, 99) versus extenduntur (i. e. oram Ponti Euxini), ab occidente Bospori Cimmerii et paludis Maeoticae sita usque ad Tanain: qui fluvius extremum Scythiae terminum orientem versus constituit. Namque Scythiam, qualem sibi finxit Herodotus, ab oriente includit palus

δε τῶν Ταύρων καὶ τὰ πρὸς θαλάσσης τῆς ῥοίης νέ-
 τε Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἐσπέρης καὶ
 τῆς Μαιήτιδος, μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδίδοι
 τῆς λίμνης ταύτης. Ἦδη ὧν ἀπὸ μὲν Ἰστρου τὰ
 ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα ἀποκληῖται ἡ Σκυθικὴ
 Ἀγαθῶρων, μετὰ δὲ Νευρῶν, ἔπειτα δὲ Ἀνδρο-
 πεταίων δὲ Μελαγχλαίων. Ἔστι ὧν τῆς Σκυθι- 101

occidente Ister: in-
 nos utrinque conclusa
 tentrionem extenditur
 a ipsam a septentrione
 thyrsi, Neuri, Andro-
 chlaeni. Inde vero ef-
 ta Scythiae forma, de
 ad cap. 101. Tu conf.
 r. Myth. Geogr. I. p.
 anai nott. ad IV, 57.
 nte κατῷπερθε), quae
 t libris, Schweigh. mu-
 in tā.
 ὁ μὲν Ἰστρου τὰ κατῷ-
] Sensus loci hic fere
 iam igitur inde ab
 Tanain in regionibus
 determinatur Scythia
 alhyrsis (de quibus vid.
 9. 104), deinde a Neu-
 vid. nott. ad IV, 17),
 ophagis (de quibus cf.
 18) ac denique a Me-
 le quibus diximus ad
 id certe apparet, has
 , qui proprie Scythae
 t dicuntur, esse dis-
 rundemque sedes certe
 ionibus mediterraneis
 i versus ab ora Ponti
 ae quaerendas: quam-
 satis docet haec ipsa
 ae descriptio, de his
 pse pater historiae ac-
 tus fuit neque pro illo-
 n ratione omnino esse
 iterum si cum iis, quae
 luntur, mensurae IV,
 comparentur, Herodo-
 m eo usque fere ex-
 Koeppen: Nordgest. d.
 l seq., quo nunc per
 idionalem exstant tu-
 mio Kursk; nam inde,
 , plane aliud incipere

videtur hominum genus, alia fere
 natio. Qui idem vir doctus Andro-
 phagos quaeri vult in guberniis Mo-
 hilew, Tschernigow et Orel, Melan-
 chlaenos in guberniis Orel et Tula;
 finesque Scythiae non ultra gradum
 quinquagesimum vel quinquagesi-
 mum primum septentrionem versus
 promoveri posse censet.

CAP. CI.

Ἔστι ὧν τῆς Σκυθικῆς κ. τ. λ.]
 Structuram loci si quaeras, hic ge-
 nitivus τῆς Σκυθικῆς pendet a ge-
 nitivis τῶν δύο μερῶν κατηκόντων,
 qui ipsi referendi sunt ad verba: τό
 τε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ
 παρὰ τὴν θάλασσαν, ut haec fere
 inde oriatur loci sententia: Scythi-
 cae igitur terrae, utpote cuius forma
 quadrata est, cum duae sint partes ad
 mare pertinentes, utraque pars alteri
 prorsus aequalis est, tum ea, quae in
 mediterranea porrigitur, tum altera,
 quae secundum mare porrigitur. De
 voce τετράγωνος, quae ad quadra-
 tam Scythiae formam spectat, He-
 rodoti locos (I, 170. 186. 181. II,
 124. IV, 71) apte attulit Kolster
 (Jahrb. für Philolog. u. Paedag.
 Suppl. XII. p. 604 seqq.) bene ad-
 monens, cum his verbis, quae qua-
 dratam Scythicae terrae formam de-
 clarant, coniungenda esse, quae mox
 sequuntur, quae sane ad hanc ipsam
 formam accuratius explicandam ad-
 dita videntur: οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυ-
 θικῆς τὰ ἐπικράσια τετραμισχιλίων
 σταδίων καὶ τὰ ὀρθία ἑτέρων το-
 σοῦτων σταδίων, de quibus vid. nott.
 Quadratam cum sibi Noster terrae
 Scythicae finxisset formam, singu-
 lis quattuor partibus s. lateribus sibi
 paribus longitudine quattuor mille

κῆς, ὡς εἰρήνης τετραγώνου, τῶν δύο μερῶν κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντῃ ἴσον τό τε ἐς τὴν μεσόγαίαν φέρον καὶ τὸ παρὰ τὴν θάλασσαν. ἀπὸ γὰρ Ἰστρου ἐπὶ Βορυσθένα δέκα ἡμερῶν ὁδός, ἀπὸ Βορυσθένεός τ' ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Μαιῆ

stadiorum, hoc ita effectum esse putabat, ut occidentalis huius quadrati pars contineretur *Istro*, quem a septentrione meridiem versus labentem et in Pontum influentem Noster sibi cogitaverat (conf. II, 34 ibiq. nott. et Dahlmann. Herod. pag. 87. 88); cui parti occidentali e mente Herodoti prorsus respondet planeque par est *orientalis, palus Maeotica* ab oriente quadratum hocce includens. Quae enim revera orientem versus tenditur, eam septentrionem versus extensam putabat Noster (quem de huius sinus ambitu non recte edoctum fuisse supra iam monuimus); ita ut orientale Scythiae latus Maeotis includeret una cum Tanai, qui in eius recessum s. angulum maxime orientalem se infunderet, terminans ab oriente reliquam Scythiae partem usque ad fines septentrionales. Tertia parte eaque meridionali Scythia Ponto Euxino terminatur, ab Istro ad Borysthenem usque porrecta quattuor mille stadiorum spatium; a septentrione pari spatium Scythiam includunt eae gentes, quas Scythia contiguas in locis mediterraneis ab Istro usque ad Tanain paulo ante (IV, 100) recensuerat. Haec si teneantur, Herodoteam Scythiam Valachiae ac Moldaviae provincias una cum partibus quibusdam Galitiae ac Poloniae itemque Russiae meridionalis tractus, Volhyniam, Ukrainiam, quam vocant, alia complexam esse statuas: a quibus exclusa Valachia et Moldavia provinciam Bessarabiae et gubernia Cherson, Taurica, Iekaterinoslaw, Charkow, Pultawa, Kiew fere tota partesque guberniorum Woronesh, Kursk, Tchernigow, addita terra Cosaccorum Donicorum et Podolia, ad hanc Herodoti Scythiam pertinuisse putat Hansen: Osteuropa pag. 9. Caeterum de hac Herodoteae Scythiae forma accurate disputavit Niebuhr:

Verm. Schrift. I. p. 355 seqq. coll. 156 seqq., itemque Voelcker. I. l. pag. 172 seqq., qui elegantissimam tabulam adiectam haec eximie illustrasse putandus est. Niebuhrium sequitur Doenniges (De geographia Herodoti pag. 41), qui etiam addidit tabulam; conferri quoque possunt ea, quae protulerunt Rennel. p. 403. 405. 413 seq., Mannert. IV. p. 69, Heeren: Ideen I, 2. p. 268, qui paulo aliter haec constituit, ut Scythiae forma inde evadat quadrata quidem, sed non prorsus sibi aequalis omnibusque conveniens partibus. Neque sane de eo agitur, utrum hoc quadratum, cuius formam Scythica terra praebet, prorsus perfectum habeatur an minus perfectum ac regulare: modo tale cogitetur, quod a septentrione iis gentibus, quas Noster cap. 100 indicavit, ab oriente Maeotide et Tanai, ab occasu Istro, a meridie Ponto Euxino includatur. Ac denique praeter viros doctos, quos laudavi, vid. quoque Lelewel: Kleinere Schriften (Lips. 1836) pag. 263 seq. cum tabula adiecta, Hansen I. l., Kolster I. l., Wheeler: Geography of Herodotus pag. 138 seq. De Bobrikii et Brandstaeteri sententia mox videbimus.

ἀπὸ γὰρ Ἰστρου ἐπὶ Βορυσθένα δέκα ἡμερῶν ὁδός] Citat Eustath. ad Dionys. Perieg. 311. In universum autem tenendum, Herodotum hic eo mensurae genere uti, quod quam imperfectum esset minimeque accuratum iam supra ad IV, 86 monuimus. Cf. Ukert. Geogr. I, 2. p. 58. Nec ipse sibi constans reperitur, ut qui V, 53 *centum quingenta stadia* uno die confici scribat, hoc loco *ducenta*. Quod non mirabitur, qui, quae proficiiscentibus hic illic obiciantur difficultates atque impedimenta, respexerit simulque diversam profectionis rationem cogitaverit. Cf. Mannert. I. p. 195, Dahlmann. Herod. pag. 95. Quod

έρων δέκα· καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν ἐς τοὺς
 νηλαινούς τοὺς κατύπερθε Σκυθίων οἰκημένους εἴκοσι
 πν ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίῃ ἀνὰ διηκόσια στάδια συμ-
 ταί μοι. οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια τετρα-
 ῖαν σταδίων, καὶ τὰ ὄρθια τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα

us mensuras attinet hoc loco
 rodoto proditas, Danvill.
 de l'Acad. d. Inscr. XXXV.
 eas optime congruere cen-
 quidem sumantur a Danubii
 rope insulam Peucen usque
 locum, ubi Borysthenem re-
 Pontus. Addamus hisce, quae
 Koehler. (Mém. sur l. îles et
 l. — Achill. pag. 22): „Si Hé-
 compte, que le chemin de
 ntre l'Ister et le Borysthène
 2000 stades, 400 verstes, on
 ut-êre supposer, que pour
 trajet des fleuves et éviter
 ais produits par leurs débors-
 , le voyageur se trouvait
 e fois obligé de remonter
 intérieur des terres; à moins
 on ne veuille supposer, qu'
 ste parle plutôt de l'endroit
 Borysthène se jette dans son
 que de celui où finit ce der-

τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσό-
 — εἴκοσι ἡμερέων ὁδός] Ex
 uti computatione viginti die-
 inera efficiunt quattuor mille
 : quae ipsa cum septuaginta
 or fere milliarr. geographicis
 dunt, quibus totum illud spa-
 inde a promontorio Aia (ut
 vocant) usque ad urbem Pul-
 septentrionem versus exple-
 ideo ut Melanchlaeni circa
 urbem sedes suas habuerint.
 te Kolster l. l. pag. 607. Mihi
 septentrionem versus usque
 ecnam, Rjåsan et Wladimir
 chlaeni habitasse videntur, ut
 20 notavi: neque enim a pro-
 rio Aia paeninsulae Crimaeae
 diendum mihi videtur, sed ab
 nti Euxini: a qua introrsum
 ginti dierum iter ad Melan-
 os pervenis, qui certe circa
 agesimum quintum gradum
 ulterius septentrionem versus

ODOT. II.

ad Moscuam usque collocandi erunt,
 neque ad quinquagesimum, ad quem
 pertinent Pultawa, Charkow, aliae
 urbes. — Quae sequuntur verba: ἡ
 δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίῃ ἀνὰ διηκόσια
 στάδια συμβέβληται μοι, Valla sic
 reddidit: *supputantur a me in singu-
 los dies itineris ducena stadia*; ver-
 nacule: „die Tagreise ist von mir
 gerechnet auf (zu) zweihundert Sta-
 dien“. Medio verbo *συμβάλλεσθαι*
supputandi significatione Noster usus
 est II, 31. VI, 63. 65. De vi prae-
 positionis ἀνὰ consul. Kuehner. Gr.
 Gr. §. 602 fin.

οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυθικῆς τὰ ἐπι-
 κάρσια κ. τ. λ.] Quaeritur in his po-
 tissimum, quid sibi velint τὰ ἐπι-
 κάρσια, quid τὰ ὄρθια, quae τοῖς
 ἐπικαρσίοις quodammodo opponun-
 tur. Ac statuit Bobrik (Geograph.
 d. Herodot. p. 86. 87) τοῖς ἐπικαρ-
 σίοις significari Ponti oram meridio-
 nalem s. „die schräge, längs dem
 Pontus laufende Südküste“, cum τὰ
 ὄρθια ad Scythiae latitudinem per-
 tineant s., ut ipsius viri docti verba
 iterum proferam: „ein Durchschnitt
 der Breite Skythiens gerade ins Land
 hinein.“ Brandstaetero (Scythicae p.
 34 seq.) τὰ ἐπικάρσια videntur esse,
 quae oblique in Pontum se porri-
 gunt, latus igitur Scythiae ad Pon-
 tum ab Istro usque ad Maeotidem
 (Taurica scil. resecta) constituunt,
 ita tamen, ut magis magisque quasi
 meridiei appropinquare putentur;
 τὰ ὄρθια idem esse vult latus Scy-
 thiae, quod rectâ in Pontum lineâ
 iacet: sed nimirum non a septen-
 trione in meridiem, sed etiam magis
 ex oriente in occidentem. Equidem
 cum Hansen. (Osteuropa p. 9) et Kol-
 stero (l. l. pag. 607) τὰ ὄρθια refe-
 ram ad id latus Scythiae s. ad eam
 lineam, quae a meridie (inde ab ora
 maris) septentrionem versus recta
 ducitur atque longitudine sua par

ἐτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγαθος τοσαύτη.

- 102 Οἱ δὲ Σκύθαι δόντες σφίσι λόγον, ὥς οὐκ οἶοί τε εἰσι τὸν Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχίῃ διώσασθαι μούνοι, ἐπεμπον ἐς τοὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους· τῶν δὲ καὶ δὴ οἱ βασιλεῖς συνελθόντες ἐβουλεύοντο, ὥς στρατοῦ ἐπελαύνοντος μεγάλου. ἦσαν δὲ οἱ συνελθόντες βασιλεῖς Ταύρων καὶ Ἀραθύρσων καὶ Νευρῶν καὶ Ἀνδροφάγων καὶ Μελαγχλαίων καὶ Γελωνῶν καὶ Βουδι-
103 νων καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοιοῦσίδε

est alteri lineae, quae ab occidente orientem versus ducitur marisque inde oram complectitur: hanc indicari putem τοῖς ἐπικαρσίοις.

CAP. CII.

δόντες σφίσι λόγον] i. e. *secum reputantes*. Cf. II, 162 ibique nott. Ad ἰθυμαχίῃ conf. IV, 120. In seqq. retinui ἐπελαύνοντος (cuius loco duo libri ἐπιόντος, conf. IV, 118. 119) itemque ἦσαν (pro ἔσαν); cum Struv. Spec. II. p. 16 reposui βασιλεῖς, ubi vulgo βασιλῆς. Noster IV, 11 prorsus simili modo scripsit: τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθῶν, βουλεύεσθαι, ὥς στρατοῦ ἐπιόντος μεγάλου. — Quo inre, quibusve causis Brandstaeter (Scythicae. p. 114. not. 260) hanc legationem maxima ex parte fictam ab Herodoto dixerit, ipse viderit. In simili gentium recensu Ephorum (apud Seymn. Chium p. 378 Holsten.) Herodoti vestigia presse persecutum esse arbitratur Marx. ad Ephori fragm. p. 193, cuius locum adscripserat Cr. Tu vid. Seymn. Chium vs. 841 seqq. ex ed. Mueller. (Geogr. Gr. minn. I. pag. 231 seq.).

CAP. CIII.

Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοιοῦσίδε χρέονται] Pro χρέονται ex uno cod. cum recentt. edd. recepi χρέονται idemque feci cap. 105. „Taurus istos reliquias fuisse Cimmericorum a Scythia olim finibus suis pulsorum, probabile fecit Gatterer. Comment. Societ. Reg. Gotting. Vol.

XI. p. 140, probante Heeren. in Ideen etc. T. I. pag. 888 [I, 2. pag. 271].“ Schweigh. Tu add. Mannert. IV. p. 106. Ac tales Cimmerici ab Aeschilo indicari Prometh. 420. 716 existimat Voelcker. I. I. pag. 208 coll. 209. Sed ad Tschudicam a Fennicam stirpem hos Taurus revocat Dubois de Montpéroux Voyage aut. du Caucase. VI. p. 9 seqq., pluribus de hac re disserens. Turanus sive Turcas, qui Tartarorum in Crimaea adhuc habitantium patres existenterint, Taurus haberi vult Eickwald (Geogr. d. Casp. Meeres p. 310). De quo nunc non magis disquiram quam de aliis, quae recentiore aetate prolata sunt a viris doctis de Taurorum origine ac stirpe, cum ab Herodoti loco aliena videantur; veterum scriptorum testimonia de Tauris qui requirat, is adeat Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 463. Quae Herodotus narrat de crudeli more, quo haec Taurorum gens in naufragos sive advenas sacrire dicitur, non abhorrent ab iis, quae similia alias apud gentes litora incolentes naufragosque et diripientes et interficientes obtinere dicuntur. De ipsis Tauris praeter Herodotum primarius testis est Euripides, qui Iphigeniam sic dicentem facit (Iphigen. Taur. 38 seq.): θῖο γὰρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πολεῖν, ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἑλλήν ἀνὴρ. Quibuscum conferenda sunt Diodori Siculi verba IV, 44 de Argonautis referentis, qui ex Thracia in Pontum subvecti Tauricae Chersoneso navem applicuerunt, de feritate incolarum nihil percipientes:

θύουσι μὲν τῇ Παρθένῳ τοὺς τε ναυηγούς καὶ τοὺς
 ἢ Ἑλλήνων ἐπαναχθέντας τρόπῳ τοιῷδ'· καταρξά-
 τάλῳ παίουσι τὴν κεφαλὴν· οἱ μὲν δὲ λέγουσι, ὥς τὸ
 τοῦ κρημνοῦ ᾠθέουσι κάτω (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἰδρυ-
 ὄν)· τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνασταυροῦσι· οἱ δὲ κατὰ μὲν

ἶρ εἶναι τοῖς τὴν χώραν
 ὧσι βαρβάρους θύειν Ἀρ-
 ροπόλῳ τοὺς καταπλέον-
 τας· οἷς φασὶ τὴν Ἰφι-
 γην τοῖς ὑστερον χρόνοις ἐ-
 λρημένης θεοῦ καταστα-
 εῖν τοὺς ἀλικομένους.
 ipsum occasionem dedit
 luribus deinceps inqui-
 nam tam nefarii moris.
 moris testimonia attulit
 us ad Diodori l. I. ex
 n. 1073 et Ovid. Ex Pont.
 Dianae Tauropoli idem
 meminit II, 46. Ad Hero-
 d scio an magis perti-
 a Pomponii Melae II, 1.
 scribentis: „Tauri Iphi-
 Orestis adventu maxime
 immanes sunt moribus
 re famam habent, *solere*
advenas caedere; ubi de
 sacrificiis plura excitavit
 in nott. exeget. Vol. III.
 3. Inde inhospitalis Tau-
 enec. Hippolyt. 167 coll.
 ως ὁ Πόντος apud Stra-
 p. 298 et 300. Testatur
 rum crudelitatem quoque
 mall. XII, 17, ne plura.
 418 ad haec illustranda
 n exemplo utitur. „Vide-
 lista potissimum (Valcke-
 r verbis) inhumana Tau-
 lelitas effecisse, ut hoc
 nomine Scythiae fuerint
 in universum infamati.
 gentibus Scythicis tria
 obtinebant, quae prae-
 erent ab humanissima
 mansuetudine, τὸ ξενό-
 ἀνθρωποφονεῖν καὶ τὸ
 οἷς ἐκπῶμασι χοῆσθαι.
 VII. p. 298 D. s. 458 A.
 1. 460 B. et Elsner. Ob-
 p. ad Coloss. III, 11.“
 ἐν τῇ Παρθένῳ] Iphige-
 gi sequentia verba osten-

dunt. Et pertinet huc nomen Ταυ-
 ροπόλος, Dianae vulgo quod tribui-
 tur; de quo vid. mox laudanda. —
 In seqq. ἐπαναχθέντας vulgo red-
 dunt: *delatos illuc*. Quam significa-
 tionem cum vix admittere videatur
 verbum ἐπανάγειν, Schweigh. suspi-
 catur, scriptum fuisse ἀπενειχθέν-
 τας, quoniam ἀποφέρειν et ἀποφέ-
 ρεσθαι hac significatione usitatum.
 Conf. II, 114 ibiq. nott. IV, 151, 152.
 164. 179. Sed vereor ut necesse sit
 ita scribere, modo distinguas inter
 ναυηγούς (i. e. *naufragos*; vid. Xe-
 noph. Hist. I, 7, 4. 5 et plura in
 Thes. ling. Graec. Vol. V. pag. 1370
 ed. Dindorf) et inter caeteros, qui
 naufragium haud passi alio quo
 modo ad Tauros delati s. adducti
 fuerint, quos ἐπαναχθέντας inde
 Noster dicit. Quae cum ita sint,
 nolim quoque scribere ἐπαναχθέν-
 τες, ut suspicatur Lhardy, de ipsis
 Tauris cogitans, *in altum mare pro-*
fectis, quo sensu idem verbum le-
 gitur apud Herodot. VII, 194. IX,
 98.

καταρξάμενοι] Male in quibus-
 dam κατενξάμενοι, cum sensus sit
 interprete Valckenario: „*auspicati*
velut victimam clavā caput perc-
utunt; non ut Graeci, qui cultro vi-
ctimam immolationi designabant“.
 Huic adfirmandae lectioni sufficiet
 vel unicus locus Euripid. Iphigen.
 in Taur. 1154 [1121 ed. Hermann.
 coll. 40], quo Taurorum rex Thoas
 comites interrogat Iphigeniae sa-
 cerdotis, *utrum illa iam τῶν ξένων*
κατήρξατο, hospites sit auspicata.
 In Graecorum sacris usitatissimum
 verbum de Indica gente Nicol. ponit
 Damasc. Stobae. p. 105 [pag. 144 ed.
 Orell.]. Tu add. nott. ad II, 45. IV,
 60. — In seqq. revocavi cum recentt.
 edd. ᾠθέουσι, quod plerique codd.
 afferunt, pro διωθέουσι, quod ex
 Aldina in alias edd. irropserat; ad

τὴν κεφαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ᾠθέεσθαι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῇ κρύπτεσθαι. τὴν δὲ δαίμονα ταύτην, τῇ θύουσιν, λέγουσι αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. Πολεμίους δὲ ἄνδρας, τοὺς ἄν χειρῶσονται,

verba κρύπτεσθαι γῇ conf. I, 140 ibique nott.

τὴν δὲ δαίμονα ταύτην — Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι] Secundum alios rerum scriptores Iphigenia non ipsa fuit dea, sed deae sacerdos crudelitatisque ministra, ad Tauros abducta: quae sane vulgatio-
rior fuit fama, a tragicis poëtis accepta et propagata. At Herodotus aliam famam videtur secutus non aliter atque Hesiodus, qui in Mulierum catalogo Iphigeniam cecinerat non obiisse, sed Dianae ex sententia esse Hecaten, teste Pausan. I, 43. §. 1, ubi Herodoti quoque affertur locus. De qua duplici fama nunc monuisse video Creuzer. in An-
nall. Viennens. LIV. p. 123. Tu vid. potissimum Fuchs: De varietate fabb. Troicc. p. 94 seq., qui varia, quae de Iphigenia Graeci confabulati sunt, collegit atque in ipsam hanc fabularum varietatem inquisi-
vit. De quibus quid statuas, haud ita expeditum est: probabilia sequi malim quam certi quid affirmare. Agnoscuntur in hisce, opinor, vestigia commercii atque sacrorum, quae Caucasi Pontique accolis cum Graecis olim intercesserint. Agitur enim hic de sacris deae, quam lunarem et omnium rerum in terris parentem (naturam vulgo dicunt naturatam) coluit tota fere Asia interior. At lunares deas haud raro iratas fingi, quippe omnibus animalibus infestas ac nocivas (ob nocivam, quae in Luna inesse dicitur, vim), indeque minus humanas adeoque crudeles, vetus fuit superstitio longe lateque propagata, quae ad Tauricam quoque hanc deam pertinuisse videtur, quam ex interioris Asiae regionibus, Assyriis potissimum, ad Ponti Euxini oras advectam quoque vult Movers: Die Pheniz. I. pag. 622. Ac plura de his vid. apud Cren-
zer. Symb. II. p. 528. 581 coll. 387 et IV. p. 297. 310 ed. tert., qui idem

nunc conferri vult: von Stackelberg: Der Apollotempel zu Bassae pag. 135 infr., Broendstedt: Reisen in Griechenl. II. p. 265—269, Westrik: Disput. de Aeschyli Choëph. etc. pag. 42 seqq. 53, Raoul-Rochette Orsteid. pag. 119 seq. Sed C. O. Mueller. (Orchomen. p. 311) haec sacra ex antiquo Iphigeniae cultu in Braurone ac Lemno, qui in Scytharum terras dein fuerit translatus, repeti vult; Lemno enim in insula Marti homines immolatos (teste Fulgentio Exposit. serm. antiq. p. 559 s. v. nefrandi sues) affert atque virgines Magnae Deae in honorem mactatas teste Stephano Byzant. s. v. Ἀἴγιος. Quae quam infirma sint argumenta, neminem fugere potest. Qui postea pluribus in eandem fabulam inquisivit God. Hermann. in Praefat. ad Euripidis Iphigen. Tauric. pag. XXIX seqq., is maluit ad Braurone-
nem haec revocare, quae antiquissima Pelasgorum sedes in terra Attica fuisse fertur, et ad sacra Dianae a Pelasgis cultae (vid. Herodot. VI, 137 ibique nott. Plutarch. Morall. p. 247 D. et p. 296 B) et quidem cognomine Tauricae, teste Pausania I, 23, 7 coll. III, 16, 7. Hanc deam, humanis sacrificiis olim placatam (quam feritatem postea Graecos emollitis moribus sic abrogasse putat, ut tamen umbra quaedam veteris ritus remaneret), cognomen quoque habuisse et Ἰφιγενείας et Μεγάλης Θεοῦ Hermannus contendit, afferens Ἀρτέμιδος ἐπικλήσιν Ἰφιγενείας templum apud Hermionenses, teste eodem Pausania II, 35, 1 coll. VII, 26, 2; Ταυρικὴν vero s. Ταυροπόλιν hanc deam Pelasgicam appellatam esse, quod propter potentiam, qua praedita putabatur, vel stans super tauro vel insidens tauro fingeretur (de quo vid. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Dian. 113. 187): unde reiicienda censet idem vir doctus (p. XXXIV. l. 1.), quae de hu-

ὡς τὰδε· ἀποταμῶν ἕκαστος κεφαλὴν ἀποφέρεται ἐς τὰ
 ἔπειτα ἐπὶ ξύλου μεγάλου ἀναπείρας ἰστᾶ ὑπὲρ τῆς οὐ-
 κερέχουσιν πολλὸν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τῆς καπνοδόχης.
 Ὡς τοὺτους φυλάκους τῆς οἰκίης πάσης ὑπεραιωρέσθαι.
 Ὡς ἀπὸ λῆτης τε καὶ πολέμου. Ἀγάθυρσοι δὲ ἀβρότατοι 104

ominis origine et causa Eu-
 id hac ipsa fab. vs. 1425 et
 id Sophocl. Aiac. 172 protu-
 „Quumque Tauri (ita con-
 G. Hermannus l. l.) quoque,
 ae Cimmericum a Scythia
 um, Chersonesum Tauricam
 ntes, advenas et naufragos
 aidam deae sacrificare perhi-
 ur, verisimile est, hoc ipsum
 illius nomen occasionem
 isse confundendis deae Tau-
 e et Taurici illius numinis
 , praesertim cum sic illa
 es immolandi immanitas in
 os posset conici.“ Herman-
 nitur Witzschel in edit. Eu-
 abb. selectt. Vol. II. (Lips.
 ag. VII—X; add. Max. Ed.
 De Diana Taurica et Anai-
 rolin. 1835.) pag. 6 seqq. 24
 libi quoque valde discernen-
 detur inter Scytharum sive
 um deam, quam ex interioris
 egionibus ad Ponti Euxini
 latam supra dixi, et inter
 um deam, sive Dianam sive
 lam dixeris, quam ipsam
 urorum dea postmodo con-
 sse crediderim. Quae vero
 nfusionis fuerit origo, haud
 nstituas: e commercio fre-
 quod Graeci inde a remo-
 temporibus cum Caucasi et
 xini incolis habuerint, haud
 repeti haec possint.
 [ας ἰστᾶ κ. τ. λ.] i. e. ca-
 vraealto infixum palo erigit
 multo supra domum, certe su-
 arium, emineat. Ita recte
 h. Sic ἀναπαρεῖς IV, 94,
 ott. Pro ἰστᾶ, in quo omnes
 ripti et editi consentiunt,
 p. 397 scribi vult ἰστησι,
 ur II, 95. Equidem cum
 io et Dindorfio in vulgata
 ere satius duxi. Eandem
 παριστᾶ Proclus adhibet in

Commentt. ad Platonis Alcibiad. p.
 273, ubi vid. Creuzer. — Ad vocem
 καπνοδόχης vid. nott. ad VIII, 137.
 In seqq. verba ὑπεραιωρέσθαι τῆς
 οἰκίης πάσης monente Schweigh. in
 Lex. Herod. idem valent atque τῆς
 οἰκίης πάσης ὑπερέχειν, in sublimi
 suspensum s. erectum supra domum
 totam eminere. Tu conf. Thesaur. L.
 Gr. VIII. p. 106 ed. Dindorf. Hero-
 dotus infra VI, 116 eodem utitur
 verbo. Cum Taurorum more hocce
 Dubois de Montpéroux (Voyage au-
 tour du Caucase IV. p. 434. VI. p.
 11) comparat morem, qui adhuc ob-
 tinet apud Ossos, Caucasi gentem,
 ex quo capita equorum muris impo-
 nunt palis infixa. Ad verba ἰστᾶ δὲ
 ἀπὸ λῆτης τε καὶ πολέμου conf. IV,
 22.

CAP. CIV.

Ἀγάθυρσοι δὲ] Herodotea tangit
 Stobaeus 44, 43 [T. II. p. 230 Gaisf.]
 itemque Eustath. ad Dionys. Perieg.
 310. De Agathyrsis conf. Herodotei
 loci IV, 49. 100. 102. 125. Mel. II,
 1, 15, et qui alii aliorum scriptorum
 loci afferuntur a Forbiger: Handb.
 d. alt. Geograph. III. pag. 1125.
 Quos omnes accurate quoque retulit
 Ukert: Geograph. d. Griech. u. Roem.
 III, 2. p. 418—421, cui difficile vide-
 tur, certi quid de huius gentis se-
 dibus constituere, de quibus tam
 diverso modo tradant veteres scri-
 ptores: ab occasu et septentrione
 Scytharum prope regionem auri fe-
 racem Agathyrsorum sedes proba-
 biliter quaerendas esse arbitratur.
 Inde in Transylvania Hungariae-
 que superioris partibus gentis sedes
 fuisse consentiens fere est virorum
 doctorum opinio. Vid. Rennel. p.
 414, Mannert. IV. p. 102, Heeren.
 Ideen I, 1. pag. 94, Niebuhr: Verm.
 Schrift. I. pag. 377, Koeppen: Nord-
 gest. d. Pont. pag. 13. 68, Eich-

ἄνδρες εἰσὶ καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα. ἐπίκοινων δὲ τῶν γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασίγνητοί τε ἀλλήλων ἔσσι

wald: Alte Geograph. d. Caspischen Meeres pag. 271, Schuller in: Archiv f. Kunde österreichischer Geschichtsquellen XIV. pag. 99 seqq., qui etiam de ipso gentis nomine eiusque derivatione plura profert: quae num vera sint, non magis discernam quam quae Zeuss (Die Deutsch. u. ihre Nachbarst. p. 398) et Hansen proferunt, ex quorum sententia Agathyrsi haud diversi sint a gente posterae aetatis, cui nomen Ἀκατζίροι, qui sunt silvae incolae. Ad *Slavorum* stirpem Hansen eosdem referri vult aequae atque Eichwald. l. l.; ad *Celtas* Schuller l. l. p. 106; ad *Fennicam* tribum, quae olim ad utramque Volgae ripam sedes habuerit, revocat Vivien de Saint-Martin in: Annales des Voyages 1848. Decemb. p. 296. Ad *Sarmatarum* stirpem *Agathyrso*s refert Ritter: Vorhalle pag. 286 seq. coll. 263, de ipso nominis etymo monens, in quo (ut in aliis similibus nominibus Idanthyrso, Thyrsagetarum, Thyssagetarum, aliorum) numinis *Tyr* aliquam rationem habitam videri coniecit. Pro *Dacis* eosdem habet Niebuhr. l. l., Thraciis hinc utentes moribus atque institutis. Manerto l. l. Agathyrsi cum Getis immigrantibus coaluisse videntur in unam gentem; unde postera aetate factum, ut qui magis ad orientem habitarent, *Getae*, qui ad occidentem, *Dacae* nominarentur.

ἀβρότατοι ἄνδρες εἰσὶ] ἄνδρῶν plures libri praebent cum Eustath. l. l. Interpretatur Schweigh.: „*luttissimi homines sunt.*“ Larcherus reddidit: „*les plus efféminés de tous les hommes,*“ congruere negans haec cum eo, quod Scythiis aditu interdixerint (IV, 125), nisi gentem effeminatam subinde pristinam virtutem recuperasse statuas. Equidem vocem ἀβρότατοι ad vitae cultum lautiolem ac liberaliorem, qua haecce gens prae caeteris iisque rudioribus excelluerit, retulerim, auctore Rittero: Vorhalle pag. 287 seq., qui potissimum vestes subtiliores atque

tenuiores, quibus usi fuerint Agathyrsi, respici arbitratu Orphea, huc refert Argon. 1062 ἀβρογίτωναs (i. e. *molliter et delicate tunicatos*, ut Gesner. interpretatur) vocantem Maeotidis accolas; quibus ipsis si accenseri velit Ritterus Agathyrso, ex interioris Asiae adeoque Indiae tractibus huc delatos, veteremque Asiaticum vestitum, subtiliorem illum quidem in Europaeis sedibus hinc retinentes, vereor, ut probari possit. Ad significationem vocis ἀβρότατοι pertinet, quod supra legitur apud Nostrum I, 71, Persas, antequam Lydos subegerint, habuisse οὔτε ἀβρόν οὔτε ἀγαθόν οὔδέν; ad quod spectavit opinor Hesychius scribens ἀβρόν· τετραρόν. — καὶ χρυσοφόροι, i. e. *auro gestantes, aureis ornamentis distincti*. Quod documento est, terram illos incoluisse auri divitem, qualis hodieque fertur esse Transylvania auri copiam in montibus praebens. Vid. Koeppen. l. l. p. 13, Heeren: *Idea* I, l. pag. 94, Niebuhr: *Verm. Schrift*. I. pag. 377 coll. Ritter: Vorhalle p. 288. Add. Pomponius Mela II, l. §. 94: „Agathyrsi ora artusque pingunt, ut quisque maioribus praestat, ita magis vel minus, caeterum iisdem omnes notis et sic, ut abluī nequeant.“ Ubi consulari copiosam Tzschuckii adnotatio in nott. exegg. Vol. III. P. II. pag. 49 seq. Schuller l. l. pag. 100 cum his conferri vult, quae de Gallis scribit Diodorus Siculus V, 27.

ἐπίκοινων — ποιεῦνται] Ad vocem ἐπίκοινων conf. nott. ad I, 216. Herodotea haec haud scio an respexerit Strabo VII. p. 300 s. 461 A. Quod communes habuerint Agathyrsi uxores, id, Ritterum l. l. p. 287 seq. si audias, ad Asiaticam gentis originem pertinebit, cum in Asia interiori, unde venerint Agathyrsi, Buddhac sectatores ita more recepto vivere soleant. At plures omnino antiquitus fuisse gentes, apud quas iste mos obtinuit, satis intelligitur ex iis, quae ad Platon. *Remp.* V, 7.

κῆλοι ἔόντες πάντες, μήτε φθόνῳ μήτ' ἐχθρῇ χρέωνται ἐς
 οὓς. τὰ δ' ἄλλα νόμαϊα Θρήξι προσκεχωρήκασιν. Νευροί 105
 μοισι μὲν χρέονται Σκυθικοῖσι. γενεῇ δὲ μιῇ πρότερόν
 τῆς Λαφείου στρατηλασίης κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν χώραν
 ὑπὸ ὀφίων. ὀφίας γάρ σφι πολλοὺς μὲν ἢ χώραν ἀνέ-

Astius collegit, ubi vel gentis
 oris Saporogorum meminit,
 a morem sectantium. In Pla-
 n quoque civitatem hanc mu-
 communitatem fuisse rece-
 ndeque varie diiudicatam non
 a veteribus quam a recentio-
 satis notum. Adde his Herod.
 I et Tzschuck. ad Mel. I, 19.
 17 (Vol. III. P. I.) nott. exegg.
 ἡ ἑωσι spurium habet indeque
 ult Mehler in Mnemosyn. V.

ἢ ἄλλα — προσκεχωρήκασιν]
 od ad reliqua attinet instituta,
 accedunt, s. in reliquis re-
 u Thracum instituta. Conf. I,
 Thracum instituta ac mores
 tus tradit V, 3 seqq.

CAP. CV.

ροί δὲ νόμοισι μὲν χρέονται
 ἰασι] Attigit Herodotea Eu-
 ad Dionys. Perieg. 310. De
 diximus ad IV, 17. De voce
 nonimus ad II, 142. Hanc
 amporis definitionem secun-
 minum aetates apud Herodo-
 que atque Homerum latius
 nec certum quoddam defini-
 annorum spatium indicare
 contendit Ley in script. de
 . fat. et condit. sub imper.
 p. 71.

λαβε — ὑπὸ ὀφίων] Ad ver-
 τέλαβε conf. nott. ad II, 66.
 — τὴν χώραν πᾶσαν, omnem
 , dicit eam, quam tenuerant,
 am iis in regionibus, in qui-
 Herodotus novit, sedes fixe-
 uod ad serpentes, quibus loco
 ierint, attinet, a ranis simili-
 bderae incolae eiectos fuisse
 est Iustinus XV, 2, a culicibus
 Myuntis testatur Pausan.
 §. 7. Quos serpentes contra
 m Herodoti testimonium, qui

eos maximam partem e regionibus
 superioribus, i. e. septentrionalibus
 iisque desertis — ἀνωθεν ἐκ τῶν
 ἐρημῶν — supervenisse narrat, e
 meridiē Neurorum regionem inva-
 sisse vult Koeppen: Nordgest. d.
 Pont. p. 103, nimirum e regionibus
 Ophiussae (i. e. serpentinae urbis), ad
 Tyram fluvium sitae; ita ut serpen-
 tes isti tesseraria potius ratione
 sint accipiendi et ad sacra religio-
 nesque Neuris oppositis referantur,
 praesertim cum multa sit in fabulis
 ac sacris tam Graecorum quam Indo-
 rum mentio serpentum. Quae equi-
 dem me peritioribus diiudicanda re-
 linquo. Adhuc serpentium magnam
 copiam in Russiae meridionalis de-
 sertis reperiri cum recentiores te-
 stentur, eo spectare vult Kolster
 (Jahrb. f. Philol. u. Paedag. Suppl.
 XIII. p. 30), quae de Neuris h. l.
 traduntur: quos inde Lithuaniae ac-
 colas fuisse suspicatur Hansen p.
 178, quod huius terrae incolae ser-
 pentes divino honore prosecuti sint.
 Eichwald l. l. pag. 272 de serpenti-
 bus ferri adhuc fabulas apud Tyrae
 fluvii accolae asserit. Mihi haud
 pauca de locustis, quae immensa
 multitudine supervenientes meridio-
 nales Russiae regiones Ponto pro-
 ximas ita vastant, ut nulla planta,
 nulla herba in solo remaneat, le-
 genti in recentiorum peregrinato-
 rum itinerariis, aliquando in men-
 tem venit, serpentes, quibus Neuri
 eiecti fuerint, locustas fuisse, quae
 cum omnes terrae fruges ita come-
 derint, ut nihil prorsus relictum es-
 set, gentem victu necessario priva-
 tam coegerint, ut patriā terrā reli-
 ctā alio se conferret, ubi vitam sus-
 tentare posset. — In proxime se-
 quentibus retinui ὀφίας, Bredovio
 monente p. 264 mutandum in ὀφίς.
 Sed cf. IV, 68 ibique nott. Pro ἀνέ-
 φαινε Mehler in Mnemosyn. V. p. 75

φαινε, οἱ δὲ πλευνες ἄνωθεν σφι ἐκ τῶν ἐρήμων ἐπέπεσον· ἐς
ὃ πιεζόμενοι οἴκησαν μετὰ Βουδίνων, τὴν ἐωυτῶν ἐκλιπόντες.
κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι· λέγονται γὰρ
ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων,
ὥς ἔτεος ἐκάστου ἅπαξ τῶν Νευρῶν ἕκαστος λύκος γίνεται ἡμέ-

legi vult ἀνέφερε, quo quidem opus
esse haud videtur.

ἐς ὃ πιεζόμενοι οἴκησαν μετὰ
Βουδίνων, τὴν ἐωυτῶν ἐκλιπόντες] i. e. quare pressi (ab his serpentibus
terram devastantibus ad sedes suas
relinquendas coacti) una cum Budi-
nis habitarunt, suā ipsorum terrā
(quam prius tenuerant) relictā. Quo
minime illud indicatur, Neuros, post-
quam a serpentibus pulsi ad Budi-
nos successissent, denuo (serpenti-
bus illis sc. egressis) in priores sedes
regressos esse (ut volunt Gatterer.,
Heeren. I. 2. p. 276, Voelcker. I. I. I. pag. 181), sed potius illud
unum, Neuros sedibus suis relictis
ad Budinos secessisse et cum iis una
habitasse ea nimirum aetate, qua
vixit Herodotus. Ita recte hunc locum
accepisse video Mannertum IV. pag. 102
immerito reprehensum a Koeppenio I. I. pag. 103, qui ad Budinos
Neuri quod confugerint, id ex stirpis
quadam cognitione repeti posse contendit. — De ἐς ὃ, cuius
loco libri duo ἐς οὐ, donec, plura
Struve I. I. pag. 41 seq. (Opuscc. II. p. 313). — οἴκησαν absolute hic
positum valere: habitarunt, sedes ha-
buerunt, ut I. 173, notavit Bredov. p. 74,
qui idem p. 311 consuli potest de augmento,
quod in hoc verbo Noster omittere solet. Vid. mox
cap. 108.

κινδυνεύουσι] i. e. videntur esse;
qua significatione frequens hoc verbum
apud Platonem. Vid. Ruhnken. ad Timaei
Lex. Platon. pag. 159. Neurosum praestigias
hinc attigit Eustathius I. I.

λύκος γίνεται] Praeter Eustath. I. I.
pertinet huc Mela II, 1 c. fin. „Neuris
statim singulis tempus est, quo, si velint,
in lupos iterumque in eos, qui fuere, mutantur;“
Plinius H. N. VIII, 34 (22): „Homines in
lupos verti rursumque restitui sibi,

falsum esse confidenter existimare debemus,
aut credere omnia, quae fabulosa tot saeculis
comperimus. Unde tamen ista vulgo infixā sit
fama in tantum, ut in maledictis versipelles
habeat, indicabitur.“ Equidem talia ad
religiones veterum relata indeque explicata
velim; nam lupo, ut Creuzer. ostendit Symbol.
II. p. 533 seqq. ed. tert., ad Solis refertur
sacra eiusque ipsius quasi symbolum est atque
signum; unde Latona sub lupae specie ab
Hyperboreis Delum venisse fertur sacra
afferens. Quo magis Galli docti displicet
opinio vix commemoranda: Neuros acil.
vestitu e luporum pellibus parato usos per
hibernum tempus eum aestate deposuisse. Cf.
Pelloutier. Histoir. d. Celt. I. pag. 305.
Unde non admodum discedunt, quae
Eichwald I. I. pag. 273 de his statuit,
ipseque Hansen I. I. pag. 90. Alia protulit
Schaffarik (Slavisch. Alterth. I. p. 196)
de hominibus admodum ferocibus cogitans,
quos inde lupos vocitarint: ipsam gentem
Wendica stirpe oriundam habet. Heerenius
in Polonia interiori atque Lithuania sedes
Neurosum collocans (ut vidimus ad IV, 17)
quaerit, utrum haec Germanis haud incognita
fama de lupo („Wehrwölfe“ dicimus) etiamnum
apud Lithuaniae reperiat incolas. Conf. Goetting.
Anz. 1815. p. 1246. In Livonia atque
Esthonia famam de hominibus in lupos
mutatis circumferri testatur Kruse: Urgeschichte
d. Esthn. Volksstammes pag. 37. Etenim
tenendum est, hanc superstitionem de
hominibus in lupos mutatis apud antiquas
Germaniae gentes ita propagatam inveniri,
ut inde ad alias quoque gentes Germanis
finitimas transierit valdeque exulta sit. Quo
ipso probabile fit, Neuros, qui Budinorum
accolae fuerint, a Budinis hanc

ἰγας, καὶ αὐτίς ὀπίσω ἐς ταῦτὰ κατίσταται· ἐμὲ μὲν νυν
λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἔσσαν, καὶ
οὐ δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώτατα πάντων ἀν- 106
ων ἔχουσι ἥδεα, οὔτε δίκην νομίζοντες, οὔτε νόμφ οὐδενί
ιενου. νομάδες δὲ εἰσι· ἐσθῆτα δὲ φορέουσι τῇ Σκυδικῇ
ν, γλώσσαν δὲ ἰδίην· ἀνθρωποφαγέουσι δὲ μῦνοι τοῦ-

traditam accepisse, modo
; Budinos revera pro Germa-
gente haberi posse. Tu conf.
Volf in Jahrb. f. Wissensch.
1834. II. nr. 31. p. 254, A.
in Heidelberg. Jahrb. 1838.
40. Disputavit quoque de hu-
i fabulis Boettiger in: Klein.
. I. p. 135 seqq. inprimis p.
oculiari libello haec persecu-
Bourquelot: La Lycanthro-
uris. 1852; sed praecipue re-
da erunt ea, quae de hac fa-
pud Germanos veteres obvia
t Jac. Grimm. Deutsch. My-
p. 1047 seqq. ed. sec.
τὰ κατίσταται] Pro ἐς τῶν-
od retinuit Matth., item-
ndorf et Dietsch., dedi cum
gh. et Gaisf. e melioribus li-
tāta, quod Steger. explicat.
αὐτὴν μορφὴν ἦν καὶ πρό-
ιζε. Qui idem ad verba seqq.
πύουσι δὲ λέγοντες ob vim
lae καὶ citat Xenoph. Anab.
l. 5, 9. 9, 11. Hermann. ad
p. 847. Tu vide potissimum
ti locum II, 44 c. fin. καὶ δο-
δὲ μοι οὗτοι ὁρδόντατα ἑλ-
ποιέειν, unde satis opinor
t, nostro in loco δὲ haud mu-
esse in γε, ut placuit Har-
(Lehre v. d. Partik. d. griech.
. I. p. 183.). Conf. Krueger.
oph. Anabas. in Ind. s. v. καὶ
Naber in Mnemosyn. IV. p.
si vult ἐπο μνῆσι pro ὁ μνῆσι,
Florent. et Sacerdoti libro
i edd. receperunt pro vulg.
σι, quam equidem intactam
, haud minus probam atque
72 omnibus libris allatam.
etiam supra IV, 72 ibique

ius colentes ullum, s. neque ullum ius
esse existimantes, ut in formula IV,
94 fin. obvia θεοὺς νομίζειν. Ac pro-
pius huc spectare videtur I, 142
γλώσσαν οὐ τὴν αὐτὴν νενομίκασι,
ubi vid. nott. II, 42. IV, 183. V, 97.
De Androphagis vid. nott. ad IV, 18.

ἑσθῆτα — ὁμοίην] Plane eadem
locutio I, 215. — Quae continuo se-
quuntur verba, γλώσσαν δὲ ἰδίην,
per zeugma explicanda esse, ita ut
ex antecedenti φορέουσι mente sub-
audiatur ἔχουσι vel simile quid, post
Wesseling. (qui ad similes Sophoclis
et aliorum formulas dicendi nos ad-
vertit ipseque affert: Thucyd. I,
17. Virgil. Aeneid. X, 26 ibique Ser-
vium, Columell. De re rust. VI, 32,
Graevium ad Flor. III, 21) monue-
runt Matthiae Gr. Gr. §. 634 et Kueh-
ner Gr. Gr. §. 853. Quae cum ita
sint, vix opus videtur post verba
γλώσσαν δὲ ἰδίην inserere ἔχουσι,
quod e Reizii conjectura recepit
Schweighauserus ob verborum ius-
tum ordinem in libris scriptis tur-
batum. Schweighauserum secuti
sunt Dindorf. et Dietsch.: equidem
cum Gaisfordio vulgatam retinui,
cum nullus liber vetustus ἔχουσι
praebeat.

ἀνθρωποφαγέουσι δὲ μῦνοι τοῦ-
των] Haec verba prius ad seq. cap.
trahebantur post verba ἐπαννυμίας
ἔχουσι, quo eodem retulit Eustath.
ad Dionys. Perieg. vs. 309. Melio-
rem ordinem restituerunt Wesseling.
Dissert. Herodot. VII. p. 72 et Reiz.,
quos cum recentt. edd. sumus se-
cuti. Pro ἀνθρωποφαγέουσι, quod e
plerisque libris revocavit Wesselin-
gius, exstat quoque ἀνδροφαγέουσι.
Apud Mel. II, 1, 120 sunt Anthro-
pophagi, quod nomen unde ductum
sit, neminem fugit. Atque testatur
Strabo VII. p. 302 C. p. 463 B, Sey-
tharum quosdam adeo esse immanes,

CAP. CVI.

δίκην νομίζοντες] i. e. neque

107 τῶν. Μελάγχλαινοι δὲ εἵματα μὲν μέλανα φορέουσι πάντες,
ἐπ' ὧν καὶ τὰς ἐπαννυμίας ἔχουσι, νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρῶν-
108 ται. Βουδῖνοι δὲ, ἔθνος ἐὼν μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκὸν τε πᾶν

ut vel humana vescerentur carne. Inde hoc nomen gentis proprium fuisse negat Heeren: Ideen I, 2. pag. 277, sed a Graecis famoso illo ex more inditum; ipsamque gentem ad Bastarnos antiquissimamque Germanorum stirpem referri posse contendit. Neque vero viri docti cuiusdam probabilis videtur opinio apud Schweighaeus., Androphagos crudis equorum carnibus vitam sustentasse, minime humana carne, cum a tali crudelitate abhorreant, quae IV, 119 tradantur. Pomponii Melae Anthrophagos in agri Smolenscensis et Vitepcensis tractibus degisse existimarat Bayer. Opuscul. pag. 90. Tu vid. supra nott. ad IV, 18 de Androphagorum sedibus. — Pro τούτων, quod in fine capitis legitur, Mehler in Mnemosyn. V. p. 76 aut Σκυθῶν aut τῶν ταύτη, ut cap. 109, legi vult.

CAP. CVII.

Μελάγχλαινοι De hac gente vid. nott. ad IV, 20. Bastarnis accenseri volunt Gatterer. et Heeren. l. l. Ad nomen gentis pertinet Mela II, 1. §. 107: „Melanchlaenis atra vestis et ex ea nomen“ coll. I, 10, 105. Ac referente Rennel. pag. 415 Tamerlanes in Caucasi Indici montibus tribum quandam invenit, quam vocabant Siaposhian, i. e. nigra veste indutam. Ac pluribus in regionibus commemorari gentes nigris vestibus insignes notavit Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 426 excitans Eustath. ad Dionys. Perieg. 361 et Boettiger. Furienmask. p. 45. 46 (Klein. Schrift. I, p. 216 seq.). Pro ἐπ' ὧν alii codd. ἀπ' ὧν, quod probat Mehler in Mnemosyn. V. pag. 26. Sed vid. nott. ad IV, 45.

CAP. CVIII.

Βουδῖνοι δὲ — γλαυκὸν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστὶ καὶ πυρρόν De Budinis diximus ad IV, 21. Qui quod h.

l. vocantur ἔθνος ἐὼν μέγα καὶ πολλόν, id magnam et numerosam populum fuisse declarat; nam utraque vox coniuncta (ut IV, 109 μέγα μεγάλη καὶ πολλή, ubi vid. nott.) ad magnitudinem sive amplitudinem i. e. frequentiam pertinet, neque, quod Hansenio l. l. p. 175 in mentem venisse video, ad hominum statutam corporumque magnitudinem referri potest. Reliqua verba sic interpretatur Schweigh.: glauci admodum sunt omnes et rubicundi. Quae non tam ad oculorum colorem, quam ad totum corpus glauco s. caeruleo pictum et rufo (unde picti Geloni apud Virgil. Georg. II, 115) spectare vult Salmas. ad Solin. pag. 133 D., quem sequuntur Wesseling. ac Larcherus (qui Hippocratis De aër., aq. et loc. locum §. 48 [§. 102 ed. Corai.] affert, Scythicum populum ob frigus πυρρόν, i. e. rufum, esse narrantis) improbane Mannerto III. p. 8, qui interpretatur: blaueaugig und faerfarben, Herodotum de his accuratius edoctum fuisse negans, cuius tamen verba ad Germanicam Budinorum stirpem et ipse refert. Equidem cum Heeren. Id. I, 2. pag. 279 de oculis caeruleis comaque rufa hic agi existimem, auctore quoque Rittero Vorhalle pag. 153. 283, ubi vertit: „ganz blaue Augen und blonde Haar.“ Nec aliter Langius, vernaculus interpres, neque aliter plerique viri docti, qui haec attigerunt, Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. p. 537, Humboldt: Asie centrale I. p. 393, Hansen: Osteuropa p. 101, Schaffarik: Slavisch. Alterth. I. p. 190 (qui hosce oculos caeruleos capillosque rubicundos ad Slavicam refert stirpem Budinorum), Wheeler: Geograph. of Herodot. p. 182. Quo minus placet Miot, sic vertens: „Ils se peignent le corps en bleu ou en rouge.“ Italus interpres: „son tutti azzurri fortemente e rubicondi“, in nota subiecta pluribus evincere studens, de artificiosis coloribus minime hic

ἰσχυρῶς ἐστὶ καὶ πυρρόν. πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπόλισται ξυ-
λίνῃ, οὖνομα δὲ τῇ πόλει ἐστὶ Γελωνός· τοῦ δὲ τέλχους μέγαθος
κῶλον ἕκαστον τριήκοντα σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ καὶ πᾶν ξύ-
λινον, καὶ οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι καὶ τὰ ἱρά. ἔστι γὰρ δὴ αὐτόθι
Ἑλληνικῶν θεῶν ἱρὰ Ἑλληνικῶς κατεσκευασμένα ἀγάλασσί τε
καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι ξυλίνοισι. καὶ τῷ Διονύῳ τριετηρίδας
ἀνάγουσι καὶ βακχεύουσι. Εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον
Ἑλλήνες· ἐκ τῶν δὲ ἐμπορίων ἐξαναστάντες οἰκήσαν ἐν τοῖσι

sermonem esse, sed de naturali ocu-
lorum corporisque colore, idemque
bene afferens Taciti illud de nostris
maioribus [German. 4. §. 2]: „*caerulei oculi, rutilae comae*.“ Idem ur-
get Coraës ad Hippocrat. l. l. T. II.
pag. 313 seq., minime de artificioso
colore, sed de naturali sermonem
esse; quod vel verba opposita cap.
109: οὐδὲν τὴν ἰδέην ὁμοιοὶ οὐδὲ
τὸ χρῶμα ostendant. Ipse πυρρόν
Gallice reddit „*teint basané* (colo-
rem intelligens: *fauve ou jaunâtre*)“
et γλαυκὸν de oculis caeruleis acci-
pit („*les yeux d'un bleu très-foncé*“).
De corpore coloribus inducto aut
alio quo modo illito, quemadmodum
in mentem quoque venit Eichwaldo
(Alte Geograph. d. Casp. Meeres p.
277 seq.), cogitari non posse satis
patet.

πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπόλισται
ξύλινῃ] „πόλις πεπόλισται recurrit
V, 52. VII, 59 Homericō more.“
Wessel. Nam vix aliud quid indi-
catur nisi: *sita est, condita est urbs*,
monente Schweigh. in Lex. Herod.
Ac *πολιζειν, urbem facere*, aliquot lo-
cis probabit, notante Cr., Wytten-
bach. Animadverss. in Plutarch. De
fort. Alex. §. V. p. 114. (Vol. VII,
1). Propius spectat Homer. Ili. XX,
216: *ἔπει σὺ καὶ Ἴλιος ἱρὴ ἐν πεδίῳ
πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώ-
πων*. Add. Ili. VII, 453. Imitatus
est Apoll. Rhod. I, 178. 1346. III,
1095. IV, 1472. Dionys. Perieg. 859,
alii. Idemque verbum restituen-
dum in inscriptione quadam Phi-
lensi, quam exhibuit Parthey (De
Philis insula eiusque monumentt.
Berolin. 1830. pag. 53) accuratissi-
me depictam, ubi pro Πτολεμαῖδος,
ἣν ἐπόλισεν Σωτήρ leg. Πτ., ἣν

ἐπόλισεν. Conf. Letronne in Jour-
nal. d. Sav. 1831 Juillet pag. 409.
Ad argumentum loci pertinent Eu-
stath. ad Dionys. Perieg. 310. Mela
I, 19, 140. Stephan. Byz. s. v. Γε-
λωνός, coll. Herod. IV, 123. Hee-
ren: Ideen I, 2. pag. 305 hanc Bu-
dinorum urbem praecipuam merca-
turae sedem fuisse suspicatur, quae
inde pellibus praesertim cum Grae-
cis Ponti accolis factitata fuerit, in-
deque etiam urbis ambitum haud
vulgarem explicari posse censet. Cr.
ad argumentum huius loci adhiberi
vult Broendsted. Reisen in Griechenl.
II. p. 135 seq. Tu conf. etiam Han-
sen: Osteuropa p. 102 seq.

καὶ νηοῖσι ξυλίνοισι] νηοὺς acci-
pio de aediculis s. sacellis, quae
maioris ambitus templis opponun-
tur. Cf. II, 63. Ritter. loco supra
laud. expressit: *Gotteshäuschen*. De
Bacchi sacris, quae mox referuntur,
conf. nott. ad IV, 79. De *trieteridi-
bus* (quae festa sunt Bacchi, „*tertia*
quae solito tempore bruma refert,
“ ut ait Ovid. Fast. I, 394, sive sacra
tertio quoque anno redeuntia) in Bac-
chi honorem memoriamque institutis
conferantur Diodor. Sic. III, 64. IV,
3. Cicer. De nat. deor. III, 23 ibi-
que Davis. et Creuzer. p. 621. Prel-
ler in Pauly: Realencyclopaed. II.
p. 1064 seqq. Inde Hansen p. 103 de
mercato frequenti tertio quoque an-
no redeunte et cum solemnibus qui-
busdam coniuncto hic cogitari pos-
se suspicatur: quod mihi haud per-
suasit.

Εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον
Ἑλλήνες] *Geloni antiquitus s. origine
sunt Graeci, qui e suis* (Graecis igitur)
*emporii pulsī ad Budinos habi-
tatum concesserunt*: sive, ut Langius

Βουδίνουσι, καὶ γλώσση τὰ μὲν Σκυθικῇ, τὰ δὲ Ἑλληνικῇ
 109 χρέωνται. Βουδῖνοι δὲ οὐ τῇ αὐτῇ γλώσση χρέωνται καὶ Γε-
 λωνοί· ἄλλ' οὐδὲ δίαίτα ἡ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι, ἔόντες
 αὐτόχθονες, νομάδες τέ εἰσι καὶ φθειροτραγέουσι μῦνοι τῶν
 ταύτῃ· Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται καὶ σιτοφάγοι καὶ κήπους

vernacule expressit: „Denn die Gelonen sind ursprünglich Hellenen.“ Monneo ob Ritter., qui ita reddidit (Vorhalle p. 151. 161): „Denn die Gelonen sind altväterische Hellenen,“ sive (ib. p. 458) „die alten Hellenen,“ i. e. (ut Koeppenii utar verbis: Nordgest. d. Pont. pag. 14) „die nicht im Geiste des neuen Griechenthums lebenden.“ Nimirum id Ritterus l. l. coll. p. 183 efficere vult, Graecos hosce, qui antiquiores vocentur (quo scil. a Graecis colonis postera aetate, qui ad Ponti oras con siderint, distinguantur), non ab ipsa Graecia huc pervenisse, sed ex interioris Asiae regionibus, ut adeo pro ipsorum Graecorum abavis haberi debeant. Quae ita probantur Koeppenio l. l. p. 14 seq., ut hosce Gelonos pro reliquiis haberi velit Graecorum praeiorum (*Urhellenen* vocat), qui ex hisce sedibus ad Pontum a barbaris deinceps pulsati maximam partem meridiem versus commigrarint eam in terram, quam Graeciam vocamus; urbesque ad Pontum olim conditas a Milesiis tantum redintegratas fuisse. At vero haec omnia quantopere ab Herodoti verbis recte intellectis abhorreant, nemo non videt. Mannerto III. p. 14 probabile videtur, Graecos antiquissimos accolas orae Ponti septentrionalis communi *Gelonorum* nomine nuncupatos fuisse et eos, qui ad Tanain habitarent, multum differre ab iis, qui ab Istri ostiis ad interiora loca immigrarint. Ex Ephoro Szymms Chius vs. 863 Gelonos una cum Sauromatis atque Agathyrsis recenset, haud procul a Maotide palude; ab aliis in Thracia collocantur aut Scythias accensentur, v. c. Virgil. Georg. II, 115. III. 461. Aen. VIII, 725. Horat. Od. III, 4, 35. Plura Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 539 seq., Mueller ad Seylac. §. 80 (Geo-

graph. Gr. minn. I. p. 61). — Quae sequuntur: *ἐκ τῶν δὲ ἐμπορίων ἔκ-
 ναστάντες οἰκήσαν ἐν τοῖσι Βουδῖ-
 νοῖσι*, attigit idem Koeppen. l. l. p. 14 seq. minus probabilia ab Herodoto referri statuens. De quo nunc disquirere non vacat; in Herodoti verbis, si quid video, acquiescendum. Scripsi, quod Florentinus alique libri afferebant: *ἐκ τῶν δὲ* pro vulg. *ἐκ δὲ τῶν*, quod Dindorf. et Dietsch. retinuerunt. Mox *Ἑλληνικὴν* dicit *γλώσσαν*, quam *Ἑλλὰς γλώσσαν* dixit cap. 110 et supra IV, 78, vocem *Ἑλλάδα* pro adiectivo accipiens: de quo usu conf. Kuehner Gr. Gr. §. 318 et God. Hermann. ad Euripid. Iphigen. Taur. 339.

CAP. CIX.

Βουδῖνοι δὲ — καὶ Γελωνοί] Delevit haec verba Reiz. ex auctoritate cod. Sancrofti, ex quo eodem post verba *ἄλλ' οὐδὲ δίαίτα ἡ αὐτή* recepit: *ἐστὶ Γελωνοῖσι καὶ Βουδῖνοῖσι*, quae ipsa a reliquis libris scriptis, quos equidem cum recentt. edd. secutus sum, absunt. Pro *καὶ Γελωνοί*, Valcken. monente, etiam scribi poterit *τῇ καὶ Γελωνοί*, quod, ut ab usu Herodoti alienum est, ita etiam haud necessarium. Cf. Struve l. l. I. p. 24 — 27. (Opusce. II. p. 280) et vid. potissimum Herod. IV, 155 ibique nott.

φθειροτραγέουσι μῦνοι τῶν ταύτῃ] Valcken. mavult *φθειροτραγέουσι* et apud Arrian. Peripl. §. 18 T. III. p. 73 Gail. sive §. 27. T. I. p. 393 ed. Muell. (*Ἡρόδοτος λέγει τοὺτους εἶναι τοὺς φθειροτραγέοντας*) *φθειροτραγέοντας*. Gatterero in Commentt. societ. Gott. XIV. p. 33 refingere placuit *θηροτραγέουσι* sive *θηροτραγέουσι*: *carnem ferinam edunt*. At *φθειροφάγους* Caucasi in montibus commemorat Strabo XI.

νοι, οὐδὲν τὴν ἰδέην ὁμοιοὶ οὐδὲ τὸ χρωῶμα. ὑπὸ μέντοι
ον καλέονται καὶ οἱ Βουδῖνοι Γελωνοὶ, οὐκ ὀρθῶς κα-
ν. Ἡ δὲ χῶρη σφέων πᾶσά ἐστι δασέη ἰδησι παντοίησι·
τῇ ἰδῇ τῇ πλείστη ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή καὶ

763 A., *Phithiophagos* inter
is gentes Pompon. Mel. I,
inius H. N. VI, 4; ipseque
IV, 168 in Libya mulieres,
liculos mandant, memorat,
herus de gente Africae re-
s, quam Hottentotten vo-
milia refert e recentiorum
atorum testimonio. Eadem
iuntur de meridionalis Ame-
ntibus quibusdam indigenis;
lemm: Culturgeschichte II.

Neque vero de *pediculis* hic
lum esse, sed de pini fructi-
onis (nos vocamus *Tannen-*
quibus *φθειρώων* nomen, con-
litter. Vorhalle p. 154. 459
mque, quod Cr. monuit, vir
Goett. Anzeig. 1820 nr. 206

seq. cf. Schaffarik: Slavische
I. pag. 185), eo potissimum
us, quod adhuc per Lapo-
lasque regiones boreales tali
resci dicuntur homines. Ac
s quoque (Goetting. Gel.
841. p. 1537) in Herodoti lo-
ari vult de hominibus, qui
usdam nuces (vocant *Zirbel-*
Zirbelnuss) ederint; neque
ere Dubois de Montpéreux
s autour du Caucase) I. p.
3. Mihi hoc speciosius quam
ictum videtur, assentientes-
æo viros doctos, qui hæc
racterant, Eichwald: Alte
ph. d. Casp. Meeres p. 276,
: Osteuropa p. 102, Mueller
raph. Graec. minn. I. p. 61,
Geogr. d. Griech. III, 2. pag.
et 538, qui varias virorum
m opiniones attigit. „Quod
(sunt verba Tzschuck. ad
. nott. exegg. p. 626 Vol. III.
s pediculo pisce intelligunt
s Anglicanae historiae uni-
T. IV. p. 128, refragantur
narrationes adsuntque re-
um de Tataris hodiernis te-
s.“ — Ad vocem *ἐργάται*
ze) conf. V, 6 coll. 13. Bre-

dov. pag. 348. Ad vocem *ἰδέην* in
seqq. conf. nott. ad II, 77.

πᾶσά ἐστι δασέη ἰδησι παντοίησι]
i. e. *omnis terra est frequens silvis*
omni arborum genere refertis. Quae
eadem fere locutio IV, 21 coll. 175.
VII, 111. Unde profectus Valcken.
ad Ammon. p. 141 in iis verbis, quae
Ammonius ex Thucydide (cf. II, 77)
affert: *φακέλλους ὕλης ἀργείας*, scri-
bi vult *ὕλης παντοίας*, quod a
Thucydidis libris scriptis aequè ab-
est atque mendosum *ἀργείας*, cuius
loco Thomas Magist. (s. v. *φακέλος*
p. 881) praebebat *ἀγροίας*. Ad Hero-
dotum magis pertinebit is locus, qui
supra legitur I, 110: *ἡ Μηδικὴ χῶ-
ρη — ὀρεινὴ ἐστὶ κάτρα καὶ ὑψηλὴ*
τε καὶ ἰδῇσι συνηρεφής. In duobus
libris cum exstat *ἰδῇ τε παντοίη*,
Koen. ad Gregor. Cor. §. 65 de dial.
Ion. pag. 474 coniecit *ἰδῇ παντοίη*.

ἐν δὲ τῇ ἰδῇ τῇ πλείστη ἐστὶ λίμνη
μεγάλῃ τε καὶ πολλῇ καὶ ἔλος κ. τ. λ.]
Ante *πλείστη* cum recentt. edd. in-
serui τῇ, quod vulgo abest. Atque
ἰδῇ πλείστη dicitur *silva vastissima*,
ut *χῶρος πολλός* IV, 39 (ubi vid.
nott.) *amplus, vastus locus*, monente
Schweigh. ad IV, 123; qui h. l. quod
verba *λίμνη μεγάλῃ τε καὶ πολλῇ*
reddidit: *lacus magnus et altus*, re-
ctius idem, opinor, in Lex. Herod.
s. v. *πολλός*: *lacus magnus et am-
plus*. Cf. VII, 14 *μέγας καὶ πολ-
λός ἐγένεο*. Schaefer ad Plutarch.
Vit. Alexandr. cap. 26. Et ita hunc
locum reddi iubet Letronne Jour-
nal. d. Sav. 1817 pag. 98. 99. Hee-
renius (Ideen I, 2. pag. 270 seq.),
quae ipsius est de Budinorum sedi-
bus sententia, ad IV, 21 a nobis
commemorata, densas silvas ab
Herodoto memoratas ad eas refert
silvas, quae hodieque per Russiam
meridionalem atque potissimum in
gubernio Saratow exstare dicantur
vastissimae, optimam navibus fa-
bricandis materiam suppeditantes.
Qui idem l. l. pag. 280. 305 tractus

ἔλος καὶ κάλαμος περὶ αὐτὴν· ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδριες ἀλίσκονται καὶ κάστορες καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπόσσωπα, τῶν τὰ δέγματα περὶ τὰς σισύρας παραγράφεται· καὶ οἱ ὄρχιες αὐτοῖσι εἰσι χρήσιμοι ἐς ὕστερέων ἄκισιν.

330

superiores nunc a Wogulis atque Ostiacis occupatos in guberniis Perm ac Tobolsk ad utrumque latus montis Ural, unde maxima pellium, quae mercaturae inserviant, copia proveniat, respici vult eoque referri lacum vel potius paludem, cuius apud Herodotum fiat mentio, cum illae regiones stagnis paludibusque hodieque abundare simulque animalium pretiosissima pelle indutorum copiam praebere dicantur. At Mannerto auctore III. p. 9, Budinorum sedes si ad Vitulam mareque Balticum usque promoveantur, Poloniae silvae, quae etiamnum inveniantur, intelligendae erunt. Utut est, Gallo docto minime assentiri possum, qui lacum illum ad Volgam refert, quae circa ostia lacum maximi ambitus efficiat, optimis piscibus adundantem. Vid. De Guignes in Mém. de l'Acad. d. Inscript. T. XXXV. p. 550. Lacum, quem Herodotus commemorat, non alium esse atque eum, cui nunc nomen *Belo-Ozers*; Gelonorum urbem eam fere esse, quae nunc vocatur *Jelenskaja* coniecit Kruse: Urgeschichte d. Esthn. Volksstamm. p. 256.

ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδριες] Verba haecce et quae sequuntur usque ad verba ἐς ὕστερέων ἄκισιν a glossatore quodam Herodoteis adsuta censuit Gatterer. Comment. soc. Gott. T. XII. p. 120. Sed bene illa tuetur Schweigh. itemque Heeren. Ideen. I. 2. pag. 304, cum nulla eorum eiciendorum sit causa instat. ἐνύδριες sunt lutrae (Otter, Fischotter), ut II, 72, minime canes marini, ut placet Mannerto III. p. 7. Idem animal commemoratur apud Aelian. N. A. XI, 37; ἐνύδριες καὶ κάστορες iunguntur quoque in Aristotel. H. A. VIII, 7, 5, ubi cf. Schneider. p. 607. Quod ad castores attinet, Koeppen. Nordgest. d. Pont. pag. 17 affert urbem Bobrow, i. e. castoream urbem, in gubernio Woronesh iisdem fere in re-

gionibus sitam, in quibus Herodotus memoret castores.

καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπόσσωπα] i. e. animalia quadrato vultu, s. animalia, quorum vultus (s. anterior capitis pars) quadratam praebet formam neque in acutum definit: quae qualia sint, equidem definire non ausim. Neque definiit Schweigh. neque Heeren. Ideen I, 2. p. 305, ad doctos rerum naturalium persecutores provocans, nisi inde fama oris existimetur, quod capita in pellibus conspicua, retenta cute, formam praebuerint quadratam. Eichwald (Alte Geograph. d. Casp. Meeres p. 276) de melibus h. l. cogitari posse putat, cum meles (nos *Marder*) diversi generis frequentes reperiantur in regionibus circa Pinsk; in idem fere incidit Schaffarik: Slavisch. Alterth. I. p. 186.

τῶν τὰ δέγματα περὶ τὰς σισύρας παραγράφεται] i. e. quorum pelles paenulis adsuuntur s. praetextantur, s. ut Ritter. Vorhalle p. 154 expressit: „mit deren Balg sie ihre Pelze verbrämen.“ Neque aliter Mongez (Mém. de l'Institut. IX. p. 62 seq.), qui addit, Carolum quoque Magnum pellibus lutrinis per hiemem usum esse. Atque id sane certum esse videtur, antiquissimum exhiberi h. l. testimonium de castoris ac similibus bestiarum pellibus, quae vestibus adsuuntur: postera aetate castoreas pelles ad hunc usum adhibitas magnoque in pretio habitas esse, satis constat. Mela de Gelonibus haec tradit II, 1, 130: „Geloni hostium cutibus equos seque velant: illos reliqui corporis, se capitum.“ — αἰσχρονας cum Gronovio scripsit Gaisford. pro vulg. σισύρας, quod Florentinus, a'ii praebent, quodque cum recentt. edd. revocavi. Glossa Herodoten: σισύρα· βαρβαρικὸς χιτὼν, nec aliter Gregor. Cor. de dial. Ion. §. 149. p. 540. Cf. etiam Herod. VII, 67. Ac vulgo ita distinguunt, ut σι-

Σαυροματέων δὲ περὶ ᾧδε λέγεται. Ὅτε Ἕλληνες Ἀμα- 110
 ιαχέσαντο (τὰς δὲ Ἀμαζόννας καλέουσι οἱ Σκύθαι Οἰόρ-

it paenula e flocculis lanae
 ata s. consuta, σισύρα au-
 lium s. tegmentum e pellibus
 am, quo dormientes praeci-
 untur. Vid. Ammon. p. 128
 ken. Observv. p. 205, Ruhn-
 Tim. p. 231; Becker. Cha-
 I. p. 68 et 210 ed. sec. et
 feruntur in Thes. ling. Gr.
 79 ed Dindorf. Quod pro πα-
 πτεται, quae est vulgata le-
 nibus libris probata, Naber
 nosyn. IV. pag. 21 scribi vult
 παπτεται, id speciosius quam
 aud scio an videatur. In seqq.
 es sunt testiculi, ubi Ritter.
 itat de castoreo s. Bibergeil.

CAP. CX.

ματέων] De his diximus ad
 Tu conf. cum Herodoteis
 Sicul. II, 43 et Eustath. ad
 Perieget. 653, qui Herodo-
 rt.
 Ἀμαζόννας καλέουσι οἱ Σκύ-
 θοι] Articulum οἱ cum
 gh, et Gaisf. e Sancerotti li-
 troque inserui; recentt. edd.
 unt. Mox plerique libri scri-
 ne optimi Οἰόρπαρα et Οἰ-
 qui Αἰόρπαρα et Αἰόρ, quod
 q commutari vult Osann
 ar. pag. 89. Equidem cum
 recentt. optimorum codd. le-
 secutus dedi Οἰόρπαρα, qua
 priorem partem Οἰόρ ad La-
 vir accedere monet Ritter.
 e pag. 318 vel ad Sanscrita-
 oh, i. e. heroem, virum. Wach-
 store in Praef. Gloss. §. 12 Αἰρ
 dicitur vir; Klaproth (Reise
 ucas. I. p. 653) apud Arme-
 nerit virum dici Air, et Arianus-
 trausbanogh eum, qui viros
 at. Ex antiqua Germanorum
 Lûken (Einheit d. Menschen-
 ohls p. 151) affert ner (Gothi-
 , quod virum significet, et bu-
 rzen, quod valet caedere. Ne-
 er fere Zeuss (Die Deutschen
 nachbarst. p. 295) contendit,
 hil aliud esse nisi mior, quod
 se vult atque Gothorum nair

et Latinorum vir; alteram vocis par-
 tem πατά ad iubendi et imperandi
 significationem revocat, in nomini-
 bus propriis Πατιξείδης (III, 63),
 Ἀταπάτης, aliis conspicuam: de
 interficiendi notione cogitaverat Mo-
 vers: Die Phoenix. I. p. 624, qui com-
 paraverat φαντα in nomine Περεσε-
 φάντα et deae nomen Ἀριμπασα IV,
 59. Atque utramque radicem, et Air s.
 Aur et Pata, in multis nominibus
 propriis reperiri vel nono post Chr.
 n. saeculo observat Mone (Anzeig.
 s. Kunde deutsch. Vorzeit IV. p. 480).
 I. de Hammer. in Annal. Viennenses.
 IX. p. 39, notante Cr., statuit, ad-
 hac in lingua Tartarica Er signifi-
 care virum. De quibus omnibus equi-
 dem haud decernam: id unum affe-
 ram, quod Oppert (in Athenaeo
 Francie. 1854 nr. 42. p. 992) testa-
 tus est, in fragmentis inscriptionum
 cuneatarum nomina reperiri Scythi-
 ca, quibus et oior et pata respon-
 deant. — In seqq. δύναται eodem
 sensu, quo II, 30. Ad Ἑλλάδα conf.
 IV, 78 et de Thermodontē nott. ad
 IV, 86. II, 104. Ad Thermodontem
 enim aequae ac Tanain Amazonum
 sedes a veteribus constitui, post
 Tzschuck. ad Mel. I, 19 nott. exegg.
 p. 603 seq. (Vol. III. P. I) bene mo-
 net Voelcker: Myth. Geogr. I. p. 209
 de Amazonibus, qui nostrā et pa-
 trum memoriā disseruerint haud
 pauci, eos excitans pag. 216 seqq.
 not. 533. Qui ternas omnino Ama-
 zones distingui vult, inter quas pri-
 mo loco ponit eas, quae ab Herodo-
 to, aliis memorantur Scythicae s.
 Sauromaticae, quae et ipsae ternis
 reperiantur locis, ad paludem Mae-
 otidem, ubi Sauromatae habitent,
 intra Caspium mare ac Pontum Eu-
 xinum, ubi Scytharum sedes, ac de-
 nique ad Themiscyram, famā ipsā
 illarum in gentium institutis funda-
 tā, quamquam, si ad principem fa-
 bulae causam regredi velis, eam e
 Palladis Minervae sacris repeten-
 dam arbitratur, ita ut Amazonibus
 representetur dea, tanquam Hip-
 pia atque Gorgo, Amazonesque inde

πατα· δύνανται δὲ τὸ οὔνομα τοῦτο κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν

omnibus iis reperiantur locis, qui Minervae cultu insigniores perhibeantur, in Libya, Argolide, Boeotia, Attica. Tu conf. nott. ad IV, 188 et C. O. Mueller. Orchomen. p. 357. Alii Amazonum vestigia adhuc reperiri putaverunt apud Caucasi gentes quasdam, Tscherkessen vulgo vocant, ubi virgines nobiles, non aliter atque iuvenes, armis instructae proeliis intersunt fortesque ac bellicosas se praebeant (cf. Dubois de Montpéroux Voyage au Caucase. IV. p. 358): ex quo virginum more num tota Amazonum fabula repeti possit, aequè dubito, ac si quis omnia, quae de Amazonibus feruntur, ad mythologiam reiecto omni historiae fundamento referre velit, uti fecit, ne alios afferam, Guhl in Ephesiacc. p. 132, cui adsentitur Grote: History of Greece I. p. 191 (p. 198 vers. germ. Fischer), itemque Kolster in: Jahrb. f. Philol. u. Paedag. Suppl. XIII. p. 60. Sed longum sane est neque cum nostro instituto conveniens, pluribus de hac fabula, quae quam late pateat, nemo nescit, disserere eiusque rationes reconditiores accuratius exponere, quas eruere studuit Creuzer in Symbol. II. p. 573 seqq. 671 seqq. ed. tert., qui toti fabulae subesse censuit ritus quosdam sacros gentium per Asiam bellicosarum ad sidera simul ac praesertim lunam spectantes, ut Amazones, in quibus viraginis vis ac notio potissimum eminuit, eundem fere locum hoc in cultu bellicoso obtinuisse perhibeantur, quem Hierodulae s. sacrae dearum ministrae in aliorum numinum per Asiam cultu. Sed haec longius persequi a nostro consilio, ut diximus, alienum. Nec magis vacat in ipsum *Amazonum* inquirere nomen, de quo nuper mira quaedam protulit G. Muys: Griechenland u. der Orient pag. 11 seq. Alios, qui de hoc nomine quaesiverunt, excitavit Creuzer l. l. pag. 574. Qui idem nunc haec addit: „Stanislaus Siestrzencewicz de Bohusz in libro inscripto: Recherches historiques

sur l'origine des Sarmates, des Esclavons, des Slaves. Petropoli 1812. Amazonum originem sic explicat. Duos principes Scytharum ex Bactriana deduxisse coloniam in Cappadociam, Medorum coloniam. Illos colonos Bactrianos duxisse Cappadocum virgines in matrimonium protulisseque sui imperii terminos, sed postea expulsos esse utpote rapaces et feroces. Quo facto ipsorum viduas in agmina coisse et suam patriam esse tutatas easque dictas esse *Medorum* sermone *Samezony* sive *Mazinas*, unde fluxerit nomen *Amazonum*. Idem Cr. praeterea conferri vult Inghirami Monumenti Etruschi Rag. VI de' Bronzi Etruschi. pag. 241 seqq. cap. II Osservazioni sul mito delle Amazoni. Nos addimus Hipocrat. De aër., aq. et locc. §. 90 ibique Coraëm pag. 264 seqq. T. II, quo loco etiam usus sum in iis, quae de Amazonibus disserui in Pauly: Realencycl. I. p. 394 seqq. De quibus quaecunque tradita inveniuntur a veteribus, accurate collegit ac secundum temporum rationes bene disposita exhibuit Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. p. 379–393 et in: Denkschrift. d. Münch. Akad. Vol. XXIV (Class. Philol. V, 1) p. 50 seqq., cui add. quae disputarunt de Amazonum gente Guigniaut Religg. de l'Antiquité II. 3. pag. 979 seqq., Preller. Griech. Mytholog. II. p. 59 seqq. Peculiari libro de Amazonibus disputavit Nagel (Geschichte d. Amazonen. Stuttgart 1838); quem si sequimur (cf. p. 43), ex India repetendae erunt haec virgines bellicosae, tot fabulis celebratae; de Sinae Amazonibus quae feruntur, exposuit De Paravey: Dissertation sur les Amazones, dont le souvenir est conservé en Chine etc. (Annales de philosophie chrétienne Paris 1840). Et conf. quoque Bergmann: Les Amazones dans l'histoire et dans la fable. Strasbourg 1853. Alii hanc de Amazonibus fabulam tractarunt, respectu habito potissimum operum artis, ad quam mature haec fabula est traducta: vid. Ap-

πτόνοι· Οἷος γὰρ καλέουσι τὸν ἄνδρα, τὸ δὲ Πατὰ κτε-
 τότε λόγος, τοὺς Ἑλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερμώ-
 μάχῃ ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων
 ἰδυνέατο ζωογῆσαι, τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιθεμένας ἐκ-
 τοὺς ἄνδρας. πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτάς, οὐδὲ πηδα-
 χρᾶσθαι οὐδὲ ἰστίοισι οὐδὲ εἰρεσίῃ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν
 ἄνδρας, ἐφέροντο κατὰ κύμα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέον-
 ῃς λίμνης τῆς Μαιήτιδος ἐπὶ Κρημνούς. οἱ δὲ Κρημνοὶ
 ῃς τῆς Σκυθίων τῶν ἐλευθέρων. ἐνθαῦτα ἀποβαῖσαι ἀπὸ
 ἰλοίων αἱ Ἀμαζόνες ὁδοιπόρου ἐς τὴν οἰκεομένην. ἐντυ-
 αὖ δὲ πρῶτῳ ἱπποφορβίῳ τοῦτο διήρπασαν· καὶ ἐπὶ τούτων

o ad: Clarac Musée de scul-
 antiq. P. II. T. II. p. 1167
 Goettling. Comment. de Ama-
 s, inprimis de Amazone Poly-
 en. 1849, O. Jahn in: Be-
 l. k. sächs. Akad. d. Wiss. zu
 g 1850. I. p. 32 seqq., Lebas.
 sents d'Antiq. fig. p. 12 seqq.,
 Rochette, Achilleid. (Monum.
) pag. 106, Dubois: Voyage
 du Caucase T. V. p. 176

λόγος τοὺς Ἑλληνας νική-
 : τῇ ἐπὶ Θερμῶδοντι μάχῃ
 [εἶν] Haec verba satis mihi
 ere videntur, Herodotum hīc
 le re Graecorum fabulis iam
 ate celebrata et cognita (qua-
 pugna illa ad Thermodontem
 ssa ipsis poetarum carmini-
 ornata), neque vero ea omnia
 II, ut pro veris habeantur at-
 minus Herodoti fide probatis.
 utum de Amazonibus traden-
 angit Arrian. Exped. Alex.
 I. Incursionem, quae ab Ama-
 s inde ex Thermodonte in At-
 facta ferebatur, Noster pari-
 commemorat IX, 27.
 : ἰδυνέατο [ζωογῆσαι] ἡδυνέα-
 ique codd. exhibent, excepto
 tino et Aldina, in quibus ἡδυν-
 . Equidem cum Dindorfio et
 o dedi ἰδυνέατο, Bredovium
 p. 289, qui temporale aug-
 n in hoc verbo ferri posse re-
 at. Dietsch. retinuit ἡδυνέα-
 ra IV, 114 init. omnes libri
 δυνέατο, quod idem revocavi

IV, 185, ubi codd. quidem ἡδυνέατο.
 Verba ἐν τῷ πελάγει de alto mari
 equidem intellexerim, ut I, 24; εἰ-
 ρεσίῃ de remigio intelligendum, ut
 I, 203. Pro vulg. χρῆσθαι cum re-
 centt. edd. scripsi χρᾶσθαι; vid.
 Bredov. p. 380. ἐκκόπτειν, excindere,
 e medio tollere, de gentibus aequae
 ac de singulis hominibus dicitur;
 cf. Thesaur. ling. Graec. III. p.
 454 ed. Dindorf. Noster proprio
 sensu dixit IV, 97: ἐκκόπτειν δέν-
 δρεα. In verbis ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν
 — ἐφέροντο subito Noster in direc-
 tam transit orationem, ut IV, 137,
 ubi vid. nott. De Crennis vid. nott.
 ad IV, 20. Voelckero Myth. Geogr.
 I. pag. 177 auctore hi Scythae li-
 beri ad Crennos iidem sunt atque
 regii, qui reliquos pro servis ha-
 bent (IV, 20) et intra fossam (IV,
 28) habitant perque glaciem ad
 Sindos traiciunt. — Scripsi cum
 Schweigh. et Gaisf. εἰσὶ γῆς τῆς
 Σκυθίων Florentini codicis aucto-
 ritate. Vulgo εἰσὶ τῆς γῆς τῶν Σκυ-
 θίων. Verba: ὁδοιπόρου ἐς τὴν οἰ-
 κεομένην significant: pedibus profi-
 cisci coeperunt in terram (non deser-
 tam, sed) habitatam, ut per hanc pa-
 triam reviserent. Cf. IV, 116. Scri-
 psi ὁδοιπόρου pro vulg. ὠδοιπό-
 ρεον, quod Dindorf. et Dietsch. re-
 tinuerunt. Tu vid. Bredov. p. 318
 et cf. Herod. IV, 116.

ἐπὶ τούτων] scil. τῶν ἱππῶν, cf.
 Kuehner Gr. Gr. §. 414, 4. Spectat
 enim ad ἱπποφορβίῳ, quo grex equo-
 rum significatur, ut in Xenophont.

- 111 ἰκπαζόμεναι ἐλητίζοντο τὰ τῶν Σκυθῶν. Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα· οὔτε γὰρ φωνὴν οὔτε ἑσθίῃα οὔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ἐν θανάμῃ ἦσαν, ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχοντας, μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο· ἐκ δὲ τῆς μάχης τῶν νεκρῶν ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, καὶ οὕτω ἐγνώσαν ἐούσας γυναικάς. βουλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν οὐδενὶ τρόπῳ ἐτι αὐτὰς, ἑωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτὰς, πληθὺς εἰκάσαντας, ὅσαι περ ἐκείναι ἦσαν· τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκεινέων καὶ ποιεῖν, τὰ περ αὖ καὶ ἐκείναι ποιεῖσι· ἦν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μὴ ὑποφεύγειν δέ· ἐπεὶ δὲ πάνσονται, ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβουλευσάντο οἱ Σκύθαι, βουλευόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγγενήσεσθαι. Ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' οὐδεμιᾷ δηλήσει ἀπιγμένους, ἑὼν χαίρειν·

Hellen. IV, 6, 6. Cr. addit Porson. ad Homer. Od. XII, 181.

CAP. CXI.

συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα] „assequi, coniectando intelligere rem“ Cr. Tu vid. nott. ad I, 68. IV, 45. Mox retinui θανάμῃ pro θώματι, quod Gaisf. induxerat (conf. nott. ad IV, 28), et cum eodem Gaisf. et hoc loco et paulo inferius ἦσαν pro ἔσαν. — τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχοντας equidem interpretor viros eiusdem staturae atque aetatis. Conf. nott. ad III, 16. In seqq. vocem τινὰς post μάχης vulgo insertam cum Schweigh. et Gaisf. deleui. — Pro εἰκάσαντας quod cui in mentem venit εἰκάσαντες, eo haud opus. De accusativi usu, ubi dativum expectabas, dixi ad I, 37. Sententia loci est: misisse ad Amazones iuvenes et quidem tot numero, quot illas esse coniecere poterant. Pari modo verbum εἰκάζειν infra IV, 132. — Pro ἐκεινέων Dindorf. in Commentat. de dialecto Herodot. pag. XXI scribi vult ἐκείνων, quod praebet Sancrofti liber. Secutus quoque est Dietsch. Equidem cum Bredov. p. 222 malui vulgatam retinere lectionem. In seqq. ad διώ-

κωσι et πάνσονται (scil. διαπορεύσονται) intellige ἐκείναι sc. Amazones; αὐτοὺς ad iuvenes Scytharum spectat, quod idem intellige ad μάχεσθαι μὴ μὴ, ὑποφεύγειν δὲ, quae ipsa pertinent ad morem bellandi, qui Amazonibus tribuitur, quae a Lysia (Orat. funebr. §. 4) dicuntur πρώται τῶν πάντων ἐφ' ἑκπότης ἀναβάσαι, οἷς ἀνελπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἦρουν μὴ τοὺς φερόντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώκοντας. — In verbis ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον Stegero Praef. p. XV in mentem venerat αὐτῆς pro αὐτοῦς. In idem nunc video incidisse Mehlerum in Mnemosyn. V. p. 77. In proximo seqq. βουλούμενοι — ἐγγενήσεσθαι displicet Cobeto (Mnemosyn. II. p. 228) futuri infinitivus, qui verbum βούλωμαι excipit, cui talem infinitivum iungi posse negat, unde pessime depravatam hunc locum habet, quem intactum relinquere equidem satius duxi.

CAP. CXII.

ἐπ' οὐδεμιᾷ δηλήσει] Vid. I, 41 ibiq. nott. Recentt. edd. cum Bredov. p. 207 δηλήσι. Ad ἑὼν χαίρειν intellig. αἱ Ἀμαζόνες. De augmento

εχώρειον δὲ πλησιαιτέρω τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἡμέρῃ ἐκάστη. εἶχον δὲ οὐδὲν οὐδ' οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους, ἀλλὰ ζῶν ν τὴν αὐτὴν ἐκείνησι, θηρεύοντες τε καὶ ληϊζόμενοι. ἐν δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγίνοντο 113 ἄδες, κατὰ μίαν τε καὶ δύο, πρόσω δὴ ἀπ' ἀλληλέων, ἐς βρίην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι ἐποίεον ὁ τοῦτο· καὶ τις μουνυθιεύων τινὶ αὐτέων ἐνεχρίμπετο, ἢ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπωθέετο, ἀλλὰ περιεῖδε χρήσασθαι. καὶ

sto in ξων vid. Bredov. p. 302. i. dicendi formulam ἐὰν χαί-
νιστον (facere), in Platone, aliis
us obviam, attigit Valcken.
, 41. Cf. VI, 23. In seqq. ἐπ'
ἐκάστη valet in unumquemque
quotidie, ut II, 168, ubi cf. nott.
r. III. VIII, 529 ἐπὶ νυκτὶ, no-
dd. Hesiod. Opp. 43. 102.

CAP. CXIII.

οἶεν δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν
βρίην τοιόνδε] Voces ἐς τὴν
βρίην vulgo vertunt: sub me-
. Malim equidem intelligere
ositionem ἐς eo sensu, quo I,
πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι
r dixit, indeque reddere: auf
i. Sic Noster IV, 113: ἐς τὴν
λίην.

ἐμαρίην] Glossa Herodotea:
εἰα· ἡσυχία καὶ ἀπόπατος.
s I. pag. 895: ἐμαρίην· ἀπό-
παρὰ Ἡροδότῳ. Tu vid. nott.
35, ubi pro ἐμαρίην exhibere
am ἐμαρίην, quod unum ve-
n Herodoto habet Bredov. p.
Ioc loco vulgo ἐμαρίην. Ad
cationem vocis add. Theocha-
los: Vocabulaire Français-
is, Grec moderne et Grec an-
Monach. 1834) p. 123, ubi haec
ar: „ἐς ἐμαρίην σκιδνάμε-
λέγει ὁ Ἡρόδοτος περὶ τῶν
ῶων, σημαίνων, ὅτι ἐσκορπί-
ἐπαίγουσαι εἰς τὴν ἀνάπαν-
γγονν ζητοῦσαι τόπον ἐπιτή-
εἰς κένωσιν τῆς κοιλίας. —
ante μίαν cum Gaisf. et Matth.
ro μίην, et in seqq. τινὶ αὐ-

τίων pro αὐτέων τινι, quod retinui
Matth.

ἐνεχρίμπετο] i. e. se admonit, ac-
cessit, Veneris sc. fruentiae causa.
De equo ad equam admisso idem
verbum III, 85 et apud Aelian. N.
A. IV, 7, quod hic ad hominem trans-
latum est non aliter atque συγχρω-
τίζεσθαι, ἐρεῖδειν, ut notat Val-
cken., qui in hoc loco omnino Theo-
critum quid inesse iudicat, nativam
simplicitatem et elegantiam in hac
Herodoti narratione iusta laude af-
ficiens. Haud discolor, monente
Cr., locus Philonis de Mundi opifi-
cio pag. 104 Pfeiff. ἐπεὶ δὲ ἐπλάσθη
γυνή, θεασάμενος ἀδελφὸν εἶδος
καὶ συγγενή μορφήν ἐνησμένισε
τῇ θεῇ καὶ προσίων ἡσπάξετο. Ἡ
δὲ οὐδὲν ἐκείνου προσβλέπουσα
ζῶον ἐμπερέστερον ἐαυτῇ γάννυται
τε καὶ ἀντιπροσφθίγγεται μετ' αἰ-
δοῦς. Haud absimilem colorem ha-
bet locus Platonis in Convivio p. 192,
A. Steph. p. 407 Bekker., multorum
ille mentionibus imitationibusque
frequentatus. Ut ad Herodotum re-
deam, Herod. Vit. Homer. 30: ἐγ-
χρίμπεται γυναιξὶ θυνοῦσαις. Zona-
rae verba p. 610 ἐγχεῖσθαι ἐμπέσειν,
παραπολαῦσαι παρ' Ἡροδότῳ huc
referri vult doctissimus editor. De
huius verbi forma et significatione
conf. nott. ad II, 60. De infinitivo,
qui verbo περιεῖδε hic additur, conf.
I, 191. 24. II, 64 ibique nott., et de
genitivo, qui additur verbo συνιέναι
in locutione συνιέσαν ἀλλήλων, quae
eadem reperitur IV, 114, vid. nott.
ad I, 47.— Ipsum verbum χρήσασθαι
de re Venerea similem in modum
apud Demosth. adv. Neaer. p. 1307.

φωνῆσαι μὲν οὐκ εἶχε, οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων, τῇ δὲ χειρὶ ἔφραξε ἐς τὴν ὑστεραίην ἐλθεῖν ἐς τὸ αὐτὸ χωρίον καὶ ἕτερον ἄγειν, σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἐτέρην ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς τοὺς λοιπούς· τῇ δὲ δευτεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε οὗτος καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὗρε δευτέρην αὐτὴν ὑπομένουσαν. οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκτιλώσαντο τὰς λοιπὰς τῶν Ἀμαζόνων. Μετὰ δὲ συμμίζαντες τὰ στρατόπεδα οἰκειον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἕκαστος ταύτην, τῇ τὸ πρῶτον συνμίχθη. τὴν δὲ φωνὴν τὴν μὲν τῶν γυναικῶν οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνάετο μαθεῖν, τὴν δὲ τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. Ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν πρὸς τὰς Ἀμαζόνας τάδε οἱ ἄνδρες· Ἡμῖν εἰσὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσιες. νῦν ὧν μηκέτι πλεῦνα χρόνον ζῶν τοιήνδε ἔχωμεν, ἀλλ' ἀπελθόντες ἐς τὸ πλῆθος διαιωμέθα. γυναῖκας δὲ ἔξομεν ὑμέας καὶ οὐδ' αὖτε

τῇ δὲ χειρὶ ἔφραξε] i. e. manu significabat, indicabat. Ubi ἔφραξε idem quod ἐδείκνυε, ut recte notat Wesseling., citans Diodor. III, 18 et Aeschyl. Agamemn. 1070 (1028), ubi Herodotei loci non immemor fuit Blomfield. Ad δύο γενέσθαι (i. e. adfuturas esse) Cr. ob infinitivi aoristi usum confert Wytenbach. Eclog. p. 42 seq. Mehler in Mnemosyn. V. p. 66 verba σημαίνουσα δύο γενέσθαι insiticia habet, quae ciician- tur. Equidem idoneam causam non perspicio. — In seqq. e plerisque codd. scripsi τῇ δὲ δευτεραίῃ, ubi vulgo τῇ δὲ ὑστεραίῃ, quod revocant Dindorf. et Dietsch. Dixit Noster δευτέρῃ ἡμέρῃ IX, 32. 83. Ad usum pronominis αὐτός in verbis δευτέρῃ αὐτὴν (ubi nihil mutandum) conf. Hoogeveen. ad Viger. p. 73, ubi h. l. sic interpretatur: „Amazonom ipsam cum comite, quam unam secum duxerat, expectantem; sic ut ipsa esset altera.“ Add. Diodor. XIX, 17 ibique Wesseling., Wetsten. ad Ep. II Petr. 2, 5, quem Cr. laudat.

καὶ αὐτοὶ ἐκτιλώσαντο τὰς λοιπὰς τῶν Ἀμαζόνων] Pervenuste hoc dici monet Valcken. ita interpretans: torvas viragines mansuetae sibi fecere morigeras, ἐπιθασσένον, χειρο- ῆθεις αὐτοῖς ποιήσαντες. Qui idem

Athen. V. p. 219 F. alia excitavit. Nam κίλινον, cicurare, mansuetum reddere, de iuvenibus hic dicitur, qui ad concubitum puellas seduxerint. Wesseling. confert ἑρῆα κίλον (mansuetum, mitem) Ἀφροδίτης in Pind. Pyth. II, 30 (17), ubi nunc vid. Dissenii et Tafelii (p. 539) adnotat., et Schol. Nicandr. Ther. 452.

CAP. CXIV.

αἱ γυναῖκες συνέλαβον] i. e. virorum linguam uxoribus comprehenderunt, intellexerunt. Cf. I, 91. II, 49. 56. III, 64. — κτήσιες cum recentt. editoribus dedi pro vulg. κτήσιες, quod recte reiecit Bredovius p. 266. Quam Sancrofti liber inserit voculam καὶ ante κτήσιες, uncis inclusit Dietsch; equidem eam cum Dindorfio haud recepi, cum necessaria minime videatur. Cum eodem Bredov. p. 224 mox dedi οὐδ' αὖτε, quod idem receperunt Bekker, Dietsch et Dindorf pro vulg. οὐδ' αὖτε. Cum eodem Bredov. pag. 223 pro ὑμετέρων scripsi ὑμετέρων, quod recentt. edd. haud receperunt, et (p. 119) ἐκείνησι pro κείνησι, sed retinui τὰ αὐτὰ, eodem Bredovio auctore p. 202 mutandum in τὰ αὐτὰ. — διαιωμέθα est: vitam agamus cum reliquis; conf. I, 120.

. Ἀλ δὲ πρὸς ταῦτα ἐλεξαν τάδε· Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναί-
οικέειν μετὰ τῶν ὑμετερέων γυναικῶν· οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ
α ἡμῖν τε καὶ ἐκείνησί ἐστι. ἡμεῖς μὲν τοξεύομεν τε καὶ
ἔχομεν καὶ ἱππαζόμεθα, ἔργα δὲ γυναικῆτα οὐκ ἐμάθομεν·
ὑμέτεραι γυναικες τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς κατελέ-
ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικῆτα ἐργάζονται, μένουσαι ἐν τῇσι
ῖσι, οὐτ' ἐπὶ θήρην λούσαι, οὔτε ἄλλη οὐδαμῇ. οὐκ ἂν ὦν
μεθὰ ἐκείνησι συμφέρεσθαι. Ἀλλ' εἰ βούλεσθε γυναικας
ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δικαιοτάτοι, ἐλθόντες παρὰ τοὺς
ς ἀπολάχετε τῶν κτημάτων τὸ μέρος· καὶ ἔπειτα ἐλθόντες
μεν ἐπὶ ἡμέων αὐτέων. Ἐπεΐθοντο καὶ ἐποίησαν ταῦτα 115

ς μὲν τοξεύομεν τε καὶ ἄκον-
ν καὶ ἱππαζόμεθα] i. e. nos
armis iaculacque emittimus item-
us vehimur. Quae tria et ve-
scriptorum testimoniiis et ipsis
peribus comprobantur. Quod
παζόμεθα (ut IV, 110) di-
Amazones, a Lysia in Orat.
: (XXXI) §. 4 eadem prae-
ur πρώται τῶν πάντων ἐφ'
ς ἀναβάσαι itemque μόται μὲν
εἶναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς,
icum conveniunt verba Arri-
ped. Alex. VII, 13. §. 2 dicen-
Amazones σκευῇ ἀνδρῶν ἱππέων
εἶναι, πλὴν γε δὴ ὅτι πελέκεις
δορατῶν ἐφόρουν καὶ ἀντι-
ων πέλτας. Atque de peltis ut
n, de quibus nihil Herodotus
, securi instructas Amazones
ut alii quoque scriptores, ut
hon in Anab. IV, 4, 10, alii,
ab Ukerto in Geogr. Gr. et
I, 2. pag. 303, qui de ar-
vestitu Amazonum plura re-
veterum testimonia artisque
attigit, de quibus vid. supra
p. 110 allata. Neque sane opus
eos asserre, ab Ukerto p. 302
scitatos, in quibus arcum ia-
ie ac sagittas Amazonibus tri-
demus: unde satis probantur
oti verba, qui etiam IX, 49
verba ἑσυχοντίζοντές τε καὶ
όντες.
ουσαι ἐν τῇσι ἀμάξεισι] „At-
deo velut οἰκουροῦσι. Civita-
braecarum morem in Scythiam
ulit; nam Graecae mulieris

prima virtus habebatur τὸ ἔνδον μέ-
νειν καὶ οἰκουρεῖν. Phintis philoso-
pha apud Stobaeum p. 441, 3 [Flori-
leg. LXXIV. §. 61 Γαμικὰ παραγγέλ-
ματα] uxoris ἰδία indicabat esse τὸ
οἰκουρεῖν καὶ ἔνδον μένειν, atque ἔν-
δον μένειν praeter caeteros huic se-
xui saepenumero commendavit Euri-
pides; cf. Philo Iud. p. 803 c. et Plu-
tarch. II. p. 142 C. Valcken. De
Scytharum more in plaustris vivendi
conf. nott. ad IV, 40. 121. Ad ἐπὶ
θήρην λούσαι conf. I, 37 et nott. ad
III, 14; ad ἄλλη οὐδαμῇ cf. nott. ad
I, 1. III, 61. — συμφέρεσθαι valet
convenire cum illis, concordare cum il-
lis vivere. Conf. IV, 13 ibiq. laudd.
— In fine cap. ad verba οἰκώμεν
ἐπὶ ἡμέων αὐτέων (i. e. separatim,
seorsim ab aliis, privatim) conf. nott.
ad I, 142 et Kushner Gr. Gr. §. 611.
Retinui ἐπὶ, a recentt. edd. muta-
tum in ἐπ', de quo cf. Bredov. p.
205 seq., qui idem p. 245 αὐτέων non
mutandum esse (in αὐτῶν) censet;
„quamquam enim“, ait, „et viri et
feminae verbis istis ἐπ' ἡμέων αὐ-
τέων comprehenduntur, tamen quum
feminae sint quae loquuntur, ut qua-
rum in voluntate hic omnia verte-
bantur, facile patet, quod factum sit,
ut femininum genus antehaberetur.“
Atque eadem de causa ἐλθόντες,
quod ad viros maxime spectat, scri-
psit Noster masculino genere.

CAP. CXV.

καὶ ἐποίησαν] Haec verba spuria

οἱ νεηνίσκοι. ἐπεὶ τε δὲ ἀπολαχόντες τῶν κτημάτων τὸ ἐπιβάλ-
 λον ἦλθον ὀπίσω παρὰ τὰς Ἀμαζόνας, ἐλεξαν αἱ γυναῖκες πρὸς
 αὐτοὺς τάδε· Ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ δέος, ὅπως χρὴ οἰκέειν
 ἐν τῷδε τῷ χώρῳ, τοῦτο μὲν ὑμέας ἀποστερησάσας κατέρων,
 τοῦτο δὲ τὴν γῆν τὴν ὑμετέρεην δηλησαμένης πολλά. ἀλλ' ἐπεὶ
 τε ἀξιούτε ἡμέας γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιέετε ἅμα ἡμῖν· φέ-
 ρετε, ἐξαναστέωμεν ἐκ τῆς γῆς τῆσδε, καὶ περήσαντες Τάναιν
 116 ποταμὸν οἰκώμεν. Ἐπείθοντο καὶ ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. δια-
 βάντες δὲ τὸν Τάναιν ὁδοιπόρεον πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τριῶν
 μὲν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ Τανάιδος ὁδόν, τριῶν δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης
 τῆς Μαιήτιδος πρὸς βορέην ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τοῦτον
 τὸν χώρον, ἐν τῷ νῦν κατοίκηνται, οἰκησαν τοῦτον. καὶ διαίτη
 ἀπὸ τούτου χρέωνται τῇ παλαιῇ τῶν Σαυροματέων αἱ γυναῖκες,
 καὶ ἐπὶ θήρην ἐπὶ ἵππων ἐκφοιτῶσαι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι καὶ
 χωρὶς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐς πόλεμον φοιτῶσαι, καὶ στολὴν τὴν
 117 αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσαι. Φωνῇ δὲ οἱ Σαυροματαί

habet Mehler in Mnemos. V. p. 66
 probante Cobeto, qui ἐπείθοντο quo-
 que legi vult.

τὸ ἐπιβάλλον] Cf. nott. ad II, 180
 et Fischer. ad Welleri Gr. Gr. III,
 a. pag. 258 seq. Larcher. citat VII,
 23, alia. Attigit, monente Cr.,
 Damm. in Lex. Homeric. pag. 1407,
 ubi vertit: „accepta facultatum parte,
 quae illis conveniebat.“ Ad verba φό-
 βος καὶ δέος conf. Ammon. pag. 39
 ibiq. Valek. Nam δέος est πολυχρό-
 νιος κακοῦ ὑπόνοια, φόβος ἡ παρ-
 ἀνείκα πτόησις. Afferuntur Hero-
 doti verba cum aliis similibus a Lo-
 beckio ad Sophocl. Aiac. 145. pag.
 137, ubi de frequenti parallelismo
 synonymorum disputat. In fine cap.
 φέρετε (agedum) eodem modo, quo
 IV, 127 coll. I, 11. Plura Hooge-
 veen. Doctr. Partt. cap. 55. §. 30.

CAP. CXVI.

καὶ διαίτη ἀπὸ τούτου χρέωνται]
 ἀπὸ τούτου hic accipio: ab hoc inde
 tempore. Herodotum hoc loco haud
 clare locutum esse putat Hansen
 (Osteuropa p. 101); unde quaerit,
 num Σαυροματέων falso scriptum
 sit pro Ἀμαζόνων. At Σαυροματέων

sanum esse ipsa Herodoti sententia
 declarat dicentis, feminas (Amazo-
 nes), ex quo tempore cum viris no-
 vas in sedes cesserint, assumpsisse
 priscum Sauromatarum morem vi-
 vendi. De Sauromatarum sedibus
 conf. nott. ad IV, 21. — In seqq.
 pro κατοίκηνται Dindorf. scripsit
 κατοικίαται, pro οἰκήσαν (in quo
 semper augmentum negligi observat
 Bredov. p. 311) Naber in Mnemo-
 syn. IV. p. 5 legi mavult οἰκισαν,
 cum sermo de iis sit, qui in alium
 locum contendunt, sedes quaesituri
 et condituri; indeque idem quoque
 restitui vult IV, 179 et I, 1. Quibus
 locis equidem malim a Bredovio
 stare, qui p. 74 recte ostendisse mihi
 videtur, neque IV, 179 (ubi οἰκῆσαι
 intransitiva notione accipiendum)
 nec nostro loco alteroque I, 1 mutan-
 dum quidquam videri, cum οἰκῆσαι
 notionem occupandi terras omnino
 habeat, ubi non claris verbis de co-
 lonis deducendis agatur.

καὶ ἐπὶ θήρην ἐπὶ ἵππων ἐκφοι-
 τῶσαι] ἐπὶ θήρην eodem modo, quo
 IV, 114. Eadem, teste Wesselingio,
 tradit Hippocrat. De aër., aq. et locc.
 pag. 290 [§. 94 Cor.] coll. Platon.
 De legg. VII. pag. 805 A.

υσι Σκυθικῇ, σολοικίζοντες αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ
ὡς ἐξέμαθον αὐτὴν αἱ Ἀμαζόνες. Τὰ περὶ γάμων δὲ ὡδὲ
ἀκρίεται· οὐ γαμέεται παρθένος οὐδεμία, πρὶν ἂν τῶν
ἰσων ἄνδρα ἀποκτείνῃ. αἱ δὲ τινες αὐτέων καὶ τελευτῶσι
πρὶν γήμασθαι, οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλήσαι.
Ἐπὶ τούτων ὧν τῶν καταλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασι- 118
λισμένους ἀπικόμενοι τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι ἔλεγον
ἰσκοντες, ὡς ὁ Πέρσης, ἐπειδὴ οἱ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ τῇ
πάντα κατέστραπται, γέφυραν ζεύξας ἐπὶ τῷ αὐχένι τοῦ
ἴφρου διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἡπειρον, διαβὰς δὲ καὶ
τρεψάμενος Θρηίκας γεφυροὶ ποταμὸν Ἰστρον, βουλόμε-
νι τάδε πάντα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. Ὑμεῖς ὧν μηδενί
ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι περιῶδῃτε ἡμέας διαφθαρέντας,

CAP. CXVII.

[ζουσι] Vid. nott. ad II, 42.
proxime sequentia σολοικί-
αὐτῇ valent: *soloecae*, i. e. vi-
m (linguam) loquentes, eā uten-
tes. Baguet ad Chrysippi
n. pag. 135. Ad ea, quae mox
tibi Sarmatarum referuntur,
ling. apte attulit verba Nico-
nascen. apud Stobaeum Serm.
41. (T. II. p. 224 ed. Gaisf.)
ἱερματίς scribentis: παρθέ-
νῃ οὐ πρότερον συνοικίζονσι
γάμον πρὶν ἂν πολέμιον ἄν-
τεῖν. Atque Hippocrat. De
q. et locc. §. 89 T. I. p. 84 ed.
e Sarmatarum feminis, quae
rehanur, arcum tractent pu-
que cum hostibus enarrans,
ubicuit: οὐκ ἀποπαρθενέον-
τες, μέχρις ἂν τῶν πολεμίων
ἀποκτείνωσι, ubi Coraë's Ad-
p. 262 (T. II), quo Hippocra-
tem Herodoto conciliet, conii-
έχουσι ἂν ἄνδρα πολεμίων
εἰσῶσι, simulque Diodorum
II, 52. 53 excitat de Amazoni-
mille quid enarrantem. Neque
is aliena sunt, quae apud
Herodotum IV, 64. 66 memo-
produntur. Propius huc spe-
que Mela I, 19. §. 130 seq.
de *Ixamatis* eadem, quae Hip-
tes de *Sarmatis*, ubi haec quo-
egimus: „nubunt tamen; ve-

rum ut nubiles habeantur, non in
aetate modus est. Nisi quae hostem
interemere, virgines manent.“ Add.
III, 4 fin., ubi haec ipsa de *Sarma-
tis* refert Mela. — ἐξέμαθον paulo
fortius, opinor, dictum atque ἐμα-
θον. Cf. I, 107. 124. IX, 7. 11. —
οὐδεμία cum Gaisf. et Matth. dedi
pro οὐδεμῇ. In verbis continuo se-
quentibus post ἄνδρα Mehler in Mne-
mosyn. V. p. 72 inseri vult ἔνα, quo
mihi quidem minime opus videtur.
Ad structuram πρὶν ἂν ἀποκτεί-
νῃ conf. nott. ad I, 19.

CAP. CXVIII.

τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ τῇ ἐτέρῃ] Asiam
intelligit, alteram orbis terrarum
partem, quam Noster statuit. Conf.
nott. ad II, 16. Paulo ante scripsi
βασιλέας pro βασιλῆας. — Ad verba
γέφυραν ζεύξας conf. nott. ad III,
131, ad verba ἐπὶ τῷ αὐχένι τοῦ
Βοσπόρου cf. nott. ad IV, 85 et ad
locutionem ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι
I, 201. III, 45 ibiq. cit. In fin. cap.
ἔχειν ὑπ' ἑωυτῷ.

ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι] „κατῆ-
σθαι s. ἐξεσθαι ἐκ τοῦ μέσου de illis,
qui rei se non miscent et ex eius medio
quasi otiosi sedent, Herodotea sunt.“
Wesseling. ad VIII, 22. Tu vid.
III, 83 ibique nott. coll. IV, 97. —
Mox scripsi cum recentt. edd. τῶντο
νοήσαντες pro τῶντο νομίσαντες,

ἀλλὰ τῶντὸ νοήσαντες ἀντιάζωμεν τὸν ἐπιόντα. οὐκ ὦν ποιή-
σετε ταῦτα; ἡμεῖς μὲν πιεζόμενοι ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώραν, ἢ
μένοντες ὁμολογίῃ χρησόμεθα. τί γὰρ πάθωμεν, μὴ βουλομέ-
νων ὑμέων τιμωρέειν; Ὑμῖν δὲ οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ἔσται ἐλαφρό-
τερον. ἥκει γὰρ ὁ Πέρσης οὐδὲν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας ἢ οὐ καὶ
ἐπὶ ὑμέας· οὐδέ οἱ καταχρήσει ἡμέας καταστρεψαμένῳ ὑμῶν
ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν λόγων τῶνδε μαρτύριον ἔρεομεν· εἰ
γὰρ ἐπ' ἡμέας μούρους ἐστρατηλάτῃς ὁ Πέρσης, τίσασθαι τῆς
πρόσθε δουλοσύνης βουλόμενος, χρῆν αὐτὸν πάντων τῶν ἄλ-

quod Matth. retinuit. Cf. I, 59 τῶν-
τὸ φρονήσαντες. Quod dedit Din-
dorf. νόσαντες pro νοήσαντες, idem
dare nolui; conf. I, 104. 48. Pertin-
ent haec ad ea, in quibus Herodo-
tum ipsum variasse recte censuit
Bredov. p. 196.

ἀντιάζωμεν τὸν ἐπιόντα] τὸν ἐπι-
όντα Noster sic dixit VII, 139. 157.
177, vid. Naber in Mnemosyn. IV.
p. 28. De structura verbi ἀντιάζειν
cum quarto casu cf. II, 141 ibique
nott. IV, 80. 121 et Lobeck. ad Aiac.
p. 351. Ad verba seqq. οὐκ ὦν ποι-
ήσετε ταῦτα conf. Kuehner Gr. Gr.
§. 720, 3, qui haec sic exponit: ὑμῶν
οὐκ μὴ ποιοῦντων ταῦτα ἡμεῖς
μὲν ἢ ἐκλείψομεν κ. τ. λ. Ad verba
τί γὰρ πάθωμεν (quid enim agamus)
multa attulit similia Blomfield. in
Glossar. ad Aeschyl. Pers. 909.

Ὑμῖν δὲ οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ἔσται ἐλα-
φρότερον] At non idcirco melius vobis-
cum agatur. Ita reddidit Schweig-
haeusenus, recte opinor accipiens il-
lud ἐπὶ τούτῳ, cuius loco Sancerfti
liber et Florentinus ἐπὶ τούτῳ exhi-
bent. Neque enim ἐπὶ τούτῳ ad com-
parativum referri indeque pro τού-
του accipi poterit, ut Matthiae exi-
stimat Gr. Gr. § 455, 3 et Kuehner
Gr. Gr. §. 588 not. 2. Quod cum bene
sensisset Fuhr in: Jahrb. f. Philo-
log. u. Paedagog. Suppl. V. p. 63,
maluit tamen reddere *praeterea*; sed
praestat reddere *propterea*, quod
scil. nullum nobis praebuistis auxi-
lium. Ad significationem vocis ἐλα-
φρότερον vid VII, 38 coll. I, 117. —
Quae sequuntur verba: ἥκει γὰρ ὁ
Πέρσης οὐδὲν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας
ἢ οὐ καὶ ἐπὶ ὑμέας valent: venit enim

*Persa non magis contra nos quam et-
iam contra vos*: in quibus particulam
negativam in altero orationis mem-
bro adiectam invenimus aequae ac
V, 94. VII, 16: quos locos iam
Schweighaesus attulit, qui praeterea
laudavit Gregor. Corinth. de
dialect. Attic. §. 44 ibique Koen. et
Schaefer. Postea hunc Graecorum
usum tractavit Lobeck. ad Sophocl.
Aiac. 1237. pag. 462, qui Herodotei
loci sensum sic explicuit: „non *scil.*
ut Persa nos aggredi malit quam vos
non aggredi.“ — Ad verba: οὐδέ οἱ
καταχρήσει cf. nott. ad I, 164 et
Lobeck. ad Phrynich. p. 751.

τίσασθαι τῆς πρόσθε δουλοσύνης
βουλόμενος] De genitivi structura
conf. nott. ad III, 145 et Homer. II.
III, 366. Odys. III, 206. — Ad ar-
gumentum ipsum conf. supra I, 103.
101. Eodem modo Alexandrium ait
Ritter. Erdk. II. p. 839 Persas esse
aggressum, ut iniurias olim a Dario
illatas Buddhae sectatoribus ad Vol-
gam habitantibus ulcisceretur. Prop-
ius huc spectant, quae Dahlmann.
Herod. p. 160 seq. protulit, veram
belli causam non ultionem fuisse
ratus, sed gloriae comparandae re-
gnique augendi studium. Tu vid.
nott. ad IV, 1. Neque vero quae-
cunque de expeditione a Dario sus-
cepta hic narrantur (qualia sc. He-
rodotus ab aliis accepisse fandoque
audivisse putandus est), ea prorsus
vera esse idem contendit. De qua re
singulis deinceps videbimus locis,
ut quid de Herodoti fide omnino sta-
tuendum sit, appareat. — Ad χρῆν
conf. nott. ad I, 40 ob ellipsin vocu-
lae ἄν. — Ad verba καὶ ἂν ἐδῆλον

ἱπεχόμενον οὕτω λέναι ἐπὶ τὴν ἡμετέραν· καὶ ἂν ἐδήλου
 , ὥς ἐπὶ Σκύθας ἐλαύνει καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν δὲ
 τε τάχιστα διέβη τήνδε τὴν ἡπειρον, τοὺς αἰεὶ ἐμποδῶν
 ἐνους ἡμεροῦται πάντας· τοὺς τε δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἐνω-
 ρήκας καὶ δὴ καὶ τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας.
 α Σκυθῶν ἐπαγγελλομένων ἐβουλευόντο οἱ βασιλεῖς οἱ 119
 τῶν ἐθνῶν ἡκοντες· καὶ σφῶν ἐσχίσθησαν αἱ γνώμαι·
 , γὰρ Γελωνὸς καὶ ὁ Βουδίνος καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ
 ἡ γενόμενοι, ὑπέδεκοντο Σκύθησι τιμωρῆσειν· ὁ δὲ Ἀγά-
 ρος καὶ Νευρὸς καὶ Ἀνδροφάγος, καὶ οἱ τῶν Μελαγχλαίων
 αἰρών τὰδε Σκύθησι ὑπεκρίναντο· Εἰ μὲν μὴ ἡμεῖς ἔατε
 ὅτερον ἀδικήσαντες Πέρσας καὶ ἄρξαντες πολέμου, τού-
 λεόμενοι, τῶν νῦν δέεσθε, λέγειν τε ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν
 , καὶ ἡμεῖς ὑπακούσαντες τῶντ' ὅν ὑμῖν ἐπρήσσομεν. νῦν
 εἰς τε ἐς τὴν ἐκείνων ἐσβαλόντες γῆν ἄνευ ἡμέων ἐπεκρα-
 Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδίδου· καὶ ἐκεῖ-

aique eo declarasset omnibus
 Jintenis in Jahrb. f. Philol.
 dag. XVI. p. 158 et G. Her.
 De partic. ἂν I, 2. p. 7 et
 p. 194, ubi simul monuit de
 ἡ καὶ, quae non simpliciter
 pula, sed maiorem quandam
 bet affirmandi, ut reddi fere
re vera.

ἡ τήνδε τὴν ἡπειρον] *Euro-*
telligit, alteram orbis terra-
ritem. Qui simplicem verbo
hic adiecit accusativum, is su-
scripsit: διαβίβηκε ἐς τήνδε
πειρον, coll. V, 12. VIII, 62
, 20, ubi ex uno Sancerosti li-
sepositio, quae vulgo abest,
addita est. — Ad sequentia
τοὺς αἰεὶ ἐμποδῶν κ. τ. λ. cf.
α. v. ἐμποδῶν I. p. 728 et
κ. I, 80 ibique nott. Ad ver-
μεροῦται (pacat, sibi subiicit)
I. laudat Herod. V, 2. Philon.
α. I. p. 606 D. Aeschyl. Eu-
4. De Getis vid. IV, 93 seqq.

coll. II, 121. §. 6. Apud Suidam I.
 pag. 782 ἐπαγγέλλεται παρακαλεῖ,
 ἀξιοί· οὕτως παρ' Ἡροδότῳ, ubi
 haud scio an respexerit locos, qua-
 les sunt III, 142. V, 98. Mox cum
 Gaisf. edidi βασιλεῖς et ante Γελω-
 νὸς ex uno Florentino alteroque Pa-
 risino libro cum Dindorfio aliisque
 recepi γὰρ, quod omisit Dietsch.
 Est vero ὁ Γελωνὸς *Gelonorum rex,*
 ut I, 2 ὁ Κόλχος, ne plura. Attigit
 Dorvill. ad Chariton. pag. 573. κατὰ
 τῶντ' ὅν γενόμενοι h. l. valet: *quum in*
eadem essent sententia, ut recte expo-
nit Schweighaeuser. in Lexic. Hero-
dot. II. p. 8. In seqq. ὑποδίδεσθαι
valet in se recipere, promittere, ut I,
24. III, 69. 138. IV, 133 fin. Ad
ἔατε, quae est imperfecti forma ver-
bi εἶναι, cf. Herod. V, 92. §. 1 et
Bredov. p. 405. Mox δεόμενοι,
τῶν νῦν δέεσθε Noster dixit eum
in modum, quo supra I, 91 εἶπε τὰ
εἶπε, ubi conf. nott.

ὅσον χρόνον — παρεδίδου] i. e.
quamdiu deus vobis permittebat s. con-
cedebat. Ad verbum παραδίδουαι
conf. V, 67. VI, 103. VII, 18. IX,
78, quae Schweigh. in Lex. Herod.
attulit. Plura exhibet Strange in
Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog.
Suppl. IV. p. 341 seqq.

CAP. CXIX.

τα — ἐπαγγελλομένων] *Scy-*
ae exponentibus et quasi postu-
latis, ut IV, 200. VII, 1. VIII, 30

νοι, ἐπεὶ σφεας ὧντὸς θεὸς ἐγείρει, τὴν ὁμοίην ὑμῖν ἀποδοῦσι. ἡμεῖς δὲ οὔτε τι τότε ἡδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδὲν, οὔτε νῦν πρότεροι πειρησόμεθα ἀδικεῖν. Ἦν μέντοι ἐπὶ καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἄρξῃ τε ἀδικέων, καὶ ἡμεῖς οὐ πει-

τὴν ὁμοίην ὑμῖν ἀποδοῦσι] i. e. *par pari referunt, paria vobis reddunt.* Ad locutionem τὴν ὁμοίην conf. VI, 21 et Schaefer. ad Lambert. Bos. De ellipss. p. 42. In proxime seqq. cum recentt. edd. retinui δὲ post ἡμεῖς, quamvis illa vocula pluribus a libris absit. Verbo πειρησόμεθα h. l. additus est infinitivus, ut V, 85. VI, 138. VIII, 100. IX, 33. De participio addito vid. nott. ad I, 77.

Ἦν μέντοι ἐπὶ — ἀδικέων] i. e. *si tamen hostis nostram quoque terram invaserit iniuriarumque initium fecerit.* Ex antecedentt. suppl. ὁ Πέρσης s. ὁ Ἰαρεῖος. ἀδικέων participum est; alijs locis genitivum in hac locutione invenias ἀδίκων, de quo conf. Sturz. in Lex. Xenoph. IV. p. 541 nr. 3 et Herod. IV, 1. — In seqq. retinui vulgatam: καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα, i. e. *nos quoque (hanc invasionem) non tolerabimus s. sinemus.* Sic quoque reddidit Valla eundemque in modum accipi vult Matthiae in Ien. Litt. Zeit. 1828. nr. 169. p. 390, recteque inde sic quoque exhibuerunt Dindorf. et Dietsch., cum profecto intelligi nequeat, cur πάσχειν eam significationem, qua valet *tolerare aliquid, pati, sinere aliquid*, hoc loco retinere non possit: quod qui negavit Eltz (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. Suppl. IX. p. 135), is verbis οὐ πεισόμεθα substitui vult οἱ ἐποισόμεθα, *contra eum profiscamur*, vel οἱ ἐπεισόμεθα, ductus lectione cod. Sancerrofti οὐκ ὀλοόμεθα, quam recipere iam noluit Wesseling. in Dissert. Herod. IX. p. 125, quamquam ipsi displicuerat vulgata οὐ πεισόμεθα. Valcken. coniecerat: σφε τισόμεθα, probante Larchero. Schweighauser. de suo dederat οὐ πανσόμεθα, *ne nos quidem otiosi sedechimus*, citans I, 83. IX, 82. At mox eum poenituit. Gaisfordio in mentem venerat οὐκ ἐπησόμεθα, Stegero (Praef. pag. XV) οὐ κατακείσόμεθα, cum κατα-

κείσθαι dicantur, qui *otiosi* sint, ap. Xenoph. Anab. III, 1, 14. Et saue, si quid omnino mutandum, pro οὐ πεισόμεθα vel οὐκ ὀλοόμεθα melius legi. οὐ κείσόμεθα (*ne ne resterons pas dans l'inaction*), monet Letronne Journ. d. Sav. 1817, p. 90 (coll. Doederlein Lat. Synonym. IV. p. 263), quamquam nihil prorsus novandum esse rectissime idem statuere videtur, afferens Demosthenis locum ex orat. contra Timocrat. p. 746, 23 Reisk., ubi plane eodem modo οὐ κείσονται (*je n' obéirai pas, je ne céderai pas, je ne me soumettrai pas, je m'y opposerai*); ita ut in Herodoteo loco οὐ πείσονται idem fero valeat atque ἐναντιωθῆσόμεθα vel μαχεσόμεθα (ut v. apud Xenoph. Cyrop. VII, 4, 1 et VII, 4, 3). Quare Herodoti locum sic Gallice interpretatur: „Si l'ennemi s' avance contre notre territoire, s'il commence les hostilités, et nous aussi, nous lui resterons.“ Rectissime, mea quidem ex sententia. Hoeger. in Actt. philol. Monacc. III, 4. pag. 490 seqq. hunc locum ita constituere vult, ut pro καὶ ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα legatur: καὶ ἡμεῖς ἀπωσόμεθα (sc. αὐτὸν): *et nos repellere (eum) constimur*; erui quoque posse ἀμυνεσόμεθα, et ipsum Herodoteum, nisi id paulo longius a vulgatae lectionis vestigijs abesse videretur. Illud ἀπωσόμεθα commendat quoque Abicht (Philolog. X. p. 710) ac dedit Negrus, qui corruptum esse putat ex hoc: οὐ κείσόμεθα. C. Fr. Hermannus in literis ad me datis pro οὐ πεισόμεθα ab Herodoto scriptum esse coniecerat οὐκ ἐπησόμεθα, ut VII, 161 ἐπησόμεν a verbo ἐπιέναι. Quo propius opinor ad verum accedet οὐ περιονόμεθα, quod proposuerunt et Bekker et Cobet Varr. Lectt. p. 284, quodque ipsam in mente habuisse videtur Hansen (Osteuropa p. 128), cum facile emendari posse diceret: οὐ π[ερ]εισόμεθα, conferens IV, 113 (περιεῖδε χρᾶσθαι)

α. μέχρι δὲ τοῦτο ἴδωμεν, μενέομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖσι.
γὰρ δοκέομεν οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς αἰ-
τῆς ἀδικίης γενομένους.

Ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβουλεύ- 120
ἰδυμαχίην μὲν μηδεμίαν ποτέεσθαι ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτι
οὐτοί γε σύμμαχοι οὐ προσεγίνοντο, ὑπεξιώντες δὲ καὶ
λαύνοντες τὰ φρέατα, τὰ παρεξίονεν αὐτοί, καὶ τὰς κρή-
νηγχοῦν, τὴν πόλιν τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχοῦ σφέας
ντες. καὶ πρὸς μὲν τὴν μίαν τῶν μοιρέων, τῆς ἐβασίλευε
σις, προσχωρεῖν Σαυρομάτας· τούτους μὲν δὴ ὑπά-

quod vero ab alio propositum
καὶ ἡμεῖς οἱ ἐποισοῦμεθα „so
auch wir an ihn,“ id displicere
ipra diximus, quare missis va-
rorum doctorum coniecturis
cata lectione et in ea, quam
proposui sententia, mihi persi-
llacet. — Ad verba μέχρι δὲ
ἴδωμεν vix opus monere de
αὐτῶν μέχρι, quae coniunctionis
sumpsit, ut supra IV, 4 et in
hont. Hist. Gr. I, 1, 3, quam-
apud Atticos hoc rarius fieri
observat Kuehner Gr. Gr. §.
1. De vocula ἄν non addita
, 31. IV, 196.

CAP. CXX.

μενέοντο [ἰδυμαχίην] Vox ἰδυ-
supra IV, 102. βουλευέσθαι
bet notionem deliberandi in-
et hac ex communi consulta-
aliquid constituendi, ut I, 133
e locis a Bredov. p. 25 indi-
Mox scripsi cum Gaisf. et
μηδεμίαν pro μηδεμίην et
inferius μίαν, μία pro μίην,
ad locutionem ἐκ τοῦ ἐμφα-
onf. III, 150. In seqq. cum
igh. et Gaisf. reduxi προσε-
o pro vulg. προσεγέγοντο,
latth. retinuit, quodque etiam
cf. et Dietsch retinent unius
isti libri fide probatum. Reli-
codd. fere omnes προσεγί-
quod haud alienum videtur a
ntentia.

ἰόντες δὲ καὶ ὑπεξελαύνον-
e. recedentes et retro agentes
ita sc. aliamque rem suam fa-
im). Atque hoc loco monebo,

Nostrum omnino frequenter uti ver-
bis cum ὑπὸ compositis ad id indi-
candum, quod vel *sensim* tecteque
fiat vel *retro*, *retrorsum*. Sic ὑπά-
γειν (IV, 125. 121 coll. Bekker.
Anecd. I. p. 114, 31, ubi e quarto
Herodoti libro citatur ὑπάγειν pro
πορεύεσθαι) *regredi*, *recedere*, ὑπο-
φεύγειν (IV, 124) *sensim tecteque re-
fugere*, ὑπίνειν (*regredi*), ὑποστρέ-
φειν (*reverti*), ut IV, 124. 128. 129.
140. VII, 211), ὑπεξελαύνειν (IV,
130), ὑπαντιάξειν (IV, 121), ὑπεκ-
φέρειν (IV, 125 ibiq. nott.), ὑπεκ-
χωρεῖν (IX, 13. 14), ὑπεξερχεσθαι
(I, 73), ὑπεξίναμι (VII, 211. 223).
In seqq. retinui διχοῦ pro olim vulg.
διχῇ. Pro ἡπερ ἐλθεται Struvio placet
reponere e Florentino alteroque
Parisino libro ἡπερ ἐλθεται I. l. I.
pag. 30 (Opuscc. II. pag. 296), idque
amplexi sunt et Dindorf. et Dietsch.
τῶν βασιλῆων Schweigh. mutatum
vult in τῶν βασιλῆων, libris invitis,
idque probavit Bredov. p. 218, cum
paulo ante μία μοῖρα τῆς βασιλῆως
dictum fuerit. Equidem cum Din-
dorf. et Dietsch. vulgatum putavi re-
tinendum, ductum ab οἱ βασιλῆοι,
quo *regii* opinor intelliguntur Scy-
thae sive ii, qui regio imperio utun-
tur. Cf. IV, 6. — De *Idanthyrsi* no-
mine conf. nott. ad IV, 76. — In
seqq. cum Matthiae et censore Ie-
nensi (1827. nr. 164. p. 374) et re-
centt. edd. retinui vulgatam lectio-
nem καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων
προσεγνομένων, a Gaisfordio ex
duorum librorum auctoritate muta-
tam in προσγινόμενων. Nam loci
ratio praeteritum flagitare videtur.

γειν, ἣν ἐπὶ τοῦτο τράπηται ὁ Πέρσης, ἰθὺ Ταναΐδος ποταμοῦ παρὰ τὴν Μαιήτην λίμνην ὑποφεύγοντας, ἀπελαύνοντός τε τοῦ Πέρσεω, ἐπιόντας διώκειν. αὕτη μὲν σφι μία ἦν μοῖρα τῆς βασιλῆης, τεταγμένη ταύτην τὴν ὁδὸν, ἥπερ εἴρηται. τὰς δὲ δύο τῶν βασιλῆων, τὴν τε μεγάλην, τῆς ἥρχε Ἰδάνθυρσος. καὶ τὴν τρίτην, τῆς ἐβασίλευε Τάξακας, συνελθούσας ἐς τὸν τόπον, καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγενομένων, ἡμέρης καὶ τοῖσι οὐδὲν προέχοντας τῶν Περσέων ὑπεξάγειν, ὑπιόντας τε καὶ ποιεῦντας τὰ βεβουλευμένα. πρῶτα μὲν νυν ὑπάργειν σφίσι ἰθὺ τῶν χωρέων τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ τούτους ἐκπολεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἔκοντες γε ὑπέδυσαν τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἀέκοντας ἐκπολεμῶσαι, μετὰ δὲ τοῦτο ὑποστρέφειν ἐς τὴν σφετέρην καὶ ἐπιχειρεῖν. ἣν
121 δὴ βουλευομένοισι δοκέη. Ταῦτα οἱ Σκύθαι βουλευσάμενοι

ἡμέρης καὶ τούτους οὐδὲν προέχοντας τῶν Περσέων] „unius diei itinere inter se et Persas interiecto.“ Ita Schweigh. Ad sensum recte; ad verba propius: *unius diei itinere et hos Persis praegressos*. Tu conf. IV, 122. IX, 22, ubi Masistii equus προέχων τῶν ἄλλων, i. e. *prae aliis longius provectus, progressus* dicitur, recte interpretante Wesseling., qui Homer. citat Il. XXIII, 453, ad quem locum Eustath. προέχειν exponit προελάνειν. Caeterum videtur impeditior loci structura nec nisi per sensus structuram, quae dicitur, expedienda, cum accusativi τούτους — προέχοντας, ὑπιόντας τε καὶ ποιεῦντας non nisi sensu convenient praegressis τὰς δὲ δύο sc. μοῖρας, nisi quis accusativos τὰς δὲ δύο κ. τ. λ. a verbo pendere tanquam obiecti accusativos, qui dicuntur, statuatur. — Ad τὰ βεβουλευμένα (cf. IV, 125. 128) vid. nott. ad III, 134.

In seqq. ἀπειπασθαι τὴν συμμαχίην valet *detractare societatem, renuntiare*, ut IV, 125. VII, 14. Cf. ad Plutarch. Flamin. 5. pag. 91 nott. et Held ad Plutarch. Timoleont. 2. pag. 315. — De verbo ἐκπολεμῶν cf. nott. ad III, 66.

εἰ δὲ μὴ ἔκοντες γε — ἐκπολεμῶσαι] Schweigh. „ut. qui nolissent sponte fortunam belli subire, inviti

bellare cogerentur.“ vel potius: „namque sponte si bellum cum Persis suscipere nollent, iam fore ut ad id cogerentur.“ Sunt autem haec verba per parenthesin dicta accipienda, quibus antecedens sententia explicatur et causa quodammodo subicitur per particulam δὲ (quae hic minime respondet verbis πρῶτα μὲν νυν, ad quae potius respiciunt sequentia: μετὰ δὲ τοῦτο κ. τ. λ.); de quo Werfer. in Actt. phil. Monac. I. pag. 113. Verba ἀέκοντας ἐκπολεμῶσαι non aliter atque infinitivi, qui antecedunt, ad verbum ἐβουλεύοντο init. cap. erunt referenda. De usu atque vi particulae ἀλλὰ monui in Crenzer. Melett. III. p. 26. Add. Held ad Plutarch. Vit. Timoleont. cap. 4. p. 333. Pro vulg. ἀέκοντας cum Dindorfio (Commentat. p. XXXII) et Dietsch. scripsi ἀέκοντας, quae sola forma est Herodotea, aliis locis (II, 131. 88. VII, 222. IX, 111 etc.) obvia. Add. Bredov. p. 192. Idem feci IV. 164. In fin. cap. pro βουλευομένοισι plures codd. βουλεμένοισι, confusione haud rara. Ad argumentum capitis quod attinet, Italus interpres hand male meminit expeditionis a Napoleonte nostrā memoriā in Russiam susceptae prudentisque Russorum consilii in defendenda terra patria, a Scytharum hoc consilio minime alieni.

ἑλκον τὴν Λαρείου στρατὴν, προδρόμους ἀποστέλλαντες
πύων τοὺς ἀρίστους. τὰς δὲ ἀμάξας, ἐν τῇσι σφι δια-
τὰ τέκνα τε καὶ αἱ γυναῖκες πᾶσαι καὶ τὰ πρόβατα [πάντα],
ὅσα σφι ἐς φορβὴν ἱκανὰ ἦν, τοσαῦτα ὑπολιπόμενοι τὰ
ἅμα τῇσι ἀμάξῃσι προέπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ
βορέω ἐλαύνειν. ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο.

Τῶν δὲ Σκυθῶν οἱ πρόδρομοι ὥς εὗρον τοὺς Πέρσας 122
τε τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ τοῦ Ἰστρου, οὗτοι
τούτους εὗρόντες, ἡμέρης ὁδῷ προέχοντες, ἐστρατοπε-
το, τὰ ἐκ τῆς γῆς φνύμενα λεαίνοντες, οἱ δὲ Πέρσαι, ὥς
ἐπιφανείσαν τῶν Σκυθῶν τὴν ἵππον, ἐπήϊσαν κατὰ στί-

CAP. CXXI.

ἑλκον] i. e. *obviam ire insti-*
t. De structura conf. IV, 118
nott. Ctes. Excerptt. Perss.
Quae sequuntur verba: τὰς δὲ
ς π. τ. λ., sanequam congru-
nti, quae nullas fixas habuit
in desertis palans vitamque
itiam degens. Cf. IV, 46 ibiq.
Atque observat Ritter: Erd-
II. pag. 690, ubi h. l. tangit,
ne Tartaricas gentes, quales
abecci, Nogaei, Trachmeni, eo-
odo terras planas desertasque
are, omnisua re familiari ipsa-
umilia plaustris imposita, nec
n domicilium firmum certas-
pientes sedes. Quod ad stru-
i attinet, patet, accusativum
ἄξας et quae sequuntur, pro-
a ipsa, quae interiecta sunt,
quodammodo et comprehendi
τὰ ἅλλα ἅμα τῇσι ἀμάξῃσι,
strumque a verbo προέπεμψαν
i. Ad verba τὰ τέκνα τε καὶ
αἰνες cf. nott. ad V, 98, et ad
τα nott. ad I, 133, 183 188.
V, 43. 61. τὰ πρόβατα πάντα
ina retinuerunt Schweighaeu-
Dindorf.; plerique codd. ii-
ptimi omittunt πάντα, quam-
m inde prorsus abiecit Mat-
uncis incluserunt Gaisford. et
h., quos ipse secutus sum. Pro
Dietsch. dedit βορέω, Bre-
n secutus. In fine cap. reti-
m Bredov. p. 334 et omnibus
scntt. ταῦτα μὲν δὴ προεκο-

μίζετο, ubi olim προεκομίζοντο, ad-
dicente uno cod. Parisino. Passive
enim hoc verbum accipiendum: *Haec*
igitur ante Persas advenientes in
loca remotiora ac tuta *provehuntur*.
Dietsch. haec verba cum se-
quenti cap. coniunxit.

CAP. CXXII.

οὗτοι μὲν τούτους] Pronomen οἱ-
τοι ad antecedentia τῶν δὲ Σκυθῶ-
ων οἱ πρόδρομοι spectat. Cf. IV,
145. 154. 204, alia, quae larga manu
suppeditat Struve I. p. 29 seq.
(Opuscc. II. p. 295). Quin ipsum
nomen repeti vidimus IV, 97. In
proxime antecedentibus ὅσον τε No-
ster dixit Homeri ad usum sic lo-
quentis, de quo vid. Nitzsch. ad
Odyss. IX, 322. p. 56 et X, 517. Ex
Herodoto conf. II, 48. 78. 92. 96.
III, 5. 30. IV, 62. Ad προέχοντες
conf. IV, 120. — In seqq. λεαίνον-
τες, interprete Hesych., valet ἐντρί-
βοντες, quo ipso Noster utitur IV,
120. Est enim *minutatim commolen-*
tes, conterentes, deglabrantes, ut plu-
ribus ad h. l. monuit Wessel. Tu
vid. supra I, 200. — Ad locutionem
κατὰ στίβον cf. IV, 123 coll. 140.
V, 102. IX, 50. Namque Persae ita
accessisse putandi sunt, ut Scytharum
semper retrogredientium vesti-
gia legerent s. vestigiis insisterent.
— Verbum ἰθύνειν valet: *rectā viā*
tendere, ire. Cf. IV, 134. Paulo aliter
III, 39, ubi vid. nott., et 204.

βον αὐεὶ ὑπαγόντων· καὶ ἔπειτα (πρὸς γὰρ τὴν μίαν τῶν μοι-
ρέων ἰθυσαν) οἱ Πέρσαι ἐδίωκον πρὸς ἧν τε καὶ τοῦ Ταναΐδος.

πρὸς ἧν τε καὶ τοῦ Ταναΐδος] i. e. orientem versus atque Tanain. De hac structura, ubi et quartus et secundus casus eadem significatione praepositionem sequitur, conf. nott. ad Herod. II, 121. IV, 37. VII, 55. VIII, 85 et Passow. in Iahn. Annall. philoll. 1827. II, p. 65 seq., ubi etiam de locutione πρὸς ἧν, Homericā illa quidem, admonuit. De qua vid. nott. ad IV, 44. In seqq. ἐπιδιὰβάντες est: post illos traieci, ut VI, 70. Cf. similia quae attuli ad Plutarch. Philopoe. p. 6. Exoritur vero h. l. gravior quaestio, quā scilicet fieri potuerit, ut tam brevi tempore Persarum copiae Tanain traiecerint, cum ab Istro ad Maeotidem usque viginti dierum sit iter viro satis expedito, teste Herodoto IV, 101, multoque igitur longius iter agmini, multis impedimentis non minus quam perpetuo fere timore hostium advenientium retento indeque minus velociter, ut credibile est, progredienti. Itaque Palmerius Exercitt. ad Graec. auct. p. 21: „Darius“, inquit, „*Hypanin*, aut forte *Borysthenem*, Tanain esse credidit vel credere se simulavit, ut suae gloriae audaci mendacio velificaretur.“ Nec magis probabile videtur Rennelio l. l. pag. 424 seq. et Dahlmanno pag. 161 fieri potuisse, ut Darius sexaginta dierum itinere immensa haec spatia ab Istri ostiis usque ad Volgam prope Saratow bis permearit progrediendo ac regrediendo, idque non rectā viā, sed ambagum plenā ac tortuosā. Ad dunt porro victus inopiam vitaeque sustentandae difficultatem in tam immenso exercitu, alia, quae singula referre non vacat. Nec aliter de his statuit Ukert: Geogr. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 25 seq. varias virorum doctorum afferens sententias (p. 26 not.) de loco, ad quem usque Darius fuerit progressus, idque recte admonens, vel posteros Graecos id bene sensisse, indeque acrioribus finibus hanc expeditionem circumscripsisse, quae, Ctesiam si sequimur (Persicc. §. 17),

inde ab Istro quindecim tantum dierum itinere in Scytharum terram processit; unde consequens est, Herodoteam de his narrationem exaggeratam valdeque amplificatam videri, cum a re ipsa utique multum abhorreat, si quis et orientem et septentrionem versus Darii copias in tantum spatium progressas esse existimet, quantum id factum esse Herodoti narratio declarat, cui si fidem habeamus, ad Cosaccorum et Calmuccorum terras ab oriente, ad interiores Russiae tractus a septentrione Darium pervenisse credendum erit. Quare expeditionem Darii reversa longe minorem nec tam extensam fuisse statuit quoque Hansen (Osteuropa p. 130 seq.), de his plura disputans, idque in tota hac re sibi verisimile videri addens, Darium traiecto Istro rectā septentrionem versus processisse, mox vero, ubi Scytharum copias offenderet, redire coactum esse: cui add. Kolsterum (Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Suppl. Vol. XIII. p. 67 seqq.) haec tractantem omnemque culpam in Herodotum conticientem, quem Tanais fluvius, cuius hic nullus certe locus, in errore potissimum deduxerit. Atque Tanain (Don) fluvium in his confusum esse cum Tyra (Dnjestr) arbitratur etiam Eichwald: Alte Geograph. d. Casp. Meeres p. 315 seq. Mihi placet Hansenii sententia. Quae apud Herodotum traduntur de Darii Istrum transgressi itinere, talia sunt, quae ad verum prorsus revocari nequeant ac falsas veris admixta aut alia temere confusa praebeant: neque vero hanc ob causam omnem hanc Herodoti narrationem commentis adscripserim, qualia postarum more Nostrum confinxisse ad lectorum animos demulcendos statuit Grote: History of Greece IV. p. 356, quo longe sanius indicavit Duncker: Geschichte d. Alterth. II. p. 583. Equidem omnino in talibus, quae vix unquam ad liquidum perducere posse putem, discernere nolim eaque malim in me-

ντων δὲ τούτων τὸν Τάναϊν ποταμὸν οἱ Πέρσαι ἐπιδια-
 σίδωκον, ἐς ὃ τῶν Σαυροματέων τὴν χώραν διεξελθόν-
 τίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ 123
 κῆ ἦσαν διὰ τῆς Σκυθικῆς καὶ τῆς Σαυροματίδος χώρας,
 εἶχον οὐδὲν σίνεσθαι, ἅτε τῆς χώρας ἐούσης χέρσου· ἐπεὶ
 ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώραν ἐσέβαλον, ἐνθαῦτα δὴ ἐντυ-
 σ τῷ ξυλίνῳ τείχει, ἐκλειποτόων τῶν Βουδίνων καὶ κε-
 μένου τοῦ τείχεος πάντων, ἐνέπρησαν αὐτό. τοῦτο δὲ
 ἄντες εἶποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ στίβον, ἐς ὃ διεξελθόν-
 τύτην ἐς τὴν ἐρήμον ἀπίκοντο. ἡ δὲ ἐρήμος αὕτη ὑπὸ οὐ-
 ν νέμεται ἀνδρῶν, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώρας,
 : πλῆθος ἐπὶ ἡμερέων ὁδοῦ. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσα-
 οἰκέουσι, ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τέσσερες μεγάλοι ῥέον-
 ῖα Μαιητέων ἐκδιδοῦσι ἐς τὴν λίμνην τὴν καλεομένην
 ἵτιν, τοῖσι οὐνόματα κέεται τάδε, Λύκος, Ὅαρος, Τάναϊς,

linquere, quam incertis con-
 is incertiora adeo reddere at-
 becariora. Id unum addam,
 Darii exercitum solito velo-
 rogressum, si quidem e locu-
 παυσάμενος τοῦ δρόμου IV,
 26 tale quid colligere licebit.
 ο ἐς τὸ, quod Schweigh. et
 e Florentino dederant, reduxi
 Tu vid. nott. ad IV, 12.

CAP. CXXIII.

ὅτε εἶχον οὐδὲν σίνεσθαι] De
 ula δὲ, quae hic in locum re-
 e particulae μὲν successit, cf.
 π. in Actt. phill. Monacc. I. p.
 yue allata ex Herodoto. Idem
 cap. 126. — σινέσθαι ex uno
 offi libro dederunt Schweigh.
 isford. pro vulg. σίνεσθαι,
 recte retinuit Matthiae, quam-
 t Dindorf. (Commentat. pag.
 l) et Dietsch. cum Bredov. p.
 vocari voluerunt; eadem for-
 vocanda V, 81 et IX, 13. — In
 χέρσου, interprete Hesychio
 1550, dicitur ἡ ἐρήμος γῆ καὶ
 ἰα; καὶ πᾶσα γῆ ἀκαρπὸς καὶ
 αστος. Item in Ms. Bibl. Coisl.
 χέρσα· τὰ μὴ γεωργοῦμενα, et
 alia attulit Blomfield. in Glos-
 d Aeschylī 8. c. Th. 64. — De

urbe lignea cf. IV, 108. Pro vulg.
 κεκενωμένον cum Dindorfio (Com-
 ment. p. XXXVIII) et Bredov. p.
 150, quos Dietsch. secutus est, re-
 cepti κεκενωμένον, cum Attica for-
 ma in Herodoto ferenda non esset.
 Ad κατὰ στίβον cf. nott. ad IV, 122.
 ἐς τὴν ἐρήμον ἀπίκοντο] Conf.
 IV, 22, ubi etiam de *Thysagatis*. Ad
 significationem vocis πλῆθος, abso-
 lute hic positae, conf. Herod. I, 203.
 — Μοx αὐτῶν dedi pro αὐτέων.

διὰ Μαιητέων] *Maeotae Scythiae*
 commemorantur ab Hellanico (Schol.
 Apoll. Rhod. IV, 321), in Scylac.
 Peripl. §. 71. Scymn. Ch. 867. 878.
 Orph. Argon. 1062, aliis, quos ci-
 tat Tzschucke ad Pompon. Mel. I,
 19 nott. exegg. (Vol. III. P. I) pag.
 637. Apud Herodotum non nisi uno
 hoc loco commemorantur; nisi, quod
 perquam credibile est, hoc nomen
 latius patuit iisque gentibus, quot-
 quot Maeoticae paludis accolae sunt,
 commune fuit. Conf. Ritter: Vor-
 halle p. 294, Koeppen: Nordgestade
 d. Pont. pag. 18 et inprimis Ukert:
 Geograph. d. Griech. u. Roem. III,
 2. pag. 535 seqq.

Λύκος, Ὅαρος, Τάναϊς, Σύργις]
 De Guignes (Mém. de l'Acad. d.
 Inscr. XXXV. p. 546) hos fluvios
 (excepto *Tanai*, de quo fluvio cf.

124 Σύργις. Ἐπεὶ ὧν ὁ Λαρκίος ἦλθε ἐς τὴν ἐρήμον, πανσάμενος τοῦ δρόμου ἴδρυσεν τὴν στρατιὴν ἐπὶ ποταμῷ Ὀάρῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας ὁκτὼ τείχεα ἐτείχεε μεγάλα, ἴσων ἀπ' ἀλλήλων ἀπέ-

nott. ad IV, 57) sibi cognitos esse negat; *Oarum* dein coniecit esse *Wardan* fluvium, qui e terra Kuban Caucasique tractibus decurrens in Maeotidem influit. Mannerto IV. p. 79 probabile videtur, fluvios *Lycum*, *Oarum* et *Syrgin* eos esse, qui nunc vocantur *Volga*, *Uzen* et *Ural*. Supra IV, 57 (ubi vid. nott.) vocatur *Hygris* fluvius, quem pro fluvio *Donet* haberi et cum *Syrgi* confundi, nisi diversi omnino fuerint amues, ad h. l. monuimus. Et cum his in regionibus nulli enotentur fluvii in mare Asovicum influentes, Rennel. p. 417 eam in opinionem incidit, ut singula Tanais brachia pro ipsis fluviiis olim habita suisque nominibus designata esse contenderet. Itaque *Oarum* suspicatur esse *Volgam*, *Lycum* et *Syrgin* ea Tanais brachia, quibus nunc nomen *Medveditsa* et *Choper*. Ritter: Erdkunde II. p. 765 cum Bayero et Zeuss (Die Deutschen u. ihre Nachbarst. p. 274) *Oarum* pro *Volga* s. *Rha* habet; de quo dubitat Koeppen. l. l. pag. 18. Aliter plane haec explicare studuit Hansen (Osteuropa p. 27 seq.), aliter quoque Eichwald (Alte Geogr. d. Casp. Meeres p. 319), qui Maeotin de lacu circa Pinsk accipi vult eo-que transfert fluvios hic memoratos: neque meliora prolata video a Kolstero (l. l. Vol. XIII. p. 24 seq. 69) hos fluvios ad Hungariam adeo transferente: quae omnia quam incerta sint, neminem fugere potest, recteque ab Ukerto l. l. pag. 199 monitum esse arbitror, certi quid de his constitui non posse.

CAP. CXXIV.

πανσάμενος τοῦ δρόμου] Conf. nott. ad IV, 122. Pro *πανσάμενος*, quod plures tuentur codd., olim *πανσαμένον*, quod et ipsum codicum quorundam auctoritate nititur. At vid. II, 159, IV, 126, recteque monuit Dorvill. ad Charit. pag. 254, legen-

dum esse *πανσάμενος*, quo participio non eum tantum, qui *sua sponte* cessat, verum etiam eum, qui *ab causa externa inductus, coactus cessat*, ut speciem patientis adsumat, significari observat, verbi naturam minime inde mutatam.

ὁκτὼ τείχεα ἐτείχεε μεγάλα] *τείχεα arces munitae sunt, castella*. Cf. IV, 46. Quae castella quo loco quove consilio a Dario fuerint exstructa, multum inter viros doctos quaeritur. Des Guignes (l. l. p. 547) in montibus, unde in Caucasum interiorisque Asiae campos aditus pateat, in terra Circassiorum, aliorum, haec castella exstructa esse putat, quo minus Scythae in Asiae provincias Persis subditas incurrere possent: simili consilio postera aetate similes exstructas illic esse arces, ab hisce bene distinguendas. Add. Danvill. ibid. p. 587. Rennelium auctore p. 420 Darius orientem versus ad eam Volgae partem usque pervenit, qua circa regionem Zaritzin occidentem versus multum curvatur, prope Saratow sub gradu quinquagesimo primo latitudinis borealis. Quo usque progressus rex veloci Volgae cursu ad reditum fuit coactus, si Rennelium audias. Dahlmann. (Herod. p. 161) de ipsis arcibus, quarum reliquias Herodotus se vidisse testatur, ut dubitari posse negat, ita hoc potius quaerendum existimat, utrum a Dario illae fuerint exstructae, praesertim cum intelligi nequeat, quo consilio et quem in finem quodve in commodum haec castella erigi rex voluerit. Haecce castella, si revera a Dario exstructa sunt, vix alio consilio condita videntur, quam ut tutum receptaculum in desertis vacuis praebere Persis Scythasque ab incursionibus arcerent: quo eodem consilio ductus Alexander ad Tanaim urbem exstruxisse dicitur ab Arriano Exped. Alexandri IV, l. 3, itemque ad Caucasum, ibid. III, 28. §. 4. Illorum vero ca-

α σταδίου ὡς ἐξήκοντα μάλιστα κη, τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ ἐρεί-
σῶα ἦν. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος πρὸς ταῦτα ἐτράπετο, οἱ διωκόμε-
Σκύθαι περιελθόντες τὰ κατύπερθε ὑπέστρεφον ἐς τὴν
Θικήν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τὸ παράπαν, ὡς οὐκέτι
νταζόντο σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρειὸς τέλχεα μὲν ἐκείνα ἡμί-
ι μετῆκε, αὐτὸς δὲ ὑποστρέψας ἦλθε πρὸς ἐσπέρην, δοκέων
οὖς τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι καὶ πρὸς ἐσπέρην σφείας
γείν.

Ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην τὸν στρατὸν ὡς ἐς τὴν Σκυθι- 125
ἀπίκητο, ἐνέκυρσε ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι τῶν Σκυθίων,
ἡγῶν δὲ ἐδίωκε ὑπεκφέροντας ἡμέρης ὁδῶ. καὶ, οὐ γὰρ

xum rudera Herodotum ipsum
vidisse oculis ut credam, ipsa
doti verba τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ
αἰσῶα ἦν minime efficere po-
it; etenim id unum Noster te-
r, sua ipsius aetate adhuc re-
is castellorum illorum super-
certior factus de hac re a
eis Ponti accolis, in interioris
iae tractus mercaturae causa
instituentibus, quorum oculos
huiusmodi munimenta in regio-
i prorsus planis ac desertis ad-
re poterant, quae a Dario olim
a esse indigenarum fama fere-
Quae num vere tradiderit, vix
nam affirmaverit dubitatque
Hansen (Osteuropa p. 132 seq.),
imans, pari modo, quo per
a tot antiquitatis monumenta
semiramidi vel Alexandro ad-
ta invenimus, haec quoque ru-
in Russiae interioris terris Da-
tributa esse, quem unum scilli-
la aetas noverit regem poten-
num, in Scythiae regiones pro-
m. Alii haec castella non nisi
illos fuisse putant, inter quos
Duncker: Gesch. d. Alterth. II.
13. Sed cum Herodoti verbis,
nullam his tribus fidem, id
quaquam convenit.

ν ᾧ δὲ οὗτος — ἐτράπετο] In
temporis significatione (nos:
end) apud Herodotum dici ἐν
que ἐν τῷ, multis exemplis pro-
statuit Struve I. p. 39 (Opuscc.
. 309). — In seqq. ad verbum
ἀξέσθαι conf. VII, 15 coll. 10.

HERODOT. II.

CAP. CXXV.

ἐνέκυρσε ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι
τῶν Σκυθίων] i. e. incidit in utra-
que Scytharum partes, plane ut III,
77 ἐνέκυρσεν τοῖσι ἐννούχοισι, Ho-
meri ad modum dicentis Ili. XIII,
145: πνικνὴς ἐνέκυρσε φάλαγγι.
Vide Bredov. p. 371 plura alia affe-
rentem et de discrimine inter κύρω et
κυρέω (ad quod pertinet ἐγκυρήσει II,
82, ubi vid. nott., aliaque apud He-
rodotum obvia) monentem. Tu vid.
etiam nott. ad VII, 208.

ὑπεκφέροντας] „semel ex conspe-
ctu auferentes, illustrat Eustath. in
Homer. Od. pag. 1478, 7 s. 142, 11.“
Wessel. Conf. nott. ad IV, 120.
Unus liber ὑπεκφέροντας, de quo
idem Wess. conferri vult VIII, 144.
IX, 95. Loci sensum recte expressit
Schweigh. hunc in modum: „quas
(sc. Scytharum partes) ibi nactus
persecutus est ita, ut illi sese recipien-
tes semper unius diei itinere ipsum
antecederent.“ In proxime seqq. pro
vulg. ἀνίει e Sancrofti libro altero-
que dedi ἀνίει, ut IV, 152. II, 113.
III, 28 et 117, ad quos locos vid. nott.
Atque sic quoque voluerat Bredov.
p. 395, quem Dietsch. secutus est.
Participium hic additum invenimus
pari modo atque III, 109. Sensus
est: neque enim intermillebat Darius
instare illis (Scythis). Ad usum verbi
ἀπειπαμένων conf. nott. ad IV, 121.
Pro πρώτῃ Eltz. (Jahrb. f. Phil. u.
Paedag. Suppl. IX. p. 378) legi vult
πρώτων, afferens Sophocl. Oedip.

ἀνίει ἐπιὼν ὁ Δαρεῖος, οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα ἰκέ-
 φεγγον ἐς τῶν ἀπειπαμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, πρώτῃ
 δὲ ἐς τῶν Μελαγχλαίνων τὴν γῆν. ὥς δὲ ἐσβαλόντες τούτους
 ἐτάραξαν οἱ τε Σκύθαι καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς
 τῶν Ἀνδροφάγων τοὺς χώρους. ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων
 ὑπῆγον ἐπὶ τὴν Νευρίδα. ταρασσομένων δὲ καὶ τούτων ἦσαν
 ὑποφεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγάθυρσοι δὲ
 ὀρέοντες καὶ τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθίων καὶ τετα-
 ραγμένους, πρὶν ἢ σφί ἐμβαλεῖν τοὺς Σκύθας, πέμψαντες κή-
 ρυκα ἀπηγόρευον Σκύθησι, μὴ ἐπιβαίνειν τῶν σφετέρων οὖ-
 ρων, προλέγοντες, ὥς εἰ πειρήσονται ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα
 διαμαχέσονται. Ἀγάθυρσοι μὲν προείπαντες ταῦτα ἐβοήθειον
 ἐπὶ τοὺς οὖρους, ἐρύκειν ἐν νόῳ ἔχοντες τοὺς ἐκίοντας. Με-
 λάγχλαινοι δὲ καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν
 Περσέων ἅμα Σκύθησι, οὔτε πρὸς ἀλλήν ἐτράποντο, ἐπιλαθό-

Col. 84. In verbis seqq. ὥς δὲ ἐσ-
 βαλόντες τούτους ἐτάραξαν κ. τ. λ.
 vox τούτους ad Melanchlaenos spectat.

κατηγέοντο] Apud Zonar. p. 1168
 καθηγέοντο. Valet hoc verbum *prae-*
ire alicui, viam monstrare praeiundo,
 et dativo iungitur; adeo ut Scythae
 Persis quasi praeivisse iisque duces
 exstitisse perhibeantur in Andro-
 phagorum pagos. Conf. Herod. VI,
 135. 102. VII, 215. 183. IX,
 73, ad quos locos vid. nott. — In
 verbis seqq. ταρασσομένων δὲ καὶ
 τούτων vox τούτων respicit ad ver-
 ba antecedentia ἐπὶ τὴν Νευρίδα,
 unde licet repetere τῶν Νεύρων; de
 quo usu vid. Kuehner Gr. Gr. §. 419,
 b, et conf. ipsum Herodotum VIII,
 121. Mox e Florentino dedi ἐμβα-
 λεῖν pro vulg. ἐμβαλεῖν, quam
 damnat quoque Bredon. p. 327.

ἀπηγόρευον Σκύθησι, μὴ κ. τ. λ.]
 Cf. nott. ad III, 128 et de verbi ἐπι-
 βαίνειν structura cum genitivo nott.
 ad I, 84. Ad verba εἰ πειρήσονται
 ἐσβαλόντες conf. allata ad I, 77 de
 participio, quod verbo πειρήσονται
 h. l. additur eodem modo quo infra
 IV, 139. Mox cum Bekker., Din-
 dorf. et Dietsch. exhibui διαμαχέ-
 σονται pro vulg. διαμαχίσονται,
 quam formam ab Herodoto alienam

reiecit Bredon. p. 339. Inde etiam
 IV, 127 scripsi μαχεσόμεθα pro vulg.
 μαχησόμεθα. Cobet in Mnemosy.
 IV. p. 250 legi vult διαμαχέονται
 et μαχεόμεθα, hanc futuri formam
 Ionibus adscribens. Ipsum verbum
 διαμάχεσθαι cum quadam vi adhibi-
 tum videtur, ut IV, 11. IX, 48. 67,
 qua fere est: strenue pugnare, decer-
 tare. Cf. Plut. Pericl. 26.

ἐβοήθειον ἐπὶ τοὺς οὖρους]
 Schweigh.: „ad fines suae ditionis
 praesto fuerunt.“ Sic βοηθεῖν I, 62.
 VI, 103. VII, 158, alibi. Cf. Sturz.
 in Lex. Xenoph. I. p. 543 seq. ἐρύ-
 κειν (*arcere, propellere*) ex Homeri
 usu videtur repetendum; cf. Od. I,
 14. IV, 594. Ili. XV, 205 etc. Mox
 revocavi e Florentino, aliis ἐν νόῳ
 pro male vulgato ἐν νῶ; cf. nott. ad
 III, 64.

πρὸς ἀλλήν ἐτράποντο] i. e. ad
 vim propulsandam se converterunt, ut
 interpretatur Wessel. nonnulla de
 hac dicendi formula citans, quam
 attigimus ad II, 45. Add. Ellendt
 ad Arrian. Exped. Alexandr. III, 24,
 2. De particulis οὔτε — τε cf. nott.
 ad IV, 94. Ad ἀπέειπας cf. III,
 53, ubi simili modo ἀπέειπας. Ipsam
 vocem e Herodoti verbis elici vult
 Cobet.

οἱ τε τῆς ἀπειλῆς ἐφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέῳ ἐς τὴν ἐρήμον
 ἰραγμένοι· οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι
 ἰπαντας ἀπικνέοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς Νευρίδος χώρας ἐς τὴν
 τέφρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσῃσι.

Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο καὶ οὐκ ἐπαύετο, πέμψας 126
 ἑλὼς ἱππέα παρὰ τὸν Σκυθέων βασιλέα Ἰδάνθυρσον ἔλεγε
 ἑ· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξὼν τοι τῶνδε τὰ
 κακοῖέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεως δοκέεις εἶναι σεαυτῷ τοῖσι
 ἴσι πρῆγμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στάς τε καὶ παυσάμενος
 νῆς μάχεσθαι· εἰ δὲ συγγινώσκειαι εἶναι ἔσσαν, σὺ δὲ καὶ
 οὐ παυσάμενος τοῦ δρόμου δεσπότη τῷ σὺ δῶρα φέρων γῆν

CAP. CXXVI.

δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο καὶ
 ἐπαύετο] i. e. cum multum trahere
 temporis neque finis appareret
 paucæ profectionis. Ad usum vo-
 cationis conferri possunt, quæ
 militi usu vocis πολλὸς ad I, 98
 a sunt. — De Ἰδάνθυρσο conf.
 ad IV, 76.

δαίμονι] Schweigh. reddit: mi-
 miscerrime hominum, male feriate
 . At compellendi ac blandiendi
 habere videtur vocula frequen-
 tes sensu apud Platonem adhi-
 de qua, ne plura, conf. Butt-
 m. in Ind. ad Plat. IV dialogg.
 S. Gorg. p. 489 C. 517 B. etc.
 Iomero, opinor, fluxit: conf.
 I, 190. VI, 407. Aristoph. Av.
 et ipsum Herodot. VIII, 84 et
 118. Langius reddidit: dum under-
 Mensch. Italus interpres: „O
 agantissimo degli homini.“ —
 sequitur ἐξὼν, eodem modo
 nam quo παρὲν I, 129, ubi cf.
 et Kuehner Gr. Gr. §. 670, a.
 ententiam hand male reddidit
 eighauserus: „cum tibi liceat
 ut utrum libuerit facere.“

ἐν γὰρ ἀξιόχρεως] i. e. quodsi
 vtrūm tibi habere videris, si mili-
 te iudicas. Revocavi ἀξιό-
 cum Bredov. p. 137, quem
 ch. quoque sequitur; e San-
 libro ac Florentino receptum
 Schweighausero, Gaisfordio
 ndorfio ἀξιόχρεος, quæ forma
 a est ab Herodoto. Vid. I, 156.

III, 35. 30. V, 65. 111. Ad πρῆγμα-
 sin conf. IV, 164 ibique nott.

σὺ δὲ στάς τε καὶ — μάχεσθαι] Si-
 miles allocutiones III, 134. VII, 159
 obvias citat Wesseling. — De usu
 particulae δὲ diximus ad IV, 123 et
 II, 39. Conf. etiam Buttmann. ad De-
 mosthen. Mid. p. 155 ed sec. et Har-
 tung: Lehre d. Partik. I. p. 189. Ad
 infinitivum μάχεσθαι pro imperativo
 positum vid. III, 134 ibique et ad
 συγγινώσκειαι III, 99. V. 86 coll. III,
 53. IV, 43 ibique nott.

γῆν τε καὶ ὄδω] Conf. IV, 133.
 Eadem petunt Persarum legati a
 Macedonibus V, 17, ubi plures Hero-
 doti locos excitavimus de hac for-
 mula: namque Persae pro more ab
 iis, quos imperio suo adicere volu-
 erunt, et terram et aquam solemn-
 ritu per praeconem legatosve petere
 solebant; quam qui praeberent, im-
 perium agnoscere, qui negarent, re-
 cusare putabantur, bello iam pre-
 mendi et armorum vi subigendi;
 plura dabunt Brissson. De reg. Per-
 sar. principat. III, 66 seqq. 71,
 Freinshem. ad Curtium III, 10, 8,
 Sintenis ad Plutarch. Themistocl.
 6. pag. 41 seq. Inde dixit Aristote-
 les Rhett. II, 23. §. 18: τὸ διδόναι
 γῆν καὶ ὄδω δουλεύειν ἐστὶ. Atque
 Plinius H. N. XXII, 4 (3). „Sum-
 mum apud antiquos signum victo-
 riae erat, herbam porrigere victos,
 hoc est, terra et altrice ipsa humo
 et humatione etiam cedere: quem
 morem etiam nunc durare apud Ger-
 manos scio.“ Quibuscum conf. Serv.

127 τε καὶ ὕδαρ ἐλθὲ ἐς λόγους. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθῶν βασι-
 λεὺς Ἰδάνθυρσος ἔλεγε τάδε· Οὕτω τὸ ἐμὸν ἔχει, ὦ Πέρσας·
 ἐγὼ οὐδένα κω ἀνθρώπων δεισας ἐφυγον οὔτε πρότερον, οὔτε
 νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νεώτερόν εἰμι πριῆσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰ-
 ρῇ ἐώθια ποιεῖν. ὅ τι δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ καὶ
 τοῦτο σημανέω. ἡμῖν οὔτε ἄστυα οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστί,

ad Virgil. Aen. VIII, 128 et Osen-
 brüggen: De iure belli et pacis
 Romm. pag. 66. Et duravit sane iste
 mos mediam per aetatem in terris
 tradendis, ut e Ducangii glossario
 perspicitur s. v. Investitura (T. II. p.
 103 seqq.). In aquae locum haud
 raro invenias *herbam*, antiquo more.
 Plura de his Germanorum symbolis,
 quibus victi obedientiam declara-
 rent aut suas res aliorum in domi-
 nium transferrent, dabit Grimm:
 Deutsche Rechtsalterth. I. pag. 120
 seq. Deutsche Mytholog. p. 369.

CAP. CXXVII.

Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς
 κ. τ. λ.] „Quae dicentem facit Idan-
 thyrsus, illa Scythae regi mirabi-
 liter congruunt artisque sunt Hero-
 doteae plena, qua semper τοῖς ὑπο-
 κειμένοις προσώποις καὶ πράγμασι
 τοὺς πρέποντας ἐφαρμόττει λόγους.
 Hanc historici huius aliorum omnes
 agnoverunt artis bene dicendi ma-
 gistri veteres, quam, inimitabilem
 plerisque, expresserunt accurate Ly-
 sias et Demosthenes. Hic locum quo-
 que Theonis invenit observatum
 Progymn. pag. 114. [Progymnasm.
 X. §. 3]. Quoniam haec etiam insi-
 gnita sunt τῷ ἀφελεῖ ἀντοφνεῖ, in
 exemplum τῆς Σκυθικῆς ἀπλότητος
 designat Strabo VII. p. 301 s. 461
 C.“ *Valcken*.

Οὕτω τὸ ἐμὸν ἔχει] i. e. ita mihi
 res habet, talis fere ego sum. Cf.
 Kuehner Gr. Gr. §. 474 not. 1. Mox
 cum Dorvill. ad Charit. p. 573 ed.
 Lips. retinui Πέρσας pro Πέρσαι,
 quod plures libri afferunt. Nam *Per-
 sarum regem*, non *Persas* Scythae al-
 loquitur. Ad νεώτερον conf. nott.
 ad III, 62 et ad verba ἐγὼ καὶ τοῦτο
 σημανέω cf. III, 37.

ἡμῖν οὔτε ἄστυα κ. τ. λ.] Eadem
 habet Valer. Max. V, 4, ext. 5 coll.

quae ad Herod. IV, 46 fin. citavi-
 mus, ubi simili modo de Scythia:
 τοῖσι γὰρ μήτε ἄστυα μήτε τείχεα ἔ-
 κτισμένα κ. τ. λ. Et conferrī cum
 his Idanthyrsei verbis ea quoque po-
 terunt, quae Scytharum legatos ad
 Alexandrum magnum dicentes facit
 Curtius VI, 8, §. 8 seqq. — „Hoc
 nihil audientem Darium iam ante
 frater monuerat Artabanus, κατα-
 λέγων τῶν Σκυθῶν τὴν ἀπορίαν
 IV, 83 [coll. IV, 134]. Perma-
 rant idcirco semper ἰσχυρὰ, οὐδὲν
 ἔχοντες ὑπὲρ οὐ δουλεύουσιν, se-
 cundum Ephorum apud Strabon.
 VII, p. 303 s. 464 A., et Aegyptii
 regis legatis dixisse perhibentur Is-
 tino II, 3: *tam opulenti populi du-
 cem stolidè adversus inopes occupasse
 bellum*. Cf. apud eundem IX, 2 et
 Strabon. p. 463 A.“ *Valcken*. Un-
 de ductum volunt proverbium Σκυ-
 θῶν ἐρημία de maximis calamitati-
 bus sive de exitio; conf. interpr.
 ad Aristoph. Acharn. 704, Freins-
 hem. ad Curt. VII, 8, 223, Boissio-
 nad. ad Ariston. p. 723 et Paro-
 emiograph. Graec. p. 103 ed. Gaisf.
 — Scripsi μὴ ἄλῳ ἢ καρῇ (*ne capian-
 tur aut vastentur*), ubi vulgo ἄλῳ,
 quod in ἄλῳ commutatum iam vo-
 luit Schaefer. ad Plutarchi Vit. VI.
 p. 424, quodque merito damnavit
 Bredov. p. 401, coniunctivi formam
 ἄλῳ epicis relinquendam esse mo-
 nens. Atque ipse Herodotus I, 84
 scripsit ἄλῳ, II, 93 ἄλῳσι. Vulga-
 tam reliquit Dietsch; verum ἄλῳ ex-
 hibuit Dindorf. Ad significationem
 verbi κτείνειν, quod de arboribus
 exciscendis Noster adhibuit VII,
 131, vid. VI, 99 coll. 75. VIII, 32.
 65. IX, 15. Ad ipsam coniunctivi
 aoristi II formam καρῇ vid. similia
 allata e Bredov. p. 324. Formam
 comparativi ταχύτερον, qua Noster
 etiam IX, 101 usus est, ac similes

τῶν πέρι δέισαντες, μὴ ἄλῳ ἢ καρῇ, ταχύτερον συμμίσγοιμεν
 ἂν ἐς μάχην ὑμῖν· εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τάχος ἀπι-
 κνέσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἔοντες τάφοι πατρώιοι, φέρετε,
 τούτους ἀνευρόντες συγγέειν πειραῶσθε αὐτούς, καὶ γνῶσεσθε
 τότε, εἴτε ὑμῖν μαχεσόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ οὐ μαχε-
 σόμεθα. πρότερον δὲ, ἢν μὴ ἡμέας λόγος αἰρή, οὐ συμμίσκοιμεν
 τοι. ἅμφι μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. Δεσπότας δὲ ἑμούςς Δία.
 τε ἐγὼ νομίζω, τὸν ἑμὸν πρόγονον, καὶ Ἰστίην, τὴν Σκυθίων
 βασιλείαν, μούνοους εἶναι. Σοὶ δὲ ἀντί μὲν δῶρων γῆς τε καὶ
 ὕδατος δῶρα πέμψω τοιαῦτα, οἷά σοι πρέπει ἔλθειν· ἀντί δὲ
 τοῦ ὅτι δεσπότης ἐφησας εἶναι ἑμὸς, κλαίνειν λέγω. Τοῦτό ἐστι

quasdam Ionibus recte attribuit Bredon. pag. 278. — De regis sepulchris conf. nott. ad IV, 71 et ad φέρετε, cuius loco in duobus libris exstat φέρε, IV, 115.

καὶ γνῶσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχεσόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ οὐ μαχεσόμεθα] Scripsi μαχεσόμεθα, ut cap. 125 (ubi vid.) pro μαχησόμεθα. Particulā οὐ, quae in altera parte verbo μαχεσόμεθα additur, noli offendi: namque in talibus sententiis suum locum retinet οὐ neque commutari potest cum μὴ, ut in Euripid. Cyclop. 428 (εἴτε χοῖζε' εἴτε οὐ χοῖζε'ε) aliisque locis, quos attulit Hartung: Lehre v. d. Partik. d. griech. Sprache II. p. 123. Conf. etiam, quae ad Herodot. I, 90 et VI, 9 allata sunt. Itaque loci Herodotei haec erit sententia: *atque cum cognoscetis* (quales nos simus in pugnando), *sive pugna vobiscum instituetur de sepulchris, sive non instituetur.*

ἢν μὴ ἡμέας λόγος αἰρή] Conf. I, 132. II, 33. III, 45 ibiq. nott. et ad ἅμφι μὲν μάχῃ I, 140 ibiq. nott. — Ad verba Δία τε ἐγὼ νομίζω cf. IV, 59 et ad verba ἀντί δὲ τοῦ, ubi male articulus τοῦ in Sancerotti libro desideratur, conf. similem locum VIII, 79 et Kuehner. Gr. Gr. §. 492, 3.

κλαίνειν λέγω] Haec locutio Atticis scriptoribus haud infrequens calamitatem, mala, damna perpetienda ac deploranda per euphemismum quendam declarat. Sic v. c. Aristoph. Acharn. 1131. Eqq. 433. Plut. 62. 612. Av. 341, ne plura.

Τοῦτό ἐστι ἡ ἀπὸ Σκυθίων ῥῆσις] Omnes codd. haec verba exhibent, itemque Vatic. Prov. Append. p. 280. Suidas s. v. ἡ ἀπὸ Σκ. II. p. 39 coll. Athen. XII. p. 524 E. (ubi conf. Casaubon. et Schweigh. T. VI. p. 303 seqq.) Demetr. De elocut. §. 216 in Ctes. fragmm. p. 233 seq. Attigit quoque τὴν ἀπὸ Σκυθίων ῥῆσιν Themistius in Orat. I. ad Constantin. p. 31 D., itemque alii, quos vid. apud Boissonad. ad Aristaeon. Epist. p. 723. Add. Leon. Diacon. III, 7. p. 45. V, I. p. 76 ed. Bonn. Quare profecto non erat, quod Herodoti verba e glossa marginali ea in textum irrepsisse statueret Valckenarius, quae Valcken. secuti Borheck, Reizius, Schaefer., Matth. et Dietsch, ut suspecta, uncis incluserunt, quibus merito nunc liberata video a Dindorfio. Indicat proverbialis locutio simplicitatem genuinam nec fucatam in dicendo, si quis aperte nec tecte, nec ullis verborum ambagibus usus animi sensa libere proferat, ut h. l., ubi Idanthyrus Darii minime reveritus plorare iubet, i. e. magna ipsum mala passurum gravissimeque laturum edicit. Spectat igitur haec formula non ad verba proxime antecedentia κλαίνειν λέγω, sed ad omnem Idanthyrasi sententiam sive responsum liberum coram potentissimo orbis terrarum rege. Originem locutionis ab Anacharside repetunt, teste Diogen. Laërt. I, 101. Cf. Walz. ad Arsen. Violet. p. 270 seq.

128 ἡ ἀπο Σκυθίων ῥῆσις. Ὁ μὲν δὴ κῆρυξ οἰχώκεε ἀγγελέωνται
ταῦτα Δαρείῳ· οἱ δὲ Σκυθίων βασιλεῖς, ἀκούσαντες τῆς δου-
λοσύνης τὸ οὖνομα, ὀργῆς ἐπλήσθησαν. Τὴν μὲν δὴ μετὰ Σαυ-
ροματέων μοῖραν ταχθεῖσαν, τῆς ἥρχε Σκώπασις, πέμπονσι,
Ἰῶσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι τοῦτοισι, οἱ τὸν Ἴστρον
ἐξευγμένον ἐφρούρουσιν· αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἐδόξε
|| πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖτα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι
ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες ὧν σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου
ἐποίουν τὰ βεβουλεμένα. ἡ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππον αἰεὶ τρά-
πεσκε ἡ τῶν Σκυθίων, οἱ δὲ τῶν Περσέων ἵπποταί φεύγοντες
ἐσέπιπτον ἐς τὸν πεζόν, ὁ δὲ πεζὸς αὖ ἐπεκούρεε. οἱ δὲ Σκύθαι
ἐσαράξαντες τὴν ἵππον ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι.
ἐποιεύντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλησίως προσβολὰς οἱ Σκύ-
129 θαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι τε ἦν σύμμαχον καὶ τοῖσι Σκύθῃσι
ἀντίξουν ἐπιτιθεμένοισι τῷ Δαρείου στρατοπέδῳ, θάναμα μέ-

CAP. CXXVIII.

Ὁ μὲν δὴ κῆρυξ οἰχώκεε ἀγγελέων
ταῦτα Δαρείῳ] Haec verba cum re-
centt. edd. ad cap. 128 retuli, a quo
antea male disiuncta erant. κῆ-
ρυξ scripsi, licet Schweighauser.
(Lexic. Herod. II. p. 45) mendosam
hanc dicat scripturam, cui praefert
alteram κῆρυξ: tu vid., ne plura,
Voemel. Prolegg. ad Demosthen.
p. 45. Ad formam perfecti οἰχώ-
κεε cf. I, 189. IV, 165; alios locos
excitavit Bredov. p. 311.

αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοισι
κ. τ. λ.] i. e. iis Scythis, qui relinque-
bantur, visum est, non amplius Persas
circumducere, sed eos aggredi, dum
prandium sumerent. Ad verbum πλα-
νᾶν, quod activo sensu hic adhibi-
tum valet errare facere, ultro citro-
que circumducere, conf. eos Herodoti
locos, in quibus medium invenitur,
de iis, qui circum vagantur, dictum
II, 41. 115. VII, 16, 2. Activo uti-
tur, addito accusativo, Aeschylus in
Prometh. 573 (589 Blomf.), Plato
De legg. II. p. 655 C. Protagor. p.
356 D. — σῖτα ἀναιρεῖσθαι s. αἰρεῖ-
σθαι (prandere, cibum sumere) in-
venitur III, 26. VII, 120. Quare non
est, quod cum Abreschio scriba-
mus αὖ ἀναιρεομένοισι, nec magis

Schweighauseri placet ratio in Ad-
dend. verba σῖτα ἀναιρεόμενοι inter-
pretantis: *frumentantes, cibaria ave-
hentes*, quamquam in Lex. Herod. val-
gatam verbi interpretationem retinu-
it, a qua denuo recessit Gallus inter-
pres, sic vertens: „*toutes les fois qu'ils
vouloient enlever des vivres.*“ — In
seqq. νωμᾶν valet mente attendere,
observare, ut in Plat. Cratyl. pag.
411 D. Add. Sophocl. Oed. R. 300.
Aeschyl. S. c. Th. 25. Quibus Cr.
addit Matthiae. Hymn. Homer. p.
404. Ad verba ἐποίουν τὰ βεβου-
λεμένα conf. supra IV. cap. 120.
125. Mox scripsi cum recentt. edd.
ex Bredovii monitu p. 145 seq. 286
τῷ ἀπέσκε pro vulg. τῷ ἐπεσκε, quod
ab Herodoto alienum est. De imper-
fecti vi conf. praeter Bredov. l. l.
nott. ad III, 117. I, 42 et vid. mox
IV, 130. — ἐσαράξαντες interpre-
tor: *in fugam versis Persarum equiti-
bus s. ubi Persarum equitatum repule-
runt.* Cf. Herod. V, 116 et vid. si-
miles Dionis Cassii locos (XLII, 40.
LI, 26. LXVIII, 31) allatos in The-
saur. ling. Graec. III. p. 308. Ad
verbum ὑποστρέφειν conf. nott. ad
IV, 120.

CAP. CXXIX.

ἀντίξουν] Conf. nott. ad I, 174.

γιστον ἐρέω, τῶν τε ὄνων ἢ φωνῇ καὶ τῶν ἡμίονων τὸ εἶδος. οὔτε γὰρ ὄνον οὔτε ἡμίονον γῇ ἢ Σκυθικῇ φέρει, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· οὐδὲ ἔστι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τὸ παράπαν οὔτε ὄνος οὔτε ἡμίονος διὰ τὰ ψύχεα. ὑβρίζοντες ᾧ οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὴν ἵππον τῶν Σκυθέων· πολλάκις δὲ, ἐπελαυνόντων ἐπὶ τοὺς Πέρσας, μεταξὺ ὅπως ἀκούσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς φωνῆς, ἐτάρασσοντό τε ὑποστρεφόμενοι καὶ ἐν θαύματι ἔσκον, ὁρθὰ ἰσάντες τὰ ὦτα, ἅτε οὔτε ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τοιαύτης, οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ σμικρὸν τι ἐφέρουντο τοῦ πολέμου.

σύμμαχον (*adiuvans*) eodem fere modo Noster dixit V, 65, ubi plura in nott. excitavimus. Haec autem verba (τὸ δὲ — ἦν σύμμαχον καὶ — ἀντίξουν), tanquam praedicatum, pertinent ad nominativos ἢ φωνῇ καὶ τὸ εἶδος. Mox reposui θαύμα et θαύματι, a Gaisf. mutatum in θῶμα et θάματι. Conf. IV, 28. 111. 190. Ad ipsam locutionem conf. Homer. Ili. XIII, 99 (θαύμα μέγα) et Odys. IX, 190. — Ad argumentum Cr. confert Gesen. ad loc. XXI, 7. pag. 660, qui plura attulit de asinis, quos Persae aequae atque aliae gentes non ad onera tantum ferenda, sed ad bellum quoque adhibuerint pro equis. De multis conf. supra I, 55. 91. III, 151. 153.

ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται] Vid. IV, 28 et conf. Lenz: Zoologie d. Griech. u. Roem. pag. 208 seqq. Clement. Alexandr. Cohort. ad Gent. T. I. p. 25. 11 Pott. si audis, asinos Scythae immolarunt; nisi, quod valde credibile est, Scythas cum Hyperboreis, quos Apollini asinos mactasse Pindarus testatur Pyth. X, 51, ille confuderit.

ὑβρίζοντες] Glossa reddidit σκυτωῶντας nec aliter fere Suidas T. III. pag. 523 Gregor. Cor. De dial. Ion. §. 140 pag. 542. Negris interpretatur παρορμώμενοι, παροξυνόμενοι. At de ruditu rectius accipi monet Wesseling. conferens Xenoph. Anab. V, 8, 3. Pind. Pyth. X, 55, ubi tamen conf. Tafel. p. 944. Schweigh. auctore omnino vocem Latine red des lascivientes. Et sane videtur

esse: lascivientes lasciviamque suam ut aliis rebus signisve, ita ruditu maxime declarantes. In Luciani Pseudolog. 3 — ὥς μὴ ἰδὼν εὐθύς εἰδέναι ὄνων ἀπάντων ὑβρίστος τὸ τὸν σε ὄντα κ. τ. λ. Equis tribuitur δάκνειν καὶ ὑβρίζειν apud Xenophont. Cyropaed. VII, 5, 62. Naber in Mnemosyn. IV. p. 4, qui negat verbo ὑβρίζειν sonum terribilem, qui hic quaeritur, exprimi posse, inde pro ὑβρίζοντας legi vult βράζοντας a verbo βράζειν, quod de ursis dici scripsit Pollux V, 88. Equidem vulgatam lectionem retinere malui. — Ad ὅπως ἀκούσειαν conf. ob usum particulae ὅπως I, 11 ibiq. nott., IV, 130 et ad formam ἔσκον nott. ad I, 196. IX, 40. Ad ἔσκον aequae atque ad antecedens ἐτάρασσοντο pertinet οἱ ἵπποι, quod ad ἀκούσειαν adstructum reperitur; ad ἐπελαυνόντων mente addas e proxime antecedentibus τῶν Σκυθέων; de voce μεταξὺ vid. nott. ad IV, 155.

ὁρθὰ ἰσάντες τὰ ὦτα] E Sophoclis Electr. 25 haec ducta esse videbantur Valcken., qui Philostratea quoque excitavit p. 687, 2. 750, 2. [in Heroic. pag. 80. 258 ed Boissonad., cuius vid. annotationem pag. 442, in qua plures alii loci afferuntur de hac locutione.] At quod attinet ad Sophoclea, tu conf. nott. ad III, 119 et quae de his ad h. l. in Excursu disputavit C. Fr. Hermann.

ταῦτα μὲν νυν — τοῦ πολέμου] Valla, probante Wessel., sic vertit: Atque hoc quidem paululum quiddam momenti ad bellum afferebat; cum

- 130 Οἱ δὲ Σκύθαι, ὅπως τοὺς Πέρσας ἰδοῖεν τεθορυβημένους, ἵνα παραμένοιεν τε ἐπὶ πλείω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ καὶ παραμένοντες ἀνιψάτο, τῶν πάντων ἐπιδεέες ἔόντες, ἐπόλευν τοιαύδε. 336
 ὅπως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαινον ἐς ἄλλον χώρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι ἐπελθόντες λάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες ἐπήρουτο ἂν τῷ πεποιημένῳ. Πολλάκις δὲ τοιούτου γινόμενου

scil. profuerit Persis non nihil in Scytharum equestri incursu asinorum is clamor, nec multum tamen ab belli successum. Quod Vessel. huc refert VII, 211, id commodius huc trahi posse negat Schweigh., qui ipse conferens III, 131 (ubi vid. nott.) hunc in modum interpretatur: *et haec quidem res pauxillum quiddam ad belli fortunam conferebat*; ubi ταῦτα pro pluralis nominativo habet, quem sane excipiat verbum plurale. Sed retractavit haec vir doctissimus in Lexic. Herodot. II. p. 355 recte ad ἐφέροντο intelligens οἱ Πέρσαι, et ταῦτα, obiecti accusativum, referens ad ἐφέροντο, indeque sic exponens: „et his quidem rebus Persae nonnihil commodi ad belli fortunam percipiebant.“ Neque aliter placuit Gaisfordio ac Stegero. ut hic fere loci sit sensus: *Atque hoc, leve quidem, sed aliquid tamen ad belli successum Persae adepti sunt.* Ad locutionem ἐπὶ σκυρόν τι conf. ἐπὶ πλεόν VI, 42 ibique adnotata et VIII, 8 §. 5 ἐπὶ τὸ ἀμεινον. Langius vernacule Herodoti verba sic reddidit: „*Das also trug etwas aus bei dem Kampf.*“ Persae opinor et ipse intelligens, qui hoc certe commodum (unum idemque leve) in hoc bello retulerint, in reliquis scilicet inferiores cum essent Scythis. At vero plane aliter haec verba intelligi vult Lhardy, verbum ἐφέροντο ad utrosque, et Persas et Scythas, referens ipsamque loci sententiam sic constituens: *haec igitur* (et mala et commoda belli) *utrique* (et Scythae et Persae) *mutuo pertulerunt in breve belli tempus s. belli initio.* Sed hanc interpretationem ut ab ipsis Herodoti verbis, ita a tota scriptoris sententia alienam iudico,

qui toto hoc capite de una quadam re, quae Persis bene cesserit, exponens suamque narrationem concludens verbis: *ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ σκυρόν τι ἐφέροντο τοῦ πολέμου*, ad haec ipsa οἱ Πέρσαι intellexit tanquam subiectum ad ἐφέροντο pertinens, cui continuo opponuntur οἱ δὲ Σκύθαι.

CAP. CXXX.

τεθορυβημένους] Stegerus intelligi vult: *οἱ αὖ δὴ ὠρμημένους ἐν τῇ χώρᾳ Σκυθικῇ ἐξίεναι.* Moz cum recentt. scripsi ἀνιψάτο pro ἀνιψάτο; vid. Bredov. p. 331. 390; infra apud Nostrum IV, 139, itemque I, 68. VI, 138 περιψάτο. Vulgatam lectionem ἐπιδεέες, quam Sancerstii liber quoque praebet omnesque libri scripti praebent VII, 29, revocavi cum recentt. editt. et Bredov. pag. 45. 257. E libro Florentino et duobus aliis Schaeferus et Schweighaeuserus, quos secutus est Gaisfordius, exhibuerunt: *ἐπιδεέες.* Verba seqq.: *ὅπως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιν μετὰ τῶν νομέων* valent: *quoties pecudum suarum nonnullas una cum pastoribus reliquerant.* Moneo, ne cui refingere placeat ὅπως—μὴ καταλίβοιν, de quo iam satis disputavit Larcher. h. l. — Ad σφετέρων αὐτῶν conf. supra nott. ad IV, 98. Ad imperfecta ἂν ὑπεξήλαινον et ἂν λάβεσκον, ἐπήρουτο ἂν conf. nott. ad III, 117. In voce λάβεσκον abiecti augmentum, Dindorf. (Comment. p. XXIV) et Bredov. p. 286 secutus. Vulgatam ἐλάβεσκον retinuit Dietsch.

ἐπήρουτο ἂν τῷ πεποιημένῳ] i. e. *efferebantur, exultabant re peracta, praedā coactā.* „Scilicet hoc fait

τέλος Δαρειός τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθίων βασιλεῖς
μαθόντες τοῦτο ἐπεμπον κήρυκα, δῶρα Δαρείῳ φέροντα ὄρ-
νιθά τε καὶ μὺν καὶ βάτραχον καὶ οἰστοὺς πέντε. Πέρσαι δὲ

Scytharum consilium, ut spe Dario
facta praedae identidem, unde exer-
citus aleret, faciendae retineretur
rex cis Istrum fluvium donec ad
extremum, ponte Istri ab Ionibus
rescisso (coll. c. 33), reditu exclusus
exercitus fame esset periturus.“
Schweigh.

CAP. CXXXI.

ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο] i. e. consilii
inopiā tenebatur, anceps haerebat, quid
consilii caperet. Ad locutionem conf.
I. 190 fin. ibique nott coll. ad VI,
56 nott. Mox pro βασιλῆς exhibui
βασιλεῖς. Fugit, ut videtur, et Gaisf.
et Struv. Spec. II. pag. 14. 16.

ὄρνιθά τε καὶ μὺν κ. τ. λ.] Exscri-
psit Athen. VIII, 9. pag. 334 A., ubi
pro ὄρνιθα exhibet ὄρνιν, qua for-
ma Noster II, 73 usus est; cf. Bre-
dov. p. 271. Ctesias Persicc. §. 17
nihil de his donis narrat: sed cum
Darius Istrum transgressus Scy-
thiam invasisset, Persas tradit et
Scythas sibi invicem misisse arcus,
Scytharum vero arcus validiores fu-
isse: ita enim intelligo Ctesiae ver-
ba (καὶ ἀντίπεμπον ἀλλήλοις τόξα,
ἐπιτραπέστερα δ' ἦν τὰ τῶν Σκυ-
θῶν), quae in memoriam nobis re-
vocant, quae apud Herodot. III, 22
exstant, ubi vid. nott. Attigit Hero-
dotea quoque Strabo VI. p. 301 seq.
similia quaedam narrans; auctore
Pherecyde Syr. haec Scytharum do-
na, sed auctiora, enumerat Clemens
Alexandr. Stromat. V. p. 671 (pag.
57 fragmm. Pherecyd. ed. Sturz.).
Ad βάτραχον conf. Enstath. ad Ho-
mer. Iliad. p. 468. 31 s. 356 extr.
ad Odys. pag. 1570 s. 271, 46, ubi
trahit Herodotum dixisse ut κῖθων
(pro χιτών), ita βάθρακος (pro βά-
τραχος). Quem secutus Dindorf.
(vid. Commentat. pag. VI) utique
edidit βάθρακον. A vulgari forma
libri Herodoti scripti nec h. l. nec
cap. 131 recedunt, ad quos ipsos
merito provocavit Wesseling. in

Dissertat. Herod. VII. p. 66. Equi-
dem nolui a librorum scriptorum au-
ctoritate, quam etiam Dietsch. est
secutus, recedere, cum forma βά-
θρακος ex iis esse videatur, quae
Grammaticorum commentis iure
quodam adscribuntur. Conf. Bre-
dov. p. 12. — „Quid sibi vellent ita
dona, primum dicit τὸν νόον τῶν δι-
δομένων, tum τὸ ἐθέλει τὰ δῶρα λέ-
γειν, id est, τί διανοηθέντες aut
πρὸς τί ἀφορῶντες sive τίνοι ποτὲ
γνώμη χρώμενοι ἐπεμπον. Verbum
Noster in talibus adhibet ἐθέλει
Homer. secutus. Euripid. Hippol.
865. Herod. II, 13. V, 80. VI, 37.
Homil. Clement. XIV, 9. Magis usi-
tata sunt τὶ τοῦτο βούλεται, et βο-
ύλεται λέγειν vel εἶναι. Etiam apud
Herod. II, 30 [ubi vid. nott. IV,
110] δύνανται in talibus adhibetur.“
Valcken. Attigit Herodotea Gal-
lus philosophus, Rousseau Emile IV,
commonstraturus, quanta in eius-
modi signis s. symbolis insit vis,
omni scripto, omnibus literis ma-
ior. Neque aliter iudicavit Gibbon.
Herodotea haec commemorans in:
Geschichte d. Verf. und Unterg.
d. Roem. Reichs VI. p. 297. X. p.
505 vers. Germ. Si vero quaeramus,
quid Scythae his singulis signis s.
symbolis declarare voluerint, quid-
ve ipsa singula signa significarint,
difficilius erit certi quid pronuntia-
re de iis, quae Persas iam diver-
sum in modum esse interpretatos
sequentia Herodoti verba indicant,
qui cantus suam ipsius de his sen-
tentiam non addidit, sed satius ha-
buit, et Darii et Gobryae sententiam
referre. *Quinque* sagittae quod mit-
tuntur, id ad *quinque* Scytharum
reges revocari posse suspicatur Kol-
ster (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag.
Suppl. XIII. p. 74); Mongolicam ho-
rum Scytharum originem inde pro-
bati putat Neumann (Die Hellenen
im Skythenl. I. p. 305), quia apud
Calmuccos hodieque in donis prae-
missae *quinque* sagittae, alia inve-

τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων· ὁ δὲ οὐδὲν ἐφη οἱ ἐπεστάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοὶ εἴη, γινῶναι, τὸ ἐθέλει τὰ δῶρα λέγειν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι ἐβουλεύοντο. Λαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν, Σκύθας ἐωυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, εἰκάζων τῇδε, ὡς μὴ μὲν ἐν γῇ γίνεται, καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπων σιτέμενος, βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι, ὄρνις δὲ μάλιστα ἔοικε ἱκῆν, τοὺς δὲ οἰστοὺς, ὡς τὴν ἐωυτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι. αὕτη μὲν Λαρεῖω ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. Συνεστήκει δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γωβρύεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ ἐνὸς τῶν τὸν μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν· ἦν μὲν ὄρνιθες γενόμενοι

niantur: quod tamen idem apud alios quoque populos obtinere admonet Schieffner in: Bulletin de l'Acad. de St. Petersburg. XIII. nr. 13. p. 204 (p. 547).

ῬΑΡ. CXXXII.

εἰκάζων τῇδε] Per quamdam sensus structuram refertur hoc ad: Λαρείου γνώμη ἦν. Vid. Kuehner Gr. Gr. §. 677 ibique laud., Klotz. in Jahrbh. f. Philol. u. Paed. XXXIII, 3. p. 271. Ad significationem verbi εἰκάζειν cf. IV, 111 ibique nott. Ac vix differt sensu, quod III, 68 exstat: τῇδε συμβαλλόμενος, coll. I, 68. Ad verba γῆν τε καὶ ὕδωρ conf. nott. ad IV, 126. Quae sequuntur: τοὺς δὲ οἰστοὺς, ὡς τὴν ἐωυτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι, sic intellige: tela vero (illos) tradere, tanquam suam ipsorum fortitudinem; pendet enim accusativus τοὺς οἰστοὺς a verbo παραδιδούσι. Quod antecedit ἔοικε, recentt. add. mutarunt in οἶκε, libris scriptis invitis; tu vid. nott. ad III, 71.

αὕτη μὲν Λαρεῖω ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο] i. e. Haec a Dario enuntiata erat sententia, s. hanc dixerat Darius sententiam. Haud infrequens ἀποδείκνυσθαι γνώμην I, 207. II, 24 et 146 ibique nott. III, 74. VI, 41. VII, 3. — Quod continuo sequitur: συνεστήκει δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γωβρύεω, valet: opposita, contraria huic

erat Gobryae (de quo cf. III, 70) sententia. Ad significationem verbi συνεστήκει cf. nott. ad I, 208. — In seqq. voces ἐνὸς τῶν a duobus codd. absunt. Conf. III, 153.

ἦν μὲν ὄρνιθες κ. τ. λ.] Ad locationem proverbialem fere Valcken. excitavit Eurip. Phoeniss. 1222. Plant. Amph. I, 1, 294. Add. Bergler. ad Aristoph. Av. 348. Ad ipsam sententiam simile quid affert Haasen Osteuropa pag. 134 ex libro I. de Hammer. Ilchane I. p. 258, ubi barbarus homo sic scribit alteri: „si tu usque ad nubes evolares aut sub terram descenderes, me tamen minime effugeres.“ Propius haud scio an ad Herodoti verba accedant ea, quibus alloquitur Avarorum dux legatos Constantinopolitanos ab obsidenda urbe ipsum (626 p. Chr.) avertere studentes: urbem enim ut sibi tradant, imperat; ἄλλως γὰρ, αἱ, ὑμᾶς οὐκ ἐνι σωθῆναι, μὴ ἰχθυεῖς ἔχετε γενέσθαι καὶ διὰ θαλάσσης ἀπελθεῖν ἢ περὶ τοὺς καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπελθεῖν; Chronic. Paschal. I. p. 305 s. p. 721 ed Bonn. In Herodoti verbis coniunctivi formam ἀναπτῆσθε explicuit Bredov. p. 355, qui idem p. 275 etiam de nominativi forma μῦες admonuit, cum in accusativo contractam formam μῦς (II, 141) Noster adhibeat. Cohetum si sequimur, scribendum erit ἀναπτῆσθε et expungendum bis insulse additum γενόμενοι. Ad ἀποστήσετε ὁπίσω cf. nott. ad III, 16.

ἦσθε ἐς τὸν οὐρανὸν, ὧ Πέρσαι, ἡ μύες γενόμενοι κατὰ
 ἡς καταδύητε, ἡ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπη-
 ρ, οὐκ ἀπονοστήσετε ὀπίσω, ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων
 μενοι. Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω τὰ δῶρα εἶκαζον.

Ἡ δὲ Σκυθῶν μία μοῖρα ἡ ταχθεῖσα πρότερον μὲν παρὰ 133
 αἰῆτιν λίμνην φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον Ἴωσι-
 ρους ἐλθεῖν, ὥς ἀπίκετο ἐπὶ τὴν γέφυραν, ἔλεγε τάδε·
 ς Ἴωνες, ἐλευθερίην ὑμῖν ἤκομεν φέροντες, ἣν πέρ γε
 εἰς αἰσκούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρείον ἐντείλασθαι
 ἐξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρήσοντας τὴν γέφυραν,
 μὴ παραγενομένον ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσσεσθαι
 ὑμετέρην. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες ἐκτὸς μὲν ἐσε-
 ῶς ἐκείνου αἰτίας, ἐκτὸς δὲ πρὸς ἡμέων· τὰς προκειμέ-
 νας παραμείναντες τὸ ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθε. Οὐ-
 νιν, ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσιν ταῦτα, ὀπίσω τὴν
 ἡν ἡπείγοντο.

Πέρσῃσι δὲ μετὰ τὰ δῶρα, τὰ ἐλθόντα Δαρείῳ, ἀντετά- 134
 ν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεξῶ καὶ ἵπποισι, ὥς συμ-
 πτες. τεταγμένοιισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λαγὸς ἐς τὸ μέσον
 , τῶν δὲ ὥς ἕκαστοι ὥρεον τὸν λαγὸν, ἐδίωκον. ταρα-

CAP. CXXXIII.

μοῖρα] μία cum Gaisf. et
 dedi pro μίῃ. Ad verba ἡ
 α πρότερον conf. supra IV,
 α τότε δὲ IV, 128. In seqq.
 α ἐξήκοντα ἡμέρας κ. τ. λ.
 , 98. Intactum reliqui παρα-
 ρον a Schweigh. et Gaisf.
 nitate codicis Florentini mu-
 ρ παραγινομένου. At facit
 Matthiae et censor Ienensis
 r. 164. pag. 374 itemque
 . et Dietsch. — Verba ἐκτὸς
 σθε πρὸς ἐκείνου αἰτίας,
 ἡ πρὸς ἡμέων (extra omnem
 ram et ab illo et a nobis) ad-
 III, 80. In fine cap. revo-
 Florentino duobusque aliis
 το pro vulg. ἐπείγοντο; vid.
 ibique laudata. Idem feci

pus in medium (coram ipsis) prosiluit.
 Eadem Polyæn. VII, 10, 1 ex Hero-
 doto probabiliter. Et conferre licet
 commentationem inauguralem de
 hoc loco Herodoti alteroque, qui le-
 gitur VII, 57, scriptam ab J. G.
 Chr. Kapp. Erlang. 1823, in qua mul-
 ta de lepore attulit eamque beatiam,
 quippe timidissimam, apud veteres
 contemptui habitam esse ostendit.
 Apud Ditmarsos similem quandam
 de lepore famam reperiri observat
 Kolster l. l. p. 74. Ad vocem λαγὸς
 conf. nott. ad III, 108 et de verbo
 διαῖσσειν, quæ protulit Dorvill. ad
 Chariton p. 356, nec hoc loco prae-
 termisso, itemque Blomfield. ad Ae-
 schyli Pers. 511. Pro vulg. διήξε cum
 Dindorf. (Commentat. p. XXXII),
 Bredov. (p. 174) et Dietsch. exhibui
 διήξε, i. e. prosiluit. Cum eodem
 Bredovio p. 67 e Sanerofti libro dedi
 ἀντιπολέμων pro vulg. ἀντιπολεμί-
 ων, accedentibus Dindorfio, Bekkero
 et Dietschio, cum forma ἀντιπόλεμος
 una sit Herodotea; vid. VII, 236.

CAP. CXXXIV.

ἐς τὸ μέσον διήξε] i. e. le-

χθέντων δὲ τῶν Σκυθῶν καὶ βοῇ χρεωμένων εἰρετο ὁ Δαρκεῖος τῶν ἀντιπολέμων τὸν θόρυβον· πυθόμενος δὲ σφραγίσαντων λαγὸν διώκοντας εἶπε ἄρα πρὸς τοὺς περ ἐώθεε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν· Οὗτοι ἄνδρες ἡμέων πολλὸν καταφρονέουσιν· καὶ μοι νῦν φαίνεται Γωβρύης εἶπαι περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρθῶς. ὥς ὢν οὕτως ἤδη δοκούντων καὶ αὐτῷ μοι ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ κομιδὴ ἡμῖν ἔσται τὸ ὅπισθεν. Πρὸς ταῦτα Γωβρύης εἶπε· ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ ἡπιστάμην τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην· ἔλθων δὲ μᾶλλον ἐξεμάθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡμῖν. Νῦν ὃν μοι δοκεῖ, ἐπεὶ τὰ χίστα νῦν ἐπέλθῃ, ἐκκαύσαντας τὰ πυρὰ, ὥς καὶ ἄλλοτε ἐώθαμεν ποιεῖν, τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς ταλαιπωρίας ἐξαπατήσαντας καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας ἀπαλλάσσεισθαι, πρὶν, ἢ καὶ ἐπὶ τὸν ἴστρον ἰθὺσαι Σκύθας λύσοντας τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι ἴωσι δόξαι, τὸ ἡμέας οἶόν τε ἔσται ἐξεργάσασθαι. Γωβρύης μὲν
135 ταῦτα συνεβούλευε. Μετὰ δὲ νῦν τε ἐγένετο, καὶ Δαρκεῖος

VIII, 68 et Hesychii glossa: ἀντιπολέμους· πολέμους: quae attulit Bredov. Eandem formam inde revocavi IV, 140. — Paulo infra cum Schweigh. et Gaisf. dedi ὁἰδρες pro ἄνδρες. Conf. Bredov. p. 201. Idem dederunt recentt. edd.

ὥς ὢν οὕτως ἤδη δοκούντων καὶ αὐτῷ μοι ἔχειν] i. e. Cum igitur et ipsi mihi haec ita sese habere videantur. Ubi genitivus subiecti, qui dicitur, omittitur, facile supplendus: licet enim mente addere τῶν πραγμάτων. Conf. Kuehner Gr. Gr. §. 660 not. 3.

ὅπως ἀσφαλῶς ἡ κομιδὴ ἡμῖν ἔσται τὸ ὅπισθεν] Plane sic loquitur Noster VIII, 108: unde articulum τὸ vulgo omissum recepi cum recentt. edd. κομιδὴ Glossa Herod. exponit ἡ ἀνίσωσις, ἐπιμέλεια. Valet autem et hoc loco et aliis ad VIII, 108 excitatis reditus. Adverbium ἀσφαλῶς suam h. l. vim retinet, ut ἀληθῶς III, 17 (ubi vid.), 23 et IV, 195, quo loco utitur Schaefer. ad Dionys. Halicarn. De compos. verb. pag. 76. Et faciunt huc quoque ea, quae ad I, 8 notata sunt.

τὴν ἀπορίην] Conf. IV, 83. 127.

Ad imperfecti ἡπιστάμην formam, augmento semper retento, conf. Bredov. p. 301. Mox cum eodem Bredovio p. 38 et recentt. edd. restitui ἵπταν pro vulg. ἐπῆν, quae forma ab Herodoto utique abest. Mox retinui ἐπέλθῃ, quod verbum de ingruente nocte VIII, 11. Plurimi libri scripti ἔλθῃ. De forma ἐώθαμεν conf. Bredov. pag. 302. Ad verba ἐκκαύσαντας τὰ πυρὰ conf. nott. ad IV, 145. Quae continuo sequuntur verba, eum in modum accipio: Postquam eos milites, qui laboribus sustinendis minime pares s. idonei sint, deceperimus (ut scil. nostrum consilium ipsos prodendi hand sentiant). Ad ἰθὺσαι cf. IV, 122 et ad ἐξεργάσασθαι (perdere) III, 52 coll. V, 19.

CAP. CXXXV.

νῦν τε ἐγένετο, καὶ Δαρκεῖος] De particulis τε — καὶ conf. nott. ad IV, 53. Ad verba τῶν ἡν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος (i. e. quorum minimam habebat rationem s. quorum iacturam minime faciebat) conf. VII, 223. I, 120. VII, 10 ibique laud. et ad locutionem αὐτῶν τα-

ο τῇ γνώμῃ ταύτῃ. τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, ὃν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
ταδῆσας κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ ἐν τῷ στρατοπέδῳ. κατέ-
λε τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενεῖας τῆς στρατιῆς τῶνδε
εν, ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται, οἱ δὲ ἀνθρωποί
τείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δη-
, ὥς αὐτοὺς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι
τοῖσι Σκύθῃσι, οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν
ν φνοίατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολειπομένοισι ὑποθέμενος ὁ
τος καὶ πυρὰ ἐκκαύσας τὴν ταχίστην ἠπέλγετο ἐπὶ τὸν
ν. οἱ δὲ ὄνοι, ἐρημωθέντες τοῦ ὀμίλου, οὕτω μὲν δὴ
ν πολλῶ ἔσαν τῆς φωνῆς· ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν

si mox ipse subiicitur locus, did. III, 81, alia a Valcken. a. Add. Herod. I, 189. IV, VI, 16. 72.

ἀνθρωποὶ ἀσθενεῖς τῶνδε
[κ. τ. λ.] Impeditior loci stru-
de qua conf. Matth. Gr. Gr.
3. pag. 1299. Sunt enim po-
um verba οἱ δὲ ἀνθρωποί
τείης μὲν εἵνεκεν κατελείπον-
te structuram turbant, si qui-
directam orationem Noster
his verbis, quae sic potius
mda erant, ut responderent
sententiae per ἵνα οἱ μὲν κ.
xpressae: qua relictā Noster
ocedentia verba κατέλιπε δὲ
; ἀσθενεῖας τῆς στρατιῆς τῶν-
νεκεν respiciens haec ipsa
modo repetit verbis: οἱ δὲ
ποι ἀσθενεῖς μὲν εἵνεκεν
[κοντο] iisdemque reliqua ad-
in quibus ad verba προφάσιος
de mente erit repetendum εἵ-
e proxime praegressis, et
ηλαδῇ inferendum ὥς, quod
fecit Reizius, quem praeter
et Matthiaeum etiam re-
edd. recte secuti sunt, cum
ighaeus. et Gaisford. hanc
iam, quae sane in libris scri-
nd exstat, sed quae ad totam
iam necessaria videtur, omi-
. Cum recentt. edd. scripsi
κατελείποντο passivo sensu
iebantur), ut IV, 84 pro vulg.
τοῦτο. His vero ita constitu-
nte intelligitur, cur sequan-

tur optativi μέλλοι et φνοίατο, supra
vero coniunctivus ponatur in verbis
ἵνα οἱ μὲν ὄνοι — παρέχωνται;
conf. nott. ad I, 189 et mox IV, 139.
Iam haec totius loci enascitur sen-
tentia: reliquit autem (rex) et asinos
et infirmos milites hac de causa, ut
asini clamorem tollerent: homines vero
infirmilitatis sane causa relinquebantur.
sed hoc nimirum ut praetenderent, ipsum
regem cum flore exercitus Scythas ag-
gressum esse, hos vero (milites infir-
mos relictos) interim castra tueri. τὸ
καθαρόν τοῦ στρατοῦ quid sit, dixi-
mus ad I, 211. Wesseling. confert
Thucyd. V, 8, ubi vid. Schol., alia.
— In seqq. ὑποτίθεσθαι valet:
praecipere, prae scribere, alias consi-
lium dare, suadere, ut diximus ad I,
107. Itaque non opus scribere ὑπερ-
θέμενος, quod Cobeto placet.

οἱ δὲ ὄνοι — οὕτω μὲν δὴ μάλλον
πολλῶ ἔσαν τῆς φωνῆς] i. e. asini
relicti a reliqua turba s. a coetu multo
maiores edebant rudium. Ubi geni-
tium τῆς φωνῆς refero ad μάλλον,
quod substantivi quasi vices induere
videtur, non aliter fere atque in illa
formula ἐπὶ μάλλον, de qua vid.
nott. ad III, 104. — φωνὴν ἵεναι
frequens Nostro, ut II, 2. IV, 23.
IX, 16 coll. II, 15. — In fine cap.
κατὰ χώραν — εἶναι Valcken. legi
vult κατὰ χώραν — μέναι s. μείναι,
suo loco manere, ut apud Aristoph.
Eqq. 1351. [Plut. 367 ibique Kue-
ster.] Thucyd. IV, 75. Herod. I, 17.
IV, 201. At proba, si quid video,

136 ὄντων πάγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι. Ἡμέρης δὲ γενομένης γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες, ὥς προδεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖρας τε προετείνοντο τοῖσι Σκυθήσι καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα. οἱ δὲ ὥς ἤκουσαν ταῦτα, τὴν ταχίστην συστραφέντες, αἱ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθίων καὶ ἡ μετὰ Σαυροματέων καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοὶ, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἰστρου. ἅτε δὲ τοῦ Περσικοῦ μὲν τοῦ πολλοῦ ἑόντος περὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισταμένον, ὥστε οὐ τετμημένων τῶν ὁδῶν, τοῦ δὲ Σκυθικοῦ ἱππότηω καὶ τὰ σύντομα τῆς ὁδοῦ

locutio κατὰ χώραν — εἶναι, nec ullo modo sollicitanda. Cf. III, 135 ibique laudd. Steger. citat Xenoph. Anab. I, 5, 17. Ad ἤλπιζον conf. III, 151 ibique nott. Itaque loci sententia haec est: *Scythae ubi assinos clamantes audiverunt, admodum existimabant, Persas suo loco adhuc esse s. mansisse.*

CAP. CXXXVI.

ἔλεγον τὰ κατήκοντα] i. e. dicebant, quae par erat eos dicere, qui in tali rerum statu versantur. Conf. I, 97 ibique nott. V, 49. II, 161. — χεῖρας προετείνοντο medio verbo usus dixit Noster, qui VII, 233 in eadem locutione activum adhibuit, quo etiam Xenophon usus est in Cyropaed. IV, 2, 19 coll. IV, 2, 17. VI, 3, 13. — In seqq. post συστραφέντες (i. e. copiis collectis, in unum coniunctis; cf. I, 101 ibiq. nott. IX, 18) continuo sequitur αἱ τε δύο — καὶ ἡ μετὰ Σαυροματέων καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοὶ ἐδίωκον: qua structura sensum magis respiciente quam genus grammaticum hand utique offenditur. Sunt vero αἱ τε δύο partes illae, quibus Idanthysus et Taxacis imperabant, vid. cap. 120; ἡ μετὰ Σαυροματέων illa est, cui praeerat Scopasis cuique Sauromatae accesserant, teste Herodoto cap. 120 coll. 133. 128. Scripsi autem cum recentt. edd. ἡ μετὰ Σαυροματέων, ut supra IV, 128 legimus τὴν μετὰ Σαυροματέων μοῖραν ταχέϊσαι; vulgo enim editur ἡ μετὰ Σαυρομάται, cuius loco quod duo cold. afferunt Σαυροματέων, recepi

simulque abieci voculam τε, quam post Σαυρομάται e Pauwii coniectura receperant Schweighauser. et Gaisford. Scythae igitur (haec enim Herodoti videtur esse sententia) copiis suis coniunctis (tribus Scytharum partibus et Sauromatarum, Bardinorum, Gelonorum copiis, quae ad Scythas accesserant) Persas rectā Istrum versus persequi coeperunt. Nam in imperfecto ἐδίωκον subest vis actionis inceptae necdum absolutae.

ὥστε οὐ τετμημένων τῶν ὁδῶν] Bredovius corrigit p. 221 τετμημένων, quod neque Dindorf. neque Dietsch. receperunt; cf. nott. ad III, 106. Ipsa verba Herodoti Schweighauserus sic reddidit: *utpote rurs non tritis*; accuratius idem in Lexico Herodot. II. p. 313: „*quam non sectae (stratae, signatae, definitae) essent viae.*“ Atque hunc in modum recte haec verba iam Wesselingius intellexit, haecce adscribens: „Palmerius Exercit. p. 22 *incisas*, id est, *signatas orbitas*. Cur non *sectas*? Quales solum Scythicum, ut olim Macedonicum, vix habuit. De Archelao, Macedonum rege, Thucyd. lib. II. 100: καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε. Quis quidem in viarum munitione τέμνειν et ἀνατέμνειν apud Philon. Ind. saepe, De mundi opific. p. 14 B et Creat. Princip. p. 723 B.“ Ad ipsas igitur vias faciendas pertinet locutio τέμνειν ὁδοὺς, quam a caedendis orbitis repetit Curtius (Vom Wegbau etc. in: Abhandl. d. Berlin. Akad. 1854. pag. 222), si quidem solis orbitis in lapidem sectis plerumque Graecorum vias planastro-

ἐπισταμένον, ἀμαρτόντες ἀλλήλων, ἐφθησαν πολλῶ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι. Μαθόντες δὲ τοὺς Πέρσας οὐ καὶ ἀπικμένους ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσί· Ἄνδρες Ἴωνες, αἱ τε ἡμέραι ὑμῖν τοῦ ἀριθμοῦ διοίχονται· καὶ οὐ ποιεῖτε δίκαια ἐτι παραμένοντες. ἀλλ', ἐπεὶ πρότερον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λύσαντες τὸν πόρον τὴν ταχίστην ἅπιτε χαίροντες ἐλεύθεροι, θεοῖσι τε καὶ Σκύθησι εἰδότες χάριν. τὸν δὲ πρότερον ἐόντα ὑμέων δεσπότην ἡμεῖς παραστησόμεθα οὕτω, ὥστε ἐπὶ μηδαμῶς ἐτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρατεῦσασθαι.

Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μιλτιάδew μὲν τοῦ 137 Ἀθηναίου, στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἣν γνώμη, πείθεσθαι Σκύθησι καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην· Ἰστιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἐναντίη ταύτῃ, λέ-

rum in usum factae constabant, dissente Vischero (Jahrb. f. Philol. u. Paedag. LXXIII. p. 130. 136), qui ad vias per silvas et loca saxosa faciendas respici vult. — τὰ σύντομα τῆς ὁδοῦ sunt itineris compendia, ut I, 185 coll. V, 17, ubi vid. nott. Thucyd. II, 97. Xenophon Cyneg. V, 17. Participium ἀμαρτόντες aequae ad Scythas atque ad Persas, quorum utrorumque in antecedentibus mentio fit, referendum, licet sequatur ἐφθησαν οἱ Σκύθαι, quo altera communis subiecti pars continetur: vid. de hac structura exponentem Jul. Geislerum: De Graec. nominat. absoll. pag. 19. 20. Conf. Herod. IV, 157 init. — Ad locutionem ἐφθησαν — ἀπικόμενοι conf. VI, 115 et Kuehner Gr. Gr. §. 664, not. 2.

διοίχονται] Dindorf. edidit διοίχεται. Equidem formam διοίχονται, quam libri scripti afferunt, cum Bekkero et Dietschio retinui, quippe quae proba videtur neque sollicitanda; conf. Bredov. p. 311. 334 et vid. quoque IV, 185. Ad argumentum loci conf. IV, 98 et de sexaginta dierum spatio quae diximus ad IV, 122. — Post οὐ ποιεῖτε Schweigh. et Gaisf. e Sanrofti libro inseruerunt γε, qua particula hic sane opus non videtur: idcirco cum

recentt. edd. eam abieci; ad χαίροντες conf. nott. ad III, 29.

παραστησόμεθα οὕτω] i. e. eo redigemus, compellemus. Non valde dispar ea notio, qua hoc verbum invenimus III, 13. 14, ubi vid. In fine cap. pro στρατεῦσασθαι Naber in Mnemosyn. IV. p. 23 scribi iubet στρατεύσασθαι, quod mihi quidem haud necessarium videtur, libris praesertim invitis.

CAP. CXXXVII.

Μιλτιάδew] De Miltiade plura VI, 39 seqq. Ac videtur Cornelius Nepos in Miltiad. c. 3 Herodoti locum expressisse, ut observat Lambinus. De Histiaeο Milesio plura libro quinto narrantur. — Χερσονησιτέων cum recentt. edd. exhibui meliorum codd. ex auctoritate. In Sanrofti libro exstat Χερσονησιέων, quod Schweigh. non displicet, si quidem ita dicti fuerint Chersonesi huius incolae, teste Stephano Byzantino, qui s. v. Χερρόνησος utique affirmat, eos, qui Χερρόνησται appellantur Thracicae huius Chersonesi incolae, etiam Χερρόνησιονς dici. Sed tum scriptum oportebat Χερσονησιέων, cum haec forma genitivi pluralis secundae declinationis in εων ab Herodoto sit aliena.

γοντος, ὥς νῦν μὲν διὰ Δαρείου ἕκαστος αὐτῶν τυραννεύει· πόλιος· τῆς Δαρείου δὲ δυνάμιος κατααιρεθείσης οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἷός τε ἔσεσθαι ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδέν. οὐδαμῶν· βουλήσεσθαι γὰρ ἐκάστην τῶν πολλῶν δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἰστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀποδεικνυμένου αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν
138 γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἰρεόμενοι. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντες τε τὴν ψῆφον καὶ ἔοντες λόγου πρὸς βασιλέας.

ὡς νῦν μὲν διὰ Δαρεῖον κ. τ. λ.] Apte hunc in modum Histiaeus atque e re sua locutus est; qui bene vidit non nisi Persarum imperio stante stare se ipsos posse, Graecis impatientissime pro libertatis sensu ingenito ferentibus iugum a Persis impositum. Namque Persae, ut ad IV, 98 iam monuimus, Graecis in civitatibus singulis, quas imperio suo addiderant, tyrannos constituerant, qui arctius cum Persis coniuncti quorumque salus suspensa a Persis, qui ipsi in subiectorum Graecorum rempublicam minime se immiscere solebant. Hinc cap. 138 tyrannorum recens, qui a Persis victoribus in Graecis civitatibus olim liberis popularique imperio maximam partem fruentibus constituti erant. — αὐτῶν cum Gaisf. dedi pro αὐτέων. — In seqq. ad significationem verbi κατααιρεθείσης conf. allata ad II, 172.

οἷος τε ἔσεσθαι ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν] Omnes libri scripti et olim editi ἔσται exhibent; quod cum ad verba οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν haud conveniat, Reizius reposuit ἔσεσθαι, a Borheck. et Matthiae, ac postea quoque a Bekkero, Dindorfio et Dietschio merito receptum probatumque viro docto, Schoenio, in: Diss. de attractionis quam dicunt singg. quibusdam exemplis apud Herodot. (Bielefeld. 1810) p. 5. Vulgatam ἔσται, quam Schweighaeuser. et Gaisford. revocaverant, denuo tueri studuit Eltz in: Jahrb. für Philol. u. Paedag. Suppl. IX. p. 134 (Quaest. Herodott. p. 7), neque vero mihi persuasit. Caeterum in his minime offendet subitus, neque vero insolitus oratio-

nis transitus e directa in indirectam orationem, de qua Wessel. citat I. Fr. Gronov. ad Senec. de Benefic. IV, 32. Tu conf., ne plura, Herod. IV, 110. 196. II, 113. 152 ibique nott. — Ad locutionem γνώμην ἀποδεικνυσθαι cf. IV, 132 ibique nott.

CAP. CXXXVIII.

Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντες τε τὴν ψῆφον] i. e. *Fuerunt autem hi, qui in illa deliberatione suffragia ferebant.* Ita Schweigh., qui idem in Lex. Herod. sic vertit: *suffragia ultro citroque* (pro sua quisque sententia) *ferentes*; ut διαφέρειν vix quidquam differat a simplici φέρειν, ut in Eurip. Orest. 48, aliisque Demosthenis, Isocratis ac Plutarchi locis in Thes. ling. Graec. II. p. 1375 ed. Dindorf. allatis. Nec aliter Langius, vernaculus interpres, atque Italus interpres. Malim equidem: *qui hanc sententiam* (a Miltiadis sententia) *alienam s. contrariam ferebant.* Quae sequuntur: καὶ ἔοντες λόγον πρὸς βασιλέας significant: *et qui multum valebant auctoritate apud regem*; vid. nott. ad I, 120 et cf. IV, 133. 144. Add. Siebelis ad Pausan. X, 9. §. 1. — βασιλέας dedi pro βασιλῆος, quod Gaisf. et Matth. hic retinuerunt. — In seqq. verbis οὗτοι μὲν ἦσαν retinui ἦσαν, quod cum a Sanrofti libro alteroque absit, a Dindorfio omissum est. a Dietschio unciis inclusum tanquam spurium — Inter tyrannos urbium Hellespontii *Herophantus*, qui Παριηζός vocatur, tyrannus erat *Parii*, de qua urbe vid. Herodot. V, 117 ibique nott. *Strattis* tyrannus memoratur VIII, 132; *Aeaces* Sami tyrannus VI, 13. Pro *Αλάκης* quod

Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι, Δάφνις τε Ἀβυθηνὸς καὶ Ἴπποκλος Λαμψακηνὸς καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς καὶ Μητροδῶρος Προκοννήσιος καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνὸς καὶ Ἀρίστων Βυζάντιος· οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου, ἀπ' Ἰωνίης δὲ Στράτις τε Χίος καὶ Αἰάκης Σάμιος καὶ Λαοδάμας Φωκαεὺς καὶ Ἰστιαῖος Μιλήσιος, τοῦ ἦν γνώμη ἡ προκειμένη ἐναντίῃ τῇ Μιλιτιάδῳ. Αἰολέων δὲ παρὴν λόγιμος μόνος Ἀρισταγόρης Κυμαῖος.

Οὗτοι ὧν ἐπεί τε τὴν Ἰστιαίου αἰρέοντο γνώμην, ἔδοξε 139 σφι πρὸς ταύτῃ τάδε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι· τῆς μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἑόντα, λύειν δὲ, ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται, ἵνα καὶ ποιέειν τι δοκέωσι, ποιεῖντες μὴ δὲν, καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πειρώατο βιάμενοι καὶ βουλόμενοι διαβῆναι τὸν Ἴστρον κατὰ τὴν γέφυραν· εἰπεῖν τε λύοντας τῆς γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον, ὥς πάντα ποιήσουσι, τὰ | Σκύθῃσι ἐστὶ ἐν ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ. Μετὰ δὲ ἐκ πάντων ὑπεκρίνατο Ἰστιαῖος, τάδε λέγων· Ἄνδρες

plures libri exhibent Αἰακίδης s. Αἰακίδας, ad illam primitivae atque patronymicae vocis confusionem haud raro obviam teste Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. p. 325 et ad Lucian. I. p. 414 ed. Bip. retuleris.

Αἰολέων δὲ παρὴν λόγιμος μόνος Ἀρισταγόρης Κυμαῖος] λόγιμος dicitur, qui λόγον ἀξίος est (vid. nott. ad I, 143), vir illustris ac spectatus, ut IX, 64. 116. VIII, 86, et conf. nott. ad III, 127. Haud commemoratur Κῶης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγός ἐὼν Μυτιληναίων, cuius mentio fit supra IV, 97; in eorum numero certe non fuit, quorum ratio habebatur.

CAP. CXXXIX.

ἔδοξε σφι — τάδε ἔργα τε καὶ ἔπεα προσθεῖναι] Ad ἔργα τε καὶ ἔπεα conf. III, 135 ibique nott. πρὸς ταύτῃ — προσθεῖναι dixit Noster repetita praepositione non sine quadam vi, qui mox scripsit προσέθηκαν τῇ γνώμῃ. In seqq. τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας ἑόντα declarant eam pontis partem, quae septentrionem versus ad Scytharum terram s. ad borealem Istri ripam spectabat, τὸ ἐς τὴν

Σκυθικὴν ἔχον, ut paulo post Noster dicit. De praepositione κατὰ conf. III, 155 ibique nott.

ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται] i. e. quantum uno teli iactu assequi possent, s. ad teli iactum. De verbo ἐξικνέσθαι conf. II, 34. IV, 10. Plutarch. Vit. Aristid. 17: ἡδὴ δὲ καὶ βέλους ἐξικνεῖτο. Add. Iacobs ad Aelian. N. A. XVI, 23. Ad verba: πειρώατο βιάμενοι conf. citata ad I, 77 de participii verbo πειράσθαι additi structura; de ipsa optativi πειρώατο forma cf. nott. ad IV, 130; de usu optativi, qui excipit coniunctivum, cf. nott. ad I, 185 coll. IV, 135. Pro καὶ βουλόμενοι Emperius (Opusc. philolog.) pag. 312 suspicatur: ἡ καιροῦ λαβόμενοι. Equidem vulgata sic accipio: ne Scythae tentarent vim inferre atque Istri transitum parare iuxta pontem. Haud recte opinor Schweighauserus extrema verba sic reddidit: Istrum ponte transire. — Ad verba: τὰ Σκύθῃσι ἐστὶ ἐν ἡδονῇ (quae grata forent Scythiis) conf. VII, 15 coll. 160. Nec valde distat, quod attigimus ad IV, 97: φίλον ἐστὶ. — ἐς καιρὸν valet opportune, commode, ut I, 206. VII, 144.

Σκύθαι, χρηστὰ ἤκατε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν ἐπείγεσθε· καὶ τὰ τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς ὁδοῦται, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας ἐπιτηδέως ὑπηρετέεται. ὥς γὰρ ὁράτε, καὶ λύομεν τὸν πόρον, καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, θέλοντες εἶναι ἐλεύθεροι. Ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς τάδε λύομεν, ὑμέας καιρὸς ἐστὶ διζῆσθαι ἐκείνους· εὐρόντας δὲ ὑπὲρ τε ἡμέων καὶ ὑμέων αὐτῶν τίσα-
 140 σθαι οὕτως, ὥς ἐκείνους πρέπει. Σκύθαι μὲν τὸ δευτέρον Ἰωσι πιστεύσαντες λέγειν ἀληθεῖα ὑπέστρεφον ἐπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων καὶ ἡμάρτανον πάσης τῆς ἐκείνων διεξόδου. αἰτιοὶ δὲ τούτου αὐτοὶ οἱ Σκύθαι ἐγένοντο, τὰς νομαῖς τῶν ἱκῶν τὰς ταύτη διαφθείραντες καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. εἰ γὰρ ταῦτα μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπειρώς ἐξευρεῖν τοὺς Πέρσας· νῦν δὲ, τὰ σφι ἐδόκεε ἄριστα βεβουλεῦσθαι, κατὰ ταῦτα ἐσφάλισαν. Σκύθαι μὲν νυν τῆς σφετέρης χώρης, τῇ χιλὸς τε τοῖσι ἱπποῖσι καὶ ὕδατα ἦν, ταύτη διε-
 || ιόντες ἐδιζήντο τοὺς ἀντιπολέμους, δοκούντες καὶ ἐκείνους καὶ διὰ τοιούτων τὴν ἀπόδρῃσιν ποιέεσθαι. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸν πρότερον ἐωυτῶν γενόμενον στίβον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦσαν, καὶ οὕτω μόγις εὐρον τὸν πόρον. Οἷα δὲ νυκτὸς τε ἀπι-

καὶ τὰ τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς ὁδοῦται] Schweigh. ita reddidit: „ut autem, quae a vobis profisciscuntur, benigna sunt, sic etc.“ Valla: „ut vos nobis probe viam ostenditis.“ Malim equidem: „et quae a vobis profisciscuntur, commodè viam (rectam) nobis muniunt s. parant indeque nobis prosunt: et quae a nobis profisciscuntur ad vos, accurate apparantur s. administrantur. Infra Noster VI, 73: εὐώδ' ὁδὸς τὴν τὸ πρᾶγμα. Verbum ὁδοῦν, quod proprie est viam munire, monstrare, latius dein patuit planeque valuit: indicare, ostendere. Confert Wesseling. Aeschyl. Prometheus. 497 (505). Agamemnon. 184 (169), ubi Blomfield. nostri loci haud fuit immemor. Et conf. Herod. VI, 73. — Ad verba ἐπιτηδέως ὑπηρετέεται conf. I, 108, ubi eadem dictio invenitur. — In seqq. pro ἡμέας scripsi cum Bredov. p. 282 ἡμεῖς, itemque dedi ἐκείνους, ubi vulgo male κείνους, cf. Bredov. p. 119; dedi quoque διζῆσθαι pro διζέσθαι; vid. laudd. ad IV, 9.

CAP. CXL.

τὸ δευτέρον] Conf. IV, 133. In seqq. ad διεξόδου conf. III, 117. IV, 199; ad verba: καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες conf. IV, 120 et ad παρεῖχε III, 73 ibiq. nott. Pro ἐξευρεῖν, quod Dindorf. et Dietsch. retinuerunt, e Florentino duobusque aliis codd. dedi ἐξευρεῖν, probante Bredov. pag. 326.

τῆς σφετέρης χώρης] Apud Suid. s. γ. χιλή T. III. pag. 670 exstat: διὰ τῆς ἐτέρης χώρης. — In seqq. pro ἀντιπολέμους dedi ἀντιπολέμους; vid. nott. ad IV, 134.

τοῦτον φυλάσσοντες] Cf. Suidas s. v. στιβία T. III. pag. 376. De nomine τοῦτον interposito conf. nott. ad IV, 122 et de significatione verbi φυλάσσειν II, 62 et I, 48 ibique nott. In seqq. καὶ οὕτω μόγις κ. τ. λ. tenendum est, Nostrum semper aequè atque Homerum dixisse μόγις neque unquam adhibuisse μόλις; vid. Bredov. p. 95. 96. Ad verba οἷα δὲ νυκτὸς κ. τ. λ. conf. II, 28.

οι καὶ λελυμένης τῆς γεφύρης ἐντυχόντες ἐς πᾶσαν ἀρ-
 ν ἀπύκατο, μὴ σφεας οἱ Ἴωνες ἔωσι ἀπολελοιπότες. Ἦν 141
 ρὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος, φωνέων μέγιστον ἀνθρώ-
 τουτον τὸν ἄνδρα καταστάντα ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τοῦ Ἰστρου
 Δαρεῖος καλέειν Ἰστιαῖον Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίεε
 , Ἰστιαῖος δὲ, ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, τὰς τε
 πᾶσας παρεῖχε διαπορθμεύειν τὴν στρατιὴν καὶ τὴν γέ-
 ξυνξε. Πέρσαι μὲν ὧν οὕτω ἐκφεύγουσι. Σκύθαι δὲ 142
 νοι καὶ τὸ δεύτερον ἤμαρτον τῶν Περσέων. καὶ τοῦτο

ελυμένης τῆς γεφύρης ἐντυ-
 Genitivum verbo ἐντυχόν-
 additum eo ex usu repetit
 ng., quo verba composita
 ro simplicium structuram
 soleant. Plures locos, ubi
 is pariter adstruitur verbo
 re, dabit L. Struve: De
 Sophocl. (Berolin. 1854.)

Atque hanc rationem nunc
 alim quam eam, ex qua ver-
 μένης τῆς γεφύρης pro geni-
 solutis habeantur et ad ἐν-
 ; mente subaudiatur τῷ πό-
 simile quid, hoc fere sensu:
 ctum pervenerunt, ponte iam
 Noster autem id potius de-
 voluisse videtur: *Scythas no-*
uisse atque pontem offendisse

Cobeto placet rescribere
 η τῇ γεφύρῃ. De forma
 conf. nott. ad I, 2.

CAP. CXLI.

ον μέγιστον ἀνθρώπων] i. e.
issimā omnium utebatur lingūd.
 locutio VII, 117. Livius VIII,
 lerium magna voce incla-
 Attigit Herodotea Eustath.
 ., 403, 38 s. 607, 33. — In
 ταστάντα ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τοῦ
 lixit Noster *Aegyptium in ipsa*
a stantem s. collocatum. De
 itionis ἐπὶ usu conf. nott. ad
 ne plura. Voculam δὲ post
 ulgo insertam cum recentt.
 eol, cum in plerisque libris
 illa haud reperitur. — In
 ο ἐπακούσας Bake (Scholice.
 ematt. IV. p. 320) adsen-
 obeto scribi vult ὁ πακού-
 io verbo sane utitur Noster

III, 101 fin., sed addito genitivo.
 Equidem vulgatam retinui, quae
 mihi id significare velle videtur, Hi-
 stiaeum, statim ubi audivit, com-
 pellationi obtemperasse; quod recte
 expressit Langius hunc in modum:
 „*Histiaeos aber hörete gleich auf den*
ersten Ruf“ etc.

κελεύσματι] In Florentino altero-
 que cod. exstat *κελευματι*; quae ea-
 dem varietas VII, 16, ubi Florenti-
 nus cum tribus aliis libris affert *κε-*
λεύματι, reliqui *κελεύσματι*, quod
 utroque loco Bekkerus, Dindorf. et
 Dietsch. receperunt probante Co-
 beto, sed merito reprobavit Bredov.
 p. 347, cum in talibus Noster lite-
 ram σ abiicere et ad delicatioris aevi
 formam (*κέλευμα*) deflectere haud
 soleat. Attulit Wesseling. locum
 Dion. Cass. 4. pag. 51 E [cap. 32 s.
 p. 626 Reim.], ubi exstat *κελεύματα*
 itemque *celeuma* apud Christianos
 scriptores, de quo laudat Rosweid.
 ad Paulini Nolani Carm. XVII, 109.
 p. 94 et Munker. ad Hygin. fab. XIV
 fin. In re nautica memoratur ὁ *κε-*
λευστής, de quo dixi ad Plutarch.
 Alcib. pag. 231. Add. Becker. in
 Charikl. I. p. 211 ed. sec. et Blom-
 field. in Glossar. ad Aeschyl. Pers.
 403, ubi *κέλευσμα*. Et conf. etiam
 Forcellini Lex. s. v. *celeusma* T. I.
 p. 419.

παρεῖχε διαπορθμεύειν] i. e. na-
 ves exhibuit ad exercitum traicien-
 dum. Additur verbo infinitivus, qui
 finem et consilium indicat. Cf. nott.
 ad Plutarch. Philop. 18. p. 65.

CAP. CXLII.

καὶ τοῦτο μὲν κ. τ. λ.] i. e. *Scythae*

μὲν, ὥς ἔοντας Ἰωνας ἑλευθέρους, κακίστους τε καὶ ἀνανδροτάτους κρίνουσι εἶναι ἀπάντων ἀνθρώπων· τοῦτο δὲ, ὥς δούλων Ἰώνων τὸν λόγον ποιούμενοι, ἀνδράποδα φιλοδέσποτα φασὶ εἶναι καὶ ἄδρηστα μάλιστα. ταῦτα μὲν δὴ Σκύθῃσι ἐς Ἰωνας ἀπέρριπται.

143 Δαρεῖος δὲ διὰ τῆς Θρηϊκῆς πορευόμενος ἀπῆκετο ἐς Σητόν τῆς Χερσονήσου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβυζον, ἄνδρα Πέρσην, τῷ Δαρεῖος κοτε ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἶκας

iudicant, Iones, quā liberos homines, omnium mortalium pessimos et mollissimos esse; quā servos, mancipia esse dominorum antipathissima et fidelissima. Unde patet ἀνελευθέρους, quod duo libri afferunt, reiciendum unumque ἑλευθέρους tenendum esse. Verba ὡς δούλων Ἰώνων τὸν λόγον ποιούμενοι proprie valent: de Ionibus ut servis verba facientes (ut antea de iis tanquam liberis hominibus sententiam tulerant); et frequens apud Nostrum locutio λόγον τινὸς ποιῆσθαι, ut I, 213. III, 25 etc. ἄδρηστος est servus hero fidelis minimeque δραπέτης (Herod. VI, 11) s. fugitivus, ut bene observat Valcken. Eadem vox apud Plutarch. II. p. 174 E. et apud Dion. Chrysost. in Corinth. p. 457 B. — φιλοδέσποτα hinc citat Pollux III, 74. — Ac denique ad ipsum Scytharum de Ionibus iudicium conf. Plutarch. II. pag. 222 D.

ταῦτα — ἀπέρριπται] i. e. Haec a Scythia in Iones dicuntur s. proticiuntur dicteria. Cf. I, 153 ibiq. laudd. Idem verbum apud Pausan. IX. 5, 4.

CAP. CXLIII.

Δαρεῖος δὲ — ἀπῆκετο ἐς Σητόν κ. τ. λ.] Nihil Noster tradit de iis, quae Darius perpressus est Istro traiectione per Thraciam reditum instituens in Asiam. Etenim Ctesias Persicc. §. 17 haec habet: διὸ καὶ φεύγων Δαρεῖος διέβη τὰς γεφυρώσεις καὶ ἔλυσε σπεύδων πρὶν ἢ τὸ ὅλον διαβῆναι στρατεύμα· καὶ ἀπέθανον ὑπὸ Σκυθάρχου οἱ καταλειφθέντες ἐν τῇ Εὐρώπῃ μυριάδες ὀκτώ. Addit deinde Darius Chal-

cedonicum domus et templa concremasse, quod pontem super Bosphorum solvere studuissent atque aram a Dario olim, cum in Europam transiret, erectam sustulissent (cf. Herod. III, 87 seq.). Justinus II, 5 nil nisi haec tradit: „Darius — omissis octoginta milibus hominum trepidus refugit.“

Μεγάβυζον] Μεγάβυζον affert unus Parisinus liber itemque Eustath. ad III. p. 182, 27 s. 270, aecedente Valla; vulgo Μεγάβαζον, quod idem etiam vulgo exhibent VII, 108, ubi tres codd. afferunt Μεγαβύζον; quibus locis quamquam non idem significatur Persa, qui III, 70 in coniuratorum numero commemoratur, tamen ex una eademque nobili Persarum familia hos omnes fuisse nemo negabit: unde eodem quoque modo nomen ipsum scribi consentaneum est; de quo vid. plura in Excursu ad III, 70. — Quod vero h. l. de Megabyzo effatus est Darius, idem in Zopyrum dixisse fertur III, 160 coll. Plutarch. II. p. 173 A. et Eustath. ad III. II. p. 182, 27, qui Herodotea paulo aliter expressit, et ad Dionys. Perieg. 764. (ubi alium Herodoti locum tangens IV, 144 exhibet Μεγάβυζος, quamquam in ipso Herodoto vulgo legitur Μεγάβαζος). Μεγάβυζος Zopyri filius dicitur III, 160, quem et ipsum alium esse atque eum, de quo hic sermo, crediderim. Nam sane frequens in Persarum rebus hoc nomen occurrit. — In seqq. γέρας s. honorem, μῆκος dicit ipsam illam sententiam laudis atque honoris plenam, quam rex tulerat.

ἐν Πέρσῃσι ἔπος. ὥρμημένου Δαρείου φοιᾶς τρώγειν, ὥς ἄνοιξε
τάχιστα τὴν πρῶτην τῶν φοιέων, εἶρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς
Ἀρτάβανος, ὃ τι βούλοιτ' ἂν οἱ τοσοῦτο πληθὸς γενέσθαι, ὅσοι
ἐν τῇ φοιῇ κόκκοι. Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβύζους ἂν οἱ τοσού-
τους ἀριθμὸν γενέσθαι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑπή-
κοον. ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι ταῦτά μιν εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐ-
343 τὸν ὑπέλιπε στρατηγὸν, ἔχοντα τῆς στρατιῆς τῆς ἐκείνου ὀκτὼ
μυριάδας. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβυζος, εἶπας τότε τὸ ἔπος, ἐλλέ- 144
πετο ἀθάνατον μνήμην πρὸς Ἑλλησποντίων. γενόμενος γὰρ ἐν
Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Καλχηδονίους

φοιᾶς τρώγειν] i. e. *malis vesci granatis*. Quod fructuum genus omnino haud ingratum fuisse colligimus ex Plut. Artax. 4, ubi exstat ῥόα, non φοιᾶ, quae forma haud scio an prioribus scriptoribus magis fuerit in usu, accentu in ultima posito syllaba, cum iisdem grammaticis docentibus ῥόα in penultima accentum capiat. Vid. quae dixi in Creuzeri Melett. III. p. 31 seq. Add. Blomfield. Glossar. ad Aeschyl. Prometh. 23, Lobeck. ad Phrynich. p. 495 seq., Bredov. p. 162. Quod vero iisdem praecipiant veteres grammatici, φοιᾶ dici de arbore, ῥόα de fructu, id stare non posse vel hic ipse locus ostendit. Add. VII. 41. De ipso malo punico eiusque significatione tesserraria apud Graecos disputavit Boetticher: Der Baumcult d. Hellen. pag. 471 seqq. — τοσοῦτο dedi Bredovium secutus pag. 105 cum recentt. edd. pro τοσοῦτο ν.

CAP. CXLIV.

ἐλλέπετο] ἐλλέπετο, quod retinuit Matth. quodque etiam retineri vult censor Ienensis ad IV, 133 laudatus, revocavi cum recentt. edd. e Sanerofiti libro pro vulg. ἐλλέπετο, cuius hic nullus locus. Articulum τὸ ante ἔπος cum recentt. edd. inserui. Spectat autem τότε τὸ ἔπος ad sequens dictum Megabyzi de Chalcedoniis. Ad πρὸς Ἑλλησποντίων conf. nott. ad IV, 138 de usu praepositionis πρὸς.

Καλχηδονίους] Ita recepi cum Schweigh. et Gaisf. auctoritate cod.

Florentini et aliorum. Vulgo Καλχηδονίους, quod Matth. retinuit. Conf. IV, 85. V, 26 et quae ex numis aliisque veterum testimoniis allata dicit Wesseling. ab Holsten. ad Καρχηδών Steph. Byz. et Sirmoud. in Sidonii Carm. II. p. 666 ed. Venet. Schweigh. conferri vult, quae ad Polyb. V, 39, 5 et ad Athen. III, 92 E. et VII, 320 A. notaverit. Conf. quoque Bredov. p. 92 et Voemel in Prolegomm. ad Demosthen. Cont. pag. 128. Multa quoque de hac confusione attulit Tzschucke ad Melam I, 19. §. 5 nott. critt. (Vol. II. P. I) pag. 573 seqq., qui idem in nott. exegg. (Vol. III. P. I) pag. 571 seqq. de ipsa urbe copiosius disseruit, de qua vid. etiam Forbiger: Handb. d. alt. Geograph. II. p. 384. — Ad argumentum loci praeter Eustath. Herodotea citantem ad Dionys. Perieg. 764 cf. Strab. VII. p. 320 s. 494 et, ubi ex Apollinis oraculo coeci dicuntur Chalcedonii ob neglectum aptiorem in urbe fundanda locum, Tacit. Annal. XII, 63 et Polyb. IV, 43. Nec prorsus iustum videtur oraculi effatum Mannerto VII. p. 155, cum Megarenses, condita Chalcedone ac Selymbria, tum demum in Byzantium condendum incidere consentaneum fuerit, praesertim cum mercatura ad boreales regiones Ponti magis magisque florere coepisset, ipseque Byzantii portus e meridie accedentibus difficilior esset aditu quam et Chalcedonis et Selymbriae portus; unde perspicui posse existimat, cur in Chalcedonem condendam Graeci ad has regiones conversi et a

κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων, πυθόμενος δὲ ἔφη Καλχηδονίους τοῦτον τὸν χρόνον τυγχάνειν ἔοντας τυφλοὺς· οὐ γὰρ ἂν τοῦ καλλίονος παρεόντος κτίξειν χώραν τὸν αἰσχίονα ἐλίσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. οὗτος δὲ ὧν τότε ὁ Μεγάβυζος στρατηγὸς λειψθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεστρέφετο. οὗτος μὲν νυν ταῦτα ἔφησσε.

145 Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ἐπὶ Λιβύην ἄλλος στρατιῆς μέγας στόλος διὰ πρόφασιν, τὴν ἐγὼ ἀπηγγήσομαι, προδιηγησάμενος πρότερον τάδε. Τῶν ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπιβατέων

meridie advecti prius inciderint. At de situ Byzantii commodissime loci huius quae refert Polyb. IV, 44, quaeque alia attulit plura hanc in rem Alexand. Falk in: Dissertat. de origine Byzantii (Vratislav. 1829) pag. 10, qui respexit, confitentur necesse est, loco multo aptiore multoque plura praebente commoda Byzantium fuisse conditum, de cuius opportunitate omnes consentiunt scriptores, sive loci naturam, sive coeli temperiem, sive regionis suavitatem ac fertilitatem omniumque rerum abundantiam spectes. Conditam urbem teste Eusebio vulgo referunt ad Olymp. XXX, 3 sive 658 ante Chr. n.: nec admodum inde recedunt aliorum scriptorum testimonia, de quibus vid. Alex. Falk. l. l. p. 21 seq., qui ipse urbis principia ad medium fere saeculum septimum a. Chr. n. releganda esse iudicat, et potissimum Fischer: Griech. Zeittaf. pag. 91. Inde Chalcidon condita ponitur Olymp. XXVI, 3 sive 674 a. Chr. n. Vid. Fischer l. l. pag. 86. — Dissentit autem in septendecim annorum numero, qui ab Herodoto proditur, Hesych. Milesius Rerr. Constantinop. pag. 48, ponens annos XIX, ut Wesseling. adnotat. Herodoti auctoritatem tuetur Eustath. h. l. — Ad λειψθεὶς conf. IV, 84 ibique laud.

CAP. CXLV.

Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον κ. λ.] Incidit igitur haec Persarum expeditio in Libyam adversus Barcen suscepta in idem fere tempus,

quo Megabyzus, in Thracia relictus post infelicem Darii in Scythas expeditionem, Thraciae gentes subigebat. Quae Darii expeditio cum ad annum 515 ante Chr. n. probabiliter sit referenda, ut in Excursu ad IV, 1 docuimus, haec ipsa in Barcen expeditio continuo post instituta videri debet. Conf. etiam nott. ad IV, 162.

προδιηγησάμενος πρότερον] Eadem sermonis abundantia, quam supra ad III, 16 advertimus. Sequitur hoc loco longior de Cyrenes rebus disputatio, in quam Herodotus de altera Persarum expeditione (quae Scythicum bellum continuo excipiebat tempore) in Libyam suscepta relaturus (vid. IV, 167) sponte inciderat. Quales digressiones ab Herodoti more non abhorre aliquoties monuimus. Et cf. in universum notata ad I, 23.

Τῶν ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπιβατέων παίδων παῖδες] i. e. nepotes Argonautarum s. eorum, qui navi Argo vecti erant. παίδων παῖδες Noster dixit eodem modo, quo Homer. Ill. XX, 308. Pind. Nem. VII, 100 (147). In verbis ἐκ τῆς Ἀργοῦς ea valet praepositionis ratio, quam in nott. ad Plutarch. Pyrrh. cap. 11. pag. 169 attigimus. Add. Krüger. ad Xenoph. Anab. I, 2, 3. Infra Noster VII, 93: Ἰσχυροὶ δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας. Apud Schweighauser. in Lex. Herod. s. v. ἐπιβάτης p. 250 invenio: „οἱ τῆς Ἀργοῦς ἐπιβάται, Argonautae;“ minus accurate. Valckenario in mentem venerat ἐκ τῶν τῆς Ἀργοῦς ἐπιβατέων, quo vix opus. Sunt autem, monente C. O. Muellero (Or-

παίδων παίδες, ἐξελαθέντες ὑπὸ Πελασγῶν τῶν ἐκ Βραυρωνῶς
λητσαμένων τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ὑπὸ τούτων ἐξελαθέντες
ἐκ Ἀήμου οἰχοντο πλέοντες ἐς Λακεδαίμονα· ἔζόμενοι δὲ ἐν

chomen. p. 307), haec verba sensu latiori nec definito accipienda. De voce ἐπιβάτης, qua qui navi vehitur, miles praecipue classarius vulgo declaratur, conf. Herod. VII, 96 ibique nott. Mox cum recentt. edd. pro ἐξελασθέντες scripsi ἐξελαθέντες, ut III, 46. 51, ubi vid., itemque ὑπὸ τούτων pro ὑπὸ τούτων; de ipsius pronominis usu conf. nott. ad IV, 122. Post haec verba Florent. et Mediceus inserunt δὲ, quod suggerente Wesselingio Schaeferus mutavit in δῆ, quodque revocari quoque vult Herold Emendatt. Herodd. I. pag. 14. Equidem cum recentt. edd. voculam, quae haud necessaria videtur, prorsus abieci.

ὑπὸ Πελασγῶν τῶν ἐκ Βραυρωνῶς
λητσαμένων τὰς Ἀθηναίων γυναῖ-
κας] Brauron Atticae est oppidum non procul ab Hymetto mare versus situm; ubi nunc, vetere oppido dudum deleto, Palaebraona, paulo magis occidentem ac meridiem versus. Qui locus olim insignis festo Dianae Tauricae, quae inde etiam Brauroniae nomen acceperat cuiusque templum nonnihil remotum ab urbe propius ipsum mare situm fuisse perhibetur. Huc enim Iphigeniam e Taurica terra redeuntem appulisse ferebant unā cum Dianae statua indeque Athenas petiisse. Plura Kruse: Hellas II, I. pag. 258 seq. Conf. quoque supra ad IV, 103 allata. Atque per huius festi opportunitatem virgines illud celebrantes Pelasgi, Hymetti accolae, per insidias simulque etiam ultionis capiendae causa rapuisse Lemnumque (ab Atheniensibus nimirum cum eiecti essent) abduxisse narrantur, teste Herodoto VI, 138; qua in insula qui olim considerant Minyae Argonautae, ab iisdem Pelasgis pulsī Lacedaemonem se convertisse dicuntur. Argonautae enim Lemnum ubi appulerunt, mulierum rem publicam, quam ibi constitutam repererant, maritis per uxorum furem interfectis indi-

gnati Lemnicas mulieres matrimonio sibi iunxerunt prolemque inde susceperunt, quam h. l. verbis: τῶν ἐκ τῆς Ἀργούσης ἐπιβατέων παίδων παίδες indicari putem. Conf. C. O. Mueller. Orchomen. pag. 302—307. Ac Minyas s. Argonautarum posteros Lemno eiectos esse a Pelasgis, praeter Herodotum testantur Pausan. VII, 2, 2. Apollon. Rhod. IV, 1760, alii. Neque poenitebit hac de re contulisse Polyaeon. VII, 40. VIII, 71. Valer. Maxim. IV, 6. 4 (quem ex Herodoto sua hausisse veri est simillimum). Schol. ad Pindar. Pyth. IV, 88 et copiosiore Plutarchi narrationem Opp. II. p. 247, ab Herodotea in quibusdam recedentem, quae accurate enotavit Larcher. in nota ad h. l. Quae ipsa singula persequi hic non vacat, nec magis quaerere attinet, cur, qui Pelasgi in hac narratione appellantur, ab aliis vocentur Tyrrheni. Hoc enim alienum ducimus ab huius loci interpretatione.

ἔζόμενοι δὲ ἐν τῷ Τηγγέτῳ] Pro ἔζόμενοι in Sanerofiti libro et duobus aliis invenitur ἔζόμενοι. De quo Schweigh. comparans hos locos: II, 113. III, 64. 65. IV, 165 ita pronuntiat, ut ἔξεσθαι dicatur de singulis, ἔξεσθαι de multitudine hominum, qui alicubi considant. Quod discrimen vereor, ut stare possit. Infra IV, 145 omnes libri conspirant in ἔζοντο, idemque etiam repositum in reliquis locis supra laudatis aliisque, quos affert Bredov. p. 317. Cui verbo quod h. l. Noster adstruxit praepositionem ἐν, idem infra IV, 140. 148 adhibuit praepositionem ἐς, quam eandem additam videmus I, 14. III, 14. 64, ubi cf. laudd. Atque vel ἐπὶ, sequente accusativo, in hac structura Nostrum posuisse vidimus II, 55, ubi cf. laudd. Ipsum montis Taygeti nomen triplici genere adhibitum apud veteres inveniri monet Stephan. Byz. s. v. Eodem genere, quo Noster, nomen proferunt Strabo

τῷ Τηϋγέτῳ πῦρ ἀνέκαιον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες ἄγγελον ἔπεμπον, πευσόμενοι, τίνες τε καὶ ὁπόθεν εἰσί. οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτέοντι ἔλεγον, ὥς εἶησαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Ἀργοὶ πλεόντων ἡρώων· προσχόντας δὲ τούτους ἐς Αἴμμον φυτεῦσαι σφρας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἀκηχοῖτες τῶν λόγων τῆς γενεῆς τῶν Μινυέων, πέμψαντες τὸ δευτερον εἰρωτέον, τί θέλοντες ἤκοιέν τε ἐς τὴν χώραν καὶ πῦρ αἰδοῖεν. οἱ δὲ ἔφασαν ὑπὸ Πελασγῶν ἐκβληθέντες ἤκειν ἐς τοὺς πα- 344 τέρας· δικαιοῦτατον γὰρ εἶναι οὕτω τοῦτο γίνεσθαι· δέεσθαι

VIII. pag. 362 s. 557 C., et Pausan. III, 20; τὰ Ταῦγετα apud Plutarchum ac Polyaeum l. l. exstat. Post Wesselingium monuit allatis veterum de hoc monte testimoniis Tzschucke ad Mel. II, 3. §. 4 nott. exegg. p. 235. Vol. III. P. II. Add. Forbiger: Handb. d. alt. Geogr. III. p. 865. Postera aetate monti nomen inditum *Pentedactylon*; nunc vocatur *St. Elias*, teste Krusio: Hellas I. pag. 286. De Taygeto accurate nunc exposuit Curtius: Der Peloponnes. II. pag. 203 seq. 307 seq., ubi etiam de ipso montis nomine disputavit.

πῦρ ἀνέκαιον] Mediceus, Florentinus *πυρὴν ἔκαιον*, Gronovio probatum; vulgata lectio, quam unam veram habuit quoque Bredov. p. 65, πῦρ ἀνέκαιον, ex Aldina fluxit verbisq; seqq. καὶ πῦρ αἰδοῖεν et Homer. Od. VII, 13 satis firmatur, momente Wessel., qui praeterea citat Heliodor. Aethiop. II. pag. 96 [II, 22. p. 82 Cor., quem conf. T. II. pag. 84] et D'Orvill. ad Chariton. p. 633 [p. 588 Lips.], qui ipse Medicei libri lectionem ob huius ipsius codicis auctoritatem praeferendam ratus alteram lectionem πῦρ ἀνέκαιον alioqui et ipsam stare posse censet, cum sequatur πῦρ αἰδοῖεν. Similis confusio in Homer. Hymn. in Cerer. 287, ubi nunc editur πῦρ ἀνέκαι', cum in codice scripto exstat πυρὴν ἔκαι'. Infra VIII, 19 meliores codd. praebent πῦρ ἀνακαίειν, Aldina ac Vulcobii liber: πυρὴν ἀνακαίειν. Et confer supra II, 39. IV, 28. 60 et I, 202. Vit. Homer. 21, ubi πῦρ ἀνακαίειν eodem sensu: ignem accendere, unde non admodum differt ἐκ-

καίειν τὰ πυρά, quod supra IV, 134. 135 invenitur. Quo eodem sensu infra πῦρ αἰδοῖεν, quod, observante Valckenario, apud Atticos poetas aliquoties reperitur, cum nusquam exstat πυρὴν αἰδοῖεν. Quin intransitive αἰδοῖεν, *fulgere*, dici apud Sophocli. Ai. 285. Aeschyl. Choëph. 534 [529 ed. Blomf., quem vid.], idem monet. At in Sophocli. Philoct. 789 αἰδοῖεν ἑρᾶ, quocum conf. Euripid. Rhes. 53. 107. — In seqq. ad verba τίνες τε καὶ ὁπόθεν εἰσί (in quibus οἷτινες scribi vult Cobetus) conf. nott. ad I, 35 et ad formam προσχόντας nott. ad I, 2 et Voemel. ad Demosth. Contion. p. 147. — In seqq. pro θέλοντες, in quo omnes codd. conveniunt, Dietsch. reposuit θέ- λοντες, Bredovii praeceptum secutus pag. 116 seq. Quod idem etiam valet in sequente θέλονσι, cuius loco θέλονσαι dedit Dietsch.

ἤκειν ἐς τοὺς πατέρας] „An quia Minyae per Halmum a Sisipho et Merope, Atlantis filia (Apollodor. III, 10, 1. pag. 309 Heyn. Schol. Apollon. Rhod. III, 109 coll. Heynii Observv. ad Apollodor. p. 57) originem ducebant (conf. Saxii Tabb. geneall. nr. VI et C. O. Mueller. Orchomen. p. 461), cuius (Meropes) Taygete soror erat, quae ex Iove Lacedaemonem peperit (Apollodor. III, 10. 3. pag. 312 conf. Sax. Tabb. nr. XIII)? Vel sicine explicandus locus est, ut dicas, *Argonautas et Minyas* pro iisdem haberi et usurpari [vid. Loers. ad Ovidii Heroid. VI, 47. XII, 64] ac proinde, quoniam *Dioscurorum*, qui in Argonautis fuerant, aedes Lacedaemone erat, Mi-

τε οἰκέειν ἅμα τούτοισι, μοῖραν τε τιμῶν μετέχοντες καὶ τῆς γῆς ἀπολαχόντες. Λακεδαιμονίοισι δὲ ἔαδε δέκεσθαι τοὺς Μινύας, ἐπ' οἷσι θέλουσι αὐτοί· μάλιστα δὲ ἐνῆγγε σφεας, ὥστε ποιέειν ταῦτα, τῶν Τυνδαριδέων ἢ ναυτιλῆ ἐν τῇ Ἀργοῖ. δεξάμενοι δὲ τοὺς Μινύας γῆς τε μετέδωσαν καὶ ἐς φυλὰς διε-

nyas, cum Spartam tenderent, recte dicere potuisset: „ad patres suos se venire?“ Cr., qui idem postea haec adiecit: „Res sic expedienda: Tyndaridae s. Dioscuri [i. e. Castor et Pollux] Iasoni adeoque Minyis coniuncti erant sanguine et familiam Aeolidarum attingebant, nimirum per avum patremque Ledaë Thestium. Vid. Apollodor. I, 7, 5 et 8. p. 48 seq. ed. 2 Heyn. et conf. Burmann. Catalog. Argonaut. p. CVIII ed. Harles.“ Ad ipsam rem conf. quoque Pausan. VII, 2. §. 2 ibique Siebelis par. 106, Lachmann: Spartan. Staatsverfass. p. 77 seqq.

μοῖραν τε τιμῶν μετέχοντες] Ob μοῖραν in hac structura additam conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 519. not. 1. et Schorn. ad Anaxagor. fragmm. (Bonn. 1829) pag. 26: ad ἔαδε in seqq. conf. I, 151 ibique nott. Ad verba ἐπ' οἷσι conf. nott. ad I, 141; ad verbum ἐνῆγγε III, 1 ibique nott.

γῆς τε μετέδωσαν καὶ ἐς φυλὰς διεδάσαντο] Aliam causam, cur advenas civitatis iure donarint, afferunt Plutarchus ac Polyaeus l. l., qui Tyrrhenorum s. Pelasgorum filios, ab Atheniensibus pulsos Imbro Lemnoque Taenarum appulisse tradunt ac Spartanis in bello cum Helotis opem tulisse eamque ob causam civitate ac matrimonio dignatos esse. Cum vero neque ad magistratus neque in senatum admitterentur, in suspicionem eos venissee rerum novarum indeque comprehensos a Lacedaemoniis vinculis atque custodia retentos fuisse. Qua de re eadem sic Valerius Maximus l. l. „Quos Spartana civitas respectu Tyndaridarum — deductos inde (e Taygeto) legibus commodisque suis immiscuit; sed hoc tantum beneficium in iniuriam bene meritaë urbis regnum affectantes verterunt;“ quae ipsa ex Herodoteis expressa

arbitratur Valekenarius, cui a Plutarcho et Polyaeo allata ratio magis videtur probabilis. Cum autem illi per tribus distributi esse dicantur, hoc C. O. Muellerus Orchomen. pag. 313 seqq. de ternis istis Dorum Spartanorum tribubus intelligi posse negat, cum nullum unquam omnino inter Spartanos atque advenas connubii ius fuerit. Tres enim illas in tribus, quibus antiquissimo inde ex aevo Spartanorum constitit respublica (conf. C. Fr. Hermann in: Handb. der hellen. Staatsalterth. §. 20. not. 11 ed. quart. et Kortüm in: Schlosser u. Bercht Archiv. IV. p. 141—143, Lachmann: Die Spartanische Staatsverfass. p. 87 seqq.), neminem recipi potuisse pronuntiat, nisi qui revera Dorica stirpe se oriundum plane probasset, Minyarumque stirpem Doricam cognationemque cum Spartanis Doribus, quam Herodotus proferat, eam multo post fictam fuisse videri ab his ipsis, ut probabile videatur Minyarum posteris. Quae cum ita sint, per Perioecorum potius tribus atque Laconum indigenarum Minyas distributos esse arbitratur, nisi, id quod vel magis ad verum illi accedere videtur, sedes prorsus seiunctas a reliquis Laconiae incolis in Taenaro promontorio atque insula Crana non valde remota (quippe quae loca Minyis, quae fuerit gens rebus navalibus dedita, maxime convenissee consentaneum), atque etiam in Amyclaea ditione inter hos ipsos Achaeos Perioecos, quorum in tribus fuerint recepti, acceperint. Quibus quominus accedam, obstant ipsa Herodoti verba: ἐς φυλὰς διεδάσαντο (per tribus distribuerunt), quae cur de Perioecorum tribubus nec vero, quod ipsa fert res ipsiusque sententiae connexus, de Spartanorum tribubus accipienda sint, equi-

δάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἔγημαν, τὰς δὲ ἐκ Ἀθήνων
 146 ἦγοντο, ἐξέδοσαν ἄλλοισι. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος
 αὐτίκα οἱ Μινύαι ἐξύβρισαν, τῆς τε βασιλῆϊς μεταίτεοντες

dem non intelligo. In quas neminem peregrinum ea aetate, quae nobis sane melius cognita est atque Persicorum bellorum tempora vel antecedit vel subsequitur, receptum fuisse ut credo, ita prisca illa aetate cognatos, qui ferebantur, Minyas esse receptos cur negem, nulla videtur mihi iusta subesse causa; conf. etiam Kopstadt: De rerr. Laconn. constitut. Lycurg. origine et indole p. 69, 85. Nec magis intelligo, quo iure cognatio Minyis, quae cum Spartanis intercesserit, ficta perhibeatur atque hoc modo Herodoti de fide detrahatur, quam mihi in talibus praesertim, ubi meliora antiquitas nos minime edocuit, summam esse haud uno loco edixi. Nec abhorret temporum ratio, quo minus Minyas a Tyrrenis Pelasgis Lemno ciectos Lacedaemonem venisse vere prodi existimemus. Qui Pelasgi octoginta post Troiam captam annis si e Boeotia in Atticam discesserunt ibique unam certe per γενεάν commorati sunt, antequam Lemnum et Imbrum peterent; hoc convenit cum eo fere tempore, quo Minyae in Laconiam pervenisse feruntur, anno scil. 1140 a. Chr. n. e Larcheri calculis; cf. Tab. chronolog. pag. 586. Iam denique quod ad locutionem attinet: ἐς φυλὰς διεδάσαντο (per tribus distribuerunt), eā simul, opinor, indicatur, illos, in tribus cum reciperentur, in civitatem quoque esse receptos civiumque ad iura admissos. Qui enim a Spartanis petunt μοῖραν τιμῶν μετέχειν idque etiam impetrant, civium iura omnia accepisse, indeque etiam omnia civium munera, honores obisse putandi erunt: eo enim vocem τιμῶν spectare vel ex iis manifestum erit, quae Vol. I. p. 853 monuimus. Atque hoc vel e sequentibus patere putamus, ubi non contenti his civium iuribus vel regnum affectasse dicuntur, quod penes duas familias, Agidas et Eurypontidas,

fuisse nemo nescit. „Plataeenses (Valekenarii sunt verba) in Atticam receptos κατανεῖμαι εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς φυλὰς, in demos et in certas tribus referre, psephisma iubet apud Demosthen. p. 741 [p. 1380 Reisk.]. Attigit istam non sane protritam antiquitatis Graecae partem Hemsterhus. in Miscell. Obs. VII. p. 325 et ad Aristoph. Plut. p. 368. Cicero pro Balb. 12: Vidi ego me nonnullos — nostros cives Athenis in numero iudicum atque Areopagitarum, certa tribu, certo numero (nisi malis certo demo).“ Add. C. Fr. Hermann. Handb. der Hell. Staatsalterth. §. 117. not. 11. Quod ipsum, ut peregrini in civitatem reciperentur atque inde tribui alicui adscriberentur, Athenis frequentius, Dorum in civitatibus rarissime nec nisi probata stirpis cognatione factum esse, dubio caret.

τὰς δὲ ἐκ Ἀθήνων ἦγοντο, ἐξέδοσαν ἄλλοισι] i. e. quas vero ex Lemno secum duxerant uxores, eas aliis dederunt. Ubi ad τὰς mente ex antecedentibus (γάμους ἔγημαν) repetendum γυναῖκας; Minyae enim, quo citius cum Spartanis coalescerent, a quibus in civitatem recepti erant, continuo nuptias (cum Spartanorum mulieribus) fecisse atque eas feminas, quas e Lemno una attulerant, aliis (i. e. Spartanis) in matrimonium dedisse dicuntur. Vocula ἦγοντο, quae a duobus libris abest, e glossamate invecta videtur viro docto in Ephemer. Lips. 1829. nr. 136. p. 1087, qui τὰς δὲ haudquaquam pro relativo pronomine, sed pro articulo, cui adnectantur verba ἐκ Ἀθήνων, accipi voluit. Quod certe praestat emendationi Stegeri (in Praefat. p. XV) ἡγάγοντο, i. e. adduxerunt, corrigentis. De verbis ἀγασθαι, ἐκιδόναι conf. notata ad I. 34. 93. 59. 196. II, 47.

CAP. CXLVI.

ἐξύβρισαν, τῆς τε βασιλῆϊς μετ-

καὶ ἄλλα ποιεῦντες οὐκ ὅσια. τοῖσι ὧν Λακεδαιμονίοις ἐδοξε αὐτοὺς ἀποκτείνειν· συλλαβόντες δὲ σφεας κατέβαλον ἐς ἐρκτήν· κτείνουσι δὲ τοὺς ἄν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι νυκτὸς, μετ' ἡμέρην δὲ οὐδένα. ἐπεὶ ὧν ἐμελλόν σφεας καταχρῆσθαι, παραιτήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Μινυέων, ἐοῦσαι ἄσται τε καὶ τῶν πρώτων Σπαρτιητέων θυγατέρες, ἐσελθεῖν τε ἐς τὴν ἐρκτήν καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἐκάστη τῷ ἐωυτῆς ἀνδρὶ. οἱ δὲ σφεας παρήκαν, οὐδένα δόλον δοκούντες ἐξ αὐτέων ἐσεσθαι. αἱ δὲ ἐπεὶ τε ἐσῆλθον, ποιεῦσι τοιάδε· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθῆτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἔλαβον. οἱ δὲ Μινύαι ἐνδύντες τὴν γυναικῆν ἐσθῆτα, ἅτε γυναῖκες, ἐξήσαν ἔξω, ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ ἕζοντο αὐτὶς ἐς τὸ Τηῦγετον.

Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος, τοῦ 147 ✓

αἰτέοντες] i. e. insolenter agere coeperunt Minyae, qui et regnum affectabant (s. regni participes ut fierent, postulabant) et alia perpetrabant nefaria. Quod congruit cum Valerii Maximi verbis supra allatis.

συλλαβόντες δὲ σφεας κατέβαλον ἐς ἐρκτήν] i. e. comprehensos vero illos in carcerem coniecerunt, „in proximam nempe noctem custodiendos, qua de illis supplicium sumeretur; hunc enim in finem subdit ista Herodotus: κτείνουσι δὲ τοὺς ἄν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι νυκτὸς, μετ' ἡμέρην δὲ οὐδένα; conf. huius insistentis vestigiis Valer. Max. l. l. Morem tangunt Cragius De rep. Lac. p. 457 et Meurs. Misc. Lac. pag. 139. Dintius Tyrrhenos in vinculis custodivisse dicuntur Plutarcho l. l.: ζητούντες ἐλεῖν σφέσι καὶ βεβαίοις ἐλέγχους, atque interea temporis uxores ipsorum Spartanæ carceris exorasse custodes, ut sibi liceret ingressis morituros alloqui: πολλὰς ἱεσαῖς καὶ δέησας παρέθθησαν ὑπὸ τῶν φυλάκων ὅσον ἀσπάσασθαι καὶ προσειπεῖν τοὺς ἀνδρας. Apud Herodotum mulieres in carcerem dicuntur intromisisse custodes, οὐδένα δόλον δοκούντες ἐξ αὐτέων ἐσεσθαι. In narrando dolo cum Herodoto conspirant [supra ad IV, 145 laudati] Plutarchus, Polyænus et Valerius Maximus, qui non absurde

addidit ista: per simulationem doloris velatis capitibus eos abire passi sunt, nempe custodes carceris viros velatis capitibus, vestibus indutos muliebribus, quos et ἀπιέναι περικαλυψαμένους scribunt Plutarchus et Polyænus. Haec Valckenarius; alios veterum, qui mulierum facinus commemorarunt, citavit Wyttenbach. ad Plutarchi l. l. Animadvers. II, l. p. 8 a Cr. allatus. Nec vero tales fraudes ab omni fere aetate alienas esse, docent rerum scriptores; ut sane non opus sit admonere recentissimi exempli, quod Franco-Gallorum suppeditat historia. — De voce καταχρῆσθαι conf. nott. ad I, 82. 117. III, 36. Verbum παραιτεῖσθαι h. l. simpliciter valet precari, veniam sibi petere s. facultatem. Conf. I, 90. III, 132 ibique nott. IV, 148. 158. VI, 24.

οἱ δὲ σφεας παρήκαν] i. e. hi vero (custodes Spartani) eas introire sunt passi, s. introitum illis permiserunt. Hoc significatu παρῆναι III, 72, ubi conf. nott. — De Taygeto monui ad IV, 145.

CAP. CXLVII.

Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος] De Therae genere testantur Pausan. III, l. §. 7. III, 15, 4. IV, 3. §. 3. Callimach. in Apollin. 74 (ubi conf. Spanhem. pag.

|| Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος, ἔστελλε ἐς 345
ἀποικίην ἐκ Λακεδαιμόνος. ἦν δὲ ὁ Θήρας οὗτος, γένος ἑών

127), Apollon. Rhod. IV, 1759 seqq., ex Herodoto probabiliter sua qui sumpsit; coll. Boeckh. ad Pind. Olymp. II. p. 115. Unde tale generis stemma confecit Larcher. in nott. ad h. l. coll. C. O. Muellero Orchomen. pag. 468: *Cadmus* (qui in Boeotiam venisse putatur anno 1549 a. Chr. n.). — *Polydorus* (anno 1497 a. Chr. n.). *Labdacus* (1450). — *Laius* (a Lyco eiectus 1416, ac dein ad regnum evectus 1390). — *Oedipus* (1354). — *Polynices* (anno 1318). — *Thersander* (1299; interfectus 1287). — *Tisamenes* (ad regnum evectus 1269). — *Autesion* (a Damasichthone eiectus 1249). — *Theras* (natus anno 1214, tutor Proclis atque Eurysthenis anno 1178). In ipsam narrationem nuper inquisivit C. O. Mueller. l. l. pag. 336, cognationem illam, quae Therae Aegidae intercesserit cum Heraclidarum stirpe regia, prorsus fictam e carminibus Dorum epiciis repetendam esse statuens, cum iam ante Laconiam ab Heraclidis s. Spartanis occupatam et Achaei et Minyae hac ipsa in terra ac praesertim in agro Amyclaeo fixas habuerint sedes, unde et alias colonias emisierint et eam, quae Theras conderet; ita ut quaecunque de Thera ad Heraclidarum stirpem relato cecinerint, ea postmodo ficta videri debeant ad gentis splendorem ac gloriam augendam, praesertim cum utraque colonia et Thera et Melos mature Spartanorum auctoritatem atque imperium agnoverit. Cautius de his statuit Boeckh. in dissertatione, quae inserta legitur Commentariis Academiae Berolinensis ann. 1836: „Ueber die von H. v. Prokesch in Thera entdeckten Inschriften“ p. 41 seqq., ubi de ipsa insula eiusque primis incolis accurate disputat, id sane negari non posse ratus, primitus in hac insula Phoenicum coloniam fuisse; eoque sane ducunt ipsa Herodoti verba, ante Therae adventum habitasse insulam dicentis posteros Membliri, viri Phoenicis, unde opinor Stephanus Byzantinus:

Θήρας· νῆσος Σκοράδων, πτεῖμα Μιμβλιάρον, ἐνὸς τῶν μετὰ Κάδμου. Atque inde haud scio an repetendum, quod Theras, cuius genus ad Cadmum refertur, in hanc insulam se converterit, quam olim Cadmi socii (Phoenices) condidisse ferebantur. In his equidem acquiescendum puto; neque enim ea, quae ab Herodoto, Pausania, aliis traduntur, continuo ficta a posteris crediderim; quo certior de his ipsis auctor est Herodotus, cuius narrationem ni fide carere pronuntiam, nullum mihi innotuit argumentum nullaue sane adesse videtur ratio. Atque ipsa Thera insula, a quo inde commemoratur tempore, non nisi coniuncta cum Sparta, a qua numquam per temporum decursum bellorumque vices defecit, reperitur et pro eius colonia habetur, quae Laconum institutis semper usa fuerit.

ἔστελλε ἐς ἀποικίην] i. e. coloniam e Lacedaemone deduxit, s. mittere instituit (se, cives) in coloniam. Ubi, Reiskio monente, ad ἔστελλε subauditur ἐαυτῶν, ut IV, 149; alius dixisset ἐστέλλετο. Quibus haec addit Schweigh.: — „Sic haud raro etiam apud tragicos στέλλειν pro στέλλεσθαι, iter parare, proficisci. Possis vero etiam, ut cap. 148, sic et hoc loco intelligere ἔστελλε λαὸν ἐς ἀποικίην, sed tragicorum exemplis, quae offert Brunckii Index Sophocleus [conf. Ellendt Lexic. Sophocl. II. p. 729] et Schneideri Lexicon criticum, satis firmata prior interpretatio. Alias dux coloniae dicitur ἀποικίην στέλλειν [ut apud Pausan. III, 1. §. 7 in huius ipsius rei narratione; ἀποστέλλειν invenitur apud Herodotum IV, 150], ἀποικίαν ἀγειν [vel etiam ἀγειν ἐς ἀποικίην, ut V, 42. 124]; coloni vero ἐς ἀποικίην στέλλεσθαι vel σκαλῆναι, ut cap. 159.“ Verbum στέλλεσθαι attigimus in nott. ad III, 53. 124; de activo στέλλειν, quod proprie valet instruere, adornare indeque instructum aliquem aliqua re mittere, conf. nott. ad III, 141.

*Καδμείος, τῆς μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι Ἀριστοδήμου παισι, Εὐ-
ρουσθένει καὶ Προκλέῃ· ἑόντων δ' ἐν τῶν παίδων τούτων νη-
πίων ἐπιτροπαίην εἶχε ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην.
αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων καὶ παραλαβόντων τὴν ἀρχὴν
οὕτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιεύμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἐπεὶ
τε ἐγένεσато ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μένειν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἀλλ'
ἀποπλεύσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας. ἦσαν δὲ ἐν τῇ νῦν Θήρῃ κα-
λεομένη νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγο-*

τῆς μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι κ. τ. λ.]
Conf. Herodot. VI, 52 et vid. Pau-
san. IV, 3, §. III, 1, §. 6. 7, unde
matris, quae Therae fuit soror, no-
men fuisse discimus *Ἀργεῖαν*. Quod
vero Larcherus in Pausaniae hoc
loco *Προκλῆς* e librariorum negli-
gentia fluxisse arbitratur pro *Πατρο-
κλῆς*, quod alii exhibeant, haud in-
telligit, hoc ipsum exortum esse e
vera scriptura *Προκλῆς*, de qua, ne
plura, conferas Leopold. ad Plut.
Vit. Lycurg. 2. pag. 177 et Schae-
fer. ad Plutarch. Vitt. T. IV. pag.
290. Add. quae ad Herodot. III, 50
adscriptimus. Ad dativi formam
Προκλέῃ conf. Bredov. p. 258. —
ἐπιτροπαίην — *τὴν βασιληίην* No-
ster dixit eo modo, quo III, 142 (ubi
cf. nott.) dixerat *ἐπιτροπαίην* — *τὴν
ἀρχήν*. Quod ad ipsum argumentum
attinet, in quo Pausanias l. l. con-
venit cum Herodoto, scribens: *τότε
δὲ (Θήρας) ἐπετρόπευεν Ἀριστοδή-
μον τοὺς παῖδας* (i. e. Eurysthenem
et Proclum) *θεῖος ὢν πρὸς μητρὸς
κ. τ. λ.*, fieri id vix potuisse putat
Lachmann (Spartan. Staatsverfass.
p. 144), cum Theras ad neutram Do-
rum phylon pertinuerit indeque tu-
toris munere fungi haud potuerit.
Cui recte obloquitur Boeckh. l. l. pag.
43. not. 4, si quidem Theras coniun-
ctione inter Therae atque Heracli-
darum stirpem facta legitimus tutor
exstitit avunculus regibus pueris a
sorore nat. *Aristodemī* nomen in
Therae inscriptionibus Graecis re-
peritur: vid. Corp. Inscr. Gr. nr. 2448
et 2454; conf. Boeckh. l. l. pag. 91
coll. 78. — In seqq. ad οὕτω δὴ conf.
nott. ad I, 196 et ad locutionem
δεινὸν ποιεῖσθαι nott. ad III, 14.
Quem ibi laudavi Naberum, is h. l.

scribi mavult *δεινὸν τι ποιεῖμε-
νος*. In proxime seqq. *μένειν* cum
Schweigh. et Gaisf. revocavi ex Al-
dina, accedentibus quattuor codd.,
Florentino, Sancerfti libro duobus-
que Parisinis, pro *μενεῖν*, quod e
Stephani editione receptum in poste-
ras editiones transiit ac Ienensi quo-
que censori (1817. nr. 164. p. 374)
placuisse videtur, praesertim cum
Noster VIII, 5 *φάμενος ἀποπλώσε-
σθαι* — *καὶ οὐ παραμενεῖν* scripse-
rit, quamquam huius loci non pro-
sus eadem videtur esse ratio. Cum
vero forma futuri *μενεῖν* in Hero-
doto ferri haud possit, recentt. edd.
reposerunt *μενέειν*, quod probat
Cobet Varr. Lectt. p. 100, coll. Bre-
dov. p. 376, qui *μένειν* quoque tole-
rari posse recte statuit, si quidem
in huiusmodi structuris infinitivum
praesentis cum infinitivo futuri ad-
eoque aoristi coniunctum reperiri
constat: vid. Lobeck. ad Phrynich.
p. 747, quem bene affert Bredov., et
conf. quae ipse olim de his disserui
in Creuzeri Melett. III. p. 10 seq.
Vid. etiam Herodot. IV, 201. — *ἀπο-
πλεύσεσθαι* intactum reliqui, omni-
bus libris allatum: qui cum in uno
tantum loco supra laudato formam
ἀποπλώσεσθαι exhibeant, in reliquis
vero formam vulgarem (*πλεύσεσθαι*)
retineant, religioni duxi quidquam
mutare. Vid. Bredov. p. 173.

*ἐν τῇ νῦν Θήρῃ καλεομένη νήσῳ,
πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύ-
τῃ]* Tu cf. cum Herodoteis Strabon.
VIII. p. 374 B. s. 534 A. XVII. p.
837 B. s. 1194 B. ibique Callimachi
versus Theram celebrantis (*Καλλί-
στη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὐ-
νομα Θήρη, μήτηρ εὐπικνου πατρι-
δος ἡμετέρης*, Fragm. Callimach.

νοι Μεμβλιάρου τοῦ Ποικίλειω, ἀνδρὸς Φοίνικος. Κάδμος γὰρ

nr. 112). Plin. Hist. Nat. IV, 23 sive §. 70 („*Thera*, cum primum emer-
sit, *Calliste* dicta“). Apollon. Rhod.
l. I. Pausan. III, 15, 4 et VII, 2. §. 2.
Mannert: Geogr. VIII. pag. 730 seqq.,
Forbiger: Handb. d. alt. Geogr. III.
p. 1030, qui omnes excitavit vete-
rum locos ac recentiorum testimo-
nia: e quibus potissimum legas pul-
cherrimam insulae descriptionem a
Lud. Rossio institutam in: Morgen-
blatt 1836. nr. 151. p. 602 seqq. et
Reisen in d. Inseln I. pag. 59 seqq.
86 seqq. Post quem accurate omnia,
quae ad huius insulae geographiam
pertinent, tractavit Ed. Voswin-
ckel: De Theraeorum insulis Bero-
lin. 1856. pag. 7 seqq. *Thera* insula,
Sporadum una, ducentorum ferme
stadiorum ambitu, nunc cognita no-
mine *Santorin* s. *St. Irene* et eru-
ptione Vulcania Olymp. CXXXV, 4
in duas divisa partes, *Theram* et *The-
rasiam* sive, ut nunc vocant, *Santo-
rin* et *Aspronisi*. Quae olim pulcher-
rima omniumque rerum proventu
maxime insignis fuisse fertur aqua-
rum ob copiam et eximiam soli vir-
tutem, ea nunc fontibus prorsus
caret magnaue ex parte iacet ex-
siccata, quamquam etiamnum ob in-
colarum sollertiam Sericas vestes
conficientium simulque ob vini com-
mercium inter potiores maris Aegaei
insulas habetur. Nec mireris, eam
inde antiquitus vocatam fuisse *Cal-
listen*, cum laetissimam speciem,
quam ne nunc quidem prorsus eva-
nuisse narrant, praeberet regio sil-
vis, fontibus, rivulis bene distin-
cta; quamquam Punicae coloniae
Punicum quoque nomen expectan-
dum fuisse censet C. O. Mueller. Or-
chomen. pag. 235 coll. 322 seqq.,
ubi de insulae situ fatisque disserit;
de quo eodem argumento conferan-
tur recentiorum peregrinatorum te-
stimonia apud Thirge: Hist. Cyren.
pag. 36. Quibus Cr. haec adscripsit:
„*Kanizta* Phoenicibus idem quod
θήρα, *venatus*. Illam autem vocem
a Graecis in *Καλλίστη* corruptam
esse indicat Hamaker in Lettre à
Ms. Raoul-Rochette sur une In-

script. en caract. Phénic. et Grecq.
Leid. 1825. “ *Theram*, insulae im-
perium cum accepisset, nomen quo-
que suum imposuisse auctor quoque
est Pausanias III, 1, 7 et III, 15, 4.
VII, 2, 2: quod ita accipi vult
Boeckh. l. supra l. pag. 44. not. 3, ut
coloni a *Thera* in insulam adducti
ex eius nomine *Θηραῖοι* cum vocati
essent, hoc ipsum nomen posthac
ita invaluerit, ut in ipsam terram
s. insulam transferretur. Disputat
quoque de hoc insulae nomine Ed.
Voswinckel l. supra l. pag. 11, Pa-
nicum re vera esse coniiciens. Quae
mox subiicitur ab Herodoto tempo-
rum supputatio, eam omni carere
iusto fundamento pronuntiat idem
Mueller. l. l., quoniam facta sit se-
cundum Thebanorum regum indicem
eoque falso innitatur fundameto,
quod Thersica colonia aeque atque
aliae Phoenicum per Graeciam colo-
niae ad Cadmum perperam refera-
tur auctorem, cum omnis illa de
Cadmio narratio ad historiam mi-
nime pertineat, idque unum certum
videri debeat, Homericam imprimis
aetate Phoenices in quibusdam Ae-
gaei maris insulis consediisse; eoque
etiam referendam videri coloniam
Memblari, quae hoc loco comme-
moretur. Quae ipsa omni funda-
mento, quo destituta videtur Muel-
lero Herodotea narratio, vel magis
carere existimaverim.

*Μεμβλιάρου τοῦ Ποικίλειω, ἀν-
δρὸς Φοίνικος*] Scripsi *Μεμβλιάρου*
(ut mox *Μεμβλί(α)ρου*) Bredovium se-
cutus p. 235, cum huiusmodi geni-
tivus unice conveniat sermoni He-
rodoteo neque aliter etiam exhibeat
Stephanus Byzantinus l. supra al-
lato et Pausan. III, 1, 7. Vulgo le-
gitur *Μεμβλί(α)ρεω*, idque etiam ex-
stat in Schol. ad Pindar. Pyth. IV,
88. At *Μεμβριάρεω* affert Sacerdoti
liber in Herod. IV, 148, probatum
Bocharto De Phoenice. colonn. I, 15,
quoniam hoc commodius Phoenicum
e lingua derivari et explicari possit.
Mueller. l. l. p. 326 nomen ducere
vult a *μῆβλομαι* et *ἄρος*, ut sit *lu-
cripeta*. Hoc loco Sacerdoti liber ex-

ὁ Ἀγήνορος, Εὐρώπην διζήμενος, προσέσχε ἐς τὴν νῦν Θήραν καλεομένην, προσχόντι δὲ εἶτε δὴ οἱ ἡχώρη ἤρεσε, εἶτε καὶ ἄλλως ἤθελλε ποιῆσαι τοῦτο, καταλείπει γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων καὶ δὴ καὶ τῶν ἑωυτοῦ συγγενέων Μεμβλίαρον· οὗτοι ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην καλεομένην ἐπὶ γενεάς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαιμόνος, ὁκτὼ ἀν-

hibet Μεβλίαρεω et paulo inferius Μεβλίαρον. Hic Memblarius dicitur filius τοῦ Ποικίλειω, quod dubium esse cum ponat Boeckh. l. l. p. 41, num a Ποικίλος an a Ποικίλης descendat, mihi ab uno Ποικίλης flecti posse videtur, modo sana sit lectio. Nam si a Ποικίλος deducendum foret Ποικίλειω, scribendum opinor Ποικίλειον. In ipso nomine significationem τοῦ ποικιλιοῦ agnovit C. O. Mueller. Orchomen. p. 326, i. e. *textoris*, qui ποικίλα ὑφάσματα texit: quae quam apta vox sit in homine Phoenicio, neminem fugere potest. Illum vero Memblarium, quem Cadmi cognatum Noster dicit, de plebe fuisse (ἄνδρα τοῦ δήμου) a Cadmo colonorum ducem in insula relictum scribit Pausan. III, 1. §. 7 eamque ipsam ob causam sperasse Theras, fore, ut Memblarii posterius facile ipsi, qui genus suum ad Cadmum referret, imperium insulae cederent. Atque concessisse id Memblarii posteros addit Pausanias, adeo ut insulae nomen suum iam dederit Theras ipsique Therae incolae posthac sacra quotannis fecerint tanquam conditori. Hoc vero insulae imperium paucis cum comitibus sive colonis quomodo acquirere potuerit Theras, cum intelligi nequeat, Larcherus existimat, Herodotum hoc unum dicere voluisse, Memblarii progeniem omnino per octo γενεάς regnum tenuisse ante Therae scilicet adventum; ita ut, quo tempore ille accesserit insulamque occupavit, non amplius regnum tenuisse putanda sit, sive quod extincta prorsus fuerit, sive quod regiam dignitatem aliquo modo haud satis cognito amiserit. Cf. Tab. chronolog. p. 336. Pauca adhuc superesse vestigia huius Phoenicum coloniae, vel in nominibus, quae Therae inscri-

ptiones adhuc conservarunt, non est quod miremur, cum ad tam priscam aetatem illa recedat: quae exstant vestigia, ea exhibet Ed. Voswinckel l. l. pag. 38 seq.

προσέσχε ἐς τὴν νῦν κ. τ. λ.] Ad verbi προσέχειν significationem conf. nott. ad IV, 42 et de scriptura προσχόντι nott. ad I, 2. Quo loco fabulam de Europa atque Cadmo iam attigimus, nec sane intelligimus, quo iure, Herodoti modo ulla stet fides, Cadmum Phoenicem fuisse negemus, qui ex oriente advectus in Graeciam colonias deduxerit. Nec sane hoc respexisse videtur C. O. Mueller. Orchomen. p. 113 seqq., ubi, vulgari de his sententiā reiectā, Cadmum pro Pelasgorum Tyrhenorum numine haberi vult. At mihi potior Herodoti auctoritas.

καταλείπει γὰρ κ. τ. λ.] Structurae ἀνακολονθίαν non perspicimus Steger. Praefat. pag. XV pro γὰρ reponi voluit ἄρ'. Namque pro προσχών Herodotus scripsit προσχόντι ad dativum οἱ respiciens et tanquam absoluta esset sententia explicationemque aliquam desideraret, γὰρ addidit post καταλείπει. Cf. IV, 149. 200. I, 24 ibique nott.

ἐπὶ γενεάς — ὁκτὼ ἀνδρῶν] Novem proprie esse γενεάς monuit C. O. Mueller. Orchomen. pag. 325 coll. 468, ubi stemma gentis exhibetur, quod nos paulo ante dedimus. Ac Therae filius perhibetur Aeolycus, nepos Aegeus, unde Aegidae, quorum stemma idem Mueller. persequitur pag. 469. Qui quod omnem hanc supputationem falsam videri pronuntiat, supra iam illud attigimus, de Larcheri quoque sententia monentes, quo pacto scilicet octo hae γενεαὶ accipi debeant. Namque voce γενεὰ vix certum quendam annorum numerum accurate indicari existi-

118 δρῶν. Ἐπὶ τούτους δὴ ὦν ὁ Θήρας, λαὸν ἔχων ἀπὸ τῶν φυλῶν, ἔστειλλε, συνοικήσων τούτοις καὶ οὐδαμῶς ἐξελῶν αὐτούς, ἀλλὰ κάρτα οἰκητέμενος. Ἐπεὶ τε δὲ καὶ οἱ Μινύαι ἐκδράντες ἐκ τῆς ἐρκτῆς ἵζοντο ἐς τὸ Τηῦγετον, τῶν Λακεδαιμονίων βουλευομένων σφέας ἀπολλύναι, παραιτέται ὁ Θήρας, ὅπως μῆτε φόνος γένηται, αὐτὸς τε ὑπεδέκετό σφας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρας. συγχωρησάντων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων τρισὶ τριηκοντέροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρεω ἀπογόνους ἐπλώσε, οὔτι πάντας ἄγων τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς. οἱ γὰρ

mem cum viro docto Ley in Comment. De condit. et fat. Egypt. sub Persa. pag. 70, quamvis supputatorem quandam ipse Noster indicarit II, 142, ubi vid. nott. Homeri enim fere ad modum Noster res gestas ad progeniem clarissimorum hominum accommodat eorumque secundum stirpes sive γενεάς res gestas supputat, temporis spatium in universum tantum hoc modo indicans. — Θήραν scripsit Noster accusativum vocis Θήρας (h. l. et 148), cuius genitivum Θήρα cap. seq. et cap. 150 exhibuit ad Doricam rationem formatum. Ipsam insulam dixit Θήρην a nominativo Θήρη; vid. Bredov. p. 127.

CAP. CXLVIII.

λαὸν ἔχων ἀπὸ τῶν φυλῶν] i. e. multitudinem secum ducens e numero civium, qui ad tres illas Spartanorum pertinebant tribus, *electam*; quo ipso, opinor, indicatur, eos, quos secum duxit Theras in coloniam, re vera stirpis Spartanæ sive Doricæ fuisse. Ad verbum ἔστειλλε conf. nott. ad cap. 147. Quod continuo sequitur συνοικήσων (i. e. ut una cum his habitaret), minime mutandum in συνοικήσων, quod quidam afferunt libri. Vid. infra IV, 150 et plura apud Bredov. p. 74. Mox ἐξελῶν Noster dixit in futuri participio, ut III, 50 ἐξελῶντες aliisque locis a Bredov. pag. 391 laudatis; ad οἰκητέμενος, quod ipsum omnes hoc loco libri scripti afferunt, vid. nott. ad III, 2. — Ad verba ἵζοντο ἐς τὸ Τηῦγετον vid. nott. ad IV, 145. — In seqq. re-

tinui βουλευομένων, optimorum librorum ex auctoritate; alii βουλομένων. Ad παραιτέται conf. nott. ad IV, 146 et ad ἐπλώσε nott. ad IV, 156. — Cobetum si sequi velimus, Herodoti verba sic constituenda erunt: ὅπως μῆτε φόνος γένησεται, αὐτὸς τε σφας ἐξάξει. — τριηκοντέροι ab Herodoto dicuntur naves, quæ τριακόντοροι apud Atticos vocantur: Thucydid. IV, 9. Xenophont. Anab. V, 1, 16 et VII, 2, 8. Rangabé: Antiq. Helleniq. II. nr. 858. p. 526, Boeckh: Urkund. s. Seewesen. pag. 74. 124 coll. Bredov. p. 161. Inter alia navigiorum genera eadem commemorantur apud Herodot. VII, 97. VIII, 21: triginta remis instructæ, minoris utique ambitus illæ fuerunt sed eo maioris celeritatis, naves actuariæ. Tres quod fuere naves neque plures, id sponte tres φυλας ac triginta ὀφάς Spartanorum in memoriam nos revocare observat idem Boeckh. in Commentt. Acad. Berolinensis supra (ad cap. 147) laudatis pag. 43.

οὔτι πάντας ἄγων τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς] Auctor est Pausanias VII, 2. §. 2 coll. Apollon. Rhod. IV, 1762 seq., Therae Thebanum Lacedæmonios atque Minyas Lemno eiectos duxisse colonos in insulam Callisten, quæ iam Therae acceperit nomen. Alia leguntur apud Plutarch. Opp. II. p. 247 D et 296 B. Ac Dorum invasionem potissimum factum putat C. O. Mueller. I. l. p. 360 seqq., ut Minyæ, quam Læconiae partem in agro Amyclæo tenuerint, relinquere coacti alias sedes peterent, alii in Therae ac Meli

πλεῦνες ἀντῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεήτας καὶ Κανύκωνας.

insulam traicientes, alii iique plurimi per Arcadiam ac Messeniam migrantes in eam regionem, quae Triphylia vocatur, ubi eiectis prioribus incolis, Paroreatis atque Cauconibus, sex urbes condiderunt totidem per tribus ipsi divisi ac simili quo Iones atque Achaeci foedere coniuncti sub Neptuni tutela, cuius templum in Samico promontorio fuit situm. Nam hac in ora maris iam olim Minyas consedissee vult idem Mueller. l. l. pag. 371, ut ad cognatos suos ac gentiles quodammodo se receperint.

ἐς τοὺς Παρωρεήτας καὶ Κανύκωνας] In Sancrofti libro exstat Παρωρεήτας; infra VIII, 73 omnes libri, quantum scio, Παρωρεήται, idque unum verum videtur; vid. Dindorf. Comment. p. VII et Bredov. p. 125. Apud Stephan. Byzant. s. v. Παρωρεία citatur Παρωρεάται. Conf. etiam Siebelis ad Pausan. VIII, 35. §. 6. Idem vocabulum haud scio an restituendum Straboni VIII. p. 346 B. s. 532 C., ubi pro vulg. Παγονάται legendum Παρωρεάται sive rectius Παρωρεάται. De Cauconibus in Triphylia habitantibus, quos Herodotus iam supra I, 147 commemoravit, idem Strabo pluribus refert VIII. pag. 345 s. 531 A., qui paulo post pag. 534 A. Argonautarum horum posteros Lemno expulsos in Lacedaemonem atque inde in Triphyliam venisse enarrat. De qua regione veterum locos suppeditat Forbiger: Handbuch d. alt. Geograph. III. p. 976 coll. 980 et Mannert. VIII. p. 481. 518 seqq.; pluribus de ea egerunt C. O. Mueller Orchomen. p. 361 seqq. et Curtius Peloponnes. II. p. 75 seq. 114: quibus add. Beulé Etudes sur le Peloponnes. p. 213 seqq. Hac enim in regione, quae ab Alpheo meridiem versus praeter oram maritimam usque ad Nedam Messeniaeque fines extendebatur, sedesque praecipua Paroreatarum (quae Arcadiae stirpis fuit gens in montibus Elidem versus sita habitans) atque etiam Cauconum ex parte fuit, Minyae sex illa con-

diderunt oppida, Herodoto commemorata; inter quae Phryxa (s. Phryxae), omnium maxime ad septentrionem sita non longe ab Alpheo in confiniis fere Arcadiae atque Elidis, triginta tantum distabat stadiis ab Olympia, ut testatur Stephanus Byzant. s. v., quo eodem teste postea vocabatur Φαιστός. In monte sitam urbem invenit Curtius l. l. p. 90, cuius duplex nomen idem refert ad montem aptum signis igne faciundis: nam mons, cui nunc nomen Palaeo-Phanaro, e planitie valde eminet ac longe lateque prospicit. Add. Leake Morea II. p. 210 et Boublaye Recherches sur les ruines de Morée pag. 135 seqq. Phryxam meridiem versus proxime excipit Macistus, quod oppidum in monte situm non procul a Samico, eo fere loco, ubi nunc vicus Μοβίτζα, sive castra vetera quae dicuntur. De quo conf. Mannert. VIII. p. 521, Boublaye l. l. et Curtius l. l. p. 83. 116. A Macisto meridiem versus iacebat Lepreum, quadraginta stadia remotum a mari, centum a Neptuni Samii templo et vel Achaeorum aetate satis amplum, quamquam Strabonis tempore, ut Macistus, vix habitata fuisse videtur. Vid. Wass. ad Thucyd. V, 34 et Mannert. VIII. p. 526 seqq. In colle non procul a valle et oppido Strobιτζί, quod nunc vocant, Leprei reliquias se vidisse contendit Dodwell II. p. 348. Add. Boublaye l. l., Beulé p. 216 et potissimum Curtius l. l. pag. 84 coll. 117, qui accurate haec descripsit; alii minus recte locum, in quo Lepreum fuit situm, nunc dici volunt Pischino. Pyrgum oppidum in Arcadiae atque Messeniae finibus et in extrema Triphyliae parte prope Nedam situm esse narrant, ita ut utrique terrae passim adscribatur, eo fere loco, ubi nunc invenitur Acropolis prope Nedam non procul a mari. Vid. Curtius l. l. pag. 86, Beulé p. 216. Epium intra Macistum atque Heraeam Arcadiae urbem situm fuisse narratur. Conf. Forbiger: Handb. d. alt. Geograph. III. p. 980, Boublaye p. 136

τούτους δ' ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρας σφέας αὐτοὺς ἔξ μοίρας διέειλον· καὶ ἔπειτα ἔκτισαν πόλις τὰςδε ἐν αὐτοῖσι, Λέκρην, Μάκιστον, Φορξᾶς, Πύργον, Ἐπίον, Νούδιον· τούτων δὲ τὰς πλεῦνας ἐπ' ἐμέο Ἥλαιοι ἐπόρθησαν. Τῇ δὲ νήσῳ ἐπὶ τοῦ

et potissimum Curtius l. l. pag. 88 et 118 not. 93, qui bene ostendit ruinas arcis, cui nunc nomen *Helleniko*, apto montium loco exstructae, ad hoc oppidum pertinere. De *Nudio* nihil constat: inter *Epium* et *Phryxam* fuisse situm suspicatur *Bobrik* in *Berghaus. Annal.* 1833. pag. 185. 186, quo eodem auctore *Epium* exstructum fuit a meridie eius loci, cui nunc nomen *Fanari*. — In universum de his oppidis conf. quoque C. O. Mueller. l. l. pag. 371—373 coll. *Dor.* II. pag. 460.

αὐτοὺς ἔξ μοίρας διέειλον] Delevi auctoritate codicis Florentini uniusque Parisini praepositionem *ἐς* ante *ἔξ* perperam inseri solitam, quam a Matthiae et recentt. edd. retentam esse video. Tu vid. nott. ad I, 94. II, 147.

Φορξᾶς] Ita dedi Wesselingium secutus, quem Schweighaeuser., Dindorf. et Dietsch. quoque secuti sunt. Ex ora Stephani et aliis quibusdam libris fluxit, quod Gaisford. recepit *Φορξᾶς*, cuius loco alii *Θορξᾶς* s. *Θορξᾶς*. Apud Polybium [IV, 77, 9, ubi conf. Schweigh. pag. 130 T. VI] et Xenophontem [cf. *Hellen.* III, 2, 30], monente Wesselingio ad Diodor. XIV, 17, constanter reperitur *Φορξᾶς*. Nec aliter Stephanus Byzant. s. v. *Pausan.* VI, 21, 5 et Strabo VIII. p. 343 s. 528 A., ubi vocem retineri vult Mueller. Orchomen. p. 371. Quod *Πύργον* dicit Herodotus, id Straboni VIII. p. 348 C. s. 535 C. est *Πύργος* itemque Stephano Byzantino. Apud Livium XXVII, 32 commemoratur *Pyrgum* castellum. Pro *Ἐπίον*, *Νούδιον* in Sancerotti libro exstat *Ἐπίον*, *Νούδιον*. De qua scripturae varietate monuit Schweigh. ad Polyb. IV, 77. T. VI. p. 129, cui in Polybio verissimum videtur *Ἀπιδόν*.

τούτων δὲ τὰς πλεῦνας ἐπ' ἐμέο Ἥλαιοι ἐπόρθησαν] Retinui *τούτων*,

ab omnibus libris allatam indeque etiam Bredovio p. 221 probatum, cum ad πόλις τὰςδε in antecedentibus spectet. Recentt. edd. exhibent *τούτων*. ἐπ' ἐμέο valet: *mea* (ipsius) *aetate*. Cf. Fischer. ad Weller. III, b. p. 228. Atque revocat C. O. Mueller. Orchomen. p. 374, urbium hanc diruptionem ad Olympiad. LX, quo tempore vehemens inter *Minyas* atque *Eleos* bellum flagrabat. Mannert. VIII. p. 489 hoc refert ad *Messenicorum* bellorum tempora, in quibus *Elii* a *Spartanorum* partibus stantes ab his ipsis, tertio bello finito, auxilii lati praemium acceperint omnem *Minyarum* atque *Caconum* terram: quo fere tempore has *Minyarum* urbes ab *Eleis* everas esse putat Mannert. Curtius (*Peloponnes.* II. p. 77) id colligi posse putat, *Minyas* ex vetere inimicitia in bellis *Messenicis* contra *Spartanos* stetisse indeque finito secundo bello (i. e. Olymp. XXVIII, 1 sive 668 ante Chr. n.; vid. Fischer *Zeittaf.* p. 88) cedere coactos esse *Eleis*, quibus *Spartani* opem tulissent. At multo serius hoc factum esse contendit Dahlmann. *Herod.* p. 59, potissimum ob verba ἐπ' ἐμέο, quibus Herodotus hac in narratione ad id proxime tempus respiciat, quo itinera faciens per Graeciam has ipsas viderit urbes, ab Olympiade LXXVIII, 4 et quae sequuntur, vel quo Graecia ipsa relicta *Thuriis* historiae scribendae operam dederit, igitur post Olympiad. LXXXIV, 1 sive 444 ante Chr. n., quo anno *Thurios* cessasse dicitur Noster.

ἐπὶ τοῦ οἰκιστέω] Sic *Mediceus*, *Florentinus* ac duo alii codd., quos secutus sum. *Aldina*, *Sancerotti* liber et alius exhibent ἀπό. Sed vid. nott. ad IV, 45 et I, 14, ubi etiam de voce *ἐπωνυμία*. De genitivo *Θήρα* vid. nott. ad IV, 147.

οίκιστέω Θήρα ἢ ἐπωνυμίη ἐγένετο. Ὁ δὲ παῖς, οὐ γὰρ ἔφη οἱ 149
 συμπλεύσεσθαι, τοιγαρῶν ἔφη αὐτὸν καταλείπειν ὅν ἐν λύ-
 κοις· ἐπὶ τοῦ ἔπεος τούτου οὖνομα τῷ νεηνίσκῳ τούτῳ Οἰό-
 λυκος ἐγένετο, καὶ κως τὸ οὖνομα τοῦτο ἐπεκράτησε. Οἰολύ-
 κου δὲ γίνεται Αἰγυεύς, ἐπ' οὗ Αἰγείδαι καλεῦνται, φυλὴ με-

CAP. CXLIX.

Ὁ δὲ παῖς, οὐ γὰρ ἔφη κ. τ. λ.]
 Orationis structuram interruptam
 particulā γὰρ insertā attigimus ad
 IV, 147. Ac potest utique ad com-
 plendam sententiam ad verba ὁ δὲ
 παῖς e sententia per γὰρ illata (οὐ
 γὰρ ἔφη οἱ συμπλεύσεσθαι) repeti
 οὐ συνέπλευσε, ut fecit Doederlein:
 Reden u. Aufsätze II. p. 190. Par-
 ticula τοιγαρῶν concludendi vim h.
 l. assumere videtur: itaque. Conf.
 Hoogeveen. Doctr. particc. cap. 53.
 §. 4 seqq. pag. 751 seq., Hartung:
 Lehre v. d. Partik. d. griech. Spra-
 che II. p. 354 seq.

συμπλεύσεσθαι] i. e. una cum
 ipso proficisci in novam scil. colo-
 niam e Lacedaemone, sive ad novas
 quaerendas sedes.

ὅν ἐν λύκοις] Referunt huc apud
 Evangelist. Matth. X, 16: ὡς πρό-
 βата ἐν μέσῳ λύκων, ad quem locum
 plura dederunt doctissimi interpre-
 tes. Hinc vix opus, de huius dicti
 sensu pluribus exponere. Referri
 quoque huc potest proverbium Ἀύ-
 κος δὲν ποιμαίνει de iis, quae fieri
 nequeunt, adhibitum, auctore Dio-
 geniano V, 97, ad quem locum nunc
 alios veterum locos ad hoc prover-
 bium spectantes attulit Schneide-
 winus in Corpore Paroemiograph.
 Graec. Vol. I. p. 269. De *Oeolyco*
 cf. etiam Pausan. III, 15. IV, 7.

καὶ κως — ἐπεκράτησε] i. e. idque
 nomen fere invaluit sive, ut Valla red-
 didit: et id nomen (cognomen scil. a
 patre discedente inditum filio) alteri
 (nomini scil., quo antehac appellari
 solitus erat) praevaluit. Idem ver-
 bum ἐπικρατεῖν eodem sensu apud
 Athēn. XIII. p. 578 E. et Diogen.
 Laërt. III, 4. V, 38: quae laudat
 Valcken. Cr. citat Toup. ad Longin.
 sect. XV. p. 313 (ed. Oxon. 1778),
 ubi similis locus e Philone affertur

advers. Flaccum p. 520: τοῦτο γὰρ
 ἐπεκράτηκε πως τὸννομα.

ἐπ' οὗ Αἰγείδαι καλεῦνται] E Me-
 diceo, Florentino, aliis recepi ἐπ'
 οὐ, cuius loco alii ἀπὸ τοῦ, quod
 Schweigh. et Gaisf. receperunt; rec.
 eidd. ἀπ' οὐ, quod in uno Parisino
 exstat. De ipsa *Aegidarum* gente no-
 bilissima, alios ut taceam, conf.
 Mueller. Orchomen. pag. 329 seqq.
 (cui Cr. addit Tafel. Dilucid. Pind.
 Spec. I. p. 21 seqq., Sturz. ad Hella-
 nici fragm. p. 89 seqq.). Quo au-
 ctore nihil dubium, quin Aegidae ab
 antiquo inde aevo Amyclas (quae
 urbs Achaeorum, quibus ipsis igitur
 Aegidas adscribi par est, tum fue-
 rit, Doribus nondum ingressis) te-
 nuerint indeque coniuncti cum Mi-
 nyis Lemno pulsas Theram condide-
 rint. Quae quomodo cum Herodoti
 verbis conciliari queant, equidem
 non exputem, nisi Herodotum falsa
 tradidisse sumas. Nec magis con-
 gruunt, quae idem de Aegidis illis
 enarrat, sacerdotali tribu, quae non
 multo ante Dorum invasionem The-
 bis, unde a Boeotis fuerit pulsa, per-
 venerit Amyclas, tanquam in com-
 mune Achaeorum Minyarumque ex-
 sulum receptaculum, in quo tamen
 postea demum, quam Doreis regio-
 nem occuparint, Phratrīam consti-
 tuerit. Quae ipsa aliaque, de Aegeo
 stirpis auctore Theraeque Aegida re-
 lata, quantum a scriptorum veterum
 recedant fide, vix quemquam fuge-
 rit. Aidi his poterunt, quae Pinda-
 rum eiusque genus potissimum re-
 spiciens de Aegidis disputavit Trycho
 Mommsen in: Zeitschrift f. Alter-
 thumswissensch. 1845. nr. 1 seq., qui
 id quidem recte mihi statuere vide-
 tur (p. 11), Aegidarum gentem ortu
 quamvis Cadmeam tamen postea
 prorsus Doricam esse factam.

φυλὴ μεγάλη] Ipsa voce μεγάλη
 indicari opinatur C. O. Mueller. Or-

γάλη ἐν Σπάρτῃ. τοῖσι δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι οὐ γὰρ

chomen. p. 329, hic non de *tribu* (φυλῇ), sed de *phratría* tantum agi. Nam tres olim Spartae fuisse tribus (φυλὰς) non aliter atque in aliis Dorum civitatibus satis constat (cf. modo Mueller. Dor. II. p. 70), de quarum una tamen h. l. non cogitandum esse quivis intelliget; adeo ut vox φυλῇ hoc loco accipienda videatur de gente s. familia, quarum plures ad unam eandemque istarum trium tribuum pertinerint; phratrias appellari licet cum Muellero l. coll. Dor. II. pag. 77. not. 8, aut potius ὠβὰς (cum Mommsenio l. l. et Boeckhio l. supra l. p. 44.), quarum triginta Spartae fuisse constat: vid. C. Fr. Hermann: Griech. Staatsalterth. §. 24. not. 21. Conferri de his quoque possunt Boeckh. in Corp. Inscr. I. p. 609 et Lachmann: Spartanische Staatsverfass. p. 144, qui eam tribum, ad quam pertinerint Aegidae et in qua principes quasi exstiterint, Aegidarum nomine hoc loco designari arbitrat: quod neque mihi persuasit neque persuasisse videtur Kopstadtio De rer. Lacon. constitut. Lycurg. origine et indole (Gryph. 1849) p. 67. Neque etiam ad quattuor illas phylas, quae a grammaticis subinde commemorantur, Pitanam, Limnas, Messoam et Cynosuram (cf. nott. ad III. 55. p. 98), quaeque ad loca, quibus singuli Spartani habitarent, spectant, Aegidarum phylon ut quintam retulerim vel potius adiecerim, Amyclaeam scilicet sive Aegidarum tribum; id quod quibusdam placuisse video. Vid. Mueller. Dor. II. pag. 49—51, C. Fr. Hermann: Griechische Staatsalterth. §. 24. not. 22. Neque aliter statuendum videtur de ea sententia, quae Aegidas ad tribus rusticas refert atque hac tribu prata et pascua ad Taygetum comprehendi vult indeque adeo ipsum Aegidarum nomen (ab αἰγες, i. e. caprae) ductum patat; vid. Kortüm in: Schlosser et Bercht Archiv etc. IV. p. 152. Conf. Kopstadt. l. l. τοῖσι δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ κ. τ. λ.] Eadem orationis structura impedi-

tior, de qua ad initium huius cap. monuimus, coll. IV, 147. Nam sensus est: Hi enim huius gentis viri, qui nullos reliquerant natos, oraculi iussu (quo scil. malum averterent subolemque servarent) templum furiarum Laii et Oedipodis exstruxerunt. Furiae enim templo ipsarum in honorem exstructo pieque in hoc ipso cultae ac placatae non amplius in gentis subolem saevire eamque morti tradere putabantur. Verbo ὑπέμειναν in plurali numero posito ad τὰ τέκνα, cui singularem verbi numerum Noster adstruxit VI, 41, noli turbari; vid. modo Kuehner. Gr. §. 424, a et conf. Bredov. p. 335. Ad ipsum argumentum pertinet Pausaniae locus IX, 5. §. 8 (ubi τῶν Ἑρινύων λαὸν καὶ Οἰδίποδος mentionem facit) a Wesselingio iam allatus. Valcken. haec adscripsit: „Dirae, quibus Aegidarum progenitor Oedipus Furiis agitat filios suos devovit, a Thera quodammodo renovatae, filium se dicente καταλείψειν ὄν ἐν λυκοῖσι, dicuntur Oedipodis Ἑρινύες. Laium quoque Dirae dederant praecipitem, quibus illum Pelops devoverat ob raptum Chrysippum. Ἑρινύων Oedipi Diras vocant Tragici, Aesch. S. c. Theb. 70. Sophocl. Oed. in Col. 1294 (1434 Br.). Eurip. Phoeniss. 627.“ Atque C. Fr. Hermann. in Quaestionn. Oedipod. pag. 90 probaturus, Erinyum religionem aliis quoque Graeciae locis cum Oedipi memoria coniunctam fuisse, Aegidarum exemplum profert, „qui quum Spartae Furias Laii et Oedipodis consecrarent, profecto non tam nova sacra constituisse quam intermissas ceremonias patrias instaurasse in novasque sedes transtulisse videntur.“ Add. ibid. p. 129, ubi idem observat haec sacra placandis diis inferis generique salutis ac diuturnitati ab eorum invidia tuendae instituta videri. Conf. etiam Naegelsbach: Nachhomer. Theolog. pag. 65. Ἑρινύων ex uno Florentino dedi cum Gaisf. pro vulg. Ἑρινύων. Conf. Blomfield. in Glossar. ad Aeschyli Prometh.

ὑπέμειναν τὰ τέκνα, ἰδρύσαντο ἐκ θεοπροπίου Ἑρινύων τῶν
Λαῶν τε καὶ Οἰδιπόδεω ἱρόν· καὶ μετὰ τοῦτο ὑπέμεινε τῶντὸ
τοῦτο καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγονόσι.

Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι Θηραίοισι 150
κατὰ ταῦτὰ λέγουσι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μόνον Θηραῖοι ᾧδε γε-
νέσθαι λέγουσι. Γρίνος ὁ Αἰσανίου, ἐὼν Θήρα τούτου ἀπό-
γονος, καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου, ἀπύκετο ἐς Δελφούς,
ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην· εἶποντο δὲ οἱ καὶ ἄλλοι τῶν
πολιητέων, καὶ δὴ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήστου, ἐὼν γένος Εὐ-

53 p. 83 Lips. Atque sic nunc apud Homerum, Hesiodum, Apollonium Rhodium, alios constanter editum videmus. Vid. plurima de hac scriptura excitantem Kuehstaedt in Observatt. criticæ. de tragicæ. Graecæ. dialect. (Reval. 1832) pag. 135. De forma genitivi singularis peculiari *Oιδιπόδεω* (a voce *Oιδίπους*, cuius accusativum *Oιδίπουν* Noster adhibuit V, 60) conf. Bredov. p. 250.

καὶ μετὰ τοῦτο ὑπέμεινε τῶντὸ
τοῦτο καὶ ἐν Θήρῃ κ. τ. λ.] Comma
post verba μετὰ τοῦτο vulgo posi-
tum Schweigh. delevit, maiorem
collocans distinctionem post ὑπέ-
μεινε et post τῶντὸ τοῦτο inserens
συνέβη Reiskii ex coniectura; quam
vocem denno eiecerunt Gaisford.,
Matth., Dindorf. et Dietsch., qui post
τοῦτο nonnulla posuit puncta, qui-
bus aliquot voces missas esse de-
clararet. Ipsius loci sententiam,
quam neque Schweighaeuserus ne-
que Dindorf. (a quo Graeca verba
sic reddita video: „et ex eo tempore
mansere illis liberi, itemque in The-
ra insula eis, qui ex his viris proge-
niti sunt“) recte expressisse viden-
tur, hanc esse puto: *Ac postea idem
hoc remansit etiam in Thera iis, qui
ex his viris (Aegidis Spartanis) pro-
geniti sunt*, ut scil. Oedipi et Laii
Furiis sacra facerent, quibus pla-
carent haec numina sibi que ipsis
servarent prolem. Ad verbi ὑπέμεινε
intransitive positi significationem
pertinent, quae allata sunt in The-
sauro ling. Graec. Vol. VIII. p.
380 ed. Dindorf.

CAP. CL.

Γρίνος ὁ Αἰσανίου, ἐὼν κ. τ. λ.]
C. O. Mueller. Orchomen. p. 341 de
hac re disputans cum Herodoteis
conferri vult Pind. Pyth. IV, 462.
Schol. Pind. ad Pyth. IV, 10. Span-
hem. ad Callimach. in Apollin. 65.
74, additque Polymnesti nomen tan-
quam victoria reperi in Cyrene Ol.
LXXXI. Pro Γρίνος Sancerstii liber
cum duobus aliis Γρίννος, atque
sic quoque hoc nomen invenimus
scriptum pluries in inscriptione
Graeca ad Theram spectante, ut
monstravit Boeckh in Corp. Inscr.
Gr. nr. 2448. p. 361. 369. Conf. etiam
eundem in Commentt. Acad. Berolin.
1836. p. 78. 79. Qui Grinus quod
βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου mox di-
citur, indicio est, Therae illius, qui
coloniae fuerat dux, posteros regiam
sibi retinuisse dignitatem, qualem
scil. in Dorum civitatibus obtinuisse
novimus. Tu conf. Mueller. l. l. pag.
337 et vid. nott. ad III, 136. Unde
etiam hoc, opinor, repetendum, quod
Delphos hecatomben ducit rex pu-
blice missus e civitate sua ad Apol-
linem, Dorum patrium deum ac tute-
larem, cuius utpote ἀρχηγέτον sacra
procul dubio etiam in Thera e La-
cedaemone coloni adduxerant. De
Apollinis sacris in insula Thera cf.
idem Mueller. l. l. p. 328 seq. Verba
ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην
valent: *secum* (Delphos) *ducens mis-
sam a sua civitate hecatomben* deo
(Apollini) offerendam; ubi quo sen-
su πόλιος vox accipienda esset, mo-
nui ad IV, 153.

ἐὼν γένος Εὐφημίδης τῶν Μιννέ-

φημίδης τῶν Μινυέων. Χρεωμένω δὲ τῷ Γρίνω τῷ βασιλέϊ³⁴⁷
τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων χρᾶς ἢ Πυθίῃ, κίττειν ἐν Λιβύῃ πό-
λιν. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ἐγὼ μὲν, ὦναξ, πρεσβύτερός τε

ων] i. e. qui genere Euphemida fuit, s. e posteris Euphemi, unius e Minyis. Plerique codd. Εὐθυμίδης, unus Vindobon. Εὐθυμήδης. Quod nunc vulgo legitur Εὐφημίδης, e palmaria fluxit emendatione Palmerii (Exercitt. pag. 23), Simsono (Chron. ad ann. 3380), Bouherio (Diss. Herod. 12), Larchero, Muellero (Orchomen. p. 341), Thrigio (Hist. Cyren. p. 38), aliis probata. Pertur enim inter Iasonis socios Minyas Euphemus, teste Pindaro Pyth. IV, 455, ubi vid. Schol. coll. Spanhem. ad Callimach. II. in Apoll. 75 et Burmann. in Catalog. Argonaut. s. v. Add. Boeckh. ad Pind. Pyth. IV. pag. 265 et in Commentt. Acad. Berlinens. ann. 1836. pag. 48. Cuius Euphemi compressu gravis facta Lemnia puella cum Batti progenitorem partu edidisset, iure hic Battus dicitur Euphemida. Ac Larcherum, quod omnes Argonautas vocatos fuisse Minyas [conf. citat. ad IV, 150] contendit, ita ut Herodotus voce τῶν Μινυέων adiecta eum simpliciter Argonautam indicare voluerit, missum faciamus; hoc vero teneamus, posthac quoque in Cyrene floruisse videri hanc gentem, si quidem plures Euphemi nomine insignes viri ibi per insequentes aetates occurrant teste C. O. Muellero l. l.

Χρεωμένω δὲ τῷ Γρίνω — χρᾶς ἢ Πυθίῃ] i. e. sciscitanti Grino — oraculum edixit Pythia. Ut enim apud Nostrum verbum χρᾶς valet responsum dare oraculum sciscitantibus (cf. VII, 220 coll. IV, 155), ita χρᾶσθαι est sciscitari, consulere oraculum, ut I, 45. 85. IV, 151. 155. 157. 163 (ubi vid. nott.). V, 82.

κίττειν ἐν Λιβύῃ πόλιν] Libyam ab Apolline monstratam fuisse haud mirabimur, ait Thrige l. l. pag. 51, si hanc regionem ob eximiam ubertatem iam Homero (Od. IV, 85—89) laudatam nec Graecis reliquis Batti tempore plane incognitam fuisse reputemus. Qui idem pag. 104 seqq.

veterum scriptorum testimonia laudesque de hac regione collegit, quam amoenissimam atque in regionibus caeteroqui desertis atque aridis fertilissimam ob aquarum copiam aërisque salubritatem veteres laudant; inque his praecipue Pindarus ac Theophrastus, ut sane intelligamus, cur eo potissimum deduxerint coloniam vel potius ducere iussi sint ab Apolline. Nec magis mirabimur Libyam ab oraculo praedicari πολὴν ἡράτων IV, 159. Hoc vero miramur, quae regio tot tantisque laudibus scriptorum veterum unanimi fere celebratur consensu, eam quarto post Chr. n. saeculo in miserandam fuisse redactam conditionem, teste Synesio itemque sexti saeculi scriptore Procopio. At qui nostra aetate prae reliquis accuratius hanc regionem perlustravit, is et ipse pulcherrimam testatur se vidisse regionem, montibus, vallibus, salibus distinctam, arboribus plantisque abundantem et fontibus bene irriguam; ut, si soli optimi iam ulla accederet cultura, colonis ex Europa illuc deductis haud desperandum, fore ut pristinam ubertatem ac felicitatem tractus ille recuperaret. Conf. Thrige l. l. p. 112 et quae ex Della Cellae diario potissimum protulit Ritter: Erdk. I. p. 924. 936 seqq. 943 seq. — In seqq. verba βαρὺς αἰτέσθαι Larcher. reddit: *courbé sous le poids des ans*; Schweigh.: *gravis ad matius quidpiam molendum*, hoc adiciens αἰτέσθαι explicari posse: *loco se movere* (coll. IX, 52, ubi αἰεθέντες idem fere quod κινηθέντες), ut sane hic fere totius loci sit sensus: „Ego quidem provecior iam sum aetate indeque minus aptus (gravis), qui loco me moveam ad iter suscipiendum coloniamve condendam.“ Ac dudum monuerat Wesseling., haec verba ad senii incommoda spectare, quibus *difficulus* ille *erigebatur*. Idem Hesych. excipit [I. p. 108, ubi αἰερούμαι· ἄνω αλ-

ἦδη εἰμὶ καὶ βαρὺς ἀείρεσθαι· σὺ δὲ τίνα τῶνδε τῶν νεωτέρων
κέλευε ταῦτα ποιέειν. ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν
Βάττον. τότε μὲν τσαῦτα. μετὰ δὲ ἀπελθόντες ἀλογίην εἶχον
τοῦ χρηστηρίου, οὔτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἶη, οὔτε τολ-
μῶντες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην. Ἐπτά δὲ ἐτέων 151
μετὰ ταῦτα οὐκ ἔτι τὴν Θήρην, ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι
τὰ ἐν τῇ νήσῳ πλὴν ἐνὸς ἐξανάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θη-
ραίοισι προέφερε ἡ Πυθίη τὴν ἐς Λιβύην ἀποικίην. ἐπεὶ τε
δὲ κακοῦ οὐδὲν ἦν σφι μῆχος, πέμπουσι ἐς Κρήτην ἀγγέλους
διζήμενους, εἴ τις Κρητῶν ἢ μετοίκων ἀπικμένους εἶη ἐς Λι-
βύην. περιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν οὗτοι ἀπίκοντο καὶ ἐς Ἴτανον
πόλιν· ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγουσι ἀνδρὶ πορφυρεῖ, τῷ οὔνομα

ρομαι] et de voce βαρὺς Sophocl. Trachin. 235. Oedip. Colon. 871, ubi recte exponunt *pressum, gravatum*. Vid. Doederlein. ad h. l. p. 446. *κέλευε ταῦτα ποιέειν*] Ita cum recentt. edd. exhibui pro *κέλευε ποιέειν τὰδε*. In seqq. ad usum particularum *ἅμα τε* — καὶ conf. I, 112. III, 135 ibiq. nott. Verba *ἀλογίην εἶχον τοῦ χρηστηρίου* (i. e. *nullam oraculi rationem habuerunt*) citat Thomas Mag. s. v. *ἀλογία* pag. 38. Tu cf. nott. ad II, 141. Ad verba *ἐς ἀφανὲς χρῆμα* (i. e. *in incertum*) cf. VI, 76: *τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν κ. τ. λ.* Ad verba *ἀποστέλλειν ἀποικίην* cf. nott. ad IV, 147.

CAP. CLI.

Ἐπτά δὲ ἐτέων] i. e. *intra septem annorum spatium s. septem proximis annis*. Tu vid. III, 134 ibique nott. et ad verba *οὐκ ἔτι* Herod. II, 10. IV, 50 ibique nott. In seqq. intactum reliqui *ἐξανάνθη*, a Dietsch: mutatum in *ἐξ ηνάνθη*, licet omnes refragentur libri scripti vulgatam retinentes, cum augmentum in hoc verbo vel apud Atticos omitti soleat. Vid. Bredov. p. 310 et conf. infra IV, 173.

προέφερε ἡ Πυθίη τὴν ἐς Λιβύην ἀποικίην] i. e. *exprobravit Pythia, quod in Libyam coloniam non duxerint*. De verbo *προφέρειν* conf. nott. ad I, 3 coll. Homer. Ili. III, 64. —

Ad vocem *μῆχος* in seqq. conf. II, 181 ibique nott. — In seqq. quod Dindorf. edidit *περιπλανώμενοι*, equidem cum Dietschio retinui, quod omnes afferunt libri et scripti et editi: *περιπλανώμενοι*; conf. etiam Bredov. p. 389.

ἐς Ἴτανον πόλιν] Praeter Stephanum Byzant. ac Ptolemaeum nulla quantum scio urbis mentio, cuius plures adhuc supersunt numi. unde satis amplam olim fuisse urbem colligas, quae sita fuisse videtur in orientali Cretae ora, ubi nunc locus Palaeocastro: vid. Hoeck. Creta I. p. 426 et Forbiger: Handb. d. alt. Geogr. III. pag. 1037. Mannertus (VIII. p. 709) hanc urbem confundit cum altera, cui nomen Hierapytna. Ad Punicam urbis originem haud scio an referri possint numi, qui humanam ostendunt figuram, in piscinam quae exeat caudam, diis Syriacis prorsus similem, teste Hoeckio Creta I. p. 17 seqq. qui ob Herodoti locum purpurae fabricam commerciumque hac in urbe fuisse suspicatur. Ad Cretenses vero quod nuntios mittunt Theraei, noli mirari: nam Cretenses prisco aevo re navali et commercio navibus instituto adeoque etiam latrociniiis excelluerunt: vid. nott. ad I, 2. In seqq. ad verbum *συμμίσγειν* adhib. nott. ad II, 64 et ad vocem *ἀπενειχθεῖς* nott. ad IV, 103; *ἀνὴρ πορφυρεὺς* (ut III, 42 *ἀνὴρ ἀλιεὺς*) dicitur *purpurarius*, qui purpurae s. muricis ca-

ἦν Κορώβιος, ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων ἀπενειχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην καὶ Λιβύης ἐς Πλατέαν νῆσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρην. ἐκ δὲ Θήρης ἔπλεον κατάσκοποι ἄνδρες τὰ πρῶτα οὐ πολλοί. κατηγρησαμένου δὲ τοῦ Κορώβιου ἐς τὴν νῆσον ταύτην δὴ τὴν Πλατέαν τὸν μὲν Κορώβιον λείπουνσι, σιτία καταλιπόντες ὧσων δὴ μηνῶν, αὐτοὶ δὲ ἔπλεον τὴν ταχίστην ἀπαγγελλόντες Θηραίοισι περὶ τῆς νήσου. Ἀποδημούντων δὲ τούτων πλέω χρόνον τοῦ συγκειμένου τὸν Κορώβιον ἐπέλιπε τὰ πάντα. μετὰ δὲ νηὺς Σαμίη, τῆς ναύκληρος ἦν Κω-

piendae exercet artem, ut apud Aelian. H. A. VII, 34. Lucian. Toxar. 18. Arrian. Anabas. VII, 19, 7. Conf. Stephan. Thes. ling. Gr. T. VI. pag. 7870 ed. Angl. Atque hac ipsa opportunitate factum esse videtur Italo interpreti, ut Corobius piscaturam exercens ventis in Libyam delatus fuerit. Ad verba ὑπ' ἀνέμων ἀπενειχθεὶς (a ventis delatus) cf. nott. ad cap. 103. Add. cap. 152.

ἐς Πλατέαν νῆσον] Πλατέαν Mediceus, Florentinus, alii. In aliis quibusdam exstat Πλαταίαν, quae eadem lectionis varietas est IV, 156. 160. Apud Scylac. §. 108 (T. I. pag. 308 Gail.) invenias Πλατεῖαι vulgo editum, quamquam codex Πλατεῖαι praebet; Stephanus Byzantinus habet: Πλατεῖα, νῆσος Λιβύης; sed idem s. v. Πλαταῖαι, quae est Boeotiae urbs, ita quoque dici scribit insulam ante Libyam. At Πλατέαν veram Herodoti formam esse puto, qui aequae atque in aliis vocibus penultimam in *ε* non in *ει* formavit: vid. Bredov. pag. 158 coll. Mannerto X, 2. pag. 39, qui merito hanc formam praetulit. Ipsa insula non procul a Libyca ora Giligammarum sita esse fertur, nunc cognita nomine *Bomba*, in sinu, qui idem hinc tulerit nomen. Ubi receptaculum est transfugarum praedonumque asylum. Tu conf. Schlichthorst. l. l. pag. 123, Rennel. p. 653, Ritter: Erdk. I. p. 954, Mannert. l. l., Pacho Voyage dans la Marmarique etc. pag. 52, Thrige: Hist. Cyren. pag. 69 nott., Mueller. Geograph. Graec. minn. I. p. 442. Quibus *Cr.* addit

Tafel. Dilucid. Pindaric. Specim. I (ad Pythicc. V, 112—122) p. 21 seq. — Ad verba ὧσων δὴ μηνῶν conf. Herodot. I, 160. III, 52. 159 et ad vocem κατηγρησαμένου nott. ad II, 56. III, 134.

CAP. CLII.

ἐπέλιπε] Conf. III, 108 ibique citata. De Samiorum re navali, quae hoc etiam loco respicienda est, conf. nott. ad III, 122. commercium autem, quod Samii cum Aegyptiis habuerint, vel e Polycratia atque Amasidis historia cognoscitur, de qua vid. III, 39 seqq. ναύκληρος navis dominus dicitur, ut I, 5. Plura vid. in Thesaur. ling. Graec. T. V. p. 1373 ed. Dindorf. — In seqq. genitivum ἐναντιοῦ retulerim ad σιτία, ut *unius anni cibaria* intelligantur. Ad verbum γλιχόμενοι conf. nott. ad II, 102 et ad verba οὐ γὰρ ἀνέτι το πνεῦμα nott. ad cap. 28. De *apeliote* monimus ad cap. 22. De *Tartesso* conf. quae ad I, 163 adscripsimus. Miot, Gallus interpres, hic quoque cogitat de loco. cui nunc nomen *San Lucar de Barameda* ad Guadalquiviri s. Baetis fluvii ostia. Quae sequuntur verba θείη πομπῇ χειρώμενοι, attigimus supra in nott. ad III, 77. Add. Aristid. I. pag. 181: πέμποναι θεία πομπῇ γῆν ἐπὶ πάσαν ἀφορμὰς τοῦ βίου. — Quibus fabulis arcem censet C. O. Mueller. Orchomen. p. 342 fundari amicitiam, quae olim Samiis cum Thera atque Cyrene intercesserit et quae posthac potissimum sub Arcesilao III fuerit probata. Cf. IV, 162.

λατος, πλέουσα ἐπ' Αἰγύπτου ἀπηνείχθη ἐς τὴν Πλατείαν ταύτην. πυθόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι παρὰ τοῦ Κορωβίου τὸν πάντα λόγον σιτία οἱ ἐνιαυτοῦ καταλείπουσι. αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τῆς νήσου καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου ἐπλεον, ἀποφερόμενοι ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ· καὶ, οὐ γὰρ ἀνίει τὸ πνεῦμα, Ἡρακλέας στήλας διεκπερήσαντες ἀπίκοντο ἐς Ταρτησόον, θείῃ πομπῇ
 148 χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο ἦν ἀκήρατον τοῦτον τὸν χρόνον, ὥστε ἀπονοστήσαντες οὗτοι ὀπίσω μέγιστα δὴ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἀτρεκεῖν ἴδμεν, ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετὰ γε Σώστρατον τὸν Λαοδάμαντος Αἰγινίτην· τούτῳ γὰρ οὐκ οἶά τέ ἐστι ἐρίσαι ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τὴν δεκάτην τῶν

ἦν ἀκήρατον] Vertit Schweigh.: „erat ea tempestate intactum hoc emporium,” in Lex. Herod. vocem ἀκήρατον exponens intactum, illibatum, nondum frequentatum mercatoribus (emporium). Nec aliter accepit Larcherus ea, quae I, 163 de Phocaeensibus, primi qui Tartessum Graecis indicarint, traduntur, hisce minime adversari statuens. Quam in eandem sententiam Langius: „Diese Handelsstätte aber war noch neu und unbesucht zu der Zeit;” itemque Italus interpres: „tale emporio era allora intatto.” Substituit Sancrofti liber ἀπείρατον, i. e. intentatum (Graecis scil., cum antea Phoenicibus solis esset cognitum), quod ipsum, vel potius ἀπείρητον, si plures ferrent libri (nisi pro glossemate habendum), haud displiceret Valckenario, quo monente ἀκήρατον dicitur purum atque intaminatum eodem modo, quo ἀπείρατον de urbibus ac regionibus integris, hostili ferro nondum violatis, apud Herod. III, 146. Thucyd. II, 18. Id vero ab hoc loco alienum haud scio an iudicari debeat. Vox ἀκήρατος de pura atque ilitibata myrrha adhibetur apud Herod. II, 86 itemque de auro puro VII, 10, 1, eandemque vocem de omnibus, quae non mixta, pura, intacta et intaminata sunt, dici posse, satis monstravit Struve Opuscul. I. p. 22, quo iam usus sum in nott. ad II, 86. Neque alio ducunt, quae Ruhnken. ad Tim. p. 17 et Blomfield. ad Aeschyl. Pers. 620 in glossar. collegerunt: unde

hoc quoque loco emporium dici posse existimem ἀκήρατον, quod purum fuit, nondum infectum et corruptum multorum aliorum mercatorum adventu et commercio, unde copiam magni lucri praebere potuit Samiis. Atque hunc in sensum accipere quoque videtur Barth: Corinthiorum commerc. et mercat. hist. Partic. p. 35. — Ad locutionem ἀπονοστήσαντες ὀπίσω conf. nott. ad III, 16. ἀτρεκεῖν cum Bredov. p. 186 dedi pro vulg. ἀτρεκεῖν.

τῶν ἡμεῖς ἀτρεκεῖν ἴδμεν] i. e. quorum certior ad nos pervenit notitia. Simili modo ἀτρεκεῖν VI, 1. Pro ἴδμεν codd. omnes ἴσμεν, quam eandem formam aliquot libri praebent I, 178. IV, 197, alienam illam quidem ab Herodoto, ut satis apparet ex iis, quae Bredov. p. 411 attulit. Verba sequentia μετὰ γε Σώστρατον κ. τ. λ. hinc affert Eustath. ad Dionys. Perieg. 511. Hoc vero ad omnem teneri velim narrationem, Aeginetas aequae ac Samios antiquo potissimum aevo inter Graecos excelluisse re navali, mercaturâ magnisque hinc acquisitis opibus. De quo conf. nott. ad III, 59. 60. 139. In seqq. ad τὴν δεκάτην conf. nott. ad III, 57. Sex talenta, si quidem Attica intelligenda sunt (cf. nott. ad III, 89), constituunt ferme quindecim milia florenorum. Euboica vel Aeginetica talenta intelligere mavult Grote: History of Greece III. p. 372, ac probabiliter Euboica, quo-

ἐπικερδίων ἐξελόντες, ἕξ τάλαντα, ἐποιήσαντο χαλκήιον, κρη-
τῆρος Ἀργολικοῦ τρόπον· περὶ δὲ αὐτοῦ γρυπῶν κεφαλὰι
πρόκροσσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἡραῖον, ὑποστήσαντες
αὐτῷ τρεῖς χαλκίους κολοσσούς ἐπταπῆχας, τοῖσι γούνασι ἐρη-
ρυσμένους. Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θηραίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ

rum sexaginta (quae lucri fuit sum-
ma) compleant 16000 libr. Angl.

ἐπικερδίων] Ita e pluribus codd.
cum recentt. edd. rescripsi pro ἐπι-
κρδέων, quod praeter Portum, qui
a voce ἐπικερδῆς derivat, retinuit
quoque Matth. In Philostrate. Vit.
Soph. II, 21. §. 2. p. 603: οὐδὲ ἐρα-
στῆς τοῦ πλείονος οὐδὲ ἐπικέρ-
δεια μαστεῖν ἢ τόκους, ubi sunt
qui malint ἐπικέρδειαν, quod ipsum
in Philostrate. Heroice. p. 740 (p. 232
Boisson.) eodem *lucri* significatu le-
gitur, revocatum e codd., cf. Bois-
sonad. p. 625. Mihi in altero loco
ἐπικέρδεια utique retinendum vide-
tur. Pro ἐποιήσαντο (i. e. *faciundum*
curarunt) duo libri ἐποίησαν. Cf.
modo III, 57 ibique laudd. Ad χαλ-
κήιον cf. IV, 81. De *Argolicis crate-*
ribus mihi plura non constant. Inter
alia poculorum genera commemorat
C. O. Mueller. Handb. d. Archaeo-
log. §. 208. Antiphanes poeta inter
ea, quae singulis civitatibus prop-
ria sunt, recenset quoque *Argivos*
lebetes, teste Athen. I, 21 (49) p. 27
D. *Calices Argivi* apud eundem
Athenaeum XI. p. 480 C. memoran-
tur ἐπίσημοι. Tu cf. Panofka: Re-
cherches sur les noms de vases etc.
(Paris 1829) p. 19. 50, Krause: An-
geolog. pag. 50. 101. 203, qui et
Lesbios et Corinthios et vero etiam
Argolicos crateres commemorari
apud veteres scribit: neque vero con-
stare addit, qua re diversi fuerint
a caeteris aut quid peculiare singuli
habuerint.

περὶ δὲ αὐτοῦ] Duo libri αὐτό.
Sed vid. nott. ad cap. 15.

γρυπῶν κεφαλὰι πρόκροσσοί εἰσι]
Voculam of post κεφαλὰι e duobus
codd. a Wesselingio receptam ab-
iecerunt posterii editores inde a
Schweighausero, qui tamen postea
(in Lexic. Herod. II. p. 136 seq.)
eam nullo incommodo retineri posse

dixit, adstipulante censore Ienensi
1828 Ergänz. Bl. 40. pag. 348. At
hoc pronomine minime indigere vi-
detur oratio. Ipsa verba sic inter-
pretatur Wesselingius: *gryphum ca-*
pita prominentia, in extrema, opinor,
poculi ora, ornatus causa addita.
Et sane obscurior h. l. vox πρόκρο-
σσοι, ad quam illustrandam vix vale-
bit VII, 183, ubi naves πρόκροσσοι.
Conf. Stephan. Thes. L. Gr. T. IV.
p. 5363 ed. Angl. Propius forsitan
huc spectat vox πρόσσαι II, 125, ubi
vid. nott. Larcherus reddit *l'un vis*
à vis de l'autre; nec aliter fere ver-
naculus interpres: *Rund um densel-*
ben waren Greifenköpfe, einer dem
andern gegenüber. Nec aliter deni-
que Italus: *altorno al quale vi sono*
prominenti teste di grifi le une rivolte
alle altre. Add. Cavedoni in Bullet.
degli Annali dell' Instit. Archeolog.
1843. pag. 198 seq. Mihi magis ar-
ridet Wesselingii ratio; eandemque
probatam inveni C. O. Muellero in:
Archaeolog. §. 323, quo auctore in-
telliguntur „*vorspringende Thier-*
köpfe.“ Ac perspicui poterit hoc ex
loco, quam mature Graecorum in
operibus gryphi ornamenta causa
fuerint adhibiti, ut sane dudum au-
tea ipsa de Gryphis fabula ad eos
deducta videri debeat. Tu cf. Voel-
cker. Myth. Geogr. I. p. 184 seq.
et quae in Excursu ad III, 116 mo-
nuimus. τὸ Ἡραῖον de celeberrimo
Iunonis templo apud Samios intelli-
gendum, de quo vid. nott. ad III,
60. Quod cum negasset Brunn. Ar-
tific. temp. p. 6, recte verum ad-
monuit Urlichs in: Rhein. Mus. N.
F. X. p. 2.

τοῖσι γούνασι ἐρηρυσμένους] i. e.
genubus innixos. Nimirum hi colossi
genubus innixi basin efficiebant s.
ὑποκρητηρίδιον (conf. I, 25 ibiq.
nott.), quae craterem sustineret.
Ne mireris tale artis opus: nam in in-

τούτου τοῦ ἔργου πρῶτα φίλαι μεγάλοι συνεκρήθησαν. Οἱ δὲ 153
Θηραῖοι, ἐπεὶ τε τὸν Κυρῳβιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ ἀπίκοντο
ἐς τὴν Θήρην, ἀπήγγελλον, ὥς σφι εἴη νῆσος ἐπὶ Λιβύῃ ἐκτι-
σμένη. Θηραίοισι δὲ ἔαδε ἀδελφεὺν τε ἀπ' ἀδελφεοῦ πέμπειν

sula Samo mature iam floruit artificum schola, ad quam Rhoecus, Telectes, Theodorus, alii pertinent indeque etiam Croeso magnum argentum cratera a Theodoro circa Olymp. LVIII elaboratum esse legimus I, 51, ubi vid. nott. Hic vero crater quo tempore probabiliter fuerit elaboratus, si queras, hoc ad Olympiadem XXXVII referendum, si Samios ex Tartesso rediisse circa hanc Olympiadem statuas cum C. O. Muellero Handb. d. Archæolog. §. 60. p. 40 ed. tert. Et sane hoc ex Herodoti verbis apparet, cratera confectum esse, quo tempore Heraeum exstructum iam fuit. De quo diximus ad III, 60 coll. ad III, 41. Thiersch. (a Cr. laudatus) Epoch. d. bild. Kunst p. 186 seq. 190 seq. ed. alter. Larchero auctore (Tab. chronol. p. 606) Colaei navigatio ad Olymp. XXXIV, 4 s. 640 a Chr. n. refertur; unde sequitur, crateris opus Olympiadi XXXV adscribendum esse; quo tempore, nimirum vel ante Olymp. XI, Samiorum res floruisse novimus; cf. nott. ad III, 39. 139. — Quibus haec addit Cr.: „Viscontius in explicando puteo a tribus Silenis sustentato nostri loci admonet in Museo Pio-Clementino. Cf. Stuart. Antiqq. Athen. ed. nov. I. p. 491 vers. German. Darmst.“

συνεκρήθησαν] „In coalitis et consociatis artissime animis illud valet. Conf. Stob. Serm. XXVIII. pag. 197 [I. pag. 443 Gaisf.]. Philostr. V. Soph. II, 2. pag. 506.“ Wessel. Addit Schweigh. Porson. ad Euripid. Med. 136, quo observante φίλαι κέρταται omnino valet: amicitia intercessit, inita, quasi mixta est. Tu cf. etiam Herod. VII, 151. Cr. conferri vult, quae ad Plotin. Enn. I lib. VI. c. 7. p. 56 A. ed. Basil. annotata sint. De forma συνεκρήθησαν conf. Bredov. p. 125. — ἐς Σαμῖους eodem modo dixit Noster, quo VI, 65 scripsit: ἡ ἔχθρη ἡ ἐς τὸν

Δημάρατον et I, 123 τιμωρίην ἐσομένην ἐς Ἀστυάγα. Conf. etiam IV, 166.

CAP. CLIII.

Θηραίοισι δὲ ἔαδε] Quae sequuntur verba: ἀδελφεὺν τε ἀπ' ἀδελφεοῦ πέμπειν πάλω λαχόντα, καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἐπὶ ἔστων ἀνδρας, sana si sunt neque mendum subest, nihil aliud significare possunt, nisi: placuit Theracis, ut de duobus fratribus unum sorte designatum (indeque ab altero fratre quasi avulsam) mitterent (in coloniam) itemque (alios) viros e septem civitatis Theracorum pagis s. vicis delectos: quibus ducem regemque constituerent Battum, per duas naves dispositis. Ubi iure quaeras, quid illud omnino sit: ἀδελφεὺν τε ἀπ' ἀδελφεοῦ πέμπειν, quove sensu his fratribus opponantur aut cum illis coniungantur ἀνδρες ἀπὸ τῶν χώρων κ. τ. λ., i. e. Theraci viri ex omnibus vicis delecti. Quare, ut mea fert opinio, mendo quodam laborat hic locus, cuius sensum profecto non assecutus est Ed. Voswinckel (De Theracorum insulis p. 45) sic scribens: „Itaque in consilio fuit fratrem sortito ex VII regionibus mittere, quorum dux esset Battus s. Aristoteles.“ Quo rectius A. Schoell Herodotea verba sic reddidit: „Da gesiel den Theracern, je von zwei Brüdern Einen zu schicken, nach dem Loose, und zwar (?) Männer aus allen ihren Bezirken u. s. w.“; quem si sequimur, ipsi viri e septem pagis delecti non alii erunt, nisi fratres sortito in coloniam missi: quod num Herodoti verba, qualia nunc leguntur, patiantur, dubitaverim, vel propter particulas τε καὶ, quibus iunguntur ἀδελφεὺν τε καὶ ἀνδρας, adeo ut iidem hi esse nequeant. Liberius adeo Langius: „und die Theracer beschlossen, der Bruder sollte mit sei-

πάλω λαχόντα, καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἑπτὰ ἔοντων ἄνδρας, εἶναι δὲ σφεων καὶ ἡγεμόνα καὶ βασιλέα Βάττον. οὕτω δὴ στέλλουσι δύο πεντηκοντέρους ἐς τὴν Πλατείαν.

- 154 Ταῦτα δὲ Θηραῖοι λέγουσι· τὰ δ' ἐπίλοιπα τοῦ λόγου συμφέρονται ἤδη Θηραῖοι Κυρηναίοισι. Κυρηναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττον οὐδαμῶς ὁμολογέουσι Θηραίοισι. λέγουσι γὰρ οὕτω· ἔστι τῆς Κρήτης Ἀξὸς πόλις, ἐν τῇ ἐγένετο Ἐτέαρχος

nem Bruder loosen (?) und so wollten sie Mannschaft hinschicken aus allen ihren Gauen etc.", qui et ipse nullam particularum τε καὶ rationem habuisse videtur. Mihi, uti dixi, mendum subesse videtur libros manuscriptos, quotquot exstant, longe antecedens indeque omnibus commune. — Ad formam ἑαδε, quae sic scripta reperitur I, 151. IV, 145. 201. VI, 106; conf. Bredov. p. 314. Eadem forma usi sunt Theocritus XXVII, 22 et Apollon. Rhod. I, 867, qui aliis locis aequae atque Homerus dixit εἵαδε. Ad verba πάλω λαχόντα cf. IV, 94 ibiq. nott. In proxime antecedd. cum Dietschio retinui ἀπήγγελον, e Florentino aliisque allatum libris: ex ora Stephani fluxit ἀπήγγελλον, quod dedit Dindorf. Plateam insulam a Batto Theraeisque conditam Larcher. l. l. refert ad Olymp. XXXV, 2 s. 639 a Chr. n. Add. C. O. Mueller. Orchomen. pag. 344 et Fischer Griech. Zeittafeln p. 97.

καὶ ἀπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἑπτὰ ἔοντων] Sancerotti liber offert χωρέων et ἐνοσέων, quod praeferret Wesseling., si itidem exstaret ἀπασέων. Vulgatum nos cum Schweigh. et caeteris edd. rec. retinuimus, cum intelligantur vici s. tribus, quarum septem per insulam Theram fuerint, quem numerum septenarium in omnibus Bocotorum coloniis praevaluisse Boeotisque quasi proprium fuisse, ad Apollinis sacra (ad sidera planetasque opinor) spectantem contendit C. O. Mueller. l. l. pag. 337 coll. 221. Equidem ex his septem vicis τὴν πόλιν, quam supra IV, 150 Noster commemorat, constitisse putem, i. e. Theraeorum rempublicam s. civitatem, quae eadem quoque in in-

scriptione Graeca (v. Corp. Inscr. II. nr. 2465) intelligenda erit, ubi Θήρας πόλεως mentio fit, cum ipsa urbs, hoc nomine significata, nunquam in hac insula exstitisse videatur (vid. Ed. Voswinckel: De Theraeorum insulis p. 34. 62), alioque inde pertineant, quae urbis amplae rudera in hac insula se vidisse testantur plures recentioris aetatis peregrinatores, quorum testimonia profert Thirge Hist. Cyren. pag. 35. Ipsos hos septem χώρους, quibus Theraeorum civitatem constitisse Noster h. l. tradit, haud novimus: unam, cui nomen *Melaenae*, eruit Boeckh. in Corp. Inscriptt. Gr. II. p. 370. Tria alia oppidorum s. vicorum nomina (*Oeam*, *Eleusinem*, *Piraeum*) ex inscriptionibus atque ex Ptolemaeo attulit Voswinckel l. l., quae num ad antiquos Dorum χώρους septem revera pertinuerint, non satis certum videtur. Mox cum recentt. edd. scripsi καὶ ἡγεμόνα καὶ βασιλέα, quae vulgo, melioribus libris invitis, legebantur inverso ordine.

οὕτω δὴ στέλλουσι δύο πεντηκοντέρους] i. e. duas naves penteconteros mittunt. Cf. nott. ad III, 52. Unam modo navem illos implevisse scribit Iustinus XIII, 7.

CAP. CLIV.

συμφέρονται] i. e. conveniunt. Cf. nott. ad IV, 13.

ἔστι τῆς Κρήτης Ἀξὸς πόλις] „Epicum initium; conf. Odyss. XIX, 172 et Krueger ad Dionys. Halic. Historiograph. p. 85.“ Cr. Add. Odyss. III, 293. IV, 844, quae attulit Lhardy. — Apud Stephan. Byz. pag. 601 commemoratur Ὀαξος, πόλις Κρή-

βασιλεὺς, ὃς ἐπὶ θυγατρὶ ἀμήτορι, τῇ οὖνομα ἦν Φρονίμη, ἐπὶ ταύτῃ ἐγγυε ἄλλην γυναικα. ἡ δὲ ἐπεσελθοῦσα ἐδικαίει εἶναι καὶ τῷ ἐργῷ μητρονιῇ τῇ Φρονίμῃ, παρέχονσά τε κακὰ καὶ πᾶν ἐκ' αὐτῇ μηχανωμένη καὶ τέλος μαχλοσύνην ἐπενείκασά οἱ

της, Ἐλευθέρης οὐ πόρρω, cuius urbis nomen nonnulli, ut Xenion (qui de rebus Creticis scripserat), repetebant ἀπὸ Ὁαξίου τοῦ Ἀνακάλιδος, τῆς θυγατρὸς τοῦ Μίνω, cum alii essent, qui a loco praecipiti derivarent, quia teste eodem Stephano eiusmodi loca praecipitia vocent ἄξους. Quod non fugit Wesselingium quaserentem, num eadem sit urbs atque Σαξός, cuius aliquot supersint numi. *Oaxidem* tellurem memorat Apollon. Rhod. I, 1131 coll. Serv. ad Virgil. Eclog. I, 66. At apud eundem Stephanum legitur quoque Ἄξος (sic; scribendum Ἄξος) πόλις Κρήτης, ὡς Ἡρόδοτος ἐν τετάρτῃ, ad quam urbem quoque spectant numi adhuc superstites, de quibus plura vid. apud Forbigerum: Handb. d. alt. Geogr. III. p. 1041 not. 77, ubi etiam inscriptionem affert e Corp. Inscr. Graecae. II. nr. 3050, ubi vid. Boeckh. p. 638 coll. 401 Vol. II. Locum antiquae urbis invenisse sibi videtur Pashley Travels in Cret. I. pag. 147. Mannertus VIII. p. 726, cui Ἄξος eadem est urbs atque Ὁαξός, huius ipsius nullam aliam fieri mentionem ea de causa arbitratur, quod ad Eleuthernae ditionem haud dubie pertinuerit non procul ab ea ipsa urbe prope fluvium *Oaxem*, qui Mannerto idem esse videtur atque *Petrea* occidentem versus ab urbe Retimo decurrens.

ὃς ἐπὶ θυγατρὶ — ἐπὶ ταύτῃ ἐγγυε] i. e. qui cum filiam haberet matre orbatam, alteras iniit nuptias, sive, ut Valla reddidit: „amissa uxore induxit filiae novercam.“ Ubi vix opus admonere de vi praepositionis ἐπὶ, quae vel in verbo subsequenti ἐπεσελθοῦσα cognoscitur. Ad ἐπὶ ταύτῃ, quo pronomine repetitur antecedens ἐπὶ θυγατρὶ, cf. modo IV, 122 ibique nott. Etearchus dicitur βασιλεὺς urbis, eo sensu quo IV, 150 Grinnus βασιλεύων Θήρης vocatur: vid. nott. ad III, 136. Idem

nomen in Cyren. inscriptione occurrit (Corp. Inscr. Vol. III. nr. 5163) et in Spartana (ibid. nr. 1412 Vol. I.). Atque apud ipsum Herodotum *Etearchus*, Ammoniorum rex, invenitur II, 34. Nomina *Phronimes* ac *Themisonis* allegorica esse contendit C. O. Mueller. Orchomen. pag. 342. Etenim et *sapientiae* et *iustitiae* significationem continere videntur. *Φρονίμια* sacerdos Iunonis Cyrenensis dicitur in inscriptione Graeca Vol. III. nr. 5143; *Θεμισίων* invenitur ibidem viri nomen Vol. III. nr. 5163.

πᾶν ἐκ' αὐτῇ μηχανωμένη] i. e. quidvis adversus illam moliens. Nec aliter ἐπὶ cum dativo loco similimo VI, 88 et in proxime seqq. Tu conf. nott. ad IV, 80, et ad locutionem ipsam πᾶν μηχανᾶσθαι Platonice formulam πάντα ποιεῖν in Phaedon. p. 114 C. (ubi vid. Heindorf. pag. 249). Apolog. Socr. cap. 29. pag. 39D ibiq. interpret. Monk. ad Euripid. Hippol. 281. Nec multum differt πᾶν τοῦμάν in Plutarch. Themistocl. 16 et πᾶν κινεῖν apud Herodot. V, 96. In verbis proxime antecedentibus: ἡ δὲ — ἐδικαίει εἶναι κ. τ. λ. vox ἐδικαίει, quae proprie valet: *iustum aequum esse putabat* (conf. I, 89, II, 172 et allata ad VIII, 26) hoc loco vix aliud est atque: *volebat, ad se pertinere putabat*, ut re ipsa novercam se praeberet; conf. etiam infra cap. 186.

μαχλοσύνην ἐπενείκασά οἱ] i. e. impudicitiae crimen ei ubi intulit. Medicens ἐπενεγκοῦσα. At plerique scripti libri tumentur vulgatam itemque Eustath. ad Homer. Ili. p. 1183, 40 s. 1250, 36. Ad ipsum verbum cf. IV, 166. VIII, 10. I, 68. 131 ibiq. nott. Apud Homer. Ili. XXIV, 30 invenitur vox μαχλοσύνη, quae cum senioris sit aetatis eademque de feminis nec vero de viris adhibeatur, omnem istum Homeri locum a posteriori manu insertum vulerunt. At γυναῖκες μαχλόταται iam apud

πείθει τὸν ἄνδρα ταῦτα ἔχειν οὕτω. ὁ δὲ ἀναγνώσθεις ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. ἦν γὰρ δὴ Θεμισῶν, ἀνὴρ Ὁθηραῖος ἔμπορος, ἐν τῇ Ἀἴῳ· τοῦτον ὁ Ἐτεάρχος παραλαβὼν ἐπὶ ξείνια ἐξορκοί, ἡ μὲν οἱ διηκονήσειν, ὅ τι αὖ δεηθῇ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξορκώσε, ἀγαγὼν οἱ παραδίδοι τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ ταύτην ἐκέλευε καταποντῶσαι ἀπαγρόντα. ὁ δὲ Θεμισῶν, περιημεκτήσας τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄρκου καὶ 34 διαλυσάμενος τὴν ξεινίην, ἐπόιεε τοιαύδε. παραλαβὼν τὴν παῖδα ἀπέπλεε· ὥς δὲ ἐγένετο ἐν τῷ πελάγει, ἀποσιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, σχοινίοισι αὐτὴν διαδήσας κατήκε ἐς τὸ 155 πέλαιος, ἀνασπᾶσας δὲ ἀπύκετο ἐς τὴν Θῆρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονίμην παραλαβὼν Πολύμνηστος, ἑὼν τῶν Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνον δὲ περιλύοντος ἐξεγένετο

Hesiod. Opp. et D. 584. Alia dabit Heynius in Observ. ad Homeri locum T. VIII. p. 593. — ἀναγνώσθεις est: adductus, impulsus ab uxore. Citat Suidas s. v. Tu conf. nott. ad I, 68, VI, 50.

ἐπὶ ξείνια] i. e. quem ut hospitem hospitali coena muneribusque excepit. ξείνια haud pauci praebent libri; alii ξεινία. Ald. ξεινίη. Sed unum verum est ξείνια. Cf. II, 107 ibiq. nott. IX, 85, et quae de hac formula disputavit Voemel in Programmate, quod prodiit Francof. 1831. 4. de locutione ἐπὶ ξείνια καλεῖν; in qua ξείνια unice ad munera hospitalia iis, quibuscum hospitium ineatur, offerri solita pertinet, ita ut haud raro nihil nisi convivium significet hospitale. Tu vid. ibid. potissimum p. 8 et nott. ad Demosthen. de Halones. §. 20. p. 531. Quod sequitur mox τὴν ξεινίην, eo declaratur ipsum hospitii ius, in haec munera initum, I, 69. 27. III, 39. — Ad ἐξορκοί cf. III, 133 ibiq. nott. et ad sequens ἡ μὲν Gregor. Cor. de dial. p. 471 et nott. ad Herod. I, 118. III, 60. Quod sequitur δεηθῇ, retinui cum Dindorf. (Commentat. p. XXVIII), Bredov. p. 324 et Dietschio; Bekkerus scripserat δεηδέη. Ad verbum περιημεκτήσας conf. nott. ad I, 44.

ἀποσιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν] i. e. quo se exsolveret iurisiurandi ab Elearcho impositi religione. Ita inter-

pretatur Valcken. Tu conf. IV, 203. I, 199 ibique citt. Markland. ad Euripid. Iphigen. Taur. 1461.

CAP. CLV.

Πολύμνηστος — ἐπαλλακεύετο] i. e. pellicis loco habebat, παλλαξί, ἐχρήτο, ut habet Hesychius. Verbi παλλακεύεσθαι hoc sensu apud Plutarchum aliosque scriptores obviū locos praebet Thesaur. ling. Graec. VI, p. 121 ed. Dindorf. — In seqq. scripsi παῖς pro παῖς, quod sane in Homero sic dissolutum probarunt viri docti (vid. Lobeck. in Programm. Regiomont. 1856 P. I de synaeresi et diaeresi p. 3. 4), ab Herodoto autem alienum esse recte monuit Bredov. p. 173 seq. Itaque etiam infra cap. 160 et 161 revocavi παῖς pro παῖς.

χρόνον δὲ περιλύοντος] i. e. temporis decursu, ut II, 121. 133. Quod Is. Vossius adscripserat προϊόντος (progressu temporis, ut VI, 36. VII, 197 sive V, 58, ubi χρόνον προβαίνοντος), eo minime opus, quamvis neutrum ab Herodoti usu abhorreat. — Iam ipsam famam, quam Cyrenaeis haud ingratam copiosius retulit Noster, nonnihil mutatam ac breviorē invenimus apud Pindar. Pyth. IV et V, ubi consulantur scholia Graeca. Aliam atque Herodotus narrationem de colonia Cyrenem de-

οἱ καὶς ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὐνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς

ducta exhibet Iustinus XIII, 7 coll. Pausan. X, 15. §. 4. Schol. ad Callimach. in Apollin. 65. 74; aliam Menecles in Schol. ad Pind. Pyth. IV, 10 (coll. Tzetz. ad Lycophr. 886) atque Acesander (ibid. ad init.). Quae omnia accurate disquirens Thirge Hist. Cyren. pag. 50 Herodoti narrationem, Theræis probatam, ad verum proxime accedere sibi videri monet, argumentis subiectis, e quibus Herodoti narrationem reliquis praestare appareat. Atque ibid. pag. 84 iis, qui recentiori aetate de Cyrene a Theræis ac Spartanis condita dubitarunt, veterum scriptorum haud pauca opponit testimonia, quibus Battum edocemur Cyrenes fuisse conditorem ipsiusque urbis originem Theræis, Spartanorum colonis, adscribendam esse.

[ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς] ἰσχνόφωνος omnes libri praebent Herodotei; idque merito retinuerunt editores, quantum scio, omnes. Quod enim ad h. l. attulit Wesselingius Scholion Sangerm. ἰσχνόφωνος τὸν μογιλάλον οὐκ ἔωσι λέγειν, ἀλλ' ἀπειλάνουσι. Ἡρόδοτος ἰσχνόφωνον, in hoc delenda est extrema vox ἰσχνόφωνος et pro ἰσχνόφωνος scribendum ἰσχνόφωνος; vid. Bekker. Anecd. p. 100, 22 et Dindorf. in Thes. ling. Graec. IV. p. 700. Sed Wesselingius, falsa deceptus lectione, haec addidit: „Battus sane non erat λεπτόφωνος, exili lingua et gracili sono, quales ἰσχνόφωνοι, sed vitio naturae innato lingua in proferendis animi sensis offendebat atque haesitabat, et tales ἰσχνόφωνοι, si quidem eorum praepeditur lingua, ὅτι ἰσχνονται τοῦ φωνεῖν, ut loquitur Aristotel. Probl. XI, 35.“ coll. XI, 30. Quare Wesselingio placuit Battum obligatione linguae laborasse primum et deinde linguae nodis solutis loqui coepisse ex Iustin. XIII, 7. Neque tamen in Herodoti textu, in quo codd. nihil variant, quidquam mutari ille voluit; in quo eum secutus est Schweighaëus., probante Thirgio l. l. p. 41, modo ἰσχνόφωνος ea acci-

pias notione, qua illud alterum ἰσχνόφωνος accipi volunt, quo nullus sane Graecus scriptor usus esse videtur; ac dicitur ἰσχνόφωνος, cui lingua haesitat, cui additur ad meliorem intelligentiam τραυλὸς, i. e. balbus, blaesus: quod utrumque ad unum idemque linguae vitium spectat, haesitantiam linguae dico. Vid. Meier. in Erschlii et Gruberi Encyclop. Sect. III. Vol. VI. p. 150, qui Aristotelem l. supra laud. (Problem. XI, 30) secutus τραυλὸν dicit eum, qui singulas litteras recte enuntiare nequeat (nos: *lispehn, stammeln*). ἰσχνόφωνον eum, qui ipsas syllabas bene coniunctas eloqui nequeat, sed haereat; nos *stottern*. Ac voce ἰσχνόφωνος eadem in re utuntur Heraclides Ponticus pag. 7 ed. Koeler. (Herodotum ille, ut videtur, secutus, quapropter et ipse Koeler pag. 41 a lectione ἰσχνόφωνος apud Herodotum standum censet), Plutarchus De Pyth. Orac. pag. 405 B. Schol. ad Pindar. Pyth. IV init. Hesych. s. v. βατταρίζειν l. p. 707 et 708. Suidas s. v. Βάττος et βατταρίζειν T. I. p. 423. Proverbium e cod. Bodleiano in Gaisford. Paroemiograph. Gr. p. 27: βατταρίζειν ἀπὸ Βάττου τινὸς ἰσχνόφωνον. Plura vid. ad Diogenian. III, 68 (βατταρίζειν ἀντὶ τοῦ τραυλίζειν) allata in Corpor. Paroemiograph. Graec. ed. de Leutsch et Schneidew. I. p. 227. Sed Demostheni cognomen Βατάλου ab inimicis inditum huc referri vix poterit, licet alii scribant Βαττάλου; vid. Voemel ad Libanii Praefat. Demosth. p. 301 seq.

Quae cum ita sint, nolui equidem ἰσχνόφωνος recipere, suadente quamvis Schneidero in Lex. Gr. s. v., ubi Gallorum huc refert verbum *bégayer*, cum τραυλίζειν sit *grasseyer*. Qui liberius haec ita reddidit C. O. Mueller. Orchomen. pag. 343: „Dieser hatte eine kreischende und heisere Stimme,“ omnem famam de balbutie, quam migrationis tradunt fuisse causam, explicationem videri contendit, e simili sono vocum βάττος et βατταρίζειν confictam. Langius, vernaculus

παίθει τὸν ἄνδρα ταῦτα ἔχειν οὕτω. ὁ δὲ ἀναγνώσθεις ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. ἦν γὰρ δὴ Θεμισῶν, ἀνὴρ Ὁμηραῖος ἔμπορος, ἐν τῇ Ἀξῶ· τοῦτον ὁ Ἐτεάρχος παραλαβὼν ἐπὶ ξείνια ἐξορκοί, ἡ μὲν οἱ διηκονήσιν, ὅτι αὖν δεηθῇ. ἐπεὶ τε δὲ ἐξόρκωσε, ἀγαγὼν οἱ παραδιδόει τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ ταύτην ἐκέλευε καταποντῶσαι ἀπαγρόντα. ὁ δὲ Θεμισῶν, περιημεκτήσας τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄρκου καὶ 34 διαλυσάμενος τὴν ξενίην, ἐποίεε τοιάδε. παραλαβὼν τὴν παιδα ἀπέπλεε· ὥς δὲ ἐγένετο ἐν τῷ πελάγει, ἀποσιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, σχοινίοισι αὐτὴν διαδήσας κατήκε ἐς τὸ 155 πέλαιος, ἀνασπᾶσας δὲ ἀπὶκετο ἐς τὴν Θήρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονύμην παραλαβὼν Πολύμνηστος, ἑὼν τῶν Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ περιτόντος ἐξεγένετο

Hesiod. Opp. et D. 584. Alia dabit Heynius in Observ. ad Homeri locum T. VIII. p. 593. — ἀναγνώσθεις est: adductus, impulsus ab uxore. Citat Suidas s. v. Tu conf. nott. ad I, 68. VI, 50.

ἐπὶ ξείνια] i. e. quem ut hospitem hospitali coena muneribusque excepit. ξείνια haud pauci praebent libri; alii ξενία. Ald. ξενίη. Sed unum verum est ξείνια. Cf. II, 107 ibiq. nott. IX, 89, et quae de hac formula disputavit Voemel in Programmate, quod proditit Francof. 1831. 4. de locutione ἐπὶ ξείνια καλεῖν; in qua ξείνια unice ad munera hospitalia iis, quibuscum hospitium ineatur, offerri solita pertinet, ita ut haud raro nihil nisi convivium significet hospitale. Tu vid. ibid. potissimum p. 8 et nott. ad Demosthen. de Halones. §. 20. p. 531. Quod sequitur mox τὴν ξενίην, eo declaratur ipsum hospitii ius, in haec munera initum, I, 69. 27. III, 39. — Ad ἐξορκοί cf. III, 133 ibiq. nott. et ad sequens ἡ μὲν Gregor. Cor. de dial. p. 471 et nott. ad Herod. I, 118. III, 60. Quod sequitur δεηθῇ, retinui cum Dindorf. (Commentat. p. XXVIII), Bredov. p. 324 et Dietschio; Bekkerus scripserat δεηθῆν. Ad verbum περιημεκτήσας conf. nott. ad I, 44.

ἀποσιεύμενος τὴν ἐξορκωσιν] i. e. quod se exsolveret iurisiurandi ab Etearcho impositi religione. Ita inter-

pretatur Valcken. Tu conf. IV, 203. I, 199 ibique citt. Markland. ad Euripid. Iphigen. Taur. 1461.

CAP. CLV.

Πολύμνηστος — ἐπαλλακεύετο] i. e. pellicis loco habebat, παλλακὴ ἐχρήτο, ut habet Hesychius. Verbi παλλακεύεσθαι hoc sensu apud Platarchum aliosque scriptores obvi locos praebet Thesaur. ling. Graec. VI. p. 121 ed. Dindorf. — In seqq. scripsi παῖς pro παῖς, quod sane in Homero sic dissolutum probarunt viri docti (vid. Lobeck. in Programm. Regiomont. 1850 P. I de synaeresi et diaeresi p. 3. 4), ab Herodoto autem alienum esse recte monuit Bredov. p. 173 seq. Itaque etiam infra cap. 160 et 161 revocavi παῖς pro παῖς.

χρόνου δὲ περιτόντος] i. e. temporis decursu, ut II, 121. 133. Quod Is. Vossius adscripserat προϊόντος (progressu temporis, ut VI, 36. VII. 197 sive V, 58, ubi χρόνου προβαίνοντος), eo miuime opus, quamvis neutrum ab Herodoti usu abhorreat. — Iam ipsam famam, quam Cyrenaeis haud ingratam copiosius retulit Noster, nonnihil mutatam ac breviorē invenimus apud Pindar. Pyth. IV et V, ubi consulantur scholia Graeca. Aliam atque Herodotus narrationem de colonia Cyrenem de-

οἱ καὶς ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὐνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς

ducta exhibit Iustinus XIII, 7 coll. Pausan. X, 15. §. 4. Schol. ad Callimach. in Apollin. 65. 74; aliam Menecles in Schol. ad Pind. Pyth. IV, 10 (coll. Tzetz. ad Lycophr. 886) atque Aesander (ibid. ad init.). Quae omnia accurate disquirens Thirge Hist. Cyren. pag. 50 Herodoti narrationem, Theraeis probatam, ad verum proxime accedere sibi videri monet, argumentis subiectis, e quibus Herodoti narrationem reliquis praestare appareat. Atque ibid. pag. 84 iis, qui recentiori aetate de Cyrene a Theraeis ac Spartanis condita dubitarunt, veterum scriptorum haud pauca opponit testimonia, quibus Battum edocemur Cyrenes fuisse conditorem ipsiusque urbis originem Theraeis, Spartanorum colonis, adscribendam esse.

[*ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς*] *ἰσχνόφωνος* omnes libri praebent Herodotae; idque merito retinuerunt editores, quantum scio, omnes. Quod enim ad h. l. attulit Wesselingius Scholion Sangerm. *ἰσχνόφωνος τὸν μογιλάλον οὐκ ἔωσι λέγειν, ἀλλ' ἀπειλάνουσι* Herodotus *ἰσχνόφωνον*, in hoc delenda est extrema vox *ἰσχνόφωνος* et pro *ἰσχνόφωνος* scribendum *ἰσχνόφωνος*; vid. Bekker. Anecd. p. 100, 22 et Dindorf. in Thes. ling. Graec. IV. p. 709. Sed Wesselingius, falsa deceptus lectione, haec addidit: „Battus sane non erat *λεπτόφωνος*, *exili lingua* et *gracili sono*, quales *ἰσχνόφωνοι*, sed vitio naturae innato *lingua* in profereendis animi sensis *offendebat* atque *haesitabat*, et tales *ἰσχνόφωνοι*, si quidem eorum *praepeditur lingua*, *ὅτι ἰσχνόται τοῦ φωνεῖν*, ut loquitur Aristotel. Probl. XI, 35.“ coll. XI, 30. Quare Wesselingio placuit Battum *obligatione linguae* laborasse primum et deinde *linguae nodis solutis loqui coepisse* ex Iustin. XIII, 7. Neque tamen in Herodoti textu, in quo codd. nihil variant, quidquam mutari ille voluit; in quo eum secutus est Schweighaeus., probante Thrigio l. l. p. 41, modo *ἰσχνόφωνος* ea acci-

pias notione, qua illud alterum *ἰσχνόφωνος* accipi volunt, quo nullus sane Graecus scriptor usus esse videtur; ac dicitur *ἰσχνόφωνος*, cui *lingua haesitat*, cui additur ad meliorem intelligentiam *τραυλὸς*, i. e. *balbus*, *blaesus*: quod utrumque ad unum idemque linguae vitium spectat, *haesitantiam* linguae dico. Vid. Meier. in Erschii et Gruberi Encyclop. Sect. III. Vol. VI. p. 150, qui Aristotelem l. supra laud. (Probl. XI, 30) secutus *τραυλὸν* dicit eum, qui singulas litteras recte enuntiare nequeat (nos: *lispeln*, *stammeln*). *ἰσχνόφωνον* eum, qui ipsas syllabas bene coniunctas eloqui nequeat, sed haereat; nos *stottern*. Ac voce *ἰσχνόφωνος* eadem in re utuntur Heraclides Ponticus pag. 7 ed. Koeler. (Herodotum ille, ut videtur, secutus, quapropter et ipse Koeler pag. 41 a lectione *ἰσχνόφωνος* apud Herodotum standum censet), Plutarchus De Pyth. Orac. pag. 405 B. Schol. ad Pindar. Pyth. IV init. Hesych. s. v. *βατταρίζειν* l. p. 707 et 708. Suidas s. v. *Βάττος* et *βατταρίζειν* T. I. p. 423. Proverbium e cod. Bodleiano in Gaisford. Paroemiograph. Gr. p. 27: *βατταρίζειν ἀπὸ Βάττου τινὸς ἰσχνόφωνον*. Plura vid. ad Diogenian. III, 68 (*βατταρίζειν ἀντὶ τοῦ τραυλίζειν*) allata in Corpor. Paroemiograph. Graec. ed. de Leutsch et Schneidew. I. p. 227. Sed Demostheni cognomen *Βατάλου* ab inimicis inditum huc referri vix poterit, licet alii scribant *Βαττάλου*; vid. Voemel ad Libanii Praefat. Demosth. p. 301 seq.

Quae cum ita sint, nolui equidem *ἰσχνόφωνος* recipere, suadente quamvis Schneidero in Lex. Gr. s. v., ubi Gallorum huc refert verbum *bégayer*, cum *τραυλίζειν* sit *grasseyer*. Qui liberius haec ita reddidit C. O. Mueller. Orchomen. pag. 343: „Dieser hatte eine kreischende und heisere Stimme,“ omnem famam de balbutie, quam migrationis tradunt fuisse causam, explicationem videri contendit, e simili sono vocum *βάττος* et *βατταρίζειν* confictam. Langius, vernaculus

Θηραῖοι τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι, ὥς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλο τι· Βάττος δὲ μετουνομάσθη, ἐπεὶ τε ἐς Λιβύην ἀπίκητο, ἀπὸ τε τοῦ χρηστηρίου τοῦ γενομένου ἐν Δελφοῖσι αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς τιμῆς, τὴν ἔσχε, τὴν ἐπωνυμίην ποιούμενος. Λίβυες γὰρ βασιλέα Βάττον καλέουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκέω θεσπίζουσιν τὴν Πυθίην καλέσαι μιν Λιβυκῇ γλώσσῃ, εἰδυῖαν, ὥς βασιλεὺς ἔσται ἐν Λιβύῃ. ἐπεὶ τε γὰρ ἠνδρώθη οὗτος, ἦλθε ἐς Δελφοὺς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπειρωτέοντι δὲ οἱ χρᾶ ἡ Πυθίῃ τάδε·

interpres, ita interpretatur: „der stotterte und stammelte.“

ἄλλο τι] i. e. ob aliam quandam causam. Nimirum aliunde novimus Batto antea fuisse nomen *Aristotelis*. Conf. Schol. ad Pind. Pyth. IV, 104. V, 117, ad Callimach. in Apollin. 75, ubi vid. Spanhem. p. 128. Heraclid. Pontic. l. I. Add. C. O. Mueller. Orchomen. p. 343. not. 2. Thrice Hist. Cyren. pag. 44 seq.

Λίβυες γὰρ βασιλέα Βάττον καλέουσι] Pertinet huc, ut videtur, Hesych. I. p. 708. Βάττος· βασιλεὺς, τύραννος Λιβύης· τραυλόφωνος. ἰσχνόφωνος. „Conf. Lexicon vocc. peregrin. in scriptoribus obviarum (in Stephani Thesaur. p. CCCXC seq.) in Βάττος.“ Cr. In seqq. ad ἠνδρώθη cf. III, 3.

περὶ τῆς φωνῆς] Quia scil. ἰσχνόφωνος καὶ τραυλός erat, oraculum consuluit, quid ipsi faciundum esset, quo pacto ab hoc linguae vitio posset liberari. — Quod sequitur oraculum, iisdem exhibent verbis Schol. ad Pind. Pyth. IV, 10. 15 coll. Schol. ad Callimach. in Apoll. 76. Tzetz. Chil. VI, 345. p. 361. At multo copiosius, novem versibus constans, idem oraculum nunc exhibetur in Diodori Excerptt. libri VIII. §. 15 apud A. Mai. Scriptt. vet. Nova Collect. T. II. pag. 13 sive VIII, 38 ed. Bekker., ubi haec leguntur oraculi verba:

Βάττε' ἐπὶ φωνῇν ἦλθες· ἄναξ δὲ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
εἰς Λιβύην πέμπει καλλιστέφανον
Κυρήνης

εἰρήνης ἄρχειν καὶ ἔχειν βασιληίδα τιμῇν.

ἐνθα σε βάρβαροι ἄνδρες, ἐπὶν Λιβύης ἐπιβήης
βαίτοφθοροι ἐπίασι· σὺ δ' εὐχόμενος
Κρονίωνι Παλλάδι τ' ἰγρομάχῃ γλαυκῶπιδι καὶ
Διὸς υἱῷ
Φοῖβῳ ἀνεροσεκόμῃ νίκην ὑποχείριον
ἔξεις,
καὶ μάκαρος Λιβύης καλλιστέφανον
βασιλεὺς
αὐτὸς καὶ γένος ὕμῳν· ἄγε δὲ σε
Φοῖβος Ἀπόλλων.

Exhibui haec Bekkerum secutus, haud inscius versu oraculi quinto ab aliis exhiberi βαίτοφθοροι (quod de Numidis regibus intelligi voluit) ἐπιούσι atque verba sequentia ἐν δ' εὐχόμενος Κρονίωνι apud Voewinckel. De Theraeorum insulis p. 46 mutata legi in: σὺ δ' εὐχόμενος [Θ'] Ἡραίῃ, de quibus nunc non quaero; de Apolline, qui ἀνεροσεκόμης vocatur, conferri possunt, quae Creuzerus admonuit: Zur Gemmenkunde p. 106. 191. De voce βαίτοφθοροι vid. nott. ad IV, 189. Ad oraculum Batto datum spectant quoque Pindari verba Pyth. IV (59 seqq.). 105:

ὦ μάκαρ υἱέ Πολυμνάστον· σὲ δ' ἐν
τούτῳ λόγῳ
χρησμός ὤρθωσεν μελίσσας Δελφίδος
αὐτομάτω κελιάδῳ·
ᾧ σε χαίρειν ἐς τρίς ἀνδάσαισα πτωμένον
βασιλέ' ἄμφανε' Κυράνα
δυσθρόον φωνᾶς ἀνακρινόμενον
ποιναί τις ἔσται πρὸς θεῶν.

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.

ὥσπερ εἰ εἶποι Ἑλλάδι γλώσση χρεωμένη· ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ φωνὴν ἦλθες. Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· Ὠναξ, ἐγὼ μὲν ἦλθον παρὰ σέ χρησόμενος περὶ τῆς φωνῆς, σὺ δέ μοι ἄλλα ἀδύνατα χρᾶς, κελεύων Λιβύην ἀποικίζειν, τέφ' δυνάμι, κολῆ χειρὶ; Ταῦτα 350 λέγων οὐκ ἐπειθε ἄλλα οἱ χρᾶν. ὥς δὲ κατὰ ταῦτα ἐθέσπιζε οἱ καὶ πρότερον, οἶχeto μεταξὺ ἀπολικῶν ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην.

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες] *Batte* (i. e. rex, ex eo sensu, quo vocem Βάττος e mente Herodoti Pythia elocuta est), *vocis causa venisti*, sciscitans scil., quo modo a linguae vitio posses liberari. — „Inde in Plutarch. II. p. 405 B. p. 660 Wyttenb. corrigitur ἐπὶ τὴν φωνὴν παραγε- νόμενον. Vid. Var. Lect. et not. crit. Wyttenbachii l. l.“ Cr.

ἐς Λιβύην — μηλοτρόφον οἰκιστῆρα] *Libya* (quae apud Diodorum appellatur *καλλιστέφανος*) h. l. vocatur *μηλοτρόφος*, i. e. *ovae nutrens, ovibus dives*; nec aliter *μηλοτρόφος Ἀσίη* apud Archiloch. fragm. 85. pag. 317. Aeschyl. Pers. 769 ed. Blomf., nec aliter fere Homerus *μητέρα μῆλων* dixit varia loca II. II, 696. XI, 222. Odyss. XV, 226. Ac pertinent huc quoque duo Odysseae versus IV, 85 et 86: καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κερᾶσι τελέθουσι· τρὶς γὰρ τέκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν: quorum alterum Noster ipse excitavit supra IV, 29, ubi vid. nott. Quae eadem *Libya θηροτρόφος* cum appelletur apud Apollon. Rhod. IV, 1561, in Scholiis Parisinis affertur lectio *μηλοτρόφος*, haud recepta ab editt. recentt. ob Varon. Atacinum, qui Apollonium respiciens cecinerat, teste Philargyr. ad Virgil. Georg. III, 176: *feta feris Libye*. Quae eadem regio ovium quoque proventus pecorumque abundantia insignis praedicatur, ex quo fere tempore Graecis innotuit. Tu vide modo iam supra allatos versus Homeri Odyss. IV, 85, 86, ubi Nitzsch. citat I. H. Voss. ad Virgil. Georg. III, 339. p. 609. II, 149. p. 331; Pindar. Pyth. 2, 10, ubi πο-

HERODOT. II.

λυμήλος καὶ πολυκαρποτάτη γδών. Plura dabit Thrige l. l. pag. 228, qui ovibus hanc regionem hodieque nobilitatam esse addit; nisi potius de capris quoque cogitandum, quas frequentiores et olim et nunc quoque per hos tractus fuisse asserit Pach. Voyage dans l. Marmar. pag. 243. 244.

ὥσπερ εἰ εἶποι — ἦλθες] „Mea quidem opinione haec literatoris notae capiunt marginalem“. *Valcken.* Hinc uncis haec verba inclusit Reizius, quibus merito liberarunt recentiores editores. Neque enim iusta suspicionis causa, si quid video. — In seqq. Ὠναξ scripsi, ut I, 159. IV, 150; itemque δυνάμι, ut II, 102 pro δυνάμει; conf. Bredov. p. 266. Ad verba Λιβύην ἀποικίζειν (in *Libyam coloniam ducere*) vid. nott. ad I, 94.

ὥς δὲ κατὰ ταῦτα ἐθέσπιζε οἱ καὶ πρότερον] Ante καὶ vulgo insertum legitur ἦ, quod cum scripti libri ignorent (quodque stare si debeat, e Struvii praecepto l. l. p. 25 s. Opuscc. II. p. 289 in τῇ mutandum), iure sustulerunt recentissimi editores. Neque enim opus addito pronomine, quod ut addi posse adeoque additum inveniri (v. c. IV, 109) minime nego, ita frequentius omitti idem contendo, ut libri in vitia illud haudquaquam inserere liceat. Plurima exempla collegit Struve l. l. pag. 25. 26 (Opuscc. l. l.). In verbis proxime sequentibus equidem iungo οἶχeto ἀπολικῶν, scil. τὴν Πυθίην, ex eo usu verbi οἶχεσθαι satis noto, quo participium vulgo adiunctum habet; vocem μεταξὺ non aliter explicandam puto atque supra II, 158

156 Μετὰ δὲ αὐτῷ τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοις Ἰθηραίοις συνεφέρετο
 παλιγκότως. ἄγνοεῦντες δὲ τὰς συμφορὰς οἱ Ἰθηραῖοι ἐπεμπον
 ἐς Δελφοὺς περὶ τῶν παρῶντων κακῶν. ἣ δὲ Πυθίῃ σφι ἔρησε
 συγκτίζουσι Βάττω Κυρήνην τῆς Λιβύης ἄμεινον πρήξειν. Ἀπεί-

in verbis: Νεκρὸς μὲν νῦν μετὰ ξὺ
 ὀρύσσων ἐπαύσατο; ut Battus, cum
 oraculum semper idem daret respon-
 sum, continuo atque dum ipsa verba
 faciebat Pythia, illam reliquisset et
 in Theram abiisse dicatur. Ita recte
 Schweighaeus. in Lexic. Herod. II.
 p. 101, cui adstipulatur Iacobitz ad
 Lucian. Toxar. §. 38. pag. 75. Nec
 aliter Wyttenbachium a Cr. cita-
 tum Animadverss. ad Plut. Mor. II.
 p. 1057 haec intellexisse video, ex
 antecedentibus subaudientem *θε-
 σπίζων*: interea dum haec vaticinare-
 tur relinquens eum abiit. — Neque
 alium in modum explicanda erunt,
 quae supra leguntur cap. 129: πολ-
 λαὶς δὲ ἐπελαυνόντων [sc. τῶν
 Σκυθίων] ἐπὶ τοὺς Πέρσας μετὰ-
 ξὺ (i. e. interea, inter ipsum illud
 tempus, quo Persas aggrediebantur)
 δίκως ἀκούσειαν οἱ Ἴπποι κ. τ. λ.

CAP. CLVI.

συνεφέρετο παλιγκότως] i. e. de-
 nuo male cessit, denuo in calamitates
 inciderunt; ubi respicitur ad ea, quae
 cap. 151 sunt dicta. Etenim haud in-
 frequens est *συνεφέρεσθαι* imperso-
 nale verbum (*accidere, evenire*), cre-
 brius addito accusativo et infinitivo
 rei, quae accidisse narratur (v. c. I,
 9. II, 111, et aliis locis, ubi eodem
 significato activum *συνφέρειν*, v. c.
 III, 129. VI, 23. 117. VII, 4. 10.
 117 etc.), vel adiuncto adverbio aut
 adiectivo, ut IV, 157. VIII, 86 coll.
 VII, 8. V, 82. 114; ita ut sane ad-
 verbium *παλιγκότως*, cuius loco
 Schweigh. praeferret *παλίγκοτα*, si
 qui darent codices, nihil praebeat
 offensionis. Dixit Euripides in Oe-
 nomai fragmento, quod servavit
 Stobaeus Florileg. 99, 8 (Tragicc.
 Graec. fragmm. rec. Aug. Nauck.
 p. 426. Euripid. nr. 576): *ἔν ἐστι
 πάντων πρῶτον εἰδέναι τοῦτ', φέ-
 ρειν τὰ συμπέπτοντα μὴ παλιγ-
 κότως*. Ipsam vocem *παλίγκος*,

teste Wessel., illustrat Galen. ad
 Hippocrat. De fractur. p. 547.
 Schweigh. conferri vult Foesii Oecon.
 Hippocr. in voc. *παλίγκος*, haec
 adiiciens: „Sunt *παλίγκοτα* καθή-
 ματα *recrudescentes*, denuo *excre-
 scentes dolores*. Et homo *παλίγκος*
 Aristoph. Pac. 389 dicitur, qui ἐξ
 ὑποστοφῆς καὶν ὀργισθεῖς.“ Tu
 add. Theocrit. XXII, 58. Mosch.
 IV, 92. Blomfield in Glossar. ad Ae-
 schyli Agamemn. 554. Quatenam ve-
 ro haec ipsa mala fuerint, quatenam
 calamitates, in quas Theraci denuo
 inciderint, Herodotus cum minime
 indicarit, leguntur nonnulla in Schol.
 Pindar. ad Pyth. IV, 10 e Menecle
 sumpta: cives in duas factiones fu-
 isse divisos Battumque, qui alteri
 parti praefuerit, proelio victum, eo
 adductum fuisse, ut terrā cederet;
 in quam nulla cum ipsi esset reditus
 spes, oraculum consultuisse, quoniam
 se iam converteret. Ubi quod h. l.
 legitur responsum ille tulit. Mene-
 clem sequitur Schol. ad Lycophron.
 Cassandr. 884 eamque ipsam veram
 coloniae condendae fuisse causam
 pronuntiat Raoul-Rochette: Histoire
 de l'établ. d. colon. Grecq. III. pag.
 260 seq.

*συνκτίζουσι Βάττω Κυρήνην τῆς
 Λιβύης ἄμεινον πρήξειν*] Dativus
συνκτίζουσι, qui ad antecedens σφι
 refertur, non satis convenit formu-
 lae *ἄμεινον πρήξειν*; quae cum ac-
 cusativum sibi requirat, Reiskius
 coniecit *συνκτίζοντας* sive *ἐλ* *συν-
 κτίζουσι*, Schaeferus autem mutari
 voluit *πρήξειν* in *παρέξειν*. Libri
 scripti ad unum omnes in vulgata
 lectione conspirant, per seipsum
 quandam structuram explicanda, si
 quidem auctor, qui ob *ἔρησε* scri-
 psit σφι, huic adstruxit *συνκτίζουσι*,
 haud respiciens sequentia: *ἄμεινον
 πρήξειν*, quae significatione non
 differunt a similibus locutionibus
 (*ἄμεινον* *ἔσεσθαι* s. *συνολέσεσθαι* IV,
 15. V, 82), quibus dativus adiungi

στελλον μετὰ ταῦτα τὸν Βάττον οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντέ-
ροισι. πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην οὗτοι, οὐ γὰρ εἶχον ὃ τι
ποιέωσι ἄλλο, ὅπισω ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Θήρην. οἱ δὲ Θη-
ραῖοι καταγομένους ἐβαλλον καὶ οὐκ ἔων τῇ γῇ προσίσχειν,
ἀλλ' ὅπισω πλώειν ἐκέλευον. οἱ δὲ ἀναγκαζόμενοι ὅπισω ἀπέ-
πλων, καὶ ἔκτισαν νῆσον ἐπὶ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὖνομα, ὡς
καὶ πρότερον εἰρέθη, ἐστὶ Πλατέα. λέγεται δὲ ἴση εἶναι ἡ νῆσος
τῇ νῦν Κυρηναίων πόλι.

Ταύτην οἰκόντες δύο ἔτεα, οὐδὲν γάρ σφι χρηστὸν συνε- 157
φέρετο, ἕνα αὐτῶν καταλιπόντες οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς
Λεφρούς, ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἐχρέωντο, φάμενοι
οἰκέειν τε τὴν Λιβύην καὶ οὐδὲν ἄμεινον πρήσσειν οἰκεῦντες.
ἡ δὲ Πυθίῃ σφι πρὸς ταῦτα χρᾶ τάδε·

Αἰ τὺ ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἄμεινον,
μὴ ἐλθὼν ἐλθόντος, ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σευ.

solet. ἄμεινον πρήσσειν dixit quo-
que Noster mox cap. sequente; add.
Iacobs ad Aelian. N. A. VII, 32. —
Forma δὲ Nostri pro dativo ae-
que atque pro genitivo usum esse,
multis constat exemplis allatis a
Bredov. p. 270.

πλώσαντες δὲ] De hac forma conf.
ad cap. 148. Sic mox ἀπέπλων, coll.
VI, 116. VIII, 4, ubi unus liber
ἀπέπλεον. Add. IV, 157 init. Nolo
plura afferre, cum de his formis satis
exposuerit Bredov. p. 171 seqq. Ad
verba seqq. οὐ γὰρ εἶχον ὅτι ποιέ-
ωσι ἄλλο (i. e. neque enim habebant,
quid facerent aliud) vid. de coniun-
ctivo deliberativo ποιέωσι bene mo-
nentem atque Herodoteos locos affe-
rentem Baumelein: Untersuchg.
über die Griech. Mod. pag. 182. —
Ad verba ἐπίσω ἀπαλλάσσοντο et
ὅπισω ἀπέπλων (cf. cap. 157) vide
nott. ad III, 16. — Verbum προσί-
σχειν attigimus ad cap. 76.

οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἐβαλ-
λον] Quod sane consentire cum iis,
quae de discessu causa e Menecle
supra allata sunt, monet Raoul-Ro-
chette l. I. III, pag. 261. κατάγεισθαι
h. l. dicuntur, qui ad terram appel-
lant, ut VIII, 4. Plura vid. in The-
saur. L. Graec. IV. p. 1050 ad Din-
dorf. Verbum ἐβαλλον valet: telis

(in appellentes) coniectis (eos) ar-
cere s. repellere studebant. Ad verba
ἔκτισαν νῆσον, ut cap. sequenti
ἔκτισαν — χώρον, conf. nott. ad cap.
12. — Mox cum recentt. edd. exhibui,
quod unum verum recte habuit
Bredov. p. 345, εἰρέθη pro vulg. ἐρ-
ρήθη, cui loco Florentinus exhibet
ἡρέθη. Tu conf. IV, 77. VI, 15. VII,
184. VIII, 119. Eustath. ad Odys.
p. 1540, 12 s. 230, 32. In Platone
nunc pro ἐρρήθη Schneiderus, cuius
copiosa exstat adnotatio ad Polit.
V. p. 450 (T. II. p. 5), restituit ἐρ-
ρήθη, quod ipsum etiam in Hero-
doto teneri vult Cobet. De Platea in-
sula dixi ad cap. 151.

CAP. CLVII.

Αἰ τὺ κ. τ. λ.] i. e. Si tu, qui (in
Libyam) non veneris, melius atque
ego, qui (eo) venerim, nosti Libyam,
valde equidem miror tuam sapientiam.
Idem oraculum exstat apud Plu-
tarch. Opp. II. p. 408 A. p. 670 Wyt-
tenb., quem conf. in nott. critt.,
ubi invenimus Λιβύαν μαλοτρόφον
et οἶσθας ἄρειον pro οἶδας ἄμεινον,
reliqua omnia Herodoteis congrua.
οἶδας eadem forma ac significatione
invenitur supra III, 72, ubi cf. nott.
Praeterea Λιβύα et σοφία scribi

Ἀκούσαντες δὲ τούτων οἱ ἄμφω τὸν Βάττον ἀπέπλων ὀπίσω·
 || οὐ γὰρ δὴ σφεας ἀπείει ὁ θεὸς τῆς ἀποικίης, πρὶν δὴ ἀπίκωνται
 ἐς αὐτὴν τὴν Λιβύην. Ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν νῆσον καὶ ἀναλα-
 βόντες, τὸν ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς τῆς Λιβύης χώρον ἀντίον
 τῆς νήσου, τῷ οὐνομα ἦν Ἀξίρις, τὸν νάπαι τε κάλλισται ἐπ’

vult Cobet in Mnemosyn. IV. p. 252, ne Ionica, ut ait, Doricis indecore miscantur. — „Ore loquens Ionico Noster, quandoquidem Dorica quoque dedit in oraculo sequenti cap. 159, fortasse ne hic quidem Doricum in Λιβύαν μαλοτρόφον evitaverat πλατειασμόν; sicut αἰ pro εἰ, in Doricis reliquiis, Sophronis inprimis et Epicharmi, pro εἰ κε vel εἰς, frequentatur αἰκα, subiunctivis modis iunctum.“ Valcken. Atque hoc ipsum oraculum post fictum arbitratur C. O. Mueller. Orchomen. pag. 345, cum omnis de Cyrene condita fabula satis fuerit exculta, adhibitumque esse ab Herodoto, ut alia istiusmodi oracula, ad narrationem exornandam. Quae unde colligat vir doctus, me sane fugit. — Ad vocem μηλοτρόφον vid. nott. ad cap. 155. Ad ἄγαμαι conf. nott. ad cap. 46.

ἀπείει] De hac imperfecti forma conf. Bredov. p. 317. 395. Supra cap. 152 ἀνείει. — Mox cum recentt. edd. inserui τὴν ante Λιβύην Florentini codicis ex auctoritate. Verbis πρὶν δὴ ἀπίκωνται Noster consulto haud addidit particulam ἄν; cf. G. Hermann. De particula ἄν II, 8. p. 108. Verba καὶ ἀναλαβόντας, τὸν ἔλιπον valent: atque assumpto illo uno, quem Delphos profecti in Plateu insula reliquerant.

Ἀξίρις] Idem vocabulum cap. 169. In cuius scriptura fluctuant libri, quorum plures Ἀξίριστον, alii Ἀξάριστον s. Ἀξόριστον s. Ἀξίριστον. Apud Steph. Byz. exstat: Ἀξίλις, πόλις Λιβύης· οἱ δὲ περὶ Σαλούστιον*) οὐ πόλις, ἀλλὰ τόπον φασὶ καὶ ποταμὸν εἶναι· τινὲς δὲ Ἀξίριον μετὰ τοῦ ρ λέγουσι τὸν χώρον· Χά-

ραξ δὲ Ἀξίριον λέγει αὐτὴν. Atque Ἀξίλιν habet quoque Callimach. in Apollin. 89, Herodotum, opinor, ille secutus. Ptolemaeo est Ἀξυλίς. Qui apud Synes. Ep. 4. p. 167 commemoratur portus Ἀξάριος, cum hoc loco congruere videtur Thirgio l. l. pag. 72. Ac pagum esse Asirin pronuntiat Schlichthorst. l. l. pag. 122. Asserit Pacho (Voyage etc. pag. 53 sq. 86), quaecunque de Asiri narrentur, accurate convenire cum loco Temmimē e regione insulae Plateae sive Bombae, quem ab occidente cingi et saltibus montium Cyrenaeorum et torrente (plane ut Herodotus h. l. testatur), quem eundem esse atque Palmarum idem suspicatur. Quae eadem quoque est sententia Barthii (Wanderungen durch die Küstenländer des Mittelmeeres I. p. 506), qui in hoc ipso loco quasdam ruinas invenit, quas ad antiquam hanc urbem retulit. Itaque falsus est Kritz (ad Sallust. l. l.), cui urbs Ἀξίλις eadem esse videtur atque ea, quae Zilis vocatur et in extrema Mauretaniae parte occidentali ad mare extra columnas Herculeas sita est, cui nunc nomen Arzila: de qua vid. Forbiger l. l. II. p. 878. De Herodoti Asiri vid. etiam Mueller Geogr. Graec. minn. I. p. 442 seq.

τὸν νάπαι τε κάλλισται κ. τ. λ.] νάπαι vulgo redduntur valles, quod ab hoc loco alienum esse sponte patet. Callimachus eadem voce est usus l. l., ubi de nemore s. silva accipiunt. Bis apud Homerum invenitur vocula Ilis. VIII, 554 et XVI, 300, ubi illae nemorosae atque umbrosae videntur indicari, sive, ut Heyne interpretatur, Obs. T. V.

*) Vulgo hoc ad Sallustium Crispum, Romanorum scriptorem, referunt atque ex eius Historiis deperditis repetunt; vid. Kritz: Sallustii Historiar. fragm. p. 120. Sed Meiske ad Sallustium Dionysium, qui a Plinio Hist. Nat. libr. XXXI citatur, referre mavult.

351 ἀμφοτέρα συγκληθῶσι, καὶ ποταμὸς τὰ ἐπὶ θάτερα παραρρέει. Τοῦτον οἶκεον τὸν χῶρον ἔξ ἔτεα· ἐβδόμῃ δέ σφεας ἔτει παρ- 158 αιτησάμενοι οἱ Λίβνες, ὡς ἐς ἀμείνονα χῶρον ἄξουσιν, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δέ σφεας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβνες ἀναστήσαντες πρὸς ἐσπέρην· καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης νυκτὸς παρήγον· ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὖνομα

pag. 315, *salvus*. Apud Aristophan. *Avv.* 739 *νάκαι* sunt *salvus, nemora*, οἱ ὄρεινοι καὶ ἀναπεπταμένοι τόποι, et in *Theamophor.* 1006 (944 Both.) iunguntur ὄρη δάσκια καὶ *νάκαι πετρώδεις*, ubi *Bisetus* hand scio an recte explicuerit ὄρεινός ὄλωδής τόπος. Nec alio sensu apud Herodotum accipi posse censeo vocem, quam *Schweighaeuser* in *Lex. Herod.* s. v. (II. p. 119) interpretatur *colles cum suis conuallibus*. Tafelio (*Dilucid.* Pind. I. p. 772) est *Waldthal*. *Salvus* interpretatur *Krueger* in *Xenoph. Anab.* IV, 5, 15. 18. V, 2. §. 31 coll. VI, 3, 12. 18. 20, ubi *νάκος*. *Langius* Herodoti locum sic interpretatur: — „und ist auf zwei Seiten von den schönsten Thälern eingeschlossen.“ Qui ipsum locum nuper visit *Barth.* (I. I. p. 507), is fluvium utique invenit, nomine *Vādi Temmimēh*, sed exsiccatum fere nec nisi aquae putidae nonnihil in locis profundioribus continentem, vestitum utrinque graminibus, virgultis ac tamariscis, neque tamen eum in modum, ut *νάκος καλλίστας* illic inveniri nunc dicere liceat, cum ingratum adspectum praebeat illa regio, quae inde admodum insana perhibetur. Quamquam antiquitus haec omnia aliter constituta fuisse, quae nec incolis nec culturā carerent, dubitari vix poterit. — Ad locutionem τὰ ἐπὶ θάτερα (I. e. ab altera parte) conf. *Lambert. Bos. De ellips.* L. Gr. pag. 288 seq. Supra II, 93 τὰ ἐκ ἀριστέρᾳ, ubi conf. nott. et *Herod.* IV, 191. VI, 33. Ipsam formam θάτερα genuinam esse negat *Bredov.* p. 201, cum aspirata ab *Herodoti* usu aliena sit nec magis huiusmodi crasis *Herodoto* conveniat, qui III, 78 scripsit οὔτερος I, 32. 186

τοῦτερον. Libri scripti retinent θάτερα, quod in tali re et ipse cum reliquis editoribus retinere malui.

CAP. CLVIII.

παραιτησάμενοι οἱ Λίβνες] *Haud male Langius, vernaculus interpres: Im siebenten Jahre aber redeten ihnen die Libyer vor.* Is enim loci sensus: *Libyes facultatem ab illis sibi petebant, ut liceat meliorem in regionem illos deducere.* Ubi sane minime opus intelligere καὶ λέγοντες (quod ipsum verbo παραιτησάμενοι iam continetur) sive aliud quid. Verbi significationem attigimus ad cap. 146. Ad ἀνέγνωσαν (*persuaserunt*) conf. I, 68 ibique nott. et quae plura ex *Herodoto* affert *Bredov.* p. 352.

ἀναστῆσαι] Verbum ἀναστῆσαι non tantum in vi et armis, sed etiam in iussis et persuasione usurpari, hoc loco allato observat *Siebelis* ad *Pausan.* VII, 15. §. 4. — In subseqq. male olim post χώρων distinctionem posuerunt, quam equidem cum recentt. edd. sustuli, monitu *Reiz.* in *Praefat.* pag. X seqq. coll. *Thrigio* I. I. p. 74 παρήγον cum *Schweigh.* et *Gaisf.* dedi pro παρῆγον, quod codd. auctoritate destitutum est. Tota loci sententia haec est: „atque pulcherriam regionem ne Graeci transeuntes viderent, noctu transducebant (*Graecos*) diei horam commensi“, i. e. horam diei, qua proficiscerentur mane, ita constituentes, ut ad *Irass* si venirent, nox ingruisset neque inde quidquam conspicerent possent *Graeci.* Conf. *Barth.* I. I. pag. 503 et 547. De verbo παράγειν, quod proprie significat: a recta via abducere, conf. nott. ad I, 91.

Ἰρασα. ἀγαγόντες δέ σφας ἐπὶ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλ-

Ἰρασα] Conf. Steph. Byz. s. v. et Pind. Pyth. IX, 185 cum Scholl. Graecc. Ex Herodoti autem verbis recte colligere videtur Schlichthorst. pag. 135, Irasa inter Azirin et Cyrenen et quidem ab ortu Cyrenes sita fuisse, Aziri forsitan propius. Quocum conveniunt, quae nunc ex accurata locorum inspectione docuit Pacho l. l. pag. 84, qui veterum *Irasa* eo loco collocat, ubi nunc fons *Ersen* s. *Erasem* (quod ipsum ad veterem appellationem quantum faciat, nemo non videt) et ubi incipit alta illa planities montosa (vocamus vulgo „das Plateau von Cyrene“), in qua ipsa vetus Cyrene exstructa fuit, arboribus laeta, aquis bene irrigua fertilisque. His prorsus accedit Barth. l. l. pag. 502, quamquam nunc alium prorsus regionis, quae omni cultura est fere destituta, adspectum esse, omniaque tristitia potius quam laeta videri idem asserit. Tu vid. etiam infra Herod. cap. 199 ibique nott.

ἐπὶ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος] Idem Apollinis fons memoratur apud Pindar. Pyth. IV, 294 (524), cui *Κροῆς* fuisse nomen ex Callimach. in Apoll. 88. Eustath. ad Dionys. Perieg. 213, aliis, quos excitavit Spanhem. ad Callimach. l. l., discimus; quamquam, quo loco fuerit fons, haud prorsus patere videtur Schlichthorstio p. 129. Cyrenae urbi vicinum fuisse vel ex Herodoti verbis colligas, et quidem ab occidente, ubi adhuc e saxis fons erumpere dicitur iugis aquae, ad quem rudera templi, quod Apollini fuit consecratum. Nomen fonti apud indigenas *La Grenne* esse narrant. Cf. Ritter: Erdkunde I. p. 947. Quibus accuratiora nos edocuerunt Pacho l. l. pag. 212. 216 seq. et Barth. l. l. pag. 417 seq., qui hunc fontem et ipse vidit, cui apud Beduinos nomen *Ain esch Schehdâ*, i. e. *fons perennis*. Idem addit nomen *Grennah* s. *Krennah*, quo olim ac per medium aevum hunc fontem designarint, nil aliud esse nisi corruptionem nominis *Cyrenes*. Ac viam a Necropoli

vetere ad planitiem, in qua vetus Cyrene exstructa erat, ducentem si sequaris, e colle scatet fons largus aquae in canalem se deliciens mediis in ruinis urbis antiquae. Quem *Cyres* fontem esse nihil dubitat Pacho; cui add. Barth. l. l. pag. 425 seq., qui accurate haec descripsit, et virum doctum in Edinbourg Cabinet Library Vol. XVII (Barbary States) pag. 186; Iam. Hamilton: Wanderings in North Africa p. 37 seqq. Alius, opinor, fons *Theste*, cuius IV, 159 fit mentio. Neque etiam Iustinus audiendus, qui XIII, 7, 5 de Cyrene condita exponens montem commemorat *Cyran*, quem coloni, ubi advenerunt, tum propter loci amoenitatem, tum propter fontium ubertatem occuparint. Quare Callimacho in his plus tribuendum esse recte statuere videtur Raoul-Rochette: Histoire de l'Etablis. d. colon. Grecq. III. p. 263. Ab hoc autem fonte ipsum urbis *Cyrenes* deducunt nomen, quod aliis a *Cyrene*, Hypseï filia, ducere placuit. Mihi illud sane videtur probabilius cum Thrigio p. 77, ubi plura de urbis nomine allata video, quod in numis constanter legitur *KTPA*. Atque locus ille, in quo urbs fuit exstructa, etiamnum ut regionis amoenitate ita rudera multorum mole insignis; ut, qualis et quanta olim fuerit urbs, satis hinc colligas. Arabes nunc sedes possuisse dicuntur illis in ruinis, quae nostra demum aetate peregrinatorum aliquot industriâ (in quibus post Della Cella praecipue sunt nominandi Pacho l. l. p. 212 sqq. — 231 et Iam. Hamilton l. l. pag. 33 seqq. 92 seqq.) accuratius nobis innotuere, a vico Slughe incipientes ac longe lateque per montosam planitiem (*Plateau*) extensae. De quibus vid., ne plura, Ritter: Erdk. I. pag. 945 seqq. coll. Mannerto X, 2. pag. 100. De tempore, quo Cyrene fuit condita, copiosius disseruit Thrige l. l. §. 26—28 incl. pag. 84—101. Ac plerisque ea placuit sententia, ut Cyrenen Olymp. XXXVII, 2 s. 631 a. Chr. n. dicerent esse con-

λωνος εἶπαν· "Ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα ὑμῖν ἐπιτήδεον οἰ-
κέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται. Ἐπὶ μὲν νυν Βάττον 159
τε τοῦ οἰκιστέω τῆς ζόης ἄρξαντος ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτεα καὶ

ditam, probantibus Thrigio l. l. p. 101 coll. p. 91, C. O. Muellero Orchomen. p. 344 et Fischero Griech. Zeittafeln p. 99, qui hunc annum ab Eusebio indicatum cum caeteris veterum testimoniis convenire iisque probari docuit. His adde, quae disseruit Krebs in Commentat. de poster. parte reliq. libri octavi bibl. Diodori Siculi (Weilburg. 1856) p. 13 seq. Mannerto (X, 2. pag. 61 not. p. 65 not.) urbis origines ad Olymp. XVII s. 712 a. Chr. n. referendae videntur; Raoul-Rochette l. l. III. p. 251. 263 seqq. Olymp. XXVI, 2 s. 675 a. Chr. n. urbem conditam vult. Sed vid. quae contra protulit Thrige l. l. §. 28. p. 96 seqq.

ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται] i. e. hic enim perforatum est coelum. Quam locutionem, de copiosa istie coelesti aqua intelligendam, Wesselingius comparat cum simili locutione Genes. VII, 11 („et coeli fenestrae reseratae sunt“) affertque Eustathii verba ad Homer. p. 742, 22 s. 638, 40, egregie h. l. illustrantia: ὁ δὲ περὶ τινὰ Λιβυκὴν γῆν τετρησθαι τὸν οὐρανὸν φάμενος — ἑτεραπεύσατο· ἐθέλει γὰρ εἰπεῖν, τὸν οὐρανὸν, ὡς οἷά τινα διεξαμενῆν, ἢ μὲν ταῖς ἀλλαῖς γαλαῖς Ἰσπεργανῶσθαι· περὶ δὲ τὸν τόπον ἱκεῖνον, οἷον συντετρησθαι, ὡς νετὸν συγνὸν ἐξερεῦγεσθαι καὶ ἄρδεν τὰ ἐκεῖ πρὸς τροφιμότητα. Ac praeterea in hac locutione ad priscam quandam respici famam observat Boettiger (Isis 1829 p. 318 not.), commemoratam Plinio H. N. XIX (3), 15: „Id (silphium) apud auctores Graeciae evidentissimos invenimus natum imbre piceo repente madefacta tellure circa Hesperidum hortos Syrtimque maiorem, septem annis ante oppidum Cyrenarum, quod conditum est urbis nostrae anno CXLIII.“ Hunc enim locum pro silphii quasi incubulis habitum esse vult Boettiger. Aliud quid ex his verbis colligi posse censet Bredow (Specim. Uranolog.

p. XII not.): coelum nimirum Libycis quoque hominibus visum fuisse durum corpus sive ligneum sive aeneum, non aliter ac reliquis antiquitatis gentibus, quae coelum haberint firmum corpus, maxime malleis expansum et laquearis modo obtgens terram. Ac denique, ut ad ipsa Herodoti verba revertar, haud praetermittenda est Valckenarii emendatio, qua ὁ οὐρανὸς commutetur in ὁ βουνὸς, ut haec inde evadat sententia: „hic enim collis s. ager perforatus est, fontibus nimirum, id est, γῇ ἐστὶ ἐκπυδρὸς πίδαξ, quod legitur cap. 198.“ Neque vero ququam Valckenario assensus est editorum. De voce βουνὸς, de qua multa ad h. l. attulit idem Valcken., monebimus ad cap. 199.

CAP. CLIX.

ἐπὶ μὲν νυν Βάττον τε τοῦ οἰκιστέω τῆς ζόης] Βάττον et hoc loco et paulo post e Florentino revocavi pro vulg. Βάττω, idemque feci cap. 160. 162, ubi et Florentinus et alii veram praebent lectionem, quam etiam infra cap. 205 cum Bredov. p. 234 restituendam censui. Caeterum ex hoc loco male olim finxere urbem Ζυῆν, a Batto conditam. De quo errore plurima dabit Thrige l. l. pag. 113 not. — „Vita ἡ ζωὴ Herodoto scribitur ζόη [vid. Bredov. p. 169]· ἐπὶ μὲν νυν τῆς ζόης Βάττω τοῦ οἰκιστέω. Errore peperit e situ suo, Herodoteo more, distracta vocola. Nihil est in his aut vicinis nodosi. Dum viveret Cyrenes conditor Battus, qui per annos regnavit quadraginta, huiusque filio Arcesila per annos sedecim regnante res Cyrenaeorum in eodem ferme statu permanserunt: sub tertio demum rege, qui fuit Battus istius nominis II, Εὐδαίμων dictus, Graecis divinitus in Africam evocatis amplificatae. Sed, si licet, suspicor equidem ante haec verba ἐπὶ μὲν νυν B. olim alia quae-

τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ἀρκεσίλειω ἄρξαντος ἐκκαίδεκα ἔτεα οἰκειον
οἱ Κυρηναῖοι, ἔοντες τοσοῦτοι, ὅσοι ἀρχὴν ἐς τὴν ἀποικίην
ἐστάλησαν· ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου, Βάττου τοῦ Εὐδαίμονος καλεο-
μένου, Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρήσασα ἡ Πυθίη πλέειν συν-
οικήσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην· ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρη-
ναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῶ. ἐχρησε δὲ ὥδε ἔχοντα·

352

dam lecta, quae nobis perierint, de condita Cyrene, quo referretur appellatio τοῦ οἰκιστέω, atque in his forte traditum, quando Battus expeditum acceperit usum linguae. Vid. Iustin. XIII, 7. Pausan. X, 15. §. 4. Instar Battii forte τραυλὸς Croesi filius in subito terrore vitium *notumque linguae rupit, planeque et articulate eloquutus est* Gell. N. Att. V, 9. Herodot. I, 85. "Valcken. Mihi in Herodoti verbis nihil videtur desiderandum, nec magis Thrigio l. l. pag. 64 seqq. quidquam deesse videtur, qui idem p. 122 seqq. plura de hoc primo Batto affert, quo regnante templa, aedes, alia exstructa esse alii enarrant. Ad locutionem ὅσοι — ἐστάλησαν conf. nott. ad cap. 147. ἀρχὴν hic valet *ab initio*; cf. I, 9. 140. 86. II, 28 init. 148.

ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου] „Optime post h. v. interpunxit Palmer. Exercitt. in Gr. Auctt. pag. 24. Nam Battus, eius nominis *secundus*, *Felix* appellatus est, non *tertius*. ἐπὶ τρίτου successionis ordinem requirit. Bene Plutarch. in Coriol. [cap. 11] p. 218 F. [ubi Plutarchus inter *εὐρυχίας* cognomina refert τὸν Εὐδαίμονα, additum alteri Battorum; add. Morall. p. 260 D.] *Wesseling*. citans not. ad Diodor. Sic. T. II. pag. 551. Unde patet eos falli, qui huncce Battum Battiadarum in serie *quintum* fuisse volunt, non *tertium*. De quo errore monuit Thrige l. l. p. 127 seqq. Temporum ad rationes quod attinet, monet Schultz. Appar. crit. p. 26, Battum Cyrenes conditorum regnum tenuisse ad XXXII annos (ab ann. 632—600 sive a. 631—599, quae Thrigii est sententia l. l. pag. 122), cum qui ab Herodoto ei tribuantur XL anni, ad regiam pertinere videantur potestatem, a Batto

inde a Platea condita occupatam; Batto successisse *Arcesilaum* I anno 600, quem per XVI annos regnantem excepisse *Battum* II s. *Felicem* anno 584 a. Chr. s. Olymp. XLIX, 1. Ac Thrige quoque, qui l. l. pag. 127 sqq. 196 seq. in huius Battii inquirat tempora, nil impedire ait, quo minus ab anno 583 a. Chr. n. regni statum initium mortemque ponamus in anno 560, etsi certi quid hac in re constitui nequeat. Add. C. O. Mueller. Orchomen. p. 344. Cyrenen a Batto conditam supra (ad cap. 158) posuimus anno 631 ante Chr. n. s. Olymp. XXXVII, 2: cui Batto regnanti si *quadraginta* anni auctore Herodoto tribuuntur, itemque Arcesilao, qui Battum excepit, *sedecim* anni, consentaneum est, Battum secundum, qui in regum ordine tertius est, regnare coepisse anno 575 ante Chr. n. s. Olymp. LI, 2, quod recte nunc positum video a Fischero: Griech. Zeittafeln pag. 126. Atque cum his quoque conveniunt, quae mox narrantur de pugna inter Apriam Aegyptiosque et Cyrenenses commissa: Aprias enim, ut ad II, 161 vidimus, regnavit inde ab anno 594 usque ad annum 570 ante Chr. n., adeo ut statim post Battum ad regnum evectum aut certe proximis annis haec accidisse putanda sint.

ἐπὶ γῆς ἀναδασμῶ] Vid. cap. 163, ubi eadem Noster utitur locutione. In oraculo, quod sequitur, pro *Λιβύην* Cobet Varr. Lectt. p. 128 scribi vult *Λιβύαν*, itemque in altero versu *μελήσειν* ad Dorum dialectum pro *μελήσειν*, quod sane ad Herodoti dialectum magis accedit, qui III, 36 quoque scripsit *μεταμελήσει*. Ipsius vero oraculi sensum hunc esse puto: „*quicumque in Libyam multum desideratam post venerit, cum*

Ὅς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ
γᾶς ἀναδαιομένας, μετὰ οἷ ποκά φάμι μελήσειν.

Συλληχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρήνην περιταμνό-
μενοι γῆν πολλὴν οἱ περίοικοι Αἴβνες καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν,
τῷ οὐνόμα ἦν Ἀδικράν, οἷα τῆς τε χώρας στερισκόμενοι καὶ
περιϋβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων, πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον
ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ, τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. ὁ δὲ συλ-
λέξας στρατὸν Αἰγυπτίων πολλὸν ἐπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρήνην· οἱ
δὲ Κυρηναῖοι ἐκστρατευσάμενοι ἐς Ἰρασα χῶρον καὶ ἐπὶ κρή-
νην Θέστιν συνέβαλόν τε τοῖσι Αἰγυπτίοισι καὶ ἐνίκησαν τῇ
συμβολῇ. ἅτε γὰρ οὐ πεπειρημένοι πρότερον οἱ Αἰγύπτιοι Ἑλ-
λήνων καὶ παραχρεώμενοι διεφθάρησαν οὕτω, ὥστε ὀλίγοι
τινὲς αὐτῶν ἀπενόστησαν ἐς Αἴγυπτον. ἀντὶ τούτων Αἰγύ-
πτιοι κατὰ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι Ἀπρίῃ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ.

terra dividatur, eum (dico) aliquando poenitebit.

ἐς Λιβύην πολυήρατον] Eadem in re Pind. Pyth. IX, 15 εὔηρατος. Utrumque ad insignem regionis fertilitatem atque ubertatem licet referre, de qua idem Pindar. Pyth. IV, 6 et IX, 14. Conf. nott. ad IV, 150. Ipsa vox πολυήρατος ab Homero eodem sensu adhibetur (*multum desideratus, amabilis*) Odyss. XI, 275. XV, 126. 366. Hymn. in Vener. 226. Ad verba γᾶς ἀναδαιομένας confert C. O. Mueller. (Dor. II. pag. 64) καθυστερεῖν τῆς κληροδοσίας apud Diodor. Sic. V, 53.

Συλληχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ] Ex ea, quam posthac instituit Demonax, tribuum descriptione (cap. 161), colligas, Peloponnesios potissimum, Cretenses aliarumque Aegaei maris insularum colonos fuisse, qui Cyrenen se contulerint. Quos multos sanequam fuisse, inde conicias licet, quod in proelio cap. 160 commemorato septem mille milites graves armaturae Cyrenaei occubuisse feruntur. Praevaluerunt in hac mixta colonorum turba Cretenses, si fides Raoul-Rochettio l. l. III. p. 268.

περιταμνόμενοι γῆν πολλήν] i. e. *privati magna terrae parte* (s. abscissa ditionis parte), στερισκόμενοι τῆς

γῆς, ut paulo post legitur. Haud aliter ἀποτέμνεσθαι in Plut. Pericl. 30. Philop. 16, ubi conf. nott. pag. 60. οἱ περίοικοι Αἴβνες quatenam proprie fuerint gentes, accuratius indicari etsi vix possit, verisimile tamen videtur Thrigio l. l. pag. 142, intelligi posse Adyrmachidas, Gili-gammas et Asbystas, ad quorum usque sedes Cyrenes ditio pertinuerit. — In verbo περιϋβριζόμενοι (i. e. *magna affecti contumeliā*) praeposito simplicis verbi vim augeat. De quo cf. I, 114. II, 152. III, 127. — Θέστιν, ut Mediceus cum duobus aliis affert, cum recentt. edd. retinui; alii codd. Θέστιν. Invenit fontem olim certe largiore aquarum copia profluentem Barth. l. l. pag. 504: nunc enim tenuis esse dicitur. Quod ad fontis nomen attinet, Hamaker Miscell. Phoenic. pag. 292 quaerit, num fuerit *πηγή* i. e. *potatio, irrigatio*.

ἐνίκησάν τῇ συμβολῇ] Infra cap. 160: *συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν*. Ac dicitur *συμβολή* de *hostili congressu*, ut I, 60. 74. VII, 210. — De ipsa Aegyptii regis expeditione conf. II, 161. Diodor. I, 68. Ad πεπειρημένοι conf. cap. 80 et ad παραχρεώμενοι I, 180. II, 141 ibiq. nott.

κατὰ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι] Apud Gaisf., qui recte distinctionem ante ἐπιμεμφόμενοι sustulit, impressum

160 Τούτου δὲ τοῦ Βάττου γίνεται παῖς Ἀρκεσίλειος, ὃς βασιλεύσας πρῶτα τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφείοις ἐτασίασε, ἐς ὃ μιν οὔτοι ἀπολιπόντες οἰχοντο ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Διβύης· καὶ ἐπ' ἑωυτῶν βαλλόμενοι ἔκτισαν πόλιν ταύτην, ἣ τότε καὶ νῦν Βάρκη καλεῖται· κτίζοντες δ' ἅμα αὐτὴν ἀπιστάσι ἀπὸ τῶν

video κατὰ ταῦτα, e Sancrofti, opinor, libro. Reliqui omnes retinuerunt κατὰ ταῦτα, quod ex Aldina fluxit, Bekkero auctore mutandum in καὶ ταῦτα. Equidem verba κατὰ ταῦτα sic explicanda censeo, ut supra I, 77: Κροίσος δὲ μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωυτοῦ στέρευμα — τοῦτο μεμφθεὶς κ. τ. λ., adeo ut loci sententia sit haec: proinde Aegyptii de hac ipsa re (i. e. de clade accepta) culpam (cladis) inferentes Apriae defecerunt ab eodem. Langius reddit: zu der Zeit, temporis significationem praepositioni κατὰ h. l. tribuens, quod alienum videtur ab hoc loco. Supra II, 161 Noster de eadem re tradens scripsit: Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ. Negris pro κατὰ ταῦτα legi voluit κάρτα ταῦτα.

CAP. CLX.

ὃς βασιλεύσας κ. τ. λ.] βασιλεύσας valet: ad regnum adiectus, regnum adeptus, ut II, 2. I, 14, ubi vid. nott. Cum certa testimonia, quibus tempus, quo Arcesilaus secundus regnarit, constitui possit, desint, Reiz. eum regnasse ponit 560—550 a. Chr. n., Larcherus 554—544; alii aliter. Cf. Thirge l. l. p. 153 not. 73. Schultz Specim. Appar. II. p. 1. 2 hunc Arcesilaum, qui secundus est, patri successisse vult anno 559 ante Chr. n. Hic Arcesilaus, si Plutarcho fides (De virtut. mulier. p. 260 D. seqq.), patri moribus haudquaquam similis fuit indeque etiam contrarium accepit cognomen (ἀνέσει χαλεπὸς ὄν, ὅπερ καὶ ἐκλήθη: qui patre mortuo vel maiori ferocia exacerbatus vere tyrannus exstitit, accedente quoque Learchi, hominis pravissimi, consuetudine. In Diodori Excerptt. Valess. p. 233 (Diodor. VIII, 39) traditur

Arcesilaus propter calamitates, quas aegre ferebat, Delphos misisse, qui oraculum consulerent: responsumque tulisse, deos iratos esse, cum posterī Cyrenensium reges aliter ac Battus imperium administrarent ac tyrannorum more in omnibus agerent.

τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφείοις ἐτασίασε] i. e. factionem movit contra fratres suos. Ubi Nostrum scripsisse suspicor ἐπὶ τοῖσι, ut I, 60 αὐτὶς ἐπ' ἀλλήλοισι ἐτασίασαν. Nomina fratrum servavit Stephanus Byz. s. v. Βάρκη. Vocantur Persens, Zacythus, Aristomedon, Lycus. Ad locutionem ἐπ' ἑωυτῶν βαλλόμενοι conf. nott. ad III, 71.

Βάρκη] Conf. cap. 200 seqq. Haec urbs ab occasu Cyrenes sita octo mill. geogr. in solitudine, ut ait Hieronymus, in regione arenosa a mari remota centum stadia, teste Scylace §. 108, principalis per illum tractum fuisse fertur, quae inde ab eo tempore decrevit rariusque commemoratur, quo Aegypti reges Ptolemaei, tota hac ora in ditionem recepta, Ptolemaidem ab ipsa Barce duo mill. remotam condiderunt ad mare, ubi olim Barces portus fuisse videtur; in quam urbem mercaturā mox florentem plerique, ut fieri solet, Barces incolae se contulerunt. Attamen adhuc omni illi orae tractuique remansit nomen Barca; Ptolemaidis in locum cessit vicus Tolometa; ipsius Barces, quae Herodoti certe aetate adhuc stetit videtur integra, rudera num hodieque existant nec ne, dudum cum disceptatum esset inter doctos viros (conf. Thirge l. l. pag. 159—162), nuper admodum Della Cella urbis veteris locum, rudera, sepulcra, moenium reliquias se invenisse testatur in planitie montosa, cui nomen Merdscheh s. Merdj, ut scribit Hamilton, vivae aquae

Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. Μετὰ δὲ Ἀρκεσίλειως ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τῶν Λιβύων καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς τοὺς ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δεισαντες αὐτὸν οἴχοντο φεύγοντες πρὸς τοὺς ἡοίους τῶν Λιβύων. ὁ δὲ Ἀρκεσίλειως εἶπετο φεύγουσι, ἐς οὗ ἐν Λεύκωνί τε τῆς Λιβύης ἐγίνετο ἐπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπιθέσθαι οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους τοσοῦτο, ὥστε ἑπτακισχιλίους ὀπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦτα πεσεῖν. μετὰ δὲ τὸ τρῶμα τοῦτο Ἀρκεσίλειων μὲν κάμνοντά τε καὶ φάρμακον πεπωκότα ὁ ἀδελφεὸς Λέαρχος ἀποπνίγει· Λέαρχον δὲ ἡ γυνή ἢ Ἀρκεσίλειω δόλω κτείνει, τῇ οὐνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιλητὴν τοῦ Ἀρκεσί- 161

fontibus insigni, duabus fere horis a Ptolemaide meridiem versus. Reperit quoque urbis nonnullas ruinas Barth. (Wanderungen etc. p. 404 seqq.) in ea illius planitiei parte, quae nunc vocatur El Medinah: quas ad eam urbem, quae postera aetate Byzantinorum floruit, vetere urbe dudum diruta, pertinere idem recte contendere videtur, qui et ipse totam regionem permeans accurate descripsit. Add. Iam. Hamilton: Wanderings in North Afrika pag. 128 seqq. 134 seqq. et conf. Ritter: Erdkunde I. pag. 942. 943, Pacho Voyage etc. pag. 178 seq., coll. Schlichthorst. l. I. pag. 139 seq., Mannerto X. 2 pag. 101—103, Forbiger: Handbuch d. alten Geograph. II. p. 831. Contra Herodotum a Graecis Barcen conditam esse enarrantem disputat Pacho l. I. pag. 175 seq., urbem contendens iam ante Graecos huc advectos exstitisse. De quo ipse viderit. — In seqq. ἀπιστάσι est: ad defectionem movent. Ad ipsam formam conf. Bredov. p. 393.

ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους κ. τ. λ.] i. e. adversus eos Libyes, qui (suos fratres) receperant et qui et ipsi (a fratribus suis scil. sollicitati) defece- rant (ab ipso). Mox meliores libri ἐς οὗ, quod retinendum duxi: vid. nott. ad I, 67. IV, 131. Ex Aldina fluxit ἐς ὃ, quod recentt. edd. revocarunt. Mox pro πεσεῖν, quod retinuerunt Dindorf. et Dietsch., dedi

πεσεῖν, ut III, 53. 81, ubi vid. nott. Ex eo autem, quod septem millia gravis armaturae militum in hac pugna occubuisse dicuntur, merito colligas, quantum illa aetate iam creverint Cyrenensium res. — Λεύκων vicus aliunde non notus. Apud Ptolem. IV, 5. p. 104, teste Schweigh., commemoratur Marmaricae vicus s. κόμη μεσόγειος Λευκόη. — Ad significationem vocis τρῶμα conf. I, 18. 174 ibiq. nott. V, 121.

Λέαρχος] A Plutarcho II. p. 260 seq., ubi vid. plura, dicitur Λέαρχος, itemque a Polyaeo VIII, 41. Ac Plutarcho non frater est Arcesilai, sed amicus infidus (φίλος πονηρός), qui, cum ipse affectaret regnum, optimos quosque Cyrenaeorum pessime tractabat aut urbe pellens aut interficiens omnem in Arcesilaum conferebat culpam tandemque Arcesilaum sumpto lepore marino in gravem morbum coniectum vitâ privavit: quo facto ipse regnum tenuit, Batto Arcesilai filio, claudo puero, se illud servare praetendens atque matris, cui nomen Eryxo, nuptias expetens. Quae quomodo, cum fratribus inito consilio, Learchum fefellerit ac deinde interfecerit, pluribus in laudem feminae enarrat Plutarchus l. I. — In Herodoti narratione φάρμακον declarat potionem medicatam, cui opinor venenum fuit admixtum, inde venenatam.

λεω ὁ παῖς Βάττος, χολός τε ἐὼν καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι πρὸς τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν ἐπεμπον ἐς Δελφοὺς ἐπειρησόμενους, ὅν τινα τρόπον καταστησάμενοι κάλλιστα ἂν οἰκέοιεν. ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ Μαντινέης τῆς Ἀρκάδων καταρτιστῆρα ἀγαγέσθαι. αἶτεον ὧν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ Μαντι- 353

CAP. CLXI.

Βάττος] Est *Battus tertius*, quem regnasse ponit Reiz. 550—530 a. Chr. n., alii, in quibus Larcherus, 544—529. Nec sane post annum 529 ille obiisse videtur, quem perperam nonnulli, qui Battum felicem huius nominis faciunt *tertium*, *quartum* ponunt eumque confundunt cum eo Batto, qui vocatur ὁ Καλὸς ac re vera *quartus* est hac in serie. Vid. Thirge l. l. p. 167. 196 seqq.

καὶ οὐκ ἀρτίπους] i. e. *nec pedibus integer, qui pedibus incedere haud valet*. Quo ipso explicatur antecedens χολός. Cf. Apitz. ad Sophocl. Trachin. 58. p. 86. Voce ἀρτίπους Noster etiam supra III, 130 usus est. Claudum fuisse Battum et propter aetatem contemptum a Learcho narrat quoque Plutarchus l. l. Verba πρὸς τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν, quae Schweigh. sic reddidit: *ob tristem rerum suarum statum*, proprie valent: *ad s. adversus calamitatem, in quam inciderant*. De verbo καταλαβεῖν conf. nott. ad II, 66. IV, 105. Apud Plutarchum legimus (p. 261 B), Learcho sublato Battum productum regni paterni successorem esse declaratum atque rempublicam Cyrenaeis esse restitutam a Polyarcho, fratre Eryxus: καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς πολιτείαν ὁ Πολύαρχος ἀπέδωκε τοῖς Κυρηναίοις.

ὅν τινα τρόπον καταστησάμενοι κάλλιστα ἂν οἰκέοιεν] i. e. *quo modo rem publicam constituerent, ut optime urbem habitare possent*, s. ut Schweigh. reddit: „*qua inita ratione optime res suas administrarent*.“ Conf. I, 67: ἐπειρώτεον, τίνα ἂν θεῶν ἱλασάμενοι — γενοίαιτο, ubi similis optativi ratio, adiecta particulā ἂν. Ad ipsam vero rem hoc velim teneri, Cyrenes rempublicam antiquitus eandem ferme fuisse videri, quae Spartae fue-

rit, regesque olim iisdem fere, quibus Sparta, usos honoribus iuribusque, mox potestati augendae studuisse, ut tyranni potius existerent, nulla nec legum nec ipsorum civium habita ratione. Hinc seditiones ac discordiae; hinc rei publicae status labefactatus omnisque ordo turbatus. Quibus malis sanandis veterique civium aequabilitati (quam in omnium Dorum civitatibus multum valuisse novimus) restituendae Cyrenaei oraculi iussu arcessiverunt virum Mantineensem, qui civibus iura a regibus per vim erepta redderet omnemque rem publicam, regum imperio finibus suis circumscripto, restitueret. Nam Mantineenses inter populos *ἐνομοτάτους* recensentur ab Aelian. V. H. II, 22 imperioque videntur usi esse populari, ubi summa penes populum potestas. Tu vid. Mueller. Dor. II. p. 173 seq., Kortüm: Beiträge s. Gesch. etc. pag. 131 seq. Factum autem id esse videtur statim post Battum, qui puer adhuc erat, ad regnum electum, itaque probabiliter haud longe post ann. 530 a. Chr. n., si hoc quidem anno regnum ad Battum huncce delatum esse ponimus.

καταρτιστῆρα] i. e. *pacis reconciliatorem, qui ipsorum dissidia componeret*. Hinc apud Diodor. (Excerptt. Vales. p. 233 sive VIII, 40 ed. Bekk.) Demonax dicitur τῆς τῶν Κυρηναίων στάσεως διαιτητῆς, συνέσει καὶ δικαιοσύνη δοκῶν διαφέρειν. οὗτος οὖν πλεῖστας εἰς Κυρήνην καὶ παρὰ πάντων λαβὼν τὴν ἐπιτροπὴν διέλυσε τὰς πόλεις ἐπὶ τοῖς (i. e. cives in tres φυλὰς dissolvit). Infra V, 39 Milesii sibi eligunt Parios καταρτιστῆρας. Ipsum *Demonactis* (cuius etiam apud Athen. IV, 13 s. 41 pag. 154 D. mentio fit) nomen insigne, quippe quo rex significatur *populi, demi*. Ac memo-

νέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δοκιμώτατον, τῷ οὐνομα ἦν Δημῶναξ. Οὗτος ὦν ὠνήρ ἀπικόμενος ἐς τὴν Κυρήνην καὶ μαθὼν ἕκαστα τοῦτο μὲν τριφύλους ἐποίησέ σφεας, τῇδε διαθεῖς. Θηραίων μὲν γὰρ καὶ τῶν περιόικων μίαν μοῖραν ἐποίησε, ἄλλην δὲ Πελοποννησίων καὶ Κρητῶν, τρίτην δὲ νησιωτέων πάντων· τοῦτο δὲ τῷ βασιλεῖ Βάττω τεμένεα ἐξελὼν καὶ ἱρω-

rant antiquissimum Cyrenes numum, in cuius una parte exstat ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ, in altera ΚΥΡΑΝΙΩΝ, quemque in huius ipsius Demonactis honorem procusum esse quibusdam placuit. Aliis probabilius videtur, numum, qui multo posterioribus temporibus fuerit signatus, non ad hunc Demonactem, sed ad magistratum quendam in re publica libera constitutum referre. Vid. Thirge l. l. pag. 173. 174.

τριφύλους ἐποίησέ σφεας] Tres phylas in omnibus Dorum civitatibus ab initio constitutas iam supra vidimus ad cap. 145 coll. V, 68: has igitur in Cyrenensium re publica turbatas restituisse eoque veram Doricae civitatis formam revocasse videtur Demonax: id quod eam vim habuit, ut populus per tribus atque (ut Aristoteles Polit. VI, 4 adiecit) phratrias descripta melius sua iura tueri posset contra regum arbitrium simulque cives antehac disiuncti (cum, qui prius advenerant coloni, iis, qui post accesserant, maiori auctoritate in rebus publicis administrandis valuisse videantur), iam sibi omnes pares indeque coniunctiores fierent, omnium iuribus aequatis, eoque discordiae semina extinguerentur omnisque reipublicae forma ad maiorem aequabilitatem popularemque statum redigeretur. Cf. C. O. Mueller. Dor. II. p. 63. 64. Ac simile quid in Syme insula accidisse tradit Diodor. V, 53. Iustum vero in eo se praebuit Demonax, quod, qui primi urbis essent coloni, eos in primam conferret tribum (una cum perioecis suis, si quidem Theraeos ad Libyam profectos etiam perioecos suos secum adduxisse cum C. O. Muellero l. l. statuas), ditiores illos quidem, ut probabile est, et opulentiores, reliquos vero colo-

nos mixtos s. τὸν ὄμιλον πολὺν (conf. IV, 159), quem sine perioecis accessisse vult Mueller. l. l., in secundam ac tertiam tribum distribueret. Neque aliter per Arcadum civitates liberae, Mantinea, Tegea multitudinem per tribus divisam fuisse, valde sit probabile. Cf. Kortüm l. l. pag. 152. Cr. praeterea conferri vult Platner: Beiträge z. Kenntniss des Attisch. Rechts p. 70 et Niebuhr: Roem. Gesch. I. pag. 307 ed. sec. (ubi Niebuhr. tribuum originem attigit e diversis gentibus repetendam; h. c. etiam attendi iubens, quod, cum in Thera ipsa paucorum esset regimen, in colonia Theraei ac subiecti idem valeant). — μοῖραν cum rec. edd. dedi pro μοῖραν.

τεμένεα ἐξελὼν] Schweigh.: „exceptis agris sacris et sacerdotiis, quae Balto regi tribuit.“ Melius, opinor, Wesselingius: „τεμένεα Valla sana. Melius certas agri portiones, quales et illae, in quibus silphii proventus ap. Hesychium Βάττον εἰλαφίον, qualesque veterum reges habebant assignatas, quarum proventu suis necessitatibus subvenirent). Vetus consuetudo a poeta III. VI, 194 [add. IX, 574] signata et ab Aristide T. I. p. 12: ὅσπερ τοῖς βασιλεῦσι τεμένη καὶ χώρους ἐξαιροῦσι. [Nec aliter C. O. Mueller. Dor. II. pag. 174 τεμένεα Homericis sensu, de quo exposuit Nitzsch. ad Odyss. I, 117. pag. 28, hic accipi iubet, qui idem pag. 105 conferendus.] Addidit Demonax ἱρωσύννας [i. e. curam sacrorum administrandorum], quoniam τὰ γέρεα regum olim sacerdotia, uti Spartae VI, 56 complectebantur.“ Tu conf. de his sacerdotiis, quibus more antiquitus constituto Dorum reges fungebantur, ac de rebus, quos inde capiebant, C. O. Mueller. l. l. II. pag. 99 seq. Ad ipsam vocis

σύνας τὰ ἄλλα πάντα, τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλεῖς, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε.

- 162 Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττον οὕτω διετέλεε ἔοντα· ἐπὶ δὲ τοῦ τούτου παιδὸς Ἀρκεσίλειω πολλὴ ταραχὴ περὶ τῶν τιμῶν ἐγένετο. Ἀρκεσίλειως γάρ, ὁ Βάττον τε τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι, κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημῶ-

scripturam cf. nott. ad III, 142, qui locus etiam ob argumenti similitudinem conferri debet. Ac praeter hosce reditus nulli fere alii Dorum regibus aequae atque Homericae aetatis principibus reditus, nisi qui e fundis suis agrisque a populo attributis sive assignatis (quae ipsa sunt *τεμένεια*) prodibant, teste eodem Muellero II. p. 105 et Nitzsch. l. l.; ut sane ante Demonactem Cyrenes reges illicito modo reditus suos e civium bonis armorum vi auxisse videantur. Inde Kortium (Schlosser u. Bercht Archiv IV. p. 163) vernacule reddidit: *die Kron-güter*; neque aliter intellexit Grote: *History of Greece IV. p. 59: „the domains“*. Add. C. Fr. Hermann: *Griech. Staatsalterth. §. 8. nott. 11 et vide quoque, quae ad III, 142 adnotavimus*. Quae cum ita sint, minime huc valere poterit Valcken. adnotatio, diis tantum fatoque functis heroibus regibusque *ἐξελείν τὰ τεμένη* solitos esse veteres. Nec magis eo, quod cum sacerdotiis h. l. coniunguntur *τεμένεια*, efficitur, *τεμένεια* hic indicare agros diis dedicatos, quorum reditus percipere sacerdotes soliti sint, ut post Larcherum, alios placuisse video Thrigio l. l. pag. 170. not. 70.

τὰ ἄλλα πάντα κ. τ. λ.] Haec ipsa, quae regibus, qui haec prius tenebant (sive prius sibi iniuriā assumpserant, contra Dorum instituta), erepta populo restituerit Demonax, cum Herodotus non sigillatim indicat, conicit Thrige l. l. p. 171, hoc referendum esse ad *βουλὴν* Cyrenaeorum, cuius aliquoties fit mentio, a Demonacte institutam. Equidem malim cogitare de aliis sive ad rempublicam administrandam sive ad ius dicendum sive alio quo per-

tinentibus, quae cum ad populi imperium primitus pertinuerint, temporum decursu reges (ac praecipue Arcesilaus II, de quo supra cap. 160) sibi assumpserint, quae vero nunc, cum omnis rei publicae forma ad populare imperium sive democratiam magis revocaretur, populo a Demonacte reddita fuerint. — *ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε* est: *populo restituit, ad populum retulit*. Ad loquendi genus conf. VII, 164. III, 80, ubi *ἐς μέσον καταθεῖναι τὰ πρήγματα*. — *βασιλεῖς* cum Gaisf. dedi pro *βασιλῆς*.

CAP. CLXII.

Ἀρκεσίλειως] Arcesilaus est *tertius*, qui quo tempore regnarit, ex eo quodammodo colligi poterit, quod eo imperante Cyrenae tributum a Cambyse impositum legitimus cap. 165, anno 523 a. Chr. n. Quare probabile videtur Thrigio pag. 175, Arcesilaum ante a. 530 sive 529 a. Chr. n. regno potitum esse atque obiisse 514 a. Chr. n. Larcherus Tab. chron. pag. 631 Arcesilaum III refert mortuum ad ann. 518, quo ipso anno Barcaei a Persis fuerint obsessi. Quod demum post annum 515 ante Chr. n. fieri potuisse, satis ex iis apparet, quae ad cap. 1 et 145 notata sunt. In Pind. Schol. ad Pyth. IV init. hic Arcesilaus, Pheretimos filius, perperam vocatur *πέμπτος* hac in regum serie, cum *sextus* potius ille fuerit, ut recte monet Wessel. Ad hunc Arcesilaum refertur vas celeberrimum, quod ipsius Arcesilai nomine inscriptum in thesauris antiquitatum Parisinis asservitur; vid. Raoul-Rochette in: *Journal d. Savans* 1836. pag. 589. — Ad verba κατὰ τὰ — *ἔταξε* conf. cap. 76.

ναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαίτεε τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεύτεν
 στασιάζων ἐσσώθη καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον, ἣ δὲ μήτηρ οἱ ἐς Σα-
 λαμίνα τῆς Κύπρου ἔφυγε. Τῆς δὲ Σαλαμίνας τοῦτον τὸν χρό-
 νον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τὸ ἐν Δελφοῖσι θυμητήριον, ἐὸν
 ἀξιοθέτητον, ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίῳ θησαυρῷ κέεται.
 ἀπικομένη δὲ παρὰ τοῦτον ἡ Φερετίμη ἐδέετο στρατιῆς, ἣ κατ-
 ἄξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ γε Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ
 154στρατιήν οἱ ἐδίδου. ἣ δὲ λαμβάνουσα τὸ διδόμενον καλὸν μὲν

ἀπαίτεε τὰ τῶν προγόνων γέρεα]
 Ad reditus ipsi ereptos ex instituto
 Demonactis privilegiaque illegitime
 assumpta populoque restituta refert
 C. O. Mueller. Dor. II. p. 174. Ad
 γέρεα conf. nott. ad I, 59. Unde non
 admodum discedere τὰς τιμὰς, de
 quibus ipsis disceptationem ortam
 esse Noster narrat, vidimus in Ex-
 cursu ad II, 53. T. I. p. 858.

ἔφυγε ἐς Σάμον] Nam Samis cum
 Cyrenaeis inde a Cyrenes primor-
 diis intercessit amicitia; conf. cap.
 152. Accedit, quod Samo tum tem-
 poris imperabat Polycrates terrā
 marique potens, a quo in patrio
 regno recuperando se adiutum iri
 sperare poterat. De tempore, in
 quod haec regis probabiliter incidit
 fuga, ante ann. 523 a. Chr. n., multo
 igitur ante quam Cambysi Persiae
 sua permisisset, cf. Thyrge I. I.
 pag. 177. — In verb. ἣ δὲ μήτηρ οἱ
 ἐς Σαλαμίνα τῆς Κύπρου de dativo
 cf. I, 34. III, 14. 15. IV, 165. In
 Cyprum quod mater se receperit,
 Thyrge I. I. explicandum videtur e
 commercio, quod inter Cyrenen et
 Cyprum floruerit, ut hac ex insula
 auxilium sibi fore speraret. Quam
 spem frustratam esse, Herodoti do-
 cet narratio, a qua sua snmpsit Po-
 lytaen. VIII, 47 coll. Eustath. ad III.
 VII. pag. 657 s. 523, 14. Θυμητή-
 ριον dicitur turibulum (Rauchgefäss),
 quod ad sacra facienda in templis
 repositum haud raro commemoratur
 atque in ipsis inscriptionibus legi-
 tur compluribus: quod cum plerum-
 que modici ambitus esset, hoc loco
 maius profecto et splendidius, sum-
 ma arte elaboratum intelligi debe-
 bit, cum ἀξιοθέτητον illud fuisse No-

ster addat, qui hac voce in simili-
 bus operibus indicandis aliquoties
 utitur, ut I, 14. III, 123. IV, 85
 aliisque locis, quos praebebit Bre-
 dov. p. 46, Ionicam huius vocis for-
 mam illustrans. Ad vocabulum θυ-
 μιητήριον vid. veterum locos alla-
 tos in Thes. L. Graec. IV. p. 446
 ed. Dindorf.: add. quae exposuit
 Krause in: Angeiolog. p. 101. 431
 coll. p. 68, Rangabé Antiquit. Hel-
 leniq. II. nr. 808. 873. pag. 553 et
 559. De usu turibulorum plura quo-
 que collegit Chr. Walz in: Turibul.
 Assyr. descript. (Tübing. 1856) p.
 10 seq. Thesaurus Delphicus attigi-
 mus ad I, 14. Add. a Cr. allatum
 Wyttenbach. ad Plut. Moral. Ani-
 madvss. II. pag. 900, qui idem Cr.
 ad vocem Εὐέλθων Eustathii admo-
 net haec respicientis ad Odys. I. p.
 9 ed. Basil.: — οὕτω δὲ καὶ ἐκ τῆς
 ἑλθὼν μετοχῆς, εὐέλθων βαρύνον
 παρὰ Ἡροδότῳ κύριον ὄνομα.

οἱ ἐδίδου] i. e. ei se daturum esse
 dicebat, offerebat. Nec alio sensu
 paulo post τὸ διδόμενον id quod a
 rege ipsi offerebatur (ut III, 135. 148;
 conf. nott. ad Plutarch. Philop. 5.
 pag. 20), ubi Valck. coniecit τὸ αἰεὶ
 διδόμενον, cum de sibi inuicem con-
 tinua serie succedentibus sic poni so-
 leat αἰεὶ pro συνεχῶς, ut apud Thu-
 cyd. IV, 68. Herod. II, 168, alibi.
 Atque ita sane in suo Herodoto le-
 gisse videtur Eustathius I. I., haec
 ipsa ubi tangit, hunc in modum
 scribens: αἰεὶ γὰρ ἐκείνη τὸ μὲν
 διδόμενον φησὶν ἐλάμβανε x. τ.
 λ., nisi de suo potius hoc αἰεὶ ad-
 iecerit. Verba ἐπὶ παντὶ τῷ δι-
 δομένῳ valent: in omni re, quae
 a rege dono offerebatur Pheretimaos.

ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναι οἱ δεομένη στρατιήν. τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. Τελευταῖόν οἱ ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσειον καὶ ἡλακάτην, προσήν δὲ καὶ εἰριον. εἰπάσης δὲ αὐτὶς τῆς Φερετῖμης τῶντὸ ἔπος ὁ Εὐέλθων ἔφη τοιούτοις γυναικάς θωρέεσθαι, 163 ἀλλ' οὐ στρατιῇ. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλειος, τοῦτον τὸν χρόνον ἔων ἐν Σάμῳ, συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένου δὲ στρατοῦ πολλοῦ ἐστάλη ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλειος, χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ ταδε· Ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους καὶ Ἀρκεσίλειος τέσσερας, ὅκτω ἄνδρῶν γενεάς, διδοὶ ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης· πλεόν μέντοι τούτου οὐδὲ πειραῖσθαι παραινέει. Σὺ μέντοι ἥσυχος εἶναι κατελθὼν ἐς τὴν σεωντοῦ. ἦν δὲ τὴν κάμινον εὖρως

ἄτρακτον χρύσειον καὶ ἡλακάτην] Homericæ apparent vestigia. Cf. *Il.* VI, 491. *Od.* XXI, 351. IX, 357. IV, 131. *Aristoph.* *Lysistr.* 519. ἄτρακτος est *fusus*, ἡλακάτη *colus*; plura dabunt *Lexica*. Ad verba ἀλλ' οὐ στρατιῇ *Eustath.* haec habet l. l.: ἀλλ' οὐ στρατιῇ θνησκούσῃ ἐκ τῶν τρωμάτων.

CAP. CLXIII.

συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ] i. e. cuiusvis generis atque conditionis viros collegit spe agrorum dividendorum proposita. Simili modo ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ cap. 159. Ad vocem πάντα conf. I, 50. III, 18. IV, 88. Verba χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ valent: *sciscitaturus oraculum*, ut I, 47. 53. 157. III, 57 coll. IV, 150. De *Loxia* conf. I, 91.

ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους κ. τ. λ.] Ex his ipsis colligit *Thrige* l. l. pag. 178. 183, hoc oraculum seriori aevo esse confictum. Est vero haec Cyrenaeorum regum series, qualem constituit *Wesseling*. ad *Diodor. Excerpt.* VIII. T. II. p. 550 seq. coll. *Larcher.* ad h. l. et *Boeckh.* ad *Pindar. Pyth.* IV. pag. 265. 266: 1) *Battus* I, Cyrenes conditor, οἰκιστὴρ 631 a. Chr. n. 2) *Arcesilaus* I, 591 a. Chr. n. 3) *Battus* II, *Felix* s. ὁ Εὐδαίμων, 575 a. Chr. n. (*Herod.* IV, 159). 4) *Arcesilaus* II 554 a. Chr. n.

(*Herod.* IV, 160). 5) *Battus* III (ὁ ζωλός) 514 a. Chr. n. (IV, 161). 6) *Arcesilaus* III, 529 a. Chr. n., *Batti* III et *Pheretimos* filius, qui Cyrenen Persis tradidit (*Herod.* IV, 162. 164 fin. 165). 7) *Battus* IV, ὁ καλός, 518 a. Chr. n. 8) *Arcesilaus* IV, 464 a. Chr. n. *Pythicus* in ludis victor indeque *Pindaro*, qui eum octavum a *Battiadis* canit fuisse *Pyth.* IV, 116 (65), celebratus, quo interfecto 432 a. Chr. n. a *Cyrenaeis* *Battus* filius regnum qui occupare voluit, repressus decessit apud *Hesperidas* 431 a. Chr. n.— Ad vim praepositionis ἐπὶ in his verbis conf. I, 166 ibique nott., ad formam διδοὶ: *Herodoteos* locos collectos a *Bredov.* p. 400 seq. Ad usum infinitivi εἶναι in verbis σὺ μέντοι ἥσυχος εἶναι loco imperativi conf. IV, 126. III, 134 ibique nott. — In seqq. verbis κάμινον dicit *forname* s. *furnum*, in quo lateres, vasa fictilia, alia id genus coqui solent, ut I, 179: *πλίνθους — ὥπτησαν — ἐν καμίνῳ*. Quae mox sequuntur: εἰ δὲ ἐξοπτήσεις τὴν κάμινον (si vero *forname* excoquere velis), ex oraculi sensu sic interpretatur *Schweighauserus* (*Lexic. Herod.* I. p. 229), ut idem valeant atque εἰ ἐξοπτήσεις τοὺς ἐν τῇ καμίνῳ eamque sententiam per metaphoram declarent: „ne irae indulgens nimis saevam vindictam ab inimicis capias;“ cf. cap. 164 in fin.

πλήν ἀμφορέων, μὴ ἐξοπτήσης τοὺς ἀμφορέας, ἀλλ' ἀπόπεμπε κατ' οὐρον. εἰ δὲ ἐξοπτήσεις τὴν κάμινον, μὴ ἐσέλθῃς ἐς τὴν ἀμφίρρυτον· εἰ δὲ μὴ, ἀποθανέαι καὶ αὐτὸς καὶ ταῦρος ὁ καλλιστεύων. Ταῦτα ἡ Πυθίη Ἀρκεσίλειω χοῶ. ὁ δὲ παραλα- 164 βῶν τοὺς ἐκ τῆς Σάμου κατῆλθε ἐς τὴν Κυρήνην· καὶ ἐπικρατήσας τῶν πρηγμαίων τοῦ μαντηίου οὐκ ἐμέμνητο, ἀλλὰ δίκας τοὺς ἀντιστασιώτας αἶτεε τῆς ἐωντοῦ φυγῆς. τῶν δὲ οἱ μὲν τὸ παράπαν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάσσοντο, τοὺς δὲ τινὰς χειρωσάμενος ὁ Ἀρκεσίλειος ἐς Κύπρον ἀπέστειλε ἐπὶ διαφθορῇ. τούτους μὲν νυν Κνίδιοι ἀπενειχθέντας πρὸς τὴν σφε-

ἀλλ' ἀπόπεμπε κατ' οὐρον] Schweigh. „ad auram illas (amphoras) emitte.“ Wesseling. interpretatur: *trade secundo vento*, Sophoclea citans Trachin. 474 coll. Schol. ad vs. 828 et Aeschylea Sept. adv. Theb. 696 [687 Blomf., cuius vid. Glossar.]. In voce οὐρος significationem inesse venti procellosi ac magna vi omnia secum abripientis nuper admonuit Ameis in: Muetzell Zeitschrift für Gymnasialwesen VIII. p. 609. Nostro in loco ea inesse videtur sententia, ut oraculum iubeat, Arcesilaum a se dimittere amphoras, vento secundo ut statim auferantur in alias terras indeque servantur. Mox scripti cum rec. edd. e Sancrofti libro εἰ δὲ ἐξοπτήσεις (pro ἐξοπτήσης, quod Maith. retinuit), dudum iubente Werfero in Actt. phill. Monacc. I. p. 102, quo iam supra sumus usi ad II, 13. Schaeferus dedit ἦν δὲ ἐξοπτήσης. Mox revocavi vulgatam ἀποθανέαι, a Schweighaensero et reliquis editoribus e Florentino libro alteroque mutata in ἀποθανέαι; tu vid. nott. ad cap. 9. Verba μὴ ἐσέλθῃς ἐς τὴν ἀμφίρρυτον, quae valent: *ne intres in* (terram s. regionem) *circumfluat*, Italus interpres reddidit: „non entrare nella tinto dal fluido.“ cum, qui vocem ἀμφίρρυτον reddant *circumfluum*, aqua *circumdatum*, oraculum anceps reddiderint clarum ac perspicuum, quale minime esse debuerit.

καὶ ταῦρος ὁ καλλιστεύων] „Maxima taurus victima, ὁ καλλιστεύων τῶν ταύρων Diodoro IV, 23. Pythia obscure Alazirem, Arcesilai soc-

rum, indigitasse videtur una cum genero interiturum, prorsus ut ταύρου titulo Philippum, Alexandri magni patrem, apud Diodor. XVI, 91.“ Wesseling.

CAP. CLXIV

ἐπικρατήσας τῶν πρηγμαίων] i. e. rerum potius. Haud aliter τὰ πρηγματα de imperio s. regno II, 120. III, 137. 53. IV, 126. Cf. nott. ad Plutarch. Flamin. 17. pag. 119.

δίκας τοὺς ἀντιστασιώτας αἶτεε τῆς ἐωντοῦ φυγῆς] i. e. poenas repetit exsilii sui ab adversariis s. exsilii sui auctoribus. Ad locutionem conf. I, 2. 3. 115. δίκας ἀπαιτεῖν ἐκ τινὸς Aeschylus dixit Choëph. 392 Blomf. s. 363 Both. In seqq. ἀπέστειλε ἐπὶ διαφθορῇ eodem modo dixit, quo cap. 167: ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιῇ — ἐπὶ λιβύων καταστροφῇ. Conf. I, 41 ibique nott.

τούτους μὲν νυν Κνίδιοι κ. τ. λ.] Ad vocem ἀπενειχθέντας (*vento delatos* ad ipsorum terram) conf. nott. ad cap. 103. Ipsam vero hanc Cnidiorum voluntatem in Cyrenaeos, quorum exsules morti destinatos servarunt, aequae atque in Tarentinos (III, 138) e communi harum gentium origine, cuius semper illi memores fuerint, repetit C. O. Mueller. Dor. I. p. 126. Quod vero Theram perducti sunt Cyrenaei, id documento est adhuc inter metropolin atque coloniam familiaritatem quandam viguisse, ut monet Thirge l. I. pag. 221. In ipsa Cyrene rem publicam a Demonacte magis ad popula-

τέρην ἐρρύσαντο καὶ ἐς Θήρην ἀπέστειλαν, ἐτέρους δὲ τινὰς τῶν Κυρηναίων ἐς πύργον μέγαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτικὸν ὕλην περινήσας ὁ Ἀρκεσίλλεως ἐνέπρησε. Μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξεργασμένοισι τὸ μαντήλιον ἐδὼν τοῦτο, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ ἔα εὐρόντα ἐν τῇ καμίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπτῆσαι, ἐργετο ἐκὼν τῆς τῶν Κυρηναίων πόλιος, δειμαίνων τε τὸν κεχρησμέ-

rem formam redactam denuo mutatam esse regum potestate, qualis ante Demonactem fuerat, redintegrata quamquam disertis verbis ab Herodoto non indicatur, vix tamen illud poterit dubitari; neque vero Thrigio possum adsentiri, qui eo, quod nec βουλή, nec populi per tribus descriptio fuerit abrogata, teste Aristotele Pol. VI, 6 (VI, 2 fin. ed. Schneid.), civitatis statum ad priscam formam plane fuisse redactam negat. Namque ἡ βουλή sive senatus meā quidem sententiā ad popolare minime pertinuit imperium, neque sane opus erat abrogatis tribus, quarum vim tantum ac potestatem deminutam fuisse credam. Et Aristotelem ad locum quod attinet, Schneider. in Add. T. II. pag. 502 monet, videri eum ad posteriora tempora referri debere, cum de democratia priori quadam loquatur Herodotus. — In seqq. πύργον ἰδιωτικὸν privati hominis dicit turrin, cui opponitur regia s. publica turris, quae scil. a rege s. a civitate in usum publicum urbis tuendae causa exstructa est. Ac licet hoc loco intelligas aedes privatas, turris in modum exstructas adeoque munitas, ut praeberent aliquam securitatem in regione latrocinii et incursionibus gentium indigenarum exposita. Supra I, 21 σίτος ἰδιωτικός. Ad verbum περινήσας conf. nott. ad I, 50 coll. VI, 80. De nomine Ἀγλωμάχου conf. Ahrens: De dialect. Doric. p. 568.

ἐπ' ἐξεργασμένοισι] i. e. re plane peracta s. facinore perpetrato; ad locutionem conf. VIII, 95. IX, 77. I, 170 ibique nott. Wesseling. citaverat Aeschyl. Pers. 526 (531 Blomf., quem vid. in gloss.). Agamemn. 1388 (1350 Blomfield., quem conf.). Eurip. Bacch. 1037. Etenim hic loci sen-

sus: ubi vero, his iam perpetratis, oraculi sensum (s. quid sibi vellet oraculum) intellexit. Hinc infra dicitur ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ, qui oraculi sensum non assecutus erat, quod amphoris in camino inclusis significarat viros Cyrenaeos turri inclusos et materiā circumdatā crematos amphorarum ad instar in furno. — Ad οὐκ ἔα conf. II, 30 ibiq. nott. IV, 203.

ἐργετο ἐκὼν κ. τ. λ.] i. e. ultro abstulit Cyrene urbe. Cf. II, 18 ibiq. nott. Hanc vero relictas Cyrenes causam habet commentitiā Thrigio p. 183, qui idem, ut vidimus, oraculum ipsum post Arceasilai mortem ad rei memoriam compositum statuit. Quem si sequamur, Arceasilas crudelitate civium animos a se ita abalienaverat, ut in urbe Cyrene minime se tutum existimaret urbemque eo ipso consilio ductus Persarum in fidem traderet; in quo tamen eum falsum esse invenimus. — In proxime seqq. κεχρησμένον passive accipiendum: mortem timens oraculo sibi significatam. Conf. II, 147 ibique nott. Pro vulgata κεχρησμένων, quam omnes, quantum scio, libri exhibent, cum Bredovio p. 344 scripsi κεχρησμένον, quam formam VII, 141 omnes libri uno Sacerdoti libro excepto praebent. Articulum τὴν ante Κυρήνην collocatum rectius ante ἀμφόρουν ponit putat Schweighauserus: mihi haud opus videtur hac transpositione. βασιλεὺς cum Gaisf. et Matth. scripsi pro βασιλῆος itemque μοῖραν pro μοῖρην, conferens III, 142, ubi par et locutio et sententia. Scripsi quoque ἀκῶν pro vulg. ἄκων; vid. nott. ad cap. 120. Ad verbum ἀγοράζειν (in foro versari) conf. III, 137. IV, 78. In Ataziris nomine cum fluctuant libri, nos vulgatam exhibuimus le-

νον θάνατον καὶ δοκέων ἀμφίρρουτον τὴν Κυρήνην εἶναι. Εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑωυτοῦ, θυγατέρα δὲ τοῦ τῶν Βαρκαίων βασιλέως, τῷ οὐνομα ἦν Ἀλαξίρ· παρὰ τοῦτον ἀπικνέεται, καὶ μιν Βαρκαῖοι τε ἄνδρες καὶ τῶν ἐκ Κυρήνης φυγάδων
 155 τινὲς καταμαθόντες ἀγοράζοντα κτείνουσι, πρὸς δὲ καὶ τὸν πενθερόν αὐτοῦ Ἀλαξίρα. Ἀρκεσίλεως μὲν νυν, εἴτε ἐκὼν εἴτε ἀέκων ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ, ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ. ✓

Ἡ δὲ μήτηρ Φερεσίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως ἐν τῇ 165 Βάρκῃ διαιτᾷτο ἐξεργασμένος ἑωυτῷ κακόν, ἡ δὲ εἶχε αὐτῇ τοῦ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυρήνῃ, καὶ τᾶλλα νεμομένη καὶ ἐν βουλῇ παριζουσα· ἐπεὶ τε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόντα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον. ἦσαν γάρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσίλεω εὐεργεσίαι ἐς Καμβύσεα τὸν Κύρου πεποιημέναι·

ctionem, quae Medicei et aliorum codd. auctoritate n̄ titur Ἀλαξίρ scribentium, mox vero aberrantium in Ἀλιζάρα; Sancerotti liber habet Ἀλαξίρ et Ἀλάξειρα, quod placuit Schneidewino (Coniect. critic. p. 137) reponi hanc scriptiōnem iubenti, qui idem (Philolog. III. p. 384) hoc nomen eruit ex inscriptione Cyrenaica (Corp. Inscr. Graec. nr. 5147. Vol. III. p. 523 et 1241), ubi exstat Ἀλαδδείρ, duplicatā literā δ Cyrenaeorum more pro ζ, quod Lacones ponere solent. Et conf. quoque Barth: Wanderungen etc. I. p. 486. — Arcesilai mors a Thirgio l. l. pag. 175 refertur ad ann. 514 a. Chr. n.

CAP. CLXY.

τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως — ἑωυτῷ κακόν] i. e. quamdiu Arcesilaus Barcae commorabatur, mali sui ipse auctor. Post τέως μὲν sequitur ἡ δὲ εἶχε et mox ἐπεὶ τε δὲ ἔμαθε, simili particularum iunctura atque cap. 65. De voce τέως (donec) plura hanc in rem laudavit Bredov. p. 50. Et conferri quoque possunt, quae attulit Voemel Prolegg. grammatt. ad Demosthen. p. 148 seq. Ad τὰ γέρεα cf. I, 59. IV, 162. νέμεσθαι in seqq. valet administrare, res scil. publicas, ut III, 160. VIII, 136.

ἐν βουλῇ παριζουσα] i. e. in senatu

adsidens. Etenim cogitandum hic de eo procerum s. nobilium concilio, penes quod Dorum in civitatibus summa rerum publicarum cura, sive βουλὴν vocaris sive γερονσίαν. Vid. C. O. Mueller. Dor. II. p. 91 seq. 96. Ad φεύγουσα οἰχώκεε conf. cap. 127. ἦσαν γάρ οἱ — πεποιημέναι] Erant enim illa commemoranda beneficia ab Arcesilao in Cambysem collata. Ubi vocula οἱ minime vacat, quae mox simili modo posita est in verbis: ὡς — ὁ παῖς οἱ τέθνηκε. Cf. cap. 162 et ad rem conf. Polyae. VIII, 47. — „Arcesilai non meminit Herodotus III, 13, ubi donorum mentionem facit, ad Cambysem a Cyrenaeis missorum: quae quidem dona neutiquam benigne a Cambyse accepta esse ait, sed per contemptum militibus ab illo proiecta. Videtur deinde Arcesilaus traditā Cambysi Cyrenaeicā melius de illo voluisse mereri.“ Schweigh. At nisi fallor, haec ipsa munera post traditam Cyrenen in deditionis signum missa fuere. — Ad usum praepositionis ἐς (εὐεργεσίαι ἐς Καμβύσεα — πεποιημέναι) conf. nott. ad cap. 152 fin. et in proxime seqq. ad verba: φόρον ἐτάξατο (tributum sibi imponi passus est) nott. ad III, 13. Accidit vero hoc circa ann. 524 ante Chr. n., ut recte posuit Fischer: Griech. Zeittaf. pag. 126. Ad ἔξετο conf. nott. ad cap. 145. προτίσχεσθαι

οὗτος γὰρ ἦν ὁ Ἀρκεσίλειος, ὃς Κυρήνην Καμβύσῃ ἔδωκε καὶ
 φόρον ἐτάξατο. Ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ Φερετιμή Ἀρνάν-
 δεω ἰκέτις ἔξετο, τιμωρῆσαι ἑωυτῇ κελεύουσα, προσιχομένη
 166 πρόφασιν, ὥς διὰ τὸν μηδισμόν ὁ παῖς οἱ τέθνηκε. Ὁ δὲ Ἀρν-
 ἀνδης ἦν οὗτος τῆς Αἰγύπτου ὑπαρχος ὑπὸ Καμβύσειω κατ-

πρόφασιν, i. e. *praetendere, prae-
 texere causam*, ut VIII, 3 (ubi nostri
 loci non immemor Valcken.). VI, 137
 coll. VIII, 111. III, 137.

CAP. CLXVI.

τῆς Αἰγύπτου ὑπαρχος] Qui idem
 paulo post dicitur ἄρχων, i. e. *sa-
 trapa*. Cf. nott ad III, 70. Ipse *Ary-
 andes* vix aliunde nobis cognitus,
 nisi huc retuleris nomen Ὁρνάν-
 δρον, crudelis Aegyptiorum satrapae
 a Dario constituti, apud Poly-
 aen. VII, 11, 7: ad Persicum no-
 men *Aruando* (quod *cursores* decla-
 rat) utrumque pertinere videtur au-
 ctore Oppert. in: *Journal Asiatique*
Ser. IV. Vol. 18. p. 564. — Vox
παρισεύμενος eodem modo inveni-
 tur VIII, 140. §. 1. — Mox cum
 Schweigh. et Gaisf. scripsi *μνημό-
 συνον ἑωυτοῦ λιπέσθαι*, ubi vulgo
ἑωυτῶ, quod Matth. retinuit. Supra
 II, 135 *ἀναθεῖναι* — *μνημόσυτον*
ἑωυτῆς, coll. IX, 16: *μνημόσυνα*
τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι
θέλω. Et sic Noster promiscue *μνη-
 μόσυνον* et *μνημόσυνα λιπέσθαι* II,
 136. 148. VI, 109. VII, 226. Ac sa-
 tis, opinor, hoc ex loco patet, ne-
 minem numos signasse ante Darium
 regem, quem ipsum memoriae suae
 servandae et ad posteritatem propa-
 ganda causa primum numos cu-
 disse supra iam ad III, 96 monui-
 mus; ut sane ii non sint audiendi,
 qui Schol. Aristoph. Eccles. 589 se-
 cuti Daricos numos ad alium quen-
 dam eiusdem nominis regem revo-
 carint. Etenim in his scholiis aequae
 atque in Suida (s. v. *Δαρεικός*) in-
 ter alia haec leguntur: (*δαρεικοί*)
*οὐκ ἀπὸ Δαρείου τοῦ Ξέρξου πα-
 τρός, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου τινός πα-
 λαιοτέρου βασιλέως ὀνομάσθησαν*.
 Quod ut alios quosdam viros doctos,
 ita virum doctum F. Keil (Apologet.

Versuch über d. Bücher d. Chronik.
 u. Esra. Berolin. 1833. p. 11—15)
 commovit, ut Daricos primum cunos
 referri vellet ad Darium Medum
 quendam, antiquiorem illum qui-
 dem, Herodoto autem aliisque scri-
 ptoribus utique haud cognitum. Alii,
 ut Lengerke (ad Daniel. p. 229) et
 Winer (Biblisches Realwörterbuch I.
 p. 291 seq., ubi plura de Daricis lau-
 dantur) Daricos repeti voluerunt a
 Persica voce *Dara* s. *Darab*, qua
rex s. *regium quid declaratur*: regios
 igitur numos omnino significari, di-
 versos illos quidem a laminis metal-
 lorum diversorum, quibus olim mer-
 catores pecuniae loco usi fuerint,
 statuerunt; ad Assyriacum 𐎠𐎼𐎷𐎡𐎴,
 quod Martis fere nomen esse vult,
 revocat Movers: *Die Phoeniz. I. p.*
478. A quibus omnibus ita discedo,
 ut Darium, *Hystaspis filium*, primum
 fuisse credam, qui numos illos au-
 reos excuderit, ab ipso deinceps
 etiam nominatos: neque hoc sane
 abhorret a reliqua huius regis cura,
 quapropter *Καπηλόν* illum vocatum
 esse Noster III, 89 notavit, qui pri-
 mus omnia, quae ad tributum sin-
 gulis regni provinciis praestandum
 aerariumque regum bene consti-
 tuendum et administrandum perti-
 nent, accuratissime constituit. Hunc
 utique consentaneum est auro in
 aerarium illato primum usum esse
 ad numos cudendos monetamque
 auream condendam, quae ab Atti-
 cis numis aureis vix differt atque
 viginti ferme drachmas argenteas
 aequat. Vid. Boeckh: *Staatshaus-
 halt d. Ath. I. p. 32 ed. sec.* et *Me-
 trolog. Unters.* p. 129. Grote: *Hi-
 story of Greece IV. p. 320.* De Per-
 sarum numis conf. etiam Ern. O.
 Frid. Herm. Blau: *De numis Achae-
 monidarum Aramaeo-Persicis Lips.*
1855 et Melchior de Vogüé in: Athen.
franc. 1855. nr. 7. p. 140 seqq. —

ἔστως, ὃς ὑστέρω χρόνῳ τούτων παρισεύμενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος γὰρ καὶ ἰδὼν Δαρεῖον ἐπιθυμέοντα μνημόσυνον ἑαυτοῦ λιπέσθαι τοῦτο, τὸ μὴ ἄλλω εἶη βασιλεῖ καταργασμένον, ἐμίμειτο τοῦτον, ἐς οὗ ἔλαβε τὸν μισθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ, χρυσίον καθαρώτατον ἀπεψήσας ἐς τὸ δυνατώτατον, νόμισμα ἐκόψατο, Ἀρνανδης δὲ, ἄρχων Αἰγύπτου, ἀργύριον τῶντὸ τοῦτο ἐποίησε καὶ νῦν ἐστὶ ἀργύριον καθαρώτατον τὸ Ἀρνανδικόν. μαθὼν δὲ Δαρεῖός μιν ταῦτα ποιεῦντα, αἰτήν οἱ ἄλλην ἐπενείκας, ὥς οἱ ἐπανίσταται, ἀπέκτεινε. Τότε δὲ 167 οὗτος ὁ Ἀρνανδης κατοικτεῖρας Φερετίμην διδοῖ αὐτῇ στρατὸν τὸν ἐξ Αἰγύπτου ἅπαντα, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὸν ναυτικόν· στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ Ἀμασιν ἀπέδεξε ἄνδρα Μαρά-

βασιλεῖ omnes libri hic recte praeter unum Sancrofti librum, in quo βασιλεῖ. Conf. Struve l. I. II. pag. 11. 12.

ἐς οὗ ἔλαβε τὸν μισθόν] ἐς οὗ pro ἐς ὃ, quod tuetur Matth., nunc e Florentino, Mediceo aliisque libris repositum. Conf. cap. 160. Referri autem debet hie locus ad scriptoris nostri sententiam de deorum vindicta, qui homines insolenter agentes et maiora atque fas est animo appetentes delicias bonisque privent, ut meritam superbiae luant poenam. De quo Dahlmann. Herod. p. 165. Vid. nott. ad I, 32. III, 40. IV, 205. — ἐκόψατο valet: *cudi iussit numos*, satis nota verbi medii potestate. Ad structuram verborum seqq. ἀργύριον τῶντὸ τοῦτο ἐποίησε conf. VII, 156: τῶντὸ τοῦτο καὶ Εὐβοίας ἐποίησε. Sensus est: *idem ipsum argento fecit*, i. e. idem, quod in auro fecit Darius, quod quantum fieri id posset perpurgatum ad numos excudi iussit, in argento fecit Aryandes, ex maxime purgato indeque purissimo numos argenteos procudi iubens.

καὶ νῦν ἐστὶ ἀργύριον κ. τ. λ.] Hinc, monente Wessell., Pollux III, 87: ἀργυρὸς καθαρὸς, ἑκκακαθαρμένος. Ἀρνανδικὸν ἀργύριον, καὶ οἱ Δαρεικοὶ ἀπὸ Δαρείου, ὡς ὑπ' ἐκείνου ἀκριβοθέντος εἰς καθαρὸν τοῦ χρυσοῦ, et VII, 98: ἀργυρὸς καθαρὸς, διαφανής, Ἀρνανδικός. Ex iis, quae supra legun-

tur III, 91, tributum Aegyptio impositum septingenta *argenti* completitur talenta Babylonica, ut recte existimat Boeckh: Metrolog. Untersuch. p. 138. Caeterum hi numi argentei Aryandici in Aegypto primi omnino videntur numi cusi, quorum vix ullum vestigium e Pharaonum aetate constat ante Persarum dominationem: ac vel per hanc adeo rari fuisse videntur huiusmodi numi. Unum numum argenteum, in quo cernitur caput s. facies Persica, in Aegypto sibi monstratum esse asserit Rosellini Mon. civil. III. p. 188 seq. Confer. quoque de his Luynes: Essai sur la numismatique des Satrapies etc. sous les rois Achaemenides pag. 94. Ad ἐπενείκας conf. cap. 154. — Mox ἐπανίσταται plerique tenent libri scripti ipseque Matthiae; ex uno libro Schweigh. et Gaisf. dederunt ἐπανιστέατο. Schweighausero magis placeret ἐπανίστατο, quod ipsum cum Bekkero et recentt. edd. exhibui, probante quoque Bredov. p. 400. Schugt. in Miscell. Cracov. Fasc. II (1818) p. 45 coniecerat ἐπανιστέατο.

CAP. CLXVII.

δίδοι] Ad formam conf. cap. 163 et in proxime seqq. τὸν ἐξ Αἰγύπτου attende vim praepositionis, de qua supra iam aliquoties monuimus. In ipso argumento convenit Polyæn. VIII, 47.

ἄνδρα Μαράφιον] Μαράφιοι ae-

φιον, τοῦ δὲ ναυτικοῦ Βάδρην, ἔοντα Πασαργάδην γένος. πρὶν δὲ ἢ ἀποστείλαι τὴν στρατιὴν, ὁ Ἀρνάνδης πέμψας ἐς τὴν Βάρκην κήρυκα ἐπυνθάνετο, τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλειων ἀποκτείνας. οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτοῖς ὑποδεκέατο πάντες· πολλὰ τε γὰρ καὶ κακὰ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ. πυνθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀρνάνδης οὕτω δὴ τὴν στρατιὴν ἀπέστειλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. Αὕτη μὲν 356
 νυν αἰτίη πρόσχημα τοῦ λόγου ἐγίνετο· ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιή, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, ἐπὶ Λιβύων καταστροφῇ. Λιβύων γὰρ

que ac Πασαργάδαι supra inter Persarum γένηα I, 125, ubi conf. nott. Ex qua gente quod h. l. commemoratur dux (quales plerumque ex Achaemenidarum gente sumebantur), hoc unicum fere exemplum Persarum in historia videri scribit Heeren. Ideen I, 1. pag. 512. — Qui Βάδρης h. l., is infra cap. 203 Βάρης, quod genuinum viri nomen fuisse censet Valcken. At auctore Pott (Etymolog. Forschung. p. XXXV) Βάδρης convenit cum Sanscritana voce *bhadra*, quae significat *lactum, felicem, fortunatum*. Nec hoc ipso loco constant sibi scripti libri. Sic V, 21 et VIII, 136, qui vocatur Βουβάρης, is monente Valcken. idem videtur atque Βούβαρις VII, 21. Idem Valck. laudat Aelian. V. II. I, 27 et Athen. X. pag. 416 B., ubi Καντίβαρις Persa. — Ad verba πολλὰ τε γὰρ — ὑπ' αὐτοῦ ex antecedente ὑποδεκέατο (quae est imperfecti forma pro ὑπεδέκοντο, quod ipsum Florentinus, Mediceus, alii praebent libri, adeo ut dubites, utrum sit reponendum; cf. nott. ad I, 4. et III, 143; de significatione cf. nott. ad III, 130) mente repetendum ἔλεγον. In proxime antecedentibus pro τίς εἴη Naber in Mnemosyn. IV. p. 16 praeferret ὅς τις εἴη.

πρόσχημα τοῦ λόγου ἐγίνετο], λόγου πρόσχημα velamentum et color sermonis est, quo veritatem dissimulabant Persae. Geminum germanum VI, 133 τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, hoc colore inter fundum Miltiades utebatur. Wesseling. Add. Herod. VI, 44. VII, 157. Thucyd. I, 96. Diodor. Sic. II, 6 ibiq. Wessel., Ruhnken. ad Timaei Lex. Plat. pag. 221.

ἐπὶ Λιβύων καταστροφῇ] Cf. supra cap. 164. Λιβύης, quod quidam libri afferunt, haud absurde positum videtur Schweighausero. Mihi in vulgata acquiescendum videtur, vel ob verba sequentia. De ipso argumento sic Valcken.: „Ista Herodotum adiecisse caeteris opinor, ut commodam hoc in loco sibi pararet occasionem gentes recensendi Libycas: nam liberent ille narrationibus interiectis sic passim ab instituto sermone digreditur, ut lectorem semper iucunda varietate teneat et oblectet, ποικίλην ἐβουλήθη ποιῆσαι τὴν γραφὴν, Ομηρον ζηλωτὴς γενομένος, ut scribit Dionysius Halic. in Ep. ad Pompei. p. 208, hac etiam in parte Thucydidi Herodotum praefers; et fatetur ipsemet Herodotus, quaesivisse se digressiones, lectoribus velut ἀναπαύσεις; IV, 30 προσθήκας δὴ μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐδίδετο [ubi tu vid. nott. coll. ad I, 23].“ Valckenario adstipulatur Dahlmann. Herod. p. 165. Mihi hoc loco potius quaerendum videbatur, unde hanc ipsam acquisierit pater historiae Libycarum gentium cognitionem, praesertim cum vel nostra aetate haud deessent, qui Herodotum in tota hac Libyae descriptione, quae inde a cap. 168 usque ad cap. 199 fin. instituitur, mirum in modum confudisse dicerent vera ac falsa sive fabulosa, Indica atque Libyca; conf. Schwanbeck: De Megasthene pag. 3 seq. A quibus ita dissentio, ut Herodotum, quantum quidem id fieri potuerit, accuratissime de Libycis rebus ea retulisse credam, quae vel ipse vidit vel ab iis, quae vidissent, tradita accepit. Atque de interiori Africa de-

δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παντοῖά ἐστι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα
 βασιλέος ἦν ὑπήκοα, τὰ δὲ πλέω ἐφρόντιζε Δαρτείου οὐδέν.

Οἰκέουσι δὲ κατὰ τὰδε Λίβνες. Ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμε- 168

que gentibus eam incolentibus quae refert, ea in Aegypto ab Ammoniis, Nasamonibus, aliis Libycis, mercaturae causa illuc delatis (quos ipsos aliquoties citat testes atque auctores) edoctum fuisse scribit Heeren. Ideen II, 1. pag. 195. 208. Cum vero Noster tam accurate disputet de septentrionali Libyae ora gentibusque eius singulis (iis tantum exceptis, quae maxime occidentem versus habitarent), nec minori cura ac diligentia interioris tractus gentes recenseat, equidem haud scio an Mannerto (X, 2. p. 167) atque Heyssio sit adstipulandum, quibus vix dubium videtur, quin Libycae orae aliquam certe partem Noster ipse viderit. Qui, quae Heyssii est suspicio, Cyrenen navi ex Aegypto advectus ac per aliquod tempus ibi commoratus inde in vicinas Libyae regiones excurrisse sumi potest. Carthaginem num adierit, perquam dubium; ut qui, quod iure mireris, nullo loco Carthaginiensis ditionis commemoret fines nec omnino ullam in hoc Libycarum gentium recensu faciat Carthaginiensium mentionem, quorum imperium Herodoti certe aetate orientem versus nondum ad Cyrenaicam usque ditionem extensum fuisse videtur. Nec magis probabile est, gentes a Carthagine occidentem versus habitantes Herodotum adisse. Tu vid. de his disputantem Heyssii l. l. p. 115—118 coll. Rennel. p. 670. Inquisivit quoque in fontes, e quibus quae de Libyae gentibus Noster tradit, fluxerint, Wheeler: The geography of Herodotus p. 562 seq. Qui dubitari vix posse putat, quin Herodotus ex Aegypto profectus maritimo itinere, navi igitur vectus mercatoria, Cyrenen adierit ibique aliquantum temporis commoratus sit adeoque etiam gentes quasdam vicinas inde inviserit, de reliquis, ad quas sane non pervenit, sciscitans ex iis, qui Cyrenen venerant, aut ex Cyrenaeis in has regiones pro-

fectis atque ab ipsis Carthaginiensibus, quibuscum in Cyrenaica urbe convenit. Namque ad ipsam Carthaginem Nostrum pervenisse merito negat Wheeler; atque idem dudum negaverat Manso in ea dissertatione, quae inscribitur: „Ueber das Stillschweigen Herodots in Absicht auf Rom und Carthago“, in: Neue Bibliothek d. schön. Wissenschaft. Vol. LIII. fasc. II. p. 196 seqq., imprimis p. 203—206, qui Herodotum de Carthagine in hac Libyae descriptione tacere maluisse existimat, quam minus certa et accurata proferre, cum neque ipse illuc pervenire neque certiora accipere potuerit a Carthaginiensibus sedulo, quae ad se ipsos et ad ipsorum res spectarent, celantibus. Ac sane Carthaginienses narrationis testes Noster affert IV, 43. 195. 196. VII, 167. Ipsius urbis Carthaginiensium nulum in Herodoti libris vestigium: qui num e libris quoque Poenorum nonnulla sumpserit in hac Libyae gentium recensione, ut probabile videtur Hamakero in Miscell. Phoenice. p. 268, mihi admodum fit dubium. Id vero mihi quoque haud dubium videtur, quin Herodotus ipse Cyrenen adierit ac regiones proximitas satisque diu ibi remanserit, ut singula, quae tradidit, accurate cognoscere posset: qua in sententia me confirmat iudicium a Barthio, qui ipse has regiones perlustravit, de Herodoti descriptione pluribus locis factum; vid. Wanderungen durch die Küstenländer u. s. w. I. p. 299. 364 seq. 423. 467 seq.

τὰ δὲ πλέω ἐφρόντιζε οὐδέν] i. e. pleraeque (Libyae gentes) nullam Darii rationem habebant. Conf. infra cap. 197 init. et de locutione cap. 198 coll. III, 97. 151.

CAP. CLXVIII.

Ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι] Nimirum a Nili ostio Canobico, ut scribit

νοι πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κατοίκηνται, οἱ νόμοισι μὲν τὰ πλεῖα Αἰγυπτίοισι χρέωνται, ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἷην περ οἱ ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ψέλιον περὶ ἑκατέρῃ τῶν κνημέων φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομέουσαι τοὺς φθείρας ἐπεὰν λάβωσι τοὺς ἐωντῆς, ἑκάστη ἀντιδάκνει καὶ οὕτω ῥίπτει. οὗτοι δὲ μῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργάζονται, καὶ τῷ βασιλεῖ μῦνοι τὰς παρθένους μελλούσας συννοικεῖν ἐπιδεικνύουσι· ἥ δὲ ἂν τῷ βασιλεῖ ἀρεστὴ γένηται, ὑπὸ τοῦτου διαπαρθενεύεται. παρήκουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ'

Scylax §. 106. p. 44 Huds. s. p. 306 Gail., vel potius a sinu Plinthinete, ubi Herodotus Aegypti fines constituit II, 6; a quo primi commemorantur *Adyrmachidae*, quos eosdem norunt Plinius H. N. V, 6. §. 39 atque Silius Italicus III, 278 seqq. IX, 223 seqq., uterque citatus ab Schlichthorst. l. l. pag. 119, qui quod in Ptolemaeo exstat *Ἀδυρμαχίτας*, id in *Ἀδυρμαχίδας* commutatum vult, probante Larchero in Tab. geogr., gentemque in Libyae tractibus interioribus a Ptolemaeo memoratam sedes mutasse arbitratur a mari repulsam Graecis colonis advenientibus. Conf. Rennel. l. l. pag. 652, Mannert. X, 2. p. 20 coll. nott. ad Herod. IV, 191. Verba: ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι a Dindorf. et Dietschio a sequentibus (πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι κ. τ. λ.) interpunctione disiuncta adduntur antecedentibus verbis: οἰκέονσι δὲ κατὰ τὰς Λίβυες; quos sequi nolui, cum verba in fine huius capitis posita: παρήκουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος κ. τ. λ. aeque atque Scylacis l. l. verba refragari videantur: ἀρχεται ἡ Λιβυὴ ἀπὸ τοῦ Κανωπικοῦ στόματος τοῦ Νείλου· Ἀδυρμαχίδαι· ἔθνος Λιβύων κ. τ. λ. — κατοίκηνται intactum reliqui cum Dietschio aliisque editoribus; Dindorf. edidit κατοικέεται itemque mox χρέονται, libris scriptis invitis. Ad verba οἷην περ οἱ ἄλλοι Λίβυες conferri poterit Hartung: Lehre d. griech. Part. I. p. 341 ob vim vocis πᾶρ, quam exprimi vult: ganz dieselben wie. Conf. etiam infra cap. 186.

ψέλιον] Significantur *armillae, torques*. Conf. Pierson. ad Moer. p. 420 seq. et nott. ad Herodot. III, 20. — Eundem vero morem adhuc inter feminas regni Angolae valere, e recentiorum peregrinatorum itinerariis enotavit Larcher. — In proxime sequentibus pro κομῶσαι, quod retinuit Dietsch., dedi κομῆσαι cum Dindorf. (Commentat. p. XXX) et Bredov. pag. 389.

τοὺς φθείρας ἐὰν λάβωσι κ. τ. λ.] Conf. cap. 109 ibique nott. Mox omnes libri ῥίπτει. Vid. nott. ad cap. 94. Ad ἀντιδάκνει — ῥίπτει supplendum τοὺς φθείρας: una quacque mulier pediculum captum vicissim mordet atque tum proicit. — Verbum διαπαρθενεύεται hoc ex loco citat Pollux III, 42. Simplex παρθενεύεσθαι invenitur supra Herod. III, 124. Ad ipsum argumentum quod attinet, Italus interpres simile institutum in insula Teneriffa commemorat itemque ius illud, quod medio aevo valuisse dicunt, *droit de cuisage*, vel potius *droit de culage*, ius primae noctis; de quo quid statuendum sit, nunc optime edocuit Mittermaier: Grundsätze d. gemeinen deutschen Privatrechts 1ste Abth. §. 77. p. 213 seq. ed. quartae. Idem, quod apud Adyrmachidas obtinere scribit Herodotus, apud rudiores quasdam Brasiliae gentes atque apud Caraiabas inveniri testatur Martius: Von dem Rechtszustande der Ureinwohner Brasil. (Monach. 1832) pag. 61 seq. Alium morem non minus turpem Her. refert infra cap. 172.

Αἰγύπτου μέχρι λιμένος, τῷ οὐνομα Πλυνός ἐστι. Τούτων δὲ 169 ἔχονται Γιλιγάμμαι, νεμόμενοι τὴν πρὸς ἐσπέρην χώραν μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ ἢ τε Πλατέα νήσος ἐπικέεται, τὴν ἔκτισαν Κυρηναῖοι, καὶ ἐν τῇ ἡπείρῳ Με- νελαίος λιμὴν ἐστι καὶ Ἀξιρις, τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἴκεον· καὶ τὸ

τῷ οὐνομα Πλυνός ἐστι] Olim Πλεῦνος. Πλυνοί portus apud Scylac. §. 108. pag. 45 Huds. s. p. 308 Gail. λιμὴν Πλυνός apud Strabon. XVII. p. 838. At Πλυνόν Libyae urbem memorat Lycophr. Alex. 149, ubi conf. Tzetz. Schlichthorstio p. 120 idem videtur esse portus, qui *Panormi* nomine obvenit. Mannert. X. p. 20 hic de convalli arenosa Catabathmi cogitandum censet. Alii portum fuisse censent prope hodiernum *Ras Halem*, quod inter Catabathmum magnum et parvum situm esse invenio.

CAP. CLXIX.

Γιλιγάμμαι] Fluctuant libri scripti in hac voce. Apud Stephan. Byz. s. v. *Γιλιγάμμαι* gens Libyae ex Herodoto citatur, quam Marmaricae orae et Cyrenaicae partem tenuisse statuunt. Cf. Schlichthorst. pag. 120 seq., Kennel. p. 652.

Aphrodisias insula commemoratur a Stephano Byzantino s. v. Ἀφροδισιάς· νήσος Λιβύης πρὸς τῇ Κυρήνῃ, a Scylace (§. 108. p. 45 Huds. s. p. 309 Gail.) νήσος ὄφορος; accuratius in Stadiasmo Maris Magni §. 49 (Mueller. Geogr. Graec. minn. I. p. 445): *ἀναμέσον τοῦ Ζεφυροῦ καὶ τῆς χέρσιος, ἀπέχων σταδίους ἰ ἔστιν ὄρμος Ἀφροδισιάς καλούμενος· ἐστι δ' ἐπ' αὐτῷ ἱερὸν Ἀφροδίτης.* Itaque non longe a Derna occidentem versus abfuisse videtur Aphrodisias eo fere terrae continentis loco, cui nunc nomen *Al Hyera*, ut recte indicatur in mappa geographica, quae Muelleri Geogr. Gr. minn. edit. Vol. I. addita est nr. XIX. Tu conf. etiam Rennel. l. I., Mannert. X. 2. p. 80, Thirge l. I. p. 147. — De Platea conf. nott. ad cap. 151.

Μενελαίος λιμὴν] Inter Cyrenen

atque Aegyptum hic portus situs a Menelao, qui ex Aegypto fugiens (cf. Herod. II, 119 et Fuchs: Troicc. fabb. quae. p. 176) in Libyam apulit, ad Ardaniam regionem supra Paraetonium (i. e. ad occasum Paraetonii) teste Strabon. I. pag. 40 s. 68 A. coll. XVII. pag. 838 s. 1195 C. Scylac. §. 108. p. 45 Huds. s. p. 308 Gail., nomen accepisse fertur. Vid. Cornel. Nep. Agesil. 17. Mannert. X. pag. 86. 87. Non longe ab insula Platea remotum fuisse *Menelai portum* utique credibile est: inde in huius vicinia fuisse suspicatur Della Cella: Viaggio da Tripoli etc. p. 176 prope promontorium *Rezat* quod vocatur. Alii cogitant de eo loco, cui nunc nomen *Maroia Tebruk*, ubi prope Antipyrgum antiquitus fuit statio navium, paulo longius orientem versus remota ab ea ora, ad quam Platea sita est. Tu vid. map-pam geographic. XIX ad Geograph. Graec. minorr. ed. Mueller. T. I. De *Aziri* conf. cap. 157 ibique citatum Pachon (coll. quoque p. 87), qui fines silphii accuratissime ab Herodoto indicari se ipsum observasse testatur, cum eo nimirum loco *laserpitium derias* (quam plantam pro veterum silphio habet) crescere incipiat.

καὶ τὸ σίλφιον ἄρχεται ἀπὸ τούτου] Cum his et seqq. verbis prorsus congruunt Scylacis verba l. I. longiora quam quae integra adscribantur. Theophrasto auctore, quem sequitur fere Plinius H. N. V, 5, per quattuor mille stadia Libyam occupat silphium, largissime proveniens circa Syrtes et Euesperidas. Alii ad desertam loca illud ablegant. Plura Thirge in Hist. Cyren. p. 239 seq. (coll. Gail. ad Scylac. l. I. pag. 509), qui idem in copiosa illa, quam de silphio exhibuit, disputatione §. 57. p. 231—248 locos veterum potiores

σίλφιον ἄρχεται ἀπὸ τούτου. παρήκει δὲ ἀπὸ Πλατέης νήσου

de silphio collegit itemque recentiorum de eo disquisitiones accurate indicavit, p. 231. not. 98. Ac praecipue consulendus Theophrast. Hist. Plant. VI, 3. Dioscorid. III, 94. 95. Plin. H. N. XIX (3), l. XXII, 23; inter recentiores praeter doctissimos Theophrasti interpretes, Bodaeum ac Sprengelium, cf. potissimum Salmas. ad Solin. p. 249—270. 720 seqq. 899. De homon. h. i. pag. 144, Belley. Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXVI. p. 18 seqq., et qui postea haec tractavit Boettiger. in: Wegweiser z. Abendzeit. 1828. nr. 91. 94. 96, Isis 1829. p. 318—324 incl. (Vid. Boettiger: Kleine Schrift. v. Sillig. III. p. 431 seqq.). Ac nuper admodum de veterum silphio accurate disputavit, omnibus veterum locis adhibitis, Antonin. Macé: „Les voyageurs modernes dans la Cyrénaïque et le Silphium des anciens“ in: Revue archéologique XIV Ann. p. 143 seqq. *Silphium* enim sive *laserpitium* (nam *laser*, auctore Plinio, vocatur *succus*) Cyrenaicae regioni proprium fere fuit, iure inde habitum inter praecipua dona, quibus illam regionem natura beavit. Ipsa planta vel potius succus inde paratus ipsaque radix in re medica aeque atque culinaria (ubi condimentis pretiosissimis accensebatur) adhibebatur, multaque eius per totam fere antiquitatem fama, ut dici vix possit, quantopere inde Cyrenaeorum opes et silphii mercatura potissimum provenientes fuerint auctae, quantumque incrementum hoc omnino Cyrenaeorum rebus attulerit, qui inde vel in numis plantae, cui omnia fere debebant, effigiem exhibuerunt: qua de re vid. Eckhel. Doctr. Num. IV. p. 119, Mionnet. Descript. d. Méd. VI. p. 373 seq. Accedit vas in Etruria repertum Parisiosque delatum, quod praeter alia, quae continet, exhibet regem, addita inscriptione *ΑΡΚΕΣΙΑΑΣ*, aliosque circa hunc viros, quorum uni additum legitur *ΣΙΛΦΟΜΑΨΟΣ*, i. e. *σίλφομαΨος* s. *σίλφιομαΨος*, i. e. *is qui silphium colligit*,

ut interpretatur dux celeberrimus de Luynes in: *Annali dell' institut. di corrispond. archeolog.* V. p. 59; malim equidem intelligere *eum*, qui *silphium subigit et praeparat*. Inde Cyrenaeorum silphium in proverbium abiit; quis enim non novit Βάττον *σίλφιον*, de quo plura Thrice l. l. pag. 243, et cf. alii, qui laudantur in Corpor. *Paroemiograph. Graec.* Gottingensi I. p. 386 ad ipsa Graeci paroemiographi verba haec (Append. I, 50) Βάττον *σίλφιον· ἐπὶ τοῦ μεγάλων καὶ πολυτελῶν· οἱ γὰρ Κυρηναῖοι τὸ σίλφιον μέγα τι καὶ ἐξαίρετον ἔχοντες ἔδωσαν Βάττω καὶ οὕτω ἔξην ἄλλω πεκτῆσθαι, ἐχάραττον δὲ καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ νομίσματος τὸν Ἀμμωνα, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου τὸ σίλφιον, ὥς μέγα· τὸ δὲ σίλφιον βόται· ὃν ἐστὶ θεραπευτικόν, ἡδύσμον καὶ πολύτιμον*. Quo magis mireris (sive gentium aliarum in Cyrenes ditionem invasionibus ac depopulationibus sive publicanorum avaritia, sive alia qua causa hoc factum esse existimes), iam Romanorum aetate tantam silphii fuisse raritatem tamque enorme eius inde pretium, ut Plinius H. N. XXII, 48 diceret extinctum silphium Cyrenaicum, ipseque Salmasius (Exercitt. Plin. pag. 921) illud iam pridem in rerum natura desiisse pronuntiaret, quippe cuius totam historiam nunc ignoremus. Quo difficilior erit statuere, qualis proprie fuerit planta, cum ne hoc quidem liqueat, etiamnum in hisce regionibus inveniatur silphium vetus nec ne. Pro *Asa foetida* silphium haud pauci olim perperam habuere; quibus, quod miror, accessit Mannert. X, 2. pag. 61, quem post alios meliora edocere potest Thrice l. l. pag. 248, qui ipse in re perquam dubia necdum satis viro- rum doctorum ac peregrinatorum studiis illustrata certam de silphio pronuntiare sententiam vix ausus est Qui recentiori aetate has regiones in- visit Della Cella (vid. eius Itiner. cap. X. pag. 92, Ritter. Erdk. I. p. 945), prope locum Spage, trium ho-

μέχρι τοῦ στόματος τῆς Σύρτιος τὸ σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέ-

rarum spatio a vetere Cyrene remotum invenit herbae cuiusdam semen (nam florem non vidit, quia defloruerat), quam pro veterum silphio habet, cui nomen *Thapsia silphium*, quae est varietas *Thapsiae garganiacae* Linn. Nos vocaremus: *ein Doldengewächs*. Adstipulatur C. Sprengel. in Commentt. ad Theophrast. version. II. p. 227 merito conquerens, quod de huius plantae tam celebratae natura nondum accuratius quaesitum sit. Qui postea Cyrenaicam regionem perlustravit Pacheco, et ipse silphium a se repertum esse ait iis ipsis in locis, quae huic plantae assignantur ab Herodoto ac Scylace. Plantam umbellatam esse affirmat, ab Arabibus vocatam *derias*, unde ipse nomen invenit *laserpitium derias*. Vid. Voyage dans la Marmarique et Cyren. chap. XVIII. pag. 247 seqq. et potissimum pag. 250, ubi plantam a se repertam accuratissime describit. Quibuscum conveniunt, quae Barth. (Wanderungen etc. I. p. 410. 468. 469. 497) observavit, plantam hanc appellans *Drias*, cuius forma congruat cum ea forma silphii, quam veteres numi exhibent, cuiusque vires et effectus non differant ab iis, quae silphio propria esse scribit Theophrastus l. l. Idem testatus est James Hamilton: Wanderings in North Africa pag. 27 seq. Ac fratribus Beechey, in idem inquirentibus (cf. Itiner. cap. 15. p. 409—420 et confer. quoque Mich. Russell: History and present condition of the Barbary States. Edinburgh. 1835. p. 446 seq.) silphium esse videtur planta dauco similis, illis in regionibus adhuc frequens et specie sua maxime accedens ad eam silphii formam, quae in veterum numis compareat, tres pedes alta et camelis, qui ea vescantur, nociva. Quod idem invenit Hamilton l. l., qui has regiones cum permearet, hac planta sic oblecta vidit omnia, ut vel camelorum magistri omnem darent operam, ne camelis hac planta ipsis mortifera viderentur. Atque iisdem fratribus

Beechey monentibus haec planta a centurione quodam Anglo Smyth nunc in Angliam translata optimeque servata in regione Devonshire floret; ut sane spes affulgeat, fore, ut tandem accuratius de hac planta eiusque natura edoceamur. In horto botanico urbis Gratianopolis (*Grenoble* nunc vocatur) *Thapsiam garganicam*, quam a compluribus viris doctis pro silphio veterum haberi supra diximus, conspici optime florentem, seminibus e ditione Algerica huc transmissis praefecto illius horti, Verlot, qui his colendis eximiam operam impenderit, nuper scripsit Anton. Macé l. supra l. pag. 235 seqq.; sed idem (cf. p. 227—237) hanc plantam pro silphio veterum haberi posse negavit: quod num recte fecerit, rerum botanicarum periti viri diiudicent. Ipse Macé, reiectis variis virorum doctorum sententiis de veterum silphio, postmodo in eam opinionem incidit, ut eam plantam, cui nunc nomen *Laserpitium siler*, quae planta adhuc per quosdam Galliae meridionalis tractus reperitur ad ipsas Alpium radices, in locis praecipitibus, ubi vel e rupium fissuris prodit, pro veterum silphio haberi velit; vid. pag. 341 seqq. Quam opinionem licet omnibus argumentis conquisitis probabilem reddere contendat vir doctus, mihi tamen haud persuasit, qui hanc plantam, alia ut omittam, vel propter folia sparsa, quae in veterum silphio, quale adhuc nobis numi exhibent, opposita sunt, hic respici posse minime credam.

μέχρι τοῦ στόματος τῆς Σύρτιος]
Unam modo *Syrtim* Herodoto innotuisse eamque *minorem* (qui sinus nunc vocatur *Cabes*) pronuntiat Niebuhr: Vermischte Schrift. I. pag. 147. 148, coll. L. Marco ad Plin. H. N. V, 4. p. 163. Sed hoc loco si *minorem* intelligere velis *Syrtim*, accuratā orae huius notitiā Nostrum caruisse statuas necesse erit. Quare plerosque video merito hic *maiores* intellexisse *Syrtim*: idque etiam cum

170 ὄνται οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἑτέροισι. Γίλιγαμμέων δὲ
 ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Ἀσβύσται. οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρήνης
 οἰκέουσι, ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκονσι Ἀσβύσται· τὸ γὰρ
 παρὰ θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμονται. τεθριπποβάται δὲ οὐκ
 ἦκιστα, ἀλλὰ μάλιστα Λιβύων εἰσί. νόμους δὲ τοὺς πλεῖντας
 171 μιμέεσθαι ἐπιτηδεύουσι τοὺς Κυρηναίων. Ἀσβυστέων δὲ ἔχον- 357

Scylacis verbis convenit, qui (§. 108) commemoratâ Plateâ insulâ sic pergit: ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ σίλφιον φύεσθαι γῆς· παρήκει δὲ ἀπὸ Χερρονήσου δια τῆς μεσογαίας μέχρι Ἑσπερίδων (i. e. usque ad Syrtim maiorem), παρὰ γῆν ἑγγὺς στάδια α' μάλιστα. Pertinet huc quoque Strabonis locus XVII. p. 839: ἔστι δ' ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα (γῆ) στενὴ καὶ παραμῆκης καὶ παρὰ ἑσπέρης, μῆκος μὲν ὡς ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ὄντι ὅσον σταδίων χιλίων, πλάτος δὲ τριακονταίων ἢ μικρὰ πλείονων τὸ γε γινώσκον. Neque aliis locis Nostri (IV, 173. II, 32. 150) de minori Syrti cogitari posse credam; maiorem igitur unam Herodotus novisse videtur: de qua vid. Barth l. l. pag. 364 seqq. Nunc vocatur sinus Sidra s. Sydra.

CAP. CLXX.

Ἀσβύσται] In hoc quoque vocabulo admodum variant scripti libri; nonnulli Ἀσύνται, alii Ἀσβύται, quod recepit Dietsch: in Florentino incertum, num Ἀσβύται scriptum sit an Ἀσύνται. Quod equidem dedi Ἀσβύσται, ex Aldina fluxit et Saccrofti libro confirmatur atque a Stephano Byzantino, qui haec habet: Ἀσβύστα, πόλις Λιβύης καὶ ὁ πόλι-της Ἀσβύστης, atque Callimachi versum (οἷη τε Τρόϊωνος ἔφ' υδάσιν Ἀσβύσταο) addit: unde Meineke p. 130 urbis quoque nomen fuisse Ἀσβύσται coniecit; eodemque etiam retulerim mentionem Λιδὸς Ἀσβύσταο, quae apud Nonnum fit Dionys. XIII, 370. Eadem gens quoque commemoratur a Strabone II. p. 131. Lycophr. Alexandr. 895. Dionys. Perieg. 211 (ubi cf. Eustath.), Plin. H. H. V, 5, neque alia videtur esse ea, quam commemoravit Hesy-

chius: Ἀβυσταῖοι· Λιβύων ἔθνος. Conf. etiam Schlichthorst. l. l. p. 129 seq., Thirge l. l. pag. 148. Tenebat gens loca interiora a Cyrene meridiem versus et a Giligammis ab occasu. Hoc enim e seqq. verbis patet: οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρήνης οἰκέουσι (ubi cum recentt. edd. revocavimus τὸ pro τοι, quod utrumque in compluribus codd. non exstat), quibus supra Cyrenen habitare neque mare attingere dicuntur, si quidem maris oram tenent Cyrenaei. Inde recte hoc loco usus est Hug (Zeitschrift f. Freiburg. etc. VII. p. 123) ad demonstrandam diversam vim praepositionis ἐπὶ et παρὰ in verbis ἐπὶ θάλασσαν (zum Meere hin) et παρὰ θάλασσαν (am Meere hin). Et vid. mox cap. 171. 175.

τεθριπποβάται] i. e. quadrigis maxime utuntur iisque regundis inter Libyae gentes excellunt. Cf. cap. 183. 193. Ac satis constat maxime veterum scriptorum probatur testimoniis, veterem Cyrenen equis tum ad bella tum ad certamina ludosque publicos adhibitis maxime inclaruisset. Hinc pradicatur εὐκπιος, ἐκπόβοτος, aliisque eodem spectantibus ornatur cognominibus; de quibus plura Boeckh. ad Pind. Pyth. IV. p. 268, Thirge l. l. p. 228. 271 seqq. coll. Mannert. X, 2. p. 58. Quin ipsi in numis Cyrenaeis sunt quadrigae, teste Eckhel. D. N. Tom. IV. p. 120 seq., et hodieque robore insignes equos in his regionibus ali docemur. Conf. Pach. Voyage dans la Marmar. etc. pag. 241. Quae qui respexerit, is sane non mirabitur, quod tanta cum sollertia Noster enarrat, quinam inter Libyae Cyrenes accolas arte equestri atque curuli praesent. — Ad locutionem οὐκ ἦκιστα, ἀλλὰ μάλιστα cf. II, 43.

ται τὸ πρὸς ἑσπέρας Ἀύσχισαι· οὗτοι ὑπὲρ Βάρκης οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατ' Εὐεσπερίδας. Ἀύσχισαίων δὲ

CAP. CLXXI.

Ἀύσχισαι] In Florentino libro exstat *Ἀύσχισαι*; *Ἀύσχίται* ἔθνος Λιβύης ὑπὲρ Βάρκης habet Stephanus Byzantinus testem citans Apollodorum altero περιηγήσεως libro. *Ἀύσχισαι* quoque habet Diodor. Sicul. III, 48, ubi conf. Wesseling. Quod vero apud eundem Stephanum ex Hecataeo citatur *Ἀύσιγδα* Libyca insula, eiusque incolae *Ἀύσιγδοί*, inesse aliquid cognitionis cum Herodoti Aschisis suspicatur Klausen. ad Hecataei fragm. p. 132. Propius ad Herodotum pertinet, quod apud Nonnum Dionys. XIII, 376 invenitur *Ἀύσχισαι*, ut Graefe edidit pro male vulgato *Ἀύσχῆται*. Huius gentis munimenta quaedam vel potius rudera eorum se invenisse putat Barth. Wanderungen etc. I. p. 354.

κατ' Εὐεσπερίδας] i. e. *pertinentes ad mare usque iuxta Euesperidas*. „Promiscue Ἑσπερίδες et Εὐεσπερίδες, cives Ἑσπερίται et Εὐεσπερίται.“ Wesseling. citans Strabon. XIV. p. 647 B. s. 957 D. XVII. p. 836 D. s. 1193 C. Add. Herod. IV, 198 (ubi Εὐεσπερίται omnes libri) et IV, 204 (ubi ἐς Εὐεσπερίδας, ut h. l.). Alia dabit Mueller Geograph. Gr. minn. I. pag. 448. Nec minus obvium *Hesperiae* nomen atque *Hesperis*. Cf. Stephan. Byzant. s. v. Ἑσπερίς, πόλις Λιβύης ἢ νῦν Βερνίκη, ὁ πολλὴς Ἑσπερίτης, et Εὐεσπερίδες, πόλις Λιβύης καὶ ἐνικῶς λεγομένη· λέγεται καὶ χωρὶς τοῦ ἐν μορίῳ Ἑσπερίς· τὸ ἔθνη δὲ Εὐεσπερίτης. Apud Scylacem in Periplus. §. 108 dicuntur Ἑσπερίδες. Add. Mel. I, 8. §. 2, ubi multa Tzschucke nott. critt. Vol. II. P. I. p. 283 nott. exegg. Vol. III. P. I. p. 209, et qui plura de his nominibus dabit Thirge l. l. p. 138. 139. Postmodo Ptolemaeorum, opinor, aetate, vocata est *Berenice*, teste Plinio V, 5 init., multumque ac diu floruit incolarum frequentia atque opibus e commercio reque navali

acquisitis, cum portu optimo instructa esset urbs in Syrtis extimo cornu, ut Plinius ait, sita. Quin hodieque superesse dicuntur rudera priorem splendorem ambitumque testantia. Nunc ibi oppidum *Benghazi* sive *Bernic*. Conf. Schlichthorst. p. 136 seqq., Mannert. X, 2. p. 88. Adhuc regio fertur opima, frugum cuiusvis generis feracissima; quae si ullum modo acciperet cultum, Hesperidum hortos tantopere a veteribus celebratos haud scio an nostra quoque aetate referre posset. Vid. modo Ritter: Erdkunde I. p. 938 et de pristina regionis fertilitate, unde Hesperidum horti cognominati, auctore Is. Voss. ad Mel. l. l., admomentem Thirge l. l. p. 105 seq. Add. Forbiger: Handbuch d. alt. Geograph. II. p. 827. 830. Quae quomodo ad fabulas poetarumque carmina, in quibus laetissimi ac pulcherrimi Hesperidum horti tantopere celebrantur, fuerint traducta nec magis disquirere vacat quam referre quaecunque de hisce commentis fuerint poetae veteres, quum verae gentis, quae apud Herodotum commemoratur, sedes nobis potius sint indicandae. De hisce hortis conf. citatt. a Thirgio l. l. p. 106, 2, et qui nuperrime hanc fabulam tractavit, Voelcker. Myth. Geogr. I. p. 107—122 coll. Pacho: Voyage etc. p. 171; qui idem ad Berenicen sive *Benghazi*, ut nunc vocant, quippe locum maxime sterilem, ad quem veterum de hortis illis in Cyrenaico agro sitis descriptiones referri nequeant, Hesperidum hortos collocari posse negat, quos potius multo propius ipsam Cyrenen urbem ad Phycuntis promontorium, ubi Phoenicum portus, quaerendos esse existimat; cf. p. 173 seqq. De veterum *Berenice* aequae ac de recentiorum *Benghazi* eiusque statu ac natura disputarunt quoque Della Cella Ep. XV fin. XVI et seqq., Russell. l. l. pag. 204 seqq., Barth: Wanderungen etc. I. p. 257. 383 seqq., James Hamilton: Wanderings in North Africa pag. 5 seqq.

κατὰ μέσον τῆς χώρας οἰκέουσι Βάκαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης· νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται, τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης.
 172 Αὐσχισέων δὲ τούτων τὸ πρὸς ἐσπέρας ἔχονται Νασαμώνες, ἔθνος ἐὼν πολλὸν, οἱ τὸ θέρος καταλείποντες ἐπὶ τῇ θαλάσῃ τὰ πρόβατα ἀναβαλνέουσι ἐς Αὐγίλα χῶρον, ὅπῳριευντες τοὺς

Βάκαλες] Vulgo *Κάβαλες*, idque etiam in Nonni Dionys. XIII, 375 revocavit Graefe, cum vulgo legeretur *Βάκαλες*, quod ut in Nonno retinendum, ita in Herodoto quoque e Florentino alteroque libro scripto revocandum censui cum Dietschio et viro docto in Philological Museum I. p. 633. *Βάκαλες* quoque e Callimachi Cyrenensis deperdito opere attulit Grammaticus in Bekkeri Anecd. III. p. 1174. Quae sequitur urbs *Ταύχειρα*, ea *Τεύχειρα* apud Diodor. Sicul. XVIII, 20 et alios quosdam vocatur, de qua diversitate admonuit Thrige l. I. pag. 237; reliqui cum Herodoto conveniunt, vid. Forbiger l. I. II. p. 830 et add. Lycophron. Alex. 877 ibique Bachmann. p. 190, Mueller: Geogr. Gr. minn. I. p. 448. Ptolemaeorum aevo vocata est urbs *Arsinoë*, et postea in Cleopatrae gratiam *Cleopatris*; nunc appellari dicunt *Terkera*, *Trocara*, *Trochera*, ipsasque reliquias se invenisse testatur Della Cella. Conf. Thrige l. I. pag. 138, Schlichthorst. p. 135 seq. Pacho urbis veteris rudera invenit prope locum, quem appellat *Tokrah*, decem horarum itinere remotum a Ptolemaide. Vid. Voyage etc. p. 183 seq. — Ad verba τοῖσι καὶ cf. infra cap. 172 παραπλησίῳ τῷ καὶ Μασσαγέται. Plura Struve l. I. I. p. 24. (Opuscc. II. p. 288.)

CAP. CLXXII.

Νασαμώνες] Monnimus de hac gente Syrtis maioris accola et introrsus multum porrecta ad II, 32. Add. Plin. H. N. V, 5. Strab. II. p. 131. XVII. p. 836. Scylax §. 109, alii, quos excitavit Forbiger l. I. II. p. 821 seq. Namque *Augila* (cf. nott. ad cap. 182) quoque ad eam

pertinuisse credam gentem, quae tum praedando naves tempestatum vi ad hanc oram delatas tum mercaturā institutā opes satis amplas sibi pararat, mox vero Carthaginienisum rebus auctis diminuta ab Augusto et postea quoque a Diocletiano e mari repulsa est in loca interiora Libyae ac deserta. Praeter Eustath. ad Dionys. Perieg. 209 conf. Schlichthorst. pag. 131, Mannert. X, 2. pag. 179 seq., Thrige l. I. pag. 150, Pacho: Voyage etc. pag. 271. — Pro τούτων cum recent. edd. dedi τούτων.

οἱ τὸ θέρος καταλείποντες] Tradit Scylax in Peripl. §. 109. p. 47 Huds. s. p. 311 Gail., Nasamonae Syrtis magna litora accollere usque ad intimum recessum, hisque proximos esse *Macas* (cf. Herod. IV, 175), qui ad Syrtim hiemem peragentes greges ad mare contineant, aestate vero, deficientibus aquis, illas secum in interiores tractus abigant. E quibus Herodoteum locum ita corrigi vult Is. Voss., ut ante τὸ θέρος inseratur μετὰ, unde sensus existat hic: „qui praeterlapsa aestate (quam sc. in mediterraneis agant locis) ingruenteque autumnio pecora ad oram abigant; quo vero autumnii tempore palmulae maturuerint, rursum ad mediterranea loca revertant palmulasque decerpant hiememque ibi transigant.“ Nec tamen iusta mihi videtur subesse causa quidquam in Herodoto mutandi. De ovium proventu egregio per hoc tractus conf. nott. ad cap. 155; de palmulis vid. nott. ad I, 193 et de voce *αυφιλαπής* nott. ad III, 114. — De futuri forma ὅπῳριευντες; (*fruges autumnales collecturi*) similia ex Herodoto conguessit Bredov. p. 378. Eadem forma infra cap. 182.

φοίνικας· οἱ δὲ πολλοὶ καὶ ἀμφιλαφεὲς πεφύκασιν, πάντες ἔν-
τες καρποφόροι. τοὺς δὲ ἀττελέβους ἐπεὶ ἀνθηρεύσωσι, ἀν-
| ναντες πρὸς τὸν ἥλιον καταλέουσι, καὶ ἔπειτα ἐπὶ γάλα ἐπι-
πάσσοντες πίνουσι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκα-
στος ἐπίκεινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται, τρόπῳ παραπλη-

ἀττελέβους] Tres libri ἀττελάβους
itemque Eustath. ad Dionys. Perieg.
210, qui addit: εἶδος δὲ ἀκρίδος ὁ
ἀττελάβος. Locustas quasdam pen-
natum expertes ita vocari auctor
est Plinius H. N. XXIX (4), 29. §.
13. Arriano Ind. 29 haec Herodoti
verba observata esse observat Wes-
seling. Ibi nimirum commemoran-
tur Indorum Ἰχθυοφάγοι, qui pisces
comedunt vel crudos vel — τοὺς μέ-
ζοντας τε καὶ σκληροτέρους ὑπὸ ἡλίῳ
ἀνάλιντες, εὐτ' ἂν ἀφανανθῶσι,
καταλοῦντες ἀλευρα ἀπ' αὐτῶν ποι-
εῖνται καὶ ἄρτους· οἱ δὲ μάζας ἐκ
τούτων τῶν ἀλευρῶν πείσσουσι. Quae
certe similem quendam aliarum gen-
tium morem declarant. Herodoti
autem sententia haec est: Nasamo-
nes locustas ad solem siccatas in
pulverem comminuere eamque mas-
sam lacti injectam bibere. Locustas
in his regionibus adhuc copiosissi-
mas reperiri in ipsius terrae atque
e incolarum detrimentum affirmat
Barth: Wanderungen etc. I. p. 355.

γυναῖκας δὲ νομίζοντες κ. τ. λ.]
Haud scio an huc faciant Melae
verba I, 8, 38 de Cyrenalicae No-
madibus: „singulis aliquot simul
coniuges et plures ob id liberi agna-
tique sunt, nusquam pauci.“ Ad
verbum νομίζοντες conf. I, 130. 202.

ἐπίκεινον αὐτέων τὴν μίξιν ποι-
εῖνται] i. e. promiscue cum quibusli-
bet coeunt. Eadem de Agathyrsis tra-
duntur cap. 104, de Ausenibus cap.
180 coll. cap. 176, ubi vid. nott. Qua-
re hoc loco ista verba aliena male-
que textui intrusa statuit Valcken.,
quem secutus Borheckius e textu
eiecit illa, uncia inclusit, ut suspec-
ta, Reizius. At agnoscunt omnes
codd. itemque Eustath. ad Dionys.
l. I. et Mela I, 8, 55, Herodotea ante
oculos habens, ubi scribit: „Nulli
certa uxor est, ex his, qui tam con-
fuso parentum coitu passim incer-

tique nascuntur, quos pro suis col-
lant, formae similitudine agno-
scunt;“ et paulo post Angilae men-
tione facta: „feminis eorum solene
est, nocte qua nubunt, omnium
stupro patere, qui cum munere ad-
venerint; et tum cum pluribus con-
cubuisse maximum decus; in reli-
quum pudicitia insignis est.“ Nec
magis opus, in Herodoti verbis cum
Coraë pro ἐπίκεινον scribere ἐπι-
κεινοῦ, quod idem valeat atque ἐμ-
φανῶς I, 203. III, 101. Nihil enim
obstare video, quo minus ternis his-
ce locis ἐπίκεινος μίξιν accipiat
de promiscuo coitu, quemadmodum I,
216 de Massagetis: ταῦται ἐπίκεινα
χρῶνται, i. e. in commune, promiscue
feminis utuntur s. coeunt (ubi conf.
nott.), ad quem ipsum locum Noster
hic provocat. Consimilem Arabum
ritum Strabo memorat XVI, p. 783
A. s. 1129 D., ubi: ὁ δὲ φθάσας εἰ-
σὼν μίγνεται, προθεὶς τῆς θύρας
ῥάβδον κ. τ. λ. De verbis παραπλη-
σίῳ, τῷ καὶ conf. nott. ad cap. 171.
Quae sequuntur verba: ἐπεὶ οὐκ
πῶνα προστήσονται, μίλογονται, ex-
plicandi causa antecedentibus, a
quibus interpunctione seiungenda
sunt, cum non ad Massagetas, sed
ad Nasamones pertineant, adiungun-
tur, nullā particulā additā, neque
pronomine ullo ad antecedentia re-
spiciente interposito: id quod hic
illic apud Nostrum fieri neminem
fugiet, qui accuratius Nostrum librum
perlustraverit. Vid. Struve Spec.
Quaest. I. p. 22 (Opuscul. II. p. 285.).
Sententia scriptoris haec est: *Nasa-
mones tum demum, quando baculum
ante (scil. aedes suas) deflexerint, coe-
re (cum feminis). In verbis, quae
deinceps leguntur: τῶν δὲ ὡς ἕκα-
στός οἱ μίχθη, διδοὶ δῶρον (i. e.
horum vero ut quisque cum illa coierit,
is donum dat ei quodcumque secum do-
mo affert) particulam ἂν hoc loco*

σίῳ, τῷ καὶ Μασσαγέται· ἐπεὶ ἀν σκίπωνα προστήσωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμῶνος ἀνδρὸς νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων διεξελθεῖν τῶν δαιτυμόνων μισγομένην· τῶν δὲ ὥς ἕκαστός οἱ μιχθῇ, διδοὶ δῶρον, τὸ ἂν ἔχῃ φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὀρκίοισι δὲ καὶ μαντικῇ χρῶνται τοιγῶδε. ὀμνύουσι μὲν τοὺς παρὰ σφίσι ἀνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τούτους, τῶν τύμβων ἀπτόμενοι. Μαντεύονται δὲ ἐπὶ τῶν προγόνων φοιτούντες τὰ σήματα, καὶ κατενξάμενοι ἐπικατακοιμῶνται· τὸ δ' ἂν ἰδῇ ἐν τῇ ὄψι ἐνύπνιον, τούτῳ χρᾶται. Πίστισι δὲ τοιησίδε χρῶν-

non additam coniunctivo μιχθῇ refero ad similes quosdam locos Nostri, qui in sententia relativa ac generali, qualem hoc quoque loco agnosco, coniunctivo non additam praebent hanc particulam: vid. cap. 46 ibique nott. et Hartung. Lehre d. Griech. Partik. II. p. 296. Aliter haec explicare videtur Kuehner in Gr. Gr. §. 808, 3, coniunctivum μιχθῇ referens ad particulam ὥς, cui temporalem quandam significationem tribuit, quam eandem Sauppe quoque in Epist. critic p. 89 huic voculae addicit, quam reddi vult simulac. Quae si probentur, coniunctivi voculam excipientis rationem iustam vix reddere licebit. Quare malui iungere ὥς ἕκαστος (vid. nott. ad I, 29) atque coniunctivum referre ad sententiam relativam ac generalem, qualem sane in hoc loco inesse nemo negabit. — Ad διδοῖ cf. nott. ad cap. 143.

ὀμνύουσι μὲν τοὺς κ. τ. λ.] De structura verbi ὀμνύναι cf. Herod. IV, 68. VI, 74. Kuehner. Gr. Gr. §. 552. τούτους postpositum explicandi causa, ut IV, 44. III, 63 aliisque locis, quos affert Matth. Gr. Gr. §. 472. Ad ipsam rem pertinent Melae verba I, 8, 55: „Augilae manes tantum deos putant: per eos deierant, eos ut oracula consulunt; precatique quae volunt, ubi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia.“ Ubi conf. Tzschucke nott. exegg. p. 233 seq. Plin. H. N. V, 8: „Augilae inferos tantum colunt.“ Quae verba repetit Marcianus Ca-

pella VI. §. 674 Kopp. Conf. etiam Salmas. Exercitt. Plin. pag. 292.

καὶ κατενξάμενοι ἐπικατακοιμῶνται] i. e. peractis, solutis precibus indormiunt. Dindorf. et Dietsch. dederunt ἐπικατακοιμῶνται; libri scripti, quantum novi, non addunt. Ac notat Wesseling. ad Diod. I, 53, in illa incubandi superstitione inveniri ἐγκοιμᾶσθαι, κατακοιμᾶσθαι, alia, Tertullianumque excitat De anim. 57 ad haec alludentem: „non et Nasamonas propria oracula apud parentum sepulera mansitando captare, ut Heraclides scribit vel Nymphodorus vel Herodotus.“ Tu conf. Tzschucke ad Mel. I, 8, 8 pag. 233 seq. nott. exegg. Vol. III. P. I et pag. 236, ubi aliae aliarum gentium incubationes istiusmodi laudantur. In seqq. retinui τὸ δ' ἂν ἰδῇ ἐν τῇ ὄψει, ubi olim ἰδοίεν τῇ ὄψει, sed ὄψει mutavi in ὄψι, ut II, 141. Attingit Eustath. ad Dionys. Perieg. vs. 209.

τούτῳ χρᾶται] χρᾶται pro χρῶνται cum Schweigh.; Gaisf. et recentt. edd. dedi e librorum vetustorum consensu. Neque enim insolens videri debet istiusmodi transitus et plurali numero in singularem. Hinc quoque ἰδῇ in singulari, ubi subiecti nominativus deest, ex antecedentibus mente (ut I, 132) repetendus, ut mox ad διδοῖ e praegresso χρῶνται.

Πίστισι δὲ] Hanc dandae accipiendaeque fidei consuetudinem in pacto coniugali adhuc apud Algeriae incolas obtinere testatur Shaw.

ται. ἐκ τῆς χειρὸς διδοὶ πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς τοῦ ἐτέρου πίνει· ἦν δὲ μὴ ἔχῃσι ὑγρὸν μηδὲν, οἱ δὲ τῆς χαμᾶθεν σποδοῦ λαβόντες λείχονσι.

Νασαμῶσι δὲ προσόμουροί εἰσι Ψύλλοι. οὗτοι ἑξαπολώ- 173

Voyag. I. p. 393. — Mox e melioribus codd. dedimus χαμᾶθεν pro olim vulg. χαμόθεν. Cf. II, 125 ibiq. nott. et vid. Pierson. ad Moer. p. 409. Lo- beck, ad Phrynich. p. 94.

CAP. CLXXIII.

Ψύλλοι] De hac gente Stephanus Byz. s. v.: Ψύλλοι καὶ Ψύλλικὸς κόλπος ἐν τῷ Λιβυκῷ κόλπῳ Ἐκαταίος περιηγήσει Λιβύης (cf. Hecataei fragm. p. 133 ed. Klausen) · ὁ Ψύλλικὸς κόλπος μέγας καὶ βαθεύς, τριῶν ἡμερῶν πλοῦς· περὶ δὲ Ψύλλων Ἡρόδοτος τετάρτῃ Νασαμῶσι προσόμουροί εἰσι Ψύλλοι. Strab. XVII. p. 838 in Libyae gentibus supra Cyrenen habitantibus recensendis scribit: πρῶτοι μὲν οἱ Νασαμῶνες, ἔπειτα Ψύλλοι καὶ τινες Γαίτυλοι, ἔπειτα Γαράμαντες; Psyllorum mentio quoque fit XVII. p. 814. XIII. p. 588 et II. p. 131, ubi supra Cyrenen et Syrtin commemorat Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας καὶ τῶν Γαιτύλων τινας. Et cf. quoque Suidas III. p. 709. Photius s. v. Aelian. N. A. XVI, 37. Ad Syrtin maiorem inter Loto-phagos ac Nasamones olim habitasse dicuntur Psylli ea in regione, quae nunc vocatur Mesurate, praedonesque feruntur illius orae famosissimi aequae ac Nasamones. Cf. Schlichthorst. l. l. p. 132 seq., Rennel. p. 630. Mannert. X, 2. p. 182, Heeren: Ideen. II, 1. p. 223 seq. Ac Plinius quoque H. N. V, 4 super Garamantes (de quibus Herod. IV, 183) collocat Psyllos; unde satis liquere videtur L. Marco, eos ad promontorium Mesurata habitasse. Est vero haec Psyllorum gens per omnem fere antiquitatem famosa ob fascinandi artem, qua letiferos serpentes bene tractare ac domare sopireque valuerit. Testis est Plinius H. N. VII, 2 coll. XXV, 10. XXVIII, 3; alios excitat Ruperti ad Silium Ital. I, 411. Cuiusmodi fascinatorum vestigia vel

in sacro codice veteris testamenti reperiri volunt, cum alias quoque frequens sit illorum mentio. Unde factum, ut quicunque tales exercebant artes, ii vocarentur *Psylli*. Atque huc spectant Stephani Byzantini verba l. l. οὗτοι λέγονται πᾶσι θηρίοις καὶ ἔρπετοῖς δακνόμενοι ἀβλαβεῖς διατελεῖν, itemque verba Strabonis XVII. p. 814: ἔνιοι δ' ὥσπερ τοὺς Ψύλλους φασὶ τοὺς πρὸς τῇ Κυρήνῃ φυσικὴν τινα ἀντιπάθειαν ἔχειν πρὸς τὰ ἔρπετα. Quin hodieque per Aegyptum accepimus esse talium fascinatorum gentem, cuius maxima hinc apud vulgus auctoritas maximaque iura. De quibus optime exposuit Vir illustrissimus De Minutoli in: Abhandl. vermisch. Inhalts I. p. 42 seqq. Cf. etiam Clarke: Travels II, 2. pag. 27.

ἑξαπολώλασι τρώῃσι τοιῶδε] Plinius H. N. VII, 2. §. 14: „Haec gens ipsa quidem prope internecione sublata est a Nasamonibus, qui nunc eas tenent sedes: genus tamen hominum ex iis, qui profugerant, aut, quum pugnatum est, asuerunt, hodieque remanet in paucis.“ Cui narrationi probabilitatem addere Silium I, 408. Lucan. IX, 439—445, monet Schlichthorst. p. 132 coll. Mannert. l. l. et Hamaker. Miscell. Phoen. p. 267 seq., qui Plinii praefert narrationem. Sed de rege Liby-um *Psyllo*, qui tempestatibus coortis periit, canit quoque Nonnus Dionys. XIII, 381 seqq. Hunc *Ψύλλον*, ἄφ' οὗ *Ψύλλοι* τὸ ἔθνος commemoratum quoque invenimus in Agroetae, Libycarum rerum scriptoris fragmento, quod legitur in Dindorf. Grammat. Graec. I. pag. 11, 19 et a viro docto tractatur in: The Philological Museum I. p. 632 seq. Ex ipso Herodoto fabulam enarrat Gell. N. Att. XVI, 11; quibus haec subiicit ad omne fabulae argumentum spectantia *Valcken.*: „Herodotus fabulam se tradere for-

|| λασι τρόπῳ τοιῶδε. ὁ νότος σφι πνέων ἄνεμος τὰ ἔλυτρα τῶν ὑδάτων ἐξαύηνε, ἣ δὲ χώρα σφι πᾶσα ἐντὸς ἐούσα τῆς Σύρτιος ἦν ἄνυδρος. οἱ δὲ βουλευσάμενοι κοινῶ λόγῳ ἐστρατεύοντο ἐπὶ τὸν νότον (λέγω δὲ ταῦτα, τὰ λέγουσι Αἰβυες)· καὶ ἐπεὶ τε ἐγίνοντο ἐν τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχασέ σφεας. ἐξ-
174 πολομένων δὲ τούτων ἔχουσι τὴν χώραν οἱ Νασαμῶνες. Τού-
των δὲ κατῦπερθε πρὸς νότον ἄνεμον ἐν τῇ θηριώδει οἰκίονσι

mulā significat adiectā: λέγω δὲ ταῦτα, τὰ λέγουσι Αἰβυες, qualibus utitur in fabulosis aut certe rebus dubiae fidei [conf. cap. 179. 187. 191. 195]. Qui lenem non sentiunt historici nostri suavitatem, Herodotum ob ista talia, si lubet, exagitant huius seculi sophi! Quas innumerabiles esse scribit apud Herodotum fabulas (De Legg. I, 1), ne Cicero quidem vitio vertit historiae patri neque severissimus ipsius Thucydidis ac Platonis censor Halicarnassensis Dionysius, qui et antiquioribus et Herodoto necesse fuisse docet, quas a singulis sibi gentibus traditas accepissent fabulosas etiam narrationes tradere memoriae, atque ita ποικίλλειν τοῖς μυθώδεσιν ἐπεισοδίοις τὰς τοπικὰς ἀναγραφάς T. II. p. 226, 32 [T. VI. p. 823 Reisk.].“ Ac sane hic locus insignis est documento, quantam in singulis rebus enarrandis crisis Noster adhibuerit, ea, quae vera sibi viderentur aut quae vera esse ipse expertus esset, probe discernens ab iis, quae vulgo etiam dicerentur et crederentur, a rerum natura abhorere viderentur. In quo scriptoris studio vera a fictitiis discernendi, quo ipso maxime ille a logographis prioribus differt, latent artis criticae initia, quam magis excultam perfectamque senior aetas exhibuit. Conf. Creuzer. Hist. Kunst d. Gr. p. 102 seqq. (p. 80 seqq. ed. secund.) et vid. nott. ad III, 122. Ut ad ipsam Herodoti de Psyllis narrationem redeam, minime eam ab ea illius regionis indole abhorere credam, ubi hodieque tantas arenae turbines vento excitari scribunt, ut vel ipsi homines coniunctim plerumque haec deserta permeantes arenā

obtegantur. Cf. Heeren: Ideen II, 1. p. 223. 52, Ritter: Erdk. I. p. 934, qui bene monet, Herodoteam narrationem sub fabulae involucris accuratam prodere naturae illorum tractuum cognitionem. (Ad huiusmodi autem res spectare credam, quae Diodorus scripsit: καὶ ταῦτα παρεξέβημεν οὐχ οὕτως Ἡροδότου κατηγορησάμενοι βουληθέντες ὡς ὑποδείξαι, ὅτι τῶν λόγων οἱ θανατάσιοι τοὺς ἀληθεῖς κατισχύουσιν εἰσθάσαν; vid. Ang. Mai: Vett. Scriptt. Nov. Collect. II. p. 37 s. Diodor. X, 53.). Valde enim credibile est, Psyllorum gentem aquarum inopiā ad extrema redactam aliasque sedes ut sibi quaereret compulsum in hac ipsa protectione ad loca Africae interiora et quidem probabiliter ad eam terram, quae nunc vocatur Fezzan, totam interiisse arenā ventis adductā obtectam.

τὰ ἔλυτρα] Conf. nott. ad I, 185. Quae sequuntur voces: τῶν ὑδάτων, eas prorsus eiici vult Cobet. Pro vulg. ἐξαύηνε scripsi ἐξ αὐῆνε; vid. nott. ad cap. 151. In Homeri Iliad. XXI, 347, ubi Aristarchus scripsit αἰψ' ἀνξηράνη sive, ut Dindorf. exhibuit, αἰψ' ἀγξηράνη, Aristophanes scribi voluit αἰψ' ἐξαναάνη. Vid. Heyne ad Iliad. I. l. Vol. VIII. p. 181. In seqq. verba ἐντὸς τῆς Σύρτιος de Syrti maiore sive de sinu, qui nunc vocatur Sidra s. Sydra, accipienda sunt. Vid. nott. ad cap. 169. Inde intelliguntur terrae a Syrti maiore introrsum s. meridiem versus porrectae tractus.

CAP. CLXXIV.

Τούτων δὲ κατῦπερθε — οἰκίονσι Γαράμαντες] τούτων cum Gaisf. et

Γαράμαντες, οἳ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι καὶ παντὸς ὁμίλην, καὶ οὔτε ὄπλον ἐκτέταται ἀρήιον οὐδὲν, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπι-

Matth. dedi pro *τουτέων*. *Garamantes*, quo eodem nomine gens Libyca infra cap. 183 cum meridiem versus (i. e. interioribus Africae tractibus) intra Nasamones et Macas habitare dicatur, collocantur in terra, quae nunc vocatur *Fezzan* media in via, quae per deserta Saharæ a Tunete ducit in Aegyptum. Conf. Rennel. p. 657, Schlichthorst. pag. 141, Heeren: *Ideen* II, 1. pag. 224 et Goetting. *Gel. Anz.* 1833. nr. 168. p. 1608. Add. *Geographie ancienne des états barbaresques* par M. L. Marcus (Paris 1842) pag. 196—231. At accuratius inspicienti dubium vix esse poterit, qui hoc loco *Garamantes* commemorantur, ab iis, quorum cap. 183 fit mentio, quosque et ipsos iure in regione *Fezzan* collocant, bene discernendos esse. Qui enim hoc loco memorantur, ad Libyæ maritimæ nomadas pertinuisse videntur, cum, qui cap. 183 memorantur, in tractu sabuloso, qui introrsum iacet ab ora maritima, habitarent. Quare iam Larcherus *Garamantes* palantes ab agricolis, quibus certæ ac fixæ sunt sedes, distinguere voluit; Schlichthorst. l. l. pag. 7. 141 hos dici vult septentrionales *Garamantes*, alteros, de quibus cap. 183, australes. Ac Mela, quæ hic de *Garamantibus* enarrantur, sic profert I, 8, 62: „Nudi sunt *Gamphasantes* armorumque omnium ignari, nec vitare sciunt tela, nec iacere, ideoque obvios fugiunt, neque aliorum, quam quibus idem ingenii est, aut congressus aut colloquia patiuntur.“ Ubi cf. Tzschucke nott. exegg. pag. 237. Vol. III. P. I. Nec aliter fere Plinius H. N. V, 8 (8): „*Gamphasantes*, nudi proelio- rumque expertes, nulli externo congregantur“; quæ eadem ferme habet Marcianus Capella VI. § 674 ed. Kopp. „*Gamphasantes* nudi et imbelles externis numquam miscentur.“ Qui uterque auctor *Garamantes* quoque novit ac de iisdem ante *Gamphasantes* retulit, utramque gentem diversam esse utique

significans. Unde apud Herodotum *Γαράμαντες* in *Γαμφάσαντες* mutari voluit Pintianus; quod haud displicuit Valckenario, nec cuiquam, opinor, displicebit, qui, quantum quæ h. l. narrentur, ab iis, quæ infra traduntur, differant, satis intellexerit: ut utroque loco de una eademque agi gente minime sit consentaneum. Nec eo rem perfici recte monet Schweigh., quod duas eisdem nationis statuas tribus, alteram, de qua hic sermo, sedes fixas habentem in oasi quadam; alteram, de qua cap. 183, nomadum more palantem per deserta, cum sane Herodotus cap. 183 de *Garamantibus* ita loquatur, ut nullam fere antea eorum mentionem fecisse sit putandus. Itaque vix dubium est, aliam hic commemorari gentem, aliam eamque diversam cap. 183. Quo minus tamen Pintiani emendationem in textum recipiam, obstat sane librorum vestustorum consensus, itemque Stephani Byzant. s. v. *Γαράμαντες* (qui Herodotea excerptit) et Eustathii Herodotea aequæ exscriptis ad Dionys. Perieg. 217 auctoritas; ut, si quid vitii in Herodoteos libros irreperit, id pervetustum esse dixerim. Videtur autem omnino hoc loco indicari gens s. tribus quædam Libyca, quæ in desertorum loco quodam a via trita remoto sive secessu habitavit, timida nec ullo hominum commercio utens indeque eorum consuetudinem refugiens, nullo armorum usu cognito. Ac similia hisce de quibusdam interioris Africae tribubus enarrant Leo Africanus, Hornemann, Brucius. Vid. Heeren. *Id.* II, 1. p. 233 coll. Manert. X, 2. pag. 574. De ea Libyæ parte, quæ *θηραιώδης* dicitur, vid. Herodot. II, 32. IV, 181. — *ὄπλον ἀρήιον* (de qua forma Herodotea vid. Bredov. p. 178) dixit Noster quoque IV, 23. I, 155, Homerum opinor secutus, qui *ἀρήια τεύχεα* dixit Ili. VI, 340 coll. Odys. XVI, 284. De forma *ἐκτέταται* atque *ἐπι-στέταται* conf. III, 61.

175 στέαται. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων· τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἐνθεν καὶ ἐνθεν κείροντες ἐν χοῦ· ἐς δὲ τὸν πόλεμον στρουθῶν καταγαλῶν δορὰς φορέουσι προβλήματα. διὰ δὲ ἀν-

CAP. CLXXV.

ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι] Cave mutes cum Abreschio τὸ in τοῦ, quod a verbo ἔχονται pendeat. Namque ad ἔχονται mente subaudiendum αὐτῶν scil. Νασαμώνων, eā structurā, qua Noster IV, 109. 170. 171. 172. 176. 178. 180. 191 aliisque locis utitur, et articulus τὸ verbis πρὸς ἐσπέρης additur, quo intelligamus, haec verba ad antecedentia τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν pertinere iisque adnecti. Etenim Herodoti sententia haec est: Nasamonibus proximos regionem maritimam (terram, quae iuxta mare extenditur) occidentem versus tenere Macas. Ac sane sic loquitur Scylax in Periplus. §. 109. p. 46 Huds.: τούτων δὲ (sc. τῶν Νασαμώνων) ἔχονται Λιβύων ἔθνος παρὰ τὴν Σύρτιν μίχρη τοῦ στοματός τῆς Σύρτιδος Μάκαι. Ac postea tradit, Macas hiemem agere ad mare greges claudentes, aestate vero, deficientibus aquis, greges secum abigere ad interiores tractus. Macas post Nasamones collocat Plinius H. N. V, 5, eosque commemorat inter Syrtis accolae Diodor. III, 48. E quibus Rennel. pag. 661 colligit, gentem propius ad Syrtis oram habitasse ad Tripolim usque, quae nunc vocatur. In Carthaginiensium copiis recensentur Maccae, teste Polybio III, 33, ubi cf. Schweigh. T. V. p. 550 seq. Vid. etiam nott. ad cap. 191.

λόφους κείρονται] cristas sibi tondent, id est: capillos tondendo cristas sibi efficiunt eo quod in medio capite capillos crescere sinunt, ab utraque autem parte hinc atque illinc in cute tondent. Haud aliter II, 36: Αἰγύπτιοι δὲ — ἀνιέντες τὰς τρίχας αὔξεσθαι, cf. IV, 180 et nott. ad II, 120. Idem verbum in Plut. Pericl.

16 restitui vult Bryan.: τὴν χώραν ἀνήκεν ἀργῇ, ubi vulgo ἀφήκεν. — ἐν χοῦ κείρειν s. κείρεσθαι, usque ad cutem tonderi s. cute tenus radi, Laconum inprimis fuit; de quorum more vid. Wesseling. ad Plutarch. Moral. I. p. 445. Tu vid. nott. ad III, 8.

στρουθῶν — φορέουσι προβλήματα] i. e. struthionum terrestrium pelles pro scutis gestant. De Aethiopicis, ut monuit ad h. l. Wesseling., Noster VII, 70: προβλήματα δὲ ἀντιἀσπίδων ἐποιεῖντο γεράνων δορὰς; de Arabibus struthophagis, qui ταῖς δορὰς τῶν στρουθῶν σκεπασθέντες struthionum venatum exercent, Strabo testatur XVI. p. 772 B. s. 1117 C. coll. Polluc. I, 138, qui Arabes struthionum pellibus thoracum et scutorum vice uti scribit. Sunt vero στρουθοὶ κατάγαιοι nec hoc loco nec cap. 192 struthiones subterranei (ut Vallae placuit), sed terrestres, χερσαῖοι, ut ait Aelian. N. A. XIV, 13 coll. II, 27. IV, 37 (ubi στρουθὸς μεγάλη) et Aristotel. De partt. animall. IV, 14 (ubi στρουθὸς Λιβυκός). Namque στρουθὸς solum quando ponitur, nulla alia voce adiecta, passerem cum vulgo designet, ubi struthio intelligitur, plerumque vox quaedam adiuncta reperitur, ut in locis allatis aliisque; rarius simpliciter positum invenias στρουθόν, ut in Aristoph. Av. 874. Acharn. 1105. Plura Bredov. p. 276, qui etiam de diverso vocis genere admonuit, quod foemininum est, si de struthione agitur, masculinum, si de passere (cf. Herodot. I, 159), vox quaedam intelligenda est. De ipsa ave vid. Bochart. Hieroz. P. I. lib. II. cap. 14. p. 221 coll. N. Heins. ad Carm. de Phoenic. 145. Hinc Tertullian. Veland. Virg. 16: „bestia magis quam avis licet pennata.“

διὰ δὲ αὐτῶν Κίτρυψ ποταμός]

τῶν Κίνυψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλυμμένου Χαρίτων ἐς
θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ὁ δὲ λόφος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδησί
359 ἐστὶ, ἐούσης τῆς ἄλλης τῆς προκαταλεχθείσης Λιβύης ψιλῆς.
ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοι εἰσι. Μακίων δὲ 176

Cinyps fluvius pulcherrimam regionem perfluens commemoratur infra quoque IV, 198. V, 42. Scylac. §. 109. pag. 47. Huds. s. pag. 312 ed. Gailii (qui idem pag. 516 conferri vult de hoc fluvio I. A. Gail: Le philolog. XI. p. 31 not. 1, Tzschuck. ad Mel. I, 7, 5. Vol. II. P. I nott. critt. pag. 264 seqq. Vol. III. P. I nott. exegg. p. 190), Strabon. XVII. pag. 835 s. pag. 1192 A. Plin. II. N. V, 4. §. 27. Alios veterum locos plurimos affert Mueller ad Scylacis l. I. (Geograph. Gr. minn. I. p. 85); de fluvii nomine e lingua Hebraica repetendo quaesivit Hamaker: Miscell. Phoen. p. 246. Quem fluvium cum prope Neapolin s. Leptin magnam, quae nunc *Lebeda* vocatur, in mare exire sunt qui statuant, miratur Rennel. p. 661, in hac sterili Libyae regione ac deserta nullum adhuc inveniri fluvium, nullos colles, nullas silvas. At docet Ritter: Erdk. I. p. 927, ab orienti Lebedae trium horarum intervallo prope promontorium Mesuratam torrentem esse *Aniso* s. *Wadi Quam*, hand raro quidem prorsus exsiccatum, alveo saxoso ad mare delabentem, ubi stagna ac paludes, circa quas regio et olim et nunc maxima insignis fertilitate. Idque egregie nunc probarunt Della Cella: Viaggio da Tripoli etc. (Genov. 1819) p. 46 et Barth: Wanderungg. etc. p. 317, qui ipse hunc fluvium transgressus est, cuius aquam nocivam esse indigenae affirmant. Add. eundem in: Reisen u. Entdeckung. in Nord-Afric. I. p. 86 et conf. etiam Mannert. X, 2. p. 123 seq., Schlichthorst. p. 143. *Zenifer* s. *Magro* videtur esse Heerenio Ideen II, 1. p. 51, quod eodem redit, si quidem Barth alterum quoque fluvii nomen affert *Wadi magar grin*, unde nomen *Magro* ortum est (vid. Barth l. I. p. 316. 362): significat autem hoc fluvium *antrorum paludosorum*, quod

nomen fluvio, qualis nunc delabitur, convenire asserit Barth. Alterum nomen a vico adiacente ductum.

ἐκ λόφου καλυμμένου Χαρίτων] *Gratiarum collis* meminit Schol. Pindar. ad Pyth. V, 32 ex Callimacho, cuius conf. fragm. 266. Cr. ad Haynium amandat ad Pind. T. I. p. 213. Nonno Dionys. XIII, 341 si fides, collis nomen ducitur ab Harmonia, quae cum Cadmi sponsa esset et cum eo in Graeciam navigaret, ad Libyae oram delata est, a cuius incolis in illius honorem hicce collis vocabatur *Χάρις*. Ex iis, quae retulit Della Cella, observat Ritter. l. I., Gratiarum collem, silvarum praestantiâ insignem, pertinere ad montes, quibus nunc nomen *Ghuriano*, qui minime, ut vulgo existimant, ad oram proxime accedant, sed a mari, plane ut Noster refert, ducenta stadia sint remoti silvarumque abundantia excellant. Qui idem Della Cella plantiæ, quae ab oriente Cinypis extenditur, adhuc bene irriguam indeque eximie fertilem esse testatur, ubi olivæ, palmae, alia sine ullo hominum cultu crescant, quamque olim, ubi procul dubio melius fuerit culta, fertiliorum adeo fuisse credas licet, ut sane, quae Noster cap. 198 referat, ad verum proxime accedere videantur. Collem, qui Gratiarum dicitur, invenit Barth. l. I. pag. 318 ac descripsit: fluvium dicit e montibus prorumpere duarum horarum itinere ab ora remotis, ut sane ducenta Herodoti stadia non prorsus convenient; conspici hic addit collem 350 pedd. altum, qui sane pro Gratiarum colle habendus latum praebeat prospectum in terras circum circa sitas et nunc prorsus desertas. Ad locutionem *δασὺς ἰδησι* conf. nott. ad cap. 109.

175 στέαται. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων· τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὖξισθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες ἐν χορῷ· ἐς δὲ τὸν πόλεμον στρουθῶν καταγαλῶν δορὰς φορέουσι προβλήματα. διὰ δὲ αὐ-

CAP. CLXXV.

ἔχονται τὸ πρὸς ἐσπέρης Μάκαι] Cave mutes cum Abreschio τὸ in τοῦ, quod a verbo ἔχονται pendeat. Namque ad ἔχονται mente subaudiendum αὐτῶν scil. Νασαμώνων, eā structurā, qua Noster IV, 169. 170. 171. 172. 176. 178. 180. 191 aliisque locis utitur, et articulus τὸ verbis πρὸς ἐσπέρης additur, quo intelligamus, haec verba ad antecedentia τὸ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν pertinere iisque adnecti. Etenim Herodoti sententia haec est: Nasamonibus proximos regionem maritimam (terram, quae iuxta mare extenditur) occidentem versus tenere Macas. Ac sane sic loquitur Scylax in Peripl. §. 109. p. 46 Huds.: τούτων δὲ (sc. τῶν Νασαμώνων) ἔχονται λιθῶν ἔθνος παρὰ τὴν Σύρτιν μέγχι τοῦ στοματος τῆς Σύρτιδος Μάκαι. Ac postea tradit, Macas hie mem agere ad mare greges claudentes, aestate vero, deficientibus aquis, greges secum abigere ad interiores tractus. Macas post Nasamones collocat Plinius II. N. V, 5, eosque commemorat inter Syrtis accolae Diodor. III, 48. E quibus Rennel. pag. 661 colligit, gentem propius ad Syrtis oram habitasse ad Tripolim usque, quae nunc vocatur. In Carthaginensium copiis recensentur Maccaci, teste Polybio III, 33, ubi cf. Schweigh. T. V. p. 556 seq. Vid. etiam nott. ad cap. 191.

λόφους κείρονται] cristas sibi tondent, id est: capillos tondendo cristas sibi efficiunt eo quod in medio capite capillos crescere sinunt, ab utraque autem parte hinc atque illinc in cute tondent. Hand aliter II, 36: Ἀγύπτιοι δὲ — ἀνιέντες τὰς τρίχας αὖξισθαι, cf. IV, 180 et nott. ad II, 129. Idem verbum in Plut. Pericl.

16 restitui vult Bryan: τὴν χώραν ἀνῆκεν ἀργῆν, ubi vulgo ἀφῆκεν. — ἐν χορῷ κείρειν s. κείρεσθαι, usque ad cutem tonderi s. cute tenus radi, Laconum inprimis fuit; de quorum more vid. Wesseling. ad Plutarch. Moral. I. p. 445. Tu vid. nott. ad III, 8.

στρουθῶν — φορέουσι προβλήματα] i. e. struthionum terrestrium pelles pro scutis gestant. De Aethiopicis, ut monuit ad h. l. Wesseling., Noster VII, 70: προβλήματα δὲ ἀντιἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δορὰς; de Arabibus struthophagis, qui ταῖς δορῶν τῶν στρουθῶν σκεπασθέντες struthionum venatum exercent, Strabo testatur XVI. p. 772 B. s. 1117 C. coll. Polluc. I, 138, qui Arabes struthionum pellibus thoracum et scutorum vice uti scribit. Sunt vero στρουθοὶ κατάγαιοι nec hoc loco nec cap. 192 struthiones subterranei (ut Vallae placuit), sed terrestres, χερσαῖοι, ut ait Aelian. N. A. XIV, 13 coll. II, 27. IV, 37 (ubi στρουθὸς μεγάλη) et Aristotel. De part. animal. IV, 14 (ubi στρουθὸς λιθνός). Namque στρουθὸς solum quando ponitur, nulla alia voce adiecta, passerem cum vulgo designet, ubi struthio intelligitur, plerumque vox quaedam adiuncta reperitur, ut in locis allatis aliisque; rarius simpliciter positum invenias στρουθόν, ut in Aristoph. Av. 874. Acharn. 1105. Plura Bredov. p. 276, qui etiam de diverso vocis genere admonuit, quod foemininum est, si de struthione agitur, masculinum, si de passere (cf. Herodot. I, 159), vox quaedam intelligenda est. De ipsa ave vid. Bochart. Hieroz. P. I. lib. II. cap. 14. p. 221 coll. N. Heins. ad Carm. de Phoenic. 145. Hinc Tertullian. Veland. Virg. 16: „bestia magis quam avis licet pennata.“

διὰ δὲ αὐτῶν Κίτυψ ποταμός]

τῶν Κίνυψ ποταμὸς φέων ἐκ λόφου καλυμμένου Χαρίτων ἐς
θάλασσαν ἐκδιδοί. ὁ δὲ λόφος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδησί
359 ἐστὶ, ἐούσης τῆς ἄλλης τῆς προκαταλεχθείσης Λιβύης ψιλῆς.
ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοι εἰσι. Μακέων δὲ 176

Cinyps fluvius pulcherrimam regionem perfluens commemoratur infra quoque IV, 198. V, 42. Scylac. §. 109. pag. 47. Huds. s. pag. 312 ed. Gailii (qui idem pag. 516 conferri vult de hoc fluvio I. A. Gail: Le philolog. XI. p. 31 not. 1, Tzschuck. ad Mel. I, 7, 5. Vol. II. P. I nott. critt. pag. 264 seqq. Vol. III. P. I nott. exegg. p. 190), Strabon. XVII. pag. 835 s. pag. 1192 A. Plin. H. N. V, 4. §. 27. Alios veterum locos plurimos affert Mueller ad Scylacis l. l. (Geograph. Gr. minn. I. p. 85); de fluvii nomine e lingua Hebraica repetendo quae sivit Hamaker: Miscell. Phoen. p. 246. Quem fluvium cum prope Neapolin s. Leptin magnam, quae nunc *Lebeda* vocatur, in mare exire sunt qui statuunt, miratur Rennel. p. 661, in hac sterili Libyae regione ac deserta nullum adhuc inveniri fluvium, nullos colles, nullas silvas. At docet Ritter: Erdk. I. p. 927, ab orienti Lebedae trium horarum intervallo prope promontorium Mesuratum torrentem esse *Aniso* s. *Wadi Quam*, haud raro quidem prorsus exsiccatum, alveo saxoso ad mare delabentem, ubi stagna ac paludes, circa quas regio et olim et nunc maxima insignis fertilitate. Idque egregie nunc probarunt Della Cella: Viaggio da Tripoli etc. (Genov. 1819) p. 46 et Barth: Wanderungg. etc. p. 317, qui ipse hunc fluvium transgressus est, cuius aquam nocivam esse indigenae affirmant. Add. eundem in: Reisen u. Entdeckung. in Nord-Afric. I. p. 86 et conf. etiam Mannert. X, 2. p. 123 seq., Schlichthorst. p. 143. *Zenifer* s. *Magro* videtur esse Heerenio Ideen II, 1. p. 51, quod eodem redit, si quidem Barth alterum quoque fluvii nomen affert *Wadi magar grin*, unde nomen *Magro* ortum est (vid. Barth l. l. p. 316. 362): significat autem hoc fluvium *antrorum paludosorum*, quod

nomen fluvio, qualis nunc delabitur, convenire asserit Barth. Alterum nomen a vico adiacente ductum.

ἐκ λόφου καλυμμένου Χαρίτων] *Gratiarum collis* meminit Schol. Pindar. ad Pyth. V, 32 ex Callimacho, cuius conf. fragm. 266. Cr. ad Heynium amandat ad Pind. T. I. p. 213. Nonno Dionys. XIII, 341 si fides, collis nomen ducitur ab Harmonia, quae cum Cadmi sponsa esset et cum eo in Graeciam navigaret, ad Libyae oram delata est, a cuius incolis in illius honorem hicce collis vocabatur *Χάρις*. Ex iis, quae retulit Della Cella, observat Ritter. l. l., Gratiarum collem, silvarum praestantiâ insignem, pertinere ad montes, quibus nunc nomen *Ghuriano*, qui minime, ut vulgo existimant, ad oram proxime accedant, sed a mari, plane ut Noster refert, ducenta stadia sint remoti silvarumque abundantia excellant. Qui idem Della Cella planitiem, quae ab oriente Cinypis extenditur, adhuc bene irriguam indeque eximie fertilem esse testatur, ubi olivae, palmae, alia sine ullo hominum cultu crescant, quamque olim, ubi procul dubio melius fuerit culta, fertiliorem adeo fuisse credas licet, ut sane, quae Noster cap. 198 referat, ad verum proxime accedere videantur. Collem, qui Gratiarum dicitur, invenit Barth. l. l. pag. 318 ac descripsit: fluvium dicit e montibus prorumpere duarum horarum itinere ab ora remotis, ut sane ducenta Herodoti stadia non prorsus convenient; conspici hic addit collem 350 pedd. altum, qui sane pro Gratiarum colle habendus latum praebeat prospectum in terras circum circa sitas et nunc prorsus desertas. Ad locutionem *δασὺς ἰδησι* conf. nott. ad cap. 109.

τούτων ἐχόμενοι Γινδᾶνές εἰσι, τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια
 δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορέει κατὰ τοιούνδε τι, ὥς λέγεται·
 κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἥ δ' ἂν
 πλείστα ἔχη, αὕτη ἀρίστη δέδοκται εἶναι, ὥς ὑπὸ πλείστων ἀν-
 177 δρῶν φιληθεῖσα. Ἀκτὴν δὲ προέχουσαν ἐς τὸν πόντον τοῦ-

CAP. CLXXXVI.

Γινδᾶνες] Vulgo Γίνδανες. Equidem cum Dindorf. et Dietsch. edidi Γινδᾶνες, quod ipsum in uno Herodoti libro legitur quodque idem affert Stephan. Byz. s. v., e solo loti fructu victitare gentem adiciens. Nulla, quantum scio, apud alios auctores mentio gentis, quam maritimam fuisse recte negant Schlichthorst. p. 144 ac Rennel. p. 661, qui interiores tractus circa urbem, quae olim *Cydamus* (teste Plinio H. N. V, 5), nunc *Gadamis* perhibetur s. *Gadzames*, gentem tenuisse suspicatur ad viam, quae ab urbe Tunisia nunc ducit ad Agadez et Kashna, XXIII aut XXIV dierum itinere ab urbe Tunisia; ibi enim rudera grandium aedificiorum Romanae aetatis conspici testatur Abulfeda. Rennelio ad stipulatur Larcher. in Tab. geogr. — τούτων cum Gaisf. et Matth. dedi pro τούτων.

τῶν αἱ γυναῖκες — φορέει] i. e. quorum mulieres fascias e pellibus ad pedum malleolos gestant, unaquaeque multas, hac fere de causa, ut dicunt. Respexit, opinor, Sext. Empiric. Hypoth. III, 24. p. 177 de Aegyptiis similia scribens. Non fugit Herodoti locus doctissimum peregrinatorem Pach. (Voyag. etc. pag. 71), ubi nomadum, qui nunc Marmaricae veteris terram occuparunt, mulieres scribit multis annulis, quos ornatus causa variis corporis partibus addunt, delectari. — Caeterum ea, quae hoc loco de Gindanum mulieribus traduntur, non aliena sunt a more Nasamonum, de quo Noster supra cap. 172 retulit. Atque hodieque apud gentes in his terris habitantes sive palantes moris esse, ut peregrinis in hospitium receptis etiam ab hero uxores sive filiae offerantur, scribit Barth l. I. pag. 467.

CAP. CLXXVII.

Ἀκτὴν δὲ προέχουσαν — Λωτοφάγοι] Sedes gentis ita definit Seylax §. 110. p. 47 Huds. s. p. 312 Gail.: „τὰ δὲ ἔξω τῆς Σύρτιδος παροικῶσι Λίβνες Λωτοφάγοι ἔθνος, μέχρι τοῦ στόματος τῆς ἐτέρας Σύρτιδος. Οὗτοι λωτῶ χρῶνται σίτῳ καὶ ποτῶ.“ Plin. H. N. V, 4: „In intimo sinu (Syrtis scil. maioris) fuit ora Lotophagon.“ Alios veterum locos de Lotophagis praebent Mueller. ad Seylacis l. l. (Geograph. Gr. minn. I. p. 85 et 86) et Forbiger: Handb. d. alt. Geograph. II. p. 836. Nonnulli (cf. Stadiasm. Maris Magni §. 103. p. 405 ex ed. Muelleri) etiam addunt insulam huic orae adsitam, a Lotophagis maxime habitatam, quae cum olim *Meninx* et postea *Girba* vocaretur, nunc ab Arabibus vocatur *Njerbah*, *Dschirbeh* s. *Dschirbi*; cf. Rennel. p. 662, Mannert. X, 2. p. 143 seqq. coll. 161 seqq. ac potissimum Pelissier: Description de la regence de Tunis (Exploration de l'Alger. Paris 1853. T. XVI) pag. 172 seqq. 306 seqq., qui hanc insulam angusto maris tractu a continenti disiunctam accurate descripsit eiusdemque incolas satis cultos pro veterum Lotophagorum posteris habuit. Add. quae Barth Wanderungg. I. p. 259 seqq. de hac insula refert. De ipsis Lotophagis quae Graeci commenti fuerint, referre longum est. Tu vid. Tzschuck. ad Mel. I, 7. §. 5 nott. exegg. pag. 194 seqq. Est enim notissima gens vel ab Homeri inde aetate (cf. Odyss. IX, 82—104), quae hac ipsa in Libyae ora, quae in mare multum prominet, ad Syrtim minorem, Siciliae e regione, igitur in media ora Tripolitana, habitasse censetur. Conf. Mannert. l. l., Voelcker. Homer. Geograph. §. 57. pag. 110. Quin hodieque in eadem

των τῶν Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι, οὐ τὸν καρπὸν μού-
νον τοῦ λωτοῦ τρώγοντες ζῶουσι. ὁ δὲ τοῦ λωτοῦ καρπὸς ἐστὶ
μέγαθος ὅσον τε τῆς σχίνου, γλυκύτητα δὲ τοῦ φοίνικος τῷ
καρπῷ προσείκελος. ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἱ Λω-
τοφάγοι καὶ οἶνον.

Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχονται Μάχλυνες· τῷ 178

illa ora, antris speluncisque referta
tutumque inde praebente refugium
ac receptacula, habitare gentem in-
indigenam, a reliquorum incolarum
multitudine prorsus segregatam et
ab Arabum incursionibus securam,
loto etiamnum vescentem, ut sane
Homeri atque Herodoti Lotophago-
rum posteros agnoscas, testis est
Della Cella (Viagg. I. p. 151. 188.).
Vid. Ritter: Erdkunde I. p. 948. 949
coll. Heeren. Id. II, I. pag. 50 seq.
Lotus, unde vitam sustentare gens
perhibetur, est fructus *Rhamni Lotti*,
quae arbor adhuc frequens per illas
Africae regiones exstare dicitur,
Arabibus cognita nomine *Séedra* s.
Sidra, cuius fructus utuntur indige-
nae victu quotidiano, quin ipsum
vini genus inde conficiunt, quod ta-
men paucos modo per dies servari
possit. Cf. Heeren. l. l., Rennel. p.
663 seq. Aliter statuit Pelissier l.
I. pag. 309 hanc plantam, quae ad
genus zizyphi pertineat neque admo-
dum frequens in his regionibus re-
periatur, intelligi posse negans; cui
verisimilius videtur cogitare de ea
planta, quae rubras ferat baccas
egregium gustatum praeberentes eum-
quesimilem fere ei, quem fructus ar-
buti s. mori Idaei (nos: „Erdbeeren“
s. „Himbeeren“) praebeant, atque ad-
huc in his regionibus abundet; no-
men illius Gallicum: *Damouche*. Lotti
fructus in Lotophagorum insula se et
invenisse et gustasse scribit Barth.
l. I. pag. 262. Plane differt Aegy-
ptiaca lotus, de qua dixi ad II, 90.
De utraque loto plura Polyb. XII,
2. Athen. XIV, 18 s. 65. pag. 651
D. s. 309 Schweigh. Theophrast. II.
Pl. IV, 3. p. 46. Add. Tzschucke l.
I. I. H. Voss. ad Virgil. Georg. II,
84 et quae ad Herodoti locum cita-
vit Schweigh. Creuzerus amandat ad
Kurt Sprengel: Geschichte der Bo-

tanik, qui etiam eius arbusculae co-
loratam imaginem exhibuit.

οὐ τὸν καρπὸν μούνον — ζῶουσι]
Cum Herodoteis conf. Scylax in Pe-
ripl. §. 110. p. 48 Hud. (ἐν δὲ τῇ
νήσῳ γίνεται λωτός, ὃν ἐσθίουσι,
καὶ ἕτερος, ἐξ οὗ οἶνον ποιοῦσιν· ὁ
δὲ τοῦ λωτοῦ καρπὸς ἐστὶ τῷ μεγέ-
θει ὅσον μισαῖκνκλον) et Strabo
XVII. p. 829 s. 1185 B. Ad signifi-
cationem verbi τρώγοντες conf. nott.
ad II, 37. Ad verba seqq. γλυκύτητα
δὲ conf. Eustath. ad Odyss. p. 1616,
47 s. 337, 32, ubi γλυκύτατος et
ὁμοίως pro προσείκελος. Homerus
Odyss. XI, 94 vocarat μελιηδέα καρ-
πὸν, quo fontes socii Ulixidis redi-
tus obliti sunt. — προσείκελος dedi
pro vulg. προσείκελος; vid. nott. ad
III, 81.

ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τού-
του κ. τ. λ.] Haec non de eadem loto
specie, qua antecedentia, intelligi
vult Is. Voss. ad Scylax. (cuius verba
modo adscripsimus) pag. 520. T. I
Gail., cum illi lotti fructus, unde vi-
nosum expresserint succum, maiores
fuerint iis, qui in farinae usum ces-
serint. Neque vero haec Herodoti
videtur fuisse sententia, qui unam
modo novit arborem, unum eundem-
que fructum, quem solum comeden-
do vitam sustentant et ex quo eo-
dem vini genus quoddam parant.
Cf. Rennel. p. 664.

CAP. CLXXVIII.

Μάχλυνες] *Machlyas* novit Plinius
H. N. VII, 2. §. 16 („Supra Nasa-
monas confinesque illis *Machlyas* An-
drogynos esse utriusque naturae in-
ter se vicibus coeuntis Calliphanes
tradit.“), idemque vocabulum, au-
ctore Valcken., restituendum in Ni-
col. Damasc. narratione apud Sto-
baeum pag. 292, 50 [T. II. p. 226

λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἔσسون γε τῶν πρότερον
λεχθέντων. κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, τῷ οὖνομα Τρι-
των ἔστι. ἐκδιδοὶ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα· ἐν

Gaisf.]. Infra cap. 191 Μάξες, ubi vid. Raoul-Rochette citatum. Diversi quoque *Machlyes* Scytharum gens prope Masotin, de qua Lucian. in Toxar. §. 45.

κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, τῷ οὖνομα Τριτων ἔστι] Scylax §. 110. pag. 49 Huds. s. pag. 314 Gail. in Syrti minori memorat insulam *Tritonidem* itemque fluvium *Tritonem*; cum autem in iis, quae continuo adiciuntur, de lacu sermo sit (στόμα δὲ ἔχει ἡ λίμνη μικρὸν καὶ ἐν τῷ στόματι νῆσος ἔπεστι· καὶ ὅταν ἀνέπωταις ᾗ, ἐνίοτε ἡ λίμνη οὐκ ἔχειν εἰσπλοὺν ἔστι φαίνουσα· ἡ δὲ λίμνη αὕτη ἔστι μεγάλη, τὸ περίμετρον ἔχουσα ὡς σταδίων χιλίων· περιουκῶσι δὲ αὐτὴν Αἰθῦες κ. τ. λ.), in antecedentibus quoque huius lacus mentionem factam esse, sed ab excerptore omissam iure post alios statuit Mueller (Geogr. Graec. minn. I. p. 88). *Λίμνην τινὰ Τριτωνίδα, ἐν ἣ μάλιστα νησίον ἔστι καὶ ἑρὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐν αὐτῷ* (quod templum *Ἀθηνᾶς Τριτωνίδος* esse dicit Scylax l. l.) commemorant quoque Strabo XVII. p. 836 et Plinius H. N. V, 4. §. 28: „Ab his (sc. aris Philae-norum, ubi Lotophagi) non procul a continente palus vasta amnem *Tritonem* nomenque ab eo accipit, *Pallantias* appellata Callimacho et citra minorem Syrtim esse dicta: a multis vero inter duas Syrtas“. Plura vid. apud Tzschucke ad Mel. I, 7, 4 nott. exegg. Vol. III. P. I. pag. 186, qui discrepantes veterum locos de Tritonidis insula collegit. Add. Mueller. Orchom. pag. 355 seq. et Kleine Deutsche Schrift. II. p. 188 seq., qui quaecunque de Tritone ac Tritonide per Libyam retulerint veteres, ea ad Boeotiae Tritonem Boeotorumque s. Minyarum ad traditiones efficta statuit: de qua re dicemus ad cap. 180. Nos alia hic sectamur. In lacum Tritonidis ventorum vi cum Argo navis esset delata, consequens est, hunc lacum, quem nunc

vocari *Lowdeah* s. *Schibkah-el Lowdejah* contendunt Shaw, alii, mari s. Syrti minori olim fuisse iunctum brevi quamvis canali (nam eo retulerim τὰ βράχεια apud Herodotum); id quod ab ea, quae nunc est illius regionis, indole prorsus abhorret, cum inter hunc lacum et mare tractus intersit sabulosus aliquot miliar., in quo omnis aqua continuo perire dicitur; quamquam non desunt indicia, quibus hunc ipsum tractum vel totum vel maxima certe ex parte arenâ adductâ olim aggestum fuisse concicias ipsumque rivum, quo olim lacus mari fuerit iunctus, arenâ obiectum esse statuas; praesertim cum vel prisco aevo perdifficilem fuisse exitum, ipsa haec de Argonautis narratio cap. 179 demonstret. Ac suspicatur Humboldt (Examen critique de l'histoire de la géographie du nouv. cont. p. 59) terrae motibus factum esse, ut Tritonis lacus ipsaque regio plane mutatam acceperit formam ac speciem, indeque putat ortam esse eam confusionem, quae inter Tritonidem lacum et Syrtim invenitur. Quae cum ita sint, iure quaeras, qui sit fluvius ille *magnus Triton* Herodoto commemoratus, cum nullus hodieque illic reperiatur fluvius, qui *magnus* quodammodo appellari queat. Commemorantur quidem duo rivi, quorum alterum *Kabes* huc refert Shaw; quamquam qui in ipsum mare exit rivulus, lacum minime potuit tangere. In alterum rivum *El Hamah* incidit Rennel. p. 682, qui e complurium rivulorum coniunctione ortus in ipsa arena perire dicitur. Quocum neutro sanequam convenit *magnus* qui ab Herodoto appellatur amnis; nisi potius ad ludibria poetarum, qui Argonautarum res carmine celebrarint Libycasque res valde exornarint, hoc retuleris indeque fluxisse statuas Herodotea cum Heeren. Ideen. II, 1. p. 36 coll. Mannert. X, 2. p. 164. Nec minorem

δὲ αὐτῇ νῆσος ἐνι, τῇ οὖνομα Φλά. ταύτην δὲ τὴν νῆσον Λα-

denique difficultatem insula exhibet *Phla*, quae Shawio videtur esse magna quaedam insula, quae etiamnum in lacu Lowdeah conspicitur; aliis vero, ut Heerenio l. l. ac Rennelio p. 681, nunc illa videtur cum continenti terra, quae inter lacum illum mareque interest, coniuncta. Mannerio X, 2. pag. 166. 168. 178 seqq. insula eadem est, quae vulgo *Mennix* vocatur, Lotophagorum sedes (vid. nott. ad cap. 177), ipseque *Tritonidis lacus* est *Syrtis minor* importuosa, e cuius tortuosis ambagibus vix ac ne vix quidem navigantes se expedire potuerint; ita ut, quaecunque de lacu tradantur, e poetarum ingeniis fluxerint. Atque Schlichthorst. pag. 147, qui de *Tritone amne* Shawii sequitur sententiam, omnia expedita fore existimat, si Herodotum confudisse statuamus *Tritonidis lacum* cum *Syrti minori*, quae interdum *paludis* s. *maris Tritonidis* obveniat nomine. In quam sententiam scribit quoque Voelcker. Myth. Geograph. I. p. 35, videri usque ad Herodotum ipsam *Syrtim* minorem sub *Tritonide* fuisse comprehensam. Quo magis arridet Rennelii atque Heerenii sententia, qua olim *Tritonidem lacum* ac *Syrtim* fuisse iuncta pronuntiamus; ipsamque insulam *Phla*, ante lacus ostium olim sitam, nunc arenae afflatae et aggestae mole cum ipsa terra plane coaluisse indeque fluvium *El Hammah*, qui pro *Tritone amne* habendus, in ea ipsa interire, cum ob nimiam arenae obiectae copiam ad ipsum lacum pervenire nequeat. Et poterunt in *Herodoteis* nonnulla sane aliunde, poetarum illorum credo e carminibus, hausta videri, praesertim si ad eas usque regiones ipsum scriptorem vix progressum esse existimemus: de quo conf. nott. ad cap. 168. Adiciam his, quae de *Tritonide lacu* fluvioque nuper statuit Pelissier l. l. pag. 144. 305. Is enim hunc lacum agnoscere posse putat in palude salsa valde extensa, cui adhuc nomen *Chot el Djerid* (quod reddit: „la plage du Djerid“) vel

Chot-Meta-Pharaoun: regionem esse valde depressam saleque praegnantem asserit, in quam torrentium aquae pluviarum tempore quando confluerint, lacus eiusque sat ampli speciem exhiberi; ac praeterea alias huiusmodi paludes s. lacus plures inveniri ad mare usque pertendentes, sed minoris ambitus: per hos lacus pluviarum tempore secum coniunctos delabi fluvium ad mare usque prope locum *Tref el Ma*: hunc igitur fluvium *Tritonem* esse arbitratur. In egregia, quae huic operi addita est, mappa geographica satis clare et ipsum hunc lacum, quem pro *Tritonidis lacu* haberi vult, et paludes minores ac denique rivulum in mare exeuntem videmus indicatum. Atque circa easdem fere regiones etiam Barth, si quid ex mappa geographica ipsis operi adiecta concludere licet, *Tritonidis lacum* ponere voluisse videtur. Quae cum ita sint, quo iure Wheeler: *Geography of Herodot.* p. 541 pronuntiet minime esse dubium, quin *Tritonidis lacus* idem sit atque lacus *Schibkah* (quam Shawii esse sententiam supra diximus), ipse viderit. Verba ἐκδιδοὶ δὲ οὗτος κ. τ. λ. excitant Eustath. ad *Dionys. Perieg.* 267. Steph. Byz. s. v. *Φλά*.

τῇ οὖνομα Φλά] Goettling: *Lehre* v. Accent p. 126. 407 scribi mavult *Φλά*. Hanc insulam perperam confuderunt cum ea, quae in Aegypti finibus sita reperitur Nili insula, *Phile* (de qua vid. supra nott. ad II, 28), indeque hic corrigi voluerunt *Φλά*. At vid. Parthey: De *Philis insula* pag. 70. 71. Ansam confusionis praebuit *Stephanus Byz.* s. v. *Φίλα* scribens: ἔστι καὶ νῆσος ἐν Αἰγύπτῳ Ἡρόδοτος τετάρτῃ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, ᾧ οὖνομα Τρίτων ἴσται· ἐκδιδοὶ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα. Ubi ipsa insula *Phla* sita fuerit, incertum: quamobrem quaeri de ea vult vir doctus in: *Annales des Voyages* 1847. T. I. p. 360.

[1179] κεδαιμονίοισι φασι λόγιον εἶναι κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὅδε λόγος λεγόμενος· Ἰήσονα, ἐπεὶ τὲ οἱ ἐξεργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλίῳ ἢ Ἀργῶ, ἐσθόμενον ἐς αὐτὴν ἄλλην τε ἑκατόμβην καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, περιπλῶειν Πελοπόννησον, βουλούμενον ἐς Δελφοὺς ἀπικέσθαι· καὶ μιν, ὥς πλέοντα γενέσθαι κατὰ Μαλέην,

CAP. CLXXIX.

Ἔστι δὲ καὶ ὅδε λόγος λεγόμενος] Quae verba haud praetermittenda videntur respicienti, quantum studii operaeque Noster in eo posuerit, ut, quae famā ferrentur aut a poetis sic tradita exstarent (in quibus enarrandis acquieverunt logographi), ab iis, quae ipse investigando vera expertus esset, seiungeret. De quo conf. nott. ad cap. 173. In ipso fabulae argumento sudavit C. O. Mueller. Orchomen. pag. 353, quaecunque hic enarrentur Libyca, ea omnia e Boeotia in Libyam traducta statuens ab illis Minyis, qui per varias rerum vicissitudines in Libyam tandem devenerint eaque sparserint, quibus regionem divinitus quasi in possessionem concessam commonstrarent, et cum Libycis hisce fabulis Argonautarum quoque expeditionem, in qua praecipua Minyum pars, coniunxerint. Nec aliter fere Italus Herodoti interpretes haec a Cyrenaeis conficta vult, quibus suum in Libycas regiones imperium divina quasi auctoritate concessum magis stabilirent. Quae cum Herodoti testimonio haudquam innitantur, vereor, ut stare possint. Sed haec uberius exponere huius loci non est. Tu cum Herodoteis conf. Apollon. Rhod. IV, 1551—1617, haec eadem copiosius enarrantem et in nonnullis ab Herodoto discedentem. Delati autem sunt Argonautae in Libyam, eodem teste Apollonio IV, 1232, cum a vellere aureo acquisito in patriam regrederentur. Ac suspicatur Pachy (Voyage etc. pag. 173) in Phoenicum portum ad Phycuntis promontorium (ubi Hesperidum quoque hortos fuisse vult) appulisse Argonautas, vento in Libyam delatos. De ipso Argonautarum itinere conf. Grote: Hi-

story of Greece I. cap. XIII (p. 211 seqq. praecipue p. 219 e versione Theod. Fischeri: Griech. Mytholog. u. Antiqq. etc. Lips. 1856). — ὑπὸ τῷ Πηλίῳ, sub Pelio, i. e. ad Pelii radices. Ad ἐξεργάσθη conf. II, 180 ibique nott. et III, 60. In verbis seqq. ἐσθόμενον ἐς αὐτὴν ἄλλην (omnino, praeter alia) τε ἑκατόμβην attende vocem ἄλλος, de cuius usu Ast. ad Plat. Phaedr. pag. 241 seqq. ad Polit. pag. 415. 521. 641 multa excitavit.

καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον] Tripodem ad Apollinis sacra potissimum pertinuisse indeque plerumque in Apollinis donariis ac muneribus memorari satis notum. Plura vid. in nott. ad I, 92. Atque hunc ipsum tripodem literis antiquis inscriptum apud Euesperitas esse assertatum testis est Diodor. IV, 56, nec moramur, quod tripodis loco hac in re enarranda craterem ponit Lycophron Alex. 887, ubi conf. Tzet. pag. 859 coll. Apoll. Rhod. IV, 1548 seqq., qui et ipse tripodem agnovit.

ὥς πλέοντα γενέσθαι κατὰ Μαλέην] i. e. cum navigando pervenisset ad Maleam, promontorium Laconiae, ventorum tempestatumque vi famosissimum, cui nunc nomen Capo di St. Angelo. Vid. Odyss. III, 287 et IX, 80 et ad utrumque locum notata a Nitzsch. T. I. p. 198. III. p. 20. Cf. Mannert. VIII. p. 600 seqq. et ad locutionem Herod. III, 45: ἐπεὶ τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, ubi conf. nott. Supra I, 82 exstat Μαλαί, quam eandem formam frequentat Strabo I. pag. 25 s. 45 B. VIII. p. 362 s. 557 C. 558 B. p. 378 s. 580 B. p. 390 s. 597 A. Alii teste Stephano Byz. s. v. Μαλεία et Μαλέα, unde Latinorum Malea. De quo promontorio cf. Wasse ad Thucyd. VIII, 39, et qui plura attulit Tschucke ad Pomp. Mel. II, 3, 8 nott. exegg.

ὑπολαβεῖν ἄνεμων βορέην καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην·
πρὶν δὲ κατιδέσθαι γῆν, ἐν τοῖσι βράχεσι γενέσθαι λίμνης τῆς
Τριτωνίδος. καὶ οἱ ἀπορέοντι τὴν ἐξαγωγὴν λόγος ἐστὶ φανῆ-
ναι Τρίτωνα, καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσονα ἑωυτῷ δοῦναι τὸν τρί-
ποδα, φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δέξειν, καὶ ἀπήμονας ἀπο-
στελέειν. πειδομένου δὲ τοῦ Ἰήσονος οὕτω δὴ τὸν τε διέκ-
πλοον τῶν βραχέων δεικνύναι τὸν Τρίτωνα σφι, καὶ τὸν τρί-
ποδα θεῖναι ἐν τῷ ἑωυτοῦ ἱερῷ, ἐπιθεσπίσαντά τε τῷ τρίποδι

Vol. III. P. II. p. 293. — Ad ὑπο-
λαβεῖν conf. I, 24 ibique nott. VI,
27. VIII, 12. 96. 118, et ad ἀποφέ-
ρειν conf. IV, 103 ibiq. nott. *Boreae*
autem loco in his potius Eurum sive
Subsolanum expectandum fuisse,
quo Argo in Tritonidem fuerit com-
pulsā, monet Rennel. p. 681. Ac Bo-
rea in maiorem potius Syrtim Iaso-
nem oportuit pulsum quam in mino-
rem, ut C. O. Muellero placuit Or-
chomen. p. 354. At quis omnino in
talibus omnia tam accurate ad ver-
um expressa expectabit? Nec alio
pertinere credam, quod Ulixes a
Borea in mare occidentale detrudi-
tur, ubi de Euro, qui una cum Bo-
rea navem egerit, cogitandum; conf.
Voelcker. Homer. Geogr. p. 110 coll.
p. 75. 79. — Ad τὰ βράχια cf. II, 102.
Vadum brevia habet Mela I, 7, 24
coll. Virgil. Aen. I, 111, ubi Servius:
„*brevia* — vadosa dicit, per quae vadi
pedibus potest;“ et: „*vada*, τὰ βρα-
χέα.“ Plurima nunc dabit Melae lo-
cum Tschuck. in nott. exegg. p.
184. 185. Ad voces ἀπορέοντι τὴν
ἐξαγωγὴν conf. supra ad III, 4 nott.
— Verba: φάμενόν σφι καὶ τὸν πό-
ρον δέξειν καὶ ἀπήμονας ἀποστελέ-
ειν valent: *Tritonem* (deum scil.) di-
centem, se iis et exitum monstraturum
et incolantes eos emissurum esse (ex his
vadis), ubi σφι et ἀπήμονας referas
ad τὸν Ἰήσονα καὶ τοὺς σὺν Ἰήσωνι,
ut mox Noster loquitur. De ipso
Tritone deo quae Graeci sint confa-
bulati, afferre omnia huius loci vix
esse potest: maris eiusque aestuan-
tis potissimum significationem ha-
bere Tritonem indeque ad deos mari-
nos ipsumque Neptunum pertinere,
a quo ex Amphitrite genitum vulgo
ferebant Tritonem, haud dubium vi-

deri poterit: vid. modo Preller:
Griech. Mytholog. I. p. 126. 354.
376 et cf. etiam Murs: Griechen-
land u. d. Orient. p. 185 seqq. Hic
igitur „maritimus Triton, natan-
tibus invehens beluis adiunctis hu-
mano corpori“, ut scribit Cicero
De nat. deorr. I, 28, inter Neptuni
comites vulgo relatus, a Graecis ma-
ture iam ad Libyae oram sic trans-
latus esse videtur, ut cum indige-
narum deo, quem Neptunum fuisse
existimo (cf. Herodot. II, 50), con-
funderetur atque Graecorum ex more
etiam pro deo eius fluvii magni ha-
beretur, quo lacus ille mari iunge-
batur: quare qui hoc loco deus va-
ticipans invenitur ὁ Τρίτων, is
fluvii ipsius significationem habet et
hoc capite et sequenti in verbis:
τὸ μέσον δὲ σφι σφίξει ὁ Τρίτων.
Graecis quod futuras res vaticinari
dicitur hic deus, noli mirari: ete-
nim vaticinandi artem diis marinis
atque etiam fluvialibus inprimis tri-
bui a veteribus satis constat.

ἐπιθεσπίσαντα] idem atque θε-
σπίσαντα ἐπὶ τῷ τρίποδι, *super s.*
ex tripode vaticinantem, ut ait Wes-
seling. Verbum ἐπιθεσπίζειν eodem
sensu adhibuit Dionys. Halic. Anti-
tiqq. II, 6. III, 35. Participia ἐπι-
θεσπίσαντα τε καὶ σημήναντα arcti-
us iungenda cum antecedenti sen-
tentia: τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ
ἱερῷ, namque hoc opinor dicere vult
Herodotus: Tritonem deum super
tripodem (quem dono acceperat ab
Iasone) vaticinatum Graecis edixis-
se, quid ipsorum posteris eventurum
esset: tum vero securitatis causa,
tripodem ne quis auferre posset, re-
posuisset in suo ipsius templo. —
In verbis sequentibus ἐπὶ τὸν τρί-

καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσωνι σημήναντα τὸν πάντα λόγον, ὥς, ἐπεὰν τὸν τρίποδα κομίσῃται τῶν ἐγκόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοὶ συμ-
 πλεόντων, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα 360
 λίμνην Ἑλληνίδας πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα ἀκούσαντας
 180 τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων κρύψαι τὸν τρίποδα. Τούτων δὲ
 ἔχονται τῶν Μαχλύων Ἀύσεις. οὗτοι δὲ καὶ οἱ Μάχλυνες πῆρξ
 τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι· τὸ μέσον δὲ σφι οὐρῖζει ὁ
 Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυνες τὰ ὀπίσω κομέουσι τῆς κεφαλῆς,
 οἱ δὲ Ἀύσεις τὰ ἔμπροσθε. Ὅρτῃ δὲ ἐνιαυσίῃ Ἀθηναίης αἱ

ποδα κομίσῃται τῶν ἐγκόνων τις κ.
 τ. λ. (si quis tripodem abstulisset
 etc.) conf. de significatione verbi
 κομίσσθαι nott. ad V, 83. — Ad
 oraculi effatum de *centum* urbibus
 laud scio an referri quoque possit,
 quod Nonnus Dionys. XIII, 375
 tradit, Cadmum nuptias cum Har-
 monia in Libya, ad quam ventis
 delatus fuerit, celebrantem in hu-
 ius rei memoriam *centum* condidisse
 urbes. Neque vero inde opus erit,
 hoc Herodoti loco οἰκίσαι (i. e. *con-
 didisse*) reponere, quod ab uno co-
 dice allatum placuit quoque Nabero,
 quem laudavi ad cap. 116, ubi vid.
 nott. Nam οἰκῆσαι h. l. intransitiva
 notione accipiendum (cf. nott. ad
 I, 27); necesse esse oraculum dixit,
centum Graecas urbes *sitas esse s.
 habitari* circa lacum Tritonidem.

CAP. CLXXX.

Ἀύσεις] Olim Ἀύση, unde Valck.
 refinxit Ἀύση. Apud Stephan. Byz.
 s. v. Ἀύσεις, ἔθνος Λιβύης. Ἀπολ-
 λόδορος δὲντέρῳ περιηγήσεως καὶ
 Ἡρόδοτος ἐν τετάρτῃ. Alii gentis
 testes mihi non constant. Ac prorsus
 sibi convenire Rennel. negat p.
 608 Herodotum, qui cap. 191 *Ausenes*
 vocet nomadum extremos Ma-
 xyesque ab occidente his finitimos,
 agricolarum primos, sed cap. 180.
 187 idem Libycorum nomadum fines
 ponat ad Tritonidis lacum occiden-
 tem versus. Quare modo latiori,
 modo strictiori sensu ille locutus
 esse videtur. — „I. R. Pacho in Re-
 lat. d'un Voyage dans la Marmari-
 que Cyrenaique etc. Paris 1827 hos

Ἀύσεις pro iisdem habet, qui, Syne-
 sio teste, seculo quinto et sexto post
 Chr. n. Cyrenaicam devastarunt *Au-
 surii* dicti.“ Cr. Tu vid. p. XXIX
 not. 1.

τὸ μέσον δὲ σφι οὐρῖζει ὁ Τρίτων]
 i. e. *determinat Triton medius inter
 utrosque interfluens*. Ubi ὁ Τρίτων
 de amne (qui etiam deus est et co-
 litur) intelligitur. Verbum οὐρῖζειν
 eodem modo ac sensu II, 16. IV, 42.
 51. 56. 57.

Ὅρτῃ δὲ ἐνιαυσίῃ κ. τ. λ.] Vocem
 Ἀθηναίης in his tolli vult Cobetus.
 Expressit Herodotea Mela I, 7, 27:
 „Super hunc ingens palus amnem
 Tritona recipit, ipsa Tritonis: un-
 de Minervae cognomen inditum est,
 ut incolae arbitrantur, ibi genitae
 (vid. Apollodor. I, 3, 6. III, 12, 3):
 faciuntque ei fabulae aliquam fidem,
 quod quem natalem eius putant, lu-
 dicris virginum inter se decertan-
 tium celebrant.“ Attigit Herodote-
 am narrationem C. O. Mueller. Or-
 chomen. pag. 355 seqq. et Kleine
 Deutsche Schrift. II. p. 188 seq., ut
 iam notavimus ad IV, 178, itemque
 Voelcker. Iapet. p. 218 seqq. 226
 seqq. Myth. Geogr. I. pag. 24 seq.
 32 seqq. 36 seq., qui et ipse haec e
 Graecia in Libyam traducta et a
 Cyrene Libycas ad gentes advecta
 opinatur; add. H. G. Brzoska De
 geogr. myth. Specim. I (Lips. 1831).
 p. 55. 56, ubi contendit, hanc fabu-
 lam de Tritone ac de Tritonide Mi-
 nerva ex ipsa Boeotia in Libyam
 translata esse ad Syrtim minorem
 itemque puellas Amazones, numi-
 num bellicosorum ministras, ad hu-
 ius deae cultum ac sacra proxime

παρθένου αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι μάχονται πρὸς ἀλλήλας λίθοισι

pertinentes et ex Boeotia in Libyam a colonis Minyis adductas. Ac nemo quisquam sane in hisce puellarum certaminibus, quas Herodotus hîc describit, similitudinem quandam cum Amazonibus earumque pugnis non agnosceret: quales virgines, ubicunque Minervae sacra, ibi reperiri monuimus ad cap. 110. Neque vero quisquam mihi persuadebit, omnia haec ex Boeotia repetenda esse, unde in Orientem aequae atque in Africam ad Syrtis accolae deducta fuerint. Nam in his ipsis regionibus Libycis multo prius quam in Boeotia eius deae sacra floruerunt, quam indigenam Noster praedicat quamque a Graecis advenis, qui Minervae sacra secum attulerant, cum Minerva ipsa confusam quodammodo esse existimo. Haec vero dea indigena (αὐθιγενὴς θεός) qualis re vera existimanda sit aut unde ad Libyae oras advecta, si quaeras, probabilius utique videtur, huius deae origines atque sacra primitiva, quae a Graecis post assumpta aut cum Minervae sacris confusa fuerint, ex Aegypto repetere (ex qua arma quoque puellarum Noster repetit), unde haec omnia ad finitimas Libyae gentes delata fuerint, quam e Graecia, quae vel quadrigarum regundarum artem a Libycis hominibus edocta fuit, teste Herodoto IV, 189. Conf. Mannert. X, 2, pag. 171. Itaque ad Aegyptiorum deam Neith s. Saiticam Minervam (vid. nott. ad Herodot. II, 62) regredi vult David (Jupiter I. p. 139 seq.), neque aliud placuit Creuzero Symbol. III. p. 309 seqq. ed tert., qui cum hisce Libycarum puellarum certaminibus in deae honorem institutis comparat ritus ad Sais lacum celebrari solitos in honorem Isis-Neith s. Minervae, neque vix latere posse pronuntiat, quid sibi velint Libycarum puellarum pugnae, ad castitatis specimen exhibendum, si omnino in talibus Amazonum s. virginum institutis notionem castitatis cum bellica fortitudine coniunctam quodammodo representari reputemus eaque om-

nia ad lunares ac solares religiones, ad quas et ipsa pertinet Pallas Minerva, referamus. Utrobique enim inveniri abstinentiam a viris, utrobique institui certamina certis temporibus solis lunaeque cursu definitis redeuntia. Atque vel Indorum in fabulis istiusmodi commemorari certamina ad castitatem probandam instituta idem Creuzerus observat l. I. p. 312. Quae enim dea est castissima ac purissima lucis imago, eam consentaneum est certaminibus celebrari, quibus virginum castitas aequae ac bellicosa natura probetur. Atque etiam Voelcker. Myth. Geogr. I. p. 50 contendit, Amazonibus Libycis tesseraria quadam ratione representari Palladem Minervam eiusque virginitatem atque fortitudinem, non alio fere sensu quam quo Asiaticae Amazones referantur ad Ephesiam Dianam. Postea, ut monet Cr., de Palladis Tritonidis religionibus itemque de Amazonibus exposuit O. M. de Stackelberg. in libro: Der Apollotempel zu Bassae in Arcadien. pag. 134 seqq. Attuli haec; quae cum ex Aegypto huius Minervae Libycae origines et sacra repetant, haud scio an longius repetita videri queant, si quidem vix ullum certius exstat vestigium huiusmodi sacrorum aut numinum ex Aegypto ad Libycae orae gentes vel remotiores occidentem versus ad Syrtim usque delatorum. Quare satius videtur statuere, deam Libyum indigenam, quam Graeci teste Herodoto Minervam vocabant quamque etiam ad Graecae Minervae modum conformasse putandi sunt sacris utriusque deae coniunctis, nullam aliam revera esse atque eam, quam per Syriam aliasque Asiae occidentalis partes ac potissimum per oras maris mediterranei orientales ac meridionales a Phoenicibus atque Carthaginensibus cultam videmus deam lunarem variis nominibus designatam. Cum hac igitur *Astarte* sive *Punica* sive *Libyca* dea Graecorum Minervam hic coaluisse existimo prorsusque accedo his, quae

τε καὶ ξύλοισι, τῇ αὐτιγενεὶ θεῷ λέγουσαι τὰ πάτρια ἀποτε-
λέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν. τὰς δὲ ἀποδνησκούσας τῶν
παρθένων ἐκ τῶν τρωμάτων ψευδοπαρθένους καλέουσι. πρὶν
δὲ ἀνείναι αὐτὰς μάχεσθαι, τάδε ποιέουσι· κοινῇ παρθένον τὴν
καλλιστεύουσαν ἐκάστοτε κοσμήσαντες κυνέη τε Κορινθίῃ καὶ
πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ καὶ ἐπ' ἄρμα ἀναβιβάσαντες περιάγουσι
τὴν λίμνην κύκλω. ὅτεοισι δὲ τὸ πάλα ἐκόσμεον τὰς παρθέ-
νους, πρὶν ἢ σφι Ἑλλήνας παροικισθῆναι, οὐκ ἔχω εἶπαι· δο-
κέω δ' ὦν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι κοσμέσθαι αὐτὰς. ἀπὸ γὰρ
Αἰγύπτου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος φημι ἀπὶχθαι ἐς τοὺς

hanc in rem disputavit Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 463 seq., qui id quoque monuit, hanc deam sive Libycam sive Punicam Carthagine repraesentatam esse armis et galeâ instructam atque a Libyae gentibus bellicosam cultam fuisse belli deam, ut adeo facilius cum Graecorum Minerva confundi potuerit. Annum autem illud festum, quod huic deae virgines secum certantes agere Noster scribit, quodque ad natalem deae diem refert Mela, idem Movers novilunii festum fuisse putat, in honorem primi novilunii ineunte anno peractum, cum similia festa per Asiam minorem atque Syriam peracta fuerint.

τῇ αὐτιγενεὶ θεῷ] Unus Florentinus αὐθιγενεῖ, Sancrofti liber αὐθιγενεῖ. Cf. nott. ad II, 149. Mox cum edd. recentt. exhibui τῶν παρθένων pro παρθένοισι, itemque τρωμάτων pro τρωμάτων, de quo conf. Struve l. I. Spec. III. pag. 2 not. (Opuscc. II. p. 346.). Ad ἀνείναι conf. cap. 175 ibiq. nott. Sensus est: priusquam virgines ad pugnandum dimittant s. pugnare sinant. Corinthiaca galea, quae virgini pugnaturae imponitur, simplicior fuit atque ex metallo elaborata: itaque iure hoc galearum genus H. Barth (Corinthior. commercii et mercaturae histor. Partic. Berolin. 1844. p. 19) refert ad id opificium, in quo mature iam Corinthii studium operamque posuerint, ad artem metalla tractandi varios in usus et conficiendi arma, tela, alia id genus. Tu conf. etiam

C. O. Mueller: Kleine Deutsche Schrift. I. p. 104. Scripsi autem κυνέη pro vulg. κυνῇ secutus Bredov. p. 220. — Ad κύκλω conf. nott. ad Herodot. cap. 72. — κοσμέσθαι est instrui, ut I, 109. VII, 209. — Ad ὅτεοισι conf. de forma Struve Spec. etc. I. pag. 48. 40. (Opuscc. II. p. 322.)

καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνος κ. τ. λ.] Affert Wessel. Platonis locum e Timaeo cap. 3. p. 24 B., quo sacerdos Aegyptius suae genti scutorum atque hastarum originem tribuit; quod eo magis teneri velim, quo frequentius Aegyptios quidquam in artibus, quod inde ad Graecos fluxerit, habuisse nunc negari video. Utitur Herodoteo loco Vir Illustr. De Minutoli in Itinerar. ad templ. Ammon. pag. 159, arma, quae in templo Iovis Ammonii adhuc repraesentata inveniuntur, recensens atque describens. Scuta Aegyptiorum, qualia in ipsis Aegyptiorum monumentis gestantes conspiciuntur milites, Graecorum scutis admodum similia videri affirmat Rossellini Monument. civil. III. p. 227, idque adeo confirmant, quae de Aegyptiorum scutis leguntur apud Wilkinson. Manners and customs of the anc. Egypt. I. p. 298, additis imaginibus ipsis; de galeis idem disputavit p. 329; conf. etiam Herodot. II, 151 ibique nott. Scuta ad pedes usque pertinentia et ad corpus tuendum aptissima commemorantur apud Xenophontem in Exped. Cyr. I, 8, 9. Cyropaed. VI, 2, 10. VII, 1, 33.

Ἑλληνας. Τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καὶ μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ δοῦναι ἑωυτὴν τῷ Διὶ, τὸν δὲ Δία ἑωυτοῦ μιν ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. Μῆξιν δὲ ἐπικοινωνοῦν τῶν γυ-

Τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ κ. τ. λ.] Attigit Herodotea Eustath. ad Homer. Ili. p. 1216, 47 s. 1296, 38 et ad Dionys. Perieg. 267 coll. Pausan. I, 14. §. 5. Hinc ipsa Minerva, filia nymphae lacus Tritonidis (ita enim intelligo voces: καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης), dicta vulgo Τριτογένεια, cuius cognominis quae variae afferuntur rationes, indicabunt Heyne ad Apollodor. III, 12, 3. pag. 297, Tzetz. ad Lycophr. 519. pag. 666 seq., Creuzer. Melett. I. pag. 23, qui idem Symbol. III. p. 317 ed. tert. de huius fabulae sensu reconditori disputavit, in quam eandem disquisivit Voelcker. I. I. coll. Welcker. Trilog. d. Aeschyl. p. 282 seq. Quae enim hoc loco patre Neptuno, matre Tritonide nymphea nata Iovem adiisse et ab eo adoptata fertur Minerva, eius patrem alii nuncupant Palladem, ipsius virginitati insidiantem ideoque ab ipsa Minerva interfectum. Quem Palladem haud alium esse atque ipsum Neptunum monuit Creuzer; a quo Neptuno ex Tritonide Minervam quod genitam dicunt, hoc prisca illa ex doctrina repetendum, qua Oceanus ac Tethys (i. e. aqua et terra) omnium rerum ferantur parentes. Minerva autem, quae est ipsius natura ad lunam lucemque lunarem proxime spectans, cum neque ad terram neque ad aquam pertineat, ad Iovis, i. e. Solis igneam vim ac lucidam se confert et in ea ita acquiescit, ut iam coelestia lumina, et Sol et Luna, coniuncta quodammodo, ut par est, reperiantur. Spectat igitur fabula, reconditiorem eius sensum si sectaris, ad doctrinam cosmogonicam adeoque philosophicam de Sole, Luna astrisque nunquam intereuntibus nec suam vim perdentibus igneam lucidamque, quam illibatam atque integram servari maxime est conveniens. Haec Cr., qui postea ad scripsit: Millingen Ancient unedited

Monuments — Vases. Nr. I. Pl. 1. 2. 3. p. 3, Inghirami: Monumenti Etruschi ad tab. XXXIII de' Vasi fittili pag. 348. Equidem quid de Minerva hac sentiam, supra indicavi: ad Neptunum quod attinet, cum quo sic coniungitur Minerva, ut eius filia perhibeatur, noli id mirari; namque Neptunus, qui teste Herodoto II, 50 vere Libycus deus est, neque inde ex Aegypto, ut quidam volunt (cf. Roeth: Geschichte d. abendländ. Philosoph. I. nott. p. 202), repetendus, non alius utique deus esse videtur atque Punicus ille Baal, quem Phoenices Carthaginiensesque navigantes coluerunt marisque deum quoque venerati sunt: de quo vid. Movers I. I. pag. 468 seqq. Hunc igitur maris deum sive Punicum sive Libycum Graeci Neptunum nuncuparunt eundemque cum Minerva, quae Iovis capite vulgo orta dicebatur, ita coniunxerunt, ut Minervam Neptuno ortam, sed, cum de patre quereretur, a Iove adoptatam dicerent. Etenim Herodoti verba: καὶ μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ (i. e. cum haberet aliquid, quod de patre conquereretur; cf. nott. ad III, 1) eo spectare videntur, quod pater filiae virginitatem violare conatus indeque a filia ipsa interemptus dicebatur: vid. Cicero De nat. deor. III, 23, ubi reliquos veterum de hac re locos indicavit Creuzer; add. Movers I. I. bene monens, hoc modo scite tolli eam discrepantiam, quod Minerva illa modo Neptuni modo Iovis filia perhibebatur. Aliter de his statuit Mueller: Kleine Deutsche Schrift. II. p. 187 seq. 226 seq. alia ratione Minervam cum Neptuno a veteribus hac in fabula iungi ratus.

τὸν δὲ Δία ἑωυτοῦ μιν ποιήσασθαι θυγατέρα], adoptare sibi filium, videri τινὰ ποιήσασθαι frequens apud oratores; θυγατέρα ποιήσασθαι, qui praeter Herodotum dixerit, ne-

ναικῶν ποιέονται, οὔτε συνοικέοντες κτηνηδὸν τε μισγόμενοι. ἐπεὰν δὲ γυναικὶ τὸ παιδίον ἄδρὸν γένηται, συμφοιτέουσιν ἐς τῶντ' οἱ ἄνδρες τρίτον μῆνός, καὶ τῷ ἂν οἴκῃ τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τοῦτου πατρὸς νομίζεται.

181 Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων εἰ-

minem novi, nisi Isaeum p. 84, 12 [p. 274 infra R.] et p. 88 15 [p. 292 R.]. Iunonem permovit adulter *νόμοι* *ποιήσασθαι τὸν Ἡρακλέα*: ridiculum commemorat Diodor. Siculus ritum, quo hoc in coelo fingeretur paractum IV, 39. "Valcken. Conf. Herod. VI, 57 ἣν τις θετὸν παῖδα ποιεῖσθαι ἐθέλη, in quibus vox *θετὸν* suspecta videtur Nabero in Mnemosyn. III. p. 480. Ad verba seqq. *μῆνός* δὲ *ἐπίκουρον* x. τ. λ. conf. nott. ad cap. 172 et ad particulas *οὔτε* — *τε* nott. ad cap. 94. *συνοικεῖν* de iusto matrimonio dicitur I, 37. 91. 93. 108. 173. 196, ne plura, indeque hoc loco opponitur τῷ κτηνηδὸν *μίσγεσθαι*, quod de iis valet, qui pecudum more coeunt cum quibuscumque libet. — In seqq. ad *ἄδρὸν* conf. I, 17 ibique nott. et IV, 31. Verba *τρίτον μῆνός* (*tertio quoque mense*) Schweigh. accipit pro *διὰ τρίτον μῆνός*. Ad *οἴκῃ* vid. Bredov. p. 194 seq.

CAP. CLXXXI.

Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι — *εἰρέεσται*] Ad locutionem Wessel. confert cap. 196: *οὗτοι μὲν εἰσι τοὺς ἡμεῖς ἔχομεν Λιβύων ὀνομάσαι*. Quae vero ab Herodoto inde a cap. 108 recensentur gentes, eas omnes maritimas fuisse negat Schlichthorst. pag. 9 not., cum ipse Herodotus hinc eximat Asbystas (170), Garamantes (174) et Gindanes (176). Quae tamen et ipsae nisi mari adsitae fuerint, haud ita procul a mari habitasse putandae erunt. Quae sequuntur inde a cap. 181—185, ea egregie illustravit Heeren. Id. II, 1. p. 204 seqq. bene monens, indicari hic viam, quam mercaturae causa qui per Africae deserta peregrinantur, et veterum et nostra aetate terere consueverint per Libyae tractum, qui nunc vocatur *Fezzan*, ad

superiorem Aegyptum atque etiam ad interiores Africae tractus usque, ad Nigri adeo regiones et quae sunt his proximae, ita ut e Libycis mercatoribus, qui hac ipsa via in Aegyptum devenierint terrestri, haec ipsa in Aegypto edoctum esse Nostrum sit credibile. Qui iter hocce suscipere solent, ii a Thebis Aegyptiacis (quae olim primaria commercii sedes fuisse videtur non aliter atque etiamnum Cairo) profecti per deserta ad Ammonis templum quando pervenerunt, hinc denuo desertorum Barcae partem montesque Haradsch transgressi in terram Fezzan descendunt: unde ulterius progressi in terris Kashna ac Bornu acquiescunt ac peregrinationis finem faciunt. Quae ipsa cum Herodoteis ita congruere observat Heeren. l. l. pag. 209, ut non nisi in stationibus quibusdam quaedam occurrat diversitas vix illa quidem tollenda, nisi, quae eiusdem viri est suspicio (Ideen II, 2. p. 437), duas stationes intermedias ab Herodoto vel prorsus omissas esse statuas vel ipsi non indicatas ab illis mercatoribus, qui consulto, ut videtur, decimo quoque die stationem posuerint. Tu vid. etiam Rennel. l. l. pag. 671 coll. Niebuhr. Verm. Schrift. I. pag. 145 seqq. et add., quae eandem in rem disputavit Iomard (Annales des Voyages 1846. I. p. 263 seqq.), qui ex iis, quae apud Herodotum traduntur, colligi posse putat, octoginta ferme dierum iter antiquitus fuisse inde ab Aegypto usque ad Herculis columnas s. mare Atlanticum, additis mansionibus decimo quoque die positis, ubi aqua, palmae, sal, alia id genus proficiscentibus necessaria adfuerint: quae autem gentes totum hunc tractum tenuerint, Ammonii, Augili, Nasamones, Garamantes, Atarantes, eas omnes communi usas

ρέαται. Ὅτι δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη· ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδεος ὄφρυνή ψάμμου κατήκει, παρατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ Ἡρακλέας στῆλας. ἐν δὲ τῇ ὄφρυνή ταύτῃ μάλιστα διὰ δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ ἄλός ἐστι τρύφεια κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι· καὶ ἐν κορυφῇσι ἐκά-

esse linguā vult, cum adhuc inter eam linguam, qua in oasi Siwah utantur homines (Ammonii) et inter linguam eam, quam reliquae gentes per omnem montis Atlantidis longitudinem eloquantur, maxima intercedat similitudo. Neque mirum, vel medio aevo eam viam, quam Noster h. l. (cap. 181 seqq.) indicat, usitam fuisse, monente viro docto Saint Marc Girardin in: Revue d. d. mond. (1841) Vol. XXVII. p. 453.

Ὅτι δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη] Haec explicanda sunt ex ea, quam Noster sibi animo finxit, totius Libyae forma ac specie e variis tractibus eandem directionem sequentibus sibiue respondentibus compositae. Primus tractus ora continetur septentrionali, quae soli coelique naturā non valde dissimilis Europae nunc complectitur septentrionales partes regni Maroccani, Fez, Algeriani, Tunisiani ac Tripolitani vulgoque vocatur *Berberet* s. etiam *Tell*, i. e. fertilis regio, teste Rittero: Erdk. I. p. 897. Sequitur tractus belluosus, ἡ θηριώδης Λιβύη (Herod. II, 32. IV, 174), plane desertus, si ab exigua parte a Garamantibus culta discesseris (nunc vocant *Biledulgerid*, i. e. *palmiarum terram*); supra quem introrsum extenditur regio *tumulosa* ac *sabulosa*, *Sahara*, maxime arida ac vasta, in qua salis colles; ab huius tertii tractus meridie Nilus delabitur eadem directione ab occidente orientem versus usque ad Elephantinen, ubi Aegyptum intrat, cursu ita mutato, ut recta septentrionem tendat. De qua triplici Libyae divisione, quam supra iam attigimus ad II, 32. p. 546, conf. praeterea Schlichthorst. p. 8 seq., Niebuhr: Verm. Schrift. I. p. 144, Ideler in Fundgrub. d. Orient. IV. p. 304, Russell: History and present condi-

tion of the Barbary States pag. 23 seqq., Cless. in Jalrbb. f. Philol. n. Paedag. Suppl. Vol. XIV. p. 564 seq. Quae ultra deserta Sahara extenduntur terrae, eas ad Libyam Herodotus vix referre videtur, qui si quid omnino de his compertum habuerit, ad Aethiopiam retulit.

ὄφρυνή ψάμμου κατήκει] i. e. *supra Libyae tractum belluosum porrigitur supercilium* (s. tractus, tumulus) *arenosum, a Thebis Aegyptiacis ad columnas Herculeas pertinens. ψάμμου* dedi cum Dindorf. et Dietsch., *Bredovium* secutus pag. 53 et 54, qui satis ostendit omnibus locis Herodoteis hanc unam formam reperiri, a qua hoc loco libri scripti nonnulli utique discedunt exhibentes *ψάμμης*, quod a Schweighausero et Gaisfordio receptum est; cf. nott. ad cap. 201 et 183. — Eodem sensu ὄφρυνή cap. 182. 185. Apud Polyb. III, 71 ὄφρυνς *de loco edito*; plura vid. in Lexic. Polybiano p. 418. Hinc Heeren. l. I. II, 1. p. 9 reddit: *ein Sandstrich*, coll. Ritter. Erdk. I. p. 1002. Deserta *Sahara* indicari dum monuit Rennel. p. 571, nonnullis distincta oasisibus, in quibus nomades cum armentis versentur. Add. Heeren. l. I., Ideler in Fundgr. IV. pag. 304 seq. — Pro vulg. Ἡρακλίας scripsi cum recentt. edd. Ἡρακλέας, vid. nott. ad cap. 8.

ἄλός ἐστι τρύφεια κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι] i. e. *salis frusta sunt ingentibus grumis in collibus*. Ita Schweigh. Stephanus in ora Herodoti sui appinxerat: *frusta salis veluti grumi magni*, ita ut κατὰ similitudinis significatum assumat, ut I, 84. II, 10. IV, 23. Equidem malim ad Schweighauseri rationem verba κατὰ χόνδρους explicare: *klumpenweise* s. *in grossen Klumpen*. χόνδροι, ut cap. 185, de quavis massa dicuntur exigua ac rotunda, *gra-*

στον τοῦ κολωνοῦ ἀνακοντίζει ἐκ μέσου τοῦ ἀλὸς ὕδωρ ψυχρὸν 361
καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἀνθρώποι οἰκέουσι ἐσχατοὶ πρὸς τῆς
ἐρήμου καὶ ὑπὲρ τῆς θηριώδεος, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ
δέκα ἡμερέων ὁδοῦ Ἀμμώνιοι, ἔχοντες τὸ ἱερὸν ἀπὸ τοῦ Θη-

num, grumus; conf. Aristoph. *Acharn.* 521 (486 Both.), ubi *χόνδροι ἀλός*. *τριψος* uno apud Homerum loco legitur *Odyss.* IV, 508, ubi Scholium explicat *ἀπόκομμα*; plura qui desiderat, adeat *Thesaur. L. Graec. T. VII.* pag. 2549 ed. Dindorf. Ad ipsum argumentum pertinet Arriani locus *Anab.* III, 4. §. 3, qui de his sic retulit: *γίνονται δὲ καὶ ἅλεις αὐτόματοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁρυκτοί· καὶ τούτων ἴσται οὗς ἐς Αἴγυπτον φέρουσι τῶν ἱερῶν τινὲς τοῦ Ἀμμωνος* — *ἔστι δὲ μακρὸς τε ὁ χόνδρος καὶ ἥδη τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τρεῖς δακτύλους, καὶ καθαρὸς ὥσπερ κρύσταλλος· καὶ τούτῳ ἐπὶ ταῖς θυσίαις χρῶνται, ὥς καθαρωτέρῳ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἁλῶν, Αἰγύπτιοι τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ θείου οὐκ ἀμελῶς ἔχουσιν.* Accuratissime autem ea, quae hoc loco tradidit Herodotus, cum iis conveniunt, quae recentiori aetate iisdem in regionibus invenit Hornemann., de cuius diario, *Cr.* notante, vid. Goetting. *Gel. Anz.* 1802. nr. 146. p. 1451 seqq. Add. qui nuperrime de hoc sale, quo deserta prope Ammonium sunt oblecta, retulit De Minutoli l. l. pag. 174 coll. Ritter. *Erdk. I.* pag. 981, exhibuitque etiam pag. 179 seqq. chemicam huius salis analysin a Lohmio institutam. Quin olim iam magnam eius copiam adeoque famam fuisse illud est documento, quod hoc uno Ammonio sale rex Persarum, cui optima quaeque ex omni terrarum orbe afferebantur, usus esse dicitur. Cf. *Athen.* II, 71.

ἀνακοντίζει ἐκ μέσου τοῦ ἀλὸς] ἀνακοντίζειν de aqua prosiliente dicitur, ut in Callistrat. *Ecphras.* Stat. c. 14. Eustath. in *Homer.* p. 995, 30 s. 990, 45 (quibus add. *Homer.* *Ili.* V, 113: αἶμα δ' ἀνὴρ ὀντίξε διὰ στρεπτοῦ χιτῶνος, ubi Bothius bene memor fuit Herodotei loci aliosque etiam attulit *Enripidis* locos similes), monente Wesseling.,

qui *Shawium* quoque laudat de salis ubere per hos *Libyae tractus* copia et causa fertilitatis testantem. Ac recentissimus istarum regionum peregrinator, Minutoli l. l., et ipse observavit fontes dulcis aquae prosilientes e solo salinario: id quod Larcher. repetitum voluit e rore, quo sal solutus et dein solis ardore evaporatus fuerit, crystalli naturam formamque deinde assumens. — In seqq. verba πρὸς τῆς ἐρήμου valent: *versus deserta.*

πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ] Ab Ammonio s. Siwah (cf. II, 32. III, 26 ibique nott.) distant Thebae centum fere milliarr. geogr.; quae decem dierum spatio confici non posse facile intelligitur, cum plerumque quinque ad summum milliaria ab istiusmodi mercatoribus in unum diem consumi soleant; ut potius duplicato viginti dierum numero ad haec perficienda opus sit. Itaque unam decem dierum stationem, quae probabiliter in oasi magna fuerit *El Wah* in ipso medio itinere (conf. nott. ad III, 26), omissam videri statuit Heeren: *Ideen* II, 1. p. 218, cui ad stipulantur Ideler. in *Fundgr. d. Or.* IV. pag. 406 seqq. et Wheeler: *Geography of Herodotus* pag. 504 et 505.

Ἀμμώνιοι] In ea oasi, quae nunc vocatur *Siwah*, Ammonios quaerendos esse supra iam ad II, 32 e Minutoli *Itinerario* monimus, coll. Ideler. l. l. IV. p. 407 seqq., Mannert. X, 2. p. 52 seqq., Moverio: *Die Phoenizier* II, 2. pag. 376 seqq., qui Ammonios ad eandem stirpem pertinere vult, ad quam Garamantes, de quibus Noster cap. 183. Est vero hic cogitandum de civitate, qualis etiamnum esse dicitur, olim satis frequenter, quod catacombae in vicinia sitae ac mumiarum reliquiis repletae ostendunt, regisque imperio subiecta (*Her.* II, 32. 42), cuius palatium prope vicum Schargieh

βαιέος Διός· καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβησι, ὡς καὶ πρότερον εἰρηται
μοι, κριοπρόσωπον τοῦ Διὸς τῷ γαλμά ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ
ἄλλο σφι ὕδωρ κρηναῖον ἐόν, τὸ τὸν μὲν ὄρθρον γίνεται χλια-

nunc dirutum exstat, teste Minutoli
l. l. pag. 164. 165. 167 coll. Heeren.
Id. II, l. p. 213 seqq.

τὸ ἱρὸν ἀπὸ τοῦ Θηβαίου Διός]
De forma Θηβαίου conf. I, 182.
Templi Iovis Ammonii adhuc super-
sunt rudera, ab indigenis vocata
Birbé (i. e. templum) sive, idque fre-
quentius, *Umbeda*; e quibus satis
perspicimus haud ingentis molis am-
bitusve fuisse hanc aedem, cuius
structura formaque Aegyptiacis est
simillima. Muri integri e lapidibus,
parietes intrinsecus atque extrinse-
cus figuris, signis, notis hierogly-
phicis distincti coloribusque ex parte
bene servatis inducti, quae omnia
Thebaicis figuris ac notis simillima
ad Iovis cultum Ammonii pertinent;
tota denique aedes muro circumda-
ta, quo profani a sacris arcerentur.
Accuratissime descripsit Minutoli l.
l. cap. V. pag. 95 seqq. 166. 168
seqq., quem sequuntur Heeren:
Ideen II, l. p. 213 seqq., Ritter.
Erdk. I. p. 982. Descripsit quoque
haec ruderata Anglus vir doctus, qui
ipse hanc oasim invisit ac singula
accurate notavit, in Bibliothec. uni-
verselle de Genève 1851. Septemb.
pag. 110 seqq.

ὡς καὶ πρότερον εἰρηται μοι] Vid.
II, 42 et II, 32 et ad utrumque lo-
cum allata; add. Schmitthenner: De
Iove Hammonae Synt. I. pag. 5. 13
seq. 28. 38.

τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι ὕδωρ κ.
τ. λ.] Quae refert Herodotus, ad eum
pertinent fontem, quem *Solis* appel-
lant, teste Mela I, 8 init. (ubi plu-
rima attulit Tzschucke nott. exegg.
Vol. III. P. I. p. 205 seq.), qui mox
haec subiicit: „fons media nocte fer-
vet, mox et paulatim tepescens fit
luce frigidus: tunc ut sol surgit, ita
frigidior subinde; per meridiem ma-
xime riget. Sumit deinde tepores
iterum et prima nocte calidus, at-
que ut illa procedit, ita calidior:
rursus cum est media, perfervet.“
Add. Plin. H. N. II, 103 (106). V,

5. Lucret. VI, 849 seq. Ovid. Meta-
morph. XV, 309. Curtius IV, 7. §.
22 (ibique Muetzell. I. p. 271 seq.).
Arrian. Exped. Alex. III, 4. Diodor.
Sic. XVII, 50. Antigon. Caryst. 159,
ubi vid. Beckmann. p. 205, et conf.
quoque Schmitthenner l. l. pag. 30
seq. Quae non praetermisit Minu-
toli l. l. cap. VIII. p. 163 p. 96 (coll.
Heeren. Id. II, l. p. 215, Ritter.
Erdk. I. p. 983), ubi primus edocuit,
fontem, quem mira virtute praedi-
tum celebrarunt veteres, adhuc ex-
stare uno horae quadrante a Iovis
Ammonii templo remotum meridiem
versus in amoenissimo palmarum
lucio, ubi exiguum efficiat lacum,
quem Plinius l. l. *stagnum* vo-
cat (ita enim recte nunc legitur),
tam dilucidum, ut ad fundum usque,
e quo multae bullulae, ut e lebeti
ferventi, in altum prosiliunt, cernere
liceat. Idem observavit atque se vi-
disse narrat Anglus vir doctus, cu-
ius modo mentionem feci l. l. pag.
120 seq. Aquam, noctu calidiorem
quam diu, prima luce fumum quen-
dam excitare Minutoli testatur, ita
ut fons calidus esse videatur, cuius
qui est naturalis calor, diu quidem
ob solem nimis ardentem percipi
nequeat. Cum autem Herodoti e ver-
bis iure colligas, praeter hunc So-
lis fontem, de quo Plinius V, 5,
aliam quoque in hac oasi esse
aquam, eo refert Heeren. l. l. rivu-
lum, qui e lacu profluens et cum alio
fonte ex eadem palmarum silva
exorso coniunctus ad ipsius templi
ruinas in paludem demergatur. Ac
Plinii locum H. N. lib. II ad fon-
tem Solis referri posse negat Mar-
cus p. 170 seq., cum is potius illo
loco intelligatur fons, qui ad vi-
am a Gadames ad Germa ducentem
reperiatur. Affirmat autem Wilkin-
son (Topography of Thebes pag.
357) se compluribus in oasibus Ae-
gypti invenisse fontes calidos, quo-
rum aqua variam variis diei parti-
bus temperaturam praebeat, cum

ρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθυνούσης ψυχρότερον· μεσαμβρίῃ τε ἐστὶ καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν· τηνικαῦτα δὲ ἄρδουσι τοὺς κήπους· ἀποκλινομένης δὲ τῆς ἡμέρης ὑπίεται τοῦ ψυχροῦ, ἐς οὗ δύεται τε ὁ ἥλιος, καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν· ἐπὶ δὲ μᾶλλον ὁν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει, τηνικαῦτα δὲ ζεεὶ ἀμβολάδην· παρέρχονται τε μέσαι νύκτες, καὶ ψύχεται μέχρι 182 ἐς ἡῶ. ἐπὶ κλησιν δὲ αὕτη ἡ κρήνη καλέεται Ἥλιον. Μετὰ δὲ Ἀμμωνίους, διὰ τῆς ὀφρύνης τῆς ψάμμου, δι' ἀλλέων δέκα ἡμε-

meridie fuerit frigida, mane autem aeque ac vespere calida. Adde etiam Hoskins: Visit of the great Oasis pag. 258 seq., qui haec ex ipsa fontium natura atque coelo Aegyptiaco explicari posse putat. Atque huc etiam haud scio an referri possint, quae Aelianus N. A. XIV, 19 tradit de lacu ferventis aquae in Libya: in quo pisces et vivere et natare ait, quos si quis in frigidam coniecerit, interire addit.

ἀγορῆς δὲ πληθυνούσης] Ad locutionem conf. nott. ad II, 173. III, 104, et ad usum particularum τε — καὶ in verbis μεσαμβρίῃ τε ἐστὶ, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν (i. e. quando media fit dies, tum valde frigidum fit) conf. nott. ad cap. 53. Neque aliter τε — καὶ in seqq. verbis: ἐς οὗ δύεται τε ὁ ἥλιος καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν atque: παρέρχονται τε μέσαι νύκτες καὶ ψύχεται μέχρι ἐς ἡῶ hanc vim temporalem, qua res, quae in idem incidunt tempus, declarantur, retinet.

ἀποκλινομένης δὲ τῆς ἡμέρης] i. e. die ad occasum s. vespere declinante, ut III, 104, ubi vid. nott. Ac sol in vespere inclinatus vulgo dicitur κλίνειν, ut monuit Valeken. citans Wetsten. ad Ev. Luc IX, 12.

ὑπίεται τοῦ ψυχροῦ] sc. τὸ ὕδωρ, remittit aqua de suo frigore, s. paulatim frigus minuitur. Usus verbi ὑπίσθαι attigit Valeken. ad VII, 162; plura dabit Wytttenbach. Animadverss. ad Plutarch. Moral. I. p. 451. Et conf. Herod. I, 156. III, 52. — Quod sequitur ἐς οὗ, e Sancerotti libro fluxit: reliqui ἐς ὃ, quod Dindorf. et Dietsch. retinuerunt. Tu vid. nott. ad I, 67. IV, 160. Verba ἐπὶ δὲ μᾶλλον (conf. nott. ad III,

104) ὁν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει valent: quo propius ad mediam noctem accedit, eo magis calescit aqua. Verba ἐς μέσας νύκτας iunge cum πελάζει, ut II, 19 πελάσας ἐς τὸν ἀριθμὸν, coll. II, 7. Ac pluralem numerum (μέσαι νύκτες) in hac dicendi formula, qua altera noctis pars significatur, plerumque inveniri monuit vir doctus in Programme Gottingens. anni 1836. P. I De partibus noctis et diei ex divisione vett. pag. 8. Nam prima noctis pars incipit, quando δύεται ὁ ἥλιος, sequitur altera, μέσαι νύκτες, quam excipit tertia, pertinens μέχρι ἐς ἡῶ.

ζεεὶ ἀμβολάδην] i. e. tunc vero fervens exaestuat. Pro ἀναβολάδην (exaestuando) a verbo ἀναβάλλειν (in altum eicere) hoc dici notat Schweigh. in Lex. Herod. s. v., ut apud Homer. Ili. XXI, 361. Add. Oppian. Halienticc. V, 210: περιστείνεται δὲ οἱ ὕδωρ ἀμβολάδην. Glossa Herodotea exponit καθ' ὑπερβολήν, nec aliter Suidas I. p. 136 coll. Eustath. ad Ili. p. 1241, 40 et 1331, 12, unde Zeun. ad Viger. p. 372 interpretatur valde, magna vi, ut ἀμβολαδὶς apud Callimach. H. in Dian. 61. Cr. confert Matthiae Animadverss. in Hymn. Homer. pag. 286. At apud Pindar. Nem. X, 62 ἀμβολάδην Dissen. recte exposuit praeludendo, ab ἀμβολῇ, praeludium. Ac denique de ipsa adverbii forma conf. Fischer. ad Weller. I. pag. 305. — In seqq. ad ἐπὶ κλησιν non aliter atque ὄνομα vocandi verbis additum conf. I, 114.

CAP. CLXXXII.

δι' ἀλλέων δέκα ἡμερῶν] Ab Am-

ρέων ὁδοῦ, κολωνός τε ἁλός ἐστι ὁμοίος τῷ Ἀμμωνίῳ καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι· τῷ δὲ χώρῳ τοῦτῳ οὖνομα Ἀῦγιλὰ ἐστι. ἐξ τοῦτον τὸν χώρον οἱ Νασαμῶνες ὅπωριεντες τοὺς φοίνικας φοιτέουσι. Ἀπὸ δὲ Ἀὐγίλων, διὰ δέκα ἡμερέων 183

monis s. Siwah profectis nunc tredecim dies consumi notant hoc in itinere, quod Hornemannus, expeditissimus peregrinator, novem absolvit diebus, cum triginta sex dicantur esse milliaria geographica. Arabes scriptores eandem atque Herodotus decem dierum mensuram indicant, ex vulgo receptā, ut videtur, sententiā, qua decennali numero talia constituta essent. Cf. Heeren: Ideen II, 1. p. 222, Ritter: Erdk. I. p. 805. Quod continuo commemoratur salis collis, faciunt huc, quae ad cap. 181 notavimus e Minutolii Diario.

Ἀῦγιλᾱ] Ita plerique libri et hoc loco et cap. 172. Alii Ἀῖγιλᾱ. Stephanus Byzant. Ἀῦγιλᾱ, οὐδετέρως, πόλις Αἰθῶης. Plinius Hist. Nat. V, 4. §. 27. „Augilae ipsi medio fere spatio locantur ab Aethiopia, quae ad occidentem vergit, et a regione, quae duas Syrtis interiacet pari utrumque intervallo.“ Conf. etiam Mela I, 8 et vid. Salmas. ad Solin. pag. 292 et Tzschuck. ad Pompon. Mel. I, 8. §. 8. p. 233 Vol. III. P. I nott. exeg. Etenim sic dicitur adhuc oasis in mediis desertis optime culta. ubi peregrinantes per deserta quietem recreationemque sumere solent, loci natura indoleque minime nunc mutata. Adhuc quattuor, aut, ut Minutoli vult, duo tantum in hac oasi, quae ad Tripolitanam refertur ditionem, conspiciuntur vici, quorum incolae Arabes partim e commercio partim e largo palmarum proventu victitant. Plura Schlichthorst. I. I. pag. 155, Mannert. X, 2. 181, Minutoli I. I. pag. 172 seq., Heeren: Id. II, 1. pag. 221 seq., Ritter: Erdk. I. pag. 988 et 1011, Ideler: Fundgr. d. Or. IV. pag. 398. Add. recentissimum peregrinatorem Pacho in: Voyage dans la Marmarique etc. p. 272 seqq. 277. p. 280, ubi Herodoti testimonium cum iis, quae adhuc ibi reperiuntur, accurate convenire affirmat. Namque adhuc lo-

cus palmis abundans aquam unico e fonte, cui nomen Sibilleh, provenientem praebet unicumque collem in tam ampla planitie, salinarium plane ut Ammonios colles. Atque ipsum nomen, quod haecce oasis et antiquiore et recentiore aevo obtinuit, declarare opes s. divitias, in lingua indigenarum observavit Hodgson. Transact. of Americ. philosph. society Vol. IV, 1. pag. 10.

ἐξ τοῦτον τὸν χώρον οἱ Νασαμῶνες ὅπωριεντες κ. τ. λ.] Eadem cap. 172. Quemadmodum enim Nasamones, Syrtis accolae, haec in loca cessasse narrentur palmulas collecturi, ita etiamnum iisdem e locis, quibus Bengasi nomen, Arabes discedere Augila, ubi frumentum exponant incolisque vendant, observat Heeren. II, 2. p. 222. Quo eodem monente adhuc forum illic est magnaue palmularum et copia et praestantia, unde amplum commercium, cum duplex earum quoque anno sit proventus. Ex aliorum diariis refert Rennel. I. I. pag. 656, palmas planitiei Gega-bib, quae ab Augilis ad occasum iacet quinque dierum itinere remota, a gente, quae ad oram Derna habitat, colligi, more satis cum Herodoteis congruente.

CAP. CLXXXIII.

διὰ δέκα ἡμερέων] Plinio teste, loco supra laudato, sunt „Garamantes ab Augilis dierum XII itinere distantes“; quod verius habet Mannert. X, 2. p. 181. Equidem utrumque numerum probabiliter tantum sumi, cum Rennelio malim statuere p. 657. At maior exoritur difficultas, cum quod inter Augila et Garamantum terram (i. e. Fezzan) interest spatium, nimium sanequam perhibeatur, quam quod decem dierum spatio confici queat, cum vel Hornemannus ille, quem expeditissimum modo diximus peregrinato-

ἀλλέων ὁδοῦ, ἕτερος ἄλὸς κολωνὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ φοῖνικες καρποφόροι πολλοὶ, κατὰπερ καὶ ἐν τοῖσι ἑτέροισι· καὶ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ, τοῖσι οὖνομα Γαράμαντές ἐστι, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς, οἷ ἐπὶ τὸν ἄλα γῆν ἐπιφορέοντες οὕτω σπείρουσι· συντομώτατον δ' ἐστὶ ἐς τοὺς Λωτοφάγους, ἐκ τῶν τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐτοὺς ὁδὸς ἐστι· ἐν τοῖσι καὶ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνονται. ὀπισθονόμοι δὲ διὰ τόδε εἰσὶ· τὰ κέ-

rem, sedecim dies citato cursu insumpserit usque ad fines regionis Fezzan, a quibus uno diei intervallo distat Zuila urbs, a qua inde usque ad Augila viginti dierum iter esse Arabum geographi affirmant. Itaque hoc loco idem, quod supra cap. 181, obtinere videtur, malimque credere unam stationem intermediam ab Herodoto omissam videri, probabiliter in loco Zala, qui ab Augilis et Zuila aequè remotus fertur decem dierum itinere. Conf. Heeren: Ideen II, 2. pag. 226 coll. Niebuhr. Vermischte Schrift. I. pag. 146.

Γαράμαντες] Alios esse atque eos, qui cap. 174 memorantur, iam monuimus. Qui hoc loco commemorantur *Garamantes*, eos vix dubium est incoluisse regionem, quae olim *Phazania* vocabatur, nunc *Fezzan*; in qua olim *Germa*, urbs primaria, in cuius locum nunc cessit nonnihil remota *Zuila* urbs, quae ex Aegypto profectis fertur esse statio ac mansio, florens commercio, quod inde per omnem Africam interiorem instituitur. Ac prope Zuila aquae dulcis fontes esse affirmant salisque etiam campos multum extensos. Accurate descripsit regionem Ritter: Erdk. I. p. 989 coll. Rennel. p. 657, Heeren. II, 1. p. 223 seq. 238 et Goetting. Gel. Anzz. 1833. nr. 168, pag. 1668, Mannert. X, 2. p. 184. 574 seqq. 585. Quibuscum conferas, quae ad Pompon. Mel. I, 8, 7. pag. 227 seq. nott. exeg. Vol. III. P. I. adnotavit Tzschuck. et quae de hac gente disseruit Movers: Die Phoenizier II, 2. p. 374 seqq. (coll. Barth: Reisen u. Entdeckung. I. p. 213 seq.), qui *Garamantes* accipit vult sensu angustiore, quo de una gente, quae ultra Syrtis terram Sudan versus

habitarit, accipiamus, et latiore, quo omnes gentes nomadicae, quae inde ab Aegypto usque ad Syrtin minorem et meridiem versus usque ad terram Sudan vagantur, hoc nomine comprehendantur, cum communis illae sint stirpis atque originis. Atque gentem numerosam esse ipsa Herodoti verba testantur: ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς, quemadmodum ἔθνος μέγιστον de Indis dixit V, 3. Ipsum nomen (*Gar-Anan*) Movers refert ad Ammonium deum, ex quo etiam Ammonii, qui et ipsi ad *Garamantes* pertineant (vid. ad cap. 181 nott.) nominati sunt; vid. ibid. p. 381. — μέγα ἰσχυρῶς Noster dixit, quemadmodum alias voci μέγας addit κάρτα, ut IV, 79. III, 1 et IV, 76 κάρτα μεγαλοπρεπέως.

οἱ — οὕτω σπείρουσι] Salembabile est fimi loco adhiberi in regione alias valde sterili atque arenosa, quae non nisi multo fimo adducto fertilis reddi possit. Cf. Heeren: Ideen. II, 2. pag. 229.

συντομώτατον δ' ἐστὶ ἐς τοὺς Λωτοφάγους] i. e. brevissima a *Garamantibus* est via ad *Lotophagos* triginta dierum. *Lotophagos* novimus (vid. nott. ad cap. 177) ad Syrtin minorem prope Tripolin, quae nunc vocatur, habitasse. A qua urbe quae via per desertum ducit ad Fezzan, eam hic intelligi recte statuere videtur Heeren: Id. II, 2. pag. 234 seqq. singulas stationes itineris accurate indicans, quod nos: rā memoria Lyon, Anglus homo, triginta sex diebus, quorum sex quieti dederit, confecisse dicitur; id quod cum Herodoteis congruere patet. Add. Mannert. X, 2. p. 574, Niebuhr. I. I. p. 147.

οἱ ὀπισθονόμοι βόες] i. e. retror-

ρεα ἔχουσι κεκυφότα ἐς τὸ ἔμπροσθε· διὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχω-
ρέοντες νέμονται· ἐς γὰρ τὸ ἔμπροσθε οὐκ οἶοί τε εἶσι προεμ-
βαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κερέων· ἄλλο δὲ οὐδὲν διαφέρουσι
τῶν ἄλλων βοῶν, ὅτι μὴ τοῦτο καὶ τὸ δέρμα ἐς παχύτητα τε
362 καὶ τριψιν. Οἱ Γαράμαντες δὲ οὗτοι τοὺς Τρωγλοδύτας Αἰ-
θίοπας θηρεύουσι τοῖσι τεθρίποισι. οἱ γὰρ Τρωγλοδύται Αἰ-

sum pascentes. Respexit Mela I, 8, 45: „Apud Garamantes iam armen-
ta sunt, eaque obliqua cervice pas-
cuntur, nam pronis directa in hu-
mum cornua efficiunt;“ ubi vid.
Tzschuckii nott. exegg. Vol. III.
P. I. p. 231. Plinius H. N. VIII
(70) 45: „Boves animalium soli et
retro ambulantes pascuntur; apud
Garamantas quidem haud aliter“
coll. VIII (15) 16, ubi de achli ani-
mali in Scandinavia (de *alce cervo*
probabiliter agitur), „labrum ei su-
perius praegrande: ob id retrogra-
ditur in pascendo, ne in priora ten-
dens involvatur.“ Ac plura de bu-
bus in pascendo retrogradientibus
enarrarat Alexander Myndensis, te-
ste Athen. V, 20 [64] p. 221 E.,
quocum conf. Aelian. N. A. XVI, 33.
Aristotel. De part. anim. II, 17 (p.
45 ed. Francof.). Quae nunc in il-
lis regionibus memorantur boum ge-
nera, ad Herodoti boves cum mi-
nime conveniant, scite illud affert
Heeren: Ideen. II, 1. p. 230, apud
Africae gentes nomadas boum cor-
nua flectendo haud raro ita trans-
formari, ut alterum cornu retror-
sum, alterum antrorsum inflexum
compareat; cuiusmodi boves reprae-
sentatas inveniri in monumentis Nu-
biensibus. — Ad formam κέρεια conf.
Bredov. p. 259, qui omnes Herodoti
locos attulit. Atque κέρεια invenitur
cap. 29. 191. 192, ne alia proferam;
κερέων exstat quoque II, 132. Ad
loquendi genus ὀπίσω ἀναχωρεῖν
conf. citata ad III, 16 et ad ὅτι μὴ
nott. ad III, 155, ne plura.

καὶ τὸ δέρμα ἐς παχύτητα τε καὶ
τριψιν] i. e. nulla alia re differunt a
caeteris bubus, nisi hac ipsa re (i. e.
cornibus) atque pellis crassitie et du-
ritie. τριψιν Valla reddit *duritiem*;
Wesseling. *attritum, frictionemque*, ut
in Polyæn. IV, 1, 7. Schneider. in

Lex. Gr. de firmitate ac duritie acci-
pit, itemque Schweigh., qui in ver-
sione *duritiem* retinuit, eam intelli-
gens firmitatem, quae attritui fri-
ctionique diutissime resistat. Ac
laudent in Africae bubus eximiam
cutis crassitudinem ac duritiem, te-
ste Heeren. Ideen. II, 1. p. 231. Ne-
gris exponit τὴν μαλακότητα, quem-
admodum etiam Larcherus de *mol-
litie* intelligi voluit τὴν τριψιν. Mihi
ipsa vox suspecta videtur: libri scri-
pti nullam varietatem afferunt.

Οἱ Γαράμαντες — τοῖσι τεθρί-
ποισι] *Aethiopes* pro Nigris habet
Heeren. l. l. coll. p. 316, qui in mon-
tium vicinorum habitantibus antris,
Garamantum, qui homines inde ra-
pere studuerint, incursionibus ve-
xati. Quin etiamnum similia de his
tractibus eorumque incolis tradun-
tur. Venantur enim homines, quos
deinde vendant servos, lucrum inde
sibi parantes. Atque hos Τρωγλο-
δύτους, οὓς ταχύτερος ἔκπων ἐν
δρόμοις ἐφράζον οἱ Αἰθῖται, com-
memorat Hanno in Peripl. §. 7, ubi
Mueller. apte attulit locum Solini
cap. 70 eadem enarrantis; add. Kluge
in nott. ad Hannon. l. pag. 29.
Troglodytas inter Libycas gentes
commemorat quoque Plinius Hist.
Nat. V, 5. §. 34 et V, 8. §. 43. 45;
ac plura de hac gente retulerat
Agatharchides, ex quo fluxerunt,
quae habent Dio-lor. Siculus III, 31
et Photius Bibl. Cod. CCL. §. 61
(Geogr. Graec. min. I. p. 153 seq.
ed. Mueller.), quae vero ad Herodoti
Troglodytas referri non poterunt,
qui non ita multum remoti a Gara-
mantibus habitasse erunt putandi
indeque etiam quaerendi in terra,
quae nunc Fezzan vocatur. Conf.
Frieten: De Agatharchide Cnidio
(Bonn. 1848) pag. 52. Quod ad *qua-
drigarum* usum attinet, cf. cap. 193

θίοπες πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς περὶ λόγους ἀποφερομένους ἀκούομεν. σιτεύονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται ὄφεις καὶ σαύρας καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐρπετῶν. γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρίγασι, κατὰπερ αἱ νυκτερίδες.

184 Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων, δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλλος ἀλός τε κολωνὸς καὶ ὕδωρ· καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκοῦνσι, τοῖσι οὖνομά ἐστι Ἀτάραντες, οἱ ἀνώνυμοι εἰσὶ μου-

coll. 170 (ibique nott.). 189. His enim mature operam dedisse videntur Libyae septentrionalis gentes, quae vel Carthaginienſis armatorum currum edocuerunt usum, nisi hi potius a Phoenicibus talia acceperint. Vid. Heeren. l. 1. p. 265 coll. Voelcker. Iapet. pag. 220. not. 278. Quin ipsos apud Aegyptios currus bellico usui destinati reperiuntur, *bigae* plerumque, rarius *quadrigae*, quae apud Homerum quoque rarius occurrunt. Tu vide copiose de his exponentem Minutoli: Abhandl. vermisch. Inhalts II, 1. p. 129 seqq. 130 seq., Schulzeitung 1832. nr. 19. p. 150. not. 116.

τῶν ἡμεῖς περὶ λόγους ἀποφερομένους ἀκούομεν] i. e. *de quibus nos audimus sermones relatos*, s. *quorum ad nos fama pervenit*. In seqq. σαύρας e Saneroffi libro alteroque cum Gaisford. et Dietschio exhibui, idemque exhibet Eustath. ad Dionys. Perieg. 180. Ex Aldina fluxit *σαύρος*, quod Medicus, Florentinus, Parisini codd. retinent, quodque etiam retinuit Dindorf. Cum vero infra cap. 192 in omnibus libris inveniatur *τῇσι σαύρησι*, hoc quoque loco *σαύρας* praeferendum duxi cum Bredov. p. 55. Quamquam videntur sane Graeci dixisse *σαῦρος* et *σαύρα*. Attingit Weichert: De Laevio poeta §. 8 (Poëtt. Lat. Reliqq. pag. 52), ubi citat Kiessling. ad Theocrit. Idyll. II, 58. pag. 80. Tu conf. etiam Loebck. Patholog. Gr. serm. pag. 9.

γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ κ. τ. λ.] Facit hoc Melae locus I, 8, 45: „Troglodytae, nullarum opum domini, strident magis quam loquuntur, specus subeunt, alunturque serpenti- bus,“ ubi conferas Tzschuckium

in nott. exegg. p. 228. Vol. III. P. I. Ac Plinius quoque H. N. V, 8. §. 45. Troglodytis *stridorem* tribuit, non vocem; ubi L. Marcus pag. 190 Arabis dictum affert, linguam hominum Fellatah aequae atque Anglorum similem esse avium stridori. Nec aliter Nigrorum istorum linguam avium stridori similem aliis visam et dictam esse ex Hornemannii Diario enotat Heeren: Ideen II, 1. p. 232. Sunt autem Plinii verba haec: „Troglodytae specus excavant; haec illis domus, victus serpentium carnes, stridorque, non vox; adeo sermonis commercio carent. Garamantes matrimoniorum exsortes passim cum feminis degunt.“ Quae ipsa ante oculos opinor habuit Marcianus Capella VI. §. 674 haec scribens: „Troglodytae in specubus manent vescunturque serpentibus striduntque potius quam loquuntur. Garamantes vulgo feminis sine matrimonio sociantur.“ Ad *νενομίκασι* conf. I, 131. 142 ibiq. nott. IV, 191 et Naher in Mnemosyn. IV. p. 15; ad *τετρίγασι* nott. ad III, 110 et Aelian. N. A. IV, 41 ibique Iacobs. p. 220. VII, 8 ibiq. Iacobs pag. 251.

CAP. CLXXXIV.

Ἀτάραντες] Omnes libri et b. l. et paulo post exhibent Ἀτλαντες, quod cum stare nequeat, Salmas. in Solin. p. 292 emendavit Ἀάραντες Rhiani o verbis apud Eustath. in Dionys. Perieg. 66 et Stephan. Byzant., qui haec habet: Ἀτλαντες. ἔθνος Λιβυκόν· Ἡρόδοτος τετάρτῃ· ἔστι καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν ὀρῶν τῶν δύο Ἀτλάντων. Ῥιανὸς δὲ ἐν Ἀγακῶν δευτέρῃ Ἀτάραντες μετ' αἱ-

νοι ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλέσι μὲν γὰρ σφί ἐστι Ἀτάραντες οὕνομα, ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ αὐτῶν οὕνομα οὐδὲν κέεται. οὐτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλουσι καταρέονται, καὶ πρὸς τούτοις

τοὺς εἶναι φησι καὶ Ἀτλαντας καὶ ὅτι οὐ βλέπουσιν οὕτοι ὄνειρους (cf. Rhiani fragm. ed. Saal pag. 50) coll. Stobaeo T. XLIV. p. 293. T. II. pag. 226 seq. Gaisf. et Orell. Supplem. nott. in Nicol. Damascen. pag. 78; quae emendatio cum et Valckenario et aliis satis probata esset, nos cum edd. recentt. eam recepimus. Eosdem atque *Hammanientes* apud Plin. H. N. V, 5 [ubi nunc legitur *Amantes*] esse ponit Rennel. p. 672. At pertinent potius huc, quae de *Atlantibus* ideam Plinius ex Herodoto, opinor, enarrat H. N. V, 8. §. 45: „*Atlantes* degeneres sunt humani ritus, si credimus; nam neque nominum ullorum appellatio est et solem orientem occidentemque dira imprecatione contuentur ut exitialem ipsis agrisque, neque in somno visunt qualia reliqui mortales;“ quae eadem ferme habent Pomponius Mela I, 8. §. 5, ubi vid. Tzschucke in nott. exegg. Vol. III. P. I. pag. 224, et Marcianus Capella VI. §. 673: „Inter solitudines degunt *Atlantes*, qui neque ulla inter se nomina habent, et Soli imprecantur, quod eos cum missilibus semper amburat.“ Castiglioni (Mémoire. geogr. et numism. sur l. part. oriental. de la Barbar. 1826. Paris., quem librum novimus ex Iahnii Jahrb. f. Philol. u. Paedag. VIII s. III, 2. p. 282) *Atlantes* et *Atarantes* eosdem esse contendit, vocum diversitate orta ex diverso pronuntiandi modo. Heerenio (Ideen II, 1. p. 239) *Atarantum* gens videtur collocanda in regione prope Tegerry, quae est extrema urbs terrae Fezzan sub 24°, 4' latitud. boreal., ubi, qui deserta permeantes a Bornu s. a Sudan advenerint, quietem ac recreationem soleant capere. Ipsa regio parum culta dicitur, aqua sale corrupta. Quod intervallum est a Zuila urbe s. a Garamantum regione, id bene octo diebus confici posse idem observat Heeren. Conf. etiam Humboldt: Examen critique

de l'hist. de la géograph. du nouv. Contin. p. 58.

οἱ ἀνώνυμοι εἰσι μῦθοι κ. τ. λ.] Eadem Plinius l. I., Mela I, 8, 43, Eustathius l. I. (coll. ad Odyss. VIII, p. 1609 s. 327, 41), Stobaeus l. I. Eadem apud incolas regionis Bornu hoc in tractu interioris Africae obtinere scribit, teste Heeren. II, 1. p. 240 seq., Leo Africanus eam subiciens causam, quod singuli a sua quique indole, v. c. a longitudine, crassitudine, aliis, cognomina inveniant. Quibus addit L. Marcus (ad Plinii locum) similem morem, teste Salt Anglo peregrinatore, inveniri apud quasdam Nigrorum tribus ab occidente et meridie Abyssiniae habitantes; itemque apud quasdam gentes insulae Taprobanae et ad Gangis Indique ripas. — Ad vocem ἀλέσι conf. allata ad I, 133.

οὐτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλουσι καταρέονται] i. e. solem capitibus ipsorum imminemem (inde valde urentem) execrantur. Ita Schweigh. At momente Salmas. ad Solin. p. 292 ambigue haec quodammodo sunt dicta, cum sol supra hemisphaerium se exserens et ostendens *ὑπερβάλλον* dici queat, nec minus, quando super ipsos homines transit et cursum suum conficit. Apud Eustath. l. I. pro *ὑπερβάλλουσι* exstat *ὑπερβαλόντως*, male, ut videtur Is. Vossio ad Melae locum I, 8, 42 („*Atlantes* solem execrantur et dum oritur et dum occidit, ut ipsis agrisque pestiferum“), qui id ipsum: τῷ ἡλίῳ *ὑπερβάλλουσι*, quod Grammatici exponunt *ὑπερβαίνουσι*, cuiusque loco Damascenus ponit ἀνίσχουσι, quodque Mela reddit: „*dum oritur et occidit*“ minus bene intelligi putat de sole, quamdiu supra ipsos sit, sed potius de sole *superantissimo*, ut apud Lucretium [V, 395] *superantior ignis*, i. e. *vehementissimus*, et apud Gell. N. Att. III, 2 *sol magnus*. Itaque de sole nimio calore homines ac terram premente modumque ad-

πάντα τα αἰσχροῖα λοιδοροῦνται, ὅτι σφέας καίων ἐπιτρέβει, αὐτοὺς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν χώραν αὐτῶν. Μετὰ δὲ, δι' ἁλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλλος κολωνὸς ἄλως καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκεῖν. ἔχεται δὲ τοῦ ἁλὸς τούτου οὐρός, τῷ οὐνομά ἐστι Ἄτλας· ἔστι δὲ στεινὸν καὶ κυκλοτερές

eo communem excedente hic erit cogitandum, quemadmodum de aqua fervente indeque oram vasis superante et exundante ὑπερβάλλειν Noster adhibet I, 59. Ac respici quoque hic poterit ad eam sententiam, quae Herodoti fuit de terrae forma explicanda. Conf. nott. ad III, 104. IV, 36. Ad argumentum loci praeter Melae ac Plinii l. l. facit, Heerenio teste l. l., Leo Africanus idem de incolis terrae Bornu referens, quod Herodotus de Atarantibus. Valcken. de malis precibus verbisque impiis in solem iactis confert Strabon. XVII. pag. 822 s. 1178 A. Diodor. III [8] p. 179 A. — Pro καταρῶνται, quod omnes libri scripti tenent, recentt. edd. καταρῶνται, ut mox λοιδοροῦνται: in quo cum Noster sic variare soleat, ut certi quid vix constituas, libros scriptos sequi malui, e quibus utraq̃ue formā Nostrum usum esse iudicandum erit.

Μετὰ δὲ, δι' ἁλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ] Media in via, quae ad Bornu ducat, intra Murzuk (quae capitalis est urbs terrae Fezzan) et Lari (quae in confiniis terrae Bornu est sita), ubi iacet Bilma, quae gentis Tibba praecipua fertur sedes, Herodoti Atlantes poni vult Heeren: Ideen II, l. p. 242 seq. Quae regio a loco Tegerry, ubi sedes Atarantum, cum distet duodeviginti dierum itinere (qui solito scil. breviores ad duodecim vel tredecim possint revocari), his si addantur octo dies viae, quae a Garamantibus ad Atarantes ducat, idem existit, auctore Heerenio, viginti dierum iter, quod a Garamantibus usque ad Atlantes Herodoti ex mente debeat supputari.

ἔχεται δὲ τοῦ ἁλὸς τούτου οὐρός, τῷ οὐνομά ἐστι Ἄτλας] Quod Heerenius l. l. ad Bilmae regionem, teste recentiore peregrinatore valde mon-

tosam salisque divitem, cuius maximum ibi commercium cum Nigris, relatum vult. Mihi illud videtur adversari, quod Atlas mons haud quamquam Atarantum atque Garamantum a meridie, sed potius ab occidente quaeri debet. Namque Atlante hic indicari putem eum montium tractum, qui Libyam mediam dissecans fertilem oram a regione Biledulgerid separans ab oriente occasum versus ad mare usque porrigitur, ubi potissimum ii montes altissimi niveque perpetua tecti in regno Maroccoau, qui nunc sub nomine Daran (nos: hoher Atlas) cogniti sunt, ab Herodoto indicari videntur. De quo vid. Ritter: Erdk. I. p. 886 seqq. 888. 893. 894; conf. Mannert. X, 2. pag. 177 et a Tzschuckio allata ad Mel. III, 10. §. 1. pag. 408 — 411 nott. exegg. Vol. III. P. III, Forbiger: Handbuch d. alt. Geogr. II. p. 863, Pelissier: Mém. historique et géograph. de l'Algérie (1854. Paris) p. 314 seq., Cless in: Pauly Realencycl. IV. p. 1659. Neque non convenit, columnam coeli montem vocari, si ipsius montis formam reputes ac speciem, quam ille, anguste in altam exsurgens apicem, eminus advenientibus praebeat columnae ad instar, quae coelum sanequam attingere idque quasi sustinere videatur. Vid. Ritter: Erdk. I. pag. 894. Nec aliter Aetna Pindaro (Pyth. I, 36) κίων οὐρανία νιφάσσα vocatur: de columnis coelum sustentibus cecinerat quoque Ibycus, teste Schol. ad Apollon. Rhod. III, 106 atque inde vel Tzetzes in Epist. altera, quam edidit Pressel, init. scribit: καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ὁ Ἄτλας πλάττεται τε καὶ γράφεται τὸν οὐρανὸν τοῖς ὤμοις βαστάζων καὶ ὑποκλάζων τῷ βάρει κ. τ. λ. Videtur autem Herodotus, dum haec scribat: τοῦτο τὸν κίονα τοῦ οὐρα-

πάντη, ὑψηλὸν δὲ οὕτω δὴ τι λέγεται, ὥς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ

νοῦ λέγουσι οἱ ἐπιγράφοι εἶναι respexisse ad ea, quae a poëtis tradita vulgo ferebantur de *Atlante*, ad cosmographiam ac mythologiam potius spectante, quam ad geographiam: quaeque etiam ad artem traducta esse accepimus. Namque *Atlantem* nemo nescit iam ab Homero praedicari (Odys. I, 52 seqq.), ab Hesiodo (Theogon. 517 seq., ubi conf. Lennep. p. 296), aliis, quos ad Homeri locum dudum attulit Clarke; ut qui maris norit profunditates coelique sustineat columnas, quae terram coelumque disternant. Qui idem Atlas, ut Aeschylus canit in Prometh. 349 (357 Blomf. coll. Virg. Aen. IV, 247) πρὸς ἐσπερους τόπους ἔστηκε κ' ἴον οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς ὤμοιν ἐρεῖδων, ἄχθος οὐκ ἐνάρκαλον; ubi quod Blomfield proposuit: κ' ἴων οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς, ὤμοιν ἐρεῖδων ἄχθος οὐκ ἐνάρκαλον, ideo displicet, quod Aeschylum ad Homeri traditionem accessisse credam; quamquam Blomfieldii lectionem, quam merito reprobatit God. Hermannus (Opuscul. VII. p. 251), placuisse video viro docto, qui de Atlante eiusque notionibus cosmographicis accuratissime disseruit, Letronne in Féru-sac Bullet. d. scienc. histor. Fevr. 1831. pag. 141. Namque recte videtur monere Voelcker. Iapet. pag. 57 seqq. coll. 54. 65 seq. et Homer. Geogr. pag. 101 coll. pag. 19, utroque loco, et Homericis et Aeschyleo, aliisque (v. c. Hesiod. Theog. 517 seq. 746 seqq. coll. Op. et D. 381) Atlantem haud quamquam perhiberi montem, sed hominem quasi baiulum, qui in extremis terrae finibus collocatus longas columnas coelum terramque determinantes sustineat (ne scilicet collabantur) coelumque quodammodo fulciat. Quin ipsum coelum ac terram, nec tantum columnas, ferre dicebatur Atlas; vid. Pausan. V, 11. §. 2. V, 18. §. 1 coll. VI, 19, 5 et II, 10, 4. Apollodor. I, 2, 3 coll. Hesiod. Theog. 517. Has vero columnas, quo magis occidentem versus progressi fuerint,

eo ulterius ad occasum promotas esse statuit Voelckerus tandemque hominis in locum successisse montem, quem altissimum in his regionibus occidentalibus iam cognoverint et in quem iam transtulerint quaecunque de Atlante poëtae antea commenti essent quaeque famâ recepta vulgo traderentur. Quin inde factum esse ille existimat (Myth. Geogr. pag. 50), ut ipse *Atlas* a terrae occidentalis terminis iam magis magisque ad terras magis notas Syrtibus admoveretur montesque ibi conspicui iique altissimi *Atlantis* nomine insignirentur. Nec alio fere modo Letronne l. l. Atlante primitus notionem quandam cosmographicam contendit esse indicatam; dein vero Atlantem ex homine in montem esse conversum, qui tamen prioris conditionis ac naturae vestigia quaedam retinuerit. Eundem in modum alii quoque nostrae aetatis viri docti Graecorum Atlantem primitus maris daemonem fuisse statuerunt, qui ad Oceanum accederet indeque etiam ad occidentales terrae fines collocaretur tanquam maritimus gigas (nos: *Meerriese*); postea demum ad geographiam et, ut consentaneum fuerit, ad montem illum Libyae occidentalis esse translatum hunc gigantem; vid. Preller: Griech. Mytholog. p. 348—351. At multum, opinor, abest, ut fabulam de Atlante, qualis apud Homerum aliosque poëtas reperitur tradita, ante Atlantis, montis Libyci, cognitionem ortam esse statuamus, quam ipsam sine ulla montis in extrema Libya inque terminis fere occidentilibus orbis terrarum collocati notitia fingi potuisse negamus, immo ex obscura tantum montis notione neque vero ab ipsa natura abhorrente fluxisse credam, quae de Atlante apud poëtas tradita et varium in modum exornata indeque etiam ad artem traducta reperiantur. Neque illud abhorret, quod montes omnino coeli columnas dicere iam ausus est Iobus XXVI, 11. Conf. Vir. doct. in Annall. Heidelbb. 1827.

οὐκ οἶά τε εἶναι ἰδέσθαι· οὐδέποτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπειν νέ-
φρα, οὔτε θέρεος οὔτε χειμῶνος. τοῦτο τὸν κίονα τοῦ οὐρανοῦ
λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι. ἐπὶ τούτου τοῦ οὔρεος οἱ ἄνθρω-
ποι οὗτοι ἐπώνυμοι ἐγένοντο· καλέονται γὰρ δὴ Ἀτλαντες.
λέγονται δὲ οὔτε ἔμψυχον οὐδὲν σιτέεσθαι, οὔτε ἐνύπνια ὄραν.
185 Μέχρη μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων ἔχω τὰ οὐνόματα τῶν ἐν

nr. 20. p. 319 seq. in censura libri, qui inscribitur Quaestiones Atlanticae, auctore Ruckstuhl. Confluent. 1826. Ubi etiam plura de ipso montis nomine, quod plerique ducunt ab *α* et *τλῶν*: ut adeo vere dicatur *baiulus*, qui coelum humeris gestet. De quo nunc quaerere non vacat. Vid. Doederlein. Commentat. de alpha Graecor. intensiv. p. 20. Conf. G. Muys: Griechenland und der Orient (Koeln 1856) nr. 31. p. 18 seq., Hodgson in ea dissertatione, quam ad cap. 183 iam laudavi, pag. 45, ubi Atlantis nomen referre vult ad indigenarum vocem *Adhraer* s. *Adrer*, *Athrair*. — De ipsa Atlantis fabula praeter ea, quae iam excitavi, conferri quoque poterunt Heffter in: Allgem. Schulzeitung 1832. II. nr. 74—76 et Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. XXI. p. 284 seqq., Godofr. Hermann. Diss. de Atlante Lips. 1836. (Opuscul. VII. pag. 241 seqq.), Raoul-Rochette: Mémoire sur les représentations figurées du personnage d'Atlas. Paris 1835. 8., Gerhard: Archemoros und die Hesperiden in Commentat. Academ. Berolinens. 1836. p. 284 seqq., Panoška: Antikenkranz zum XI Berliner Winckelmannsfest, Atalante und Atlas. Berol. 1851, Letronne: Essais sur les idées cosmographiques, qui se rattachent au nom d'Atlas in: Annal. del Instit. archeol. Vol. II. p. 161—174. Quibus adici quoque poterit Schmidt: „Ueber die Sage von der Atlantis“ in: Muetzell. Zeitschrift f. d. Gymnasialwesen. XI. (1857) p. 193 seqq. — Ad vocem *πάντη* vid. nott. ad I, 181. II, 78.

οὐδέποτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπειν] ἀπολείπειν, quod proprie valet *verlassen*, inde assumere notionem *ausgehen* statuit Werfor. in Actt. phill.

Monacc. I. p. 86. 272. Vid. Herodot. II, 14. 19 ibique nott. Quare non opus ἐπιλείπειν, quod Eustathius habet l. l. De multa in his montibus nive eaque perpetua fere monuit Ritter: Erdk. I. p. 893 et 894. — In proxime antecedd. ad οὗτω δὴ τε conf. III, 120. IV, 28. 52. In seqq. aute κίονα cum recentt. edd. inseruimus articulum τὸν vulgo omissum, sed a plurimis atque optimis libris exhibitum, cum in huius vocis genere apud Nostrum aequae atque apud alios, qui etiam τὸν κίονα dixerunt (v. c. Plutarch. Romul. 28. Pausan. VIII, 9, 3), variari solet: vid. nott. ad I, 92 et Lobeck. Patholog. Graec. pag. 8 seq. Conf. etiam nott. ad I, 201.

ἐπὶ τούτου τοῦ οὔρεος — ἐπώνυμοι ἐγένοντο] i. e. *ab hoc monte nomen illi traxere homines Atlantes*. Ubi vox ἐπώνυμος, cui simplex vulgo adstruitur genitivus (cf. II, 112 fin.), praepositionem ἐπὶ assumit eo, opinor, ex loquendi genere, de quo diximus ad cap. 45. In proxime sequentibus voculam δὴ quattuor omitunt libri, minime meā quidem sententiā eiicendam. Infra cap. 187: οἱ γὰρ δὴ τῶν Αἰθῶων νομάδες κ. τ. λ.

οὔτε ἔμψυχον οὐδὲν σιτέεσθαι, οὔτε ἐνύπνια ὄραν] Eadem et Plinius l. l. (qui Atlantibus ea quoque tribuit, quae de Atarantibus Noster narraverat) et Mela l. l. Tangit quoque Herodotea, teste Wesselingio. Tertull. De anima cap. 49. Tu add. Ammian. Marcell. XV, 3. §. 6 ibique Lindenbrog. pag. 114 ed. Wagner. T. II.

CAP. CLXXXV.

Μέχρη μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων κ. τ. λ.] Cum mercatores, a

τῇ ὄφρυν κατοικημένων καταλέξει, τὸ δ' ἀπὸ τούτων οὐκέτι.
 363 διήκει δ' ὦν ἡ ὄφρυν μέχρι Ἡρακλέων στηλέων καὶ τὸ ἔξω του-
 τῶν· ἐστὶ δὲ ἄλός τε μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερῶν ὁδοῦ
 καὶ ἄνθρωποι οἰκούντες. τὰ δὲ οἰκία τούτοις πᾶσι ἐκ τῶν ἀλί-
 νων χόνδρων οἰκοδομεῖται. ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λιβύης ἄνομ-
 βρά ἐστι· οὐ γὰρ ἂν ἐδυνάετο μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἄλινοι,
 εἰ ὕε. ὁ δὲ ἄλς αὐτόθι καὶ λευκὸς καὶ πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσ-
 σεται. Ὑπὲρ δὲ τῆς ὄφρυν ταύτης, τὸ πρὸς νότον καὶ μεσό-
 γαιαν τῆς Λιβύης, ἐρήμος καὶ ἄνυδρος καὶ ἄθηρος καὶ ἄνομ-
 βρος καὶ ἄξυλός ἐστι ἡ χώρα, καὶ ἱκμάδος ἐστὶ ἐν αὐτῇ οὐδέν.

quibus sua accepit Herodotus, non ultra sedes Atlantum, id est regionem Bilma, ad quam salis emendi causa profecti erant per deserta, progressi fuerint, necesse esse ait Heeren Id. II, l. p. 243 in his finiri Herodoti quoque narrationem. Nobis aliter videri de sedibus Atlantum iam supra indicavimus; hoc vero loco afferamus L. Marcum, qui ad Plin. l. l. pag. 174 et ipse contendit viam ab Herodoto indicatam cap. 181—185 minime meridiem versus spectasse, sed occidentem versus eas ad regiones, unde lapides pretiosos petierint, nunc cognitae nomine *Gir s. Girgir, Niger s. Usargala et Montis Atri*. — Ad ὄφρυν conf. nott. ad cap. 181. *Ἡρακλέων* scripsi pro vulg. *Ἡρακλήων*, ut cap. 8, ubi vid. nott., et cap. 181.

ἔστι δὲ ἄλός τε μέταλλον] Pro ἔστι δὲ duo libri ἐν δὲ, ut II, 171. At praestat vulgata. Intelligitur autem h. l. *salis fodina*, bene distinguenda a *salis colle* (ἄλς κολωνός), neque, ut observat Heeren. l. l. p. 244 not., pertinens ad viam tritam peregrinantium, a qua potius introrsum decem dierum itinere remota sit collocanda. Qui idem p. 245 affert Leonem Africanum de magnis salis fodinis, quae prope Tegasa mediis in desertis viginti dierum itinere a Tombuctu remotae sint, scribentem. Itaque salis (ἐκ τῶν ἀλίνων χόνδρων; cf. nott. ad cap. 181) domos, quas Herodotus mox commemorat, ad casas idem refert in introitu fodinarum ab iis, qui ibi opus faciunt, exstructas, viles illas quidem et hu-

miles, teste eodem Leone. Facit huc Plinius de Amautibus scribens H. N. V, 5. §. 34: „domos sale montibus suis exciso ceu lapide construunt.“ Gerrhaeorum ἀλίνας οἰκίας sive aedes e sale structas memorat Strabo XVI. pag. 766 B. s. 1110 C. Rennelius ad hunc de aedibus sale constructis locum, quem perperam p. 680 ad Garamantes retulit itemque p. 672 ad Atarantes, quos in oasi Gadamis habitare suspicatur, affert Shawii testimonium, intra Tripolin ac Mauretanium salis reperiri colles lacusque, ipsumque solum gravidum, e quo multi salis fontes prosiliunt; eumque salem valde durum esse ac firmum lapidis ad instar et rubri fere coloris; album vero eum, qui de montibus defluat, nixis ad instar et amaritudine carentem omni. De quo sale Italus interpres affert locum ex Alexandr. Itinerar. nuper detecto §. 52. — Pro οἰκοδομεῖται Bredov. p. 311. 334 (cf. nott. ad cap. 136) scribi iubet οἰκοδομῆται, cum singularis sit forma neque pluralis. Dietsch. et Dindorf. in vulgata lectione, quam omnes praebent libri scripti, acquieverunt. Pro vulgata ἡδυνέατο, quam retinuit Dietsch., exhibui ἐδυνέατο; vid. nott. ad cap. 110.

ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λιβύης ἄνομβρά ἐστι] Verissime haec tradi monemur, cum in hisce regionibus inde a Syrti minori nullae prorsus decendant imbres. Conf. Rennel. pag. 671 seq., Ritter: Erdk. I. pag. 1026. — In fine cap. ad vocem ἱκμάδος, quae humorem designat, conf. III, 125.

- 186 Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτανίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται Λίβυες· καὶ θηλέων τε βοῶν οὐ τι γενόμενοι, διότι περ οὐδὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ὕς οὐ τρέφοντες. βοῶν μὲν νυν θηλέων οὐδ' αἱ Κυρηναίων γυναικες δικαιοῦσι πατέεσθαι διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἴσιν, ἀλλὰ καὶ νηστηῖας αὐτῇ καὶ ὄρτας ἐπιτελέουσιν· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναικες οὐδὲ ὕων πρὸς τῇσι βουσί γέυνονται. ταῦτα μὲν δὴ
- 187 οὕτω ἔχει. Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τῆς Τριτανίδος λίμνης οὐκέτι νομάδες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι, οὐδὲ κατὰ τὰ παιδία ποιεῦντες, οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες ἐώθασιν ποιεῖν. οἱ γὰρ δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἶπαι, ποιεῦσι δὲ αὐτῶν συχνοὶ τοιάδε· τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπεὰν τετραέτεα γένηται, οἷσκη προβάτων καίουσι τὰς ἐν τῇσι κορυφῇσι φλέβας, μετεξέτεροι

Pro olim vulg. ἔρημος dedi ἐρήμος;
vid. nott. ad cap. 17.

CAP. CLXXXVI.

εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπό-
ται] Idem de Scythia Hippocrat. De
aër., aq. et locc. §. 94: αὐτοὶ δ'
ἐσθίουσι κρέα ἐφθα καὶ πίνουσι
γάλα ἔππων, ubi Herodoti locus non
fugit interpretem. Conf. Coraüm T.
II. p. 280. — Mox pro οὗτοι cum
recentt. edd. dedi οὗ τι. Ad argu-
mentum loci conf. Herod. II, 41 et,
quod ad sues attinet, II, 47. Add.
Bochart. Hierozoic. II. cap. 57. pag.
703, ubi Aegyptios, Aethiopes, In-
dos a sue abstinnisse multis accitis
docet testibus. — In seqq. ad usum
voculae περ in verbis διότι περ
οὐδὲ Αἰγύπτιοι conf. Hartung: Lehre
d. griech. Partik. I. p. 343, qui ni-
miam opinor huic voculae vim tri-
buens reddi vult: ganz aus dem
nemlichen Grunde.

οὐδ' αἱ Κυρηναίων γυναικες] Ad
Cyrenaeos, qui Graeca instituta ac
sacra sequerentur, hoc e vicina Ae-
gypto fluxisse credibile est. Conf.
Thirge: Histor. Cyren. pag. 215,
Pacho Voyage etc. p. 243. 244. Ex
Aegypto quoque Hammonis sacra
ad Cyrenenses translata esse, qui
huius dei cultui admodum dediti
fuerunt, monstravit Schmitthenner:

De Iove Hammone Syntagm. I. pag.
46 seq. 51. — Ad verbum δικαιοῦσι
conf. nott. ad cap. 154. Pro πατέ-
εσθαι libri aliquot ἀπτεσθαι, quod
merito displicuit Lamberto Bosio
Observ. critice. cap. 7. p. 40. Tu
vid. Herod. II, 37. 66. — Pro ἐπι-
τέουσιν duo libri ἐπιτηδεύουσιν, quod
pro scholio habet Wesselingius ci-
tans I, 135: quem tamen locum huc
minus pertinere credam. Propius,
opinor, huc spectat II, 63. I, 167.
IV, 76. III, 8, ne plura. νηστηῖας
scripsi cum Bredov. p. 184, quem
etiam Dietsch. secutus est, pro vulg.
νηστειας, id quod ab Herodoti
usu abhorret.

CAP. CLXXXVII.

οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἶπαι,
Male quidam εἰπεῖν. Vid. I, 49, ne
plura. Ad ἀτρεκέως conf. cap. 25.

οἷσκη προβάτων] i. e. lana ovium
succidâ urunt venas in vertice capitis.
Pro οἷσκη in aliis libris οἷσκη, ac-
cedento Gregor. Corinth. De dial.
Ion. §. 150. p. 542 seq. Ipsa vox
apud Aristoph. Lysistr. 575 (541
Both.) invenitur de lana succida ac
sordida; nec aliter h. l. eam accepe-
runt et Schweigh. et Wesseling.,
cum lana succida ob sordes concre-
tas satis sit ignis patiens. Unde in
Glossa Herodotea exponitur ἔρπα-

δὲ αὐτῶν τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι τοῦδε εἴνεκα, ὥς μὴ σφεας ἐς τὸν πάντα χρόνον καταρρέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλῆται. καὶ διὰ τοῦτο σφεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους. εἰσὶ γὰρ ὥς ἀληθῶς οἱ Λίβνες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρότατοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν διὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι, ὑγιηρότατοι δ' ὧν εἰσὶ. ἦν δὲ καίονσι τὰ παιδία σπασμὸς ἐπιγένη-

ρῶν προβάτων ἔρια. Aliis est *stercus ovillum*, s. *sordides ovium crassae ac pingues*, fortasse praeter rem, ut Wesseling. iudicat, quocum etiam facere video Maur. Schmidt ad Didymi fragm. p. 35, si quidem Didymus iam distinxisse videtur inter *οἰσῶπην* s. *οἰσπην*, quae est *lana succida*, et inter *οἰσώπτην*, quam vocem de *fimo ovillo* adhibuerunt Aristophanes et Cratinus. Adscripsit autem idem Wesselingius haec: „Melius Monachus et prior eo Scaliger. Emend. temp. VII. p. 682 durare apud Aethiopas Christianos, Muhamedanos paganosque similem ad destillationes vitandas ustionis consuetudinem, ab aliis in superstitionem versam, docuerunt.“ Larcher., qui Wesselingum fere secutus interpretatus erat de lana „qui n'a point été dégraisée“ (ut ipsius viri docti utar verbis) de ipsa re conferri vult Ludolph. Histor. Aethiop. III, 6. nr. 42. Add. Hippocrat. De aër., aq. et locc. §. 100 de Scythiis scribentem, qui omnino crebrius utantur ustionibus in variis corporis partibus ad corporis valetudinem ac formam tuendam firmandamque, ubi Coraë pag. 303 nostri loci haud immemor simul gentis Ostiacorum admonet, qui huiusmodi ustiones adhibeant, teste Pallas, ad varios dolores, morbos inflammatorios. Arabes, Beduinos, Mauros adhuc ferro candenti uti adversus quaevis mala morbosque testatur Minutoli: Reminiscenzen aus meiner Africanischen Reise (Berolin. 1835) p. 1. 17 seq.: a Negris interioris Africae idem fieri notavit, qui in intimas Africae partes penetravit Gallus vir doctus d'Escayrac de Lautre in libro, quem Carolus Andree vernaculum in sermonem transtulit: Die Africanische Wüste etc. (Lips. 1855) pag. 191. —

Mox pro ἐν τοῖσι κροτάφοισι duo libri ἐν τῇσι κροτ., quod librarium e socordia fluxisse credam cum Bredov. p. 55. Neque recentt. edd. obsecuti sunt libro Florentino atque Sancrofti libro, hanc pravam lectionem afferentibus. φλέγμα est *pituita*. Nos: *Schleim*, *Saft*, quale nimirum e male affectis corporis partibus emanare solet. Langius reddidit: *kalten Schweiss*; Schoell: „*der Fluss vom Kopfe herab*“, addens in nota, intelligi materiam nocivam atque inflammatoriam. Latinorum huc revocant *flegma* s. *phlegma*, de quo Gesner. in Thes. L. L. citat Th. Priscian. De diaet. cap. 10. Ad vocem *ἄχος*, *remedium*, conf. Aeschyl. Agam. 1140. Prometh. 43, ubi vid. Blomfield. in Glossario.

ὑγιηροτάτους] Cf. supra II, 77, ubi post Libyes Aegyptii dicuntur omnium ὑγιηρότατοι. Alteram superlativi formam hoc ex loco allatam video in Anecd. Bekk. pag. 115. Inde ὑγιηρὴ pro ὑγιηρῆς a Coraë restitutum in Hippocrat. De aër., aq. et locc. §. 53. p. 137. 386. Conf. Bredov. p. 278. Tertiam formam *υγιεστερος* affert Valcken. e Strabon. VI. p. 269 s. 414 A. Schol. in Aristoph. Eqq. 1089. — De orationis structura, in qua accusativus cum infinitivo ponitur, ubi nominativum expectaveras, conf. I, 34. II, 2. IV, 94.

ὑγιηρότατοι δ' ὧν] De particulis δ' ὧν conf. nott. ad III, 80. In proxime sequentibus verbis: ἦν δὲ καίονσι τὰ παιδία σπασμὸς ἐπιγένηται, i. e. *si vero ipsis urentibus* (inter urendum) *pueros convulsio* (puerorum scil.) *inciderit*, dativum καίονσι, qui ad antecedens οἱ Λίβνες s. οἱ τῶν Λιβύων νομάδες commode referri poterit, refero ipsum ad verbum ἐπιγένηται, quod eodem modo dati-

✓ 188 ται, ἐξεύρηται σφι ἄκος· τράγου οὐρον σπείσαντες θύονται³⁶⁴
 σφεα. λέγω δὲ, τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβνες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νο-
 μάσι εἰσι αἶδε. ἐπεὰν τοῦ ὠτὸς ἀπάρξωνται τοῦ κτήνεος, δι-
 πτέουσι ὑπὲρ τὸν δόμον, τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἀποστρέφουσι
 τὸν ἀνχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μούνοισι. τοῦ-

vum additum habet VIII, 13. 37. Quare accedere non possum viro docto (Wannowski Syntax. anomal. Graec. Pars. Lips. 1835. pag. 92), qui hoc unum dativi absoluti temporalis exemplum haberi vult. De voce σπασμός in re medica frequentius conf. Thes. ling. Gr. VII. p. 562 seq. ed. Dindorf. In seqq. post τράγου omisimus cum recent. edd. voculam γάρ, nec moror asyndeton, de quo plura attulit Struve Spec. I. p. 22 (Opuscul. II. p. 285), ut IV, 23. 63. 172. Retinuit vocem Dietsch., sed uncis inclusam. Valent autem verba sequentia: τράγου οὐρον σπείσαντες θύονται σφεα: *inspersa hirci urinâ servant eos* (liberos) s. *eis mendentur*. Dedi cum recent. edd. σφεα, quod ad τὰ παιδία pertinet; olim vulgo σφεας, quod retinuit Dindorf. οὐρον intelligo *urinam*, ut II, 111; ipsum remedium, quod profert Herodotus, egregium ducit Larcherus, quippe quod ob volatilitatem sui alkali eadem efficiat atque spiritus cornu cervini, quo nos uti soleamus.

λέγω δὲ, τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβνες] Conf. cap. 173 ibique notata.

CAP. CLXXXVIII.

ῥιπτίουσι] De hoc verbo cf. cap. 91 ibiq. nott. Quae sequuntur ὑπὲρ τὸν δόμον cum Matth. Gr. Gr. pag. 1156 interpretor: *über das Haus weg*, vel, ut Kuehner. Gr. Gr. §. 608 reddit: *über das Haus hin*. Quare minime opus refigere cum Reiskio ὑπὲρ τὸν ὦμον, *super humerum*, aut ὑπὲρ τὸν βωμόν, *super aram*. Nec magis opus paulo post αὐτοῦ commutare in αὐτῶν (*avertunt cervicem suam*), ut placuit Pauwio. Etenim Herodoti sententia, quam non prorsus recte mihi reddidisse videntur interpretes vernaculi, haec est: quando sacrorum initium fecerunt

a victimae aure, quam praecisam super domum (in aërem) proiciunt (conf. Herod. IV, 62 et 61), tum victimae collem retro vertunt atque ita victimam sacrificant. De verbo ἀπάρχεσθαι vid. nott. ad cap. 61.

θύουσι δὲ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μούνοισι] Citat Eustath. ad Dionys. Perieg. 185 coll. ad Homer. Ili. p. 1265, 7 s. 1364, 27 ob verba seqq. μετὰ δὲ κ. τ. λ. E quibus verbis satis clare patet, Libyci cultus elementa fuisse Solem ac Lunam, sidera coelestia, quae ab omnibus Libyae gentibus fuerint culta, aequae atque a Phoenicibus, Carthaginiensibus, aliis; quod vero ab iis, qui circa Tritonidem lacum habitant, Minervam potissimum coli Noster adiecit, ac post Minervam, Tritonem et Neptunum, id quid sibi velit, satis apparebit ex iis, quae ad cap. 180 adnotavimus. Neque vel hoc mirum videri poterit, quod coniunctim commemorantur h. l. Triton et Neptunus, post Minervam (quam ab Astarte hand differre supra vidimus) praecipue culti: etenim ad unius eiusdemque numinis significationem accedere videtur uterque deus: alterum habes licet Punicum sive Libycaum deum, alterum vere Graecum, in has terras allatum et cum altero coniunctum. Vid. Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 168, qui apte affert ex Polybio VII, 9, 2 apud Carthaginienses culta numina Ἀρεως, Τρίτωνος, Ποσειδῶνος; ac tum quoque ἡλίον καὶ σελήνην. Ac praeterea conferri quoque poterunt de hoc Neptuno, quae disseruit Gerhard in Commentariis Acad. Berolinens. anni 1850. p. 162 seq. 169 coll. 182 ad Punicam originem quoque hunc deum revocans p. 171 seq. Ab Herodoto (II, 50) hunc Neptunum Libyae deum primitivum dici inde ad Graecos advectum, supra iam (ad cap. 180) mo-

τοις μὲν νυν πάντες Λίβνες θύουσι, ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες τῇ Ἀθηναίῃ μάλιστα, μετὰ δὲ τῷ Τριτωνί καὶ τῷ Ποσειδῶνι. Τὴν δὲ ἄρα ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας 189

nimus: unde *equum*, Libycis regionibus quasi proprium ibique primitus domitum curribusque additum, ferebant deo consecratum, qui ipse ἔππιος s. ἔππιος inde dictus. Vid. potissimum Boettiger: Kunstmytholog. II. p. 322 seq. coll. Creuzero: Symbol. III. p. 264 seq., qui alia quoque hic respici vult, et Prellero: Griech. Mythol. I. p. 363 seq., qui equum Neptuno consecratum ex aliis causis repetit. Quin Minervae equestri quoque natales Libyae adscripserunt, teste Schol. ad Pind. Pyth. IV, 2. Ex hac autem Libyae ora postmodo equorum usum una cum deo Neptuno, cui sacer equus, ad Graeciae oras allatum existimemus, sive a Phoenicibus sive ab aliis; quae nunc copiosius exponere non vacat. Tu vide de aliis, quae in hac fabula de equo Neptuno sacro ac de ipso Neptuno latere perhibentur, Preller l. l. et Creuzer l. l., qui nunc addit Inghirami Monumenti Etruschi ad tab. 59 delle urne Etrusche pag. 487. In alia abit Voelcker. Iapet. pag. 134 Libycam Neptuni originem negans Herodotique testimonium evellere studens, longius quoque disserens de equo, qui allegorico potius sensu ac tesseraria potius ratione Neptuno maris deo adiiciatur, cum symbolum sit navium mare persecantium. Nobis, ut saepius diximus, praestat in talibus sequi Herodoti iudicium.

CAP. CLXXXIX.

Τὴν δὲ ἄρα ἐσθῆτα κ. τ. λ.] Citat Eustath. ad Ili. p. 602, 45 s. 459, 1. Est vero, quod ad sequentia attinet, haec scriptoris sententia: praeterquam quod pellicea Libyssarum est vestis, fimbriae quoque ex illarum aegidibus (s. thoracibus caprinis) suspensae non angues sunt (ut in illis, quas Graeci Minervae addunt), sed e loris factae; reliqua vero omnia eodem sententia modo.

HERODOT. II.

Pertinet huc Glossa Herodotea: Λίγης, ἢν Λίβνες (s. Λίβνσσαι, ut apud Hesych. I. p. 140) φοροῦσι δοράν. Addunt Meurs. Lectt. Att. VI, 10. Diodor. Sicul. III, 49. Itaque pro τῶν αἰγίδων hand reponendum τῶν αἰγέων, ut olim suspicatus erat Wesseling. πλὴν ἢ (praeterquam) conferri potest cum dicendi formula ἄλλ' ἢ, in qua ἢ eandem fere habet vim, vid. Hartung: Lehre d. Griech. Partik. II. pag. 45. Hand aliter χωρὶς ἢ cap. 61, ubi vid. nott. οἱ θύσανοι sunt fimbriae; nos: Fransen, Troddeln, ut Hom. Ili. II, 448, ubi cf. interpretes, Hesiod. Scut. 225 (233) ibique Lennep. — αὐτῇσι ad antecedens τῶν Λίβνσσεων spectat. Ad significationem verbi στέλλειν in ἵσταται (i. e. omnia reliqua in vestitu scil. eodem modo instructa sunt, ubi non necesse est mente addere ἢ Ἀθηναίῃ ex antecedentibus, ut statuit Lhardy, sed pendet verbum ἵσταται ab anteced. τὰ ἅλλα πάντα, tanquam subiecto suo) conferri poterit III, 14, ubi nonnulla excitavimus. Inde ἡ στολή omnino de cultus. vestitu accipiendum, ut I, 80 Noster dixit ἄνδρας ἐκπᾶδα στολήν ἐνεσταλέμενον s. κατηορέει eodem modo Noster dixit III, 115, ubi vid. nott. Παλλάδια hic intelligo Minervae simulacra. Conf. Mueller: Handb. der Archæolog. §. 368, ubi etiam de aegide, Creuzer. Symb. III. p. 330 seq. 472 ed. tert., qui praeterea conferri vult Millingen: Ancient unedited Monuments (Vases) Pl. I. p. 3. Tu adde Pacho: Voyage etc. pag. 221 coll. 243. Disputaverunt quoque de his idem Mueller in: Kleine deutsche Schrift. II. p. 207 seq. et Preller: Griech. Mytholog. I. p. 148. Inprimis vero huc pertinent, quae disce-ruit Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 465 aeqq., qui quae Herodotus de Libyae aegidum origine scribit, verissime dici ostendit: etenim non solum antiquitus apud eas Libyae gentes potissimum, quae interiores

τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀθηναίης ἐκ τῶν Λιβυσσέων ἐποιήσαντο οἱ Ἕλληνες. πλὴν γὰρ ἡ ὅτι σκυτίνη ἡ ἐσθῆς τῶν Λιβυσσέων ἐστὶ, καὶ οἱ θύσανοι οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇσι οὐκ ὀφίεις εἰσι. ἀλλὰ ἱμάντινοι, τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ τῶντ' ἑσταλται. καὶ δὴ καὶ τὸ οὖνομα κατηγορεῖ, ὅτι ἐκ Λιβύης ἦκει ἡ στολὴ τῶν Παλλαδίων· αἰγέας γὰρ περιβάλλονται ψίλας περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτάς αἱ Λίβυσσαι, κεχριμένας ἐρευνθεδάνῳ· ἐκ δὲ τῶν αἰγέων τουτέων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετουνόμασαν. Δοκεῖ δ' ἐμοί γε καὶ ἡ ὁλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐνθαῦτα πρῶτον γενέσθαι·

tractus tenent, vestes reperiri e pel-
libus caprinis confectas, eundem-
que morem apud alias quoque eius-
dem fere originis gentes obtinuisse
monet, verum etiam e recentiorum
peregrinatorum testimonio compro-
bat, adhuc bellicosas Libyae gentes,
quae circa lacum Tschad habitant,
aegidem talem plane ferre, qualem
Pallas Minerva gestare dicitur, at-
que artis opera si circumspicimus,
revera etiam gestat.

αἰγέας γὰρ περιβάλλονται κ. τ. λ.]
i. e. namque pelles caprinas (s. tho-
races e pelle caprina) vestī suae cir-
cumiciunt nudas, s. imbratas, rubidā
tinctas Libyssae mulieres. Inde in
oraculo, ad cap. 155 allato, vers. 5
Libyes vocantur βαυτοφόροι, i. e. pel-
libus caprinis vestiti. Ac praeter Eu-
stath. l. l. et Harpocrat. s. v. Αἰγίς
[p. 10 M. p. 8 Lips.] huc pertinet
Diodori locus III, 48: οὐτε ἡμέρου
διαίτης οὐτ' ἐσθῆτος μετέχουσιν,
ἀλλὰ δοραῖς αἰγῶν σκεπάζουσι τὰ
σώματα. Ubi Wesselingius et alia
attulit testimonia et Hippocrat. De
morb. sacr. pag. 326 s. pag. 8 Dietz.,
qui in not. p. 136 Herodotei loci non
fuit immemor. Vid. etiam Apoll.
Rhod. IV, 13. 47 et conf. Wieseler:
Das Satyrspiel. p. 110. De Cyrenai-
cae incolis Mela scribit I, 8, 26:
„primores sagis velantur, vulgus
bestiarum pecudumque pellibus.“
— Ad formam perfecti pass. verbi
χρίω, κεχριμένας, cuius loco Eusta-
thius ad Ili. V. p. 603 s. p. 459 ex-
hibet κεχρισμένας, vid. cap. 195, ubi
eadem forma, hoc quoque loco non
sollicitanda, invenitur. Conf. Lo-
beck. ad Sophocl. Aiac. p. 325 et

Bredov. p. 345 accurate de his mo-
numentem. ἐρευνθεδάνον dicunt esse
rubiam tinctoriam, s. rubiam tinctorum
Linn., de qua Dioscor. III, 160.
Nos vulgo: Färberröthe. Ac sane
affirmat Pachon (Voyage etc. pag. 59
seq.), rubiam frequenter in his Mar-
maricae veteris terris reperiri, bene
memor Herodotei loci. Colligit vero
ex hoc Herodoti loco Rennel. p. 663
seq., artem tractandi coria maturius
in Africa exstitisse, pellesque affert
arietum rubefactas Israelitarum in
tabernaculo ap. Exod. XXV, 5, ex
Aegypto probabiliter adductas, in
quam tamen ipsam e Libya allatas
statuit Rennel., ubi hodieque illa ars
tractandi coria maxime dicitur flo-
rere testibus recentioris aetatis pe-
regrinatoribus. Itaque in Graeciam
non aliter atque in Aegyptum talia
afferri potuerunt e Libya et ad cul-
tum decorum adhiberi tanquam or-
namenta. Ad significationem verbi
μετουνόμασαν (sic enim dedi cum
recentt. edd. pro vulg. μεωνόμα-
σαν, Bredovium secutus pag. 163)
pertinent Nostri loci I, 94. IV, 155.
V, 69. VIII, 44, e quibus apparet
hoc verbum adhiberi, ubi de nomine
mutando sive de alio nomine im-
ponendo sermo est.

Δοκεῖ δ' ἐμοί γε καὶ ἡ ὁλολυγὴ
— γενέσθαι] Pro ἐν ἱροῖσι duo libri
ἐπὶ ἱροῖσι, Eustath. ad Ili. pag. 643,
36 s. 503 ἐπὶ τῶν ἱερῶν. Voces ὁλο-
λυγὴ, ὁλολυγμός et ὁλολίζειν pro-
prie iubilantium et in rebus laetis
tripudiantium feminarum esse ob-
servat Wesseling. ad Diodor. XVI,
11, ubi vid. plura. Add. Blomfield.
Gloss. ad Aeschyl. S. c. Th. 254,

κάρτα γὰρ ταύτη χρέωνται αἱ Λιβύσσαι, καὶ χρέωνται καλῶς. Καὶ τέσσαρας ἵππους συζευγνύναι παρὰ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασιν. Θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες 190 κατὰπερ οἱ Ἕλληνες, πλὴν Νασαμῶνων. οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι, φυλάσσοντες, ἐπεὶ ἀπὶ τὴν ψυχὴν, ὅπως μιν κατίσουσι, μηδὲ ὕπτιος ἀποθανέται. Οἰκήματα δὲ σύμπληκτα ἐξ ἀνθερίκων ἐνειρμένων περὶ σχοίνους ἐστὶ, καὶ ταῦτα περι- 365 φορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοις οὗτοι χρέωνται.

Nitzsch. ad Odys. III, 450. p. 222. Ac dein latiori sensu hae voces de omni illo clamore adhibentur inconcinno s. ululatu, qui festi celebrandi causa in templis edi soleat sive laetas ob res (ut placet Elmsleio ad Euripid. Heraclid. 782) sive tristes. Hinc Virgil. Aen. IV, 168 *ululare*. Hebraeorum ac Phoenicum *יִבְיָב* in templis clamari solitum huc refert Movers: Die Phoeniz. I. p. 246. Plura Boettiger: Kunstmytholog. p. 49 et C. Fr. Hermann: Gottesdienstl. Alterth. §. 28. not. 17 ed. sec. Ac videtur Herodoto ob oculos fuisse Homeri illud: αἱ δ' ὀλομένη πᾶσαι Ἀθήνη χειρας ἀνέσχον Ili. VI, 301, quod attigit Creuzer. Symbol. III. p. 309 ed. tert. alia quoque huc spectantia laudans.

καὶ τέσσαρας ἵππους συζευγνύναι κ. τ. λ.] Conf. Eustath. ad Dionys. Perieg. 175 et ad Ili. p. 707, 2 s. 591, 3 et quae ad Herod. IV, 183 attulimus. Valcken. excitat Sophocl. Electr. 704. Steph. Byz. s. v. Βάρεκη, alia, quibus add. Voelcker. Iapet. p. 220. Cr. confert Matthiae Animadvss. ad Hymn. Homer. pag. 157. Coniuncta haec quoque esse videntur cum Minervae sacris, quae prima equos domandi eosdemque plaustris iungendi artem (τὸ ἡμιοχεῖν) docuisse fertur indeque Ἴππια celebratur; vid. Mueller. Kleine Deutsche Schrift. II. p. 161. 189. Ac praeterea quando οἱ Ἕλληνες haec edocti esse dicuntur, sponte in mentem veniunt incolae (Graeci) urbis Cyrenae, quae a Pindaro praedicatur εὐάρετος (Pyth. IV, 11), διώξειππος (ib. IX, 5 coll. 218); conf.

C. Fr. Hermann. l. l. §. 30. not. 5 ed. secund.

CAP. CXC.

οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι κ. τ. λ.] Observavit Eichhoff (Compte rendu d. séances et travaux de l'Acad. IV. p. 264) simile sepulturae genus adhuc reperiri apud gentes quasdam Africae, quae circa Yarriba et Borgou habitant itemque in insulis quibusdam Australiae s. Polynesiae. — Quod sequitur φυλάσσοντες, reperitur eodem modo I, 48, ubi vid. nott. Inde Glossa Herodotea explicat ἐπιτηρήσαντες. Verba ἐπεὶ ἀπὶ τὴν ψυχὴν valent: quando animam efflat; ἀπὶ cum Bredovio scripsi pro vulg. ἀπὶ; vid. nott. ad III, 72. Mox pro vulg. ἐνειρμένων e Mediceo, Florentino, aliis revocandum censui ἐνειρμένων, quod unum genuinum esse docuit Bredov. p. 305 seq. Descendit enim a verbo ἐνείρω (intersero, intertexo), in quo diphthongum ei Noster retinere solet.

Οἰκήματα δὲ σύμπληκτα κ. τ. λ.] i. e. Domus illorum ex asphodelorum caulibus compactae sunt intertextis iuncis, suntque portatiles. Ita Schweigh. Eadem tradit Hellanicus ap. Athen. XI, 2 s. 6. p. 462 B. Add. Mela I, 8, 34 de Cyrenaicae nomadibus: — „utque a pabulo ducta sunt (pecora), ita se ac tuguria sua promonent: atque ubi dies deficit, ibi noctem agunt.“ ἀνθέρειξ vulgo dicitur asphodeli caulis, ἀνθέρικος ipse asphodeli fructus. Plura Spanhem. ad Callimach. H. in Del. 193 coll. L. Bos. Obserrv. critt. pag. 40 et interpret. ad Theocrit. I,

191 Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρης τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ Ἀνδέων ἔχονται ἀροτῆρες ἥδη Λίβνες καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι, τοῖσι οὖνομα κέεται Μάξνες, οἱ τὰ ἐπὶ δεξιὰ τῶν κεφαλῶν κομέονσι,

52. Glossa Herodotea: ἀνθερίκων· νῦν τοὺς κανλοὺς φησι τῶν ἀσφοδέλων· εἰσι δὲ εὐθραυστοι. In scholiis Theocriteis ab Aderto nuper editis (Turici 1843. 8.) legitur haec glossa p. 3: ἀνθερίκες αἱ τῶν ἀσταχῶν προβολαί, τὰ ἄκρα. Ἡρόδοτος δὲ τοὺς κανλοὺς φησὶ τῶν ἀσφοδέλων, ubi conf. nott. p. 57 seq.

CAP. CXCI.

Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης] Pro ἑσπέρη, quod Aldina habet, retinui ἑσπέρης, idemque cum Schweigh. et Gaisf. reposui infra: ἡ δὲ ἀπὸ τοῦτον τὸ πρὸς ἑσπέρης, ubi vulgo ἑσπέρη. Conf. nott. ad cap. 17 et vid. supra cap. 170. 171. 172. 175. De *Ausensibus* vid. supra cap. 180.

οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι] i. e. qui in usu habent domus possidere, s. qui stabili sede certisque domiciliis utuntur; opponuntur enim nomadibus, quibus tantum οἰκηματὰ σπηνηκτα et περιφορητὰ (ut cap. 190). De verbo νομίζειν cf. cap. 183.

Μάξνες] Apud Steph. Byz. Μάξνες, οἱ Λιβνὴς νομάδες· Ἐκαταῖος περιηγήσει· εἰσι δὲ καὶ ἕτεροι Μάξνες καὶ ἕτεροι Μάχμες. Unde in Herodoto Μάξνες praefert Castiglioni in scriptione ad cap. 184 citata (Iahn. Jalrbb. f. Philol. u. Paedagog. VIII sive III, 2. p. 279 seq.), cum omnes occidentalis orae Libycae gentes (vulgo vocantur Berbers) se ipsas vocent *Amzig*, *Imazig*, s. *Amazirg*, i. e. *liberos, dominos* (unde *Mazig* apud Omarum Muhammedanorum principem). Ex quo ipso cum derivanda sit Graeca vox Μάξνες, inde ille colligi vult, hoc nomen latius patere adeoque commune esse omnibus septentrionalis Africae gentibus, eoque refert *Μάκας* cap. 175, *Maxitanos* Iustini XVIII, 6, *Adyrmachidas* (Herod. IV, 168), i. e. *Adrar-Macas*, ipsosque *Nasamones* (Herod. II, 42. IV, 172), alios. De quo alii faciant iudicium. Movers

(Die Phoeniz. II, 2. p. 393 seqq. 403 seqq.) de his plane eundem in modum disserit, gentes, quae *Mazici*, *Maxitani* aut Graece Μάξικες, Μάσικες, Μάξνες, Μάξνες appellantur, ad unam eandemque stirpem plures gentes easque liberas (unde nomen Amazigh s. Amazirgh, Mazigh) comprehendentem referens. Quo magis opinor alienum, quod in Darii inscriptione sepulchrali qui inter gentes Dario Persarum regi subditas commemorantur *Macyd* (modo vera sit haec lectio), hos ad Herodoti Μάξνας referri vult Oppert (Zeitschr. d. deutsch. Morgenl. Gesellsch. XI. p. 135); qui idem vel magis errasse putandus est, quod nomen in inscriptione hac proxime sequens *Karkd* (ut nimirum legi vult Oppert) ad Carthaginem refert, licet Carthaginenses, quibus bellum inferre voluit Cambyases (Herodot. III, 17 seqq.), Dario Persisque nunquam obediunt. Propius haud scio an huc spectent Μάχλνες cap. 180. 178. Quae vero hoc loco de Maxyibus narratur, ea Heerenio Id. II, 1. p. 36 prodere videntur gentem, quae e nomadum vita modo ad certa domicilia et ad agriculturam transierit, idque ipsum e priori vita adhuc retinuerit, quod capitis partem sinistram tondentes rectam partem alant minioque tingant corpora, qualia etiamnum fere in illis regionibus apud gentem Tuarik inveniantur, neque omnino ab isto nomadum more abhorreant, quo gentes singulae variâ capitis tonsurâ distinguantur. Quae mox Herodotus de regione silvis ferisque abundante scribit, ea ad silvas feris repletas prope viam, quae ab urbe Tunisiana ad Tripolin ducat, refert Heeren. Id. II, 1. p. 38, recentiorum peregrinatorum afferens testimonia Maxyesque subiicit et Zauces extremas fuisse ad meridiem gentes ditionis Carthaginensium, quos ipsos narrationis auctores Noster citat

τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα χρίονται μύλῳ. φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. Ἡ δὲ χώρα αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς ἐσπέρην πολλῶν θηριωδεστέρῃ τε καὶ δασυτέρῃ ἐστὶ τῆς τῶν νομάδων χώρας. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμονται, ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμάδης μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, ἡ δὲ ἀπὸ τούτου τὸ πρὸς ἐσπέρας, ἡ τῶν ἀροτήρων, ὄρεινὴ τε κάρτα καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγάρθεις καὶ οἱ λέοντες κατὰ τούτους εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ

cap. 195. Quibuscum conf. Schlichthorst. l. l. p. 164. — Pro τὰ ἐπιδεξιὰ et τὰ δ' ἐπαριστερὰ scripsi τὰ ἐπὶ δεξιὰ et τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ; conf. nott. ad cap. 157. Pro κομῶσι, cuius loco duo libri κομῶσι, reposui κομῶσι, secutus Dindorfium (Commentat. p. XXX) et Bredov. pag. 380.

φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν] E Palaestina advenas esse dicit Procopius Bell. Vandal. II, 10. Attigit rem Itaoul-Rochette: Hist. de l'établ. d. col. Gr. IV. pag. 398, quo etiam utitur C. O. Mueller. Orchomen. p. 356 not. monens Maxyes non aliter perhiberi Troianos atque Antenoridas Cyrenes. Namque Troiā excisā Antenorem cum Troianorum manu ad Libyam appulisse fama ferebat, de qua conf. Pind. Pyth. V, 110. Tu conf. etiam Voelcker. Myth. Geogr. I. p. 37 et Sengebusch in Homerica dissertat. prior. (Homer. Ilias. ed. G. Dindorf. Lips. 1855) p. 145, qui hanc famam ad Cyrenenses refert, Homeri studiosissimos illos quidem indeque Homerica ubique circumspectantes. Ac plura quoque affert Castiglioni l. l. pag. 280 illos Mazig s. Maxyes ex Asia in Africam cessisse probaturus.

ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμάδης] Verissime haec tradi monet Heeren. Id. II, 1. p. 49. Nam a Tritonidis lacu sive amni Syrtique minori regionem incipere sabulosam ac sterilem, occasum versus fertilem esse terram beneque irriguam, quae ad Carthaginiensium ditionem pertinerit. Quae mox dicitur terra Li-

byae θηριώδης, de ea conf. nott. ad cap. 181.

καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγάρθεις — κατὰ τούτους εἰσὶ] Serpentes maximae vastitatis per Libyam reperi iam Aristoteles tradit Hist. Animall. VIII, 27. 6. Neque aliter in Libya et quidem κατὰ τὴν θηριώδη καλουμένην χώραν serpentes θανατοῦς τὸ τε μέγεθος καὶ τὸ πλήθος versari, cum ipsis elephantis pugnant, scribit Diodorus III, 9 plura de his beluis monstrosae magnitudinis referens III, 35. 36. 49: de quibus iisdem quoque testatur Aelianus N. A. II, 21. VI, 21. XVII, 15. Ac pertinet huc etiam Livii narratio de huiusmodi angue, quam retulit Valerius Maximus I, 8, 19. Quae veterum testimonia attulimus, ut vera et cum reliquis antiquitatis testimoniis consentanea Herodotum retulisse probemus. Neque enim nunc per septentrionalem Africae tractum, qui ad mare mediterraneum usque pertinet, tantae magnitudinis angues reperiuntur volunt. Conf. Lenz: Zoologie d. Griech. u. Roem. p. 437. De leonibus per hos Libyae tractus etiam nunc frequentibus monere vix opus.

καὶ οἱ ἐλέφαντες] Elephantos, qui sub Atlantis montis radicibus nascuntur, commemorat Aelianus N. A. VII, 2; elephantos ferre Africam ultra Syrticas solitudines et in Mauretania scribit quoque Plinius Hist. Nat. VIII, 11, 11. §. 32. itemque Strabo testatur XVII. p. 827, coll. Diodor. III, 9, 25. Unde a Carthaginiensibus ad usum belli assumptos esse elephantos ipsamque Romam

191 Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρας τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ Αἰσέων ἔχονται ἀροτῆρες ἤδη Αἰβυες καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι, τοῖσι οὔνομα κέεται Μάξυες, οἳ τὰ ἐπὶ δεξιὰ τῶν κεφαλῶν κομέουσι,

52. Glossa Herodotea: ἀνθερίων· τὴν τοὺς κανιλοὺς φησι τῶν ἀσφοδέλων· εἰσὶ δὲ εὐθραυστοι. In scholiis Theocriteis ab Aderto nuper editis (Turici 1843. 8.) legitur haec glossa p. 3: ἀνθερίες αἱ τῶν ἀσταχῶν προβολαί, τὰ ἄκρα. Ἡρόδοτος δὲ τοὺς κανιλοὺς φησι τῶν ἀσφοδέλων, ubi conf. nott. p. 57 seq.

CAP. CXCI.

Τὸ δὲ πρὸς ἐσπέρας] Pro ἐσπέρας, quod Aldina habet, retinui ἐσπέρας, idemque cum Schweigh. et Gaisf. reposui infra: ἡ δὲ ἀπὸ τοῦτον τὸ πρὸς ἐσπέρας, ubi vulgo ἐσπέρας. Conf. nott. ad cap. 17 et vid. supra cap. 170. 171. 172. 175. De Ausensibus vid. supra cap. 180.

οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆσθαι] i. e. qui in usu habent domus possidere, s. qui stabili sede certisque domiciliis utuntur; opponuntur enim nomadibus, quibus tantum οἰκηματὰ σὺμπηκτα et περιφορητὰ (ut cap. 190). De verbo νομίζειν cf. cap. 183.

Μάξυες] Apud Steph. Byz. Μάξυες, οἱ Αἰβύης νομάδες· Ἐκαταῖος περιηγήσει· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Μάξυες καὶ ἕτεροι Μάχμες. Unde in Herodoto Μάξυες praefert Castiglioni in scriptione ad cap. 184 citata (Iahn. Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. VIII sive III, 2. p. 279 seq.), cum omnes occidentalis orae Libycae gentes (vulgo vocantur Berbers) se ipsas vocent Amzig, Imazig, s. Amazirg, i. e. liberos, dominos (unde Mazig apud Omarum Muhammedanorum principem). Ex quo ipso cum derivanda sit Graeca vox Μάξυες, inde ille colligi vult, hoc nomen latius pateri adeoque commune esse omnibus septentrionalis Africae gentibus, eoque refert Μάχας cap. 175, Maxitanos Iustini XVIII, 6, Adymachidas (Herod. IV, 168), i. e. Adrar-Macas, ipsosque Nasamones (Herod. II, 42. IV, 172), alios. De quo alii faciant iudicium. Movers

(Die Phoeniz. II, 2. p. 393 seqq. 403 seqq.) de his plane eundem in modum disserit, gentes, quae Macici, Maxitani aut Graece Μάχικες, Μάσικες, Μάξυες, Μάξυες appellantur, ad unam eandemque stirpem plures gentes easque liberas (unde nomen Amazigh s. Amazirgh, Mazigh) comprehendentem referens. Quo magis opinor alienum, quod in Darii inscriptione sepulchrali qui inter gentes Dario Persarum regi subditas commemorantur Maciyd (modo vera sit haec lectio), hos ad Herodoti Μάξυας referri vult Oppert (Zeitschr. d. deutsch. Morgenl. Gesellsch. XI. p. 135); qui idem vel magis errasse putandus est, quod nomen in inscriptione hac proxime sequens Karkd (ut nimirum legi vult Oppert) ad Carthaginem refert, licet Carthaginenses, quibus bellum inferre voluit Cambyses (Herodot. III, 17 seqq.), Dario Persis nuncquam obdierint. Propius hand scio an huc spectent Μάχλνες cap. 180. 178. Quae vero hoc loco de Maxyibus narratur, ea Heerenio Id. II, 1. p. 36 prodere videntur gentem, quae e nomadum vita modo ad certa domicilia et ad agriculturam transierit, idque ipsum e priori vita adhuc retinuerit, quod capitis partem sinistram tondentes rectam partem alant minioque tingant corpora, qualia etiamnum fere in illis regionibus apud gentem Tuarik inveniantur, neque omnino ab isto nomadam more abhorreant, quo gentes singulae variâ capitis tonsurâ distinguantur. Quae mox Herodotus de regione silvis ferisque abundante scribit, ea ad silvas feris repleta prope viam, quae ab urbe Tunisiana ad Tripolin ducat, refert Heeren. Id. II, 1. p. 38, recentiorum peregrinatorum afferens testimonia Maxyesque subiicit et Zaneces extremas fuisse ad meridiem gentes ditionis Carthaginensium, quos ipsos narrationis auctores Noster citat

τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα χροῖονται μύλῳ. φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. Ἡ δὲ χώρα αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς ἐσπέρην πολλῶ θηριωδεστέρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῆς τῶν νομάδων χώρας. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμονται, ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμάδης μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, ἡ δὲ ἀπὸ τούτου τὸ πρὸς ἐσπέρης, ἡ τῶν ἀροτήρων, ὄρεινὴ τε κάρτα καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγέθεις καὶ οἱ λέοντες κατὰ τούτους εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ

cap. 195. Quibuscum conf. Schlichthorst. l. l. p. 164. — Pro τὰ ἐπιδεξιὰ et τὰ δ' ἐπαριστερὰ scripsi τὰ ἐπὶ δεξιὰ et τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ; conf. nott. ad cap. 157. Pro κομῶσι, cuius loco duo libri κοῶσι, reposui κομῶσι, secutus Dindorfium (Commentat. p. XXX) et Bredov. pag. 386.

φασὶ δὲ οὗτοι εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν] E Palaestina advenas esse dicit Procopius Bell. Vandal. II, 10. Attigit rem Raoul-Rochette: Hist. de l'établ. d. col. Gr. IV. pag. 398, quo etiam utitur C. O. Mueller. Orchomen. p. 356 not. monens Maxyes non aliter perhiberi Troianos atque Autenoridas Cyrenes. Namque Troiā excisā Antenorem cum Troianorum manu ad Libyam appulisse fama ferebat, de qua conf. Pind. Pyth. V, 110. Tu conf. etiam Voelcker. Myth. Geogr. I. p. 37 et Sengebusch in Homerica dissertat. prior. (Homer. Ilias. ed. G. Dindorf. Lips. 1855) p. 145, qui hanc famam ad Cyrenenses refert, Homeri studiosissimos illos quidem indeque Homerica ubique circumspectantes. Ac plura quoque affert Castiglioni l. l. pag. 280 illos Mazyg s. Maxyes ex Asia in Africam cecississe probaturus.

ἐστὶ ταπεινὴ τε καὶ ψαμμάδης] Verissime haec tradi monet Heeren. Id. II, 1. p. 49. Nam a Tritonidis lacu sive amni Syrtique minori regionem incipere sabulosam ac sterilem, occasum versus fertilem esse terram beneque irriguam, quae ad Carthaginiensium ditionem pertinerit. Quae mox dicitur terra Li-

byae θηριώδης, de ea conf. nott. ad cap. 181.

καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγέθεις — κατὰ τούτους εἰσὶ] Serpentes maximae vastitatis per Libyam reperiri iam Aristoteles tradit Hist. Animall. VIII, 27. 6. Neque aliter in Libya et quidem κατὰ τὴν θηριώδη καλουμένην χώραν serpentes θανατοῦς τὸ τε μέγεθος καὶ τὸ πλήθος versari, cum ipsis elephantis pugnantes, scribit Diodorus III, 9 plura de his beluis monstrosae magnitudinis referens III, 35. 36. 49: de quibus iisdem quoque testatur Aelianus N. A. II, 21. VI, 21. XVII, 15. Ac pertinet huc etiam Livii narratio de huiusmodi angue, quam retulit Valerius Maximus I, 8, 19. Quae veterum testimonia attulimus, ut vera et cum reliquis antiquitatis testimoniis consentanea Herodotum retulisse probaremus. Neque enim nunc per septentrionalem Africae tractum, qui ad mare mediterraneum usque pertinet, tantae magnitudinis angues reperiri volunt. Conf. Lenz: Zoologie d. Griech. u. Roem. p. 437. De leonibus per hos Libyae tractus etiam nunc frequentibus monere vix opus.

καὶ οἱ ἐλέφαντες] Elephantos, qui sub Atlantis montis radicibus pascentur, commemorat Aelianus N. A. VII, 2; elephantos ferre Africam ultra Syrticas solitudines et in Maurétania scribit quoque Plinius Hist. Nat. VIII, 11, 11. §. 32. itemque Strabo testatur XVII. p. 827, coll. Diodor. III, 9, 25. Unde a Carthaginiensibus ad usum belli assumptos esse elephantos ipsamque Romam

ἄρκτοι, καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρα ἔχοντες, καὶ

adductos nemo nescit: etenim, teste Seneca De brevitate vit. cap. 13, primus Curius Dentatus in triumpho duxit elephantos, atque postea Metellus victis in Sicilia Poenis triumphans unus omnium Romanorum ante curram *centum et viginti* captivos elephantos duxisse fertur. Unde satis patet, antiquitus in illis Libyae tractibus admodum frequentes fuisse elephantos, qui nostra aetate haudquaquam reperiuntur. Caeterum utitur hoc Herodoti loco Schlegel. (Ind. Biblioth. 1, 2. pag. 145 seq.), cum apud Herodotum prima inter Graecos scriptores fiat huius animalis mentio, quod ab ipso patre historiae visum esse negat Schlegel., hoc quoque adiiciens, in his Africae regionibus, quae ad regna Fezz et Marocco pertineant, nunc nullos prorsus reperiiri elephantos; quos postea sane crebrius illic memoratos, dein extinctos fuisse in regionibus a septentrione desertorum sitis idem ponit. Cuius observationibus, monente Cr., ex parte refragatur A. Benary in: Jahrb. f. wissensch. Krit. Berlin. 1831. p. 762 seqq. Elephanti imaginem in operibus sculptis Philensibus offendit Parthey, cuius vid. observatt. in Commentat. de Philis insula pag. 38. Nunc quidem teste Pelissier: Descript. de la Regence de Tunis (Exploration scientif. de l'Alger. XVI) p. 450 in regionibus Africae septentrionalibus nulli inveniuntur elephanti, de quibus nuper admodum scripsisse dicitur Const. Scharff in dissertatione „De natura et usu elephanthorum Africanorum apud veteres“ Vimar. 1855; ipsum libellum nondum videre contigit.

ἄρκτοι] In Africa ursum non gigni tradit Plin. H. N. VIII (54), 38 fin., quamquam *pellem Libystidos ursae* memorat Virgil. Aen. V, 37, quam *leoninam* interpretatur Lipsius Electt. II, 4. Disputat hac de re Salmas. ad Solin. p. 220 coll. G. I. Vossio De Idol. p. 52. Wesselingius Shawii testimonio ursum inter Africae animalia commemorantis Herodotea

stabilire studet; quae etiam Cuvier est sententia paucis indicata ad Plinii locum. Quem equidem consului, is mihi rescripsit Leuckart, vir harum rerum peritissimus: ursum (intelligitur autem *ursus arctos* Linn.) sane in terra Barbarey commemorari a Shawio, a Prospero Alpino in Aegypto [conf. nott. ad Herod. II, 67], a Dappero in regno Kongu (cf. Zimmermann: Geograph. Gesch. des Menschen u. der vierf. Th. I. p. 213 ed. Lips. 1778, 8.); sed addit idem Leuckart., qui recentiori aetate per Africam septentrionalem sint peregrinati, eos haudquaquam ursi mentionem facere, ut sane dubium adhuc sit, utrum omnino haec bestia per Africam reperiatur. At vero Ehrenberg, teste Ideler in: Ephemerid. litt. Berolinens. 1834. nr. 55, ursos in veteri Mauretania atque Numidia adhuc inveniri affirmat.

καὶ ἀσπίδες] Serpentum est genus frequens per Libyam (cf. Aristot. H. A. VIII, 29 s. 28 Schneid.) atque Aegyptum, quorum morsus insanabilis videbatur veteribus. Plurima suppeditabit Bochart in Hieroz. II. lib. III. cap. 5. pag. 381, unde intelligitur, summo iure hos serpentes timendas inter feras ab Herodoto recenseri. Add. Cuvier. ad Plin. H. N. VIII (35), 23, nihil dubii esse monens, quin Aegyptiaca aspis veterum sit species viperæ sive *najæ*, quae in Aegypto vocetur *hajé*, s. *coluber hajé* Linn.

καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρα ἔχοντες] Ad formam *κέρα* conf. cap. 183. Opponuntur cap. 192 asini, quibus nulla cornua. Illos cum monocerate haud raro contenderunt, de quo vid. ad Ctesiam pag. 329 seqq. notata, iam aliis augenda, si attineret. At hoc Herodoti loco equidem cogitari malim de *orygis* s. *antilopæ* genere quodam, quale per Africam reperiatur uno cornu in fronte instructum. Cf. Cuvier. ad Plin. H. N. VIII. p. 433 seq. et quae de hoc animali copiose exposuit Lichtenstein. (Abhandl. d. Berlin. Acad. d. Wissensch. v. Jahr 1824—1826) p. 105 seqq. coll.

οἱ κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι στήθεσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὥς δὴ λέγονται γε ὑπὸ Λιβύων, καὶ οἱ ἄγριοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἄγριαι, καὶ ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία ἀκατάψευστα. Κατὰ τοὺς νομάδας δέ ἐστι τούτων οὐδέν, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε· 192

p. 201 seqq. Add. Boettiger. Amalthea III. p. 189 seqq. et Morgenblatt 1827. nr. 142 seq. p. 506 seqq. 605 seq.

καὶ οἱ κυνοκέφαλοι] De his conf. Diodor. III, 34. Plin. H. N. VIII (80), 54, ubi monet Cuvier. pag. 406 eosdem esse, quibus adhuc *cynocephalorum* nomen. In tractibus Indiae invenit cynocephalos Aelian. N. A. IV, 46 coll. VI, 10 et X, 30. At οἱ ἀκέφαλοι fabulosum bestiarum genus, ut ipsi videtur patri historiae haec adiciendi: ὥς δὴ λέγονται γε, ad quam formulam conferri volumus notata ad cap. 173. Hoc certum, Herodotum hic de *ferarum* genere quodam loqui, haudquaquam de hominibus, quales alii veterum finxerint. De quo vid. ad Ctesiae fragm. Ind. 20. pag. 320; eoque etiam pertinebunt Plinii verba H. N. V, 8. §. 46: „Blemmyis traduntur capita abesse ore et oculis pectori adfixis.“

καὶ οἱ ἄγριοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἄγριαι] Haec verba hoc loco, quo de bestiis tantum sermo est, neque de hominibus, interposita eo magis offendunt, quod continuo sequuntur verba: καὶ ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία, vel si vocem ἄλλα eo sensu (*omnino, in universum*) accipias, quo haud raro hoc adiectivum adhiberi docuerunt Heindorf. ad Platon. Phaed. pag. 234, Ast. ad Platon. Phaedr. p. 741 coll. Boissonad. ad Philostrat. Heroic. pag. 541 et Herodot. II, 81. Itaque suspicio mihi oborta est, interpolatoris haec esse verba, ad marginem olim adscripta ac postea ipsis Herodoti verbis illata: quae sana si sunt, de quo vehementer dubito, licet ab omnibus libris scriptis retineantur, nihil aliud indicare poterunt, nisi homines, et viros et mulieres, in his Africae regionibus viventes aequae feros esse habendos atque bestias;

nam simias quasdam his verbis declarari ut putem, adduci nequeo.

ἀκατάψευστα] Ita Medicus, Florentinus, alii. Duo Parisini codd. ἀκατάψευστα, quod idem in duobus codd. (Parisinis) exstare testatur Montfaucon. (Palaeogr. Gr. pag. 243. Mém. de l'Acad. d. Inscr. XII. pag. 171) interpretans: *feras intractabiles*. Dorvillio ad Charit. p. 316 ed. Lips. placuerat *ευκατάψευστα* (*de quibus facile quis multa mentitur, confabuletur*), Reizio cum Borbeck. et Schaefero: *κατάψευστα* (*fictas, ementitas feras*). Quod idem coniecisse G. Koenium dicit Valcken. a Cr. laudatus in Diatrib. Eurip. pag. 231. Unde, accentu mutato, dederunt *καταψευστά* Dindorf., Bekker. et Lhardy. Nos cum reliquis edd. retinimus *ἀκατάψευστα*, *ferasque* intelligimus nullo mendacio *fictas*, a Libycis scil., ὑπὸ Λιβύων, quod ex antecedentibus (ὥς δὴ λέγονται γε ὑπὸ Λιβύων) huc quoque referas licet. Apud Iamblichum in Protrept. pag. 137 monente Wesseling. *ἀδιάψευστα θηρία* eodem sensu. Ad locutionem *πλήθει πολλὰ* conf. III, 45. I, 51 *μεγάθει μεγάλους* et VII, 117 *ἄνδρα μεγάθει μέγιστον*.

CAP. CXCH.

Κατὰ τοὺς νομάδας δέ ἐστι τούτων κ. τ. λ.] Pro τούτων cum Gaiss. et Matth. edidi *τούτων*. *πύγαργοι* s. *pygargi*, qui una cum damis et strepsicerote commemorantur Plinio H. N. VIII (79), 54, videntur esse bestiae albis natibus praeditae cervino e genere vel potius, quae est Cuvieri sententia (ad Plin. l. l. pag. 405, ubi vertit: *seses blanches*), ex *antiloparum* genere. De *antilope dama*, quae vocatur, cogitavit Lichtenstein. l. l. pag. 230 hoc subiiciens, minime pygargum referri posse ad eam bestiam, quae in Africa meridionali tantum reperitur et a nobis

πύγαργοι, καὶ δορκάδες, καὶ βουβάλιες, καὶ ὄνοι, οὐκ οἱ τὰ κέρεια ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἄποτοι (οὐ γὰρ δὴ πίνουσι), καὶ ὄρνες, τῶν τὰ κέρεια τοῖσι φοῖνιξι οἱ πῆχες ποιεῦνται³⁹⁶

vocetur *Blessbock*. Aristoteles H. A. VI, 6. p. 864 C. IX, 32. p. 937 D. inter aves rapaces memorat *pygar-gum*. At apud Herodotum cogitandum de quadrupede.

δορκάδες] Revocavi δορκάδες, quod monente Schweighaeusero dudum revocandum censuit Schulz in Diss. de Herodoti vita et dialect. Herodoti bellis Persic. praemissa pag. 19, quodque idem exhibent omnes libri scripti VII, 69 (κέρεις δορκάδες). Hoc loco plerique libri et scripti et editi δορκάδες, uno libro excepto, qui exhibet δορκάδες, et Sancerotti libro, in quo legitur δόρκεις: hos sequi malui, quod formam δορκάδες grammaticis potius deberi existimen quam ipsi Herodoto (conf. nott. ad cap. 131), quem utroque loco forma δορκάδες usum esse credere mavult Dindorf. in Commentat. de dialect. Herodot. p. V. De ipsa forma δορκάδες conferri potest Hesych. I. p. 1586 ibique Albert. — Ad argumentum loci consul. Strab. XVII. p. 827, qui idem in terra Mauretania mentionem facit τῶν δορκάδων καὶ βουβάλων. *Dorcadem Libycam*, quam descripsit Aelian. H. A. XIV, 14, recentiorum esse *antilopen dorcadem*, monet Cuvier. ad Plin. II. N. VIII (83), 58. p. 467 seq. Hanc vero dorcadem inter varia antiloparum genera adhuc frequentissimam reperiri per septentrionalem Africam testatur Buvry I. mox I. pag. 308.

βουβάλιες] Dicitur βούβαλος et βουβάλις, de qua bestia omnes veterum locos collegit Bochart. Hieroz. III, 22. p. 910 seqq. ad caprarum silvestrium genus referens bestiam, male olim a quibusdam boum generi adscriptam. Est vero, momente Cuvier. ad Plin. II. N. VIII, 15. p. 414, *Antilope bubalis* Linn. Miot Gallicè reddidit: *buffles*, de *bove bubalo* cogitans, qui frequens per Africam inveniatur: nisi potius intelligatur *antilope bubalus* (la vache

de la barbarie), quam bestiam per Africae septentrionalis tractus reperiri addit. — De capris Libycis feris retulit Aelian. H. A. XIV, 16.

ἄποτοι] i. e. qui nihil potus sumunt, nunquam bibunt, ut in Sophocl. Ai. 324 (317 Herm.). Supra cap. 81 ὁδὸς ἄποτον vi passiva. — Asinos corum instructos attigerat Noster capite antecedenti. Asinos cursu celerimos in Mauretania describit Aelianus N. A. XIV, 10.

καὶ ὄρνες] Boves feras hic intelligi putat Miot, Gallus interpres eodemque etiam inclinare videtur Doederlein (Homer. Glossar. II. p. 339), qui ob ipsam vocem ὄρνς, quae cum verbo ὀρέσθαι conveniat, hoc loco de bestia, quae tauro similis sit, cogitari vult reddidit *ein brüllender Büffel*. Schweighaeusero videntur ὄρνες haud differre ab iis, quibus vulgo nomen ὄρνες, quod ipsum h. l. repositum voluerat Gesner. De quadrup. I. p. 871, probante Italo interprete. Et sane vix dubium, monente Leuckarto, hic *orygem* Plinii atque Aristotelis intelligi, quae est recentiorum *Antilope Leucoryx*. Neque alia est sententia Cuvierii (Recherches sur les ossements fossils I. p. XLI ed. secund.), qui h. l. id animal indicari putat, cui nomen *antilope oryx*. De *antilope* hic agi arbitratus quoque erat Zoëga De obelisc. p. 168 not. Plura Lichtenstein I. l. p. 200 seq. 2. Veterum de *oryge* locos exhibet Bochart. I. l. III, 26. p. 946 seqq. Tu vid. potissimum Aelian. N. A. VII, 8 ibique Iacobus et X, 28. — Antiloparum vero e cornibus tibias paratas fuisse non est quod moneam post Boettigeri disputat. in Amalthaea III. pag. 192 seqq. et Lichtenstein. ibid. p. 197 seq.

τῶν τὰ κέρεια τοῖσι φοῖνιξι οἱ πῆχες ποιεῦνται] Pro τῶν κατὰ κέρεια dudum melius restituerat Gesner. I. l. p. 770 τῶν τὰ κέρεια, sic interpretans: e quorum cornibus exhibiti fiunt instrumentis musicis, quae phoe-

(μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βούν ἐστὶ), καὶ βασσάρια,

nices vocant. Etenim vocula κατὰ abest a Mediceo, Florentino, aliis, qui κέρα mendose exhibent pro κέρεια, quae una est genuina apud Nostrum forma, ut iam monuimus ad cap. 183, quaeque etiam invenitur in Saucrofti libro aliisque, qui κατὰ habent additam praepositionem, ex interpretamento opinor ortam aut e margine invectam: quamquam vel abiecta hac praepositione vix sanus videtur locus aut perfectus, in quo certe, si Gesneri interpretationem sequaris, positum exspectabas ἐκ τῶν κερῶν (ut II, 132) vel simile quid, quod melius congruat cum verbo ποιεῖνται. Vulgatam si retineas, malim sic interpretari: *quorum ad cornua quod attinet, citharis (inde) conficiuntur cubiti.* Lhardy interpretatur: „deren Hörner zu Griffen [für die Kitharen] verarbeitet werden“, haud offensus plurali numero (ποιεῖνται), qui excipit τὰ κέρεια, quod pro subiecto haberi vult, cum verbum adstruatur nomini adposito πηγῆς. Quae ratio num ferri possit, vehementer dubito respiciens, alia ut taceam, ad ea, quae de plurali numero nomen neutrius generis excipiente disseruit Bredov. p. 335; neque enim huc referri poterunt loci, ut I, 93 ἡ περίοδος — εἰσὶ στάδιοι ἕξ et quae sunt huius generis, ut idem edocuit. Quod vulgo maiuscula litera initiali scriptum erat Φοίνιξι, mutavi cum recentt. edd. in φοίνιξι, cum de Phoenicum gente hic minime agatur, sed de instrumento musico laud scio an a Phoenicibus invento et inde ad Graecos traducto. Hinc *citharus* intellexerunt Salmas. ad Solin. p. 157, Bochart. l. l. p. 946 itemque Larcher. Et sane inter instrumenta musica Athenaeus (XIV, 9 [40] pag. 637 B. coll. Ephori fragm. pag. 261 seq.) refert *phoenices* sic dictas, quod a Phoenicibus inventae dicerentur, vel secundum Semum, quia cornua e phoenice Deliacum fabricata erant. Atque apud eundem Athenaeum IV. p. 175 D. sambucæ species quaedam commemoratur, quae vocata fuerit

λυροφοῖνιξ. Conf. Volckmann. in Diss. de organis s. instrumentis vett. musicæ. (Epimetrum ad Plutarch. De music.) p. 160. Ac πηγῆς idem valent in cithara atque ἀγκῶνες, teste Hesych. II. p. 958: *Κιθάρας δὲ πηγῆς ἀγκῶν.* Conf. Volckmann. l. l. pag. 155. „πηγῆς autem (sunt verba Schweigh. ad Athen. l. l. Animadverss. T. VII. p. 475), quem ζυγὸν Homerus Ili. IX, 187 dixit, vocatur ea pars instrumentorum fidibus tensorum (τῆς κιθάρας et omnino τῶν κιθαροφδοικῶν ὀργάνων), in qua ἔγκεινται vel ἐνέονται οἱ κόλλαβοι vel οἱ κόλλοι, id est οἱ πιάσσαλοι, ὧν ἑξάπτονται αἱ χορδαί, ea pars, cui inseruntur claviculae sive verticilli, e quibus aptatae sunt chordae. Sic τὸν ἀγκῶνα vel τὸν πῆγυν et τοὺς κόλλαβους cum brevibus ad Iliadem scholis exponunt Etymologus p. 412 l. 12 et Hesychius voce Ζυγά [T. l. p. 1587].“ Quae subiiciuntur verba: *μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βούν ἐστὶ* rectissime dici de animali, quod staturâ corporisque mole cervum s. bovem aequet, satis docent, quae Bochart. l. l. pag. 948 et Lichtenstein l. l. attulerunt. — De usu praepositionis κατὰ cf. nott. ad cap. 23.

βασσάρια Teste Hesychio I. p. 702, Suidâ I. p. 419 atque Etymol. p. 190 extr. *βασσαρίς* est ἀλώπηξ et *βασσάρια* sunt ἀλώπεκια, i. e. *vulpes, vulpeculae*; quod idem vocabulum adhuc in Coptica lingua exstare monuit Ignat. Ross. Etymol. Aeg. p. 35. Ad Punicam stirpem G. Muys (Griechenland u. d. Orient.) nr. 46. p. 26 seq. vocem refert. Indo, ut hoc adiciam, ipse Bacchus *Βασσαρέως*, i. e. vulpina pelle sive stola vulpinam pellem referente indutus, qualem hic quoque Bacchi sacerdotes per Asiam minorem potissimum gestare solebant, *βασσάραν* sive *βασσαρίδα* vulgo dictam, unde Hesychius et Grammat. in Bekker. Anecd. p. 222 *βασσάρως* interpretatur *χιτώνας Διονυσιακούς ποικίλους, οὓς ἐφόρουν αἱ Θράκιαι Βάκ-*

καὶ ὕαιναι, καὶ ὕστριχες, καὶ κριοὶ ἄγριοι, καὶ δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες, καὶ βόρνες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπύχες χειρσάοι, τῇσι σαύρησι ἐμφερέστατοι, καὶ στρουθοὶ κατάγαιοι,

χαι; quin ipsae mulieres, tali, opinor, veste indutas ac sacra Bacchica celebrantes dicuntur βασσάραι, de quibus post Creuzer. Symbol. IV. p. 102 seqq. et 107 conf. Schoen. Comment. de person. in Euripid. Bacch. p. 147. At negat Sonnini vulpes per Africam inveniri; cui et Herodoti atque Prosp. Alpini testimonium opponit Larcherus. Et sane reperiri per Africam septentrionalem vulpes monet Leuckart., quem consului, sed diversas a nostra canis vulpe Linn. et nunc accuratius cognitae studiis Kretzschmar ac Rueppellii. E quibus huc potissimum referam Canem Zerdam, quae in Africae septentrionalis reperitur desertis, auribus longioribus insignem et accuratissime descriptam ab eodem Leuckarto (vid. Okenii Isis 1825 II. pag. 211 seqq. 1828 III. IV. p. 296 seqq.), qui quam similis esset vulpi haec bestia, primus commonstravit. Canem vulpem, in nonnullis diversam a vulgari vulpe, adhuc per saxosos Africae borealis tractus reperiri observavit Buvry, qui ipse in his terris diutius commoratus est; vid. Zeitschrift f. allgem. Erdk. N. F. II, 4. pag. 307.

καὶ ὕαιναι] De hyaena vid. Plin. H. N. VIII (44), 30 ibique Cuvier. Plura Bochart. l. l. P. II. lib. III. cap. 7. pag. 395 seqq. P. I. lib. III. cap. 11. pag. 829 seqq.

ὕστριχες] Conf. Plin. H. N. VIII (53), 35. Intelligitur, monente Leuckarto, *Hystrix cristata* Linn. (*das Haubentstachelschwein*), quae per omnem Africam septentrionalem reperitur frequens aliisque etiam Africae in partibus versatur, quamque ex Africa ipsa ad Europae terras meridionales transvectam fuisse credas licet. Adhuc hanc bestiam frequenter in his Africae plagis reperiri eiusque carnem ab Arabibus valde aestimari scribit Buvry l. l. pag. 308. Frequens quoque per septentrionalem Africae oram in Alge-

rica ditione reperitur *Erinaceus Europaeus* (nos: *Igel*), teste Rozet: Voyage dans la regence d'Alger. 1833. I. p. 252. In seqq. δίκτυες et βόρνες qui sint, equidem ignoro, cum nulla alibi fiat harum bestiarum mentio. Thoes, de quibus Plin. H. N. VIII (52) 34, alii a Bocharto excitati in Hieroz. III, 12. p. 842 seqq., sunt *chacali* s. *lupi cervarii* (*canis aureus* Linn.). Tu conf. II, 67 fin. Italus interpres citat Millin Diss. sur le Thoe in Journ. d. Phys. Dec. 1787 nr. 5. — πάνθηρες, qui momente Cuviero ad Plin. H. N. VIII (23), 17. p. 419 distingui debent a *pantheris*, nostri erunt *pardi* (*Panther* s. *Leopard*). Accurate de his nunc monuisse video A. F. Wiegmann. in Oken. Isis 1831. 3. p. 287 seqq., quo docente πάνθηρ, qui a Graecis scriptoribus ante Aristotelem commemoratur et a quo distingui debet *πάρδαλις*, probabiliter est *Felis Uncia* Gmel. *πάρδαλις*, quod animal seriores potissimum memorant, a Latinis vulgo redditur *panthera*, quo eodem vocabulo Plinius, minus sanequam accurate, alterum quoque animal significat. E feris bestiis frequentissime per has Africae partes inveniri scribit Buvry l. l. p. 307 *canem aureum*, *hyaenam striatam* ac *mustelam vulgarem*, itemque *canem vulpem*; praeterea *leonem* et *leopardum*, quem vocamus, invenit, multosque etiam *leporos*.

καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπύχες χειρσάοι] Crocodilos in Mauretaniae fluviis commemorat Strabo XVII. p. 826, in fluvio Senegal, ut putant, Hanno Peripl. §. 10. Et κροκόδειλοι χειρσάοι, qui aequae atque οἱ σαῦροι apibus insidiantur, inveniuntur apud Aelian. N. A. I. 58 coll. XVI, 6. Apud Herodotum de *lacerta stellione* Linn. cogitari nequit. Intelligitur enim, ut me edocuit Leuckartus, *Lacerta Dracaena* Linn. (*Tupinambis niloticus* Dau., *Varanus Dracaena* Merr., *Monitor* du

καὶ ὄφεις σμικροί, κέρας ἓν ἑκαστος ἔχοντες. ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία, καὶ τάπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὕδ' ἀγρίου· ἐλαφος δὲ καὶ ὕς ἄγριος ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἔστι. μυνῶν δὲ γένεα ἱριζὰ αὐτόθι ἐστί· οἱ μὲν δίποδες καλέονται, οἱ δὲ

Nil ou Quarar Cuvier.) vel *Tupinambis griseus* Dau. (Varanus Scincus Merr., Monitor terrestre d' Egypte Cuv.); dicitur quoque *varanus arenarius* vel *terrestris* (Varan du désert) atque adhuc reperitur in ditio- ne Algerica: descripsit Guichenot in: Histoire nat. des reptiles et des poissons de l'Algérie (Exploration scientifique de l'Algérie. Zoologie V) pag. 6 seq. Add. Buvry l. l. p. 311. Scribit de hac bestia per Aegyptum frequenti Prosper Alpin. Rerr. Aegypt. libr. IV. p. 217 (Lugd. Bat. 1735, 4.) sic: „Animal lacertarum terrestre crocodilo simile.“ Tu vid. quoque Cuvier. ad Plin. H. N. VIII, 37. p. 412 et conf. Bochart. Hieroz. III, 1. p. 1060 seqq. et Herod. II, 80. Cr. citarat Colomesii Opera ed. I. A. Fabricii p. 831. 832 ibique laud. Salmas. ad Solin. aag. 873. Ad τῇσι σάγγρησι conf. nott. ad cap. 183 et ad στρονδοὶ κα- τάγαιοι nott. ad. cap. 175. — *Serpentes cerastas* invenimus supra II, 74.

ἄπερ τῇ ἄλλῃ]. Sic vulgo legeba- tur. Duo Parisini ἄλλα τῇ ἄλλῃ, ubi monente Schweigh. oportuit ἄλλα ἄπερ τῇ ἄλλῃ; unde potius retingen- dum, auctore Struvio I. p. 12. 13 (Opuscc. II. p. 271) καὶ τάπερ τῇ ἄλλῃ aut καὶ τὰλλα τάπερ τῇ ἄλλῃ. Equidem cum Dindorfio et Dietschio inde recepi alterum: καὶ τάπερ τῇ ἄλλῃ. Ad usum locutionis τῇ ἄλλῃ conf. III, 61 ibique nott.

ἐλαφος δὲ καὶ ὕς ἄγριος ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἔστι] Idem tradit Ari- stotel. H. A. VIII, 28. p. 919 B. et ad cervos quod attinet Plinius H. N. VIII (51), 33. §. 120, alii. „Herodoti αερο, scribit Wessel., cervi et apri Libyae si defuerint, dicendum erit aliunde in regionem devenisse: nam conspici istic et venatu intercipi do- cuit Gataker. Miscell. II, 8 et Shaw. Itiner. I. p. 323.“ Quin in picturis, quas exhibent Cyrenaica hypogaea, conspicitur cervus, teste Pachó

(Voyage etc. p. 206 seq.), qui a Grae- cis in Cyrenaicam adductum existi- mat cervum, Dianae a Cyrenaeis maxime cultae consecratum. In Ar- sinoës numo item conspicitur cer- vus, teste Eckhel. D. N. IV. p. 127. Ac sane, ut monet Leuckartus, Boss- mann. et Labat in terra Guinea re- periri cervos asserunt, quos in ter- ra Barbarei esse dixit Shaw, et in Abyssinia Ludolph. teste Zimmer- mann. Geograph. Gesch. etc. I. p. 232 et 233. Intelligitur procul du- bio *Cervus Dama* Linn. frequens in Abyssinia. Ac defectum cervorum multis antiloparum speciebus satis compensari idem observat; quo eo- dem observante *sus* per Europam frequens (*Sus Scrofa* Linn.) vix quid- em fera reperitur per Africam, ubi aliae quaedam exstare dicuntur spe- cies, e quibus *Phacochoerus* Fr. Cuv. („Warzenschwein“); Phac. (sus) Aethiopicus et Phac. (sus) Africanus, frequens in regione Kordofan et Abyssinia orientali, ubi invenit Rueppel. (Atlas II tab. 25. p. 61 f.). Cf. Fr. Cuv. Mémoire. du Mus. Tom. VIII. Eo igitur, credo, erit refe- rendum, quod Pachó (Voyage en Marmar. etc. p. 244) asserit, suam feram per omnem Libyae septentrio- nalis partem sabulosam reperiri. Ac testatur quoque Rozet (Voyage dans la regence d'Alger. I. p. 251), apros frequenter per Algericas terras re- periri. Herodotum haec scribentem Indica et Libyca confudisse vult Schwanbeck de Megasthen. p. 3. Tu cf. nott. ad cap. 167.

δίποδες καλέονται] Commemorantur hi mures a pluribus scriptori- bus, quorum testimonia collegit Bo- chart. Hieroz. III. c. 33. p. 1010 seq., nomine bestiolae inde ducto, quod posteriores pedes prioribus illi habent longiores adeoque binis pe- dibus fere gradiuntur. Est enim co- gitandum de *mure jaculo s. mure jer- bod* Linn. (Gallice *gerboise*), ut mo-

ζεγέριες (τὸ δὲ οὖνομα τοῦτό ἐστι μὲν Λιβυκὸν, δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλωσσᾶν βουνοί), οἱ δὲ ἐχινέες. εἰσὶ δὲ καὶ γαλαίαι ἐν

net Cuvier. ad Plin. H. N. VIII (55), 37. Add. Clarke: Travels I. pag. 471. Jacobs ad Aelian. XV, 26, Buvry l. supra l. pag. 307. Shawii et Brucii testimonium excitavit quoque Larcherus. Equidem addo testimonium recentissimi peregrinatoris, Pachó (Voyage etc. p. 62), qui hos mures adhuc frequentes per Marmaricam reperiri dicit aequae ac lupos, chacalos, hyaenas, hystrices. E veteribus scriptoribus huc potissimum pertinet Aelianus, qui e Theophrasto l. supra l. sic refert: φασὶ δὲ καὶ ἐν Κυρήνη μῶν διάφορα γενέσθαι γέννη. οὐ μόνον ταῖς χοδαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς μορφαῖς· ἐνίοις γὰρ αὐτῶν πλατυπροσώπους εἶναι, καθάπερ τὰς γαλαῖς· καὶ αὐ πάλιν ἄλλους ἐχινώδεις ὀξείας ἀκανθὰς ἔχοντας, οὓς περ οὖν καὶ οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν ἐχινάτας (qui Herodoto sunt ἐχινέες). Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἀκούω δόλο δας εἶναι μῦς καὶ μεγίστους μεγέθει φέρεσθαι, τοῖς γε μὴν ἐμπροσθίοις ποσὶν ὥς χερσὶ χρῆσθαι· εἶναι γὰρ αὐτοὺς τῶν ὀπισθε βραχυτέρους· εἶδον τούτους· Λιβυκοὶ εἰσὶ κ. τ. λ. — In verbis antecedentibus γένεα τριῶν Noster dixit eodem fere sensu, quo τρία aliis locis dicitur; nec aliter fere I, 171. IX, 85. τριῶν πηγὰς eodem sensu dixit Sophocles in Oedip. Col. 479. Plura qui requirant, vid. Thesaur. ling. Graec. VII. pag. 2465 ed. Dindorf. Eundem in modum διξὸς Herodotus dixit II, 76. III, 32. V, 52. VII, 57. 70. 205. IX, 76. Ionum morem, quo in his vocibus duplicatae litterae σ substituunt ξ, attigit Gregor. Corinth. p. 435 ed. Schaeff.

ζεγέριες] „Hesychio I. pag. 1580 γεγέρται explicantur βουνοί, colles [ut cap. 158. 199]: an quod in collibus cubilia posuerint? Quae quidem impeditior foret vocabuli expositio. — Bochart. Col. Phoen. refingit βουνῖνοι ex βούνιον formatum; eam enim herbam esse, quae Punice zigar: inde ζεγέριες sive βουνίνους

hos mures, quod plantae eius esu aut umbrā delectentur, dictos: eleganter, modo vere.“ Wesseling. Schweigh. confert Beckmann. ad Aristotel. Mirab. auscult. cap. 27, ubi, quos mures πλατυπροσώπους vocarunt, iidem Beckmanno videntur esse, qui ζεγέριες apud Herodotum.

Ab Herodotea voce non multum abest vox *didzira*, qua in terra Fezzan indicari scribunt colles *arenosos*, in quibus palmae ferae crescant et in quibus mures dipodes s. *Ierboa* sedes suas plerumque habent. Conf. Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. VIII, 3. p. 286. Pro Λιβυκὸν aliquot libri Λιβυστικὸν, unus Sancrofti liber Λιβυστίων, de quo citant Wetsten. ad Actt. Apost. VI, 9. Ad verba δύναται δὲ κατὰ κ. τ. λ. conf. Herod. II, 30 ibique nott. et de voce βουνολ nott. ad IV, 199.

οἱ δὲ ἐχινέες] Ita dicta ab asperitate pilorum echini ad instar, ut notat Bochart. l. l. p. 1016 Aristotelis citans locum, qui Aegyptios mures scribit duros habere pilos, ut herinaceos terrestres. Cf. Beckmann. l. l. pag. 61 et Jacobs. ad Aelian. N. A. XV, 26, qui *murem echinum* („die aegyptische Stachelmaus“) hic indicari putat.

γαλαίαι] Pro vulg. γαλαῖ (quae Attica est forma) cum Bredov. p. 220 scripsi γαλαίαι, quod idem etiam dederunt Dindorf. et Dietsch. *Mustelas* („Wiesel“) intelligi copiosa disputatione docet Perizon. ad Aelian. V. II. XIV, 4. Quam bestiolam in Cyrenaeorum numis sub silphio conspici ex Haymii Thes. Britann. T. II. pag. 124 monet Wesseling. Tu conferas quoque Strab. III. p. 144 s. p. 214 A. coll. p. 213, ubi, quae de lepusculis nocivis in Hispania narrantur, ad Tartessias Herodoti mustelas haud scio an referri queant. Mannerto I. p. 224 sunt *Kainichen*. De silphio vid. nott. ad cap. 169. Ad verba: ὅσον ἡμεῖς ἱσπορίοντες — ἐξικέσθαι conf. nott. ad II, 29. I, 171.

τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρτησείησι ὁμοιόταται. Τοσαῦτα μὲν νυν θηρία ἢ τῶν νομάδων Λιβύων γῇ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἱστοροῦντες ἐπὶ μακρότατον οἶοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι.

Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχονται, τοῖσι αἱ γυναῖκες 193 ἡμιοχεῦσι τὰ ἄρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τούτων δὲ Γύξαντες 194

CAP. CXCIH.

Ζαύηκες] Stephanus Byzantinus: Ζαύηκες, ἔθνος Λιβύης· Ἡρόδοτος δ'. Ζαύηκες, ἔθνος· Ἐκαταῖος ἐν περιγησίῃ Ἀσίας; conf. Hecataei fragmm. pag. 135 ed. Klausen. Ren- nel. p. 668 gentem intra Syrtim mi- norem ac sinum Adrumeti habitasse vult, cum *Zygantes* (IV, 194) con- veniant cum Plinii *Zeugitanis*, eius provinciae, in qua Carthago sita fuit, incolis. Castiglioni (vid. Jahrb. f. Philol. u. Paedagog. VIII, 3. pag. 282) *Zaueces* eosdem esse statuit atque *Zeouagha* circa urbem Fez ha- bitantes: quod ab hoc loco valde alienum esse puto. Propius ad ve- rum accedere videntur, qui Ζαύη- κας non longe a vetere Carthagi- ne quaerendos esse censent: inter quos tu vid. Barth. Wanderungg. etc. I. p. 113. 125, qui hanc gentem circa montem *Saguân* s. *Sauân*, qui a Carthagine meridius versus exten- ditur unius diei itinere remotus, consedissee vult eoque vel referri posse putat posterae aetatis gen- tem, cui nomen *Suaga*. Atque vel *Zeugitana* Romanorum provincia hu- ius nominis memoriam retinuisse vi- detur. Add. Movers: Die Phoeniz. II, 2. pag. 404 seq.

τοῖσι αἱ γυναῖκες κ. τ. λ.] Conf. supra nott. ad cap. 183. 189. Quae ipsa ad fabulam de Amazonibus Li- bycis rite intelligendam sanequam teneri debent. Cf. Heeren. Ideen II, 1. pag. 37. Adde quae Amazonum vestigia in Africa interiori reperiri teste Clappertono, Anglo peregrina- tore observat J. de Hammer in Wien. Jahrb. LVIII. p. 67.

CAP. CXCIV.

Γύξαντες] Sic meliores libri; alii Ζόξαντες, Steph. Byz. Βύξαντες,

maleque apud Herodotum scribi ait Γύξαντες (cf. Hecataei fragmm. p. 134). Add. Apollon. Dysc. Hist. mir. 38. Schlichthorst. p. 161 in He- rodoto unum probat Βύξαντες. At recte statuere videtur Mannert. X, 2. p. 216 seq., utramque olim de una eademque gente valuisse scri- pturam: quod idem affirmat Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 404, si quidem literae *b* et *g* in aliis quoque Liby- cis nominibus variant omnisque di- versitas ad pronuntiationem redeat. Postera aetate vix ulla gentis men- tio, si a *Byzacio* discesseris, quod nomen eodem fere redire nemo non videt. In Scylacis Periplo §. 111. p. 49 inferre student gentem viri docti, ubi haec leguntur: περιουκοῦσι δὲ αὐτὴν (λίμνην scil. Tritonis) Λίβνες πάντες ἔθνος καὶ πόλις τὰ ἐπέ- κεινα πρὸς ἡλίου δυσμάς· οὗτοι γὰρ ἅπαντες Λίβνες λέγονται ξανθοί, ἄπαστοι καὶ κάλλιστοι· καὶ ἡ χώρα αὕτῃ ἀρίστη καὶ παμφορωτάτῃ καὶ βοσκήματα παρ' αὐτοῖς ἐστὶ καὶ μέ- γιστα καὶ αὐτοὶ πλουσιώτατοι καὶ κάλλιστοι. in quibus mendosam co- dicis scripturam πάντες et ἅπαντες in Γύξαντες vel Βύξαντες mu- tari volunt viri docti; vid. Mueller. Geogr. Gr. minn. I. p. 88. Ipsam gentem haud procul a Carthagine abfuisse censet Larcherus in Tab. geograph., quam latius olim *Byzacii* nomine extensam per optimam Car- thaginiensis ditionis partem cum satis constet, Herodotum modo de una alteraque huius gentis tribu ma- xime remota eademque minus culta locutum esse contendit Heeren. Ideen II, 1. p. 39. Conf. etiam quae Forbiger attulit Handbuch d. alt. Geogr. II. pag. 842. 843. In regione montosa neque admodum remota ab iis regionibus, quas *Zaueces* te- nuerint, indeque etiam non admo- dum procul ab ipsa Carthagine hu-

ἔχονται, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν μέλισσαι κατεργάζονται, πολλῶ δ' ἔτι πλέον λέγεται δημιουργοὺς ἄνδρας ποιεῖν. μιλτοῦνται δ' ὧν πάντες οὗτοι καὶ πιθηκοφαγέουσι· οἱ δὲ σφι 195 ἄφθονοι ὅσοι ἐν τοῖσι οὖρεσι γίνονται. Κατὰ τούτους δὲ λέγουσι Καρχηδόνιοι κέεσθαι νῆσον, τῇ οὐνομα εἶναι Κύρανιν,

ius gentis sedes mihi quaerendae videntur.

ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν κ τ. λ.] De magna mellis per has regiones copia testatur Della Cella, ut monuit Heeren. II, 1. p. 39. Nam montes apibus abundant, quarum mel etiamnum incolis victum praebet simulque exportatur.

πολλῶ δ' ἔτι πλέον λέγεται δημιουργοὺς ἄνδρας ποιεῖν] Videtur hoc mel e palmarum succo parari eo modo, quo illud in terris Algerianis ac Tunisiis fieri scribit Shaw, quem testem excitat Heeren. I. l. — δημιουργός est opifex, qui conficiendi mellis artem exercet. Pari modo Noster VII, 31: ἐν τῇ ἄνδρες δημιουργοὶ μέλι ἐκ μυρικής τε καὶ πυροῦ ποιεῦσι, quo loco vulgo exhibent δημιουργοί, quod cum Dietschio mutavi in δημιουργοί, quae forma in altero Herodoti loco ab omnibus libris allata aliarum quoque vocum similitum analogiā nititur, ut I, 41 κακοῦργοι; vid. Bredov. p. 190. De ipsa voce eiusque significatione cf. Athen. I, 14. p. 18 D. IV. p. 172 A. Plat. Republ. IV. p. 421 et quae alia plura exhibentur in Anglie. edit. Thes. Stephan. T. III. p. 3293. De voce ἄνδρας adiecta conf. III, 125 ibique nott. IV, 151. 200.

μιλτοῦνται δ' ὧν πάντες οὗτοι] i. e. minio (rubro colore) tinguntur omnes, nomadum ex more, quem apud Maxyes cap. 191 iam invenimus.

οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ὅσοι ἐν τοῖσι οὖρεσι γίνονται] οἱ δὲ referendum ad πιθηκοφαγέουσι, unde mente repetere licet οἱ πίθηκοι. Ad locutionem ἄφθονοι ὅσοι conf. nott. ad I, 14 et vid. Kuehner Gr. Gr. §. 788 not. 6. De simili usu vocis οἶος monuimus ad cap. 28. De simiarum per Libyam multitudine auctor est quoque Diodorus XX, 58, ubi conf. Wesseling. T. II. p. 449. Montes,

quos dicit Herodotus, ad Atlantem pertinere monet Heeren l. l. Equidem de monte Sagunt cogitare malim; cf. nott. ad cap. 193.

CAP. CXCIV.

λέγουσι Καρχηδόνιοι] Tu conf. nott. ad cap. 187. — In seqq. διαβατόν (pro διαβάτον) retinui, ut I, 75. IV, 62 (ἐπιβατόν); ad formam κεχρήμενοι conf. cap. 189 ibique nott.

Κύρανιν] Multum libri scripti in hac voce fluctuant. Convenit cum Herodoto Stephan. Byz., nisi quod ibi accentu mutato reperitur: Κυραννίς, νῆσος κατὰ Γόζαντας τοὺς ἐν Λιβύῃ, ὡς Ἡρόδοτος τετάρτῃ ὁ νησιώτης Κυραννίτης. Quae mea ex sententia vix alia esse poterit insula atque ea, quae ad occidentalem minoris Syrtis oram sita e regione terrae continentis, a qua centum viginti stadiis distare dicitur, vocatur Κέρκινα s. Cercina in Stadiasm. Mar. Magn. §. 112 (ubi cf. alios veterum locos a Muellero allatos in Geogr. Gr. minn. I. p. 469), a Plinio V, 7. §. 41, Strabone XVII, p. 824 s. 1194: παράκειται δὲ τῇ ἀρχῇ τῆς Σέρτεως νῆσος παραμυκήης ἢ Κέρκιννα, εὐμεγέθης, ἔχουσα οὐραννιον πόλιν, καὶ ἄλλῃ ἐλάττων Κερκιννίτις. Atque Κερκιννίτις insula apud Scylacem quoque commemoratur in Periplo §. 110. p. 48 ed. Hudson., nisi ipsam Cercinam intellexisse putandus est Scylax. Namque angusto tantum maris canali a Cercina separatur Cercinitis insula perparva, eique, ut Plinius l. l. affirmat, ponte olim iuncta erat. Cercinam autem propter portum ac navium stationem antiquo aevo atque etiam medio valde celebratam fuisse haud pauca veterum scriptorum testimonia declarant ipsiusque saeculi undecimi post Chr. n. scriptoris Abu

μήκος μὲν διηκοσίῳν σταδίων, πλάτος δὲ στεεινὴν, διαβατὸν ἐκ τῆς ἡπείρου, ἐλαιέων τε μεστὴν καὶ ἀμπέλων· λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἰ παρθένοι τῶν ἐπιχωρίων πετροῖσι ὀρνίθων κεκριμένοισι πίσση ἐκ τῆς ἰλύος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. Ταῦτα εἰ μὲν ἔστι ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγεται γράφω.

367 εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅκου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ ὕδατος πίσ-

Bekri in Extr. et Notices T. XII. p. 466, qui aedificiorum antiquorum ruinas puteosque commemorat atque pascua optima. Nomen utriusque insulae (Cercinae et Cercinitis) est *Karkeneh* s. *Kerkeni*. Vid. Movers: *Die Phoeniz*. II, 2. p. 405 seq., Forbiger: *Handb. d. alt. Geograph.* II. p. 939 coll. 843, qui omnes veterum locos de utraque insula indicavit, quibuscum etiam conferri possunt, quae olim disseruerunt Rennel. p. 669, Schlichthorst. p. 163 et Mannert. X, 2. p. 155. Contra *Cernen* insulam in Herodoteo loco intelligi voluit Castiglioni (vid. l. l. ad cap. 193), itemque Niebuhr: *Verm. Schrift.* I. p. 148 et Movers in: *Ersch et Gruber Encyclopaed.* Sect. I. Vol. XXIV. pag. 366. De qua insula, cuius prima mentio fit in Hannonis Periplo §. 8, omnes fere et veterum et recentiorum scriptorum locos attulit Mueller. ad Hannonis l. l. in *Geograph. Gr. minn.* I. p. 7, e quibus id quidem mihi satis patere videtur, hanc insulam, modo revera exstiterit neque ad fabulas referenda sit, quae de regionibus occidentalibus Phoenicum atque Carthaginiensium operâ consulto sparsae ferebantur, non ad oram Libyae circa Syrtis regiones aut prope ipsam Carthaginem quarendam esse, sed longe ulterius occidentem versus adeoque extra columnas Herculeas, quae vel duodecim dierum itinere ab hac insula, supra Soloëntem promontorium (de quo vid. nott. ad II, 32) sita, abesse dicuntur a Scylace §. 112. p. 53 Huds., qui ultra Cernen meridiem versus navigari posse negat. Hanc igitur insulam ut ab Herodoto designari credam, adduci non possum, recteque id etiam negat Kluge ad Hann. p. 31, neque etiam mihi persuasit Mueller. (l. l. pag. XXVII

Prolegg.), qui, quae ab Herodoto de auro et puellis aurilegis tradantur, cum neque in Cercinam neque in Cernen Hannoneam cadant, referri non posse putat „nisi ad Libyae „meridionalis regiones auriferas, „ubi (inquit Muellerus) Mungo Park „in Itin. p. 270 seqq. testatur *feminas* in arena et luto fluviorum aurum colligere et collecta grana in „*pennarum alveolis* reponere. Caeterum in ipsa insula aurum colligi „parum probabile est; subindicari „potius insula videtur, ex qua Carthaginienses cum continentis aurilegis agere solerent. Fieri potest, „ut haec sit Cerne Hannonis: attamen cum neque nomen neque caetera satis convenient, nescio an „aptius conferam mythologica Diodori III, 54. Is enim prope Hesperu ceras novit *Κεραύνια ὄρη* „et iuxta hanc regionem ponit Hesperiam Amazonum insulam satis „magnam ac frugibus gemmisque „divitem; Hanno vero ad Hesperu cornu memorat *νήσον μεγάλην καὶ ἐν τῇ νήσῳ θαλασσώδη* (§. 14), ut „hanc esse *Κύρανιν* Herodoti duxerim.“ Mihi haec longius petita videntur malimque in sententia supra exposita acquiescere.

Ταῦτα εἰ μὲν ἔστι ἀληθέως] Conf. cap. 134 ibiq. nott. et ad verba seqq. τὰ δὲ λέγεται γράφω nott. ad cap. 173. Verba εἴη δ' ἂν πᾶν (hoc autem haud scio an verum sit; cf. G. Hermann. Opuscc. III. p. 165.) iam citavimus ad I, 57. — Caeterum quae de auro atque puellis id exhaurientibus Noster tradit, eadem fere enarrantur ab Achille Tat. II, 14 ibique confer Iacobs. Animadverss. p. 535 seq.

ἐν Ζακύνθῳ] Fontes bituminis s. picis fossilis in insula Zacyntho memorat Ctesias Indd. Excerptt. 10,

σαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὥρεον. εἰσὶ μὲν καὶ πλεῖνες αἱ λίμναι αὐτόθι, ἥ δὲ ὧν μεγίστη αὐτέων ἐβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν κατιεῖσι ἐπ' ἄκρῳ μυρσίην προσδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίῃ πίσσαν, ὁδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Περικῆς πίσεως ἀμείνω. ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγγοῦ τῆς λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συκνήν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. ὅ τι δ' αὖν ἐσπέσῃ ἐς τὴν λίμνην, ὑπὸ γῆν ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσῃ· ἥ δὲ ἀπέχει ὥς τέσσερα στάδια ἀπὸ τῆς λίμνης. οὕτω ὧν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς 196 νήσου τῆς ἐπὶ Λιβύῃ κειμένης οἰκότα ἐστὶ ἀληθείη. Λέγουσι

Eudoxus apud Antigon. Hist. mirab. 160, ubi alios citat Beckmann. p. 214; accuratius nunc eos descripserunt Chandler. (Reise in Griechenland. cap. 79. p. 428 seqq.), Dodwell, Hawkins, alii; de quibus vid. nott. ad Ctesiae l. l. p. 280 seq. et Kruse: Hellas II, 1. p. 426 seq. Nunc illi fontes in meridionali insulae parte prosilire dicuntur prope vicum Chieri a mari nonnihil remoti; ut sane regionis naturam terrae motibus mutata fuisse credibile fiat, cum Herodoto auctore hi fontes quattuor tantum a mari distant stadia, quos eosdem nunc ditutos sive expletos mari propius se invenisse ait Dodwell. Adhuc octoginta vel centum hinc capi asphalti utres, quorum quisque centum quinquaginta capiat libras, affirmant. — πάντη valet quaquaversus (ut I, 181, ubi cf. nott.) vel potius quaquaparte, quod, si quadratam formam habuit palus, sic intelligi debet, ut quodvis paludis latus ambitum septuaginta pedum habuerit; si rotunda fuit palus, πάντη respondebit nostro: im Durchnesser; atque sic accipi vult R. Jacobs: De mensur. Herodot. pag. 11.

ἐπ' ἄκρῳ μυρσίην προσδήσαντες] μυρσίην et μυρσίην in βυρσίην et βυρσίην mutari voluit Reiskius, ut intelligeretur amphora coriacea. Sine causa. Nam percommode cum Schweigh intelligas licet myrti ramum; quemadmodum ex Agragantino in Sicilia fonte liqui-

dum bitumen incolae arundinum paniculis, citissime sic adhaerescens, colligere Plinius testatur H. N. XXXV (15), 51, ubi etiam de Zaccynthio liquido bitumine, quod situlis s. amphoris nunc hauriri scribunt.

τῆς Περικῆς πίσεως] „Asia olim Plinio auctore H. N. XIV, 20 s. 25. §. 128. picem Idaeam maxime probabat, Graecia Piericam.“ Wessel. Add. Didymus in Geoponn. VI, 5. p. 152. Ad formam ὀρωρυγμένον conf. Bredov. p. 314. — λάκκον cisternam s. fossam reddere licet, ut in Plutarch. Aristid. cap. 5. Conf. etiam Herodot. VII, 119 et plura in Thes. ling. Graec. V. p. 56 ed. Dindorf.

οὕτω ὧν καὶ τὰ — ἀληθείη] i. e. Ita igitur etiam ea, quae de insula illa ad Libyae oram sita narrantur (de auro scil., quod e fonte virgines egerunt) veri similia sunt s. vera esse probantur. Ubi cum recentt. edd. repositi οἰκότα pro εἰκότα, et ἀληθείη pro ἀληθινή, ut IV, 44. III, 22. 67. 75 aliisque locis.

CAP. CXCVI.

Λέγουσι δὲ καὶ τάδε κ. τ. λ.] Conf. nott. ad cap. 191. Eustathius de Seribus (de quibus cf. Ammian. Marcell. XXIII, 6 ibique citata T. II. p. 47 Wagn.) similia tradens Herodoteam hanc attigit narrationem, quam ad Senegambiae regiones retulerunt Schlichthorst. pag. 167 ac

δὲ καὶ τὰδε Καρχηδόνιοι, εἶναι τῆς Λιβύης χώρον τε καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἑρακλέων στηλέων κατοικημένους, ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς παρὰ τὴν κυματωγὴν, ἐσβάντες ἐς τὰ πλοῖα, τύφειν καπνόν· τοὺς δ' ἐπιχωρίους ἰδομένους τὸν καπνὸν εἶναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἔπειτα ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι, καὶ ἐξαναχωρεῖν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας σκέπτεσθαι, καὶ ἦν μὲν φαίνεται σφι ἄξιός ὁ χρυσὸς τῶν

Rennel. p. 705, quod non nisi a meridie desertorum Saharæ aurum inveniat in hac ipsa regione, ubi hanc mercium permutandarum consuetudinem inter Nigros atque Mauros nondum exolevisse testatur Shaw Itiner. I. p. 393. Atque alii nunc quoque accedunt testes, unde tale commercium edocemur et vetere et nostra ætate æque agi in Nigri regionibus auri plenis ultra deserta Saharæ, ubi Mauri loco constituto merces deponant earumque vice aurum a Nigris allatum auferant, nemine ullum proferente verbum. Quin teste Lyone in terra Sudan invenitur gens, noctu quæ commercium agat eo fere modo, quo enarrat Herodotus. Advenæ merces suas ubi exposuerunt singulis acervis distinctas, abeunt, mane redituri aurumque mercium acervis ab indigenis adpositum ablaturi, si satis illud fuerit visum; si minus, et merces et aurum in medio relinquere dicuntur, donec plus auri fuerit adpositum. Tu vid. v. Hammer in: Annall. Viennenss. LXXI. pag. 44 seq. et Heeren: Ideen II, I. p. 182, qui simul attendi iubet ad Carthaginiensium coniunctionem cum illis regionibus auriferis, maiorem fortasse, quam Græci existimarint, cum Carthaginienses, talia ne aliis innotescerent, magnâ curâ egisse videantur. Quibus Cr. hæc adiecerat: „Similis negotiatio Nigrorum (der Neger von Guinea), quæ tacite fit, memoratur in libro: Di Marco Polo e degli altri viaggiatori Veneziani piu illustri del P. Ab. D. Placido Zurla. Venet. 1818. 10. p. 126 seq.“ Alia his addidit Mueller: Geogr. Gr.

minn. T. I. pag. XXVII in not. Et consuli de his quoque potest Humboldt: Asie centrale I. pag. 458, itemque d' Escayrac de Lauture, qui eodem fere modo, quo scribit Herodotus, adhuc commercium cum interioris Africæ incolis fieri observavit; vid. Die Africanische Wüste, von C. Andree (Lips. 1855) p. 226 seq. Atque iure ex his collegerat Hirschler. (ad Hannonis Peripl. Ehing. 1832. p. 7), quantum et quale commercium olim Carthaginienses cum Africanis hominibus istis egerint. — Ἑρακλέων pro Ἑρακλήων scripsi e Florentino aliisque, ut supra cap. 8. 42. 43. 181. 185. — Ad ἐξέλωνται τὰ φορτία vid. nott. ad III, 6.

παρὰ τὴν κυματωγὴν] i. e. in litōris crepidine, ut interpretatur Valcken. citans Lucian. Tim. §. 56 (ubi vid. nott. pag. 440. T. I ed. Bip.), Sophocl. in Oed. Col. 1237 (1240 al.), ubi exstat ἀπὸ κυματοπλήξ, quæ κύματος ἀγὴ apud Apollon. Rhod. I, 554. In Herodot. IX, 100 nunc recte legitur κυματογῆς (pro κυματογῆς), ubi, qui a Wesselingio citatur Eustath. ad Odyss. p. 1540, 25 s. 230, 48 interpretatur ἀπὸ τῆς, ἐνθα τὰ κύματα ἄγονται sive litōris crepidinem, quam verberat unda maris s. ad quam franguntur undæ. Add. Lucian. Hermot. 84, ubi multa Solanus T. IV. p. 429 seq. Bip., alios, quos Herodoti interpretes attulerunt, in quo Eustath. l. l. habet ἀγιαλόν. Glossa Herodotea: ὑπαγωγὴ ἀγιαλός. — τυφειν καπνόν est excitare fumum. Plura de hoc verbo vid. in Thesaur. L. Gr. VII. p. 2621 ed. Dindorf.

φορτίων, ἀνελόμενοι ἀπαλλάσσονται· ἦν δὲ μὴ ἄξιος, ἐσβάν
τες ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα κατέεσται· οἱ δὲ προσελθόντες ἄλλον
πρὸς ὧν ἔθηκαν χρυσὸν, ἐς οὗ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν δὲ οὐδε-
τέρους· οὔτε γὰρ αὐτοὺς τοῦ χρυσοῦ ἄπτεσθαι, πρὶν ἂν σφι
ἀπισωθῇ τῇ ἀξίῃ τῶν φορτίων, οὔτ' ἐκείνους τῶν φορτίων
ἄπτεσθαι πρότερον, ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι.

- 197 Οὗτοι μὲν εἰσι, τοὺς ἡμεῖς ἔχομεν Λιβύων οὐνομάσαι·
καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλέος τοῦ Μήδων οὔτε τι νῦν οὔτε
τότε ἐφρόντιζον οὐδέν. Τόσον δὲ ἔτι ἔχω εἰπεῖν περὶ τῆς γῆς-368
ρῆς ταύτης, ὅτι τέσσερα ἔθνηα νέμεται αὐτήν, καὶ οὐ πλέω

ἀνελόμενοι ἀπαλλάσσονται] Pro
vulgata ἀνελόμενοι, quae haud scio
an librariis tribuenda sit ad sequens
ἀπαλλάσσονται respicientibus inde-
que in errorem abductis, reposui
cum recentt. edd. ἀνελόμενοι, quod
Aldina ed. praebet ac praeterea San-
crofti liber alique Parisini; id enim
unum loci sententiae convenire vi-
detur, ex qua discedere dicuntur
sublato auro. Caeterum his verbis
Noster, qui paulo ante dixerat: τοὺς
δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας σκέπτε-
σθαι, subito in directam orationem
transit, mox eandem relicturus et ad
indirectam rediturus verbis: ἀδι-
κέειν δὲ οὐδετέρους· οὔτε γὰρ αὐ-
τοὺς — ἄπτεσθαι, — οὔτ' ἐκεί-
νους — ἄπτεσθαι, ubi ne αὐτοὶ
quidem dixit propter opposita, opi-
nor, οὔτ' αὐτοὺς — οὔτ' ἐκείνους.
Tu conf. similia, quae notavimus ad
cap. 110. 136.

ἦν δὲ μὴ ἄξιος] Quod vulgo post
μῆ inseritur εἶη in pluribus codd.
omissum, id cum recentt. edd. eieci,
cum optativum praegressā particulā
ἦν stare posse negem. Werfero in
Actt. philoll. Monacc. I. p. 103 in
mentem venerat εἶη (pro εἶη), idque
ipsum haud displicuit Matth. Gr. Gr.
p. 1621, quamquam in textu retinuit
εἶη. — Ad formam κατέεσται (pro
κάθηνται, ut cap. 187 εἰρέεσται) conf.
Herod. I, 199. II, 86 et de tmesi in
verbis πρὸς ὧν ἔθηκαν Herod. II,
39. 40, ne plura. — Ad τῇ ἀξίῃ
intelligas licet τιμῇ, de qua ellipsi
conf. Lambert. Bos. De ellipsis. L.
Gr. p. 471. Indicatur iustum pretium
mercium, quod ita iustum esse inter

utrosque tacite convenit. Conf. nott.
ad cap. 201. Ad λάβωσι cave adii-
cias ἄν, quippe quae vocula facile
ex antecedentibus (πρὶν ἂν σφι ἀπι-
σωθῇ) cum repeti h. l. possit, vel
aliis in sententiis similibus (cf. cap.
119) haud addita reperitur: de quo
usu conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 808, 2,
Baumlein: Untersuchung. über die
Griech. Modi p. 229. Alia ex ipso
Herodoto excitavimus ad I, 19.

CAP. CXCVII.

καὶ τούτων — ἐφρόντιζον οὐδέν]
Pro οὔτε τι νῦν Mehler in Mnemo-
syn. V. p. 76 legi vult: οὔτ' ἔτι
νῦν. Ad locutionem ἐφρόντιζον οὐ-
δέν conf. supra cap. 167 ibique nott.
— Caeterum his verbis Noster ad
ea redit, unde cap. 167 digressus
erat: Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνηα πολλὰ
— τὰ δὲ πλέω ἐφρόντιζε Λαρείων
οὐδέν, narrationem longiore digres-
sione interruptam denuo suscipiens.
— Scripsi τούτων pro τούτων et βα-
σιλέος pro βασιλῆος. Conf. Struve
Spec. II. p. 10 (Opuscul. II. p. 336).
ὅτι τέσσερα ἔθνηα νέμεται αὐτήν]
Quattuor gentes, in quas Agathoclis
aetate Africa fuit divisa, teste Val-
cken. memorat Diodor. XX. 55, Phoe-
nices, Libophoenices, Libyes et No-
mades; idem Diodorus III, 48 quat-
tuor gentes (τέτταρα γένη) comme-
morat Libyū: Nasamones, Auchis-
sas, Marmaridas, Macas, partim
agricolas, partim nomadas. — In
proxime antecedentibus pro τόσον
δὲ Schweighauser. suspicatus erat
scribendum esse το σὺν δὲ δὲ, quod

τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν δύο ἀντόχθονα τῶν
ἔθνέων, τὰ δὲ δύο οὐ. *Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες ἀντόχθονες,*
οἱ μὲν τὰ πρὸς βορρῶν, οἱ δὲ τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης οἰκούν-
τες· Φοίνικες δὲ καὶ Ἑλληνες ἐπήλυδες. Δοκέει δέ μοι οὐδ' 198
ἀρετὴν εἶναι τις ἢ Λιβύη σπονδαίη, ὥστε ἢ Ἀσίῃ ἢ Εὐρώπῃ
παραβληθῆναι, πλὴν Κίνυπος μόνῃς· τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὖνομα
ἢ γῆ τῷ ποταμῷ ἔχει. αὕτη δὲ ὁμοίῃ τῇ ἀρίστῃ γέων Δήμητρος

probavit Eltz (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. Suppl. IX. p. 136) comparans τοσόνδε μέντοι, quod aliquot Nostri locis (I, 13. III, 137. 142. IV, 81) positum invenitur. Equidem malim scribere τοσόνδε, cum particulae δὲ iterum ponendae nullus esse videatur locus.

Λίβυες μὲν καὶ Αἰθίοπες ἀντόχθονες] Aegyptiorum nulla hic mentio, quippe quos Libyae quodammodo eximi docent nott. ad cap. 41. Africae vero septentrionalem tractum qui incolant, indigenae cum *Libyes* vocentur, qui meridionalem, *Aethiopes*, statuit Rennel. p. 571, indicari nostrae aetatis *Mauros* ac *Nigros* pariter atque olim nunc quoque a se invicem distinctos. Neque aliter Rozet (Voyage dans la Regence d'Alger. I. p. 3. 50 seq.) veteres Libyes eosdem esse atque *Mauros* arbitratur. Mihi secus videtur. Namque multum abest, ut Mauri, qui nunc dicuntur, ad indigenas gentes sint referendi, qui potius aliunde ingressi Libyae oram septentrionalem armorum vi occuparunt, prioribus incolis sive subactis sive eiectis; ita ut ab Arabum inde incursionibus hanc terram eiusque incolae plane mutatos esse credam. Itaque praestat, opinor, Heerenii sententia (Ideen II, 1. p. 309 seqq.), Libyes veteres ab Arabibus victoribus atque iam antea a Vandalis ab ora maritima regionibusque proximis repulsos nunc in Atlantis tractibus iugisque habitare et in regionibus meridiem versus hinc porrectis, eosque nunc vocari *Berber*, a *Mauris* aequae ac *Nigris* probe discernendos. In quibus duas potissimum refert gentes Heerenius, quibus nunc nomen *Tibbo* et *Tuarik*:

de his ipsis vid. quae retulit Lyon, excitata ab I. de Hammer. in: Wien. Jahrbb. Vol. LVIII. p. 45 seq. Ad Heerenii sententiam accedunt ferme ea, quae protulit Pacho: Voyage etc. p. 28 seq. not.; pluribus eandem rem persecutus Movers (Die Phoenizier II, 2. pag. 364 seqq.) probare quam maxime studuit, ab iis, qui antiquitus vocabantur *Λίβυες* ac nomades praecipue ferebantur, haud differre eos, qui nunc in iisdem fere regionibus inveniuntur atque vocantur *Berber*: adeo ut unius eiusdemque originis sint habendi. Add. quae de diversis Libyae incolis disseruit Cless in vers. germanic. Sallust. I. pag. 111 seq. ad Iugurth. cap. 18. *Aethiopes* quo minus ad *Nigros* referantur, nihil obstat, praesertim si quam latissime Aethiopum atque Aethiopiae nomen apud veteres pateat adeoque de omni fere Africa meridionali dicatur, reputemus. De qua re plura dabimus ad Herodot. VII, 70.

CAP. CXCVIII.

Δοκέει δέ μοι — σπονδαίη] i. e. *Videtur autem mihi ne soli quidem bonitate* (ut de aliis taceam) *Libya* (ita prae caeteris terrae partibus) *praestare, ut cum Asia vel Europa comparari possit, excepta una ea regione, quam Cinyps perfluit. ἀρετὴ* ad soli fertilitatem s. bonitatem pertinet, ut VII, 5. VIII, 144. Thucyd. I, 2. Ad vocem *σπονδαίη* vid. Herodot. IV, 23 ibique laud. VIII, 69. De *Cinype* diximus ad cap. 175. Spectat huc, opinor, Mela I, 7, 33: „Cinyps fluvius per uberrima arva decidens“ et Ovid. Ex Pont. II, 7, 25: „Cinyphiae segetis citius numerabis aristas.“

αὕτη δὲ ὁμοίῃ κ. τ. λ.] Compar-

καρπὸν ἐκφέρειν, οὐδὲ οἶκε οὐδὲν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε γάρ ἐστι, καὶ ἐπυδρὸς πίδαξι, καὶ οὔτε ἀνύχμου φροντίζουσα οὐδὲν, οὔτε ὄμβρον πλέω πιούσα δεδήληται· ὕεται γὰρ δὴ ταῦτα τῆς Λιβύης. τῶν δὲ ἐκφορίων τοῦ καρποῦ ταῦτα μέτρα τῇ Βαβυλωνίῃ γῇ κατίστανται. ἀγαθὴ δὲ γῇ καὶ τὴν Εὐεσπερι-
ται νέμονται· ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ, ἐπεὰν αὐτῇ ἐωντῆς ἄριστα
199 ἐνείκη, ἐκφέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι ἐπὶ τριηκόσια. Ἐχει δὲ
καὶ ἡ Κυρηναίη χώρα, ἐοῦσα ὑψηλοτάτῃ ταύτης τῆς Λιβύης,

tur regionis fertilitas cum ea, quae Babylonicae est terrae I, 193, ubi vid. nott. Hinc quoque agriculturam in Cyrenaica maxime florentem celebrant veteres, quos citat Thrige Hist. Cyren. pag. 251 coll. Mannert. X, 2. pag. 58 et Movers: Die Phoeniz. II, 2. p. 471. Cr. conferri vult Schneider. in Ind. ad Scriptores rei rustic. T. IV. p. 88 in voc. *Mago*; qui idem ad hoc caput conferri vult Valcken. de Aristobulo Iudaeo pag. 33 et Amersfoordt. Dissert. de variis Lectt. Holmesiann. Pentateuchi Mo-
saici pag. 18. — In seqq. γέων scripsi Bredovium secutus p. 219; olim γαιῶν, quod Valckenar. mutavit in γεῶν, a caeteris editoribus receptum. Ipsa Herodoti sententia iisdem verbis expressa sic legitur I, 193: ἐστὶ δὲ χωρίων αὐτῇ ἀπασέων μακροῦ ἀρίστη — Δημητρεὺς καρπὸν ἐκφέρειν.

μελάγγαιος] Alii libri μελάγγεος, Florentinus πελάγγεος. Supra cap. 23 βαθύναιος, ubi vid. nott. Ac propius huc spectat II, 12, ubi exhibuimus μελάγγαιον, quamquam in aliis μελάγγεον. ἐπυδρὸς πίδαξι valet: irrigua fontibus. Namque πίδαξ, quae vox praecipue poetis in usu est, haud differt significatione a πηγῇ, vid. modo Thes. ling. Graec. VI. p. 1063 Dindorf. Quae sequuntur verba: καὶ οὔτε ἀνύχμου φροντίζουσα οὐδὲν, οὔτε ὄμβρον πλέω πιούσα δεδήληται valent: „atque cum coeli siccitatem nihil curet (timeat) Libya terra neque etiam plus (quam opus est) aquae pluvialis biberit, haud laesa reperitur s. nullum damnum accipit.“ Ad φροντίζουσα οὐδὲν conf. cap. 167; ad ὄμβρον — πιούσα vid. III, 117 et conf. Blom-

field. in Glossar. ad Aeschyli Choëphor. 91. Ad πλέω mente addas licet τοῦ δέοντος et conf. de huiusmodi comparativis Kuehner. Gr. Gr. §. 752. — δεδήληται eodem fere modo apud Herod. VIII, 100 positum invenitur. Ad passivum ὕεται in seqq. vid. nott. ad I, 193. III, 10. τὰ ἐκφορία τῆς γῆς terrae proveniunt interpretatur Wesseling. ad Hesychium [I. pag. 1157] amandans. Plura vid. in Thesaur. L. Gr. III. p. 633 ed. Dindorf. Pro Βαβυλωνίων cum recentt. edd. dedi Βαβυλωνίῃ e melioribus libris. De Euesperitis diximus ad cap. 171. Affirmavit Barth (Wanderungen etc. I. p. 384) adhuc admodum fertilem esse planitiem inde a Bengasi, quae est terra Euesperitarum, extensam. Quo eodem etiam pertinent, quae ex Shawii Itiner. II. p. 285 seq. iam attulit Larcher.

ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ] Conf. Matth. Gr. Gr. p. 1160 et Gronov. Observ. monobibl. in scriptt. eccles. pag. 36. Verba ἐωντῆς ἄριστα attigimus ad I, 193. Add. II, 8. 25. 149. I, 203. IV, 85 et conf. Kuehner. Gr. Gr. §. 750, g. Eadem ferme locutione utitur Noster I, 193 de Babyloniorum terra, quae plerumque reddit ἐπὶ διηκόσια, ἐπεὰν δὲ ἄριστα αὐτῇ ἐωντῆς ἐνείκη, ἐπὶ τριηκόσια ἐκφέρει.

CAP. CXCI.

ἐοῦσ' ὑψηλοτάτῃ ταύτης τῆς Λιβύης] Iure huc refert Tafel (ad Pind. Pyth. IX. pag. 910), quae in scholiis Pindaricis exstant ad Pyth. IX. 92. Add. Pyth. IV, 14. Namque, quod satis nunc constat, loco mille du-

τὴν οἱ νομάδες νέμονται, τρεῖς ὥρας ἐν ἐωυτῇ ἀέλει θωύματος. πρῶτα μὲν γὰρ τὰ παραθαλάσσια τῶν καρπῶν ὀργᾷ ἀμᾶσθαι τε καὶ τρυγᾶσθαι· τούτων δὲ δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὀργᾷ συγκομίζεσθαι, τὰ βουνοὺς καλέουσι· συγκεκομίσταί τε οὗτος ὁ μέσος καρπὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ

centos pedes supra mare elato in planitie montana tabulae s. mensae formam referente fuit (conf. Strab. XVII. p. 1194 A.) Cyrene condita, soli fertilitate atque ubertate maxime insignis. Attingit Thrige: Hist. Cyren. p. 102. 103. Plura et accuratiora ex Della Cellae Itinerario dabit Ritter: Erdk. I. pag. 945 seq., quibus nunc adde Pachy: Voyage etc. pag. 83 seqq. chap. V regionis amoenitatem eximie laudantem et chap. XVII. pag. 238 fertilitatem regionis Cyrenaicae raram celebrantem, quam veteres iam maxime laudasse novimus. Inter quos, ut uno hoc utar teste, Plinius conferatur H. N. V, 5. §. 33. Eadem de regionis fertilitate et ubertate affirmant Beechey: Expedit. etc. chap. XIV. p. 409 seq. XV. p. 465 et Russell: History of the Barbary states (Edinburgh. 1835) cap. V. p. 160 — 171, Barth: Wanderung. etc. I. p. 403 seq. 421 seqq. Et conf. quoque quae de Cyrene et agro Cyrenaico notata sunt ad cap. 158. Unum modo afferam, quod Barth. l. l. enarrat, se permeasse terram, in qua frumentum ad maturitatem nondum pervenerat; proxime antecedente die in ea terra, quae ad maris oram pertinet, se vidisse frumentum iam messum et in manipulos colligatum: quod quam apte cum Herodoti narratione congruat, neminem profecto fugit. — Pro τὴν οἱ νομάδες νέμονται Eltz (Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Suppl. IX. p. 328 seq.) mavult e Sanicrofti libro alteroque reponere τῆς οἱ νομάδες νέμονται, afferens nonnullos Herodoti locos (III, 134. 142. IV, 2. 9. 78. V, 40. 49. V, 92. §. 7. VII, 164. IX, 90. 120), quorum tamen ratio mihi non prorsus similis videtur. Itaque retinui vulgatam, quam et Dindorfum et Dietsch. retinuisse video. Mox re-

duxi θωύματος a Gaisf. mutatum in θώματος. Cf. nott. ad cap. 28.

ὀργᾷ ἀμᾶσθαι τε καὶ τρυγᾶσθαι] Schweigh.: „Maritimus tractus fructibus turget et ad messem vindemiamque maturus est.“ Verbum ὀργᾶν de plantis, quae turgent et ad maturitatem pervenerunt, dici, hoc ipso loco allato monstravit Ruhnken. ad Tim. Lex. Plat. p. 193, ubi ὀργᾶ· ἐπέγεται, ἐπιθυμεῖ. Add. Herod. IV, 64 ibiq. nott. Verbum ἀμᾶν (metere) ut ad messem proxime spectat (de quo multa allata video in Thes. ling. Graec. I, 2. pag. 49. 50 ed. Dindorf.), ita τρυγᾶν ad vindemiam pertinet; cum enim omnino valeat: fructus colligere cereales, alios (v. c. mel, flores, alia), peculiariter usurpatur de visis carpendis indicatque Latinorum vindemiare. Plurima vid. ibid. T. VII. pag. 2531. Mox cum Schaefero, Schweighaeusero et Dindorf. dedi τούτων δὲ δὴ συγκεκομισμένων, quod praebet Sanicrofti liber et alter codex. Wesselingius dederat τε δὴ, quod retinuit Dietsch., cum Gaisfordius exhibuisset τούτων δὲ συγκεκομισμένων. Quae continuo sequuntur, exhibui, quemadmodum ex Aldina fluxerunt et a recentt. edd. servata sunt: τὰ ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα, quae lectio complurium codd. auctoritate comprobatur, inter quos Mediceus et Florentinus, nisi quod hi articulum τῶν omittunt, quo sane vix carere poterit oratio. Significatur autem medius terrae Libycae tractus supra maritimas oras (quae sunt τὰ παραθαλάσσια) porrectus. A Sanicrofti codice absunt verba τὰ μέσα, quae ad ipsam Herodoti sententiam declarandam aequae necessaria videntur. In edit. Schweighaeuseri et Gaisford. expressum legitur: τῶν ὑπερθαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα. τὰ βουνοὺς καλέουσι] Conf. de

κατυπεριτάτη τῆς γῆς πεπαίνεται τε καὶ ὄργῃ. ὥστε ἐκπέονται τε καὶ καταβέβρωται ὁ πρῶτος καρπὸς, καὶ ὁ τελευταῖος συμπαράγινεται. οὕτω ἐπ' ὅκτῳ μῆνας Κυρηναίους ὁπώρα ἐπέχει. Ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ τοσοῦτο εἰρήσθω.

200 Οἱ δὲ Φερετίμης τιμωροὶ Πέρσαι, ἐπεὶ τε ἐκ τῆς Αἰγύ-

voce βουνός Casaubon. ad Athen. III, 22. Herod. IV, 158 (coll. 192), ubi Valcken. Grammaticorum attulit testimonia vocem peregrinam ex hoc loco citantium, quam exponunt λόφον, κολώνην. Vid. Eustath. ad Iliad. XI. p. 880 s. 831, 32. p. 231, 34 ed. Bas. ad Odys. XIX. pag. 1854 s. 680, 37. Phrynich. p. 156 [p. 355 ed. Lobeck. ibique citat. Sturz. De dial. Alex. pag. 154]. Etymolog. p. 208, 3, ubi βουνοὶ (α βαίνειν ἄνω) explicantur of ὑψηλοὶ καὶ ὀρώδεις καὶ γεώλοφοι τόκοι. Ac frequenter hac voce utuntur Graeci Veteris Testamenti interpretes, de qua re monuit H. Thiersch: De Pentateuchi version. pag. 81. Alia vid. in Thes. ling. Graec. II. p. 370 ed. Dindorf. Apud Diodor. V, 40 fin. in ipsa Cyrenaicae terrae descriptione invenias βουνοειδῆς, coll. Brunckii Analectt. II, pag. 355. Atque affirmat Barth l. l. p. 449, vere ac recte hanc Cyrenaicae ditionis partem alteram („das Unterplateau“), quae inde a Cyrene loco editiore sita extenditur, sic dici, cum clivosi eiusmodi tractus speciem praebeat. Quod idem Della Cella Cp. XII. testatur. Ad usum particularum τε — καὶ in verbis: συγκεκομισαί τε — καὶ ὁ ἐν τῇ κ. τ. λ. vid. nott. ad. cap. 53. 181. ὥστε ἐκπέονται τε καὶ καταβέβρωται] i. e. „Ita quando epotus comestusque est primus fructus, tunc opportune adest extremus.“ Schaefer. in Appar. Demosthen. II. pag. 14 mavult simplex βέβρωται, quoniam compositum sit κακέμπατον, quippe valens edendo perdere, ut καταπίειν bibendo perdere, coll. Homer. Od. XXII, 58. Nolim equidem, in vitis praesertim libris, abicere praepositionem; haud scio an perfectionis et absolutionis quandam verbo addat notionem. Tu vid. plura de hoc verbo in Thes. ling. Graec. IV.

p. 1033 ed. Dindorf. Ad hunc vero locum, credo, respexerunt, qui Cyrenaicam vini feracem contententes ad Herodoti provocant testimonium: quamquam aliunde quoque satis constat, vinum hac ex regione eximium provenisse. Cf. Thrice l. l. pag. 267, Ritter: Erdk. I. p. 392. — Ad vocem ὁπώρα conf. quae in Boeckh. edit. Pind. Dissen. monuit ad Nem. V. p. 392 seq. Add. quae plura de hac voce allata sunt in Thes. ling. Graec. V. p. 2123 seq. ed. Dindorf. Explicatur enim iam ab Homericis interpretibus τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ θέρους sive ἡ μετὰ τὸ θέρους ὥρα sive id anni tempus, quo terrae et arborum fructus maturati metuntur et colliguntur: unde ὁπωρεῖν Noster dixit cap. 172. 182. Tu conf. etiam Nitzsch ad Homeri Odys. XI, 192. XII, 76. In fine cap. ἐπὶ τοσοῦτο (pro τοσοῦτον) dedi; cf. Bredov. p. 105 et de ipsa locutione Herodot. II, 5. VI, 97.

CAP. CC.

Οἱ δὲ Φερετίμης τιμωροὶ κ. τ. λ.] Iam Noster sermonem longa interruptum digressionem inde a cap. 165. 167 denuo suscipit, expeditionem Persarum contra Barcam (quae ipsa ansam dederat digressioni huic de rebus Libycis) enarraturus. — ἀπίκατο cum optimis codd. exhibui pro vulg. ἀπίκοντο; vid. nott. ad I, 2. Ad verbum ἐπαγγέλλομαι conf. quae ad cap. 119 notata sunt et, quod ad ipsam rem attinet, vid. cap. 167. Structuram verborum seqq. τῶν δὲ πᾶν γὰρ ἦν τὸ κληθεὶς μεταίτιον, quae eadem profert Suidas s. v. μεταίτιον, attigimus supra ad cap. 147 attigitque etiam Kuehner. Gr. Gr. §. 754. nr. 4 recte monens, hoc dici pro: οἱ δὲ (scil. οἱ ἐν τῇ Βάρκῃ, quod ex antecedentibus re-

πτον σταλέντες ὑπὸ τοῦ Ἀρυάνδεω ἀπίκατο ἐς τὴν Βάρκην, 369 ἐπολιόρκεον τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενοι ἐκδιδόναι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου τοῦ Ἀρκεσίλειω· τῶν δὲ πᾶν γὰρ ἦν τὸ πλῆθος μετ· αἰτίον, οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λόγους. ἐνθαῦτα δὲ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην ἐπὶ μῆνας ἑννέα, ὀρύσσοντες τε ὀρύγματα ὑπόγαια φέροντα ἐς τὸ τεῖχος καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιεύμενοι. τὰ μὲν νυν ὀρύγματα ἀνῆρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι ὧδε ἐπιφρασθεῖς· περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τεύχεος προσίσχε πρὸς

petendum), πᾶν γὰρ ἦν τὸ πλῆθος (αὐτῶν) μεταίτιον, οὐκ ἐδέκοντο τοὺς λόγους. — ἐπὶ μῆνας ἑννέα (ut cap. 199 ἐπ' ὅκτω μῆνας) valet per novem menses continuos. Pari modo ἐπ' ἔτη πέντε I, 166, ubi cf. nott. — Ad verba φέροντα ἐς τὸ τεῖχος conf. III, 117 ibique nott.

ἀνῆρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι] Nimirum faber aerarius aeneo scuto hos cuniculos a Persis ad diruenda moenia factos detexit. Ubi ἀνῆρ eodem modo additum, quo supra cap. 194 et apud Aen. Tactic. 37, ubi eadem res, ad incunabula artis cuniculorum agendorum maxime pertinens, ex ipso Herodoto fisdem propemodum enarratur verbis. Ac sane omnium primum, quod in obsidendis urbibus apud veteres invenitur, exemplum hoc erit habendum artis cuniculorum vicissim agendorum (obsidentibus aequae atque obsessis), sive, ut Galli loquuntur „des mines et des contremines“; admonuit Dureau de la Malle in Mém. de l'Acad. des Inscriptt. XVIII. p. 425 seq. eosque falli addit, qui in Rhodi obsidione tale quid primum esse factum putent. Ex Herodoto eadem retulit Eustath. ad III. XIII. p. 918, 21 s. 883, 42 et p. 436, 35 s. 331 fin., Herodoti ὀρύγματα ὑπόγαια vocans ὑπόνομον s. cuniculos. Alio modo (ait Valcken.) Demetrii cunicularios Rhodii, Romanos fefellerunt Ambraciota apud Diod. XX, 94. Liv. XXXVIII, 7 et Polyæn. VI, 17. Quibus Schweigh. adiecit Polyb. XXII, 11 hoc quoque monens, apud Herodotum voces ἐπιχάλκῳ ἀσπίδα minime accipi posse de scuto, quod aere fuerit obductum,

sed potius de ipso aeneo scuto s. aeneae lamina, quae obducendo scuto inserviat. Itaque χαλκώματα λεπτότατα ταῖς κατασκευαῖς adhiberi auctor est Polybius I. I.; mansit enim haec inter Graecos consuetudo, ut cuniculos admoto ad locum suspectum aeramento explorarent. ἀσπίς ἐπιχάλκος (scutum aere obductum) apud Pausaniam quoque memoratur VI, 19. §. 3, ubi noster locus non fugit interpretem p. 70. Inde Hesych. I. p. 1400 ἐπιχάλκος ἀσπίς· ἔχει γὰρ χαλκὴν τὴν ἐπιβολὴν. Add. Pollux X. §. 144. Apud Pausan. V, 12, 5 τρέπους ἐπιχάλκος. Verba ὧδε ἐπιφρασθεῖς valent: ita secum reputans, volvens animo rem. Cf. VII, 239 et I, 48 ibique nott. Inde Arrianus quoque adhibuit, de quo vid. Ellendt ad Expedit. Alex. III, 2, 1. — Mox cum edd. recentt. bis retinui προσίσχε (admovit), quod Dietsch. scripsit προσίσχε, assentiente Eustathio ad III. p. 436, 35 sive 331 et p. 918, 21 sive 883, 42. Florentinus alique codd. utroque loco afferunt προσίσχε. — Ad formam imperfecti ἔσκε, in qua vis iterativa inest, vid. I, 196 ibique nott. et praecipue Bredov. p. 285, qui omnia huc pertinentia ex Herodoto colligit; eundem p. 285 pro vulg. ἤχεσκε scribi iubentem ἤχεσκε cum Dindorf. et Dietsch. secutus sum. Aliis locis ἄν huiusmodi imperfectis additum reperitur, vid. III, 117. IV, 130 ibique nott.: et sic quoque proxime seqq. ἀντορύσσοντες δ' ἄν — ἔκτεινον, ubi male Florentinus cum aliis ἔν exhibet pro ἄν. Ad vocem δάπεδον (solum urbis) vid. Thes. ling. Gr. II. p. 901 ed. Dindorf.

τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ἔσκε κωφὰ, πρὸς ἃ προσίσχε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυσσόμενα ἠχέεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' αὖ ταύτῃ οἱ Βαρκαῖοι ἐκτείνουν τῶν Περσέων τοὺς γεωρυχέοντας· τοῦτο μὲν δὴ οὕτω ἐξευρέθη, τὰς δὲ 201 προσβολὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. Χρόνων δὲ δὴ πολλῶν τριβομένων καὶ πιπτόντων ἀμφοτέρων πολλῶν καὶ οὐκ ἔσσαν τῶν Περσέων Ἀμασις, ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ, μηχανᾶται τοιάδε. μαθὼν τοὺς Βαρκαίους, ὥς κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἰρετοὶ εἶεν, δόλῳ δὲ αἰρετοὶ, ποιέει τοιάδε. νυκτὸς τάφρον ὀρύξας εὐρέαν ἐπέτεινε ξύλα ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς, κατ' ὑπερθε δὲ ἐπιπολῆς τῶν ξύλων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε, ποιέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσόπεδον. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐς λόγους προεκαλέετο τοὺς Βαρκαίους· οἱ δὲ ἀσπαστῶς ὑπήκουσαν, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογῆναι χρῆσασθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιγυδε τινὰ, ἐπὶ τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὄρκια, ἐς τ' αὖν ἡ γῇ αὕτη οὕτω ἔχη, μένειν τὸ ὄρκιον κατὰ χώρην· καὶ Βαρκαίους τε ὑποτελέειν

CAP. CCI.

Χρόνων δὲ — τριβομένων] Vulgo singularem in his videmus adhibitum numerum, ut I, 28. IV, 155. 146 etc. — κατὰ τὸ ἰσχυρὸν (i. e. armorum vi) idem valet atque κατὰ τὸ κατεργασμένον III, 65, ubi vid. nott. coll. I, 76. IX, 2.

νυκτὸς τάφρον ὀρύξας] τάφρον Mediceus cum duobus aliis codd. itemque Suidas h. l. citans T. III. p. 438 exhibent nec aliter atque IV, 28 pro τάφρον duo libri τάφρος. Cf. IV, 3. 20, alibi. Equidem revocavi cum recentt. edd. et Bredov. p. 53 τάφρον, quod ex Aldina fluxit et Florentini ac Sancrofti libro itemque tribus Parisinis comprobatur, accedente ipsius Herodoti auctoritate, qui omnibus locis, in quibus haec vox occurrit, hac una forma τάφρος, a qua hic tantum et cap. 28 quidam libri discedunt, usus est. Quod idem valere etiam de voce ψάμμος vidimus ad cap. 181 coll. ad cap. 183 et cap. 203. Vid. quoque Lobbeck. Patholog. Graec. Pr. p. 8 seqq. — εὐρέαν, quod Sancrofti liber exhibuit, recepi cum recentt. edd. pro εὐρέην, quod ab Herodoto

alienum esse monstravit Bredov. p. 159.

ἐπέτεινε ξύλα ἀσθενέα κ. τ. λ.] Iisdem fere verbis Noster utitur I, 186. Quae sequuntur verba: κατ' ὑπερθε δὲ ἐπιπολῆς τῶν ξύλων χοῦν γῆς ἐπεφόρησε κ. τ. λ. valent: superne, super ligna terrae effossae tabulatum stravit, ita ut superficies reliquae terrae esset aequalis. In quibus ea sermonis abundantia, qua Noster scripsit κατ' ὑπερθε δὲ ἐπιπολῆς, immerito offensus Mehler (Mnemosyn. V. p. 66) vocem κατ' ὑπερθε (quae pari modo posita invenitur VII, 36) eiici vult, cui nemo obsequetur, qui Herodotei sermonis satis peritus erit, ex quo etiam supra I, 187 dicuntur: ὑπὲρ τῶν — πυλῶν τοῦ ἀστεος τάφρον ἔωντ' ἡ κατεσκευάσαστο μετέωρον ἐπιπολῆς αὐτέων τῶν πυλῶν. Ad usum verbi ἐπιφορεῖν conf. etiam VIII, 28. — Mox cum Schweigh. et Gaisf. et caeteris edd. dedi προεκαλέετο pro vulg. προσεκαλέετο. — Ad ἔαδε cf. cap. 145 et ad τάμνοντες ὄρκια IV, 70. VII, 132 ibique nott.

ἐς τ' αὖν ἡ γῇ αὕτη οὕτω ἔχη, μένειν τὸ ὄρκιον κατὰ χώρην] „In foederis formula Latinos inter et

φάναι ἀξίην βασιλέει, καὶ Πέρσας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίους. Μετὰ δὲ τὸ ὄρκιον Βαρκαῖοι μὲν, πιστεύσαντες τοῦτοισι, αὐτοὶ τε ἐξήρσαν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τῶν πελεμίων ἔων παριέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τὰς πύλας πάσας ἀνοίξαντες. οἱ δὲ Πέρσαι καταρρήξαντες τὴν κρυπτὴν γέφυραν ἔδεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος. κατέρρηξαν δὲ τοῦδε εἵνεκα, τὴν ἐποίησαν γέφυραν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν, ταμόντες τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὄρκιον, ὅσον ἂν ἡ γῆ μένη κατὰ τότε εἶχε· καταρρήξασι δὲ οὐκέτι ἔμενε τὸ ὄρκιον κατὰ χώραν.

Τοὺς μὲν νυν αἰτιωτάτους τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, 202
ἐπεὶ τέ οἱ ἐκ τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλω
370 τοῦ τείχεος, τῶν δὲ σφι γυναικῶν τοὺς μαζοὺς ἀποταμοῦσα

Romanos citra fraudem omnem μέχρως ἂν οὐρανός τε καὶ γῆ τὴν αὐτὴν στάσιν ἔχουσι apud Dionys. Halic. VI [95] p. 415 [s. 1261 Reisk.]“ *Wesseling*. Similem in modum Noster VIII, 143: ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἔη τῆπερ καὶ νῦν ἔρχεται, μὴ κοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ἐρέξη, ubi vid. nott. Locos huc pertinentes Polyaeni VII, 34 coll. VI, 22 attulit Valcken. commonstrans aequae in his ferri posse et praesens μένειν et futurum μενέειν, cuius loco Polyaen. l. l. exhibuit φυλάξειν. Plura excitavi in Creuzer. Melett. III. pag. 11 coll. Herod. IV, 147. Ad usum particulae ἔστ' ἂν in huiusmodi structuris conf. Bonitz in: Sitzungsbericht. d. k. k. Acad. d. Wissensch. zu Wien. XVII, 3. pag. 451. Ad locutionem μένειν κατὰ γῶρην conf. cap. 135 ibique nott. ἀξίην, ut monuit Wessel., omne est, quod ex aequo iure debetur, ut VII, 39. Tu conf. cap. 196, ubi de pretio mercium iusto et aequo dicitur. Ac fuerunt, qui ἀξίην h. l. de *multa* acciperent Barcaeis ex iure solvenda: malim equidem intelligere de tributo Barcaeis ex eo, quod Persis iustum et aequum videbatur, imposito indeque solvendo: nam ὑποτελεῖν verbum de tributo pendendo solum est, quo Noster utitur I, 171; conf. Schaefer. ad Isocrat. Areopag. l. pag. 98 ed. Bensel. et Thes. ling. Graec. VIII. p. 448 Dindorf.

νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίους] Βαρ-

καίων ex Aldina fluxit et invenitur quoque in Florentino tribusque Parisinis. Reliqui libri Βαρκαίους, quod cum Dindorf. et Dietsch. recipiendum duxi, quodque bene etiam tuetur alter locus V, 19: μηδὲν νεοχμοῦσαι κατ' ἀνδρας τοῦτους. — Ad verbum νεοχμοῦν cf. Gregor. Cor. De dial. Ion. §. 151. p. 544: νεοχμοῦσαι, τὸ νεοστὶ κινήσαι τι. νεοχμὸν ποιεῖν dixit Herodotus eodem fere sensu IX, 99. 104. Posterae aetatis locos de verbo νεοχμοῦν praebet Thesaur. ling. Gr. V. pag. 1446 ed. Dindorf.

ἵνα ἐμπεδορκέοιεν] i. e. ut iuramento starent, iuramentum servarent. Citat Suidas s. v. I. p. 725 et s. v. Φερετ. T. III. p. 593 interpretans ἐμπέδως τηρεῖν τὰ ὄρκια. Nec aliter Hesychius explicat εὐορκεῖν. Tu cf. quoque Xenophont. R. Lac. 15, 7. In verbis κατὰ τὰ τότε εἶχε Struve Spec. I. p. 36 (Opuscul. II. p. 304) dubius haeret, utrum τὰ delendum sit, an τὰ τότε accipiat eo sensu, quo τὰ νῦν, alia id genus. Equidem cum Dindorf. et Dietsch. sustuli τὰ, vid. Herod. I, 208. IV, 76 ibique laudd.

CAP. CCII.

τοὺς μαζοὺς ἀποταμοῦσα] Unus Sancrofti liber μαστοῦς, Grammaticorum, opinor, ex praecepto, qui μάζος de virili mamma, μασθός de feminea dici docent; Ammon. p.

περιέστιξε καὶ τούτοις τὸ τεῖχος, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν Βαρκαιῶν λητὴν ἐκέλευσε θέσθαι τοὺς Πέρσας, πλὴν ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Βαττιάδαι τε καὶ τοῦ φόνου οὐ μεταίτιοι· τοῦτοις δὲ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε ἡ Φερετίμη. Τοὺς ὧν δὴ λοιποὺς τῶν Βαρκαιῶν οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπήεσαν ὀπίσω· καὶ ἐπεὶ τε ἐπὶ τῇ Κυρηναίων πόλει ἐπέστησαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσιεύμενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος. διεξιούσης δὲ τῆς στρατιῆς Βάρης μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς ἐκέλευε ἀφρέειν τὴν πόλιν, Ἀμασις δὲ ὁ τοῦ πεζοῦ οὐκ ἔα (ἐπὶ Βάρην γὰρ ἀποσταλῆναι μούνην Ἑλληνίδα πόλιν)· ἐς δὲ διεξελθοῦσι καὶ ἱζομένοισι ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον μετεμέλυσέ σφι

91. Thomas Mag. p. 590. Neque vero hoc praeceptum usquequaque stare posse satis docuerunt Drakenborch. ad Thom. Mag. l. l. atque Bredov. p. 43. Noster feminis tribuit μαστῶν III, 133. V, 18, μαζὼν II, 85. IX, 112, ubi pro μαζῶν duo codd. μαστῶν. Ad ἀντισκολόπισε conf. nott. ad I, 128. III, 132; ad κῆλῳ conf. nott. ad cap. 72. Verbum περιέστιξε testatur (ut ait Wesseling.) *tantum punctis moenia fuisse distincta mulierum mammis ab immani regina*. Vid. nott. ad cap. 2. Inde malim h. l. reddere: *mulierum mammas abscisas continua serie circa moenia suspendit*.

τοὺς δὲ λοιποὺς — λητὴν ἐκέλευσε θέσθαι] „*reliquos vero Persis praedae loco permisit*”; proprie: iussit Persas ut reliquos praedae loco sibi haberent, i. e. mancipia facerent, in servitutem abducerent aut sub hasta venderent.“ Schweigh. in Lex. Herod. s. v. λητῇ. Tu adde nott. ad Plutarch. Pyrrh. 18. pag. 200 de usu vocis λεία. Mox cum Gaisf. et Matth. dedi αὐτῶν (pro αὐτέων) et ἦσαν pro ἔσαν, itemque ἐπέτρεψε e Florentino, Sancrofti libro, aliis pro ἐπέτραψε, quae forma ab Herodoto utique abest, ut docuit Bredov. p. 146.

CAP. CCIII.

ἀπήεσαν ὀπίσω] Pertinet ad id loquendi genus, de quo monuimus ad III, 16. Verba; ἐπεὶ τε ἐπὶ τῇ Κυρηναίων πόλει ἐπέστησαν valent:

cum ad ipsam urbem agmen constitisset s. conedisset. Vulgo: *cum ad urbem accessissent*. Ad verba λόγιόν τι ἀποσιεύμενοι (i. e. *oraculi cuiusdam religione se soluturi*) conf. cap. 154 ibiq. nott. — διεξῆκαν (cui mox respondet διεξιούσης) αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος intelligo: *transitum per urbem Persis permiserunt s. Persas per urbem transire siverunt*, ut III, 158 ἐσῆκε, III, 77 παρῆκε. Pro Βάρης Sancrofti liber Μάνδρης. Tu vid. cap. 167. — Ad οὐκ ἔα conf. cap. 161 ibique nott.

καὶ ἱζομένοισι ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον] De verbo ἱζεσθαι conf. nott. ad cap. 145 et II, 55. Iovem Cyrenaecos coluisse plura indicia supersunt, quae attulit Boeckh. ad Pind. Pyth. IX. p. 328. Iuppiter Lycaeus in Cyrene urbe cultus ad ea, credo, pertinet numina, quae Dores coloni e patriis sedibus profecti in coloniam secum adduxerint. Namque Arcades quoque, apud quos proxime Iovem Lycaeam esse cultum e Pausan. VIII, 2. 38 discimus, colonis ex omni Graecia fere coactis (cf. cap. 159) interfuisse probabile est. Hunc Iovem Lycaeam, quem *Sois* deum esse vult Emer. David. in libro: Iupiter. Vol. II. p. 351 seq., chthonium potius nomen Arcadicum fuisse pronuntiat H. D. Mueller: Ueber den Zeus Lykaeos. Gotting. 1851. Equidem in his malim sequi Preller in: Griech. Mythol. I. p. 82 de Iove Lycaeō disserentem; id vero afferam, quod ad Herodoti locum

οὐ σχοῦσι τὴν Κυρήνην· καὶ ἐπειρῶντο τὸ δεύτερον παριέναι ἐς αὐτήν, οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρεον. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι οὐδενὸς μαχομένου φόβος ἐνέπεσε, ἀποδραμόντες δὲ ὅσον ἐξήκοντα στάδια ἴζοντο. ἰδρυνθέντι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύτῃ ἦλθε παρὰ Ἀρυσάνδεω ἄγγελος, ἀποκαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες ἐπόδια σφι δοῦναι, ἔτυχον, λαβόντες δὲ ταῦτα ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον. παραλαβόντες δὲ τὸ ἐνθεῦτεν αὐτοὺς Αἴβυες, τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς

propius spectare videbitur: exstat numus argenteus Cyrenaeorum, in cuius altera parte Iovis Ammonii caput conspicitur, in altera collis s. tumulus, in cuius fastigio vas collocatum est; quem tumulum Iovis Lycæi ὄχθον fuisse utique suspicari licet, nisi de regio Batti sepulcro cogitandum. Vid. Archaeolog. Zeitung. 1853. nr. 58. p. 117. — ὄχθον intactum reliqui cum recentt. edd. a plerisque libris scriptis exhibitum; ex Aldina fluxit ὄχθην, quod ab Herodoto aliis locis formam ὄχθος semper exhibente alienum esse docuit Bredov. p. 55, qui id quoque recte monuit, discrimen illud, quod Grammatici Graeci (cf. Ammon. p. 108. Thom. Magist. p. 260) statuunt inter ὄχθην (ripam) et ὄχθον (collem, montem), haud satis certum videri. Tu vid. plura de his disserentem Fischer. ad Anacreont. XX, 2. ὄχθον de tumulo s. aggere dixit Aeschyl. Pers. 653, ubi alios Aeschyli locos attulit Blomfield in Glossario. Casterum conf. etiam nott. supra ad cap. 183 et 201. Ad verba μετεμέλησε — σχοῦσι conf. nott. ad cap. 140. Pro ἐπειρῶντο, quam formam omnes codd. et hoc loco et aliis compluribus a Bredovio p. 388 seq. indicatis retinent, Dindorf. edidit ἐπειρέοντο; equidem cum Dietschlio in vulgata acquiescere satius duxi.

οὐδενὸς μαχομένου φόβος ἐνέπεσε] „Hic terror fuit Graecis Panicus dictus, cuius utpotè divinitus immisi non appareret ratio. Thucyd. VII, 80. IV, 125. Eurip. Rhes. 36. Cornut. De nat. deor. 27. Eustath. in Ili. XV. p. 1021, 32. De appellationis origine egerunt Era-

tosth. Catast. 27. Plutarch. De Is. et Osir. §. 14 et Polyæn. I, 2. Valcken. Tu conf. Creuzer. Symbol. IV. p. 58 ed. tert. Verba οὐδενὸς μαχομένου valent: licet nemo repugnaret, neque quisquam Cyrenaeorum obviam iret ad pugnandum, pugna igitur haud committeretur. ἀποδραμόντες δὲ ὅσον κ. τ. λ.] Cum recentt. edd. retinui δὲ, e Florentino libro a Schweigh. et Gaisf. mutatum in τε, quod ita poni posse et Thucydidi (cf. I, 9. VI, 20) et Plutarchi usus quamquam ostendere videtur, de quo dixi ad Pyrrh. 7. pag. 158, ab hoc tamen loco satis alienum videtur. Haud displicet Schaeferi correctio ἀποδραμόντες δὲ ὅσον τε, modo libri scripti adicerent. Mox omnes codd. ἴζοντο, de quo vid. nott. ad cap. 145. Pro ἐπόδια (i. e. commeatus ad viam necessarius, viaticum) plures codd. ἐφόδια, qui omnes VI, 70 in lectione ἐπόδια recte conspirant.

ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον] i. e. accepto a Cyrenaeis viatico iter in Aegyptum facere coeperunt s. instituerunt: tum vero (in itinere ipso) eos exceperunt Libyes, qui vestitus et apparatus causa (quem exercitus secum ducebat) eos, qui relinquerentur aut segnius sequerentur exercitum, interficiebant. — In verbis τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς conf. de voce σκευῆς nott. ad I, 24. Verbum ἐπελκόμενος (i. e. segnius sequentes et in itinere morantes, qui distinguuntur ab iis, qui ob infirmitatem aliamve causam plane relinquuntur, οἱ ὑπολειπόμενοι) pari fere modo adhibuit Noster III, 105. — De forma aoristi II medii ἀπι-

τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν καὶ ἐπελκομένους ἐφόνευσον, ἐς ὃ
 204 ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπικέατο. Οὗτος ὁ Περσέων στρατὸς τῆς
 Λιβύης ἐκαστάτω ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἡνδραποδί-
 σαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀνασπά-
 στους ἐποίησαν παρὰ βασιλέα· βασιλεὺς δέ σφι Δαρεῖος ἔδωκε
 τῆς Βακτρίας χάριν κάμην ἐγκατοικῆσαι. οἱ δὲ τῇ κάμῃ ταύτῃ
 οὖνομα ἔθεντο Βάρκην, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκευμένη ἐν τῇ
 205 γῇ τῇ Βακτρίῃ. Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὐ τὴν ζόην κατέ-

κέατο, quae aliis locis obvia est
 (I, 15. 152. 169 etc.), vid. Bredov.
 pag. 331.

CAP. CCIV.

ἐς Εὐεσπερίδας] Vid. nott. ad
 cap. 171. Unde colligitur, Cyre-
 naeos Libyesque Persis non fuisse
 subditos, quorum statio fuit Mareae
 (II, 30) in Aegypti finibus, quos ab
 Libyum incursionibus tutarentur.
 Neque enim multum valuisse vide-
 tur illud, quod Cambysi itemque
 Dario, ut testatur Herod. III, 13. 91,
 dona tributis ad instar miserunt re-
 gis iram placaturi.

ἀνασπαστους ἐποίησαν] Male olim
 ἀναστάτους. Nam aliud est ἀνά-
 στατον ποιεῖν, de quo diximus ad
 I, 76, aliud ἀνάσπαστον ποιεῖν,
 quod de eversae urbis regionisve
 incolis in captivitatem alienasque
 sedes abductis vel prorsus expulsis
 relegatisque dicitur. Vid. nott. ad
 III, 93. Ac plures istiusmodi gen-
 tes ex hoc Persarum more e patrio
 solo aliorum abductas recenset Rit-
 ter: Vorhalle etc. p. 38. 39, Hero-
 dotei loci non immemor. — De vo-
 cula δὲ repetita in verbis τοὺς δὲ
 — τούτους δὲ vid. nott. ad II, 39
 et Buttmann. ad Demosthen. Mid.
 p. 150 ed. sec. — In fine capituli
 quae Noster scripsit de vico Barce,
 ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκευμένη
 ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίῃ, ea indicare
 videntur laegeo (Disputatt. He-
 rodd. pag. 20), Herodotum ipsum
 ad Bactriam usque pervenisse in
 itineribus per Asiam factis. Equi-
 dem valde id dubitaverim recteque
 ab Heysio (Quaest. Herod. p. 101)
 Bactriam putem exemptam fuisse ab

iis terris, quas Noster perlustrave-
 rit. Quae enim hoc loco addit, ea
 sane accipere potuit in itineribus,
 ab aliis edoctus: ipse in Bactriam
 si venisset Barcaeosque in hanc ter-
 ram ablatos reperisset, non dubium
 est, quin accurate id enuntiasset.
 — Ad usum praepositionis ἐν in
 ἐγκατοικῆσαι conf. nott. ad Herod.
 II, 178.

CAP. CCV.

Οὐ μὲν οὐδὲ ἡ Φερετίμη εὐ τὴν
 ζόην κατέπλεξε] I. e. Neque iamen
 bene vitam finivit, ut interpretatur
 Valcken. ad V, 92, ubi est διαπλέ-
 κειν τὸν βίον, vitam agere s. per-
 texere vitam, vitae telam; ut sane
 non multum differre videatur ab eo,
 quod continuo legitur: ἀπέθανε κα-
 κῶς. — Pro μὲν cave rescribas μὴν,
 ut nuper suasit Naber in Mnemosyn.
 IV. p. 27. Tu vid. nott. ad II, 49.
 Ad loci argumentum (ad quod per-
 tinent Suidas s. v. εὐλαί I. p. 894 et
 Heraclid. Pontic. p. 8 Koel.) haec
 idem Valcken. „Crudelissimae mu-
 lieris fatum non illibenter comme-
 morat et ut ingenio suo malorum
 osor Herodotus satisfaceret et ut
 formidine poenae lectores a talibus
 absterreret; apparet ubique histo-
 rici διάθεσις, qualis Dionysio dici-
 tur Halicarn. II. p. 209. [T. VI.
 p. 774 Reisk.], Herodoti Pheretima
 ζῶσα εὐλέων ἐξέχεσε. Qui hoc ge-
 nere morbi perierint plures enume-
 rantur a Menagio ad Laërt. IV, 4
 et Kuhnio ad Aelian. V. H. IV, 28
 [Add. Plutarch. Syll. 36. Sturz. ad
 Pherecyd. fragm. p. 17 seq. 23,
 C. A. Boettiger: De Nemei Herodo-
 tea in Opuscul. Lat. ed. Sillig. (Dresd.

371 πλέξε. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης τισαμένη τοὺς Βαρκαίους ἀπενόστησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς· ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέξεσε. ὥς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐπίφθονοι γίνονται. ἡ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττου τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίῃ ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

1837) pag. 199, Koeler. ad Heraclid. Pont. p. 41]. In Aethiopiae gente *Ἀκριδοφάγοις*, qui secundum Diodor. III, 29 teterrimo hoc morbo passim adfecti moriebantur, non potuit illud ut poena divinitus inflicta considerari; mihi de morbis similibusque non absurdum videtur Hieroclis iudicium in Stobaei Ecl. Phys. pag. 10. Secundum Herodotum pessima mulier viva a vermibus erosa mortalibus fuit documento, ὥς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι πρὸς θεῶν ἐπίφθονοι γίνονται. Ob Dircen crudeliter raptatam Antioepae furorem divinitus immisum esse ubi scribit Pausan. IX, 17 [§. 4], expressit haec etiam Herodoti, ista interferens: *ἐπίφθονοι δὲ αἰεί πως παρὰ θεῶν αἱ ὑπερβολαὶ τῶν τιμωριῶν εἰσι*. Superbos et crudeles si lento pede deus sequitur ultor, tamen ὁ Ζεὺς κατείδε χρόνιος· εἰς τὰς διφθέρας. Pertinet sane hicce Herodoti locus (ὥς ἄρα ἀνθρώποισι κ. τ. λ.) ad ea, quae iam supra pluribus locis (I, 32. 204. III, 40. 64) adnotavimus de hac Nostri sententia, qua in eos homines, qui superbiā et insolentiā ducti quidvis committant omnesque fines homini constitutos egrediantur, deorum invidiam sic excitari putat, ut sponte isti in perniciem ruant poenamque iustam superbiae et crudelitatis diis persolvant. Quod exemplo Pheretimae quoque Noster probatum invenit: quippe quae crudeliter et supra modum saeviens in Barcaeos (cap. 202) deorum invidiam ac vindictam in se convertit bene meritam, adeo ut continuo morte absumeretur, in gravissimum adeo-

que turpissimum morbum cum incidisset divinitus inflictum. Confer. etiam Naegelsbach: Nachhomer. Theolog. pag. 47, Ditzges: De fati apud Herodotum ratione pag. 15.

ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέξεσε] i. e. *etiamnum vivens scatuit vermibus*, quibus scil. periit. Adhibuit Wessel. Tertulliani illud Ad Scapul. 3: *cum viva vermibus ebullisset*. Apud Pausan. IX, 7. §. 2. 3 idem morbus commemoratur (ὅς μὴν οὐδὲ αὐτὸς χαίρων τὸν βίον κατέστρεψεν· ἐπλήσθη γὰρ ὑδέρῳ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ζῶντι ἐγένοντο εὐλάι). — Pro ἐξέξεσε in Florentino aliisque ξέξεσε, quod idem apud Lucian. in Alexandr. Pseud. 59 (T. V. p. 117 Bip.) et Exod. XVI, 20. Apud Diogen. Laërt. IV, 4 exstat ἐξέσαι. Tu vid. Thesaur. ling. Gr. III. p. 413 ed. Dindorf. De genitivi εὐλέων usu conf. Lobeck. ad Sophocl. Aiac. 40. p. 93. — In proxima seqq. pro ὥς ἄρα, ut vulgo, dedi cum. Schweigh. et Gaisf. ὥς (i. e. οὕτως) ἄρα, nam sensus est: *Ita nimirum nimia ultio mortalibus in malum cedit, eo quod deorum excitat invidiam*. Tu conf. supra notata. Vocem ἰσχυραὶ quod prorsus tolli vult Cobetus, haud assentior, neque libri scripti addicunt.

ἡ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττου] Scripsi Βάττου pro vulg. Βάρττω, vid. nott. ad cap. 159. Vulgo accipiunt: *Pheretimae, Batti filiae*, quod Wesselingio ac Larchero displicet, cum Batti illa fuerit uxor, non filia, ut ex cap. 162 pateat. At poterit, quae Batto fuerit nupta, alius eiusque prioris Batti e regia Cyrenaeorum stirpe perhiberi filia.

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ Δ'.

EXCURSUS I

AD HERODOT. III, 28.

De Apide.

[Ex *Creuzeri* Commentatt. Herodott. pag. 132 seqq.]

„Nemo nescit, quantopere in notis, quibus Apis a reliquis bubus dignosceretur, enarrandis discrepent inter se scriptores, quorum plura testimonia conguessit Iablonskius in Panth. IV. p. 182 seqq. Illud tamen agendum videtur, ut distinguamus primarias inter notas et secundarias. Ad illas autem pertinere dicas nigrum colorem variatum albo. Loquitur Strabo XVII, 808. p. 562 Tzsch. hanc ipsam rem commemorans; congruit Plutarchus, qui de Iside et Osiride p. 368. p. 508 in hunc modum: Διὸ καὶ τοῖς τῆς σελήνης σχήμασιν ἔοικε πολλὰ τοῦ Ἀπιδος, περιμελαινομένου τὰ λαμπρὰ τοῖς σκιεροῖς*). Inprimis tenenda sunt haec Aeliani H. A. XI, 10. p. 350 Schneid., qui posteaquam Herodotum et Aristagoram dixit hac in re non usquequaque probasse suam diligentiam Aegyptiis, haec carptim subiicit: Καὶ γὰρ τοὶ καὶ τὴν ἄνοδον τὴν τοῦ Νείλου ὑποδηλοῦν σημειῶν φασὶ (Ἀλγύπτιοι)**) καὶ τὸ τοῦ κοσμοῦ σχῆμα, ἀλλ' ὥψει τι καὶ σύμβολον, ὡς ἐκείνοι λέγουσιν, ὅπερ οὖν ἀντίκειται τοῦ φωτός εἶναι τὸ σκότος πρεσβύτερον***), καὶ τὸ μηνοειδὲς τῆς σελήνης κατηγορεῖ σχῆμα

*) „Hoc ipsum ad oculos exponitur in tabula Isiaca, ubi nigredo et albedo inter se variant in corpore Apidis. Vid. figuram insignitam literâ R. Neque lunae significatio deest in eo bove.“

**) „Εὐετηρ(ας, sive felicitatis anni, abs Api captum augurium prodit Scholiasta Luciani de Sacrific. III, 79 Bip. Quam rem cum Nili ascensu ap. Aelianum h. l. componit Hemsterhusius ad illum pag. 427. De scriptorum discrepantia in notis Apidis designandis monet Wessel. ad Diodor. I, 85. pag. 90.“

***) „Tenebras ante lucem noctemque matrem rerum omnium ex Ae-

συνιέντι μέρος ἄλλο κ. τ. λ. — Revertor ad Herodotum. Quum is in fronte Apidis locet λευκὸν τετράγωνον, neque vero veterum scriptorum quisquam eam notam agnoscat: amplexi sunt omnes fere interpretes conjecturam Cayli Comititis in Recueil d' Antiqq. Tom. I. p. 43 λευκὸν τι τρίγωνον. Nam triangulum assignant Apidi et scriptores et monumenta*), et vulgaris est confusio utriusvis vocabuli**). Verumtamen laudo vehementer continentiam Schweighauseri, qui in huiusmodi loco constituendo nihil novaverit. Quadratum enim sive τετράγωνον pertinet ad Mercurium. Huius autem dei quae partes sint in universa fortuna Isidis et Osiridis, vel unus Plutarchus docere quemvis potest. Quid? ipsa consecratio Apidis fit κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ Ἑρμοῦ τὴν πρεσβυτάτην, ut est apud Aelianum l. I., qui idem scriptor singulas in corpore Apidis notas ad arcana Aegyptiorum symbola pertinuisse monet: ὅτου δὲ τῶν ἀστέρων ἕκαστον σημειῶν διὰ συμβόλων ἀντίκειται τὴν φύσιν, Ἀγύπτιοι τεκμηριῶσαι ἱκανοί. Atque de quaternione, ὅτι Hermetis numero, haud pauca praeciunt scriptores veteres***). E quibus Io. Lydus (de menss. p. 21) ita: τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν Στίλβοντι (ἐν τῶν πλανητῶν κατ' Ἀλγυπτίους οὕτω καλουμένῳ) ἀνέθεντο, ὅς ἐξ Ἰσου ποτὲ μὲν ὑφαίνει, ποτὲ δὲ ξηραίνει, πνευματούμενος ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον ὀξύκνησιος. Ἑρμοῦ δὲ τοῦτον Ἕλληνες εἶναι βούλονται· αὐτῷ τοίνυν τὴν τετράδα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀνέθεντο, ὡς ἐφόρῳ τῶν μεγάλων ψυχῶν. Subiicit Pythagoricum placitum: *animam esse τετράγωνον* ἐὺ-δ' ὑγῶνιον. His iungenda ea, quae idem p. 99 de pyramide memorat (ἡ γὰρ πυραμὶς ὑπὸ τεσσάρων βάσεων καὶ τεσσάρων γωνιῶν μόνη περιεχομένη κ. τ. λ.), praecipue quae de Mercurio *quadrata figura fingi solita* in medium profert p. 102: εἴτα δὲ τετράγωνον σχήματι Ἕλληνες ἀπαλάττουσι τοῦτον (τὸν Ἑρμῆν) τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι λόγον εἶναι τοῦτον καὶ λόγον ἀληθῆ, quae ex quadranguli *figura* explicantur†). Iam si ea reputes, quae apud eosdem scriptores de quatuor basibus et quatuor angulis pyramidis traduntur, possis etiam τρίγωνον in Apidis

gyptia doctrina prodit etiam Io. Lydus de menss. loco luculento p. 13. Adit hinc a vespera numerandi diei initium facere Aegyptios.“

*) „Vid., ut hoc utar, Caylum l. I. ibiq. tab. 12, quae triangulum in fronte Apidis luculenter exhibet. Adde Zoëgam De obel. pag. 448. Alias Apidis notas e numis memorat Raschius in Lexico rei num. Vol. I. p. 930. Etiam gemmae adhibendae, in quibus egregias habet museum Stoschii, nunc Borussiae Regis. Vid., ut hoc utar, selecta ex eo, quae Schlichtegroll. edidit I. nr. 4. II tab. 13. nr. 71, ubi lunula super dorso Apidis.“

**) „Sic, ut hoc utar, in Nicomachi Institut. arith. II. cap. 9 τρίγωνος pro τετράγωνος habet Cod. Paris.“

***), „Plutarch. Quaest. Sympos. IX. p. 738 E. p. 1050 Wyttenbach. Proclus in Hesiodi Epy. ad vs. 770 pag. 169 ed. Antv. (ex Philochoro; vid. huius fragmm. pag. 92—94 ed. Siebelis) et quae alia Meursius collegit De denar. Pythag. pag. 1362. Quibus adde Io. Laurent. Lydum de menss. Romm. pag. 21 (coll. pag. 87. 99).“

†), „Gemina leguntur in Theologum. arithm. §. 23. p. 24 ed. Ast., et ap. Nicomach. Institut. arithm. II, 9. pag. 119 eiusd. ed. eadem explicantur.“

notis pro pyramide accipere. Neque ego tamen faciam. Advertunt enim me, quae de *τριγώνῳ* in hac ipsa religionum parte disputat Plutarchus de Iside et Osiride p. 373 seq. p. 530 Wyttēb., ubi cum alia ponit tum vero etiam haec: „lineā ad rectum angulum alteri insistente marem, basi feminam, subtendente (τὴν δὲ ὑποτείνουσιν) prolem utriusque significari“ καὶ τὸν μὲν Ὅσιριν ὡς ἀρχὴν, τὴν δὲ Ἴσιν ὡς ὑποδοχὴν, τὸν δὲ Ὠρον ὡς ἀποτελεσμα. Et, ne multa, *Damascius mscr.* in Platonis Parmenid. in loco de Aegyptiorum hieroglyphis, ubi plura de triangulo et quadrangulo habet, ita scribit: οἶον Ἀθηνᾶς μὲν τὸ τρίγωνον· Ἑρμοῦ δὲ τὸ τετράγωνον. Atque Minervam inter atque Osiridem arctissimam necessitudinem intercedere, vel ipse Herodotus tecte significat lib. II. cap. 270 seq., cum Osiridem Saī in eius deae templo sepulchrum haud obscure memorat et eius dei mortis spectacula ibidem exhiberi in scenis sacris dicit. Quid quaeris? Minerva Osiridis membratim dissecti cor servaverat et unice curaverat, ne hic deus *multas in partes dissectus prorsus periret*. Partium multitudinem vindicaverat ita, ut *unitati* eas restitueret et Osiridem *unum* denuo salvum praestaret. Erat enim Osiris *mundi* quasi *anima* per universae naturae varias *partes* minutatim diffusa, h. e. omnibus in rebus Osiris erat *vis creatrix et altrix*: Hermes *) sive Mercurius erat *vis fictrix ac rectrix* et quasi *mens mundi*. Uterque autem adest Osiridi, et Mercurius et Minerva. Itaque rei ipsa ratio postulat, ut *utriusque etiam tesserae* (τετράγωνον et τρίγωνον) in *Osiridis simulacro Apide* apparuerint. Quae cum ita sint, ego nullus dubito, quin in undetriginta notis *Apidis et quadrangulus et triangulus fuerit, adeoque in eius fronte etiam τετράγωνον notae sacrae dignitatem habere potuerit*. Neque enim ex tam paucorum scriptorum et monumentorum reliquiis eam rem definiri pro certo posse apparet. Et, si accuratius omnia circumspeciamus, illud ipsum quadratum Apidi iunctum in uno alteroque monumento reperitur. Ac reapse, qui in mumiae Dresdensis feminae involucri pictus visitur Apis, is non modo triangulum iuxta se positum habet, verum supra dorsum etiam quadratum. Haec enim figura probabilior videatur iis, qui Augustei Vol. I tabulam 2 adspiciant, quam avis aut loti floris. Alterutrum enim Beckerus l. l. supra dorsum apparere dicitur. Verum, utut est, hoc nemo infitias iverit, *τετράγωνον* vel maxime pertinere ad *Osiridis simulacrum*, Apim.

Satis de *τετραγώνῳ*. Mutilatum autem Herodoti locum dicat quispian alia quoque de causa. Etenim quas Apidis imagines exhibent ta-

*) „Locos huc pertinentes alibi laudavi, et de *Mercurio Aegyptiorum* monui ad Ciceronem De nat. deor. III, 22. p. 604 seqq. Quod Valckenar. ad Herodoti locum, quem tractamus, ex Porphyrio ap. Euseb. memorat *τρίγωνον* tanquam foecunditatis imaginem διὰ τὸ μῦθον τῆς θηλείας et φάλητα in memoriam redigit: nec haec symbola a trianguli et quadrati significatione in notis Apidis excludenda sunt. Vide quae ad Ciceronis l. l. de Mercurio Phalete s. ithyphallico apposui. Et Hermaphroditus etiam huc facit quodammodo ac *Venus*, cui et ipsi *quaternarius* numerus dicatus est. Io. Lydus De menss. p. 87: ἡ γὰρ τοῦ παντὸς αἰσθητοῦ φύσις ἐκ τεσσάρων ἐστὶ στοιχείων, αὐτὴ δ' ἂν εἴη κατὰ τοὺς φυσιολόγους Ἀφροδίτη.“

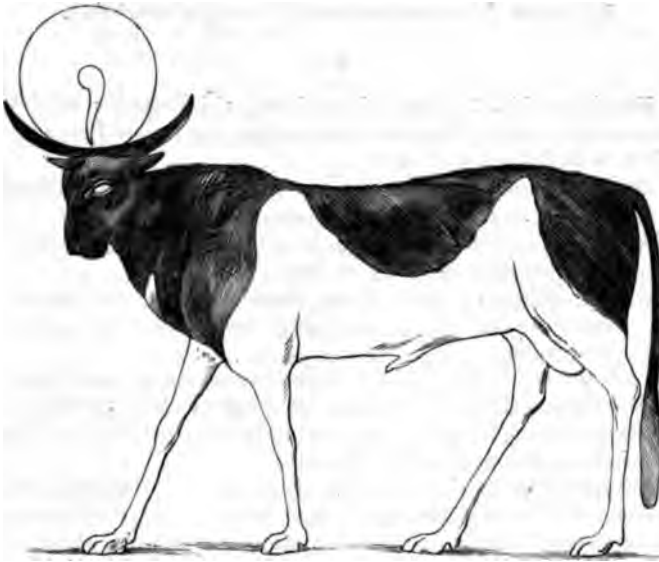
bulae Aegyptiorum pictae, anaglypha aliaque artis monumenta, eae, praeter certas eius bovis notas, quas adhuc attigimus, insuper solis discum inter cornua locatum, ut plurimum spectandum praebent*). Ac nemo nescit, iam veteres conquestos esse, Herodoteorum librorum exemplaria mutilata corruptaque vulgo ferri. Nec alibi ignotus Nostro inter buculae cornua ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος μεμνημένος χρόσεος, quae verba leguntur in loco de vacca Mycerini II, 132.

At vero hic ipse locus cum nostro compositus me in eam sententiam deducit, ut non tam a librariis curtatam hanc de Apide narrationem arbitrer, quam ab ipso scriptore consulto contractam, ne liberius eloqui videretur, quae suo ex iudicio ad interiores religiones pertinerent. Nam si hoc loco addidisset discum solarem notis dei Apidis, pronum erat ad intelligendum, Mycerini filiam Osiridis in modum in Apide sepultam adeoque sacratam esse. Quam taciturnitatem quomodo postmodum historiae patri vitio verterint Aegyptii, docuit nos Aelianus loco supra laudato. Et iam mirabimur, hodieque Herodotum aliis ignorantem videri et rudem rerum omnium reconditarum „nimis credulum aliis et alieno loco loquacem? Ac si quando Noster reconditiores rerum causas non tam aperit ac recludit, quam reverenter significat: factum est fere a recentioribus scriptoribus, ut ea non pro scriptis haberent, certe non eo adhiberent, quo eas causas aliorum scriptorum ac monumentorum ope, quoad eius fieri posset, eruerent et explicarent. —“

Cum his conferenda nunc sunt, quae, alios ut omittam, protulit Mariette, qui Apidum sepulcra aperuit et pluribus exposuit de singulis Apidibus eo loco, quem laudavi in nott. ad III, 27. 28. Quem eundem virum doctum duobus libellis de eadem re exposuisse intellexi ex Mus. Rhenan. N. F. XII. p. 280 seqq.: „Mémoire sur la mère d'Apis, par M. Aug. Mariette. Paris 1856. 1.“ et: „Choix de monuments et de dessins découverts ou exécutés pendant le déblaiement du Sérapéum de Memphis par M. Aug. Mariette. Paris 1856. 4.“ Apidem Aegyptiis fuisse vivum quasi symbolum Osiridis statuit Mariette, incarnationem quam dicimus huius dei, sed emanationem dei Pthah: eo enim refert, quod ipso teste Herodoto (III, 28) Apis a fulgore coelitus delapso in vaccam susceptus ferebatur, sive eo igne divino, qui ex deo Pthah emanat, eoque ipso, tanquam omnium rerum auctore, repraesentatur. Quod vero in una inscriptione Aegyptiaca, quam exhibuit Mariette, ille Apis, quem

*) „Vide sis tabulae Isiacae figur. R. item Monumentum Venetum, quod ex Pricaei commentario desumpsit Gronovius et habet editio Herodoti Wesseling. ad p. 166; porro quae ex hoc genere Caylus Comes memorat in Recueil d' Antiqq. Vol. I. p. 43 seq. et tria Apidis simulacra Musei Borgiani a Zoëga De obelisc. p. 448 enumerata. Pricaei iconem illam quod attinet, recedit illa quidem in vestimentorum genere aliisque rebus ab antiquo cultu Aegyptiorum; nec τριώνων expressum: nihilo tamen secius vel maxime memorabilis est censenda. Disci inter Apis vel Mnevis cornua locati ex suo ipse museo aliquot icones enumerat Payne-Knight in libro bonae frugis plenissimo: Inquiry into the symbolical language of ancient art and mythology §. 32. p. 23.“

Cambyſes vulneravit, tertio demum Darii regnantis anno obiiſſe dicitur, neque, ut Herodotus tradit, continuo e vulneribus acceptis mortuus eſt, id in medio nunc relinquere malim, cum ipſum libellum, qui hanc inſcriptionem continere dicitur, inſpicere nondum licuerit. [Br.]

EXCURSUS II

AD HERODOT. III, 70 seqq.

De septem Persarum coniuratis eorumque nominibus.

I.

Herodotum III, 70 seqq. si sequimur, viri Persarum nobiles ac principes septem, qui ad magum evertendum regnumque Persis restituendum se coniunxerunt, fuere:

Οἰάνης, Ἀσπαδίωνης, Γωβρύας, Ἰνταφέρνης, Μεγάβυξος, Ὑδάκης, Δαρείος, qui filius dicitur *Τοτάσπεος*.

Apud Ctesiam in Excerptt. Persicæ. §. 13 (14) nomina coniuratorum Persarum, qui et ipsi dicuntur *ἐπίσημοι*, hæc proferuntur:

Ὀνόφας, Ἰδέρνης, Νογονδαβάτης, Μαυρόνιος, Βαρίσης, Ἀταφέρνης (quod in *Ἀταφέρνης* mutandum nemo non videt), *Δαρείος* *Τοτάσπεω*.

Ab his fide mutuo data assumpti præterea dicuntur *Ἀρτασύρας* et *Βαγαπάτης*, qui aedium regiarum claves habebant: horum nulla fit mentio neque apud Herodotum neque apud alios rerum scriptores, nec denique in ipsa ea inscriptione, de qua mox plura dicemus.

Adverterat hic nominum dissensus haud paucos viros doctos, e quibus unum modo hic proferam Iosephum de Hammer, qui similem quoque dissensum notavit, qualis reperitur in nominibus regum Medicorum apud Ctesiam et in regio Persarum libro, cui nomen Schahnameh; vid. Wiener Jahrb. IX. p. 16. Sed nova his nunc accessit lux ex Bisutuna illa inscriptione*), quam Darius regnum adeptus rupi incidi iussit; in hac ipse Darius, qui loquens inducitur, gloriatur, se Oromasde, quem precibus adiecit, opem ferente „cum fidelibus hominibus Gomatam magum et eos, qui magi socii fuerunt, occidisse“**); in ipso inscriptionis huius fine, columna quarta exeunte, Darius eloquitur nomina eorum, qui in occidendo mago ipsius socii fuerunt: sed literæ cuneatæ ex parte sunt ita evanidae et truncatæ, ut certi quid inde vix erui posse iudicaret Grotefend***); nunc vero coniunctis curis virorum doctorum, qui in hæc accuratius inquisiverunt, Rawlinsoni †) inprimis atque Opperti ††), itemque De Saul-

*) De hac vid. nott. ad III, 30. pag. 65.

**) In ea inscriptionis interpretatione, quam dedit Grotefend. loco mox indicando, hæc verba desunt.

***) Vid. Abhandl. d. k. Gesellschaft d. Wissenschaft. zu Göttingen VI. pag. 62.

†) Note on the Persian Inscriptions at Behistun. London 1850. (Journal of the Asiatic Society Vol. X) pag. XII seqq.

††) Journal Asiatique. IV Ser. Tom. XVIII. p. 349 seqq.

cyi*), res eo deducta videtur, ut, quatenus apud Persas ipsos fuerint coniuratorum nomina in illa inscriptione prolata, certius quodammodo constituere liceat, et quidem eum in modum, ut inde Herodoti auctoritas quam maxime corroboretur.

Primum quod in illa inscriptione nobis occurrit nomen coniuratorum, est *Vidafrana* s. *Vindafrana*, isque Persa (*Parsa*) vocatur; hoc vero nomen gentile caeteris quoque coniuratorum nominibus additur ea opinor vi ac potestate, ut a Medis potissimum, qui regnum occupaverant, discernantur gentis suae quasi vindices. Is igitur *Vidafrana*, qui filius *Veisparae* (*Vispara* s. *Vyaspârahya*) vocatur, vix dubium esse poterit, quin idem sit atque Herodoteus *Ἰνταφέρνης* **); hunc vero, quem primo loco inter coniuratos socios nominat Darius in illa inscriptione, principem fere coniuratorum atque totius coniurationis caput exstitisse arbitratur Rawlinsonus ***), ductus potissimum iis, quae ab Herodoto infra III, 118 enarrantur de privilegiis, quae Intaphernes s. *Vidafrana* et suo ipsius et reliquorum coniuratorum nomine a Dario petit sibi tribuenda. Apud Ctesiam vocatur *Ἰνταφέρνης*, quem eundem opinor Aeschylus †) appellat *Ἀρταφέρνην*, voce Persica ad Graecum etymon haud scio an magis conformata, ut significetur is, qui *recta, sana mente utatur* ††). Quod vero in vetustis Scholiis ad Aeschyli locum legitur additum: *τοῦτον Ἕλλάνικος Ἀρτέρνην καλεῖ*, ex hoc ipso Herodoti loco haud scio an rescribendum sit *Ἰνταφέρνην*, ut recte vidit Blomfield. in Glossar. ad Aeschyl. Pers. 776.

Quod altero loco in inscriptione illa sequitur nomen, cum non satis clare appareat ob literarum ductus aut mutilatos aut evanidos, tamen *Utana* inde sibi cognoscere posse videbatur Rawlinsonus †††) eo-que *Otanem* Graecorum declarari putabat, quem eundem filium Socris s. *Thukhrahya*, non *Pharnaspis*, ut Herodotus tradit, esse perhibebat. Quo rectius, si quid video, Oppertus *†), cum in Scythica versione inscriptionis invenisset nomen *Huddana*, qui filius dicitur τοῦ *Dhugghara*, de eo cogitari vult, qui Persarum sermone vocandus *Vidarna*, satis convenit cum eo, qui ab Herodoto vocatur *Ἰθάρνης* et a Ctesia *Ἰδέρνης*. Idem nomen in Persarum rebus saepius obvium: etenim Immortalium dux in Xerxis exercitu vocatur *Ἰθάρνης*, filius *Ἰθάρνεος* apud Herodotum VII, 83. 211; alius *Ἰθάρνης* dux copiarum in Asiae ora apud Herodotum VIII, 135, qui Plutarcho vocatur *Ἰνθάρνης*, quique idem haud scio

*) Journal Asiatique V Ser. Tom. V. pag. 109 seqq. (Lexique de l'inscription Assyrienne de Behistun.)

**) Vid. Rawlinson l. l. pag. XII. Oppert. l. l. pag. 350 seq.

***) l. l. pag. XII. XIII.

†) in Perss. 776.

††) Inde in Herodoti quoque libris, in quibus nomen *Ἀρταφέρνης*, haud infrequens illud quidem in Persarum rebus, aliquoties occurrit, librarii saepius aberrarunt in *Ἀρταφέρνης*, itemque etiam factum in nomine *Ἰνταφέρνης*, cui male subatituerunt *Ἰνταφέρνης*; vid. Bredov. Quaest. criticae. de dialect. Herodot. pag. 101.

†††) l. l. pag. XIII. XIV. Add. De Saulcy. l. l. pag. 186.

*†) l. l. pag. 352. De Saulcy. l. l. pag. 132.

an intelligatur apud Herodot. VI, 133. Ariorum dux in Xerxis exercitu appellatur Sisamnes, filius *Ῥάγνης* apud Herodot. VII, 66. Unus e Darii Codomanni ducibus *Idarnes* vocatur apud Curtium IV, 5, 9. *Ῥάγνης* occurrit in Arrian. Exped. Alex. VII, 6, 4.

Tertio loco in Bisutuna inscriptione bene conservatum legitur nomen *Gaubruva* s. *Gubaruva* *), quo nullum alium significari nisi eum, qui ab Herodoto dicitur *Γαβρύας*, satis patere puto: qui idem quod filius dicitur *Mardonii* s. *Mardunija*, hunc ipsum patrem filii loco a Ctesia in coniuratorum numerum relatum esse probabilis est suspicio Opperti**), nisi potius error Photii est Ctesiana prave exscribentis. Caeterum idem quoque nomen frequentius in Persarum rebus. In cuneata inscriptione, quam e loco Nakhsch-i-Rustam, ubi Darii Hystaspis est sepulcrum, exhibuit Rawlinsonus ***), legitur *Gobryas* (s. *Gubaruva*), qui *Patischoriensis* (quae Persarum tribus est teste Strabone XV, 3. pag. 727) dicitur idemque Darii regis satelles arcitenens. Hunc vero diversum esse ab eo *Gobrya*, qui in coniuratorum numero fuit, malim equidem credere: fuit opinor unus e regis ministris sive satellitibus, longe inferior illo *Gobrya*, qui Darii socius fuit e nobili Persarum gente prognatus. *Mardonius*, *Gobryae* et sororis Darii filius, dux Persarum in Graecia commemoratur ab Herodoto VII, 5. 82; alius *Gobryas*, Darii et Artystonae filius, Syrorum, Ligyum et Mariandynorum dux in Xerxis exercitu, invenitur apud Herodot. VII, 72. De significatione nominis si quaeras: ad corporis pulcritudinem spectare existimat Pott †), dissentiente Opperto ††), a quo *Gobryas* explicatur *tauri supercilia habens*.

Quarto loco quod ponitur nomen in inscriptione, id Rawlinsono †††) videtur esse *Vidarna*, qui filius perhibetur Megabignis (*Bagabignahya*), hunc Herodoti *Ῥάγνην* et Ctesiae *Ῥάγνην* esse idem ponit, vix recte, ut supra iam monuimus: huc potius pertinebit †) *Utana* s. *Otanes*, filius Pharnaspis (*Φρανασπα*: vid. nott. ad III, 68); qui Otanes idem esse videtur atque Ctesiae *Ὀνόφας*, nec differre ab eo, qui *Ἀναφᾶς* dicitur unus e septem coniuratis, fortitudine et audacia excellens, a quo Cappadociae reges se ortos esse iactabant, teste Diodoro XXXI, 28 coll. Photii Biblioth. Cod. p. 382 a, 23. Apud Herodotum VII, 62 occurrit *Ἀνάφης*, *Otanis* filius, Cissiorum dux in Xerxis exercitu; itemque VII, 61 *Ὀράνης* Persarum dux, qui Amestrin, Otanis filiam, in matrimonium duxit. Alius *Ὀράνης*, maris Erythraei accolis praefectus, apud Arrian. Exped. Alex. III, 8, 5. Nominis ipsius rationem ita expedit Pott *††), ut significetur *bonum corpus habens*; nomen patris (*Φρανασπα*) explicatur ab Opperto: *capillos senes habens*.

*) l. l. pag. XIV. Add. Journal of the Asiatic Society X, 1. pag. 135.

**) l. l. pag. 353.

***) l. l. pag. XIX.

†) Etymolog. Forschungg. I. pag. XXXV.

††) l. l. pag. 353.

†††) l. l. pag. XV.

*†) vid. Oppert. l. l. pag. 354 et De Saulcy l. l. pag. 132.

*††) l. l. pag. XXXV. Add. Oppert. l. l. pag. 355.

Quintus nominatur in inscriptione *Bagabuksha*, ut legi vult Rawlinsonus *), s. *Bagamuksha*, ut legit Oppertus **), quo nomine, cum *Baga* fere respondeat Graecae voci μέγα ***) , declarari consentaneum est Herodoti Μεγάβυζον: cuius pater quum vocetur *Dadukyahya* s. *Dadukya*, ut legit Rawlinsonus †), sive *Dadd' lupija*, quod a Persis pronunciarum *Daz daupira* putat Oppertus ††), Ζώνηρον Graecorum intelligi putamus. Hic Zopyrus avus fuit eius Zopyri, qui in urbe Babylonica capienda inclaruit, Megabyzi filius (vid. Herodot. III, 153): huius vero Zopyri filius fuit iste Megabyzus, qui cum Atheniensibus pagnavit in Aegypto (v. Herodot. III, 160). Inter nomina coniuratorum, quae Ctesias prodit, quodnam huc trahendum sit, utrum Νορονδάτης an Βαρίσσης, modo sana sint haec ipsa nomina, incertum videtur.

Sextum inscriptionis nomen Rawlinsonus †††) legit *Ardumanish* (*Ardomanes*), isque filius dicitur *Vaccis* (i. e. *Vahukahya* *†); equidem sequi malim Oppertum, qui legit *††) *Aspâthina*, quod sane conveniet cum Herodoteo nomine Ασπιθίνης, cuius vera forma eidem Opperto †*) videtur esse *Aspathija*, i. e. miles. Itaque accedere non possum Rawlinsono †††) Herodotum erroris incusanti, quod unum e Darii ministris, qui in alia inscriptione cuneata prope Nakhsh-i-Rustam inventa appelletur *Aspachana*, huc retulerit vel potius cum illo Darii socio confuderit, cui Ardumanis nomen: cuius in locum cur a Ctesia substitutus fuerit Βαρίσσης, rationem iustam afferri non posse putat Rawlinsonus. Sed Ctesiae Νορονδοβάτης, quod in Όροντοβάτης *†*) mutandum, num huc referri possit, quaerit Oppertus.

*) l. l. pag. XII. XVI seq.

**) l. l. pag. 356.

***) Pertinet huc Μεγαδόστης apud Herod. VII, 105, qui est *Bagadausta*, i. e. *dei amicus*; Μεγασιδης ibid. VII, 72, qui est *Bagacithra*, i. e. *dei proles*; Μεγάπαιος ibid. VII, 62, qui est *Bagapanus*, i. e. *quem tuetur deus*; Μεγαβάτης, Persarum dux apud Strabon. VIII. p. 403; Μαγαίος (apud Plutarch. Vit. Alcib. 29), qui est *Bagâyus*, i. e. *deum amans*, idemque atque Βαγαίος apud Herodot. III, 128. Unde in Herodoteis libris nonnullis quod exstat Μεγάβυζον, id ferri non posse, sed scribendum esse Μεγάβυζον, concludi poterit; conf. nott. ad Herodot. III, 153. 160. IV, 143, ad Ctesiae Excerpt. p. 157. 173. Differunt opinor Μεγάβυζοι, castrati Ephesiorum sacerdotes apud Strabon. XIV. p. 641; plura de his vid. apud Hemsterhus. ad Lucian. Timon. I. p. 183 ed. Bip.

†) l. l. pag. XVII.

††) l. l. pag. 357. 358.

†††) l. l. pag. XVII.

*†) De Sauley l. l. pag. 134 dubitans legit *Ourkhak*.

*††) l. l. pag. 359.

†*) Journ. Asiat. IV Ser. T. XVII. p. 415. Pott (Etymolog. Forsch. I. pag. LIX) hoc nomine significari putat *equis abundantem* sive *divitem*, eodemque etiam refert nomina Πληξιάπης apud Herod. III, 66, Ότάπης ibid. VII, 63.

†**) l. l. pag. XVII. XX.

†) Occurrit hoc nomen in Arrian. Exped. I, 23. §. 1. 8. II, 5, 7. Unde *Orontobates* in Curtio IV, 45, 6 revocavit Muetzell, ubi alii *Orobates*. Sed Όρόντης quoque Armeniis praefectus apud Arrian. Exped. III, 8, 5.

Septimus inter coniuratos vocatur *Darius s. Dargawush*, eiusque pater *Hystaspes s. Vashtdspa*: de quo inter omnes convenit. Ipsum Darii nomen, quod in compluribus invenitur inscriptionibus cuneatis *Dargawush s. Darayavus*, ab ipso Herodoto VI, 98 explicatur Ἐξέτης s. Ἐξής, i. e. *coërcitor*: ad quem locum plura afferemus de huius nominis ratione et significatione. Nomen patris Rawlinsonum secuti modo exhibuimus *Vashtdspa*; Oppertus. *) legi vult *Vistaspahya*, Grotefend. *Istasp*: unde recentiorum Persarum in lingua *Gustâsp*. Praeter hunc Darii patrem filius quoque Darii et Atossae dicitur Ἰσάδης, Sacarum praefectus apud Herodot. VII, 64; eadem stirpe prognatus videtur Ἰσάδης ὁ Βάντος copiarum dux in Arrian. Exped. Alex. VII, 6. §. 5. Ipsum nomen quid valeat, vix constitui posse iudicat Oppertus; qui dudum in eius significationem inquisierat Hyde de relig. Persarr. p. 304, *equo factum*, i. e. *equi hinnitus regem creatum* indicari suspicabatur. Contra eum, cuius equus hinnitus ediderit, voce *Gusthtasp* declarari statuit Vullers (Ueber die Religion d. Zoroast. p. 104). Rectius, si quid video, Burnouf et Lassen malunt intelligi eum, qui equos habet s. tractat, *equisonem s. equorum magistrum*; vid. Lassen: Altpersisch. Keilschrift. p. 41 et conf. quae de hac re monuerunt quoque Bohlen. De origin. ling. p. 59 seq. et Grotefend: Neue Beiträge zur Erklärung d. babylon. Keilschrift. (Hannov. 1840) pag. 63 seqq. Ac denique conferri quoque poterit Donaldson in Journal of Asiatic society XVI, 1. pag. 3, ubi hoc nomen ad *Ormuzdum* (i. e. Solem) referri vult eiusque epitheton habet.

II.

Hos igitur septem coniuratos Herodotus dicit principes viros Persarum, πρώτους ἄντας; illustres, ἐπισήμους, vocat Ctesias: unde principes tribuum, quibus Persarum natio constiterit, vel certe primores e Parsagadarum tribu — Stamm-, Familienhaeupter der Perser — suspicatus erat Heeren. Ideen etc. I, 1. pag. 414: huiusmodi vero principes per orientem, ubi de regni successore constituendo agitur, plerumque et convenire et deliberare vel aliarum gentium orientalium, ut Mongolorum, exemplo demonstrari idem vir doctus adiicit. Ac sane de Tartaris atque Hunnis similia traduntur, quae affert Gibbon: Gesch. d. Verf. VI. p. 294 vers. germ., quibus addere licet, quae de Hungaris traduntur **); haec enim gens cum in Europam migrare constituisset, *septem viri principes* exstitisse dicuntur, qui libera ex voluntate gentis et communi consensu ducem sibi eligunt Alnum, virum genere insignem et bello clarum. Quae cum ita sint, haud prorsus ficta videbuntur ea, quae III, 80 seqq. (ubi vid. nott. pag. 152) Noster tradit de huiusmodi deliberatione, inter principes Persarum de regno constituendo habita. Hi vero ipsi septem Persarum principes mihi ad *Achaemenidarum* stirpem s. tribum pertinuisse videntur, quam regiam fere et primariam inter Persarum tribus fuisse

*) Journal Asiatiq. IV Ser. Tom. XVII. p. 262.

**) Vid. Histor. critic. Hungar. ducc. a Katona (Pesth 1778) p. 32 seqq.

iam ad I, 125. Vol. I. pag. 261 monuimus. *Achaemenidam* se esse gloria-
tur Darius tam in Bisutuna inscriptione quam in aliis compluribus nu-
per cognitis. Reliquos viros cum ipso coniunctos quo minus et ipsos
Achaemenidas fuisse statuamus, quid impedit? Cum regia domo cognatos
fuisse affinesque inde probatur, quod Otanes filiam suam Cambysi nuptui
dederat, Otanisque filius Onophas s. Anaphas Amestridem, filiam suam,
Xerxi dat in matrimonium. Apud Achaemenidas quoque regnum semper
fuisse idem Darius initio inscriptionis Bisutunae eloquitur. Itaque se-
ptem principes Achaemenidarum, in septem haud scio an tribus s. fami-
lias distinctarum, cum magos rerum potitos seque ipsos regno spoliatos
vidissent, inter se convenisse existimo idque constituisse, ut omnes
viros magos pellerent regnumque ad suam stirpem, legitimam illam qui-
dem, referrent*); nec mirum illos mago interfecto unum e suis regem
constituisse, cognatum prioribus regibus, Cyro et Cambysi, qui ad ean-
dem Achaemenidarum stirpem pertinent, ad quam Darius recens consti-
tutus rex et ipse pertinet; conf. Herodot. VII, 11 ibique nott. Cyro enim
et Cambyse mortuo, cum nulli superessent filii, qui regnum legitimo more
exciperent, ad alteram Achaemenidarum familiam, quae Hystaspis erat,
regnum devolvi consentaneum videbatur. Ex hac igitur familia, priori ex-
stincta, regem constituere par erat: neque aliud sane fecisse videntur
illi septem Persarum principes, nisi ut legitimum regni ordinem restitue-
rent regemque eum instituerent, ad quem regnum deferri iustum et ae-
quum esset. Qua in re id unum mireris, quod non Hystaspem ipsum, qui
tum Persidis satrapa fuit, ipso teste Herodoto III, 70, ad regnum voca-
rint, sed Darium, huius filium: nisi cogitandum, patrem, qui in coniu-
ratorum numero non fuit, proveciorem aetate fuisse aut certe minus
aptum, qui ea susciperet, quae virum aetate florentem, fortem ac stre-
nuum poscerent, qualem Darium, virum iuvenem, tum fuisse probabile
est. Hunc igitur Darium a caeteris principibus coniuratis adscitum et in
coniuratorum numerum receptum (teste Herodoto III, 70) inde quoque
regno Achaemenidis restituto ad regiam dignitatem evectum esse, nihil
profecto est, quod miremur, cum ipsa res regni ordo sic ferre videatur:
nec magis mirabimur, reliquos sex principes coniuratos, qui generis no-
bilitate ac dignitate vix inferiores Dario essent, sed pares fuisse videren-
tur, tot tantaque sibi reservasse privilegia, qualia enarrantur ab Hero-
doto III, 84 seqq., ubi vid. notatt.

*) Conf. etiam Duncker: Geschichte d. Alterth. II. pag. 554 et vid.
quae ad Herod. III, 73. pag. 144 notata sunt.

EXCURSUS III

AD HERODOT. III, 98 seqq.

De India.

Mancam esse ac perexiguam Herodoti de India notitiam vix quemquam fugiet maximeque eam spectare ad eas Indiae partes septentrionales, quae Persarum ditioni additae vel iis certe conterminae commercii usu magis innotuerint, vel ex iis intelligitur, quae ad Ctesiae fragmm. p. 52 seq. olim diximus. Quaecunque enim de India refert Ctesias Indicorum in libro*), ea ad easdem ferme pertinere regiones, ad quas Herodotea spectant, satis ibi monstravimus. Has ipsas vero regiones accuratius si definire velis, Rennelius l. l. p. 519 (coll. Vincent. ibid. p. 720) de terris cogitandum censet, quibus nunc nomen *Kabul*, *Kandahar*, *Panjab*, *Sind*, trans Indum extensis usque ad loca *Raipottana*. Quae angustioribus finibus circumscribenda videntur. Wahlro Erdbeschreib. v. Ostind. p. 457 intelligi placet terram *Belur*, *Kutwer* una cum parte desertorum *Cobi* et *Tibetum* parvam. Singulari cura postea in haec inquisiverunt Maltebrun. in Nouvelles Annall. d. Voyag. II. p. 307 seqq. et Heeren. Ideen I, 1. p. 338 seq. 352 seq. 366, cui Herodoti India et septentrionales regiones Bactriae finitimas (sive Tibetum parvam, Ctesiae quoque cognitam una cum terra *Kabul*) et meridionales regiones ad Indi ostia et ultra Indum usque ad fluvium Paddar terraeque Guzerat fines complecti videtur. Septentrionales regiones Darii aetate maximam partem fuisse coniunctas in unam satrapiam, cuius tamen fines accuratius constituere vix licet, cum pro Persici regni statu temporumque conditione admodum varierint, idem monet p. 352. Neque aliter fere Wheeler Geography of Herod. p. 306 seqq. coll. p. 299 de Herodotea India statuit, quam complecti vult Indi vallem et regiones inde extensas orientem versus usque ad deserta quae vocantur Shamo (Cobi) a septentrione et usque ad deserta inter terras Multan et Guzerat sita a meridie; septentrionales Indos Bactris vicinis habitasse putat in satrapiam vicesimam coniunctos, meridionales ad terrae Hindostan partem septentrionalem pertinuisse. Ac sane, si de hac vicesima satrapia, quam ex Indis Darius constituit, quaeras, de ea terra, quae Bactriae ab oriente contermina atque nomine *Kabul* nobis nunc cognita est, cogitandum. Tum vero etiam intra Indum eiusque ripam occidentalem subsistendum erit; neque enim hunc fluvium illa certe aetate un-

*) Ipse Ctesias haud scio an Herodoti adeoque etiam Hecataei, qui et ipse de India retulerat, auctoritate commotus paculiarem hunc de India libellum conscripserit, in quo ut ampliora ita vel magis mira de India referret Graecis talium rerum valde cupidus atque studiosus.

quam transgressi esse videntur Persae, sed eorum, quae ulterius sita sunt septentrionem et orientem versus, aequae atque eorum, quae circa Indi ostia atque vel ultra ea ipsa inveniuntur, fama utique potuit attingere Persas, eoque referenda putem, quae Herodotus tradit alia ad Indos illos septentrionales, in terra Kabul habitantes, minus spectantia; quae valde mira cum essent et a reliquis terrae gentibus eorumque moribus valde absona, cupide arrepta sunt a Persis aequae atque ab Herodoto, qui talia, quae Graecorum animos admodum adverterent, praeterire noluerit. Itaque ad Indiae regiones septentrionales, Persis s. Bactrianis finitimas, imprimis ad terram quae vocatur Kabul, additis etiam, si placet, iis, quae huic terrae contermina sunt orientem versus ad eam usque terram, cui nomen Panjab s. Penjab, ea spectare, quae de Indis tradidit Noster, respiciens simul etiam alias quasdam gentes ad ipsum Indum inferiorem eiusque ostia in paludibus habitantes, mihi quidem vix dubium esse videtur, adeo ut eam terram, quae nunc appellatur Kaschmir, Herodoto incognitam fuisse credam*), qui ipse Indiam, extremam terrae regionem orientem versus, ab oriente et septentrione desertis conterminari existimat III, 98. Conf. Bohlen: Indien I. p. 63, Benfey in: Ersch. u. Gruber Encyclopaed. Sect. II. Vol. XVII. pag. 40 seqq., Lassen: Indische Alterthumsk. II. p. 631 seqq. coll. I. p. 388 seqq., Troyer: Histoire des rois de Kachmyr. T. II. p. 444.

Post Alexandri expeditionem eae terrae, quae nunc vocantur *Lahore* et *Multan* aut una eaque communi appellatione *Panjab* comprehenduntur, Graecis melius innotuere. Interiorem Indiam, quam vulgo vocamus, Gangi fluvio adsitam minime Noster novit, cum Persae, quibus sua accepta referebat pater historiae, minime ad eas usque terras progressi fuerint regnique fines eo produxerint; adeo, ut ne elephanti quidem in recensu copiarum, quae ex India Xerxem sequebantur, commemorentur alias frequentes Indorum in exercitibus, sed Persarum in exercitu ante pugnam ad Arbela commissam haud cogniti. Observat Schlegel. Ind. Biblioth. I, 2. p. 155 seqq., idem monens p. 147, Herodoti Indos non veros esse Indos, Sanscritanam aliamve hinc deductam loquentes linguam viventesque secundum Brachmanum leges, sed rudes quasdam gentes indigenas Nigrorum ad instar, quae ad dextram Indi habitent ripam in terris *Candahar* et *Baluchistan*, ut nunc vocant. Quae eadem fere repetiit idem vir doctus in: Berlin. Taschenbuch 1829. p. 15, ubi australes Herodoti Indos quaeri vult occidentem versus in terra *Baluchistan* ad Indum inferiorem, septentrionales Indos in *Tartaria* magna; quos ipsos non tam rudes nigrosque fuisse quam Herodoto visum fuerit, qui pro Negris eos habuisse videatur (id quod in septentrionales Indos minime conveniens), idem statuit. Sufficiant haec in universum disputata; quae singula singulas ad gentes Indiae pertineant, ea suis quaeque locis enotavimus.

Iam de fide, quam Herodoti narrata de India mereant, si quaeras, hanc sane multum pendere e recta locorum intelligentia, ad quae sint

*) Vid. quae in Excursu IV ad Herodot. III, 102 proferuntur.

illa ipsa referenda, nemo non intelligit, simulque etiam regrediendum erit ad fontes, unde Herodoteam de India narrationem fluxisse sit credibile. Quam Persarum e narrationibus totam fere haustam esse, ut in universum dubitari nequit dudumque statuerat Robertson: Ueber d. Kenntn. d. Alten v. Indien p. 92 ed. vernac. Forster., ac nuper admodum Mueller. Prolegg. ad Geograph. Graec. minn. T. I. p. XXXVI, ita ipsius probatur scriptoris nostri testimonio (v. c. III, 102. 105), qui, Maltebrunium si audiamus (l. l. p. 322), haec ipsa, quae a Persis acceperit, ad notiones apud Graecos vulgo receptas magis conformarit. Ac sane in his multa inveniri perquam mira, multa falsis vera admixta quis negabit? Neque vero hoc vitio vertam patri historiae, cum ne nunc quidem prorsus liqueat de iis ipsis regionibus per omnem fere antiquitatem densissima caligine obtectis. Accedit quod in tanta harum regionum obscuritate Herodoto sciscitanti ea potissimum enarrasse videntur Persae, quae ipsis maxime mira viderentur ipsorumque animos maxime affecerant. Namque hae ipsae Indiae regiones septentrionales minus adhuc cognitae potissimum sunt, quae antiquis Indorum carminibus maxime celebrantur, ad quas multa spectant commenta, fabulae Indorum in libris sacris obviae et per omnem fere Asiam ad Persas inde aliasque nationes propagatae. Unde veri fit simillimum, hisce e terris fabularum feracibus talia ad Persas quoque emanasse indeque in Herodoti libros transiisse. Praeter Wahlum, qui haec attigit in libro laudato p. 457, plura vid. in Ctesiae fragm. p. 55 seq., quae hic repetere non vacat. Alia placuisse video Schlegelio Ind. Bibl. l. l. p. 147, qui idem alio loco (Berlin. Taschenb. 1829 p. 83) scite admonet, talia ad Germaniae quoque poëtas veteres, v. c. ad Titurelem Eschenbachii fluxisse, ubi India praedicatur omnis sapientiae arcanæ parens, quae omnia arcana, omnia mira stupendaque contineat. Atque id ipsum quoque in tali quaestione haud praetermitti debet, quod haud pauca, olim fabulosa, fictive quae videbantur, nunc talia minime esse videntur, ipsâ terrâ accuratius cognitâ; ut sane de aliis quoque, quae nos offendant, non sine cautione quadam adhibita nobis sit pronuntiandum.

Persarum igitur e narrationibus maximam partem deducta videntur ea, quae de India Noster retulit: alios praeterea fontes num adierit, valde incertum est ac dubium. Quod enim et Hecataeum et Herodotum in iis, quae de India narrant, Scylacis Caryandensis (de quo vid. Excurs. XII ad IV, 44) vestigia persecutos esse vult Schwanbeck: De Megasthen. rerr. Indd. scriptt. p. 6. 7: id omni argumento destitutum est, cum liber ille, quo Scylacem navigationem Darii iussu institutam descripsisse putant, Herodotô haud cognitus fuerit, ut in XII Excursu ad IV, 44 monstravimus. Nec magis alios scriptores, logographos, Noster adhibuisse videtur, qui omnino unum tantum ex his logographis noverit Hecataeum: quare si quid Noster de rebus Indicis debeat auctoribus Graecis, id ex Hecataeo desumptum esse putat Mueller. l. l. p. XXXVI. Quod vero ipsum quale sit, cum definiri nequeat, nihil ex Hecataeo Nostrum in iis, quae de India retulit, accepisse credere malim.

EXCURSUS IV

AD HERODOT. III, 102.

De Caspatyro.

"Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Κασπατύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυϊκῇ χώρῃ
εἰσὶ πρόσουροι κ. τ. λ.

Eadem referuntur infra IV, 44, ubi Scylax ex urbe Caspatyro et Pactyica terra profectus esse dicitur, cum ab Indo fluvio ad sinum Arabicum usque navigaret. *Caspapyrum* urbem in terra Gandarica noverat Hecataeus, teste Stephano Byz. s. v. (cf. Hecataei fragm. coll. Klausen. p. 94), ubi haec leguntur: *Κασπάπυρος· πόλις Γανδαρικῇ, Σκυθῶν ἀκτὴ· Ἐκαταῖος Ἀσίᾳ*; sequuntur continuo haec: *Κάσπειρος, πόλις προσελῆς τῇ Ἰνδικῇ Ἡρόδοτος γ'· τὸ ἔθνικόν Κάσπειροι, ὡς Διονύσιος ἐν γ' Βασσαρικῶν κ. τ. λ.*: quae num ad hunc Herodoti locum spectent, valde dubitarim, nisi in ipsis verbis mendum insit aut Κάσπιοι intelligantur, qui III, 92 coll. VII, 67, 86 commemorantur; VII, 86 praeter Caspios indicantur etiam *Κάσπειροι καὶ Πακινάνιοι*; de quibus utut statuis, ad Caspatyrum et regionem Pactyicam hae gentes referri non poterunt. De *Gandariis* supra diximus ad III, 91; de *Pactyibus* ad III, 93. Iam *Pactyicam* regionem et *Gandaricam* pro una eademque terra habet Larcherus (Tab. geogr. p. 401 seqq. coll. p. 102) vel potius, id quod verius, *Pactyicam* pro *Gandariae* parte, qua quidem appellatione utraque regio olim fuerit comprehensa, ita ut ea Gandariae portio, cui nomen Pactyica, prope Indum sit sita, meridiem et orientem versus a Bactriana, occidentem versus a Paropamisio monte. Duplicem Pactyicam, alteram Indicam, alteram Armeniacam (prouti visum erat Rennelio), unquam fuisse idem negat. Dodwell. (Dissert. de Scylac. §. 1) Pactyicam regionem eandem esse statuit atque Gandaricam, quae postea fuerit appellata, Gangi vicinam; fluviumque inde Gangem, non Indum fuisse. At *Caspatyr*i urbem ad Gangem sitam fuisse cave credas; ad occidentalem Indi fluvii ripam potius exstructa videri debet, minime illa quidem confundenda cum urbe Pakhely, quae ab Indo procul in terra mediterranea fuit sita. Heerenius Ideen I, 1. p. 355 seq. *Pactyicam* regionem neque in Pakhely (quae Graecorum et Romanorum Peuceliotis fuit), ut Rennelius voluerat, neque in terra Badagshan, ut Gatterero placuerat, quaerendam esse censet, sed in regione, quae nunc vocatur *Kabul*, prope quam *Pokua* invenitur, nomine ipso vestigium quoddam Graecae appellationis retinente. Itaque Caspatyrum pro *Cabul* accipit, Indumque, cui haec urbs appositae erat, ab Herodoto poni vult pro *Gureo* s. *Kameh*, fluvio in Indum delabente, ita ut Noster fluvium, qui Indo aquas suas

immittat, cum ipso Indo confudisse existimandus sit. Nec aliter Mannert. Geogr. d. Gr. u. Roem. V, 1. p. 4 terram Pactylicam in regione ponit intra Choaspem et Indum et Caspatyrum in Cabul ipsa aut certe in eius vicinia. Post exstitit Wahl. Erdbeschr. v. Ostind. p. 469 seq., qui et Heerenii et eorum sententiâ reiectâ, qui Pactylicam in regione Kaschmir collocant, unice hic cogitari posse putat de terra *Badachschaan*, sive *Balanian* (ut Marco Polo eam appellat), cuius urbs cognominis ad Oxum sit sita. Ad fines huius terrae, ad fontes primarios Indi in terra Gandariorum, quae nunc *Kutwer* nuncupatur, sitam fuisse vult Caspatyrum urbem. Ac Stephanus Byz., qui ex Hecataeo affert *Κασπάκρυος* et mox ex Herodoti Thalia *Κάσπερος*, Wahllo videtur Ptolemaei urbem *Caspiram* s. *Caspirum* et urbem *Caspatyrum* pro una eademque habuisse, praesertim cum utraque appellatio eodem ferme redeat. Nam vocem *Casp* s. *Caschp* monet Wahl. (l. I. II. pag. 323 seq. 470 coll. I. p. 679. 793) ad montium inga saxaque praerupta locaque edita spectare multisque cum aliis vocibus reperiri coniunctam; voculam *Tyr* (s. *Tur*, *Thor*) denotare arcem, voculam *pyr* urbem sive sedem, arcem, ita ut nominis Caspatyri vestigia adhuc forsitan supersint in urbe *Kutwer*, *Katwer* s. *Katoor*, quae Indo fluvio adiacet. Post Wahlum copiosius disputavit de eadem re Maltebrun. (Annal. novell. d. voyag. II. p. 334. 344 seqq.), qui duplicem Pactylicam fuisse negans *Pactyes* Herodoti vult eosdem esse atque eos, quos nunc vocant *Afghanen*, vel certe unam eorum tribum, quae cum proprie vocetur *Pouctany*, a Persis dictitata fuerit *Pactany*, ab Indis *Patans* et *Pithans*: in quo ipso contineri existimat Maltebrun. partem s. radicem primariam vocis *Pactyum*. *Paktu* nomen esse gentis Afghanorum asserit quoque Lassen: Zeitschrift f. Kunde des Morgenland. II. p. 53; a quo nomine Graecum *Πάκτυες* atque *Πάκτυκῆ* non admodum abesse quivis intelligit. De Afghanorum originibus conf. Malcolm Hist. Pers. II. pag. 77 ed. vernac. et Wilken in: Berlin. Abad. d. Wissenschaft. 1818—1819. p. 237 seqq. 261, qui ad Medico-Persicam stirpem hos Afghanos referri vult; Indico-Persicam gentem esse, mixtam illam quidem e diversis gentibus indeque ipsam multum diversam statuit Ritter: Erdkund. VIII. p. 191 seqq. coll. 132 seqq. Caeterum Pactylicam et Gandaricam idem Maltebrun pro una eademque regione habet, quam alluant aquae superioris Indi et fluviorum Suad, Causchkaur et Cabul, indeque Gandaricam pertinere vult ad proviciam *Candahar*, quae appellatio communem prodere videatur originem, Caspatyrum urbem denique ad ripas Choaspis (qui recentiorum est Causchkaur) sitam fuisse suspicatur, quamvis in tanto temporum intervallo rerumque discrimine vix certi quid statui possit. Hodiernum *Kaschmir* Herodoteo *Caspatyro* indicari nuper statuit I. de Hammer. in Annal. Viennenss. Vol. LI. p. 36 coll. Halling. ibid. Vol. LXIII. p. 183 seqq. et Deutsche Gesch. I. p. 232. Atque A. G. Schlegel. quoque (Berlin. Taschenb. 1829. p. 17) urbem capitalem regionis Kaschmir significari vult, perperam adiciens hanc Heerenii esse sententiam, quam aliam prorsus esse supra vidimus. Copiosa disputatione haec postea tractavit Ritter, commonstraturus, *Caspatyrum* Herodoti pertinere ad hodiernum *Kaschmir*; vid. Erdk. III. p. 1087 seqq. ed.

sec. et add. Troyer: Histoire des rois du Kachemir. II. p. 305, C. v. Hügel: Kaschmir u. das Reich der Siek Vol. II. pag. 2 seqq. 19 seqq., A. de Humboldt: Asie centrale I. pag. 102 seq. 133. 147. Neque aliter de Caspatyro cogitare video Bohlen (Indien I. p. 64), Benfey (Encyclopaed. v. Ersch. u. Grub. Sect. II. Vol. XVII. p. 40), Lassen (Altpersisch. Keilinschrift. p. 110 seq. et Indisch. Alterthumsk. II. p. 630), qui in Herodoteo hoc loco pro *Κασπαρύων* ex Hecataeo refingi vult *Κασπαπύων*, probantibus Muellero (Geograph. Graec. minn. I. pag. XXXV), Stiehlio (in Schneidewin. Philolog. X. p. 226) et Krusio (Indiens alte Geschichte p. 33), qui vero in eo discedit a Lassenio aliisque viris doctis, quos modo laudavimus, quod non de *Kaschmir*, sed de terra *Kabul* Herodoteum Caspatyrum sive Caspapyrum intelligi vult: quae eadem fere sententia est Neumanni in Münchn. Gelehrt. Anzz. 1843. nr. 103. pag. 30, Wheeleri in Geography of Herodot. pag. 190. 200 et Kiepert (Monatsbericht. d. Akad. d. Wiss. zu Berl. 1856. p. 637). Ad hanc sententiam, quae omnium maxime probabilis videtur atque una Herodoti loco conveniens, indeque ab aliis quoque viris doctis, quos supra laudavimus, prolata, ipse accedere malim; in urbis nomine *Κασπαρύων*, quod in *Κασπαπύων* mutari quoque voluit Kiepert l. l., nihil mutandum censui, neque aliter fecisse video editores omnes, qui eam lectionem, quae in omnibus Herodoti codicibus invenitur, retinere maluerunt.

EXCURSUS V

AD HERODOT. III. 115.

De insulis, quae vocantur Cassiterides, et de cassitero.

οὗτε νήσους οἶδα Κασσιτερίδας ἐούσας, ἐκ τῶν ὁ κασίστερος ἡμῖν
φοιτᾷ.

De his insulis, alia ut taceam, inprimis disputarunt Tzschucke ad Pompon. Mel. III, 6. §. 3 nott. exegg. p. 184—189 Vol. III. P. III, Heeren. Ideen II, 1. p. 173—177. I, 2. p. 55 et A. Vogel. in Erschii et Gruberi Encyclopaed. Vol. XXI. p. 109 seqq., ubi afferuntur, quae et antiquiori et recentiori aetate de his prolata sunt. Nam ne veteres quidem, qui multo post Herodotum vel de industria vel obiter occasione tantum oblata de his insulis, unde plumbum veniat, retulerunt, de sita harum insularum numero concordant. Quorum ad Indiam usque qui relegarent Cassiterides, non defuerunt. Magis ad verum accessisse videntur, qui extra Gades Herculeasque columnas supra Lusitaniam septentrionem versus ab Iberia eo in mari, quod ad Britanniam usque tendit, insulas illas sitas esse contenderent. Vid. Strabon. III. p. 219 s. 147. p. 265 s. 175. II. p. 191 s. 129. p. 181 s. 120. Diodor. Sicul. V, 38. Alia dabit A. Vogel. l. l. p. 110 seq. coll. Lelewel. in libro, qui inscribitur: Entdeckung. der Carthag. u. Griech. auf d. atlant. Ocean (Berolin. 1831) p. 134 seq. Recentiori aetate fuere, qui ipsam Hiberniam atque Albionem sive Britanniam indicari putarent, ut in qua terra adhuc magna plumbi vis proveniat aliasque in terras exportetur, praesertim cum Phoenices, qui e Prussiae oris electrum petierint, Britanniam quoque adiisse veri sit simillimum. Alii lique plurimi *Silurum insulas* s. *Ostrymnicas* (vocantur hodie: *Scilly-Inseln*, *Sorlingische Inseln*) intelligi volunt*); in quibus praeter Mannertum Heerenius quoque, hanc plumbi mercaturam monens non ad istas insulas solas perti-

*) Pertinet huc inprimis Avieni locus in Ora maritim. 91 sq., quem tractat Schoening in: Abhandl. d. Gesellschaft d. Wissenschaft. zu Kopenhagen, v. Heinze. Vol. V. p. 183 seqq., id commonstrans *Ostrymnicas* insulas, quas descripsit Avienus, nullas alias esse nisi *Cassiterides* easque ipsas septentrionem versus quaerendas circa Britanniam atque de insulis *Scilly* s. *Sorlingicis* inprimis intelligendas esse (p. 188 seqq.). Qui idem vir doctus causas quoque addidit, quibus effectum esse putat, ut ad Hispaniae oram viri quidem docti has insulas minus recte posuerint, quae, si alios audiamus, potius in sinu montis St. Michaëlis prope promontorium Lizard ad oram comitatus Cornubiensis in ipsa Britannia quaerendae sunt. Atque hanc sententiam ipse Heerenius (Götting. Gel. Anzeigg. 1833. nr. 125. p. 1242 not.) postea amplexus est.

nuisse, verum ipsas etiam Angliae Hiberniaeve oras esse complexam Adde Lelewel. l. l. p. 15. Quod ipsum probari certoque affirmari posse negat A. Vogel. l. l. p. 112, cui credibilis videtur, Cassiterides insulas a Phoenicibus aequae fictas esse atque Eridanum fluvium, eo consilio, quo verum celarent locum, unde plumbum afferrent, sibi quoque solis hoc commercii genus reservarent, quaerentibus scilicet, unde plumbum adferrent, in universum respondentes: *e Cassiteridibus*, i. e. *ex plumbi insulis*. Si vero, quae ipsa fuerint haec loca, unde plumbum advexerint, quatenam istae insulae, quaeras, de Hispania potius (ex qua eadem terra quaevis fere metalla pretiosiora, argentum inprimis aurumque Poenos eduxisse constat) idem cogitari vult, eiusque de septentrionalibus atque occidentalibus regionibus, quae nunc ad Gallaeciam et Lusitaniam pertinent. Nec quidquam ob stare idem monet, quo minus Phoenices etiam ulterius navibus vecti ipsam eam Britanniae partem, quae ad meridiem et occidentem maxime vergat, comitatum Cornubiensem (Cornwallis), hodieque multo plumbi proventu insignem, attigisse perhibeantur. Cui sententiae ad stipulatur Link (Urwelt p. 265 seq.), cum vel seriori tempore in septentrionali Lusitaniae parte in provincia Beira prope locum Viseu metalla plumbi fuerint, quae recentiori demum aetate exerceri desierint, aliaque in his regionibus inveniantur metallorum antiquorum vestigia. Rennel p. 382 Herodotus sub Cassiteridum nomine Britannicas insulas, unde plumbum Graecis advexerint Phoenices, comprehendisse videtur. Qui eadem attigit L. Bossi in Hist. Hispan. I. p. 72. 73 (Ronneburg. 1825), insulas Hispanicae orae aditas, e quibus primi Phoenices plumbum pertierint, Cassiterides fuisse dictas statuit; quod idem nomen dein ad Britanniae insulas Silurum quoque translatus, ubi scilicet Phoenices iam ulterius navibus proVecti magnam itidem plumbi copiam invenerint.

Recensui varias virorum doctorum sententias. Id vero satis certo mihi ponere posse videor, Cassiterides insulas, unde *ὁ κασσίτερος*, a quo ipso nomen illae acceperunt, ad Graecos pervenit, haud fictas esse, sed ad Britanniae oram quaerendas: inde enim neque ulla alia ex terra plumbum et Graecis et caeteris gentibus maris mediterranei oras accolentibus allatum esse a Phoenicibus ad Britanniam usque commercii causa navigantibus, satis probavit Movers: Die Phoenizier II, 3 (sive III, 1) p. 62 seq., adeo ut de India *τὸν κασσίτερον* patria cogitari prorsus nequeat. Quod ad ipsum nomen attinet, *ὁ κασσίτερος* qui veteribus dicitur, nostrum esse Zinn, perquam est credibile, monente Beckmann. Hist. invent. IV. p. 327, quo utitur Heeren. l. c. II, 1. p. 174. Romani teste Plinio Hist. Nat. XXXIV, 16, 47 vocabant *plumbum album* s. *candidum*, diversum illud quidem ab eo, quod veteres appellabant *stannum*, recentiores, ut monet Beckmann. l. l. pag. 321, *Werk*; quamquam vel antiquitus *stannum* subinde dici nostrum *Zinn* vel aliam quandam splendidiorem metalli mixturam, Linkio videtur probabile l. l. p. 266. Nostrum *Blei* Romani dicebant *plumbum nigrum* *), eodem teste Plinio l. l., qui de

*) Hoc *plumbum nigrum* et ipsum e Britannia antiquitus captum et in
HERODOT. II.

utroque plumbi genere disputat et „album“ inquit „habuit auctoritatem et Iliacis temporibus, teste Homero, *cassiteron* ab illo dictum.“ Ac sane mature iam per Phoenices e Britanniae ora hunc *κασσίτερον* ad Graecos allatum et ab his in armorum ornamentis potissimum adhibitum fuisse, ipsi Homeri in Iliade loci complures (XI, 25. 34. XVIII, 474. 565. 574. 613. XX, 271. XXI, 592. XXIII, 503. 561) itemque Hesiodi (Theogon. 862. Scut. 208) satis ostendere possunt; conf. Friedreich: Die Realien in d. II. u. Odys. pag. 293 et inprimis Millin: Mineralogie Homerique etc. sec. edit. p. 160 seqq.

De ipsa vocis *κασσίτερος* originatione diverso modo statuunt. Nam ex India ut metallum, ita nomen quoque eius sunt qui ductum esse contendunt, Sanscritanae linguae afferentes vocem *kastira*, quae plumbum significet, aut ad insulam Indicam *Cashla* provocantes. Quae quam incerta sint, quivis sponte intelligit. Conf. Link. l. I. p. 265, Movers. l. supra l. pag. 63. E Phoenicum lingua vocem repetere mavult Bochart. in Canaan. I. cap. 39, cum Graeca vox Chaldaicae s. Arabicae voci similis sonet. Nam pro כִּיִּיל (IV Mos. XXXI, 22) in his dialectis reperiri *Kastira*, *Kistara* et *Kasdir*, adeoque *Kastiterion*; nisi, quae Vogelii est sententia p. 109 l. I., hae ipsae voces serioris sint aetatis, ad Graecum vocabulum confictae. Nihilominus A. G. Schlegel. (Indien. in Berliner Taschenbuch 1829. p. 8 assentiente Bohlen in: Sammlung d. Schrift. d. Königsberg. Gesellsch. I. nr. 3. p. 57 seqq.) nomen *κασσίτερος* cum Sanscritana voce *Kastira* convenire ait; ita ut forsitan Phoenices hoc metallum prius ex India quam ex Britannia repetierint. Quod mihi quidem non persuasit vir doctus. Et hac in sententia dicenda, ut monuit Cr., parum sibi ipsum constare iudicat A. Benary in Berlin. Jahrb. d. wissensch. Kritik 1831. p. 759. De Arabico nomine *Kasdeer*, quod adhuc in usu est, etiam monuit Wilkinson: Manners and Cust. III. p. 215.

alias regiones inde per commercii rationes deductum, Romanorum potissimum aetate, praeter Plinii indicationem H. N. XXXIV, 17, 49 haud pauca commonstrant collecta nuper ab E. Huebner in Mus. Rhenan. N. F. XII. p. 347 seqq. 369 seqq.: „Römische Bleigruben in Britannien.“

EXCURSUS VI

AD HERODOT. III, 116.

De Gryphis.

Fabulam de gryphis, quam Herodotus et hoc loco et IV, 13. 27, ubi in Scytharum discriptione τοὺς χρυσοφύλακας γρύπας commemorat una cum Arimasporum uno oculo praeditorum gente, obiter tantum attigit, haud scio an eam ob causam, quod a vero abhorreere videretur patri historiae, pluribus enarravit Ctesias (Indd. §. 11 et apud Aelian. N. A. IV, 27), e quo profecit Phile de animall. propriett. 2. p. 15 seqq. et Plin. H. N. VII, 2. Gryphos anrum effodientes Solique consecratos in India collocat Philostratus Vit. Apollon. III, 48. p. 134, qui idem VI, 1. p. 229 ed. Olear. commemorat γρύπας Ἰνδῶν καὶ μύρμηκας Αἰθιοπῶν aequae χρυσοφύλακας. Sed longe ante Herodotum de gryphis cecinerat Hesiodus, teste Scholiasta ad Aeschyl. Prometh. 793 (περὶ γρυπῶν Ἡσίοδος πρῶτος ἐτερετεύσατο); nec quemquam fugiunt Aeschylea in Prometh. 781 (al. 803) seqq., ubi Io admonetur cavere et γρύπας, quos ὄξυστόμους Ζηνὸς ἀκραγεῖς κύνας vocat ποῖτα, et Arimaspos, τὸν τε μοννώπα στρατὸν Ἀριμασπὸν ἱπποβάμον', οἱ χρυσόρρυτον οἰκοῦσιν ἀμφὶ νῆμα Πλούτωνος πόρον, quo in loco eadem subest significatio auri in septentrionalibus plagis copiosi et a *Gryphis Arimaspi*sque custoditi. Nec mirum, in eadem Aeschyli fabula Oceanum grypho vectum in scenam prodire: vid. vs. 284, ibiq. Schol. Alios aliorum scriptorum posterae inprimis aetatis locos de gryphis proferre non attinet; vid. modo Voelcker. Myth. Geograph. I. p. 186 not. 156 et dudum antea Comes ill. de Veltheim: Vermischte Aufsätze („von den goldgrabenden Ameisen und Greifen der Alten“ vid. supra ad Herod. III, 102) T. II. pag. 267 seqq., ubi omnem hanc narrationem ad auri lotionem refert in desertis Cobi (quae ipsa eam fere regionem tangunt, in qua gryphi probabiliter collocantur), quae olim facta fuerit hodieque fiat ope hominum servorumve, qui vel bello capti vel, cum quid deliquissent, ad hoc opus fuerint coacti Indiaeque regionibus aurum hoc modo acquisitum detulerint, studiosissimis illis quidem, ne quid de his foras efflueret cognitumque fieret, unde tanta auri copia ad ipsos afferretur. Quo eodem consilio illos reges omnia vult custodiis cinxisse ac saepsisse sive ipsorum hominum sive canum ferarum, ne quis propius ad ista loca accedere auderet, certi quid de his comperturus; itemque multas fabulas horribiles miraculosasque sparsisse, quibus reliquos homines perterritos arcerent, quo minus ad has regiones accederent. Wahl. (Erdbeschr. v. Ostind. p. 488 seqq.) Gryphos pro gente habet, cuius sedes in Asiae septentrionalis et orientalis regionibus fue-

rint, quaeque vix diversa sit a Rhipaeorum atque etiam Hyperboreorum gente *). In montis *Altai* cacuminibus illos habitasse statuit primosque per Asiam artem *metallorum effodiendorum* exercuisse videri, ut huius viri docti iudicio Gryphorum aurum nullum aliud existimari debeat nisi aurum e metallis s. fodinis acquisitum. Quae gens maxime remota minusque cognita cum fuerit, factum, ut, quae de hac gente mira praedicarentur, cum fabula de avi grypho mox confunderentur et in unam atque eandem quasi coalescerent fabulam **). Acsane quam maxime tenendum, de iis hic agi terris, quae fabularum per omnem fere orientem sparsarum fuerint feracissimae adeoque parentes, unde, quae in Indorum Persarumque mythis reperiantur, pleraque sint repetenda. Nam fabula de gryphis ad easdem Asiae regiones pertinebit, ad quas fabulam de formicis III, 102 relegandam censuimus, ad loca ista sabulosa montiumque iuga, quae ex Persarum aliarumque orientis gentium opinione terrarum orbem claudere et quasi conterminare putabantur. Conf. Heeren: *Ideen* I, 1. p. 93 seqq. 342. I, 2. p. 286 seqq. coll. Ritter. *Vorhalle* etc. pag. 226 seq. Inde nil mirum, in ruderibus Persepolitani gryphum avem hodieque repraesentatam conspici, qualem Ctesias l. l. descripsit, indicante Heeren. l. l. I, 1. p. 239. Maltebrun., quem fabulam de formicis aequae ac de gryphis copiosius tractasse supra diximus, de gryphis aliter prorsus statuit (*Nouvell. Annal. de Voyag.* II. pag. 380 seqq.). Namque in montibus, ubi Indi fluvii sint fontes metallaque aurea, aquilas quoque fuisse putat vulturesque enormis magnitudinis; Indos vero homines, qui in his metallis opus facerent, multa de his avibus enarrasse mirumque in modum exaggerasse; mox additis iis, quae de periculis hominum in illis metallis laborantium sive per deserta Tibeti parvae ac Buchariae proficiscentium ab istis ipsis beluis ferrentur. Nostrā adeo memoriā in Siberiae insulis avis cuiusdam ingentis ossa detecta esse, quam olim quoque in Imai montibus exstitisse, nihil abso-

*) Sic quoque Guignes de gente *Tartarica Niu tche*, cuius terra auro abundet, hic cogitandum esse censet (*Mém. de l'Acad. d. Inscript.* XXXV. pag. 563 seq.). Quod quam temerarium sit, monet Danvill. (*ibi* l. pag. 589.). Voelcker. l. l. pag. 189, quae Herodotus tradat de Gryphis Arimaspiisve eorumque auro, ea historico fundamento inniti et veri quid continere ratus hanc terram ab his gentibus incultam, auriferam, unde aurum ad Graecos Ponticos allatum fuerit, in Asia superiori circa montes Altai quaeri vult.

**) Hinc Mela II, 1, 11: — „est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen: quia gryphi, saevum ac pertinax ferarum genus, aurum terrā penitus egestum mire amant mireque custodiunt et sunt infesti attingentibus.“ Cum his conf. quae Plinius *Hist. Nat.* VII, 2. §. 10. XXXIII, 21 de gryphis retulit: „quos aurita aduncitate rostri fabulosos reor“ addidit X, 49. 70. §. 136. Sed iam longe antea ad Romanos notitiam quandam huius fabulae, quae cum auro magnisque divitiis mature coniuncta fuisse videtur, pervenisse, o Nouii verbis p. 152 mihi colligere posse videor his: „*Picos* veteres esse voluerunt, quos Graeci *grypas* appellant; Plautus *Aulularia*: pici divitiis, qui aureos montes colunt, eos solus supero.“ (*Vid. Aulular.* IV, 8, 1.)

num*). Linkii sententiam (Urwelt pag. 250), qua fabulam de gryphis cum fabula de formicis post confusam omnemque in Indiae terras relegatam fuisse arbitratur, supra iam commemoravimus. Cuius confusionis praecipuum auctorem videri Ctesiam; ipsam de gryphis fabulam e poetarum descriptionibus de gente, quae venationem falconum ope exercuerit, oriri potuisse idem suspicatur Link. Quam potius ex Persarum doctrina sacra ita explicari vult Rhode (Ueber Alter und Werth einiger morgenl. Urkund. p. 98 seqq. et: Die heilige Sage der Baktrer, Meder etc. pag. 227 seqq.), ut Gryphi sint *Ahrimanii* genii s. *Dews*, quorum frequens in libris Persarum mentio, qui per deserta palantes peregrinatoribus infesti esse eodemque quibusvis malis premere putentur, aquarum inopiâ, ventis sabulosis atque internecivis, quos nonnisi qui velocissimis utatur equis effugere possit. Quae tamen merito displicuerunt Hammero in Annal. Viennenss. IX. pag. 53 nott. coll. Annal. Heidelberg. 1823. nr. 6. pag. 92. 93, cum neque avi Simurg (sphingi) neque avi Roch (grypho) quidquam sit commune cum istis malis geniis. Quin non defuerunt, qui gryphos aurum custodientes cum Cherubim sacrae scripturae paradisi introitum custodientibus contenderent**), ipsumque

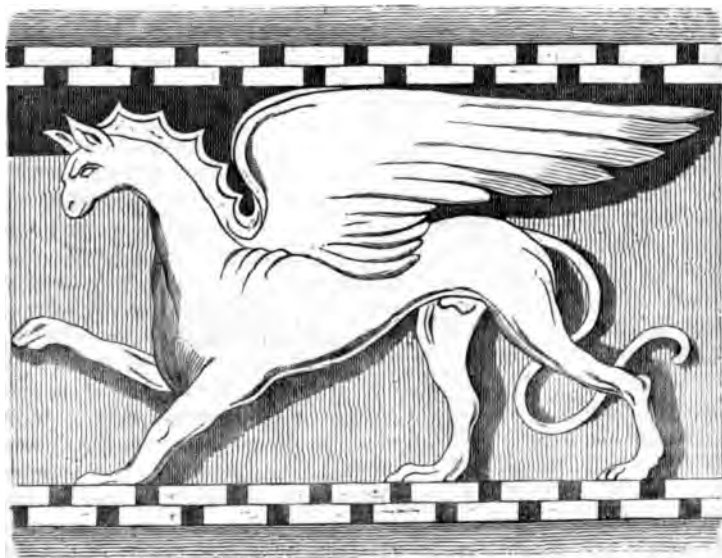
*) Pertinent huc quoque ea, quae protulit Erman (Reise um die Erde I. p. 711 seq.) de ossibus animalium deperditorum e genere Pachydermorum, qualia in his regionibus nunc crebrius effodiuntur et ab incolis, qui *avis unguis* vocitant, ad ingentem quandam avem referuntur, quae Graeci *gryphi* exemplar sane praebere potuisse videtur viro docto. Cuius avis ossa cum e terra una cum auro in his regionibus copioso indeque multum quaesito effodiantur, utrumque adeo coniungi potuisse putat Erman, ut Arimaspi aurum quaerentes sub gryphis illud protraxisse revera dici queant. At vereor equidem quam maxime hoc ipsum ut verbis Herodoti ἀπαγγεῖν ὑπὲρ τῶν γυνῶν declaratur, quae vult Ermann: „dass die Arimaspsischen Erzsucher das Gold von unter den Greifen hervorzoßen“; cum hac Herodoti verba nihil aliud declarare possint nisi: *Arimaspos aurum a gryphis* (qui illud custodire perhibentur) *rapere* s. *gryphis surripere*. Ermanni sententiam de animalium deperditorum ossibus suscepit quoque Eichwald: Alte Geograph. d. Casp. Meer. p. 269, sed merito reprobavit A. de Humboldt: Asie centrale I. p. 406 seq.

**) Sic quoque Winer Bibl. Realwörterb. I. pag. 263, qui plura excitavit. Neque aliter fere Bohlen. ad Genes. III, 24. pag. 35, qui *Cherubin*, ministros quasi Iehovae, plane convenire vult cum Sphingibus et Gryphis, e superiore Asia repetendis. Alii, in quibus post Spencer. De leg. Hebr. rit. II, 5, 3 seq., praecipue Züllig (Der Cherubimwagen. Heidelberg 1832. p. 28 seqq.), ex Aegypto potius repetere voluerunt *Cherubin*, licet, accuratius si inspicias, nihil quidquam simile apud Aegyptios reperiatur, ut adeo neque ex Aegypto, neque vero etiam ex India sive Asia septentrionali *Cherubin* sacrae scripturae repeti queant: qui quidem quamvis similem quandam formae compositionem prae se ferant atque aliae mirae huiusmodi compositiones, quales per orientem reperiuntur, tamen vel maxime ab iis differunt. Monuit Carol. Baehr: Symbolik d. Mosaisch. Cultus I. p. 358 seqq., qui de vera significatione vocabuli *Cherubin* plura attulit, quibus addere licet, quae in eandem rem disputavit Georg. Smith: The doctrine of the Cherubim, being an Inquiry critical, exegetical and practical into the symbolical character and design of the Cherubic figures of Holy Scripture. (London, 1850) potissimum p. 81 seqq. 153 seq.

paradisum cum ea terra, quam auri plenam gryphi tutari dicuntur, in qua auream, quam dicunt, aetatem degerint homines. Vid. Hasse: Entdeck. im Felde der ältest. Erd- und Menschengesch. p. 235 seqq., Hartmann: Aufklärungg. über Asien I. pag. 137 seqq. Ad Indicam avem sacram dei Vischnu, quae vocetur *Garouda*, capite, pennis, unguibus aquilae, hominis corpore ac pedibus instructam, narrationem de gryphis spectare censet Wilford in: Asiatic Research. XIV, 373 coll. Vienn. Annull. LI. pag. 33 seqq. et Eckstein in: Journal Asiatique V Ser. T. VI. p. 518 seq. Sed recte mihi videtur monere Lassen (Indische Alterthumskunde II. p. 647), gryphos ad Indiam quod relegant Ctesias, Philostratus, alii, in ipsis Indorum scriptis nihil quidquam reperiri de hac ave, quae inde Indis adscribi nequeat. Ad gentes septentrionales Asiae referri mavult hanc totam fabulam, ad Persas mature translatam cupideque arreptam, quo magis Persae omnino sibi placuerunt in miris animalium figuris componendis, quales adhuc monstrant monumenta Persepolitana: in quibus conspiciuntur mire formata animalia huiusmodi in aedium s. palatii introitu posita tanquam custodes; eundem ad modum gryphi, animal formidabile leonis corpore praeditum, alis magnis et aquilae vultu ac rostro instructum, aurum in desertis aequae atque montibus septentrionalibus maximâ copiâ reconditum custodire perhibebantur, ab auro inde tollendo quemque prohibentes eoque ipso difficultatem auri auferendi maximam declarantes. Etenim eo potissimum spectare videtur totius fabulae ratio. Neque admodum inde discedere existimo, quod Ritter (Erdkunde. III. p. 336 seq. ed. sec. coll. II. p. 805 ed. prim.) fabulae radices in tractibus borealibus Bactrico-Scythicis quaeri vult, cum apud rudes istarum regionum gentes vel simulacra quaedam quamvis rudia gryphorum ac sphingum sint reperta. In his nunc subsisto, hoc unum adiiciens, ipsam vocem γρῦψ Persicae originis videri Tychsenio (ap. Heeren. Ideen I, 2. pag. 386). Persicam enim vocem *gercifen* valere vult „greifen“: cuius terminatione abiecta manere *greif*, quod ipsum conveniat cum Graeca voce γρῦψ, quam ipsam haud differre a voce כרפב statuit Hitzig ad Iesaj. XXXVII, 16, utramque vocem neque ex Hebraica neque ex Graeca stirpe repetendam esse existimans, sed ex Asiae orientalis regionibus linguisve. De quo etymo utnt statuis, ipsam fabulam ac primitivam avis fictionem ex oriente repetendam esse et quidem ab ipsis Persis, dein ad Graecos allatam videri vix dubium esse poterit. Apud quos quantum locum iam mature gryphi tenuerint, alia ut taceam, ipsa artis monumenta satis ostendunt, in quibus frequenter occurrunt gryphi variâ formâ ac significatione vel ornatus causa adhibiti, ut in illo donario, quod Samii in Iunonis templo constituerunt *gryphorum* capitibus insigne, teste Herodoto IV, 152, qui idem altero loco IV, 79 (ubi vid. nott.) in Borysthenitarum urbe sphinges ac *gryphos* commemorat e marmore factos et circa regis palatium stantes; custodes dixeris, qui ut in desertis aurum atque absconditos terrae thesauros custodiunt, ita regis thesauros ipsumque adeo regem tutantur, in palatii introitu et circa ipsum palatium collocati. Sed haec et alia, quae mox apud Graecos cum gryphorum fabula et fictione coniuncta

fuerunt, pluribus persequi huius loci non est: tu vid. Voelcker. Myth. Geogr. I. p. 184 (qui *sphingibus* *) aequae atque *gryphis* altius quid ac magis reconditum, arcanam quandam sapientiam significari existimaverat), K. Boetticher in: Bericht. d. k. sächsisch. Gesellsch. d. Wissenschaft. zu Leipzig, philol. hist. Class. VI. p. 54 seqq. et quae ad artis opera potissimum spectantia dudum protulerunt Boettiger: Kunstmytholog. I. p. 422, Vasengemälde III. p. 105, alii, quos laudat Hase in Ling. Graec. Thesaur. II. p. 797 ed. Dindorf. et Ukert: Geogr. d. Griech. u. Rom. III, 2. p. 410. not. 30, qui omnes fere laudavit viros doctos, qui de *gryphis* egerunt. Add. Eckstein in: Journal Asiatique Ser. V. Tom. VI. p. 484 seqq. 500 seqq. 518 seqq. Atque haec fabula quantum inde ab antiquitate remota usque ad posteram aetatem propagata atque inde ad mediam usque aetatem traducta sit, monstrant quae leguntur in Aethico cosmographo, qui dicitur, nuper vulgata curâ viri docti D'Avezac in: Mémoires présentés à l'Academ. des Inscript. I Ser. Tom. II. p. 471 seqq. 487 seq. 503 seqq. (sive III. §. 31. 53. 67 ed. Wuttke. coll. pag. XXVI); quibus add. quae afferunt Brunet in: Revue Archeologique IX an. (1852) pag. 461 seqq. et Graesse: Beiträge zur Literat. u. Sage d. Mittelalters (Dresden 1850) pag. 88 seqq.

*) De *sphingibus* vid. Excurs. XVI ad Herodot. II, 175. pag. 892 seqq. 894.

EXCURSUS VII

AD HERODOT. III, 119 coll. IV, 129.

Viro Illustrissimo Doctissimo

I. C. F. Baehrio

C. Fr. Hermannus S.

„Meministi, Vir amicissime, ante hos tres menses, quum Tu totus esses in Herodoto Tuo doctis curis illustrando, ego Sophoclis Antigonom publicis scholis explicarem, sermonem inter nos incidere de loco illo satis notabili, quo Herodoteum III, 119 Sophocles expresserit, Antig. 905—912:

οὐ γὰρ ποτ' οὐτ' ἄν, εἰ τέκνων μήτηρ ἔφυν,
οὐτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
βία πολιτῶν τόνδ' ἄν ἠρόμην πόνον.
τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
πόσις μὲν ἄν μοι, κατθανόντος, ἄλλος ἦν,
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλον φωτὸς, εἰ τοῦδ' ἤμπλακον,
μητρὸς δ' ἐν Αἰδον καὶ πατρὸς κεκευθότιν
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἄν βλάστοι ποτέ.

Quem quum haud exigui momenti esse posse ad illustrandas quaestiones tot recentissimo tempore disputationibus agitatae de historiae Herodoteae aetate atque origine intellexissemus, flagitabas, ut, quae ego de ea re sentirem, latius quam per colloquii angustias liceret, exposita per literas Tecum communicarem. Ego vero illud etsi haud gravate recepissem, diutius tamen distuli, veritus ne aut ab aliis dicta recoquerem, aut nova magis quam vera asferrem: neque haec, quae iam ad Te perscripsi, aliter accipias quam ad voluntatis meae testificationem scripta esse, quorum quae vera sint, longe a Te melius scriberentur, quae nova, ne patronum quidem sperare Te audeant; officio tamen coactus nihil dicere quam tacere malui. Et hoc quidem extra dubitationem esse arbitror, tantam utriusque loci similitudinem esse, ut non prodiisse alter ex altero non possit. Bene enim Wexius in Prolegom. IV, 22 not. 2 (T. I. p. 73): „quid tandem“, inquit, „est, cur dicat ἀπ' ἄλλον φωτὸς, quum, si filius interisset, non necesse erat, ut et coniux demortuus esset, immo poterat ex eodem marito alios liberos suscipere? Causam hanc esse suspicamur, quia Sophocli illius feminae Herodoteae exemplum obversatum est, cui si fratrem praeferret, non solum de liberorum, sed simul de coniugis iactura periclitandum erat.“ Praeterea adeo illud argute dictum est tamque longe a communi hominum sensu recedere videtur, ut duos in idem pro se quemque incidisse vix cogitari possit. Exstiterunt sane, ut

v. c. Solgerus (cf. *Nachgelassene Schriften und Briefwechsel*, herausgeg. v. L. Tieck u. Fr. v. Raumer, 1826 T. I. p. 162—166), qui multo maiorem apud veteres fratrum sororumque quam coniugum adeoque liberorum necessitudinem fuisse contenderent; optime tamen meâ quidem sententiâ God. Hermannus in Praef. edit tert. Antig.: „nam et Antigonaë“, inquit, „illa et Intaphernis uxoris disputatio quid aliud quam etiam veteribus id mirum ac paene inauditum visum esse ostendit, si mulier marito filiisque potiore haberet fratrem?“ Longe secus est in duobus aliis locis, quibus Herodoti libros Sophoclis animo obversatos esse vulgo opinantur, Oedip. Tyr. v. 1528—1530:

ὥστε θνητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
ἡμέραν ἐπισκοποῦντα, μηδέν' ὀλβίζειν πρὶν ἂν
τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεῖνδον παθῶν,

et Oedip. Colon. v. 337:

ὦ πάντ' ἐκείνω τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ νόμοις
φύσιν κατεικασθέντε καὶ βίου τροφάς κ. τ. λ.,

quorum alterum non intelligo cur minus aliunde quam ex Herodoto II, 35 repetere poeta potuerit, nisi in tanto commercio per Herodotum primum Aegyptiorum mores Graecis innotuisse statuamus; alterum autem adeo consentaneum est vitae humanae rationibus, ut multos illud et ante Solonem et sine eo intellexisse arbitrer. Quamquam minime negaverim, Solonis potissimum operâ factum esse, ut velut in proverbium abiret certatimque deinde a poetis usurparetur; at illud ipsum Solonis cum Croeso colloquium, quod ut a Grauerto (de Aesopo et fabulis Aesopiis p. 44 seqq.) nuper in dubitationem revocatum est, ita a Voemelio nostro propediem victricibus argumentis defendetur, aliâ quoque viâ praeter Herodoti narrationem I, 32 ad Sophoclis notitiam pervenire potuit. Haec tamen utut sint, ad nostram quaestionem minus faciunt, quum utrumque Oedipum post Antigona scriptum esse constet; in Antigona autem, quae Ol. 84, 4 = 441 a. Chr. acta est, si locum Herodoti respexisse Sophoclem certum sit, partem saltem Herodotei operis iam tum absolutam fuisse appareat. Idque ut credam, me quidem inclinare profiteor; ne tamen temere vel incaute mihi sumere videar, difficultates, quotquot oboriuntur, haud celabo. Et primum quidem de ipsa Sophoclei loci origine dubitatum est ab Iacobo, Quaestt. Sophocl. Varsav. 1821. pag. 363 seqq., ne imbecillus quidam homo, quaecunque apud Herodotum invenisset, nullo usus iudicio genuinis Sophoclis verbis inseruerit; ea vero opinio quum ab aliis, qui de Antigona disputarunt, ut Boeckhio (Ueber die Antigone des Sophocles, in Comm. Acad. Berol. 1824. p. 77), Wexio, Hermanno, tum peculiari libello a Carolo Schoenbornio (Progr. Guben. 1827) adeo est refutata, ut hanc disputationem, quae utique magis ad diiudicandam fabulae Sophocleae indolem pertinet, prorsus omittere possimus; illud tantum monebo, iam Aristotelem Rhetor. III, 16, 9 eius loci ut Sophoclei mentionem facere. Deinde Clemens Alexandr. Stromatt. VI. p. 625 D. Sylb. Herodotum potius ex Sophocle hausisse autumat adeoque furti illum insinuat; sed bene intellerunt Heysius (Quaestt. Herodot. p. 67) et

Wexius, parum consentaneum esse, Herodotum suae rerum gestarum narrationi poëtae commento, cuius fidem praestare non posset, admittendo temere commisisse, ut suam historici fidem ultro infringeret; apparetque historicum ideo tantum totam illam rem narrasse, ut singulare illud mulieris dictum posteritati conservaretur, poëtam autem longe verius similis est, dum Antigonom perfectum sororii amoris exemplar proponere vellet, omnia undique arripuisse, quae huic imagini ornamentum addere possent. Nec Suevernio equidem assentiar, qui illam narrationem hominum sermone propagatam fuisse atque ex hoc communi fonte utrumque hausisse arbitratur; licet eodem Hermannum quoque incumbere videam, qui: „fecit“, inquit, „Sophocles, quod saepe fecerunt tragici Graeci, ut etiam minus apto loco, quod populo, argutis disceptationibus delectari solito, acceptum fore intelligeret, eius afferendi arriperet opportunitatem; quare quum Persicae illius mulieris dictum celebratum esse sciret, utendum eo putavit, idque haud sane inscite fecit;“ dubito enim, an eiusmodi factum prorsus singulare, cuius nec nobilis actor et scena satis remota esset, nisi per illum ipsum, quem talia primum ipsis in locis studiose conquisisse novimus, in hominum ora venire non potuerit; ideoque Wesselingio, Musgravio, Wexio potius accedo, qui ab Herodoto demum illud Sophoclem accepisse censent. Quamquam ingenue fateor, longe graviores eam difficultates ingruere, utrum ex scripto Herodoti libro, an potius ex familiari historici sermone poëta id didicerit, quod praeter Schoenbornium et Laegerum (Disputatt. Herod. p. 23) Wexio quoque satis probabile est visum: „Fieri autem potuisse, ut, quamvis Herodoti libri tunc nondum aut conscripti aut editi essent, ab Herodoto ista velut in familiari colloquio acceperit, inde efficias, quod ex illo epigrammate, de quo supra c. I. §. 16 disputatum est, familiaritatem et consuetudinem inter illos intercessisse apparet.“ Plutarchus enim (an seni sit ger. resp. T. XII. p. 104 Hutt.) *τοὐτὶ δὲ, ὁμολογούμενως Σοφοκλέους ἐστὶ τὸ ἐπιγραμματίον*.

*ὃδ' ἦν Ἡροδότῳ τεύξεν Σοφοκλῆς ἐτίων ὦν
πέντ' ἐπὶ πεντήκοντα,*

quod, ubi Sophoclem Ol. 70, 4 = 497 a. Chr. natum esse statuimus (cf. Wex. l. c. pag. 27—35), ipso anno ante quam Antigonom ederet, poëtam scripsisse apparet; quo epigrammate licet mirum in modum abusus sit Laegerus, quum, levem quandam Boeckhii (l. c. p. 59) indicationem secutus, Sami eos amicitiam iunxisse censeat, quo tamen propter Antigonom ipsam editam demum Sophocles praetor missus est — haud tamen male proponit nobis Herodotum hilari loquacitate varia ex iis, quae viderat atque audierat, amico expromentem. At, inquires, nonne recitatis Athenis libris suis praemium a Senatu Atheniensium Herodotum accepisse Eusebius narrat; quod sive anno Ol. 83, 4 = 445 a. Chr. sive cum Scaligero et interprete Armeno praecedentis anni Panathenaeis magnis assignamus, Antigonom Sophoclis aliquot annis antecedit? Eam enim recitationem, quam iam Ol. 81, 1 = 456 a. Chr. Olympiae instituisse vulgo fertur (Heyse p. 26), licet et ipse cupidius quam verius impugnatum esse a Dahlmanno concedam, ipse tamen intelliges paullisper nobis

seponendam esse, ne, dum dubia dubiis fulciamus, circulum in demonstrando committere videamur; Eusebii autem narratio accedente locupletissimo Plutarchi testimonio, De malign. Herodoti c. 26, extra omnem dubitationem posita est. Audio, neque valde repugnabo sententiae, quam mihi quoque verisimillimam videri supra iam monui; attamen quae ipsum Plutarchi locum evolventi mihi novae difficultates obortae sint, candide Tibi, Vir amicissime, exponam. Plutarchus: *ὅτι μέντοι*, inquit, *δέκα τάλαντα δωρεὰν ἔλαβεν ἐξ Ἀθηναίων, Ἀνύτου τὸ ψήφισμα γράψαντος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος οὐ τῶν παρημελημένων ἐν ἱστορίᾳ, Δίνκπος, ἐλθὼν*: sic enim pro vulg. lect. *ἀντὶ τοῦ* ex Basil. Wytttenbachius et Huttenius reposuerunt. Sed quamvis egregie norim Anytum oratorem Atheniensem, cuius operâ domi militiaeque cives ipsius haud raro usos esse tum historia comprobât tum Plato Menon. p. 90 A., vix tamen arbitror, quem Ol. 94, 3 = 403 a. Chr. inter principes exsulum, qui a Piraeo redierint, fuisse et triennio post Socratis accusatorem exstitisse constet (cf. quos laudavi in Comp. Antiqu. Graec. §. 169 n. 1), eundem plus quam quadraginta annis ante talis sive Senatusconsulti sivi plebisciti suasorem esse potuisse. Restaret, ut bis recitasse Athenis Herodotum statueremus; sed vide ne Eusebius potius per pravam ratiocinationem in fraudem inductus sit. Nam quum vulgo notum esset Herodotum Thurios colonum accessisse, adeo ut Plinius Hist. Nat. XII, 4 eo ipso anno, quo illa colonia deducta est, U. C. 310 = Ol. 84, 1 = 444 a. Chr. historiam eum illic condidisse tradat, facile eo pervenire chronographus potuit, ut, quam Athenis habitam recitationem nosset, eam etsi non multo ante, neutiquam tamen post illum annum collocari debere arbitraretur. At vero Herodotum non illico Thurios discessisse, sed per aliquantum temporis etiam postea in Graecia versatum esse videri, acute nuper Laegerus monuit (l. l. p. 25 seq.), adhibito inprimis loco V, 77: *τὸ δὲ ἄριστος ἔσθης χερὸς ἔσθηκε πρῶτον ἐσιόντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει*, qui ipsum oculis usurpasse Propylaea certissime comprobât; ea autem quum Euthymene demum Archonte, Ol. 85, 4 = 437 a. Chr., aedificari coepta sint (Harpocrat. s. v.), apparet historicum post illum annum aut adhuc moratum esse in Graecia aut itinere facto illuc pro tempore rediisse. Neque enim illud equidem dixerim contra veterum testimonia, non statim quum colonia deduceretur, civem illi Herodotum adscriptum; sed intelligimus ex Thucydide I, 27 haud inusitatum fuisse, ut qui nomina sua ad coloniam aliquam professi essent, certâ pecuniâ depositâ in patria manerent neque eo secius illius participes haberentur (*εἰ δέ τις τὸ παραπέντα μὲν μὴ ἐθέλει συμπλεῖν, μετέχει δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πενήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίᾳ μένειν*); nec video quid obstat, quo minus illum identidem opportunitate oblata Athenas rediisse censeamus; sicuti Lysiam quoque, qui et ipse Thurios commigraverat, circa annum 430 ad visendas Athenas venisse videri haud, ut opinor, improbabiliter nuper demonstravi in Ephemer. Scholast. nr. 82. p. 652. Sed ne in his quidem subsistendum puto. Ipsum Lysiae exemplum admonet, ut quaeramus, quid egerit Herodotus, quum post cladem Siciliensem Thurii ab Atheniensibus deficerent Ol. 92, 1 = 412 a. Chr. ? num veri simile sit tum, quum

Lysias alique Atheniensium amici vel eicerentur vel discederent, Herodotum, quem tanto Athenas studio complexum esse sciamus, illic remansisse? — Magnum facinus aggredior; sed vide ne ipsa illa Anyti mentio apud Plutarchum nos cogat, ut post illum annum 412 Athenis fuisse Herodotum ibique opus suum, quod tum iam absolutum esse potuit, recitasse statuamus; ut taceam, ea, quae IX, 73 de Decelea scripsit, quum recte a viris doctis ad illos ipsos annos relata sint, multo facilius oculis illum quam auribus percipere potuisset. Quin ille quoque rumor, cuius apud Suidam (s. v. *Ἡρόδοτος*, Tom. II. pag. 76 Kust.) memoria exstat *τινὲς δὲ ἐν Πέλλῃ αὐτὸν τελευτῆσαι φασίν*, nimis ille indigne a plerisque spreus, aliquam certe, non dicam confirmationem, sed explicationem inde nanciscitur, ubi Herodotum sub finem belli Peloponnesiaci non in Italia, sed in Graecia ipsa versantem cogitamus; notum enim est, quanto tum studio Archelaus, Macedoniae rex, quidquid doctorum hominum Athenae haberent, ad se invitaverit; et Euripidem quidem mortuum ibi constat et sepultum, Athenis Cenotaphium tantum eius exstitit; Herodotum tamen non is sim equidem, qui contra potiora testimonia ipsis Thuriis diem obiisse negem, quo ille pace inter Lacedaemonios et Athenienses facta facile redire potuit. Sed hae quidem hallucinationes sunt; quibus tamen reiectis illud constare arbitror, eas operis partes, quae Graeciae res Atheniensiumque laudes continent, serius quam vulgo credatur, et compositas ab illo et recitatas Athenis esse; priores libros, quibus itinerum suorum memoriam exterarumque nationum mores atque res gestas consignavit, minime repugnabo si quis, collectis omnibus, quae veri similia esse supra indicavi, iam ante Thuriorum coloniam deductam et scriptos et per recitationes Graecis innotuisse censuerit, modo ne eandem, qua nunc leguntur, formam iam tum habuisse contendat. Neque Olympiae recitasse negem eum, quem et Corinthiis (Dio Chrysost. XXXVII. p. 456 Morell.) et Thebanis (Plut. de Herod. malign. c. 31) historias suas venditasse legamus; quod tamen si iam Ol. 81 factum est, parvam tantum totius operis partem comprehendere potuisse recte Heysius intellexit, cui quae Iaegerus nuper opposuit (pag. 12): non nisi reliquis itineribus confectis magnaque rerum copia collecta totam operis rationem, unde singula pendeant, Herodoti animo designari potuisse; quum ad formam tantum operis spectent, rerum ipsarum recitationem non convellunt.

Habes, Vir amicissime, quod postulabas, sententiae meae expositionem ingenuam et candidam, eam denique, quae non docere Te, sed a Te edoceri cupiat; quam si Tu pro humanitate Tua boni aequique consulueris, nihil amplius desidero, nisi ut Tu valeas meque, quod facis, ames! Heidelbergae postrid. Idus Decemb. 1831.

[Integra haec e priori editione repetenda curavi, quae novis curis retractanda promiserat vir amicissimus, qui literis ad me datis die vicissimo tertio mensis Novembr. anni 1855 se id ipsum praestitutum esse cum indicasset, mox praematura morte abreptus est. Quo nuntio tristissimo ad me perlato virum adii clarissimum, J. Caesar, professorem Marburgensem, sciscitans, num quid in schedis ab Hermanno relictum esset,

quod ad hanc curam pertineret. Ac misit mihi vir humanissimus folia nonnulla, quae literis lectu difficillimis scripta satis ostendunt, Hermannum eo tempore, quod ipsius obitum proxime antecessit, in hac epistola conscribenda versatum, sed morbo opinor ingravescente impeditum esse, quo minus quae essent reliqua adiiceret inceptamque epistolam ad finem perduceret. Quare meum esse putavi Herodoti lectoribus integra offerre ea, quae vir moribundus reliquit, alterius viri docti humanitate ad me perlata; itaque subiiciam, quaecunque in foliis illis scripta continentur. *Br.*]

De Sophocle et Herodoto

Epistola

C. Fr. Hermannii ad Chr. Baehrium.

Meministi, vir illustrissime, ante hos quinque et viginti annos, quum Tu primum versareris in Herodoto Tuo doctis curis explicando, ego Heidelbergae privatis scholis Sophoclis Antigonam enarrarem, sermonem inter nos incidere de loco illo satis notabili, quo Herodotum III, 119 Sophocles expressisse videretur Antig. 905—912:

οὐ γάρ ποτ' οὐτ' ἄν εἰ τέκνων μήτηρ ἔφυν
οὐτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο
βίᾳ πολιτῶν τόνδ' ἄν ἠρόμην πόνον.
τίνος νόμον δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλον φωτός, εἰ τοῦδ' ἤμπλακον,
μητρὸς δ' ἐν Ἰδιδον καὶ πατρὸς κεκενθότοιιν
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἄν βλάστοι ποτέ.

Quem quum haud exigui momenti esse posse ad dirimendas quaestiones de Herodoteae historiae aetate atque origine arbitraremur, flagitabas, ut quae ego ea de re sentirem, pluribus quam per colloquii angustias liceret, Tecum per literas communicarem. Neque ego tum humanissimae Tuae invitationi defui, sed scripsi epistolam, quae Tibi non indigna visa est, quam inter Excursus editionis Tuae volumini secundo p. 656—662 subiiceret; neque me eius operae ita poenituit, ut precibus Tuis tum obtemperandum nollem; longe alia tamen eiusdem causa nunc facta est, postquam exoptatissimo ad me nuntio allato, Te novam Herodoti Tui editionem parare, de illa quoque epistola quaestio oborta est, utrum integram iterari an ipsam novis curis instaurari opus esset. Quippe de eodem Sophoclis loco quum alii multa interim in varias partes disputarunt, tum meum iudicium insigniter mutatum est nec de ipsorum poëtae et historici necessitudine adeo mihi ut tunc constat: quod etsi nonnulla, quae, nisi opinio me fallit, illic princeps monui, ne nunc quidem abicio aut temere disputata esse puto, summam tamen disputationis in alia omnia abire necesse est, neque quidquam relinquitur, nisi ut nova hac epistola

conscribenda et Tibi et lectoribus illius mutationis rationes ita reddam, ut haec in illius locum succedat statumque causae, qualis nunc esse videtur, cum illus temporis iudicio comparandum exhibeat.

Et hoc quidem, quod tunc in principio posui, etiam nunc retineo, tantam utriusque loci similitudinem esse, ut non prodiisse alter ex altero non possit. Bene enim Wexius in Prolegomm. IV, 22. not. 2. (T. I. p. 73). „quid tandem“, inquit, „est, cur dicat *ἀπ' ἄλλον φῶρδς*, quum, si filius interisset, non necesse erat, ut et coniux demortuus esset, immo poterat ex eodem marito alios liberos suscipere? Causam hanc esse suspicamur, quia Sophocli illius feminae Herodoteae exemplum obversatum est, cui si fratrem praeferret, non solum de liberorum, sed simul de coniugis iactura periclitandum erat.“ Praeterea adeo illud argute dictum est tamque longe a communi hominum sensu recedit, ut duos in idem pro se quemque incidisse vix credas. Exstiterunt sane, ut v. c. Solgerus (cf. Nachgelassene Schriften u. Briefwechsel, herausgeg. v. L. Tieck u. Fr. v. Raumer. 1826. T. I. p. 162—166), qui multo maiorem apud veteres fratrum sororumque quam coniugum adeoque liberorum necessitudinem fuisse contenderent; sed huius ratiocinationis argutiae, quae pro consanguinitatis religione quasi mercatoriam calliditatem substituant, a populari sensu prorsus alienae sunt sciteque in hanc certe sententiam God. Hermannus Praefat. ed. tert.: „nam et Antigonae“, inquit, „illa et Intaphernis uxoris disputatio quid aliud, quam etiam veteribus id mirum ac paene inauditum visum esse ostendit, si mulier marito filiisque potius habere fratrem?“ ita, quo ipsum Hermannum non sine admiratione inclinare videas, eiusdem narrationis duo auctores exstiterunt, quorum alterum poëta secutus fortuito tantum cum Herodoto concinit? Suspiciatur hoc vir summus p. XXXII propter eam discrepantiam, quam inter utramque orationem invenire sibi visus est, si quidem *τοῦδε* non ad filium, sed ad maritum spectare ratus ita Sophoclem locutum esse statuit: *maritum, si mortuus esset, alium invenirem, et filium ab alio viro, si hoc viro essem privata*; sed quamvis certum sit, *τόνδε* nisi *ἄλλω* opponi non posse, inde non sequitur, ut *ἄλλω φῶρτι* opponatur, modo ne cogitemus, ad *παῖδα* quoque e superiore versu commodissime *ἄλλον* repeti neque in tanto utriusque loci consensu, quantum Hermannus quoque in singulis fere verbis agnoscit, ancipiti structurae id ponderis tribuendum est, ut hac sola de causa vel tertium eiusdem sententiae auctorem circumspici oporteat; quum vel apud duos illos mirum ac paene inauditum occurrere ipse Hermannus intellexit. Populari enim fama propagatam vocem, quae Suevernii opinio est, velut ex communi fonte utrumque arripuisse etiam minus credibile est reputanti illam apud Herodotum cum tota Persicarum rerum memoria arcte cohaerere, cuius notitiam ipsos Graecos Herodoti demum merito debuisse tantum non certum est; nec si Hermannus concesserim Sophoclem fecisse, quod saepe fecerunt tragici Graeci, ut etiam minus apto loco, quod populo argutis disceptationibus delectari solito acceptum fore intelligeret, eius afferendi arriperet opportunitatem, eiusmodi factum prorsus singulare, cuius nec nobilis actor et scena satis remota esset, quomodo in ora hominum per-

venire potuerit, nisi per eundem patrem historiae, quem talia primum ipsis in locis studiose conquisivisse scimus, equidem intelligo. Unum restaret, ut a Sophocle inventi dicterii acumen Herodotus in suae narrationis ornamentum converterit; nec defuit, qui Clementem Alexandrinum testatus Stromatt. VI. p. 625 D. Sylb. Herodotum illius furti insimularet; sed bene intellexerunt Heysius (Quaest. Herod. p. 67) et Wexius, parum consentaneum esse, Herodotum suae rerum gestarum narrationi poëtae commento, cuius fidem praestare non posset, admiscendo commississe, ut suam historici fidem ultro infringeret; utque ipsa verba insipientibus dubium esse nequit, quin multo commodius in Persicae illius mulieris conditionem quam in Antigoniae fortunam conveniant — qua de re mox pluribus agetur — ita etiam res suadet, ut historicum potius totam illam narrationem huius dicti propagandi causa memorasse, quam poëtam, cui tot ornandae Antigoniae colores suppetebant, sine externae auctoritatis exemplo et illecebris ad tales argutias delatum esse statuamus. Omnibus igitur comprehensis certo cum plerisque statui necesse est, poëtam, quisquis illos versiculos conscripserit, Herodoti narrationem, quam in tertio huius libro legimus, ante oculos habuisse et datâ operâ expressisse.

At opinor quum alii multi dubitabunt, tum Tu ipse harum rerum peritissimus hoc loco quaeres, num temporum rationes patiantur, ut ea aetate, qua Antigonom Sophoclis scenae commissam esse constat, aut iam perfecit libros suos Herodotus aut Sophocles in eorum notitiam pervenerit: quorum etsi utrumque primo adspectu, si revera Sophocles illis Herodotum respexerit, certum esse videatur, sunt tamen et apud ipsum Herodotum posterioris originis vestigia et illa computatio, nisi aliis rationibus confirmetur, vel ea re convelli poterit, ut ex ore potius et familiari Herodoti sermone quam ex libris foras editis hanc narrationem Sophocles percepisse dicatur, ne ipsorum Antigoniae versiculorum auctoritas impugnetur, quos nisi eodem cum reliqua fabula tenore scriptos esse constet, ad Herodoteorum quoque librorum aetatem definiendam nihil ponderis habebunt. Duae igitur, quantum equidem video, maxime sunt causae, quibus iis uti liceat, qui Sophoclis auctoritate freti Antigoniae aetatem ad Herodoti libros transferre velint: altera, ut ad recitationes confugiant, quibus Herodotus vulgo creditur mature aut universis Graecis aut certe Atheniensibus historiarum suarum notitiam impertivisse; altera, ut etiam aliis in locis Sophoclem ab Herodoto mutuatum esse memorent, quae personarum suarum orationibus insereret, quarum causarum quae auctoritas, quae vis sit, iam paulo pluribus examinandum erit.

Et recitationes quidem quae feruntur, quamvis non omnino negandas, tamen multo cautius tractandas esse, quam vel post Dahlmannum fieri solet, certis veterum testimoniis confirmari potest. Olympicam certe, cuius testem Lucianum in levissimae auctoritatis libello praeter Suidam fideiussorem plane nullum habere novimus, omnino habitam esse clavis verbis negat Paroemiographus T. I. p. 490 ed. Gotting. *φασί γάρ Ἡρόδοτον τὸν λογογράφον Ὀλυμπίαισι δεῖξαι βουλευθέντα τὴν ἑαυτοῦ ἱστορίαν,*

ἀναβάλλεσθαι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας φάσκοντα σκιᾶς εἰ ἐπιλάβοιτο ἐν τῇ τεμένει τοῦ Ὀλυμπίου, δείξειν τὴν ἱστορίαν· ἐστὶ γὰρ δεινῶς προσήλιον τὸ χωρίον· ἔλαθεν οὖν αὐτὸν διαλυθεῖσα ἡ πανήγυρις οὐκ ἐπιδειξάμενον τὰς ἱστορίας; nec si quis maxime vel hinc colligat, finitam tum eius historiam fuisse, tempus huius recitationis constat, quam qui vulgo a. 456 assignant (Heyse p. 26), Suidam secuti, ex Thucydidis adolescentis auditoris aetate calculos ducunt, qui, si omnino non recitatum est, ne audire quidem Olympiae Herodotum potuit; an hoc saltem extra dubitationem positum est, ante a. 444 illam recitationem habitam esse, quia hoc anno Thuriis colonia deducta est, cuius particeps Herodotus reliquam aetatem in Italia egit? Sic et hodie multi statuunt et inter antiquos Eusebius statuisse videtur, qui etiamsi non Olympiae, tamen Athenis Ol. 83, 3 = 446 Herodotum recitasse narrat, qua recitatione si aut totum opus aut tertium certe eius librum comprehenderit, sat sane temporis superfuit, quo Sophocles huius curam in suam fabulam transferre posset. At enim huic quoque vel testimonio vel ratiocinationi quae cum aliqua certe probabilitate opponi possunt, neque in superiore epistola reticui neque nunc reticere possum, postquam diutius mecum agitata etiam maiore persuasionis pondere confirmari iussi. Exstat nimirum aliud quoque recitationis Atticae testimonium apud Plutarchum De malign. Herodoti c. 26, cuius haec verba sunt: Ἀλλὰ τοῦτο γε βοηθεῖ τῷ Ἡροδότῳ πρὸς ἐκείνην τὴν διαβολὴν, ἣν ἔχει κολακεύσας τοὺς Ἀθηναίους, ἀργύριον πολὺ λαβεῖν παρ' αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἀνέγνω ταῦτ' Ἀθηναῖοις, οὐκ ἂν εἴασαν οὐδὲ περιεῖδον . . . ὅτι μέντοι δέκα τάλαντα δωρεὰν ἔλαβεν ἐξ Ἀθηναίων Ἀνύτου τὸ ψήφισμα γραψάντος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος οὐ τῶν παρημελημένων ἐν ἱστορίᾳ Δίουλλος εἶρηκεν; ita enim legendum esse pro vulg. olim ἀντὶ τοῦ τὸ ψήφισμα certum est: confusi Anyti nominis alia quoque exempla exstant apud Plat. Men. pag. 90 A et apud Lycurg. adv. Leocr. §. 146, ubi corrupta lectio τὸ αὐτὸ ψήφισμα non in αὐτὸ τὸ, sed in τὸ Ἀνύτου ψήφισμα mutanda est: — atqui hunc ipsum Anytum, cuius et inter Thrasybuli socios in restituendo Athenarum imperio populari et inter Socratis accusationem praecipuae partes erant, vix verisimile est, iam quadraginta amplius annis ante hoc potentiae fastigium, quo Olymp. 94 usus est, aut omnino reipublicae operam dedisse aut eā gratiā fuisse, ut tantam Atheniensibus liberalitatem persuadere posset: cuius si quae partes Herodoto memorandae fuerunt, hanc ipsam remunerationem ad Olymp. 92 vel 93 deprimi necesse est, quo tempore primum Anyti nomen per Pyliae iacturae occasionem memoratur. Accedunt alia argumenta, quae me impediunt, quo minus Herodotum post a. 444 Thuriis consensuisse neque unquam Graeciam revisisse credam. neque illud tantum, quod acute iam Jaegerus proposuit Disp. Herod. p. 25, quod ex V, 77 apparet, Herodotum etiam Propylaea Athenarum suis oculis vidisse: τὸ δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔσθηκε πρῶτον ἐαίνυντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει, quae cum Euthymene demum archonte Ol. 85, 4 = 437 aedificari coepta sint (Harpocrat. s. v.), necesse est historicum post illum annum aut adhuc moratum esse in Graecia aut itinere facto illuc pro tempore rediisse: sed id ipsum quo probabilius quidem fiat, Lysiae

comparatio efficit, quem in simili causa nuper admodum ut opinor apte ad persuadendum demonstavi, quamvis et ipsum coloniae Thuricensis participem, tamen circa illud tempus, quo sermones de republica habiti apud Platonem finguntur, anno 430 vel 420 ante Chr. n. coram Athenis adfuisse. Nimirum non illud equidem contra veterum testimonia negaverim, statim quum colonia deduceretur, civem illi Herodotum adscriptum esse; at enim intelligimus ex Thucydide I, 27 haud inusitatum fuisse, ut qui nomina sua ad coloniam aliquam professi essent, certa pecunia deposita domi mernerent neque eo secius colonorum iure gauderent agrorumque dividendorum participes haberentur (*εἰ δὲ τις τὸ παρὰντία μὲν μὴ ἐθέλοι ἐνυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίᾳς μένειν*): nec si maxime statim ab initio illuc profecturus erat, necesse aut adeo par erat hominem peregrinationibus ab adolescentia assuetum in illa colonia umbraticam vitam degere; postremo, ne vel hac in probabilitate acquiescam, eiusdem Lysiae exemplum admonet ut quaeramus, quid egerit Herodotus illa tempestate, quum post cladem Siciliensem Thurii ab Atheniensibus deficerent Ol. 92, 1 = 412 ante Chr. n. — num verisimile sit tum, quum Lysias alique Atheniensium amici vel eiicerentur vel discederent, Herodotum, quem tanto Athenas studio amplexum esse scimus, illic permansisse? Attingit hanc quaestionem nuper etiam vir clar. Schoellius — sed ita, ut Herodotum antea mortuum nec cladem illam nec etiam factionis exitum vidisse statueret: qua in disputatione qui illud facile homini doctissimo concedam, quod et alii antiquorum et consimili tempore Grotius*) demonstraverunt, historiae Herodoteae ultra a. propagatae vestigia, qualia Dahlmannus sibi invenire visus est, nulla esse, ne tamen operis fine etiam vitam Herodoti definiam, et Anyti mentione, quam superius inieci, et alio vestigio impediatur, quod quamvis in omnium conspectu positum a meque ipso iam in superiore epistola prolatum neminem adhuc, quantum memini, longius persecutum esse oppido miror. Namque Suidas claris verbis Herodotum Pellae Macedoniae in urbe obiisse tradit, non ille quidem pro explanato, sed ut auctores tamen eius famae extitisse videamus: *τινὲς δὲ ἐν Πέλλῃ αὐτὸν τελευτῆσαι φασιν*: quae fama quomodo oriri potuerit, si Thuriis, ut vulgo tradunt, Herodotus obiisset, non intelligo; Thurii quomodo falso eum sibi etiam mortuum vindicarint, facile est ad intelligendum, nec si maxime monumentum eius Thuriis exstabat, revera illic mortuum esse magis inde colligemus, quam Euripidem Athenis, qui et ipse hic cenotaphium habebat (Meineke Anal. Alex. pag. 11), diem vero supremum apud Archelaum Macedoniae regem obierat; apud hunc eundem igitur, quem ex omni Graecia homines doctrina atque ingenio insignes ad se invitasse notum est, Herodotum quoque extremum vitae tempus egisse nunc etiam certius quam olim mihi persuadeo: qui quum post a. 414 demum regnare coeperit, vel propter hanc causam Herodoti mortem ultra Ol. 92 reiicere non possum. Nam quod praeterea Schoellius negat cladem Siciliensem Herodoto vivo acci-

[*] Vid. Grote History of Greece V. p. 87.]

dere potuisse, quia tum illa scribere amplius non potuerit*) — — — quamvis multorum plausu exceptum quum haudquaquam indicet: aliud est clades, quam eodem loco et tempore factam esse tunc maximam Herodotus narrat; aliud clades, quae non mortuorum solum sed etiam captivorum numero apparatusque bellici iactura cernebatur, licet maxime vel sanguinis effusi maior in Sicilia quam ... copia fuerit — cuius rei mutandae facultatem omnino amplius non habemus — mille causae cogitari possunt, quae Herodotum tum impediverunt, quominus illam vocem, postquam minus propria facta erat, in exemplari suo, nedum in omnibus, quae tum fortasse iam in vulgus exierant, corrigeret. Omnino temere agunt qui ex imperfecta extremi libri forma totius operis aetatem colligunt scriptoremque velut calamus manu tenentem in ipso opere mortuum esse statuunt: quasi aliorum librorum exempla desint, quorum partibus editis scriptores per longam annorum seriem superstites fuerint, nec tamen finem operi admoverint sive aetatis suae taedio sive aliis occupationibus praepediti; neque de Herodoto quidquam agnoscere**) praeter eorum temporum vestigia, ante quae singulos libros absolvi non potuisse et Schoellii et aliorum diligentia evicit; contrariam definitionem, quo tempore unum alterumque librum absolutum fuisse certum sit, aut omnino non concedo aut certe non ita admitto, ut, quasi nunc demum illam mihi quaestionem solvendam proposuisses, eas tantum rationes sequer, quas hodie maxime probabiles existimarem.

Atque hoc quidem primum satis constare videtur, Herodotum et Sophoclem non aetatibus tantum suppare, sed etiam inter se notos adeoque familiaritatis aliquo vinculo iunctos fuisse, si quidem pater historiae is fuit, cuius honori Sophocles carmen aliquod destinasse traditur apud Plutarchum An seni sit resp. gerend. cap. 3: *τοῦτ' ὁ δὲ ὁμολογουμένως Σοφοκλέους ἐστὶ τὸ ἐπιγραμμάτιον*.

*ὥδ' ἔν' Ἡροδότῳ τεύξεν Σοφοκλῆς ἐτίων ὦν
πέντ' ἐπὶ πενήκοντα,*

unde subductis calculis, quum Sophoclem a. 496 ante Chr. natum esse verisimillimum sit, a. 441 eos ita una fuisse consequitur, ut Herodotus Sophocli lus poëticae occasionem praeberet. Nam quod fuerunt, qui de numerorum veritate dubitaverint, quia *senem* Sophoclem Plutarchi verba requirunt, oblii sunt, Graecos ipsos quinquagenarium *πρεσβύτην* appellasse, ut Hippocr. apud Philon. De mundi opif. I, 36: *ἀνὴρ δὲ ἄχρ' ἐνὸς δέοντα πενήκοντα ἐς τὰ ἐπτάκις ἐπτά, πρεσβύτης δ' ἄχρ' πενήκοντα ἕξ, εἰς τὰ ἐπτάκις ὀκτώ, τὸ δ' ἐντεῦθεν γέρον*, eodemque exemplo Latinos *senem*, quemadmodum Cicero ad Attic. IV, 6 vix sex et quinquaginta annos natus *senectutem suam* memorat; sive maxime Bergkium sequeremur, qui Poet. Graec. lyric. p. 459. *φίλος* supplendo non aetatis terminum sed diuturnitatem amicitiae significari voluit, huius primordia etiam decennio prius in ea tempora reiicerentur, quibus omnino primum Herodotus inter Graecos innotuisse vulgo credi-

[*] Relictum est spatium vacuum post haec verba.]

[**] Scriptum erat *concesserim*, sed deletum est.]

tur. Sed haec utut sunt, in vetusti testis auctoritate nituntur: illud in sola coniectura positum est, quod multi hodie Boeckhio praeuante statuunt, non Athenis sed Sami Herodotum in Sophoclis notitiam venisse; qua suspicione nollem Odofredus Muellerus (*Gesch. d. Griech. Liter.* II. p. 111 seqq.) usque adeo abusus esset, ut, quum Boeckhii (*Abh. d. Berl. Akad.* 1824. p. 59) ex eo anno, quem ipse Sophoclis natalem statuit 495 a. Chr. n., computando ad bellum Samium Sophoclisque praeturam delatus esset, ille vicissim ex eiusdem expeditionis anno 440 a. Chr. natalem poëtae efficere conaretur! Atqui Herodotum Atheniensium studiosissimum eo tempore, quo Samii ab Atheniensibus defecerunt, nec per se credibile est in hac insula versatum esse neque illo auctore constat; immo Lygdamini tyrannum, cuius insidiis illum Halicarnasso pulsum Sami exulasse Suidas tradidit, vel Panyasidis aetas, quem idem circa 468 florentem occidit, paene triginta annis post regnantem cogitari vetat; quod nisi miro fortunae ludibrio hominem post longas peregrinationum ambages Samum reversum in ipsius obsidionis discrimen incidisse placet, multo opinor simplicius historici cum tragico congressum in ipsam huius patriam, Athenas transferemus. Hanc certe vel antea Herodotum invisisse et Eusebius testatur, qui eum iam Ol. LXXXIII, 3 = 446 a. Chr. n. libros suos Athenis recitasse tradit et biographi arguunt, qui Thucydidem quoque (cf. Marcellin. Vit. Thucyd. 54) adolescentulum (*χομδῇ νέον ὄντα* Phot. Bibl. 60) recitatum illam audisse narrant; quod ut et ipsum Athenis potius quam cum Suida Olympiae factum esse suspicer, sublesta Luciani auctoritas efficit, unde quum omnis Olympicae recitationis fides pendeat, fideiussorem praeter Suidam inter antiquos neminem habet, estque adeo, qui recitasse Olympiae Herodotum claris verbis neget (*Paroemiogr. Gotting.* I. p. 400: *ἔλαθεν οὖν αὐτὸν διαλυθεῖσα ἡ πανήγυρις οὐκ ἐπιδειξάμενον τὰς ἱστορίας*); sive igitur Thucydidem cum Marcellino a. 460 a. Chr. n. natum statuimus, ad eundem fere, quem Eusebius statuit, Atticae recitationis annum deferimus, sive cum Pamphilo apud Gellium XV, 23 ad a. 471 regredimur, etiam latius temporis spatium nanciscimur, intra quod vel adolescens Atticus Herodoti suauitate demulceri vel adultus eiusdem consuetudine perfrui potuerit; neque quidquam obstat, quominus ut illi generi Thucydidem, ita huic Sophoclem annumeremus, quem duodecim fere annis Herodoto maiorem circa idem tempus, quo hunc patria excidisse docti credunt, a. 468 primae commissionis victoriam reportasse constat.

At his omnibus positis et concessis ecquid inde ad Sophoclis artem vel existimandam vel explicandam lucramur? an est quod hic ab Herodoto aut didicisse aut ad fabularum suarum ornamenta transtulisse videri possit? Sunt utique apud Sophoclem, quae Herodoti lectorem advertant et velut ultro ad comparationem cum illo instituendam moveant: quo ex genere multi iam Herodoti testimonio II, 35 usi sunt ad illustranda Oedipi Colonei verba v. 337:

ὦ πάντ' ἐμείνω τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ νόμοις

φύσιν κατεικασθέντε καὶ βίον τροφάς κ. τ. λ.

Neque Oedipi tyranni extrema v. 1528 legere quisquam poterit, quin ce-

leberrimi illius Solonis cum Croeso colloquii apud Herod. I, 32 recortetur, cuius summam Sophocles his ipsis versibus expressisse videatur:

ὥστε θνητὸν ὄντι' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
ἡμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθεῖν:

eandemque sententiam Tyndareo tribuit apud Stob. Serm. CV, 3 (cf. Welcker Griech. Tragöed. p. 216):

οὐ γὰρ ποτ' εὖ πράσσοντος ὀλβίαι τήχας
ἀνδρὸς, πρὶν αὐτῷ παντελῶς ἦδη βίος
διεκπερανθῇ καὶ τελευτήσῃ βίου:

immo vel chori verba in Oedip. Colon. 1225 seq. ad eiusdem colloquii similitudinem revocat Iacobus Quæst. Sophocl. p. 350:

μὴ φῶναι τὸν ἅπαντα νικᾷ λόγον· τὸ δ' ἐπεὶ φανῇ,
βῆναι κειθὲν ὅθεν περ ἦκει πολὺ δεύτερον ὡς τάχιστα,

quibuscum alium quoque Herodoti locum Thudichumius in interpret. German. p. 312 commisit VII, 46: ἐν γὰρ οὕτω βραχὲ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἀνθρώπος ἢ ἐν εὐδαίμων πέφυκε, — τῷ οὐ παραστήσεται πολλὰ καὶ οὐκ ἂναξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῶειν, utque insignissimam Antigonaë φῆσιν, unde tota haec disputatio profecta est, paulisper prae-terminat, nuper etiam Roscherus Leben des Thukydides (Gott. 1842. 8) p. 118 Clytaemnestrae somnium in Electra v. 407 seqq. cum eo comparavit, quo Astyages apud Herodot. I, 108 periculum sibi a Cyro imminens intellexisse traditur: φῶναι ἄμπελον, τὴν δὲ ἄμπελον κατασχέειν τὴν Ἀσίην πᾶσαν, plane ut apud Sophoclem est:

— — ἐκ δὲ τοῦδ' ἄνω
βλαστεῖν βρύνοντα θαλλόν, ᾧ κατὰ σκίον
πᾶσαν γενέσθαι τὴν Μυκηναίων χθόνα.

Quibus verbis scite monuit F. H. von Hoff de mytho Helenae Euripideae (Lugdun. Batav. 1843) p. 49 ipsius potius Sophoclis inventum quam antiquam famam cerni, siquidem Aeschylus Choëph. v. 517 seqq. in eadem causa prorsus alia somnii specie usus sit. Ipsa denique Antigonaë oratio, qua se id, quod pro fratre subierit, ne pro marito quidem vel filio periclitaturam fuisse iactat, tam singularis est, ut quisquis eam composuit, manifesto Intaphernis illam uxorem ante oculos habuerit, quae fratris salute marito et liberis praelata ita se excusat: ἀνὴρ μὲν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι, πατὴρ δὲ καὶ μητὴρ οὐκέτι μεν ζώντων ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ γένοιτο: immo ne verba quidem, quae Sophoclea mulier usurpat:

πόσις γὰρ ἂν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλον πατὴρ, εἰ τοῦδ' ἡμιπλάκον,

sive Herodotei loci comparatione idoneam explicationem admittere verissime Wexius annotavit Proleg. IV, 22 not. 2. (T. I. p. 73): „quid tandem est, cur dicat ἀπ' ἄλλον πατὴρ, quum si filius interisset, non necesse erat, ut et coniux demortuus esset, immo poterat ex eodem marito alios liberos auscipere? causam hanc esse suspicamur, quia Sophocli il-

lius feminae Herodoteae exemplum obversatum est, cui si fratrem praeferret, non solum de liberorum, sed etiam de coniugio iactura periclitandum erat“; quod si vel maxime verum esset, quod nonnulli Solgero auctore (Nachgelassene Schriften u. Briefwechsel, herausgeg. v. L. Tieck u. Fr. von Ranmer 1826. T. I. p. 162—166) ex iisdem verbis multo maiorem apud veteres fratrum sororumque quam coniugum adeoque liberorum necessitudinem fuisse collegerint, huius tamen ratiocinationis argutiae, quae pro consanguinitatis religione quasi mercatoriae computationis calliditatem substituunt, — — .

[Reliqua desunt.]

EXCURSUS VIII

AD HERODOT. IV, 1.

De belli a Dario Scythis illati causis ac tempore.

Herodotus quarti libri initio his verbis causam indicat, qua Darius commotus bellum susceperit contra Scythas:

Μετὰ δὲ τὴν Βαβυλῶνος αἴρεσιν ἐγένετο ἐπὶ Σκύθας αὐτοῦ Δαρεῖον ἔλασις· ἀνθεύσης γὰρ τῆς Ἀσίας ἀνδράσι καὶ χρημάτων μεγάλων συνιόντων ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκείνοι πρότεροι, ἐβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν καὶ νικῆσαντες μάχῃ τοὺς ἀντιουμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης.

Quo eodem spectant, quae libri tertii capite III, 134 seqq. leguntur de Atossa, Darii uxore, quae marito persuadere studuit, ut primum Graecis, deinde Scythis bellum inferret; cui rex ita morem gessit, ut Scythas primos debellandos esse constitueret, ulturus simul eas iniurias, quae olim a Scythis illatae erant Medis. Ex his enim iniuriis Dario ulciscendis Noster primariam belli causam repetit respiciens simul ad florentem totius regni statum; qui sane belli gerendi non solum copiam facere sed etiam necessitatem quandam afferre videbatur, si orientalium regnorum conditionem omnino respiciamus. Atque haec animo reputantem bellum suscepisse Darium existimat Kolster*) opportune quamvis utentem praetextu, ultionis de Scythis sumendae tam ad se ipsum excusandum quam ad Persas instigandos: accedit, quod illae iniuriae, quas rex ulturus erat, Medis, non ipsis Persis illatae erant a Scythis et quidem centum fere annis praeterlapsis: ut adeo nulla recens memoria iniuriarum illarum animos excitare posset. Quae cum ita sint, merito dubitandum, num ea, quam Noster prodit, belli causa, ultio de Scythis repetenda ob iniurias ab his centum fere ante annis illatas Medis ac dudum opinor oblitteratas, probari sane ac pro vera eaque unica belli causa haberi possit, recteque mihi videtur Hansen**) huc retulisse Herodoti studium, quo malorum et calamitatum omnium, inprimis bellorum causas repetere solet e praegressis iniuriis, quae nunquam impunitae aut inultae e Nostri sententia manent, intercedente divina vindicta s. providentia, suum cuique tribuente, par pari referente eoque omnia tuente. Alii contra exstiterunt viri docti, qui veram belli causam aliunde repetentes Darium dicerent immodica quadam ambitione, qua Cyrum accumulari studeret, regnique augendi gloriaeque acquirendae cupidine ad hoc bellum suscipiendum commotum fuisse: vid. Dahlmann, Herodot. p.

*) Jahrb. f. Philolog. u. Paedag. Supplem. Vol. XIII. p. 63.

**) Osteuropa pag. 125.

160, Brandstaeter. Scythicc. pag. 90, Duncker Geschichte d. Alterth. II. p. 568 *) coll. 584. Quibus viris merito non obsecutus Bessel De rebb. Geticis pag. 6 quam ipse belli causam fuisse opinatur, eam haud magis probabilem esse iudico: commercii enim augendi causa hoc bellum a Dario susceptum videri contendit.

Equidem vel si Darium crediderim non prorsus liberum fuisse a gloriae cupidine regnique proferendi studio, quo Cyrum si minus aequaret, at aemularetur certe, tamen alia quaedam intercessisse arbitror, quae Darium, ut contra Scythas potissimum neque contra Graecos aliasve terrarum gentes bellum susciperet, commovere potuerint. Quae ipsa circumspectiens inveni apud Iustinum II, 5: bellum Scythiis a Dario illatum esse, quod filiae Iancryi, regis Scytharum, nuptias petiturus Darius haud obtinuerit: quae causa utique accedit ad eam, quam belli Aegyptiis inferendi Cambyse habuisse traditur; vid. Herodot. III, 1 seqq. Propius vero hic facere videntur, quae in Ctesiae Excerptt. Perss. §. 16 leguntur: hic enim rerum Persicarum scriptor tradit, Darium imperasse Ariaramni, Cappadociae satrapae, ut in Scytharum terras classe traiceret captosque inde abduceret et viros et feminas; idque etiam satrapam perfecisse ipsumque fratrem regis Scytharum abduxisse captum. Inde hunc regem, qui Σκυθαρχης vocatur, iratum literas contumeliosas ad Darium dedisse, qui pareas literas rescripserit, atque deinde exercitu coacto in Scythas expeditionem suscepit.

Haec sane expeditionis contra Scythas susceptae rationem quandam haud improbabilem reddunt: quamquam quaenam fuerit causa, cur Ariaramnem, Cappadociae satrapam, Scythas aggredi iusserit Darius, id quidem nescimus, cum, qui Ctesiae Excerpta fecit, in ea nihil huiusmodi recepit: iniurias quasdam a Scythiis finitimis Persarum provinciae illatas aut incursiones in Persarum fines factas controversiasque fuisse statuas licet, quae Darium commoverint, ut Cappadociae satrapam bellum Scythiis inferre iuberet. Multum enim abest, ut, quemadmodum Larcherus opinatur in nott. ad Herodot. T. VI. 271, hanc Ariaramnis expeditionem, de qua Ctesias refert, ab hoc scriptore temere confictam esse existimemus: ita ut statuamus, nulla utique causa idonea apparet: immo quae Ctesias memoriae prodidit, belli a Dario ipso suscepti originem nobis produnt: vel si ad hanc belli causam alia quoque accessisse putemus, quae Darium, ut ipse proficisceretur, commovere potuerint. Itaque etiam Chr. Nath. Osiander in Programmatae Stuttgart. 1822 edito, quod Observationum ad Ctesiam Partem III. continet, prolatis iis, quae de huius belli causis traduntur a Ctesia, Herodoto, Iustino, pag. 8 sic pergit: „Praeter ista belli semina, in quibus iunctis aliquid momenti fuisse credendum est, ad explicandam Scythicam Darii expeditionem observemus: Darium ad talia audenda proclivem fors fuisse, tum ut ipse, novae stirpis regiae conditor re aliqua praeclare gesta nomen suum po-

*) Ubi haec leguntur: „Dareios scheint es in der That nur auf den Ruhm abgesehen zu haben, die persische Herrschaft bis zu den entferntesten Völkern auszudehnen.“

steris proderet, tum ne in civitate, quae armorum vi coaluisset, milites otio languerent, deinde ut Zoroastris legibus obtemperaret, quae bellum adversus Nomades, profanos iudicatos, gerendum enixe commendabant. Denique ne Scythae in posterum suis essent infesti, eos aut domare aut vastata eorum ditione terrorem genti iniicere, Darius in animo habuisse videtur.“ Ac sane ea, quae extremo loco posuit vir doctus, haud leve in hac tota re momentum mihi continere atque Darii animum quam maxime excitasse videntur, ut hanc expeditionem institueret, quae id simul illum spectasse crediderim, ut regni sui fines septentrionem versus tutos praestaret ac securos ab omni gentium palantium ac barbarorum incursione. Quae reliqua attulit Osiander, minus haud scio an videantur probabilia ei, qui Darii animum a belli gloria regnique amplificandi studio alienum ad ea potius conversum fuisse noverit, quae regni recens parti et post multas seditiones pacati conditionem stabilirent ordinemque tot rebellionibus turbatum revocarent: hoc igitur ut praestaret regnique fines illaesos in posterum praeberet, ad expeditionem in Scythas suscipiendam Darius praecipue mihi adductus esse videtur.

Haec vero omnia, quae disserui, simul respicienda esse puto in ea quaestione, quae ad tempus expeditionis a Dario in Scythas susceptae constituendum pertinet. Quodsi Babylon, ut ad III, 150 posuimus, a Dario capta et anno 518 ante Chr. n., post hunc certe annum expeditionem in Scythas susceptam esse consentaneum est: recteque id sensisse arbitror Hansenium (Ostenropa p. 139), cum expeditionem non longe post Babylonem captam institutam esse pronuntiaret: nemo enim non intelligit, non nisi toto regno pacato et vel iis rebellionibus, quas post Babylonem captam exortas esse diximus in nott. ad III, 150, compressis, itemque Samo insula capta (id quod anno ferme 516 ante Chr. n. factum videri monuimus in nott. ad III, 149) expeditionem in Scythas suscipi potuisse; quare haud intercedam, si quis cum Dünckero*) Darii copias anno 515 ante Chr. n. Europam ingressas esse statuat, aut cum Anglo viro docto**) annum 516—515 huic expeditioni adscribere velit, quam Schultz***) ad annum 513 ante Chr. n. s. Olymp. LXVI, 4 revocat, quem eundem annum nunc refert tabula chronologica Graeca, ab Henzenio†) nuper publicata, in qua expeditio haec Darii eodem tempore instituta dicitur, quo Hipparchus ab Harmodio et Aristogitone Athenis est occisus.

*) Geschichte d. Alterth. II. p. 573.

**) Grote: History of Greece IV. p. 351.

***) Kiel. philolog. Studien pag. 168.

†) Vid. Bullet. archeolog. 1843. p. 82. 191. Mus. Rhenan. N. F. IX. p. 161 seqq. Unde transit tabula in Corp. Inscriptt. Graecae. Vol. IV. nr. 6855. d. pag. 16 seqq. 19.

EXCURSUS IX

AD HERODOT. IV, 18.

De Olbia.

Ἀπὸ δὲ ταύτης (*Hylucæ*) ἄνω οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί· τοὺς Ἑλλη-
 ληνες οἱ οἰκούντες ἐπὶ τῷ Ἰππῶνι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθέ-
 νεϊτας· σφέας δὲ αὐτοὺς, Ὀλβιοπολίτας.

Olbiopolitæ cives sunt *Olbiæ*, quæ eadem etiam vocatur *Βορυσθενείτων ἄστυ* (Herod. IV, 78), unde non admodum recedit *Βορυσθενείτων ἐμπόριον* (IV, 17, ubi vid. nott.) et *Βορυσθένεος ἐμπόριον* (IV, 24 aut, eadem appellatione, qua fluvius præterlabens, *Βορυσθένης*, vid. IV, 79) coll. Stephan. Byz. s. v. *Βορυσθένης*, πόλις καὶ ποταμὸς τοῦ Πόντου παρὰ τὴν Μαιώτιν λίμνην καὶ Τανάιν τὸν ποταμὸν — *Μιλησίων ἀποικία*, ἣν οἱ μὲν ἄλλοι *Βορυσθένην*, αὐτοὶ δὲ Ὀλβίαν· ἣν ποιοῦσιν ὃ τε *Βορυσθένης* καὶ Ἰππῶνις· ὁ πολίτης *Βορυσθενίτης*; Strab. VII. p. 306: *πλεύσαντι δὲ τὸν Βορυσθένην σταδίους διακοσίους ὁμώνυμος τῷ ποταμῷ πόλις· ἢ δ' αὐτὴ καὶ Ὀλβία καλεῖται, μέγα ἐμπόριον, κτίσμα Μιλησίων*; Scymn. Chi. 831 seqq. *ἐπὶ ταῖς δὲ καθ' Ἰππῶνιν τε καὶ Βορυσθένην ποταμῶν διπλαῖσι συμβολαῖς ἔστιν πόλις κτισθεῖσα, πρότερον Ὀλβία καλουμένη, μετὰ ταῦθ' ὑπ' Ἑλλήνων ἄλιν Βορυσθένης κληθεῖσα* κ. τ. λ. Inde *Βορυσθενιτῶν πόλις* apud Lucian. in *Toxar.* 61. Herodoto urbis huius cives sunt *Βορυσθενεῖται* (IV, 17. 18. 24. 53. 78. 79), ipsa voce divisus vocabulis conscripta pro Nostri more, de quo vid. Bredov. p. 190; vulgo *Βορυσθενίτης* s. *Βορυσθενίται*, ut apud Stephan. Byz. l. l. Lucian l. l. et Plutarch. Vit. Cleomen. 2 coll. Macrob. Sat. I, 10; in ipsis Graecis inscriptionibus (Corp. Inscr. Graec. T. II. nr. 2050. 2060 coll. 2084. 2091) dicuntur *Ὀλβιοπολεῖται*. In numis urbis adhuc superstitis unum *Olbiæ* (*ΟΛΒΙΗ*) comparet nomen; conf. *Remarques sur un ouvrage intitulé Antiquitt. Grecqs du Bosphor. Cimmer. (St. Petersbourg 1823) pag. 13. 30.* Namque *Borysthenis* atque *Borysthenitarum* nomina ut altera *Olbiæ* appellatione sanequam antiquiora et apud externos potissimum, ut videtur, postea usitatiora*), ita apud Graecos illius regionis accolæ, Milesios inprimis colonos, *Olbiac* denominatio praevaluisse et unice quasi dominata esse videtur, quam ipsam ab opibus divitiisque mercaturâ acquisitis ductam indeque retentam, honoris quasi titulum, satis intelli-

*) Si Boeckhium sequimur (Corp. Inscr. Graec. II. p. 86), Ὀλβιοπο-
 λῖται id nomen est, quo usi sunt indigenæ, *Βορυσθενιτῶν* nomine soli
 utuntur exteri, quibus quasi e longinquo spectantibus urbs ab illustriore
 appellabatur fluvio Borysthene.

tur*), praesertim cum aliis quoque urbibus per antiquitatem idem nomen tributum esse novimus**). Tu vid. Koehler. Mém. sur les îles et l. cours — Achille Petersburg 1827. p. 127 coll. 257 et Ritter: Vorhalle pag. 175, Tzschucke ad Mel. II, 1 nott. exegg. pag. 29. 33 seq. Vol. III. P. II de nominibus et urbis et gentis plura afferens, Ukert: Geograph. d. Griech. u. Roem. III, 2. pag. 450 seq., Forbiger Handb. d. alt. Geograph. III. pag. 1130, qui omnes veterum locos exhibuerunt. Ipsa urbs, cuius meminerunt Strabo VII. p. 306 s. 470 A. coll. IV. pag. 180 s. pag. 272 A. coll. XIV. pag. 666 s. 982 B., Plinius IV, 12 (26), Dio Chrysostom. (qui unum in urbe hac annum commoratus est) in orat. Borysthen. pag. 436 T. II. nr. XXXVI. pag. 74 seqq. ed. Reisk., nunc demum, ubi loco ipso urbis reperto multisque ibi numis adeoque inscriptionibus compluribus detectis accuratius nobis innotescere coepit. Tu vid. in primis librum supra laudatum: Choix d. Médailles antiques d'Olbiopolis ou Olbia, faisant partie du cabinet du conseiller d'état de Blaramberg (Paris 1832. 8.), una cum Creuzeri censura huius libelli in Annall. Heidelbergen. 1822. pag. 1234 seqq. Quo in libro accuratius de ipsa Olbia eiusque situ agitur, adiecta quoque tabulâ aeri incisâ ad urbis inclutae situm melius cognoscendum. Neque enim, ut olim plures arbitrati sunt, vetus Olbia eo fere loco sita fuit, quo nunc iacet Oczakow (quod ipsam meridiem versus aliquot milliaria a vetere Olbia distat), neque eo, quo nunc invenitur Cherson, sed centum fere milliaria Russica (vulgo vocantur Werst), quae viginti quinque milliaria Gallica (Lieues vulgo dicunt) aequant, ab urbe nunc celeberrima Odessa distans ad dextram Hypanis (Bug) ripam iuxta vicum *Ilinsky*, sex tantum milliaria Russica remota ab eo loco, ubi Hypanis atque Borysthenes aquas iungunt indeque etiam non procul ab eo loco, quo Olbiae antiquum fuisse portum s. *Borysthenitarum emporium* probabiliter constituimus in not. ad IV, 17. Conf. Choix etc. pag. 11. Ob tumulos sepulcrales eo loco, in quo exstructa fuit Olbia, conspicuos nunc illi nomen *Stomogil*, i. e. *centum tumuli*. Pertinet ille ad possessiones comitis Kuschelew-Besborodko, multaque antiquitatis continet indicia, aedium rudera, camerarum dirutarum reliquias, colles e terra sublatis, alia. Monuit de situ urbis praeter libri laudati auctorem Koehler. Mémoire etc. p. 126 seqq. coll. 120. itemque Clarke: Travels etc. I. pag. 614 seq. et Muraviev Apostol: Reise d. Taurien (übers. v. Oertel. Berlin 1825). pag. 8 seqq. 22 seqq. Et conferri cum his possunt, quae protulerunt Mannert. IV. pag. 82, Reichard. in Hertha 1828. I. pag. 46. Accurate de hac urbe eiusque institutis ege-

*) *Olbiopolitarum* nomen Graecum cum a Scythico quodam nomine videatur translatus, mirum omnino sibi videri ait Miot, Gallus Herodoti interpres, quod, qui in Assyriacis, Aegypti, aliarum terrarum descriptione nomina urbium, fluviorum, locorum minime in Graecum sermonem translata exhibeat, plane diverso modo agat in Scythia describenda, cuius terrae voces omnino Graeci quid spirent; quod ipsum e communi utriusque nationis stirpe explicari posse suspicatur.

**) Idem nomen invenitur in Bithynia, Pamphylia, Gallia, Sardinia, Hispania aliisque in terris; vid. modo Graslin: De l'Iberie pag. 357 seq.

runt Boeckh. in Corp. Inscriptt. Graec. II. pag. 86 seq. (qui idem Graecas inscriptiones ex hac urbe provenientes exhibuit eodem volumine inde a nr. 2058 seqq.), Meier in Ersch. et Gruber. Encyclop. Sect. III. Vol. III. pag. 480 seqq., quibus add. Neumann: Die Hellenen im Skythenlande p. 352 seqq. et C. Gust. Brogren in Dissertat. de Olbia, Milesiorum colonia (Upsal. 1833) P. III. pag. 21—30.

Hoc igitur loco prisco admodum aevo iam coloniam fuisse Thracophrygicam, Graecis admixtis et duplici *Olbiae* (i. e. *divitis, beatae*) et *Sabiae* (a *Sabo*, qui est Bacchus) nomine insignitam, Creuzer. contendit l. I. pag. 1235—1237. De quo in tanta antiquitatis obscuritate equidem haud decernam; etenim haud scio an recte Mueller (Geograph. Gr. minn. I. pag. 229) scribat: „nomen *Σαβία* nihil est, opinor, nisi dittographia nominis *Ὀλβία* (CABIA — OABIA).“ Utut statuís, id certum est, anno ferme 655 ante Chr. n. teste Eusebio (ad Olymp. XXI, 3) Milesiorum esse conditam coloniam*), ut praeter alios ipse testatur Herodotus IV, 78 scribens: *οὗ δὲ Βορυσθενείῃται οὗτοι λέγονται σφεάς αὐτοὺς εἶναι Μιλησίους* Haec igitur colonia unum *Olbiae* nomen retinuit urbemque mox ad id fastigium perduxit, ut cum maximis ipsius Graeciae urbibus contendere posset, maxime florente mancipiorum, annonae, pellium ac piscium mercatura, ita ut ei urbi, quae nunc in illis ferme regionibus condita et ipsa mercaturae celebritate floret, *Odessam* dico, minime cessisse putari debeat. Nongentos enim per annos ferme stetit incolumis, sexcentos annos maxime illa quidem florens, donec Gothorum incursionibus tertio fere post Chr. n. saeculo deleta esse videatur. Nam inde ab hoc tempore nulla invenitur mentio urbis, quam quidem iam antea Getarum sive Dacorum irruptionibus, medio quod Christum proxime antecedit saeculo, tantopere afflictam fuisse credibile est, ut nunquam postea veterem splendorem atque amplitudinem recuperare potuerit. Cf. librum citatum Choix d. medaill. pag. 5. 29, cuius auctor urbis celeberrimae historiam per singula saecula persequitur numorumque adhuc inventorum accuratam adiecit indicem. Tu add. Raoul-Rochette Antiqq. Grecq. du Bosphor. Cimmer. (Paris 1822) pag. 15—25 et quos supra laudavimus, Boeckh. l. I. et Meier. l. I.

*) Conf. Choix d. medailles etc. pag. 29. 11, Raoul-Rochette: Histoir. d. établis. d. col. Gr. III. pag. 315 seqq.

EXCURSUS X

AD HERODOT. IV, 32.

De Hyperboreis.

De *Hyperboreis* primarii exstant veterum loci apud Pindar. Ol. III, 25 seqq. Strabon. I. pag. 62 s. 106 C. VII. pag. 295 s. 452 C. XI. pag. 507 s. 774 B. Diodor. Sicul. II, 47. Pausan. I. 31. §. 2 coll. Callimach. in Del. 282. Plin. H. N. IV, 12 (26). Mel. III, 5 init. [ubi cf. Tzschuck. nott. exegg. pag. 114—117 Vol. III. P. III]. De iisdem quae varia hinc recentioris aetatis viri docti statuere, ea, hoc quidem loco minime repetenda *), collegit redargnitque I. H. Schubart in priori disputat. de Hyperboreis parte (Marburg. 1825 8.) p. 7—26; exhibuit quoque omnes de Hyperboreis locos veterum scriptorum una cum disputationibus virorum doctorum recentioris aetatis Ukert: Geograph. d. Griech. u. Roemer III, 2. p. 393 seqq. indeque accurate retulit de hac gente: de qua quae traduntur a veteribus, ea maximam partem ad fabulas pertinere ipse statuit. Conf. quoque Hug. Untersuch. über d. Myth. pag. 57, Tafel Dilucidd. Pindd. ad Olymp. III, 25 et K. O. Mueller. Dor. I. pag. 267 seqq. 273 seqq., qui bene vidit, agi hic de gente ficta ac fabulosa, cui posterae aetatis tam poëtae quam geographi certas quasdam in orbe terrarum sedes assignare studuerint, modo ad ultimum Occidentem, modo ad extremas terrae oras boreales ablegantes Hyperboreos; quos qui ad occidentales terrae partes ponunt, ut nuper fecit M. E. Meyen: De Diana Taurica pag. 12 seq., eos egregie falli post alios satis docuit Voelcker. Myth. Geogr. pag. 150 seqq. 168. Add. Halling. in Wiener. Jahrb. LX. p. 256 seqq. Itaque ne iis quidem accedere possumus, quae statuit Niebuhr. Hist. Rom. I. pag. 85 seq. ed. sec. (quem sequitur Volckmann ad Plutarch. De music. pag. 99), Hyperboreos, Pelasgicam scilicet gentem, in Italia quaerendos esse. Nobis, quae de hac gente narrantur, magnam partem eodem releganda videntur, quo narrationes de Gryphis, Arimaspiis, de quibus singulis suo loco monuimus, quippe eodem ex fonte ducta **). Neque tamen ii sumus, qui veri quid sub fabulae involucris latere prorsus negemus; quid vero hoc ipsum sit, accuratius indi-

*) Huc etiam ea pertinent, quae olim Gesner. disputaverat, notante Cr., de Hyperboreis in Diss. de navigatt. extra column. Herc. Praelect. II. sect. II. pag. 647 (Orphicc. ed. Hermann.)

**) Inde quoque Letronne (Journal des Savans 1839. p. 134) quae trans boream sita dicuntur atque Hyperboreorum nomine vulgo comprehenduntur, ea omnia ad fabulosam geographiam referri figmentisque poëtarum adscribi vult. Lucken (Die Einheit d. Menschengeschlechts p. 120) fabulam de Hyperboreis transfert ad primitivas illas fabulas gentium ex oriente sive septentrione communem originem repetentium.

care vix licebit; quamquam gentem quandam in Scythia videri fuisse Hyperboreorum, unde sacra illa olim Graecis fuerint allata, minime equidem infitias iverim. Nec aliam fere ipsius Herodoti mentem fuisse suspicor, qui mythica illa, opinor, potissimum respiciens et quae poëtae aliive scriptores de Hyperboreis confabulati erant mirave cecinerant, admodum dubitanter IV, 32 de his pronuntiavit atque in narrationis fine IV, 36 hunc in modum scripsit: *ἐὶ δὲ εἰσὶ τινες Ὑπερβόρειοι ἄνθρωποι, εἰσὶ καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι*. Quae cum ita sint, fabulam de Hyperboreis cum Apollinis cultu e regionibus borealibus in Graeciam introducto coniunctam fuisse, vix dubium.*) Quae gens si re vera exstiterit, eam in Asiae septentrionalis regionibus consedissee probabile fit ac dein magis magisque occidentem versus porrectam ad Europam usque septentrionalem et occidentalem Graecis tum temporis valde rudibus incultisque haud accuratius cognitam accessisse; unde in ipsam Graeciam Apollinis sacra prisco admodum aëvo illata esse quis statuatur. Neque vero, ut Schubarto l. l. p. 32 placuit, Hyperboreos dixerim colonos, qui ex oriente profecti, ducibus sacerdotibus, coloniarum seriem condiderint iis in terris, quas alluat Pontus Euxinus quaeque inde septentrionem et orientem versus spectent. „Ubi (sunt verba Schubarti) quum a commercio earum gentium, cum quibus agebant, non fuerint separati, mox cum ipsis miscebantur et nomen eorum in populorum abiit nomen, quibuscum se iunxerant.“ Ex quo eodem ille explicari posse putat, cur a Scythiis Noster nihil comperire potuerit de Hyperboreis, eorumque nomen cur posteris temporibus prorsus evanuerit, cur denique in sede Hyperboreis assignanda tantopere varient auctores. Quae num sufficiant ad fabulae rationem indolemque perspicendam, aliis diiudicandum relinquo. Nec magis mihi probatur Ritteri opinio (Vorhalle pag. 286. 317), qui Hyperboreos aequae atque Argippaeos Issedonesque pro colonis sacerdotalibus habet antiquae fidei Buddhicae propagandae causa profectis ex India, si diis placet, interiori. Hoc quidem velim attendi, Hyperboreos plerumque commemorari una cum Arimaspiis, Argippaeis, Gryphis coniunctos; ut valde inde laudanda sit Schubarti opera l. l. pag. 33 seqq. in singulis iis colligendis comparandisque, quae hisce gentibus, quas modo dixi, fuerint communia, morum dico institutorumque similitudinem, praeceptorumque congruentiam, iustitiam adeoque sanctitatem, quae iis una tribuitur, linguae propriam indolem, carnis abstinentiam, frugumque alimenta, capitis calvitium, quin ipsas sedes in montium cacuminibus, quae his assignantur, alia. Et confer quoque Ritter: Erdkunde II. pag. 893 coll. 907. Quo prior iam Wahl. Erdbeschr.

*) Pertinet huc quoque Krsii sententia (Urgeschichte d. Esthn. Volksstamm. pag. 75. 76), qui ex iis, quae de Hyperboreis traduntur, satis patere putat commercium quoddam Graecorum maturo iam tempore institutum cum gentibus septentrionalibus, idque simul etiam valuisse ad Solis, Lunae ac siderum cultum, qui apud illas gentes septentrionales olim fuerit indeque ad Graecos pervenerit. De commercio Graecorum cum gentibus septentrionalibus instituto in hac fabula agi arbitratur quoque C. Schuller (Archiv f. Kunde östreich. Geschichtsquell. XIV. p. 98).

v. Ostind. pag. 491 Hyperboreos cum Arimaspiis, Gryphis componi nec raro confundi monuerat, cum illi montium tractus, per omnem Asiam septentrionalem adeoque ipsam Europam porrecti minusque cogniti montium *Hyperboreorum* sive, quod eodem redeat, *Riphaeorum* nomine insigniti fuerint, atque etiamnum in Ostiacorum lingua vocula *ripa* *riph* denotet *aurum*. Itaque *Hyperboreos* existimat esse Scythicam gentem nomadicam, ut *Issedones*, *Arimaspos*, *Gryphos*, in septentrionali Asia tractu Graecis Romanisque parum cognito, cuius nunc maxima pars *Siberiae* accenseatur. Ipsos montes *Hyperboreales* ac *Riphaeos* ad montem, qui nunc vocatur *Ural*, refert. Quem fere secutus Rennel. Geogr. Herod. pag. 441 *Hyperboreorum* sedes in Russia ac Siberia ad fluvium Ir-tisch ponit; quas ad *Sinam* usque remotas voluit De Guignes Mém. de l'Acad. d. Inscr. XXXV. pag. 504—572. Reichard. (Hertha 1828 I) pag. 20 seqq. terras silvas intra amnes Kama Volgamque et fluvios Pet-schoram, Mesen Dwinamque Hyperboreos tenuisse statuit, qui iam pro Sarmatiae septentrionalis incolis a gradu LVIII et LIX latitudinis borealis usque ad mare glaciale sint habendi. Eodem atque Gelonos esse Hyperboreos alius contendit vir doctus, quem laudavimus ad IV, 21. Inde quoque in antiquissima Germanorum historia *Hyperboreorum* meminit Barth. (Urgeschichte v. Deutschland. I. p. 7 seqq.) eodemque etiam spectant, quae exposuit Krause in Erschii et Gruberi Encyclopaed. Sed. I. Vol. LXI. pag. 211. Denuo in haec inquisivit Voelcker. Myth. Geogr. pag. 150 seqq. totius narrationis fundum in eo poni ratus, quod antiquitus coniunctio quaedam fuerit commerciumque inter Delphos Delumque et Tauricam Chersonesum, Milesiosque ad Borysthenem colonos Dianamque Tauricam et Apollinem Didymaeum ab his cultum. Conf. potissimum pag. 168. Uschold (Geschichte d. troj. Kriegs pag. 274) Hyperboreos fuisse contendit colonos Thracicos, a Thracia et septentrionem et orientem versus ex parte habitantes. Haec in universum dicta sufficiant; alia quaedam in ipsis ad Herodotum notis attulimus, ut quae sit totius narrationis indoles, quae origo, inde quodammodo perspicui possit.

EXCURSUS XI

AD HERODOT. IV, 42.

Num Phoenices iussu Neconis, Aegyptii regis, Africam circumnavigarint? Ad verba Herodoti l. l.: ὃς (Νεκὼ scil.) — ἀπέπεμψε Φοίνικας ἄνδρας κ. τ. λ.

Cum satis constet, Phoenices mature rerum navalium prae ceteris antiquitatis gentibus peritos uniceque fere per maria dominatos fuisse, minime sane mirabimur, Neconem, Aegyptiorum regem (quos a peregrinationibus, longinquis praesertim, alienos fuisse nemo nescit), Phoenices potissimum elegisse, qui Africam circumnavigarent aut certe huius rei facerent periculum. Qui cum id perfecisse narrentur*) saeculo ante Chr. n. sexto vel septimo, quod saeculo post Chr. n. decimo quinto demum successit Lusitanis, non defuerunt viri docti**), qui omnem hanc narrationem de Phoenicibus, Neconis iussu Africam circumnavigantibus, in dubium vocarent, nec veri quid iis contineri, quae Herodotus et qui eum sequantur, de hac navigatione memoriae prodiderint, contenderent, praesertim cum nullus alius scriptor vetustus, si ab Herodoto eumque sequentibus discesseris, huius rei meminere, maxime quamvis memorabilis, nec omnino Ptolemaei Pliniive aetate ullam huius expeditionis notitiam sive memoriam exstitisse credibile sit, ipseque Strabo (I. pag. 32 s. 57 A.) Africam adhuc circumnavigatam fuisse neget, cum omnes impedimentis obiectis redire fuerint coacti. Quae tamen ipsa non sufficere ad omnem Herodoti narrationem convellendam,

*) Veterum locos ac iudicia de Africa, num unquam circumnavigata fuerit aut omnino circumnavigari queat, exhibuit atque recensuit Rennel. Geogr. Herod. pag. 685 seqq. Idem fecit Gosselin. (ibid. pag. 337 sqq. 376 seqq.) in examen vocans et Herodoti et aliorum scriptorum de hac re testimonia, quo nimirum probaret, nec Phoenices, nec Graecos (qui omnino aliam a vero maxime alienam opinionem de forma Africae habuerint) unquam circumnavigasse Africam, nec omnino ullam veri speciem praebere, quae de huiusmodi navigationibus per antiquitatem relata exstant.

**) In his praecipue nominamus Gosselin. pag. 342 seqq., Vincent. ibid. pag. 769 seqq., Bredov. Geogr. et Uranolog. Herod. spec. p. XXXIV seqq., Mannert. Geogr. d. Gr. u. Roem. I. pag. 19 seqq. Accessit his quodammodo Bohlen: Das alte Indien II. p. 128. Dubitanter pronuntiat Letronne (Mém. de l'Acad. des Inscriptt. XVII. pag. 20): qui cum decernere nolit, utrum Phoenices revera navigationem hanc circa Libyam perfecerint, id tamen certo affirmari posse iudicat, expeditionem sane institutam ac susceptam esse Necone auctore, cuius amplissima inde pateant consilia. Dubitare quoque videtur Forbiger (Handb. d. alt. Geograph. I. pag. 64. not. 97), num haec expeditio, vel si instituta fuerit, ad finem sit perducta.

quavis intelligit; et ipsius recentioris aetatis simile exemplum protulit Rennel. l. l. pag. 703. 704. Sed addunt ipsius itineris sive navigationis difficultates, maris fluctus, ventorum vim, litora periculorum plena, vada, scopulos, alia id genus; mirumque denique videri dicunt, quod, quae tum fuerint detecta, nulli amplius posteritati fuerint usui ipsiusque expeditionis memoria tam cito excidere potuerit. Itaque vel vulgi ex fama vel sacerdotum Herodoto verba dantium haec fluxisse contendunt, cum, qui tale consilium omnino Aegyptiorum rex concipere potuerit, intelligi nequeat, neque etiam tempus, quod ad istam expeditionem insumptum fuisse traditur, sufficere potuerit. Quae num sufficiant ad Herodoti testimonium infringendum, iam videamus, ad ea simul ablegantes, quae in notis ad singula Herodoti verba adscripsimus: quippe ex quorum iusta interpretatione atque intelligentia, quid de singulis dubitationibus iudicandum sit, melius perspicere possit. Hic in universum quaedam proferamus, ducta ex disputationibus eorum virorum, qui nostrâ et patrum memoriâ Herodoti causam susceperunt fidemque Herodoti in hac narratione optime tueri studuerunt. Inter quos praecipue nominandi sunt Gesner. Diss. de navigatt. extra column. Herc. P. I praecipue §. 6 seqq. Orphicc. ed. Hermann., Rennel. l. l. pag. 685 seq. 693 seqq., Heeren. Ideen etc. I, 2. pag. 81 seqq. et Koes. in inscriptione peculiarari, quae hoc sub titulo prodiit: „Disquisitio de fide Herodoti, quae perhibet Phoenices Africam navibus circumvectos esse, cum recentiorum super hac re sententiis excussis.“ Gotting. 1805. 4. His accesserunt P. J. Junker in dissertatione, quae inscribitur: „Die Umschiffung Libyens durch die Phoeniker“, inserta Annalibb. philologg. et paedagg. Lipsiens. Suppl. VII. p. 357 seqq., Grote: History of Greece III. pag. 378 seqq., Wheeler: Geography of Herodotus pag. 336 seqq. Rennelio adsentitur Larcherus (in nott. ad Herodot. l. l.) itemque Dureau de la Malle: Geographie physique de la mer noire etc. pag. 70 not., atque etiam quodammodo Ukert. Geogr. d. Gr. et Roem. I, 1. pag. 46 seqq.; argumentis enim a Rennelio prolatis, modo quae ille sumpserit accipiantur, satis probari ait, fieri *potuisse* talem navigationem, quamvis an facta fuerit dubitari possit. Ab Herodoti testimonio standum pronuntiat quoque Schlichthorst. (Geogr. Afric. Herod. p. 110), argumenta, quibus dubitationes a Mannerto prolatae dilui possint, alii tempori reservans exponenda. Quod postea fecisse putem Heffter. in Iahn. et Seebod. Annall. philoll. (1831) II, 4. pag. 428 seqq., qui singulas Mannerti dubitationes recenset atque refutat. Idem nunc instituit Junker l. l., qui primum Gosselinii dubitationes ac deinde Mannerti summâ curâ diluit vanasque esse luculentissime docuit pag. 359 seq. et potissimum pag. 362 seqq. Ut enim taceam a vero minime abhorreere, Phoenices, quos longe lateque navibus orbem terrarum perlustrasse et ad Baltici usque maris litora pervenisse accepimus, Africam quoque circumnavigasse, cuius partem certe iam antea accuratius cognorant, eiusque narrationis testem esse scriptorem fide dignissimum, cui quo minus hic quoque faciamus fidem, nulla profecto obstat causa idonea; sed hoc ut omittam, in ipsa Herodoti narratione nihil est, quod ullam commenti

mendaciive suspicionem iure moveat, bene monente Heeren. l. l. I, 2. pag. 81. Nec equidem sane intelligo, quo iure Neconem talis expeditionis consilium suscipere potuisse negemus; quem multa ardua terrâ marique suscepisse, quem ad Euphratem usque arma victricia protulisse maximasque classes extruxisse accepimus*), qui Phoenicibus, peritisimis nautis, ad tale consilium eo magis uti potuit, quo magis Phoenicum potestas, tunc temporis iam debilitata, hand ita multo post a Nabuchodonosore ita fracta est, ut Phoenices ipsi istiusmodi expeditionibus longinquis minime operam dare potuerint. Conf. Heeren. Ideen I, 2. pag. 82. Aegyptios vero rebus navalibus illo tempore admodum deditos fuisse atque Herodoto in iis, quae de Neconis expeditione hac enarrat, omnem fidem tribuendam esse statuit quoque Rosellini Monum. civil. III. p. 120 seq.

Iam quod navigationis difficultates obiciunt temporisque brevitatem aut, ut aliis placet, nimiam temporis longitudinem in hoc iter insumptam, haec minime talia esse, quae narrationis fidem elevare adeoque tollere possint, bene vidit Heeren. l. l. pag. 84 idemque edocuit Rennel. Geogr. Herod. pag. 693 (coll. Ukert. I, 1. pag. 47) accurata disputatione, qua singula spatia Phoenicibus navigantibus permeanda diligenter emensus, ventorum simul statis mensibus flantium ratione habita, optime commonstravit, nil hactenus inveniri, quo minus Phoenices tempore indicato Africam circumnavigare illudque iter conficere potuisse existimentur**). Qui cum terram ac litora potissimum legerent, facilius etiam victum ac potum necessarium inde sibi comparare potuerunt. Quae eadem observans Rennel. l. l. pag. 695 maris quoque fluctus tanta impedimenta afferre potuisse negat (l. l. pag. 696—701) idemque navium vult haberi rationem***), quibus veteres usi sint, multo illis quidem facilioribus et ad navigationem secundum litora instituendam aptioribus indeque minus expositis periculo ab omni ventorum vi fluctuumve procellarumque violentia. Ac praeterea tenendum est, Phoenices, quippe assuetos ei navigationis rationi, quae litora potissimum sequitur ac tenet, ex eo ipso in navigandi arte ipsisque adeo periculis sustinendis versatiores esse factos; unde quoque explicandum, cur Europae litora legendo ad Britanniam usque Balticique maris oras pervenerint. Libyae autem oram ex parte quidem iam Salomonis inde ab aetate eos cognitam habuisse novimus; quam nisi cognovissent, profecto in eam incidere non potuissent cogitationem, ut serere messemque facere in his regionibus instituerent. Quin hac ipsa Libycae orae notitia eos incitados esse putat Rennel. l. l. pag. 689, ad talem expeditionem susci-

*) Conf. de his, quae plura singula protulerunt Rennel. pag. 689, Heeren. Ideen I, 2. pag. 82, Koes. l. l. pag. 14 seqq. Quod vero suspicatur Grotefend. (in Praefat. ad Sanchuniath. pag. XX), Neconis expeditionem hanc, de qua Herodotus tradit, potius directam fuisse ad insulam Taprobanen (nos: Ceylon), quam quidem eandem esse vult atque sacrae scripturae terram Ophir, id certe probare nequeo.

**) Conf. etiam Koes. l. l. pag. 21 seqq. et Wheeler. l. l. pag. 339 seqq.

**) Rennel. l. l. pag. 702. Add. Koes. l. l. pag. 45.

piendam regionesque ulterius sitas cognoscendas; quo eodem modo Lusitanos nautas saeculo decimo quinto post Chr. n. excitatos esse neminem fugit. Nec minus ventorum etesiarum directionem ac fluctuum cursum Phoenices novisse statuas necesse est, qui maris hac experientia freti Africam circumnavigandi inceptum haud irritum fore haud scio an fuerint arbitrati. Cf. Koes. l. l. p. 16. 17. Ac, ne quid omittam, Africam admonent*) multo facilius, ab Arabico sinu si proficiscaris, circumnavigari posse (prouti Phoenices iussu regis Aegyptii fecisse narrantur) quam a contraria parte, a mari mediterraneo nimirum per columnas Herculeas si itineris initium feceris, cum in illa via multa sane esse dicantur, quae expeditiorem ac faciliorem reddant navigationem, ventos dico statis tempestatibus flantes, maris fluctus, iis, qui terras legant navigando, valde respiciendos indeque Phoenicibus secundos, alia, quae hic exponere longum.

Iam haec in universum monita sufficiant; quibus addantur, quae in notis singula ad ipsa Herodoti verba rite intelligenda ac diiudicanda attulimus. „Vidimus iam (sunt verba Koesii l. l. pag. 28) nullum esse huius narrationis momentum, quod rei naturae rite cognitae repugnet, plura vero, quibus insit vis ad probandam rei narratae magnam verisimilitudinem.“ — „Omnibus, quae alicuius momenti fuerint, argumentis adversus narrationem nostram Herodoteam sic perillustratis patet, expresso testimonio historico auctoris fide dignissimi ne unicum quidem solidum argumentum huc usque oppositum fuisse, id vero ipsum nihil continere, quod non sit verisimillimum riteque cognitum, de quibus agitur, temporibus et locis prorsus consentaneum; adeo ut iure non minus veram putemus narrationem Herodoti de Africa viginti et quod excurrit saeculis ante Vasconem di Gama circumnavigata, quam quae de huius navigatione referuntur.“ (pag. 30 ibid.) Add. Junkeri iudicium in fine dissertationis laud. pag. 385 his verbis editum: „Hiemit abschliessend glaube ich hinlänglich dargethan zu haben, dass man durchaus sich im Irrthume befindet, wenn man der Umschiffung Libyens durch die Phoeniker die Wahrscheinlichkeit absprechen will; dass alle Gegenanführungen an dem starken Gewichte innerer und äusserer Gründe, welche für die Umschiffung sprechen, als unhaltbar scheitern, und dass daher Herodots Zeugniß, Libyen sei auf Befehl des ägyptischen Königs Neko von den Phoenikern umschifft worden, volle historische Gültigkeit habe.“ Idem confiteri coactus fuit Wheeler in fine disputationis de hac navigatione eiusque fide institutae l. l. pag. 345, idemque statuendum esse docent Grote l. l. III. p. 385, Kruse: Aelteste Geschichte von Indien pag. 34 seq. et vir doctus in Africae descriptione (Edinbourg Cabinet. Library Vol. II) pag. 43 seq.

*) Conf. Rennel. l. l. pag. 693 seqq., Koes. l. l. pag. 16 seqq.

EXCURSUS XII

AD HERODOT. IV, 44.

De Scylace Caryandensi.

Adhuc, quod nemo nescit, exstat Scylacis Caryandensis nomine inscriptus *Περίπλους τῆς θαλάσσης τῆς οἰκουμένης Εὐρώπης καὶ Ἀσίας καὶ Αἰθιοπίας**); cuius libri auctorem eundem esse atque Herodoti *Scylacem* post Lucam Holsten. (in Bredovii Epistt. Pariss. pag. 13), Fabricium (Bibl. Gr. IV. pag. 606 Harles.), alios, commonstrare studuit Sancto-Crucius (in Mém. de l'Acad. d. Inscr. Tom. XLII. pag. 350 sqq. coll. Examen critiq. des hist. d'Alexandr. pag. 730), quem sequuntur Larcherus in annotatione ad Herodoti locum et Dureau de la Malle (*Geographie physique de la mer noire* etc. pag. 67 coll. Mazocchi² Tabb. Heracl. pag. 101, qui *Scylacem* paulo post Herodotum scripsisse censet). At alium esse *Scylacem* primus contendit Is. Voss. in Praefat. (pag. 153 T. I Geogr. minn. ed. Gail.). Tres omnino antiquitus fuisse *Scylaces* ille ponit bene distinguendos; quorum primus idemque antiquissimus ab Herodoto commemoretur, Darii Hystaspis aequalis, alter sub Dario Notho vixerit, tertius Polybii aetate**). Ipsum opusculum, quod Scylacis sub nomine adhuc fertur, *ἐπιτομὴν* et compendium maioris operis fuisse nullus dubitat. Quae valde displicuisse Iac. Gronovio, ex eius praefatione ad Henr. de Bleyswyck apparet (pag. 155 seqq. 158 seq. ed. Gail.); cui ad stipulatur Coraëus ad Strabon. XIII. p. 583 s. 873 C. trad. franç. Postea existit Henr. Dodwell., qui Peripli auctorem ab Herodoteo Scylace diversum multoque iuniorum ac Polybii ferme aetate florentem facit; tu conf. Dissertat., in qua ostenditur, Scylacem Polybio coaevum fuisse §. 1—4 et add. Wasse ad Thucyd. II, 97 observantem dicendi nonnullas formulas in Periplo obvias, quae recentioris aetatis scriptorem sanequam prodere videantur. At nullo niti fundamento rationes a Dodwello

*) Typis expressus invenitur in editionibus Geographorum Graecorum minorum Dav. Hoeschelii (Aug. Vindel. 1600), Is. Vossii (Amstelod. 1629 et cum Is. Vossii, I. Palmerii et I. Gronovii nott. in *Geographia antiqua* Lugdun. Batav. 1697), Hudsoni (T. I. Oxon. 1698), I. Fr. Gailii (T. I. Paris. 1826), in editione fragmentorum Hecataei Milesii a Klausen. facta (Berolin. 1831); seorsim edidit periplum B. Fabricius, Dresdae 1848, omnium optime Graeca verba peripli dedit atque illustravit Car. Mueller in: *Geograph. Graec. minn. T. I.* (Paris. 1845) p. XXXIII seqq. et p. 15 seqq.

**) Eodem modo tres Scylaces distinguere vult Mueller. (*Geogr. Gr. min. I. p. XXXV*): *Scylacem* Caryandensem; alterum, qui contra Polybium scripsit (vid. Suidas s. v.); tertium a Cicerone (*De divin. II, 42*) commemoratum, forsitan non diversum ab altero. Alium *Scylacem* nuncimus ex Herodot. V, 33, alium ex inscriptione Tenia in Corp. Inscript. Graec. I. nr. 203.

prolatas contendit Mannert. (Geogr. d. Gr. u. Roem. I. pag. 59 seqq.), ipse Scylacem Alexandro Magno priorem probabiliter statuens vixisse primis belli Peloponnesiaci annis (ibid. pag. 61. 62). Contra Bougainvillius (Mém. de l'Acad. d. Inscript. XXVIII. pag. 266 seqq.) intra annos 370—360 a. Chr. n. Scylacem, Peripli auctorem, vixisse vult. Quem Timaeo iuniorem fuisse indicant Cluver. Ital. antiq. IV, 4. pag. 1166 et I. H. Voss. (Weltkunde etc. pag. 7. 10). Quin sub Philippi, Macedonum regis, imperio, intra a. 360 a. Chr. n. et 348 a. Scylace periplus, qui superest, confectum esse Niebuhrius statuit (Denkschrift d. Berlin. Acad. 1804—1811. pag. 83. Kleine hist. Schrift I. pag. 105 seqq.) itemque Ukert. in Geograph. I, 2. pag. 285 seqq., ubi etiam reliquorum sententias de hoc periplo excitantur; quod idem postea fecisse video Klausen. I. mox l. pag. 273 seq. atque Forbigerum in: Handbuch d. alt. Geograph. I. p. 114, qui et ipse ad Niebuhrii sententiam accedit *). Neque admodum inde discedit Letronnius (Fragments de poèmes géograph. pag. 212 seqq.) intra ann. 349—345 periplus scribi debuisse contendens: quem eundem intra ann. 338—335 haud scio an maiori cum probabilitate reputat Car. Mueller. Geogr. Graec. minn. I. pag. XLIV: quibuscum conferantur, quae de tota huius, qui nunc superest, peripli conditione, de fontibus, unde ductum est argumentum, de tempore, quo compositus est libellus, et de variis, quae prolatae sunt, virorum doctorum sententiis disseruit Fabricius in: Zeitschrift f. Alterthumswiss. 1841. nr. 132. 133. 1841. nr. 136—138 et in Jahrb. f. Philolog. u. Paedagog. Supplem. Vol. XII. p. 5 seqq. Ac sane si argumentum, quod in mari mediterraneo Pontoque Euxino eiusque litore describendo potius quam in orientali Oceano versetur, si linguam minime illam quidem Ionicam Doricamve, quemadmodum a scriptore Herodoti aequali adeoque priori itemque Care homine expectandum, respiciamus, Peripli auctor vix idem esse poterit atque ille, cuius Herodotus h. l. meminit. Quae cum ita sint, Gaius coniicit Atticum quendam virum, Demosthenis aequalem, Scylacis viri celeberrimi (eius nimirum, qui Darii aequalis ab Herodoto appellatur) Periplus suis dedisse, saepius in suam dialectum vertendo, et additamenti perpaucis amplificasse (pag. 207 coll. pag. 225 §. 29. Geogr. minn. T. I). Contra quae longior nunc legitur disputatio Klausenii in libro, qui inscribitur: „Hecataei Milesii fragmenta. Scylacis Caryandensis Periplus. Berolin. 1831. 8.“ pag. 259 seqq., qui ipse ad Bougainvillii et Niebuhrii rationes accedens Periplus media vel exeunte Olymp. CVII scriptum fuisse statuit. Utut est, Scylacem Caryandensem, quem Herodotus commemoravit, Peripli, qualis nunc fertur, auctorem haudquaquam esse, hoc dubio vix carere mihi videtur; quamquam viri

*) Niebuhrii disputationem in Anglorum sermonem conversam exhibuit quoque vir doctus in The Philological Museum (Cambridge 1832) Vol. I. pag. 245 seqq., cui inde a pag. 264 aliorum virorum doctorum sententias adiecit: ipse p. 278 seq. in loc. Scaligeri sententiam discedere mavult, qui teste Holstenio loco supra laudato p. 13 in suo Scylacis libro adnotaverat, videri sibi auctorem aetate Darii Codomanni vixisse, i. e. intra ann. 338—330 ante Chr. n.

celeberrimi nomen a senioris aetatis scriptore opusculo suo praepositum fuisse valde fit credibile. Ac mirum quoque videtur Robertsono (Kenntn. d. Alten von Ind. pag. 190 seqq.), quod nec Nearchus, nec Ptolemaeus, nec Aristobulus, nec ipse denique Arrianus Scylacis de itinere ullam fecerint mentionem, quod cum ex ignorantia fieri vix potuisset, quia omnium in ore manibusque versarentur Herodotei libri, hanc ille affert causam, quod de Scylacis fide hi auctores, quos dixi, maxime dubitarint. Neque hoc meâ quidem sententiâ praetermittendum, in quod merito iam incidit Mannert. l. l. pag. 59, Herodotum, Scylacem, ubi vocat, minime scriptum quoddam, quod ille confecerit posterisque reliquerit, commemorare; quod si unquam exstitisset, ab Herodoto commemoratum certe fuisse omnis mihi persuadet ratio. Vix enim credibile est, tale scriptum, modo ullius fuisset momenti, latuisse patrem historiae, quem omnia sedulo conquisivisse scimus neque in commemorando Scylace tale quid praetermissurum fuisse putamus, modo huius libri ulla ad ipsum pervenisset notitia. Multum enim abest, ut cum Muellero l. l. p. XXXV statuam, Herodotum de hac Scylacis navigatione literis mandata „pro more suo“ nihil tradidisse: immo nihil tradidisse illum existimo, quod illius libelli nullam habuerit cognitionem; neque id unquam mihi persuaderi patiar, ut quae de Scylacis hac navigatione tradiderit Noster, cum altera illa Africae circumnavigatione, Nechonis iussu instituta, ita cohaerere putem, ut consulto et cum artificio quodam haec conficta perhibeantur. Quamquam enim utique mirum, scriptum illud, quo Scylacem hanc navigationem perscripsisse putamus, Herodoto non innotuisse indeque etiam haud commemorari ab ipso in Italia haud scio an degenti, cum ea, quae dudum ante parata habuerit, literis perscriberet, librum tamen huiusmodi ab hoc Scylace Caryandensi scriptum exstitisse, dubio caret atque ex ipsis, quae supersunt, fragmentis adhuc superstitis et Ionica dialecto conscriptis cerni potest: Aristotel. Politic. VII, 13, l. Harpocrat. (s. v. ὑπὸ γῆν οἰκοῦντες), Philostrat. Vit. Apoll. III, 47. Tzetz. Hist. VII, 620. Athen. II. pag. 70 C.: quae post alios recte exhibuit Mueller. l. l. p. XXXIV, alia quoque de hoc Scylace testimonia afferens Suidae s. v., Stephani Byzant., aliorum, et singula eius opera, quantum quidem id licet, persequens. Quod item nuper fecit Gutschmidt in Mus. Rhen. N. F. IX. p. 141 seqq. Hunc vero librum Scylacis Caryandensis mature iam perditum esse, non est, quod pluribus admoneamus; neque in tanta fragmentorum paucitate concludere licet, quantum inde transierit in eum periplum, qui hodie superest falso Scylacis nomine inscriptus, sed longe posteriori tempori adscribendus. Ipsam vero navigationem a Scylace institutam esse quod ponunt circa annum 509 ante Chr. n., igitur compluribus annis post Babylonem captam anno 518 (vid. nott. ad III, 150) et post Scythicam expeditionem ann. 515—513 factam (vid. Excurs. ad IV, 1), unde consequens est, librum a Scylace de hoc itinere ante id tempus conscriptum esse non posse: vix recte mihi videntur statuere, cum probabilius certe videatur, navigationem illam susceptam esse, quo tempore Darius et Scythicis et Graecis rebus se non prorsus dedisset, igitur ante annum 513. Quod si recte

posuimus, Scylacis librum de hoc itinere non longe post hunc annum scriptum esse verisimile est. Quem eundem Scylacem praeter hoc opus alium quoque librum scripsisse, quo res Heraclidis, Mylasorum regis (vid. Herodot. V, 121 seq.), persecutus sit, scite coniicit Gutschmidt l. l. pag. 141 seq. huc referens, quod inter Scylacis scripta a Suida commemorata inveniuntur quoque τὰ κατὰ τὸν Ἡρακλίδην τὸν Μυλασῶν βασιλέα; cuius Heraclidis res cum incident in ann. ferme 498—494 ante Chr. n., Scylacem libris scribendis omnino deditum Gutschmidt l. l. p. 145 ponit circa ann. 490 a. Chr. n. Quod si in librum Heraclidis res enarrantem utique cadere potest, alterum tamen librum de illa navigatione scriptum, sive περὶ πλοῦν dixeris sive alio quo nomine appellaris, longe antea exaratum fuisse mihi admodum verisimile videtur: adeo ut inter antiquissimos certe Graecorum scriptores hic Scylax Caryandensis rependendus sit.

